روزشمار جنگ ایران و عراق

کتاب هفتم - جلد ۱

قطع رابطه امریکا با ایران

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

بسم الله الرحمن الرحيم

روزشمار جنگ ایران و عراق: قطع رابطه امریکا با ایران جلد ۷-۱

نویسنده:

هادی نخعی

ناشر چاپی:

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

روزشمار جنگ ایران و عراق: قطع رابطه امریکا با ایران جلد ۷-۱

مشخصات کتاب

عنوان و نام پدیدآور : قطع رابطه آمریکا با ایران/نویسنده هادی نخعی ؛ ویرایش ادبی محمد مدنی.

مشخصات نشر : تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۸۵ - .

مشخصات ظاهری : ۲ج.

فروست : روزشمار جنگ ایران و عراق؛ کتاب هفتم

شابک : :۷۰۰۰۰ ریال:(ج.۱)۹۶۴-۶۳۱۵-۷۲-۰

یادداشت : فیپا

یادداشت : نمایه.

یادداشت : کتابنامه.

مندرجات : مندرجات: ج. ۱. ۱ تا ۳۱ فروردین ۱۳۵۹.-

موضوع : جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -- سالشمار.

موضوع : ایران -- روابط خارجی -- ایالات متحده.

موضوع : ایالات متحده -- روابط خارجی -- ایران.

شناسه افزوده : نخعی، هادی، ۱۳۲۸ -

شناسه افزوده : سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

شناسه افزوده : روزشمار جنگ ایران و عراق؛ج.۷

رده بندی کنگره : DSR۱۶۰۲/س۲۵ر۹ ۷.ج ۱۳۸۵

رده بندی دیویی : ۹۵۵/۰۸۴۳۰۲

شماره کتابشناسی ملی : م۸۵-۳۱۳۴۹

ص: ۱

اشاره

روزشمار جنگ ایران و عراق – زمینه سازی

کتاب هفتم – جلد ۱

قطع رابطه امریکا با ایران

فروردین ۱۳۵۹

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ

ص: ۳

روزشمار جنگ ایران و عراق

تهیه و نشر: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

زیر نظر شورای تدوین و انتشار روزشمار جنگ:

حسین اردستانی، مهدی انصاری، محسن رخصت طلب، حمیدرضا فراهانی،

محمد کرمی راد، علی رضا لطف الله زادگان، مجید مختاری، هادی نخعی

عکس

ص: ۶

عکس

ص: ۷

فهرست روزشمار

گزارش روزشمار:

فهرست راهنمای عکس ها

ص: ۱۱

پیش گفتار

مقدمه

ص: ۱۳

پیش گفتار

با توفیقات الهی، پس از چند سال تلاش، مراحل مختلف طراحی، تحقیق، تدوین، ارزیابی، ویرایش، آماده سازی و تهیه عکس های جلد اول هفتمین کتاب از مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق به پایان رسید و با عنوان "قطع رابطه امریکا با ایران" آماده انتشار شد. کتاب حاضر ۳۱ روز از دوران زمینه سازی جنگ ایران و عراق را در بر می گیرد و در مجموع شامل ۷۵۹گزارش درباره مهم ترین و اساسی ترین مسائل، بحران ها و موضوعاتی است که در دوره زمانی ۱/۱/۱۳۵۹ تا ۳۱/۱/۱۳۵۹ رخ داده است.

مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق، در ۵۷ عنوان کتاب طراحی گردیده است که تا کنون کتاب های اول، دوم، دهم، یازدهم، بیستم، سی وسوم، سی وهفتم، چهل وسوم، چهل وچهارم، چهل وهفتم، پنجاهم و پنجاه ودوم از این مجموعه منتشر شده و در اختیار عموم قرار گرفته است.

برای بهره گیری شایسته از کتاب توجه به چند نکته ضروری است:

۱- مقدمه کتاب شامل جمع بندی مهم ترین موضوعاتی است که طی گزارش های مختلف در سراسر کتاب درج شده است.

۲- هر روز از روزشمار شامل چندین گزارش و تفسیر و تحلیل از وقایع آن روز است که در پایان آن فهرست منابع و مآخذ مطالب آن روز درج شده است. همچنین برخی از توضیحات ضروری درباره بعضی گزارش ها که در قالب روزشمار نمی گنجید، با عنوان ضمیمه در پایان همان روز آمده است.

۳- پس از متن اصلی کتاب، چکیده ای از مطالب کتاب با عنوان "گزارش روزشمار" درج شده است که دارای شماره هایی نظیر شماره گزارش های متن کتاب می باشد و دست یابی به مطالب مورد نظر را آسان می کند. در پایان کتاب نیز نمایه (فهرست راهنمای موضوعی) آمده است. فهرست راهنمای عکس ها نیز دسترسی موضوعی به عکس های کتاب را تسهیل می کند.

ص: ۱۵

۴- برای آگاهی بیش تر از سیر و شیوه تحقیق و تدوین مجموعه روزشمار، مطالعه مقدمه کتاب اول (پیدایش نظام جدید) و ضمیمه کتاب دهم (هجوم سراسری) ضروری است.

* * *

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ ضمن تقاضای علّوِ درجات از خداوند متعال برای راویان شهید مرکز، از کلیه برادران و خواهران مرکز و مؤسسه اندیشه ناب که در مراحل مختلف تهیه کتاب صمیمانه همکاری کرده اند، سپاسگزار است. این مرکز همچنین از برادر فاضل و گرانقدر سردار غلامعلی رشید، که با مطالعه کتاب حاضر و قبول زحمت تأمل کارشناسانه در آن، نکاتی مفید و ضروری را یادآور شدند، تشکر و قدردانی می کند.

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ

۱۳۸۵

ص: ۱۶

مقدمه

کتاب "قطع رابطه امریکا با ایران" که پیشِ رو دارید، جلد اول کتاب هفتم از مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق است. صاحب این قلم، قبلًا در بعضی کتاب های منتشر شده روزشمار جنگ، به تناسب درباره شکل و محتوی، شیوه تدوین، روش تحقیق و نیز تاریخچه، اهداف و چگونگی شکل گیری پروژه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق توضیحاتی داده است که مطالعه آن برای بهره برداری بهتر از کتاب حاضر مفید و ضروری است. از جمله رجوع کنید به مقدمه کتاب اول [هادی نخعی و حسین یکتا، پیدایش نظام جدید (تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۵)] و کتاب یازدهم [علیرضا لطف الله زادگان، هویزه آخرین گام های اشغالگر (تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۳)] و نیز در ضمیمه "آشنایی با مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ" در کتاب دهم [مهدی انصاری و حسین یکتا، هجوم سراسری (تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۲)]. با توصیه مؤکد به ملاحظه توضیحات مزبور و نکات مندرج در آن، در این جا از تکرار آنها خودداری می شود و فقط به عنوان نمونه در ادامه به درج مجدد بخشی کوتاه از این مطالب ضروری، اکتفا می گردد:

"روزشمار"، به عبارتی یادداشت های روزانه است که (البته نه به دست یک تن، بلکه به همّت ده ها تن) در هنگام وقوع حوادث نوشته شده است. نقل وقایع و مطالب و اخبار در روزشمار، مثل خاطرات روزانه، باید نشان دهنده حال و هوای "آن روز" باشد، نه "امروز".(1) ارائه تاریخ جنگ به این شیوه، به مثابه نمایش دوباره روزهای گذشته است. هر روز جنگ، حتی المقدور هر چه شبیه تر به خودش بازسازی می شود. عناوین، اشخاص، لحن گفتارها، نوع برخوردها و شیوه تصمیم گیری های هر روز، خاص همان روز است. حتی آرمان ها و ایده آل های مطرح ممکن است خاص "آن روز" باشد و چه بسا با مقتضیات و حال و احوال "امروز" متفاوت و گاه متناقض باشد.

۱- منظور از "آن روز" زمان قید شده در روزشمار است و منظور از "امروز" زمان تدوین روزشمار است و نیز زمان مطالعه آن.

اگر کسی که امروز فردی عادی محسوب می شود و یا منفور و مطرود است، آن روز شخصیتی سرشناس، قدرتمند و محبوب بود و یا برعکس اگر برگزیدگان امروز، آن روز افراد عادی، گمنام و یا حتی مورد خشم و غضب بودند، در روزشمار، چنانکه آن روز مطرح بوده اند، انعکاس خواهد داشت، نه چون امروز. خواننده موقتاً از فضای امروز رها می شود و در فضای آن روز قرار می گیرد؛ با همان دغدغه ها، خوشی ها، غم ها، انگیزه ها و ضد انگیزه ها. اگر همه آنها امروز ساده، ابتدایی، ناشیانه یا برعکس انقلابی، ایثارگرانه و مکتبی محسوب شوند، تفاوتی در اصل ارائه مطالب به وجود نمی آورد. محقق و نویسنده، فارغ البال از مقتضیات امروزی و تحولات قدرت، با امانت داری، به بازگویی حقایق و واقعیات اقدام می کند و همین از مهم ترین مایه ها و پایه های اعتبار علمی و تحقیقی یک اثر است.

در این شیوه [روزشمار]، بیش تر مشکل گزینش داده ها مطرح است تا نحوه ارائه آنها. انبوه داده ها را چه باید کرد؟ اگر همه آنها ارائه شود، حوصله و تحمل خواننده اجازه آن را نمی دهد. به علاوه، بسیاری از مطالب هیچ انگیزه ای برای خواندن ایجاد نمی کنند، یعنی ارزشی ندارند. بنابراین باید داده های با اهمیت را گزینش کرد. امّا ملاک اهمیت چیست؟ چه بسا مسئله ای نزد محقق غیرمهم باشد، بنابراین حذف گردد یا کم رنگ شود امّا همین مسئله نزد خواننده ای پیگیر و بصیر، اهمیت ویژه ای داشته باشد و اصلاً در پی همین مسئله باشد. با این همه محقق ناچار است داده های با اهمیت را گزینش کند؛ یعنی ناچار است مطالب مهم را خود تشخیص دهد.

تهیه کنندگان کتاب حاضر کوشیده اند بین وضعیتی که ارائه انبوه و بی حساب داده ها باعث پس زدن ذهن خواننده می شود و وضعیتی که در آن خواننده صرفاً با گزینش فشرده نویسنده روبه رو است، تعادلی ایجاد کنند. به این ترتیب که مجموعه ای از اخبار که هر کدام از نظر بعضی مهم و از نظر بعضی دیگر غیرمهم است، در ترکیب با یکدیگر به نحوی قرار داده شده است که هم از ارائه اخبار به شکل پر تعداد، پراکنده و ملال آور پرهیز شود و هم حتی المقدور از حذف اخبار به دلیل غیرمهم به نظر رسیدن، خودداری گردد.

هر مجموعه اخبار با یک شماره ردیف مشخص گردیده است. هر شماره ردیف بسته به موضوع، نشان دهنده یک یا چند خبر است که بعضاً به شکل یک گزارش یا مقاله کوتاه تنظیم شده است.

ممکن است حجم زیاد مطالب، ملال آور شود و کتاب را برای بعضی خوانندگان غیرقابل استفاده کند. از این رو علاوه بر متن مفصل روزشمار، فشرده ای از مطالب تحت عنوان "گزارش روزشمار" بعد از پایان متن اصلی کتاب ارائه شده است. طبعاً برای دنبال کردن

سریع وقـایع به صورت یک زنجیره مرتبط، اسـتفاده از "گزارش روزشـمار" مفیـدتر است، امّا برای بررسـی و تحقیق دقیق و قابل اعتماد، مراجعه به متن روزشمار الزامی است.

جهت اسـتفاده هر چه بهتر از انبوه مطـالب متن، علاوه بر "گزارش روزشـمار"، فهرست اعلام اشـخاص، اماکن و ... نیز تهیه و در آخر کتاب درج شده است.

در کتاب حاضـر، نویسـنده با اسـتفاده از منابع غنی مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، روزشمار فروردین ماه ۱۳۵۹ را طی ۷۵۹ گزارش که با ۱۱۵ ضمیمه همراه است، تهیه و ارائه کرده است. در طرح اولیه، قرار بود در کتـاب هفتم روزشـمار ماه های فروردین و اردیبهشت ۱۳۵۹ درج شود و با عنوان "عراق بر طبـل جنگ می کوبـد"، منتشـر گردد؛ امّا در عمل، حجم مطالب تهیه شـده به طور پیش بینی نشـده ای افزایش یافت. این به دلیل ویژگی خـاص مقطع تـاریخی نیمه اول سال ۱۳۵۹ است که آکنـده از تحولاـت و سـرشار از مطـالب تاریخی مهم می باشـد. البته این امکان وجود داشت که با حذف بعضی مطالب، کتاب هفتم در همان یک جلد انتشار یابد، امّا به نظر رسید که تنگ تر کردن دامنه گزینش و صرف نظر کردن از مطالب مزبور، می تواند به اصالت این مرور تاریخی لطمه وارد کند.

به این ترتیب کتـاب هفتم به دو جلـد اول و دوم شامل مرور جـداگانه فروردین و اردیبهشت ۱۳۵۹، تقسـیم شد. کتاب حاضر به مرور فروردین ماه ۱۳۵۹ اختصاص دارد و در این مرور رونـد مهم ترین موضوعات مبتلابه کشور، که درگیر مشـکلات و بحران های عدیـده داخلی و خارجی است، بررسـی شده است. این حوادث و وقایع بعضـی به طور مستقیم به زمینه سازی های جنگ تحمیلی مربوط اند و بعضی غیرمستقیم. نویسنده کوشیده است علاوه بر تحلیل و توصـیف موضوعاتی که به طور مسـتقیم با جنگ ربط داشـته انـد، از موضوعاتی که بر قدرت حکومتی، امنیت ملّی و ثبات سیاسی نظام تازه تأسیس جمهوری اسلامی تأثیر مهمی داشته اند و یا به نوعی در زمینه سازی جنگ دخیل بوده اند، نیز غفلت نکند.

در موضوعـات خـارجی سـیر رابطه و مناسـبات ایران با دو کشور امریکا و عراق که فروردین ماه ۱۳۵۹ روزهـای تعیین کننـده ای از آن را در خود داشـته است، و در موضوعات داخلی صف بندی های عرصه سیاسـی کشور شامل گروه ها و جریان های داخل و خارج جناح بندی حکومتی و نیز درگیری های غرب کشور به خصوص آغاز دور جدید درگیری های خونین سقز و سنندج، از مهم ترین ها محسوب می شوند.

به طور کلی، در دوره زمانی کتاب حاضـر نظام جمهوری اسـلامی در وضعیتی دوگانه قرار دارد. نظام از سویی با اتکاء به مشروعیت سیاسی بالای حاصـل از پتانسـیل انقلاب، پی درپی نهادهای قانونی خود را تأسـیس یا پایه ریزی می کنـد؛ رفرانـدوم قانون اساسـی و انتخابات ریاست جمهوری انجام شده است، مرحله اوّل انتخابات اولین دوره مجلس قانون گذاری نیز

انجـام شـده است و این مجلس بـا برگزاری مرحله دوم انتخابات که در پیش است، به زودی رسـمیت خواهـد یافت. امّا از سوی دیگر نظام جـدید هنوز مرحله گـذار را طی می کنـد و به مرحله اسـتقرار قطعی و ثبـات طـبیعی و قـانونی خویش نرسـیده است. گرچه نظـام جدیـد به طور رسـمی و حقوقی تأسـیس شده است، امّا هنوز پتانسـیل ناشـی از وضعیت انقلابی نیرومند است و جریان های سیاسی و اجتماعی [اعم از مخالفان و یا موافقان نظام جدید] با نوع رفتار انقلابی فعالیت می کنند و در یک چرخه منظم قانونی و عقلانی قرار نگرفته اند. هنوز بسـیاری تشـکل ها مسـلح هسـتند و بسـیاری از ساختمان ها و امکانات دولتی در اختیار گروه های سیاسـی است. در این اوضاع، مطالبات سیاسی نیرومندی وجود دارد که نظام قادر و یا مجاز به جذب و پاسخ مساعد به آنها نیست، بنابراین مطالبات مزبور بلاتکلیف می ماند و عرصه سیاسی را دستخوش بحران می کند.

"بحران مشارکت"(۱)، هم در جناح بندی حکومتی و صف بندی نخبگان نظام جدید و هم در صف بندی جریان های عرصه سیاسی کلی کشور، هر روز تهدیدکننـده تر از پیش خود را نشان می دهـد. مطالبات قومی در مناطق کردنشـین که به وسـیله گروه های غیرمـذهبی و مسـلح کرد قالب برانـدازی و تجزیـه طلبـانه پیـدا کرده اسـت، نظـام را بـا بحران دیگری مـواجه کرده کـه آن هم هر روز تهدیدکننـده تر می شـود. علاوه بر تـداوم تحرکـات ایـذایی پراکنـده در سـطح اسـتان هـای کردسـتان و آذربایجان غربی (نظیر ماه های قبل از آن)، فروردین ماه زمان شـروع درگیری های مسلحانه در سقز و سپس در سنندج است که اساساً دور جدیدی از تحولات و درگیری های مسلحانه در کردستان با آن شروع می شود.

البته وضعیت دوگانه این مقطع، یعنی امتزاج وضعیت انقلابی و استقرار حاکمیت قانونی نظام جدید، طبیعی هر دولت مبعوث انقلاب است و بحران هـای مختلف از پیامـدهای طبیعی این دورهِ گـذار است که ضـرورتاً به تدریـج بایـد حـل و فصـل شود. امّا ایران انقلابی، علاوه بر این با دو بحران خـارجی بسـیار مهیب هم بایـد به رویارویی بپردازد: بحران اوّل مربوط به امریکا است که "ژانـدارم منطقه" و بزرگ ترین پایگاه سیاسـی – نظامی خـود را بـا پیروزی انقلاب اسـلامی از دسـت داده اسـت و سـپس در مـاجرای "لانـه جاسوسـی" تـا جـایی تحقیر شـده که حـتی نتوانسـته است به وفـادارترین عوامـل خـود، محمـدرضا پهلوی، اجـازه ورود به امریکـا را بدهـد. بحران دوم مربوط به حـاکمیت دیکتـاتوری بعـثی عراق است که با مشاهـده وقوع انقلاب در ایران، در پی ارضاء قـدرت طلبی و تحقق مطامع خویش برآمـده است. رژیم عراق اهدافی از این قبیل را در اولویت های مختلف، امّا هم زمان، دنبال می کند: احراز رهبری

۱- در مرحله بنـدی وقوع انقلاب، مرحله بعـد از پیروزی و قبل از اسـتقرار نهادهای حکومتی نظام جدیـد، احتمال بحران هایی وجود دارد از جمله بحران مشارکت.

جهان عرب با طرح و پیگیری مسئله سه جزیره خلیج فارس، حل ضعف ژئوپلتیک عراق برای دسترسی به دریا از طریق تحقق آرزوی تاریخی احراز مالکیت و حاکمیت تمامی اروندرود و عقب بردن مرز دو کشور به ساحل شرقی آن و نیز عربستان سازی در خوزستان ایران که اگر به تجزیه بخش زرخیز ایران منجر نشود لااقل یک پایگاه نفوذ دائمی در ایران بیابد و یک بحران قومی عرب گرایانه دائمی را به ایران تحمیل کند. این تحریک دائمی، آشکارا در گفتار و رفتار رهبران و تصمیم گیران بعث عراق مشهود است.

مرور فروردین ۱۳۵۹ (دوره زمانی کتاب)، به وضوح نشان می دهد که کشور در این مقطع زمانی، در معرض بحران های متعددی که بیان گردید، قرار داشته است؛ مجموعه این بحران ها را در چهار عنوان می توان دسته بندی کرد:

۱- بحران در روابط و مناسبات ایران و امریکا.

۲- بحران در روابط و مناسبات ایران و عراق.

۳- بحران قومی کردی.

۴- بحران در تعامل و مناسبات نیروهای سیاسی داخلی [اعم از جریان های داخل جناح های حکومتی و خارج از آن].

یادآور می شود در متن روزشمار، گزارش های هر روز، عموماً به همین ترتیب ردیف های چهارگانه مزبور تنظیم شده است که نشانه نگرش خاص کتاب به زمینه سازی جنگ عراق علیه ایران می باشد. توضیح این که عراق در فضای ناشی از درگیری های ایران و امریکا، در پی تحقق مطامع خویش برمی آید در حالی که در درگیری های غرب کشور، جبهه دیگری جلوی نیروهای مسلح ایران گشوده شده است و برای عراق این نوعی ایجاد سهولت در حرکت محسوب می شود و عامل مساعدی برای زمینه سازی تجاوز است. در همین حال مرکزیت سیاسی و به تبع آن فرماندهی نظامی ایران در نوعی بحران و عدم ثبات به سر می برد و تحت تأثیر برخوردهای تضعیف کننده ناشی از جناح بندی موسوم به لیبرال - خط امام قرار دارد. این وضع وقتی وخیم تر می شود که در صف بندی کلی عرصه سیاسی کشور، گروه های متعددی با دعاوی انقلابیِ مانده از مبارزه با رژیم گذشته، به شدت فعال هستند و حاضر به قرار گرفتن در ذیل حاکمیت جدید نیستند. آنها هر جا ضرورت ایجاب کند مدّعی ایفای نقش جریان های سیاسی دارای مطالبات دمکراتیک و ... هستند و هرجا که لازم شود با اتکا به سلاح، نقش چریکی و شبه نظامی خود را نشان می دهند. همچنین گروه های دیگری که نه در صف محاربان هستند و نه در صف وفاداران قطعی نظام جدید قرار دارند، نیز فعالند که مطابق سنخ، ماهیت و نوع حضور، بعضاً از هر دو طرف متحمل فشار و حتی قربانی می شوند. در این زمان نوع صف بندی جریان های سیاسی داخلی، اعم از داخل حاکمیت و غیر آن، در مجموع فضایی ایجاد کرده است که این نیز نظیر بحران قومی، از دیدگاه رژیم عراق تسهیل کننده

تحرکات و عامل مساعدی برای زمینه سازی تجاوز ارتش عراق به شمار می رود.

در این مقدمه هر یک از بحران های چهارگانه یاد شده، به ترتیب بررسی می شود:

۱. بحران در روابط و مناسبات ایران و امریکا

هر چند ریشه های تیرگی روابط ایران و امریکا و ستیزه بین دولتمردان امریکا با حاکمان وقت(۱) ایران به حوادث تاریخی بزرگ چون ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ و ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ بازمی گردد؛ و هرچند آخرین دوره این منازعه، از ماجرای "لانه جاسوسی" و تصرف سفارت امریکا در تهران به دست "دانشجویان مسلمان پیرو خط امام" یعنی از ۱۳ آبان ۱۳۵۸ آغاز شده است؛ امّا فروردین ۱۳۵۹ از نقاط مهم در این سلسله منازعات است که با اقدام امریکا مبنی بر اعلام رسمی قطع رابطه سیاسی با ایران، به اوج خود رسید. قبل از اینکه جیمی کارتر، رئیس جمهور امریکا با اخذ مصوبه شورای امنیت ملّی امریکا قطع رابطه با ایران را اعلام کند، طی چندین روز، با افزایش فشارهای سیاسی و تبلیغاتی و دیگر روش ها کوشید دولت ایران را وادار کند که گروگان ها را از دانشجویان تحویل بگیرد تا پس از آن با یک دولت رسمی و قانونی طرف باشد، نه با وضعیتی انقلابی که عده ای دانشجوی مبارز محور اصلی آن هستند. تحویل گروگان ها به دولت، اقدامات بعدی امریکا را، به لحاظ حقوقی و حمایت سیاسی دولت های دیگر بسیار تسهیل می کرد و برای دولت های مخالف امریکا که با استدلال های گوناگون، مستقیم یا غیرمستقیم از ایران در مقابل امریکا حمایت می کردند، محدودیت و محظوریت های آشکاری ایجاد می نمود. در ایران، در جناح بندی حکومت در این باره، دو نظر متفاوت وجود داشت که نهایتاً با دخالت مؤثر امام، تعیین تکلیف نهایی گروگان ها به مجلس شورای قانون گذاری که هنوز مرحله دوم انتخابات آن انجام نشده بود، محول گردید و قرار شد تا آن زمان، گروگان ها همچنان در اختیار دانشجویان باقی بمانند. در این مقدمه، توضیح بیش تر بحران در روابط و مناسبات ایران و امریکا در چهار عنوان زیر، ارائه خواهد شد.

الف: قطع رابطه سیاسی امریکا با ایران (روند برخوردهای طرفین تا قطع رابطه)

ب: تحریم اقتصادی (پایداری ایران و تزلزل متحدان امریکا)

ج: حذف تحقیرآمیز شاه

د: تدارک به کلی سری اقدام نظامی

در بین چهار عنوان فوق، عنوان الف، به دلیل اهمیت قضیه، نسبت به دیگر عناوین با تفصیل بیش تری خواهد آمد. در این عنوان، طی گزارشی نسبتاً جامع، چگونگی و روند حوادث منجر به اعلام قطع رابطه و نیز بازتاب آن، بررسی می شود.

۱- مقصود مقطع فروردین ۱۳۵۹ است.

الف) قطع رابطه سیاسی امریکا با ایران (روند برخوردهای طرفین تا قطع رابطه)

فروردین ۱۳۵۹ در حالی شروع گردید که درگیری سیاسی موجود بین ایران و امریکا، هر روز تشدید می شد؛ روندی که تا آخرین روز مربوط به دوره کتاب حاضر (۳۱ فروردین ۱۳۵۹)، ادامه یافت. هر چند سابقه این تیرگیِ روابط به چندین دهه قبل می رسد امّا آخرین دور آن از "ماجرای تسخیر لانه جاسوسی" آغاز شده است. به این ترتیب، محور اصلی منازعه کنونی ایران و امریکا مسئله گروگان های امریکایی در تهران است که حل آن، مهم ترین دغدغه همه دولتمردان امریکایی است؛ از جمله در آستانه شروع سال جدید ایرانی، جرج بوش نامزد ریاست جمهوری امریکا از حزب جمهوری خواه، از جیمی کارتر خواست مناسبات دیپلماتیک با ایران را قطع کند. ریچارد لوگار سناتور جمهوری خواه ایالت ایندیانا نیز از کارتر خواست ایران را در محاصره دریایی قرار دهد، بندرگاه های ایران را مین گذاری، ذخایر ایران را تصرف و تمام دیپلمات های ایران را توقیف کند. لوگار گفت: «به اعتقاد من، دولت ایران با این اقدام خود به امریکا اعلان جنگ داده است.»

در این حال کارتر، اقدام نظامی علیه ایران را در سطح سرّی به طور جدی پیگیری می کند و نیز در پی ایجاد و افزایش فشارهای سیاسی اقتصادی متحدان خود از جمله دولت های اروپای غربی، بر ایران است. البته دولت امریکا نیم نگاهی نیز به تحولات داخلی ایران و تصمیم گیری مسئولان نظام جمهوری اسلامی دارد. کارتر در اولین روز فروردین ماه هنگام عزیمت به کمپ دیوید اظهار امیدواری کرد که «بعد از انتخابات پارلمانی ایران، دولتی که بتواند از عهده افراطیون اشغالگر سفارت امریکا در تهران برآید تشکیل بشود.» دیوید پاسیچ سخنگوی وزارت خارجه امریکا نیز گفت: کابینه کارتر امیدوار است زمانی که ایران ۵۰ گروگان امریکایی را آزاد کند روابط امریکا با تهران به حالت عادی بازگردد. وی افزود: هنگامی که گروگان ها آزاد شدند. ما مایلیم در آینده، روابط خود را با ایران مورد بررسی قرار دهیم.

در این میان، کارتر موضوع "شاه" را که در ایجاد بحران کنونی ایران و امریکا نقش یک چاشنی را داشته است، نیز پیشِ رو دارد. در شروع دوره، شاه که در جزیره پانامایی کانتادورا به سر می برد، در مواجهه با پیگیری های حقوقی ایران، پاناما را با کمک امریکا به قصد مصر ترک می کند. کارتر ضمن اینکه افراد زیادی را در سطح رئیس دفتر کاخ سفید مأمور پیگیری وضع اقامت شاه و بیماری وی کرده است، چندان مایل به گفت وگوی صریح در این باره نیست. وی در عین اینکه بر وارد نشدن شاه به امریکا تصریح می کند، امّا تأکید دارد که برای معالجه شاه و مراقبت از وی، امریکا هر اقدامی لازم باشد به بهترین وجه انجام خواهد داد.

خروج اجباری شاه از پاناما و عزیمت وی به مصر هرچند اقتدار و نقش فعال دیپلماسی ایران را نشان داد، امّا در عین حال تلاش وزارت امور خارجه ایران را برای دست یابی به امکان تفاهم نسبی با امریکا از طریق ایجاد محدودیت برای شاه در پاناما و حتی تهدید تحویل وی به

ایران، خنثی کرد و جوّ ضد شاه – ضد امریکا در ایران را یک بار دیگر دامن زد.

از سوی دیگر، شیوه رفتار امریکا با یکی از مؤثرترین متحدان و مهره های ایالات متحده در خاورمیانه و خلیج فارس، حاکی از نوعی ضعف و انفعال دولت امریکا در قبال ایران بود و این بعضاً با طعن و کنایه در رسانه های امریکا و دیگر نقاط جهان ابراز می گردید. برخی گزارش های مطبوعاتی حاکی از این بوده است که مقامات ایرانی قصد داشتند به محض اینکه تقاضای ایران برای استرداد شاه مخلوع در محاکم پاناما به جریان افتد، گروگان های امریکایی را در تهران از کنترل اشغالگران سفارت خارج کنند، ولی مقامات امریکایی به دلائل پیش گفته نمی توانستند و نمی خواستند از این راه استفاده کنند، بنابراین چنین گزارش هایی را قصّه شاه پریان خواندند و در صحت آن تردید کردند.

در هر حال چشم انداز تفاهم همچنان تیره بود و ایران به هیچ وجه به این مقدار امتیاز یعنی به صِرف منع ورود شاه به امریکا رضایت نمی داد. کارتر نیز بیش تر از این قادر به دادن امتیاز به ایران نبود، چیزی که افکار عمومی قطعاً آن را تحقیر بیش تر امریکا در مقابله با انقلاب اسلامی ایران تلقی می کرد. از این رو جیمی کارتر می کوشید چشم انداز امتیازی برای ایران را ترسیم کند امّا تضمینی در باب آن ندهد تا هم به عناصر مورد نظر در حاکمیت ایران انگیزه لازم برای حل مسئله گروگان ها را تزریق کند و هم در عمل امریکا و خود را در جایگاه "بازنده" تثبیت نکند و همه چیز را به معادلات آتی بسپارد.

مدت کوتاهی پس از بردن شاه به مصر و خنثی کردن اقدامات در دست انجام ایران، جیمی کارتر در دیدار با "بورگه" وکیل فرانسوی ایران که دعاوی ایران درباره نوع برخورد دولت پاناما با شاه را دنبال می کرد، نظر قطعی دولت امریکا را به وی اعلام کرد. این نظر حاوی سه محور مشخص بود: الف) گروگان ها هر چه زودتر، سالم، آزاد شوند. ب) امریکا برای برقراری روابط عادی با ایران و دولت فعلی، توأم با قبول نتایج انقلاب ایران، در موقع مقتضی اقدام کند. ج) در نظر امریکا، ایران می تواند دعاوی خود علیه شاه را از طریق مجامع جهانی و دیوان بین المللی لاهه دنبال و یا در مطبوعات و رسانه های گروهی مطرح کند.

در همین چارچوب، گام بعدی را سنای امریکا برداشت. در ۲۷ مارس (۷/۱/۱۳۵۹) رهبران سنای امریکا پیشنهاد کردند که گزارشی درباره روابط ایران و امریکا در زمان سلطنت شاه مخلوع منتشر شود. سناتور فرانک چرچ رئیس کمیته روابط خارجی سنا به سایروس ونس وزیر امور خارجه گفت که وی این پیشنهاد را با سناتور جاکوب جاویتس عضو حزب جمهوری خواه در کمیته مزبور در میان گذاشته است. به گفته وی این گزارش یک سند تاریخی از روابط بین دو کشور خواهد بود و شرحی است از نقش امریکا در ایران از تمام دیدگاه ها؛ از کمک های قابل ملاحظه این کشور به ملت ایران تا شرکت در کودتای نظامی سال ۱۹۵۳ در ایران که به روی کار آمدن شاه انجامید. ونس هم گفت که وی

اعتراضی به انتشار این گزارش ندارد و موافقت وزارت خارجه را با انتشار "کتاب سپید"ی درباره روابط امریکا با رژیم محمدرضا پهلوی به اطلاع کمیته روابط خارجی سنا رساند. این در حالی است که دولت کارتر قبلاً با هر گونه اقدامات کنگره درباره ادعای ایران مبنی بر دخالت امریکا در امور ایران در زمان شاه مخلوع، مخالفت کرده بود. این در واقع تلاشی برای کسب رضایت مسئولان ایران و ایجاد زمینه مناسب برای اقدامات مسالمت جویانه آنان در مورد قضیه گروگان ها است. هرالدتریبون در گزارش خود از این اقدام امریکا نوشت: ابوالحسن بنی صدر که تمایل خود را به آزادی گروگان ها اظهار داشته است، غالباً این پیشنهاد را مطرح کرده است که اگر کنگره امریکا یک سری جلسات بحث و بررسی ترتیب دهد که در آن، دخالت های امریکا در اعمال اشتباه شاه عنوان شود، این امر به حل بحران کمک خواهد کرد. سناتور چرچ وجود هر گونه جلسه بحث و بررسی را پیش از آزادی گروگان ها منتفی دانست. دیگر کمیته های کنگره امریکا نیز بیم آن دارند که تشکیل این گونه جلسات به افزایش درخواست های ایران منجر شود. امّا چرچ اظهار داشت این کتاب سپید که تحقیق و بررسی ۲۷ سال گذشته است، ممکن است تا حدودی به تقاضاهای ایران جامه عمل بپوشاند و شاید راه حل این بحران را هموار سازد.

در بازتاب این اقدام عده ای از کارشناسان غربی احتمال دادند که ابتکار جدید امریکا تحرک تازه ای در جهت حل مسئله گروگان ها ایجاد کند؛ هرچند آنها درصد این احتمال را آن قدر بالا ندانستند که به معنای ایجاد امید تازه ای برای آزادی فوری گروگان ها باشد. همچنین خبرنگار بی.بی.سی از واشنگتن اعلام کرد به نظر می رسد که راه برای این ابتکار هموار شده است؛ زیرا بیانیه اخیر کاخ سفید درباره این که امریکا دیگر هیچ تعهدی نسبت به شاه سابق ندارد، خود بهترین مقدمه برای انتشار مدرک یاد شده به شمار می آید.

در کنار چنین انعطافی سرسختی لازم نیز ابراز می شد، روز بعد از انتشار خبر مذکور (۸/۱/۱۳۵۹) رادیو امریکا خبر داد که ونس گفته است: دولت امریکا به پیشنهاد سناتور فرانک چرچ رئیس کمیته روابط خارجی سنا مبنی بر رسیدگی به روابط ایران و امریکا در دوران شاه سابق ایرادی ندارد؛ ولی با انتشار بیانیه رسمی درباره اعتراف به خلافکاری در دوران حکومت شاه، مخالف است. همین رادیو خبر داد که: ونس در کنگره امریکا ضمن اشاره به بحران ایران گفته است صلاح نمی داند اقدامات احتمالی دولت کارتر برای آزادی گروگان ها را فاش کند. هم زمان یکی از مقامات عالی رتبه دولتی امریکا نیز به خبرنگاران در واشنگتن گفت انتظار می رود امریکا به زودی اقدامات غیرنظامی تازه ای انجام دهد. اقدامات بعدی به منظور این طرح ریزی شده است که به مقام های ایرانی نشان دهد با ادامه اسارت گروگان ها، به پرداخت بهای سنگینی مجبور خواهند شد.

در همین حال بعضی شخصیت های سرشناس امریکایی بر راه حل نظامی اصرار دارند، از

جمله: هنری کیسینجر وزیر خارجه سابق امریکا تأکید کرد که تنها راه برای آزاد کردن گروگان های امریکایی در تهران، برخورد میان امریکا و ایران است و غیر از این چاره دیگری نیست. کیسینجر خاطرنشان کرد که خطر این برخورد برای جان گروگان ها بیش تر از خطرهایی نیست که در حال حاضر هر روز برای آنان در شرف وقوع است. کیسینجر سیاست کارتر برای آزادی گروگان ها را یک سیاست غلط، بی هدف و نامشخص خواند. در همین زمان رادیو امریکا سخنان یک سخنگوی کاخ سفید را پخش کرد که گفت: دولت امریکا با صبر و حوصله و تفاهم نسبت به مشکلات سیاسی ایران عمل کرده است ولی هر روز که می گذرد مسئولیت رهبران ایران در نگهداری غیرقانونی گروگان ها شدیدتر می شود.

از سوی دیگر، رادیو مسکو خبر داد سه گروگان سابق امریکایی که موفق شدند در ماه ژانویه با استفاده از گذرنامه های جعلی از ایران فرار کنند، به دادگاه فدرال در امریکا مراجعه و اقامه دعوی کردند که دولت ایران ۱۱۰ میلیون دلار بابت جبران خسارات وارد شده به آنها بپردازد. در صورت قبول این دادخواست در دادگاه امریکا، وزارت دارایی امریکا می تواند اجازه دهد که این مبلغ از وجوه ایران پرداخت شود؛ وجوهی که برخلاف قانون در بانک های امریکایی بلوکه شده است.

در ساعات آخر روز بعد (۹/۱/۱۳۵۹) یک "افشاگری" از سوی ایران به ابتکار شخص امام خمینی، به مثابه یک انفجار خبری، به کلی اوضاع موجود و مباحث پیرامون آن را عوض کرد. شب هنگام خبری از صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش شد که بلافاصله خبرگزاری های بزرگ جهان آن را با قید "فوری فوری" به سراسر جهان مخابره کردند. این خبر را دفتر امام برای پخش در اختیار قرار داده بود. خبر این بود که جیمی کارتر رئیس جمهوری امریکا به وسیله سفارت سوئیس پیامی برای امام خمینی فرستاده است که مطابق نظر امام و بنا به دستور ایشان، پیام منتشر می شود. در این پیام نسبتاً مفصل، کارتر اعلام کرده بود که صلح جهانی نیازمند روابط جدید بین دولت ها و به خصوص نیازمند حاکمیت ملل و حق مردم و اثر بر سرنوشت خویش است. کارتر به هم نوایی خود با امام خمینی و رئیس جمهوری ایران (بنی صدر) در این موضوع تأکید کرده بود. کارتر همچنین با این عبارت که: «مزیت بزرگ دمکراسی امریکایی این است که همیشه توانسته است اشتباهات خود را شناسایی نموده و یا آن را محکوم کند.» موافقت خود را با تشکیل یک کمیسیون تحقیق که بتواند حل بحران موجود بین دو ملت را امکان پذیر سازد، اعلام و به اهتمام جدی خود به تأمین رضایت مردم ایران و حل مسالمت آمیز اختلاف کنونی بین دو حکومت تصریح کرده بود. وی با توضیحاتی درباره بیماری شاه، سفر وی به پاناما و مصر را امری شخصی و بدون ارتباط با برنامه ریزی و هدایت امریکا اعلام و یادآوری کرده بود که با ورود وی به امریکا و معالجه وی به دست پزشکان امریکایی، مخالفت کرده است. نامه کارتر با این عبارت تمام شد: «اجازه می خواهم جسارتاً اعلام دارم که به نظر من،

زمان و دشمنان واقعی نظام های سیاسی مربوطه ما، به زیان ما مشغولند. با تقدیم بهترین احترامات، جیمی کارتر ۲۶ مارس ۱۹۸۰.»

در امریکا برخورد مقامات امریکایی درباره ارسال پیام کارتر به امام خمینی یا مقامات دیگر ایران با نوعی تناقض همراه بود؛ جودی پاول سخنگوی کاخ سفید منکر ارسال پیامی برای هر مقام ایرانی شد؛ مقامات دیگر (از جمله وزیر خارجه امریکا) به ارسال پیام برای رئیس جمهوری، بنی صدر، اعتراف کردند، امّا نامه کارتر به امام را نامه ای جعلی خواندند. پاول هم روز بعد برخلاف اظهارات قبلی خود تأیید کرد که هفته گذشته کارتر پیامی در جهت حل بحران گروگان ها برای رئیس جمهور ایران ارسال کرده است.

برعکس، در ایران بر اینکه کاردار سفارت سوئیس پیامی را از طریق وزارت خارجه تسلیم امام کرده است تردیدی وجود ندارد؛ علاوه بر دفتر امام دیگر مقامات ایرانی از جمله رئیس جمهوری، وزیرخارجه و سیداحمد خمینی نیز بر صحت ارسال پیام کارتر به امام تأکید کردند. بنی صدر گفت: «پیام آقای کارتر به امام و این جانب، هم زمان به وسیله کاردار سوئیس در تهران تسلیم شده است.» وی افزود: «ظاهراً در عرف سیاسی معمول نیست این طور پیام ها منتشر گردد امّا ضابطه های یک انقلاب، دیگرند و ناگزیر این ضابطه ها ملاک عمل ما قرار می گیرند.»

قطب زاده وزیر خارجه ایران نیز از ارسال پیام کارتر به بنی صدر خبر داد و تأکید کرد این دومین پیام کارتر و نشانه جدی بودن مسئله پیام نخستین است. وی آشکارا از این تحرک امریکا استقبال کرد و آن را حاکی از این دانست که مشکل روابط ایران و امریکا باید براساس معیارهای شرافتمندانه و صادقانه و عدل و عدالت حل شود.

حاج سیداحمد خمینی نیز ضمن گزارش مشروحی از آنچه گذشته است، گفت: البته در پیام به امام تندی هایی که در پیام به آقای بنی صدر بوده نبوده و ملایمت داشته و از بابی که امام فرمودند هیچ چیزی نباید از ملت دور باشد، ما این را به رادیو دادیم و منتشر شد. وی در پاسخ به خبرنگاران بار دیگر با اطمینان، ارسال این پیام از جانب کارتر را مسلّم دانست.

جالب اینکه سفارت سوئیس نیز در این ماجرا دچار تناقض گویی شد. در حالی که در خبرها شخص کاردار عامل انتقال پیام ذکر شده بود، مارکوس کایزر وابسته مطبوعاتی سفارت سوئیس در گفت وگو با کیهان خبر تحویل نامه کارتر به وزارت امور خارجه ایران به وسیله کاردار سوئیس را قویاً تکذیب کرد. از سوی دیگر، سخنگوی سفارت سوئیس در تماسی با روزنامه انقلاب اسلامی گفت: ما عامل فعالی در این جریانات نیستیم لذا نمی توانیم متن این پیام را تکذیب یا تأیید کنیم.

درباره تکذیب امریکا، حاج احمد خمینی گفت: از جایی که آقای کارتر در یک وضعیت بسیار بدی در امریکا قرار گرفته و با شکست مواجه شده است، دست به هر عملی می زند؛

من جمله آقای رئیس جمهوری را تهدید می کند و می داند که امام اهل تهدید نیست، پیش او خضوع می کند و بعد هر دو را تکذیب می کند و امیدواریم آقای رئیس جمهوری هم پیامشان را منتشر کنند. قطب زاده وزیر خارجه نیز در کنفرانسی مطبوعاتی کوشید تا حد ممکن، مانع تیرگی بیش تر روابط ایران و امریکا شود. او گفت: «تکذیب این پیام فقط سیاستی است برای فروکش ساختن هیجانات مردم امریکا.» قطب زاده درباره آثار پیام کارتر گفت: «نظر من درباره کارتر نظر مثبتی است و امریکا اگر بخواهد با ما رابطه معقولی داشته باشد، باید سیاست خود را با تفهیم و درک خواسته های منطقی ما و دیگر ملل جهان وفق دهد.» وی درباره واکنش ایران گفت: «مسلماً اگر امریکا وجود پیام را تأیید کند، از نظر ایران شناخت حق حاکمیت ایران از سوی امریکا در حل بحران بسیار مؤثر خواهد بود.»

در بازتاب وسیع ماجرای ارسال پیام کارتر به امام خمینی و تکذیب آن، خبرگزاری فرانسه از این که سخنگوی کاخ سفید تأیید کرده است کارتر هفته گذشته برای حل بحران امریکا و ایران و تسریع آزادی گروگان ها، پیامی برای رئیس جمهور ایران ارسال کرده است خبر داد و افزود: «این نخستین بار است که یک مقام رسمی امریکا پس از انتشار خبر مذکور از جانب ایران، قبول می کند تماسی بین پرزیدنت کارتر و دولت ایران صورت گرفته است.»

خبرگزاری فرانسه همچنین در گزارشی از نیویورک از گفت وگوی قطب زاده با شبکه تلویزیونی ای.بی.سی امریکا خبر داد که گفته است: «عمل انتشار پیام جیمی کارتر در تهران بدون آگاه کردن واشنگتن یک اشتباه بوده است.» وی افزوده است: «محتوای این پیام بسیار سازنده و بیش تر متعادل بود و دمکراسی امریکا آن قدر قوی است که اگر به طور مؤثر اشتباهاتی مرتکب شده باشد به آن اعتراف کند.» بنا بر این گزارش، وزیر خارجه ایران گفت از تکذیب روز شنبه کاخ سفید متعجب شده است و این تکذیب تأثیر مثبتی را که پیام به وجود آورده بود، کاهش داده است.

رادیو لندن نیز در گفتاری حاوی اطلاعات و اخبار متعددی درباره روابط ایران و امریکا اعلام کرد: ظرف دیروز و امروز درباره پیامی که مقامات ایران می گویند جیمی کارتر برای آیت الله خمینی فرستاده است، غوغای بزرگی به پا شد و مقامات امریکا منکر قضیه شدند. علی رغم تکذیب ارسال پیام، مقامات ایران در صحت پیام شکی ندارند. ابوالحسن بنی صدر و صادق قطب زاده هر دو معتقدند که انکار مقامات امریکا به آن علت است که آنها انتظار علنی شدن پیام مزبور را نداشتند و به همین دلیل غافلگیر شدند.

رادیو لندن نگرش مثبت ایران به این قضیه را چنین بازتاب داد: «قطب زاده معتقد است که انکار این پیام برای مصرف داخلی امریکا صورت گرفته است. قطب زاده قبول دارد که افشای پیام بدون هشدار دادن به امریکا اشتباه بوده است ولی اضافه می کند این اشتباه به نامطلوبی انکار موجودیت چیزی که واقعیت است، نیست. قطب زاده گفت حتی با در نظر گرفتن انکار امریکا

این پیـام نمودار قـدم مثبتی است؛ گرچه اثر این پیـام تـا انـدازه ای تقلیل یافته است. وزیر خارجه ایران از این پیام حسن اسـتقبال را کرد و گفت به عقیده او تشکیل کمیسیون مشترکی با شرکت ایران و امریکا یعنی آنچه پیام مزبور با آن موافقت کرده است، بسیار ضروری است.»

در سطح جنـاح بنـدی هـا و گروه ها و تشکل های سیاسـی داخلی ایران، وجه غالب اعلام مواضع ضـد امریکایی و حمایت از افشاگری و سازش ناپذیری امام خمینی است که با سـرزنش تلویحی یا آشـکار دیگر دولتمردان همراه است. کارتر، به دلیل توطئه گری و دولتمردان ایران به جز امام خمینی به علت انواع صفات منفی سرزنش می شوند. در این میان سازمان مجاهدین خلق شدیدترین مواضع ضدامریکایی را اتخاذ و اعلام آن را با حمایت مؤکدی از امام خمینی همراه کرد.

در حاشـیه مطـالب مربوط به پیام مزبور و در تفسـیر و تحلیل برخی پیام ها که از طرف متحـدان امریکا برای رئیس جمهور و وزیرخارجه ایران می رسد، اظهار امیدواری به تشکیل یک کمیسیون تحقیق از جمله با پیگیری "شون مک براید" ایرلندی در رسانه های خارجی قابل توجه است. نکته مهم دیگر توجه رسـانه هـا به موضع آشتی جویـانه کـارتر در نـامه است که البته به تحویـل دادن گروگـان ها به دولت ایران و خارج شـدن آنها از اختیار دانشجویان منوط گردیده است.

در این میـان افکـار عمومی در داخـل امریکـا به گونه ای است که دولت و رئیس جمهور امریکـا ناچارنـد تـا حصول نـتیجه ای قطعی در مـاجرای گروگان ها، نوعی تحرک ضد ایرانی را مرتباً برای مردم به نمایش بگذارند و در این مسیر به برخی تدابیر حاشیه ای نیز متوسل می شوند؛ از جمله دیوان عـالی امریکـا از اجـازه تمدیـد اقامت به گروهی از دانشـجویان ایرانی خودداری کرد. در ایران، امّا وضع افکار عمومی به گونه ای است که بـدون پرداختن به اصـل صـحت و سـقم ماجرا، اساساً نفس ارتباط و هر گونه حرکت مسالمت آمیز به شـدت رد و نفی می شود؛ اگرچه با ضـعف مواضع امریکا و برتری ایران همراه باشد. علت عمده این نوع موضع گیری گروه ها و جریان های سیاسـی، اسـتفاده از این فضا برای ارتقاء پشـتوانه عمومی است؛ از این رو طوری رفتار می کنند که تأکید می شود فقط طالب تشدید فضای دشـمنی هستند. البته برای دفاع از این مواضع، از شواهد فراوان تـاریخی و غیرتـاریخی موجود - که مورد توجه افکـار عمومی است - اسـتفاده می کننـد. کم و کیف اعلام مواضع سازمان مجاهـدین خلق نمونه ای قابل ذکر از این گونه برخوردها است. به عبارت دیگر می توان گفت: در داخل ایران در ذهن بیش تر نخبگان و در افکار عمومی فضای حاد رادیکال حاکمیت تمام دارد و در این ماجرا به چیزی جز پیروزی چشمگیر ایران و تسلیم آشکار امریکا در این مبارزه رضایت داده نمی شود.

بـا نزدیک شـدن روز ۱۲ فروردین، سـالروز رسـمیتِ حقوقی نظام جمهوری اسـلامی، مسئله تعیین تکلیف گروگـان هـای امریکـایی از مهم ترین موضوعات نظام است که با این روز گره خورده است. پیش بینی می شد که یکی از مطالب مهم سخنرانی رئیس جمهوری در این روز

در میدان آزادی، آخرین گزارش ها درباره گروگان ها باشد. به نظر بسیاری از کارشناسان آنچه بنی صدر خواهد گفت جمع بندی تلاش های او در اقناع دیگران است و نیز علامتی است از میزان پیشرفت روش های مسالمت آمیز حل ماجرا. از سوی دیگر، در نزد دولت امریکا و بیش تر رسانه های جهانی، نوعی انتظار ایجاد تحول در وضعیت کنونی گروگان ها وجود دارد. در واقع دولتمردان امریکا از این روز، روز تعیین کننده ای را انتظار می کشند، از این حیث که نتیجه تحولات و تبادل پیام های تشویق آمیز و بعضاً تهدیدآمیز چند روز اخیر را ارزیابی کنند و متناسب با آن به اخذ تصمیم در انتخاب راه های مختلف پیش ِرو بپردازند. با فرا رسیدن روز ۱۲ فروردین، آنچه در ساعت ۷ صبح از بخش فارسی رادیو امریکا پخش شد و همچنین مضمون مطالب تقریباً تمامی رسانه های جهانی که در این روز، قبل از قطعی شدن تصمیمات و اقدامات ایران منتشر شد، تلفیقی از "بیم و امید" را همراه داشت؛ وجود نوعی امیدواری همراه با تهدیدهایی تلویحی.

از جمله در ساعت ۷ صبح (به وقت ایران) بخش فارسی رادیو امریکا اعلام کرد: «در وزارت خارجه امریکا خوش بینی احتیاط آمیز درباره قضیه گروگان ها محسوس است و این با توجه به گزارش هایی است مبنی بر این که شورای انقلاب احتمالاً گروگان ها را از افراطیونی که سفارت را در اشغال دارند تحویل می گیرد. اکنون مقامات دولتی می گویند که هر اقدام تازه ای از جانب امریکا بستگی به تحولات ایران خواهد داشت؛ تحولاتی که قاعدتاً باید به زودی روشن شود.»

در ساعت ۷:۴۵ صبح بخش فارسی رادیو لندن نیز گزارش داد: «ممکن است که بحران گروگان های امریکایی به پایان خود نزدیک شده باشد. اگرچه بعد از دفعات متعدد که امیدها به یأس بدل شده است هیچ کس روی این احتمال حساب نمی کند.»

در ساعت ۸:۴۵ صبح بخش عربی رادیو امریکا خبر داد که: «قرار است امروز هر یک از رؤسای جمهوری امریکا و ایران روش خود را درباره وضع گروگان های امریکایی روشن کنند. در واشنگتن تأکید شده است که جیمی کارتر برای نطق امروز آقای بنی صدر درباره مسئله گروگان ها، اهمیت ویژه ای قائل شده و صدور بیانیه خود را به بعد از ایراد نطق رئیس جمهوری ایران موکول ساخته است. مشاوران جیمی کارتر تأکید کردند که اگر دولت ایران برای نظارت خود بر گروگان ها اقدام نکند، رئیس جمهوری امریکا در بیانیه خود اقدامات جدیدی را بر ضد ایران اعلام خواهد کرد.»

خبرگزاری رویتر گزارش داد: «پرزیدنت ابوالحسن بنی صدر منتظر آن است که ابتدا آیت الله خمینی موافقت خود را در مورد انتقال گروگان ها اعلام کند و سپس وی این مسئله را در سخنرانی]امروز[خود به مناسبت نخستین سالگرد استقرار جمهوری اسلامی ایران به مردم اعلام نماید. منابع آگاه اعلام داشتند صادق قطب زاده وزیر خارجه ایران شب گذشته با

ارسال پیامی امریکا را از تحولات آگاه ساخته است. یک بیانیه کاخ سفید نشان دهنده آن است که مجازات جدید سیاسی و اقتصادی امریکا بر ضد ایران احتمالاً در صورتی که دولت ایران، حداقل، کنترل گروگان ها را به دست نگیرد، بلافاصله اعمال خواهد شد.»

خبرگزاری فرانسه نیز خبر داد: «کاخ سفید اواخر امروز در مورد این تحولات جدید بیانیه ای صادر خواهد کرد... کاخ سفید انتظار دارد نطق بنی صدر شامل پیشنهادهای جدیدی باشد؛ پیشنهادهایی که اگر شامل آزادی فوری گروگان ها نباشد، حداقل جریان امور را به سوی یک جهت صحیح سوق دهد.»

به این ترتیب در اولین ساعات روز ۱۲ فروردین ۱۳۵۹ دولت امریکا، افکار عمومی بخش عمده ای از جهان غرب و محافل سیاسی و خبری جهانی، منتظر آخرین نظرها و مواضع ایران بودند و نیز جهان منتظر تصمیمی بود که بعد از آن امریکا باید اتخاذ کند.

در مراسم بزرگداشت روز جمهوری اسلامی طبق برنامه پیام امام خمینی قرائت شد و سپس رئیس جمهوری سخنرانی کرد.

بخش عمده پیام امام خمینی که سیداحمد خمینی آن را در مراسم مزبور قرائت کرد، در سرزنش امریکا به خاطر بردن شاه به مصر بود. در این پیام با توجه به نامه اخیر کارتر به امام چنین آمده بود: «این نیرنگ جدید کارتر شبیه همان نیرنگی است که شاه مخلوع در اواخر سلطنت ننگینش زد و در مقابل ملت و روحانیون به چاپلوسی و حیله گری پرداخت و دسیسه او نقش بر آب شد. آقای کارتر باید بداند که فرستادن شاه مخلوع به مصر و عذرخواهی از اشتباهات گذشته و اعتراف به خیانت های امریکا به ملت های مظلوم - از آن جمله ایران - و راه حل لانه جاسوسی را از من که یک نفر از ملت بزرگ ایران هستم خواستن، به بیراهه رفتن است. حل این مسئله به دست هیچ کس جز ملت شریف ایران و مجلس شورای اسلامی منبعث از آرای ملت نیست.»

بنی صدر نیز در سخنرانی خود به مسئله امریکا پرداخت. وی ابتدا گزارشی از آنچه گذشته است ارائه کرد؛ از جمله تشکیل کمیسیون بررسی جنایات امریکا در ایران و تلاش ها در زمینه حضور شاه در مصر. بنی صدر سپس متن پیام دوم کارتر به خویش را قرائت کرد که در آن بر ضرورت انتقال گروگان ها به دولت تا ۳۱ مارس (۱۱/۱/۱۳۵۹) تأکید شده بود و در ضمن تلاش های بنی صدر در این باره به نحوی مورد قدردانی قرار گرفته بود. در آخر پیام آمده بود: «ما آماده ایم هر فکر خاص را در این باره دریافت کنیم... . انتقال گروگان ها می تواند راه را برای حل سریع بحران باز کند.»

بنی صدر در ادامه سخنان خود افزود: «بعد از این که این پیام آمد، در شورای انقلاب مورد بحث قرار گرفت و شورا تصمیم گرفت که اگر امریکا طبق یک بیان رسمی اعلام کند که تا تشکیل مجلس و اتخاذ تصمیم از سوی مجلس، درباره گروگان ها نه تبلیغی کند، نه ادعایی

کنـد، نه حرفی بزنـد و نه تحریکی کند، شورای انقلاب می پذیرد که گروگان ها را تحت نظارت خود در آورد. بنابراین ما این موردی که درباره روابط ما با امریکا بود، در این مرحله هستیم که عیناً به اطلاع شما مردم ایران رسید.»

علی رغم سـخن تنـد امـام بر ضـد امریکـا در این پیـام، امریکاییـان از بروز تحول مورد نظر خویش نومیـد نشدنـد. به گزارش خبرگزاری فرانسه از واشـنگتن، مقامـات رسـمی کـاخ سـفید در واشـنگتن گفتنـد: این حقیقت که در نطق آیت الله خمینی هیـچ گونه اشـاره ای به انتقال گروگان های امریکایی از محل سـفارت نشـده است، می تواند بدین گونه تعبیر شود که وی با تحویل گروگان ها به شورای انقلاب مخالفت ندارد. به خصوص آنچه بنی صـدر از قول شورای انقلاب اعلام کرده بود، اگرچه به صورت مشـروط بود، می توانست برای امریکـایی هـا یک حـداقل باشـد؛ یعنی تحویـل گرفتـن گروگـان هـا از دانشـجویان و دادن آنهـا به دولت جهت تعیین تکلیـف به وسـیله مجلس. از این رو کـاخ سـفید پیـامی برای رئیس جمهوری ایران ارسال کرد که متن آن به این شـرح است: «اظهارات پرزیـدنت بنی صـدر مبنی بر اینکه گروگان ها تحت حمایت دولت ایران قرار خواهـد گرفت، نشانه روشن مثبت و موفقیت آمیزی است؛ در نتیجه دولت امریکا فعلاً اجرای پاره ای از مجازات های اقتصادی جدیـد را به تعویق می انـدازد. ما این مسئله را درک می کنیم که موضع دولت ایران این است که مسئله گروگان ها هنگامی که پارلمان جدیـد تشکیل شود حل و فصـل گردد. آزادی هر چه زودتر اتبـاع کشور ما مسئله اساسـی ما بوده است. به طوری که اطلاع داریـد این هـدف و نقطه نظری است که توسط ایالات متحده امریکا تعقیب می گردد.»

این امیدواری در مقامات سازمان ملل نیز پدید آمده بود. به گزارش آسوشیتدپرس کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل، امروز سخنان بنی صدر در تهران را گامی در جهت صحیح تلقی کرد؛ سخنانی که درباره تمایل شورای انقلاب برای برعهده گرفتن امر گروگان ها بود. وی اطمینان داد که انجام هر چه زودتر این اقدام راه را برای بازگشت کمیسیون تحقیق به ایران و تکمیل کارش هموار خواهد ساخت.

جواب کارتر هرچند انعطافی از طرف امریکا محسوب می شد امّا آن چیزی نبود که شورای انقلاب در پی آن بود؛ تضمین خاصی در پاسخ کارتر اعلام نشـده بود، بـاز هم همه چیز را به تصـمیم گیری آتی دولت امریکا وابسته کرده بود. بررسـی بازتاب ها و تفاسـیر سـخنان و مواضع روز ۱۲ فروردین نشان می دهد که خوش بینی های ابراز شده در ساعات اولیه این روز در پایان روز تا حد زیادی کمرنگ شده است. از جمله در گزارش ساعت ۱۹:۴۵ روز ۱۲ فروردین رادیو لندن که در آن جنبه های مهمی از مسئله مورد توجه قرار گرفته و پس از گزارشی از امیدواری ها برای رفع بن بست کنونی می افزاید: «ولی قبول شرایطی که اکنون پیشنهاد شده، برای جیمی کارتر بسیار مشکل است.» در ادامه به مرحله کنونی مبارزات

انتخاباتی ریاست جمهوری امریکا و نگرانی های کارتر در این باب اشاره می کند و می افزاید: «کارتر نخواهد توانست که شرایط پرزیدنت بنی صدر را پذیرفته و بدین ترتیب آشکارا در برابر تقاضاهای ایرانیان تسلیم گردد. سخنگوی کارتر سخنرانی پرزیدنت بنی صدر را مثبت خواند و کارتر نیز اظهار داشته است که تصمیم خود را در مورد تحریم ایران تغییر خواهد داد ولی فشار افکار عمومی مبنی بر اتخاذ یک روش قاطع تر همچنان ادامه دارد.»

در مجموع آنچه که در روز تاریخی ۱۲ فروردین واقع شد، درباره ماجرای گروگان ها این باور را در ناظران و مفسران به وجود می آورد که نظرهای دو طرف بیش تر از آن با هم فاصله دارد که بتوان به راه حلی نزدیک تر از زمان تصمیم گیری مجلس ایران اندیشید. طرف ایرانی تعهد واضح و رسمی امریکا را طلب می کند و تنها در این صورت گروگان ها به قدرت رسمی حاکم بر ایران تحویل داده می شوند، امّا طرف امریکایی در عین این که مُصِرّانه طالب داده شدن گروگان ها به دولت و شورای انقلاب است، حاضر به سپردن تعهد مورد نظر ایران نیست و همان اعلام را که اقدامات رئیس جمهوری ایران را مثبت می شمارد و از تحریم های جدید ایران فعلاً صرف نظر می کند، کافی می داند.

به این ترتیب از نظر طرف ایرانی، این یک نگرانی جدی و واضح است که امریکا صرفاً در پی این است که مسئولیت رسمی متوجه دولت ایران شود و به این شکل بدون تعهدی بازدارنده و با برتری حقوقی و روانی مناسب، ابتکارات مورد نظر خویش را یکی پس از دیگری به اجرا درآورد. این در حالی است که در فضای رادیکالیزه داخل ایران، توقعات بسیار بالاتری از رهبران انقلاب و نظام جدید وجود دارد؛ به طوری که حتی اخذ تعهد رسمی از دولت امریکا چیزی به شمار نمی آید و برای تحویل گرفتن گروگان ها از دانشجویان پیرو خط امام و دادن آنها به دولت و قدرت رسمی، مجوز قابل اعتنایی محسوب نمی شود. تقریباً تمام گروه های سیاسی اعم از طرفداران نظام و مخالفان آن هر گونه مماشات با امریکا و انعطاف در برابر آن را شدیداً محکوم می کنند و طالب شدت عمل هر چه بیش تر هستند و آشکارا رو در رویی هر چه خصمانه تر با امریکا را یک امتیاز و ضرورت برای انقلاب و ایران می شمارند. در این میان در طرف امریکایی نکته قابل توجه اینکه آنچه از ذکر آشکار آن خودداری و در پرده ابهام باقی گذاشته می شود، تصمیمات و طرح های اصلی امریکا برای تغییر وضعیت کنونی به نفع خویش است؛ طرح هایی که به گونه ای بسیار مجمل و کلی و در قالب اظهار بی صبری و وعده تلویحیِ اقدامات تعیین کننده آتی، در رسانه ها منعکس می شود.

در همین حال بنی صدر با خوش بینی بیش تری از دیگران، از روند تحولات کنونی یاد می کند. وی روز ۱۳ فروردین در مصاحبه با شبکه تلویزیونی ای.بی.سی امریکا ضمن تأیید این که گروگان های امریکایی تحت کنترل شورای انقلاب در خواهند آمد، گفت: شورای انقلاب بدون تصویب امام خمینی اقدامی نخواهد کرد. وی تأکید کرد نگران نباشید؛ این امر

صورت خواهد گرفت. وی افزود: روز گذشته (۱۲/۱/۵۹) پیامی از کارتر دریافت داشته است؛ پیامی که در آن قول داده شده است تا زمانی که پارلمان آینده ایران درباره سرنوشت نهایی گروگان ها تصمیم بگیرد، ایالات متحده در امور داخلی ایران دخالت نخواهد کرد.

بعداً مشخص شد که تأکید ایران بجا بوده است و کارتر در همان حال که در سطح آشکار به ذکر کلیاتی در پاسخ به خواسته ایران می پرداخت و وعده عدم اقدام می داد، در سطح سرّی اقدامات مربوط به حمله نظامی را با جدیت دنبال می کرد. گزارش های بعدی یک تهیه کننده مشهور تلویزیونی امریکا، پیر سالینجر نشان می دهد که دقیقاً هم زمان با ابراز خوش بینی بنی صدر در مصاحبه با شبکه ای.بی.سی امریکا، کارتر که در منطقه حساس نیویورک به سناتور ادوارد کندی باخته بود و نگرانی شکست بزرگی را در زندگی سیاسی خویش بیش از پیش احساس می کرد، کلافه و عصبانی، با اعلام "بس است" به مشاوران خود، به مرحله ای از طراحی حمله ای نظامی به ایران مشغول بوده است.

روز بعد (۱۴/۱/۱۳۵۹) نیز بنی صدر با یک رسانه امریکایی (هفته نامه نیوزویک) به مصاحبه نشست. وی باز هم گفت: شورای انقلاب تصمیم گرفته است در صورتی که دولت امریکا متعهد شود که حرف و نقلی تا تشکیل مجلس پیش نیاورد، گروگان ها تحت نظارت شورای انقلاب در بیایند و من هم این را به مردم اعلام کردم و مخالفتی هم از جانب مردم مشاهده نشد، بنابراین تصمیم اجرا خواهد شد.

در همین روز آقای عزت الله سحابی عضو شورای انقلاب در یک گفت وگوی اختصاصی با روزنامه کیهان خبر داد که وی و آقای هاشمی رفسنجانی، نمایندگان دائمی شورای انقلاب در امر رابطه با دانشجویان پیرو خط امام بوده اند و مذاکرات خود را از چندی قبل با آنان ادامه داده اند. وی گفت که او و اکبر هاشمی رفسنجانی دیگر عضو شورای انقلاب، روز شنبه آینده (پس فردا) برای مذاکره با دانشجویان پیرو خط امام و تحویل گروگان ها از آنها، به جاسوسخانه خواهند رفت. البته وی یادآوری کرد چنانچه کارتر شرایط آقای بنی صدر رئیس جمهوری کشورمان را پذیرفته باشد، مسئله تحویل گروگان ها به شورای انقلاب و دولت نیز عملی خواهد شد. مهندس سحابی سپس تأکید کرد که در جلسه امشب شورای انقلاب، مسئله محل نگهداری و انتقال گروگان ها به آن محل و تحویل آنها به دولت، بار دیگر مطرح خواهد شد.

در این باره آقای مهدوی کنی دیگر عضو شورای انقلاب تأیید کرد که نمایندگان دائمی شورای انقلاب مهندس سحابی و حجت الاسلام رفسنجانی، پس فردا برای مذاکره و تحویل گروگان ها، به جاسوسخانه امریکا خواهند رفت. سرپرست وزارت کشور درباره این سؤال که پس از تحویل گروگان ها، تکلیف دانشجویان پیرو خط امام چه خواهد شد، تأکید کرد: این طبیعی است که با تحویل گرفتن گروگان ها به وسیله دولت و شورای انقلاب، دانشجویان

جاسوسخانه را ترک خواهند کرد. وی درباره محل نگهداری گروگان ها گفت: این مسئله برای اتخاذ تصمیم قطعی، در جلسه امشب شورای انقلاب مطرح خواهد شد؛ امّا به نظر می رسد که ترجیح داده شود که از گروگان ها در همان جاسوسخانه، تحت نظارت دولت نگهداری شود.

در عمل مباحث و اقدامات مربوط به تحویل گروگان های امریکایی به دولت و شورای انقلاب چند روز دیگر هم به طور گسترده ای ادامه یافت، امّا به نتیجه ای نرسید. در ایران برخی مقامات و محافل از جمله رئیس جمهوری و وزیر امورخارجه، با ابراز نوعی خوش بینی مسئله را دنبال می کردند ولی اکثر عناصر حاکمیت نظام، در این باره با احتیاط بیش تری برخورد می کردند و نشان می دادند که منتظر پاسخ صریح و رسمی امریکا به خواسته و شرط ایران هستند. در امریکا نیز همچنان وضع سابق ادامه یافت و دولت امریکا حاضر به تصریح در پذیرش رسمی شرایط ایران نگردید.

بعدازظهر روز ۱۷ فروردین (۶ آوریل) در تهران مراسم عیدپاک برای گروگان های امریکایی برگزار شد. این مراسم با حضور سه کشیش امریکایی - که روز گذشته به دعوت دانشجویان مسلمان پیرو خط امام به ایران آمده بودند - و اسقف کاپوچی و دو کشیش ایرانی انجام شد. گروگان ها در گروه های جداگانه با کشیشان ملاقات کردند و کشیشان مراسم عیدپاک را برای آنها انجام دادند. اسقف کاپوچی نیز در این مراسم نامه های خانواده ها و بستگان گروگان ها را به آنان تسلیم کرد. در همین حال، در این شب باز هم موضوع اصلی جلسه شورای انقلاب مسئله انتقال گروگان ها به دولت بود. حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب در پایان این جلسه گفت: «تصمیم گرفته شد که نظر امام را در این مورد بدانیم. بر اساس تصمیم و نظر امام تصمیم نهایی اعلام خواهد شد.» وی در پایان خاطرنشان کرد: «فردا در ملاقات با امام، مطالب با ایشان در میان گذاشته خواهد شد.» این جلسه با شرکت ابوالحسن بنی صدر تشکیل شده بود. در امریکا نیز مقامات رسمی امریکایی گفتند دولت این کشور در مقابله با شکست تلاش ها درباره انتقال گروگان های امریکایی به دولت ایران، ممکن است ظرف ۲۴ ساعت تصمیم به اعمال یک سری مجازات های اقتصادی جدید بر ضد ایران بگیرد. این مقامات افزودند اگر شانس فوری برای ایجاد اوضاعی بهتر در ایران به وجود نیاید، اقدامات اولیه در این راه را روز دوشنبه (۱۸/۱/۵۹) پرزیدنت کارتر انجام خواهد داد.

به این ترتیب همه چیز به روز دوشنبه هفتم آوریل (هجدهم فروردین) موکول شد. کارتر حاضر نشده بود تعهدی را رسماً اعلام کند که تا تعیین تکلیف گروگان ها در اولین مجلس ایران به اقدامی دست نزند و در عوض گروگان ها رسماً تحویل دولت ایران بشوند. واضح است که انتقال گروگان ها به دولت به معنای تضمین سلامت و آزادی قطعی آنان بود، لیکن در صورتی که این را مجلس ایران عملی می کرد، یک معنای آن این بود که ملت ایران تصمیم گرفته است خود از طریق نمایندگانش سرنوشت گروگان ها را تعیین کند. امّا کارتر می خواست

آزادی گروگـان هـا را بـا ابتکـار عمـل خود به دست آورد و از این طریق پیروزی خود در مبارزه انتخابات آتی را رقم بزنـد. انتقال گروگان ها به دولت ایران بـدون تعهـد رسـمی کـارتر به عـدم اقـدام، معنـای واضـحی داشت و آن این که وضع گروگـان ها از گرفتار بودن در یک "وضـعیت انقلابی" تغییر می یـافت و به اسـیران یـک دولت یـاغی علیه حقوق بین الملل تبـدیل می شدنـد و در این حال امریکا ابزار و نیز شـرایط حقوقی و سیاسـی لازم برای اعمـال فشارهای مطلوب برای آزادی گروگان ها را در اختیار می گرفت. نظام جمهوری اسـلامی از خارج با وضع خاصـی که ذکر شـد مواجه بود و در داخل نیز تقریباً تمامی جریان های سیاسـی سرسـختانه طالب مبارزه جـدی تر با امریکا بودند و هر گونه حرکت ملایم به معنای سازش و تسلیم انقلاب به دشمن شماره یک خود تلقی می شد و بانیان آن با مشکل مشروعیت مواجه می گردیدند.

در شورای انقلاب به ریاست بنی صدر، کشش لازم برای حل قطعی این بغرنج وجود نداشت و بنابراین به امام خمینی و نظر وی محول گردید. در واقع یک بار دیگر مسئولان نظام بار زمین مانده مشکلات عظیم و عدیده نظام جدید را بر دوش امام قرار دادند.

به این ترتیب، در حـالی که روز ۱۸ فروردین به روزی تعیین کننـده تبدیل گردیده بود، حدود ظهر، بلاتکلیفی ماجرای گروگان ها و نوعی حالت انتظار که در مسـئولان ایران و امریکا به وجود آمده بود، با اطلاعیه دفتر امام خمینی در قم، پایان یافت؛ به این ترتیب موضوع گروگان ها و در پی آن، رابطه ایران و امریکا، وارد مرحله جدیدی شد و دولت امریکا قطع رابطه سیاسی بین دو کشور را اعلام کرد.

ساعت ۱۲ ظهر جلسه ای با شـرکت رئیس جمهوری و چنـد تن از اعضای شورای انقلاب، در حضور امام خمینی تشـکیل شد. در پایان این جلسه، دفتر امام اطلاعیه ای درباره مسـئله گروگان ها منتشـر کرد. طبق این اطلاعیه مصوبه غیررسمی شورای انقلاب و به عبارت دیگر، نظر نهایی امام، به قرار زیر اعلام شـد: «گروگـان هـا و سـفارت تـا تشـکیل مجلس شورای اسـلامی و تعیین سـرنوشت آنـان به دست وکلای محترم ملت، به دسـت دانشـجویان مسـلمان و مبارز باقی می مانـد. ما بارها تـذکر داده ایم که حال گروگان ها و مکان آنان از هر حیث خوب می باشـد. برای اثبات این موضوع اگر کسانی بخواهند از سلامت و رفاه آنان مطلع گردند، با نظارت مقامات مسئول بلامانع است.»

چند ساعت بعد، صبح روز ۷ آوریـل به وقت امریکـا در کاخ سـفید جلسه شورای عالی امنیت ملی به ریاست کارتر تشـکیل شـد. در این جلسه از جمله برژینسـکی مشاور امنیت ملی، والتر ماندیل معاون رئیس جمهور، هارولد براون وزیر دفاع، استانفیلد ترنر رئیس سیا، ژنرال دیوید جونز رئیس ستـاد مشترک ارتش و سـایروس ونس وزیرخـارجه شـرکت داشـتند. رئیس جمهوری امریکـا در ابتـدای جلسه گفت: از این که تـا به حـال به امید حصول نتیجه از مذاکره با ایرانی ها نشسته و زودتر به اقدام قاطعی دست نزده است، متأسف است و در

این باره مرتکب اشتباه شده است. وی پیشنهاد قطع رابطه با ایران را مطرح کرد و در کنار آن امکان دیگر اقدامات را نیز بیان کرد. سایروس ونس به قطع روابط اعتراض کرد و در عوض تنها پیشنهاد اخراج دیپلمات های ایران را مطرح نمود؛ امّا برژینسکی، والتر ماندیل، براون و دیگران چنین نظری نداشتند. بنابراین رئیس جمهوری امریکا تصمیم رسمی قطع روابط را به تصویب رساند.

کارتر سرانجام هدف واقعی خود از پیگیری مداوم تحویل گروگان ها به دولت ایران را در این جلسه بروز داد و علی رغم شکست در این زمینه نتیجه گیری کرد که: «ما دیگر با آدم ربایانی که در قبال دولت ضعیف ایران، گروگان ها را در اختیار خود نگاه داشته اند مواجه نیستیم، بلکه با دولت متخاصمی مواجه هستیم که اقدامات متخاصمانه آن، ما را مجبور کرده است تا به آن، پاسخ قهرآمیز بدهیم...»

شب هنگام (به وقت امریکا) کارتر در تلویزیون ظاهر شد و سخنانی ایراد کرد که تمام خبرگزاری ها فوراً آن را به سراسر جهان مخابره کردند. وی در این سخنان، دانشجویان مسلمان پیرو خط امام را تروریست هایی خواند که دولت ایران پشت آنها پنهان می شود و باید برای این کار بهای گزافی بپردازد. وی اعلام کرد که امروز دستور این اقدامات را صادر کرده است: قطع رابطه دیپلماتیک با ایران، اعمال مجازات های اقتصادی حتی در زمینه مواد غذایی و دارو، فراهم آوردن امکان شکایت مالی برای استفاده از دارایی های مسدود شده ایران و لغو روادید جدید و عدم تمدید روادید قبلی ایرانیان. وی افزود که چنانچه این تدابیر نتواند به آزادی سریع گروگان ها منجر شود، تدابیر دیگری اتخاذ خواهد کرد.

در ادامه، وزارت خارجه امریکا نیز رسماً اعلام کرد که روابط سیاسی این کشور با ایران به طور کامل قطع شده است. دیپلمات ها و کارمندان ایرانی سفارت، تا ۳۶ ساعت دیگر یعنی تا نیمه شب سه شنبه (به وقت امریکا) باید امریکا را ترک کنند.

نوع برخورد کارتر، به سرعت نشان داد که انتقال گروگان ها به دولت، بدون تضمین لازم، چه حربه مهلکی را به دست امریکا می داده است. این گونه برخورد، صحّت نظر محتاطان و غیرخوش بینان و نیز مخالفان سرسخت هر گونه مماشات با امریکا را ثابت می کرد.

در ایران، واکنش امام خمینی در برابر این اقدام، طی پیامی به نحو زیر ابراز شد: «اگر کارتر در عمر خود یک کار کرده باشد که بتوان گفت به خیر و صلاح مظلوم است، همین قطع رابطه است. رابطه بین یک ملت به پاخاسته برای رهایی از چنگال چپاولگران بین المللی با یک چپاولگر عالم خوار، همیشه به ضرر ملت مظلوم و به نفع چپاولگر است. ما این قطع رابطه را به فال نیک می گیریم چون که این قطع رابطه دلیلی برای قطع امید امریکا از ایران است. ملت رزمنده ایران این طلیعه پیروزی نهایی را که ابرقدرت سفاکی را وادار به قطع رابطه یعنی خاتمه دادن به چپاولگری ها کرده است، اگر جشن بگیرد حق دارد.»

این نوع برخورد، منحصر به شخص امام خمینی نبود، امام در واقع یک روح جمعی شدیداً ضد امریکایی را نمایندگی و تأیید و البته آن را هدایت می کرد. با مرور مختصر فضای سیاسی ایران در فردای شبی که قطع رابطه اعلام شد، وجود این فضای حاد در قبال این موضوع، تا حدی قابل ترسیم است.

برای بررسی اقدامات ضروری در قبال قطع رابطه امریکا، در ۱۹/۱/۱۳۵۹ جلسه فوق العاده شورای انقلاب که در آن کلیه استانداران کشور نیز شرکت داشتند تشکیل شد. در پایان این جلسه که از ۷:۳۰ تا ۱۳:۳۰، طول کشید و در واقع ادامه جلسه فوق العاده ناتمام شب گذشته بود، بیانیه ای انتشار یافت که در آن وضع کنونی "شرایطی کاملاً استثنایی و فوق العاده" توصیف شده است. بیانیه با آیه «اذن للّذین یقاتلون بانهم ظلموا و ان الله علی نصرهم لقدیر» شروع می شود و در آن آمده است:

«ما آن روزی را پیش بینی می کردیم که دولت امریکا آن آزمندی و تجاوزطلبی را که در بافت طبیعی نظام سیاسی اقتصادی اوست، به ظهور رساند و در برابر ملتی که پس از روزگاران دراز اکنون می خواهد مستقل و آزاد و رستگار باشد آشکارا صف آرایی کند و ما منتظر حمله شیطان بزرگ ابرقدرت امریکا و دست نشاندگانش بودیم و اکنون آن روز فرا رسیده است...

رئیس جمهوری امریکا سعی می کند مطامع امپریالیستی دولت خود را زیر پوشش مسئله گروگان های سفارت پنهان کند در حالی که ما می دانیم برای دولت امریکا مسئله اساسی اصل انقلاب اسلامی و قطع دست متجاوز آن دولت از ایران است.

اکنون ملت ایران در برابر یک آزمایش بزرگ قرار گرفته است؛ آزمایش رویارویی قاطع حق و باطل، رویارویی دولتی تجاوزطلب و آزمند با ملتی از بند رسته و ملتزم به ایدئولوژی انقلابی اسلام.»

با تأکید بر اینکه در جهت تحقق خواست ملت ایران، شورای انقلاب مصمم به مقاومت در برابر زورگویی و تهاجم امریکا است و با تأکید به ضرورت هوشمندی و وحدت ملی، در پایان این بیانیه یادآوری شده است که «شورای انقلاب در جلسات فوق العاده خود طی شب گذشته و امروز تصمیماتی اتخاذ کرده است که به اطلاع عموم ملت خواهد رسید.»

حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب درباره این جلسه گفت: «کلیه استانداران پیشنهاد کرده اند که حالت فوق العاده در کشور اعلام شود و همه آنها با توجه به اوضاع و احوال و روحیه مردم اعلام کرده اند که امکان این کار هست.»

بنی صدر نیز به خبرنگار رادیو تلویزیون درباره نتایج این جلسه گفت: «ما تصمیم به مقاومت گرفته ایم خوشبختانه امریکا هم از نظر ما لحظه مناسبی را برای این حمله انتخاب کرده است؛ چون ما دو هفته بود که در شورا راجع به مسائل و راه حل های آنها بحث می کردیم امروز به این نتیجه رسیدیم که بنا باید بر یکدلی باشد و اختلافات گروهی کنار گذاشته شود تا آماده مبارزه برای تکمیل استقلال خودمان بشویم.»

در همین روز علی اکبر معین فر وزیر نفت در یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی به گفته امام اشاره کرد که اگر کارتر در تمام عمرش کار صحیحی کرده باشد همین کار است. وی افزود: ببینید که بدبختی یک کشور امپریالیستی به کجا رسیده که از داشتن رابطه با یک کشور وحشت دارد. وی در ادامه گفت: ما آمادگی خفه کردن و بیرون رانـدن هر متجاوزی را داریم و ۳۶ میلیون ایرانی آماده جنگ و کشته شدن هستند. معین فر در پاسخ به این سؤال که نظر وی درباره گروگان ها و درباره محاکمه گروگان ها چیست؟ گفت: نمی شود حدس زد که مجلس چه تصمیمی خواهد گرفت ولی نظر شخصی من این است که باید امتیازاتی از امریکا بگیریم؛ این امتیازات تسلیم شاه به ملت ایران تا سایر امتیازات را در برمی گیرد. ما ملت جنگ زده ای هستیم و غرامت خواهیم خواست. کسی که جنگ را تحمیل می کند باید غرامت هم بدهد.

نهضت آزادی نیز اعلام کرد: «نهضت آزادی ایران همان طور که قبلاً اعلام نموده است با هر گونه وابستگی به غرب و شرق مخالف سرسخت می باشـد. قطع رابطه امریکـا برای مـا قابـل پیش بینی بوده است و برای انقلاب ما محاسن زیادی دارد و در جهت تـداوم انقلاب می توانـد بسـیار مؤثر باشـد. ... مردم مسـلمان و مبـارز ایران وقتی که بـا شـهادت هـای خود و رهبری قـاطع امـام ریشه پنجاه ساله عُمّال امپریالیسم را از ایران قطع کردند بدیهی است برای آنها در مقابل تحریم های اقتصادی مقاومت کردن کار بسیار سهل و آسانی می باشد.»

در همین روز جنبش مسـلمانان مبـارز به رهبری دکتر پیمـان اعلام کرد: «اعلام قطع رابطه سیاسـی بین ایران و امریکا از جانب کارتر دلیل درستیِ تصـمیم امام و امت در نگهـداری جاسوسان توسط دانشجویان مسـلمان بود. این تصـمیم که با مجازات های شدیـد اقتصادی همراه است نشان می دهد که امریکا در توطئه دیگر خود هم شـکست خورد. اراده ملت و تصـمیم قاطع امام به تردیدهای سازشـکاران پایان داد و محافل امپریالیستی را یـک بـار دیگر از تحمیـل سـازش به انقلاب و ضـربه زدن بر واقعیت سازش ناپـذیری امام باطل نمود و موج تازه ای در دل های خلق قهرمان ایران تابانـد. مـا چنـانچه بارها اعلام کرده بودیم از کارتر اسـتقبال می کنیم. ملت بیـدار و مسـلمان ایران آماده است بار یک مبارزه طولانی علیه شـیطان بزرگ را به دوش کشد و مطمئن هستیم در این مرحله پیروزی با ما خواهد بود.»

در همین روز سازمان توحیدی حدید(۱) اعلام کرد: «هر چه مبارزات سرنوشت ساز با

ص: ۳۹

۱- گروهی که در همـدان فعالیت می کرد و از نظر روش تحقیق و نوع ورود به مبانی عقیـدتی اسـلام و نه در مواضع و رفتار سیاسـی، تا حـدی به جریان فرقان شـباهت داشت. شباهت هایی نیز با گروه موسوم به آرمان مستضعفین و نیز جنبش مسلمانان مبارز داشت. به طور کلی می توان گفت برداشتی آزاد و سـطحی از مبـانی اسـلامی بـا رنگ غلیظ چپ، چارچوب عقیـدتی، سیاسـی این گروه را تشـکیل می داد. بعـد از "فاز نظامی" این سازمان متلاشی شد و نتوانست منشأ اثری باشد.

امپریالیسم شـدت و حِدَّت یابـد و محتوا و عمق پیـدا کند، توده ها آزادتر و پویاتر خواهند شد و تمامی عناصـر و گروه های ناخالص سازشـکار و واپسگرا و همه سرمایه داران و فئودال های مسلمان نما، تصفیه شده و تنها امام و امت در صحنه نبرد خونین و ضد استکباری پابرجا خواهند ماند و بر دولت است که به آرمان های والای امت و امام ارج گذاشته و در برابر امپریالیسم جنایتکار قاطعیت علی وار به کار بندد.»

در همین روز داریوش فروهر دبیر حزب ملت ایران گفت: «اعلام قطع رابطه سیاسـی بـا ایران از سوی رئیس جمهور امریکا به نظر من هیـچ چیز را تغییر نمی دهد؛ زیرا ملت ایران آن روز که به فرزندان دلیر خود اجازه داد جاسوسـخانه امریکا را در ایران اشـغال کند این قطع رابطه را آغاز کرده بود؛ ولی حرکت جدیـد را می توان نشـانه آن دانست که دولت کارتر از عمق ایستادگی مردم ایران و قاطعیت یکتا رهبر انقلاب، آگاهی بیش تر یـافته است و تصورهای باطلی را که برای فریب کاری با تکیه به عامل های سازشـکار و اختلاف سـلیقه ها در ایران داشت به کلی از دست داده و چنان دچار سردرگمی شده است که به کارهای بی نتیجه دست می زند.»

در همین روز دکتر پارسا سخنگوی جبهه ملی ایران گفت: «با این عمل امریکا، بدون شک شدت عمل هایی از طرفین نسبت به هم به عمل خواهد آمـد و به هر حال در هر انقلابی مردم بایـد منتظر تحمل شدایدی باشـند. من امیدوارم که ما در سـیاست جهان منزوی نشویم و دول غربی دیگر از امریکا پیروی نکنند و من همچنین امیدوارم این "وزارت خارج از امور" ما متوجه اهمیت سیاست خارجی در زمان انقلاب باشد.»

در همین روز سازمان مجاهـدین خلق اعلام کرد: «مجاهدین خلق ایران با سپاسـگزاری از موضع گیری قاطع امام خمینی مبنی بر افشای پیام کارتر، قطع رابطه دیپلماتیک امریکا با ایران را به عموم مردم قهرمان ایران تبریک می گویـد. اگر چه به خاطر مماشات مسـئولین امور این بار نیز این خود امریکـای جنایتکـار است که برای چنـدمین بـار و از جمله در این مورد پیش دستی کرده است. بـدیهی است رابطه بـا امریکـا، این طاغوت بزرگ جهان، چنانچه امام خمینی بارها اشاره کرده انـد مضـمون مثبتی برای میهن ما نداشـته و نخواهـد داشت. از این نظر ما خواسـتار آن هستیم که لااقل یک بار هم که شـده دولت ایران خود با ابتکار به قطع کامل روابط و قراردادهای اسـتعماری (اعم از اقتصادی و نظامی) اقـدام ورزیـده و با اتکا به خدا و خلق از هیچ مشکلی در این مسیر واهمه نکند... مرگ بر امپریالیزم امریکا، برقرار باد وحدت ضد امپریالیستی تمام خلق.»

در همین روز سازمـان چریـک هـای فـدایی خلق اعلام کرد: «در این رویـداد، پیروزی دیگری است برای توده هـای محروم ایران که بـا مبـارزات درخشان خود راه را بر سازشـکاران بسـتند و تلاش آنان را که می خواستند بدون استرداد شاه و ثروت هایش جاسوسان را به دولت امریکا تحویل دهند، درهم شکستند.»

در همین روز کمیته مرکزی حزب توده ایران اعلام کرد: «امپریالیسم غدّار امریکا با قطع رابطه سیاسی با ایران و با اعلام محاصره اقتصادی کشور ما نقاب ریا از چهره کریه و ضد بشری خود برداشت. این جنایتکار جهانخوار بار دیگر نشان داد که دشمن اصلی انقلاب ما، خلق ما و کشور ما است. انقلاب در خطر است... باید تمامی مشاجرات و تمام وجوه اختلاف مسلکی، عقیدتی و سیاسی موجود بین گروه ها سازمان ها و احزاب کنار گذاشته شود و همه مردم ایران همه نیروهای انقلابی ایران در جبهه متحد نبرد با دشمن مشترک (امریکای جنایتکار) زیر رهبری قاطع و آشتی ناپذیر امام خمینی رهبر انقلاب ایران بسیج شوند، این ضرورت مبرم روز است.»

در همین روز حزب رنجبران ایران(۱) اعلام کرد: «خط جمهوری اسلامی ایران به رهبری امام خمینی همیشه علیه ابرقدرت های شرق و غرب بوده و باید همچنان تا قطع وابستگی از آنها ادامه یابد.»

در حالی که تنوع شخصیت ها و گروه های مذکور در ایدئولوژی و خط مشی قابل ملاحظه است، اشتراک آنان در محور مبارزه با امریکا، گویای اجماعی نیرومند است. علاوه بر این، واکنش های توده های مردم از قبیل اجتماع در خیابان ها، ابراز شادی، روشن کردن چراغ و بوق زدن نیز علامتی از وحدت توده ها، مسئولان، شخصیت ها و جریان های سیاسی در این قضیه است.

در همین حال، ایران راه را بر اقدامات مسالمت آمیز امّا غیرتسلیم طلبانه نبسته است. این موضوع از طریق رسانه های امریکا نیز اعلام شد. وزیر خارجه ایران از طریق تلویزیون ای.بی.سی امریکا (در ۲۰/۱/۱۳۵۹) اعلام کرد که تصمیمات جدید کارتر، ملت ایران، امام خمینی و دانشجویان مبارز را تحت تأثیر قرار نداده است. وی افزود این مسئله راه حلی غیر از مذاکره ندارد و هیچ گونه تهدید یا اعمال مجازات نمی تواند این مشکل را حل کند. قطب زاده تأکید کرد مذاکراتی که به صورتی مؤثر قبلاً در جریان بود باید مجدداً از سر گرفته شود و وی شخصاً در جست وجوی راه حلی صلح آمیز خواهد بود. وقتی از وی سؤال شد امریکا در حال حاضر باید چه کاری انجام دهد؟ در پاسخ گفت: امریکا باید بررسی جنایاتی را که شاه سابق مرتکب شده است، آغاز کند. قطب زاده در اظهارنظر دیگری گفت: این اقدام امریکا نشانه این است که مقامات این کشور سخت عصبانی شده اند. تاکنون هرگز سابقه نداشته است امریکا رابطه سیاسی خود را با کشوری قطع کند و این نخستین بار است

۱- حزب رنجبران ایران، چندی پس از پیروزی انقلاب، از ائتلاف و ترکیب تعدادی از گروه های مائوئیستی از جمله "سازمان انقلابی" - که قبل از انقلاب از حزب توده منشعب شده بود - و جمعیت عدالت تشکیل شد. این حزب مائوئیستی دشمن شوروی و به تبع آن دشمن حزب توده بود. این حزب نظیر حزب توده در برخورد با نظام مشی مسالمت آمیز داشت امّا برخلاف حزب توده، در جناح بندی حاکمیت وقت (بنی صدر- خط امام) از خط و جریان بنی صدر طرفداری می کرد.

که امریکا به صورت یک جانبه در این زمینه پیش قدم می شود؛ باید شکیبایی به خرج داد و عجولانه تصمیم نگرفت؛ باید با خونسردی اندیشه کنیم سپس تصمیم بگیریم. وی گفت: اعلام قطع رابطه امریکا با ایران بیش تر ناظر به فعل و انفعال داخلی امریکا است. قطب زاده افزود: قطع رابطه دیپلماتیک اصلاً مفهوم و اثر ندارد. موضوع این است که مداخله امریکا در ایران در دوران گذشته یعنی آن طور که در ۲۵ سال سلطنت شاه مخلوع بوده است باید قطع شود و هر چه زودتر این کار انجام شود بهتر است.

وزیرخارجه درباره پیروی احتمالی متحدان غربی امریکا از تحریم ایران گفت: وضعیت جغرافیایی و استراتژیکی ما به نحوی است که تحریم اقتصادی اصلاً عملی نیست و ما قادریم با هر گونه محاصره اقتصادی مقابله کنیم. قطب زاده در ادامه گفت: از دو ماه پیش ما مشغول تدارکات خاصی هستیم که بتوانیم با هر گونه فشاری مقابله کنیم. وی توضیح داد: حتی در خود امریکا که تاکنون صدور بسیاری چیزها را به ایران ممنوع کرده است، خود کمپانی های امریکایی می گفتند که با واسطه می توانیم برای شما بفرستیم؛ بنابراین نگرانی ما به آن شکل نیست. ما سیستم درستی را از دو ماه پیش چنان تنظیم کردیم که به هیچ گونه اشکال برنخوریم. با تمام کشورهای صنعتی تماس گرفتیم و این برنامه را ساختیم.

راهپیمایی سراسری ضد امریکایی در ایران، از دیگر پیامدهای مهم قطع رابطه است. روز جمعه ۲۲ فروردین در ایران یکی از بزرگ ترین راهپیمایی های وسیع و سراسری با مضمونی ضد امریکایی و به مناسبت اعلام قطع رابطه امریکا با ایران برگزار شد این مراسم در کنار اعلام محکومیت امریکا، اعلام محکومیت رژیم بعث عراق را نیز همراه داشت. تقریباً در همه شهرهای ایران راهپیمایان با جمعیتی که تعداد آنها در راهپیمایی های پس از پیروزی انقلاب در ایران کم سابقه یا بی سابقه بوده است، این مراسم را برپا داشتند. امامان جمعه محور خطبه های نماز را در همین باره قرار دادند و راهپیمایان در شعارها و سخنرانان در مطالب خویش به همین موضوع پرداختند. در تهران طبعاً حساسیت و اهمیت مسئله بیش تر بود.

سپاه با برنامه رژه افراد آموزش دیده "ارتش ۲۰ میلیونی" در مقابل سفارت امریکا در این راهپیمایی حضور یافت و مقامات و شخصیت های سیاسی مطرح در جناح بندی کنونی حکومت نیز به صورت سخنرانی، حضور خود را نشان دادند. آقایان هاشمی رفسنجانی، بنی صدر و خامنه ای به ترتیب در مقام سخنرانان قبل از خطبه ها و امام جمعه تهران به ایراد سخنرانی پرداختند. از دیگر برنامه های این مراسم اجرای سرود با همت "بسیج ملی"، سخنرانی آصفی یکی از روحانیون عراقی در جایگاه یکی از عراقیان مخالف رژیم بعث، نمایش سقوط آزاد کلاه سبزها و فرود چتربازان در محوطه برگزاری نماز جمعه در میان ابراز احساسات شدید حاضران، مانور هوایی شکاری های نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی برفراز زمین چمن دانشگاه تهران (محل برگزاری مراسم نماز جمعه) و قرائت قطعنامه

راهپیمایی بود. مسئله مهم تر اینکه تکاپو و تحرک و نشاط بارز در جمعیت انبوه چشمگیر بود.

وسعت این راهپیمایی سراسری از محدوده طرفداران نظام اسلامی فراتر رفت و تعدادی از جریان های مخالف نظام از جمله گروه های کمونیستی و گروه های قومی کردی را نیز در برگرفت. در این موقعیت اعلام موضع درباره قطع رابطه با امریکا، موضوعی است که برای گروه های سیاسی اجتناب ناپذیر است و از ضروریات تداوم حداقل مشروعیت سیاسی آنان تلقی می شود. گفتنی است که برخلاف مخالفان داخلی، مخالفان نظام در خارج کشور که عمدتاً به رژیم گذشته تعلقاتی دارند، موضع حمایت از امریکا را اتخاذ کرده اند.

در نهایت با انتخاب سوئیس و الجزایر به ترتیب به عنوان حافظ منافع امریکا و ایران در پایتخت کشور مقابل، ایران و امریکا در دوره جدیدی از مناسبات دیپلماتیک قرار گرفتند. دوره ای که به لحاظ تنوع و تعدد عوامل و متغیّرهای تعیین کننده در این مناسبات، از نظر عموم ناظران، آینده مشخصی برای آن قابل ترسیم نیست، پرابهام و آبستن حوادث و وقایع تاریخی عدیده ای است.

ب) تحریم اقتصادی - پایداری ایران و تزلزل متحدان امریکا

تکاپوی امریکا برای وارد کردن ضربات کاری اقتصادی به ایران و تصمیم قاطع ایران بر ایستادگی در مقابل این فشارها از همان آغاز دوره زمانی کتاب تا آخر آن به طور جدی مطرح بوده است. امریکا در این راه از متحدان غربی خود، به ویژه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا و ژاپن توقع کمک مؤثر داشت. ایران در واکنشی سرسختانه هر گونه ضربه اقتصادی از طرف کشورهای دوست امریکا را به ضربه متقابل - عمدتاً تحریم نفتی - تهدید می کرد. در همین حال دولتمردان ایران از وجود و پیگیری طرح هایی برای وضع اضطراری کشور به مردم گزارش می دادند و بر مقاومت و توانایی ایستادگی اقتصادی ایران تکیه می کردند. کشورهای اروپایی در حالی که برای پیوستن به تحریم مورد نظر امریکا، آشکارا کراهت نشان می دادند امّا از امریکا اعلام حمایت می کردند و نیز می کوشیدند با نوعی میانجی گری، ایران را به آزاد کردن گروگان ها یا لااقل برداشتن قدم هایی در این راه ترغیب و تهدید کنند.

تردیدها و تزلزل های اروپای غربی در برخورد قطعی با مسئله تحریم ایران، امریکا را واداشت که زمانی مشخص را برای پیوستن آنان به تحریم، تعیین کند. امریکا همچنین به کشورهای عضو بازار مشترک اروپا فشار وارد می کرد که در اجلاس وزیران خارجه خود (۲۱ آوریل ۱۹۸۰ - ۱/۲/۱۳۵۹) تصمیم مشترکی اتخاذ کنند، امّا برخی از جمله ژاپن و فرانسه تصمیم گیری را به اجلاس آتی سران محول می کردند. برای تشویق به تحریم، حتی برخی نخبگان امریکا از جمله سناتور ادوارد کندی پیشنهاد می کردند که برای رفع نگرانی های موجود، امریکا مشکلات احتمالی ناشی از کمبود نفت ایران را جبران کند. در

این میان بسیاری از تحلیل گران امریکایی و اروپایی تأکید می کردند که در صورت نپیوستن اروپا و ژاپن، تحریم های امریکا مشکل بزرگی برای ایران ایجاد نخواهد کرد.

در اواخر دوره کتاب، (۲۸/۱/۱۳۵۹) کارتر مجازات اقتصادی جدیدی علیه ایران اعلام کرد، از جمله: ممنوع کردن تبادل پولی و هر گونه معامله اتباع امریکا با سازمان ها و اشخاص ایرانی، قرار دادن تجهیزات قبلاً خریداری شده ایران در اختیار نهادهای امریکایی، اقدام برای برداشت میلیاردها دلار دارایی مسدود شده ایران در امریکا، به عنوان غرامت و ... کارتر همچنین تهدید کرد اگر واکنش ایران مطلوب نباشد، به مجازات های فوق، تحریم دارویی و مخابراتی نیز افزوده خواهد شد و اگر باز هم نتیجه ای حاصل نشد اقدام نظامی نیز دور از نظر نخواهد بود.

معدودی از کشورها از جمله پرتغال علاوه بر اعلام حمایت، به اقدام عملی نیز پرداختند؛ امّا به طورکلی اروپای غربی مایل نبود در قبال ایران واکنش شدید نشان دهد. با این همه محتمل بود که در اجلاس وزیران خارجه ۹ کشور بازار مشترک که از اول اردیبهشت شروع می شد، تصمیم شدید برضد ایران گرفته شود. متقابلاً در ایران مقامات ذی ربط با بی اعتنایی با قضیه روبه رو شدند و علاوه بر شخصیت های رادیکال، واکنش افرادی چون قطب زاده (وزیر خارجه)، عزت الله سحابی (عضو شورای انقلاب و رئیس سازمان برنامه و بودجه) و علی اکبر معین فر (وزیر نفت) نیز محکم و مبتنی بر اراده مقاومت و حاکی از امیدواری به برنامه ریزی مشخص برای مقابله با تهدیدها و تحریم ها بود.

در همین حال کشورهای بلوک شرق، طبعاً از این وضعیت و حادتر شدن آن استقبال می کردند و چه در سطح تبلیغات و چه در سطح تحرکات دیپلماتیک، برای نزدیکی به ایران و افزایش روابط اقتصادی آمادگی نشان می دادند.

ج) حذف تحقیرآمیز شاه

محمدرضا پهلوی، شاه سابق ایران، که ماجرای پذیرش وی در امریکا چون چاشنی ای در فضای انفجاری رابطه ایران و امریکا عمل کرده و ماجرای لانه جاسوسی را سبب شده بود، در این دوره به شکلی تحقیرآمیز از چرخه بحرانی مناسبات دو کشور حذف شد. شاه ایران در گذشته ای نزدیک وفادارترین متحد امریکا در خاورمیانه و خلیج فارس محسوب می شد و با عنوان "ژاندارم منطقه" وظیفه حفاظت از منافع امریکا و در عین حال جلوگیری از "تکرار کابوس ویتنام" را برعهده داشت، بنابراین حذف تحقیرآمیز وی طبعاً با تحقیر امریکا همراه بود. امّا دولت امریکا در برابر ایران در وضعی قرار داشت که به پذیرش این حقارت ناچار گردید و در اوائل فروردین ۱۳۵۹، محمدرضا پهلوی پس از چند ماه انتظار در پاناما، از پشت مرزهای امریکا به مصر "دیپورت" شد. به خصوص وقتی حدّت بیماری شاه و ضرورت

معالجه وی در امریکا مطرح می گردید کارتر آشکارا نشان می داد که تمایلی ندارد در این باره بحث مشخصی بکند. البته امریکا هر چه در توان داشت به کار برد که اقدامات حقوقی ایران در عودت شاه از پاناما به ایران به عنوان یک مجرم سیاسی، به جایی نرسد. با تدابیر امریکا و مصر در اقدامی غیرمنتظره، شاه مجدداً از پاناما راهی مصر شد تا حقوقدانان اعزامی ایران، هیچ راهی برای ادامه پیگیری پرونده شاه پیشِ روی خود نبینند. در مصر، سادات که به دلیل امضای پیمان کمپ دیوید، در خیابان های ایران با شعار "مرگ بر سه مفسدین، کارتر و سادات و بگین" از وی پذیرایی می شد، به شدت از شاه حمایت کرد و کوشید از وی اعاده حیثیت کند. وی از حمله نظامی امریکا به ایران رسماً حمایت کرد و گفت آماده کمک به امریکا در این حمله است. سادات شاه را یک مسلمان واقعی خواند و گفت بگذار مردم ایران تا روز قیامت فریاد بزنند. امّا این سخنان نمی توانست زشتی این اقدام سادات را بپوشاند و حلقه ای دیگر بر زنجیر سرسپردگی حکومت مصر به امریکا تلقی می شد و قبح خیانت وی در مورد رابطه با اسرائیل را تأیید و تأکید می کرد؛ تظاهرات پی درپی مردم مصر حاکی از همین امر بود. سادات به سرعت به شخصیتی منفور تبدیل گردید؛ تا جایی که بعدها، ترور وی در مصر و جهان اسلام و عرب، تعجب و تأسف چندانی را در پی نیاورد.

د) تدارک به کلی سری اقدام نظامی

در طول فروردین ۱۳۵۹ در حالی که امریکا در سطح علنی، در جنبه های سیاسی و اقتصادی به شدت علیه ایران فعال بود، در سطح سرّی اقدام نظامی را تدارک می دید. در روز دوم فروردین جلسه ای مهم و طولانی با شرکت کلیه مقامات عالی سیاسی، نظامی و امنیتی امریکا در کمپ دیوید تشکیل شد.

در این جلسه رئیس ستاد مشترک ارتش امریکا، گزارش کاملی درباره آنچه طی ماه های گذشته برای عملیات نجات گروگان ها انجام شده بود ارائه کرد. با وجود مخالفت ونس وزیرخارجه با هر گونه اقدام نظامی که آن را به مصلحت امریکا و گروگان ها نمی دانست، نهایتاً قرار شد یک تیم شناسایی راهی ایران شود. این تیم جزئیاتی از طرح نجات، قسمت های مربوط به سوخت گیری مجدد در طبس و انتقال کماندوهای امریکا از هواپیما به هلی کوپتر را بررسی و طرح یاد شده را در جهت تسریع عملیات، اصلاح و تکمیل می کرد.

به این ترتیب بعد از مدتی وقفه ناشی از ملاحظات مختلف از جمله اشغال افغانستان و حضور مستقیم شوروی در حاشیه ایران، امریکا در تحرک برای اقدام نظامی علیه ایران جدی شد. البته حمله بزرگ نظامی اساساً به دلیل ملاحظات مربوط به شوروی و به خصوص عدم جمع بندی دقیق از عکس العمل غیرقابل پیش بینی ایران، منتفی گردیده بود و صرفاً عملیات کماندویی نجات در دستور کار قرار داشت. درباره وسعت و دامنه حمله، البته

هیچ گاه معلوم نشد که اگر عملیات در طبس متوقف نمی شد و به تهران می کشید، دامنه و حوزه شمول آن تا کجا و چه افرادی تسرّی می یافت، امّا در هر حال این یک عملیات کماندویی نجات بود نه یک حمله نظامی تمام عیار.

توضیح بیش تر اینکه از همان زمان آغاز ماجرای "لانه جاسوسی" موضوع حمله نظامی برای نجات گروگان های سفارت امریکا در تهران، در دستور کار مقامات امریکایی قرار داشته، امّا با توجه به عوامل مختلف گاهی جدی تر و گاهی فرعی تر می شده است. می توان گفت به طور کلی از زمان "اشغال لانه" تا زمانی که ارتش شوروی افغانستان را اشغال کرد، نظریه اجرای عملیات نظامی بر ضد ایران، روز به روز قوّت بیش تری می یافته و احتمال آن زیادتر می شده است؛ حتی اگر این حمله به کشته شدن گروگان ها منجر می شد. امّا با اشغال افغانستان، امریکایی ها ملاحظات مربوط به این اقدام شوروی را ارزیابی کردند و درباره هرگونه تحرک نظامی در ایران محتاط تر شدند.

ملاحظات دیگری هم که در اقدام نظامی بر ضد ایران تردید ایجاد می کرد چنین بود: اقدام نظامی جان گروگان ها را به خطر خواهد انداخت که البته این موضوع در برابر اهمیت اعتبار و بی اعتباری امریکا قابل چشم پوشی تلقی می شد. علاوه بر این، این احتمال هم داده می شد که این اقدام منافع امریکا در منطقه خلیج فارس را هم به خطر جدی بیندازد و نیز اینکه ایران را به سمت بلوک شرق سوق دهد. همچنین استدلال هایی از این قبیل وجود داشت: «به فرض این که ایران برای مقابله با ما به شوروی متوسل نشود، آیت الله خمینی این قدرت را دارد که با تهییج پیرامون خود و بهره گیری از حس شهادت طلبی شیعیان، جنگ مقدسی علیه ما راه بیندازد و چه بسا که از عملیات نظامی امریکا برای متحد ساختن جهان اسلام علیه غرب استقبال نماید.»

به هر ترتیب، تحرک جدیدی که در روز دوم فروردین شروع شد، حدود سه هفته در سطحی به کلی سرّی ادامه یافت و نهایتاً در ۲۲ فروردین به تصمیم گیری نهایی درباره طرح منجر شد.

روز ۲۲ فروردین مقارن با برگزاری یک راهپیمایی وسیع و سراسری که در سرزنش و محکومیت امریکا و دولت عراق، در ایران انجام گرفت، طرح نجات گروگان ها به تصویب شورای امنیت ملّی امریکا رسید. همه حاضران به طرح رأی موافق دادند به جز کریستوفر معاون وزارت خارجه که به جای ونس در جلسه شرکت کرده بود.

تا آخر فروردین کارتر چندین بار در مصاحبه های مطبوعاتی ضمن پرداختن به ضرورت پیوستن اروپا به قطع رابطه و تحریم ایران، تهدید کرد که امریکا در صورت ضرورت به اقدام نظامی نیز متوسل خواهد شد. از سویی دیگر برخی شخصیت ها و مطبوعات نیز اقدام نظامی آتی امریکا را مطرح می کردند، امّا هم کارتر و هم دیگران، در سخنان خود نوعی فریب و

غافلگیری را نیز مدنظر داشتند. در واقع از طرفی افکار عمومی برای اقدام نظامی امریکا آماده می شد و از طرفی دیگر با مطرح کردن زمان بندی های مختلف و دوردست و با انتشار خبرهایی درباره محاصره دریایی، مین گذاری سواحل ایران و دیگر اقدامات نظامی، ذهن مسئولان و تصمیم گیرندگان ایران از حرکت اصلی نظامی امریکا دور می گردید. در این خصوص گزارش های مفصل رادیو امریکا درباره چگونگی و تبعات مین گذاری و میزان احتمال آن، اعلام اخبار غیررسمی مقامات پنتاگون درباره محاصره بنادر ایران، اظهارات سناتورهای امریکایی درباره چگونگی استفاده از نیروهای نظامی، انتشار نظرسنجی ها در مطبوعات درباره حمله نظامی قابل ذکر است که به خصوص در چند روز آخر فروردین افزایش یافته بود و در کنار آن از کانال های مختلفی وانمود می گردید که اقدام نظامی اگر هم در کار باشد بعد از شکست قطعی فعالیت های امریکا و متحدان آن، در زمینه های سیاسی و اقتصادی خواهد بود. فراخواندن سفیران کشورهای مختلف و بازگشت آنان به تهران، انتظار برپایی اجلاس وزیران کشورهای بازار مشترك اروپا و بعد از آن اجلاس سران آن کشورها، همراه با بلاتکلیفی در نوع همراهی با امریکا، از جمله این اقدامات است.

در مجموع آنچه در فروردین درباره حمله نظامی و حواشی آن انعکاس یافت فضایی ایجاد کرد که خود به خود ایرانیان را به احتمال وقوع حمله نظامی و در عین حال نزدیك نبودن وقوع آن عادت می داد و حساسیت را از آنان می گرفت. به خصوص در اواخر فروردین تشدید بحران های داخلی مربوط به دانشگاه ها و کردستان عمده حساسیت ها را متوجه خود کرده بود و جای چندانی برای تمرکز در موضوع احتمال حمله نظامی امریکا باقی نگذاشته بود.

۲. بحران در روابط و مناسبات ایران و عراق، عراق بر طبل جنگ می کوبد

اظهارات بنی صدر رئیس جمهوری و فرمانده کل قوا در اولین روز سال نو (۱۳۵۹)، خود ترسیم واضحی از وخامت اوضاع در مناسبات ایران و عراق است. وی در نماز جمعه نوروزی تهران که با وسعت و تنوع مطالب بی نظیری در بهشت زهرا برگزار شد، به عنوان سخنران قبل از خطبه ها سخنرانی کرد. بنی صدر درباره روش و طریقه شدیداً خصمانه ای که دولت بعثی عراق در قبال ایران در پیش گرفته است و در مقابله با آن گفت:

«سفیر عراق یك بار پیش من آمد. به او گفتم به رئیس خودت بگو که اگر فکر کنید تیر و تفنگ دشمن، ما را ناراحت می کند، ابداً؛ چون اینها برای ما مثال نقل و نبات می باشد و هیچ ناراحت نیستیم. ما در مورد این که شما دستتان را از وطن ما کوتاه بکنید مذاکره نمی کنیم ... ملت برادر ما عراق هم بداند همان طور که ما می توانیم نماینده ابرقدرت امریکا را بیرون کنیم، می توانیم با توطئه های بین المللی هم مبارزه کنیم. آنها هم می توانند این کار را بکنند و زودتر کلك صدام حسین را بکنند.»

این نوع سخنان در واقع بازگو کننده افکار عمومی و مواضع تمامی مسئولان ایرانی در قبال اقدامات خصمانه عراق است. اقدامات و رفتاری که از قبل وجود داشت و در دوره زمانی کتاب حاضر همچنان پی درپی ادامه یافت. اقدام نیروهای عراقی به عملیات ایذایی محدود و حمله به پاسگاه ها و یا مراکزی چون مجتمع نفتی بالاتاق در مناطق غرب کشور، اقدامات مسلحانه مهاجمان محلی وابسته به حکومت عراق و ایجاد رعب در مناطق مرزی که در صورت تعقیب به عراق متواری می شدند، اجرای آتش توپخانه، مین گذاری جاده ها، ایجاد ناامنی برای ساکنان مناطق مرزی که باعث کوچ عده ای از آنان گردید، دست زدن به انفجارات در اماکن عمومی شهرهای خوزستان و کشتار غیرنظامیان و انفجار و انهدام خطوط لوله انتقال نفت، تجهیز و سازماندهی عناصر فراری وابسته به رژیم گذشته در قالب های مختلف، حمایت شدید و آشکار از افزایش تشنج و درگیری ها در مناطق کردنشین، بخشی از تحرکات ضد ایرانی حکومت عراق در فروردین ۱۳۵۹ بود.

در جنبه ای دیگر، در جنگ تبلیغاتی نیز عراق به شدت فعال بود و می کوشید از تمام مشکلات داخلی کنونی ایران، به خوبی بهره ببرد. تحریک دائمی و ایجاد درگیری در کردستان از آن جمله بود؛ مثلاً ـ در اولین روزهای سال نو، رادیو بغداد ضمن تبلیغات مستمر ضد ایرانی خود اعلام کرد:. «از مسائل جدیدی که رژیم خمینی در حال حاضر تصمیم گرفته است، دخالت ارتش در عملیاتی است که جز افشاندن تخم کین و دشمنی بین فرزندان خلق های ایران و نیروهای مسلح، چیز دیگری در برنخواهد داشت.»

در جنبه ای دیگر، عراق می کوشید ایران را متحد اسرائیل قلمداد کند امّا به دلیل عملکرد آشکار و مواضع روشن ایران علیه اسرائیل از این کار کم تر نتیجه می گرفت. مثلاً در یک کنفرانس قومی عربی در بغداد، به رغم تلاش وافر، بعثی ها نتوانستند کلیه شرکت کنندگان را به پذیرش این موضوع و اعلام موضع به نفع عراق، وادار کنند. برچیدن پایگاه های امریکا در ایران و قطع رابطه نظام جدید ایران با سادات کمپ دیویدی، از جمله دلائل این دسته شرکت کنندگان عنوان می شد.

برعکس آنچه در تبلیغات جهانی امریکا و متحدانش علیه ایران مطرح می شد، در جنگ تبلیغاتی عراق، حکومت جدید ایران ادامه رژیم شاه و در خدمت امریکا قلمداد می شد و دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، عروسک های کوکی در خدمت امریکا خوانده می شدند. امّا هم زمان با تیرگی روابط ایران و امریکا و وخیم شدن اوضاع بین دو کشور، رژیم عراق ضمن این که در بعضی موارد رنگی از مواضع چپ و ضد امریکایی سابقش را در تبلیغات خود لحاظ می کرد، امّا می کوشید از بحران پیش آمده بین امریکا و ایران و جوانب آن، در جنگ روانی و تبلیغاتی خویش بر ضد ایران بیش ترین بهره را ببرد. در عمل، عراق ضد امریکایی، در این جنگ تبلیغاتی، از متحدان خوب امریکا محسوب می شد؛ چیزی که اظهار

رضایت تلویحی و آشکار بعضـی سـران دولت امریکا را در پی داشت. علاوه بر میدان تبلیغات رسانه ای، مسئولان عراق نیز به شدت علیه ایران به اعلام موضع می پرداختند و البته متقابلاً ایرانیان نیز اعلام موضع می کردند.

در جنبه ای دیگر، رژیم بعث در داخل عراق وضـعیت غیرعادی ایجاد کرد و شدیداً در پی ایجاد زمینه های لازم برای اجرای مقاصد خویش بود و در این راه از روش های خشونت آمیز و گسترش سـرکوب و اختناق اسـتفاده می کرد. محاکمه برخی پرسنل ارتش عراق اعم از افسر، درجه دار و سربـاز، به اتهام فعالیت بر ضـد حزب بعث و صـدام حسـین و اجرای بلافاصـله حکم اعـدام، مثالی در این زمینه است. اساساً حکومت بعث عراق با کوچک ترین فعالیت ضد بعثی مردم عراق شدیداً برخورد می کرد که در نیروهای نظامی این شدت عمل بیش تر بود.

در یازدهم فروردین ۱۳۵۹ با حکم شورای فرماندهی انقلاب عراق، حزب الدعوه عراق غیرقانونی اعلام شد و به این ترتیب، سرکوب شیعیان عراق و طرفداران انقلاب اسلامی و نیز عراقیان ایرانی الاصل وارد مرحله تازه ای گردید.

در دوازدهم فروردین طارق عزیز در دانشـگاه المستنصـریه بغداد هدف سوء قصدی نافرجام واقع و مجروح شد. خبرگزاری عراق اعلام کرد سـمیر نورعلی، یـک ایرانی الاصـل که ضـارب طارق عزیز بود، هـدف گلوله قرار گرفته و کشـته شـده است. رژیم عراق این را یک حادثه تروریستی به وسـیله عوامل ایران اعلام کرد و با این بهانه، فشار علیه عراقیان شـیعه و ایرانی الاصل را افزایش داد. در این موقعیت، در ایران خبرگزاری پارس که به وسـیله کادرهـای نهضت آزادی مـدیریت می شـد، بـا انتشـار مسـامحه کـارانه یک خبر، بهانه کافی به دست دولت عراق داد. خبرگزاری پارس اعلام کرد: بعـدازظهر روز حادثه، ناشناسـی که خود را عضو فداییان اسـلام معرفی کرده است، تلفنی به این خبرگزاری اطلاع داده است که سـمیر نورعلی یکی از اعضای فداییان اسلام است که اکنون فراری است ولی خانواده او در عراق دستگیر شده اند.

به رغم اینکه جمعیت چنـدنفره فـداییان اسـلام در این شـرایط عملاًـ غیرفعـال و به جز صـدور برخی اعلامـیه ها به کاری قادر نبودنـد، امّا بر اساس خبرهـای بی اساس که قبلاً در آن آیت الله خلخالی رهبر فـداییان اسـلام خوانـده شـده بود، این خبر تلفنی مسـتمسک تشدیـد تبلیغات علیه ایران و ایرانیان و شیعیان عراق گردید.

در پی این مـاجرا رسـانه هـا و مطبوعـات عراقی کوشـیدند زمینه سازی روانی - اجتماعی برای آغاز یک درگیری بزرگ با ایران که از قبل شـروع شده بود، به طور واضح و علنی تر انجام شود. مسـئولان عراقی، به خصوص شـخص صدام حسین نیز در جایگاه بالاترین مقام کشور عراق، به طور علنی در این زمینه بیش از گذشـته فعال شدند، از جمله روز بعد از ترور طارق عزیز، صدام حسـین از دانشگاه مستنصریه بازدید کرد و گفت: «من سه بار سوگند می خورم

که خون پاکی که در این جا به زمین ریخت به هـدر نخواهـد رفت.» وی افزود: «این حمله خیانتکارانه، کار بزدلانی است که قصـد انتقام جویی از جریان قادسیه را دارند.» صدام با این عبارت صراحتاً ایران را مورد خطاب تهدیدآمیز قرار داد. بعدها مسئولان و مراکز تبلیغاتی رژیم عراق، جنگ تحمیلی را قادسیه صدام نامیدند.

آسوشیتدپرس سخنان صـدام را چنین تفسیر کرد: «اظهارات صدام نشانه روشن تیره شدن هر چه بیش تر روابط ایران و عراق تلقی می شود. ذکر سه بار سوگنـد، نشان دهنـده قاطعیت تصـمیم عراق برای تلافی اقدام ایران است.» البته سخنان قبلی صدام به اندازه کافی گویای این بود که واقعه ترور طارق عزیز بهانه ای برای افکار عمومی داخل عراق است و الا صدام در کنفرانس قومی سابق الذکر صـراحتاً ایران را مشابه اسرائیل، اشغالگر سرزمین های عربی [سه جزیره خلیج فارس] خوانـده بود و تأکیـد کرده بود کشورهای خلیـج عربی برای حفظ سـرزمین های خود احتیاج به عراق قوی دارند.

مواضع صـدام و ادعـای رهـبری جهـان عرب و دفـاع از اعراب در مطبوعـات منطقه بازتـاب گسـترده ای داشت و تبلیغ می شـد که عراق نه تنهـا به استرداد حقوق اعراب در سه جزیره، بلکه برای آزادی یک میلیون عرب منطقه نفت خیز عربستان [خوزستان] مصمم است.

چند روز بعد (۱۷/۱/۱۳۵۹) عراق علاوه بر اقـدامات هر روزه، در چنـد جنبه مشـخص به اقـدامات گسترده ای دست زد. ایجاد انفجارات وسـیع در ایران یکی از این اقدامات بود. در این روز عوامل عراق چند انفجار در اماکن عمومی شـهرهای خوزسـتان و در لوله های انتقال نفت و گاز آبادان و ماهشـهر ایجاد کردنـد. این اعمال در رادیو بغداد با شادمانی بازتاب یافت و اقداماتی قهرمانانه به وسـیله انقلابیون و جوانان عرب خوانده شد که در شهرهای عربستان [خوزستان] علیه رژیم خمینی انجام گرفته است.

در همین روز و در ادامه فضاسازی رژیم عراق بر ضد ایران، در جنبه ای دیگر زمینه های تشدید وخامت اوضاع بین دو کشور، بُعد تازه ای یافت و دولت عراق به نحوی بی رحمانه و توهین آمیز، به اخراج وسـیع عراقیان ایرانی الاصل و ایرانیان مقیم عراق اقدام کرد. بر اساس گزارش ژاندارمری به استاندار کرمانشاه در این روز ۳۶۷ نفر از طریق مرزهای حسـین آباد، گرمک و تنگاب نو و ۱۲۶ نفر از طریق مرز سومـار از عراق اخراج و وارد ایران شدند. شب هنگام نیز ۱۸۰۰ نفر از مرز خسـروی وارد ایران شدند. این اخراج ها که به شیوه ای فاجعه بار و غیرانسانی انجام می گرفت، ادامه یافت به طوری که تا پایان فروردین ۱۳۵۹ تعداد معاودین به حدود ۲۳۰۰۰ نفر رسید و مشکلی بر مشکلات دولت ایران اضافه کرد.

در همین روز همچنین عراق گـام بلنـدی در راه افزایش تنش ها برداشت و از ایران خواست بی درنگ نیروهای خود را از جزایر تنب بزرگ، تنب کوچک و ابوموسی خارج کند. سعدون حمادی وزیر امور خارجه عراق از دولت ایران خواست که به توسعه طلبی، روش

تهاجمی و تهدیدهای خود پایان دهد و از مداخله در امور کشورهای "خلیج عربی" خودداری کند و حاکمیت و استقلال آنها را محترم شمارد. وزیر خارجه عراق، طی نامه ای رسمی به کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل، این خواسته ها را مطرح کرد. حمادی در نامه خود گفت: رژیم بغداد اشغال جزایر ابوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک به وسیله ایران را یک اقدام تجاوزکارانه تلقی می کند.

در ایران، موضوع سه جزیره بیش ترین حساسیت را ایجاد کرد. هم مسئولان و نهادهای حکومتی و هم تمام گروه ها و جریان های موافق و مخالف نظام، عراق را در این زمینه محکوم کردند و عموماً دولت عراق را عامل و مزدور امپریالیسم امریکا و یا تحریک شده به وسیله آن، خواندند. شعار "مرگ بر صدام" همیشه در کنار "شعار مرگ بر امریکا" قرار داشت.

جنگ تبلیغاتی متقابل در این باره به صورت های مختلف ادامه یافت. در اواخر این دوره به خصوص عراق در این زمینه بسیار فعال بود و به فضای عرب گرایی شدید با این جهت گیری که عراق رهبری این گرایش را در جهان عرب به دست آورد دامن می زد. کار به جایی رسید که مسئولان عراق و نیز صدام در گفت و گو با رسانه ها صراحتاً سه شرط زیر را برای توقف حالت موجود بین دو کشور اعلام کردند: ۱- خروج بی قید و شرط ایران از سه جزیره. ۲- بازگرداندن وضع دنباله شط العرب [اروندرود] به قبل از قرارداد ۱۹۷۵. ۳- به رسمیت شناختن عرب بودن مردم عربستان [خوزستان].

متقابلاً- صادق قطب زاده وزیرخارجه ایران در نوعی مقابله به مثل انفعالی، سه شرط زیر را برای حل مسئله ایران و عراق اعلام کرد: ۱- نابودی رژیم اسرائیلی صدام حسین. ۲- پیوستن عراق به کشورهای ضدامپریالیستی و ضد صهیونیستی. ۳- آزادی تمام زندانیان سیاسی عراق و مردم این کشور و در رأس آنها حضرت آیت الله صدر. قطب زاده تأکید کرد که تا حصول شرایط مزبور، ایران از پای نخواهد نشست.

به این ترتیب یک مسابقه در اعلام مواضع تند، بین سران دو کشور در گرفت. از جمله صدام ضمن شدیدترین حملات به امام و بنی صدر، صراحتاً اعلام کرد در صورتی که برخوردهای نظامی ایجاب کند، ارتش عراق آماده است وظیفه ملی خود را در جنگ بر ضد ایران انجام دهد. وی تأکید کرد چنانچه حس شود که احتیاج به این رویارویی داریم عراق از درگیری در یک جنگ چند جانبه، دریغ نخواهد کرد و بدین سان از شرافت ملت عرب و عراق دفاع خواهد نمود.

دستگیری آیت الله سیدمحمدباقر صدر و خواهرش بنت الهدی به دست دولت عراق نیز از مسائلی بود که در ایران و لبنان واکنش بسیاری در پی داشت، ولی دولت بعثی با نحوه خبررسانی از این جنایت و ایجاد ابهام در اینکه آیا آنان را به شهادت رسانده یا خیر، سبب شد افکار عمومی به تدریج به این اقدام به عنوان یک احتمال عادت کند و بازتاب

چنـدان شدیـدی نداشـته باشـد. تـا آخرین روز فروردین ماه نیز به رغم اینکه خبرهای زیادی درباره شـکنجه و شـهادت آیت الله صـدر و خواهرش منتشـر می شـد، دولت ایران هیـچ گاه نتوانست نظر قطعی و رسـمی در این باره اعلام کند. هر چند عراقیان مقیم ایران و لبنان واکنش شدیدی علیه دولت عراق نشان دادند و به خصوص در لبنان این واکنش به درگیری های خونین کشید.

درباره اخراج ایرانیان نیز رژیم عراق با انتشار خبرهایی که نشان می داد مسـئله معاودین و رانـده شـدگان از عراق به ایران چندان هم وسـیع نیست، کوشـید تبعات منفی آن را کاهش دهد. آخرین مسئله قابل ذکر، روند رو به افزایش سرکوب شدید مخالفان داخلی رژیم عراق از جمله غیرقانونی اعلام شـدن حزب الـدعوه و صـدور حکم اعدام برای اعضای آن، و نشـر متواتر خبرهای غیرقابل تأیید دسـتگیری ها و شـکنجه ها و اعدام های پی درپی در داخل عراق بود.

در مجمـوع می تـوان گفت: در حـالی که در عراق مجمـوعه ای منسـجم از اقـدامات برای احراز آمـادگی همه جـانبه سیاسـی، نظـامی، اقتصـادی، اجتمـاعی و روانی علیه ایران روز به روز سـرعت و شـتاب و وضـوح بیش تری می گرفت، در ایران شـدت منازعـات سیاسـی گروه هـای داخلی با حکومت، که در مناطقی با درگیری مسـلحانه همراه بود، و نیز درگیری جناح های حکومتی که خود را در غالب موضوعات نشان می داد، فرصت و امکـانی برای احراز آمـادگی متقابـل بـاقی نمی گـذاشت. البته از نظر روحی و روانی، به دلیل پتانسـیل انقلابی موجود، کوچک ترین تزلزلی در هیـچ یک از مسـئولان نظام و عامه مردم، در مقابل مطامع عراق نشان داده نمی شـد. حتی معـدود کسانی که در مقابله با امریکا تزلزل ها و احتیاط هایی تلویحاً بروز می دادند، در این زمینه مواضعی همراه با سرسختی و قاطعیت ابراز می کردند.

۳. بحران قومی کردی

در مسـئله کردسـتان مقایسه دو مقطع آغاز و پایان فروردین ۱۳۵۹، نشان دهنده تفاوت فاحش در وضـعیت آرامش و تشـنج مناطق کردنشین است. رونـد حوادث این منطقه، در جهت افزایش درگیری هـا و حادتر شـدن روابط نیروهای معارض و محارب قوم گرای کرد با نیروهای طرفـدار نظام، قرار داشـته است. مثلاً مطابق اسـناد منـدرج در کتاب، روز اول فروردین در ابلاغیه ای از فرمانـدهی سـپاه به نیروهای ذی ربط منطقه تأکیـد بر این است که سـپاه کلیه وسایـل و مهمـات خود را تحویل سـتاد غرب بدهـد و با هواپیما سـنندج را تخلیه کنـد. امّا در آخر فروردین در سـنندج و سـقز درگیری ای تمام عیار و خونین بروز می کنـد که اساساً رونـد حوادث این منطقه را به کلی نسبت به قبل تغییر می دهـد و اقـدام مسـلحانه، مجـدداً محور اصلی حرکت طرفین می شود.

ص: ۵۲

قبل از توضیح بیش تر درباره آنچه در فروردین ۱۳۵۹ رخ داد، نگاهی به گذشته(۱) مفید به نظر می رسد.

کم تر از ده روز بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و به رغم تأکیدهای مکرر رهبر آن، امام خمینی، مبنی بر عدم تعرّض به مراکز نظامی، روز ۳۰ بهمن ۱۳۵۷، پادگان مهاباد طی یک عملیات توطئه آمیز به دست حزب دمکرات تصرف شد. گزارش های داخلی سپاه نشان می دهد که عزالدین حسینی در مقام قاضی عسکر پادگان با همکاری مشاور خویش سرگرد عباسی نامی که بعدها در لیست سران گروه های مسلح مخالف نظام ظاهر شد، تمام مسئولان پادگان و فرماندهان گردان آن را به یک جلسه دعوت کرد. مدعوین همگی دستگیر و به زندان پادگان برده شدند و پادگان بدون مقاومت سقوط کرد و غارت شد. پادگان مهاباد مقر تیپ بود و تمام امکانات یک تیپ از جمله حدود ۸ دستگاه تانک، ۱۰۵ عراده توپ ۱۰۵ میلی متری، تعدادی سلاح پدافند هوایی، انبار مهمات، تعدادی خودرو و ... را داشته است. غارت این اقلام - که بعدها در درگیری های منطقه علیه نظام و طرفداران آن مورد استفاده قرار گرفت - و سقوط پادگان عملاً به معنای سلطه کامل حزب دمکرات بر شهر مهاباد بود. حدود یک ماه بعد، یعنی در اواخر اسفند ۱۳۵۷ یک هجوم دیگر برای تصرف پادگان سنندج طراحی شد که ناموفق ماند و باعث حوادث نوروز ۱۳۵۸ سنندج و اعزام هیئتی عالی رتبه شامل آیت الله طالقانی، بنی صدر و ... به سنندج گردید. سه ماه بعد پادگان سردشت تصرف شد و تجهیزات آن به غارت رفت. البته علاوه بر تعدادی قابل توجه خمپاره انداز و گلوله آن، تجهیزات این پادگان عمدتاً انفرادی و سبک بود، از تجهیزات سنگین فقط دو نفربر وجود داشت. در مورد مقرها و پاسگاه ها و پادگان های ژاندارمری قضیه آسان تر بود و در مجموع طبق برخی گزارش ها، طی شش ماه اول سال ۱۳۵۸ حدود ۵۰ درصد اموال و امکانات ژاندارمری در منطقه به غارت برده شد. در بعضی از موارد سلاح و تجهیزات ژاندارمری خیلی مسالمت جویانه و بدون درگیری تحویل حزب دمکرات شد. حتی لیست اقلام تحویلی برای ارائه به مقامات دولتی، تهیه می شده است.

در مجموع طی ۶ ماه اول بعد از پیروزی انقلاب، نوعی بلاتکلیفی در مناطق کردنشین حاکم بود. تا این زمان اگر مقاومتی در منطقه انجام می گرفت، محلی بود و در مرکزیت نظام برنامه متمرکز و سراسری برای کردستان، عملاً وجود نداشت و همین، پیشرفت روزافزون مخالفان قوم گرای کرد را سبب می شد و بر انزوای طرفداران نظام می افزود. طی

۱- بهتر است مطالب مربوط به جریان های قومی کردی و حوادث کردستان و آذربایجان غربی و حواشی آن را در کتاب های اول تا ششم روزشمار جنگ به صورت موضوعی، بررسی کنید. البته تا زمان انتشار کتاب حاضر، فقط کتاب اول (پیدایش نظام جدید) و کتاب دوم (بحران در خوزستان) انتشار یافته است. مابقی در دست تدوین است و به مرحله انتشار نرسیده است.

این مدت حوادث مهاباد، سنندج و سردشت پیش آمد که اشاره شد. همچنین حادثه نقده(۱) رخ داد و بعد حادثه مریوان و پاوه و کشتار پاسداران بومی این دو شهر پیش آمد که به صدور فرمان تاریخی امام درباره کردستان در تاریخ ۲۸/۵/۱۳۵۸ منجر شد.

فرمان امام، یک بسیج عجیب و بی سابقه در مسئله کردستان ایجاد کرد و سپاه امکان یافت نیروهای داوطلب مردمی بسیاری را سازماندهی و راهی منطقه کند. تجهیزات و مهمات و امکانات ارتش در منطقه و نیز نیروهای محلی سپاه در شهرها موازنه را به کلی در مناطق کردنشین به نفع نظام و نیروهای مسلمان تغییر داد. این مرحله دوم حوادث کردستان محسوب می شود که اندکی بیش از دو ماه طول کشید. طی این دو ماه، عناصر مسلح و گروه های مسلح محلی، عمدتاً حزب دمکرات و در مرحله بعد کومه له و نیز عناصر وابسته به سازمان های سراسری از قبیل سازمان چریک های فدایی خلق از مراکز تصرف شده در شهرها، پی درپی رانده می شدند و حاکمیت دولت استقرار می یافت، امّا این استقرار موقتی و بدون برنامه کامل دائمی شدن بود. در واقع این قیام ملی سبب شده بود مدعیان حاکمیت بر کردستان از صحنه درگیری با موج وسیع داوطلبان اعزامی فرار کنند، نه اینکه تکلیف نهایی آنان تعیین شود.

نیروی پیروز مبتنی بر احساس نیاز انقلاب، به قصد "ممانعت از سقوط شهرهای کردنشین به دست ضدانقلاب فرصت طلبی که در پوشش های مختلف سلطه خود را بر مردم تحمیل کرده است"، عمل می کرد.

این نیرو برای خود در آزادسازی ها بیش تر نقش موقت قائل بود، تا حرکت بر اساس کار تشکیلاتی و نهادی با مرکزیت تصمیم گیری واحد. از این رو در شهرها و مناطق آزاد شده نهادها و تشکیلات متناسب با این آزادسازی تأسیس نشد. در نتیجه عامه مردم کرد خود را در عمل با گروه های محلی قوم گرای پیگیر و دارای برنامه و متقابلاً با نیروهای دولتی و داوطلب موقتی و غیرقابل اتکا مواجه می دیدند.

این بلاتکلیفی ضمنی، با ایجاد هیئت حسن نیت، کاملاً به یک طرف، یعنی به زیان نیروهای هوادار نظام فرو غلطید. در اواخر مهرماه، داریوش فروهر سفری به کردستان کرد و گزارشی به دولت و امام تقدیم کرد. در پی آن بحث هایی در ضرورت تشکیل گروهی از وزیران مرتبط با امور کردستان انجام گرفت و در نهایت اوایل آبان ماه، در مطبوعات "توقف عملیات نظامی در کردستان" رسماً اعلام شد. به این ترتیب هیئت ویژه بررسی مسائل کردستان یا هیئت حسن نیت کار خود را شروع کرد و دوره جدیدی در مسائل کردستان شروع شد.

۱- درباره حادثه نقده رجوع کنید به هادی نخعی و حسین یکتا، کتاب اول روزشمار جنگ: پیدایش نظام جدید (تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۵).

امیدواری به حل مسالمت آمیز بحران قومی کردی، البته کمی خوش بینانه تلقی می شد؛ زیرا طرف مقابل کاملاً با برنامه و با اهداف مشخص وارد صحنه شده بود و برای بسیاری از محافل و کادرهای انقلاب واضح بود که مطالبات آنان طوری طراحی شده که نمی تواند به وسیله نظامی با مشخصات نظام جمهوری اسلامی تحقق یابد. به خصوص شیوه هایی که به وسیله گروه های کرد به کار گرفته می شد اساساً مانع ایجاد مختصر خوش بینی موجود در داخل محافل و نهادهای نظام می گردید.

با این حال نومیدی کامل نیز امری عام نبود و به هر صورت بایستی راه حل مسالمت آمیز امتحان می شد و مشخص می گردید که با توجه به ماهیت اهداف و روش های طرف مقابل تا چه حد امکان حل و فصل قضایا از طریق غیر خشونت بار می تواند وجود داشته باشد.

در عمل به جای اینکه جنگ طلبی و خشونت ورزی مهار شود و زمینه مناسب برای امکان پاسخگویی یک دولت قانونی و دارای مشروعیت انقلابی، به مطالبات حقه و مشروع مردم منطقه فراهم آید، دوباره شهرهای کردنشین به صحنه درگیری تبدیل شد. این بار نیروهای هوادار نظام که به پذیرش حاکمیت نظام ملتزم بودند، به همین دلیل به انزوا کشیده شدند و طرف مقابل که با هیئت حسن نیت برخوردی منفعت طلبانه و سودجویانه می کرد، روز به روز جدی تر و طلبکارتر می شد. دوگانگی روش در نیروهای نظام، از نظر مردم نوعی تزلزل محسوب می شد، برعکس وجود تصمیم قطعی از طرف مقابل تبلیغ و ترویج می گردید. این وضع و برداشت، پایه های ساختمان مورد نظر از تشکیل هیئت حسن نیت را سست می کرد و آن را بنایی فرتوت و در حال ریزش نشان می داد.

در واقع "وضعیت انقلابی" و نه نظام مندی و قانون پذیری، در منطقه همچنان ادامه داشت امّا در آن، نیروهای انقلابی هوادار نظام، امکان ابتکار عمل و مانور نداشتند.

به زودی مشخص شد که بخش های حکومتی مرتبط و مسئول در قضیه کردستان، به خصوص اعضای سپاه و نیروهای مؤمن و فعال ارتش، از نتیجه اقدامات هیئت مزبور ناامیدند و از روند موجود رضایت ندارند و اقدامات هیئت حسن نیت را سبب از دست رفتن قدرت و حاکمیت دولت در مناطق کردنشین می شمارند. بر اساس توافقات هیئت به تدریج حضور سپاه در شهرها حداکثر به اقامت در مقرها محدود شد و در جاده ها هم امکان کنترل دولت اساساً از بین رفت.

البته در مقاطعی برای ارتش آزادی عمل بیش تری وجود داشت که نیروهای سپاه هم در پوشش آن اجازه حداقل ترددهای ضروری را می یافتند. امّا این تا وقتی بود که برای تحرک و نقل و انتقال نیروهای ارتشی مزیت چشمگیری در استقرار حاکمیت دولت در کار نباشد.

در این میان عده ای از نیروهای سپاه که از نزدیک در جریان تحولات ناشی از عملکرد هیئت حسن نیت و سوء استفاده شدید طرف مقابل از آن، قرار داشتند، آشکارا با هیئت

مزبور ابراز مخالفت می کردند. مثلاً شهید اصغر وصالی که در حد یک فرمانده تیپ عملکرد نظامی داشت، دعوت شرکت در جلسات هیئت را نمی پذیرفت و صراحتاً می گفت من شرکت در این گونه جلسات را خیانت می دانم. البته همسر وی به عنوان خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در آن جلسات شرکت می کرد و خبرهای آن را برای سپاه می آورد. استدلال این گونه نیروها به سادگی قابل درک بود. آنها می گفتند از یک هفته پس از حضور و فعال شدن هیئت حسن نیت در منطقه، دوباره تظاهرات دانش آموزان با سازماندهی گروه های مسلح، علیه نظام شروع شده است. آنها می گفتند برچیده شدن پست های ایست و بازرسی، بازگشت مداوم فراریان مسلح به شهرها و سازماندهی مجدد تحرکات خودسرانه و مسلحانه آنها را در پی داشته است. آنها می گفتند گروه های مسلح این اقدام دولت را پیروزی خود می دانند، نه گام های اصلاحی دولت؛ از همین رو مرتباً فشار را بر سپاه و دیگر نیروهای طرفدار نظام اعم از بومی و اعزامی افزایش می دهند. آنها می گفتند هرچه سپاه بر طبق نظر هیئت عقب رفته، آنها جلوتر آمده اند. حتی حمله با آر.پی.جی.۷ به مقرهای غیرفعال سپاه یا خودروهای آنان، به بهانه های مختلف تکرار می شود و این موجب توهم پیروزی و گستاخی بیش تر ضدانقلاب می شود.

به این ترتیب، شهرها، عملاً یکی پس از دیگری، مسیر کمرنگ تر شدن حاکمیت دولت و سلطه بیش تر و حاکمیت گروه های مسلح را طی می کرد. وقتی به بهمن ۱۳۵۸ می رسیم، دوران اوج انزوای نیروهای طرفدار نظام در کردستان است.

در بهمن ۱۳۵۸ حوادثی رخ داد که به تدریج زمینه را برای تغییر اوضاع فراهم کرد، از جمله، در این ماه در کامیاران که کاملاً تحت سلطه نیروهای دمکرات و کومه له قرار گرفته بود و به کلی سقوط کرده محسوب می شد، تشکیلات "سازمان پیشمرگان کرد مسلمان" که با همت برخی اعضای سپاه، به خصوص شهید بروجردی، از نیروهای بومی علاقه مند به نظام طراحی و راه اندازی شده بود، تحرکی نشان داد. پس از عملیاتی چند کامیاران مجدداً آزاد شد و عملاً علامت سؤالی در روند پیروزی گروه های مسلح ایجاد شد. علامت سؤالی که همچنین علامت ناتوانی روش های هیئت حسن نیت بود که با "سوء نیت" قطعی طرف مقابل روبه رو بود امّا نمی توانست و یا نمی خواست این را بپذیرد. به تدریج سوء استفاده شدید گروه های مسلح کرد از مماشات حکومت و کوشش آشکار آنان برای سلب اساس حاکمیت دولت در منطقه، مجدداً راه حل های مسلحانه را به عنوان تنها راه حل مسائل کردستان مطرح کرد.

در این میان مواضع بنی صدر به عنوان رئیس جمهور و فرمانده کل قوا، یکی از عوامل مهم پایان یافتن این دوره و شروع دوره بعدی بود؛ دوره ای که حرکت نظام بر پاسخگویی مناسب و قاطعانه به تحرکات مسلحانه و خشونت بار مبتنی گردید. بنی صدر که در درگیری

بـا جناح خط امام نیاز شدیـدی به حفظ و توسـعه مشـروعیت جریان خویش داشت، در مناسـبت های مختلف مسـئله کردسـتان را مطرح می کرد و قاطعانه و با صـراحت از تسـلیم نشدن نظام به گروه های مسلح سخن می گفت. او در عمل، خط مشی های کاملاً متفاوتی با مشی دولت موقت که پس از ماجرای لانه جاسوسی نقش خود را به شورای انقلاب داده بود، پیش گرفته بود.

این گونه اعلام مواضع و رفتـار و عملکرد از اوایـل سال ۱۳۵۹ [دوره زمـانی مربوط به کتاب حاضـر] روز به روز برجسـتگی بیش تری یافت و در عمل نوعی وحدت نظر نزدیک و اجماع در میان جناح ها و شخصـیت های حکومتی ایجاد کرد و جریان مسالمت جو که طی نیمه دوم سال ۱۳۵۸ در منطقه کردستان میدان را به ابتکار عمل حریف واگذار کرده بود، در تهران نیز طی فروردین ۱۳۵۹ عرصه را به رقیب واگذار کرد.

آنچه در مراسم روز جمهوری اسـلامی اعلام شـد شاهد خوبی بر این مطلب است. در موقعیتی که افکار عمومی به شدت از ناتوانی نظام در قضیّه کردسـتان نگران و عصـبانی بود و هر روز تحرکات مسـلحانه رو به افزایش گروه های مسـلح کرد در بازتاب وسیعی بازگو می گردید، طبیعی بود که مسـئله کردسـتان از مهم ترین مباحثی باشد که در سخنرانی بنی صدر در مقام رئیس جمهوری و فرمانده کل قوا، در مراسم ۱۲ فروردین مطرح می شود.

بنی صـدر به خوبی غلیان احساسات مردم را حس کرد و خود را در شأن یک قهرمان انقلابی و اسـلامی قرار داد. اقدامی که واضح بود به افزایش مشـروعیت وی منجر می شود و موضع او را در مبـارزات جنـاحی موجود تقویت خواهـد کرد. وی در سـخنرانی خویش به ویژه دربـاره کردسـتان، مفصلاً صحبت کرد و از جمله گفت: به گمان این که من آزادی گرا و لیبرال هستم، وانمود می کردند که قاطعیت انقلابی در کار نخواهد آمد ... و جواب گلوله را با حرف خواهم داد. وی این را تصوری غلط خوانـد و خاطرنشان کرد: «ما هم در گنبد و هم در کردسـتان با قاطعیت در برابر هر توطئه ای ایستاده ایم.»

بنی صدر از "ارتش و سپاه انقلاب که با قاطعیت، توطئه ای مسلحانه را درهم شکستند" تقدیر کرد و به آنها گفت: «ملت شما در این جا حاضرند و با تکبیر شما را ستایش می کنند.»

بنی صـدر گفت: «از روز نخست من بر این بـاور بودم که مردم کردسـتان جـدایی از ایران را به هیـچ قیمت نمی خواهنـد؛ نه زیر بـار می رونـد، نه تحمـل می کننـد. بر این باور بودم که مردم کردسـتان از صـمیم دل خواهان پیروزی انقلاب اسـلامی ما هسـتند و خود آنها جزئی از این انقلاب و کوشای در این انقلاب و شریک ما در سرنگون کردن رژیم منفور پیشین بودند؛ بنابراین من به این مردم گفته ام که هر وقت آنها بخواهند، ارتش با نیروهای مسـلح ما آماده انـد از خواست آنان پیروی نمایند و عناصـر مسـلحی را که می خواهند به زور، اراده خودشان را بر مردم آن سامان و به ملت ما تحمیل کنند، بر سر جای خودشان بنشانند.»

ص: ۵۷

بنی صدر تأکید کرد که حکومت انقلاب اسلامی زیر بار غربت اسلام و مسلمانان در کردستان نخواهد رفت و افزود که در مقابل خلع سلاح پاسگاه ها و تهدید امنیت داخلی ساکت نخواهد ماند. وی با تأکید بر استضعاف مضاعف مردم کرد، اقدامات گروه های مسلح را مانع خرج بودجه های تعیین شده برای سازندگی کردستان عنوان کرد و هشدار داد که گروه های مسلح را در کردستان تحمل نخواهد کرد. بنی صدر در پایان به کسانی که در شهر خوی افرادی را گروگان گرفته اند اخطار کرد که مبادله ای در کار نخواهد بود و هر کس در جمهوری اسلامی خدمت می کند، باید آماده شهادت باشد؛ از جمله گروگان ها؛ حتی اگر رئیس جمهوری جزء گروگان ها باشد. وی با به زبان آوردن ذکر "انّا للّه و انّا الیه راجعون"، گروگان ها را شهید ملت خواند و از موضع فرمانده کل قوا تأکید کرد: «از همین لحظه ارتش حق ندارد پوتین از پای درآورد، مگر آن که آن خِطّه را از وجود این یاغی ها پاک کند.»

اعلام موضع فوق که نه تنها در عموم مردم، بلکه در میان مخالفان سرسخت بنی صدر نیز طرفداران زیادی داشت، نشان می داد که روند حوادث در کردستان دستخوش تحول جدی خواهد شد.

اظهارات هاشم صباغیان عضو شاخص هیئت حسن نیت، چند روز بعد از سخنرانی بنی صدر، علامت دیگری از این تحول بود. وی در گفت وگویی که در کیهان ۱۸/۱/۱۳۵۹ درج شد، اعتبار قائل شدن برای جمعی به نام "هیئت نمایندگی خلق کُرد" را صراحتاً رد کرد. جمع مزبور با این عنوان، مواضع گروه های مسلح درگیر در کردستان را نمایندگی می کند. در بیان وی هیئت ویژه طرح خودمختاری را منتفی اعلام نکرده است بلکه آن را بعد از تحقق شرایطی، از جمله خلع سلاح، در شورای انقلاب قابل طرح می داند.

صباغیان اعلام کرد که طرح خودمختاری کردستان که حزب دمکرات تسلیم رئیس جمهوری کرده است، تا خلع سلاح کامل گروه های سیاسی منطقه، در شورای انقلاب مطرح نخواهد شد. وی افزود: طرح پیشنهادی حزب دمکرات هم اکنون در اختیار رئیس جمهوری است و همان گونه که خود ایشان در سخنرانی روز ۱۲ فروردین گفتند، پیاده کردن هر طرحی در کردستان موقعی امکان پذیر است که آرامش در منطقه برقرار شده باشد و طبیعی است که با برگشتن آرامش به منطقه، امکان هرگونه کارهای عمرانی یا به گفته وزیر کشور، برگزاری انتخابات مجلس، به وجود خواهد آمد.

هاشم صباغیان درباره اعلام آمادگی شیخ عزالدین حسینی برای مذاکرات صلح آمیز، تحت عنوان هیئت نمایندگی خلق کُرد، گفت: اصولاً اگر ضرورتی باشد، هیئت ویژه با شخصیت های سیاسی و مذهبی و نیز مردم کردستان مذاکره خواهد کرد؛ ولی با هیئت نمایندگی خلق کُرد به طور جداگانه، نه. وی درباره احتمال بروز جنگ دیگری در کردستان که برخی گروه های سیاسی در مورد آن هشدار داده بودند، گفت: «نیروهای انتظامی و

نظامی مستقر در منطقه قصد هیچ گونه جنگی نداشته اند و ندارند؛ ولی طبیعی است که ارتش جمهوری اسلامی هرگونه حمله به مواضع خود را قاطعانه پاسخ خواهد داد. همچنین ارتش جمهوری اسلامی برای حفظ استقلال مملکت این حق را خواهد داشت که در تمام خاک کشور رفت وآمد کند و هیچ کس حق ندارد از این کار جلوگیری کند.»

هاشم صباغیان در پایان، گفته رئیس دفتر شیخ عزالدین حسینی را مبنی بر این که هیئت حسن نیت جدیدی به کردستان می رود، تکذیب کرد و افزود هیئت حسن نیتی در کار نیست و تنها هیئت ویژه دولت برای کردستان که منتخب امام و شورای انقلاب و مورد تأیید رئیس جمهوری است، در امور کردستان دخالت می کند؛ بنابراین هر گونه تغییر در این زمینه و اعزام هیئت جدید، باید به وسیله امام و رئیس جمهوری باشد. البته طبیعی است که هیئت ویژه هیئت هایی را برای بررسی به منطقه می فرستد؛ چنانکه در مورد کامیاران هم این کار صورت گرفت.

به هر ترتیب، در شروع دوره زمانی کتاب حاضر، هنوز فعالیت هیئت ویژه مسائل کردستان یا هیئت حسن نیت، ادامه دارد و اتفاقاً در اولین ساعات سال نو، به وسیله همین هیئت، یک مراسم مبادله دستگیرشدگان طرفین در مهاباد انجام می شود و نیز این که در روز سوم فروردین سپاه قروه از سپاه همدان درخواست می کند که از طریق این هیئت، برای آزادی یک پاسدار بومی در سنندج اقدام کند، علامت تداوم فعالیت این هیئت است. با این همه، شواهد متعدد از بی ثمر بودن این فعالیت و رو به افول بودن دوره آن حکایت می کند. این حتی در اظهارات قاطعانه هاشم صباغیان عضو هیئت مزبور آشکار است. استعفای داریوش فروهر وزیر مشاور و رئیس هیئت حسن نیت که در ۲۶/۱۲/۱۳۵۸ طی نامه ای به امام خمینی و بنی صدر اعلام شده بود، نیز علامت دیگری است. دلیل ذکر شده برای این استعفا (اعتراض به نحوه انتخابات مجلس) نیز نشان دهنده شکافی رو به افزایش است که بین کادرهای حکومتی درگیر در قضیه این هیئت، وجود دارد. هرچند دفتر امام در ۲۸/۱۲/۱۳۵۸ اعلام کرد که امام این استعفا را نپذیرفته اند و گفته اند «ایشان چون گذشته مورد تأیید اینجانب می باشند و به کار خود ادامه می دهند.» امّا با تجرّی بیش تر و تندروی از سوی گروه های مسلح کرد و متقابلاً قاطعیت و سرسختی رو به افزایش بخش عمده نظام در مقابل این تحرکات، روند رو به افول فعالیت هیئت همچنان ادامه یافت.

نهایتاً در هر روز وضع کردستان، وقتی به آخرین روزهای فروردین ۱۳۵۹ و آخرین صفحات این کتاب می رسیم. تفاوت اساسی با روزهای اول و صفحات اول ایجاد شده است. یک مقایسه مختصر در زیر ارائه شده است.

ضمن مطالب اولین روز کتاب می خوانیم:

امروز فرمانده سپاه کرمانشاه که در سنندج مستقر است، از فرماندهی سپاه در تهران درباره

تخلیه سنندج کسب تکلیف کرد. در پاسخ، ابوشریف فرماندهی ستاد عملیات سپاه، این دستور را ابلاغ کرد: «سپاه باید به وسیله هواپیما سنندج را تخلیه و کلیه وسایل و مهمات خود را تحویل ستاد غرب دهد.» در این حال ناآرامی ها در برخی مناطق غرب کشور کم و بیش ادامه دارد.

اما مطالب آخرین روز (۳۱/۱/۱۳۵۹) نشان می دهد که روزهای خوش بینی و امیدواری به حل مسالمت آمیز مسائل کردستان و آذربایجان غربی سپری شده است. در مطالب این روز کتاب می خوانیم:

ماجرای حرکت ستون نظامی مستقر در فرودگاه سنندج، امروز وارد تحولی تعیین کننده شد و مشخص گردید که مخالفان مسلح نظام در کردستان نه تنها از تردد نیروهای ارتش در داخل شهرها ممانعت می کنند، بلکه اساساً با هر گونه تحرک و تردد نیروهای مسلح نظام، حتی در جاده ها، مخالف هستند. این امر تأکید مجددی است بر اینکه برخلاف مشی هیئت ویژه، برخورد، اجتناب ناپذیر خواهد بود و راه حل مسالمت آمیز در مسئله، به بن بست رسیده است. ساعت ۶:۳۰ بامداد امروز، ستون ارتشی مستقر در فرودگاه سنندج به طرف سقز حرکت کرد ... وقتی ستون از طریق راه معروف به قشلاق به حرکت خود ادامه می داد، حدود چهار کیلومتری حومه سنندج مورد حمله قرار گرفت و متوقف شد. ... سازمان کومه له که توان اصلی آن در سنندج متمرکز است و نیز در مقایسه با دیگر گروه ها، در این شهر از موقعیت بهتری برخوردار است، عمده ترین گروه در برخوردهای امروز با ستون مزبور محسوب می شود. نبوی یکی از سخنگویان سازمان کومه له در سنندج به خبرنگاران اعزامی کیهان گفت: «ما با هر گونه نقل و انتقال نظامی مخالف هستیم و روی این اصل از حرکت ستون ارتش جلوگیری کردیم.» همچنین یک سخنگوی دفتر چریک های فدایی خلق در سنندج گفت: «۱۱ اتومبیل از این ستون به دست پیشمرگان افتاده است.»

... در ساعت ۱۸، بغدادی مسئول حزب دمکرات شاخه سنندج، به خبرگزاری پارس در سنندج اعلام کرد: در این درگیری بین ۲۰۰ تا ۳۰۰ نظامی کشته و زخمی شده اند و بین دو روستای نای سر و قشلاق، هلی کوپترها با خمپاره و راکت به سوی گروه های مسلح تیراندازی می کنند.

... در حالی که در چند کیلومتری سنندج، درگیری در طول امروز ادامه داشت، شهر سنندج که از قبل در وضعی غیرعادی به سر می برد، امروز به کلی و به صورتی یکپارچه در تعطیلی فرورفته بود. گاه و بیگاه هواپیماهایی بر فراز شهر پرواز می کردند و به ویژه بین ساعت ۷:۳۰ تا ۸:۳۰ صبح امروز، چند فروند فانتوم و هلی کوپتر بر فراز شهر سنندج به پرواز درآمدند. یک خبر واصله از ستاد مشترک ارتش به ژاندارمری حاکی از آن است که «در شهر سنندج، کلیه مدارس و ادارات دولتی و بخش خصوصی، با توصیه گروه های مسلح، به مدت نامحدود اقدام به تعطیل کرده اند.»

ص: ۶۰

... لازم است اشاره شود که ورود پاسداران یاد شده در این گزارش به فرودگاه سنندج با هواپیما با ریسک و خطر جدی همراه بود. با این حال، بر اعزام این گروه اصرار مکرر وجود داشت. در واقع قرائن نشان می داد که دور جدیدی از درگیری های مسلحانه در مخالفت با استقرار و اعمال حاکمیت نظام جمهوری اسلامی در کردستان شروع شده است و سپاه می بایست هر چه زودتر ابتکار عمل را از دست گروه های مسلح می گرفت. در میان این گروه از پاسداران، کادرهای با تجربه چون رحیم صفوی حضور داشتند که نشان می داد دغدغه سپاه در مسئله سنندج جدی است و با توجه به موضع سرسختانه گروه های مسلح کرد در این موضوع، شروع تازه ای از درگیری های وسیع در کردستان، قابل پیش بینی بود...

در بالا، نمونه هایی از مطالب آخرین روز کتاب برای مقایسه ذکر شد. اضافه می شود که در گزارش های این روز راجع به وضع سقز و درگیری شدید آن، درگیری های شهر پاوه و مناطق اطراف آن و نیز درگیری های جوانرود مطالبی وجود دارد. همچنین درباره نوسود که به علت گروگان گرفتن یک گروهان ارتش به وسیله افراد مسلح حزب دمکرات خود به صورت کانون بحرانی در منطقه پاوه درآمده است. درباره وضع غیرعادی نقده و مهاباد و نیز آثار درگیری های اخیر دره قاسملو مطالبی ذکر شده است.

در مجموع می توان گفت در دوره زمانی کتاب حاضر (فروردین ۱۳۵۹) ایام پایان خوش بینی و شکست نگاه های خوش بینانه و مسالمت جویانه در حل و فصل بحران کردستان است، بحرانی که با تحریک سازمان یافته و هدفمند و تشکیلاتی گروه های مسلح قومی کرد، مرتباً و به طور مداوم تشدید می شود و برای طرف مقابل، جز تسلیم به دیدگاه های رادیکال و انقلابی داخل حکومت، راهی باقی نمی گذارد.

در پایان کتاب، دور تازه ای از جنگ های کردستان شروع شده است که در کتاب بعدی دنبال خواهد شد. مرکز درگیری، این بار سنندج است جایی که با بایکوت و سرکوب نیروهای بومی مسلمان و انزوای مراکزی چون مکتب قرآن، یکسره در سلطه گروه های مسلح به خصوص کومه له قرار گرفته است. این بار برای برقراری مجدد حاکمیت دولت، فقط نیروهای اعزامی می توانند فعال باشند. در طرف مقابل تحرک تشکیلاتی گروه ها آنان را در وضعیتی حاد، به موقع از مهلکه خارج خواهد کرد و طبعاً مصیبت جنگ و خسارت عمده، متوجه آن دسته از مردم عادی شهر است که امکان ترک شهر را نداشته اند.

۴. بحران در تعامل و مناسبات نیروها و جریان های سیاسی داخلی

بررسی "تعامل و مناسبات نیروهای سیاسی در داخل کشور" در دوره کتاب حاضر (فروردین ۱۳۵۹) نشان می دهد که سه بحران پیش گفته، در این دوره به مراتب از حِدَّت و شدت بیش تری برخوردار بوده اند. اعلام رسمی قطع رابطه سیاسی امریکا با ایران در اولین بحران،

طرح صریح و پافشاری بر مطامع رژیم بعث در پوشش عرب گرایی افراطی در بحران دوم و طرح سرسختانه مطالبات غیرقابل اجابت در بحران سوم و به خصوص خشونت رو به افزایش در هر دو بحران اخیر، علائمی از این حدّت است.

البته هر چند در سطح جریان های سیاسی داخلی، اختلافات موجود به حدّت و شدّت اختلافات امریکا و ایران، عراق و ایران و نیز آنچه تحت عنوان اختلافات قومی مطرح می شود نیست؛ امّا مسئله مهم این است که در زمینه تعامل و مناسبات گروه های مخالف و موافق نظام، وضع کنونی قابل تداوم نیست. این وضع آشکارا مقدمه ای برای وضعیت جدید است که دیر یا زود، فرا خواهد رسید.

در واقع نوع طرح سرسختانه مواضع و انعطاف ناپذیری رفتار سیاسی و چگونگی پیگیری مطالبات، خود نشان می دهد که اختلافات فعلی می تواند دستمایه درگیری های شدیدی در آینده باشد. در مواردی، رفتار و مواضع سیاسی به شدت کینه توزانه و غیرقابل پذیرش برای طرف مقابل است؛ ولو بخواهد که منعطف باشد. این کینه توزی، به خصوص وقتی با دروغ پردازی و برخوردهای عوام فریبانه و غیرصادقانه همراه می شود، کوچک ترین روزنه امیدی برای حل مسالمت آمیز اختلافات و رفتن به سوی تجربه جامعه چند صدایی باقی نمی گذارد.

یک مثال: ضمن مطالب روز ۱۱/۱/۱۳۵۹ در کتاب، اعلامیه ای از سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر درج شده که در آن ارتش جمهوری اسلامی ایران با ارتش امریکا در ویتنام و ارتش اسرائیل یکی شمرده شده و از آن با عباراتی چون "ارتش ضد خلقی"، "ارتشی که فرمان آن دست تیمسارهای شاهنشاهی است" یاد شده است. در واقع از ارتشی که بر اثر انقلاب زیر و رو شده است و در وضع بازسازی است و از جمله به جز معدودی، عموم فرماندهان آن درجه سرهنگ و پایین تر دارند، یک سازمان جنگجوی قدرتمند غول پیکر سراسری مشابه ارتش شاه ترسیم می شود که دستش "برای هر گونه جنایتی بازگذاشته شده است." این گونه برخورد، اختصاصی به ارتش و سپاه که به هر حال نیروهای نظامی حکومت هستند، ندارد. نوع برخورد با شخصیت ها و مسئولان نظام جدید نیز عموماً به شدت هتاکانه و با آشتی ناپذیری قطعی همراه است. حتی شخصیت های میانه رو و معتدل نظام به گونه ای مورد خطاب قرار می گیرند که هیچ راهی برای مسالمت از سوی طرف مقابل باز گذاشته نمی شود.

در مطالب روز ۱/۱/۱۳۵۹ ضمن یک گزارش خبری از سازمان چریک های فدایی خلق چنین آمده است: "عوامل سرسپرده امپریالیسم امریکا، این دشمنان قسم خورده کارگران و زحمتکشان ایران، اکنون از بلندگوهای تبلیغاتی و روزنامه های جیره خوارشان - که تا دیروز سنگ حکومت شاه جلاد و سلطنت ننگین وی را به سینه می زدند - استفاده کرده و با

وقاحت تمام دست به تحریف وقایع و توجیه جنایات و مخدوش ساختن اذهان خلق های دلاور میهنمان زده اند؛ به طوری که آیت الله مهدوی کنی عضو شورای انقلاب و سرپرست وزارت کشور، این نوکر سرمایه داران وابسته به امپریالیسم، اعلام می کند که حضور ارتش در مناطق کردنشین برای از بین بردن عوامل تشنج است که موجب رکود مذاکرات سیاسی شده اند. این یاوه سرایی ها و صدها نمونه دیگر از این توجیه ها که صرفاً برای سرپوش گذاشتن بر روی جنایات کثیف جنگ افروزان در کردستان است، نشان دهنده ماهیت این توطئه گران می باشد. منظور ایشان از عوامل تشنج کیست؟ مگر به غیر از سرمایه داران وابسته و ارتش ضدخلقی چه نیروی دیگری می خواهد کردستان را به خون بکشاند.»

باید اذعان کرد همه گروه هایی که وجوه اشتراک آنها مخالفت با هویت اسلامی نظام جدید است [گروه های مختلف مارکسیستی، مجاهدین خلق، جبهه دمکراتیک ملی و ...] این میزان از فقدان عقلانیت را در مواضع و رفتار خود نشان نمی دهند و حتی بعضاً این گونه مواضع را مورد نقد هم قرار می دهند. امّا به طور کلی در عمل جبهه واحدی را تشکیل می دهند که گروه های مثال ما، خط آتش آنها محسوب می شوند. دیگر گروه ها نیز هیچ گاه خود را از جبهه ای که از خط حمله آن نمونه هایی ذکر شده جدا نمی شمارند، بلکه بر حضور خود در این جبهه تأکید هم می کنند. آنان در واقع همان عمق اختلاف را به طرزی مهار شده بروز می دهند. تعدیل نسبی موجود در برخورد آنان البته در جلوگیری از افزایش حدّت و شدت برخوردها، در مقطع فعلی مؤثر هم هست. امّا جهت گیری کلی را به نحوی ماهرانه و به تدریج به سمتی جلو می برند که نه تنها عمق اختلافات در اذهان هواداران در هر حال محفوظ بماند بلکه برای زمان مناسب، به اندازه کافی انباشت شده، برای برخورد شدید با حکومت، ذخیره شود. رفتار سازمان مجاهدین خلق، نمونه عالی به کارگیری این روش است.

در داخل جناح بندی حکومت نیز دو جناحی "بنی صدر - خط امام" از دوره قبلی همچنان ادامه دارد. قطب سوم که ضعیف تر از این دو است، گرایش مربوط به نهضت آزادی است که قبلاً ـ با هر دوی این دو جناح مشکلات عدیده داشت، امّا در این دوره (فروردین ۱۳۵۹) به تدریج به یکی از دو جناح حکومتی خود را نزدیک تر می کند. در مرحله اول انتخابات تهران برای مجلس، تعدادی از عناصر سرشناس نهضت آزادی نظیر دکتر یزدی، مهندس بازرگان، دکتر چمران و ... انتخاب شدند که یک اقلّیت قابل توجه و پویا را می توانند در جناح بندی حکومت نمایندگی کنند. مصاحبه مفصل مهندس بازرگان که عنوان آن "بازرگان: با دوستانم چاقوی رئیس جمهور را تیز می کنیم" در صفحه اول روزنامه بامداد ۲۴/۱/۱۳۵۹ درج شد و متن آن یک صفحه کامل داخل روزنامه را به خود اختصاص داد، نشانه ای مهم محسوب می شود. در این مصاحبه مهندس بازرگان با حمایت

از بنی صدر، به قرار گرفتن در جبهه مقابل خط امام در جناح بندی کنونی "خط امام - بنی صدر" در حاکمیت، آشکارا اذعان کرد.(۱)

جریـان دیگری نیز در طول دوره کتاب حاضر کوشـید علی رغم اختلافات شدیـد قبلی، به جریان بنی صـدر نزدیک شود و آن سازمان مجاهـدین خلق بود که در طول دوره زمـانی کتـاب در این راه گـام هـای اساسـی برداشت. البته هیـچ کـدام از این حرکت ها در دوره کتاب حاضـر به نتایج ملموس و مهمی منجر نشد و نتایج نهایی آن در آینده (مثلاً مراسم ۱۴ اسفند ۱۳۵۹ در دانشگاه تهران که هر سه جریان بنی صدر، نهضت آزادی و مجاهدین خلق در آن آشکارا در یک وحدت عملی ظاهر شدند) بروز کرد.(۲)*

در دوره کتاب حاضر به خصوص با تدابیر و اقدامات امام خمینی و توازنی که بین دو جناح عمده حکومت (بنی صدر - خط امام) ایجاد می کرد، تضادهای این دو جناح چندان حاد نشد ولی در قالب ها و صورت های مختلف و متنوعی بروز می کرد که در کتاب آشکارا قابل بررسی است.

در این میـان بنی صـدر می کوشـید جایگـاه و موقعیت ریاست جمهوری خود را با اتکا به مبانی مشـروعیت نظام و پایه های ارزشـی آن اسـتحکام بخشـد ولی در این راه حرکت وی به هر حـال با محـدودیت های فکری خاص او درگیر و دارای اخلال بود. در بعضـی موارد نظیر کردستان کار راحت تری در موضع گیری داشت، امّا در مسائلی نظیر لانه جاسوسـی و یا درگیری های دانشگاه ها، در عین اینکه در وضعیت دفاع کامل از نظام در برابر گروه ها قرار

۱- قابـل ذکر اسـت کـه درعیـن حـال، مهنـدس بازرگـان در همین مصـاحبه به نحـو زیر به تکریم شـخص و نقش امـام خمینی پرداخت، وی ابتـدا یادآوری کرد که در شـروع کار نهضت آزادی اولین شـعار ما این بود که مسلمانیم، ایرانی هستیم و مصدقی هستیم یعنی در مکتب سیاسی مصدق کار می کنیم. بازرگان سـپس افزود که حالا هم در مرحله اول مسـلمانیم در مرحله دوم ایرانی هستیم و بعد هم در مکتب و در رهبری امام خمینی قرار داریم.

۲- * این نزدیکی به تدریج بیش تر و بیش تر شد تا جایی که در ماجرای "۱۴ اسفند" همین سال سه جریان بنی صدر، نهضت آزادی و مجاهدین خلق، در یک صحنه مشخص برخورد جناحی، در کنار یکدیگر قرار گرفتند که از نظر هواداران وسیع نظام، زیان بسیاری برای پرستیژ و مشروعیت نهضت آزادی به بار آورد. در مراسـمی که در این روز برگزار شـد، سـخنران بنی صـدر بود و در تریبون، شخصـیت های سرشناسـی از جریان بنی صدر و نهضت آزادی در کنار هم قرار گرفتند، این در حالی بود که در زمین چمن دانشـگاه تهران و حواشـی آن [محل سخنرانی و مراسم] عناصر و هواداران سازمان مجاهـدین خلق، در یک اقـدام تشـکیلاتی چشـمگیر، به هواداری از بنی صدر مشـغول بودند. مراسم ۱۴ اسـفند که از تلویزیون پخش شـد، نقطه عطفی در تند شدن آهنگ جدایی دو جناح از یکدیگر و حضور روزافزون تشـکیلات مجاهدین خلق در حاشـیه تحرکات رئیس جمهور محسوب می شود که نهایتاً کار به اتحاد کامل بنی صـدر- مجاهدین خلق و خروج مشترک آنها از کشور منجر شد. اما نهضت آزادی بعد از انفجار هفتم تیر، با حضور در جلسه علنی مجلس پس از مـدتی قهر، حساب خود را از جریان براندازی مشترک بنی صدر - مجاهدین خلق جدا کرد و مـانع عـدم رسـمیت مجلس گردیـد. ممانعت از حـذف قوه مقننه در عرصه حکومت، در موقعیتی که قوه مجریه قبلاً حـذف شـده بود اقـدام مهمی در جهت حمایت از نظام محسوب می شد که همین اقدام باعث اعلام تشکر رئیس مجلس آقای هاشـمی رفسنجانی از نمایندگان وابسته به نهضت آزادی، از تریبون مجلس گردید.

داشت، لیکن در مواردی همراهـان خـط امـام خود را از نیش انتقـادات خود بی بهره نمی گـذاشت و نشان می داد اگر بتوانـد مایل به موج سواری انحصاری است و البته برای حل و فصل قضیه طبق تفکر خود بعضاً عملی هم نشان می داد که همین جا تفاوت وی با حرکت اصلی نظام معلوم می شد.

در اواخر دوره کتاب حاضر با یک درگیری که گروه های مارکسیستی علیه آقای هاشمی رفسنجانی در دانشگاه تبریز به راه انداختند، حرکتی در دانشگاه تبریز و سپس در کلیه دانشگاه ها شروع شد که بعداً به انقلاب فرهنگی موسوم گردید. هرچند در دوره کتاب بعدی تکلیف نهایی این حرکت، روشن می شود، امّا در کتاب حاضر نیز حوادث به انـدازه کافی گویای این هستند که چشم انـداز جدیدی در تقابل جریان های سیاسی گشوده شده است.

درباره تحرکات یاد شـده در دانشگاه ها هر دو جناح حکومت در اینکه این فرصتی برای حل و فصل وضعیت دانشگاه هاست متفق النظر بودنـد. هیچ یک مایل نبودند که دانشگاه ها به صورت یک حوزه خارج از اعمال حاکمیت نظام و ستادی برای بسیج و تجهیز و عضو گیری گروه هایی باقی بماند که به هیچ وجه حاضر نیستند شأن سیاسی - نظامی خود را با یک شأن سیاسی عوض کنند. گروه هایی که به رغم وزن سیاسی نسبتاً قابل توجه و غیرقابل صرف نظر کردن، هیچ کدام، به جز مجاهدین خلق، موفق نشده بودند حداقل وزن اجتماعی لازم برای حرکت خود را کسب کنند. این بود که دانشگاه ها برای آنان سنگری حیاتی و حذف آنان از دانشگاه ها به معنای یک شکست بزرگ غیرقابل جبران محسوب می شد.

در سطح دانشجویی، درگیری بین دانشجویان طرفدار گروه ها و دانشجویان مسلمان طرفدار نظام بود. حرکت قبلی و جمعی انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه های سراسر کشور که بعدها عنوان "دفتر تحکیم وحدت" گرفت، به اندازه کافی آنها را نیرومند کرده بود که بتواننـد درگیری دانشجویی را به سود خود جلو ببرنـد. امّا در واقع این یک قضیه دانشجویی نبود بلکه عقبه آن آشکارا عرصه ای از درگیری وسیع تری بود. یک طرف درگیری گروه هایی غالباً سیاسی - نظامی بودند که به هیچ وجه راضی و حاضر به پذیرش حاکمیت جدید - که دارای مشروعیت سیاسی و مردمی بسیار بالایی بود - نبودنـد. اینان کـه تـوان کـافی هـم برای درگیری نداشتند، در دانشگاه هـا و جنبش دانشجویی امکانات ممتاز و منحصر به فردی یافته بودند که می توانست تا حدی به آمادگی و افزایش توانایی آنها کمک و آنها را برای روزهای درگیری آتی حفظ کند. طرف دیگر نیز هواداران نظام و در عمل، نهادهای آن قرار داشتند. از نظر اینان نیز تکلیف بسیار روشن بود؛ گروه ها بایستی دانشگاه ها را تخلیه می کردند در بیرون به مثابه یک گروه سیاسی و نه شبه نظامی در چارچوب قانون به فعالیت خود ادامه می دادند.

در نهایت، در اواخر فروردین حرکت دانشجویان مسلمان به سرعت گسترش یافت. در

سطح کشور، نظیر ماجرای لانه جاسوسی، از حمایت کلیه هواداران نظام برخوردار گردید و در داخل حکومت نیز هر دو جناح را برای تعیین تکلیف قطعی نوع حضور گروه های مسلح و متحدان آن در دانشگاه ها، به صحنه درگیری فرا خواند. تعیین تکلیفی که به اردیبهشت ماه کشیده شد و در کتاب آتی (روزشمار اردیبهشت ۱۳۵۹)، و از همین قلم، چنانچه توفیق الهی مدد فرماید، گزارش آن خواهد آمد. ان شاء الله.

در این جا لازم است از کلیه اعضا و کارکنان مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ که در مدت طولانی مراحل تحقیق و تدوین این کتاب حتی خارج از وظایف رسمی مرکز به رفع مشکلات عدیده کار اقدام کردند و در جنبه های مختلفی اینجانب را یاری دادند، به خصوص برادران عزیزم محسن رشید، محسن رخصت طلب، حمید مشهدی فراهانی، مهدی انصاری، مجید مختاری و سیدکمال حسینی سپاسگزاری کنم. همچنین باید از کوشش و تلاش دستیارانم در امر تحقیق محمدرضا نخعی، زهره بطحایی، محمدحسن شادپور قدردانی کنم، به ویژه از زحمات پیگیرانه و موشکافانه سجاد نخعی در رفع ابهامات و اشکالات مراحل مختلف تحقیق و تدوین و همچنین تلاش ایشان در تهیه "گزارش روزشمار" و عکس های کتاب و همکاری در استخراج "فهرست اعلام" کتاب تشکر می کنم.

آرزو می کنم این اثر بتواند در امر تهیه منابع اولیه تاریخ دفاع مقدس و زمینه های آن در انقلاب اسلامی و در جهت رفع نیاز محققان کنونی و آتی و در ممانعت از تحریف تاریخ ایران اسلامی گامی هر چند ناچیز محسوب شود، که در این صورت مقصود نویسنده حاصل شده است.

و دعای پایانی اینکه: امید دارم تهیه این کتاب مرضی حضرت حق جل و علا بوده باشد و به این سبب پدر و مادرم را مشمول غفران و رحمت واسعه اش قرار بدهد و خانواده ام را از شر آسیب های جسمی و روحی مصون دارد و به این حقیر از خزانه بی کران لطفش پاداش دنیوی و اخروی عنایت بفرماید.

هادی نخعی

تیرماه ۱۳۸۴

ص: ۶۶

روزشمار جنگ جمعه ۱ فروردین ۱۳۵۹ ۴ جمادی الاولی ۱۴۰۰۲۱ مارس ۱۹۸۰

۱

درگیری سیاسی کنونی بین ایران و امریکا هر روز شدیدتر می شود و چشم انداز روشنی، حتّی در میان مدّت، برای آن قابل تصوّر نیست. هر چند سابقه این تیرگی روابط به چندین دهه قبل می رسد، لیکن دور آخر تیرگی و تبعات آن، از "ماجرای لانه جاسوسی"(۱) آغاز شده است. به این ترتیب، سرنوشت گروگان های لانه جاسوسی، محور اصلی منازعه کنونی ایران و امریکا به شمار می رود. حلّ مسئله این گروگان ها، مهم ترین دغدغه دولتمردان امریکایی است. دو روز قبل، جرج بوش نامزد ریاست جمهوری امریکا از حزب جمهوری خواه، از جیمی کارتر (رئیس جمهور امریکا) خواست مناسبات دیپلماتیک امریکا با ایران را قطع کند. بوش گفت: «ما باید اوّلین تدابیری را که یک جامعه پیشرفته بایستی در برابر یک دولت غیرقانونی نشان دهد، اتخاذ کنیم.»(۲)دولت کارتر هنوز پاسخ رسمی به این گونه پیشنهادها نداده است.

استفاده از زور، پیشنهاد دیگری است که دولت کارتر با آن روبه رو است. این پیشنهاد را رقیبان جمهوری خواه حزب دمکرات بیش تر مطرح می کنند؛ از جمله "ریچارد لوگار"سناتور جمهوری خواه ایالت "ایندیانا"، روز گذشت-ه از

کارتر خواست ایران را در محاصره دریایی قرار دهد؛ بندرگاه های ایران را مین گذاری کند؛

ص: ۶۷

۱- اشغال سفارت امریکا در تهران به دست دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و گروگان گرفتن کارکنان آن.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱، ۲/۱/۱۳۵۹، ص۳، نیوهاون، خبرگزاری فرانسه، ۲۰ مارس ۱۹۸۰ (۳۰ اسفند ۱۳۵۸).

ذخایر ایران را تصرّف نماید؛ و تمام دیپلمات های ایرانی را توقیف کند. لوگار که یکی از شش سناتور جمهوری خواه امریکا در کمیته روابط خارجی سنای این کشور است، گفت: «به اعتقاد من، دولت ایران با این اقدام خود به امریکا اعلان جنگ داده است.»(۱) یادآوری می شود که علاوه بر مشکلات موجود در اجرای طرح مبتنی بر استفاده از زور بر ضدّ ایران، پیامدهای غیرقابل پیش بینی آن نیز مورد نظر ناظران است. روز گذشته کورت والدهایم، دبیرکل سازمان ملل متّحد، در واشنگتن اعلام کرد: «هرگونه اقدام امریکا از طریق اعمال زور برای حلّ بحران امریکا و ایران، باعث انفجاری در خاورمیانه خواهد شد.» والدهایم تأکید کرد: «چنانچه امریکا تصوّر می کند می تواند این مسئله را با اعمال زور حل کند، اشتباه می کند.» وی افزود: «شکیبایی و پشتکار فرصت خواهد داد تا جریانات به آزادی ۵۰ گروگان امریکایی ختم شود.»(۲)

موضوع دیگری که البته به آن تصریح نمی شود، مسئله شوروی است. بخش عربی رادیو اسرائیل، امروز گزارش داد: «هارولد ساندرز، معاون وزیر خارجه ایالات متّحده، اظهار داشت که ایالات متّحده مایل است پس از آزادی گروگان های امریکاییِ بازداشتی در تهران، روابط حسنه ای با ایران برقرار سازد. ساندرز شب گذشته در خلال ملاقات خود با کمیته روابط خارجی مجلس سنای امریکا اضافه کرد که ادامه رویارویی میان واشنگتن و تهران، در زمانی که اتّحاد جماهیر شوروی به تجاوزات وحشیانه خود علیه مردم مسلمان افغانستان ادامه می دهد، امنیّت ملّی ایران را در معرض خطر قرار می دهد.»(۳) در واقع، هرگونه اقدام امریکا باید با توجّه به سیاست های شوروی و منافعی که ممکن است در درازمدّت نصیب آن شود، طرّاحی گردد. به هر صورت، وزارت خارجه امریکا تلویحاً و تصریحاً، اقداماتی را که ممکن است برای گروگان ها مخاطره آور باشد، فعلاً منتفی اعلام کرده است(۴)

۱- همان، ص ۵ و ۶، واشنگتن - یونایتدپرس، ۲۰ مارس ۱۹۸۰ (۳۰/۱۲/۱۳۵۸).

۲- مأخذ ۱، ص ۳، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۲۰ مارس ۱۹۸۰ (۳۰/۱۲/۱۳۵۸).

۳- مأخذ ۱، ص۱۲، بخش عربی رادیو اسرائیل، ساعت ۹، ۱/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۱، واشنگتن - آسوشیتدپرس ۱۸ مارس ۱۹۸۰ (۲۸/۱۲/۱۳۵۸).

در این حال، امریکا طرح دعوا بر ضدّ ایران در دادگاه بین المللی لاهه را سخت دنبال می کند.(۱) بلوکه کردن غیرقانونی اموال ایران، مورد انتقاد دادگاه مزبور است. با این حال دولت امریکا می کوشد از طریق این دادگاه، اهرم فشار مناسبی ضدّ ایران به دست آورد تا اقدامات قبلی خود نظیر بلوکه کردن اموال ایران، تحریم اقتصادی و تهدیدهای غیرمستقیم دیگر را تکمیل کند. امروز بخش عربی رادیو امریکا، از پیگیری های امریکا و وضعیّت و اقدامات اخیر دادگاه مزبور، گزارشی پخش کرد:(۲)* در این گزارش، چگونگی دفاع نماینده امریکا در دادگاه لاهه، از بلوکه کردن سپرده های ایران ذکر شده است. همچنین، نحوه پاسخ وی به ایرادهای حقوقی یک قاضی تبعه شوروی در این دادگاه، بیان شده است. در این گزارش آمده است که نماینده امریکا از دادگاه خواست حکم نهایی را صادر کند؛ مبنی بر این که ایران به حقوق بین المللی تجاوز کرده است و باید گروگان ها را آزاد کند و خسارت بپردازد.(۳)یادآوری می شود امریکا روز گذشته به طرح شکایت خود در دیوان دادگستری بین المللی برای آزادی گروگان های آن کشور در تهران، پایان داد و از دادگاه خواست هرچه زودتر رأی خود را بر ضدّ ایران صادر کند.(۴) در نهایت، ۱۵ قاضی دادگاه بین المللی لاهه پس از استماع بیانات، آماده تصمیم گیری شدند. طبق گزارش رادیو امریکا، این اتّخاذ تصمیم شاید چند هفته طول بکشد(۵)

۲

سفر اخیر "هامیلتون جردن" رئیس دفتر کاخ سفید به پاناما (محلّ اقامت شاه قبل از ورود به امریکا) شایعات جدیدی را درباره خبر سفر شاه سابق ایران به امریکا - که مانند یک چاشنی در روابط بحرانی ایران و امریکا عمل کرده است - موجب شد. طبق شایعات، هامیلتون جردن به منظور حلّ اختلاف بین پزشکان امریکایی و پانامایی در مورد عمل جرّاحی شاه، به این مسافرت رفته است(۶) امروز خبرنگار تلویزیون نیویورک، در کاخ سفید از کارتر درباره هدف این سفر سؤال کرد. کارتر از پاسخ دادن به این سؤال خودداری نمود. وی گفت: چنانچه شاه در امر مراقبت های پزشکی خود در پاناما و یا جایی دیگر، برای تأمین وسایل پزشکی به کمک امریکا احتیاج داشته باشد، این کشور در انجام آن خواهد کوشید. رئیس جمهوری امریکا در این مصاحبه گفت که ترجیح می دهد درباره برنامه سفری مشخص، صحبت نکند؛ ولی اضافه کرد نخستین محلّ مناسب انتخابی برای شاه جهت مراقبت های کافی پزشکی، پاناما خواهد بود(۷)

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول گزارش ۱: اظهارات مشاور حقوقی امریکا علیه ایران در دادگاه لاهه، طیّ سه روز گذشته. ص۹۱

۲- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم گزارش ۱: متن گزارش امروز رادیو امریکا از جلسات هفته اخیر دادگاه لاهه و برخورد مشاور حقوقی امریکا و قاضی تبعه شوروی این دادگاه. ص۹۱

۳- مأخذ ۱، ص ۱۲، بخش عربی رادیو صدای امریکا، ساعت ۸:۴۵، ۱/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۱، ص ۱۲، بخش عربی رادیو صدای امریکا، ساعت ۸:۴۵، ۱/۱/۱۳۵۹.

۵- مأخذ ۱، ص۱۲، رادیو امریکا، ۱/۱/۱۳۵۹.

۶- پیر سالینجر، گروگان گیری در ایران، ترجمه دکتر جعفر ثقه الاسلامی (تهران: انتشارات نوین، شهریور ۱۳۶۲) ص ۲۴.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳، ۴/۱/۱۳۵۹، ص۱۱ و ۱۲، بخش فارسی رادیو امریکا، ساعت ۶:۳۰، ۳/۱/۱۳۵۹.

به این ترتیب، رئیس جمهوری امریکا به سخن گفتن صریح درباره سرنوشت اقامت و معالجه شاه، تمایلی نشان نداد؛ امّا به عدم ورود شاه به امریکا و معالجه وی در پاناما اشاره کرد. گزارش های رادیو امریکا تصریح بیش تری در این باره دارد. این رادیو خبر داد: «بعضی از گزارش های رسیده حاکی از این بوده که هامیلتون جردن در صدد است اختلاف نظرهایی را که بین اطبای معالج شاه بروز کرده است، برطرف سازد؛ به طوری که امکان عمل جراحی وی در پاناما فراهم شود.»(۱)این رادیو همچنین بدون ذکر نام گوینده، یک خبر قطعی را در این باره به نحو زیر اعلام کرد: «به گفته یک مقام رسمی دولت کارتر، نه ایالات متحده و نه شاه سابق هیچ کدام خیال ادامه معالجات شاه را در امریکا ندارند. شاه سابق ایران که در جزیره پانامایی "کانتادورا" به سر می برد، دچار بیماری سرطان است و در معرض جراحی طحال قرار دارد.»(۲)

۳

این مسئله که امام خمینی، تعیین تکلیف گروگان های لانه جاسوسی امریکا را به مجلس واگذار کرده است، واکنشی را از طرف رئیس جمهوری امریکا به دنبال داشت. جیمی کارتر امروز قبل از عزیمت به کمپ دیوید گفت امیدوار است بعد از پایان انتخابات پارلمانی ایران، دولتی با قدرت کافی بر سر کار آید که بتواند از عهده افراطیون اشغالگر سفارت امریکا برآید. رئیس جمهوری امریکا گفت: انتظار می رود که این امر بعد از تشکیل دولت جدید، به خوبی پیشرفت کند. کارتر همچنین اظهار کرد: «افراطیون ادّعا می کنند که عمیقاً مذهبی و مسلمان هستند، امّا در واقع با تنبیه مردم بی گناه، اصول و مبانی دین اسلام را نقض می کنند و به دین خود صدمه می زنند.(۳)

در این حال، مقام های امریکایی از هر وسیله ای برای افزایش فشار بر ایران استفاده می کنند؛ از جمله مقامات اداره مهاجرت امریکا امروز اعلام کردند که در نظر دارند کنترل اقامت دانشجویان خارجی در آن کشور را سخت تر کنند و تمدید مدّت ویزای آنها را به یک سال محدود نمایند. برای هر بار تمدید ویزای سالانه، دانشجویان موظّف خواهند بود که جزئیات مربوط به محلّ اقامت خود را در آن کشور، اطّلاع دهند. این اقدام، در ادامه تصمیم اواخر سال گذشته اداره مهاجرت صورت گرفت. سال گذشته اداره مهاجرت، در مورد تعیین محلّ اقامت دانشجویان ایرانی در آن کشور و تعیین اعتبار روادید آنها، تصمیماتی گرفت. دستور کنترل مذکور را جیمی کارتر صادر کرده بود. این دستور، پس از تصرّف سفارت امریکا به دست دانشجویان مبارز ایرانی در تهران در ۴ نوامبر (۱۳/۸/۱۳۵۸) و گروگان گرفتن امریکایی ها صادر شد. طبق ارقامی که امروز وزارت امورخارجه امریکا منتشر کرد، بین ۱۴ تا ۳۱ نوامبر (۲۳/۸/تا ۹/۹/۱۳۵۸)، ۴۹۴۰۰ نفر از ۵۶۷۰۰ دانشجوی ایرانی در امریکا، به مقامات اداره مهاجرت اطلاع دادند که ویزای آنها مورد بررسی قرار گرفته

۱- همان.

۲- همان.

۳- همان.

است. در این بازرسی معلوم شد که ویزای ۵۵۰۰ دانشجو منقضی است و مقامات قضایی دستور اخراج ۱۷۰۰ تن از آنان را صادر کردند(۱)

۴

یکی از اقـدامات امریکـا برای حلّ مسـئله گروگـان هـای سـفارت این کشور در تهران، همراه کردن کشورهای اروپایی با طرح ها و حرکت های مورد نظر دولت امریکـا است. هرچنـد پارلمـان اروپـا در آغـاز سـال جـاری، طی تصـمیمی از کشورهای عضو خواست برای آزادی گروگان های امریکایی توصیه هایی را اجرا کنند،(۲) امّا هنوز همراهی ثمربخشی مشاهده نمی شود.

همراهی هـایی که امریکا خواهان آنهاست، در دو زمینه است: یکی در مسـئله تحریم اقتصادی ایران است که فعّالیت های امریکا هنوز نتیجه نـداده است؛ دوم در امر کـاهش یـا قطع روابط دیپلماتیـک بـا ایران است که بررسـی هـای کشورهـای مزبـور ادامه دارد. امروز روزنـامه معتـبر فرانسوی هرالدتریبون، گزارشـی در این باره منتشـر کرد. این گزارش حاکی است که ده کشور اروپایی، در دو امر قطع رابطه سیاسی و تحریم اقتصادی، امر اوّل را با نگاه مثبت تری مورد بررسـی قرار می دهنـد و در مسـئله تحریم اقتصادی هنوز تردیـدها جـدّی است. همچنین نوعی بـدبینی به عملکرد و رفتار امریکا، در این گزارش دیده می شود. در گزارش هرالدتریبون آمده است:

«منابع دیپلماتیک فاش کردند که سـفیران ۹ کشور عضو بـازار مشترک در تهران و سـفیر یونان، به دولت هاشان توصـیه کرده انـد در صورتی که اقـدام هـای دیگر برای آزادی گروگـان هـا بـا شـکست روبه رو شود، قطع روابـط با ایران را بررسـی کننـد. این سـفیران اخیراً یک کمیته مشورتی تشـکیل داده انـد تا در مورد موقعیّت گروگان ها، گزارش هایی مشترک تهیّه کننـد و پیشـنهادهای مشترکی برای دولت های خود فراهم نماینـد و بـدین ترتیب در جهت تلاش های جامعه اقتصادی اروپا باشـند؛ تلاش هایی که برای برپایی یک جبهه مشترک در مورد مسائل خاصّ دیپلماتیک صورت می گیرد. آنهـا گزارش آخر خود را بعـد از شـکست کمیسـیون تحقیق سازمـان ملـل در تهران، ارسال کردنـد. آنان معتقـد بودنـد که این کمیسیون تقریباً موفق شده بود؛ امّا سرانجام به دلیل وجود مبارزه بر سر کسب قدرت در داخل ایران، مأموریّتش با شکست روبه رو شد. آنها اظهار داشتند که شکست کمیسیون تحقیق، بار دیگر مسئله بین المللی مصونیّت دیپلماتیک و همچنین مسئله احترام به قوانین بین المللی را پیش می کشد و موجب احیای مجدد تحریم اقتصادی ایران خواهد شد.

در گزارش آنها آمده است که بررسـی کمیسـیون تحقیق نشان می دهد مسئله گروگان ها بیش تر یک امر سیاسی است تا اقتصادی؛ در نتیجه باید از طریق سیاسی آن را حل کرد نه با فشارهای اقتصادی. دیپلمات ها نتیجه می گیرند که احتمالاً برداشت مردم ایران از تحریم های

۱- روزنامه جمهوری اسلامی ۶/۱/۱۳۵۹، ص ۱، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه.

۲- مأخذ ۱، ص۱۳ و ۱۴، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ساعت ۲۱:۳۰، ۱/۱/۱۳۵۹.

اقتصادی این خواهد بود که دولت های غربی برای به زحمت انداختن آنها با هم تبانی کرده اند، به ویژه اگر این تحریم شامل مواد غذایی و حمل و نقل شود. این امر پیش از آن که مسئله گروگان ها را حل کند، به حمایت شدید از تندروهای ضدّغربی منجر خواهد شد. آنها یک سری اقدامات را پیشنهاد و مطرح کردند که از دید آنها یک راه سیاسی برای مسئله است؛ از جمله افزایش پیغام های هشدار دهنده تند به مقام های ایرانی. آنها حدس می زنند در صورتی که اقدامات دیگر نتیجه ندهد، اقدام نهایی، قطع روابط با ایران خواهد بود.

پیغام مشترک سفیران به دولت هاشان، شامل یادداشت تندی - هرچند ضمنی - بود، مبنی بر آن که امریکا مواضع خود را در قبال تحریم اقتصادی ایران تغییر داده است. در این پیغام، آشکارا آمده است که دولت های اروپایی قبل از هرگونه اقدامی، خواهان اطمینان از سیاست و مقاصد امریکا هستند. این مقامات خاطرنشان می کنند که دولت های اروپایی آماده شده بودند که از تحریم اقتصادی پیشنهاد شده از طرف امریکا جانبداری کنند، و تمایل خود را در زمینه دفاع از قوانین بین المللی به اطلاع واشنگتن برسانند؛ و این درست در موقعی بود که بعد از اقدام شوروی در افغانستان، امریکا اشاراتش را تغییر داد. هرچند که آنها دست به اقدامی نزده بودند، امّا مقامات اروپایی احساس کردند که امریکا آنها را تنها گذاشته است(۱)

در این حال رادیو لندن خبر داد سرجان گراهام، سفیر بریتانیا در ایران - که در جمع سفرای مزبور حضور داشته است - به منظور مذاکراتی با مقامات وزارت خارجه بریتانیا، روز دوشنبه آینده (۴/۱/۱۳۵۹) به مدّت یک هفته به لندن باز می گردد. سخنگوی وزارت خارجه بریتانیا گفت که سفیر بریتانیا کلیّه موارد روابط کشورش با آن کشورها را مورد بحث قرار خواهد داد.(۲)

از سوی دیگر رادیو مونت کارلو در بخش عربی خود، با اندکی تردید، به خصوص درباره مواضع انگلیس، خبر مزبور را پخش کرد. در گزارش این رادیو آمده است: «روز گذشته سفرای کشورهای اروپایی در تهران، جلسه ای برای بررسی تحوّلات داخلی و ارزشیابی مسئله گروگان ها تشکیل داده اند و مباحثات این جلسه، ضمن مسائل سرّی باقی مانده است؛ ولی برخی گزارش ها که امروز در پایتخت های غربی عنوان شده حاکی است که سفرای ۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا، دولت های خود را نصیحت کرده اند تا اگر گروگان های امریکایی به زودی آزاد نشوند، روابط خود را با ایران قطع کنند. وزارت خارجه بریتانیا و سایر منابع مسئول اروپا، از تفسیر و اظهار نظر درباره این خبر خودداری کرده اند.»(۳)

۵

در ادامه بازتاب مسائل مربوط به شاه و امریکا، بخش فارسی رادیو مسکو، امروز گفتاری با عنوان "امریکا چرا از شاه حمایت می کند" پخش کرد. این گفتار که بر برخی اطّلاعات و نکات قابل توجّه، تأکید دارد، در واقع بخشی از جنگ تبلیغاتی شوروی بر ضدّ امریکا در

۱- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲، هرالدتریبون، فرانسه، ۲۱ مارس ۱۹۸۰ (۱/۱/۱۳۵۹).

۲- مأخذ ۱، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن.

۳- مأخذ ۱، ص ۱۳ و ۱۴، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ساعت ۲۱:۳۰، ۱/۱/۱۳۵۹.

موضوع ایران و مسائل جاری آن است. در این گفتار، بدون اشاره به موضوع گروگان ها، همدستی امریکا و شاه بر ضدّ مردم ایران مورد بررسی و تأکید قرار گرفته است. در این گفتار آمده است:

«تمرکز نیروهـای دریایی امریکا در سواحل ایران ادامه دارد. اخبار مربوط به این تمرکز نیروها و اردوکشـی ها همراه با اخبار مربوط به محمدرضـا پهلوی شـاه مخلوع – که هزاران مایـل دور از تهران در جزیره کونتادور واقع در سواحل پاناما اقامت دارد – اغلب در روزنامه ها چاپ و منتشـر می شود.

میـان اقـدام های ضـدّ ایرانی کنونی ایالات متّحـده امریکا و رفتار آن با شاه مخلوع ایران، رابطه مسـتقیم وجود دارد. محمّـدرضا پهلوی ۳۸ سال بر تخـت سـلطنت تکیه زد و در واشـنگتن او را خـودی می شـمردند. وقـتی در سـال ۱۹۵۳ تخت سـلطنت دچـار تزلزل شـد، ایالات متّحـده امریکا به محمّـدرضا پهلوی کمـک کرد جنبش رهـایی بخش ملّی را در خون غرق کنـد و دوباره بر تخت سـلطنت تکیه زنـد. شاه دوازده میلیارد دلار برای خریـد جنگ افزار از امریکا هـدر داد و امیدوار بود که با این جنگ افزارها بتواند ایرانیان را مطیع سازد؛ ولی این سـلاح ها هم مؤثّر واقع نشد. شاه در مـاه ژانویه سـال گذشـته، از ترس انقلاب ضـدّ امپریـالیستی از ایران فرار کرد و ثروت های غارتی را با خود برد. می گوینـد شاه جمیعاً بیش از بیست میلیـارد دلار غارت کرده و برده است. انـدوخته های مخفی شاه مخلوع به شـکل جواهرات، طلا و اوراق بهادار به طور عمـده در بانک های امریکایی نگهداری می شود.

حقـایق زیادی حاکی است که ساواک در واقع شـعبه سازمان سـیای امریکا بود که با سـلاح های امریکایی، قتل و کشـتار در ایران انجام می داد و میهن پرسـتان را نیز بـا وسایل ارسالی از ایالات متّحـده امریکا زجر می داد؛ مثلاً تخت خواب عمو سام در میان وسایل زجر و شـکنجه معروف بود که میله ها و مفتول های فلزی آن به برق وصل می شد.

از اسـناد و مدارک مسلّم چنین برمی آید که محمّدرضا پهلوی در دوران سـلطنت خود، میلیون ها دلار به عدّه ای از شخصیت های سیاسی امریکا رشـوه داده است؛ از جمله هنری کیسـینجر وزیر خـارجه سـابق امریکـا مقـادیری رشـوه گرفته، و به همین جهت هم هست که امروزه از مـدافعان و هواداران شاه مخلوع است.(۱)

۶

خبرگزاری یونایتـدپرس گزارشـی از واشـنگتن ارسـال کرد حاکی از آن که برخی از مقامات ایرانی ابراز کرده انـد به ادامه روابط با امریکا و حتّی کمـک امریکـا به ایران در صورت دخـالت شوروی در امور ایران، علاقه منـد هسـتند؛ ولی این امر بـا بی میلی امریکـا مواجه شـده است. طبق این گزارش، امروز واشـنگتن پست مصاحبه ای را با مصـطفی چمران وزیر دفاع جمهوری اسلامی ایران، درج کرده است. به گزارش یونایتدپرس، وی در این مصاحبه گفت: «ایران در صورت مواجه شدن با حمله شوروی،

ص: ۷۳

۱- مأخذ ۱، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو مسکو، ساعت ۲۱، ۱/۱/۱۳۵۹.

از ایالات متحده انتظار دارد که به کمک کشورش بشتابد.(۱)

در ادامه این گزارش آمده است: «مصطفی چمران به واشنگتن پست گفت خواستار موازنه هستیم. بنابراین هرگونه تهدیدی از جانب ایالات متّحده با حمله شوروی مواجه خواهد شد و همین طور برعکس. چمران که با خبرنگار واشنگتن پست در تهران گفت وگو می کرد، اضافه کرد دولت ایران درک می کند اگر فشار امریکا نبود، روس ها به ایران حمله می کردند. وی گفت عکس آن نیز صادق است. چمران در مقابل این پرسش که اگر یک ستون زرهی شوروی خاک ایران را مورد تاخت و تاز قرار دهد، عکس العمل ایران چه خواهد بود، پاسخ داد: ما با شوروی ها خواهیم جنگید و در عین حال، ایالات متّحده طبیعتاً وارد ماجرا خواهد شد و با قدرت شوروی مقابله خواهد کرد. چمران گفت ذخایر نفتی و موقعیّت استراتژیک ایران در منطقه خلیج فارس، ایالات متحده را مجبور خواهد کرد که علی رغم روابط ضعیف ایران و امریکا، به خاطر امنیّت خود دست به عمل بزنند. وی اضافه کرد: علی رغم تحریم فروش اسلحه به ایران از جانب امریکا، ایران می تواند به طور مخفی لوازم یدکی مورد نیاز را خریداری کند و برخی از آنها را بسازد.

چمران اضافه کرد مشی سیاست دفاعی ایران از اتّکای زیاد به سلاح های اروپای غربی پیروی می کند؛ زیرا کشورهای اروپای غربی جاه طلبی های امپریالیستی ندارند. ولی ایران از ایالات متّحده و اتّحاد شوروی هراسان است.(۲)

در بازتاب این خبر، رویتر از واشنگتن گزارش داد: «وزارت خارجه امریکا اعلام کرد که از وجود تفاهم بین ایالات متّحده و ایران بر سر آینده کمک های نظامی امریکا به دولت ایران، بی اطّلاع است. این مسئله از یک گزارش مطبوعاتی به نقل از مصطفی چمران وزیر دفاع ایران، پدید آمد. چمران در مصاحبه ای با واشنگتن پست گفته بود کشور وی از ایالات متّحده یا اتّحاد شوروی انتظار دارد که در صورت حمله یکی از این کشورها به ایران، کشور دیگر به کمک ایران بشتابد. "دیوید پاسیچ" سخنگوی وزارت خارجه امریکا گفت: کابینه کارتر امیدوار است زمانی که ایران ۵۰ گروگان امریکایی را آزاد کند، روابط امریکا با تهران به حالت عادی بازگردد. وی افزود: از وجود هر نوع تفاهمی با دولت ایران در مورد کمک نظامی امریکا به ایران بی اطلاع است. سخنگوی وزارت خارجه امریکا اضافه کرد: ما حمایت خود را از تمامیت ارضی ایران و همچنین امید خود را برای عادی شدن روابط ایران و امریکا در آینده، هنگامی

۱– مأخذ ۱، ص ۴، واشنگتن – یونایتدپرس، ۲۱ مارس ۱۹۸۰ (۱/۱/۱۳۵۹).
۲– – مأخذ ۱، ص۴، واشنگتن – یونایتدپرس، ۲۱ مارس ۱۹۸۰ (۱/۱/۱۳۵۹).

که ایران گروگان های امریکایی را آزاد کند، اعلام کرده ایم. وی گفت: هنگامی که گروگان ها آزاد شدند، ما مایلیم در آینده، روابط خود را با ایران مورد بررسی قرار دهیم.»(۱)

۷

وضعیّت کنونی بین ایران و عراق از حسّاسیت خاصّی برخوردار است؛ از این رو پیگیری تحرّکات و ناآرامی ها در مرزهای ایران و عراق، موضوع دائمی و هر روز گزارش های ارسالی نیروهای نظامی و انتظامی مستقر در نواحی مرزی است؛ از جمله: یک گزارش از هنگ ژاندارمری سوسنگرد، که به اعلام پاسگاه طلائیه قدیم استناد کرده، حاکی است که بعدازظهر دیروز «یک اکیپ گشتی شش نفره پاسگاه، در حین سرکشی از چاه نفت و کناره هورالعظیم، با تعدادی از عوامل و افراد عراقی در آب های ایران برخورد نمود و به آنان دستور توقّف داد؛ ولی آنان به ایست مأمورین توجّه ننموده، مبادرت به تیراندازی می نمایند. متعاقباً پاسخ لازم داده می شود. در حین انجام تیراندازی، دو نفر عراقی مورد اصابت گلوله واقع می شوند؛ ولی به وسیله سرنشینان از محلّ حادثه خارج و با استفاده از بلم های موتوری، به سوی خاک عراق متواری می گردند.» در گزارش همچنین یادآوری شده است: «به مرزبان مقابل، اعتراضات لازم صورت گرفته است.(۲)

در این حال، از مرز شلمچه نیز گزارشی رسیده است که از ورود تعداد زیادی اسلحه کلاشینکف، کلت و مقدار زیادی مواد منفجره حکایت می کند. یک اکیپ پنج نفره به سرپرستی یک استوار سابق ارتش ایران - که اکنون متواری است و در عراق به سر می برد - این اقلام را از طریق مرز شلمچه وارد ایران کرده و به عوامل مورد نظر تحویل داده است.(۳)همچنین بر اساس یک گزارش از منابع ایران در عراق، امروز خود صدام حسین وارد بصره شده است و از نیروهای مستقر در تنومه و بصره و نیز از نیروهای امن العام (مرتبط با ضدانقلابیون ایرانی) بازدید کرده و به آنها دستورهایی داده است(۴)

امروز تحرّکات دیگری نیز در مناطق مرزی غرب کشور، از عوامل عراقی مشاهده شد؛ از جمله نیروی زمینی ارتش گزارش داد: «عثمان خالدی رهبر کردهای مریوان، از طریق "دره که" به عراق جهت مذاکره عزیمت نموده است.»(۵) از مرز باویسی نیز ناآرامی ذیل گزارش شد: «حدود ۵۰۰ نفر از مهاجمین مسلّح، در مرز باویسی در منطقه "بمو" مستقر هستند. آنان دارای سلاح آر.پی.جی۷، خمپاره انداز سبک و تیربار کلاشینکف هستند. مهاجمین، بخشی از حدّ فاصل دو روستای باویسی و شیخ تپه را مین گذاری کرده اند.»(۶)

در گزارشی دیگر، امروز ستاد مشترک ارتش اعلام کرد: «از تعداد ده نفر پاسداری که در منطقه پاوه در حدود چند ماه قبل دستگیر و به گروگان گرفته شده اند، پرویز (یکی از آنان) از زندان به اتّفاق یکی از دوستانش گریخته و خود را به سپاه پاسداران قصرشیرین معرفی کرده است. نامبرده اظهار نموده که دوستان دیگرش توسّط "محمّد طاهربگ کلاشی"

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزار ش های ویژه"، شماره ۲، ۳/۱/۱۳۵۹، ص ۱ و ۲، واشنگتن - خبرگزاری رویتر، ۲۱ مارس ۱۹۸۰ (۱/۱/۱۳۵۹).

۲- - سند شماره ۰۲۱۳۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ سوسنگرد، به تهران ت.ف.ژ.ک، ر۳، ۱/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۳۴۴۴۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر هماهنگی نیروهای انتظامی، به سپاه اهواز - شهربانی استان خوزستان، ۱۶/۱/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۸۷۸۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (ر۲)، به مقام محترم استانداری خوزستان (معاونت سیاسی انتظامی) ۵/۳/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۷۵۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر ۲، به ف ۱۹ - ف ۲۱ - ۰۷،ر۲، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۶۳۱۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، ۱/۱/۱۳۵۹.

۶- همان

اسیر شده اند که ابتدا آنان را به "غله" و سپس به "سوئینگ" و بالاخره به کوه های "بمو" انتقال [داده است] و در حال حاضر در اردوی محمّد طاهربگ(۱) در بمو زندانی هستند.»(۲)

۸

"هیئت ویژه دولت برای حلّ مسئله کردستان"(۳)* همچنان در مناطق کردنشین حاضر است. در ادامه این حضور و در چارچوب تصمیمات گرفته شده و میانجی گری ها و اقداماتی که در این باره انجام شده است، طبق گزارش خبرگزاری پارس از ارومیه: «در نخستین ساعات سال جدید، سومین گروه از گروگان های مسائل کردستان، در مهاباد مبادله شدند. مبادله گروگان ها که ۲۰ نفر بودند، در حضور مهندس هاشمی نماینده هیئت ویژه، سرهنگ نجف زاده فرمانده پادگان مهاباد و نمایندگان گروه های سیاسی مهاباد در پادگان این شهر صورت گرفت.»(۴)

یادآوری می شود برخی اقدامات "هیئت ویژه" از جمله خروج نیروهای مسلّح از شهرها، نارضایتی ها و نگرانی هایی پدید آورده است.(۵)** این نگرانی ها به دلیل پیش بینی افزایش ناامنی و شدّت گرفتن تحرّکات مسلّحانه مخالفان نظام است. در این باره دفتر هماهنگی سپاه در بیجار به مرکز سپاه در تهران گزارش داد: «مرکز ارتش مستقر در بیجار، دیروز شهر بیجار را به طرف زنجان ترک نموده اند. مردم خیلی ناراحت می باشند.»(۶) همچنین امروز فرمانده سپاه کرمانشاه که در سنندج مستقر است، از فرماندهی سپاه در تهران درباره تخلیه سنندج کسب تکلیف کرد(۷)در پاسخ، "ابوشریف" فرماندهی ستاد عملیات سپاه، این دستور را ابلاغ کرد: «سپاه باید به وسیله هواپیما، سنندج را تخلیه و کلّیه وسایل و مهمّات خود را تحویل ستاد غرب دهد.»(۸)

در این حال، ناآرامی ها در برخی مناطق غرب کشور کم و بیش ادامه دارد. گزارش امروز نیروی زمینی ارتش حاکی است: «چند روز قبل به مدّت چهار ساعت، از تپه نقده به وسیله اهالی آذری زبان، به محلّه کردنشین، یکطرفه تیراندازی شد و برای جلوگیری از بروز جنگ، کردهای نقده از جواب متقابل خودداری نموده اند.» در این گزارش اضافه شده است: «اهالی نقده دو دستگاه نفربر چرخدار ژاندارمری را به زور تحویل گرفته و در تپّه ها مستقر می گردانند که این امر موجب وحشت کردها می گردد و تعدادی از کردهای نقده، منازل خود را ترک و به سایر نقاط کوچ می نمایند.»(۹)

ص: ۷۶

۱- وی از سران و عناصر سرشناس مهاجمان و اشرار منطقه و از عوامل محلّی عراق است.

۲- سند شماره ۶۳۱۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا، به نزاجا، ۱/۱/۱۳۵۹.

۳- * ازاین هیئت، با عنوان های "هیئت ویژه"، "هیئت ویژه کردستان" و "هیئت حسن نیّت" نیز یاد شده است.

۴- روزنامه بامداد، ۹/۱/۱۳۵۹، ص۴، ارومیه، خبرگزاری پارس.

۵- ** در این باره، ضمن مطالب روزشمار ۳/۱/۱۳۵۹، توضیحاتی داده شده است. ص۱۳۱

۶- سند شماره ۶۳۱۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه بیجار قسمت هماهنگی، به سپاه تهران، ۱/۱/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۶۳۱۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه - عملیات، به تهران.

۸- سند شماره ۶۳۱۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات مرکز، به عملیات غرب کشور. تخلیه سنندج، ۲/۱/۱۳۵۹.

۹- مأخذ۲۶.

امـام خمینی به مناسـبت فرارسـیدن سـال نـو، پیـامی خطـاب به ملت ایران صـادر کرد. امـام خمینی در پیـام نوروزی خود، موارد زیر را خاطرنشـان کرد(۱):

– وظیفه ماست که در مقابل ابرقدرت ها بایستیم و قدرت ایسـتادن هم داریم؛ به شرط این که روشنفکران، دست از غرب و شرق و غرب زدگی و شرق زدگی بردارند و صراط مستقیم اسلام و ملّیّت را دنبال کنند.

– ما با کمونیسم بین المللی به همان اندازه در ستیزیم که با جهان خواران غرب، به سـرکردگی امریکا؛ و با صـهیونیزم و اسـرائیل شدیداً مبارزه می کنیم.

– مـا بایـد در صـدور انقلابمـان به جهـان کوشـش کنیم و تفکّر این که ما انقلابمان را صادر نمی کنیم کنار بگـذاریم؛ زیرا اسـلام بین کشورهای مسـلمان فرقی قائل نمی باشـد و پشتیبان تمام مستضـعفین جهان است. از طرفی دیگر، تمام قـدرت ها و ابرقدرت ها کمر به نابودی مان بسته اند و اگر ما در محیطی دربسته بمانیم، قطعاً با شکست مواجه خواهیم شد.

– من پشتیبانی خود را از فلسطین رشـید و لبنان عزیز اعلام می دارم. من بار دیگر اشـغال سَبُعانه افغانسـتان را توسّط چپاولگران و اشغالگران شرق متجاوز، شدیداً محکوم می نمایم.

– من با احساس وظیفه الهی و شـرعی، مطالبی را گوشـزد می کنم و جناب آقای رئیس جمهور و شورای انقلاب و دولت و قوای انتظامی را اکیـداً عهـده دار اجرای آن می نمایم و از عموم ملّت می خواهم که با تمام قوا و تعهّـدی که به اسـلام عزیز دارنـد، در سرتاسـر کشور از پشتیبانی جـدّی آنان خودداری نکنند. من توطئه های شـیاطین ضدّانقلاب را برای بازکردن دست شـرق و غرب، در حال گسترش می بینم و برای دولت و ملّت ما، وظیفه الهی – انسانی – ملّی است که با تمام توان از آن جلوگیری نمایند.

امام خمینی سپس افزود: «اینک مسائلی را متذکّر می شوم» و در ادامه طیّ ۱۳ بند، به تذکّر مواردی پرداخت؛ از جمله:

– امسال سالی است که باید امنیّت به ایران باز گردد و مردم شریف، در کمال آسایش زندگی نمایند.

ص: ۷۷

۱– ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۹: متن کامل پیام نوروزی امام خمینی، ص۹۲

- بـار دیگر پشتیبـانی کامـل خودم را از ارتش نجیب ایران اعلاـم می دارم. ولی ارتش جمهوری اسـلامی بایـد ضوابط و مقرّرات را کاملاً مراعات نماید.

- بـاردیگر پشتیبـانی خود را از سپاه پاسـداران اعلاـم می نمـایم و به آنـان و فرمانـدهان آنان گوشـزد می نمایم که کوچک ترین تخلّف، موجب تعقیب است.

- شـهربانی و ژانـدارمری کشور بایـد نظم را رعـایت نماینـد. از قرار اطّلاـع کم کـاری عجیبی در کلاـنتری ها دیـده می شود. اینان که از گذشـته تجربیات خوبی ندارند، برای هرچه بیش تر همگامی با مردم و نظم در سراسر ایران، کوشش نمایند و مردم را از خودشان بدانند.

- انفجارات جنوب مرا شدیداً متأثّر کرده است؛ که چرا سپاه و شـهربانی و ژاندارمری، عدّه ای خدانشـناس وابسـته به رژیم فاسد خارجی متّکی به امریکا را دقیقاً شـناسایی نمی نماینـد و به مجازات نمی رساننـد. اینان "مفسـد فی الارض" هسـتند... دادگاه های انقلاب هرچه بیش تر قاطعیّت به خرج دهند تا ریشه آنان را بر کنند.

- دادگاه های انقلاب در سراسـر ایران باید نمونه کامل اجرای حدودالله باشـند. باید سـعی کنند که قدمی از احکام خدای تعالی منحرف نشوند و احتیاط کامل را رعایت نماینـد. بایـد با صبر انقلابی، به قضاوت بنشـینند. دادگاه ها حق ندارند نیروی مسـلّح از خود داشـته باشـند. باید طبق قانون اساسی عمل نمایند و به تدریج، دستگاه قضایی اسلامی، مسئولیّت های این دادگاه ها را بر عهده گیرند.

- دولت موظّف است اسباب کار و تولید را برای کارگران و دهقانان و زحمتکشان فراهم آورد.

- من نمی دانم دولت چرا طرح هـای متوقّف شـده خود را که به سود ملّت می باشـد، به کار نمی انـدازد. بایـد دولت هرچه سـریع تر طرح های به سود ملّت را که متوقّف شده، و آنها که جدید است، به اجرا گذارد تا وضع اقتصادی کشورمان سروسامان یابد.

- در ادارات دولتی، بایـد همه از دولت برگزیـده تبعیّت کنند. در غیر این صورت، شدّت عمل لازم است. باید بی درنگ، هرکس در هر اداره ای که خواست اخلال کند، او را اخراج و به ملّت معرّفی نمایند.

- مصادره اموال متجاوزین از طرف افراد غیرمسـئول و یا محاکم غیرصالحه، شدیداً محکوم است. ... زمین ها باید روی موازین شرعیّه توزیع گردد و بعـد از اثبات این موضوع، محاکم صالحه حقّ اخـذ دارنـد. هیچ کس حقّ تجاوز به زمین و یا مسـکن و یا باغ کسـی را ندارد، و اصولاً اشـخاص غیرمسـئول، حقّ دخـالت در این گونه امور را ندارنـد؛ ولی اطّلاعـات خود را دربـاره زمین و مسـکن و بـاغ طاغوتیـانی که به نـاحق، اموال مردم را غصب نموده اند، به مسئولین امور برسانند و اگر کسی بر خلاف موازین اسلامی و قانونی اقدامی بنماید، شدیداً قابل تعقیب است.

- باید انقلابی اساسی در تمام دانشگاه های سراسر ایران به وجود آید(۱) تا اساتیدی که در ارتباط با شرق و یا غربند، تصفیه گردند و دانشگاه محیط سالمی شود برای تدریس علوم عالی اسلامی. باید از بدآموزی های رژیم سابق در دانشگاه های سراسر ایران شدیداً جلوگیری کرد.

- طلاب علوم دینی و دانشجویان دانشگاه ها، باید دقیقاً روی مبانی مطالعه کنند و شعارهای گروه های منحرف را کنار بگذارند و اسلام عزیز راستین را جایگزین تمام کج اندیشی ها نمایند. این دو دسته باید بدانند اسلام، خود مکتبی است غنی که هرگز احتیاجی به ضمیمه کردن بعضی از مکاتب به آن نیست. و همه باید بدانید که التقاطی فکر کردن، خیانتی بزرگ به اسلام و مسلمین است که نتیجه و ثمره تلخ این نوع تفکّر، در سال های آینده روشن می گردد.

- من بارها گفته ام که مطبوعات باید مستقل و آزاد باشند؛ ولی متأسّفانه و با کمال تعجّب، تعدادی از آنها را در مسیری دیدم که با کمال بی انصافی، مقاصد شوم راست و یا چپ را در ایران پیاده می کردند و هنوز می کنند. مطبوعات در هر کشوری نقش اساسی را در ایجاد جوّی سالم و یا ناسالم دارند. امید است که در خدمت خدا و مردم درآیند. و همچنین رادیو تلویزیون باید مستقل و آزاد باشند و همه گونه انتقاد را با کمال بی طرفی منتشر سازند تا بار دیگر، شاهد رادیو تلویزیون زمان شاه مخلوع نگردیم. رادیو تلویزیون باید از عناصر طرفدار شاه و یا منحرف، پاکسازی شود.

- آنانی که روحانیون را مرتجع می دانند، در نهایت، راه شاه و امریکا را می روند. ملّت شریف ایران با پشتیبانی از روحانیّت اصیل و متعهّد ایران که همیشه حافظ و سنگربان این مرز و بوم بوده اند، دین خود را به اسلام ادا می نمایند و طمع ستمکاران تاریخ را از کشور قطع می نمایند. از طرف دیگر، من به روحانیین محترم در هرجا هستند، اعلام می کنم ممکن است شیاطین با ایادی خود تبلیغات سوئی علیه جوانان عزیز، خصوصاً جوانان دانشگاهی، بکنند. باید روحانیون بدانند که امروز تکلیف آن است که همه قشرهای ملّت، خصوصاً دو قشر معظّم که مغز متفکّر ملّت هستند، دست به دست هم داده و علیه قدرت های شیطانی و مستکبرین کوشش نموده و در صف واحد، نهضت اسلامی را جلو رانده و استقلال و آزادی را چون جان عزیز خود نگهبانی کنید. نقشه جهان خواران و عمّال آنان، جدا کردن این دو طبقه مؤثّر متفکّر، در زمان رژیم طاغوتی بود؛ و مع الاسف موفّق شد و کشور را به تباهی کشاند. و آن نقشه بار دیگر در

۱- این سخن که «باید انقلابی اساسی در تمام دانشگاه های سراسر ایران به وجود آید»، محور اصلی حرکت های جدید دانشجویان مسلمان پیرو خطّ امام و انجمن های اسلامی دانشگا ه ها قرار گرفت. این حرکت ها موجب ایجاد وضعیّتی شد که "انقلاب فرهنگی" نام گرفت. طیّ این وضعیّت، دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی از حالت ستاد فرماندهی گروه های مارکسیستی و نیز مجاهدین خلق خارج شدند. روزهای آخر این کتاب از نظر زمانی مقارن با شروع حرکات مزبور است که به آن پرداخته خواهد شد.

دست اجرا است؛ که با غفلت جزئی، رو به تباهی خواهیم رفت. امیدوارم که همه طبقات ملّت، به خصوص این دو طبقه محترم، در این سال جدید از توطئه ها و دسیسه ها غافل نباشند و با وحدت کلمه، نقشه های شوم را باطل کنند(۱)

در بازتاب پیام امام، رادیو بی.بی.سی. گزارش داد: «آیت الله خمینی خواستار برنامه جدیدی برای بازسازی ایران شده است که شامل پاکسازی کمونیست ها و تعلیمات غربی، و جانشین کردن آنها با قوانین خالص اسلامی است.(۲)در این گزارش، پس از فهرست کردن رئوس تذکّرات امام، آمده است: «آیت الله خمینی بدون بردن ذکری از اسم شوروی، مداخله بی رحمانه در افغانستان به وسیله اشغالگران و غارتگران را محکوم کرد. ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور ایران، در یکی از بیانات خود گفته است وی به رهبران شوروی پیشنهاد کرده بود که یک هیئت بین المللی به افغانستان رفته، دامنه مداخله خارجی در این کشور را ارزیابی کنند؛ ولی مسکو این پیشنهاد را رد کرد. بنی صدر گفت که ایران چنین تجاوز بی حدّی را نمی تواند تحمّل کند و شوروی چه بخواهد و چه نخواهد، باید از افغانستان خارج شود.»(۳)

۱۰

مراسم نخستین نماز جمعه سال جدید، در بهشت زهرا برگزار شد. این مراسم علاوه بر این که مکانش تغییر کرده بود، از جهت مطالب گفته شده در آن و به خصوص از حیث شخصیّت های شرکت کننده، از مراسم گذشته این آیین به کلی متمایز بود. نظر به این که این مراسم و نحوه انعکاس آن در روزنامه جمهوری اسلامی (ارگان حزب جمهوری اسلامی) وضعیّت سیاسی حاکم را تا حدّ زیادی ترسیم می کند، به شکل نسبتاً مفصّلی به آن پرداخته می شود:

طبق گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، برنامه های این مراسم به ترتیب عبارت بودند از سخنرانی "یکی از برادران اهل تسنّن"، قرائت "پیام آیت الله منتظری"، سخنرانی "آقای بنی صدر رئیس جمهور" و ایراد خطبه ها و اقامه "نماز جمعه ای کم نظیر به امامت حجّت الاسلام سیّدعلی خامنه ای، امام جمعه تهران."(۴)

به گزارش این روزنامه «قبل از برپایی نماز جمعه، یکی از برادران اهل تسنّن و نماینده اتّحادیه انجمن های اسلامی شهرستان ایرانشهر، ضمن اظهار مطالبی پیرامون انقلاب اسلامی ایران، گفت: ما به دلیل نیاز فرهنگی و اقتصادی، از تمامی نیروها می خواهیم به آن منطقه توجّه بیش تری نموده تا با اتّحاد و یگانگی، توطئه خوانین را خنثی کنیم. ما خواهان اعزام چند روحانی متعهّد به منطقه هستیم و همچنین از شورای انقلاب و رئیس جمهوری می خواهیم که با جلوگیری از توطئه های خوانین و حلّ مسئله زمین، زمینه برای تبلیغات دشمنان اسلام باقی نگذارند. در خاتمه این سخنرانی، جمعیّت، با شعار "تشیّع! تسنن! پیوندتان خدایی است" از وی استقبال کردند.»(۵)

مطابق گزارش روزنامه جمهوری اسلامی: «پس از آن، پیام فقیه عالی قدر، آیت الله مبارز و

۱- صحیفه امام، جلد۱۲، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (تهران، پاییز ۱۳۷۸) ص ۲۰۲ تا ۲۱۰.

۲- مأخذ ۱، ص ۹، بخش فارسی رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۱/۱/۱۳۵۹.

۳- همان.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۱/۱۳۵۹، ص۷.

۵- همان.

مجاهد، حسین علی منتظری، توسّط آقای رستگاری سرپرست دفتر برگزاری نمازجمعه قرائت شد.» موارد ذکر شده دراین پیام عبارتند از:

- در آستانه تشکیل مجلس شورای اسلامی و تکوین قدرت قانون گذاری جمهوری اسلامی، لحظاتی که امام امّت زبان توانای تاریخ اسلام، همچنان با بیاناتی قاطع و فریادی گویا، پرده از توطئه های امپریالیسم غرب و شرق و دسیسه های صهیونیسم جهانی برمی دارد، ... شایسته است که مردم وظیفه شناس ایران، به رسالت تاریخی خویش توجّه بیش تری مبذول فرمایند.

- نباید اجازه داد جوشش و زایش انقلابی، سرد گردد؛ بلکه باید همه مانند مشعلی فروزان و فریادی خروشان بکوشند تا هرچه زودتر اوضاع داخلی کشور سروسامان یابد و برای صادر کردن انقلاب به دنیای محرومین و استعمارزدگان افریقا، آسیا و امریکا، تلاش وسیعی را آغاز نمایند.

- هرچند طاغوت در شکل سیاسی - نظامی، سرنگون شده، ولی در بعد فرهنگی و اقتصادی اش هنوز در جامعه ما مطرح است؛ لذا نباید تصوّر کنیم انقلاب اسلامی به هدف نهایی خود رسیده؛ بلکه باید تلاش های منظّم و پیگیر را در جهت استقرار حکومت عدل اسلامی در کلّ نظام حاکمه سیاسی، نظامی، فرهنگی آغاز کرد.

- یکی از نیرنگ های ارزیابی شده دشمن در شرایط کنونی، بهره برداری از نارضایتی برخی از اقشار ملت در جهت مقاصد شوم خود می باشد. انتظار داشتن یک مدینه فاضله انسانی پس از پیروزی انقلاب اسلامی، یک امر طبیعی است و اکنون با اوضاع استثنایی اقتصادی و اجتماعی حاضر، بعضی اقشار دچار نوعی سرخوردگی و یا نارضایتی شده اند که باید به تدریج، ریشه های این نگرانی ها را قطع کرد. ولی دشمن در کمین ما، استعمار غرب و امپریالیسم امریکا، با تزویر سیاسی، این نارضایی ها را دامن زده و می کوشد سازمان دهی کند؛ تا آن جا که توسّط گروه های مزدور خویش، نوعی طغیان و هرج و مرج را طرح ریزی می نماید.

- ملّت شریف و آگاه ما می داند برخی از گروه ها که از سال ها پیش شکل گرفته و احیاناً سنگ خلق به سینه می زنند و برای حقانیّت خود به خون شهدا تمسّک می جویند با طرح امپریالیسم و عمّال آن در ایران به وجود آمده، و سرنخ آنان بیش تر در واشنگتن و مسکو به دست تئوریسین های اسارت ملّت ها می باشد. اکنون این گروه های هرج و مرج طلب، بدون آن که نسبت به انقلاب اسلامی و خون شهدای پاک و حفظ دستاوردهای انقلاب تعهّدی داشته باشند، در کارخانه ها و روستاها و دبیرستان ها و دانشگاه های کشور، بذر نارضایی را می پاشند و طرح یک آشوب بزرگ سیاسی را پایه ریزی می کنند. می توان گفت امپریالیسم امریکا، هم اکنون در سه جبهه با جمهوری اسلامی در ستیز است: ۱- محاصره اقتصادی ۲- محاصره نظامی ۳- طرح آشوب های داخلی در دو جبهه نظامی و اقتصادی. دولت های

مزدور در منطقه و حکومت های وابسته محلّی نیز از عوامل توطئه به شمار می آیند، و در جبهه سوم، برخی گروه ها با ماسک چپ گرایی که از امریکا تغذیه می شوند، نقش اوّل را بازی می کنند. ولی باید به امریکا و دولت های مرتجع و دست نشانده منطقه، و گروه های وابسته داخلی هشدار داد که آرزوی شیلی و یا لبنان دوم را برای همیشه به گور خواهند برد.

ملّت رشید ایران به رهبری زعیم بزرگ، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدظلّه، این امانت بزرگ خدا در زمین، این حلقوم همیشه رزمنده و فریادگر اسلام، رسالت تداوم پیروزی انقلاب را با تمام وجود خویش دنبال می کند و بر عموم مسلمین واجب است راه پرافتخار این زعیم عالی قدر اسلام را تعقیب نمایند.»(۱)

در ادامه گزارش روزنامه مزبور آمده است: «سپس آقای بنی صدر، رئیس جمهور کشورمان، با اشاره به اقدامات انجام شده طیّ یک سال گذشته، گفت:

استقرار نظم و امنیّت در ایران، اسباب پیشرفت اقتصادی و قوّت سیاسی و فرهنگی برای آن است که بتوانیم در جهان، نقش خود را به عنوان رهبری و پیشگام نهضت های رهایی بخش ملّت های مسلمان و مستضعفان جهان ارائه بدهیم. امیدوارم که همه سربازان ما، ارتشیان، پاسداران، پیام امام را به جان دل بپذیرند و می دانند که من با مسئولیتی که از طریق این پیام بر عهده ام گذاشته شده است، ناگزیر با شدت عمل و قاطعیت تمام، نظم و انضباط کامل را در سپاه و ارتش، شهربانی و ژاندارمری، برقرار خواهم کرد. مردم ما می خواهند مسائل کشور با سرعت حل شود. اقتصاد ما با سرعت آماده پیشرفت سریع بشود. مردم می خواهند در شهرها و روستاهای ما کار و تولید، جانشین ناامنی ها بشود. اینک که در آستانه سال نو هستیم لازم است یک گزارش کوتاهی از سال گذشته با شما در میان بگذارم.

در زمینه اقتصادی، اقدامات مهمی انجام گرفت. همه شما می دانید که قسمت اعظم صنایع، بانک ها و بیمه، ملی شد. با کاستن از تولید نفت، علاوه بر این که توانستیم نفت را برای نسل آینده ذخیره کنیم، توانستیم درآمدهای حاصل از نفت را نیز افزایش بدهیم. برای این که شما بدانید تفاوت میان سرگرمی های کوچک بر سر کم و زیاد امتیازها، و مبارزه در راه استقلال چیست، توضیح می دهم. معنای این که ۵۵ درصد از تولید کم کرده ایم این است ۴۰ سال و بیش تر بر عمر چاه های نفت افزوده ایم. یعنی سالی ۲۵ تا ۳۰ میلیاد دلار که رژیم گذشته غارت می کرد و می دزدید، پس گرفته ایم. آخرین کاری که از نظر تنظیم روابط حقوقی اقتصاد انجام دادیم، مسئله زمین بود که کارش دو شب پیش تمام شد و امیدواریم روستاییان ما که می خواهند از زمین استفاده کنند، امیدوار باشند که سال جدید، مسئله ای به نام زمین نخواهیم داشت.

مطابق گزارشی که دادند، در زمینه کشاورزی در سال گذشته پیشرفت داشته ایم. میزان تولید گندم، خیلی بیش تر از سال ماقبل رژیم شاهنشاهی شده است و دهقانان ما

۱- همان.

خوشبختانه کم تر دعوا کردند و در نتیجه بیش تر تولید کردند. بنابراین ملت ما رهین تلاش کشاورزان زحمتکش ماست. ... متأسفانه در زمینه صنعت، وضع بد است؛ یعنی ما نه تنها تولید را بالا نبرده ایم، بلکه بسیار هم پایین آورده ایم. این که می بینید قیمت ها بالا هستند، تمام به علت عوامل غیراقتصادی نیست؛ عوامل اقتصادی هم دارد که تولید به اندازه کافی نیست. این است که من از وزارت صنایع خواهم خواست که صنایع ملی شده را روی قرار تازه ای اداره کند و آن این است که بیایند به کارگران و کارکنان هر صنعت بگویند که این سرمایه ملت است و در اختیار شما است و خودتان به تولید بپردازید و آنچه که مربوط به خرید دستگاه ها است کنار بگذارید و بقیه هم مال خودشان باشد؛ به شرطی که تولید کنند. سود نمی خواهد دولت؛ و هر سودی داشت مال شما؛ به شرطی که خودتان تولید کنید و خودتان از نتیجه زحمت خودتان استفاده ببرید. ...

اگر ما بخواهیم سایه دو ابرقدرت جهان را از سرمان و همه مستضعفان کم کنیم، باید که در داخل مملکت قوی باشیم و نگذاریم در زندگی مان دخل و تصرف کنند؛ تا بتوانیم به دیگر برادران مسلمان هم بگوییم که از ما بیاموزند. برای این که ما بتوانیم (این است که بتوانیم ما) این رهبری را در جهان محرومان به عهده بگیریم، لازم است که قوی باشیم و آماده ایفای یک نقش جهانی بشویم. و در همین سال روس مجبور می شود از افغانستان بیرون برود و صدام حسین از عراق. شما با کار و تلاشتان می توانید موج انقلاب ایران را در پهنه جهان بگسترانید و جهان که به پا خاست، ملت ما می تواند مطمئن شود که آینده خود را نجات داده است.»(۱)

به گزارش این روزنامه «رئیس جمهور در مورد روشی که دولت عراق در مقابل دولت ایران اعمال می کند، گفت: سفیر عراق یک بار پیش من آمد. به او گفتم به رئیس خودت بگو که اگر فکر کنید تیر و تفنگ دشمن، ما را ناراحت می کند، ابداً؛ چون این ها برای ما مثل نقل و نبات می باشد و هیچ ناراحت نیستیم. ما در مورد این که شما دستتان را از وطن ما کوتاه بکنید مذاکره نمی کنیم. ... ملت برادر ما عراق هم بداند همان طور که ما می توانیم نماینده ابرقدرت امریکا را بیرون کنیم، می توانیم با توطئه های بین المللی هم مبارزه کنیم. آنها هم می توانند این کار را بکنند و زودتر کلک صدام حسین را بکنند.»(۲)

۱- همان.

۲- همان.

روزنامه جمهوری اسلامی در ادامه، به نحو زیر، بقیه مراسم و نیز خطبه های نماز جمعه را گزارش داده است:

«حجت الاسلام سیدعلی خامنه ای امام جمعه تهران، در خطبه اول نماز ضمن اشاره به شهدا و نام آوران گمنام، گفت: رهنمود امامان، خط مشی آینده ما خواهد بود. این روح امت و این پدر انقلاب، در صحنه عظیم سیاست جهانی، راه های سعادت را به ما مانند همیشه، در طلیعه این سال جدید نیز ارائه داده.

امام جمعه تهران سپس افزود: انقلاب ما با گذرانیدن یک سال، گام های بلندی در خط پیدایش نظام توحیدی برداشته است؛ برخلاف یاوه گویی ها و منفی بافی های دشمنان و همه دلسردی هایی که غالباً بر اثر تلقین دشمنان، در برخی مشاهده شده است، گام های بلندی برداشت. اما این پیشرفت، بیش تر در بعد فرهنگی و اخلاقی است؛ زیرا اقتصاد را آسان می توان تغییر داد تا این که فرهنگ را بخواهیم تغییر بدهیم. قطع وابستگی های اقتصادی آسان تر است از قطع وابستگی های تحمیل شده فاسد اخلاقی و فرهنگی. ولی انقلاب ما این معجزه را توانسته است نشان بدهد که در سطحی عام، یک دگرگونی شگفت آور اخلاقی در جوّ جامعه به وجود آوَرَد.

اخلاق اسلامی می آموزد که ما برای انسان ها، به خاطر انسانیت آنها ارزش قائل بشویم نه به خاطر مالشان؛ چون امروز ملت ما از ثروتمند نامیده شدن، ننگ می کند. دیروز هر کسی سعی می کرد در خانه ای لوکس تر، خود را بر دیگران تحمیل کند؛ ولی امروز کسی که آن خانه لوکس را دارد، خجالت می کشد. این است معنای دگرگونی بنیادی یک فرهنگ. ... مردم همیشه سران حکومت ها را به کل، موجودات افسانه ای می دیدند؛ اما امروز آنها را برادرانی در کنار خود می یابند. امام جمعه تهران اضافه کرد که عظمت انقلاب ما در این نبود که نظامی از بین برود تا نظامی دیگر به جای آن بنشیند، سیستم اقتصادی را محو کند تا سیستم دیگری جایگزین آن شود. عظمت آن انقلاب در احیا و زنده کردن ارزش های معنوی و اخلاقی بود.»

این روزنامه افزوده است: «امام جمعه تهران، خطبه دوم را با یاد حضرت آیت الله طالقانی شروع کرد و گفت نزدیکی مزار مرحوم طالقانی و شهدای انقلاب، حکایت کننده یک پیوند مستحکم میان آن مرد بزرگوار و مبارز و فداکار با شهیدان عزیز است. وی سپس برخی اقداماتی را که از بدو تأسیس جمهوری اسلامی تا به حال صورت گرفته، به صورت فهرست وار اعلام، و پیرامون آنها شرح داد. [که فهرست این اقدامات به این شرح است:]... قطع صدور نفت به امریکا، قطع گاز بر روی شوروی به علّت این که گاز را با اعمال زور به قیمتی در حدود صفر می برد، ترقّی قیمت نفت، کاهش تولید نفت، قطع رابطه سیاسی و اقتصادی با افریقای جنوبی جلاد و آدم خوار، قطع رابطه مطلق با مصر، قطع همه روابط با

اسرائیل، اخراج کارشناسان امریکایی، ملی کردن حدود ۹۰ درصد کارخانجات، ملی کردن بانک ها، ملی کردن بیمه، لغو قراردادهای تسلیحاتی زائد، جلوگیری از (واردات) اجناس لوکس، ایجاد رابطه با جنبش های آزادی بخش، تشکیل کنفرانس های جهانی از سراسر عالم اسلام و مستضعفین جهان، ایجاد جهادسازندگی با آمارهای شگفت انگیز از نتیجه فعالیتشان، تصفیه ادارات و کارخانجات، قلع و قمع مایه های فساد چون خسرودادها، رحیمی ها، نصیری ها، ربیعی ها، لغو مدارس اختصاصی در فرهنگ، دگرگونی فرهنگ اشرافی گری و لوکس پرستی در ادارات، میدان دادن به نسل جوان در سطوح بالای ادارات و وزارتخانه ها، حل کردن مسئله زمین، انتخابات پیاپی، تشکیل سپاه پاسداران، شکستن سطح بالای حقوق، برچیدن مراکز فساد، اعاده روحیه ارتش که توسط دولت و ملت انجام گرفت، منع ورود و فروش مشروبات الکلی با همه مفاسدی که داشت، منع قرارداد ننگین با امریکا، لغو دو ماده قرارداد با شوروی، عفو امام، طرح تقسیم اراضی، طرح اشتغال بیکاران، راه اندازی واحدهای صنعتی و تولیدی بسیاری در سطح مملکت که تصور می شود اینها جز توسط کارکنان خارجی امکان پذیر نیست.»

در پایان گزارش روزنامه جمهوری اسلامی آمده است: «حجت الاسلام خامنه ای در پایان خطبه دوم، برای برادران و خواهران عرب زبان که در مراسم حضور داشتند، مطالبی به زبان عربی ایراد داشت. لازم به یادآوری است که قبل از شروع مراسم نماز جمعه، آقای بنی صدر رئیس جمهور، دقایقی با خانواده های شهدای انقلاب ملاقات کرد و نسبت به بازماندگان شهدا ابراز همدردی نمود.»(۱)

۱۱

انتخابات مجلس که مرحله اول آن، ماه گذشته برگزار شده است، هنوز موضوع تفاسیر مختلف مطبوعات منطقه و جهان است. امروز در روزنامه مشهور السّفیر چاپ بیروت، دو مقاله در این باره درج شد. در مقاله اول با عنوان "توازن و کشمکش"، به تأثیر این انتخابات در

۱- همان.

موازنه قوای موجود بین دو جناح اصلی کنونی حکومت (جریان بنی صدر و جریان حزب جمهوری اسلامی) پرداخته شده است. در مقاله دوم با عنوان "انتخابات ایران و دمکراسی اسلام"، تأثیر کلّی انتخابات در تقویت و تثبیت انقلاب، مورد بحث قرار گرفته است. همچنین به اثبات نادرستی گفته های مخالفان و آثار تحقّق "دمکراسی اسلام" در ایران بعد از انقلاب، پرداخته شده است.

در مقاله اول آمده است: «شاید صحبت از نتایج نهایی انتخابات مجلس شورای ملی در ایران، هنوز زود باشد؛ ولی می توانیم بگوییم که حزب جمهوری اسلامی، در راه به دست آوردن اکثریت در مجلس می باشد؛ اگرچه اکثریت مطلق را از میان ۲۷۰ نماینده به دست نیاورد. در صورتی که این پیش بینی درست باشد، توازن قدرت ها در ایران در چارچوب مقنّنه ادامه خواهد داشت و تداوم حقیقت اوضاع شکل بندی گروه ها و زمینه های نفوذ را بر اساس یک توازن ناهماهنگی تأمین خواهد نمود. از برجسته ترین نتایج موفقیت حزب جمهوری اسلامی در انتخابات مجلس این است که رئیس جمهور بنی صدر، ناچار خواهد شد که نخست وزیر آینده را یا از اعضای حزب مذکور یا از میان کسانی که مورد رضایت حزب باشند، برگزینند. در حالی که بنی صدر در نخستین روز پیروزی اش در انتخابات ریاست جمهوری، اعلام کرده بود که حزب جمهوری اسلامی از بین رفت و مردم را به تشکیل حزب جدیدی به نام "کمیته ملی برای هماهنگی با رئیس جمهور" دعوت کرد.»

السّفیر در ادامه مقاله می نویسد: «بنی صدر در وضعیت آشفته ای به سر می برد؛ مگر این که امام خمینی برخی از اختیارات خود را به او واگذار کند؛ همان طوری که قبلاً برای دادن قدرت به او، از او خواست تا ارتش را بازسازی کند و باید اعتراف کرد که امام دوست ندارد تمام قدرت را به او واگذار کند. درست است که امام از بنی صدر حمایت کرد، ولی ضمناً جواز مرور(۱) کامل را به وی نداده است و شکست وی را در مسئله کمیته تحقیق بین المللی در مقابل دانشجویان فراهم کرد.»(۲)

در مقاله دوم آمده است: «صرف نظر از این که در انتخابات مجلس شورای ملی ایران، چه کسانی پیروز خواهند شد، باید گفت که بیش از همه، پیروزی از آن دمکراسی اسلام است و علی رغم برخی خلاف کاری هایی که در چهارمین انتخابات، در نخستین سال پیروزی انقلاب اسلامی شده است، باید گفت به کوری چشم کسانی که نسبت به تجربه دمکراسی اسلامی از خود شک و تردید نشان می دهند و یا کسانی که تلاش در شکست آن دارند، در مقایسه با موفقیت این تجربه، این خلاف کاری ها مسئله ای ساده و جزئی می نمایند؛ خواه پرزیدنت ابوالحسن بنی صدر دستور لغو دوره نخست انتخابات و تجدید آن را بدهد و خواه دستور

۱- ابهام جمله احتمالاً ناشی از نارسایی ترجمه است.

۲- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۲۸ و ۲۹، روزنامه السفیر چاپ بیروت، ۲۱ مارس ۱۹۸۰ (۱/۱/۱۳۵۹).

تعلیق آن را تا پایان رسیدگی به برخی شکایات و اعتراض ها صادر کند. باید گفت که انقلاب اسلامی در راه استقرار نهادهای خلقی و زدودن میراث سنگین شاه، گام های بلندی برداشته است و اگر عدّه ای از پیش، انقلاب اسلامی را مورد سرزنش قرار می دادند، اکنون باید تجدید نظر کنند؛ زیرا انقلاب ایران علی رغم موانع و کمبودها هنوز به پیش می تازد. و اگر برخی از همین افراد به روی انقلاب، سلاح انتقاد می کشند تا نسبت به آن شکّ و دودلی یا علامت های تعجّب و استفهام به وجود آورند، باید گفت که آنها در پوشش انتقاد از انقلاب ایران، اسلام را مورد انتقاد قرار می دهند.»

در ادامه مقاله افزوده شده است: انتخابات اخیر، به حق، مهم ترین رویداد سیاسی شاخص برای انقلاب به شمار می رود که از میزان قدرت و حجم هر گروه و حزبی، تصویری روشن به دست می دهد. بدیهی است که معنای این کلام این نیست که چهار دوره انتخاباتی گذشته – که به ترتیب برای استقرار نظام جمهوری اسلامی، انتخاب نمایندگان مجلس خبرگان، تصویب قانون اساسی و برگزیدن بنی صدر به ریاست جمهوری ایران صورت گرفته اند – فاقد ارزش عملی هستند؛ چراکه آنها خط مشی انقلابی و دمکراتیک کشور را به رهبری اسلام و در چارچوب قوانین اسلام، تحکیم و تقویت نموده اند؛ اما به شناخت ویژگی و میزان قدرت گروه های مختلف در داخل انقلاب کمکی نکرده اند و نیز به حجم و نقش هر گروهی که در پیشبرد انقلاب و براندازی رژیم شاه سهیم بوده اند.

دوره های انتخاباتی گذشته علی رغم اهمیت سیاسی آنها در تکوین انقلاب، ویژگی های دمکراتیک انقلاب را به وضوح روشن نکرده اند. در هر یک از آن دوره ها، از آن جا که انتخاباتی همگانی و فراگیر بوده اند، گروه ها، خط مشی ها و نهادهای گوناگون در هم آمیخته شدند. به همین جهت و نیز به خاطر ائتلاف هایی که پیش از آنها صورت گرفت، امکان شناخت صحیح نحوه تقسیم بندی گروه های سیاسی و نیز میزان قدرت آنها، وجود نداشت؛ اما انتخابات کنونی یعنی انتخابات مجلس شورای ملّی، بازتابی است از میزان قدرت گروه های حاکم یا اندیشه برتر سیاسی، که در نهایت، رهبری انقلاب و جهت گیری آن را در تمام زمینه ها در دست خواهد داشت.

گذشته از همه اینها، مهم این است که این تجربه بزرگ، روبه تکامل برود و دمکراسی اسلام ریشه بدواند. همین دمکراسی به خاطر ویژگی خلقی خود و تکیه بر رأی اکثریت مردم، خواهد توانست مسیر خود را از هر انحرافی جدا کند. در چارچوب این دستاوردها، هر گروه و نهاد و سازمانی می تواند امید آن را داشته باشد که در آینده، برنامه های خود را اجرا کند و به مبارزات خود در راه جذب اکثریت بیطرف به سمت خود و رهبری آن ادامه دهد.

در این حال، مهم این نیست که چه کسی در انتخابات پیروز شده است، بلکه مهم این است که این دوره از انتخابات، ضعف و زبونی بسیاری از احزاب و سازمان ها را برملا ساخت؛

سازمان هایی که پیش از این، ادعای نمایندگی اکثر مردم را داشتند و از همان آغاز، برنامه های رادیکال خود را مطرح کردند و از انقلاب ایران خواستند در همان ماه اول پیروزی در پیکار علیه رژیم شاه، آنها را اجرا کند. مسئله مهم دیگر این است که نتایج این دوره از انتخابات، در موازنه داخلی میان نهادهای اصلی که از نظر تاریخی در حال حاضر منتسب به خط امام خمینی هستند جابه جایی به وجود آورده است.(۱)

۱۲

پس از اشغال سفارت امریکا در تهران(۲) تاکنون، رسانه های خارجی تحلیل های متفاوتی درباره آن ارائه داده اند که این امر همچنان ادامه دارد. این تحلیل ها که طبق برداشت ها یا مصلحت اندیشی های نویسندگان آن رسانه ها است، در زمینه هایی از جمله علل وقوع این حادثه و عوامل هدایت کننده یا تأثیرگذار آن، به بحث می پردازد. امروز نیز نشریه هرالدتریبون چاپ فرانسه، در این باره مقاله ای با عنوان "رهبر رادیکال ها در پی تداوم انقلاب است" نوشت. در این مقاله، به معرفی دکتر پیمان و گروه وی، "جنبش مسلمانان مبارز"، پرداخته شده و به نحوی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، مرتبط با این گروه و تحت تأثیر افکار آنان قلمداد شده است. در این مقاله همچنین مواضع پیمان درباره بنی صدر، بازرگان، امام خمینی، و روند حرکت دولت موقت و شورای انقلاب، بازگو شده است. در این مقاله آمده است:

«دیروز رهبر جنبش مسلمانان مبارز – که تصور می رود هدایت کننده دانشجویان تندرو و مبارزی است که سفارت امریکا را اشغال کرده اند – اظهار داشت هدف اصلی از این عملیات این است که تداوم انقلاب در ایران حفظ شود. وی اضافه کرد تا زمانی که این مأموریت کامل نشود، این ۵۰ گروگان آزاد نخواهند شد. حبیب الله پیمان گفت: "علت اشغال سفارت، فقط وادار کردن امریکا به پس دادن محمدرضا پهلوی و پول هایش نیست؛ کار اصلی آنها بسیج و به حرکت واداشتن توده های مردم است و این، عملی است مداوم و چیزی نیست که متوقف شود." حبیب الله پیمان، رهبر جنبش مسلمانان مبارز که یک گروه کوچک رادیکال مذهبی است، بنی صدر و دولت وی را به عنوان لیبرال های اصلاح طلب، سرزنش می نماید و آنها را متهم می کند که آماده مصالحه با امریکا هستند.»

در این جا نویسنده هرالدتریبون توضیح می دهد که بنی صدر رئیس جمهور ایران، سعی کرده است برای حل بحران سفارت امریکا، مذاکراتی انجام دهد؛ اما دانشجویان تندرو تلاش های وی را عقیم گذاشته اند. نویسنده سپس می افزاید:

۱- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص۳۳ تا ۳۵، روزنامه السفیر چاپ بیروت، ۲۱ مارس ۱۹۸۰ (۱/۱/۱۳۵۹).

۲- اشغال سفارت امریکا در تهران به دست دانشجویان پیرو خط امام، مورد حمایت امام خمینی قرار گرفت و به همین دلیل به یک جریان قدرتمند، تأثیرگذار و مستمر تبدیل شد.

«دکتر پیمان ایدئولوژی جنبش خود را چنین شرح داد که طرفداران جنبش او مسلمانان پارسا و وفادار به آیت الله خمینی هستند که قویاً ضد امریکایی و ضد سوسیالیست می باشند و از طرف دیگر با مارکسیسم کاملاً ـ مخالف هستند. وی اظهار داشت که خود را رهبر و یا مشاور دانشجویان مبارزی نمی داند که سفارت را در چهارم نوامبر اشغال کرده اند؛ اما تصدیق می کند که اکثر دانشجویان تندرو، نظرگاه های سیاسی مشترکی با وی دارند. وی گفت: "این دانشجویان از تجربه و تحلیل های من استفاده می کنند و از کتاب های من الهام می گیرند؛ اما آنها عضو رسمی جنبش ما نیستند."

اما منابع مطلع ایران می گویند که دکتر پیمان روابط بسیار نزدیکی با ۴۰۰ دانشجوی تندرو مستقر در سفارت دارد. اغلب اوقات، وی در حال داخل شدن به محوّطه سفارت یا خروج از آن دیده شده است. روزنامه نگاران ایرانی اظهار می دارند که او به منظور کمک به دانشجویان تندرو در بیان دعوی شان، همراه آنها به تلویزیون آمده است. وی تنها شخصیت خارج از سفارت نیست که با دانشجویان مستقر در سفارت، در ارتباط است؛ اما به نظر می رسد مهم ترین آنها است. این منابع اظهار می دارند که دانشجویان برای مشورت های سیاسی به دکتر پیمان رجوع می کنند و ظاهراً این امر از روزهایی که نقشه اشغال سفارت کشیده شده، صورت می گرفته است.

طبق نظر دکتر پیمان و به گفته خود او، عقیده دانشجویان مستقر در سفارت این است که انقلاب ایران هنوز از کمال مطلوب بسیار دور است. به نظر آ نها کشور هنوز از نظر اقتصادی به امریکا و دیگر کشورهای غربی وابسته است و بنی صدر و شورای انقلاب که در قطع این وابستگی ها آهسته پیش می روند، انقلابیون واقعی نیستند. وی در یک گفت وگوی طولانی که در آن، ظاهراً از اصطلاحات به عاریت گرفته شده از مارکسیسم استفاده می کرد، اظهار داشت: "هدف اصلی سازمان ما پافشاری در اهمیت دادن به قطع بندهای وابستگی به امپریالیسم جهانی است که در رأس آن امریکا قرار دارد. ما معتقدیم که لیبرال ها، یک طبقه اجتماعی متعلق به سرمایه داری وابسته حامیان امپریالیسم هستند.»

در ادامه این مقاله آمده است: «هدف اشغال سفارت، گسیختن روابط با امریکا، واژگونی دولت بازرگان و بخشیدن جان تازه به انقلاب است، که از هر سه مسئله

موفق بیرون آمده اند. دکتر پیمان در این باره اظهار داشت: "هدف از گروگان گیری و اشغال سفارت، تنها جنگ با امپریالیسم نبوده، بلکه هدف دیگر آن برداشتن ماسک از چهره سیاست مداران مصالحه کار لیبرالی است که با به ظاهر انقلابی بودن و قرار داشتن در خط امام، قدرت را در ایران قبضه کرده اند." او گفت: "بدین ترتیب نه تنها دانشجویان مبارز، خواهان استرداد شاه مخلوع و پول هایش هستند، بلکه آنها خواهان برکناری لیبرال ها از پست های دولتی می باشند." وی افزود: «و بدین ترتیب، آزاد کردن گروگان، در حکم شکست برای ما است."»

نویسنده مقاله هرالدتریبون اضافه می کند: «مقامات ایرانی اظهار داشته اند که به اعتقاد آنها در میان دانشجویان مستقر در سفارت، شکاف افتاده است. منابع دولتی گفته اند که این شکاف های ظاهری، به چندین تصفیه منجر شده است که بر اساس آن، مخالفان از محوطه سفارت اخراج شده اند. یکی از امیدهای دولت این است که بتواند به طریقی این شکاف ها را عمیق کند تا از آن راه، میانه روها را در صورتی که فردی باقی مانده باشد، قوی گرداند. دکتر پیمان اصرار ورزید که دولت بنی صدر هیچ گونه دخالتی در این مسئله ندارد. وی گفت دانشجویان تندرو دستورهای آیت الله خمینی را انجام می دهند و تاکنون آیت الله به آنها نگفته است که گروگان ها را آزاد کنند. اما وی [آیت اللّه خمینی] همچنان گفته است که تصمیم نهایی را مجلس جدید ایران خواهد گرفت. پیمان نیز بر این عقیده است که هرآنچه مجلس تصمیم بگیرد، خواست ملت خواهد بود.»(۱)

۱۳

نظر به این که با پیروزی انقلاب، رژیم پهلوی و ژاندارم امریکا در منطقه فرو پاشید و نابود شد، در استراتژی منطقه ای امریکا، اهمیت عربستان سعودی و ضرورت تسلیح و تقویت آن، افزایش یافته است. برخی اخبار حاکی از چنین امری است؛ از جمله امروز بخش عربی رادیو قاهره، به نقل از منابع لبنانی و غربی گزارش داد: «مملکت عربستان سعودی هم اکنون سرگرم تأسیس یک شبکه پیشرفته امریکایی زمین به هوا در طول مرزهای عربستان سعودی با یمن و تا مرز آن کشور با سلطان نشین عمان می باشد. شبکه موشکی، مرکب از ۱۶ پایگاه است که ۱۴ واحد از آنها در مرز با یمن و ۲ واحد دیگر در منطقه ظهران الدمام در شرق عربستان سعودی برپا می شود.»(۲)

۱- مأخذ ۱۶، ص۱۴، هرالدتریبون چاپ فرانسه، ۲۱ مارس ۱۹۸۰ (۱/۱/۱۳۵۹).
۲- مأخذ ۱، ص۱۲، بخش عربی رادیو قاهره، ساعت ۹:۳۰، ۱/۱/۱۳۵۹.

ضمیمه اول گزارش۱: اظهارات مشاور حقوقی وزارت خارجه امریکا علیه ایران در دادگاه لاهه.

بخشی از اظهارات و استدلالات مشاور حقوقی وزارت خارجه امریکا، رابرت اوئن که طی سه روز گذشته در دادگاه لاهه ارائه شده، به قرار زیر است:

سه شنبه ۱۸ مارس ۱۹۸۰ (۲۸/۱۲/۱۳۵۹): تصوّر این امر مشکل است که تجاوزی وقیحانه تر از این اقدام، با توجه به مقررات حقوق بین المللی، صورت گیرد. همدستی دولت ایران در تمام این عملیات، بارها و بارها از رفتار این دولت آشکار شده است. این مطلب روشن است که دولت ایران و آیت الله خمینی، از قبل اطلاع داشته اند یا می بایستی اطلاع داشته باشند که سفارت امریکا مورد هجوم یک گروه سازمان یافته قرار خواهد گرفت. در روزهای قبل از اشغال سفارت، آیت الله خمینی طی نطق های آتشین، مردم را به تظاهرات ضدامریکایی دعوت کرد. دانشجویان اشغالگر سفارت، از آن پس با افتخار ادعا می کردند که به ندای آیت الله خمینی برای تشدید حمله به امریکا پاسخ گفته اند. به علاوه، این دانشجویان اخیراً آشکار کرده اند که آنان قبل از دست زدن به حمله، با فردی به نام موسوی خوئینی مشورت کرده اند. آقای خوئینی سپس با صادق قطب زاده که در آن زمان سرپرستی رادیو تلویزیون را به عهده داشت، تماس گرفت و از او خواست که پس از اشغال سفارت از آن حمایت کند.(۱)

چهارشنبه ۱۹ مارس ۱۹۸۰ (۲۹/۱۲/۱۳۵۹): اسیر کردن گروگان های امریکایی در تهران در پیشگاه افکار جهانی قابل دفاع نیست. هیچ کشوری در روی زمین نیست که تصرف سفارت امریکا را در چارچوب قوانین بین المللی توجیه کند.

اگر جامعه جهانی هرگونه اقدام ممکن را برای محکوم کردن این گونه اعمال ایران انجام ندهد، قوانین بین المللی به شدّت به خطر خواهد افتاد. با گروگان ها در هفته های اول با خشونت رفتار می شده است و بارها به وسیله تفنگ و سلاح های دیگر تهدید شده اند.(۲)

پنجشنبه ۲۰ مارس ۱۹۸۰ (۳۰/۱۲/۱۳۵۹): علائمی که از ایران دریافت می شود حاکی است که بازداشت گروگان ها تا مدت نامعلومی ادامه خواهد داشت. هیچ کس در این دادگاه، به هیچ وجه نمی داند که آیت الله خمینی اسارت گروگان ها را برای یک ماه، یک سال یا ده سال دیگر ادامه خواهد داد یا نه؟ از آن جا که ایالات متّحده همچنان این دادگاه را نقطه امیدی می داند برای آزادی نهایی گروگان ها از طریق ارائه رأی نهایی قابل اجرا، از این رو در این موقع خواستار صدور رأی نهایی در نهایت فرصت و امکان است.(۳)

ضمیمه دوم گزارش۱:

گزارش امروز رادیو امریکا از وضعیت اخیر دادگاه لاهه و اقدامات امریکا در این دادگاه، به شرح زیر است: «ایالات متّحده، در تمام بیاناتی که در هفته جاری در دادگاه بین المللی لاهه ایراد کرده است، از تصمیم خود مبنی بر بلوکه کردن سپرده های ایران دفاع نموده و آن را یک تصمیم سبک و قابل توجیه دانسته است. یک قاضی دادگاه مذکور که تبعه شوروی است، از وکلای امریکایی خواست درباره موضوع بلوکه کردن سپرده های ایران در داخل و خارج ایالات متّحده، توضیحاتی بدهند. مشاور حقوقی وزارت خارجه امریکا رابرت اوئن، در پاسخ گفت که مسئولان دولت ایران، اندکی پس از تصرف سفارت امریکا، تهدید کردند که تمامی سپرده های ایران را از بانک های ایالات متحده خارج خواهند ساخت. همچنین تهدید کردند که از پذیرفتن دلار برای بهای نفت، خودداری خواهند کرد و بدهی های ایران را به ایالات متحده و شهروندان امریکایی نخواهند پذیرفت.

قاضی شوروی خاطر نشان ساخت که سپرده های مورد بحث ایران، ۱۲ میلیارد دلار است. اوئن با سادگی توضیح داد که این مبلغ، بسیار زیاد است؛ ولی اگر با مفهوم مبالغ هنگفت سخن بگوییم، این

۱- مأخذ ۱، ص ۶ و ۷، لاهه - آسوشیتدپرس، ۱۸ مارس ۱۹۸۰ (۲۸/۱۲/۱۳۵۸).
۲- مأخذ ۱، ص ۷، لاهه - آسوشیتدپرس و رویتر، ۱۹ مارس ۱۹۸۰ (۲۹/۱۲/۱۳۵۸).
۳- مأخذ ۱، ص ۷، لاهه - یونایتدپرس، ۲۰ مارس ۱۹۸۰ (۳۰/۱۲/۱۳۵۸).

تهدیدهای ایران به منزله تجاوزی به ثبات اقتصادی جهان و سیستم پولی جهان به شمار می رود. اوئن اضافه کرد که ایرانیان هزارها میلیون دلار را که دولت ایران به ایالات متحده بدهکار است، در معرض خطر قرار داده اند. از جمله هدف های تصمیم پرزیدنت کارتر، پرداخت این بدهی ها در صورت عدم ایفای تعهد از طرف ایران بوده است. اوئن گفت در صورت آزاد شدن گروگان ها، ایالات متحده آماده خواهد بود تا برای تحقق یک راه حل مشترک برای بدهی ها، مذاکراتی را آغاز کند. وی افزود که این امر به پایان دادن مسئله بلوکه کردن سپرده ها منجر خواهد شد. قاضی شوروی گفت ایالات متحده با بلوکه کردن سپرده های ایران، به سیستم حالت اضطراری دادگاه بین المللی تجاوز کرده است، و ایالات متحده و ایران نباید هیچ گونه اقدامی که به تشنّج دامن بزند، انجام دهند. اوئن پاسخ داد که تصمیم بلوکه کردن سپرده ها، یک ماه قبل از اتخاذ تصمیم به وسیله دادگاه بین المللی - که هنوز ایران آن را کاملاً نادیده می گیرد - گرفته شده است.»

در این جا گوینده رادیو امریکا توضیح داد: «پانزده قاضی دادگاه، دستور آزادی فوری گروگان ها را صادر کرده بودند و دادگاه این دستور را یک اقدام اضطراری دانسته بود.»

در پایان گزارش رادیو امریکا، سرانجام مباحث به این ترتیب ذکر شده است: «ایالات متحده، در حال حاضر از دادگاه لاهه خواستار است که حکم نهایی را مبنی بر این که ایران به حقوق بین المللی تجاوز کرده است، صادر کند و به ایران دستور بدهد گروگان ها را آزاد کند و افراد مسئول بازداشت گروگان ها، محاکمه شوند و خسارات ناشی از آن پرداخت شود. پانزده قاضی دادگاه بین المللی بیانات نهایی را استماع کردند. آنان در حال حاضر برای صادر کردن تصمیم خود آماده می شوند و شاید، گرفتن این تصمیم چند هفته طول بکشد.»(۱)

ضمیمه گزارش ۹: متن کامل پیام نوروزی امام خمینی

«بسم الله الرحمن الرحیم

حلول سال جدید را - که ره آورد آن تمامیت ارکان جمهوری اسلامی است - به همه مستضعفین و ملت شریف ایران تبریک عرض می کنم. اراده خداوند متعال - وله الشکر - تعلق گرفت که این ملت مظلوم را از زیر بار ستمگری ها و جنایات حکومت طاغوتی و از زیر سلطه قدرت های ستم پیشه، خصوصاً دولت امریکای جهانخوار نجات دهد و پرچم عدل اسلامی را برفراز کشور عزیزمان به اهتزاز درآورد. و وظیفه ماست که در مقابل ابرقدرت ها بایستیم و قدرت ایستادن هم داریم؛ به شرط این که روشنفکران دست از غرب و شرق و غرب زدگی و شرق زدگی بردارند و صراط مستقیم اسلام و ملیت را دنبال کنند.

ما با کمونیسم بین الملل به همان اندازه در ستیزیم که با جهانخواران غرب به سرکردگی امریکا؛ و با صهیونیزم و اسرائیل شدیداً مبارزه می کنیم. دوستان عزیزم! بدانید که خطر قدرت های کمونیستی از امریکا کمتر نیست؛ و خطر امریکا به حدی است که اگر کوچک ترین غفلتی کنید نابود می شوید. هر دو ابرقدرت، کمر به نابودی ملل مستضعف بسته اند و ما باید از مستضعفین جهان پشتیبانی کنیم. ما باید در صدور انقلاب مان به جهان کوشش کنیم و تفکر این که ما انقلاب مان را صادر نمی کنیم کنار بگذاریم؛ زیرا اسلام بین کشورهای مسلمان فرقی قائل نمی باشد و پشتیبان تمام مستضعفین جهان است. از طرفی دیگر تمام قدرت ها و ابرقدرت ها کمر به نابودی ما بسته اند، و اگر ما در محیطی دربسته بمانیم قطعاً با شکست مواجه خواهیم شد. ما باید حساب مان را صریحاً با قدرت ها و ابرقدرت ها یکسره کنیم و به آنها نشان دهیم که با تمام گرفتاری های مشقت باری که داریم، با جهان، برخوردی مکتبی می نماییم.

جوانان عزیزم که چشم امید من به شماست، با یک دست قرآن و با دست دیگر، سلاح را برگیرید و چنان از حیثیت و شرافت خود دفاع کنید که قدرت تفکر توطئه علیه خود را از آنان سلب نمایید. چنان با دوستانتان رحیم باشید که از ایثار هر چه دارید نسبت به آنان کوتاهی ننمایید. آگاه باشید که جهان امروز دنیای مستضعفین است و دیر یا زود پیروزی از آنان است و آنان وارثین زمین و حکومت کنندگان خدایند.

۱- مأخذ ۱، ص۱۲، بخش عربی رادیو صدای امریکا، ساعت ۸:۴۵، ۱/۱/۱۳۵۹.

من بار دیگر پشتیبانی خودم را از تمام نهضت ها و جبهه ها و گروه هایی که برای رهایی از چنگال ابرقدرت های چپ و راست می جنگند اعلام می کنم. من پشتیبانی خود را از فلسطین رشید و لبنان عزیز اعلام می دارم. من بار دیگر اشغال سَبُعانه افغانستان را توسط چپاولگران و اشغالگران شرق متجاوز شدیداً محکوم می نمایم، و امیدوارم هر چه زودتر مردم مسلمان و اصیل افغانستان به پیروزی و استقلال حقیقی برسند؛ و از دست این به اصطلاح طرفداران طبقه کارگر نجات پیدا کنند.

ملت شریف باید بداند که تمام پیروزی ها به اراده خداوند قادر و با تحولی که در سراسر کشور تحقق پیدا کرد و روح ایمان و تعهد و تعاونی که در اکثریت قاطع ملت پیدا شد به دست آمد. توجه به خدای متعال و وحدت کلمه اساس پیروزی ما شد؛ و با از یاد بردن رمز پیروزی و سرپیچی از اسلام بزرگ و احکام مقدس آن و پیمودن راه اختلاف و تفرق، خوف آن است که عنایت حق تعالی سلب و راه برای مستکبرین باز و حیله ها و دسیسه های قدرت شیطانی، ملت عزیز ما را به اسارت کشد، و خون های پاکی که در راه استقلال و آزادی ریخته شده و رنج هایی که جوانان و پیران عزیز ما برده اند به هدر رود، و بر کشور اسلامی تا ابد آن گذرد که در رژیم طاغوتی گذشت، و شکست خوردگان از انقلاب اسلامی با ما آن کنند که با مستضعفان مظلوم جهان کرده و می کنند. لهذا من با احساس وظیفه الهی و شرعی مطالبی را گوشزد می کنم و جناب آقای رئیس جمهور و شورای انقلاب و دولت و قوای انتظامی را اکیداً عهده دار اجرای آن می نمایم، و از عموم ملت می خواهم که با تمام قوا و تعهدی که به اسلام عزیز دارند در سرتاسر کشور از پشتیبانی جدی آنان خودداری نکنند. من توطئه های شیاطین ضدانقلاب را برای باز کردن دست شرق و غرب در حال گسترش می بینم؛ و برای دولت و ملت ما وظیفه الهی - انسانی، ملی است که با تمام توان از آن جلوگیری نمایند. اینک مسائلی را متذکر می شوم:

۱- امسال سالی است که باید امنیت به ایران بازگردد و مردم شریف در کمال آسایش زندگی نمایند. بار دیگر پشتیبانی کامل خودم را از ارتش نجیب ایران اعلام می دارم. ولی ارتش جمهوری اسلامی باید ضوابط و مقررات را کاملاً مراعات نماید. جناب آقای رئیس جمهور که به نمایندگی از طرف اینجانب به فرماندهی کل قوا منصوب شده اند موظف هستند که هر کس با هر درجه و مقامی که خواست در ارتش اخلال کند و یا اعتصاب راه بیندازد و یا کم کاری کند و یا نظم و مقررات ارتش را نادیده گیرد و یا از قوانین ارتش سرپیچی کند شدیداً مؤاخذه نمایند؛ و در صورت اثبات جرم، بلافاصله از ارتش اخراج نمایند و تحت تعقیب قانونی قرار دهند. من دیگر بی نظمی در ارتش را به هیچ وجه تحمل نمی کنم و هر کس که در کار ارتش اخلال نماید بلافاصله به عنوان ضدانقلاب به ملت معرفی می شود تا ملت عزیز حسابش را با باقیمانده ارتش شاه جنایتکار روشن گرداند.

برادران عزیز ارتشی ام! ای کسانی که به شاه پلید و ایادی چپاولگرش پشت نمودید و به ملت پیوستید، امروز روز خدمت به ملت و ایران عزیز است. سعی کنید با تلاش پیگیر خویش، این مرز و بوم را از دست دشمنان اسلام و ایران نجات دهید.

۲- بار دیگر پشتیبانی خود را از سپاه پاسداران اعلام می نمایم و به آنان و فرماندهان آنان گوشزد می نمایم که کوچک ترین تخلف موجب تعقیب است و اگر خدای ناکرده کاری کنید که موجب اخلال در نظم سپاه شود، بلافاصله اخراج می گردید و تمام آنچه را که درباره ارتش گفتم درباره آنان به اجرا در می آید. فرزندان انقلابی ام! مواظب باشید که با همه با مهربانی و اخلاق اسلامی مواجه شوید.

۳- شهربانی و ژاندارمری کشور باید نظم را رعایت نمایند. از قرار اطلاع کم کاری عجیبی در کلانتری ها دیده می شود. اینان که از گذشته تجربیات خوبی ندارند برای هر چه بیشتر همگامی با مردم و نظم در سراسر ایران کوشش نمایند و مردم را از خودشان بدانند.

امید است در آینده تجدید سازمان اساسی برای ژاندارمری و شهربانی در نظر گرفته شود. قوای انتظامیه خود را از اسلام و مسلمین بدانند و انفجارات جنوب مرا شدیداً متأثر کرده است که چرا سپاه و شهربانی و ژاندارمری، عده ای خدانشناس - وابسته به رژیم فاسد خارجی متکی به امریکا - را دقیقاً

شناسایی نمی نمایند و به مجازات نمی رسانند. اینان مفسدین فی الارض هستند، چه آنان که مستقیماً در این گونه اعمال شرکت می نمایند و چه آنان که این گونه جریانات را هدایت می کنند، و حکم "مفسد فی الارض" روشن است. دادگاه های انقلاب هر چه بیشتر قاطعیت به خرج دهند تا ریشه آنان را بر کَنند.

۴- دادگاه های انقلاب در سراسر ایران باید نمونه کامل اجرای حدودالله باشند. باید سعی کنند که قدمی از احکام خدای تعالی منحرف نشوند و احتیاط کامل را رعایت نمایند. باید با صبر انقلابی به قضاوت بنشینند. دادگاه ها حق ندارند نیروی مسلح از خود داشته باشند. باید بر طبق قانون اساسی عمل نمایند و به تدریج دستگاه قضایی اسلامی مسئولیت های این دادگاه ها را بر عهده گیرند. قضات باید با تمام جدیت جلوی تخلفات را بگیرند، و اگر خدای ناکرده کسی از دستورات الهی سرپیچی کرد، بلافاصله به ملت معرفی شده و به مجازات برسد.

۵- دولت موظف است اسباب کار و تولید را برای کارگران و دهقانان و زحمتکشان فراهم آورد، ولی اینان نیز بدانند که اعتصاب و کم کاری نه تنها موجب تقویت ابرقدرت ها می شود، بلکه سبب می شود امید مستضعفان کشورهای اسلامی و غیراسلامی ای که به پا خاسته اند، به یأس مبدل شود. مردم هر شهر به محض اطلاع از اعتصاب هر کارخانه، خود را به آنجا برسانند و ببینند آنان چه می گویند. باید ضدانقلاب را شناسایی و به مردم معرفی نمایند. مردم شریف ایران دیگر نمی توانند حقوق بی جهت به عده ای از خدا بی خبر بدهند.

زحمتکشان عزیز! بدانید آنانی که هر روز در گوشه ای بلوا به پامی کنند و اصولاً با منطق اسلحه به میدان می آیند، دشمنان سرسخت شما هستند و می خواهند شما را از مسیر انقلاب منحرف نمایند. آنان دیکتاتورانی هستند که اگر روزی روی کار آیند به هیچ کس حق نفس کشیدن نمی دهند. با آنان در تمام زمینه ها مبارزه کنید و آنان را به عنوان دشمنان شماره یک خود به مردم معرفی نمایید و از بستگی آنان و وابستگی آنان به شرق متجاوز و یا غرب استثمارگر پرده بردارید. دولت موظف است اشخاصی که در این گونه اعمال دست دارند شدیداً مجازات کند.

۶- من نمی دانم دولت چرا طرح های متوقف شده خود را، که به سود ملت می باشد، به کار نمی اندازد. باید دولت هر چه سریع تر طرح های به سود ملت را که متوقف شده و آنها که جدید است به اجرا بگذارد تا وضع اقتصادی کشورمان سروسامان یابد.

۷- در ادارات دولتی باید همه از دولت برگزیده تبعیت کنند، در غیر این صورت شدت عمل لازم است. باید بی درنگ هر کس در هر اداره ای که خواست اخلال کند او را اخراج و به ملت معرفی نمایند. من تعجب می کنم که چرا اولیای امور از نیروی مردم غفلت می کنند؟ مردم خود حساب ضدانقلاب را می رسند و او را رسوا می کنند.

۸- مصادره اموال متجاوزین از طرف افراد غیرمسئول و یا محاکم غیرصالحه شدیداً محکوم است. تمام مصادرات باید از روی موازین شرعیه با حکم دادستان و یا قضات دادگاه ها باشد و هیچ کس حق دخالت در این گونه امور را ندارد. متخلفین باید شدیداً مؤاخذه شوند.

۹- زمین ها باید روی موازین شرعیه توزیع گردد و بعد از اثبات این موضوع، محاکم صالحه حق اخذ دارند. هیچ کسی حق تجاوز به زمین و یا مسکن و یا باغ کسی را ندارد و اصولاً اشخاص غیرمسئول حق دخالت در این گونه امور را ندارند، ولی اطلاعات خود را درباره زمین و مسکن و باغ طاغوتیانی که به ناحق اموال مردم را غصب نموده اند به مسئولین امور برسانند، و اگر کسی برخلاف موازین اسلامی و قانونی اقدامی بنماید شدیداً قابل تعقیب است.

۱۰- بنیاد مسکن و بنیاد مستضعفان هر چه زودتر بیلان کار خودشان را بدهند تا مردم از فعالیت این دو نهاد انقلابی مطلع گردند. بنیاد مسکن باید روشن کند که چه میزان کار کرده است و بنیاد مستضعفین صورت اموال منقول و غیرمنقول طاغوتیان خصوصاً شاه و خاندان و دار و دسته کثیفش در سراسر ایران را به روشنی برای مردم بیان دارند و بگویند چه کرده اند، اموال شاه خائن را به چه کسی

داده اند؟ آیا راست است که بنیاد مستضعفین بنیاد مستکبرین گردیده است؟ اگر چنین است تصفیه ضروری است و غفلت از این امر مهم حرام. باید این دو نهاد دقیقاً برای مردم شرح دهند که چرا از این سریع تر نتوانسته اند کار نمایند، و اگر کسانی به اسم مستضعفین خلاف می کنند، بر دادگاه های سراسر ایران است که سریعاً اقدام نمایند.

۱۱- باید انقلابی اساسی در تمام دانشگاه های سراسر ایران به وجود آید تا اساتیدی که در ارتباط با شرق و یا غرب اند تصفیه گردند و دانشگاه محیط سالمی شود برای تدریس علوم عالی اسلامی. باید از بدآموزی های رژیم سابق در دانشگاه های سراسر ایران شدیداً جلوگیری کرد، زیرا تمام بدبختی جامعه ایران در طول سلطنت این پدر و پسر از این بدآموزی ها به وجود آمده است. اگر ما ترتیبی اصولی در دانشگاه داشتیم، هرگز طبقه روشنفکر دانشگاهی ای نداشتیم که در بحرانی ترین اوضاع ایران در نزاع و چند دستگی با خودشان باشند و از مردم بریده باشند و از آنچه که بر مردم می گذرد چنان آسان گذرند که گویی در ایران نیستند. تمام عقب ماندگی های ما به خاطر عدم شناخت صحیح اکثر روشنفکران دانشگاهی از جامعه اسلامی ایران بود، و متأسفانه هم اکنون هم هست. اکثر ضربات مهلکی که به این اجتماع خورده است از دست اکثر همین روشنفکران دانشگاه رفته ای [است] که همیشه خود را بزرگ می دیدند و می بینند و تنها حرف هایی می زدند و می زنند که دوست به اصطلاح روشنفکر دیگرش بفهمد، و اگر مردم هیچ نفهمند، نفهمند؛ زیرا دیگر چیزی که مطرح نیست مردمند، و تمام چیزی که مطرح است خود اوست، برای اینکه بدآموزی های دانشگاهی زمان شاه، روشنفکر دانشگاهی را طوری بار می آورد که اصولاً ارزشی برای خلق مستضعف قائل نبود و متأسفانه هم اکنون هم نیست.

روشنفکران متعهد و مسئول، بیایید تفرقه و تشتت را کنار گذارید و به مردم فکر کنید و برای نجات این قهرمانان شهید داده، خود را از شرّ "ایسم" و "ایست" شرق و غرب نجات دهید. روی پای خود بایستید و از تکیه به اجانب بپرهیزید.

طلاب علوم دینی و دانشجویان دانشگاه ها باید دقیقاً روی مبانی اسلامی مطالعه کنند و شعارهای گروه های منحرف را کنار گذارند و اسلام عزیز راستین را جایگزین تمام کج اندیشی ها نمایند. این دو دسته باید بدانند اسلام خود مکتبی است غنی که هرگز احتیاجی به ضمیمه کردن بعضی از مکاتب به آن نیست. و همه باید بدانید که التقاطی فکر کردن خیانتی بزرگ به اسلام و مسلمین است که نتیجه و ثمره تلخ این نوع تفکر در سال های آینده روشن می گردد. با کمال تأسف گاهی دیده می شود که به علت عدم درک صحیح و دقیق مسائل اسلامی، بعضی از این مسائل را با مسائل مارکسیستی مخلوط کرده اند و معجونی به وجود آورده اند که به هیچ وجه با قوانین مترقی اسلام سازگار نیست. دانشجویان عزیز! راه اشتباه روشنفکران دانشگاهی غیرمتعهد را نروید و از مردم خود را جدا نسازید.

۱۲- مسئله دیگر مطبوعات است. من بار دیگر از مطبوعات سراسر ایران می خواهم که بیایید و دست در دست یکدیگر نهید و آزادانه مطالب را بنویسید، ولی توطئه نکنید. من بارها گفته ام که مطبوعات باید آزاد و مستقل باشند، ولی متأسفانه و با کمال تعجب تعدادی از آنها را در مسیری دیدم که با کمال بی انصافی مقاصد شوم راست و یا چپ را در ایران پیاده می کردند و هنوز می کنند. مطبوعات در هر کشوری نقش اساسی را در ایجاد جوّ سالم و یا ناسالم دارند. امید است که درخدمت خدا و مردم درآیند.

و همچنین رادیو - تلویزیون باید مستقل و آزاد باشند و همه گونه انتقاد را با کمال بی طرفی منتشر سازند تا بار دیگر شاهد رادیو - تلویزیون زمان شاه مخلوع نگردیم. رادیو - تلویزیون باید از عناصر طرفدار شاه و یا منحرف پاکسازی شود.

۱۳- این روزها حملات به روحانیت اصیل که به راستی چه در زمان شاه و چه در زمان پدرش از بارزترین اقشاری بودند که با قیام های متعدد خود در مقابل فساد دستگاه به افشاگری و مبارزه پرداختند و مبارزات ضدشاهی - امریکایی را در طول مبارزات بر حق مردم شریف هدایت می کردند و به پیروزی رساندند، از طریق ایادی شاه و دارودسته اش گسترش پیدا کرده است. درست زمانی که روحانیت، مبارزه

سرسختش را در سال های ۴۲ - ۴۱ علیه شاه خائن شروع کرد، شاه روحانیت متعهد و مسئول را "ارتجاع سیاه" نامید، زیرا تنها خطر جدی برای او و سلطنتش روحانیون مبارزی بودند که ریشه در عمق جان مردم داشتند و در مقابل او و ستمکاری اش ایستادند.

درست اکنون ایادی شاه برای خرد کردن روحانیت که اساس استقلال و آزادی این مملکت است کلمه "ارتجاع" را در دهان فرزندانم که از عمق جریانات مطلع نیستند انداخته اند.

فرزندان عزیز و انقلابی ام! امروز توهین و تضعیف روحانیت ضربه به استقلال و آزادی و اسلام است. امروز راه شاه خائن را رفتن و کلمه ارتجاع را به این طبقه محترم که از نادرترین قشرهایی هستند که زیر بار شرق و غرب نمی روند، خیانت است. خواهران و برادران عزیزم! بدانید آنانی که روحانیون را مرتجع می دانند، در نهایت راه شاه و امریکا را می روند. ملت شریف ایران با پشتیبانی از روحانیت اصیل و متعهد ایران که همیشه حافظ و سنگربان این مرز و بوم بوده اند، دِین خود را به اسلام ادا می نمایند و طمع ستمکاران تاریخ را از کشور قطع می نمایند. از طرف دیگر من به روحانیین محترم در هر جا هستند اعلام می کنم، ممکن است شیاطین با ایادی خود تبلیغات سوئی علیه جوانان عزیز خصوصاً جوانان دانشگاهی بکنند، باید روحانیون بدانند که امروز تکلیف آن است که همه قشرهای ملت خصوصاً دو قشر معظم که مغز متفکر ملت هستند دست به دست هم داده و علیه قدرت های شیطانی و مستکبرین کوشش نموده و در صف واحد، نهضت اسلامی را جلو رانده و استقلال و آزادی را چون جان عزیز خود نگهبانی کنید. نقشه جهانخواران و عمال آنان، جدا کردن این دو طبقه مؤثر متفکر در زمان رژیم طاغوتی بود و مع الأسف موفق شد و کشور را به تباهی کشاند، و آن نقشه بار دیگر در دست اجرا است که با غفلت جزئی رو به تباهی خواهیم رفت. امیدوارم که همه طبقات ملت به خصوص این دو طبقه محترم در این سال جدید از توطئه ها و دسیسه ها غافل نباشند و با وحدت کلمه نقشه های شوم را باطل کنند.

در خاتمه لازم است در این سال جدید بعد از طلب مغفرت برای شهدای انقلاب اسلامی و قدردانی از فداکاری های آنان به بازماندگان آنان، مادران و پدران آنان تبریک عرض نمایم که چنین شیر زنان و شیر مردانی تربیت نمودند. و نیز به معلولین و آسیب دیدگان انقلاب که در پیشبرد نهضت ملت و تحقق جمهوری اسلامی پیشقدم بودند، تبریک عرض کنم. الحق انقلاب اسلامی ما مرهون فداکاری های این دو قشر عزیز است. اینجانب و ملت ما این دلاوری ها را فراموش نمی کنیم و یاد آنان را گرامی می داریم.

از خداوند متعال عظمت اسلام و مسلمین را خواستارم. و السلام علیکم و رحمه الله و برکاته.

۱/۱/۵۹ - روح الله الموسوی الخمینی»(۱)

۱- مأخذ ۳۴.

۱۴

امروز یک جلسه طولانی و مهم با شرکت عالی ترین مقام های سیاسی و امنیتی امریکا، در کمپ دیوید تشکیل و در آن طرح نظامی نجات گروگان های امریکایی در ایران، بررسی و پیگیری شد. در این جلسه که جیمی کارتر رئیس جمهوری امریکا، والتر ماندیل معاون رئیس جمهوری، سایروس ونس وزیر امور خارجه، زبیگنیو برژینسکی مشاور امنیت ملی، هارولد براون وزیر دفاع، ژنرال دیوید جونز رئیس ستاد مشترک ارتش و جودی پاول سخنگوی کاخ سفید در آن شرکت داشتند، "استراتژی دیپلماتیک" برخورد با ایران نیز مورد بررسی قرار گرفت.

در گزارش برژینسکی از این جلسه آمده است: «ملاقات با رئیس جمهور، زمان زیادی به طول انجامید؛ یعنی از ۱۰:۴۰ صبح تا ۴ بعد از ظهر. در پایانِ مشورت هامان درباره استراتژی دیپلماتیک، ژنرال جونز نخستین گزارش جامع و کامل خود را درباره مأموریت نجات گروگان ها - که طی ماه های گذشته تهیه شده بود - به رئیس جمهوری تقدیم کرد. رئیس جمهوری یک هیئت شناسایی و اکتشافی را مأمور کرد تا عازم ایران شود و طرح های ما را برای یک مأموریت سوخت گیری مجدد در بیابان ایران (طبس)، و انتقال تیم نجات هواپیمای سوخت گیری شده به هلی کوپترها، تسریع کند. اما راجع به خود این مأموریت هیچ گونه تصمیمی گرفته نشد. ما امیدوار بودیم که مذاکرات به یک نتیجه موفقیت آمیز برسد. سایروس ونس در این جلسه با هرگونه اقدام نظامی بر ضد ایرانیان مخالفت کرد. رئیس جمهوری با

ص: ۹۸

بی تابی از او پرسید: "یعنی شما میل دارید در حالی که گروگان ها در زندان باقی می مانند، ما تا آخر سال بنشینیم و منتظر باشیم؟" من نکته ای را بیان کردم که کارتر با آن موافقت کرد. آن نکته این بود که اگر متحدانمان متقاعد شوند که ما در حال طرح کردن نوعی اقدام نظامی هستیم، شانس پیوستن آنان به ما، احتمالاً افزایش پیدا خواهد کرد.»(۱)

سایروس ونس در این باره چنین می گوید: «من مخالفت خود را با استفاده از نیروی نظامی، از جمله محاصره دریایی و مین گذاری بنادر ایران، تا زمانی که به گروگان ها آسیبی نرسیده یا در معرض خطر جدی نیستند، اعلام داشتم. من در تشریح نظریات خود گفتم که دست زدن به عملیات نظامی در ایران، علاوه بر این که جان گروگان ها را به خطر خواهد انداخت، ممکن است منافع ما در منطقه خلیج فارس را هم به خطر بیندازد و ایران را به بلوک شوروی سوق دهد. من اضافه کردم که به فرض این که ایران برای مقابله با ما به شوروی متوسل نشود، آیت الله خمینی این قدرت را دارد که با تهییج پیرامون خود، و بهره گیری از حس شهادت طلبی شیعیان، جنگ مقدسی علیه ما راه بیندازد و چه بسا که از عملیات نظامی امریکا، برای متحد ساختن جهان اسلام علیه غرب استقبال نماید.»(۲)

به این ترتیب، در این جلسه درباره راه حل نظامی که موافقان و مخالفانی در جلسه داشت، تصمیم قطعی و نهایی گرفته نشد اما منتفی نیز نگردید؛ بلکه در راه جدی تر شدن آن، گامی هم برداشته شد.(۳) برژینسکی در گزارش خود از جلسه امروز، این مطلب را چنین بازگو می کند: «رئیس جمهوری به گزارش کامل پیرامون مأموریت نجات گوش داد و سپس اعزام گروه شناسایی را به ایران تأیید نمود. بنابراین، در حالی که تصمیم نهایی هنوز به روشنی اتخاذ نشده بود، بررسی راه حل نجات گروگان ها شکل جدی تر به خود می گرفت.»(۴)

در این جلسه، در حالی که درباره برداشتن نخستین گام های مربوط به طرح حمله نظامی (اعزام نیروهای شناسایی) تصمیم گیری شد، به موازات آن، در زمینه تشدید اقدامات امریکا بر ضد ایران در جنبه های دیگر نیز تصمیماتی اتخاذ و پیگیری شد و برخی اقدام ها آغاز گردید. در این باره ونس، وزیر خارجه از جلسه امروز چنین گزارش می دهد: «پرزیدنت کارتر دستور داد که مقدمات یک رشته اقدامات جدی را علیه ایران فراهم کنیم. دستورات رئیس جمهوری شامل اقدامات اجرایی در جهت مجازات های اقتصادی و تحریم بازرگانی ایران، دعاوی مالی علیه ایران، اخراج باقی مانده دیپلمات های ایرانی از امریکا و قطع روابط سیاسی با ایران بود. کارتر از من خواست که پیامی به عنوان رهبران کشورهای متحد امریکا تهیه کنم و ضمن این پیام، از آنها بخواهیم که روابط سیاسی خود را با ایران قطع کنند و

۱- برژینسکی، اسرار سقوط شاه و گروگان گیری، ترجمه حمید احمدی (بی جا - نراقی، ۱۳۶۲) ص ۱۶۶ تا ۱۷۱.

۲- سایروس ونس و زبیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی (انتشارات هفته، ۱۳۶۲) ص ۸۹ و ۹۰.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۱۴: گزارشی از سابقه و روند تصمیم گیری درباره حمله نظامی امریکا به ایران، در یادداشت های برژینسکی. ص۱۰۷

۴- مأخذ ۱.

مجازات های اقتصادی علیه ایران را در تاریخ معینی به موقع اجرا بگذارند.»

سایروس ونس ادامه می دهد: «در این پیام همچنین می بایست به متحدین خود هشدار بدهیم که اگر از این اقدام هم نتیجه نگیریم، مرحله بعدی اقدام نظامی است. من نگران عاقبت این کار بودم؛ زیرا بحث درباره دست زدن به یک اقدام نظامی علیه ایران، به تدریج بالا می گرفت. از جمله پیشنهاداتی که به عنوان آغاز عملیات نظامی علیه ایران مطرح شد، محاصره دریایی ایران و مین گذاری بنادر ایران بود. در میان مشاوران رئیس جمهوری کاخ سفید، درباره ادامه تلاش های دیپلماتیک نوعی بدبینی و ناشکیبایی به وجود آمده بود. به طور روزافزونی این سخن به گوش من می رسید که باید برای حفظ شرف و حیثیت ملی خود "دست به کاری بزنیم." خود کارتر هم اعتقاد خود را به امکان نتیجه بخش بودن اقدامات دیپلماتیک، از دست می داد و از طفره رفتن متحدین ما درباره اِعمال مجازات های اقتصادی و فشار سیاسی به دولت ایران، عصبانی شده بود.»(۱)

از سوی دیگر، رادیو امریکا خبر جلسه مزبور را به نحو زیر اعلام کرد: «پرزیدنت کارتر در جلسه ای با اعضای شورای امنیت ملی، که در کمپ دیوید برگزار شد، شرکت کرد. در این جلسه که مدت پنج ساعت و نیم طول کشید، مسائل مهم بین المللی از جمله اوضاع ایران و افغانستان و موضوع صلح خاورمیانه مورد بحث و مذاکره قرار گرفت. مقامات رسمی کاخ سفید اظهار داشتند که این فرصتی بود تا مسائل، در یک محیط غیررسمی مورد گفت وگو و تبادل نظر قرار گیرد. عقیده بر این است که در ارتباط با مسائل ایران، موضوع مذاکرات جاری پاناما درباره ادامه معالجات شاه سابق ایران نیز مطرح شده است. طبق اظهار یک مقام رسمی، نه از جانب امریکا و نه از سوی خود شاه برنامه ای برای سفر وی به امریکا در میان نیست.»(۲)

۱۵

در حالی که شاه سابق ایران در پاناما به سر می برد، سؤالاتی در حاشیه این حضور وجود دارد که دارای اهمیت است؛ از جمله این که: سرانجام وضع وی با توجه به مشکلات امریکا در قبال ایران (گروگان های سفارت امریکا در تهران) چه خواهد شد؟ آیا دولت پاناما به تقاضای ایران، شاه را بازداشت خواهد کرد؟ در این باره رادیو لندن امروز طی گزارشی خبر داد: «هامیلتون جردن یکی از مقامات ارشد پرزیدنت کارتر، در حال حاضر در پاناما است. ماهیت مأموریت آقای جردن در پاناما رسماً اعلام نشده است؛ ولی پرزیدنت کارتر ضمن یک مصاحبه تلویزیونی گفت امریکا سعی خواهد کرد که از شاه چه در پاناما و چه در مکان دیگری، حتماً به بهترین وجه معالجه و مراقبت شود. در همین حال، دو قاضی ایرانی عازم پاناما شده اند تا درخواست ایران را مبنی بر تحویل شاه، به مقامات این کشور تسلیم کنند.»(۳)

رادیو کلن نیز خبر داد: «انظار مقامات تهران متوجه پاناما است؛ زیرا فردا مشاور دوم وزیر خارجه ایران، تقاضای رسمی دولت ایران از پاناما را دایر بر تسلیم شاه تقدیم خواهد کرد.

ص: ۱۰۰

۱- مأخذ ۲، ص۸۷.
۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره۳، ۴/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲، بخش فارسی رادیو امریکا، ساعت ۶:۳۰، ۳/۱/۱۳۵۹.
۳- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره۲، ۳/۱/۱۳۵۹، ص۹ و ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ساعت ۱۵:۱۶، ۲/۱/۱۳۵۹.

عده ای می گویند که شاید شاه رهسپار مصر شود و به عنوان میهمان پرزیدنت سادات در این کشور اقامت کند؛ ولی این مطلب فقط پیش بینی است. در حال حاضر آشکار نیست که آیا ایران آماده است تا از اجرای مجازات مرگ نسبت به شاه صرف نظر کند؟ البته این شرط اصلی است که دولت پاناما برای تسلیم شاه به مقامات ایران، قائل می باشد. دانشجویانی که گروگان ها را درسفارت امریکا در بازداشت دارند، از اظهارنظر درباره این شرط خودداری کردند و فقط گفتند که ملت ایران باید در این مسئله تصمیم بگیرد.»(۱)

در این حال، یک موضوع مهم این است که مسئله بازداشت شاه، به هر شکلی باشد، با تعهدات و الزامات امریکا مخالف است؛ زیرا نتیجه چنین بازداشتی این است که خودبه خود، موضوع درخواست استرداد او به دنبال می آید که این خود، یک رشته مسائل و مشکلات سیاسی جدید در پی خواهد داشت. این در حالی است که دولت امریکا به طور رسمی موظّف شده است که آزادی شاه را حفظ و تأمین کند.

از طرف دیگر، مأموریت جردن منحصر به این است که کوشش کند مذاکرات مربوط به آزادی گروگان ها به نتیجه برسد. در این صورت مسلم است که عزیمت شاه از پاناما در چنین اوضاع و احوالی، همه تلاش های او را خنثی می کند. به علل مذکور، جردن تمام کوشش خود را صرف این می کند که شاه در پاناما بماند(۲) یادآوری می شود که هامیلتون جردن، نظر "بورگه" (وکیل فرانسوی مرتبط با ایران) را در مورد عکس العمل ایرانی ها در برخورد با پنج مورد ذیل خواستار شده بود: «۱. بازگشت شاه به ایالات متحده برای انجام یک عمل جراحی مجدد. ۲. عزیمت وی به مصر زیر همین عنوان و به همین منظور. ۳. عزیمت به یک کشور غیرمشخص. ۴. انتقال او به بیمارستان جورجاس برای اجرای عمل جراحی. ۵. حفظ وضع موجود.»(۳) جواب بورگه لااقل در یک مورد خاص، بسیار صریح و قطعی بود. وی گفت: «اگر شاه به ایالات متحده امریکا برگردد، تمام گروگان ها اعدام خواهند شد.»(۴)

در این حال، دولت امریکا درباره خطر اصلی یاد شده ریسک نکرده است و همین امروز طبق گزارش آسوشیتدپرس از واشنگتن، اعلام کرده است که «هیچ برنامه ای برای بازگشت شاه مخلوع ایران به ایالات متحده جهت معالجات پزشکی وجود ندارد.» این خبرگزاری می افزاید: یک مقام دولت امریکا که مایل به افشای نامش نبود، متنی را برای خبرنگاران قرائت کرد که در آن، مسافرت شاه مخلوع به امریکا تکذیب شده است.»(۵)

۱- همان، ص ۱۳، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۲/۱/۱۳۵۹.

۲- پیر سالینجر، گروگان گیری در ایران، ترجمه دکتر جعفر ثقه الاسلامی، تهران، انتشارات نوین، شهریور ۱۳۶۲، ص۳۳۳.

۳- همان.

۴- همان.

۵- مأخذ ۵، ص۳، واشنگتن - آسوشیتدپرس، ۲۳ مارس ۱۹۸۰ (۳/۱/۱۳۵۹).

اما دولت کارتر واقف است که دادن این حد از امتیاز به ایران، به هیچ وجه برای حل مسئله گروگان ها کفایت نمی کند و تنها از حِدّت وضعیت می کاهد. از این رو، همین امروز کارتر و اعضای کمیسیون امنیت ملی، در یک جلسه طولانی غیررسمی به بررسی اوضاع پرداختند.(۱)

۱۶

به دنبال انتشار خبرهای روز گذشته مبنی بر این که سفیران کشورهای اروپایی در تهران، ضمن یک جلسه، برضد ایران و در جهت نظریات امریکا تصمیماتی گرفته اند، رادیو کلن در بخش عربی خود گزارش داد: «وزارت خارجه ایتالیا گزارش های مطبوعات را دایر بر این که سفرای کشورهای بازار مشترک اروپا در تهران، دولت های متبوع خود را نصیحت کرده اند تا به هنگام ضرورت، به خاطر نیل به آزادی گروگان های امریکایی، روابط دیپلماتیک خود را با ایران قطع کنند، تکذیب نموده است. سخنگوی وزارت خارجه ایتالیا تأکید کرده که ۹ سفیر برای مشورت فی مابین، جلساتی در تهران تشکیل می دهند. لازم به یادآوری است که هم اکنون ایتالیا ریاست شورای وزیران بازار مشترک را به عهده دارد و گزارش های فوق هنوز در بن، پاریس و لندن تکذیب نشده است.»(۲)

در این باره بخش عربی رادیو ریاض نیز گزارش داد: «یک سخنگوی وزارت خارجه امریکا، این گزارش ها را که برخی از کشورهای غربی مسئله احتمال قطع روابط خود با ایران را به عنوان همبستگی با ایالات متحده مورد بحث قرار می دهند، تکذیب کرد و گفت واشنگتن هنوز هیچ اطّلاعی با این مفهوم دریافت نکرده است.»(۳)

۱۷

در بازتاب مسائل جاری بین ایران و امریکا، اخبار و گفتارهای رادیو مسکو، از موضع یک رقیب، غالباً سرزنش امریکایی ها و مواضع آنان را در بردارد. این گفتارها به طور غیررسمی، مواضع دولت شوروی را تبلیغ و بازگو می کند. امروز نیز رادیو مسکو در یک برنامه خبری گزارش داد: «شورای مرکزی اتحادیه های شوروی، با صدور بیانیه ای افزایش روزافزون نیروهای نظامی امریکا را در خلیج فارس محکوم ساخت و متذکر شد که امریکا تلاش می کند با اعمال فشار به ایران و دیگر کشورها، این منطقه جهان را تحت سلطه نظامی و اقتصادی خود در آورد. اتحادیه های شوروی همبستگی خود را با مبارزه استقلال طلبانه خلق های حوزه خلیج فارس اعلام داشته و خواستار خروج ناوهای جنگی امریکا از این منطقه شدند.»(۴)

امروز همچنین این رادیو گفتاری با عنوان "تفسیری درباره طرح شکایت امریکا در دادگاه لاهه"(۵) پخش کرد. این گفتار، دربردارنده جوانب مختلفی از دعاوی و اقدامات امریکا

ص: ۱۰۲

۱- همان.

۲- مأخذ ۶، ص۱۲، بخش عربی رادیو کلن.

۳- مأخذ ۶، ص۱۲، بخش عربی رادیو ریاض.

۴- مأخذ ۶، ص۱۰، بخش فارسی رادیو مسکو، ۲/۱/۱۳۵۹.

۵- گزارش آن در روزشمار ۱/۱/۵۹ آمده است. ص۶۹

برضد ایران و نیز ردّ آنها به وسیله مفسّر رادیو شوروی است. گفتار مزبور، شکایت امریکا از ایران در لاهه را شکایتی "افتراآمیز" خوانده است که هـدف آن، دامن زدن به هیستری ضـد ایرانی در امریکـا است. همچنین نماینـده امریکـا در لاهه را فردی مزوّر، دورو و ریاکار خوانـده و امریکا را قدرتی دانسته است که صلح جهانی را به خطر می اندازد. در این گفتار دخالت های امریکا در ایران نیز مورد انتقاد قرار گرفته، و اقدامات امریکا از جمله بلوکه کردن اموال ایران، غیرقانونی خوانده شـده اسـت. همچنیـن، رفتـار امریکـا، مخـالف مصوبـات قبلی همین دادگـاه ارزیـابی شـده است.(۱)-(۲)

۱۸

هم زمان بـا تیرگی روابط ایران و امریکا و وخیم شـدن اوضاع بین آنها، رژیم عراق ضـمن این که در بعضـی موارد، رنگی از مواضع چپ و ضـد امریکـایی را در تبلیغـات خود ارائه می کنـد، می کوشـد از قضایـای پیش آمـده و جوانب آن، حـداکثر بهره برداری را در جنگ روانی و تبلیغاتی خویش بر ضـد ایران صورت دهـد. امروز رادیو بغداد در گفتاری، موضوع تشکیل یک کمیسیون تحقیق بین المللی برای بررسی جنایات شاه، و حضور آن در ایران(۳)* را وسیله ای قرار داد برای کوبیدن نظام جدید. در این گفتار آمده است: «قابل تحسین است که عده ای از شخصیت های بین المللی بیایند و جنایات شاه سابق را مورد بحث و تفسیر قرار دهند؛ اما قابل تحسین بیش تر، آن که شخصیت هایی که برای ارزیابی حقایق به ایران آمـده انـد، به دنبال پرونده های جدیدی بروند که مدفون در مغز هر فرد ایرانی است و گویای این است که ساواک شاه سابق، از نو پا گرفته و در جنایـات پاسـداران بـه اصـطلاح انقلابی تجلی کرده و تهران را در سـایه ارعـاب و ترور و نـاامنی، بـه صـورت شـیکاگوی دیگری در آورده است.»(۴)

روزنامه الجمهوریه چاپ بغداد نیز در شماره امروز خود، روش مشابهی را در بررسی ماجرای گروگان گیری و "حوادث لانه جاسوسی امریکا" به کـار گرفته و در مقاله ای با عنوان "ایران به کجا می رود"، نوشـته است: «دانشـجویان، اعضای سـفارت امریکا در تهران را به گروگان گرفته انـد، بسیار خوب؛ گفتیم که این یک جوش و خروش جوانانه است؛ به آنان گفته شده بود که امریکا سـبب بدبختی ها در ایران است و این بدبختی ها از مخفی گاه های سـفارت امریکا در تهران سرچشـمه می گیرد. بدین سان بود که ماجرای گروگان گیری به وقوع پیوست. اما روزگار می گذرد و ناگهـان مـاجرای گروگـان هـا، ابعـاد سیاسـی خارجی و متفرقه به خود می گیرد که نه به توطئه و دسـیسه های امریکایی ربطی دارد و نه حتی به دانشجویان؛

ص: ۱۰۳

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۱۷: متن کامل گفتار رادیو مسکو، ص۱۰۸

۲- مأخذ ۶، ص۱۰ و ۱۱، رادیو مسکو، ۲/۱/۱۳۵۹.

۳- * این کمیسیون در اواخر سال ۱۳۵۸، در واقع برای یافتن یک راه حل "بینابینی" برای مسئله گروگان ها به ایران آمد که در این هدف اصلی خود موفقیتی کسب نکرد.

۴- مأخذ ۶، ص۵، بخش فارسی رادیو بغداد.

بلکه از آنها تنها به شکل یک حربه استفاده کرده اند و دانشجویان پیرو خط، به عروسک هایی تبدیل شده اند که دست هایی از پشت پرده، آنان را به دلخواه خود هر موقع که بخواهند، به حرکت در می آورند؛ به نحوی که تنها امریکا از آن سود می برد.»

این روزنامه در ادامه می افزاید: «ناوها به سوی خلیج به حرکت در می آیند تا از گرمی امواجش لذت ببرند و تهدیدات امپریالیسم به طور مداوم صورت بپذیرد. سیاست مداران و مسئولان در تهران، مسئله گروگان گیری را وسیله ای قرار می دهند برای سرپوش بدبختی ها و مصیبت هایی که ملت ایران شاهد آن می باشد و نیز سرپوش نیرنگ هایی که علیه خلق های ایران و توطئه هایی که علیه همسایگان ایران اعمال می شود. ارتجاع عرب و جهان، در جهتی موافق با جنبش های آزادی بخش به حرکت در می آیند. افغانستان در چنگ خرس سفید می افتد و با یاوه گویی های کاخ سفید مواجه می شود. این است روی اول سکه بازی گروگان گیری؛ اما روی دیگر همان است که در داخل کشور همسایه مان ایران جریان دارد و برای همه روشن و آشکار است. شاید سؤال شود چه کسانی پشت سر این مسئله هستند و چه منظور و هدفی دارند و عامل واقعی، چه کسانی هستند. کسانی که راه را برای فرار شاه باز کردند، همان افراد هم پشت سر این واقعه ایستاده اند؛ به منظور منصرف کردن مردم از نبرد واقعی با استعمارگران و فئودال ها و مرتجعین نوین و به منظور غرق نمودن کشور در دریای خون و پایان دادن به مسئله به نفع امپریالیسم و صهیونیسم و ارتجاع، و بازگرداندن ایران به اوضاع گذشته یعنی به همان نظام شاهنشاهی سابق، اما بدون شاه.»(۱)

۱۹

درباره فراریان ایرانی مخالف نظام جمهوری اسلامی ایران، خبرهایی از منابع مرتبط با ایران، به برخی مراکز انتظامی می رسد. این اخبار نشان می دهد که دولت عراق، این فراریان را در جهت مقاصد امنیتی خویش مورد بهره برداری قرار می دهد؛ از جمله برخی گزارش ها حاکی است: «از طرف سازمان " امن العام" عراق، ۲۵ نفر از اعضای ساواک منحله ایران که پس از پیروزی انقلاب به عراق متواری شده اند، امروز جهت شناسایی و ترور مجاهدین عراقی که بر علیه حکومت عراق فعالیت دارند، با پوشش مقتضی به کشورهای متحده عربی در خلیج فارس اعزام شدند.»(۲)

۲۰

در ادامه تحرکات مرزی عراق، امروز نیز در منطقه قصرشیرین چنین تحرکاتی مشاهده شد. به گزارش هنگ ژاندارمری قصرشیرین «در ساعت ۲۱، تعداد ده دستگاه نفربر مجهز به سلاح های سبک و سنگین، و دو دستگاه خودرو جیپ ارتشی، در جاده پرویزخان به طرف پادگان قوره توه، در حال گشت زنی مشاهده [شده اند] که از این تعداد، دو دستگاه نفربر بین پاسگاه مجید سالار و پرویزخان روی جاده آسفالته توقف نموده اند و به نظر می رسد قصد حمله داشته باشند.»(۳)

ص: ۱۰۴

۱- مأخذ ۶، ص۲ تا ۴، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۱۶۸۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲، به کمیته انتظامی، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۷۷۲۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین، به ناحیه کرمانشاه ر۳.

۲۱

روزنـامه السـیاسه چـاپ کویت، در شـماره امروز خود، با نقل مصاحبه ای از دکتر مصـطفی چمران وزیر دفاع جمهوری اسـلامی ایران،(۱) نوشت: «چمران وزیر دفـاع ایران گفت با وجود این که ورود لوازم یـدکی سـلاح های امریکایی به ایران ممنوع شـده، ولی ما هنوز این لوازم را به صورت محرمـانه دریـافت می کنیم و ایران تصـمیم گرفته است سـلاح هـای مورد نیـاز خود را از کشورهای اروپای غربی – که آنها را بـدون هـدف های امپریالیستی توصیف کرد[ه است] – خریداری کند.»(۲)

۲۲

هفته نامه "النهارالعربی والـدّولی" چاپ پاریس، به درج مصاحبه ای مفصل با بنی صدر اقدام کرد. عنوان مقاله این بود: "برای نخستین بار در یک گفت و گوی همه جانبه با یک مجله عربی، بنی صـدر می گویـد جزایر را پس نخواهیم داد و با هیچ رژیم عربی همکاری نخواهیم کرد."(۳)* در این مصاحبه طولانی، بنی صدر از موضع یکی از رهبران و بنیان گذاران انقلاب و نظام جمهوری اسلامی، به سؤالات متعدد و متنوع خبرنگار مجلّه مزبور پاسخ داد.(۴)**وی در خلال پاسخ هایش، از جمله به اظهار مطالب زیر پرداخت:

– من بـا این انقلاب زنـدگی کرده و می کنم. برای من ریـاست جمهوری چیز مهمی نیست؛ بلکه تلاش در راه سـاخت تمـدن جدیـد، بـا الهام از ارزش هایی که اسـلام آورده شـرط اصلی است. ... من تنها رئیس جمهوری در تمام جهان هستم که با مردم می خورم و می آشامم و می خوابم و صحبت می کنم.

– من همیشه ایده اروپای مسـتقل را تأیید کرده ام و اگر ما با موانع داخلی مواجه نبودیم و کشورهای اروپای غربی نیز با موانع داخلی خود روبه رو نبودند، می توانستیم به اتفاق هم، سیاست استقلال کامل را به مورد اجرا بگذاریم. ... اگر اروپا عملاً بخواهد مستقل باشد، باید مانند ما عمل کند. ... اگر قرار شد امریکا برود، نباید شوروی به جایش بیاید.

– وجود انقلاب ما، برای ملت افغانسـتان پشـتوانه بزرگی است. ... آنان از ما اسـلحه نخواسـته اند و ترجیح می دهند کمک های پزشکی و مادی و نظیر آن دریافت دارند؛ ولی هر وقت اسلحه بخواهند، فوراً به درخواست آنان پاسخ خواهیم گفت.

ص: ۱۰۵

۱– بخشی از این مصاحبه دکتر چمران با واشنگتن پست در روزشمار ۱/۱/۱۳۵۹ درج شده است. ص۷۳

۲– اداره کـل مطبوعـات خـارجی وزارت ارشـاد ملی، نشـریه "بررسـی مطبوعـات جهـان"، ۱۸/۱/۱۳۵۹، السـیاسه چـاپ کویت، ۲۲ مـارس ۱۹۸۰ (۲/۱/۱۳۵۹).

۳– * تاریـخ هفته نامه مزبور ۳۰ مـارس می باشـد؛ اما بازتاب های آن نشان می دهـد که از امروز در دسترس خواننـدگان بوده است؛ از این رو به جای ۳۰ مارس (۱۰/۱/۵۹)، در این کتاب امروز به ارائه آن اقدام شد تا درج و تحلیل بازتاب های آن، امکان پذیر باشد. نمونه ای را در روزشـمار ۳/۱/۵۹ ملاحظه خواهید کرد.

۴– ** ضـمیمه دارد؛ ضـمیمه گزارش ۲۲: بخش هـایی از مصـاحبه طولانی بنی صـدر با "النهار العربی و الـدّولی" چاپ پاریس که بازتابی وسـیع داشته است. ص۱۰۹

– طرح هایی کلّی پیش بینی شده است که ترکیب سیاسی مجلس منتخب آینده، نمی تواند تغییری در آن بدهد. اگر مجلس این را درک نکند، به طور مستقیم به ملت روی می آوریم.

– مسئله گروگـان هـا، فضـای روانی به سود دو ابرقـدرت و به ضـرر ایـده رهـایی از سـلطه آنان به وجود آورده است. ... ما می دانیم در تمام دنیا جاسوسانی وجود دارند؛ پس به نظر من این مسئله بیش از حد بزرگ شده است.

– به عنوان فرمانـده کـل نیروهای مسـلح سـعی در بازسازی ارتش و پلیس دارم و این بازسازی موجب انحلال بسـیاری از مراکز تصـمیم گیری که شرایط، آنها را به وجود آورده، خواهد شد؛ به ویژه سازمان نظامی و شـبه نظامی. ما تمامی مراکز تصـمیم گیری را با دخالت مسـتقیم یا غیرمستقیم ملت، منحل خواهیم کرد. ... [در این باره] معتقدم امام خمینی در آینده نزدیک همه چیز را تقریر خواهند کرد.

– در حال حاضر، روابطی که با دولت های عربی داریم، خوب نیست و این مطلب روشن است؛ زیرا ما این دولت ها را مستقل نمی دانیم و بالاخره نمی خواهیم با آنها همکاری کنیم.

– سه جزیره (تنب بزرگ و کوچک و ابوموسـی) را تخلیه کنیم؟ که چه کسی وارد آن شود؟ آیا امکان دارد ما این هدیه را به امریکا بدهیم؟ اگر همه کشورهـای پیرامون خلیـج، مسـتقل بودنـد، چنین مشـکلاتی دربـاره جزایر کوچـک و کم مسـاحت این همسایگـان، مطرح نمی شـد و در آن صورت مـا این جزایر را به آنـان پس می دادیم. [امّـا الآن] ابـداً، بلکه بر عکس می خواهیم خلیـج فارس را از حضور امریکا و هرچه به آن وابسته است، پاکسازی کنیم.

– از آغاز، من نظرم این بود که شـیعیان لبنان بایـد مسـلح شوند. در اواخر دهه شـصت این نظر خود را به اطلاع امام موسـی صدر رساندم. ... لبنان بایـد در برابر هر بیگانه ای، از اسـرائیل گرفته یا سوریه،آزاد و نیرومند باشد و شـیعیان آن جا می توانند در این زمینه نقش پیشـقراول را ایفا کنند و باید چنین کنند.

– می خواهم به ملل عرب بگویم اگر پان عربیسم نخستین هدف بود، پیامبر اکرم، اسـلام را نمی آورد. ملل عرب در گذشته متحد نشده اند و هیچ گاه نیز بر اساس ملیت و قومیت وارداتی غرب، متحد نخواهند شد. ... ملل عرب با اسـلام می توانند نه تنها وحدت خود را برقرار کنند و اسرائیل را از بین ببرند، بلکه قادرند با دیگر ملل اسلامی هم متحد شوند.(۱)

۱- اداره کـل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، بولتن "بررسـی مطبوعات جهان"، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱ تا ۲۸، هفته نامه النهارالعربی و الدولی، چاپ پاریس، ۳۰ مارس ۱۹۸۰ (۱۰/۱/۱۳۵۹).

ضمیمه گزارش ۱۴: گزارشی از سابقه و روند تصمیم گیری درباره حمله نظامی امریکا به ایران (یادداشت های برژینسکی)

از زمان آغاز ماجرای "لانه جاسوسی"، بررسی موضوع حمله نظامی برای نجات گروگان های سفارت امریکا در تهران، در دستور کار مقامات امریکایی قرار داشته است. این موضوع، با توجه به جوانب مختلف و عوامل متفاوت، گاهی جدی تر و گاهی فرعی تر می شده است. به طور کلی از زمان "اشغال لانه" تا زمان اشغال افغانستان به وسیله ارتش شوروی، نظریه اجرای عملیات نظامی بر ضد ایران، روز به روز قوّت بیش تری می یافته و احتمال آن زیادتر می شده است؛ حتی اگر این حمله به کشته شدن گروگان ها منجر می شد. با اشغال افغانستان، امریکایی ها ملاحظات مربوط به این اقدام شوروی را ارزیابی می کنند و در مورد هرگونه تحرک نظامی در ایران، محتاط تر می شوند. در اوایل سال۱۳۵۹، توقف شاه در پاناما پایان یافت و او به مصر بازگشت که این مسئله پس از شکست یک هیئت بررسی کننده ماجرا در تهران، صورت گرفت. هم زمان با این امر، طرح حمله نظامی برای نجات دوباره جدّی می شود که در جلسه امروز شورای امنیت ملی امریکا (یاد شده در متن) گزارش آن داده می شود و درباره چگونگی پیگیری آن، تصمیم گیری می شود. سیر ماجرا، در یادداشت های برژینسکی مشاور امنیتی کارتر، حکایت شده است. در این یادداشت ها، درباره گزارشی که در جلسه شورای امنیت ملی امریکا (مورّخ ۲۲ مارس، ۲/۱/۱۳۵۹) به رئیس جمهوری امریکا داده شد و نیز در مورد سابقه و روند تصمیم گیری آن، چنین آمده است:

«گزارش مأموریت نجات گروگان ها، محصول پروسه یک طرح ریزی طولانی بود. ماجرا از ششم نوامبر آغاز شد؛ یعنی یک روز پس از گروگان گیری. ... لزوماً سه راه انتخاب، پیش روی ما قرار داشت: ۱- ادامه مذاکرات برای همیشه؛ حتی در صورتی که ایرانیان تمایل و توانایی سازگاری از خود نشان ندهند. در این مورد البته امید هم می رود که در نهایت، آنها به پذیرش شرایط تحقیر کننده تن در دهند. ۲- دست زدن به عملیات نظامی علیه ایران، به عنوان یک عمل تنبیهی. در این جا نیز ممکن است ایرانی ها با یک روش وحشیانه و یا احیاناً قتل گروگان ها، به این عملیات پاسخ داده و شاید از شوروی ها خواهان کمک نظامی گردند. ۳- انتخاب سناریوی مأموریت نجات گروگان ها؛ که هر چند مسلماً پرخطر است، اما بسیار هم امیدبخش و دلگرم کننده می باشد.

با توجه به پرالتهاب شدن اوضاع سیاسی و بهره برداری ماهرانه رقبای سیاسی ما [حزب جمهوری خواه] از مسئله ایران برای گیج کردن رئیس جمهوری، فشار عمومی برای انتخاب راه حل دوم افزایش می یافت. در ضمن، به روشنی می دانستیم که این مسئله برای ما بدترین انتخاب می باشد. این راه حل، گروگان ها را آزاد نمی کرد و موقعیت استراتژیک را در این منطقه حیاتی به نفع اتحاد شوروی تمام می نمود. بدین ترتیب، در حالی که همه با اصرار زیاد خواستار انتخاب راه حل دوم بودند، ما می بایستی میان مذاکرات بی حد و حصر، و یک راه حل عملی تر دیگر یعنی مأموریت نجات، یکی را انتخاب کنیم. ... به مرور زمان، همگی ما مطمئن شدیم که طرح نجات گروگان ها از پیچ و تاب کم تری برخوردار است و احتمال موفقیت آن افزایش می یابد.»(۱)

در گزارش برژینسکی، همچنین برخی جزئیات دیگر و نیز روند ماجرا، به نحو زیر توصیف شده است:

«در تاریخ اول دسامبر ۱۹۷۹، یک یادداشت شدیداللّحن از جانب هارولد براون (وزیر دفاع) برای رئیس جمهور فرستادم. در آن یادداشت، وزیر دفاع نیز اظهار داشته بود که احساس می کند زمان بررسی جدی راه حل نظامی فرا رسیده است. در این یادداشت آمده بود: نظر من این است که ما می توانیم برای یک مدت ۱۰ تا ۱۵ روزه، از طریق دیپلماتیک وارد عمل شویم، و این در صورتی است که شیوه مزبور، امیدبخش بوده و هیچ گونه سوء ظن آشکاری در مورد صدمه دیدن گروگان ها در میان نباشد. اگر اقدامات شدید نظامی، توسط متحدان اصلی ما علیه ایران صورت بگیرد، یک هفته دیگر از وقت ما را خواهد گرفت؛ اما من فکر نمی کنم که بتوانیم حتی دست زدن به ملایم ترین اقدام نظامی را از اکنون به مدت بیش از حدود یک ماه به تعویق اندازیم.»(۲)

«... شورای امنیت ملی بار دیگر در چهارم دسامبر تشکیل جلسه داد و من قبل از آن، نظرم را مبنی بر

۱– مأخذ ۱.

۲– مأخذ ۱، ص۱۶۰ و ۱۶۱.

این که زمان به نفع ما پیش نمی رود، با رئیس جمهور در میان گذاشتم. هراس خودم را از این که مسئله به نحو فزاینده ای تبدیل به رویارویی امریکا با اسلام می شود، بیان کردم. (زیرا تظاهرات مکرر و فزاینده ضد امریکایی در منطقه، به نوبه خود، احساسات ضد اسلامی را در امریکا برانگیخته بود.) همچنین اظهار داشتم که ما در خلیج فارس با وخامت کلی اوضاع روبه رو هستیم. در نتیجه، نه تنها باید به روی چگونگی نجات جان گروگان ها، بلکه باید روی مسائل استراتژیک مهم تر، تمرکز کنیم. من چندین طرح را برای افزایش حضور امنیتی خودمان در منطقه و وارد آوردن فشار بیش تر به روی ایران، توصیه کردم. از جمله این طرح ها یکی احتمال کمک و حمایت از تلاش هایی بود که به منظور سرنگونی آیت الله خمینی صورت می پذیرفت. در حقیقت، احساس می کردم که ما نباید تنها به روی مسئله جان گروگان ها خود را متمرکز کنیم، بلکه باید چگونگی حفظ منافع حیاتی خودمان را نیز مد نظر قرار دهیم. با نهایت اندوه، از این مسئله آگاهی داشتم که شاید لحظه ای فرا برسد که ما ناچار باشیم بین دو مسئله یکی را انتخاب نماییم.(۱)

«در گزارش هفتگی خود به رئیس جمهور، در ۲۱ دسامبر، همین موضوعات را مورد تأکید قرار دادم و اشاره کردم که ما به مرحله انتخاب راه های واقعاً دشوار نزدیک می شویم. ... اما در چهارمین هفته ماه دسامبر (مقارن با تهاجم شوروی به افغانستان) شرایط استراتژیک اقدامات و تلاش های ما به نحو عمیقی تغییر یافت. مفهوم تهاجم شوروی به افغانستان این بود: از حالا ـ به بعد، هرگونه اقدامی از سوی ما علیه ایران می بایستی سنجیده صورت بگیرد. میزان سنجش این اقدام، به منظوردادن نتایج احتمالی برای محدود کردن جاه طلبی های شوروی در منطقه، می بایست وسیع تر از قبل باشد. اگر بخواهیم روشن تر سخن بگوییم، باید متذکر شویم که تهاجم به افغانستان، بسیج مقاومت اسلامی علیه شوروی ها را پر اهمیت تر کرده [بود.] مفهوم این مسئله این بود که باید از هر گونه اقدامی که می تواند مخالفت اسلامی با توسعه طلبی شوروی را از هم بپاشد، اجتناب ورزید. بدین خاطر، اجتناب از بروز رویارویی نظامی ایران و امریکا، اهمیت بیش تری از گذشته پیدا کرد. به عبارت دیگر تا زمان تهاجم شوروی به افغانستان، تمایل به بررسی جدی اقدام نظامی، بیش تر و بیش تر می شد. تجاوز شوروی به افغانستان این تمایل را از بین برد و استراتژی ما، بیش تر این شد که با خودداری از اقدام نظامی، جان گروگان ها را نجات داده و منافع ملی خود را افزایش دهیم. در نتیجه، طی سه ماه بعدی، در حالی که درگیر مذاکرات مستقیم و غیرمستقیم فعال تری بودیم، در تلاش هامان بر تشدید تدریجی مجازات ها تأکید می کردیم.»(۲)

در اوایل سال ۱۳۵۹، ایده عملیات نظامی، البته در حد طرح نجات گروگان ها، دوباره قوّت می گیرد. این موضوع هم زمان با پافشاری ایران در تحویل شاه از دولت پاناما، و مأیوس شدن امریکا از انتقال گروگان ها به دولت بنی صدر، و شکست یک هیئت تحقیق اعزامی به تهران است. در واقع امریکا وقتی می بیند ایران بر تحقق شرایطش اصرار می ورزد، مجدّداً به سمت راه حل نظامی گرایش می یابد. به نوشته برژینسکی «تصمیم تلاش برای نجات گروگان ها از طریق زور، در ظرف سه هفته ای تبلور پیدا کرد، که تقریباً از ۲۱ مارس [۱/۱/۱۳۵۹] شروع شد و به تصمیم گیری نهایی در ۱۱ آوریل [۲۲/۱/۵۹] ختم گردید.»(۳)

ضمیمه گزارش ۱۷: تفسیر رادیو مسکو درباره شکایت امریکا از ایران در دادگاه لاهه

متن گفتار امروز بخش فارسی رادیو مسکو درباره شکایت امریکا از ایران در دادگاه لاهه – که روز گذشته جلسه های مربوط به آن پایان یافت – حاوی جهت گیری های شوروی است. این رادیو ضمن این جهت گیری ها، مایل است افکار عمومی در ایران به آن آگاه باشند و در واقع از حمایت شوروی از ایران اطلاع یابند؛ از این رو متن آن در این ضمیمه ذکر می شود:

«مفسر ما به مناسبت مطرح شدن شکایت افتراآمیز امریکا از ایران در دادگاه بین المللی لاهه می نویسد: نماینده امریکا در دادگاه بین المللی لاهه، ظرف چند روز هوا را با نطق های آتشین ضد ایرانی به لرزه در می آورد. هدف این نطق ها این نیست که به حل و فصل مسالمت آمیز اختلاف امریکا و ایران کمک کند؛ بلکه برعکس، هدف، دامن زدن هرچه بیش تر به هیستری ضد ایرانی در امریکا و انحراف

۱- مأخذ ۱، ص ۱۶۰.

۲- مأخذ ۱، ص ۱۶۲.

۳- مأخذ ۱، ص ۱۶۶ تا ۱۷۱.

توجه محافل اجتماعی جهان از تـدارکات امریکا به منظور مـداخله مسـلحانه در ایران است. نماینـده امریکا داد سـخن می داد که: بلی، رفتار ایران مبانی صلح جهانی را متزلزل می کند؛ موازین و ضوابط حقوقی بین المللی را مختل می سازد؛ و به معنای سرپیچی از حکم دادگاه لاهه، صادره در دسامبر پارسال است.

شنونـدگان عزیز! ممکن نیست که انسـان از دورویی و تزویر و ریـای نماینـده واشـنگتن دچـار تعجب نشود. کیست که بـا رفتـار خود مبانی صـلح جهـانی را متزلزل می کنـد، امریکـا یـا ایران؟ مگر این امریکـا نیست که نیرومنـدترین گروه بنـدی ناوگـان جنگی پس از جنگ دوم جهانی را در سواحل ایران متمرکز نموده است، و مگر این رهبران امریکا نیسـتند که هر هفته از تشبّث به زور و نیروی نظامی، برای حل اختلاف امریکا با ایران دم می زننـد؟ چگونه می توان این تهدیدات را که خطاب به ایران ایراد می شود، با موازین و ضوابط حقوق بین المللی که نماینده امریکا برای آن سینه چاک می کند، توجیه کرد؟

مگر این اقدامات و تهدیدات [امریکا]، لغو همان حکم دادگاه لاهه صادره دسامبر پارسال نیست که طرف امریکایی آن را یادآوری می کند؟ زیرا در همان حکم دادگاه لاهه چنین ثبت شده است که طرفین باید از توسل به اقداماتی که ممکن است موجب وخامت مناسـبات میان ایران و امریکا شود، خودداری کنند. و بالاخره یک پرسـش دیگر: دولت امریکا از کدام حقوق بین المللی پیروی می کرد که تصمیم گرفت سپرده های ایران در بانک های امریکا را مسـدود کند؟ نماینده شوروی در لاهه، هنگام بررسـی شـکایت افترا آمیز امریکا در دادگاه لاهه، این پرسـش ها را از نماینده امریکا کرد؛ ولی تاکنون پاسـخی نشـنیده است. آخر، نماینـده امریکا چه پاسـخی می توانـد بدهد؟ بر همگان واضح است که مواضع واشـنگتن در اختلافات امریکا با ایران، با تمایلات به حل و فصل اختلافات بر پایه عدالت و انصاف هیچ وجه مشترکی ندارند.

واشنگتن مسئله دیپلمات ها شان را که در تهران بازداشت شده اند، پیش می کشد. بدین وسیله می کوشد که از بررسی مسائل مبرمی که در نتیجه مداخلات بیش از ۲۵ ساله امریکا در امور داخلی ایران و شـرکت و مباشـرت امریکا در جنایات شاه سابق بر ضد ملت ایران، پدیدار شده، سرپیچی کند. مهم تر از همه، واشـنگتن با جار و جنجالی که درباره گروگان ها برپا کرده است می خواهد از فرصت اسـتفاده کند تا گسترش عظیم قدرت نظامی خود در منطقه خلیـج فارس و اقیانوس هند را توجیه کند و در زمینه فعالیت های خرابکارانه خود برضد انقلاب ایران، پرده پوشـی کند. البته ممکن نیست که تمام این ها، موضوع برافروختن آتش خشم عادلانه محافل وطن پرست ایرانی نشود.»(۱)

ضمیمه گزارش ۲۲: بخش هایی از مصاحبه بنی صدر با هفته نامه النهار العربی و الدولی

مصـاحبه بنی صـدر بـا "النهـارالعربی و الـدّولی" (بین المللی) چاپ پاریس، به خصوص در بخش های مربوط به کشورهای عربی و "سه جزیره"، انعکـاس وسـیعی داشـت. بـه علاوه، این مصـاحبه به دلیـل پرداختن بنی صـدر به جنبه هـای مختلـف در آن، به نـوعی معرفی یـک دولتمرد است؛ دولتمردی در موقعیت دوران گذار و عبور از وضعیت انقلابی به یک نظام سیاسی؛ دولتمردی که هرچند بعدها وضعیت کاملاً متفاوتی یافت – که علائمی از رفتـار و مواضع آینـده او، در نظریات امروزش قابل مشاهـده است – امّا در هر حال، در جایگاه و نقش رئیس جمهوری نظام جدیـد، به اعلام مواضع پرداخته است که در تبیین این مقطع، می توانـد مفیـد باشـد. از این رو در این ضـمیمه، بخش هـایی از این مصـاحبه طولانی ذکر می شود؛ مصاحبه ای که بازتاب هایی درخور توجه داشته و موجب ارائه تحلیل ها و تفسیرهایی درباره ایران و انقلاب اسلامی شده است.

سؤال: کشوری مانند ایران، در اوضاع و شـرایط بین المللی کنونی چگونه می تواند استقلال خود را در میان قدرت های بزرگ حفظ کند؛ به ویژه این که روابط آن با جهان خوب نیست؟

جواب: اگر به نقشه ایران نظر افکنیم، خواهیم دیـد که این سـرزمین از رشـته کوه هایی تشـکیل شـده است؛ پس ما طبیعت و محیط آماده و آسانی برای انسـان نـداریم؛ به خلاـف اروپـا و ایالات متحـد ه امریکا که طبیعت بازی دارنـد که مایه ناراحتی ساکنانشان نمی باشـد. زراعت در کشور ما سخت است و مدام

۱- مأخذ ۶، ص۱۰ تا ۱۲، بخش فارسی رادیو مسکو، ۲/۱/۱۳۵۹.

زمین لرزه هایی در آن واقع می شود؛ به اضافه موانع زیاد دیگر، و به طوری که ملاحظه می کنید ما در میان رژیم های سلطه گر احاطه شده ایم. روس ها وارد افغانستان شده اند و در شمال نیز حضور دارند و از سمت دیگر، کشورهای غربی و ایالات متحده امریکا حضور دارند. زندگی در چنین شرایطی دشوار است؛ ولی کسانی که در جهان تحت سلطه قرار دارند نیز، در شرایط سختی به سر می برند و از این جا، نیاز آنان به یک فرهنگ بدون واسطه نمایان می گردد که سلطه گری را از بین برده و خود، جایگزین آن شود. من با این انقلاب زندگی کرده و می کنم و هر روز با همان مشکلات مواجه هستیم. نظراتی وجود دارد که می خواهد نظام سلطه گر دیگری جایگزین رژیم شاه شود؛ یعنی رژیمی که دوباره ملت را سرکوب کرده و بر آن تسلط یافته [و] وادار به تسلیم کند. من به عنوان رئیس جمهوری، نظری خلاف این نظر داشته و عمل می کنم؛ چون برای من ریاست جمهوری چیز مهمی نیست؛ بلکه تلاش در راه ساخت تمدن جدید با الهام از ارزش هایی که اسلام آورده، شرط اصلی است. من تنها رئیس جمهوری در تمام جهان هستم که با مردم می خورم و می آشامم و می خوابم و صحبت می کنم؛ یعنی به خلاف آنچه که در کتاب ها نوشته شده است، مبنی بر این که یک رئیس جمهور باید فاصله ای را میان خود و ملت حفظ کرده و خیلی در میان آنها ظاهر نشود و زیاد صحبت نکند و ... الی آخر، و کوتاه سخن این که رئیس جمهور باید تصویر نیرومندی از خود نشان داده و بتواند به خوبی در جشن ها نمایش بدهد، چون ملت این طور دوست دارد. اما من عکس اینها را نشان داده ام؛ چون رئیس جمهوری که نزدیک ملت ها شد، بیش تر فعال و با نشاط می شود و هرگاه با مقاومتی از سوی یکی از مراکز قدرت مواجه شد، می تواند ملت را فرا خواند تا خود، این مرکز قدرت را از بین ببرد و به همین خاطر دیگر نیازی به نیروهای امنیتی و پلیس مخفی و... الی آخر ندارد. اگر انقلاب ما پیروز شود، دنیا خواهد دید که ما مانند تجربه حضرت پیامبر توانسته ایم از صحرا جامعه نوینی بسازیم که الگوی قابل پیروی در تمامی جهان بوده باشد، و بر اساس این تجربه می توانیم روابط دوستانه راستینی را با دیگر ملت ها برقرار کنیم.

س: نظر شما نسبت به ایده اروپای مستقل چیست؟

ج: من همیشه این ایده را تأیید کرده ام، و اگر ما با موانع داخلی مواجه نبودیم و کشورهای اروپای غربی نیز با موانع داخلی خود مواجه نبودند، می توانستیم به اتفاق هم، سیاست استقلال کامل را به مورد اجرا بگذاریم؛ ولی همان طورکه رژیم شاه نمی توانست از سلطه ایالات متحده امریکا آزاد شود، اروپای امروز نیز نمی تواند آزاد باشد. اگر اروپا عملاً بخواهد مستقل باشد، باید مانند ما عمل کند؛ یعنی لازم است که اروپا خود را از گروه هایی که بر آن تسلط داشته و وابسته به امریکا هستند، آزاد سازد. من علائم تمایل اروپا به استقلال را می بینم؛ ولی اگر قرار باشد امریکا برود، نباید شوروی به جایش بیاید. انقلاب ما امریکا را از ایران بیرون راند و انقلاب دیگری را در افغانستان وجود آورد که روس ها را ناگزیر از دخالت مستقیم در آن نمود. وضع افغانستان پیش از اوج گیری انقلاب ما آرام بود و رژیم آن، دوست نزدیک مسکو [بود] و با مشکلات جدی مواجه نبود. همچنین، مشکلاتی را برای اتحاد جماهیر شوروی در داخل خاک خود، یعنی در میان مسلمانانی که پیرو دین و فرهنگ ما هستند به وجود آوردیم. پس اروپا می تواند آزاد شود بدون آن که در دام شوروی بیفتد. و نباید ملل اروپایی ترسی به خود راه بدهند؛ بلکه باید حرکت کنند و برای خود، رهبری های مستقل از وابستگی به دو ابرقدرت، برگزینند. و از این طریق، اروپا دیگر قدرت سلطه گری نخواهد بود؛ بلکه مبدل به قدرت اقتصادی و صنعتی و فرهنگی خواهد شد که می تواند با همکاری کشورهای دیگر مانند کشور ما، افق های جدیدی را در برابر جهان بگشاید که رهنمود نظامی دیگر که جدا از نظام کنونی جهان خواهد بود، می باشد.

س: دخالت شوروی در افغانستان را چگونه می بینید؟

ج: ما نمی توانستیم در برابر این تجاوز، دست روی دست بگذاریم؛ چون به طوری که در نقشه منطقه ملاحظه می کنید، اگر ارتش سرخ در مرز پاکستان مستقر شود، هدف بعدی ایران خواهد بود. از سوی دیگر، ما نمی توانیم در استقلال زندگی کنیم، در حالی که در نزدیکی ما ملت دیگری قرار دارد که در

برابر تجاوز یک ابرقدرت خرد می شود. درست است که امریکاییان ما را تهدید می کنند، اما بالاخره گرگ ما روس ها می باشند؛ چون در این جا هستند. اگر روس ها بخواهند برای ما ناراحتی های داخلی به وجود بیاورند و مانع از اتخاذ یک سیاست فعال از جانب ما در مورد افغانستان شوند، این کار برای ما غیرمنتظره نخواهد بود؛ ولی باید روس ها بدانند که فعالیت ما در اسلحه ای که می توانیم بدهیم نبوده، بلکه در نفس خود فعالیت است؛ یعنی ما می توانیم فضای روانی پایداری را به وجود بیاوریم که ارتش شوروی قادر به شکست آن نخواهد بود.

س: در مورد حضور نظامی امریکا در خلیج و دریای عمان چه می گویید؟

ج: اگر به تاریخ معاصر ایران و افغانستان نگاه کنیم، خواهیم دید که دو ابرقدرت همیشه درباره سرنوشت این دو کشور با هم توافق داشته اند. گویی میان آنها توافق ضمنی وجود دارد تا نگذارند ملّتین ایران و افغانستان، خود، سرنوشت خویش را تعیین کنند ... از این رو وقتی که اتحاد جماهیر شوروی در افغانستان دخالت می کند، ایالات متحده امریکا نیز به نوبه خود در خلیج دخالت می کند، و یکی از هدف های مهم ما این است که مانع از این توافق جهانی درباره سرنوشت منطقه خودمان شویم.

س: آیا به نظر شما خطر دو ابرقدرت برابر است یا خطر یکی بیش از دیگری است؟

ج: چون ما به ایالات متحده امریکا مربوط هستیم، لذا خطر آن بیش تر قابل لمس است؛ ولی نمی توانیم بگوییم اتحاد جماهیر شوروی خطری برای ما ندارد؛ زیرا در مرزهای ما قرار دارد.

س: ایران به حرکت مقاومت اسلامی افغانستان چگونه کمک می رساند؟

ج: نخست، وجود انقلاب ما در حد خود برای ملت افغانستان پشتوانه بزرگی به شمار می رود. این ملت می بیند که ما علی رغم همه سختی ها، پیروز شدیم و این خود، امید افغان ها را به پیروزی تقویت می کند. علاوه بر این، بسیاری از پناهندگان افغانی به ایران و پاکستان می آیند و ما در حد امکان به آنان کمک مادی می کنیم.

س: آیا به مقاومت افغانستان کمک تسلیحاتی و نظامی هم می کنید؟

ج: آنان از ما اسلحه نخواسته اند و ترجیح می دهند کمک های پزشکی و مادی و نظیر آنها دریافت دارند و هر وقت اسلحه بخواهند فوراً به درخواست آنان پاسخ خواهیم گفت.

س: اگر مجلس شورای ملی ایران سیاستی در جهت مخالف سیاست شما برگزید، شما چه خواهید کرد؟

ج: برای مقابله با وضع [کنونی] در ایران و حل مشکلات اقتصادی، یا بهتر بگویم فلج اقتصادی، و دشواری های سیاسی که در سر راه زندگی عادی ما قرار دارد، طرح هایی کلی پیش بینی شده است که ترکیب سیاسی مجلس منتخب آینده، نمی تواند تغییری در آنها بدهد، ما باید اقتصادمان را به حرکت در آوریم و بر بیکاری فائق آییم، و برای رسیدن به این منظور، راه های بسیاری وجود ندارد؛ چون بیماری به قدری شدید است که احتیاج به عمل جراحی دارد. در برابر چنین وضع دشواری، مجلس منتخب دو راه دارد: یا این که اوضاع را درک کرده و مأموریت دولت را آسان کند، یا این که اوضاع را احتمالاً به علت کشمکش میان قدرت های داخلی آن، درک نمی کند؛ در این صورت به طور مستقیم به ملت روی می آوریم تا خود، تصمیم بگیرد. ولی معتقدم اگر امور بر وفق مراد جریان یابد، این مجلس موانعی را به وجود نخواهد آورد. دشواری ما در حال حاضر این است که مراکز تصمیم گیری بسیاری را که در این جا و آن جا وجود دارند، از بین ببریم؛ چون تنها با از بین بردن این مراکز تصمیم گیری است که دستگاه دولتی می تواند شروع به کار کند. انتخابات مجلس شورای ملی به محو این مراکز تصمیم گیری کمک کرده و راه را برای تمرکز وظایف و مسئولیت ها و رشته های کار باز می کند.

س: درباره مسئله گروگان ها چه؟ و اگر مجلس شورای ملی موانعی را در برابر حل این مسئله به وجود آورد، چه خواهد شد؟

ج: معتقدم که مسئله گروگان ها یک نقطه اساسی و یا حتی یک نقطه نیرومندی برای ما به شمار نمی رود؛ بلکه نقطه ضعفی در نقاط استراتژی سیاست ما است. چرا نقطه ضعف است؟ ما همین الآن درباره

ص: ۱۱۱

امکان اتخاذ یک سیاست مستقل با همکاری اروپا صحبت کردیم، مبنی بر این که ما می توانیم نیرومند باشیم و می توانیم سیمای جهان را تغییر بدهیم؛ اما مسئله گروگان ها فضای روانی به سود دو ابرقدرت و به ضرر ایده رهایی از سلطه آنان به وجود آورده است؛ به طور مثال برای یک فرد اروپایی که تحت تأثیر رسانه های گروهی است، مسئله گروگان های سفارت امریکا کل قضیه را تشکیل می دهد. اگر مجلس آینده این حقیقت را درک نکند و تصمیم به محاکمه آنان بگیرد، من نمی دانم چه کاری را امکان دارد بعداً در مورد آنان بکند؛... آیا آنان را با تأکید بر این که برخی از آنان جاسوس هستند محاکمه خواهد کرد؟ همگی ما می دانیم در تمامی کشورهای دنیا جاسوسانی وجود دارند؛ پس به نظر من این مسئله بیش از حد لازم بزرگ شده؛ چون دارای محتوای مهمی نیست. ما باید قدری شجاعت داشته باشیم و حقیقت را به ملت بگوییم و یقیناً ملت درک می کند؛ چون این ملت بر ضد منافع خود هیچ تصمیمی را نمی گیرد.

س: دانشجویان مسلمانی که در سفارت حضور دارند، چه کسانی هستند؛ شما درباره آنان گفته بودید که تحت تأثیر حزب توده قرار گرفته اند. برخی دیگر می گویند از طرفداران خمینی هستند؟

ج: من نگفته ام این دانشجویان قبلاً ـ یا در حال حاضر تحت تأثیر حزب توده قرار گرفته اند. چنین چیزی را روزنامه لوموند منتشر کرد. من میان آنچه در داخل سفارت و در خارج آن می گذرد تفاوت قائلم. در خارج سفارت، گروه های سیاسی وجود دارند که از این مسئله بهره برداری می کنند: حزب توده با روش خود، احزاب چپی دیگر با روش های خود، و از میان خود ما نیز هستند کسانی که از این مسئله استفاده می کنند. در میان دانشجویان، برخی عناصر هستند که برای احزاب و گروه های به خصوصی کار می کنند؛ یعنی همه دانشجویان پاک نیستند و در میان آنان عناصر طفیلی وجود دارد که نمی دانم برای چه کسانی کار می کنند. آنان مرا ناراحت کرده اند؛ بلکه شورای انقلاب را ناراحت کرده اند. شورای انقلاب با آمدن کمیسیون تحقیق [بین المللی] و برنامه های آن موافقت کرده بود؛ ولی این شورا ضعیف است و همه از ضعف آن با خبرند؛ زیرا با اندک فشاری تغییر عقیده می دهد، و این تغییر عقیده مشکلاتی را به وجود آورده است.

س: شما برای از بین بردن مراکز متعدد تصمیم گیری، که کثرت آنها بر زندگی سیاسی ایران اثرات منفی گذاشته است، چند بار وعده داده اید؛ آیا برای از بین بردن این مراکز و از جمله سپاه پاسداران و کمیته های انقلابی، برای خود ضرب الاجلی در نظر گرفته اید؟

ج: من از مدتی پیش برنامه خود در این باره را به مورد اجرا گذاشته ام. گام نخست، ایجاد افکار عمومی است که قادر به حرکت، به هنگام ضرورت بوده باشد، و معتقدم که ما این گام را برداشته ایم؛ زیرا ملت در هر لحظه، آماده حرکت است و در روزهای آینده در این زمینه تصمیمات مهمی گرفته خواهد شد. در حال حاضر به عنوان فرمانده کل نیروهای مسلح، سعی در بازسازی ارتش و پلیس دارم و این بازسازی موجب انحلال بسیاری از مراکز تصمیم گیری که شرایط و اوضاع و احوال، آنها را به وجود آورده است، خواهد شد؛ به ویژه سازمان های نظامی و شبه نظامی. ما تمامی مراکز تصمیم گیری و نیروهای باقی مانده را با دخالت مستقیم یا غیرمستقیم ملت منحل خواهیم کرد.

س: آیا امام خمینی شما را در این حرکت تأیید می کند؟

ج: بله

س: ولی امام ظاهراً چیزی را تقریر نمی کند؛ چون به ندرت سخن می گویند و اگر هم سخن می گویند چیزی را به وضوح نمی گویند.

ج: معتقدم امام در آینده نزدیک همه چیز را تقریر خواهند کرد.

س: کمیسیون تحقیق بین المللی چه موقع می تواند به ایران باز گردد؟

ج: بدیهی است که هر وقت بخواهد می تواند باز گردد.

س: وقتی که شما وزیر امور خارجه بودید، ایران به خاطر عدم شرکت در جلسات سازمان ملل متحد و عدم رساندن صدای خود به گوش

جهانیـان، فرصت سیاسـی بزرگی را از دست داد، و مبادرت کمیسـیون تحقیق به ترک ایران فرصت دیگری بود که از دست رفت. مسـئول این امر کیست؟

ص: ۱۱۲

ج: من تقریباً یقین داشتم که اگر به سازمان ملل متحد می رفتم یا کمیسیون تحقیق مأموریتش را به پایان می رساند، می توانستیم شاه را برگردانیم؛ ولی در هر بار و در لحظه سرنوشت ساز، اتفاقی می افتاد که تمامی تلاش های ما را به هدر می داد. و متأسفانه مسئولان آن، در همه جا هستند؛ چون مرکز تصمیم گیری واحدی وجود ندارد، بلکه مراکز بسیاری هستند. و وقتی که مسئولیت ها به این شکل تداخل پیدا می کند، دیگر دشوار است که بگوییم چه کسی مسئول می باشد.

س: به روابط خود با جهان عرب چگونه می نگرید؟

ج: در حال حاضر روابطی که با دولت های عربی داریم خوب نیست و این مطلب روشنی است؛ زیرا ما این دولت ها را مستقل نمی دانیم و بالاخره نمی خواهیم با آنها همکاری کنیم.

س: آیا به آن معنا نیست که شما اصولاً نمی خواهید روابط خوبی را با دولت های عربی برقرار سازید؟

ج: مشکل این نیست که ما می خواهیم یا نمی خواهیم، مشکل این است که آنان نمی خواهند؛ چون تصور می کنند ما بیمار خطرناکی هستیم که اگر درها را به روی ما باز بگذارند، این مرض به همه سرایت خواهد کرد.

س: اگر دولت های عربی، خود دست به ابتکار در برابر شما بزنند، آیا شما برای همکاری آنها آماده خواهید شد؟

ج: نمی توانم آمادگی برای همکاری با آنها را مورد تأیید قرار بدهم.

س: به طوری که اعلام کرده اید، یکی از انتقادات اساسی شما بر رژیم های عربی این است که این رژیم ها منتخب ملت های خود نبوده، بلکه متشکل از خاندان ها و گروه های حاکمی هستند که بدون نظر خواهی مردم به قدرت رسیده اند. آیا از نظر اصول امکان دارد با چنین رژیم هایی همکاری کنید؟

ج: من نمی توانم آن را مورد تأکید قرار دهم؛ زیرا ما یک اصل اساسی داریم و آن حق تعیین سرنوشت است که برای ما یک اصل استراتژیکی به شمار می رود. ما می توانیم به ملت ها کمک کنیم؛ البته نه کمک نظامی و مالی، بلکه به این طریق که به آنها نظامی را که می سازیم نشان دهیم تا با پیروی از آن بتوانند آزاد شوند و از دخالت دیگران در امور خود جلوگیری کنند.

س: اگر یک جنبش خلقی اسلامی در یک کشور عربی از شما کمک خواست، آیا تصمیم شما در این مورد، با توجه به شرایط جهانی و با توجه به روابط خود با آن کشور عربی مربوطه اتخاذ خواهد شد، یا این که شما نسبت به این مسئله دیدگاه اصولی دارید؟

ج: نه، نه، ما دیدگاه اصولی داریم و به طور قطع به چنین جنبشی کمک خواهیم نمود.

س: معروف است که شما اقدامات و کارهای شاه را رد می کنید. شاه سه جزیره خلیج یعنی تنب کوچک و تنب بزرگ و ابوموسی را اشغال کرده است؛ چرا این جزایر را تخلیه نمی کنید؟

ج: تخلیه؟ که چه کسی وارد آنها شود؟ این جزایر متعلق به چه کسی بود؟ متعلق به کسی نبود، من دیدگاه خودمان را برای شما از روی نقشه شرح می دهم. در جنوب، ابوظبی، قطر، عمان، دبی، کویت، عربستان سعودی قرار دارد؛ از نظر ما این کشورها وابسته به ایالات متحده امریکا بوده و مستقل نمی باشند. در آن طرف خلیج، تنگه هرمز قرار دارد که از آن نفتکش ها می گذرند. آنان از انقلاب ما بیمناکند و اگر ما به آنان اجازه بدهیم این جزایر را به دست آورند، مآلاً بر این تنگه تسلط خواهند یافت؛ یعنی ایالات متحده امریکا دست روی این تنگه خواهد انداخت. آیا امکان دارد ما این هدیه را به ایالات متحده امریکا بدهیم؟ اگر همه کشورهای پیرامون خلیج، مستقل بودند، در آن صورت این مسئله مطرح نمی شد؛ زیرا میان همسایگان یک چنین مشکلاتی درباره جزایر کوچک و کم مساحت مطرح نمی شود و در آن صورت ما این جزایر را به آنان پس

می دادیم.

س: پس در نظر ندارید این جزایر را پس بدهید؟

ج: خیر، ابداً، بلکه برعکس می خواهیم خلیج فارس را از حضور امریکا و هرچه به ایالات متحده امریکا وابسته است، پاکسازی کنیم.

ص: ۱۱۳

س: پس، پیش از حصول جنبش اسلامی در جهان عرب، روابط تهران با پایتخت های عربی بهبود نخواهد یافت؟

ج: حتی اگر رژیم های غیراسلامی ولی خلقی و دمکراتیک برقرار شود و این نیز غیرممکن است؛ زیرا امکان ندارد در یک کشور اسلامی، رژیمی خلقی برقرار شود که اسلامی نباشد؛ زیرا اسلام، خود، ایدئولوژی و راهی برای آزادی انسان سرکوب شده است. امکان ندارد یک جنبش خلقی غیراسلامی در جهان عرب و یا در یکی از کشورهای اسلامی جهان وجود داشته باشد. من نمی توانم چنین جنبشی را درک و یا تصور کنم.

س: گویا مسئله ناپدید شدن امام موسی صدر، مانع بهبود روابط ایران و لیبی می شود. آیا نشانه هایی در دست دارید که حاکی از زنده ماندن امام صدر باشد؟

ج: نه، نشانه های عینی که بر زنده بودن امام صدر تأکید داشته باشد، در دست نداریم. ... علی رغم این که یک سال و نیم از ربودن امام می گذرد، ما تلاش بسیاری کردیم تا اثری از او به دست آوریم؛ ولی چیزی نیافتیم.

س: دید شما نسبت به شیعیان لبنان چیست؟

ج: شیعیان لبنان از محروم ترین محرومانند. شیعیان لبنان باید در ایجاد یک توازن منفی تلاش کنند؛ یعنی تلاش در راه این که جز به نیروی خود، بر دیگران تکیه نکنند؛ چون ضعف این طایفه، مایه قدرت دیگران خواهد شد. بر شیعیان لبنان که بیش از همه از جنگ با اسرائیل رنج و محنت کشیده اند، لازم است که در جست و جوی ذات خود و نیروی ابتکار عمل خود بوده و این نیرو را به کار گیرند، و در غیر این صورت، همچنان بیش از همه در محرومیت بوده و قربانی همیشگی خواهند بود؛ زیرا در سیاست، آن که ضعیف تر است بها را می پردازد. از آغاز، نظر من این بود که شیعیان باید مسلح شوند و وقتی که در اواخر دهه شصت با امام موسی صدر در پاریس ملاقات کردم، این نظر خود را به اطلاع ایشان رساندم.

س: آیا معتقد هستید جست و جوی شیعیان درباره هویتشان، با وحدت لبنان و حضور فرقه های دیگر در آن سرزمین منافات دارد؟

ج: باید نخست نیازهای لبنان را مشخص کنیم. لبنان در برابر هر بیگانه ای، از اسرائیل گرفته تا سوریه و هر کشور دیگری، باید آزاد و نیرومند باشد. شیعیان آن جا می توانند نقش پیشقراول را در این زمینه بازی کنند و باید چنین نقشی را ایفا نمایند. محرومیت شیعیان از این جا ناشی می شود که هنوز این نقش را بازی نکرده اند و اگر هم در آینده آن را بازی نکنند، حضور آنان در آن جا قابل توجیه نخواهد بود؛ زیرا شیعه یعنی پیشقراول. این نقش با وحدت لبنان و وجود فرقه های دیگر در سرزمین آن، منافات ندارد؛ بلکه برعکس... ما شیعیان ایران نقش پیشقراول را بازی کردیم که فرقه های دیگر نیز با آن توافق داشتند، و باید شیعیان همین نقش را در لبنان داشته باشند؛ یعنی هویت استقلال طلبی و عدم وابستگی را ارائه دهند و این نقش مورد موافقت کلیه فرقه های لبنان قرار خواهد گرفت یا حداقل مورد موافقت محرومان دیگر فرقه ها خواهد بود.

س: آیا برنامه ای برای دیدار از کشورهای عربی دارید؟

ج: حالا، نه.

س: اگر همین امروز بخواهید به جهان عرب سفر کنید، برای دیدارتان چه کشوری را بر دیگر کشورها ترجیح می دهید؟

ج: [پس از سکوت] کشوری که اکنون تا حدودی به ما نزدیک است، الجزایر می باشد، و اگر مسئله امام موسی صدر نبود، لیبی؛ هر چند در همه چیز با آن توافق نداریم و نیز جنبش های خلقی در داخل جهان عرب وجود دارند که آرزو می کنم فرصت دیدار آنها برایم فراهم شود.

س: آیا اگر با شاذلی بن جدید رئیس جمهور الجزایر ملاقات کنید، در نظر دارید مسئله ۱۵ سال بدون

محاکمه در زندان بودن "بن بلا" را با او درمیان بگذارید یا این که این مسئله از نظر شما یک امر داخلی الجزایر به شمار می رود؟

ج: مسئله بن بلا یک امر داخلی الجزایر به شمار می رود؛ ولی مردانی که نقش بزرگی در انقلابات بازی کرده اند، مسئله جهانی می شوند. من بن بلا را خیلی دوست داشتم و وقتی هنوز دانشجو بودم، برای من سمبلی به شمار می رفت و عکس او را در اطاقم آویزان کرده بودم. روزی که شنیدم او را زندانی کرده اند، احساس کردم آسمان انقلاب الجزایر تیره و تار شده است. با گذشت زمان، غیبت او برای من عادی شده است؛ ولی هنوز برای او احترام قائلم. اگر روزی با پرزیدنت شاذلی ملاقات کردم، به او خواهم گفت که انقلاب نباید یکی از بنیان گذاران خود را زندانی کند. اگر فرصتی پیش آمد، نظرم را به پرزیدنت شاذلی خواهم گفت؛ چرا که نه؟ من که در رؤیای جهانی هستم که در آن، زندانی نباشد.

س: آیا سخن دیگری خطاب به ملت عرب دارید؟

ج: می خواهم به ملل عرب بگویم اگر پان عربیسم نخستین هدف بود، پیامبر اکرم(ص)، اسلام را نمی آورد. ملل عرب در گذشته متحد نشده اند و هیچ گاه نیز بر اساس ملیت و قومیت وارداتی غرب، متحد نخواهند شد؛ ملیت و قومیتی که رژیم های نظامی برای ادامه وجود خود، آن را بهانه قرار می دهند. هویت ملل عرب یک هویت فرهنگی است و لذا باید وحدت خود را در این فرهنگ جست وجو کنند. تکیه گاه این فرهنگ اسلام است و ملل عرب، با اسلام، می توانند نه تنها وحدت خود را برقرار کرده و اسرائیل را از بین ببرند، بلکه قادرند با دیگر ملل اسلامی متحد شوند و این آغاز راهی به سوی رستاخیز انسانیت جدید است.(۱)

ص: ۱۱۵

۱- مأخذ ۲۲.

روزشمار جنگ یکشنبه ۳ فروردین ۱۳۵۹۶ جمادی الاولی ۱۴۰۰ ۲۳ مارس ۱۹۸۰

۲۳

سحرگاه امروز، یک مأمور سیاسی ایران به نام "پارسی"، برای تسلیم درخواست استرداد شاه وارد پاناما شد. این اقدام، طبق قرار،(۱) خود به خود می بایست به بازداشت شاه منجر شود، ولی سرویس اداری تعطیل بود(۲) و تعطیلی یکشنبه بهانه ای برای جریان نیافتن اقدامات اداری مربوط به این امر شد.

در ساعت ۱۳:۳۰، از رادیو کلن چند خبر زیر پخش شد که از ابهامات ماجرا حکایت می کرد:

– دو حقوقدان ایرانی وارد پاناما شدند تا طی مذاکراتشان، خواست دولت ایران مبنی بر تحویل دادن شاه مخلوع به مقامات ایران را مورد تأکید قرار دهند.

– یک فرستنده تلویزیونی در ایالات متحده امریکا گزارش می دهد که شاه سابق، قبل از این که مسئله تحویل دادن وی به ایران، وارد مراحل حساسی شود، قصد دارد خاک پاناما را ترک کند و در مصر اقامت گزیند. دفتر رئیس جمهوری مصر اعلام داشت مسئله سفر شاه سابق به کشور مصر، مطرح نشده است و چنین برنامه ای وجود ندارد.

– صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران اظهار داشت در صورتی که ایالات متحده امریکا مانع شود که پاناما، شاه مخلوع را به مراجع کشور ایران تحویل دهد، زمان آزاد کردن گروگان های امریکایی در تهران نیز به تعویق خواهد افتاد(۳)

در حالی که این اخبار از رادیو کلن پخش شد، نیم ساعت بعد، «در ساعت ۲ بعد از ظهر، شاه و همراهانش به وسیله یک هواپیمای دی.سی. پاناما را به مقصد مصر ترک کردند.»(۴)به این ترتیب، اقامت صد روزه شاه در پاناما پایان یافت و اعلام شد که در مقصد بعدی یعنی قاهره (نه امریکا)، دومین عمل جراحی روی وی انجام خواهد شد(۵)

در این حال، امیدواری ها به حل مسئله گروگان ها کم رنگ تر شد و دور تازه ای از تصمیم گیری ها و اقدامات امریکا بر ضد ایران، آغاز گردید. این دور تازه، روز گذشته در

۱– یادآوری می شود که امریکایی ها با بازداشت شاه حتی به شکل ظاهری و با شرط عدم تسلیم وی به ایران هم موافقت نکرده بودند؛ اما دولت پاناما، "چراغ سبز کم رنگی" درباره امکان این قضیه نشان داده بود.

۲– خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳، ۴/۱/۱۳۵۹، ص ۸ بخش فارسی رادیو کلن، ۳/۱/۱۳۵۹.

۳– خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳، ۴/۱/۱۳۵۹، ص ۸ بخش فارسی رادیو کلن، ۳/۱/۱۳۵۹.

۴– مأخذ ۱، ص ۳۳۷.

۵– مأخذ ۱، ص ۲۴.

جلسه طولانی شورای امنیت ملی امریکا - قبل از این که عزیمت شاه از پاناما عملی شود - طراحی، و راجع به آن تصمیم گیری شده است. در واقع رفتن شاه از پاناما، بعد از حضور چند روزه هامیلتون جردن مشاور و فرستاده ویژه کارتر در پاناما، خود بخشی از این مجموعه تصمیم گیری شورای امنیت ملی امریکا می باشد.(۱)

۲۴

در کنار اقدامات آشکار و پنهان مقام های دولت کارتر برای حل مسئله گروگان ها، برخی نارضایتی ها و بی تابی ها در زمینه تداوم گروگان گیری ابراز می شود. این بی تابی ها را بیش تر، رقبای سیاسی کارتر ابراز می کنند. در این میان سناتور رابرت برد رهبر اکثریت در سنای امریکا اظهار داشت که با ادامه قضیه گروگان گیری، صبر و حوصله امریکایی ها کم تر شده است؛ ولی تأیید کرد که اقدامات سخت تر، نتیجه ای ندارد و تنها افراطیون و احساسات ضد امریکایی را در ایران تقویت خواهد کرد(۲)

همچنین جرج بوش، یکی از کاندیداهای جمهوری خواه - که در ایالات کنتیکت در مجاورت نیویورک سرگرم فعالیت انتخاباتی است - از سیاست کارتر در مورد ایران انتقاد کرد و خواستار اقدامات جدی تری برای حل مسئله گروگان ها شد. بوش پیشنهاد کرد که روابط دیپلماتیک با ایران قطع شود و تحریم اقتصادی در مورد ایران برقرار گردد(۳)

از سوی دیگر به گزارش یونایتدپرس، دیوید پاسیج سخنگوی وزارت خارجه امریکا گفت که به رغم بن بست مسئله گروگان ها، امریکا قصد ندارد روابط خود را با ایران قطع کند. یونایتدپرس می افزاید: «پس از انتشار گزارش هایی دایر بر این که چند دولت اروپایی، تهدید به قطع روابط دیپلماتیک با ایران را به عنوان یک راه احتمالی برای فشار به منظور آزادی گروگان ها دیده اند، پاسیج اظهار داشت: واشنگتن یک چنین اقدامی را رد کرده است؛ زیرا ما در وضع موجود همچنان هدف هایی را دنبال می کنیم.»(۴)

در همین حال، رادیو مسکو خبر داد: «والتر ماندیل معاون ریاست جمهوری امریکا، ضمن بیانات خود که از تلویزیون سی.بی.اس. پخش گردید، گفته است ایالات متحده امریکا اقدامات مختلف احتمالی علیه ایران را بررسی می کند.» این

۱- ضمیمه دارد: ضمیمه گزارش شماره ۲۳: یادداشت های سایروس ونس وزیر خارجه وقت امریکا درباره حضور شاه در پاناما و ترک آن. ص۱۲۹

۲- مأخذ ۲، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو امریکا، ساعت ۶:۳۰، ۳/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۲، ص ۱۲، بخش فارسی رادیو امریکا، ساعت ۶:۳۰، ۳/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۲، ص ۴ و ۵، بن - یونایتدپرس، ۳/۱/۱۳۵۹.

رادیو افزود: «بازرگـانی دو کشور عملاًـ قطع گردیـده و سپرده های نقـدی ایران در بانک های امریکا بلوکه شـده است. اقـدام های دیگری هم به عمل می آید تا ایرانی ها مجبور به عقب نشـینی شوند. به گفته روزنامه واشنگتن پست، پس از بازداشت گروگان های امریکایی، بمباران شهرها و محاصره ایران و مین گذاری خلیج فارس مورد بررسی قرار گرفت.»(۱)

۲۵

امروز خبرگزاری یونایتـدپرس، بخشـی از اظهـارات یکی از مسئولان ایرانی را دربـاره سـرنوشت گروگـان هـای امریکـایی در تهران، به نحو ذیل گزارش کرد: «صـادق طباطبـایی در مصـاحبه ای بـا خبرنگـار نشـریه "نیوزو هرزایتونـگ" گفت: درباره گروگان ها پارلمان ایران تصـمیم خواهد گرفت. تـا حـدود سه هفته دیگر، مجلس آغاز به کار خواهـد کرد و من اطمینان دارم که این نخستین وظیفه آن خواهـد بود. همکار ابوالحسن بنی صـدر رئیس جمهور، گفت: بنابراین پیش بینی می شود تصـمیم مـذکور، چهار الی پنج هفته دیگر اتخاذ گردد. طباطبایی گفت او نمی تواند پیش بینی نمایـد که آیـا پارلمـان - که انتظـار می رود حزب جمهوری اسـلامی به رهبری روحانیـان، در آن تفوق داشـته باشـد - گروگان ها را آزاد یا محاکمه و یا وادار به امضای یک اعترافنامه خواهـد نمود؛(۲) که بسـتگی به اوضاع محلی و سـیاست دولت امریکا دارد. وی گفت: مقامات ایرانی چـاره ای جز قبول گروگـان گیری چهـارم نوامبر گذشـته نداشـتند؛ ولی گفت ما نمی توانستیم بـدون به مخاطره انـداختن جان گروگان ها به زور متوسل شویم.

طباطبـایی گفـت: او می دانـد کـه سیاست ایران به دنبـال سـرنگون کردن شـاه، غربی هـا را اغلب گیـج کرده است. او گفت که بـا این حـال، این سردرگمی از این واقعیت ناشـی گردید که رژیم جدید وادار شده بود که از همان ابتدا، با برداشت های اشتباه آمیز غرب درباره ایران مبارزه کند. وی اظهار داشت: من اعتراف می کنم که طی سال گذشته به سختی می شد یک سیاست روشن از طرف ایران را مشاهده کرد؛ کشوری که از آن فقط صـدای شاه شـنیده می شـد. او اتهامات دولت ایران را مبنی بر این که سـفارت امریکا یک مرکز جاسوسـی بوده است، مورد تأکید قرار داد و مدعی شد که کارکنان سفارت، اقدام به جعل گذرنامه کرده و به شورشیان در طرح طغیان علیه دولت کمک نموده اند.»(۳)

یادآوری می شود که خبرگزاری رویتر نیز در ۲۱ مارس (۱/۱/۵۹) گزارش داده بود: «صادق

۱- مأخذ ۲، ص ۷، بخش فارسی رادیو مسکو، ساعت ۱۴:۳۰، ۳/۱/۱۳۵۹.

۲- یـادآوری می شود به دلیـل تعطیـل فراگیر نوروز، این مصـاحبه در مطبوعات داخلی انعکاس نیافت و خبرگزاری پارس در دو خبر جـداگانه، از یونایتدپرس و رویتر آن را نقل کرد. تفاوت هایی در گزارش دو منبع یاد شده، چه در محتوی و چه در تاریخ ذکر شده برای مصاحبه، مشاهده می شود. همچنین تغییر مختصری نیز در نام نشریه آلمانی وجود دارد؛ بنابراین هم می تواند دو مصاحبه وجود داشته باشد هم یک مصاحبه؛ اما احتمال دوم قوی تر است. در هر حال، با توجه به وجود تفاوت در نکاتی که بعضاً می توانـد تفاوت برداشت هر خبرگزاری از سـخنانی واحد باشد در این جا، از هر دو منبع این مطلب نقل شده است.

۳- مأخذ ۲، ص ۴ و ۵، بن - یونایتدپرس، ۳/۱/۱۳۵۹.

طباطبایی یکی از مقامات رسمی ایران، طی مصاحبه ای با نشریه آلمانی "نیوزاین زی تونگ" اظهار داشت در مورد آزادی گروگان های امریکایی پارلمان ایران تصمیم خواهد گرفت و ظرف دو یا سه هفته دیگر، پارلمان ایران کار خود را شروع خواهد کرد. طباطبایی اضافه کرد نخستین موضوع مورد بحث در پارلمان ایران، مسئله گروگان های امریکایی خواهد بود. بنابراین کارکنان سفارت امریکا در تهران ممکن است ظرف چهار یا پنج هفته دیگر آزاد شوند. طباطبایی اشغال سفارت امریکا در تهران را که توسط دانشجویان صورت گرفت، محکوم کرد و گفت این شیوه پیشبرد مبارزه ضدامپریالیستی نیست. در پاسخ به این سؤال که آیا این اقدام نشان دهنده عدم احترام ایران به حقوق بین المللی نیست، طباطبایی پاسخ داد: خیر! ایران به حقوق بین المللی احترام می گذارد. باید درک کنید که اشغال سفارت امریکا در تهران توسط مقامات مسئول ایرانی صورت نگرفته است. طباطبایی گفت دولت ایران راه دیگری جز تأیید آن نداشت. طباطبایی اضافه کرد چه کار دیگری از دست ما ساخته بود؛ ۵۰ گروگان امریکایی در دست دانشجویان هستند. طباطبایی گفت: حتی اگر این اقدام را محکوم می ساختیم، نمی توانستیم از نیروی زور استفاده کنیم؛ بدون به خطر انداختن جان گروگان ها، نمی شود دست به مداخله نظامی زد.

از طباطبایی در مورد نظر شخصی وی سؤال شد. وی گفت: اگر کسی در انزوا اظهار نظر کند، طبیعتاً باید این اقدام را محکوم سازد. دکتر طباطبایی گفت: اشغال سفارت امریکا از نقطه نظر سیاسی برای مبارزه ضدامپریالیستی مفید نبوده است. وی گفت: باید از لحاظ سیاسی، اقتصادی و فرهنگی با امپریالیزم مبارزه کرد؛ در غیر این صورت چیزی به دست نخواهیم آورد. طباطبایی در جای دیگری از سخنان خود گفت از نقطه نظر دیگر نیز می توان به مسئله نگاه کرد؛ زیرا سفارت امریکا مرکز جاسوسی بوده است و ایالات متحده برای ۳۵ سال از شاه حمایت کرده است و اکنون از استرداد وی خودداری می کند.»(۱)

۲۶

در بازتاب ماجرای گروگان گیری و چگونگی تداوم آن، سیاست تبلیغات رسانه ای بلوک شرق در مخالفت شدید با امریکا و حمایت موضعی از ایران، با جهت گیری های خاص خود، تنظیم شده است. گفتارهای امروز رادیو آلبانی و رادیو مسکو دو نمونه شایان ذکر است.

امروز در رادیو آلبانی، تحت عنوان "تهدیدهای امپریالیسم امریکا خلق های ایران را به زانو در نخواهد آورد" تفسیری پخش شد(۲) که در آن امریکا به خاطر شانتاژ نظامی برضد خلق ایران، سرزنش و محکوم شده است. این تفسیر، اهداف امریکا را از این تهدیدات و اقدامات برضد ایران، عبارت می داند از: چپاول دوباره نفت ایران و کسب پایگاه نو استعماری از دست رفته، مقابله با اوج گیری موج ضد امریکایی در حوزه خلیج و ... . مفسّر رادیو آلبانی اشتباه

ص: ۱۱۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲، ۳/۱/۱۳۵۹، ص ۱، بن - خبرگزاری رویتر.

۲- ضمیمه دارد؛ ضمیمهاول گزارش۲۶: متن گفتار امروز رادیوآلبانی به زبان فارسی درباره تهدیدهای امریکا علیه ایران. ص ۱۳۰

امریکا را در ندیـدن سرسـختی خلق ایران یادآوری می کند و ضـمن اشاره به مبارزات وسیع ضد امریکایی ایرانیان، پیروزی را در این مبارزه برای ایران پیش بینی می کند. این تفسیر همچنین، مطابق موضع دولت آلبانی، سازش امپریالیست های امریکایی با سوسیال امپریالیست شوروی و چین را خاطرنشان و انقلاب ایران را به هوشیاری در برابر آن توصیه کرده است.(۱)

رادیو مسکو نیز امروز در گزارشی تفسیری، وضعیت نهایی بین امریکا و ایران را بررسی کرد. در این گزارش، درباره حمایت اتحاد شوروی از ایران در مقابل تهدیدات احتمالی امریکا، تصریح و تأکید شده است. در این گزارش تفسیری آمده است: «هیستری ضدّ ایرانی، در ایالات متحده امریکا همچنان ادامه دارد. این اواخر، کرمستون معاون رهبر اکثریت دمکرات ها در سنای امریکا، خواست روابط با ایران بی درنگ قطع شود و این کشور، مورد قرنطینه استبدادی و دیپلماتیک در مقیاس جهانی قرار بگیرد.»

رادیو مسکو اضافه کرد: «مجله امریکایی تایم، ایران را با بمباران و روزنامه والتری جورنال ارگان محافل مالی امریکا، با پیاده کردن تفنگ داران دریایی در خاک ایران می ترسانند. مردم ایران برای مقابله با این عملیات جبّارانه امپریالیسم امریکا، به مبارزه خود به خاطر دفاع از حق و عدالت و برای این که صاحب کشور خویش باشند، ادامه می دهند. اتحاد شوروی و دیگر کشورهای سوسیالیستی و همه نیروهای ترقی خواه عصر کنونی، از مردم ایران جانبداری می کنند و محافل حاکم امریکا نمی توانند این حقیقت را در نظر نگیرند.»(۲)-(۳)

۲۷

یک گروه موسوم به "جبهه ملی آزادی عمان" که مخالف رژیم سلطان قابوس است، در مورد استفاده امریکا از عمان به صورت یک پایگاه برای دخالت در منطقه، هشدار داد. سخنگوی این جبهه، بنابر خبری که از رادیو مسکو پخش شد، گفت: «ایالات متحده امریکا عمان را به بزرگ ترین پایگاه و انبار اسلحه خود در منطقه خلیج فارس مبدّل می سازد. در حال حاضر، تا ده هزار امریکایی اعم از افسر و سرباز و واحدهای مهندسی و نظامی، در بخش های مختلف کشور مستقر هستند. توجه عمده امریکایی ها متوجه جزیره "مسیره" است که می خواهند آن را پایگاه بزرگی مانند جزیره "دیه گو گارسیا" در مرکز اقیانوس هند مبدّل سازند. امریکایی ها عمان را پایگاهی می شمارند که نیروهای مداخله گرشان بتوانند از آن جا به هر نقطه ای از خاور نزدیک و میانه اعزام شوند.»(۴)

۲۸

عراق علاوه بر جنگ تبلیغاتی و سیاسی و نیز تحرکات مرزی و حرکت های ایذایی پراکنده بر ضد ایران، در تجهیز و سازماندهی ضد انقلابیون ایرانی مخالف نظام نیز فعال است. به گزارش

۱- مأخذ ۲، ص ۱۰ و ۱۱، بخش فارسی رادیو آلبانی، ۳/۱/۱۳۵۹.

۲- ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم گزارش ۲۶: گزارش خبری و تفسیری امروز رادیو مسکو درباره تهدیدهای نظامی امریکا. ص۱۳۱

۳- مأخذ ۲، ص ۶ و ۷، بخش فارسی رادیو مسکو، ۳/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۲، ص ۷، بخش فارسی رادیو مسکو، ۳/۱/۱۳۵۹.

منابع اطلاعات ژاندارمری، امروز «سید هادی مزاری پور و عادل فیصلی و صدام زویدات پسر شیخ حامد زویدات، از سران [جریان موسوم به خلق عرب که] متواری [هستند]، در پاسگاه "شرطه مرزی سیحان" (مقابل جزیره مینو) حوزه گروهان آبادان، با عده ای از اعراب ایرانی که توسط "ح.س" و "ع.م" و "ع.غ"(۱) به عراق هدایت شده بودند، ملاقات [کردند] و ضمن دستورات لازم، به آنان، سلاح و مواد منفجره تحویل و بلافاصله مراجعت نموده اند.»(۲)*(۳)

در گزارش مزبور اضافه شده است: «ضمناً عادل فیصلی، مسئول نظارت آموزش متواریان ایرانی که در پادگان الزّبیر دوره های چریکی طی می نمایند، می باشد.»(۴)

۲۹

در جنگ روانی و تبلیغاتی عراق برضد ایران، موضوع کردستان و غرب کشور یکی از محورهای عمده است. امروز نیز بخش فارسی رادیو بغداد، گفتاری پخش کرد که در آن آمده است:

«از مسائل جدیدی که رژیم خمینی در حال حاضر تصمیم گرفته است، دخالت ارتش در عملیاتی است که جز افشاندن تخم کین و دشمنی بین فرزندان خلق های ایران و نیروهای مسلح، چیز دیگری در بر نخواهد داشت...

وزیر کشور رژیم خمینی خلق های مختلف ایران را مورد حمله قرار داد و با کمال بی شرمی اعلام کرد که نیروهای مسلح ارتش، ضدّ همه مخالفان رژیم، به ویژه به سوی کردها در سنندج، جهت خاموش ساختن لهیب قیامشان آتش خواهد گشود، و ارتش، این اقدامات را نه تنها در این شهر به مورد اجرا می گذارد، بلکه این دستورات را در دیگر مناطقی که رژیم در آنها احساس به فعالیت توده ها علیه دولت بکند، فوراً اجرا خواهد کرد. اتخاذ این گام ها می رساند هر نوع اقدامی را که رژیم دستور دهد و یا هر اقدامی را که اتخاذ کند، اکیداً با زور سرنیزه و خشونت همراه می گردد. حال به جای نیروی حقانیتی که خلق های ایران، سالیان دراز برای نیل به آن مبارزه و پیکار نمودند تا محرومیت های آنها در نتیجه ظلم و ستم رژیم سابق رفع گردد، حال متأسفانه می بینند که گرفتار استبداد و ظلم طاغوتی شده اند که سخت تر و بیدادگرتر از استبداد رژیم گذشته است.»(۵)

۳۰

در غرب کشور، هنوز قرار است که هیئت حسن نیت، به طور رسمی و به طریق صلح آمیز امور را به سامان برساند.(۶)** از همین رو، امروز سپاه قروه از طریق سپاه همدان پیامی به

۱- در متن سند، اسامی کامل درج شده است.

۲- * درباره جریان موسوم به خلق عرب و عناصر نامبرده در این گزارش، رجوع کنید به: انصاری، درودیان، نخعی، خرمشهر در جنگ طولانی (تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ - ۱۳۷۷، چاپ دوم)

۳- مأخذ ۲، ص ۷، بخش فارسی رادیو مسکو، ۳/۱/۱۳۵۹.

۴- همان.

۵- مأخذ ۲،ص ۸ و ۹، بخش فارسی رادیو بغداد، ۳/۱/۱۳۵۹.

۶- ** ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۳۰: توضیحاتی درباره سوابق و مشی هیئت مذکور، ویژگی های حاصل شده از مشی این هیئت در کردستان، وضع کنونی و سرانجام این آرامش تا پایان دوره کتاب حاضر. ص۱۳۱

مرکز سپاه ارسال کرد که در آن آمده است: «یکی از پاسداران محلی سپاه قروه، در تاریخ ۱/۱/۵۹ در سنندج دستگیر شده. هرچه زودتر توسط هیئت حسن نیت، نسبت به آزادی وی اقدام شود و نتیجه را گزارش کنید. نام وی سعید ملکی است.»(۱)

اما در عمل، درگیری های موجود و اختلاف ها، شدیدتر از آن است که از طریق یاد شده، مهارشدنی باشد. عبارات و عناوینی که دو طرف درگیری، در مورد یکدیگر به کار می برند و نیز نوع گزارش هایی که هر طرف درباره طرف دیگر می دهد، حاکی از حدّت وضعیت یاد شده است. به طور نمونه: با مقایسه یک بیانیه سازمان "پیشمرگان مسلمان کرد" که نیروهای بومی طرفدار نظام هستند، و یک اعلام موضع از سازمان چریک های فدایی خلق، شاخه سنندج، دیده می شود که دو طرف یکدیگر را با عناوینی چون جاش های بعثی و روسی و جاش های خودفروش یاد کرده اند. بخش هایی از این دو نمونه، در ذیل ارائه می شود.

به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، در اطلاعیه سازمان پیشمرگان مسلمان کرد درباره حوادث امروز، چنین آمده است: «امروز یک واحد از پیشمرگان کرد مسلمان با کمک برادران پاسدار اقدام به پاکسازی مناطق اطراف جوانرود کرد که در این عملیات، با جاش های بعثی و روسی درگیر می شوند. طی این عملیات، یکی از پاسداران، از ناحیه پا مجروح، و ۱۲ نفر از مزدوران کشته و زخمی شدند.» به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، سازمان پیشمرگان مسلمان کرد همچنین اعلام کرد: «۱۰ تن از پاسداران مریوانی که در گروگان مزدوران بعث عراق هستند، اکنون در محلی به نام چارداران، زندانی و در شرایط بسیار بد جسمانی به سر می برند. طبق آخرین خبر، دو تن از این پاسداران موفق به فرار شده اند.»(۲)

همچنین در این بیانیه، بعد از ذکر مناطق پاکسازی شده آمده است: «پیشروی به طرف مرز عراق ادامه دارد.»(۳)

از سوی دیگر، در نشریه "خبر"، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق ایران – سنندج، درباره اقدامات و هویت عناصر سازمان پیشمرگان مسلمان کرد چنین آمده است: «اخیراً جاش های خودفروش، در سطح شهر دست به خرابکاری و ایجاد تشنّج زده اند. این مزدوران که اکنون تحت نام "تشکیلات پیشمرگان مسلمان کرد"، مستقیماً با چمران و دیگر فرماندهان ارتش ضد خلقی و قشریون مرتجع رابطه دارند، فعالیت خود را گسترش داده و در چند روز اخیر، در چند نقطه شهرمان به انفجارهایی دست زده و همراه با آن، خبرنامه های کذایی و دروغین خود را پخش نموده اند. این اعمال توطئه گرانه نشان دهنده نقشه شومی است که مرتجعین و وابستگان به امپریالیسم می خواهند آن را به اجرا درآورند و خیال خام تصرف نظامی کردستان را تحقق بخشند.»

این نشریه افزوده است: «آنها می خواهند چنین وانمود نمایند که شهر سنندج آرام نیست و به بهانه جویی هیئت حاکمه که انتخابات شهر سنندج را متوقف ساختند، به خیال خام

۱- سند شماره ۴۲۵۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قروه توسط همدان، به تهران (عملیات).

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱ و ۳.

۳- همان.

خود جامه عمل بپوشانند. مردم آگاه ما به درستی می دانند علت توقف انتخابات در سنندج و مریوان، ناآرامی منطقه نبوده؛ بلکه ترس هیئت حاکمه از انتخاب کاندیداهای نیروهای مترقی و انقلابی بوده و هست. هیئت حاکمه، برای جلوگیری از ورود کاندیداهای سازمان ما به مجلس شورای ملی و افشای هرچه بیش تر قوانین ارتجاعی و چهره نیروهای ضد مردمی، در تمام شهرهای ایران به بهانه های مختلف و با دسایس گوناگون (تقلب های فراوان، سمپاشی ها، کارشکنی ها) تلاش مزوّرانه ای به کار بسته اند.»(۱)

ماجرای زیر نیز گویای گوشه ای دیگر از همین وضعیت است و نشان می دهد که گروه های درگیر با نظام، در سرکوب طرفداران جمهوری اسلامی و همکاران محلی نیروهای امنیتی و نظامی آن، مُصِر و کوشا هستند. روز گذشته واحدهای ذی ربط در نیروی زمینی ارتش، تلفنگرامی به ستاد مشترک ارسال کردند. در این تلفنگرام که بر اساس گزارش لشکر۲۸ سنندج بود، چنین آمده بود: «یک نفر از مسلمانان متعهد سنندج به نام م.خ(۲) و دو فرزندش به پادگان پناهنده شده اند، این سه نفر قرار است فردا با یک فروند هلی کوپتر به کرمانشاه تخلیه گردند. این شخص که از همکاران اطلاعاتی پادگان است، به وسیله حزب کومه له مورد تهدید به کشتن قرار گرفته است. لشکر۲۸ استدعا دارد که ظرف امشب، به سپاه پاسداران کرمانشاه ابلاغ گردد که نامبردگان را که فردا به کرمانشاه تحویل می گردند، نگهداری نمایند. ضمناً م.خ آماده همه نوع همکاری با سپاه پاسداران می باشد.»(۳)

در ادامه، امروز، مراکز مربوط در ارتش اعلام کردند که «مراتب از [طریق] سپاه پاسداران، به ستاد عملیات سپاه پاسداران اعلام گردید. ضمناً دستور فرمایید چنانچه احتمال خطری برای آنان، در شهر، در مرکز سپاه پاسداران وجود دارد که احیاناً با رفت و آمد در شهر، عوامل حزب کومه له مزاحم آنها شوند، ممکن است لشکر ۸۱ از آنها پذیرایی کند.»(۴)

۳۱

به گفته مسئول سپاه پاسداران تکاب، امروز «سرهنگ رضوانی کاندیدای مجلس شورای ملی از این منطقه، که عضو حزب دمکرات کردستان نیز می باشد، وارد تکاب شده و به منزل یکی از مأمورین شهربانی می رود. اتومبیل وی که در شهرداری تکاب پارک شده بود، منفجر شد.»(۵)

در یک گزارش دیگر از سپاه تکاب یادآوری شده است که «این انفجار در ساعت ۲۴ و هنگامی که او به همراه تعدادی از یارانش در خانه یک ضدانقلاب به نام تیله کوه مستقر بود، رخ داده است.»(۶)

روزنامه انقلاب اسلامی در گزارش این ماجرا نوشت: «سرهنگ رضوانی و حزب دمکرات، ادعا می کنند سپاه اتومبیل وی را منفجر کرده است؛ ولی به گفته مسئول سپاه، این انفجار به دست خودشان و با همدستی مأمورین شهربانی، به خاطر دسیسه علیه سپاه و بر هم زدن اوضاع تکاب

۱- سند شماره ۲۱۷۲۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "خبر" ارگان سازمان چریک های فدایی خلق ایران - سنندج، شماره ۳۳، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۲- در اصل سند، نام کامل آمده است.

۳- سند شماره ۶۳۱۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از نزاجا (معاونت عملیات) و واحد اطلاعات (مد اطلاعات)، به سماجا ۳ (مرکز فرماندهی).

۴- سند شماره ۴۲۵۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از ژاجا (معاونت عملیات) و واحد اطلاعات، به سماجا (مرکز فرماندهی)، ۳/۱/۱۳۵۹.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲، تهران - خبرنگار انقلاب اسلامی.

۶- سند شماره ۶۳۱۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران، تکاب به سپاه پاسداران مرکز (عملیات) ۴/۱/۱۳۵۹.

انجام گرفته است. در حال حاضر حزب کومه له تا چهار کیلومتری تکاب آمده و شهر را در محاصره دارد. مردم تکاب نیز به همراه سپاه پاسداران همگی مسلح شده و آماده دفاع از شهر هستند.»(۱)

۳۲

در مناطق کردنشین، تحرکات غیر عادی و درگیری های پراکنده ای ادامه دارد؛ از جمله بر اساس گزارش سپاه به ستاد مشترک ارتش، امروز «پمپ های بنزین مهاباد به شدت شلوغ است و جهت تهیه کوکتل مولوتف، برای مردم کلاس های آموزشی مواد منفجره برقرار گردیده و احتمالاً قصد حمله به تانک های ارتش و ژاندارمری و مقر سپاه را دارند.»(۲)

گزارش دیگری از اطلاعات سپاه ارومیه حاکی است: «در ساعت ۲۱، پاسگاه "آغ بولاغ سیلوانا" توسط ضدانقلاب خلع سلاح شد.»(۳) بر اساس گزارشی دیگر، امروز همچنین «در درگیری مسلحانه که از ساعت ۸ صبح، بین افراد حزب دمکرات با اکراد طرفدار دولت در ترگور روی داد و تا ساعت ۲۰ ادامه داشت، دو نفر از اکراد کشته و سه نفر زخمی شدند و از تلفات حزب دمکرات خبری نیست. علت درگیری، مسلح شدن ارباب های منطقه به وسیله دولت است و سعی حزب دمکرات بر این است که با حمله به طرفداران فئودال ها، اوضاع را از نظر سیاسی به نفع خود تمام کند.»(۴)

در یک تلفنگرام فوری نیز که ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، به ستاد مشترک ارسال کرد، آمده است: «درگیری شدیدی نیز در "خانه شور" نزدیک "ازگله"، بین نیروهای ضدانقلاب و بعثی ها از یک طرف و پیشمرگان کرد مسلمان و سپاه پاسداران از طرف دیگر به وجود آمده که نتیجتاً یکی از پیشمرگان کرد مسلمان، شهید و تعداد دو نفر نیز مجروح گردیده اند. هم اکنون منطقه کاملاً تحت محاصره دشمن می باشد و تقاضای پشتیبانی زمین را از طریق " گرده نو" دارند.»(۵)

ابوشریف (عباس آقازمانی) فرمانده عملیات سپاه به اتفاق فرماندهان ارتش.

ص: ۱۲۴

۱- مأخذ ۲۳.

۲- سند شماره ۰۶۳۱۷۱مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سپاه پاسداران(م - ف)، به سماجا ۳ (م - ف) ۴/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۶۳۱۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه، به تهران، ۵/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۶۳۱۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه، به تهران (اطلاعات)، ۵/۱/۱۳۵۹ .

۵- سند شماره ۴۲۴۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سپاه پاسداران (م.ف)، به سماجا۳ (م.ف)، ۳/۱/۱۳۵۹.

در این حال، در بازتاب وضع کنونی غرب کشور، خبرگزاری فرانسه گزارش داد: «گروه های کرد در تماس هایی که در سنندج با ایشان به عمل آمد، امروز اظهار داشتند پاسداران انقلاب و شبه نظامیان کرد طرفدار دولت، محدودیت های اقتصادی را علیه سنندج، مرکز استان کردستان، افزایش می دهند. یک سخنگوی حزب دمکرات کردستان ایران به خبرگزاری فرانسه گفت کمبودهایی در زمینه دارو و مواد غذایی وجود دارد. وضع از این لحاظ روز به روز بدتر می شود. سخنگوی نهضت چپ افراطی فداییان خلق نیز گفت در مورد بعضی از داروها و روغن نباتی کمبود وجود دارد. گزارش هایی از پاوه و نوسود واقع در جنوب غربی سنندج حاکی است که به علت محدودیت های مشابه، اهالی این منطقه مجبورند نفت حرارتی را به قیمت ۲۲ برابر بهای معمولی آن، از عراق خریداری کنند. سخنگوی حزب دمکرات کردستان ایران گفت: پاسداران انقلاب و شبه نظامیان، در شهرهایی که تحت کنترل دارند (شامل کامیاران از جنوب، میاندوآب از شمال غربی و بیجار از شمال شرقی)، جلوی کامیون های حامل آذوقه به مقصد سنندج را می گیرند. وی افزود هنوز نشانه ای که حاکی از برنامه وزارت کشور مبنی بر جایگزین کردن پلیس محلی سنندج با نیروهای ارتش باشد، وجود ندارد.»(۱)

۳۳

به جز مناطق کردنشین که وضعیت خاص خود را دارد، در دیگر نقاط کشور نیز گاهی تحرکات و ناآرامی هایی بروز می کند. این تحرکات، اگرچه در مقایسه با مناطق کردنشین، بسیار جزئی است، اما به هر حال وضع عادی را برهم می زند. در ایجاد این گونه ناآرامی های پراکنده، حضور برخی گروه های سیاسی مخالف نظام مشاهده می شود. این گروه ها، در خارج از کردستان به جای تحرک نظامی، از نوع سازمان دهی اعتراض ها و خواست های مردم و جهت دادن به آنها استفاده می کنند؛ از جمله: امروز شهربانی رشت از وزارت کشور خواست برای فائق آمدن بر ناآرامی های این شهر، برای آنها نیروی کمکی اعزام کند. در گزارشی که طی آن درخواست نیرو شد، آمده است: «در حال حاضر نیروهای مخالف، مسلحانه، در مقابل ستاد جهادسازندگی با پاسداران درگیر بوده و به علت راهپیمایی های گروه های مخالف و موافق، منجر به بسته شدن راه های ارتباطی گردیده؛ امکان کمک رسانی به سپاه پاسداران مقدور نیست.»(۲)

همچنین در گزارشی که امروز به استاندار خوزستان رسید، مدیر کل انتظامی با استناد به گزارش نیروی زمینی ارتش اعلام کرده است: «چون مقامات مسئول نتوانستند مشکلات اندیمشک را حل نمایند، هر روز حدود ۱۷۰۰ الی ۲۰۰۰ نفر در شهر راهپیمایی نموده و شعارهایی ضد امریکا و پاسداران می دهند و خواهان رسیدگی به خواست های خود هستند. خواهشمند است مقرّر فرمایید اقدام عاجل معمول فرمایند.»(۳)

۱- مأخذ ۲، ص ۲ و ۳، تهران - خبرگزاری فرانسه، ۳/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۴۰۹۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ : از شاجا (ستاد عملیاتی)، به وزارت کشور.

۳- سند شماره ۳۱۸۶۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از وزارت کشور به استانداری خوزستان، ۳/۱/۱۳۵۹.

در شرایطی که بنی صدر به تدریج در جناحی متقابل با نیروهای خط امام قرار می گیرد، سازمان مجاهدین خلق، آشکارا موضع حمایت از رئیس جمهوری در برابر حزب جمهوری اسلامی را دنبال می کند. این سازمان در واقع به طور مخفی، سیاست نزدیکی به بنی صدر و دور کردن وی از خط امام و در نهایت، دور کردن از نظام را پیگیری می کند.

از سوی دیگر، بنی صدر از حمایت وسیع مردم که پیرو امام هستند و او را نیز از یاران و پیروان امام می شمارند، برخوردار است. امام خمینی نیز همواره در تقویت وی در مقام رئیس جمهوری و فرمانده کل نیروهای مسلح می کوشد؛ بنابراین جای چندانی برای رابطه دوستانه آشکار سازمان مجاهدین خلق و بنی صدر باقی نمی ماند؛ اما در هر حال با توجه به خصلت های فردی بنی صدر، سازمان، اجرای این سیاست را از چندی قبل، با احتیاط و تأنّی بسیار آغاز کرده است. در نامه امروز مسعود رجوی به بنی صدر که گام مهمی در این راه است، چنین آمده است:

«آقای دکتر بنی صدر؛ رئیس جمهوری!

پس از سلام؛ اولاً چنانچه گرفتاری هاتان در این ایام اجازه نمی دهد که حضوراً مصدّعتان گردیم، با توجه به ضرورت فوق العاده ارتباط مستمر با رئیس جمهوری در اوضاع حساس کنونی کشور، می خواستم تقاضا کنم که

ص: ۱۲۶

یک رابط سیاسی کاملاً مورد اعتماد که ضمناً بتواند نیابتاً افکار و نظریات خود شما را در مراجعات ما منعکس سازد، و همچنین قادر باشد که مسائل ما را دقیقاً به استحضارتان برساند، برایمان تعیین نمایید تا ان شاءالله قادر باشیم بدون فوت وقت و از دست رفتن فرصت های مربوطه، مشاورت لازم را به عمل بیاوریم. نیازی به تذکر نیست که اگر مزاحمتی نباشد و مطبوعات نیز مانع نشوند و تبلیغات نکنند، بسیار بسیار مرجّح می دانم که مستقیماً با خودتان در ارتباط باشم.(۱)»-(۲)

۳۵

در بازتاب مواضع رئیس جمهوری اسلامی ایران درباره سه جزیره ایرانی خلیج فارس - که در مصاحبه بنی صدر با نشریه "النهار العربی والدّولی" چاپ پاریس ابراز شد - خبرگزاری رویتر از کویت گزارش داد که امروز، روزنامه های کویتی، ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران را به خاطر اظهاراتش مبنی بر این که او می خواهد منطقه خلیج فارس را از نفوذ امریکا پاک کند، مورد انتقاد قرار دادند. روزنامه الرّأی العام در سرمقاله ای نوشت: «ما همواره طرفدار روابط برادرانه و حسن همجواری بین ایران و کشورهای عربی خلیج هستیم؛ اما به نظر می رسد که ایران چنین چیزی را نمی خواهد.» این روزنامه در تفسیری درباره گفته های بنی صدر نوشت: «این کشور می خواهد منطقه را ویران کند و آن را به سطح خودش تقلیل دهد. چه راهی بهتر از این برای خدمت به منافع امریکا در این منطقه؟» روزنامه القبس نیز نوشت: «رئیس جمهور ایران نمی خواهد مردم خلیج(فارس)، از رؤیای خود در مورد داشتن بهترین روابط با کشور مسلمان ایران لذّت ببرند.» این روزنامه افزود: «سخنان وی چهره جدیدی را که ما از ایران انقلابی و اسلامی انتظار داشتیم، مخدوش کرد و همان چهره قدیمی را نشان داد.»(۳)

۳۶

امروز خبرگزاری فرانسه در گزارشی تحلیلی، وضعیت ارتش ایران را بررسی کرده است. در این گزارش آمده است:

ارتش ایران که روزگاری مایه غرور و شادی شاه مخلوع بود، به گفته مصطفی چمران وزیر دفاع، در ماه های آینده تحت اصلاحات اساسی قرار می گیرد تا به صورت یک ارتش خلقی، به کارآمدی ارتش اسرائیل، درآید. در رژیم شاه، ارتش ایران عبارت بود از چهارصد هزار نیروی کاملاً مجهز به سلاح ها و تجهیزات مدرن و پیچیده. هم اکنون تعداد سربازان به دویست و پنجاه هزار نفر رسیده است؛ آن هم سربازانی با روحیه ای سخت صدمه دیده، و با اسلحه هایی که به علت نبود قطعات یدکی و انبار کردن مداوم لوازم و قسمت های حیاتی، روز به روز بی استفاده تر می شود. آقای چمران برنامه هایی را برای ایجاد نیروهای مسلح سه

۱- ضمیمه دارد: ضمیمه گزارش ۳۴، متن کامل نامه امروز مسعود رجوی به بنی صدر. ص۱۳۲
۲- بیانیه شماره ۲۱ دفتر سیاسی سپاه، منافقین خلق رودرروی خلق (تهران: دفتر سیاسی سپاه پاسداران، ۱۳۶۰)، ص ۱۵.
۳- مأخذ ۲، ص ۳، کویت - خبرگزاری رویتر، ۳/۱/۱۳۵۹.

قسمتی، شامل سربازان عادی ارتش، پاسداران و بسیج (نیروی دفاعی مردم) تهیه کرده است.

چمران گفت نیروهای ارتش بعد از تجدید سازمان، کاملاً حالت دفاعی خواهند داشت. وی ضمن تشریح این موضوع که ایران دیگر نمی پذیرد که "پلیس منطقه خلیج فارس" باشد، گفت: ما می خواهیم انقلابمان را صادر کنیم؛ اما از طریق عقاید نه اسلحه. چمران قصد دارد در کنار نیروهای عادی، پاسداران انقلاب را که در نخستین روزهای انقلاب ایران به وجود آمدند، با سهم مشترک و مشابه در وظایف، حفظ کند.

ایران می خواهد که بتواند تمامی جمعیت کشور را در صورت لزوم، در مدتی کوتاه بسیج کند؛ لذا "بسیج" ایجاد شده است. تلویزیون ایران برنامه های آموزش نظامی ارائه می کند. پاسداران انقلاب، جلسات آموزش را که شدیداً به مرد و زن توصیه می شود در آنها شرکت کنند، اداره می کنند. علاوه بر این، دولت قصد دارد از طریق مبارزاتی که تاکنون نامشخص بوده است، توجه شهروندان را به نیاز به دفاع از کشور در مقابل تهدیدهای داخلی و خارجی جلب کند.

اما برای نیروهای مسلحی که وضع آنها، از نظر تجهیزات، همواره وخیم تر می شود، شدیدترین احساسات هم چندان مؤثر واقع نمی شود. دو سوم این تجهیزات از ایالات متحده به ایران می آمد که هم اکنون تحویل قطعات یدکی از آن کشور به ایران، کاملاً متوقف شده است. مقدار بسیار زیادی از تجهیزات، بر اثر فقدان قطعات یدکی بدون استفاده مانده است. ناظران تخمین می زنند که فقط یک سوم هواپیماهای نظامی ایران هنوز می توانند پرواز کنند. خروج تقریباً شصت هزار تکنسین امریکایی نیز اثر شدیدی بر کارآیی ارتش ایران گذاشته است.

چمران گفت سرگرم تلاش جهت جبران صدمات وارده بر اعتبار ارتش است و این کار را از طریق خرید قطعات یدکی از سایر منابع و – ان شاءالله – خرید اسلحه از اروپا انجام خواهد داد(۱)

۳۷

با نزدیک شدن زمان انتخابات مرحله دوم و تشکیل نخستین مجلس پس از انقلاب، حساسیت محافل داخلی و خارجی درباره آن افزایش می یابد. همچنین با مشخص شدن نتایج مرحله اول انتخابات که از پیروزی طرفداران خط امام حکایت می کند، تلاش مخالفان داخلی و خارجی برای ارائه تصویری مخدوش و گاه وحشتناک از این مجلس، فزونی یافته است؛ از جمله هرالد تریبون چاپ فرانسه در شماره امروز خود، در این راستا تحلیلی از امیر طاهری درج کرده است. وی در این تحلیل، این پیروزی را زمینه ساز بروز وقایعی همچون واقعه "سن بارتلی" در فرانسه محسوب می کند که طی آن، کاتولیک ها به قتل عام وسیع پروتستان ها پرداختند. او در تحلیل خود می نویسد:

«آخوندها امیدوارند که مجلس جدید به تلاش های بیش از صدسال سیاست غرب گرایی ایران به وسیله نمایندگانی با کلاه های ابریشمی بلند، خاتمه خواهد داد. جمهوری اسلامی

ص: ۱۲۸

۱- مأخذ ۲، ص ۱، تهران – خبرگزاری فرانسه.

ایده آل آیت الله روح الله خمینی، ظاهراً نمی تواند به دست تحصیل کرده های غرب که دینداری آنها احتمالاً مورد تردید است، تحقق پذیرد. حزب جمهوری اسلامی در فرایند خویش، به جای آن که اسلام را جایگاهی جهت وحدت مردم ایران قرار دهد، با تبدیل آن به یک صحنهسیاسی حزبی، خود، رهبر واقعی خویش آیت الله خمینی را منزوی می کند. حقیقت این است که آخوندها می خواهند اهرم های واقعی قدرت را زیر کنترل داشته باشند. وقتی مجلس به این ترتیب تشکیل می شود، رئیس جمهوری یا باید با حزب جمهوری اسلامی خود را هماهنگ سازد و یا با جبهه وسیع مخالف کل تشکیلات موجود، متحد شود. بنی صدر احتمالاً تا زمانی که توازن جاری نیروها به نفع حزب جمهوری اسلامی ادامه دارد، در طرف امن باقی می ماند. مرکز سیاست ایران هنوز در خیابان ها است. حزب جمهوری اسلامی با بیش از هشتاد هزار کادر عمامه دار که فعالیت آنها در مساجد و معابد سراسر کشور انجام می گیرد، در وضع حاضر حکومتی "موبوکراتیک" غیرقابل شکست است. این حزب می تواند رقبای خود را هم از طریق تبلیغات وسیع و هم از طریق اعزام طرفداران سخت متعصب حزب الله (پارتیزان های خدا) - که با ساطور و زنجیرهای مخصوص وارد بحث می شوند - مغلوب سازد و اگر لازم باشد، مجادله های قوی تری را هم می تواند به کار برد.

مجلس اسلامی معجونی خواهد بود. نمایندگان این مجلس را رؤسای قبایل، افسران سابق، وکلای اسلامی و کارگران کارخانه ها تشکیل می دهند. مجلس حالت تنفر و ترس از خارجی را پیدا خواهد کرد و احساسات ضد کمونیستی به تدریج جای حالت ضد امریکایی را خواهد گرفت. بیش تر آنهایی که انتخاب شده اند، مشهود است که رؤیاهای تصویر ضد چپی "سن بارتلی" را در سر می پرورانند. آنها رؤیای نسخه دیگری از اسلام میهنی الهام گرفته از عقاید قدرت میهنی "پرونیست ها" را در سر دارند و مدتی طولانی است که چپی ها را دشمنان طبیعی خود می دانند.

درباره روابط خارجی ایران، بیانات ضد امریکایی آخوندها نشان نمی دهد که این موضع آنها دوام داشته باشد. دخالت شوروی در افغانستان به دنبال کشتار ده هزار آخوند به دست دولت کمونیست دست نشانده، از جانب رهبران حزب جمهوری اسلامی مدام به عنوان دروس ناخوشایند برای اسلام اشاره می شود.»(۱)

* * *

ضمیمه گزارش ۲۳

حضور شاه در پاناما و خروج امروز وی، به معنای پایان یک دوره و آغاز دوره ای دیگر در ماجرای گروگان گیری است. در این باره سایروس ونس وزیر خارجه وقت امریکا یادداشت هایی دارد که در توضیح این موضوع مفید است. وی در این زمینه چنین می نویسد:

«در اواسط ژانویه سال ۱۹۸۰، به علت عدم امکان ارتباط مستقیم با رهبران ایران، تلاش های ما برای مذاکره با مقام های ایرانی به نتیجه نرسید. در ایران هرج و مرج حکمفرما بود و هیچ کس جز شخص

۱- - وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۲۰ تا ۲۳، هرالدتریبون چاپ فرانسه، ۳/۱/۱۳۵۹.

آیت الله خمینی قدرت تصمیم گیری نداشت. با وجود این، در طول ماه ژانویه ما توانستیم راه ارتباطی تازه ای با تهران باز کنیم که موجب زنده شدن فکر تشکیل کمیسیون بین المللی شد و در ماه مارس تا آستانه موفقیت پیش رفت. این راه ارتباطی تازه، به وسیله هامیلتون جوردن رئیس ستاد کاخ سفید گشوده شد. جوردن که در جریان امضای قرارداد کانال پاناما، با رهبران پاناما روابط دوستانه ای برقرار کرده بود و در انتقال شاه به پاناما هم نقش مؤثری بازی کرد، از طریق پانامایی ها با یک وکیل فرانسوی به نام "کریستیان بورگه" و یک بازرگان آرژانتینی به نام "هکتور ویلالون" - که با بعضی از اعضای شورای انقلاب ایران روابط نزدیک داشتند - تماس برقرار کرد. من در مورد امکان نتیجه بخش بودن این تماس ها تردید داشتم؛ ولی از آن جا که نمی خواستیم کم ترین شانس در راه حل این مسئله را از دست بدهیم، با ادامه این تماس ها موافقت شد. با موافقت پرزیدنت کارتر، روز ۱۸ ژانویه هامیلتون جوردن و هال ساندرس برای یک ملاقات محرمانه با بورگه و ویلالون، به لندن رفتند و این دیدار آغاز یک رشته مذاکرات طولانی و ملاقات های محرمانه برای حل مسئله گروگان گیری بود. این اقدام ها پس از دو ماه به بن بست رسید و عزیمت شاه از پاناما در روز ۲۳ مارس که اقدامات دولت ایران را برای استرداد او از طرف دولت پاناما، عقیم گذاشت، نقطه پایان این ماجرا بود.»(۱)

ضمیمه اول گزارش ۲۶

تفسیر امروز رادیو آلبانی با عنوان "تهدیدهای امپریالیسم امریکا خلق های ایران را به زانو درنخواهد آورد" از جهت ادبیات سیاسی و تأکیدات، ترکیبی است از ادبیات و تأکیدات برخی حامیان داخلی اشغال لانه؛(۲) به همین جهت نمونه ای شایان ذکر محسوب می شود. متن گفتار مزبور که در بخش فارسی رادیو آلبانی پخش شد، به قرار زیر است:

«هنگامی که خلق ایران، دلاورانه پیکار ضدّامپریالیستی خود را برای برآورده ساختن کامل خواست های درست خود پی می گیرد، امپریالیسم امریکا بر کارزار دشمنانه خود افزوده است. برژینسکی یکی از مشاوران نزدیک کارتر، چند روز پیش گفت که ایالات متحده امریکا روش های دیگری را نیز به کار خواهد گرفت تا به اصطلاح، بحران ایران را حل کند. "لوگار" سناتور امریکایی، با ذکر مواردی از جمله محاصره نظامی، مین گذاری بندرها و قطع کامل روابط بازرگانی از طریق آماده ساختن تجاوز نظامی بر ضد ایران، این روش ها را روشن تر بیان کرد.

از سوی دیگر، شانتاژهای نظامی همچنان ادامه دارد. ناوگان نظامی امریکا طول و عرض کرانه های ایران را می پیماید. واشنگتن نفرات جدیدی برای تقویت پایگاه های نظامی موجود و برپا کردن پایگاه های جدید گسیل می دارد. تمامی کوشش های واشنگتن، برای سرکوب انقلاب ایران و به زانو درآوردن خلق دلاور آن است که در راه آزادی، از خود می گذرند، و نیز در جهت آن است که خلق را به کنار گذاشتن خواسته های خود وادار می کند.

امپریالیست های امریکایی با کاربرد تهدید و شانتاژ، در پی آن هستند که سیر رویدادهای ایران را به بیراهه بکشانند و پایگاه های استعماری از دست رفته خود را برای چپاول نفت ایران، دوباره به چنگ آورند و از اوج گیری موج ضد امریکایی در سراسر حوزه خلیج(فارس) جلوگیری کنند؛ ولی آنها در حساب های خود دچار اشتباه شده اند. منافع تنگ نظرانه و استعماری امپریالیست های امریکایی، آنها را کور ساخته است؛ از این رو قادر به دیدن سرسختی خلق ایران برای دفاع از آزادی، استقلال و منافع کشور نیستند. خلق ایران از تهدیدهای امپریالیست ها ترسی به خود راه نمی دهد و مبارزه را پیگیرانه به جلو می برد. امپریالیست های امریکایی در گذشته به هر کاری دست زده اند تا انقلاب را فرو نشانند و شاه

۱- سایروس ونس و برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی (بی جا، انتشارات هفته، ۱۳۶۲) ص ۸۶ و ۸۷.

۲- از جمله این حامیان، حزب توده، سازمان چریک های فدایی خلق، سازمان مجاهدین خلق و سازمان توفان هستند. نوع اعلام نظر هر کدام از این گروه ها - که در برخورد با نظام و ماجرای لانه اختلافاتی با هم دارند - مشابه قسمتی از این تفسیر است.

را بر سر قدرت نگه دارند؛ ولی در برابر نیروی خلق ایران مفتضحانه شکست خورده اند. پس از انقلاب نیز کوشش های مذبوحانه آنها برای خرابکاری در دستاوردهای انقلاب و تضعیف جبهه ضدامپریالیستی و جدا افکنی در آن، به شکست انجامید. تهدیدهای نظامی کنونی، بسیج و پیگیری مبارزه جویانه را افزایش خواهد داد. خلق در برابر تهدیدهای امپریالیستی امریکا و شوروی به پا خاسته است.

صدها تظاهرات برگزار می شود و هزاران تن در خیابان های شهرهای ایران شعار می دهند: مرگ بر کارتر، مرگ بر امپریالیسم امریکا. خلق ایران از آزادی و حاکمیت خود، با خون خود دفاع خواهد کرد. در همین حال، دانشجویان، سفارت امریکا را همچنان در دست خود دارند. آنها خواستار این هستند که شاه برای جواب گویی به جنایاتش و پس دادن ثروت هایی که از خلق ایران چپاول کرده، به ایران بازگردانده شود. خلق ایران مصمم است انقلاب را تا به آخر پیش برد و هشیاری خود را در برابر توطئه ها، نیرنگ ها، مانورها و سازش های امپریالیست ها و سوسیال امپریالیست ها - چه امریکایی و چه شوروی و چینی - بیفزاید. توده های وسیع خلق ایران، طبقه کارگر قهرمان، دهقانان، جوانان و دانشجویان، قهرمانانه مبارزه کردند و یکی از خون آشام ترین و ددمنش ترین رژیم های زمانه را سرنگون ساختند؛ از این رو بدون شک، در این نبرد نیز بر امپریالیسم امریکا، این دشمن ددمنش آزادی و استقلال، چیره خواهند شد(۱)

ضمیمه دوم گزارش ۲۶

در گزارش تفسیری امروز رادیو مسکو که در پایان آن موضع صریح شوروی را اعلام کرد، اخبار مربوط به تهدیدات نظامی امریکا و نیز اهداف و خطرهای آن به صورت ذیل مورد تأکید و یادآوری قرار گرفته است: «از عملیات سیاست مداران و امرای ارتش امریکا چنین برمی آید که واشنگتن می خواهد به زمان سیاست راهزنی بی بندوبار استعماری در مناسبات بین المللی برگردد. این سیاست در حقیقت امر، هم اکنون به وسیله گروهی از ناوهای جنگی امریکا در خلیج فارس عملی می شود. به گزارش روزنامه واشنگتن پست، براون وزیر دفاع امریکا دستور داده است طرح مفصل مین گذاری خلیج فارس تهیه شود. امپریالیست های امریکا در این منطقه جهان که هزاران کیلومتر از خاک این کشور دور است، طوری رفتار می کنند که گویا خلیج فارس یکی از دریاهای داخلی ایالات متحده امریکا است. به نقشه مین گذاری در تنگه هرمز پرداخته اند تا ایران را از امکان فروش نفت به دیگر کشورها محروم سازند. مگر این سیاست، سیاست راهزنی نیست.

بر همه معلوم است که دکترین عقاب های امریکایی درباره سلب حاکمیت از ایران، بر اساس یک طرح رسمی کاملاً مشخص امپریالیستی واشنگتن استوار است. به موجب این طرح، امریکا هر نقطه ای را که در آن جا منابع نفت و ثروت های طبیعی مختلف دیگر کشورها و خلق ها وجود دارد، به اصطلاح، حریم منافع حیاتی خود می داند. امپریالیسم امریکا اگر می توانست، نفت ایران را هم به مالکیت خود درمی آورد و حاکمیت بر این ثروت طبیعی را از مردم ایران سلب می کرد. پنتاگون بدین منظور توپ های ناوهای جنگی خود را متوجه ایران و دیگر کشورهای استخراج کننده نفت خلیج فارس کرده است. حق با آیت الله خمینی است که در این باره گفته است امپریالیسم امریکا همیشه چشم طمع به ثروت نفت ایران دوخته و می دوزد. امریکا به جای این که به گناه خود در برابر مردم ایران اعتراف بکند و دست از دخالت در امور داخلی این کشور بردارد، ایران را با چماق تهدید می کند.(۲)

ضمیمه گزارش ۳۰

از "هیئت حسن نیت" با عنوان "هیئت ویژه" یا "هیئت ویژه کردستان" ، یا "هیئت ویژه دولت برای حل مسئله کردستان" نیز یاد شده است. یادآوری می شود در آن اوضاع که "وضعیت انقلابی"، همچنان به نوعی ادامه داشت، نیروهای انقلابی هوادار نظام، از نقش این هیئت رضایت نداشتند؛ به خصوص کسانی که مستقیماً دست اندرکار مسائل کردستان بودند؛ از جمله اعضای سپاه و نیروهای فعال ارتش،

۱- مأخذ ۲، ص ۱۰ و ۱۱، بخش فارسی رادیو آلبانی، ۳/۱/۱۳۵۹.

۲– مأخذ ۲۰، ص ۶ و ۷، بخش فارسی رادیو مسکو، ۳/۱/۱۳۵۹.

اقدامات این هیئت را سبب از دست رفتن قدرت و حاکمیت دولت در مناطق کردنشین می شمردند. بر اساس توافقات این هیئت، به تدریج حضور نیروهـای سپاه در شـهرها محـدود شـد به اقـامت در مقرهاشـان. در جـاده هـا هـم امکان کنترل را از دست دادنـد. در بهمن ۱۳۵۸ کـه اوج انزوای نیروهـای مسـلح طرفـدار نظـام در شـهرهای کردنشـین است، کامیـاران یـک بـار دیگر از دست گروه هـای مسـلح مخالف نظام آزاد شـد و اوضاع کردسـتان در چرخه دیگری افتاد. آنچه موجب این آزادی شد، ابتکار عمل تشـکیل "سازمان پیشـمرگان مسلمان کرد" و نقش عمده شهید محمد بروجردی بود.

در نهایت، سوء استفاده شدید گروه های مسـلح کرد مخالفت نظام از مماشات حکومت و مخالفت آن گروه ها با هرگونه تحرک نیروهای مسـلح نظام در منطقه - که به معنای سلب حاکمیت دولت بود - باعث شد که مجدداً درگیری های خشونت بار، به عنوان تنها راه حل مسائل کردسـتان، بر راه حل های دیگر غلبه پیـدا کنـد. مواضع بنی صدر در مقام رئیس جمهوری و فرمانده کل قوا را می توان از جمله زمینه های تحقق این شـرایط دانست. وی که در درگیری بـا جنـاح هـای خط امام، نیاز شدیـدی به حفظ و توسـعه مشـروعیت مردمی خویش داشت، در مناسبت های مختلف، مسـئله کردسـتان را مطرح می کرد. او قاطعانه با صـراحت از این که نظام تسـلیم شرایط گروه ها نمی شود، سخن می گفت و در عمل، خط مشی کاملاً متفاوت با مشی دولت موقت و شورای انقلاب (بعد از ماجرای لانه تا بهمن ۵۸) اتخاذ کرد.

به نظر پژوهشـگران مؤسـسه ایرانی مطالعات و پژوهش های سیاسـی «یکی از مسائلی که از نخستین روزهای سال ۱۳۵۹ در سخنرانی ها و مصاحبه های بنی صدر برجسـتگی یافت، مهیا شدن نیروهای مسلح برای پاکسازی کردستان بود؛ تا بالاخره در تاریخ ۲۹/۱/۵۹ ، فرمان پاکسازی کردستان از سوی او صادر شد.»(۱)

یادآوری این نکته نیز مفید است که داریوش فروهر وزیر مشاور و رئیس "هیئت حسن نیت" کردستان، در تاریخ ۲۶/۱۲/۱۳۵۸ طی نامه ای به امام خمینی و بنی صـدر، اسـتعفا کرد. دلیل ذکر شده برای این اسـتعفا (اعتراض به نحوه انتخابات مجلس)، خود نشان دهنده شـکافی بود که به تدریج بین نیروهـایی چون فروهر و جریـان های انقلابی طرفـدار نظام، افزایش می یافت. البته دفتر امام خمینی در تاریـخ ۲۸/۱۲/۱۳۵۸ اعلام کرد که امام این اسـتعفا را نپـذیرفته انـد و گفته اند: «ایشان چون گذشـته مورد تأیید این جانب می باشـند و به کار خود ادامه دهند.»(۲) امـا به طور کلی، روند جدید کردستان، نشان دهنده عدم موفقیت هیئت ویژه و مسئولانش و نیز کاهش اقتدار آن بود.

ضمیمه گزارش ۳۴: متن نامه مسعود رجوی به بنی صدر

متن کامـل نامه امروز مسـعود رجوی به بنی صـدر، که برخلاف دیگر نامه های سازمان مجاهـدین خلق با "بسم الله الرحمن الرحیم" و نه با "به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران" شروع شده است، به شرح زیر می باشد:

«بسم الله الرحمن الرحیم

آقای دکتر بنی صدر رئیس جمهوری ۳/۱/۵۹

پس از سلام:

اولاًـ - چنـانچه گرفتاری هایتان در این ایام اجازه نمی دهـد که حضوراً مصدّعتان گردیم، با توجه به ضـرورت فوق العاده ارتباط مسـتمر با رئیس جمهوری در اوضاع حساس کنونی کشور، می خواسـتم تقاضا کنم که یک رابط سیاسـی کاملاً مورد اعتماد که ضـمناً بتواند نیابتاً افکار و نظریات خود شـما را در مراجعات منعکس سازد و همچنین قادر باشـد که مسائل ما را دقیقاً به اسـتحضارتان برساند، برایمان تعیین نمایید، تا ان شاءالله قادر باشـیم بـدون فوت وقت و از دست رفتن فرصت هـای مربوطه، مشـاورات لازم را به عمل بیاوریم. نیازی به تـذکر نیست که اگر مزاحمتی نباشـد و مطبوعات مانع نشوند و تبلیغات نکنند، بسیار بسیار مرجّح می دانم که مستقیماً با خودتان در ارتباط باشم.

ثانیاً - پیشنهاد می کنم: شخصاً، در حداکثر سرعت ممکن، چنانچه صلاح بدانید روز ۱۲ فروردین را

۱- مؤسسه مطالعات و پژوهش های سیاسی، کودتای نوژه، ص۱۸۶.

۲- روزنامه کیهان، ۲۸/۱۲/۱۳۵۸، ص ۲.

خودتان به مناسبت سالروز رفراندوم جمهوری اسلامی اعلام راهپیمایی بفرمایید. این امر کمک خواهد نمود تا:

الف) دست سوءاستفاده چی ها از بهره برداری گروهی از این روز قطع شود.

ب) این روز اسباب تفرقه و فتنه مضاعف نشود.

ج) وحدت بیش از پیش همه اقشار و گروه های ملت که به نظام جمهوری اسلامی رأی داده اند، تأمین شود.

د) وسیله تقویت رئیس جمهور که خود از پشتیبانی کل نظام جمهوری اسلامی سرچشمه گرفته فراهم شود.

ه) کسی نتواند از یک مسئله عمومی و ملّی و سراسری به نفع منافع اخص انتخاباتی خود بهره برداری کند.

و) مردم ببینند که پس از امام این رئیس جمهوریست که کل نظام و قانون اساسی در او متبلور می شود.

بدیهی است که عنوان کردن شعارهای مناسبی که در خور رئیس جمهوری و شأن قانونی و سیاسی اوست، می تواند به دنبال نشست تلویزیونی شما با چریک های فدایی، فضای مسالمت و نظم و قانون و همزیستی دمکراتیک همه نیروها و اقشار را تداعی کند. به ویژه اگر صلاح بدانید که راهپیمایی عمومی و سراسری مزبور وحدت و تفاهم ملّی نامگذاری شده و با همین مضمون پیامی از شخص خودتان را نیز همراه داشته باشد.

مسعود رجوی

خواهشمندم اگر پیشنهاد فوق مورد موافقتتان نیست، بفرمایید زودتر به ما اطلاع بدهند که فکر خودمان را بکنیم، چرا که به نظر من بهترین شق برای عموم نیروها شرکت در راهپیمایی به دعوت شماست.»(۱)

یادآوری می شود این نامه در زمان ارسال، انتشار علنی نیافت و مطابق مندرجات بیانیه شماره ۲۱ دفتر سیاسی سپاه [۳۱/۶/۱۳۶۰] جزء اسنادی است که بعدها در "فاز نظامی" از خانه های تیمی سازمان به دست آمد. در بیانیه مزبور، تصویر (کپی) این نامه نیز پیوست شده است.

۱- مأخذ ۳۳. ص ۱۱۵.

۳۸

بعد از حدود دو ماه اقامت پر جنجال شاه مخلوع در پاناما، عزیمت روز گذشته او از این کشور به مصر نیز پر مسئله و پر حاشیه بود. خبرگزاری ها گزارش خروج شاه مخلوع از پاناما همراه همسرش فرح دیبا، خواهرش اشرف، دو سخنگو و دو سگ(۱)را، با خبرهای حاشیه ای و تحلیل هایی همراه کردند. "رابرت آرمائو" که آسوشیتدپرس وی را سخنگوی شاه مخلوع نامید، بیانیه ای در این باره منتشر کرد. به گزارش خبرگزاری مزبور، در این بیانیه، شاه مخلوع ایران که از وی با عنوان اعلی حضرت نام برده شده است، قدردانی عمیق خود را از جمهوری پاناما، ژنرال توریخوس، پرزیدنت رویو و مردم پاناما ابراز کرده است. این قدردانی به دلیل یاری رساندن به او در زمانی است که به این یاری احتیاج داشته است. از سوی دیگر، "خوان مارتینز واسکوئز"، نماینده قانونی ایران در پاناما گفت که وی قبل از ادامه کار مربوط به استرداد شاه، منتظر دستورهای رهبران ایران خواهد ماند. واسکوئز به خبرنگار آسوشیتدپرس گفت: «وضع همچنان بدون تغییر باقی مانده است...؛ زیرا هیچ کس نگفته است که شاه در چه شرایطی پاناما را ترک کرده است.»(۲)

خبرگزاری یونایتدپرس نیز گزارش داد که خروج شاه از پاناما خشم وکیل پانامایی ایران را برانگیخت. وی قرار بود امروز تقاضای استرداد شاه به ایران را برای روبه رو شدن با عدالت اسلامی، رسماً به دولت پاناما تسلیم کند. خوان مارتینز واسکوئز، وکیل ایران که سابقاً عضو دیوان عالی پاناما بوده است، گفت پاناما با اجازه دادن به خروج شاه پیش از آن که او بتواند تقاضای استرداد وی را تسلیم دولت کند، قوانین بین المللی را نقض کرده است؛ لکن وزارت خارجه پاناما تأکید کرد که شاه مخلوع، مانند هر خارجی دیگری در پاناما به سرمی برد و هرگاه بخواهد، می تواند این کشور را ترک کند.(۳)

یادآوری می شود که به دنبال عزیمت شاه مخلوع از پاناما به مصر، وزارت خارجه پاناما بیانیه ای منتشر کرد. در این بیانیه آمده است که شاه مخلوع، سخنان هامیلتون جردن رئیس پرسنل کاخ سفید را برای اطمینان دادن به او در این که عمل جراحی برداشتن طحال وی

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۴، ۵/۱/۱۳۵۹، ص ۲، پاناما - آسوشیتدپرس، ۴/۱/۱۳۵۹.

۲- همان.

۳- مأخذ ۱، ص ۳، پاناما - یونایتدپرس، ۴/۱/۱۳۵۹.

می تواند در پاناما انجام شود، نپذیرفت. در بیانیه آمده است: «هیئت امریکایی به آقای محمدرضا پهلوی اطمینان داد که پاناما تسهیلات لازم برای جراحی را در اختیار دارد و آنها به وی توصیه کردند که با تصمیم پزشکان پانامایی در مورد انجام عمل جراحی موافقت کند.» در ادامه اضافه شده است: «علی رغم هشدارهایی که در مورد خطراتی که یک مسافرت طولانی برای سلامت محمدرضا پهلوی در بر دارد، و نیز دشواری هایی که متعاقب چنین مسافرتی برای امنیت گروگان های امریکایی در تهران، اوضاع داخلی مصر و موقعیت حساس در خاورمیانه پیش می آید، ایشان تصمیم خود را مبنی بر انجام این مسافرت تأکید کردند.»(۱)

۳۹

خروج شاه از پاناما در حالی انجام شد که قطب زاده وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران تقریباً یقین داشت در امر بازداشت شاه در پاناما که مقدمه انتقال وی به ایران است، موفق شده است و به این ترتیب، از طرفی در حل مسئله گروگان های امریکایی و از طرف دیگر در امر تبلیغات ریاست جمهوری خویش، گام بلندی برداشته است. سفر شاه از پاناما به مصر در روز گذشته، نشان داد که این برداشت دقیق نبوده است. در واقع امریکا حاضر به معامله نشده بود و حتی به بازداشت ظاهری شاه هم رضایت نداده بود؛ به این ترتیب تحویل گروگان ها به دولت نیز منتفی شد. تحویل گروگان ها به دولت ایران، در افکار عمومی امریکا و جهان گامی اساسی در تضمین امنیت و سلامت و سپس آزادی آنها به شمار می رفت. خبرگزاری فرانسه، این فرصت از دست رفته را به نحو زیر گزارش می کند:

«منابع کاملاً آگاه در تهران اعلام کرده بودند که گروگان های امریکایی سفارت امریکا در تهران، امروز به مقامات دولت ایران تحویل می شوند تا تحت حمایت آنها قرار گیرند و این در صورتی است که شاه مخلوع پاناما را ترک نکند. ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران، به خاطر نشان دادن حسن نیت در برابر مقام های پاناما، مقدمات این نقل و انتقال را با موافقت امام خمینی فراهم کرده بود. شب گذشته صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، ضمن ملاقات با امام خمینی توافق وی را در مورد این نقل و انتقال جلب کرده بود. دانشجویان مستقر در سفارت نیز این کار را پذیرفته بودند. از سوی دیگر به مقامات پانامایی رسماً از طرف بنی صدر اطلاع داده شد که ژنرال توریخوس مرد قدرتمند پاناما را در جریان بگذارند. بنی صدر شب گذشته دوبار تلفنی با پاناما تماس گرفته است. بار اول وی با مقامات پاناما در مورد تحویل گروگان ها صحبت کرده است و مقامات پانامایی از او جزئیات کار را درخواست کرده اند. آنها اضافه نموده اند که موقعیت تازه ایران را تحت مطالعه و بررسی قرار خواهند داد. متأسفانه در دومین تماس تلفنی، مقامات پاناما اعلام کردند که خیلی دیر شده و شاه مخلوع پاناما را ترک کرده است.

این منابع هنری کیسینجر را به این متهم می کنند که وی مقدمات رفتن شاه از پاناما

۱- مأخذ ۱، ص ۳، پاناما - یونایتدپرس، ۴/۱/۱۳۵۹.

را با کمک دیوید راکفلر فراهم کرده است. همین منابع "آریستیدریو" رئیس جمهوری پاناما را مسئول این عزیمت می دانند. منابع مزبور اضافه می کنند که بر اساس اظهارات ژنرال توریخوس، کیسینجر و انور سادات با کمک هم، برنامه تبعیدگاه تازه شاه مخلوع را تنظیم کرده اند.

به گفته این منابع مسئله باقی مانده، مسئله گروگان ها است؛ زیرا ابهام بسیار بزرگی برای تحویل آنها در دوشنبه شب (امشب) وجود دارد. از سوی دیگر، این عملکرد یک عمل جنایتکارانه است و پاناما احتیاجی نداشته است که اجازه دهد شاه مخلوع، این چنین سریع خاک آن کشور را ترک کند. آنها احساس کرده اند که نمی توانند شاه مخلوع را در برابر درخواست دولت ایران با کمک پرونده های کامل وی نگاهدارند. آنها در برابر ۵۳ گروگان امریکایی اشتباه کرده اند. آنها دیوانه شده اند.

این منابع در پایان می افزایند که ما تصور می کنیم این ضربه ای است از جانب کیسینجر به جیمی کارتر.»(۱)

۴۰

عزیمت محمدرضا پهلوی از پاناما، بحران موجود در روابط ایران و امریکا را تشدید کرد. مقامات امریکایی که معامله شاه با گروگان ها را آشکارا رد کرده اند و حفظ شاه را در هر وضعی ترجیح داده اند، می کوشند تا حدّ ممکن از وخامت اوضاع بکاهند و فرصتی برای سازمان دهی اقدامات بعدی به دست آورند. در این چارچوب خبرگزاری آسوشیتدپرس گزارش داد: «یک مقام امریکایی که نمی خواست نامش فاش شود، هرگونه نقش ایالات متحده را در تصمیم گیری شاه مخلوع برای ترک پاناما و رفتن به مصر، تکذیب کرد. این مقام امریکایی گفت ظاهراً شاه مخلوع از تأخیرها و خبرهایی که درباره دعوا میان پزشکان امریکایی و یک تیم پزشکی پانامایی می شنید، خسته شده بود. در این میان، بحث بر سر این بود که چه کسی عمل جراحی را روی طحال وی انجام دهد. هامیلتون جردن فرستاده ویژه کاخ سفید، نتیجه تحقیقات خود را که حاکی از امکان عمل جراحی موفقیت آمیز وی در پاناما بود، تسلیم شاه مخلوع کرد؛ اما وی از پذیرفتن آن خودداری کرد و گفت که تصمیم گرفته است به مصر برود. مقام مذکور گفت: ما روز جمعه از او خواستیم که راجع به این موضوع فکر کند؛ اما روز شنبه، شاه مخلوع گفت که می خواهد برود.»(۲)

در کنار این گونه "انکار"های رسمی و غیررسمی، مقامات امریکایی جنبه های "تهدید" را نیز فراموش نمی کنند. امروز ایالات متحده بار دیگر به ایران درمورد "اخباری که راجع به محاکمه بعضی از گروگان ها شنیده می شود" هشدار داد. جودی پاول سخنگوی رئیس جمهوری امریکا گفت در صورت محاکمه هر یک از این گروگان ها، ایران و دولت ایران مسئولیت کامل خواهند داشت.(۳)

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۵، ۶/۱/۱۳۵۹، ص ۲، تهران - خبرگزاری فرانسه، ۴/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱، ص ۲، پاناما - آسوشیتدپرس، ۴/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۵، ص ۷، بخش فارسی رادیو لندن، ۵/۱/۱۳۵۹.

امروز مـاجرای خروج شـاه از پانامـا، در رسـانه هـای جهانی بازتاب گسترده ای داشت. نمونه های متفاوت زیر، بخش هایی از این موضوع را نشان می دهد.

رادیو لنـدن در بخش عربی خود خبر داد که مسـئله سـفر شاه مخلوع ایران از پاناما به مصـر، تیتر اول روزنامه های چاپ لنـدن را به خود اختصاص داده است و بـازار فروش مطبوعات امروز بریتانیا را گرم و داغ کرده است. روزنامه های انگلیسـی همگی سـفر شاه سابق را یک نوع سازش کاری دولت امریکا با مصر و پاناما دانسـته انـد؛ زیرا اگر شاه سابق چند ساعت دیگر در پاناما باقی می ماند، اقدامات قانونی ایران بر ضد وی برابر اصول بیـن المللی و قـانون دولت پانامـا، نـتیجه بخش می شـد و برگردانـدن وی به ایران حتمی بـود. روزنـامه دیلی تلگراف در این بـاره نـوشت: اکنـون دانشـجویان تندرو که گروگان ها را در اختیار دارند و نیز دولت ایران و طبیعتاً همه جهانیان، حق دارند بگویند که امریکا قبلاً با دولت پاناما برنامه این تـوطئه را تنظیم کرده است. روزنـامه تـایمز نیز نـوشت: اگر شـاه سـابق به قـاهره نمی رفت، امروز گروگـان هـای امریکـایی به دولت و شورای انقلاب تسـلیم می شدنـد و شاه نیز به ایران بازگردانده می شد؛ ولی این که چرا دولت امریکا دست به این کار زده است، خود مسـئله ای است که باید مرور زمان آن را روشن کند.(۱)

روزنامه لوس آنجلس تایمز نوشت: «رهبران ایران پیشـنهاد کرده بودند در مقابل تعهّد دولت پاناما به جلوگیری از خروج شاه مخلوع از این کشور، ترتیب انتقال ۵۰ گروگـان امریکـایی در تهران را بدهنـد. در این بـاره صـادق قطب زاده وزیر خـارجه ایران گفته است: "آنهـا (دولت پاناما) از ما خواستند که ظرف ۲۴ ساعت، به نوعی، در مورد گروگان ها اقدام کنیم. من قول دادم که گروگان ها منتقل و تحت معاینات پزشکی قرار خواهند گرفت؛ آن وقت آنهـا شـاه را از پاناما انتقال دادنـد." پرزیـدنت ابوالحسن بنی صـدر این مـذاکرات را تأییـد کرد.» روزنامه لوس آنجلس تایمز در ادامه، به منبع دیگری اشـاره کرد که گفته است مقامـات ایرانی فقـط موافقت کردنـد که سـعی کننـد ترتیب نقـل مکان گروگان های امریکایی را بدهند و قول ندادند که چنین اقدامی صورت خواهد گرفت.

در ادامه گزارش لوس آنجلس تایمز، از قول منبع مزبور آمده است: «این مذاکرات که در آن، مقامات امریکایی شـرکت داشته اند، ظرف سه روز گذشته صورت گرفته است. دولت ایران می خواست که شاه مخلوع تا دوشنبه (۴/۱/۱۳۵۹) در پاناما نگاه داشته شود تا ایران بتواند دعوای استرداد وی را به جرم جنایی مطرح کنـد؛ اما طبق گزارش ها و پس از تأخیرهای متعدّد ایران، صبر پاناما و امریکا تمام شد. عمر توریخوس، رهبر پاناما، به ایران ۲۴ ساعت مهلت داد که اقـدام کنـد؛ یا موافقت کنـد که گروگان ها منتقل شوند، یا به شاه اجازه خروج از پاناما داده خواهد شد. به گزارش این روزنامه، طبق گفته این منبع،

ص: ۱۳۸

۱- مأخذ ۱، ص ۷، بخش عربی رادیو لندن، ۴/۱/۱۳۵۹.

تقاضاهای ایران برای تمدید مهلت، با شکست مواجه شد. طبق گزارش ها، قطب زاده گفت که اگر شاه مخلوع، در توقف های خود در مسیر پرواز، دستگیر و به پاناما برگردانده شود، وی حتی بعد از خروج شاه مخلوع از پاناما بر سر توافق خود خواهد ماند.»(۱)

اما در این باره نیویورک تایمز نوشت: توریخوس به مقامات ایرانی گفته است که وی در مقابل فشار اقتصادی که جمهوری خواهان امریکایی بر او وارد می کنند، توان ایستادگی ندارد. این روزنامه به نقل از منابعی که فاش نشده اند، نوشت: توریخوس به ایرانی ها گفت که او نمی تواند حتی یک دقیقه دیگر در مقابل فشارها مقاومت کند؛ فشارهایی که برای دادن اجازه خروج به شاه، بر وی وارد می شود(۲)

از سوی دیگر، رادیو مسکو امریکا را در این ماجرا به نحو زیر مقصر می شمارد: «وقتی هیئت نمایندگی حقوقدانان ایران با اسنادی که حقانیت خواست ایران را مبنی بر استرداد محمدرضا پهلوی به ایران برای تعقیب کردنش به دادگاه [ثابت می کرد] وارد پاناما شد، دولت کارتر تدابیر عاجلی اندیشید تا نوکر وفادار خود را از پاناما به در برده و در جای امن تری پنهان کند. بنا به اطلاع خبرگزاری های غربی، شاه سابق ایران از پاناما گریخت و یکی از نوکران حلقه به گوش واشنگتن که در این مقام از شاه سابق ایران دست کمی ندارد، یعنی انور سادات، او را با آغوش باز استقبال کرد. هر چند وزارت خارجه امریکا درباره عدم شرکت امریکا در این فرار و گریز، مِن و مِن می کرد، مع هذا هیچ کس در هویت سازمان دهندگان فرار تردیدی ندارد.»(۳)

۴۲

در پی سخنان رئیس جمهوری ایران بنی صدر، درباره سه جزیره ایرانی خلیج فارس (در مصاحبه با النّهارالعربی و الدّولی) و تأکید وی بر این که ایران به هیچ وجه آنها را واگذار نخواهد کرد، در برخی محافل عربی، فضایی ضدایرانی با محور این موضوع ساخته شده است. عراق در ایجاد این فضا سهم عمده ای دارد و می کوشد بیش ترین استفاده را از آن ببرد. طارق عزیز، معاون نخست وزیر عراق، در گفت وگو با شماره امروز هفته نامه لبنانی "الکفاح العربی"، دولت ایران را به دورویی متهم کرد و گفت: «این سه جزیره که ۹ سال قبل به وسیله سربازان شاه اشغال شد، باید به صاحبان عرب آن بازگردانده شود.» معاون نخست وزیر عراق گفت رژیم کنونی ایران سیاست های شاه را محکوم کرده است؛ اما در عین حال هر آنچه را شاه از طریق تهاجم به اعراب به دست

۱- مأخذ ۵، ص ۱، لوس آنجلس - آسوشیتدپرس.

۲- مأخذ ۵، ص ۱، آسوشیتدپرس.

۳- مأخذ ۱، ص ۸، بخش فارسی رادیو مسکو.

آورد، دستاوردهایی می داند که نمی توان آنها را از دست داد. اگر رژیم ایران با سیاست های شاه مخالف است، باید سه جزیره واقع در خلیج(فارس) را به صاحبان عرب آن بازگرداند. طارق عزیز افزود: اگر ایران این کار را انجام دهد و مداخله در امور داخلی اعراب را متوقف سازد، آن گاه می تواند دوستی و همکاری را از جانب ما به دست آورد(۱)

امروز همچنین رضا عبدالعزیز حسین، کفیل وزارت خارجه کویت، پس از اجلاس کابینه این کشور اعلام کرد که وی علی شمس اردکانی سفیر ایران در کویت را احضار کرده است تا با او درباره اظهارات منسوب به بنی صدر مذاکره کند.(۲)

در این باره، در بخش عربی رادیو قاهره تفسیری پخش شد که در آن آمده است: سه جزیره تنب ها و ابوموسی دارای مساحت ناچیزی هستند؛ لیکن این جزایر هرچه باشند، در اوایل دهه هفتم قرن بیستم، نیروهای ایرانی آنها را اشغال کردند و از کشورهای خلیج(فارس) جدا شدند. پس از سقوط رژیم شاه در ایران، این کشور همچنان روی ادامه این اشغال پافشاری دارد. این واقعیت نشان می دهد که رژیم جدید ایران، حقایق و اصالت تاریخی عربی بودن این جزایر را زیر پا می گذارد. ... تمام تاریخ دانان می دانند که جزایر مورد بحث، پیش از این که بریتانیا به منطقه بیاید، به دولت های کوچک منطقه به ویژه شارجه و رأس الخیمه وابسته بودند؛ چون در بین دولت های منطقه، به سواحل دو جزیره نزدیک تر می باشند.

در ادامه تفسیر رادیو قاهره، موارد ذیل "عوامل ادامه اشغال" سه جزیره دانسته شده اند: ۱- این جزایر به صورت مراکز حساس دیده بانی مدخل شرقی خلیج، از اهمیت زیادی برخوردار هستند. ۲- ایران می کوشد از طریق ادامه اشغال این منطقه خلیج از امنیت برخوردار باشد. ۳- ایران می تواند بر رفت و آمدهای میان خلیج و اقیانوس هند، تسلط کامل داشته باشد. ۴- هدف های اقتصادی که مهم ترین آنها عبارت است از تأمین راه های صدور نفت ایران به بازارهای جهانی. ۵- ترس ایران از این که ممکن است امریکا بر ضدّ آن، دست به اقدامات گسترده تحریم اقتصادی بزند و اگر این جزایر را از دست بدهد، در واقع شریان حیاتی خود را با خطر مواجه خواهد ساخت.

در پایان تفسیر، ارتباط مسئله مزبور با منافع و سیاست های امریکا در خلیج فارس، به این نحو ترسیم شده است: به هر حال پافشاری ایران در زمینه ادامه اشغال این جزایر، خود موجب تشدید بحران روابط میان این کشور و امریکا شده است؛ زیرا ایران می ترسد که ایالات متحده امریکا آنها را تحت سلطه خود درآورد؛ به ویژه این که امریکا با بعضی از کشورهای منطقه قراردادهای نظامی بسته است تا منافع خود را حفظ کند. مسئله دیگری که مطرح است، پیش بینی برای حفظ برتری قدرت رزمی امریکا در منطقه در مقابل نیروهای شوروی است که با ارزیابی های وزارت دفاع امریکا در این خصوص، صورت می گیرد(۳)

۱- مأخذ ۵، ص ۳، بیروت - رویتر، ۴/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۵، ص ۳، کویت - آسوشیتدپرس.

۳- مأخذ ۱، ص ۱۰ و ۱۱، بخش عربی رادیوقاهره.

هم زمان با تداوم تیرگی روابط ایران و امریکا، تیرگی رابطه ایران و عراق نیز ادامه دارد. در کنار تهدیدهایی که از ناحیه امریکا متوجه ایران است، دولت عراق نیز در تبلیغات مستمر خویش، پیوسته دشمنی خود را با ایران ابراز می کند و بر تشدید تیرگی روابط با ایران اصرار می ورزد. امروز رادیو بغداد در بخش فارسی خود، دو موضوع داخلی مهم ایران را در دو گفتار جداگانه، مورد بررسی کینه توزانه قرار داد. در بخش هایی از این گفتارها رژیم عراق از ادبیات انقلابی چپ و ضد امریکایی رایج در ایران، به نحوی ناشیانه بهره برده است. در یکی از گفتارها، انتخابات پارلمان ایران دستمایه تهاجم تبلیغات برضد ایران قرار گرفته است. در این تفسیر نیز نظیر بیش تر برنامه های تبلیغاتی عراق، شخص امام خمینی آماج اصلی حملات است. در این گفتار آمده است:

«از هنگام سقوط رژیم شاهنشاه مزدور و زمامداری خمینی و سلطه گری اش بر خلق های ایران و بازیچه قراردادن مقدرات مردم و روبه رو شدن با خواست های مشروع آنان با طرق خونین، از آن هنگام تاکنون ایران شاهد سه نوع انتخابات بود: اولین انتخابات درباره قانون اساسی خمینی، دومین انتخابات درباره ریاست جمهوری و سومین انتخابات – که هنوز در جریان است – مخصوص مجلس شورا می باشد. مسلماً خلق های ایران درباره خیمه شب بازی هایی که این انتخابات را همراهی کرده و یا می کند، اطلاعات تامی دارند که گویاترین مشخصات آن، خودداری خلق ها از شرکت در آن بود، و احیاناً رویارویی با آن از طریق رویارویی با دار و دسته های رژیم خمینی و مؤسسات قلع و قمعی اش که با ترور و ارعاب کوشش می کنند مردم را به شرکت در انتخابات وا دارند.

اما مشخصات دیگر این انتخابات همان جعل و تقلب و تزویر است که متصدیان حوزه های انتخاباتی با توطئه با دار و دسته خمینی، بدان دست می زنند. در پرتو رژیم خمینی که با فئودالیسم و بورژوازی هم پیمان می باشد و هیچ گامی را در راه اجرای قانونی که از سلطه گری فئودالیسم و بورژوازی بر مقدرات و سرنوشت مردم جلوگیری می کند، برنداشته، انتخابات نمی تواند به صورت شرافتمندانه و به دور از جعل و تقلب انجام گیرد؛ چه این تقلب و تزویر به منزله روش منطقی است که با ماهیت رژیم به ظاهر اسلامی خمینی و روش دیکتاتوری فاشیستی اش، و با سلطه گری نیروی فئودالیسم و بورژوازی سازگار می باشد و این خود، بیانگر علل اوضاع وخیمی است که در ایران حکمفرما است. چماق به دستان خمینی ... در این روش، با تمامی عناصر شرور که جور و ستم را علیه خلق های ایران اعمال می دارند، همگام و هم پیمان می باشند. این عناصر در پرتو رژیم عقب مانده استبداد خمینی، فرصت جدیدی یافته تا از راه انتخابات خمینی، این روش های جور و ستم را افزایش دهند. آری این است رژیم خمینی و این است خصیصه های پیروان نامسلمانش و یاران فئودالیست و بورژوازی اش. و اگر چه خلق های ایران در انقلابشان علیه شاه مخلوع، می خواستند آزادی و عدالت و برابری را به

ص: ۱۴۱

دست بیاورنـد، ولی اکنون راهی در پیش ندارنـد مگر این که این انقلاب را علیه رژیم نامسلمان خمینی ادامه دهنـد تا این که به آرمان و اهـداف والایشان نائل گردند.(۱)

در گفتار دیگر، درباره موضوع عفو عمومی در ایران، آمده است:

«با اعلام عفو خمینی، مبارزین اسیر ایرانی آزاد می شوند و یا جاسوس ها و ساواکی ها؟ شنوندگان عزیز!... مقاماتی که از شاه حمایت و پشتیبانی می کردنـد و وسایل سرکوبی جنبش توده ای را برای شاه فراهم می نمودنـد، دست در دست خمینی نهادند، و اولاً او را به قدرت رسانیدند و ثانیاً وسایل ادامه این قـدرت را برای او فراهم نمودند و این مقامات عبارت از مقامات امپریالیستی امریکا می باشـند. خمینی برای طرفداران و یاران شاه فرمان عفو صادر می کند که بار دیگر این جنایتکاران، دوشادوش پاسداران نامسلمان خمینی قرار گیرند و علیه خلق های مبارز ایران به ستمکاری بپردازنـد، که در اثر آن ، صدها نفر از ساواکی های جنایتکار بار دیگر به همان کارهای سابق خود باز می گردند؛ بنابراین ساواک که از بین نرفته است، فقط نام آن از بین رفته است و این سازمان اطلاعات شاهنشاهی به سازمان اطلاعات خمینی تبدیل گشته است، و اکنون پاسداران نامسلمان خمینی و عناصر ساواک ... به یک چیز واحـدی تبـدیل شده اند که با خلق های مبارز ایران دشـمنی نمایند و در راه سرکوبی منظم جنبش ملی و سازمان ها و احزابی که مظهر خواست ها و مبارزات خلق های ایران می باشند، به وسیله ای برای حمایت از این رژیم مستبد تبدیل گردند.

خمینی بایـد بدانـد که خلق های ایران، افراد ساواک را که آزاد کرده است دنبال خواهنـد کرد و همچنین خلق های ایران عناصر خمینی را که در همه جا به کاشتن تخم هول و هراس و هرج ومرج پرداخته و دست به خون ریزی می زنند، تعقیب خواهند نمود.»(۲)

۴۴

ارتش عراق از روز گذشـته تغییرات و نقـل و انتقالات وسیعی در سطح ارتش انجام داده است؛ از جمله هر پرسنل ارتش که شـش ماه در محلی خدمت کرده است، باید به محل دیگری منتقل شود. همچنین، پرسنلی که در شمال خدمت می کنند باید به جنوب منتقل شوند و بالعکس. ظاهراً در شـمال عراق، مراقبت های ویژه در داخل ارتش شدیدتر است؛ از جمله افسران کرد زبان به مراکز آموزش احضار می شوند تا از هرگونه توطئه جلوگیری شود.(۳)

همچنین، منابع ایران از بعضـی درگیری هـای جزئی در داخـل نیروهـای مسلح عراق گزارش می دهنـد که به سرعت تحت کنترل قرار می گیرد. امروز بین فرمانـده ارتش ملی و پلیس شـهر دیوانیه بحث و مشاجره پیش آمـد. در پی این مشاجره، بین مأموران دو سازمان برخورد مسلحانه روی داد که پنـج پلیس و یک نفر از ارتش ملی، کشـته و تعـدادی از پرسـنل مجروح شدند. ظاهراً علت این مشاجره، نوع موضع گیری یکی از دوطرف درباره صدام حسین و امام خمینی بوده است که متعاقب آن، فرمانده دو سازمان به بغداد احضار شده اند.(۴)

۱- مأخذ ۱، ص ۱۳ تا ۱۵، بخش فارسی رادیو بغداد.

۲- - مأخذ ۱، ص ۱۲ و ۱۳، بخش فارسی رادیو بغداد، ۴/۱/۱۳۵۹.

۳- سـند شماره ۰۳۳۹۲۶ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از ژانـدارمری رکـن ۲ (دایره اطلاعـات)، به دفـتر ریـاست جمهوری اسـلامی ایران، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۴- سـند شماره ۲۸۷۵۷۲ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از ناحیه ژانـدارمری خوزسـتان رکن ۲، به فرماندهی لشـکر ۹۲ زرهی اهـواز رکن ۲، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

تقویت پاسگاه های مرزی و نقل و انتقال در آنها نیز ادامه دارد. به گزارش نیروهای مرزی ایران، امروز همه پاسگاه های "شرطه" در منطقه فاو – که در مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خسروآباد واقع است – و در منطقه خمیر در جنوب فاو، به وسیله پرسنل شرطه های محلی و افراد ارتش ملی تقویت شد.(۱)

عراق هم زمان با تقویت پاسگاه های مرزی، تقویت و سازمان دهی عناصر مسلح مخالف نظام جمهوری اسلامی ایران را نیز ادامه می دهد. منابع ایران خبر دادند که مرکز فرماندهی نیروی دریایی بصره زیر نظر سازمان امن العام، تعداد زیادی اسلحه و مقادیری مواد منفجره به سران ضد انقلاب که به عراق متواری شده اند و مقر آنان در بصره است، تحویل داد؛ اما آنان از مسئولان عراق خواستند که بعد از این، از تعداد سلاح های تحویلی کاسته شود و به جای آن، مواد منفجره بیش تری به اعراب ایرانی داده شود.(۲)

در این حال خبرهایی از تردد برخی سران فلسطینی در مراکز "امن العام" عراق و ملاقات آنان با فراریان ایرانی، به ایران می رسد.(۳)

از سوی دیگر، در مقابله با این گونه تحرکات، در ایران نیز عوامل عراق تحت تعقیب قرار می گیرند. سپاه دزفول امروز گزارش داد که پاسداران سپاه دزفول، شیخ یعقوب سعدی معروف به شیخ یعقوب را در یک عملیات ضربتی دستگیر کردند. او جاسوسی عراقی و وارد کننده اسلحه و مواد منفجره، و آدم کشی معروف است. دستگیری این شخص به دنبال درگیری یک ساعته ای بود که به زخمی شدنش منجر گردید.(۴)

۴۵

دکتر عبدالرّحمان قاسملو دبیرکل حزب دمکرات، امروز در یک سخنرانی در اجتماع عده ای از میهمانان نوروزی کردستان گفت: «می گویند قبلاً سلاح ها را زمین بگذارید، آن وقت برای مذاکره بیایید. نه قربان، نخیر! ملت کُرد این سلاح را به منظور حمایت از دستاوردهای انقلاب ایران، آزادی و حفاظت از شرف و ناموس ملت کُرد در دست گرفته و تا لحظه ای که خودمختاری در کردستان و دمکراسی در ایران تحقق نپذیرد و انتظامات محلی به پیشمرگان محول نشود، سلاح را بر زمین نخواهیم گذاشت. بنابراین خیلی خوشحالیم که در تهران این را به خوبی درک نمایند؛ ولی این را نیز به صراحت بیان می کنیم که زیر بار رفراندوم خلع سلاح نمی رویم؛ زیرا یک نفر کاشانی یا یک برادر اصفهانی یا کرمانی نمی داند که ما

۱- سند شماره ۲۸۷۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ – ر۲، به ف ۱۹ – ۰۷ – ر ۲، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۳۳۹۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی، رکن ۲ (دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۳- همان.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۱/۱۳۵۹، ص۱.

به چه هـدفی سـلاح به دوش گرفته ایم، و اجازه نمی دهند از طریق رادیو و تلویزیون موضع خود را روشن نماییم که چرا سـلاح برداشـته ایم(۱) و این تنها ملت کُرد است که صلاحیت دارد در مورد خلع سلاح اظهار نظر نماید.»(۲)

در این حـال، حزب دمکرات به صـراحت از تـداوم رفتـار مسـلحانه در مقابـل حکومت صـحبت می کنـد. این حزب طبق یـک برنـامه و اسـتراتژی مشـخص، قدم به قدم در جهت حذف دولت در منطقه حرکت می کند. در چنین اوضاعی، نیروهای امنیتی و انتظامی خودی در منطقه با مشکلاتی رو به رو هسـتند؛ماننـد ناهمـاهنگی در فرمانـدهی عملیـات و لجستیـک نیروهای مسـلح تازه تأسـیس. امروز سـپاه کرمانشاه طی یک پیام رمز برای قسمت های مربوط به امر عملیات در تهران، اعلام کرد: «دیروز ۷۰ نفر به کامیاران اعزام کردیم. تدارکات، آنها را تدارک نمی کند و مهمات هم نمی دهد؛ می گوید باید تهران تکلیف ما را معلوم کند. مهمات شدیداً مورد نیاز می باشد.»(۳)

از جمله مشـکلات دیگری که احتمال وجود آن در منطقه هست، تأثیرپـذیری از ضـدانقلاب و عدم اسـتحکام و انسـجام لازم در برخی واحدهایی است که از قبل از انقلاب در منطقه مستقر شده اند. در گزارش امروز یک واحد خودی مستقر در منطقه به تهران آمده است: «درجه داران پاسگاه تکاب، همکاری نزدیک با حزب دمکرات دارند و چند بار ملاقات خصوصـی با رئیس حزب، یوسف رضوانی، داشـته و او از اداره به پاسگاه رفته و آمده است. جهت تکلیف و دستور، منتظر جواب هستیم.»(۴)

۴۶

در روند توسـعه و شـکل گیری سازمانی سـپاه و به تناسب موقعیت و الزامات کنونی، موضوعات متنوعی در حوزه مأموریت سـپاه قرار گرفته است. مضـمون دو گزارش از واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه در یکی از شـهرهای شـمالی کشور، که امروز خطاب به هیئت اعزامی مرکز فرسـتاده شده است، نمونه ای از این تنوع مـأموریت می باشـد. در گزارش اول آمـده است: بنـا به شواهـد عینی و بـا رؤیت پرونـده های انتخابات مجلس شورای اسـلامی و گزارش های رسیده، و نیز طبق شناختی که از آقای "ج"(۵)* فرماندار این شهر داریم،(۶)** متوجه شـدیم این فرماندار به تنها چیزی که نمی اندیشد، جمهوری اسلامی است. ما متوجه شدیم آقای فرماندار با برنامه ای که

۱- روزنامه جمهوری اسـلامی که خبر سـخنرانی قاسملو را درج کرده است، در ادامه می نویسد صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران از مسئولان حزب دمکرات کردسـتان دعوت می کند به منظور توضـیح این که چرا علی رغم خواست قاطع ملت ایران، حاضـر به زمین گذاشتن سلاح نیستند، در یک مناظره و بحث آزاد رادیو و تلویزیونی شرکت کنند تا کُرد، کاشانی، اصفهانی، کرمانی و همدانی همه با هم بدانند حق با کیست.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- سند شماره ۶۳۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به تهران (عملیات)، بخش رمز.

۴- سند شماره ۶۳۱۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زنجان به تهران عملیات و اطلاعات، بخش رمز.

۵- * در سند نام کامل فرد مزبور آمده است.

۶- ** در سند نام کامل شهرستان مزبور آمده است.

چیده و با نشست هایی که با گروه ها داشته است، همه افراد هیئت اجرایی و نظارت صندوق ها را از گروه های به اصطلاح مجاهدین و توده ای و فدایی تشکیل داده است. بلافاصله فرمانده سپاه و برادرشان که مسئول حزب جمهوری اسلامی و یکی از اعضای شورای شهر هستند، آقای فرماندار را از عواقب این عمل خطرناک و خیانتکارانه مطلع کردند؛ ولی وی هیچ عکس العملی از خود نشان نداد و چون همه صندوق ها در دست گروه ها بود، کاندیدای چریک های فدایی با اکثریت آراء، همراه کاندیدای حزب جمهوری اسلامی به مرحله دوم رسیدند.

در ادامه این گزارش ذکر شده است: علت عوض شدن فرماندار قبلی نیز توطئه افراد و مجاهدین خلق بود که اکثر شورای شهر از آنها تشکیل یافته بود. چون او را از افراد فعال و مؤمن به انقلاب مشاهده کردند، نقشه ای کشیدند که آقای "م" معاون استانداری، به این شهر آمدند و با وجود این که ما آقای "م"(۱) را از جریان توطئه با خبر کردیم، متأسفانه ایشان نیز با سهل انگاری خود، با آبروی این شخص بازی کرد و یک نیروی مثبت را از این شهر گرفت. امیدوارم به طوری که شفاهاً برادر محترم، جناب آقای استاندار قول داده اند، فرماندار قبلی را مجدداً به این شهر بفرستند.(۲)

در گزارش دیگر نیز آمده است:

«موضوع گزارش: در مورد آقای "س.الف"** رئیس آموزش و پرورش. احتراماً نامبرده بالا، تمامی اهالی شهر از ماهیت ایشان با خبرند. فردی است خوش گذران و مشروب خوار که از دوستان نزدیک سرهنگ "م"*** رئیس سابق ساواک جهنمی (فراری) است. با وجودی که هیچ کس راضی نیست که ایشان رئیس آموزش و پرورش باشد، با حقّه و نیرنگ، همیشه یک صورت جلسه ای که به امضای چند نفر از چپی های آموزش و پرورش رسانده، در جیب دارد و به هر کس نشان می دهد تا نزد مقامات، پایگاهی برای خود جور کند. نامبرده، خانوادگی توده ای شناخته شده و از فئودال زاده های قدیم می باشد. دختر عمویش در حدود پنج یا شش ماه است که از شوروی آمده است و یکی از کاندیداهای انتخابات اخیر می باشد. و پسر عمویش نیز که از شوروی آمده، در انتخابات مجلس خبرگان و در همین انتخابات اخیر نیز در تبریز خود را کاندیدا کرده، و وی، آقای رئیس آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ما نیز، علناً به نفع دختر عموی خود فعالیت و تبلیغ می کرد.»

در انتهای گزارش آمده است: «برای امتحان، یک نفر اگر برای بازدید به مدارس این شهر بیاید، در شیشه پنجره دفتر مدیر اکثر مدارس، عکس های تبلیغی چپی ها را مشاهده خواهد کرد. با وجود این که جریان امر را با نامبرده در میان گذاشته ایم، نتیجه ای ندیده ایم؛ بلکه بر علیه حکومت حاکم و پاسداران نیز سمپاشی می کند.»(۳)

۱- و ** و *** در سند نام کامل افراد مزبور آمده است.

۲- سند شماره ۰۶۱۱۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران شهرستان ... (نام کامل شهرستان درسند آمده است) واحد تحقیقات و اطلاعات، به مسئول هماهنگ کننده استان، اعزامی از سپاه مرکز.

۳- سند شماره ۶۱۱۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران شهرستان ... (نام کامل شهرستان درسند آمده است) واحد تحقیقات و اطلاعات به مسئول هماهنگ کننده استان.

انتخابـات مجلس از مسائـل مهم امروز ایران است که در داخل و خارج کشور مرتباً درباره آن صـحبت می شود. در مرحله اوّل این انتخابات، بیش تر، کاندیداهای مرتبط با شخصیت ها و جریان معروف به خط امام پیروز شده اند و مرحله دوم آن نیز در پیش است.

امروز عصر هم، رئیس جمهور در مصاحبه ای اختصاصی با خبرگزاری پارس، در این باره به گفت وگو پرداخت. بنی صدر گفت: مسلم این است که مردم بایـد کسـی را انتخـاب کننـد که فکر می کننـد او می توانـد در یـک مجلس هماهنـگ بـا رئیس جمهور کار کنـد. هرکس را که دلشان خواست می تواننـد انتخـاب کننـد؛ بنـابراین نه نمـاز جمعه جای معرفی داوطلب است و نه گروهی حق دارد که نظر خود را از راه تحصن و غیره به دیگران تحمیـل کنـد. من تـا آن جا که بتوانم، زیر بار مجلس تقلبی نخواهم رفت؛ بنابراین هرکجا که انتخاباتش نادرست انجام گرفته باشـد، باطل خواهد شد تا اصل مجلس خراب نشود، و در جاهایی که تقلب شده است به آنها رسیدگی خواهد شد(۱)

در محافـل خارج از کشور غالباً، از موضع حمایت از بنی صـدر، این مسئله را به جناح بنـدی کنونی و سـپس به موضوع گروگان های امریکایی و آیند ه آن می کشانند. از میان نظرها و سـخنان این محافل، بخش هایی از مطالب امروز دو نشـریه مشهور اروپایی ذکر می شود. یکی از این نشریه ها "نوول آبسرواتور" چاپ فرانسه است. در مقاله این نشریه آمده است:

«آیـا خمینی می خواهـد از بنی صـدر یک رئیس جمهوری بـدون قـدرت بسازد؟ به دنبال ناراحتی های قلبی که او را مجبور به بستری شـدن کرد، آیت الله نسـبتاً از صـحنه سـیاست به دور مانـد. البته چنـدان هم از سـیاست جدا نبود، چون درست یک روز پیش از انتخابات ریاست جمهوری، با سفـارش هـای خود در مورد "وحـدت قبل از هر چیز" اوضاع را به نفع بنی صـدر تمام کرد. امروز نیز دقیقاً به نظر می رسـد که موضع گیری های امام قبل از انتخابات مجلس، در رأی گیری تأثیر بگذارد.

در واقع خمینی بـا مخالفت با درخواست رئیس جمهوری مبنی بر تحویل گروگان ها به شورای انقلاب و ملاقات اعضای کمیسـیون سازمان ملل با آنها، بار تمام مسئولیت های تحمل ناپذیر دانشجویان مسلمان و حزب بهشتی را به دوش کشید. از طرف دیگر، امام با این عمل خود، این تصور را برای اینان به وجود آورد که بنی صدر به امریکایی ها بسیار نزدیک است. پس از آن نیز چون این ضربه غیرمنتظره، کافی نبود، آیت الله دوباره از سکوت خارج شد و سفارش کرد که "نه به راست رأی دهید نه به چپ یعنی نه شرق و نه غرب". منظور خمینی از جناح راست، لیبرال های غرب زده ای است که رؤیای دمکراسـی انگلیسـی یا فرانسوی را در سر می پرورانند. جناح چپ نیز شامل گروه های مارکسـیست چون فداییان و حزب توده (طرفداران شوروی) و همچنین مجاهدین می شود ... خمینی با انتقادهای خود

ص: ۱۴۶

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۱/۱۳۵۹، ص ۴.

عمداً یا سهواً باعث تضعیف جناح بنی صدر شده است.

قطعاً نتایج اوضاع تا بعد از دومین مرحله انتخابات مجلس در چهار آوریل، مشخص نخواهد شد؛ ولی از هم اکنون این اطمینان وجود دارد که پیروزی چشمگیر بنی صدر (۷۵ درصد آرا) در انتخابات ریاست جمهوری، دوباره تکرار نخواهد شد. در حقیقت عدم موفقیت بنی صدر قابل پیش بینی است.

در انتخابات مجلس ... حزب جمهوری اسلامی به پیروزی می رسد. این مسئله بیش تر به این دلیل است که سیاست جناح بنی صدر برای هیچ کس کاملاً مشخص نیست و تنها عده معدودی از آن مطلع هستند. در حیطه عمل، رأی دهندگان که ۵۰ درصد آنها بی سواد هستند، سردرگم می شوند؛ چون دقیقاً نمی توانند تفاوت دو تشکیلات بزرگی که خود را به آیت الله خمینی منسوب می کنند، درک نمایند؛ به همین دلیل بیش تر آنها به حزب جمهوری اسلامی رأی داده اند؛ حزبی که نام آن مأنوس تر و قابل فهم تر از نام "دفتر همکاری و هماهنگی های مردم با رئیس جمهوری" است که گروه بنی صدر آن را اداره می کنند.

اگر در چهارم آوریل (۱۵/۱/۱۳۵۹) بنی صدر اکثر کرسی ها را در مجلس به دست نیاورد، طبق قانون اساسی یک رئیس جمهوری بدون قدرت خواهد بود؛ در نتیجه نه تنها مسئله گروگان ها، بلکه مشکلات تأسف بار اقتصادی، اجتماعی و سیاسی که در حال از هم پاشیدن ایران هستند، هیچ یک به این زودی ها حل نخواهد شد.»(۱)

"اشپیگل" چاپ آلمان غربی نشریه دیگری است که درباره انتخابات مجلس و مسائلی در حاشیه آن، مطالبی درج کرد. این نشریه نوشت:

«رهبر شیعیان از ایرانی ها خواست آرزوهای دشمنان جمهوری اسلامی را نابود کنند و به صندوق های آرا هجوم ببرند. آنها آمدند و به عمامه داران مدافع استاد رأی دادند ... و چنین شد که در نخستین دور انتخابات مجلس نادر(۲) خمینی، شیعیان رادیکال حزب جمهوری اسلامی بیش ترین کرسی ها را در مجلس ایران صاحب شدند. واشنگتن حساب کرده است که نمایندگان مجلسی که تشکیل خواهد شد، کسانی هستند که خواستار تسلیم شاه و ثروت او در برابر آزادی ۵۰ گروگان امریکایی خواهند بود، و طبق خواسته آیت الله که هنوز در ایران مانند قانون است، باید ۲۷۰ نماینده درباره گروگان ها تصمیم بگیرند. ...

در زمانی که در اقیانوس هند یک ناوگان آماده فرمان است، تعداد افرادی که در امریکا حوصله شان از ایران اسلامی سر رفته، افزایش یافته است. تندروهایی مانند "هایاکاوا"، سناتور کالیفرنیا، از پرزیدنت کارتر خواسته اند که همه ایرانی هایی را که در امریکا به سر می برند، به یک اردوگاه کار اجباری منتقل کنند و بالاخره به بلوکه کردن اموال یا حداقل به

۱- وزارت ارشاد ملی، نشریه "خلاصه بررسی مطبوعات خارجی"، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۷، نوول آبسرواتور چاپ فرانسه (پاریس).

۲- احتمالاً مجلس استثنایی ترجمه مناسب تری باشد.

یک تحریم اقتصادی بر ضد ایران دست بزند. از دو هفته پیش به این طرف، عقاید آنها مورد توجه قرار گرفته است.

بنی صـدر تقریباً تنها جنگنـده است. ملاها آن گونه که باب میلشان است به دسـتورهای او عمل می کننـد و او نمی توانـد روی یک سازمان که از وی تبعیت کند، حساب نماید. بنی صدر دسـتور تشکیل یک کمیسیون بررسی اتهامات را در زمینه سوء استفاده در امر رأی گیری، داده است. وی گفت اگر به مـا ثـابت شود که تقلبـات در انتخابـات زیـاد بوده است، این انتخابات را غیرقانونی اعلام خواهیم کرد. این امر مطمئناً برای طرفـداران گروه هایی که انتخاب نشدنـد و راهی نداشـتند، بسـیار خوب بود؛ به خصوص برای خود پرزیـدنت بنی صدر که مایل بود بدون مردان خدا [آیت الله ها]، در مورد گروگان ها با امریکا وارد عمل شود.

... مشـکل عمـده بنی صـدر این است که بتوانـد مردم کشورش را از رؤیـای انقلاب اسـلامی بیرون آورد و آنها را به سوی واقعیات اقتصادی پیش ببرد و این خود به اندازه کافی مشکل است. بنی صدر که خود، تحصیلات اقتصادی دارد، نباید انتظار کمکی داشته باشد؛ بلکه برعکس، از زمانی کـه آیت الله در پنجشـنبه گذشـته (۲۹/۱۲/۱۳۵۸) انتخابـات را غیرقابـل تغییر خوانـد، دسـته ملاهـا احتمالاًـ به خـود زحمت خواهنـد داد که رئیس جمهوری را فاقد قدرت کنند.»(۱)

۴۸

بحث دربـاره مـاهیت گروگان گیران، همچنان در بین رسانه های خارجی ادامه دارد. هر رسانه ای سـعی دارد نظریه خود را درخصوص وابسـتگی گروگان گیران اثبات کند. در این میان، "نیوزویک" چاپ اروپا مقاله ای با عنوان "دانشجویان کیستند"؟ درج کرده که در آن آمده است:

«دانشـجویان مسـلمانی که سـفارت امریکا در تهران را در اشـغال خود دارند، کیستند؟ هفته گذشته پرزیدنت ابوالحسن بنی صدر تلویحاً گفت که آنان آلت دست شوروی هسـتند. صادق قطب زاده وزیر امور خارجه نیز به خبرنگار نیوزویک گفت: "احتمال دارد که عناصـر کمونیست افراطی، آنان را به بازی گرفته باشند." تعدادی مارکسیست در داخل سفارت هستند. با این حال اکثر دانشجویان، ناسیونالیست های افراطی مسلمان هستند. این افراد ماننـد خود ایران به جناح های مختلف و مراکز قـدرت متعـدد تقسـیم شـده انـد. افراطیون مؤکّداً از افشای این که کیسـتند، خودداری می ورزند؛ لیکن اغلب آنان از طبقه متوسط هسـتند؛ ولی دست کم با ثبت نام در دانشـگاه تهران و گرفتن چند واحد درسـی در رشته هایی که معمولاً مهندسی یا علوم است، از نظر فنی دانشجویان واقعی به شمار می آیند.

در روزهای آغاز بحران، حدود چهار صد دانشـجو سفارت را اشغال کردند؛ هرچند هفته گذشته، نیمی از آنان به مرخصی رفته بودند. این افراد به هشت "شورای کمکی" تقسیم شده اند که عبارتند از: روابط عمومی، اطلاعات، اسناد و مدارک، امنیت، عملیات، تدارکات،

۱- وزارت ارشاد ملی، نشریه "خلاصه بررسی مطبوعات خارجی"، ۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱۵، به نقل از اشپیگل چاپ آلمان (هامبورگ).

نگهبانی و رفاه. تقریباً اکثر آنان به وسیله پاسداران انقلاب ایران، و ظاهراً بعضی به دست کماندوهای فلسطینی آموزش دیده اند.

نظارت بر امر اشغال سفارت به عهده یک شورای هشت نفره است که جهت اتخاذ سیاست لازم، هر روز تشکیل جلسه می دهد. یکی از پنج عضو اصلی که نقشه اشغال سفارت را طرح ریزی کرده است، محمد موسوی خوئینی است که یکی از افراد کار کشته گروه تبعیدی آیت الله خمینی در پاریس بود. وی مدتی در مقام مشاور مذهبی رادیو تلویزیون دولتی ایران، فعالیت می کرد. چهار نفر دیگر دانشجویان، تهرانی هستند که دو نفر از آنان برای افراد خارج سفارت کاملاً ناشناخته هستند. نفر سوم محسن میردامادی است که هنگامی که در اعتصابات دانشجویی بر ضد حکومت شاه، بازداشت شده بود، استوارنامه رادیکال خود را کسب کرد. نفر چهارم حسن حبیبی است که در زمان انقلاب به سبب اعتقادات مارکسیستی از خوابگاه اسلامی اخراج شد.

گمان می رود یکی از سه نفری که اخیراً به این گروه پیوسته اند، یک زن باشد که ناشناخته است. دو مرد دیگر، یکی نائینی دانشجوی ۲۰ ساله ای است که ترتیب ملاقات خارجیان دلسوز را با گروگان ها فراهم می آورد. مرد دیگر حسن است که ۲۳ ساله و دانشجوی مهندسی است. او یک مسلمان مؤمن شناخته شده است که برای نشان دادن اعتقاد و ایمان خود، به امر مصادره مزرعه بزرگ پدرش کمک کرد. "مِری" یا نیلوفر ابتکار، سخنگوی اصلی افراطیون می باشد. او ۲۰ ساله است و انتقادات تلخ ضد امریکایی را به زبان انگلیسی قرائت می کند. وی زبان انگلیسی را هنگامی آموخته است که در سال ۱۹۶۰ در حومه فیلادلفیا زندگی می کرد.»(۱)

۴۹

بیماری امام خمینی و بستری شدن وی، امید بسیاری برای غرب به وجود آورد که عمر امام دیری نخواهد پایید و نهالی که او کاشته است، بدون باغبان، خشک خواهد شد؛ از این رو غربی ها با حساسیت ویژه ای، مسئله سلامتی امام و آینده بدون امام را مورد نظر قرار داده اند. هرالدتریبون چاپ فرانسه، در مقاله ای که امروز منتشر کرده به بررسی جانشینی امام پرداخته و نوشته است:

ص: ۱۴۹

۱- مأخذ ۲۹، ص ۱۸، به نقل از نیوزویک چاپ اروپا.

«چنین به نظر می رسد که آیت الله حسین علی منتظری که مدت شش سال در زندان شاه بوده است، به عنوان ولی فقیه یا رهبر مذهبی ملت، منتخب جانشینی آیت الله خمینی شود. ناظران ایرانی معتقدند که انتظار می رود آیت الله منتظری ۵۷ ساله، شاگرد قدیمی آیت الله خمینی - که در فعالیت های انقلابی مذهبی در اوایل ۱۹۶۰، بر ضد طرح های غرب گرایانه شاه مخلوع شرکت داشته است - خط مشی های الهی آیت الله خمینی را دنبال کند. مسئله جانشین، به دلیل وجود نگرانی در مورد سلامتی آیت الله خمینی - که به زودی ۸۰ ساله خواهد شد - از اهمیت بسیاری برخوردار است. در قانون اساسی جدید اسلامی که بر مبنای رهبری روحانیت تهیه شده، آمده است که فقیه می تواند رئیس جمهوری را بر کنار کند، اعلان جنگ دهد و در میان دیگر قدرت های جامعی که دارد می تواند مقامات نظامی و قضایی را انتخاب کند. یکی از نشانه های مقدماتی برای انتخاب آیت الله منتظری به جانشینی آیت الله خمینی، این است که وی تنها مقامی بود که علاوه بر آیت الله خمینی و پرزیدنت بنی صدر، به مناسبت آغاز سال نو ایرانی پیام فرستاد. بر اساس قانون اساسی اسلامی [ولی] فقیه فردی است که اکثر ملت او را به عنوان رهبر شناخته، تأیید کنند؛ اگرچه در قانون اساسی روشن نشده است که چنین تصمیمی بر اساس چه ضوابط و مکانیزمی گرفته می شود.

هرالد تریبون: آیت الله منتظری شاگرد قدیمی آیت الل-ه خمینی منتخب جانشینی اوست.انتظار می رود

خط مشی آیت الله خمینی را دنبال کند، آیا قادر به حفظ نفوذ سیاسی بسیار گسترده آیت الله خمینی خواهد بود؟

آیت الله ها در زندگی مذهبی خود با نوعی اتفاق آرای نامتشکل و با جذب تعدادی پیرو، به درجه اجتهاد نائل می شوند. آیا آیت الله منتظری شخصاً از موهبت الهی در جهت ابقا و حفظ نفوذ بسیار گسترده سیاسی آیت الله خمینی برخوردار است یا نه؟ آیا این پست تا حدودی همانند سلطنت مشروطه، بیش تر یک مقام تشریفاتی خواهد بود، در حالی که قدرت به یک دولت منتخب و با ثبات واگذار شده است، یا این که در صورت مرگ آیت الله خمینی و یا وخیم شدن حال او، همه چیز از هم خواهد پاشید؟ اینها همه سؤالات آشکاری است که به ذهن می رسد.

هنگامی که در ماه گذشته، آیت الله خمینی بیمار شد، آیت الله منتظری از مقام مهم خود که امام جمعه تهران بود، استعفا کرد و به قم رفت. در اواخر پاییز گذشته، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم بیانیه ای منتشر کرد که در آن آیت الله منتظری به عنوان جانشین آیت الله خمینی نام برده شده است.»(۱)

۱- مأخذ ۲۹، ص ۲۴، به نقل از هرالدتریبون چاپ فرانسه.

روزشمار جنگ سه شنبه ۵ فروردین ۱۳۵۹۸ جمادی الاولی ۱۴۰۰ ۲۵ مارس ۱۹۸۰

۵۰

امروز در ایران، در اعتراض به خروج شاه از پاناما و پذیرش وی از جانب مصر، واکنش شدیدی بروز کرد. این در حالی است که رسانه های تبلیغاتی از جمله صدا و سیما مواضع ایران را به این نحو بازتاب می دهند: امریکا فرار شاه به مصر را سازمان داده است. ... راکفلرها، کیسینجر و کارتر از این به بعد خواب راحت نخواهند داشت. امریکا از این توطئه ای که برای هیتلر زمانه چیده است، طرفی نخواهد بست.(۱) این واکنش ها در سطحی وسیع به شکل تظاهرات و راهپیمایی، در بیش تر شهرهای ایران ابراز شد. روزنامه جمهوری اسلامی در این باره نوشت: «در پی انتقال دادن محمدرضا پهلوی (شاه خائن) از کشور پاناما به مصر و به دنبال صدور اعلامیه های جوامع روحانیت شهرستان ها، مردم غیور و مبارز ایران به خیابان ها ریخته و به عنوان اعتراض به فراری دادن یکی از جانیان و قاتلین آزادی خواهان، دست به راهپیمایی زدند. تظاهرکنندگان ضمن دادن شعار علیه امپریالیسم جهانی و شیطان بزرگ، امریکا، و انور سادات رفیق و یار دیرینه شاه خائن و نوکر دَدصفت امپریالیسم جهان خوار، خواستار استرداد فوری محمدرضا قاتل جوانان رزمنده این آب و خاک شدند.»(۲)

در تهران نیز تظاهرات وسیعی برپا شد. روزنامه اطلاعات نوشت: «در پی دعوت جامعه روحانیت مبارز تهران از مردم برای شرکت در راهپیمایی اعتراض به فرار شاه، از نخستین ساعات بامداد مردم از نقاط مختلف به سوی لانه جاسوسی امریکا حرکت کردند. در این مراسم سه نفر از روحانیون تهران سخنرانی کردند و درباره قدرت خداوند و پیام نوروزی امام خمینی سخنانی بیان داشتند. اطلاعیه ۱۰۷ دانشجویان پیرو خط امام نیز قرائت شد و قطعنامه مراسم نیز خوانده شد.»(۳)

در روزنامه جمهوری اسلامی فضای این مراسم چنین ترسیم شده است: «از نخستین ساعات صبح، گروه های کثیری از زنان و مردان مسئول تهرانی در دسته ها و گروه های کوچک و بزرگ و به دعوت جامعه روحانیت مبارز و پشتیبانی گروه های مختلف سیاسی، به سوی لانه جاسوسی به حرکت در آمده و با شعارهای "شاه باید برگردد، اعدام باید گردد" و

ص: ۱۵۲

۱- وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۹/۱/۱۳۵۹، ص۵ تا ۷، لوموند، چاپ فرانسه (۵/۱/۱۳۵۹).

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۱/۱۳۵۹، ص۴.

۳- روزنامه اطلاعات، ۶/۱/۱۳۵۹، ص۱.

تهران - تجمع و تظاهرات مقابل لانه جاسوسی

امروز در اغلب شهرهای ایران در اعتراض به پذیرش شاه در مصر، تظاهرات وسیعی بر پا شد.

"ملت مصر به پا خیز! سادات را سرنگون کن" و "امریکا، شوروی مرگ به نیرنگتان! خون جوانان ما می چکد از چنگتان" فضای خفته شهر را به انقلاب بیداری کشاندند. در ساعت ۱۰ صبح، انبوه جمعیت در مقابل لانه جاسوسی موج می زد و در حالی که جمعیت، یکپارچه شعار "خمینی می رزمد، امریکا می لرزد" را تکرار می کرد، از بلندگوهای اطراف جاسوسخانه، اعلام برنامه گردید. آن گاه سرودهایی توسط گروهی از نوجوانان، اجرا و قسمت هایی از پیام نوروزی امام خمینی در رابطه با ابرقدرت ها، قرائت شد. سپس حجت الاسلام الهی ضمن برشماری ضرورت راهپیمایی اظهار داشت: از

هنگامی که دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، با قیام قهرمانانه خود این قلعه فتنه و فساد را تصرف کردند، روابط ایران و امریکا از هر زمان دیگر بحرانی تر شد و این بحران مناسبات، بر سر گروگان ها نیست، بلکه محصول اراده ملتی است که می خواهد آزاد زندگی کند و دولتی که می خواهد این ملت را در رقیت و اسارت و بندگی خود نگه دارد. ...»

به گزارش روزنامه مزبور، در پایان این مراسم قطعنامه راهپیمایی قرائت شد که در آن تأکید شده است: «ما در کنار دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، با الهام گیری از امام امت، مبارزه الهی خویش را با امپریالیسم ادامه داده، تا استرداد شاه مخلوع و اموال به غارت رفته از پای نخواهیم نشست.»(۱)

امروز همچنین اصناف و بازاریان شهر ری تعطیل عمومی اعلام کردند و در صحن حرم مطهّر حضرت عبدالعظیم اجتماع نمودند و در یک راهپیمایی نیز، هزاران نفر از مردم از خیابان های شهر ری عبور کردند. آنها با شعارهای مرگ بر امریکا و اللّه اکبر قطعنامه شورای اصناف شهر ری را که در شش ماده قرائت شد، تأیید کردند.(۲)یادآوری می شود که در غالب شهرستان ها نیز وضع مشابهی وجود داشت که بعضاً حوادثی نیز در حاشیه مراسم اتفاق افتاد؛ از جمله در یک گزارش شهربانی به وزارت کشور، درباره مراسم بندرعباس چنین آمده است: «برابر گزارش شهربانی بندرعباس، ساعت ۹ عده ای حدود دو هزار نفر از طبقات مختلف مردم، به دعوت جامعه روحانیت آن شهرستان، به عنوان اعتراض به سفر شاه سابق به مصر اقدام به راهپیمایی نموده، پس از قرائت قطعنامه، عده ای با دادن شعار "مرگ بر کمونیست" به دکه فروش نشریات مجاهدین خلق حمله، و با طرفداران مجاهدین خلق به زد و خورد پرداختند و در نتیجه مأمورین سپاه پاسداران اقدام به تیراندازی هوایی نموده و با همکاری مأمورین آن شهربانی، مسببین حادثه دستگیر و به سپاه پاسداران منتقل شدند. در حال حاضر وضع عادی است.»(۳)

۵۱

انور سادات رئیس جمهوری مصر که با پذیرش شاه، متحد نزدیک امریکا و شاه محسوب می شود، در عمل خود را به شدّت رو در روی انقلاب ایران و حامیان آن قرار داده است. او در مقابل تظاهرات امروز تهران واکنش نشان داد و به خبرنگاران گفت: «ممکن است آنها تا آخر دنیا (روز قیامت) فریاد بزنند؛ ما شاه را به عنوان مسلمان واقعی پذیرفته ایم، نه اسلامی که در آن جا (ایران) عمل می شود.» رئیس جمهوری مصر یادآور شد که در طول جنگ مصر با اسرائیل در سال ۱۹۷۳، شاه سابق حدود ۶۰۰ هزار تن نفت در اختیار مصر گذاشت تا از بروز بحران در این کشور

۱- مأخذ ۲، ص۱۲.

۲- مأخذ ۲، ص۱.

۳- سند شماره ۶۳۱۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور، ۵/۱/۱۳۵۹.

جلوگیری کنـد. سـادات گفت این نمونه ای از رویه شاه در مقابل مردم مصـر است. وی تأکیـد کرد که ایران هر انـدازه انتقاد کنـد، نمی توانـد در اخراج شاه از مصـر موفق شود. به گزارش رویتر، انور سادات برای شاه مخلوع ایران، به اصـطلاح سـنگ تمام گذاشت و گفت که شاه پیشنهاد وی را برای اقامت دائمی در مصر پذیرفته است.(۱)

در این حال، سـخنان سـخنگوی رسـمی دولت مصر نیز روشن کرد که سادات چگونه کوشیده است دوست خود را هرچه بیش تر عزیز نشان دهد. سخنگوی مزبور طی یـک بیـانیه رسـمی اظهـار داشت: «جمهوری عربی مصـر موافقت کرد که شـاه سابق ایران به این کشور سـفر کنـد و این امر و تصـمیم دولت مصـر از منبع انسانی سرچشـمه گرفته که بالاتر از هر مسئله دیگر است و مصر همیشه جای امنی برای هرکس خواهد بود که از وی درخواست یاری نمایـد و در این امر هیـچ مسئله سیاسـی را در مـدنظر نمی گیرد. و علاوه بر این اسـلام دین رحمت و انسانیت و گـذشت است و هرنوع کینه انتقـام جویی و کام جویی را به شـدت محکوم می سازد؛ لـذا چنان که گفته شـد دولت مصـر با سـفر و اقامت شاه سابق ایران به مصـر موافقت کرده است.»

در این بیانیه تلاش شـده است که این اقـدام مصـر، در تقابل با اسـلام قرار نگیرد و حمایت از شاه سابق ایران و مقابله با انقلاب اسـلامی، مقوله ای ضروری، اخلاقی و حتی اسلامی نشان داده شود. در بیانیه مزبور آمده است: «با توجه به احساس ملت مصر در ایفای نقش تاریخی و انسانی خود و عمـل به مفـاهیم و اصـول دین مـبین اسـلام - که همـواره انسـان را محـترم شـمرده و اختیـار امنیت جـان خود را به دسـتش سـپرده است و او را در برگزیدن راه نجات از مرگ، آزاد گذاشـته است - و نیز با توجه به احساس وفاداری نسبت به شخصی که در مبارزات مشروع ملت اصیل مصر، از او حمایت و پشتیبانی کرده است و از بذل هر کوششـی برای پیروزی ملت مصـر در راه آزادی و بازپس گرفتن سـرزمین های اشغالی اش، کوتاهی از خود نشان نداده است و این ملت را پشتیبان و مددکار بوده است، طبیعی بود که ملت مصـر به وفای خود برای کسـی که از وی در زمان سـختی حمایت کرده است، قیام کنـد و نسبت به تاریخ اصـیل انسانی خود و تقالید و رسوم و آداب اسـلامی برجسـته و با ارزش خویش، پایدار باشد و به آنها احترام بگذارد.»(۲)

۵۲

امروز رادیو لندن، درباره آخرین وضـعیت محمدرضا پهلوی در مصـر و رابطه وی با دولت این کشور، گزارش داد: «سادات رئیس جمهوری مصـر از شـاه سـابق ایران که در بیمارسـتان نظـامی در نزدیکی قـاهره بستری است، عیـادت کرد. قرار است یـک عمـل جراحی روی طحال شاه سابق که احتمالاً مبتلا به سـرطان است، انجام گیرد. سادات به خبرنگاران گفت که شاه مخلوع تب دارد؛ ولی ظرف چند روز آینده تحت عمل جراحی قرار خواهد گرفت. او گفت که پزشکان

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره۶، ۷/۱/۱۳۵۹، ص ۴ و ۵، قاهره - خبرگزاری رویتر (۶/۱/۱۳۵۹).

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۵، ۶/۱/۱۳۵۹، ص ۱۴، بخش عربی رادیو قاهره، ۵/۱/۱۳۵۹.

مصری با همتاهای امریکایی و فرانسوی خود در تماسند و انتظار می رود بعضی از این پزشکان به مصر بروند. سادات باردیگر گفت که شاه برای همیشه در مصر خواهد ماند.»(۱)

۵۳

متناسب با مواضع و جناح بندی ها، در مطبوعات منطقه و جهان نظر های گوناگونی درباره اقدام مصر در پذیرش شاه، ابراز می شود.

در لبنان، برخی مطبوعات تصمیم انورسادات را مبنی بر دادن پناهندگی دائمی به شاه مخلوع در مصر، مورد حمله قرار دادند؛ از جمله روزنامه چپ گرای "السفیر" که رابطه نزدیکی با سرهنگ معمر قذافی رهبر لیبی دارد، نوشت که این امر یک تحول جدی است که بدون شک با برنامه ریزی قبلی امریکا صورت گرفته است. برخی روزنامه های لبنانی پیش بینی کردند کشورهای عرب مخالف جریان صلح کمپ دیوید - که زیر نظارت امریکا صورت گرفته است - از مسئله حضور شاه مخلوع در مصر استفاده خواهند کرد تا حملات تبلیغاتی خود بر ضد رهبر مصر را شدت بخشند.(۲)

در انگلستان، ستایش از سادات وجه غالب فضای مطبوعاتی است. گاردین چاپ لندن نوشت: باید با دیده احترام به سادات نگاه کرد؛ زیرا تمام کشورهای غربی همه روابط دیرینه خود را با هم پیمان صادق خود یعنی شاه مخلوع ایران، قطع کرده اند و کوچک ترین توجهی به او نمی کنند؛ ولی پرزیدنت سادات هنوز به صورت یک مهمان از او استقبال می کند. با این حال گاردین در قسمتی دیگر از مقاله افزود این اقدام سادات به منظور این است که پشتیبانی هرچه بیش تر امریکا را از سیاست مصر کسب کند و در نتیجه پشتیبانی کشورهای غربی از برنامه های آینده سیاسی مصر را به دست آورد؛ ولی این مسئله به تنهایی نمی تواند علت اساسی اقدام سادات دربار ه شاه سابق را توجیه کند.(۳)

تایمز لندن نیز نوشت: انسان هرگونه تصوری که از شاه داشته باشد، ناگزیر پرزیدنت سادات را تحسین خواهد کرد. خطا است اگر ژست او را به منزله اقدامی تاکتیکی تلقی کنیم که برای کسب حمایت پرزیدنت کارتر در مذاکرات ماه آینده واشنگتن صورت گرفته است. با این حال صواب آن است که اقدام وی را بخشی از یک استراتژی بدانیم که به موجب آن، وی از سال ۱۹۷۳ به بعد مایل بوده است حمایت امریکا را برای سیاست های مصر جلب کند. او استدلال می کند که امریکایی ها تنها در صورتی که مصر را دوستی صدیق و قابل اعتماد بدانند، حاضر خواهند شد به مصر کمک هایی بکنند؛ کمک هایی که برای بازسازی اقتصاد و تجهیز مجدد نیروهای مسلح آن کشور مورد نیاز است، و دشوارتر از همه برای ستاندن اراضی فلسطین از اسرائیلی ها ضرورت دارد، و این اقدامات روش های وی را در چشم جهان عرب موجه جلوه خواهد داد.

تایمز لندن در پایان، جنبه اخلاقی را در عمل سادات قوی تر کرد و نوشت: با این حال،

ص: ۱۵۶

۱- همان، ص۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۵/۱/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۶/۱/۱۳۵۹، ص۱۱.

۳- همان.

محاسبه سیاسی مستمر در این اقدامات خالی از انگیزه هایی والاتر نیست که برخی از این انگیزه ها عبارتند از: تمایل به کمک به دوستی که دچار عسرت شده است، بدون اعتنا به این که آیا خطای خودش باعث واژگون بختی اش شده یا نه؛ و تمایل به ارائه چهره ای از اسلام که متفاوت با "عدل انقلابی اسلامی" در تهران است؛ برای آن که به جهان نشان داده شود آنهایی که دائماً صفات رحم و شفقت را جزء ذات باری تعالی می دانند، می توانند به مناسبت های مختلف، همین صفات را از خود نیز بروز دهند(۱)

در آلمان نیز "زوددویچه سایتونگ" چاپ مونیخ، به این نحو به تمجید از اقدام سادات پرداخت: سادات با این کار، دعوت از شاه، آرامش سیاسی به دست نخواهد آورد؛ بلکه هم در کشورش و هم در خارج با ناراحتی های سیاسی روبه رو خواهد شد؛ به همین خاطر باید قبول کرد که سادات این کار را فقط به خاطر یک وظیفه اخلاقی انجام داده است. او آماده است بدون در نظر گرفتن اهداف سیاسی و حتی آنچه امریکا با آن موافق است، چنین کاری را انجام دهد.(۲)

۵۴

در ماجرای عزمیت شاه به مصر، صادق قطب زاده وزیر خارجه ایران، بیش ترین لطمات شغلی و فردی را متحمل شد. وی که نامزد نخستین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران بود، علاوه بر اینکه در انتخابات مزبور بازنده شد بازنده بزرگ ماجرای اقامت و خروج شاه از پاناما محسوب می شود. وی که پرستیژ سیاسی خود را در معرض آسیب جدی می دید با امیدواری زیادی نمایندگان و حقوقدانانی را به پاناما اعزام کرده بود؛ اما سران پاناما در یک بازی آشکار، با گذراندن وقت و به بهانه تعطیلات یکشنبه، از قبول مدارک خودداری کردند. نتیجه آن شد که قبل از پایان روز تعطیل، یعنی ساعت چهارده همان یکشنبه، شاه پاناما را ترک کرد. به این ترتیب، به ناچار چند ساعت پس از آن که شاه پاناما را ترک کرد، وکلای نماینده ایران مدارک لازم را برای استرداد و محاکمه شاه، رسماً به پاناما عرضه کردند.(۳)

به گزارش خبرنگار بی.بی.سی. در امریکای لاتین: «وکلایی که از جانب دولت ایران به پاناما رفته بودند، اظهار داشتند که مدارک لازم را به این جهت تقدیم مقامات پاناما کردند که شاید شاه در صدد برآید به پاناما بازگردد. این اسناد و مدارک شامل جزئیات اتهاماتی است که به حکمران سابق ایران وارد آمده و او را متهم می کند که اموال کشور را دزدیده و به طور غیرقانونی اموال و سرمایه هایی را به خارج فرستاده و در شکنجه و کشتار و

۱- وزارت ارشاد ملی، "خلاصه بررسی مطبوعات خارجی"، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۱۱، تایمز چاپ انگلیس.

۲- همان، ص۱۵، زوددویچه سایتونگ چاپ آلمان (مونیخ).

۳- مأخذ ۸ ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۵/۱/۱۳۵۹.

قتل عام مردم دست داشته است. وکلایی که از جانب ایران به پاناما رفته اند، این مدارک را به وزارت امورخارجه پاناما تقدیم کردند.»(۱)

صادق قطب زاده بعد از ظهر امروز در یک کنفرانس مطبوعاتی با حضور خبرنگاران داخلی و خارجی شرکت کرد. وی در پاسخ به این سؤال که آیا دولت ایران برای استرداد شاه مخلوع از کشور مصر اقدامی خواهد کرد یا نه، گفت: «به عقیده ما دولت کنونی مصر حاکمیتی بر آن سرزمین ندارد، بنابراین در صورت اقدام به این امر، مدارک استرداد باید به امریکا یا اسرائیل فرستاده شود؛ زیرا انور سادات فقط بازیچه ای در دست این دو طرف است.»(۲)

در این حال، لوموند در شماره امروز خود نوشت قطب زاده روز دوشنبه (دیروز) ساعت۳، به دانشجویان مسلمان دستور داد که گروگان ها را به مقامات رسمی جمهوری اسلامی تحویل دهند. سپس چون موفق به دیدار بنی صدر نشده بود، اعلامیه ای در مطبوعات درج کرد مبنی بر این که «اگر از خروج شاه از پاناما جلوگیری شود و موضوع استرداد وی در جریان بیفتد، گروگان ها در ظرف ۲۴ ساعت آینده به مقامات رسمی ایران تحویل داده خواهند شد.»

روزنامه مزبور، طی گزارش مفصلی در این باره، به مسئله خروج شاه علی رغم مذاکرات قطب زاده با توریخوس، اشاره می کند. سپس می افزاید: مقامات مسئول ایرانی از این اقدام متحیر می شوند. آنها به غلط فکر می کردند که این بار نیز یک صحنه سازی معمولی در کار است. آقای "هکتور ویلالون" وکیل آرژانتینی - که در هفته های اخیر نقش زیادی بین تهران، واشنگتن و پاناما بازی کرده بود - برای تسکین خاطر، سکوت را می شکند و اظهار می دارد که «در هرحال پاناما هیچ مجوز قانونی برای ممانعت از خروج شاه در اختیار نداشت.» قطب زاده از این اظهار نظر متعجب می شود و به زبان فرانسه فریاد می زند که «پس این طور آنها قوانین خودشان را نقض می کنند. بیش از دو ماه است که آنها می بایست این شخص را دستگیر می کردند؛ چون ما درخواست این امر را کرده بودیم. آدم نباید یک جانی را چند ساعت قبل از این که دلایل مجرم بودنش را دریافت کند، فراری دهد.» او خطاب به ما می گوید: «ما تمام آنچه را که خواسته بودند، تهیه کرده بودیم؛ مدارکی کاملاً مستند و حتی قول قطعی مبنی بر این که اگر شاه را پس از رأی دادگاه پاناما به ما تحویل دادند، از اعدام وی خودداری کنیم.»

لوموند در بخش دیگری از گزارش خود می نویسد: از طرف دیگر قطب زاده در مصاحبه های مختلف با نمایندگان مطبوعات امریکا گفت که به عقیده وی در مسئله فرار شاه به پاناما، تنها کیسینجر و راکفلر مسئول می باشند؛ چون حزب جمهوری خواه امریکا می خواهد بدین وسیله، شکست کارتر را در انتخابات موجب شود.

اریک رولو، نویسنده این گزارش، در بخش دیگر گزارش نظر قطب زاده و بنی صدر را مقایسه می کند و در توضیح نظر بنی صدر می نویسد: آقای قطب زاده دولت کارتر را مسئول

۱- مأخذ ۸، ص۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۵/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۰، ص ۹.

نمی دانـد، ولی آقـای بنی صـدر در این بـاره عقایـدی مهم اظهار داشـته است. او می گویـد: «از یک چیز مطمئن هسـتم و آن این که نیروهایی در امریکا وجود دارد که می خواهند هرگونه تصـمیم گیری را برهم بزنند. این آدم ها حتی حاضـرند برای مقاصد سیاسی خود، گروگان ها را قربانی کنند. آنها می دانند چطور جمهوری اسـلامی را تضعیف کنند.» آقای بنی صدر در ادامه گفتارش می افزاید: «مسئله در این جا تمام شده نیست. ما از امریکا درخواست خود را مبنی بر استرداد شاه ادامه خواهیم داد. پاناما و مصر برای ما هر دو سر و ته یک کرباس هستند؛ هر دو مطیع امریکا می باشـند. سادات حتی بیش تر از توریخوس به کاخ سـفید وابسـته است.» آقای احمد سـلامتیان می گوید: «کارتر برای سادات یک هدیه زهر آگین فرسـتاده است.» بنی صدر معتقد است که جمهوری اسـلامی قربانی یک توطئه بین المللی شده است. عوامل این توطئه در میان ایرانیانی که طرفدار دو ابرقـدرت هسـتند وجود دارنـد. به عقیـده بنی صـدر، امریکا و شوروی سـعی می کننـد این بحران را طولانی کننـد تا ایران نتوانـد یک سیاسـت استقلال ملی اتخاذ کند و روابط سالم با قدرت سومی مثل اروپا، برقرار سازد.(۱)

۵۵

امروز جیمی کـارتر رئیس جمهوری امریکا، در دیـدار با "بورگه" وکیل فرانسوی ایران، آخرین مواضع دولت امریکا در قبال گروگان ها را چنین اعلام کرد: «برای این که جای هیچ گونه ابهام و تردیدی باقی نماند و موضع و روش من کاملاً روشن باشد، آنچه را که دولت امریکا می خواهد، در این صـفحه کاغذ نوشـته ام: الف) آزادی دسـتگیر شدگان، به فوریت و بدون آن که کوچک ترین آسـیبی به آنها برسد. ب) در موقع مقتضی، برقراری روابط عادی با ایران و دولت فعلی، توأم با قبول نتایج انقلاب ایران. ج) ایران می تواند شکایات خود را در سازمان های ملل متحد، دیوان بین المللی لاهه و یا در مطبوعات و رسانه های گروهی مطرح نماید.»(۲)

در این حال، رادیو صدای امریکا گزارش داد که مقامات وزارت خارجه امریکا، تحولات ناشـی از عزیمت شاه سابق ایران به مصر را بررسی کرده انـد و آثـار احتمـالی آن را در مورد گروگـان های امریکایی در تهران، مورد ارزیابی قرار داده انـد. در گزارش خبرنگار صـدای امریکا از وزارت خارجه این کشور، در این باره چنین آمده است:

یک مقام وزارت امورخارجه امریکا، به طور خصوصـی گفته است که رفتن شاه مخلوع ایران از پاناما به مصر، بعضی ها را در تهران ناراحت کرده است و از این رو می توان گفت بـدون تأثیر نبوده است. ولی مقامات دولت امریکا رسـماً اظهار عقیـده کردند که این نقل و انتقال و تغییر و تحول نباید در سرنوشت گروگان های امریکایی در تهران اثری داشـته باشد. به قول هادینگ کارتر سخنگوی وزارت خارجه امریکا، اصولاً رفتن شاه از پاناما به مصر، با مسئله گروگان های امریکایی که بر خلاف اصول و قواعد و قوانین شـناخته شده بین المللی به اسارت گرفته شده اند، هیچ گونه ارتباطی ندارد.

ص: ۱۵۹

۱- مأخذ ۱، همان.

۲- پیر سالینجر، گروگان گیری در ایران، ترجمه دکتر جعفر ثقهالاسلامی، تهران انتشارات نوین، شهریور ۱۳۶۲، ص ۳۴۴.

مقامات وزارت امورخارجه امریکا ضـمناً اشاره کردند که عزیمت شاه سابق ایران از پاناما و رفتن او به مصر، تصمیم خود او بوده است، نه به خاطر فشار امریکا، و اگر نقل مکان شاه مخلوع یک روز و یا چند ساعت قبل از مطرح شدن مسئله استرداد وی صورت گرفته است، به خاطر این موضوع نبوده است. سخنگوی وزارت خارجه امریکا اضافه کرده است که دولت امریکا تصور نمی کرد دولت پاناما با استرداد شاه به ایران موافقت کند، و ترک پاناما از طرف شاه صرفاً به خاطر این بوده است که وی به جرّاحی حساس و مهمی نیاز دارد که ظاهراً انجام آن در پاناما میسّر نبوده است.

گزارش های مطبوعاتی حاکی از این بوده است که مقامات ایرانی قصد داشتند به محض این که تقاضای ایران برای استرداد شاه مخلوع در محاکم پاناما به جریان افتد، گروگان های امریکایی را در تهران از کنترل اشغالگران سفارت خارج کنند؛ ولی مقامات امریکایی این گزارش را به اصطلاح، قصه شاه و پریان خوانده اند و در صحت آن تردید کرده اند. همچنین به اظهارات شیخ صادق خلخالی که گفته است گروگان ها به عنوان جاسوس محاکمه خواهند شد، وقعی نگذارده اند؛ زیرا می گویند او در دستگاه دولت سمتی ندارد که بتواند از طرف دولت ایران چنین اظهاراتی بکند. سخنگوی وزارت امورخارجه امریکا اضافه کرده است که دولت ایران از عواقب چنین اقدامی و از محکومیتی که به همراه دارد، به خوبی واقف است.(۱)

۵۶

به گزارش رسیده از پاسگاه های مرزی عراق، «امروز به کلیه پاسگاه های "شرطه مرزی" یک گروه اطلاعاتی متشکل از مأمورین سازمان "امن العام" و استخبارات و حزب بعث، اعزام گردید تا کلیه فعالیت های مأمورین شرطه، زیر نظر این گروه صورت گیرد.»(۲)

از سوی دیگر، گزارش هایی از مناطق مرزی در استان کرمانشاه در غرب کشور، خبر از حمله مهاجمان محلّی می دهند. طبق این گزارش ها، مهاجمان محلّی تحت حمایت دولت عراق، همچنان به حملات خود به پاسگاه های مرزی ادامه می دهند و در صورت عدم موفقیت، به عراق فرار می کنند. در همین راستا، پاسگاه مرزی تیله کوه امروز مجدداً هدف حمله مهاجمان مسلح قرار گرفت. رضایی مسئول سپاه پاسداران مستقر در قصرشیرین، در این باره گفت: دیروز و امروز به پاسگاه مرزی تیله کوه از توابع قصرشیرین حمله شد و پاسداران به دفاع برخاستند. در این درگیری که چهار ساعت طول کشید، به افراد سپاه پاسداران خسارتی وارد نیامد؛ اما از تلفات مهاجمین هنوز اطلاعی به دست نیامده است. این افراد از ایادی سردار جاف و کدخدا محمود نظری هستند که دولت عراق آنها را مسلح کرده است و برای خرابکاری به خاک ایران فرستاده می شوند. رضایی در مورد علت حمله های مکرر مهاجمان به پاسگاه تیله کوه گفت: چون تنها راه نفوذی به مرز ایران این منطقه است، بنابراین مهاجمین به این نقطه حمله می کنند.(۳)

۱- مأخذ ۸، ص ۱۰ و ۱۱، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۵/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۷۴۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲، به ۱۹ - ۰۷ ر۲، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۱۰، ص۳، کرمانشاه، خبرنگار کیهان.

به دلیل چنین حوادثی، برخی اهالی مناطق مرزی کشور، از محل سکونت خود کوچ می کنند و به مناطق دیگر پناه می برند؛ از جمله امروز یکی از روستاهای مرزی قصر شیرین در محدوده پاسگاه مرزی "تنگاب نو" تخلیه شد. گزارش رسیده حاکی است که در ساعت ۱۴ روز جاری، فردی غیرنظامی به پاسگاه مزبور مراجعه کرد و اظهار داشت که تعداد ۸۰۰ نفر از ضدانقلابیون و چریک های وقت کشور عراق، قصد حمله به آبادی "ولدکشته" و پاسگاه مذکور و تصفیه خانه آب تنگاب را دارند. وی اضافه کرد تعداد هفت خانوار از قریه ولدکشته به قصرشیرین کوچ نموده اند و بقیه خانواده ها در حال کوچ هستند. پاسگاه "تنگاب نو" هفت مأمور خود را برای برقراری امنیت این آبادی اعزام کرد.

در پی این موضوع، ناحیه ژاندارمری کرمانشاه از طریق هنگ ژاندارمری قصرشیرین مراتب را به تیپ ابوذر اعلام کرد تا اقدام لازم صورت گیرد. همچنین به هنگ نیز ابلاغ کرد که با استفاده از کلیه امکانات موجود، پیش بینی های لازم و اقدام بایسته را معمول دارد.(۱)

۵۷

در گزارشی که امروز سپاه کرمانشاه به تهران ارسال کرد، وضعیت کلی غرب کشور آرام توصیف شده است.(۲) گزارش دیگری از سپاه کرمانشاه نیز حاکی است: «عملیات [استقرار سپاه] در منطقه شروع شده و مناطق، در اختیار سپاه قرار گرفته، بی سیم های کامیاران، کرند، اسلام آباد، قصرشیرین، جوانرود، روانسر، پاوه را سپاه کنترل می کند. ضمناً هرکدام از این شهرها شبکه دارند که زیر پوشش سپاه می باشد.»(۳) از سوی دیگر، در همین روز دفتر ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، در پیامی از تهران برای سپاه کرمانشاه نوشت: «خواهشمند است مهمات جهت نیروی کامیاران ارسال دارید. نیاز شدیدی به مهمات می باشد.»(۴)سپاه کرمانشاه نیز از تهران درخواست کرد به علت موقعیت اضطراری منطقه تکاب، سپاه آن جا احتیاج به نیرو دارد؛ از تهران نیرو بفرستید(۵) این در حالی است که همین سپاه گزارش داد: چنانچه فردا هوا مساعد باشد، با "گشتی بانی" هوانیروز و ارتش به طرف باینگان حرکت می کنیم.(۶)

۵۸

درگیری های چند روز اخیر در روستاهای ارومیه، ظهر امروز با آزاد شدن ژاندارم ها و جوانمردان که حزب دمکرات آنها را گروگان گرفته بود، فروکش کرد. درباره چگونگی و نتیجه درگیری های مزبور، اطلاعیه لشکر۶۴ ارومیه حاکی است: «در تاریخ ۲/۱/۱۳۵۹ عناصر مسلح غیرقانونی به پاسگاه های ژاندارمری در آق بلاق، راژان و سیلوانا حمله نمودند که این حمله با مقاومت دلیرانه مردم مسلمان و میهن دوست منطقه، دفع گردید؛ ولی این عناصر خائن با جمع آوری نیروهای مزدور و بی وطن از اطراف، در ۳/۱/۱۳۵۹ حمله گسترده تری را به نقاط فوق تکرار نمودند که بر اثر این حملات، در ساعت ۲۱ روز ۳/۱/۱۳۵۹ پاسگاه آق بلاق سقوط نمود و تعدادی ژاندارم و جوانمرد کُرد که در خدمت ژاندارمری هستند، با اسلحه و مهمات و

۱- سند شماره ۲۷۷۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: به تهران - ت - ف ژاجا - ر۳، ۵/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۶۳۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران ۵/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۶۳۱۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران (عملیات) ۵/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۶۳۱۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیات مرکز، به فرمانده سپاه کرمانشاه، ۵/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۶۳۱۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران، ۵/۱/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۶۳۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران، ۵/۱/۱۳۵۹.

با به جای گذاشتن دو شهید و سه زخمی، توسط مهاجمین دستگیر شدند که افراد ژاندارم آن، توسط مقامات مسئول به اشنویه تخلیه شدند. با توجه به وضعیت فوق، لشکر۶۴ ارومیه بار دیگر مسئله را به قضاوت مردم شریف آذربایجان غربی گذاشته و خاطرنشان می سازد که ارتش به هیچ گروه سیاسی اجازه اقدامات نظامی به ویژه مسلحانه را نخواهد داد.»(۱)

اما در گزارش سپاه ارومیه در این باره چنین آمده است: «در تاریخ ۳/۱/۱۳۵۹ در ساعت ۲۱، افراد ژاندارمری پاسگاه آق بولاق و جوانمردان کرد، و فردایش ۴/۱/۱۳۵۹ در ساعت ۱۶:۳۰، اکراد وابسته به خان های محلّی راژان به تعداد ۱۶۰ نفر و ۲۱ نفر از ژاندارم ها، بدون هیچ مقاومت خلع سلاح [می شوند] و پس از دستگیری آزاد می شوند. و در منطقه سیلوانا دمکرات ها با ژاندارمری درگیر هستند. همچنین موسی گیلانی زاده ارباب راژان، ظاهراً توسط دمکرات ها دستگیر می شود که احتمالاً صحنه سازی است.»(۲)

در این حال، سازمان چریک های فدایی خلق – شاخه سنندج، واقعه را چنین گزارش کرد: «به دنبال توطئه جاش ها در منطقه اشنویه در روز یکشنبه ۳/۱/۱۳۵۹، جاش های دولتی دو نفر از پیشمرگ های دمکرات را دستگیر می کنند. به دنبال پخش این خبر، پیشمرگان دمکرات خواستار آزادی آنها می شوند. جاش های محلی و ژاندارم ها به سوی نیروهای خلقی که در آن منطقه بودند (دمکرات، فدایی) تیراندازی می کنند و پیشمرگان دمکرات و فدایی برای جلوگیری از تهاجم و گسترش جنگ، دست به دفاع می زنند. در نتیجه پاسگاه "سی کانیان" سقوط می کند و درگیری به منطقه راژان کشیده می شود. از تعداد تلفات اطلاع دقیقی در دست نیست. به دنبال تحریکات اخیر جاش ها و ژاندارم ها و شکست توطئه آنها، ارتش در تاریخ ۴/۱/۱۳۵۹ اعلام می کند که در صورتی که پیشمرگان خلق کُرد، اسلحه های مصادره شده را تا ساعت ۱۲ روز سه شنبه ۵/۱/۱۳۵۹ تحویل ندهند، ارتش مداخله خواهد کرد. در پی این توطئه ها برای آغاز یک جنگ تحمیلی دیگر، دو ستون ارتشی به همراهی تعدادی تانک و پاسدار، تا روستای "قلاتان" پیشروی کرده اند و نیروهای جنبش مقاومت خلق کرد، در اطراف جاده نقده – اشنویه موضع گرفته اند. تا زمان چاپ این خبرنامه (۵/۱/۱۳۵۹) هیچ گونه برخوردی گزارش نشده است.»(۳)

در هر صورت، لشکر۶۴ عصر روز گذشته خطاب به مهاجمان، ضرب الاجلی به شرح زیر اعلام و ابلاغ کرد: «بدین وسیله به جنگ افروزان حیله گر و روباه صفتان دغل ابلاغ می گردد که نسبت به اعاده کلیه پرسنل دستگیرشده و جنگ افزارهای مسروقه از پاسگاه های آق بلاق، راژان و سیلوانا، تا ساعت ۱۲ روز ۵/۱/۱۳۵۹، و [برای] مرمت پاسگاه ها و منازل تخریب شده و اموال غارت شده، حداکثر تا دو هفته از این تاریخ اقدام [شود.] در غیر این صورت، ارتش مصمم و قاطع به وظایف خود که از طرف ملت ایران به او محول گردیده، نسبت به استرداد مجدد پاسگاه های ژاندارمری اقدام، و عناصر غیرقانونی را دستگیر و تسلیم دادسراهای انقلاب اسلامی خواهد نمود.»(۴)

۱- مأخذ ۲، ص ۴، ارومیه – خبرگزاری پارس.

۲- سند شماره ۶۳۱۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه، به تهران (اطلاعات)، ۵/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۱۷۲۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نشریه "خبر" (ارگان سازمان چریک های فدایی خلق ایران – سنندج)، شماره ۳۳، ۶/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۲، ص۴، ارومیه – خبرگزاری پارس.

در این حال تلفنگرام مورّخ امروز ستاد مشترک ارتش به سپاه پاسداران، نشان می دهد که در منطقه مزبور، برای طراحی و اجرای عملیات احتمالی (بعد از پایان ضرب الاجل یاد شده) بین ارتش و سپاه توافق و هماهنگی وجود ندارد. در تلفنگرام مزبور آمده است: برابر گزارش لشکر۶۴ پیاده، به منظور شرکت سپاه پاسداران در وقایع اخیر منطقه استحفاظی لشکر۶۴، این لشکر از نماینده سپاه پاسداران دعوت به عمل آورد. بعد از مذاکرات لازم، مقرر شد سپاه پاسداران، با عملیات لشکر همکاری های لازم را صورت دهد؛ لیکن در ساعت ۲۴ روز ۴/۱/۵۹، آقای بدری نماینده سپاه پاسداران پس از مشاوره و تماس با سایر برادران پاسدار، تلفنی اظهار داشتند که سپاه پاسداران در این مأموریت شرکت نخواهد کرد. به طوری که ملاحظه می فرمایید، پس از ۱۴ ماه این نخستین مأموریت مقابله با ضدانقلابیون است که سپاه پاسداران درباره آن چنین عکس العملی نشان می دهد. میزان بهره دهی سپاه پاسداران ارومیه به استحضار ریاست جمهوری نیز رسیده است(۱)

از سوی دیگر، امروز سپاه ارومیه نیز طی گزارشی به مرکز عملیات سپاه در تهران، چنین می نویسد: «ارتش برای عملیات مورخ ۵/۱/۱۳۵۹ در منطقه، در ساعت ۲۰:۴۵ مورخ ۴/۱/۵۹ از سپاه ارومیه درخواست همکاری می نماید. شورای فرماندهی سپاه بنا به دلایلی که متعاقباً ارائه خواهد نمود، عدم امکان شرکت خود را بدین وسیله جهت اطلاع اعلام می دارد.»(۲)

در نهایت، دستگیرشدگان قبل از پایان مهلت تعیین شده آزاد شدند؛ به این ترتیب که افراد دستگیر شده را مقامات مسئول بخش اشنویه به ارومیه انتقال داده، تحویل دادند.(۳)بنابراین، قسمت عمده مفاد اخطار لشکر۶۴، یعنی آزادی افراد ژاندارم و جوانمردان اسیرشده، اجرا شد.

۵۹

امروز شهربانی کل کشور، درباره عملکرد سازمان کومه له تلفنگرامی از رکن سوم ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی دریافت کرد. در این تلفنگرام، منابع نیروی زمینی ارتش مستقر در منطقه، بخشی از عملکرد غیرعلنی این سازمان را تهیه و به ستاد مشترک ارسال کرده اند. طبق این گزارش که شهربانی نیز آن را برای وزارت کشور ارسال کرد، سازمان مزبور در سطح تشکیلات، حرکتی مبتنی بر براندازی مسلحانه را دنبال می کند. شایان ذکر است که این سازمان در سطح سنندج و بعضی شهرهای کردستان، در پوشش تشکل های مختلف، فعالیت علنی سیاسی دارد و اعضای آن در نهادهایی مثل شورای شهر فعال هستند. در گزارش مزبور که در چند بند تنظیم شده، آمده است:

۱. آقایان عطاءالله برازنده با اسم مستعار "صادق"، ناظری با اسم مستعار "وریا" و صابر علی پناه با اسم مستعار "زرگا"، مسئولان شبکه حزب کومه له می باشند که عده ای از مردم نیز به وسیله آنان و صدیق کمانگر شکنجه شده اند.

۲. آقایان یوسف اردلان، صدیق کمانگر، سید مهدی نبوی، مهندس وطن دوست، ایوب

۱- سند شماره ۶۳۱۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا ۳ مرکز فرماندهی، به سپاه پاسداران، ۵/۱/۱۳۵۹.
۲- سند شماره ۶۳۱۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه، به تهران (عملیات)، ۵/۱/۱۳۵۹.
۳- مأخذ ۱۰، ص۳، ارومیه، خبرنگار کیهان.

نبوی، مسعود نبوی، ناظری، عطاءالله برازنده و صابر علی پناه در تصمیم گیری های حزب کومه له شرکت دارند و از اعضای مؤثر تصمیم گیری های این حزب هستند.

۳. افرادی که در زندان کومه له شناسایی شده اند عبارتند از: الف) سه نفر پاسدار که دو نفر از آنان به اعدام محکوم شده اند و در حال حاضر در زندان می باشند. ب) دو نفر به نام های صالح و شیخ احمدی، اهل کامیاران، به اتهام جاسوسی. پ) یک نفر استوار ژاندارمری به نام اسماعیل زبده. ت) آقای معین الدّین فخرالعلما.

۴. نیازمندی های مالی و مواد خوراکی حزب کومه له و زندانیانی که در اختیار دارند، از طریق تهدید و ارعاب مردم به وسیله افراد مسلح حزب و با توزیع فرم های مخصوص بین مردم شهر و روستا به عنوان کمک، تأمین می شود.

۵. آقای تاج الدّین فخرالعلما اصرار دارد در صورتی که عده ای افراد مسلح در اختیار او گذاشته شود، به مقابله با کومه له ها بپردازد و آنها را خلع سلاح کند. ضمناً حاضر است در صورتی که امکان داشته باشد، در مرکز صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران و رادیو و تلویزیون مرکز سنندج حضور یابد و اطلاعات خود را درباره اعمال و کارهای حزب کومه له در اختیار مردم ایران بگذارد.

۶. ظرف چند روز گذشته آقای تاج الدین فخرالعلما برادر معین الدین فخرالعلما - که در حال حاضر در زندان کومه له است - کراراً از طرف حزب، تهدید به مرگ شده است و قصد دارد به محض آزاد شدن برادرش از زندان، همراه اعضای خانواده به لشکر سنندج پناهنده شود و در لشکر اسکان یابد.(۱)

۶۰

نشریه "خبر"، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق ایران - سنندج، از یک تجمع نوروزی گروه های مسلّح فعال در کردستان گزارش داد. در این گزارش، به سخنرانی یکی از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق اشاره شده است که در تجمع مسافران نوروزی ایراد شده است.

نشریه مزبور در این باره نوشت: از طرف خانه شورا و بنکه(۲) محله فیض آباد، به مناسبت تشریح اوضاع کردستان و جنبش مقاومت خلق کُرد، میتینگی با شرکت میهمانان نوروزی ترتیب یافت که در ساعت ۱۰:۳۰ بر مزار شهدا (تایله) برگزار شد. در این مراسم پس از خواندن سرود "زنده بود خلق کُرد" و سخنرانی درباره شکل گیری خانه شورا و بنکه فیض آباد، یکی از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق ایران - سنندج، در مورد مسائل حاد جنبش سخنرانی کرد و مراسم با سرود "ئه ی رقیب" پایان یافت.

این نشریه ادامه داد: رفیق در قسمتی از سخنانش ضمن تأیید این که تقویت هیئت نمایندگی خلق کُرد ضرورت دارد، گفت: «جناح های مختلف هیئت حاکمه، با تمامی تضادهای

۱- سند شماره ۶۳۱۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور، ۵/۱/۱۳۵۹.

۲- نام محلی نوعی مرکز تجمع تشکیلاتی سازمان برای هواداران است.

درونی خود، در سرکوب کارگران، زحمتکشان و خلق های به پا خاسته هم جهت بودند و در شرایط فعلی، با محاصره نظامی و اقتصادی، با جنگ تبلیغی و روانی وسیع، و با جنگ موضعی می خواهند کردستان را به خون بکشانند؛ ولی خلق ما با تجربه گیری از تجارب غنی جنبش های رهایی بخش جهانی در تمامی زمینه ها بر ضد این مسائل به پاخاسته و در راه اعتلای جنبش شکوهمند مقاومت خلق کُرد، هم اکنون در شهر سنندج شوراهای محلات و بنکه ها را به عنوان بازوی مسلّح این شورا ها به وجود آورده است. این شوراها باید شوراهای واقعی توده های مردم محلات باشند که در آن، نماینده کارگران، بازاریان، کارمندان مسلمان و دانش آموزان، از زن و مرد، در تشکیل و اداره آن فعال باشند، و این گامی است در راه خودمختاری به دست شوراها. اکنون بنکه ها گرچه نتوانسته اند بازوی مسلح شوراهای واقعی باشند، امّا ما در جهت این رشد و اعتلا تلاش عظیمی را آغاز کرده ایم.»

این نشریه افزود: رفیق در بخش دیگری گفت: «مبارزه خلق کرد در شرایط فعلی، مبارزه ای است که از چارچوب تنگ ملی بیرون آمده و هرچه بیش تر طبقاتی می شود. از آن جا که سرمایه داران و زمین داران بزرگ، به وسیله جنگ افروزان و عمال وابسته به امپریالیسم مسلح شده اند و بر ضد خلق به پاخاسته و در کنار سرکوب گران قرار گرفته اند، هر مبارزه ای بر ضد زمین داران بزرگ و بر ضد سرکوب کنندگان حقوق دمکراتیک خلق، مبارزه ای است برای کسب خودمختاری و مبارزه ای است برای رفع ستم اقتصادی کارگران، خوش نشینان، دهقانان فقیر و زحمتکشان؛ لذا مبارزه ما مبارزه ای است ملی – طبقاتی و ما در اعتلای آن تلاش همه جانبه را به کار خواهیم بست. ما ایمان داریم کردستان بدون ایران آزاد نخواهد شد و رهایی ایران در گرو قطع سلطه امپریالیسم و عوامل وابسته است و جنبش خلق به رهبری طبقه کارگر، ضامن پیروزی و رهایی واقعی ایران و رفع ستم اقتصادی – سیاسی – فرهنگی تمامی خلق هاست.»(۱)

۶۱

امروز سازمان مجاهدین خلق نامه ای به امام خمینی نوشت.(۲) متن کامل این نامه به قرار زیر است:

«بسم الله الرحمن الرحیم. حضرت آیت الله العظمی امام خمینی پدر گرامی مان!

مجاهدین خلق ایران در نهایت اعتذار از این که هنگامی که آن حضرت بیش از پیش نیازمند آرامش هستید، مزاحم اوقات شریف می شوند، ضمن آرزوی سلامت و عمر طولانی

۱– مأخذ ۳۰.

۲– خبر ارسال این نامه در نخستین شماره روزنامه مجاهد در سال جدید، شماره ۲۹ (۱۰/۱/۵۹)، درج شد. این خبر با عنوان "نامه مجاهدین به امام خمینی"، به صورت خبر اصلی سمت راست لوگوی روزنامه، بالای صفحه اول، تیتر شد. این نامه برخلاف همه نوشته های مجاهدین خلق که با عبارات "به نام خدا" و "به نام خلق قهرمان ایران" شروع می شود، با بسم الله الرحمن الرحیم شروع شده است. جالب این که قرینه این خبر یعنی خبر سمت چپ لوگوی روزنامه، بالای صفحه اول با تیتر "پیام برادر مجاهد موسی خیابانی به خلق مجاهدپرور تبریز" به چشم می خورد که با همان عبارات "به نام خدا" و "به نام خلق قهرمان ایران" شروع شده است.

برایتان، در رابطه با پاره ای مطالب بسیار حساس مملکتی به استحضار می رسانند:

۱- شاه خائن با اشاره و صلاحدید اربابان امریکایی خود، راهی قلب منطقه شده است تا در مرکز ثقل ساواکی ها و دژخیمان فراری، و زیر چتر امنیتی و نظامی سادات و اسرائیل، کماکان توطئه بر علیه انقلاب ایران را از نزدیک ادامه دهد، و به همین دلیل نیز آنها در مدت اقامت امام در بیمارستان، بر ضد آمال فرد فرد ملت از هیچ گونه شایعه پردازی ابا نداشتند. همچنین در این ایام، نوکر سرسپرده دیگر امریکا یعنی بختیار خیانتکار، به فعالیت های بی سابقه ای در اروپا دست زده است و مراودات و مراجعات بسیاری پیدا کرده است. قبل از این نیز شاهد بودیم که امریکا هم زمان با فعل و انفعالات شدید نظامی در منطقه، تلاش نمود تا در کسوت کنفرانس پاکستان، سران ارتجاعی وابسته به خودش در منطقه را از موج احساسات ضد استعماری امریکایی که تحت رهبری شما در منطقه برانگیخته شده بود، مصون دارد؛ چرا که امریکا به رغم منطق خدشه ناپذیر خلق ها و تاریخ جهان، گمان این را داشته و دارد که افکار عمومی کشورهای تحت سلطه را تا آن جا که می تواند، از دشمن اصلی شان منحرف سازد؛ حال این که شما بارها و بارها تأکید فرموده اید که امریکا این شیطان بزرگ جهان، دشمن اصلی است و کلیه روابط و پیوندهای استعماری اقتصادی و سیاسی و نظامی و فرهنگی بایستی با آن قطع گردد.

۲- متأسفانه تا این تاریخ، منویات ضد امپریالیستی شما مبنی بر قطع تمام پیوندهای استعماری، چنانکه باید و شاید اجرا نشده و برای همه مسلمانان انقلابی ایران در رابطه با آنچه فوقاً عرض شد، اسباب نگرانی است.

۳- علاوه بر همه این ها، این روزها در کوران انتخابات در صحنه سیاست داخلی نیز شاهد بالاگرفتن اختلافات فرقه ای و حزبی و گروهی من جمله بر علیه مجاهدین خلق ایران هستیم. تمایلی که بر حسب آن، با آن که موقعیت کشور ما در مقابل امریکا هیچ تفاوتی با یک ماه پیش نکرده است، مجاهدین نیز به مثابه دشمن تلقی شده و گاه صراحتاً "مهدورالدم"، و بدتر از ساواکی، و دشمن اصلی در داخل کشور، و شایسته هرگونه سرکوب معرفی می گردند و البته آشکار است که اگر این گونه تمایلات مهار نشود، عواقب وخیم آن، که یادآور اختلافات و جنگ و جدال های حیدری - نعمتی است، بیش از پیش راه را بر مقاصد شوم امپریالیست ها هموار خواهد نمود. حال آن که بدیهی است لااقل تا وقتی زمینه های هرگونه طمع و چشم داشت امپریالیست ها بر این میهن اسلامی، منتفی نشده باشد، شقّه شدن نیروهای مردم هرگز به سود انقلاب نبوده و هیچ چیز مسموم تر و خطرناک تر از تبدیل وحدت کلمه به تفرقه و تفرق نیست.

۴- در ارتباط با همین گونه اختلافات - که نهایتاً چشم اندازی جز موضع گیری متقابل نیروها در قبال یکدیگر، به زیان تمامی انقلاب رهایی بخش ضد امپریالیستی و اسلامی مان ندارد - ما نمی توانیم از مقدمه چینی هایی که به اشکال مختلف، در آستانه انتخابات صورت می پذیرفت، فروگذار نموده و مثلاً تهدید مسلحانه یک روزنامه، به خصوص علیه خودمان را به عرض امام

نرسانیم؛ زیرا که بالصّراحه در روز ۲۷ اسفندماه عنوان کرده بودند که در برابر ما چاره ای جز " اندیشه به سلاح" نیافته اند، و تأثّر ما وقتی افزایش می یابد که به یاد بیاوریم همین نویسندگان در دوران رژیم طاغوتی و در برابر آن، چنین اندیشه ای را نفی و طرد می کردند.

۵- به این ترتیب، مجاهدین خلق در آرزوی یک زندگی مسالمت آمیز و تفاهم بار شورایی که فارغ از هرگونه تهدید و عمل و عکس العملی ناخوشایند باشد، خود را محق می دانند که به منظور نیل به حداکثر وحدت کلمه و یکپارچگی ممکن، از محضر شما تقاضا کنند که با ارشادات خود به این گونه نگرانی ها خاتمه دهید؛ به خصوص که در کوران انتخابات و در فاصله کوتاه ما بین مرحله اول و دوم، قطعاً هیچ تشنّجی بر صلاح خلق و انقلاب و امام نیست؛ به همین دلیل ما مشتاقانه در انتظار رهنمودهای آن حضرت، پیرامون ممانعت از افزایش اختلاف و تشنج و بهترین نحوه مواجهه عموم نیروها با دومین مرحله انتخابات هستیم.

۶- علی هذا اجازه می خواهیم در محضر امام بر این حقیقت تأکید کنیم که مسئله انتخابات و کرسی های نمایندگی، برای فرزندان مجاهدتان فرع بر منافع کلی انقلاب بوده و شرکت ما در انتخابات تنها به این خاطر صورت گرفته است تا با حضور در یک مجتمع واحد سراسری، نگهبانی و اکمال سنن ضد امپریالیستی شخص آن حضرت و به ویژه زندگانی تفاهم بار ملی را برای عموم مردم، هرچه بیش تر تأمین نماییم.

السلام علیکم و رحمه الله.

با آرزوی مجدد سلامتی و طول عمر امام

مجاهدین خلق ایران ۵/۱/۵۹.»(۱)

کادر مرکزی سازمان مجاهدین خلق: از چپ، موسی خیابانی، مسعود رجوی، مهدی ابریشم چی و پرویز یعقوبی

سازمان در نامه امروز خود به امام خمینی: "متأسفانه تا این تاریخ منویات ضدامپریالیستی شما مبنی بر قطع تمام پیوندهای استعماری چنانکه شاید و باید

۱- سازمان مجاهدین خلق ایران، نشریه "مجاهد"، شماره ۲۹، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱ و ۲.

اجرا نشده"

۶۲

رابطه حسنه ایران و لیبی به دلیل موضوع مفقود شدن امام موسی صدر دچار اختلالاتی شده است. در این حال، برخی گرایش ها می کوشند این تیرگی را کنار بزنند و به توسعه و بهبود هرچه بیش تر روابط اهتمام ورزند. نحوه اعلام مواضع برخی دست اندرکاران روزنامه جمهوری اسلامی و نیز اظهارات امروز "آیت الله خلخالی"، مندرج در این روزنامه، نمونه هایی از این گونه کوشش ها است. روزنامه مزبور به نقل از خبرگزاری "جماهیریه" از تریپولی، گزارشی از ملاقات امروز خلخالی با مقامات لیبی درج کرد که در آن آمده است:

«سرگرد عبدالسلام جلود با آیت الله خلخالی یکی از رهبران انقلاب اسلامی ایران که سرگرم دیدار از جمهوری عربی لیبی است، دیدار کرد. در طی این دیدار، آیت الله خلخالی به گرمی از انقلاب لیبی و نقش آن در مبارزه با امپریالیزم و ارتجاع، تمجید کرد. وی به گرمی به رهبر انقلابی لیبی درود فرستاد و گفت ما به او و نقش پیشتاز او در حمایت از عرب و اسلام، افتخار می کنیم. وی تأیید کرد که روابط میان انقلاب ایران و انقلاب لیبی رو به توسعه است. وی هرگونه اختلاف میان دو انقلاب را مردود دانست. آیت الله خلخالی گفت: ما مطمئن هستیم امپریالیزم و ارتجاع را شکست می دهیم. وی خاطرنشان ساخت که اوضاع کنونی، اتحاد و یکپارچگی مسلمان ها را ایجاب می کند تا بتوانند از آرمان های بحقّشان، به خصوص آرمان فلسطین، پشتیبانی کنند. آیت الله خلخالی سادات را متهم کرد که با رفتار غیرانسانی خود خصوصاً برافراشتن پرچم اسرائیل در خاک مصر، به اسلام خیانت کرده است. سرگرد عبدالسلام جلود نیز به نوبه خود اظهار داشت که انقلاب لیبی تنها کشوری بود که از برقراری رابطه با شاه خائن امتناع کرد. این انقلاب از آغاز، انقلاب ایران را پیش بینی و از آن حمایت کرد. وی گفت ایرانیان و عرب ها می توانند نقشی حساس در حمایت از اسلام ایفا کنند و زمان آن رسیده است که اقدام مشترکی برای به حقیقت درآوردن این کوشش ها به نفع آرمان های اسلامی و مسلمانان جهان به عمل آید.»(۱)

۶۳

امروز در بخش عربی رادیو ریاض گفتاری پخش شد که بازگو کننده نوع موضع گیری

ص: ۱۶۸

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۱/۱۳۵۹، ص۱۱، تریپولی - خبرگزاری جماهیریه.

سران عربستان در زمینه اوضاع ایران است. در این گفتار آمده است: امیر فهد بن عبدالعزیز طی

یک مصاحبه مطبوعاتی با خبرنگار روزنامه فرانسوی "نوول آبسرواتور"، در پاسخ به پرسشی که درباره اوضاع ایران از وی شد گفت: «آنچه در ایران به وقوع پیوسته یک مسئله داخلی است و بستگی به اراده ملت ایران دارد و مسئله ای نیست که به ما ارتباط داشته باشد وحق ما نیست در آن دخالت یا اظهار نظر کنیم، و ما با برادران ایرانی روابط دوستانه داریم و برای ملت این کشور خیر و آسایش و پیشرفت آرزو می کنیم.»(۱)

فهد بن عبدالعزیز: ما با برادران ایرانی رابطه دوستانه داریم.

۶۴

در بازتاب اظهارات اخیر بنی صدر در گفت وگو با "النهارالعربی و الدولی" درباره سه جزیره ایرانی خلیج فارس، امروز رادیو مسکو نیز با اشاره به سخنان بنی صدر، از جنبه ای دیگر و به نحو ذیل نارضایتی مقامات شوروی را منعکس کرد. در گفتار امروز رادیو مسکو آمده است: ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران، بازهم اظهارات غیردوستانه ای در مورد اتحاد شوروی ایراد کرد. وی ضمن گفت وگویی با نماینده روزنامه لبنانی النهارالعربی و الدولی ادعا کرد که گویا اتحاد شوروی برای ایران خطری به وجود می آورد.

خبرگزاری تاس می نویسد متأسفانه چنین اظهاراتی اغلب در زندگی سیاسی تهران به گوش می رسد. گرچه روشن ساختن علت این امر آسان نیست، معلوم است که این امر ناشی از سیاست اتحاد شوروی نیست؛ زیرا اتحاد شوروی روابط سنّتی حُسن همجواری با ایران دارد و مجدانه در برابر هرگونه دخالت در امور داخلی ایران اقدام می کند.(۲)

ص: ۱۶۹

۱- مأخذ ۸ ص۱۵، بخش عربی رادیو ریاض، ۵/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۸ ص۷ و ۸، بخش فارسی رادیو مسکو، ۵/۱/۱۳۵۹.

جیمی کارتر رئیس جمهوری امریکا، امروز نامه هایی برای تاچر نخست وزیر انگلستان، ترودو نخست وزیر کانادا، اوهیرا نخست وزیر ژاپن، اشمیت صدراعظم آلمان و ژیسکاردستن رئیس جمهوری فرانسه نوشت. وی در این نامه ها ضمن اعلام تصمیم خود درباره اعمال مجازات های اقتصادی برضد ایران، خواستار کمک و پشتیبانی آنها شد. در گزارش برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، در این باره آمده است: ما سفرای این کشورها را برای ارسال نامه های پرزیدنت کارتر برای رؤسای دولت هاشان فرا خواندیم.

ما ضمن تشریح اهمیت موضوع برای آنان، گفتیم که باید اقداماتی هماهنگ به عمل آید تا ایرانی ها به وخامت وضعی که پیش آورده اند، پی ببرند. ما همچنین به آنها هشدار دادیم که بدون پشتیبانی جدّی و فعالانه متحدان خود، به اقداماتی که فعلاً در نظر گرفته ایم اکتفا نخواهیم کرد و به ناچار عملیات جدی تری در آینده انجام خواهیم داد. واکنش ابتدایی سفیران کشورهای نامبرده کاملاً منفی بود. آنها از این که قبلاً درباره این تصمیمات، مورد مشورت قرار نگرفته اند، گله کردند و درباره عواقب توسل به زور در حل این مسئله، ابراز نگرانی و تردید نمودند.(۱)-(۲)

در همین حال، جرج بوش نامزد ریاست جمهوری از حزب جمهوری خواه - که به طور روز افزونی از سیاست کارتر درباره ایران انتقاد می کند - امروز از سایر رقبای انتخابات

ص: ۱۷۱

۱- یادآوری می شود یادداشت های بعدی برژینسکی نشان می دهد که پاسخ رهبران کشورهای ذکر شده به نامه رئیس جمهوری امریکا، کم و بیش مشابه همان نظر هایی بوده است که سفیران آنها ابراز کرده اند. این رهبران، امریکا را به خویشتن داری و ادامه تلاش از طریق دیپلماتیک تشویق کردند؛ البته به استثنای "ترودو" نخست وزیر کانادا که پشتیبانی کامل خود را از کارتر و دیگر مقامات امریکایی اعلام داشته بود.

۲- سایروس ونس و برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی (بی جا - انتشارات هفته، ۱۳۶۲) ص۸۷ و ۸۸.

ریاست جمهوری امریکا خواست درباره این موضوع سخن بگویند. خبرگزاری آسوشیتدپرس در این باره گزارش داد:

جرج بوش خواستار تحریم اقتصادی کامل بر ضد ایران شد و گفت: من فکر می کنم همه ما که در صحنه سیاسی برای مقام ریاست جمهوری مبارزه می کنیم، باید بگوییم که چه کار خواهیم کرد. جرج بوش در پاسخ به این سؤال که آیا وی خواستار اعمال کردن محاصره دریایی بر ضد ایران می باشد، گفت که به نظر او این اقدام ضرورتی ندارد؛ اما افزود که اگر کارتر خواستار آن باشد، وی قویاً از آن حمایت خواهد کرد. بوش گفت موقعیت ضعیف کارتر در انتخابات مقدماتی نیویورک و کانکتیکات، نشانه آن است که صبر امریکاییان دارد تمام می شود. او در سخنان خود که در اجتماعی در یک کالج عنوان می شد، گفت در چنین موردی، در صورتی که دولت وی سرکار باشد، هیچ گونه روابطی با ایران نخواهد داشت؛ مگر آن که گروگان ها به سلامت باشند و برای حقوق بین المللی احترامی وجود داشته باشد.

جرج بوش گفت: ما باید تحریم اقتصادی کاملی بر ضد ایران اعمال کنیم؛ یعنی از ایران اصلاً نفت وارد نکنیم. در سی روز گذشته ما ۵/۷ میلیون بشکه نفت از این کشور - که برای حقوق بین المللی احترامی قائل نیست - وارد کرده ایم. او گفت متحدان امریکا باید به این کوشش ها بپیوندند.(۱)

خبرگزاری آسوشیتدپرس در ادامه گزارش فوق یادآوری کرد که بوش در آغاز مبارزات انتخاباتی اش گفته بود تا وقتی که گروگان ها آزاد نشده باشند، وی از سیاست دولت کارتر انتقاد نخواهد کرد.

۶۶

مقامات امریکایی می کوشند با توجیهات متناسب، پیامدهای منفی عزیمت شاه از پاناما به مصر را کاهش دهند. آنها سعی می کنند ارتباط این موضوع را با مسئله گروگان ها، هرچه می توانند کمرنگ تر نشان دهند؛ از جمله سایروس ونس وزیر امورخارجه امریکا تأکید کرد که فکر نمی کند سفر شاه مخلوع به مصر تأثیری بر وضع گروگان های امریکایی در تهران داشته باشد. وی گفت: سفر شاه مخلوع به مصر فقط یک تصمیم شخصی از جانب شخص محمدرضا پهلوی بوده است و بس.(۲) برژینسکی مشاور امنیت کارتر نیز گفت اینک که مصر به شاه سابق ایران پناهندگی دائم داده است، امریکا دیگر تعهدی در قبال وی ندارد.

خبرنگار بی.بی.سی. در واشنگتن در گزارشی می نویسد: خبرنگاران از وی سؤال کردند آیا

ص: ۱۷۲

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۷، ۸/۱/۱۳۵۹، ص۲ و ۳، آسوشیتدپرس، ۲۷ مارس ۱۹۸۰ (۷/۱/۱۳۵۹).

۲- روزنامه کیهان، ۶/۱/۱۳۵۹، ص۴، قاهره - خبرگزاری فرانسه.

ایالات متحده هنوز هم خود را مجبور می بیند که به پادشاهی که زمانی مهم ترین متحد امریکا بوده است کمک کند یا نه؟ برژینسکی در پاسخ گفت دولت امریکا هیچ گونه تعهدی در برابر شاه مخلوع ندارد. وی درباره تقاضای تهران در بازپس گرفتن شاه مخلوع گفت که استرداد شاه، هرگز موضوع اصلی بحث نبوده است؛ مسئله اساسی توقیف و دستگیری دیپلمات های امریکایی در ایران به وسیله گروهی تندرو است. در این جا بی.بی.سی. یادآوری می کند که سخنان برژینسکی با تضمین هایی که دولت امریکا در گذشته به شاه مخلوع می داد تضادّی کامل دارد.

بی.بی.سی. می افزاید: امّا به هرحال مقامات ایالات متحده حداقل در زمینه احساسات و بی تابی های یک گروه با آنها، همدردی می کنند؛ یعنی با بستگان گروگان های امریکایی در تهران. این بستگان طی نامه ای به کاخ سفید، نگرانی خاص خود را درباره تلاش های مداوم دولت امریکا برای کمک های درمانی به شاه مخلوع، ابراز کرده اند. بی.بی.سی. در آخر تصریح می کند: «اعلامیه رسمی دولت امریکا حاکی از آن است که تعهدات ایالات متحده نسبت به شاه مخلوع پایان پذیرفته است.»(۱)

در این حال، گزارش هایی وجود دارد که نشان می دهد پس از عزیمت شاه مخلوع به مصر، یک نوع آرامش توأم با نگرانی، خانواده های گروگان های امریکایی را فرا گرفته است. بر اساس این گزارش ها، خانم ماری لوپز که پسرش گروهبان جیمز لوپز، جزء گروگان ها است، گفت: من خوشحالم که شاه مخلوع به ایالات متحده نیامده است. آرزو می کنم که ورود وی به قاهره، حادثه ای برای گروگان ها در بر نداشته باشد. "دیک گاله گوس" پدر یکی از گروگان ها نیز اعلام کرد چنانچه تصور کنیم که ایرانیان نتوانند شاه مخلوع را از مصر تحویل بگیرند، این امر ادامه زندانی بودن گروگان ها را به دنبال خواهد داشت.

خانواده گروگان ها تصمیم گرفته اند اواخر هفته آینده گردهم جمع شوند. آنها قبل از عزیمت شاه مخلوع از پاناما، نامه ای به جیمی کارتر نوشته و از وی تقاضا کرده بودند که شاه مخلوع را برای عمل جراحی به امریکا راه ندهد. در این نامه که به امضای ۴۳ تن از خانواده های گروگان ها رسیده بود، تأکید شده است که اجازه ورود شاه مخلوع به امریکا در اکتبر گذشته و بستری شدن وی در نیویورک، اساس مسئله گروگان گیری بوده است.(۲)

خروج شاه از پاناما و نوع همکاری و هماهنگی سران پاناما با مقامات امریکایی، مورد اعتراض ایران است و از جمله مباحث رسانه های گروهی می باشد. در توجیه این مسئله، وزیر خارجه پاناما در مصاحبه با روزنامه ژاپنی آساهی، توضیحاتی داد. کارلوس اوزورس گفت: «اگر تقاضای تهران مبنی بر استرداد شاه مخلوع ایران، این مسئله را ایجاب می کرد، وی در پاناما توقیف می شد.» وی توضیح داد: «دولت پاناما پس از مطالعه اسناد استرداد، در صورت لزوم

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۶، ۷/۱/۱۳۵۹، ص۱۴ و ۱۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۶/۱/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۱/۱۳۵۹، ص۱۲.

شاه مخلوع را توقیف می کرد.» وی در عین حال افزود اگر شاه دستگیر می شد می توانست ظرف چند ساعت به قید ضمانت آزاد شود؛ اما نمی توانست پاناما را ترک کند. دکتر اوزورس گفت شاه که هم اکنون در یک بیمارستان مصری در انتظار یک جراحی است، ممکن است به سه دلیل پاناما را ترک کرده باشد؛ اوّل: بیم از آن که ممکن است پاناما با درخواست ایران مبنی بر استرداد وی موافقت کند. دوم: پزشکان پانامایی با برنامه عمل جراحی شاه مخلوع به وسیله یک پزشک امریکایی مخالفت کردند. سوم: وضع مزاجی او در حال وخیم شدن است(۱)

از سوی دیگر، به گزارش خبرگزاری فرانسه از سازمان ملل متحد، کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد گفت عزیمت غیرمنتظره شاه سابق ایران به مصر، تلاش های جاری را که برای حل بحران گروگان ها صورت می گیرد، دشوارتر ساخت. سخنگوی کورت والدهایم گفت با وجود این، دبیرکل سازمان ملل متحد تصمیم دارد کوشش های خود را برای رسیدن به یک راه حل سیاسی مسالمت آمیز ادامه دهد. این سخنگو اظهار داشت: والدهایم نخست سعی خواهد کرد که اوضاع را با توجه به رویدادهای جدید و غیرمنتظره بسنجد.(۲)

"کلودیس مقصود"، ناظر سازمان اتحادیه عرب در سازمان ملل متحد، نیز اظهار داشت عزیمت شاه مخلوع به مصر، یافتن راه حل مسالمت آمیزی را که در جست وجوی آن هستیم دشوارتر ساخت. کلودیس مقصود در پاسخ خبرنگاران تأکید کرد که شاه سابق را نمی توان به صورت مهمان یک کشور عربی نگریست. او در حقیقت مهمان رئیس جمهوری کشوری است که اتحادیه عرب او را معلّق ساخته است.(۳)

۶۸

در کنار موج ضد امریکایی سراسری اخیر در ایران که در واکنش به خروج شاه از پاناما با برنامه ریزی امریکا، برپا شده است، اظهارات مسئولان نیز مورد توجه می باشد؛ در این میان بنی صدر نیز با مشی خاص خود و با رعایت جوانب مختلف و در نظر گرفتن فضای سیاسی و موازنه قدرت موجود در جناح بندی حکومتی، اهداف خود را دنبال می کند. وی در این باره با خبرگزاری فرانسه گفت وگویی انجام داد که این خبرگزاری امروز گزارش آن را انتشار داد. در این گزارش آمده است:

رئیس جمهوری ایران در گفت وگویی با خبرگزاری فرانسه، از محکوم ساختن جیمی کارتر به طور مستقیم خودداری کرد. وی افزود: «من نمی دانم کارتر یا کس دیگری در جلوگیری از به ثمر رسیدن طرح استرداد شاه از پاناما، مقصر و مسئول است.» وی تأکید کرد که سرنوشت گروگان های امریکایی به مجلس آینده ایران بستگی دارد و نباید سرنوشت آنها را به استرداد شاه مخلوع ربط داد. وی سپس خاطرنشان ساخت: «برای ما استرداد شاه مخلوع تلاشی برای منافع بشری است. ما فکر می کنیم که این ماجرا دوره تازه ای در تاریخ بشریت خواهد گشود و اراده و حقوق ملتی برای به دست آوردن پیروزی، باید مدنظر قرار گیرد.»

ص: ۱۷۴

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۱/۱۳۵۹، ص۲، توکیو - رویتر.

۲- مأخذ ۵، ص۱۲.

۳- مأخذ ۵، ص۱۲.

رئیس جمهوری ایران افزود: «هر بار که درصدد بوده ایم تسلط امریکا بر ایران را فاش کنیم، حادثه ای به وجود آمده که جلوی آن را گرفته است.»

وی خاطر نشان ساخت که با انتقال گروگان های امریکایی و قرار دادن آنها در اختیار شورای انقلاب موافق است، زیرا این تنها مرکز قدرت برای کشور و استرداد شاه مخلوع است.

در این مصاحبه وی تأکید کرد که مراکز متعدد تصمیم گیری در ایران و ایالات متحده، باعث شده اند که طرح استرداد شاه مخلوع از پاناما، به نتیجه نرسد. بنی صدر در پایان خاطرنشان ساخت که به زودی تدابیری بر ضد این مراکز تصمیم گیری در ایران، به ویژه در قلب ارتش، دستگاه های دولتی، دولت و شهرها اتخاذ خواهد کرد. وی گفت: «نقش دولت جلوگیری از برگشت دیکتاتوری به کشور است.»(۱)

۶۹

صادق قطب زاده وزیر امورخارجه، در یک مصاحبه تلویزیونی درباره تلاش هایش برای استرداد شاه، توضیحات و گزارشی ارائه کرد.

وی گفت: ما می دانستیم که تمام اموال شاه مخلوع یا قسمت اعظم آن، نه در داخل امریکا، بلکه در بانک های اروپایی است و زیر کنترل دیوید راکفلر سرمایه دار جنایتکار و کیسینجر وزیرخارجه سابق امریکا است. شاه مخلوع هم نمی خواست از امریکا خارج بشود و از لحاظ قوانین هم نمی توانستند اخراجش کنند؛ در نتیجه کیسینجر با "رویو" رئیس جمهوری پاناما تماس می گیرد و به خاطر فشاری که می آورد، رویو دعوتنامه ای برای شاه مخلوع می فرستد و شاه به اعتبار این دعوتنامه، به پاناما می رود. به همین دلیل با تقاضا از یکی دو نفر از دوستان خیلی خوبمان – که وکلای دعاوی در فرانسه و امریکا بودند – اقدامات اولیه را شروع کردیم. این اقدامات منجر به این شد که ما آن تقاضای استرداد و در حقیقت توقیف شاه مخلوع را به پاناما فرستادیم.

قطب زاده ادامه داد: دولت پاناما مواجه با یک اشکال اساسی شد؛ از یک طرف برای شاه دعوتنامه فرستاده بود، از طرف دیگر بایستی به ما جواب می داد. جوابی که دولت پاناما داد این بود که ما شاه را تحت الحفظ داریم و شما در مدت ۶۰ روز، مطابق قوانین پاناما مدرکتان را ارائه دهید. در این جا نکته جالبی که وجود داشت این بود که وقتی صحبت از ۶۰ روز می شود، مطابق قوانین پاناما بعد از توقیف است؛ یعنی در این مدت ۶۰ روز، طبق قوانین پاناما شاه مخلوع باید توقیف می بود و این ها او را از توقیف خارج کردند. وکیل ما این کار را تعقیب می کند و ما استرداد شاه مخلوع را دنبال خواهیم کرد.(۲)

وزیر امورخارجه در مورد عکس العمل رفتن شاه مخلوع به مصر گفت: این جنایتکار را

۱– مأخذ ۴، ص۲ و ۳، تهران – خبرگزاری فرانسه.

۲– ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۶۹ : گزارش تفصیلی مصاحبه قطب زاده، ص۲۰۰

هیچ کجا قبول نکرد؛ حتی افریقای جنوبی. تلاش این بود که او را به افریقای جنوبی بفرستند و کیسینجر تلاش زیادی کرد؛ ولی موفق نشد. اسرائیل جنایتکار هم او را نپذیرفت. تنها جایی که کیسینجر توانست او را بفرستد (با روابطی که با انورسادات خائن دارد) مصر بود. ما بعد از این به شدت، فعالیت های خودمان را در این زمینه شروع خواهیم کرد. در واقع این جرثومه فساد و جنایت را طوری بکنیم – که واقعاً با آن جرثومه فساد دیگر یعنی انورسادات عیناً شبیه هستند – که مصر در این زمینه تکان بخورد. ما در این زمینه باید سیاست قاطع و روشنی در مورد روابطمان با کشورهای عربی داشته باشیم. در نظر دارم که این مسئله را امشب در شورای انقلاب مطرح کنم و گزارش آن را خواهم داد. روز پنجشنبه سیاست مستقل و قاطع خود را در مقابل کشورهای عربی اعلام خواهیم کرد تا بتوانیم از این فرصت استفاده کنیم که جریان داخلی مصر هم حرکت کند.(۱)

۷۰

به دنبال ورود محمدرضا پهلوی به مصر، دفتر اطلاعات و انتشارات وزارت امور خارجه اعلام کرد: امروز گروه کثیری از ایرانیان مقیم مدینه و زوار خانه خدا – که برای عمره نوروزی به عربستان سعودی مسافرت کرده اند – در مقابل مسجدالنبی بر ضد حکومت انورسادات راهپیمایی کردند و تکبیرگویان، حکومت مصر و "محمدرضای خائن" را محکوم نمودند.(۲)یادآوری می شود که در خود مصر نیز امروز عده زیادی از دانشجویان مصری، بر ضد حضور وی در مصر دست به تظاهرات زدند و خواهان اخراج او شدند. این خبر در بسیاری از رادیوها مورد توجه قرار گرفت؛ از جمله:

رادیو لندن گزارش داد: دانشجویانی که در قاهره تظاهرات کردند، متعلق به یک جنبش اسلامی اند که انقلاب آیت الله خمینی را مورد تحسین قرار می دهند؛ ولی در عین حال، داشتن هرگونه ارتباط مستقیم را با رژیم جدید ایران انکار می نمایند. حتی حزب قانونی چپ گرا به رهبری هالد(۳) محی الدّین یکی از ۱۲ رهبر انقلاب مصر، علیه حکومت سلطنتی آن کشور به وجود یک مبارزه سیاسی و اطلاعاتی که در راستای قربانی جلوه دادن شاه سابق صورت می گیرد، اعتراض دارد. آقای محی الدین می گوید: من با کمک پزشکی به مردی که در حال مرگ است، مخالف نیستم؛ ولی با تبدیل این موضوع به یک مسئله سیاسی مخالفم.(۴)

به گزارش بخش عربی رادیو مونت کارلو، دانشجویان دانشگاه قاهره ضمن ایراد سخنرانی هایی، خواستار بیرون کردن شاه مخلوع از مصر شدند. آنان شعار می دادند: پذیرایی از شاه خائن و خون آشام در مصر، به جبران خدمتی است که طی آن خون هزاران شهید در تهران جاری شد.(۵)

ص: ۱۷۶

۱- مأخذ۳، ص۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۱/۱۳۵۹، ص۱۲، تهران – خبرگزاری پارس.

۳- ظاهراً منظور خالد محی الدین است و در مونیتورینگ خبرگزاری اشتباهی رخ داده است.

۴- مأخذ۲، ص۸ و ۹، بخش فارسی رادیو لندن.

۵- مأخذ۴، ص۲۱، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۶/۱/۱۳۵۹.

بخش عربی رادیو اسرائیل نیز خبر داد از بامداد امروز بیش از هفتصد دانشجوی مسلمان متعصب در داخل دانشگاه قاهره دست به تظاهرات زدند. در این تظاهرات حضور شاه مخلوع ایران در مصر، به شدت محکوم شد. در پی این تظاهرات، دانشگاه قاهره تعطیل شد و دانشجویان طی اعلامیه ای، از تمام دانشجویان دانشگاه های سراسر مصر خواستند که برای اعتراض به وجود شاه سابق ایران، دست به تحصن و تظاهرات بزنند(۱)

در این حال، انور سادات در توجیه اقدام خویش شواهد و ادلّه مختلفی ارائه می کند؛ از جمله به گزارش رویتر وی اظهار داشت: ما رژیم جدید ایران را به رسمیت شناختیم؛ ولی اول آنان بودند که روابط خود را با مصر قطع کردند.(۲)

۷۱

در بازتاب اقدام سادات و پذیرش شاه مخلوع ایران در مصر، این حرکت همچنان براساس جهت گیری های سیاسی تعبیر و تفسیر می شود. رسانه های غربی غالباً در کنار ذکر نکات مربوط به منافع سیاسی و اقتصادی و نظامی مصر در این اقدام، می کوشند مسائل اخلاقی را نیز در این مسئله، پر رنگ نشان دهند، (مواردی از این مطلب در روزشمار گذشته ملاحظه شد.) نمونه هایی از نوع انعکاس این قضیه به قرار زیر است:

به نظر یک مفسر خبرگزاری فرانسه، دلیل پذیرایی از شاه سابق در مصر، از نظر انورسادات بسیار روشن است. سادات عقیده دارد که هر یک روز حکومت کردن آیت الله خمینی، به معنای فرستادن عده دیگری از افراد بی گناه به میدان های تیرباران است؛ و استقبال از شاه، به صورت انجام یک عمل انسانی و خیرخواهانه، می تواند اثر مثبتی بر افکار جهانیان برای اسلام داشته باشد.(۳)

از سوی دیگر، برخی روزنامه های کشورهای ساحلی خلیج فارس اقدام سادات را در دادن پناهندگی به شاه مخلوع، محکوم کردند. روزنامه الوطن کویت نوشت: هیچ کس نمی تواند تعجب کند از این که سرنوشت شاه گریبان گیر سادات نیز خواهد شد؛ به همین منظور است که سادات حمایت خود را از وی دریغ نداشته است. روزنامه الفجر امارات متحده عربی نوشت؛ اقدام سادات عمر حکومت رو به پایان او را تسریع می بخشد. السیاسه روزنامه دیگر کویتی، ضمن اظهار این که پذیرش شاه می تواند مقدار مقاومت رژیم سادات را در قبال مخالفت ها نشان بدهد، خاطرنشان ساخت که سادات با این اقدام خواست توجه اعراب را از مسئله مبادله سفیر بین دو کشور مصر و اسرائیل، به سوی شاه مخلوع برگرداند.(۴)

خبرگزاری رسمی شوروی، تاس، نیز به نقل از ناظران سیاسی اعلام کرد انتقال شاه

۱- مأخذ ۴، ص۲۰ و ۲۱، بخش عربی رادیو اسرائیل، ۶/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۴، ص۲۰ و ۲۱، بخش عربی رادیو اسرائیل، ۶/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ۳، ص۴، قاهره - خبرگزاری فرانسه.

۴- مأخذ۳، ص۴.

مخلوع به قـاهره، تحت حمایت رژیم سادات و دولت امریکا و سـرویس های اطلاعاتی آن، تهیه و اجرا شـده است. تاس سـپس شاه مخلوع را یک جنایتکار فراری از خشم ملت ایران توصـیف کرد. این خبرگزاری ضمن ارائه تفسیری اضافه کرد: جای تعجب نیست که جنایتکاران فراری خود را زیر بال انورسادات پناه دهند. تاس در پایان افزود: رژیـم مصـر پس از امضای قرارداد جداگانه با اسـرائیل و خیانت به منافع اعراب، بیش از پیش به صورت عاملی برای امپریالیسم در آمده است و پایگاهی برای ایالات متحده در خاورمیانه شناخته شده است.(۱)

پس از عزیمت شـاه به مصـر، روابـط امریکـا و مصـر نیز در برخی محافـل عربی بـا حساسـیت بیش تری مورد توجه است. امروز بخش عربی رادیو کویت گزارش داد: ایالات متحده امریکا اعلام کرد که علاوه بر کمک های نظامی قبلی به مصر، به زودی ۵۵۰ اتومبیل حمل و نقل نظامی دیگر و نیز تجهیزات نظـامی برای ارتش مصـر، در اختیـار این کشور قرار خواهـد داد که جایگزین سـلاح ها و وسایل یـدکی و تجهیزات نظامی شوروی شوند(۲)

۷۲

در حـالی که تبلیغات امریکا و برخی دیگر از کشورهای غربی بر ضـد ایران، هر روز گسترش می یابـد، دولت عراق نیز در کنار تحرکات مرزی و اقـدامات ایـذایی خود، جنگ روانی و تبلیغاتی بر ضد ایران را به شدت ادامه می دهد. در تبلیغات عراق، برعکس آنچه در تبلیغات جهانی بر ضـد ایران مطرح است، نظام جدیـد ایران ادامه رژیم شاه و در خـدمت امریکا و علیه طبقات محروم قلمـداد می شود. از جمله اقدامات عراق در این راه، اسـتفاده از ادبیات سیاسـی متفاوت گروه های مخالف افراطی داخلی است که البتّه این کار به نحوی تقلیدی و سـطحی انجام می شود. در این باره دو گفتار از گفتارهای امروز بخش فارسی رادیو بغداد، و یک گفتار از صوت الجماهیر (بخش عربی) برای نمونه ذکر می شود.

در گفتـار اول بـا عنوان "نگاهی به اوضاع ایران"، آمـده است: «پر واضـح است که ایران در سایه حکومت خمینی، بیش از پیش به سوی اوضاعی گـام برمی دارد که در زمـان رژیم مزدور شاهنشـاهی وجود داشت؛ دورانی که خلق هـای ایران غرق در صـفات آن شـده بودنـد و مقـدرات آنـان بازیچه دست قرار گرفته بود و تحت ترور و خشونت و رنج های بسـیاری به سـر می بردند. شگفت این که در رژیم خمینی تلاش می شود تا ایران به دنباله روی از نیروهای امپریالیستی بپردازد، و از عهده انجام همان نقشـی برآید که در زمان رژیم منفور شاهنشاهی ادامه داشت؛ ولی تحت پرده هایی جدید و چهره هایی نو. ...

[این نیروهـای امپریـالیستی همـان] نیروها و گروه هایی [هسـتند] که در گذشـته در حکم تکیه گاه های رژیم مزدور شاهنشاهی بودنـد و اکنون در سایه همکاری و ارتباط با آنها، به تکیه گاه های رژیم خمینی تبـدیل شـده اند. در صف اول این نیروها و گروه ها، جریانی فراماسونری قرار گرفته است؛ در حالی که این جریان، آن طور که معروف است نقشی

ص: ۱۷۸

۱- مأخذ۵، ص۱۲.

۲- مأخذ۴، ص۲۲، بخش عربی رادیو کویت.

خرابکارانه و دامنه دار در ایران ایفا کرده است؛ البته به سود امپریالیسم امریکا و صهیونیسم جهانی. این جریان خطر بزرگی را بر ضد ملل اسلامی و دین مبین اسلام تشکیل می دهد. چنانچه خمینی و مقامات او ادعا کند که با فراماسونری و صهیونیسم مخالفت می کنند، چه دلیلی برای صحت این پندارها ذکر خواهند کرد. آیا تبدیل اسامی خیابان ها و میدان های شهرهای ایران به اسامی فراماسونرها، و یا برپا کردن نمایشگاه ها جهت احیای نام برخی از فراماسونرهای معروف، و یا تمجید آنان در روزنامه های مقامات خمینی و بوق و کرناهای تبلیغاتی آنان، خود دلیل فراماسونر بودن این مقامات نمی باشد.»(۱)

عنوان گفتار دیگر رادیو بغداد، "پرتوی بر رویدادها" است. در گفتار دوم نیز آمده است: اعتراضات و اعتصابات در سرتاسر ایران همچنان ادامه دارد. ... قشرهای پایین جامعه در ایران هستند که با فئودالیسم و بورژواهای شهر و روستا دست به گریبانند. آنها هستند که روش های گوناگون پیکار را به کار می برند؛ در حالی که رژیم خمینی در صف قشرهای استعمارگر می ایستد و فتواهایی را صادر می کند تا استثمارگری کارگران و دهقانان به دست این اقشار را توجیه کند، و پاسداران سلاح به دست را برای حمایت از سران این عناصر تعیین می نماید.»(۲)

از سوی دیگر، در بخش عربی رادیو عراق (صورت الجماهیر) نیز، نوعی دیگر از مطالب ضد ایرانی، البته با ادبیات و مضامینی متفاوت با بخش فارسی، پخش می شود؛ از جمله امروز صوت الجماهیر از یک تجمّع ساخته دولت عراق، گزارشی منتشر کرد که در آن مطامع عراق درباره ایران به وضوح ذکر شده است. در این گزارش آمده است:

«دومین جلسه کنفرانس ملی و خلقی عرب، بامداد امروز در سالن هتل "المنصوره" در بغداد، به ریاست عبدالمجید فرید، نماینده نهضت ملی مصر، کار خود را دنبال کرد. رئیس کنفرانس طی سخنانی گفت: ملت مصر بار دیگر صفوف خود را برای مبارزه متشکل می کند تا بر رژیم فاسد سادات پیروز شود. وی خاطر نشان کرد که ملت مصر به دو حقیقت ایمان دارد: نخست این که راه مبارزه همواره در سرنوشت این ملت از سوی خدا تعیین شده است. دوم این که مبارزه، به خاطر تمامی ملت عرب و از روح عربیت واقعی سرچشمه گرفته و متعلق به همه اعراب است. در این جلسه "سیدی احمد" عملیات قلع و قمع رژیم ایران را بر ضد ملت عربمان در عربستان، محکوم کرد و افزود رژیم ایران به توده های عرب در عربستان اجازه فعالیت برای تعیین سرنوشت خود به دست خود، نمی دهد.»(۳)

یادآوری می شود در قطعنامه این گردهمایی تصریح شده است: «دولت عراق طرفدار مبارزات مردمی ایران بوده و علاقه مند است که ایران از قید استعمار خارجی خلاصی یابد و اقلیت های قومی ایران به حقوق مشروع خود برسند.»(۴)

۱- مأخذ۴، ص۵ و ۶، بخش فارسی رادیو بغداد، ۶/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۴، ص۶ تا ۸، بخش فارسی رادیو بغداد، ۶/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ۴، ص۲۱، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۶/۱/۱۳۵۹.

۴- کتاب تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران، انتشارات دفتر حقوقی وزارت امورخارجه جمهوری اسلامی ایران، بهمن ۱۳۶۱، ص۶۷.

در موقعیتی که عراق از موضع عرب گرایی، تبلیغات شدیدی بر ضد ایران به راه انداخته است، اظهارات اخیر بنی صدر درباره سه جزیره و کشورهای عرب منطقه،(۱) بهانه برپا کردن موجی از تبلیغات ضد ایرانی در مطبوعات عربی شده است. در جهت خنثی کردن آثار این وضعیت، سفیر ایران در کویت مصاحبه ای با روزنامه کویتی الوطن انجام داد که در شماره امروز آن، درج شد. وی طی این مصاحبه، بخشی از "اظهارات منسوب به بنی صدر" را که باعث بروز انتقادهای شدیدی در مطبوعات مزبور شده بود، تکذیب کرد.

امروز یونایتدپرس از کویت در این باره گزارش داد: علی شمس اردکانی سفیر ایران در کویت، گفت: اظهاراتی که به پرزیدنت ابوالحسن بنی صدر نسبت داده شده است، مبنی بر این که وی چند کشور عربی خلیج فارس را به ارتباط نزدیک با امریکا متهم کرده است، حقیقت ندارد. اردکانی به روزنامه الوطن گفت بنی صدر این اظهارات را تکذیب کرده و از گفته هایی که در بخش بین المللی روزنامه لبنانی النهار در پاریس، از قول وی منتشر شده است، عمیقاً اظهار شگفتی کرده است. اردکانی همچنین گفته است سخنان بنی صدر حاکی از قصد مداخله ایران در امور داخلی کشورهای منطقه یا در شکل دولت های آنها نبوده است(۲)

یادآوری می شود دو روز قبل، سفیر ایران در کویت به کاخ وزارت خارجه این کشور دعوت شده بود تا در مورد اظهارات اخیر بنی صدر، توضیحات لازم را بدهد(۳)

۷۴

بنابر یک گزارش تأیید شده از منابع داخل عراق، امروز ارتشبد "عدنان خیرالله الطلفاح" وزیر دفاع و فرمانده سپاه دوم ارتش عراق، از واحدهای لشکر۶ زرهی در بعقوبه بازدید کرد و با "سهیل نجم عبدالله" استاندار دیالی ملاقات محرمانه ای انجام داد. در ضمن این ملاقات و بازدید، موارد ذیل مورد بررسی قرار گرفت: ۱- اعزام گروهان کماندو جهت خرابکاری در داخل ایران. ۲- همکاری لشکر۶ با نیروهای انتظامی و امنیتی به منظور سرکوبی هرگونه اغتشاش و نا امنی در مناطق کفری، جلولا، خانقین، مندلی. ۳- مراقبت شدید پاسگاه های مرزی و تقویت یگان های نظارتی عراق در مرز ایران.(۴)

یادآوری می شود که مسائل مطرح شده در این دیدار، جنبه پیگیری و تأکید تدابیر اتخاذ شده قبلی را داشته است. این موارد در عمل، همراه با تلاش های دیگر از قبل شروع شده است و در دست اجرا و اقدام می باشد. گزارش های زیر، همین مطلب را نشان می دهد:

گزارش مرزبانی خرمشهر مربوط به امروز: «یک فروند قایق گشتی ایران با سرنشینان آن، توسط پاسگاه پلیس قلعه عراق، در مرز آبی آن کشور توقیف شد و سرنشینان آن جهت بازجویی به سازمان امنیت بصره تحویل داده شده اند.»(۵)

ص: ۱۸۰

۱- خبر اظهارات بنی صدر و بازتاب آن، در مطالب روزشمار ۲و۳و۴/۱/۱۳۵۹ همین کتاب، درج شده است. ص۱۰۵و۱۳۹،۱۲۷.

۲- - مأخذ ۴، ص۳، کویت - یونایتدپرس، ۶/۱/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره۴، ۵/۱/۱۳۵۹، ص۱۵، بخش عربی رادیو قاهره.

۴- سند شماره ۲۸۷۴۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ر۲، به ف ۱۹ - ۰۷ ر۲، ۳/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۳۳۹۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی درجه ۱ خرمشهر، به فرماندهی منطقه سوم دریایی خرمشهر (اطلاعات و عملیات)، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

گزارش امروز اطلاعات ژاندارمری به نخست وزیری، به نقل از مرزبانی قصرشیرین: «کشور عراق با اعزام گروه های خرابکار (به سرپرستی افراد نظامی) به نوار مرز پاسگاه های هدایت، قلعه سفید [و] دربندجوق، در نظر دارد حملاتی غافلگیرانه به پاسگاه های فوق و هنگ قصرشیرین و سپاه پاسداران بنماید.»(۱)

تلفنگرام امروز ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، با امضای سرلشکر شادمهر رئیس این ستاد، به فرماندهی نیروی زمینی ارتش، سپاه پاسداران و ژاندارمری: «برابر اطلاع واصله پرسنل پاسدار پاسگاه "تیله کوه" که روز جاری برای گشت به تنگه "هوان" رفته بودند، در ساعت ۷ صبح با مهاجمین درگیر [می شوند] و مهاجمین با مسلسل و آر.پی.جی۷ و توپ های پنج لوله ای - که به نام توپ "خمسه" مشهور است - به پاسداران حمله و گلوله های توپ به طریق تأخیری در بالای سر نفرات در فضا منفجر می شدند. پرسنل پاسداران با تلاش فراوان و سنگربندی، با مسلسل و خمپاره موجود، به آتش مهاجمین پاسخ داده و آنها را وادار به تغییر موضع نموده، این تغییر چهار بار ادامه داشته و عملیات تا ساعت ۱۵ ادامه یافت و پاسداران بدون تلفات، قطع درگیری نموده و عقب نشینی نمودند. در حال حاضر [ساعت ارسال تلفنگرام؛ ساعت ۲۳] پاسگاه باویسی در دست مهاجمین است و پرسنل نظامی عراق با لباس محلی با مهاجمین همکاری نزدیک دارند. واحدهای "جلو دار" و پاسگاه های عراقی، با توپ خمسه مهاجمین را پشتیبانی می نمایند. برای تحویل گرفتن پاسگاه باویسی لازم است یک واحد ارتشی مستقیماً وارد عمل شده و پاسگاه را از مهاجمین تخلیه و به سپاه پاسداران تحویل نمایند. ضمناً چون پاسگاه عراقی در باویسی، روی یک ارتفاع مشرف به پاسگاه ایران واقع شده، لازم است جهت تحویل گرفتن پاسگاه، دو دستگاه توپ ۱۰۶ در اختیار این پاسگاه قرار گیرد. ... موقعیت حساس پاسگاه باویسی در گذشته به طریقی بوده که همواره یک گروهان سواریزه (موتوریزه) این پاسگاه را محافظت می نمودند. دستور فرمایید نسبت به حمایت سپاه پاسداران، اقدام و نتیجه را گزارش نمایند. ملاحظات: یک گلوله توپ عراقی عمل نکرده نیز که در نزدیکی تیله کوه افتاده، برای بررسی و اثبات دخالت مستقیم ارتش عراق در این عملیات، به تهران آورده خواهد شد.»(۲)

۷۵

در حالی که در مرزهای ایران و عراق تشنج و ناامنی محسوس است و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، عملاً در وضعیت فوق العاده به سر می برند، در داخل نیز گرفتاری های عدیده ای ناشی از تحرکات قومی گروه های کرد مخالف نظام وجود دارد؛ از جمله این که: حرکت نیروهای ارتشی در بخش هایی از غرب کشور با وجود آن که مورد حمایت نیروهای انقلابی و دولت جمهوری اسلامی ایران است، به دلیل مخالفت گروه های مسلح قوم گرا، با ممانعت همراه است. امروز استاندار آذربایجان غربی، جمشید حقگو،

ص: ۱۸۱

۱- سند شماره ۶۳۱۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ (دایره اطلاعات)، به نخست وزیری (معاونت در امور انقلاب) ۶/۱/۱۳۵۹.
۲- سند شماره ۴۲۴۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳، به نزاجا، ۶/۱/۱۳۵۹، رونوشت سپاه پاسداران - ژاندارمری.

حمایت خود را از این حرکت ارتش اعلام داشت. وی بر ادامه حرکت یک ستون ارتشی از نقده به اشنویه تأکید کرد و از حوادثی که بر سر راه این ستون رخ می دهد - که گاهی تلفاتی نیز به همراه دارد - ابراز تأسف کرد و از تلاش دولت برای خلع سلاح همه حاملان غیرمجاز سلاح، از جمله فئودال ها و خوانین خبر داد.

حقگو بعد از ظهر امروز نیز در گفت وگویی اعلام کرد: ارتش جمهوری اسلامی ایران، به فرمان رهبر انقلاب یک نهاد انقلابی است و در هر موقعیتی می توانـد در هر نقطه ای از کشور، ضـمن نشان دادن حاکمیت دولت، برنامه های خود را اجرا کنـد. سؤال شـد: شایع است یکی از گروه های سیاسی مسلح گفته است ستون ارتش حرکت نکند؛ چون آنها (گروه های سیاسی مسلح) بر ضد اربابان و خوانین دست به اسلحه برده اند. وی گفت: آنهایی که ادعا می کننـد به خاطر از بین بردن برخی خوانین و اربابان ظالم، اسلحه برد اشته اند، باید بدانند که خود دولت بیش از هر کس دیگر، مدافع زارعان، مستضعفان و زحمتکشان است و هیچ ارباب یا خانی نمی توانـد این حرکت ارتش را حرکتی در دفاع از خود قلمداد کند. ضـمناً همه خوانین و ارباب ها، به هر نحوی که در گذشته مسلح شده اند و نیز تمام کسانی که به طور غیرقانونی اسلحه به دست گرفته اند، باید خلع سلاح شوند.(۱)

وی همچنین اعلام کرد: به علت عدم آگاهی گروه هایی از مردم منطقه، هنگام عبور ستون های لشکر۶۴ ارومیه در مسیر نقده به اشنویه، متأسفانه برخوردهایی بین گروه های مسلح سرراهی و ستون های ارتش به وجود آمده است. حقگو ضمن تأکید بر این نکته که عبور ارتش و گشت ستون ها، صرفاً یک مانور منظم پیش بینی شده بوده است، از وقوع چنین حادثه ای ابراز تأسف کرد و گفت: متأسفانه گفته می شود تاکنون (ساعت ۱۷) در این برخوردها سه نفر کشته و تعدادی زخمی شده اند. وی مشخص نکرد که تلفات حادثه امروز از چه گروهی بوده است. استاندار آذربایجان غربی در این گفت وگو، خطاب به برادران کُرد منطقه ابراز امیدواری کرد که تحت تأثیر تبلیغات مسموم کننده قرار نگیرند و مانور ارتش را - ارتشی که متعلق به تمام نقاط کشور است - مورد استقبال قرار دهند؛ مانند دفعات پیش که در اشنویه و مهاباد استقبال کردند.(۲)

در این حال یک گزارش سپاه حاکی است طبق اطلاع فرمانده سپاه مهاباد، اوضاع در شهر مزبور غیرعادی است و پیشمرگان با سلاح سنگین به طرف اشنویه حرکت کرده اند.(۳) امّا برخی گزارش ها نیز از تصمیم جدی ارتش و خسارات وارد بر مخالفان حکایت می کند. خبرگزاری

۱- روزنامه کیهان، ۷/۱/۱۳۵۹، ص۳، ارومیه خبرگزاری پارس.

۲- همان، ص۱۱، ارومیه - خبرگزاری پارس.

۳- سند شماره ۶۳۱۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران (عملیات).

رویتر از قول منابع کُرد، درگیری های امروز را گزارش داد. در گزارش رویتر آمده است:

در نبردی که بین نیروهای دولتی و افراد کُرد در نزدیکی پیرانشهر درگرفت، حداقل ۲۰ تن کشته و بسیاری مجروح شدند. یک سخنگوی شیخ عزالدین حسینی رهبر مذهبی کردها، در یک تماس تلفنی با رویتر گفت: نبرد هنگامی روی داد که سربازان دولتی که در این منطقه به مانور مشغول بودند، با سلاح های سنگین به طرف روستای "قلاتان" شلیک کردند. این سخنگو گفت که در این درگیری ۱۷ روستایی و ۳ چریک کُرد به قتل رسیدند. یک سخنگوی حزب دمکرات کردستان گفت علت این درگیری، نبردی دیرینه بین کشاورزان و زمین داران بزرگ است؛ زمین دارانی که از حمایت ارتش و سپاه پاسداران برخوردار هستند. دفتر شیخ عزالدین حسینی گفت ارتش سعی دارد جنگ دیگری را در کردستان به راه اندازد. این دفتر در بیانیه ای گفت رهبران مذهبی کردستان حالت بسیج عمومی و آمادگی دفاعی اعلام کرده اند. رویتر خاطرنشان می کند: ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران، ماه گذشته گفته بود که دولت وی با هیچ یک از گروه های مسلح مذاکره نخواهد کرد و از مردم خواهد خواست که سازمان های مسلح را در هم بکوبند.(۱)

از سوی دیگر، حزب دمکرات کردستان مخالفت خود را با استقرار کامل حاکمیت دولت جمهوری اسلامی در مناطق کردنشین، با بهانه های مختلف توجیه می کند؛ از جمله این بهانه ها مبارزه با فئودال ها و خوانین است. این حزب در یک اقدام تبلیغاتی و سیاسی، با انتشار پیامی، ضمن پافشاری آشکار بر حقانیت مواضع خویش، مقوله "حفظ ظاهر" را مورد توجه قرار داد تا از فشارهای بیش تر نظامی و نیز تهییج بیش تر افکار عمومی بر ضد خویش، جلوگیری کند. در این پیام - که عصر امروز حزب دمکرات کردستان ایران، تشکیلات ارومیه، خطاب به پیشمرگان این حزب منتشر کرد - آمده است:

عملیات مسلحانه فئودال های منطقه را - که تعداد بی شماری از کشاورزان فقیر را مدت یک سال است از خانه و کاشانه خود بیرون رانده اند و اکنون نیز از اجرای برنامه جدید دولت برای اصلاحات ارضی به وحشت افتاده اند و مشغول توطئه چینی هستند - محکوم می کنیم و آنان را عامل اغتشاش و دشمن انقلاب ایران و سرسپرده رژیم سرنگون شده و وابسته به امپریالیسم امریکا می دانیم. ما حضور مسلحانه آنان را در منطقه، دشمنی آشکار با حیات سیاسی ایران می شماریم و از شما پیشمرگان عزیز می خواهیم تا حصول نتایج نهایی مذاکرات سودمندی که هم اکنون با جناب استاندار آذربایجان غربی در جریان است، از گسترش هرگونه درگیری خودداری کنید و در همان حال از ژاندارمری و ارتش می خواهیم از گلوله باران دهکده های کردنشین خودداری کنند و به پایگاه های اصلی خود برگردند و به جنگ افروزان اجازه ندهیم که زمینه برای توطئه های امپریالیسم، به ویژه امپریالیسم امریکا، بر ضد دستاوردهای انقلاب ایران آماده شود. درود بر شما پیشمرگان کردستان؛ پیروز باد انقلاب

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه،" شماره۸، ۹/۱/۱۳۵۹، ص۲، تهران - خبرگزاری رویتر، ۷/۱/۱۳۵۹.

شکوهمند ایران به رهبری قائد اعظم امام خمینی؛ مرگ بر عمال امپریالیسم و ارتجاع.(۱)

۷۶

بخشی از درگیری های غرب کشور، در شماره امروز کیهان منعکس شده است. این روزنامه خبر داد که سپاه پاسداران میاندوآب در پی حوادث اخیر این شهر و برای جلوگیری از بروز وقایع ناهنجار، رفت و آمد مسلحانه در شهر میاندوآب را ممنوع کرده است. در اطلاعیه سپاه پاسداران، به حوادث دو هفته پیش میاندوآب اشاره شده است که در جریان آن، سه نفر از اعضای یک خانواده و یک شبگرد، به طور دلخراشی به قتل رسیدند. در این اطلاعیه گفته شده است که سپاه پاسداران در پی کشف علل و تعقیب عاملان این واقعه است و از افراد خواسته شده است که به طور مسلحانه در شهر رفت و آمد نکنند که در غیر این صورت، تحت تعقیب قانونی قرار خواهند گرفت(۲)

۷۷

در رقابت داخلی گروه های مسلح قوم گرای کُرد، حزب دمکرات توانایی سیاسی و تبلیغاتی بیش تری دارد. همچنین برای ارتباط با افکار عمومی قدرت زیادتری در اختیار دارد. امروز دو روزنامه معتبر داخلی ایران یعنی اطلاعات و کیهان، مطالبی از عبدالرحمان قاسملو دبیرکل این حزب انتشار دادند.

در روزنامه اطلاعات امروز، به نقل از خبرنگار این روزنامه در مهاباد آمده است: با حضور هزاران تن از مردم کردستان و مسافران نوروزی، حزب دمکرات اجتماع عظیمی در میدان شهدا برگزار کرد. در این مراسم قاسملو دبیرکل حزب چنین گفت: خلق کُرد تجزیه طلب نیست و در چارچوب استقلال و تمامیت ایران، خواهان خودمختاری است. وی طرح اصلاحات ارضی را بسیار خوب و مترقی دانست و خواهان اجرای آن شد. در مورد نقل و انتقالات ارتش نیز گفت: در زمان صلح، ارتش باید جابه جا شود و هیچ کس نباید مزاحم این کار شود؛ اما در زمان جنگ - اگر خدایی نخواسته پیش آید - حزب دمکرات پیشاپیش همه در هنگامی که به ما حمله شود، خواهیم جنگید.(۳)

در کیهان امروز نیز گزارش زیر درج شده است: دکتر قاسملو دبیرکل حزب دمکرات کردستان ایران، در یک گفت وگوی اختصاصی با خبرنگار کیهان گفت: نمایندگان ما از طرف اکثریت قاطع مردم کردستان انتخاب شده اند و برای حقوق این مردم در مجلس فعالیت می کنند. نامبرده همچنین افزود: چون این افراد را مردم کردستان انتخاب کرده اند، شناسایی و صلاحیت نمایندگی آنها در مجلس، به عهده خود این مردم است. قاسملو درباره اصل شش ماده ای حزب دمکرات گفت: اگر این طرح مورد تصویب شورای انقلاب قرار گیرد، مسئله خودمختاری قابل حل می شود و چون این ۶ اصل (اصل شش ماده ای)، از طرح ۲۶ ماده ای هیئت نمایندگی خلق کُرد مشتق شده است، درباره جزئیات این طرح هم باید با

۱- مأخذ ۳۰، ص ۲، ارومیه - خبرگزاری پارس.

۲- مأخذ۳، ص ۱۱، خبرگزاری پارس

۳- روزنامه اطلاعات، ۶/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

دولت مذاکره کرد. روزنامه کیهان در ادامه گزارش می نویسد: دبیرکل حزب دمکرات ضمن تکذیب مخالفت حزب دمکرات با هیئت نمایندگی خلق کُرد، گفت: ما سخنگوی این هیئت هستیم و بقای این هیئت را امری ضروری می دانیم و به هیچ وجه قصد به هم زدن این ترکیب را نداریم. قاسملو در پایان گفت: ما راجع به گروه هایی که در منطقه کردستان نقش سازنده ای ندارند، تصمیم نهایی را خواهیم گرفت و مدت ها پیش هم خلع سلاح این گروه ها را به هیئت نمایندگی خلق کُرد پیشنهاد کردیم؛ ولی دوستان کومه له به تنهایی دست به این عمل(۱) زدند و البته در این کار موفق نشدند.(۲)

یادآوری می شود در نوعی رقابت که بین کومه له و دمکرات وجود دارد، سازمان کومه له می کوشد با سرزنش رفتار سیاسی رقیب خود، با افزایش نفوذ آن مبارزه کند. در همین راستا، امروز در مریوان تظاهراتی بر ضد "سازش کاری حزب دمکرات و رهبر آن قاسملو" برپا شد. به گزارش "سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد"، رهبری این تظاهرات را سران حزب کومه له در مریوان بر عهده داشتند؛ یعنی: عبدالله دارابی، رشید فتاحی، مولا شیخ الاسلامی، احمد نیک جو و عطا رستمی. جریان تظاهرات و اطلاعیه های حزب کومه له، از رادیو مخفی "ندای خلق کُرد" - که در شهربانی سابق این شهر مستقر و در اختیار کومه له است - پخش می گردید و اطلاعیه های این گروه از این رادیو خوانده می شد(۳)

۷۸

عصر امروز مهندس مصطفی میرسلیم از تغییرات اساسی در شهربانی و نیز از ادغام کلیه نیروهای انتظامی و تشکیل یک نیروی انتظامی واحد خبر داد. وی که سرپرست شهربانی و معاون سیاسی وزارت کشور است، در یک گفت وگوی اختصاصی با روزنامه جمهوری اسلامی اعلام کرد با شروع سال نو تغییراتی در شهربانی آغاز شده است؛ اما تغییرات گسترده و بنیادی، از هفته آینده در شهربانی شروع خواهد شد. میرسلیم همچنین اعلام کرد که از قبل از نوروز ۱۳۵۹ به تدریج در شهربانی پاکسازی آغاز شده است و هنوز ادامه دارد. او ضمن عدم افشای اسامی لیست پاکسازی، همچنین اعلام کرد که با کمک گرفتن از تمام کسانی که در امر انتظامات دخالت دارند،

۱- اشاره به درگیری کومه له با گروه موسوم به سپاه رزگاری (رستگاری) است؛ سپاهی که می خواهد با تکیه بر ظواهر مذهب رایج در منطقه اورامانات، جریان قوم گرای مسلحانه ای را بر ضد نظام به راه بیندازد. کومه له بیش تر از حزب دمکرات، درباره چنین رقابیی حساسیت نشان می دهد.

۲- مأخذ۳، ص۱۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۳.

طرح تشکیل یک واحد منسجم انتظامی یگانه، در دست بررسی است که به زودی اجرا خواهد شد. وی گفت جزئیات آن نیز در یک مصاحبه مطبوعاتی اعلام خواهد گردید.(۱)

از سوی دیگر، سازمان چریک های فدایی خلق، در برابر بخشی از اقدامات ذکر شده، واکنش نشان داد. این واکنش به صورت درج خبر ذیل در نشریه "خبر" بود که ارگان شاخه این سازمان در سنندج است. در این نشریه آمده است: «مصطفی میرسلیم معاون سیاسی وزارت کشور و سرپرست شهربانی کل کشور، در مصاحبه با خبرگزاری فرانسه گفته است دولت با سازمان های سیاسی کردستان به توافق رسیده است که در شهر سنندج، به جای شهربانی، ارتش مستقر شود.» در ادامه به نحو ذیل، بر ضد این اقدام موضع گیری شده است: «سازمان چریک های فدایی خلق ایران، صراحتاً این اتهام را که دولت در زمینه جایگزینی ارتش به جای شهربانی سنندج، با ما مذاکره ای کرده باشد، رد کرده و هرگونه مذاکره جداگانه ای که از جانب هر نیرویی صورت بگیرد، مردود دانسته و آن را در جهت تضعیف هیئت نمایندگی خلق کُرد می دانیم و معتقدیم گماشتن ارتش یا هر نیروی نظامی دیگر به جای افراد فعلی شهربانی سنندج، بهانه جویی و زمینه چینی درگیری های ناخواسته و تحمیلی است و این تعویض نیرو را توطئه دیگری بر ضد خلق خود به حساب آورده، و از مردم قهرمان خود می خواهیم هشیارانه تر توطئه ها را در هم بشکنند.»(۲)

یادآوری می شود که سازمان مزبور، از تصفیه عناصر وابسته به گروه های مسلح قوم گرا در برخی شهربانی های شهرهای کردنشین نگران است؛ عناصری که از آنها به صورت یک امکان مبارزه استفاده می کنند. همچنین، با توجه به ضرباتی که مجموع شهربانی در جریان انقلاب خورده است، استقرار نیروهای ارتش به جای آن، طبعاً مورد پسند گروه های مزبور نیست.

۷۹

علاوه بر مناطق کردنشین، در برخی مناطق دیگر کشور نیز برخوردهایی بین گروه ها و جریان های مخالف و موافق نظام مشاهده می شود. علاوه بر مواردی که جنبه سیاسی دارد، برخوردهایی نیز هست که مربوط به عملکرد و رفتار اشرار غیرسیاسی است. دو موردی که در ذیل ذکر می شود، از مواردی است که امروز اتفاق افتاد.

بعداز ظهر امروز" هواداران اتحادیه کمونیست ها"(۳) در اهواز، جلسه بحثی در "زیتون کارگری" برگزار کردند. این گردهمایی "مبارزه ضد امپریالیستی و انتخابات" عنوان داشت که شامل پرسش و پاسخ بود و سه ساعت و نیم به طول انجامید. به گزارش روزنامه کیهان، در همین حال چادری که متعلق به جوانان اسلامی کوی زیتون کارگری بود به آتش

۱- مأخذ۶، ص ۱۱.

۲- سند شماره ۲۱۷۲۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نشریه "خبر" ارگان سازمان چریک های فدایی خلق ایران - سنندج، شماره ۳۳، ۶/۱/۱۳۵۹.

۳- این گروه، بعد از سرکوب جریان های محارب در فاز نظامی، تحت عنوان سربداران، ماجرای اقدام مسلحانه آمل را به وجود آورد که به شدت شکست خورد.

کشیده شد و گروهی از جوانان این منطقه به وسیله بیل و چماق به اجتماع کنندگان حمله ور شدند. در این برخورد دو تن مجروح شدند و کلیه وسایل اتحادیه کمونیست های اهواز، از جمله میکروفن و پلاکاردها و آفیش ها، تخریب شد.(۱)

در منطقه کرمان نیز امروز شروری به نام قنبر نارویی به همراه افرادش راه را بر مسافران در منطقه کشمیران بست و به آنها تیراندازی کرد؛ در نتیجه یک پسربچه دوازده ساله به قتل رسید و چهار نفر گروگان گرفته شدند که یک نفر از گروگان ها فرار کرد. نظر سپاه محلی این است که هدف از این عمل، ایجاد رعب و وحشت در بین اهالی جهت همکاری با نامبرده است.(۲)

۸۰

در اوضـاع کنـونی، سازمـان مجاهـدین خلق که از فعـال ترین جریـان هـای کشور است، بـا تنـاقض هـا و مشـکلات زیـادی روبه رو است. یکی از معضـلات بزرگ این سازمان، تناقضـی است که به شـدت به آن دچار است و در این اوضاع هیـچ توجیهی هم برای آن نمی توانـد ارائه دهـد. آن تناقض این است که این سازمان از یک سو می خواهـد یک سازمان چریکی مسـلح باشـد تا در صورت لزوم، مسـتقل از حاکمیت نظام و نیروهای مسلح آن عمل کنـد؛ از سوی دیگر هم می خواهـد یک سازمان سیاسـی باشد که طبعاً در ذیل نظام و نهادهای آن، به مشارکت و رقابت سیاسـی مسـالمت آمیز بپردازد و از این طریق، کسب قـدرت حکومتی را پیگیری کنـد. البته از این تنـاقض، سازمان های دیگری چون سازمان چریک های فـدایی خلق نیز رنـج می برنـد؛ امـا وضـعیت سازمـان مجاهـدین خلق، به دلیـل نفوذ گسترده تر در خـانواده هـا و محافـل مـذهبی، بـا سازمـان های غیرمـذهبی متفاوت است؛ بنابراین رهبران آن امیـد زیادی به ارتقا و صـعود از نردبان قدرت سیاسـی دارند. در این حال، مسلح بودن، به یک معنا نپـذیرفتن حاکمیت نظام جدیـد است؛ در حالی که سازمان، پـذیرفتن آن را به شـکل های مختلف اعلام می کنـد که این خود به نوعی نفاق، تعبیر می شود؛ از این رو سازمـان همواره در معرض پرخـاش کادرهـا و توده هـای وسیع مـذهبی هوادار نظـام جدیـد قراردارد و لقب منـافقین که اوایل انقلاب، فقط مارکسیست های داخل این سازمان را در بر می گرفت، اکنون بر مجموع سازمان اطلاق می شود.

این سازمـان برای حفـظ موقعیت فعلی و مواضع خویش، بـا مسائل و اموری مواجه است که بایـد آنها را حل کنـد و از عهـده انجام آنها برآیـد. از جمله این مسائل، کاستن از فشارهای مربوط به "چهره منافقانه سازمان" است. مسئله دیگر، کسب امکان تداوم حضور سیاسی از موضع یک گروه داخل نظام جدید در جهت کسب اقتدار لازم است. مسـئله سوم، حفظ شأن چریکی و مسلح بودن سازمان است تا در روزی که برای "ورود به فاز نظامی" مناسب است، مورد استفاده قرار بگیرد. برای انجام این امور و حل این مسائل، هسته مرکزی سازمان

ص: ۱۸۷

۱- مأخذ ۳۰، ص ۳.

۲- سند شماره ۶۳۲۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمان، به تهران.

مجاهدین خلق تدابیری اندیشیده است. نخست آن که به جای پرداختن به علّت ضرورت داشتن سلاح، اعلام کند مراکز رسمی سازمان، غیرمسلح هستند. تدبیر دیگر این که با تداوم روند نزدیک شدن به بنی صدر - که از مدتی قبل آغاز شده است - از وی در مقام فرمانده کل نیروهای مسلح، نوعی مجوز تداوم مسلح بودن سازمان، اخذ شود تا هم مسئله تلقی پذیرش نظام جدید از جانب سازمان، در افکار عمومی ایجاد شود و هم قدرت نظامی سازمان برای روز موعود، حفظ گردد.

نامه امروز سازمان به بنی صدر، نمونه ای از حرکت در همین چارچوب است. در این نامه، بر پذیرش مرگ پرافتخار و نیز بر وجود نوعی حق شرعی و قانونی در دفاع از سازمان در مقابل مفسده جویان و آتش افروزان، تأکید شده است. همچنین در یک تهدید تلویحی، پرهیز از خشونت متقابل، فقط تا اطلاع ثانوی مصلحت دانسته شده است. در این نامه، سازمان مجاهدین خلق از بنی صدر در مقام رئیس جمهوری و فرمانده کل قوا دعوت می کند که بدون طی تشریفات و مراحل قانونی، نماینده خود را برای بازدید و نظارت بر مراکز مجاهدین اعزام کند تا مشخص گردد که این مراکز، غیر مسلح هستند. سازمان این را نوعی پیشگیری می خواند؛ پیشگیری از خون ریزی هایی که به دروغ، مجاهدین را بانی آن معرفی خواهند کرد.

این نامه که خبر آن در روزنامه های مختلف و با عنوان "نامه مجاهدین خلق ایران به رئیس جمهوری، بنی صدر"، در روزنامه مجاهد درج شد، به این شکل آغاز می شود: «به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران.

آقای دکتر بنی صدر، ریاست جمهور و ریاست شورای انقلاب! به قرار اطلاعات موثقی که دریافت داشته ایم، توطئه های سازمان یافته وسیعی، در سراسر کشور علیه مجاهدین خلق ایران در جریان است که یک به یک به منصه ظهور می رسد. شرایط فوق العاده حساس سیاسی کشور در این ایام، چه در رابطه با تحولات بین المللی و آمدن شاه خائن به مصر و چه در رابطه با انتخابات مجلس شورای ملی در داخل کشور - که هم اکنون فاصله میان مرحله اول و دوم آن را طی می کنیم - ایجاب می کند که ضمن جلب توجه شما به موارد

زیرین، تقاضای اعمال حداکثر مسئولیت و قاطعیت قانونی تان را به عنوان ریاست جمهوری و به عنوان ریاست شورای انقلاب، بنماییم. بدیهی است که تنها در این صورت می توان آرامش سیاسی و تفاهم درون کشور را تأمین نمود، و به هیچ گونه سوء استفاده بین المللی نظیر رفتار برخی رهبران بعثی در مورد ایران نیز میدان نداد و نگذاشت تا کسی بتواند از آب گل آلود ماهی بگیرد.»

در ادامه، موارد ذیل اقداماتی دانسته شده است که بر ضد مجاهدین خلق صورت می گیرد:

- «حمله و هجوم علیه ما و هوادارانمان و اقداماتی از قبیل سوزانیدن کتاب و جزوات در نقاط مختلف کشور.»

- «بازار افشاگری های مجعول کذایی نیز همچنان پررونق است تا در شرایط عدم انتشار همه پرونده ها و فهرست های ساواک، به جای سازش کاران و سپاس گویان شاه، اصیل ترین فرزندان انقلابی این میهن را هدف قرار دهند.»

- «در قبال شکایت های انتخاباتی ما و به منظور لوث کردن آنها، شکایت های مجعولی - البته پس از اطلاع از موارد شکایت سازمان مجاهدین خلق ایران - عنوان نموده اند تا توده مردم کم اطلاع، گیج و سردرگم شده و در این میان تقلبات اساسی بزرگ از دیده ها پنهان بماند و یا کم اهمیت جلوه داده شود.»

- «جوّ اختلافات و دوگانگی های زیانبار حزبی و گروهی به شدت بر علیه مجاهدین خلق ایران که اغلب، احتمال سرمنشأ آنها مسئله انتخابات است، دامن زده می شود.»

- «رادیو تلویزیون در تحریک توده های ناآگاه، آن هم در چنین شرایط حساسی، نقش بسیار خطرناکی به عهده گرفته و فارغ از همه عواقب وخیم سیاسی و اجتماعی، همچنان به سمپاشی برعلیه ما ادامه می دهد.»

در آخر، این سازمان به نحو زیر به طرح مقصود اصلی و پیشنهاد مورد نظر می پردازد:

«از مجموعه اوضاع و احوال چنین به نظر می رسد که دست های مشخصی سر آن دارند که با فتنه جویی و ایجاد درگیری و آشوب و هرج و مرج و رواج دادن عمل و عکس العمل خشونت بار، افق مسالمت آمیز سیاسی کشور را تیره و تار ساخته و با همه گیر نمودن فضای خشونت، به مقاصد خود دست یابند.

اکنون با عطف به کلیه موارد فوق و تأکید مجدد بر ضرورت رسیدگی قاطعانه به تمامی آنها، مجاهدین خلق ایران بدین وسیله به اطلاع شخص رئیس جمهوری و فرماندهی کل قوا می رسانند که به منظور پیشگیری از هر توطئه ضد مردمی و نفاق انگیز، و ممانعت از هر جنگ و جدال و خونریزی ناحقی که بعداً بخواهند در برنامه های سراسر دروغ رادیو تلویزیونی، مجاهدین را مسئول یا بانی آن جلوه دهند، کلیه شعب خود در سراسر کشور را نظیر دوران

انتخابات ریاست جمهوری، غیرمسلح نموده و آماده ایم تا نماینده شما را در هر ساعتی، جهت بازدید و نظارت در این مهم، بدون طی هیچ گونه تشریفات و مراحل قانونی بپذیریم.

ضمناً در همین جا از کلیه هوادارانمان در سراسر کشور می خواهیم که پایداری اصولی و سرسختی عقیدتی اسلامی و انقلابی خود را تا مرز شهادت، به گونه ای اعمال کنند که هیچ دستاویزی به دست مفسده جویان و آتش افروزان نیفتد، و به عبارت دیگر، ما برای اثبات صداقت و حسن نیت خود و برای خنثی کردن توطئه های از پیش برنامه ریزی شده و ضد خلقی، به رغم استقبال از مرگ پرافتخار، تا اطلاع ثانوی اعمال خشونت متقابل را مصلحت نمی دانیم. لیکن بی تردید ریاست جمهوری می دانند که هیچ کس را نمی توان الی الابد به صرف نظر کردن از حق دفاع شرعی و قانونی اش سفارش نمود.

مجاهدین خلق ایران - ۶/۱/۱۳۵۹»(۱)

۸۱

از جمله تحرکات سازمان مجاهدین خلق، فعالیت در شاخه دانش آموزی است و روش های تشکیلاتی این سازمان برای دانش آموزان جذابیت خاص خود را دارد. همچنین عمده نیروهایی که بعد از انقلاب جذب سازمان مزبور شده اند، از همین قشر هستند و بار اصلی اجرایی طرح های تبلیغاتی وسیع مجاهدین خلق را در مناسبت های مختلف، این قشر برعهده دارد. با توجه به این مسائل، جریان های مخالف سازمان و هوادار نظام و نیز امام خمینی، در مسئله دانش آموزی حساسیت ویژه ای نشان می دهند. مطلبی که در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی، ارگان حزب جمهوری اسلامی، درج شده است در همین چارچوب معنا پیدا می کند. این مطلب که با عنوان "پیام فقیه مجاهد، حضرت آیت الله منتظری، در اولین گردهمایی انجمن های اسلامی دانش آموزان استان خوزستان" به چاپ رسیده است نشان دهنده حساسیت ذکر شده است. در پیام مزبور آمده است:

«با توجه به نقش سازنده جوانان تحصیل کرده در آینده کشور و انقلاب، دشمنان دیرینه اسلام با طرحی ماهرانه و مزورانه، سعی می کنند مدارس ما را به آشوب کشانده و جوانان معصوم را با یک سلسله مسائل گروهی و حزبی درگیر نموده و فرصت درس خواندن و تحقیقات علمی را از آنان سلب نمایند. چه بسا این درگیری های گروهی، زیر ماسک انقلابی و اسلامی انجام گیرد و به گونه ای طرح ریزی شده که این نونهالان، به صورت آلت دست جمعیت ها و گروه هایی در آمده اند، و زیر نام دفاع از خلق، آنان را به راهی می کشانند که نه رضایت خدا در آن است و نه مصالح انقلاب اسلامی تضمین می گردد و نه منافع خلق و توده های محروم تأمین می گردد. ...

گروه های مزدور وابسته به سیاست های خارجی و عمال داخلی آنها، هم زمان با طرح های محاصره اقتصادی و نظامی که بر علیه حکومت اسلامی آماده کرده اند، طرح به اسارت

۱- روزنامه مجاهد، شماره ۲۹، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۳.

کشیدن منابع عظیم انسانی و فرهنگی انقلاب را آماده می سازند. ... من از نقشه های ویرانگر این گروه ها اطلاع دارم و می دانم سیاست های خارجی، ناکامی خویش را از پیروزی انقلاب اسلامی چگونه جبران خواهند ساخت. شما از وضعیتی که در صدر اسلام پیش آمد، آگاهید و به خوبی می دانید یک انقلاب پیروز شده را چگونه و با چه تردستی هایی، می توان از درون با شکست روبه رو ساخت. ...

امروز بهترین نیروها شما هستید و آماده ترین انرژی ها در درون پاک شما نهفته است. از تجربیات تلخ تاریخ نهضت های آزادی بخش جهان اسلام عبرت بگیرید. تعلیمات رهبر عزیز انقلاب را با دقت بررسی کنید. آینده انقلاب را با دید وسیع و نگرشی عمیق بنگرید. مصالح فردی این امت به پا خاسته را که چشم امید به شخصیت اسلامی شما دانش آموزان دوخته، قربانی خوشایند گروه های معلوم الحال که گذشته آنها روشن است، نگردانید.»(۱)

۸۲

روزنامه جمهوری اسلامی، ارگان حزب جمهوری اسلامی که در برخورد با رفتار سازمان مجاهدین خلق و در افشاگری بر ضد آن، نشریه ای شاخص است، امروز در نخستین شماره سال جدید این روزنامه، نامه سرگشاده دکتر فاضل، معاون پارلمانی وزیر بهداری به مسعود رجوی را با امضای محفوظ، درج کرد. این نامه در واقع واکنش دکتر فاضل به درج گزارشی در نشریه مجاهد، ارگان سازمان مجاهدین خلق است. این نشریه در آخرین روز سال گذشته، در شماره ۲۸ خود، گزارشی درج کرد که به ملاقات و گفت وگوی مسعود رجوی با زنی به نام شهلا حریری مطلق اختصاص داشت.(۲) خبر این گزارش به صورت تیتر یک و خبر اصلی صفحه اوّل، و با عنوان "ملاقات برادر مسعود رجوی با خواهر مسلمان انقلابی" به چاپ رسیده بود. عکسی از این ملاقات و گفت وگو نیز در صفحه اول درج شده بود که رجوی را در حال گفت وگو با زنی با بینی بانداپیچی شده نشان می داد. در کنار این عکس با خطّی درشت توضیح داده شده بود: «خواهر حریری مطلق (ناظر وزارت کشور) به دلیل اعتراضش به تقلب و خلافکاری در انتخابات، ناجوانمردانه شکنجه و مضروب شد.»(۳)

در توضیح دکتر فاضل درباره نامه اش آمده است: «سردبیر محترم روزنامه جمهوری اسلامی! در هفته آخر سال ۵۸، خبری در روزنامه ها و به ویژه نشریه مجاهد به چاپ رسیده بود که طی آن، یک خواهر انقلابی مسلمان یعنی همسر من، مورد ضرب و شتم قرار گرفته بود. برای تکمیل آن خبر، بر آن شدم تا نامه سرگشاده ای به آقای مسعود رجوی نوشته و رونوشت آن را در اختیار جراید قرار دهم تا ملت مسلمان و آگاه ایران، در جریان کامل خبر

۱- مأخذ۵، ص۲.

۲- ضمیمه دارد؛ ضمیمه اوّل گزارش ۸۲: گزارش روزنامه مجاهد از ملاقات مسعود رجوی با شهلا حریری مطلق در بیمارستان، ص۲۰۱

۳- نشریه "مجاهد"، شماره ۲۸، ۲۹/۱۲/۱۳۵۸.

مزبور قرار گیرند. امید است با چاپ نامه پیوست، در آگاهی دادن به جوانان ما قدم مؤثری برداشته شود. ضمناً خواهشمند است نامه را با امضای محفوظ امر به درج فرمایند.»(۱)

در این نامه، نویسنده جزئیات حضور همسر خویش را در فعالیت های تشکیلاتی سازمان، و اوج گیری اختلافات بین خود و همسرش را تا مرز طلاق، مفصلاً توضیح داده است.(۲)

۸۳

در اوضاع فعلی واضح است که جهت گیری اصلی آرای اکثر مؤثّر مردم، به نفع هوادران نظام و پیروان خط امام است؛ با این حال، جریان های مخالف و کاندیداهای وابسته به آنان، به ویژه عناصر وابسته به سازمان مجاهدین خلق، مرتباً بر امر تقلب در انتخابات تأکید می کنند و آن را عامل تعیین کننده نامزدها می دانند. در حاکمیت نیز، جریان وابسته به بنی صدر - که جناح رقیبش برنده مرحله اول انتخابات است - کم و بیش و تلویحاً از طرح چنین مسائلی استقبال می نمایند و معترضان را به حصول نتیجه مورد نظر امیدوار می کنند. کیهان در شماره امروز خود نوشت: «در حالی که شمارش آرای انتخابات مجلس شورای ملی، در بسیاری از شهرها به پایان رسیده است، گروهی از کاندیداها با ارسال تلگرام هایی برای بنی صدر رئیس جمهور، به انواع تقلبات و اعمال نظرها در انتخابات اشاره کرده و با ذکر دلایل و مدارک، به نحوه برگزاری انتخابات اعتراض کرده و خواستار ابطال و تجدید آن شدند. این عده همچنین انتخابات را نامشروع و غیرقانونی خوانده و مجلس را بی اعتبار دانسته اند.(۳)

از سوی دیگر، مجریان انتخابات نیز از عملکرد خود دفاع می کنند؛ از جمله به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی «ذهنی فرماندار تبریز، در گفت وگویی با خبرگزاری پارس، انتقاداتی را که سازمان مجاهدین خلق به نحوه برگزاری انتخابات مجلس شورای ملی کرده است، رد کرد و گفت: اگر اِعمال نفوذ هایی صورت گرفته باشد، از سوی خود اعضای سازمان مجاهدین خلق بوده که سبب شد چند صندوق را باطل اعلام کنیم.»(۴)

در این حال دکتر حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب، در پایان جلسه فوق العاده شورا، شب هنگام اعلام کرد پس از بررسی شکایات مربوط به تخلفات انتخابات که تا یک ماه دیگر اعلام خواهد شد، تاریخ برگزاری مرحله دوم انتخابات مجلس شورای ملی معلوم می شود. سخنگوی شورای انقلاب درباره کمیسیون بررسی شکایات انتخابات گفت: کمیسیون هفت نفری، از روز گذشته ۵/۱/۱۳۵۹ کار بررسی شکایات مربوط به تخلفات انتخابات را شروع کرده است و یک ماه مهلت دارد نتیجه کار خود را گزارش کند که بعد از اعلام این گزارش، مرحله دوم انتخابات انجام خواهد شد.(۵)

همچنین دفتر بحث آزاد صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، اطلاعیه ای در اختیار

ص: ۱۹۲

۱- مأخذ۵، ص۲.

۲- ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم گزارش ۸۲: شامل متن کامل نامه افشاگرانه دکتر فاضل به مسعود رجوی، ص۲۰۲

۳- مأخذ۳، ص۲.

۴- مأخذ۵، ص۴، تبریز - خبرگزاری پارس.

۵- مأخذ ۳۰، ص۳.

خبرگزاری پارس قرار داد که متن آن بـدین شـرح است: «از آن جا که ادامه و توسـعه برنامه های بحث آزاد و مناظره، اقدام مثبتی در جهت تحقق آزادی و افزایش آگـاهی مردم میهن مـا است، صـدا و سـیمای جمهوری اسـلامی ایران انجـام این مهم را از جمله وظایف خویش می دانـد، بـدین وسـیله از هر یک از سازمان ها و نهادهای شـش گانه [که عبارتند از:] دفتر هماهنگی مردم با رئیس جمهوری، سازمان ها و احزاب شـرکت کننده در ائتلاف معروف به ائتلاف بزرگ،(۱) گروه همنام،(۲)* شورای معرفی نامزدهـای انقلابی و ترقی خواه،(۳)** ستاد انتخاباتی وزارت کشور، و انجمن نظارت بر انتخابات تهران دعوت می کند تا برای شـرکت در یک میزگرد جهت بحث درباره مسائل و اشـکالات نحوه رأی گیری انتخابات مجلس شورای اسـلامی، فقط یک نماینده که کاندیدا نباشد به دفتر بحث آزاد صدا و سیمای جمهوری اسـلامی ایران واقع در ساختمان جام جم، معرفی نمایند.»(۴)

۸۴

روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، امروز طیّ سرمقاله خود با عنوان "نوروز، اوج ابتذال در رادیو و تلویزیون"، در انتقاد به وضـعیت حـاکم بر رادیو و تلویزیون و بر ضـد شورای سـرپرستی آن، مطـالبی نوشت. این نوشـته نوعی اعلام نارضـایتی حزب از عملکرد و بـافت مسئولان فعلی رادیو و تلویزیون محسوب می شود. در این سرمقاله آمده است:

«مدتی بود که ابتذال به رادیو و تلویزیون راه یافته بود. شـیوه های ارتجاعی گذشته، روش های دوران طاغوت و تهیه برنامه های مختلف رادیویی، از برنامه کودک تا برنامه خانواده و حتی تفسـیرهای سیاسـی، به خدمت مسئولین محترم! و واقعاً انقلابی! رادیو تلویزیون در آمده بود. ... فیلم های بی ارزش غربی و اکثراً امریکایی، افراد بسیاری را به زندگی بی بندوبار غربی و شیوه های طاغوتی کم کم عادت می داد. گفتیم که حتماً اشتباهی پیش آمده و مسئولین محترم، به سبب کثرت کار و مشغله زیاد نمی توانند برنامه های مفید و آموزنده ارائه دهند.

امیـدمان به نوروز بود که تفـاوتی بـا گذشـته در آن ببینیم...، امـا افسوس! و ای کـاش که نوروز نمی آمـد! ای کـاش که وسـیله ای به نـام رادیو و تلویزیون اصلاً وجود نمی داشت تا این چنین به نام اسلام و انقلاب اسلامی به ابتذال و حتی فحشا کشیده شود. ای کاش قطره ای از خون شهدا در رگ هـای شورای سـرپرستی رادیو و تلویزیون جریان می یافت، تا ذره ای حیا از پخش این چنین برنامه هایی، به خود روا می دانسـتند. نوروز اوج ابتذال در برنامه های رادیو و تلویزیون بود. تمام برنامه ها، به سبک دوران طاغوت و با روش های آن چنانی تهیه شده

۱- حزب جمهوری اسلامی، مجاهدین انقلاب اسلامی، سپاه پاسداران و دیگر تشکل ها و نهادهای پیرو خط امام.

۲- * نهضت آزادی و گروه های همفکر و همراه.

۳- ** سازمان مجاهدین خلق و برخی گروه های همراه و مؤتلف با آن.

۴- مأخذ۶، ص۱.

بود؛ با این تفاوت که چهره های جدیدی (البته نه چندان جدید) برنامه ها را اجرا می کردند. صدای خوانندگانی که وابستگی آنها به ساواک افشا شده بود (ستار، عبدالوهاب شهیدی و...) از رادیو شنیده شد. آیا می شود از گناهان کبیره این افراد، به خاطر صداشان گذشت؟

به نظر ما، رادیو و تلویزیون به یک تصفیه شدید نیازمند است؛ تصفیه از عناصر وابسته به رژیم گذشته و غربزدگان روشنفکر دانشگاه دیده ای که بـه گفته امـام، بزرگ ترین خطر انقلاب اسـلامی هسـتند. کـار این عناصـر تهی مغز، تغییر محتـوا نیست، بلکه تغییر قـالب هـا و روبناهـا است، و به اصـطلاح، مطابق سـلیقه مردم در آوردن و در یک کلام، "نان به نرخ روز خوردن" است. اگر مسـئولین رادیو و تلویزیون از هنر اصـیل اسـلامی و متعهـد خبری ندارنـد، اگر نمی داننـد در اسـلام موسـیقی حرام است یا نه، اگر نمی داننـد چه نوع برنامه هایی می تواند بر رشد اسـلام و انقلاب و آگـاهی مردم کمک کنـد، اگر هنوز هم تسـلیم انگیزه های مانـده از طاغوت هسـتند، صادقانه بهتر است که با میل خویش کنار رونـد تا دچار قهر انقلابی مردم مسـلمان نشوند. کارنامه نوروز حضـرات به قدری خراب است که امکان پاک کردن لکه های ننگ آن، دیگر برای مسئولین رادیو و تلویزیون میسر نخواهد بود.»(۱)

۸۵

"آیـت الله دکـتر بهشـتی" دبیرکـل حزب جمهـوری اسـلامی، جزء معـدود شخصـیت هـای مـذهبی مقطع کنـونی نظـام اسـت که نه تنهـا در امـور سازمانـدهی تشـکیلات، مـدیریت و اجرا، بلکه در جنبه هـای تئوریک نیز قوت های چشـمگیر و بعضاً منحصـر به فردی دارد. وی که عضو شورای انقلاب و رئیس دیوان عالی کشور(۲) است، در فرصت هـای مختلف به تبیین نظری ساختـار، عملکرد و حرکت نظـام جدیـد می پردازد؛ از جمله امروز در یـک مصـاحبه مطبوعـاتی، در پاسـخ سؤال خبرنگـاران مطـالبی در این زمینه بیـان داشت. یکی از خبرنگـاران پرسـید: آن طوری که ما از دمکراسـی برداشت داریم، به موجب آن، اکثریت می تواند تصـمیم بگیرد و این تصـمیم، قانونی خواهد بود؛ اگر مصوبات اکثریت با قوانین اسلام مخالف باشـد، چه پیش خواهـد آمـد؟ دکتر بهشتی گفت: نظام اسـلامی می گوید کلیه تصـمیمات باید بر اساس موازین اسـلامی باشد و در قانون اساسی این مسئله پیش بینی شده است.

یکی از خبرنگـاران گفت: «بـا وجود فتـاوا و نقطه نظرهای مختلف در اسـلام، احتمال اشـکال خواهـد رفت.» وی پاسـخ داد: «به خاطر همین هـم ما شورای نگهبان را داریم که متشکل از حقوقدانان و فقها است که در این خصوص تصمیم می گیرند.» خبرنگ-ار گفت: «نتیجه می گیریم

ص: ۱۹۴

۱- مأخذ۵، ص۱ و ۲.

۲- جایگاه این سمت در ساختار وقت قوه قضاییه (شورایی بودن این قوه) رئیس شورای مزبور و عملاً ریاست قوه قضاییه بوده است. آیت الله دکتر بهشتی چه به لحاظ تشکیلاتی و چه به لحاظ توانایی های فردی شخص شماره یک و عملاً رئیس قوه مزبور بوده است.

دکتر بهشتی دبیرکل حزب جمهوری اسلامی، عضو شورای انقلاب و رئیس دیوان عالی کشور در مصاحبه مطبوعاتی امروز:

مسئولیت شورای نگهبان مربوط به مصالح سیاسی قوانین نیست، صرفاً مربوط به انطباق یا عدم انطباق آنها با اسلام و قانون اساسی است.

که تصمیم گیرنده فقط فقها هستند نه سیاست مداران.» دکتر بهشتی پاسخ داد: «نه، مسئولیت شورای نگهبان مربوط به مصالح سیاسی قوانین نیست، صرفاً مربوط به انطباق یا عدم انطباق آنها با موازین اسلام و قانون اساسی است.»(۱)

۸۶

حزب توده در درگیری های کنونی روش خاص خود را دنبال می کند. این روش مبتنی است بر انتقاد ملایم از حاکمیت، طرفداری از گروه های "مترقی"، و در عین حال سرزنش شدید گروه های چپ غیر روسی (مائوئیست ها، تروتسکیست ها و...) و نیز مذهبی های "تندرو". این حزب، امروز در نشریه خود "نامه مردم"، تحلیلی درباره اوضاع سیاسی امروز کشور درج کرد. این تحلیل که با عنوان "شما ضدانقلاب را فراموش کردید ولی ضدانقلاب شما را فراموش نکرده است" به چاپ رسید، نمونه ای تکرار شونده از نوع جمع بندی های خاص حزب توده است. در این تحلیل آمده است: «جبهه وسیعی از ضدانقلاب محض تا چپ نماها، از همه کسانی که از دورنمای تحکیم و تثبیت و گسترش انقلاب ناخرسندند، به طور خود به خودی تشکیل شده است. تفرقه در میان خود انقلابیون کار این جبهه نامرئی را تسهیل می کند. ضدانقلاب خزخزان پیش می آید.»

همچنین آمده است: «انقلاب ما به وحدت، به عمل مشخص، به مرزبندی دوست و دشمن نیازمند است؛ یعنی به آن چیزهایی که با کمال تأسف هنوز به وجود نیامده است. ... در افغانستان ضدانقلاب با پخش توصیف های طلایی از حکومت اسلامی در ایران، انقلاب افغانستان را می کوبد. در ایران همان ضدانقلاب (بخوان سیا) با حمله به فالانژیسم "حزب اللّهی" که خود به وجود آورده انقلاب را می کوبد. شکل متضاد است، ولی محتوی

۱- مأخذ۶، ص۲.

یکی است. امپریالیسم با کمونیسم ضد شوروی "هواکوفنگ" و "کومه له" و "رنجبر" و "اسلام" ضد کمونیستی انور سادات و ضیاءالحق موافق است، ولی با کمونیسم ضد امریکایی و با اسلام دشمن امپریالیسم، مخالف است. طرف می داند که چه می خواهد؛ ولی آیا شما هم می دانید که چه می خواهید؟ پاسخ متأسفانه مثبت نیست.»(۱)

امروز همچنین "صدای ملی ایران" که با مشی حزب توده، از مناطق تحت پوشش بلوک شرق و به زبان فارسی پخش می شود، تحلیلی درباره جناح بندی حاکمیت ارائه کرد. این تحلیل متناسب با مواضع حزب توده و در جهت نفی و رد نظرهای بنی صدر و اطرافیان وی تنظیم شده است. در این تحلیل آمده است: «در سطح بالاـ و حتی در نهادهای انقلابی، از مدتی پیش دو جریان متمایز و ماهیتاً متفاوت، در برخورد با مسائل حاد مملکتی و هدف های انقلاب ملت ایران به چشم می خورد؛ جریانی که خواستار تداوم انقلاب و اجرای پیگیر و قاطعانه هدف های آن، یعنی اهداف ضد امپریالیستی و خلقی و مردمی آن است، و جریانی که انقلاب را در چارچوب محدود خلع شاه و استقرار روابط به اصطلاح عادلانه با غرب غارتگر و انجام برخی اصلاحات صوری می بیند ... از جمله شیوه های مطلوب این حضرات، تکرار همان به اصطلاح تزهای رسوای مائویی ها دایر بر وجود دو ابرقدرت و به اصطلاح سازش این دو ابرقدرت و به حساب، خدشه دار نمودن منافع کشورهای جهان سوم است؛ بنابراین، به پیش کشیدن به اصطلاح تئوری کذایی دو ابرقدرت، محل و وسیله ای در دست گروه سازش کار و لیبرال، برای توجیه مغازله ها و سازش ها با امپریالیسم امریکا و متحدین غربی آن، برای محدود ساختن هدف های انقلاب ایران در چارچوب منافع سرمایه داران و زمین داران بزرگ، برای مسخ کردن اهداف انقلاب و رهنمودهای امام امت است.»(۲)

۸۷

صادق قطب زاده وزیر امورخارجه در یک مصاحبه تلویزیونی، درباره مسائل افغانستان مطالبی را عنوان کرد. او از تماس های مقامات ایرانی با سفیر کبیر اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی، و حصول توافق های اولیه ای در این زمینه خبر داد. به گزارش کیهان وی گفت: «در مورد مسئله افغانستان، ما با شوروی تماس گرفتیم و با سفیر شوروی چندین جلسه مذاکره کردیم. تشکیل کمیسیون بین المللی، مورد موافقت آنها نبود؛ ما پیشنهاد دیگری ارائه کردیم.»

طبق این گزارش، قطب زاده در توضیح مذاکرات خود با سفیر شوروی افزود: مسئله ای که ما نمی توانیم هیچ زمان قبول کنیم، ادامه حضور نیروهای نظامی شوروی در افغانستان است؛ ولی شوروی دردش این است که احتمالاً مرزهایش به خطر بیفتد و ما نه تنها این را نمی توانیم قبول کنیم، بلکه فعل و انفعالات منطقه را هم نمی توانیم قبول کنیم. روسیه شوروی از مسئله ایران استفاده کرد و نیروهایش را به افغانستان فرستاد. امریکا از مسئله افغانستان استفاده کرد و ناوگانش را به خلیج فارس و تنگه هرمز و اقیانوس هند آورد؛ به

۱– روزنامه نامه مردم، ۶/۱/۱۳۵۹، ص۱.

۲– مأخذ۴، ص۱۷، رادیو صدای ملی ایران، ۶/۱/۱۳۵۹.

همین دلیل ما به این نظر رسیدیم که اگر شوروی توافق کرد، به ابتکار ما یک مذاکره چندجانبه بین ایران، شوروی، افغانستان، سازمان های انقلابی افغانستان و احتمالاً پاکستان و چین که همسایگان افغانستان هستند، آغاز شود.

قطب زاده در ادامه، اصول کلی مورد نظر ایران در این مذاکرات را به قرار ذیل مورد تأکید قرار داد: «۱- قوای شوروی از افغانستان خارج شود و استقلال و تمامیت ارضی و همچنین بی طرفی افغانستان، توسط همسایگانش تضمین شود. ۲- نوع حکومت افغانستان فقط ارتباط به مردم آن دارد و باید خودشان آزادانه نوع حکومتشان را انتخاب کنند.» وزیرخارجه ایران در پایان، درباره واکنش و نظر طرف شوروی گفت: شوروی اصل مذاکرات در این زمینه را پذیرفت و این یک موفقیت دیپلماسی برای ایران است.(۱)

به دنبال این اظهارات، روزنامه جمهوری اسلامی گزارش داد: «یک نماینده جنبش مقاومت افغانستان، "جماعت اسلامی"، در مشهد، امروز در تماسی تلفنی با خبرگزاری فرانسه گفت این جنبش موافق مذاکره نیست. نماینده مذکور این مطلب را در رابطه با اظهارات صادق قطب زاده که گفته بود پیشنهاد تشکیل کنفرانس با مشارکت کلیه طرف های درگیر در افغانستان را کرده است، بیان کرد. وی افزود جماعت اسلامی مخالف هرگونه آشتی است و خاطرنشان کرد تنها با مبارزه مسلحانه می توان رژیم کابل را سرنگون و یک دولت اسلامی تشکیل داد. وی در مقابل، از پیشنهاد بنی صدر رئیس جمهوری ایران در مورد تحویل اسلحه به مبارزان افغانستان استقبال کرد.»(۲)

در این حال، همین روزنامه امروز خبر داد: «دفتر جمعیت اسلامی افغانستان(۳) در قم، طی اطلاعیه ای پرده از یک توطئه تبلیغاتی رژیم دست نشانده "ببرک کارمل" برداشته و از دفتر امام بت شکن امت اسلام و همچنین از دفتر ریاست جمهوری استمداد طلبید. در این اطلاعیه ضمن اظهار اطمینان به موضع دکتر بنی صدر علیه امریکا و شوروی، اعلام کرد که در رادیو کابل پیام تبریکی از جانب رئیس جمهوری ایران خطاب به ببرک کارمل پخش شده است که ضمن آن، رژیم دست نشانده کودتاچیان، دولت دمکراتیک خوانده شده است و همچنین از جانب بنی صدر، برای ببرک کارمل آرزوی تندرستی و پیروزی وی در بازگرداندن امنیت به کشور افغانستان شده است. دفتر جمعیت اسلامی افغانستان، ضمن اشاره به پیام امام که برای ما شرق تجاوزگر و غرب جنایتکار فرقی نمی کند، خواسته شده است که دروغ پردازی های کابل رسماً تکذیب شود.»(۴)

از سوی دیگر، امروز رادیو مسکو به نحو ذیل از مواضع کنونی ایران درباره افغانستان انتقاد کرد. در گفتاری که امروز تحت عنوان "تفسیری در مورد یاوه گویی ها و تبلیغات

ص: ۱۹۷

۱- مأخذ۳، ص۲.

۲- مأخذ۶، ص۱۲، تهران - خبرگزاری فرانسه.

۳- گروه تحت رهبری برهان الدین ربانی.

۴- مأخذ۵، ص۱۱.

امریکا"، از رادیو مسکو پخش شد، آمده است: «به دسته کُر تبلیغاتی غرب که مضمون واقعی رویدادهای افغانستان را تحریف می کند، متأسفانه گاه به گاه صدای برخی از رجال ایران هم اضافه می شود و آنها در این کار، در ارزیابی کمک اتحاد شوروی به افغانستان، تا سطح مبتذل ترین یاوه گویی های تبلیغات امریکا سقوط می کنند و اقداماتی را که اتحاد شوروی بنا به خواهش دولت قانونی افغانستان انجام داده، تقریباً، به اصطلاح، تجاوز قلمداد می کنند. و بعداً بر روی این پایه مسلماً دروغ، عجیب ترین و وحشیانه ترین حدس سیاست را می زنند که مثلاً بعداً ممکن است نوبت ایران هم برسد. آری انحراف از واقعیات عینی و ارزیابی صحیح و درست آنها، ممکن است انسان را به کجاها بکشاند. انصاف بدهید، رفتار اتحاد شوروی با ایران، نیک خواهانه ترین رفتارها است و مطلقاً برای چنین دعاوی افسانه آمیزی هیچ مبنایی به دست نمی دهد.»

این رادیو به سخنان سخنگوی وزارت خارجه امریکا اشاره می کند و می گوید: «اظهارات اخیر سخنگوی وزارت خارجه امریکا را - که گفت علت این که امریکا تاکنون، به اصطلاح مجازاتی را بر ضد ایران اعمال نکرده، تدابیری است که اتحاد شوروی در افغانستان به کار بسته است - در این زمینه باید ارزیابی کرد. حقیقت این است که انقلاب ایران، در شمال از همان نخستین لحظات شروع انقلاب، با پشت جبهه خیرخواه و مطمئن تضمین شده بود و حالا هم از همین پشت جبهه مطمئن برخوردار است. رویدادهای اخیر افغانستان، در مشرق هم جناح مطمئن برای ایران تأمین کرد؛ زیرا حکومت نوین جمهوری دمکراتیک افغانستان هم، مانند اتحاد شوروی با انقلاب ایران قاطعانه همبستگی می کند و می کوشد با ایران نوین، بهترین روابط و مناسبات حسن همجواری را برقرار سازد.»(۱)

۸۸

مواضع شوروی در قبال تهدیدات ضد ایرانی امریکا، از جمله مطالبی است که در رسانه های گروهی مورد توجه است؛ از جمله رادیو دوبی در بخش عربی خود خبر داد که به گزارش خبرگزاری رسمی شوروی، تاس، ایالات متحده امریکا خود را برای به کار گرفتن نیروی نظامی بر ضد ایران آماده می سازد. رادیو دوبی افزود: تاس خاطرنشان کرد که اتحاد جماهیر شوروی هر نوع دخالت نظامی امریکا بر ضد ایران را تجاوز مستقیم به امنیت و آسایش شوروی تلقی می کند و در برابر آن بی تفاوت نخواهد بود. خبرگزاری تاس اضافه کرد خطر تهدید نظامی امریکا بر ضد ایران هر روز شدت بیش تری می یابد؛ زیرا ایالات متحده به طور مرتب و روزمره، ناوگان جنگی خود را در نزدیکی ایران تقویت می کند و این ناوگان مجهز به بزرگ ترین ناوهای هواپیمابر جنگی امریکایی شده است.(۲)

از سوی دیگر، امروز رادیو آلبانی که بازتاب دهنده مواضع حکومت کمونیستی ضد روسی آلبانی است، در بخش فارسی خود، طی تفسیری شوروی را در کنار امریکا قرار داد. این

ص: ۱۹۸

۱- مأخذ۴، ص۱۹، بخش فارسی رادیو مسکو، ۶/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۳۰، ص۴، رادیو دوبی بخش عربی.

رادیو با گردآوری نظرهایی از مسئولان ایرانی، اعلام کرد: سیاست فشار و توطئه های پنهان و آشکار دو ابرقدرت امپریالیسم امریکا و شوروی بر ضد ایران، همواره با مخالفت سرسختانه این کشور روبه رو می شود. مقامات این کشور در اطلاعیه های مختلف، موضع ضد امپریالیستی تزلزل ناپذیر خلق ایران را بازتاب می دهند. آیت الله خمینی در پیامی خطاب به خلق ایران به مناسبت سال نو ایران، ضمن افشای تجاوز سوسیال امپریالیست های شوروی به افغانستان، خاطر نشان ساخت این یک تجاوز ددمنشانه و چپاولگرانه است. وی همچنین گفت اتحاد شوروی، ایالات متحده و اسرائیل، به یک اندازه برای ایران خطرناک هستند. از سوی دیگر، ابوالحسن بنی صدر گفت: ما نمی توانیم حضور نظامی شوروی را در کشور همسایه تحمل کنیم. همچنین در اطلاعیه مطبوعاتی دیگری، رئیس جمهور ایران اعلام کرد: ما می خواهیم خلیج فارس از حضور امریکا و تمامی آنهایی که به ایالات متحده وابسته اند، پاک شود. بنی صدر بعد از عنوان کردن این امر که ایالات متحده و اتحاد شوروی به یک اندازه برای ایران خطرناکند، خاطرنشان ساخت که دور از انتظار نیست که روس ها برای بازداشتن ایران از سیاست پشتیبانی از افغانستان، در ایران آشوب داخلی ایجاد کنند.»(۱)

۸۹

روزنامه چپ گرای السفیر چاپ بیروت، گزارش داد: عربستان سعودی درصدد ایجاد ۱۴ پایگاه پرتاب موشک زمین به هوا است. عربستان این پایگاه ها را در طول مرز خود با کشورهای یمن جنوبی و شمالی، در دریای سرخ، ایجاد خواهد کرد. این روزنامه به نقل از منابع دیپلماتیک غربی که نامشان فاش نشده است، می افزاید: شبکه موشکی مذکور که امریکا آن را دایر می کند، ۶۰۰ مایل حریم هوایی میان ساحل دریای سرخ و مرز جنوب غربی سلطان نشین عمان را در بر می گیرد. گزارش السفیر همچنین حاکی است که دو پایگاه موشکی دیگر نیز در مراکز نفتی دمان و دهران در خلیج فارس ایجاد می شود. به نوشته السفیر، با هر یک از این پایگاه ها یک شهر نظامی نیز ساخته می شود که ۴۰۰۰ افسر و سرباز را در خود جای خواهد داد. در این گزارش نوع موشک ها ذکر نشده و تنها گفته شده است که این موشک ها پیشرفته و پیچیده اند.

یادآوری می شود دولت عربستان مدت ها است که از رشد نفوذ شوروی در یمن جنوبی احساس نگرانی می کند. یمن جنوبی تنها کشور کمونیستی واقع در جهان عرب است. عربستان سعودی به دلیل این احساس نگرانی و به دنبال یک قرارداد تسلیحاتی که در سال گذشته میان یمن شمالی و مسکو به امضا رسید، کمک مالی خود به این کشور را به حال تعلیق درآورد.(۲)

ضمیمه گزارش ۶۹: بخشی از مصاحبه قطب زاده درباره گروگان های امریکایی و انتقال شاه از پاناما به مصر

ص: ۱۹۹

۱- مأخذ۴، ص۸ و ۹، بخش فارسی رادیو آلبانی.

۲- مأخذ۵، ص۱۲، بیروت - آسوشیتدپرس.

علاوه بر این که مصاحبه امروز قطب زاده حاوی اطلاعات متنوعی است، ملاحظات، تأکیدات و ادبیات سیاسی خاص آن دوره را نیز تا حدی نشان می دهد؛ از این رو، بخش های دیگری از آن، به نحوی نسبتاً تفصیلی، در این ضمیمه آورده شده است. یادآوری می شود که مقامات امریکایی مرتبط با این موضوع، بعدها در خاطرات خود یادآوری کردند که به هیچ قیمتی نه تنها به استرداد شاه به ایران، بلکه به توقیف موقت وی در پاناما نیز رضایت نمی دادند؛ در نتیجه طرح این موضوع صرفاً محملی برای تحویل گروگان ها از دانشجویان به دولت و مقامات رسمی بوده است تا ایران، رسماً پاسخگوی دولت امریکا باشد. در هر حال، قطب زاده به مهلت ۶۰ روزه دولت پاناما به دولت ایران برای ارسال مدارک پرونده استرداد شاه اشاره کرد. وی سپس با ذکر این که طبق قوانین پاناما باید شاه را توقیف می کردند، اضافه کرد:

«این ها [به جای توقیف] گفتند تحت الحفظ است. ما بدون این که وارد این دعوای حقوقی بشویم، سعی کردیم در این ۶۰ روز عمل کنیم؛ در نتیجه ما توانستیم تمام اسناد و مدارک را آماده کنیم و روز شنبه گذشته، یک روز قبل از موعد مقرر، مدارک ما در پاناما حاضر بود. از روز جمعه، طرف فهمیده بود که مدارک آماده است، کیسینجر از امریکا به پاناما می رود؛ با آن مجمع وکلایی که هم منافع کیسینجر و هم منافع راکفلر را در پاناما حفظ می کنند، وارد مذاکره می شود، که ۲۱ وکیل یعنی زبردست ترین وکلای دنیا را برای دفاع از شاه مخلوع استخدام کرده بود؛ در حالی که ما یک وکیل پانامایی و یک وکیل فرانسوی و یکی هم آرژانتینی داشتیم.»

قطب زاده سپس گفت: «وقتی که ما مدارک را آماده کردیم، آنها دیدند که کیسینجر فشار آورد که شاه از پاناما خارج بشود. و ضمناً با انور سادات خائن هم در تماس بودند. هواپیمای مصری هم در فرودگاه نیویورک آماده پرواز به سوی پاناما است و از پاناما هم اجازه پرواز گرفته شده بود، و روز جمعه من خودم در جریان بودم. با اختلافی که ده ساعت شب و روز داشت، ما مرتب در تماس بودیم. بالنتیجه یک اختلاف نظر هم بین دکترهای معالج شاه مخلوع پیدا شده بود برای عمل جراحی. ما تمام فشاری که توانستیم وارد آوردیم؛ ولی البته فشار و قدرت ما محدود است. از طرف دیگر عمل خود دولت امریکا در حقیقت معلوم بود. در پاناما هم دو دسته وجود دارد: یک دسته طرفدار دمکرات ها و دسته دیگر طرفدار جمهوری خواهان هستند. [دور] جمهوری خواهان را کیسینجر و راکفلر گرفته بودند و جنجال می کردند و در داخل پاناما هم شلوغ شده بود.»

قطب زاده افزود: «مقدار زیادی در پاناما پول خرج کرده بودند و علیه ما تبلیغات وسیعی شده بود، و گفته بودند به هیچ عنوان ایران نمی تواند مدارک را در رأس موعد تسلیم کند. ما سیاستمان بر این اساس بود که هر طرف قضیه انجام بگیرد، به نفع ما است. کار به جایی رسید که با داشتن ۲۱ وکیل و قدرت بین المللی در پشت سر شاه مخلوع، رسیدند به آن جایی که هیچ چاره ای ندارند؛ به محض این که این اسناد و مدارک تسلیم دولت پاناما بشود، مجبورند که شاه مخلوع را توقیف کنند. کار به اینجا که رسید، همه فهمیدند که باید شاه را از پاناما حرکت بدهند. در هرحال شب و روز مشغول اقدامات شدند. پاناما به ما گفت که شما یک ژستی در حقیقت در مورد گروگان ها بگیرید که در دستمان یک قدرت تبلیغاتی باشد در مقابل افکار عمومی داخلی، که بتوانیم از حرکت شاه مخلوع جلوگیری کنیم. این مطلب عصر روز شنبه [۲/۱/۵۹] به ما اطلاع داده شد و شب به اطلاع من رسید و من روز یکشنبه صبح خدمت امام شرفیاب شدم و مطلب را عرض کردم. گفتم ما کاری باید بکنیم و الا این که طرف خواهد رفت. ایشان نظر مستقیمی در این مورد ندادند. گفتند که بعداً جواب می دهم. بعداً من با حاج احمدآقا پسر امام صحبت کردم. ایشان گفت اگر صددرصد لازم است، کاری بکنیم. گفتم به نظر من اگر بخواهیم شاه مخلوع را در پاناما نگاهداریم، باید هرچه زودتر کاری بکنیم. ایشان گفت بلکه بتوانیم در این زمینه

کاری انجام بدهیم؛ ولی من گفتم تا امشب هرطور است جواب داده شود. برای این که گارد ملی آن جا تصمیم گرفته بود اگر تا ۲۴ ساعت ما یک کاری در مورد گروگان ها بکنیم و آنها دستشان پر باشد و بتوانند، عمل بکنند؛ و الا آنها هم زیر فشار افکار عمومی، قضیه را رها کنند.»

قطب زاده ادامه داد: «من در ساعت ۸ شب به نخست وزیری نزد آقای بنی صدر رفتم. تا ساعت ۱۲ شب ما در جریان این مسئله بودیم؛ که ما نتوانستیم جواب مثبت به آنها بدهیم و کاری در مورد گروگان ها بکنیم. البته من یک تردید هم داشتم که مبادا این ها بخواهند یک بازی انجام دهند و مواظب هم بودیم که کلک نخوریم؛ ولی به هرحال لازم بود که ما یک عملی در مورد گروگان ها انجام بدهیم که ما نتوانستیم بدهیم؛ برای این که مذاکرات آن شب نتیجه ای نداد. ساعت ۹:۳۰ شب بود که حاج احمد آقا با بنی صدر هم صحبت کرد و هنوز به نتیجه نرسیده بودیم؛ بالنتیجه شاه مخلوع از پاناما پرواز کرد که در حدود ساعت ۱ بعد از نیمه شب بود که ما مطلع شدیم. برای این که هیچ گونه بهانه ای در این مورد نباشد، ساعت ۲ بعد از نیمه شب من در مصاحبه تلفنی با چند تن از خبرنگاران اعلام کردم اگر شاه مخلوع را برگردانند به پاناما، ما گروگان ها را تحویل می دهیم. البته ما می دانستیم که دیر شده است؛ ولی در عین حال امکان وجود داشت که او را از جزیره "آزور" برگردانند. فی الواقع ۲ ساعت هم در آن جزیره او را نگهداشتند که بتوانند تصمیم بگیرند و آخر سر هم نتوانستند تصمیم بگیرند و بالنتیجه به طرف مصر پرواز کرد.»

قطب زاده گفت: «ولی این واقعیت است که ما در این ماجرا یک پیروزی نسبتاً بزرگ برایمان ایجاد شد؛ یعنی در مقابل هرگونه فکری که ما نمی توانستیم و حقانیت نداشتیم در مقابل جنایات شاه، این مسئله دیگر از بین رفت. پرونده کامل است و مسئله روشن است و دنیا به جایی رسید که ما پرونده مان علیه این جنایتکار کامل شد و هیچ گونه تردیدی وجود ندارد، و اگر او ۲۴ ساعت دیگر مانده بود، توقیف می شد و محاکمه می گردید، و این امر در جهان ثابت شد. من امروز هم یک تلگرافی آماده کردم که برای سازمان ملل متحد بفرستم که بگویم ملاحظه کنید خود نفس این عمل نشان داد که ما تا چه اندازه حقانیت داشتیم و افکار عمومی پاناما الآن فهمیده است و جنجال وسیعی در پاناما در مورد رفتن شاه مخلوع شروع شده است. من فکر می کنم که رئیس جمهور و دولت پاناما، این که اجازه دادند که شاه مخلوع پرواز کند برخلاف قوانین خودشان بود.»(۱)

ضمیمه اول گزارش ۸۲

در گزارش روزنامه مجاهد از ملاقات مزبور، آمده است:

«امروز صبح برادر مجاهد، مسعود رجوی به دیدار خواهر مسلمان انقلابی، شهلا حریری مطلق که مورد ضرب وجرح ناجوانمردانه مرتجعین قرار گرفته است، شتافت. در این دیدار خواهر حریری به تشریح ماوقع جریان پرداخت. در زیر، قسمت هایی از صحبت های ایشان را که از نوار پیاده شده است می آوریم:(۲)

«... رئیس کمیته فهمیده بود که این پاسدار می خواهد مرا بزند. پاسدارهای دیگر را فرستاد توی خیابان تا جلوی او را بگیرند و من هم رفتم سوار یک پیکان شدم؛ ولی او آمد جلوی پیکان را گرفت. ... گفت پیاده شو. آمدم پایین و گفتم چی می گویی برادر، که ناگهان مشت از چپ و راست آمد توی صورتم؛ به طوری که خون سر و صورتم پاشید. ... در بیمارستان ... پاسدارها که ایستاده بودند خیلی متأثر می شدند. ... در کلانتری یک سروانی بود که گفت من زیر ورقه ات را امضا می کنم که این ها چه

۱- - مأخذ۳، ص۲.

۲- نشریه "مجاهد"، شماره ۲۸، ۲۹/۱۲/۱۳۵۸، ص۱.

کار کردند. [یک] کمیته ای(۱) گفت که پرونده افسر کلانتری را بیاورید تا به جریان بیندازم که بدانند این افسر گارد بوده. خلاصه برای آن افسر یک سری پرونده سازی کرد؛ چرا؟ فقط به جرم این که چون شب تا صبح کشیک بوده و حاضر بود شهادت بدهد که قضیه از چه قرار بوده است. ... من صبح رفتم پیش رئیس کلانتری. معاون کلانتری گفت ما اصلاً اختیاری نداریم؛ تمام اختیارات دست کمیته است و ما مطلقاً نمی توانیم حرفی بزنیم . ...

توی حوزه تقلب می شد. من شدیداً جلوی تقلب ها را می گرفتم. حوزه ۱۲ جوادیه برایم دو سه تا استشهاد درست کردند؛ چرا که مرتب جلوی تقلب ها را می گرفتم. بالاخره هم افراد حوزه مرا عوض کردند و بردند آن یکی حوزه ... سر تقلب کردن ها هم خیلی من جلوشان می ایستادم و وقتی که آرا را می خواستند بخوانند، وقتی اسم شما در می آمد، با چهار پنج تا فحش یک دانه ضربدر می زدند.»(۲)

روزنامه مجاهد افزوده است: «در این جا خواهر مسلمان انقلابی، به شرح گرفتن یک نمونه تقلب می پردازد و شرح می دهد که چگونه عمل غیرقانونی اعضای حوزه، مورد حمایت روحانی محل قرار می گیرد و روحانی با دخالت نابجای خود، مسئله را حادتر می کند. ... در پایان این دیدار، خواهر حریری توضیح داد که فردا صبحش ساعت هفت من رفتم آن جا شکایت را تنظیم کردم. شکایت را دادم به کلانتری. افسرنگهبان گفت ما نمی توانیم به این رسیدگی کنیم، برو پیش معاون. رفتم پیش معاون. گفت حالا کمیته چی ها برایمان دردسر درست می کنند و...»(۳)

ضمیمه دوم گزارش ۸۲

نامه سرگشاده دکتر ایرج فاضل به مسعود رجوی که با امضای محفوظ درج شد، ویژگی های دو طرف منازعه ای وسیع را در آن مقطع نشان می دهد؛ چه در سطح فعالیت های سیاسی و اجتماعی، و چه در سطح مسائل خانوادگی و اختلافات ناشی از تفاوت مشرب سیاسی؛ بنابراین می تواند در ترسیم وضعیّت خاص این ایام - که درگیری های حادّ خانوادگی ناشی از تعالیم عقیدتی و سیاسی و آموزش های تشکیلاتی سازمان مجاهدین خلق، از ویژگی های آن است - مفید باشد؛ از این رو متن کامل آن در این جا آورده شده است.

باسمه تعالی

نامه سرگشاده به برادر مسعود رجوی

برادر عزیز! پس از دو روز بی خبری، از بیان سخنگوی مجاهدین خلق در روزنامه اطلاعات (۲۷/۱۲/۱۳۵۸) خواندم که همسرم، آن خواهر انقلابی مسلمان شما، مضروب و مصدوم در بیمارستان بستری است و این در حالی بود که او به عنوان ناظر انتخابات، از سوی سازمان مجاهدین خلق به وزارت کشور معرفی شده بود. بهتر است داستان را از چند روز زودتر شروع کنم.

ساعت ۵ صبح روز جمعه ۲۴/۱۲/۱۳۵۸، آن خواهر انقلابی مسلمان بدون آن که با بچه هایش خداحافظی کند و یا به همسرش مقصدش را و حوزه محل نظارتش را بگوید، از خانه بیرون رفت، و بعد فهمیدم که در جنوبی ترین قسمت شهر، از سوی شما مجاهدین مأمور خدمت و مجاهدت شده است؛ در حالی که منزل ما در محله طاغوتی خیابان آپادانا است و مسجدالرضا هم که حوزه انتخاباتی بود، بغل گوشمان. از نظر من مرتجع بهتر بود آن سازمان انقلابی اسلامی، ترتیبی می داد تا اعضای

۱- منظور، پاسداران و اعضای "کمیته های انقلاب اسلامی" است که بعدها از ادغام آن با شهربانی و ژاندارمری، "نیروی انتظامی" پدید آمد.

۲- همان، ص۱۴.

۳- همان، ص۱۵.

طاغوتی نشینش - که دارای همسر و فرزند هستند و شرعاً در مقابل آنها مسئولند - در حوزه های نزدیک به منزل مسکونی خود نظارت نمایند و زحمتکش نشین ها هم در حوزه های مربوط به خود.

از او خبری نداشتیم تا ساعت ۴ بعد از نیمه شب. دو روز بعد که به منزل آمد، از راه نرسیده بدون این که از حال خانواده اش جویا شود، بلافاصله تلفن را برداشت و گزارش خلافکاری هایش را در حوزه نظارت، به برادر مجاهدی در دفتر سازمان داد، و جالب این که در تلفن متذکر شد که همان مأموران کلانتری - که به زعم شما مجاهدین، بافتشان طاغوتی و شاهنشاهی و غیرقابل اعتماد است - او را تأیید کرده و روی شکایت او صحّه گذاشته اند. و بالاخره گفت فردا صبح دوباره به محل مأموریت خود خواهد رفت و شکایت خود را دنبال خواهد کرد و پدری از مرتجعین در خواهد آورد تا دیگر با انقلابیون راستین در نیفتند، و نیز اطمینان داد که مأموریتش را خوب انجام خواهد داد. در خلال تلفن، بچه هامان یکی یکی از خواب بیدار شدند و از تخت های خود پایین آمده، در اطاق های خود را باز کردند و از بالای پله های ساختمان دوبلکسمان، به مادرشان نگاه می کردند و حیران و سرگردان از این که چه اتفاقی رخ داده است که او این وقت شب به منزل آمده و حرف از کلانتری و جنگ و دعوا می زند. تلفن تمام شد. همه از ترس این خواهر انقلابی مسلمان سرشان را به زیر انداخته، به داخل اطاق ها مان رفتیم و او در حالی که فاتحانه شعار "اسلام پیروز است، ارتجاع نابود است" را بلند بلند می خواند، از پله های ساختمان بالا آمده، به طرف وان آب گرم رفت.

ساعت ۶ صبح روز بعد، پس از بیدار شدن از خواب بدون این که سری به اطاق بچه هایش بزند یا احوالی از همسرش بپرسد، بلند شد و به آشپزمان دستور صبحانه داد و بعد که نگاهش به من افتاد، گزارش فعالیت های انقلابی و مسلمانانه خود را به صورت چند فحش رکیک به روحانیت و آخوندها، تحویل من ارتجاعی قشری داد و در حالی که لقمه های صبحانه و شیرینی دانمارکی را گاز می زد، در مقابل این سؤال که مگر چه اتفاقی افتاده است، پایش را به زمین می کوبید و به ارتجاع، روحانیت مبارز، حزب جمهوری اسلامی، مجاهدین انقلاب اسلامی و گروه همنام و مؤتلفین و همه و همه به جز مجاهدین و فداییان خلق، فحش و ناسزا می داد و از این که ملت بی شعور به کاندیداهای خود رأی داده اند، شدیداً دلخور بود.

بالاخره گفت امروز بلایی بر سر این مرتجعین خواهم آورد تا برای همیشه دست از انحصارطلبی بردارند، آخرین لقمه از گلویش پایین نرفته بود که آن طرفدار زحمتکشان، تاکسی تلفنی خبر کرد و از منزل بیرون رفت. تاکسی تلفنی از آن جهت که شورلت رویال او پنچر شده بود و وقت آن نبود که باغبانمان یا خودم لاستیک زاپاس را برای آن خواهر انقلابی مسلمان عوض کنیم. بله سوار تاکسی تلفنی شد و رفت تا در کنار خلق زحمتکش ایران، با ارتجاع بجنگد، و دیگر از او خبری نشد.

فردای آن روز زنگ تلفن مطبم به صدا در آمد و دوستی از آن طرف تلفن اطلاع داد که همسرم مورد ضرب و شتم قرار گرفته و هم اکنون در ویترین نمایشگاه سازمان مجاهدین خلق ایران، به معرض نمایش خبرنگاران امریکایی و اروپایی داخلی و خارجی قرار گرفته است؛ یعنی به فرمان شما رهبران مجاهدین راستین انقلابی مسلمان به مرکز امداد مجاهدین خلق واقع در خیابان بهار، ظاهراً بستری شده بود؛ در حالی که در بیمارستان راه آهن، روز قبل زخم بندی و پانسمان او انجام شده بود و عملاً دیگر احتیاجی به امداد و درمان نداشت و منزل ما هم از هر بیمارستان و هتلی هم مجهز تر بود.

ساعت از ۹ شب گذشته بود که با فرزندانم پای تلویزیون نشسته بودیم و گپ می زدیم و دختر پنج ساله ام از فراق مادرش سر خود را روی شانه ام گذاشته بود و بهانه می گرفت که در باز شد و آن خواهر انقلابی مسلمان و آن مجاهد خلق کبیر یا اکبر، با سر و روی باندپیچی شده، ولی با ژست محمدعلی کلی

که رقیبش را در رینگ شکست داده باشد، وارد شد. از راه نرسیده به آشپزمان دستور غذای اختصاصی خود را داد و جلوی چشمان زل زده خانواده، به گاز زدن مرغ بریان و سایر مخلفات مشغول شد و به جای آن که احوالی از همسر و فرزندانش بپرسد، با دهان پر، لعنت خدا و خلق قهرمان ایران را به سوی پاسداران و مرتجعین حواله می کرد. پس از صرف شام و دسر مربوطه، شلوار مرا آورد و از جیب آن، حقوق کارگر و باغبانمان را با عیدی و پاداش آنان پرداخت، و خوشحال و خندان از این که وظایف و تکالیف انقلابی اسلامی خود را انجام داده و حقوق و پاداش زحمتکشان را هم از کیسه من استثمارگر پرداخته است، به اطاق خواب رفت و من بیدار ماندم.

بله برادر مسعود من؛ ای رجوی عزیز و ای رهبر این گونه انقلابیون مسلمان راستین!

من بیدار ماندم و به فکر فرو رفتم؛ فکر انقلاب، ارتجاع، فکر اقساط مطبم، فکر بدهکاری هایم، استعمار، استثمار، استبداد، فکر بقیه پول این خانه طاغوتی که آن خواهر انقلابی مسلمان و مجاهد، از گرفتاری های من – در حالی که بیش از نیمی از روز خود را به رایگان در خدمت خلق بودم – سوء استفاده کرد و دو ماه قبل، بر خلاف نظر من که پول خرید آن را نداشتم، پسندید و با کارگر و باغبان و مبلمانش مجبورم کرد بخرم، و از همه اطرافیانم هم در این راه قرض کردم، و اصرار عجیبی هم داشت که سندش باید تماماً به اسم آن خواهر مجاهد باشد تا با خیال راحت بتواند در کنار یا جلوی خلق زحمتکش ایران، به جهاد با مرتجعین بپردازد.

بله برادر رجوی! درست در روزهایی که برای تغییر دکوراسیون آن خانه، [به] خرید می رفت و پرده دوز به منزل می آورد تا رنگ پرده ها را عوض کند، وسایل مربوط به تهیه پوستر و پلاکارد و عکس کاندیداهای انقلابی را هم خریداری می کرد، و در حالی که دکوراسیون منزل را کارگران شریف و زحمتکش عوض می کردند، او دختر پنج ساله ام را هم با خود می برد تا در توزیع عکس های انتخاباتی شما، با او همکاری نموده، جلب ترحم خلق ایران را بنماید. بله برادر! باز هم فکر کردم. به فکر "بیت فاطمه" افتادم و آن را با خانه این خواهر انقلابی مسلمان مقایسه می کردم، و فکر زینب. (راستی برادر مسعود! به آن خواهر انقلابی مسلمان بگو که بداند زینب خواهر فاطمه بود یا دختر او؛ زیرا آن خواهر مجاهد هنوز فرصت آن را پیدا نکرده است که به این گونه مطالعات ارتجاعی بپردازد.)

برادر رجوی؛ ای رهبر مبارزین و مجاهدین راستین اسلامی! بیش از این وقت تو را تلف نمی کنم که کار زیاد داری و امپریالیسم شکست خورده شرق و غرب منتظر نتایج فعالیت های چشمگیر و انقلابی شما خواهران و برادران مسلمان است؛ ولی باید به اطلاع آن برادر عزیزم برسانم که من قشری تر و ارتجاعی تر از آن هستم که در حالی که دشمن اصلی ما امریکا و شوروی و چین و انگلیس و ووو... چنگ و دندان تیز کرده اند تا خون هفتادهزار شهید و بیش از صد هزار معلول ما را به دست تفرقه افکنان پایمال کنند، بر علیه شما انقلابیون راستین و ضد ارتجاع، اعلام جرم کنم که چرا زن شوهر و فرزندداری را آلت دست مطامع سازمانی و گروهی خود کرده، از او برای مظلوم نمایی سازمان مجاهدین خلق ایران در آتش زدن روزنامه مجاهد طبق دستورالعمل سازمانی (سند دستورالعمل به خط همسرم موجود است) و مبارزه بر علیه روحانیت و کشیدن او به کلانتری ها و کمیته ها و ترتیب دادن نمایشگاه استفاده کرده، و او را برای تهیه فیلم و خبر در اختیار روزنامه نگاران داخلی و خارجی و رادیو تلویزیون ها سوژه اش قرار داده ای، و بعد هم به عنوان جایزه، لقب خواهر انقلابی مسلمان به او داده ای و برای تحریک چشم و هم چشمی سایر خواهران انقلابی مسلمان مشابه او، در کنارش به مصاحبه و سخن پراکنی نشستی.

راستی برادر رجوی، به یاد روزنامه مجاهد شماره ۱۸[(۱)] و عکس آن خواهر انقلابی مسلمانتان افتادم. تمام مطالب آن مصاحبه را خواندم. تا آن جا که او در نظارت انتخابات چه کرده است را خبری از صحت و سقمش ندارم؛ ولی در صفحه ۱۴، ستون دوم، مطلب جالبی دیدم. درست در ذیل بیانات پدرانه و مشعشانه شما که فرموده اید: خدا کند که بچه ها این شایستگی و مقاومت برایشان سرمشق باشد، آن بچه، ببخشید آن خواهر انقلابی و مسلمان ۳۵ ساله شما، سرمشق بزرگی به بچه ها داده است. و آن دروغ بزرگی است که در مورد کبودی پای چشمش گفته. کبودی ارتباطی به زد و خورد با مرتجعین نداشت. روزی که چوب پلاکاردی را درست می کرد، از دستش در رفت و به پای چشم آن خواهر انقلابی مسلمان اصابت نمود. مادر و فرزند او شاهد و ناظر این امر بوده اند و اتفاقاً دخترم چقدر قشنگ آن صحنه را تعریف می کند. امیدوارم سایر مطالب مورد ادعای آن خواهر انقلابی مسلمان، بدین گونه نباشد؛ که اگر همه آن مطالب به صحت همین موضوع باشد، وای به حال بچه های مسلمان ایران که این گونه دروغ گویانی باید سرمشقشان باشند.

برادر رجوی؛ ای رهبر انقلابیون راستین اسلامی! در پایان چون همسرم با همه تحصیلات کلاسیک و سیاسی - اجتماعی خود، هنوز حتی یک آیه از قرآن را هم نمی تواند بخواند، اگر تو می توانی آیه زیر را برایش بخوان و برای او بگو که در این آیه شریفه، شیاطین چه کسانی هستند که بین زنان و شوهرانشان جدایی می اندازند و چه سخنرانانی در بیانات انقلابی خود، جوانان را به راه شیاطین می کشند و سلیمان زمان را مرتجع می خوانند؛ تا شاید بفهمد که از چه کسانی پیروی می کند و به چه راهی کشیده شده و چه کسانی تفرقه افکن هستند. و بالاخره از تو برادر مجاهد دعوت می کنم برای این که نتیجه اقدامات انقلابی خود و سازمانت را لااقل در کانون گرم یک خانواده ببینی، در مراسم طلاق من و همسرم به عنوان شاهد شرکت کنی و در صورت لزوم از فیلمبرداران و خبرنگارانی هم که در آستین داری، برای تهیه فیلم و خبر دعوت کن که رادیو و تلویزیون های امریکا و شوروی و قاهره و اسرائیل هم از این خبر بی بهره نمانند.

وَاتّبعوُا ما تَتْلوُ الشّیاطینَ علی مُلکِ سُلیمانَ و ما کَفَرَ سلیمانُ و لکنَّ الشَّیاطینَ کفروُا یعلِّمونَ النّاسَ السِّحرَ و ما نَزَّلَ علی الْمَلَکَیْنِ ببابِلَ هاروتَ و ماروتَ و ما یُعلّمانِ مِن أحدٍ حتّی یَقولا انَّما نحنُ فتنهٌ فلا تَکفُر فَیَتعلَّمونَ مِنْهما ما یُفّرِقوُنَ بِهِ بینَ المرءِ و زَوْجِهِ و ما هُمْ بضارّینَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ الّا بِاِذنِ اللهِ وَ یَتَعلَّمونَ ما یَضُرُّهم و لا یَنْفَعُهُم ولَقدْ عَلِموُا لَمَنِ اشْتَراهُ مالَهُ فی الاخرهِ مِن ٭خَلاق و لبئسَ ما شَرَوْا بِهِ اَنفسَهم لَوْ کانوا یَعلَمونَ. آیه ۱۰۲، سوره بقره.

امضا محفوظ[(۲)]

ص: ۲۰۵

۱- شماره ۲۸ صحیح است. احتمالاً اشتباه تایپی روزنامه است.

۲- مأخذ۵، ص۲.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۷ فروردین ۱۳۵۹۱۰ جمادی الاولی ۱۴۰۰ ۲۷ مارس ۱۹۸۰

۹۰

رهبران سنای امریکا همچنان برای یافتن راهی جهت پایان دادن به مسئله گروگان های سفارت امریکا در تهران، تلاش می کنند. در همین راستا، طبق گزارش رویتر از واشنگتن، آنها امروز پیشنهاد کردند که گزارشی درباره روابط ایران و امریکا در زمان سلطنت شاه مخلوع منتشر کنند. سناتور فرانک چرچ رئیس کمیته روابط خارجی سنا توضیح داد که این گزارش پاسخگوی درخواست های ایران مبنی بر قبول اشتباهات از جانب امریکا، نخواهد بود. به گزارش رویتر، فرانک چرچ به سایروس ونس وزیر امورخارجه گفت که وی این پیشنهاد را با سناتور جاکوب جاویتس عضو حزب جمهوری خواه در کمیته، درمیان گذاشته است. وی گفت: این گزارش یک سند تاریخی از روابط بین دو کشور خواهد بود. سایروس ونس هم گفت که وی اعتراضی به انتشار این گزارش ندارد. رویتر اضافه کرد که دولت کارتر قبلاً با هرگونه تخفیف(۱) کنگره درباره ادعای ایران مبنی بر دخالت امریکا در امور ایران در زمان شاه مخلوع، مخالفت کرده است.(۲)

هرالدتریبون چاپ فرانسه نیز طی گزارشی در این باره نوشت: سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا موافقت خود را در مورد پیشنهاد انتشار "کتاب سپید"ی درباره روابط امریکا با رژیم محمدرضا پهلوی، به اطلاع کمیته روابط خارجی سنا رساند. این تلاشی است در جهت حل بن بستی که هنوز در مسئله گروگان ها وجود دارد. سناتور فرانک چرچ رئیس کمیته مزبور اظهار داشت که این گزارش شرحی است از نقش امریکا در ایران از تمام دیدگاه ها؛ از کمک های قابل ملاحظه این کشور به ملت ایران تا شرکت در کودتای نظامی سال ۱۹۵۳ در ایران که به روی کار آمدن شاه انجامید.

هرالدتریبون در ادامه نوشت: ابوالحسن بنی صدر که تمایل خود را به آزادی گروگان ها اظهار داشته است، غالباً این پیشنهاد را مطرح کرده است که اگر کنگره امریکا یک سلسله جلسات بحث و بررسی ترتیب دهند که در آن دخالت های امریکا در اعمال اشتباه شاه

۱- احتمالاً در ترجمه اشکالی وجود داشته و چیزی از قبیل آوانس دادن و امتیاز دادن منظور بوده است.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۱/۱۳۵۹، ص۱۲.

عنوان شود، این امر به حل بحران گروگان ها کمک خواهد کرد. سناتور چرچ وجود هرگونه جلسه بحث و بررسی را پیش از آزادی گروگان ها منتفی دانست. دیگر کمیته های کنگره امریکا نیز بیم آن دارند که تشکیل این گونه جلسات، به افزایش درخواست های ایران منجر شود. اما چرچ اظهار داشت این "کتاب سپید" که تحقیق و بررسی ۲۷ سال گذشته است، ممکن است تا حدودی به تقاضاهای ایران جامه عمل بپوشاند و شاید راه حل این بحران را هموار سازد. سایروس ونس گفت وی از این سند تاریخی که کادر کمیته کنگره امریکا تهیه خواهد کرد، پشتیبانی می کند.(۱)

از سوی دیگر، رادیو لندن خبرهایی از ایران درباره گروگان ها پخش کرد. این رادیو ضمن اعلام این خبر که تا پایان کار تحقیق کمیسیون تخلفات دوره اول انتخابات مجلس ایران، مرحله دوم انتخابات انجام نخواهد شد، نتیجه گرفت که افتتاح مجلس شورا که قرار است تکلیف گروگان ها را تعیین کند، باز هم به تأخیر خواهد افتاد. رادیو لندن: در ادامه افزود: صبح امروز آیت الله بهشتی رهبر حزب جمهوری اسلامی گفت که اگر شاه و ثروتش به ایران بازگردانده نشود، وی با محاکمه گروگان های امریکایی موافق خواهد بود. وی ادامه داد که پس از انجام محاکمات، احتمال دارد که گروگان ها مورد عفو قرار گیرند. آیت الله بهشتی رهبری حزب جمهوری اسلامی را به عهده دارد؛ حزبی که احتمالاً بیش ترین کرسی را در پارلمان آینده ایران خواهند داشت؛ بنابراین احتمال تشکیل محاکمه نمایشی گروگان ها را باید جدی تلقی کرد. احتمال دارد محاکمه نمایشی مزبور، نقطه پایانی در بحران بین ایران و امریکا باشد و با تبلیغات گسترده ای بر ضد ایالات متحده، به آزادی گروگان های امریکایی بینجامد.(۲)

۹۱

ماجرای گروگان های امریکایی در تهران، در کنار تصمیمات و رفتار سران ایران و امریکا، حواشی مختلفی به همراه دارد که حاکی از شأن خبرسازی این موضوع است؛ از جمله امروز یونایتدپرس از واشنگتن گزارش داد: یک ایرانی اخیراً با ۳۵ قطعه عکس از صحنه های سفارت ایالات متحده در تهران - که محل نگهداری ۵۰ گروگان امریکایی است - وارد امریکا شد. پس از آن که اف.بی.آی. علاقه ای به این تصاویر نشان نداد، یونایتدپرس آنها را به دست آورد. این عکس ها مشتمل است بر: صحنه هایی از برخی گروگان ها، قطعات مختلف تجهیزات مخابراتی، اسلحه، و ورود دانشجویان به محل های امنیتی. پس از بررسی امر به وسیله وزارت خارجه، توصیه شد که از ویزا صرف نظر کنند و اجازه ورود به وی بدهند.(۳)

۹۲

بخش عربی رادیو امریکا، امروز در "بررسی مطبوعات" خود به موضوع عزیمت شاه از پاناما پرداخت. این رادیو ابتدا یادآوری کرد که «تمام مطبوعات امروز ایالات متحده امریکا، مسئله سفر شاه سابق ایران را از پاناما به مصر مورد توجه قرار داده و با اهمیت فراوان آن را

۱- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص۳، هرالدتریبون چاپ فرانسه، ۳۰ - ۲۹ مارس ۱۹۸۰ (۹/۱/۱۳۵۹).

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۷، ۸/۱/۱۳۵۹، ص۷، بخش فارسی رادیو لندن، ۷/۱/۱۳۵۹، ساعت ۲۰:۴۵.

۳- همان، ص۲، واشنگتن - خبرگزاری یونایتدپرس.

بررسی کرده اند.» سپس این رادیو به نحو زیر به بررسی مطبوعات مزبور پرداخت:

روزنامه شیکاگو تریبیون طی مقاله ای سؤال می کند: چگونه جایز است که سرنوشت و زندگی گروگان های امریکایی و امنیت تمام منطقه خاورمیانه، برای طحال سرطانی شاه به مخاطره بیفتد؟ این روزنامه اضافه می کند: سفر ناگهانی شاه سابق به قاهره، به احتمال زیاد، خطرناک ترین تحولات در این مرحله حساس به شمار می آید؛ تحولاتی که دورنمای آن، چنین به نظر می رسد که پایان خوبی نخواهد داشت؛ زیرا سفر شاه به مصر موجب شده است که مسئله از چارچوبی معین و تقریباً کوچک - که تنها میان ایران و امریکا جریان داشت - به سطح منطقه و جهان گسترش پیدا کند.

روزنامه نیویورک تایمز نیز آثار این تحولات را مورد توجه قرار داده است؛ به ویژه آثاری که در زمینه امنیت منطقه به جای خواهد گذاشت. این روزنامه می نویسد: هر یک از شاه سابق ایران و مناخیم بگین نخست وزیر اسرائیل، در جای نادرستی پیاده شدند. همچنین زمان غلطی را برای این پیاده شدن برگزیدند. این دو غلط با امریکا و مصر ارتباط دارد؛ زیرا قراردادهای کمپ دیوید بر اثر وجود شاه در قاهره، در جریان تندباد قرار گرفته است. همچنین حضور اسرائیلی ها در الخلیل نیز بر جریان این تندباد افزوده است؛ زیرا هر دو، شاه و بگین، با این اقدامشان احساس اسلامی و عواطف جهان اسلام را جریحه دار کردند. تردیدی نیست که جیمی کارتر نیز نیازی به هیچ گونه نقاط ضعف نداشت و احتیاجی به نشان دادن عدم کارآیی دیپلماسی، مخصوصاً در شرایط کنونی برگزاری انتخابات مقدماتی ریاست جمهوری امریکا، نداشت.

روزنامه واشنگتن پست اقدام غلط شاه سابق در سفر به مصر را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و نوشته است: صادق قطب زاده وزیر خارجه ایران گمان می کند که خروج شاه از دایره قانونی دولت پاناما، موجب شده است که مسئله انتقال گروگان ها به جایی که تحت کنترل دانشجویان تندرو نباشند، با شکست مواجه شود. واشنگتن پست اضافه می کند: این ادعای قطب زاده را باید در پرونده ای بایگانی کرد که ورق های آن هرگز اجرا نشده است؛ پرونده ای که به دست قطب زاده درست و تنظیم شده است و یکی از صدها وعده دیپلماسی موجود در آن عملی نشده است.

روزنامه لس آنجلس تایمز تأکید کرده است که آقای قطب زاده تمام سخنان و گفته هایش، فقط برای خدمت به هدف های شخصی خویش است؛ ولی نباید حقیقت را نادیده گرفت که جیمی کارتر نیز هرگز نتوانست در زمینه بحران جاری ایران و امریکا درست عمل کند؛ زیرا کارتر در حساس ترین اوضاع مرحله، شخصیت های سیاسی و برجسته ای را از قبیل امرسن به پاناما اعزام کرد. او حاضر نشد جنایات شاه را بپذیرد و به اشتباه امریکا در جانبداری از این جنایات اعتراف کند؛ در نتیجه همه این خوب عمل نکردن های کارتر، احساسات ملت

ایران بر ضد امریکا را بیش تر برانگیخت.(۱)

۹۳

وزارت خارجه عراق، امروز کاردار سفارت ایران در بغداد را احضار کرد. در این احضار یادداشت اعتراضیه شدید اللّحنی در زمینه سخنان اخیر بنی صدر درباره "جزایر اشغالی خلیج عرب" (فارس)، تسلیم وی شد. در یادداشت اعتراضیه دولت عراق، مسئولیت چنین سیاست ها و اعمال تهاجمی به عهده خود دولت ایران گذاشته شده است. در این یادداشت تأکید شده است که دولت عراق برای حفظ حقوق ملی اعراب و وحدت خاک اعراب، با تمام قوا در مقابل چنین سیاست هایی ایستادگی خواهد کرد.

یک سخنگوی وزارت امورخارجه عراق نیز گفت: سخنان پرزیدنت بنی صدر تنها تکرار مواضع توسعه طلبانه پیشین ایران در مقابل کشورهای همسایه است و نیز ادامه تلاش آن برای تحمیل استیلاجویی خود بر این کشورها است. این سخنگو گفت این مواضع با جاه طلبی های شاه سابق تفاوت چندانی ندارد. وی افزود: این اظهارات به استقلال کشورهای منطقه لطمه می زند و نشان دهنده یک مداخله آشکار در امور داخلی این کشورها است؛ مداخله ای که به گونه ای کاملاً مغایر با منشور سازمان ملل و اصول همزیستی مسالمت آمیز میان کشورها صورت می گیرد.(۲)

در پی این اقدام، رادیو بغداد طی برنامه ای که از بخش عربی آن پخش می شد، به قسمتی از مندرجات روزنامه الجمهوریه توجه ویژه ای نشان داد که در آن به طور تلویحی ایران تهدید شده بود. در این مطلب الجمهوریه که با عنوان "اخطار شدید دولت عراق به دولت ایران" درج شد، آمده است: «با تمام نیرو و توان، به خاطر دفاع از حقوق ملی و وحدت اراضی اعراب، هر نوع توطئه، دسیسه و تجاوز را به خاک، ملیّت و حس ناسیونالیستی اعراب در هرجای میهن عرب و از هر سو که باشد، به شدت دفع خواهیم کرد.»(۳)

۹۴

در ادامه تحرکات ارتش عراق در مرزهای جنوبی ایران، طبق خبرهای رسیده از منابع ایران، امروز ستاد ارتش عراق به تیپ۱۵ از لشکر۵ مکانیزه عراق دستور داد به منظور آمادگی رزمی، از تاریخ ۱۵/۱/۱۳۵۹ در منطقه ناصریه به انجام مانور اقدام کنند.(۴) همچنین به گزارش منابع ژاندارمری، ارتش عراق در منطقه تنومه(مقابل خرمشهر)، در اطراف پایگاه هوایی الشعیبه(توابع بصره) موشک های زمین به زمین و زمین به هوا به طرف مرزهای ایران مستقر کرده است.(۵) در این حال منابع ژاندارمری ناحیه خوزستان خبر دادند که امروز دستور "عدنان خیرالله" وزیر دفاع عراق، به کلیه پاسگاه های مرزی عراق ابلاغ شده است؛ مبنی بر این که باید یک افسر و سه نفر سرباز تکریتی بعثی به این پاسگاه ها اعزام شوند. بنا به این گزارش، استان بصره نخستین منطقه ای است که پرسنل تکریتی وارد آن

۱- همان، ص۱۸ و ۱۹، بخش عربی رادیو صدای امریکا، ۷/۱/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸، ۹/۱/۱۳۵۹، ص۱، بغداد - خبرگزاری عراق، ۸/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ۳، ص۱۷، بخش عربی رادیو بغداد، ۷/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۳۳۹۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران ر۲، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۳/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۳۳۹۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران رکن ۲، به نخست وزیری (معاونت در امور انقلاب)، ۳/۲/۱۳۵۹.

شده اند و به شدت مأموران را کنترل می کنند. پرسنل غیربعثی از این موضوع اظهار نارضایتی می نمایند.(۱)

هم زمان با این گونه تحرکات در داخل خاک عراق، در این سوی مرز در خاک ایران نیز عناصر وابسته به عراق در خوزستان، فعالیت هایی دارند. این عناصر که در گذشته با عنوان "خلق عرب" فعالیت سیاسی - نظامی آشکار داشته اند، دست به انفجار در مراکز اقتصادی و مجامع عمومی می زنند. در ساعت ۲۰:۱۳ امروز، انفجاری در بازار سیف خرمشهر به وقوع پیوست که بر اثر آن ۱۳ نفر مجروح شدند که حداقل حال ۳ نفر آنان به شدت وخیم گزارش شده است.(۲) این بمب در یک مغازه اسباب بازی فروشی منفجر شد و افزون بر تخریب این مغازه، به چند فروشگاه اطراف آن نیز آسیب رساند. یکی از مسئولان سپاه پاسداران خرمشهر، در مورد این انفجار به خبرنگار کیهان گفت: این بمب از نوع ساعتی بود و حدود چهار پوند مواد منفجره در آن به کار رفته بود. بمب در زمان شلوغی فروشگاه و موقع خرید، کار گذاشته شده است. این مسئول اضافه کرد: سه نفر در ارتباط با انفجار بازار سیف دستگیر شدند(۳)

انفجار دیگری به یک پل در حوالی یک روستا آسیب رساند؛ اما تلفات جانی به بار نیاورد.(۴) بنا به گزارش رسیده به خبرگزاری پارس در اهواز، این حادثه در بخش مرزی بستان و در بین جاده اکبار به سعیدیه روی داد. با شنیدن صدای انفجار، مأموران به محل رفتند، اما از خرابکاران اثری به دست نیاوردند.(۵)

۹۵

گزارش ژاندارمری ناحیه کرمانشاه به استاندار کرمانشاهان، حاکی از این است که امروز عده ای رانده شده از عراق، از مرزهای غربی، اجباراً به ایران کوچانده شده اند. در این گزارش آمده است: «تعدادی عراقی در حدود ۲۰۰ الی ۲۵۲ نفر زن و کودک و مرد، از شهرستان های عراق به وسیله رژیم حکومت بعثی عراق، در مرز پاسگاه های میان تنگ و سیف آباد به طور نامطلوبی به داخل خاک کشور ایران طرد، و کلیه اموال و دارایی آنان به وسیله عمال بعثی ضبط [شده است] و اطفال رانده شده ناصاحب می باشند.»(۶)

۹۶

بنا بر اعلام مسئول ارتباطات ستاد مرکزی سپاه پاسداران، تنگه هاوان واقع در نوار مرزی شمال قصرشیرین که قبلاً در اختیار "مهاجمین"(۷) بود، امروز با حمله سپاه پاسداران منطقه

۱- سند شماره ۰۲۸۷۴۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری ناحیه خوزستان، به فرماندهی لشکر۹۲ زرهی اهواز، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۶۳۱۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا مرکز فرماندهی، به ژاجا، ۸/۱/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۱/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴- سند شماره ۶۳۱۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ مرکز فرماندهی، به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات، ۸/۱/۱۳۵۹.

۵- مأخذ ۱۲، ص۱۲.

۶- سند شماره ۰۲۱۳۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، رکن سوم، به استانداری استان کرمانشاهان، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۷- بخشی از تحرکات عراق در مناطق مرزی غرب کشور، با همکاری و یا به وسیله عناصر محلی برخی مناطق مرزی استان کرمانشاهان انجام می شود. این افراد در عرف مردم و نیروهای نظامی و انتظامی به "مهاجمین" موسومند و ß ß بعضاً با عنوان مهاجمین عراق از آنان یاد می شود. این مهاجمان، در عمل، نیروهای محلی رژیم بعث عراق محسوب می شوند که در هر دو قسمت خط مرزی تردد و استقرار دارند. آنها با کمک نیروهای رسمی دولت عراق و یا به طور مستقل، به تحرکات ایذایی علیه دولت جدید ایران می پردازند. فعالیت اینان چشمگیر است؛ به نحوی که بخش عمده ای از گزارش های مسئولان نظامی و غیرنظامی کرمانشاه و قصرشیرین و سرپل ذهاب، مربوط به آنان است.

آزاد شد.(۱)در این باره فرمانده سپاه قصرشیرین اعلام کرد: این تنگه که در اختیار مهاجمین عراقی بود، تنها راه ارتباطی بین ایران و عراق (ناحیه چوارکلاله) می باشد و مهاجمین از این راه، آذوقه و خواربار به خاک عراق می برند. وی از تلفات و مجروحان احتمالی آنان اظهار بی اطلاعی کرد و افزود که از پاسداران کسی زخمی یا شهید نشده است.(۲)

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی نیز به نیروی زمینی ارتش خبر داد در مناطق مرزی ازگله و شیخ سله واقع در استان کرمانشاه پاکسازی و استقرار نیرو صورت گرفته است. طبق این گزارش نیروهای قیاده موقّت (بارزانی ها) و نیروهای محلی سپاه، از جمله پاسداران ازگله، شرکت مؤثر و فعال در این کار داشته اند. در این گزارش، با اشاره به ادامه فشارهای موجود در "باویسی"، یادآوری شده است که پاسگاه شیخ سله در اختیار نیروهای قیاده موقت است و طبق مذاکرات، طی روزهای آینده تحویل داده خواهد شد. از جمله مواردی که در گزارش مزبور ذکر شده است، درگیری چندروز قبل نیروهای قیاده موقت با "مهاجمین" در "شاخ بمو" و "تپه دوهل" است که با حمایت آتش خمپاره سپاه ازگله، با شکست مهاجمین به پایان رسید. همچنین از موارد دیگر، عدم موفقیت مأموران عراقی در انفجار پل شیخ سله است و نیز کشته شدن آنان به دست نیروهای قیاده و برجا ماندن وسایل تخریب و ۶۱ قالب تی.ان.تی.(۳)

شهربانی قصرشیرین نیز از نوعی دیگر از فعالیت مأموران عراقی در مناطق مرزی ایران خبر داد. در گزارشی در این باره آمده است: «یک پناهنده عراقی به نام "موفق" که خود را افسر ارتش، معرفی و با سپاه پاسداران شهرستان قصرشیرین همکاری می نموده، وقتی ساعت ۲۱ [امروز] همراه هشت نفر از پاسداران به عنوان گشت در منطقه "منظریه" به نوار مرز عراق می روند، افسر موصوف با شلیک چند تیر هوایی، پاسداران را با عده ای از ارتش عراق که قبلاً در قسمت مرزی مستقر شده اند، درگیر می نماید که هشت نفر از پاسداران به "خسروی" مراجعه [می کنند.] به طوری که اظهار گردیده، "موفق" افسر پناهنده و یک نفر از پاسداران به نام "ع.ص"(۴) به عراق رفته[اند] و "موفق" قصد داشته کلیه همراهان خود را به دولت عراق تحویل نماید."»(۵)

گزارش دیگر شهربانی قصرشیرین نیز حاکی است: وی که اهل خانقین بوده است، با استفاده از موقعیت، بالغ بر ۴۵۰ هزار ریال وجه نقد رایج مملکت ایران را همراه برده است. همچنین یک قبضه اسلحه کلاشینکف و هفت خشاب آن و تعداد هفت عدد نارنجک دستی

۱- روزنامه کیهان، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- سند شماره ۰۶۳۴۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلگرام، از سماجا مرکز فرماندهی، به نزاجا، ۷/۱/۱۳۵۹.

۴- در سند، نام کامل ذکر شده است.

۵- سند شماره ۶۳۲۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

و دو قبضه اسلحه کمری نیز با خود برده است. نامبرده در طول مدت اقامتش، محل های حساس منطقه را شناسایی کرده است. ضمناً پاسداری که با او بوده است نیز یک قبضه اسلحه ژ۳ و پنج عدد خشاب و فشنگ آن، و دو عدد نارنجک دستی همراه داشته است.(۱)

در قسمتی دیگر از استان کرمانشاهان، عملیات و پاکسازی در دستورکار قرار دارد. این محدوده شامل منطقه پاوه و جنوب آن از جمله جوانرود و باینگان است که از مراکز مهم فعالیت "مهاجمین" است. در این باره امروز سپاه کرمانشاه به مرکز اطلاع داد: «سپاه جوانرود تا به حال هشت آبادی را پاکسازی کرده و نیاز به نیرو دارد. هرچه سریع تر اقدام فرمایید.»(۲)

در این حال، درباره تأمین نیرو و ایجاد هماهنگی با ارتش برای عملیات در منطقه مزبور، امروز سپاه پیام زیر را برای مراکز ذی ربط در ستاد مشترک ارتش ارسال کرد. متن این پیام که خود، نمود گزارشی از سابقه کار و مشکلات موجود نیز محسوب می شود، به شرح زیر است:

«طبق اطلاع واصله، پیرو شماره ۱۸/۱۲/۵۸ از فرماندهی عملیات غرب - رکن ۳، به فرمانده نزاجا، جهت پاکسازی و عملیات در باینگان، و ضمناً صحبت های مکرر با فرمانده لشکر زرهی، سرهنگ سهرابی، تا تاریخ ۴/۱/۵۹ عملیات انجام نپذیرفت. در تاریخ ۴/۱/۵۹ با فرمانده لشکر ۸۱ زرهی صحبت شد و جهت هماهنگی و عملیات اقدام لازم انجام پذیرفت ولیکن در ساعت ۵ بامداد ۶/۱/۵۹ از پاوه به کرمانشاه اطلاع دادند که یگان مستقر در پاوه حاضر به همکاری نمی باشد. بلافاصله با فرمانده لشکر تماس گرفته شد که ایشان گفتند آنها گاردی هستند و تمرد می کنند و باید جهت نیروی جدید از تهران کسب تکلیف نمایید. ضمناً فرمانده عملیات پاوه در پیامی اعلام داشته که ناهماهنگی یگان پاوه، به علت مشخص نبودن حکم به ایشان می باشد. در ضمن، عملیات باینگان مورد تأیید ستاد مشترک می باشد. خواهشمندیم هرچه سریع تر با ستاد مشترک تماس گرفته و عدم همکاری و هماهنگی لشکر را جویا شوید و نتیجه را گزارش نمایید.»(۳)

۹۷

درگیری های اخیر منطقه ارومیه که به دلیل تلاش گروه های مسلح منطقه ای علیه نقل و انتقالات ارتش صورت گرفت، ادامه دارد. امروز آخرین وضعیت ستون کشی و نقل و انتقالات لشکر۶۴ ارومیه به این ترتیب بوده است که "گردانِ۱۳۲" پیاده، امروز به محور ارومیه - زیوه (واقع در مسیر سیلوانه به اشنویه) اعزام شد و در راژان (بین سیلوانه و زیوه) مستقر گردید. بر اثر تیراندازی عناصر حزب دمکرات، یک نفر از درجه داران این ستون مجروح شد. همچنین بنابر اعلام لشکر۶۴ ارومیه، در یک درگیری که امروز «بین ستون اعزامی از محور ارومیه به اشنویه، با افراد حزب دمکرات به عمل آمد، تعداد سه نفر از ستون اعزامی شهید و هشت نفر مجروح گردیده اند.» بنابراین گزارش، تعداد پنج نفر از عناصر حزب دمکرات کردستان را افراد این ستون دستگیر کردند و به ارومیه تحویل دادند. در این حال عملیات گشت زنی و شناسایی

ص: ۲۱۳

۱- سند شماره ۰۲۱۳۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کرمانشاهان، به استاندار استان کرمانشاهان، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۶۳۱۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران، ۷/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۶۳۱۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز، به سماجا، ۷/۱/۱۳۵۹.

به وسیله یگان مستقر در قطور (بین خوی و خط مرزی) همچنان ادامه دارد.(۱)

همچنین درباره درگیری های منطقه، استاندار آذربایجان غربی اعلام کرد: شب هنگام گروه های مسلح به روستاهای راژان (حوالی سیلوانه) و آق بولاغ (حوالی اشنویه) حمله کردند که ارتش نیز به این حملات پاسخ داد.(۲) یک گزارش رکن سوم ستاد مشترک نیز حاکی است تعدادی از جوانان گروهان پاکسازی نقده در ۱۰ کیلومتری شهر و اطراف قریه غلات با مهاجمان درگیر و در نتیجه دو نفر از جوانمردان مجروح شدند(۳)

در این حال منابع شهربانی ارومیه گزارش دادند: «به دنبال درگیری های اخیر در منطقه کردستان، حدود هزار نفر از افراد مسلح کُرد ترکیه، جهت کمک به ضدانقلابیون از طریق مرز سرو [از روستاهای مرزی در حوالی ارومیه] وارد ایران شدند و خود را به سنّار مامدی(۴) معرفی کرده اند.»(۵)

از سوی دیگر، امروز در ارومیه یک راهپیمایی بر ضد تحرکات ایذایی گروه های مسلح و به نفع ارتش برپا شد. متن کامل گزارش روزنامه جمهوری اسلامی در این باره که با عنوان "راهپیمایی عظیم مردم ارومیه بر علیه گروه های مسلح غیرمسئول" درج شده چنین است: «مردم ارومیه به عنوان اعتراض به حزب دمکرات کردستان و گروه های مسلح غیرمسئول، دست به یک راهپیمایی بزرگ زدند. در این راهپیمایی، هزاران نفر از مردم شهرستان ارومیه حضور داشتند و ضمن دادن شعارهایی، از اقدامات لشکر۶۴ ارومیه در منطقه پشتیبانی نموده و خواستار قاطعیت بیش تر در مقابل هجوم های افراد مسلح منطقه شدند. راهپیمایان رأس ساعت ۹ صبح از مقابل مسجد اعظم شروع به راهپیمایی نمودند که بعد از پیمودن مسیر خیابان امام، در میدان انقلاب اجتماع کردند و با دادن شعارهایی از قبیل مرگ بر قاسملو، مرگ بر عزالدین، مرگ بر دمکرات، مرگ بر مجاهد، مرگ بر فدایی، مرگ بر توده ای، درود برخمینی، درود بر ارتش جمهوری اسلامی، درود بر بنی صدر، و اللّه اکبر خمینی رهبر، انزجار خود را از افراد مسلح غیرمسئول ابراز داشتند. در این جا دو تن از علمای شهر سخنرانی کردند و سپس دکتر حقگو استاندار آذربایجان غربی نیز سخنرانی ایراد نمود و پس از آن پیام فرمانده لشکر۶۴ ارومیه به شرح زیر خوانده شد.

بسم الله الرحمن الرحیم

سلام بر همشهریان عزیز و اهالی غیرتمند آذربایجان غربی. لشکر۶۴ ارومیه از این همه احساسات ملت مهربان تشکر می کند. شما ما را در راه انجام وظایف مقدس و مأموریت های ملّی، با اعلام پشتیبانی، تقویت روحی می دهید. ارتش هم در راه عظمت و پیروزی اسلام به ندای شما عزیزان با نثارخون خود جواب مثبت می دهد. خداوند همه ما را در کنار هم و

۱- سند شماره ۶۳۲۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ مرکز فرماندهی، به ژاجا، ۸/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۲، ص۹.

۳- سند شماره ۶۳۱۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳، به نزاجا، ۷/۱/۱۳۵۹.

۴- از سران ضد انقلاب مسلح در منطقه که بسیار معروف و فعال است.

۵- سند شماره ۶۳۱۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا مرکز فرماندهی، به نزاجا، ۷/۱/۱۳۵۹.

دوش به دوش هم به سوی پیروزی هدایت فرماید. والسلام علیکم و رحمهالله و برکاته.

این مراسم ساعت ۵/۱۲ بعدازظهر به پایان رسید.»(۱)

۹۸

یکی از ناآرامی های موجود در کشور، درگیری های اخیر منطقه اشنویه و نقده است. امروز مقامات مسئول کشور و نیز برخی از سران حزب دمکرات – که درگیر این ماجرا است – درباره این درگیری ها توضیحاتی دادند. این توضیحات به روشن شدن جنبه هایی از ابعاد این درگیری کمک می کند.

مهندس هاشم صباغیان عضو "هیئت ویژه دولت برای حل مسائل کردستان"، صبح امروز در تماسی با روزنامه کیهان ضمن تأیید وجود درگیری در این منطقه، گفت: درگیری هایی در قسمت اشنویه (شمال کردستان) روی داده است. این درگیری ها به دنبال حمله بعضی گروه های مسلح به طرف پاسگاه های ژاندارمری بوده است. افراد ژاندارمری پس از آن، با پشتیبانی ارتش به مقابله با مهاجمان پرداختند. صباغیان از معرفی مهاجمان و عاملان درگیری پرهیز کرد و گفت هنوز مشخص نشده است که چه گروه هایی این کار را انجام داده اند. وی اظهار داشت با توجه به اطلاعیه استاندار مبنی بر آزادی گروگان هایی که هنگام حمله به پاسگاه ها گرفته شده بودند، ارتش و ژاندارمری مجبور بودند وارد عمل شوند. وی در مورد خلع سلاح خوانین منطقه – که از محورهای تبلیغاتی گروه های محلی درگیر است – نیز گفت در منطقه، عده ای از خوانین مسلح شده بودند؛ ولی ترتیب خلع سلاح آنان داده شده است.(۲)

دکتر حقگو استاندار آذربایجان غربی نیز بامداد امروز با خبرگزاری پارس در ارومیه گفت وگویی انجام داد. وی در این گفت وگو بار دیگر تأکید کرد که ارتش مصمم است برنامه های منظم و مانورهای خود را در منطقه ادامه دهد. استاندار آذربایجان غربی افزود در مورد نتایج برخوردهای عصر دیروز (۶/۱/۱۳۵۹) در منطقه، بین نقده و اشنویه، گزارش های متناقضی به وی رسیده است و هنوز با قاطعیت نمی توان تعداد تلفات و زخمی ها را بیان کرد. حقگو گفت: برخی از اهالی اشنویه ادعا می کنند در برخوردی که در نزدیکی روستای قلعه لر (= قلعه تان، قالاتان) روی داد، تعدادی از اهالی این روستا کشته و زخمی شدند؛ ولی گروهی از اهالی نقده نیز این گفته را تکذیب می کنند. وی تأکید کرد: ارتش مسئولیت حفظ امنیت منطقه را بر عهده دارد و باید هم در منطقه باشد. برخی از گروه ها نیز باید

۱– روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۴.

۲– روزنامه کیهان، ۷/۱/۱۳۵۹، ص۲.

قبول کنند که ارتش به هر منطقه ای که لازم باشد، خواهد رفت.(۱)

در این حال، حقگو استاندار آذربایجان اعلامیه ای درباره حوادث مزبور منتشر کرد که در آن آمده است: «به اطلاع کلیه هموطنان عزیز می رساند که دشمنان ایران... حالاـ که در اجرای طرح های اربابان استعمارگر خود در سایر مناطق ایران، در سایه رهبریت صحیح امام و اقدامات قاطعانه ریاست جمهوری، با شکست روبه رو شده اند، گویا بار دیگر توجه خود را به استان پرماجرای آذربایجان غربی [معطوف] نموده و قصد دارند با تحریک احساسات ملی گرایانه و دامن زدن به اختلافات تصنعی بین مردم... و با استفاده از اختلافات کشاورزان و زمین داران از یک سو و تفاوت های مذهبی و قومی و نژادی از طرف دیگر، منطقه را به آشوب کشند. بدین وسیله به کلیه ساکنین آذربایجان غربی هشدار می دهیم که لازم است با هوشیاری انقلابی خود، باز هم با وحدت کلمه و خودداری از درگیری با یکدیگر، توطئه های شوم دشمنان را خنثی نمایید. لازم است ارتش و ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران در منطقه مواظب اوضاع باشند، و از مردم دلسوز و متعهد می خواهیم که افراد مخلّ نظم و محرکین و توطئه گران را دقیقاً شناسایی کرده و به مقامات مسئول معرفی نمایند تا خاطیان به طور قاطع بر اساس قانون به مجازات برسند.»(۲)

مسئولان حزب دمکرات کردستان نیز در این باره توجیهات خاص این حزب را ارائه می دهند؛ حزبی که از یک سو برای کسب و حفظ سلطه سیاسی و نظامی خود در منطقه تلاش می کند و از سوی دیگر، برای حفظ جایگاه سیاسی سراسری خود به صورت یک گروه سیاسی شریک در معادلات قدرت نظام، می کوشد. یکی از مسئولان حزب دمکرات کردستان در مهاباد، درباره وقایع اشنویه به خبرنگار کیهان گفت: اوضاع مناطق ارومیه و اشنویه ناآرام است و مسئولیت این ناآرامی مستقیماً به عهده فئودال های منطقه است. وی درگیری های اشنویه را بین دهقانان و فئودال ها دانست و گفت: مسئله زمین در این منطقه تا به حال حل نشده است و حتی می توان گفت که فئودال ها هنوز دارای قدرت و زمین های زیادی هستند، و آنها گروهی از کشاورزان را از محل خود بیرون کرده اند که در ارومیه آواره شده اند.

مسئول حزب دمکرات در مهاباد، به اعزام نیروهای ارتش اشاره کرد و افزود: متأسفانه ارتش یک ستون از نیروهای خود را به ارومیه فرستاده است و فئودال های منطقه از قبیل حاجی سامی و سید موسی، باعث تحریک می شوند؛ ولی هنوز منطقه آرام نشده است. وی همچنین گفت: ارتش با توپ به روستای "قلعه تان" حمله کرده است و گروهی در این حمله کشته و مجروح شده اند. این مسئول افزود: بدون شک حزب دمکرات از منافع دهقانان پشتیبانی خواهد کرد و ما بارها اعلام کرده ایم که مشکل کردستان راه حل نظامی ندارد؛ ولی زمین داران و جناح های جنگ افروز می خواهند مانع راه حل مسالمت آمیز مسئله کردستان شوند. وی همچنین گفت: حزب دمکرات چگونه می تواند خواهان جنگ باشد، در صورتی که می خواهد

۱- همان، ص۱.

۲- همان، ص۲.

نمایندگان خود را به مجلس بفرستد و حداکثر کوشش خود را در این راه انجام می دهد.(۱)

همچنین کریم حسامی یکی از مسئولان سرشناس حزب دمکرات، درباره وقایع اشنویه گفت: شب گذشته تلفنی به ما اطلاع داده شد که عده ای از پاسداران و سه تانک ارتش به طرف این منطقه در حال حرکت بودند و در اواسط راه در قریه "قلعه تان" درگیر شدند. وی گفت: در اثر این درگیری ۱۷ نفر از مردم کشته و مجروح شدند. حسامی در مورد صحت و سقم این خبر گفت: ما رسماً نتوانستیم کسی را از طرف حزب دمکرات به منطقه بفرستیم و این خبر از طریق تلفن به ما داده شده است.(۲)

۹۹

امروز شاخه کردستان سازمان چریک های فدایی خلق، درباره حوادث اخیر در اشنویه اعلامیه ای منتشر کرد. شایان ذکر است که این سازمان در عمل، حفظ سلاح و هویت چریکی مسلح و حق اقدام نظامی خارج از نهادها و قواعد نظام را برای خویش می خواهد؛ امّا از سویی دیگر، توقع حضور در عرصه سیاست و قدرت را به صورت یک سازمان و جریان سیاسی دارد. اعلامیه امروز شاخه کردستان این سازمان، معرف مواضع و نوع رفتار و نحوه نگرش خاص این گروه به حاکمیت و نظام جدید است. همچنین نشان دهنده برخورد شدیداً کینه توزانه آن با نهادهای نظام و موضع گیری دشمنانه با مسائل مورد ابتلای آن است؛ مثلاً در حالی که حتی حزب دمکرات کردستان که نیروهای آن، خود درگیر ماجرا هستند، از احتمال کشته و مجروح شدن حدود ۱۷ تن در درگیری های اشنویه صحبت می کند، سازمان مزبور از یک قتل عام حرف می زند، و نیز مسئولان نظام جدید را جاسوسان امپریالیسم، و نهادهای آن را پایگاه امپریالیسم امریکا می خواند و ... اعلامیه مزبور با عنوان "در شرایطی می خواهند مردم را خلع سلاح نمایند که در قلعه تان، فاجعه قارنا تکرار می شود" و با آرم سازمان چریک های فدایی خلق ایران، انتشار یافت. اعلامیه به این شرح است:

«هم میهنان مبارز! خلق قهرمان کُرد!

بیش از چهار ماه از پیروزی جنبش خلق کرد می گذرد.(۳) در طی این مدت جنگ افروزان

ص: ۲۱۷

۱- همان، ص۲.

۲- همان، ص۲.

۳- برای درک آنچه سازمان چریک های فدایی خلق، پیروزی جنبش خلق کرد خوانده است، لازم است روزشمار مربوط به آن مقطع مطالعه شود؛ امّا می توان به اختصار اشاره ای کرد که مقصود سازمان، انزوا و خروج نیروهای سپاه از شهرها، محدودیت ارتش، و سیطره نیروهای مسلح مخالف نظام در عرصه انتظامی شهرها و نیز جاده های مناطق کردنشین است. ضعف حاکمیت و کمرنگی حضور نیروهای طرفدار نظام، علی رغم پیروزی نیروهای انقلاب در برخورد با گروه ها، از نیمه دوم سال ۵۸ شروع شد و در بهمن ماه ۵۸ به اوج رسید. بخش عمده این وضعیت ناشی از خوش بینی هیئت ویژه (هیئت حسن نیت) به اغراض مخالفان نظام بوده است. در این حال می توان گفت از نظر اتمام حجت برای افکار عمومی مردم کردستان و دیگر مردم ایران، تجربه هیئت مزبور تجربه مثبتی بوده است. در واقع گروه های مخالف نظام در کردستان، در آزمایش طبیعی که انجام شد، امتحان خوبی ندادند؛ به این ترتیب، روش های مبتنی بر حسن نیت و مصالحه را عملاً ß ß محکوم به شکست اعلام کردند. البته مدت زیادی طول کشید تا معلوم شود شکست روش های مسالمت آمیز، بیش تر به ضرر گروه های مسلح مدعی خلق کرد بوده است تا نیروهای دولتی. در واقع بعد از تجربه هیئت حسن نیت، فشار افکار عمومی بر نظام برای توقف مسالمت در برابر اقدام مسلحانه، بسیار شدید شد. تند شدن مواضع بنی صدر و مسئله کردستان در سال جدید، علامت دیگری از این مسئله است.

و وابستگان به امپریالیسم امریکا از هیچ توطئه ای بر علیه خلق کرد، خودداری نکردند. در این مدت بارها در نقاط مختلف کردستان دست به جنگ افروزی، ارعاب و تهدید مردم زدند تا شاید بتوانند جنگ دیگری را به خلقمان تحمیل کنند؛ لیکن همواره هوشیاری مردم و نیروهای جنبش مقاومت، این توطئه را خنثی کرده است.

اینک شواهد و مدارک زیادی در دست است که نشان می دهد نوکران امپریالیسم که در درون "شورای انقلاب"، ارتش و سپاه پاسداران جا خوش کرده اند، جنگ خونین دیگری را به خلقمان تحمیل خواهند کرد. تقویت واحدهای ارتشی در سراسر کردستان و به ویژه در شهرهای سنندج، مهاباد، سردشت و پیرانشهر، و نیز ایجاد تشنج و درگیری های موضعی در نقاط حساس مانند کامیاران، سردشت، اشنویه، شاهین دژ، پاوه و نوسود، و همچنین محاصره اقتصادی بخش هایی از کردستان، قصد پلید آنها را به خوبی نشان می دهد.

و اکنون نیز از جنایت ننگین دیگری خبر می رسد. ژاندارم ها و مزدوران معبودی (ساواکی معروف) مردم بی گناه دهکده "قلاتان" در اطراف اشنویه را قتل عام کرده اند و به کمک ارتش، این دهکده را به توپ بسته و برگ ننگین دیگری بر کارنامه پلیدشان افزودند. در این روستا ۲۰ الی ۳۰ نفر کشته شده اند و بقیه مردم، خانه های ویران شده را رها کرده و به روستاهای اطراف پناه بردند. این جنایت خاطره کشتار فجیع روستای "قارنا" را در اذهان مردم زنده کرده است و خشم و نفرت روستاییان زحمتکش را برانگیخته است. در چند روز گذشته، جاش ها که اصولاً تحت رهبری فئودال های مرتجع هستند، در مناطق "ترگه ور" و "مرگه ور" و اطراف اشنویه، بر علیه پیشمرگان مقاومت دست به توطئه زده، و ارتش نیز از ارومیه، جلدیان و نقده به طرف اشنویه حرکت کرده و به پشتیبانی از این جاش ها وارد عمل شده، و با سلاح های سنگین روستاها را مورد حمله قرار داده است.

مردم مبارز! در شرایطی که ارتش و پاسداران دست به توطئه می زنند و دیگر از مردم می خواهند که سلاح هاشان را زمین بگذارند، بنی صدر در حالی که خود سعی دارد ارتش دست پرورده امریکا را برای سرکوب مردم بازسازی کند، به شوراهای دهقانان و زحمتکشان و به خلق قهرمان کُرد - که برای دفاع از حقوق خود در برابر امپریالیسم امریکا و سرمایه داران وابسته، سلاح به دست گرفته اند - تکلیف می کند که سلاح هاشان را زمین بگذارند. آیا در شرایطی که سرمایه داران وابسته، با استفاده از ارتش و سلاح های مدرن، حقوق مردم را پایمال می کنند، مردم باید سلاح هاشان را زمین بگذارند؟ آیا در شرایطی که جنگ افروزان هر روز در گوشه و کنار کردستان دست به توطئه می زنند و خلق کُرد هنوز به

حق خودمختاری نرسیده است، مردم باید سلاح هاشان را زمین بگذارند؟ جنایت فجیعی که در دهکده قلاتان صورت گرفته است، تجاوز و فشار روزافزونی که از طرف سرمایه داران وابسته به امپریالیسم، به کارگران و زحمتکشان وارد می آید، مردم را در حفظ و به کار بردن سلاح بر علیه دشمنانش هر روز مصمم تر خواهد کرد.

... وظیفه نیروهای انقلابی است که در سراسر کشور ماهیت جنگ افروزان و عاملان جنایات قلاتان را افشا کنند. این نیروها باید با کار مداوم و افشاگری پیگیر، توطئه جنگ افروزان را که دشمن وحدت خلق های ایران هستند، خنثی کنند. بی شک تحت چنین شرایطی، وظیفه نیروهای جنبش مقاومت خلق کُرد بیش از پیش سنگین تر می شود. دشمن می خواهد جنگ ناخواسته دیگری را به ما تحمیل کند. باید با تمام نیرو و با هوشیاری و احساس مسئولیت انقلابی، توطئه های جنگ افروزان را نقش بر آب سازیم. باید صفوف جنبش مقاومت را فشرده تر گردانیم. نیروهای جنبش مقاومت باید از هر حرکتی که در شرایط فعلی بر وحدت این نیروها صدمه وارد آورد، بپرهیزند. سرمایه داران وابسته و فرماندهان مزدور ارتش باید بدانند که در صورت تجاوز و تحمیل جنگ به خلق کرد، گور خود را می کنند. خلق ما که با سرافرازی، جنبش مقاومت را پشت سرگذاشته است، اینک با بهره گیری از پشتیبانی مادی و معنوی نیروهای انقلابی و افکار عمومی مردم میهنمان، آماده مقاومت دلیرانه در برابر تجاوز جنگ افروزان است. اطمینان داریم که این بار نیز در صورت تجاوز سرکوبگران، خلق کُرد به پیروزی خواهد رسید. (۱)

ننگ و نفرت بر توطئه گران و جنگ افروزان برقرار باد صلح عادلانه در کردستان مرگ بر امپریالیسم امریکا دشمن اصلی خلق های جهان

سازمان چریک های فدایی خلق ایران – شاخه کردستان، ۷/۱/۱۳۵۹.»(۲)

۱۰۰

در کردستان، بین گروه های محلی مسلح مخالف نظام اختلاف هایی وجود دارد که عموماً به دلیل حفظ یا بسط قدرت در مناطق محلی است؛ حتی بین گروه های کومه له و دمکرات نیز اختلافاتی بروز می کند که گاهی اوقات شدید است. گروه موسوم به سپاه رستگاری (رزگاری)(۳)* که بر خلاف دیگر گروه های کُرد، شأن چپ غیرمذهبی ندارد و حتی از چاشنی مذهب نیز استفاده می کند، در منطقه اورامانات (مریوان، پاوه و...) نفوذ زیادی دارد. این گروه با تهاجم تبلیغاتی و بعضاً فیزیکی و ایذایی دیگر گروه ها مواجه است. امروز در منطقه سنندج – که منطقه اصلی نفوذ کومه له محسوب می شود – تحرکاتی جهت ایجاد روابط

ص: ۲۱۹

۱– ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۹۹: متن کامل اطلاعیه سپاه ارومیه با عنوان "در نقده و قالاتان چه گذشت"؟ ص۲۳۵.

۲– سند شماره ۲۱۷۲۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اطلاعیه سازمان چریک های فدایی خلق – شاخه کردستان، ۷/۱/۱۳۵۹.

۳– * اصطلاح محلی آن "رزگاری" است و در منطقه به همین نام معروف است.

مسالمت آمیز این گروه با سپاه رستگاری انجام شد که در واقع کوششی برای رفع اختلاف های گذشته است. این کار مورد پسند سازمان چریک های فدایی خلق قرار نگرفت و شاخه سنندج این سازمان در واقع جهت نوعی افشاگری، این موضوع را اعلام کرد.

گزارش خبرگزاری پارس از سنندج به نقل از این سازمان، حاکی است: امروز هیئتی از طرف کومه له و دفتر شیخ عزّالدین حسینی، برای مذاکره با سپاه رستگاری به روستای آرهنان واقع در حومه سنندج رفته است. در این ملاقات کومه له پیشنهادهای ذیل را مطرح ساخته است: ۱- رستگاری سلاح هایش را پس نگیرد. ۲- رستگاری اعلامیه بدهد و اعلام کند که هیچ وابستگی به حزب بعث ندارد. ۳- اسم سپاه رستگاری (رزگاری) عوض شود. ۴- زندانیان بدون قید و شرط آزاد شوند.

به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، دفتر چریک های فدایی سنندج از این اقدام تعجب کرده و اعلام داشته است: خبر مذاکره کومه له و سپاه رستگاری، وابسته به حزب بعث، برای نیروهای انقلابی کُرد و مردم کشور ما - که در ماه های اخیر شاهد جنجال کومه له بر سر خلع سلاح رستگاری بودند - تعجب آور و بحث انگیز است. این دفتر همچنین اعلام کرد: ما چنین روابطی را به زیان جنبش مقاومت خلق کُرد می دانیم. مذاکره کومه له و سپاه رستگاری، بیش از همه، دشمنان خلق کُرد و جنگ افروزان را خوشحال می کند.(۱)

یادآوری می شود که سازمان چریک های فدایی خلق، طرفدار شدت عمل بر ضد سپاه رستگاری است. این سازمان در نشریات خویش، خبر های مربوط به تحرکات این گروه را با ادبیات خاصی درج می کند و آنان را هم عامل بعث عراق و هم عامل ارتش و نظام جمهوری اسلامی معرفی می کند. در آخرین شماره نشریه این سازمان، ضمن درج خبرهای چند روز گذشته، چنین آمده است:

«طبق گزارشات رسیده، مزدوران رزگاری در منطقه به گشت پرداخته و به روستاهای دوسیه و آرندان رفته اند. این مزدوران که حدود ۲۰ تفنگدار بوده اند، در روستاهای فوق سخنرانی کرده و قرار بر این شد که مریدان شیخ عثمان را در این منطقه مسلح نمایند. مزدوران سپاه رزگاری که از طرف بعث و فرماندهان مزدور ارتش و جناح جنگ افروز هیئت حاکم مورد حمایت هستند، در مناطقی که مریدان شیخ عثمان، این وابسته به ساواک و سیا، قرار دارند، دست به گشت زده تا توده های ناآگاه را فریب داده، و در جهت آشوب و اجرای توطئه های وابستگان به امپریالیسم امریکا در منطقه، آنها را به حرکت در آورند. نیروهای سیاسی باید روستاییان مبارز کردستان را آگاه نمایند تا توطئه های مزدوران را خنثی و این وابستگان را منزوی تر کنند. هماهنگی و همگامی تمامی نیروهای مترقی، افشای هرچه بیش تر ماهیت سرسپردگان، آگاهی بخشی وسیع به توده های ناآگاه روستاها، و وحدت عمل نیروهای ملی و مترقی و انقلابی خلق کرد، شرط ریشه کن کردن تمامی

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲۶، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص۴.

عوامل وابسته بوده و هست.»(۱)

۱۰۱

امروز در یک مبادله، هفت نفر از روستاییانی که افراد مسلح در منطقه اورامانات گروگان گرفته بودند، آزاد شدند. در مقابل آن نیز، سه نفر از بازداشت شدگان در جریان درگیری در منطقه، آزاد گردیدند.

روزنامه جمهوری اسلامی که خبر فوق را به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه، درج کرده است، در ادامه می نویسد: فرماندار اورامانات ضمن اعلام این خبر افزود که ۱۵ نفر از افراد مسلح دمکرات، سلاح هایی را که در اختیار داشتند تحویل دادند(۲)

۱۰۲

شهربانی های مناطق مختلف، بر اساس وظیفه، تحرکات گروه های مسلح مخالف نظام را زیر نظر دارند و درباره آن گزارش هایی ارسال می کنند؛ از جمله: تحرک امروز سازمان چریک های فدایی خلق، و نقل و انتقال آنان با دو دستگاه مینی بوس از شهر به کوه های اطراف، موضوع گزارش امروز شهربانی بروجرد است.(۳)

امروز همچنین رکن سوم ستاد مشترک ارتش، در گزارشی از تحرک مشابهی در سنندج خبر داد که طی آن عده ای از عناصر شناخته شده گروه ها و بعضی از مردم، شهر را به مقصد نامعلومی ترک می کنند. در این گزارش از آمادگی شهربانی در برخورد با پدیده های مربوط به این قضیه خبر داده شده است(۴)

۱۰۳

روزنامه بامداد از تحرک سازمان یافته ای در بندر انزلی گزارش داد که "عده ای از جوانان" در مخالفت با "نظام سرمایه داری" صورت داده اند و امروز طی تظاهراتی، رسماً و علناً از آن دفاع شده است. برخی نشانه ها حاکی از آن است که این تحرک، از نوع تحرکات ایذایی گروه هایی چون سازمان مجاهدین خلق یا گروه های چپ غیرمذهبی نیست؛ یعنی گروه هایی که معمولاً یک طرف تحرکات و درگیری های مناطق مختلف هستند. از جمله نشانه های مزبور می توان نوع رفتار انجام شده، نوع برخورد مردم و مقام های محلّی، مضامین و ادبیات به کار رفته در اظهارات ایراد شده، و چگونگی انعکاس ماجرا را نام برد. در گزارش روزنامه بامداد چنین آمده است:

«عصر روز پنجشنبه ۷/۱/۱۳۵۹، عده ای از جوانان بندر انزلی در رابطه با به آتش کشیدن رستوران دهکده ساحلی و برای دادن توضیحاتی در این مورد، در خیابان های رشت به راهپیمایی پرداختند و در حالی که شعار می دادند "درود بر خمینی، سلام بر ابوذر" و "مرگ بر سرمایه دار"، در محل پارک سیدجمال الدین اسدآبادی اجتماع کرده و توضیحاتی در مورد مبارزه با سرمایه داری دادند. در این اجتماع یکی از سخنرانان گفت: مدت ها است ما در بندر

۱- نشریه "خبر" ارگان سازمان چریک های فدایی خلق، ایران - سنندج، شماره ۳۲، ۶/۱/۱۳۵۹، ص۲و۳.

۲- مأخذ ۲۷، ص۴.

۳- سند شماره ۳۳۳۹۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از [احتمالاً شهربانی...] به استانداری کردستان.

۴- مأخذ ۲۵.

انزلی دست به افشاگری بر علیه سرمایه داران زده ایم و بارها با مقامات مسئول استان و کشور و نهادهای انقلابی صحبت کردیم؛ ولی در این مورد کاری انجام ندادند و بارها مشاهده شده در این شهر خانه سرمایه داران مصادره و سپس به خودشان با بهای کم اجاره داده شد. ما بارها در این مورد هشدار دادیم، ولی عمل انقلابی ندیدیم؛ تا این که خودمان طبق آیه قرآن، به دهکده ساحلی رفتیم و با رعایت موازین اسلامی، رستوران و ویلای فردی را به آتش کشیدیم؛ البته دقت کردیم به کسی خسارت جانی وارد نشود. وی در قسمتی دیگر از سخنان خود گفت که این آخرین عمل ما نخواهد بود و این کار را ادامه خواهیم داد. در این رابطه رادیو تلویزیون ما را ضدانقلاب نامید و حتی اعلام کرد که ما را دستگیر کنند. سپس با تخریب و آتش زدن چند دکه کتاب فروشی در بندر انزلی و شهرهای اطراف، خواستند کارهای ما را لوث کنند. وی در خاتمه در مورد درگیری های اخیر "چوکا" توضیحاتی داد و نسبت به بعضی از مقامات مسئول چوکا افشاگری کرد.»

روزنامه بامداد در کنار گزارش راهپیمایی فوق، همچنین نوشت:" اسدالله حضرت زاده" فرماندار بندر انزلی، حمله به این دهکده ساحلی را نکوهش کرد. وی گفت: حمله کنندگان این عقیده را داشتند که با سرمایه دارها مبارزه می کنند و روش مبارزه شان هم این بود که شبانه به این شهرک حمله کنند و آن جا را به آتش بکشند؛ در صورتی که این مبارزه نیست. اگر قرار باشد اموال سرمایه داران را که از راه نامشروع به دست آورده اند، مصادره کنیم، باید از راه قانون وارد شویم؛ وگرنه این کار عمل انقلابی نیست و جز رعب و وحشت چیزی همراه ندارد. حضرت زاده ادامه داد: امام و رئیس جمهوری در پیام نوروزی خود، سال ۵۹ را سال امنیت نامیدند؛ ولی عده ای ناخودآگاه با حمله شبانه خود، باعث وحشت مردم می شوند. فرماندار انزلی افزود: در مورد این حمله و شناسایی عاملان آن،(۱) جلسه ای با حضور مقامات مسئول تشکیل و تصمیماتی اتخاذ شده است. وی درباره آتش زدن کیوسک نشریات سازمان چریک های فدایی خلق گفت: هنوز گزارشی در این مورد به او داده نشده است(۲)

۱۰۴

حزب توده ایران در دومین شماره سال جدید نشریه خود، "نامه مردم" - که ارگان این حزب است - به بررسی پیام نوروزی امام پرداخته است. در این بررسی، در واقع، دیدگاه ها و روش های حزب توده در جنبه های مختلف، درج و عنوان شده است؛ از این رو به تفصیل

۱- یادآوری می شود که بعداً روزنامه کیهان خبر داد گروهی از جوانان انزلی ضمن مراجعه به دفتر نمایندگی کیهان در این شهر، مسئولیت حمله به رستوران های دهکده ساحلی و خزر ویلا، و آتش زدن ویلای مدیرعامل دهکده ساحلی را جهت مبارزه با فساد و سرمایه داری، بر عهده گرفته اند؛ اما آنان مسئولیت آتش زدن کیوسک هواداران سازمان چریک ها را برعهده نگرفتند و اعلام کردند این کار را عوامل ناشناس و مشکوک انجام داده اند که قصد توطئه و درگیری بین اقشار مختلف را دارند. (روزنامه کیهان، ۹/۱/۱۳۵۹، ص ۹.)

۲- روزنامه بامداد، ۹/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

ذکر می شود.

در این بررسی آمده است: «پیام امام در آستانه دومین بهار آزادی مردم ایران، بیانگر آن است که انقلاب ایران مشکلات عظیمی پیش روی خویش دارد و این مشکلات چنان است که بسیاری از آنها نه طبیعی و غیرقابل اجتناب، بلکه محصول مستقیم سیاست نادرست مسئولین امر و نتیجه طبیعی عدم توجه آنها به وظایف خویش است. ... عوامل امپریالیسم امریکا که همه جا از جمله در دولت موقت مهندس بازرگان لانه کرده بودند، با همراهی نیروهای لیبرال تمامی کوشش خویش را به کار بستند تا از حل انقلابی معضلات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی کشورمان، به سود زحمتکشان و در جهت قطع وابستگی های اسارت بار به امپریالیسم، به ویژه امپریالیسم امریکا، ممانعت کنند و از قاطعیت انقلاب در مقابل توطئه های ضدانقلاب بکاهند؛ از سرمایه داران بزرگ غارتگر در مقابل کارگران، از فئودال ها و زمین داران بزرگ در مقابل دهقانان و از مستکبرین در مقابل مستضعفین و خواست های بجا و منطقی آنان، دفاع کنند. درست بر اثر تلاش شوم و ضدانقلابی همین نیروها است که در پیام رهبر انقلاب ایران، یک سال و اندی پس از انقلاب، نگرانی سایه می اندازد. از وظایف انجام نشده و طرح های متوقف شده سخن می رود و از مسخ بنیاد مستضعفین و تبدیل آن به بنیاد مستکبرین یاد می شود.»

حزب توده در ادامه این بررسی، تحت عنوان "پیام امام و وظایف دولت" بخشی از مشکلات و طرح های انجام نشده را برشمرده است؛ ابتدا اوضاع فعلی انقلاب را که به صدور پیام امام منجر شده است تشریح می کند و می آورد: «پیام امام خمینی در موقعیت حساسی از سیر انقلاب بزرگ ایران، خطاب به مردم مطرح می شود. این موقعیت حساس عبارت است از: تلاش همه جانبه و دیوانه وار امپریالیسم جهانی به سرکردگی امپریالیسم جنایتکار، امریکا، برای خفه کردن انقلاب ایران، و فعالیت شدید و مخرب ضدانقلاب داخلی، عمّال سیا، ساواک، موساد، سرمایه داران وابسته و فئودال ها علیه اهداف استقلال طلبانه، آزادی خواهانه و خلقی انقلاب ایران. ... درست در چنین شرایط حادی است که پیام هشدارآمیز امام خمینی، خطر را در عمق صفوف انقلاب، در ضعف شدید پشت جبهه و عقبگاه انقلاب ایران می نمایاند و از دهان میلیون ها دهقان زحمتکش، از قلب میلیون ها کارگر رنجیده و از مغز میلیون ها کوخ نشین... فریاد بر می آورد. ... ندای اعتراض امام، ندای اعتراض میلیون ها مردم زحمتکش کشور ما است؛ یادآوری خطر در درون جبهه انقلاب و در مبارزه خطیر آینده است.»

این حزب سپس با تعریف و ترویج مواضع خود، به بخشی از مشکلات و راه حل های آن می پردازد: «تمامی نیروهای مترقی و انقلابی، پیش از همه آنها و بیش از همه آنها حزب توده ایران، از همان دمیدن طلیعه پیروزی گفتند و تکرار و تأکید کردند که از جمله

عمـده ترین وظـایف انقلاب ایران و مقامات مسـئول انقلاب، برای نابود کردن یکی از پایگاه های عمـده امپریالیسم، برای نجات اقتصاد کشاورزی کشور از وابسـتگی و نـابودی، و برای جلب بیش از نیمی از زحمتکشـان کشور و حمـایت فعال از انقلاب، [این است که] طرح اصـلاحات ارضـی بنیـادی را تـدوین و عملی سازنـد. ... دولت "گـام به گـام" مهنـدس بازرگـان، یک فئودال را بر رأس وزارت کشاورزی گمارد. طرح آقای رضـا اصـفهانی در مورد اصـلاحات ارضی بنیادی، هرچند پس از کارشکنی های بورژوازی لیبرال، به تصویب شورای انقلاب رسید، با این وصف هنوز تلاش های شومی برای متوقف کردن آن و غیرمصوب دانسـتن آن صورت می گیرد . ... بانک ها که ظاهراً ملی شـده انـد، همچنان ... در خدمت سرمـایه داران بزرگ قرار دارنـد . ... اصـل مهم قـانون اساسـی جمهوری اسـلامی ایران، یعنی ملی شـدن بازرگانی خارجی - که در صورت علنی شدن می تواند ضـربه سنگینی به سرمایه داری وابسته بزند - ... با این ادعای کهنه که "دولت نمی تواند تاجر خوبی باشد"، با این تمهید نادرست، قانون ملی کردن (دولتی کردن) بازرگانی خارجی را با واگذاری سهمیه به سرمایه داران، خدشه دار می سازند.»

حزب توده در آخر نیز توصـیه می کند: «پیشروی در جبهه مبارزه علیه امپریالیسم امریکا و مبارزه برای کسب استقلال و قطع وابستگی های اسارت بار، جز از طریق تأمین اتحاد کلیه نیروهای خلقی و ضـدامپریالیست امکان نـدارد و تأمین این اتحاد ضـروری نیز جز از طریق سـخت گیری قاطع به سود زحمتکشان و علیه مالکان بزرگ و سرمایه داران وابسته، میسر نمی شود.»(۱)

۱۰۵

روزنامه جمهوری اسـلامی در شـماره امروز خود، از "کانون هماهنگی شوراهای اسـلامی کارخانجات "مطلبی را در نقـد سازمان مجاهـدین خلق درج کرد. در این مطلب که تحت عنوان" اخطار به رهبری سازمان مجاهدین خلق ایران" چاپ شده است، عملکرد و رفتار سازمان مزبور برخلاف مبانی و مواضع اعلام شده آن، توصـیف گردیده و مورد انتقاد قرار گرفته است؛ همچنین روش رهبران کنونی سازمان، مغایر با مشـی بنیان گذاران آن دانسته شده و بر انحراف آنان از خط اسلام اصیل و سنت مجاهدین اولیه، تأکید گردیده است. در این مطلب آمده است:

آیا این واقعیت ندارد که اکثر طرفداران جنبش ملی مجاهدین را قشـرهای متوسط و بوروکرات های راحت طلب دیروز تشـکیل می دهند؟ آیا این واقعیت نـدارد که جنبش ملی مجاهـدین، نه تنهـا در میـان توده هـای محروم مردم و اقشار میلیونی کارگران و دهقانان پایگاهی نـدارد، بلکه مورد نفرت و انزجـار توده ها می باشـد؟ این ها همه حکایت از چه دارد؟ آیا جز این است که شـما خلاف جهت مردم و امام قـدم بر می داریـد؟ این را تاریخ شهادت خواهد داد.

امروز ما باید با تأسف، به هواداران صادق مجاهدین و همچنین توده های مستضعف

ص: ۲۲۴

۱- روزنامه "نامه مردم"، ۷/۱/۱۳۵۹، ص۱.

میهنمان اعلام داریم که شما با چپ روی های کودکانه خودتان، به رهبری اولیه و اصیل سازمان مجاهدین خلق پشت کرده اید و در کنار سرمایه داران وابسته، بوروکرات های وابسته و تکنوکرات های وابسته قرار دارید که بر این مدعاها ده ها سند موجود است. این برای ما بسی مایه تأسف و تأثر است که می بینیم مدعیان پیروی از حنیف نژادها و سعید محسن ها، بدیع زادگان ها، مشکین فام ها، و شریف واقفی ها، امروز نه تنها صداقت انقلابی و اسلامی گذشتگان خود را حفظ نکرده اند، بلکه با حرکت های فرصت طلبانه، خلاف مردم و اسلام قدم برداشته اند؛ هوچی گری ها و دروغ پردازی ها و راست روی های چپ نمایانه که گاهی حتی آنها را در کنار حزب توده خائن و نهضت آزادی لیبرال و جبهه دمکراتیک راست گرا قرار داده است.

ما امروز رهبری جنبش ملی مجاهدین را منحرف از خط اسلام اصیل و خط استقلال و سنت مجاهدین اولیه می دانیم. ما آمادگی خود را برای اثبات این مباحث در میان توده ها، هرجا که شما بخواهید، اعلام می کنیم. ما همچنین رسماً در زمینه قسمت فوق العاده شماره ۸ نشریه مجاهد - که در آن مطالبی خلاف واقع بر ضد برادر مبارز و کارگر انقلابی، "حسین کمالی" نوشته شده بود - اعلام جرم می نماییم.

کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کارخانجات(۱)

۱۰۶

اعتراض های وسیع و عمدتاً سازمان یافته به نحوه برگزاری دور اول انتخابات مجلس، ادامه دارد. امروز نیز روزنامه کیهان گزارش داد: ده ها سازمان، گروه، انجمن و کاندیدا در شهرهای تبریز، نوشهر، رودسر، لنگرود، اراک، کرج، مشهد، کاشان، زنجان و ماکو به وجود توطئه و تقلب در انتخابات اعتراض کردند و خواستار ابطال و تجدید آن شدند.(۲) از جمله این افراد طاهر احمدزاده استاندار سابق خراسان بود که همراه ۱۶ کاندیدای دیگر مجلس شورای ملی از مشهد، تلگرامی در این باره به رئیس جمهوری فرستاد. آنها ضمن اعتراض به نحوه رأی گیری، دخالت افراد غیرمسئول در انتخابات و رواج تقلبات هنگام اخذ رأی، خواستار ابطال انتخابات این شهر شدند.

همچنین ۴۰ نفر از اعضای نظارت کننده صندوق های رأی گیری مشهد، طی تلگرام دیگری به بنی صدر، موارد تقلب و تخلف در انتخابات را برشمردند و آن را مخدوش و غیرقانونی اعلام کردند. در این تلگرام آمده است: «انتظار داشتیم پس از سال ها دیکتاتوری و اختناق رژیم شاهنشاهی، در سایه نظام جمهوری اسلامی ایران ملت ما بتواند آزادانه و طبق ضوابط قانونی، اولین انتخابات مجلس شورای ملی را برگزار نماید؛ ولی با کمال تأسف، عده ای انحصارطلب و مُغرض مانع برگزاری انتخاباتی آزاد و سالم شدند و متأسفانه مقامات مسئول برگزارکننده انتخابات و نماینده وزارت کشور، هیچ گونه همکاری و حسن نیتی از خود نشان ندادند و متأسفانه حزبی خاص با همکاری روحانیت وابسته، توانستند تمامی

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۱/۱۳۵۹، ص۹.

۲- مأخذ ۲۸، ص۲.

مراکز اداره کننده انتخابات را به دست بگیرند و ضمن پخش اوراق به صورت فتوای جمعی از علما و شایعات دیگر، از هیچ گونه تقلب، تزویر و سوء استفاده خودداری نکردند و انواع توهین را به سایر کاندیداها نسبت دادند.»(۱)

از سوی دیگر، روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود، متن یک پرسش روزنامه درباره انتخابات تبریز و پاسخ آیت الله مدنی امام جمعه تبریز را درج کرد. سؤال روزنامه مزبور این بود که «در هفته نامه مجاهد(۲) آمده است که برای نوشتن اسامی خاص (منظور کاندیداهای حزب جمهوری اسلامی) مردم را با اسلحه تهدید می کردند و اوراقی را که متعلق به غیر از حزب بوده پاره می کردند و در این جریان برای سازمان مجاهدین خلق صدها مجروح بر جای مانده، اگر شما اطلاعی در این باره دارید بفرمایید.»

آیت الله مدنی در پاسخ گفت: «خوب است که یکی از این مجروح ها را نشان بدهند ببینیم آن را به کدام بیمارستان برده اند و کجا پانسمان کرده اند. همه این ها خلاف واقع است؛ البته ما کاری با حزب جمهوری نداریم؛ اما این یک دروغی است که گفته اند که می خواهند آب را گل آلود کرده و صیدی بکنند. نه جنگی اتفاق افتاد نه نزاعی شد. چنانچه عرض کردم گروه هایی که چپ گرا هستند و گروه هایی که در حقیقت التقاطاتی دارند، یک مقدار را از چپ، یک مقدار از اسلام، این ها همّشان این بود که یک نزاعی راه بیندازند و به این نکته، آقای استاندار هم متوجه بود. لهذا آقای استاندار به من گفتند که من به شان گفتم ولو شما خیلی میل دارید که یک سیلی و کتکی بخورید، ولی خاطرتان جمع باشد من نخواهم گذاشت کسی به شما سیلی بزند. البته نبود؛ اما فرض این است که اگر اتفاقی می افتاد، داعی دارند به ما برسانند حتماً؛ اگر سه نفر مجروح بود، اگر نزاعی اتفاق افتاده بود، ما مرتب تلفن می کردیم این طرف و آن طرف. چون نگران بودیم مبادا وضع امنیت به هم بخورد، مرتب می فرستادیم تلفن می کردیم. کسی تا به حال به ما نگفته که روز انتخابات کوچک ترین نزاعی اتفاق افتاده باشد.»(۳)

۱۰۷

ص: ۲۲۶

۱- مأخذ ۲۸، ص۱۲.

۲- در هفته نامه مجاهد - که از اوّل سال ۵۹ به روزنامه تبدیل شد - به تاریخ ۲۶/۱۲/۵۸، ص ۸، نامه ای با تاریخ ۲۴/۱۱/۵۸، درج شده است که ضمن آن، ادعای مزبور مطرح گردیده است.

۳- مأخذ ۴۱، ص۴.

روابط عمومی "کمیته مرکزی"(۱) مصاحبه ای مطبوعاتی درباره مسائل انتخابات ترتیب داد. این مصاحبه در پی اتهام هایی برپا شد که گروه های سیاسی مختلف به کمیته های انقلاب اسلامی وارد کرده بودند. مسئول روابط عمومی کمیته مرکزی گفت: «اواخر سال گذشته از طرف گروه های سیاسی، به اصطلاح افشاگری شد و چون فرصت نبود پاسخی گفته شود، ما لازم دانستیم در اولین فرصت مطالبی را که داریم، عنوان کنیم تا افکار عمومی قضاوت کنند. در مورد تخلفات مربوط به انتخابات، از حوزه های مختلف به کمیته ها و کلانتری ها گزارش هایی فرستاده شد که واقعیتی را نشان داد که از طرف گروه های سیاسی مختلف در انتخابات اعمال نظر و اعمال نفوذ شده است.»

وی جریان را چنین ادامه داد: «ما مدارک را به وزارت کشور و به دفتر ریاست جمهوری، به آقای انتظاریون رئیس دفتر ریاست جمهوری اسلامی دادیم. این شکایات از طرف معتمدین محل و هیئت نظّار به ما تسلیم شده و بیش از ۹۰ درصد ناظران و مردم در سراسر تهران شکایت کرده اند که این ها اعمال نظر می کنند. که در مورد تخلفات عکس گرفته شده و همراه مدارک ارسال شده [است]. علاوه بر این، ناظرانی هم بوده اند که از طرف وزارت کشور اعمال نظر می کردند. عده ای هم به عنوان عکاس و فیلمبردار، باعث درگیری هایی شده اند و آنچه مهم است، رابطه ارگانیک بین این دسته از ناظران متخلف و این ها که از بیرون آمده اند، است، که از طرف گروه ها به خصوص سازمان مجاهدین خلق سازمان دهی شده بود. و افرادی بودند که خودشان می گفتند وابسته و یا هوادار سازمان مجاهدین هستند. در ۲۹ اسفند هفته نامه مجاهد چند صفحه راجع به خواهر حریری مطلق نوشته اند که به طور مستقیم هم در رابطه با انتخابات است، و تکذیب گفتار خانم مطلق به علت شکایات مکرر از طرف نظار و معتمدین، به خوبی روشن شد.»

وی افزود: در این جا به عنوان کمیته مرکزی اعلام می کنم که این ها که کمیته ها را متهم می کنند، بیایند و مناظره کنند و رو در رو مدارک ارائه شود تا مردم قضاوت کنند. مسئول روابط عمومی کمیته مرکزی در ادامه سخنانش گزارشی از موضوع برخورد خانم حریری مطلق داد(۲)* و همچنین اسنادی در این باره ارائه کرد از جمله: تکذیب نامه افسر نگهبان و معاون کلانتری۱۷ و یک استشهاد محلی که نشان می داد گزارش مندرج در نشریه مجاهد و گفته های خانم حریری مطلق درست نیست. وی در عین حال افزود:

«ما در این جا اعتراف می کنیم افراد ناصالح هم در کمیته ها وجود دارند و علت آن هم،

ص: ۲۲۷

۱- کمیته مرکزی انقلاب اسلامی در واقع نقش ستاد فرماندهی و مرکز هماهنگ کننده و هدایت کمیته های مناطق مختلف تهران و نیز کمیته های شهرستان ها را داشت و در آن زمان عالی ترین رکن نهاد کمیته محسوب می شد.

۲- * ر.ک. روزشمار ۶/۱/۱۳۵۹، گزارش ۸۲ ص ۱۹۱

چون یک سازمان مردمی بوده و از ابتدا دارای تشکیلات و سازمان دهی منظمی نبود، طبیعی است افرادی ناخالص وارد شوند و ما اگر ببینیم هر کمیته ای به صلاح مردم کار نمی کند، آن را منحل می کنیم؛ مانند کمیته حلبی آباد که آقای رئیس جمهوری هم در جریانش هستند. ما معتقدیم کمیته ها فی نفسه خوبند و مورد تأیید مردم و امام، و برای مردم کار می کنند. این تجربه شده که هر وقت کمیته ها از طرف مسئولین و مقامات کمیته ها تضعیف شده اند، توطئه های ضدانقلاب، جنایات، سرقت ها و فحشا آمارش بالا رفته. این را در پرانتز گفتم. و در آخر، پیشنهاد ما به مقامات به خصوص به ریاست جمهوری این است که در انتخابات دوم حتماً از طرف دفتر رئیس جمهوری یک نماینده در کمیته مرکزی باشد تا از نزدیک ناظر تخلفات گروه ها باشد و مقامات ذی صلاح را سریعاً معرفی بکنند تا به تخلفات رسیدگی کنند.»(۱)

۱۰۸

درباره موضوع انتخابات مجلس و آینده آن از نظر تأیید و ابطال، امروز دو تن از مقام های مسئول به اظهار نظر پرداختند. دکتر محمدجواد باهنر عضو شورای انقلاب، امروز در پاسخ این سؤال که آیا با به تعویق افتادن انتخابات مرحله دوم، دولت تازه تشکیل خواهد شد یا نه، تأکید کرد که شورای انقلاب و هیئت دولت فعلی، همچنان به وظایف خود تا تشکیل مجلس عمل خواهند کرد. وی درباره رسیدگی به تخلفات و تقلبات انتخاباتی در سراسر کشور یادآور شد: شورای انقلاب مسئولیت رسیدگی به جزئیات تخلفات را به عهده نگرفته است؛ اما یک کمیسیون هفت نفری را شورای انقلاب مأمور رسیدگی به شکایات و تخلفات و احیاناً تقلبات انتخاباتی کرده است و علاوه بر رسیدگی هیئت های نظارت بر امر انتخابات، رأی کمیسیون مزبور در زمینه رسیدگی به شکایات و تخلفات انتخاباتی و اتخاذ هرگونه تصمیمی در این باره، قانونی است و باید اجرا شود. البته در کنار این کمیسیون، وزارت کشور و اعضای هیئت نظّار نیز کار خود را انجام خواهند داد؛ اما کمیسیون ویژه رسیدگی به تخلفات انتخاباتی نیز در برخورد با موارد اختلاف، تصمیم لازم را اتخاذ خواهد کرد؛ به این ترتیب که در صورت وجود ادلّه مستند و مستدل، کمیسیون ویژه پس از رسیدگی دقیق، رأی به ابطال آن حوزه یا کل حوزه های انتخاباتی آن منطقه خواهد داد. به کمیسیون ویژه رسیدگی به تخلفات انتخاباتی، یک ماه مهلت داده شده است و با اتمام کار این کمیسیون، احتمالاً پس از پانزده روز مرحله دوم انتخابات برگزار خواهد شد(۲)

"آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور" نیز اعلام کرد: اگر تقلب در انتخابات محسوس باشد و اعتراضات رسیده وارد باشد، انتخابات در آن منطقه باطل می شود؛ ولی این طور که شم-ارش آرا نشان می دهد، فاصله آرای بعضی کاندیداها که معترض نیز هستند

ص: ۲۲۸

۱- مأخذ ۴۱، ص ۱۱.

۲- مأخذ ۲۸، ص ۱.

به حدی زیاد است که درصد تخلفات به آن حد نخواهد بود که موجب ابطال انتخابات شود. از وی سؤال شد: آقای بنی صدر در همدان گفته اند انتخابات تقلبی را نمی توانم تحمل کنم، نظر شما چیست؟ او پاسخ داد: انتخابات تقلبی را هیچ کس نمی تواند تحمل کند. بحث این است که

تقلبی شـده است یـا نه. همـان طور که من در بعضـی از مصـاحبه های خود گفته ام، آنچه به نام تقلب نامیـده شـده است بیش تر تخلفاتی بوده که حتی شاکیان هم خود مرتکب آن شده اند؛ از قبیل تبلیغ یا نوشـتن آرا برای اشـخاص بی سواد و امثال آن. البته پس از بررسـی های هیئت تحقیق و بررسی – که شورای انقلاب تعیین کرده است – اگر تقلبی در حوزه های انتخاباتی شده باشد، مسلماً آرای آن حوزه ابطال خواهد شد.

سرپرست وزارت کشـور در مورد این که بـا تعیین هیئت تحقیق و بررسـی، آیـا تـداخلی بین کـار هیئت نظـارت و هیئت تحقیق و بررسـی به وجود نیامـده است، گفت: این هیئت را شورای انقلاب معرفی کرده است. پس از تبـادل نظر میان این دو هیئت، نظر هیئت منتخب شورای انقلاب مقـدم است. آقای مهـدوی کنی درباره این که انتخابات مرحله دوم چه زمانی انجام می شود، گفت: تاریخ دقیق مرحله دوم مشـخص نیست، چون تا این هیئت بررسـی های لازم را انجام ندهـد، نمی شود مرحله دوم را اعلام کرد؛ اما قاعـدتاً تا پس از یک ماه می توان تاریخ دقیق انتخابات مرحله دوم را اعلام کرد.(۱)

۱۰۹

به گزارش آسوشـیتدپرس، دکتر علی اکبر معین فر وزیر نفت، در مصـاحبه ای (در تهران) با روزنامه رسـمی المجاهـد چاپ الجزایر، گفت: «قیمت نفت در جهان از مرز ۴۰ دلار هم خواهـد گذشت، البته این هنوز یک پیش بینی است، اما من اطمینان دارم قیمت نفت از ۴۰ دلار تجاوز می کند. این تصـمیم من نیست، بلکه پیش بینی مـا است.» وی در مـورد ایجـاد بزرگ ترین پالایشـگاه جهـان در ایران گفت: «مـا هنـوز موضـوع را به دقت بررسـی نکرده ایم؛ زیرا ساختمـان مجتمع پتروشـیمی ایران برای ما مهم تر است.» وی افزود: «ایران حـدود ۵۰ درصـد از تولید نفت خود را کاهش داده است. این طرز اسـتخراج، هـدر دادن ذخائر ما بود. با چنان رقم اسـتخراجی، تا سـی سال دیگر یک قطره نفت در خاک ایران باقی نمی مانـد. برای ما اهمیت زیادی دارد که نفت خود را برای مدت بیش تری در اختیار داشته باشیم.»(۲)

۱– مأخذ ۲۸، ص ۱.

۲– مأخذ ۴۱، ص ۱۲، الجزیره – آسوشیتدپرس.

در این حال خبرگزاری فرانسه به نقل از منابع آگاه در سئول گزارش داد: ایران تلاش می کند سرمایه گذاری ۱۷ میلیون دلاری خود را در ایجاد یک پالایشگاه نفت در دست ساخت در کُره جنوبی، لغو کند. در گزارش مزبور اضافه شده است: شرکت ملی نفت ایران در سال ۱۹۷۶ دست به این سرمایه گذاری زد و با گروه سانگی یونگ کره جنوبی، برای ایجاد یک پالایشگاه در این کشور، یک شرکت مختلط تشکیل داد. این پالایشگاه می تواند روزانه ۶۰ هزار بشکه نفت را تصفیه کند. شرکت ملی نفت ایران به دلیل سیاست تازه ایران مبنی بر عدم سرمایه گذاری در ماورای بحار، تصمیم دارد خود را از این کار کنار بکشد. احتمالاً شرکت ملی نفت ایران قراردادهای خود را در قبال تحویل نفت خام به کره جنوبی طی ۱۵ سال آینده، نیز لغو خواهد کرد(۱)

۱۱۰

در ادامه اعلام پیشنهادها و مواضع اخیر وزارت خارجه ایران درباره افغانستان، باز هم از صادق قطب زاده وزیر خارجه، اظهارات مشابهی در رسانه های داخلی انتشار یافت. وی درباره مذاکرات خود با سفیر کشور شوروی در زمینه اوضاع افغانستان گفت: پیامی که سفیر شوروی از سوی دولت خود آورده بود، نشان دهنده آن است که این دولت با اصل مذاکره مستقیم ایران با شوروی در مورد افغانستان و حل مسئله این کشور، موافقت کرده است. قطب زاده گفت: این اصل توافقی بود که خواست ما بود برای این که مسئله افغانستان به صورت صلح جویانه ای حل شود. وزیر خارجه افزود: در مذاکرات خود با سفیر شوروی، بر این مسئله تأکید شد که دولت ایران بر این اصل اعتقاد کامل دارد که حل مسئله افغانستان، بدون مذاکرات مستقیم و درست با انقلابیون افغانستان نمی تواند امکان پذیر باشد. قطب زاده افزود: خواست دولت ایران بر سه اصل استوار است: ۱. به رسمیت شناخته شدن حقوق مردم افغانستان و حق حاکمیت این کشور و تضمین آن. ۲. احترام به خواست های منطقی مردم افغانستان که به هر نوع حکومتی که مایلند برسند. ۳. عدم مداخله دولت های خارجی در امور داخلی این کشور(۲)

از سوی دیگر، خبرگزاری فرانسه از مسکو گزارش داد: خبرگزاری تاس اظهارات صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران را تعجب آور خواند که گفته بود اتحاد جماهیر شوروی با اصل مذاکرات دو طرف مرتبط با مسئله افغانستان، موافقت کرده است. به نوشته خبرگزاری تاس، قطب زاده بیهوده اظهار داشته است که اتحاد جماهیر شوروی با پیشنهاد ایران موافقت کرده است. خبرگزاری تاس معتقد است که تعبیر آقای قطب زاده در این باره بسیار آزادانه و انفرادی بوده است.(۳)

در این حال خبرگزاری پاکستان از اسلام آباد خبری مخابره کرد که نشان می دهد وزارت خارجه پاکستان چنین گفت وگوهایی را نه تکذیب می کند نه تأیید؛ بلکه سیاست سکوت و

ص: ۲۳۰

۱- مأخذ ۴۱، ص۱۲، سئول - خبرگزاری فرانسه.

۲- مأخذ ۱۲، ص۳.

۳- مأخذ ۶، ص۱، مسکو - خبرگزاری فرانسه.

انتظار را ترجیح می دهد. بنابر گزارش این خبرگزاری، آقاشاهی مشاور رئیس جمهوری پاکستان در امور خارجی، در گفت وگویی با خبرنگاران شرکت کرد. وی در پاسخ سؤالی درباره اظهارات صادق قطب زاده - مبنی بر این که اتحاد شوروی به طور اصولی با انجام مذاکرات منطقه ای برای حل بحران ناشی از مداخله نظامی آن کشور در افغانستان موافقت کرده است - گفت: ما در این مورد هیچ مطلب رسمی برای گفتن نداریم.(۱)

در این اوضاع، در مطبوعات داخلی ایران خبرهایی درج و منتشر می شود که خوشایند شوروی نیست؛ خبرهایی که به نوعی، تضاد منافع ایران و شوروی را تشدید می کند؛ برای نمونه شماره امروز روزنامه اطلاعات نوشت: به گزارش منابع اطلاعاتی هند، اتحاد شوروی دست اندرکار آموزش نظامی هزاران نفر از افراد و قبایل بلوچ در افغانستان است و قصد دارد از این افراد تعلیم دیده، در تعرض بهاره که هدف نهایی آن دستیابی مستقیم به مناطق نفت خیز خلیج فارس تلقی شده است، استفاده کند. بنا به اظهار تحلیلگران غرب، بلوچستان که در ایران، افغانستان و پاکستان گسترده شده است، ممکن است هدف اصلی کرملین به منظور دسترسی به آب های گرم خلیج فارس باشد. افسران شوروی تاکنون سه تا چهار هزار تن از افراد قبایل بلوچ را در ایالت قندهار تعلیم داده اند.(۲)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز در شماره امروز خود نوشت: به گفته یک منبع موثق غربی، گروهی از سربازان مسلمان شوروی به مبارزان افغانستان ملحق شده اند. این منبع که نمی خواست نامش فاش شود به خبرنگاران امریکایی در دهلی نو گفت که طی ماه گذشته، در منطقه ای که تحت کنترل مبارزان است با سه نفر از این سربازها ملاقات کرده است. وی گفت این سه تن از جمهوری ازبکستان شوروی بوده اند. ازبکستان یک جمهوری عمده مسلمان نشین شوروی است. گروه زیادی از نخستین واحدهای نیروهای شوروی که به افغانستان فرستاده شدند، مسلمان بودند؛ ولی اکثر آنان پس از مدتی به شوروی بازگردانده شدند و نیروهای اروپایی جانشین آنها شدند. طبق گزارش ها، بسیاری از سربازان مسلمان شوروی، در افغانستان نسخه هایی از قرآن را خریداری کرده بودند.(۳)

۱۱۱

موضوع روابط ایران و شوروی، به خصوص جایگاه افغانستان در این روابط، پس از اظهارات اخیر وزیر خارجه ایران اهمیت بیش تری یافته و بازتاب زیادی داشته است. در این جا دو نمونه از بازتاب ها و تفاسیر مربوط به این مسئله ارائه می شود. تفسیری از رادیو لندن که آخرین تحولات در روابط ایران و شوروی را مرور کرده است، و تفسیری از "الحوادث" چاپ لندن که در سطح کلان تری موضوع روابط ایران و شوروی را مورد بررسی و تحلیل قرار داده است.

در گزارش مفصلی که از رادیو لندن پخش شد، چنین آمده است: صادق قطب زاده وزیر

۱- مأخذ ۳، ص۴، اسلام آباد - خبرگزاری پاکستان، ۷/۱/۱۳۵۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۷/۱/۱۳۵۹، دهلی نو، یونایتدپرس.

۳- مأخذ ۴۱، ص۲، دهلی نو - آسوشیتدپرس.

خارجه ایران گفته است چنانچه نیروهای شوروی از افغانستان بیرون نروند، ایران از هیچ گونه مساعدت ممکن به چریک های افغان دریغ نخواهد کرد. وی رئوس طرحی را بیان داشته است که هدف از آن، تشکیل یک کنفرانس منطقه ای برای تضمین بیطرفی افغانستان و خروج نیروهای شوروی است.

این رادیو مطلب را از قول یکی از مفسران بی.بی.سی. چنین ادامه می دهد: جان رنر از مفسران بی.بی.سی، در تفسیری درباره روابط ایران و شوروی می نویسد: بیانات صادق قطب زاده در یک کنفرانس مطبوعاتی پیرو حملات سایر مقامات ایران به اتحاد شوروی صورت گرفت. جمعه گذشته به مناسبت آغاز سال نو، آیت الله خمینی در پیام مهمی که پسرش حجت الاسلام احمد خمینی آن را خواند، شدیدترین حمله خود را به خطری که شوروی دربر دارد، ابراز داشت. حمله آیت الله به شوروی، مواضع او را به موضع ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران، بسیار نزدیک کرد.

بنی صدر در انتقاد از شوروی، کلامش صریح تر از رهبران دیگر ایران بوده است. بنی صدر در نطق سال نو که بلافاصله بعد از سخنان آیت الله خمینی پخش شد، شوروی را تقبیح کرد و تخلیه بدون شرط نیروهای شوروی را از افغانستان خواستار شد. یکی از مسائل جدیدی که در نطق پرزیدنت بنی صدر به آن اشاره شد، پیشنهاد او برای تشکیل یک کمیسیون پنج نفری برای رسیدگی به ادعای شوروی است؛ مبنی بر آن که امریکا و پاکستان در اوضاع افغانستان دخالت کردند. طبق گفته بنی صدر، کمیسیون از نمایندگان ایران، الجزایر، فلسطینی ها، یکی از کشورهای اروپایی مانند سوئد، و یکی از کشورهای امریکای لاتین تشکیل خواهد شد. هدف تشکیل کمیسیون آن است که معین کند در افغانستان چه نیروهای بیگانه ای حضور دارند و بعد از تعیین این موضوع، خروج کامل آن نیروها را خواستار شود. بنی صدر گفت شوروی این پیشنهاد را رد کرده است.

صادق قطب زاده پریروز پیشنهاد دیگری مطرح کرد. او پیشنهاد کرد که یک کنفرانس منطقه ای تشکیل شود و این کشورها در آن شرکت کنند: شوروی، دولت افغانستان و مبارزان آزادی طلب افغانی، پاکستان، ایران و چین. قطب زاده گفت هدف کنفرانس آن خواهد بود که اطمینان حاصل شود که نیروهای شوروی خاک افغانستان را ترک کنند و همچنین بیطرفی افغانستان و تمامیت ارضی این منطقه تضمین شود. وزیر خارجه ایران گفت که او این طرح را تسلیم سفیر شوروی در تهران کرده است و اضافه کرد که شوروی این طرح را قبول کرده است.

ولی تاکنون شوروی در این مورد عکس العمل رسمی نشان نداده است و به نظر می رسد که بسیار نامحتمل است که در واقع شوروی در چنین کنفرانسی شرکت کند. شوروی نمی تواند در برابر بیانات تقبیح آمیز ایران بی اعتنا باشد؛ چون شوروی امیدوار بود که بعد از

سقوط شاه، نفوذش در ایران افزایش پیدا کند. در طول هفته گذشته، بیانات رسمی و تفسیرهایی که در جراید و رادیو شوروی منعکس شده است، درباره طرح های تهاجمی امریکا بر ضد ایران بوده است. همچنین این منابع، اتحاد شوروی را دوست واقعی ایران در مبارزه ایران بر ضد امپریالیسم خوانده اند؛ ولی در ضمن، بیانات شوروی لحن دفاعی نیز داشته است.

هفته گذشته ایران جریان گاز طبیعی را به شوروی قطع کرد. این اقدام در پی نافرجامی مذاکرات دو کشور درباره افزایش زیاد بهای گاز طبیعی صورت گرفت. شوروی در برابر نیش های انتقادآمیزی که جراید ایران به دلیل عدم موافقت شوروی با بهای درخواستی ایران، به این کشور زده بودند، در مقام دفاع برآمد. پریروز خبرگزاری رسمی شوروی تاس، واکنش مستقیمی به بیانیه غیردوستانه دیگر پرزیدنت بنی صدر نشان داد. تاس بنی صدر را متهم کرد که عمداً تاریخچه روابط دو کشور را با اشاره به این که شوروی برای ایران خطر نظامی در بردارد، از حقیقت دور کرده است. شوروی از انتقاد مستقیم از رهبران ایران خودداری کرده است و احتمالاً در حال حاضر قصد دارد بنی صدر را از سایر اعضای دولت ایران – که احساسات ضد شوروی کم تری دارند – منزوی کند؛ ولی به نظر می رسد نطق هفته گذشته آیت الله خمینی توافق نظر را در بین رهبران ایران نشان می دهد؛ توافق نظری مبنی بر آن که مخالفت ایران با ایالات متحده امریکا نباید باعث شود که تقبیح اقدامات شوروی در افغانستان تحت الشعاع قرار گیرد.(۱)

الحوادث چاپ لندن نیز در شماره امروز خود، اهمیت رابطه با ایران برای شوروی را مورد بررسی قرار داده است و نیاز آن کشور به داشتن رابطه با ایران را ارزیابی کرده است. در بخش هایی از این تحلیل نسبتاً مفصل که با مروری بر موقعیت استراتژیک ایران برای شوروی، آغاز می شود، چنین آمده است:

اتحاد جماهیر شوروی در مورد بروز هرگونه تحولی در مرزهای خود، بسیار حساس است. ایران حدود ۱۲۵۰ مایل مرز مشترک با شوروی دارد. ایران در زمان شاه و به مدت دو دهه، سدی در راه شیوع کمونیسم در منطقه بود و روس ها هم برای از بین بردن این سد و نفوذ در خاورمیانه، از هیچ کوششی دریغ نکردند. از کمک های شوروی به کشورهای همجوار ایران به آسانی می توان متوجه این موضوع شد. علت توجه شوروی به افغانستان بیطرف و سپس حضور نظامی در این کشور نیز همین بود.

اشغال پاکستان یا ترکیه که دارای گرایش های غربی اند و از نظر نظامی معتبر هستند، برای مسکو آسان نبود؛ زیرا این کشورها از طریق پیمان های نظامی به غرب وابسته بودند؛ ولی در مقابل، مشکلات داخلی افغانستان و ایران باعث شد شوروی به راحتی در این دو کشور نفوذ پیدا کند. اوضاع سیاسی روز هم برای نفوذ شوروی در این کشورها بدون تأثیر

۱- مأخذ ۳، ص۴تا۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۷/۱/۱۳۵۹.

نبود؛ مانند دخالت ایران در عمان، روابط متشنج عراق و سوریه یا روابط متشنج ایران و عراق. پس شوروی در منطقه از دو سیاست پیروی می کند: سیاست دفاعی و سیاست تهاجمی. سیاست دفاعی بدین معنی است که برای شوروی «وجود مرز دومی، خلع سلاح در مرزهایش، و این که کشور همجوارش دشمن مسکو نباشد» بسیار مهم است. اما در مورد ایران: مسکو این کشور را نقطه ارتباط با منطقه خلیج و اقیانوس هند می داند که می تواند میان شوروی و دیگر قدرت ها سدی باشد؛ چون دروازه منطقه به شمار می آید. پس، از این جا متوجه اهمیت یک ایران بیطرف و دوست برای شوروی می شویم؛ مانند روابط افغانستان با شوروی در زمان ظاهرشاه.

مسکو معتقد است که ایران می تواند با جلوگیری از دسترسی چین به دریای عرب، در مقابل هرگونه حمله دریایی موشکی چین، از شوروی حمایت کند. ضمناً شوروی ایران را به منزله راه طبیعی ارتباط هوایی خود به افریقا می داند و اگر ایران جزء کشورهای بیطرف باشد، مسلماً از رساندن کمک از طرف شوروی به هر نقطه افریقا، جلوگیری نخواهد کرد. ایران همچنین می تواند نقصان ناشی از کمبود نفت شوروی و اروپای شرقی را جبران کند.(۱)

۱۱۲

یک گزارش از یونایتدپرس درباره عراق، حاکی از گسترش روابط این کشور با شوروی است. طبق این گزارش یک روزنامه چاپ مسکو نوشت که عراق بزرگ ترین شریک تجاری شوروی در میان کشورهای در حال رشد بوده است. میزان کل این تجارت در حال حاضر به ۱۹۷۷ میلیون دلار می رسد. شوروی قسمت اعظم نیازمند ی های عراق از نظر ماشین آلات و تجهیزات فنی را تأمین می کند(۲)

یادآوری می شود عراق که خود را برای درگیری با ایران آماده می کند، برای تقویت توان نظامی و بنیه اقتصادی خود، به شدت مشغول توسعه ارتباطات با دیگر کشورها است؛ از جمله طبق یک گزارش که امروز در روزنامه جمهوری اسلامی درج شد، دولت عراق تاکنون چندین قرارداد جهت تهیه و نصب راکتورهای اتمی بسته است. این قراردادها با ایتالیا، فرانسه و برزیل منعقد شده است. نیروگاه هسته ای خریداری شده از فرانسه، باید در سال آینده مورد بهره برداری قرار گیرد. طبق این گزارش، انعقاد قرارداد عظیم انرژی هسته ای با ایتالیا موجب نگرانی بعضی از کشورها شده است؛ زیرا این پروژه به کشور عراق امکان می دهد تا به راحتی بتواند به تولید بمب اتمی اقدام کند.(۳)

۱۱۳

بیش از یک سال از افتتاح دفتر سازمان آزادی بخش فلسطین می گذرد. این دفتر که سفارت فلسطین محسوب می شود، در محل ساختمان قدیم سفارت اسرائیل در تهران (واقع در خیابان کاخ که به خیابان فلسطین تغییر نام داده شد) بازگشایی شده است. در این حال

۱- وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۳۰و۳۱، الحوادث چاپ لندن، ۷/۱/۱۳۵۹.
۲- مأخذ ۵۳، مسکو - یونایتدپرس، به نقل از روزنامه اکونومی چکایا.
۳- مأخذ ۴۱، ص۲.

هند اعلام کرد که سازمان مزبور، در دیپلماسی این کشور جایگاهی رسمی دارد. امروز روزنامه جمهوری اسلامی گزارش داد: ناراشیما رائو وزیر امورخارجه هند، دیروز در پارلمان این کشور اعلام کرد هند موافقت کرده است هویت کامل دیپلماتیک به سازمان آزادی بخش فلسطین اعطا کند. وی گفت این تصمیم به دفتر سازمان آزادی بخش فلسطین در دهلی نو ابلاغ خواهد شد. اظهارات وی با استقبال تمام نمایندگان پارلمان هند روبه رو شد.(۱)

* * *

ضمیمه گزارش ۹۹

گروه های مسلح مخالف نظام که با قضایای اخیر آذربایجان غربی مرتبطند، در جنبه های تبلیغ و توجیه نیز فعّالند. با توجه به این مسئله، سپاه پاسداران ارومیه نیز اطلاعیه ای با عنوان "در نقده و قالاتان چه گذشت" انتشار داد که حوادث مزبور را از نگاه طرف دیگر درگیری، توضیح می دهد. متن کامل اطلاعیه مزبور به شرح زیر است:

۱- روستای قالاتان یا قلات و تپه مجاور آن به نام تپه قالاتان در نزدیکی نقده، روستایی بود که تبدیل به سنگر نیروهای پیشمرگ دمکرات و کومه له شده بود. سنگرهایی تعبیه شده [است] بزرگ و مقاوم، که می شود در آن جا به خوبی جنگید.

۲- قبل از درگیری، تمام ساکنان، روستا را تخلیه کرده و تمام وسایل زندگی را نیز با خود برده بودند و جای آنها را پیشمرگان دمکرات و کومه له گرفته بودند.

۳- از تپه و روستای قالاتان به سوی نیروهای ارتش با اسلحه های سبک و سنگین تیراندازی می شود و ارتش در مقام پاسخگویی و کوبیدن سنگرهای آنان بر می آید.

۴- در این تیراندازی تعدادی کشته و مجروح شده اند که طبق منابع موثق خبری از میان خود اکراد، کشته شدگان از دمکرات ها و کومه له بودند.

۵- در تاریخ ۷/۱/۵۹ پیشمرگان دمکرات و کومه له به چند روستای تُرک نشین به نام های آلاگوز، میرآباد و لواشلو با سلاح های سنگین حمله می کنند که چندین خانه، ویران، و یک مسجد آسیب می بیند. در این حمله تعدادی دام تلف می شوند، و شب بعد دوباره روستای آلاگوز مورد حمله قرار می گیرد. اهالی دهات مزبور هنوز هم در شهر نقده سرگردانند.

۶- چریک های فدایی و احزاب و گروه های ضدانقلاب و فرصت طلب و جنگ افروز دیگر، از ناآگاهی عمومی نسبت به اخبار صحیح، سوء استفاده کرده و برای مسموم کردن اذهان عمومی، اخبار را وارونه جلوه می دهند. بعضی از گروه های به ظاهر مسلمان هم با آن دروغگویان و معرکه گیران هم آوایی کرده و برای کشته شدگان در این واقعه که همه از پیشمرگان بوده و برعلیه ارتش دست به حمله زده بودند، و در نتیجه با حمله متقابل ارتش و مردم نقده روبه رو شدند، تسلیت می فرستند.

اگر آنان از خلق کُرد دم می زنند و از حقوق خلق ها سخن می گویند، آیا خلق ترک مورد ستم و تجاوز واقع نمی شود که وقتی نوبت به اولیا می رسد، آسمان می تپد و وقتی روستاهای ترک نشین مورد حمله ناجوانمردانه پیشمرگ ها واقع می شوند، زبان ها لال می شود؟! چه انتظاری برای داشتن تعهد و احساس مسئولیت از شما می رود؟

پیروز باد انقلاب اسلامی امت اسلام به رهبری امام خمینی، ابراهیم زمان.

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه(۲)

۱- مأخذ ۴۱، ص۲، دهلی نو - یونایتدپرس.

۲- سند شماره ۱۳۷۲۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه، ۸/۱/۱۳۵۹.

به عقیـده کارشـناسان غربی که مسائل بین ایران و امریکا را پیگیری می کننـد این احتمال وجود دارد که ابتکار جدیـد امریکا، تحرک تازه ای در جهت حل مسـئله گروگان ها، ایجاد کنـد؛ هرچنـد آنها درصـد این احتمال را آن قـدر بالا نمی داننـد که به معنای ایجاد امید تازه ای برای آزادی فوری گروگان ها باشـد. به گزارش بخش عربی رادیو لنـدن: «شب گذشـته سایروس ونس وزیر خارجه امریکا، با انتشار مـدرک رسـمی دولتی از سوی کمیته روابط خارجی سـنای امریکا، در مورد روابط ایالات متحده با ایران در زمان شاه سابق، موافقت کرد. خبرنگار بی.بی.سی. از واشنگتن گزارش داد کـه چنین به نظر می رسـد که راه برای این ابتکـار همـوار شـده است؛ زیرا بیـانیه اخیر کـاخ سـفید در مـورد این که امریکـا دیگر هیچ تعهدی نسبت به شاه سابق ندارد، خود بهترین مقدمه برای انتشار مدرک فوق به شمار می آید.»(۱)

همچنین رادیو امریکـا خبرداد که ونس وزیر خـارجه گفته است: دولت امریکا ایرادی به پیشـنهاد سـناتور فرانک چرچ رئیس کمیته روابط خارجی سنـا نـدارد که مبنی است بر رسـیدگی به روابـط ایران و امریکـا در دوران شاه سابق؛ ولی با انتشار بیانیه رسـمی در مورد اعتراف به خلافکاری در دوران حکومت شاه، مخالف است. به گفته این رادیو، سـناتور چرچ اظهار امیدواری کرده است که رسـیدگی و گزارش کمیته روابط خارجی سنا در این مورد، به آزادی گروگان ها کمک کند.(۲)

به گزارش رادیو امریکـا سایروس ونس در کنگره امریکا به بحران ایران اشاره کرد و گفت صـلاح نمی دانـد اقـدامات احتمالی دولت کارتر برای آزادی گروگـان ها را فاش کنـد. وی گفت امکانات مختلف مورد بررسـی است. ونس اضافه کرد که موضوع عمـده ای که در میان است، مسـئله نگاهداری

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸، ۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱۳، بخش عربی رادیو لندن، ۸/۱/۱۳۵۹.

۲- همان، رادیو امریکا، ۸/۱/۱۳۵۹.

غیرقانونی اعضای دیپلماتیک سفارت امریکا در تهران است که خلاف قوانین و اصول بین المللی می باشد. وزیر خارجه امریکا گفت: ما انقلاب ایران را به صورت یک واقعیت می پذیریم و هیچ گونه تردیدی در احترام به حقوق مردم ایران در انتخاب این حکومت و آینده آن، نداریم و هیچ مخالفتی با تمایل ایران در مطرح کردن شکایت خود در جهان نداریم؛ ولی ایران باید به مسئولیت های اساسی خود در ایمنی و آزادی گروگان ها واقف باشد(۱)

از سوی دیگر، هم زمان یکی از مقامات عالی رتبه دولتی امریکا به خبرنگاران در واشنگتن گفت: بحران پنج ماهه ایران وارد مرحله تازه ای شده است. وی گفت انتظار می رود امریکا به زودی اقدامات غیرنظامی تازه ای انجام دهد. این مقام تأکید کرد که این اقدامات، غیرنظامی خواهد بود و به طور کلی، با اقدامات قبلی امریکا برای حل بحران ایران، تفاوتی نخواهد داشت. وی اظهار داشت که اقدامات بعدی به منظور این طرح ریزی شده است که به مقام های ایرانی نشان دهد با ادامه اسارت گروگان ها، ایران به پرداخت بهای سنگینی مجبور خواهد شد.(۲)

۱۱۵

در امریکا، همواره برخورد نظامی شدید با ایران، حتی اگر به نابودی گروگان ها منجر شود، طرفداران زیادی داشته است و چه بسا اگر زمانی کوتاه بعد از "ماجرای لانه"، ارتش شوروی افغانستان را اشغال نمی کرد، آنها موفق می شدند نظر خویش را در هیئت حاکمه امریکا به کرسی بنشانند؛ ولی ایجاد دغدغه جدید افغانستان برای نظامی گرایان، مانع از این امر شد. طرفداران این نظریه مرتباً و هم زمان با هر طرح و تدبیر غیر نظامی، آن را نیز مطرح می کنند. در موقعیت کنونی نیز یکی از شخصیت های سرشناس امریکایی مجدداً راه حل نظامی را یادآوری کرد. به گزارش رادیو قاهره:«هنری کیسینجر وزیر خارجه سابق امریکا تأکید کرد که تنها راه برای آزاد کردن گروگان های امریکایی در تهران، برخورد میان امریکا و ایران است و غیر از این، چاره دیگری نیست. کیسینجر خاطرنشان کرد که خطر این برخورد برای جان گروگان ها، بیش تر از خطرهایی نیست که در حال حاضر هر روز برای آنان در شرف وقوع است. کیسینجر سیاست کارتر برای آزادی گروگان ها را یک سیاست غلط، بی هدف و نامشخص خواند. وی در عین حال، اتهام های ایران را برضد خود مبنی بر این که توطئه فرار شاه را از پاناما به مصر تدارک دیده است، رد کرد. نکته مهم این است که این نظرهای کیسینجر به دنبال اعلام تصمیم دولت امریکا ابراز شده

ص: ۲۳۸

۱- همان، بخش فارسی رادیو امریکا، ۸/۱/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص ۹، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۹/۱/۱۳۵۹.

است؛ یعنی اعلام این که کمیته روابط خارجی سنای این کشور حاضر شده است به مسئله مناسبات ایالات متحده با رژیم شاه سابق اعتراف کند.»(۱)

در مقابل، منابع رسمی امریکا بر پرهیز از برخورد نظامی در اوضاع فعلی تأکید می کنند؛ از جمله به گزارش رادیو امریکا، یک مقام رسمی و عالی رتبه دولت امریکا تأکید کرد که دولت کارتر معتقد است اقدامات نظامی جهت رهایی گروگان ها، نه تنها مفید نیست، بلکه خطرهای زیادی برای گروگان ها ایجاد خواهد کرد؛ روابط بین دو کشور را نیز به مخاطره می اندازد و اصولاً به صلاح کشورهای صنعتی غرب در برابر جهان اسلام نخواهد بود؛ ولی این مقام رسمی اضافه کرد که اقدام نظامی به وسیله دولت امریکا را نمی توان به طور دائم کنار گذاشت.

به گفته رادیو امریکا این مقام اظهار کرد که دولت امریکا هنوز امید استخلاص گروگان ها را از طریق گفت وگو و مذاکره از دست نداده است. وی گفت: اکنون نیروهایی در ایران هستند که اعتقاد دارند مسئله گروگان ها مشکلات جدی اقتصادی برای مملکت ایجادکرده است و اکنون توجه مقامات ایران باید به مشکلات داخلی و تهدید ناشی از حضور نیروهای شوروی در افغانستان، معطوف شود. مقام دولتی امریکا اظهار امیدواری کرد: اگر صدای این دسته از ایرانیانی که چنین اعتقادی دارند، بیش تر شنیده شود، ممکن است بتوانند آیت الله خمینی را قانع کنند. وی افزود به نظر می رسد انقلاب ایران به علت بی توجهی به مسائل داخلی و مشکلات اقتصادی، در حال فرو ریختن است. او اظهار امیدواری کرد که این واقعیت مورد توجه مقامات ایرانی قرار بگیرد.(۲)

از سوی دیگر، این موضوع نیز در خور توجه است که به گزارش یونایتدپرس، ونس گفته است دولت متبوع وی در حال مطالعه نظرهای خود در مورد ایران و تجدید نظر در این باره است، اما وی در همین حال در سخنان خود اظهار کرد که هیچ امید تازه ای برای آزادی گروگان های امریکایی وجود ندارد.(۳)با توجه به همین امر است که هودینگ کارتر گفت: ونس احتمال مداخله نظامی امریکا در ایران را رد نکرده است. وی به برخی گزارش های خبری اشاره کرد که طی آنها گفته می شود امریکا احتمال استفاده از زور برضد ایران را رد کرده است و افزود: این گزارش ها در واقع نظرهای دولت امریکا را به گونه ای نادرست تفسیر کرده اند. ما تمایل چندانی به این کار نداریم ولی آن را رد نمی کنیم.(۴)

در عین حال وی یادآور شد امریکا باید قدرت نظامی خود را برای رهایی گروگان های این کشور، به ایران نشان بدهد؛ زیرا در غیر این صورت، آزادی گروگان ها حداقل در شرایط کنونی غیرممکن است.(۵)

۱۱۶

در ایران از یک سو امر تعیین تکلیف گروگان ها، به مجلس واگذار شده است و از طرف دیگر، انتخابات مرحله دوم مجلس حداقل به مدت یک ماه به تعویق افتاده است، از این رو

۱- مأخذ ۱، ص ۱۴، بخش عربی رادیو قاهره، ۸/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۴، ص ۹، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۹/۱/۱۳۵۹.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۱/۱۳۵۹، ص۴، واشنگتن - یونایتدپرس.

۴- همان.

۵- مأخذ ۱، ص ۱۷، بخش عربی رادیو کویت، ۸/۱/۱۳۵۹.

در داخل کشور نوعی وضعیت رکود و صبر و انتظار در زمینه موضوع گروگان ها ایجاد شده است؛ اما با این حال، اقداماتی جانبی در حال انجام است؛ از جمله: روابط عمومی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام اعلام کرد: جهت برگزاری مراسم مذهبی عید پاک برای گروگان های جاسوس امریکایی، برنامه ای مطابق با رسوم مسیحیّت تدارک دیده شده است. برای اجرای این مراسم از کشیش های مسیحی ایرانی که سابقه مبارزه در دوران انقلاب اسلامی ایران را داشته اند، دعوت خواهد شد.(۱)

همچنین رادیو کلن خبرداد: به دعوت رئیس جمهوری ایران، "شون مک براید" دارنده جایزه صلح نوبل از ایرلند به ایران آمده است. ناظران سیاسی سفر وی را با تلاش نافرجام کمیسیون سازمان ملل متحد، برای ایجاد شرایط لازم به منظور آزاد شدن گروگان های امریکایی، در ارتباط می دانند. "شون مک براید" پس از مذاکره با رئیس جمهوری ایران اظهار داشت که به نظر او تشکیل یک کمیسیون مستقل برای رسیدگی به اتهامات وارده به رژیم شاه سابق و حل ماجرای گروگان ها، بهترین راه است.(۲)

در همین حال، یک مقام رسمی امریکا درباره به تعویق انداختن جریان استخلاص ۵۰ گروگان امریکایی در تهران، ابراز نگرانی کرد. رادیو امریکا با اعلام این خبر افزود: «یک سخنگوی کاخ سفید در این باره اظهار داشت که دولت امریکا با صبر و حوصله و تفاهم، نسبت به مشکلات سیاسی ایران عمل کرده است. وی اضافه نمود هر روز که می گذرد مسئولیت رهبران ایران در نگهداری غیرقانونی گروگان ها شدیدتر می شود. به گفته وزارت امورخارجه امریکا نیز هیچ دلیل منطقی برای به تعویق انداختن استخلاص گروگان های امریکایی وجود ندارد.»(۳)

از سوی دیگر به گزارش رادیو مسکو، سه گروگان سابق امریکایی که موفق شدند در ماه ژانویه با استفاده از گذرنامه های جعلی از ایران فرار کنند، به دادگاه فدرال در امریکا مراجعه کردند و اقامه دعوی نمودند. آنها از مقام های دولتی ایران درخواست می کنند که ۱۱۰ میلیون دلار بابت جبران خسارات وارد شده به آنها بپردازند. چنانکه از گزارش های خبرگزاری ها پیداست، در صورت قبول این دادخواست در دادگاه امریکا، وزارت دارایی امریکا می تواند اجازه دهد که این مبلغ از وجوه ایران پرداخت شود؛ وجوهی که برخلاف قانون در بانک های امریکا بلوکه شده است.(۴)

۱۱۷

سرنوشت محمدرضا پهلوی پس از انقلاب یکی از بحث های رسانه های خارجی است. او که در جایگاه شاه ایران، یکی از وفادارترین خدمتگزاران امریکا شناخته می شد، اکنون تبدیل به وسیله ای شده که تاریخ مصرفش گذشته است و کسی را به او رغبتی نیست. این سرنوشت حتی متحدان سنتی امریکا را نیز تحت تأثیر قرار داده است. در این میان، برخی این موضوع را دستمایه ابراز نظرهای کینه توزانه درباره انقلاب اسلامی و نظام جدید ایران

ص: ۲۴۰

۱- مأخذ ۷، ص ۱۴، تهران - خبرگزاری پارس.

۲- مأخذ ۱، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو کلن، ۸/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۱، ص ۱۴ و ۱۵، بخش فارسی رادیو امریکا، ۸/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۱، ص ۵، بخش فارسی رادیو مسکو، ۸/۱/۱۳۵۹.

قرار می دهند؛ از جمله "پاتریک وارسمن" از نویسندگان روزنامه فیگارو چاپ پاریس، مقاله ای با عنوان "وقتی گروگان ها صد ساله شوند" در شماره امروز این روزنامه درج کرد. او در این مقاله ضمن ستایش از سادات و تقبیح دیگران در زمینه رفتار با شاه، از رفتار منفعلانه کارتر در مورد ایران در موضوع گروگان گیری، انتقاد کرد و به نحوی تحریک کننده، امریکا را به مقابله شدید با ایران فرا خواند.

وی می نویسد: «من کم ترین علاقه ای به نوشتن دوباره تاریخ ندارم و نمی خواهم ثابت کنم که رژیم شاه کامل و بدون عیب بوده است؛ چون چنین کاری غیرواقعی، اشتباه آمیز و احمقانه می باشد. از طرفی نیز قادر نیستم از احساس نفرت و بیزاری که با مشاهده فلاکت پادشاهی که تا دیروز تمام غرب تملقش را می گفت و چاپلوسی اش را می کرد، ولی امروز مانند یک طاعون گرفته از او روی بر می گرداند، چشم پوشی کنم. کجا هستند مهمانان بسیار خشنود جشن های تخت جمشید؟ کجایند رهبران اروپایی که به محمدرضا طراح "بزرگ ترین تجدید حیات ملی" تعظیم می کردند؟ و کجا است جیمی کارتر عاقبت اندیش که تنها ۲۷ ماه از تعظیم بلندبالایش به وفادارترین یار و هم پیمان و طرفدار غرب در کاخ سلطنتی نیاوران می گذرد؟»

وی سپس انور سادات را سپاس می گوید که "بدون این که از افراطیون اسلام هراسی داشته باشد،" شاه مخلوع را با آغوشی باز در سرزمین خود پذیرفت.

نویسنده در ادامه، پس از انتقاد به ناسپاسی غرب که به همین جا هم ختم نمی شود" به موضوع گروگان های امریکایی می پردازد و می نویسد: «اگر ۵۰ دیپلمات امریکایی هنوز در سفارت زندانی هستند، تنها به این دلیل است که جیمی کارتر قوه ابتکار و اراده کافی برای آزاد کردن آنها را نداشته و در واقع، امریکا در این مورد مرتکب سه اشتباه اساسی شده است: اول این که امریکا هیچ گاه نباید اجازه می داد که با مقامات تهران در مورد شرایط آزادی ۵۰ گروگان مذاکراتی صورت گیرد؛ چون امریکا با این کار خود، عمل گروگان گیری را به رسمیت شمرد و باعث سربلندی دانشجویان اسلامی شده است. ... دوم این که امریکا هیچ گاه نمی بایست تعهد می کرد که کمیسیون رسیدگی به جنایات شاه را که بر حسب تصادف، کمیسیون رسیدگی به قرار و مدارهای میان واشنگتن و خاندان پهلوی نیز بوده است، به تهران بفرستد.»

در این جا نویسنده استدلال می کند: «هنگامی که پنج قاضی با شهرتی جهانی قبول می کنند که ظرف ۱۶ روز، ۳۸ سال سلطنت را "مورد بررسی و قضاوت" قرار دهند و با سرعت، از سه یا چهار مرکز شکنجه ساواک - که به همین منظور از قبل آماده شده است - بازدید به عمل می آورند و با ده ها ناقص العضو مجهول الهویه (قربانی جنایات شاه) - که از صحبت کردن در مورد مصیبت هاشان سیر نمی شوند - ملاقات می نمایند و حدود یک ربع ساعت در قبرستان شهدای انقلاب توقف می کنند و بالاخره پس از روزها انتظار برای ملاقات گروگان ها، بی نتیجه مجبور به ترک کشور می شوند، آیا همه اینها جز مسخره بازی و مزاح

می تواند چیز دیگری باشد؟»

در ادامه مقاله، اشتباه سوم امریکا به این نحو ذکر می شود: «حکومت امریکا هیچ گاه نمی بایست روی میانه روی رهبران ایران حساب می کرد و همین اشتباه است که رهبران کاخ سفید را منحرف ساخته، و به جای این که به بیان عینیات و بررسی دقیق پرداخته شود، کارتر را بر آن داشته است که روی انسان هایی شرط بندی کند؛ با این فرض که ایران بعد از شاه، بدون شک منتهی به روی کار آوردن یک رهبر الهی خواهد شد که کم تر از دیگران طرفدار امریکا است. در واقع از بازرگان گرفته تا یزدی و قطب زاده و بنی صدر، همه خواب و خیال های امریکایی را فراموش کرده اند. طبق آخرین اخبار، واشنگتن به جز آیت الله روی چیز دیگری حساب نخواهد کرد... تعجب آور نیست که در چنین شرایطی، افزایش نیرنگ های طرفداران خمینی، جیمی کارتر و همراهانش را به وحشت اندازد.»

نویسنده در پایان، حرف اصلی خود را که برخورد شدید امریکا با ایران است، با صراحت مطرح می کند: «در این جا این سؤال مطرح می شود که امریکا تا کی می خواهد به لجبازی خود ادامه دهد. امریکا چه موقع می خواهد به احساسات ملاهایی که از قوانین دیپلماسی کنگره وین به هیجان آمده اند، پاسخ دهد؟ وقتی که گروگان ها صدساله شدند؟... قطع روابط دیپلماتیک، محاصره دریایی سواحل و بنادر، خرابکاری در خطوط تلفنی و برنامه های رادیو و تلویزیون یا حتی بمباران فرودگاه ها، سدها، تأسیسات نفتی در ایران، اینها روش هایی است که مردان سیاسی به آن متوسل می شوند، نه تاریخ نویسان. در عوض، آنچه که من می توانم با سبک و سنگین کردن کلماتم ادا کنم این است که قبول ذلت ها و سرشکستگی ها نیز حدی دارد؛ خصوصاً اگر این ذلت ها بر اثر اعمال یک مشت جوان انقلابی که لباس دانشجویان مسلمان را به تن کرده اند، صورت گرفته باشد. در روابط دیپلماتیک نیز مانند صحنه زندگی باید با مردم، با آن زبانی که می فهمند صحبت کرد.»(۱)

۱۱۸

عصر امروز دکتر بهشتی دبیرکل حزب جمهوری اسلامی و رئیس دیوان عالی کشور، پس از ملاقات با امام خمینی با خبرنگار خبرگزاری پارس گفت وگویی انجام داد. از وی سؤال شد: اگر دولت مصر، شاه مخلوع را به ایران تحول دهد، آیا با مصر روابط مجدد برقرار خواهد شد؟ او در پاسخ گفت: «اگر دولت مصر چنین کاری بکند، کاری در جهت صحیح انجام داده است و این کارش مورد قدردانی است، و این بدان معنی نیست که مسائل مربوط به خیانت های سادات به ملت مصر و عالم اسلام در رابطه با اسرائیل، با این کارها پوشیده شود و این خیانت ها همچنان محکوم است. سادات و دولت مصر باید از این راه خائنانه برگردند و ما اهل معامله سیاسی نیستیم و مسائل مصر عمیق تر از این حرف ها است و بازهم تأکید می کنیم که ما اهل معامله سیاسی نیستیم.»(۲)

۱- وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص ۷تا۱۰، فیگارو (چاپ فرانسه)، ۲۸ مارس ۱۹۸۰ (۸/۱/۱۳۵۹).

۲- - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲، تهران - خبرگزاری پارس.

یکی از ابتکارهای دولت صدام که جنبه ضدیت و دشمنی با ایران دارد، تشکیل کنفرانس ملی و خلقی عرب در بغداد است. در این ابتکار، عراق در پوشش های مختلف کوشید تا افکار عمومی جهان عرب را برضدّ ایران بسیج کند؛ اما مجموعه خبرهای منتشر شده درباره نتایج حاصل از این اقدام، حاکی از آن است که عراق سود چندانی در این زمینه نبرده است؛ به طور مثال: ابوالهول یکی از اعضای کمیته مرکزی سازمان آزادی بخش فلسطین، در این کنفرانس گفت: «جای بحث وجود ندارد که جزایر سه گانه اشغال شده در زمان شاه مخلوع، باید به حاکمیت عربی بازگردانده شود و این امر طبق اطلاعات ما امکان پذیر می باشد؛ مشروط بر این که گفت وگوهای دوستانه ای با انقلاب ایران صورت گیرد.»(۱)

در این حال، رادیو صوت الجماهیر آخرین خبرهای مربوط به گردهمایی مزبور را به این نحو اعلام کرد: بامداد امروز آخرین جلسه کنفرانس ملی و خلقی عرب در بغداد، برای تصویب بیانیه سیاسی پایانی این کنفرانس تشکیل شد. این بیانیه پس از جرح و تعدیل جزئی در آن، به اتفاق آرا تصویب شد. در این بیانیه از ابتکار رفیق، صدام حسین، در مورد تشکیل این کنفرانس و منشور ملی آن، جانبداری شده است؛ همچنین از تحکیم روابط میان توده های عرب در تمام کشورهای عربی و عدم تمایل آنان به شرق و غرب، پشتیبانی کامل شده است و رد هر نوع حضور خارجی سیاسی و نظامی در منطقه به هر بهانه و به هر نحوی، مورد حمایت کامل قرار گرفته است. در بیانیه همچنین آمده است که دشمن اصلی ملت عرب و جهان اسلام و تمام منطقه و جهان، امپریالیست جهان خوار به سرکردگی امریکا و صهیونیسم جهانی و پایگاه تجاوزگر آن یعنی اسرائیل، است(۲)

یادآوری می شود، که طبق گزارش خبرگزاری فرانسه، صدام حسین دیشب به طور غیرمنتظره در کنفرانس مزبور حضور یافت و ضمن نطق مفصلی که بیش از یک ساعت طول کشید، به جنگ ۱۹۷۴عراق و ایران اشاره کرد و گفت که اگر در الجزایر با شاه ملاقات نمی کرد، این جنگ تا امروز هم ادامه می یافت.

ص: ۲۴۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۱/۱۳۵۹، تهران - خبرگزاری پارس.

۲- مأخذ ۱، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، بغداد.

صدام حسین تصریح کرد که الجزایر در حل اختلاف های ایران و عراق نقش میانجی ایفا کرد و برخلاف آنچه که شایع بوده است، "بومدین" در این ملاقات نقشی به عهده نداشت.(۱)

۱۲۰

یک گزارش رسیده از منابع ایران با قید "صحت دارد" حاکی از آن است که ستاد ارتش عراق به کلیه یگان های مرزی این کشور دستور داده است خود را به انواع سلاح و مهمات مخصوص خط مقدم جبهه، مجهز کنند و مایحتاج خود را از انبار مهمات موجود در منطقه فراهم سازند. همچنین به کلیه یگان ها و پاسگاه های مرزی موجود در مرز مشترک ایران و عراق، مجدداً تأکید شده است که کوچک ترین تجاوز از طرف ایران را با حداکثر قدرت جواب دهند. این گزارش، امروز را تاریخ شروع وضعیت یاد شده قرار داده است.(۲)

در این حال بر اساس گزارش پاسگاه مرزی خسروی، نیروهای عراقی در غرب کشور درگیری های مرزی ایذایی پراکنده ای را از شب گذشته آغاز کرده اند. این درگیری ها تا ساعت ۶ صبح امروز ادامه داشته است. گزارش مرزبانی قصرشیرین در این باره حاکی است که شب گذشته، ساعت ۲۳، از طرف پاسگاه "قلعه یهودی" عراق، پاسگاه "تنگاب نو" ایران را زیر آتش قرار دادند. این آتش ابتدا با خمپاره منور و سپس با سلاح های سنگین بود. مأموران مستقر در پاسگاه نیز به آتش دشمن پاسخ دادند. از طرف گروهان قصرشیرین و مرکز هنگ پاسگاه تنگاب نو، یک قبضه تفنگ ۱۰۶ میلی متری و یک دستگاه گاز ۶۶، همراه تعدادی نیرو، جهت کمک به محل اعزام شد. تیراندازی متقابل تا ساعت ۲ بامداد و به صورت پراکنده تا ساعت ۶ بامداد امروز ادامه یافت. این درگیری تلفات جانی و مالی به بار نیاورد. در گزارش اضافه شده است که بلافاصله از طریق این مرزبانی، به عمل مأموران عراقی شدیداً اعتراض شده است(۳)

دیگر گزارش های مربوط به فعالیت های مرزی امروز نظامیان عراق، حاکی از تردد افراد پیاده دشمن در حوالی حمودی فردوس(مقابل العماره عراق) و تحرک تانک های دشمن همراه با شلیک کردن در حوالی ده تنگ سعدون (مقابل طیب عراق) می باشد.(۴)

۱۲۱

حزب بعث عراق جو سنگینی در این کشور حاکم کرده است و زمینه را برای درگیری با ایران آماده می سازد؛ اما با وجود این در داخل با مشکلاتی مواجه است؛ از جمله: در مناطق کردنشین، مخالفت از موضع اسلام خواهی، به تحرکات سنتی کردهای عراق افزوده شده است. امروز در موصل، امام جمعه این شهر در خطبه های نمازجمعه از انقلاب اسلامی ایران و رهبر آن امام خمینی تمجید و پشتیبانی کرد و وسایل ارتباط جمعی دولتی عراق را به دلیل توهین و ناسزاگویی به امام خمینی و انقلاب اسلامی ایران، محکوم نمود و فتوا به تحریم آن داد. این گفته های وی مورد تأیید و حمایت نمازگزاران قرار گرفت. پس از نماز

۱- روزنامه اطلاعات، ۹/۱/۱۳۵۹، بغداد - خبرگزاری فرانسه.

۲- سند شماره ۲۸۷۴۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ر۲، به ف ۱۹، ۰۷ر۲، ۲/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۴۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قصر شیرین، به تهران ت.ف. ژاجا، رونوشت ناحیه ر۳، ۹/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۱۹۱۷۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اطلاعات سپاه، ۸/۱/۱۳۵۹.

جمعه نیز نمازگزاران با دادن شعار الله اکبر و شعارهایی برضد رژیم بعث، دست به راهپیمایی زدند. پلیس و نیروهای امنیتی به نمازگزاران حمله کردند و امام جمعه و گروهی از تظاهرکنندگان را دستگیر نمودند.(۱)

گزارشی نیز حاکی است که امروز یک افسریار کُرد در پادگان "نیسان" با یک قبضه مسلسل، چهار افسر و افسریار و سه نفر از افراد شرطی را به قتل رسانید که بلافاصله دستگیر و به بغداد اعزام شد(۲)یک روزنامه فرانسوی نیز از یک سوء قصد نافرجام به جان رئیس جمهوری عراق صدام حسین، خبرداد؛ به این ترتیب که هلی کوپتر رئیس جمهوری ده دقیقه قبل از بلند شدن از زمین منفجر شده است.(۳)

۱۲۲

تحرکات ایذایی عراق علاوه بر آنچه نیروهای رسمی این کشور در مرزها صورت می دهند، در قالب اقدامات خرابکاری و ایذایی در داخل ایران نیز انجام می گیرد. در ادامه این تحرکات امروز نیز، هم در جنوب و هم در غرب اقداماتی صورت گرفت. در جنوب، نفوذ عده ای از عوامل عراق در اروندکنار بی نتیجه ماند و آنها با مشاهده اهالی، محل را ترک کردند و به عراق متواری شدند.(۴)به گزارش شهربانی آبادان، این عوامل نیمه های شب با قایق از طریق نهر قصر نفوذ کردند و در نظر داشتند شرکت جیلان و لنج های مستقر در اروندکنار را به آتش بکشند.(۵)

در استان کرمانشاه و مرز خسروی و قصرشیرین نیز عوامل محلی وابسته به رژیم عراق، دست به برخی تحرکات ایذایی می زنند. امروز رکن سوم ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی به مراکز اطلاعاتی نیروی زمینی ارتش اطلاع داد: «برابر اطلاع واصله، به علت فعالیت پاکسازی قیاده موقت در ازگله و شیخ سله که به عقب رانده شده بودند، از طرف عراق به "محمود نظری" دستور داده شده است که کلیه نفرات خود را در بیشکان و هاوان و باویسی و [سرپل] ذهاب گسترش بدهند و به همین منظور در روزهای اخیر فشارهای زیادی به این مناطق وارد گردید.»(۶)-(۷)

از سوی دیگر، گزارش لشکر ۸۱ زرهی حاکی است که پاسداران در گردنو با مهاجمین درگیر شدند و این درگیری تا ساعت ۱۴ امروز ادامه داشت. طبق خبر رسیده، تعدادی از مهاجمین کشته و مجروح شده اند و بقیه از طریق "تنگه هوان" به سمت خاک عراق فرار کرده اند. در ادامه گزارش مزبور آمده است: «پاسگاه تنگاب کهنه نیز از ساعت ۲۳ شب گذشته تا ساعت ۱۰ امروز درگیر بوده اند(۸)

ص: ۲۴۵

۱- مأخذ ۱۵، ص ۱۱.

۲- سند شماره ۲۸۷۵۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ستاد لشکر ۹۲ زرهی ر۲.

۳- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۳۶، روزنامه فیگارو چاپ فرانسه، ۷ آوریل ۱۹۸۰.

۴- سند شماره ۶۲۱/گ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از منطقه سوم دریایی خرمشهر (اطلاعات عملیات)، به فرماندهی هنگ ژاندارمری آبادان، ۸/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۷۱۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: وزارت کشور (اداره کل انتظامی)، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۶- یادآوری می شود چهار روز پیش افراد محمود نظری به قسمت تازه آباد از توابع سرپل ذهاب حمله کردند و کلیه اموال و دارایی های مردم این قریه را به غارت بردند. [سند شماره ۶۳۱۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ مرکز فرماندهی به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات) ۸/۱/۵۹]

۷- سند شماره ۶۳۱۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ مرکز فرماندهی، به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۸/۱/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۶۳۲۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا ۳ مرکز فرماندهی، به ژاجا ۹/۱/۱۳۵۹.

در نهایت، طبق تلفنگرام ستاد مشترک «با پشتیبانی آتش گروهان گردنو، مهاجمین عقب نشینی و ارتفاعات "تنگه هوان" به دست سپاه پاسداران افتاده است.(۱)

۱۲۳

استان کرمانشاهان علاوه بر درگیر بودن با پدیده "مهاجمین" وابسته به عراق، با مسئله تحرکات ایذایی و درگیری های مسلحانه گروه های مسلح مخالف نظام نیز مواجه است؛ اگرچه به اندازه آذربایجان غربی و کردستان نیست. امروز نیز حدود ساعت ۲۲ هنگامی که برق شهر کرمانشاه قطع شده بود، در مقابل قرارگاه لشکر، بمبی منفجر شد که صدای انفجار آن در اکثر نقاط شهر شنیده شد. سرپرست شهربانی استان کرمانشاهان گفت بر اثر انفجار این بمب، به یک دستگاه اتومبیل پیکان که درمحل بود، خساراتی وارد آمد(۲)همچنین ساعت ۲۰ در کامیاران، افراد حزب دمکرات و کومه له اقدام به حمله مسلحانه ای با سلاح های سنگین کردند. در این درگیری که حدود سه ساعت طول کشید، سه نفر از مهاجمان کشته شدند(۳)به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی این حمله به مراکز سپاه پاسداران و محل استقرار سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد صورت گرفت. این درگیری سرانجام با پاسخ مدافعان و عقب نشینی مهاجمان پایان یافت.(۴)در این حال، یادداشتی که امروز از سپاه کرمانشاه به مرکز ارسال شد، حاکی از وجود درگیری هایی در پاوه است. در این یادداشت آمده است: «چون پاوه مهماتش تمام شده و احتیاج به تفنگ ۱۰۶ و گلوله تفنگ ۱۰۶ دارد و مسئول اسلحه خانه تدارکات نیست، چنانچه مسئول تدارکات اسلحه خانه نباشد، خودمان تا یک ساعت دیگر اقدام می کنیم. وضعیت پاوه خراب است.»(۵)

۱۲۴

درگیری های محور اشنویه - نقده که نیمه شب پریشب آغاز شده بود، در ساعت ۱:۴۵ بامداد امروز فروکش کرد. این درگیری ها با حمله پیشمرگان مسلح به ستون ارتش که در حال نقل و انتقال بود، شروع شد و روز گذشته نیز در مسیر اشنویه تا پاسگاه "بچنلوی" واقع در سه کیلومتری شهر نقده ادامه یافت(۶)

در همان ساعت فروکش کردن درگیری، عبدالرحمان قاسملو دبیرکل حزب دمکرات کردستان، تلگرافی از مهاباد خطاب به امام خمینی مخابره کرد. در این تلگراف ضمن ابراز مظلومیت و یادآوری خویشتن داری حزب، با لحنی تهدیدآمیز از امام خواسته شده است که جلوی این "جنگ برادرکشی" را بگیرد.(۷)-(۸)

در طول امروز درگیری ها مجدداً ادامه یافت که در بعضی نقاط شدید بود. برخی نقاط مثل "قلعه خان"، چندبار بین نیروهای ژاندارمری و افراد مسلح مهاجم دست به دست شد.

۱- سند شماره ۶۳۲۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ مرکز فرماندهی، به نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات، ۸/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۵، ص ۴، خبرگزاری پارس.

۳- مأخذ ۱۵، ص ۴.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص ۳، و - مأخذ ۱۵، ص ۴.

۵- سند شماره ۶۳۱۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران.

۶- سند شماره ۶۳۲۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه، به تهران، ۸/۱/۱۳۵۹.

۷- ضمیمه دارد، ضمیمه گزارش ۱۲۴: متن تلگراف عبدالرحمان قاسملو از مهاباد به امام خمینی. ص۲۵۳

۸- روزنامه بامداد، ۱۱/۱/۱۳۵۹، ص۹.

گزارش کیهان در این باره حاکی است: «شدیدترین درگیری ها در منطقه دره قاسملو بود که به هلی کوپترهای ارتش که ستون اعزامی را در پوشش خود داشتند، تیراندازی شد.»(۱) سپاه ارومیه به تهران اعلام کرد: «در درگیری در دره قاسملو و دره خان در ساعت ۱۲، پنج نفر از مجاهدین و ارتش کشته و زخمی شده اند و امکان دسترسی به کشته شدگان وجود ندارد. مردم و مجاهدین به دنبال دعوت آقای حسنی به منطقه، بسیج [شده اند] ولی هیچ گونه تشکل وجود ندارد و پنج نفر از دشمن به گروگان گرفته شد.»(۲)

بر اساس آخرین گزارش های رسیده از مناطق جنگ زده غرب کشور، شب هنگام منطقه راژان و سیلوانه آرام بود؛ ولی در "آق بلاق" درگیری مأموران ارتش و افراد مسلح به شدت جریان داشت(۳) و روستای آلاـگوز نیز امشب دوباره مورد حمله قرار گرفت. یادآوری می شود دیروز پیشمرگان دمکرات و کومه له به چند روستای ترک نشین به نام های آلاگوز و میرآباد و لواشلو حمله کردند که چندین خانه ویران شد و یک مسجد آسیب دید.(۴)در این حملات، سلاح هایی چون خمپاره نیز مورد استفاده قرار گرفته بود(۵)

به گزارش سپاه ارومیه، روستاهای میرآباد و آلاـگوز ویران و خالی از سکنه شده است(۶)و اهالی آنها در شهر نقده سرگردانند.(۷) استاندار آذربایجان غربی در این باره گفت: «یکی از اهالی به ما تلفن کرده است که چرا به ما حمله می کنند، مگر خودمختاری دادن در اختیار ماست، و اگر این کارها تکرار شود افراد ایل قره پاپاق نقده غیرقابل کنترل هستند و فاجعه به بار خواهد آمد.»(۸)

۱۲۵

منطقه ترکمن صحرا، با کار تشکیلاتی مؤثر سازمان چریک های فدایی خلق، مدتی کانون نوعی بحران قومی و نیز مرکز برخی درگیری های مسلحانه بوده است. امروز نیز با سازماندهی و اعمال نفوذ تشکیلاتی سازمان مزبور در این منطقه مراسمی برگزار شد. در گزارش روزنامه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق، از این مراسم آمده است: ده ها هزار نفر از گروه های مختلف مردم ترکمن صحرا، در روستای "یلمه سالیان" زادگاه فدایی شهید شیرمحمد درخشنده توماج - که به ناجوانمردانه ترین شیوه ها به اتفاق همرزمانش در زندان جمهوری اسلامی توسط پاسداران ترور شدند - گرد آمدند و چهلمین روز شهادت وی را گرامی داشتند. در این مراسم که بیش تر، زحمتکشان روستایی شرکت داشتند، ابتدا نماینده سازمان چریک های فدایی خلق سخنانی ایراد کرد؛ سپس مادر فدایی شهید توماج، پشت تریبون قرار گرفت و در ضمن سخنانش، همه زحمتکشان خلق ترکمن و نیروهای مبارز و انقلابی را به اتحاد و یکپارچگی دعوت کرد و به ادامه راه پرافتخار فرزندش فراخواند. در این مراسم، پیام مادران فداییان شهید را که در مراسم شرکت داشتند مادر شهیدان "نسترن و لادن آل آقا" قرائت کرد. در خاتمه نیز قطعنامه کانون فرهنگی و سیاسی قرائت شد.(۹)

ص: ۲۴۷

۱- روزنامه کیهان، ۹/۱/۱۳۵۹، ص ۹.

۲- سند شماره ۶۳۱۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه، به تهران، ۸/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۳۶، ص ۹.

۴- سند شماره ۱۳۷۲۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه، ۸/۱/۱۳۵۹.

۵- مأخذ ۳۶.

۶- سند شماره ۶۳۲۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه، به تهران، ۸/۱/۱۳۵۹.

۷- مأخذ ۳۹.

۸- مأخذ ۳۶.

۹- هفته نامه کار، شماره ۵۴، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص ۱۰ و ۱۶.

یکی از ویژگی هـای سازمان مجاهـدین خلق، اتّخاذ مواضع غیرصـریح و مبهم درباره درگیری های مسـلحانه و غیرمسـلحانه گروه های غیرمـذهبی مخالف نظام است که در افکار عمومی حساسـیت خاصـی دارد. ویژگی مهم تر، اتخاذ برخی مواضع مشترک و هم آوایی ها با گروه های مزبور و حتی انجام بعضـی اقدامات و عملکردهای مشترک با آنان است. این ویژگی ها، اصـلی ترین عواملی است که موجب شده است سازمان مجاهدین خلق، هر روز بیش تر از گذشـته در افکار عمومی زیر سؤال برود و مورد اعتراض قرار بگیرد. این درحالی است که هر روز نشانه های بیش تری از فاصـله گیری روزافزون با نظام جدید، از این سازمان بروز می کند. امروز امام جمعه اصـفهان در نماز جمعه به این مسئله پرداخت و سازمان مزبور را مورد خطـاب قرار داد. یـادآوری می شود بـا توجه به اینکه امـام جمعه اصـفهان خود از مبارزان شـناخته شـده قبل از انقلاب است، سازمان نمی تواند در پاسخگویی وی را به روال ادبیات شایع خود مورد نکوهش و تمسخر قرار دهد.

به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، آیت الله طاهری امام جمعه اصفهان در خطبه نماز جمعه گفت:

امروز ما باید بیدار باشیم که دشـمنان انقلاب همگی سـعی بر آن دارند انقلاب را به زانو درآورند. این دشمنان هر روز به شکلی ظاهر می شوند؛ روزی به نـام حزب خلـق مسـلمان و دیگر روز به نـام حزب دمکرات و کومه له و فـداییان خلق، و متأسـفانه امروز شاهـدیم که گروهی که خود را مسـلمان و پیرو اسلام می دانند، از آنها پشتیبانی می کنند و باید در این جا به آنها بگوییم برادران من! اگر شما پیروان اسلام هستید، بیایید در یک منـاظره تلویزیونی موضع خود را به روشـنی برای مردم بگوییـد تا خود مردم حق را انتخاب کننـد و اگر چنانچه در این مناظره شـرکت نکردیـد، ما اعلام می کنیم که شما یک مشت ضدانقلاب می باشید که بر علیه انقلاب اسلامی ایران توطئه می کنید.(۱)

موضوع دیگری که منشـأ تعرضـاتی برضـد سازمـان و ایجـاد درگیری است، توقع سازمـان در ادامه اسـتفاده از ساختمـان ها و امکانات دولتی و نیز مقـاومت در برابر قوانین و ابلاـغیه های نهادهای حکومتی جهت تخلیه ساختمان ها و تحویل امکانات دولتی است. شب گذشـته نیز در همین زمینه یک درگیری در کازرون رخ داد. گزارش خبرنگار کیهان از کازرون درباره این درگیری چنین است:

مقر سازمان مجاهدین خلق در کازرون در پی یک درگیری - که به زخمی شدن سه تن

ص: ۲۴۸

۱- مأخذ ۱۵، ص ۱۵.

انجامید - به تصرف پاسداران انقلاب اسلامی کازرون در آمد. در پی صدور حکم تخلیه مقر سازمان مجاهدین خلق در کازرون از سوی دادگاه انقلاب اسلامی و فرمانداری این شهر، حدود ساعت هشت شب جمعه، عده ای از مردم این شهر به مقر مجاهدین خلق رفتند و خواهان تخلیه آن شدند. در این ماجرا عده ای، یکی از درهای ساختمان را به آتش کشیدند که پاسداران اقدام به مداخله و تیراندازی هوایی کردند. در این درگیری سه نفر بر اثر اصابت گلوله مجروح و به بیمارستان شیراز منتقل شدند. نیلی پور فرماندار کازرون در گفت وگویی با خبرنگار کیهان در این شهر در مورد این حادثه گفت: ما یک هفته است که به مجاهدین نامه نوشته ایم و خواهان تخلیه مقر این سازمان شده ایم؛ ولی آنها حاضر به ترک محل خود نشدند.(۱)

یادآوری می شود سازمان مجاهدین خلق برای ادامه حیات خود، با تدابیر و اقداماتی می کوشد از جدایی علنی و زودهنگام از نظام جدید، به ویژه از دید افکار عمومی، بپرهیزد. این در حالی است که سازمان همچنان بر مواضع خویش به خصوص بی اعتنایی به موضوع تحویل سلاح پافشاری می کند و همواره از تعیین این مضمون که یک سازمان "سیاسی قانونی" است یا یک گروه "شبه نظامی زیر زمینی" طفره می رود. اعلامیه ای که امروز این سازمان منتشر کرد، نمونه ای از تدابیر آن جهت نزدیک نشان دادن خود به نظام است. متن کامل این اطلاعیه که در نشریه "مجاهد"، ارگان سازمان، درج شد به قرار زیر است: «به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران. مجاهدین خلق ایران با تأکید بر مضمون رهایی بخش ضدامپریالیستی و اسلامی انقلاب ایران، در راهپیمایی و مراسم سراسری سالروز رفراندوم و تأسیس جمهوری اسلامی شرکت می کنند. شرکت ما در این یادبود تاریخی و ملی، بدون هیچ گونه علائم و شعار و تظاهر اخص گروهی خواهد بود.

با آرزوی امحاء هرگونه استبداد، استعمار و استثمار.

مجاهدین خلق ایران، ۸/۱/۱۳۵۹»(۲)

۱۲۷

رادیو لندن خبر داد علی اکبر معین فر وزیر نفت ایران اعلام داشته است بهای نفت خام ایران از تاریخ دوازدهم فروردین به ازای هربشکه تقریباً دو دلار افزایش خواهد یافت. بدین ترتیب بهای نفت ایران به بشکه ای ۳۴ دلار و ۵۰ سنت خواهد رسید که از میانگین بهای نفت کشورهای عضو سازمان اوپک بسیار بالاتر است.

شیخ یمانی وزیر نفت عربستان سعودی گفت: کشور او طرحی برای افزایش بهای قیمت نفتش ندارد و گفت در حال حاضر دلیلی برای افزایش قیمت نمی بیند.(۳) رویتر نیز گزارش داد: خبر مربوط به افزایش بهای نفت به وسیله دولت ایران، تعجب منابع صنعت نفت جهان را برانگیخته است؛ زیرا انتظار نمی رفت اعضای سازمان کشورهای صادر کننده نفت، اوپک، قبل از پایان سال جاری مسیحی قیمت نفت خام خود را افزایش دهند.

۱- - مأخذ ۳۶، ص ۱۲.

۲- نشریه "مجاهد"، شماره ۲۹، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۶.

۳- مأخذ ۱، ص ۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۸/۱/۱۳۵۹.

در این حال به گزارش خبرگزاری پارس، آقای معین فر در تماس با خبرگزاری رویتر اظهار داشت: «در کنفرانس اوپک در کاراکاس ما موفق شدیم که مسئله تعیین قیمت را بر هم بریزیم و این آزادی عمل را برای خودمان حفظ کنیم که با توجه به قیمت نفت در دنیا، بهای نفت خام خودمان را تعیین کنیم؛ البته هم اکنون بررسی هایی در وزارت نفت انجام می شود که از اول آوریل نرخ رسمی خودمان را بالا ببریم و متعاقب بالا بودن قیمت نفت، رقم افزایش را به مشتریان خود، به موقع اطلاع خواهیم داد.»(۱)

۱۲۸

در پاسخ به اظهارات اخیر وزیر خارجه ایران درباره افغانستان و در رد برداشت صادق قطب زاده از مذاکره با سفیر شوروی - که در آن از نوعی توافق ایران و شوروی بر رسمیت یافتن مقاومت افغانستان و پذیرش تلویحی گروه های افغانی صحبت شده بود - امروز رادیو مسکو در بخش فارسی خود مطلبی ارائه داد. این مطلب به یک بیانیه سیاسی رسمی شبیه است؛ البته این شیوه اعلام موضع غیررسمی و غیر پاسخگو، امری مرسوم در رفتار سیاسی و تبلیغاتی شوروی است. متن کامل گفتار مزبور به شرح زیر است:

«صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران اظهاراتی کرد که آن را دست کم جز اظهارات عجیب، به عنوان دیگری نمی توان ارزیابی کرد. وی نظرات شخصی خود را درباره سازمان دادن مذاکرات چند جانبه پیرامون افغانستان بین ایران و اتحاد شوروی، بین ایران و افغانستان، بین ایران و به طوری که او گفت سازمان های انقلابی و در واقع سازمان های ضدانقلابی افغانستان، و احتمالاً بین ایران و پاکستان و چین بیان داشت. وزیر امور خارجه ایران بدون هیچ گونه اساسی اظهار داشت که گویا این ابتکار وی با اتحاد شوروی مورد توافق قرار گرفته بود و حتی بیش تر از آن ادعا کرد که گویا بین ایران و اتحاد شوروی، در مورد برخی اصول حل و فصل مسئله افغانستان و من جمله تحمیل بیطرفی به افغانستان، تفاهم حاصل گردیده است. ظاهراً قطب زاده برای آن که به تعبیرات خود - که هرگاه با نزاکت گفته شود، مواضع اتحاد شوروی را بی بندوبار تعبیر کرده - جنبه قانع کننده بدهد، به گفت وگوی خود با سفیر اتحاد شوروی در ایران استناد کرد. میان قطب زاده و سفیر اتحاد شوروی در ایران گفت وگوهایی روی داده است؛ ولی بدیهی است که در این گفت وگوها هیچ چیز نظیر آنچه که حالا وزیر امور خارجه ایران می گوید، مورد توافق قرار نگرفته و محال بوده است که مورد توافق قرار بگیرد. علاوه بر تمام اینها، خود قطب زاده ضمن تشریح نظرات طرف ایرانی، حتی برخی از مسائلی را که حالا در اظهارات علنی خود مطرح می کند، یادآوری نکرده بود.

برخورد اصولی اتحاد شوروی در مورد حل و فصل سیاسی موقعیتی که به مناسبت رویدادهای افغانستان پیش آمده، برای وزیر امور خارجه ایران تشریح شد؛ همان طور که طرف شوروی، در تماس با نمایندگان سایر کشورها این موضع خود را تشریح کرده بود. و ضمناً آن

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۱/۱۳۵۹، ص۱۱.

مطلبی که حالاـ قطب زاده آن را مسکوت گذاشته است، در دیدار با سفیر شوروی خاطرنشان گردیده بود؛ به خصوص این مطلب که اتحاد شوروی خواستار حل و فصل واقعی [است] که موقوف به از میان بردن علل پیدایش این موقعیت باشد؛ یعنی قطع مؤثر و تضمین شده اقدامات تجاوزکارانه و به طور کلی تمام اَشکال مداخله در امور داخلی افغانستان.

طرف شوروی برای آمادگی ایران برای بررسی مسئله عدم مداخله خارجی در امور افغانستان با دولت افغانستان – که در گفت وگوی قطب زاده با سفیر اتحاد شوروی بیان گردید – ارزش مثبت بسزایی قائل شد. طرف شوروی خاطرنشان ساخت که هیچ گونه مسئله مربوط به افغانستان، ممکن نیست در پشت سر دولت جمهوری دمکراتیک افغانستان و بدون شرکت این دولت، مورد بحث و بررسی قرار گرفته و حل و فصل شود.

طرف شوروی فقط در صورت چنین تفاهمی آماده است به تبادل نظر ادامه بدهد و این مطلب صریحاً به قطب زاده گفته شده بود. حالا این پرسش پیش می آید که شوروی را تحریف کنند. این عمل برای چه چیز سودمند است؟ اما آنچه که به مناسبات شوروی و ایران مربوط است، باید گفت که اتحاد شوروی خواستار گسترش و تحکیم این مناسبات است. اتحاد شوروی از تمام اقدامات ملت ایران که معطوف به تحکیم مبانی استقلال و حق حاکمیت کشور ایران است، پشتیبانی می کند و پیگیرانه با هرگونه تلاش برای مداخلات خارجیان در امور ایران مخالفت کرده و می کند.»(۱)

۱۲۹

مسائل و موضوعات مربوط به جایگاه شوروی در منطقه و رابطه ایران و شوروی، بسیار متنوع و دارای پیچیدگی خاصی است. این امر، به ویژه به دلیل بحرانی که در روابط ایران و امریکا وجود دارد، از اهمیت بالایی در خبرها و تحلیل های رسانه های گروهی جهان برخوردار است. در این جا به عنوان نمونه، تحلیل و تفسیر سه رسانه ارائه می شود که امروز از سه منظر متفاوت به این موضوع پرداخته اند و هر کدام، علاوه بر جهت گیری خاص خود، اطلاعات جداگانه ای را نیز همراه دارند.

فایننشال تایمز، چاپ انگلستان (لندن) در شماره امروز خود، تحت عنوان "پیشنهاد اتحاد شوروی برای تأمین وسایل یدکی" نوشت:

به موجب اظهارات مقامات در تهران، اتحاد شوروی پیشنهاد کرده است تا وسایل یدکی را که ایران برای تجهیزات تولید نفت و گاز شدیداً به آنها نیازمند است تأمین کند. چنین بر می آید که مذاکرات مربوط به صدور گاز ایران به اتحاد شوروی – که دو هفته قبل به علت عدم توافق بر سر بهای آن، قطع شد – موفقیت آمیز بوده است. صنعت نفت ایران، از زمان اشغال سفارت امریکا تاکنون با کمبود وسایل یدکی رو به رو شده است. در گذشته امریکا تأمین کننده اصلی این وسایل یدکی محسوب می شد؛ اما از زمانی که واشنگتن روابط

۱– مأخذ ۱، ص۲ و ۳، بخش فارسی رادیو مسکو، ۸/۱/۱۳۵۹.

بازرگـانی خود را با سازمان های رسـمی ایران تحریم کرد، شـرکت ملی نفت ایران ناچار شـده است تأمین کننـده دیگری را جویا شود. به موجب گزارش هـای غیرموثق، کاهش میزان تولیـد احتمال دارد تا حـدی در نتیجه بلا اسـتفاده شـدن تجهیزاتی باشـد که قابل تعمیر نیست. هرگونه تأمین وسایل یدکی به وسـیله اتحاد شوروی، موجب می شود این کشور سـلطه خود را بر مناطق نفت خیز ایران - که مدت ها است مورد نظر می باشد - تحقق بخشد.

اتحاد شوروی و متحدان اروپای شرقی وی، از زمان حادثه اشغال سفارت امریکا تاکنون مبادلات بازرگانی خود را با ایران ادامه و احتمالاً گسترش داده انـد. مبادلـات بازرگـانی ایران بـا امریکـا در حـال حاضـر به حـد صـفر رسـیده است و با اروپای غربی نیز به حال رکود در آمـده است. چنین حوادثی علی رغم محکوم ساختن حمله شوروی به افغانستان از سوی ایران، به وقوع پیوسته است.

جمهوری های جنوبی اتحاد شوروی چون ارمنسـتان، گرجسـتان و آذربایجان، به صادرات گاز ایران متکی هسـتند؛ گازی که طی چندین سال، از طریق خط لوله موسوم به "ایگات یک"، به اتحاد شوروی صادر شده است. پس از انقلاب میزان صدور گاز بسیار کم تر از میزان موافقت شده در قرار قبلی است و ایران نیز به افزایش بهایی معادل پنـج برابر تأکید کرده است. آغاز مجدد عرضه گاز به اتحاد شوروی بسـتگی به موافقت دوجانبه بر سـر بهـای آن دارد. گفته می شود هیئت نماینـدگی این کشور به مسـکو بـاز می گردد تـا در مورد قرارداد عرضه وسایـل یـدکی، با دولت خود تبادل نظر کند؛ اما تاریخ بازگشت آنان هنوز تعیین نشده است.(۱)

بخش فارسی رادیو کلن:

«رادیو ایران دیروز ضمن حملات شدیدی به اتحاد جماهیر شوروی، این کشور را متهم ساخت که به غارت ثروت های طبیعی افغانستان دست زده است. دولت شوروی در حال حاضـر، بخشـی از گاز مورد احتیاج خود را به قیمتی برابر با نصف بهای معمولی در بازارهای جهان، از افغانستان می خرد. درست ده روز پس از آن که مـذاکرات ایران و شوروی بر سـر بالا بردن قیمت گاز صادراتی ایران به شوروی، با شـکست رو به رو گردیـد، حملات رادیو ایران آغاز شـد. در مـذاکرات مزبور، دولت ایران بهای بیش تری بابت گاز صادراتی خود به شوروی، درخواست کرده بود، مسـکو این مسئله را به دلیل افزایش فوق العاده نپذیرفته بود؛ اما ظاهراً حاضر بود که برای گاز وارداتی خود از ایران، قیمتی را بپردازد که در بازارهای بین المللی معمول است.

نیکلای اورسـی یف، معاون وزارت بازرگانی خارجی شوروی، پس از شـکست مـذاکرات ایران و شوروی اظهار داشـته بود که این کشور به هیچ وجه مایل نیست گاز مورد احتیاج خود را با قیمتی کم تر از آنچه ایران به کشورهای جهان سوم می فروشد، از این کشور خریداری کند. امّا از آن جا که اکنون ایران دیگر به شوروی گاز صادر نمی کند، این کشور

۱- اداره کـل مطبوعـات خـارجی وزارت ارشاد ملی، نشـریه "بررسـی روزانه مطبوعات جهان"،۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۳۱ و ۳۲، فایننشـال تایمز، چاپ انگلستان (لندن)، ۸/۱/۱۳۵۹.

مجبور است گاز مورد نیاز خود را از محل های دیگری تأمین نماید. گاز صادراتی ایران برای رفع نیازمندی های جمهوری های آذربایجان شوروی، گرجستان و ازبکستان به مصرف می رسید و افغانستان که تاکنون سالیانه سه میلیارد متر مکعب گاز به شوروی تحویل می داد، تنها منبعی است که می تواند به رفع احتیاجات شوروی در این زمینه کمک کند.(۱)

بخش فارسی رادیو آلبانی:

«سوسیال امپریالیسم شوروی دست به اقدامات پی درپی می زند تا حضور نظامی خود را در اقیانوس هند و منطقه خلیج(فارس) افزایش دهد. طبق اطلاعات، بزرگ ترین ناوگان حمل و نقل نیروی دریایی تجاوزگر شوروی، به نام "برزینا"، در روزهای اخیر وارد اقیانوس هند شده است. این ناوگان به ۲۷ کشتی جنگی دیگر شوروی که در آب های خلیج(فارس) در گشت و گذارند، اضافه خواهد شد. در حال حاضر ده ها ناوگان امریکایی از جمله "نیمیتس" و "کورال سی" در این منطقه به سر می برند.(۲)

* * *

ضمیمه گزارش ۱۲۴

متن تلگراف عبدالرحمان قاسملو که در ساعت ۱:۴۵ بامداد امروز از مهاباد مخابره شده است و آمیزه ای از مظلوم نمایی و تهدید می باشد، به این شرح است:

«حضرت امام خمینی رهبر عالی قدر انقلاب ایران

یک بار دیگر حضرت امام را مخاطب قرار می دهیم؛ اینک بدخواهان در صددند جنگ برادرکشی دیگری به مردم کردستان تحمیل نمایند. هم اکنون درگیری در اطراف ارومیه ادامه دارد و ارتش و ژاندارمری و پاسداران، با تانک و توپ و هلی کوپتر به روستاهای کُردنشین حمله می کنند. در شهر ارومیه بسیج و جهاد عمومی علیه خلق کرد اعلام شده است. حضرت امام! اگر این وضع چندی دیگر ادامه داشته باشد، وضع خطرناکی پیش خواهد آمد و جنگ برادرکشی دیگری سراسر کردستان را فرا خواهد گرفت. حضرت امام! پیام ششم آبان ماه ۱۳۵۸ حضرت عالی، ما را به حل مسئله کردستان از طریق مذاکره امیدوار ساخت. ما بلافاصله به پیام حضرت عالی لبیک گفتیم و اعلان آتش بس دادیم. اکنون یک بار دیگر کردستان در آستانه جنگ قرار دارد. ما از رهبر انقلاب مُصراً می خواهیم که جلوی این جنگ برادرکشی را بگیرند. حضرت امام تا دیر نشده به ارتش و ژاندارمری دستور بدهید از جنگ افروزی بیش از این در کردستان بپرهیزند. در غیر این صورت مردم کردستان با تمام قوا از آزادی و موجودیت خویش دفاع خواهند نمود. اکنون دیگر تصمیم با بنیانگذار جمهوری اسلامی است.

با درود فراوان

کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران. دبیر کل:

عبدالرحمان قاسملو.»(۳)

۱- مأخذ ۱، ص ۹، بخش فارسی رادیو کلن، ۸/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱، ص ۶، بخش فارسی رادیو آلبانی، ۸/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۳۵.

امروز تقریباً همه روزنامه های ایران، خبری کوتاه را با عناوینی دربردارنده اعتراف کارتر به شکست در ماجرای گروگان ها، نقل کردند. متن خبر چنین است: «جیمی کارتر رئیس جمهوری امریکا در مصاحبه با روزنامه واشنگتن پست گفت شکست در مورد مذاکره راجع به گروگان های امریکایی در تهران، بدترین تجربه ریاست جمهوری وی بوده است. کارتر گفت: این شکست ناراحت کننده ترین و ناامید کننده ترین تجربه من بوده است. وی]درعین حال[افزود در مدت اسارت ۱۴۵ روزه گروگان ها، عصبی نشده است. کارتر گفت: من آشفته نمی شوم، نمی ترسم و شب ها بیدار نمی مانم.»(۱) مهم تر از این خبر، مضمون یک خبر غیررسمیِ غیرعلنی درباره گروگان گیری است. طبق این خبر، کارتر به بنی صدر پیغام داده است که اگر تا ۴۸ ساعت، گروگان های امریکایی از اسارت دانشجویان خارج نشوند و در اختیار دولت قرار نگیرند، واشنگتن محدودیت های اقتصادی تازه ای درباره ایران اعمال خواهد کرد.(۲)

در این حال رادیو کلن درباره آخرین تحولات در ماجرای گروگان ها خبرداد: کارتر در حال حاضر مشی سیاسی این کشور در قبال ایران را مورد بررسی قرار داده است. سخنگوی وزارت امورخارجه امریکا تأکید کرد که در آینده نزدیک، گام هایی در قبال رهبری ایران برداشته خواهد شد که با تکیه بر آنها، گروگان های امریکایی در تهران باید آزاد شوند. وی درباره جزئیات این امر توضیحی نداد. او تنها بدین نکته اشاره کرد که مقامات امریکا سیاستی قاطعانه تر - که مردم این کشور خواستار آنند - در پیش خواهند گرفت. کارتر درباره جزئیات این امر، در دو روز آخر هفته تصمیم خواهد گرفت و بدین جهت از سفر ییلاقی خود (کمپ دیوید) صرف نظر می کند و در واشنگتن اقامت خواهد نمود.(۳)

امروز همچنین موافقتنامه ای بین امریکا و ترکیه امضا شد. به گزارش رویتر، بر اساس آن، امریکا همچنان از پایگاه های نظامی و ایستگاه های جمع آوری اطلاعات در خاک ترکیه استفاده خواهد کرد. به موجب این موافقتنامه، ایالات متحده اجازه استفاده از پنج پایگاه عمده نظامی و هفت تأسیسات عمده مخابراتی در ترکیه را خواهد داشت. از پنج پایگاه

۱- روزنامه اطلاعات، ۹/۱/۱۳۵۹ و روزنامه جمهوری اسلامی، ص۲، ۹/۱/۱۳۵۹، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه.

۲- پیر سالینجر، گروگان گیری در ایران، ترجمه دکتر جعفر ثقه الاسلامی، انتشارات نوین، شهریور ۱۳۶۲، ص۳۴۷.

۳- خبرگزاری پارس نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۱۱، بخش فارسی رادیو کلن، ۹/۱/۱۳۵۹.

مزبور، یک پایگاه هوایی در نزدیکی ادانای جنوبی واقع است و پایگاه های استراق سمع، در دریای سیاه مشرف به اتحاد شوروی قرار دارند(۱) خبرگزاری فرانسه نیز از امضای یک قرارداد همکاری دفاعی تازه بین امریکا و ترکیه خبرداد. طبق این قرارداد، امریکا قادر خواهد بود از پایگاه های ترکیه به طور دائم، استفاده کند؛ البته تحت نظر افسران ترک. خبرگزاری فرانسه افزوده است: این پیمان نامه، همکاری های دفاعی دو کشور را در چارچوب فعالیت های پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) محدود می کند.(۲)

همچنین در گزارش جهت داری که امروز از رادیو اسرائیل پخش شد، تحرکات جدید امریکا با جنبه های پررنگی از احتمال دخالت نظامی، به نحو زیر بازتاب داده شد: «سخنگوی وزارت خارجه امریکا پیرامون موضوع گروگان های امریکایی در تهران گفت: دولت ایالات متحده تا پایان هفته، تمام امکانات برای آزادی گروگان ها را مورد بررسی مجدد قرار خواهد داد. وی تأکید کرد که امکان استفاده از نیروی نظامی، یک استثنا نیست. وی گفت: اگر ایالات متحده از نیروی نظامی استفاده کند، این موضوع از روی میل نخواهد بود. رهبر جمهوری خواهان در سنای امریکا دیروز گفت در موضوع گروگان ها، کاسه صبر ملت امریکا در حال لبریز شدن است. وی از دولت کارتر خواسته است که هرچه زودتر ابتکار جدیدی طرح ریزی کند که منجر به آزادسازی گروگان های امریکایی ها در تهران گردد.»(۳)

از سوی دیگر، خبرگزاری فرانسه در گزارشی خبر داد دبیرکل سازمان ملل متحد درزمینه اعمال زور برای حل مسئله گروگان ها، نظر منفی دارد. طبق این گزارش، کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد - که ریاست کمیته هماهنگی سازمان ملل در وین را برعهده دارد - امشب درمورد هرگونه اِعمال زور هشدار داد. وی سپس از طرحی که برای آزادی گروگان های امریکایی در تهران پیشنهاد کرده است، دفاع کرد؛ لیکن این مطلب را مخفی نداشت که باید شکیبایی را حفظ کرد. والدهایم افزود که به نظر وی، دولت ایران بسیار مایل است مسئله گروگان ها هرچه زودتر از راه های مسالمت آمیز حل شود.(۴)

در ایران نیز برخی فعالیت ها و کوشش های نه چندان امیدوار کننده، برای حل مسئله گروگان ها مشاهده می شود. روزنامه انقلاب اسلامی، منتشرکنند ه نظرهای بنی صدر، از ملاقات بعدازظهر امروز رئیس جمهوری با وکلای ایران در اروپا و امریکا خبر داد. به نوشته این روزنامه «مک براید و پل بودین وکلای ایران در امریکا و اروپا، با ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ملاقات کرده و گزارشی از فعالیت های خود در امریکا و اروپا در جهت آزاد کردن منابع مالی ایران در بانک های امریکایی و اروپایی، به وی تسلیم کردند. مک براید در مورد دلیل ورودش به ایران گفت: مقامات مسئول از ما دعوت کردند تا برای بررسی مشترک مسائل و مشکلات بین ایران و امریکا، به ایران بیاییم. فعالیت ما در امریکا بیش تر بر محور شاه و نحوه برخورد با وی و تعیین وضعیت دارایی هایی که از ایران خارج کرده

۱- روزنامه جمهوری اسلامی،۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۲، آنکارا - رویتر، ۹/۱/۱۳۵۹.

۲- روزنامه کیهان، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۳، آنکارا - خبرگزاری فرانسه.

۳- مأخذ ۳، ص۹، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۹/۱/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۱/۱۳۵۹، ص۱۲، وین - خبرگزاری فرانسه.

است، دور می زند. وی در مورد اثر انتقال شاه از پاناما به مصر در روابط ایران و امریکا گفت: از زمانی که شاه پاناما را به قصد مصر ترک کرده است، تغییر محسوسی در امریکا نسبت به مسئله ایران به وجود آمده و کمیسیون امور خارجه کنگره امریکا، بررسی جدیدی را در مورد مسائل فی مابین ایران و امریکا و مسئله شاه و گروگان ها آغاز کرده است. وی افزود که روز دوشنبه ایران را به قصد امریکا ترک خواهند کرد.»(۱)

۱۳۱

یونایتدپرس از قاهره گزارش داد مجمع ملّی مصر با تصویب یک قطعنامه جدید، از تصمیم دولت مبنی بر اعطای پناهندگی سیاسی به شاه سابق ایران پشتیبانی کرد و این، علی رغم اعتراض دو تن از نمایندگان چپ گرا به این مسئله بوده است. این دو نماینده، ممتاز ناصر (رهبر فراکسیون مخالفان، به نام جناح میهن پرست) و ابراهیم شکری (رهبر حزب چپ گرای سوسیالیست کارگر) بودند. آنها این قطعنامه را به دلیل این که اقدامی برخلاف قانون اساسی است، رد کردند. در این حال پطروس غالی وزیر مشاور در امور خارجی، مجمع را مطمئن ساخت که برای جلوگیری از هرگونه اقدام تروریستی، به سفارتخانه های مصر در خارج دستور داده شده است پیش بینی های امنیتی به عمل آورند. وی گفت بنابر گزارش های دریافت شده به وسیله وزارت خارجه، موضع مصر در محافل بین المللی، به دلیل این تصمیم تقویت یافته است.(۲)

از سوی دیگر، یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین - که اینک سرگرم دیدار از هند است - امروز در یک کنفرانس مطبوعاتی، در مورد پناهندگی دادن انورسادات به شاه مخلوع ایران سخنانی ایراد کرد. وی در این باره به تظاهراتی اشاره کرد که شهروندان مصری هنگام ورود شاه مخلوع به قاهره برضد او برپا کردند و گفت: ما فراموش نمی کنیم که شاه مخلوع متحدی برای اسرائیلی ها و دوستی برای ایالات متحده بود که به طور کلّی با آرمان عرب و به ویژه با آرمان فلسطین خصومت داشت؛ به این ترتیب، پذیرش شاه مخلوع نخست برضد منافع خلق مصر و به طور کلی برضد منافع دیگر خلق ها است(۳)

در بعضی از کشورهای عربی نیز برخی اعتراضات درباره این مسئله مشاهده می شود؛ از جمله می توان به اقدام گروهی با عنوان "سازمان "شبه جزیره العرب" در عربستان سعودی اشاره کرد. این سازمان در اعتراض به حضور شاه در مصر، در منطقه الشرقیه، دانش آموزان، کارگران و کارمندان را به اعتصاب دعوت کرده است. روزنامه انقلاب اسلامی ضمن درج این گزارش، از پذیرش این دعوت خبر داد.(۴)

ص: ۲۵۷

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- مأخذ ۸، ص ۴.

۳- مأخذ ۷، ص ۱۲، دهلی نو - خبرگزاری رویتر.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۱/۱/۱۳۵۹ ص ۴.

درباره اقامت شاه سابق ایران و بازتاب ها و پیامدهای آن، روزنامه مصری الاخبار در شماره امروز خود اعلام کرد سرهنگ قذافی رهبر لیبی، مقامات ایرانی و سازمان های تندرو فلسطین، با هم برای ربودن شاه سابق ایران از قاهره توطئه کرده اند. به نوشته این روزنامه، نام سری این نقشه "عملیات آیت الله" است. الاخبار نوشت: «تروریست های فلسطینی در جلسه ای که روز پنجشنبه گذشته]۷/۱/۵۹[در طرابلس به ریاست سرهنگ قذافی تشکیل شد، پیشنهاد کردند شاه را از بیمارستان معاری در قاهره بربایند و برای محاکمه و اعدام به ایران بازگردانند. یک نماینده آیت الله خمینی که در جلسه حاضر بود، این طرح را رد کرد و آن را مضحک و شبیه فیلم های جیمز باندی خواند.» به نوشته الاخبار سرهنگ قذافی قصد دارد جلسه دیگری در طرابلس تشکیل دهد و روی نقشه ای که بیش تر به واقعیت نزدیک باشد، کار کند. این روزنامه نوشت: تندروهای فلسطینی در جلسه مزبور، لیستی درباره عملیات احتمالی تروریستی در کشورهای عرب، به قذافی و مقامات ایرانی ارائه دادند که برای دولت های ایران و لیبی ۲۰۰ میلیون دلار هزینه در بر خواهد داشت(۱)

"النهار" دیگر روزنامه مصری نیز در چارچوب جهت گیری تبلیغاتی مصر (تحریک جنبه های عاطفی و انسانی به جای بررسی سیاسی) گزارش داد: «حال شاه سابق ایران که در یک بیمارستان در قاهره بستری است، وخیم است و پزشکان وی، در واقع با زمان در مسابقه اند. طحال شاه به علت ابتلا به سرطان، ده برابر اندازه عادی شده است و فرح همسر وی، اجازه عمل جراحی را داده است؛ زیرا این تنها راه نجات زندگی اوست. خطر ترکیدن طحال شاه وجود دارد و وضع مزاجی شاه هرگونه که باشد، وی مورد عمل جراحی قرار خواهد گرفت. پزشکان همچنین از این بیم دارند که شاه دچار خونریزی داخلی شود.»(۲)

از سوی دیگر،"المستقبل" چاپ پاریس، با تأکید بر جنبه های سیاسی مسئله، جهت گیری دیگری را محور بررسی خود قرار داد. این نشریه عربی در شماره امروز خود نوشت: تمام شواهد نشان می دهند که واشنگتن قصد دارد مصر را جایگزین ایران کند تا به دنبال سرنگونی رژیم شاه سابق و دخالت نظامی شوروی در افغانستان، آن کشور دومین هم پیمان خود پس از اسرائیل در منطقه خاورمیانه باشد. اضافه بر یک میلیارد دلاری که هرسال امریکا به صورت کمک اقتصادی به مصر پرداخت می کند، قرار است کمک های نظامی بزرگی نیز به این کشور صورت گیرد. تعداد مستشاران امریکایی در مصر، ظرف پنج سال اخیر از ۷۳۰ نفر به ۶۰۰۰ نفر افزایش یافته است. اکثر آنان، به دنبال اشغال افغانستان به وسیله نیروهای شوروی، به آن جا رفته اند. علی رغم این که امریکا سعی دارد میان مصر و اسرائیل توازن تسلیحاتی ایجاد کند، ولی اسلحه امریکایی پیوسته به مصر سرازیر می شود. این کمک ها شامل ۳۵ هواپیمای جنگنده اف ۴ و تعداد زیادی موشک ضد

ص: ۲۵۸

۱- مأخذ ۳، ص۵، قاهره - خبرگزاری فرانسه، ۹/۱/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۱/۱۳۵۹، ص۱، قاهره - خبرگزاری فرانسه.

تانـک به ارزش یـک ونیم میلیـارد دلار است. پیش بینی می شود که واشـنگتن ۴۰ هواپیمای اف ۱۶ و ۲۵۰ تانک مـدرن، به ارزش چهار میلیارد دلار، به مصر بفروشـد. در ضـمن مشـخص نیست که آیا دولت امریکا به درخواست انورالسادات مبنی بر خریـد هواپیماهای مـدرن اف ۱۵، پاسخ مثبت خواهـد داد یـا خیر. دولت امریکـا به مصـر وعـده داده است که کارخـانه هلی کوپتر سـازی بل ۲۱۴ و هواپیمـای اف ۵ را در قاهره احـداث کند.(۱)

۱۳۳

آیت الله دکتر سیدمحمد بهشتی رئیس دیوان عـالی کشور و عضو شورای انقلاب، در یـک کنفرانس مطبوعـاتی هفتگی، در زمینه مسائل مختلف مملکت بـا خبرنگـاران داخلی و خـارجی به گفت و گو پرداخت. در این کنفرانس، آخرین مواضع ایران دربـاره ماجرای گروگان های امریکایی و تبعـات آن، اعلام شـد. دکتر بهشتی درباره سـفر شاه مخلوع به مصـر گفت: «به نظر می رسـد هم اکنون که شاه در مصـر است، مسـئله استرداد شاه دشوارتر شـده باشـد؛ اما سادات رأساً تصـمیم نمی گیرد و هنگامی که ما این نکته را در نظر بگیریم، می توانیم بگوییم که مسـئله آن قدرها دشوار نشده است. ما این مسئله را چند هفته قبل با دولت پاناما مورد مذاکره قرار دادیم و حالا باید فرآیند جدیدی را آغاز کنیم.»

او در مورد گروگان های امریکایی گفت: «سیاست ایالات متحـده این مسـئله را روزبه روز پیچیـده تر می کند. من هنوز نمی توانم پیشـنهادی در مورد مسـئله گروگان ها برای طرح در پارلمان، توصـیه کنم. در ایران مهم ترین چیز برای مردم ما ادامه این خط مشـی جهت تأمین اسـتقلال کامل در هر زمینه، چه سیاسـی و چه اقتصادی است؛ اما دولت ایالات متحده علاقه مند نیست و نمی خواهد به استقلال کشور ما و سایر کشورهای مشابه احترام بگذارد. شاید هنگامی که آنها این سیاستشان را متوقف کنند، ممکن است اساسی برای مصالحه با امریکایی ها پیدا کنیم.»

وی در پاسخ به این سؤال که آیا ایران باید با ایالات متحده روابطی داشـته باشد یا نه، گفت: «اسنادی وجود دارد که دانشجویان از سفارت امریکا در تهران آنها را افشا کرده انـد. شـما می توانید از این ها دریابید که دولت امریکا به اسـتقلال ما احترام نگذاشـته است. زمانی که ما می بینیم یک ابرقدرت در جهان اسـتقلال ما را محترم نمی شمارد، ما به ارتباط سیاسی و اقتصادی با آن احتیاجی نداریم. قطع روابط دیپلماتیک با ایالات متحده باید به دقت مورد بحث قرار گیرد؛ اما امریکا باید آگاه باشد که مردم ما چنین سـیاستی را از جانب آن کشور در ایران تحمل نخواهند کرد. اسـناد یافت شـده به وسـیله دانشـجویان مسـلمان، روشن می کنـد که اعضای سـفارت امریکا در ایران با بعضـی از ایرانیانی که می خواسـتند علیه انقلاب اسـلامی ما مبارزه کنند، تماس داشـته اند. آنها در این زمینه که چگونه می توانند فعالیت های ما در مجلس خبرگان برای قانون اساسـی را متوقف کنند، بحث می کردند.»

ص: ۲۵۹

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۴۱، المستقبل، چاپ پاریس.

دکتر بهشتی در ادامه یادآور شد: «ما می خواهیم محاکمه گروگان ها به ما و مردم ما در این زمینه کمک کند. همان طور که روزی امام گفته است، پس از آن شاید ما بتوانیم آنها را ببخشیم. گفتم شاید.»

وی در مورد تأکید ایران بر رعایت قوانین بین المللی و این که آیا گروگان گیری نشانه ای از نقض این قوانین در ایران نیست، گفت: «چه کسی نقض قوانین بین المللی در ایران را آغاز کرد؟ دولت ایالات متحده نه تنها یک بار، بلکه به دفعات، و نه تنها در یک زمینه بلکه در زمینه های بسیار.»(۱)

۱۳۴

دولت عراق در کنار آماده سازی و تقویت مراکز و نیروهای نظامی خود، تلاش می کند زمینه های سیاسی - اجتماعی یک تهاجم برضد ایران را فراهم سازد. از جمله محورهای فعالیت های عراق در این راستا، انکار مواضع ضدامریکایی و جنبه ضدامپریالیستی حرکت نظام جمهوری اسلامی ایران است، و این امر در سخنرانی ها، بیانیه ها و دیگر اقدامات دولت عراق مشهود است. در همین باره در یک گزارش از برخی منابع داخلی عراق آمده است: «در اجتماعی که در تالار شهرداری بصره تشکیل شده بود، یکی از مسئولین حزب بعث در بصره، سخنرانی و موارد ذیل را علیه انقلاب اسلامی ایران اظهار می دارد: - انقلاب ایران یک توافق بین کارتر و خمینی بوده و فقط برای خارج کردن شاه صورت گرفته است. - ایران در نظر دارد بر کلیه کشورهای عربی حکومت و ثروت های آنان را حیف و میل کند. - انقلاب عراق، ملی و مردمی بوده و افراد متدین و روحانی در ایران، دارای گرایش های ارتجاعی می باشند.»(۲)

در سطح تبلیغات رسانه ای نیز چنین تحلیل هایی مرتباً تکرار می شود؛ از جمله امروز رادیو بغداد در گفتاری، با ذکر این مطلب که «هنوز نقطه اتکای امریکا و رژیم خمینی، در استفاده از خیمه شب بازی گروگان های امریکایی در سفارت امریکا در تهران پابرجا است.» اضافه کرد: «مسئله ای که تا به حال روشن و آشکار است این که: مجدداً انتخابات ریاست جمهوری امریکا نزدیک شد و بهره برداری از آن و پایان ندادن به این صحنه سازی در حسابگری های واشنگتن، تا به حال هم برای امریکا و هم برای رژیم خمینی سودمند بوده است. از سوی دیگر، از طرف وزارت خارجه امریکا خبرهایی دریافته مبنی بر این که وزارت امور خارجه امریکا در نظر دارد گام های احتمالی تازه ای را که ایران توسط آنها گروگان ها را آزاد کند، بررسی نماید؛ اما هودینگ کارتر سخنگوی وزارت امورخارجه امریکا، تصریح نمود که دولت متبوع وی هنوز سرگرم بررسی احتمالی به اصطلاح اِعمال اقدامات اقتصادی بر ضد ایران است. البته مردم جهان به خوبی می دانند که چه نوع مناسبات مشترکی هنوز این دو طرف را به یکدیگر پیوند داده و می دهد، و صحنه سازی گروگان ها از جمله دلایلی هستند که رابطه مابین دو طرف را گواهی می دهند و این خود کافی است که ماهیت رژیم ضدخلقی خمینی و مناسباتش را با امپریالیسم امریکا فاش و رسوا سازد.»(۳)

ص: ۲۶۰

۱- مأخذ ۵.

۲- سند شماره ۰۳۳۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از نزاجا رکن۲، دایره اطلاعات، به نخست وزیری (معاونت در امور انقلاب)، ۹/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۳، ص۱۳ و ۱۴، بخش فارسی رادیو بغداد، ۹/۱/۱۳۵۹.

پس از انقلاب اسلامی، ایران همواره در صف اول مبارزه با اسرائیل حضور داشته است و تلاش گسترده ای برای ترویج آرمان "آزادی قدس" انجام داده است. این امر باعث شده است جریان ها و گروه های مخالف و در حال مبارزه با اسرائیل، به جمهوری اسلامی ایران و شخص امام خمینی روی آورند؛ به ویژه بعد از اشغال لانه جاسوسی که جایگاه ضد امریکایی ایران و درگیری واقعی با امریکا را آشکار کرد. در این حال، رژیم صدام که طبق شواهد موجود (از نطق های شخصی وی گرفته تا حملات مکرر به مناطق مرزی ایران) در تلاش برای زمینه سازی جنگی برضد ایران است، سعی در القای این مسئله دارد که این موضع ایران، ظاهری است و از هر فرصت برای جا انداختن این موضوع استفاده می کند؛ اما در مجموع در این امر ناموفق است؛ از جمله گزارش امروز "المستقبل" چاپ پاریس از کنفرانس قومی، ملی و عربی در بغداد، گویای این مطلب است. این نشریه که آشکارا حامی رژیم عراق است، می نویسد:

تاکنون هیچ کنفرانس و کنگره عمومی، مانند کنفرانس قومی، ملی و عربی در بغداد شاهد چنین تجمعی از نمایندگان کشورهای عربی نبوده است. این کنفرانس جهت بررسی منشور ملی و خلقی که صدام حسین قبلاً آن را اعلام کرده بود، تشکیل شد. در این کنفرانس هیئت های بسیاری به نمایندگی از طرف احزاب و گروه های پیشرو و سازمان های خلقی و اتحادیه های زنان از تمام نقاط کشورهای عربی شرکت داشتند. آنها با وجود اختلافاتی در مسلك و ایدئولوژی، با آزادی کامل و دمکراسی به بحث و بررسی درباره این منشور پرداختند. کنفرانس با شعار «نه پیمان های نظامی و نه پایگاه های خارجی، و تمام نیروها باید در راه آزاد ساختن فلسطین بسیج گردند» شروع به کار کرد.

گفت وگوهای شرکت کنندگان در دو موضوع خلاصه می شد:

۱. دعوت از کشورهای شرکت کننده به مخالفت با هرگونه پیمان نظامی و پایگاه خارجی - چه از طرف شرق و چه غرب - و استقلال کامل کشورهای عربی و خارج شدن از زیر سلطه نفوذ دو ابرقدرت شوروی و امریکا. ۲. مخالفت با قراردادن شوروی و کشورهای جهان کمونیست در کنار امریکا؛ زیرا شوروی هم پیمان طبیعی انقلاب های عربی به شمار می آید.

در پی بررسی این دو موضوع، بعضی از شرکت کنندگان در کنفرانس معتقد بودند که رژیم جدید ایران دنباله رو خط مشی غلط شاه سابق است؛ زیرا همچنان خواستار بحرین است و از عقب نشینی از جزایر سه گانه عربی خودداری می کند. همچنین ایران از مسئله فرقه گرایی، به صورت سلاحی برضد کشورهای خلیج عربی استفاده می کند؛ لذا ادعاهای انقلابی آنها در مورد آزاد شدن فلسطین و مخالفت با سادات، بدون اساس است. در مقابل، گروهی دیگر از شرکت کنندگان معتقد بودند که انقلاب ایران عامل مثبتی برای مسئله

ص: ۲۶۱

اعراب بوده است؛ زیرا قادر به از میان بردن بزرگ ترین پایگاه نظامی امریکا در منطقه شده و روابط خود را با سادات قطع کرده است. در این کنفرانس صداهای بسیاری برخاستند که خواستار دمکراتیک شدن برخی رژیم های عربی شدند.(۱)

۱۳۶

در ادامه تحرکات ایذایی عوامل عراق برضد ایران، امروز گارد ساحلی آبادان از تیراندازی مهاجمان ناشناس از داخل جزیره مینو به طرف ناوچه و قایق گشتی خودی خبر داد.(۲)همچنین یک خبر رسیده از منابع محلی حاکی است: «دو غیرنظامی به نام عبدالحسین مالک وادی، ساکن منطقه ابوالخصیب (مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خرمشهر) و کریم داخل، ساکن منطقه فاو (مقابل حوزه گروهان خسروآباد) به طور مشترک از طریق منطقه السیبه با عوامل ایرانی تماس و اقدام به حمل سلاح و مواد منفجره می نمایند.»(۳)

در داخل عراق نیز فعالیت دولت این کشور، در دو جهت ادامه دارد: آماده سازی نظامی مناطق مرزی و حل و فصل مسائل امنیتی این مناطق. بنابر یک گزارش «اخیراً کنترل شهر بصره در شب ها به عهده افراد ارتش ملی قرار داده شده و افراد مزبور با گشت زنی مداوم، شهر را به طور کامل حفاظت می نمایند.» در این گزارش همچنین آمده است: «حقوق افراد ارتش ملی اخیراً افزایش یافته است.(۴)در همین حال، طبق گزارش یک پایگاه نظامی خودی در آبادان، امروز به علت انفجار بمب در یک کارگاه پارچه بافی در الکاظمیه عراق، این کارگاه منهدم و غیرقابل بهره برداری شد.(۵)

از سوی دیگر، بخشی از اقدامات آماده سازی مناطق مرزی جنوب برای آغاز جنگی برضد ایران، طی تدابیری، با هزینه مردم عراق انجام می شود. در گزارش امروز اطلاعات ژاندارمری به نخست وزیری آمده است: «اخیراً از طرف "حمدان عمران" مدیر منطقه البحار، به کشاورزان منطقه مزبور و مناطق الدوره و الخمراک ابلاغ شده که می بایستی با هزینه شخصی، اقدام به احداث پل های فرعی در نوار مرزی به روی نهرها]ی منشعب از شط العرب (اروندرود)[نموده تا در صورت نیاز، خودروها قادر باشند در مناطق مزبور تردد نمایند.» ضمناً در این گزارش افزوده شده است: «به اهالی مرزی ابلاغ شده در صورت عدم اجرای دستور، تحویل دادگاه های بعثی خواهند شد. مناطق فوق مقابل حوزه استحفاظی گروهان ژاندارمری "خسروآباد" واقع است.»(۶)

در شمال عراق نیز تحرکات نظامی و امنیتی عراق قابل توجه است. درگیری های ایذایی و نقل و انتقال و تقویت پاسگاه ها در مناطق شمال غرب ایران، از جمله این تحرکات است که اکثر روزها خبرهای آن در رسانه های گروهی می آید. هم زمان با تحرکات مزبور، استخبارات منطقه شمالی عراق در اقدامی که از نظر اطلاعاتی در خور توجه است، از وضعیت ساکنان منطقه شمال عراق در نوار مرزی این کشور با ایران، ترکیه و سوریه،

ص: ۲۶۲

۱- خلاصه بررسی مطبوعات خارجی، ۱۶/۱/۱۳۵۹، المستقبل - چاپ پاریس، ص۵.

۲- سند شماره ۰۰۰۵۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ف گارد ساحلی ژاندارمری، به فرماندهی هنگ ژاندارمری آبادان، ۹/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۳۴۶۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ (دایره اطلاعات)، به نخست وزیری (معاونت در امور انقلاب)، ۹/۱/۱۳۵۹.

۴- همان.

۵- سند شماره ۲۸۷۵۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (ر۲)، به نزاجا (مد اطلاعات)، ۷/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۳۴۶۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا ر۲ (دایره اطلاعات)، به نخست وزیری (معاونت در امور انقلاب) ۹/۱/۱۳۵۹.

گزارش کاملی تهیه کرده است. در این گزارش مفصل، تمامی عشیره ها به طور جداگانه از جهات ذیل مورد بررسی قرار گرفته اند: محل سکونت، تعداد جمعیت، وضعیت تسلیحاتی، وضعیت سیاسی و ارتباط آنها با دولت های عراق و ترکیه و سوریه و گروه های معارض این کشورها، ارتباط با عشایر عراق، اهمیت آنها برای دولت کشور خود، و این که برای امور استخباراتی (اطلاعاتی) قابل استفاده هستند یا نه.(۱) در عین حال، مخالفان کرد عراقی از نابسامانی های رژیم بعث در این مناطق خبر می دهند؛ از جمله: سخنگوی حزب سوسیالیست متحد کردستان عراق اعلام کرد رژیم بعث، محسن شعلان دبیرکل اتحاد تعاونی و رئیس جمعیت کشاورزان عراق را دستگیر و زندانی کرده است. وی گفت اخیراً رژیم بعث در داخل خود دچار اختلافات شدیدی شده است و ۱۲ نفر از کارکنان دفتر صدام حسین به دستور وی دستگیر شده اند.(۲)

۱۳۷

این روزها مناطق مرزی استان کرمانشاهان شاهد حملات پاسگاهی و تحرکات ایذایی مرزی نیروهای عراقی و عوامل داخلی آنان (مهاجمان بومی) است. این فعالیت ها که به ویژه در نوار مرزی قصرشیرین جریان دارد، در سطح وسیعی صورت می گیرد و وضعیت متشنجی در مرزهای غربی ایجاد کرده است. یک حادثه شایان ذکر مربوط به درگیری های دو پاسگاه مرزی تنگاب نو و خسروی است که در ادامه برخوردهای پنجشنبه شب گذشته در این دو پاسگاه می باشد. گزارش رکن سوم ژاندارمری به ریاست جمهوری حاکی است که شب گذشته نیز در ساعت ۲۱، بین نیروهای این دو پاسگاه و عوامل عراقی درگیری شدیدی رخ داد که از هنگ ژاندارمری قصرشیرین، تقاضای کمک شد.(۳)به گزارش هنگ قصرشیرین، نیروهای کمکی حدود دو ساعت بعد به سمت نقطه درگیری حرکت کردند و در بین راه، در نزدیکی دوراهی تنگاب نو، با مهاجمان درگیر شدند. طی این درگیری یک سرباز کشته شد و هفت تن دیگر از پرسنل (سرباز و درجه دار) مجروح شدند. در ساعت ۲ :۳۰ بامداد نیروهای کمکی تیپ۳ زرهی که با درخواست هنگ قصرشیرین اعزام شده بودند، به هنگ رسیدند، اما به محل اعزام نشدند و به صورت نیروهای احتیاط در هنگ مزبور ماندند.(۴)

در این باره سرهنگ شهریاری معاون ناحیه ژاندارمری استان های کرمانشاهان و ایلام گفت: دیشب (۸/۱/۱۳۵۹) مأموران بعثی عراق که گفته می شود در میان آنها نظامیان نیز بودند، به دو پاسگاه تنگاب و خسروی حمله کردند و ما هم برای پاسگاه ها کمک فرستادیم. وی افزود: مأموران بعثی عراق دائماً پاسگاه های خود را تقویت می نمایند و از جمله پاسگاه هدایت که نقطه مرزی است، تقویت شده است. ما نیز برای جلوگیری از هرگونه تهاجم، پاسگاه های خود را تقویت خواهیم کرد.(۵)

دیگر گزارش ها از تکرار درگیری ها در نخستین ساعات بامداد امروز حکایت دارد.

ص: ۲۶۳

۱- سند شماره ۱۹۲۴۴۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مدیریت منظومه استخبارات منطقه شمالی، به مدیریت استخبارات نظامی کل، ۹/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۳، ص۴.

۳- سند شماره ۰۳۳۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا ۳ (عملیات)، به دفتر ریاست جمهوری، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۳۴۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر، به ناحیه ر۳، ۹/۱/۱۳۵۹.

۵- روزنامه اطلاعات، ۹/۱/۱۳۵۹.

به گزارش شهربانی قصرشیرین، در ساعت ۲ بامداد امروز، عده ای از مهاجمین به مرز خسروی حمله کردند و مأموران ژاندارمری و پاسداران محلی به مقابله پرداختند(۱)فرمانده هنگ قصرشیرین در گزارش این درگیری نوشته است که شرطه های پاسگاه های عراقی جنب مرز خسروی و پاسگاه جدیدالتأسیس عراقی ها در قسمت دربندی جوق، با سلاح های سنگین مانند خمپاره، مهاجمین را تقویت کردند و خسروی را زیر آتش خمپاره قرار دادند. در گزارش مزبور اضافه شده این درگیری خسارت جانی و مالی در بر نداشته است.(۲)در این حال خبرگزاری پارس، علاوه بر درگیری های مذکور از درگیری هایی که در خان لیلی واقع شده است، خبرداد(۳)

رضایی مسئول سپاه پاسداران مستقر در قصرشیرین نیز گفت: پاسگاه های تیله کوه و تپه رش (واقع در شمال قصرشیرین و جنوب غربی ازگله) از دو روز گذشته تاکنون صحنه درگیری با مهاجمین عراقی است. وی افزود: مهاجمین مسلح با پشتیبانی توپخانه کشور عراق، با مسلسل و خمپاره های ۱۲۰ و ۸۱، این پاسگاه ها را زیر آتش گرفته اند. وی گفت: شدت حملات به پاسگاه تیله کوه شدیدتر است و حدود سه روز متوالی است که این درگیری ادامه دارد؛ ولی تاکنون به کسی آسیبی وارد نیامده است.(۴)

علاوه بر جنبه های نظامی، پیامدهای اجتماعی و امنیتی حوادث مرزی یادشده نیز در خور توجه است. اطلاعات ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری خبر داد که امروز کلیه اهالی قریه ولدکشته (واقع در منطقه مرزی خسروی) از ترس حمله متجاوزان قریه را ترک کرده اند و به داخل شهرستان قصرشیرین و حومه کوچ نموده اند و اهالی قریه تنگاب نو هم اظهار می دارند: چنانچه برای دفاع از خود به ما اسلحه ندهند و پاسگاه کاملاً تقویت نشود، محل سکونت خود را ترک خواهیم کرد.(۵) یادآوری می شود ایجاد احساس ناامنی در روستاها و حتی شهرهای مرزی، از جمله

ص: ۲۶۴

۱- سند شماره ۲۸۳۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا ر۳ (مرکز فرماندهی)، به ف ۰۵ر۳ - ۱۰/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۴۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: قصرشیرین - فرمانده هنگ رکن سوم، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۴، ص۴.

۴- روزنامه کیهان، ۹/۱/۱۳۵۹، ص۹.

۵- سند شماره ۰۳۳۹۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ (دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری، ۷/۲/۱۳۵۹.

اهداف حملات ایذایی عراق است. در همین چارچوب است که شهربانی اعلام کرد در ساعت ۲۲ امروز «عده ای ناشناس به قصد حمله به فرمانداری شهرستان قصرشیرین، به سوی مأمورین مستقر در فرمانداری چند تیر شلیك و مأمورین به آتش آنها پاسخ دادند و افراد ناشناس محل را ترک می نمایند.»(۱)

در مقابله با وضعیت یاد شده، برای پاسگاه های این منطقه تدابیری اندیشیده شده است. این تدابیر در زمینه آرایش و سازمان دهی نیروهای موجود با هدف استفاده ه بیش تر از توانایی های سپاه است. آذرگون، یکی از مسئولان سپاه پاسداران مستقر در قصرشیرین، گفت: «براساس تصویب شورای فرماندهان پاسداران در تهران، پاسداران کنترل مرز را در غرب کشور به عهده گرفتند.»

وی گفت: ژاندارمری مسئول حفاظت جاده خسروی به کرمانشاه شد و پاسداران به جز پایگاه های تحت کنترل خود، پاسگاه های زید یحیی، پیسیکان، تیله کوه، ازمیرآباد، ازگلو، تپه رش و تنگه هوان را در اختیار گرفتند. وی افزود: این پاسگاه ها را از روز دوم فروردین، مکرراً ایادی سردار جاف و پالیزبان مورد حمله قرار می دادند؛ ولی اکنون به اشغال پاسداران در آمدند.(۲) همچنین رضایی مسئول سپاه پاسداران مستقر در قصرشیرین، در مورد آخرین تحولات مربوط به نیروهای مستقر در مرز گفت: در حال حاضر ارتش در منطقه گرده نو مستقر است و سپاه پاسداران نیز مدت سه روز است که تمام پاسگاه های مرزی را که قبلاً در اختیار ژاندارمری بود، در اختیار گرفته است و کنترل مرز را با دقت و هوشیاری به عهده دارد(۳)

در این میان فقدان تجهیزات و امکانات از مهم ترین اشکالات در راه حسن اجرای مأموریت جدید محول شده به سپاه است. در یک پیام که امروز از سپاه کرمانشاه به تهران ارسال شد آمده است: «سپاه قصرشیرین به علت نداشتن اسلحه سنگین، در بعضی مواضع لوله بخاری کار گذاشته است؛ لذا مسئولیت شرعی به گردن مسئولین است.»(۴)

در این حال، تقویت پاسگاه های مرزی عراق همچنان ادامه دارد. خبر رسیده از قصرشیرین، مستند به گزارش پاسگاه یکوشان حاکی است: در ساعت ۱۲ امروز تعداد هشت دستگاه خودرو گاز ۶۶، حامل افراد مسلح به سلاح سنگین، به سه پاسگاه عراق که روبه روی پاسگاه یکوشان قراردارند، وارد شده اند و مستقر گردیده اند.(۵)همچنین یک خبر برون مرزی رسیده حاکی است که امروز «در ساعت ۱۲، تعداد پنج دستگاه خودرو عراقی حامل افراد نظامی با تجهیزات کامل، به پاسگاه منذریه روبه روی حوزه قصرشیرین، وارد و مستقر گردیده اند.»(۶)

۱۳۸

استان کرمانشاهان علاوه بر مسائل مرزی مربوط به تجاوزات و تحرکات ایذایی عراق، با درگیری های مسلحانه داخلی نیز روبه رو است. نمونه ای از این درگیری ها، حمله مسلحانه نیمه شب گذشته تا ساعت ۲:۳۰ بامداد امروز و نیز حمله عصر امروز است. طی این

ص: ۲۶۵

۱- سند شماره ۰۶۳۲۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلگرام از سماجا ۳ مرکز فرماندهی، به نزاجا مرکز فرماندهی، ۱۱/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۳۲، ص۹.

۳- مأخذ ۳۲، ص۹.

۴- سند شماره ۶۳۲۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به تهران، ۹/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۳۳۸۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا ر۲ (دایره اطلاعات)، به نخست وزیری (معاونت در امور انقلاب)، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۳۳۸۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا ر۲ (دایره اطلاعات)، به نخست وزیری (معاونت امور انقلاب)، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

حملات، محل های استقرار پیشمرگان مسلمان کرد و پاسداران انقلاب اسلامی در بخش کامیاران به آتش بسته شد و متقابلاً به این آتش پاسخ داده شد(۱) همچنین در منطقه پاوه نیز شب هنگام یک درگیری رخ داد. گزارش سپاه کرمانشاه به تهران در این باره حاکی است: «ساعت ۹:۳۰، ضدانقلاب با اسلحه کلاشینکف و خمپاره ۶۰ در حوالی دهکده نوریاب حمله کرده، درگیری تا ساعت ۱۲ شب ادامه داشت. در این درگیری خساراتی به دِه وارد شد و تلفات جانی نداشت.»(۲)

یادآوری می شود که دولت جمهوری اسلامی ایران، در استان کرمانشاهان با دو گونه تحرکات مسلحانه و ایذایی روبه رو است: نوع اول، تحرکات مرزی عراق و آن دسته از عوامل داخلی مستقیم آن است که هویتشان بیش تر، غیرسیاسی و مبتنی بر یاغیگری و غارت و سوء استفاده می باشد. اینان برخی تیره ها و طایفه های محلی انـد که اوضاع انتقال کنونی را برای سرکشی و غارتگری و زورگویی متناسب یافته انـد. در این میان برخی ارتباط ها با سران فراری رژیم گذشته مثل تیمساران پالیزبان و اویسی نیز قابل توجه است. همچنین تعدادی از اشرار معروف و سابقه دار، بعضاً نقش سردستگی گروه هایی از مهاجمان را دارند.

نوع دوم از تحرکات مسلحانه ایذایی، از سنخ درگیری های کردستان و آذربایجان غربی است و متأثر از جریان های سیاسی - قومی مخالف نظام می باشد و برخی جریان های سراسری نظیر سازمان چریک های فدایی خلق نیز در آن حضور دارنـد. در ادبیات، مکاتبات و محاورات نیروهای طرفدار نظام و سازمان های نظامی و امنیتی، معمولاً از دسته اول با عنوان مهاجمان (یا مهاجمین) و از دسته دوم با عنوان ضدانقلاب یاد می شود.

طبق نظر نیروهای دولتی مستقر در منطقه و نیروهای محلی طرفدار نظام، دو دسته مذکور عملاً متحد یکدیگر هستند و هر یک، از رفتار دیگری سود می برد. بعضی همکاری های مستقیم نیز بین آنان وجود دارد؛ از جمله گزارش امروز روزنامه کیهان حاکی از همین امر است.

در این گزارش آمده است: جبار حسامی یکی از مسئولان روابط عمومی سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد مستقر در کرمانشاه، در مورد حوادث دو روز گذشته جوانرود گفت: در یک درگیری که به دنبال عملیات پاکسازی منطقه جوانرود از افراد مسلح، در نقطه "شرمینه" در سه کیلومتری جوانرود روی داد، تاکنون یک نفر از پیشمرگان مسلمان و چند تن از افراد مسلح مجروح شده اند. از افراد مسلح نیز دو تن بازداشت شدند که مشغول بازجویی از آنها هستیم. گروه پیشمرگان کُرد مسلمان چند روز پیش نیز در یک درگیری مسلحانه، پایگاه قشلان را که در اختیار افراد مسلح سازمان کومه له بود به تصرف خود در آورد و افراد ما اینک در این محل مستقر هستند. وی هویت افراد مسلح را دمکرات، کومه له و افراد مسلح سردار جاف در منطقه اعلام کرد.(۳)

۱- مأخذ ۵، ص۱۲.

۲- سند شماره ۶۳۲۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران، عملیات.

۳- روزنامه کیهان، ۹/۱/۱۳۵۹، ص۹.

کیهان می نویسد: امّا سیدعلی، سخنگوی حزب دمکرات تشکیلات سنندج گفت: «درگیری های امروز جوانرود بین دو گروه مستقر در منطقه بوده و افراد حزب دمکرات هیچ نقشی در این درگیری ندارند.» وی افزود: «این درگیری فقط به منظور گسترش تشنج در منطقه بوده که بین دو گروه وابسته به حزب بعث عراق و گروه مسلح دیگر به وجود آمده است.(۱)همچنین یکی از مسئولان سازمان کومه له، در یک گفت وگوی تلفنی با خبرنگار کیهان، شرکت در هرگونه درگیری را تکذیب کرد(۲)

از سوی دیگر، بین این دو دسته تضاد منافع و برخوردهایی نیز پیش می آید. گزارشی که امروز رکن سوم ستاد مشترک ارتش برای نیروی زمینی ارسال کرد، حاوی مطالبی در این باره است. در این پیام آمده است: «برابر گزارش لشکر۶۴ ارومیه، پنج نفر از سران عشایر قرار بود نزد "ظاهر بدری" رفته، در مورد آزادی گروگان ها مذاکره نمایند؛ ولی چون ایشان اظهار داشتند این گروگان ها در اختیار حزب دمکرات می باشند، با فیصل و حکمت مامدی مذاکره نموده و از طرف حزب دمکرات به ایشان گفته اند که گروگان ها تحت اختیار حزب می باشند و اگر ظاهر بدری شخصاً در مورد آزادی گروگان ها تصمیم بگیرد... منطقه را به آتش و خون خواهیم کشاند. مقامات مسئول باید در مورد آزادی گروگان ها با حزب دمکرات مذاکره نمایند؛ ولی آن طوری که استنباط می شود، این افراد خلع سلاح ژاندارمری را در سر می پرورانند و روزبه روز افراد خود را زیادتر می کنند. در حال حاضر نیز حدود ۵۰۰ نفر از شورشیان در دزلی مستقر شده اند.»(۳)

رژیم عراق در برخورد با دو دسته مزبور، نقش هایی متفاوت دارد. در درگیری های نوع اول، اقدام عراق غالباً مستقیم است و در درگیری های گروه دوم، حمایت عراق بیش تر غیرمستقیم و به صورت حمایت غیرعلنی مالی، نظامی، تسلیحاتی و تبلیغاتی است. البته عموماً در بخش کُردی رادیو بغداد، مطالبی پخش می شود که طی آن، هر دو گروه مورد حمایت قرار می گیرند و این مسئله برای برنامه های رادیو عراق امری عادی و تکراری محسوب می شود.(۴)

۱۳۹

در مورد روش ها و راهکارهای حل مسئله مناطق کردنشین، اختلاف نظرهایی بین جناح های حکومتی وجود دارد که گاهی در مرحله اجرا نیز با مقاومت هایی روبه رو می شود. این امور بعضاً مورد توجه جریان های مخالف نظام در منطقه قرار می گیرد و در صدد استفاده از آن بر می آیند. یکی از گزارش های امروز رکن سوم ستاد مشترک ارتش، نمونه ای از این مسئله را نشان می دهد. در این گزارش آمده است: «چند روز قبل عبدالرحمان قاسملو در یک جلسه خصوصی با دوستان خود، اظهار نموده است که رئیس جمهوری کتباً دستور داده است که محاصره اقتصادی منطقه اورامانات و نوسود شکسته شود؛ ولی مقامات محلی به این دستور صحه نمی گذارند. حالا که مقامات محلی این دستور را اجرا نمی کنند، اگر این دستور به

ص: ۲۶۷

۱- همان.

۲- همان.

۳- سند شماره ۶۳۲۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ مرکز فرماندهی، به ژاجا، ۹/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۳، ص۱۷، بخش کردی رادیو بغداد.

خود ما داده شود، دستور را اجرا و محاصره اقتصادی را از بین می بریم.»(۱)

در این حال، خبرگزاری فرانسه در گزارشی از تهران، به موضوع اقدامات یاد شده پرداخت و بیان کرد که بنی صدر بر غیرمسلح شدن گروه های سیاسی کردستان پافشاری می کند و آن را پیش شرط هر گونه اقدام صلح جویانه و حتی مذاکره می داند. در این گزارش آمده است: شورای انقلاب ایران در مورد وضع کردستان - که در روزهای اخیر صحنه برخوردهایی میان ارتش و جنبش های خودمختار کردستان شده است - اختلاف نظر پیدا کرده است. حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب روز گذشته در گفت وگویی با فرانس پرس اعلام کرد که در قلب این شورا، دو جناح با نیروهای متساوی به وجود آمده است. یک جناح موافق حقانیت رهبران کُرد است و جناح دیگر مخالف آن می باشد. وی اضافه کرد باید رهبران کُرد با به زمین گذاردن سلاح های خود، همان طوری که رئیس جمهوری از آنان خواسته است، صداقت خود را نشان دهند و بدین سان موضع کسانی را که در شورای انقلاب از آنان طرفداری می کنند، تحیکم بخشند. حسن حبیبی سپس اضافه کرد که سازمان های کُرد باید با شورای انقلاب در اعتماد کامل همکاری کنند تا بدین سان هرچه زودتر در مورد مواضع مشترک، توافق به عمل آید. حسن حبیبی سپس در مورد مانورهای نظامی که در کردستان جریان دارد گفت این مانورها به خاطر جو موجود میان ایران و عراق، صورت می گیرد. وی خاطرنشان ساخت: این وظیفه ما است که از کشور خود دفاع کنیم و همچنین وظیفه کردها است که ما را یاری دهند. حسن حبیبی در پایان این مطلب را که این مانورها باعث جنگ افروزی شده اند، تکذیب کرد و گفت: برای ما مسئله ای در مورد حل مشکل کردستان با خونریزی مطرح نیست(۲)

۱۴۰

اوضاع استان آذربایجان غربی، به دلیل حوادث جاده نقده - اشنویه، هنوز متشنج است. این حوادث مربوط به حرکت ستون ارتش جمهوری اسلامی است. در این حال قاطعیت و تأکید دولت در مورد ادامه حرکت ستون اعزامی ارتش، عرصه را بر "ضدانقلابیون مسلح" تنگ کرده است و علی رغم تظاهر آنان به تفاهم طلبی، این ستون پیاپی هدف حملات مسلحانه و تبلیغاتی آنان قرار می گیرد و این خود، افشاگرانه است. در هر حال این ستون همچنان به راه خویش ادامه می دهد.(۳) درباره حضور ارتش در منطقه، آیت الله مهدوی کنی عضو شورای انقلاب و سرپرست وزارت کشور گفت: ما اصولاً مبنای اصلی کارمان در کردستان، مذاکرات سیاسی است و حضور ارتش در این جا برای از بین بردن عوامل تشنج است که موجب رکود مذاکرات سیاسی شده است.(۴)

ص: ۲۶۸

۱- سند شماره ۶۳۲۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلگرام از سماجا ۳، به نزاجا، ۹/۱/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰، ۱۱/۱/۱۳۵۹، ص۸، تهران - خبرگزاری فرانسه.

۳- ضمیمه دارد: ضمیمه گزارش ۱۴۰: متن کامل گفت وگوی تلفنی روزنامه جمهوری اسلامی با دو تن از مسئولان حزب دمکرات کردستان و نیز استاندار آذربایجان غربی، دربار ه درگیری های اخیر محور نقده- اشنویه. ص ۲۹۰

۴- روزنامه اطلاعات، ۹/۱/۱۳۵۹.

همچنین در این باره، جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی اعلام کرد که ستون های ارتش در دره قاسملو (در جنوب شهرستان ارومیه) مستقر شده اند و منطقه کاملاً در تسلط ارتش قرار گرفته است. دکتر حقگو گفت: برای تقویت واحدهای اعزامی لشکر۶۴، ستون هایی که از ارومیه به مناطق آق بلاق و راژان اعزام شده بودند، با موفقیت به ستون اعزامی ملحق شدند. وی افزود: در این نقل و انتقال، چهار نفر از مهاجمین که به سوی ستون، تیراندازی می کردند، کشته شدند. هلی کوپترها نیز از ستون های اعزامی پوشش به عمل می آورند. استاندار همچنین گفت: در منطقه قطور یک عده سرباز که حامل آذوقه بودند، در دره، مورد حمله افراد مسلح - که کمین کرده بودند - قرار گرفتند و با تیراندازی متقابل، توانستند از منطقه عبور کنند.(۱) آقای حقگو گفت: متأسفانه در همین درگیری های اخیر استان، عده ای تحریکات و شایعه پراکنی هایی برضد مقامات رسمی به راه انداخته اند. این عده که از خارج و داخل استان هستند، سعی در تضعیف روحیه مقامات دارند که ما به شدت با آن مقابله خواهیم کرد(۲)

همچنین سخنگوی سپاه پاسداران ارومیه نیز اطلاع داد که در منطقه نقده مهاجمان در ساعت ۱۰ به روستای "کر" و پاسگاه حسنلو در ۳۰ کیلومتری نقده حمله کردند. همچنین پاسگاه ژاندارمری نقده مستقر در جاده پیرانشهر و قراء آلاگوز و سارالار در نزدیکی سه راه محمدیار را مورد حمله قرار دادند. این حملات با اسلحه های مختلف از جمله موشک آر.پی.جی۷، خمپاره انداز و تفنگ بوده است. در این حملات تلفاتی وجود نداشته و تنها خسارات مالی به افراد وارد آمده است. در سنگر مهاجمین نیز مشروبات الکلی به جا مانده است.(۳)

به گفته سرپرست فرمانداری شهرستان نقده، افراد ژاندارمری پاسگاه بچنلو شب گذشته با تیراندازی متقابل، مهاجمین را از روستای لواشلو عقب راندند. وی یادآوری کرد: دوشنبه پیش (۴/۱/۵۹) گروه های مسلح به روستای لواشلو از توابع نقده حمله کردند و اهالی این روستا نیز روستا را تخلیه و به طرف پاسگاه بچنلو مهاجرت کردند. همچنین به گفته وی، ساعت ۲:۳۰ بامداد امروز، واحد ژاندارمری مستقر در جنوب نقده، با مسلسل مورد هجوم قرار گرفت و با تیراندازی متقابل ژاندارمری، مهاجمان مجبور به فرار شدند. سرپرست فرمانداری نقده گفت: خوشبختانه این درگیری ها هیچ گونه تلفات جانی نداشته است.(۴)

از سوی دیگر، خبرها حاکی است: «قسمتی از مردم اشنویه، شهر را به سوی دهات نزدیک ترک نموده اند تا درگیر زد و خورد احتمالی نشوند.»(۵)

۱۴۱

روزنامه "نامه مردم"، ارگان حزب توده، در شمار ه امروز خود به بررسی و تحلیل شخصیت ها و جریان های مخالف نظام در غرب کشور پرداخته است. این مطلب تحت عنوان "فعالیت های توطئه گرانه عمال امپریالیسم امریکا و رژیم بعثی عراق در کردستان گسترش

۱- روزنامه کیهان، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۴، ارومیه - خبرگزاری پارس.

۳- مأخذ ۵۰.

۴- مأخذ ۵۰.

۵- مأخذ ۴۷.

می یابد" به چاپ رسیده است. این بررسی طبق دیدگاه خاص حزب توده، فقط بخشی از جریان های ضدنظام در غرب کشور را شامل می شود و گروه های سیاسی - قومی غیرمذهبی که محور اقدامات مسلحانه ضد دولت در بیش تر مناطق کردنشین هستند، مسکوت مانده اند.(۱) متن کامل این بررسی چنین است:

«ضدانقلاب بر فعالیت های مخرب خود در کردستان افزوده است. نمونه های زیر بیانگر این فعالیت دامنه دار و خطرناک است:

۱- شیخ جلال حسینی که تعداد زیادی مزدور دارد، از همکاران نزدیک رژیم بعثی عراق و رابط بین گروه های ضدانقلابی فعال در کردستان و رژیم بعثی عراق است. اسلحه هـای ارسالی از سوی عراق، توسط این شخص تحویل دفتر عزالـدین حسینی، کومه له و گروه های مرتجع مکریان می شود. در تاریخ ۱۲/۱۰/۵۸ در اردوگاه پناهندگان ایران در حلبچه، شیخ جلال حسینی ضمن یک سخنرانی برای حاضرین، از صدام حسین و رژیم بعثی عراق به عنوان پـدر و ناجی خلق کُرد یاد کرد. این شخص در مدارس و شهرهای عراق نیز ضمن تشریح وارونه اوضاع ایران، به نفع رژیم بعثی عراق تبلیغ می کند. مرکز فعالیت این شخص در اطراف بانه، سردشت، مریوان و مکریان است.

۲- حامد محمد طاهربیگ و محمد محمد طاهربیگ، از عناصر پلید ساواک در نوسود و پاوه هستند. افراد مذکور پس از سال ها که در خارج ایران به سر می بردند، به کردستان ایران بازگشته اند و مشغول فعالیت های تخریبی هستند. افراد وابسته به این دو شخص که در بانه ور، واقع در منطقه ازگله و باباخانی استان کرمانشاهان فعالیت می کنند، در حدود ۴۰۰ نفرند و ماهیانه ۷۰ دینار عراقی حقوق می گیرند. این مبلغ متناسب با تعداد افراد خانواده (برای هر عضو خانواده ۱۰ دینار) افزایش می یابد.

حامد و محمد طاهربیگ با مصطفی ایناخی (از همکاران نزدیک کورش لاشائی و عضو سازمان انقلابی اخیراً رنجبر) و همچنین با احمد ایناخی، حاج یوسف شیخ سله اهل شیخ صالح، فتّاح امین بیگ، جهانگیر یوسفی، صالح سیدمراد، عبدالله سیدمراد، کریمی، نادر احمد، محمود نظری، محمدکریم رحیمی، سردار جاف و شیخ جلال حسینی همکاری نزدیک دارند. این افراد - به جز شیخ جلال حسینی که فعالیت خود را در اطراف مریوان، بانه

۱- در گزارش ۱۳۸ روزشمار امروز، دو جریان کلی متمایز فعال در غرب کشور را اجمالاً- معرفی کردیم. حزب توده معمولاً- با جریان اول به مرزبندی می پردازد و بر ضدآن افشاگری می کند؛ اما به دلیل قرابت بینشی و تا حد زیادی همراهی استراتژیک با جریان دوم، با آنها برخورد جذبی تأییدآمیز می کند و تنها به پاره ای روش های آنان اشکال وارد می سازد. البته استثنائاً گروه کومه له را به دلیل این که مائوئیست است (نه به دلیل عملکرد و خط مشی) به کلی ضد انقلاب می شمارد و با آن برخورد خصمانه می کند. همچنین با گروه ها و محفل های کوچک مائوئیست که در کردستان فعالند نیز چنین رفتاری دارد. مسئله دیگر این که حزب توده در حزب دمکرات بعدها انشعابی از متحدان خویش ایجاد کرد که به پیروان کنگره چهارم معروف شدند.

و مکریان متمرکز کرده و به نام دفتر شیخ عزالدین حسینی تبلیغ می کند - همگی در مناطق باباخانی، جوانرود، تاوگوز، کلاشی، ایناخی، امامی، طایشی و قلخانی فعالیت دارند.

فعالیت این عده، به وسیله شخصی به نام فتاح کریم از نزدیکان سردار جاف و از ایل کلارکه - که اکنون از مستشاران عالی رتبه سازمان امنیت عراق است - کنترل می شود. این افراد برای خود دار و دسته و تعدادی مزدور دارند و در حوزه فعالیت خود، مردم را به ترک خانه و کاشانه و پناهنده شدن به عراق تشویق می کنند و سرپرستان خانواده ها را به عنوان مزدور با حقوق های گزاف به استخدام خود در می آورند. آنها در تبلیغات خود به مردم می گویند یا باید طرفدار خمینی باشید یا طرفدار آنها؛ که در صورت اول، آزار و شکنجه خواهند دید و در صورت دوم، باید خانواده خود را به عراق ببرند و اسلحه تحویل بگیرند.

اکثر این گروه ها در میان مردم ناآگاه مناطق مذکور، زیر نام دفتر شیخ عزالدین و کومه له تبلیغ و فعالیت می کنند. یکی از گروه های ضدانقلابی، وابسته به محمود نظری است. این شخص از عوامل سابق ساواک در منطقه بوده که به استخدام عده ای مزدور زیر نام دلاور، در زمان شاه خائن به رژیم پهلوی خدمت می کرد و امروز همه امکانات خود را در خدمت رژیم بعثی عراق و نیروهای خرابکار قرار داده است و با ایجاد پایگاه و مقر در چند منطقه و به خصوص در روستاهای باویسی، قلعه واری و بازگیر، در سه کیلومتری سرپل ذهاب، به توطئه چینی و دسیسه علیه خلق کُرد و انقلاب ایران مشغول است. این سه پایگاه به وسیله سه نفر از نماینده های این شخص به اسامی خداقنبر، رستم و جمشید ویسی اداره می شود. لازم به تذکر است که جمشید ویسی دارای کارت شناسایی از کمیته های پاسداران غرب کشور است و از آن در جهت پیشبرد مقاصد کثیف خود و اربابان جنایتکارش سوء استفاده می کند.

۳- اخیراً در بندیجان نزدیک حلبچه، کمیته ای تشکیل شده که اعضای آن عبارتند از: شیخ جلال حسینی، حامدبیگ، محمدبیگ، محمود نظری، عثمان علاچطون (نماینده شیخ عثمان بیاره)، نادر احمد، یاراحمد ایناخی، علی یار، فتاح کریم بگ و چند نفر دیگر، که وظیفه آنان هماهنگ کردن فعالیت تمامی نیروهای ارتجاعی و ضد انقلابی وابسته به رژیم بعثی عراق و امپریالیسم امریکا در غرب ایران است.

طبق اخبار موثق، در تاریخ ۱۳۵۸/۳/۱۰، تمام این مزدوران در جلسه ای به منظور هماهنگ نمودن کارها در محل زه ره یان در چهارکلا و سرلک جمع شده اند. به وسیله دولت عراق از آنها خواسته شده است که ضمن فعالیت ضد انقلابی و خرابکاری در کردستان ایران علیه جمهوری اسلامی ایران و امام خمینی، به نیروهای عراقی در سرکوب مبارزان حزب کمونیست، سوسیالیست ها و اتحادیه میهنی کمک کنند و با ایجاد دو پایگاه در خاک عراق و ایران فعالیت خود را گسترش دهند.»(۱)

۱- روزنامه نامه مردم، ۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

حزب توده ایران، همواره نقش یک گروه طرفدار انقلاب و ایران را بازی می کند که صرفاً به فعالیت سیاسی (نه عقیدتی) می پردازد و برای تداوم نظام و انقلاب - که این حزب همواره عنوان "اسلامی"اش را فراموش می کند - به ارائه راه حل های مختلف اقدام می کند. البته این راه حل ها همواره خط سیر مشخصی را دنبال می کنند و آن این که شوروی حامی و دوستدار انقلاب و مردم است. بسیاری از مواضع حزب، تصریحاً یا تلویحاً این نکته را در بر دارد که باید برای مبارزه با امپریالیسم، از شوروی کمک خواست. حزب توده که حساسیت ملت ایران را درباره کمونیسم می شناسد، از شوروی بیش تر باعنوان رژیمی سوسیالیست یاد می کند؛ رژیمی که همانند جمهوری اسلامی، برای رفاه و آزادی مردم و با انتخاب مردم تشکیل شده است. از نظر این حزب، تمام مشکلات ایران از امریکا است و برای حل آن شوروی بهترین یاور است. در ادامه این خط سیر، امروز کمیته مرکزی حزب توده ایران اطلاعیه مفصّلی باعنوان "اعلامیه کمیته مرکزی حزب توده ایران درباره لحظه خطرناک کنونی" منتشر کرد. این اعلامیه در روزنامه ارگان حزب چاپ شد. عنوان اصلی آن که به صورت درشت ترین تیتر صفحه اول به چاپ رسید، این بود: «با تجهیز و اتحاد همه نیروهای انقلابی، می توان توطئه امپریالیسم امریکا را در هم شکست.» حزب توده در ابتدای این اعلامیه مفصل اشاره کرد «ابرهای تیره ای در آسمان انقلاب ایران [و نه انقلاب اسلامی ایران] پدیدار شده که هر روز متراکم تر می شود.» همچنین با یادآوری «تجربه دردناک جنبش ملی ما در مرداد سال ۱۳۳۲ و تجربه های دردناک نظیر آن در انقلاب های کشورهای نظیر ایران»(۱)دلیل صدور چنین اعلامیه ای را احساس مسئولیت تاریخی این حزب بیان کرد و افزود: «حزب توده ایران دیدگاه های خود را در لحظه کنونی در اختیار همه مقامات مسئول جمهوری اسلامی و همه نیروهای مبارز انقلابی می گذارد(۲)در ادامه این اعلامیه آمده است:

«رویدادهای چند هفته پایان سال گذشته و اولین روزهای سال نو در میدان سیاست داخل ایران، و آنچه در ارتباط با کشور ما در جهان گذشته است، بیانگر یک چرخش بسیار جدی و نگرانی آور در مجموعه سیاست داخلی و خارجی جمهوری اسلامی ایران بوده اند. سمت گیری اساسی این چرخش عبارت بود از گرایش به نزدیکی به امپریالیسم امریکا، با میانجی گری امپریالیسم اروپای غربی و چین.

... امپریالیست های امریکایی، پس از پیروزی انقلاب کوشیدند تا با کمک کارگزاران خود مانند امیرانتظام و نزیه و مراغه ای و دریادار علوی و بسیاری از امثال آنها - که متأسفانه هنوز هم در مقامات حساس دولتی جای دارند - با استفاده از سازشکاری و تسلیم طلبی لیبرال های ایران که فکری جز نجات سرمایه داری از زیر ضربات انقلاب نداشته و ندارند، اوضاع را به تدریج در مسیری مطابق میل خود بیندازند. تدارک و انجام دیدار محرمانه

ص: ۲۷۲

۱- روزنامه نامه مردم، ۱۱/۱/۱۳۵۹، ص ۴ و ۵.

۲- همان، ص ۱.

مهندس بازرگان نخست وزیر لیبرال ایران، با برژینسکی مشاور امنیتی رئیس جمهوری امریکا و یکی از طراحان اصلی نقشه های تجاوزکارانه و جنایت بار این امپریالیسم جهانخوار، نقطه عطف فوقانی این تلاش ها و سازش ها بود.

در آن مرحله، این توطئه سازش، در برابر درایت و پایداری سیاسی امام خمینی در ارتباط با اقدام جسورانه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، با شکست روبه رو گردید. موج سهمگین و خروشان خشم مردم نسبت به امپریالیسم امریکا - که محمدرضا را برای تدارک گام های بعدش علیه انقلاب ایران به نزد خود پناه داده بود - نشان داد که توده های انقلابی ایران را به آسانی نمی توان برای سازش با دشمن اصلی اش آماده ساخت. با اشغال جاسوسخانه و افشا شدن اسناد فعالیت های امپریالیسم امریکا در ایران حتی در دوران پس از انقلاب، ضربه دردناکی بر مجموعه سیاست امریکا در منطقه وارد آمد و با برکنار شدن دولت گام به گام لیبرال ها و فاش شدن چهره خائنانه امثال امیرانتظام ها، این توطئه مشترک امپریالیسم امریکا و لیبرال ها دچار وقفه گردید.»

در ادامه اعلامیه، به تحرکات «عوامل وابسته به امپریالیسم» اشاره شده است؛ مانند «حزب خلق مسلمان، نزیه، مقدم مراغه ای» و «ماجراجویانی مانند کومه له و سایر جیره خواران وابسته به بعثی هـای عراق و پکن در کردستان و خوزستان و گروه های چپ نمای وابسته به امپریالیسم در سراسر کشور» که از جمله بر اثر افشاگری های حزب توده شکست خورد.

این حزب اعلامیه را چنین ادامه می دهد: «در پیامد این شکست ها و تزلزل ها، امپریالیسم امریکا تدارک یک حمله همه جانبه سیاسی، اقتصادی و نظامی را علیه انقلاب ایران آغاز کرد و تمام نیروی خود را به راه انداخت تا همگی متحدین خویش را در دنیای امپریالیستی، از کانادا و اروپای غربی گرفته تا ژاپن و استرالیا، و در دنیای وابسته به امپریالیسم، از اسرائیل و سادات و عربستان سعودی گرفته تا عمان و امارات و پاکستان، و همچنین متحد تازه اش چین را وارد این کارزار کند... امریکا در صدد برآمد که پایگاه های تازه ای در کشور دست نشانده خود در اطراف ایران به دست آورد. در چارچوب همین نقشه، بهره گیری از خیانت انورسادات افغانی، یعنی حفیظ الله امین، مقدمات برقراری تسلط امپریالیستی را در افغانستان آماده کرد. حفیظ الله امین از شرق و عراق بعثی ها از غرب، علیه انقلاب ایران تحریک می کردند. تحریکات امین را امپریالیسم مورد استفاده قرار می داد؛ برای آن که مناسبات ایران را با اتحاد شوروی تیره سازد. این بهانه برای عناصر ضد کمونیست و به ویژه ضد شوروی در دولت و سایر نهادهـای حاکمه جدید، بسیار مورد پسند بود و برای عوامل امریکا که در دستگاه های دولتی و به ویژه در ارتش هنوز مقامات حساسی را در دست دارند، و عوامل سازشکار و تسلیم طلب که در همه نهادهای حاکمه انقلاب مواضع محکمی را در اختیار دارند، بی اندازه خوشایند.»(۱)

۱- همان.

حزب توده سپس به یکی از مهم ترین وظایف واقعی این حزب در ایران می پردازد که توجیه حضور شوروی در افغانستان است. البته این امر با توجه به حساسیت موجود در افکار عمومی ایران درباره وضعیت مسلمانان افغانستان و جنایات شوروی در آن جا، کار دشواری است. این حزب ضمن تلاش برای امریکایی جلوه دادن مخالفان حضور شوروی در افغانستان، سعی در القای این مسئله دارد که مردم افغانستان از حضور نیروهای شوروی استقبال کرده اند و اکنون طعم شیرین آزادی از یوغ امپریالیسم را می چشند. در همین راستا، در ادامه این اعلامیه مطلبی می خوانیم با عنوان "رویداد دی ماه در افغانستان، مبدأ یک تغییر کیفی" که به این شرح است: «نقشه انورساداتی امپریالیسم امریکا در افغانستان با شکست روبه رو شد. توطئه حفیظ الله امین را نیروهای انقلابی افغانستان نقش بر آب ساختند و دولت انقلابی جدید، به موجب قرارداد موجود بین اتحاد شوروی و افغانستان، از دولت شوروی تقاضا کرد که برای مقابله با نیروهای ضد انقلاب که به وسیله امریکا و چین و پاکستان تجهیز می شدند، به دولت افغانستان کمک نظامی برساند.»(۱)

این اعلامیه مطلب را تحت عنوان "بیماری امام و انتخاب آقای بنی صدر به ریاست جمهوری" ادامه می دهد و به بررسی تأثیر این دو واقعه بر سیاست خارجی ایران می پردازد و تلویحاً به این نکته اشاره می کند که حرکت بنی صدر متمایل به امریکا است و اگر شخص امام نباشد، این انقلاب پایان یافته است و به سمت امریکا خواهد رفت. این حزب، مخالفت با حضور نظامی شوروی در افغانستان را نیز حرکتی به سمت امریکا می شمارد و می نویسد: «تحولی که در ارتباط با جریان کمک نظامی اتحاد شوروی به دولت افغانستان، در سیاست داخلی و خارجی ایران پیدا شد، با بیماری امام و انتخاب آقای بنی صدر به ریاست جمهوری شدت بی سابقه ای پیدا کرد. بیماری امام و دوری ایشان از صحنه فعال سیاست روز، امپریالیسم امریکا را عمیقاً شاد و امیدوار کرد. امپریالیسم امریکا که امام را دشمن آشتی ناپذیر خود می داند، امیدوار گردید که با بیماری ایشان امکانات مانورهای ماهرانه و بهره گیری از اختلافات و اختلاف نظرها در میان گردانندگان جمهوری اسلامی، به میزان غیرقابل مقایسه ای نسبت به گذشته افزایش پیدا خواهد کرد. پیروزی آقای بنی صدر هم در انتخابات ریاست جمهوری، این امید را بیش تر کرد. تجربه هم نشان داد که این امید بی پایه نبوده است.»(۲)حزب توده در ادامه با مرور مفصل تحولات داخلی و خارجی ایران و سیرتلاش های ناموفق مربوط به میانجی گری و سازش بین ایران و امریکا بعد از مسائل لانه، می افزاید: «تنها جای شکرش باقی است که درایت امام خمینی و پایداری قابل تحسین دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و پشتیبانی همه نیروهای راستین انقلابی ایران از آنان، مانع از آن شد که سازشکاران و فرصت طلبان، گروگان ها را مجاناً و بدون گرفتن کوچک ترین امتیاز، مانند سایر امتیازاتی که به امپریالیسم امریکا دادند، در طبق اخلاص بگذارند و با عرض پوزش، به شیطان

۱- همان، ص ۴ و ۵.

۲- همان، ص۴.

بزرگ تقدیم کنند. تردید امام در آخرین لحظه کشمکش در این که تمام این "کمیسیون رسیدگی" و "میانجی گری" والدهایم ممکن است حقه بازی باشد، در خنثی کردن این توطئه خطرناک نقش مؤثری داشت. بر پایه همین تردید، امام پیشنهاد واگذاری گروگان ها را به وزارت خارجه نپذیرفت و ملاقات کمیسیون را مشروط به انتشار گزارش آنها در زمینه رسیدگی به جنایات محمدرضا پهلوی و امپریالیسم امریکا کرد. پس از این تصمیم، معلوم شد که اصلاً رسیدگی به جنایاتی در کار نبوده و موضوع معامله، چیز دیگری است. درست همین عامل هم مانع از آن شد که نقشه خطرناک امپریالیسم امریکا به طور کامل عملی گردد. انتقال محمدرضا پهلوی از پاناما به قاهره را باید پیامد همین عامل دانست.»(۱)

در ادامه اعلامیه، تحت عنوان "امپریالیسم امریکا محمدرضا پهلوی را جابه جا کرد، چرا؟" چنین آمده است: «روشن است که تصمیم جابه جا کردن محمدرضا پهلوی از پاناما به مصر، مسلماً از جانب شورای امنیت ملی ایالات متحده امریکا - که دو روز پیش از این جریان، با حضور همه سران آن کشور با شرکت کارتر تشکیل شد - گرفته شده است. اظهارات آقای بنی صدر دایر بر این که گویا دوبار نزدیک بود که شاه را تحویل دهند و به علت وجود تعدد مراکز تصمیم گیری در امریکا و در ایران، این جریان عملی نگردیده است، تنها می تواند ناشی از شناخت نارسای ایشان از مکانیسم اعمال حاکمیت مرکز انحصارهای امپریالیستی باشد. ...کیست که نمی داند در امریکا آقا و ارباب همه، از کارتر و کاخ سفید و وزارت خارجه و محافل صهیونیستی گرفته تا سیا و پنتاگون، همان جامعه انحصارات امپریالیستی امریکا است، که آقای راکفلر، پادشاه بی تاج و تخت جهان امپریالیستی، در رأس آن قرار دارد؟ کارترها، ونس ها، کیسینجرها، همه، مستخدمین بی چون و چرای وال استریت و آقای راکفلر هستند. آنها ممکن است هنگام بحث از خود نظری بگویند، ولی همه مجری آخرین تصمیم وال استریت هستند. ساده اندیشی است اگر تصور شود که در امریکا مراکز گوناگون تصمیم گیری وجود دارد.»

اعلامیه سپس مطلب را با عنوان "ضد انقلاب ستاد عملیاتی خود را به مرزهای ایران نزدیک می کند و به ایران وارد می سازد" ادامه می دهد و در آن، انتقال شاه را آغاز مرحله ای جدید و بسیار جدی و خطرناک در گسترش تدارک اقدامات ضد انقلابی برضد انقلاب ایران می شمارد و درضمن، به بررسی وضعیت داخلی و موقعیت ضد انقلاب و تأثیر انتقال شاه بر آن می پردازد: «هم زمان با آمدن شاه مخلوع، خبرهایی می رسد که اویسی قصاب و بختیار خائن هم اختلاف های خود را کنار گذاشته و جبهه متحدی به وجود آورده اند. خبر می رسد که هر دوی این سر سپردگان اکنون مرکز فعالیت ضدانقلابی خود را به بغداد منتقل کرده اند و از آن جا، از راه کردستان و خوزستان، مستقیماً اقدامات گروه های وابسته به خود را در ایران هماهنگ و راهنمایی می کنند.»

در پایان اعلامیه ضمن یادآوری واقعه ۲۸ مرداد، هشدار داده می شود: «تجربه تلخ ۲۸

۱- همان، ص ۵.

مرداد، تجربه تلخ کودتای شیلی، به یاد می آید. حزب توده ایران با احساس سنگین مسئولیت تاریخی، مانند روزهای آخر مرداد سال ۱۳۳۲ هشدار می دهد: خطر برای انقلاب شکوهمند ایران لحظه به لحظه و گام به گام نزدیک تر می شود. ... در صورتی که نهادهای مسئول، یعنی رئیس جمهور، شورای انقلاب و به ویژه رهبران حزب جمهوری اسلامی که همه اهرم های اعمال قدرت دولتی و تبلیغاتی را در دست دارند، در این لحظه حساس به مسئولیت تاریخی خود در جهت لزوم تجهیز و اتحاد همه نیروها - باز هم تکرار می کنیم - همه نیروهایی که متحداً در انقلاب شرکت کرده و انقلاب را به پیروزی رسانیده اند، توجه کنند، ما خواهیم توانست این توطئه خطرناک دشمنان انقلاب و در رأس آنها امپریالیسم امریکا را در هم شکنیم. کمیته مرکزی حزب توده ایران. ۹/۱/۱۳۵۹»(۱)

۱۴۳

روزنامه جمهوری اسلامی، در سرمقاله امروز خود با عنوان "توده ای ها می آیند"، به بررسی سرزنش آمیز وضعیت عده ای از گروه ها، به خصوص حزب توده ایران پرداخته است. در این بررسی ضمن یادآوری نقش حزب توده در ۲۸ مرداد آمده است: «پس از آن که امپریالیزم توانست با تولید مقدار معتنی بهی توده ای و خلقی و چپی، صفوف فشرده خلق مسلمان و مبارز ایران را از هم بشکافد و مردم را با شعارهای مترقی و پیشگام و دمکرات، به جان یکدیگر بیندازد، پس از آن که از بیرون، محاصره عملی اقتصادی با تفاهم کامل امریکا و شوروی، و از درون، اعتصاب ها و تحصن ها و کم کاری ها و شعار بازی ها و دروغ ها و برچسب زدن ها و پشت سوابق انقلابی دیگران قایم شدن ها و... ، مردم مأیوس شدند، دلزده شدند،... کناره گرفتند و به خانه ها برگشتند، دوباره قداره بندهای غرب با لبخند ملیحانه و ملوسانه شرق، در خیابان ها ظاهر شده و دکتر فاطمی کشته شد؛ مصدق دستگیر شد؛... و شاه... دوباره بر مسند حکومت نشست؛ توده ای ها یا به خارج فرار کردند... یا در ایران ماندند و وزیر و رئیس دانشگاه و رئیس دفتر مخصوص اعلی حضرت شدند و اگر نیم جو غیرتی داشتند، یا غیر کمونیست شدند و یا حتی ضد کمونیست.»(۲)

این بررسی سپس به تشابه وضعیت آن روز این گروه ها با وضعیت امروزشان می پردازد: «وحشتناک است رفیق! وحشتناک است! تاریخ دوباره دارد تکرار می شود؛ در گنبد، در کردستان، در خوزستان، در بلوچستان، در همین تهران، خلقی ها و توده ای ها ... در حالی که علیه امپریالیزم شعار می دهند، راه بازگشت مجدد امپریالیزم را باز می کنند و در عین حال، برای فریب نوجوانان، از امام به احترام یاد کرده و سعی دارند حرکت امام را به نحوی خنثی کرده و به اصطلاح وارویش را بزنند. ... توده ای ها آمدند تا توده ها را دوباره به مسلخ امپریالیزم ببرند. خلقی ها آمده اند تا به نام خلق (و یا به نام خدا و خلق) خلق قهرمان ایران را قربانی شرق و غرب کنند... و در این راه، از مبارزه مجاهدین بزرگ تاریخ معاصر و شهدای

۱- همان، ص ۵.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

کبیر انقلاب ایران، همچون شریف واقفی ها، صمدیّه لباف ها، طالقانی ها، غفاری ها و شریعتی ها و حنیف نژادها، به نفع خود مایه می گذارد.»

در ادامه، نویسنده سرمقاله هدف اصلی حزب توده را از همراهی ظاهری با انقلاب و امام، به نحو ذیل شرح می دهد:

«توطئه با مهارت شگفت انگیزی طراحی شده است. حزب توده که می داند به خاطر خاطره تلخی که ملت از دوران مصدق دارد، مورد تنفر شدید است، پس از پیروزی انقلاب، در سطح شعارها، دم از خط امام می زند و بگذریم از هم داستانی های عملی اش با فداییان و مجاهدین خلق در رابطه با مسائل کردستان. این اگرچه تزویر شگفت آفرین چندش انگیزی است که دشمنان ایدئولوژیک و بنیادین امت، دم از امام بزنند، ولی هرچیز که هست یک واقعیت جدید سیاسی است.

توده ای ها از این تزویر یا تاکتیک سیاسی، دقیقاً دو هدف را تعقیب می کنند: اول: تطهیر سوابق آن چنانی خویش در خیانت به قیام ملت در دوران مصدق و کمک به روی کار آمدن دوباره رژیم شاه خائن. دوم: حزب توده با این شیوه و طرز عمل، در حقیقت راه گروه های دیگری را که در ارتباط با شوروی بوده و در ایران فعالیت می کنند، باز می کند؛ زیرا این خط مشی جدید حزب توده باعث می شود سابقه تلخی که در اذهان عمومی، از این حزب (با آن استراتژی مشخص) مانده است، وسیله ای برای شناخت دقیق ماهیت و عملکرد توده ای های جدید و خلقی هایی که خط مشی قدیم توده ای ها را در مقابل امام ایفا می کنند، نشود و بدین گونه خلق از یک تجربه بزرگ تاریخی خویش محروم بماند و بدین ترتیب گروه های دیگر به اصطلاح خلقی، بتوانند به دقت، کاری را که باید مستقیماً به وسیله حزب توده انجام شود، انجام دهند تا حزب توده - که بیش تر از سایر گروه های خلقی مورد اعتماد کرملین است، چون نمک پرورده تر است - بتواند در فرصت مناسب به عنوان یک ناجی سیاسی - که هم دم از امام می زند، هم مترقی! و چپ گرا است، و هم مجهز به منطق علمی است! و هم شدیداً ضد ایده آلیست است، هم مورد وثوق و اعتماد کرملین است و هم موش و گربه بازی شرق و غرب را خوب می داند و می فهمد چه موقع باید به نفع غرب صحنه را خالی کرد تا گاز سرخس با نفت خوزستان معاوضه شود - وارد صحنه شده و ابتکار عمل را به دست گیرد.

از سوی دیگر، کادر رهبری دو سازمان خلقی دیگر - که یکی خود را وارث حماسه آفرینان از جان گذشته آن دشت ها و کوه ها و جنگل های خونین قلمداد می کند و دیگری خود را وارث خون به ناحق ریخته صمدیه لباف ها و شریف واقفی ها معرفی می نماید - عملاً با یک خط مشی، یک موضع گیری، یک عملکرد، یک تحلیل و تبیین و حتی در مقاطعی یک شعار (از نظر واژه آیینی) و از همه بالاتر، یک روابط، وارد صحنه می شوند و گروهی را به دنبال خود (نخواسته و ندانسته) وارد یک بازی سیاسی خطرناک می کنند که چیزی جز ذبح انقلابی انقلاب نیست.»(۱)

۱- همان، ص ۲.

۱۴۴

"راه کارگر" که یک گروه کوچک مارکسیستی است، در نشریه ای که به همین نام منتشر می کند، با جهت گیری شدیداً مخالف، به اعلام مواضع درباره مسائل مختلف مربوط به نظام می پردازد. این گروه نیز مانند دیگر گروه های مارکسیستی و نیز مجاهدین خلق، در قبال هر موضوعی که به نحوی در تقابل با آزادی تحرک مسلحانه باشد ایستادگی می کند و در برابر هر آنچه مقولاتی چون قانون، نهادهای قانونی، خلع سلاح، امنیت و... را طرح کند، واکنش شدید نشان می دهد. راه کارگر در اعلامیه ای که امروز منتشر کرد، درباره موضوع "امنیت" به موضع گیری معترضانه پرداخت و این در حالی است که مسئله امنیت، در سال جدید مورد توجه و تأکید مسئولان نظام قرار گرفته است، در این موضع گیری آمده است:

«آیا عفو ساواکی ها موجب برقراری امنیت خواهد شد؟ آزاد کردن ساواکی ها و جانیان رژیم منفور پهلوی در آستانه سال نو، کشتار خونین مردم زحمت کش اندیمشک، سرکوب کارگران، تصفیه عناصر مترقی از دانشگاه ها، حمله به گروه های انقلابی و مترقی، سرکوب خلق کرد و ترکمن، تصفیه پرسنل انقلابی ارتش و ادارات دولتی، ترور مبارزان مردمی، و تقلبات گسترده در انتخابات مجلس شورا، این است مفهوم واقعی امنیت برای آقای رئیس جمهور!»(۱)

۱۴۵

جناح بندی کنونی حاکمیت، در عرصه تبلیغات مطبوعات وابسته به گروه های ضد نظام، به جنگ بهشتی (حزب جمهوری اسلامی) - بنی صدر تعبیر می شود. در ایجاد چنین وضعی، سازمان مجاهدین خلق بیش ترین تلاش را از راه های مختلف به عمل می آورد؛ به این ترتیب که به جای هدف قرار دادن خط امام که موجب واکنش منفی افکار عمومی خواهد شد، شخص دکتر بهشتی را با انواع روش ها مورد هجوم تبلیغاتی قرار می دهد. در عرصه رسانه ای جهان نیز چنین وضعیتی حاکم است و بعضی از رسانه های خارجی به پیروی از ادبیات اپوزیسیونی داخل، به نحوی سرسختانه به ترور شخصیت دکتر بهشتی می پردازند. در شماره امروز بولتن "بررسی مطبوعات جهان" - که وزارت ارشاد در تیراژ محدودی منتشر می کند - مقاله ای از نشریه تایم، چاپ امریکا ترجمه و ارائه شده است. عنوان مقاله این است: "بهشتی طبق مقتضیات عمل می کند". این مقاله نظیر مطالب مطبوعات داخلی گروه های مخالف نظام تنظیم شده است و در آن، از اطلاعات درج شده در همان مطبوعات، با همان تأکیدات، استفاده گردیده است. در این مقاله آمده است:

«وی دبیر شورای انقلاب، رئیس دیوان عالی کشور و یک آیت الله (بالاترین مرتبه روحانیت در مذهب شیعه) است. از نظر دیپلمات های غربی، وی شخص جاه طلب و قدرت طلبی است که منافع شخصی را ورای مسائل سیاسی و مذهبی قرار می دهد. آیت الله سیدمحمد بهشتی، ۵۱ ساله، به عنوان رهبر حزب جمهوری اسلامی، مهم ترین مخالف

ص: ۲۷۸

۱- نشریه "راه کارگر"، ۹/۱/۱۳۵۹.

بنی صـدر در داخل ایران به شـمار می رود. به گفته یکی از مقامات بلنـدپایه کشوری در تهران که هر دو آنها را خوب می شـناسد، بهشتی به بنی صدر اجازه نمی دهد که آرام بنشیند و از مقام خود لذت ببرد.

مخالفت آنها بیش تر عقیـدتی است تا شخصـی. بنی صـدر علی رغم تحصـیلاتش در سوربن، یک مسـلمان فـداکار معمولی است که معتقد اسـت پاسخ تمام مشـکلات ایران را می توان در اسلام یافت. بهشتی علی رغم لباس و عنوان روحانی اش، یک سیاست مدار حیله گر اهل عمل است که از ایـدئولوژی به عنوان عامل قـدرت اسـتفاده می کند. ۲۰ سـال پیش، بهشتی یک نویسـنده متون مـذهبی برای دبسـتان های دولتی ایران بود. یک استاد دانشگاه که وی را از آن موقع می شناسد می گوید که او هرگز با کسی مجادله نمی کرد و به نظر می رسید که وی معتقد است همه درست می گوینـد. بهشتی ظاهراً قادر است عقایـد متضاد را تأییـد کنـد، بـدون آن که خود را تسـلیم یکی از آن دو بنمایـد. وی متخصـص دو پهلو بودن است.»(۱)

در قسمتی دیگر از مقاله "تایم" آمده است:

«بهشتی در سال ۱۹۷۰، زمـانی که شاه تلاش می کرد تمام مخالفین رژیمش را ریشه کن کنـد، به ایران بازگشت. معاشـران وی در آن زمان اظهار می دارنـد که بهشتی خودش را درگیر نمی کرد. یکی از روحـانیون همکـار بهشتی می گویـد:"بهشتی هرگز جانب کسـی را نمی گیرد. این مرد، باهوش، لایق، بصیر و روحانی بود؛ اما درستی سیاست وی مورد شک و تردید است." دوسال پیش با اوج گیری مخالفت علیه شاه، بهشتی بالاخره به نیرویی که توسـط آیت الله روح الله خمینی هـدایت می شـد و خواسـتار پایـان بخشـیدن به شاهنشـاهی بود، پیوست؛ اما حتی در آن موقع بهشتی سعی می کرد شرایط خود را حفظ کند.

در دوران انقلاب او تلاش نمود اطمینان بدهـد که وسایل قـدرت شاه یعنی پلیس مخفی و ارتش همچنان دست نخورده باقی خواهـد مانـد و فقط این بـار بـا روحـانیون بیعت خواهنـد نمود. وی همچنین سـعی کرد تـا ترتیب ملاقات شاهپور بختیار آخرین نخست وزیر شاه، با آیت الله خمینی را فراهم نماید؛ اما آیت الله صریحاً مخالفت نمود. بهشتی به عنوان رهبر حزب جمهوری اسلامی، مسئول اصلی استعفای مهدی بازرگان اولین نخست وزیر ایران بعد از انقلاب بود که نه بخشـیده شده و نه فراموش گردیده است. بهشتی اشـغال سفارت امریکا توسط مبارزین را مورد تأیید قرار داد و از مخالفت آنها با تحویل گروگان ها به دولت پشتیبانی نمود، و به اعتقاد خیلی از ایرانی ها، بهشتی یک بار دیگر بیش تر تحت تأثیر مصلحت بود تا ایدئولوژی، و اگر به نظر برسد که قضـیه دانشجویان شکست خورده است، وی به راحتی می تواند آنها را ترک گوید. ناظران اشاره می کنند به این که بهشتی هرگز اجـازه نـداده است مرامنامه حزبش انتشار یابـد. یکی از منتقـدان می گویـد: او نمی خواهـد خود را در یک چارچوب محکم گرفتار کند. او باید با مقتضیات حرکت کند. برای بهشتی و یا حزبش پایانی متصور نیست.»(۲)

۱- اداره کـل مطبوعـات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشـریه "بررسـی روزانه مطبوعات جهان"، ۹/۱/۱۳۵۹، ص۲۱، مجله تایم، چاپ امریکا، ۱/۱/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۲۲.

جالب است که روزنامه السیاسه چاپ کویت نیز در شماره امروز خود، قسمت هایی از همین مقاله را درج کرده است؛ البته بدون ذکر مأخذ اصلی و با این عنوان: "آیت الله بهشتی تلاش کرد تا خمینی و بختیار را به یکدیگر نزدیک نموده و ساواک را ابقا نماید؛ مشروط بر آن که این سازمان از رژیم جدید تبعیت کند.(۱) تفاوت این مقاله با مقاله اصلی (تایم) آن است که السیاسه کوشیده است در این مقاله، عبارات را در تنظیمی جدید ارائه کند؛ به طوری که برضد دکتر بهشتی بسیار مخرب تر و کوبنده تر باشد؛ برای مثال: در مقاله اصلی (تایم) آمده است: «طی پنج سالی که او امام مسجد هامبورگ بود، انتقاداتی فراوان از جانب دانشجویان ایرانی ناراضی بروز کرد. آنها وی را متهم می کردند که اختناق شاه را نادیده می گیرد و فقط به مسائل مذهبی می پردازد. بهشتی ادعا می کرد که وی مشغول نوشتن کتابی در مورد حکومت اسلامی بوده که روشنگر نظرات سیاسی وی می باشد؛ اما یک چنین کتابی هنوز منتشر نشده است.(۲) همین عبارت، در السیاسه به این نحو آمده است: «آیت الله بهشتی ظرف پنج سال اقامتش در آلمان فدرال، شدیداً مورد انتقاد دانشجویان ناراضی قرار گرفت و به سبب جانبگیری از ستمگری های شاه مخلوع نسبت به ملت ایران و اختصاص دادن تلاش خود به امور مذهبی، مورد اتهام آنان قرار گرفت.»(۳)

۱۴۶

ازجمله اختیارات و وظایف مجلس شورای اسلامی نظارت بر رئیس قوه مجریه و تأیید نخست وزیر منتخب رئیس جمهوری است. با توجه به این مسئله، بنی صدر از پیش از انتخابات تا کنون، به طور مستقیم یا غیرمستقیم بر هماهنگی مجلس با رئیس جمهوری (نه هماهنگی رئیس جمهوری و مجلس) تأکید می کند و در این زمینه، حتی دفتر هماهنگی مردم و رئیس جمهوری نیز در مبارزات انتخاباتی شرکت کرد و کاندیدا معرفی نمود. امروز نیز بنی صدر طی مقاله ای در روزنامه انقلاب اسلامی با عنوان "سالی که آغاز می شود"، عوامل خطرهای تهدید کننده ایران را برشمرد و طی آن، این دغدغه خود را نیز به ترتیب زیر مطرح کرد و نوشت:

«برخوردهای شخصی و گروهی بر سر قدرت، رنگ و لعاب عقیدتی به خود گرفته است. یک جامعه انقلابی، تا وقتی ثبات عقیدتی پیدا نکند، امنیت و پیشرفت در آن به وجود نمی آید؛ بدین قرار، عاجل ترین کارها ایجاد این ثبات عقیدتی از راه بحث های سازنده و به قصد تفاهم است تا راه برای رفع خطر های دیگر فراهم گردد. با صاحبان عقاید غیراسلامی نیز باید حساب و کتاب روشنی پیدا کنیم. همان طور که گفته ایم اسلحه را با اسلحه و با قدرت تمام باید پاسخ بگوییم؛ اما اگر اسلحه را زمین گذاشته و توطئه و تحریک را رها کردند، ما با آنها از راه بحث آزاد مقابل خواهیم شد. به گمان ما این تنها راه استقرار ثبات عقیدتی در جامعه و جلوگیری از سقوط کشور است.

ص: ۲۸۰

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۲۸، روزنامه السیاسه چاپ کویت، ۹/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۶۶، ص ۲۱ و ۲۲.

۳- مأخذ ۶۸.

برای آن که اهمیت خطر درست در نظر آیـد، یـادآور می شود که در انتخابـات مجلس جمعاً ۵/۱۰ میلیون نفر شـرکت کرده اند. اگر فرض کنیم انتخابات بـدون غش هم بوده باشد، مجلس منتخب، نماینده ۳/۵ میلیون نفر از مردم کشور می شود؛ یعنی نماینـده ۲۶ تا ۲۷ درصد رأی دهندگان این مجلس نصف آرایی را پشت سـردارد که رئیس جمهوری به دست آورده است و نماینـده یک چهارم رأی دهنـدگان بیش تر نیست. حال اگر این مجلس با رئیس جمهوری هماهنگی نکنـد و درون آن نیز بی ثباتی عقیدتی اثر بگذارد، خود از اسـباب بی ثباتی سیاسـی و اقتصادی و توسـعه دامنه ناامنی ها می گردد و جریان سقوط را تسریع می کند.»(۱)

با گـذشت چنـد روز از برگزاری مرحله اول انتخابات مجلس و اعلام نتایـج آن، مسئله وجود یا عدم وجود تقلب، و اعتبار یا عدم اعتبار نتایج آن، همچنـان مورد بحث است. جنـاح موسوم به خـط امـام، در این بـاره تلویحاً و گاهی نیز آشـکارا، به دفاع از نتایـج و اعتبار انتخابات می پردازد و یا تخلفات را جزئی و در نتایج انتخابات بی تأثیر می شمارد؛ اما جریان های بازنده، همچنان به تکاپو برای بازتاب دادن اعتراضات ادامه می دهند که این کار در سـطح وسـیعی از کشور انجام می شود؛ از جمله به نوشـته روزنامه بامـداد، درمنطقه فریمان طوماری با امضای بیش از ۸۰۰ نفر از مردم این بخش تهیه شد. طی این طومار، صاحبان امضا به مقامات مملکتی درباره انتخابات مجلس شورای اسلامی در فریمان اعتراض کردند و خواستار اعزام بـازرس برای رسـیدگی به این انتخابـات و بـازبینی صـندوق ها و نوع آرا شدنـد. در این طومار به هشت مورد از تخلف های انتخاباتی اشاره شده است.(۲)

از سوی دیگر، آخرین اظهارات بنی صـدر – که در رأس منتقـدان به انتخابات است – نشان می دهد امیدواری چندانی در زمینه نتیجه بخش بودن این گونه برخوردها برای ابطال انتخابات یا بخشـی از آن، وجود نـدارد و جریان برنده در انتخابات بیش تر از آن قدرت دارد که بتوان با فشارهای مزبور، امتیـازات کسب شـده را از آن گرفت؛ به ویژه بـا کسب میزانی از آرا که نمی توان از آن صـرف نظر کرد. گزارش مطبوعات حاکی اسـت پیش از ظهر امروز رئیس جمهوری در محـل اقـامت امام خمینی حضور یافت و با ایشان دیـدار و درباره مسائل جاری مملکت گفت وگو کرد. در پایان این ملاقات، دکتر بنی صدر گفت: امام در این ملاقات گفتند مجلس شورای اسـلامی آینده، باید با رئیس جمهوری هماهنگی داشته باشد و اگر تقلبی در انتخابات شده است، باید به طور جدی رسیدگی شود؛ ولی نباید به این بهانه موجب تزلزل اعتبار مجلس شد.(۳)

از سوی دیگر در واکنش به سازمان دهی وسیع و اقدامات تشـکیلاتی سراسـری سازمان مجاهدین خلق برای تداوم اعتراضات به صحت انتخابات، متقابلاً برخی تحرکات خیابانی سازمان دهی می شود. روزنامه انقلاب اسلامی (ارگان جریان بنی صدر) در شماره امروز خود

۱– روزنامه انقلاب اسلامی، ۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۲– روزنامه بامداد، ۹/۱/۱۳۵۹، ص ۴، مشهد، خبرگزاری پارس.

۳– روزنامه بامداد، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

گزارش داد: استاد محمدتقی فلسفی و محمدجواد باهنر، در ایام نوروز در مسجد اعظم قم سخنانی ایراد کردند. در مراسم سخنرانی، جمعیت کثیری از مردم قم و زائرانی که جهت گذراندن ایام نوروز به این شهر مذهبی آمده بودند، شرکت داشتند. حاضران، پس از سخنرانی، با دادن شعارهایی برضد مسعود رجوی کاندیدای سازمان مجاهدین خلق برای نمایندگی مجلس شورا، در خیابان های قم راهپیمایی کردند.(۱)

۱۴۸

برخی شواهد و قرائن و اخبار حکایت از آن دارد که سیاست کاهش تعطیلات نوروزی در مدارس، در افکار عمومی با مقاومت هایی مواجه است. البته سازمان ها و جریان های مخالف نظام نیز از آن به صورت دستاویزی برای فعالیت و تضعیف حریف استفاده می کنند و مقاومت ها و مخالفت ها در برابر این سیاست را تشدید و اعتراضات را سازمان دهی و پایدار می نمایند. یک گزارش مندرج در روزنامه انقلاب اسلامی آخرین وضعیت ایجاد شده را چنین نشان می دهد:

به دنبال کاهش تعطیلات نوروزی واحدهای آموزشی - که آقای رجایی وزیر آموزش و پرورش، آن را اعلام کرد - چهارشنبه (۶/۱/ ۵۹) و پنجشنبه (۷/۱/۵۹) که زمان آغاز تحصیل دانش آموزان در سال جدید محسوب می شد، مدارس و دبیرستان های تهران و اکثر شهرستان ها به صورت تعطیل و نیمه تعطیل در آمد؛ به همین دلیل وزارت آموزش و پرورش بخشنامه ای بدین شرح منتشر کرد: در پاسخ به تقاضای مکرر و تلفن های متعدد اولیا به وزارتخانه ها و ادارات آموزش و پرورش، به اطلاع می رساند چون قرار است روز شنبه ۹ فروردین ماه، نسبت به غیبت دانش آموزان مراقبت کامل صورت گیرد، از اولیای محترم آنان انتظار دارد نسبت به حضور فرزندان خود در مدارس نظارت دقیق مبذول دارند. لازم به تذکر است که امروز کلیه معلمان در محل خدمت خود حاضر بوده و صمیمانه به انجام وظایف مربوطه اقدام می کنند.

روزنامه انقلاب اسلامی در ادامه می نویسد: «در پی صدور این بخشنامه، خبرنگاران ما از واحدهای مختلف آموزش گزارش می دهند که این واحدها همچنان کم رونق می باشند.»(۲)

در بعضی از شهرها، تبعات موضوع از بی رونقی کلاس ها جدی تر بوده است؛ از جمله به گزارش خبرنگار کیهان از خرمشهر، به دنبال اعتراض دانش آموزان دبیرستان مصدق خرمشهر به کاهش تعطیلات نوروزی، رئیس آموزش و پرورش خرمشهر این دبیرستان را منحل کرد. به نوشته این روزنامه، یک مقام آگاه در سپاه پاسداران خرمشهر درباره تشنجاتی که در این دبیرستان به وجود آمد و موجب انحلال آن شد، اظهار داشت: دانش آموزان مقصر نیستند و عده ای آنها را تحریک می کنند. این مقام اضافه کرد: باید عوامل تحریک را شناسایی و دستگیر کرد.(۳) واکنش های اعتراضی، بعضاً با شدت و حدتی که آشکارا

۱- مأخذ ۷۱، ص ۱۱.

۲- مأخذ ۷۱، ص ۱.

۳- مأخذ ۳۲، ص ۲.

سازمان دهی شـده است، همراه می باشـد؛ از جمله بعـد از ظهر امروز انفجاری در یکی از مـدارس اهواز روی داد که باعث وحشت دانش آموزان شـد و سه مجروح به جای گـذاشت. سپاه پاسـداران خوزسـتان در این باره اطلاعیه ای صادر کرد که در آن آمـده است: در دبسـتان شـهید حمید شجرات (ماندانای سابق) در منطقه زیتون کارگری اهواز، ضد انقلاب یک چاشنی و مقداری پلاستیک به عنوان ترقه به یکی از دانش آموزان می فروشد و به او می گوید که این ترقه را به علت این که صدای زیادی ایجاد می کند، در مدرسه منفجر کند. این عمل باعث زخمی شدن سه نفر از دانش آموزان بی گناه این مرز و بوم شد(۱)

۱۴۹

مـدیریت کنونی رادیو تلویزیون، مورد پسـند و تأیید رهبران حزب جمهوری اسـلامی نیست و به نظر آنان برنامه های صدا و سـیما در ورطه ابتذال قرار دارد و پایین تر از آن است که بازگو کننـده و نماینـده آرمان ها و ارزش های انقلاب باشد؛ به خصوص برنامه های نوروزی تلویزیون و عدم تناسب برنامه های تفریحی آن با شـئون نظام جدیـد و نیازهای مردم مسـلمان و انقلابی، از موضوعاتی است که مورد توجه عمده ارگان این حزب یعنی روزنامه جمهوری اسلامی می باشد. در شماره امروز این روزنامه، یادداشت مفصلی با عنوان "رادیو تلویزیون در سراشیب سقوط" درج شده است. این یادداشت، مـدیریت سازمان صـدا و سـیما را به شدت مورد هجوم قرار داده است. در این نوشـته بدون امضا که شـباهت بسـیاری به یک "بیانیه اعلام مواضع" دارد، آمده است:

«گردانندگان جعبه جادویی جادو شده اند. چه کسانی آنها را جادو کرده اند؟ آنها خط ابتذال را گرفته و بر خط انقلاب می خندند. آنچه رادیو و تلویزیونی ها ظرف چنـد روز گذشـته به خورد مردم داده اند، ۱۸۰ درجه مغـایر بیانـاتی است که امـام در پیام نخستین روز سال نو، زیر گوش همه نهادهـا به صـراحت هرچه تمـام تر خواندنـد... چگونه است که در چنین شـرایطی، ملت بایـد شاهـد برنـامه های پانتومیم آنچنانی و ترانه های ترانه خوان های ساواکی باشد. این سؤالی است که در برابر مسئولین رادیو تلویزیون قرار دارد.

صـدای مـا از جـای گرمی بلنـد نمی شود. می دانیم که اشـکالات فراواننـد؛ می دانیم که در میـدان توپخانه و گمرک و انقلاب، گوش عابرین در معرض شـنیدن تصنیف های گوگوشی است؛ می دانیم که در ازای پاک شدن رادیو تلویزیون از لوث وجود این مدیحه گویان و مجلس گرم کن های شاهنشاهی، بایـد برنامه های دقیق تفریحی و علمی و... تـدوین کرد تا ضـمن جذابیت، جنبه یادگیری و آموزشـی نیز داشـته باشد و لابد شـما گرداننـدگان رادیو تلویزیون نیز از این همه مطلعیـد؛ امـا آیـا نتوانسـتن، دلیل بر انتخاب هجوها و هزل ها و ساده ها و راحت الحلقوم های سـلطنتی است؟ سؤال دیگر آن که آیـا وقت برای تـدوین برنـامه هـای عادی و معمولی و معقول دیگری نبود؟ بهتر نیست اگر توان اداره رادیو تلویزیون در شورای مدیریت آن نیست، با اعلام آن خیال خلق را راحت کنند؟

ص: ۲۸۳

۱- مأخذ ۵، ص ۱.

چنـدان عجیب نیست اگر شورای مـدیریت رادیو تلویزیون، انتقـاد بر برنـامه هـای خود را مقوله ای غیرعلمی و بی انطبـاق با سـنجش افکار عمومی بداننـد. حتی ممکن است ما را دعوت کننـد که لختی پای تلفن ۲۹۰۰۰۰ آنها بنشـینیم و اوج درخواست های مردم! را برای پخش صـدای خواننده هـای طـاغوتی، از نزدیک بشـنویم... می توان برای یک لحظه این فرض محال را کرد که همه مردم ایران پس از انقلاب، یعنی همه آن مردمی که فریاد الله اکبر و لااله الاالله می کشـیدند، خواسـتار شـنیدن و دیدن برنامه های تفریحی سالم و هنر برای مردم! دوران طاغوت باشند؛ آیا در صورت اطلاع از الفبای اسـلام، بایـد اجازه پخش چنین برنامه هایی از تصویب شورای مـدیریت رادیو تلویزیون بگذرد؟ مگر نه آن که در اسـلام، ملاک، حقانیت است نه اکثریت؟ آیا حق آن است که نوجوانان و جوانان زیاد و معصومی را به همین دلیل به طرف تخـدیر مغزها و میل های کاذب سوق داد؟»

در ادامه یادداشت، راه حل هایی به این شـرح ارائه می شود: رادیو تلویزیون بایـد از افراد ناصالـح و غیرمؤمن به انقلاب پاکسازی شود؛ ایدئولوژی انقلاب را در قالب برنامه های دقیق و حساب شده به مردم تفهیم کند؛ احساس مسئولیت را در جوانان رشد دهد؛ اگر شورا خود را مجبور می بیند که حتماً برنامه ها را پر کند و چند ساعت در روز برنامه داشته باشد، باید از دستاوردهای هنری کشورهای جهان سومی که آزاد گشته اند استفاده کنـد؛ گروه هـای تولیـدی به بیرون از اسـتودیوها فرسـتاده شود تا این هنرمنـدان، سوژه های خود را در کوچه و بازارها و خلق مستضـعف بیابنـد و عوض زنده ساختن خرافات عهد بوقی (شبیه برنامه های شب چهارشنبه سوری) از سنت های زنده و پویای مردمی الهام بگیرند.

نویسنده مقاله سپس می افزاید: «عوض این قیافه های ترگل ورگل با کراوات های آنچنانی و فضای آنچنانی تر - که بوی عطر و ادکلن را از پشت شیشه تلویزیون، به داخل حلبی آبادهای گوشه و کنار این مملکت جاری می سازد - قیافه هایی را بگذارید که لااقل پوششـشان و طرز آرایشـشان به همین مردم متوسط کوچه و بازار وسط شـهر - نمی گوییم جنوب شهر - شبیه باشد، و این همه شدنی نیست جز آن که افرادی در شورای رادیو و تلویزیون شرکت داشته باشند که نه تحت تأثیر فرهنگ غربی، بلکه متأثر از نظامی باشند که حضرت علی(ع) آن را با شکل و شیوه زندگی خود ارائه می دهد. کسی که در انقلاب شرکت نجسته و درد خلق را به جان خود سرازیر نکرده و با گریه مردم نگریسته و با خنده آنان نخندیده است، و کسی که شکوه روز خونین ۱۷ شهریور را با تمام رگ و پوست خود حس نکرده است، و کسی که رنج تازیانه های رژیم جبار را بر گرده های خود و برادرانش در تمـام ایران حس نکرده است، چنین کسـی برای این شـورا منـاسب نیست و نخواهـد بـود و ریشه این همه کـج روی و اهمـال کاری، نه در مجریان که در گردانندگان است.»(۱)

از سوی دیگر، همین امروز در روزنامه انقلاب اسلامی ارگان جریان بنی صدر، مقاله نسبتاً

۱- مأخذ ۶۳، ص۵.

مفصلی با عنوان "نسیم بهاری بر فراز جام جم" درج شد. این مقاله عملاً می تواند اطلاعیه همراهان رئیس جمهوری در پاسخ به انتقادات حزب جمهوری اسلامی و متحدان آن محسوب شود. در این مقاله بدون امضا که در صفحه اول روزنامه نیز تیتر شد، آمده است:

«از ابتدای انقلاب تاکنون صدا و سیمای جمهوری اسلامی یکی از معضلات حل ناشدنی کشور بوده است. بین اروپا و ژاپن، جمهوری اسلامی دارای وسیع ترین شبکه پوشش رادیو تلویزیونی و عظیم ترین وسایل فنی و کادر حرفه ای می باشد. میلیون ها تومان بودجه این مردم محروم، صرف این دستگاه عریض و طویل می شود و یک صدم امکانات و وسایل و توان های این ماشین عظیم، به خدمت انقلاب اسلامی کشیده نمی شود...

در ایران قبل از انقلاب اسلامی، این دو وسیله مهم با همه امکانات خویش، در اختیار فساد و افساد رژیم و سیاست های خانمان برانداز استعمار و استحمار او قرار گرفته بودند و توانستند شیرازه و اندام فرهنگی و اجتماعی و عقیدتی مردم میهن ما را از هم پاره پاره کنند و امروز این دو ابزار عمده، با همه توان خود باید در اختیار انقلاب اسلامی و رشد و تعالی آگاهی مردم و رساندن ندای جوش و خروش ملت به پا خاسته مسلمان ایران به گوش همه جهانیان، قرار گیرند...

اگر نیک به سرگذشت یک سال گذشته رادیو و تلویزیون بنگریم، مواجه با این نتیجه گیری می شویم که عملاً ـ به جای استفاده از رادیو و تلویزیون و امکانات آن در خدمت انقلاب اسلامی، با ندانم کاری ها و اعمال نظرها به خرد و خراب کردن این ابراز ظریف و شکننده پرداخته اند؛ به ترتیبی که امروز هزاران نفر و میلیون ها امکانات و بودجه و وسایل، بیکار و بلااستفاده افتاده اند؛ حال آن که مخارج آنان همچنان بر دوش بودجه مردم کشور تحمیل می شود و نتیجه این وضعیت آن شده است که به صورت دائم التزایدی، در زمان های اخبار، تعداد شنوندگان رادیوهای مغرض اجنبی افزوده شود. بسیاری برای شنیدن خبر دقیق، موج بی.بی.سی. را می گیرند و طعمه تحریفات او می شوند و برای سرگرمی به رادیوهای کویت و عراق گوش می دهند که در لابه لای آهنگ های مستهجن آنان، فحش و تحریفی را نیز نسبت به انقلاب اسلامی ایران به آنها تزریق می کنند و در ساعات غیر خبر، مردم بدون سرگرمی و تفریح یا دست به دامان مواد مخدر دراز می کنند و یا تن به مفسدترین سرگرمی ها و تفریحات و فسادها، منتهی در خفا و تاریکی و دور از چشم یکدیگر، می سپارند. متدرجاً شادی روزهای نخست انقلاب جای خود را به چهره های عبوس و ابروهای گره خورده می دهند و ما همه جز شعار و شعار و شعار تحویل مردم نمی دهیم.»

نویسنده پس از انتقادات یاد شده، در ادامه به هدف اصلی خویش که حمایت از وضع موجود است می پردازد و می نویسد: «از یکی دو هفته قبل، تغییرات محسوسی چه در اخبار و چه در سایر برنامه های رادیو و تلویزیون به چشم می خورد. برنامه ها متنوع تر شده اند.

صوت و تصویر جای قرائت و انشا را متدرجاً می گیرند. تحلیل و تبادل نظر، جانشین شعار و خطابه های خسته کننده می شوند. در اخبار، اطلاعات چنـد جانبه تری در اختیار مردم گـذارده می شود. گویی بوی آن می آیـد و غول سانسور کم کم از رادیو و تلویزیون همراه با خانه تکانی عیـد به زباله دانی فرسـتاده می شود. تعـداد بحث آزادها و مناظره ها و یا بیان نظرات مختلف درباره اخبار افزایش یافته انـد و یا قول و خبر آنها داده شـده است. به هرحال، گویی نسیم بهاری برفراز جام جم وزیدن گرفته است...

در چنین شـرایط و اوضاع و احوالی، وظیفه مسـئولین و گوینـدگان، تکفیر و هراسانـدن صدا و سـیمای جمهوری اسـلامی نیست؛ وظیفه آنها ایجاد جریانـات روانی و به وجـود آوردن کشـمکش هـای سیاسـی روز در مورد برنـامه هـای رادیو و تلویزیون نیست. کسـانی که مـدعی می شونـد می خواهنـد در رادیو و تلویزیون را ببندنـد، یا حتی خود هم به حرف خود باور ندارنـد و یا دنیای امروز را خوب نمی شناسـند و نمی دانند که جوامع کنونی بـدون صوت و تصویر لحظه ای نمی تواننـد به حیات عادی خود ادامه دهند، و متوجه نیسـتند اگر رادیو و تلویزیون ما نتوانند اعتماد و توجه مردم را جلب کنند، دیگران این کار را خواهند کرد و در آن صورت آنها هستند که سیاست و افکار عمومی ما را با رادیو و تلویزیون و مطبوعات و شایعه پراکنی های خویش هدایت خواهند کرد و در آن زمان، دیگر دویدن ما را رسیدنی نیست.»(۱)

یـادآوری می شود که حساسیت هـایی ماننـد آنچه در روزنـامه جمهوری اسـلامی ذکر شـد، در بعضـی از نمازهـای جمعه نیزبـازگو می شود. در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از نمازجمعه اصفهان آمده است: «در پایان، آیت الله طاهری از برنامه های مبتذل رادیو تلویزیون به شدت انتقاد کرد و گفت: ... وقتی از آنها (افرادی که در تهران و اصـفهان در رأس کارنـد) سؤال می شود که چرا این برنامه ها را پخش می کنیـد، می گویند ما تابع خواسته مردم هستیم. این وظیفه ما است که از آنها بخواهیم که برنامه های آنها کاملاً با موازین اسلامی و انسانی مطابقت نمایند.»(۲)

همچنین در گزارش روزنامه انقلاب اسـلامی از نماز جمعه تهران آمده است: «حجت الاسـلام خامنه ای در خطبه اول خود به نقش اساسی رادیو و تلویزیـون اشـاره کرد و گفت: من به عنوان تکلیف شـرعی لازم می دانم به برادران مسـلمان و مسـئولی که در رأس رادیو و تلویزیون قرار دارنـد، هشـدار بـدهم که برنامه های رادیو تلویزیون و به خصوص این چند روز، برنامه های ملّتی نبود که می خواهد انقلابش را به ملت های دیگر تفهیم و تشـریح کند. ملت انقلابی ما که به نیروی اسلام انقلاب کرده است، باید رادیو تلویزیونش دارای زبده ترین اندیشه های اسلامی باشد. هنر را در خـدمت اسـلام قرار دهیـد. از هنرمنـدان به اصـطلاح متخصـص که از اسـلام بویی نبرده انـد، قطع امیـد کنیـد. برنامه های ایام نوروزی، برنامه های مبتذلی بود. شما اگر می خواهید سرگرمی درست کنید، سرگرمی های اسلامی

۱- مأخذ ۷۱، ص۱ و ۱۲.

۲- مأخذ ۴، ص۵.

درست کنید. امروز مردم ما به سرگرمی های سیاه بازی و پانتومیم های بی ربط و محتوا نیازی ندارد. ما برای هنر ارج قائلیم. هنرمندان دروغین و هنرمندان بَزَک کرده آریامهری ننشینند بگویند که آخوند هنر نمی شناسد. ما هنر را بهتر از شما می شناسیم. اگر وضع به این ترتیب باشد، ملت مسلمان ایران تلویزیون نمی خواهد. اگر شما این دقت را ندارید که هنرمندان پاک و انقلابی مسلمان را از سراسر ایران جمع کنید، اعلام کنید که نمی توانید و تلویزیون را تعطیل کنید.(۱)

۱۵۰

در روزهای اخیر، برخوردهای لفظی و تبلیغاتی بین منابع خبری ایران و شوروی درباره نتایج مذاکرات وزیر خارجه ایران و سفیر شوروی در تهران ادامه داشت و هر طرف، آن را به نحوی متفاوت بازگو می کرد. به دنبال این جریانات و برای پایان دادن به جنجال های مربوط به آن، امروز وزارت امورخارجه جمهوری اسلامی ایران اطلاعیه ای منتشر کرد و در آن، موارد توافق دو دولت در مذاکرات مزبور را ذکر نمود. این اطلاعیه نشان می دهد در نقل قول نتایج جلسه یاد شده، صادق قطب زاده وزیر خارجه ایران، آن را به نفع گروه های ضد دولتی درگیر در افغانستان، کمی تبلیغاتی بازتاب داده است.

متن اطلاعیه مزبور که در اختیار خبرگزاری پارس قرار گرفت.(۲) به این شرح است: «پیرو مطالبی که از طرف وزیر امورخارجه جمهوری اسلامی ایران در مورد توافق در مسئله افغانستان با اتحاد جماهیر شوروی، انتشار یافته، لازم است دقیقاً برای روشن شدن مسئله و جلوگیری از هرگونه سوء تفاهم درباره مذاکرات فی مابین دو دولت ایران و شوروی، تذکر داده شود: ۱. دولتین ایران و شوروی معتقدند که باید مسئله افغانستان به طور مسالمت آمیز حل و فصل شود. ۲. دولتین ایران و شوروی معتقدند که بهتر است موضوع، به عنوان مشکل منطقه و در محدوده کشورهای همسایه حل و فصل شود. ۳. مذاکرات باید مستقیماً با دولت افغانستان و شوروی آغاز گردد؛ زیرا هیچ راه حلی بدون حضور دولت افغانستان نمی تواند وجود داشته باشد؛ بنابراین، نکات مورد توافق آن است که ذکر گردید. در عین حال دولت ایران معتقد است که بدون مذاکرات با انقلابیون افغانستان و توافق کامل با آنها، امکان هیچ راه حل منطقی و قابل اجرایی وجود نخواهد داشت. بر این اساس است که می توان مذاکراتی را با کشورها و گروه های ذی ربط، با توجه به احترام به حق حاکمیت و استقلال افغانستان آغاز و ان شاءالله به انجام رساند.»(۳)

در این حال، صادق قطب زاده نیز، خود در یک گفت وگوی اختصاصی با خبرگزاری پارس، درباره مذاکرات خود با سفیر کشور شوروی گفت: پیامی که سفیر شوروی از طرف دولت متبوع خود آورده بود، نشان می داد که این دولت با اصل مذاکره مستقیم ایران با شوروی در مورد افغانستان و حل مسئله این کشور موافقت کرده است و این اصل توافقی بود که

ص: ۲۸۷

۱- مأخذ ۷۱، ص۲.
۲- مأخذ ۷۱، ص۱، تهران، خبرگزاری پارس.
۳- مأخذ ۳۲، ص۳.

خواست ما بود که مسئله افغانستان به صورت صلح جویانه ای حل شود. وزیر امور خارجه افزود در مذاکراتش با سفیر شوروی، بر این مسئله تأکید شده است که دولت ایران بر این اصل اعتقاد کامل دارد که حل مسئله افغانستان، بدون مذاکرات مستقیم و درست با انقلابیون افغانستان امکان پذیر نیست و بدون در نظر گرفتن حقوق حقه مردم این کشور، هیچ راه حلی ممکن نیست.

قطب زاده گفت: ما مشغول یافتن راه حلی برای این مسئله با اتحاد جماهیر شوروی هستیم. وی افزود: خواست دولت ایران در این مذاکرات بر سه اصل استوار است: ۱. به رسمیت شناخته شدن حقوق مردم افغانستان و حق حاکمیت این کشور و تضمین آن. ۲. احترام به خواست های منطقی مردم افغانستان که به هر نوع حکومتی که مایلند برسند. ۳. عدم مداخله دولت های خارجی در امور داخلی این کشور.(۱)

۱۵۱

بیش از ده روز از شکست مذاکرات ایران و شوروی درباره قیمت گاز ایران می گذرد. در این مذاکرات، شوروی درخواست ایران را مبنی برافزایش قیمت گاز به میزان ۴۰درصد رد کرد. در این حال و نیز بعد از درگیری های تبلیغاتی رسانه های ایران که شوروی را به غارت منابع طبیعی و ملی افغانستان و خرید گاز از این کشور به قیمتی معادل نصف بهای معمول آن در بازارهای جهانی، متهم کردند،(۲) امروز خبرگزاری تاس یک گزارش تفسیری از شکست مذاکرات مزبور، به شرح زیر ارائه داد:

«ایستگاه رادیویی صدای جمهوری اسلامی ایران، تفسیری پخش کرد که در آن ادعا شده است صادرات گاز طبیعی از افغانستان به اتحاد شوروی، امسال در مقایسه با سال های گذشته ۳۰ برابر افزایش خواهد یافت و نیز دولت افغانستان آماده می شود که آن را نصف قیمت موجود در بازار جهانی به شوروی عرضه کند. طبق گزارش وزارت تجارت خارجی اتحاد شوروی، اظهارات رادیو تهران واقعیت ندارد. انتظار نمی رود امسال در صادرات گاز افغانستان به اتحاد شوروی تغییر فاحشی داده شود. این صادرات در سطح مشابه در چندین سال گذشته، یعنی در حدود ۲ الی ۴/۲ میلیارد متر مکعب باقی خواهد ماند. در این معامله قیمت ها کم تر از حدی که شوروی گاز طبیعی خود را به خارج می فروشد، نخواهد بود. به همین دلیل است که اظهارات رادیو تهران در این زمینه که مدعی شده است اتحاد شوروی به منظور فشار آوردن به ایران جهت مجبور کردن این کشور به ارزان تر فروختن گاز خود، به خرید گاز افغانستان متوسل شده است، با حقیقت مطابقت ندارد.

در ارتباط با این موضوع باید موضع طرف مذاکره کننده در مورد معامله گاز با ایران از سوی شوروی را به دنبال گفت وگوهای تهران خاطر نشان کرد. نیکلای اوسیپف معاون وزیر تجارت خارجی اتحاد شوروی گفت در این مذاکرات هیئت نمایندگی شوروی اصولی عادلانه و

ص: ۲۸۸

۱- مأخذ ۷۱، ص ۱۲، تهران - خبرگزاری پارس.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹، ۱۰/۱/۱۳۵۹، بخش عربی رادیو کلن، ۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

منصفانه برای هر دو طرف در نظر داشت: نخست آن که قیمت باید مطابق با سطح قیمت های موجود گاز در منطقه تجاری که ایران و اتحاد شوروی جزء آن هستند، باشد. دوم آن که قیمت باید واقعی و قابل رقابت باشد یعنی به عبارت دیگر قیمتی باشد که هر دو طرف واقعاً بتوانند گاز را در این منطقه تجاری با آن قیمت بفروشند. سوم]آن که[طبیعی است اتحاد شوروی که یک صادر کننده عمده گاز است، حاضر نیست از ایران گاز را با قیمت های گران تر از قیمتی که گاز خود را به سایر کشورها می فروشد، بخرد. اتحاد شوروی مایل نیست ایران را به فروش گاز خود به این کشور، با بهای ارزان تر از قیمتی که می تواند به سایر کشورها بفروشد، مجبور کند. نیکلای اوسیپف ادامه داد ما با توجه به قیمت های موجود در این منطقه و سایر عوامل، به ایران قیمتی بسیار گران تر از سابق پیشنهاد کردیم. ما همچنین پیشنهاد کردیم که این قیمت باز هم مطابق با نوسانات نفت، اصلاح شود. با این حال متأسفانه هیئت نمایندگی ایران رویه غیرسازنده ای اتخاذ کرد. قیمت پیشنهادی آنها به وضوح اغراق آمیز و از نظر اقتصادی، غیرقابل توجیه بود. ... در این منطقه چنین قیمت هایی وجود ندارد. بعضی از مقامات ایرانی اظهار داشتند اگر قیمت پیشنهادی آنها پذیرفته نشود، ایران گاز خود را نخواهد فروخت و آن را آتش خواهد زد. بسیار خوب این بر عهده دولت و مردم ایران است که تصمیم بگیرند با گازی که همراه با استخراج نفت تولید می شود، چه کار کنند.»(۱)

در این حال امروز یک مفسر آسوشیتدپرس از مسکو، درباره مناسبات ایران و شوروی نوشت: «روابط بین شوروی و ایران به دنبال مداخله شوروی در افغانستان و اختلاف بر سر مسائل سیاسی و بازرگانی، به طور روزافزونی در تنگنا قرار گرفته است. کمک های فنی شوروی به ایران ادامه می یابد؛ اما کشمکش های سیاسی بین دو کشور آشکار می شود. ... شوروی سخت کوشیده است که از آغاز انقلاب اسلامی پیوندهای دوستانه ای را با تهران به وجود آورد؛ با این حال انقلابیون ایران با یادآوری روابط مؤدبانه قبلی کرملین با محمدرضا پهلوی شاه مخلوع، به انگیزه های شوروی سوءظن دارند.»

در ادامه این مطلب آمده است: «بسیاری از ایرانی ها علاوه بر ترس از شوروی به عنوان یک قدرت بزرگ که علیه ایران توطئه می چیند، با دکترین کمونیستی مسکو که آته ئیستی است مخالفند. ... دیپلمات ها پیش بینی می کنند که علی رغم مسائل تاریخی طولانی، بازرگانی شوروی با ایران و مرز مشترک ۱۶۰۰ کیلومتری آنان احتمالاً از وخامت کامل روابط جلوگیری خواهد کرد. به عنوان مظهری از پیوندهای مداوم، گروهی از کارشناسان شوروی اوایل این ماه برای آغاز کار روی یک نیروگاه ۸۰۰ مگاواتی در نزدیک اصفهان، از تهران به آن سو عزیمت نمودند. طبق آمار حتمی، در جریان سال ناآرام ۱۹۷۹، ایران با شوروی معادل ۴۰۹ میلیون روبل (۶۱۴ میلیون دلار) بازرگانی داشت. این رقم به میزان ۴۰ درصد از سطح قبل از انقلاب در ۱۹۷۸، کم تر بود؛ اما هنوز حائز اهمیت بود. برعکس،

۱- همان، ص ۱ و ۲، مسکو - خبرگزاری تاس، ۹/۱/۱۳۵۹.

بازرگانی امریکا با ایران از آغاز سال ۱۹۸۰، در مجموع معادل ۴/۳۰۵ میلیون دلار بود که نشان دهنده پایین آمدن زیاد نسبت به سطح سالانه ۸/۲ میلیارد دلار در سال ۱۹۷۹ و ۵۶/۶ میلیارد دلار در ۱۹۷۸ پیش از سرنگونی شاه، است.»(۱)

۱۵۲

یکی از رادیوهایی که از خارج کشور، از قبل از انقلاب تاکنون برنامه پخش می کند، رادیو"صدای ملّی ایران" نام دارد. این رادیو عیناً مواضع حزب توده را بازتاب می دهد. این در حالی است که در ایران، حزب توده مواضع خود را در جایگاه یکی از گروه های سیاسی طرفدار نظام تنظیم و ارائه می کند و در عین حال، مُبَلِّغ سرسخت شوروی و مخالف جدی گروه های انقلابی ضد کمونیست افغانی است؛ گروه هایی که با دولت ایران و رهبران نظام جدید روابط حسنه دارند. امروز رادیوی مزبور تأکید کرد: هدف امپریالیسم امریکا و دار و دسته چینی و اسرائیلی و مصری و انگلیسی آن از برپا کردن جنجال بر سر مسئله افغانستان و کمک به به اصطلاح مبارزان افغانی، به خاک و خون کشاندن انقلاب ملی و دمکراتیک خلق آزاد افغانستان است و سپس در تعقیب آن، هدفشان ضربه زدن به انقلاب پیروزمند ملت ایران می باشد. گوینده سپس پرسید: «تا کی باید در برابر این واقعیات آشکار، جهل و یا تجاهل نشان داد؟»(۲)

در این حال رویتر در گزارشی، مواضع مشابهی را از یاسر عرفات، به این نحو گزارش داد: یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین - که اینک سرگرم دیدار از هند است - روز شنبه در یک کنفرانس مطبوعاتی شرکت کرد و در آن، تأکید نمود که دولت افغانستان از وی خواسته است در رفع اختلاف های ایران و افغانستان میانجی گری کند. ایران از مبارزان مسلمان افغانی در جنگ برضد دولت افغانستان - که تحت حمایت شوروی است - حمایت می کند. از عرفات سؤال شد: آیا درباره وضع مسلمانان در افغانستان احساس نگرانی می کنید؟ وی گفت: تعجب من از این است که چرا امریکاییان در حالی که مخالف روحانیان در ایرانند، تا این اندازه برای اسلام در افغانستان نگران می باشند.(۳)

* * *

ضمیمه گزارش ۱۴۰: مصاحبه تلفنی روزنامه جمهوری اسلامی با مسئولان حزب دمکرات و نیز استاندار آذربایجان غربی.

مصاحبه های تلفنی روزنامه جمهوری اسلامی با مسئولان حزب دمکرات و استاندار آذربایجان غربی در شماره های ۹و۱۰/۱/۱۳۵۹ این روزنامه درج شد. این مصاحبه ها درباره حوادث اخیر جاده نقده - اشنویه و مسائل مورد ابتلای ستون ارتشی است که در حال نقل و انتقال در این منطقه می باشد.

مطالب مطرح شده در این مصاحبه ها از دو جهت دارای قوت خاصی است: یکی از حیث تشریح دیدگاه شخصیت های مسئول و قابل اعتنا از هر دوطرف درگیر، و دیگر از جهت ترسیم جزئیاتی از وضعیت کنونی، متناسب با نگاه دو طرف؛ به همین دلیل، متن کامل گفت وگوهای تلفنی مزبور، با وجود مفصل بودن، در این ضمیمه ارائه می شود.

ص: ۲۹۰

۱- همان، ص ۲ و ۳، مسکو - آسوشیتدپرس، ۹/۱/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۲۳، بخش فارسی رادیو صدای ملی ایران.

۳- مأخذ ۷، ص۱۲، دهلی نو - خبرگزاری رویتر.

گفت و گوی تلفنی روزنامه جمهوری اسلامی با "یکی از مسئولین حزب دمکرات در مهاباد":

سؤال: «طبق اخباری که طی دو سه روز گذشته از رادیو و تلویزیون منتشر شده، مبنی بر فراهم آمدن مقدماتی در منطقه که چنانچه از آن جلوگیری نشود، جنگ دیگری در منطقه شروع خواهد شد و مخصوصاً که این بار از طرف حزبی است که در ذهن مردم در حال تفاهم با دولت است، در صورت امکان دقیقاً بگویید که جزئیات چطور شروع شده و به این جا رسید.»

جواب: «همان طور که اشاره شد، رأی ما همیشه بر این بوده و هست که خواسته های مردم کردستان از طریق مذاکرات مسالمت آمیز برآورده شود. در این رابطه ما آنچه که از حُسن نیت در اختیار داشتیم، به خرج دادیم؛ بارها هیئت نمایندگی فرستادیم؛ نامه سرگشاده نوشتیم؛ یادداشت کتبی نوشتیم و با مقامات صحبت کردیم. متأسفانه از طرف مقامات دولتی از هیئت ویژه تا رئیس جمهوری، به ما پاسخ مثبتی تا حال داده نشده است و خواسته های برحق ما برآورده نشده است؛ با این حال در پاییز گذشته با پیام تاریخی امام خمینی ما آتش بس دادیم و به پیام ایشان لبیک گفتیم و با وجود این که شرایط ما به آن صورت که می خواستیم، تحقق پیدا نکرد، ما آتش بس را با همه قدرت حفظ کردیم و می کنیم؛ ولی متأسفانه دست هایی در کار است که نه به حرف های ما گوش می دهند و نه به حرف های دولت.

همین روزها با آقای فروهر صحبت کردیم. ایشان خودشان تعهد داده بودند که در کامیاران، پیشمرگان ما عقب نشینی کنند و فقط در آن جا ژاندارمری مستقر باشد و حفظ آرامش و امنیت شهر را به عهده بگیرد؛ ولی وقتی که پیشمرگان ما حاضر به این کار شدند، سپاه پاسداران، ارتش و ژاندارمری و پیشمرگان مسلمان آمدند و مردم کامیاران خانه هاشان ویران گشت؛ اموالشان غارت و سرقت شد و خودشان هم آواره شدند که الآن در مسجد سنندج متحصن هستند و کسی هم جویای حالشان نمی شود. وقتی که این روزها ما از آقای فروهر گله کردیم که چرا به تعهد خود عمل نکردید، گفتند من چه کار بکنم؛ در این مورد آقای رئیس جمهوری به من دستور کتبی داده بود که این کار عملی شود؛ ولی سپاه پاسداران با پیشمرگان مسلمان به این حرف ها گوش نمی دهد. حتی ما گفتیم اگر شما دستور کتبی رئیس جمهوری را برای ما بفرستید، ما می توانیم این را تطبیق کنیم.

به هرحال همین ها هم در منطقه شمالی کردستان در حال توطئه هستند؛ یعنی ادامه همین خط که نه به حرف ما و نه حرف دولت گوش می دهند؛ بلکه می خواهند یک بار دیگر دولت و مردم کردستان را رو در روی هم قرار دهند و خودشان از آب گل آلود ماهی بگیرند. این ها در منطقه ارومیه، خوانین و فئودال هایی را مانند رشید بیگ جهانگیری، حاجی سامی، چلی بک – که کشته شد – و دیگرانی که من نمی شناسم، مسلح کرده اند. در مناظره تلویزیونی چریک ها با رئیس جمهوری، تیمسار فلاحی سوگند یاد کردند که تیمسار ظهیرنژاد هیچ وقت چنین کاری نکرده؛ ولی همین حالا بیش از ۱۵۰۰ قبضه اسلحه از دست همین آقایان به دست فئودال ها افتاده که در حال حاضر از آنها بر علیه دهقانان مستضعف فاقد زمین و زندگی استفاده می کنند؛ که دهقانان در خود ارومیه آواره هستند. دهقانان را بیرون راندند و خود فئودال ها همه مسلح هستند و پول و اسلحه از مقامات ژاندارمری می گیرند و توطئه علیه دهقانان به راه می اندازند. در تابستان گذشته هم در همین منطقه مهاباد، ۸۳۰ قبضه اسلحه داده بودند به فئودال ها.

بالاخره در این منطقه توطئه هایی صورت گرفته که نتیجتاً دهات این منطقه علیه فئودال ها قیام کرده اند و برخوردی ایجاد شده. در این میان فئودال ها به پیشمرگان کرد هم حمله ور شده اند و آنها هم به دفاع برخواسته اند و جالب این جا است که اگر در آن جا درگیری بوده، بین دهقانان و فئودال ها در منطقه نقده که هیچ برخوردی پیش نیامده، از مجاهدین معبودی و سپاه پاسداران که دیروز از سوی آقای حقگو تکذیب شد، رفتند به سوی اشنویه و در دره قلاتان یا قلعه لر، و یک قارنای جدید برای ما درست کردند؛ یعنی ده را به توپ بستند؛ هلی کوپترها آن جا را به راکت بستند؛ بعداً ریخته اند در ده یک نفر را با تبر کشتند و یک پیرزن را هم با چادرش خفه کرده اند. این حوادث دقیقاً روز ۶/۱/۱۳۵۹ بوده و در مجموع، ۱۷ نفر کشته شدند که ۳ نفرشان از مسلحین کُرد بوده اند؛ ولی بقیه شان زن و بچه های اهل همان آبادی

بوده انـد. به هرحال با سعی و تلاشی که به خرج دادیم، پیشمرگان از خود حُسن نیت و خودداری نشان دادند و خوشبختانه امروز تا این لحظه، ساعت ۱۱ صبح، هیچ گزارشی از درگیری نرسیده است.»

س: «دیشب [۷/۲/۵۹] در اخبار رادیو، از بمباران اسم به میان آمد که آقای استاندار به طور ضمنی آن را تکذیب کردند. آیا چنین مسئله ای بوده یا خیر؟»

ج: «آقای استاندار این موضوع را صریحاً تکذیب کردند؛ اما در قلاتان و راژان، دهات را با راکت و کالیبر ۶۵ کوبیده اند؛ طوری که در قلاتان بعضی ها به وسیله ضربات هوایی کشته شده اند و در راژان که یکی از آبادی های منطقه مرگور حوالی ارومیه است، در سلوانه، در موانه که این ها آبادی های این منطقه هستند، در آن جا هم هلی کوپتر ها شرکت داشته اند و دو فروند فانتوم هم به منظور ظاهراً سرکشی آمدند و به وسیله راکت در عملیات شرکت کردند.»

س: «در حال حاضر تلاش برای جلوگیری از درگیری، از سوی حزب دمکرات بوده یا از طرف حزب و دولت؟»

ج: «استاندار که با ما در تماس بودند، از ما می خواستند که ما دستور بدهیم نیروها مان از درگیری دست بردارند و ما هم همین دستور را به دیگر نیروها می دهیم. البته در عین حال به جای این که نیروها به جای خود برگردند، هلی کوپتر ها می آیند و مردم را می کوبند. حالا یا آقای استاندار حُسن نیتشان تمام شده یا مقامات ارتشی به حرفشان گوش نمی دهند. برای من روشن نیست.»

س: «از زمانی که آقای بنی صدر به عنوان رئیس جمهوری انتخاب شده اند، سیاست قبلی در قبال منطقه فرق کرده یا همان رفتارهای گذشته دنبال شده است؟»

ج: «البته این را باید از خودشان پرسید. بلکه هیئت نمایندگی حزب ما آمد و آن جا تا آن جایی که من اطلاع دارم، آقای رئیس جمهوری حسن نیت از خود نشان داده اند و روی خواسته های برحق، به خصوص در مورد این خواست جزئی که حزب دمکرات دیگر منحله اعلام نشود، و ایشان تعجب کرده بودند که چطور حزب دمکرات کردستان که رهبری امام را قبول دارد و جمهوری اسلامی را قبول دارد، غیر رسمی باشد؛ در حالی که بسیاری از احزاب و سازمان ها، سیاسی و غیررسمی اعلام نشده اند. ولی در عمل چیز دیگری بود. شاید حرف ایشان در شورای انقلاب پذیرفته نشده باشد؛ ولی آقای بنی صدر در پیام نوروزی شان حرف هایی زدند که متأسفانه با گزارش هیئت نمایندگی ما کمی تفاوت داشت؛ یعنی به نیروهای سیاسی و مردم کردستان تا حدودی حمله کرده بودند.»

س: «در این مورد که گفتید آقای فروهر با این که دستور کتبی از سوی رئیس جمهوری داشته، موفق نشده بود طبق تعهد خودش کاری کند که در کامیاران فقط ژاندارمری مستقر باشد، فکر می کنید از طرف چه نیروهایی از این عمل جلوگیری می شود؟»

ج: «من فکر می کنم دست هایی از سپاه پاسداران و استاندار کرمانشاهان باشند. گویا استاندار کرمانشاهان خودش سردسته این ها است و یک عامل مهمی در این موضوع است.»

س: «با توجه به این که سازمان کومه له و چریک های فدایی خلق با شما بر سر مسئله تفاهم با دولت، اختلاف دارند، در این موقعیت بر آن هستند که درگیری ها را توسعه دهند یا نه؛ زیرا از این طریق روابط شما با دولت مجدداً از حالت مذاکره خارج خواهد شد؟»

ج: «ما طبیعتاً با همه گروه های سیاسی ایران اختلاف نظرهایی داریم و در غیر این صورت یکی می شدیم؛ ولی در این مورد هم گروه های سیاسی موجود در کردستان سعیشان بر این است که دامنه درگیری ها وسعت پیدا نکند و در عین حال اگر بخواهند - یعنی همان کسانی که امام اسمشان را بدخواهان و به حق هم بدخواه هستند - یک بار دیگر جنگ را به مردم کردستان تحمیل بکنند، مسلماً همه به دفاع برخواهند خواست. البته گروه هایی که اسم بردید، در گذشته در مورد ما این اشتباه را می کردند که مثلاً اگر ما آمده ایم پیش رئیس جمهوری و طرح شش ماده ای داده ایم، این است که یکی مان وزیر شود، دو تا وکیل، سه تا استاندار و فرماندار که این اشتباه رفع شد.»

گفت و گوی تلفنی خبرنگار جمهوری اسلامی تبریز با "آقای قاضی یکی از مسئولین دفتر حزب دمکرات"

س:«شما با دولت کم کم داشتید به توافق می رسیدید، به چه دلیل دوباره به جنگ پرداخته اید؟»

ج: «در اوایل در حوالی پاسگاه های راژان به آق بلاغ، دو نفر از پیشمرگان حزب دمکرات به وسیله افراد پاسگاه، خلع سلاح شدند و پیشمرگان برای اعتراض و آزادی آنها، به پاسگاه مراجعه کردند که در نتیجه، درگیری به وجود آمد، و امّا این که چرا دوباره جنگ می کنیم، این است که حزب دمکرات همواره خواستار ادامه مذاکره بود و همیشه خواهان توافق با دولت از طریق مذاکره می باشد؛ اما به قول امام، بدخواهان نمی خواهند که این مذاکرات به نتیجه برسد و تا زمانی که ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری نشده بود، چنان که دیدید این منطقه آرام بود؛ ولی چون ظهیرنژاد دوباره به فرماندهی کل ژاندارمری رسید، این نتیجه دوباره تشنج یافت(۱) و ظهیرنژاد با عوامل خود چون حسنی، معبودی و هادی خواه، منطقه را به خاک و خون کشیدند و نتیجه آن امروز دیده می شود که در منطقه قلاتان و جلیلان در میان نقده و اشنویه - ارومیه، هفت نفر از افراد مسلح و هفت نفر دیگر از افراد اکراد کشته شدند و همچنین چهار ماشین پر زخمی از مجاهدین ارومیه، به بیمارستان های ارومیه منتقل شدند و ما هیچ نمی خواهیم که چنین باشد و باعث این جنگ افروزی ها را از ظهیرنژاد می دانیم.»

گفت و گوی تلفنی روزنامه جمهوری اسلامی با "دکتر جمشید حقگو، استاندار آذربایجان غربی"

س:«در مصاحبه ای که با یکی از مسئولان حزب دمکرات داشتیم، طی آن به طور خلاصه اظهار شد که فئودال ها و خوانین از سوی آیت الله حسنی و آقای ظهیرنژاد مسلح شده اند و با زور اسلحه و تهدید، دهقانان را تحت فشار گذاشته و آنان را آواره کرده اند. در همین رابطه دهقانان بر علیه فئودال ها قیام کرده و به دنبال آن، ارتش و ژاندارمری به کمک فئودال ها آمده و درگیری پیش آمده. همچنین گفته شد که از سویی، آقای حقگو قول می داد که نیروها از درگیری دست بردارند و از سوی دیگر هلی کوپترها و حتی فانتوم ها وارد معرکه می شدند. لطفاً شما هم تا آن جایی که امکان دارد، عوامل درگیری های اخیر را روشن کنید.»

ج: «کل جریان از این نظر که چطور شروع شده است، این یک درگیری ناخواسته است و ما به هیچ وجه نمی خواستیم و نمی خواهیم درگیری در منطقه ایجاد شود و همچنین معتقد بودیم و هستیم که مسئله از طریق مذاکره و مصالحه حل شود و راه حل نظامی نمی تواند مسئله را حل بکند و این چیزی که اتفاق افتاده، گمان نمی کنم که دولت خواسته باشد راه حل نظامی انتخاب کند. چیزی که من خودم به آن معتقد هستم و با آقای رئیس جمهوری هم صحبت شده و ایشان هم معتقد بودند و همه معتقد هستند و حتی فکر می کنم این آقایان هم معتقد باشند، این مسئله حاکمیت و تثبیت حاکمیت دولت در منطقه است که دولت واقعاً دولت باشد و دست افراد غیرمسئول که به هرشکل تا حال، مملکت را اداره کرده اند، کنار روند و ارتش دولت هم واقعاً ارتش باشد. برای این کار لازم است که ارتش از این چهار دیواری پادگان ها بیاید بیرون و در منطقه حضور داشته باشد.

در این رابطه بود که حتی اگر کمی عقب تر برویم، حدود سه هفته پیش ارتش هنگام برگشتن از یک مانور، در نواحی سلماس، به طور بسیار ناجوانمردانه از بالای کوه]به وسیله[عده ای مسلح که نمی دانم از طرف چه گروهی بودند، مورد هجوم قرار گرفته و شش یا پنج نفر را کشتند و این مسئله، تشنجات زیادی در سلماس ایجاد کرد. به دنبال همین برنامه بود که ما می خواستیم واقعاً ارتش مظهر حاکمیت دولت باشد و کمیته و پاسدار و... معنی خودش را بعد از این که دولت، دولت شده، از دست داده و صرفاً باید نیروهای کلاسیک دولتی مسئولیت حفظ امنیت را به دست بگیرند. مردم هم از این ها استقبال

۱- مطابق متن روزنامه است که ممکن است جاافتادگی داشته باشد.

می کننـد و من خودم که در رأس یـک سـتون به اشـنویه رفتم، در جلوی مـا قربـانی کردنـد و اسـتقبال کردنـد؛ ولی هیـچ وقت نیروهـای داوطلب جوانمرد و مجاهـدین را قبول نداشـتند و حالا ارتش به مناطقی که باید می رفت، متأسـفانه با مقاومت شدید افراد مسـلح روبه رو شده و حتی گفته شده که ارتش نباید وارد منطقه شود، و این واقعاً برای ما قابل قبول نیست؛ زیرا این معنی ندارد که عده ای مسلح غیردولتی جلوی ارتش را بگیرند و در واقـع یـک نوع دولت در دولت است. این مسـئله منجر به درگیری در دره قاسـملو شـده و نواحی دیگر، که بـدبختانه تعـدادی تلفـات داشـته؛ بنابراین، درگیری به خاطر ورود ارتش به منطقه است.

در رابطه با مسئله فئودال ها باید بگویم که ما سال گذشته اعلام کردیم افرادی که به هر ترتیبی در منطقه مسلح شده باشند، اگر غیرنظامی هستند به هیـچ وجه قابـل قبول نیست و خلع سـلاح آنها مطرح بود. البته فئودال و خان ها تحریکاتی از چنـد وقت پیش در منطقه می کردنـد و برای حفظ موجودیت خودشان]بود؛ چرا[که ما اینها را می شناسیم و ارتش هم هیچ وقت به عنوان دفاع از اینها اقدامی نکرده، و این که حزب دمکرات گفته درگیری از طرف دهقـان هـا بوده بر علیه خـان هـا، این طور نبوده؛ بلکه افراد حزب دمکرات بود که به بعضـی از گروهان های ژانـدارمری و افراد داوطلب محلی علیه اینهـا تحریکـاتی انجـام می دادنـد و حملاـتی می کردنـد. البته افراد داوطلب محلی به نام پاگروهان ها به درد نمی خوردنـد و ترکیب بسـیار غلطی بـوده و این جـوانمردان اصـلاً به هیـچ دردی نمی خوردنـد و مـا بیش از هر گروه دیگر مـدافع دهقانـان و کـارگران هسـتیم و خواهیم بود و یکی از برنامه هایی که از روز اول اعلام شده این است که تمام خوانین که زارعین را از دهات بیرون رانده اند،]آن زارعین[باید به مزارع خود برگردانده شوند؛ ولی متأسـفانه یک هفته بعد از اعلام این مسئله، جنگ سرو را به وجود آوردند و نگذاشتند ما این برنامه را اجرا کنیم و تمام اکراد در آن موقع همکاری کردند و جنگ سرو را راه انداختند که ادامه آن تا مهاباد کشیده شد. حالا کسانی در همین منطقه "برادوست" هسـتند که نماینـده حزب دمکرات هسـتند و بسـیاری از زارعین را از آن جـا بیرون کرده انـد و من وقـتی در مورد دهقانـان آواره شـده در ارومیه، تحقیق می کنم، می بینم که اربابشان یکی از وابسـتگان مرکزی و اعضای حزب دمکرات است و به همین خاطر هیـچ کدامشان از ترس دسـتگیری به شـهر نمی آیند و من فکر می کنم که همین ها هستند که تحریکاتی انجام می دهند تا ما مشـغول شویم و نتوانیم کاری انجام دهیم؛ و الا این از هـدف هـای مـا است که دست ظـالمین را از سر زارعین کوتاه کنیم. و من آن روز در میـدان شـهر به خوانین اخطار کردم به همین کسانی که در برادوست]هستند[که حالا یکی از مراکز فعالیت حزب دمکرات است، اخطار کردم که زارعین باید برگردند به منطقه خودشان.»(۱)

س: «یکی از مسـئولین حزب دمکرات، در مصاحبه مـذکور اسامی چند تن را از جمله رشـیدبیگ جهانگیری و حاج سامی نام برد که اینان به گفته مسئولین حزب، از طریق ظهیرنژاد مسلح شده اند.»

ج: «تنها اینها نیسـتند و خودشان خیلی زیاد اسـلحه دارند. این جا مرز باز است. اغلب آنهایی که رؤسای عشایر و ایلات هسـتند، کلی اسلحه دارند. اینهـا لازم نیست آقای ظهیرنژاد یا کسـی دیگر به آنها اسـلحه بدهـد. اینها همه مسـلح هسـتند. در منطقه و قبلاً هم به مناطق دیگر ایران از همین جا اسـلحه حمل می شد. مگر ما کلاشـینکف داریم و این جا هرچه ما می بینیم کلاشـینکف است. بنابراین، مسئله دو قسمت می شود: قسمت اول که راجع به حرکت ارتش به هیـچ وجه در دفاع از این خوانین – خـدای ناکرده – نیست و نمی تواند باشد و من روی این مسـئله حساسیت دارم. خود ارتش هـم به هیـچ وجه به آن تن در نخواهـد داد. اگر می گوینـد این خـوانین و دهقانـان درگیر بـوده انـد، اینهـا در اطراف شـمال و غرب ارومیه هسـتند، ولی درگیری، بیش تر در جنوب در دره قاسـملو بوده است و در دره قاسـملو این مسائل را ما نداریم و دره قاسملو دره ای است که حزب دمکرات آن جا مواضع خیلی محکمی گرفته بود و ارتش به سختی می توانست عبور نماید و یک وظیفه خیلی مشکلی بود برای عبور ارتش؛ ولی با پشتیبانی هوایی و تجربه ای که از آن تیراندازی قبلی در سلماس شده بود، توانستند از دره قاسملو عبور نمایند و

۱– – مأخذ ۶۳، ص ۴.

در سه راهی چکانی مستقر بشوند و الآن آن جا مستقر هستند.»

س: «از مقدار تلفاتی که در این چند روزه بوده، اطلاع دقیقی تقریباً دارید؟»

ج:«در مورد تلفات من نمی توانم تصمیم بگیرم؛ از این منظر که چون بسیار ضد و نقیض گفته می شود. از طرف حزب دمکرات و آنهایی که آقای قاسملو در رادیو اعلام کرده بود، ۲۰ نفر بوده است و کسان دیگر گفتند ۲۳ نفر یا کم تر ۱۸ نفر، ۱۷ نفر، ۱۳ نفر که تا به حال شنیده ام؛ ولی آنچه مسلم است تعدادی کشته شده اند و فکر می کنم تعدادی هم خدای ناکرده در یک جا مثلاً در نزدیکی اشنویه، افراد غیرنظامی هم کشته شده باشند؛ ولی در هر حال همه ما بسیار متأسفیم و همان طور که اول گفتم، این یک درگیری ناخواسته است. ما نمی خواهیم درگیر بشویم و من اعلام می کنم این ارتش، ارتش جمهوری اسلامی ایران است و باید در منطقه باشد و خواهد بود.

راجع به این مسئله فکر همه باید روشن بشود و به این ارتش، نمی شود دیگر گفت نباشد. ولی لازم است که مردم این ارتش را قبول بکنند (و) مثل دفعه قبل که در جلوی این ارتش استقبال می کردند، و هر وقت هم جایی رفت، کاری نکرد؛ یعنی طوری نشد؛ حتی مهاباد که می گفتند نمی دانم آن جا حمام خون خواهد شد و از این حرف ها، دیدیم که هیچ طوری نشد. ارتش وارد مهاباد شد. حالا هم همین طوری است؛ منتهی حالا یک عده ای را تحریک کردند، مثلاً گفته اند ارتش می آید این کار را بکند؛ آن کار را بکند ولی من اطمینان می دهم به مردم، این همان ارتش است؛ منتهی تحریکاتی است و دست هایی است که می خواهند افکار مردم را مغشوش بکنند و ناراحت بکنند.»

س: «این تحریکاتی که می گویید هست، آیا توسط خود حزب هم هست یا باز همان فئودال ها یا خوانین هستند؟»

ج: «همه هستند. تمام کسانی که به هر نحوی از انحا، متأسفانه که فکر می کنند خودشان را در خطر می بینند، این تحریکات را دامن می زنند. یک عده در منطقه هستند که حیاتشان بستگی به ناراحتی و اغتشاش دارد که همیشه باید اغتشاش باشد. یک عده هم هستند که تصور می کنند که با حاکمیت دولت، این به اصطلاح تسلط آنها از بین خواهد رفت. یک عده هم اشتباه می کنند؛ ولی آنچه مسلم است، واقعاً مصلحت هیچ کس جنگ نیست و حالا ـ از نظر سیاسی هم یک موقعیت بسیار خوب و مناسبی بود؛ چون انتخابات بود و مرحله اول خوب انجام شده بود و امیدوار بودیم مرحله دوم خوب انجام شود. ان شاءالله بازهم امیدوار هستیم خوب انجام بگیرد و این آقایان که حالا به مرحله دوم راه یافته اند، موفق بشوند؛ ولی از لحاظ سیاسی هم واقعاً به ضرر تمام گروه ها است که بیایند و این درگیری را ایجاد بکنند؛ یعنی من واقعاً توصیه می کنم به مردم، به حزب دمکرات و تمام کسانی که واقعاً یک خورده فکر می کنند، دوباره فکر بکنند که این درگیری به نفع چه کسی است. ارتش را قبول بکنند؛ در مقابل ارتش تسلیم باشند و قبول بکنند و برای مسائلی که مثل فئودال، اینها مطرح می کنند، ما بیش از آن دنبال این هستیم که فئودال بازی و ظلم – و اصلاً من اسمش را می گذارم ظلم و بیدادگری – از بین برود و همه با هم برنامه های اصلاحی و اصلاحاتی از جمله در رفع آن اصلاحات اراضی و مسائل دیگر عمرانی که پارسال ما به خاطر همین مسائل واقعاً ما خیلی از مشکلات را نتوانستیم انجام دهیم. حالا بگذارند ما این کارها را انجام دهیم. دوباره اول بهار که فصل کار شروع می شود، این کار را دیگر نکنند. بیایند واقعاً اگر حسن نیت دارند این ارتش را قبول بکنند؛ استقبال بکنند؛ با آن زندگی بکنند و دست به دست مسئولان دولتی بدهند و بگذارند که این طرح ها و طرح های بسیار بزرگی]اجرا شود[که حتی یکی از بزرگ ترین طرح هایی که در مملکت ما قرار است اجرا بشود، در مهاباد است که هیئت ویژه تصویب کرده است.»

س: «به طور خلاصه این طرح ها شامل چه برنامه هایی می شود؟»

ج: «شامل طرح تکمیل شرکت سهامی زراعی مهاباد است که یکی از بهترین شرکت هایی بوده و این شرکت حالا یک نواقصی دارد و باید تکمیل بشود. و هیئت ویژه طرح آن را تدوین و تصویب کرده. دیگری طرح ۴۰۰ میلیون تومانی است که پارچه اولش ۸۰ میلیون تومان بوده است و در همین مورد

هیئتی برای مطالعه به مهاباد رفتند و ما اصلاً طرح هامان تازه شروع شده و می خواهیم واقعاً این طرح ها اجرا بشود. آنها گفته اند استاندار حُسن نیتش عوض شده، نمی دانم ارتش چه ها کرده است. شما به اینها بگویید که شما چرا به هلی کوپترهای ارتشی تیراندازی می کنید؟ شما چرا جلو ارتش نامه رسمی می دهید که ارتش وارد معرکه بشود؟

من از این ارتش دفاع می کنم. من از ارتش حمایت می کنم. این دیگر یک نهاد به اصطلاح مملکتی و دولتی است؛ رسمی است، و اینها چرا این کار را می کنند؟ و الا ما به هیچ وجه حُسن نیتمان عوض نشده. من هنوز معتقد هستم باید مسائل از طریق اصولی حل بشود و من هم معتقد هستم و می دانم، درک می کنم مشکلاتی که مردم داشتند، مردم کُرد داشتند مسائلی که داشتند، دردهایی که داشتند، به همه اش اذعان دارم و بیش از هر کس دیگر به این مسائل معترف هستم؛ چه در گذشته با اینها بازی کردند؛ ولی هیچ وقت اینها را به بازی نگرفتند و واقعاً ظلم بی حدی به این مردم رسیده است. در این منطقه که یکی از مناطق بسیار سخت ایران است، ملت کُرد، یکی از اصیل ترین قوم ایرانی، زندگی می کنند. ما متأسفانه میراثی که از رژیم گذشته داریم، یک شکاف عمیقی مابین توده های مردم ایران ایجاد کرده اند تا مردم را از هم جدا بکنند و یا سنّی و شیعه و امثال اینها را. تمام هدف ما این است که این شکاف را پر بکنیم و نگذاریم که دوباره ادامه داشته باشد و این مسائلی است که واقعاً هنوز و همیشه هدف ما است و دنبال هم خواهیم کرد و از این آقایان می خواهیم که همکاری بکنند و من تا آن جا که دائم در جریان بوده ام، نگذاشته ام که خدای ناکرده یک کار بی رویه انجام بشود و افراد غیرمسئول وارد جریان بشوند و امروز هم می خواستم اطلاعیه بدهیم که هیچ شخصی، هیچ کمیته ای، هیچ کس حق ندارد که وارد معرکه بشود؛ برای این که هیچ معرکه ای نیست و خواهش می کنم از مردم که معرکه نکنند و بگذارند که واقعاً مردم بدانند. بالاخره باید بدانند که این یک حرکت ارتشی است و ارتش در منطقه باید باشد و بخواهی یا نخواهی خواهد بود.»

س: «در مورد مسئله حمله هلی کوپترها با راکت به دهات ها که می گفتند عده ای کشته شدند و به گفته آنها دو فروند فانتوم هم در این عملیات شرکت داشته، به طور فشرده ثبوت و یا عدم آن را بفرمایید.»

ج: «عرض کنم که من از حمله فانتوم اطلاع ندارم؛ چون در این مناطق نشنیدم که فانتوم آمده باشد و نمی توانم اظهار نظر کنم؛ ولی هلی کوپترها پوشش هوایی داشتند برای ستون نظامی زمینی و دیروز که از دره قاسملو عبور می نمودند، اینها را مورد حمله قرار دادند (واحدهای ارتشی را). تا آن جا که اطلاع داریم، این هلی کوپتر ها پوشش هوایی می کردند و جاهایی که پایگاه هایی از آن جا به هلی کوپتر ها تیراندازی می شده، احتمالاً آن جاها را زدند؛ مثلاً دیشب]۷/۱/۵۹[که واحدهای ارتشی در منطقه بودند، دوبار به واحدهای ارتشی تیراندازی و دوبار حمله شده (در راژان و آق بولاغ). آیا ارتش بایستی جواب نمی داد؟ این ارتش جوابشان را داد؛ البته تلفاتی نبوده و من فکر می کنم اینها هر کاری را می خواهند بکنند و ارتش هم جوابی به آنها ندهد.»

س: «برای خلع سلاح فئودال ها و خوانین هم اقداماتی کرده اید یا نه؟»

ج: «برنامه هایی داریم و اینها همه شان باید خلع سلاح بشوند.»

س: «گفته اند داخل یکی از دهات ها (قلعه لر) ۱۷ نفر کشته شده؛ از جمله این که یک پیرمرد را با تبر کشته اند و یک زن را با چادر خودش خفه کرده اند، آیا صحت دارد یا خیر؟»

ج: «عرض کنم که این ادعا شده و به من هم گفته اند؛ ولی به شدت از طرف ژاندارمری تکذیب شده است. این جریان این طور بوده که آن جا یک قلعه ای است که از نظر استراتژی خیلی مهم است. اول ژاندارمری آن جا بوده و پس از شروع بارندگی از آن جا پایین می آیند که این افراد مسلح آن جا را فوری می گیرند. سپس به ژاندارمری دستور داده می شود که دوباره آن جا را بگیرند و به آن جا حمله می کنند و بالاخره آن جا را می گیرند. در این درگیری تعداد قابل توجهی اسلحه سنگین از آنها می گیرند و

معلوم کننده این است که آن جا یک درگیری نظامی ایجاد می شود و در این درگیری تعدادی کشته می شوند و احتمالاً افراد شخصی هم تیر می خورند؛ ولی این مسئله خیلی ناراحت کننده است که افراد غیرنظامی و پیرمرد و غیره کشته بشوند و این برای ما واقعاً قابل تأسف است؛ ولی آنچه مسلم است آن جا یک قلعه بود و دائم از آن جا تیراندازی می شد. گویا و حتی دیشب]۷/۱/۱۳۵۹[ژاندارمری آن جا را رها کرده؛ چون آن جا جای مناسبی نیست و دیشب]۷/۱/۱۳۵۹[افراد مسلح رفته اند و قلعه و دهات اطراف نقده را از جمله دهات ده آل جز را مورد حمله خمپاره قرار داده و خوشبختانه تلفات جانی نداشته است؛ ولی خدای نکرده اگر ادامه پیدا بکند، یعنی افراد غیرنظامی در دهات اطراف سلدوز نقده کشته بشوند، واقعاً مردم آن جا غیرقابل کنترلند؛ یعنی فاجعه ای رخ خواهد داد.»(۱)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۵.

روزشمار جنگ یکشنبه ۱۰ فروردین ۱۳۵۹۱۳ جمادی الاولی ۱۴۰۰ ۳۰ مارس ۱۹۸۰

۱۵۳

شب گذشته خبری از صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش شد که بلافاصله خبرگزاری های بزرگ جهان، آن را با قید "فوری فوری" به سراسر جهان مخابره کردند.(۱) خبر مزبور را دفتر امام برای پخش در اختیار قرار داده بود. خبر این بود که جیمی کارتر رئیس جمهوری امریکا، به وسیله سفارت سوئیس پیامی برای امام خمینی فرستاده است که مطابق نظر امام و بنا به دستور ایشان، پیام منتشر می شود.(۲)

طبق گزارشی که امروز روزنامه های داخلی عصر به نقل از خبرگزاری پارس منتشر کردند، پیام پرزیدنت کارتر خطاب به امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی ایران را کاردار سفارت سوئیس در تهران، روزجمعه از طریق وزارت امورخارجه جمهوری اسلامی به دفتر امام در تهران تسلیم کرد(۳)

بنا به گزارش فوق، در پیام مفصّل یاد شده،(۴) کارتر اعلام کرده است که صلح جهانی نیازمند روابط جدید بین دولت ها و به خصوص نیازمند حاکمیت ملل و حق مردم و اثر بر سرنوشت خویش است. کارتر به هم نوایی خود با امام خمینی و رئیس جمهوری، بنی صدر، در این موضوع تأکید کرده است. کارتر همچنین موافقت خود را با تشکیل یک کمیسیون تحقیق که بتواند حل بحران موجود بین دو ملت را امکان پذیر سازد، اعلام کرده است و برای اهتمام جدی به تأمین رضایت مردم ایران و حل مسالمت آمیز اختلاف کنونی بین دو حکومت، اعلام آمادگی نموده است. وی با توضیحاتی درباره بیماری شاه، سفر وی به پاناما و مصر را امری شخصی و بدون ارتباط با برنامه ریزی و هدایت امریکا اعلام کرده و یادآوری نموده است که با ورود وی به امریکا و معالجه وی به دست دکترهای امریکایی، مخالفت کرده است. نامه کارتر، با این عبارت تمام می شود: «اجازه می خواهم جسارتاً اعلام دارم که به نظر من، زمان و دشمنان واقعی نظام های سیاسی مربوطه ما، به زیان ما مشغولند. با تقدیم بهترین احترامات. جیمی کارتر. ۲۶ مارس ۱۹۸۰»(۵)

بعد از پخش پیام یاد شده از رادیو و تلویزیون ایران، تمامی خبرگزاری های دنیا بلافاصله

ص: ۲۹۹

۱- روزنامه کیهان، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۴.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱ و ۳.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص ۴.

۴- ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول گزارش ۱۵۳: متن کامل پیام کارتر به امام خمینی، ص ۳۴۰

۵- همان.

همان دیشب، خبر پیام کارتر را با قید "فوری فوری" به سراسر جهان مخابره کردند؛ از جمله: خبرگزاری های فرانسه، آسوشیتدپرس، یونایتدپرس و رویتر. هم زمان با ارسال این خبر جودی پاول سخنگوی کاخ سفید، با ترتیب یک مصاحبه، ارسال چنین پیامی را تکذیب کرد.(۱)

در ساعت ۷ صبح امروز، رادیو امریکا خبر این تکذیب را به شرح ذیل اعلام کرد: «سخنگوی رئیس جمهوری امریکا گزارش دیروز [۹/۱/۱۳۵۹] خبرگزاری پارس را که پرزیدنت کارتر یک پیام شخصی به آیت الله خمینی فرستاده است، تکذیب کرده است. جودی پاول سخنگوی کاخ سفید اظهار داشته است که پرزیدنت کارتر هیچ پیامی به آیت الله خمینی و یا دیگر مقامات ایرانی ارسال نداشته است.»(۲) رادیو امریکا پس از توضیحاتی در حاشیه این مطلب، افزود: «جودی پاول گفت گروگان های امریکایی اکنون بیست ویکمین هفته اسارت خود را در تهران می گذرانند و پرزیدنت کارتر مصمم است تصمیمات دیگری برای مقابله با این مسئله اتخاذ نماید.»(۳)

در این حال، صبح امروز مارکوس کایزر وابسته مطبوعاتی سفارت سوئیس، در گفت وگویی با کیهان، خبر مربوط به تحویل نامه کارتر به وزارت امورخارجه به وسیله کاردار این سفارتخانه را قویاً تکذیب کرد و اعلام داشت که سفارت سوئیس یا اعضای آن، چنین نامه ای را به وزارت امورخارجه ایران تحویل نداده اند.

وی حاضر به دادن توضیح بیش تری در این مورد نشد و فقط بر این نکته تأکید کرد که اصولاً سفارت سوئیس به طورکلی از وجود چنین نامه ای بی اطلاع بوده و نامه ای از کارتر دریافت نداشته است که به وزارت خارجه ایران بدهد(۴) اما اظهارات دیگری را نیز مسؤولان سفارت سوئیس در تهران، ابراز کردند که تردیدهای جدی همراه داشت؛ برای مثال سخنگوی سفارت سوئیس در یک تماس تلفنی با روزنامه انقلاب اسلامی اظهار داشت: ما عامل فعالی در این جریانات نیستیم و بر همین اساس هم ما نمی توانیم متن این پیام را تکذیب یا تأیید کنیم. دولت امریکا خودش این مطلب را تکذیب کرده است.(۵)

۱۵۴

در امریکا برخورد مقامات درباره ارسال پیام کارتر به امام خمینی یا مقامات دیگر ایران، با نوعی تناقض همراه بود؛ جودی پاول منکر هرگونه ارسال پیام برای هر مقام ایرانی شد؛ ولی منابع دیگر (از جمله وزیر خارجه امریکا) ارسال پیام به رئیس جمهوری، بنی صدر را اعتراف کردند؛ امّا نامه کارتر به امام را نامه ای جعلی خواندند که مشخص نیست چه کسی آن را جعل کرده است. برعکس، در ایران علاوه بر دفتر امام، امروز برخی مقامات ایرانی بدون ابراز هیچ گونه تردید، بر صحت ارسال پیام کارتر به امام تأکید کردند؛ از جمله رئیس جمهوری،

ص: ۳۰۰

۱- مأخذ ۱،ص۴.

۲- ضمیمه دارد؛ ضمیمهدوم گزارش۱۵۳: اشاره به تفاوت اظهارات بعدی مقامات امریکایی با نخستین اظهارات آنان. ص ۳۴۱.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰، ۱۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱۷، بخش فارسی رادیو امریکا، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ۱، ص ۲.

۵- مأخذ۳، ص ۱.

وزیرخارجه، و حاج احمد خمینی فرزند امام که در عمل مسئول اصلی دفتر و ارتباطات امام خمینی است.

درباره برخورد بنی صدر، روزنامه انقلاب اسلامی نوشت: «صبح امروز دفتر ریاست جمهوری، در رابطه با نامه ای که از سوی کارتر برای امام خمینی و رئیس جمهوری ایران ارسال شده، و نیز انتشار آن توسط رادیو تلویزیون جمهوری اسلامی و به دنبال آن تکذیب کارتر، متن زیر را در اختیار ما گذاشت: از قرار اطلاع سخنگوی کاخ سفید پیام کارتر را به امام تکذیب کرده است. حق این است که: ۱. آقای کارتر هنوز انقلاب اسلامی ما را درک نکرده است و بنابراین نمی داند که ما چیزی را از مردم خود پوشیده نمی داریم. هر کاری باید از راه اطلاع دادن به مردم و با اطلاع مردم انجام بگیرد؛ بنابراین ما ناگزیریم هر نامه و هر پیامی را در موقع مقتضی به افکار عمومی برسانیم. ۲. پیام آقای کارتر به امام و این جانب، هم زمان به وسیله کاردار سوئیس در تهران تسلیم شده است. در پیام به این جانب، آقای کارتر گفته است هیچ مایل نیست دست به کار فشار و تضییق بر ضد ایران بشود و وضعیت گروگان ها و عوامل داخلی در امریکا، او را بسیار تحت فشار قرار داده اند؛ ولی نمی تواند این عوامل را نادیده بگیرد. ۳. ظاهراً در عرف سیاسی معمول نیست این طور پیام ها منتشر گردد؛ اما ضابطه های یک انقلاب، دیگرند و ناگزیر این ضابطه ها ملاک عمل ما قرار می گیرند. ۴. در پاسخ به آقای کارتر گفته ام، مبارزه با سلطه در هرجای جهان از لحاظ ما یک ضرورت است. ملاک عمل برای من این است که ببینیم گروگان ها چه جا و چه موقعی در این مبارزه بزرگ و تعیین کننده، به سود بشریت دارد؛ بنابراین نه تهدید لازم است و نه تشویق. من به ایمان خود عمل می کنم و مردم کشورند که تصمیم نهایی را با موافقت یا مخالفت خود خواهند گرفت. ... ما بی توجه به گروه های وابسته به شما و رقیب شما، با در نظر گرفتن مصالح انقلابی خود و انقلاب جهانی عمل می کنیم. در سالروز جمهوری اسلامی ایران، در میدان آزادی، به تفصیل در این باره و مسائل مهم داخلی با مردم صحبت خواهم کرد. رئیس جمهور ایران، ابوالحسن بنی صدر.»(۱)

همچنین وزیرخارجه، صادق قطب زاده، امروز در گفت وگویی اختصاصی با خبرگزاری پارس و سیمای جمهوری اسلامی، تأیید کرد که پیام نخستین کارتر را از کاردار سفارت سوئیس در تهران، دریافت داشته و شخصاً تسلیم امام کرده است. قطب زاده گفت این پیام نشانه بزرگ ترین پیروزی برای دیپلماسی ایران است و یکی از کم نظیرترین پیروزی ها در جهان سوم به شمار می رود. قطب زاده درباره تکذیب ارسال پیام به وسیله سخنگوی کاخ سفید گفت: علت تکذیب این خبر مسائل داخلی امریکا است و واشنگتن برای گرفتن زهر این خبر، آن را تکذیب کرده است. وی افزود: تکذیب پیام، کار احمقانه ای بود؛ چرا که اثر مثبت اولیه پیام را از بین برد و تکذیب هم پایه و اساس درستی نداشت. وزیرخارجه در

۱- مأخذ۳، ص ۱.

توجیه این مسئله که پیام کارتر صحت داشته است، گفت: یکی از خبرگزاری ها دیشب (۹/۱/۵۹) گزارش داد که مقام های عالی رتبه امریکا تأیید کرده انـد مـذاکراتی بین دوطرف در این موارد وجود داشـته است و این نـامه محتوی همان مطالب می باشـد. وزیرخارجه در توجیه علت تکـذیب کاردار سـفارت سوئیس گفت: به نظر من ایشان پس از تکـذیب ناگهانی سـخنگوی کاخ سـفید سـردرگم شـده و به ناچار از تأیید خبر خودداری کرده است(۱)

قطب زاده همچنین از ارسـال دومین پیام کارتر به بنی صـدر خبر داد و افزود این پیام کارتر را سـفیر سوئیس در ایران، پیش از ظهر امروز به رئیس جمهوری تسلیم کرده است. قطب زاده تأکید کرد: ارسال پیام دیگر رئیس جمهوری امریکا، نشانه جدی بودن مسئله پیام نخستین است و حاکی از این است که شکل روابط ایران و امریکا باید بر اساس معیارهای شرافتمندانه و صادقانه و عدل و عدالت حل شود.(۲)

امروز همچنین حاج احمد خمینی، گزارش مبسوطی از آنچه گذشته است، ارائه داد. به گزارش خبرگزاری پارس وی گفت: «این پیام توسط آقای قطب زاده در روز جمعه]۸/۱/۵۹[به دست امام رسید که از قراری که آقای قطب زاده گفت در روز چهارشنبه]۶/۱/۵۹[توسط کاردار سوئیس به دست ایشان رسـیده و روز بعـد یا همان روز، یک پیام دیگر هم به آقای بنی صـدر دادنـد؛ البته در پیام امام تندی هایی که در پیام آقای بنی صدر بوده، نبوده و ملایمت داشـته و آن را ما در روز شـنبه، از بابی که امام فرمودنـد هیچ چیزی نباید از ملت دور باشد، ما این را در روز شـنبه به رادیو دادیم و منتشر شد.»

از حاج احمد خمینی سؤال شد: «شما از صحت این پیام که از جانب کارتر آمده، مطمئن بودید؟» وی پاسخ داد: «این مسلم است؛ برای این که این پیام را کاردار سوئیس خودش آورده آن جا و داده و گفته، و این نمی شود دروغ باشـد، و تکـذیب آنها هم یک امر مسـلم و ضـروری بود از نظر ما، و این سابقه هم داشت؛ برای این که [سابقاً پس از اشغال سفارت امریکا در تهران] پیام [سناتور ادوارد] کندی هم به امام، بعد تکذیب شد و به طور کلی در امریکـا رسم بر این است که وقتی پیـامی را می دهـد، سـعی می کننـد این منتشـر نشود پیام های این چنینی را، و ما این پیام را به این دلیل منتشر کردیم که به مردم بگوییم که زیر پرده چیزی نداریم و تکذیبش را هم می دانستیم و انتظارش را هم داشتیم؛ اما خوب اگر آن مرتبه ما نتوانستیم پـایه را سـفت بکنیم، این مرتبه هم من تمـاس بـا آقای بنی صـدر گرفتم و هم تماس با شورای انقلاب و آقای قطب زاده گرفتم و هر سه شخص، آقای کارداری را که این را آورده بود، معرفی کردنـد و گفتنـد که مسـلم است و این تکذیب هم از نظر ما مسـلم است که تکذیب کرده انـد؛ گرچه در حدود نیم ساعت پیش، تلفن شد به این که دولت سوئیس تکذیب کرده تکذیب خودشان را، و باز از کاخ سـفید تکذیب کرده اند تکذیب خودشان را؛ اما تکذیب هاشان را هنوز خبرگزاری ها منتشر نکرده اند و حالا نمی دانیم کی منتشر بشود.»

ص: ۳۰۲

۱- مأخذ۲، ص۲.

۲- مأخذ۲، ص ۱ و ۲.

سؤال شـد: «در این پیام که شـما ملاحظه فرمودیـد، مهر محرمانه سـفارت سوئیس هم بود؟» حاج احمـد خمینی گفت: «به هیچ وجه دیده نمی شد. البته می دانید که پیام های این چنینی را هرگز با مهر و امضا و شـماره نامه نمی دهند؛ مثلاً در موقعی که افغانستان توسط شوروی اشغال شد، سفیر شوروی سـاعت چهـار نیمه شب آمـد قم و گفت پیامی از برژنف دارد؛ حتی آن را هم روی کاغـذ سـفید نوشـته بودنـد و آوردنـد که مثلاً عکس العملی دولت ایران نشـان ندهـد و امام در همان موقع عکس العمل نشان دادنـد. و راست قصه این است که آنها انقلاب ایران را نشـناخته انـد. اگر انقلاب ایران را شـناخته بودنـد و می دانسـتند همه چیز مردمی است و چیزی از مردم پنهان نمی مانـد و نبایـد بماند و ملاک پیروزی هم در جریان قرار دادن مردم است، آنها هرگز دست به چنین کارهایی نمی زدند؛ اما از جایی که آقای کارتر در یک وضـعیت بسیار بدی در امریکا قرار گرفته و با شـکست مواجه شده است، دست به هر عملی می زند؛ من جمله آقای رئیس جمهوری را تهدید می کند و می داند که امام اهل تهدید نیست، پیش او خضوع می کنـد و بعد هر دو را تکذیب می کند و امیدواریم که آقای رئیس جمهوری هم پیامشان را منتشـر کنند و یک ربع پیش شـنیدم که ایشان هم اطلاعیه ای داده انـد که لابـد بعداً منتشـر می شود که در آن اشاره کرده اند به این که در روز سه شـنبه]که[روز جمهوری اسـلامی است، مفصل در این باره صحبت خواهند کرد.»

سؤال شد: «شما هیچ شکی در مورد مفاد این پیام کردید که قبل از این که منتشر شود دروغ است و یا احتمالاً یک بازی سیاسی باشد، به این دلیل که اگر این چنین نبود، آنها از انتشار آن ناراحت نمی شدند و تکذیب می کردند؛ این فکر را شـما قبلاً کردید؟» وی پاسخ داد: «من یقین دارم که این پیام مال کارتر است و امام هم؛ یعنی مضامین، مضامینی است که مال آنها است. می گویند ما این را می دهیم بلکه به یک پیروزی رسـیدیم و گروگان ها یک تسهیلاتی نسبت به شان فراهم شد؛ مثلاً به دست دولت افتاد، مثلاً

آزاد شدند. ... پیش خود گفته اند اگر منتشر نشد، فَبِها، و اگر منتشر شد که آن را تکذیب می کنیم. چرا، برای این که نه آرمی در کار است، نه شماره ای، نه دستخطی و نه امضاء؛ بلکه پیامی است که به وسیله شخص دیگر داده شد. متن پیام هم فرانسه است و بناست روی متن پیام هم تصمیم گرفته شود و دولت سوئیس باید بالاخره موضع خودش را روشن کند؛ یعنی معنا ندارد کاردار سوئیس در تهران این را بیاورد بدهد به آقای رئیس جمهوری و وزیرخارجه و بعد صریحاً تکذیب کنند و بعد تکذیب خودشان را تکذیب کنند. تکذیب خودشان را هم همان طور که آن را رسمی تکذیب کردند، این را هم باید رسمی تکذیب کنند و اگر این کار را بکنند، باید توضیح بدهند و اگر توضیح ندادند، قطعاً وزیر خارجه ما و آقای رئیس جمهوری که دیده اند کاردار را، حتماً روی این معنا عکس العمل نشان می دهند.»

سؤال شد: «در این پیام امضای کارتر و یا مهر کاخ ریاست جمهوری نبود؟» پاسخ داده شد: «نه، هیچ کدام.»

سؤال شد: «خبرگزاری ها یک متنی منتشر کردند که هم امضای کارتر بوده و هم مهر کاخ ریاست جمهوری امریکا و هم مهر سفارت سوئیس در ایران!» حاج احمد خمینی پاسخ داد: «من متن پیام را به فرانسه ندیدم؛ اما ترجمه ای که این جا آوردند، نگفته به ما که چنین چیزی هست و اگر چنین چیزی بود حتماً به ما می گفته. من فکر نمی کنم چنین چیزی باشد.»

سؤال شد: «یعنی متن ترجمه شده پیام را از سفارت سوئیس آوردند؟» وی پاسخ داد: «نه، اصل را آوردند. متن ترجمه شده اش را از وزارت خارجه دادند.»(۱)

۱۵۵

امروز صادق قطب زاده وزیر خارجه، در یک کنفرانس مطبوعاتی با خبرنگاران ایرانی شرکت کرد و کوشید تا حد ممکن، مانع از تیرگی بیش تر فضای موجود در روابط ایران و امریکا شود. وی به نکاتی درباره ناکامی خود در موضوع اعلام شده توقیف شاه و نیز نامه تکذیب شده ادوارد کندی اشاره کرد و در مورد پیام کارتر به امام خمینی اظهار داشت: «یکی از نکات مهم این پیام آن بود که گفته شده بود آنها می خواهند واقعیت جدیدی از انقلاب ایران را بشناسند و قابل توجه است که قبل از آن، این واقعیت را شناخته بوده است که حداقل امام کارش شوخی بازی نیست.»

او در مورد تکذیب امریکا گفت: «تکذیب این پیام فقط سیاستی است برای فروکش ساختن هیجانات مردم امریکا، و علت مهم حقیقت بودن پیام و تأیید آن از طرف مقامات امریکا، پیام دیگری است که امروز از طرف کارتر خطاب به رئیس جمهوری کشورمان آقای بنی صدر به ایران رسیده است.» وی افزوده: «این پیروزی عظیمی برای دیپلماسی ایران بود که با صلابتی که از انقلاب اسلامی ما سرچشمه می گیرد، ما را به آن مرحله رساند که امریکا را مجبور به تسلیم کنیم و دیدیم که امریکا هم کوتاه آمد که البته این امر میسر

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۱/۱۳۵۹، ص۱۱.

نبود جز بـا قـاطعیت مـا. امریکـا از روز اول بـاور نمی کرد، امـا اکنون همه چیز را پـذیرفته است.» قطب زاده اضافه کرد: «ما با نظر کلی امام به جلو رفتیم تا پیروز شـدیم. ما در مـذاکرات خود درشت گویی و ناسـزاگویی نمی کنیم؛ بلکه با قاطعیت، خواسـته های منطقی خود را عنوان می نماییم. این اصل روش دیپلماسی فعلی ماست.»(۱)

به گزارش روزنـامه بامـداد، از قطب زاده در مورد نظرش دربـاره کـارتر سؤال شـد. وی گفت: نظر من درباره کارتر، نظر مثبتی است و امریکا اگر بخواهـد با ما رابطه معقولی داشـته باشـد، بایـد سـیاست خود را با تفهیم و درک خواسـته های منطقی ما و دیگر ملل جهان وفق دهد. وی در مورد عکس العمـل ایران پس از دریـافت این پیام گفت: مسـلماً اگر امریکا وجود پیام را تأییـد کنـد، از نظر ایران، شـناخت حق حاکمیت ایران از سوی امریکا، در حل بحران بسیار مؤثر خواهد بود. از وزیر امورخارجه سؤال شد: چگونه می توان این چنین نظر خود را درباره کشوری که او را دشمن دیرینه خـود می دانیم، تغییر داد؟ وزیر امورخـارجه گفت: بایـد این حقیقت را قبول کنیم که اکـثر کشورهـای جهـان، در سـال هـای گذشـته بـا ما دشمنی کرده اند و با ما نامهربان بوده اند؛ حال اگر تصمیم بر آن شود که با چنین کشورهایی قطع رابطه کنیم، مسلماً باید با اکثر کشورهای جهان قطع رابطه نماییم؛ مثلاً شـما فکر می کنید شوروی با ما دشـمن نیست یا نبوده است یا این که حق ما را در گذشته تضعیف ننموده است؟ به هرحال ابرقـدرت هـا همه یکسان هسـتند و ما شـعارمان نه غربی، نه شـرقی هست. ما هیـچ گاه نمی خواهیم که از ترس امریکا و یا به خاطر دشـمنی با آن کشور، خود را به دامان روس ها بیندازیم.(۲)

۱۵۶

در بازتاب وسـیع ماجرای ارسال پیام کارتر به امام خمینی و تکذیب آن، امروز سـخنگوی کاخ سـفید مطالبی برخلاف اظهارات روز گذشـته خود بیان کرد که گفته بود هیـچ پیامی برای امام یا دیگر مسـئولان ایران ارسال نشـده است. به گزارش خبرگزاری فرانسه «جودی پاول سـخنگوی کاخ سفیـد تأییـد کرد پرزیدنت کارتر هفته گذشـته برای حل بحران امریکا و ایران و تسـریع آزادی گروگان ها، پیامی برای ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران ارسـال داشـته است. وی... حاضـر نشـد جزئیـات پیـام رئیس جمهوری امریکا را فاش سازد و اظهار داشت که این امر ممکن اسـت یـافتن راه حـل را به مخـاطره انـدازد. این نخستین بـار است که یـک مقـام رسـمی امریکا، پس از انتشار خبر مـذکور از جانب ایران، قبول می کند تماسی بین پرزیدنت کارتر و دولت ایران صورت گرفته است.»(۳)

خبرگزاری فرانسه همچنین به عکس العمـل مقامـات ایران در برابر تکـذیب مزبور پرداخت. این خبرگزاری در گزارشـی از نیویورک، از اظهارات امروز قطب زاده در گفت وگو با یک شبکه تلویزیونی امریکا خبر داد. در این گزارش آمده است:

صادق قطب زاده وزیرخارجه ایران گفت که عمل انتشار پیام جیمی کارتر در تهران بدون آگاه

ص: ۳۰۵

۱- روزنامه بامداد، ۱۱/۱/۱۳۵۹، ص۱.

۲- همان، ص۳.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص ۴.

کردن واشنگتن، یک اشتباه بوده است. رئیس دیپلماسی ایران که مستقیماً با شبکه تلویزیون ای.بی.سی. امریکا مصاحبه کرده است، گفت صحبت دقیقاً از یک نامه پرزیدنت کارتر نیست؛ بلکه پیامی است که به وی و بنی صدر رئیس جمهوری، تسلیم شد و پس از ترجمه، روز جمعه (۸/۱/۱۳۵۹) به آیت الله خمینی ارائه شد. قطب زاده افزود محتوای این پیام بسیار سازنده و بیش تر متعادل بود و دمکراسی امریکا آن قدر قوی است که اگر به طور مؤثر اشتباهاتی مرتکب شده باشد، به آن اعتراف کند. وزیرخارجه ایران گفت از تکذیب روز شنبه کاخ سفید متعجب شده است و این تکذیب تأثیر مثبتی را که پیام به وجود آورده بود، کاهش داده است.(۱)

رادیو لندن نیز شب هنگام، در گفتاری که حاوی اطلاعات و اخبار متعددی درباره روابط ایران و امریکا است، به نحو ذیل به این موضوع پرداخت: «ظرف دیروز و امروز، غوغای بزرگی درباره پیامی که مقامات ایران می گویند توسط جیمی کارتر برای آیت الله خمینی فرستاده شده است، درگیر شد و مقامات امریکا منکر قضیه شدند.» رادیو لندن از قول خبرنگار خود در تهران گفت: «چنین به نظر می رسد که پیام تا حد زیادی خواسته های سه گانه پرزیدنت بنی صدر را برآورده می سازد. وی گفته بود که ایالات متحده باید از خود انتقاد کند و تعهد بدهد که در امور داخلی ایران مداخله ننماید و بر اقدامات ایران به منظور تعقیب شاه مخلوع، خللی وارد نسازد. علی رغم تکذیب ارسال پیام، مقامات ایران در صحت پیام شکی ندارند و می گویند پیام توسط پرزیدنت کارتر برای آیت الله خمینی فرستاده شده است. خبرنگار بی.بی.سی. در ادامه گزارش خود می نویسد ابوالحسن بنی صدر و وزیر امورخارجه صادق قطب زاده، هر دو معتقدند که انکار مقامات امریکا به آن علت است که آنها انتظار علنی شدن پیام مزبور را نداشتند و به همین مناسبت غافلگیر شدند.»

رادیو لندن نگرش مثبت ایران به این قضیه را به نحو ذیل بازتاب داد: «قطب زاده معتقد است که انکار این پیام برای مصرف داخلی امریکا صورت گرفته است. قطب زاده قبول دارد که افشای پیام، بدون هشدار دادن به امریکا اشتباه بوده است؛ ولی اضافه می کند این اشتباه به نامطلوبی انکار موجودیت چیزی که واقعیت است، نیست. ... قطب زاده گفت حتی با در نظر گرفتن انکار امریکا، این پیام نمودار قدم مثبتی است؛ گرچه اثر این پیام تا اندازه ای تقلیل یافته است. وزیرخارجه ایران از این پیام حسن استقبال کرد و گفت به عقیده او تشکیل کمیسیون مشترکی با شرکت ایران و امریکا، یعنی آنچه پیام مزبور با آن موافقت کرده است، بسیار ضروری است. این پیام تشکیل چنین کمیسیونی را به انتقال گروگان ها به حیطه مسئولیت دولت مشروط ساخته است. قطب زاده گفت روز دوشنبه (۱۱/۱/۱۳۵۹) این موضوع در شورای انقلاب مورد بحث قرار خواهد گرفت. او همچنین اضافه کرد که دکتر بنی صدر صبح امروز پیام دیگری از کارتر دریافت کرده است و این خود نمودار آن است که مذاکرات ادامه دارد و در واقع به نظر می رسد که در حال حاضر برای اقدام، امکانات فراوانی

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص ۶، نیویورک، خبرگزاری فرانسه.

وجود دارد. قطب زاده در مورد کمیسیون تحقیق سازمان ملل چنین گفت: این کمیسیون هنوز موجودیت دارد و هنوز اعتبار دارد و من امیدوارم که به زودی کار خود را از سر گیرد.»

در پایان گزارش رادیو لندن، به نحو ذیل، درباره تشکیل مجدد یک کمیسیون تحقیق درباره گروگان ها اظهار امیدواری شد: «احتمالاً به زودی در امریکا کمیسیون تحقیقی در مورد روابط خارجی امریکا تشکیل خواهد شد. به دعوت دکتر بنی صدر شون مک براید(۱) به تهران باز گشته است و به این علت، حدس و گمان دوباره تشکیل کمیسیون احیا شده است. منابع دیپلماتیک در تهران تأیید می کنند که روز شنبه (۹/۱/۱۳۵۹) از طرف کشورهایی که آنها را می توان متحدین امریکا خواند، پیام هایی به دکتر بنی صدر فرستاده شد.»(۲)

۱۵۷

درباره پیام کارتر به امام خمینی، سازمان مجاهدین خلق در یک اعلام موضع شدیداً ضد امریکایی، به مقابله با نوع برخورد ملایم برخی مقامات رسمی کشور، پرداخت. یک سخنگوی این سازمان ضمن ابراز تأسف از پیام کارتر خاطرنشان کرد: «البته این نخستین بار نیست که امپریالیست ها تحت عناوین پرطمطراق انتقاد از خود، به اصطلاح توبه نموده و خود را "آماده پذیرش حقایق" می کنند؛ حال این که بنا به مضامین قرآنی، چگونه ممکن است عهدی میان انقلاب ما و دشمن اصلی متصور باشد؟»(۳)

در این اعلام موضع که در نشریه مجاهد، ارگان سازمان مزبور، منتشر شده، همچنین آمده است: «مجاهدین خلق ایران ضمن یادآوری این نکته که همین که امپریالیست ها بوی تفرقه در یک کشور را استشمام می کنند، به فکر سوء استفاده می افتند، از محضر امام خمینی استدعا دارند که همچون گذشته با تأکید بر این شیطان بزرگ قرن به مثابه دشمن اصلی انقلاب ما، بار دیگر مشت محکمی بر دهان کارتر کوبیده، او را مجدداً از هرگونه سازش و کنار آمدن با جمهوری اسلامی مأیوس نمایند.»

این موضع گیری، به نحو ذیل ادامه می یابد: «علی هذا باردیگر، آخرین فریاد شهیدان، "بعد از شاه نوبت امریکاست"،(۴)* را یادآوری نموده و این سخن امام خمینی را تکرار می کنیم که "هرگونه مذاکره و سازش و کنار آمدن با امریکا، ممنوع و به اعتقاد ما از جانب هرکس که باشد، در زمره گناهان کبیره است."»***

سازمان در آخر اضافه کرد که به زودی در این باره، مراسم راهپیمایی عمومی و سخنرانی اعلام خواهد کرد.(۵)

۱۵۸

ص: ۳۰۷

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش۱۵۶: خبر خبرگزاری رویتر درباره سفر شون مک براید به تهران. ص۳۴۲

۲- مأخذ۶، ص ۱۵، بخش فارسی رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

۳- روزنامه مجاهد (ارگان سازمان مجاهدین خلق ایران)؛ ۱۱/۱/۱۳۵۹، شماره ۳۰، ص ۱.

۴- * و *** تأکید با گیومه، از سازمان است.

۵- همان، ص۲.

تحرکات ایذایی مرزی عراق و درگیری های در حد پاسگاه و پایگاه، ادامه دارد. امروز خبرگزاری پارس از ایلام گزارش داد از سه روز قبل، کشور عراق در برابر پاسگاه "شورشیرین" نیروهای خود را تقویت کرده است و حدود ۱۰ تا ۱۲ دستگاه نفربر زرهی، در برابر پاسگاه ژاندارمری شورشیرین موضع گرفته اند.(۱)

همچنین هنگ قصرشیرین به نقل از فرمانده پاسگاه "هدایت" گزارش داد که امروز عده ای از عناصر عراقی، پایگاه "گرمک" را تصرف کردند. این پایگاه متعلق به کشور جمهوری اسلامی و خالی از سکنه است. در پی این حادثه فرمانده پاسگاه هدایت از هنگ قصرشیرین، تقاضای کمک کرد. به دنبال آن، فرمانده هنگ و فرمانده گروهان قصرشیرین همراه تعدادی پرسنل، با دو دستگاه نفربر زرهی به یاری شتافتند؛(۲) در نتیجه، مهاجمان در ساعت ۲۱ به خاک عراق متواری شدند. در این درگیری تلفات جانی و مالی به قوای خودی وارد نشد؛ ولی یک نفر از مهاجمان به قتل رسید که جسد وی را عراقی ها از منطقه خارج کردند.(۳)

تشنجات مرزی منحصر به درگیری های پاسگاهی نیست و به شکل های مختلف دیگر نیز وجود دارد؛ از جمله امروز در ساعت ۱۳، در داخل هورالعظیم بین تعدادی از صیادان ایرانی و عراقی درگیری مسلحانه روی داد.(۴)درباره درگیری های مرز خسروی نیز، امروز روزنامه جمهوری اسلامی از سرقت ۲۰۰ رأس گوسفند در منطقه "ولدکشته" به وسیله مهاجمان عراقی خبر داد.(۵)

یک نکته درخور توجه درباره وضعیت نواحی مرزی ایران و عراق وجود دارد و آن این که ساکنان این نواحی، از دو کشور، بستگان نزدیکی در کشور مقابل خود دارند که پیش از این به راحتی به دیدار هم می رفتند و اکثراً با مناطق مرزی همجوار خود آشنا هستند. این نکته سبب بهره برداری اطلاعاتی و جاسوسی عراق می شود؛ برای مثال یک هشدار شهربانی کرمانشاه حاکی است جلال نامی ساکن کرمانشاه که به طور غیرمجاز به عراق رفته است و هم اکنون در دستگاه پلیس آن کشور مشغول خدمت می باشد، دارای بستگانی در کرمانشاه است. احتمال دا رد وی تحت پوشش ملاقات با اقوام خود، از آنان کسب خبر کند. همچنین نامبرده دارای شناسنامه ایرانی و مسلط به زبان عربی است.(۶)

در حوادث مرزی امروز، نوعی دیگر از اقدامات ایذایی عراق نیز به چشم می خورد و آن، موضوع رانده شدگان و پناه جویان عراقی است. این موضوع هرچند وقت یک بار به صورت یک امر تحمیلی مشکلاتی برای ایران به وجود می آورد.(۷) این مسئله، امروز هم در گزارش ژاندارمری به استاندار کرمانشاهان مشاهده می شود. طبق این گزارش، امروز از طریق مرز پاسگاه سمیره

۱- مأخذ۶، ص ۶، ایلام - خبرگزاری پارس، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۳۴۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه رکن سوم، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۳۳۸۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا رکن ۳، (مرکز فرماندهی)، به دفتر ریاست جمهوری.

۴- سند شماره ۰۶۳۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ مرکز فرماندهی، به نزاجا، ۱۴/۱/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۱/۱۳۵۹، خبرگزاری پارس.

۶- سند شماره ۶۳۲۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳، به نزاجا، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

۷- در روزشمار ۷/۱/۱۳۵۹ نیز درباره رانده شدگان عراقی مطالبی درج شده است. در روزهای آتی، به تناسب حوادث، موضوع رانده شدگان عراقی وارد مرحله ای تازه می شود و در سطحی وسیع مطرح می گردد.

گروهان موسیان، تعداد ۱۷ نفر مرد و زن و بچه، پیاده به خاک ایران وارد شده اند(۱)

خبرنگار خبرگزاری پارس از هنگ ژاندارمری ایلام درباره این ۱۷ نفر کسب اطلاع کرد و روشن شد که ۲ نفر از آنها مرد، ۳ نفر زن و ۱۲ نفر نوجوان و خردسال هستند.(۲)

۱۵۹

همراه با تحرکات ایذایی عراق، جنگ تبلیغاتی و روانی نیز ادامه دارد. بخشی از این جنگ معطوف به اختلافات داخلی نخبگان ایران از جمله درگیری های مربوط به بنی صدر است. امروز رادیو بغداد، باز هم اظهارات سابق بنی صدر در مصاحبه با "النهار الدولی و العربی" و تأکید وی بر ایرانی بودن سه جزیره را بهانه موجی تبلیغاتی قرار داد و به تحریک بنی صدر بر ضد خط امام و نیز به تحقیر توانایی های ایران پرداخت. این رادیو بار دیگر عراق را آماده دفاع از عربیت منطقه دانست و به تلویح، از شعله ور شدن آتش جنگی که ایران در آن بازنده خواهد بود، سخن گفت. در این گفتار پس از اشاره به سخنان بنی صدر درباره سه جزیره آمده است:

«ما پس از رسیدن بنی صدر به پست ریاست جمهوری، امیدوار بودیم که مایه خیر و برکت ایران و همسایگان او شود و وی بتواند به هرج و مرجی که در کشور وجود دارد پایان دهد و به عربده های کودکانه پاسداران خمینی و رفتار آنها و ستمگری هایی که در حق مردم ایران روا می دارند، فیصله دهد و از مسئله [نامفهوم، احتمالاً سؤ استفاده] از اخلاق و ارزش های مذهبی جلوگیری به عمل آورد و حدودی برای خشونت های نژادی و دشمنی های وقیحانه نسبت به امت عرب و از طرف عده ای نادان و ولگرد که بار دیگر دم از امامت و وجود معجزه می زنند، قائل شود؛ اما بنی صدر همان آوازه های ناهنجاری را سر می دهد که گوش را می خراشاند و روح را خسته می نماید. ...

بنی صدر به این اکتفا نمی کند که احساسات امت عرب را تحریک و جریحه دار نماید، بلکه چوب تهدید را به سوی کشورهای خلیج به حرکت در می آورد و بدون هیچ گونه مجوز و یا مسئله ای که مستلزم دامن زدن اختلافات فی مابین خلق های ایران و امت عرب باشد، توسل به چنین عملی می جوید. ما نمی دانیم رئیس جمهوری ایران با چوب چه کسی به جنگ ما خواهد آمد؛ زیرا، که تمام چوب ها در ایران همدیگر را شکستند و تمام دست ها و قدرت ها فلج شده و دیگر چیزی در تهران وجود ندارد که احدی را بترساند. نصیحت ما به بنی صدر این است که به خود آید و روش های خود را پیش از آن که دچار شعله آتشی در خارج از ایران گردد، مورد مناقشه قرار دهد.»(۳)

۱۶۰

اوضاع در محور اشنویه - نقده که کانون بحران در آذربایجان غربی است، نسبتاً آرام است و امیدواری هایی درباره حل مسائل از طریق گفت و گو به وجود آمده است. به گزارش

ص: ۳۰۹

۱- سند شماره ۰۲۱۳۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، رکن سوم، به استاندار کرمانشاهان، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۲، ص ۴، ایلام - خبرگزاری پارس.

۳- مأخذ ۶، ص ۱۰ تا۱۲، بخش فارسی رادیو بغداد، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

خبرگزاری پارس، عصر امروز حجت الاسلام حاج شیخ حسین کرمانی نماینده امام در منطقه غرب کشور به ارومیه رفت. وی برای بررسی مسائل و اوضاع و احوال منطقه غرب، به ویژه درگیری های اخیر آذربایجان غربی، وارد این شهر شد. بنا به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، نماینده امام در منطقه غرب کشور فردا به مهاباد خواهد رفت. این کار به دعوت دکتر عبدالرحمان قاسملو دبیرکل حزب دمکرات کردستان ایران و برای ملاقات با رهبران مذهبی و سیاسی کردستان انجام خواهد شد.(۱)

ازسوی دیگر، حقگو استاندار آذربایجان غربی درباره وضعیت امروز این استان، ساعت ۱۲:۳۰ امروز اعلام کرد که امروز وضع این استان در مقایسه با درگیری های چند روز اخیر، کاملاً آرام بوده است.(۲) وی افزود: تنها دیشب در چند روستای تابع نقده درگیری هایی روی داد و گروه های مسلح به روستای میرآباد حمله کردند و واحدهای انتظامی نیز به این تیراندازی ها پاسخ دادند. استاندار گفت: خوشبختانه در این درگیری ها هیچ گونه تلفاتی به بار نیامد.

از استاندار آذربایجان غربی سؤال شد: قبلاً گفته شده بود به جز ارتش و ژاندارمری، افراد دیگر (غیرنظامی) در درگیری ها شرکت ندارند؛ ولی هم اکنون ما شاهد تعدادی شهید از افراد غیرنظامی هستیم. شما این مسئله را چگونه توجیه می کنید؟ وی گفت: ارتش اعلام کرده است که نیازی به نیروی داوطلب ندارد؛ ولی افرادی علاقه مند در این مسئله، از نظر کمک های غذایی شرکت می کنند؛ ولی من باید یادآوری کنم ما نباید از نیروی مردم غافل بشویم. اگر روزی تحریکات بیش تر و درگیری ها گسترده تر شود، دیگر نمی توان مردم را کنترل کرد، چون نیروی مردم مهم ترین نیروها است و من امیدوارم به آن مرحله نرسد و ان شاء الله نخواهد رسید.(۳)

در این حال، ظهر امروز تیمسار سرلشکر محمدهادی شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، ادعای حزب دمکرات کردستان را مبنی بر سرنگون ساختن یک هواپیمای فانتوم و یک هلی کوپتر نظامی به وسیله افراد این حزب در اشنویه، به شدت تکذیب کرد. وی اظهار داشت روز گذشته (۹/۱/۱۳۵۹) به علت عدم احتیاج، هیچ گونه هواپیما و هلی کوپتری در آسمان آذربایجان غربی پرواز نکرده است و این ادعا نیز مانند سایر ادعاهای حزب دمکرات، عاری از حقیقت است و گزافه گویی ای بیش نیست.(۴)یادآوری می شود که خبرگزاری فرانسه به نقل از ستاد کل حزب دمکرات کردستان گزارش داده بود که بعد از ظهر روز شنبه (۹/۱/۵۹) جنگجویان کُرد موفق شده اند یک هواپیمای مافوق صوت فانتوم و یک هلی کوپتر نظامی ایران را سرنگون سازند(۵)

از سوی دیگر، دکتر اتابک معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی نیز امروز اعلام کرد: جنازه خلبانان و لاشه هواپیمای اف ۴ که پنجم اسفندماه سال گذشته، برای انجام مأموریتی به منطقه آذربایجان غربی پرواز کرده بود، در حوالی اشنویه کشف شد.(۶)

در مجموع، در منطقه چشم اندازی از فروکش کردن درگیری ها پیدا شده است و در

۱- مأخذ ۲، ص ۱۱.

۲- مأخذ ۲، ص ۱۱.

۳- روزنامه کیهان، ۱۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۴- مأخذ ۱۲، ص ۱۲.

۵- مأخذ ۳۱، ص ۱۱.

۶- مأخذ ۱۲، ص ۴، ارومیه - خبرگزاری پارس.

زمینه مساعد شدن وضعیت برای برخی اصلاحات، امیدهایی ایجاد گردیده است؛ از این رو صبح امروز دکتر جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی، درباره موضوع تقسیم زمین در منطقه، بیانیه ای صادر کرد. در این بیانیه آمده است:(۱)

«در پی اقدام دولت مبنی بر تقسیم زمین بین زارعین و اجرای آن در این استان از تمام طبقات به ویژه برادران کُرد خواسته می شود که برای احقاق حقوق بر باد رفته خود، با دولت همکاری نموده و دشمن را از خود دور ساخته و فرصت به خصم خدا و خلق ندهند و مطمئن باشند که این دفعه هر اخلالگر از هر طبقه ای که باشد، با نیروی قهر انقلابی به شدت سرکوب شده و امنیت توأم با حق طبیعی را بر منطقه حاکم خواهد ساخت.»(۲)

از سوی دیگر، موارد تهدید کننده امنیت و آرامش همچنان کم وبیش به چشم می خورد؛ از جمله رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران گفت: افراد حزب دمکرات ۱۳ تن از افراد واحد پاکسازی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران را بازداشت نموده اند و به قرار اطلاع، آنها را به اشنویه برده و تهدید به مرگ کرده اند و این ادعا که این افراد از سپاه پاسداران می باشند، نادرست است.(۳)

۱۶۱

درگیری های اخیر محور اشنویه - نقده که تلفاتی انسانی نیز به طرفین درگیری وارد کرده است، در ارومیه، به عنوان "عقبه" نیروهای دولتی و طرفدار انقلاب درگیر در صحنه مزبور، با حساسیتی خاص دنبال می شود. ورود اجساد شهیدان درگیری مزبور، حساسیت شهر را در حد زیادی افزایش داده است؛ همچنین صف بندی هواداران نظام با گروه های مخالف و متحدان آنها را جدی تر و درگیری آنها را حادتر کرده است. دو روزنامه صبح جمهوری اسلامی و بامداد، در شماره امروز خود، گزارشی درباره حادثه ای مرتبط با این وضعیت ارائه داده اند.

در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی آمده است: دیروز به مناسبت

ص: ۳۱۱

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۱۶۰: متن کامل بیانیه استاندار آذربایجان غربی درباره تقسیم زمین در منطقه. ص۳۴۲.
۲- مأخذ ۱، ص۱، ارومیه - خبرنگار کیهان.
۳- مأخذ ۱۲، ص۱۲.

تشییع جنازه پنج شهید درگیری های اخیر ارومیه، این شهر ماتم زده به حالت تعطیل در آمد. از نخستین ساعات بامداد، مردم ارومیه در مقابل ستاد لشکر۶۴ این شهر اجتماع کردند و ساعت ۹:۳۰، هزاران تن از اقشار مختلف مردم جنازه این شهیدان را تشییع کردند. بعد از اتمام تشییع جنازه شهیدان، موقع برگشت، درساعت ۱۳، جمعی از مردم تشییع کننده به طرف دفتر انتشارات سازمان مجاهدین خلق، واقع در خیابان شریعتی رفتند و شیشه های این سازمان را شکسته وارد دفتر شدند و وسایل و موجودی این سازمان را از قبیل کتاب، روزنامه مجاهد، پوستر و اعلامیه تبلیغات انتخاباتی بیرون ریختند و در مقابل سازمان به آتش کشیدند. ضمناً وسایلی مانند ماشین تحریر، میز، صندلی و ماشین پلی کپی را در اطاق دیگری جمع کردند و هیچ گونه آسیبی به آنها نرسید. عده ای از مردم نیز در تظاهراتی که در این موقع شد، با دادن شعارهایی خواستار تعطیلی این سازمان شدند. همین گزارش حاکی است که بنا به اظهار شاهدان عینی، از مقر سازمان مجاهدین خلق عکس هایی از قاسملو به دست آمد. به دنبال این خبر، خبرنگار ما با مقامات مسئول تماس گرفت و مقامات مسئول این مطلب را نه تکذیب نمودند و نه تأیید کردند.(۱)

در گزارش روزنامه بامداد نیز آمده است: بعدازظهر دیروز (۹/۱/۱۳۵۹) دفتر انتشارات مجاهد در ارومیه – که در آن، نشریات سازمان مجاهدین خلق ایران توزیع می شد – مورد هجوم عده ای حدود ۵۰ نفر قرار گرفت و کتب و نشریات و وسایل موجود در آن، در مقابل دفتر به آتش کشیده شد. نمایندگان سازمان مجاهدین خلق ارومیه ضمن اعلام این خبر، به بامداد گفتند در پی انتقاداتی که چند روز قبل، یکی از روحانیان شهر در سخنرانی برای مردم، از سازمان ما کرد، احتمال حمله را پیش بینی می کردیم. نمایندگان افزودند: حمله به دفتر انتشاراتی ما را عده ای صورت دادند که در مراسم تشییع جنازه شهید، خود را داخل مردم کرده بودند و با تحریک احساسات گروهی که بر ضد سازمان ما شورانده بودند، این برنامه را عملی کردند و هواداران سازمان ما بدون هیچ گونه عکس العمل، در مقابل مهاجمان با صبر انقلابی روبه رو شدند.(۲)

از سوی دیگر سازمان چریک های فدایی خلق، حادثه مزبور را به این شرح گزارش داد: باندهای سیاه و عناصر متعصب راست افراطی (فالانژ) حرکات ارتجاعی خود را در ارومیه گسترش داده اند و کتابخانه ای متعلق به مجاهدین خلق را به آتش کشاندند. در اعتراض به این عمل، هواداران مجاهدین دست به راهپیمایی زدند که با یورش کمیته چی ها(۳) روبه رو گشتند، در این درگیری ها حدود ۷۰ نفر از هواداران مجاهدین خلق زخمی شدند.(۴)

۱– مأخذ ۲۴، ص۴، ارومیه – خبرنگار جمهوری اسلامی.

۲– روزنامه بامداد، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

۳– منظور پاسداران کمیته های انقلاب است که در آستانه پیروزی انقلاب، به طور خود جوش ایجاد شد و بعد از پیروزی انقلاب، به تدریج شکل و سازماندهی و فرماندهی واحدی پیدا کرد و ۱۱ سال در عرصه انتظامی حضور فعال داشت و نهایتاً از ادغام آن با شهربانی و ژاندارمری در سال ۱۳۶۸، "نیروی انتظامی" واحدی ایجاد گردید.

۴– سند شماره ۲۱۷۲۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نشریه "خبر" (ارگان سازمان چریک های فدایی خلق – سنندج)، شماره ۳۸، ۱۱/۱/۱۳۵۹.

پیامد حادثه مزبور، امروز یک درگیری خیابانی در ارومیه بود. به گزارش خبرگزاری پارس، گروهی از هواداران سازمان مجاهدین خلق، امروز برای اعتراض، با در دست داشتن پلاکاردهایی در مقابل دبیرستان دکتر علی شریعتی ارومیه اجتماع کردند. در پی این اجتماع، گروه دیگری با دادن شعارهایی به مخالفت با آنان برخاستند و این مخالفت به درگیری انجامید. در این زد و خورد چهار نفر زخمی شدند(۱)

امروز همچنین شاخه آذربایجان سازمان مجاهدین خلق، در اطلاعیه ای حادثه مزبور را گزارش داد و درباره آن اعلام موضع کرد. طبق روال معمول سازمان، در ابتدای این اطلاعیه شدیداً ابراز مظلومیت شده است و در پایان، در بردارنده تهدید ضمنی و وعده تلویحی درگیری های به موقع می باشد. در این اطلاعیه آمده است:

«به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران. بار دیگر ایادی نفاق افکن و آتش افروز فارغ از تشرع نمایی های ریاکارانه، ماهیت واقعی خود را عیان ساختند. روز شنبه نهم فروردین ماه عده ای از اوباش به سرکردگی عده ای از مأموران کمیته مرکزی، با وانت بار به محل کتاب فروشی مجاهد گسیل شده و اجیرشدگان فوق با شعار حزب الله، درب و شیشه های کتاب فروشی را شکسته و کتاب های موجود در آن از جمله نسخه هایی از کلام الله مجید را به آتش می کشند. هرچند حملات چماقداران در این مدت یک ساله بر علیه مجاهدین، یادآور چماقداری های آریامهری بود، ولی این بار علاوه بر چماقداری، صحنه های قرآن سوزان مسجد کرمان را نیز در لوای شعار اسلام پناهی تجربه نمودیم. البته ما حملات فوق به هوادارانمان را جدای از تلاش های مذبوحانه ای که از طرف اشخاص و احزاب معلوم الحال بر علیه مجاهدین خلق صورت می گیرد، نمی دانیم و در این رابطه می توان به خبر مندرج در روزنامه جمهوری اسلامی یکشنبه ۱۰/۱/۱۳۵۹ اشاره کرد که چگونه حمله به این کتاب فروشی را حمله به مقر مجاهدین قلمداد کرده و با توسل به سنت یک ساله شان - که چیزی جز ضدیت آشکار با انقلابیون راستین این مرز و بوم نبوده - مشتی اوباش را مردم!! معرفی کرده تا شاید سرپوشی بر اقدامات ضدمردمی و ضداسلامی شان بگذارند.

در شرایطی که امریکا، این شیطان بزرگ، همراه با شاه خائن و سران ارتجاعی منطقه و در رأس آنها سادات، به توطئه چینی های گوناگون برعلیه انقلابمان مشغولند، آقای حسنی امام جمعه شهر، در نماز جمعه که جای وحدت و بسیج مسلمین علیه این شیطان بزرگ است، علی رغم تأکیدات شخص امام مبنی بر نشانه روی همه قلم ها و سلاح ها به سمت امریکا، تمامی دشمنی خود را بر علیه مجاهدین به کار گرفته و سعی در تحریک مردم ناآگاه و تشدید اختلافات درونی و منحرف کردن انقلاب از مسیر ضدامپریالیستی اش دارد. ...

لازم به یادآوری است که در جریان تماسی که قبل از وقوع حادثه، با سپاه پاسداران ارومیه برای جلوگیری از حمله عناصر فوق گرفته شد، سپاه به هیچ وجه حاضر به دخالت و

۱- مأخذ۳۱، ص ۹، ارومیه - خبرگزاری پارس.

جلوگیری از اعمال آنها نشد، و به همین ترتیب مسئولین آتش نشانی از فرستادن ماشین های اطفای حریق، به بهانه های مختلف طفره رفته و آمدن خود را موکول به اجازه شهرداری می نمایند. همه این مسائل حاکی از این است که محافل واپسگرا در جهت ایجاد فشار به نیروهای انقلابی، در فاصله مرحله اول و دوم انتخابات مجلس شورای ملی به منظور خارج کردن آنان از صحنه انتخابات، علاوه بر وسعت دادن به ضرب و شتم هواداران مجاهدین، بسیج همه جانبه ای را تدارک دیده اند که به این امر توفیق یابند. در پایان ضمن تشکر از هشیاری خلق دلیر ارومیه، به عاملین قضایای فوق هشدار می دهیم که دیری نخواهد پایید که می باید پاسخگوی تمامی اقدامات جنگ افروزانه تان باشید.»(۱)

از سوی دیگر، روزنامه مجاهد درباره نوع برخورد سپاه ارومیه با این مسئله، تصویر اعلامیه سپاه را درج کرد. متن اعلامیه مزبور به این قرار است: «مردم شریف ارومیه! دو روز است که عده ای جاهل و آلت دست توطئه گران که جهل و ناآگاهی، آنان را به چماق تبدیل کرده است، چماق به دست در شهر به گروه ها ....(۲) حمله می کنند. در این وضعیت حساس که هرگونه بی نظمی و عدم امنیت اجتماعی عامل تشدید بحران منطقه است، باید کسانی که این جریان ها را به راه می اندازند متوجه عواقب وخیم سیاسی - اجتماعی عمل خود باشند. شما که ادعای اسلام دارید، هیچ می دانید که با این کارهاتان آبروی اسلام و مسلمین را لکه دار می سازید و همه مردم را از دین گریزان؟ قانون اساسی جمهوری اسلامی و پیام صریح امام و رئیس جمهوری را زیر پا می گذارید؟ سپاه پاسداران به شما هشدار می دهد که به حکم وظیفه شرعی و قانونی که دارد، نمی تواند ناظر قانون شکنی شما باشد و در چارچوب وظایف قانونی و شرعی خود وارد عمل خواهد شد. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه»(۳)

۱۶۲

تیمسار سرلشکر محمدهادی شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران امروز گفت وگویی با خبرگزاری پارس انجام داد و در آن، درباره درگیری های کردستان به ویژه درگیری های ششم فروردین ماه جاری گردنه "قره لر"،(۴)* بین راه نقده به اشنویه، توضیحاتی ارائه کرد. یادآوری می شود که درگیری های این گردنه، به ماجرای "قلاتان" موسوم است و پیامدهای آن تا امروز نیز ادامه یافته است.

رئیس ستاد مشترک ارتش گفت: لشکر۶۴ ارومیه از ژاندارمری ناحیه خواسته بود که گردنه قره لر را اشغال کند و امنیت عبور و مرور مردم را در بین راه تأمین نماید. به دنبال

۱- روزنامه مجاهد، شماره ۳۲، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص۶.

۲- جای خالی از نشریه مجاهد است. ظاهراً در اعلامیه سپاه، بعد از کلمه گروه ها صفتی ذکر شده بوده است که در هنگام کپی آن در نشریه "مجاهد"، عمداً پاک شده است.

۳- همان.

۴- * در منابع مختلف از عبارات مختلف "قلعه لر" "قره لر"، "قلعه آن" و "کلاتان" برای گردنه و دهکده واحدی استفاده شده است.

این درخواست، هنگ ژاندارمری نقده به اتفاق عده ای از مأموران پاکسازی ژاندارمری، روز پنجم فروردین گردنه را اشغال کردند و تا اواخر شب در محل باقی ماندند. آنها در اواخر شب به علت باران شدید و نداشتن چادر، محل را تخلیه می کنند و به نزدیک ترین ساختمان پایین ارتفاعات می روند و روز بعد که برای اشغال مجدد گردنه به محل عزیمت می کنند، متوجه می شوند که گردنه را افراد مسلح غیرمجاز اشغال کرده اند و مورد تهدید قرار می گیرند.

تیمسار شادمهر اضافه کرد: مأموریت واحد ژاندارمری حفظ گردنه قره لر بود و دهکده قره لر یا قله تان در مسیر واحد ژاندارمری قرار داشت؛ از این رو افراد ژاندارمری ناگزیر از عبور از قریه قله تان بودند. در هنگام عبور، مهاجمان از داخل دهکده و گردنه آنها را مورد تجاوز قرار دادند که مجبور به تیراندازی متقابل شدند. در این درگیری افراد ژاندارمری موفق به متواری ساختن ضدانقلابیون شدند و سلاح هایی به این شرح از آنان به دست آوردند: یک موشک انداز ۵/۳ اینچی، یک قبضه خمپاره انداز، چند جعبه گلوله خمپاره، دو قبضه تیربار ام. ژ. ۳، یک قبضه توپ ۵۷، یک قبضه برنو، سه تفنگ ژ ۳ و یک قبضه اسلحه روسی سیمینوف(۱)

تیمسار شادمهر همچنین گفت: چندبار به وسیله رسانه های گروهی به آگاهی عموم ملت ایران رسید که ارتش برای تمرین آموزش رزمی خود، ناگزیر است طبق برنامه زمان بندی شده و از پیش تعیین شده، حرکاتی را در خارج از پادگان ها انجام دهد. به همین علت تقاضا شده بود اجرای این حرکات را حمل بر مأموریت های جنگی نکنند و تحت تأثیر بعضی از عوامل قرار نگیرند. این برنامه فصلی را کلیه واحدهای ارتش به موقع اجرا کردند و ادامه خواهد یافت؛ اما متأسفانه با وجود اعلام قبلی، بعضی از سازمان ها و دسته ها که کوشش در اِغفال مردم دارند، افرادی را با سلاح های مختلف در مسیر حرکت واحدهای ارتش قرار دادند و آنها با حرکات مذبوحانه خود، موجب شهادت تعدادی افسر و درجه دار و سرباز و افراد محلی شدند و عده ای هم مجروح گردیدند؛ در نتیجه ناگزیر بودند به عملیات این قبیل افراد پاسخ بدهند و موانع را از جلوی راه خودشان بردارند تا بتوانند برنامه های آموزش خودشان را انجام بدهند.

رئیس ستاد مشترک ارتش درباره درگیری و استقرار ارتش در دره قاسملو گفت: استقرار ارتش در این منطقه همان تمرینات آموزش نظامی است و ارتش برای ابراز حسن نیت خود که می خواست در این منطقه عملیاتی انجام دهد، قبل از این که وارد آن منطقه و ارتفاعات بشود، ۲۴ ساعت صبر کرد و اطلاع داد که در مسیر حرکتمان مزاحمتی فراهم نکنند؛ امّا بدبختانه با وجود اعلام قبلی و توقف ۲۴ ساعته، دیده شد که عده ای قصد دارند درگیری به وجود بیاورند و ارتش هم چون برنامه اش تعیین شده بود، به کار خودش ادامه داد و از دره قاسملو عبور کرد و به دنبال برنامه آموزشی خودش رفت.(۲)

ص: ۳۱۵

۱- مأخذ ۳۱، ص ۱۱.

۲- روزنامه کیهان، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

تیمسار شادمهر گزارش های هیئت نمایندگی خلق کُرد را شدیداً تکذیب کرد. این گزارش ها مبنی بود بر این که ارتش برای پشتیبانی از ژاندارمری و پاسداران، روستاهای مناطق کردنشین را به توپ بسته است. وی در این باره گفت: این اتهامات بی سابقه نیست؛ همیشه برای این که ذهن مردم را مشوب کنند، سعی در ساختن این اخبار خلاف واقع دارند.

از شادمهر سؤال شد: آیا سازمان پیشمرگان مسلمان کرد، فئودال های مسلح شده به وسیله شما و یا هیئت حاکمه هستند یا نه، و به طور کلی نظر ارتش در مورد این افراد چیست؟ او گفت: در این مورد مطلقاً ارتش با مردم تماس ندارد و کسی را مسلح نمی کند و اگر بعضی از افراد برای حفظ جان خود و دفاع از روستاهای خود، تقاضای اسلحه کنند، از طریق ژاندارمری اقدام می شود و پس از تأیید صلاحیت، طی تشریفاتی اسلحه به آنها واگذار شده است و می شود.(۱)

۱۶۳

درگیری های محور اشنویه – نقده که در مقابله با جابه جایی ستون ارتش صورت می گیرد، فرصتی برای اعلام مواضع گروه های مختلف ایجاد کرده است تا با ترسیم خاصی از حوادث، در واقع نسبت خود را با نهادها و اقتدار نظام جدید روشن کنند و میزان دشمنی خود را با نهادها و شخصیت های نظام جدید نشان دهند. در این میان وضع سازمان هایی مثل مجاهدین، در خور توجه است؛ افرادی که از یک سو نمی خواهند در افکار عمومی جایگاه یک گروه مذهبی و مردمی را نداشته باشند و از سوی دیگر نمی توانند با مواضع مخالفان نظام مرز بندی داشته باشند. در اوضاع فعلی، در افکار عمومی، مخالفت گروه های مسلح مخالف نظام با جابه جایی ستون ارتش، مخالفت با استقرار حاکمیت جدید تلقی می شود و نوعی اشکال تراشی در حرکت دولت مردمی مبعوث انقلاب محسوب می گردد. این در حالی است که مسئولان ارتشی نیز از تحرکات و اقدامات خویش، تحت عنوان وظایف قانونی و معمول خود دفاع می کنند. در چنین اوضاعی نوع موضع گیری سازمان مجاهدین، هر روز، شباهت بیش تری با گروه های مسلح غیرمذهبی مخالف نظام پیدا می کند و از جریان های طرفدار نظام دور می شود. در توضیح بیش تر، از میان خبرها و گزارش های امروز، بازتاب و نحوه موضع گیری شیخ عزالدین حسینی، تشکل موسوم به هیئت نمایندگی خلق کرد، سازمان چریک های فدایی خلق و نیز سازمان مزبور در این جا ذکر می شود.

به گزارش خبرگزاری پارس از مهاباد، اطلاعیه ذیل را دفتر شیخ عزالدین حسینی انتشار داده است:

«هم میهنان مبارز سراسر ایران؛ خلق رزمنده کرد! در نخستین روزهای سال نو، ارتش و پاسداران و ژاندارمری جمهوری اسلامی، قارنای دیگری در کردستان آفریدند. روز چهارشنبه ۶/۱/۱۳۵۹، نیروهای نظامی از نقده به سوی اشنویه حرکت کرده، با گلوله باران روستاهای کردنشین و پرتاب گلوله توپ به ارتفاعات شهر اشنویه، به مردم منطقه اعلان جنگ دادند و

۱- همان، ص۲.

در ساعات بعد از ظهر به روستاهای قلاتان ریختند و مغول وار به قتل عام مردم پرداختند. ...

این خیانت در شرایطی انجام می گیرد که بیش از یک ماه است نیروهای ارتشی در سراسر کردستان به بهانه مانور، مقدمات یک جنگ تحمیلی را موضع به موضع آماده می کنند. فرماندهان ارتش با اعلامیه های تحریک آمیز به تهدید مردم مبارز و آزادی خواه کردستان و برپا کردن جنگ روانی می پردازند. مقامات دولتی مرتباً ادعا می کنند که ارتش باید به عنوان مظهر حاکمیت دولت مرکزی، در همه جا نقل و انتقال کند. ما می پرسیم کدام حاکمیت؟ آیا منظور از حاکمیت دولت مرکزی، قتل عام مردم کردستان است؟ اگر این طور است پس میان حاکمیت کنونی و دولت های ستمگر سابق چه تفاوتی قائلید؟(۱)

در ادامه اعلامیه مزبور آمده است: «رئیس جمهوری با ادعای برقراری نظم و امنیت برخلق کُرد پیشنهاد خلع سلاح می کند. این پیشنهاد دولتی است که "جاش ها" و پاسداران و ارتش ضدخلقی را به جان خلق رزمنده کُرد می اندازد و آنها را هر روز مسلح تر می کند. آقای رئیس جمهور چگونه توقع دارد که خلق کُرد سلاح را بر زمین گذارد؟ خلق کرد سلاح را برای دفاع از موجودیت خود در مقابل چنین خیانت هایی در مقابل فاجعه های قارنا و قلاتان برداشته است و مسلماً با همین سلاح ها دست خیانتکار جاش ها و پاسداران و ارتش ضدخلقی را از سرخود کوتاه خواهد کرد. خلق کُرد با نیروی توده های مبارز، خودمختاری کردستان را تحقق خواهد بخشید و امکان موفقیت هرگونه سوءقصد جنگ افروزان را نابود خواهد کرد. ما ضمن تسلیت این مصیبت ناگوار به خلق کُرد و بازماندگان شهدا و مردم مبارز قلاتان، بار دیگر یادآور می شویم که همه نیروهای سیاسی کردستان و شخص ماموستا سیدعزالدین حسینی و هیئت نمایندگی خلق کُرد، در چندماه اخیر همه نیروهای خود را در راه جلوگیری از جنگ مجدد به کار بسته اند و همواره از راه حل سیاسی و صلح آمیز از راه مذاکره برای حل مسئله کردستان، پشتیبانی کرده اند. علی رغم توقف مذاکرات، خلق کُرد با روحیه صلح دوستی خود انتظار نداشت که در نخستین روزهای بهار با چنین فاجعه خونینی روبه رو شود. ... چهره دومین بهارآزادی کردستان را جنگ افروزان با خون روستاییان مبارز قلاتان رنگین کردند؛ اما این روسیاهان تاریخ انقلاب ایران باید بدانند آن کس که باد می کارد، طوفان درو خواهد کرد.»(۲)

در این حال، شیخ عزالدین حسینی طی گفت وگویی اختصاصی با کیهان، در مورد حوادث اخیر غرب کشور

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰، ۱۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱، مهاباد - خبرگزاری پارس، ۱۰/۱/۱۳۵۹.
۲- همان، ص ۲.

گفت: ما خواهان جنگ در منطقه نیستیم و اصولاً هر نوع درگیری مسلحانه و برادرکشی را به سود عوامل درگیر نمی دانیم. وی سپس با اشاره به اقدامات جناح صلح طلب دولت گفت: این جناح که در درون هیئت حاکم نفوذی دارند، باید با پشتیبانی از ما، از گسترش درگیری ها در شهرهای کردستان جلوگیری کنند. وی در توجیه درگیری های اخیر منطقه اشنویه گفت: یک ستون ارتشی که از نقده به سوی اشنویه در حرکت بود، در نقطه ای به نام "قله تان"(قلاتان) با توپ به این ده حمله کرد. شیخ عزالدین به دنبال این مطلب اضافه کرد: فئودال های مستقر در منطقه که همگی ایادی مسلح در اختیار دارند، این درگیری ها را ابتدا به وجود آوردند و سپس دامن زدند و اکنون وضعی به وجود آمده است که مردم روستاهای اطراف اشنویه خانه و کاشانه خود را رها کرده و به مناطق امن دیگر کوچ کرده اند.(۱)

گروهی که با نام "هیئت نمایندگی خلق کُرد" فعالیت می کند، طی اطلاعیه ای اعلام کرد: «هنوز فاجعه مردم قارنا از یادها نرفته است که در یکی از روستاهای میهنمان در اطراف اشنویه، جنایات ننگین دیگری صورت می گیرد و ژاندارم ها، پاسداران و مزدوران معبودی به دهکده قله تان حمله کرده و به طرز وحشیانه ای مردم بی دفاع را قتل عام می کنند. ... هیئت نمایندگی خلق کُرد ضمن تسلیت به بازماندگان شهدای قله تان و قاطبه خلق کُرد، و همدردی با مصدومان، این جنایات فجیع و کشتار مردم را محکوم کرده، از پیشمرگان قهرمان و مردم شهر و روستاهای کردستان می خواهد که متحد و هشیار باشند و با قاطعیت و دوراندیشی، توطئه های جنگ افروزان را نقش برآب سازند.»(۲)

سازمان چریک های فدایی خلق نیز در نشریه خبر، ارگان دفتر سنندج این سازمان، نوشت:

«به دنبال یورش همه جانبه ارتش ضدخلقی و پاسداران سرکوب گر به اشنویه و نقده و مناطق حومه این دو شهر و به راکت بستن بعضی از روستاها، سرمایه داران وابسته به امپریالیسم و فرماندهان سپاه پاسداران و ارتش ضدخلقی دست به تقویت پادگان های مختلف در مناطق کردنشین زده اند. طبق اخبار رسیده، یک گردان توپخانه مجهز به موشک های کاتیوشا، از مراغه به سمت میاندوآب حرکت کرده و فعلاً در این شهر مستقر می باشد. عوامل سرسپرده امپریالیسم امریکا، این دشمنان قسم خورده کارگران و زحمتکشان ایران، اکنون از بلندگوهای تبلیغاتی و روزنامه های جیره خوارشان – که تا دیروز سنگ حکومت شاه جلاد و سلطنت ننگین وی را به سینه می زدند – استفاده کرده و با وقاحت تمام دست به تحریف وقایع و توجیه جنایات و مخدوش ساختن اذهان خلق های دلاور میهنمان زده اند؛ به طوری که آیت الله مهدوی کنی عضو شورای انقلاب و سرپرست وزارت کشور، این نوکر سرمایه داران وابسته به امپریالیسم، اعلام می کند که حضور ارتش در مناطق کردنشین برای از بین بردن عوامل تشنج است که موجب رکود مذاکرات سیاسی شده اند.

این یاوه سرایی ها و صد ها نمونه دیگر از این توجیه ها که صرفاً برای سرپوش گذاشتن بر

۱– مأخذ ۴۴، ص ۱۲.

۲– همان.

روی جنایات کثیف جنگ افروزان در کردستان است، نشان دهنده ماهیت این توطئه گران می باشد. منظور ایشان از عوامل تشنج کیست؟ مگر به غیر از سرمایه داران وابسته و ارتش ضدخلقی چه نیروی دیگری می خواهد کُردستان را به خون بکشاند؟ آنها ادعا می کنند که نیروهای مردمی کردستان، موجب رکود مذاکرات سیاسی شده اند. خلق قهرمان و آگاه ما می داند و بارها لمس کرده است که هیئت نمایندگی خلق کُرد از هیچ تلاشی برای حل مسالمت آمیز مسئله کردستان خودداری نکرده است. نیروهای سیاسی هیئت نمایندگی خلق ما، تاکنون با سخنرانی ها، اعلامیه ها و اطلاعیه ها مرتب نظرات و خواسته های خود را عنوان نموده و طرح ۲۶ ماده ای خودمختاری را که خواست خلق کُرد برای رفع ستم اقتصادی، سیاسی و فرهنگی است، در جهت آزادی خلق کُرد و تمامی خلق های ستمدیده ایران مطرح کرده است و بر این امر اصرار نموده اند. جنگ افروزان و تمامی کسانی که می خواهند مذاکرات به بن بست برسد و جنگ و ناامنی گسترش یابد، بر ضد زحمتکشان و کارگران خلق های تحت ستم عمل کرده و باید افشا و محکوم گردند. ... جنبش مقاومت خلق کُرد با کمک تمامی خلق های ستمدیده و کارگران آگاه میهن به پاخاسته مان، گورکن تمامی جنگ افروزان و نوکران امریکا خواهد شد.

مرگ بر توطئه گران و جنگ افروزان! پرتوان باد جنبش مقاومت خلق کُردا»(۱)

سازمان مجاهدین خلق نیز به مناسبت واقعه قلاتان بیانیه ای صادر کرده است که آن را در نخستین شماره نشریه خود در سال جدید، درج کرد. عنوان آن، این بود: "تسلیت مجاهدین خلق ایران و سؤال از مسئولین در ارتباط با کشتارهای اخیر کردستان" متن کامل بیانیه به این قرار است:

«به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران. طبق اخبار واصله بار دیگر دست های توطئه گر و آتش افروز، عده ای از مردم زحمتکش و ستمدیده کردستان را در روستای قله تان به خاک و خون کشیده اند. سازمان مجاهدین خلق ایران ضمن عرض تسلیت به تمام مردم ایران و به ویژه خواهران و برادران عزیزمان در کردستان، از مقامات مسئول می خواهد که عوامل دست اندرکار این فاجعه ملی هرچه سریع تر معرفی و مجازات شوند. همچنین می پرسیم که آیا این خونریزی ها و تفرقه انگیزی ها، آن هم در کوران انتخابات و درست بلافاصله پس از آن که یکی از رهبران کُرد (آقای دکتر عبدالرحمان قاسملو) برای برنامه رادیو تلویزیونی به تهران دعوت شده است، مبین این نیست که دست های کهنه کار آتش افروز همچنان قصد تازه کردن زخم های کهنه و تفرقه ملی و اخلال در حل و فصل مسالمت آمیز مسئله کردستان را در سر می پرورانند و مگر نه این است که امام خمینی در پیام تاریخی مورخ ۲۶ آبان خود، بر اعاده حقوق مردم کردستان و بازگشت صلح و آرامش بر منطقه تأکید نموده و رئیس جمهوری نیز حق خودمختاری خلق کُرد را پذیرفته است؟ مجاهدین خلق ایران. ۸/۱/۵۹»(۲)

۱– مأخذ ۳۹.

۲– نشریه "مجاهد"، شماره ۲۹، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۱۶۴

امروز سخنگوی حزب دمکرات کردستان در سنندج گفت و گویی با خبرگزاری پارس انجام داد. وی در این گفت و گو، در فضای تمایل به سرزنش گروه رقیب، کومه له، مطالبی را بیان کرد که برخلاف ادعاهای سران حزب در نامه نگاری با مسئولان نظام و امام خمینی است. در این مطالب، به طور آشکار بر فعالیت های مسلحانه متعدد این گروه برضد نهادها و نیروهای نظام از جمله در ماجرای اخیر جاده نقده - اشنویه، تأکید شده است و به آن اذعان و اعتراف گشته است. سخنگوی مزبور گفت:

«در نخستین ساعات روز ۸/۱/۱۳۵۹ پاسداران و همکاران آنها به طرف روستای "بیار" حمله می کنند که با مقاومت پیشمرگان کرد روبه رو می شوند. در نتیجه این درگیری تعدادی از پاسداران و هواداران آنها کشته می شوند. چند ساعت پس از آن، به خاطر جبران درگیری شب، پاسداران و هوادارانشان به طرف روستای توانکش به حرکت در می آیند که با مقاومت پیشمرگان روبه رو می شوند که پس از سه ساعت درگیری، هواداران محلی پاسداران با دادن پنج کشته و تعدادی زخمی عقب می نشینند. در این درگیری یک جیپ حامل توپ ۱۰۶ مورد اصابت گلوله پیشمرگان قرار می گیرد؛ در حالی که تعدادی از افراد کومه له در روستای "دیوهزنه" تحت محاصره شدید افراد سپاه رستگاری قرار داشته اند و پیشمرگان حزب دمکرات به یاری آنان شتافته و حلقه محاصره را باز کرده اند. این حمایت وقتی صورت می گیرد که افراد کومه له در اطراف اشنویه، درست چند لحظه بعد از حمله ارتش، به بهانه نقص فنی خمپاره شان صحنه جنگ را ترک کرده و پیشمرگان حزب را تنها گذاشتند.»(۱)

۱۶۵

در پی سوء قصد به جان سرهنگ رضوانی یکی از عناصر مؤثر و با نفوذ حزب دمکرات در تکاب، سپاه تکاب امروز گزارشی به تهران ارسال کرد و وضعیت بغرنج این منطقه را به اطلاع مسئولان رساند. در این گزارش آمده است:

«نیروهای دشمن به دنبال انفجار سه راهی در محوطه شهرداری روی ماشین سرهنگ رضوانی فرمانده عملیات حزب دمکرات که از بین رفته، بعد از این واقعه در مورخه ۸/۱/۱۳۵۹ و ۹/۱/۱۳۵۹، حدود ۳۰۰ نفر نیرو با ماشین های لندرور، وانت]و[جیپ، از مهاباد و بوکان به روستای حسن آباد و قراقیه و چوپلو و گوی آغاج]حدفاصل تکاب و بیجار[وارد شده و در جلسه ذکر کرده اند که قصد حمله به تکاب را دارند و مسلح به سلاح های سنگین]هستند[از قبیل کالیبر ۵۰، تیربار، آر.پی.جی۷ و تفنگ ۱۰۶ یک عدد. در ضمن نیروهای محلی را نیز مسلح کرده اند.

سپاه تکاب از نظر سلاح، یک کالیبر ۵۰ دارد که ناقص می باشد و مورد استفاده نیست و خمپاره ۶۰ که اصلاً به علت کوهستانی بودن، مورد استفاده نمی باشد، و بارها تقاضای سلاح

ص: ۳۲۰

۱- مأخذ ۴۶، ص ۴، سنندج - خبرگزاری پارس.

سنگین از برادر جـواد منصوری [فرمانـده سـپاه] و دیگران شـده ولی توجهی نکرده انـد؛ در صورتی که بـا ژ ۳ نمی شود بـا کالیبر ۶۰ مقابله کرد. ژانـدارمری نیز همکـاری بـا دمکرات دارد. امکـان صددرصـد واگـذاری ژانـدارمری [محل] به دمکرات می رود. سـرهنگ رضوانی بارها حتی در ژاندارمری با سروان م(۱) تماس دارد. سـرگروه دمکرات گوی آغاج، به نام احمـد عیوضـی، با "غ.و"** رئیس حوزه تکاب تماس مسـتقیم دارد. شهردار همکاری با سپاه شـهر را نـدارد. خواهشـمند است کتباً اعلام نمایید که ما در برابر ژاندارمری چه کار کنیم و هرچه فوری تر با بی سـیم به سپاه تکاب دستور صادر کنید.»(۲)

این گزارش، تکمیل کننـده گزارش روز گذشـته سپاه بیجار در همین زمینه است که ضـمن آن از تهران درخواست نیروی فوری شـده بود(۳)و به دنبال آن، سـتاد مرکزی سپاه به سپاه زنجان دستور داد: «با توجه به اخبار رسیده از بیجار لازم است که نیرویی که قرار بود برای تهران اعزام شوند، به حال آماده باش در آیند تا در موقع لزوم از آنان استفاده گردد.»(۴)

۱۶۶

سازمان پیشـمرگان مسلمان کرد گزارش داد در چند روز اخیر در روستای "وله ژیر" مریوان، بین ۱۲ تا ۱۵ نفر از افراد کومه له سلاح های خود را به زمین گذاشـتند. این افراد علت اقدام خود را مخالفت با خط مشی کومه له عنوان کردند.(۵) طبق برخی گزارش ها، کومه له این افراد را شدیـداً تهدید کرده است(۶) از سوی دیگر، یک سـخنگوی کومه له این خبر (به زمین گذاشـتن سـلاح ها) را که از رادیو تلویزیون محلی نیز پخش شـد، تکـذیب کرد. همین سـخنگو همچنین به خبرنگـار پـارس در سـنندج گفت: از قرار معلوم، پاسـداران و هواداران بومی آنهـا از طریق شـهر قروه در استان کردستان، قصد حمله به دهگلان را دارند.(۷)

یادآوری می شود که فشار گروه های مسـلح مخالف نظام به مرتبطان با سازمان پیشـمرگان مسـلمان کرد بسـیار شدید است و اظهارات سـخنگوی مزبور درباره مسائل دهگلان و قروه، در واقع نوعی خنثی کردن آثار اقداماتی است که برضد هواداران پیشمرگان مسلمان در دهگلان صورت می گیرد. اطلاعات سپاه همـدان در گزارش امروز خود به تهران، به همین موضوع اشاره کرده است: «۲۰ نفر از اهـالی دهگلان، به جرم این که جوان هـای آنان در سازمان پیشـمرگان مسـلمان کُرد فعالیت دارنـد، دمکرات ها اینها را در قروه آواره کرده انـد. فرمانـدار قروه هم توجهی به آنان نمی کند و فعلاً سپاه قروه به فکر آنها است.»(۸)

۱۶۷

امروز بـازار و سازمـان هـای دولتی شهرسـتان مـاکو یکپـارچه تعطیـل بود. بنـا بر گزارش روزنامه انقلاب اسـلامی، علت این تعطیلی اعتراض آمیز، مربوط به وقوع یک درگیری بین

۱- و ** در سند، نام کامل آمده است.

۲- سند شماره ۱۳۶۶۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اوضاع تکاب، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۶۳۲۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از بیجار (زنجان)، به تهران (عملیات).

۴- سند شماره ۶۳۲۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه، به سپاه زنجان.

۵- مأخذ ۴۴، ص۹.

۶- مأخذ ۲۴، ص ۴.

۷- مأخذ ۴۶، ص ۳، سنندج - خبرگزاری پارس، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۶۳۲۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان (اطلاعات)، به تهران.

مهاجمان و پاسداران بود. این درگیری دیروز بعدازظهر در اطراف شهرستان "ماکو" رخ داد و طی آن، سه تن از پاسداران به شهادت رسیدند و دو تن مجروح شدند. این حادثه زمانی رخ داد که پاسداران برای دستگیری قاتلان معلمان روستای "یول گلده،" به این روستا عزیمت کرده بودند که مورد هجوم افراد مسلح مهاجم قرار گرفتند. به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، این گروه مهاجم دو نفر از معلمان را که برای تدریس به روستای یول گلده می رفتند، شهید کرده اند.(۱)

این در حالی است که در یک گزارش از سپاه ارومیه به تهران آمده است: «در درگیری بین کمیته یولا گلدی]یول گلده[ماکو با عده ای افراد ناشناس کُرد، چهار نفر از اعضای آن کمیته کشته و دو نفر معلم ترور و دو نفر از اهالی آن قریه گروگانند.»(۲)

۱۶۸

از جمله مسائل مربوط به فعالیت گروه های مسلح در غرب کشور، چگونگی تأمین نیروی دفاعی در مقابل آنان است که مشکلات خود را دارد. در این مناطق، علاوه بر حضور ارتش به صورت نیروی رسمی نظامی، نیروهای مردمی نیز حضور دارند. از آثار مهم حضور مؤثر نیروهای مردمی، خنثی شدن تبلیغات گروه های مزبور مبنی بر پشتیبانی مردمی از آنها است. تأمین نیروی مردمی برعهده سپاه است که همواره مشکلاتی در این زمینه خودنمایی می کند؛ از جمله: مدت زمان محدود و نسبتاً کوتاه نیروهای داوطلب مردمی و کمبود لوازم و تجهیزات. چهار گزارش ارسالی مراکز سپاه طی دیروز و امروز، در زمینه توضیح این وضع قابل اشاره است. از سپاه کرمانشاه به تهران:

«نیروهایی که در جوانرود از خرم آبادی ها هستند، مدت خدمت آنها تمام شده و می خواهند منطقه را ترک کنند. نیاز مبرم به نیرو می باشد. اقدام نمایید.»(۳)

از سپاه ارومیه به تهران: «به برادر ابوشریف بگویید به علت نبودن وسیله و درگیر بودن ارتش در منطقه، نیروهای اعزامی از زنجان را نمی توان به مهاباد بفرستیم. دستورات لازم را بدهید.»(۴)

از سپاه زنجان به تهران: «طی تماس تلفنی با مهاباد، چند نفر از برادران سپاه ابهر هم که با برادران زنجانی در مهاباد بودند، به ابهر برگشتند و نیرو در مهاباد خیلی کم است و بقیه اصرار به تعویض می کنند. خواهشمند است اقدامات لازم را مبذول دارید.»(۵)

از تهران به سپاه ارومیه: «برای وسیله با لشکر۶۴ تماس گرفته شود و زودتر نیروی مهاباد را تعویض کنید. نتیجه را گزارش دهید.(۶)

۱۶۹

علاوه بر وظایف روزافزون سپاه در مناطق بحرانی غرب کشور، این نهاد در اوضاع کنونی کشور با الزامات متعددی مواجه است و خودبه خود عهده دار وظایف متنوعی است. این مسئله از حساسیت و اهمیت نقش و جایگاه سپاه در مرحله کنونی پیدایش نظام جدید

۱- مأخذ ۳، ص ۱، ماکو - خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی.

۲- سند شماره ۶۳۲۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه، به تهران - عملیات، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۶۳۲۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران (عملیات).

۴- سند شماره ۶۳۲۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه، به تهران - عملیات.

۵- - سند شماره ۶۳۲۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زنجان، به تهران(عملیات).

۶- سند شماره ۶۳۲۰۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکز، (عملیات)، به ارومیه (عملیات).

حکایت می کند. یک ابلاغیه، یک پیام مربوط به امروز، و دو خبر درباره روز گذشته، چنین تنوع و حساسیتی را نشان می دهد که به ترتیب، ذیلاً ذکر می شود.

امروز برای مراکز سپاه در استان ها و شهرستان ها، ابلاغیه ای درباره تشکیل جبهه آزادی بخش انقلاب اسلامی افغانستان صادر شد. متن آن به این شرح است: «به اطلاع کلیه واحدهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی می رسد نظر به این که اخیراً با همت گروهی از مؤمنین، اقدام به تشکیل جبهه آزادی بخش انقلاب اسلامی افغانستان به عمل آمده و با دقت کافی سعی شده گروه های اسلامی اصیل، شناسایی و عضو جبهه گردند و به طور کلی این اقدام، مورد تأیید این واحد می باشد، از شما خواسته می شود از این به بعد هرگونه کمک مالی یا نظامی و بهداشتی به گروه های افغانی را با مرکز هماهنگ ساخته و به اطلاع قبلی این واحد، بدان اقدام فرمایید. از عموم برادران و خواهران درخواست می شود از پراکنده کاری و تصمیم های انفرادی که به گروه بازی های بیش تر بین برادران افغانی منجر می گردد، خودداری نموده و به خاطر آن که عمل ما و شما مصداق "عمل صالح" باشد، در رابطه با گروه های مبارز افغانی هرگونه اقدامی را با ما در میان بگذارید. رونوشت به: دفتر امام، دفتر آیت الله منتظری، دفتر ریاست جمهوری، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، حزب جمهوری اسلامی، کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، روحانیت مبارز تهران، روحانیت مبارز اصفهان، جهاد سازندگی مرکز.

فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دوزدوزانی.»(۱)

امروز فرمانده سپاه پیامی مکتوب برای باشگاه هواپیمایی کشوری ارسال کرد که متن کامل آن به شرح ذیل است: «سلام علیکم. محترماً واحد آموزش سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در نظر دارد که امکان فراگیری فن خلبانی هواپیما و هلی کوپتر را برای تعداد محدودی از برادران پاسداری که به این امر علاقه دارند، فراهم سازد؛ لذا از آن باشگاه خواهشمند است امکانات و شرایط خود را در جهت همکاری با این امر به اطلاع واحد برسانند با کمال تشکر و آرزوی موفقیت.

فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی عباس دوزدوزانی .»(۲)

امروز همچنین خبرگزاری پارس از خرم آباد گزارش داد: «پیش ازظهر دیروز]۹/۱/۵۹[استاندار استان لرستان به اتفاق رئیس شهربانی های این استان، قاضی شرع دادگاه انقلاب اسلامی خرم آباد، دادستان انقلاب اسلامی بروجرد و فرماندار بروجرد - که برای بازدید از مناطق سیل زده درود به این بخش عزیمت کرده بودند - پس از بازدید از مناطق سیل زده، در جلسه ای که برای رسیدگی به حل اختلافات محلی در مورد زمینی در روستای "سندرگان" تشکیل شد، شرکت کردند. در این جلسه پس از مذاکرات لازم، طرفین دعوا

۱- سند شماره ۱۱۴۱۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بخشنامه از روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، به مراکز سپاه در استان ها و شهرستان ها، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۱۱۴۱۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران - واحد آموزش، به باشگاه هواپیمایی کشوری.

حاضر به آشتی نشدند و بین سپاه پاسداران درود(۱) که به طرفداری از یکی از طرفین دعوا برخاسته بودند از یک طرف، و استانداری لرستان و حجت الاسلام صادقی قاضی شرع دادگاه انقلاب اسلامی خرم آباد، برخورد لفظی پیش آمد و افراد سپاه بلافاصله از جلسه خارج و محل جلسه را محاصره نمودند و بنا به اظهار عده ای از اهالی روستا، می خواستند استاندار لرستان و همراهان وی را به قتل برسانند که با وساطت عده ای، از این عمل خودداری نمودند. افراد سپاه پاسداران و اهالی درود در گفت وگویی با خبرگزاری پارس اعلام داشتند که اگر به مسئله بیکاری و همچنین مسئله زمین در این منطقه رسیدگی نشود، بخش درود شاهد درگیری های ناگواری خواهد بود. ... وضع بخش درود به شدت متشنج است و هر لحظه امکان درگیری وجود دارد.»(۲)

به گزارش ستاد مشترک ارتش، روز گذشته «بین راه زاهدان – زابل، حدود مرز افغانستان، اتومبیل پاسداران انقلاب که در گشت بوده با عده ای ناشناس درگیر که در نتیجه تیراندازی، یک نفر پاسدار مجروح و دو نفر به گروگان گرفته شده اند.»(۳)

۱۷۰

گروه های مسلح که در کردستان مشغول فعالیت های نظامی هستند، در جنبه های تبلیغاتی نیز به شدت فعال هستند و از جمله در زمینه توسعه فضای رادیکال و تشدید کینه ورزی هواداران خود با نظام به فعالیت می پردازند. در راستای این گونه فعالیت ها، طبق گزارش "خبر"، نشریه سازمان چریک های خلق ایران شاخه سنندج، مراسمی در این شهر برگزار شد. در گزارش این نشریه از مراسم مزبور آمده است:

«به دعوت هیئت نمایندگی خلق کُرد، به مناسبت بزرگداشت سی وسومین سالگرد شهادت قاضی محمد، روز "شهیدان کردستان"، تظاهراتی در سراسر کردستان در جهت محکوم نمودن سیاست جناح های جنگ افروز هیئت حاکمه برگزار شد. در سنندج راهپیمایی در ساعت ۳ بعدازظهر از دو نقطه شهر آغاز گشت. هزاران نفر از مردم مبارز شهرمان، از چهارراه شهدا به راه افتاده که در چهارراه کارگر به دیگر راهپیمایان که از مقر حزب دمکرات حرکت کرده بودند، ملحق گشته و راهپیمایی تا مزار شهدا ادامه یافت. بر مزار شهید اسماعیل شریف زاده میتینگ آغاز گشت. ابتدا مراسم با سرود "ئه رقیب" آغاز گشت و سپس پیام های حزب دمکرات، هیئت نمایندگی خلق کُرد، سازمان چریک های فدایی خلق ایران – سنندج، و سازمان انقلابی زحمتکشان کردستان ایران کومه له، خوانده شد و در پایان، مردم مبارزمان با خواندن سرود، گورستان شهدا را ترک کردند.

در طول مسیر شعارهای زیر تکرار می شد: نه سازش نه تسلیم، نبرد با امریکا – ایران را

ص: ۳۲۴

۱- در روزهای آینده، درباره اعضای سپاه پاسداران درود مطالبی خواهد آمد.

۲- مأخذ ۴۶، ص ۶، خرم آباد – خبرگزاری پارس، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۶۳۲۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۱۱/۱/۱۳۵۹.

سراسر گورستان امریکا می کنیم – ماموستا، دمکرات، کومه له، فدایی، ستاد مشترک، جبهه متحد، علیه امپریالیسم، علیه وابستگان – کشتار اشنویه افشا باید گردد، توطئه مزدوران خنثی باید گردد، امپریالیسم، ارتجاع نابود باید گردد – فرماندهان جانی مزدوران امریکا، ظهیرنژاد و چمران، عاملین ارتجاع، معبودی و حسنی، در پیشگاه خلق ما اعدام باید گردند – عوامل جنگ افروز، فرماندهان مزدور، عوامل بیگانه در گنبد و کردستان، در هر گوشه ایران، نابود باید گردند. بر پلاکارد سازمان چریک های فدایی خلق ایران نوشته شده بود: می لای در ویتنام، دیر یاسین در فلسطین، قارنا و قلاتان در کردستان؛ جنایات امریکا، به دست وابستگان، علیه زحمتکشان.

نماینده سازمان ما تاریخچه ای از مبارزات ملی خلق کرد به رهبری قاضی محمد را تشریح نمود.»

طبق گزارش نشریه خبر، سخنران مزبور در قسمتی از پیام سازمان چریک های فدایی خلق، از قاضی محمد با عنوان یکی از قهرمانان جنبش ملی خلق کُرد و بنیان گذار جمهوری خودمختار کردستان، یاد کرد. وی در ادامه کوشید آرمان خود مختاری و کُردگرایی را به نحوی با ایدئولوژی طبقاتی و مارکسیستی سازمان، تطابق دهد و آن را به نحو تئوریک توجیه کند. وی گفت:

اگر در آن زمان مسئله خودمختاری فقط برای سرمایه داران کُرد مطرح بود و می خواستند با حل مسئله ملی، منافع خود را حفظ کرده تا در حاکمیت شرکت نمایند، اگر در آن زمان فئودال ها و سران عشایر به بهانه ملت خواهی، قصد تجزیه کردستان و استحکام بنیان های فئودالی را داشتند و به بهانه کُرد بودن می خواستند تمامی دهقانان و زحمتکشان را به زیر چنگ سرمایه داران و فئودال ها بکشند، امروز مسئله خودمختاری و حل مسئله ملی امر با شکوهی است. ...

امروزه کارگران، دهقانان و زحمتکشان خلق کُرد، با آگاهی عمیقی از مسئله خودمختاری، درک کرده اند که سرمایه داران کُرد، زمین داران بزرگ کُرد متکی به تمامی سرمایه داران غارتگر، در کشتار خلق ما سهم بزرگی دارند. خلق ما متکی به حمایت تمامی خلق های ستمدیده و با پشتوانه عظیم مبارزات کارگران به پاخاسته ایران، استقلال، کار، مسکن]و[آزادی را به چنگ خواهد آورد و تمامی سرمایه داران وابسته به امپریالیسم جهانی و در رأس آن امپریالیسم امریکا را برای همیشه سرنگون خواهند نمود. اگر قبل از قیام،(۱) خودمختاری در حد یک خواسته آرزویی مانده بود بعد از قیام و به ویژه پس از پیروزی های جنبش مقاومت خلق کُرد، اکنون مسئله ایجاد کردستان خودمختار امری است کاملاً روشن و رشد یافته.»(۲)

۱- این اصطلاح در ادبیات سازمان چریک های فدایی خلق و سازمان های مشابه به جای "انقلاب اسلامی" به کار می رود.
۲- مأخذ ۳۹.

امروز کمیته مرکزی حزب توده ایران اعلامیه ای با عنوان "از تجدید جنگ برادرکشی در کردستان جلوگیری کنید" منتشر کرد. کمیته مزبور در این اعلامیه در زمینه حوادث اخیر مناطق غربی کشور واکنش نشان داد و مطابق سلیقه خاص خود که در بین گروه های مارکسیستی و مخالف نظام منحصر به فرد است، به این مسئله پرداخت. در این اطلاعیه آمده است:

«می دانیم که در کردستان، ضدانقلاب وجود دارد و حزب توده ایران، خود در معرفی و افشای این ضدانقلاب پیشقدم بوده است؛ ولی مجازات ضدانقلاب را نباید نیروهای وفادار متحمل شوند و جریمه ضدانقلاب را نباید خلق کُرد و سازمان های اصیل آن بپردازند. حوادث اخیر کردستان با مسائلی از قبیل "اعمال حق حاکمیت" و "حضور مطلقه" و "مانورهای آزمایشی" و غیره ارتباط داده می شود که همگی قانونی، درست، برحق و معقول است؛ ولی یک مسئله درست و معقول دیگر نیز وجود دارد و آن این که همه این کارهای حق و قانونی و درست، باید به صورتی اجرا گردد که عملاً به سود ضدانقلاب تمام نشود. ... جنگ برادرکشی چندماه قبل که بی دلیل و فقط به تحریک ضدانقلاب و از طریق گزارش های دروغ به همه مردم ایران، در کردستان تحمیل شد و هزاران سرباز و پاسدار و پیشمرگ بی گناه را در خون خود غلطان کرد، رسوبات زهرآگین تازه ای بر خاطرات تلخ گذشته افزوده است. حال در یک چنین محیط پر از بدگمانی و نگرانی و تحریک، در منطقه ای که چندماه قبل در آن یک جنگ خونین جریان داشته و با وعده حل مسئله کُرد، در آن آتش بس اعلام گردیده، یک عمل کاملاً قانونی و طبیعی می تواند در نظر مردم منطقه به عنوان "سوء قصد" و "اعمال قهر" تلقی شود. بقیه جریان روشن است و نیازی به توضیح ندارد: احتمال درگیری خونین جدید، چه بخواهیم و چه نخواهیم. یک جنگ برادرکشی جدید در کردستان، اگر درگیرد، تنها و تنها به سود امریکا، به سود ایادی داخلی آن، به سود ارتجاع خواهد بود. خلق و انقلاب از این جنگ فقط خواهند باخت. ...

با درک حقایق فوق الذکر و با احساس تعهد و مسئولیت در برابر انقلاب است که حزب توده ایران در این لحظات مخاطره انگیز، درایت امام روشن بین و انسان دوست را به یاری می طلبد تا بار دیگر با دستور قاطع خود، راه را بر جنگ افروزان سد کنند و مسئولان امور را به اجرای پیام تاریخی خود فرا خوانند. ...حزب توده ایران اطمینان دارد که بر مبنای پیام تاریخی امام خمینی، بی آن که از دماغ احدی خون بیاید و یا وجبی از خاک ایران تجزیه شود و یا زیانی به تمامیت و حاکمیت و مرکزیت ایران برسد، می توان مسئله کردستان را در اسرع وقت حل کرد.

ما پیشنهاد می کنیم: هیئت ویژه کردستان، با شرکت آیت الله اشراقی، بی درنگ فعالیت

ص: ۳۲۶

خود را تجدید کند و بر پایه پیام تاریخی امام خمینی، طرح رفع ستم ملی از خلق کُرد را تهیه و پس از تصویب شورای انقلاب، اعلام کند. هیئت نامبرده تا حل قطعی و نهایی مسئله کردستان، همه مسائل سیاسی و نظامی کردستان را در اختیار خود بگیرد و از هر عملی که موجب درگیری و تجدید جنگ برادرکشی گردد، جلوگیری کند. نیروهای انقلابی و اصیل کردستان را فرا می خوانیم که به حد اعلای متانت انقلابی و احساس مسئولیت، در حفظ آرامش و حل مسئله کردستان با هیئت ویژه کردستان همکاری کنند و راه را برای برچیدن سد کاذب که میان کردستان و رژیم جمهوری اسلامی ایران ایجاد شده، باز کنند. ... شما حق خلق کُرد را بدهید، همه خلق کُرد پیشمرگ شما خواهند شد و نقشه ضدانقلاب نقش بر آب خواهد گردید. برادران! تفنگ ها را از سینه هم بردارید و با هم متوجه امپریالیسم امریکا کنید. مرگ بر جنگ افروزان، یاران ضدانقلاب و امپریالیسم جهانخوار به سرکردگی امریکا! پیروز باد صلح و برادری و وحدت انقلابی خلق های ایران. کمیته مرکزی حزب توده ایران ۱۰/۱/۱۳۵۹.»(۱)

۱۷۲

روزنامه کیهان امروز نوشت: در پی عزیمت اردشیر زاهدی به مصر و پیوستن به شاه مخلوع، طی روزهای اخیر شایع شد که شاپور بختیار آخرین نخست وزیر شاه خائن نیز به منظور توطئه برضد انقلاب ایران، راهی بغداد شده است. از سوی دیگر، شایعه عزیمت قریب الوقوع ارتشبد فراری، غلامعلی اویسی جلاد بزرگ رژیم شاه، به مناطق غربی کشورمان نیز قوت گرفته است. هرچند انتشار چنین شایعاتی به فرض این که صحیح هم باشد، هیچ گونه خللی در اراده قاطع مردم ایران برای ادامه مبارزه برضد دشمنان انقلاب وارد نمی آورد، در عین حال می تواند هشداری برای همه نیروهای مؤمن و رزمنده انقلابی میهنمان باشد.(۲)

▫

برخلاف کیهان که از این گونه اخبار با عناوین "شایع شد" و "شایعه" یاد می کند، روزنامه "نامه مردم" ارگان حزب توده ایران، این اخبار را قطعی تلقی می کند. گفتنی است که این روزنامه طبق مشی خاص خویش، برای تبرئه گروه های چپ، فقط گروه های راست سلطنت طلب و گروه های چپ مائوئیستی و ضدروسی را با عنوان ضدانقلاب مورد خطاب و انتقاد قرار می دهد. "نامه مردم" می نویسد: به قرار اطلاع، اویسی جلاد، نوکر شاه مخلوع و چاکر امریکای جهان خوار، امروز از راه کردستان به ایران می آید تا به دستور ارباب بزرگ و ارباب کوچک، فعالیت ضدانقلابیون را در ایران هماهنگ سازد. به دنبال انتقال شاه مخلوع به مصر و سفر بختیار

۱- روزنامه مردم، ۱۱/۱/۱۳۵۹، ص۲.

۲- مأخذ۴۴، ص۲.

خائن به بغداد، قصد اویسی برای ورود به ایران زنگ خطر دیگری است که می باید همه مردم ایران و همه مسئولان دولت جمهوری اسلامی ایران را به حد اعلی هشیار و آماده مقابله با توطئه های ضدانقلاب کند.(۱)

۱۷۳

روزنامه مجاهد، ارگان سازمان مجاهدین خلق، در شماره امروز خود، نامه ای از همسر دکتر فاضل معاون وزیر بهداری درج کرد. این نامه در پاسخ به مطالبی است که قبلاً دکتر فاضل درباره وی، نوشته بود و در روزنامه جمهوری اسلامی درج شده بود.(۲) متن کامل نامه مزبور به این شرح است:

نامه سرگشاده به همسرم

اگر بخواهم این نامه را به روال نامه تو بنویسم، بایستی خطاب به حزب؟! تو باشد؛ ولی من روی اصول اخلاقی که بر آن پایبندم، تو را مخاطب قرار داده و این نامه را خطاب به سازمان یا حزب به خصوصی نمی نویسم. وقتی که نامه ات را در روزنامه جمهوری اسلامی تحت عنوان نامه سرگشاده به برادر مجاهدم مسعود رجوی خواندم، بسیار متعجب شدم؛ زیرا این نامه را قبلاً در جمع خانوادگی تحت عنوان "نامه سرگشاده به همسرم" خوانده بودی و در سرتاسر نامه نیز من مورد خطاب تو قرار داشتم. نمی دانم این تغییر توسط خودت صورت گرفته یا توسط مسئولین تحریریه روزنامه مزبور. به هرحال متأسفم از این که ظرف دو سه روز، مسئله خانوادگی فی مابین تبدیل به مقاله ای علیه مجاهدین خلق گردید. اول از همه از تو که قصد داری اختلاف خانوادگی مان را به پای مجاهدین بنویسی، به عنوان یک مسلمان از تو سؤال می کنم: دعواها و اختلافات گذشته را که منجر به جدایی مان شد، می خواهی به پای چه سازمان یا گروهی بنویسی؟! هرچند که من اکنون نیز با حفظ عقیده خودم که معتقدم هنوز در ابتدای راهم، مطابق دین اسلام که عقیده کسی نباید به دیگری تحمیل شود، الزامات زندگی مشترک را پذیرفته و می پذیرم و این تو هستی که قادری با غلبه بر انحصارطلبی و مقام پرستی خودت زندگی مشترک ۱۷ ساله مان را از هم نپاشی، این دیگر تصمیمش با تو است.

ص: ۳۲۸

۱- روزنامه مردم، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۱.

۲- ماجرا در روزشمار ۶/۱/۵۹ درج شده است. خانم حریری که در مقام بازرس انتخابات از سوی وزارت کشور، در حوزه های انتخاباتی حضور یافته بود، عملاً یک وظیفه تشکیلاتی را انجام داد و باعث درگیری هایی شد که در روزنامه مجاهد و جمهوری اسلامی انعکاس یافت. همسر وی دکتر فاضل نیز مطالبی برضد وی با عنوان "نامه سرگشاده به مسعود رجوی" منتشر کرد. از نامه مزبور چنین برداشت می شد که سازمان، ارتباط تشکیلاتی نیرومندی با خانم مزبور برقرار کرده است؛ به نحوی که زندگی مشترک آنها را در معرض از هم پاشیدن قرار داده است. نکات نامه امروز شهلا حریری نیز کما بیش مؤید این امر است. یادآوری می شود که در این مقطع، بسیاری خانواده ها با مشکل مشابه این ماجرا، روبه رو هستند. اختلافات پدر و مادر، فرزندان، برادران، خواهران، و سایر اقوام، با یکدیگر بر سر مواضع سازمان، پدیده ای رایج و البته خاص این دوره است. در دوره هایی هم که درگیری های سازمان با نظام شدید می شود، وضعیت دیگری پدید می آید.

در قسمت دیگر نامه نوشته ای که من قادر به خواندن یک آیه از قرآن نیستم، ولی در تعجبم از تویی که به آیه های قرآن استناد می کنی؟! چرا این همه خطا و انحراف و خیانتکاری در زندگی خصوصی ات مرتکب شده ای؟ که بیش از این نمی خواهم وارد جزئیات آن شوم؛ زیرا هنوز هم معتقدم زندگی خصوصی هر کسی به خود و خانواده اش مربوط می شود و اگر اکنون دست به قلم برده ام، فقط به خاطر خود و عقیده ام می باشد، نه افشای زندگی خانوادگی مان، و اگر تو مایل باشی، مدارک زنده این خطاها و خیانت ها و انحرافات را طی نامه مفصلی به طور خصوصی برایت پست می کنم.

و اما درباره زندگی طاغوتی مان: من که یک معلم با حقوق ماهیانه ۳۷۴۸۹ ریال هستم، چگونه می توانم زندگی طاغوتی فراهم نمایم؛ ولی با این همه من یک طرفدار ساده سازمان هستم و مجاهدین در قبالم هیچ گونه مسئولیتی ندارند؛ ولی این سؤال درباره تو که معاون پارلمانی وزیر بهداری هستی، مطرح می گردد و مطمئنم با نوشتن این نامه و عنوان کردن مسائل خصوصی خانوادگی ات و ربط دادن آن به سازمان و در نتیجه کمک به ایجاد جو ضد مجاهدین، به پست های بالاتری نیز دست خواهی یافت.

در قسمت دیگر نامه ات توهین به روحانیت و جمهوری اسلامی را به من نسبت داده ای؛ اگرچه این مطلب اساساً واقعیت ندارد، ولی نگذار در اذهان مردم این چنین منعکس شود که تو برای سرپوش گذاشتن بر ضرب و جرح من این دستاویز را ساخته ای؛ مطلبی که متأسفانه در رژیم گذشته به نوعی دیگر باعث بسیاری از ظلم ها و رفتار غیرقانونی و غیرانسانی می گردید. و من معتقدم که هیچ کدام از این مسائل نمی توانند مسئله اصلی یعنی ضرب و شتم مرا توسط یک فرد کمیته ای، لوث نماید؛ پس باید در پی ریشه یابی درد بود نه ظاهر سازی و عوام فریبی و سوء استفاده از احساسات پاک مردم با عنوان کردن مسائل خانوادگی. و حال که تو دنبال ضارب و علل آن و پیگیری شکایت من نرفتی، به عنوان یک مقام مسئول مملکتی، حداقل با توجه به اعلامیه تهدید به قتلی که ضمیمه نامه است و مسئله جان یک انسان مطرح است، امیدوارم که در این مورد خاص، نه به عنوان همسرت، بلکه به عنوان یک هموطن ایرانی و مظلوم واقع شده، اقدام لازم را بنمایی.

در خاتمه، انتظارم از ارگان یک حزب رسمی این است که به بررسی مسائل و دردهای سیاسی و اجتماعی و اقتصادی بپردازد و برای بالا بردن تیراژ، مسائل خانوادگی مردم را دامن نزند. من بر عکس همسرم که به خاطر حفظ مقام، زیر نامه اش را امضا ننموده، امضا می نمایم؛ زیرا اعتقاد دارم که صداقت و بازگو کردن حقایق، بالاترین اخلاق اسلامی و انسانی است و هیچ لطمه ای به انسان نمی زند. شهلا حریری(فاضل)(۱)

از سوی دیگر، روزنامه جمهوری اسلامی، ارگان حزب جمهوری اسلامی، در شماره امروز خود طی گزارشی، به نحو ذیل به بخشی از مسائل مربوط به موضوع خانم شهلا حریری

۱- مأخذ۵۱، ص ۸.

پرداخت. در این گزارش آمده است: «نوشتن اسامی کاندیداهای مجاهدین خلق در ورقه رأی افراد بی سواد، بدون اجازه و رضایت و اطلاع آنها، و انداختن اوراق پر شده به صندوق و تحریک نماینده فرمانداری، دخالت مستقیم در شمارش آرا و علامت زدن های غیرعادلانه، از جمله تخلفات خانم حریری مطلق می باشد. اعضای حوزه های اخذ رأی شماره های ۱۶۲۸ و ۱۶۲۹، طی یک نامه مشروح و مفصل، سوء استفاده ها و تخلفات شهلا حریری مطلق را – که ناظر انتخاباتی حوزه از طرف وزارت کشور بوده است – برشمرده اند.»

در ادامه، اعضای حوزه های مزبور، جزئیات تخلفات ذکر شده را با ارائه ادلّه و شواهدی شرح داده اند و سپس افزوده اند: «صورت جلسه کلیه مطالب فوق، نزد ... در انجمن نظارت بر انتخابات موجود است. این مختصری بود از وقایع و حقایقی که در حوزه های شماره ۱۶۲۸ و ۱۶۲۹ اتفاق افتاده بود و ما به خاطر این که نشریه مجاهد حقیقت را معکوس جلوه داده، خود را مکلف به بیان حقایق دانستیم تا سیه روی شود هرکه در او غش باشد، و اینک از نشریه مجاهد چند سؤال داریم: ۱. در تیتر روزنامه مجاهد لفظ شکنجه به کار برده شده است، در حالی که هیچ گونه توضیحی در متن نداده اند. ۲. چرا نشریه مجاهد به هیچ وجه به طرف مقابل مراجعه ننموده، نظرات مقابل را نشنیده است. آیا این است قضاوت اسلامی؟ ۳. آقای رجوی می گوید: برای خود من مطلب این است که مبارزه دقیقاً یک مبارزه مرگ و زندگی است؛ باید تحمل کرد. این تحمل خیلی دردناک است؛ ولی باید این را تحمل کرد. در ازایش مردم هر دو کفه را با هم مقایسه می کنند، و در جایی دیگر آقای رجوی می گوید: جریان های ضدخلقی نه شرف، نه هیچ حرمتی، حالی شان نیست؛ نه دین دارند؛ نه اخلاق دارند، هیچ ندارند و همین ها مردم را گوسفندوار دنبال خودشان کشانده اند. (مجاهد، شماره ۲۸، ص۱۴، ستون ۳ و ۴ و ۵) این ضد و نقیض گویی آقای رجوی را چگونه توجیه می کنید؟»

در آخر آمده است: «با توجه به مراتب فوق و به دلیل وجود شواهد و مدارک کلیه مطالب فوق، حاضر به هرگونه مباحثه و مناظره در هرکجا و در هر زمان می باشیم. امیدواریم که نشریه مجاهد "حداقل شرافت قلم و روزنامه نگاری" خودشان را با چاپ این حقایق نشان دهند.»(۱)

۱۷۴

نخستین سالگرد رسمیت یافتن نظام جمهوری اسلامی در ایران که روز جمهوری اسلامی خوانده می شود، نزدیک است. در آستانه این روز، شخصیت ها، احزاب، گروه ها و سازمان های مختلف درباره بزرگداشت یا شرکت در مراسم آن بیانیه می دهند و ضمن آن به اعلام مواضع می پردازند. از این موارد، برای نمونه از چند گروه مختلف مذهبی و غیرمذهبی در این جا یاد می شود که هر کدام با تأکید بر مشی و ایدئولوژی خویش، به گرامیداشت این روز پرداخته اند.

۱– مأخذ ۲۴، ص ۱۲.

در اعلامیه ای با امضای دبیرخانه کمیته مرکزی حزب توده ایران که امروز صادر شد و در روزنامه نامه مردم نیز به چاپ رسید، در این باره آمده است: «به مناسبت بنیان گذاری جمهوری اسلامی ایران و پیرو دعوت دفتر امام، حزب توده ایران همه اعضا، هواداران و دوستان حزب و همه نیروهای میهن پرست، آزادی خواه و مترقی را فرا می خواند که در مراسمی که روز سه شنبه ۱۲فروردین ۱۳۵۹، در میدان آزادی برگزار می شود، شرکت کنند و بار دیگر عزم راسخ خود را برای دفاع از جمهوری اسلامی ایران و ادامه مبارزه متحد بر ضد امپریالیسم به سرکردگی امپریالیسم امریکا، و برای تثبیت، تحکیم و گسترش انقلاب بزرگ ضدامپریالیستی، دمکراتیک و خلقی ایران اعلام دارند. حزب توده ایران بدون علامت و شعار خاص حزبی، در این مراسم شرکت می کند و امیدوار است که این شیوه از جانب همه شرکت کنندگان در مراسم اکیداً رعایت شود. دبیرخانه کمیته مرکزی حزب توده ایران. ۱۰/۱/۱۳۵۹»(۱)

همچنین گروهی که تحت عنوان "سازمان توحیدی حدید" فعالیت می کنند، اعلامیه ای منتشر کردند که در بالای آن، عنوان ذیل درج شده است: «اطلاعیه سازمان توحیدی حدید به مناسبت روز ۱۲ فروردین: روز جمهوری اسلامی باید تجلی وحدت مستضعفین گردد.» در اطلاعیه مزبور که با عبارت "بسم الله اله الناس" شروع شده، آمده است: «در سالگرد تثبیت نظام جمهوری اسلامی، با عبرت گرفتن هرچه بیش تر از ناکامی ها و تجربیات تلخ یک سال گذشته، بکوشیم تا حرکت مکتبی - توحیدی خود را بارورتر و غنی تر و صفوف مبارزات انقلابی - مردمی خویش را به رهبری امام خمینی، متحدتر نموده و بر ضد تمامی نهادها و نیروهایی که می کوشند تا حرکت رهایی بخش توده های مستضعف را به ارتداد و ارتجاع بکشانند، نبردی بی امان را استمرار دهیم. بر علیه امپریالیسم غرب به سرکردگی امریکا و هم قدرت های کفر و شرک، و بر ضد سازشکاران و نیروهای فرصت طلب ارتجاعی - سرمایه داری وابسته به فئودالیسم، نبرد را محتوی و عمق بیش تری بدهیم تا بدان امید که مستضعفین، خود حاکمیت یافته و ثروت ها عادلانه و انسانی توزیع گشته و آرامش و ثبات سیاسی در پرتو آن دو اصل، بر سرزمینمان سایه اندازد.»(۲)

سازمان مجاهدین خلق نیز به مناسبت فرا رسیدن نخستین سالگرد جمهوری اسلامی ایران، بیانیه ای صادر کرد. بخش اعظم این بیانیه، در بردارنده تکرار مطالبی از پیام سال گذشته این سازمان بود که به مناسبت تشکیل جمهوری اسلامی ایران صادر شده بود. پس از آن سازمان به این نکته اشاره می کند که «اکنون کارنامه یک سال از عمر نظام جمهوری اسلامی، آن هم سال نخست که اهمیت ویژه و بنیادی خاص خود را دارد، در برابر ما است.» و با برشمردن شماری از رویدادهای سال گذشته، اضافه می کند: «به هرحال نقاط مثبت و درخشان این یک ساله که ما هرگز نمی خواهیم بدان ها کم بها بدهیم، فراموش ناشدنی است و خود موضوع تحلیلی جداگانه می باشد.» سپس به سراغ موضوع اصلی مورد نظر می رود و می نویسد:

۱- مأخذ ۷۱، ص ۱.

۲- سند شماره ۲۳۲۱۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سازمان توحیدی حدید، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

«اکنون پس از گـذشت یـک سـال از تأسـیس جمهوری اسـلامی و پس از آن همه فریـاد و خروش ضـدامپریالیستی مردم، هنوز قراردادهای شوم و اسارت بار امپریالیستی افشا و الغا نشـده اند؛ حتی یک فهرست از شـبکه های جنایتکار ساواک و سـیا در این میهن نیز افشا نگردیده است. سـرمایه های امپریالیستی در تمامیتشان به نفع مردم مصادره نگردیده اند و متأسـفانه پایگاه های امپریالیستی در میهن ما، در مسـیر انهدام و بازسازی انقلابی کامل قرار نگرفته است. راه علاج قطعی توحیدی و ضد اسـتثماری محرومیت ها و نارضایتی ها، به خصوص در میان اقشار و توده های رنج کشیده مردم، هنوز هم اساساً باز ناشـده مانـده است؛ همان مردمی که پیوسـته با سـعه صـدر و تحمل شـگرف، رنـج انقلاب را به جان خریـده و علی رغم گرسـنگی و بیکاری و فقر و بی مسـکنی، باز هم از خروش و فداکاری دریغ نکردند؛ همان ها که تنها در مسـیر یک بسـیج متفق ضدامپریالیستی و در پرتو هدایت و راه حل ضد استثماری توحیدی، راه نجات خود را باز خواهند یافت.

همچنین در سـال گذشـته، ملت ایران داغ برادرکشـی هـا و جنـگ افروزی هـای انحصارطلبان را در مناطق مختلف به دل نهاد که امیـدواریم هرچه زودتر بر حسب مضمون پیام امام خمینی در مورد کردستان، حق خودمختاری ملیت ها تأمین شده و رنج سال ها ستم مضاعف کاستی گیرد.

بـازار ضـدیت بـا نیروهـای انقلـابی نیز پررونق بوده است؛ من جمله به جای افشای قراردادهای اسارت بار امپریالیستی و به جای افشای شـبکه های ساواک و سـیا و انبوه اسـناد و مـدارک به دست آمـده از خیانت ها و جنایت های رژیم سابق، آنچه میلیون میلیون از کیسه ملت محروم منتشـر می شود، افشاگری های مجعول و عوام فریبانه ای است که بر ضد نیروها و چهره های صدیق انقلابی و سـمبل های مقاومت و شرف مردم صورت می گیرد و با سوء استفاده ضدانقلابی از سیطره انحصارطلبانه بر نهادهای حکومتی، هر روز لئیمانه تر از پیش ادامه می یابد.

امپریالیست های امریکا(۱) نیز اخیراً با انتقال شاه خائن به مصـر، او را در مرکز ضـدانقلابیون فراری و در دسترس ضدانقلابیون مجال یافته – که در داخـل کشور به سـر می برنـد – و در زیر چتر امنیتی – نظـامی رژیم سـادات خائن و اسـرائیل جنایتکار قرار داده است، تا از نزدیک بر علیه انقلاب ایران به توطئه چینی بنشینند؛ اما متأسفانه به جای مقابله جدی با این گونه توطئه ها، حتی در این روزها نیز دست های نفاق افکنی در کار هست که با ایجاد زمینه های تشنج و مخاصمه و جدال داخلی، زمینه را برای بقای منافع امپریالیست ها فراهم می سازند.

چنین است که مجاهدین خلق ایران، در آستانه سالگرد تأسیس جمهوری اسلامی، برای

۱- اشکال عبارت از روزنامه مجاهد است. در نقل قول مستقیم، عین مطلب آورده شده است.

هزارمین بار، مجدانه بر تداوم مبارزه بر علیه امپریالیسم امریکا تأکید نموده و رعایت الزامات عملی و فوری آن را به شرح زیر متذکر می گردند:

۱. افشا و لغو کلیه قراردادهای ایران و امریکا، به ویژه قراردادهای نظامی و نفتی. ۲. مصادره کردن کلیه سرمایه های مختلف امپریالیست ها در ایران که سال های سال، منابع ملی و مردم ما را چپاول کرده اند. ۳. افشای کلیه مأمورین، شبکه ها و روابط سازمان سیا و ساواک و پرونده های آنان. ۴. قطع کامل روابط ایران و امریکا.»

در پایان بیانیه، سازمان مجاهدین خلق طبق مشی عقیدتی خود، مرحله کنونی را ترسیم می کند و وعده جامعه بی طبقه توحیدی را می دهد و می نویسد: «چنین است که همچنان که بارها تکرار کرده ایم، ما در مرحله کنونی تکامل اجتماعی و سیاسی مان، اسلام پاک مقدسی را که نصب العین جمهوری جوان ما است، در درجه اول با مضامینی آنچنان رهایی بخش و ضدامپریالیستی دریافته ایم که نهایتاً به سوی استقرار قسط مطلق یعنی شعار تمامی انبیا و رسولان، راه می برد؛ شعاری که بی تردید در استقرار جامعه بی طبقه توحیدی محقق خواهد شد و البته بدیهی است که خلق قهرمان ایران و میهن اسلامی ما بدون هیچ شکی، در پرتو یک وحدت سراسری انقلابی، سرانجام بر همه مشکلات، یکی پس از دیگری، فائق خواهد گردید.

سلام بر خلق ! سلام بر آزادی ! سلام بر اسلام!

مجاهدین خلق ایران. ۱۰فروردین ۵۹»(۱)

۱۷۵

به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، امروز "آیت الله منتظری" پیامی به مناسبت ۱۲ فروردین، روز جمهوری اسلامی منتشر کرد. در این پیام آمده است:

«برادر و خواهر عزیز! جمهوری اسلامی یعنی حکومت جمهوری بر اساس ایدئولوژی و مقررات حیات بخش اسلام، و اسلام نه فقط گفتار بلکه اعتقاد راسخ و استقامت در مقام عمل است. (الّذین قالوا ربّنا الله ثم استقاموا) بیایید همه با هم برای رضای خدا و حفظ حرمت اسلام عزیز، پا را از گفتار و شعار فراتر نهیم و انقلاب و تحول اسلامی را در همه شئون کشور پیاده کنیم و بدین وسیله، عهد و پیمان خود را با پیامبر اکرم صلّی الله علیه و آله و سلم و ائمه طاهرین سلام الله علیهم اجمعین مستحکم سازیم. این جانب ضمن تأکید بر لزوم شرکت همه جانبه در مراسم بزرگداشت روز جمهوری اسلامی، خاطر برادران و خواهران را به چند نکته متوجه می کنم:

۱- مأخذ ۱۸، ص ۱.

۱. بر همه ما لازم است پیام نوروزی ۱۳ ماده ای رهبر انقلاب را که از هر نظر جامع است، با دقت هرچه تمام تر مورد توجه قرار دهیم، بخوانیم و بدانیم و موبه مو دستورات آن را اجرا نماییم.

۲. بر شورای انقلاب که مسئولیت حفظ و ادامه انقلاب را در سطح کشور پذیرفته، و بر وزرا و استانداران و سایر مسئولین لازم است که به نیازهای همه افراد کشور به ویژه روستاییان و کارگران محروم که بار سنگین تولید و صنایع بر دوش آنها است، توجه بیش تری مبذول دارند. ...

۳. بنیادهای انقلابی از قبیل بنیاد مستضعفین و جهاد سازندگی و بنیاد مسکن، در درجه اول لازم است منطقه ای و استانی شوند و هر استان اختیار تام داشته باشد؛ زیرا افراد هر استان از کمبودهای استان خودشان آگاه ترند. ...

۴. بر وزارت کشاورزی است که به جای کمک های نقدی به کشاورزان - که معمولاً کم تر به مصرف توسعه کشاورزی می رسد و یا بی رویه صرف می نمایند - امکانات کشاورزی از قبیل تأمین آب و تراکتور و وسایل برای آنان تهیه کند. ...

۵. بر قضات دادگستری است که مغزشان را از قوانین و مقررات پس مانده "غربی" و آریامهری تهی سازند و تشریفات و آیین نامه های دست وپاگیر را رها کنند و در عوض، قوانین و مقررات و روش قضایی اسلام را خوب بیاموزند و به کار گیرند؛ وگرنه پست ها را به اهلش واگذار نمایند.

۶. بر حسب دستور صریح رهبر انقلاب، مادامی که دادگستری بازسازی نشده، دادگاه های انقلاب باید بر سرکار باشند؛ لذا بر قضات شرع و دادسراهای انقلاب است که قوانین و مقررات اسلامی را کاملاً رعایت کنند و احتیاط را از دست ندهند و در مورد شبهه، اجرای حد نکنند که "الحدود تدرأ بالشبهات" و بی جهت حکم به مصادره اموال ننمایند که مال مسلمان همچون خون او محترم است و چه بسا کسی مجرم باشد و همه مال او و یا قسمتی از آن از راه مشروع به دست آمده باشد.

۷. بر پاسداران انقلاب و قوای انتظامی است که از کم کاری بپرهیزند و در حفظ امنیت کشور و دستاوردهای انقلاب کوشش نمایند؛ خودسرانه دست به کاری نزنند که بدترین آفت کشور هرج و مرج است و از دستورات فرماندهان تخلف نکنند و در انجام دستورات قوه قضائیه کمال جدیت را بنمایند و قضات را در اجرای حدود الهی یاری کنند.

۸. ارتش باید بازسازی شود و افراد متعهد و انقلابی عهده دار آن گردند. ارتشیان باید به جای تشریفات آریامهری و طاغوتی و سان ها و نمایش های بی محتوی و پوچ، خودشان را برای دفاع از کشور و اسلام عزیز آماده نمایند. ...

۹. رادیو و تلویزیون باید کاملاً از عناصر ناجور و فاسد تصفیه گردد و به دست افراد باتقوی و آگاه سپرده شود. برنامه های ضد دین و اخلاق و یا سرگرم کننده بی محتوی که

میراث سیاست های استعماری غرب است، باید حذف شود و به جای آنها برنامه های آموزنده و سازنده تولید و اجرا گردد. ...

۱۰. دانش آموزان و دانشجویان بایـد توجه کننـد که کشور ایران از جهت آب و خاک و ذخایر و معادن، غنی و خودکفا است. حدود دو سوم از زمین های قابل کشت ایران معطل مانـده و قریب ۸۰ درصـد آب های کشور هدر می شود و بیش از ۹۰ درصـد از معادن ما دست نخورده است و فقط کمبود ما نیروی انسانی ماهر و مبتکر است و رفع این خلأ و کمبود به عهده شما جوانان عزیز است. ...

۱۱. برادران و خواهران دانشجو و یا کارگر و یا کشاورز بداننـد که آزادی و عـدل اجتماعی، در مکتب اسلام اصیل به دست می آید نه از مسیر گرایش های چپی و انحرافی، و شما گول کسانی را که می خواهند به نام حمایت از خلق، کشور اسلامی ما را به صورت یکی از اقمار شوروی و یا چین کمونیست درآورنـد، نخوریـد. این شوروی آزادی خواه است که برادران و خواهران ما را در افغانستان قتل عام می کنـد و یک دفعه صادرات گاز افغانستان را به شوروی به سی برابر افزایش می دهـد و یا با همه سابقه و وسعت کشورش، هنوز نتوانسته است احتیاجات اولیه کشورش را تأمین نمایـد و اگر گندم امریکا از او قطع شود، ملتش از گرسنگی می میرد و این چین کمونیست است که چند روز پیش نماینده اش در مراکش از قتل عام مردم مسلمان صحرا به وسیله ژانـدارم های ملک حسن دوم حمایت کرد. به دامان اسلام عزیز برگردید و از گرایش های چپ و راست بپرهیزند و... هرکس غیرت و همّیت اسلامی داشته باشد، از جامعه مسلمین حمایت خواهد کرد و با مکتب های ضد خدا و یا با افراد ضدانقلاب سازش نمی کند.

۱۲. بر روحانیت آگاه و متعهد است که به انـدازه قـدرت، در بسط فرهنگ و تعلیم معارف اسلامی کوشش کننـد و جوانان کشور را از چنگال دشمنان خدا و اسلام نجات دهند، و بر ملت قهرمان ایران است که با روحانیت متعهد و مسئول که علاوه بر این که کارشناس مسائل اسلامی می باشند، همیشه در مقطع های حساس کشور پیشقدم بوده اند و رهبری ملت انقلابی را به عهده داشته اند، پیوند خود را محکم کند و گول تبلیغات دشمن را نسبت به این قشر آگاه نخورد؛ چه آنان می خواهند ملت را از دین و مذهب و روحانیت آگاه جدا کنند تا اسیر گرگ های درنده غرب و شرق گردند. اینان برای توجیه این خیانت بزرگ، اشتباهات و تقصیرات بعضی روحانی نماها و یا معمّمین کوتاه فکر را به رخ شما می کشند و این وظیفه شما ملت آگاه است که افراد مخلص و آگاه را از افراد ناآگاه و یا فاسد جدا کنیـد و به علاوه حساب مکتب اسلام و قرآن و پیامبر اکرم(ص) و اسلام اصیل مجسم، یعنی حضرت علی علیه السلام و کلمات نغز و پرمغز حضرتش را از حساب من معمّم جدا کنید و برای این که از من معمّم فرضاً ناراحتید، اسلام و قرآن و پیامبر اکرم(ص) و علی مرتضی(ع) را به

یهودی زادگان شکست خورده عقده داری چون مارکس و انگلس نفروشید.

۱۳. بر بنیاد مسکن و وزارت مسکن است که مفهوم و مصداق اراضی موات شهری را که در تصویب نامه شورای انقلاب ذکر شده و مصداق شاخص آن، سنگلاخ ها و تپه های واقع در شمال و حومه است، به خوبی درک کند و به جای آن اراضی مردم را که مشجر و یا مزروعی بوده و در اثر وسعت شهر قهراً به صورت زمین های بی کشت و مستعد برای ساختمان در آمده، بی جهت تصرف نکند. ...

۱۴. پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران چشم امید همه جنبش های رهایی بخش اسلامی و مستضعفین جهان به ایران دوخته شده و از ملت قهرمان ایران انتظار حمایت مادی و معنوی دارند و نوعاً به ایران می آیند و با سردی دولت و ملت مواجه می شوند؛ لذا بر دولت و ملت ایران است که روزهای گرفتاری و بدبختی خود را به یاد آورند و به شکرانه نعمت آزادی، با آغوش باز آنان را پذیرا شوند و در رفع کمبودهای آنان به مقدار امکان کوشش نمایند.

۱۵. و در خاتمه بر همه ملت ایران است که پس از بسیج فکری و مجهز کردن جوانان به ایدئولوژی اسلامی که وظیفه ای است همگانی، به اسلحه روز نیز مجهز شوند تا در مقابل خطرات امپریالیست غرب و شرق و عمال داخلی و خارجی آنان و صهیونیسم جهانی از اسلام و کشور خود دفاع کنند. به امید پیروزی اسلام و همه مستضعفین جهان.»(۱)

۱۷۶

در آمل در یک مراسم تجلیل از شهدا، آقای محمدجواد باهنر عضو شورای انقلاب و از مؤسسان و رهبران حزب جمهوری اسلامی، سخنرانی کرد. وی در این سخنرانی برخی مواضع نظام و نیز بعضی از خدمات آن را در طول مدت کوتاه استقرار، تشریح کرد. در شماره امروز روزنامه بامداد - که طبق مشی خویش، معمولاً گزارش تفصیلی از این گونه مراسم و سخنرانی ها درج نمی کند - در این باره چنین آمده است:

حجت الاسلام دکتر باهنر عضو شورای انقلاب، در مراسم تجلیل از شهدا طی سخنانی در آمل تأکید کرد یکی از راه های خارج شدن از سلطه امپریالیسم شرق و غرب، رسیدن به مرحله خودکفایی در صنعت و کشاورزی است. وی یادآور شد تا زمانی که برای گندم و برنج و غیره محتاج دیگران باشیم، در واقع وابسته ایم و برای رهایی از این مشکل، طرح همه جاگیر توسعه کشاورزی را که از تصویب نهایی شورای انقلاب گذشته است، به زودی به اجرا خواهیم گذاشت.

در پایان و در ادامه برنامه پرسش و پاسخ، یکی از شرکت کنندگان در مراسم پرسید: چرا شورای انقلاب علی رغم فرمایش های مکرر امام که رابطه امریکا با ایران رابطه ظالم با مظلوم است، روابط خود را با امریکا کام-لاً قطع نکرده است؟ آقای باهنر در پاسخ گفت: آنچه لازم است

۱- مأخذ ۱۲، ص ۲.

قطع شود، سلطه امریکا است و چیزی که ما دنبال آن هستیم این است که محتاج امپریالیسم نباشیم. عملاً رابطه ما قطع شده است؛ چرا که بیش از یک صد قرارداد را که با امریکا داشتیم، یکجانبه قطع کردیم. وی یادآوری کرد: در بعضی موارد هم گرفتار شدیم؛ برای این که دادگاه های بین المللی بر ضد ما صدها شکایت مطرح کردند؛ از جمله قرارداد انرژی اتمی با فرانسه بود که یکجانبه قطع شد. در این قرارداد نوشته شده بود که در صورت لغو یکجانبه، فسخ کننده باید دو میلیارد دلار خسارت بدهد.

دکتر باهنر در ادامه سخنان خود گفت: یکی از نتایج ارزنده انقلاب ما این است که ما را از زیر سلطه بیرون آورد و از نشانه های آن این که هر روز ۳ میلیون و ۲۰۰ هزار تا ۳ میلیون و ۳۰۰ هزار بشکه نفت زیر زمینی ذخیره کردیم؛ یعنی قبلاً حدود ۶ میلیون بشکه صادر می کردیم که این مقدار به ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار بشکه تقلیل یافته است. به زبان دیگر طی یک سال گذشته حدود ۲۵ میلیارد دلار صرفه جویی کرده ایم و میزان ذخیره ارزی ما نیز که حدود ۱۰ میلیارد دلار بود، الآن به حدود ۱۵ میلیارد دلار رسیده است و این ها خاصیت قطع سلطه است(۱)

در اوضاع فعلی جامعه ایران که گروه های سیاسی مختلفی، به طور آشکار و پنهان و به شدت برضدنظام فعالیت می کنند، سران نظام اختلافات آشکار و بعضاً حادی با هم دارند؛ در برخی موارد هر یک با روش خود امور را دنبال می کنند و در برخی موارد روش دیگران را به زیان انقلاب یا در مخالفت با آن می خوانند. در این میان این تنها پیروی از امام خمینی است که در افکار عمومی و در ذهن توده های وسیع مردم، به منزله راه صحیح و موافق با انقلاب است. امام نیز همیشه بر وحدت کلمه تأکید می کند.

امروز نیز امام خمینی در دیدار با رئیس دیوان عالی کشور و دادستان کل کشور و نیز قضات دادگستری، ضمن تأکید بر صلاحیت آقایان بهشتی و موسوی اردبیلی برای دو سمت مزبور، مجدداً به سفارش مؤکّد در امر وحدت پرداخت. امام در مورد انتصابات یاد شده گفت: «من این دو نفر آقایان را منصوب کردم به این دو مقام عالی، با سوابق طولانی و ادراک این که همه جهات در آنها هست، و در خیلی از افرادی که من سراغ دارم، همه این جهات یا وجود ندارد و یا این که اگر باشد، شغل هایی دارند که نمی توانند بیایند و مشغول کار شوند.»(۲)

۱- روزنامه بامداد، ۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲- وزارت ارشاد اسلامی، مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، صحیفه نور (مجموعه رهنمودهای امام خمینی)، جلد ۷ (تهران - وزارت ارشاد اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۷۲)، ص۱۵۳.

موسوی اردبیلی دادستان کل کشور

تأیید مجدد صلاحیت رئیس دیوان عالی و دادستان کل کشور و در عین حال سفارش

مؤکد به پرهیز از اختلافات سیاسی کنونی در ملاقات امروز امام خمینی.

امام خمینی همچنین به روال همیشه، بر رفع اختلافات بین سران نظام و ضرورت آن، به نحو ذیل تأکید کرد:

«اختلاف نداشته باشید در امور. اختلاف، همیشه ناشی از جهات نفسانی است. ... کوشش کنید که آن جهات نفسانی بازی تان ندهد که منشأ مناقشه و اختلاف شود و در روزنامه ها این اختلافات منعکس شود و یا در جاهای دیگر صحبت شود. یک مملکتی که گرفتار است، در مقابل اجانب و در معرض خطر است،... اگر چنانچه اشخاص بخواهند با تفرقه و تشتت این مملکت را از باطن پوسیده کنند، قهراً به چنگ دیگران خواهد افتاد. ... بحمدالله [در] ایران دیگر حکومتی نداریم مخالف با ملت؛ ملت و دولت همه با همند. در یک چنین مملکتی، کسی نمی تواند بیاید و به این مملکت مطالبی را تحمیل بکند، و لهذا از خارج هِی فریاد می زنند که چه خواهیم کرد و چه خواهیم کرد. ...

علی ایّ حال، عمده این است که مبلغین آنها مع الاسف در بین خود ایرانی ها هستند و می خواهند کاری بکنند که از داخل یک پوسیدگی پیدا شود و افراد و سازمان های داخل را به هم بریزند. اگر توانستند بین رئیس جمهور و شورا اختلاف بیندازند؛ اگر این مطلب را نتوانستند، جناح هایی درست کنند برای ایجاد اختلاف و ایجاد شلوغی و از این کارها که دارند می کنند. باید همه توجه به این داشته باشیم که یک مملکتی که پنجاه و چند سال (غیر از آن دو هزار و پانصد سال) که بسیاری از مردم شاهدش بودند و همه شاهد بودند که یک چنین گرفتاری هایی را داشته است و حالا بحمدالله از این گرفتاری بیرون آمده است، خودشان دوباره کاری نکنند که همان گرفتاری ها برگردد. خود ما نباید کاری بکنیم که دوباره مبتلا بشویم به آن چیزهایی که پیش تر به آن مبتلا بودیم.»(۱)

۱- همان، ص ۱۵۴.

یکی از موضوعـاتی که اخیراً از محورهـای خبری و تحلیلی مربوط به ایران در رسـانه هـای گروهی است، مسـئله روابـط ایران و شوروی است. در چنین اوضاعی، مواضع و نظرهای مقامات ایران درباره مسئله افغانستان، حساسیت خاص خود را دارد.

امروز در ملاقـاتی که آیت الله بهشـتی رئیس دیوان عـالی کشور، آیت الله موسوی اردبیلی دادسـتان کـل و عـده ای از قضـات دادگسـتری بـا امـام خمینی داشـتند، امام در این باره به نحو ذیل اظهار نظر کرد: «من آن روزی که سفیر شوروی آمد پیش من گفت که دولت افغانستان خواسته است که شوروی، نظامی به آن جا بفرستد، به او گفتم که این اشـتباهی است که شوروی می کند؛ البته دولت شوروی می تواند افغانستان را قبضه کند، ولی نمی تواند در آن جا مستقر شود. اگر شـما خیال کردید بتوانید افغانسـتان را بگیرید و آن را آرام کنید، این خیالی باطل است. ملت افغانسـتان مسـلم است ایسـتاده انـد در مقابل حکومت افغانسـتان. شـما هم اگر بروید و هر قدرت دیگری هم برود، آن جا را می گیرد، اما نمی تواند آنجا را آرام کند و بالاخره شکست می خورد.»(۱)

امروز همچنین "آیت اللّه بهشتی رئیس دیوان عـالی کشور و عضو شورای انقلاب" در کنفرانس مطبوعاتی معمول خود که به طور هفتگی برگزار می شود، شرکت کرد و درباره موضع ایران در قبال حضور شوروی در افغانستان، تأکید کرد: ما با این موضوع مخالفت کرده ایم و هر کاری برای خارج کردن آنها انجام خواهیم داد. وی در پایان گفت: با شوروی مانند ایالات متحده معامله خواهدشد(۲)

در میان تحلیل های رسانه های گروهی درباره روابط ایران و شوروی، مطالب رسانه های آلبانی منحصر به فرد است و در بردارنده مطالب ویژه ای است که خاص جهت گیری های این کشور است. دولت آلبانی، کمونیستی اما شدیـداً ضـد شوروی است. در داخل ایران نیز گروه هایی کوچک امـا پر سـر و صـدا بـا مشـی کمونیستی ضـد شوروی و طرفـدار آلبانی وجود دارد. در این حال امروز از رادیو آلبانی گفتاری درباره روابط ایران و شوروی پخش شد، با عنوان "ضربه خلق های ایران به منافع امپریالیسم شوروی". در این گفتار آمده است:

«خلق ایران بـا انقلاب خود، رژیم خون آشـام شـاه را سـرنگون سـاخت و امپریـالیسم امریکا و سوسـیال امپریالیسم شوروی را به جای خود نشانـد. سردمداران مسـکو به سان زمامداران واشنگتن، با اوضاع به وجود آمده سر سازش ندارند. آنها از یک سو سخن از پشتیبانی از مبارزات خلق ایران می راننـد و از سوی دیگر، در عمل بر علیه وی عمل می کنند و به هر وسـیله ای شده می کوشـند تا امتیازهایی را که در زمان شاه به دست آورده بودند، نگهدارند. گواه آن، گفت وگوهای نمایندگان شوروی و ایران بر سر گاز ایران است. در این گفت وگوها

ص: ۳۳۹

۱- همان، ص ۱۵۴.

۲- مأخذ۴۴، ص ۹.

فرستادگان مسکو می کوشند تا شرایط پیشین خرید گاز ایران و مواضع نو استعماری و امتیازاتی را که به دست آورده بودند، بر ایران تحمیل کنند... تا گاز ایران را به قیمتی پایین تر از ارزش واقعی آن در بازار جهانی و... بخرند. هنگامی که ایران این خواست نو استعماری را رد نمود و جریان گاز خود را به اتحاد شوروی قطع کرد، دستگاه تبلیغاتی شوروی آغاز به یورش و حمله مستقیم بر ضد این تصمیم کاملاً مشروع و درست خلق ایران نمود. ... اتحاد شوروی در گذشته از سیاست ضد ملی و خلقی شاه سود گرفته و به سان امپریالیست های امریکایی که نفت ایران را به چپاول می بردند، با جلاد خلق ایران ساخت و پاخت نمود تا گاز و ثروت های دیگر ایران را به تاراج برند.»(۱)

۱۸۰

به گزارش آسوشیتدپرس از دمشق، سوریه امروز روابط خود را با رژیم مصر به طور کامل قطع کرد؛ اما هنوز امکان این که مردم دو کشور با یکدیگر جمع شوند و تشکیل جلسه بدهند، از بین نرفته است. پارلمان سوریه نیز دستور حافظ اسد را برای تغییر پرچم این کشور که شبیه پرچم مصر است، تصویب کرد. این پرچم مربوط به فدراسیون جماهیر عربی (مصر - سوریه - لیبی) بوده است. سوریه که از برافراشته شدن پرچم مصر در سفارت اسرائیل اظهار ناخشنودی کرده است، اعلام کرد که پرچم سه رنگی را که در سال ۱۹۶۱ داشته است، مجدداً خواهد داشت.(۲)

* * *

ضمیمه اول گزارش ۱۵۳: پیام کارتر به امام خمینی

متن کامل پیام کارتر به امام خمینی به شرح زیر است:

«عالی جناب! من امکان این را داشتم که پیام بیست و یکم مارس [۱/۱/۱۳۵۹] شما را خطاب به مردم ایران بخوانم. من این پیام را یک سند اساسی برای آینده کشور شما تلقی می کنم. در این پیام، شما موضع خود را در سیاست بین المللی مشخص نموده اید. این امر مورد توجه ما است. من موافقم که صلح جهانی نیازمند روابط جدید بین دولت ها، به خصوص احترام به حاکمیت ملل و حق مردم دایر بر سرنوشت خود، می باشد. مایلم تأکید کنم که این دو اصل که مکرراً از طرف شما و آقای بنی صدر رئیس جمهوری عنوان می شود، از اصول مورد قبول من نیز می باشد و ما به دنیا تصمیم خود را دایر بر عملی کردن این اصول، چه در نیکاراگوئه، چه در افغانستان، و یا در مقابل یک خطر احتمالی به حاکمیت یوگسلاوی، ثابت نموده ایم.

۱- - مأخذ ۴۶، ص ۹، بخش فارسی رادیو آلبانی، ۱۰/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۳۱، ص۴، دمشق - آسوشیتدپرس.

مایلم تأکید کنم که حکومت من وارث یک وضع بین المللی خیلی حساسی می باشد که نتیجه سیاست و اوضاع و احوال دیگری است و همه ما را به ارتکاب اشتباهی در گذشته وادار کرده است. مزیت بزرگ دمکراسی امریکایی این است که همیشه توانسته است اشتباهات خود را شناسایی نموده و یا آن را محکوم کند. ما موافقت خود را به کمیسیون تحقیق در کنگره امریکا برای روشن کردن حقیقت اعمال وخیم مداخله امریکا، مثلاً در مورد شیلی، اعلام نموده ایم و این کمیسیون تحقیق تصمیمات مهمی در مورد محکوم کردن این مداخله و تدابیر بسیار مهمی در قبال مسئولیت های ناشی از اعمال، اتخاذ کرده است. ما آقای بنی صدر رئیس جمهوری را مطلع ساخته ایم که آماده ایم این کمیسیون تحقیق را در امریکا به نحوی برنامه ریزی کنیم که بتواند حل این بحران بین ملتین ما را امکان پذیر سازد.

همچنین ما آقای بنی صدر رئیس جمهوری را از آمادگی کامل خود برای اهتمام جدی در راه تأمین رضایت لازم مردم ایران برای حل مسالمت آمیز اختلافات موجود بین دو حکومت، مطلع ساخته ایم. من می توانم به خوبی درک کنم که تصرف سفارت ما در تهران می توانسته است عکس العمل موجهی برای جوانان ایران تلقی شود؛ اما زمان سپری می شود و من دلایل جدی برای تردید درباره انگیزه های واقعی آنانی که سفارت ما را تصرف کرده اند، در دست دارم. اشغال سفارت، امروز مسائل عمده ای برای حکومت شما و حکومت ما ایجاد می کند و نهایتاً عامل اختلافاتی گردیده است که مانع رفع بحران کنونی و ایجاد روابط جدید بر اساس برابری و احترام متقابل که شما خواهان آن بوده و ما نیز با آن موافقت داریم، می باشد. ما آماده پذیرش حقایق جدیدی که مولود انقلاب ایران است می باشیم. این امر همچنان هدف ما و آرزوی ما است؛ زیرا من تصور می کنم در نهایت، ما هدف واحدی را که صلح جهانی و برقراری عدالت برای همه ملل است، تعقیب می کنیم.

از زمان عزیمت شاه سابق مخلوع از امریکا که به دلایل انسانی و درمانی پذیرفته شده بود، حکومت من تصمیم گرفت که در این مسائل مداخله نکند. ترک پاناما یک تصمیم شخصی شاه سابق بوده و ما نسبت به مذاکراتی که بین خود او و سادات برای پناه یافتن در مصر، انجام یافته است، کاملاً بیگانه بوده ایم. ما با مراجعت او به امریکا مخالفت کردیم. ما با معالجه او در بیمارستان های امریکایی به وسیله پزشکان امریکایی مخالفت کردیم. ما کلیه اطلاعاتی که درباره وضع مزاجی شاه سابق داشتیم، در اختیار آقای بنی صدر رئیس جمهوری گذاردیم. من حفظ اصل تفکیک کامل دو موضوع را اساسی می دانم.

بحران فی مابین باید از راه اعمال اراده و قابلیت حکومت های ما، بر مبنای واقعیات و منافع آینده جدی دو ملت، حل و فصل شود. می خواهم مؤکداً خاطرنشان کنم به محض این که مسئله فوری از طریق انتقال مسئولیت گروگان ها به حکومت ایران حل شود، ما آماده اتخاذ رویه معقول و دوستانه ای برای حل و فصل مسائل عدیده دوجانبه فی مابین می باشیم. ایجاد یک کمیسیون مشترک به عنوان رسیدگی به مسائل دو جانبه، به ما توصیه شده است؛ ما آماده ایم با نظر مساعد این فکر را بپذیریم و بتوانیم چنین کمیسیونی را به عنوان وسیله ای که روابط آینده ما را توسعه دهد، تلقی نماییم. تمنا دارم مرا در حل بحران فی مابین بر اساس ضوابط منصفانه و شرافتمندانه، جداً یاری نمایید و از این بابت نهایت حق شناسی را خواهم داشت. دو ملت ما نیز از شما حق شناسی خواهند نمود. اجازه می خواهم جسارتاً اعلام دارم که به نظر من زمان و دشمنان واقعی نظام های سیاسی مربوط ما، به زیان ما مشغولند. با تقدیم بهترین احترامات. "جیمی کارتر". ۲۶ مارس ۱۹۸۰ [۶/۱/۱۳۵۹].»(۱)

ضمیمه دوم گزارش ۱۵۳

اظهارات بعدی مقامات امریکایی با این که هنوز کامل نیست، اما تفاوت های فاحشی با نخستین اظهارات سخنگوی کاخ سفید داشته است که نشان می دهد کاخ سفید درصدد پوشاندن چیزهایی بوده است. سایروس ونس وزیرخارجه وقت امریکا، بعداً در این باره نوشت: انتشار یک نامه ساختگی از کارتر به خمینی که در آن رئیس جمهوری امریکا به مداخلات گذشته امریکا در ایران اعتراف کرده بود، جنجالی

۱- مأخذ ۳، ص ۴.

به پا کرد. (ما هنوز نمی دانیم که این نامه را کی و چگونه جعل کرده بود.) ما بلافاصله وجود چنین نامه ای را تکذیب کردیم؛ ولی بنی صدر در یک اقدام جنون آمیز – شاید به منظور منحرف کردن فشار عناصر افراطی – مضمون دو نامه خصوصی را که از طرف کارتر برای او فرستاده شده بود فاش کرد(۱)

در هر حال هیچ گاه جزئیات رفتار و اهداف یاران کارتر در این ماجرا به روشنی معلوم نشد.

ضمیمه گزارش ۱۵۶

یادآوری می شود روز گذشته روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از رویتر، خبر زیر را درباره سفر شون مک براید به تهران درج کرده بود: «شون مک براید وزیر خارجه سابق ایرلند، به دعوت دولت ایران وارد تهران شده است و به این ترتیب احتمال این که طرح وی در مورد ایجاد یک کمیسیون مستقل تحقیقات برای کمک به حل بحران گروگان ها، مورد بررسی مجدد قرار گیرد، افزایش یافته است. مک براید به خبرنگار رویتر گفت با بنی صدر رئیس جمهوری ایران ملاقات خواهد کرد. وی از هر توضیحی درباره سفر خود به ایران خودداری کرد و فقط گفت تا دوشنبه در ایران خواهد ماند. مک براید در یک گزارش کتبی راجع به سفر گذشته خود به ایران گفت هدف از کمیسیون پیشنهادی وی بررسی درباره این موضوع است که آیا زمینه هایی برای اعتقاد به این که طی سال های ۱۹۵۳ تا ۱۹۷۹ نقض حقوق بشر، شکنجه، قتل، و سوء استفاده از اموال عمومی توسط شاه انجام گرفته است، وجود دارد یا خیر. اگر جواب مثبت بود، آن گاه شاه سابق و همکارانش، در یک دادگاه، توسط سازمان ملل تحت محاکمه قرار خواهند گرفت.»(۲)

ضمیمه گزارش ۱۶۰

متن کامل بیانیه دکتر جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی که صبح امروز درباره تقسیم زمین در منطقه انتشار یافت، به قرار زیر است:

«انقلاب پرخون ملت مستضعف ایران می رود تا گرد و غبار یأس و ناامیدی را از چهره سیاه و پرچروک زارعین زحمتکش بزداید و فراخی و گشاده رویی را جایگزین آن سازد و چشمان بی فروغ را جلا بخشد و در چهره های زرد سرخی بیافریند. برهیچ کس پوشیده نیست که این خونی که بر در و دیوار و فرش خیابان به یادگار مانده جز خون های پرجوش و خروش مستضعفان جامعه چیز دیگری را به یاد نمی آورد و دولت انقلابی وارث بر خون این شهیدان، نمی تواند بیش از این بر پایمال شدن حقوق برحق ضعیفان و زحمتکشان را به پای کسانی که شکم هایشان بیش از حد فربه گشته است باشد.(۳)

بدین منظور در پی اقدام دولت مبنی بر تقسیم زمین بین زارعین و اجرای آن در این استان، از تمام طبقات به ویژه برادران کُرد خواسته می شود که برای احقاق حقوق بربادرفته با دولت همکاری نموده و دشمن را از خود دور ساخته و فرصت به خصم خدا و خلق ندهند و مطمئن باشند که این دفعه هر اخلال گر از هر طبقه ای که باشد با نیروی قهر انقلابی به شدت سرکوب شده و امنیت توأم با حق طبیعی را بر منطقه حاکم خواهد ساخت. لذا با توجه به مطالب فوق، توجه اهالی محترم منطقه استان آذربایجان غربی را به موارد زیر جلب می نماید:

– علی رغم اشکال تراشی های کسانی که منافع ناحقشان در خطر است، کشت و زرع، طبق قوانین جمهوری اسلامی با تمام قدرت و در اسرع وقت در منطقه باید شروع و تمام روابط و ضوابط شرک و طاغوتی بایستی از بین برود.

– به صاحبان زمین های زراعی که خود می دانند زمین هایشان مشمول تقسیمات جدید ارضی می باشد، قبل از این که قانون به سراغشان آید داوطلبانه در این امر انسانی و انقلابی شرکت نمایند.

۱– سایروس ونس و برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی (بی جا، انتشارات هفته، ۱۳۶۲) – ص۸۸.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۱/۱۳۵۹، ص۲.

۳- اشکال عبارت از روزنامه کیهان است. در نقل قول مستقیم عین مطلب آورده شده است.

– به کلیه عوامل شناخته شده و پس مانده های رژیم گذشته که با تحریکات و ایجاد اغتشاش و به وجود آوردن درگیری های تصنعی، می خواهند همچنان سلطه خود را به دهقانان رنج دیده حفظ نمایند، اخطار می نماید که اگر دست از توطئه های خود برندارند، ضمن معرفی به مردم تسلیم دادگاه های انقلابی خواهند شد.

– به تمام برادران کُرد و زارعین و کشاورزان هشدار می دهد که زیربار تحریکات اربابان از خدا بی خبر که به خاطر حفظ منافع خود به هر نحوی اسلحه به دست گرفته اند، نروند و هشیار و بیدار باشند که دیگر بار آلت دست این و یا آن نشوند.

– اربابانی که زارعین را از مزارع خود به جبر بیرون رانده اند، هر چه سریع تر آنها را به مزارع خود برگردانند؛ و گرنه بی هیچ ملاحظه ای در رسانه های گروهی به مردم معرفی شده و با قهر انقلابی با آنها رفتار خواهد شد.»(۱)

۱– مأخذ ۴۴، ص ۱، ارومیه – خبرنگار کیهان.

۱۸۱

کوشش های اخیر دولت امریکا برای به دست گرفتن ابتکار عمل در ماجرای گروگان ها، همچنان ادامه دارد و این تلاش ها بعد از ماجرا های افشای "نامه کارتر به امام خمینی" و تکذیب آن، بیش تر شده است. امروز یونایتدپرس از واشنگتن گزارشی ارسال کرد که نشان دهنده تداوم کوشش های یاد شده در قالب طرحی مشخص است. یونایتدپرس آورده است: «گزارش های رسیده نشان می دهد که ایالات متحده پیام سختی به ایران ارسال داشته است و در آن، در صورت آزاد نشدن گروگان های امریکایی، ایران را به تحریم تجاری و اخراج اکثر دیپلمات های این کشور از واشنگتن تهدید کرده است. طبق گزارش ها این اقدامات شامل تحریم صدور همه نوع کالا به غیر از مواد غذایی و دارویی، اخراج دیپلمات های ایرانی از ایالات متحده و برجا گذاشتن حداقل کارکنان سفارت ایران در واشنگتن، و درخواست از متحدان امریکا جهت انجام اقدامات اقتصادی علیه ایران می باشد.»(۱)

آسوشیتدپرس نیز از واشنگتن در این باره گزارش داد: دولت امریکا در راستای قسمتی از سختگیری هایی که هفته آینده اعلام خواهد کرد، سرگرم بررسی کاهش مجدد تعداد دیپلمات های ایرانی در امریکا است. ولی علی رغم افزایش ناشکیبایی درباره موضوع سفارت امریکا در تهران، روابط امریکا با ایران حفظ خواهد شد. منابع آگاه گفتند دولت امریکا میل ندارد در قطع رابطه با ایران، به تنهایی اقدام کند. در صورتی که گروگان ها تا مدت نامعلومی نگه داشته شوند، ممکن است ۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا در قطع رابطه با ایران، امریکا را همراهی کنند.(۲)

در بخش خبری تلویزیون ای.بی.سی. نیز گفته شد که پیام های رسمی که "محکم و اداری گونه" بوده است، از وزارت خارجه امریکا به وزارت خارجه ایران فرستاده شده است.

مقامات کاخ سفید در مورد این گزارش ها هیچ اظهار نظری نکردند.

به گزارش یونایتدپرس، جودی پاول به دلیل این که اظهار نظر در مورد این مسئله، ممکن است "اثر زیانباری" بر سرنوشت گروگان ها داشته باشد، از اظهار نظر خودداری کرد و

۱- خبرگزاری، پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱، ۱۲/۱/۱۳۵۹، ص۳، واشنگتن - یونایتدپرس، ۱۱/۱/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی،۱۰/۱/۱۳۵۹، ص۱۲، واشنگتن - آسوشیتدپرس.

فقط به "دوره ای از ایجاد بعضی محرک های جدید و تغییرات" اشاره کرد و این که در ایران راه هایی برای مذاکره باز است. با این حال، وی گفت این موضوع می تواند روز سه شنبه (زمان انتخابات مقدماتی آینده) روشن شود.(۱)

در این حال، رویتر نیز از لندن گزارش داد: وزارت امورخارجه انگلستان روز گذشته اعلام کرد خانم مارگارت تاچر نخست وزیر این کشور، درباره مسئله گروگان های امریکایی پیامی برای آقای بنی صدر رئیس جمهوری ایران ارسال داشته است. به گفته منابع آگاه در لندن، چندین کشور غربی دیگر نیز پیام هایی فرستاده اند. وزارت امورخارجه انگلستان مفاد پیام خانم تاچر را فاش نکرد.(۲)

در کنار اخبار تحرک جدید امریکا، همان منابع از واکنش های مقامات ایرانی خبر می دهند؛ واکنش هایی که حاکی از تمایل آنها به حل مسئله است. به گزارش یونایتدپرس «نیویورک تایمز نوشت پرزیدنت بنی صدر امروز بعد از "اجلاس ویژه" شورای انقلاب که در نیمه شب تشکیل شده، به یک همکار نزدیک خود گفته است: "آن ها به من التیماتوم دادند." به نوشته نیویورک تایمز گمان می رود این التیماتوم در نامه کارتر به بنی صدر داده شده باشد که در آن تا ساعتی از امروز مهلتی تعیین شده است. این تاریخ یک هفته قبل، هنگامی که دولت امریکا اعلام کرد که سرگرم بررسی اقدامات سختی علیه ایران است، به وسیله این دولت تعیین شد. ... نیویورک تایمز نوشت بنی صدر بعد از جلسه شورای انقلاب گفت در مورد التیماتوم کارتر تصمیمی اتخاذ شده است؛ لکن این تصمیم فاش نشده است.»(۳)

در گزارش یونایتدپرس همچنین آمده است: «به گزارش روزنامه واشنگتن پست، صادق قطب زاده وزیرخارجه ایران پیش بینی کرد که گروگان ها از کنترل مبارزان در سفارت اشغال شده امریکا در تهران، خارج شده، تحت کنترل دولت ایران قرار خواهند گرفت. واشنگتن پست نوشت منابع آگاه گزارش داده اند که قطب زاده از پیام ادعا شده کارتر به آیت الله خمینی، به منظور جلب موافقت شورای انقلاب با برنامه های خود جهت منتقل کردن گروگان ها به زیر کنترل دولت استفاده می کند. این روزنامه نوشت وزیر خارجه ایران در یک مصاحبه تلفنی گفت هم اکنون کارتر بسیاری از شرایط ایران را جهت فیصله دادن بحران - که شامل تحویل شاه مخلوع برای محاکمه شدن به خاطر جنایاتی که مرتکب شده است و پذیرفتن کمک امریکا به شاه در زمان های گذشته می باشد - برآورده است.»

یونایتدپرس یادآوری کرد که این گزارش ها به دنبال اظهارات متناقض واشنگتن و تهران

۱- مأخذ ۱.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- مأخذ ۱، ص ۲ و ۳.

منتشر شده است؛ اظهاراتی درباره این که آیا پرزیدنت کارتر پیام آشتی جویانه ای به آیت الله خمینی فرستاده است یا نه.(۱)

۱۸۲

با گـذشت دو روز از انتشار متن پیام کارتر به امام خمینی، بحث آن در رسانه های خارجی همچنان داغ است. در این میان روزنامه ها و رادیوهای امریکا و انگلیس بیش از دیگران حساسیت نشان می دهنـد. بخش فارسـی رادیو لنـدن - که برای ایرانیان داخل و خارج از ایران برنامه پخش می کند - نمونه ای از آنها است و از رسانه هایی است که به شدت به این ماجرا حساسیت نشان داده اند. در این جا به بخش هایی از یک گزارش که در ساعت ۱۵:۱۵ و سه گزارش که در ساعت ۲۰:۴۵ از این رادیو پخش شد، اشاره می شود که نشان دهنده حساسیت ویژه این موضوع است.

در گزارش سـاعت ۱۵:۱۵ رادیو لنـدن آمـده است: «یـک سـخنگوی کـاخ سـفید امریکا این موضوع را تأییـد کرده که در روزهای اخیر، پیامی از پرزیـدنت کـارتر به ابوالحسن بنی صـدر رئیس جمهوری ایران فرسـتاده شـده است. ... ابتـدا کاخ سـفید انکار کرده بود که پرزیـدنت کارتر پیامی درباره گروگان ها به رهبران ایران فرستاده است، اما دیروز سخنگوی دولت سوئیس اظهار داشت که دیپلمات های سوئیسی در این جریان واسطه بوده انـد؛ امـا هنوز دربـاره این که مـاهیت این تمـاس بـا رهبران ایرانی چه بوده، اختلاـف وجود دارد. این پیام می گویـد که اگر دانشـجویانی که گروگان ها را در اختیار دارند، آنها را به دولت ایران تحویل بدهند، آن گاه پرزیدنت کارتر حاضـر است تشـکیل یک کمیسیون مشترک را قبول کنـد تـا به اختلاـف دو کشور رسـیدگی نمایـد. آقـای بنی صـدر اظهـار داشـته که این پیشـرفتی است در راه حل بحران ایالات متحـده و ایران؛ اما سخنگوی کاخ سفید می گوید که هیچ پیامی به این نحو از طرف امریکا فرستاده نشده است.»(۲)

در گزارشـی که در بخش سـاعت ۲۰:۴۵ این رادیو پخش شـد، تحت عنوان "نکـات مبهمی که در مـاجرای ارسـال پیـام کارتر وجود دارد" چنین آمده است: «خبرنگاران بی.بی.سی. در لندن گزارش دادند که سرانجام پس از دو روز ابهام و سردرگمی به خاطر اظهارات و تکذیب های پیاپی، روشن شده است که کاخ سفید اخیراً حداقل دو پیام برای بنی صدر ارسال داشته است. این موضوع ابتدا از سوی امریکا مورد تکذیب قرار گرفت. ... کاردار سـفارت سوئیس از وجود چنین نامه ای اظهار بی اطلاعی کرد. آقای جودی پاول، سـخنگوی ریاست جمهوری امریکا نیز اظهار داشـت که پرزیـدنت کـارتر چنین نـامه ای به آیت الله خمینی یـا هیـچ یک از رهبران دیگر ایران ارسال نداشـته است. با این حال روز بعـد، پس از آن که آقـای بنی صـدر و آقـای قطب زاده وزیرخارجه ایران، مجـدداً اظهار کردنـد که پیام پرزیـدنت کارتر از طریق سـفارت سوئیس ارسال شـده است، دولت سوئیس بالاخره اعتراف کرد که در این میان

ص: ۳۴۷

۱- مأخذ۱، ص ۲ و ۳.

۲- مأخذ۱، ص۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۱/۱۳۵۹.

نقش پستچی امریکا را ایفا کرده است. به دنبال آن، سخنگوی امریکا ابتدا تذکاریه سفارت سوئیس و سپس گفته آقای قطب زاده را مبنی بر آن که دو پیام بدین طریق ارسال شده است، مورد تأیید قرار داد. هنوز چندین نکته مبهم باقی مانده است که باید معلوم شود که آیا امریکا علاوه بر پیام کتبی، به صورت شفاهی نیز پیام هایی ارسال داشته است و آیا نامه های مزبور فقط برای پرزیدنت بنی صدر فرستاده شده و یا برای آیت الله خمینی ارسال شده است. ولی نکته اصلی مورد اختلاف بین ایران و امریکا موضوع نخستین نامه است که روز شنبه (۹/۱/۱۳۵۹) منتشر گردید. دستگاه رهبری امریکا هنوز ارسال چنین نامه ای را که به طرز مشخصی بوی آشتی می داد، مورد تکذیب قرار می دهد. ... آقایان قطب زاده و بنی صدر از این پیام به عنوان یک اقدام مثبت و سازنده استقبال به عمل آوردند و تکذیب امریکا را در این مورد، ناشی از ملاحظات سیاسی داخلی آن کشور دانستند.»(۱)

در گزارش دیگر این بخش آمده است: خبرنگار ما از تهران به بی.بی.سی. گزارش داد که دست کم دو پیام از ایالات متحده دریافت شده و معلوم است که امریکا دست به تلاش شدیدی زده است تا مسئله گروگان ها را حل کند؛ چون امریکا می خواهد گروگان ها به دولت ایران تحویل داده شوند و بدین منظور، به گفته خبرنگار ما لحن آنها هم آشتی طلبانه و هم تهدیدآمیز بوده است. بنا به گفته منابع مطلع، ایالات متحده تهدید کرده است که ایران را از نظر اقتصادی مجازات می کند و دیپلمات های ایرانی را از امریکا اخراج خواهد کرد؛ اما سخنگوی آقای بنی صدر رئیس جمهوری ایران، این خبر را انکار کرده که امریکا به ایران اولتیماتوم داده است. خبرنگار ما می گوید در پشت پرده، فعالیت های شدیدی در تهران در جریان است. بنا به گفته بعضی از منابع، شورای انقلاب درباره سرنوشت گروگان ها تصمیم خود را گرفته است.»(۲)

در ادامه، گزارش دیگری در این باره می رسد که این رادیو به پخش آن می پردازد و طی آن چنین می گوید: «اکنون معلوم شده است که امریکاییان دو حتی سه پیام برای دولت ایران فرستاده اند. در محافل دولتی ایران فعالیت فراوانی به چشم می خورد؛ اما در خفا صورت می گیرد نه به طور علنی. الکس رودی در این زمینه چنین گزارش می دهد: ... درخواست امریکا در حال حاضر، انتقال گروگان ها از دست دانشجویان به حیطه اختیار دولت ایران است. این درخواست کلید حل مشکل است. به مجردی که گروگان ها رسماً تحت اختیار دولت ایران قرار گیرند، ایران تحت فشار دیپلماتیک قرار خواهد گرفت؛ زیرا عمل یک دولت با گرفتن گروگان های دیپلماتیک قابل دفاع نخواهد بود. ... منابع مطلع می گویند امریکا تهدید کرده است که در مورد ایران محدودیت های اقتصادی در پیش خواهد گرفت. ... همچنین احتمال دارد امریکا دیپلمات های ایرانی را اخراج کند. ... منابع دیپلماتیک در تهران می گویند از سفارتخانه های بریتانیا، فرانسه، ایتالیا، آلمان غربی، ژاپن و

۱- مأخذ۱، ص۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱، ص۱۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۱/۱۳۵۹.

دانمارک پیام هایی برای رئیس جمهوری ایران ابوالحسن بنی صدر، فرستاده شده است. پیام ها متضاد ولی متن آنها مشابه می باشد:" بیش از این صبر و بردباری امریکا را آزمایش نکنید؛ نباید این فکر پدید آید که بحران دائمی است." یکی از پیام ها که ظاهراً از طرف یکی از کشورهای غربی است، می گوید دیگر بیش از این نمی توان این وضع را تحمل کرد.»(۱)

۱۸۳

از جمله مسائلی که دولت امریکا و رئیس جمهوری آن باید به آن توجه زیادی داشته باشند، افکار عمومی داخل امریکا است. آنها ناچارند تا حصول نتیجه ای قطعی در ماجرای گروگان ها، نوعی تحرک ضد ایرانی دولت امریکا را مرتباً برای مردم به نمایش گذارند و در این مسیر به برخی تدابیر حاشیه ای نیز متوسل می شوند؛ از جمله به گزارش رادیو امریکا، دیوان عالی امریکا امروز از به تعویق انداختن اخراج آن عده از دانشجویان ایرانی که قوانین امریکا را نقض کرده اند، خودداری کرد. مطابق این خبر، قضات دیوان عالی امریکا از اعطای اجازه اقامت به این گروه از دانشجویان ایرانی خودداری کردند. اجازه اقامت را کنفدراسیون دانشجویان ایرانی تقاضا کرده بود. رادیو امریکا در ادامه یادآوری کرد که این کنفدراسیون، پرزیدنت کارتر را متهم کرده بود که در مورد دانشجویان ایرانی تبعیض قائل شده و در حق آنان اجحاف کرده است. این رادیو گفت: پرزیدنت کارتر دستور داده بود وضعیت روادید دانشجویان ایرانی در امریکا بررسی شود و آنهایی که بر خلاف قوانین امریکا در این کشور مانده اند، از امریکا اخراج شوند.(۲)

۱۸۴

نامه کارتر به امام خمینی، در داخل کشور نیز بازتاب هایی دارد. در این زمینه نکته شایان ذکر این است که برخی گروه ها به جای پرداختن به اصل صحت و سقم ماجرا، اساساً نفس ارتباط و هرگونه حرکت مسالمت آمیز را - اگرچه با ضعف مواضع امریکا و برتری ایران همراه باشد - به شدت رد و نفی می کنند، به گونه ای که فقط طالب تشدید فضای دشمنی هستند. البته برای دفاع از این مواضع، از شواهد فراوان تاریخی و غیر تاریخی موجود - که مورد توجه افکار عمومی است - استفاده می کنند. مواضع سازمان مجاهدین خلق که قبلاً در این روزشمار درج شد، نمونه ای از این گونه برخوردها است. امروز نیز "رادیو ملی"(۳) که عملاً مواضع حزب توده ایران را ترویج می کند، در گفتاری، در همین راستا به اعلام مواضع پرداخت. در این گفتار که تحت عنوان "خیانت های امپریالیزم" پخش شد، آمده است:

«هم میهنان گرامی! پیام های کارتر به امام و همچنین رئیس جمهور که به وسیله وزارتخانه کشور ما به دفتر امام و دفتر رئیس جمهور فرستاده شد، به یکی از مطالب

۱- مأخذ ۱، ص۷، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۱/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱، ص ۹، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۱۱/۱/۱۳۵۹.

۳- "رادیو ملی" یا "صدای ملی ایران" درکتاب حاضر، روزشمار۹/۱/۱۳۵۹، ضمن گزارش۱۵۲ به اختصار معرفی شده است.ص ۲۹۰.

به اصطلاح داغ سیاسی مبدل گردیده است. در چند ماه اخیر مطالبی نظیر این پیام - که بنا به گفته حجت الاسلام حاج احمد خمینی نه دارای مهر و امضایی بوده و نه شماره - به طور مکرر و موسمی جای برجسته ای را در جراید و اخبار خبرگزاری های داخلی و خارجی اشغال می کند و با کمال تأسف، در کلیه موارد کاشف به عمل می آید که ارسال چنین پیام هایی مورد انکار قرار گرفته است. ...

ملت ما و جمهوری اسلامی، به بازارگرمی سیاسی و هو و جنجال دیپلماسی باب مذاق جهانیان غرب، نیازی ندارد. حقانیت ملت ایران در رابطه با امریکای متجاوز، امریکای تاراجگر، امریکای مدافع محمدرضاها، پینوشه ها، سادات ها و مزدورانی از این قماش، روشن تر از آن است که به سروصدایی از این نوع - که هرچندگاه به وسیله دست هایی در کشور ما به راه می افتد - نیازی داشته باشد. ما بارها گفتیم و بازهم تکرار می کنیم که به اصطلاح اعتراف آقای کارتر به اشتباهات دولت امریکا در گذشته، هرگز امپریالیزم امریکا را در محکمه افکار عمومی ملت ایران تبرئه نخواهد کرد و ملت ایران محال است که با امپریالیزم امریکا کنار بیاید. این واقعیت را هم امریکا و هم برخی از آقایان لیبرال و سازشکار که گاه و بیگاه از مغازله و چشمک زدن به اربابان امریکایی خود ابا ندارند، باید برای همیشه به خاطر داشته باشند.

از این گذشته اگر نظری کوتاه به مضمون این پیام که به نام کارتر، آن هم به وسیله کاردار سفارت سوئیس تسلیم مقامات وزارتخانه کشور ما شده، بیفکنیم، خواهیم دید که هیچ وجه مشترکی بین مضمون این پیام و گفته ها و اعمال و کردار مقامات رسمی امریکا وجود ندارد. امریکا بیش از ۳۰ سال از حکومت خونریز شاه مخلوع با تمام نیرو دفاع کرد و از او در کشتار مردم بی گناه ایران حمایت نمود. امریکا بیش از ۳۰ سال هستی ملت ایران را غارت کرد و به رویش نیاورد، و دولت امریکا ده ها ناو جنگی، هزارها تفنگدار دریایی و ناوهای موشک انداز و غیره را در حوالی کشور ما متمرکز کرده است. این ها گوشه ای از اعمال دولت امریکا در گذشته و حال است.

به فرض - با در نظر گرفتن این که فرض محال، محال نیست - این نامه و آن پیام از خود کارتر که اکنون در آستانه انتخابات با انواع مشکلات درگیر است، باشد، چه سودی برای ملت ایران دارد و کدام یک از دردهای ملت را دوا خواهد کرد و جز اغواگری و عوام فریبی و رد گم کردن، چه مفهوم دیگری می تواند داشته باشد. (... نامفهوم ...) امپریالیزم امریکا غارتگری و به خاک و خون کشیدن اقوام و ملت ها، برای حفظ منافع تاراجگرانه راکفلرها است. از این غارتگران و گانگسترهای حرفه ای بین المللی، چه انتظار اعتراف به اشتباهات گذشته بوده؟

چه کسی می داند که چه بسا ممکن است محافل معینی چه در خارج و چه در داخل،

می خواهند با توسل به این شیوه ها، با سازمان دادن بازی هایی از این قبیل چون ارسال این گونه پیام ها، حیثیت و اعتبار نظام جمهوری ما را خدشه دار سازند. اگر فرد یا گروهی به هر اسم و عنوان، در این گونه امور و در شرکت در این گونه بازی ها ذی نفعند و می خواهند آن را به حساب زرنگی ها و کار چاق کنی های خود بگذارند، ملت انقلابی ایران را به این گونه شیوه ها نیازی نیست. ملت ایران به حق امریکا را دشمن شماره یک خود می داند و به حق معتقد است که هرگونه سازش و کنار آمدن با این امپریالیزم خونخوار و یا از زیر ضربه خارج ساختن آن، خیانت به انقلاب ایران است و مردم آن را تحمل نخواهند کرد.»(۱)

۱۸۵

در محافل و مجامع و مطبوعات ایران، حضور شاه در مصر همچنان به شدت مورد نکوهش قرار می گیرد؛ از جمله به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در قم «آیت الله العظمی گلپایگانی طی نامه ای به علما و "جامعه الازهر" مصر، از آنان خواستار استرداد شاه مخلوع شدند.» در نامه مزبور که امروز ارسال شد، آمده است:

علایق عمیق ملت مسلمان ایران - که برای احیای مجد و عظمت اسلام و ابلاغ رسالت اسلام به جهان معاصر به پا خواسته اند - با ملت عزیز مصر که رجال مصلح و مبارز آن در مبارزه با استعمار و نفی سلطه کفّار از بلاد مسلمانان، خدمات مهمی را انجام داده اند، ناگسستنی است. "صِبْغَه اللهِ و مَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللهِ صِبْغَهً". [بقره، ۱۳۸] موقف رجال دین و علمای اعلام و حوزه های علمی ایران در گذشته و حال در بسط علوم و معارف اسلام و تألیف کتب و رسائل و دفاع از حریم دین و فداکاری ها، و مقاومت آنان در برابر طوفان های الحاد و استبداد و مجاهداتی که در فرصت ها و مواضع حساس مختلف انجام داده اند، با موضع مصلحین از علمای الازهر و سایر بلاد اسلام، همه، کاشف از وحدت هدف و نقطه نظرهای مشترک علما و مراکز علمی عالم اسلام است.

ما علمای ایران هرگونه سلطه بیگانه را بر یک وجب از سرزمین های اسلام نمی پذیریم و آزادی تمام بلاد اسلام و سرزمین های غصب شده را می خواهیم. ما عامل مهم نابسامانی ها و ضعف ها و عقب ماندگی های مسلمانان را استبداد حاکم مزدور و استعمار، و جدا شدن دین از سیاست و حکومت، و وابستگی بعضی مراکز علمی و فکری اسلامی به این حکومت ها می دانیم.

۱- مأخذ۱، ص۱۸ و ۱۹، بخش فارسی رادیو صدای ملی ایران، ۱۱/۱/۱۳۵۹.

ما قرارداد کمپ دیوید را که متضـمن ذلت مسلمین و مخالف آیات قرآن مجید است، به شدت محکوم می کنیم؛ چنان که اشغال نظامی افغانستان عزیز را از جـانب شوروی نیز محکوم می کنیم. ما گمان می کنیم علمای الازهر و سایر علمای اسـلام نیز در این طرز تفکر، ما را تأییـد می کننـد و الهام گرفتن همه مسلمانان را از این انقلاب لازم می دانند.

در ادامه نامه آمده است:

حکومت مصـر علی رغم نظر علما و مسلمانان آن جا، در برابر این انقلاب نه فقط موضع تأیید و اسلامی نداشت، بلکه موضع تخریبی و همکاری با اسـرائیل و امریکـا و صـهیونیسم را پیش گرفت تـا اخیراً محمـدرضا پهلوی را برای بار دوم، با کمال بی اعتنایی به افکار و احساسات اسـلامی ملت ایران و مسـلمانان جهان، به کشور مسـلمان نشـین مصر راه داد. ما به نام اسلام و به نام همه مسلمانان ایران و به نام تمام خانواده هایی که سرپرست ها و جوانانشان در رژیم محمدرضا پهلوی در راه اسلام شهید یا معلول شده اند، به جامعه الازهر و علمای مصر پیشنهاد می کنیم که طرد شاه خائن را از مصر و تسلیم او را به ایران برای محاکمه و اجرای حدود الهی بر او، مطالبه نمایند.(۱)

در این حال، در مطبوعات ایران کوشـش برای نشان دادن تحرک هرچه بیش تر مسـلمانان برضد حضور شاه در مصر، ادامه دارد؛ از جمله روزنامه انقلاب اسـلامی در شـماره امروز خود، از زد و خورد دانشـجویان مصری در "اسیوط" با پلیس این کشور خبر داد و گزارش داد که عده ای از دو طرف، مجروح و راهی بیمارستان شدند.(۲) روزنامه جمهوری اسلامی نیز به نحو ذیل، از تحرک ایرانیان در عربستان خبر داد:

«در پی تظاهرات پنجشـنبه گذشـته [۷/۱/۱۳۵۹] زوار ایرانی در صـحن مسـجدالحرام، صـبح جمعه گذشـته نیز پیش از نماز جمعه، تظاهراتی ضـمن طواف خـانه خـدا صورت گرفت که طی آن، زوار ایرانی ضـمن محکوم کردن امریکای جهانخوار در فراری دادن محمـدرضا به مصـر، و اشاره به خیانت سادات به اسـلام و مسـلمین، خواسـتار آزادی دسـتگیرشدگان روز پنجشـنبه گذشـته شدند. در این هنگام که عده زیادی از زوار دیگر ملل اسـلامی نیز به زائران ایرانی پیوسـته بودنـد، یکی از روحـانیون مبارز و متعهـد حوزه علمیه قم سـخنانی به زبان های فارسـی و عربی ایراد کرد. این تظاهرات و تحصن با آزاد شدن دستگیرشدگان (پس از ۱۵ ساعت بازداشت غیرقانونی) یک ساعت قبل از اقامه نمازجمعه پایان یافت.»(۳)

۱۸۶

تقویت پاسگاه های مرزی عراق همچنان ادامه دارد. امروز نیز در گزارش های رسـیده از مناطق مرزی جنوب کشور، این مسئله هویدا است. هنگ ژاندارمری آبادان امروز به مسـئولان بالاتر از ژاندارمری و استاندار خوزستان و فرماندهی لشکر۹۲ زرهی گزارش داد: «برابر گزارش گارد ساحلی روبه روی اوجین تیچ خزعل آباد، حوزه گروهان خسروآباد، گروهی از سربازان

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص۳.

۲- مأخذ ۴، ص۱.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۱/۱۳۵۹، ص۱۲، جده - خبرگزاری پارس.

کشور همسایه در ساحل خود مستقر گردیده اند که قبلاً چنین چیزی وجود نداشته است.»(۱) همچنین در یک گزارش اطلاعات ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری آمده است: «خبر رسیده به شرح زیر گویا است: ارتش عراق در نظر دارد در ۲۵ کیلومتری بصره (۱۵ کیلومتری غرب منطقه ابوالخصیب) اقدام به احداث یک پایگاه هوایی بنماید. بدین منظور از تاریخ

۱۱/۱/۱۳۵۹ [امروز] یک کارشناس روسی در منطقه مزبور مشغول نقشه برداری می باشد. منطقه ابوالخصیب مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خرمشهر واقع است. ...»(۲)

از سوی دیگر، اعزام جاسوس و خرابکار به داخل ایران نیز یکی از کارهای رژیم عراق برای کسب اطلاعات و اقدامات ایذایی در ایران است؛ از جمله طبق گزارشی از ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، امروز «یک نفر معمم به نام "حسن عبدالله حاجر" از بصره عازم ایران شده است. این شخص مأموریت خرابکاری و انجام فعالیت برضد ایران دارد.(۳)

نمونه های دیگری از اقدامات ایذایی عوامل عراق که امروز در جنوب و غرب کشور صورت گرفته است نیز شایان ذکر است: در جنوب در ساعت ۲۱:۳۰ امروز، در کوی طالقانی خرمشهر بمبی منفجر شد. این بمب از نوع صوتی بود و هیچ گونه خسارت مالی و جانی در برنداشت.(۴) در غرب کشور نیز سازمان پیشمرگان کرد مسلمان مستقر در کرمانشاه اعلام کرد که امروز عوامل رژیم بعث عراق ۱۴ نفر از اهالی طایفه تمرخان را گروگان گرفتند و به نقطه نامعلومی بردند.(۵)

در داخل عراق نیز رژیم بعث وضعیت غیرعادی ایجاد کرده است و شدیداً در پی برقرار کردن وضع مطلوب و زمینه های لازم برای اجرای مقاصد خویش است و در این راه از روش های خشونت آمیز و گسترش سرکوب و اختناق استفاده می کند. یک گزارش از منابع برون مرزی ایران حاکی است: امروز در عراق ۱۴ نفر پرسنل ارتشی (۳ نفر افسر، ۴ نفر استوار و ۷ نفر کارمند و سرباز) به اتهام فعالیت بر ضد حزب بعث و صدام حسین، محاکمه شده اند. این افراد به اعدام محکوم گردیده اند و بلافاصله حکم اعدام در مورد آنان اجرا شده است.(۶) در این گزارش همچنین آمده است: حکومت بعث عراق با کوچک ترین فعالیت ضد بعثی مردم عراق شدیداً برخورد می کند؛ به ویژه در نیروهای نظامی این شدت عمل بیش تر به چشم می خورد.(۷) امروز همچنین با حکم شورای فرماندهی انقلاب عراق، حزب الدعوه عراق غیرقانونی اعلام شد(۸)به این ترتیب، سرکوب شیعیان عراق و طرفداران انقلاب اسلامی و عراقیان ایرانی الاصل، شدت بیش تری به خود گرفته است.

۱۸۷

بخشی از جنگ تبلیغاتی رژیم عراق بر ضد ایران، معطوف به وضع کردستان ایران است. بخش کردی رادیو بغداد در این زمینه به شدت فعال می باشد. امروز از این شبکه، گفتاری پخش شد که در آن آمده است: «مدت مدیدی است که خلق کرد ایران دوشادوش سایر خلق های این کشور به مبارزه پرداخته است که حقوقی که از او سلب شده، به دست آورد. در این مدت این

ص: ۳۵۳

۱- سند شماره ۰۳۴۶۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری آبادان، به ژاندارمری کشور، دایره مرکز فرماندهی.

۲- سند شماره ۰۳۳۹۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن ۲ - ژاجا (دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره۰۶۳۳۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات برابر اعلام سماجا ۲، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۹۴۱۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان، به وزارت کشور، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص ۴، کرمانشاه - خبرگزاری پارس.

۶- سند شماره، ۲۸۷۵۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ر۲، به کمیته هماهنگی، ۹/۲/۱۳۵۹.

۷- همان.

۸- Tanker War High Lights of Iraq-Iran War Sreedhar Kapil kaul P.۲۴

خلق محروم، مورد جور و ستم شدیدی قرار گرفته و بسیاری از فرزندان او به قتل رسیده اند و در این روزهای اخیر، اعمال قتل و کشتار در کردستان ایران شدت یافته و شکل بسیار خونینی به خود گرفته است که بسیاری از فرزندان این خلق مستضعف قربانی آن گشته اند و علت این همه قتل و کشتار این است که رژیم خمینی مایل نیست که خلق های ایران در حال آرامش به سر برند و نیز حاضر نیست که این خلق ها خواستار حقوق خود شوند و در راه این حقوق مشروع، به صدا در آیند. ... رژیم خمینی هرج و مرج و وحشت را به جایی رسانده است که ممکن است در اثر آن یک جنگ وسیعی رخ دهد و بسیاری از فرزندان خلق های ایران قربانی آن شوند.»(۱)

یادآوری می شود گروه های مخالف نظام نیز که بر ضد استقرار جمهوری اسلامی در کردستان، به طور مسلحانه در این منطقه فعال هستند، نقش یک مکمل را برای تبلیغات عراق دارند؛ چه در عرصه عمل و چه در عرصه تبلیغ و تحلیل و ادبیات مورد استفاده؛ برای مثال همین امروز روزنامه بامداد به نقل از خبرگزاری فرانسه، پیام عزالدین حسینی به رئیس جمهوری، بنی صدر را درج کرد. در این پیام دقیقاً مطابق طَمَع ها و امیال اعلام شده عراق در گفتاری که ذکر شد، نظام جمهوری اسلامی به یک جنگ خونین داخلی تهدید شده است. در این پیام آمده است:

ارتش ایران در چند روز اخیر یک جنگ واقعی را علیه کردها آغاز کرده است. ارتش در منطقه ارومیه دست به کشتار ده ها نفر زده است. این اقدامات خونین، آرزوهای خلق کرد را برای جلوگیری از بروز جنگ در خطر قرار می دهد. در این شرایط، آقای رئیس جمهوری! چطور انتظار دارید که خلق کرد اسلحه های خود را مسترد دارد. خلق کرد با این اسلحه ها است که از موجودیت خود دفاع می کند و با پاسداران انقلاب و ارتش و نیروهای محلی آنان مقابله می کند.(۲)

۱۸۸

امروز مناطق بحرانی غرب کشور، در مقایسه با روزهای قبل آرام بود. مهم ترین حادثه، تهدیدی است که متوجه جوانرود شده است. به طوری که سپاه کرمانشاه به تهران پیام داد «به جوانرود حمله شده است و دو نفر شهید شده اند. چنانچه تا ۲۴ ساعت دیگر نیرو نرسد، سقوط خواهد کرد.»(۳)مورد دیگر که درخور ذکر است، درخواست وزیر کشور از سپاه است. در این درخواست پس از ذکر قرائن و شواهدی بر تهدید احتمالی که متوجه هنگ ژاندارمری سقز می باشد، افزوده شده است: «خواهشمند است در این مورد کمک مقتضی معمول دارید.»(۴)

۱۸۹

با فروکش کردن درگیری های محور نقده - اشنویه، تلاش های سیاسی، تبلیغاتی و تشکیلاتی تا حدودی جایگزین اقدامات مسلحانه شده است. گفت وگوهای حاج شیخ حسین کرمانی (نماینده اعزامی امام به منطقه) با سران حزب دمکرات در مهاباد، بازتاب های مثبت و امیدوار کننده ای داشته است. روزنامه انقلاب اسلامی در گزارشی از این موضوع نوشت:

در پایان مذاکرات روز دوشنبه (امروز) حجت الاسلام حاج شیخ حسین کرمانی نماینده امام

۱- مأخذ۱، ص۱۴ و ۱۵، بخش کردی رادیو بغداد، ۱۱/۱/۱۳۵۹.

۲- روزنامه بامداد، ۱۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲، خبرگزاری فرانسه.

۳- سند شماره ۰۶۳۲۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران - عملیات.

۴- سند شماره۰۶۳۲۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور، به سپاه پاسداران، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

در منطقه غرب کشور با دکتر عبدالرحمان قاسملو دبیرکل حزب دمکرات کردستان ایران و چند تن از رهبران این حزب در مهاباد، هر دو طرف نتایج این مذاکرات را بسیار مفید، نوید دهنده و در محیطی صمیمانه و با صفا اعلام کردند. حجت الاسلام کرمانی گفت: آنچه که در برخوردهای خود با دکتر قاسملو دیدم بالاتر از آن بود که تصور می کردم. وی مردی آگاه و بصیر و علاقه مند به استقلال کشور است. حجت الاسلام کرمانی گفت: پیشنهادهایی که از طرف حزب دمکرات کردستان، به طور جداگانه تنظیم شده و به محضر امام، شورای انقلاب و رئیس جمهوری داده شده است، ظاهراً چیزی برخلاف دولت جمهوری اسلامی ایران را عنوان نکرده است. از طرف دیگر، این جانب نیز پیشنهادهایی مطرح کردم که رهبران حزب دمکرات با آغوش باز مورد استقبال قرار دادند و بررسی بیش تر این پیشنهادها به جلسه بعد موکول شد.

روزنامه انقلاب اسلامی همچنین نوشت:

از سوی دیگر، دکتر قاسملو در پایان این مذاکرات، در گفت وگویی ضمن ابراز خوشحالی از ملاقات با حجت الاسلام کرمانی گفت: امیدواریم حرف های ما دقیقاً آن طوری که ما می خواهیم، در محضر امام، شورای انقلاب و نزد رئیس جمهوری منعکس شود. ما مسائل را با صراحت کامل و حسن نیت مطرح کردیم. دکتر قاسملو افزود: در این مذاکرات درباره دو مسئله اساسی گفت وگو شد: یکی متوقف ساختن درگیری ها و دوم طرح مسائل اساسی مشکل کردستان با تأمین حقوق مردم کردستان به شکل خودمختاری. ما پیشنهادهایی در این زمینه تقدیم کردیم که امیدواریم با سرعت هرچه بیش تر به آنها جواب داده شود؛ چون وضع کشور این امر را ایجاب می کند.

دبیرکل حزب دمکرات کردستان افزود: ما خوشحالیم که توانستیم یک بار دیگر این احساس را به وجود بیاوریم که به سرنوشت میهن عزیزمان ایران، و استقلال کشور، به رودررویی در مقابل توطئه ها، علاقه مندیم و آنچه مردم کردستان می خواهند، در چارچوب کشور جمهوری اسلامی قابل تحقق است. در ضمن از فرصت استفاده کردم تا یک بار دیگر پشتیبانی حزب دمکرات ایران را از رهبری امام امت اعلام کنم. خبرنگار خبرگزاری پارس از قاسملو سؤال کرد: شما فکر می کنید با این مذاکرات، درگیری ها در منطقه متوقف بشود؟ وی گفت: ما علاقه داریم که درگیری ها متوقف شود؛ چون دلیلی برای درگیری ها نمی بینیم. از نظر ما کافی است که ارتش از مناطق درگیری دور بشود. در مورد پیشنهادهای طرح شده گفته شد امیدواریم در جلسات آینده به طور مشخص پیشنهادهای طرفین مورد بحث و تصمیم گیری قرار بگیرد.(۱)

۱۹۰

روزنامه های امروز تهران، از نامه ارسالی حزب دمکرات کردستان ایران به ابوالحسن بنی صدر خبر دادند. از جمله این روزنامه ها، دو روزنامه رقیب جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی بودند. نکته درخور توجه این که حتی روزنامه انقلاب اسلامی نیز که متعلق به شخص رئیس جمهوری است،

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص ۱۱.

این خبر را به نقل از خبرگزاری فرانسه منتشر کرد. خبرگزاری مزبور، دو روز قبل آن را گزارش کرده بود. این گزارش که در هر دو روزنامه مذکور، متن واحدی دارد، به شرح زیر است:

«تهران، خبرگزاری فرانسه: در نامه ای که حزب دمکرات کردستان در یازده صفحه برای ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران فرستاد، اعلام کرد هنگامی که دمکراسی در ایران برقرار شود، ما سلاح های خود را به زمین خواهیم گذاشت. در این نامه آمده است: آقای بنی صدر! ما به شما رأی ندادیم، اما ما رأی اکثریت را قبول داریم و به همین خاطر است که این نامه را برای شما می نویسیم. در این نامه همچنین اضافه شده که مسئله کردستان از راه های نظامی قابل حل نیست؛ بلکه تنها گفت وگو و مذاکره است که این مسئله را حل می کند. حزب دمکراتیک کُرد(۱) در این زمینه اظهار عقیده کرده است که کردها بارها حسن نیت خود را ابراز داشته اند؛ لیکن هیئت های ویژه دولت هرگز به این حسن نیت ها اعتنایی نکرده اند و هیچ گاه هیچ گونه بحث جدی با هیئت های خلق کُرد به عمل نیاورده اند. در این نامه همچنین تأکید شده است که مسئولان ایران کردها را به عنوان ایرانیان حقیقی و شهروندان این کشور نمی شناسند. در این نامه همچنین آمده است که اوضاع در این منطقه بسیار وخیم است و وضع "نه جنگ نه صلح"، این منطقه را در خطر قرار داده است. این حزب در این مورد تمام حوادثی را که طی ماه های اخیر، به ویژه درگیری های کامیاران در این منطقه به وجود آمده است، یادآوری می کند.

حزب دمکراتیک کُرد سپس به اظهارات بنی صدر اشاره کرده و می نویسد: شما گفته بودید که گروه های مسلح بایستی سلاح های خود را به زمین بگذارند؛ ولی در حالی که هیچ یک از خواسته های ملت کُرد تحقق نیافته و به حساب نیامده، چگونه این امر ممکن است؟ به علاوه آیا شما تضمینی می کنید که چنانچه ملت کُرد سلاح های خود را به زمین بگذارد، سربازان ارتش دست از سرش بردارند؟ شما گفته اید که خودگردانی به یک گروه نمی دهیم، بلکه به یک ملت خواهید داد؛ ولی ما همیشه گفته ایم که این خودگردانی را برای ملت کرد می خواهیم.

در این نامه چنین تأکید شده است که پیشمرگان کُرد هرگز حمله نکرده اند، بلکه همیشه از خود دفاع کرده اند. ملت کُرد خود را تسلیم زور نخواهد کرد و چنانچه پاسداران انقلاب بخواهند با اعمال زور و قدرت ملت کرد را خلع سلاح کنند، این امر موجب جنگی برادرکشانه خواهد شد که به نفع انقلاب نخواهد بود؛ بلکه منافع آن نصیب امپریالیسم امریکا خواهد شد. در پایان این نامه آمده است که حزب دمکراتیک کُرد از پشتیبانی مردم برخوردار است؛ لیکن این حزب غیرقانونی شناخته شده است. ما آماده ایم هرگونه همکاری لازم را به عمل آوریم؛ لیکن بر دولت است که نگذارد تحت نفوذ گروه های غیرمسئول که می خواهند جنگ کردستان را گسترش دهند، قرار گیرد.»(۲)

۱- در این گزارش، حزب "دمکرات کردستان"، حزب "دمکراتیک کُرد" خوانده شده است.

۲- مأخذ ۱۵، ص۱۲، تهران - خبرگزاری فرانسه؛ و - مأخذ۴، ص۲، تهران - خبرگزاری فرانسه.

با گـذشت چند روز از واقعه تهاجم به سـتون ارتش در محور نقده - اشـنویه و وقوع برخی درگیری ها به ویژه در روسـتای قلعه تان - که از مراکز تهـاجم بود و در ادبیـات گروه هـای چپ مارکسیـستی به واقعه قلاتـان معروف شـد - امروز سازمـان "پیکـار در راه آزادی طبقه کـارگر" طی دو اعلامیه جداگانه، درباره این مسئله موضع گیری کرد.

در اعلامیه اول این سازمان، تحت عنوان "سال امنیت با قتل عام دهکـده کردنشـین قه لاتان آغاز شـد!" چنین آمده است: «ارتش و سپاه پاسداران در اجرای فرمان به برقراری به اصـطلاح "امنیت"، دست به جنایتی دیگر زدنـد. روز چهارشـنبه ۶/۱/۱۳۵۹ برای روسـتای کردنشین "قه لاتان" روز سیاهی بود. حدود ۲۰ نفر از اهالی بی دفاع دهکـده از پیرمرد ۱۱۰ ساله گرفته تا نوجوان ۱۵ ساله، با شـلیک گلوله پاسداران و نظامیان به شهادت رسیدند. از صبح همین روز تانک های ارتشی و پاسداران از نقده به سمت اشنویه حرکت کردند تا به قول حقگو استاندار آذربایجان غربی، مانور دهند و در منطقه اسـتقرار یابند. تانک های ارتشـی، در حین حرکت، روسـتاهای کردنشـین و ارتفاعات اشـنویه را به توپ بسـتند. بسـیاری از مردم دهکـده قـا لاتـان، از ترس جـان خود قبلاً دهکـده را همراه زن و بچه خود ترک کرده بودنـد. پیشـمرگ ها نیز برای این که بهانه به دست نظامیان رژیم جمهوری اسـلامی ندهنـد، از ده خارج شدنـد. ارتشـیان و پاسـداران بعـد از ظهر وارد دهکـده شدنـد و درست مثل "قارنا" به خانه ها هجوم بردنـد؛ پیرمردان خـانه نشـین را بـا شـلیک گلوله در دهـان و گلو و گردن، به شـهادت رساندنـد؛ اموال مردم را غـارت نمودنـد و آنچه را که نمی توانسـتند با خود ببرند، خرد و نابود کردند. آنها حتی به گاو و گوسـفند روسـتاییان هم رحم نکردند! در جریان این قتل عام وحشیانه و دیوانه وار، حدود ۲۰ تن به شهادت رسیدند و ۲۰ تن دیگر نیز به شدت زخمی شدند. این عین واقعه است. ... علاوه بر این، حقگو اسـتاندار آذربایجان غربی نیز با این که در مصاحبه تلویزیونی کوشید مسئله را پرده پوشی کند، نتوانست به توپ بستن دهات بی دفاع کردنشین را انکار نماید.»

این سازمـان در ادامه اعلامیه، ضـمن طرح این سؤال که "چرا چنین جنایاتی صورت می گیرد" ارتش را به قتل عام اهالی قارنا و "کانی مام سـید" متهم کرده است و بـا مقایسه آن با اعمال ارتش امریکا در ویتنام و ارتش اسـرائیل در فلسـطین، آورده است: «اکنون در ایران نیز با توجه به این که آیت الله خمینی و بنی صـدر امسال را سال امنیت اعلام کرده انـد، دست سپاه پاسـداران و ارتش ضـدخلقی برای هرگونه جنایتی بازگذاشـته شده است. "امنیت به هر قیمت"، این است راهی که دولت و شـورای انقلاب در پیش گرفته است. ... امـا ارتجـاع همیشه تاریـک انـدیش و همیشه در بیراهه است. ارتشـی که فرمان آن در دست تیمسارهای شاهنشاهی است، ارتشـی که چمران ها و بنی صـدرها بر آن فرمان می رانند، هرگز قادر به شکست خلق دلاور کرد نخواهد شد. پاسداران ناآگاهی که تحت فرمان خامنه ای ها، این

ص: ۳۵۷

نماینده تجار بزرگ بازار، و چمران ها قرار دارند، هرگز قادر نیستند برخلقی آگاه و متحد و سازمان یافته چیره گردند و این بار نیز همچون تهاجم شهریورماه ۱۳۵۸، پوزه ارتجاع بر خاک مالیده خواهد شد.»

همراه این اعلامیه گزارش جانبدارانه روزنامه بامداد در مورد دهکده قه لاتان (قلاتان، قلعه تان) و عکس هایی از "اجساد مانده بر روی زمین و خانه های غارت شده یا آتش گرفته" نیز ضمیمه شده است و به دنبال آن چنین آمده است: «جنایت آنچنان هولناک و آشکار است که هیچ مقام مملکتی جرأت انکار نداشته، بلکه جبونانه ازکنار مسئله گذشته است.»(۱)

در اعلامیه دوم این سازمان با عنوان "روستای قه لاتان، کَفَرقاسم ایران" آمده است: «بار دیگر دست خون آلود ارتش و سپاه پاسداران، در آستانه سال نو، خلق کُرد را عزادار ساخت. این بار روستای قه لاتان اشنویه بود که در خون نشست و پیر و جوانش به شهادت رسیدند. به روزنامه اطلاعات ۱۰ فروردین مراجعه کنید! [در این جا، کپی قطعه ای از روزنامه اطلاعات آورده شده است] البته فشار سانسور باعث شده است که خبرنگار به جای سپاه پاسداران بنویسد "افراد غیرنظامی مسلح" و یا در خبر بعدی به جای ارتش و پاسداران بنویسد "افراد مسلح"!»

در ادامه، سازمان مزبور با طرح این سؤال که "چگونه بنی صدر از این کشتار حمایت می کند" می افزاید: «روزنامه اطلاعات، همان شماره، در صفحه اول خود نظر رئیس جمهور را به چاپ رسانیده است. بنی صدر این مدعی دروغین آزادی، با کمال وقاحت گفته است که چون روستاییان به ارتش حمله کرده اند، بنابراین ارتش هم جوابشان را داده است! در حالی که اخبار کشتار اهالی زحمتکش قه لاتان حاکی از آن است که زحمتکشان بی دفاع این روستا، از ترس تهاجم ارتش و پاسداران به خانه ها و طویله ها و یا کوچه ها پناه برده و حتی در تنورهای روستا مخفی شده اند، آقای بنی صدر مدعی است که آنها به ارتش حمله کرده اند! از طرف دیگر نگاهی به اسامی کشته شدگان و در نظر گرفتن سن برخی از آنها، کافی است که این دروغگویان ضد خلق را رسوا سازد.»

این سازمان در ادامه اعلامیه ضمن درج کپی قطعه ای از یک برگه تایپ شده نامشخص که حاوی ۱۶ نام همراه با سن آنان است، می افزاید: «مردم قضاوت کنید! چگونه ممکن است پیرمرد ۱۱۰ ساله و ۷۰ ساله و یا نوجوان ۱۵ ساله به ارتش و پاسداران که سراپا مسلح بوده و آماده مردم کشی اند، حمله کنند؟ آیا جز این است که رژیم با کشتارهایی چنین وحشیانه قصد دارد خلق دلاور کُرد را به سکوت وادارد و آرامش گورستان را در آن جا برقرار کند؟ لکن اگر صهیونیست ها با "کَفَرقاسم" توانستند، اینان نیز با "قه لاتان" خواهند توانست. تجربه تاریخ مبارزات خلق ها جز این می گوید و کردستان قهرمان نیز گواه این حقیقت است.»

اعلامیه با این شعار و امضا تمام می شود: «دست جنایتکاران ارتش و پاسداران از کردستان کوتاه! سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر. ۱۱/۱/۱۳۵۹»(۲)

۱- سند شماره ۲۲۲۹۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۱/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۲۲۹۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۱/۱/۱۳۵۹. ۳۲- روزنامه بامداد، ۱۱/۱/۱۳۵۹، ص۱۲.

یک جنبه از بازتاب های درگیری های نقده، امروز در روزنامه بامداد انعکاس یافت. به گزارش خبرنگار روزنامه بامداد از ارومیه، یک صد نفر از نمایندگان روستاییان چند روستا از توابع نقده، با مراجعه به استانداری آذربایجان غربی، خواستار تأمین امنیت منطقه و خلع سلاح خوانین شدند. روستاهای مزبور عبارت بودند از: قراء آلا-گز علیا، میرآباد، گوران آباد قاضی، قزاق، چیانه، گوران آباد پاشایی و قلعه خندق. نمایندگان روستاییان سپس تقاضاهای خود را اعلام کردند؛ از جمله: استقرار پاسگاه ژاندارمری در روستای میرآباد برای تأمین امنیت در روستاهای مزبور، انحلال پاسگاه پاکسازی که در منزل دکتر بهمن تشکیل شده است، تقسیم اراضی زراعتی در منطقه سلدوز، خلع سلاح فئودال ها، و قرار دادن پاسگاه های پاکسازی در اختیار شوراها. آنها با اعلام این خواسته ها در مقابل کاخ استانداری متحصن شدند.

نماینده روستاییان متحصن ضمن برشمردن تقاضاهای مذکور اعلام داشت: ما ضمن پشتیبانی کامل از انقلاب اسلامی و امام خمینی و دکتر بنی صدر، رئیس جمهوری منتخب مردم، تمام ناامنی های منطقه را از ناحیه مسلح شدن فئودال های منطقه و در صدر آنها دکتر بهمن خسروی و فرود خسروی می دانیم و این ناامنی ها را ناشی از اعمال ضد مردمی آنها بر علیه کشاورزان و دهقانان بی دفاع منطقه می شماریم و تا زمانی که مسئولان به خواسته های ما پاسخ ندهند و تضمین نکنند که حاکمیت دولت برای تأمین امنیت در منطقه برقرار خواهد شد، در این جا به بست خواهیم نشست.

نماینده روستاییان همچنین دو برگ فتوکپی از دو نامه را ارائه کرد که معاون وزارت کشاورزی به سپاه پاسداران و جهاد سازندگی نقده ارسال کرده بود و گفت: به طوری که محتوای نامه ها نشان می دهد، ما زیر فشار و زورگویی های فئودال های مسلح منطقه هستیم که به نفع خود و برای حفظ منافعشان، اسلحه هاشان را به سوی دهقانان گرفته اند و معاون وزارت کشاورزی در این زمینه از سپاه پاسداران، ارتش و جهاد سازندگی برای حمایت از کشاورزان و روستاییان کمک خواسته است و دستور توقیف زمین تحت تصرف دکتر بهمن خسروی را داده است(۱)

در همین حال، سپاه پاسداران ارومیه با انتشار اطلاعیه ای مطالب جدیدی را درباره موضوع طرح کرد. این نگاه با آنچه گروه های مخالف نظام درباره نقش سپاه در واقعه ترسیم می کنند، به کلّی متفاوت است. روابط عمومی سپاه ارومیه در این اطلاعیه موضع خود را در مورد درگیری های اخیر منطقه آذربایجان غربی و نیز برخی علل شرکت نکردن در این درگیری ها را برشمرد. در این اطلاعیه آمده است:

«۱. علت های بروز این حوادث مسائل مهم ریشه ای می باشد که در موقعیت مناسب به اطلاع ملت شریف ارومیه خواهیم رسانید. ۲. سپاه پاسداران چون در رابطه با نیروهای نظامی در جریان این درگیری ها قرار نگرفته و از نقشه و طرح های ارتش جمهوری اسلامی،

ص: ۳۵۹

۱- مأخذ ۱۵، ص۴.

چه در مرکز و چه در منطقه، قبلاً آگاه نشده و هماهنگی لازم با سپاه در این مورد به عمل نیامده بود، طبعاً نمی توانست شرکت نماید و طبق فرمایش قرآن، قبل از حرکت بایستی شناخت کافی داشت. ۳. سپاه پاسداران همان گونه که قبلاً نشان داده، آمادگی خود را برای حفظ امنیت و جلوگیری از ضایع شدن حقوق مردم و برقراری آرامش در منطقه و شهر، در حد امکانات و قدرت خود، اعلام می دارد و در صورت لزوم با هماهنگی قبلی با نیروهای نظامی و با طرح های انقلابی و اسلامی، در این امر مهم شرکت خواهد کرد.»(۱)

۱۹۳

در فضای کنونی کشور، نهادهای نظام جدید هنوز به طور کامل استقرار نیافته اند. در چنین وضعیتی، گاهی نیروهای مختلف سیاسی - اجتماعی، به روال "وضعیت انقلابی" گذشته، به "اقدام مستقیم" دست می زنند و درگیری هایی ایجاد می شود که چندان در کنترل دولت و نهادهای نظام نیست. نمونه ای از آن امروز در اصفهان اتفاق افتاد. در گزارش این اتفاق، "نامه مردم" روزنامه ارگان حزب توده، از تخریب ساختمان این حزب طی یک تهاجم جدی، خبر داد. بنا بر دو گزارش مندرج در دو شماره این روزنامه، این حرکت از روز گذشته شروع شده بود؛ به این ترتیب که دیروز، حدود ۵۰ - ۶۰ نفر در حالی که شعار "مرگ بر سه مفسدین، توده ای و فدایی و مجاهدین"(۲) را می دادند، در خیابان چهارباغ میدان انقلاب اصفهان به راه افتادند. این گروه ابتدا به طرف ساختمان رادیو تلویزیون رفتند و خواستار فیلمبرداری از تظاهراتشان شدند. آنها همچنین تعطیل شدن سه سازمان سیاسی حزب توده ایران، چریک های فدایی خلق، و مجاهدین خلق را خواستار شدند.

به نوشته این روزنامه، در ادامه ماجرا، حدود ساعت ۱۸:۳۰ امروز نیز همان افراد در محل روز گذشته جمع شدند. این گروه ابتدا به طرف دانشگاه حرکت کردند، ولی پس از مدتی مسیر خود را به سمت دفتر حزب توده تغییر دادند.(۳) به گزارش حزب توده «این جریان به شهربانی و به سپاه پاسداران اطلاع داده شد؛ ولی در این فاصله مهاجمین درِ خانه حزب را شکستند و وارد خانه شدند و هرچه را که توانستند از بین بردند.»(۴)«سپس اشیای داخل منزل را به حیاط ریختند و قسمتی از آن را به آتش کشیدند. سرانجام حدود ساعت ۹ شب، معاون استاندار به محل خانه حزب آمد. ... پس از آن، چهار نفر از مسئولین حزبی به همراه معاون استاندار به کلانتری رفتند و شکایتی... تنظیم کردند. ... ۱۷ نفر از مهاجمین دستگیر و به کلانتری تحویل داده شدند. ... خسارت وارده از این حمله، قریب ۴۰۰ هزار ریال برآورد شده است. دفتر حزب تا بازسازی کامل غیرقابل استفاده است.»(۵)

ص: ۳۶۰

۱- مأخذ ۱۵، ص۴.

۲- این شعار از شعار "مرگ بر سه مفسدین، کارتر و سادات و بگین" اقتباس شده است. در اصل این شعار، به جای کلمه مجاهدین کلمه منافقین قرار دارد که مقصود شعاردهندگان از آن، وابستگان سازمان مجاهدین خلق است. روزنامه حزب توده از به کار بردن این کلمه اجتناب کرده است.

۳- روزنامه نامه مردم، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص۵.

۴- روزنامه نامه مردم، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص۸.

۵- مأخذ۳۴.

در اوضـاع داخلی فعلی، بـا وجود آن که گروه هـای مخالف نظام در اقلیت هسـتند، تبلیغاتشان چهره غالب و حاکم بر کل رسانه های کنونی دارد. در این حال بعضـی از سخنرانی ها و تجمعات در مخالفت با آنها، مورد استقبال توده مردم قرار می گیرد؛ تجمعاتی که در آنها با استناد به واقعیات و از موضع انقلاب و نظام، بر ضـد گروه های مزبور افشاگری و موضع گیری می شود؛ از جمله روزنامه جمهوری اسـلامی ارگان حزب جمهوری اسـلامی، امروز سـخنرانی یکی از مؤسـسان این حزب را با این تیتر درج کرد: "برای انقلاب اسـلامی دشمن خارجی، کمونیسم بین المللی، روسیه شوروی، چین خیانتکار و هر قـدرت دیگری، ماننـد امریکای خائن جنایتکار است". به این ترتیب، روزنامه مزبور بر ضـد این دولت ها و به ویژه بر ضد گروه های مخالف نظام که عمدتاً جریان های مارکسیستی هستند، به اعلام موضع پرداخت. در گزارش مزبور آمده است:

«حجت الاسـلام خامنه ای در جمع کثیری از مردم مشـهد و زائران آسـتان قدس رضوی، در صحن امام خمینی، سخنان مبسوطی ایراد نمود. قسمتی از سخنان ایشان که بعد از تلاوت کلام الله مجید آغاز شد، به شرح زیر است:

... آن روزی که همه مردم شـهرهای دور دست و مردم روسـتاها و همه این قشرها، بتوانند جریان های سیاسی را در اجتماع ایران بشناسند، آن روز انقلاب ما از لحاظ تـداوم، تضـمین شـده است؛ دیگر هیچ دشـمنی اعم از دشـمنان خارجی یا دشـمنان داخلی که من امشب راجع به آنها صـحبت خواهم کرد، نخواهـد توانست انقلاب ما را تهدید به زوال یا سـستی نماید؛ گروه ها و احزابی که اگر می نویسـند بر روی پرچم هاشان "اسـتقلال، آزادی"، دروغ می گوینـد؛ چون معتقـد به اسـتقلال ایران نیسـتند؛ این گروه هـای فریبکار دروغگوی منافق که طرفـداری از شوروی می کننـد در ایران. فلان گوینـده اسـلامی، فلان رهبر اسـلامی و فلان انسـان دلسوز که مایل نیست که ملت ایران مثل بچه یتیمی، از بزرگ تری به بزرگ تر دیگر پنـاه ببرد و می خواهـد ملت ایران و ملت اسـلام بر روی پای خود بایسـتد، مورد حمله آقایان چپ در ایران قرار می گیرد که آقا شـما چرا به شوروی حمله کردید. چرا حمله نکنیم؟ چرا حقایق را نگوییم؟ چرا ملت ایران خام و خواب بماند؟ ...

در ایران، قبل از این که جمهوری اسـلامی به ثمر برسد، بسـیاری از افراد و گروه ها بودند که سودای حکومت آینده ایران را در سر برای خود می پختند. کی حاضـر بود قبول کند که ملت مسـلمان با ایدئولوژی اسـلام پیروز بشود؟ کی حاضر بود که انقلاب با نام خدا، با پیروی از قرآن و رهبر الهی و روحـانی و یـا رهـبری یـک مرجع تقلیـد دینی، در ایران پیروز خواهـد شـد؟ این هـا خودشـان را آمـاده کرده بودنـد برای این که در ایران حکومت کنند. کی ها هستند این ها؟ چند جریان در هم آمیختند. وابستگان به سیاست های اجتماعی و مکاتب غربی و

ص: ۳۶۱

بی اعتقادان به اسلام، و کسانی که حاضر نیستند تکالیف و تعهدات اسلامی را قبول کنند، این ها همه همان جریان نفاق را در جامعه اسلامی تشکیل می دهند.

ما منکر مبارزات بعضی از گروه ها که در گذشته مبارزه می کردند نیستیم. ما مثل آنها بی انصاف و دروغگو و قلب کننده حقیقت نیستیم. گروه های چپ در ایران از قبیل کسانی که خودشان را فداییان خلق اسم گذاشتند و اسم های دیگری از این قبیل، این ها به راحتی و به آسانی دروغ می گویند و به آسانی گذشته های افتخارآفرین را ندیده می گیرند و ما مثل آنها نامردم و بی انصاف نیستیم. ما می گوییم بله آنها، البته نه همه شان، عده ای از آنها مبارزاتی داشته اند؛ اما مبارزه آنها مانند این بود که یک نفری با یک قند شکن بنشیند پای یک عمارت و شروع کند به خراب کردن آن. شاید ده ها سال لازم بود که طول بکشد تا چهار تا آجر بیفتد؛ کما این که در طول سالیان درازی که روشنفکرانشان جنگیده، تاریک فکرشان جنگیده، قدیمی شان گفت، جدیدشان گفت، شعار دادند، حرف زدند، مقاله نوشتند، شعر گفتند، اما چون برعلیه دین و برعلیه اسلام و برعلیه جریان روشنفکری اسلام بود، کار مؤثری انجام ندادند و دستگاه گذشته هم از این ها نمی ترسید. پس مبارزه این ها این بود؛ اما حائز اهمیت نبود؛ تعدادشان کم بود؛ سلاحشان هم ناچیز بود. نشسته بودند پای عمارت رفیع حکومت شاهنشاهی و با قندشکن به خراب کردن آن مشغول بودند و گاهی هم به او چشمک می زدند و یا یک اسباب بازی جلوش می انداختند و می رفتند دنبال اسباب بازی.

شما می روید توی ادارات دولتی، توی وزارتخانه ها، چه در زمان شاه و چه بعد از شاه، حتی توی سازمان امنیت پلید شاه، چقدر از کمونیست های قدیمی این مملکت کارمند شده بودند. چقدر از این آقایونی که ادعای روشنفکری داشتند، ادعای مبارزه می کردند، در اروپا و در ایران به خیال خودشان علیه دستگاه پادشاهی حرف زده بودند، نوشته بودند، قلم زده بودند، بعد در خدمت حکومت جبار قرار گرفته بودند. چقدر از این ها سراغ داریم. زیاد. کی ها بودند که مقالات سیاسی را برای رژیم می نوشتند؟ کی ها بودند که تفسیر های سیاسی رادیویی را می نوشتند؟ کی ها بودند که علیه امام در روزنامه چیزی می نوشتند؟ همان کسانی که ادعا می کردند کمونیست هستند؛ ادعا می کردند چپند؛ اما با یک چشمک در اختیار او قرار گرفته، و یک عده هم که کمی سرسخت تر بودند، توی زندان، یک گوشه مخفیگاه، عمر را می گذرانیدند.

... این ها فکر می کردند که با قندشکن یا تیشه ای این عمارت را خراب می کنند؛ یک وقت دیدند اسلام وارد شد، با بلدوزر، با دینامیت، با بمب ویرانگر، با یک حرکت، تمام بنا را ویران کرد. کِی صاحبان ایدئولوژی دیگر می توانستند این اقیانوس عظیم انسان ها را حرکت بدهند؟ این اسلام بود. این نگهبانان اسلام و منادیان اسلام یعنی روحانیون مترقی بودند که جریان اصیل اسلامی را در ایران به راه انداختند. این امام امت بود؛ این خمینی بزرگ و

بت شکن بود. ... این را بقیه گروه ها نمی توانستند؛ ملی گراها نمی توانستند؛ جبهه ملی نمی توانست؛ حزب توده نمی توانست؛ چریک فدایی نمی توانست؛ مجاهدین خلق نمی توانست؛ نمی توانستند، نمی توانستند... فقط اسلام بود، روحانیت بود، خط درست قرآن و توحید بود که توانست این ملت را به حرکت در بیاورد. حکومتی که مردم آن را نمی خواهند، به خودی خود واژگون می شود.

گروه های دیگر تا دیدند که اسلام وارد صحنه شد و پیروز شد و حکومتی که به تصویب مردم رسید، کوشش کردند که نگذارند این حرکت موفق و کامیاب شود. کرم داخل درخت درست شد. جریان نفاق در جامعه ما درست شد. از روز اول که این انقلاب پیروز شد، اولین راهپیمایی از طرف کسانی که خود را فدایی این خلق می دانند، سه روز بعد از پیروزی انقلاب! خجالت بکشید! آخر در کجای دنیا، در کدام انقلاب سه روز بعد از انقلاب، یک گروه به خودش حق می دهد که بر علیه حکومت تظاهرات بکند؟ سه روز گذشته بود که راه افتادند و رفتند اقامتگاه امام که ما فلان چیز را می خواهیم؛ فلان کار را نکنید؛ فلان کار را بکنید. منصفانه از این ها بپرسید آن حکومتی، آن انقلابی که شما سنگ آن را به سینه می زنید، یعنی حکومت به اصطلاح سوسیالیستی کارگری شوروی، بعد از روی کار آمدن لنین، روز سوم با آن کسانی که تظاهرات توی خیابان می خواستند به راه بیندازند چگونه رفتار می شود؟ تاریخ را بخوانید! اردوگاه های کار اجباری و تبعیدگاه های سرد و یخ بسته سیبری، پلیس مخفی اتحاد شوروی از کسانی که یک کلمه اظهار نارضایتی کرده بودند. شما طرفدار کدام حکومت هستید؟ از آزادی اسلامی، از عدل اسلامی، این طور سوء استفاده باید کرد؟

هنوز دو هفته از پیروزی انقلاب اسلامی نگذشته بود که عناصر دست نشانده، در کردستان مسئله آفریدند. به نام دفاع از خلق مظلوم کُرد، حق خلق مظلوم کُرد را پایمال کردند؛ جلوی کمک دولت به آن منطقه را گرفتند؛ جوانانی را که برای جهاد سازندگی از جانشان و از مال بیت المال مایه می گذاشتند و می رفتند تا برای مردم آن منطقه زندگی مرفه و راحتی درست کنند، از کارها بازداشتند؛ آنها را ارعاب کردند؛ آنها را به زندان انداختند؛ آنها را به گروگان گرفتند و اگر توانستند کشتند. در ترکمن صحرا مسئله درست کردند؛ در آذربایجان غائله آفریدند؛ در بلوچستان خواستند شلوغی راه بیندازند؛ در شهرها تظاهرات راه انداختند و علیه حکومت حرف زدند؛ قدرت حکومت را تضعیف کردند؛ توی کارخانه ها رفتند و کارخانه ها را از کار انداختند؛ توی کشت زارها رفتند مزارع را از کشت انداختند و حتی مزارع را آتش زدند. ضدانقلاب یعنی این. ضد انقلاب شاخ و دم ندارد.

این شیوه ها را آوردند، اما انقلاب در برابر این شیوه ها شکست نخورد. به خدا اگر انقلاب ایران به غیر از خدا متکی بود، به غیر از اسلام متکی بود، حتی اگر به قدرت های خارجی قوی متکی بود، با این همه مخالفت ها که با انقلاب شد باید شکست می خورد. این فضل

خدا بود... ؛ اما میکروب ضدانقلاب به این زودی ها از بین نمی رود. ...

امروز ضـدانقلاب بـا روحـانیت مترقی چرا مخـالف است؟ آیـا بـا روحـانیت مخـالف است؟ نه، بـا روحـانیت مبـارز و مترقی مخالفنـد؛ آن هم نه با خودش، بلکه بـا اسـلام. رژیم پادشاهی با همه روحانیت مخالف نبود؛ با روحانیت مبارز و مترقی و متعهـد مخالف بود؛ آن هم نه به خاطر خودش، بلکه به خاطر قرآن و اسلام.

برادران و خواهران مسـلمان! اگر می خواهید این انقلاب بماند، بایستی انقلاب، اسـلامش را از دست ندهد؛ شعار خدا را از دست ندهد؛ روحانیت مترقی را از دست ندهـد. به برادران روحـانی این پیام را دارم که امروز رسالت خود را از همیشه سـنگین تر بداننـد؛ امروز وظیفه خود را از همیشـه خطیرتر احسـاس کننـد. این ملت، این انقلاـب، این درگیری، نیازمنـد روحـانیون آگـاه و هوشـیار و فـداکار است. این ملت و این انقلاـب، نیازمند موجودات پارسا و از خود گذشته ای است که حاضر باشد سهمی از غنیمت دنیا نخواهد و نبرد؛ اما به خاطر خدا کوشش و فداکاری کند.»(۱)

۱۹۵

در آخرین مواضع وزارت خارجه درباره افغانستان که اخیراً طی اطلا عیه ای اعلام شد، نوعی توافق ایران و شوروی درباره مسئله افغانستان به چشم می خورد. از این اطلاعیه تا حدی می شد برداشت کرد که بر اساس این توافق، ایران دولت حاکم بر افغانسـتان را نیز همچون گروه های جهادی و در کنار آنها، تلویحاً مورد خطاب می شمرد و برای آن در تصمیم گیری آینده افغانستان نوعی نقش قائل است. ارگان حزب جمهوری اسلامی در شمـاره امروز خود، به شـدت بـا این سـیاست اعلام مخالفت کرد. روزنامه جمهوری اسـلامی در مقاله ای مفصل با عنوان "معنای مـذاکره با ببرک کارمل چیست" با مواضع و سیاست های وزارت خارجه و هرگونه انعطاف در مسئله افغانستان، شدیداً مخالفت کرد. متن این مقاله، گویای مواضع سیـاست خـارجی یک جناح پرقـدرت در جناح بنـدی کنونی حاکمیت نظام است؛ از این رو با این که مفصل است، به دلیل اهمیتش به طور کامل ذکر می شود:

«طی ۴۸ ساعت، در روزهای هشـتم و نهم فروردین، در مورد ابتکار عمل سیاسی ایران در به دست آوردن راه حلی برای مسئله افغانستان، دو سخن و دو بیـان منتشـر شـده است. در یکی از این بیـان ها که در قالب مصاحبه اختصاصـی خبرگزاری پارس با صادق قطب زاده وزیر امورخارجه ایران بود، نقطه نظرهـایی اظهـار شـد که می توان آنهـا را در تضـاد آشـکار بـا اطلاـعیه ای نامیـد که دیروز از سوی وزارت امورخـارجه، در مورد روند مذاکرات ایران و اتحاد جماهیر شوروی و دیگر کشورهای همسایه افغانسـتان جهت حل بحران این کشور، و مواضع ایران در این مورد، صادر شد. بـا توجه به این واقعیت که این هر دو بیـان و سـخن از سوی آقـای قطب زاده – و یـا حـداقل یکی از آنهـا از طرف ارگانی که تحت نظر آن جناب است و

ص: ۳۶۴

۱- مأخذ۱۵، ص۵.

دیگری از سوی خودشان – منتشر شده، اوضاع بسی گیج کننده می نماید.

هم در مصاحبه آقای قطب زاده و هم در اطلاعیه وزارت امورخارجه، صحبت از سه اصل، ولی سه اصل متفاوت و حتی متناقض [است]. در بیان آغازین که همان مصاحبه وزیر امورخارجه باشد، سه اصل مورد تأکید، جملگی از ضرورت به رسمیت شناخته شدن حق حاکمیت مردم افغانستان بر سرنوشتشان و احترام به آن، سخن می گویند، و در سه اصلی که در اطلاعیه وزارت امورخارجه مورد تأکید قرار گرفته اند، به تنها چیزی که اشاره نشده حق حاکمیت ملی مردم افغانستان است. در اطلاعیه وزارت امورخارجه صحبت از این شده که باید مستقیماً با دولت افغانستان و شوروی مذاکره شود؛ در حالی که در مصاحبه وزیر از چنین ضرورتی به هیچ رو سخن نرفته.

این که این تناقض به چه معنی می تواند باشد، آیا فشاری بوده، ...(۱) خود موضوع بحث دیگری است؛ ولی اگر این دو را کنار هم بگذاریم، با توجه به این که اطلاعیه وزارت امورخارجه پس از مصاحبه با آقای قطب زاده منتشر شده، طبیعی است که مجبور باشیم این اطلاعیه را به عنوان سند تعیین کننده مواضع وزارت امورخارجه ایران در رابطه با مذاکراتی که قرار است برای حل "مسالمت آمیز" مسئله افغانستان صورت گیرد، بپذیریم. اگر چنین کنیم، این استفهام را چگونه پاسخ خواهیم گفت که چگونه وزارت خارجه می تواند با دولتی که جمهوری اسلامی ایران آن را به رسمیت نمی شناسد و آن را نماینده ملت ستمدیده افغانستان نمی شمرد، بر سر میز مذاکره بنشیند؟ بر سر میز مذاکره با دولتی نشستن به طور تلویحی، ولی علنی، یعنی به رسمیت شناختن آن دولت. وزارت امور خارجه ایران با اعلام این مطلب که مذاکره برای حل صلح جویانه مسئله افغانستان، باید شامل گفت وگوی مستقیم با دولت دست نشانده ببرک کارمل باشد، تعهداتی به دوش گرفته است که ملت ایران هرگز به دوش نخواهد گرفت. ضروری دانستن مذاکره مستقیم با دولت کارمل و به رسمیت شناختن تلویحی آن از این رهگذر، بدین معنی است که:

۱. ایران باید مرزهای خود را بر روی مهاجرین ستمدیده افغانی یی که از ترس جانشان و به امید یافتن سرپناهی در میان برادران مسلمانشان، به ایران کوچ کرده اند، ببندد!

۲. ایران باید تمام برادران و خواهران مهاجر افغانی که به ایران پناه آورده اند و تعدادشان شاید به بیش از نیم میلیون برسد، به جرم این که دولت غاصب و زورگوی کارمل پناه آوردن آنها به دامان برادران هم کیش و هم رزمشان را تأیید نمی کند، از کشور "اخراج" کند و آنها را به تیغ جلادان "سرخ" بسپارد!

۳. وزارت خارجه از آن جایی که با به رسمیت شناختن دولت "مارکسیستی" کارمل، آن

۱- ... از متن مقاله است.

را به عنوان نماینده مشروع مردم "مسلمان" افغانستان می پذیرد، و از آن جایی که موظف است به حق حاکمیت ملل احترام بگذارد، مجبور است هیچ گونه کمکی به نیروهای انقلابی مسلمان افغانستان نکند! وقتی وزارت خارجه ایران پذیرفت که دولت وقت افغانستان نماینده ملت این کشور است، یعنی که گفته است مردم افغانستان آن را به نمایندگی از طرف خود قبول دارند و تنها آن را به نمایندگی از طرف خود قبول دارند. بدین معنی نیروهای انقلابی نمایندگان مردم ستمدیده افغانستان نیستند و ایران با کمک به این نیروها، در واقع حق حاکمیت ملت افغانستان را بر سرنوشتشان نقض کرده است! پس با صدور چنین اطلاعیه ای دولت ایران مجبور است تمام کمک های احتمالی خود به نیروهای مسلمان را قطع کند و اجازه کمک به این نیروها را به هیچ عامل ایرانی، به مجوز این که عمل غیرقانونی است، ندهد. این التزام نه تنها ناقض وعده رئیس جمهور در مورد تأمین سلاح برای مبارزین افغانی است، بل مستوجب توقیف حسابی که آیت الله العظمی منتظری برای کمک به این رزمندگان باز کرده اند هم بوده؛ حتی آن مسلمان ایرانی را که به برادر و خواهر مهاجر افغانی خود پناه داده نیز متخلف از عرف و قانون دانسته و ناقض حق حاکمیت ملی مردم افغانستان می گرداند.

۴. پس از مدتی که از وزارت امورخارجه عملی جز حبس انقلاب نمی دیدیم، مدتی است که به برکت رهنمودهای امام، سیاست خارجی مان تحرکی انقلابی یافته و صدور انقلاب در سرلوحه اهدافمان در برخورد با جهان بیرون قرار گرفته. با به رسمیت شناختن دولت کارمل، باید از صدور انقلابمان به افغانستان بگذریم؛ ولی آخر اگر ما از صدور انقلابمان به افغانستان عاجزیم، دیگر در کجای جهان می توانیم پیام سرخ اسلام راستین را بگسترانیم؟ آیا محیطی مناسب تر از افغانستان سراغ داریم؟ کدام سرزمین خون فرش دیگری است که اسلام در آن همچون کوهی استوار ریشه در دل و جان مردم داشته باشد و کدام مردم دیگری هستند که قامتی پر قوام تر از این مردم، در برابر کفر راست کرده باشند؟ ضروری دانستن مذاکره مستقیم با دولت دست نشانده کارمل برای حل مسئله افغانستان و نتیجتاً به رسمیت شناختن آن، برای جهانیان این توهم را چرا پیش نیاورد که ما در مورد تمام ادعاهای خود چنین سُستیم و تنها در لفظ، انقلابی هستیم؟

۵. انقلاب اسلامی ایران سخنی بود که قرن ها ناگفته مانده و در گلوی ملل مستضعف، عقده ای پردرد شده بود. ملت دلیر ایران این عقده را نیشتری زد و زبان گویای رنجبران و مظلومان جهان شد. اعتبار انقلابی یی که جمهوری اسلامی در میان زجر کشیدگان جهان یافته است، چرا از "برکات" چنین عمل ارتجاعی یی نابود گردد؟ ملتی محروم ندای حق خواهی سر دهد و از دست دولتی دست نشانده و سفاک، سر به انقلاب بردارد، و دولتی که خود را نماینده انقلابی ترین و اصیل ترین انقلاب جهان می داند، با آن دولت سر از

دشمنی در نیاورد که هیچ، با آن وارد مذاکره مستقیم شود! پس از چنین دهن کجی به مبانی انقلاب، مردم مسلمان ایران باید از اعتبار انقلابی خود بگذرد!

۶. از روند مذاکراتی که برای "حل صلح جویانه مسئله افغانستان" آغاز شده، بوی تعفن سازش بر سر خون هزاران شهید افغانستان می آید. اگر دولت "انقلابی" ایران از ترس ناخدایان غرب و زیر شانتاژ زورگویان شرق، حاضر به لگدمال کردن خون هزاران شهید دلیر افغان شود، و اگر مجاهدین افغانستان با از دست دادن دلگرمی یی چون انقلاب اسلامی ایران، دلسرد شوند و شور انقلاب در افغانستان فروکش کند، چه کسی مسئولیت عواقب خونبار آن را به عهده خواهد گرفت. مللی که زیر پای جهانخواران شرق دست و پا می زنند، می دانند که اگر ملتی اسیر به چنگ این نامردمان، انقلاب کنند، چاره ای جز به ثمر رساندن انقلابشان ندارند، و گرنه، اگر شور انقلاب در میان آنها فروکش کند و خصم موفق به سرکوبشان شود، بسنده نخواهد کرد و کشتارهای تاریخی به راه خواهد انداخت تا ریشه اعتراض را خشک کند. شکست انقلاب اسلامی ایران این چنین عاقبت تلخی را هشدار خواهد داد.

تجربه مذاکره با شوروی برای "حل صلح جویانه مسئله افغانستان" گامی است در ناکجا آباد فراموشی یاد خدا. اگر مسئولین وزارت خارجه، تنها به وجود یک قدرت فائقه حاکم بر جهان (و آن نیز الله) معتقد بودند و اگر به یاری حق ایمان داشتند، از ترس این که صدای پای ابرقدرتی در منطقه می آید، به جای توکل بر خدا، دامن خود را به نجاست سازش با ابرقدرتی دیگر نمی آلودند.

به هر حال امیدواریم که این اولین قدم، آخرین قدمی باشد که وزارت خارجه در فراموشخانه دیپلماسی جهان می زند و امیدواریم که کج اندیشی و انحرافی که در برخورد این وزارتخانه با انقلاب اسلامی افغانستان دیده می شود، در مرحله حرف بماند و هیچ گاه - خدای ناکرده - جامه عمل به خودش نگیرد.»(۱)

۱۹۶

مجله اشپیگل در شماره امروز خود (۳۱ مارس ۱۹۸۰) مصاحبه ای با ببرک کارمل رئیس جمهوری افغانستان انجام داده است. بنا به نوشته مترجمان (وزارت ارشاد) قسمت هایی از آن مربوط به ایران است که به این شرح می باشد:

اشپیگل: منافع دوجانبه شوروی و افغانستان کدامند؟

کارمل: پس از انقلاب آوریل ۱۹۷۸ که مفهوم آن یک انقلاب ناسیونال - دمکراسی، ضد فئودال و ضد امپریالیستی بود، کلیه قدرت های ارتجاعی در منطقه و سازمان سیا و نیروهای امپریالیستی جهانی مخصوصاً امریکا، در یک جبهه نامقدس بر ضد پیروزی های این انقلاب متحد شدند. این دشمنان آزادی و استقلال، توطئه بزرگی بر ضد افغانستان طراحی می کردند و این زمانی بود که مذاکرات تشنج زدایی و اصول صلح

۱- مأخذ ۱۵،ص۱۲.

به پیروزی نزدیک می شد؛ به این ترتیب نظام امپریالیستی و انحصارطلبی کاپیتالیستی مواجه با یک بحران شد.

اشپیگل: همه این ها به خاطر افغانستان بود؟

کارمل: ما علل این کار را فقط این موضوع نمی دانیم؛ بلکه موافقت ناتو با جنگ می دانیم که در رأس آن مجدداً امریکا قرار دارد که امضای قرارداد سالت۲ را به تعویق انداخت و با استقرار موشک های پرشینگ در اروپا، می خواهد بحران به وجود آورد. این توطئه با معامله خیانت آمیز سادات و بگین در خاورمیانه ادامه می یابد و با مبارزه کشورهای مترقی خاور نزدیک مانند انقلاب اسلامی ضد استبدادی و ضد امپریالیستی ایران بر ضد رژیم وحشت پهلوی، روشن تر می شود(۱)

اشپیگل: بنابراین، به نظر شما تحولات ایران با تحولات افغانستان در ارتباط نزدیک است؟

کارمل: قیام قهرمانانه ملت برادر ایران تحت رهبری امام خمینی، و نابود کردن پایگاه های جاسوسی و پایگاه های جنگی امپریالیسم امریکا در ایران، باعث شد تا امپریالیسم بر ضد انقلاب آوریل ما جدی تر شود. افغانستان باید به پایگاه جدید تجاوز محافل امپریالیستی مبدل شود.

اشپیگل: آیا برای این موضوع، ادلّه ای هم وجود دارد؟

کارمل: افکار عمومی جهان می داند که امریکا طرح یک توطئه در خلیج فارس را در سر می پروراند و تحت این پوشش می خواهند مسئله گروگان های سفارت امریکا در تهران را حل کنند؛ اما در حقیقت، توطئه آنان اقدامی است بر ضد انقلاب اسلامی در ایران و بر ضد انقلاب قهرمانانه ملت افغانستان. متأسفانه کلیه وسایل ارتباطی غرب زیر نفوذ دیکته امپریالیسم است و آنان حقیقت را وارونه تصویر می کنند.

اشپیگل: اگر قبول کنیم چنین توطئه ای واقعاً وجود دارد، چرا انقلاب اسلامی در ایران با وجود چنین خطری، بدون کمک خارجی و بدون کمک شوروی موفق می شود، اما افغانستان نمی تواند؟

کارمل: تا وقتی که نورمحمد تره کی (رئیس شورای انقلاب و نخست وزیر افغانستان از آوریل ۱۹۷۸ تا سپتامبر ۱۹۷۹) زنده بود، این امکان برای نیروهای دمکرات وجود داشت تا در برابر تجاوز و توطئه مقاومت کنند. من باید اضافه کنم که این جبهه نامقدس در پنتاگون، از واشنگتن آغاز می شود و تا لندن، تل آویو، قاهره و بالاخره تا اسلام آباد در پاکستان، گسترش می یابد(۲)

۱- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص۲۷، مجله اشپیگل چاپ آلمان، ۱۱/۱/۱۳۵۹.

۲- همان، ص۲۸.

امروز سالروز رسمیت یافتن نظام جمهوری اسلامی است که به روز جمهوری اسلامی موسوم شده است. امسال در چنین روزی، مسئله تعیین تکلیف گروگان های امریکایی از مهم ترین موضوعات نظام محسوب می شود. در محافل سیاسی پیش بینی می شود که یکی از مطالب مهمِ سخنرانی امروز رئیس جمهوری در میدان آزادی نیز آخرین گزارش ها درباره گروگان ها باشد؛ همچنان که پیش بینی می شود بروز آثار جناح بندی داخلی نیز از مطالب مهم این سخنرانی باشد. در واقع به نظر بسیاری از کارشناسان، آنچه بنی صدر خواهد گفت جمع بندی تلاش های او در اقناع دیگران است و نیز علامتی است از میزان پیشرفت روش های مسالمت آمیز حل ماجرا یا عدم پیشرفت آن.

در داخل ایران در ذهن بیش تر نخبگان و در افکار عمومی، فضای حاد رادیکال حاکمیت تمام دارد و در این ماجرا به چیزی جز پیروزی چشمگیر ایران و تسلیم آشکار امریکا در این مبارزه، رضایت داده نمی شود؛ امّا برعکس، در نزد دولت امریکا و بیش تر رسانه های گروهی جهانی، نوعی انتظار ایجاد تحول در وضعیت کنونی گروگان ها وجود دارد؛ به گونه ای که بدون این که مسئله، جنبه شکست و پیروزی برای دو طرف، به خود بگیرد، چشم انداز آزادی آنان ایجاد شود و راهی برای حل مسئله باز گردد. در واقع امروز، روز تعیین کننده ای برای دولتمردان امریکایی خواهد بود؛ از این حیث که نتیجه تحولات و تبادل پیام های مبتنی بر تشویق و بعضاً تهدید چند روز اخیر را مورد ارزیابی قرار دهند و متناسب با آن به اخذ تصمیم در انتخاب راه های مختلف پیشِ رو بپردازند. آنچه در ساعت ۷، از بخش فارسی رادیو امریکا پخش شد، نشان دهنده همین امر است. همچنین مضمون مطالب تقریباً تمامی رسانه ها که امروز، قبل از قطعی شدن تصمیمات و اقدامات ایران، منتشر شد، حکایت از این امر دارد. این مطالب همگی تلفیقی از "بیم و امید" را همراه دارد و وجود نوعی امیدواری به دریافت مواضع و اقدامات ایران را نشان می دهد که همراه با تهدیدهایی تلویحی در این زمینه است. در این جا نمونه هایی از این مطالب ذکر می شود:

ص: ۳۷۰

در مراسم سالگرد روز جمهوری اسلامی در میدان آزادی تهران نظیر دیگر تجمعات، عمده ترین موضوعات کشور مسئ-له

گروگان ها و کردستان است. در هر دو موضوع افکار عمومی، مواضعی تندتر از موضع کنونی مسئولان نظام بروز می دهد.

رادیو امریکا (بخش فارسی) ساعت ۷ صبح: در وزارت خارجه امریکا خوش بینی احتیاط آمیزی درباره قضیه گروگان ها محسوس است. به گفته یکی از اعضای عالی رتبه وزارت خارجه امریکا، اکنون زمان آن رسیده که به نظاره اتفاقاتی که احتمالاً در ایران روی می دهد، بنشینیم. این اظهار نظر، به دنبال سخنان رئیس جمهوری ایران و سرپرست وزارت خارجه در زمینه بحران گروگان ها عنوان شد و با توجه به گزارش هایی است مبنی بر این که شورای انقلاب احتمالاً گروگان ها را از افراطیونی که سفارت را در اشغال دارند، تحویل می گیرد. اکنون مقامات دولتی می گویند که هر اقدام تازه ای از جانب امریکا، بستگی به تحولات ایران خواهد داشت؛ تحولاتی که قاعدتاً باید به زودی روشن شود. این تحولات در زمانی اتفاق می افتد که گفته می شود پیام هایی از جانب دولت امریکا، به مقامات ایرانی تسلیم شده است. هادینگ کارتر سخنگوی وزارت خارجه اظهار داشت دولت امریکا در موضوع گروگان ها هیچ امتیازی را بدون گرفتن امتیازاتی مشابه از ایران نخواهد داد. بعضی مقامات رسمی به طور خصوصی اظهار کرده اند: گرچه پیام هایی به ایران فرستاده نشده است، ولی لزومی ندارد فرستادن پیام هایی مسالمت آمیز به ایران مورد تکذیب قرار گیرد.(۱)

رادیو لندن (بخش فارسی) ساعت ۷:۴۵ صبح: در ایران و امریکا تحولات جدیدی در زمینه مسئله گروگان های امریکایی به وجود آمده است؛ گروگان هایی که هنوز در سفارت امریکا در تهران به سر می برند. خبرنگار بی.بی.سی. در واشنگتن می گوید که این بار ممکن است که بحران گروگان های امریکایی به پایان خود نزدیک شده باشد؛ اگر چه بعد از دفعات متعدد که امیدها به یأس بدل شده است، هیچ کس روی این احتمال حساب نمی کند. تحولات اخیر

ص: ۳۷۱

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲، ۱۳/۱/۱۳۵۹، ص ۱۴ و ۱۵، بخش فارسی رادیو امریکا، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

وقتی پیش آمد که مقامات رسمی در واشنگتن تأکید کردند که در تلاشی به منظور از بین بردن بن بست گروگان های امریکایی در تهران، با مقامات ایران تماس گرفته اند(۱)

رادیو امریکا (بخش عربی) ساعت ۸:۴۵ صبح: قرار است امروز هر یک از رؤسای جمهوری امریکا و ایران روش خود را درباره وضع گروگان های امریکایی روشن کنند. در واشنگتن تأکید شده است که جیمی کارتر برای نطق امروز آقای بنی صدر درباره مسئله گروگان ها، اهمیت ویژه ای قائل شده و صدور بیانیه خود را به بعد از ایراد نطق رئیس جمهوری ایران موکول ساخته است. روز گذشته مسئله گروگان ها - که ۱۴۹ روز از گروگان گیری آنان سپری می شود - مورد بحث جدی در تهران و واشنگتن بود. در این میان مشاوران جیمی کارتر تأکید کردند که اگر دولت ایران برای نظارت خود بر گروگان ها اقدام نکند، رئیس جمهوری امریکا در بیانیه خود، اقدامات جدیدی را برضد ایران اعلام خواهد کرد.(۲)

خبرگزاری رویتر: در میان نشانه های روزافزون مبنی بر آمادگی دولت در انتقال گروگان ها و به دست گرفتن کنترل آنها، آیت الله خمینی امروز اطلاعیه ای در مورد سرنوشت گروگان ها انتشار خواهد داد. منابع آگاه اعلام کردند: شورای انقلاب ایران در مورد انتقال گروگان ها و به دست گرفتن کنترل آنها، به توافق رسیده اند و امروز صبح در مورد جزئیات نهایی این مسئله، گفت وگو خواهند کرد. به گفته همین منابع، پرزیدنت ابوالحسن بنی صدر منتظر آن است که ابتدا آیت الله خمینی موافقت خود را در مورد انتقال گروگان ها اعلام کند و سپس وی این مسئله را در سخنرانی خود به مناسبت نخستین سالگرد استقرار جمهوری اسلامی ایران، به مردم اعلام نماید. منابع آگاه اعلام داشتند صادق قطب زاده وزیر خارجه ایران شب گذشته با ارسال پیامی، امریکا را از تحولات آگاه ساخته است. ارسال پیام مذکور ظاهراً به دنبال تصمیم کارتر مبنی بر به تعویق انداختن اقدامات جدید سیاسی و اقتصادی برضد ایران، صورت گرفته است. یک بیانیه کاخ سفید نشان دهنده آن است که مجازات جدید سیاسی و اقتصادی امریکا برضد ایران، احتمالاً در صورتی که دولت ایران، حداقل، کنترل گروگان ها را به دست نگیرد، بلافاصله اعمال خواهد شد.(۳)

خبرگزاری فرانسه: گفته می شود کاخ سفید از طریق کریستین بورگت، وکیل فرانسوی، با دولت ایران به توافق و سازش رسیده است و انتظار می رود که در نطق امروز بنی صدر، جزئیات مربوط به این موافقتنامه فاش شود. به گفته مقامات رسمی امریکا، کاخ سفید اواخر امروز در مورد این تحولات جدید بیانیه ای صادر خواهد کرد. همین مقامات افزودند دولت امریکا انتقال ۵۰ گروگان امریکا را "قدمی مهم به طرف جلو" تلقی می کند. ناظران در واشنگتن معتقدند: کاخ سفید انتظار دارد نطق بنی صدر شامل پیشنهادهای جدیدی باشد؛ پیشنهادهایی که اگر شامل آزادی فوری گروگان ها نباشد، حداقل جریان امور را به سوی یک جهت صحیح سوق دهد.(۴)

ص: ۳۷۲

۱- مأخذ ۱، ص ۵، بخش فارسی رادیو لندن.

۲- مأخذ ۱، بخش عربی رادیو امریکا، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۱، ص ۱ و ۲، تهران - خبرگزاری رویتر، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۱، ص ۱، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

هرالـد تریبون چاپ پاریس (۱ آوریل ۱۹۸۰): گفته می شود که دولت کـارتر، امروز مقـدمات اقـدام دیپلماتیـک مهمی را با کمک متحـدان غربی خود در دست تهیه دارد. این اقـدامات به منظور تحت فشار قراردادن ایران است و هـدف آن تضـمین آزادی گروگان های امریکایی می باشد. در تهران، نشـانه ها حاکی از این است که دولت ایران اقـدامات تازه ای را از جانب خود، برای بحران گروگان ها، مورد بررسـی قرار داده است و در واشنگتن تا حدی این انتظار می رود که مقامات ایرانی در شرف اعلام طرحی درباره این موضوع باشند؛ طرحی در زمینه انتقال کنترل گروگان ها از دست دانشجویان پیرو خط امام در سفارت امریکا به دست دولت انقلابی ایران. منابع موثق گفتند که جزئیات قطعی طرح انتقال کنترل گروگان ها، هنوز مورد بررسـی است. این جزئیات قرار است در سـخنرانی بسـیار مهمی که بنی صـدر درباره مسائل داخلی و خارجی انجام خواهد داد (در روز ۱۲ فروردین یعنی امروز)، اعلام شود. خبرگزاری رویتر از تهران گزارش داد که آقای بنی صـدر امشب سه تن از دانشـجویان پیرو خط امام را در سـفارت امریکا ملاقات کرد و موجب پدیـد آمدن احتمال رویدادی اساسـی در زمینه حل بحران کنونی شد. یکی از رهبران دانشـجویان که از افشـای نـام خود امتنـاع کرد، بعـد از پایـان جلسه بـا بنی صـدر به خبرنگـاران گفت: بنی صـدر فردا اعلامیه ای را در این بـاره انتشـار خواهـد داد. خبرگزاری سـی.بی.اس. از تهران گزارش داد که شورای انقلاب شب گذشـته تصمیم گرفته است کنترل گروگان ها، به وسیله دولت انجام شود و در صورتی که دانشـجویان از این اقـدام سـر بـاز زننـد، احتمالاًـ به زور متوسل گردنـد؛ اما مقامات تهران هرگونه رسـیدن به تصـمیمی را تکـذیب کردند.(۱)

تایمز چاپ لنـدن (۱ آوریل ۱۹۸۰): تصـمیم اولیه پرزیـدنت کـارتر مبنی بر این که امریکـا خونسـردی خود را حفـظ کنـد و جان گروگان ها را به مخـاطره نیفکنـد، تصـمیم درستی بود؛ ولی به دنبـال آن، یـک رشـته نـدانم کاری هایی روی داد که به مکاتبه پرزیـدنت کارتر با مقامات ایرانی و احتمالاً با پرزیـدنت بنی صـدر منتهی شـد. اشـتباهات کارتر در شـرایط و کیفیات مکاتبه او با مقامات ایرانی است. چنین به نظر می رسد که کارتر امتیازهای مهمی در این نامه، به ایران داده است؛ بی آن که موجبات آزادی گروگان ها را فراهم کند. البته انجام کارها از طریق عادی دیپلماسـی، با تعدد مراکز قدرت در ایران، کار دشواری است؛ ولی پرداخت پیش از تحویل جنس بر خلاف یکی از اصول اصلی مذاکرات دیپلماسی است؛ به ویژه در موقعی که قدرت طرف به تحویل جنس، مشکوک به نظر می رسد. رئیس جمهوری امریکا هنوز شناخت کاملی از انقلاب ایران به دست نیاورده است.(۲)

فرانس سوار چـاپ فرانسه (۱ آوریل ۱۹۸۰): دوشـنبه شب (۱۱/۱/۱۳۵۹) در تهران، شورای انقلاـب تصـمیم گرفت که به طور قطعی به حـل مسـئله گروگان ها بپردازد. اگر آیت الله خمینی تحویل گروگان ها به شورای انقلاب را بپذیرد، کارتر نیز آماده است برای حل مشکلات اخیر

۱- اداره کـل مطبوعـات خـارجی وزارت ارشاد ملی، نشـریه "بررسـی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲، هرالـدتریبون چاپ پاریس، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۱، ص ۴ و ۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

دو کشور مـذاکره کنـد. در غیر این صورت، کـارتر آمـاده است بـا انجام اقـداماتی، عرصه را بر آیت اللّه خمینی تنگ کنـد؛ یعنی با به کار گرفتن مجـازات هـای اقتصادی با همکاری کشورهای دوست، و اخراج همه دیپلمات های ایرانی از ایالات متحـده امریکا، و به طور کلی تحریم اقتصادی کامل و قطع روابط دیپلماتیک. تمام این اقـدامات حتی اگر در پایان با شـکست روبه رو شود، در ایالات متحـده امریکا مورد اسـتقبال قرار خواهد گرفت. یکی از چهار عاملی که باعث شکست کارتر در انتخابات مقدماتی در نیویورک شد، مسئله ایران بود(۱)

۱۹۸

دولت امریکـا، افکـار عمومی بخش عمـده ای از جهـان غرب، و محافـل سیاسـی و خبری جهـانی، منتظر آخرین نظرها و مواضع ایران هسـتند و نیز منتظر تصـمیمی که بعـد از آن، امریکا بایـد اتخاذ کند. در مراسم بزرگداشت روز جمهوری اسـلامی، طبق برنامه قرار است پیام امام خمینی قرائت شود و نیز رئیس جمهوری، بنی صدر سخنرانی کند؛ به این ترتیب مراسم مزبور مرکز توجه همه جهان است.

بخش عمـده پیـام امـام خمینی که سـید احمـد خمینی آن را در مراسم مزبور قرائت کرد، درباره مسـئله امریکا، گروگان ها و حضور شاه در مصـر است. در این پیام، با توجه به نامه اخیر کارتر به امام، چنین آمده است:

B۳۷۴.jpg^

قرائت پیام امام به وسیله حاج سید احمد خمینی و تأیید فرازهای آن با فریادهای مردم در مبارزه کنونی با امریکا،

در تجمعات چیزی کم تر از پیروزی چشمگیر ایران، مطالبه نمی شود.

ص: ۳۷۴

۱- اداره کـل مطبوعـات خـارجی وزارت ارشـاد ملی، نشــریه "بررسـی روزانـه مطبوعـات جهـان"، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱۴، روزنـامه فرانس سـوار، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

«شیطان بزرگ... که گاهی با اشغال نظامی و پیاده کردن چتربازان در لانه جاسوسی و گاهی با محاصره اقتصادی و منزوی کردن کشور، ما را تهدید می کرد و از آن نتیجه نگرفت، اکنون دست به یک نقشه سیاسی و یک نیرنگ شیطانی زده است و با نرمش و چاپلوسی می خواهد ما را اغفال کند و قمار سیاسی خود را از رقیبان خود، با نیرنگ به ملت ما، ببرد. این نیرنگ جدید کارتر، شبیه همان نیرنگی است که شاه مخلوع در اواخر سلطنت ننگینش زد و در مقابل ملت و روحانیون به چاپلوسی و حیله گری پرداخت و دسیسه او نقش بر آب شد. آقای کارتر باید بداند که فرستادن شاه مخلوع به مصر و عذرخواهی از اشتباهات گذشته و اعتراف به خیانت های امریکا به ملت های مظلوم - از آن جمله ایران - و راه حل لانه جاسوسی را از من که یک نفر از ملت بزرگ ایران هستم خواستن، به بیراهه رفتن است.(۱) حل این مسئله به دست هیچ کس جز ملت شریف ایران و مجلس شورای اسلامی منبعث از آرای ملت، نیست و باید بداند که حمایت از شاه مخلوع بعد از آن همه جنایات و خیانت های بزرگ و آن چپاولگری ها، مجالی برای حل به اصطلاح شرافتمندانه نگذاشته است. با سپردن شاه مخلوع دشمن اسلام و ایران، به دست دشمنی که با اعمال ننگین خود مسلمانان جهان را آزرده است، راه حل را پیچیده تر نموده است.»(۲)*(۳)

در مراسم ۱۲ فروردین، بنی صدر نیز در سخنرانی خود به مسئله امریکا پرداخت. وی ابتدا گزارشی از آنچه گذشته است، ارائه کرد؛ از جمله تشکیل کمیسیون بررسی جنایات امریکا در ایران و تلاش ها در زمینه حضور شاه در مصر. بنی صدر سپس متن پیام دوم کارتر به خویش را قرائت کرد(۴)** که در آن بر ضرورت انتقال گروگان ها تا ۳۱ مارس (۱۱/۱/۵۹) تأکید شده بود و در ضمن، تلاش های بنی صدر در این باره، به نحوی مورد قدردانی قرار گرفته بود. در پیام کارتر تلویحاً اشاره شده بود که امریکا تا آن جا که میسر بوده، کوشیده است نظرهای ایران را در حرکت خود لحاظ کند و شرایط ایران را تا حد امکان، تحقق بخشد. در آخر پیام آمده بود: «ما آماده ایم هر فکر خاص را در این باره دریافت کنیم. ... اینک انتظار داریم مقامات ایرانی مراحلی را که در مسئولیت آنها قرار دارند؛ انجام دهند؛ به خصوص در آنچه مربوط می شود به انتقال گروگان ها. اگر این کار سریعاً انجام شود، انتقال گروگان ها می تواند راه را برای حل سریع بحران باز کند.»

۱- علی رغم سخن تند امام برضد امریکا در این پیام، امریکاییان از بروز تحول مورد نظر خویش نومید نشدند. به گزارش خبرگزاری فرانسه از واشنگتن، مقامات رسمی کاخ سفید در واشنگتن گفتند: این حقیقت که در نطق آیت الله خمینی هیچ گونه اشاره ای به انتقال گروگان های امریکایی از محل سفارت نشده است، می تواند بدین گونه تعبیر شود که وی با تحویل گروگان ها به شورای انقلاب مخالفت ندارد.

۲- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول گزارش۱۹۸: نگاهی به دیگر محورهای پیام ۱۲ فروردین ۵۹ امام خمینی. ص۳۸۸.

۳- مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام، صحیفه امام، جلد۱۲ (پاییز ۱۳۷۸)، ص۲۲۰.

۴- ** ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم گزارش۱۹۸: متن پیام دوم کارتر به بنی صدر. ص۳۸۹.

رئیس جمهوری در ادامه سخنان خود افزود: «بعد از این که این پیام آمد، پریشب در شورای انقلاب مورد بحث قرار گرفت و شورا تصمیم گرفت که اگر امریکا طبق یک بیان رسمی اعلام کند که تا تشکیل مجلس و اتخاذ تصمیم از سوی مجلس، درباره گروگان ها نه تبلیغی کند، نه ادعایی کند، نه حرفی بزند و نه تحریکی کند، شورای انقلاب می پذیرد که گروگان ها را تحت نظارت خود در آورد. بنابراین ما این موردی که درباره روابط ما با امریکا بود، در این مرحله هستیم که عیناً به اطلاع شما مردم ایران رسید.»(۱)

آنچه بنی صدر، از قول شورای انقلاب اعلام کرده بود، اگر چه به صورت مشروط بود، می توانست برای امریکایی ها یک حداقل باشد؛ یعنی تحویل گرفتن گروگان ها از دانشجویان و دادن آنها به دولت جهت تعیین تکلیف به وسیله مجلس؛ از این رو کاخ سفید پیامی برای رئیس جمهوری ایران ارسال کرد که متن آن به این شرح است: «اظهارات پرزیدنت بنی صدر مبنی بر این که گروگان ها تحت حمایت دولت ایران قرار خواهند گرفت، نشانه روشن، مثبت و موفقیت آمیزی است؛ در نتیجه دولت امریکا فعلاً اجرای پاره ای از مجازات های اقتصادی جدید را به تعویق می اندازد. ما این مسئله را درک می کنیم که موضع دولت ایران این است که مسئله گروگان ها هنگامی که پارلمان جدید تشکیل شود، حل و فصل گردد. آزادی هرچه زودتر اتباع کشور ما، مسئله اساسی ما بوده است و به طوری که اطلاع دارید، این هدف و نقطه نظری است که توسط ایالات متحده امریکا تعقیب می گردد.

کاخ سفید، واشنگتن»(۲)

این امیدواری، در مقامات سازمان ملل نیز پدید آمده بود. به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، کورت والدهایم، دبیرکل سازمان ملل، امروز سخنان بنی صدر در تهران را گامی در جهت صحیح تلقی کرد؛ سخنانی که دربار ه تمایل شورای انقلاب برای به عهده گرفتن امر گروگان ها بود. وی اطمینان داد که انجام هرچه زودتر این اقدام، راه را برای بازگشت کمیسیون تحقیق به ایران و تکمیل کارش هموار خواهد ساخت.(۳)

امّا پیر سالینجر - که برنامه های تلویزیونی و مکتوبات وی درباره ایران، برای وی در امریکا و دیگر نقاط شهرت فراوانی ایجاد کرد - درباره این پیام و پیامد آن می نویسد: «حدود غروب [۱۲/۱/۵۹] به وقت تهران، پیام کاخ سفید و متن مصاحبه مطبوعاتی صبح زود [به وقت امریکا] رئیس جمهوری کارتر که در آن بیانات بنی صدر را "گامی مثبت" خوانده بود، روی میز رئیس جمهور قرار داشت. واکنش بلافاصله منفی بود. کارتر کلمه خاصی که ایرانیان در پی آن بودند، یعنی "حقانیت" مجلس ایران برای بررسی مسئله گروگان ها را به کار نبرده بود.»(۴)

۱۹۹

در بازتاب های پیام امام و سخنرانی بنی صدر در رسانه های خارجی، به طور طبیعی مسئله مهم ماجرای گروگان گیری و سرانجام آن بود. با بررسی این بازتاب ها می توان به این نتیجه

ص: ۳۷۶

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- پیر سالینجر، گروگان گیری در ایران، مترجم: دکتر جعفر ثقه الاسلامی، انتشارت نوین، تهران: شهریور ۱۳۶۲، ص ۳۶۰ و ۳۶۱.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص۱۲، سازمان ملل - آسوشیتدپرس.

۴- پیر سالینجر، امریکا در بند، (کتاب سرا، ۱۳۶۲) ص ۲۷۴.

رسید که خوش بینی های ابراز شده در ساعات اولیه صبح امروز، در پایان روز تا حد زیادی کمرنگ شده است. یک گزارش از رادیو لندن که در ساعت۱۹:۴۵ امروز پخش شد، نمونه مناسبی از این امر است. در این گزارش که در آن، جنبه های شایان توجهی از مسئله، مورد توجه قرار گرفته چنین آمده است:

«در امریکا سخنان امروز آیت الله خمینی و پرزیدنت بنی صدر، از لحاظ دیپلماسی امریکا در رابطه با مسئله گروگان ها چندان امیدبخش نبود. در میان ابهام و سردرگمی که در مورد ماهیت دقیق پیام های هفته گذشته کارتر به رهبران ایران وجود داشت، دو نکته کم و بیش روشن شده است: نخست آن که دستگاه حکومت کارتر امیدوار بود که محافظت گروگان های امریکایی از اختیار دانشجویانی که سفارت امریکا را تحت اشغال دارند خارج شده و به عهده شورای انقلاب ایران واگذار گردد. در چنین صورتی این مشکل امریکا در مورد این مسئله که امریکا با چه مرجعی وارد مذاکره گردد، حل شده و احتمالاً راهی برای آزادی گروگان ها باز می شد. ثانیاً چنانچه این اقدام با شکست روبه رو می گردید، امریکا به ناچار روش آشتی جویانه خود را تغییر داده و با توجه به ابراز نارضایی روزافزون مردم امریکا، روش قاطع تری در پیش می گرفت.

اظهارات امروز رهبران ایران امید امریکا را نقش بر آب ساخت. سخنان آیت الله خمینی ... توأم با لحن خصومت آمیزی نسبت به امریکا و کارتر بود. ... اظهارات پرزیدنت بنی صدر نیز با انتظارات دستگاه حکومت کارتر وفق نمی داد و برخلاف انتظار آنان، بنی صدر اعلام نداشت که محافظت گروگان ها به شورای انقلاب منتقل می شود؛ بلکه اظهار داشت که شورای انقلاب شرایطی برای این اقدام در نظر گرفته است؛ از جمله آن که امریکا باید تعهد نماید که تا زمانی که پارلمان ایران تشکیل نشده و تصمیمی در مورد گروگان ها اتخاذ نگردیده است، از هرگونه اظهار نظر یا اقدام تحریک آمیز از قبیل تحریم بازرگانی ایران خودداری نماید.

قبلاً پرزیدنت بنی صدر از امریکا خواسته بود تا اعلام هرگونه اقدامی علیه ایران را تا ۲۴ ساعت به تعویق اندازد و این امر، امریکا را به پایان بن بست موجود امیدوار ساخته بود؛ ولی قبول شرایطی که اکنون پیشنهاد شده، برای جیمی کارتر بسیار مشکل است. پرزیدنت کارتر امروز با مبارزه شدید سناتور کندی در ایالت ویسکانسن و کانزاس روبه رو است و با توجه به نارضایی روزافزون افکار عمومی در امریکا به خاطر شکست کوشش های وی در راه آزادی گروگان ها، کارتر نخواهد توانست که شرایط پرزیدنت بنی صدر را پذیرفته و بدین ترتیب آشکارا در برابر تقاضاهای ایرانیان تسلیم گردد. سخنگوی کارتر سخنرانی پرزیدنت بنی صدر را مثبت خواند و کارتر نیز اظهار داشته است که تصمیم خود را در مورد تحریم ایران تغییر خواهد داد؛ ولی فشار افکار عمومی مبنی بر اتخاذ یک روش قاطع تر همچنان ادامه دارد و سخنرانی های امروز تهران نیز احتمالاً آن را کاهش نخواهد داد.»(۱)

۱- مأخذ ۱، ص۷، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

رادیو اسرائیل نیز در ساعت ۲۰ امروز، گزارش مفصلی پخش کرد که در آن آمده است: آیت الله خمینی رهبر انقلاب اسلامی ایران گفت شیطان بزرگ به هر دسیسه ای دست می زند و از هر وسیله ای برای رسیدن به حداکثر جنایات استفاده می کند و اکنون می خواهد ملت ایران را با کلمات چاپلوسانه بفریبد. در واشنگتن، در مورد سخنان امروز آیت الله خمینی اظهار عقیده می شود که هر نوع امیدواری برای حل سریع مسئله گروگان ها از بین رفته است. پرزیدنت کارتر نیز قرار است امروز (به وقت امریکا) نطقی خطاب به ملت امریکا ایراد نماید. مقامات کاخ سفید اظهار می دارند که ضمن این نطق، انجام مجازات های اقتصادی برضد ایران اعلام خواهد شد. قبلاً در واشنگتن اعلام شده بود که چنانچه امروز تحول مثبتی در مسئله گروگان ها ایجاد نشود، پرزیدنت کارتر انجام مجازات های اقتصادی برضد ایران را اعلام خواهد داشت؛ به همین علت هم رئیس جمهوری امریکا برای آگاه شدن از سخنان رهبران ایران، سخنرانی خود را به تعویق انداخت.(۱)

رادیو مسکو نیز در ساعت ۱۹:۳۰ تفسیری در این باره پخش کرد که در آن آمده است: آیت الله خمینی رهبر سیاسی و دینی ایران، سیاست ایالات متحده امریکا در مورد ایران را شدیداً به باد انتقاد گرفت. آیت الله خمینی در پیامی واشنگتن را به ایجاد یک توطئه سیاسی برضد ایران متهم کرد. این پیام امروز در تهران، در یک اجتماع بزرگ به مناسبت جشن نخستین سالگرد اعلام جمهوری اسلامی، قرائت شد. آیت الله خمینی گفت سیاست شانتاژ و تهدید، از جمله اِعمال مجازات های اقتصادی و استفاده از نیروی مسلح از طرف حکومت کارتر، نمی تواند باعث حل عادلانه بحران امریکا و ایران شود. آیت الله خمینی باز هم اعلام کرد که مسئله گروگان های امریکایی را پارلمان منتخب مردم حل خواهد کرد.(۲)

۲۰۰

برخی منابع غربی گزارش هایی درباره "نامه ارسالی کارتر به امام خمینی" درج می کنند؛ گزارش هایی که تکذیب این نامه به وسیله کاخ سفید را تا حدی بی اعتبار می کند و تأییدی بر صحت دعاوی ایران است. مطالب امروز دو نشریه و یک خبرگزاری که ذیلاً می آید، نمونه هایی از این گزارش ها است.

روزنامه لوس آنجلس تایمز در شماره امروز خود نوشت که پرزیدنت کارتر نامه ای حاکی از عذرخواهی، به آیت الله خمینی نوشته است. این نامه که بلافاصله بعد از پخش از رادیو تهران، از سوی کاخ سفید تکذیب شد، به دست یک وکیل آرژانتینی به نام "هکتور ویلالون" نوشته شده است؛ وکیلی که نقش میانجی را میان ایالات متحده و ایران، برای حل بحران گروگان ها ایفا می کند. به گزارش آسوشیتدپرس منابع دولتی به لوس آنجلس تایمز گفتند این نامه که به اظهار آنها مفهوم خوبی دارد، بدون آگاهی کارتر یا مشاوران سیاست خارجی وی نوشته شده است؛ لکن همین منابع گفتند که نامه مزبور در نظر مقامات رسمی ایران

۱– مأخذ۱، ص۹، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

۲– مأخذ ۱، ص۹، بخش فارسی رادیو مسکو.

درست جلوه کرد؛ زیرا نشر و محتوایش همان بود که در سخنرانی های اخیر کارتر در مورد بحران گروگان ها، به کار رفته بود. این روزنامه توضیح نداد که این پیام چگونه از طریق وزارت خارجه سوئیس، به دست به اصطلاح "مجرای دیپلماتیک سوئیس" رسیده است. یکی از این منابع به لوس آنجلس تایمز گفت که "ویلالون" وکیل آرژانتینی که در اروپا زندگی می کند، جزء یک گروه از وکلای بین المللی است که نقش میانجی را ایفا می کنند و احتمالاً در کوششی برای جلب حمایت مقامات ایرانی، قبل از آن که عقیده رسمی حکومت کارتر را جویا شود پیش نویس این نامه را با مقامات ایرانی مورد بحث قرار داده است. یک مقام رسمی ایالات متحده گفت به هرنحوی که انتقال این نامه صورت گرفته باشد، زمانی که به دست مقامات ایرانی رسیده، از کنترل خارج شده است(۱)

روزنامه فرانس سوار نیز در شماره امروز خود، به نحو ذیل به این مسئله پرداخته است: در روزهای اخیر سه پیام از طرف دولت امریکا برای مقامات ایرانی فرستاده شده است. دو پیام اول با وساطت سوئیس فرستاده شده و سومین پیام با دخالت نفر سومی که احتمالاً یک سیاستمدار امریکایی مقیم پاریس یا یک وکیل فرانسوی می باشد، فرستاده شده است. این وکیل فرانسوی به نام کریستیان بورژه، اخیراً برای درخواست استرداد شاه به تهران رفته بود.(۲)

یک گزارش از رویتر نیز حاوی خبری از سفارت سوئیس در این باره است. در گزارش مزبور، ضمن گزارش مسائل مربوط به گروگان ها و بنی صدر افزوده شده است: پرزیدنت بنی صدر همچنین شب گذشته با "اریک لانگ" سفیر کشور سوئیس ملاقات کرد. جزئیات این ملاقات فاش نشد. "اریک لانگ" وجود پیام سومی از سوی پرزیدنت کارتر برای آیت الله خمینی را تکذیب نکرد؛ لکن گفت یک چنین ارتباطی محرمانه است.(۳)

۲۰۱

در کنار مسائل مربوط به روابط ایران و امریکا، مسئله حضور شاه در مصر همچنان خبرساز است. پس از پذیرش شاه در مصر به وسیله سادات، این کشور همواره با مخالفت جوانان، مسلمانان و احزاب مخالف روبه رو بوده است. این وضعیت، به ویژه در حالی که زمینه نارضایتی های مربوط به ماجرای کمپ دیوید وجود دارد، معنی پیدا می کند و در واقع پذیرش شاه بر دامنه مخالفت های مخالفان سادات افزوده است. در این باره گزارشی از بخش عربی رادیو لندن حاکی است: نبوی اسماعیل وزیر کشور مصر، در اجتماعی که از دانشجویان و رهبران جوانان مصر در قاهره تشکیل شده بود، گفت نیروهای امنیتی این کشور اعضای گروهی را که برای حملات به مؤسسات مختلف به وسیله بمب های گوناگون، تدارک گسترده ای دیده بودند، بازداشت کرده اند و تمام رهبران این گروه را زندانی نموده اند. وزیر کشور مصر مخالفان قرارداد صلح میان این کشور و اسرائیل را به باد انتقاد شدید گرفت و یادآور شد: اینان می کوشند وحدت ملی مصر را از طریق پخش اعلامیه ها و نشریات

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۳، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص۲ و ۳، لوس آنجلس - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۸.

۳- مأخذ۱، ص۱ و ۲، تهران - خبرگزاری رویتر، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

ضد دولتی متزلزل کنند و با تشویق عناصر و گروه های شناخته شده برای دست زدن به انفجار و خرابکاری در مؤسسات، این وحدت را به نابودی کشانند. وی علت این تظاهرات را وجود شاه در مصر دانست و اخطار کرد که به هر ترتیب، وزارت کشور قانون را اجرا خواهد کرد و اجازه نخواهد داد آشوب و بلوا در این کشور رواج پیدا کند.(۱)

۲۰۲

تحرکات مرزی و درگیری های ایذایی عراق برضد ایران که در سطح پاسگاهی و به طور پراکنده صورت می گیرد، همچنان ادامه دارد. طبق گزارش پاسگاه ژاندارمری هدایت، امروز نیز «در ساعت ۲۲، از طرف پاسگاه مجید سالار عراق و پایگاهی که جدیداً در روبه روی قریه گمرک کهنه ایران مستقر یافته، به طور رگبار و تک تیر به طرف پاسگاه هدایت تیراندازی [شد] که بلافاصله به وسیله افراد پاسگاه، جواب آتش مقابل داده شده و در ساعت ۲۳:۳۰ بدون هیچ گونه تلفات جانی و مالی خاتمه یافت.»(۲)

مرزبانی قصرشیرین، با ارسال گزارشی از این حادثه به دفتر ریاست جمهوری، افزود: «مرزبان قصرشیرین نسبت به تیراندازی عناصر عراقی، به مرزبان مقابل اعتراض نموده است.»(۳)

همچنین مرزبانی نوسود از حادثه ای که در ساعت ۱۵:۳۰ امروز رخ داد، به این نحو خبرداد: «از طرف کشور عراق تعداد یک گلوله خمپاره سنگین، در ارتفاعات یک کیلومتری نوسود پرتاب و منفجر شد که خسارات جانی در بر نداشته و مراتب به مرزبانی مقابل اعتراض گردیده است.»(۴)

از سوی دیگر، تقویت پاسگاه ها و تحرکات مربوط به تقویت و جابه جایی های مرزی عراق نیز همچنان پیگیری می شود؛ از جمله به استناد اعلام پاسگاه شور و شیرین، «تعداد ۱۳ دستگاه خودرو ارتشی شامل یک دستگاه گاز و چند دستگاه نفربر زرهی، سوار بر تریلی ۱۸ چرخ در پاسگاه های تک تک مشکی، تپه بلوط، و تک سرخ کشور عراق مستقر گردیده و افراد پاسگاه مقابل مشغول کار گذاشتن سنگرهای بتونی و کندن سنگر می باشند.(۵) گزارش مرزبان دهلران نیز که برای وزارت خارجه هم ارسال شد، حاکی است: مقامات عراقی امروز یک دکل حفاری در فاصله ۱۵۰ متری میله مرزی ۲۲/۱۲، در خاک خود برپا کردند.(۶) همچنین طبق اطلاع رسیده از قصرشیرین، ۲۰ فروند هواپیمای سوخو در نزدیکی مرز ایران، روبه روی پایگاه های "پرویز" و "دارخور"، در خاک عراق مشاهده شد.(۷)

طبق خبرهای رسیده به مسئولان، در سمت جنوب هم تحرکات مختلف ارتش عراق وجود دارد؛ از جمله امروز یک گروهان تانک به فرماندهی سروان "مراد حسن علی"، متشکل از ۱۲ تانک و ۱۰ دستگاه خودرو از انواع مختلف، به منطقه الدعجی (الدهجی) مقابل پاسگاه حدود جمعی گروهان ژاندارمری خرمشهر اعزام شد و به حالت آماده باش مستقر گردید.(۸)

ص: ۳۸۰

۱- مأخذ۱، ص۱ و ۲، تهران - خبرگزاری رویتر، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۳۳۹۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ - (دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۳۳۸۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا به دفتر ریاست جمهوری، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

۴- - سند شماره ۰۳۴۶۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا مرکز فرماندهی به دفتر ریاست جمهوری، ۱۴/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۶۳۲۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به سپاه پاسداران، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۶۰۹۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، به وزارت امورخارجه.

۷- سند شماره ۰۶۳۲۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه کرمانشاه، به تهران، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۰۳۳۹۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ (دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

گزارش دیگر حاکی است: امروز ستاد ارتش عراق به فرمانده لشکر۵ مکانیزه بصره ابلاغ کرد که تعدادی از واحدهای رزمی خود را در مسیر منطقه العماره - فاو مستقر کند و به حالت آماده باش درآورد.(۱)خبر دیگر از بصره نشان می دهد که امروز «کلیه پاسگاه های شرطه مرزی عراق در استان بصره، به وسیله سلاح های سبک و سنگین و دستگاه های مخابراتی مجهز گردیده. همچنین به هر یک از پاسگاه ها یک افسر و یک استوار و پنج نفر سرباز اعزام شده است.(۲)این در حالی است که سختگیری های امنیتی و حفاظتی این رژیم، در برخی از شهرهایی که محل عبور و مرور واحدهای نظامی است، بیش تر شده است. در این باره خبر رسیده حاکی است: از ساعت ۲۲ امشب تا ساعت ۵ بامداد روز بعد، عبور و مرور در شهرهای استان بصره ممنوع اعلام شد و تأکید گردید که در صورت نقض مقررات، خاطی به سازمان های امنیتی تحویل داده می شود.(۳)

در حالی که از منابع داخل عراق خبر می رسد: «با توجه به رویدادهای ایران و عراق، قرار است موالید ۱۹۵۵ جهت خدمت احتیاط احضار شوند.»(۴)

۲۰۳

عراق امروز تبلیغات وسیعی را برضد ایران، در سطح داخلی و تا حدودی نیز در سطح بین المللی، به راه انداخت؛ تبلیغاتی که زمینه آن یک سوء قصد مشکوک بود که عراق کوشید آن را به ایران نسبت دهد.

خبرگزاری آسوشیتدپرس از بیروت گزارش داد که در دانشگاه مستنصریه، به سوی یک مشاور عالی رتبه صدام حسین با نارنجک حمله شد؛ ولی وی جان سالم به در برد و ضارب با گلوله مأموران امنیتی کشته شد. این خبرگزاری نام حمله کننده را "سمیر نورعلی" اعلام کرد(۵) به گزارش آسوشیتدپرس شخصی که مورد حمله واقع شده است،"تارک [طارق] عزیز" معاون نخست وزیر و مشاور رئیس جمهوری عراق در امور خارجی است. در این گزارش آمده است: حمله با نارنجک به یک مشاور عالی رتبه صدام حسین به وسیله یک قاتل ایرانی الاصل، حاکی از تیرگی بیش تر روابط بین "دو غول تولید کننده نفت" است.(۶)

ناظران آگاه عراقی امروز گفتند اشاره منابع خبری دولتی عراق به این مطلب که سمیر نورعلی یک ایرانی الاصل است، نشان می دهد که بغداد همسایه خود ایران را برای این حادثه مورد ملامت قرار داده است.(۷) بنا به گزارش خبرگزاری عراق، طارق عزیز معاون نخست وزیر عراق امروز با چند زخم سطحی، از حادثه جان سالم به در برد؛ در حالی که تعدادی از دانشجویان دانشگاه مستنصریه مجروح شدند. افراد امنیتی در این حادثه بلافاصله ضارب را هدف گلوله قرار دادند و کشتند. صدام حسین پس از دیدار از عزیز مشاور رئیس جمهوری در امور خارجی و اطلاعات گفت: «ما از تروریسم وحشتی نداریم.»(۸)

از سوی دیگر، در ایران یک تلفن ناشناس، اطلاعاتی در اختیار خبرگزاری پارس قرار داد که

ص: ۳۸۱

۱- سند شماره ۲۸۷۵۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان - ر۲، به ف - ل ۹۲ زرهی اهواز ۲، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۷۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان ر۲، به زرهی اهواز ۲، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۷۵۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ر۲، به کمیته انتظامی.

۴- مأخذ ۲۸.

۵- روزنامه بامداد، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص۱.

۶- مأخذ ۱۰، ص۴، تهران - خبرگزاری پارس.

۷- مأخذ ۳۲.

۸- مأخذ ۱۰، ص ۴ تهران - خبرگزاری پارس.

آن هم از ابهام این واقعه کم نکرد. به گزارش خبرگزاری مزبور، بعدازظهر امروز یک ناشناس که خود را عضو فداییان اسلام معرفی کرد، به طور تلفنی با خبرگزاری پارس تماس گرفت و اطلاع داد که رئیس سازمان امنیت عراق را یکی از فداییان اسلام(۱) به نام "سمیر نورعلی" ترور کرده است. وی گفت: سمیر نورعلی اکنون فراری است و خانواده او در عراق دستگیر شده اند.(۲)

۲۰۴

شهربانی آبادان جهت انجام اقدامات احتیاطی لازم و براساس گزارش منابع خود، به فرماندهی ژاندارمری منطقه خبر داد: «دولت بعث عراق در صدد است نظر افراد ناراحت و ناراضی در ایران به خصوص ساکنین خوزستان را هرچه بیش تر به خود جلب، و آنها را تطمیع (کند) و با کمک این گونه اشخاص، خطوط آبی اروندکنار را دچار ناامنی (نماید و) نیز به هر طریق ممکن ناوچه های نیروی دریایی جمهوری اسلامی ایران را که در نوار مرزی اروندکنار پهلو گرفته اند، منفجر نمایند.»(۳)

یادآوری می شود اخبار مربوط به استفاده عراق از ایرانیان مخالف نظام جمهوری اسلامی و فراریان رژیم گذشته، در منابع مختلف از جمله نشریات غربی درج می شود؛ از جمله شماره امروز لوموند چاپ فرانسه، در گزارشی نوشت: مخالفان سلطنت طلب ایرانی اخیراً در بغداد کنفرانسی تشکیل دادند. کلیه امکانات لازم را دولت عراق در اختیار وفاداران شاه سابق - که هدفی جز سرنگونی رژیم اسلامی در ایران نداشتند - قرار داد. شخصیت مهم و قدرتمند این دسته از مخالفان، تیمسار اویسی بود که گفته می شود قادر است از حمایت ۱۵۰۰۰ چریک کرد، از قبایلی که هنوز به شاه سابق وفادار مانده بودند، بهره مند شود. این واقعه با مجموعه ای از سوء قصدها و عملیات های خرابکارانه در خوزستان ایران هم زمان شد؛ عملیات هایی که دولت ایران آنها را به تروریست های مزدور دولت عراق نسبت داد(۴)

۲۰۵

به مناسبت ۱۲ فروردین، روز جمهوری اسلامی، مراسمی در مهاباد برگزار شد. لشکر۶۴ ارومیه، گزارشی از این مراسم برای نیروی زمینی ارتش ارسال کرد که در آن آمده است: «به مناسبت سالگرد جمهوری اسلامی ایران، از ساعت ۱۷ روز جاری حدود ۵۰۰۰ نفر از مردم شهرستان مهاباد از چهارراه آزادی شروع به راهپیمایی کردند و از خیابان های جام جم به جلوی فرمانداری رسیدند. ابتدا سرودهای کردی نواخته شد و یک نفر نماینده حزب دمکرات سخنرانی نمود. در بین راهپیمایی شعارهای ذیل داده می شد (ضمناً خبرنگاران خارجی حضور داشتند): ۱. پشتیبانی خود را از جمهوری اسلامی اعلام داشتند. ۲. از دولت

۱- عنوان فداییان اسلام فقط یک محفل چند نفره غیرفعال را که به کار تبلیغاتی حاشیه ای مشغولند در بر می گیرد؛ اما مطرح شدن این عنوان، کمک خوبی به عراق در بُعد تبلیغاتی است؛ چرا که این عنوان، نام یک سازمان قدیمی ایرانی با مشی مسلحانه و دارای سابقه فعالیت مسلحانه در مقطع مهمی از تاریخ ایران است.

۲- مأخذ ۱۰، ص ۱، تهران - خبرگزاری پارس.

۳- سند شماره ۰۶۳۲۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به ژاجا - پست فرماندهی، (تلفنگرام)، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

۴- عبدالمجید تراب زمزمی، جنگ ایران و عراق، ترجمه مژگان نژند (نشر سفیر، زمستان ۱۳۶۸) ص۴۷، به نقل از روزنامه لوموند، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

خواستار صلح مسالمت آمیز می باشند. ۳. دولت دست از محاصره اقتصادی داخلی در منطقه کردستان بردارد. ۴. خواستار خودمختاری کردستان و ایرانی دمکراتیک شدند. ۵. انزجار خود را از دولت امریکا ابراز داشتند (مرگ بر امریکا). ۶. خواستار [روشن شدن] علت بروز وقایع اخیر کردستان، شمال ارومیه، اشنویه هستند.»(۱)

از سوی دیگر، در کنار آرامش نسبی امروز در غرب کشور، برخی تحرکات ایذایی پراکنده گزارش می شود؛ از جمله در یک راه بندان مسلحانه (کمین) در گردنه "قوری" واقع در جاده نقده - ارومیه، تعدادی از خودروهای عبوری متوقف شد و اجناس و پول مسافران و رانندگان غارت گردید.(۲) این در حالی است که سپاه تکاب در گزارشی، از همکاری برخی پاسگاه ها با حزب دمکرات و ارتباط بین آنان خبر داد و نیز گزارش داد که بعضی نیروهای مرتبط با حزب دمکرات، قول درگیری با سپاه را داده اند.(۳)

مهم ترین حوادث امروز، اقدامات "ظاهر بدری" در منطقه خوی است که پس از اخطارهای قبلی صورت گرفته است و به نحو ذیل در گزارش سپاه ارومیه ذکر شده است:

«ظاهر بدری از سران حزب دمکرات قطور، در مورخ ۱۰/۱/۱۳۵۹ از استاندار خواسته که: ۱. گروهان قطور و پاسگاه پل هوایی در عرض ۲۴ ساعت برچیده شود. ۲. گروگان های طرفین مبادله شوند. ۳. در غیر این صورت پل منفجر و جنگ شدید و به ایستگاه های راه آهن رازی، بابکان، سلماس و مناطق عجم و ترک نشین حمله خواهد شد.

ساعت ۱۰:۳۰ امشب حمله ظاهر بدری شدیداً شروع شد.»(۴)

۲۰۶

مسئله کردستان از مهم ترین مباحثی بود که در سخنرانی امروز بنی صدر در مقام رئیس جمهوری و فرمانده کل قوا، در مراسم ۱۲ فروردین مطرح شد. بنی صدر در سخنرانی خویش، درباره مناطق بحرانی گنبد و کردستان و به ویژه درباره کردستان، مفصلاً صحبت کرد و نوع برخورد و مواضع و برنامه های جمهوری اسلامی در مقابله با این بحران ها را توضیح داد.

وی ابتدا وجود یک تصور را که آن را تصور غلطی خواند، یادآوری کرد و گفت: «به گمان این که من آزادی گرا و لیبرال هستم وانمود می کردند که قاطعیت انقلابی در کار نخواهد آمد؛ بنابراین در کردستان، در گنبد و در جاهای دیگر، اگر کسانی باشند که بخواهند از فرصت سوء استفاده کنند و در این نقاط، مسلحانه یا غیرمسلحانه، امنیت و یکپارچگی کشور را به خطر بیندازند، من آنها را به بحث دعوت خواهم کرد و جواب گلوله را با حرف خواهم داد.»

ص: ۳۸۳

۱- سند شماره ۰۶۳۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا، به ژاجا، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۱۲، ص۵.

۳- سند شماره ۰۶۳۲۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زنجان (تکاب)، به تهران (عملیات)، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۶۳۲۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه، به تهران، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

بنی صدر سپس در پی از بین بردن این تصور برآمد و خاطرنشان کرد: «ما هم در گنبد و هم در کردستان، با قاطعیت در برابر هر توطئه ای ایستاده ایم. حضور من در شهر گنبد و اجتماع عظیم مردم آن سامان، و وعده ما درباره زمین و اصلاحات و عمران اقتصادی که با آنها در میان گذاشته شد و معلوم شد که مردم آن سامان خواهان امنیتند، خواهان اصلاحات اساسی هستند و خواهان این هستند که امکانات عظیمی که از برکت انقلاب اسلامی ما به وجود آمده است، مورد بهره برداری قرار بگیرد،... به گمان خودم مسئله آن سامان با همکاری صمیمانه مردم حل شده و من به فضل خدا هیچ خطری برای آن قسمت در حال حاضر نمی بینم. در این جا لازم است از نقش ارتش و سپاه انقلاب که با قاطعیت، توطئه ای مسلحانه را در هم شکسته، ستایش کنم و به آنها بگویم که ملت شما در این جا حاضرند و با تکبیر شما را ستایش می کنند.»(۱)

رئیس جمهوری سپس به طور مفصل به مسئله اصلی یعنی کردستان پرداخت(۲) و از جمله اظهار داشت: «اما درباره کردستان، از روز نخست من بر این باور بودم که مردم کردستان جدایی از ایران را به هیچ قیمت نمی خواهند؛ نه زیر بار می روند، نه تحمل می کنند. بر این باور بودم که مردم کردستان از صمیم دل خواهان پیروزی انقلاب اسلامی ما هستند و خود آنها جزئی از این انقلاب و کوشای در این انقلاب و شریک ما در سرنگون کردن رژیم منفور پیشین بودند؛ بنابراین من به این مردم گفته ام که هر وقت آنها بخواهند، ارتش با نیروهای مسلح ما آماده اند از خواست آنان پیروی نمایند و عناصر مسلحی را که می خواهند به زور، اراده خودشان را بر مردم آن سامان و به ملت ما تحمیل کنند، بر سرجای خودشان بنشانند. من در آغاز انتخاب به ریاست جمهوری، هیئتی را از حزب دمکرات کردستان پذیرفتم. آنها یک قطعنامه ای شامل شش ماده به من دادند. این قطعنامه در هیئت ویژه مورد رسیدگی قرار گرفت. این هیئت اصلاحاتی را در آن قطعنامه لازم دید. آن قطعنامه و این اصلاحات را به من دادند. من بر سر حرف خودم ایستاده ام.»

بنی صدر سپس تأکید کرد که حکومت انقلاب اسلامی زیر بار غربت اسلام و مسلمانان در کردستان نخواهد رفت و افزود که در مقابل خلع سلاح پاسگاه ها و تهدید امنیت داخلی ساکت نخواهد ماند. وی با تأکید بر استضعاف مضاعف مردم کرد، اقدامات گروه های مسلح را مانع خرج بودجه های تعیین شده برای سازندگی کردستان عنوان کرد و هشدار داد که گروه های مسلح را در کردستان تحمل نخواهد کرد. بنی صدر در پایان به کسانی که در خوی افرادی را گروگان گرفته اند اخطار کرد که مبادله ای در کار نخواهد بود و هر کس در

۱- روزنامه کیهان، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص ۵ و ۷.

۲- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۲۰۶: تفصیل سخنان بنی صدر درباره مسئله کردستان، در سخنرانی وی در مراسم روز جمهوری اسلامی. ص ۳۹۰

جمهوری اسلامی خدمت می کند، باید آماده شهادت باشد؛ از جمله گروگان ها؛ حتی اگر رئیس جمهوری جز ء گروگان ها باشد. وی با به زبان آوردن ذکر "انّاللّه و انّاالیه راجعون"، گروگان ها را شهید ملت خواند و از موضع فرمانده کل قوا تأکید کرد: «از همین لحظه ارتش حق ندارد پوتین از پای در آورد، مگر آن که آن خِطّه را از وجود این یاغی ها پاک کند.(۱)

۲۰۷

امروز یک گروه جدید تحت نامی که به تناسب امروز، قابلیت رقابت با گرایش اسلامی موجود در نظام را هم داشته باشد، در کردستان اعلام موجودیت کرد. روزنامه مردم، ارگان حزب توده – که همواره تحرکات کردستان را با چشم پوشی از اقدامات گروه های مورد قبول این حزب، بررسی و تحلیل می کند – در این باره چنین نوشت:

شیخ عثمان یکی از عوامل ضدانقلاب در کردستان که در ارتباط مستقیم با دولت بعثی عراق است، اقدام به تأسیس حزب به اصطلاح آزادی خواه اسلامی کردستان ایران کرد.

موجودیت این حزب را شیخ عثمان که "سپاه رزگاری" تحت کنترل وی است، روز ۱۲ فروردین [امروز] اعلام کرد. در این روز، وابستگان "شیخ عثمان بیاره" در یکی از ده های اطراف پیرانشهر به نام شین آباد، جلسه ای تشکیل دادند. در این جلسه که با شرکت تنی چند از روحانیان منطقه تشکیل شده بود، ابتدا پیام شیخ عثمان در مورد حزب مذکور قرائت شد و سپس سخنرانان دیگری، ضمن حمله به احزاب و سازمان های مترقی کردستان، آنها را "دشمنان دین اسلام" معرفی کردند.(۲)

۲۰۸

امروز نخستین شماره دوره جدید روزنامه "آرمان ملت" ارگان "حزب ملت ایران" انتشار یافت. روزنامه بامداد با ذکر این خبر نوشت: در مقاله اساسی این روزنامه، تحت عنوان "جز ابطال انتخابات راه دیگری وجود ندارد"، شدیداً از نحوه برگزاری انتخابات انتقاد شده و تقلبات انتخابات مورد اشاره قرار گرفته است و نقش انحصارطلبان در انتخابات محکوم گردیده است. به نوشته روزنامه مزبور، در جای دیگری از این مقاله آمده است:

«سخن کوتاه؛ مسئله اصلی این است که شتابزدگی قبلی برای برگزاری انتخابات و تعویق و کشش کنونی چگونه قابل تفسیر است. مگر نه آن بود که کلیه مراجع رسمی اعلام نمودند که در نیمه اول فروردین ماه، دوره دوم انتخابات عملی خواهد شد و در اردیبهشت ماه، مجلس شورای ملی کار رسمی خود را شروع می کند و با تشکیل دولت و

ص: ۳۸۵

۱– مأخذ ۱۰، ص۲ و ۱۰.

۲– روزنامه نامه مردم، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص۲.

مشخص شدن مسئولیت ها مملکت از این بلاتکلیفی نجات خواهد یافت؟ ولی سخنگوی شورای انقلاب و همچنین سرپرست وزارت کشور اعلام می دارنـد که دوره دوم انتخابات مجلس شورای ملی یک ماه به تعویق خواهد افتاد و حتی اعلام گردید که کمیسیون بررسی تخلفات تا یک ماه دیگر نظر خود را اعلام خواهـد داشت و پس از آن، تاریخ انتخابات دوره دوم تعیین می گردد. ناگزیر باید گفت دیگر بس است و شعور مردم را بیش از این به بازی نگیرید.»(۱)

۲۰۹

در گزارشی که امروز از سپاه کرمان به مرکز ارسال شد، آمده است: «خان های جیرفت و کهنوج و توابع، با ایجاد رعب و وحشت در مردم مستضعف، می خواهند نفوذ خود را حفظ کنند. لازم است هرچه زودتر ضمن مذاکره با مقامات مسئول، امنیت در آن منطقه برقرار و خان ها و اشرار را سرجای خود بنشانیم.»(۲)

درکنار این گونه امور، دو گزارش دیگر مربوط به امروز حاکی از این است که درگیری ها و دغدغه های سپاه منحصر به این گونه مسائل نیست و سپاه و نیروهای آن، همچون روزهای گذشته، با مسائل متنوعی(۳) درگیرند.

خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی از دامغان گزارش داد: در پی انتقاد مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران دامغان در مراسم راهپیمایی روز دوازدهم فروردین به عدم واگذاری محل مناسبی برای سپاه پاسداران، عده ای از مردم این شهر "مرکز رفاه خانواده" دامغان را به سپاه پاسداران اختصاص دادند. قبلاً استاندار و مقامات مسئول با تقاضای سپاه پاسداران مبنی بر واگذاری محل مذکور به سپاه، موافقت نکرده بودند. مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران در این مراسم از دادستان انقلاب این شهر انتقاد کرد. در پی آن، عده ای از شرکت کنندگان با دادن شعارهایی خواستار اخراج دادستان انقلاب شدند و سپس به سوی ساختمان مرکز رفاه خانواده دامغان حرکت کردند و به تعویض تابلوی آن مرکز به نام سپاه پاسداران مبادرت نمودند که سرانجام کلید این ساختمان از طرف یکی از روحانیان به سپاه تحویل داده شد. این عده سپس به طرف دادگستری راهپیمایی کردند و با اجتماع در این محل، به جهانشاه ناصر دادستان انقلاب اعتراض نمودند و او را به بحث آزاد در مسجد جامع دعوت کردند. سرانجام، جلسه مناظره پس از نماز مغرب و عشا در مسجد تشکیل یافت؛ اما چون دادستان انقلاب در جلسه حضور نداشت، مسئول روابط عمومی سپاه جلسه را به زمان حضور دادستان موکول کرد.(۴)

در گزارش دیگری که امروز از ستاد مشترک (ارتش) به سپاه ارسال شد نیز آمده است:

ص: ۳۸۶

۱- روزنامه بامداد، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص۹.

۲- سند شماره ۰۶۳۲۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمان، به تهران، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۲۰۹: بخشی از سخنان بنی صدر در مقام فرمانده کل قوا، در مراسم روز جمهوری اسلامی در میدان آزادی، که مرتبط با سپاه و وظایف آن است. ص۳۹۲

۴- مأخذ ۱۰، ص۱۱.

«برابر اعلام شهربانی اصطهبان، به علت سخنرانی و انتقاد نابه جای شخصی به نام ع.ب(۱) عضو سپاه پاسداران این شهر در پشت بلندگو و در حضور جمعیتی حدود ۲۰۰۰ نفر، و اهانت به فرماندار، ریاست دادگاه، بخشدار و اکثر رؤسای ادارات، از مورخه ۶/۱/۱۳۵۹ فرماندار جهت تعیین تکلیف خود به استان عزیمت [نموده] و تاکنون مراجعت نکرده است و ریاست دادگاه و بخشدار نیز هر یک، اداره خود را تعطیل و قصد دارند تا روشن شدن وضع خود حتی تا هر زمان به طول انجامد، از ادامه کار خودداری نمایند و چون به شهربانی نیز اهانتی شخصی نموده، شکوائیه ای در این مورد تنظیم و به دادگاه شهر تسلیم گردیده (ولی) هیچ گونه اقدامی به عمل نیامده است. دستور فرمایید چگونگی مراتب فوق را بررسی و نتیجه را گزارش نمایید.»(۲)

۲۱۰

مقامات عالی شوروی با شرکت در مهمانی عصرانه سفارت ایران در مسکو، نوعی پیام دوستی به جمهوری اسلامی ایران ارسال کردند. بر اساس گزارش رسیده از سفارت جمهوری اسلامی در مسکو، به مناسبت روز جمهوری اسلامی ایران بعدازظهر امروز دکتر محمد مکری سفیر جمهوری اسلامی ایران در اتحاد شوروی، یک مهمانی عصرانه در محل سفارت ترتیب داد. در این مهمانی افراد ذیل شرکت داشتند: آقای برژنف دبیر اول حزب کمونیست و صدر شورای هیئت رئیسه اتحاد جماهیر شوروی، آقای کیبن معاون وی، تعدادی از وزرای کابینه، مقامات عالی رتبه دولتی و حزبی، و سفرای خارجی مقیم مسکو.(۳)

۲۱۱

امروز ببرک کارمل رئیس دولت مارکسیستی افغانستان یک کنفرانس مطبوعاتی برگزار کرد. در مسکو اعلام شد: پیشنهاد دوستی به ایران و پاکستان و نیز قبول دو پرچم ملی برای افغانستان، محتوای این کنفرانس مطبوعاتی را تشکیل می دهد.(۴)در گزارش این کنفرانس همچنین آمده است:

ببرک کارمل در این کنفرانس مطبوعاتی اعلام کرد: ما آماده ایم دست دوستی به سوی تمام کشورها به ویژه کشورهای همسایه یعنی ایران و پاکستان دراز کنیم و این در صورتی است که این دو کشور هرگونه اعمال جنایت آمیز مداخله گرانه امپریالیست های امریکا،

۱- درسند نام کامل فرد، درج شده است.

۲- سند شماره ۰۶۳۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

۳- روزنامه کیهان، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص۹.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره۱۴، ۱۵/۱/۱۳۵۹، ص ۳ و ۴، مسکو - خبرگزاری فرانسه، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

برتری طلبان چین و حتی انگلستان، مصر، اسرائیل و مرتجعین پاکستان را قطع کنند. رهبر افغانستان از سوی دیگر خاطرنشان کرد که منطبق با خواست های ملت، دو پرچم ملی را مورد قبول قرار داده است: یک پرچم سرخ به نشانه حزب دمکراتیک خلق افغان و یک پرچم سرخ، سیاه و سبز، به نشانه آزادی و استقلال افغانستان. ببرک کارمل همچنین اعلام کرد که سیاست هوچی گرانه و فشار اقتصادی برضد کشورش، ترسی در ملت افغان ایجاد نمی کند؛ زیرا این ملت از کمک اقتصادی کشورهای برادری مثل شوروی برخوردار است.(1)

۲۱۲

درباره قیمت نفت و آینده آن، رادیو عمان گزارشی از مواضع عربستان و اظهارات امشب وزیر نفت این کشور در کانادا پخش کرد. در این گزارش آمده است: شیخ احمد زکی یمانی وزیر نفت عربستان سعودی، در تورنتو تأکید کرده است که بهترین روش مبارزه با هدر دادن نفت، سیاست قیمت های بالا است. وی در برابر کنفرانس صاحبان صنایع کانادا ابراز عقیده کرد که پس از کنفرانس آینده اوپک که قرار است ماه مه آینده تشکیل شود، سازمان اوپک می تواند به قیمت متوسطی برای نفت دست یابد؛ قیمتی که مورد قبول کلیه اعضای سازمان باشد. شیخ یمانی گفت این قیمت های متوسط شاید بیش از ۳۰ دلار برای هر بشکه باشد. وزیر نفت سعودی کلیه مراکز اسراف در نفت را مورد نکوهش قرار داد و تأکید کرد که ذخایر جهانی نفت خام در حال حاضر، کفاف تولید بیش از ۳۰ سال دیگر را نمی دهد. وی گفت: سیاست قیمت های بالا، تنها ضامن توجه به سوی منابع جانشینی برای انرژی است.(2)

* * *

ضمیمه اول گزارش ۱۹۸

در پیام ۱۲ فروردین ۵۹ امام خمینی که در مراسم روز جمهوری اسلامی در میدان آزادی قرائت شد، علاوه بر آنچه در متن گزارش ۱۲ ذکر شد این مطالب نیز آمده است:

– روز دوازدهم فروردین، سالروز رسمیت یافتن حکومت مستضعفین بر مستکبرین در ایران است؛ سالروز تحقق وعده حق تعالی است، و منت خدای را که ملت مستضعف ایران بر مستکبرین جهان (چه شرقی چه غربی) چیره و پیروز شد.

– دوازدهم فروردین، روز غلبه جنود اللّه بر جنود شیطان و روز فتح و نصر خدا و بندگان مؤمن به او است. ملت ایران این روز را عیدی اسلامی – ملی تلقی می کند، و آن روز فتح مطلق و نصر به تمام معنا است که همه مستضعفین جهان را این نور سنت الهی و سایه پرچم نصر من الله فرا گیرد؛ آن روزی که مسلمین جهان با مدد غیبی در هر کشور و قُطر، دست جنایتکار ستمگران و چپاولچیان را از کشور خود قطع کنند و پرچم اسلام و آرم اللّه اکبر را افراشته نمایند.

– ملت بزرگ مصر از ننگ سادات خیانتکار به تنگ آمده بودند، اکنون مواجه با ننگ بزرگ تری شده اند که با دسیسه و توطئه شیطان بزرگ، بر آنان تحمیل شده است. شیطان بزرگ برای رسیدن به چند سال مسند جنایت، به هر وسیله ممکن دستاویز و به هر نقشه شیطانی متشبث می شود؛ محمدرضا را به مصر تحویل و خود را از آن بی خبر معرفی می کند. غافل از آن که ملت ها بیدار شده اند و دست

۱– همان.

۲– مأخذ۱۷، ص ۲۲، بخش عربی رادیو عمان، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

امثال او را خوب خوانده اند. عجب آن است که سادات نیز مثل کارتر مدعی است که حس انسان دوستی، او را وادار به پذیرفتن شاه مخلوع نموده است. اینان که در هر فرصت، ملت های بزرگ را که جرمی جز حق طلبی ندارند، از پا در می آورند، با ادعای احساس انسان دوستی، یک نفر جنایتکار را که ظرف قریب به ۴۰ سال، ملتی بزرگ را به تباهی کشید و ده ها هزار انسان بی گناه را به خاک و خون کشید و نزدیک به صدهزار نفر را مجروح و معلول نمود و اموال یک ملت فقیر را به یغما برد، پناه داده و از او حمایت نموده و می نمایند و این را احساس انسان دوستی می نامند و ملت ما و ملت خودشان را به بازی سیاسی می گیرند.

– بر ملت شریف ایران است که در هر مسلکی و با هر گروهی هستند، از اختلاف و نفاق و کارشکنی برای یکدیگر دست بردارند و دشمنان را با وحدت کلمه و اعتصام به "حبل اللّه" در هم کوبند و نزاع های شخصی و گروهی را که جز از هوای نفس بر نمی خیزد و در صورت رشد، همه را به تباهی می کشد و کشور را به خرابی سوق می دهد، کنار گذارند، و گویندگان و روشنفکران و متفکران و دانشگاهیان و دانشمندان، همه توان خود را صرف قطع امید دشمن اصلی ما امریکا کنند که با سلطه دشمن قدرتمند، برای هیچ یک چیزی باقی نخواهد ماند.

– من از برادران و خواهران کردستانی می خواهم که برادرانه با سایر برادران مسلمان خود و در کنار هم از کشور خود دفاع کنید و ارتش و سایر قوای انتظامی را که خدمتگزاران به کشور و برای امنیت و رفاه ملت، تحمل زحمت و مشقت می کنند، چون برادران خود پذیرا شوید و به منحرفین که به اسم کرد و ملت کرد می خواهند کشور شما را به دامن قدرت های شیطانی بیندازند و گرفتاری ها و رنج های سابق را اعاده کنند و از اسلام عزیز و احکام آن اطلاعی ندارند و با آن دشمن هستند، گوش فرا ندهید که با استقرار حکومت اسلامی، همه قشرهای ملت در کنار یکدیگر با امن و امان و رفاه، به خواست خدای متعال ادامه زندگی می دهند.(۱)

ضمیمه دوم گزارش ۱۹۸

به گزارش روزنامه کیهان دکتر ابوالحسن بنی صدر روز سه شنبه طی سخنرانی خود در مراسم روز جمهوری اسلامی، متن دومین پیام رئیس جمهوری امریکا را افشا کرد. متن ترجمه فارسی پیام کارتر به دکتر بنی صدر به این شرح است:

«ما به عکس العمل آقای بنی صدر رئیس جمهوری نسبت به پیام ۲۵ مارس [۱۵/۱/۱۳۵۹] توجه کرده ایم؛ پیامی که در آن ارزیابی خود را از وخامت وضع و ضرورت اقدام به یک مرحله قطعی به منظور انتقال گروگان ها، برای آن که تا دوشنبه ۳۱ مارس تحت کنترل دولت در آید، شرط کرده ایم. ما اطمینان های تجدید شده آقای بنی صدر رئیس جمهوری را که به آقای کایزر از سفارت سوئیس، مبنی بر این که گروگان ها تحت مراقبت دولت در می آیند را ارج می داریم. به نظر ما اهمیت دارد که این امر بلافاصله انجام بگیرد. در تحلیل ما شرایط سیاسی در ایران و ایالات متحده امریکا انتقال را در فرصت دیرتر بسیار مشکل تر می کند. در یک پیام جداگانه، ما تغییر در عکس العمل رؤسای سیاسی امریکا و افکار عمومی امریکا را درباره بحران ایران شرح داده ایم. می توان انتظار داشت اگر کارهای مثبتی انجام نشود، بر شدت این رفتار منفی در هفته های آینده افزوده خواهد شد.

اما درباره مطالبی که آقای رئیس جمهور به آقای کارتر گفته اند، ما بر این عقیده ایم که در حقیقت امریکا حسن نیت خود را به ایران و رئیس جمهور آن نشان داده است. موافقت با تشکیل کمیسیون سازمان ملل متحد بهترین علامت است. وانگهی در دو ماه گذشته ما از هرگونه بیان سخت و خشن نسبت به ایران خودداری کرده و سعی کرده ایم موضع آقای بنی صدر رئیس جمهوری را از نظر دور نداریم. ما بدون آن که موفق شویم، سعی کرده ایم شاه در پاناما بماند. در ۲۷ مارس، آقای ونس وزیر خارجه در یک بیان علنی موافقت خود را با انتشار کتاب سفیدی درباره تاریخ روابط ایران و امریکا اظهار

۱– مأخذ۱۹، ص ۲۱۹ تا ۲۲۱.

کرد. ما مایلیم به یک رشته مراحل متقابل مبادرت کنیم. بیان آقای بنی صدر به تلویزیون امریکا که گروگان ها می توانند قبل از تشکیل مجلس آزاد شوند، به شرط آن که شرایط واقعی جمع بشوند و تغییری در رفتار امریکا به وجود آید، توجه ما را جلب کرده است. ما آماده ایم هر فکر خاص را در این باره دریافت کنیم. ما باید به آقای رئیس جمهوری ایران خاطرنشان کنیم که دولت امریکا به دقت تا حد وسواس، مسئولیت های خود را در هر یک از مراحل عمل رعایت کرده است. اینک انتظار داریم مقامات ایرانی مراحلی را که در مسئولیت آنها قرار دارد، انجام دهند؛ به خصوص در آنچه مربوط می شود به انتقال گروگان ها. اگر این کار سریعاً انجام شود، انتقال گروگان ها می تواند راه را برای حل سریع بحران باز کند.»(۱)

ضمیمه گزارش۲۰۶

بنی صدر در سخنان خود درباره کردستان، از موضع ریاست جمهوری و فرماندهی کل قوا، در واقع آخرین مواضع و تصمیمات نظام را اعلام کرد. به دلیل اهمیت این سخنان، آنچه از متن کامل (۲) در متن گزارش نیامد، در این ضمیمه به نقل از روزنامه انقلاب اسلامی ارائه می شود.

«امام در بیان خود گفته اند حتی از نظر این که شائبه هیچ گونه تفاوتی میان گرایش به مذهب شیعه و گرایش به مذهب سنت نباشد، امام پذیرفتند که این تغییر در قانون اساسی به عمل آید؛ بنابراین وقتی ما چیزی را پذیرفته ایم، پیش از آن که شما با اسلحه خواهان آن باشید ما خودمان آن را اظهار کرده ایم؛ چه حاجت که شما این چیزی را که پذیرفته و قبول داریم به زور اسلحه به ما تحمیل بکنید؟ این است که ما در صداقت گروه های مسلح تردید جدی داریم. من تردید دارم که وقتی ما خود پذیرفته ایم و شما اسلحه گرفته اید، این را بهانه کارهای بعدی قرار نداده باشید. اگر شما در صداقت هستید، اسلحه تان را زمین بگذارید، فرمان این ملت را اطاعت بکنید. اسلحه خودتان را زمین بگذارید و اگر زمین نگذاشتید انتظار نداشته باشید که ما دست روی دست بگذاریم، تماشا کنیم. ارتش ما و همه نیروهای مسلح از من فرمان دارند که این اسلحه را از دست شما بگیرند. پس از آن که نظم و امنیت در آن سامان مستقر شد، ما به وعده خود عمل می کنیم. ما مردمی هستیم که به عهد خود وفا می کنیم و فرمان امام را عیناً و دقیقاً در آن سامان و در همه استان های کشور به اجرا در می آوریم.

اما درباره وقایع اخیر کردستان من باید به شما گزارش کنم آنهایی که به پیش ما می آیند و زبان تفاهم دارند؛ باید در عمل هم تفاهم طلبی داشته باشند؛ والاـ اگر پیش ما بیایند و بگویند ما با دولت آماده تفاهم هستیم (دیشب از ارومیه به من تلفن کردند و گفتند که آماده تفاهم با دولت هستند) اگر این طور است، پس شما خودتان اعلام آتش بس بکنید؛ بعد قدم به قدم و روزبه روز، ساعت به ساعت، آنچه را که خود پذیرفته اید نقض کنید؛ به پاسگاه ها مکرر در مکرر حمله بکنید؛ به شهرها که نباید در آن جا مسلحانه باشید، مسلحانه در آن جا حاضر باشید؛ دادگاه های آن چنانی تشکیل بدهید و هر کسی با شما موافق نبود، هرکس دم از اسلامیت زد، آنها را بیاورید بی آبرو کنید، و از نظر من بی آبرو کردن آنها از طرف شما، عین آبرو دادن به آنها است. همه برادران مسلمان ما برای آنهایی که شما به عنوان مسلمان به آنها جاش می گویید، تکبیر می گویند. برای حکومت اسلامی، برای حکومت انقلابی اسلامی هیچ قابل تحمل نیست که اسلام در کردستان، غریب بشود. برای مردم مسلمان ما قابل تحمل نیست که مسلمانی در کردستان جرم بشود.

در وقایع اخیر هم این طور که فرماندهان و مسئولان امر به من گزارش کرده اند، حمله شده است

ص: ۳۹۰

۱- مأخذ۴۳، ص ۵.

۲- نخستین قسمت از مطالب بنی صدر، تا موضوع بررسی طرح شش ماده ای در هیئت ویژه کردستان، در گزارش متن روزشمار ذکر شد که طبعاً در این ضمیمه تکرار نمی شود.

برای خلع سلاح دو پاسگاه ژاندارمری در منطقه آذربایجان غربی. منظور از حمله به این دو پاسگاه این بوده است که پس از این خلع سلاح این دو پاسگاه، اولاً یک اظهار التفاتی به بعث عراق شده باشد؛ ثانیاً شهر ارومیه به خطر بیفتد.

شما چه انتظار دارید؟ آیا انتظار دارید من ساکت و آرام بنشینم شما پاسگاه های ژاندارمری را یکی پس از دیگری خلع سلاح کنید و ارومیه را تصرف کنید و به خیال بعضی ها خودتان را به ارس برسانید و کشور ما را در معرض تهدید امنیت داخلی و استقلال قرار بدهید؟ این غیرممکن است؛ این است که ارتش فرمان یافت عکس العمل قاطع نشان دهد و آن مناطق را پاک کند. دره قاسملو را گفته بودند دره ای است که اگر ارتش بخواهد عبور کند، این دره از کشته ها انباشته می شود؛ اما ارتش توانست از آن عبور کند؛ آن دره از کشته ها انباشته نشد. از آن جا که مردم کردستان از وضع تحمیلی به آنها به تنگ آمده اند، خواهان عمل بودند و چون آنها حمایت کردند، فرمانده نیروی زمینی که کار و تلاش آن درخور همه گونه تمجید و ستایش است، آن دره را با قابلیت و سرعت طی کرد و ارتش ما بر تپه ها دست یافت و ما تصمیم داریم آن قسمت را پاک کنیم.

گفته اند که استضعاف مردم کردستان دوبار است؛ مضاعف است؛ برای آن که آنها به عنوان کُرد هم تحت ستم هستند. از دولت انقلاب اسلامی چه ستمی به آنها رفته است؟ دولت در سال، ۶۵ میلیون مالیات از کردستان می گیرد که سال قبل هم نگرفت، و تنها خرج دستگاه دولتی و ژاندارمری و ارتش، ۱۴۰۰ میلیون است؛ یعنی ما ۲۰ برابر مالیات استان کردستان، در کردستان خرج دولتی داریم. علاوه بر این، در سال گذشته اگر این آقایانی که به مردم کردستان خود را دلسوز وانمود می کنند گذاشته بودند، ۲ میلیارد تومان هم قرار بود خرج عمران آن جا بکنیم. برای دولتی که آماده است از بودجه درآمد عمومی کشور، در سال حدود ۵ میلیارد تومان (۵ هزار میلیون تومان) در آن جا خرج کند و از آن جا هیچ درآمدی هم ندارد، چه استثماری از شما می کند؟

گفته اند می خواستیم فئودال بگیریم، ارتش وارد عمل شده به حمایت از فئودال. آخر این دروغ شاخداری که شما می گویید، برای فریب چه کسی است؟ اگر دولت انقلاب اسلامی، خود، قانون زمین را تازه تصویب نکرده بود، اگر ما خود بنابر تغییر نظام نداشتیم، اگر ما برای روستاها وام بدون بهره در نظر نگرفته بودیم، اگر ما بنا بر تجدید کشاورزی نداشتیم، وقتی ما دولتی هستیم که به شما می گوییم برادر من بگذارید به جای این که اسلحه بگیرید و مانع این کار بشوید، دسته گل به دست بگیرید، بیایید بگویید آقا این جا بهتر است که ساخته شود، پول را در این جا این طوری خرج کنید. کمک کنید. همکاری کنید که استان زودتر ساخته شود. چرا برادران کرد ما دربه در باشند و بروند این جا و آن جا دنبال کار؟ چرا نباید در خانه خودشان نتوانند کار کنند؟

دولتی که می خواهد متحد شود و در برابر ابرقدرت امریکا و ابرقدرت روس بایستد، چرا باید بترسد؟ این حرف ها ما را هیچ نمی ترساند. ما خواهان یک جامعه جهانی اسلامی هستیم که در آن جا کرد، ترک، عرب و فارس، چینی و روسی و اروپایی و امریکایی، برادرانه و خواهرانه زندگی اسلامی انقلابی داشته باشند.

بنابراین، چون کردستان، از شهرهای آن جا به من نوشته بودند که امروز من صریح و روشن حرف بزنم و تکلیف را روشن کنم، اینک من حرفم را زدم و تکرار می کنم: ما گروه های مسلح را در آن جا تحمل نمی کنیم؛ نه در آن جا و نه در هیچ جای دیگر. آنها که رفته اند این جا و آن جا تبلیغ می کنند که فلانی می خواهد ملت را خلع سلاح بکند، بیایند این جا ببینند و این ملت هست. این ملت بود که وقتی از این جا رژه می رفتند، انسان نمی توانست از شوق و هیجان گریه نکند. ما ملت را مسلح می خواهیم. ما آن ضد ملت را مسلح نمی خواهیم. به شما برادران خودم در ارتش، در سپاه پاسداران، در کمیته ها، شهربانی، ژاندارمری و در همه جا می گویم وسیله قاطعیت رئیس جمهوری و مسئولان امنیت کشور، قاطعیت شما است. اگر شما نظم درونی نداشته باشید و اگر با قاطعیت عمل نکنید، رئیس جمهوری به

سوی وسیله دیگری و نیروی دیگری خواهد رفت و آن خود مردم هستند. و با خود مردم اول نظم را در درون شما برقرار خواهد کرد و بعد امنیت را در همه جای کشور. من از همه برادران خودم در شهربانی، ژاندارمری و در ارتش می خواهم که به هیچ بهانه ای نظم و انضباط را به هم نزنند. مرا در قول هایی که داده ام صمیمی و ثابت قدم بدانید و برای استقرار نظم و امنیت، با قاطعیت عمل کنند و بدانند اگر با قاطعیت عمل کردند و مشکلی برای آنها پیش آمد، من با قاطعیت از آنها حمایت خواهم کرد و هر کس خدمت خود را ترک کرده است، به خدمت خود بازگردد.»

بنی صدر سپس بدون ذکر نام، به تهدیدات و اقدامات اخیر ظاهر بدری در منطقه خوی اشاره کرد و شدیداً به عوامل درگیری های این منطقه هشدار داد و به نحو ذیل از تصمیم قاطع دولت در برخورد با آنان خبر داد:

«در آذربایجان غربی کسی که یاغیگری پیشه کرده و عده ای را به گروگان گرفته اند، از جمله فرماندار خوی، دیروز در کمیسیون امنیت ملی این مسئله گفته شد. آنها سه روحانی فرزند پیغمبر را کشته اند و شش نظامی را تهدید کرده اند که اگر تا ۲۴ ساعت پادگان های ژاندارمری را منحل نکنید، و چون عده ای از آنان نیز گرفتار شده اند، گفته اند اگر گروگان های ما را رها نکنید، ما گروگان های شما را خواهیم کشت. در آن جا گفته شد که مبادله انجام بگیرد. من مخالف بودم و مخالفم. کسانی که در خدمت جمهوری اسلامی قبول خدمت می کنند، شهادت قدم اول آنها است و باید آماده شهادت باشند. اگر رئیس جمهور شما را هم به گروگان بگیرند، شما حق ندارید تسلیم منطق دشمن بشوید؛ بنابراین اگر آنها تهدید خود را اجرا کردند، "انّالله و انّاالیه راجعون"، ما آن گروگان ها را شهید ملت تلقی می کنیم؛ اما از همین لحظه ارتش حق ندارد پوتین از پای درآورد، مگر آن که آن خطه را از وجود این یاغی ها پاک کند.»(۱)

ضمیمه گزارش ۲۰۹

یادآوری می شود که سپاه در کنار همه مشکلات و معضلات خود و نیز در حالی که عهده دار وظایف بسیار متنوع و بعضاً بسیار پیچیده ای است، با مشکل توقعات و مشی خاص بنی صدر نیز مواجه است. در بسیاری موارد اساساً سپاه ترجیح می دهد دخالت نکند؛ ولی الزامات کنونی، انجام آن را به سپاه تحمیل می کند و همین می تواند نوعی بی انضباطی و ... تلقی شود. مسائل خاص جناحی و درگیری بنی صدر به صورت یک جریان رویاروی جریان خط امام نیز در این میان جای خود را دارد. البته این مشکلات وقتی در سطح علنی مطرح می شود، ظاهر بسیار معمولی می گیرد و تنها نشانه ای از آن، بروز می یابد. در هر حال، در مراسم امروز میدان آزادی، بنی صدر در آغاز سخنرانی به طرح مسئله امنیت در پیام نوروزی امام پرداخت. وی در توضیح اقدامات خویش در این باره، به نحو ذیل، با احتیاط، درباره سپاه و نظم آن و سپس ارتش و کمیته ها صحبت کرد و عملاً ادغام کمیته در شهربانی را - که در محافل و نیروهای مذهبی و انقلابی وابسته به نظام، واکنش منفی شدیدی همراه دارد - خواستار شد. وی گفت:

«اما اوضاع کشور را از مسائلی که در پیام اول فروردین امام به آنها توجه کرده بودند، شروع بکنم. مسئله اول که مورد توجه ما است، در سال جدید، سال امنیت کشور و تولید است. اما درباره امنیت، همه شما خواهران و برادران می دانید امنیت را باید به وسیله کار برقرار کرد و وسایل کار ما یکی قوای انتظامی هستند؛ این است که من خود به کار تنظیم این قوا مشغول شدم. من فرماندهان سپاه را به دفتر خودم خواندم و در آن جا درباره نظم در داخل سپاه و نقش سپاه انقلاب صحبت کردم. این طور قرار شد که آنها با خودشان صحبت کنند و نتیجه را به من بگویند تا بر اساس آن، دستورالعمل صادر شود. آنها سپس گفتند که حرف هاشان را زده اند و به قرآن مجید سوگند یاد کرده اند که عمل بکنند و نظم و انضباط را در داخل سپاه به وجود بیاورند و سپاه را آماده کنند تا وظایف انقلابی خود را برعهده بگیرند. من امیدوارم که تمام افراد سپاه بدانند که این قسم را که فرماندهان آنان یاد کرده اند، آنها هم متعهدند و در سراسر کشور باید به سوگند فرماندهان وفادار باشند. همه باید بدانند که وظایف بزرگی در داخل

۱- مأخذ۱۰، ص۲ و ۱۰.

کشور در مقابل توطئه های ضد انقلاب دارند و باید در اموری که حوزه عمل و صلاحیت آنها نیست، وارد نشوند، و اگر از حوزه صلاحیت خود بیرون بروند، دو فساد بالا می آید: یکی که آن سادگی و شفافیت سپاهی از بین می رود و دیگر آن که در دستگاه ها وارد می شوید و کشمکش ها آنها را خرد می کند؛ این است که لازمه عمل به وظایف انقلابی ایجاب می کند که سپاه همچنان مورد مهر و محبت مردم باقی باشد و به وظایف انقلابی خودشان اکتفا بکنند؛ چون من تعهد سپرده ام که هر وقت در جایی، افرادی از وظایف خودشان بیرون بروند، فرماندهان سپاه آنها را تنبیه جدی بکنند و برای این که در نظر ما، سرباز مسلمان بیش تر از هر کس دیگر درخور است که نظم و انضباط را رعایت بکند.

... از همه در ارتش می خواهم که نظم و انضباط را رعایت کنند. به ما باید کمی مجال داده شود تا صداقت خود را ثابت کنیم و چون برای انقلاب خود، یک نقش جهانی و برای ارتش یک نقش جهانی قائل هستیم، و باید در درون خود و در سازمان خود، تجدید به عمل بیاورد تا بتواند این نقش را داشته باشد.

برای شهربانی، ژاندارمری و کمیته های انقلاب در شهرها، چون امنیت کشور به عهده من قرار گرفته است، از آنها خواسته ام. در حضور شما آنچه خواسته ام می گویم: به نظر من افراد کمیته ها، آنها که لیاقت انتخاب اسلامی از خود نشان داده اند، باید در شهربانی جذب شوند. اگر افراد کمیته ها خوب هستند و مؤمن به انقلاب هستند، باید این خدمت را بپذیرند.»(۱)

۱- مأخذ ۱۰، ص ۲.

۲۱۳

چگونگی ادامه ماجرای گروگان ها، امروز تا حدی این باور را در ناظران و مفسران به وجود آورد که نظر های دو طرف، بیش تر از آن با هم فاصله دارد که بتوان به راه حلی نزدیک تر از تصمیم گیری مجلس ایران اندیشید. طرف ایرانی تعهد رسمی امریکا را طلب می کند؛ تعهدی مبنی بر این که تا زمان تصمیم گیری مجلس ایران، هیچ اقدام لفظی و عملی بر ضد ایران انجام ندهد؛ در این صورت گروگان ها از دست دانشجویان اشغال کننده، سفارت خارج می گردد و به شورای انقلاب و در واقع به قدرت رسمی حاکم بر ایران تحویل داده می شود. از سوی دیگر، طرف امریکایی در عین این که مصرانه طالب داده شدن گروگان ها به دولت و شورای انقلاب است، حاضر به سپردن تعهد مورد نظر ایران نیست و همان اعلام کاخ سفید را کافی می داند؛ مبنی بر این که اقدامات رئیس جمهوری ایران را مثبت می شمارد و از تحریم های جدید ایران فعلاً صرف نظر می کند. به این ترتیب از نظر طرف ایرانی، این یک نگرانی جدی و واضح است که امریکا صرفاً در پی این است که مسئولیت رسمی متوجه دولت ایران شود و به این شکل، بدون تعهدی بازدارنده و با برتری حقوقی و روانی مناسب، ابتکارات مورد نظر خویش را یکی پس از دیگری به اجرا درآورد. طبیعی است که در فضای رادیکالیزه داخل ایران، توقعات بسیار بالاتری از رهبران انقلاب و نظام جدید وجود دارد؛ به طوری که حتی اخذ تعهد رسمی از دولت امریکا چیزی به شمار نمی آید و برای تحویل گرفتن گروگان ها از دانشجویان پیرو خط امام و دادن آنها به دولت و قدرت رسمی، مجوز قابل اعتنایی محسوب نمی شود. در این حال تمایلات رئیس جمهوری و وزیر خارجه، با آنچه شورای انقلاب اعلام می کند تا اندازه ای متفاوت است. این شورا، با احتیاط و با عدم اعتمادی آشکار به حرکت های امریکا، قدم برمی دارد. این در حالی است که گروه های سیاسی اعم از طرفداران نظام و مخالفان آن، هرگونه مماشات با امریکا و انعطاف در برابر آن را شدیداً محکوم می کنند و طالب شدت عمل هر چه بیش تر هستند و آشکارا رودرویی هرچه خصمانه تر با امریکا را یک امتیاز و ضرورت برای انقلاب و ایران می شمرند.

ص: ۳۹۵

مرور خبر های آشکار امروز که در ادامه نمونه ای از آن خواهد آمد، جمع بندی فوق را ترسیم می کند؛ اما آنچه از ذکر آشکار آن خودداری و در پرده ابهام باقی گذاشته می شود، تصمیمات و طرح های اصلی امریکا برای تغییر وضعیت کنونی به نفع خویش است؛ طرح هایی که به گونه های بسیار مجمل و کلی و در قالب اظهار بی صبری و وعده تلویحی اقدامات تعیین کننده آتی، در رسانه ها منعکس می شود. در هر صورت، مرور بر منابع خبری در دو بخش امریکا و ایران، می تواند وضع کنونی این مهم ترین مسئله امروز نظام جدید را تا حدی ترسیم کند. در اینجا به نمونه هایی از آن می پردازیم.

در امریکا، واکنش دولت این کشور در برابر اظهارات سران ایران، به قرار ذیل در رادیو امریکا اعلام شد؛ از جمله در دو بخش خبری این رادیو در ساعات ۸:۳۰ و ۲۲:۳۰ .

بخش عربی رادیو امریکا، ساعت ۸:۳۰ : «پرزیدنت بنی صدر بامداد روز گذشته اظهار داشته بود که مقامات مسئول دولت ایران متعهد شد ه اند تا در صورتی که ایالات متحده رسماً متعهد شود تا بررسی مسئله گروگان ها به وسیله پارلمان جدید ایران، از هرگونه تبلیغات و اقدامات تحریک آمیز خودداری کند، نظارت بر گروگان ها را به عهده گیرند. پرزیدنت کارتر نطق پرزیدنت بنی صدر را یک اقدام مثبت توصیف کرده و برقراری مجازات های اضافی بر تهران را به تعویق انداخته است؛ ولی پرزیدنت کارتر اندکی پس از آن، طی نطقی در اجتماع گروهی از اعضای یک سندیکای کارگری گفت که صبر ایالات متحده نامحدود نیست. وی گفت: ایران باید بداند که پایان ندادن به بحران گروگان ها به طور مستقیم با منافع دو ملت امریکا و ایران و منافع ۵۰ گروگان که بیش از ۱۵۰ روز در اسارت هستند، تضاد دارد. پرزیدنت بنی صدر شب گذشته گفت: پاسخ پرزیدنت کارتر کافی نبوده و می خواهد که ایالات متحده بیانیه ای انتشار دهد که متضمن کلیه شرایط مورد تقاضای ایران باشد؛ ولی کاخ سفید در پاسخ به آخرین روش ایران گفته است که ایالات متحده حدود منظور دولت ایران از تأکید ها را نمی داند. یک مقام کاخ سفید گفت ایالات متحده قصد کمک دارد. وی افزود آشکار است مرز هایی وجود دارد که کارتر یا هر رئیس جمهور دیگر امریکا نمی تواند از آن فراتر رود.»(۱)

بخش فارسی رادیو امریکا، ساعت ۲۲:۳۰ : «پرزیدنت کارتر پیشنهاد انتقال مسئولیت نگهداری گروگان های امریکایی به شورای انقلاب را اقدامی مثبت خواند؛ اما آخر وقت دیروز، پرزیدنت بنی صدر رئیس جمهور ایران خواستار صدور اعلامیه ای رسمی از جانب امریکا در خصوص خواست های ایران شد. وی از ایالات متحده امریکا خواست که رسماً اعلام کند در مسئله گروگان ها به تبلیغات و تحریکات علیه ایران متوسل نخواهد شد. اواخر دیروز مقامات رسمی امریکا گفتند که از طریق دبیرکل سازمان ملل پیامی دریافت داشته اند حاکی از این که آقای بنی صدر در انتظار چنین اعلامیه ای است. مقامات رسمی گفتند واشنگتن مایل به

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۳، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص ۱۳، بخش عربی رادیو امریکا، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

همکاری است؛ اما هنوز دقیقاً مشخص نیست که تهران چه نوع اطمینان هایی را خواستار است. آنان همچنین یادآور شدند برای پیشروی پرزیدنت کارتر در این مورد حد و مرزی وجود دارد. پرزیدنت کارتر دیروز در سخنانی که خطاب به نمایندگان اتحادیه های کارگری ایراد داشت، گفت امریکا به خاطر ارزش فوق العاده جان گروگان ها صبور بوده است؛ اما صبر امریکا بی پایان نیست. وی گفت ایران باید تشخیص دهد که قصور و شکست در امر پایان بخشیدن به این مسئله، برخلاف منافع گروگان ها، امریکا و همچنین منافع مردم ایران است. پرزیدنت کارتر پیرو بیانیه پرزیدنت بنی صدر در خصوص انتقال مسئولیت نگهداری گروگان ها، اعلام داشت که تحریم های جدید علیه ایران را به تعویق انداخته است.»(۱)

به این ترتیب مطابق آنچه در این رادیو ذکر شد، در فاصله ساعات یاد شده دست کم در ظاهر، در مواضع و رفتار و تصمیمات دولتمردان امریکایی تغییر ایجاد شده است و آنها همچنان توقع انعطاف از طرف مقابل را دارند.(۲)

از سوی دیگر، در ایران حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب در یک تماس تلفنی با رویتر گفت این شورا در جلسه امشب خود، این مسئله (انتقال گروگان ها به شورای انقلاب) را بررسی خواهد کرد. وی افزود: به تصور من، چنانچه ایالات متحده بیانیه ای رسمی صادر کند، موجبات رضایت همه را فراهم کرده است و کار انتقال انجام خواهد شد. حبیبی متذکر شد که آنچه پرزیدنت کارتر اعلام کرده است، از نظر مقامات ایران کافی به نظر نمی رسد. مضمون سخنان کارتر که مورد اشاره حبیبی قرار گرفت، مبنی است بر این که ایالات متحده اِعمال مجازات های تازه برضد ایران را مسکوت گذاشته است. مقامات ایرانی خواستار بیانیه ای رسمی از سوی واشنگتن شد ه اند؛ بیانیه ای حاکی از این که مقامات امریکایی تا زمان اتخاذ تصمیم درباره گروگان ها به وسیله پارلمان ایران، به طور لفظی یا عملی برضد ایران اقدام نکنند.(۳)

ولی در همین حال، بنی صدر با خوش بینی بیش تری از روند تحولات کنونی یاد می کند. وی در مصاحبه با شبکه تلویزیونی ای.بی.سی. امریکا ضمن تأیید این که گروگان های امریکایی تحت کنترل شورای انقلاب درخواهند آمد گفت شورای انقلاب بدون تصویب آیت الله خمینی اقدامی نخواهد کرد. بنی صدر در این مصاحبه در پاسخ سؤال خبرنگار گفت: نگران نباشید؛ این امر صورت خواهد گرفت. رئیس جمهوری ایران افزود روز گذشته (۱۲/۱/۱۳۵۹) پیامی از کارتر دریافت داشته است؛ پیامی که در آن قول داده شده است تا زمانی که پارلمان آینده ایران درباره سرنوشت نهایی

۱- همان، ص ۱۱، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

۲- ضمیمه دارد: ضمیمه اول گزارش ۲۱۳: بررسی اجمالی تفاوت برخورد آشکار و پنهان دولت امریکا و اشاره به این نکته که کارتر بعد از نومیدی از انتقال گروگان ها به دولت رسمی ایران در روز گذشته، از امروز دست اندرکار مرحله جدیدی در طراحی و پیگیری اقدام نظامی برضد ایران شده است و این در حالی است که وعده عدم اقدام می دهد؛ البته بدون تعهد رسمی.ص۴۱۷

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص ۴، رویتر - ۲ آوریل ۱۹۸۰ (۱۳/۱/۱۳۵۹).

گروگان ها تصمیم بگیرد، ایالات متحده در امور داخلی ایران دخالت نخواهد کرد.(۱)

خبرنگار ای.بی.سی. از وی سؤال کرد: آیا امام خمینی دستوری برای انجام این کار (انتقال گروگان ها) داد ه اند؟ وی پاسخ داد: «امام از این موضوع آگاه شد ه اند. امروز نیز بعد از آن که مسئله در شورای انقلاب مطرح شد، بار دیگر با امام نیز در میان گذاشته خواهد شد. طبیعتاً ما هیچ اقدامی بدون تصویب ایشان انجام نمی دهیم.» ابوالحسن بنی صدر سپس اظهار داشت چنانچه طرح انتقال گروگان ها مورد تصویب شورای انقلاب قرار گیرد، یک عضو شورا مأمور انجام جزئیات طرح خواهد شد. خبرگزاری رویتر پس از گزارش فوق می افزاید: در همین حال دانشجویانی که گروگان ها را در اختیار دارند گفتند که همچنان تعهدی در قبال انتقال گروگان ها ندارند.(۲)

درباره ابعاد و نتایج قضایای امروز، تمام محافل خبری و سیاسی جهان به طور گسترده(۳) به بحث و بررسی پرداخته اند؛ از جمله یک مفسر بی.بی.سی. طی جمع بندی فشرد ه ای از جوانب مسئله اظهار داشت:

یکی از مهم ترین موانع در برابر نظر قاطع و عملی بین ایران و امریکا در مورد آینده گروگان ها، آن است که در هر دو کشور این مسئله با سیاست های داخلی توأم شده است. در ایران تلاش های مختلف برای ابراز قدرت، پیام هایی را که از ایران منشأ می گیرد، ضد و نقیض و مبهم می کند. از طرف دیگر، در امریکا پرزیدنت کارتر درگیر مبارزات داخلی انتخابات ریاست جمهوری است و مسئله گروگان ها در روند این انتخابات نقش مهم و روزافزونی را ایفا می کند؛ ولی در این مرحله، یک مسئله از نظر آینده فوری برای امریکا نگرانی عمد ه ای ایجاد کرده است. آنچه مقامات دولت کارتر می خواهند، انتقال گروگان ها از دست دانشجویان به حیطه مسئولیت شورای انقلاب است. این خواست دو علت دارد: اولاً چنین انتقالی آن معنا را خواهد داشت که مسئولیت گروگان ها بدون هیچ شک و تردیدی به عهده دولت ایران خواهد بود؛ ثانیاً علتی که اهمیت بیش تری دارد آن است که رئیس شورای انقلاب پرزیدنت بنی صدر است و او نیز همواره گفته است که مایل است گروگان ها آزاد شوند؛ اما هنوز در ایران، قدرتمندترین رهبر، آیت الله خمینی است و خمینی در این مورد از بنی صدر پشتیبانی زیادی نکرده است.(۴)

۲۱۴

امروز در استکهلم گفته شد که دولت سوئد از بنی صدر رئیس جمهوری ایران خواهد خواست مسئولیت گروگان های امریکایی را - که در بازداشت دانشجویان در تهران به سر

۱- همان، ص ۴.

۲- مأخذ ۳.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم گزارش ۲۱۳: بازتاب و تحلیل آخرین تحولات در روابط ایران و امریکا و چشم انداز آینده آن، در رسانه های امروز جهان. ص۴۱۷

۴- مأخذ ۱، ص ۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

می برنـد – به عهـده گیرد. آسوشـیتدپرس که این گزارش را از اسـتکهلم ارسال کرده است می افزاید: این تقاضا به طور شـفاهی به وسـیله کاردار سفارت سوئـد در تهران، از وزارت خارجه ایران به عمل می آیـد و به دنبال قطعنامه ای است که اخیراً در هلسـینکی کشور های دانمارک، فنلاند، ایسلند، نروژ و سوئد به تصویب رسانده اند. این قطعنامه شامل نگرانی این کشورها از ادامه اسارت شهروندان امریکایی به صورت گروگان است و نیز شامل این که مسئولیت امنیت و سلامت آنان را باید رئیس جمهوری ایران تقبل کند(۱)

۲۱۵

هم زمان با اقدامات امریکا و خبر های مربوط به مسئله گروگان ها، رادیو امریکا از تحرکی دیگر خبر داد؛ تحرکی که ظاهراً و مستقیماً مربوط به این مسئله نیست؛ اما در سطح کلان به نحوی پاسخی است به تبلیغات و نظر ها و مواضع اعلام شده مقامات و مفسران شوروی بر ضد دخالت های نظامی امریکا. رادیو مزبور خبر داد که از امروز، کنگره امریکا به بررسـی سیاست کارتر درباره دفاع از حوزه خلیـج فارس مشغول شده است. این رادیو به نقـل از مخبر خود در کنگره، گزارشـی عـادی از این مسئله بسیار مهم پخش کرد. این گزارش نشان می دهـد که کنگره امریکا از امروز بررسـی سیاست دولت پرزیدنت کارتر درباره دفاع از حوزه خلیج فارس را با حضور معاون وزارت دفاع، در یکی از کمیته های مجلس نمایندگان آغاز کرده است. در گزارش رادیو امریکا در این باره آمده است:

«رابرت کومو معاون وزارت دفاع امریکا، در کمیته فرعی امور خارجه کنگره ضـمن اظهار نظر در این زمینه گفت او مطمئن است امریکا می تواند هرگونه حمله روسیه شوروی به حوزه خلیـج فـارس را به قول او از ابتـدا تـا به انتها، عمل بسیار دشواری سازد. وی معتقـد است که اسـتقرار یک قـدرت پیشـگیری کننـده از تجاوز، هـدف سیاست امریکا است؛ به طوری که بتوان در مواقع ضـروری و اضـطراری از آن اسـتفاده کرد؛ بتوان در صورت وقوع تجاوز، از اشـغال قسمت اعظم حوزه نفتی خلیج فارس توسط قوای نظامی روسیه شوروی، جلوگیری کرد. معاون وزارت دفاع امریکا فکر ایجـاد یـک سازمـان دفـاعی را در منطقه از نوع سازمـان اتحـادیه آتلانتیـک شـمالی، نامنـاسب دانست و اضـافه کرد که سازمـان منحله پیمان مرکزی(۲) نیز هیچ وقت به جایی نینجامید. وی معتقد بود که همکاری های دو جانبه با کشور هایی نظیر عربستان سعودی و کویت مرجح است.

وی امیـدوار است که از مـذاکراتی که در زمینه فراهم سـاختن تسـهیلات سوخت گیری قوای امریکـا بـا کنیـا و عمان و سومالی جریان دارد، نتایج مطلوب حاصل خواهد شد. وی

ص: ۳۹۹

۱– مأخذ ۱، ص ۳، استکهلم – آسوشیتدپرس، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

۲– منظور، پیمـان سـنتو مرکب از امریکـا، انگلیس و سه کشور ایران (رژیم شاه) ترکیه و پاکسـتان است که در نظر بود به صورت عامل محلی ناتو برضد شوروی، و برای منافع امریکا و انگلیس ایفای نقش کند. با وقوع انقلاب اسـلامی در ایران، انحلال این پیمان، جزء نخستین اقدامات سیاست خارجی دولت موقت انقلاب بود.

ضمناً خاطرنشان ساخت که گزارشاتی مربوط به تحکیم و توسعه تنها پایگاه امریکا در حوزه اقیانوس هند واقع در جزیره "دیه گوگارسیا"، بسیار اغراق آمیز بوده است. معاون وزارت دفاع امریکا به کمیته فرعی امور خارجه کنگره گفت به استثنای انگلستان و فرانسه، هیچ یک از ممالک اروپایی و حتی ژاپن این توانایی را ندارند که در حوزه خلیج فارس و اقیانوس هند از لحاظ نظامی قدرت نمایی کنند. آقای کومو گفت امریکا از متحدین خود انتظار دارد بیش تر به فکر دفاع خود باشند و بگذارند امریکا از منابع سوخت برای جهان آزاد که اهمیت حیاتی دارد، حفظ و حراست کند.

اما این اظهارات که همه بار جلوگیری از توسعه و نفوذ روسیه شوروی در حوزه خلیج فارس به دوش نیرو های نظامی امریکا قرار گیرد، برای اعضای کمیته امور خارجه کنگره، مجاب کننده نبود؛ گرچه معاون وزارت دفاع امریکا در خاتمه اظهاراتش گفت حمایت از اقدامات امریکا از طرف متحدین این کشور، تنها در زمینه های اختصاصی محدود می شود.»(۱)

۲۱۶

در وضعیت فعلی، همه رسانه های امریکایی و اروپایی و بیش تر دیگر رسانه های مطرح جهان، در سطح وسیعی خبر ها و تفاسیر مربوط به برخورد های اخیر ایران و امریکا و احتمالات آنها را انعکاس و بازتاب می دهند؛ امّا در چنین وضعیتی رسانه های تبلیغاتی عراق، در جنگ تبلیغاتی خود برضد ایران، همچنان به طرح ادعا های خاص این رژیم مشغولند که یک موضع تظاهر ضدامپریالیستی نیز چاشنی آن می کنند.

امروز هم رادیو بغداد در گفتار های مکرر و پرحجم خود بر ضد ایران، از جمله به پخش مطالب زیر پرداخت: هنگامی که شاه مخلوع با همکاری امپریالیسم جهانی به خصوص امپریالیسم امریکا، به مقدرات خلق های ایران تسلط یافته و سرنوشت شان را قبضه کرده بود، ملت عرب بهترین و بیش ترین کمک ها و یاری های مادی و معنوی را به خاطر پیشبرد مبارزه خلق های ایران برضد امپریالیسم و دیکتاتوری شاه، تقدیم کرد. هنگامی که شاه سرنگون شد و اراده خلق های پیکارجوی ایران پیروز گردید، امت عرب به رژیم تازه، بر مبنای تمایل صادقانه در همکاری با ایران و خلق های این کشور در این مرحله نوین، نگریست تا ایران به کلی از هرگونه نفوذ و سیطره جویی بیگانگان نجات یابد و زنجیر های اسارت را از دست و پای خود بگسلد؛ همچنان که ملت عرب انتظار داشت که منطقه خلیج نیز از تهدید های امپریالیستی – که در رفت و آمد و دید و بازدید ناو های جنگی در آب های خلیج، به قصد پراکنده کردن حالت آشوب و نگرانی و ترس در نفوس مردم و تهدید به اعمال زور و دخالت، تجسم یافته بود – آسوده خاطر بماند و نجات یابد.

لیکن این امر ناگهانی برخلاف انتظار بود و فاش شد که رژیم خمینی پیرو همان سیاست شاه مخلوع است و ارکان رژیمش در عرصه تهدید های خود بر ضد کشور های عربی و صادر

ص: ۴۰۰

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۴، ۱۵/۱/۱۳۵۹، ص ۱۳ و ۱۴، بخش فارسی رادیو امریکا.

کردن عوامل آشوب و بلوا و اضطراب و فتنه انگیزی به سوی این کشور ها، با یکدیگر بنای رقابت گذاشته اند... بدین سان می بینیم شیوه های خدعه گری و دروغ، جزء خصلت های همه زمامداران ایران شده است. ما در این جا می پرسیم آیا دشمنی با امپریالیسم و صهیونیسم، با چنین شیوه های تجاوزکارانه و اطماع نامشروع در خاک عربی است؟ آیا دشمنی کردن با این نیرو ها مستلزم تلاش رژیم جهت تضعیف امت عرب از راه تهدید کردنش خواهد بود؛ در حالی که امت عرب به خاطر مقابله و مقاومت در برابر امپریالیسم و صهیونیسم، به کلیه انرژی های خود و امکاناتش نیاز مبرم دارد؟(۱)

۲۱۷

رسانه ها و مسئولان عراقی می کوشند زمینه سازی روانی - اجتماعی برای آغاز یک درگیری بزرگ با ایران، هر روز به طور واضح تر و علنی تر انجام شود. شخص صدام حسین نیز در جایگاه بالاترین مقام کشور عراق، به طور علنی در این زمینه فعال است. حادثه روز گذشته (اقدام به ترور طارق عزیز) که در دانشگاه مستنصریه صورت گرفت، زمینه و بهانه مناسبی برای توسعه چنین وضعی است. به گزارش خبرگزاری عراق صدام حسین امروز هنگام بازدید از دانشگاه مستنصریه اظهار داشت: «من سه بار سوگند می خورم که خون پاکی که در این جا به زمین ریخت، به هدر نخواهد رفت.»(۲) صدام همچنین گفت: «این حمله خیانتکارانه، کار بزدلانی است که قصد انتقام جویی از جریان قادسیه(۳) را دارند.»(۴) آسوشیتدپرس با اشاره به این سخنرانی افزود: اظهارات صدام نشانه روشنی از تیره شدن هرچه بیش تر روابط ایران و عراق تلقی می شود. ذکر سه بار سوگند، نشان دهنده قاطعیت تصمیم عراق برای تلافی اقدام ایران است.(۵)

امروز مطبوعات عراق نیز به رهبران ایران شدیداً حمله کردند و آنها را به تدارک توطئه ای متهم کردند که طی آن، طارق عزیز معاون نخست وزیر عراق، مجروح شد. روزنامه "الثوره" ارگان حزب بعث حاکم بر عراق نوشت: «توسل رژیم دیکتاتوری خمینی به این گونه اعمال نمایانگر طبیعت پر از نفرت و ارتجاعی و سیراب نشدنی رژیم ایران است.»

ص: ۴۰۱

۱- مأخذ ۱، ص ۱۴ و ۱۵، بخش فارسی رادیو بغداد، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۳، ص ۴، بیروت - آسوشیتدپرس.

۳- صدام با این عبارت صراحتاً ایران را مورد خطاب تهدیدآمیز قرار داد. بعد ها مسئولان و مراکز تبلیغاتی رژیم عراق، جنگ تحمیلی را قادسیه صدام نامیدند.

۴- تراب زمزمی عبدالمجید، جنگ ایران و عراق، ترجمه مژگان نژند(نشر مینو، زمستان ۱۳۶۸) ص ۵۱.

۵- مأخذ ۳، ص ۴، بیروت - آسوشیتدپرس.

در این حال به گزارش خبرگزاری فرانسه در بیروت، مسئولیت این سوءقصد را سخنگوی سازمانی به نام مجاهدین عراق به عهده گرفت. این سازمان تاکنون گمنام بوده است. روزنامه النهار که بیانات سخنگوی مجاهدین عراق را نقل کرده است، می نویسد او هیچ گونه توضیحی درباره سازمان خود نداده است. به نوشته خبرگزاری عراق، عامل این سوءقصد که در جریان مداخله نیرو های امنیتی، اندکی پس از انداختن نارنجک کشته شد، ایرانی الاصل بوده است.(۱)

در ادامه روند تقویت پاسگاه های نظامی مرزی عراق، امروز نیز به گزارش پاسگاه خسروی قصرشیرین «در ساعت ۱۲:۵۰، پنج دستگاه گاز۶۶ [خودروی نظامی] و دو دستگاه نفربر و تعدادی افراد مسلح عراقی، در ۵۰۰ متری غرب پاسگاه منذریه عراق مستقر [شده] و در ۹۰۰ متری مرز بین دو کشور، پنج دستگاه چادر دایر [کرده] و پرچم برافراشته اند.»(۲)

هم زمان با تقویت پاسگاه های نظامی، فشار رژیم عراق بر مردم مناطق مرزی خود نیز بیش تر می شود؛ از جمله امروز ستاد حزب بعث در بصره، به کلیه اعضای خود در نوار مرزی عراق ابلاغ کرد که دقیقاً مراقب ساکنان نوار مرزی در محل سکونت خود باشند و هرگونه لغزشی از آنان مشاهده شد، بلافاصله مأموران انتظامی محل را مطلع کنند تا برای دستگیری آنان اقدام شود.(۳) علاوه بر شهر های مرزی، درباره وضعیت شهر های مرکزی عراق نیز گفتنی است امروز همه افسران پلیس بغداد که در حال گذراندن مرخصی استحقاقی بود ه اند، احضار شدند.(۴)

از سوی دیگر، رژیم عراق پشتیبانی از ضدانقلابیون مسلح ایرانی و گروه های مسلح نفوذی خود را همچنان ادامه می دهد. در این باره گزارشی از منابع داخلی عراق حاکی است: امروز ملاقاتی بین سران متواری ایران در عراق با عد ه ای از مسئولان حزب بعث و سازمان امن العالم بصره، در منطقه السیبه صورت گرفت. در این ملاقات درباره همکاری های این مسئولان با متواریان و نیز درباره مأموریت های محول شده به متواریان ایرانی، هماهنگی به عمل آمد.(۵) این گزارش با قید "به احتمال زیاد صحت دارد"، به دفتر ریاست جمهوری ارسال شد. در این گزارش، مکّی فیصلی و سید هادی مزاری پور از سران جریان های سابق موسوم به خلق عرب خرمشهر، از افرادی ذکر شد ه اند که در جلسه مزبور شرکت داشته اند. (۶)همچنین به گزارش اطلاعات ژاندارمری به دفتر رئیس جمهوری، امروز «تعداد ۱۳۰ نفر از افراد علی حسن خلاصه به "چهارکلاه" عراق رفته و پس از دریافت حقوق، به ایران مراجعت نمود ه اند.» بنابر این گزارش شایع است «قرار شده عوامل محمود نظری و علی حسن خلاصه(۷) تا یک ماه دیگر در منطقه دالاهو پایگاهی تشکیل دهند.»(۸)

۱- مأخذ ۸ ص ۳، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲ آوریل ۱۹۸۰ (۱۳/۱/۱۳۵۹).

۲- - سند شماره ۳۳۸۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ - (دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۷۱۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲، به ف ۱۹، ف ۲۱ - ۰۷ - ر۲، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۷۵۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲، به ف ۱۹ - ف۲۱ - ۰۷ - ر۲، ۷/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۳۴۷۴۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲، به ف۱۹، ف۲۱ - ۰۷ - ر۲، ۹/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۳۳۹۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ (دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۷- نامبردگان از سران شناخته شده عوامل مزدبگیر عراق در منطقه هستند.

۸- سند شماره ۰۴۱۰۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ (دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران.

۲۱۹

درگیری هـای پراکنـده ایـذایی غرب کشور و نـاآرامی ها و تحرکاتی که عراق و عوامل آن مسـتقیماً درگیر آنها هسـتند، امروز نیز ادامه یافت. در قصرشـیرین گزارش هنـگ قصرشـیرین حـاکی است: شب هنگـام، پنـج نفر را از قریه چفته گروگان برد ه انـد. طبق اظهار مردم سـرقلعه، دو نفر از افرادی که در این گروگان گیری شرکت داشته اند، شناسایی شد ه اند.(۱)-(۲)

هم زمان، در گزارش دیگری که هنگ قصرشیرین خطاب به فرماندهی تیپ ابوذر نوشته است، درخواست شده است که یک گروه توپخانه مستقر در محدوده مأموریت این هنگ، به جای دیگری منتقل شود؛ زیرا در مسیر مستقیم نیرو های عراق قرار دارد و احتمال انهدام آن وجود دارد؛ علاوه بر این که گروه مزبور، از فرماندهی هنگ قصرشیرین نیز دستور نمی گیرد و تحت امر جای دیگری است(۳)

در کرمانشاه نیز به گزارش شـهربانی این شـهر، در ساعت ۲۳:۵۰ امروز انفجاری در پیاده رو مقابل هتل بزرگ شهرسـتان مـذکور واقع شد. در این انفجار شیشه های هتل شکست و به اتومبیل پارک شده در خیابان، خساراتی وارد شد.(۴)

۲۲۰

راهبندان مسلحانه جاده نقده - ارومیه که حدود ساعت ۱۹ روز گذشته آغاز شده بود، [ر.ک. روزشمار ۱۲/۱/۱۳۵۹] بامداد امروز پایان یافت. در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از این ماجرا آمده است: ساعت ۷ بعدازظهر در گردنه قز (قوری) در مسیر راه نقده - ارومیه، در پشت گرو هان ژاندارمری شـیرین بلاغ بیش از ۲۰۰ نفر از افراد مسـلح راه را بر مسافران می بندنـد و حدود ۳۰ کامیون و ماشـین سواری را متوقف و همه محتوای جیب مسافران را خالی می کنند. حدود ساعت ۱۱:۳۰ همان شب، یک مینی بوس مسافربری از سـمت ارومیه به محل می رسد و مهاجمان به خیال این که مسافران مینی بوس، از افراد سپاه پاسـداران یا افراد ژانـدارمری هسـتند و به کمک مسافران آمد ه اند، مینی بوس را به رگبار می بندند. در نتیجه این عمل، حدود هشت نفر از مسافران مجروح و چهار نفر کشته می شوند. کشـته شدگان یک خانم، یک راننده کمپرسی و دو نفر دیگر از مسـافران مینی بوس هسـتند. در این هنگـام از سوی پاسـگاه شـیرین بلاغ به مهاجمان پاسـخ داده می شود. این درگیری تا ساعت ۴ صبح ادامه می یابد. یادآوری می شود که مسافران مینی بوس مزبور، همه کُرد بودند.(۵)*(۶)

ص: ۴۰۳

۱- اسامی گروگان ها و نیز دو فرد مشکوک مورد اشاره، در سند ذکر شده است.

۲- سند شماره ۰۳۳۹۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ - دایره اطلاعات، ۹/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۳۴۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین، به ناحیه فرماندهی تیپ ابوذر.

۴- سند شماره ۰۶۳۲۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا، به نزاجا، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۵- * روزنامه جمهوری اسـلامی در تاریـخ ۱۶/۱/۱۳۵۹، ضـمن ارائه گزارش این مـاجرا، از قول دست انـدرکاران حمـل و نقل محلی افزوده که به دلیل ناامنی جاده، رفت و آمد بین مهاباد - ارومیه قطع شده است.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص ۵.

۲۲۱

وجود همکاری و هماهنگی بین سپاه و ارتش و سایر نیرو های مردمی، طبیعتاً از عوامل اصلی ناکامی گروه های مسلح ضد نظام در کردستان است. در میان این گروه ها، بعضی از پرسنل سابق ارتش نیز دیده می شوند که این می توانند از جهت فیزیکی و روانی، نقطه قوتی در برابر مدافعان نظام باشد؛ اما جوّ دوستانه ای که بین سپاه و ارتش و سایر نیرو های مردمی وجود دارد، مانع از تأثیر تخریبی این پدیده در نیرو های مسلح است. توجه به گزارش های مربوط به یک درگیری که امروز در میاندوآب رخ داد، مثالی از این امر است.

طبق این گزارش ها، درگیری مزبور با مراجعه یک افسر سابق تیپ مهاباد همراه با دو نفر از دمکرات ها به پمپ بنزین شهر میاندوآب شروع شد. این درگیری از حدود ساعت ۱۰ آغاز شد و تا ساعت ۲۲ ادامه یافت.(۱) طی این مدت ۱۲ ساعته، پیام هایی بین مرکز فرماندهی سپاه و سپاه تبریز و نیز مکاتباتی بین مراکز مربوط سپاه و ارتش مبادله شد(۲) و نوعی هماهنگی و همکاری بین نیرو های مسلح مستقر در منطقه ایجاد گردید. بر اثر این هماهنگی درگیری به خوبی مهار شد و از توسعه آن جلوگیری به عمل آمد و در ساعت ۱۰ شب به پایان رسید. برابر گزارش شهربانی، در این درگیری که بین پاسداران و اکراد مسلح در سه راهی میاندوآب و بوکان روی داد، سه نفر از حزب دمکرات به اسامی سروان سابق ارتش عبدالله افشین(۳)*، عمر رمضانپور و احمد کریمی کشته شدند(۴)

همچنین برابر گزارش سپاه پاسداران میاندوآب، در این درگیری "یکی از برادران پاسدار به نام عیسی مظلومی نژاد" به شهادت رسید.(۵)

۲۲۲

در سنندج بنا به گزارش خبرگزاری پارس، هنگام عصر حدود ۱۲ هزار نفر از مردم سنندج، در خیابان های این شهر راهپیمایی کردند. این راهپیمایی در اعتراض به سخنان روز گذشته بنی صدر(۶)** درباره کردستان – که در میدان آزادی ایراد شد – صورت گرفت. در میدان آزادی سنندج سه نفر طی سخنرانی های مشروحی، به سخنان رئیس جمهوری به

ص: ۴۰۴

۱- سند شماره ۶۳۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ – مرکز فرماندهی، به نزاجا – معاونت اطلاعات و عملیات (مد اطلاعات)، ۱۴/۱/۱۳۵۹.

۲- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۲۲۱: مروری بر مکاتبات انجام شده و پیام های مبادله شده بین مراکز سپاه و نیز بین مراکز سپاه و ارتش درباره درگیری های امروز میاندوآب. ص ۴۲۰.

۳- * درباره فرد مزبور ستاد مشترک ارتش بعد ها اطلاعیه ای در مطبوعات منتشر کرد که متن آن به قرار زیر است: «معرفی یک خائن: ستوان یکم عبدالله افشین افسر فراری بعد از انقلاب و خائن به ارتش که در منطقه کردستان به ضد انقلابیون و حزب منحله دمکرات کردستان پیوسته و همکاری می نمود، در تاریخ ۱۳/۱/۱۳۵۹ به همراه دو نفر از افراد دمکرات در پمپ بنزین شهر میاندوآب بر اثر تیراندازی و زد و خورد با پاسداران انقلاب کشته می شود.» (روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۱/۱۳۵۹ ص ۲)

۴- سند شماره ۰۶۳۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا ۳ – مرکز فرماندهی، به نزاجا – معاونت اطلاعات و عملیات.

۵- دوهفته نامه پیام انقلاب، شماره ۵، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص ۴۳.

۶- ** در سخنان مفصل بنی صدر که در مقام رئیس جمهوری و فرمانده کل قوا ایراد شد، راه هرگونه مماشات با تحرکات مسلحانه کردستان مسدود اعلام شد و رفتار گروه های مسلح به شدت مورد انتقاد قرار گرفت. خبر آن در روزشمار روز گذشته آمده است. ص۳۸۴.

شدت اعتراض کردند. در این راهپیمایی پلاکارد هایی شامل مطالبی مبنی بر اعتراض به نحوه بیان سخنان بنی صدر، حمل می شد(۱)

در این حال، برای اجرای نظر های اعلام شده رئیس جمهوری، موانع و مشکلات زیادی وجود دارد؛ از جمله به دلیل بلاتکلیفی های گذشته، مسئله جذب و تأمین نیروی لازم برای منطقه کردستان هنوز در چرخه منظم و بی اشکالی قرار نگرفته است؛ برای مثال در مهاباد، کمبود نیرو از نکات مورد توجه سپاه زنجان است که امروز به عملیات تهران گزارش داد: «طی تماس تلفنی و توسط پیام مکرر، قرار شده که نیرو های مهاباد را که در حدود دو ماه است که در آن جا هستند، تعویض بکنند. تا به حال خبری نیست و برادران زنجانی و ابهری که در آن جا هستند، خیلی فشار می آورند. خواهشمند است هرچه زودتر اقدام نمایید.»(۲)

۲۲۳

در منطقه کرمان، درگیری ها و دغدغه های سپاه، از نوعی متفاوت با قضایای غرب کشور است. در این منطقه مسائل مربوط به اشرار و خوانین از موضوعات مورد ابتلای سپاه است؛ به طور مثال امروز سپاه کرمان در گزارشی به تهران، از تعقیب و پیگیری مسئله یکی از اشرار منطقه (قنبر نارویی)، به این نحو خبر داد: «نیرو های اعزامی به همراه نیرو های محلی منطقه کشمیران، مشغول بستن راه ها و محاصره افراد قنبر می باشند تا او را دستگیر کنند.»(۳)

در گزارش دیگر امروز سپاه کرمان، مواردی ذکر شده است که از حساسیت ها و جهت گیری های ضد خانی افراد سپاه حکایت می کند. این گزارش علاوه بر فرماندهی سپاه، برای دفتر ریاست جمهوری و وزارت کشور نیز ارسال شد. در این گزارش آمده است: «در تاریخ ۲۸/۱۲/۵۸ در درگیری بین پاسداران و خان ها در منطقه کهنوج، در جریان دستگیری یکی از متهمین، از آنها اسلحه ای کشف می شود که مربوط به اسلحه هایی است که "ح.ب"(۴) بین خان ها توزیع کرده است، و یک نفر از همرا هان متهم که از وی دفاع می کند، کشته و یک نفر دستگیر و خود متهم فرار می کند. پاسداران کهنوج با در دست داشتن حکم دادستانی، برای اخذ [اتومبیل] استیشن که "ح.ب" در اختیار علی خان مهیمی گذاشته بود، مراجعه، ولی علی خان استیشن را تحویل نمی دهد و بالاخره در تاریخ ۹/۱/۵۹ برادران با رسید دادن به یکی از ا هالی منزل علی خان، قفل ماشین را باز و ماشین را به سپاه می آورند. دستور فرمایید که هرچه زودتر، اسلحه هایی که "ح.ب" در اختیار مردم گذاشته است، جمع آوری کنند که آنها به طور نامشروع استفاده نکنند؛ زیرا امام فرموده است اسلحه را از دست ناصالحان بگیرید و به دست صالحان بدهید. البته سپاه مشغول جمع آوری اسلحه می باشد.»(۵)

این در حالی است که از مراکز سپاه، برای جلو گیری از گسترش اقدامات سپاه های مناطق

ص: ۴۰۵

۱- روزنامه بامداد، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص۲، سنندج - خبرگزاری پارس.

۲- سند شماره ۰۶۳۲۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زنجان، به تهران - عملیات.

۳- سند شماره ۰۶۳۲۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمان، به تهران.

۴- نام کامل و مسئولیت نامبرده، در سند آمده است.

۵- سند شماره ۰۶۳۲۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمان، به تهران - فرماندهی، دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

مختلف کوشش هایی به عمل می آید؛ به این دلیل که نیاز های عدیده کنونی که بعضاً ناشی از عدم توانایی نهاد های مسئول در امور مختلف است، موجب پراکنده کاری و از هم گسیختگی مراکز سپاه نشود و این نهاد اسیر انفعال ناشی از کم کاری یا عدم استقرار قطعی دیگر سازمان ها نگردد و بتواند هرچه بیش تر وظایف اصلی خویش را پیگیری کند. از نظر مرکز سپاه، سپاه کرمان نیز موضوع چنین تلاش هایی است. همین امروز از مرکز فرماندهی سپاه در تهران، پیامی به سپاه کرمان رسید که در آن آمده است: «بازگشت به پیام شماره ...، جلوگیری از سارقین و مبارزه با آنها از وظایف خاص ژاندارمری می باشد و بایستی ژاندارمری اقدام نماید و سپاه حق دخالت در این گونه مسائل را ندارد؛ ولی اگر سپاه مورد حمله قرار گرفت، شدیداً جلوگیری نمایید. ضمناً از ژاندارمری خواسته شود که اقدام نماید. چنانچه قصوری دیده شد، سریعاً به تهران گزارش نمایید تا با ستاد ژاندارمری هماهنگی شود.»(۱)

۲۲۴

از جمله مطالب موجود در پیام نوروزی امام(۲)، مطلبی برضد کمونیسم و کمونیست ها و نیز برضد تجاوزگری شوروی و اشغال افغانستان بود؛ از این رو، این پیام مورد انتقاد آشکار و بعضاً بسیار شدید برخی گروه های مارکسیستی قرار گرفته است؛ از جمله سازمان چریک های فدایی خلق، در شماره امروز نشریه کار (ارگان این سازمان) تحلیل مفصلی در این باره ارائه کرد. در این تحلیل که تحت عنوان "پیام نوروزی آیت الله خمینی چه کسانی را خشنود کرد" درج شد، تأکید شده است: «پیام نوروزی آیت الله خمینی، در مقایسه با زمانی که مرکز جاسوسی امریکا تسخیر شد، حاکی از چرخشی است که در سیاست و سَمت گیری ایشان حاصل شده است.»(۳)

در این تحلیل آمده است: «امام چه گفت؟ ما با کمونیسم بین الملل به همان اندازه در ستیزیم که با جهان خواران غرب به سرکردگی امریکا.» سازمان در ادامه، درباره این سخن توضیح می دهد: «هر روز که می گذرد، بیش تر آشکار می شود که مهره های استخواندار امریکایی حساس ترین پست های حکومتی را در دست خود گرفته اند. سر رشته اقتصاد ما همچنان در دست امریکا است. طبقه سرمایه دار ایران که هم طرفدار امریکا و هم وابسته به امریکا است، جان مردم را به لب رسانیده است. گرانی و قحطی و بیکاری را آنها به مردم زحمتکش میهن ما تحمیل کرده اند. فرماندهان شاه دوست و دست پرورده امریکا، روزبه روز جای پای خود را محکم می کنند. امپریالیسم امریکا از خارج و داخل برای سرکوب توده های ستمدیده ایران و تحکیم سلطه خویش بر میهن ما، دست به هر اقدامی می زند و همه دولت های ارتجاعی منطقه از پاکستان و عراق و عربستان گرفته تا مصر و اسرائیل، همه متحداً و دوشادوش ارباب خود امریکا، علیه مردم ما تدارک می بینند. ... تاریخ و تمام شواهد

ص: ۴۰۶

۱- سند شماره ۰۶۳۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه پاسداران مرکز، به سپاه پاسداران کرمان، ۱۳/۱/۱۳۵۹.
۲- متن کامل پیام نوروزی امام، در روزشمار ۱/۱/۱۳۵۹ آمده است.ص۹۲
۳- نشریه "کار"، شماره ۵۲، ۱۳/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

تاریخی ثابت کرده است که دشمنی با کمونیست ها که تا آخرین قطره خون خود با شاه و امریکا جنگیده اند، دشمنی با کمونیست ها که در صف مقدم جبهه خلق علیه امپریالیسم و همه مظاهر آن، با تمام وجود خویش مبارزه می کنند، فقط و فقط به سود امپریالیسم جهانی به سرکردگی امریکاست. ... آیت الله خمینی در پیام نوروزی شان، عملاً جزنی شهید را با تهرانی جلاد، گلسرخی را با جلادان ساواک، و ویتنام قهرمان را با امپریالیسم امریکا، و خسرو روزبه را با تیمور بختیار، مساوی و یکی دانسته اند. کمونیست ها دشمنان شماره یک امپریالیسم هستند. هر رژیمی که با کمونیست ها دشمنی کرده، بالاخره به دامن امپریالیسم افتاده است. در هیچ کجای دنیا رژیمی پیدا نمی شود که توانسته باشد بدون اتحاد با انقلابیون کمونیست، مبارزه با امپریالیسم را به پیش برده باشد؛ چه برسد به این که بخواهد با کمونیست ها دشمنی کند. ... شعار "نه شرقی نه غربی" یک شعار پوچ و بی معنا است. ثمره تلخ این نوع تفکر در سال های آینده روشن می گردد. خیلی ها این راه را رفته و آن را آزموده اند. مردم ایران از سرنوشت این رژیم ها پند خواهند گرفت و اجازه نخواهند داد ثمره خون شهداشان لگدمال کسانی بشود که به انتظار به ثمر رسیدن این سیاست ها نشسته اند.»

در بخش دیگری از این تحلیل آمده است: «امام در جای دیگر این پیام چنین گفته اند: امسال سالی است که باید امنیت به ایران بازگردد و مردم شریف در کمال آسایش زندگی نمایند.»

این سازمان در این باره ضمن توضیح مفصلی می نویسد: «برای مردم، امنیت وقتی به دست می آید که ریشه استثمار، بیکاری، بیماری، بی سوادی، خانه به دوشی و ...(۱) از میان رفته باشد؛ اما امنیت برای سرمایه داران و زمین داران یعنی این که مردم را بچاپند و کسی نفسش بیرون نیاد؛ همه خفه شوند... معلوم است که مردم کدام امنیت را می خواهند ... امنیت اولی را که خواست زحمتکشان است، فقط خود مردم می توانند برقرار کنند ... اما امنیت دومی که خواست سرمایه داران است، با زور به دست می آید و فقط ارتش و پلیس و ژاندارمری و سازمان امنیت می توانند برقرار کنند. این امنیت را ظهیرنژادها، فلاحی ها و سایر نوکران شاه برقرار می کنند. این امنیت برای مردم کمال ناامنی و بی نظمی است.»(۲)

سازمان چریک های فدایی خلق در بخش دیگری از این تحلیل آورده است: «در پیام نوروزی آمده است: هرکس در ارتش اخلال کند و یا اعتصاب راه بیندازد و یا کم کاری کند، باید شدیداً مؤاخذه شود. من دیگر بی نظمی در ارتش را به هیچ وجه تحمل نمی کنم و هرکس در کار ارتش اخلال کند، بلافاصله به عنوان ضدانقلاب به ملت معرفی می شود تا ملت عزیز حسابش را با باقی مانده ارتش شاه جنایتکار روشن گرداند.» سازمان در نقد سخن امام می نویسد: «امام طوری صحبت می کنند که گویا معترضین در ارتش جمهوری اسلامی،

۱- سه نقطه از متن مقاله است.

۲- همان، ص۳.

همان "باقی مانده ارتش شاه جنایتکار" هستند... مگر درجه دارانی که در دانشگاه تحصن کرده بوند چه می خواستند و چه می گفتند؟ آنها می گفتند: "مردم به هوش باشید! فرماندهان خائن در فکر کودتایند." آنها می گفتند که فلاحی ها و علوی ها وابسته به امپریالیسم و دست پرورده ارتش جنایتکار شاه هستند؛ به همین خاطر اعتصاب کرده بودند... آیا هر اعتصابی در ارتش بد است؟ آیا وقتی تیمسار علوی ها در رأس ارتش هستند، باز هم پرسنل مبارز ارتش نباید حق اعتراض داشته باشد؟... تمام تلاش طبقه سرمایه دار ایران و امپریالیسم امریکا و شاه جنایتکار آن بوده است که توده های ارتش از مردم جدا باشند؛ از درد مردم بی خبر باشند؛ سربازان، درجه داران و افسران جزء، سیاسی نشوند؛ چون در غیر این صورت به روی زحمتکشان آتش نمی کنند؛ چون در غیر این صورت به مزدور سرمایه داران بدل نمی شوند. چرا به جای اعتماد به سربازان و درجه داران و افسران جزء میهن پرست که از صمیم قلب، دشمن شاه و امپریالیسم امریکا هستند و در عمل هم به اثبات رسانده اند، امروز به ظهیرنژادها، فلاحی ها، باقری ها، شاکرها و سایر نوکران شاه اطمینان می شود؟ چرا عدم اطاعت از این فرماندهان را بی نظمی و ناامنی می گویند؟»(۱)

این سازمان در ادامه بررسی پیام نوروزی امام می نویسد: «بند پنجم پیام می گوید: مردم هر شهر به محض اطلاع از اعتصاب هر کارخانه، خود را به آن جا برسانند و ببینند آنان چه می گویند. باید ضد انقلاب را شناسایی و به مردم معرفی نمایند. مردم شریف ایران دیگر نمی توانند حقوق بی جهت به عده ای از خدا بی خبر بدهند. و بند هفتم نیز می گوید: هر کس در هر اداره ای خواست اخلال کند، او را اخراج و به ملّت معرفی نمایند.»

سازمان چریک ها در تحلیل این عبارات آورده است: «اینها عین کلماتی است که در پیام آمده است. در این جا طوری صحبت شده که گویا هر کارگر اعتصابی ضد انقلاب است و حقوق بی جهت می خواهد، و به مردم توصیه می شود که حساب کارگران اعتصابی را برسند. چطور انتظار دارید کارگرانی که در زندگی خود، بعد از سال ها کار هنوز هم هیچ چیز ندارند به جز دو دست برای کار کردن برای سرمایه دار – و اگر یک روز کار نکند، زحمت نکشد، گرسنه می ماند – حق ندارد علیه این نظام جابرانه سرمایه داری اعتراض کنند؟ چگونه انتظار دارید کارگران از گرانی سرسام آور، از گوشت کیلویی ۶۰ تومان، مرغ کیلویی ۳۰ تومان، از قحطی و بیکاری جانشان بر لب آمده، کارگرانی که از ولع و طمع سیری ناپذیر سرمایه دار جانشان به لب آمده، ساکت بنشینند؛ کارگرانی که به خاطر زدن حرف حق، می خواهند از کارگاه اخراجشان کنند. ... اعتراض طبقه کارگر، اعتراض انقلابی است؛ اعتراض بحق است. این سیاست های شورای انقلاب است که مردم را به اعتراض واداشته؛ مردم ضد انقلابی نیستند. کسانی ضدانقلابی اند که مردم را سرکوب می کنند؛ که صدای خلق را خاموش می کنند. اگر از مردم بپرسیم، خواهند گفت که طبقه سرمایه دار و حامیان سرمایه داری،

ص: ۴۰۸

۱– همان، ص ۴.

ضدانقلاب هستند. ... اگر اقتصاد ایران آشفته است، اگر گرانی هست، اگر بیکاری هست، اگر قحطی هست، گناهش به گردن کارگران نیست. اگر باور نمی کنید، به کشورهای سوسیالیستی نگاه کنید که مردم، حکومت سرمایه دار و نظام سرمایه داری را سرنگون کرده اند؛ کشورهایی که در آن جا از این فجایع خبری نیست.»(۱)

این سازمان بعد از شمردن مواردی از پیام امام و نقد آن که بخشی از آن ذکر شد، می نویسد: «از هنگام قرائت پیام امام، فرماندهان جنایتکار ارتش اقدامات علیه پرسنل انقلابی ارتش را تشدید کرده اند. آنها برای پرسنل انقلابی، برای سربازان، درجه داران و افسران میهن پرست و مردم دوست، خط و نشان می کشند و با اتکا به پیام امام، از پرسنل انقلابی ارتش می خواهند که دوباره به همان مقررات رژیم سابق گردن نهند تا زمینه تحکیم سلطه امپریالیسم امریکا دوباره فراهم شود. در کارخانه ها، کارفرمایان و سرمایه داران با گستاخی، کارگران را به اخراج، بازداشت و غیره تهدید می کنند. سرمایه داران و کارفرمایان اینک آشکارا به اجیر کردن مزدوران و چاقو کشان پرداخته و می خواهند هر طوری که شده، اتحاد و مبارزه کارگران را برهم زنند. در روستاها فئودال ها و زمین داران بزرگ و مزدوران آنها بار دیگر زمینه را برای تهاجم علیه دهقانان زحمتکش هموار یافته اند. ارتش دوباره با گستاخی و به بهانه ایجاد امنیت، به سرکوب و کشتار خلق کُرد برخاسته و فجایع روزهای اخیر را آفریده است. شبکه های ساواک که در سازمان امنیت جدید (ساواما) در حال شکل گیری هستند، فعالیت خود را تشدید کرده و برای خدمت به امپریالیسم و سرمایه داری وابسته، برنامه جامعی تدوین کرده اند. خلاصه آن که جبهه ضد انقلاب با گستاخی بیش تری علیه مردم و علیه انقلاب دست به تهاجم زده است و بی تردید، طبقه سرمایه دار ایران و امپریالیسم جهانی با خشنودی تمام، پیام آیت الله خمینی را به کار می گیرند.»(۲)

نشریه رهایی ارگان سازمان وحدت کمونیستی نیز در آخرین شماره خود که دیروز انتشار یافت، به پیام نوروزی امام اشاره می کند و در مطلبی با عنوان "خمینی، اتمام حجت" چنین می نویسد: گشایش مجلس و آغاز حرکت منظم جمهوری اسلامی (منظم تا آن حد که در ظرفیت چنین رژیمی است) به زودی نشان خواهد داد که منشور ۱۳ ماده ای امام امت تا چه حد قابل تحقق است. این برنامه طبقه حاکمه است؛ ولی در حرکت اجتماعی، طرف دیگر معادله را حرکت توده های مردم تشکیل می دهد. اگر سال گذشته دوران اولیه هوشیاری مردم بود، سال آینده سال آغاز بروز آن در سطح گسترده است. منشور امام، منشور امام باقی خواهد ماند و منشور حرکت توده های مردم را خود آنان خواهند نوشت.(۳)

"۱۶ آذر"، یک ارگان دانشجویی وابسته به گروه های مارکسیستی نیز در آخرین شماره خود (شماره نیمه اول فروردین ۵۹) به پیام نوروزی امام اشاره کرده است و در نوشتاری با عنوان "پیام نوروزی، طلیعه سرکوب و ماجرای خرده بورژوازی ضد امپریالیست" آورده است:

۱- همان، ص۴.

۲- همان، ص۱۳.

۳- نشریه "رهایی" (سازمان وحدت کمونیستی)، شماره ۲۶ و ۲۷، ص ۱۰، ۱۲/۱/۱۳۵۹.

برقراری امنیت و جلوگیری از هرج و مرج های ضدانقلاب، مهم ترین محور پیام را تشکیل می دهد. امنیت مطلوب هیئت حاکمه، چیزی جز امنیت برای سرمایه داران و وابستگان، جز آرامش دلخواه برای احیای سیستم بهره برداری وابسته و امنیت لازم برای مکیدن خون زحمتکشان و استثمار آنان نیست. حمله مجدد رژیم به کردستان و درگیری های اخیر منطقه نشان می دهد که سیاست های رژیم که در قالب پیام های رئیس جمهوری و آیت الله خمینی تبلور یافته بود، در حال پیاده شدن است.(۱)

ماهنامه دنیا، نشریه سیاسی و تئوریک کمیته مرکزی حزب توده ایران نیز به نحو ذیل به انتقادی ملایم از بخشی از پیام نوروزی امام پرداخته است. در این مطلب تحت عنوان "طبقه کارگر و همبستگی بین المللی" آمده است: شگفت انگیز و در عین حال تأسف بار است که می بینیم کسانی که خود برای تحقق جهانگرایی کوشش می کنند، کمونیست را درست به همین دلیل مورد سخت ترین اتهامات قرار می دهند. چگونه است که انقلاب ایران این حق و وظیفه پسندیده را برای خود قائل است که به تمام جنبش های اصیل آزادی بخش اسلامی و غیراسلامی کمک کند، ولی اگر کمونیست ها همین کار را کنند، نسبت "جهانخواری" و "تجاوزگری" یا "دنباله رویی" و حتی "نوکری" به آنها داده می شود؟ ما تردید نداریم که تمام کسانی که صادقانه به جهانگرایی مترقی اسلامی اعتقاد دارند، متحد طبیعی کمونیست ها هستند.(۲)

یادآوری می شود که حزب توده، برخلاف سازمان چریک های فدایی خلق، در کنار انتقاداتی از نوع آنچه ذکر شد، در عرصه تبلیغات داخلی و خارجی می کوشد خود را یک متحد مفید برای نظام جمهوری اسلامی و اهداف آن معرفی کند و آن را تئوریزه نماید؛ به طور مثال امروز آسوشیتدپرس از مسکو گزارش داد: رهبر حزب کمونیست (حزب توده) ایران، شدیداً از آیت الله خمینی حمایت کرد و از همه نیرو های انقلابی ایران دعوت کرد که در یک جبهه، متحد شوند. نورالدین کیانوری رهبر حزب توده ایران، در مقاله ای برای مجله حزب کمونیست شوروی، وفاداری حزب خود به انقلاب خمینی را مورد تأکید قرار داد. کیانوری افزود: علی رغم این حقیقت که انقلاب ایران به طور کلی تحت رهبری روحانیون مسلمان نضج گرفت و به پیروزی رسید، این یک انقلاب ضد امپریالیسم، ضد سلطنتی و با محتوای اجتماعی دمکراتیک است. وی خمینی را به خاطر پایداری و از خود گذشتگی اش در امر انقلاب، مورد ستایش قرار داد.(۳)

۲۲۵

امروز پنجاه و دومین شماره نشریه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق، منتشر شد. این شماره نیز طبق معمول، دربردارنده تفاسیر و تحلیل ها و گرایش هایی است که در آنها، به نظام جمهوری اسلامی به شدت حمله شده است؛ برای نمونه به سه مطلب انتخابی اشاره می شود و از هر کدام قسمت هایی ذکر می گردد.

۱- نشریه "۱۶ آذر" (ارگان دانشجویان)، شماره ۹، ص۴، نیمه اول فروردین ۱۳۵۹.

۲- ماهنامه دنیا (نشریه سیاسی و تئوریک کمیته مرکزی حزب توده ایران)، ص ۱۴۷، فروردین ۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۸، ص ۵، مسکو - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

سازمان مزبور در ادامه مواضع قبلی، در این شماره نشریه خود نیز بر ضد ارتش و بازسازی آن، به ویژه بر ضد فرماندهان کنونی آن، به اعلام موضع پرداخت و با شدت هرچه تمام تر و عباراتی هرچه تحریک کننده تر، مواضع خود را بیان کرد. از جمله نوشت: «ارتش بازمانده رژیم شاه که بخش عظیمی از ماشین دولتی سرکوبگر آن را تشکیل می داد، پس از تحمل ضرباتی که در قیام شکوهمند بهمن نصیبش شد، می کوشد از بستر نقاهت برخیزد و با احیای نظام اطاعت کورکورانه، سازمان دهی پیشینش را بازیابد و بر حیات سیاسی جامعه ما مسلط شود. این امر بدین جهت قویّاً دنبال می شود که بقای نظام سرمایه داری در گرو تثبیت و تمرکز قدرت اداری و سرکوبگر آن است. مسئولیت اجرایی ترمیم و بازسازی ارتش بازمانده رژیم گذشته را فرماندهان ضد خلقی رژیم شاه به عهده دارند؛ ژنرال هایی نظیر فلاحی ها، ظهیرنژادها، علوی ها، باقری ها و ... که درجات روی دوششان، از خدمات ننگین آنان به امپریالیسم امریکا و طبقه سرمایه دار ایران به سرکردگی شاه مزدور حکایت می کند. این نوکران صدیق امپریالیسم که سعی دارند توده ها را به قبول نظم سربازخانه ای وادارند، این سازمان دهندگان نظم دروغین که هنوز هوای قوانین و قراردادهای دست نخورده پیشین را تنفس می کنند، از حمایت بی دریغ طبقه سرمایه دار ایران برخوردارند و مورد تأیید سازشکاران و دوستان امپریالیسم هستند. همه آنها در جبهه متحدی برضد خلق قهرمان ایران مبارزه می کنند. آنان به شیوه اویسی ها و ازهاری ها در پادگان ها و تریبون های صدا و سیمای جمهوری اسلامی ظاهر می شوند و می کوشند که "قاطعیت" ضد انقلابی خود را ابتدا به پرسنل انقلابی ارتش و سپس به توده های مردم و سازمان های انقلابی شان نشان دهند. این فرماندهان مزدور که شخصیت و تفکر و خصائلشان در دانشگاه های نظامی امپریالیستی و صهیونیستی شکل گرفته است و سراسر "مبارزات درخشان"شان چیزی جز خدمات بی شائبه به امپریالیسم و صهیونیسم نیست، ادعای مبارزه برضد امپریالیسم را هم دارند. این فرماندهان یک شبه انقلابی شده که تا مدت ها پس از قیام، از ترس انتقام و خشم توده ها و پرسنل انقلابی به مخفی گاه های خود خزیده بودند و از اجتماعات مردم وحشت داشتند، اکنون در صدا و سیمای جمهوری اسلامی در برابر میلیون ها تن از مردم مبارز میهنمان ظاهر می شوند و زیر پوشش عوام فریبانه "سرباز حکومت اسلامی"، مقاصد و نقشه های تبهکارانه و ضدمردمی امپریالیسم را آزادانه تبلیغ می کنند. آنان که در گفتار، خود را طرفدار تسلیح توده ها می دانند و صحبت از ارتش بیست میلیونی می کنند، در عمل، همه تلاششان را برای خلع سلاح توده ها در مقابل سرمایه داران و زمین داران بزر گ به کار گرفته اند؛... غافل از آن که اتحاد عمل آگاهانه و انقلابی توده ها و نیروهای انقلابی ترقی خواه، سازمان دهی نظم اطاعت کورکورانه را ناممکن می کند و پرسنل انقلابی ارتش با اتکا به دستاوردها و تجربیات انقلابی شان، مجال اعمال چنین نظمی را به فرماندهان ضد خلقی ارتش نخواهند داد.» (۱)

۱- مأخذ ۳۲، ص ۱ و ۹.

در مطلبی دیگر، مندرج در این شماره نشریه کار، سازمان چریک های فدایی خلق ماجرای پیام کارتر به امام خمینی را بررسی می کند و به تحلیل روابط ایران و امریکا می پردازد:

«در اخبار تلویزیونی روز شنبه ساعت ۹:۳۰ بعدازظهر با سرعت تمام اعلام می شود که جیمی کارتر رئیس جمهوری امریکا برای امام خمینی پیامی فرستاده است. در تمام مدت جریان پخش این پیام طولانی، تصویر "مهربان" جیمی کارتر در کنار تصویر آیت الله خمینی بر صفحه تلویزیون ظاهر می شود و گه گاه نیز تصویر "معصوم" روزالین کارتر به مردم نشان داده می شود. در این پیام، از پیام نوروزی آیت الله خمینی به عنوان سندی که کارتر را خشنود ساخته است، ستایش شد. به محض پخش این پیام از رادیو تلویزیون جمهوری اسلامی، کاخ سفید و شخص جیمی کارتر ارسال چنین پیامی را قویاً تکذیب کردند. اینک چند روز است که بنی صدر و قطب زاده و سایر مقامات بر صحت این پیام پافشاری می کنند و کاخ سفید مرتباً وجود چنین پیامی را تکذیب می کند. اینها می گویند خود کارتر پیام را فرستاده است. آنها می گویند ما از چنین پیامی هیچ اطلاعی نداریم. این بازی ها هرچه باشد، ماجرای پیام و چگونگی تهیه و ارسال آن هرچه باشد، چندان مهم نیست. آنچه اهمیت دارد، تلاشی است که شورای انقلاب، رئیس جمهوری و وزیر خارجه برای عادی کردن روابط دیپلماتیک و فرونشاندن شور و احساسات ضد امپریالیستی مردم از خود نشان می دهند. این است کاسه زیر نیم کاسه پیام کارتر. سیاست شورای انقلاب همان سیاست دولت بازرگان است؛ با این تفاوت که می خواهد سیاست "گام به گام" را قاطعانه پیش برد. این سیاست امروز با دانشجویان خط امام و با هر نیروی ضد امپریالیست و ترقی خواه به دشمنی برخاسته است. این سیاست مصمم است برای حفظ نظام سرمایه داری و فرونشاندن مبارزات ضد امپریالیستی توده ها، ثمرات انقلاب مردم و ثمرات خون شهیدان را به پای امپریالیسم امریکا بریزد. این سیاست همان سیاستی است که در برابر مبارزات درخشان توده ها و اتحاد عمل نیروهای انقلابی محکوم به شکست است.» (۱)

سازمان در این شماره نشریه خود، باز هم به مسئله انتخابات مرحله اول مجلس می پردازد و ادعاهای خود را درباره انتخاباتی که در آن نیروهای مذهبی هوادار نظام (نه مارکسیست ها و متحدان آنها) برنده شده اند، تکرار می کند:

«دوره اول انتخابات مجلس شورای ملی و اعلام نتایج آن به وسیله وزارت کشور، به پایان رسید. با اعلام نتایج نهایی انتخابات، حزب جمهوری اسلامی با اعمال نفوذ، تقلب و هر اقدامی که لازم دید، اکثریت نمایندگان مجلس در دور اول را - که حدود سه چهارم کل نمایندگان را تشکیل می دهد - به خود اختصاص داد. حزب جمهوری اسلامی بلافاصله پس از پایان انتخابات دور اول، طی اعلامیه ای نوشت: «دیروز آخرین امیدهای ضد انقلاب به یأس مبدل شد. دیروز نه یک روز عادی که "یوم الله" بود، ملت نمایندگانی را برگزید که

ص: ۴۱۲

۱- - مأخذ ۳۲، ص ۱ و ۲.

زبـان گویای خواسته های او باشـد. انتخابات دیروز خط پایانی کشـید بر همه بی قانونی ها، و آب سـردی بود که بر خاکستر فسـرده رنگ پریـده ضدانقلاب پاشـیده شد.» با این خزعبلات گویی، حزب جمهوری اسـلامی از نتایج انتخابات مطلع است و می داند که اکثر کاندیداهایش، عده ای در مرحله اول پیروز می شوند و مابقی هم در مرحله دوم. آقای بنی صدر در برابر موج اعتراضات، تلگرام ها و نامه های شکایت آمیز اظهار داشت که «بر اسـاس شـکایات رسـیده اگر ببینیم که تقلبـات زیاد و جـدی است، البته انتخابات باطل خواهـد شـد؛» ولی آقای رئیس جمهوری با بیان این وعـده و وعیدها، مقصودی جز آب ریختن بر روی آتش خشم مردم نداشت. آقای رئیس جمهوری در روز اول فروردین و در مراسم نخستین نماز جمعه سال نو، حرف خود را پس گرفت و صـریحاً اظهار داشت: «همان طور که امام عصـر فرموده اند، اصل انتخابات را نباید لغو کرد و هر جا که خطا شـده باشـد، با قاطعیت رسـیدگی خواهد شد.» آقای بنی صدر نشان داد که عملاً برخلاف گفته خود، زیر بار مجلس تقلبی خواهد رفت؛ چرا که او در جست و جوی "آرامش و امنیت" است و امنیتی که او می خواهد، به وسـیله مجلس تقلبی و فرمایشـی و ارتش امریکایی برقرار می شود. آیـت الله خمینی بـا همـه اعتراضـاتی که از همه چهـار گـوشه ایران بلنـد بـود، انتخابـات را کامـل و درست خوانـد و هفت نفر را به ریـاست رئیس جمهوری، برای رسـیدگی به تخلفـات انتخاباتی مأمور رسـیدگی و تهیه گزارش کرد؛ اما این تصـمیم واقعاً برای تهیه گزارش تقلبات بزرگ حزب جمهوری اسـلامی و تخلفـات وزارت کشور و منصوبان آن نبود؛ بلکه برای بررسـی تخلفات کوچک حوزه ها و ابطال آرای بعضـی از آنها جهت خـاموش کردن اعتراضـات مردم است. مـا معتقـدیم که این هیئت ویژه، نه تنهـا تقلبات را برملا نخواهـد کرد، بلکه بر تقلبات بزرگ و آشـکار هم سرپـوش خواهـد گـذاشت. این هیئت ویژه به همـان میزان در خـدمت مردم عمـل خواهـد کرد که هیئت ویژه فرسـتاده شـورای انقلاب، برای حل مشـکلات مردم کردسـتان عمـل نمـود، و به همـان میزان در کشـف حقـایق پشت پرده مؤثر خواهـد بـود که هیئت هـای بررسـی از جـانب رئیس جمهوری، حقایق مربوط به ترور رهبران خلق ترکمن را در اختیار مردم گذاشتند.»(۱)

۲۲۶

سرانجام، مراحل مختلف شمارش آرای انتخابات تهران، همراه با حل مسائل حاشیه ای مربوط به دعاوی گروه های مختلف در باب تقلّب و تخلّف در آن، امشب به پایان رسید. نتایج این انتخابات در دو فهرست قطعی اعلام شد: فهرست اول شامل منتخبان مرحله اول است؛ یعنی حائزان اکثریت مطلـق آرا (آرای بیش از ۵۰ درصـد شـرکت کننـدگان). فهرست دوم اسامی منتخبان برای رقابت در مرحله دوم است. این فهرست شامل تعداد دو برابر ظرفیت باقی مانده سهمیه ۳۰ نفری تهران است که از حائزان اکثریت نسبی آرا می باشـند. گزارش روزنامه انقلاب اسـلامی در این باره چنین است:

ص: ۴۱۳

۱- مأخذ ۳۲، ص ۸ و ۹.

سرانجام کار شمارش آرای انتخابات مجلس شورای ملی در تهران پایان یافت. بر اساس نتایج به دست آمده، ۱۸ نفر از کاندیداهای مجلس شورای ملی در تهران با به دست آوردن اکثریت مطلق آرا، به مجلس شورای ملی راه یافتند. انتخاب ۱۲ نماینده باقی مانده از حوزه تهران، به دور دوم انتخابات که تاریخ آن بعداً اعلام می شود، موکول شد. برای انتخاب این ۱۲ نماینده، فرمانداری تهران اسامی ۲۴ تن از حائزان اکثریت نسبی را نیز برای شرکت در دور دوم انتخابات اعلام کرد.

اسامی ۱۸ نفر دارندگان اکثریت مطلق به این شرح است:

فخرالدین حجازی، حسن ابراهیم حبیبی، مهدی بازرگان، علی اکبر معین فر، سیدعلی حسینی خامنه ای، محمدجواد حجتی کرمانی، محمدجواد باهنر، سیدحسن آیت، هادی غفاری، علی گلزاده غفوری، سیدمحمد موسوی خوئینی ها، محمدعلی رجایی، علی اکبر ناطق نوری، اکبر هاشمی رفسنجانی، ابراهیم یزدی، اعظم علایی طالقانی، مصطفی چمران، عزت الله سحابی.

اسامی ۲۴ نفر دارندگان اکثریت نسبی عبارتند از:

محسن مجتهدشبستری، یدالله سحابی، کاظم سامی (جاما)، گوهرالشریعه دستغیب، هاشم صباغیان، محمد توسلی حجتی، علی اکبر ولایتی، محمد هادی نجف آبادی، حبیب الله عسگراولادی مسلمان، عبدالمجید معادیخواه، فرشته هاشمی، سعید امانی همدانی، محمدکاظم موسوی بجنوردی، دکتر سیدمحمدباقر حسینی لواسانی، مهدی شاه آبادی، محمد مبلغی اسلامی، سیف الله وحیددستجردی، سیدفتح الله بنی صدر، محمدرضا توسلی، مسعود رجوی، سیداسدالله لاجوردی، سیدرضا زواره ای، احمد مولایی، عبدالعلی بازرگان.(۱)

از میان چهره های معروف و سرشناس سیاسی - فرهنگی وقت، که در مرحله اول انتخابات اولین دوره مجلس قانون گذاری جمهوری اسلامی ایران، بیش ترین آراء مردم تهران را کسب کرده اند، امروز اسامی ۴۲ تن اعلام شد. حائزان اکثریت مطلق (واجدان آراء بیش تر از ۵۰٪ شرکت کنندگان تهران) که ۱۸ نفرند، طبق قانون در همان مرحله اول به عنوان نمایندگان مردم تهران برگزیده می شوند و مابقی (۲۴ نفر) راهی رقابت مرحله دوم خواهند شد تا ۱۲ نفر دیگر نیز برگزیده شوند.

مطابق اعلام فرمانداری تهران، اسامی منتخبان مرحله اول، در تهران، به ترتیب آرا چنین است:

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

عکس

ص: ۴۱۵

ضمیمه اول گزارش ۲۱۳

آنچه ذکر شد، مبتنی بر خبرهای آشکار و ادعاهای رسانه های جهانی بود؛ اما خبرهایی وجود دارد که نشان می دهد جیمی کارتر بعد از ناامیدی از انتقال گروگان ها در روز گذشته و بعد از مواجهه با بیانات امام و شروط ایران، مشغول طراحی حمله ای نظامی به ایران شده است. وی در حالی که وعده عدم اقدام می دهد (البته بدون تعهد رسمی)، به طور جدی و برنامه ریزی شده کار طراحی حمله ای برای نجات گروگان ها را از امروز آغاز کرده است. این چیزی است که برخی نویسندگان و تهیه کنندگان برنامه های تلویزیونی در امریکا، به آن اشاره کرده اند؛ از جمله پیر سالینجر در این باره می نویسد:

از دید کاخ سفید، پس از شکست اقدامات اول آوریل، این نکته، روشن به نظر می رسید که اگرچه در میان رهبران ایران کسانی بودند که به حل بحران گروگان ها تمایل داشتند، ولی ظرفیت و شهامت سیاسی انجام چنین کاری را نداشتند. [اشاره به بنی صدر و تلاش های وی](۱) کارتر بهتر از هر کس دیگر می دانست چگونه بحران گروگان ها فعالیت دولت را در سایر زمینه ها فلج کرده بود؛ حتی صرفاً به این دلیل که توجه نیروی او را به خود جلب می کرد. مرتبه کارتر اندک اندک در نظرخواهی های عمومی تنزل می کرد و در مبارزات اولیه، نیویورک را که یکی از نقاط حساس مبارزاتی محسوب می شد، به سناتور ادوارد کندی باخته بود. در آن زمان جیمی کارتر برای زندگی سیاسی اش مبارزه می کرد و چنان به نظر می رسید که گویی در شرف باختن بود. عملیات نظامی موفقت آمیزی که به آزادی گروگان ها منجر می شد، می توانست شانس وی را به گونه قابل ملاحظه ای تغییر دهد. نوع اقدام نظامی از بستن آبراه ها تا جنگ تمام عیار تغییر می کرد، ولی عملیات نجات تنها راه حلی به نظر می رسید که می توانست مشکل را حل کند. در چنین جوّی بود که در نتیجه رفتار رئیس جمهور بنی صدر در اول آوریل - یعنی عملی که رئیس جمهور امریکا را بیش از گذشته کلافه، عصبانی و حتی شرمسار کرده بود - کارتر گفت: "بس است.(۲)تصمیم ۲ آوریل جیمی کارتر مبنی بر آن که زمان تلاش برای نجات گروگان ها با استفاده از راه حل های نظامی فرا رسیده است، بی مقدمه گرفته نشده بود؛ این فکر هفته ها بود که در سرش پرورش می یافت(۳)

ضمیمه دوم گزارش ۲۱۳

بازتاب تحولات اخیر مربوط به برخوردهای ایران و امریکا، در سطح وسیعی از رسانه های جهانی و اروپایی انتشار می یابد و از تنوع خاصی برخوردار است. هر منبع بخشی از قضایا را عمده می پندارد و برای آن برداشتی بدبینانه یا خوش بینانه ارائه می دهد. وجه مشترک تمامی آنها به جز منابع مربوط به بلوک شرق، محکوم کردن تلویحی یا تصریحی ایران و ابراز دلسوزی برای امریکا است. مرور مطالب این رسانه ها در ترسیم فضای سیاسی جهان و نسبت آن با ایران و امریکا مفید است؛ از این رو نمونه هایی از آنچه امروز در رسانه های جهانی انعکاس یافت، در این ضمیمه ذکر می شود.

در تفسیر خبرگزاری فرانسه با عنوان "تحولات مثبت در بحران ایران و امریکا"، که از واشنگتن مخابره شده، چنین آمده است:

مقامات کاخ سفید معتقدند علی رغم لحن انعطاف ناپذیر پیام روز سه شنبه امام خمینی، ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران، شروطی در اظهارات خود قائل شد؛ اما تعهدی درباره انتقال گروگان ها متقبل نشد. یک مقام مسئول و آگاه کاخ سفید روز سه شنبه گفت دولت امریکا اطمینان یافته است که گروگان ها هرچه زودتر از دست دانشجویان مسلمان خارج می شوند و به مقامات رسمی ایران تحویل داده خواهند شد. این اقدام دولت ایران کافی است تا راه رفع بحران میان ایران و امریکا هموار شود. ناظران سیاسی معتقدند واشنگتن ناگزیر شد هفته گذشته به گونه ای به ایران اولتیماتوم دهد. دخالت

۱- پیر سالینجر، امریکا در بند (کتاب سرا، ۱۳۶۲) گاه شماری رویدادها، ص ۲۷۷.

۲– مأخذ ۴۵، ص ۲۷۸.

۳– مأخذ ۴۵.

اخیر کشورهای اروپایی نزد مقامات ایرانی نیز به احتمال زیاد موجب شد مقامات ایرانی متوجه ضرورت اقدامات خود در این مورد شوند.(۱)

در تفسیر روزنامه انگلیسی دیلی تلگراف که در شماره امروز این نشریه درج شد، تحت عنوان "نگرانی و ناراحتی بیش از حد کارتر از ایران" آمده است:

پرزیدنت کارتر منتهای سعی خود را برای حفظ جان گروگان های امریکایی - که به طور غیرقانونی در ایران بازداشت هستند - و بالاخره برای آزادی آنها به کار می برد. به این منظور وی حاضر است هرگونه بد و بیراهی را که خمینی برضد وی ایراد می کند، نادیده بگیرد. در عوض کارتر در نطق دیروز خود تنها به بیانات بنی صدر رئیس جمهوری ایران جواب گفت. این اندکی با بیانات بنی صدر فرق دارد؛ اما پاسخی است به درخواست اصلی وی، یعنی عدم انجام اقدام دیگری برضد ایران. این جواب اقدامی بود که کارتر احتمالاً می توانست انجام دهد.

کسانی هم هستند که دلیل بیاورند که کارتر مسائل را از زاویه چپ مورد بررسی قرار می دهد. آنها ممکن است معتقد باشند که حفظ جان گروگان ها در مقایسه با مسئله مقام و موضع امریکا به عنوان ابرقدرت دنیا، در درجه دوم اهمیت قرار دارد. خدمت مردان و زنان بازداشت شده برای دولت، درست مانند خدمت سربازان درگیر جنگ است. این موردی است که کارتر به آن توجهی ندارد و حق با او است. دست زدن به اقدام نظامی محدود (این اقدام تنها می تواند محدود باشد) انتقام جویانه برضد ایران، جز این که جان گروگان ها را به خطر بیندازد، حاصلی نخواهد داشت و تغییرات وسیعی در جهت بهبود رژیم ایران به وجود نخواهد آورد. با در نظر گرفتن منتقدانی که راه حل عمده ای ارائه نداده اند و دست به عیب جویی از تاکتیک های روزانه کاخ سفید می زنند، کارتر و مردم امریکا شایسته همدردی بیش تری هستند.(۲)

روزنامه کوریره دلاسرا چاپ ایتالیا در شماره امروز خود، از قول خبرنگار مقیم خود در نیویورک نوشت:

کارتر اظهارات بنی صدر را یک پیشرفت مثبت تلقی کرد؛ اظهاراتی که درباره تصمیم در مورد انتقال گروگان ها از کنترل دانشجویان به دولت بود. کارتر اعلام کرد که به همین خاطر فعلاً مجازات های جدیدی را که برضد ایران طرح ریزی شده بود، معوق می گذارد؛ ولی هرگاه تهران به تعهدات خود عمل نکند، این مجازات ها را اجرا خواهد کرد. این موضوع را رئیس جمهوری امریکا صبح امروز در جمع خبرنگارانی که به کاخ سفید دعوت کرده بود، اعلام کرد. کارتر همچنین از بحث درباره لحن خصمانه پیام خمینی خودداری کرد. به عبارت دیگر کارتر ترجیح داد فقط عوامل مثبت را مورد بحث و تأکید قرار دهد و عمداً جنبه های منفی را نادیده گرفت. کسانی هستند که این نوع برداشت ملایم را با بداندیشی تعبیر می کنند؛ ولی ناظرانی که بی طرفانه تر قضاوت می کنند، این روش کارتر را تاکتیکی ضروری تلقی می کنند؛ تاکتیکی برای این که بازی دیپلماتیک حساسی که بین واشنگتن و تهران در جریان است، با موفقیت به پایان برسد.

برای این که متوجه ماهیت مانورهای این بازی دیپلماتیک بشویم، لازم است دو جنبه آن را مورد توجه قرار دهیم. جنبه اول این است که مذاکرات دو طرف از طریق مبادله یک سری اشارات غیرمستقیم صورت می گیرد. لازم است که "علامت رمز" این اشارات را به دقت تعبیر کرد. کاخ سفید نطق اخیر بنی صدر را اشاره ای تعبیر کرد مبنی بر این که رئیس جمهوری ایران قصد دارد بحران گروگان ها را حل کند؛ ولی نیاز به درک واشنگتن دارد تا بتواند در مقابل مقاومت عوامل سرسخت در تهران پیروز شود. کارتر با به کاربردن روش ملایم خواسته است که با اشاره ای مثبت، پاسخ پیام بنی صدر را بدهد و اطلاع داده است که او قصد ندارد مأموریت رئیس جمهوری ایران در مسائل داخلی را مشکل تر سازد. زمان نطق بنی صدر، به ساعت واشنگتن ساعت ۳:۳۰ بعد از نیمه شب بود. کارتر دستور داده بود به محض این که متن نطق بنی صدر دریافت شد، او را از خواب بیدار کنند. او مشاوران خود را در ساعت ۵ صبح فراخواند

۱- مأخذ ۱، ص۱، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۲ آوریل ۱۹۸۰ (۱۳/۱/۱۳۵۹).

۲- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۵، دیلی تلگراف - چاپ لندن، ۲

آوریل ۱۹۸۰ (۱۳/۱/۱۳۵۹).

تا درباره خصلت اشاره بنی صدر تبادل نظر شود و همچنین در مورد چگونگی پاسخ با اشاره ایالات متحده امریکا نیز تصمیم گرفته شود.

و اما عامل [جنبه] دوم که در خور توجه است آن است که در کنار قسمت قابل رؤیت این دیالوگ، یعنی نطقی که در معرض عموم ایراد شد، یک قسمت نامرئی نیز وجود دارد. یکی از منابع موثق کاخ سفید، با اعتماد خاطرنشان ساخت که کارتر از تهران تضمین هایی به طور خصوصی دریافت کرده است؛ تضمین هایی مبنی بر این که دولت بنی صدر قصد دارد گروگان ها را به طور سریع و طی چند روز آینده تحت کنترل دولت درآورد. این امر باعث شده است که جوّ حالت انتظار محتاطانه و خوش بینانه ای به وجود آید؛ ولی در ضمن، رهبران ایالات متحده امریکا این موضوع را کتمان نمی کنند که همه چیز به وضع نامعلوم تحولات اوضاع داخلی تهران بستگی دارد؛ یعنی بستگی به پیامد اختلاف نظرهای موجود بین بنی صدر و دانشجویان دارد و نیز بستگی به روشی دارد که سرانجام خمینی اتخاذ خواهد کرد.

تحولات اخیر بحران گروگان ها هنگامی صورت گرفت که رأی دهندگان دو ایالات ویسکانسین و کانزاس به پای صندوق های رأی انتخابات ریاست جمهوری امریکا می رفتند. تا یک هفته قبل به نظر می رسید که نتیجه انتخابات این دو ایالت به نفع کارتر (از دمکرات ها) و ریگان (از جمهوری خواهان) خواهد بود. وضع کارتر زیاد هم مستحکم نیست؛ زیرا کندی پس از موفقیتی که در نیویورک به دست آورد، مجدداً تبلیغات خود را آغاز کرد. کندی که در ویسکانسین شکست خود را حتمی می دانست، از مبارزه انتخاباتی در این ایالت صرف نظر کرده بود؛ ولی ناگهان برنامه خود را تغییر داد و مدت چهار روز در آن جا باقی ماند و یک سری سخنرانی های انتخاباتی انجام داد. نگرانی طرفداران کارتر به این خاطر است که مبادا نتیجه انتخابات در این ایالات، مانند انتخابات در نیویورک آنها را غافلگیر کند. مشکل می توان تشخیص داد که آیا رأی دهندگان، آخرین تحولات بحران ایران را (یعنی با پذیرفتن تز کارتر) مثبت تلقی خواهند کرد، یا این که با قبول انتقادها، این تحولات را یک عامل منفی تلقی خواهند کرد؛ انتقادهایی که رقبای رئیس جمهوری، از کندی گرفته تا برائون (از جمهوری خواهان)، به کاخ سفید وارد می کنند و دولت کارتر را به برآشفتگی و تناقض گویی و مقداری هم کوتاه آمدن در برابر ایران متهم می کنند.(۱)

رادیو مونت کارلو در بخش عربی خود طی تفسیری گفت:

ناظران عقیده دارند که در حال حاضر حتی یک دلیل برای خارج ساختن گروگان ها از زیر سلطه دانشجویان در دست نیست و این چیزی است که امروز در پایتخت امریکا بدبینی به وجود آورده است. یادآوری می شود که روز گذشته در واشنگتن خوش بینی حکم فرما بود و پرزیدنت کارتر اظهارات پرزیدنت بنی صدر را یک گام مثبت توصیف کرد؛ اما امروز برای ناظران آشکار شد که موضوع در مجموع از چارچوب سخن و اظهارات متقابل فراتر نرفته است و تنها چیزی که وجود دارد آن است که هیچ چیز تغییر نکرده است و گروگان ها تا اطلاع ثانوی در داخل سفارت امریکا در تهران، زیرنظر مستقیم دانشجویان به سر می برند.

اما این که چرا امریکا روز گذشته ابراز خوش بینی نموده است، تاکنون هیچ پاسخ واضحی به این پرسش وجود ندارد؛ ولی ناظران ابراز می دارند هنگامی که پرزیدنت کارتر خوش بینی خود را از تلویزیون امریکا اعلام داشت، صبح بود و انتخابات مقدماتی ریاست جمهوری در دو ایالت، در آستانه برگزاری بود و حتی خوش بینی کارتر اثرهایی در نتایج این انتخابات که در خاتمه به نفع رئیس جمهوری امریکا بوده، داشته است. نباید فراموش کنیم که خمینی هنوز سخن رسمی خود را نگفته است و به هراندازه سخن بنی صدر قوی باشد، به اندازه قدرت سخن خمینی، رهبر انقلاب ایران، نخواهد بود.(۲)

رادیو کویت گفت:

آیت الله خمینی گفته است که فرستادن شاه سابق به مصر، و عذرخواهی رهبر امریکا از اشتباهی که در گذشته مرتکب شده است، و اعتراف به این که ایالات متحده جرایمی برضد ایران مرتکب شده است،

۱- مأخذ ۴۹، ص ۷، کوریره دلاسرا، چاپ ایتالیا (میلان)، ۲ آوریل ۱۹۸۰ (۱۳/۱/۱۳۵۹).
۲- مأخذ ۱، ص ۲۲، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

هیچ نتیجه ای نخواهد داشت و رئیس جمهوری امریکا در راهی اشتباه گام برمی دارد. رهبر ایران گفت هیچ کس نمی تواند مشکل گروگان های امریکایی را به جز نمایندگان ملت ایران در مجلس شورای ملی حل کند. خبرگزاری ها روز گذشته گزارش داده بودند که شورای انقلاب ایران تصمیم گرفته است مسئولیت گروگان های امریکایی را به دولت محول سازد؛ ولی هنوز این خبر از طرف آیت الله خمینی تأیید نشده است.(۱)

در این میان، فضای رادیو مسکو و تفاسیر آن، با سخنانی که ذکر شد به کلی متفاوت است. در گفتار یک مفسر معتبر شوروی که امروز از رادیو مسکو پخش شد، آمده است:

بعد از تبریک به مناسبت جشن اعلام جمهوری اسلامی ایران لازم است تذکر داده شود که پیروزی انقلاب مردمی و استقرار نظامی جمهوری در کشورتان، در نتیجه بذل کوشش های عظیم ملت آزادی دوست و قهرمان ایران امکان پذیر و میسر شد. اوضاع بین المللی که انقلاب ایران در شرایط آن انجام گرفت نیز تا حد زیادی به تأمین پیروزی انقلاب در ایران کمک کرد. منظور اتحاد کشورهای اردوگاه سوسیالیستی و دیگر نیروهای ترقی خواه دوران حاضر که استحکام پذیرفته است، تضعیف موقعیت و موضع امپریالیسم و استعمار است. به طوری که شما اطلاع دارید، انقلاب ایران مورد پشتیبانی کامل شوروی قرار گرفت که با صدای بلند اعلام کرد هیچ گونه مداخله بیگانگان در امور ایران مجاز نیست و یادآوری نمود که ملت کشورتان حق مسلم دارد سرنوشت خویش را مستقلاً و بدون شرکت بیگانگان تعیین کند. این نکته را هم باید اشاره کرد که پشتیبانی شوروی از انقلاب ایران مانع آن می شود که امپریالیسم امریکا تهدیدهای متعدد خود درباره ایران و از جمله تهدید به اتخاذ تصمیم عملیات نظامی برضد کشورتان را عملی سازد.

ایران به پیروی از روش ضد امپریالیستی که انقلاب ایران اعلام کرده است، در عرض یک سال پس از اعلام نظام جمهوری، یک رشته اقدامات مهم را انجام داده است. از آن جمله، خروج ایران از پیمان سنتو، عدم دریافت اسلحه امریکایی، خروج نیروهای ایران از عمان، پیوستن به صفوف کشورهای غیرمتعهد، قانون اساسی جدید کشور، و ملی شدن صنایع سنگین، از جمله اقدامات برای بهبود زندگی مستضعفین است. بدیهی است که ایران مشکلات زیادی دارد که حل نشده است.

امپریالیست ها علاوه بر تهدیدات نظامی و ایراد فشار اقتصادی به ایران، به مکر و حیله های گوناگون دست می زنند تا کشورتان را وادار سازند از راه محکم ضدامپریالیستی منحرف شود. قابل توجه است که مسئولان امور واشنگتن می خواهند اختلاف اصولی و عمیق ایران با امریکا ... به صورت بنیادی تغییر یابد و آن را به مسائل خصوصی درجه دوم تنزل دهند. ... از این جهت برخی از اظهارات دور از حس مسئولیت در ایران، کاملاً به نفع امپریالیست های امریکا است. کسانی که این اظهارات را می کنند، سیاست امریکا و سیاست شوروی در مورد ایران را تقریباً در یک ردیف قرار می دهند. این اشخاص بدین حقیقت آشکار بی اعتنایی می کنند که سیاست کشور سوسیالیستی ما که متحد وفادار ملت ها در مبارزه ضدامپریالیستی آنها است، با سیاست امپریالیست ها که تلاش می کنند این ملت ها را مورد ظلم و ستم قرار دهند و آنها را غارت کنند هیچ وجه مشترک ندارد و نمی تواند داشته باشد.(۲)

ضمیمه گزارش ۲۲۱

آنچه در این ضمیمه ارائه می شود، مروری بر پیام ها و مکاتباتی است که بین مراکز سپاه و نیز بین سپاه و ارتش، درباره درگیری میاندوآب مبادله شده است و همه آنها به تاریخ امروز می باشد که در ذیل می آید:

مرکز فرماندهی سپاه به سپاه تبریز: «طبق اطلاع واصله از میاندوآب و بوکان، بچه های سپاه با دمکرات ها درگیر شده اند. ... خواهشمند است خبر فوق را هرچه سریع تر پیگیری کرده و کمک های لازم را که می توانید، در اختیار سپاه میاندوآب قرار دهید و ستاد مرکزی را در جریان قرار دهید.»(۳)

۱- مأخذ ۱، ص ۲۱، بخش عربی رادیو کویت، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱، ص ۸، بخش فارسی رادیو مسکو، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۶۳۲۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه، به سپاه پاسداران تبریز، شماره ۵۰۰۶، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

سپاه تبریز به تهران، عملیات: «طبق خبر رسیده از میاندوآب، در ساعت ۱۰ صبح امروز سپاه با دمکرات ها درگیر و یک نفر از افراد سپاه شهید و سه نفر از مهاجمین کشته می شوند. در حال حاضر میاندوآب نیاز شدید به سلاح های سنگین و بی سیم دارد و تبریز در این مورد تا حد امکان عمل نموده؛ ولیکن به تعداد بیش تری تدارکات احتیاج دارد که باید تهران فوراً اقدام کند.»(۱)

مرکز فرماندهی سپاه به سپاه تبریز: «خواهشمند است امکاناتی را که سپاه میاندوآب احتیاج دارد، هرچه سریع تر در اختیارشان قرار دهید؛ از قبیل نیرو و مهمات سنگین. هرچه سریع تر!»(۲)

سپاه تبریز به تهران، فرماندهی تدارکات - عملیات: «مهمات و اسلحه موجود در سپاه تبریز به میاندوآب فرستاده شد و حالا شدیداً در مضیقه هستیم. هرچه سریع تر اقدام نمایید، و نیز میاندوآب از نظر افراد هم در مضیقه است.»(۳)

مرکز فرماندهی سپاه (با امضای دوزدوزانی فرمانده سپاه) به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، مرکز فرماندهی «در پی درگیری یی که در روز جاری در میاندوآب اتفاق افتاده است، مهاجمین مجدداً به این منطقه حمله نموده و سپاه پاسداران آن منطقه، تقاضای کمک فوری را نموده اند؛ لذا خواهشمند است دستور بفرمایید نیروهای نظامی آن منطقه، با هماهنگی سپاه، پشتیبانی لازم را انجام دهند. لازم به ذکر است که مهاجمین مسلح به سلاح سنگین می باشند.»(۴)

ستاد مشترک ارتش، مرکز فرماندهی به نیروی زمینی ارتش: «برابر اعلام سپاه پاسداران، در پی درگیری روز جاری میاندوآب، مهاجمین مجدداً به این شهر حمله نموده و سپاه پاسداران که درگیر می باشد تقاضای کمک فوری از نیروهای موجود در شهر را نموده است. دستور فرمایید اقدامات و دستورات لازم جهت پشتیبانی از پاسداران، بر یگان های مستقر در میاندوآب صادر نماید.»(۵)

مرکز فرماندهی سپاه به سپاه تبریز: «از ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی به یگان های مستقر در میاندوآب دستور داده شده است که پشتیبانی های لازم را از سپاه به عمل آورند. خواهشمند است ما را در جریانات بعدی قرار دهید.»(۶)

ص: ۴۲۰

۱- سند شماره ۶۳۲۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تبریز، به تهران - عملیات.

۲- سند شماره ۶۳۲۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از مرکز فرماندهی سپاه، به سپاه پاسداران تبریز، شماره ۵۰۰۷.

۳- سند شماره ۶۳۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تبریز به تهران تدارکات - فرماندهی - عملیات.

۴- سند شماره ۶۳۲۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سپاه پاسداران - مرکز فرماندهی، به سماجا ۳، مرکز فرماندهی، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۶۳۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به نزاجا، ۱۳/۱/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۶۳۲۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی (عملیات) ستاد مرکزی، به سپاه پاسداران تبریز (میاندوآب).

۲۲۷

مباحث و اقدامات مربوط به تحویل یا عدم تحویل گروگان های امریکایی به دولت و شورای انقلاب، امروز هم به طور گسترده ای ادامه داشت؛ امّا هیچ نتیجه قطعی و تصمیم نهایی در این باره حاصل نشد. در ایران برخی مقامات و محافل از جمله رئیس جمهوری(۱) و وزیر امورخارجه، با ابراز نوعی خوش بینی مسئله را دنبال می کنند؛ ولی بیش تر عناصر حاکمیت نظام، در این باره با احتیاط برخورد می کنند و نشان می دهند که منتظر پاسخ صریح و رسمی امریکا به خواسته و شرط ایران هستند. در امریکا نیز همچنان وضع سابق ادامه دارد و دولت امریکا حاضر به تصریح در پذیرش رسمی شرایط ایران نیست.

یکی از عمده ترین خبرهای مربوط به این مسئله، مصاحبه امروز بنی صدر با هفته نامه امریکایی نیوزویک است. وی در این مصاحبه گفت: شورای انقلاب تصمیم گرفته است در صورتی که دولت امریکا متعهد شود که حرف و نقلی تا تشکیل مجلس پیش نیاورد، گروگان ها تحت نظارت شورای انقلاب در بیایند و من هم این را به مردم اعلام کردم و مخالفتی هم از جانب مردم مشاهده نشد؛ بنابراین، تصمیم اجرا خواهد شد. طبق گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از این مصاحبه، دکتر بنی صدر در مورد این که آیا با دانشجویان در این زمینه صحبتی کرده است یا نه، گفت: درباره اصل مسئله با آنها گفت وگو شد؛ ولی درباره ترتیب کار بحثی نشده است. وی افزود: البته آنها گفتند که ما قبلاً هم گفته ایم؛ چون این مسئله را نخستین بار خود دانشجویان پیشنهاد کردند و جزئی از برنامه کار کمیسیونی بود که به ایران آمد(۲)

در این حال حتی اظهارات صبح امروز مشاور مطبوعاتی و فرهنگی رئیس جمهوری رنگ و بوی دیگری داشت. موسوی گرمارودی در مورد شرایط بنی صدر برای تحویل گروگان ها به دولت، گفت: از جمله این شرط ها این است که کارتر و دولت امریکا مطلقاً در مورد گروگان ها صحبت نکنند؛ تبلیغات سوء ننمایند و مسائل مربوط به گروگان ها را تا وقتی که مجلس

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۲۲۷: گزارش پیرسالینجر از تماس یکی از وکلای خارجی ایران با بنی صدر که درباره زیان های اقتصادی ادامه گروگان گیری برای ایران برآوردی ارائه داد. ص۴۴۸

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص۱.

شورای ملی تکلیف آنها را معین نکرده است، پیگیری نکنند. مشاور مطبوعاتی و فرهنگی رئیس جمهوری تأکید کرد که کارتر باید تمام این شرایط را طی اطلاعیه ای رسمی بپذیرد و آن را اعلام کند. موسوی گرمارودی سپس افزود: در صورت پذیرش و اعلام رسمی این شرایط، آن وقت دولت گروگان ها را تحویل می گیرد؛ وگرنه چنین تحویل و تحولی صورت نخواهد پذیرفت. موسوی گرمارودی تأکید کرد نکته مهم این است که در صورت تأیید و اعلام رسمی دولت امریکا، دولت ایران تنها گروگان ها را می گیرد و مسئله مذاکره یا تحویل آنها به هیچ وجه مطرح نیست. او تأکید کرد که حل معضلات فقط و فقط مربوط به مجلس شورای ملی است و آن وقت مسئله این است که با تعیین تکلیف آنان، دولت امریکا دیگر نباید جز پذیرش، هیچ گونه حرفی در این مورد بزند. اگر هم حرفی گفت ما پاسخ خواهیم داد.(۱)

از سوی دیگر به گزارش روزنامه کیهان، عزت الله سحابی عضو شورای انقلاب صبح امروز در یک گفت وگوی اختصاصی با این روزنامه خبر داد که وی و حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، نمایندگان دائمی شورای انقلاب در امر رابطه با دانشجویان پیرو خط امام بوده اند و مذاکرات خود را از چندی قبل با آنان ادامه داده اند. وی گفت که او و اکبر هاشمی رفسنجانی دیگر عضو شورای انقلاب، روز شنبه آینده (پس فردا) برای مذاکره با دانشجویان پیرو خط امام و تحویل گروگان ها از آنها، به جاسوسخانه خواهند رفت. البته وی یادآوری کرد: چنانچه کارتر شرایط آقای بنی صدر رئیس جمهوری کشورمان را پذیرفته باشد، مسئله تحویل گروگان ها به شورای انقلاب و دولت نیز عملی خواهد شد. مهندس سحابی سپس تأکید کرد که در جلسه امشب شورای انقلاب، مسئله محل نگهداری و انتقال گروگان ها به آن محل و تحویل آنها به دولت، بار دیگر مطرح خواهد شد.(۲)

در این باره آیت الله مهدوی کنی تأیید کرد که نمایندگان دائمی شورای انقلاب مهندس سحابی و حجت الاسلام رفسنجانی، پس فردا برای مذاکره و تحویل گروگان ها، به جاسوسخانه امریکا خواهند رفت. سرپرست وزارت کشور درباره این سؤال که پس از تحویل گروگان ها، تکلیف دانشجویان پیرو خط امام چه خواهد شد، تأکید کرد: این طبیعی است که با تحویل گرفتن گروگان ها به وسیله دولت و شورای انقلاب، دانشجویان جاسوسخانه را ترک خواهند کرد. وی درباره محل نگهداری گروگان ها گفت: این مسئله برای اتخاذ تصمیم قطعی، در جلسه امشب شورای انقلاب مطرح خواهد شد؛ اما به نظر می رسد که ترجیح داده شود

۱- روزنامه کیهان، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص۳.

۲- همان.

که از گروگان ها در همان جاسوسخانه، تحت نظارت دولت نگهداری شود.(۱)

در این حال، موضع گیری دانشجویان پیرو خط امام، مستقر در سفارت امریکا نیز مورد توجه است. به گزارش خبرگزاری پارس، صبح امروز طی تماسی، سخنگوی دانشجویان مزبور در پاسخ خبرنگار که از موضوع ملاقات و گفت وگوی گذشته (شب قبل از سخن رانی بنی صدر در میدان آزادی) پرسیده بود، جواب داد: مذاکرات برادران ما با آقای رئیس جمهوری، درباره مسائل کلی گروگان ها بوده است و ما در مورد پیشنهاد روز سه شنبه برادر بنی صدر هیچ گونه اطلاعی نداشتیم؛ پیشنهاد این که اگر دولت امریکا قول دهد تا زمانی که مجلس شورای اسلامی تشکیل شود، دخالت یا تبلیغ برضد ما صورت نگیرد، دولت گروگان ها را تحویل خواهد گرفت. وی افزود: هنوز هم در مورد تحویل گروگان ها به شورای انقلاب تصمیمی نگرفته ایم.(۲) از سوی دیگر به نوشته کریستین ساینس مانیتور، دانشجویان خط امام اظهار داشتند منظور از انتقال گروگان ها به دولت ایران فقط تحت مراقبت پزشکی قرار گرفتن بوده است؛ به دلیل این که افکار عمومی جهان اطمینان یابد که با آنان خوش رفتاری می شود و سالم هستند.(۳)

در واقع، اختلاف دانشجویان با رئیس جمهوری و شورای انقلاب امری مشهود است. درباره اختلاف دانشجویان و شورای انقلاب، محمدرضا مهدوی کنی عضو شورای انقلاب و سرپرست وزارت کشور، امروز در گفت وگویی با خبرنگار کیهان اعلام کرد: اختلاف احتمالی بین شورای انقلاب و دانشجویان پیرو خط امام را بر سر تحویل دادن گروگان ها به شورای انقلاب، امام حل خواهد کرد. مهدوی کنی خاطرنشان کرد: درصورت بروز اختلاف، هرگونه تحول در سرنوشت گروگان ها را خود ایشان روشن خواهند کرد.(۴)

در این حال برخی نظرها نیز در مطبوعات منعکس می شود که به کلّی از فضای دیگری حکایت می کند. در کیهان امروز آمده است: شورای انقلاب با پیشنهاد مک براید(۵) درباره محاکمه شاه مخلوع در دادگاهی شبیه نورنبرگ موافقت کرد. آیت الله مهدوی کنی صبح امروز در یک گفت وگوی اختصاصی با خبرنگار کیهان، ضمن اعلام این مطلب گفت: پس از تصویب این پیشنهاد، قرار شده است شورای انقلاب با سازمان ملل مذاکره کند و در این باره مذاکراتی انجام شده است و چنانچه سازمان ملل نیز پیشنهاد مک براید را بپذیرد، شاه مخلوع در دادگاهی شبیه دادگاه نورنبرگ محاکمه خواهد شد. وی سپس افزود: این پیشنهاد در پی اقدامات وزارت امورخارجه در زمینه استرداد شاه مخلوع و انتقال وی از پاناما به مصر، صورت گرفته است.(۶)

در نهایت، شب هنگام، جلسه شورای انقلاب با حضور بنی صدر رئیس جمهوری تشکیل شد. در پایان این جلسه، صادق قطب زاده وزیر امورخارجه به خبرنگاران گفت: در این جلسه

۱- مأخذ ۲، ص ۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- مأخذ۲، ص ۴.

۴- مأخذ۲.

۵- درباره مک براید و سفر وی به ایران، در روزشمار ۱۰/۱/۱۳۵۹، توضیح داده شده است. ص ۳۰۷

۶- مأخذ۲.

در زمینه موضوع گروگـان هـا بحث و تبـادل نظر به عمل آمـد که بایـد اعضای شورای انقلاب از موضع دقیق امریکا درباره بیانیه آقای بنی صـدر آگاه باشند تا تصمیمات آینده اتخاذ شود. وی گفت: من امیدوارم در دو سه روز آینده این توضیحات از طرف امریکا به ما برسد. وی اعلام کرد: در این جلسه در مورد انتقال گروگان ها تصـمیمی گرفته نشد؛ بنابراین اعضای شورای انقلاب از من خواسته اند از امریکا توضیحات بیش تری در این زمینه بخواهم و پس از آن که این توضـیحات به من رسـید، به شورای انقلاب ارائه خواهم داد تا پس از آن، تصـمیم لازم گرفته شود. وی در پایـان گفت: مطـالب رسـیده از سوی امریکـا در مورد بیـانیه آقـای بنی صـدر، برای مـا قـانع کننـده نیست و اطمینان هایی که آنها داده انـد، کافی نیست(۱)

از سوی دیگر در امریکـا، جودی پـاول منشـی مطبوعـاتی کـارتر به خبرنگـاران گفت: موضع امریکا روشن است و امیـدواریم که ایران ادامه چنین وضـعی را سبک و سـنگین کنـد. وی گفت که تماس ها و ارتباط های خصوصـی زیادی با مقامات ایرانی مبادله شده است؛ اما تا این ساعت هیچ پیام یا وعده قطعی در مورد گروگان ها دریافت نکرده است. از او درباره اشاراتی که به "عواقب و عوارض" این مسـئله شده است، سؤال شد. وی خاطرنشـان ساخت که در آن صورت، کارتر ممکن است به زودی دسـتور عملیات تلافی جویانه اقتصادی و سیاسـی را برضـد ایران بدهـد. منشـی مطبوعاتی کارتر گفت: نمی دانم مقامات ایرانی آشکارا موضع ما را دریافته اند یا نه(۲)

۲۲۸

در حاشیه اظهارات و اقـدامات مقامات دولتی ایران و امریکا درباره گروگان ها، مسائلی وجود دارد؛ از جمله این که هم زمان با فعالیت های کاخ سفید، متحدان اروپایی آن نیز از دولت ایران خواستار روشن شدن وضع گروگان ها هستند. به دنبال پیام های سران کشورهای عضو بازار مشترک اروپـا، رویتر گزارش داد: دولت هـای دانمـارک، فنلانـد، ایسـلند، نر وژ و سوئـد طی پیـامی که برای ابوالحسن بنی صـدر ارسـال کرده انـد، عمیقاً نگرانی خود را از نگهداری گروگان ها در ایران اعلام داشته اند. آنها خواهان پایان بخشیدن به این وضع شده و از بنی صدر خواسته اند مسئولیت سلامتی آنان را به عهده گیرد.

آسوشـیتدپرس نیز گزارش داد: وزارت امورخـارجه ژاپـن از اقـدامات جدیـد دولت ایران و امریکـا جهت انتقـال ۵۰ گروگـان امریکایی از کنترل دانشـجویان به دولت ایران، استقبال کرده و آن را یک قدم مثبت در راه حل این بحران خوانده است؛ ولی مقامات آگاه با توجه به تمامی اقداماتی که صـورت می گیرد، بر روی دو نکته از جـانب دو رئیس جمهـوری ایران و امریکـا نیز نظر دارنـد و آنـان را در تعیین تکلیف هرچه زودتر وضـع گروگان ها مثمر ثمر می خوانند. این دو نکته یکی مشکلات داخلی بنی صدر و دیگری مبارزات انتخاباتی کارتر است.(۳)

ص: ۴۲۵

۱- روزنامه بامداد، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص۳.

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص۴.

۳- مأخذ۲، ص۴.

آسوشیتدپرس همچنین از بن گزارش داد گنشر وزیر امورخارجه آلمان، با صادق طباطبایی - که خبرگزاری مزبور وی را یکی از دستیاران نزدیک بنی صدر خوانده است - به طور خصوصی ملاقات کرده و در مورد تلاش های بین المللی برای رهایی گروگان های امریکایی، با وی گفت و گو کرده است. سخنگوی وزارت خارجه آلمان جزئیات بیش تری را درباره سفر طباطبایی بازگو نکرد. آسوشیتدپرس افزوده است: باید دانست که اشمیت صدراعظم آلمان، هفته گذشته در کنار دیگر رهبران اروپا قرار گرفته است و طی نامه ای به بنی صدر تقاضای آزادی گروگان های امریکایی را کرده است.(۱)

در تهران، سفیر سوئیس که حافظ منافع امریکا در ایران است، با رئیس جمهوری ملاقات کرد. وی در گفت و گو با خبرنگار خبرگزاری پارس اظهار داشت: این همیشه سیاست ما بوده است که تمام امکانات دیپلماتیک خودمان را در اختیار دو طرف بگذاریم و نهایت کوشش را در آنچه که از دست ما بر می آید، انجام دهیم(۲)سفیر سوئیس در ایران، در مورد پیام کارتر به امام خمینی گفت: تمام پیام هایی که از این نوع هستند، سرّی اند و نباید اعلام شوند و در صورت انتشار مطلبی که قرار نیست منتشر شود، همیشه این ریسک وجود دارد که مورد تکذیب قرار بگیرد. وی در این مورد که چند پیام از طریق سفارت سوئیس به مقامات ایرانی تسلیم شده است گفت: در دنیا و به ویژه در این زمینه مشخص، فقط یک کانال وجود ندارد و کانال های مختلف وجود دارند و ممکن است همکاری هایی در این زمینه بین این کانال های مختلف صورت بگیرد؛ ولی از کانال دولت سوئیس و سفارت سوئیس، دو پیام تسلیم آقای رئیس جمهوری شده است.(۳) وی در توضیح بیش تر گفت: این سیاست ما است که دفاتر نمایندگی ما خودشان به طور مستقیم عمل نمی کنند؛ بلکه پیام ها از طریق دولت مرکزی سوئیس رد و بدل می شود؛ یعنی اگر پیامی از واشنگتن به تهران هست؛ این پیام اول به برن پایتخت دولت سوئیس، می رسد و سپس از آن جا به تهران می آید.(۴)

۲۲۹

برخی راه حل ها که در داخل امریکا برای بررسی به دولت امریکا پیشنهاد می شود، به دلیل توجه افکار عمومی، در رسانه های گروهی انعکاس می یابد. امروز صدای امریکا گزارش داد:

جرج هانسن عضو مجلس نمایندگان امریکا درخواست کرده است که مسئله روابط میان

ص: ۴۲۶

۱- مأخذ ۱۰، ص۴، آسوشیتدپرس - بن.

۲- مأخذ۲.

۳- مأخذ ۵، ص۴.

۴- مأخذ۲.

امریکـا و ایران، در کنگره مورد بحث و گفت وگو قرار گیرد. وی تنهـا عضو کنگره است که توانسـته است بـا گروگـان هـای امریکایی در تهران ملاقـات کنـد. مخبر صـدای امریکـا از کنگره چنین گزارش می دهـد: در یـک کنفرانس مطبوعـاتی جرج هـانسن عضو مجلس نماینـدگان امریکا پیشـنهاد کرد که تمـام حقـایق مربـوط به روابـط میـان امریکـا و ایران مورد بررسـی قرار گیرد. این کنفرانس، مرکب بود از اعضـای خـانواده هـای گروگان های امریکایی در ایران و گروهبان ویلیام کوالز یکی از تفنگـداران دریایی امریکا در سـفارت امریکا در تهران که آزاد شده است. جرج هانسن گفت به عقیده وی عنوان کردن این حقایق به کسب آزادی گروگان ها کمک خواهد کرد.

گروهبـان کوالز که با ۱۲ نفر دیگر از گروگـان های سـیاهپوست و زن، آزاد شـده است، اظهارات جرج هانسن را تأییـد کرد و گفت: یک جلسه اسـتماع نظر درباره روابط میان دو کشور و بررسـی این مسئله، به ایرانیان نشان خواهد داد که امریکاییان به دانستن حقایق درباره اتهاماتی که ایران به امریکا وارد ساخته است، علاقه منـد هسـتند و می خواهنـد بداننـد که آیا امریکا در روابط خود با ایران مرتکب اشـتباهاتی شـده است یا نه. وی گفت: اگر بررسی و تحقیق کنگره امریکا نشان دهنده مبرا بودن این کشور از اتهامات ایران باشد، دیگر دولت امریکا هیچ احتیاجی به عذرخواهی از ایران نخواهد داشت.

جرج هـانسن اظهـار داشـته است که وی حمـایت تعـداد زیادی از سـناتورها و نماینـدگان مجلس امریکا را اعم از جمهوری خواه و دمکرات جلب کرده است؛ به ویژه همکـاران جمهوری خواه وی بـا تشـکیل جلسـات اسـتماع نظر در کنگره کاملاًـ موافقنـد. ولی هـانسن اضافه کرده است که به عقیـده وی، رؤسای کمیته های مختلف مجالس مقننه امریکا که دمکرات هسـتند، برای به تعویق افکندن چنین جلساتی، از سوی کارتر تحت فشار هسـتند. هـانسن گفته است مصـمم است بـا جلب حمایت امریکاییان و جلب توجه افکار عمومی در این کشور، همکاران خود را در کنگره امریکا تحت فشار بگذارد. وی گفت معتقد است اگر امریکاییان به اندازه کافی برای تشکیل این جلسات حمایت نشان دهند، رهبران کنگره چاره ای جز قبول این پیشنهاد نخواهند داشت. بستگان یکی از گروگان ها گفته است قریب به چند هزار نفر تاکنون این تقاضا را امضا کرده اند(۱)

۲۳۰

با بررسـی بازتاب های مسائل جاری بین ایران و امریکا تا پایان امروز، نومیدی بیش تری از این که قضـیه به نحو مطلوب امریکا حل شود، مشاهده می گردد. خصوصـیت دیگری که کم وبیش در این بازتاب ها دیـده می شود، اشاره به ویژگی های بنی صـدر و کوشـش برای تحریک وی برای اتخـاذ موضـعی مسـتقل از کـل نظـام است. مسـئله دیگری که در میان این بازتاب ها شایان توجه است این است که منابع شوروی همچنان موضـع مقابله با امریکا را ادامه می دهند. مطالب زیر نمونه هایی از بازتاب های وسیع مسائل ایران و امریکا در رسانه های جهانی طی امروز است.

۱- مأخذ۲، ص۴.

روزنـامه لومونـد چاپ پاریس در شـماره امروز خود، در مطلبی با عنوان "زمانه نیرنگ در بحران ایران" نوشت: در ورای مشـغولیت های انتخاباتی کـارتر، دیپلماسـی امریکا دچار معضل شـده است. این دیپلماسـی توانست راه حل نظامی را که زنـدگی گروگان ها را به خطر می انـداخت، کنار گـذارد و در اعلام جنـگ عمومی و سیاسـی و اقتصـادی به رژیم ایران تردیـد کنـد. چنین اقـدامی در واقع نتایـج متناقضـی برای دو طرف ذی نفع دربرمی داشت. این اقدام در ایران کمک می کرد که اوضاع، رادیکال تر شود و افراد میانه رو شورای انقلاب تضعیف شوند؛ افرادی که مانند بنی صـدر به دنبـال یـافتن راه حـل آبرومنـدانه ای برای مسـئله گروگـان هـا هسـتند. در صـحنه بین المللی، این اقـدام ضـربه ای به استراتژی امریکـا در خاورمیانه به حساب می آمد؛ چون این استراتژی قصد آن را داشته است که تمام کشورهای اسـلامی را در مورد مسـئله افغانستان، در مقابل اتحاد شوروی متحد کند. بنابراین شعاع عمل مانور دولت کارتر بی نهایت محدود است.(۱)

روزنامه فایننشال تایمز نیز در این باره نوشت: به دنبال پیام های تازه ای که بین ایران و ایالات متحـده امریکا رد و بـدل شـده است، فعلاً امیـدی به آزادی گروگـان هـا وجود نـدارد. علاـوه بر گروگـان هـای بخت برگشـته و کـارتر، بزرگ ترین قربانی شـکست تلاش های مربوط به حل مسـئله گروگان ها، خود بنی صـدر است که می خواهد به اصـلاحات اقتصادی مهم و ضـروری کشور بپردازد. ایران از مجازات های اقتصادی که ایالات متحـده پنـج ماه پیش برضـد آن اعمال کرد، جان سالم به در برده است و اگر این مجازات ها را بیش تر هم بکننـد، ایران به زانو درنخواهـد آمـد؛ بنـابراین کـارتر بایـد مواظب باشـد کـاری نکنـد که آبروی بنی صـدر که اصولاًـ شخصـی است میـانه رو، برود یـا قـدرت و اعتماد او متزلزل شود. فایننشال تایمز عقیده دارد که بنی صدر از پشتیبانی اکثر ایرانی هایی که از نظر سیاسـی فهمیده هستند، برخوردار است و او بهترین امیدی است که برای برقراری ثبات سیاسی در ایران وجود دارد(۲)

رادیو لندن به جنبه های دیگری از مسئله اشاره کرد. در گفتاری که ساعت ۱۹:۴۵ امروز از این رادیو پخش شد، آمده است: در واشنگتن وزارت امورخـارجه امریکـا تصـمیم گرفته است اکنون که تلاش برای آزاد ساختن گروگان های سـفارت در تهران دنبال می شود، از هرگونه اظهارنظری دربـاره ایران خـودداری کنـد. در عـوض، برای آن که سـخنگویان مختلف نتواننـد سـیاست ایالاـت متحـده را به طرق متناقضـی، ابراز دارنـد، کلیه سؤالات مربوط به این امر، به کاخ سـفید ارجاع می شود. جودی پاول سـخنگوی مطبوعاتی پرزیدنت کارتر گفت: در مورد روابط ایران و امریکا، دولت امریکا درنظر دارد در کلمات و عملیات خود بردباری نشان بدهد(۳)

رادیو پاکسـتان نیز اعلام کرد: دکتر والـدهایم دبیرکـل سازمـان ملـل که تلفنی با دولت های ایران و ایالات متحـده امریکا گفت وگو کرده، گفته است که ایران منتظر یک بیانیه کامل از طرف امریکا، در مورد قبول کردن شرایط ایران است؛ ولی مقامات کاخ سفید در واشنگتن

۱- اداره کـل مطبوعـات خـارجی وزارت ارشـاد ملی، نشـریه "بررسـی روزانه مطبوعـات جهان"، ۱۹/۱/۱۳۵۹، لومونـد - چـاپ پاریس، ۳ آوریل ۱۹۸۰(۱۴/۱/۱۳۵۹).

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۴، ۱۵/۱/۱۳۵۹، ص۸، بخش فارسی رادیو لندن.

۳- همان، ص۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۴/۱/۱۳۵۹

می گوینـد درحالی که ما می خواهیم امیـدوار باشیم، دقیقاً نمی دانیم ایران چه می خواهد. در این حال پرزیدنت بنی صدر اظهار داشـته است که پرزیدنت کارتر شرایط وی را برای انتقال گروگان ها از کنترل دانشجویان محافظ آنها، تحصیل نکرده است.(۱)

از سوی دیگر، درباره واکنش به برخی تهدید های تدریجی امریکا به ویژه مباحث روز گذشته کنگره این کشور، امروز خبرگزاری آسوشیتدپرس از مسـکو گزارش داد: روزنـامه های امروز شوروی، جیمی کارتر رئیس جمهوری ایالات متحـده را به ریاکاری و گسـتاخی جدیـد در مقابل ایران متهم کردند و نوشـتند که مشت آهنین واشنگتن هنوز در مقابل این کشور قرار دارد. روزنامه های شوروی گزارش های خبرگزاری تاس را درباره اظهـارات روز سه شـنبه (۱۲/۱/۱۳۵۹) کـارتر، منتشـر کردنـد. کـارتر در یـک کنوانسـیون کـارگری امریکـا گفته بـود ایالات متحـده دلیلی برای عـذرخواهی از رژیم ایران برای کارهـای گذشـته اش نـدارد. در گزارش تاس آمـده است: رئیس جمهوری ایالات متحـده با اظهار این مطلب، بی توجهی متکبرانه ای به آرزوها و شأن مردم ایران نشان داد و علاوه بر آن، تلاش جدیدی جهت کنار کشـیدن خود از مسـئولیت جنایات امپریالیسم امریکـا در ایران، انجـام داد. در این گزارش هـا اضافه شـده است: کارتر با ریاکاری در اظهارات خود اطمینان داد که گویا در راه آزادی گروگان های امریکایی پیشـرفتی درکار است. تاس گفت: به عقیده بسـیاری از ناظران، این گونه سخنان، به پیروی از اهداف سیاست داخلی امریکا است و نیز با درنظر داشتن انتخابات مقدماتی ریاست جمهوری است که کارتر در آن شرکت دارد. تاس کارتر را به دلیل تلاش هایی که ادعا می شود در جهت تهدیـد اتحاد شوروی است، مورد حمله قرار داد. خبرگزاری تاس همچنین نوشت: مقصود از نمایش قـدرت نظامی و لحن تهدیـدآمیزی که کارتر بسیار مایل است به کار ببرد آن است که رئیس جمهوری، در مبارزات انتخاباتی قوی به نظر آیـد. تاس افزود: اما زبان تهدید، زبانی نیسـت که کسی با آن، با اتحاد شوروی صحبت کند.(۲)

۲۳۱

در واکنش به حضور شاه در مصـر و بر ضد این حضور، امروز تظاهراتی دانشـجویی در شـهر اسیوط مصر واقع در ۴۰۰ کیلومتری جنوب قاهره برپا شد. به گزارش یونایتدپرس، این بزرگ ترین پیاده روی اعتراض آمیز ظرف دو سال و نیم اخیر، از تماس های صـلح کمپ دیوید، بوده که برضـد سادات انجام شده است و در آن حدود پنج هزار دانشـجو شرکت کردند. طی سخنرانی هایی که در دانشگاه انجام گرفت، سادات به دلیل پذیرش شاه مخلوع ایران در مصـر و امضای پیمان صـلح با اسـرائیل مورد مذمت و سرزنش قرارگرفت. وی همچنین در زمینه سیاست جایگزین کردن مقام هـای کوچک در مواضع دولتی (از جمله پطروس غالی) مورد نکوهش قرار گرفت. دانشـجویان در ضـمن سـخنرانی ها فریاد می زدنـد: ما به یک فاروق دیگر در کشور نیاز نداریم. دانشجویان در شعارهای خود برضد شاه مخلوع فریاد می زدند: مصر

ص: ۴۲۹

۱- مأخذ ۱۸، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو پاکستان، ۱۴/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۸، ص۴و۵، مسکو - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۳ آوریل ۱۹۸۰(۱۴/۱/۱۳۵۹) .

پناهگاه قاتلان نیست و قرآن می گوید قاتلان باید کشته شوند. پلیس ضداغتشاش در این تظاهرات دخالت نکرد. این تظاهرات نزدیک به چهار ساعت طول کشید و در پایان، تظاهرکنندگان به نماز جماعت ایستادند(۱)

اما خبرگزاری فرانسه، واقعه را چنین گزارش داد: جمعیت برادری اسلامی، امروز در دانشگاه اسیوط کنگره ای در سطح ملی تشکیل داد که برای اعتراض به حضور شاه مخلوع در مصر بود. این جمعیت، یک جنبش دانشجویی مرکب از ۱۲ دانشگاه و مؤسسات آموزش عالی مصر است. در حدود چهارهزار دانشجو در این کنگره شرکت کرده بودند؛ این کنگره به مدت دو ساعت در دانشکده علوم این دانشگاه ادامه داشت. یادآوری می شود که روز شنبه گذشته (۱۲/۱/۱۳۵۹)، شهر اسیوط صحنه برخوردهای شدیدی میان اعضای حزب برادری اسلامی و نیروهای ضدشورش بود(۲)

گفتنی است که دیروز نیز حدود هزار دانشجوی ایرانی، در اعتراض به تصمیم سادات مبنی بر اعطای پناهندگی به شاه مخلوع، در برابر سفارت مصر در دهلی نو تظاهرات کردند. به گزارش رویتر سپس همین دانشجویان به طرف سفارت افغانستان رفتند و در واکنش به حضور نظامی شوروی در این کشور، به پیاده روی پرداختند. تظاهرکنندگان با آرامش متفرق شدند و هیچ گونه بازداشتی به عمل نیامد(۳)

۲۳۲

رادیو لندن در بخش عربی امروز خود، از صدور بیانیه ای مفصل به وسیله محمدرضا پهلوی، شاه سابق ایران که در مصر به سر می برد، خبر داد. در گزارش این رادیو آمده است:

«شاه سابق ایران طی یک بیانیه مفصلی، بسیاری از اتهامات نسبت داده شده به خود از جانب رهبران کنونی ایران را تکذیب کرد. این اتهامات طی اسنادی به شاه سابق ایران وارد آمده بود که به موجب برخی گزارش ها، به دولت پاناما تحویل شده است. ... شاه سابق بیانیه خود را به وسیله یکی از دستیارانش و در جریان بستری بودن در بیمارستان نظامی المعاری واقع در نزدیکی قاهره، انتشار داده است.

شاه سابق بسیاری از این اتهامات را رد کرده است که از جمله، ترویج فساد در مملکت و سوء استفاده از اموال دولت است. شاه در بیانیه خود گفته است که مسئله چگونگی استفاده از اموال، به طور علنی مورد مناقشه قرار گرفته و بر سر هزینه گذاری آن، موافقت های لازم به عمل آمده بود. وی همچنین گفته است خرید طلا و نقره و هدیه کردن آن به رؤسای کشور، یک سنّت دیرینه در خاورمیانه بوده است. شاه سابق افزوده است اگر او در خلال ۱۰ سال، دو میلیارد دلار از کشور خارج کرده باشد، نسبت به (... نامفهوم) یک امر عجیبی نمی تواند باشد. وی همچنین این موضوع را که او پرونده هایی که به محکومیتش می انجامید، قبل از خروج از ایران، از بین برده است، تکذیب کرد.»(۴)

ص: ۴۳۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص۲، قاهره - یونایتدپرس.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص۱۰، قاهره - خبرگزاری فرانسه.

۳- مأخذ۲۲، ص۲، دهلی نو - رویتر.

۴- مأخذ۱۸، ص۷، بخش عربی رادیو لندن.

درحالی که موضوع سه جزیره از بهانه های دائمی رژیم عراق برضد ایران است، امروز مصاحبه ای در این باره منتشر شد. در این مصاحبه، "شیخ صقربن محمد القاسمی" حاکم رأس الخیمه (از شیخ نشین های امارات متحده عربی) برداشتی خاص از سخنان اخیر رئیس جمهوری ایران درباره سه جزیره، بازگو کرده است. براساس این برداشت، ایران پس از اتمام حضور امریکاییان در خلیج فارس - که به نظر شیخ مزبور ۹ سال دیگر خواهد بود - سه جزیره را تحویل اعراب خواهد داد و این علامت پذیرش عربی بودن این جزایر است.

یونایتدپرس در ادامه گزارش آنچه ذکر شد نوشت: القاسمی حاکم رأس الخیمه به هفته نامه کویتی الهدف گفت ایران پیش از محو حضور نظامی امریکا از منطقه خلیج فارس، اقدام به پس دادن جزایر ابوموسی، تنب بزرگ و تنب کوچک نخواهد کرد. وی گفت: اما این واقعیت که ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران، موضوع جزایر را پیش کشیده است، نشان دهنده یک شناخت شرافتمندانه به ماهیت عربی جزایر مذکور است و حاکی از اعتقاد ایران به حق تضییع شده ما است.

یونایتدپرس یادآور می شود: بنی صدر در مصاحبه مورد نظر، امکان بازگردانیدن سه جزیره خلیج فارس را به اعراب رد کرد و کشورهای عربی خلیج فارس را متهم نمود که تحت کنترل امریکا هستند و بنابراین با کنترل کشورهای عربی مذکور بر این جزایر، امریکا آنها را کنترل خواهد کرد. این سه جزیره بر تنگه هرمز یعنی تنها راه ورودی به آب های خلیج فارس مشرفند؛ تنگه ای که روزانه بیش از صد کشتی نفتکش از آن عبور می کند.(۱)

۲۳۴

در پی بالارفتن تشنج بین ایران و عراق پس از ترور طارق عزیز، امروز ایران یک دیپلمات عراقی را جاسوس و عنصر نامطلوب تشخیص داد و خواستار اخراج وی از سفارت عراق شد. رادیو لندن در ادامه این خبر، با استناد به تلفن مشکوک ناشناسی که ضارب را از فداییان اسلام خواند، افزود: «موضوع اخراج یک نفر عراقی از ایران، درست یک روز بعد از رسیدن گزارشی اتفاق می افتد مبنی بر این که یک نفر قصد کشتن طارق عزیز را داشته است. در ایران گفته شده است شخصی که قصد کشتن وی را داشته، عضو گروه مذهبی فداییان اسلام بوده است که رهبری اش با آیت الله خلخالی(۲) است. خبرگزاری پارس می گوید که شخص ناشناسی با تلفن گفته است کسی که به طارق عزیز حمله کرده است، از گروه

۱- مأخذ ۱، ص ۴.

۲- اساساً در این مقطع، تشکیلاتی واقعی به نام فداییان اسلام با رهبری آیت الله خلخالی وجود نداشت تا بتواند اقداماتی این چنین انجام دهد. آنچه وجود داشت محفل کوچکی بود به نام فداییان اسلام. این محفل شامل تعدادی افراد باقی مانده از آن گروه بود که فقط در حد طرح نام و یاد فداییان اسلام سال های دهه ۲۰ و ۳۰ فعال بودند، نه بیش تر.

فداییان اسلام بوده است. آیت الله خلخالی اکنون در ایران نیست؛ از این رو غیرممکن است که بتوان این موضوع را تأیید یا تکذیب کرد.»(۱)

علاوه بر رادیو لندن، دیگر رسانه ها نیز به تلویح یا تصریح، ایران را با این ماجرا مرتبط می کنند. خبرگزاری فرانسه از بیروت گزارش داد: گزارش های رسمی حاکی است که مهاجم، سمیر نورعلی، تبعه ایران بوده و به دنبال حمله مأموران امنیتی عراق کشته شده است. مطبوعات عراق ایران را به تدارک این حمله متهم ساخته اند و "الثوره" ارگان حزب حاکم بعث این کشور می نویسد: بازگشت آیت الله روح الله خمینی به انجام چنین روش هایی، نشان می دهد که رژیم وی نه تنها بر پایه عداوت بنا شده است، در جهت قهقرا و بی ثباتی نیز هست.(۲)

از سوی دیگر، در ایران نظرهای دیگری ابراز می شود؛ به ویژه مسئولان مناطق مرزی که از نزدیک با تحرکات ایذایی و تشنج آفرینی های دولت عراق درگیرند، مطالب و نظرهای صریحی دراین باره ابراز می کنند؛ از جمله استاندار ایلام درگفت وگو با خبرگزاری پارس، ضمن گزارشی از وضعیت کنونی گفت: حکومت بعث عراق برای این که افکار مردم خودش را از حقیقت اسلام و از جاذبه عمیق و بنیادی انقلاب اسلامی [دور کند] و از تحرکی که در مردم عراق به وجود آمده است بکاهد، اقدامات بی شرمانه زیادی را شروع کرده است؛ از جمله این که با طرح مسائل مرزی، کمک به ضدانقلابیون ایران، دادن آموزش های نظامی به عده ای افراد ساواکی و افراد خودفروخته که در خدمت اداره امن العام عراق هستند و فرستادن آنها به خوزستان یا ایلام و کرمانشاه و جاهای دیگر برای خرابکاری، و نشر آن از طریق رادیو و تلویزیون، می خواهد ذهن مردم را شست و شو بدهد.(۳)

در این حال، رادیو لندن خبر داد: رادیو ایران طی تفسیری گفته است که عراق با وارد آوردن اتهام به ایران، می خواهد کوشش های قهرمانانه مردم عراق در برابر رژیم فاسد آن کشور را مخفی کند. یکی از اعضای گروه مخالفان دولت عراق موسوم به اتحاد وطن پرستان(۴) که در تهران به سر می برد، گفته است که ناآرامی های شدیدی در عراق به چشم می خورد. وی گفته است در بسیاری از شهرها از چند روز پیش اعتصاب هایی جریان داشته است و در یکی از شهرهای مرزی، افراد ارتش عراق دانشجویان معترض را مورد حمله قرار داده اند. عضو گروه اتحاد وطن پرستان گفته است که در نتیجه این درگیری، بیش از ۳۰ نفر زخمی و بیش از ۱۰۰ نفر دستگیر شده اند. گزارش هایی در این زمینه در روزنامه های چاپ تهران انتشار یافته است؛ اما این گزارش ها مورد تأیید قرار نگرفته است.(۵)

خبرگزاری فرانسه امروز وضع کنونی را چنین ترسیم کرد: مناسبات میان ایران و عراق از

۱- مأخذ ۱۸، ص۸ و۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۴/۱/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره۱۵، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص۱، بیروت - خبرگزاری فرانسه، ۳ آوریل ۱۹۸۰ (۱۴/۱/۱۳۵۹).

۳- روزنامه بامداد، ۱۴/۱/۱۳۵۹، خبرگزاری پارس.

۴- منظور، اتحادیه میهنی کردستان عراق یا همان گروه طالبانی است.

۵- مأخذ ۱۸، ص۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۴/۱/۱۳۵۹.

یک سال پیش، کمی بعد از استقرار جمهوری اسلامی، تیره شد و رفته رفته به وخامت گرایید تا آن که دولت های آنها در ماه گذشته، سفیران خود را فراخواندند. نکات اصلی درگیری میان دو کشور از این قرار است: ۱. ایران از ترک جزایر ابوموسی و تنب بزرگ و تنب کوچک واقع در تنگه هرمز – که در دهانه خلیج فارس قرار دارد – سر باز می زند. ۲. عراق خواستار آن است که در موافقتنامه سال ۱۹۷۵ با ایران درباره رودخانه شط العرب، اصلاحاتی به عمل آید؛ رودخانه ای که پس از پیوستن رودهای دجله و فرات، مرز دو کشور را به وجود می آورد و ظاهراً نفع ایران را دربردارد. ۳. عراق از اقلیت های عرب، کُرد و بلوچ در ایران جانبداری می کند و خواهان یک راه حل نوین برای مشکلات آنها است. ایران در مقابل، این مسئله را به عنوان مداخله، محکوم می کند. ۴. عراق اتهامات مکرر ایران را در مورد حوادث مرزی انکار کرده است. به هر حال، ناظران امور در بیروت از آن بیم دارند که حمله به معاون نخست وزیر عراق بتواند حالت تخاصم میان دو کشور را جدی تر کند(۱)

۲۳۵

درگیر ی های پراکنده ایذایی و تحرکات مرزی، همچنان بخش هایی از خاک ایران در مناطق مرزی را تحت تأثیر قرار داده و اوضاع طبیعی روزانه مردم را با اختلال مواجه کرده است. امروز هم، چه در مناطق مرزی غرب کشور و چه در جنوب، چنین وضعی ادامه داشت.

در جنوب، خطاب به فرمانده گردان گارد ساحلی خسرو آباد، ضمن ابراز نگرانی از تحرکات خرابکارانه و نفوذی عوامل عراق، ابلاغ شد که «ضمن مراقبت لازم و کنترل شدید شناورهای عمومی، به ویژه سرنشینان بلم که در شط العرب اقدام به صید ماهی می نمایند، به فرماندهان ناوچه ابلاغ گردد که در امر حفاظت ناوچه ها در مأموریت ها توجه کرده و شناورهایی که در اسکله گارد ساحلی پهلو گرفته اند، نگهبان و مراقب کافی گمارده شود و از نزدیک شدن بلم و یا سایر شناورهای عمومی به اسکله ۲ جلوگیری نمایند.»(۲)

در غرب کشور، مین گذاری جاده های مرزی مرتباً موجب آسیب هایی حتی به غیرنظامیان می شود. یک تلفنگرام که امروز از استانداری ایلام ارسال شد نشان می دهد که تردد در مناطق مرزی، از آسیب رسانی و خطر آفرینی برکنار نیست؛ حتی برای اقدامات عادی و دوستانه خودی مانند برگرداندن گوسفندهای عراقی. در این تلفنگرام آمده است: «ساعت ۳:۳۰ بعدازظهر امروز، جهت تحویل دادن گوسفندان عراقی که سه روز پیش وارد مرز ایران شده بودند، بخشدار موسیان به اتفاق فرمانده گروهان ژاندارمری موسیان به مرز رفته بودند. پس از ملاقات و تحویل دادن گوسفندان و هنگام بدرقه توسط عراقی ها، یک عدد مین که در جاده فرعی کاشته شده بود، منفجر می شود و فرمانده گروهان موسیان به اتفاق گروهبان دوم خزائی، مجروح، بخشدار و بقیه سرنشینان همراه، سالم می باشند.»(۳)

در این حال، برخی تشنجات و اختلال های اساسی تر و جدی تر نیز وجود دارد؛ از جمله

ص: ۴۳۳

۱- مأخذ ۲۸.

۲- سند شماره ۵۴۳۰۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی ژاندارمری، به فرمانده گردان گارد ساحلی خسرو آباد.

۳- سند شماره ۰۶۳۲۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از وزارت کشور، به تیمسار ریاست سماجا.

در گزارش امروز اطلاعات ژاندارمری به نخست وزیری چنین آمده است: چند شب قبل، از طرف عوامل عراقی به آبادی کدخدا رشید در کالم کبود و ذهاب(بالاتر از تنگ حمام)، چند بار تیر اندازی شد و به آنها اخطار گردید که آبادی را تخلیه کنند و به داخل ایران یا خاک عراق عزیمت نمایند. رئیس عشایر آبادی های همجوار با آبادی فوق، رشید محمدی، که حدود ۲۰ آبادی از طایفه وی هستند، به مقامات نظامی و انتظامی محل مراجعه می کند و تقاضای حفاظت از آبادی های مرزی را می نماید و مقامات مزبور کلاً سپاه پاسداران را مسئول حفاظت آنها معرفی می کنند؛ ولی برابر اطلاع، سپاه پاسداران در منطقه مورد نظر آنها پرسنل کافی ندارد و قادر به حفاظت از آنان نیست.(۱)

گفتنی است که استقرار سپاه در این مناطق مرزی، هنوز حتی در حد استقرار در پاسگاه ها هم کامل نیست. همین امروز، روزنامه انقلاب اسلامی نوشت: «آذربن، فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین و سرپل ذهاب اظهار داشت تا کنون پاسداران انقلاب اسلامی در ۱۰ پاسگاه از ۱۵پاسگاه مرزی ایران و عراق در منطقه قصرشیرین مستقر شده اند. وی افزود پاسداران انقلاب به تدریج در سایر پاسگاه ها نیز مستقر خواهند شد.»(۲)

همچنین یادآوری می شود که امروز "اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی" وابسته به سپاه، در سطح کلی مناطق و نواحی مرزی، در مورد برخی اقدامات خرابکارانه عوامل عراق به مراکز مربوط هشدار داد. این هشدار که تحت عنوان "حفاظت از مناطق مهم" ابلاغ شد، حاکی از اختصاص مبالغی پول به وسیله دولت عراق برای منفجر کردن مراکز مهم شهرستان ها بود؛ مانند مخازن آب، نیروگاه های برق، سدها، پمپ بنزین ها و دیگر مؤسسات حساس دولتی.(۳)

۲۳۶

با دقت در وضعیت روابط ایران و عراق و برخی مسائل مربوط به این دو کشور، این نتیجه به دست می آید که مرز مشترک کشورمان با عراق توجه ویژه ای را می طلبد. از جمله مسائل مزبور، تحرکات و تحریکات مستمر نیروهای نظامی و عوامل نفوذی رژیم عراق است. مرز طولانی دو کشور و وجود قومیت های یکسان در دو طرف خط مرزی نیز از جمله مسائلی است که لزوم توجه مزبور را موجب می شود. در استان خوزستان مرزها حساسیت بیش تری دارند؛ زیرا بین اهالی دو طرف خط مرزی، زبان مشترک و وابستگی های قومی و حتی خانوادگی وجود دارد. وجود دعاوی عربستان سازی عراق، وجود منابع و تأسیسات عظیم نفتی، و مجاورت با خلیج فارس نیز این حساسیت را بیش تر می کند. با توجه به این امر، ناحیه ژاندارمری خوزستان اقدام به تهیه یک گزارش تحقیقاتی کرد و نتایج آن را تحت عنوان ذیل، امروز برای استاندار خوزستان فرستاد: "گزارش تحقیقاتی جهت بررسی طرح مدیریت پیشنهادی به ریاست جمهوری در سفر به خوزستان." در مقدمه این گزارش مفصل چنین آمده است:

ص: ۴۳۴

۱- سند شماره۰۳۳۸۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران (ر۲ - دایره اطلاعات)، به نخست وزیری (معاونت در امور انقلاب) ۱۴/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۵.

۳- سند شماره ۰۳۳۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی، به مراکز هماهنگی اطلاعات ۹ گانه ایران.

«با توجه به موقعیت حساس فعلی کشور و این که عوامل فرصت طلب و ضدانقلاب سعی دارند از هر فرصت مناسب استفاده و مشکلاتی در راه شکل گرفتن جمهوری اسلامی ایران فراهم و مانع انجام آن گردند، و کشور همسایه نیز برای توسعه خرابکاری، با جان و دل، عوامل ضدانقلاب را پشتیبانی می نماید، [و] با توجه به خلأ [و] فاصله بین پاسگاه های مرکزی و نبودن حفاظت فیزیکی و کسر سازمان پرسنلی که بعد از انقلاب به وجود آمده و وسعت منطقه و طول نوار مرز و وظایف گوناگون و متفاوتی که به پاسگاه های ژاندارمری محول گردیده - که اهم آن، حفظ و حراست مرزها، اجرای مقررات مرزبانی، جلوگیری از تجاوزات، استقرار امنیت و... برای جلوگیری از ورود سلاح و مواد منفجره و ممانعت از خروج عوامل خرابکار و ضدانقلاب که به منظور آموزش و حمل این وسایل، با استفاده از خلأ بین پاسگاه ها و درگیری های متعدد مأمورین، از مرز خارج می گردند - ایجاب می نماید در جهت رفع مشکلات و توجه خاص به پیشنهادات، گام های مؤثر سریع برداشته شود.»(۱)

گزارش در سه بخش و تحت سه عنوان تنظیم شده است: "مشکلات مرزی"، "مشکلات مبارزه با قاچاق" و "مشکلات حفاظت تأسیسات حساس و حیاتی صنعت نفت، گاز، پتروشیمی، خطوط لوله و مخابرات".

در بخش اول تحت عنوان "مشکلات مرزی" ابتدا به وجود ۲۸۵ کیلومتر مرز خاکی با عراق و ۳۹۷ کیلومتر مرز آبی با این کشور از جمله ۴۵ کیلومتر خط مرزی در هور العظیم، اشاره می شود. سپس به ذکر مشکلات در این زمینه پرداخته شده است؛ از جمله: فقدان حفاظت فیزیکی مانند سیم خاردار عامل، برج های دیده بانی و ...، فقدان برق در طول نوار مرز به منظور روشنایی و استقرار نورافکن، فقدان جاده های آسفالت مرزی به منظور گشت زنی و کنترل دائم نوار مرز و تدارك و تقویت پاسگاه های مرزی در حداقل زمان، فقر چشمگیر مرزنشینان موجب هرگونه گمراهی مرزنشینان شده و دشمن را قادر ساخته است با کم ترین هزینه، آنان را تطمیع کند و برای هرگونه عملیات خائنانه آماده نماید، و... (۲)

سپس گزارش موقعیت پاسگاه های مرزی ژاندارمری را توضیح داده و نوشته است:

۵۲ پاسگاه در طول ۶۸۲ کیلومتر نوار مرز آبی و خاکی مستقر شده است. فواصل پاسگاه ها حداقل ۳ کیلومتر و حداکثر ۲۵ کیلومتر و به طور میانگین ۱۳ کیلومتر است. استعداد پاسگاه های نوار مرز سازمانی، از ۱۱ تا ۳۵ نفر متفاوت است؛ ولی در حال حاضر موجودی آن بین ۱۰ تا ۲۷ نفر است.

در ادامه گزارش مشکلاتی که این پرسنل با آن مواجهند فهرست شده است از جمله:

فقدان حفاظت فیزیکی، فقدان پایگاه های اطلاعات قوی، کمبود وسایل و تجهیزات از قبیل خودرو و موتورسیکلت و دوربین دو چشم و دوربین دید شبانه، فقدان قایق های گشت زنی خودرو جهت گشت در هور العظیم و خورهای غیر مجاز، فقدان خانه های سازمانی و مدرسه در جوار

۱- سند شماره ۲۸۷۱۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان، به استاندار استان خوزستان، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص ۱ تا۸.
۲- همان، ص ۲.

پاسگاه هـای مرزی برای اسکان خانواده درجه داران و بازار و فروشگاه برای تأمین احتیاجات پرسنل و خانواده آنان، توقف عوامل پاسگاه های مرزی در هر پاسگاه برای حداقل مدت سه سال با توجه به وضعیت آب و هوا و محرومیت های شدید زندگی و سختی معیشت در نوار مرز، پایین بودن حقوق جوانمردان (۲۰۰۰۰ ریال افراد عادی و ۲۵۰۰۰ ریال افراد دیپلمه) با توجه به بالا بودن سطح هزینه زندگی در خوزستان، کمبود جیره سربازان با مأخذ ۴۰۰۰ ریال با توجه به گرانی ارزاق، فقدان امکانات رفاهی از قبیل آب و برق و بهداشت در پاسگاه های مرزی، فقدان گروه های احتیاط و ضربت با وسایل مجهز و تحرک کافی و آتش قوی، و... (۱)

در گزارش اضافه شده است که برعکس، پاسگاه های مرزی مقابل از وضعیت مناسبی برخوردارند و این موضوع را چنین توضیح می دهد:

«۱. در مقابل هر یک از پاسگاه های مرزی ایران، یک پاسگاه تقویت شده با استعداد بین ۲۰ تا ۸۰ نفر مستقر شده است؛ ۲. تقویت هر یک از پاسگاه های مرزی با یک دستگاه نفربر یا تانک و سلاح های ضدهوایی و آر.پی.جی ۷؛ ۳. استقرار واحدهای نظامی در پشت پاسگاه های مرزی با استعداد یک گروهان تا یک تیپ؛ ۴. احداث جاده های مرزی مطمئن با چراغ و نور کافی؛ ۵. تعویض مداوم پرسنل پاسگاه های مرزی و جایگزین نمودن پرسنل تازه نفس به منظور حفظ روحیه؛ ۶. استقرار کمپ های آموزشی و اطلاعاتی در فواصل و پشت پاسگاه های مرزی؛ ۷. کمک های مادی و جنسی رایگان به مرزنشینان ایران به منظور ایجاد گرایش به آن سوی مرز.»(۲)

در پایان بخش مربوط به مشکلات مرزی، پیشنهادهایی به این شرح ارائه شده است:

۱. برقراری حفاظت فیزیکی کامل در نوار مرز با ایجاد سیم خاردار عامل و استقرار برج های نگهبانی با نورافکن. ۲. احداث جاده های مرزی آسفالته به منظور گشت زنی مطمئن و جلوگیری از مین گذاری در جاده ها توسط عوامل خرابکار. ۳. برش نی های هور العظیم به منظور دیدکافی. ۴. تأمین روشنایی جاده ها و روستاها و پاسگاه های نوار مرز از برق سراسری کشور. ۵. تأمین آب تصفیه شده بهداشتی، مدرسه و خانه های بهداشت در روستاهای مرزی برای مرزنشینان و عوامل پاسگاه های مرزی. ۶. گسترش و تعمیم کشاورزی منطقه با کشیدن سد و کانال های انحرافی و کمک به روستائیان از نظر ماشین آلات و بذر و کود. ۷. احداث کارخانجات صنعتی کوچک به منظور جذب و اشتغال مرزنشینان و جلوگیری از نفوذ و ترددهای غیر مجاز. ۸. اجرای طرح های عمرانی در روستاهای مرزی. ۹. بسط و توسعه رسانه های گروهی به منظور بالا بردن آگاهی مرزنشینان. ۱۰. تأمین نیازمندی های تحرک، ارتباط، اسلحه و تجهیزات پاسگاه های مرزی به نحوی که با پاسگاه های مرزی کشور مقابل برابری نموده و احیاناً برتری داشته باشد. ۱۱. تأمین نیازمندی های رفاهی پرسنل پاسگاه های مرزی. ۱۲. تعویض پرسنل پاسگاه های مرزی حداقل سالی یک مرتبه به منظور حفظ روحیه پرسنل و خانواده آنان و اعزام افراد تازه نفس و

۱- مأخذ۳۷، ص ۳.

۲- مأخذ۳۷، ص ۴.

آماده به کار جهت تلاش بیش تر. ۱۳. تعیین حدود وظایف عوامل غیرمسئول در مرز که خود باعث پیشرفت و تلاش مأمورین خواهد بود. ۱۴. تجدید نظر در سازمان پاسگاه های مرزی و افزایش سقف سازمانی پرسنل از ۱۱ نفر به ۲۳ نفر. ۱۵. اختصاص دو فروند هلی کوپتر به هنگ های آبادان و سوسنگرد جهت گشت زنی و کنترل نوار مرز. ۱۶. اختصاص یک فروند قایق ۲۰ فوتی به هر پاسگاه مرز آبی و دو دستگاه خودرو مجهز به بی سیم و دو دستگاه موتورسیکلت آماده به کار. ۱۷. اختصاص دو دستگاه خودرو مجهز به بی سیم و دو دستگاه موتورسیکلت به هر پاسگاه مرز خاکی. ۱۸. اختصاص یک دستگاه نفربر زرهی چرخ دار به هر پاسگاه مرزی، چه آبی و چه خاکی. ۱۹. اختصاص یک دستگاه رادیو و یک دستگاه تلویزیون به هر پاسگاه مرزی به منظور آگاهی بیش تر و رفاه عوامل این پاسگاه ها که در سخت ترین شرایط انجام وظیفه می نمایند. ۲۰. اختصاص یک دستگاه یخچال فریزر مجهز و حداقل یک دستگاه کولر و یک دستگاه پنکه سقفی به هر پاسگاه.»(۱)

در هر یک از دو قسمت دیگر گزارش (مشکلات مبارزه با قاچاق و مشکلات مربوط به صنعت نفت و...) نیز پس از ذکر مشکلات موجود، پیشنهادهایی ارائه شده است.

۲۳۷

امروز درگیری های پراکنده ای در غرب کشور رخ داد که از آنها درگیری در نقده و به ویژه در کامیاران درخور ذکر است. شب هنگام، پاسگاه بچنلو واقع در شمال نقده مورد هجوم قرار گرفت. به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، افراد حزب دمکرات با سلاح های سنگین (مانند موشک انداز، خمپاره، آر.پی.جی.) به پاسگاه بچنلو واقع در شمال شهرستان نقده حمله کردند. همچنین به روستای لواشلو، نزدیک بچنلو با آر.پی.جی۷ حمله شد که قسمتی از دیوار مسجد در این حمله خسارت دید و به چند خانه مسکونی نیز آسیب رسید. خوشبختانه این حادثه خسارات جانی نداشت.(۲)به گزارش منابع نظامی «عده ای از ساکنین نقده را عقیده بر آن است که حمله به گروهان ژاندارمری نقده، کار جوانمردان [است] که تحت نفوذ فئودال های منطقه هستند. ضمناً حزب دمکرات حمله مذکور را توسط خود، تکذیب کرده است.» بنا به همین گزارش هم اکنون «اهالی کرد نقده اکثراً شهر را به سوی دهات مرزی ترک نموده اند.»(۳)

در کامیاران(۴) هم درگیری حدود ۹ ساعت طول کشید. به گزارش ژاندارمری کرمانشاه «در

۱- مأخذ ۳۷، ص۴ و ۵.

۲- مأخذ۳۲، ص۵.

۳- سند شماره ۶۳۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به نزاجا - معاونت اطلاعات و عملیات (مد. اطلاعات)، ۱۴/۱/۱۳۵۹.

۴- کامیاران نخستین شهری است که در دور جدید درگیری های کردستان، با تأسیس "سازمان پیشمرگان مسلمان کرد " از سیطره کامل گروه های مسلح رها شده است؛ از این رو در مورد درگیری های آن، حساسیت خاصی وجود دارد. سپاه می کوشد در فضای تبلیغاتی شدیدی که گروه های مزبور برضد سپاه ساخته اند، تا حدّ ممکن حساب کُردهای مسلمان بومی مبارز را از حساب سپاه جدا کند. متقابلاً گروه های یاد شده نیز هیچ شأنی برای "سازمان پیشمرگان مسلمان کرد" قائل نمی شوند و آن را با سپاه یکی می شمارند.

ساعت ۱۰ روز جاری، در ۲۰ کیلومتری پاسگاه کامیاران که منتهی به گردنه مروارید می شود، پیشمرگان مسلمان و سپاه پاسداران با مهاجمین درگیر شدند» که تا ساعت ۱۹ ادامه یافت.(۱) در گزارش کومه له که در سنندج در اختیار خبر گزاری پارس قرارگرفت، آمده است: «چهار فروند هلی کوپتر، دهات اطراف کامیاران و جاده کامیاران - سنندج را به مدّت بیش از یک ساعت به طور مداوم گلوله باران کردند و روستاهای مروارید و آساوله را نیز به رگبار بستند و [به] پرتاب را کت گرفته اند.»(۲) اما در گزارش سپاه کرمانشاه که امروز به تهران ارسال شد، در این باره آمده است: «طی در گیری امروز حوالی کامیاران، پنج پیشمرگ مسلمان، شهید و یک پیشمرگ ناپدید و دو پیشمرگ زخمی شده اند. در ضمن از ارتش یک استوار و دو سرباز زخمی شده اند.(۳)

گزارش تکمیلی بعدی سپاه کرمانشاه درباره حوادث امروز کامیاران که برای فرماندهی عملیات مرکز ارسال شده چنین است: «حدود ساعت ۱۱ صبح، هنگامی که یک واحد از پیشمرگان مسلمان کرد مستقر در کامیاران، برای خنثی کردن خمپاره های منفجر نشده دشمن که در روستاهای اطراف کامیاران انداخته شده بود، بنا به درخواست اهالی روستا برای نجات از خطر انفجار این خمپاره ها، به چند کیلومتری کامیاران رفتند که مورد حمله ناجوانمردانه مهاجمین ضدانقلاب قرار گرفته و چهارتن از برادران پیشمرگ مسلمان شهید و دو تن مجروح و یک نفر نیز ناپدید شده است. بقیه برادران با رسیدن نیروهای کمکی از دیگر واحدهای پیشمرگان مسلمان، پاسخ سختی به آنها داده و تعدادی از مهاجمین را کشته و زخمی نموده اند. در این درگیری سه برادر ارتشی نیز مجروح شده اند.»(۴)

در گزارش ستاد مشترک به نقل از ژاندارمری نیز درگیری امروز «پیشمرگان، پاسداران و نیروهای ارتشی مستقر در کامیاران با نیروهای مهاجمین،» به نیروی زمینی ارتش اطلاع داده شد.(۵) همچنین در یک نشریه سپاه نیز از وقوع درگیری بین «پیشمرگان کرد مسلمان مستقر در کامیاران با مهاجمین ضدانقلاب» خبر داده شد که بر اثر آن «چهارتن از برادران کرد مسلمان و پاسدار شهید و عده ای مجروح گردیدند و نیز در این درگیری سه تن از برادران ارتشی مجروح (شدند) که به بیمارستان انتقال یافتند.»(۶)-(۷)

۲۳۸

درباره درگیری های اخیر جاده نقده - اشنویه و دره قاسملو، امروز تلفنگرامی از ستاد مشترک به نیروی زمینی ارتش و نیز به ژاندارمری و سپاه ارسال شد که در آن آمده است: «برابر اظهار آگاهان دمکرات ها، شش قبضه توپ ضدهوایی در دره قاسملو از نظامیان گرفته شده است.» در این تلفنگرام همچنین ذکر شده است: «دکتر قاسملو به خبرنگاران خارجی اظهار داشته

ص: ۴۳۸

۱- سند شماره ۶۳۲۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا رکن۳؛ و - سند شماره۶۳۲۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به نزاجا، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۶، ۱۷/۱/۱۳۵۹، سنندج - خبرگزاری پارس، ص۳.

۳- - سند شماره ۶۳۲۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران.

۴- سند شماره ۰۶۳۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه استان کرمانشاهان، به فرماندهی عملیات مرکز، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره۶۳۲۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳، به نزاجا، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

۶- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۲۳۷: گزارش های بعدی درباره حوادث امروز کامیاران با توجه و تأکید بر نقش سپاه و پیشمرگان مسلمان کرد.ص۴۴۸

۷- دو هفته نامه پیام انقلاب، شماره ۵، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص۴۳.

هواپیمای فانتومی که سال گذشته در منطقه اشنویه سقوط کرده، حقیقت نـدارد که هواپیمای مذکور به کشور ایتالیا برده شده است، و هواپیمای فانتوم که ما ادعا داریم در عملیات اخیر سقوط کرده است، صحت دارد و شما می توانید با راهنمایی ما لاشه آن را ببینید.»(۱)

۲۳۹

اظهارات اخیر بنی صـدر در میـدان آزادی درباره مواضع نظام برضـد اقدامات مسلحانه و گروه های مسلح، واکنش هایی از سوی این گروه ها به دنبـال داشـته است. امروز هم سازمـان پیکـار در راه آزادی طبقه کـارگر، حوزه سـنندج، در این باره اطلاعیه ای منتشر کرد. در این اطلاعیه آمـده است: «بنی صدر این مدافع توانمند سیستم سرمایه داری وابسته، علناً و آشکارا خلق زحمتکش و دلاور کرد را به سرکوبی خونین تهدید می کند؛ ارتش ضـدخلقی و پاسـداران ارتجاع را باردیگر در کردسـتان به حرکت در می آورد و با قتل عام مردم روسـتای قلاتان، برگ دیگری بر پرونـده سیاه حکومت چنـد ماهه اش اضافه می کنـد؛ امّا آقای بنی صـدر و هیئت حاکمه جمهوری اسـلامی،ماننـد تمام حکومت های ضدخلقی تاریخ، با این عمل در حقیقت گور رژیم خود را می کند. خلق کرد مصـمم است که حتی اگر لازم باشد به بهای شـهدای بسیار، ویرانی شـهرها و روستاها، آوارگی و دربه دری، با قدرت نیروی مسلح خود از موجودیت و خواست های عادلانه اش دفاع کند و گلوله را با گلوله پاسخ دهد.»(۲)

۲۴۰

بنا به گزارش روزنامه انقلاب اسـلامی، امروز بعـدازظهر حجت الاسـلام حاج شـیخ حسـین کرمانی نماینده امام در منطقه غرب کشور، برای گفت وگو با رهبران مذهبی و سیاسـی کردسـتان وارد مهاباد شد. وی بلافاصـله با شیخ عزّالدین حسینی و سران حزب دمکرات کردستان ملاقات نمود و مـذاکره را آغاز کردند. این دومین سـفر حجت الاسـلام کرمانی به شهرسـتان مهاباد در سه روز اخیر است. کرمانی اعلام کرد گفت وگوهایی که بعـدازظهر و شب هنگـام انجـام شـد، بسـیار مفیـد بوده است. وی گفت: موافقت شـد که درگیری ها هرچه زودتر قطع شود. او اعلام کرد که برای تقـدیم گزارش از وضع منطقه به حضور امام و رئیس جمهوری، عازم تهران است. نماینـده امام افزود: آنچه برای من روشن شـد این بود که حزب دمکرات کردسـتان موافق درگیری بـا ارتش نیست و مـا در همین گفت وگوهـا زمینه مـذاکرات اساسـی و خـاتمه دادن به درگیری هـا و بحران را فراهم کردیم و ان شاءالله برای ادامه مذاکرات و رفع کلی بحران، هیئتی از تهران به منطقه اعزام خواهد شد.(۳)

امّا توجه به مجموع مصاحبه اخیر عبدالرحمان قاسملو دبیرکل حزب دمکرات با خبرنگار اعزامی خبرگزاری پارس به مهاباد،(۴) نشان دهنده خوش بینی بیش از حد آقای کرمانی است.

۱– مأخذ ۴۳.

۲– مأخذ ۱۸، ص ۱، سنندج – خبرگزاری پارس، ۱۴/۱/۱۳۵۹.

۳– مأخذ۱، ص ۱۴.

۴– ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۲۴۰: مشروح مصاحبه قاسملو.ص۴۴۹

قاسملو هرچند در این مصاحبه کوشید درگیری های کردستان را از نوع درگیری دهقانان با فئودال ها و ساواکی ها و امثال آن ترسیم کند، در مجموع بر این امر صراحت داشت که تا عدم تحقق خودمختاری مورد نظر حزب دمکرات، حاکمیت نظام در این منطقه مستقر نخواهد بود و از جمله نیروهای نظامی و ارتش، بدون نظر این حزب حق تردد نخواهند داشت.(۱)

۲۴۱

علاوه بر درگیری های مناطق غرب کشور، در دیگر مناطق کشور نیز حوادثی روی می دهد که در آن، تأثیر وضع کنونی بعد از انقلاب و نوپایی نهادها و ارگان های نظام جدید مشهود است. در این درگیری ها، همچنین حساسیت موقعیت سپاه و تنوع وظایف و دغدغه های این نهاد در اوضاع کنونی، قابل مشاهده است. چهار گزارش زیر که همه، تاریخ امروز را دارند، مربوط به سپاه شهرهای یاسوج، الیگودرز، همدان و خرمشهر است و توجه به آنها، مطالب فوق را تأیید می کند.

۱. در گزارش امروز خبرگزاری پارس از یاسوج آمده است: باتوجه به این که انتخابات مجلس شورای ملی در شهرستان بویراحمد به دور دوم موکول شد، دو نفر کاندیدا به مرحله دوم رسیده اند. یکی از این کاندیداها سیدیعقوب حسینی نام دارد که دیشب در خانه یکی از اقوام خود به سر می برد و در حالی که خواب بود، گروهی که خود را جوانان انقلابی سرخ کهکیلویه و بویراحمد می نامند وی را ربودند. در اطلاعیه این گروه که برجای مانده، آمده است: «خلق پیروز است. یعقوب حسینی ارتجاعی را به دادگاه خلق کشاندیم و به دنبالش تاج گردون (کاندیدای دیگر که در نخستین مرحله انتخاب شده است) کثیف و ارتجاعی را از میان خواهیم برد. حسینی کثیف در گروگان ما است تا خواست های زیر برآورده شود: ۱. برگرداندن تمام معلمین و دبیران انقلابی که به جرم ضدمذهب ارتجاعی و مارکسیست بودن اخراجشان کرده اند. ۲. منحل کردن سپاه ضدمردمی، و به جای آن، جوانان انقلابی و مردمی که اخراجشان کرده، بگمارند. ۳. قبول شدن کاندیدایی که حداقل مورد نظرمان باشد.»

در گزارش خبرگزاری اضافه شده است: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی یاسوج، ظهر امروز (۱۴/۱/۱۳۵۹) اعلام کرد که سیدیعقوب حسینی را که به شدّت مضروب شده بود، از دست رباینده گان نجات دادند و فعلاً در بیمارستان شیروخورشید سرخ یاسوج تحت درمان است؛ ولی موفق به دستگیری ربایندگان نشدند(۲)

۲. روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود گزارش داد: بین عده ای از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق بروجرد و عده ای از اهالی الیگودرز درگیری روی داد. این اعضای سازمان چریک ها برای کمک به سیل زدگان الیگودرز به این شهرستان رفته بودند. خوشبختانه این درگیری با دخالت سپاه پاسداران الیگودرز بلافاصله پایان یافت. سرپرست گروه چریک های فدایی خلق در گفت وگویی، در مورد عامل و چگونگی این درگیری گفت:

ص: ۴۴۰

۱- مأخذ۵، ص ۱۱.

۲- مأخذ ۱۸، ص ۲، یاسوج - خبرگزاری پارس، ۱۴/۱/۱۳۵۹.

ما برای توزیع کمک های جمع آوری شده از مردم بروجرد، به این شهر آمده بودیم و عده ای از اهالی الیگودرز به بهانه این که چرا آرم چریک های فدایی خلق به ماشین نصب شده است، با ما درگیر شدند. در نتیجه این امر، از توزیع این کمک ها جلوگیری شد و کمک ها در اختیار کمیته امداد الیگودرز قرار گرفت. وی افزود: اکیپ، علاوه بر کمک های جنسی، پزشک و بهیار و دارو نیز همراه داشت که از استقرار آنها در منطقه نیز جلوگیری به عمل آمد و اکیپ ناچار به بازگشت شد.(۱)

۳. روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود نوشت: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی همدان در اعتراض به ادعای معاون شهربانی همدان مبنی بر دخالت مأموران این سپاه در کار شهربانی، اعلام کرد: از این پس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی همدان، در امور تأمین شهر و مسائل موجود، هیچ گونه همکاری با ارگان های انتظامی استان نخواهند داشت. سپاه پاسداران همدان طی اطلاعیه ای که رونوشت آن به دفتر ریاست جمهوری ارسال شده است، یادآور شد: وقتی نماینده شهربانی استان گزارش کار خود را در موقع بازدید دکتر بنی صدر از همدان، تقدیم رئیس جمهوری کرد، در پاسخ این سؤال که اشکالات شما در زمینه عدم انجام امور محول شده چیست، نماینده شهربانی اظهار می دارد که دخالت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و کمیته های انقلاب همدان، باعث کندی کار مأموران شده است؛ لذا این همکاری با شهربانی، از این تاریخ به بعد قطع خواهد شد(۲)

۴.در خرمشهر اعلامیه ای با آرم سپاه، با امضای واحد مبارزه با مواد مخدر این نهاد و با عنوان اعلامیه شماره ۱ منتشر شد. این اعلامیه با عبارت "بسم الله القاصم الجبّارین، به نام خداوند درهم کوبنده ستمگران" شروع شده است. متن کامل این اعلامیه که به تاریخ امروز صادر شده، چنین است:

«همشهریان! هم اکنون که انقلاب رهایی بخش ما با تمام ابعاد تکاملی اش، در مسیر خود ادامه می دهد، و در حالی که دشمنان شرق و غرب در کمین هستند تا در کوچک ترین فرصت، چرخ انقلاب را نگه دارند، ضرورت به کار گماشتن افراد انقلابی بر سر پُست های مهم، هرچه بیش تر محسوس و قابل لمس تر می شود. الآن چند روزی است که حاکم شرع ما از سوی آیت الله قدوسی به تهران احضار شده و بعد از این، حاکم شرع دیگری برای شهر ما قرار می دهند. در این جا باید از آقای قدوسی پرسید که برای چی و برای چه منظور، حاکم شرعی را که سرتاسر دوران قضاوتش، جز با قاطعیت، جز با ایمان به رهبری امام، جز برقراری عدل، جز مبارزه با سرمایه داران، نبوده، احضار و بعد عزل می کنید. آیا در جریان کارهایی که در شهرهای خوزستان کرده، هستید؟ به خاطر چی هنگامی که قاطعانه در مقابل مفسدین فی الارض و سرسپردگان رژیم منحوس پهلوی، نقطه پایانی در مقابل خرابکاری های آنان می گذارد و حکم آنان را صادر می نماید، او را به تهران احضار و بعد

۱- مأخذ۵، ص۷.

۲- مأخذ۵، ص۷.

بازداشت می کنیـد؟ اسم چنین کارهایی را چه می توان گـذاشت؟ چرا هنگامی که شخصـی می خواهد قاطعانه و انقلابی عمل کند، او را واژگون می کنید؟ از آقای قدوسی می خواهیم که در مقابل سؤالات ما سکوت نکند و پاسخ ما را هرچه زودتر بدهد.

آقای قدوسـی! ... هنگامی که سـیل ویرانگر به وقوع پیوست و کپرنشینان و مردم منطقه را آواره ساخت و گریه لرزیدن کودکان از سوز سرما، دل هر انسـان با شـرفی را به درد می آورد، آقای اکبری با حکم انقلابی خود خانه های خالی سـرمایه داران را گرفته و در اختیار آنان قرار می دهـد و صدها خانواده را از این آوارگی نجات می دهد و بلافاصـله طرح خانه سازی جهت مستضعفان را شروع می کند. هنگامی که سرمایه داران فعالانه برای برگرداندن رژیم قبل می کوشـیدند، این اکبری بود که اموال آنان را انقلابی مصادره می کند، و هنگامی که اعتیاد، این افیون جامعه، جوانان رشید ما را هر لحظه دورتر از جریانات سیاسی - اجتماعی می کشاند، طرح بیمارستان و واحد مبارزه با موادمخدر را در اکثر شهرهای خوزستان از جمله خرمشهر پی ریزی کرده و با تخصیص دادن بودجه خاص برای این کار بنیادی، یکی از ضرورت های فوری جامعه ما را برطرف می نماید.

بله، همشـهریان! این گوشه ای است از کارهای حجت الاسلام اکبری. مردم چرا سکوت کرده اید؟ چرا در مقابل چنین کارهایی از خود حرکت و تحولی نشـان نمی دهیـد؟ تـا چه حـد می توان نظـاره گر بود؟ هنگـامی که در شـهر و کشور مـا چنین کارهایی می شود، چه طور می توانیم لاقید بمانیم؟

در خاتمه متذکر می شویم که چنانچه به صحبت های ما گوش فرا ندهند و با گفتار ما مسئولانه برخورد نکنند، در آینده نزدیک دست به کارهای انقلابی زده و تا بازگشت حجت الاسـلام اکبری آرام ننشسـته و از مردم یاری می جوییم تا دوباره قاضـی شـهرمان را باز گردانیم؛ زیرا تنها سرمایه داران و دشـمنان انقلـاب چنین خواستی را آرزو می کردنـد. مرگ بر سـرمایه داران وابسـته. برقرار باد پرچم عـدل اسـلامی به رهبری امام خمینی. مرگ بر امپریالیسم جهانخوار به سرکردگی امریکا.

واحد مبارزه با مواد مخدر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر »(۱)

۲۴۲

اعلـام مواضع گروه هـای مختلف دربـاره نحوه ارتباط ایران با امریکا، به بهانه پیام کارتر به امام، ادامه دارد. روزنامه نامه مردم، ارگان حزب توده، در شماره امروز خود، تحت عنوان "پیام کارتر به امام، بازی سیاسی که شکست خورد" نوشت:

گرگ امریکا "دشمن اصلی" خلق ما و انقلاب ضد امپریالیستی و خلقی است. این گرگ حیله گر، اگر بتواند به نحوی از انحا دوباره به کشورمان بازگردد، "حقایق جدید مولود انقلاب ایران" را مجدداً از ما پس خواهد گرفت و آن گاه بنا به تصریح امام "برای هیچ یک چیزی

۱- سند شماره ۰۶۱۳۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سپاه خرمشهر، واحد مبارزه با مواد مخدر، اعلامیه شماره یک، ۱۴/۱/۱۳۵۹.

باقی نخواهـد ماند"؛ نه برای خلق ستمدیده و غارت شده ما، نه برای نیروهای راستین انقلابی، و نیز - این را باید مؤکداً گفت - نه برای آن گروه ها و سیاست مـدارانی که تصور می کنند گرگ درنده امریکا را می توان به میش بی آزار بدل ساخت. بازی سیاسی و نیرنگ شیطانی امریکای سلطه جو، با انتشار پیام کذایی کارتر - که به فرمان امام انجام گرفت و مچ "شیطان بزرگ" را در برابر مردم هشیار ما باز کرد - با افشای مضمون و هدف این پیام کذایی توسط امام، خنثی شد.(۱)

نشریه مجاهـد ارگـان سازمان مجاهـدین خلق نیز سرمقاله شماره امروز خود را به این امر اختصاص داد. عنوان سرمقاله این بود: "کم بها دادن و نادیـده گرفتن دشـمن اصـلی (امریکـا) بزرگ ترین خیانت به انقلاب". در شروع این یادداشت، با حروف درشت تر از متن، این عبارت در داخل کادر ذکر شـده است: «امام خمینی: گوینـدگان و روشـنفکران و متفکران و دانشـگاهیان و دانشـمندان، همه توان خود را صـرف قطع امیـد دشـمن اصلی ما امریکا کنند که با سلطه دشمن قدرت مند، برای هیچ یک چیزی باقی نخواهد ماند.» متن کامل سرمقاله مزبور، عیناً به این شرح است:

«در پیـام زادروز تأسیس جمهوری اسـلامی، برای صـدمین و هزارمین بـار ابراز تـأسف کرده بودیم که چرا اسـتعمار امریکا در کشور ما ریشه کن نشده است. پس از اعلام متن پیام خصوصـی کارتر به امام نیز به خاطر نسیم سازش کاری و تفرقه ای که مشام امپریالیست ها را تیز نموده و آنها را در مورد اضـمحلال انقلاب ایران سـخت به اشـتها آورده بود، بازهم ابراز تأسف گفته بودیم. مجاهدین خلق ایران ضـمن یادآوری...(۲) این سخن امـام خمینی را تکرار می کنیم که "هرگونه مـذاکره و سـازش و کنـار آمـدن با امریکا ممنوع"، و به اعتقاد ما از جانب هرکس که باشـد، در زمره گناهان کبیره است.

این مطلب هیچ جای شـگفتی ندارد که مجاهدین به رغم انقلابی نمایان و ضدامپریالیست های نوظهور که در روزنامه شان پیام کارتر را نشانه "بن بست امریکا" در ایران تلقی نموده و ابراز خوشـحالی و رضایت نمودند، سـخت نگران و آزرده خاطر شدند. از یک طرف، این نگرانی سابقه یک ساله مبنی بر عدم افشا و الغای قراردادها داشت، که حضـرات رضایتمندان، انگار نه انگار با چنین چیزی مواجه بودند! از طرف دیگر ما به راستی و به حق، این پیـام کـارتر را نه نشـانه بن بست، بلکه همچون امـام، "نیرنـگ جدیـد" تلقی کردیم که تنهـا در زمینه ای از نفـاق و تفرقه و ضـدیت با نیروی انقلابی کارگر می افتد، و اکنون حقیقتاً خرسـندیم که امام خمینی در پیام سالروز تأسیس جمهوری اسلامی، هم دشمن اصلی و هم تفرقه و نفاق انگیزی را یکجا محکوم نمودند.

۱- روزنامه مردم، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- علامت ... از متن مقاله مجاهد است.

و البته کسی نیست که نداند که در این ایام اخیر، چه نقشه های حساب شده سراسری به منظور تفرقه اندازی و به ویژه در حمله و هجوم علیه مجاهدین پیاده شد که طبعاً درخور مقاله دیگری است. فقط اشاره می کنیم که در راهپیمایی اوایل نوروز در برابر لانه جاسوسی امریکا، همگان شاهد بودند که دشمن اصلی یکباره فراموش شد و انگار که گویی سفارت، سفارت مجاهدین بوده است، بازار افشاگری ها و بدگویی ها و تحریکات رذیلت بار برعلیه مجاهدین آغاز گشت. و جالب این است که به مشابه یک تجربه فراموش ناپذیر، امپریالیسم و تفرقه و ضدیت با نیروهای انقلابی، همیشه دست در دست یکدیگر ظاهر می شوند و پیش می روند. به عبارت دیگر روی کردن به امپریالیست ها همواره با پشت کردن به نیروهای انقلابی همراه و توأم بوده است. و این همان دو چیز مرتبط با یکدیگر داخلی و خارجی است که اکنون بار دیگر از جانب امام خمینی محکوم شده است، و این همان چیزی است که فردای فرار شاه از ایران که مجاهدین زندانی به آغوش مردمشان بازگشتند، از جانب برادر مجاهد ما در نخستین سخنرانی بعد از آزادی اش، در زمانی که هنوز انقلاب ضدسلطنتی به نتیجه نرسیده بود، این چنین در دانشگاه تهران مورد تأکید قرار گرفت؛ مسعود گفت: "ما دو مسئله مهم داریم: یکی خارجی، ...(۱) شکست های بسیار تلخ داریم" (کتاب موضع گیری های سیاسی، ص ۱۰، پاراگراف ۲).

پس اکنون باز هم پس از قریب به ۱۴ ماه، آنچنان که مکرراً نیز در عمل دیدیم، اجازه بدهید نتیجه بگیریم که هرگونه نادیده انگاشتن یا کم بها دادن به خطر و دشمن اصلی، هرگونه سازشکاری با امریکا تحت هر عنوان و از جانب هر کس و هر مقام که باشد، خیانتی است عظیم و نابخشودنی به انقلاب و شهیدان و اسلام و قرآن؛ چرا که داستان، داستان علی(ع) است و معاویه که یک لحظه نیز در برابر آن، کوتاه آمدن مجاز نیست.

در لابه لای این مسائل، حقیقت بسیار روشن دیگری نیز آشکار می شود: آنها که از پیام کارتر رضایت و خرسندی نمودند، ولو اگر حتی به فرض، ناآگاه و جاهل باشند، به اصطلاح، اسلام و تشیع سطحی و قشری شان هرگز علوی نیست؛ ولی چه می شود کرد؟ هیهات که امروز صفویان، نخستین مدعیان مجاهدین نیز شده اند؛ لکن اکنون در روزگار کبیر آگاهی و در شرایطی به سر می بریم که دیگر تمیز میان علوی و صفوی دیری نخواهد پایید؛ کما آن که بعد از پیام کارتر و دلخوش کردن های سبک سرانه و خام طبع، تفسیر غرب گرایانه شعار پایه ای "نه شرقی و نه غربی" از جانب مدعیان کاذب استقلال نیز آشکار شده است؛ همان ها که از این مفهوم استقلالی نیز، به ریا، همچون چماقی بر سر انقلابیون راستین استفاده کرده و می کنند. در این باره بیش تر سخن خواهیم گفت.»(۲)

۱- علامت ... از متن مقاله مجاهد است.

۲- نشریه "مجاهد"، شماره ۳۱، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص ۱ و ۲.

جنبش مسلمانان مبارز نیز امروز بیانیه ای درباره تلاش های دولت امریکا برای آزادسازی گروگان ها، منتشر کرد و در آن، در مورد توطئه های شیطان بزرگ برضد امام و امت، به مردم ایران هشدار داد. این جنبش در این بیانیه، قطع رابطه سیاسی با امریکا در کلیه زمینه ها و اجرای دقیق دستور امام درباره تعیین تکلیف گروگان ها به وسیله مجلس را خواستار شد(۱)

۲۴۳

"راه کارگر" اعلامیه ای با عنوان "روزهای اتمام حجت" صادر کرده که در نشریه این گروه درج شده است. امروز اعلامیه مزبور با امضای دانشجویان هوادار "راه کارگر"، مجدداً تکثیر و منتشر شد. این گروه بیش تر از آن که یک سازمان و تشکیلات سیاسی باشد، یک محفل از مارکسیست هایی است که نتوانسته اند با سران سازمان های مارکسیستی کنار بیایند. راه کارگر با ادعای بسیار در تسلط به مباحث تئوریک مارکسیستی، به اعلام موضع درباره مسائل مهم سیاسی روز می پردازد و در سطح تبلیغ و ترویج، بسیار فعال است. در این اعلامیه، جناح بندی مورد نظر حزب توده و دیگران درباره حاکمیت، نفی شده و حاکمیت، یکپارچه خوانده شده است. علاوه بر آن، در اعلامیه، پیش بینی شده است که درگیری نظام با امریکا در حال پایان یافتن است و به جای امریکا، نیروهای انقلابی کمونیستی هدف نظام خواهند بود. در این اعلامیه آمده است:

«رهبران حکومت اسلامی در پیام های سال نو، سال ۵۹ را سال امنیت نامیدند. هرکس که این پیام ها را شنیده باشد، می داند که منظور آنها از امنیت، سرکوب نیروهای انقلابی است. امنیت حکومت در کجا به خطر افتاده است؟ در کردستان؟ در کارخانه هایی که کارگران از "شورا" چیزی بیش از مشورت می خواهند؟ در گنبد که زحمت کشان رنج دیده و عزادار ترکمن، شهر را تخلیه می کنند و طرح "اصلاحات" بنی صدر - خلخالی را رسوا می سازند؟ در روستاهایی که دهقانان تهیدست بدون توجه به "قوانین شرعی"، زمین های زمین داران مفت خوار را اشغال می کنند؟ در کوچه ها و خیابان های شهرها که جوانان انقلابی و ترقی خواه، بحث های "بی موقع" راه می اندازند و مردم را از آنچه می گذرد آگاه می سازند؟ خلاصه در هر جا که مردم - مردمی که خون داده اند و انقلاب کرده اند و بنابراین چیزهای زیادی می خواهند - پرسش هایی دارند و پاسخی نمی شنوند؟ آیا امنیت حکومت اسلامی از طرف امریکا به خطر افتاده است و آیا از نظر رهبران حکومت باز هم شیطان بزرگ، امریکا است؟ نه، هر سخن جایی و هر نکته مقامی دارد، و آنها به تدریج دارند این شعار را درز می گیرند.

اکنون آنها به مردم توصیه می کنند که کمونیست ها و نیروهای مترقی را "دشمن شماره یک" خود بدانند! ... سال امنیت می خواهد آن جا که ممکن است، این "دشمن" را با نیروهای مسلح و بدون تعارف و مقدمه سرکوب کند. ... حقیقت این است که سال امنیت برای سرکوب "دشمن شماره یک" از دو نوع چماق استفاده خواهد کرد. ... یکی از این دو چماق باید بدون چون و چرا به حرکت درآید و بر فرق هر کس که جناب بنی صدر اراده

ص: ۴۴۵

۱- مأخذ ۹، ص ۹.

کردند، فرود آید. ... و این چماق بر فرق کسانی کوبیده می شود که در تلویزیون و با صراحت درباره شان بتوان به مردم گفت: "بله، ما در آن جا که از توپ هم استفاده کردیم." نمونه می خواهید؟ روستای ترکمن نشین "بدیجه". توپ های ارتش جمهوری اسلامی آن جا را با خاک یکسان کرده اند. چرا؟ ارتش چرا ندارد. و اما چماق نوع دوم فقط از طریق رفراندوم کار می کند. ... ترتیب این رفراندوم ها هم از این قرار است که ناگهان رئیس جمهورتان از طریق رادیو و تلویزیون به شما خبر می دهد که فلان جای شهر شلوغ است و "دشمن شماره یک" اخلال می کند، هر کاری دارید زمین بگذارید و برای نجات جمهوری بشتابید؛ و به این ترتیب، رئیس جمهور در یک رفراندوم برق آسا، با اکثریتی خرد کننده پیروز می شود و کارگران اعتصابی فلان یا بهمان کارخانه، در محاصره دسته های حزب اللهی گرفتار می شود و دیگر کارشان با کرام الکاتبین است. چه کسی می تواند ادعا کند که در این رفراندوم تقلب شده است؟ رئیس جمهور ندا می دهد و شما می توانید بروید یا نروید! شما آزاد هستید! اگر چماق نیروهای مسلح با قاعده "ارتش چرا ندارد" کار می کند، چماق نوع دوم، یعنی دسته های حزب اللهی تنها و تنها از طریق رفراندوم آزاد و برق آسا کار می کند. ...

سال امنیت برای کسانی که در یک سال گذشته عادت کرده اند "ارگان های حکومتی را یک کاسه نکنند" و حساب "جناح ضد امپریالیست و ترقی خواه" را با حساب "جناح ارتجاعی و ضدخلقی" حکومت جدا کنند، احتمالاً سال غیرمنتظره ای خواهد بود؛ ولی آنها نیز ناچارند دست از عادت مألوف بشویند؛ زیرا که سال امنیت، آنها را "دشمن شماره یک" تلقی می کند. و در این روزهای اتمام حجت، همه رهبران وقتی تهدید می کنند، خطاب به آنها حرف می زنند؛ چه "خرده بورژوازی قشری"، چه "روحانیت مبارز ضدامپریالیست" و چه رئیس جمهوری که اذهان لیبرالی به او امید بسته بودند. سال امنیت با تهاجم حکومتیان آغاز می گردد؛ امّا آیا توده هایی که انقلاب کرده اند، به این آسانی تن به تسلیم می دهند؟ جناب رئیس جمهور کمی خوش خیال است.»(۱)

۲۴۴

درپی تلاش های ایران برای افزایش بهای نفت، برخی منابع از اقدام هماهنگ الجزایر در این باره خبر دادند. رادیو مونت کارلو خبر داد: «گزارش های موثق رسیده از پاریس حاکی است که دولت الجزایر تصمیم گرفته است بهای نفت خام خود را به زودی افزایش دهد. این تصمیم دولت الجزایر به دنبال افزایش بهای نفت از سوی ایران در هر بشکه دو دلار و نیم، صورت می گیرد و ناظران سیاسی معتقدند که اقدام دولت الجزایر، در پی دیدار اخیر آقای معین فر وزیر نفت ایران و مذاکرات وی با همتای الجزایری اش اتخاذ شده است. این ناظران خاطرنشان کرده اند که دیدارهای وزیر نفت ایران از لیبی و الجزایر، البته برای سه کشور نامبرده و نه برای کشورهای مصرف کننده، موفقیت آمیز بوده است.»(۲)

۱- سند شماره ۲۱۷۹۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اعلامیه "راه کارگر"، تکثیر از دانشجویان هوادار، ۱۴/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۸، ص ۱۷، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ساعت ۲۱:۳۰، ۱۴/۱/۱۳۵۹.

ضمیمه گزارش ۲۲۷

بعدها پیرسالینجر در کتاب خود، "امریکا در بند"، خبر داد که یکی از وکلای دست اندرکار مسئله گروگان ها، امروز با بنی صدر دیدار داشته است و از جمله درباره زیان های اقتصادی ادامه گروگان گیری برای ایران، به وی هشدار داده است. وی نوشت:

«هکتور ویلالون در ۳ آوریل پیامی به بنی صدر تحویل داد و به این مطلب اشاره کرد که کاخ سفید دقیقاً تقاضای رئیس جمهوری ایران را برآورده کرده بود؛ ولی تأکید اصلی نامه ویلالون، روی تجزیه و تحلیلش از برآورد خسارت مالی کشمکش در ایران بود...(۱) باید توجه داشت که شما روزانه دست کم ۱۰ میلیون دلار بهره دارایی های مسدود شده خود در سراسر جهان را از دست می دهید. اگر این رقم را در تعداد روزهایی که دارایی های شما مسدود باقی مانده اند، یعنی از روز اشغال سفارت، ضرب کنیم، زیان بسیار قابل ملاحظه ای به دست می آید. اگر به این زیان، از دست دادن اعتبار بین المللی، خساراتی که به دلایل عدم اجرای تعهدات مربوط به قراردادها از ایران مطالبه خواهد شد، فلج شدن فعالیت های عظیم تجاری و مالی و تمام خسارات ناشی از ممکن نبودن دست یازی به لوازم یدکی [و] کمک های فنی لازم برای گسترش صنعتی، و هزینه زیاد کالاهایی که ایران از راه های تجاری غیرمستقیم مجبور به خرید آنها شده است را اضافه نماییم، به ما رقمی میان ۵۰ تا ۱۰۰ میلیون دلار زیان روزانه از روز اشغال سفارت را می دهد و تازه این رقم بدون در نظر گرفتن زیان واقعی، یعنی تأخیر در توسعه صنعتی و فنی کشور است. منطق استدلال ویلالون غیرقابل تردید بود؛ ولی دیگر برای شنیدن منطق، نه تنها در تهران، بلکه همچنین در واشنگتن نیز خیلی دیر شده بود.»(۲)

ضمیمه گزارش ۲۳۷

درباره حوادث امروز کامیاران، در شماره روز شنبه ۱۶/۱/۱۳۵۹ روزنامه انقلاب اسلامی چنین آمده است: روز پنجشنبه (۱۴/۱/۱۳۵۹) در جریان پیشروی پاسداران به طرف سنندج، در نزدیکی روستای باخله در چهار کیلومتری کامیاران، زد و خورد روی داد. این زد و خورد به علت مقاومت افراد پیشمرگان دمکرات، فدایی، دسته زحمتکشان، پیکار و کومه له بود. بنا به اظهار سخنگویان گروه های سیاسی مستقر در سنندج که این خبر را اعلام کرده اند، پاسداران و همکاران آنان که پیشمرگان مسلمان نامیده می شوند، ابتدا توانسته بودند دکل تلویزیونی روستای توانکش را به تصرف خود درآورند؛ ولی دکل پس از مدتی به دست پیشمرگان کرد افتاد. بنا به اظهار نمایندگان گروه های سیاسی مستقر در سنندج، چند تانک که مشغول پیشروی بودند، با مقابله پیشمرگان مواجه شدند که در این درگیری یک تانک منهدم شده است. سخنگوی کومه له نیز گفت: در این درگیری، پیشمرگان مسلمان و پاسداران از توپ، تانک و مسلسل کالیبر ۵۰ استفاده کرده اند و در اواخر نزاع، به وسیله هلی کوپتر نیز حمایت شده اند.(۳)

رادیو لندن نیز از این واقعه گزارش داد: گزارشی که از آخرین برخورد در روز پنجشنبه(۱۴/۱/۱۳۵۹)، از طرف حزب دمکرات کردستان به دست آمده است، حاکی است حدود ۲۰۰ تن از پاسداران انقلاب و کردهای طرفدار دولت مرکزی، در حوالی کامیاران - که بین سنندج و کرمانشاه قرار دارد - مورد حمله چریک های کرد قرار گرفته اند. طبق گفته کردها، ۸ نفر از نیروهای دولتی کشته و ۱۵ نفر دستگیر شده اند؛ ولی چریک های کرد صدمه ای نخورده اند.(۴)

در ادامه، به گزارش خبرگزاری پارس از کرمانشاه، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمانشاه طی اطلاعیه ای درباره درگیری اخیر کامیاران، اعلام کرد که برخلاف آنچه به نقل از احزاب مسلح در سنندج،

۱- علامت ... از متن کتاب است.

۲- پیرسالینجر، امریکا در بند (کتاب سرا، ۱۳۶۲) ص۲۷۶.

۳- مأخذ۱، ص۱۵.

۴- مأخذ ۲۸، ص۶، بخش فارسی رادیو لندن.

در روزنامه های روز شنبه (۱۶/۱/۱۳۵۹) درج شده است، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در جریان چهاردهم فروردین کامیاران هیچ گونه دخالتی نداشته است. سازمان پیشمرگان در دو اطلاعیه منتشر شده خود، این موضوع را روشن کرده است که: به تقاضای مردم روستای باخله از پیشمرگان مسلمان در کامیاران، جهت جمع آوری خمپاره های منفجر نشده دشمن، یک واحد از پیشمرگان مسلمان کرد به منطقه اعزام شدند که با ضدانقلاب درگیر شدند و پس از وارد آوردن تلفات سنگینی به نیروی دشمن، چهار شهید از خود به جای گذاشتند و یک نفر به نام عبد الله ملکی نیز مفقود شده است؛ به این ترتیب، نقل قول از خبرگزاری پارس در سنندج که در روزنامه های شنبه ۱۶ فروردین ماه منتشر شده است، اساس ندارد.(۱)

ضمیمه گزارش ۲۴۰

مشروح مصاحبه اخیر قاسملو با خبرنگاران اعزامی خبرگزاری پارس به مهاباد، در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی به چاپ رسید. در این ضمیمه متن کامل گزارش مزبور درج می شود:

«عبدالرحمان قاسملو دبیرکل حزب دمکرات در گفت وگویی اختصاصی با خبرنگار اعزامی خبرگزاری پارس به مهاباد، شرکت کرد و درباره علل درگیری های اخیر و مخالفت حزب دمکرات با خلع سلاح و نیز درباره مذاکراتش با نماینده امام در منطقه غرب کشور، سخن گفت. وی در مورد علل درگیری های اخیر آذربایجان غربی گفت: متأسفم که یک بار دیگر مقامات رسمی واقعیت را تحریف می کنند؛ ولی فکر می کنم مردم ایران هشیارتر از آنند که گول بخورند. علت اصلی درگیری ها، وضعی است که در کردستان وجود دارد. این وضع "نه جنگ و نه صلح" نمی تواند برای مدت طولانی ادامه یابد. مسئله کردستان جمع شده است و اگر حل نشود، تبدیل به عقده خواهد شد و علی رغم تمایل درونی ما، یک بار دیگر کردستان منفجر خواهد شد؛ به این ترتیب، علت اصلی، عدم توجه به خواست های برحق مردم کردستان است و در این میان عده ای فرصت طلب و ضدانقلاب از وضع موجود به سود خود و گروه خود استفاده می کنند. واقعیت این است که صیادیان، رئیس ساواک منحله آذربایجان غربی، دهقانان را از خانه و کاشانه شان اخراج کرد ند و به آزار مردم پرداختند و دهقانان از این جریان کاسه صبرشان لبریز شد و علیه این فئودال ها قیام کردند و کوشش کردند که راه ها را باز کنند. البته حزب ما همچنان که در برنامه اش است، به کمک دهقان ها شتافت و درنتیجه، درگیری هایی در منطقه "ترگور و مرگور" به وجود آمد که متأسفانه منجر به کشتار عده ای بی گناه شد؛ البته موجب خلع سلاح عده زیادی از این مزدوران نیز شد.

وی افزود: نقده که مدت ها است مرکز توطئه به شمار می رود، به سرعت از این فرصت استفاده کرد و حمله را به سوی اشنویه آغاز نمود و در دره قلاتان جریان کشتار بی رحمانه "قارنا" به شکل دیگری تکرار شد و ۲۰ نفر در این ده به قتل رسیدند که ۱۷ نفر آنها غیرمسلح بودند. نتیجه می گیریم درگیری در اطراف ارومیه عبارت است از برخورد بین نیروهای انقلابی و نیروهای ضدانقلاب که متأسفانه ارتش و ژاندارمری علناً از نیروهای ضدانقلاب پشتیبانی می کنند.

از قاسملو سؤال شد: شما و آقای حقگو هر دو به فئودال هایی که در منطقه غرب ارومیه هستند، حمله کردید و علل درگیری را وجود فئودال ها دانستید؛ ولی در گیری های منطقه دره قاسملو و اشنویه چه ارتباطی به منطقه غرب داشت و چطور شد که افراد مسلح حزب شما، جلوی ارتش را در دره قاسملو سد کردند؟

وی گفت: وقتی که هواداران ما از اشنویه به کمک دهقانان مرگور و ترگور رفتند، ارتش و ژاندارمری تصمیم گرفتند که راه کمک به دهقان ها را قطع کنند؛ به همین جهت، نزدیک ترین راه را که بین اشنویه و ارومیه است انتخاب کردند که از دره قاسملو می گذرد و علی رغم هشدارهایی که ما به شخص استاندار دادیم و خواستیم که در شرایط کنونی، ارتش نقل و انتقالاتی به عمل نیاورد، نیروهای مجهز ارتش به کمک تانک و هلی کوپتر، به سوی دره قاسملو به حرکت درآمدند و درنتیجه، در این جا درگیری هایی به وجود آمد که بر خلاف ادعای ستاد ارتش و آقای استاندار، ضربه های زیاد به ارتش وارد آمد. ما همیشه

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص۴، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۷/۱/۱۳۵۹؛ و - روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص۱۱.

اعلام کرده ایم و عملاً نشان داده ایم که حزب دمکرات مخالف نقل و انتقالات ارتش نیست؛ به شرطی که مقصود از این نقل و انتقالات استقرار در مناطق استراتژیک برای حمله به مردم کردستان نباشد و همیشه پیشمرگان ما در این نوع نقل و انتقالات مسالمت آمیز، ارتش را همراهی کرده اند؛ ولی با صراحت کامل اعلام می کنیم که در شرایط حساس فعلی، هر نوع نقل و انتقالات که مقصود از آن اشغال نقاط استراتژیک باشد را رد می کنیم.

سؤال شد: شما اعلام کرده اید که مردم کُرد اسلحه را به زمین نخواهند گذاشت؛ حالا که ملت ایران خواهان خلع سلاح تمام گروه ها است، شما به چه دلیلی با خواست ملت مخالفت می کنید؟

قاسملو گفت: خواست کدام ملت؟

خبرنگار گفت: ملت ایران.

قاسملو گفت: ما به عنوان خلق کرد سال ها است در راه حقوق ملی، به شکل خودمختاری در چارچوب ایران، مبارزه می کنیم. ما علیه جمهوری اسلامی اسلحه برنداشته ایم؛ ولی از آغاز انقلاب ایران تاکنون بارها مردم کردستان مورد حمله بعضی گروه های غیرمسئول و متأسفانه ارتش و ژاندارمری قرار گرفته اند و در نامه سرگشاده ای به بنی صدر نوشته ایم که اگر ما اسلحه بر زمین بگذاریم، آیا ایشان تضمین می کنند که "قارنای" دیگری یا چند "قارنای" دیگر به وجود نمی آید و چنان که در کامیاران اتفاق افتاد، گروه های غیرمسئول، مردم کردستان را قتل عام نکنند. به این ترتیب تقاضای ما خیلی ساده است: اولاً ما نظرمان این است که اسلحه ای که مردم کردستان در اختیار دارند، می تواند کاملاً در خدمت جمهوری اسلامی و در مبارزه علیه امپریالیسم قرار بگیرد. آنچه ما می خواهیم این است که امنیت داخلی به عهده خود مردم کردستان واگذار شود. ارتش در صلاحیت دولت مرکزی است و الآن هم در سراسر کردستان مستقر است و کسی هم معترض ارتش نمی شود. ثانیاً ما خودمختاری می خواهیم و در راه کسب خودمختاری، مردم کردستان هزاران نفر شهید داده اند. در یک جنگ سه ماهه، ارتش و ژاندارمری و پاسداران با تمام نیروی خود، مردم کردستان را کوبیدند.

حال بدون مقدمه از ما می خواهند که اسلحه را زمین بگذاریم و ما در جواب می گوییم وقتی که اصول دمکراسی در ایران برقرار شد و گروه های غیرمسئول، حق دخالت در سرنوشت کشور را نداشته باشند، وقتی که حق خودمختاری برای مردم کردستان تأمین گردد و انتظامات داخلی کردستان، به دست پیشمرگان کُرد سپرده شود، آن گاه ما به عنوان نخستین حزب سیاسی آماده ایم [اولاً] با هرگونه حمل اسلحه از طرف هر مقام غیررسمی مخالفت کنیم؛ زیرا که در این حال این خود مردم خواهند بود که حکومت خواهند کرد. ثانیاً برای یافتن راه حل اساسی برای مسئله کردستان که همان تأمین حق خودمختاری مردم کردستان است، کمک کنیم.

در پایان، سؤال شد: اخیراً تعدادی از خانواده های متعلق به دست بیل، بین اشنویه و ارومیه، غارت شده است و گفته می شود این غارت ها را افراد مسلح حزب دمکرات کرده اند.

قاسملو پاسخ داد: من فکر می کنم در برخورد و جنگ، معمولاً از این اتفاقات بسیار می افتد؛ ولی با همه اینها اگر ما به عنوان حزب بفهمیم که کسی از هوادارانمان یا اعضای حزبمان، خانه کسی را غارت کرده است، یا اگر حتی این شخص آن طور که ما می گوییم مزدور هم باشد، او را مجازات خواهیم کرد.»(۱)

۱- مأخذ۵، ص ۱۱.

در سیر تحولات چند روز اخیر ماجرای گروگان ها، در ظاهر، امروز در مقایسه با روز گذشته توقفی کامل مشاهده می شود. مضمون خبرهای ارسالی منابع خبری از امریکا، توجه به سخنان روز گذشته جودی پاول سخنگوی کاخ سفید و تحلیل آن است. رویتر از واشنگتن گزارش داد:

حال که پنج ماه از بحران گروگان گیری در تهران می گذرد، کاخ سفید به شورای انقلاب ایران هشدار داده است که دقیقاً درباره معنی این کار یعنی باقی گذاشتن گروگان ها در دست دانشجویان بیندیشد؛ ولی جودی پاول از افشای اقدام بعدی دولت امریکا در مقابل دولت ایران امتناع ورزید. این در حالی است که وقتی جیمی کارتر برای گذراندن تعطیلات عید پاک، واشنگتن را به قصد کمپ دیوید ترک کرد، پاول به خبرنگاران گفت: موضع ایالات متحده درباره گروگان ها هم اکنون مشخص شده است. وی افزود: ما امیدواریم دولت ایران قبل از گرفتن تصمیم نهایی، موضع دولت امریکا و نتایج کامل اوضاع را به دقت بررسی کند. سخنان پاول نشان می دهد که کاخ سفید تقاضای دولت ایران را رد کرده است؛ تقاضایی مبنی بر این که قبل از تحویل گرفتن گروگان ها به وسیله شورای انقلاب، دولت امریکا باید موضع خود را روشن کند.(۱)

خبرگزاری فرانسه نیز در گزارشی از واشنگتن نوشت: جودی پاول سخنگوی کاخ سفید واشنگتن، روز گذشته طی اظهاراتی به مطبوعات امریکا اعلام کرد که دولت ایالات متحده ظاهراً قصد ندارد به دنبال لغو تصمیم تحویل گروگان ها به شورای انقلاب ایران، درباره سرنوشت گروگان های امریکایی تصمیمات تازه ای بگیرد و توضیحات جدیدی از ایران بخواهد. وی سپس اضافه کرد که موضع امریکا درباره ایران به روشنی توجیه شده است و امید است که مقامات ایرانی با دقت و قبل از گرفتن تصمیم نهایی، این موضع را درک کنند. یادآوری می شود که دولت امریکا تعهد کرده است از مجازات های تازه خودداری کند و همچنان منتظر تصمیم ایران مبنی بر انتقال گروگان ها از سفارت و تحویل آنها به مقامات ایرانی بماند. با این

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۶، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص۶، واشنگتن - خبرگزاری رویتر، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

حال جودی پاول ضمن اشاره به مشکلات ایران در مورد تصمیم گیری، اعلام کرد: چنانچه گروگان ها در موعد مقرری که دولت امریکا تثبیت کرده است، تحویل داده نشوند، این کشور مجازات های تازه سیاسی و اقتصادی خود را بر ضد ایران اعمال خواهد کرد. وی سپس خاطرنشان ساخت که تماس هایی میان تهران و واشنگتن برقرار است؛ ولی هنوز تصمیمات گرفته شده در تهران، به طور روشن در اختیار امریکا قرار نگرفته است(۱)

در رادیو لندن نیز نتیجه نهایی تحولات اخیر، چنین جمع بندی شد:

سخنگوی کاخ سفید به ایران اخطار کرده است که قبل از گرفتن هر تصمیمی درباره گروگان ها، نتایج آن را مورد سنجش قرار دهند. هدف از این اخطار آن است که از سویی بهانه بیش تری به دست ایران ندهد و از سویی دیگر تلویحاً این پیام را منتقل کند که در صورت به نتیجه نرسیدن مذاکرات، دولت امریکا حاضر است از طریق تحریم بازرگانی و سایر روش های نامشخص، ایران را تحت فشار قرار دهد؛ روش هایی که مورد توافق متحدان امریکا قرار گرفته است. البته به هیچ وجه روشن نیست که از این گونه روش ها نیز نتیجه ای مطلوب به دست آید.(۲)

دیگر منابع نیز در ارسال اخبار از امریکا، کم و بیش موارد مشابهی را مورد توجه و تأکید قرار دادند.(۳)

۲۴۶

در حالی که تحولات جدیدی در مسئله گروگان ها رخ نداده است، رادیو امریکا امروز در گفتاری، به اعلام برخی خبرهای حاشیه ای در این باره پرداخت. در گزارش این رادیو آمده است:

در ماه دسامبر گذشته، دولت امریکا در مقابله با گروگان گیری مقامات ایرانی، تصمیم گرفت تعداد دیپلمات های ایرانی در امریکا را کم کند و اجازه دهد که فقط ۳۵ نفر از آنان در امریکا باقی بمانند. چند روز پیش اداره مهاجرت و امور مربوط به اتباع بیگانه در امریکا، گزارشی منتشر کرد.

در این گزارش، وضع دیپلمات های ایرانی مقیم امریکا بدین نحو تصویر شده است: از زمانی که پرزیدنت کارتر تصمیم خود را اعلام کرد، ۵۲ تن از دیپلمات های ایرانی مقیم امریکا، یا این مملکت را ترک کرده اند یا در حال ترک کردن هستند. همچنین ۴۹ تن از دیپلمات های ایرانی، یا اجازه اقامت دائم دریافت کرده اند، یا این که پرونده آنها در حال تکمیل است. وضعیت این افراد مشروحاً از این قرار است: ۲۱ تن درخواست اقامت دائم کرده اند و وضع آنها در دست بررسی است. به ۱۸ تن اجازه اقامت دائم داده شده است. ۲ تن ویزای اقامت موقت خود را عوض کرده اند. در این میان، ۸ تن از دیپلمات های ایرانی نیز

ص: ۴۵۲

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص۲، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۵، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص ۲ و ۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۲۴۵: سیری در مطالب امروز رسانه های گروهی جهان و دسته بندی آنها. ص۴۷۳

تقریباً تقاضای پناهندگی سیاسی از دولت امریکا کرده اند که درخواست آنها در دست بررسی است. محل اقامت ۱۰۸ نفر دیگر هنوز روشن نشده است. ضمناً تعداد ۲۱۹ نفر از طرف ارتش ایران در امریکا دوره آموزشی می بینند. ۱۶ نفر از افسران ایرانی نیز با گذرنامه های خدمت و روادید معتبر، کارهای اداری و مالی کادر آموزشی را انجام می دهند.

اداره مهاجرت امریکا اعلام کرده است تا زمانی که افراد نظامی ایرانی در امریکا دوره می بینند، افسران ایرانی که سرپرستی آنان را عهده دار هستند، همچنان می توانند از شرایط قانونی گذشته استفاده کنند و در امریکا باقی بمانند. یادآوری می شود که این تعداد جزء ۳۵ نفر کادر سیاسی سفارت و سرکنسولگری ایران که قرار است در امریکا باقی بمانند، نیستند.(۱)

اما سیاق خاصی که در آخرین بخش های فارسی این رادیو اعمال شد، در عین این که خبرهای جدیدی همراه نداشت، حاکی از نومیدی آشکار به حل مطلوب قضیه بود. در بخش خبری ساعت ۲۲:۳۰ این رادیو گفته شد: «شکست شورای انقلاب ایران برای رسیدن به یک تصمیم نهایی را باید شکستی برای گروگان ها و همچنین ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران دانست. پرزیدنت بنی صدر اخیراً اظهار امیدواری کرده بود که بتواند در مورد گروگان ها تصمیم فوری بگیرد؛ ولی شورای انقلاب نتوانست بر سر این موضوع به توافق برسد و از قطب زاده وزیر خارجه خواسته است اطلاعات بیش تری در مورد موضع امریکا در اختیار آنان بگذارد. خبرنگاران بر این عقیده اند که شورای انقلاب به این دلیل این پیشنهاد را رد کرده است که سرپوشی بر اختلاف نظرها و چند دستگی های اعضای شورا بگذارد.»(۲)

۲۴۷

در ایران نیز مانند امریکا، خبر رسمی جدیدی درباره گروگان ها اعلام نشد؛ اما در نماز جمعه تهران نوعی موضع گیری که در ادبیات محافل سیاسی و ناظران جهانی، "رادیکال و سرسخت" خوانده می شود، درباره گروگان ها اعلام شد. نماز جمعه تهران در اوضاع کنونی، مرکز مهم نشر اخبار و اطلاعات روز، و پایگاهی برای اعلام مواضع جریان های داخل نظام است. در گزارش نماز جمعه امروز، روزنامه جمهوری اسلامی در بزرگ ترین تیتر صفحه اول خود نوشت: «مسئله گروگان ها مجازات امریکا است.» "روتیتر" این تیتر درشت نیز این عبارت بود: «حجت الاسلام خامنه ای امام جمعه تهران، امریکا را تهدید به قطع شیرهای نفت منطقه کرد.» امام جمعه تهران از اعضای شورای انقلاب و از رهبران حزب جمهوری اسلامی است و از این رو سخنان وی، مواضع جناحی از نخبگان حاکم در نظام جدید نیز محسوب می شود. به نوشته روزنامه مزبور، وی گفت: «مسئله گروگان ها مجازات امریکا است. در مقابل مسئله گروگان ها، تصمیم یکپارچه مردم [است] که به وسیله مجلس شورای اسلامی آن تصمیم گرفته خواهد شد و اعلام و عمل خواهد گردید. مسئله گروگان ها و این تصمیمی که از طرف مردم، به وسیله نمایندگان مردم گرفته بشود، سرنوشت ساز است. در این مسئله،

ص: ۴۵۳

۱- همان، ص ۱۱و۱۲.

۲- همان، ص۱۱، بخش فارس رادیو صدای امریکا.

هیچ عامل دیگری در این مسئله نمی تواند سرنوشت ساز باشد؛ لذا امام هم بارها این را تکرار کردند سرنوشت گروگان ها به دست مردم و مجلس مبعوث مردم است و مادامی که مجلس در مورد گروگان ها تصمیمی نگرفته است، تصمیم ملت در مورد این گروگان ها آشکار نیست. تاکنون ملت مخالفتی با این مسئله نکرده است؛ بلکه تأیید هم کرده است. آن روزی که مجلس شورای اسلامی تشکیل بشود، آن وقت مبعوثان ملت، آن کسانی که نشان دهنده و منعکس کننده رأی و نظر واقعی مردم هستند، آنها بایستی بنشینند و تصمیم بگیرند که با گروگان ها چگونه باید عمل بشود؛ اما تهدید امریکا هیچ تأثیری ندارد.»

روزنامه جمهوری اسلامی در ادامه نوشت:

«تهدید به این که محدودیت اقتصادی یا محدودیت های سیاسی برای دولت ایران به وجود آورد، هیچ تأثیری ندارد. این سخنی است که در این پایگاه رسمی الهی و مذهبی گفته می شود و حاکی از نظر و اندیشه و میل دل مردم و مسئولان امر است.» وی در قسمت دیگری از سخنانش چنین گفت:

«اوّلاً ـ ما هم می توانیم آنها را راحت نگذاریم. ما هم می توانیم آسایش زندگی را از آنها بگیریم. ملت ایران هم می تواند با بلند کردن فریاد مظلومیتش، آتش را در سراسر این منطقه روشن کند؛ نفت را در همه خلیج فارس بر همه آنها حرام کند. آنها خیال کردند که اگر ملت ایران گرسنگی کشید، برادرانش در عربستان، در عراق، در بحرین و در بقیه مناطق نفت خیز، آرام خواهند نشست؟ فکر کردند که برادران کارگر مسلمانی که تولید این ماده حیاتی به دست آنها است، فرمان رهبر بزرگ انقلاب، فرمان امام امت اسلامی را نخواهند شنید. همچنان که یک روز، این بر روی دستگاه شاه و روزی دیگر بر روی امریکا بسته شد، روزی هم همه شیرهای نفت می تواند بر روی صنعت غرب و تکنولوژی پیشرفته امریکا و اروپا بسته شود. آیا آنها به ما احتیاجی ندارند؟ اگر احتیاج نداشتند، چرا این جاها را اشغال کردند؟ چرا این قدر ما را توی مشت خود گرفتند و فشردند؟ بنابراین ما هم در مقابل آنها می توانیم آسایش راحت را از آنها بگیریم؛ نگذاریم در بستر راحت خودشان، آنچنان که تاکنون غنوده بودند، بمانند.»(۱)

در این حال، قبل و بعد از نماز، گروه های مختلف در مقابل سفارت امریکا در خیابان طالقانی تظاهرات کردند و به اعلام موضع پرداختند که عموماً ابراز مخالفت با سازش، و طرفداری از برخوردهای انقلابی و شدید بر ضد امریکا بود. از جمله یک گزارش ستاد مشترک به وزارت کشور که رونوشت آن برای شهربانی و سپاه نیز ارسال شد، حاکی است که در ساعت ۱۱:۳۰ امروز، «تعدادی حدود هزار نفر از طرفداران جنبش مسلمانان مبارز، بر علیه انجام تخلیه گروگان ها و در اختیار گرفتن آنها از سوی دولت، اقدام به تظاهرات در جلوی لانه جاسوسی کرده اند.»(۲)

۱- مأخذ۲، ص ۶.

۲- سند شماره ۰۶۳۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا - مرکز فرماندهی، به وزارت کشور، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

در تظاهرات هواداران گرایش های مختلف سیاسی جلوی سفارت امریکا، هر نوع سازشکاری با امریکا و نیز غالباً تحویل گروگان ها به دولت، محکوم می شود.

امروز قبل از نماز جمعه با دعوت جنبش مسلمانان مبارز و بعد از نماز با شعارهایی که از نماز جمعه شروع شد، خیابان طالقانی و محوطه جلوی

لانه جاسوسی شاهد برپایی تظاهرات و سخنرانی های ضد امریکایی بود.

خبرگزاری پارس نیز طی گزارشی نوشت: «بعد از مراسم نمازجمعه، انبوه جمعیت نمازگزار جهت محکوم کردن توطئه های امریکای جهانخوار، به طرف لانه جاسوسی، این مرکز توطئه و فساد، به راه افتادند. جمعیت با شعارهای کوبنده: جاسوس امریکایی، در مجلس اسلامی، محکوم باید گردد؛ دادگاه های خلخالی، در لانه جاسوسی، ایجاد باید گردد؛ فیضیه، دانشگاه، ضدکارتر، ضد شاه؛ خمینی می رزمد، کارتر می لرزد؛ شاه باید برگردد، اعدام باید گردد؛ بعد از طی مسیر خیابان آیت الله طالقانی به مقابل لانه جاسوسی رسیدند. در جلوی لانه جاسوسی، یکی از دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، پیرامون نیرنگ های کارتر در رابطه با انتخابات ریاست جمهوری امریکا و اصرار کارتر بر حل بحران ایران و امریکا به خاطر جلب افکار ملت امریکا، همچنین درباره حل مسئله گروگان ها بنا به فرمان امام در مجلس شورای اسلامی، سخن گفت.(۱)

۲۴۸

امروز امام خمینی پیام هایی برای سران سه کشور شوروی، چین(۲) و کره شمالی فرستاد. در واقع در سالگرد تأسیس نظام جمهوری اسلامی، جنبه دیگری از سیاست خارجی ایران

ص: ۴۵۵

۱- روزنامه کیهان، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص ۲، خبرگزاری پارس.

۲- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۲۴۸: متن پیام تبریک رهبران شوروی و چین به امام و پاسخ امام خمینی به آنان که امروز ارسال شد. ص۴۷۵

بعـد از انقلاب نیز نمودار بود؛ جنبه ای که در کنار موضوعات مربوط به گروگان ها و دیگر موضوعات مرتبط با امریکا، جلوه خاص خود را داشت و آن، مسئله پیام های تبریک سران کشورها خطاب به امام خمینی بود. این پیام ها خودبه خود نوعی صف بندی را در مناسبات بین المللی، به ویژه در برابر فشارهای کنونی امریکا، نشان می دهد. پیام های یاد شده ارسالی از سوی امام خمینی، پاسخ به این پیام ها است.

در بین پیام های یاد شده، به ویژه پیام رهبر کره شمالی به امام حاوی نکات شایان توجهی است که روابط حسنه دو کشور ایران و کره را نشان می دهـد. این پیـام و نیز پاسـخ امام خمینی به آن، در این جا ذکر می شود. متن پیام کیم ایل سونگ رهبر و رئیس جمهوری دمکراتیک خلق کره، که در ۳۱ مارس ۱۹۸۰ (۱۱/۱/۱۳۵۹) برای امام ارسال شد، چنین است:

«پیشگاه مبارک آیت الله امام خمینی رهبر اسلامی ایران.

به مناسبت سالگرد تشکیل جمهوری اسلامی ایران، تبریکات صـمیمانه خود را به پیشگاه بنیان گذار جمهوری اسلامی و مردم ایران تقدیم می دارد. برانداختن رژیم امپراتوری و تأسیس جمهوری اسلامی ایران به همت مردم ایران و رهبری صحیح آن جناب، واقعه تاریخ سازی بود که عصر جدیـدی را در تاریخ ملت ایران گشود و این یک پیروزی عمومی برای مردم آسیا و استقلال طلبان دنیا بود. در طول یک سالی که از تأسیس انقلاب اسلامی ایران می گذرد، با وجود تمام فشارها و مداخله ها و فعالیت های تخریبی مکرر که از سوی متجاوزین خارجی، از جمله امپریالیسم امریکا اعمال شده است، انقلاب پیروزمند ایران همچنان به پیش می رود. مردم کره پشتیبانی کامل و همبستگی خود را با ملت ایران در پیشبرد این ایـده مقـدس که هدفش دفاع از حاکمیت و ارزش های ملی و ایجاد ایرانی آزاد و غنی است، اعلام می دارد. من اعتقاد دارم که روابط دوستانه و صمیمـانه میان مردم کره و مردم ایران که هر دو در یک خط علیه امپریالیسم به پا خاسته انـد، در آینـده و در زمینه های مختلف، بر اساس رعایت عدم وابستگی، قوت و توسعه خواهد یافت. فرصت را مغتنم شـمرده تا از صمیم قلب برای آن جناب، سلامتی و شادمانی و پیروزی هرچه بیش تر در این پیشه مقدسی که بر عهده دارید، آرزو نمایم.»(۱)

پیام امام خمینی در پاسخ به پیام فوق، که امروز برای رئیس جمهوری کره ارسال شد، به این شرح است:

«بسم الله الرّحمن الرّحیم

حضرت آقای کیم ایل سونگ، رئیس جمهور دمکراتیک خلق کره

تلگراف تبریک آن حضـرت به مناسـبت نخستین سالگرد جمهوری اسلامی ایران، واصل و موجب تشکر گردید. از خدای تعالی موفقیت همه ملل مستضعف جهان را در راه رسیدن به پیروزی و آزادی کامل از سلطه گران جهان به خصوص امریکای جهانخوار مسألت می نمایم و

۱- روزنامه کیهان، ۱۴/۱/۱۳۵۹، ص ۱۰.

امید است دولت ها در این راه مقدس، به کمک و یاری ملت های خویش بشتابند و با اتحاد و یگانگی، ریشه استعمار را از کشورهای خویش قطع کنند.

روح الله الموسوی الخمینی»(۱)

۲۴۹

یکی از موضوعات مهم محافل خبری و سیاسی جهان، وضع کنونی ایران و جنبه های متفاوت و حساس آن است؛ امری که از جمله در برنامه امروز رادیو فرانسه (مونت کارلو) مورد توجه قرار گرفت. این رادیو درباره جنبه هایی مختلف از موضوعات مربوط به ایران، برنامه مفصلی پخش کرد؛ از جمله درباره گروگان ها، جناح بندی داخلی، امام خمینی، حضور شاه در مصر و ... . مجری، ضمن این برنامه با کارشناسان و مطلعان تماس می گرفت و خبرهای مختلفی از مسائل ایران را بررسی می کرد؛ از جمله با سمیر دویهی، خبرنگار روزنامه لبنانی "النهارالعربی و الدولی" که اخیراً از ایران بازگشته است، به گفت وگو پرداخت و نظر وی را درباره موضوعات مختلف داخلی و خارجی مربوط به ایران سؤال کرد و وی نیز پاسخ داد.(۲)

درباره مهم ترین موضوع اخیر ایران یعنی گروگان ها و حل این مسئله و نیز افقی که پیش رو است، از وی سؤال شد. وی پاسخ داد: «عقیده دارم که دامن زدن مجدد به بحران ایران، به حل نزدیک مسئله گروگان ها کمک نخواهد کرد. فعالیت اخیر کاخ سفید، ناشی از کاهش سهم پرزیدنت کارتر در نبرد انتخابات ریاست جمهوری و نه به خاطر بحران ایران است؛ زیرا از زمانی که کمیسیون تحقیق بین المللی در نیمه اول ماه گذشته، تهران را ترک کرده، هیچ گونه تغییر مهمی در این بحران رخ نداده است.»(۳)

در ادامه گفت وگو با نامبرده، سؤال و جواب هایی مطرح شد؛ از جمله:

س: «درباره روابط بنی صدر با سایر نیروهای سیاسی در کشور، به ویژه با خمینی، شورای انقلاب، و صادق قطب زاده چه می دانی؟»

ج: «سیاست مداران و روشنفکران ایرانی، به طور عموم روش محتاطانه ای در قبال بنی صدر دارند. روابط با امام خمینی خوب بوده؛ ولی پس از انتخاب وی به ریاست جمهوری ایران، این روابط کمی سرد شده؛ زیرا در اظهارات متعددی، استقلال آشکار از خط امام را ابراز داشته است و آنچه که این دوری را تقویت بخشیده، میل امام به ایجاد توازن در درون رژیم است؛ زیرا وی مایل نیست بنی صدر بر مجلس انتخابی مسلط شود؛ چون معتقد است با این امر، موازنه میان گرایش غیردینی و گرایش دینی ایجاد خواهد کرد. روابط خمینی با بنی صدر، در روابط بنی صدر با شورای انقلاب که به طور مثال، روز گذشته به ضرورت تحویل گرفتن از دانشجویان (با این که این موضوع نظر بنی صدر بوده) متقاعد نشده، منعکس می شود. درباره روابط بنی صدر با قطب زاده می توان گفت که این روابط از ابتدا بد بوده؛ ولی اکنون آنها روش واحدی را در قبال مسئله گروگان ها دارند.»(۴)

ص: ۴۵۷

۱- صحیفه امام، ج ۱۲، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، پاییز ۱۳۷۸، ص ۲۲۷.

۲- مأخذ ۳، ص۱۸ تا ۲۶.

۳- مأخذ ۳، ص ۱۹، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۳، ص ۱۹ و ۲۰، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

س: «خمینی در شرایط فعلی چه می خواهد و نظر وی درباره سرنوشت گروگان ها چیست؟»

ج: «به نظر می رسد که خمینی مخالف دانشجویان مستقر در سفارت نیست؛ ولی بدون قید و شرط از آنها پشتیبانی نمی کند و معتقد است که مسئله گروگان ها اساسی نبوده و باید شورای انقلاب و یا مجلس نمایندگان آن را حل کند و تاکنون وی هیچ گونه ابتکاری که نشان دهنده احتیاط وی در قبال دانشجویان باشد، ارائه نداده است. سیاست مداران ایرانی که با وی ملاقات می کنند، چیز آشکاری از وی به دست نمی آورند؛ حتی با پرزیدنت بنی صدر، امام سکوت اختیار می کند و برخی عبارات معمولی را به زبان می آورد، و گاهی ملاقات این مقام و یا آن مقام ایرانی ساعت ها طول می کشد، ولی امام جز درباره موضوعی که می خواهد، سخن نمی گوید و ترجیح می دهد به سخن ملاقات کننده گوش دهد.»

س: «دانشجویان چه کسانی هستند؟ چه کسانی پشت دانشجویان قرار دارند؟ چه کسی دانشجویان را به حرکت در می آورد؟ پرسش ها و شایعات بسیاری است؛ ولی با وجود این که با دانشجویان ملاقات کرده ای چه برداشتی از دانشجویان و پشتیبانان آنان داری؟»

ج: «بدون شک، دانشجویان روابط نزدیکی با برخی جناح های حزب جمهوری اسلامی دارند و شایعاتی درباره وجود عناصری از حزب توده نزدیک به شوروی در میان آنها، و همچنین اداره عملیات به وسیله این حزب را پرزیدنت بنی صدر شخصاً تکذیب کرده است. ولی در خلال ملاقات خود با آنها، ملاحظه کردم که دانشجویان در سطح عالی از آگاهی سیاسی قرار دارند و آماده اند به هر تصمیمی که امام خمینی و یا مجلس نمایندگان اتخاذ کنند، تن دهند و آنها فقط یک گروه وادار شده به این کار نیستند.»(۱)

س: «برداشت های خصوصی و مهم شما پس از اقامت در تهران چیست؟»

ج: «برداشت های بسیاری وجود دارد که در چارچوب خصوصی بودن آنها که عنوان شده، قابل درک نیست. نخستین برداشتی که مایلم به آن اشاره کنم، درباره دمکراسی و آزادی بیان است. آزادی بیان در ایران - برخلاف چهره ای که افکار عمومی جهان از آن ترسیم کرده اند - وجود دارد و می توان آزادی این بیان را به آسانی دریافت؛ ولی وجود آن به معنای آن نیست که در کشور دمکراسی هست. مراکز قدرت و تصمیم گیری متعدد است و آیت الله ها می توانند عملاً هر آنچه که بخواهند، تحمیل کنند و روزنامه های متعددی وجود دارد که تعطیل شده اند و سازمان های سیاسی مختلفی، که سازمان های دینی سعی کرده اند فعالیت آنها را محدود کنند. ضمناً اقلیت هایی سرکوب شده وجود دارند؛ ولی تمام اینها وجود آزادی بیان را نفی نمی کند. با این که تفاوت آشکاری میان یک فرد معمولی که به آسانی نظر خود را ابراز می دارد و میان کسی که تصمیم می گیرد، وجود دارد، باید گفت که شهروند ایرانی هنوز به رژیم به عنوان رژیم نمی نگرد؛ بلکه بیش تر درباره انقلاب و سرنوشت آن سخن می گوید؛ یعنی رژیم برای او یک دستگاه دشمن و دستگاه سرکوبی نمی باشد.»

۱- مأخذ ۳، ص ۲۰، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

س: «نظر ملت ایران نسبت به انقلاب چیست؟»

ج: «فهم علاقه ملت ایران به انقلاب، از دیدگاه یک ناظر خارجی دشوار است. هیچ یک از ناظران خارجی نتوانست پیش از پیروزی انقلاب ایران، عمل آن را درک کند؛ زیرا تنها ملت ایران بود که در اوضاع سابق زندگی کرده و در اوضاع جدید به سر می برد و این ملت است که تعیین می کند.»

س: «هنوز انقلاب مداومی در خیابان ایران وجود دارد که آرامش نگرفته. آیا ناامیدی وجود دارد؟»

ج: «من معتقد نیستم؛ زیرا ملت ایران در حال حاضر جایگزینی ندارد. هر که امروز از تهران دیدار کند، احساس هرج و مرج و بی نظمی در همه جا را ملاحظه می کند و همچنین نگرانی شهروندان و مقامات مسئول را به اتفاق، احساس می نماید؛ ولی هیچ کس به انتخاب اصلی که اسلام است شک و تردید ندارد. البته ایرانیان پی بردند که رفتن شاه تمام مشکلات را حل نمی کند و وظایفی را که باید انجام دهند، دشوار است.»(۱)

در ادامه، رادیوی مزبور با افراد مختلفی تماس گرفت و نظر آنان را در مورد مسائل ایران از جمله حضور شاه در مصر و تبعات آن، سؤال کرد. در پایان، مجری از طرف تهیه کنندگان، جمع بندی خود را درباره موضوع گروگان ها به این شرح ارائه کرد: «حال باز می گردیم به مسئله گروگان ها. شاید تشکیل یک دادگاه بین المللی همانند دادگاه نورنبرگ - که نازی ها را محاکمه کرده - برای محاکمه شاه نسبت به جرایمی که به وی نسبت داده شده، راه حل باشد. هرچند که این دادگاه سمبلیک باشد، شاید خشم ملتی را نسبت به شخصی که ده ها سال بر آن حکومت کرده، کاهش دهد.» وی سپس خود سؤال کرد: «آیا با حل مشکل گروگان ها، مشکل ایران حل خواهد شد؟»(۲)

۲۵۰

در مصر، فضای سیاسی - اجتماعی همچنان متأثر از حضور شاه سابق ایران است و اعتراض به این حضور، یکی از محورهای تجمعات مخالفان رژیم سادات می باشد.

رادیو لندن در بخش ۲۰:۴۵ امروز خود، تظاهرات اخیر مصر را به نحو ذیل گزارش کرد: بیش از چهارهزار دانشجوی مسلمان، در محوطه اطراف دانشگاه اسیوط - که در حدود ۳۵۰ کیلومتر در جنوب قاهره قرار دارد - بر ضد حضور شاه سابق در مصر تظاهرات کردند. گروه های مسلمان این تظاهرات را سازمان دهی کرده بودند و علاوه بر حمله به شاه مخلوع، تظاهرکنندگان بر ضد پرزیدنت سادات و قرارداد صلح مصر و اسرائیل شعارهایی دادند. هفته گذشته نیز بین پلیس و دانشجویان مسلمان در اسیوط زدوخوردهایی درگرفت. وزیر کشور مصر به پارلمان مصر گفت وقتی پلیس و نیروهای امنیتی می خواستند از راهپیمایی تظاهرکنندگان ضدشاهی در مرکز شهر جلوگیری کنند، دانشجویان آنها را سنگباران کردند. در تعطیلات آخر هفته مسیحی نیز درگیری هایی روی داده بود؛ ولی تظاهرات اخیر سازمان دهی گسترده ای داشت. سازمان های اسلامی برای حفظ نظم و ترتیب و محدود

ص: ۴۵۹

۱- مأخذ ۳، ص ۲۱ و ۲۲، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۳، ص ۲۶، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

کردن اجتماع تظاهرکنندگان تندرو در داخل محوطه دانشگاه، از وجود مأموران انتظامی وابسته به خود استفاده کردند. با وجود این، در نزدیکی دانشگاه، نیروهای پلیس ضدشورش مجهز به سلاح های سنگین، به حال آماده باش بودند؛ ولی درگیری روی نداد.

رادیو لندن ادامه داد: وزیر کشور عملیات خشونت بار را تقبیح کرد و دانشجویان مسلمان را به ایجاد ناآرامی متهم نمود. همچنین اتهاماتی از طرف کلیسای مسیحیان قبطی مطرح شده است مبنی بر آن که مسلمانان تندرو در اسکندریه و اسیوط، مسیحیان را مورد آزار و ارعاب قرار می دهند و امسال مقامات عالی رتبه کلیسا، کلیه مراسم های برگزاری عید پاک را تحریم کرده اند. در قاهره، مراسم دعای پنجشنبه قبل از عید پاک (روز گذشته) به جای آن که در کلیسای جامع اصلی شهر برقرار شود، در کلیسای بسیار کوچکی برپا شد و پاپ مسیحیان قبطی و چند تن از اسقف ها و قبطی ها برای اعتراض، به دیرهای نزدیک اسکندریه پناه بردند و تماس خود را با دنیای خارج قطع کردند.(۱)

در این حال، رادیو قاهره از اظهارات انورسادات خبر داد؛ اظهاراتی که در واقع تأکیدی بر ادامه مواضع او و دولتش درباره موضوعات روند صلح، اسرائیل، و دولت های دیگر از جمله عراق و ایران است. به گزارش این رادیو سادات با مفسر مشهور امریکایی جوزیف کرافت گفت وگو کرد. از جمله وی درباره حکام عرب، اتحاد شوروی، صلح با اسرائیل و اوضاع ایران سخن گفت:

درباره عربستان سعودی: هنگامی که سعودی ها از تأیید اقدام وی در کمپ دیوید برای صلح عادلانه و همه جانبه با اسرائیل، خودداری کردند، از تکیه بر آنها خودداری نموده است. آینده حکام فعلی عربستان سعودی خیلی درخشان نیست.

درباره سوریه: این کشور در حال جنگ خانگی است. وی عقیده ندارد که اسد تا پیش از پایان سال جاری، بر مصدر قدرت باشد.

درباره اردن و ساف: ملک حسین پادشاه اردن و یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، از تعهد در زمینه تحقق راه حلی با اسرائیل، ناتوانند.

درباره عراق: عراق هر روز حادثه تازه ای بر ضد صدام حسین همراه دارد.

درباره لیبی: این کشور انبار اسلحه شوروی شده است و اگر قذافی ناراحتی های بسیاری به وجود آورد، مصر به اجبار، قذافی را مجازات خواهد کرد.

درباره اتحاد جماهیر شوروی: از تمام این ناراحتی ها بهره برداری می کند.

درباره صلح و اسرائیل: تمام این رویدادها نیاز به پیشروی به سوی اجرای قراردادهای صلح را بیش تر می سازد.

درباره ایران: انتظار می رود در خلال سال آینده، تحولی شدید به سوی چپ، در آن کشور رخ دهد.(۲)

۲۵۱

امروز صوت الجماهیر (رادیو عراق، بخش عربی) تفسیری پخش کرد که در آن بر خلاف

۱- مأخذ ۳، ص ۷ و ۸، بخش فارسی رادیو لندن، ساعت ۲۰:۴۵، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۳، ص ۱۴، بخش عربی رادیو قاهره.

همیشه، به جای ایران، لبه حمله متوجه سلطان نشین عمان و امریکا بود.(۱) متن کامل این تفسیر به جز آن جا که بر اثر پارازیت، نامفهوم بود، به این شرح است:

«در چارچوب مشورت ها و تماس های پیاپی میان رژیم حاکم در عمان و دولت امریکا، قیس عبدالمنعم الزواوی وزیر مشاور در امورخارجی سلطان نشین عمان، در خلال چند روز گذشته، در مسقط با فرمانده ناوگان هفتم امریکا ملاقات کرده است. ملاقات الزواوی، در چارچوب هماهنگ ساختن روش ها میان طرفین و همگام با طبیعت فعالیت های ایالات متحده امریکا در منطقه صورت می گیرد و بدین منظور از حادثه اشغال افغانستان به وسیله شوروی و جلوه دادن این حادثه به نحوی که خطری علیه امنیت منطقه دربردارد، بهره برداری می شود. ... [نامفهوم]

دولت کارتر تماس های خود را با هم پیمانان، به ویژه حکام ایران و رژیم مزدور حاکم در عمان گسترش داده و بالفعل این متحدان، طبق عادت خود هرگونه کمک و یاری پیشنهادی واشنگتن را پذیرفته اند. ... [نامفهوم] تمام این ها در کنار تراکم شدید ناوگان های امریکایی و بریتانیایی در دریای عمان که تعداد آنها به ۳۱ واحد دریایی امریکا به اضافه پایگاه های نظامی در نقاط مختلف خاک عمان است، صورت می گیرد. رژیم مزدور حاکم در عمان فکر می کند که مبدل ساختن سرزمین و آب های عمان به زرادخانه ای برای امپریالیسم جهانی، مسئله ای است که می تواند آن را از خشم توده ها که تمام انواع قیمومیت را رد کرده و می کنند، محفوظ بنماید. ... [نامفهوم]

دولت کارتر نیز دچار این توهم شده که تصور نموده که رژیم های همگام مانند رژیم قابوس، می توانند مطامع آزمندانه را تا درازمدت تأمین کنند و این امر را فراموش کرده اند که تکیه گاه های مذکور به سوی سقوط قطعی پیش می روند. امت عرب که با استعمار قدیم و جدید آن مبارزه کرده و هنوز شجاعانه با هرگونه تسلط بیگانه، مقابله می کند، ... [نامفهوم] قدرت آن را دارد که بینی مزدوران را که بر ضد اراده آن در تحقق زندگی آزاد گام برمی دارند، به خاک بمالند. توده های عرب که به مهاجمان و استعمارگران درس های عبرتی داده اند، امروزه از آن قدرتی برخوردارند که می توانند کلیه رژیم هایی که خود را به بیگانه فروخته اند، درهم بکوبند و سرنوشت رژیم قابوس بهتر از سرنوشت رژیم هایی که جزء اقمار استعمار بوده اند، نخواهدبود.»(۲)

ص: ۴۶۱

۱- در واقع رژیم عراق، موضوع عمان و اقدامات دولت آن را مستمسک قرار داده است که بتواند بدون پرداختن به مسئله ایران و تأیید اجباری آن در مبارزه ضد امپریالیستی اش، تداوم مواضع ضدامریکایی و ضد امپریالیستی خود را اعلام کند؛ زیرا از سویی نقش ملی عراق در سیاست خارجی به طور سنتی ضدامپریالیستی و ضد غرب است و از سوی دیگر اخیراً روابط ایران و امریکا آن قدر اهمیت خبری یافته است که گویا هر موضع ضدامریکایی به نفع ایران و نوعی حمایت از ایران است. امّا در همین حال عدم نمایش ادامه نقش ضد امپریالیستی نیز برای دولت عراق، به منزله از دست دادن جایگاه کنونی اش در روابط خارجی اش است، بدون این که جایگاهی جدید کسب کند؛ از این رو ضرورتاً باید هرچندگاه یک بار، به تظاهری ضد امپریالیستی اقدام کند؛ البته تا زمانی که دشمنی اش با ایران، برای دولت عراق جایگاه جدیدی در مناسبات منطقه و نظام بین الملل باز نماید.

۲- مأخذ ۳، ص ۱۵ و ۱۶.

۲۵۲

تحرکـات مرزی عراق امروز نیز ادامه یـافت؛ این تحرکـات در جهـات ذیـل صـورت می گیرد: تقـویت پاسـگاه هـا، کسب اطلاعـات و تقویت بنیه اطلاعاتی نیروهای مرزی، انجام تحرکات ایذایی، و نفوذ عوامل خرابکار به داخل ایران. گزارش منابع ایران در جنوب حاکی است: در استان بصره که با ایران هم مرز است، از امروز در همه پاسگاه های شرطه مرزی عراق یک دستگاه دوربین با لنز قوی نصب شده است. این کار برای مشاهده ترددهای مرزی و نقل و انتقالات نیروهای ایرانی صورت گرفته است؛ از جمله دوربین پاسگاه العماره را مأموران ایرانی دیده اند.(۱)

گزارشی دیگر از این استان مرزی حاکی است: حدود ۵۰ خانواده ایرانی که در استان بصره سکونت دارند، جمع آوری شده اند و جهت اخراج از عراق، به بصـره اعزام گشـته اند. مسئولان امر در بصره اظهار کرده اند که در عراق نباید حتی یک ایرانی وجود داشته باشد. در ضمن، ایرانی هایی که اخراج می شوند، اموال منقول و غیرمنقولشان را مأموران بعثی ضبط می کنند.(۲)

در جنوب، همچنین برابر گزارش شـهربانی آبادان، حـدود ساعت ۱۵:۳۰ امروز، یک قایق نسبتاً بزرگ عراقی حامل چند سرنشـین، ضـمن عبور از آب های اروندرود، با دوربین هایی که در اتاقک قایق نصب بود از کلیه تأسیسات، کشتی ها و ناوهای ایران فیلمبرداری می کرد(۳)

در غرب کشور، به گزارش ژانـدارمری، حدود ساعت ۲۲، مهاجمان به پاسـگاه ازگله حمله کردند. بر اثر این حمله یک نفر از جوانمردان مجروح شد.(۴)همچنین به گزارش سپاه کرمانشاه، ۲۰ فروند هواپیمای سوخوف و ۶ فروند هلی کوپتر جنگی در دو پایگاه عراقی دیده شده اند. محل آنها در نزدیکی مرز ایران و عراق، در منطقه ای مقابـل پاسـگاه هـای پرویز و دارخور در خـاک عراق است.(۵) امروز همچنین منابع اطلاعاتی سـپاه در کرمانشـاه، از اعزام یـک عامـل نفوذی از طرف مقامات محلی ارتش ایران به خاک عراق و شـرکت در جلسات محمود نظری و سـردار جاف خبر دادند.(۶)

۲۵۳

حجت الاسلام کرمانی نماینده اعزامی امام خمینی به غرب کشور - که روز گذشته به دور دوم مذاکرات خود با رهبران کُرد پایان داد - امروز در یـک مصاحبه اختصاصـی با خبرنگار کیهان در ارومیه شـرکت کرد. وی گفت: مـذاکرات من با سـران کُرد رضایت بخش بود و امروز عازم تهران هستم تـا نتیجه مـذاکرات خود را به عرض امـام امت و رئیس جمهوری برسانم و سـپس هرچه زودتر برای خاتمه دادن به درگیری ها که هر لحظه منطقه را در حال انفجار قرار می دهد، به مهاباد برگردم. در گزارش کیهان در این باره آمده است:

ص: ۴۶۲

۱- سند شماره ۲۸۷۵۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر ۲، به ف ۲۱ - ف ۱۹ - ۰۷ - ر ۲، ۹/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۳۹۱۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر ۲، به ف ۱۹ - ۰۷ - ر ۲، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره۰۳۳۸۶۴مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور، سرکار سرهنگ خادم، به حسن مظفریان، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره۰۲۱۳۸۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۵- سـند شـماره۰۶۳۲۷۰مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: تلفنگرام، از مرکز فرمانـدهی سـپاه (دفتر عملیات)، بـه سـماجا مرکز فرمانـدهی، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

۶- سند شماره۰۶۳۲۶۶مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران.

«نماینده امام در غرب کشور که برای بار دوم با سران کُرد در مهاباد مذاکره می کرد، مورد استقبال شایانی قرار گرفت و از سه راهی نقده تا شهر مهاباد همراهی شد. نماینده امام پس از ورود به مهاباد به فرمانداری رفت و در آن جا با سران کُرد و دکتر قاسملو که در محل بودند، به گفت وگو نشست. حجت الاسلام کرمانی سپس به ملاقات شیخ عزالدین حسینی رفت و بیش از یک ساعت با وی مذاکره کرد. حجت الاسلام کرمانی در این مورد به خبرنگار کیهان گفت: مذاکرات در مسائل منطقه و درگیری های اخیر که در سرتاسر منطقه پیدا شده دور می زند؛ ولی جناب آقای شیخ عزالدین - که فعلاً طرفدار حزب کومه له اند و خیلی به حزب دمکرات خوش بین نیستند - اصرار داشتند که در مذاکرات حتماً باید افراد حزب کومه له و چریک های فدایی خلق نیز شرکت داشته باشند و من هم این امر را صلاح نمی دانستم؛ بنابراین بدون اخذ نتیجه از ملاقات با شیخ عزالدین بیرون آمدم و به پادگان رفتیم و در آن جا مذاکرات با سران حزب دمکرات شروع شد که تا نزدیک ساعت ۱۲ ادامه داشت و در اکثر شئون به توافق رسیدیم که جزئیات مسائل را نمی خواهم الآن افشا کنم.

حجت الاسلام کرمانی افزود: من به تهران خدمت امام، جناب آقای بنی صدر و شورای انقلاب می روم و آن جا در صورتی که موادی مورد توافق باشد، به مرحله اجرا گذاشته می شود. نماینده امام در غرب کشور پیرامون حزب دمکرات گفت: آنچه که مسلم است، حزب دمکرات مایل به درگیری مسلحانه نیست و با تمام قوا می کوشد که از راه مذاکرات دیپلماتیک و برادرانه، مسائل را حل کند. این مطلب برای من مسلم شده و چیزی که هست، در بین حزب دمکرات افرادی رخنه کرده اند؛ افرادی وارد شده اند. این ها آتش افروزی می کنند و این درگیری های اخیر یک قسمتش مربوط به همان هایی هست که آب را گل آلود می کنند و می خواهند ماهی بگیرند.»

در ادامه مصاحبه، خبرنگار کیهان از وی سؤال کرد: این ها از چه گروه هایی هستند؟ نماینده امام گفت: «این ها گروه های سیاسی شناخته نشده هستند و به عقیده من، ممکن است از مرزهای خارج هم هجوم آورده باشند و در میان ملت کُرد رخنه کرده اند و برای این که مشکلات کردستان را از راه مذاکرات دیپلماسی نتوانیم حل کنیم، درگیری ایجاد می کنند تا ارتش وارد معرکه بشود و درگیری های مسلحانه راه بیندازند که آخر به نابودی یک عده منجر شود. ... این ها من حدس می زنم از پشت مرز وارد شده اند؛ ایادی مرموزی هستند که برای آنها هم درست روشن نیست و برای ما هم روشن نیست. ...

بر تمام ملت لازم است که حسن تفاهم ایجاد کنند و سوء تفاهمی که بین ملت ما و ملت کُرد ایجاد شده، با تمام قوا بکوشیم که این سوء تفاهم را برطرف کنیم؛ چون ما با هم آن قدر ها فاصله نداریم. وقتی که می نشینیم و با هم صحبت می کنیم، فاصله ما بسیار بسیار ناچیز است. نهایت این که از اول انقلاب و درگیری ها، ما تا حال یک نشست صلح جویانه به

تمام معنا با مردم و سران کُرد نداشتیم. من و رهبران ملت کرد امیدواریم با تشکیل این مجمع بتوانیم مسئله منطقه کردستان را حل کنیم و این هایی که در داخل هم دارند به این آتش دامن می زنند و می گویند حتماً راه حل کردستان نظامی است و لاغیر، من این تز را قبول ندارم و مردود می دانم و راه حل مسئله کردستان را نظامی محض نمی دانم. درست است که نظامی هم باید باشد، ولی نباید راه مذاکرات دیپلماسی را ببندیم.»

در ادامه گزارش، سؤال و جواب های ذیل درج شده است:

س: «ممکن است فقط به موضوع بررسی مطالبی که در مذاکرات مورد موافقت قرار گرفت، اشاره ای بفرمایید؟» ج: «چون تصمیم گیری باید از طریق رئیس جمهور و حضرت امام باشد، الآن بیانش لزومی ندارد.»

س: «کی به ارومیه و مهاباد برای ادامه مذاکرات خواهید آمد؟» ج: «فردا ان شاءالله ملاقات ها با حضرت امام و رئیس جمهور انجام می شود و هرچه زودتر سعی خواهم کرد برگردم؛ زیرا منطقه در حال انفجار است و هر یک ساعتش یک جور است و یک ساعت تأخیرش، دیر شده است. چون مطالب من دسته کرده است، به محضر اولیای امور عرض می کنم و بر می گردم به منطقه تا منطقه را ان شاءالله آرام کنیم و راه حل نظامی به این صورتی که حتماً باید از طریق نظامی حل کنیم، من موافق نیستم.»

خبرنگار کیهان درباره منطقه قطور و گروگان های مناطق مختلف سؤال کرد. ج: «یکی از مسائلی که مورد مذاکره قرار گرفته، راجع به گروگان ها بود. این هم باید تصمیمش را اولیای امور بگیرند. من صلاحیت این را نداشتم که بخواهم روی این قضایا تصمیم قطعی بگیرم. من فقط حالت آماده کردن زمینه ها را دارم؛ تصمیم گیری از طرف مقامات بالا و مسئول است. من نمی توانم روی هیچ موردی تصمیم بگیرم و قراردادی ببندم و قولی بدهم و معاهده ای امضا بشود. این ها نیست؛ چون من یک مقام رسمی نیستم؛ فقط این ها را به عرض مقامات مسئول می رسانم.»

س: «در مورد درگیری هایی که در ارومیه بین گروه هایی پیش آمده بود، چه تدابیری اتخاذ شده است که تکرار نشود؟» ج: «در این مورد نیز سعی کردم و جلسه ای با روحانیت ارومیه داشتم و مذاکراتی شد و قرار بود ظرف امروز و فردا، یک اعلامیه از طرف روحانیت ارومیه منتشر بشود و اعمالی که تا حال صورت گرفته، دو طرف را محکوم کنند: هم تظاهرات دینی و مذهبی که چپی ها دارند، شنیدم در دبیرستان ها، دبستان ها و دانشگاه های این جا عکس هایی از لنین و استالین و کتاب های کمونیستی پخش می کنند. این کار بسیار غلط است. البته حمله آن طرفی ها هم به مدارس، کتابخانه و آتش زدن هم غلط است. ما هر دو را محکوم می کنیم و اگر یک همچو مسائلی باشد، باید بنشینیم و عاقلانه بحث کنیم و حل کنیم و با درگیری و آتش زدن و آدم کشتن کاری که نمی شود.»(۱)

۱- مأخذ ۸، ص ۱۱.

از سوی دیگر، اظهارات سران حزب دمکرات نشان می دهد که از نگاه خوش بینانه حجت الاسلام کرمانی بسیار راضی هستند و در عین حال، تأکیدات قبلی خود را تکرار می کنند. به عبارت دیگر انعطاف فقط از جانب یک طرف مذاکرات صورت گرفته است. متن کامل گزارش کیهان در این باره چنین است: «خبرنگار کیهان در مورد مذاکراتی که در مهاباد از طرف رهبران حزب دمکرات در جریان بود، به علت نبودن دکتر قاسملو در محل کارش، با حسن زاده عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان تماس گرفت و از ایشان نظرخواهی کرد. وی در این مورد گفت که مذاکرات با نماینده حضرت امام بسیار مفید و ثمربخش بود. راستی ایشان اطلاعات زیادی درباره کردستان داشتند؛ به طوری که خودشان اظهار نظر می کردند، ۱۸ سال در کردستان زندگی کرده و از این لحاظ با خواسته های مردم کردستان آشنایی زیاد دارند. مسائلی را که ما مطرح کردیم همان است که در اصول شش ماده است که به آقای رئیس جمهوری هم تقدیم کرده بودیم و کاملاً ایشان قبول دارند و در واقع بین ما و ایشان هیچ گونه اختلاف نظری وجود نداشت.

ایشان قول دادند که در بازگشت به تهران سعی کنند در اولین فرصت به حضور امام برسند و این مسائل را همراه با نظر خودشان و همراه با نظرات ما، به حضور امام امت برسانند و سعی بکنند که امام این ها را رسماً از زبان خودش اعلام بفرمایند تا محیط سالمی برای مذاکرات به وجود بیاید. ایشان قول دادند که این مطالب را به حضور امام برسانند و سعی کنند امام شخصاً نظر خود را اعلام کنند. آن وقت با ریاست جمهور یا شورای انقلاب نیز صحبت بکنند.

حسن زاده افزود: ما مسائل را با کمال صراحت با ایشان در میان گذاشتیم و در واقع ما نه به عنوان دو طرف، بلکه به عنوان یک طرف، هم میهنانی که می خواهند مشکلات خودشان را با هم حل بکنند، نشسته بودیم. ما با ایشان و همچنین با هر مقامی که می نشینیم، عادت بر این است که از این نقطه نظر، مسائلمان را مطرح کنیم. نه حقوق می گیریم و نه حقوق به ما می دهند؛ ولی این برداشت درست نیست. ما و شمایی وجود ندارد. همه ما ایرانی بوده و مسلمان هستیم و هموطن. ما این مسائل را با صراحت و صداقت باهم درمیان می گذاریم تا حل کنیم و ایشان از این لحاظ راستی با ما مسابقه گذاشته بودند؛ حتی ایشان از ما جلوتر می رفتند و واقعیت این است که خیلی امیدوار هستیم و فکر می کنیم ایشان برای اولین بار مسائل را بیش از همه درک کرده اند و امیدوار هستیم آن طور که مسائل وجود دارد، به حضور امام و آقای رئیس جمهور برسانند و سعی کنند که ان شاءالله همه کارها روبه راه شود.

حسن زاده در پایان گفت: متأسفانه پس از این که مذاکره با ایشان تمام شد و خداحافظی کردیم، اطلاع یافتیم که ارتش در نظر دارد که روز یکشنبه یا دوشنبه همین هفته، حمله گسترده ای به مناطق کردنشین ارومیه و "دشتبیل" و این مناطق بکند و به همین لحاظ،

اطلاعیه ای صادر کردیم و به نماینده امام نیز اطلاع دادیم و ایشان از ارومیه به ما تلفن کردند و گفتند که: ما در این مورد اقدام کردیم و اقدام هم خواهیم کرد و نگران نباشید؛ سعی می کنیم که این حمله نشود.»(۱)

۲۵۴

دربـاره تحرک و نقـل و انتقال های ارتش در مناطق غرب کشور، امروز هم حزب دمکرات و هم ارتش و مسـئولان آن اظهارنظرهایی کردنـد. این نظرها نوع برخوردهای احتمالی آینده با مسئله را تا حدی نشان می دهد.

به گزارش خبرگزاری پارس، دفتر سیاسـی حزب دمکرات کردسـتان این اطلاعیه را امروز انتشار داد: «هموطنان گرامی؛ مردم مبارز کردستان! طبق اطلاع موثقی که به رهبری حزب مـا رسـیده، ارتش قصـد دارد در ظرف چنـد روز آینـده، حمله نظامی گسترده ای علیه مردم کردسـتان در منطقه ارومیه آغاز کنـد. این توطئه، درست هنگامی صورت می گیرد که نماینـدگان حزب ما با نماینـده امام راه ایجاد تفاهم متقابل و مذاکره را گشوده اند. ما در حالی که از مقامات مسئول مصرّاً می خواهیم از این اقدامات که موجب جنگ و برادرکشی خواهد شد، جلوگیری کنند، یک بار دیگر هشـدار می دهیم که مردم کردسـتان از آزادی و موجودیت خود و دسـتاوردهای انقلاب، با کلیه قوا دفاع خواهند نمود. همچنین از کلیه خلق های ایران و از کلیـه نیروهـای ملی و دمکراتیـک می خـواهیم کـه صـدای اعـتراض خـود را علیـه اقـدامات جنـگ افروزانـه نیروهـای ضـدانقلابی بلند کنند.»(۲)روزنـامه بامـداد که این اطلاعیه را به چاپ رسانیـده بود،(۳)متن اطلاعیه روابـط عمومی سـتاد مشترک ارتش را نیز به این شـرح منتشـر ساخت: «در پاسخ به اعلامیه حزب دمکرات کردسـتان، یادآور می شود نیروهای مسـلح جمهوری اسـلامی ایران هیـچ گاه قصـد تجاوز و حمله به برادران هموطن خود را ندارنـد؛ لیکن ضـمن دلبسـتگی به سـلامت و آسـایش مردم غیور کردسـتان، تردیـد نیست که واحـدها در انجـام تمرینات آموزشـی و رفت وآمد در جاده های کردسـتان، چنانچه ضدانقلابیون قصد راهبندان و مزاحمت را داشـته باشند، موانع موجود را از پیش پای خود برخواهند داشت؛ اگرچه کلیه قوای مسلح ضدانقلابیون سد راه شوند.»(۴)

از سوی دیگر، سرلشـکر شـادمهر رئیس سـتاد مشـترک ارتش، دربـاره عـادی سـازی حرکت و تردد در جـاده سـنندج - کامیـاران، طی نـامه ای به ژانـدارمری چنین نـوشت: «خوشـبختانه فرمانـدهی ژانـدارمری به خوبی از نقشه هـای ضـدانقلاب و تجزیه طلبـان آگـاهی دارد و بـا علم به این که ژانـدارمری بعـد از صـدور فرمـان امـام علاقه منـد است مأموریت حفظ امنیت کشور را حـدود وظایف مربوط انجام دهـد، و با توجه به این که در موقعیت فعلی از کلیه امکانات موجود بایستی برای اجرای این فرمان یاری گرفت، علی هـذا با این که رفت وآمد واحدهای نیروی زمینی در مسیر کامیاران - سنندج، با مشکلی روبه رو نمی باشد، چون مردم دائماً در

ص: ۴۶۶

۱- مأخذ ۸، ص ۱۱.

۲- مأخذ ۱، ص ۲و ۳، سنندج - خبرگزاری پارس.

۳- روزنامه بامداد، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص ۱ و ۳.

۴- همان، ص۳.

معرض تهدید و بازدید افراد ضدانقلاب می باشند و وجود این صحنه ها برای تصور جدا شدن کردستان از ایران، از برای مخبرین خارجی موضوع خوبی برای تبلیغات علیه جمهوری اسلامی می باشد، علی هذا ستاد مشترک علاقه مند است ژاندارمری با استفاده از کلیه امکانات و استقرار چند پاسگاه خودکفا در مسیر سنندج - کامیاران، این راه را کنترل و با تماس مستقیم رادیویی با واحدهای نیروی زمینی در سنندج و کامیاران، هر موقع احساس نیاز نمود، می تواند درخواست پشتیبانی و کمک نماید. دستور فرمایید نتیجه اقدامات معموله را گزارش نمایند.»

شادمهر همچنین با ارسال رونوشتی از نامه فوق به نیروی زمینی ارتش، یادآوری می کند که «برابر اعلام ژاندارمری، ۱. چون پرسنل پاسگاه های ناحیه کردستان جمع آوری و در مرکز ناحیه مستقر (شده اند)، ناحیه مزبور پرسنل مسلحی ندارد تا در پاسگاه های مسیر راه سنندج و کامیاران مستقر نماید. ۲. لشکر۶۴ ارومیه سربازان مربوط به ژاجا را که در پاسگاه میرهادی، در محور چند [احتمالاً بچنلو] به ژاجان، مأمور بودند، جمع آوری و احضار نموده است. مراتب جهت همکاری های لازم و آگاهی اعلام گردد.»(۱)

رونوشت این نامه، جهت اطلاع و اقدام لازم، به سپاه پاسداران نیز داده شده است. در این حال، شب هنگام رادیو لندن ضمن ارائه گزارشی از درگیری روز گذشته کامیاران، یک جمع بندی از آخرین وضعیت کردستان پخش کرد. این جمع بندی که مبتنی بر خبرهای اخذ شده از حزب دمکرات است و دقیقاً عکس ادعاهای سران این حزب می باشد، چنین است: آنچه دارای اهمیت است آن است که گزارش هایی که درباره برخوردهای بین دو طرف به دست آمده است، ثابت می کند درگیری بین نیروهای دولتی و چریک ها به تدریج مداوم شده است. حقایق جزئیات امر هرچه باشد، روشن است که کردستان دیگ مشتعل قابل اشتعالی شده است. کاملاً روشن است که حکم و قدرت دولت مرکزی، در کردستان اثری ندارد. به نظر می رسد که اکثر شهرهای کردستان تحت کنترل پیشمرگان است و نیروهای ارتشی در داخل سربازخانه های خود به سر می برند. علت این عمل، مخلوطی از احتیاط و اجبار است. طبق منابع حزب دمکرات، فقط کامیاران و پاوه عمدتاً در دست نیروهای دولتی است. کردها نیروهای دولتی را متهم کرده اند که با مالکان بزرگ یا فئودال ها همکاری می کنند و اسلحه در اختیار آنان قرار می دهند. البته پرزیدنت بنی صدر این موضوع را تکذیب کرده است.(۲)

۲۵۵

اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (وابسته به واحد اطلاعات سپاه) برای واحد اطلاعات و تحقیقات ساری پیامی فرستاد و اطلاع داد که خبرهایی رسیده است مبنی بر این که «چریک های فدایی خلق و چپی هایی که در درگیری گنبد شرکت داشته اند، وارد

ص: ۴۶۷

۱- سند شماره۶۳۲۷۴۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۲ - مرکز فرماندهی، به ژاجا، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۳، ص ۶ و ۷، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

بنـدر ترکمن شـده انـد.» در پیام مزبور پیش بینی شـده است که آنها در صدد برپایی جنگ دیگری در بندر ترکمن هسـتند و یادآوری شده است: «هم اکنون طرفـداران آنها از شـهرهای اسـتان از جمله بابل، بهشـهر، ساری و آمل به کمک آنها می آینـد.» همچنین اضافه شـده است: «خبر، قابل تحقیق و بررسـی است. به گنبد هم اطلاع دهید. در ضـمن از آنها خواسـته شود تا در شـناسایی عناصـری که به منطقه گنبد رفت وآمد می نمایند، اقدام نمایند.»(۱)

در این حال به گزارش خبرگزاری پارس از ساری، امروز عبدالعلی مصحف استاندار مازندران در مسجد جامع ساری سخنرانی کرد. وی خطاب به اعضـای سازمـان چریـک هـای فـدایی خلق در منطقه اعلام کرد که جواب گلوله را بـا گلوله خواهـد داد. وی گفت در برابر گروه های مسلح به اصطلاح هوادار خلق ترکمن، دست روی دست نخواهـد گـذاشت. اسـتاندار مازنـدران اظهـار داشت اگر در ماجراهای اخیر گنبـد، کوچک ترین سستی و اهمالی صورت می گرفت، تمام استان در معرض خطر بود و افزود: این مایه شرم است که چریک های فدایی خلق در هرکجای استان که بخواهنـد، پرچم و تابلوی خود را بالا می برنـد. مصحف گفت: ما در عین حال که معتقدیم پاسخ زور و گلوله را با زور و گلوله و حتی توپ باید داد، از نظر رویارویی ایدئولوژیک نیز آماده بحث و مناظره با مارکسیست ها و ماتریالیست ها هستیم.(۲)

نمونه ای دیگر از انتقـاد به سازمـان چریک های فـدایی خلق را روزنامه انقلاب اسـلامی از قم گزارش داد که حاکی است: «آیت الله منتظری ظهر امروز در دیدار با عده ای از خانواده های شـهدا و مجروحین انقلاب، ضـمن تفقد و دلجویی از آنان، طی سخنانی در تجلیل از مقام شهادت تأکید کرد شـهدا و معلولین در پیروزی انقلاب سـهم شایسـته خود را ایفا کردنـد، و افزود آنهایی که از خلق سـخن می گوینـد و می خواهند فدایی خلق بشوند و ایران را به شـرق گرایی و غرب زدگی سوق دهند، باید بدانند که مردم ایران مسـلمانند و خود حاضـرند جهت رسـیدن به اهداف عالی و مترقیانه انقلاب اسـلامی، شـهدای زیادی را فـدا و مجروحین بی شـماری را به جای گذارنـد. آیت الله منتظری در قسـمت دیگری از سـخنان خود، ضمن اشاره به این که بعضـی ها از این مسـئله که ایران یکی از اقمار کوچک تابع شوروی باشد هواداری می کنند، گفت مگر این شوروی نیست که در افغانسـتان برادران محروم و مسـلمان مـا را قتـل عـام می کنـد. آیت الله منتظری در پایان با طلب توفیق و سـلامتی برای همگان، از حاضـرین خواست که دسـتاوردهای انقلاب عظیم اسـلامی را حفـظ نماینـد و اجـازه ندهنـد با اختلاف جزئی که معلول توطئه های بیگانگان چپ و راسـت است، به اتحاد و همبستگی معجزه آمیزی که انقلاب را به پیروزی رساند خدشه و آسیبی وارد شود.»(۳)

۲۵۶

روزنـامه "نـامه مردم" ارگان حزب توده، از یک اقـدام ضـد توده ای خبر داد که سـحرگاه امروز در قروه اتفاق افتاد. این گزارش حاکی است: در ساعت ۴ صبح امروز، "ضدانقلابیون"

ص: ۴۶۸

۱– سند شماره ۰۶۳۲۷۱ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسـی های سیاسـی، به واحـد اطلاعاتی تحقیقات ساری، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

۲– مأخذ ۲، ص ۵، ساری – خبرگزاری پارس.

۳– – روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

کیوسک نشریات حزب توده ایران در شهر قروه را منفجر کردند. در این بمب گذاری قسمتی از کیوسک نشریات حزب متلاشی شد. بر اثر این انفجار شیشه های ۱۰ مغازه اطراف کیوسک تماماً فرو ریخت و تا شعاع ۵۰ متری نیز خساراتی به مغازه ها وارد شد.(۱)

یادآوری می شود هم در گروه های مذهبی هوادار نظام و هم در گروه های چپ غیرمذهبی مخالف نظام، حزب توده دشمنان سرسختی دارد که ممکن است اقدام فوق را صورت داده باشند؛ از این رو حزب توده از عنوان عام ضدانقلابیون استفاده کرده است.

۲۵۷

در میان گروه های چپ غیرمذهبی فعال در ایران، گروه های مارکسیستی مخالف شوروی نیز وجود دارند. این گروه ها شوروی را مانند امریکا، امپریالیست و دشمن می خوانند و بعضاً آن را به شکل یک امپریالیست تازه نفس و خوش ظاهر، خطرناک تر از امریکا می شمارند. حزب توده با اینان برخورد تندی دارد و آنان را عوامل امریکا و "سیا ساخته" می خواند؛ اما امروز از رادیو مسکو برنامه ای پخش شد که در پوشش انتقاد به شخصیت های مخالف شوروی، عملاً شعار "نه شرقی نه غربی" انقلاب اسلامی را نیز در چنین معادله ای قرار داد و طرح آن را به چین و منافع و ایدئولوژی های صادر شده از آن جا نسبت داد. در این گفتار، به دلیل ضرورت تأثیرگذاری، سعی شده است امام خمینی از گزند انتقاد مزبور، مصون بماند. در این گفتار که تحت عنوان "مبارزه علیه دو ابرقدرت یا تز قدیمی رهبران پکن" پخش شد، آمده است:

در این اواخر اغلب در ایران صحبت از مبارزه علیه ابرقدرت ها است که برخی از روحانیون و شخصیت های دولتی، آن را ورد زبان خود ساخته اند؛ از جمله در روزهای برگزاری نخستین سالگرد اعلام جمهوری اسلامی ایران، باز هم دعوت به مبارزه علیه دو ابرقدرت، طنین انداز بود. اما روزهای تاریخی انقلاب ایران هنوز فراموش نشده است؛ انقلابی واقعاً ضدامپریالیستی که رهبران مسلم، و مقدم بر همه رهبر مبارز مردم ایران آیت الله خمینی، آن را خاطرنشان ساخته اند. آیت الله خمینی بارها بدین نکته اشاره کرده اند که همانا امپریالیسم امریکا دشمن عمده مردم ایران است. حالا پس از گذشت یک سال، اشخاصی پیدا شده اند که می خواهند آب رفته را به جوی برگردانند و مفهوم اصلی انقلاب مردم ایران را تحریف نمایند و از این راه، هدف های مبارزه کنونی آنان را تغییر دهند.

بدین مناسبت، به بررسی اصطلاح ابرقدرت ها می پردازیم. از این نکته آغاز می کنیم که شعار مبارزه علیه دو ابرقدرت، در ایران به وجود نیامده است؛ بلکه تز قدیمی و مبتذل چین است که رهبران پکن به وسیله آن می خواستند حتی در آن دورانی که به فکر رهبری به اصطلاح جهان سوم و تابع ساختن آن بوده اند، آن را به کشورهای رو به توسعه تلقین کنند. علت چیست که حالا این شعار را به انقلاب ایران تحمیل می کنند؟ آیا طی یک سال،

۱- روزنامه نامه مردم، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

اوضـاع آنچنان تغییر کرده است که خطر عمـده نه از جانب ایالات متحـده امریکا، بلکه از جانب اتحاد شوروی ایران را تهدیـد می کنـد؟ جا دارد حقایق را در نظر بگیریم:

هنگامی که شوروی به مناسبت انقلاب ایران و تشکیل جمهوری اسلامی ایران، اظهار خوشبختی می کرد، امریکا لعن و نفرین برای آن می فرستاد. هنگامی که شوروی طلب می کرد که ایران بایـد از شـر هرگونه مـداخله خارجی مصون باشد، امریکا بر فشار نظامی و سیاسـی و اقتصادی خود به ایران می افزود. امریکـا بـا دعوت شاه، مخالفت علنی خود را با مردم ایران ابراز داشت و به جای آن که خواست های قانونی آنان را درباره تحویل شاه مخلوع و استرداد ثروت های غارتی مردم بپذیرد، با تمرکز ارتش عظیمی در نزدیکی مرزهای ایران، آن را به مداخله مسلحانه تهدید می کرد. هنگامی که امریکا می خواست مجازات های اقتصادی علیه ایران را از تصویب سازمان ملل متحـد بگذرانـد، شوروی با رأی منفی خود، این نقشـه هـای امپریـالیست را بر هم زد. شوروی همـان طوری که برژنف گفته انـد، تمایـل خود را درباره گسترش روابط دوسـتانه با ایران تأکیـد می کنـد. کارتر و نمایندگان و سخنگویان رسمی وی می گویند که امریکا حل تضادهای موجود میان امریکا و ایران را از راه نظامی بعید نمی شمارد.

بـا توجه به این حقـایق، کاملاً معلوم می شود که متحـد و دوست انقلاب ایران کیست و دشـمن آن کـدام است. بـا تلاش هایی که برای یکسان شمردن شوروی با امپریالیسم امریکا به عمل می آید، هدف های سیاسـی تعقیب می شود. این اقدامات غیرشـرافتمندانه، فقط وضع بین المللی ایران را به هنگامی که انقلاب ایران به همدردی سمپاتی و پشتیبانی همه دوستان مردم ایران نیازمند است، بغرنج تر می سازد.(۱)

۲۵۸

در صف بنـدی و اتحـاد و ائتلاف و جنـاح بنـدی دولت هـای منطقه، ایران بعـد از انقلاب بـا سوریه و لیبی در یک صف قرار گرفته است. برخی سفرهای بعضی از مقامات نظام، برای تأیید، تأکید و تثبیت چنین وضعی انجام می شود. از جمله آنها سفر آقای خلخالی به چند کشور عربی است. به گزارش کیهان، آیت الله خلخالی که در حال بازدید از کشورهای عربی است، امروز وارد سوریه شد. وی در یک تماس تلفنی گفت: در جلسه ای که با عبـدالحلیم خـدام وزیر امورخارجه سوریه داشتیم، درباره حل اختلافات فلسـطین و لیبی و نیز درباره موضع خصـمانه ای که صدام حسـین رهبر عراق در مورد حکومت جمهوری اسـلامی ایران در پیش گرفته است، گفت وگوهـای مفصـلی انجـام شـد. خلخـالی گفت: در این جلسه من متذکر شدم روش خصمانه صدام حسین به سقوط نهایی او منتهی خواهد شد.(۲)

وی بعدازظهر امروز با حافظ اسد رئیس جمهوری سوریه دیدار و گفت وگو کرد. در این گفت وگوها آیت الله خلخالی حمایت ایران از سوریه را در مبارزه اش بر ضد توطئه های

۱- مأخذ ۳، ص ۸ و ۹، بخش فارسی رادیو مسکو، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۸، ص ۲.

کمپ دیوید اعلام کرد. وی همچنین به هنگام برگزاری نمازجمعه در سوریه، در جمع عده ای از نمازگزاران تأکید کرد که ملت ایران از مبارزه ملت سوریه برای آزادی بیت المقدس و کوتاه کردن دست صهیونیسم غاصب، حمایت می کند. خلخالی همچنین از سیاست خصمانه رژیم صدام شدیداً انتقاد کرد.(۱)

وی در مصاحبه ای با روزنامه لبنانی السفیر، عراق را متهم کرد که در تلاش برای تجزیه ایران به دولت های کوچک قومی، چریک های طرفدار خودمختاری در ایران را مسلح می کند. خلخالی گفت: رژیم بعث عراق سلاح های سبک و سنگین و نیز کمک مالی در اختیار تروریست های ضددولتی ایران می گذارد.(۲) به نوشته السفیر، خلخالی حاکم شرع ایران به خبرنگار این روزنامه گفت عراق چریک هایی را که در میان آنها کُرد، ترک، بلوچی و ایرانی های عرب زبان دیده می شوند، مجهز می سازد؛ با این امید که در ایران تفرقه و دو دستگی ایجاد کند.(۳)خلخالی در گفت وگو با این روزنامه همچنین تأکید کرد سه جزیره در خلیج فارس که شاه سابق ایران اشغال کرده است، جزء خاک ایران هستند و ما هرگز آنها را از دست نخواهیم داد.(۴)

۲۵۹

به گزارش خبرگزاری فرانسه از تل آویو، روزنامه هاآرتص چاپ تل آویو امروز به نقل از منابع آگاه نوشت: اکثر یهودیان ایرانی که به دنبال انقلاب ایران به اسرائیل آمده بودند، به کشور خود بازگشته اند. به نوشته این روزنامه حدود سی هزار یهودی (از کل جامعه یهودی ایرانی) از سال گذشته ایران را ترک کردند و از این تعداد، حدود شش هزار نفر به صورت توریست به اسرائیل آمدند و در حال حاضر فقط چندصد نفر از ایشان در این کشور باقی مانده اند و بقیه به کشور خود بازگشته اند. به نوشته هاآرتص، مهاجرت ایرانی ها عملاً متوقف شده است و علت اساسی این امر عدم امکان انتقال دارایی و پول برای آنها است؛ زیرا نمی توانند بیش از هزار دلار با خود خارج کنند که این به معنای ترک دارایی شان است.(۵)

۲۶۰

علی اکبر معین فر وزیر نفت، امروز از آخرین وضعیت تولید و فروش نفت ایران گزارشی ارائه کرد. وی گفت: برخلاف شایعات محافل صهیونیستی و امپریالیستی، در حال حاضر نفت ایران به ۴۰ کشور صادر می شود و ایران از قبول پیشنهادهای جدید فروش نفت خودداری می کند؛ زیرا معتقد به افزایش تولید نفت نیست و شدیداً از این طرح پیروی می کند. وزیر نفت سپس افزود: در حال حاضر چهار کشور کویت، نیجریه، الجزایر و لیبی از طرح کاستن تولید نفت پشتیبانی می کنند و ایران به دنبال برگزاری اجلاس اوپک در کاراکاس، رأساً بهای نفت خود را تعیین خواهد کرد؛ به همین سبب در حال حاضر، بهای نفت ایران هر بشکه ۵/۲ دلار افزایش یافته است و قیمت هر بشکه نفت به ۳۵ دلار رسیده

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲، دمشق - خبرگزاری فرانسه.

۲- مأخذ۲، ص ۲، بیروت - آسوشیتدپرس.

۳- مأخذ ۱، ص ۷، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۲، ص۲، بیروت - آسوشیتدپرس.

۵- مأخذ ۲۹، ص ۱۲، تل آویو - خبرگزاری فرانسه.

است؛ یعنی ۲۲ دلار بیش از قیمت هر بشکه نفت قبل از انقلاب. این در حالی است که هر بشکه نفت در عربستان، ۲۶ دلار به فروش می رسد. معین فر اضافه کرد: در پی اتخاذ چنین تصمیماتی بوده است که طی چند روز گذشته درآمد نفت ایران روزانه بین چهار تا پنج میلیون دلار افزایش یافته است. برهمین اساس، تولید نفت ایران در حد سه میلیون بشکه در روز، یعنی دو میلیون صادراتی و یک میلیون برای مصرف داخلی، تثبیت شده است.(۱)

معین فر همچنین اعلام کرد: در پی افزایش قیمت نفت ایران، کشور نیجریه نیز قرار است ۵۱ سنت به قیمت نفت خود اضافه کند و لیبی و الجزایر هم تا دو هفته دیگر احتمالاً ـ قیمت نفت خود را افزایش خواهند داد. معین فر در پایان گفت: سه کشور ایران، لیبی و الجزایر در مورد یک برنامه ریزی درازمدت در چارچوب اوپک، به توافق کامل رسیدند و قرار شد که سه کشور، سیاست مشترکی را تدوین کنند و به صورت رساله ای درآورند و به جلسه فوق العاده اوپک عرضه کنند.(۲)

* * *

ضمیمه گزارش ۲۴۵

در بازتاب تحولات اخیر مربوط به گروگان ها، که امروز هم همچنان وسیع است، برخی منابع به اختلاف داخلی شورای انقلاب توجه نشان می دهند. گفتارهایی از رادیو مونت کارلو، رادیو اسرائیل و رادیو لندن، نمونه هایی در این زمینه است.

رادیو مونت کارلو (فرانسه) در گزارشی اعلام کرد: علت اصلی عدم اتخاذ هرگونه تصمیمی درباره گروگان ها در شورای انقلاب، به بروز برخی اختلافات در چارچوب شورا باز می گردد. اطلاعات رسیده از تهران حاکی است که سه تن از اعضای شورای انقلاب، در جلسه شب گذشته شورا غیبت داشته اند. این سه تن عبارتند از: آیت الله بهشتی، آیت الله اردبیلی و محمدجواد باهنر. در اطلاعات رسیده اضافه شده است که غیبت اعضای یاد شده عمدی و ارادی بوده است.(۳)

رادیو اسرائیل نیز به نقل از رویتر اعلام کرد: از شورای انقلاب اسلامی ایران گزارش می رسد که به علت غیبت سه نفر از رهبران عالی قدر مذهبی، شورای مزبور موفق نشده است به بحث درباره مسئله گروگان ها بپردازد. خبرنگار رویتر از تهران گزارش می دهد که غیبت این رهبران مذهبی عمدی بوده است و هدف آن بی اعتبار کردن تصمیماتی است که امکان دارد در مورد گروگان ها گرفته شود.(۴)

رادیو لندن در ساعت ۲۰:۴۵، جمع بندی آخرین تحولات امروز را تحت عنوان "تفسیری بر روابط ایران و امریکا" ارائه کرد. در این گفتار آمده است: بار دیگر امید یافتن راه حلی برای مسئله گروگان ها، در پیچ و خم سیاست های انقلابی ایران به جایی راه نیافت. در سراسر روز پنجشنبه (۱۴/۱/۱۳۵۹) یک سلسله پیام های سرّی بین واشنگتن و ایران رد و بدل شد؛ ولی شب هنگام پس از تشکیل جلسه شورای انقلاب، سه نفر از روحانیان عضو شورا از حضور در جلسه خودداری ورزیدند. گفته می شود که اکثر اعضای شورای انقلاب، با به عهده گرفتن مسئولیت گروگان ها، چنان که با پرزیدنت کارتر توافق شده بود، موافقت داشته اند؛ با این حال حاضر نشدند در غیاب سه روحانی یاد شده، رسماً تصمیمی بگیرند.

مسئله گروگان ها و به طور کلی مسئله روابط گذشته و آینده ایران و امریکا، به طرزی جدا نشدنی با مبارزه بر سر کسب قدرت در تهران، به هم آمیخته است. آن عده از ایرانی هایی که مایلند مسئله گروگان ها را حل کنند و به اداره مملکت بپردازند، قدرت کافی در دست ندارند و برعکس، آنانی که قدرت دارند، مایل به حل مسئله گروگان ها نیستند. در چنین اوضاعی انجام مذاکرات ثمربخش تقریباً غیرممکن است.

۱– مأخذ ۲۹، ص ۱.

۲– مأخذ ۲۹، ص ۱۰.

۳- مأخذ ۳، ص۱۷، بخش عربی رادیو مونت کارلو.
۴- مأخذ ۳، ص ۵، بخش فارسی رادیو اسرائیل.

در ادامه گفتار افزوده شده است: این واقعیت تلخی است که پرزیدنت کارتر به خوبی به آن واقف است؛ ولی در عین حال نمی تواند واقعیت دیگری را نیز که انتخابات ریاست جمهوری در ماه نوامبر است، نادیده انگارد. کارتر در حالی که بین دو چیز یعنی فشار افکار عمومی داخلی و یأس از طرف ایران، گرفتار شده، باز هم توانسته است جانب احتیاط را رعایت کند. وی از طرفی در ابراز حسن نیت به ایران کوشش زیادی کرده است و از طرف دیگر، برای خطاهایی که گفته می شود در گذشته درباره ایران مرتکب شده، حاضر به عذرخواهی نشده است. کارتر در این هفته تأکید کرد که امریکا عملی مرتکب نشده است تا برای آن از ایران پوزش بخواهد. به هر صورت به نظر می رسد که صبر و شکیبایی امریکاییان هم حدی دارد و پس از آخرین دور مذاکرات بی ثمر با ایران، چنین به نظر می رسد که این حد به سر آمده است.(۱)

برخی گزارش ها و تفسیرها درباره مسئله گروگان ها، به طور آشکاری تحریک آمیز است و تشویق کننده امریکا به اقدامی جدی تر بر ضد ایران می باشد. از آن جمله گزارش های امروز رادیو اسرائیل و روزنامه فیگارو از ماجرای گروگان ها است.

به گزارش رادیو اسرائیل «یکی از روزنامه های اسرائیل نوشت: هنری کیسینجر وزیر خارجه سابق امریکا گفت باید برای ایران روشن ساخت که جشن و پایکوبی در مورد گروگان ها تمام شده است. روزنامه "جلسا لمسپ" در سرمقاله خود، بحران گروگان های امریکایی را در تهران بررسی کرده و می نویسد تصمیم پرزیدنت کارتر نسبت به رژیم ایران، مقام ایالات متحده را به عنوان یک ابرقدرت به هیچ وجه بالا نمی برد. به عقیده این روزنامه، ایالات متحده باید به ایران هشدار بدهد که مانند کشوری که حقوق و تکالیفی دارد رفتار کند، وگرنه اصلاً آن را کشور به حساب نمی آورد. روزنامه اوگلت در همین مورد می نویسد: آنچه خودداری امریکا به حساب می آید، کم کم تبدیل به بی صبری و تسلیم شدن به فشار های ایران گردیده است؛ فشارهایی که هدف آن اتلاف وقت و تحقیر ایالات متحده امریکا است.»(۲)

روزنامه فیگارو نیز در شماره امروز خود، در مطلبی تحت عنوان "ایران با تحقیر تازه ای برای کارتر"، نوشت: باردیگر پرزیدنت کارتر فریب خورد. گروگان های سفارت امریکا در تهران که امروز ششمین ماه اسارت خود را آغاز کرده اند، همچنان در دست زندانبانان خود به سر می برند و شورای انقلاب نیز هیچ گونه تصمیمی برای انتقال آنها نگرفته است. روز سه شنبه گذشته آقای کارتر اعلام کرده بود که به دلیل تصمیم دولت ایران مبنی بر در اختیار گرفتن کنترل گروگان ها، او تصمیم گرفته است مجازات های جدید بر ضد ایران را به تعویق اندازد.

این روزنامه ادامه داد: روز گذشته بالاخره اطلاع حاصل شد که شورای انقلاب بدون این که به موضوع انتقال گروگان ها رسیدگی کند، جلسه را پایان داد؛ در حالی که قرار بود به دنبال قول آقای بنی صدر، در مورد انتقال گروگان ها تصمیم بگیرد. آقای صادق قطب زاده وزیر امورخارجه ایران، در پایان جلسه اظهار داشت: شورای انقلاب بر این عقیده است که پاسخ امریکا به اندازه کافی روشن نبود. وی خاطرنشان ساخت که به محض این که درباره سؤالاتی که هنوز مطرح است، پاسخ مثبتی دریافت کند، او تصمیمی اتخاذ خواهد کرد. بدین ترتیب، کارتر باردیگر تحقیر می شود. او صادقانه از چندی پیش به آقای بنی صدر اعتماد کرده بود؛ ولی فراموش کرده بود که قدرت تصمیم گیری در دست آیت الله خمینی است. آیت الله نیز همان گونه که می دانیم، تاکنون هرگز سخنی موافق گروگان ها به زبان نیاورده است. آیا همین سه شنبه گذشته نبود که او باردیگر مردم را به جنگ بر ضد ایالات متحده امریکا دعوت کرد؟(۳)

از سوی دیگر، برخی گزارش ها نیز انتقادآمیز یا سرزنش کننده امریکا است. گزارش های رادیو آلبانی و رادیو مسکو از آن جمله است.

در رادیو آلبانی گفته شد: «کارتر بار دیگر سیاست ژاندارم جهانی ایالات متحده را بیان داشت. وی خاطرنشان ساخت ایالات متحده هر تهدیدی را بر منافع حیاتی خود در خلیج فارس، با تمامی ابزار مورد نیاز از جمله نیروی انتظامی پاسخ خواهد داد. سردمدار کاخ سفید افزود که ایالات متحده امریکا

۱- مأخذ ۳.

۲- مأخذ ۳، ص ۵، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

۳- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزنامه مطبوعات جهان"، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱۳، فیگارو - چاپ پاریس، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

مجازات هایی را که تاکنون برعلیه ایران به کار برده است، شدت خواهد بخشید.»(۱)

رادیو مسکو نیز هشدار داد: روزنامه نیویورک دیلی نیوز اقداماتی را که واشنگتن در نظر دارد در صورت عدم تجدید نظر ایران در مسئله گروگان ها، به عمل آورد، تشریح کرد. این اقدامات عبارتند از تشدید تحریم اقتصادی و اخراج دیپلمات های ایرانی از امریکا. اقدام دیگر هم ضبط اموال و دارایی های ایران است تا از راه این اقدام احتیاطی، موقعیت لازم برای پرداخت بدهی به بستانکاران امریکایی فراهم شود.(۲)

ضمیمه گزارش ۲۴۸

پیام های امام خمینی به رهبران شوروی و چین که امروز منتشر شد، چنین است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

حضور آقای لئونید برژنف، صدر هیئت رئیسه اتحاد جماهیر شوروی، مسکو

تلگراف آن حضرت به مناسبت نخستین سالگرد جمهوری اسلامی ایران واصل و موجب تشکر گردید. امید است به همان گونه که برای ملت ما آرزوی حق حاکمیت و استقلال نموده اید، استقلال همه ملت ها و به خصوص ملل اسلامی، پیوسته مورد نظرتان باشد و جلوی هرگونه دخالت نیروها را در امور دیگران بگیرید تا همگان در پناه استقلال و آزادی بتوانند حقوق از دست رفته خود را از استعمارگران بازپس گیرند.

۱۵ فروردین ۵۹، روح الله الموسوی الخمینی»(۳)

«بسم الله الرّحمن الرّحیم

جناب آقای یه چین اینگ، رئیس کمیته دائمی کنگره ملی نمایندگان مردم جمهوری خلق چین

تلگراف تبریک جناب عالی به مناسبت نخستین سالگرد جمهوری اسلامی ایران واصل و موجب تشکر گردید. انتظار ما و ملت مسلمان و انقلابی ما از تمام کشورهای جهان، احترام گذاردن به حق حاکمیت و استقلال همه کشورها به خصوص ملل اسلامی است که امید است مورد توجه همه ملت ها و دولت ها قرار گیرد.

۱۵ فروردین ۵۹، روح الله الموسوی الخمینی»(۴)

متن پیام های تبریک شخصیت های مخاطب امام که قبلاً (۳۱ مارس ۱۹۸۰، ۱۱/۱/۱۳۵۹) ارسال شده است، به ترتیب به این شرح است:

«حضرت آیت الله روح الله موسوی خمینی رهبر جمهوری اسلامی ایران، تهران

به مناسبت اولین سالگرد اعلام جمهوری اسلامی ایران، تبریکات و بهترین آرزوهای مرا بپذیرید. رفاه و توفیق ملت ایران و شخص حضرت عالی را در راه تحکیم و استقلال و حق حاکمیت جمهوری اسلامی ایران آرزومندیم. اطمینان دارم که روابط شوروی و ایران در آینده نیز بر اساس حسن همجواری و برابری حقوق، به نفع کشورها و ملل، توسعه خواهد یافت.

لئونید برژنف، مسکو، کرملین، ۳۱ مارس ۱۹۸۰ [۱۱/۱/۱۳۵۹]»(۵)

«تهران، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

به مناسبت اولین سالروز اعلام جمهوری اسلامی ایران، این جانب از طرف دولت و ملت چین درودهای صمیمانه و تبریکات گرم خود را به آن

حضرت تقدیم می دارم. پیروزی های عظیمی را که نصیب انقلاب ایران شده است، به آن حضرت تبریک گفته و پیروزمندی های باز هم بزرگ تر دولت و ملت ایران را در راه ایجاد یک کشور مستقل با وحدت و همبستگی و شکوفا، از صمیم دل آرزومندم. سلامتی و تندرستی آن حضرت را خواستاریم.

یه چین اینگ، رئیس کمیته دائمی کنگره ملی نمایندگان مردم

جمهوری خلق چین، ۳۱ مارس ۱۹۸۰، پکن [۱۱/۱/۱۳۵۹]»(۶)

ص: ۴۷۴

۱- مأخذ ۳، ص ۱۳، بخش فارسی رادیو آلبانی، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۳، ص۳و۴.

۳- مأخذ ۱۰، ص ۲۲۶.

۴- مأخذ ۱۰، ص ۲۲۶.

۵- مأخذ۹.

۶- مأخذ ۹، ص۲.

روز شمار جنگ شنبه ۱۶ فروردین ۱۳۵۹۱۹ جمادی الاولی ۱۴۰۰ ۵ آوریل ۱۹۸۰

۲۶۱

به دعوت "دانشجویان مسلمان پیرو خط امام" سه کشیش امریکایی بعدازظهر امروز وارد تهران شدند تا مراسم عید پاک را برای گروگان ها برگزار کنند. کشیش های امریکایی تأکید کردند که مأموریت آنها فقط انجام مراسم مذهبی است و هیچ گونه مأموریت سیاسی ندارند. کشیش های امریکایی همراه اسقف کاپوچی و دو کشیش ایرانی این مراسم را انجام خواهند داد. اسقف کاپوچی به دعوت وزارت امورخارجه به ایران آمده است(۱)

با وجود آن، موضوع اصلی همچنان تحویل یا عدم تحویل گروگان ها است. در این باره امروز سخنگوی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام گفت: ما علی رغم تمایل به پس دادن گروگان ها و نیز عقیده به این که این کار، کاری در خط امام نیست، حاضریم برای عدم تضعیف رئیس جمهوری، اگر ایشان بخواهند، گروگان ها را در اختیار ایشان بگذاریم. سخنگوی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام در پاسخ به این سؤال که چرا سیاست سکوت را پیشه کرده اید، گفت: ما به علت وضعیت موجود و به ویژه به علت مخالفت های برخی مقامات مسئول با نظرهای ما، به صلاح انقلاب از مدتی پیش سکوت کردیم و این مسئولیت را در مقابل جریانات، به عهده ملت گذاشتیم.(۲)

امّا در این حال، امروز این هم مشخص شد که گروگان ها در اختیار دانشجویان باقی خواهند ماند و به دولت و شورای انقلاب تحویل داده نخواهند شد. این در حالی است که قبلاً (پنجشنبه گذشته) مشخص شده بود که دو نفر از اعضای شورای انقلاب، رابط این شورا با دانشجویان باشند. این دو نفر، آقایان اکبر هاشمی و عزت الله سحابی، بنا شد با دانشجویان وارد مذاکره شوند و ترتیب انتقال گروگان ها را بدهند. البته این امر به تأمین نظر شورای انقلاب اسلامی به وسیله امریکا مشروط شده بود؛ امّا در ادامه ماجرا، هاشمی رفسنجانی صبح امروز در تماس با کیهان اعلام کرد: درباره مسئله گروگان ها و تحویل آنها به دولت، طرح تازه ای تهیه شده است و شورای انقلاب منتظر موافقت یا عدم موافقت امام درباره اجرای آن است. رفسنجانی تأکید کرد در این طرح گفته شده است اگر امریکا سندی

۱- روزنامه بامداد، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص۱.

۲- روزنامه کیهان، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص۳.

بدهد که تا تشکیل مجلس هیچ اظهار نظری درباره گروگان ها نکند، دولت و شورای انقلاب گروگان ها را تحویل خواهند گرفت(۱)

همچنین صبح امروز عزت الله سحابی در گفت وگویی با خبرنگار کیهان اعلام کرد: نامه امریکا در مورد پذیرش شرایط رئیس جمهوری ایران، در جلسه پنجشنبه شب (۱۴/۱/۱۳۵۹) شورای انقلاب مطرح شد و چون شرایط از دید اعضا کافی به نظر نمی رسید امروز ما [عزت الله سحابی و هاشمی رفسنجانی] به جاسوسخانه امریکا نخواهیم رفت و رسیدگی و اتخاذ هرگونه تصمیم، موکول به بررسی و نظر آقای بنی صدر رئیس جمهوری کشورمان است. سحابی تأکید کرد که احتمال دارد مسئله گروگان ها به طریق دیگری حل شود. مهندس سحابی همچنین اضافه کرد: در جلسه شورای انقلاب قرار شد موضوع تحویل گروگان ها به دولت و هر تصمیم دیگری در این باره، با امام درمیان گذاشته شود؛ به همین جهت احتمالاً ـ امروز آقای بنی صدر رئیس جمهوری و صادق قطب زاده وزیر خارجه کشورمان، با امام ملاقات خواهند کرد و در این باره و نیز درباره سایر مسائل جاری مملکت به گفت وگو خواهند پرداخت(۲)

در ادامه، در پی ملاقات امروز آقای هاشمی رفسنجانی با امام، وی اظهار کرد: امام درباره گروگان ها بار دیگر بر این نکته اصرار ورزیدند که سرنوشت گروگان ها را باید مجلس تعیین کند.(۳) وی همچنین تأکید کرد شورای انقلاب بدون نظر امام، در مورد گروگان ها تصمیمی نمی گیرد. هاشمی در نهایت اعلام کرد که مسئله تحویل گروگان ها به شورای انقلاب منتفی است. آقای هاشمی نظر شخصی خودش را نیز به این ترتیب ابراز کرد: به نظر من مصلحت نیست که گروگان ها در دست شورای انقلاب یا سایر ارگان های دولتی باشند؛ ولی باید همه نوع اطمینانی درباره سلامتی آنان به ما داده شود.(۴)

در عین حال، برخی گزارش ها حاکی است که وزارت خارجه ایران، همچنان برای خروج از این وضعیت تلاش می کند؛ از جمله شب هنگام، برخی منابع، درباره یک فعالیت جدید، اطلاعاتی در اختیار رویتر قرار دادند. به گزارش این خبرگزاری، منابع نزدیک به یک هیئت بین المللی که از تهران دیدن می کنند، گفتند: پنج میانجی خارجی برای حل بن بست

۱- همان.

۲- همان.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۴- روزنامه کیهان، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

پیشنهاد انتقال گروگان ها به دولت ایران، یک کمیسیون رفع بحران تشکیل داده اند. به گفته این منابع، در این کمیسیون اسقف کاپوچی، اریک لانگ سفیر سوئیس، نانسیونی بال بوگونی نماینده پاپ، و هکتور ویلالون و کریستین بورگوت حقوقدانان فرانسوی، عضو هستند. منابع مذکور افزودند: این کمیسیون با صادق قطب زاده وزیر خارجه ایران یک جلسه سه ساعته تشکیل داده است و طی ۴۸ ساعت آینده، با رهبران دولتی و نمایندگان دانشجویان اشغال کننده سفارت امریکا نیز تماس هایی خواهد گرفت.(۱)

۲۶۲

در امریکا، در سطح علنی، نوعی سکوت از جانب مقامات و نوعی تکرار مکررات از جانب رسانه های گروهی مشاهده می شود. در کنار آن، ابراز نارضایتی هایی وجود دارد که خودبه خود دولت امریکا را به سوی برخوردهای تندتر سوق می دهد؛ از جمله به گزارش یونایتدپرس، هنری کیسینجر وزیر خارجه پیشین ایالات متحده گفت: «امریکا باید به مقامات ایرانی بگوید که مهمانی تمام شده است.» کیسینجر بار دیگر نظر خود را تکرار کرد، مبنی بر این که تا زمانی که ایران از نگاهداری گروگان ها چیزی نصیبش شود، یا تا زمانی که اِعمال مجازات، غیرقابل قبول باشد، گروگان ها آزاد نخواهند شد. وی گفت: دولت کارتر، به طور مکرر چیزهایی را گفته که هرگز به آن عمل نکرده است. کیسینجر افزود: این مسئله خطرناك است که هر کشوری فکر کند اگر به اندازه کافی و طولانی صبر کند، امتیازات بیش تری را به دست خواهد آورد. کیسینجر به خبرنگاران گفت که وی از بررسی اقدامات امریکا در ایران طی ۳۵ سال گذشته، استقبال خواهد کرد. وی گفت: پس از آن که گروگان ها آزاد شوند، ما نباید از یک بررسی و تحقیق بی طرفانه بیمی داشته باشیم.(۲)

برخی خبرها نیز وجود دارد که می تواند نشانه ای از تلاش هایی محرمانه باشد که در حال طراحی است(۳) و بخش ناچیزی از آن بعضاً به شکل اتفاقی در بعضی خبرها "نشت" می کند؛ از جمله به گفته بخش فارسی رادیو اسرائیل، هانس مارك یکی از کارمندان نیروی هوایی امریکا در پایگاه "کیل" واقع در ایالت می سی سی پی گفت: ایالات متحده امکان فرود آمدن یک هلی کوپتر را در سفارت آن کشور در تهران، برای آزادی گروگان ها، مورد بررسی قرار داده است؛ ولی به علت عملی نبودن، این پیشنهاد رد شده است. این کارمند امریکایی پیش بینی کرد که سرانجام، شکیبایی غلبه خواهد نمود و گروگان های امریکایی از راه مسالمت آمیز آزاد خواهند شد.(۴)

ص: ۴۷۸

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۷، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۶، تهران - رویتر، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص۴.

۳- یادآوری می شود همان طور که در روزهای قبل اشاره شد، از روز ۱۲ فروردین ۵۹ (اول آوریل) پیگیری راه حل نظامی در تفکر سران امریکا جدی شده است و طرح سابق حمله نظامی محدود برای آزادی گروگان ها، مجدداً در دست بررسی است. در کنار آن، تشدید فشارهای اقتصادی و سیاسی نیز در دست اقدام است.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۶، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص ۱۳، بخش فارسی رادیو اسرائیل.

درباره مسئله گروگان ها و حواشی آن و نوع برخورد با امریکا، برخی گروه ها و جریان ها در روزهای گذشته به اعلام موضع پرداختند. این گروه ها شامل جریان های مختلف مارکسیستی و نیز سازمان مجاهدین خلق، با جهت گیری رادیکال و شدیداً ضد امریکایی مواضع خود را اعلام می کردند؛ به گونه ای که روش های ستیزه جویانه ترویج و راه حل های مسالمت آمیز به شدت محکوم می شد. امروز نیز دو سازمان و حزب دیگر با انتشار بیانیه ای، درباره موضوع مزبور اعلام موضع کردند. یکی از این دو، در حاکمیت کنونی دارای عناصر برجسته ای است و اساساً یکی از جناح های تشکیل دهنده قدرت سیاسی نظام جدید محسوب می شود؛ یعنی حزب جمهوری اسلامی که رهبران آن عضو شورای انقلابند و نیز پست های حساسی دارند. گروه دیگر به صورت یک گروه مذهبی مبارز، دارای گرایش ها و تعلقات روشنفکری از نوع چپ مذهبی است و نیز دارای دعاوی انقلابی و سیاسی فراتر از وضع موجود می باشد. نام این گروه، جنبش مسلمانان مبارز است، به رهبری حبیب الله پایدار مشهور به دکتر پیمان.

در بیانیه حزب جمهوری اسلامی درباره گروگان ها، آمده است: «تلاش های زیرکانه، اما بی فایده کارتر، برای خارج ساختن جریان گروگان ها از کنترل مستقیم ملّت و مسئولیت دانشجویان مسلمان پیرو خط امام - که این روزها شاهد آن هستیم - برخلاف تصور برخی از مسئولین امر، تلاشی است حساب شده و دقیق و برای امریکا بسیار مفید. کارتر که این روزها کرسی ریاست جمهوری خود را در معرض خطر می بیند، به این تلاش بی امان دست زده است تا اولاً خود را برای بار دوم بر ملت امریکا تحمیل کند و ثانیاً از این پس به جای دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، خود را با دولت اسلامی ایران طرف کند تا بتواند با تشبّثات دیپلماسی، تبلیغات دامنه داری علیه رژیم جمهوری اسلامی در سطح جهان به راه بیندازد و به زعم خود، این رژیم را دچار معذورات سیاسی نماید. در این رابطه لازم است توجه داشته باشیم که هیچ تعهدی از سوی دولت استعمارگری که نیم قرن با تمام توان به غارت ملت ما مشغول بوده است، برای ما قابل قبول نیست و هیچ چیز نمی تواند اجرای چنین تعهداتی را تضمین نماید. موضع روشن و قاطع ما در این مسئله این است که گروگان ها باید همچنان در دست دانشجویان مسلمان پیرو خط امام باشند تا همان گونه که امام فرمودند، مجلس شورای اسلامی که قوی ترین و عالی ترین مرجع قانونی تصمیم گیری در این کشور خواهد بود، تصمیم خود را در این باره اعلام نماید.»(۱)

متن بیانیه جنبش مسلمانان مبارز نیز به این شرح است: «پس از آن که با هشیاری و سازش ناپذیری امام و امت، توطئه کمیسیون تحقیق و بعد از آن ضرب الاجل دولت پاناما مبنی بر این که اگر گروگان ها به حکومت ایران تحویل نشوند، شاه سابق را از پاناما خارج خواهد

ص: ۴۷۹

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

کرد، خنثی شـد. شیطان بزرگ برای پیشبرد مقاصـد شوم خود، ضـمن آماده کردن متحـدین استعمارگر در اروپا و آسیا برای محاصـره اقتصادی ایران، و روانه ساختن مزدوران رژیم و جاسوسان به منطقه برای اغتشاش و خرابکاری در داخل، به توصیه و رهنمود سازشکاران داخلی توبه نامه به امـام می نویسـد و وقتی افشـای متن نـامه به دسـتور امـام، این نیرنـگ را هم باطـل می کنـد، بـا توسل به تهدیـد و تطمیع، مصـرانه تقاضای تحویل گروگـان هـا به حکومت را می نمایـد تـا اگر توانست، پیش از تشـکیل مجلس با فشار بر امام و مردم، گروگان ها را آزاد سازد. در این شـرایط به اعتقاد ما تنها راه مقابله با این توطئه شـیطان بزرگ که علیه امام و انقلاب ایران تدارک شده است، قطع رابطه سیاسـی با امریکا در کلیه زمینه ها، و بسیج همگـانی برای خنـثی کردن محاصـره اقتصـادی و تهدیـد نظـامی، و اجرای دقیـق دسـتورات امـام مبنی بر تعیین تکلیف گروگـان هـا توسـط نمایندگان واقعی ملت می باشد.»(۱)

۲۶۴

روزنـامه لومونـد در شـماره امروز خود، مصاحبه اریک رولو مفسر معروفش را با ابوالحسن بنی صـدر، درج کرد. در این مصاحبه درباره وضـعیت گروگان های امریکایی در تهران و برخی حواشـی مربوط به آن، توضـیح داده شده است. روزنامه کیهان به نقل از آسوشـیتدپرس، این مصاحبه را به نحو زیر درج کرد:(۲)

«ابوالحسن بنی صدر طی مصاحبه ای با لوموند، در مورد گروگان گیری گفته است که این بحران می تواند عوارض مصـیبت باری داشـته باشد. او افزوده است که با شکسـتن خطوط اتکا بر امریکا است که ما می توانیم با امپریالیسم مبارزه کنیم، نه با گروگان گیری. امریکا باید در سیاست، بی خـدشه بـازی کرده و مواضـعی روشن و خالی از ابهام و توأم با احترام نسـبت به ما در پیش گیرد. در غیر این صورت، بحران روابط ایران و امریکا عوارض مصـیبت بـاری را هم برای ایران و هم جـامعه بشـری، به بار خواهـد آورد. او به اریک رولو مخبر لومونـد در تهران گفته است که شورای انقلاب پنجشـنبه شب تصـمیم قبلی خود را مبنی بر انتقال گروگان ها به دولت، تأیید کرده؛ مشـروط بر آن که این اقدام از جانب امام خمینی تأیید شود. او گفت: شورا تنها تقاضایش از کارتر این است که شرایط پیامی را که سه شنبه گذشته فرستاده است، روشن کند.

بنی صدر گفته است که کارتر به من گفت که می فهمد که پارلمان آینده ایران موظف به

۱- روزنامه بامداد، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص۹.

۲- ضـمیمه دارد؛ضمیمه گزارش ۲۶۴: بخشـی از این مصاحبه را روز بعـد، رادیو امریکا انعکاس داد. آنچه روز بعـد، از رادیو امریکا و نیز صـدا و سیمای جمهوری اسـلامی ایران، در این باره پخش شد، نشان دهنده این است که کیهان متن کامل گزارش آسوشـیتدپرس را پخش نکرده است و بخش هـای مهمی از آن حـذف شـده است. علاوه بر آن، آسوشـیتدپرس نیز مطـابق مصالـح دولت امریکـا، لااقـل در بخشـی از مصـاحبه تصـرف محتوایی کرده است. در ضـمیمه، مطالب تکمیلی رادیو امریکا و نیز صدا و سـیمای جمهوری اسـلامی ایران درباره مصاحبه بنی صدر، آمده است. ص۵۱۷.

تعیین تکلیف گروگـان هـا است. (کلمه "می فهمـد" در انگلیسـی لغتی مبهم است و لزوماً بـدان معنی نیست که امریکا مشـروعیت مجلس شورای جمهوری اسـلامی را قبول می کند.) از اینها گذشـته، رئیس جمهوری به من خبر داده است که اقداماتی را که قرار بود علیه ایران اتخاذ کند، معلق خواهـد گـذاشت. در این مورد هم صـراحتاً نگفته است که همه فشارهـا، همه تحریم هـا و همه اطلاعیه هـای خشن را تـا روزی که پارلمـان ایران نظرش را در مورد گروگان ها نداده، لغو خواهد کرد.

از بنی صـدر پرسـیده شـد که دانشـجویان پیرو خط امام این نکته را تکذیب کرده اند که با تحویل گروگان ها به شورای انقلاب، موافقت دارند و رئیس جمهوری ایران جواب داد: آنهـا می گوینـد انتقال گروگان ها به دولت از آن رو نبایـد صورت گیرد که امریکا این تقاضا را کرده است. از سوی دیگر، امریکا از من می خواهـد که در این مورد به وعـده های خود عمل کنم. بنی صدر خاطرنشان ساخت: بنا به طرحی که والدهایم ریخته بود، بنا بود گروگان ها به بیمارسـتانی انتقال یابند؛ اما این کار انجام نشد و علت هم رفتن قبل از وقت اعضای کمیسـیون تحقیق سازمان ملل متحد از ایران بود؛ بدین ترتیب ما در مورد این مسـئله هیچ تعهد دیگری نداریم؛ اما همچنان که من به دانشـجویان توضیح داده ام، کارتر از آن رو برای انتقال گروگان ها اصرار می ورزد که آبروی خودش را حفظ کرده، رقیبانش را نومید ساخته و زمینه را برای انتخاب مجدد خود تحکیم بخشد.

بنی صـدر گفت به دانشـجویان مسـلمان پیرو خـط امـام گفته است که انتقـال گروگـان ها به شورای انقلاب چیزی را تغییر نخواهـد داد؛ زیرا آنها گروگاننـد و تـا روزی که پارلمـان ایران تکلیفشـان را معین نکرده، گروگـان خواهنـد مانـد. دانشـجویان از این نکته بی اطلاع نیسـتند که من [بنی صدر] از نخستین روز، اقدام آنها را به خاطر دلایل اخلاقی، انسانی و سیاسی محکوم کرده ام.

از بنی صـدر پرسـیده شـد که اگر دانشـجویان مسـلمان پیرو خط امام از دادن گروگان ها امتناع کننـد، چه خواهـد شـد. رئیس جمهوری پاسخ داد دست به دامن مردم ایران خواهـد زد و افکـار عمومی از او حمایت خواهـد کرد؛ زیرا افکار عمومی می فهمـد که مسـئله گروگان ها امری اساسـی نیست؛ بلکه به انقلاب ما ضـربه هم می زند. آیا این پرمعنی نیست که کسانی نظیر مهندس بازرگان که دانشـجویان او را آدمی ترسو می خواندند، در نخستین دور انتخابات موفق شـده است؟ بنی صـدر افزود که امیدوار است پارلمان ایران تصـمیم شایسـته ای اتخاذ کند، اما برای رسـیدن به این هدف باید به تروریسم فکری پایان داد.»(۱)

۲۶۵

موضوع جنـاح بنـدی داخـل حـاکمیت ایران، امروز در بازتاب بحران گروگان ها و رابطه ایران و امریکا، به طور آشـکاری مطرح و تأکیـد شـد؛ از جمله رادیو لندن در بخش فارسی ساعت ۲۰:۴۵ امروز خود، به تحلیل آخرین وضعیت این موضوع پرداخت. در این تحلیل آمده

ص: ۴۸۱

۱- مأخذ ۶، ص ۱، پاریس – آسوشیتدپرس، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

است: «در ایران، حزب ذی نفوذ جمهوری اسلامی شدیداً با انتقال گروگان های امریکایی از اسارت دانشجویان به حیطه مسئولیت دولت مخالفت ورزیده است و پرزیدنت بنی صدر بار دیگر گفته است که مایل است این مسئله دست وپاگیر حل شود... به این ترتیب با توافقی که پرزیدنت بنی صدر سعی دارد با ایالات متحده امریکا به دست آورد، جهت کاملاً ـ مخالفی را اتخاذ کرده است. با این وصف، موضوع انتقال گروگان های امریکایی مورد تردید قرار می گیرد؛ چرا که بسیاری از اعضای شورای انقلاب به حزب جمهوری اسلامی تعلق دارند. در عین حال، مسئله رقابت بر سر قدرت در داخل دستگاه حکومت نیز بیش از پیش آشکار می شود. نکته مهم تنها به دست آوردن اکثریت رأی شورای انقلاب در باره این توافق نیست، بلکه جامه عمل پوشاندن بر این تصمیم است که اهمیت دارد...»

رادیو لندن در این تحلیل می افزاید: «اینک با مخالفت صریح حزب جمهوری اسلامی، احتمال می رود که مقاومت دانشجویان برای حفظ موضع خود بیش از گذشته شود و پرزیدنت بنی صدر بیش تر منزوی گردد و تحت فشار قرار گیرد. اگر این را به دست نیاورد، بار دیگر در تسلط خود ناموفق مانده و قادر به آرام ساختن تندروان نخواهد بود؛ به این ترتیب حاصل کار نه به بهبود، بلکه به کدورت بیش تر روابط ایران و امریکا خواهد انجامید.»(۱)

روزنامه اکونومیست چاپ لندن نیز در شماره امروز خود، در گزارشی تحت عنوان "پیام های رمزی میان واشنگتن و تهران" نوشت: آقای کارتر و آقای بنی صدر متوجه این حقیقت شدند که هر دو خواهان یک چیزند و آن منتقل شدن گروگان ها از حیطه مسئولیت افراد غیررسمی به حیطه مسئولیت دولت ایران است. تحقق چنین چیزی به آزادی گروگان ها منجر نمی شود و منازعه و اختلاف را از بین نمی برد؛ ولی وضعی ایجاد می کند که در آن، دو دولت می توانند برای ختم این بحران به مذاکره بنشینند. آقای کارتر و آقای بنی صدر در عین حال متوجه شدند که در بحبوحه روال انتخاباتی قرار دارند و آینده هر یک از آنها به این انتخابات بستگی دارد.(۲)

نشریه عربی المستقبل چاپ فرانسه هم در شماره امروز خود نوشت: آنچه در تهران رخ می دهد، بیش از یک دلیل و معنی دارد. بهترین مثال هم گفته رئیس جمهوری، بنی صدر است که گفت خطر بزرگ تر از طرف شوروی است. وضعی که اکنون در منطقه خلیج(فارس) به وجود آمده است، امریکایی ها را به دخالت در ایران دعوت می کند. این خود منتهای آرزوی شوروی است؛ زیرا هدف شوروی پیچیده تر کردن مسئله گروگان ها است تا با دخالت امریکا، شوروی هم بهانه ای برای عبور از مرزهای شمالی ایران و تحقق آزمندی های گذشته اش پیدا کند.(۳)

۲۶۶

در بازتاب تحولاتی که در عراق، در جهت زمینه سازی های ضدایرانی صورت می گیرد، رادیو امریکا یک بررسی نسبتاً مفصل ارائه کرد. این رادیو در این بررسی با اشاره به برخی

۱- مأخذ ۹، ص ۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۲- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۸ تا ۱۰، اکونومیست - چاپ لندن، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۳- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۳۴، المستقبل - چاپ فرانسه (پاریس)، ۵ آوریل ۱۹۸۰ (۱۶/۱/۱۳۵۹).

نقشه ها و مطامع عراق و همچنین نظرهای ایران، در واقع چشم اندازی تیره از وضعیت بین دو کشور در آینده ترسیم کرد. شایان ذکر است که در اوضاع کنونی، رژیم عراق در منطقه در جایگاه یک دولت ضد امریکایی مطرح است؛ با این حال، جهت گیری منابع امریکایی، در راستای نفی دعاوی عراق قرار ندارد؛ بلکه در مقایسه با ایران، عراق آشکارا ترجیح داده می شود؛ البته این جهت گیری در پوسته ای از تظاهر به بی طرفی پنهان می شود. در گزارش امروز رادیو امریکا آمده است:

روزنامه های عراقی که به وسیله عمّال دولتی کنترل می شوند نوشتند که حمله به طارق عزیز بخشی از اقدامات تروریستی دولت انقلابی ایران است که بر علیه عراق طراحی شده است. پرزیدنت صدام حسین هم سوگند یاد کرد که انتقام این حمله را که منجر به زخمی شدن چندین دانشجو شده است، خواهد گرفت. صادق قطب زاده سرپرست وزارت امورخارجه ایران، ادعای دولت عراق را تکذیب کرده و دولت سوسیالیستی عراق را به شدت متهم ساخته است. ایران قبلاً عراق را به توزیع اسلحه در میان کردها، بلوچ ها و تجزیه طلبان عرب زبان ایران متهم کرده بود.

اختلافات ایران و عراق سابقه طولانی دارد. پس از وقفه کوتاهی که در پایان حکومت شاه اتفاق افتاد، مشکلات مجدداً سربلند کرده است. در آغاز انقلاب ایران رهبران عراق گفته بودند که به تغییرات انقلابی ایران با دیده احترام خواهند نگریست و علاقه ای به مداخله در امور ایران ندارند. این وضع تا تابستان گذشته ادامه داشت؛ ولی از آن پس، هر دو کشور به مبادله یادداشت های اعتراض آمیز پرداختند و تبلیغات سختی برضد یکدیگر آغاز کردند. ایران بر ضد حمله هوایی و زمینی عراق به کشور خود شکایت کرد و عراق رهبران ایران را به ایجاد آشوب در میان اکثریت شیعه مذهب کشور خود محکوم نمود. دولت بغداد همچنین اعلام کرده است که از کشورهای عربی ساحل خلیج(فارس) در مقابل حمله ایران دفاع خواهد کرد. از ایران گزارش رسید که نیروهای عراقی به مرزهای ایران حمله ور شدند و از آن جا به خاک ایران تجاوز کردند. روزنامه های عراقی نوشتند که انقلاب اسلامی ایران به رهبری آیت الله خمینی چیزی جز سرپوش گذاشتن بر سیاست توسعه طلبانه ایران نیست.

در ماه گذشته مقامات عراقی دوبار تقاضای تجدید نظر در موافقتنامه سال ۱۹۷۵ را کردند. این موافقتنامه با میانجی گری بومدین رئیس جمهوری فقید الجزایر تنظیم شده بود. به موجب این موافقتنامه، ایران مجاز است به کشتی رانی در شط العرب بپردازد. در مقابل، ایران به دولت عراق قول داده بود که از ارسال کمک به شورشیان کرد عراقی خودداری کند. اکنون مقامات عراقی بر این عقیده اند که بخشی از موافقتنامه که مربوط به اجازه کشتی رانی در شط العرب می باشد، منصفانه نیست و درخواست کردند که ایران به مناطق اقلیت نشین خویش، خودمختاری دهد. دولت بغداد از ایران خواسته است که مالکیت سه

جزیره تنب کوچک و بزرگ و ابوموسی را از خود سلب کند. کلیه درخواست های عراق را دولت ایران مردود شناخته است و رهبران ایران اظهار می کنند که همه این ادعاها در حکم مداخله عراق در امور داخلی ایران است.(۱)

۲۶۷

یاسر عرفات پیشنهاد کرد که در اختلافات درازمدت بین عراق و ایران میانجی گری کند. الخلیج چاپ امارات با ذکر این خبر افزود: عرفات گفته است سازمان آزادی بخش فلسطین دوستان زیادی در انقلاب ایران و نیز روابط نزدیکی با عراق دارد؛ بنابراین آماده است آن اندازه که قدرت و توانایی دارد، برای حل مشکلاتی که در روابط دوستانش پیش می آید، اقدام کند.(۲)

این در حالی است که وزارت خارجه ایران به سخنان یکی از اعضای کمیته مرکزی سازمان آزادی بخش فلسطین اعتراض کرده است و درباره آن از سازمان مزبور رسماً توضیح خواسته است. روزنامه کیهان در شماره امروز خود، تحت عنوان "یک مقام فلسطینی خواستار عربی شدن سه جزیره ایران شد، وزارت خارجه توضیح رسمی خواست"، چنین نوشت:

«بنا به اظهار سخنگوی وزارت امور خارجه، طبق اطلاع واصله، ابوالهول یکی از اعضای کمیته مرکزی سازمان آزادی بخش فلسطین طی اظهاراتی در کنفرانس ملی عرب - که از تاریخ پنجم تا هشتم فروردین ماه جاری در بغداد برگزار گردید - با اشاره به انقلاب اسلامی ایران و ماهیت ضد استعماری آن و ستایش از اقدامات ایران در زمینه مبارزه با نفوذ امریکا در خلیج فارس، گفته است: جای بحث وجود ندارد که جزایر سه گانه اشغال شده در زمان شاه مخلوع باید به حاکمیت عربی بازگردانده شود و این امر طبق اطلاعات ما امکان پذیر می باشد؛ مشروط بر این که گفت وگوهای دوستانه ای با انقلاب ایران صورت گیرد.

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران لازم به توضیح می داند که اظهار این گونه مطالب از طرف برادران فلسطینی، در صورتی که صحت داشته باشد مورد کمال تأسف بوده و انتظار دارد که در این باره، واقعیت امر از طرف سازمان آزادی بخش فلسطین رسماً به اطلاع مقامات جمهوری اسلامی ایران رسیده و معلوم دارند که آیا گوینده این گونه اظهارات غیرمسئولانه، نظر خود را بیان داشته و یا احتمالاً مأموریت در ابلاغ نظر رسمی سازمان آزادی بخش فلسطین به طور غیرمستقیم داشته است. لازم به توضیح نیست که جمهوری اسلامی ایران حاکمیت خود را به جزایر سه گانه تنب و ابوموسی امری خدشه ناپذیر و غیرقابل بحث و مذاکره می داند.(۳)

ص: ۴۸۴

۱- مأخذ ۹، ص ۱۷ تا ۱۹، بخش فارسی رادیو امریکا، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۹، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۶/۱/۱۳۵۹، به نقل از روزنامه الخلیج چاپ امارات متحده عربی.

۳- مأخذ ۲، ص ۹.

وزیر خارجه ایران، صادق قطب زاده نیز در یک مصاحبه مطبوعاتی اشاره کرد که «ما اعتراض کردیم و از سازمان آزادی بخش فلسطین توضیح خواستیم.» وی همچنین تأکید کرد: «جزایر سه گانه متعلق به ما است و یک وجب آن را هم به احدی نمی دهیم.»(۱)

۲۶۸

در عراق، امروز تلاش های تبلیغاتی و فضاسازی های ضدایرانی اوج گرفت. زمینه لازم برای این امر را قبلاً حادثه مشکوک ترور نافرجام طارق عزیز در دانشگاه المستنصریه بغداد (۱۲/۱/۱۳۵۹) فراهم آورده بود؛ حادثه ای که دولت عراق آن را به ایران نسبت داد.(۲) تشییع جنازه دو دانشجویی که خبرگزاری عراق از کشته شدن آنها در حادثه یاد شده خبر داده بود، امروز برگزار شد. به گزارش همین خبرگزاری باز هم نارنجکی پرتاب شد که قربانی گرفت و باز هم ایرانیان در بررسی این اقدام هدف حمله تبلیغاتی قرار گرفتند.(۳) رادیو صوت الجماهیر درباره این حادثه گزارش داد:

«جنازه های دو تن از دانشجویان دانشگاه بغداد، ساعت ۱۰ بامداد امروز به وسیله هزاران دانشجوی دانشگاه ها و مؤسسات عالی آموزشی بغداد، طی تظاهرات عظیمی تشییع شدند... هنگامی که جنازه های این شهیدان در برابر مدرسه ایرانی ها و بعضی از خانه های مسکونی ایرانیان حمل می شدند، یک بمب از سوی یکی از ایرانیان به سوی دانشجویان پرتاب شد و در نتیجه این اقدام پست کمونیستی، عده ای از تشییع کنندگان زخمی شدند و یکی از دانشجویان شهید شد. تظاهرکنندگان در حالی که جنازه سومین شهید خود را حمل می کردند، در اطراف مدرسه ایرانی ها و خانه های آنان به حرکت درآمدند و آنها را محاصره کردند که پلیس و نیروهای دیگر امنیتی وارد عمل شد و این محاصره را در هم شکست. سپس تظاهرکنندگان به میدان (کشافه) پیشاهنگ به حرکت درآمدند و در این میدان، رفیق حکمت ابراهیم عضو فرماندهی ملی حزب بعث سوسیالیست عرب و دبیر محرمانه دفتر دانشجویان و جوانان مرکزی، طی سخنانی تلاش های ترسویانه حکام ایران و مزدوران خارجی را محکوم ساخت و گفت این تلاش های مذبوحانه حکام ایران و مزدورانشان برای این است که مانع درهم ریختن رژیم فرسوده و رو به زوالشان شوند. وی تأکید کرد که انقلاب عظیم ژوئیه و توده های وسیع ملت عراق هرگز تحت تأثیر این کوشش ها و تلاش های مذبوحانه حکام ایران که از سوی منابع فارسی عقده ای و اربابانشان تدارک می شود، قرار نخواهند گرفت.»(۴)

در همین حال در راستای تشدید تشنج و حادتر شدن وضعیت برضد ایران، روزنامه الثوره ارگان حزب بعث حاکم عراق، در شماره امروز خود مطلبی نوشت و در آن ایران را "موجود بیمار منطقه که در جستجوی اشاعه بیماری خود به همسایگان سالمش است"

ص: ۴۸۵

۱- مأخذ ۶، ص ۱۱.

۲- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۲۶۸: فضاسازی ضد ایرانی الثوره در بازتاب و تحلیل ترور نافرجام طارق عزیز. ص۵۱۷.

۳- مأخذ ۹، ص ۵ و ۶، بغداد - خبرگزاری رویتر، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۹، ص ۲۱، بخش عربی رادیو صورت الجماهیر.

توصیف کرد. الثوره افزود: نفرت رژیم ایران از عراق، از نفرت پارسی ها به اعراب سرچشمه می گیرد که در صدر اسلام بود.(۱)

لازم است یادآوری شود که واقعه دانشگاه المستنصریه آن گونه که رژیم عراق ترسیم و تبلیغ می کند، در واقع نقش غلظت دهنده و تشدید کننده جو ضدایرانی را در فضای داخلی عراق دارد و ایجاد کننده نیست؛ چرا که فضای شدیداً ضدایرانی، قبل از این واقعه ایجاد شده است؛ به طور مثال قبل از این واقعه صدام حسین در سخنرانی خود در "کنفرانس قومی به مناسبت اشغال جزایر عربی به وسیله ایران و اشغال سرزمین های فلسطین" تأکید کرده بود: «استقلال سیاسی یعنی استقلال اقتصادی و نظامی، و کشورهای خلیج عربی برای حفظ [استقلال] سرزمین های خود، احتیاج به یک عراق قوی دارند؛ که این نقش از نظر سیاسی، اقتصادی و نظامی از عهده عراق بر می آید.» به نوشته المستقبل «خبرنگاران عربی و خارجی که برای منعکس کردن اخبار کنفرانس ملی و قومی به عراق سفر کرده بودند، همگی احساس کردند که پس از غیبت نقش مصر در منطقه، عراق خود را برای ایفای یک نقش عربی و جهانی آماده می کند.»(۲)

همچنین الوطن العربی نیز در شماره امروز خود نوشت: عراق نه تنها خواستار به دست آوردن حقوق مورد نظر(استرداد سه جزیره تنب کوچک و تنب بزرگ و ابوموسی) است، بلکه برای گرفتنش دست به عمل خواهد زد. عراق خود را موظف می بیند در کنار مردم عرب اهواز قرار گیرد؛ جایی که یک میلیون عرب در منطقه ای نفت خیز زندگی می کنند و برای رسیدن به خودمختاری مبارزه می نمایند.(۳)

در حالی که در عراق، فضای ضدیت با ایران، با برنامه ریزی وسیع حزب بعث، به طرز روز افزون، از جمله به بهانه ترور طارق عزیز مرتباً تشدید می شود، در ایران نیز عراقیان ناراضی مقیم ایران، از هر فرصتی برای ابراز مخالفت با رژیم سرکوبگر بعث استفاده می کنند (گزارش ۲۷۴ همین روز)

ص: ۴۸۶

۱- مأخذ ۹، ص ۷، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۵ آوریل ۱۹۸۰.

۲- - مأخذ ۱۵، ص ۳۴ و ۳۵.

۳- ستاد تبلیغات جنگ، ستیز با صلح (تهران، چاپ دوم، ۱۳۶۶)، ص ۴۷، به نقل از الوطن العربی، ۵/۴/۱۹۸۰(۱۶/۱/۱۳۵۹).

۲۶۹

دفتر روابط بین المللی وزارت آموزش و پرورش اعلام کرد: به دنبال بسته شدن مدرسه ایرانیان در کربلا به وسیله دولت بعثی عراق، چهار روز پیش مأموران بعثی عراق به این مدرسه حمله کردند. این حمله در حالی صورت گرفت که مأموران ایرانی سرگرم صورت برداری از اثاثیه و اموال مدرسه بودند. مأموران بعثی کتاب های موجود را بردند و وسایل آزمایشگاهی موزه علوم طبیعی و شیشه های مدرسه را شکستند. آنها افرادی را که مشغول صورت برداری بودند، از مدرسه بیرون کردند و مدرسه را تحت حفاظت پلیس قرار دادند. دانش آموزان ایرانی مدرسه بسته شده کربلا، هم اکنون در مدرسه ایرانیان کاظمین به طور شبانه روزی مشغول تحصیل شده اند.(۱)

۲۷۰

استاندار ایلام در گفت وگویی اختصاصی با خبرگزاری پارس، درباره تحولاتی که در مناطق مرزی در حال وقوع است به اظهار نظر و اعلام موضع پرداخت؛ از جمله: مسائل مربوط به حفر چاه نفت، قرارداد الجزایر، پناهندگان عراقی و... . اصغر ابراهیمی از مفاد قرارداد الجزایر (۱۹۷۵) اظهار نارضایتی کرد و آن را تحمیل شده به ایران توصیف کرد. وی گفت سرزمین های حاصلخیز ایران در غرب کشور به عراق تعلق گرفت و مقداری باتلاق در هورالعظیم و مقداری هم زمین های کوهستانی به ایران. وی گفت احتمالاً این قرارداد را "سیا" تنظیم کرده بود و به همین دلیل نمی تواند معتبر باشد. ابراهیمی از توقف برخی کارهای عمرانی ضروری در مناطق مرزی ایران به سبب قرارداد مزبور، یاد کرد و سپس با اشاره به اقدامات نفتی عراق در حوضچه های مشترک با ایران، نگرانی مردم دهلران، مهران و موسیان را از این بابت، خاطرنشان کرد. وی افزود: ما نباید برای حفاری در خاک خود، از عراق اجازه بگیریم.

استاندار ایلام به مشکلات متعددی که عراق برای ایران به خصوص برای ساکنان نواحی مرزی ایلام به وجود می آورد، اشاره کرد؛ از جمله مسئله آوارگان و پناهندگان عراقی، جذب ضدانقلابیون ایرانی و آموزش آنان، و اعزام خرابکار به ایران. ابراهیمی همچنین ایجاد خفقان و دیکتاتوری در عراق، نشر دائمی اکاذیب برضد ایران در رادیو و تلویزیون و ... را محکوم کرد و آن را فعالیت های مذبوحانه و اقدامات بی شرمانه و ناجوانمردانه دولت سرکوبگر و پوشالی صدام خواند. وی همچنین ضرورت اندیشیدن تدابیری برضد این اقدامات را یادآور شد.(۲)-(۳)

ص: ۴۸۷

۱- مأخذ ۱۰، ص ۱۲، تهران - خبرگزاری پارس.

۲- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۲۷۰: مشروح سخنان آقای اصغر ابراهیمی استاندار ایلام که در بردارنده اطلاعات و نکاتی درخور توجه است و نیز مثالی است از نوع تلقی و موضع گیری مسئولان وقت ایران درباره مسائل از جمله قرارداد الجزایر(۱۹۷۵). ص۵۱۸

۳- مأخذ ۲، ص ۸.

صبح امروز سه فروند هواپیمای نظامی ارتش عراق در آسمان فرودگاه آبادان مشاهده شدند.(۱) به گزارش شهربانی، متصدیان مربوط اظهار داشته اند: «دستگاه رادار دزفول موضوع را به فرودگاه آبادان اعلام نموده که هیچ گونه اقدامی از طرف نیروهای مستقر در فرودگاه آبادان به عمل نیامده است.»(۲)

در این حال تقویت و جابه جایی های مرزی و نیز تحرکات ایذایی رژیم عراق برضد ایران در نوار مرزی، همچنان ادامه دارد؛ به ویژه در جنوب کشور. یک گزارش رسیده به دفتر ریاست جمهوری حاکی است امروز «یک گردان از تیپ ۲ لشکر یکم، به بصره وارد و در مناطق شلمچه و کوت الزین (مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خرمشهر) و فاو (مقابل حوزه گروهان خسروآباد) به حالت آماده باش از نوع "ج" مستقر شد.»(۳)در واقع این آماده باش، مرتبط با آماده باشی وسیع تر است؛ آماده باشی از همان نوع "ج" که از امروز تا اطلاع ثانوی برای کلیه ارگان های گارد مرزی مستقر در بصره اعلام شده است و برای کلیه مرخصی ها نیز دستور لغو صادر گردیده است.(۴)

تحرکات دیگری نیز در محدوده مراقبت گارد ساحلی مرزی مشاهده و گزارش می شود؛ از جمله این که «روبه روی دیر فارم نزدیک خرمشهر، کشور همسایه در ساحل خود مشغول عملیات لای روبی هستند. معلوم نیست برای چه شبانه مشغول کار هستند. ضمناً در اغلب شب ها کشتی های باری خالی وارد می شوند که سابقه نداشت.»(۵) از سوی دیگر، امروز فرماندهی گارد ساحلی عراق به کلیه حوزه های دیده بانی ابلاغ کرد که در زمینه تحویل وسایل جدید دیده بانی از جمله دوربین های مادون قرمز، هرچه زودتر اقدام کنند. این کار جهت مراقبت بیش تر و کسب اطلاعات افزون تر از مواضع ایران است(۶)علاوه بر اروند، تحرک دریایی عراق در بندر ام القصر نیز مشاهده می شود. یک خبر رسیده به دفتر ریاست جمهوری حاکی است که امروز «تعداد ۶۰۰ نفر افسر، درجه دار و سرباز از نیروی دریایی، از پایگاه دریایی ام القصر با یک فروند کشتی تجارتی به آب های خلیج فارس اعزام شدند.»(۷)

در غرب کشور، امروز درگیری های ایذایی وجود داشت؛ از جمله سپاه قصرشیرین از یک درگیری در منطقه بیشگان خبر داد. این درگیری شب هنگام بین مهاجمان مسلح و عوامل بعث عراق و نیروهای مرزی ایران روی داد. در این درگیری که از ساعت ۲۱:۳۰ شب گذشته تا ۲ بامداد امروز ادامه داشت، تلفاتی به بار نیامد.(۸)از سوی دیگر، سازمان پیشمرگان کرد مستقر در کرمانشاه اعلام کرد: هشت نفر از افراد مسلح وابسته به بعث عراق، با ۱۶ قبضه کلاشینکف، در قشلاق (حوالی پاوه) خود را به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی معرفی کردند و تسلیم شدند.(۹)

۲۷۲

ص: ۴۸۸

۱- سند شماره ۲۸۷۱۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور (اداره کل انتظامی)، به کمیته هماهنگی نیروهای انتظامی، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۳۳۸۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: وزارت کشور.

۳- سند شماره ۰۳۳۹۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ژاندارمری - دایره اطلاعات، به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۶۳۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به نزاجا، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۰۰۵۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: فرماندهی گارد ساحلی، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۶- مأخذ ۳۰.

۷- سند شماره ۰۳۳۹۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ر ۲ ژاجا - دایره اطلاعات، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۸- مأخذ ۶.

۹- مأخذ ۸ ص ۱۴.

امروز دفتر سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان طی نامه ای به فرمانده ژاندارمری این استان و فرماندهی سپاه اهواز، موضوع «پخش اسلحه به وسیله دولت عراق در نقاط مرزی ایران خصوصاً بستان» را یادآوری کرد و خاطرنشان ساخت که «به نظر می رسد ضمن لزوم همکاری فشرده عوامل ژاندارمری و سپاه پاسداران، [موارد زیر] ضرورت داشته باشد: ۱. پاسگاه های ژاندارمری در نقاط مرزی بستان، هوزگان یا جاهای ضروری دیگر، به وسیله پاسداران تقویت شوند. ۲. تعداد قابل معتنابهی قایق موتوری و خودرو در اختیار سپاه دشت آزادگان قرار گیرد. ۳. علاوه بر پاسگاه های ژاندارمری، تعدادی (پایگاه) مرکب از افراد ژاندارمری و سپاه ایجاد گردد تا حسب المورد، زیر پوشش پاسگاه های ژاندارمری عمل نمایند.»(۱)

امروز همچنین در راستای همکاری محلی این دو نیروی وابسته به نظام (سپاه و ژاندارمری) قدم های دیگری نیز برداشته شد. مرکز فرماندهی سپاه، به سپاه های بندرعباس، بوشهر، آبادان و خرمشهر اعلام کرد طبق هماهنگی قبلی که بین سپاه و ژاندارمری شده است، سپاه وظیفه دارد در کلیه ناوچه های گارد بنادر، دو پاسدار برای کنترل دقیق تر بنادر مستقر کند.(۲)

در این حال تحرکات ایذایی عوامل عراق در داخل ایران، ادامه دارد. شب گذشته بر اثر انفجار حدود شش پوند مواد منفجره تی.ان.تی. در یک اتومبیل پیکان در خرمشهر، پنج تن کشته و چهارتن مجروح شدند.(۳) امروز نیز ساعت ۲:۲۰، بمبی با قوه تخریبی زیاد در دادگستری خرمشهر کشف شد. یک مقام سپاه پاسداران خرمشهر در این باره گفت: این بمب را در توالت ساختمان دادگستری کار گذاشته بودند و وزن آن دو پوند و از نوع بمب فتیله ای زمانی بود. این مقام افزود: «پس از کشف بمب آن را خنثی کردیم و به رود کارون انداختیم.» وی خبر داد که سپاه خرمشهر ظرف ۲۴ ساعت گذشته، دو بمب را کشف و خنثی کرده است.(۴)

شب هنگام نیز در ساعت ۲۳:۴۵، بین افراد سپاه و عوامل وابسته به عراق، در دوراهی مارد یک درگیری ایجاد شد. در گزارش سپاه اهواز مندرج در روزنامه جمهوری اسلامی از "پنج نفر از عوامل و سرسپردگان حزب بعث عراق که در ایران مشغول خرابکاری هستند" یاد شده است که حدود نیمه شب، هنگام کار گذاشتن بمب ساعتی و مواد منفجره در زیر دو لوله نفت با ماشین های گشت سپاه پاسداران برخورد کردند. آنها به طرف پاسداران تیراندازی و سپس با یک ماشین آریا، آبی رنگ بی شماره، فرار می کنند. پاسداران نیز به خنثی کردن بمب و مواد منفجره مزبور می پردازند. سخنگوی سپاه پاسداران درباره این خبر اضافه کرد: «عده زیادی از اینها شناسایی شده اند که در عراق دوره دیده و در بازگشت، مقدار زیادی پول و مواد منفجره و اسلحه با خود آورده اند.(۵)

همچنین گروه ضربت سپاه اهواز، شب هنگام، فردی به نام عبدالرضا خلیلی را دستگیر کردند. دستگیری وی به اتهام رابطه مستقیم با کشور عراق و عوامل مزدور داخلی و ضد

۱- سند شماره ۳۴۴۴۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان، به فرمانده ناحیه ژاندارمری خوزستان و فرماندهی سپاه پاسداران اهواز، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۴۲۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی، به سپاه (بندر عباس، بوشهر، آبادان، خرمشهر...) عملیات.

۳- مأخذ ۱، اهواز - خبرگزاری پارس.

۴- مأخذ ۶، ص ۲.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

انقلاب به سرکردگی صدام حسین، بود. این شخص ۸۰۱۵ دینار عراقی نیز همراه داشت. گزارش سپاه پاسداران به خبرگزاری پارس در اهواز حاکی است نامبرده یکی از عوامل مؤثر قاچاق اسلحه در منطقه است(۱)

۲۷۳

ماجد رشیدی سخنگوی حزب دمکرات کردستان عراق(بارزانی ها) از عملیاتی که امروز بر ضد رژیم عراق انجام دادند، خبر داد. وی اعلام کرد: «واحدهای پیشمرگان وابسته به شاخه یک حزبمان، به ستاد و مراکز یکی از هنگ های ارتش عراق مستقر در (ریکان) شهرستان عمادیه استان دهوک، حمله برده، با سلاح های دیگر ستاد، مواضع هنگ را در ده (کیویادیزه) در همان مناطق در هم کوبیدند و خسارات زیادی به دشمن وارد آوردند.»(۲)

یادآوری می شود که در داخل عراق، به ویژه در شمال این کشور، مخالفان رژیم صدام همواره از زد و خوردها و تحرکات ایذایی خود برضد دستگاه دولتی خبر می دهند. بخشی از این گونه اخبار که در مطبوعات داخلی ایران نیز منتشر می شود، خود به خود در چارچوب جنگ تبلیغاتی بین ایران و عراق معنی پیدا می کند؛ از جمله روزنامه بامداد در شماره امروز خود، به نقل از خبرگزاری پارس گزارشی درج کرد. این گزارش از یک سخنگوی "حزب سوسیالیست متحد کردستان عراق" است و نشان می دهد: در چند روز گذشته، در منطقه کردستان عراق و در دهکده های نیدز، کاموسک، بردشان، اظراف، ایناو و قلعه دز، زد و خوردهایی به وجود آمده است. این درگیری ها بین پیشمرگان کرد و نیروهای دولتی بعث عراق روی داده است و در آنها، ۶۹ مزدور و سرباز بعثی کشته و عده ای زخمی شده اند. در بین کشته شدگان دو افسر عراقی نیز بوده اند.(۳)به نوشته کیهان، این سخنگو همچنین گفت: در استان سلیمانیه عراق، پیشمرگان کرد تابع حزب سوسیالیست متحد کردستان، به رئیس سازمان امنیت سلیمانیه و نیز معاون سازمان امنیت قلعه دیزه حمله کردند و موفق به مجروح کردن آنان و کشتن محافظانشان شدند(۴)

در این حال، تحرکات ایذایی - هر چند به میزانی کم تر - در خارج از کردستان عراق نیز گزارش می شود؛ از جمله بنا بر یک گزارش تأیید شده به وسیله ارگان های مسئول، «مخالفان رژیم بعثی عراق بمبی در زیر یک دستگاه خودرو در منطقه اعظمیه بغداد منفجر (کردند) که خودرو مذکور به کلی منهدم گردید.» مطابق گزارش، واقعه عصر امروز رخ داد.(۵)

۲۷۴

سالگرد تأسیس حزب بعث عراق، هفتم نیسان برابر هجدهم فروردین - که نزدیک است - مناسبتی برای ابراز انزجار و اعتراضات عراقی های مقیم ایران است. روزنامه انقلاب اسلامی، گزارش هایی از این موضوع درج کرده است؛ از جمله: به مناسبت نزدیک شدن سالگرد تأسیس حزب بعث عراق، شب گذشته مراسمی در حسینیه کربلایی های مقیم تهران واقع

۱- مأخذ ۶، ص ۲.

۲- سند شماره ۳۴۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، به وزارت کشور، ص ۳، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۱۱، تهران - خبرگزاری پارس.

۴- مأخذ ۲، ص ۲، تهران - خبرگزاری پارس.

۵- سند شماره ۲۷۶۹۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲، به ف ۱۹. ف۲۱ - ۰۷ - ر۲، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

در چهارراه گلوبندک، برپا بود. در این مراسم "علامه نوری" سخنرانی کرد و جنایات بی شرمانه و ضدمردمی حزب بعث را برملا ساخت. در پایان، قطع نامه ای قرائت شد که در آن، کربلایی های مقیم مرکز، پشتیبانی خود را از انقلاب اسلامی ایران اعلام کردند و از مرجع تبعیدی عراق "آیت الله العظمی سید محمود شیرازی"، اعلام حمایت نمودند و از قاطبه مردم خواستند تا در راهپیمایی بعد از ظهر دوشنبه (۱۸/۱/۱۳۵۹) که به همین مناسبت تشکیل می شود، شرکت کنند.(۱)

گزارش دیگر این روزنامه حاکی است؛ دیروز نیز در یزد تجمعی در اعتراض به تأسیس حزب بعث برپا شد و طی آن، جمع کثیری از کردها و کربلایی های مقیم یزد، به راهپیمایی پرداختند. راهپیمایان عکس هایی از امام خمینی، ابوالحسن بنی صدر و آیت الله شیرازی رهبر تبعیدی مسلمانان عراق، در دست داشتند و در حالی که شعارهایی برضد صدام حسین، امریکا و شاه مخلوع می دادند، پس از طی کردن چند خیابان، در مسجد ملااسماعیل گرد آمدند و قطع نامه ای صادر کردند و سپس به اقامه نماز جمعه پرداختند.(۲)

روزنامه انقلاب اسلامی همچنین، تحت عنوان "پیام حضرت آیت الله العظمی شیرازی به ملت مسلمان عراق،" پیام مزبور را درج کرد که در آن آمده است: «سالگرد ننگین تأسیس حزب خیانت و وابستگی، حزب بعث، در ۷ نیسان نزدیک می گردد. این حزب، کافر به خدا و روز جزا است؛ حزبی که در اثبات کفرش کافی است که مؤسس و بنیان گذار آن، عفلق صلیبی از مادر یهودی است و کافی است که برخی از همکاران او همانند او کافر هستند. برای اثبات وابستگی این حزب همین بس که مؤسسین آن غربی های استعمارگر می باشند... حزب بعث هنگامی مفتضح شد که دیدارهای رهبران آنان با امریکا برملا گردید و آخرین دیدارها، دیدار (برژینسکی) از عراق و دیدار بعضی از بزرگان حزب بعث با اربابان خود در امریکا [بود] و از برکت این دیدارها، عراق سرنیزه ای بر علیه مسلمانان در منطقه شد... این جانب از ملت غیور عراق چه در داخل و چه در خارج می خواهم که: ۱. روز هفتم نیسان را به عنوان ابراز انزجار از حزب بعث و برای تقرب به پروردگار، روزه بگیرند و از درگاهش بخواهند که این ملت ستمدیده را در آینده نزدیک از چنگال این دژخیمان نجات بخشد. ۲. همگی کوشش نمایند و بر علیه رژیم بعث اعلامیه پخش کنند؛ شعار بدهند و دیوار ترس را ویران سازند و در این روز ننگین (۷ نیسان) تظاهرات کنند... و خداوند یار و یاور مستضعفین است.»(۳)

۲۷۵

امروز در ستاد مرکزی سپاه پاسداران، یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی برگزار شد؛ مصاحبه ای که در آن، فرمانده عملیات سپاه و نیز چندتن از پاسداران آزاد شده از زندان های گروه های مسلح کُرد، شرکت داشتند. در این مصاحبه، مطالبی درباره عملکرد مشترک عراق و گروه های مخالف نظام در غرب کشور مطرح شد. در گزارش نشریه پیام

ص: ۴۹۱

۱- مأخذ ۸ ص ۱ و ۲.

۲- مأخذ ۸ ص ۱۴.

۳- مأخذ ۸ ص ۱۵ و ۱.

انقلاب (ارگان سپاه) از مصاحبه یاد شده آمده است:

برادر ابوشریف فرمانده عملیات و جمعی از برادران پاسدار که به تازگی از گروگان خارج شده بودند، مسائل مختلف و مهمی را در ارتباط با حوادث کردستان و فعالیت های رژیم بعث عراق مطرح کردند. برادر ابوشریف راجع به خرابکاری های اخیر عراق و عوامل وابسته به عراق در مرز و همچنین لوله های نفت اظهار داشت:

اخیراً دولت عراق با تشدید خرابکاری در مرز ایران می کوشد که انقلاب ایران را محاصره کند و از راه ایجاد جنگ داخلی در ایران، چند صباح دیگری به حکومت خودکامه رژیم بعث ادامه دهد. ارتش عراق در اردوگاه هایی که در مرز ایران تأسیس کرده، عده ای از عوامل خود را آموزش می دهد و با دادن اسلحه و مهمات و مواد منفجره به این طرف مرز می فرستد تا با ایجاد راهبندان و گروگان گیری و مین گذاری، به نیروهای مسلح ارتش جمهوری اسلامی ایران ضرباتی بزند. من جمله این خرابکاری ها که اخیراً توسط برادران پاسدار کشف شده، یک نوع مین پلاستیکی اسرائیلی است که با وسایل مین یاب نمی توان آن را پیدا کرد؛ چون آهن در آن به کار نرفته و مین یاب های معمولی هم از طریق آهن ربا کار می کنند. این مین های اسرائیلی را عراقی ها به عوامل خود می دهند و آن را در راه های مرزی کار می گذارند و در نتیجه، خودروهای ارتشی و پاسدار حرکت می کنند [و] منفجر می شوند و از این قبیل خرابکاری ها. همچنین گروگان گیری از طریق عواملشان و خریدن گروگان از عواملی که در ایران دارند، در منطقه بسیار جریان دارد؛ از جمله برادرانی که این جا هستند و به همراه ۹ برادر دیگر در پاوه گروگان گرفته شدند، مدتی در نزدیکی مرز عراق بودند و از آن جا به داخل عراق منتقل شدند و از زندان فرار کردند.(۱)-(۲)

۲۷۶

پرداختن به مسائل مربوط به کردستان و مواضع و رفتارهای سیاسی گروه های

ص: ۴۹۲

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش۲۷۵: مشاهدات پاسدارانی که از اسارت گروه های مسلح کُرد (گروگان گیران) آزاد شده اند.ص۵۲۰

۲- نشریه "پیام انقلاب"، ارگان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۵، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص ۴۰.

دست اندرکار بحران این منطقه، از پیچیدگی خاصی برخوردار است؛ از این رو شخصیت ها و جریان های مختلف، در تحلیل بعضاً برداشت های کاملاً متفاوتی از مسئله ارائه می دهند؛ به طور مثال افراد سپاه که گروگان حزب دمکرات بوده اند، از شکنجه و اعدام پاسداران و طرفداران نظام در زندان های حزب دمکرات خبر می دهند؛ اما در این حال، اظهارات نماینده امام در غرب کشور و شخص قاسملو، منظر دیگری را ترسیم می کند و در همین حال، خبرنگاران نیز وجه دیگری را بازگو می نمایند. آنچه از منابع امروز انتخاب شده است و ذکر می شود، با توجه به گزارش امروز گروگان های آزاد شده سپاه، اشاره ای به تلقی های موجود درباره مسائل کردستان است و مشخصاً به تلقی نماینده امام از حزب دمکرات اشاره دارد؛ برداشتی که نماینده مزبور طبق آن، حزب دمکرات را به کلی از عزالدین حسینی و کومه له و ... جدا و متمایز می بیند. وی جریان های دیگر را "ضددین و در مقابل ما" می خواند و حساب حزب دمکرت را از آنان جدا می کند.

روزنامه بامداد در شماره امروز خود طی گزارشی نوشت: حجت الاسلام حاج شیخ حسین کرمانی نماینده امام در غرب کشور که اخیراً به منظور بررسی علل درگیری های منطقه و مذاکره با سران کردستان به ارومیه رفته است، هنگام عزیمت به تهران در گفت وگوی کوتاهی با بامداد در ارومیه گفت: برای من قطعی شده است که حزب دمکرات به هیچ وجه مایل به درگیری مسلحانه نیست و با تمام قوا می کوشد از راه مذاکرات دیپلماسی و برادرانه، مسائل منطقه حل و فصل شود. وی افزود: می توان گفت از اول انقلاب و آغاز درگیری ها تا به حال، یک نشست صلح جویانه به تمام معنی، با رهبران کُرد نداشتیم و از این به بعد باید بی درنگ در این راه گام برداریم؛ به این دلیل که منطقه در حال انفجار است و یک ساعت تأخیر در این راه دیر شده است. ضمن همه اینها ناگفته نماند که در حزب دمکرات افرادی رخنه کرده اند که برای متشنج کردن اوضاع و احوال منطقه، آتش افروزی می کنند. درگیری های اخیر منطقه نیز از ناحیه همین افراد بود که قصد دارند از آب گل آلود ماهی بگیرند. اینها گروه های شناخته نشده و ایادی مرموزی هستند که حدس می زنم از پشت مرز وارد شده اند و می توان گفت که ماهیت پشت پرده آنها، حتی برای حزبی که خود را در داخل آن جا داده اند به درستی مشخص نیست.

در ادامه گزارش بامداد آمده است: نماینده امام از حاصل مذاکراتش با شیخ عزالدین نیز گفت: بیش از یک ساعت با شیخ عزالدین حسینی به مذاکرات و بحث در زمینه چگونگی از میان برداشتن مسائل منطقه پرداختیم؛ اما آنچه که ما را از نتیجه گیری، دور نگه داشت، این بود که وی اصرار داشت در مذاکرات باید نمایندگان احزاب سیاسی کردستان شرکت داشته باشند؛ به ویژه حزب کومه له و چریک های فدایی خلق. من هم این امر را صلاح

ندانستم. باید بگویم که شیخ عزالدین حسینی فعلاً طرفدار حزب کومه له است و خیلی به حزب دمکرات خوش بین نیست. در مورد مذاکره با سایر گروه های سیاسی در کردستان، نماینده امام اعلام داشت: به غیر از حزب دمکرات حاضر به مذاکره با سایر گروه های سیاسی در کردستان نیستم؛ چرا که ایده آنها ضد دینی و مقابل ما است(۱)

جالب است که در همین شماره روزنامه بامداد اظهارات قاسملو درج شده است که گفت: ما همیشه اعلام کرده ایم و عملاً نشان داده ایم که حزب دمکرت مخالف نقل و انتقالات ارتش نیست؛ به شرطی که مقصود از این نقل و انتقالات، استقرار در مناطق استراتژیک برای حمله به مردم کردستان نباشد. پیشمرگان ما همیشه در این نوع نقل و انتقالات مسالمت آمیز، ارتش را همراهی کرده اند؛ ولی با صراحت کامل اعلام می کنیم که در اوضاع حساس فعلی، هر نوع نقل و انتقالات را که مقصود از آن، اشغال نقاط استراتژیک به منظور سرکوب خلق کُرد باشد، رد می کنیم.(۲)

در شماره امروز کیهان نیز گزارشی از مصاحبه عبدالرحمان قاسملو درج شده است. در این مصاحبه وی از جمله با ذکر این که یک سال است فئودال های ارومیه دهقانان را از خانه و کاشانه شان اخراج کرده اند و مقامات تاکنون به خواست اصلی آنها برای مراجعت به مأوی و مسکن خود توجه نکرده اند افزود: «پس از این که آقای ظهیرنژاد مجدداً امکان فعالیت یافت و به ریاست ژاندارمری کل کشور منصوب گردید، بلافاصله رشیدبیک جهانگیری و دارو دسته اش راه های بین اشنویه و سومای و برادوست را مسدود کردند و به آزار مردم پرداختند و دهقانان از این جریان، کاسه صبرشان لبریز شد و علیه این فئودال ها قیام کردند و کوشش کردند که راه ها را باز کنند. البته حزب ما همچنان که در برنامه اش است، به کمک دهقان ها شتافت و در نتیجه، درگیری هایی در منطقه ترگور و مرگور به وجود آمد که متأسفانه منجر به کشتار عده ای بی گناه شده؛ البته موجب خلع سلاح عده زیادی از این مزدوران نیز شد.»

وی با اشاره به حوادث نقده و قارنا اضافه کرد: «نتیجه می گیریم درگیری در اطراف ارومیه عبارت است از برخورد بین نیروهای انقلابی و نیروهای ضدانقلاب که متأسفانه ارتش و ژاندارمری علناً از نیروهای ضدانقلاب پشتیبانی می کنند.»

خبرنگار پرسید: «شما با کدام یک از کشورها در ارتباط هستید و اسلحه و مهمات خود را از کجا تأمین می کنید؟ زیرا گفته می شود که با کشورهای خارج در ارتباط هستید.» دبیرکل حزب دمکرات کردستان گفت: «این اتهامات واهی، پس مانده رژیم شاهنشاهی است. این اتهامات به اندازه ای پوچ است که احتیاج به جواب ندارد. پشتیبان اصلی ما مردم کردستان هستند. ما خود را ایرانی می دانیم و از ایران به عنوان وطن خود، از استقلال ایران، از دستاوردهای انقلاب و از مرزهای میهن عزیزمان، همیشه آماده ایم در مقابل تجاوز خارجی،

۱- مأخذ ۱۱، ص ۱ و آخر.

۲- مأخذ ۱۱، خبرگزاری پارس.

از هر کجا که باشد، دفاع کنیم.(۱)

۲۷۷

در بازتاب حوادث کردستان، امروز رادیو لندن در بخش فارسی خود در ساعت ۲۰:۴۵، گزارشی پخش کرد. این گزارش از قول یک روزنامه نگار غربی که "اخیراً از مناطق کردنشین ایران دیدن کرده است" پخش شد که به این شرح است:

«بخش بزرگی از کردستان در حال حاضر به صورت دوفاکتو، از خودمختاری برخوردار است. چنین خودمختاری در قانون اساسی ایران در نظر گرفته نشده است و تا این زمان، دولت نیز از پذیرفتن آن خودداری ورزیده است. منطقه مرکزی کردستان ایران را کوهستانی ترین و صعب العبورترین قسمت تشکیل می دهد. چنین به نظر می رسد که کردها اکنون سراسر منطقه مزبور را به استثنای پادگان های دورافتاده ارتش، تحت کنترل خود درآورده اند. چریک های کرد یا پیشمرگان، در مسیر کلیه جاده های اصلی که به این منطقه ختم می شود، ایستگاه های بازرسی ایجاد کرده اند و خود، مسئولیت برقراری نظم را بر عهده دارند؛ ولی این ایستگاه های بازرسی، صرفاً جنبه تدافعی داشته و به منظور جلوگیری از ورود افراد ارتش و پاسداران ایجاد شده است.

در سایر موارد، کردستان به عنوان جزئی از ایران به فعالیت های عادی خود ادامه می دهد و مثلاً: مالیات ها مطابق معمول پرداخت شده، و پست و تلفن به طور عادی مشغول کار است، و عبور و مرور وسایط نقلیه شخصی بدون هیچ گونه مانعی جریان دارد.

در واقع دولت مرکزی هنوز مسئولیت تعدادی از بخش های اداری و دولتی را در دست دارد؛ ولی لطمه اصلی، به قدرت نظامی دولت مرکزی وارد آمده است. پادگان های عمده در مهاباد و سنندج هنوز برجای خود باقی است؛ ولی کاملاً تحت محاصره قرار دارد. پاسداران که چندان محبوبیتی ندارند، موقعیت متفاوتی دارند؛ بدین معنی که در برخی از مناطق واقع در حاشیه این منطقه از قبیل مهاباد، حضور دارند، ولی در اردوگاه های خود تحت محاصره کامل هستند و برخلاف نیروهای ارتش، نمی توانند وارد شهر شوند.

سیاست کردستان در دست احزابی قرار دارد که عمده ترین آنها حزب دمکرات کردستان است که در شمال این منطقه دارای قدرت می باشد. دومین حزب، حزب مارکسیست - لنینیست کومه له است که موفق نشد قدرت خود را در انتخابات بیازماید؛ زیرا در آخرین لحظات، انتخابات در مریوان و سنندج متوقف شد. سومین حزب فعال در کردستان حزبی است که اختصاصاً کردی نیست و جنبه سراسری دارد. پیروان این حزب یعنی چریک های فدایی خلق، در واقع در کردستان نفوذ زیادی ندارند.

کلیه احزاب کردستان مذاکرات خود را بر اساس اعلامیه ۲۶ ماده ای که در زمستان گذشته تدوین گردید، قرار داده اند. این اعلامیه مبتنی بر تقاضای خودمختاری، نه تنها برای

۱- مأخذ ۲، ص ۸.

کردستان، بلکه برای کلیه اقلیت های قومی ایران در چارچوب یک سیستم فدرال می باشد. شیخ عزالدین حسینی ریاست هیئت نمایندگی مشترک را – که مأمور انجام مذاکرات در زمینه این مسئله می باشد – به عهده دارد. در این میان زد و خوردهایی در کردستان همچنان ادامه دارد و نیروهای دولت می کوشند که در شهر کامیاران – که در ماه فوریه گذشته (بهمن و اسفند ۱۳۵۸) پس از یک روز جنگ، به تصرف در آمد – نیروهای کردها را به عقب رانده و به پادگان ارتش در نزدیکی سنندج ملحق شوند.»(۱)

۲۷۸

علی رغم فشارهای نظامی، سیاسی و تبلیغاتی موجود، علامتی از تجدید نظر نظام در نوع برخورد با درگیری های کردستان و گروه های عامل آن مشاهده نمی شود. همچنین از اینکه در بعضی از گرایش های حاکم تغییراتی ایجاد شود که بر تصمیم گیری ها و یا اعلام مواضع مربوط به اهداف و استراتژی گروه ها مؤثر باشد، هیچ نشانه ای مشاهده نمی شود. در این باره یک چارچوب قطعی و غیرقابل عدول، ترسیم شده است که از جمله حدود آن عبارتند از: تصمیم بر تحکیم حاکمیت نظام، پافشاری بر آزادی تحرک و استقرار نیروهای مسلح رسمی نظام، و نپذیرفتن شروط مختلف گروه های مسلح، و از سوی دیگر، قرار دادن خلع سلاح گروه ها به صورت پیش شرط هرگونه بررسی مطالبات آنان. توجه به دو خبر ذیل، مندرج در کیهان، شاهدی بر این امر است.

اظهارات عضو هیئت ویژه کردستان:

«هاشم صباغیان عضو هیئت ویژه کردستان اعلام کرد که طرح شش ماده ای حزب دمکرات، در این هفته توسط رئیس جمهوری تسلیم شورای انقلاب می شود. به گفته وی، تصویب این طرح با این شرط که احزاب و افراد در کردستان، اسلحه های خود را به زمین بگذارند همراه خواهد بود و تا وقتی که این شرط، عملی نشود، طرح شش ماده ای حزب دمکرات که با اصلاحیه ای به رئیس جمهور تسلیم شده و در شورای انقلاب نیز مطرح می شود، اجرا نخواهد شد. مهندس صباغیان افزود که آخرین گزارشات هیئت ویژه در مورد مسائل کردستان، گزارش هایی بود که در روز یازدهم فروردین ماه تسلیم رئیس جمهور شد و ایشان نیز نظر خود را در نطق روز جمهوری اسلامی اعلام کرد.»(۲)

نظرهای استاندار آذربایجان غربی (ضمن اطلاعیه صادر شده امروز):

«اهالی محترم آذربایجان غربی! عملیات نظامی و مانورهای ارتش در این استان به منظور

۱– مأخذ ۹، ص ۸ و ۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۲– مأخذ ۲، ص ۱۱.

درگیر شدن و تعرض به اهالی نیست. جان و مال و ناموس همه اهالی محترم و تمام ساکنین، بدون استثناء و تبعیض، در امان هستند؛ بنابراین انتظار می رود که تمام اقشار مختلف با هر زبان و ملیت و مذهبی که هستند، بدون پیش کشیدن هیچ گونه اختلافی، از استقرار ستون های ارتش در منطقه خود استقبال نمایند و برادران ارتشی خود را با تشویق و قدرشناسی، در تأمین امنیت و پاسداری مرزهای کشور یاری کنند. حساب آنهایی که به طور مسلحانه از حرکت ستون های ارتش جمهوری اسلامی ایران در منطقه، ممانعت می کنند، از حساب روستاییان و هموطنان زحمتکش کُرد جدا است.

با هوشیاری انقلابی نگذارید که عده ای از خدا بی خبر، از این موضوع سوء استفاده کرده و باز خدای نکرده، در بعضی از نقاط، دعوای کُرد و ترک راه بیندازند؛ بنابراین هر کس که بدون جهت به یک هموطن کُرد، تنها به دلیل اختلاف مذهبی و زبان، اهانت و یا به او تعرض نماید و جان و مال و ناموس او را به خطر اندازد، مورد تعقیب قرار خواهد گرفت. آنهایی که داوطلبانه اسلحه خود را تحویل می دهند، هزینه متحمل برای تهیه اسلحه پرداخت خواهد شد.»(۱)

۲۷۹

با گذشت چند روز از حوادث جاده نقده – اشنویه، هنوز فضای منطقه، تحت تأثیر این حادثه و پیامدهای آن قرار دارد؛ از جمله گروهی از اهالی شهرستان نقده، تلگرامی برای رئیس جمهوری فرستادند و در آن، وی را از تلگرام هایی که طی آنها، اعمال حزب دمکرات کردستان به شدت مورد اعتراض قرار گرفته است، آگاه کردند.

به گزارش خبرگزاری پارس، در تلگرام های مردم نقده به عزّالدین حسینی و دکتر قاسملو آمده است: «به مصداق مثل معروف "زدن و گریه کردن، شیوه کار شما قرار گرفته است"، مسلماً بدانید که اقدام به چنین اعمال خرابکارانه، عنان صبر از کف این ملت خواهد ربود و به زحمت، مردم خشمگین نقده کنترل خواهند شد... برای آخرین بار اعلام می داریم اگر جلوی این قبیل اعمال ضدانقلابی و ضدانسانی، ایذا و اذیت ها گرفته نشود، قهراً مردم این سامان اقدامات لازم را معمول داشته و از موجودیت خود، به هر نحو ممکن دفاع خواهند کرد.»

در قسمت دیگری از این تلگرام که برای استانداری ارومیه نیز مخابره شده، آمده است: «آیا تحریک احساسات مردم منطقه نقده با اقدام به گروگان گیری اشخاص بی گناه، از جمله فردی مستضعف به نام محرم قصاب، اهل نقده و ساکن مهاباد، در همان تاریخ در مهاباد، و راهزنی و حمله و کشتن و گروگان گیری مسافران بی دفاع نقده در شب چهارشنبه مورخ ۱۳/۱/۱۳۵۹ در جاده ارومیه به نقده، از جمله زخمی کردن و کشتن چهار نفر، و حمله شبانه در همان تاریخ با اسلحه سنگین به پاسگاه شیرین بلاغ و گروهان ژاندارمری مستقر در نقده، و حمله به دو پسربچه نابالغ از اهالی میرآباد نقده – که در تاریخ ۱۲ فروردین ۱۳۵۹ در حال کشت سیب زمینی بوده اند – و چندین نمونه دیگر از این قبیل، و حمله به دهات بلادفاع ترک نشین،

۱– مأخذ ۶.

به نظرتـان موجه و منطقی است؟ آیـا بـا ایجاد چنین جوی، متوقع رفع سوءتفاهم و ایجاد محبت بین دو ملت ترک و کرد این منطقه هستیـد؟ طبیعی است این گونه اعمال عکس العمل و پیامدهایی دارد که نه به نفع ملت کُرد و نه به نفع ملت ترک است.»(۱)

به گزارش دفتر ریاست جمهوری، اهالی شهرسـتان نقـده دو تلگرام جـداگانه دیگر برای امام خمینی و ابوالحسن بنی صـدر فرسـتاده اند و طی آنها یادآور شده اند که روز سیزدهم فروردین عوامل ضدانقلاب حزب دمکرات کردستان، دست به راهبندان در شاهراه نقده – ارومیه زده اند و اقدام به کشـتار و گروگان گیری مسافران بی دفاع کرده انـد و چنـد تن از اهالی نقـده را کشـته یا زخمی نموده اند و عده ای را به صورت گروگان، به مهابـاد برده انـد. در این تلگرام هـا به این نکته اشـاره شـده است که متأسـفانه نیروهـای انتظـامی ژانـدارمری و شـهربانی، و ارتش، به طور قـاطع با ضدانقلاب مقابله نکرده اند، و در ادامه آمده است: «در صورتی که نیروهای انتظامی نخواهند یا نمی توانند امنیت مردم این منطقه را تأمین نمایند، از این پس خود مردم در صـدد دفاع و تلافی برآمـده و به مصـداق آن که کلوخ انداز را پاداش سـنگ است، با آنان مقابله خواهند کرد و عواقب هرگونه حوادث ناگوار، در مرحله اول به عهده حزب دمکرات کردسـتان و در درجه دوم به عهده دولت است؛ زیرا دولت که مسـئول حفظ امنیت است، به وظیفه خود عمل نمی کند و حزب دمکرات نیز نمی خواهد بفهمد که مردم نقده به هیچ وجه حاضر نیستند آنچه را که این حزب خواسته است، تأمین کنند.»(۲)

از سوی دیگر، اکبری سـرپرست فرمانداری نقده، در تماسـی تلفنی با خبرگزاری پارس در ارومیه گفت: به دنبال تشـنجات دیروز شهرستان نقده – که بر اثر حمله به پاسـگاه مرکزی ژاندارمری در نقده و پاسـگاه شیرین بلاغ در نقده، به وجود آمده بود – این شهر امروز کاملاً آرام است و مردم به سر کار عادی خود باز گشتند(۳)

۲۸۰

امروز از مرکز فرمانـدهی سپاه به سـپاه زنجـان که در تکـاب مسـتقر است، این دسـتور ابلاـغ شـد: «از هرگونه تحریک و یا پاکسازی در منطقه، تا دسـتور کلی بپرهیزید؛ ولی مواظب دشمن در اطراف خود باشید.»(۴) این دسـتور، در پاسخ به پیام روز قبل سـپاه زنجان از تکاب بود که از تهران خواسته بود: «جهت پاکسـازی منطقه تکـاب، نیروی کمکی اعزام کنیـد و دسـتورات لازم را بدهیـد.»(۵) برخلاـف اسـتان آذربایجان غربی، امروز گزارش هایی از اسـتان کرمانشاهان، حاکی از پاکسازی و درگیری در این منطقه بود؛ البته نه در اندازه های وسیع. سازمان پیشمرگان مسلمان کرد مستقر در کرمانشـاه اعلاـم کرد: «عملیـات پاکسـازی منطقه شـروینه از عوامـل احزاب مسـلح کرد، توسـط سازمـان پیشـمرگان مسـلمان کرد شاخه جوانرود پایان یافت. ... تاکنون... چند روستا... از عوامل مزدور بیگانه پاک گردیده است. افراد مسلح ساکن منطقه زبران آمادگی خویش را برای تحویل سلاح های خود اعلام داشته اند. در منطقه شروینه و قشلاق نیز تعداد زیادی ضمن

ص: ۴۹۸

۱– مأخذ ۱۱، ص۹، تهران – خبرگزاری پارس.

۲– مأخذ ۱۱.

۳– مأخذ ۲، ص ۱.

۴– سند شماره ۰۶۳۲۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی (عملیات)، به زنجان (تکاب)، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۵– سند شماره ۰۶۳۲۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زنجان (تکاب)، به تهران (عملیات)، ۱۵/۱/۱۳۵۹.

تحویل سلاح های خود، امان نامه دریافت کرده اند.» همچنین بنابر گزارش ها، در روستای ده ریش یک درگیری بین افراد سازمان پیشمرگان مسلمان و افراد مسلح احزاب کرد روی داد و در پی آن، دو نفر ضمن اظهار ندامت، همراه سلاح هاشان تسلیم شدند.(۱)در این حال شهربانی پاوه گزارش داد: «حدود ۲۰۰ نفر از افراد مسلح، در کوه های اطراف پاوه پنهان و قصد دارند در فرصت مناسب به نیروهای دولتی مستقر در پاوه ضرباتی وارد نمایند.»(۲)

۲۸۱

از جمله تحرکات موجود در کشور اعتصابات و راهپیمایی های صنفی و تحرکات اجتماعی با اهداف اعلام شده غیرسیاسی است. این گونه فعالیت ها در وضع کنونی، از محمل ها و پوشش های مناسب تحرک گروه های مخالف نظام محسوب می شود؛ از این رو بعضاً واکنش تند طرفداران نظام جدید را همراه دارد. وضعی که امروز در کرمانشاه پیش آمد، نمونه ای از این مطلب است. واقعه براساس گزارش های ارسالی خبرنگاران خبرگزاری پارس و مطبوعات، از این قرار است:

اتحادیه دیپلمه های بیکار کرمانشاه اطلاعیه ای صادر کرد که روز گذشته در شهر کرمانشاه پخش شد. در این اطلاعیه، از دیپلمه های بیکار خواسته شده بود برای دریافت پاسخ صریح به خواست هاشان مبنی بر داشتن کانون و ایجاد کار، در مقابل استانداری اجتماع کنند. امروز گروه های مختلفی از دیپلمه های بیکار در برابر استانداری گردهم آمدند و در ساعت ۱۱ به راهپیمایی در مسیر خیابان های مرکز شهر پرداختند.(۳)این عده با شعار "کار برای بیکار" از محل استانداری کرمانشاه دست به راهپیمایی زدند. در چهارراه مدرس گروه دیگری به این عده حمله کردند که بعد از شروع درگیری، صدای تیراندازی به گوش رسید و هر دو گروه به خیابان های اطراف گریختند. در درگیری های امروز عده ای با گلوله ساچمه ای، چاقو، پنجه بکس و سنگ مجروح شدند. همچنین یک دختر مدرسه ای و یک جوان، بر اثر اصابت گلوله مجروح شدند و هشت تن دیگر در بیمارستان طالقانی بستری شدند.(۴) در پی این حوادث، ۱۱ نفر دستگیر شدند که در این باره استاندار کرمانشاه گفت: این ۱۱ نفر در تظاهرات دیپلمه های بیکار شرکت کرده بودند؛ در حالی که دارای کار و درآمد هستند.(۵) کیهان در ادامه گزارش حوادث امروز یادآوری کرده است: سه روز پیش نیز در مراسم چهلمین روز درگذشت سعید عقیقی(۶) دانشجوی پیشگام کرمانشاه که به طرز مرموزی به قتل رسیده بود، یک راهپیمایی، از دانشگاه رازی کرمانشاه آغاز شد. این راهپیمایی در چهارراه سیلو، با دخالت گروه دیگری به هم خورد. حجت الاسلام پرتوی یکی از مسئولان سپاه پاسداران، در گفت وگویی با خبرنگار کیهان، درباره این حوادث گفت: دانشجویان پیشگام و هواداران سازمان چریک های فدایی خلق و دیگر گروه های سیاسی، در دانشگاه رازی میتینگی ترتیب دادند. همان طور که از ابتدا معلوم بود، این

۱- - مأخذ ۸، ص ۱۴.

۲- سند شماره ۰۲۱۳۴۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: وزارت کشور، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۹، ص ۳.

۴- مأخذ ۶، ص ۱۱.

۵- روزنامه اطلاعات، ص ۲، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۶- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۲۸۱: درباره سعید عقیقی و نسبت آن با سازمان چریک های فدایی خلق. ص ۵۲۱

تجمع برای چهلم سعید عقیقی بود؛ دانشجویی که چهل روز پیش به طرز مرموزی به قتل رسید؛ اما مسلمانان متعهد به خوبی دیدند که اجتماع، از نوکران بیگانه تشکیل شده بود که تحت لوای سعید عقیقی، نغمه های شوم سر می دادند.

وی در ادامه افزود: سپاه پاسداران از همان ابتدا قتل عقیقی را از طرف هر دسته و گروهی که بوده است، محکوم کرد و از کلیه ارگان های انقلابی خواست که هرگونه اطلاعی در این مورد دارند، با ذکر دلیل و سند به دادگاه انقلاب اسلامی اعلام کنند. ما گروه هایی را که سپاه پاسداران را به شرکت در این جریان متهم می کنند، به مناظره تلویزیونی دعوت می کنیم.

پرتوی همچنین قتل سعید عقیقی را یک عمل تصفیه درون گروهی دانست و گفت: همان طوری که ما از طریق رسانه های گروهی اعلام کردیم، از دادگاه انقلاب خواستیم که مسئله قتل را دنبال کند. پرتوی در پایان، درگیری امروز کرمانشاه را نیز مرتبط با درگیری های سه روز پیش چهارراه سیلو دانست.(۱)

۲۸۲

امروز دفتر کومه له در سنندج - شهری که اصلی ترین مرکز نفوذ و حضور این گروه است- در برابر سخنان رئیس جمهوری در مراسم ۱۲ فروردین در میدان آزادی، واکنش نشان داد. کومه له با نقل قول از وی که گفته است: "کومه له فساد می کند، از ما بخواهید ریشه فساد را بکنیم" اعلام کرد:

«ما قضاوت در این مورد را به همشهریان مبارز واگذار می کنیم. آیا کارهایی که کومه له از زمان ورودش به شهر سنندج انجام داده است، فساد است یا مبارزه با فساد؟... اولاً به محض ورود پیشمرگ به سنندج، راهزنان و سارقین مسلح با کمک مزدوران، برای این که پیشمرگ را بدنام کرده و وانمود کنند که در اثر وجود پیشمرگ، جاده ها امن نیستند، شروع به تجاوز به مال و جان مسافران و رانندگان کردند؛ اما پیشمرگان کومه له آنها را دستگیر و به مردم معرفی و در دادگاه های خلقی محاکمه کرده و از آن تاریخ تاکنون، کوچک ترین دزدی در راه های منطقه تحت نفوذ پیشمرگ انجام نگرفته. همچنین کومه له توانست معتادان را جمع آوری کرده و با عاملان فروش هروئین مبارزه کند. مبارزه با فحشا، از بین بردن مشروبات و مبارزه با جاش هایی که دستشان به خون جوانان مبارز کردستان آلوده بوده، اینها نمونه ای است از کارهای کومه له. آیا این کارها فساد است یا رئیس جمهوری آنها را فساد می داند؟ آیا امنیتی که هم اکنون در سنندج وجود دارد و کومه له نیز در ایجاد آن سهمی دارد، فساد است؟»(۲)

در این حال، خبرنگار خبرگزاری پارس در سنندج - که بعضی از نیروهای هوادار نظام، وی را به نوعی جهت گیری در گزارش هایش، متهم می کنند و به آن سبب مورد سرزنش قرار می دهند - از این شهر گزارش داد: «دیروز و امروز باشگاه افسران سنندج که مرتفع ترین نقطه مرکزی شهر است و قبلاً مقر سپاه پاسداران نیز بود، و همچنین محل مرکز رادیو و تلویزیون، و فرودگاه

ص: ۵۰۰

۱- مأخذ ۶، ص ۱۱.

۲- مأخذ ۹، ص ۲.

سنندج، توسط نیروهای نظامی و اسلحه و مهمات فراوان تقویت شده است. تقویت نظامی این سه نقطه حساس در شهر سنندج، این تصور را در دل تمام مردم به وجود آورده است که به زودی بین نیروهای دولتی و گروه های مسلح سیاسی ، درگیری مسلحانه روی خواهد.»(۱)

۲۸۳

"نبرد برای رهایی طبقه کارگر" نام یک گروه مائوئیستی تندرو و پر سروصدا است. این گروه، با سازمان "پیکار در راه آزادی طبقه کارگر" هم خط است و هر دو در داخل جریان های کمونیستی حاضر، جزء جریانی موسوم به خط ۳ هستند. این گروه امروز نهمین شماره نشریه "نبرد" را که ارگان آن است، منتشر کرد. دو مطلب ذیل از این نشریه، به صورت نمونه هایی از مواضع این گروه ارائه می شود.

نشریه نبرد، در مطلبی با عنوان "دیکتاتوری، جبر ضروری حاکمیت سرمایه داری وابسته" با اشاره به پیام نوروزی امام چنین می نویسد: «پیام خمینی آهنگ عزیمت جدید رژیم برای توسل به راه حل های نظامی - پلیسی و اعمال دیکتاتوری با هدف فراهم ساختن زمینه تحکیم و بازسازی سرمایه داری وابسته است؛ رؤیای شیرینی که در مقابله با مبارزات توده ها، به کابوس بدل خواهد شد... پیام، بیان این واقعیت است که جمهوری اسلامی باید همه مظاهر و ویژگی های حاکمیت سرمایه داری وابسته را در خود حفظ و احیا کند؛ باید نهادها و ارگان های رژیم شاهنشاهی تجهیز و تسلیح گردند؛ ارتش، ساواک، زندان ها و پلیس، مدارس و دانشگاه ها و مطبوعات و خلاصه همه چیز.»(۲)

این نشریه، همچنین در نوشتاری با عنوان "سازمان مجاهدین خلق و اتوپی های خرده بورژوایی"، با مقایسه نیروهای کمونیستی و سازمان مجاهدین خلق آورده است: «مجاهدین که خود را ضد امپریالیست می دانند، در کارزار مبارزه ضد امپریالیستی ضد سرمایه داری کنونی، خود را بیش تر نزدیک به نیروها و عناصر لیبرال و دموکرات های ناپیگیر می داند و از کمونیست ها که قاطع ترین مبارز ضد امپریالیست هستند، به بهانه "چپ نمایی"(۳) گریزانند. همچنین مجاهدین در موضع ضداستعماری و ضد امپریالیستی خویش، قاطعیت نداشته و عدم وابستگی به امپریالیسم را پیگیرانه و تا نهایت، در ذهن خود و در عمل، جایگزین ننموده اند.»(۴)

۲۸۴

در وضعیت کنونی، جنگ تبلیغاتی و "ترویج"، نقشی بسیار جدی در مبارزات سیاسی و

۱- مأخذ ۷، ص ۱.

۲- نشریه "نبرد"، ارگان گروه نبرد برای رهایی طبقه کارگر، شماره ۹، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص۱.

۳- یادآوری می شود آنچه از سازمان مجاهدین خلق، به وسیله گروه نبرد برای رهایی طبقه کارگر مورد انتقاد قرار گرفته اتفاقاً از جمله مهم ترین دلائل منافق خوانده شدن این سازمان محسوب می گردد. سازمان مجاهدین خلق، عناصر سازمان پیکار را "چپ نما" می خواند؛ آن هم به دلیل ضرورت پاسخ گویی به سازمان مزبور در افکار عمومی است. سازمان پیکار ابتدا کوشید با همان نام سازمان مجاهدین خلق ایران فعالیت کند؛ در مرحله بعد، با عنوان شاخه مارکسیستی سازمان مجاهدین خلق ایران، مدت کوتاهی اعلام حیات کرد، سپس به نام پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، فعالیت مرحله کنونی خود را آغاز کرد.

۴- همان.

اعلام و تبلیغ مطالبات دارد؛ از این رو گروه های متعدد، با نشریات مختلف به این کار می پردازند و به علاوه از برخی تشکل های حاشیه ای و هوادار نیز استفاده می کنند؛ تشکل هایی که در واقع پوششی برای همان گروه ها هستند. بعضی از این تشکل ها از یک یا چند عضو تشکیل شده اند و بعضی نیز فقط روی کاغذ و در حد اسم وجود دارند. شماره امروز روزنامه بامداد، از دو تشکل ناشناس که مصداق امر یاد شده هستند، دو خبر درج کرده است.

خبر اول حاکی است: "کانون توحیدی تلاش در راه مستضعفین" طی نامه سرگشاده ای به ریاست جمهوری، به توطئه امپریالیستی بر ضد نیروهای آزادی خواه و انقلابی اشاره کرد و خواستار رسیدگی به امور و ماجراهای ذیل شد: حمله به کتابفروشی ها و سوزاندن روزنامه ها، پخش وسیع جزواتی تحت عنوان افشاگری برضد بهترین فرزندان خلق، و تقلبات وسیع در امر انتخابات.(۱)

در خبر دوم آمده است: "شورای هماهنگی بیکاران" ضمن صدور قطعنامه ای، از رئیس جمهوری درخواست کرد هرچه زودتر برای حل مشکل بیکاری اقدامات قاطعی معمول دارد و در عین حال به وقایع اخیر اندیمشک و حمله به اجتماع گروهی از بیکاران در آن شهر، رسیدگی شود. در این قطعنامه آمده است: از یک سال قبل تاکنون اقدام قاطعی در زمینه رفع مسئله بیکاری انجام نشده است و گروهی از بیکاران که پیش از عید، در اندیمشک، ضمن اجتماع، خواهان توجه به مسائل خود بودند، مورد حمله قرار گرفتند و در نتیجه، تعدادی کشته و مجروح شدند. همچنین برای جلوگیری از تفتیش عقاید در مراحل استخدامی، و ممانعت از حمله به اجتماعات، گام های اساسی در جهت تحقق قانون اساسی برداشته شود.(۲)

۲۸۵

اوضاع فعلی کشور به گونه ای است که سپاه هنوز نمی تواند انسجامی کامل و چارچوبی مشخص در زمینه وظیفه افراد خود داشته باشد و اساساً نیازهای انقلاب آن قدر وسیع و متنوع است که پاسداری از آن، امر پیچیده و مهمّی است. در این حال، در مناطق مختلف بعضاً حوادثی روی می دهد که افراد سپاه نیز به شکلی با آن مرتبط هستند. وقوع این حوادث، به تدریج، تجربه فرماندهان سپاه را برای حصول انسجام سازمانی لازم، می افزاید. ماجرای امروز "درود"، از آن جمله است. این ماجرا با توجه به مجموعه ای از گزارش ها و مکاتبات، به صورت مرور و بررسی زیر، ارائه می شود:

امروز پیامی با امضای ابوشریف، از مرکز فرماندهی عملیات سپاه برای رکن سوم ستاد مشترک ارسال شد که از یک وضع بحرانی در درود حکایت می کند. در این پیام آمده است: «طبق اطلاع حاصله از سپاه پاسداران درود، بین سپاه و افراد نامشخص درگیری به وجود آمده است که تا هم اکنون، ساعت ۱۳:۳۰، سپاه در محاصره می باشد.»(۳)

این در حالی است که وزارت کشور نیز با امضای معاون سیاسی وزارت کشور، مصطفی

ص: ۵۰۲

۱- مأخذ ۱۱، ص ۲.

۲- مأخذ ۱۱، ص ۱۰.

۳- سند شماره ۰۶۳۲۸۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران - مرکز فرماندهی عملیات، به سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

میرسلیم، گزارشی به سپاه ارسال کرد؛ گزارشی با موضوع "تظاهرات درود" و به نقل از ژاندارمری لرستان. در این گزارش آمده است: «تاکنون ۴ نفر از تظاهر کنندگان کشته و ۱۲ نفر زخمی گردیده اند. اهالی از این بابت بسیار عصبانی و قصد انتقام جویی و تهاجم مسلحانه به نیروهای انتظامی را دارند که شورای تأمین شهر، تشکیل، و از سپاه پاسداران خرم آباد ۵۰ نفر، از شهربانی بروجرد ۱۵ نفر، و از گروهان ژاندارمری بروجرد ۱۳ نفر جهت تقویت مأمورین انتظامی به درود اعزم گردیده اند.»(۱)

روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری پارس از بروجرد، درباره حوادث امروز درود نوشت؛ به دنبال درگیری شهرستان درود – که طی آن یک نفر کشته شد و ده نفر مجروح شدند – سرهنگ عزیزی رئیس شهربانی بروجرد، در یک تماس تلفنی با خبرنگار خبرگزاری پارس در تهران، ضمن تأیید این خبر، در این باره گفت: قبلاً به شهربانی بروجرد و فرمانداری این شهرستان خبر رسیده بود که گروه ها و اشخاص غیر مسئول تهدید کرده اند که بازار درود را به علل نامعلومی آتش خواهند زد. در پی دریافت این خبر، نیروی کمکی به درود اعزام شد و با کمک سپاهیان پاسدار به درگیری پایان داده شد و اینک (ساعت ۱۷:۲۰) آرامش به درود بازگشته است.(۲)

این روزنامه در گزارشی دیگر نوشت: به گزارش رسیده، یک گروه از مهاجمان، بعضی از مناطق شهر درود را به آتش کشیدند.(۳)

نشریه پیام انقلاب، ارگان سپاه، گوشه های دیگری از این حادثه را به این نحو گزارش داد: «به دنبال تصفیه ای که در سپاه پاسداران شهرستان درود انجام شد و منجر به انحلال شورای فرماندهی و اخراج بعضی از عناصر ضدانقلاب که در سپاه آن شهر نفوذ کرده بودند، شده است، عناصر اخراجی با ایادی و عوامل خودفروخته، با نارنجک و کوکتل مولوتف به مقر سپاه حمله می کنند که با دفاع سخت پاسداران مواجه می شوند. گروه دیگری از همین عناصر، بعضی از نقاط شهر را به آتش می کشند. طبق خبرهای رسیده از منطقه، دو الی سه نفر کشته و ده نفر مجروح شدند.»(۴)

مفصل ترین گزارش درباره حوادث امروز درود، در کیهان درج شد که در آن آمده است: گزارش خبرنگار کیهان از درود در مورد شرح وقایع خونین این شهر حاکی است: صبح روز شنبه [امروز] بیش از هزار نفر از کارگران بیکار درود که قول گرفته بودند به سر کار بروند، در بخشداری درود اجتماع کردند. از سوی دیگر بیش از دو هزار نفر از اهالی درود، دست به یک راهپیمایی اعتراض آمیز زدند. این راهپیمایی در اعتراض به انحلال سپاه پاسداران درود و ورود پاسداران غیربومی به شهر بود. آنان پس از پیوستن به اجتماع کارگران بیکار، خواستار خروج پاسداران اعزامی از بروجرد و خرم آباد که در بخشداری حضور داشتند، شدند. در این هنگام بخشدار درود اعلام کرد که از همین لحظه، ۳۴۰ نفر از کارگران بیکار می توانند برای ایجاد جاده های روستایی و مدرسه و خدمات شهری به کار مشغول شوند.

۱– سند شماره ۰۶۳۲۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از وزارت کشور، به سپاه پاسداران، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۲– مأخذ ۵، ص۵.

۳– مأخذ ۴۰، ص ۴.

۴– مأخذ ۴۹، ص ۴۳.

در ادامه گزارش کیهان آمده است: به گزارش خبرنگار کیهان از درود، درگیری از لحظه قرائت نام افرادی آغاز شد که برای اشتغال فراخوانده شده بودند. کارگران بیکار به داخل بخشداری هجوم بردند؛ به همین جهت پاسداران اعزامی مانع ورود کارگران بیکار به بخشداری شدند و آنها را از محوطه شهرداری و بخشداری بیرون کردند و به دنبال آن، درگیری به وجود آمد. از سوی دیگر، به گزارش خبرنگار کیهان، بر اثر درگیری و تیراندازی هایی که در بخشداری روی داد، ۳ نفر کشته و ۱۳ نفر مجروح شدند. همچنین در حمله متقابل تظاهرکنندگان و بیکاران به ساختمان بخشداری، ۳ پاسدار اعزامی مجروح شدند. این حمله با استفاده از سنگ و شیشه های آتش زا صورت گرفت. هویت دو نفر از کشته شدگان عبارت است از: علی مکی و علیرضا پیازکی. مجروحان این حادثه به علت کمبود امکانات درمانی، به بیمارستان های خرم آباد، بروجرد و اراک منتقل شدند.(۱)-(۲)

۲۸۶

امروز ابلاغیه ای با امضای ستاد فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، به کلیه واحدهای سپاه صادر شد. طی این ابلاغیه، عباس دوزدوزانی در مقام فرماندهی سپاه و یوسف کلاهدوز در مقام رئیس ستاد، تثبیت شدند و ابوشریف که فرمانده واحد عملیات سپاه بود، در جایگاه قائم مقام فرمانده سپاه قرار گرفت. متن ابلاغیه مزبور به این شرح است:

▫

شورای فرماندهی جدید سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با انتخاب بنی صدر در سمت فرماندهی کل قوا از راست به چپ:

عباس دوزدوزانی فرمانده، ابوشریف قائم مقام فرمانده و یوسف کلاهدوز مسئول ستاد.

«بدین وسیله به اطلاع واحدها و مراکز سپاه می رساند که در جلسه ای که در حضور برادر بنی صدر ریاست جمهوری کشور اسلامی ایران انجام گرفت، ایشان به نمایندگی از امام در

ص: ۵۰۴

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۲۸۵: گزارش های بعدی منابع مختلف هوادار و مخالف نظام از حوادث امروز درود، در یک بررسی نسبتاً مفصل، در این ضمیمه ارائه شده است. این گزارش ها در روشن شدن زوایا و جنبه های گوناگون این گونه حوادث ظاهراً غیرسیاسی در مقطع کنونی، مفید است. ص ۵۲۱

۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

سِمَت فرماندهی کل قوا، شورایی مرکب از برادران زیر را به مسئولیت های سپاه انتخاب کردند که ذیلاً ابلاغ می شود:

فرمانده سپاه: برادر عباس دوزدوزانی

قائم مقام فرمانده: برادر ابوشریف

مسئول ستاد: برادر یوسف کلاهدوز

به تأکید برادر رئیس جمهور، "بر عموم افراد سپاه است که از فرماندهان خود آن طور که در اسلام مقرر است، یعنی در انضباط، پیروی و اطاعت کنند."

احکام صادره از تاریخ ابلاغ، برای کلیه افراد سپاه لازم الاجرا است.»(۱)

به این ترتیب، هسته مرکزی سپاه انسجامی یافت که تا حدی، مورد نظر بنی صدر در مقام فرماندهی کل قوا نیز هست و این می تواند مقدمه ای برای پیشرفت تشکیلاتی سپاه باشد که هم اکنون با موانع و نیز مانع تراشی های گوناگونی مواجه است. نامه ای که امروز فرمانده سپاه بابل برای سپاه مرکز نوشته است، از نشانه های این امر می باشد. در این نامه آمده است:

«در بازدیدی که از سپاه بندر انزلی به عمل آمد، سپاه بندر انزلی همانند دیگر سپاه های کشور، در حدود یک سال تشکیل شده است و در حدود ۵۰ نفر عضو دارد. این سپاه ابتدا در یک قسمت شهر مستقر بوده است و از زمان درگیری صیادان و دخالت سپاه در آن درگیری، به تدریج از مردمی بودن خود افتاده. سپاهی که پرسنل آن از بهترین بچه های بندر انزلی تشکیل شده بود، با کارکرد بد مسئولین، طوری از نظر مردم پرت شد که سرانجام از شهر رانده شده و به گوشه ای از زمین نیروی دریایی پناهنده شد و اکنون کاملاً از مردم فاصله دارد و مردم برای رسیدن به سپاه باید ابتدا از بازرسی چند دقیقه ای نیروی دریایی بگذرند و بعد به سپاه برسند. تازه جلوی درب ورودی سپاه منتظر بمانند؛ چون حق رفتن به داخل سپاه را ندارند.

فرمانده سپاه و فرمانده عملیات و مسئول روابط عمومی سپاه، از تهران فرستاده شده اند، و مسئول روابط عمومی سپاه معتقد است از این که هیچ غیرنظامی حق همکاری با سپاه را ندارد و خلاصه به عقیده ام اگر موارد زیر عملی نگردد، بندر انزلی منتظر دومین درگیری خود خواهد بود:

۱. دادگاه انقلابی که بتواند انقلابی عمل کند. ۲. تقسیم اراضی و ویلاهایی که می بایست مصادره گردد. ۳. روابط عمومی یی که بتواند کارهای سپاه و همچنین کل قضیه ای که اتفاق می افتد را برای مردم بیان نماید. ۴. ایجاد هماهنگی بین نهادهای انقلابی در شهر. ۵. انتقال سپاه از محوطه نیروی دریایی به داخل شهر.(۲)

امروز همچنین از سپاه زنجان، استعلامی برای تهران ارسال شد که نشان می دهد سپاه علاوه بر درون خود، از بیرون نیز با مسئله تفرّق سازمانی و... مواجه است. در استعلام یادشده

۱- سند شماره ۱۳۰۰۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - دفتر مرکزی، به کلیه واحدهای سپاه، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۶۱۱۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران بابل به سپاه مرکز، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

آمـده است: طی اطلاعات رسـیده، قرار است در روسـتای جوقین زنجان، جهت مقابله با نیروهای ضدانقلاب در کردسـتان و اعزام به آن منطقه، از طرف دکتر چمران تشکیلات کماندویی ایجاد شود. مستدعی است اعلام کنید این تشکیلات از نظر سپاه مجاز است یا خیر.(۱)

۲۸۷

بنی صـدر، مـدیر مسـئولیِ روزنامه انقلاب اسـلامی را رسـماً واگذار کرد؛ اما تأکید کرد خط حاکم بر روزنامه مزبور، همچنان ادامه خواهد یافت. روزنامه بامداد در شماره امروز خود، این خبر را به نحو ذیل درج کرده است: «دکتر ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور، از مدیریت مسئول روزنامه انقلاب اسـلامی کنـاره گیری کرد و در گفت وگویی بـا این روزنامه، علل کناره گیری و همچنین نظرات خود را درباره روزنامه انقلاب اسـلامی اعلام کرد. دکتر بنی صدر در مورد علت کناره گیری خود گفت: مطلبی که در روزنامه یا نشـریات نوشـته می شود، مدیر نشریه و نویسنده بایستی مسـئول باشـد. من نمی توانم هم به عنوان مـدیر آن جـا مسـئول بـاشم و در عین حال، این جا هم رئیس جمهور باشم. این دو تا با هم نمی خوانـد؛ ناچـار من بایـد کنـار می رفتم که هم روزنـامه آزاد باشـد در چیزهـایی که می نویسـد، هم من مسـئول نباشم. در عین حال، مسـئولین روزنامه باید معرف آن خطی باشند که روزنامه برای آن خط به وجود آمد و مردم به خاطر آن خط کمک کرده اند.»(۲)

۲۸۸

چند روز است که نتیجه قطعی مرحله اول انتخابات مجلس اعلام شده است و کاندیداهایی که به دور دوم رفته اند نیز مشخص گردیده اند. در این حـال، تبلیغـات برضـد انتخابـات و مجلس آینـده همچنـان ادامه دارد؛ البته نه در حجم گذشـته. تـا به حـال گروه هـای مختلفی از جمله گروه های مخالف امام، در امر تخطئه انتخابات و تقلبی خواندن آن بسـیار فعالانه کار کرده اند. در مقابله با تبلیغات وسـیع و سازمان یافته این گروه ها، حزب جمهوری اسـلامی (شخصـیت هـای آن و روزنـامه ارگـان این حزب) نقش اصـلی را ایفا می کنـد. در واقع از دو روزنامه متعلق به جناح های نظام (انقلاب اسـلامی و جمهوری اسـلامی) روزنامه انقلاب اسـلامی به دلیل وجود خط خاص بنی صـدر، چنـدان در دفاع از انتخابات و مجلس آینـده کوشـا نیست؛ بلکه رنـگ مخـالفت با آن نیز در این روزنامه محسوس است. روزنامه های نیمه رسـمی کیهان و اطلاعات نیز کم و بیش در دفاع از انتخابـات و مجلس فعالنـد؛ امـا اعلام نظرهای گروه های مخالف، بسـیار وسـیع و فراگیر است و در پوشـش های متنوع ارائه می شود؛ از این رو در عرصه تبلیغات، خود به خود این دو روزنامه را هم کم و بیش متأثر می کند؛ به این ترتیب، روزنامه جمهوری اسـلامی به صورت مرکز اصلی دفاع از تهاجمات برضد انتخابات در آمده است که به شـیوه های مختلف به این امر می پردازد. سـرمقاله شماره امروز این روزنامه با عنوان "چه کسانی رأی دادند" نیز در همین راستا است. نویسنده سرمقاله کوشیده است

۱- سند شماره ۰۶۳۲۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زنجان، به تهران، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۱.

ماهیت حمایت از محرومان را در گروه های چپ غیرمـذهبی و متحدان آنان، مورد سؤال قرار دهد و تناقض موجود در وضع کنونی آنان را بازگو کند و از این طریق با تهاجم آنان به انتخابات، مقابله کند. در این سرمقاله آمده است:

پس از انتشار نتیجه آرای انتخابات مجلس شورای اسـلامی، روشن شده است که حوزه های واقع در محور جنوبی خیابان انقلاب، عمدتاً به لیست کاندیـداهای حزب جمهوری اسـلامی، روحـانیت مبـارز و مجاهـدین انقلاب رأی داده انـد و حوزه هـای واقع در شـمال این محور، با تناوبی قابل تفسیر، به سازمان مجاهدین خلق، چریک های فدایی، حزب توده و سایر گروه های چپ رأی داده اند. البته استثناهایی هم در میان هست که نمی توان آنها را قاعده به حساب آورد.

چرا چنین است؟ این حزب هـا و گروه هـا و دسـته هـا و فعـالیت ها، در هر شـکل و شـمایل عینی که ظاهر شونـد، فقط نمایشـی سـطحی هسـتند از موقعیت هـای ژرف تر اقتصـادی و اجتمـاعی و ایـدئولوژیک که می توان آنها را تا حـد زیادی، به وسـیله کنکاش و قالب گیری نظری، فهم پـذیر ساخت. باید نقبی به ریشه ها زد، و نتایج انتخابات شورای اسـلامی، ابزاری در دسترس ما قرار می دهد که برای تعمیق دانش سیاسـی خود، حدس هـایی بزنیم و معنـای گرایش هـای گونـاگون را که در قـالب آرای مردم عینیت پیـدا کرده است، بتوانیم درک کنیم. شـناخت ریشه تمایل مترفین جامعه به سازمان هایی که بیش تر از گروه های دیگر، ادعای دفاع از منافع مستضـعفین را دارنـد، و شـناخت عامل رجوع مسـتکبرین رژیم سابق به گروه هایی که چپ روی در میان آنها به صورت بیماری مزمن در آمده است، برای ما روشن خواهد ساخت که دوسـتان خلق چه کسانی هستند و دشمنان آنها کدام.

آیا حیرت انگیز نیست که ساکنان خیابان وزرا - که حقّاً محل سـکونت وزیران و مشاوران و عاملان رژیم گذشـته بوده است - اکثر آرای خود را به نفع سازمان و سازمان هایی بریزند که در حرف و شـعار، مخالف سرسخت آنها به شمار می روند؟ این پارادوکسی است که باید تفسیری داشته باشـد و صـرفاً ادعای آن که روشـنفکران به ما رأی داده انـد یا تعـداد باسواداان در مناطق مزبور بالا بوده است، لعاب بی رنگی است که نمی تواند حقایق عمیق تر را در این ماجرا پنهان دارد.(۱)

یـادآوری می شود امروز آقـای هاشـمی رفسـنجانی مطلبی دربـاره مجلس شورای ملی و انتخابات اعلام کرد؛ مطلبی که به معنای سـنگینی قطعی و غیرقابل تردیـد کفه معتقـدان به صـحت انتخابات است و نقطه پایان همه حرف ها در این باب محسوب می شود. وی نظر امام خمینی را به صورت ذیـل بازگو کرد: «امام از نتیجه انتخابات راضـی بودنـد و اظهار امیـدواری کردنـد که دور دوم انتخابات ماننـد دور اول انجام شود. همچنین امام به مسئولان تأکید کردند که نقش اساسی مجلس را در نظر بگیرند و به مردم توضیح بدهند که این مجلس،

۱- مأخذ ۱۰، ص ۱ و ۲.

مهم ترین رکن است که در ارگان های کشور وجود دارد و باید به عنوان اصیل ترین و عالی ترین مرجع کشور شناخته شود.(۱)

۲۸۹

سرنوشت برخی نهادهای موجود که در وضعیت انقلابی، ضرورتاً ایجاد شده اند، در محافل مختلف مورد بحث است. بعضی از این نهادها مانند سپاه وضعیتی دارند که دائمی بودن آنها قطعی است؛ امّا ادامه حیات برخی دیگر مانند کمیته های انقلاب و دادگاه های انقلاب، وضع روشنی ندارد. در این باره، امروز در دو مصاحبه با دو شخصیت ذی ربط، به این مسئله پرداخته شده است.

به نوشته بامداد، آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور و عضو شورای انقلاب، دیشب در گفت وگویی با روزنامه بامداد اعلام کرد: طرح ادغام کمیته ها در شهربانی، هفته آینده تسلیم شورای انقلاب خواهد شد و پس از تصویب، به مرحله اجرا در خواهد آمد. آیت الله مهدوی کنی در این مصاحبه اظهار داشت: ما در صدد هستیم که کمیته ها را برای ادغام در شهربانی آماده سازیم؛ زیرا عده ای از افراد کمیته ها، از نظر روحی و روانی آمادگی برای این ادغام را ندارند و آنها شرایطی را ذکر می کنند که ما در صدد هستیم آن شرایط را تهیه کنیم و یک مقدار هم آمادگی فکری به آنها بدهیم تا بتوانیم ادغام را با طرحی که در دست بررسی است، انجام دهیم.

آیت الله مهدوی کنی اشاره کرد: این ادغام شامل تمام کمیته ها می شود؛ زیرا بر اساس قانون اساسی، کمیته ها باید در یک نهاد دیگر ادغام شوند و در نظر است که تمام کمیته ها در شهربانی و ژاندارمری، و قسمتی هم در سپاه ادغام شوند. البته بعضی از سازمان های دولتی مانند وزارت نیرو، برای حفاظت دستگاه های فنی خود مأمورانی می خواهند؛ بنابراین حدود هزار نفر از پاسداران کمیته ها را به استخدام این سازمان ها در خواهیم آورد.(۲)-(۳)

همچنین روزنامه جمهوری اسلامی نوشت:

«حضرت آیت الله حسین علی منتظری که به منظور ملاقات و مذاکره با حضرت امام خمینی رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، به تهران آمده بود، طی یک مصاحبه اختصاصی با خبرنگار خبرگزاری پارس مستقر در اقامتگاه موقت رهبر انقلاب، در پاسخ این سؤال که آیا دادگاه های انقلاب باید وجود داشته باشد یا خیر، گفت: امام فرمودند مادامی که دادگستری بازسازی نشده و آن طوری که مطابق میل ما نشده، باید دادگاه های

ص: ۵۰۸

۱- مأخذ ۶.

۲- کلاً در وضع سیاسی، امنیتی و انتظامی موجود، امکان این ادغام و به عبارتی انحلال کمیته وجود نداشت و بسیاری از نیروهای هوادار نظام آن را ناصحیح می شمردند. این ادغام (ادغام کمیته، شهربانی و ژاندارمری) و نه انحلال، سال ها بعد تحت عنوان تأسیس نیروی انتظامی شکل گرفت.

۳- مأخذ ۱.

انقلاب وجود داشته باشد. آیت الله منتظری افزود:

ما با مشکلی مواجه بودیم که عبارت از ناهماهنگی در بعضی از مناطق کشور بود؛ به این نحو که بین دادگاه های انقلاب و حکام شرع و دادستان های انقلاب و دادسراهای انقلاب و سپاه پاسداران ناهماهنگی هایی مشاهده می شود و انتظار ما از سپاهیان پاسدار که یکی از نهادهای اجرایی انقلاب هستند این است که احکام قضات شرع را اجرا بکنند؛ چون قوه مجریه هستند؛ مخصوصاً احکام دادگاه های انقلاب اجرایش به عهده سپاهیان انقلاب است؛ چون سپاه با سایر قوای انتظامی فرقش این است که در حقیقت از متن انقلاب برخاسته اند و بایستی احکام انقلابی را اجرا کنند.

علاوه بر این باید بین دادسراهای انقلاب و دفتر شورای عالی اعزام قضات که به وسیله ما و آقای مشکینی اداره می شود، باید هماهنگی ایجاد شود، و این مطلب را خدمت امام عرض کردم و ما سعی داریم که ان شاءالله به شورای عالی اعزام قضات که در قم به تازگی تأسیس شده، اختیاراتی بدهیم و اختیاراتی هم آقای قدوسی به دادسرای انقلاب بدهند تا هماهنگی و همکاری لازم بین آنها پیدا شود و مرجعی برای رفع اشکالات مردم ایجاد شود که به آنها مراجعه کنند و آن، دفتر شورای عالی اعزام قضات در قم خواهد بود که یکی از کارهای این دفتر، اعزام هیئت های بررسی و رسیدگی به امور دادسراهای انقلاب شهرستان ها است که به نحوه صدور احکام و شکایات مردم در دادسراهای انقلاب رسیدگی خواهد کرد. همچنین رسیدگی به وضع کسانی که باید مورد عفو امام واقع شوند و هنوز آزاد نشده اند، در عهده این هیئت ها است.»(۱)

یادآوری می شود در این مصاحبه علاوه بر مسئله دادگاه های انقلاب، برخی موارد دیگر نیز مورد اشاره قرار گرفت؛ نظیر وضع دانشگاه های ایران و سرزنش گروه های مخالف نظام. این مطالب در روزنامه های مختلف انعکاس یافت؛ از جمله روزنامه انقلاب اسلامی در گزارش این مصاحبه، از قول وی مطالب زیر را بازگو کرد:

این کشوری که این گونه در هم ریخته و می خواهیم بر اساس اسلام بازسازی بشود، آن هم در این دنیای متلاطم امروز، بیش از همه چیز احتیاج به زمان داریم؛ بنابراین بعضی از مردم انتظارات را کم بکنند و کم تر ارگان ها را سرزنش کنند. وقتی به دفتر رئیس جمهوری و شورای انقلاب فشار زیاد وارد می آورند، قطعاً وقت آنها بیش تر صرف امور جزئی می شود و

۱- مأخذ ۴۰، ص ۳.

از بازسازی اساسی کشور باز می مانند.

باید دانشگاه ها کارشان بر اساس اسلام و خودکفایی در مورد تعلیمات و دستورات اسلامی باشد و برنامه آموزشی آنها پس مانده غربی ها نباشد. من نمی گویم که از علوم غرب استفاده نکنند؛ اما علوم اسلامی و فرهنگ خودمان را مورد نظر قرار بدهند و خودباختگی در مقابل غرب را از دست بدهند.

همه ملت توجه داشته باشند آن چیزی که انقلاب ما را به پیش برد، اسلام بود. جوان های ما به خاطر اسلام فدا شدند و با شعار الله اکبر و لااله الاالله، از مرگ استقبال کردند؛ پس مواظب باشید که اسلام را از دست ندهید و اگر یک وقتی هم از یک نفر مسلمان یا از یک نفر آخوند نگرانی دارند، این را به حساب اسلام نگذارند. منِ آخوند که اسلام نیستم؛ من آخوند هم اگر یک وقت پایم را کج گذاشتم، تازه مثل یک فرد عادی دیگر هستم.

از اسلام و قرآن و حضرت علی، مردم چه بدی دیده اند که سراغ مکتب های ماتریالیستی و افکار انحرافی می روند. به اسلام پشت نکنید. آن جوان هایی که مشغول تبلیغ بر علیه اسلام هستند، من به آنها می گویم که دارید نمک به حرامی می کنید؛ برای این که اگر این انقلاب اسلامی نبود، من و آنها در زندان های محمدرضا می پوسیدیم. اسلام بود که اینها را از زندان نجات داده است. این مردم و خلقی که اینها سنگ آن را به سینه می زنند، این خلق در درجه اول، طرفدار اسلام هستند و اگر بفهمند شما که به اسم طرفداری از خلق، از آنها دفاع می کنید، با اسلام خوب نیستید، مردم با شما دشمن می شوند، و باید این مطلب را به آنها گفت. باید جوانان عزیز به اسلام گرایش داشته باشند و اسلام اصیل را با من و زید و عمرو خلط نکنند و همه به سراغ اسلام بروند که اسلام مکتب آزادی و عدالت است.(۱)

۲۹۰

تحرکات مسلمانان مصر برضد حضور شاه در این کشور، امیدواری هایی در مسئولان نظام ایجاد کرده است؛ تا جایی که در اظهارات برخی شخصیت ها، این امیدواری بروز می کند. پیام امروز بنی صدر خطاب به ملت مصر، نشانه ای از این موضوع است. بنابر نوشته های روزنامه های جمهوری اسلامی و کیهان، در این پیام آمده است:

پیامی از رئیس جمهور ایران به ملت مصر. برادران و خواهران! از کودتای امریکا - شاه مخلوع، در سال ۱۹۵۳ بدین سو، ما همواره از سیاست ضداسلامی و ضدعربی شاه مخلوع رنج می بردیم و با آن مبارزه می کردیم.(۲)وقتی ناصر با آن رژیم قطع رابطه کرد، بیش از همه، ملت ما شادی کرد. اینک دوستان اسلام و یاران ملت عرب در ایران انقلاب کرده اند؛ بدان امید که با یکدیگر همدلی کنیم و سایه سیاه سلطه امریکا و روسیه را از سر ملت های مسلمان دور کنیم؛ اما کسی که جای ناصر را به ناروا گرفته است، با انقلاب اسلامی ایران، با دولتی که دوست ملت عرب و آماده هرگونه همکاری در مبارزه بزرگ بر ضد سلطه

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۳، تهران - خبرگزاری پارس.

۲- مأخذ ۵، ص ۱۲.

صهیونیستی به عنوان ابزار سلطه امریکا است، آشکارا دشمنی می کند و بدترین دشمنان ملت ایران و ملت عرب را در خاک مصر پذیرایی می کند.(۱) ملت مصر! تظاهرات دانشجویان و جوانان مصری بیانگر آن است که ملت مصر با تصمیم دیکتاتور مصر موافق نیست. ملت ایران از تو ملت مسلمان و با فرهنگ می خواهد بر ضد رژیم دست نشانده قیام کنی و بخواهی که شاه مخلوع به ایران بازگردانده شو(۲)

همچنین روزنامه انقلاب اسلامی درباره تظاهرات دانشجویان در مصر و دیگر کشورها و روش خصمانه انور سادات در نگهداری شاه مخلوع، طی گزارشی نظرهای آیت الله منتظری را به این شرح درج کرد: «خداوند وسایل پیشرفت انقلاب ما را فراهم می کند؛ از جمله همین بردن محمدرضا به مصر است. من یادم هست که همه گفتند چه کار بدی شد که شاه مخلوع از پاناما رفت؛ ولی من خوشحال شدم؛ گفتم بحمدالله این جرثومه فساد را آوردند در مصر، و همین جرقه ای خواهد بود و وقتی مصر که تقریباً از نظر جمعیت یکی از بزرگ ترین کشورهای عربی اسلامی است، به حرکت در آمد، عرب ها تحریک می شوند و آن غیرت اسلامی و عربی شان به جوش می آید و متوجه می شوند که انورسادات می خواهد به آنها خیانت کند و آبروی کشورهای عربی را می برد، و ان شاءالله همین، سبب قیام مردم مسلمان مصر خواهد شد... الآن این وضعی که در مصر پیش آمده، مبدأ انقلاب مصر خواهد بود و ان شاءالله انقلابش به نتیجه خواهد رسید و در ایران از همه برادران و خواهران اسلامی خودمان می خواهیم از این عمل انقلابی دانشجویان مصری، به هر نحوی می توانند، به صورت تظاهرات و راهپیمایی و یا به صورت های دیگر، پشتیبانی و تقدیر کنند.»(۳)

متأثر از ماجرای لانه و مسائل مربوط به شاه و اقامت اخیر وی در مصر، فضای خاصّی ایجاد شده است و در این فضا، انتقال خبرها بعضاً با اغراق و اضافات تحریک کننده ای همراه است؛ از جمله خبر تظاهرات اخیر ضدشاه در دهلی نو، مندرج در روزنامه جمهوری اسلامی امروز، مصداق این وضع است که نوعی تشنج در روابط مصر و ایران را نشان می دهد. این روزنامه نوشت:

«خبرنگار سیاسی به نقل از دانشجویان مسلمان ایرانی دانشگاه های هند که برای گذراندن تعطیلات نوروزی به شهرهای خود بازگشته اند، گزارش داد: متعاقب ورود شاه مخلوع به مصر که به دعوت انورسادات صورت گرفته است، تظاهراتی از سوی دانشجویان مسلمان دانشگاه های هند، برعلیه عمل خائنانه سادات، در مقابل سفارت مصر در دهلی برگزار شد. در این تظاهرات که علاوه بر دانشجویان ایرانی و مصری، عده ای از دانشجویان مسلمان عراقی و دانشجویان مسلمان سایر کشورها در آن شرکت داشتند، تظاهرکنندگان ضمن محکوم کردن عمل سادات، خواستار قیام مردم مصر برعلیه وی شدند.

۱- مأخذ ۶، ص ۱۲.

۲- مأخذ ۵، ص ۱۲.

۳- مأخذ ۷۸.

به گفته دانشجویان مسلمان ایرانی که در خرمشهر با خبرنگار ما تماس گرفته اند، با رسیدن دانشجویان و عده ای از مردم که با آنها همراه شده بودند به مقابل سفارت مصر، پلیس هند و نگهبان سفارت بر روی آنها آتش گشودند و در نتیجه این اقدام، ۱۸ تن از تظاهرکنندگان شهید شدند. بنابر همین گزارش، ۱۸ شهید مزبور عبارتند از: ۱۰ دانشجوی مسلمان مصری، ۳ دانشجوی عراقی و ۵ دانشجوی ایرانی. جنازه یکی از دانشجویان ایرانی به نام محمد فرطوسی که فرزند یکی از شیوخ محترم عرب زبان خرمشهر می باشد، روز چهارشنبه ۱۳/۱/۱۳۵۹ طی مراسم با شکوهی، با حضور عده زیادی از اقشار مختلف مردم خرمشهر تشییع شد.»

در پایان خبر مزبور، روزنامه جمهوری اسلامی افزوده است: «لازم به تذکر است که منابع دولتی و خبرگزاری پارس تاکنون اشاره ای به جریان این خبر نکرده است.»(۱)

همچنین روابط عمومی سپاه، اطلاعیه ای به این مناسبت منتشر کرد که در آن آمده است: «تاریخ آینده انسان و مردم جهان، هرگز ما را نخواهد بخشید. زمانی که آغازگران انقلاب نوین توحیدی که شعار رهایی انسان را نوید می دادند، از مستضعفان تشنه انقلاب عقب افتاده باشند، امپریالیست های جهانخوار با مشارکت صهیونیزم بین المللی، برای رهایی از چنگال انقلاب اسلامی ما چنین اندیشیدند که با آوردن شاه جنایتکار به خاورمیانه و ایجاد توطئه و آشوب های داخلی در ایران، راه فراری برای خویش بیابند؛ ولی تظاهرات انقلابی ملت های مصر، عراق و دیگر کشورهای منطقه نشان داد که میلیاردها انسان مستضعف جهان، خود را همیشه در نبرد با دشمنان انقلاب اسلامی می دانند. شهادت ۱۸ تن از دانشجویان مصری و عراقی و ایرانی در جلوی سفارت مصر در هندوستان را به ملت های مصر و عراق و ایران تبریک گفته و امیدواریم همان گونه که خون این شهیدان در جلوی سفارت مصر برای محو امپریالیزم به هم آمیخت، امت بزرگ اسلامی رسالت همبستگی در این برهه از زمان را در مقابل دشمنان شرق و غرب، بیش تر احساس نماید و برای رهایی انسان تحت ستم قرن ها متحدتر پیش رود.»(۲)

از سوی دیگر، در بازتاب خبر مزبور، کیهان نوشت: «وابسته مطبوعاتی سفارت هند در تهران، در تماس تلفنی با کیهان اعلام کرد هیچ گونه درگیری که منجر به کشته شدن و یا مجروح شدن و حتی بازداشت دانشجویی شود، صورت نگرفته است. وی تأکید نمود اخبار منتشر شده در این مورد کاملاً بی اساس می باشد و هیچ گونه جای نگرانی برای والدین دانشجویان ایرانی مقیم هند وجود ندارد. وی در ادامه سخنانش افزود: آقای فرطوسی که شایع شده بود در این درگیری ها کشته شده است، طبق تحقیقاتی که به عمل آمده، در حیدرآباد در یک دریاچه غرق شده بود که جسد وی هفته پیش پیدا شد و به خرمشهر منتقل گردید.»(۳)

همچنین خبرگزاری پارس که در خبر فوق تلویحاً مورد سرزنش قرار گرفته بود، در گزارشی که در روزنامه انقلاب اسلامی درج شد، اعلام کرد: «دفتر اطلاعات و انتشارات

ص: ۵۱۲

۱- مأخذ ۱۰.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص ۱ و ۱۲.

۳- مأخذ ۶، ص ۲.

وزارت امورخارجه جمهوری اسلامی ایران، در رابطه با انتشار خبری که یکی از روزنامه های تهران راجع به شهادت چند تن از دانشجویان ایرانی در هند، طی تظاهرات ضدسادات در مقابل سفارت مصر در دهلی نو، انتشار داده بود، اعلام داشت: همان طور که قسمت مطبوعاتی سفارت هند در تهران، در بعضی روزنامه ها توضیح داده است، این خبر که متأسفانه موجب نگرانی اولیای دانشجویان ایرانی در هند شده، عاری از حقیقت بوده و روزنامه مزبور بدون بررسی صحت و سقم خبر واصله، به چاپ آن مبادرت ورزیده است. بنا به گزارش سفیر جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو، در سالگرد جمهوری اسلامی ایران عده زیادی از دانشجویان ایرانی، با اطلاع پلیس هند، تظاهراتی در برابر سفارت مصر در دهلی نو برگزار کردند و در آن، سادات را به خاطر پذیرفتن شاه مخلوع و نیز برقراری روابط سیاسی میان مصر و اسرائیل، محکوم کردند، و سپس در برابر سفارت افغانستان،علیه اشغال نظامی آن کشور توسط شوروی، تظاهراتی برپا کردند. در این تظاهرات هیچ گونه برخوردی که منجر به مداخله یا تیراندازی پلیس هند شود، روی نداد.»(۱)-(۲)

۲۹۲

امیر سلمان بن عبدالعزیز، امیر منطقه ریاض در عربستان سعودی، در یک مصاحبه مطبوعاتی درباره ارتباط با ایران سخن گفت. وی در پاسخ به این سؤال که روابط عربستان سعودی با ایران چگونه است و در مورد صدور انقلاب اسلامی به کشورهای خلیج چه نظری دارد، گفت: «فکر می کنم این سخن به هیچ وجه به عربستان سعودی مربوط نباشد؛ چون این ما هستیم که اسلام را صادر می کنیم... ما منبع پیام "رسالت" اسلام هستیم... ما تنها کشوری هستیم که در هر مورد از شرع اسلام پیروی می کنیم؛ لذا اسلام به کشور ما صادر نمی شود و اگر کشور اسلامی ایران سعی دارد از اسلام پیروی کند، کار بسیار پسندیده ای است و ما این اقدام را به آن کشور تبریک می گوییم و امیدواریم که در اجرای شرع اسلام، همان طور که در کتاب خدا آمده است، موفق گردد.»(۳)

۲۹۳

نشریه المستقبل چاپ پاریس، در شماره امروز خود خبرداد: ابوعمار (یاسر عرفات) طی دیدار خود از هند، در ملاقات با خانم گاندی اعلام کرد که رژیم فعلی کابل از وی خواسته است برای بهبود روابط میان ایران و افغانستان کوشش کند. به نوشته این نشریه، طی این سفر رسمی، خانم گاندی میانجی گری ابوعمار را در زمینه مشکل افغانستان، با طیب خاطر پذیرفت.(۴)

در این حال به گزارش آسوشیتدپرس از مسکو، خبرگزاری رسمی شوروی، تاس، گزارش داد:

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۲۹۱: تکذیبیه بعدی سفارت هند به مناسبت پخش خبر روزنامه جمهوری اسلامی از صدا و سیما. ص۵۲۳

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص۱۸، المستقبل - چاپ فرانسه (پاریس) ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۹۶، ص ۱۷.

پارلمان شوروی رسماً پیمانی را با افغانستان تصویب کرد که حضور موقت سربازان شوروی در خاک افغانستان را تأیید می کند. مفسر آسوشیتدپرس افزوده است: گمان می رود که بیانیه خبرگزاری تاس، نخستین اشاره علنی به وجود پیمانی درباره حضور شوروی در افغانستان باشد.(۱)

از سوی دیگر، روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود، طی گزارشی، از تظاهراتی در ترکیه خبرداد؛ تظاهراتی ضدروسی و ضد رژیم کنونی کابل. در گزارش این روزنامه آمده است: هفته گذشته به درخواست "حزب سلامت ملی" ترکیه به رهبری اربکان، هزاران نفر از مردم شهر "وزجه" ترکیه در یک راهپیمایی با شکوه شرکت کردند. این راهپیمایی به طرفداری از مسلمانان مظلوم افغانستان و برای محکوم کردن اعمال تجاوزگرانه شوروی بود. در این تظاهرات باشکوه، نجم الدین اربکان رهبر حزب سلامت ملی، سخنرانی مفصلی ایراد کرد. اربکان در سخنرانی خود به شدت به شوروی حمله نمود و اعمال تجاوزگرانه شوروی را محکوم کرد. وی اعلام داشت: ما نه شرقی هستیم و نه غربی؛ فقط اسلامی هستیم. باید تمام مسلمانان در برابر قدرت ها متحد شوند. ما پشتیبان مردم مسلمان افغانستان هستیم. اربکان ادامه داد: دو حزب قدرتمند ترکیه، حزب عدالت و حزب خلق، هر دو طرفدار شرق و غرب بوده و دارای افکار باطلند. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، تظاهرکنندگان در این تظاهرات شعار می دادند: الله اکبر - یا شریعت یا شهادت - راه حل آنارشیسم تدریس قرآن در مدارس - نه بلوک ناتو، نه بلوک ورشو، بلکه بلوک دفاع اسلام - زنده باد قیام افغانستان.(۲)

۲۹۴

روزنامه لوموند در شماره امروز خود، در گزارشی، وضعیت قیمت نفت را که در حال حاضر رو به افزایش است، بررسی کرده است. لوموند در این گزارش نقش ایران و از سوی دیگر نقش متقابل عربستان را در این زمینه مورد اشاره قرار می دهد و به ذخیره سازی نفتی در غرب و نیز کاهش سرمای امسال و افت تقاضا اشاره می کند و ضمن این که می کوشد علامت سؤالی را در این روند مطلوب ایران، با عنوان "قانون بازار" مطرح کند، درباره نتیجه نهایی به غرب هشدار می دهد؛ هشدار به این که در صورت موفقیت ایران و همفکرانش در اوپک، باید باز هم منتظر افزایش قیمت باشند. در این گزارش آمده است:

تصمیمات ایران و نیجریه می تواند تصاعد جدیدی را به وجود آورد. مقامات نیجریه در هفته گذشته اعلام کردند که قصد دارند قیمت هر بشکه نفت خام خود را به ۷۲/۳۴ دلار یعنی به سطح قیمت نفت لیبی برسانند. ۲۴ ساعت بعد، ایران نیز قیمت نفت خام سبک خود را با عطف به قیمت اول آوریل، ۵/۲ دلار افزایش خواهد داد؛ بدین ترتیب نفت ایران با قیمت ۳۵ دلار برای هر بشکه،گران ترین نفت خلیج خواهد بود. رهبران ایران سعی ندارند نیت خود را در مورد بالا بردن قیمت ها کتمان کنند. آقای معین فر وزیر نفت، قصد دارد تا پایان سال، قیمت هر بشکه را تا ۴۰ دلار بالا ببرد.

ص: ۵۱۴

۱- مأخذ ۹، ص ۴، مسکو - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۰.

آیا سایر اعضای اوپک از رهبران ایران تبعیت خواهند کرد؟ عراق که قیمت هر بشکه نفت آن ۲۸ دلار بود، برای سه ماهه دوم سال، افزایشی برابر با ۴ دلار در هر بشکه تقاضا کرده است. کویت در قرارداد جدید خود با بریتیش پترولیوم، نه فقط میزان تحویل نفت خود را از روزی ۴۵۰ هزار بشکه به ۱۵۰ هزار بشکه کاهش داد، حق پذیره ای را نیز برابر ۵/۵ دلار برای هر بشکه - که نصف این قرارداد است - تحمیل کرد و الجزایر بالاخره مجبور شد از نمونه قیمت ایران تبعیت کند.

این مسئله هماهنگی قیمت ها، هفته گذشته طی جلسه ای با شرکت وزرای نفت الجزایر، ایران و لیبی در الجزایر، پیشنهاد شد. به نظر می رسد بحث اصلی اعضای "سرسخت" اوپک، همین مسئله هماهنگی قیمت ها است تا بتوانند افزایش قیمت نفت خود را توجیه کنند. این عده چنین استدلال می کنند: عربستان سعودی از بالا بردن قیمت های اعلام شده خودداری می کند و این امر موجب می شود نظمی در قیمت های اوپک به وجود نیاید؛ از این رو ما نرخ های خود را افزایش خواهیم داد. با این اقدام، اعضای بیطرف به تبعیت از ما کشانده خواهند شد و عربستان سعودی وقتی تنها ماند، از این امر پیروی خواهد کرد و بدین ترتیب فهرست قیمت ها به دست خواهد آمد.

اگر افزایش قیمت ها، در پایان سال ۱۹۷۹ به نام "قانون بازار" انجام می گرفت، این بار از پیش کشیدن چنین استدلالی خودداری می شود؛ زیرا بازار نفت دگرگون شده است؛ بدین ترتیب که قیمت های نفت خام در "رتردام"، در این اواخر از سه تا چهار درصد در هفته نقصان پیدا کرده است. زمستان ملایم، چرخش کُند چرخ های اقتصاد، و اقدامات اقتصاد انرژی در کشورهای مصرف کننده، به کم شدن محسوس تقاضا در ماه های اخیر منجر شد. به علاوه، کشورهای صنعتی و شرکت ها نفت خود را ذخیره کردند که هم اکنون میزان آن پنج میلیارد بشکه است. این ذخیره موجب نگرانی شدید کشورهایی چون ایران می باشد؛ به حدی که این ذخایر کشورهای مصرف کننده نفت، می تواند در قیمت ها تأثیر بگذارد.

بنابراین بعضی از اعضای اوپک به دنبال راهی هستند تا بتوانند از نقصان قیمت ها که "قانون بازار" ممکن است به آنها تحمیل کند، رهایی یابند؛ از این رو الجزایر، کویت، لیبی و ایران در هفته های اخیر تولید خود را کاهش دادند و از آن جایی که می خواهند میزان دریافتی های خود را از دست ندهند، قیمت های خود را افزایش می دهند و با این اقدام، امید دارند که عربستان سعودی تقریباً با سرعت به این قیمت ها تمکین کند و تولید خود را به میزان وسیع افزایش ندهد.

بنابراین کشورهای مصرف کننده نفت باید در ماه های آینده منتظر افزایش قیمت ها باشند. افزایش قیمت های نفت خام برای کشورها به جز ایالات متحده، با افزایش ارزش دلار همراه خواهد بود. ارزش دلار امریکا در هفته های اخیر ۱۲ درصد افزایش یافت و شرکت های نفتی از حکومت فرانسه خواسته اند که نرخ محصولات نفتی خود را افزایش دهد و یک دلار را معادل ۵/۴ فرانک

به حساب آورد؛ در حالی که نرخ پایه، هر دلار را ۰۵/۴ فرانک حساب می کند. در حال حاضر حکومت فرانسه ظاهراً اقدامی نکرده است. اگر این حکومت در واقع موافق اصل "حقیقت قیمت ها" باشد، منتظر خواهد ماند تا ببیند بازار ارز در روزهای آینده چگونه تحول می یابد.(۱)

* * *

ضمیمه گزارش ۲۶۴

بخشی از این مصاحبه را رادیو امریکا در ساعت ۸:۳۰ روز بعد، به این نحو انعکاس داد: بنی صدر به روزنامه لوموند فرانسه گفت افراطیونی که سفارت امریکا در تهران را در اشغال دارند، فرصت طلبانی هستند که می کوشند از وضع موجود بهره برداری کنند. بنی صدر افزود که عدم توجه به نظریات دولت از طرف این دانشجویان، عواقب وخیمی به دنبال خواهد آورد. وی مجدداً گفت با نظر دانشجویان در اعاده شاه مخلوع به ایران موافق است(۲)

همچنین روزنامه بامداد در تاریخ ۱۸/۱/۱۳۵۹ نوشت:

صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران دیشب (۱۷/۱/۱۳۵۹) در بخش های خبری خود اعلام کرد: دیروز ۱۶/۱/۱۳۵۹، خبرگزاری آسوشیتدپرس مصاحبه ابوالحسن بنی صدر با روزنامه فرانسوی لوموند را تحریف کرد و مدعی شد که بنی صدر دانشجویان مسلمان پیرو خط امام را فرصت طلب خوانده است. این خبرگزاری ادعا کرد که وی گفته است دانشجویان با نگهداشتن گروگان ها، به نفع خود استفاده می کنند و به این ترتیب، تحویل آنها را به مناقصه گذاشته اند؛ در صورتی که عین مصاحبه آقای بنی صدر با روزنامه لوموند در زمینه مزبور، به صورت زیر است:

فرصت طلبان در کشور ما، با یک مسابقه چپ روی از مسئله گروگان ها سوء استفاده می کنند؛ فی المثل آنها می گویند که انتقال نباید انجام گیرد؛ چون امریکایی ها آن را خواسته اند. امریکایی ها از جانب دیگر از من می خواهند که به آنچه گفته ام، عمل کنم. این هر دو طرف، اشتباه می کنند.

انتقال گروگان ها به یک بیمارستان قبلاً در طرحی که از جانب کورت والدهایم پیشنهاد شده بود و شورای انقلاب آن را پذیرفته بود، پیشنهاد شده بود؛ ولی این پیشنهاد به علت عزیمت عجولانه کمیسیون تحقیق ملل متحد عملی نگردید؛ بنابراین ما هیچ تعهدی در برابر هیچ کس در این مورد نداریم؛ لکن همان طور که به کرّات گفته ام، مسئله اصلی این است که آقای کارتر به انتقال گروگان ها، به منظور حفظ ظاهر در داخل کشور خود و ساکت کردن رقبای انتخاباتی خویش، احتیاج دارد.

دانشجویان مسلمان می گویند کارتر و ریگان فرقی ندارند و بر عهده ما نیست که از یکی در برابر دیگری حمایت کنیم. شاید حق با آنها باشد؛ ولیکن موضوع نگرانی من چیز دیگری است. نباید رفتار ما مردم امریکا را به روحیه جنگ طلبی که در زمان جنگ ویتنام داشتند، سوق دهد. ما نباید جناح مداخله طلب و فاشیست دستگاه حکومتی امریکا را که می خواهد کارتر را به طرف اِعمال خشونت سوق دهد، تقویت کنیم. مردم امریکا هنوز هم خواستار این نیستند که به حادثه جویی نظامی کشانده شوند. اگر رفتار ما منجر به تغییر تمایل مردم امریکا شود، این امر برای مردم ایران و همه بشریت یک فاجعه خواهد بود و من تصمیم ندارم که این مسئولیت سنگین را برعهده گیرم(۳)

ضمیمه گزارش ۲۶۸: فضاسازی ضدایرانی روزنامه الثوره در بازتاب و تحلیل ترور طارق عزیز

در گزارش خبرگزاری ها، بعضاً به طور تلویحی اشاره شده است که دستگاه دولتی و تبلیغاتی عراق، برای سندسازی برضد ایران تلاش می کند و می کوشد ایران را عامل اصلی سوءقصد برضد طارق عزیز، مطرح کند. همین امروز خبرگزاری آسوشیتدپرس از بغداد گزارشی ارسال کرد که در آن، به ماجراهای بعد از حادثه مزبور، به این نحو اشاره شده است:

۱- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص ۲۴ تا ۲۶، لوموند - چاپ پاریس، ۵ آوریل ۱۹۸۰ (۱۶/۱/۱۳۵۹).

۲- مأخذ ۷، ص ۱۱، بخش عربی رادیو صدای امریکا، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۳- روزنامه بامداد، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

یک روز پس از آن که پرزیدنت صدام حسین قول داد از ایران انتقام بگیرد، وسایل ارتباط جمعی دولتی عراق، گزارش جدیدی در مورد پرتاب نارنجک به سوی طارق عزیز معاون نخست وزیر عراق، پخش کردند. روزنامه الثوره نوشت: سمیر نورعلی غلام دانشجوی ایرانی الاصل، از میان گروهی از دانشجویان که دور طارق عزیز جمع شده بودند نارنجکی به سوی وی پرتاب کرد. سوءقصد کننده در صدد خارج کردن نارنجک دیگری از ضامن آن بود که نیروهای امنیتی وی را به گلوله بستند. روز چهارشنبه صدام حسین موقعی که از دانشگاه دیدن می کرد، به دانشجویان گفت: من سه بار سوگند می خورم که خون پاکی که در این جا ریخته شد، به هدر نخواهد رفت. مقامات عراقی فوراً، اصلیت ایرانی سوءقصد کننده را پیش کشیدند و ادعا کردند این حمله، قسمتی از یک توطئه مقامات رژیم انقلابی ایران برضد حکومت سوسیالیستی عراق است.

الثوره می افزاید: غلام ویزای خروجی به دست آورده بود تا پس از سوءقصد از عراق خارج شود. مقامات امنیتی در خانه غلام مقدار زیادی مواد شیمیایی منفجره و نیز نامه هایی به زبان فارسی پیدا کردند.

این روزنامه می نویسد: خانواده غلام مدتی است در عراق زندگی می کنند. پدر وی بازرگان است و مادر او هنوز نمی تواند عربی صحبت کند. غلام در سال ۱۹۷۸ از ایران دیدن کرد و پیش از بازگشت به بغداد، یک سال در تهران اقامت کرد.

به نظر می رسد گزارش الثوره، در جهت تأیید اتهامات مقامات عراقی در مورد دست داشتن ایران در این توطئه است.(۱)

ضمیمه گزارش ۲۷۰: مشروح مصاحبه استاندار ایلام

مشروح گفت وگوی آقای اصغر ابراهیمی استاندار ایلام با خبرگزاری پارس، مندرج در شماره امروز کیهان، در این ضمیمه ارائه می شود:

اصغر ابراهیمی استاندار ایلام با اشاره به ممنوعیت حفاری نفت در استان ایلام در رژیم گذشته و آغاز مجدد آن در این منطقه، گفت: در سال ۵۱، قراردادی بین شاه مخلوع و صدام حسین در الجزایر منعقد شد که به موجب آن، خطوط مرزی به ایران تحمیل شد و مقدار زیادی از اراضی مرزی و مراتع حاصلخیز ایران به عراق واگذار شد، در این قرارداد مقداری از باتلاق ها در منطقه هورالعظیم و دشت آزادگان، و زمین های کوهستانی به ایران تعلق گرفت.

استاندار ایلام با اشاره به این که تنظیم چنین قراردادی احتمالاً ـ از طرف سازمان سیا صورت گرفته است گفت: این قرارداد به همین دلیل، نمی تواند اعتباری داشته باشد؛ چه به موجب همین قرارداد کارهای عمرانی از جمله توسعه باند فرودگاه مهران، شرکت برای استقرار پادگان، و عملیات حفاری که در استان ایلام شروع شده بود، در گذشته متوقف شده است.

وی افزود: در سه ماه گذشته که من به این استان آمده ام، چند بار از نزدیک از نوار مرزی دیدن کردم و متوجه شدم که تعداد زیادی دکل های حفاری دولت عراق، در فاصله بسیار نزدیک در مرز، در حال حفاری هستند؛ حتی یکی از دکل های حفاری، در فاصله سی وپنج متری میله های مرزی مستقر شده است و مردم مسلمان و مرزدار مهران، دهلران و موسیان از این بابت اظهار نگرانی می کردند.

استاندار ایلام اضافه کرد: طبق مطالعاتی که انجام شد و اطلاعاتی که از آن طرف مرز به ما رسید، دولت عراق در سال گذشته، پس از انقلاب اسلامی، به موازات مرز ایران، از شلمچه تا فکه و از فکه تا مهران، اقدام به حفر چاه های نفت کرده است. عراق این کار را به وسیله سرمایه گذاری هنگفت شرکت های فرانسوی، ایتالیایی و امریکایی انجام داده است. بعضی از کاروان ها و اکیپ های حفاری، حتی در چند متری میله های مرزی مستقر هستند. خوشبختانه با پیگیری وزیر نفت و سایر مقامات وزارت نفت، دستگاه های حفاری در منطقه موسیان و دهلران مستقر شده است و ما نیز به حفاری روی حوضچه های عظیم نفتی که قبلاً مطالعات زمین شناسی درباره آنها شده بود، اقدام کردیم و احتمالاً دولت عراق نیز با حفر چاه های

۱- مأخذ ۹، ص ۵، بغداد - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۶/۱/۱۳۵۹.

انحرافی، از منابع نفت ایران استفاده کرده است. بعد از شروع بهره برداری از چند حلقه چاه، ما عملاً چاه های نفت آنها را به تولید خیلی پایین خواهیم رساند؛ بنابراین اگر تصویب نامه ای هم وجود داشته است، به نظر شخص من معتبر نیست؛ چون یک مورد تحمیلی بوده است.

وی گفت: عراق در سال گذشته ۳۰ حلقه چاه در نوار مرزی حفر کرده است که از مشخصات و مختصات آنها اطلاع داریم و دقیقاً می دانیم در چه عمقی هستند و چگونه از آنها بهره برداری می کنند؛ بنابراین شروع کار ما در خاک خودمان و در فاصله نسبتاً مناسب مرز، یک امر بسیار منطقی و قانونی است.

ابراهیمی افزود: ما انقلاب کردیم که کشوری مستقل داشته باشیم؛ کشوری که به هیچ قدرتی وابسته نیست؛ کشوری که فقط به امت مسلمان متکی است؛ لذا برای این که در خانه خودمان و در سرزمین و کشور خودمان چاهی بزنیم، نباید از صدام حسین اجازه بگیریم.

در ادامه این گفت وگو، استاندار ایلام از فعالیت های مذبوحانه حکومت بعث عراق برضد ایران سخن گفت و اظهار داشت: در نامه هایی که مسلمانان و مؤمنین عراق به خصوص مردم مبارز و مسلمان و شیعه عراق می فرستند و کسانی که به ما پناهنده می شوند – که تعدادشان قابل توجه است – و نیز افرادی که مرتب تقاضای پناهندگی می کنند، از ظلم و ستم و شکنجه ای که دولت عراق به مردم وارد می کند، اطلاع یافته ایم و از جوّ خفقان و ستمی که صدام حسین در کشور مسلمان عراق به وجود آورده است، آگاه شده ایم.

وی افزود: از آمار وحشتناک اعدام، ترور و زندانی کردن نیروهای مبارز و انقلابی و تفتیش عقایدی که در آن جا وجود دارد، می شود به خوبی پی برد که حکومت پوشالی صدام حسین ها از این که انقلاب اسلامی ایران و اثرهای مثبت آن، اشاعه پیدا کند و در روحیه و فرهنگ مردم اثر بگذارد، در هراس و ترس است. این چیزی است که نمی شود آن را کتمان کرد و گزارش هایی درباره ترورها، شکنجه ها، خفقان و زندانی های طولانی مردم و خانواده های آنان، تنها به این دلیل که جزء حزب بعث نیستند یا نمی خواهند با دولت عراق همکاری کنند، به ما رسیده است.

وی افزود: حکومت عراق برای این که در افکار مردم خودش، از حقیقت اسلام و از جاذبه عمیق و بنیادی انقلاب اسلامی و تحرکی که در مردم عراق به وجود آمده است، بکاهد، اقدامات بی شرمانه زیادی را شروع کرده است؛ از جمله این که با طرح مسائل مرزی و کمک به ضدانقلابیون ایران و دادن آموزش های نظامی به عده ای افراد ساواکی و افراد خودفروخته که در خدمت اداره "امن العام" عراق هستند و فرستادن آنها به خوزستان، ایلام، کرمانشاه یا جاهای دیگر برای خرابکاری، و نیز از طریق رادیو و تلویزیون، می خواهد ذهن مردم را شست وشو بدهد. دیگر این که عرصه را بر هرگونه فعالیت مذهبی و سیاسی در دانشکده ها، مدارس، ادارات و حتی جوامع عادی بر مردم تنگ کرده است و دیکتاتوری و فاشیسم کامل در کشور عراق به وجود آورده است.

استاندار ایلام اضافه کرد: مردم عراق نوارهای سخنرانی امام امتمان و سخنرانی نماز جمعه را دست به دست می گردانند؛ زیرا در مبارزه دامنگیر که با طاغوت دارند، احتیاج به همکاری مردم مسلمان ایران دارند.

استاندار ایلام همچنان با اشاره به لزوم تبلیغات بیش تر گفت: دولت عراق با استفاده از تلویزیون رنگی و رادیویی که در اختیار دارد، در جهت نشر اکاذیب و ذهن زدایی و تبلیغات پوشالی رژیم، شب و روز مشغول فعالیت است و مسئولان رادیو و تلویزیون کشور جمهوری اسلامی ایران، نباید در مقابل این اقدامات، سکوت کنند؛ اقداماتی ناجوانمردانه و پوشالی و اقداماتی که ممکن است در به ثمر رساندن انقلاب اسلامی ملت عراق، تأخیر ایجاد کند؛ بلکه باید هرچه زودتر و بهتر ندای امت مسلمان ایران را به بیرون از مرزها به خصوص به کشورهای عراق، افغانستان، پاکستان، هندوستان و عربستان سعودی برسانند.(۱)

ضمیمه گزارش ۲۷۵: مشاهدات پاسدارانی که از اسارت گروه های مسلح کُرد آزاد شدند

در این مصاحبه مطبوعاتی، خبرنگاران حاضر، از پاسداران آزاد شده سؤالاتی کردند. بخش هایی از

۱- مأخذ ۲، ص ۸.

سؤال ها و اظهارات پاسداران در پاسخ به آنها، در این ضمیمه ارائه می شود. پیام انقلاب نوشت:

«پس از سخنان برادر ابوشریف، از یکی از برادران پاسدار سؤال شد: شما در چه تاریخی و به وسیله چه عواملی گروگان گرفته شدید و در عراق چه رفتاری با شما داشتند؛ اصولاً در آن جا گروگان نیروهای مسئول و مشخص عراق بودید یا نیروهای تروریستی و غیرمسئول؟

در جواب گفته شد: ما روز دوم دی ماه سال گذشته، بین پاوه و روانسر به گروگان گرفته شدیم. ما را با چشم بسته، از پاوه دو روز راه بردند تا نزدیک مرز عراق و در آن جا مدتی زندانی بودیم. بعداً هم ما را به عراق بردند. ما به وسیله حزب کومه له به گروگان گرفته شدیم و در عراق هم همان افراد حزب کومه له بودند که ما را تحویل گرفتند. عوامل دولت بعث عراق و افراد حزب دمکرات نیز در آن جا وجود داشتند که می آمدند و با ما صحبت می کردند. ما در نزدیکی های اردوگاه "اربط" زندانی بودیم. عواملی که از طرف دولت عراق می آمدند و ما دیدیم، کسانی بودند که بیست، سی سال در عراق زندگی کرده و الآن از طرف دولت بعث، تحت فشار بودند تا برای آنها کار کنند. اینها می آمدند و افراد کُرد را فریب می دادند و مسلح می کردند، یا عامل تحریک می شدند.»(۱)

در ادامه گزارش پیام انقلاب آمده است: «یکی دیگر از برادران پاسدار در همین رابطه اظهار داشت: من در تاریخ یکم شهریورماه سال گذشته، به وسیله سازمان چریک های فدایی خلق و حزب کومه له دستگیر شدم و بعد از دو روز ما را به بوکان بردند و در همان جا ما را دادگاهی کردند که یکی از افراد ما را که پیشمرگ کُرد مسلمان بود، اعدام کردند و بقیه را به مهاباد و از آن جا به سردشت بردند. در آن جا چهار نفر دیگر را محاکمه و محکوم به اعدام کردند. در دهاتی به نام نوکان نیز شش نفر دیگر را محاکمه و به اعدام محکوم نمودند. دادگاه به وسیله حزب دمکرات که به آن تحویل شده بودیم، تشکیل می شد... این برادر اضافه کرد: در زندان، شکنجه هم در کار بود... خود مرا ساعت ۵ صبح در آب انداختند و تا ساعت ۷ کتک می زدند که بعداً جنازه مرا بیرون کشیدند. همچنین برادر اصغر بهفر را شکنجه دادند که تا چند روز به حال مرگ افتاده بود.

یکی دیگر از برادران در همین رابطه گفت: ... ما در درگیری سردشت - بانه، در ۱۵ مهرماه، بعد از جنگ به گروگان گرفته شدیم... ما ابتدا به دست افراد حزب کومه له افتادیم و بعد وقتی خواستند ما را اعدام کنند، تحویل حزب دمکرات دادند و آنها هم ما را راهی زندان کردند. از گروه ما کسی به آن صورت اعدام نشد؛ اما چند نفر را به خاطر مریضی و جراحت، با تیر خلاصی کشتند. بازجویی از ما فقط در مرز عراق انجام شد... ما در دو کیلومتری شهر سلیمانیه عراق زندانی بودیم؛ چون یک بار فرار کردیم و تا نزدیکی های مرز رفتیم؛ اما بعد فهمیدیم در داخل عراق هستیم و به طرف ایران آمدیم. دوباره به وسیله همان عوامل دستگیر شدیم.

برادر اصغر بهفر در رابطه با گروگان گیری گفت: من یکی از اعضای سپاه پاسداران هستم و در تاریخ ۱۵ مهرماه، در جنگی که بین ما و حزبی هایی که در کردستان فعالیت می کردند، پیش آمد، دستگیر شدم... ما یک حالت غافلگیر کننده ای داشتیم و همین امر سبب شد که بیست و چند نفر از برادرانمان را به شهادت برسانند و چند نفرشان را هم که زخمی بودند و زنده می ماندند، تیر خلاصی زدند. تعدادی، از جمله خود من را نیز به گروگان گرفتند و سه روز و سه شب، پیاده در کوه ها راه بردند تا بالاخره زندانی کردند. نحوه برخورد آنها... غیر انسانی بود... شکنجه هایی که آنها انجام می دادند، ۱۰، ۱۲ ساعت طول می کشید... از لحاظ نماز و وضو شدیداً تحت اذیت و آزار بودیم... برای یک وضو باید با قنداق تفنگ چند ضربه می خوردیم. آنها... خودشان علناً مشروب می خوردند؛ حتی زندانبان ما سرهنگ کامرانی، روزی نبود که مست نباشد.»(۲)

روزنامه انقلاب اسلامی نیز ضمن انعکاس این مصاحبه نوشت:

گروهی از پاسداران که ماه ها در گروگان حزب دمکرات و کومه له بودند، به اتفاق ابوشریف قائم مقام سپاه پاسداران، در یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی شرکت و مطالبی را عنوان کردند... یکی از

۱– مأخذ ۴۹.

۲– مأخذ ۴۹، ص ۴۱.

گروگان ها به نام حسین علی زاده، اهل آذربایجان، که موفق به فرار شده بود، صحبت کرد و چگونگی دستگیری خود را شرح داد. وی گفت: در دوم دی ماه سال گذشته به همراه ده تن دیگر، در بین روانسر و پاوه توسط افراد حزب کومه له دستگیر شدیم که همگی ما را با چشم ها و دست های بسته به زندان منتقل کردند و بعد ما را به یکی از اردوگاه های عراقی انتقال دادند که مدتی را آن جا زندانی بودیم.

وی ادامه داد که عوامل حزب کومه له و دمکرات، با عوامل دولت بعثی عراق در تماس بودند. مسئله ای که برای ما در آن جا تازگی داشت این بود که گروگان ها خرید و فروش می شدند؛ چرا که ما خودمان ناظر بودیم که حزب کومه له دو نفر را به اسامی عطاءالله تاجیک و احمد روزبهانی که از همکاران ما بودند، به دولت عراق فروخت که آنها هم اکنون در زندان سلیمانیه عراق به سر می برند. حسین علی زاده در ادامه گفت: من با یکی از دوستانم از زندان فرار کردیم که در راه، متأسفانه همدیگر را گم کردیم.

یکی دیگر از گروگان ها که آزاد شده است، به نام سیدمحمود امانی، گفت: اول شهریور ماه در سقز توسط حزب کومه له و فداییان، دستگیر شدیم که ما را از سقز به بوکان منتقل کردند و در بوکان تحویل حزب دمکرات شدیم. در حزب ما را محاکمه کردند و چند تن از همکاران ما را به اعدام محکوم و بقیه را به زندان محکوم کردند. وی اضافه کرد که "عبدالرحمان کسرائی" که ساواکی بود، همچنین "سرهنگ کامرانی" که همیشه دائم الخمر بود، زندانبانان ما بودند.

یکی از پاسداران آزاد شده، ضمن برشمردن اختلافات میان خودِ سران گروه های سیاسی در کردستان گفت: اینها جلال حسینی برادر شیخ عزالدین حسینی را که یک بار بدون اجازه آنها ۲۰۰ قبضه اسلحه از عراق وارد کرده بود، دستگیر و زندانی کردند. یکی دیگر از گروگان های آزاد شده گفت: کسانی که ما را به گروگان گرفتند، حاضر بودند که در قبال پرداخت ۵۰ هزارتومان ما را آزاد کنند. اگر ما این پول را می داشتیم، حتماً قبلاً نیز می توانستیم آزاد شویم. یکی دیگر از گروگان ها نیز گفت که تمام مهمات، خوراک و وسایل زندگی از عراق برای پیشمرگان می رسید.(۱)

ضمیمه گزارش ۲۸۱: سعید عقیقی و نسبت آن با سازمان چریک های فدایی خلق

درباره سعید عقیقی یادآوری می شود که سازمان چریک های فدایی خلق در شماره ۴۹ هفته نامه کار، ارگان این سازمان، خبر پیدا شدن جسد وی را اعلام کرد و ضمن این خبر، از وی تنها با عنوان دانشجوی دانشکده علوم نام برد و در این باره، خطاب به "مردم مبارز کرمانشاه" نوشت: دانشجوی دانشکده علوم، سعید عقیقی را حدود ۲۰ روز پیش در مسیر خانه اش می ربایند و جسد قطعه قطعه شده اش را با آثار و علائم شکنجه و چاقو و سوختگی با آتش سیگار، در حومه شهر رها می کنند(۲)

اما همین هفته نامه، در شماره ۵۴ خود، از وی با عنوان یک فدایی خلق یاد کرد و در مطلبی با عنوان "به مناسبت چهلمین روز شهادت فدایی خلق، رفیق سعید عقیقی، خاطره اش را گرامی می داریم"، نوشت: رفیق سعید عقیقی دانشجوی پیشگام دانشگاه رازی، در اواخر بهمن سال گذشته توسط مردان مسلح ربوده شد و در ۶ اسفند سال ۵۸، جسد او را که نشانه شکنجه های وحشیانه بر آن بود، در تپه های سراب نیلوفر یافتند. شواهد حاکی است که این کشتار وحشیانه، توسط باندهای سیاه درون سپاه پاسداران انجام گرفت. مطابق تحقیقات انجام شده، در درون سپاه پاسداران کرمانشاه باندی به نام گروه تحقیق، به سرپرستی شخصی به نام ملکوتی تشکیل شده که وظیفه آن، شناسایی و ترور عناصر انقلابی است.(۳)

ضمیمه گزارش ۲۸۵: گزارش منابع مختلف از حوادث درود

به دلیل اهمیت قضیه ظاهراً غیرسیاسی درود، مجموعه ای از آنچه روزهای بعد، درباره این حادثه در منابع مختلف درج شده است، در این ضمیمه مرور می شود. ذکر این موارد موجب می شود که جنبه ها و زوایای مختلف این حادثه و نیز آنچه در حاشیه آن از حیث تبلیغ و ترویج، نصیب جریان های مختلف

۱– مأخذ ۹۳.

۲– نشریه "کار"، شماره ۴۹، ۱۵/۱۲/۱۳۵۸، ص ۱۶.

۳– نشریه "کار"، شماره ۵۴، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص ۵.

می شود، تا حد ممکن تبیین گردد و نیز مشکلات خاص سپاه در این مقطع، روشن شود و در واقع، یکی از بروزهای ویژه مقطع کنونی بهتر قابل بررسی باشد.

نشریه پیام انقلاب در نخستین شماره منتشر شده بعد از این حادثه (۲۴/۱/۱۳۵۹)، اطلاعیه مشترک پدر دو مقتول در حادثه درود را – که در کیهان نام برده شده اند – درج کرد. متن این اطلاعیه که با عنوان "اطلاعیه خانواده های شهدا در درود" به چاپ رسید، به این شرح است:

«بسمه تعالی – انّا لله و انّا الیه راجعون

یک بار دیگر ضدانقلاب و گروه های شناخته شده که همه ملت، آنها را می شناسند و چهره کریه آنها برای همگان روشن شده است و هر روز در پی توطئه و ایجاد درگیری در این مملکت می باشند، هر کجا زمینه ای موجود باشد، ایجاد بلوا نموده و با شگرد شوم خود، چند نفر از بی گناهان این مملکت را به خاک و خون می کشند و ندا سر می دهند، خون آن را به گردن سایرین و برادران پاسدار می اندازند. ما اولیای شهدای درود، با کمال شجاعت و صراحت اعلام می داریم که شهدای ما را کسی جز افراد از خدا بی خبر نکشته و تمام شایعات در مورد سپاه پاسداران را تکذیب می نماییم و از دادگاه انقلاب می خواهیم که هرچه سریع تر قاتلین شهدای ما را به مجازات برساند.

امضا: مرادالله، پدر شهید غلامرضا پیازکی

امضا: سیدجواد ملکی، پدر شهید مقتول کارگر کارخانه سیمان درود.»(۱)

درباره ادامه حادثه، روزنامه کیهان در شماره ۱۹/۱/۱۳۵۹ خود نوشت: «در حوادث درود که به روز یکشنبه نیز کشیده شد، چندین نقطه شهر به آتش کشیده شد.» در این گزارش همچنین آمده است: ۷۰ نفر را پاسداران اعزامی بازداشت کردند و به بروجرد منتقل نمودند. طبق گفته پاسداران، سه قبضه اسلحه و یک بطری حاوی مواد آتش زا، از دستگیرشدگان به دست آمده است. به دنبال حوادث خونین درود، شهر تعطیل شد و گروه هایی از اهالی شهر دست به راهپیمایی برضد پاسداران اعزامی زدند.

نهایتاً سرانجام ماجرا، به نقل از خبرنگار کیهان در درود، به این نحو ذکر شده است: «در روزهای گذشته آرامش نسبی به این شهر بازگشته است.»(۲)

حادثه درود، در نشریات گروه های مخالف نظام بازتاب وسیعی داشت و هر سازمان کوشید طبق جهت گیری و مواضع خاص خویش، گزارشی از آن ارائه دهد. مجاهد، ارگان سازمان مجاهدین خلق، در شماره مورخ ۲۰/۱/۱۳۵۹ خود نوشت:

«روز ۱۴ فروردین، تعداد ۱۳۰ نفر از پاسداران خرم آبادی، وارد درود می شوند و تعدادی از بیکاران این شهر را که جلوی شهرداری درود اجتماع کرده بودند، دستگیر می کنند. روز شنبه، تعدادی از بیکاران مجدداً در جلوی شهرداری جمع می شوند. پاسداران که قصد پراکندن را دارند، اقدام به تیراندازی هوایی می نمایند. متقابلاً ـ بیکاران به سوی پاسداران سنگ پرتاب می کنند. درگیری شدیدتر می شود و براثر تیراندازی، تعدادی کشته و زخمی می شوند. این درگیری کم کم از حول مسئله بیکاران خارج شده و به علت برخی مسائل قبلی، به سطح شهر کشیده می شود که تا ساعت ۳ بعدازظهر ادامه داشته است. گفته می شود آمدن پاسداران خرم آبادی به درود، به خاطر خلع سلاح پاسداران درودی بوده است. پاسداران درود از مدت ها قبل، به علت موضع مردمی شان، از جمله تقسیم زمین بین روستاییان مستضعف و حمایت از آنها، مورد تهاجم انواع دسیسه ها از جانب فئودال ها و ایادی وابسته به آنها بوده اند. تعداد کشته شدگان سه نفر گزارش شده است.»(۳)

سازمان چریک های فدایی خلق نیز در نشریه کار، مورخ ۲۷/۱/۱۳۵۹، تحت عنوان "پاسداران غیربومی، درود را هم به خون کشیدند" نوشت:

«در شهر درود، پاسداران اعزامی در دفاع از زمین داران بزرگ و سرمایه داران، به روی دهقانان و کارگران و جوانان بیکار شهر آتش گشودند. آنها پاسداران بومی را که از مردم دفاع می کردند، خلع سلاح و وادار به استعفا کردند. پاسداران اعزامی که از تهران حمایت می شدند، وحشیانه

مردم را به رگبار

ص: ۵۲۱

۱- مأخذ ۴۹، ص ۳۹.

۲- مأخذ ۷۸.

۳- نشریه "مجاهد"، شماره ۳۶، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص۴.

مسلسل بستند. در این درگیری ها عده ای از مردم توسط پاسداران اعزامی کشته و زخمی و گروهی نیز بازداشت شدند.»

در همین گزارش، نشریه کار درباره زمینه ها و چگونگی مسئله نیز نوشت:

«در منطقه درود، بخش وسیعی از زمین های منطقه در اختیار معدودی بزرگ مالک قرار دارد. این مالکین در عین حال، زمین های مرغوب را در اختیار دارند. در مقابل این دسته کوچک، دهقانان فقیر منطقه قرار دارند که با بی زمینی، بیکاری، گرانی، فقر و گرسنگی دست به گریبانند؛ به این دلیل، از چندی قبل بین روستاییان و مالکین درگیری و زد و خوردهایی به وجود آمد و گسترش یافت...

سپاه پاسداران درود، در بیش تر مواقع از دهقانان دفاع می کردند و در مقابل تقاضای مالکین بزرگ که از آنها می خواستند علیه دهقانان اقدام کنند، مقاومت می کردند. دادگاه انقلاب اسلامی درود برخلاف پاسداران بومی درود، همواره جانب زمین داران بزرگ و فئودال ها را داشت و به کمک رئیس ژاندارمری، دهقانان منطقه را سرکوب می کرد.

۱۳ و ۱۴فروردین: با ادامه بیکاری و...، بی اعتنایی مکرر مقامات به درخواست کارگران و بیکاران باعث می شود که آنان برای وادار کردن مقامات برای رسیدگی به خواست هاشان، دست به تحصن بزنند. دادگاه انقلاب اسلامی، حاکم شرع و فرمانداری، به تأیید آقای رئیس جمهور و سپاه پاسداران مرکز و با کمک ۱۲۰ پاسدار غیربومی که از شهرهای اطراف و به خصوص بروجرد اعزام شده بودند، اقدام به خلع سلاح پاسداران بومی می کنند و از آنان می خواهند که استعفا دهند. پاسداران بومی برای جلوگیری از هرگونه درگیری و کشتار، سلاح های خود را تحویل و به طور دسته جمعی استعفا می دهند.

۱۶ فروردین: پس از این اقدام، فرماندار با تهدید، از کارگران متحصن می خواهد که به تحصن خود خاتمه دهند. کارگران اعتراض می کنند... در این بین، پاسداران اعزامی وارد معرکه شده و به ضرب و شتم کارگران متحصن دست می زنند... مردم درود، در اعتراض به اقدامات پاسداران اعزامی، دست به تظاهرات می زنند... و خواهان اخراج پاسداران اعزامی می گردند. پاسداران اعزامی برای مقابله با اعتراض مردم، ابتدا اقدام به تیراندازی هوایی می کنند و به فاصله کوتاهی مردم را هدف می گیرند و به خاک و خون می کشند که در نتیجه آن، سه تن به شهادت می رسند و ده ها تن زخمی می شوند. کشتار پاسداران، موجب گسترش خشم و اعتراض مردم می شود و از هر سوی شهر به طرف مرکز شهرداری هجوم می آورند. ... گفته می شود پاسداران اعزامی برای توجیه کشتارهای خود، ساختمان شهرداری را به آتش می کشند و برای سرکوب انقلابیون شهر، مردم و نیروهای انقلابی را متهم به جنگ افروزی و آشوب می کنند. در این هنگام شهر، یکپارچه علیه پاسداران اعزامی به اعتراض بر می خیزد... خانه رازانی رئیس پاسداران غیربومی به آتش کشیده می شود...»

در آخر، نشریه کار، گزارش مفصل خود را به این نحو به پایان برد:

«دستگیری و بازداشت مردم و ایجاد محیط رعب و وحشت، هم اکنون نیز ادامه دارد. اعزام پاسداران و اقدام به سرکوب مردم، طبق اطلاعات موجود، با صلاحدید و دستور رئیس جمهور صورت گرفته است. دادستان انقلاب اسلامی برای تعدادی از بازداشت شدگان، به اتهام محاربه با خدا، تقاضای اعدام کرده است. هم اکنون گروهی از مردم و خانواده های بازداشت شدگان در تحصن به سر می برند... خواست مردم و متحصنین درود به شرح زیر است: ۱. اخراج پاسداران غیربومی؛ ۲. بازگشت پاسداران بومی؛ ۳. محاکمه و مجازات مسببین کشتار مردم درود؛ ۴. آزادی کلیه زندانیان؛ ۵. لغو سانسور در رادیو و تلویزیون.»(۱)

ضمیمه گزارش ۲۹۱: تکذیب نامه سفارت هند درباره اخبار درگیری در برابر سفارت مصر در هند

بیانیه تکذیبیه سفارت هند که روز بعد در این باره انتشار یافت، نشان می دهد نوع انعکاس تظاهرات دهلی نو، به روزنامه جمهوری اسلامی و روابط عمومی سپاه اختصاص نداشته است؛ بلکه صدا و سیمای جمهوری اسلامی نیز خبر را به همین ترتیب بازتاب داده است. در بیانیه سفارت هند در تهران که در ۶ آوریل

ص: ٥٢٢ظ

١- مأخذ ١٠٩.

(۱۷/۱/۱۳۵۹) در اختیار خبرگزاری پارس قرار گرفت، آمده است: «سفارت هند با نگرانی، خبر بی اساسی را در روزنامه جمهوری اسلامی به تاریخ ۵ آوریل ۱۹۸۰ (۱۶/۱/۱۳۵۹) که متعاقباً در بخش خبری ۹:۳۰ بعد از ظهر روز گذشته، از سیمای جمهوری اسلامی ایران و اخبار بامداد امروز صدای جمهوری اسلامی ایران، پخش گردید، و در آن گفته شده بود در تظاهرات خارج از سفارت مصر در دهلی نو، در اثر تیراندازی پلیس به سوی دانشجویان ایرانی تعدادی کشته شدند، مشاهده کرد. این گزارش عاری از حقیقت بوده و به هیچ کس تیراندازی نشده است و تظاهرکنندگان به آرامی متفرق شدند.»(۱)

ص: ۵۲۳

۱- مأخذ ۷، ص ۵.

۲۹۵

امروز هم در روند ماجرای گروگان ها تحولی ایجاد نشد. در تهران مراسم عید پاک برای گروگان های امریکایی، بعدازظهر امروز برگزار شد. این مراسم با حضور سه کشیش امریکایی، اسقف کاپوچی، و دو کشیش ایرانی انجام شد. به گزارش روزنامه بامداد، در این مراسم، گروگان ها در گروه های جداگانه با کشیشان ملاقات کردند و کشیشان، مراسم عیدپاک را برای آنها انجام دادند. اسقف کاپوچی نیز در این مراسم نامه های خانواده ها و بستگان گروگان ها را به آنان تسلیم کرد.

کشیشان گفتند در این مراسم وضع گروگان ها بسیار خوب بود و همگی از سلامت کامل برخوردار بودند. آنها گفتند رفتار دانشجویان مسلمان پیرو خط امام نیز با گروگان ها خوب بوده است و همه گونه وسایل رفاهی برای آنها فراهم شده است. در مراسم عید پاک که برای گروگان های امریکایی برگزار شد، نماینده پاپ در ایران نیز شرکت داشت. همه گروگان ها از برگزاری این مراسم اظهار خوشحالی کردند.(۱)

در این حال، خبرگزاری فرانسه از دوبلین گزارش داد: بنی صدر رئیس جمهوری ایران اخیراً به اطلاع شون مک براید (وزیر خارجه پیشین ایرلند و دارنده جایزه صلح نوبل) رسانده است که طرح وی در زمینه حل اختلاف ایران و امریکا، مورد قبول ایران است. بنا بر این گزارش، مک براید امروز در دوبلین اعلام کرد که رئیس جمهوری ایران این موافقت را در آخرین تماس با وی، اعلام داشته است. وی خاطرنشان ساخت که در این طرح، بازگشت

ص: ۵۲۵

۱- روزنامه بامداد، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

شاه مخلوع و محاکمه وی در یک دادگاه بین المللی، با نظارت شورای امنیت سازمان ملل، گنجانده شده است. همچنین آزاد ساختن دارایی های ایران در ایالات متحده و مسائلی که به دنبال گروگان گیری در تهران، به وجود آمده است، در این طرح وجود دارد. مک براید افزود این پیشنهادها تسلیم سایروس ونس وزیر امورخارجه امریکا شده است؛ امّا وی از بازگو کردن واکنش وزیر خارجه امریکا درباره این طرح، خودداری کرد.(۱)

با وجود این، مهم ترین مسئله مربوط به گروگان ها در ایران، مربوط به جلسه امشب شورای انقلاب است. حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب، در پایان این جلسه در مورد مسئله گروگان ها گفت: در جلسه امشب، تصمیم گرفته شد که مطلب مربوط به انتقال گروگان ها، به امام گفته شود؛ یعنی در واقع، آن مطلبی که تصمیم گرفته شد این است که نظر امام را در این مورد بدانیم. وی افزود: یک بار برای همیشه، باید دانست؛ چون یک سری مسائل درجه اول در سیاست ایران وجود دارد که نظر امام درباره آنها، حتماً باید جلب شود؛ زیرا این مسائل یک سری مسائل عمومی است که رهبری باید در مورد آن نظر بدهد. حبیبی اضافه کرد: به هرحال بر اساس تصمیم و نظر امام، تصمیم نهایی اعلام خواهد شد. وی گفت: اسقف کاپوچی قرار بود برای ملاقات با اعضای شورای انقلاب، در جلسه امشب شرکت کند؛ ولی گویا برنامه ایشان در لانه جاسوسی به طول انجامیده است. حبیبی در پایان خاطرنشان کرد: به این جهت، فردا در ملاقات با امام، مطالب با ایشان در میان گذاشته خواهد شد.(۲)

به جز اعلام این نتیجه کش دار، در پایان این جلسه – که با شرکت ابوالحسن بنی صدر تشکیل شده بود – وزیر امورخارجه نیز گزارش خبرگزاری رویتر درباره تشکیل کمیسیونی در تهران را برای حل مسئله گروگان ها، تکذیب کرد و افزود: چنین کمیسیونی تاکنون تشکیل نشده است.(۳)-(۴)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۴، دوبلین - خبرگزاری فرانسه.

۲- روزنامه کیهان، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- جالب است در حالی که خبر این تکذیب در صفحه ۱۲ روزنامه انقلاب اسلامی مورخ ۱۸/۱/۱۳۵۹ درج شده است، در صفحه ۴ همین شماره آن چنین آمده است: یک مقام آگاه اعلام کرد کمیسیونی مرکب از پنج نفر تشکیل شده است تا کوشش هایی برای حل مسئله گروگان ها به عمل آورد. اعضای آن عبارت اند از: اسقف کاپوچی، اریک لانگ سفیر سوئیس در تهران، نانسیونی بال بوکونی نماینده پاپ، و هکتور ویلالون و کریستین بورگه حقوقدانان فرانسوی. اعضای این کمیسیون که اکنون در تهران هستند، به زودی توضیحاتی در مورد نحوه کار خود خواهند داد. یک مقام آگاه در وزارت امورخارجه نیز از اظهار نظر درباره این کمیسیون و درجه رسمیتی که از نظر دولت ایران دارد، خودداری کرد. همچنین در صفحه اول روزنامه انقلاب اسلامی مورخ ۱۹/۱/۱۳۵۹ آمده است: مقام هایی که با آسوشیتدپرس گفت وگو کردند، اظهار داشتند: خبر یک کوشش جدید میانجی گری که امروز در تهران اعلام شد و در آن، سفیر سوئیس، دو حقوقدان فرانسوی و دو کشیش مسیحی شرکت دارند، مانع دولت امریکا در زمینه بررسی تحریم های جدید نخواهد بود. این مقامات در حالی که گفته اند دولت امریکا آرزومند موفقیت این گروه است، اظهار داشتند: امریکا دیگر مایل نیست در اعمال فشار بیش تر بر ایران تأخیر کند. تحریم هایی که تحت بررسی است، دست کم شامل یک قطع روابط بازرگانی ایران و امریکا است و تمام کالاها به جز مواد غذایی و دارویی را دربرخواهد گرفت. یکی از مقام ها که خواست ناشناخته بماند گفت که ممکن است تحریم های دیگری نیز انجام گیرد؛ اما از قرار معلوم، کارتر امکان محاصره دریایی ایران را هنوز رد می کند. (روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱، واشنگتن - آسوشیتدپرس.)

۴- مأخذ ۲، ص۱۲.

در امریکا، سکوت مقامات اصلی تصمیم گیر ادامه دارد؛ امّا گروهی از سناتورهای امریکایی که از یک ناو امریکایی بازدید کرده بودند، گفتند: به نظر می رسد خلبانان ناوهای هواپیمابر مستقر در اقیانوس هند، برای حمله به برخی هدف های مشخص در ایران بی صبری می کنند. سناتور ژوزف بیدن به خبرنگاران گفت: نیروی ضربتی ما به اندازه کافی به منطقه نزدیک است تا به هر کشوری در این ناحیه حمله کند. وی گفت: اگر روش های سیاسی نتواند به آزادی گروگان ها منجر شود، حضور نظامی ما به کار خواهد آمد. بیدن و سناتور بیکر گفتند: در گفت وگوهامان با خلبانان و ملوانان، آنها آماده حمله به هدف های مشخص در ایران بودند.(۱) در این حال به گزارش آسوشیتدپرس، مقامات رسمی امریکایی گفتند: دولت این کشور در مقابله با شکست تلاش ها در زمینه انتقال گروگان های امریکایی به دولت ایران، ممکن است ظرف ۲۴ ساعت، تصمیم به اِعمال یک سری مجازات های اقتصادی جدید بر ضد ایران بگیرد. این مقامات افزودند: اگر شانس فوری برای ایجاد اوضاعی بهتر در ایران به وجود نیاید، اقدامات اولیه در این راه را روز دوشنبه (۱۸/۱/۱۳۵۹) پرزیدنت کارتر انجام خواهد داد. این اقدامات اقتصادی، حداقل شامل دو امر خواهد بود: تحریم اقتصادی ایران به وسیله امریکا در کلیه کالاها به جز مواد غذایی و دارو، و کاهش بیش از پیش دیپلمات های ایرانی در امریکا.(۲)

۲۹۶

امروز رادیو امریکا خبر داد: «تظاهرات امریکاییان به منظور حمایت از گروگان های امریکایی، در نقاط مختلف امریکا برگزار شده است؛ ولی معنوی ترین آنها دعای مخصوص شب که روبه روی سفارت ایران در امریکا، در روزهای یکشنبه برگزار می شود، می باشد که در آن امریکاییان شمع های برافروخته را در حالت سکوت مطلق به دست می گیرند. مسئول برگزاری این مراسم هفتگی، در گفت وگویی با شبکه های تلویزیونی امریکا اعلام کرد که نامه ای از بروس لینگن کاردار سفارت امریکا - که به اتفاق دو تن از مقامات امریکایی، در وزارت خارجه ایران به سر می برد - دریافت کرده است. در این نامه سپاسگزاری، لینگن اظهار داشته است که ما می دانیم عدالت در کنار ما، و مردم امریکا در پشت سر ما می باشند، و این به ما قوت قلب می دهد که با احترام از این غائله بیرون آییم.»(۳)

۲۹۷

در بازتاب ماجرای گروگان ها در ایران، شماره امروز کیهان در سرمقاله (یادداشت روز) خود نوشت: «هم ما می دانیم و هم امریکا که انتقال گروگان ها به دولت، از جنبه های بهداشتی و پزشکی چیزی به اصل قضیه اضافه نمی کند، و اتفاقاً هم ما می دانیم و هم امریکا که طرح این مسئله، بهانه ای توخالی بیش نیست! امپریالیسم امریکا در این نقل و انتقال چه چیزی را به دست می آورد؟»

در ادامه، پاسخ های ذیل داده شده است: افتادن ابتکار عمل به دست امریکا؛ بی اعتبار کردن

۱- خبرگزاری پارس نشریه، "گزارش های ویژه"، شماره ۱۸ ، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۲، آتن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۶ آوریل ۱۹۸۰ (۱۷/۱/۱۳۵۹).

۲- مأخذ ۵، ص ۲، واشنگتن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۶ آوریل ۱۹۸۰ (۱۷/۱/۱۳۵۹).

۳- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره۱۷، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

و به اصطلاح، منزوی کردن دانشجویان مسلمان پیرو "خط امام" و جریان هایی که اشغال انقلابی، قهرمانانه و حرکت آفرین لانه جاسوسی، به دست آنها شکل گرفته است؛ قرار دادن مقامات رسمی و مسئولان مملکتی در ناچاری و فشار، زیرا یک دولت رسمی و یک مقام سیاسی هیچ گاه نمی تواند گروگان بگیرد، نگهدارد، و مقررات پذیرفته شده بین المللی را نقض کند؛ مقرراتی که حتی به اصطلاح، مترقی ترین و رادیکال ترین دولت ها هم آن را پذیرفته اند.

در ادامه یادداشت چنین نتیجه گیری شده است: این است که هر بار از تحویل جاسوسان امریکا به دولت، سخن رفته است، امریکا خوشحال و خندان به مصاحبه برخاسته است و گفته است که این قدمی است در جهت آزادی گروگان ها! اکنون باید گفت: بهترین افراد و موفق ترین گروه برای نگهداری و مراقبت گروگان ها! همان دانشجویان مسلمان پیرو خط امام هستند و بس. تا تشکیل مجلس شورا باید گروگان ها همچنان در دست آنها بمانند. هر کمیسیون، هر هیئت و هر دار و دسته ای که از سوی امریکا تشریف فرما می شود، باید پشت دروازه بماند.(۱)

روزنامه مزبور همچنین مصاحبه ای را از علی موسوی گرمارودی مشاور فرهنگی و مطبوعاتی رئیس جمهوری درج کرد. در این مصاحبه، نامبرده در بخشی از سخنانش، به تشریح نظرهای ابوالحسن بنی صدر درباره مسئله گروگان گیری پرداخت و گفت: «در این زمینه، رئیس جمهوری دارای یک نظام ویژه فکری مبنی بر دو جنبه است: یکی این که روشی که اکنون ما در برخورد با ابرقدرت ها به خصوص امریکا داریم، جز این که به اصطلاح، روحیه ملت امریکا را به طرف یک فاشیسم سوق دهد، نتیجه دیگری ندارد. ... چون آن جا ... وانمود می کنند که امریکا با چنین روش هایی نمی تواند منافع خود را در جهان حفظ کند؛ پس لازم است که فلان شخص که سیاست زور بیش تر و فشار بیش تر دارد (سیاست ناپالم) بر سر کار بیاید. ... جنبه دیگر، این که هیچ کس در این میان به فکر تولید نیست. اکثر گروه ها همیشه امتیاز می خواهند. ... با امپریالیسم باید به طور اصولی و پیگیر مبارزه کرد و این تنها با تولید بیش تر امکان پذیر است.»(۲)

بازتاب این ماجرا در رسانه های خارجی به ویژه امریکا و اروپا نیز همچنان وسیع است. در این جا، از میان آنها نکات متنوع و توضیح دهنده ای انتخاب و ارائه می شود.

واشنگتن پست در شماره امروز خود نوشت: پرزیدنت کارتر باید با حقیقت روبه رو شود و برای مجبور ساختن ایران به آزاد کردن گروگان های امریکایی، محدودیت های اقتصادی شدیدتری بر ضد آن اعمال کند. ایالات متحده موضعی اتخاذ کرده است که کشوری شکست خورده در جنگ، باید این موضع را داشته باشد. تجدید نظر در سیاست امریکا غیرقابل اجتناب است و روشن است که دولت امریکا تحریم اقتصادی را اِعمال خواهدکرد.(۳)

روزنامه آبزرور نیز در سرمقاله امروز خود تحت عنوان "بحران هایی که معلوم نیست به کجا می انجامند" نوشت: سیاست محتاطانه کارتر درباره ایران نه به دلیل ملاحظات انتخاباتی، بلکه

۱- روزنامه کیهان، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص۱.

۲- همان، ص۲.

۳- روزنامه بامداد، ۱۹/۱/۱۳۵۹، واشنگتن - رویتر.

بـه جهـت ایـن که بحران ایران به آسـانی قابـل حـل و فصـل نیست، بر خلافـ انتظـار، برای وی حمـایت بیش تر مردم را به ارمغـان آورد؛ امـا این محبوبیت که به کارتر اجازه داد مسئله آزادی گروگان ها را از مجاری سیاسـی و با آرامش دنبال کنـد، دیری نپایید. جالب است که در این میان، امید به یافتن راه حلی برای این بحران، بیش تر شده است. مشکل مورد بحث در حال حاضر بیش از آنچه بین ایران و امریکا مطرح باشد، بین خود ایرانیان در نوسان است.(۱)

این روزنـامه در بخش دیگر می نویسـد: اکنون کاملاًـ روشن است که رئیس جمهوری ایران و وزیر امور خـارجه اش، اگر بتواننـد گروگـان هـا را آزاد کننـد، بحران موجود را نیز حـل خواهنـد کرد؛ ولی بنی صـدر و وزیر خـارجه اش تـا هنگـامی که از حمایت کامل آیت الله خمینی برخوردار نباشـند، قـادر نخواهنـد بود قـدرت خود را بر دانشـجویان گروگـان گیرنـده تحمیـل کننـد و در این میـان روش آیت الله خمینی نیز هر روز به طور نامعلوم و مبهمی در نوسان و تغییر است.(۲)

روزنامه فرانسوی فیگارو تحت عنوان "ایران، سکوت تهدیدآمیز واشنگتن" نوشت: مسئولان امریکایی دریافته اند که تا زمانی که آیت الله خمینی از حمایت دولت در برابر دانشجویان مسلمان گروگان گیرنده خودداری کند، هیچ گونه سازشی با آقای بنی صدر امکان پذیر نیست.(۳)

سانـدی تایمز چاپ لنـدن نیز در مطلبی با عنوان "کارتر در دام مبارزه قدرت میان ایرانیان" نوشت: این گروگان ها به مستمسـکی در دست بهشتی تبدیل شده اند و او بدین وسیله، ضعف سیاسی بنی صدر و قدرت خود را به تماشا می گذارد. کارتر احساس می کند که در این موقعیت حساس، باید از نظر سیاسـی، تا آن جا که از دستش برمی آید، هشیاری و احتیاط نشان دهد؛ چرا که دولت کارتر بیش از حد نگران آن است که ایران، در نتیجه نوعی قضاوت غلط امریکا، زیر نفوذ شوروی در آید. نگرانی دیگر این است که بحران گروگان ها لطمه شدیدی در مبارزه انتخابات ریاست جمهوری بر کارتر وارد آورد.

این نشـریه در خـاتمه نوشت: انتخـاب یـک رئیس جمهوری در سال جاری به منزله آن است که از میان دو شخصـیت منفی، انسان یکی را انتخاب کنـد. عـده ای طرفدار ریگان هسـتند؛ زیرا از اقدامات کارتر سـلب امید کرده اند. کسانی هم به رئیس جمهوری کنونی رأی مثبت می دهند؛ بدان دلیل که از ریگان وحشت دارند.(۴)

۲۹۸

امروز مصـر به شـکلی بی سابقه، موضع تحریک آمیزی بر ضـد ایران اعلام کرد. پطروس غالی وزیر خارجه مصـر که اینک سـرگرم دیـدار از هند است، اظهـار داشت: مصـر در برابر تجـاوز ایران یا هر کشور غیرعربی دیگر، آماده دفاع از کلیه کشورهای عربی خلیـج فارس است. پطروس غالی گفت: در صورت وقوع چنین تجاوزی مصـر به کمک کشور مورد تجاوز خواهد شتافت. این کار بر اساس مفاد "پیمان امنیت جمعی" سال ۱۹۵۰ صورت می گیرد که بعدها به امضای چندین کشور عربی حوزه خلیج فارس نیز رسید؛ ولی این کمک، در صورت تقاضا به عمل خواهد آمد.

۱- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشـریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص ۱۷، آبزرور چاپ انگلستان (لندن) ۶ آوریل ۱۹۸۰ (۱۷/۱/۱۳۵۹).

۲- مأخذ ۷، ص۶، لندن - آسوشیتدپرس، به نقل از آبزرور، ۶ آوریل ۱۹۸۰ (۱۷/۱/۱۳۵۹).

۳- اداره کـل مطبوعـات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشـریه "بررسـی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۶، فیگـارو چاپ پاریس، ۵ و ۶ آوریل ۱۹۸۰ (۱۶ و ۱۷/۱/۱۳۵۹).

۴- مأخذ ۱۱، ص ۱۲، ساندی تایمز - چاپ لندن، ۶ آوریل ۱۹۸۰ (۱۷/۱/۱۳۵۹).

در این جا، خبرنگار یونایتـدپرس که گزارش فوق را از کویت ارسال کرده است، خاطرنشان کرد: به نظر نمی رسد که کشورهای عربی چندان در صدد جلب چنین حمایتی باشند.

یونایتدپرس در ادامه گزارش افزود: وزیر خارجه مصـر اهمیت شورش های اخیر در کشورش را ناچیز خواند و گفت گروه های مسـلمان چپ گرا از قدرت و نفوذ بسیار کمی برخوردارند و شانس ناچیزی در نفوذ بر مردم مصر دارند. پطروس غالی در عین حال، این مطلب را که مصر بخشی از یک دامنه نفوذ امریکایی است، رد کرد و گفت که اساس سیاست این کشور بر عدم تعهد قرار دارد.(۱)

۲۹۹

عراق امروز گـام بلنـدی در راه افزایش تنش هـای موجود در روابـط بـا ایران برداشت و از ایران خواست بی درنـگ نیروهای خود را از سه جزیره خلیـج فـارس خـارج کنـد؛ یعنی از تنب بزرگ، تنب کوچـک و ابوموسـی. سـعدون حمادی وزیر امور خارجه عراق از دولت ایران خواست که به توسعه طلبی، روش تهاجمی و تهدیدهای خود پایان دهد و از مداخله در امور کشورهای "خلیج عربی" خودداری کند و حاکمیت و استقلال آنها را محترم شمارد.(۲)

وزیر خارجه عراق، طی نامه ای رسـمی به کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل، این خواسته ها را مطرح کرد(۳)حمادی در نامه خود گفت: رژیم بغداد اشغال جزایر ابوموسی، تنب کوچک و تنب بزرگ به وسیله ایران را یک اقدام تجاوزکارانه تلقی می کند.(۴) وی در این پیام تأکید کرد که کشور او اشـغال غیرقانونی سه جزیره عربی و نتایج آن را به رسـمیت نمی شناسد(۵) در این نـامه، عراق همچنین والـدهایم را تشویق کرد که برای متوقف ساختن تهدیدات ایران و مداخله آن در امور داخلی کشورهای همسایه اش، به ایران فشار آورد.(۶)

رادیو بغداد(۷)و خبرگزاری عراق، این خبر را در سطح وسیعی پوشش دادند. خبرگزاری عراق در گزارش خود، بر اهمیت "سوق الجیشی" منطقه تأکیـد کرد و وجود ذخایر نفتی و مواد اولیه در این سه جزیره را مورد تأکیـد قرار داد و اضافه کرد که ایرانیان در تاریـخ سـی ام نوامبر ۱۹۷۱، این جزایر را از طریق نظـامی به اشـغال خود در آوردنـد و این کـار برخلاـف منشور سازمان ملل متحـد و قوانین بین المللی صورت گرفت. خبرگزاری عراق در ادامه، یادآوری کرد که رژیم ایران می خواهد به اشغال جزایر عربی ادامه دهد.(۸)

از سوی دیگر، ایران در برابر این مسئله، طبعاً به طور خشـمگینانه واکنش نشان داد؛ واکنشـی به تناسب اوضاع و وجود پتانسـیل انقلابی، از موضع قوت و حقـانیت. وزیر امور خـارجه صـادق قطب زاده، در تلویزیون ظـاهر شـد و دولت کنونی عراق را یـک دولت جنایتکـار خوانـد که در اختیار صهیونیسم بین الملل قرار گرفته است. وزیر خارجه اظهار داشت: حکومت بعث عراق زائـده امپریالیسم در منطقه است و طبیعتاً بخشـی از تهدیدات صهیونیسم و امپریـالیسم در منطقه بر ضـد مـا، از طریق عراق اعمـال می شود؛ به ویژه این مسـئله فشـاری است که امپریالیست ها می خواهنـد روی کشور ما بیاورند.

ص: ۵۳۰

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص ۱، کویت - یونایتدپرس.

۲- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۱/۱۳۵۹، بغداد - خبرگزاری فرانسه.

۳- مأخذ ۵، ص ۵، خبرگزاری یونایتدپرس.

۴- مأخذ ۲، ص ۴، بیروت - خبرگزاری رویتر.

۵- مأخذ ۱، بغداد - خبرگزاری فرانسه.

۶- مأخذ ۵، ص ۵، خبرگزاری یونایتدپرس.

۷- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص۲.

٨- مأخذ ٢، ص ١٢.

ادعاهای جنگ طلبانه عراق و پاسخ های شدید ایران مرتباً به صورت های مختلف بروز می کند.

سعدون

حمادی وزیر خارجه عراق در نامه به دبیرکل سازمان ملل: عراق، اشغال غیرقانونی و

تجاوزکارانه سه جزیره عربی و نتایج آن را به رسمیت نمی شناسد.

قطب زاده

وزیر خارجه ایران: بخشی از تهدیدات صهیونیسم و امپریالیسم در منطقه بر ضد ما، از

طریق عراق اعمال می شود. وسعت مقاومت مردم در مقابل دولت خائن عراق، عرصه را بر

این حکومت غاصب تنگ کرده است و ادعای دولت عراق در مورد سه جزیره را باید در این

چارچوب بررسی کرد.

علی

موسوی گرمارودی مشاور رئیس جمهوری ایران: حکومت بعث عراق به هذیان مرگ افتاده

است و خواب پاره جگرهای ما، تنب بزرگ و کوچک و ابوموسی را می بیند.

وی همچنین گفت: پس از پیروزی انقلاب شکوهمند ایران، این انقلاب بازتاب عجیبی در عراق داشت و روزبه روز سطح مقاومت مردم در مقابل دولت خائن عراق وسیع تر شد و عرصه را بر این حکومت غاصب تنگ کرد؛ به همین دلیل، ادعاهای دولت عراق را باید در این چارچوب بررسی کرد.(۱) قطب زاده درباره موضع ایران در قبال ادعای دولت بعثی عراق گفت: مسئله جزایر تنها مطرح نیست؛ مسئله، خیلی عمیق تر از آن است. وزیر خارجه در پایان تأکید کرد: ما این معنا را قبلاً ـ روشن کردیم و حالا ـ هم اعلام می کنیم که یک وجب و یک سانتیمتر از خاک مقدس سرزمینمان را که امروز متعلق به جمهوری اسلامی ما است و پرچم اسلام و ایران بر فراز آن در اهتزاز است به احدی در روی کره زمین نخواهیم داد.(۲)

علی موسوی گرمارودی مشاور رئیس جمهوری نیز درباره این ادعای عراق اظهار داشت: در جواب این یاوه سرایی باید گفت که حکومت بعث عراق به هذیان مرگ افتاده است.(۳) وی افزود: در زبان فارسی مثلی داریم که می گوید: "مگس وقتی مرگش فرا می رسد، رو به دریا می گذارد." اکنون گویی مرگ حکومت بعث عراق فرا رسیده است که وزوز می کند و خواب دریا و خواب پاره جگرهای ما، تنب بزرگ و کوچک و ابوموسی را در خلیج فارس می بیند؛ ولی حکومت پوشالی بعث عراق، این عروسک کوکی امپریالیسم جهانخوار بداند که زن و مرد، و کوچک و بزرگ ایران اجازه نمی دهند که امثال حکومت عراق بتوانند حتی به

۱- مأخذ ۲، ص ۱۲.

۲- مأخذ ۳، ص ۲.

۳- مأخذ ۲۱.

یک وجب از این خاک مقدس اسلامی عزیز، چپ نگاه کنند.(۱)

۳۰۰

عراق امروز اخراج یک دیپلمات ایرانی را از این کشور اعلام کرد. وزارت امور خارجه عراق اعلامیه ای انتشار داد و طی آن، منوچهر بیگدلی دبیر دوم سفارت ایران در عراق را موظف کرد ظرف ۲۴ ساعت، خاک کشور عراق را ترک کند. به گزارش خبرگزاری فرانسه از بغداد، اخراج این دیپلمات ایرانی به دنبال بازداشت و اخراج یک دیپلمات عراقی از تهران صورت گرفته است.(۲) روزنامه انقلاب اسلامی نیز با درج این خبر، یادآوری کرده است که این تصمیم به دنبال بازداشت و اخراج یک جاسوس عراقی صورت می گیرد؛ جاسوسی که در پوشش دیپلماتیک، دست به فعالیت های جاسوسی در تهران زده بود.(۳)

در این حال، هم زمان با این اقدام و مقارن با فرستادن نامه به سازمان ملل درباره سه جزیره، جنگ تبلیغاتی مقامات و رسانه های عراقی نیز با شدت ادامه دارد؛ از جمله روزنامه الثوره سخنگوی حزب بعث حاکم بر عراق، در شماره امروز خود، به توجیه اقدامات روز گذشته نیروهای امنیتی عراق پرداخت؛ اقداماتی که طی آن (با صحنه سازی هایی در یک تشییع جنازه) مدرسه ایرانی ها مورد هجوم قرار گرفت. این روزنامه اشاره کرد که «یک ایرانی که مشکوک به پرتاب بمب به سوی تشییع جنازه دو تن از دانشجویان عراقی در محله "الوزیریه" بغداد می باشد، بازداشت شد.» و افزود: «شخص بازداشت شده، بمب را از بالکن مدرسه ایرانی در محله یاد شده، به سوی تشییع کنندگان پرتاب نموده است.»(۴)

سخنان نعیم حدّاد، یکی از اعضای عالی رتبه شورای فرماندهی انقلاب عراق، در راستای همین جنگ تبلیغاتی است. یونایتدپرس از بغداد گزارش داد: نعیم حدّاد طی مصاحبه ای که امروز انتشار یافت، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه و مصطفی چمران وزیر دفاع ایران را به "جاسوسی برای سازمان مرکزی اطلاعات امریکا (سیا)" متهم کرد. وی این مصاحبه را با هفته نامه "الاسبوع العربی" چاپ بیروت انجام داده است. او در این مصاحبه، دکتر ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران را مسئول بی نظمی های دور اول انتخابات مجلس خواند. وی گفت که بنی صدر بارها از اسرائیل بازدید کرده است. حداد گفت رژیم ایران همان قطب زاده مأمور سازمان جاسوسی است، ولی در مقیاسی وسیع تر. وی افزود حکومت ایران رژیمی غیرقانونی است که بر فشار و اختناق استوار است.(۵)

۳۰۱

در جنگ تبلیغاتی بر ضد ایران، عراق مجبور است الزاماً پاره ای موارد آشکار در سطح منطقه و جهان را نادیده بگیرد و حتی آن را برعکس نشان بدهد. در واقع عراق با ادعاهای دائمی خود، مجبور است قوت های طرف ایرانی را نادیده بگیرد و آن را نقطه ضعف نشان دهد. البته این امر بیش تر، مصرف داخلی دارد و موقتاً مردم عراق وادار می شوند مسائل را این گونه

۱- مأخذ ۳، ص ۱.

۲- مأخذ ۱، ص ۱۲، بغداد - خبرگزاری فرانسه.

۳- مأخذ ۲، ص ۱۲، خبرگزاری فرانسه.

۴- مأخذ ۷، ص ۱۸، بخش عربی رادیو اسرائیل، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۵- مأخذ۵، ص ۴ و ۵، بغداد - خبرگزاری یونایتدپرس، ۶ آوریل ۱۹۸۰ (۱۷/۱/۱۳۵۹).

ببینند. از جمله موارد قوت ایران پس از انقلاب، مسئله نفت و قیمت آن است که شدیداً به نفع تولیدکنندگان، تغییر کرده است؛ اما امروز عبدالکریم، وزیر نفت عراق، ایران و لیبی را مسئول ناکامی اوپک در تعیین قیمت واحد برای نفت در اجلاس دسامبر گذشته، قلمداد کرد؛ یعنی درست برعکس برداشتی که در جهان، از نقش ایران در مسئله نفت وجود دارد.(۱)

شأن ضدصهیونیستی و مواضع ضداسرائیلی جمهوری اسلامی ایران نیز، از این جهت مانند مسئله نفت است؛ یعنی در رسانه های عراق و متحدانش، به طور وارونه بازگو می شود. امروز رادیو صوت الجماهیر عراق که به زبان عربی پخش می شود، در گفتاری، گزارشی به این شرح ارائه داد:

روزنامه کویتی القبس تأکید کرده است: هنگامی که موضوع به سرنوشت ملی مربوط می شود، هیچ طرف عربی بی طرف نخواهد بود. این روزنامه در سرمقاله امروز خود، درباره روش های خصمانه ایران نسبت به مسائل عربی و روش های مطلوب از کشورهای عربی، نوشته است که رهبران انقلاب ایران زخم صهیونیستی در جسم عربی را وسیله ای برای تحریک احساسات، گاهی در لبنان و گاهی در سوریه و بار دیگر در مقاومت فلسطین قرار می دهند. این روزنامه اضافه کرده است که پشتیبانی دولت ایران از مسئله فلسطین، تنها یک نقاب و گذرنامه ای جهت رسیدن به قلب های عربی – هرچند که مرحله ای باشد – بوده است. القبس تأکید کرده است روش های خصمانه و آشکار ایران نسبت به مسائل عربی، به طور عموم، و مسائل خلیجی [خلیج فارس] به طور خاصی نشان داده که نبرد تاریخی همانند نبرد میان اقلیت ها و نه نبرد عقایدی و ایدئولوژیکی، ادامه دارد. روزنامه کویتی اضافه کرده که مقامات مسئول ایران چنان رفتار می کنند که مسئله، یک مسئله عرب و عجم است و نه یک مسئله انقلاب یا انقلاب اسلامی و غیراسلامی.»(۲)

۳۰۲

گزارش های مربوط به تحرک و جابه جایی های مرزی عراق، امروز متوجه مرز آبی اروند است. ژاندارمری خوزستان گزارش داد که امروز واحدهایی از توپخانه عراق، در نوار مرزی، در مناطق المطوعه، سیحان، السیبه و القطعه تا منطقه فاو مستقر شده اند. مناطق مزبور مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خرمشهر، آبادان و خسروآباد واقع هستند.(۳)گارد ساحلی خسروآباد نیز اعلام کرد: «گروهی از سربازان کشور همسایه، در ساحل خود مستقر گردیده اند که قبلاً چنین چیزی وجود نداشته است.»(۴) این موضوع را سرپرست دفتر سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان، به سپاه اهواز اطلاع داد. همچنین فرماندهی گارد ساحلی اروند به فرماندهی گردان گارد ساحلی خسروآباد ابلاغ کرد: برابر اطلاع رسیده، کشتی لایروب کشور عراق شب ها به علت نامعلومی، در شط العرب، روی دیریفارم نزدیک خرمشهر، عملیات حفاری انجام می دهد و اغلب کشتی های باری وارد می شوند. این گونه موارد، در گذشته بی سابقه بوده است. در آخر، از گردان مزبور خواسته شده است که ناوچه های گشتی ایران در شط العرب،

۱- مأخذ ۱۶، بغداد – یونایتدپرس.

۲- مأخذ ۷، ص ۱۷، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۷۷۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان – رکن ۲، به ف ۲۹ – ف ۲۱ – ۲ – ر۲، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۷۱۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان، به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اهواز، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

موضوع را بررسی کنند و نتیجه اقدامات را گزارش دهند.(۱)

در این حال، ترددهای مشکوک در مرزهای زمینی نیز مورد توجه است. به گزارش اداره مرزبانی خرمشهر، فردی به نام "ض.ر"(۲) خود را همراه یک قبضه کلت به پاسگاه دیریفارم خرمشهر معرفی کرد و مدعی شد با دو نفر دیگر به عراق رفته است و عراقی ها به وی اسلحه داده اند تا پس از مراجعت، به خرابکاری اقدام کند. ضمناً یکی از همراهان وی، از تاریخ ۵/۹/۱۳۵۸ دستگیر شده است(۳) همچنین ستاد لشکر۹۲ زرهی ارتش به فرماندهی سپاه خوزستان اطلاع داد: «برابر اطلاع واصله، شیخ "ع.ض"** رئیس قبیله، با افراد خود در حدود ۳۰۰ نفر، از توابع شوش، که فعلاً در ارتفاعات میش داغ مستقر هستند، می خواهند در فرصت مناسب به کشور عراق پناهنده شوند و انگیزه این عمل، داشتن اختلاف با کمیته دوسلق [دوسلک] می باشد.(۴)

بعضی از ترددهای مرزی مربوط است به اقدامات ارتش عراق برای اخذ اطلاعات درباره خطوط و اوضاع نیروهای نظامی. این کار از جمله از طریق ربودن افراد و تخلیه اطلاعاتی آنان صورت می گیرد؛ به طور مثال: امروز در ساعت ۱ بامداد «مأمورین پاسگاه مرزی حدود [در منطقه مرزی خرمشهر] سرباز وظیفه ع.پ*** فرزند "م" را که از کشور عراق وارد خاک ایران گردیده بود، دستگیر کردند. نامبرده، خود را به مشخصات بالا و متولد بغداد، ساکن ایلام، سرباز وظیفه پاسگاه ژاندارمری زینال کش (زین القوس) گروهان ژاندارمری قصرشیرین، معرفی و اظهار نمود حدود سه ماه و نیم قبل به وسیله مأمورین عراقی ربوده شده و حالا از زندان بصره آزاد گردیده است.»(۵)

۳۰۳

سحرگاه امروز، در غرب و جنوب کشور، عوامل عراق حملاتی ایذایی به تأسیسات نفت و گاز ایران صورت دادند و خساراتی وارد کردند. حملات ایذایی و انفجار در تأسیسات لوله های نفت، در جنوب مکرراً سابقه داشته است؛ امّا در غرب کشور که تأسیسات نفتی، در مقایسه با جنوب، وسعت و اهمیت کم تری هم دارد، سابقه این گونه اقدامات ایذایی کم تر وجود داشته است. سخنگوی وزارت نفت اعلام کرد: دیشب در ساعت ۳، مخزن نفت خام در تلمبه خانه بین نفت شهر و کرمانشاه آتش گرفت. این امر به علت اصابت گلوله آر.پی.جی.۷ بود. کارکنان صنعت نفت بلافاصله اقدامات ترمیمی را شروع کردند. خوشبختانه این حادثه لطمه ای به بهره برداری پالایشگاه کرمانشاه وارد نساخته است. فقط برای احتیاط، مقداری از خوراک پالایشگاه را کم کردیم که ظرف یکی دو روز، مجدداً خوراک لازم تأمین خواهد شد. همچنین در لوله های نفت و گاز بین آبادان و خوردوغ (در جاده ماهشهر)، آتش سوزی

ص: ۵۳۴

۱- سند شماره ۰۰۰۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گارد ساحلی ژاندارمری - ر ۳، به ف. گردان گارد ساحلی خسروآباد، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۲- و ** و *** در سند، نام کامل ذکر شده است.

۳- سند شماره۰۳۳۹۰۳مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران - اداره مرزبانی، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۳۳۹۲۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی - ر۲، به سپاه و استانداری خوزستان، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۳۴۶۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری - اداره مرزبانی، به دفتر ریاست جمهوری، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

به وجود آمد و جریان گازی که به مصرف سوخت پالایشگاه آبادان می رسید، قطع شد. همچنین قسمتی از نفت خام خوراک پالایشگاه، کم شده است و ناگزیر فعلاً پالایشگاه با ظرفیت ۷۰ درصد کار می کند. برای ترمیم لوله ها، مأموران به محل رفته اند.(۱)

درباره حادثه غرب کشور،(۲) بلوچستانی رئیس منطقه نفت کرمانشاه گفت: هیئت اعزامی، پس از بررسی، نظر خود را بدین گونه اعلام کرد که در جریان حمله، مهاجمان از سلاح های ساخت کشور عراق استفاده کرده اند و در محل، بیست عدد فشنگ مسلسل پیدا شده و دو پوکه آر.پی.جی.۷ به دست آمده است؛ یکی در جلوی مخزن و دیگری در داخل مخزن. وی افزود: بر اثر اصابت گلوله آر.پی.جی.۷ حفره ای به قطر ۳۵ در ۵۴ سانتیمتر، در بدنه مخزن ایجاد شده است.(۳) نامبرده همچنین توضیح داد: این انفجار میزان تولید نفت را تا حدود ۴ هزار بشکه کاهش داد و مقدار آن را از ۱۹ هزار بشکه به ۱۵ هزار بشکه رساند. وی افزود: برای جبران کاهش و تعمیرات احتمالی، هیئتی از کارشناسان به پاتاق، سومار و نفت شهر اعزام شد و عده ای از مأموران حراست نیز آنها را یاری می دادند. گروهی از اعضای این هیئت که کارشان عصر امروز پایان یافت، اعلام داشتند عملیات رفع نقص با موفقیت انجام گرفته است و پیش بینی می شود تولید تا ظهر فردا به حد اولیه خود برسد.(۴)

درباره حادثه جنوب نیز، بعدازظهر امروز رئیس کل کارخانه های پالایشگاه آبادان، توضیحات بیش تری داد. این توضیحات در گفت و گو با خبرنگار خبرگزاری پارس اعلام شد. بنابر این گزارش، سحرگاه امروز انفجاری در لوله های گاز و نفت پالایشگاه آبادان در پنج کیلومتری دارخوین صورت گرفت و به دنبال آن، تولید نفت این پالایشگاه از ۵۸۰ هزار بشکه در روز به ۳۹۵ هزار بشکه رسید.(۵)وی افزود: انفجار، حدود چهارصدمتر از هفت خط لوله نفت و گاز مارون، ماهشهر و آبادان را سوراخ کرد و متعاقب آن، آتش سوزی در لوله ها ایجاد شد. وی در پاسخ این سؤال که کار ترمیم لوله ها کی آغاز می شود، گفت: چون در محل انفجار، آتش سوزی

۱- مأخذ ۸، ص ۱۲.

۲- ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول گزارش۳۰۳: گزارش تکمیلی حادثه امروز تأسیسات نفتی پاتاق. ص۵۶۸

۳- مأخذ ۲، ص۱۰.

۴- مأخذ ۳، ص ۴.

۵- - مأخذ ۲، ص ۱۰.

هست، تا خاموشی حریق نمی توان برای ترمیم لوله ها اقدام کرد.(۱)*(۲)

۳۰۴

روزنامه های امروز ایران، انفجاری را که پریشب عوامل عراق در خرمشهر صورت دادند، به طور وسیعی پوشش خبری دادند. در این حال، گزارش رادیو بغداد از این انفجار نیز به نحوی بود که مطامع و دعاوی عراق از جمله عربستان خواندن خوزستان، در آن ذکر شد و در ضمن، اعتراف به دخیل بودن عراق در این امر را نیز تلویحاً در بر داشت.

روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از خبرگزاری پارس و فرماندار خرمشهر نوشت: یک پیکان با سه سرنشین که تی.اِن.تی. همراه داشتند و احتمالاً قصد خرابکاری داشتند، منفجر شد. در نتیجه انفجار، پنج تن کشته شدند(۳)کیهان نوشت: سرنشینان پیکان سه نفر بودند و احتمالاًـ قصد خرابکاری داشتند. ماده تی.اِن.تی. داخل اتومبیل آنها، در نزدیکی پل خرمشهر منفجر شد و سه سرنشین اتومبیل کشته شدند.(۴)روزنامه انقلاب اسلامی نوشت: بر اثر انفجار حدود شش پوند مواد منفجره تی.اِن.تی. در یک اتومبیل پیکان در خرمشهر، پنج تن کشته و چهارنفر مجروح شدند. در ادامه گزارش توضیح داده شده است که سه سرنشین اتومبیل مزبور کشته شدند و هم زمان با این انفجار، پیرمردی که در کنار این اتومبیل نشسته بود سکته کرد. دو موتورسوار و سه عابر نیز مجروح شدند که یک نفر از آنان پس از مدتی درگذشت و دونفر از مجروحان در بیمارستان بستری گردیدند.(۵)

از سوی دیگر، رادیو بغداد در ساعت ۱۱ امروز، گزارش ذیل را پخش کرد: «شهرهای عربی در عربستان (خوزستان) شاهد عملیات قهرمانانه مردم عرب علیه تأسیسات و عوامل رژیم مزدور خمینی هستند. اخبار رسیده حاکی است که دیروز زیر اتومبیل وابسته به رژیم در محمره (خرمشهر) بمبی منفجر شد که بر اثر آن، پنج نفر از عوامل خمینی به قتل رسیده و یک نفر به شدت مجروح شد. شاهدان عینی تأکید نمودند که گروهی از جوانان عرب، در کارخانه ساختمان های پیشساخته دولتی واقع در فاصله ۲۰ کیلومتری شهر اهواز یک بمب ساعتی کارگذاشتند که بر اثر انفجار آن، قسمتی از این کارخانه ویران گردید، و در سی‌ویکم ماه گذشته، گروهی از انقلابیون عرب، در جاده بین دهلران و کلانتری الجزایه مین هایی کار گذاشتند.

همچنین در زیر اتومبیل یک افسر ایرانی و سه نفر همراهش، انفجاری روی داد که بر اثر آن، اتومبیل بهکلی منهدم و سرنشینان آن کشته شدند. جوانان عرب دو بمب به سوی خانه کریم دشتی، یکی از عمّال رژیم خمینی، پرتاب کرده که در اثر آن، این خانه ویران شد. از سوی دیگر دیروز مردم عرب در شهر آبادان دست به تظاهرات زدند و شعارهای "زنده باد

۱- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم گزارش۳۰۳: گزارش چندروز بعد حزب توده از چگونگی و آثار انفجار خط لوله در جنوب. ص۵۶۸

۲- - مأخذ ۲، ص ۱۰.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص۵، اهواز - خبرگزاری پارس.

۴- مأخذ۸، ص ۹.

۵- مأخذ۱۵، ص ۱۰.

رهبر مبارز، صدام حسین" را می دادند و از مقامات نژادگرای خمینی خواستار حقوق قومی عرب و رهایی زندانیان عرب در سیاهچال های خمینی و آزادی رهبر مذهبی، شیخ محمدطاهر آلشبیرخاقانی، گردیدند.(۱)

۳۰۵

تحرکات رسمی ارتش عراق و نیز عملیاتهای پراکنده ایذایی نیروهای این کشور، از جمله مسائل مورد توجه منابع مختلف است که در گزارشها ذکر میشود. اقدامات گروه های ضدانقلاب داخلی وابسته به عراق یا متکی به آن نیز از همین جمله است. در کنار این مسائل، آلودگی مناطق مرزی و ترددهای غیرمجاز و قاچاق سلاح نیز از موضوعات شایان توجه در گزارش های مربوط به این مناطق میباشد؛ از جمله در گزارش امروز اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی (وابسته به اطلاعات سپاه) به واحد اطلاعات ستاد عملیات غرب کشور، درباره فردی به نام "الف.ر"(۲) آمده است: «نامبرده که یکی از افراد وابسته به حزب دمکرات [است] چندی قبل به عراق رفته، ضمن تماس با مقامات عراقی، در بازگشت به ایران که در اوایل فروردین صورت گرفت تعداد ۷۰ قبضه کلاشینکف با خود آورده، ضمن اقامت در آبادی تین نزدیکی باینگان، سلاح ها را بین طرفداران خود تقسیم نموده. و بر اساس همین گزارش، عناصر مسلح شورشی مستقر در منطقه باینگان حدود دو هزار نفر می باشند.»(۳) در آخر، تحقیق و بررسی این قضیه خواسته شده است.

اداره مزبور، امروز همچنین به واحد اطلاعات سپاه آبادان، در ابلاغی تحت عنوان "قاچاق نارنجک" اعلام کرد: «برابر اعلام شهربانی جمهوری اسلامی کرمانشاه، روز ۶/۱۲/۱۳۵۸ شخصی به نام مهدی اهل سنندج، با ۱۲ عدد نارنجک، به مقصد آبادان، به کرمانشاه وارد که ۴ عدد از نارنجک ها را در کرمانشاه فروخته که ۲ عدد آن به وسیله عاملین شهربانی جمع آوری و دارندگان ۲ عدد دیگر نیز تحت شناسایی می باشند. ضمناً شخص مزبور با ۸ عدد نارنجک دیگر به آبادان رفته است. در این مورد به شهربانی آبادان و اهواز نیز اعلام گردیده. خواهشمند است ضمن شناسایی فرد مذکور، نامبرده را دستگیر نمایید.»(۴)

امروز ستاد مشترک ارتش نیز به واحدهای مربوط در نیروهای زمینی اطلاع داد: «برابر خبر رسیده ۱. سردار جاف حقوق عقب افتاده دو ماه متواریان ایرانی را پرداخت نموده. ۲. سردار جاف اسلحه و مهمات فراوان از جمله خمپاره انداز ۸۱ م.م و توپ ۱۰۵ م.م و ۱۰۶ م.م و تفنگ نوع جدید، بمب ساعتی، مواد منفجره، کیسه های مخصوص انفجاری، از پاریس تحویل [و] به عراق آورده است.»(۵)

ستاد مشترک همچنین به نقل از شهربانی کرمانشاه، از یک نقل و انتقال غیرقانونی عوامل

۱- مأخذ ۷، ص ۱۳، بخش فارسی رادیو بغداد، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۲- در سند، نام کامل درج شده است.

۳- سند شماره۰۶۳۲۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی، به واحد اطلاعات ستاد عملیات غرب (کرمانشاه) ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۶۳۲۸۵مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی، به واحد اطلاعات سپاه آبادان، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۶۳۲۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ مرکز فرماندهی، به نیروی زمینی - معاونت اطلاعات و عملیات (مد. عملیات)، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

عراق خبر داد که امروز صورت گرفته است، و تحقیق درباره آن را خواستار شد: «یک فروند هلی کوپتر در حوالی آبادی های بایو، باشماق به زمین نشسته و مقداری اسلحه و مهمات تحویل شیخ عثمان خالدی و مجید حسین و عطار رستمی پسر امین بیک گردیده است.»(۱)

۳۰۶

به مناسبت فرا رسیدن سالگرد تأسیس حزب بعث عراق (۱۸/۱/۱۳۵۹)، سازمان پیکار اسلامی عراق امروز اطلاعیه ای منتشر کرد و اعلام نمود از روز دوشنبه ۱۸ فروردین تا روز جمعه ۲۲ فروردین، در مسجد دانشگاه تهران متحصن خواهند شد. این تحصن برای اعتراض به کشتار مردم مسلمان عراق به وسیله حزب بعث کثیف و توطئه جدید صدام تکریتی در جمهوری اسلامی ایران و منطقه، صورت می گیرد.(۲) امروز همچنین اعلامیه ای با امضای "عراقی های مقیم ایران" انتشار یافت که در آن، برای محکوم کردن جنایات بی شمار و اعمال ضداسلامی و ضدانسانی دولت بعثی عراق در سالگرد ننگین تأسیس این حزب از "کلیه خواهران و برادران مسلمان" دعوت شده است در راهپیمایی ای که به همین مناسبت برگزار می شود، شرکت کنند. این راهپیمایی فردا (۱۸/۱/۱۳۵۹) ساعت ۱۵، از میدان امام خمینی تا مقابل سفارت عراق برگزار می گردد(۳)

۳۰۷

در ادامه فضاسازی رژیم عراق بر ضد ایران، امروز زمینه های تشدید وخامت اوضاع بین دو کشور، بعد تازه ای پیدا کرد و دولت عراق به نحوی بی رحمانه و توهین آمیز، به اخراج وسیع عراقیان ایرانی الاصل و ایرانیان مقیم عراق اقدام کرد. بر اساس گزارش ژاندارمری به استاندار کرمانشاه، امروز ۳۶۷ نفر از طریق مرزهای حسین آباد، گرمک و تنگاب نو و ۱۲۶ نفر از طریق مرز سومار، از عراق اخراج و وارد ایران شدند.(۴) شب هنگام نیز ۱۸۰۰ ایرانی، از مرز خسروی وارد خاک ایران شدند(۵)

همچنین در ساعت ۲۱:۳۰، آقای ضیائی معاون استانداری ایلام، در یک گفت وگوی تلفنی با خبرنگار خبرگزاری پارس اعلام کرد: تا زمانی که من در دهلران بودم، حدود ۸۰۰ نفر از مرز

۱- سند شماره ۶۳۳۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳، به نزاجا، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۸، ص ۱۲.

۳- مأخذ ۱۵، ص ۱۲.

۴- سند شماره ۲۱۳۴۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه رکن سوم، به استاندار کرمانشاهان، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۵- مأخذ ۱۶.

اخراج بی رحمانه و توهین آمیز ایرانیان مقیم عراق و عراقیان ایرانی الاصل،

گام دیگری است که بعثی ها در جهت تشدید وخامت اوضاع بین دو کشور برداشتند.

به ایران وارد شده بودند. و طبق گفته رانده شدگان، بین ۱۰ تا ۱۳ هزار نفر از عراق اخراج و به ایران فرستاده می شوند. معاون استانداری ایلام افزود: حکومت بعث در نهایت بی شرمی، آنها را با کمپرسی در نوار مرزی خالی می کند. عده زیادی از مأموران بعث در نوار مرزی مستقر شده اند که در صورت مراجعت رانده شدگان، به آنها تیراندازی کنند؛ به طوری که یک نفر که در مقابل مأموران عراق مقاومت کرده بود، زیر ضربات چکمه دژخیمان صدام حسین جان سپرد. مردم شریف دهلران امروز جسد وی را تشییع کردند و با شکوه فراوان به خاک سپردند. وی درباره تعداد مجروحان گفت: تاکنون ده ها نفر مجروح شده اند و پزشکان، سرگرم مداوای آنها هستند.

ضیائی در پاسخ سؤال خبرنگار خبرگزاری پارس که پرسید آیا رانده شدگان، ایرانی هستند یا نه، گفت: هنوز برای ما مشخص نشده است که همه آنها ایرانی هستند یا نه؛ ولی از آن جایی که آنها مسلمان هستند، ما امکانات رفاهی برای آنها تدارک می بینیم. فعلاً رانده شدگان در دهلران به سر می برند و قصد داریم که آنها را به ایلام انتقال دهیم. سپس آنها را به اردوگاه سراب گرم قصرشیرین منتقل خواهیم کرد و از آنها تحقیقات لازم را به عمل خواهیم آورد؛ زیرا مانند حکومت بعث ضدمردمی نیستیم. معاون استانداری ایلام همچنین گفت: حکومت بعث عراق تمام وسایل زندگی را از رانده شدگان گرفته است و بعضی از آنها فقط یک پتو همراه دارند. در بین رانده شدگان زنانی وجود دارند که شوهرانشان احتمالاً در زندان های حکومت بعث زندانی شده اند.(۱)

۳۰۸

وزیر خارجه ایران صادق قطب زاده، امروز در مصاحبه ای، مواضع ایران را درباره اخراج دبیر دوم سفارت ایران و نیز اخراج وسیع ایرانیان از خاک عراق، اعلام کرد. وی گفت: این اخبار به

ص: ۵۳۹

۱- مأخذ ۲۱، ص ۲، ایلام - خبرگزاری پارس.

شورای انقلاب رسید و گزارش ها و مشکلات در این زمینه مورد بحث قرار گرفت؛ ولی روابط ایران و عراق معنای دیگری پیدا نکرده است. ما مدتی قبل سفیرمان را فراخواندیم و دیروز هم به اعضای سفارت ایران گفتم فوراً خاک عراق را ترک کنند. ما می دانستیم رژیم بعثی عراق مشغول این قبیل جنایات است و این ها در گذشته هم سابقه دارد.

وی افزود: هموطنان ما که اکثر آنها در عراق متولد شده اند، دولت جنایتکار عراق می گوید اگر این ها سه پشت قبلی شان ایرانی بوده، این افراد متعلق به ایران هستند. همه این افرادی که از خاک عراق اخراج شده اند، قدمشان برای ما محترم و عزیز است و تصمیم گرفتیم تمام وسایل ممکن را برای آنها فراهم کنیم؛ ولی دولت جنایتکار عراق باید بداند که دست انتقام ملت ایران در کنار ملت عراق، بالاخره این حکومت طاغوتی عراق را سرنگون خواهد کرد.(۱)

قطب زاده درباره گزارش رویتر به نقل از روزنامه الخلیج چاپ شارجه، مبنی بر این که یاسر عرفات بین ایران و عراق میانجی گری خواهد کرد گفت: تا این لحظه سازمان آزادی بخش فلسطین در این مورد هیچ گونه تماس نگرفته است؛ اما آنچه مسلّم است، بهبود روابط ایران و عراق از حد مذاکره گذشته است؛ چون ما عقیده داریم شرط اول آن است که عراق باید در چارچوب استقلال عمل کند و با شناختی که ما از رهبران فعلی عراق داریم، به خوبی می دانیم که این گروه، عاملان دولت امریکا و صهیونیسم بین المللی هستند. اگر رژیم عراق خواهان حل اختلافات است، در مرحله نخست باید از جنایاتی که در حق ملت مسلمان عراق روا می دارد، دست بشوید.(۲)

۳۰۹

امروز آیت الله سیدمحمدباقر صدر رهبر شیعیان عراق را مأموران امنیتی بعثی، در خانه اش بازداشت کردند و سپس به نقطه نامعلومی بردند.(۳) بنابر اظهارات شیخ عبدالله، خادم آیت الله صدر، حدود ۲۰ تن از مأموران امنیتی عراق با در دست داشتن کاغذی که می گفتند امضای صدام حسین را دارا است، از در و دیوار به داخل منزل ریختند و آقای صدر را که در حال گفت وگو با بعضی از رهبران، در مورد خشونت رژیم در حق ایرانیان بود، همراه خود بردند. وی همچنین گفت: شنیده ام که گفته اند اگر آیت الله صدر کتباً اعلام کند که پس از آزادی، به ایران خواهد رفت، او را آزاد خواهند کرد.(۴)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز گزارش داد: مأموران دولت بعثی عراق طی یک یورش شبانه، همراه نیروهای مسلح به منزل آیت الله سید

۱- مأخذ ۳، ص ۲.

۲- مأخذ ۱۵، ص ۱.

۳- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۵۹.

محمـدباقر صدر هجوم بردند و پس از دسـتگیری وی و خانواده اش، او را به بغداد منتقل کردند. جامعه روحانیت عراق این حرکت دولت عراق را محکوم کرد و از تمـامی مسـلمانان جهـان اسـتمداد طلبیـد و خواست برای نجـات آیت الله صـدر از هیـچ کوششـی دریغ نورزنـد. همچنین جـامعه روحـانیت مبـارز عراق خـارج از کشور، اعلام کرد که به منظور محکوم کردن دسـتگیری آیت الله صـدر، در قم راهپیمایی برگزار می شود.(۱) به دنبال این اخبار، شب هنگام عـده ای از عراقی های مقیم قم راهی منزل بعضـی علما شدنـد تا این خبر را بازتاب دهند. روزنامه انقلاب اسـلامی در این بـاره گزارش داد: «گروهی از روحـانیون جـامعه روحـانیت مبارز عراق و چنـد تن از جوانان مبارز عراقی مقیم ایران، در منزل آیت الله العظمی گلپایگانی حضور یافته و با آیت الله العظمی گلپایگانی دیدار نمودند که در این ملاقات، خبر دسـتگیری آیت الله سید محمدباقر صدر در نجف را به اطلاع ایشـان رسانیدنـد. آنـان همچنین از وضع نابسامـان عراق و مرزهـای عراق و ایران، اظهـار نگرانی نمودنـد. آیت الله العظمی گلپایگـانی با شنیدن این خبر اظهار تأسف نمود و اعلام داشـتند حوزه علمیه قم فردا (۱۸/۱/۱۳۵۹) به همین مناسبت تعطیل خواهد بود. این گروه پس از ملاقات بـا آیت الله العظمی گلپایگـانی، در منزل آیت الله منتظری تجمع نمودنـد و ایشـان علی رغم کسـالت، آنـان را به حضور پذیرفتنـد و پس از شـنیدن سخنان آنان، اظهار تأسف نمودند و اظهار داشـتند: اسـلام مرز نمی شناسد و انقلاب اسلامی ایران مختص ایران نیست؛ بلکه یک انقلاب جهانی و برای تمام مسـلمین است. امیدوارم که ما بتوانیم به نحوی با مسلمانان عراق همکاری نماییم و آنان را مساعدت کنیم. ایشان نیز در پایان این دیدار، تعطیل حوزه علمیه را اعلام نمودند.»(۲)

شیـخ الاسـلامی، یکی از مسـئولان دفتر شیـخ عزالـدین حسینی امـام جمعه مهاباد، با خبرنگار اعزامی کیهان به این شـهر گفت وگویی انجام داد و گفت هیئت حُسن نیت جدیـدی برای رسیدگی به مشـکلات کردسـتان تشـکیل می شود و به منطقه می آید. تشـکیل این هیئت بر اساس پیشـنهاد حجت الاسلام کرمانی نماینده امام در غرب کشور و با شرکت خود ایشان است.(۳)

وی افزود: آقای کرمانی به شـیخ عزالـدین پیشـنهاد کردنـد که هیئت ویژه دولت و هیئت نماینـدگی خلق کُرد، تغییر کنند؛ ولی جناب حسینی این مسئله را نپذیرفتند و گفتند که هیئت نمایندگی خلق کُرد، تنها مرجع با صلاحیت از طرف مردم کردستان است. شیخ الاسلامی همچنین گفت: در ملاقاتی که بین حجت الاسـلام کرمانی و شـیخ عزالـدین حسـینی صورت گرفت، دو طرف اظهار امیـدواری کردند که مذاکرات صـلح کردسـتان مصممانه ادامه پیدا کند و جناب شیخ پیشنهاد کردند ما جنگ را تجربه کرده ایم، بهتر این است که صلح را نیز تجربه کنیم.

وی به دنبال مطالب خود اضافه کرد: تمام کوشش خود را به کار می بریم که از جنگ

۱- مأخذ ۲۱، ص ۲، خبرگزاری پارس

۲- مأخذ ۲، ص ۱۲.

۳- - مأخذ ۸ ص۳.

دوباره، جلوگیری کنیم و امیدواریم که دولت، حُسن نیت بیش تری از خود نشان دهد و مسائل کردستان را از طریق مذاکره و به طور جدی دنبال کند. مسئول دفتر شیخ عزالدین سپس گفت: آقای کرمانی طرح پیشنهادی رئیس جمهوری را برای خلع سلاح، غیرعملی دانست. شیخ عزالدین حسینی در پایان مذاکره، در مقام رئیس هیئت نمایندگی خلق کُرد، برای مذاکرات صلح آمیز رسماً اعلام آمادگی کرد.(۱)

از سوی دیگر، امروز رکن سوم ستاد مشترک ارتش به ژاندارمری و سپاه پاسداران اعلام کرد: «برابر گزارشات واصله از فرماندهی های منطقه غرب و لشکر۶۴ و لشکر۲۸، عزالدین حسینی به افراد مسلح منطقه برای مقاومت در مقابل ارتش، اعلام جهاد داده است.»(۲)

۳۱۱

امروز مراکز مربوط در ستاد مشترک ارتش، از "فعالیت تبلیغاتی" جدیدی در منطقه درگیری های اخیر آذربایجان غربی خبر دادند. در گزارشی در این باره که برای نیروی زمینی، ژاندارمری و سپاه ارسال شده، آمده است: «در رابطه با وقایع اخیر دره قاسملو، ۱۲ نفر پرسنل نظامی و پاسدار دستگیر شده و از جانب گروه های مختلف، با این تعداد مصاحبه ای به عمل آمده و در روی نوار ضبط و در محل، خرید و فروش می شود، و بدین ترتیب خواسته اند به مردم ثابت کنند که اظهارات مقامات دولتی دایر بر مانور نظامی، صحیح نبوده و این یک برنامه پیش بینی شده قبلی با همکاری ارتش و سپاه پاسداران بوده است؛ زیرا پاسداران اظهار نموده اند پیش از این عملیات، سرهنگ زکی یانی پاسداران را احضار و گفته است وقت آن رسیده که پاسداران با همکاری ارتش، برای پاکسازی به دره قاسملو اعزام شوند و ملاحسنی - نماینده امام در آذربایجان غربی و حاکم شرع آن جا - نیز سخنرانی نموده است و گفته است این افراد، کافر و کثیف هستند. به علاوه در مصاحبه گفته شده که هلی کوپتر و هواپیما، هم زمان دره قاسملو را بمباران می کردند.»(۳)

از سوی دیگر، "فعالیت اجتماعی - تبلیغاتی" متقابلی نیز امروز در ارومیه انجام شد و طی آن، برخلاف ادعاهای حزب دمکرات درباره مسئله فئودالیسم در منطقه، مسائل و مواضعی اعلام شد. در این اقدام، گروهی از نمایندگان شوراهای اسلامی کشاورزی شهرستان نقده، در خیابان های ارومیه راهپیمایی کردند و سپس در مقابل ستاد لشکر۶۴ ارومیه اجتماع نمودند. در پایان تجمع امروز، قطع نامه ای خوانده شد که در آن آمده است:

ما اهالی و نمایندگان شوراهای اسلامی کشاورزان بی زمین روستاهای سلدوز و نقده، برابر دستور استاد رضا اصفهانی معاون محترم وزارت کشاورزی مبنی بر کشت زمین های فئودال های منطقه، زیر نظر جهاد سازندگی این شهرستان، زمین های فئودال ها را کشت نموده ایم و در این مدت، کوچک ترین اثری از ناامنی که بهانه فئودال ها و عوامل و طرفداران آنها باشد، وجود نداشته است و همگی در نهایت وحدت و صمیمیت، به کشت خویش در

ص: ۵۴۲

۱- مأخذ۸، ص ۳.

۲- سند شماره ۶۳۲۸۸۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به ژاجا و سپاه پاسداران، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۶۳۲۸۶۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد. اطلاعات)، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

تحقق هدف های اصیل انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی، پرداخته ایم؛ لذا از مقامات مسئول، جوابگویی این خواسته ها را ظرف ۴۸ ساعت خواستاریم: ۱. ما ضمن پشتیبانی از حرکت انقلابی شورای جهاد سازندگی شهرستان ارومیه، از فرماندهی لشکر۶۴ علل بازخواست اعضای شورای جهاد سازندگی شهر نقده را خواستاریم. ۲. ما ضمن پشتیبانی از عمل انقلابی رئیس جمهوری و مسئولان دولتی، خواهان خلع سلاح افراد غیرمسئول به خصوص در منطقه سلدوز می باشیم. ۳. ما از دولت جمهوری اسلامی می خواهیم جهت برقراری امنیت کامل در منطقه، سلاح افراد غیرمسئول را بگیرند و آنها را به سپاه یا ارتش تحویل دهند. ۴. ما خواستار اعزام قاضی شرع از طرف رهبر عزیزمان امام خمینی برای تقسیم زمین های موجود در منطقه می باشیم. ۵. ما خواستار تصفیه عوامل وابسته به رژیم سابق و فئودال ها و گروه های منحرف، در استانداری و کلیه ارگان های لشکری و کشوری استان می باشیم.(۱)

امروز همچنین در مطبوعات، اطلاعیه ای از لشکر۶۴ ارومیه درباره خلع سلاح، به این شرح انتشار یافت: «ما به آن دسته از مردم که تأمین می خواهند تا سلاح خود را تحویل دهند، امان خواهیم داد و با آنها که برای برهم زدن نظم منطقه، دست به اسلحه برده اند، با تمام نیرو مقابله می کنیم. لشکر۶۴ ارومیه به کلیه برادران و خواهرانی که در منطقه هستند و فریب افراد مغرض را خورده اند، ابلاغ می نماید فوراً سلاح و مهمات خود را به اولین پاسگاه های ژاندارمری یا اردوگاه های نظامی و پادگان ها، تحویل و قبض دریافت نمایند. در غیر این صورت اگر نیروهای مسلح به چنین افرادی برخورد نمایند، شخص مسلح را دستگیر و به عنوان اقدام برعلیه امنیت کشور، به دادگاه های صالحه تسلیم خواهند نمود.»(۲)

در این حال امروز در آذربایجان غربی، در منطقه ای که درگیری های اخیر رخ داده است (جاده اشنویه - نقده و دره قاسملو) حادثه جدید و بی سابقه ای اتفاق افتاد؛ حادثه ای که ممکن است در افزایش گستاخی و شدت عمل بیش تر نیروهای مسلح درگیر با نظام، مؤثر باشد و در تغییر وضعیت کنونی منطقه، اثر بگذارد. بر اساس گزارش منابع اطلاعاتی منطقه به تهران، «۱۱ نفر کلاه سبز، جهت جمع آوری لاشه فانتوم ساقط شده، با هلی کوپتر در اطراف اشنویه پیاده [شدند] و با نامساعد شدن هوا، هلی کوپتر نتوانسته کلاه سبزها را دوباره سوار کند و همه کلاه سبزها در دست دمکرات ها و کومه له اسیر، و یک نفرشان از ناحیه پا زخمی می شود.(۳)

۳۱۲

سپاه کرمانشاه طی یک پیام رمز که امروز به تهران فرستاد، تأکید کرد: «پیرو پیام های قبلی، منطقه غرب احتیاج فوری به نیروهای پاسدار دارد. هرچه سریع تر اقدام شود.»(۴) این در حالی است که منابع محلی از نقل و انتقال "حدود ۲۰۰ نفر از افراد حزب دمکرات مسلح به سلاح سنگین" خبر می دهند. براساس این گزارش، این افراد «از مهاباد به نوسود وارد و افراد مستقر در نوسود را تقویت [کرده اند] و در صدد حمله به شهر پاوه می باشند.»(۵)

ص: ۵۴۳

۱- مأخذ ۲۱، ص ۱.

۲- مأخذ ۸، ص ۳.

۳- سند شماره ۶۳۳۱۲۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات ارومیه، به اطلاعات تهران، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۶۳۲۹۵۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۶۳۳۴۳۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳، به نزاجا،۲۱/۱/۱۳۵۹.

از سوی دیگر، برخوردهای خاص حزب دمکرات و متحدانش بر ضد تحرک نیروهای نظامی جمهوری اسلامی، به شکلی آشکار ادامه دارد. امروز سید علی، سخنگوی حزب دمکرات تشکیلات سنندج، گفت: «معلوم نیست چرا از روز شنبه تا به حال، ارتش به فعل و انفعالاتی دست زده است.» وی اضافه کرد: هلی کوپتر ها دائماً بر فراز شهر، در ارتفاع کم در رفت و آمد می باشند و بیم آن می رود که به ساختمان ها اصابت کنند. وی افزود: روز شنبه در بوکان، هلی کوپتری دهکده ابراهیم آباد را به گلوله بسته است و در نتیجه آن، دو نفر از اهالی ده به قتل رسیده اند(۱)

همچنین یک سخنگوی سازمان چریک های فدایی خلق ایران در سنندج اعلام کرد: «به دنبال تقویت فرودگاه سنندج، در روز گذشته نیز اطراف فرودگاه، سنگربندی شده و به روی ساختمان فرودگاه، اسلحه های سنگین کالیبر ۵۰ کار گذاشته شده است. دیروز سرهنگ صدری سرپرست لشکر۲۸ سنندج به بهانه دستگیری یکی از افسران، دستور آماده باش داده و توپ و خمپاره و هلی کوپتر را آماده یورش به شهر سنندج کرده است. وی امروز برای کسب تکلیف نهایی به تهران رفت. این سرهنگ در سخنرانی هایش مرتب سربازان و درجه داران ناآگاه را تحریک می نماید.» سخنگوی مزبور افزود: «قرار بود بعد از تحصن یک ماهه مردم سنندج که منجر به اخراج پاسداران شد، دیوار باشگاه افسران سنندج نیز برداشته شود و این باشگاه در اختیار مردم قرار گیرد؛ ولی هم اکنون نیروی مستقر در باشگاه به شدت تقویت شده و با نصب کالیبر ۵۰ و توپ ۵۷، قصد دارند با تهاجم جدیدی، جنگ دیگری را به مردم شهرها تحمیل کنند.»(۲)

۳۱۳

روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود، مصاحبه ای از "ماکوئی" استاندار کرمانشاهان درج کرد. در این مصاحبه، نامبرده مفصلاً به تشریح جنبه های گوناگون مطرح در استان پرداخت. توضیحات وی می تواند در ترسیم وضع کنونی این استان مرزی پر مسئله، مفید باشد. او از جمله، مطالب ذیل را طرح کرد:

بیش ترین نیروی استانداری، صرف ایجاد امنیت در استان می شود و به دلیل عدم وجود امنیت، قادر به اجرای برنامه های عمرانی در سطح استان نشدیم. طبیعی است که عدم اجرای این برنامه ها، عمیقاً به ضرر مردم بود و این خود گواهی است بر ماهیت ضدمردمی این گونه افراد. البته با هماهنگی سپاه پاسداران، ارتش و ژاندارمری، تا حدودی امنیت در استان برقرار شده است. در حال حاضر، به جز بخش نوسود و مقدار بسیار مختصری در بخش باینگان از توابع پاوه، مشکل دیگری از این جهت نداریم.

حفاظت راه ها کلاً به عهده ژاندارمری است و آنها مقدار بسیار زیادی کم کاری می کنند؛ برای مثال: بعد از گروگان گیری در جاده اسلام آباد - قصرشیرین، در گردنه پاتاق، استانداری پیشنهاد کرد که اتومبیل ها به صورت کاروانی حرکت کنند و ژاندارمری آنها را حفاظت کند.

ص: ۵۴۴

۱- مأخذ ۸، ص ۳.

۲- مأخذ ۷، ص ۱.

وعـده داده شد، ولی عمل نشد. همچنین در نزدیکی کرمانشاه، عده ای مسلح به مردم روستاها زور می گویند و احشام آنها را سرقت می کنند و این ژاندارمری است که باید حفاظت آنها را عهده دار شود که متأسفانه این کار را نمی کند. تا مسئله امنیت مرز حاصل نشود، ما به هیچ وجه قادر نخواهیم بود راه ها را امن کنیم. امسال جاده سومار به نوسود آسفالت شده است و این، کمک بزرگی به گشت زنی در منطقه خواهد کرد. صراحتاً بگویم در حال حاضر ژاندارمری قادر به کنترل مرز نیست. از عراق به طور مرتب برای مهاجمان، اسلحه و آذوقه و... می رسد. ارتش حداکثر همکاری و سعی خود را در این مورد انجام می دهد؛ ولی مسئول اصلی ژاندارمری است که به خوبی وظیفه خود را انجام نمی دهد.

[درباره پیشمرگان مسلمان کرد و ارتباط این گروه با استانداری:] سازمان پیشمرگان مسلمان کرد یک سازمان ساخته دست دولت یا استانداری نیست؛ اما ما از برنامه ها و اعمال آنان باخبر هستیم و کارنامه مثبتی داریم که اینان مسلمانانی هستند که از مناطق خود رانده شده اند؛ طبیعی است که به اعتراض برخیزند و خواستار به دست آوردن آزادی های مصرّح در قانون شوند و اگر دولت نتواند امنیت را در کردستان برقرار کند، بدیهی است که این گروه های خودجوش، خود وارد عمل شوند و بعید نیست که کثرت این گروه های خودجوش، کنترل را از دست دولت خارج کند.

[درباره انتخابات مجلس شورای ملی در منطقه به ویژه در کرمانشاه و قصرشیرین، و این که فرماندار قصرشیرین را گروه مسلح و غیرمسئول "میثم تمار"، به مدت یک روز گروگان گرفته اند:] مسئله مهم، سوء استفاده از بی سوادی مردم بوده است؛ مثلاً منتسب کردن کاندیداهای فلان حزب یا گروه به امام خمینی، و از این قبیل. مسئله دیگر این است که کسانی که برای خود دولتی تشکیل داده اند، به محض این که کاندیدای مورد نظرشان انتخاب نشده است، مسلحانه فرمانداری را اشغال کرده اند و فرماندار را گروگان گرفته اند و تهدید می کنند که اگر انتخابات منحل نشود، فرمانداری را منفجر می کنند. قهراً دولت نیز به هیچ وجه زیر بار این فشارها نخواهد رفت و در مقابلشان خواهیم ایستاد و آنها را تحت تعقیب قرار می دهیم.

[درباره همکاری های استانداری با شورای شهر و نحوه عمل این ارگان:] طبق دستور العمل شورای انقلاب، حدود اختیارات شورای شهر، همان اختیارات انجمن شهرستان های سابق است و این، بلاتکلیفی ایجاد کرده است. البته روابط ما با شورای شهر کرمانشاه بسیار نزدیک و هماهنگ است.

[درباره مسئله بیکاری در سطح استان به ویژه در کرمانشاه و قصرشیرین، و این که در چند روز اخیر برخوردها و حملات شدیدی به اجتماعات بیکاران شده است:] بیکاران خواستار استخدام رسمی هستند و شورای انقلاب نیز استخدام را فعلاً ممنوع اعلام کرده است؛ بنابراین استخدام رسمی برای ما امکان ندارد. ما معتقدیم باید برای رهایی از وابستگی، بیش ترین نیرومان را در زمینه های تولیدی، کشاورزی و عمران روستایی مصرف

کنیم؛ اما دو عامل اصلی، مانع از انجام کارهای عمرانی شده است: یکی عدم امنیت است که موجب شده است عده زیادی از کشاورزان، زمین های خود را رها کنند و به شهر مهاجرت نمایند. دوم، فصل سرما در این منطقه است. فصل کار در این منطقه، از فروردین به بعد می باشد که با شروع فصل فعالیت، خودبه خود عده زیادی از این بیکاران جذب کار خواهند شد. ما اعلام کرده ایم که اگر افراد یا گروه هایی، طرح هایی در زمینه تولیدات صنعتی داشته باشند، از کمک مالی ما برخوردار خواهند شد. در این زمینه، چند واحد نیز به ثبت رسیده است. این نکته را نباید از نظر دور داشت که بیکاری و ادای بیکاری را در آوردن، دو مسئله متمایز از هم است و عده ای می خواهند مسائل سیاسی را زیرسرپوش بیکاری مطرح کنند.(۱)

۳۱۴

برخی تحرکات و تجمعات غیرسیاسی، در شهرهای مختلف وجود دارد که خودبه خود در فضاسازی مطلوب جریان های سیاسی مختلف، مؤثر است، و این امر، علاوه بر تحرکاتی است که گروه ها و جریان های سیاسی، در مناطق مختلف ایجاد می کند. برای نمونه می توان به تحصن ها و تجمع های امروز شهرهای اردبیل، یزد، اهواز، رشت و ملایر اشاره کرد. در گزارش های مختلف خبرگزاری پارس از تجمعات امروز در شهرهای مزبور، مطالب ذیل آمده است.

در اردبیل: «۲۰۰ تن از فارغ التحصیلان بیکار که از ۳۵ روز پیش در محل اداره دارایی اردبیل دست به تحصن زده اند، امروز با انتشار قطعنامه ای، از مقامات مسئول خواستند که به خواسته های آنها پاسخ مثبت دهند. این گروه از دیپلمه و فوق دیپلمه و لیسانس های بیکار، به خبرنگار خبرگزاری پارس گفتند اگر به خواسته های آنان، از سوی مقامات جوابی داده نشود، به تحصن خود ادامه می دهند.»(۲)

در یزد: «حدود یک صد نفر از دیپلمه ها و فوق دیپلم های بیکار دختر و پسر که از دیروز در اداره کل آموزش و پرورش یزد، دست به تحصن زده بودند، امروز از ورود کارکنان آن اداره کل، جلوگیری کردند. یکی از نمایندگان این دیپلمه ها در این مورد به خبرنگار خبرگزاری پارس گفت تا به دست نیاوردن یک کار ثابت و مثبت، این محل را تخلیه نخواهند کرد. بنابر همین گزارش، اشغال استانداری نیز به وسیله عده دیگری از دیپلمه ها، وارد دومین روز خود شد. این عده نیز از ورود کارکنان استانداری به محل کار خود جلوگیری به عمل آوردند. سرهنگ رجایی معاون شهربانی یزد، امروز در جمع دیپلمه های بیکار در استانداری، از آنان خواست تا آمدن استاندار یا یک مقام مسئول، این محل را تخلیه کنند و باعث درگیری های احتمالی نشوند؛ ولی دیپلمه ها همگی خواستار آمدن یکی از اعضای شورای انقلاب به یزد برای پاسخ گویی به نیازهای خود شدند.»(۳)

در اهواز، روابط عمومی مجتمع فولاد اهواز بعدازظهر امروز به خبرگزاری پارس گزارش داد: «گروهی از کارکنان شرکت فاسترویلر تهران – جنوب که از سوی کارکنان آن شرکت، تصفیه و

۱- مأخذ ۱۵، ص۷.

۲- مأخذ ۷، ص ۴.

۳- مأخذ ۷، ص ۴.

اخراج شده اند، امروز به همراه گروهی از هوادارانشان دست به تحصن و راهپیمایی زدند و در مقابل ساختمان مرکزی مجتمع فولاد اهواز، به دادن شعار پرداختند و در همین هنگام، کارکنان فاسترویلر تهران – جنوب دست از کار کشیدند و در مخالفت با آنان، شعار دادند. در این جا تنی چند از کارکنان اخراجی و هوادارانشان که اسلحه کمری داشتند، شروع به تیراندازی هوایی کردند و به دنبال این تیراندازی، افراد حفاظت و حراست مجتمع فولاد، با تیراندازی متقابل هوایی، کوشش به متفرق نمودن آنان کردند. با این حال، دیگر کارکنان شرکت فاسترویلر تهران – جنوب، افراد اخراجی را که به راهپیمایی و تحصن دست زده بودند تعقیب کردند و موفق شدند که سی نفر از آنان را دستگیر کنند و به دادگاه انقلاب تحویل دهند. در این درگیری، سه تن از اخراج شدگان فاسترویلر تهران – جنوب مجروح شدند که در درمانگاه مجتمع، به طور سرپایی مورد مداوا قرار گرفتند و دو نفر از آنان تحویل دادگاه انقلاب شدند.»

این روابط عمومی در گزارش خود به خبرگزاری پارس در اهواز، اضافه کرد: «شرکت فاسترویلر تهران – جنوب پیمانکاری نصب پروژه های مجتمع فولاد اهواز را به عهده دارد و به دنبال فرار مسئولان آن در زمان انقلاب، اکنون قرار است کارکنان این پیمانکاری که تعداد آنان به چهارهزار نفر می رسد، مستقیماً زیر پوشش مدیریت مجتمع فولاد اهواز قرار گیرند.(۱)

در رشت: «به دنبال اعتراض گروهی از معتادان شهر رشت به کمبود سهمیه تریاک و غیرقابل استفاده بودن آن، خبرنگار خبرگزاری پارس در رشت، در این زمینه با استاندار گیلان گفت وگویی به عمل آورد. آقای مهندس انصاری گفت در این مورد، مسئولان استان هیچ گونه دخالتی ندارند و تریاک از تهران ارسال می شود؛ ولی در هر صورت، هدف دولت جمهوری اسلامی پاکسازی محیط و درمان معتادان است و باید به نحوی، مسئله اعتیاد ریشه کن شود.»(۲)

در ملایر: «معتادین به تریاک شهرستان ملایر، در فرمانداری این شهر دست به تحصن زده و خواستار سهم تریاک شدند. چند تن از متحصنین در تماسی با خبرگزاری پارس اظهار داشتند: مدت دو ماه است که به معتادین این شهر سهمیه تریاک داده نمی شود و به هر مرجعی که مراجعه می کنیم، اظهار می کنند که سهمیه ملایر هنوز نرسیده و یا می گویند کوپن تریاک قطع شده و به کسی داده نمی شود؛ در صورتی که معتادین اکثر شهرهای کشور، سهمیه تریاک خود را دریافت کرده اند. بر اساس همین گزارش، متحصنین اعلام کردند تا حصول نتیجه قطعی، همچنان در تحصن باقی خواهند ماند. دکتر فاضل معاون پارلمانی و مطبوعاتی وزارت بهداری و بهزیستی، در گفت وگویی با خبرگزاری پارس گفت: وزارت بهداری دستوری برای قطع و کم کردن نداده است. اگر احتمالاًـ در هر نقطه ای تأخیر شده، مربوط به تعاون و امور روستاهای وزارت کشاورزی است. با توجه به دستور دولت در مورد ممنوعیت کشت خشخاش در سال آینده، احتمالاًـ تریاک مصرفی از کشورهای خارج وارد خواهد شد.» در پایان گزارش مربوط به این حادثه، آمده است: «مقارن

۱- مأخذ ۷، ص ۲.

۲- مأخذ ۷، ص ۴و۵.

ظهر امروز دکتر فاضل در تماس با خبرگزاری پارس گفت: طبق تماسی که با مدیرکل بهداری و بهزیستی همدان داشتیم، وی اساساً چنین تحصنی را تکذیب کرد.»(۱)

۳۱۵

پیامد حوادث روز گذشته درود، امروز فرماندار بروجرد با انتشار اطلاعیه ای، به توضیح واقعه پرداخت. در این اطلاعیه آمده است: «در پی انحلال سپاه پاسداران درود، عده ای شایعاتی مبنی بر این که پاسداران اعزامی، به طرفداری از فئودال ها و سرمایه داران وارد درود شده اند، پراکندند؛ ولیکن چون قرار بر این شد که به حدود ۴۰۰ نفر از بیکاران، کار داده شود، دسیسه های این افراد خودفروخته، نقش بر آب شد ... آنها تصمیم بر این داشتند که بخش درود را تبدیل به اندیمشک بسازند و به همین منظور، افراد مسلح از دیگر شهرها به این منطقه آمده و قصد داشتند که از تجمع بیکاران، کمال بهره برداری را بنمایند؛ خواست کارگران (کار) را با مطرح نمودن شعارهایی از قبیل "پاسدار غیربومی اخراج باید گردد" به انحراف کشیده و ...»

در ادامه اطلاعیه اقدامات دیگری که در این حادثه، بر ضد پاسداران صورت گرفت، ذکر شده است؛ از قبیل پرتاب کوکتل مولوتف به طرف پاسداران اعزامی از خرم آباد و بروجرد، تیراندازی به سوی پاسداران، محاصره پاسداران و سعی در خلع سلاح آنان و حمله به اتومبیل های سپاه پاسداران. در اطلاعیه همچنین آمده است: «درگیری در سراسر شهر گسترش یافته و تا حدود ساعت ۱۴ دیروز، ادامه می یابد.»(۲)

به گزارش خبرگزاری پارس، گفت وگوی تلفنی سخنگوی سپاه با این خبرگزاری حاکی است: تصفیه ای که در سپاه پاسداران شهرستان درود انجام شد، به انحلال شورای فرماندهی و اخراج بعضی از عناصر ضدانقلاب انجامید که در سپاه این شهر نفوذ کرده بودند. در پی این امر، عده ای سپاهی از خرم آباد و الیگودرز به آن جا اعزام شدند. سخنگوی سپاه گفت: ظرف ۲۴ ساعت اخیر، ۷۰ نفر به اتهام ایجاد اختلال و ناامنی اجتماعی دستگیر شدند و به دادسرای انقلاب اسلامی در بروجرد تحویل داده شدند. وی گفت: مهاجمان، با نارنجک جنگی، کوکتل مولوتف و دیگر مواد آتش زای ساخت خارج، به مقر سپاه حمله ور شده بودند. تعداد دو قبضه اسلحه و مقداری تریاک به دست آمد و جمعاً دو یا سه نفر جان خود را از دست دادند.(۳)

در ادامه بازتاب حوادث درود، شب هنگام تجمعی در مسجد امام بروجرد برگزار شد. به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی، مسئولان امور طی اطلاعیه ای، شایعه پراکنان را به مناظره در مسجد امام خمینی دعوت کردند و از مردم خواستند برای روشن شدن حقایق، در مسجد اجتماع کنند. شب، گروه زیادی از مردم بروجرد به مسجد امام آمدند. دادستان انقلاب جواز[دفن] دو نفر از شهدای درود را به مردم نشان داد. فردی از میان جمعیت برخاست و ادعا کرد که تعداد شهدا شش نفر است. فرد مذکور در پاسخ به اصرار زیاد مردم، درباره ادعای خود گفت من از دیگران شنیده ام. بلافاصله شرکت کنندگان در مناظره، با شعار "منافق اعدام

ص: ۵۴۸

۱- مأخذ۷، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- مأخذ ۲۱، ص ۴، تهران - خبرگزاری پارس.

باید گردد" شروع به شعار دادن کردند. سپس یکی از اعضای سپاه که شاهد زد و خورد بوده است، تعدادی عکس از زد و خوردهای اخیر درود را نشان داد. وی گفت: عده ای از شرکت کنندگان در تحصن و راهپیمایی - که منجر به این درگیری شد - مسلح بوده اند و همچنین از شهرستان های اطراف و حتی تهران، در این راهپیمایی و تحصن شرکت کرده بودند. در پایان، مردم با شعار "ای پاسدار قرآن، خدا نگهدار تو" مسجد را ترک کردند.(۱)

۳۱۶

به دنبال حوادث روز گذشته درود، سازمان چریک های فدایی خلق، شاخه لرستان، امروز اطلاعیه ای منتشر کرد با این عنوان: "فاجعه قتل عام مردم گنبد، اندیمشک، توسط سپاه پاسداران در درود تکرار شد". ادبیات این اطلاعیه و مواضع شدیداً خصمانه ای که در آن مطرح شده است، در افکار عمومی به خودی خود، نوعی دفاع از خود و توجیه دخالت این سازمان در حوادث درود محسوب می شود. در این اطلاعیه آمده است: «دست های جنایتکاری که برای حفظ منافع سرمایه داران، زحمتکشان بی دفاع میهن ما را به رگبار گلوله های امریکایی می بندند، همان جنایتکارانی که شهر گنبد را به خون و آتش کشیدند، و در آستانه نوروز، مردم ستمدیده اندیمشک را در سوگ عزیزانشان نشانیدند، آنها که هم اکنون به کشتار بی رحمانه خلق قهرمان کُرد مشغولند، جنایت دیگری بر جنایات بی شمار خود افزودند و این بار در گوشه ای از لرستان، خون کارگران حق طلب را به زمین ریختند.»

این سازمان سپس با اشاره به نارضایتی مردم لرستان به ویژه مردم درود از "فقر و گرانی و قحطی"، می نویسد: «ضدانقلاب که مطابق شیوه مرسوم خود، پاسخ اعتراضات مردم را با گلوله و سرکوب می دهد، بارها کوشید تا از پاسداران درود برای سرکوبی زحمتکشان و دفاع از منافع خود استفاده نماید. سپاه پاسداران درود که عمدتاً از عناصر مردمی و طرفدار خلق بودند، حاضر نبودند توقعات سرمایه داران را برآورده سازند و به عامل کشتار مردم تبدیل شوند؛ به همین دلیل، سرمایه داران به کمک قشریون مرتجع، بارها بر ضد سپاه پاسداران درود به توطئه چینی پرداختند و با این بهانه که آنها وظیفه شرعی خود را یعنی همان سرکوب زحمتکشان را انجام نمی دهند، در صدد خلع سلاح آنها برآمدند. چند روز قبل از حادثه خونین درود، حدود ۱۲۰ تن از پاسداران غیربومی در شهر مستقر شدند و سرانجام زیر فشار شدید مقامات منطقه، پاسداران درود به طور دسته جمعی خلع سلاح شدند و مقامات منطقه پس از آن که موفق شدند نقشه اخراج پاسداران طرفدار خلق را عملی سازند، بلافاصله بعد از خلع سلاح آنها، تصمیم می گیرند زهرچشمی از زحمتکشان و هواداران آنها بگیرند و به قول خودشان منطقه را پاکسازی نمایند، و به این ترتیب، روز ۱۶ فروردین، پاسداران جدید در اولین نمایش قدرت خود، اجتماع کارگران بیکار را به خون کشیدند.»

در این اطلاعیه، پس از گزارش حوادث ۱۶ فروردین درود - که طبق خواست این سازمان

۱- مأخذ۲، ص ۱۰.

تنظیم شده است - آخرین وضعیت درود به شرح ذیل ترسیم می شود: «شهر درود هم اکنون به صورت شهری جنگ زده درآمده است. گروه های پاسدار برای ترساندن مردم، در خیابان ها گشت می زنند؛ راه های ورودی و خروجی شهر را بسته اند و مسافران را بازرسی می کنند. اطلاعات دقیقی از تعداد کشته شدگان در دست نیست. ارقامی میان سه تا شش نفر بر سر زبان ها است. مقامات منطقه برای جلوگیری از تشییع جنازه شهدا، تعدادی از جنازه ها را به بروجرد منتقل کرده اند که در سردخانه بیمارستان نگهداری می شوند. ... این نه اولین باری است که دست آنها به خون کارگران و زحمتکشان آغشته می شود و نه آخرین بار خواهد بود. کارگران و زحمتکشان به دست کسانی کشته و شکنجه و زندانی می شوند که از منافع سرمایه داران و مالکان بزرگ دفاع می کنند... شهر درود تا امروز چنین خشونت و کشتار هولناکی را به خود ندیده است.»

این اعلامیه مفصل چنین تمام می شود:

«علی رغم همه کوشش های ضد انقلابی سرمایه داران و قشریون سازشکار، کارگران و زحمتکشان سرانجام سلطه امپریالیسم و سرمایه داران را بر میهن نابود خواهند نمود و به خواسته های واقعی خود یعنی استقلال، کار، مسکن، آزادی(۱) دست خواهند یافت.

مرگ بر امپریالیسم امریکا و وابستگان داخلیش. نابود باد توطئه سرمایه داران و مالکان بزرگ. پیروز باد مبارزه ضد امپریالیستی - دمکراتیک زحمتکشان سراسر ایران.

سازمان چریک های فدایی خلق ایران، شاخه لرستان، ۱۷/۱/۱۳۵۹»(۲)

امروز همچنین یک تراکت تبلیغاتی، با امضای "معلمین پیشگام بروجرد" که شاخه ای از هواداران سازمان چریک های فدایی خلق است، پخش شد که در آن آمده است: «اجتماع کارگران بیکار درود برای ابتدایی ترین خواسته هاشان، "کار، مسکن، آزادی" به خاک و خون کشیده می شود و این در شرایطی است که ساواکی ها برای گرفتن عیدی و پاداش خود از حکومت جمهوری اسلامی، آزادانه اجتماع می کنند.»(۳)

از سوی دیگر، وزارت کشور از تلفنگرام امروز مدیرکل امور انتظامی این وزارتخانه به ریاست ستاد مشترک ارتش، رونوشتی جهت اطلاع سپاه و کمیته مرکزی برای این دو نهاد

۱- شعار "استقلال، کار، مسکن، آزادی" را سازمان چریک های فدایی خلق ابداع کرد و آن را در رقابت با سازمان "پیکار در راه آزادی طبقه کارگر"، شعار محوری خود قرار داد. سازمان پیکار شعار "نان، مسکن،آزادی" را در برابر شعار محوری و سراسری "استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی" طرفداران امام خمینی، مطرح کرده بود. سازمان چریک های فدایی خلق که از سابقه و تجربه بیش تری برخوردار بود، به ویژه برای مرزبندی با حزب توده و برای این که نشان دهد وابسته به شوروی نیست، شعار استقلال را هم به شعارهای صنفی و طبقاتی اضافه کرد؛ در حالی که در ایدئولوژی طبقه کارگر با توجه به شعار محوری "پرولتاریای جهان متحد شوید" استقلال یک شعار بورژوازی است که حداکثر می تواند به صورت یک مفهوم عاریتی و موقت، مورد استفاده قرار گیرد؛ اما سازمان چریک های فدایی، رقیب قدیمی خود یعنی سازمان مجاهدین خلق را به دلیل استفاده از مذهب، جلوتر می بیند؛ بنابراین چاره ای جز قرار دادن این گونه مفاهیم در زمره شعارهای محوری خویش ندارد.

۲- سند شماره ۲۲۲۸۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اطلاعیه سازمان چریک های فدایی خلق شاخه لرستان، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره۲۲۲۹۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: معلمین پیشگام بروجرد، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

ارسال کرد. در این تلفنگرام، مستند به گزارش منابع شهربانی خرم آباد، اطلاع داده شده است که «قرار است روز ۲۰/۱/۱۳۵۹، چریک های فدایی خلق به پشتیبانی از اخلالگران درود که در چند روز اخیر به نبرد با سپاه پاسداران پرداخته اند، دست به یک اقدام مسلحانه بزنند.»(۱)

۳۱۷

با وجود گذشت ۱۴ ماه از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، هنوز هم به شکلی، بقایای وضعیت دوران انقلاب بر خیابان ها حاکم است و تا برقراری نظم عمومی به وسیله نهادهای مسئول، راه درازی در پیش است. جوِّ انقلابی حاکم بر جامعه باعث شده است که هر شخص و هر جریان و گرایشی، برای دستیابی به خواسته اش، از همان روش های مورد استفاده در زمان انقلاب، استفاده کند. به طور طبیعی در این میان، بعضاً فضای بسیار مناسبی نیز برای تبلیغات و بزرگ نمایی و مظلوم نمایی برخی گروه ها و احزاب، پدید می آید. گزارش های زیر، حاکی از نمونه هایی هستند از آنچه جاری است. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از گنبد حاکی است: «شب گذشته در ساعت ۹، نمایشگاه عکس، پوستر و کتاب که با همکاری انجمن اسلامی ترکمن صحرا و دیگر گروه های اسلامی، در خانه پیشاهنگی گنبد تشکیل شده بود، با کوکتل مولوتف به آتش کشیده شد. از قرار اطلاع، این عمل توسط عوامل جنگ افروز و توطئه گر ستاد شوراهای دهقانی خلق ترکمن وابسته به چریک های فدایی خلق انجام گرفت. این حریق توسط کمیته برگزارکننده مهار شد. نمایشگاه فوق شامل سیر تصویری انقلاب اسلامی، سیر اشغال لانه جاسوسی، و کتاب های متفکرین اهل سنت و تشیع همچون سید قطب، ابوزهره و نیز کتاب های آیت الله طالقانی بود که روز ۳ فروردین ۱۳۵۹، با تشریف فرمایی رئیس جمهور به گنبد افتتاح شد. یک شب پس از افتتاح، محل نمایشگاه مزبور توسط عوامل مسلح و جنگ افروز، در ساعاتی بعد از نیمه شب محاصره می شود که با هوشیاری برادران، بدون درگیری پایان می یابد. در ضمن قبل از حادثه اخیر، کمیته برگزارکننده نمایشگاه، تلفنی تهدید شده بودند و همچنین در دفتر انتقادات و پیشنهادات نمایشگاه نیز کمیته برگزارکننده، تهدید شده بود.»(۲)

همچنین گزارش این روزنامه حاکی است: ساعت ۳ بعدازظهر امروز نیز افراد ناشناس، شش نفر از کارکنان کتابخانه واقع در محل مزبور[پیشاهنگی گنبد] را ربودند. آنها با اتومبیل، در حالی که چشم هاشان بسته بود، به محل نامعلومی برده شدند و پس از شکنجه شدن به وسیله افراد ناشناس نقاب دار به محل اول برگردانده شدند. دادستان انقلاب گنبد کاووس، ضمن محکوم کردن این گونه اعمال، اخطار نمود: با کسانی که دم از خلق می زنند، ولی در عمل، فرزندان راستین خلق را شکنجه می کنند، قاطعانه رفتار می شود(۳)

گزارش دیگر، گزارش شماره امروز روزنامه نامه مردم، ارگان حزب توده، از کازرون و شیراز است. در این گزارش که در واقع اعلامیه سازمان کازرون حزب توده است، چنین آمده است:

ص: ۵۵۱

۱- سند شماره ۰۶۳۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از وزارت کشور، به ریاست سماجا، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۲۱، ص ۴.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی،۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۴، گرگان - خبرگزاری پارس.

«روز شنبه ۹/۱/۱۳۵۹، یک روز پس از حمله به ستاد مجاهدین خلق ایران در کازرون، دفتر انتشارات و مطبوعات حزب توده ایران در شهر کازرون به آتش کشیده شد. این عمل از جانب عده ای ضدانقلاب، در تعقیب تحریکاتی که چند روز قبل از آن در شهر، توسط گروهی مائوئیست و عناصری تحت نام حزب الله به عمل آمد، صورت گرفت. سازمان حزب توده ایران در کازرون، توجه مقامات مسئول شهر به ویژه فرماندار، دادگاه انقلاب و نیروهای انتظامی را به این مسئله معطوف می دارد که این گونه اعمال، مغایر توصیه ها و گفته های امام خمینی رهبر انقلاب است و انتظار آن دارد که با تصمیمات قاطع و اقدامات لازم از جانب مقامات مسئول، اعمال ضدانقلابیون و عناصر مفسده جو سد شود تا با ایجاد محیطی آزاد و دور از فشار، مردم بتوانند از مزایای قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در تأمین آزادی ها و حقوق دمکراتیک مردم میهن ما برخوردار گردند.»(۱)

در گزارش دیگر این روزنامه(در همین شماره) آمده است:

«در ساعت ۷ بعدازظهر روز سه شنبه ۱۲ فروردین، عده ای که تعداد آنها به ۳۰ نفر می رسید، به بساط کتابفروشی حزب توده ایران در محل میدان انقلاب شیراز حمله ور شدند و در حدود بیست هزار ریال کتاب به غارت بردند. این عمل زمانی انجام گرفت که مأمورین انتظامی در چند قدمی این بساط، با بی تفاوتی، ناظر جریان بودند. حمله کنندگان در پوشش اسلام و با استفاده از جو تحریک شده در شهر – که مقدمات آن از یک هفته قبل فراهم شده بود – تحت این عنوان که کتاب ضداسلام است، به کتابفروشی حمله کردند و کتاب ها را به چپاول بردند.

۱۰ روز قبل از این حادثه نیز، عده ای با سخنرانی های تحریک آمیز، مردم ناآگاه شهر را به حمله به نیروهای مترقی ترغیب و تشویق کردند که این امر، منجر به هجوم عناصر ناآگاه و نیروهای ضدانقلاب به کتابفروشی حزب توده ایران در شیراز و نیز به بساط مجاهدین خلق و سازمان چریک های فدایی خلق گردید. مایه نهایت تأسف است کسانی که خود را پیرو خط امام خمینی می دانند، بدون توجه به پیام ها و توصیه های مکرر امام درباره آزادی فعالیت احزاب، سازمان ها و گروه ها، با مسلک های گوناگون، با ایراد سخنرانی های تحریک آمیز جو مساعدی را برای کسانی فراهم می آورند که می کوشند با زور، حمله و چپاول، فعالیت آزادانه احزاب، سازمان ها و گروه های مترقی و انقلابی را سد کنند.»(۲)

۳۱۸

بخشی از فعالیت های تبلیغی سازمان مجاهدین خلق، در پوشش شاخه های صنفی هوادار انجام می شود. در ادامه این نوع از فعالیت های سازمان، امروز به گزارش خبرنگار کیهان از شیراز، کانون معلمین مسلمان شیراز و اعضای چند انجمن و گروه مسلمان در این شهر، نامه ای سرگشاده به امام خمینی را منتشر کردند. آنها طی این نامه اوضاع سیاسی – اجتماعی کشور را نابسامان خواندند و از کسانی که میان مسلمانان تفرقه ایجاد می کنند،

ص: ۵۵۲

۱- روزنامه نامه مردم، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص ۵.
۲- مأخذ ۸۸، ص ۲.

نزد امام شکایت بردند. در این نامه از برخی مسائل و اقدامات، انتقاد شده است؛ از جمله: نابسامانی های وضع کارگران و زحمتکشان، کتک خوردن دانش آموزان در خیابان ها به جرم پخش اعلامیه و فروش نشریه، حملات رادیو، تلویزیون و روزنامه ها به مجاهدین خلق و هوادارانشان، مخدوش جلوه دادن چهره انقلابیون و مجاهدین، ایجاد تفرقه در صفوف امت قهرمان، و تهمت زدن به انقلابیون و مجاهدین. در این نامه همچنین آمده است:

«حضرت آیت الله العظمی "امام خمینی" پدر گرامی مان...

مردم قهرمان و مسلمان ما که سالیان دراز از همه حقوق انسانی محروم بودند، هم زمان با سقوط دیکتاتوری، انتظارات فراوانی داشت؛ به خصوص که انقلاب، با صفت اسلامی هم متصف بوده و مردم ما از اسلام و زندگی اسلامی، نفی هرگونه استبداد و استعمار و استثمار را فهمیده و طلب می کردند؛ اما علی رغم این انتظارات و آمادگی هایی که از هر حیث وجود داشت، جامعه ما در جهت حاکمیت ارزش های توحیدی گام برنداشت. چارچوب وابستگی های اقتصادی، سیاسی، نظامی و فرهنگی که اساس همه اسارت ها و محرومیت ها است، همچنان دست نخورده باقی ماند و بعضاً هم با اقدامات اصلاح طلبانه و روبنایی، چنین وانمود شد که دیگر از بند وابستگی های اسارت بار رها شده ایم و نتیجه این گونه عملکردها تاکنون چیزی جز اوضاع نابسامان اجتماعی و فشارهای اقتصادی نبوده است.»

در قسمتی دیگر از این نامه آمده است: «در شرایطی که اساس روابط اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و نظامی امپریالیستی - استبدادی، همچنان در جامعه ما پابرجا است، آیا مسئله و تضاد اصلی را انقلابیون جان برکف قراردادن، و همه تلاش ها و کوشش ها و توطئه ها را متوجه آنها کردن، نشانی از ارتجاع نیست؟ آیا کسانی که از امپریالیسم امریکا کینه ای در دل ندارند و از امکانات مستضعفین استفاده می کنند و به انقلابیون مسلمان توهین می کنند و حتی با پخش اوراق زرین بازجویی ها به عنوان افشاگری، با پول مستضعفین، عوام فریبی می کنند، مرتجع نیستند؟ این عملکردها است که در قاموس انقلابیون، ارتجاع خوانده می شود؛ و اِلا نقش آگاهاننده، وحدت دهنده روحانیت مبارز و مترقی، و ارزش و اعتبار آن در جنبش مردم ایران، هیچ گاه به وسیله انسان های منصف و صادق انکار نشده است.

امیدواریم با پیام خود، حضرات را ارشاد فرمایید تا از این به بعد واقعاً راه خدا و خلق را بپیمایند. این واقعیات است که باعث شد کانون معلمین مسلمان شیراز، به دست رسالت مکتبی اش، طی نامه ای سرگشاده آنها را به عرضتان برساند.»(۱)

نوعی دیگر از شیوه های تبلیغ و ترویج این سازمان، در شماره امروز نشریه مجاهد منعکس است که درباره رد پیشنهاد مناظره است. انجمن اسلامی دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی به سازمان پیشنهاد مناظره با هادی غفاری را داده بود. سازمان مجاهدین خلق در توضیح رد این پیشنهاد و در پاسخ به نامه بعدی نامبرده در این باره، ادله عدم پذیرش

۱- مأخذ ۸، ص ۹.

مناظره یاد شده را به شرح ذیل ذکر کرده است:

«همـان طور که در اعلامیه قبلی بخش دانشـجویی هم گفتیم، به طورکلی نظر ما در مورد بحث آزاد، در این عبارت خلاصه می شود: "بحث آزاد آری، چماق نه"، و از هر بحث آزادی که کمکی به حل مسائل سیاسـی و اجتماعی جامعه مان بکند، اسـتقبال می کنیم؛ بنابراین شرکت در مناظره با کسی که صراحتاً گفته "گلو پاره می کنم"، نه تنها تأیید چماق و چماق داری است، بلکه "بحث آزاد" را هم لوث می کند.

بالطبع در مورد مناظره با شـخص شما، روشن شدن مواضع چماق داران و سردمداری شما از تحریکات و توطئه ها بر علیه نیروهای انقلابی، بهترین گره گشـای این معضـل اجتماعی است که همه از آن به نحوی نالیـده، ولی از حل آن مانـده انـد. آن جناب به دلیل سوابق طولانی در امر سازمان دهی این حضـرات که در جریان حمله به سـتاد مجاهـدین خلق (بنیاد) و راهپیمایی حمایت از سـعادتی و به خصوص حملات مکرر به مرکز امـداد مجاهـدین خلق، شاهـد بوده ایم، یقیناً از عهـده گره گشایی این مهم برخواهد آمد. حداقل شـیوه ها و شـگردهای ضدمردمی گلو پاره کردن را در دادگاه پیشـنهادی از طرف سازمان، تشـریح خواهنـد نمود! البته یاری گرفتن از دوست و حامی "روحانی"شان که در مناظره تلویزیونی هم از هیچ کمکی فروگذار نکرد، مفید فایده خواهد بود.

صرف نظر از روشن شدن مواضع چماق دارانه که بایستی قبل از پرداختن به هر مسئله دیگر روشن گردد، برخورداری از حداقل صلاحیت اخلاقی و توانایی شـرکت در یک مناظره حول مسائل ایدئولوژیک، از مبادی ضـروری آن است. توضـیح، این که شـخص شـما برای پی بردن به میزان بی سوادی اعضـای سازمان، بهتر است قبلاً به مطالعه ۷۰ کتاب منتشـره از طرف سازمان در یک سال اخیر پرداخته و حـداقل، نگاهی به صدها مقاله و جزوه و نشریه سازمان بیندازید تا صلاحیت نشستن در یک مناظره، ابتدا با اعضای بخش دانش آموزی (و حداکثر دانشجویی) را پیدا کنید. ...

در پایان، مراتب تأسف خود را از عمق فرورفتن ایشان در جهل و ناآگاهی ابراز می داریم و امیدواریم بازگشتی به قرآن و به خصوص این آیه که "لهم اعین لایبصـرون بها و لهم اذان لایسـمعون بها" (چشم دارنـد ولی نمی بیننـد و گوش دارنـد ولی نمی شـنوند) ایشان را سـر عقل بیاورد. مگر سوابق ۱۵ – ۱۴ ساله کار ایدئولوژیک مجاهدین خلق، مهم ترین گواه بر آشنایی و تبحر آنان به مسائل ایدئولوژی نیست؛ کار ایدئولوژیکی که در کوران مبارزه و شـکنجه و زنـدان به دست آمـده و گواه درستی آن، همان شـهدایی است که در پرتو نام آنها، امثال آقای غفاری ها در میان مردم محبوبیت بیش تری یافتند.

... بهتر است کمی به تأمل بنشـینید و قدری هم به مطالعه بپردازید تا هم در سـخنرانی ها و مراسم عید و عزا، مردم را نسبت به مواضع ایدئولوژیک خودتان روشن کنید

ص: ۵۵۴

و هم در آینده، صلاحیت و توانایی شرکت در یک مناظره ایدئولوژیک را داشته باشید. والسلام علی من اتبع الهدی.»(۱)

۳۱۹

نخستین شماره نشریه "پیام جبهه ملّی"، ارگان جبهه ملّی ایران، امروز منتشر شد. در این شماره، "نامه سرگشاده جبهه ملّی ایران به رئیس جمهور" درج شده که در آن چنین آمده است:

«با آن که حدود دو ماه است که جناب عالی با بهره گیری از آرای عظیم قشرهای وسیعی از توده های مردم ایران، بر طبق مقررات قانون اساسی جدید کشور، به ریاست جمهوری انتخاب شده اید، هرج و مرج و آشوب همچنان بر شئون مختلف جامعه حکومت می کند و نابسامانی وضع اقتصادی و نبودن امنیت کار و زندگی، به طرز وحشتناکی افزایش و توسعه می یابد. ...

آقای رئیس جمهورا! کاری که این روزها جناب عالی انجام می دهید، ادامه راه و روش آقای مهندس بازرگان در اوضاع و احوال جاری کشور و با وضع بسیار بدتر است. شما پس از آن که ۷۵ درصد آرای ریاست جمهوری را به دست آوردید و مردم با بیش از ۱۱ میلیون رأی، شما را به عنوان نخستین رئیس جمهوری اسلامی ایران انتخاب کردند، و پس از آن که تشریفات انتصاب به مقام ریاست جمهوری را نیز انجام دادید و سوگند نیز یاد کردید، تازه با قبول این که از ۱۳ رأی اعضای شورای انقلاب، فقط یک رأی داشته باشید، در شورایی شرکت کردید که سایر اعضای شورا، یا شخصاً به عنوان نامزد ریاست جمهوری در انتخابات شرکت کرده و شکست خورده بودند و یا مستقیماً نامزد دیگری را به جز شخص شما تقویت کرده و موفق نشده بودند، و مجموع آرای آنان کم تر از پنج درصد کل آرا بود، و شما این شورا را به عنوان مرکز تصمیمات و مسئول اداره امور کشور، مورد قبول قرار دادید.

آقای رئیس جمهورا! شما ... پس از تصویب قانون اساسی و بعد از آن که این قانون، قدرت اجرایی پیدا کرد، با چه مجوزی اداره امور کشور را به دست شورایی سپرده اید که در قانون اساسی پیش بینی نشده است؟ شما با چه مجوزی پس از احراز رسمی مقام ریاست جمهوری، با عضویت در شورای انقلاب، برخلاف اصل یک صد و سیزدهم قانون اساسی مقام و موقعیت ریاست جمهوری را تنزل داده اید و قدرت قانونی خویش را سلب کرده اید؟ شما طبق قسمتی از اصل یک صد و بیست و چهار و همچنین قسمتی از اصل یک صد و سی و سوم، موظف به انتخاب نخست وزیر و تعیین وزرا و تشکیل هیئت دولت بوده اید، و به این عنوان که نمی توانید تمام قسمت های این اصول را (به علت عدم تشکیل مجلس شورای ملی) به انجام برسانید، مجاز نیستید که قسمت هایی را که قابل اجرا است، انجام ندهید و در عوض، اجرای آنها را بر عهده هیئتی بگذارید که در قانون اساسی جایی ندارد و به عنوان رئیس جمهور رسمی کشور ترتیباتی را قبول نمایید که در قانون اساسی پیش بینی نشده و حتی مغایر آن است. ...

۱- نشریه "مجاهد"، ارگان سازمان مجاهدین خلق ایران، شماره۳۳، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص ۱ و ۴.

آقای رئیس جمهورا ما پیشنهاد می کنیم قسمت عمده وقت ذی قیمت خود را مصروف برقراری نظام قانونی جمهوری اسلامی بنمایید. مردم اکنون از شما عمل و اقدام می خواهند و این اقدام باید نخست در جهت برقراری نظام قانونی جمهوری اسلامی باشد. ما پیشنهاد می کنیم که بلافاصله برای تعیین نخست وزیر موقت و انتخاب دولت وحدت ملی که منعکس کننده قدرت ها و گروه های مختلف قشرهای انقلابی جامعه ایران باشد، اقدام کنید و با انحلال مجمعی به عنوان شورای انقلاب، قدرت قوی دولت منبعث از قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران را تحکیم بخشید. ... به نظر ما مهم ترین اقدام شما و دولت وحدت ملی، رسیدگی سریع به شکایات راجع به انتخابات و ابطال انتخابات تهران و مشهد و سایر مناطقی است که از مسیر طبیعی و صحیح خارج گردیده است.

آقای رئیس جمهورا تشکیل دولت وحدت ملی از نمایندگان قشرها و گروه های مختلف اجتماعی، این امکان را برای شما به وجود می آورد که نیروهای عظیم توده های مردم، در راه سازندگی و برقراری نظام انقلابی و قانونی متبلور و متشکل شود و قدرت مستمر و مداومی برای یاری شما به وجود آورد. ...»(۱)

جبهه ملّی همچنین در نخستین شماره نشریه خود، در مطلبی تحت عنوان "آیا با چنین انتخاباتی می توان به مجلس شورای ملی چشم امید داشت"، نوشته دکتر پرویز ورجاوند، آورده است: این که شاهدیم میهن ما یک سال پس از انقلاب شکوهمند آن، در بدترین شرایط قرار دارد، این که خطر تجزیه، میهن ما را تهدید می کند، این که قدرت تولید اقتصادی ما به صفر رسید، و این که ارتش، متلاشی [شد] و گذشته از بی دفاع بودن مرزها، هر گروه سیاسی مسلح و هر یاغی، در گوشه ای علم طغیان برداشته است، و بالاخره این که در یک کلام، ایران در خطر است، مگر جز آن است که همه، حاصل یک سال حکمرانی بی چون و چرای انحصارطلبانی است که بهترین فرصت ها را - اگر خیلی خوش باور باشیم - به دلیل عدم آگاهی و شناخت و تعصب و خودخواهی ها از دست دادند و تنها با تکیه بر جو احساسات و هیجان، خود را بر اریکه قدرت حفظ ساخته اند.

در ادامه این مطلب آمده است: همین نیرو برای آن که بتواند ادامه سلطه خودش را در آینده نیز تثبیت سازد، بر آن گردید تا قانون اساسی را بدون توجه به منافع و خواسته های ملت، در راستای خاصی تدوین کند و بعد از شکست در انتخابات ریاست جمهوری، با تمامی نیرو بر آن گردید تا با توسل جستن به هر وسیله ای که شده، مجلس شورای ملی را قبضه کند و برای رسیدن به این مقصود از اقدام به هیچ امری فروگذار نکرد و به تمامی شیوه های غیراصولی، ضدملی و غیراسلامی توسل جست و از تمامی تاکتیک های دوران رضاخانی و محمدرضاخانی، برای کسب پیروزی استفاده کرد.(۲)

ص: ۵۵۶

۱- پیام جبهه ملی، ارگان جبهه ملی ایران، شماره ۱، ص۱، ۱۷/۱/۱۳۵۹، و - روزنامه بامداد، ۱۸/۱/۱۳۵۹ ص ۱ و ۳.

۲- نشریه پیام جبهه ملی، شماره۱، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص۱.

با وجود اعلام نتایج مرحله اول انتخابات مجلس و قطعی بودن انجام مرحله دوم آن، هنوز هم اعتراض گروه ها و سازمان ها به نحوه برگزاری این انتخابات ادامه دارد. امروز گروهی تحت عنوان ستاد نظارت ملی بر اجرای انتخابات آزاد، نامه سرگشاده ای منتشر کرد و در آن از رئیس جمهوری خواست ابطال انتخابات را اعلام کند و در صورت مقاومت مراکز قدرت، مرحله دوم انتخابات را تحریم نماید.(۱) همچنین نشریه پیام جبهه ملی، ارگان جبهه ملی ایران، در نخستین شماره خود خواستار ابطال انتخابات تهران شد.(۲)

گفتنی است موضوع اصلی این اعتراض ها، اتهام به حزب جمهوری اسلامی است؛ اتهام به این که این حزب تقلبات انتخاباتی وسیعی هنگام رأی گیری و شمارش آراء انجام داده است. تبلیغاتی هم که در این زمینه صورت می گرفت، ابتدا گسترده تر، مداوم و امیدوارانه بود؛ اما با اعلام نتایج انتخابات و بودن افرادی غیر از لیست حزب جمهوری و گروه های هوادار آن در میان منتخبان، این موضوع در حد یک ادعا فروکش کرد و تا اندازه ای مشخص شد که افکار عمومی به لیست حزب جمهوری اسلامی رأی نداده است؛ بلکه به شخصیت های سرشناس در انقلاب توجه نشان داده است. با این حال، پافشاری بر تقلب مؤثر در انتخابات، با هدف از اعتبار انداختن مجلس، ادامه دارد؛ البته نه مثل گذشته، بلکه تا حدی که جلب توجه کند. هدف بی اعتبار کردن مجلس، فراتر از بی اعتبار کردن حزب جمهوری اسلامی است. این امر موجب شده است که برخی شخصیت های غیر از جناح خط امام نیز به تناسب، به نوعی دفاع از انتخابات و مجلس اقدام کنند.

از جمله این شخصیت ها دکتر ابراهیم یزدی است که از منتخبان غیر حزب جمهوری است. وی امروز طی سخنانی، به نقش و اهمیت مجلس در امور مختلف اشاره و بر اهمیت آن تأکید کرد. او بعد از یک سخنرانی در محل خبرگزاری پارس، ضمن پرسش و پاسخ با حاضران، به این مسئله پرداخت. دکتر یزدی از جمله درباره اختلاف میان تعداد شرکت کنندگان در رفراندوم جمهوری اسلامی و انتخابات مجلس گفت: در رفراندوم، همه خواهان برقراری جمهوری اسلامی بودند؛ ولی در انتخابات مجلس شورای ملی، تنوع زمینه های فکری سبب کم شدن شرکت کنندگان شد. از طرف دیگر، مشکلاتی در رسانه های خبری است و مردم شناخت درستی درباره کاندیداها ندارند، و گروه های فشار و گروه های سیاسی، نمی توانستند برای عقاید خود اعتباری در مردم به وجود آورند. شاید مردم از نظر دیانت به بعضی ها اعتقاد داشته باشند، ولی در مورد تقوای سیاسی آنها نمی توانند مطمئن باشند.

وی در پاسخ سؤالی درباره تأثیر مراکز قدرت در مجلس شورای ملی گفت: این مجلس متأثر از مراکز قدرت هست و خواهد بود؛ ولی من فکر می کنم که دیگر مسائل کنونی تکرار نخواهد شد؛ مثلاً فلان گروه فشاری که اکثریت را در شورای انقلاب دارد، در آن جا رأیی که می دهد بر خلاف رأیی است که فردا در روزنامه خودش عنوان می کند؛ ولی در مجلس این

۱- روزنامه بامداد، ۱۷/۱/۱۳۵۹، ص۲.

۲- مأخذ ۹۳.

کار تکرار نخواهـد شد؛ زیرا با مردم رودررو هسـتند و نمی توانند دوگونه صـحبت کنند. دکتر یزدی در پاسخ سؤالی درباره گفتن حقایق به مردم گفت: من معتقـدم جـامعه ما شدیـداً سیاسـی شـده است و به حق، نیاز دارد از همه مسائل باخبر شود؛ زیرا اطلاع ناقص خطرناک تر از بی اطلاعی است.

دکـتر یزدی دربـاره خطرات برون مرزی گفت: خطر در خـارج از مرزهـا نیست. اگر مـا اوضـاع داخلی را طـوری بسـازیم که امکـان فعـالیت برای دشـمنان خارجی نمانـد، دشـمنان خارجی هرگز قادر به لطمه زدن به انقلاب نخواهنـد بود. یزدی افزود: ریشه ضدانقلاب را باید در داخل، جسـت وجو کرد و این کلمه، مخصوص آدم های خاصی نیست. چه بسا که افراد انقلابی عملکردی داشته باشند که ضدانقلاب سود ببرد.

دکتر ابراهیم یزدی همچنین گفت: هم اکنون شورای انقلاب و رئیس جمهوری به همان نتیجه ای رسـیده انـد که دولت بازرگان رسـیده بود؛ یعنی این که نمی شود بـا وجود مراکز متعـدد قـدرت، کـار کرد. یزدی گفت: راه حـل این نیست که این مراکز را از بین بـبریم، بلکه بایـد در کـار آنها هماهنگی به وجود آید و یک مدیریت هماهنگ وجود داشته باشد که از تداخل مسئولیت ها جلوگیری کند.

دکتر یزدی ضـمن توضـیح برنامه های مجلس گفت: «روابط خارجی و در رأس آن، مسئله گروگان ها مسائلی است که بعد از افتتاح مجلس باید مورد بررسـی قرار گیرنـد و به اعتقاد من، چه امریکا شاه را تحویل بدهد و چه تحویل ندهد، این گروگان ها باید محاکمه شوند؛ زیرا این سیاسـت امریکا در ایران است که باید محاکمه شود.»(۱)

۳۲۱

در اوضـاع داخلی کنونی، مخالفـان نظام علی رغم فقر و فقـدان وزن اجتماعی و پایگاه مردمی، از جهت قوت تشـکیلاتی و تعـدّد و تنوّع سازمانی، بسیار پرقدرت هستند؛ اما برعکس، نیروهای طرفدار نظام بیش تر در یک جامعه توده وار معنی پیدا می کنند و از قوت و قدرت تشکیلاتی، کم تر برخوردارند. در این میان سازمان مجاهدین انقلاب اسـلامی می کوشد این ضعف را تا حد ممکن برطرف کند. این سازمان از ائتلاف هفت گروه کوچـک (مبـارز قبـل از انقلاـب) تشـکیل شـده است. روزنـامه انقلاب اسـلامی در بردارنـده اظهاراتی است که نمونه ای از ادامه فعالیت های این سازمان محسوب می شود. این روزنامه در شـماره امروز خود، طی گزارشی، از اظهارات یک سخنگوی سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی خبر داد که به مناسبت سالگرد اعلام مواضع سازمان بیان شده است.

به نوشـته این روزنامه، وی ضمن پاسخگویی به سؤالات متعدد، درباره این که آیا شما به وحدت استراتژیکی اعتقاد دارید، گفت: «وحدت در نظر ما، تنها بر اساس معیارهای ایدئولوژیکی تحقق می پذیرد و آیه "و اعتصموا بحبل الله جمیعاً و لاتفرّقوا" (به ریسمان

ص: ۵۵۸

۱- مأخذ۱، ص ۱۲.

خداوند چنگ زنید و پراکنده نگردید) به روشنی این اصل را اعلام می دارد که تنها معیار و ضابطه وحدت و جلوگیری از تفرقه، جمع شدن حول محور الله و چنگ زدن به ریسمان مستحکم اعتقاد الهی است.»

این سخنگو در قسمتی دیگر از اظهارات خود و در پاسخ به سؤالی دیگر گفت: «به ما گفتند مجاهدین پس از انقلاب؛ اما تاریخچه سازمان را منتشر می کنیم تا مردم خود قضاوت کنند؛ هرچند همین مردم به خوبی به یاد دارند در زمانی که شهیدان سازمان، صفاتی، هنردار و ... با گلوله هاشان شب سنگین ظلم را به لرزه می انداختند، در آسمان عصیان ایران هیچ پرنده ای جز همین خونین بال های عشق الهی پرواز نمی کرد، و یا هنگامی که در دوران انقلاب، عیاشخانه امریکایی خوانسالار منفجر شده و یا به مینی بوس مستشاران امریکایی حمله مسلحانه انجام می گرفت، این نام "گروه توحیدی صف" (یکی از گروه های تشکیل دهنده سازمان) بود که امریکایی ها را فراری می داد. وقتی کارگران نفتگر، آخرین مقاومت های حماسه ای خود را برای ادامه اعتصاب، پیگیری می کردند، این گلوله های "منصورون" و "موحدین" بود که با ترور "بروجردی" و "پل گریم" امریکایی، به آنها توان می داد و...»(۱)

۳۲۲

با این که زمان زیادی به اول ماه مه (روز کارگر) مانده است، "کانون شوراهای اسلامی کارخانجات" اطلاعیه ای در این باره صادر کرد. انجام این امر در راستای بیش تر آشنا کردن کارگران با جنبه های حمایت از محرومان است که در برنامه های انقلاب اسلامی و مواضع نظام جدید وجود دارد. دلیل دیگر آن نیز مقابله و رقابت با گروه های مارکسیستی است که اهمیت خاصی برای روز جهانی کارگر قائلند و از مراسم این روز به صورت یک ابزار مهم تبلیغ و ترویج ایدئولوژی خود بهره می برند. در این اطلاعیه تشکیل ستادی به منظور برگزاری مراسم روز جهانی کارگر (۱۱ اردیبهشت) در خانه کارگر اعلام شده است. در آن آمده است: «اول ماه مه، روز مبارزه و کشتار کارگران مظلوم و اعتصابی "شیکاگو" توسط سرمایه داران خونخوار امریکایی است؛ به همین سبب همه ساله کارگران دنیا مراسمی را در کشورهای خود برپا می دارند تا یاد و خاطره این مبارزان را زنده و گرامی دارند. کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کارخانجات نیز بر آن است که به منظور شرکت در این حرکت جهانی و هماهنگی با کارگران دنیا، مراسمی را در این روز برگزار نماید.»(۲)

۳۲۳

امروز ابوالحسن بنی صدر در دو سمینار مختلف، به ارائه تصویری از وضعیت فعلی اقتصاد ایران و وضعیت آینده آن پرداخت و نیز درباره وظیفه مردم و مسئولان جهت نیل به رهایی اقتصادی از زیر سلطه غرب سخن گفت. به گزارش بامداد، بنی صدر در سمینار اول که درباره صنعت گاز، در نخست وزیری برگزار شد، طی سخنانی گفت: «ملت باید بداند که در شفاهیات

۱- مأخذ۱۵، ص۱۲.

۲- مأخذ۲، ص۱۲.

و شعارها مبارزه نمی شود، بلکه مبارزه یک قلمرو واقعی دارد و در آن جا است که بایـد پیروز شویم. در حالت حرف، بله ما چهار اسبه پیش می رویم؛ ولی در عالم واقعیت، وضع ما این طور است که به عقب می رویم. چرا عقب می رویم، مشخص است. روانشناسی یک انقلاب، روانشناسی تولیـد است و روانشناسی در مصرف نیست؛ حال آن که مـا روانشناسی مسابقه در مصرف را انتخاب کرده ایم. همه گروه ها می خواهنـد تمام محرومیت های قرن های خود به خصوص ۵۵ سال اخیر را امروز در کوتاه ترین مدت، جبران کنند.»

رئیس جمهوری در ادامه سخنان خود گفت: «چه کسی – در دنیای واقعیت ها، و نه در دنیای مجازها و حقه بازی ها – از ما خواهد پذیرفت که در سال گذشته ۷۰۰ میلیارد ریال بودجه عمرانی داشته باشیم و در عمل نتوانیم نصف آن را صرف کنیم؛ بنابراین آیا از ما نخواهنـد پرسید که این چگونه مبارزه ای بود که شما نتوانستیـد مصرف خود را کم کنیـد و تولیـد را اضافه کنیـد؟ ... بعضی می گوینـد انقلاب ما معنویت است؛ گویا معنویت و اقتصاد از هم جدا است. این یک نوع غرب گرایی است. کلیسای قرون وسطی این چنین تصور را تبلیغ می کرد. در اسلام معنویت را نمی توان از مادیت جدا کرد. مادیت ما راهی است برای رسیدن به معنویت. مادیت هیچ ارزشی ندارد؛ ولی به شرطی که در طریق اعتلای معنویت باشد، از این رو بسیار هم زیبا است. اگر ما بگوییم به اقتصاد کاری نداریم، اقتصاد به ما کار دارد.»(۱)

به گزارش کیهان بنی صدر همچنین گفت: «از روزی که انقلاب ما پیروز شده، ما در زمینه های واقعی مبارزه با سلطه غرب پیش نرفته ایم؛ بلکه در بعضی زمینه ها عقب هم رفته ایم و وابستگی اقتصادی در زمینه واردات، حالا از قبل از انقلاب بیش تر شده است؛ چون نه ما رفته ایم دنبال ادامه مبارزه با سلطه خارجی در زمینه های واقعی، و نه تبلیغات دستگاه های رادیو و تلویزیون و روزنامه ها به این زمینه ها پرداخته انـد، و نه توانسته ایم مانع از تبلیغات سوء گروه هایی بشویم که موجودیت آنها در وابستگی ایران است.»

بنی صدر افزود: «در زمینه صنعت نفت، ما در یک سال گذشته کاری عظیم کرده ایم و آن، کاهش تولید نفت و افزایش درآمد نفت است که این وجه تمایز ما است؛ امّا در کارهای تولیدی و سرمایه گذاری، در سال گذشته چه کرده ایم؟ کدام طرح صنعتی را اجرا کرده ایم؟ در این زمینه ما عقب رفته ایم.»

رئیس جمهوری در ادامه سخنان خود گفت: «این که مـا ترکیب پرداخت هـای خارجی خود را تغییر داده ایم، یک پیروزی است و امروز تنها ۱۶ درصد با دلار خرید می کنیم و بقیه را با ارزهای دیگر انجام می دهیم؛ در صورتی که قبل از انقلاب، بیش از ۸۰ درصد خریدهای ما با دلار بود. این یک پیروزی عظیم در زمینه مبارزه با سلطه امریکا بود و حال آن که جلب توجه هیچ کس را نکرد. ارزش این مبارزه با مبارزه گروگان گیری قابل مقایسه نیست؛ لهذا آن جلب توجه می کند؛ چون زمینه تبلیغی آن بوده است؛ ولی این مورد هیچ جلب توجه نمی کند.»

۱– مأخذ۱، ص ۱ و ۲.

وی افزود: «ما اگر به این رویه ادامه بدهیم، به طرف سقوط می رویم. ما این جا مسئول امور مردم هستیم که حقایق را به مردم بگوییم و بگوییم که مبارزه با سلطه خارجی، نه یک ضرورت است از باب این که ما مسلمانیم و می خواهیم از زیر سلطه خارجی بیرون بیاییم، بلکه مسئله مرگ و حیات ما در این مبارزه است و وقتی که زیر سلطه رفتی، از زیر این سلطه خارجی، مرده بیرون می آیی.»(۱)

به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، بنی صدر همچنین از متخصصان ایرانی که در خارج هستند خواست که به مملکت بازگردند و تخصص هاشان را در اختیار این مردم قرار دهند. در این سمینار از آقایان معین فر وزیر نفت، دکتر مرشد رئیس شرکت ملی گاز، آقای نعمت زاده وزیر کار و امور اجتماعی، و دکتر احمدزاده وزیر صنایع و معادن دعوت شده بود که هیچ کدام شرکت نکردند.(۲)

سمینار دوم، سمینار استانداران بود که در وزارت کشور برگزار شد. در این سمینار نیز بنی صدر مطالبی مشابه سمینار گاز ارائه کرد و نیز گفت: «بعد از انقلاب، همه دستجات روی خط فرصت طلبانه افتادند و مسابقه گذاشتند که امتیازات بیش تری بگیرند و کار کردن را کنار گذاشتند. واقعیت دیگر که مصیبت بار است این است که تمام درآمد نفت، صرف هزینه های جاری می شود. بودجه ای که تقسیم شده، متناسب با زور گروه های فشار است که این خود، زمینه مناسبی برای زیاد کردن وابستگی ما به خارج است.»

وی افزود: «در سالی که گذشت، ما در قلمرو فرهنگ، چه کوششی برای جذب مغزهای متخصص ایرانی از خارج کرده ایم تا بتوانیم وابستگی خود را کم کنیم. تازه، تعدادی هم رفتند، و به علاوه، افراد متخصص را به عنوان این که ۲۰ سال خدمت کرده اند، بازنشسته می کنیم. در قلمرو اقتصاد ما باید با وابستگی به خارج مبارزه کنیم. در غیر این صورت، با اتکا به فروش نفت و ادامه آن، پس از اتمام نفت، سرنوشت ما مرگ است. ... در حال حاضر نه کمبود سرمایه داریم و نه کمبود زمینه های کار و فعالیت؛ لیکن کمبود ما سازمان دهی است که باید زمینه اش را در افکار عمومی فراهم کنیم.»(۳)

وی گفت: «در حال حاضر سهم بودجه از درآمدهای داخلی، اندک است و در نتیجه، وابستگی به درآمدهای خارجی بیش تر شده است؛ پس ما در قلمرو مبارزه واقعی با سلطه خارجی پیشرفت که نکرده ایم هیچ، عقب هم رفته ایم. به عقیده من باید تهیه کنندگان بودجه، این موضوع را خیلی صریح با مردم در میان بگذارند و آنها را آگاه سازند که ملتی که تولید خود را پایین می آورد، وابستگی خودش را افزایش می دهد و وقتی وابستگی شما در زمینه های واقعی افزایش پیدا کرد، مشکل است که بتوان آن را مهار کرد. ... همان طور که در سمینار گاز گفتم، میل مصرف در جامعه ما فوق العاده بالا رفته و میل به تولید کاهش پیدا کرده و یک عدم تناسب بسیار خطرناکی به وجود آورده است. ... تا زمانی که ما

۱- - مأخذ۳، ص ۱۱.

۲- مأخذ۲، ص۲.

۳- مأخذ۲، ص ۹.

کوشش نکنیم که به جامعه بگوییم فقط دستِ بگیر نداشته باشید، قدرت خرید مردم بالا می رود و کمبود کالا محسوس می شود. پس کالا باید از خارج وارد شود و در نتیجه، قیمت بالا می رود و به این ترتیب نمی شود رژیم سیاسی مستقلی داشت.»(۱)

۳۲۴

روزنامه جمهوری اسلامی از پیامی خبر داد که امروز قذافی به مناسبت سالگرد جمهوری اسلامی، برای امام خمینی ارسال کرده است. متن گزارش روزنامه در این باره چنین است:

«این پیام از سوی سرهنگ معمر قذافی رهبر لیبی به حضور امام خمینی رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، مخابره شد. پیشگاه برادر مجاهد، آیت الله العظمی امام روح الله الموسوی الخمینی، تهران

سلام علیکم. خوشوقتم که گرم ترین تبریکات خود را به مناسبت نخستین سالگرد قیام جمهوری اسلامی ایران، خدمت شما و ملت برادر ایران تقدیم می دارم. این سالگرد، آموزش ژرفی برای انسان ها است. آموزش از انقلابی که راه آینده را در انقلاب مردم نشان داده و ثابت کرد هنگامی که توده های مؤمن، در لوای پرچم الله اکبر به پا خیزد، یارای پیروزی بر طاغوت ها و بر تمامی نیروهای اهریمنی را دارند. از خداوند متعال می خواهم که دل های مسلمانان را ایمانی پایدار دهد و آنها را در جهاد، استقامت و الهام بخشد و صفوف آنها را متحد سازد. باشد که بشریت را از گمراهی نجات دهند؛ گمراهی یی که نابکاران برای استمرار سلطه خود، و از سر ستیز با پیام های آسمانی، و برای نشر فساد بر روی زمین، ایجاد کرده اند. در این راه وعده الله صدق است که "اگر خدا را یاری کنید او یاری تان خواهد کرد و گام های شما را ثبات خواهد بخشید." و برکات، درود و رحمت خدا بر شما باد.

برادرتان سرهنگ معمر القذافی»(۲)

در پاسخ، پیام امام به شرح ذیل، همین امروز صادر گردید:

«بسم الله الرّحمن الرّحیم

حضرت آقای سرهنگ معمر القذافی، رئیس جمهور کشور لیبی

تلگراف تبریک آن حضرت به مناسبت سالگرد جمهوری اسلامی ایران واصل گردید. از ابراز محبتی که نسبت به این جانب و ملت شریف و مبارز ایران نموده اید، متشکرم. امید است انقلاب اسلامی ملت بزرگ ما و پیروزی عظیم آنان بر دشمنان اسلام و مملکت، راهنمایی برای سایر ملل ستمدیده و تحت سلطه قرار گیرد و با اتحاد و همبستگی، شرّ همه سلطه گران و به خصوص امریکا، این دشمن بزرگ را از خود کوتاه نموده، در تحت تعالیم مقدسه اسلام، عظمت از دست رفته خود را بازیابد.

۱۷ فروردین ماه ۱۳۵۹، روح الله الموسوی الخمینی»(۳)

ص: ۵۶۲

۱- مأخذ۳.

۲- مأخذ ۲۱، ص ۱۲.

۳- صحیفه امام، ج ۱۲، ص ۲۳۰.

امام خمینی امروز همچنین طی پیام های جداگانه ای، به پیام های سران سوریه و الجزایر پاسخ گفت. متن پیام امام به حافظ اسد چنین است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

حضرت آقای ژنرال حافظ اسد، رئیس جمهور کشور سوریه، دمشق

پیام آن حضرت به مناسبت حلول سال نو و نخستین سالگرد جمهوری اسلامی ایران دریافت و موجب تشکر گردید. امید است عموم ملل مستضعف جهان و به خصوص ملت های اسلامی، با اتحاد و همبستگی کامل و رفع اختلافات خود، در برابر قدرت های پوشالی استعمارگران قیام نموده و سلطه آنان و به خصوص امریکای جهانخوار را از کشورهای خویش قطع نموده، استقلال واقعی خود را بازیابند. موفقیت همگان را در راه رسیدن به این هدف مقدس، از خدای تعالی مسئلت دارم.

۱۷ فروردین ۱۳۵۹، روح الله الموسوی الخمینی»(۱)

متن پیام امام به بن جدید نیز چنین است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

حضرت آقای شاذلی بن جدید، رئیس جمهور کشور الجزایر

پیام تبریک آن حضرت به مناسبت سالگرد جمهوری اسلامی ایران، واصل و موجب تشکر گردید. انقلاب عظیم ملت شریف و مبارز ایران، پیامد انقلاب های رهایی بخش و نهضت های اصیل ملت های مبارز جهان و به خصوص ملت برادر و قهرمان الجزایر بود که سبب شد تا بزرگ ترین قدرت های شیطانی را از میان بردارند و امید است رهنمودی برای سایر ملل مستضعف و مسلمانان جهان بوده و بتواند با همبستگی و اتحاد، سلطه همه استعمارگران و به خصوص شیطان بزرگ، امریکای جهانخوار را از سر ملت های خود کوتاه نماید.

۱۷ فروردین ۱۳۵۹، روح الله الموسوی الخمینی(۲)

۳۲۵

"احمد اسکندر احمد" از مقامات سوری، در مصاحبه ای با روزنامه کویتی القبس گفت: داستان افغانستان و اسلام، یک بازی امریکایی است که هدف آن استفاده از جهان اسلام بر ضد شوروی، و پنهان کردن چهره زشت امریکا است؛ ولی این چهره به دنبال موضعی که این کشور در قبال ایران اتخاذ کرد، آشکار شده است.(۳) در داخل ایران، موضع تقریباً مشابهی را حزب توده در قالب یک گزارش خبری اعلام کرد. در شماره امروز نامه مردم، حزب توده گزارشی از اعتراف یک جاسوس امریکایی دستگیر شده در افغانستان، درج کرد. در این گزارش آمده است:

رابرت لی، جاسوس امریکایی - که همراه با یک استرالیایی و چند پاکستانی، به دلیل تماس با ضدانقلابیون افغانستان و توطئه بر ضد انقلاب این کشور، بازداشت شده بودند - در

۱- مأخذ۱۰۵، ص ۲۲۹.

۲- مأخذ۱۰۵، ص ۲۳۱.

۳- مأخذ۱۵، ص ۴، کویت - خبرگزاری آسوشیتدپرس.

اعترافات خود از مداخله امپریالیسم امریکا، پاکستان و چین در افغانستان، پرده برداشت. رابرت لی گفت امریکا می خواهد مسلمانان را فریب دهد و برای هـدف هـای خود مورد اسـتفاده قرار دهـد. وی گفت مبارزه مردم در افغانسـتان برای حفظ دسـتاوردهای انقلاب را می توان با مبارزه مردم ویتنام و کوبا مقایسه کرد. رابرت لی یادآور شد که سازمان سیا، اینتلجنت سرویس و چین، اردوگاه های افغانی را در پاکستان اداره می کند.(۱)

۳۲۶

امروز در نشـریه "مجاهـد"، ارگان مجاهـدین خلق، و نشـریه نامه مردم، ارگان حزب توده، موضوع واحـدی مورد بررسـی و بحث قرار گرفت. این موضوع، ضرورت مبارزه با امریکا و اعلام حمایت از مواضع قاطع امام خمینی در این مبارزه بود؛ اما با این تفاوت که در مطلب حزب توده، تلویحاً به انتقاد از بنی صدر و قطب زاده پرداخته شده است و در نشریه "مجاهد"، سران حزب جمهوری اسلامی آشکارا مورد خطاب و عتاب قرار گرفته انـد؛ بـه این ترتیب هر کـدام از این دو گروه، یکی از دو جنـاح حـاکمیت را جـداگانه، به دلیـل عـدم تبعیت درست از امـام در این مبـارزه، مـورد سرزنش قرار داده اند.

در مقاله روزنامه نامه مردم چنین آمده است:

«همه می پرسند: چرا میان خط امام، در مبارزه با امپریالیسم امریکا - که به تصریح مکرر رهبر انقلاب "دشمن اصلی ما است" - با خطی که دولت در این مبارزه تعقیب می کنـد، تفاوت وجود دارد؟ این پرسـش ناشـی از آن است که مردم به گفته رئیس جمهور، "شـعور دارنـد" و چون شـعور دارنـد واقعیـات و تفـاوت آنهـا را درک می کننـد؛ از جمله پیـام کـارتر به امـام، به فرمان امام انتشار یافت تا مردم از مضـمون آن آگاه باشـند؛ اما نخستین پیـام کـارتر به رئیس جمهوری، هنوز انتشار نیافته؛ گرچه آقای رئیس جمهور در اطلاعیه ۱۴ مـاده ای که در ارتباط با پیام های کارتر روز ۱۰ فروردین منتشـر ساخته، گفته است: "ما چیزی را از مردم پوشیده نمی داریم. هر کاری باید از راه اطلاع دادن به مردم انجام بگیرد و بنابراین ما نـاگزیریم هر نـامه و پیـام را در موقع مقتضـی، به اطلاع افکار عمومی برسانیم". چنان که می دانیم آقای رئیس جمهور دو پیام پی درپی از کارتر، توسـط سـفارت سوئیس دریـافت داشـته انـد که دومین پیام او را، طی نطقی در سالروز تأسـیس جمهوری اسـلامی فاش ساختنـد؛ ولی پیام نخستین انتشار نیافته است. چرا؟

امام پیام کارتر را "یک نیرنگ شیطانی" ارزیابی کردند که "با نرمش و چاپلوسی می خواهد ما را اغفال کند"؛ ولی وزیر خارجه مکرر و از جمله در مصاحبه با روزنامه "آزادگان" (شـماره ۱۶ فروردین) می گویـد: "به نظر من این پیـام یک پیروزی عظیم دیپلماسـی برای ما است و یک عقب نشـینی محض برای امریکـا است." در مورد عمـل انتشـار پیـام نیز وزیر خارجه ایراد دارد و می گویـد: "ما بایـد قبلًا (به امریکا) اطلاع می دادیم و سپس منتشر

ص: ۵۶۴

۱- مأخذ۸۸، ص ۲.

می کردیم." (در همان مصاحبه)

امام در مورد "گروگان های" امریکایی مکرر اعلام داشته اند که تصمیم نسبت به آنها، با مجلس شورای ملی است؛ ولی از طرف دولت کوشش مداوم و به طرق مختلف انجام می گیرد که گروگان ها به دولت یا به شورای انقلاب تحویل گردند؛ یعنی عملی انجام گیرد که دستگاه دولتی امریکا نیز در اجرای آن اصرار دارد. چرا؟ این مجهول را آقای قطب زاده چنین معلوم کرده اند: "در حال حاضر مسئله تحویل گروگان ها، به جای آن که یک امر خارجی باشد، بیش تر یک امر داخلی شده؛ زیرا به علت تبلیغات سوء توده ای ها و اعوان و انصارشان، این گونه قلمداد شده که شورای انقلاب در خط سازش با امریکا می خواهد گروگان ها را تحویل بگیرد و بنابراین باید به دست دانشجویان باشد تا این سازش با امریکا صورت نپذیرد". (در همان مصاحبه)

ولی حزب جمهوری اسلامی که لابد آقای قطب زاده می داند که از اعوان و انصار توده ای ها نیست، بیانیه ای انتشار داده زیر عنوان درشت "گروگان ها باید همچنان در اختیار دانشجویان مسلمان پیرو خط امام باشند". در این بیانیه به درستی آمده است: "تلاش زیرکانه، اما بی فایده کارتر برای خارج ساختن جریان گروگان ها از کنترل مستقیم ملت و مسئولیت دانشجویان مسلمان پیرو خط امام – که این روزها شاهد آن هستیم – برخلاف تصور برخی از مسئولین امر، تلاشی است حساب شده و دقیق و برای امریکا بسیار مفید."(روزنامه جمهوری اسلامی ۱۶ فروردین)»(۱)-(۲)

در مطلب حزب توده که ذکر شد، مواضع ضدامریکایی حزب جمهوری اسلامی، در کنار مواضع امام، تأیید شد؛ اما برخلاف آن، در مطلب نشریه مجاهد، این حزب جمهوری اسلامی است که در زمینه مواضع ضدامریکایی امام، شدیداً مورد سرزنش سازمان مجاهدین خلق قرار می گیرد. در مقاله روزنامه مجاهد آمده است:

«این روزها در عرصه سیاسی جامعه پرتلاطم و انقلابی مان، دو برخورد به کلی متضاد را با پیام مکارانه و ذلیلانه کارتر ... مشاهده می نماییم. ... یک برخورد در جوهر خود، پیام کارتر را گشوده شدن چشم طمع این دشمنان قسم خورده انقلاب و انسانیت نسبت به انقلاب ایران، تلقی نموده و با تأسف و هشیاری انقلابی، با آن مواجه می گردد، و برخورد دیگر، موذیانه می کوشد تا دشمن را در بن بست،(۳)* وانمود ساخته و نشئه یک خرسندی ابلهانه را با ملقمه ای از تناقض گویی و عوام فریبی، تبلیغ نماید.

پیام کارتر، در شنبه نهم فروردین منتشر می شود و فردای آن روز در مطبوعات، از قول

۱- تمام گیومه های به کار رفته در نوشته حزب توده، از روزنامه نامه مردم است.

۲- مأخذ۸۸ ص ۱.

۳- * اشاره دارد به سرمقاله شماره ۱۰/۱/۱۳۵۹ روزنامه جمهوری اسلامی، با عنوان "امریکا در بن بست".

مجاهـدین خلق چنین می خوانیم: "سازمـان مجاهـدین خلق دیشب ضـمن ابراز تـأسف از پیـام کـارتر خاطرنشان کرد که این نخستین بار نیست که امپریـالیست هـا تحت عنـاوین پرطمطراق یا انتقاد از خود، به اصـطلاح توبه نموده و خود را آماده پـذیرش حقایق می کننـد. حال که بنا بر مضامین قرآنی، چگونه ممکن است عهدی میان انقلاب ما و دشمن اصلی متصور باشد. ..."(۱)** از سوی دیگر، روزنامه معلوم الحال، به گونه ای به کلی متضاد با مسئله برخورد می نماید و در سـرمقاله خود به تاریخ دهم فروردین، ابتدا می کوشد تا دشمن را در بن بست و معترف به حقانیت انقلاب نشان دهد و سـپس از بیان جوهر واقعی اقدام کارتر، طفره رفته و کار او را صـرفاً به معنی عجز امریکا تلقی کرده و آن گاه با خلاصه کردن مسـئله انقلاب ایران با امپریالیست های امریکا، در استرداد شاه با ماهیت آشتی ناپـذیر و بنیادی تضاد بین امپریالیست های خیانتکار و ملت مظلوم ما را که امـام از آن به رابطه "گرگ و میش" تعبیر نموده، پرده پوشـی نموده، و راه اثبـات صـداقت امریکا را در بازگردانـدن شاه بازیافته، و به دشـمن نیز ارائه طریق می نمایـد!! روزنـامه معلوم الحـال، سـرانجام سـر در لاـک مادون عقب مانـدگی خود فروبرده و دوباره در منجلاب ضـدیت با نیروهای انقلابی، دست و پای مذبوحانه خود را که به خوبی کارکشته آن گشته است، از سر می گیرد...

حقیقت این است که به رغم تلقی موذیانه روزنامه مزبور، دشمن نه تنها به حقانیت انقلاب ما اعتراف نکرده است، بلکه دقیقاً اصالت و حقانیت آن را مورد تشـکیک ضـدانقلابی خود قرار داده است؛ چرا که در این روزهـا، در فوران ضـدیت همین آقایـان و چمـاق دارانشـان با امثال مجاهـدین، چشـمش به مشاهـده زمینه هایی روشن شده است که در آن، اسباب هم لوایی با انقلاب ایران را جست وجو می نماید و در پی این فرصت کمین نشسـته و چشم به راه گشوده شدن سرفصل تازه ای در ارتباط با انقلاب ایران است؛ همان سرفصل هایی که قبلاً امثال هویزر و مقدم و قره باغی را به جست وجوی آن، به سراغ برخی(۲) فرستاده بودند و اگر سازش ناپذیری امام نبود، بعضی ها نه تنها از آن به عنوان عجز و اعتراف دشمن، بلکه به مثابه صداقت! نیز استقبال نموده و تاکنون بارها بر سر انقلاب و خون شهیدان، مصالحه ها را به اتمام رسانده بودند.»

در آخر این مقاله آمده است:

بگذارید بار دیگر نهایت خوشوقتی خود را از این که امام در پیامشان به مناسبت سالگرد تأسیس جمهوری اسلامی، با رد قاطع، مشت محکمی که دوباره بر دهان کارتر کوبیده و از یاوه سرایی های او جز به نیرنگ و دغلکاری تعبیر نکرده اند، ابراز کنیم. بدین سان آشکار

۱- ** سه نقطه از متن مجاهد است.

۲- این در واقع تکرار ادعـای مکرّر در مورد ملاقـات و مـذاکره ژنرال هویزر امریکـایی و آقای بهشتی قبل از پیروزی انقلاب است. سازمان بـدون اشاره به مضـمون و محتوی و نتایـج حاصل شـده، صـرف این ملاقات و مـذاکره را همواره با تنـدترین و تلـخ ترین تعابیر در حد ضـیافت و انقلاب فروشی، سرزنش و محکوم می کند و شخصیت دکتر بهشتی را می کوبد.

می شود که چه کسانی ماهیتاً در خطوط ضدامپریالیستی امام می جنگند و چه کسانی در فکر انحصارطلبی های خود بوده و فارغ از هر احساس مسئولیت و ادراک مردمی، به نفاق انگیزی های زیان بار و دشمن شادکن خویش مشغولند.

حقیقت در این است که مبارزه انقلابی با امپریالیسم و جهاد صادقانه در راه خدا و خلق که اولین شرط آن، حداقل شناخت از دشمن و حداقل صداقت در برابر مردم است، هیچ ربطی به هوچیگران و میوه چینان از راه رسیده که از خواب های زمستانی و پناه گاه های امن و راحت، به مسندهای سلطه رسیده اند، نداشته و نخواهد داشت. در آن روزها چه کسانی پیام های انقلاب و فریادهای امام را برعلیه رژیم شاه، با فدیه صدها شهید به میان توده ها می بردند؟ آینده نیز از بطن گذشته و امروز و به حکم اصالت انقلابی ماهیت ها و طینت ها تحقق خواهد یافت؛ آینده ای که بی تردید، راست گرایان در آن جای نخواهند داشت؛ آینده ای که بی شک از آنِ انقلابیون و موحدین راستین خواهد بود(۱)

ضمیمه اول گزارش ۳۰۳: گزارش تکمیلی حادثه تأسیسات نفتی پاتاق

برای توضیح بیش تر درباره حادثه امروز تأسیسات نفتی "پاتاق" می توان به گزارشی در این باره اشاره کرد؛ گزارشی که مورد تأیید معاون ناحیه ژاندارمری کرمانشاه و رئیس شرکت نفت منطقه کرمانشاه نیز قرار گرفت. در این گزارش آمده است: حدود ۴۵ دقیقه بعد از نیمه شب، عده ای از افراد مسلح به سوی تأسیسات نفتی پاتاق شلیک کردند که بر اثر انفجار گلوله آر.پی.جی۷، مخزن نفت ۴۰ هزار بشکه ای پاتاق دچار حریق شد. هم زمان، اقداماتی برای خاموش کردن آتش انجام گرفت و به موقع، جلوی گسترش آتش گرفته شد.

بلوچستانی، رئیس شرکت نفت منطقه کرمانشاه، توضیح داد: هم زمان با تهاجم مهاجمان، جریان امر به این جانب اطلاع داده شد که بلافاصله با پادگان ابوذر و ژاندارمری محل تماس گرفتیم و از سوی پادگان و ژاندارمری، نیروهای کمکی به محل فرستاده شد. وی افزود تاکنون از سومار و نفت شهر نیز حملات مشابهی صورت گرفته است که مأموران و نیروهای مستقر در محل، به موقع، آن را خنثی کردند.(۲)

همچنین گزارش پاسگاه "بالاطاق" حاکی است: «تعداد زیادی پوکه فشنگ کلاشینکف و همچنین یک عدد مهمات آر.پی.جی۷، پس از انفجار، در محل دیده شد و طبق اظهار نگهبانان و محافظین شرکت، تعداد چهار عدد آر.پی.جی۷ به طرف انبار تیراندازی شده که فقط یکی از آنان به انبار اصابت نموده است؛ ولی چون قسمت فوقانی انبار از نفت مایع خالی بوده و گلوله آر.پی.جی۷ تقریباً به قسمت فوقانی اصابت نموده، به نفت داخل منبع خساراتی وارد نشده و فقط قسمت جداری منبع در اثر اصابت، سوراخ شده که بلافاصله مأمورین محافظ شرکت و پاسگاه، مهاجمین را محاصره [کرده اند]؛ ولی به علت تاریکی و کوهستانی بودن منطقه، از فرصت استفاده نموده و متواری شده اند. در این جریان خسارت جانی به بار نیامده و از کشته یا زخمی شدن مهاجمین نیز اطلاعی در دست نیست.»(۳)

مسئول سپاه پاسداران قصرشیرین نیز درباره حمله به پالایشگاه کرمانشاه گفت: در اثر این حمله، یکی از لوله های گاز این پالایشگاه در اثر برخورد با آر.پی.جی۷ منفجر شد و آتش گرفت؛ ولی مأموران آتش با بستن شیرهای گاز، مانع گسترش این آتش سوزی شدند. وی در مورد حفاظت از پالایشگاه گفت: این پالایشگاه دارای گارد مخصوص است و حفاظت آن به عهده این گارد می باشد.(۴)

۱- مأخذ۹۱، ص ۱ و ۲.

۲- مأخذ۲، ص ۱۰.

۳- سند شماره ۲۷۷۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین، به ناحیه - ر۲ - ر۳، ۱۷/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ۳، ص ۴.

ضمیمه دوم گزارش ۳۰۳: گزارش حزب توده از چگونگی و آثار انفجار خط لوله در جنوب

یادآوری می شود که چند روز بعد، روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده، در شماره ۲۰/۱/۱۳۵۹، درباره این حادثه و پیامدهای آن گزارش داد: «ساعت ۳ صبح یکشنبه هفدهم فروردین، انفجار خطوط لوله نفت خام، گاز و فرآورده های نفتی، بین آبادان و بندر ماهشهر، توسط عوامل ضدانقلاب، منجر به آتش سوزی وسیع در خطوط مزبور گردید. تعداد خطوط لوله منفجر شده، شامل هفت خط بوده است. ... در نتیجه آتش سوزی مزبور، ارسال گاز طبیعی به پالایشگاه آبادان متوقف و ارسال فرآورده های نفتی از پالایشگاه آبادان به بندر ماهشهر به کلی قطع گردید. ... آتش سوزی تا ساعت ۱۵ روز ۱۸ فروردین ادامه داشته و پیش بینی می شود که با سوختن محتویات خطوط لوله، ظرف ۲۴ ساعت آینده مأموران بتوانند مقدمات تعمیر خطوط لوله مزبور را آماده سازند.»(۱)

ص: ۵۶۸

۱- روزنامه نامه مردم، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۶.

بلاتکلیفی عملی چند روز اخیر در ماجرای گروگان ها، و نوعی حالت انتظار که در مسئولان ایران و امریکا بود، ظهر امروز با اطلاعیه دفتر امام خمینی پایان یافت؛ به این ترتیب موضوع گروگان ها و در پی آن، رابطه ایران و امریکا، وارد مرحله جدیدی شد و دولت امریکا قطع رابطه سیاسی بین دو کشور را اعلام کرد.

در ایران:

ساعت ۱۲ امروز جلسه ای با شرکت رئیس جمهوری و چند تن از اعضای شورای انقلاب، در حضور امام خمینی تشکیل شد. در پایان این جلسه، دفتر امام اطلاعیه ای درباره مسئله گروگان ها منتشر کرد. طبق این اطلاعیه، با نظر امام، گروگان های امریکایی تا تعیین تکلیف مجلس در اختیار دانشجویان باقی خواهند ماند. متن اطلاعیه دفتر امام بدین شرح است:

«بسم الله الرّحمن الرّحیم.

ملت شریف ایران! همان طور که قبلاً هم تذکر داده بودیم، موضع قاطع حضرت امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی ایران درباره گروگان ها تغییری ننموده است و چون گذشته، گروگان ها و سفارت تا تشکیل مجلس شورای اسلامی و تعیین سرنوشت آنان به دست وکلای محترم ملت، به

دست دانشجویان مسلمان و مبارز باقی می ماند. ما بارها تذکر داده ایم که حال گروگان ها و مکان آنان از هر حیث خوب می باشد. برای اثبات این موضوع اگر کسانی بخواهند از سلامت و رفاه آنان مطلع گردند، با نظارت مقامات مسئول بلامانع است. قم، دفتر امام خمینی(۱)

با این نتیجه، مفسران پیش بینی کردند که امریکا تحریم هایی بر ضد ایران عملی خواهد کرد و رابطه وخیم دو کشور، وخیم تر نیز خواهد شد.(۲)

در این حال، رادیو لندن خبر داد: هرچند تلاش های هیئت پنج نفری که برای ایجاد اقدامات مسالمت آمیز بین امریکا و ایران می کوشند، هنوز ادامه دارد، اقدامات آنها توأم با یأس و ناامیدی است؛ ولی با وجود این، هیئت مزبور (اسقف کاپوچی، سفیر واتیکان، سفیر سوئیس و دو حقوقدان مقیم پاریس) قرار است امشب با رئیس جمهوری ایران دیداری انجام دهند.(۳) این رادیو یادآوری کرد: مقام بنی صدر بار دیگر نادیده گرفته شده است و ظاهراً افراد تندرو پیروز شده اند و دکتر بنی صدر یک قدم دیگر به رئیس جمهوری تشریفاتی و بدون قدرت نزدیک تر شده است.(۴)

به این ترتیب، احتمال موفقیت مذاکرات هیئت مزبور را می توان چیزی در حد صفر دانست و این امری نیست که از نگاه ناظران پنهان بماند.

در امریکا:

در نخستین گزارش ها از امریکا، آسوشیتدپرس گزارش آنچه را پس از اطلاعیه دفتر امام، در امریکا روی داد، با این عبارت شروع کرد: «پس از آن که آیت الله خمینی آخرین کوشش هایی را که برای انتقال کنترل گروگان های امریکایی به دولت ایران، به عمل آمده بود، مسدود کرد، جیمی کارتر رئیس جمهوری امریکا گفت که به زودی برای اعمال یک سری تحریم های جدید سیاسی و اقتصادی علیه ایران، تصمیم خواهد گرفت.»(۵)

توضیح بیش تر این خبرگزاری حاکی است: رئیس جمهوری امریکا در حالی که در بازگشت از تعطیلات پایان هفته به مناسبت عید پاک، گرفته به نظر می رسید، مستقیماً از فرودگاه به دفتر کارش رفت تا برای ملاقات با مشاوران امنیت ملی و امورخارجی خود آماده شود. کارتر اشاره کرد تروریست ها حاضر شدند زندانیان خود را به دولت ایران تحویل دهند، ولی دولت از این کار امتناع کرد. جودی پاول سخنگوی ریاست جمهوری امریکا گفت وی نمی داند که آیا جلسه کاخ سفید، به اعلام فوری اقدامات تلافی جویانه امریکا در برابر ایران منجر خواهد شد یا خیر. پاول همچنین از متن سخنرانی ریاست جمهوری برای ملت امریکا اظهار بی اطلاعی کرد.(۶)

در ادامه، جلسه شورای امنیت ملی به ریاست کارتر، به سرعت تشکیل شد. رئیس جمهوری در ابتدای جلسه گفت از این که تا به حال به امید حصول نتیجه از مذاکره با ایرانی ها، نشسته و زودتر به اقدام قاطعی دست نزده است، متأسف است و در این باره مرتکب اشتباه شده است(۷)

برژینسکی مشاور امنیتی کارتر، مباحث جلسه مزبور را مذاکراتی سودبخش و پرتحرک می داند که به برقراری مجازات های اقتصادی بیش تر و نیز قطع روابط دیپلماتیک با ایران منجر

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۸، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۳- همان، ص ۱۳ و ۱۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۴- همان، ص ۱۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۵- همان، ص ۳، واشنگتن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۶- همان، ص۳، واشنگتن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۷- توطئه در ایران، سایروس ونس و برژینسکی، نوشته مترجم محمود مشرقی، تهران، انتشارات هفته، شهریور ۱۳۶۲، ص ۱۹۱.

شـد. وی می افزایـد: «سایروس ونس [وزیرخارجه] به قطع روابط اعتراض کرد و در عوض، تنها پیشـنهاد اخراج دیپلمات های ایران را مطرح نمود؛ اما والتر مانـدیل، براون و دیگران شدیـداً احساس می کردند که باید درباره این موضع، ابهامی باقی نگذاریم و رئیس جمهور تصـمیم رسـمی قطع روابط را مورد تصویب قرار داد. به علاوه، امکان عملی نظامی نیز مورد بحث قرار گرفت. محاصـره دریایی ایران توجه خاصـی را به خود معطوف داشت؛ امـا هرچنـد کـارتر به روشـنی اظهـار داشت که از نظر او زمـان تمـام کردن کـار فرا رسـیده است و یـا بایـد کشورهای دیگر را برای اِعمال مجـازات هـای دسـته جمعی بـا خود همراه کرد، و یـا خود به تنهایی دست به اقـدام مستقیم تر بزنیم، با وجود این در اجلاس مـذکور، در این باره تصـمیمی اتخـاذ نگردیـد. کـارتر سـرانجام نتیجه گیری کرد و گفت که ما دیگر با آدم ربایانی که در قبال دولت ضـعیف ایران، گروگان ها را در اختیـار خود نگـاه داشـته انـد مواجه نیستیم، بلکه بـا دولت متخاصـمی مواجه هستیم که اقـدامات متخاصـمانه آن، ما را مجبور کرده است تا به آن، پاسخ قهرآمیز بدهیم. ...»(۱)

شب هنگـام (به وقت امریکا) کارتر در تلویزیون ظاهر شـد و سـخنانی ایراد کرد که تمام خبرگزاری ها فوراً آن را به سراسـر جهان مخابره کردنـد. وی در این سـخنان، دانشجویان مسلمان پیرو خط امام را تروریست هایی خواند که دولت ایران پشت آنها پنهان می شود و باید برای این کار بهای گزافی بپردازد. وی اعلام کرد که امروز دستور این اقـدامات را صـادر کرده است: قطع رابطه دیپلماتیـک بـا ایران، اِعمـال مجازات های اقتصادی حتی در زمینه مواد غـذایی و دارو، فراهم آوردن امکان شـکایت مالی برای اسـتفاده از دارایی های مسـدود شده ایران، و لغو روادید جدید و عدم تمدید روادید قبلی ایرانیان. وی افزود چنانچه این تدابیر نتواند به آزادی سریع گروگان ها منجر شود، تدابیر دیگری اتخاذ خواهد کرد.(۲)-(۳)

۳۲۸

به دنبال تصمیم کارتر مبنی بر قطع روابط امریکا با ایران در جلسه شورای عالی امنیت ملی امریکا،(۴)* وزارت خارجه امریکا اعلام کرد که روابط سیاسـی این کشور بـا ایران، به طور کامل قطع شـده است. آسوشـیتدپرس در ادامه این خبر، به اسـتناد همان منبع خبر داد: دیپلمات ها و کارمنـدان ایرانی سفارت، تا ۳۶ ساعت دیگر یعنی تا نیمه شب سه شنبه (به وقت امریکا) باید امریکا را ترک کنند.(۵)**(۶)

ص: ۵۷۳

۱- کتاب اسرار سقوط شاه و گروگان گیری - خاطرات برژینسکی، مترجم حمید احمدی - تهران انتشارات جامی، تیر۱۳۶۲،ص ۱۷۳.

۲- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۳۲۷: متن کامل گزارش خبرگزاری فرانسه از سخنرانی کارتر. ص۶۱۶

۳- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۹، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص۴، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۴- * در این جلسه که صبح امروز (به وقت امریکـا) برگزار شـد، کـارتر رئیس جمهوری، سـایروس ونس وزیر امور خـارجه، هارولـد براون وزیر دفاع، برژینسـکی مشاور کارتر در امور امنیت ملی، دریادار اسـتانفیلد ترنر رئیس سیا و ژنرال دیوید جونز رئیس ستاد ارتش امریکا شرکت داشتند. (فیگارو ۸ آوریل ۱۹۸۰ [۱۹/۱/۱۳۵۹])

۵- ** ضـمیمه دارد؛ ضـمیمه گزارش ۳۲۸: جزئیـاتی از چگونگی ابلاـغ تصـمیم وزارت امور خـارجه امریکـا به دیپلمات های ایرانی، در گزارش خبرگزاری پارس از واشنگتن. ص۶۱۷

۶- مأخذ ۱.

در عمل، بلافاصله به دنبال دستور کارتر، پلیس امریکا خیابان شلوغ "ماساچوستس" را که در برابر سفارت ایران قرار دارد، تا اطلاع ثانوی بست. در شیکاگو نیز ۲۰ مأمور اف.بی.آی. ساعت ۳ بعدازظهر وارد کنسولگری شدند و گفتند از این ساعت ما در این جا هستیم. آنها در داخل و خارج کنسولگری به نگهبانی پرداختند. همچنین مأموران اف.بی.آی. و کلانتری های امریکایی، در شیکاگو، هوستون و سانفرانسیسکو، در اطراف کنسولگری های ایران تجمع کردند. آنها مانع ورود خبرنگاران و دیگران می شدند.(۱)

در این حال، پنتاگون به ۲۰۹ دانشجوی افسر ایرانی که در امریکا تعلیمات نظامی می دیدند، اخطار کرد که تا نیمه شب جمعه این هفته باید امریکا را ترک کنند. به گزارش خبرگزاری ها، ایران ۱۹۲ دانشجوی نظامی نیروی هوایی و ۱۷ دانشجوی نیروی دریایی در امریکا دارد؛ اما از نوامبر گذشته عملاً آموزش آنها معلق مانده بود. مقامات وزارت دفاع امریکا گفته اند که دستور اخراج این افسران و دانشجویان، به دنبال قطع روابط دیپلماتیک دو کشور ضرورت دارد. همه این دانشجویان قبل از سقوط رژیم شاه به امریکا رفته بودند. در این میان در نیویورک، از قول منابع مطلع گفته می شود که دیپلمات های ایرانی در سازمان ملل، مشمول دستور کارتر نخواهند بود.(۲)

۳۲۹

گزارش بعضی از خبرگزاری ها حاکی است: هم زمان با مباحث شورای عالی امنیت ملی امریکا و قبل از مشخص شدن تصمیم جدید این شورا، دانشجویان ایرانی تظاهراتی در مقابل کاخ سفید برگزار کردند. این تظاهرات در مخالفت با دولت مصر و بر ضد سفر سادات به امریکا بر پا شد. به گزارش آسوشیتدپرس، هنگامی که پرزیدنت کارتر و دستیارانش سرگرم گفت وگو درباره وارد کردن فشار بر ایران برای آزاد ساختن گروگان ها بودند، حدود ۱۲۰۰ دانشجوی ایرانی دست به تظاهرات زدند. این تظاهرات باعث شد امریکایی هایی که در پیاده روها یا با اتومبیل ها سرگرم رفت وآمد بودند، با فریادهای دشمنانه با تظاهرکنندگان مقابله کنند؛ ولی پلیس آنها را از هم جدا کرد. امریکایی ها در حالی که مشت های خود را گره کرده بودند، فریاد می زدند گروگان های ما را آزاد کنید. دانشجویان ایرانی که عضو انجمن اسلامی هستند، در مخالفت با دیدار قریب الوقوع انورسادات از واشنگتن، و برای حمایت از امام خمینی تظاهرات کردند(۳)

تظاهرکنندگان پلاکاردهایی در دست داشتند که روی آن نوشته شده بود: مصر و اسرائیل علیه مسلمانان جهان متحد شده اند. دانشجویان همچنین شعار می دادند: زنده باد خمینی؛ مرگ بر کارتر؛ شاه مخلوع را برای محاکمه به ایران تحویل دهید.(۴)

بعد از اعلام تصمیمات کارتر نیز خبرگزاری مزبور، گزارشی از لس آنجلس ارسال کرد که در آن آمده است: دانشجویان ایرانی شدیداً به تحریمات اخیر امریکا بر ضد ایران، حمله

ص: ۵۷۴

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص۴.

۲- همان.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی،۲۰/۱/۱۳۵۹، ص۱۱، واشنگتن - آسوشیتدپرس.

۴- مأخذ ۱، ص ۱، واشنگتن - آسوشیتدپرس.

کردنـد و گفتنـد که تصـمیمات اخیر کـارتر منتج از مسائـل حل نشـده داخلی آن کشور است. آسوشـیتدپرس افزود: تعـداد دانشـجویان ایرانی در کالیفرنیا به پنجاه هزار نفر می رسد؛ ولی سخنگوی دانشجویان معترض گفت که آنها از اخراج و اقدامات شدیدتر ترسی ندارند(۱)

۳۳۰

رونالـد ریگـان رقیب انتخاباتی کارتر از حزب جمهوری خواه، عقیـده دارد این تـدابیر جدیـد نیز هیـچ تأثیری نخواهـد داشت. وی اعلام کرد: این همان سیاست سابق است و این سـیاست از ابتـدا اشتباه بوده است. او گفت: تشدید محاصـره اقتصادی هیچ تأثیری برای ایران نخواهد داشت؛ زیرا تجارت بین دو کشور تقریباً به صفر رسیده بود(۲)

در این حـال، نیوزویـک در شـماره امروز خود، اظهـارات وزیر خارجه امریکا در کمیته روابط خارجه سـنای امریکا را درج کرد. در این اظهارات، اقـداماتی برای اِعمـال بر ضـد ایران ذکر شـده است که عبارتنـد از: قطع رابطه، تشدیـد تحریم اقتصـادی، و صورت بنـدی مطالبات در دادگاه برای استفاده از وجوه مسدود شده ایران. آن گاه یادآوری شده است:

جدا از سه اقدام مذکور، ایالات متحده محاصره سریع دریایی ایران را بررسی خواهد کرد. این اقدام در صورتی اجرا خواهد شد که به گروگان ها آسـیبی برسد؛ خواه در صورت محاکمه نمایشـی آنها تحت عنوان جاسوس، یا نگه داشـتن آنان در بازداشت، بیش تر از زمانی که منطقاً انتظار می رود پارلمـان جدیـد ایران حکم به آزادی آنـان بدهـد. یکی دیگر از اقـداماتی که اِعمال آن منتفی نشـده است، احتمال حمله ناگهانی برای نجات زندانیان امریکایی از بخش مرکزی تهران است؛ زندانیانی که مبارزانی کاملاً مسـلح از آنها محافظت می کنند. مسـئولان رسـیدگی به بحران ایران در وزارت خارجه، استدلال می کنند که چنین اقدامی به ایجاد حمام خون غیرمنتظره ای منجر خواهد شد(۳)

به این ترتیب، ونس در کنگره، اقدام نظامی را منوط به ایجاد وضعی خاص دانست که فعلاً محقق نیست؛ اما با این حال، در کنار اعلام قطع ارتباط سیاسی و محاصره اقتصادی، خبرهایی نیز وجود دارد که حاکی از وجود تصمیمات اعلام نشده مربوط به اقدام نظامی است. طبعاً مسئولان ذی ربط امریکایی هیچ گاه رسـماً از پیگیری این گونه اقدامات سـخنی بر زبان نمی آورند؛ اما بعضی از این گونه خبرها را – نه خبرهای مربوط به عملیات اصلی در دست طراحی – منابع خبری نشر می دهند؛ از جمله آسوشیتدپرس اخباری در این زمینه

ص: ۵۷۵

۱– روزنامه بامداد، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۲، لس آنجلس (کالیفرنیا) – آسوشیتدپرس.

۲– روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۳، آسوشیتدپرس.

۳– اداره کـل مطبوعـات و رسـانه های خارجی وزارت ارشاد، نشـریه "بررسـی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱۳ و ۱۴، نیوزویک – چاپ انگلستان، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

مخابره کرده است که همه مربوط به امروز است و ذیلاً می آید:

هارولـد براون وزیر دفاع امریکا خواسـتار آن شد که اذهان عمومی متوجه تهدیدهای شوروی بر ضد نفت خلیج فارس باشد. وی به کار بردن هیچ عاملی را برای حل بحران ایران، از جمله عامل نظامی، منتفی ندانست.(۱)

کارتر به منظور بررسی اقدام نظامی یا بهره گیری از زور برای شکستن این رکود، در صدد برآمد تا با مشاوران عالی سیاسی خود شخصاً یا با تلفن مشورت کند. بر این منوال صبح روز دوشنبه (به وقت امریکا) حدود دو ساعت و نیم با این مشاوران به مذاکره پرداخت و بعد از ظهر نیز این گفت وگو و مشورت ها ادامه داشت.(۲)

هرچند هیچ گونه گزارشـی مبنی بر در نظر داشـتن انجام اقدام نظامی بر ضد ایران منتشـر نشده است، گزارش های رسـیده حاکی است که خلبانان نیروی دریایی مستقر در اقیانوس هند، مشتاق هستند نقاط مشخصی از ایران را بمباران کنند.(۳)

در حالی که هم اکنون ۲۴ ناو امریکایی در آب های اقیانوس هند حضور دارند، سـناتور امریکایی جوزف بیدن اظهار داشت: ما طی مذاکراتی که با خلبانان و خدمه پرواز ناو کورال سی (یکی از ناوهای هواپیمابر امریکا در اقیانوس هند) داشتیم، گمان می کرده اند برای حمله به آماج هایی در ایران دستور خواهند گرفت(۴)

جرج مـک گـاورن سـناتور امریکایی، با اعلام حمایت از تصـمیم های کارتر گفت: اگر برای آزاد کردن گروگان ها حملات هوایی به تأسیسات ایران ضرورت داشته باشد، حکومت جیمی کارتر باید از هم اکنون برنامه ریزی چنین اقداماتی را آغاز کند.(۵)

۳۳۱

در بررسـی تحولات امروز در روابط ایران و امریکا، باید آن دسـته از مطبوعات و رسانه های خبری غرب که امروز، در آسـتانه تصمیم گیری اخیر کارتر، منتشـر شده است، مورد بررسـی قرار گیرد. این کار می تواند به ترسـیم وضعیتی که به تصمیمات اخیر امریکا منجر شد، کمک کند؛ از این رو گزیده مختصـری از مطالب مرتبط با موضوع مزبور، مندرج در شماره های امروز مطبوعات یاد شده، ذیلاً فهرست می شود. تاریخ تمامی رسانه های مورد استفاده، ۷ آوریل ۱۹۸۰ (۱۸/۱/۱۳۵۹) است.

واشـنگتن پست چاپ امریکا ضـمن ابراز شک و تردید در شایسـتگی کارتر نوشت: هر امتیاز از جانب ایالات متحده، باعث شده است تهران امتیاز دیگری بخواهد. جیمی کارتر با این کار بر خفت و خواری ایالات متحده افزوده است.(۶)

نیویورک تایمز چاپ امریکا ضـمن اشاره به روحیه خانواده های گروگان های امریکایی نوشت: آنها معتقدند گروگان های امریکایی آلت دسـت دولت کارتر شده اند و از این بحران پایان نیافتنی به ستوه آمده اند(۷)

ص: ۵۷۶

۱- مأخذ ۱۶.

۲- مأخذ ۱۳.

۳- مأخذ ۲،ص۳، واشنگتن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کیهان، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص۴، آسوشیتدپرس.

۵- مأخذ ۱۶.

۶- مأخذ ۱، ص۴، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه.

۷- مأخذ ۱، ص۴، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه.

اشپیگل چاپ آلمان: در امریکا عصبانیت درباره عملیات تحقیرآمیز ایرانیان افزایش می یابد. روبرت دورنان نماینده کالیفرنیا در کنگره امریکا، یک دوره غم انگیز را به همکاران خود یادآور شد؛ "امریکا به عنوان گروگان."

همان نشریه: دولت امریکا باید قبل از تحویل گروگان ها به شورای انقلاب، کتباً تضمین کند از اظهارات خصمانه و عملیات دشمنانه بر ضد ایران خودداری نماید؛ "یک پوزه بند برای امریکا".(۱)

لونوول آبسرواتور چاپ فرانسه: کارتر دیگر اطمینان ندارد که بنی صدر بتواند به چندگانگی مراکز قدرت در ایران خاتمه دهد؛ بنابراین برای او دیگر مخاطب رسمی در ایران وجود ندارد.(۲)

هرالد تریبیون چاپ فرانسه: دیگر بس است. نگرش مجدد بر سیاستی که در این مورد تاکنون اجرا شده، اجتناب ناپذیر است. ... تنها نتیجه گیری منطقی آن است که این رشته از بازی دیپلماسی به انجام رسیده است و دیگر تأثیر خود را از دست داده است. به اعتقاد ما، محدودیت های این دیپلماسی، آشکار شده و برای اکثر امریکاییان به اثبات رسیده است. امریکا در برابر افکار عمومی بین المللی نیز به نحو دردناکی محاکمه شده است. امریکا به پاداش درد و رنجی که تحمل نموده است، چیزی جز تحقیر و موجی از تمایل برای تحقیر، دریافت نکرده است. میانه روی امریکا به جای کمک های ظریف و زیرکانه به سیاست مداران کم تر فناتیک تهران، به افراطیون میدان داده است.(۳)

تایم چاپ اروپا در مصاحبه با صادق قطب زاده وزیر خارجه ایران:

سؤال: اگر مجلس شورای ملی به دفع الوقت بپردازد، آیا شما به پرزیدنت بنی صدر توصیه خواهید کرد که برای آزادی گروگان ها به یک همه پرسی متوسل شود؟ جواب: مسلماً برای خاتمه دادن به مسئله گروگان ها نیازی به همه پرسی نیست. این مسئله بسیار زودتر از آنچه سؤال شما تلویحاً می رساند، حل خواهد شد. سیاست من درباره گروگان ها متضمن اصل مهمی است که مورد قبول اکثریت روزافزونی از ایرانیان قرار گرفته است. در حالی که ما باید روحیه ایثار انقلابی را در خود حفظ و تقویت کنیم، نمی توانیم بیش از این تابع هیجانات خیابانی باشیم. واضح تر بگویم: یافتن راه حلی برای مسئله گروگان ها ظرف دوماه آینده امری حتمی است. با وجود مشکلات ملال آوری که البته بهتر است وجود نداشته باشد، انتظار دارم که طی دو ماه آینده یا اندکی پس از تشکیل مجلس شورای ملی، مشکل گروگان ها حل شود.(۴)

۳۳۲

به دنبال تشدید بحران در روابط ایران و امریکا و پس از سپری شدن روزی پر گفت وگو در این زمینه، شب هنگام شورای انقلاب جلسه فوق العاده ای تشکیل داد. در این جلسه بنی صدر گزارش ملاقات خود با امام را به شورا ارائه کرد و نظر امام را درباره باقی ماندن گروگان ها در سفارت تا تشکیل مجلس، پابرجا و قطعی اعلام کرد. حبیبی سخنگوی شورای

۱- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۵، اشپیگل - چاپ آلمان (هامبورگ)، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۲- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۴/۱/۱۳۵۹، مجله لونوول آبسرواتور - چاپ فرانسه (پاریس)، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۳- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۸، هرالدتریبیون چاپ فرانسه (پاریس)، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۲۵، ص ۲۵، تایم چاپ اروپا.

انقلاب، در گفت وگو با خبرنگاران گفت: «در جلسه امشب هیچ تصمیمی در مورد گروگان ها نگرفتیم؛ فقط در واقع، ثبات نظر امام را برای خود تکرار کردیم. نظر امام قطعی و روشن است که مصلحت نیست گروگان ها تغییر مکان بدهند و یا دخالتی در این مورد شود.» این جلسه ساعت ۲۱:۳۰ آغاز شد و تا ساعت ۲۳:۳۰ ادامه یافت(۱)

در این زمان به علت پیچیدگی موضوع و اهمیت بحث و ضرورت بررسی بیش تر، جلسه نیمه تمام ماند و ادامه آن به صبح روز بعد موکول شد. به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، در پایان نخستین قسمت جلسه، دکتر بهشتی گفت: «این جلسه شورای انقلاب، برای اتخاذ تصمیمات قاطع در برابر داد و قال و قدرت نمایی های امریکا تشکیل شده است.»(۲)

به گزارش کیهان، از بهشتی سؤال شد: «عکس العمل شورای انقلاب در برابر تهدیدات امریکا مبنی بر تشدید تحریم اقتصادی، چیست؟» وی گفت: «ما همواره گفته ایم که یک ملتی که می خواهد به نعمت بزرگ استقلال و عزت و سرفرازی برسد، باید برای مقابله با تمامی مشکلات و دشواری های ناشی از درگیری ها، خود را آماده کند. همه ما باید هماهنگ و آماده باشیم برای تحمل مشکلات و تنگناها، و مبارزه خود را با شور و شوق و شجاعت و بردباری و توانایی روزافزون ادامه بدهیم.»(۳)

در این حال بعد از جنبه های سیاسی و امنیتی، یکی از مهم ترین جنبه های مورد توجه، مسائل اقتصادی و وضع اقتصادی کنونی ایران است؛ از جمله یک مفسر رادیو لندن اظهارنظر کرد: برای ایران که به شدت احتیاج به احیای اوضاع اقتصادی خود دارد، مشکل است که بتواند تحریم اقتصادی را که اقتصادش را بیش از پیش ضعیف تر خواهد کرد، تحمل کند.(۴)

از موضعی دیگر، روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده، در شماره امروز خود که در آستانه اعلام تصمیم جدید ایران و امریکا منتشر شد، طی تحلیلی تأکید کرد: با تبلیغات وسیعی که امریکا درباره موضوع گروگان ها به راه انداخته، این مسئله آزادی گروگان ها را به یک موضوع بزرگ و مهم تبدیل کرده است؛ بنابراین موضوع گروگان ها به ابزار فشاری بزرگ بر امریکا بدل شده است و ایران از این اهرم باید در راه قطع وابستگی، لغو قراردادها، استرداد پول های غارت شده به وسیله شاه، و رفع انسداد حساب های ایران در امریکا استفاده کند.(۵)-(۶)

۱- مأخذ۱۱، ص۳.

۲- مأخذ۱، ص ۱.

۳- مأخذ۱۱، ص ۳، خبرگزاری پارس.

۴- مأخذ۲.

۵- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۳۳۲: مروری بر سوابق مسئله با استفاده از آرشیو حزب توده.ص۶۱۸

۶- روزنامه نامه مردم، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۳۳۳

در کنار حاد شدن روزافزون بحران روابط ایران و امریکا، شدت یافتن بحران در روابط ایران و عراق که خود از مدعیان مبارزه با امپریالیسم امریکا است، موضوع درخور توجهی محسوب می شود. امروز رادیو امریکا با ظرافت خاصی، تهدید ناشی از این وضع را در کنار تهدیداتی که مستقیماً از سوی امریکا متوجه ایران است قرار داد و بر آن تأکید کرد.

رادیو امریکا امروز پیش بینی کرد که «منع انتقال گروگان های امریکایی از کنترل اشغالگران سفارت به شورای انقلاب اسلامی، احتمالاً منجر به اقدامات شدیدتری از طرف امریکا علیه ایران خواهد شد.» و در همین حال یادآوری و تأکید کرد: «ضمناً دولت ایران امروز با بحران دیگری که ناشی از روابط آن کشور با دولت عراق می باشد، روبه رو شده است. دولت ایران امروز نمایندگان سیاسی خود را از بغداد فراخواند و قوای نظامی خود را به حال آماده باش درآورد؛ عملی که ظاهراً عراق نیز متقابلاً انجام داده است. ... خبرگزاری عراق ضمن هشدار به آیت الله خمینی، وی را از بازی با آتش برحذر داشته است. در عین حال، عراق از ایران خواسته است نیروهای نظامی خود را از سه جزیره کوچکی که در دهانه تنگه هرمز قرار دارد، فراخواند. دولت عراق اعلام کرده است مالکیت ایران را در این سه جزیره که عبارتند از جزایر ابوموسی، تنب کوچک و تنب بزرگ، به رسمیت نمی شناسد.»(۱)

۳۳۴

درباره ادامه اقدامات و تحرکات مرزی و نقل و انتقالات امروز نیروهای عراقی، منابع مسئول محلی گزارش هایی به مراکز مربوطه ارسال کردند؛ از جمله هنگ ژاندارمری قصرشیرین گزارش داد: عراق در طول نوار مرزی، سرتاسر ناحیه مقابل هنگ مذکور، در خاک خود مشغول احداث جاده است. این اقدام برای تسریع در امر نقل و انتقال نظامی می باشد.(۲)

به علاوه، گزارش های دیگری نیز از تحرکات و اقدامات امروز عراق رسیده است؛ تحرکاتی از جمله: تیراندازی متقابل در سلمان کشته،(۳) گشت زنی هلی کوپتر در حوالی مجیدسالار در شمال قصرشیرین،(۴)تردد خودروها و نقل و انتقال جنگ افزار سنگین عراق در نزدیکی مرز در منطقه قصرشیرین،(۵) ورود و استقرار ۴۰۰ تن از پرسنل ارتش عراق در ام القصر،(۶) تجهیز و سفارش تجهیز یگان های مرزی، آمادگی ارسال سلاح و مهمات به کلیه یگان ها و پاسگاه های مرزی، تأکید بر جواب گویی به هرگونه تجاوز ایران با حداکثر قدرت،(۷) وجود شواهدی مبنی بر همکاری نیروهای مصری با ارتش عراق بر ضد ایران،(۸)و جایگزینی این نیروها به جای بعضی نیروهای ارتش عراق در صورت حمله به ایران(۹)

امروز همچنین گزارشی در این زمینه از استانداری خوزستان برای وزارت کشور ارسال شد. این گزارش حاوی اطلاعات رسیده از گروه تحقیق سپاه پاسداران دشت آزادگان و دادسرای انقلاب اسلامی خوزستان است؛ اطلاعاتی مبنی بر نصب دکل و انجام عملیات

ص: ۵۷۹

۱- مأخذ۲، ص۱۶ و ۱۷، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۶۳۳۰۴مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران (عملیات)، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۲۸۳۴۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تهران ت - ف ژاجا ر۳.

۴- - سند شماره ۰۶۳۳۰۶مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳.

۵- مأخذ۹، ص ۱، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۶- - سند شماره ۳۴۷۵۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از واحد هماهنگی نیروهای انتظامی، به تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران اهواز.

۷- سند شماره ۰۶۳۳۱۹مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا۳ - مرکز فرماندهی، به نزاجا (معاونت عملیات و اطلاعات)، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۰۶۳۲۹۸مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - مرکز فرماندهی، به سماجا - مرکز فرماندهی، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۰۶۳۲۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از دفتر عملیات سپاه، به اطلاعات و نیروهای سیاسی سپاه، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

حفاری در منطقه مرزی بستان و دشت آزادگان به وسیله دولت عراق.(۱)استانداری خوزستان امروز همچنین از لشکر۹۲ زرهی درخواست کرد استانداری را از نتیجه اقدامات انجام شده درباره گزارش مرور عده ای از عشایر مرزنشین از مرز، مطلع کند. گزارش مزبور درباره گذشتن عده ای از عشایر مرزنشین بستان و سعیدیه از مرز جهت دریافت کمک هایی از قبیل برنج، قند، شکر، چای، روغن، آرد و البسه از مقامات بعثی، بوده است.(۲)

۳۳۵

از حملات ایذایی عراق و عوامل وابسته به آن، امروز نمونه ای شایان ذکر در نفت شهر رخ داد. برابر گزارش شهربانی نفت شهر «ساعت ۱ بامداد روز جاری، عده ای مهاجم از همه جانب به سوی تأسیسات نفتی و ادارات نفت شهر با سلاح های سنگین از قبیل خمپاره انداز و مسلسل، تیراندازی نمودند.»(۳) هنگ ژاندارمری قصرشیرین طی گزارشی به فرماندهی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، ضمن گزارش این واقعه اعلام کرد: «نیروهای مستقر در نفت شهر به شدت از مواضع خود دفاع می نمایند و هنگ قصرشیرین تقاضای استقرار یک گروهان توپخانه و یک گروهان تانک نموده است. با عنایت به این که کشور خصم، در عملیات از خمپاره سنگین و توپخانه استفاده نموده و احتمال توسعه عملیات از طرف مقابل نیز می رود، استقرار یگان ارتشی مجهز به جنگ افزار اجتماعی سنگین، کمال ضرورت را دارد. بدیهی است ناحیه نیز پیش بینی های لازم را به جهت ارتقای استعداد پاسگاه مستقر در نفت شهر خواهد نمود.»(۴)

در این میان و برابر اعلام شهربانی نفت شهر، «[مهاجمین] مجدداً در ساعت ۳، با سلاح های سنگین، خمپاره انداز و آر.پی.جی۷ به سوی تأسیسات نفتی و ادارات، تیراندازی، و به مدت نیم ساعت ادامه داشته است که به علت تاریکی هوا، میزان خسارات معلوم نیست.»(۵)به دنبال این درگیری، معاون عملیاتی فرماندهی هنگ ژاندارمری طی نامه ای به فرمانده لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه، اظهار داشت: «اهالی نفت شهر به علّت درگیری شب گذشته، گزارش نموده اند که یگان های کشور عراق قصد حمله با توپخانه به تلمبه خانه نفت شهر دارند. خواهشمند است دستور فرمایید که تیپ ابوذر در مورد اعزام یک یگان توپخانه به نفت شهر اقدام و نتیجه را امر به ابلاغ فرمایید.»(۶) در جواب، ابلاغ شد: «برابر تصمیم متخذه در شورای تأمین کشور، منطقه مورد بحث جزء حوزه استحفاظی و نگهبانی ژاندارمری می باشد؛ از کلیه امکانات خط استفاده نماید. اگر درگیری طوری بود که احتیاج به اعزام توپخانه بود و ژاندارمری با وارد نمودن حداکثر امکانات خود، قادر به مقابله نبود، تیپ۳، نیرو اعزام می نماید.»(۷)

در ادامه، مطابق گزارش مسئولان مربوط «یک دسته تقویت از گروهان گرده نو به نفت شهر اعزام و دستور داده شده با سلاح های اجتماعی، روزانه تأمین شهر را برقرار [کنند] و حتی بتوانند در شب، تیرهای نشان کننده را بدون تغییر موضع، در سمت های مختلف علیه مهاجمین اجرا نمایند.»(۸) این در حالی است که شب گذشته، مردم نفت شهر

ص: ۵۸۰

۱- سند شماره۲۸۷۱۷۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان، به وزارت کشور (اداره کل انتظامی)، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۷۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر سیاسی و انتظامی، به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۲۱۳۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کرمانشاهان، به استاندار استان کرمانشاهان،

۴- سند شماره ۲۷۷۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ف. هنگ ژ. قصرشیرین، به تهران - ت ف. ژاجا رکن سوم - دایره عملیات، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۶۳۳۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا - مرکز فرماندهی، به نزاجا - معاونت اطلاعات و عملیات، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۷۶۸۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: فرمانده لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۷۷۱۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۸۱ - رکن سوم، به فرماندهی ۰۵ - ژاندارمری، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۸۳۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ - رکن ۳، به ت.ف ژاجا - ر۳ - دایره امنیت، ۱۶/۲/۱۳۵۹.

وحشت زده تا صبح بیدار بودند و ساعت ۹ صبح روز جاری، طی راهپیمایی، در مقابل شهربانی اجتماع نمودند و تقاضا کردند ارتش در آن شهرستان مستقر شود.(۱)-(۲)

از سوی دیگر، درباره میزان خسارات وارد شده، بلوچستانی رئیس نفت منطقه، ضمن تأیید وارد آمدن خسارات به تأسیسات نفتی، گفت: بر اساس گزارش هایی که از گارد و مسئولان تلمبه خانه نفت شهر رسیده است، حمله به تأسیسات نفتی، ساعت ۱:۵۰ از طریق جاده سومار صورت گرفت. این حمله با آر.پی.جی۷ و خمپاره انداز ۸۱ میلیمتری انجام شد(۳)و بر اثر اصابت گلوله، رادیاتور مولد برق سوراخ گردید و به یکی از مخازن نفت نیز گلوله اصابت کرد که از سمت دیگر آن خارج شد. به مخزن آب نیز خساراتی وارد گشت.(۴)

علی اکبر معین فر وزیر نفت نیز علاوه بر اعلام این که به دلیل حمله فوق، جریان نفت به پالایشگاه کرمانشاه قطع شده است، گفت: ملت ایران باید بدانند که این قبیل عملیات وحشیانه، درست موقعی صورت می گیرد که امپریالیسم امریکا تهدید به هرگونه اِعمال فشار و ناراحتی را برای ملت ایران پیش آورده است و رژیم مزدور بعثی عراق برای اعلام سرسپردگی به امپریالیسم جهانی، چنین مشکلاتی را فراهم می کند(۵)

۳۳۶

در ساعت ۴:۳۰ بامداد امروز، رضایی فرمانده سپاه قصرشیرین به ستاد مرکزی سپاه گزارش داد: «احتراماً بدین وسیله به عرض می رساند پس از مدت چهار ماه که پاسگاه باویسی در دست مهاجمین بود و پس از چهار ساعت درگیری با مهاجمین اشغال کننده، پاسگاه باویسی به اشغال سپاه پاسداران در آمد، و در این درگیری، سه خودرو سپاه توسط مین دشمن منهدم، و یک پاسدار شهید و ۱۶ نفر زخمی شدند.»(۶) یادآوری می شود باویسی یکی از پاسگاه های مرزی ایران و عراق است که حدود چهار ماه پایگاه عناصر ضدانقلاب وابسته به حکومت بعث عراق بود و مهاجمان می توانستند از این محل برای نفوذ به خاک ایران استفاده کنند.(۷)

درگیری در ساعت ۱۶:۳۰ روز گذشته شروع شد(۸)و در ساعت ۲۰:۳۰ پاسگاه آزاد شد؛(۹)امّا پس از آن نیز درگیری ادامه یافت که تا ساعتی بعد از نیمه شب شدید بود.(۱۰)

گزارش شهربانی قصرشیرین حاکی است که در ساعت ۱۹ روز گذشت(۱۱) و یک بار نیز در ساعت ۲۲، وسایل نقلیه پاسداران اعزامی به منطقه درگیری، روی مین رفت(۱۲)این امر به انهدام خودروها و شهادت یک پاسدار و مجروح شدن تعدادی از پاسداران قصرشیرین و سرپل ذهاب انجامید.

۱- یادآوری می شود که روز بعد، شهربانی جمهوری اسلامی گزارش داد: «برابر اعلام شهربانی نفت شهر، ساعت ۱۰ صبح امروز، واحد ارتشی به نفت شهر وارد و مستقر گردیدند.» (سند شماره ۰۳۳۸۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، از شهربانی، به استانداری، ۱۹/۱/۱۳۵۹)

۲- سند شماره ۰۲۱۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کرمانشاهان، به استاندار استان کرمانشاهان، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۱، ص ۱۱.

۴- مأخذ ۲۱، ص ۲.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص۳، تهران - خبرگزاری پارس.

۶- سند شماره ۰۶۳۳۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از ستاد عملیات قصرشیرین، به ستاد عملیات سپاه مرکز - تهران، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۷- مأخذ ۱۱، ص۳.

۸- مأخذ ۱۱، ص ۳.

۹- دو هفته نامه پیام انقلاب، شماره ۵، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص ۴۳.

۱۰- مأخذ ۱۱، ص ۳.

۱۱- سند شماره ۰۲۱۳۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کرمانشاهان، به استاندار استان کرمانشاهان، **۱۸/۱/۱۳۵۹**.

۱۲- سند شماره ۰۲۱۳۵۷مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کرمانشاهان، به استاندار استان کرمانشاهان، **۱۹/۱/۱۳۵۹**.

حدود ساعت ۹ صبح امروز، عده ای مهاجم به پاسگاه باویسی حمله کردند و بین آنها و پاسداران زد و خوردی روی داد که در نتیجه، دو نفر از پاسداران مجروح شدند.(۱) با ادامه درگیری ها، ابوشریف فرمانده عملیات سپاه در ساعت ۱۱:۳۰ از ستاد مشترک ارتش درخواست هلی کوپتر کرد.(۲) نهایتاً به گفته رضایی فرمانده سپاه قصرشیرین، عمل پاکسازی انجام شد و به مهاجمان عراقی تلفات سنگینی وارد آمد؛ اما احتمال درگیری های بیش تر نیز باقی است. وی گفت آزادسازی پاسگاه به دست نیروهای مشترک فداییان امام خمینی و پاسداران و با پشتیبانی ارتش انجام شد. وی افزود: مهاجمان حدود ۵۰۰ نفر بودند و ما با پشتیبانی نیروهای ارتش توانستیم عمل پاکسازی را به اتمام برسانیم.(۳)

خبرنگار اعزامی خبرگزاری پارس، سرانجام ماجرا را به این نحو گزارش کرد: «منطقه باویسی بعد از چهار ماه با رشادت برادران ارتشی و پاسداران انقلاب اسلامی، از تصرف عوامل بعث عراق خارج شد. مهاجمین عراقی با استفاده از هلی کوپتر و انواع سلاح های سنگین و سبک، منطقه را زیر آتش گرفته اند که به آتش آنها، توسط نیروهای مسلح ارتش جمهوری اسلامی ایران و پاسداران انقلاب اسلامی و به پشتیبانی تیپ ابوذر پاسخ داده می شود. هم اکنون نیروهای ارتش و سپاه پاسداران، منطقه را تحت کنترل کامل دارند و چهار فروند هلی کوپتر جمهوری اسلامی ایران عملیات پشتیبانی را بر فراز منطقه دنبال می کنند.(۴)

۳۳۷

روند اخراج ایرانیان مقیم عراق از این کشور همچنان ادامه دارد. یک گزارش رسیده حاکی است: امروز تنها از طریق مرز پاسگاه بهرام آباد، مأموران عراقی ۲۰۰ نفر را به خاک ایران طرد کردند.(۵)طبیعتاً ابعاد مسئله بسیار وسیع تر است. ساعت ۱۵ امروز، فرماندار قصرشیرین همراه سرهنگ اخیانی فرمانده ژاندارمری کرمانشاه از نوار مرزی بازدید کرد. آنها عملیات جمع آوری و انتقال رانده شدگان ایرانی به مرزهای غرب کشور را هماهنگ نمودند. فرماندار قصرشیرین پس از این بازدید گفت: تا ساعت ۱۸ امروز، جمعاً ۴۵۰۰ نفر از طریق مرز خسروی، سومار، "نفت شهر" و سایر نقاط مرزی قصرشیرین وارد شده اند.(۶)

درباره تبعات مسئله در ایلام، گزارش سپاه کرمانشاه حاکی است: به علت اخراج ایرانیان از خاک عراق، شهر ایلام متشنج است و نیاز مبرم به نیرو دارند. آنها از کرمانشاه درخواست نیرو کرده اند؛ ولی به علت نبودن امکانات نمی توانیم به آنها کمک کنیم.(۷)

در هر حال، اهالی ایلام با همکاری مقامات مسئول در استان، کار کمک رسانی به رانده شدگان را آغاز کرده اند و طی دیروز و دیشب، صدها اتومبیل برای رساندن آذوقه و دیگر وسایل مورد نیاز، راهی شهرستان مرزی دهلران شدند. در حال حاضر رانده شدگان در این شهر به سر می برند. بنا به گزارش رسیده، ساختمان ها و تأسیسات کانون کارآموزی ایلام، برای اسکان رانده شدگان آماده شد. این کار را دانشجویان دانشکده دامپروری ایلام و عده زیادی از جوانان و

ص: ۵۸۲

۱- سند شماره ۲۱۳۵۶۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کرمانشاهان، به استاندار استان کرمانشاهان، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۶۳۳۰۳۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از مرکز فرماندهی سپاه (دفتر عملیات)، به سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۱۱، ص ۳.

۴- مأخذ۱، ص۱۱.

۵- سند شماره ۲۱۳۴۶۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری کرمانشاه - رکن سوم، به استاندار استان کرمانشاهان، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۶- مأخذ ۱، ص ۲.

۷- سند شماره ۶۳۲۹۷۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه به تهران (عملیات)، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

مردم ایلام انجام دادند. ضیائی معاون استانداری ایلام گفت: ستاد کمک به آوارگان، با همکاری اهالی ایلام، مهران، دهلران و دره شهر، اقدامات لازم را در زمینه تأمین نیازهای رانده شدگان به عمل آورده است. معاون استانداری ایلام همچنین گفت: احتمال هست که بین رانده شدگان جاسوسانی باشند؛ به همین سبب تمام مسائل حفاظتی و امنیتی رعایت شده است.(۱)

آخرین گزارش ها در این باره، مندرج در کیهان امروز، به نقل از خبرنگار کیهان از کرمانشاه حاکی است: تاکنون ۱۵ هزار تن از هموطنان ما از عراق رانده شده اند. این در حالی است که رژیم بعث عراق به اخراج ایرانیان همچنان ادامه می دهد.(۲)

یادآوری می شود در مسئله رانده شدگان، علاوه بر کمیّت درخور توجه، حادثه با کیفیت بسیار دردناکی همراه است و اخراج، به صورتی ضدبشری و جنایتکارانه انجام می شود. برخورد مأموران با رانده شدگان، بسیار بی رحمانه و ناجوانمردانه است؛ از جمله: فرماندهان گارد مرزی دستور دارند ایرانیان رانده شده را تا مرز اسکورت کنند و در مسیر راه کوچک ترین تخلف یا نافرمانی هر ایرانی را با شدت پاسخ دهند.(۳)-(۴)

۳۳۸

به عقیده عده ای از ناظران، رژیم عراق خود را برای درگیری با ایران آماده می کند؛ از جمله از منابع داخلی عراق خبر رسید: به مناسبت سالگرد تأسیس حزب بعث، از امروز به مدت چهار روز، به سی هزار دانش آموز دختر و پسر برخی آموزش های نظامی داده خواهد شد. طبق این گزارش، به این دانش آموزان نحوه کاربرد جنگ افزارهای سبک و تاکتیک نظامی، در پادگان کرکوک آموزش داده می شود.(۵)

علاوه بر این گونه اقدامات، رژیم بعثی برای آماده سازی جوِّ اجتماعی و همراه کردن افکار عمومی عراق با اهداف خود، به هرگونه فعالیت تبلیغاتی دست می زند و در این راه از همه عوامل استفاده می کند. در این باره شهربانی گزارشی به وزارت کشور ارسال کرد که در آن آمده است: «برابر اعلام شهربانی آبادان، دو شب متوالی است که فرستنده های تلویزیونی عراق، فیلم های بازدید صدام حسین رئیس جمهور عراق را از بیمارستان های محل بستری دانشجویان مجروح و مصدومان انفجار چند روز قبل در کشور مزبور را پخش، و [نیز] اظهارات صدام حسین و دانشجویان[را] که عمدتاً به رهبران انقلاب اسلامی ایران توهین، و دولت ایران را عامل واقعه قلمداد، و با سوگند، تهدید به انتقام جویی می نمایند، [پخش می کنند].»(۶)وزارت کشور نیز این گزارش را به دلیل اهمیت، به وزارت امور خارجه منتقل کرد.(۷)

در همین چارچوب تبلیغاتی، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر خبر داد: «علما و روحانیون مذهبی در شهرهای نجف اشرف، کربلا و منطقه خودمختار، هریک طی تلگرام های جداگانه که

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲- مأخذ ۲۱، ص ۱.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۳۳۷؛ ذکر نمونه هایی از برخورد مأموران عراقی با رانده شدگان.ص۶۱۹

۴- سند شماره ۲۸۷۵۴۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ – ر۲، به ف ۱۹- ف۲۱ – ۰۷ ر۲، ش ۱۱/۰۳/۰۰۱ ۵/۴.

۵- سند شماره ۲۸۷۵۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ – ر۲، به ف ۱۹-۰۷ ر۲، ف ۲۱ – ۰۷ ر۲، ۲/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۳۳۸۷۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۰۳۳۸۸۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مدیرکل امورانتظامی، به وزارت امورخارجه، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

برای صدام حسین رهبر انقلاب عراق مخابره کرده اند، تأکید نموده اند که عمل جنایتکارانه مزدوران رژیم ایران در دانشگاه مستنصریه و اجتماع دانشجویان، نمایشگر میزان کینه توزی این رژیم سیاه و مسموم است که علیه ملت عراق و مسلمانان به مورد اجرا در می آورد. در این تلگرام ها اضافه شده که این اقدام وحشیانه مزدوران رژیم فرسوده ایران، اقدامی نژادپرستانه، فارسی جاهلانه و دور از آداب اسلامی و انسانی است.»(۱)

این در حالی است که منابع داخلی عراق گزارش می دهند از امروز به کلیه واحدهای ارتش ملی دستور داده شده است از هرگونه تظاهرات و اجتماعات مذهبی جلوگیری کنند و به شدت آنان را سرکوب نمایند. البته در اجرای این دستور، بین مأموران ارتش ملی و مأموران سازمان امن العام اختلافاتی هم به وجود آمده است(۲)

در جنبه های دیگری از تبلیغات یاد شده، رادیو بغداد خبر داد: روزنامه قطری "الرایه" خط مشی ناسیونالیستی و ملی عراق در مسائل سرنوشتی را مورد قدردانی قرار داد و از خط مشی ثابت آن در زمینه حقوق اعراب در مسترد کردن سه جزیره عربی در خلیج (فارس) - که ایران به زور غصب کرده - قدردانی نمود. رادیو بغداد افزود: این روزنامه در سرمقاله امروز خود، از خط مشی عراق در زمینه رفتارهای حکمرانان ایران که مخالف با آرزوهای خلق عراق در ترقی و شکوفایی است، عمیقاً قدردانی کرد.(۳)

جنبه ای دیگر از تبلیغات رادیو بغداد، صرفاً برای آن دسته از مخاطبان ایرانی تنظیم شده است که به نظر عراق، ناپیگیر اخبار هستند. در یک گفتار امروز بخش فارسی رادیو بغداد آمده است:

«هیئت های امریکایی بسیاری به طور محرمانه وارد ایران شده اند که یکی از آنها به سرپرستی برژینسکی بوده است و نامه هایی فی مابین خمینی و کارتر رد و بدل شده است؛ لذا باید به اهمیت استثنایی این نامه ها و این هیئت های نمایندگی توجه کرد؛ زیرا هدف این نقشه های پشت پرده این است که طرح هایی برای تحرک رژیم خمینی در زمینه های امور داخلی و خارجی وضع شود. آیا خمینی با این اعمال خرابکارانه ضد دوستان ایران، می تواند راه حل های لازم را برای بحران بیکاری و بحران نان و دیگر بحران ها در نظر گیرد؟ آیا با چنین اعمالی شرورانه، خمینی می تواند فاصله موجود فی مابین خود و دولت را از بین ببرد و راه حلی برای بحران اقتصادی و بحران نبودن آزادی های دمکراتیک در ایران پیدا نماید؟ ...

خمینی برای تقویت نقش ناوگان جنگی امریکا در آب های خلیج (فارس) و اقیانوس هند تحت ترغیب بحران گروگان ها، مجوزی پیدا کرد و اکنون نیز با اعمال خرابکارانه، نقشی در چارچوب استراتژیک امریکایی ایفا می کند و بر این عقیده است که وی مانع از تکمیل شدن نقش انقلابی نیروهای مترقی در پشتیبانی از خلق های ایران در راه پیکار عادلانه خود - که علیه دیکتاتوری و فساد و علیه بازی با مقدرات و سرنوشت ملل صورت می گیرد - خواهد شد. ... امّا خلق های ایران راهی جز راه انقلاب انتخاب نخواهد کرد. ... مبارزات کنونی خلق های ایران بیش از هر زمان دیگر

۱- مأخذ۲، ص ۲۰، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر(بغداد)، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۷۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲، به ف ۱۹، ف ۲۱ - ۰۷ - ر۲، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۳- مأخذ۲، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو بغداد، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

علیه فرعون زمان صورت می گیرد؛ زیرا با سقوط فرعون جدید می توانند به راه آزادی و سعادت دست یابند و به همین علت دست در دست خلق های مجاور نهاده اند تا فردای درخشان خود را به وجود آورند و دست عمّال مستقیم و غیرمستقیم امپریالیسم را کوتاه سازند.»(۱)

۳۳۹

در پی تحولات اخیر و اوج گیری تهدیدات عراق، امروز در ایران تحرک فوق العاده ای از نهادها و شخصیت های مسئول مشاهده گردید و مواضع ایران در این باره تشریح و اعلام شد.

صبح امروز کمیسیون امنیت ملی در دفتر رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران تشکیل شد و درباره تهدیدات عراق و آمادگی ارتش جمهوری اسلامی برای مقابله با حملات احتمالی نیروهای مهاجم عراق، بحث و تبادل نظر گردید.(۲) همچنین روابط عمومی سپاه پاسداران اطلاع داد: برادر ابوشریف فرمانده عملیاتی سپاه پاسداران انقلاب نیز در این جلسه شرکت کرده است. در این حال و به دنبال تحرکات و تهدیدات اخیر نظامی - سیاسی رژیم عراق، تیمسار شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش، ظهر امروز گفت: «هم اکنون نیروهای سه گانه ارتش جمهوری اسلامی ایران در حال آماده باش به سر می برند.» وی یادآور شد مقداری از مرخصی های پرسنل ارتش نیز محدود شده است. همچنین مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب گفت: در منطقه مرزی ایران و عراق، نیروهای سپاه از چند روز پیش به حال آماده باش در آمده اند.(۳)

سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران نیز امروز اعلام کرد: وزارت خارجه کلیه اعضای سفارت جمهوری اسلامی ایران در بغداد و خانواده های آنان را به تهران فراخوانده است. وی گفت: این تصمیم به دنبال تیره شدن روابط ایران و عراق گرفته شده است(۴)

آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور نیز گفت: امروز مسئله عراق با امام مطرح خواهد شد تا از رهنمودهای ایشان در این مورد استفاده شود. برای اخراجی ها هم بنا است اردوگاهی در نظر گرفته شود و سرانجام ما همان طور که با سایر توطئه ها مقابله کردیم، حالا هم با کمک نیروی ملت با آن مقابله خواهیم کرد. ما معتقدیم تا زمانی که ملت ما آماده فداکاری است، از هیچ توطئه ای هراس نداریم.(۵)

ظهر امروز رئیس جمهوری و چند تن از اعضای شورای انقلاب در اقامتگاه موقت امام حضور یافتند و به مدت یک ساعت مذاکره کردند. در این جلسه، علی اکبر معین فر وزیر نفت، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه، آیت الله مهدوی کنی، آیت الله شهاب الدین اشراقی و حجت الاسلام سید احمد خمینی حضور داشتند.(۶)صادق قطب زاده پس از پایان جلسه، درباره تحریکات اخیر دولت بعث عراق در برابر ایران گفت: این مسئله در حضور امام طرح شد و امام تأکید کرد باید با نهایت قدرت جلوی عراق ایستاد. قطب زاده افزود: اگر دولت عراق بخواهد دست به تحریک و خیانت بزند و به نام اسلام، ناسیونالیست عرب را جلوه دهد، ما شدیداً در مقابل آن می ایستیم و

ص: ۵۸۵

۱- مأخذ۲، ص ۷ و ۸، بخش فارسی رادیو بغداد، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۲۱، ص ۲.

۳- مأخذ۲۱، ص ۱.

۴- مأخذ۵۴.

۵- روزنامه اطلاعات، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۶- مأخذ ۱، ص ۱۲، تهران - خبرگزاری پارس.

آخرین اتمام حجت را نیز با کشورهای عربی می کنیم. اگر کشورهای عربی جلوی این تحریکات را نگیرنـد، با هرگونه کمک و با هر قیمتی تمام شود، ما جلوی آنها می ایستیم.(۱)

همچنین در پایان این جلسه، بنی صدر در پاسخ سؤالی مربوط به مشکلاتی که عراق فراهم کرده است، گفت: نظر ما این است که دولت عراق در بازی هایی که می کنـد و در انفجارهایی که ایجاد می کند، مستقل نیست. این بازی از ابرقدرت ها و اسباب آن است. وی گفت: ما خواهیم دید که ملت عراق این رژیم دست نشانـده را به زانو در خواهد آورد و مردم ما در مقابل تحریکات ضدانسانی، به مبارزه خود ادامه می دهند و در این راه مصمم هستند.(۲)رئیس جمهوری در یک اظهار نظر دیگر، در پاسخ به اظهارات وزیر خارجه عراق درباره سه جزیره ایرانی خلیج فارس، گفت: این جزایر از زمان های بسیار قدیم متعلق به ایران بوده است و اصولاً با توجه به بعد مسافت بین جزایر و خاک عراق، این کشور حق هیچ گونه نفع مستقیمی در این جزایر ندارد. آنچه مسلم است عراق به تازگی در نقش یک مدافع از کشورهای ساحلی خلیج فارس، ظاهر شده است و عربستان سعودی نیز که از احتمال درگیری نظامی ایران با کشورش احساس خطر می کند، این دولت را در برنامه های خود حمایت می نماید؛ اما ایران نیز از حمایت کشورهای دیگر عربی نظیر سوریه، لیبی، یمن جنوبی و تا انـدازه ای سازمان آزادی بخش فلسطین، برخوردار است. همچنین ایران می تواند از طرف یک نیروی انسانی ۳۰۰ هزار نفری شیعه در درون خاک عراق، حمایت شود.(۳)

شب هنگام، شورای انقلاب به دنبال جلسه بررسی بودجه، جلسه فوق العاده ای تشکیل داد که از ساعت ۲۱:۳۰ تا ساعت ۲۳:۳۰ ادامه داشت. در پایان جلسه، حبیبی سخنگوی شورای انقلاب در گفت وگویی با خبرنگاران گفت: ما در تمامی مسائل مربوط به سیاست خارجی کشور، اعم از تعرضات غیرمستقیم امریکا مانند توطئه هایی که از طریق عراق انجام می شود، یا توطئه هایی که مستقیماً خود امریکا ممکن است انجام دهـد، تصمیم قطعی گرفتیم که با آن قاطعانه مقابله کنیم.(۴)-(۵)

۳۴۰

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی درباره مسائل اخیر مربوط به عراق، اطلاعیه ای صادر کرد. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: «رژیم عراق که صدای ریزش کاخ ستم و جور سال های دراز حکومت بعثی خویش را در بیداری امت برادر عراق احساس نموده، برای رهایی از مرگ و انحراف افکار عمومی منطقه از تداوم و پویایی انقلاب اسلامی، تلاش های مذبوحانه خویش را آغاز نموده است.»(۶)

ص: ۵۸۶

۱- مأخذ۱۱، ص ۱۲.

۲- مأخذ ۱، ص ۱۲، تهران خبرگزاری پارس.

۳- مأخذ۲۱، ص ۱و۲، بغداد - آسوشیتدپرس.

۴- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۳۳۹: اظهارات چند تن از اعضای شورای انقلاب بعد از جلسه فوق العاده درباره عراق.ص۶۱۹

۵- مأخذ ۱۱، ص ۳.

۶- مأخذ ۱۱، ص ۱۲.

در قسمتی دیگر از این اطلاعیه آمده است: «صدام حسین به دستور اربابان خویش، برای متشنج نمودن منطقه، خود را قیم کشورهای خلیج دانسته و بـا ادعای پوچ و واهی، پس دادن جزایر متعلق به ایران را مستمسک قرار داده تا اربابان امریکایی بهتر بتوانند شاهرگ حیاتی اقتصاد امپریالیستی خود را حفظ نمایند. صدام حسین این جایگزین بحق محمدرضا در خاورمیانه، باید بداند که ملت ایران در راه تداوم بخشیدن به انقلاب اسلامی و رهایی همه مسلمانان و مستضعفان جهان، پنجه در پنجه نبرد با ابرقدرت های شرق و غرب انداخته؛ بنابراین هیاهوی عروسک خیمه شب بازی امپریالیسم امریکا بسیار کوچک تر از آن است که بتواند در اراده و تصمیم مردم مسلمان ما خللی وارد آورد.»(۱) در این اطلاعیه، سپاه همچنین تأکید کرده است: «امت اسلامی ایران به رهبری امام خمینی، نبرد با همه نوکران امپریالیسم و اربابان را پیش بینی نموده و برای رسیدن به آرمان الهی، با تمام وجود به استقبال شهادت می رود. ما آغاز این نبرد را به امت برادر، عراق تبریک می گوییم.»(۲)

تیمسار محمدهادی شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش نیز درباره ادعاهای عراق، به خبرگزاری پارس گفت: این یک حقیقت و واقعیت است که جزایر نامبرده (تنب بزرگ، تنب کوچک و ابوموسی) متعلق به ایران است و ادعای دولت عراق، نشان دهنده آشفتگی اوضاع در داخل این کشور است؛ چون به تجربه ثابت شده است هر وقت دولت بعثی عراق گرفتار آشفتگی داخلی شده است، با عنوان کردن مسائل خارجی و مرزی خواسته است توجه مردم خود را از مسائل داخلی دور سازد و به آنها بگوید حال موقع اختلافات داخلی نیست و باید همه در مقابل دشمن خارجی بسیج شوند.(۳)

۳۴۱

در پی اقدامات و ادعاهای اخیر رژیم عراق، اقشار مردم در شهرهای گوناگون، با تجمعات مختلف، انزجار خود را از رفتار اخیر عراق اعلام کردند(۴) از جمله علما و جوامع مختلف روحانیت ایران در این زمینه واکنش نشان دادند.

در تهران، سخنگوی جامعه روحانیت مبارز تهران، درباره ادعای عراق در مورد سه جزیره ایرانی گفت: ما یک وجب از خاک کشور خود را به هیچ کشوری نخواهیم داد. این تحریکات امپریالیسم امریکا است که به صورت ظاهر، از طرف صدام حسین و انورسادات اعمال می شود و ما با این گونه اعمال به شدت مبارزه خواهیم کرد. سخنگوی جامعه روحانیت مبارز تهران ضمن محکوم کردن ادعای ارضی عراق، تجاوز حکومت این کشور به شیعیان و آزار شاگردان مدارس ایرانی را در عراق، به شدت تقبیح کرد.(۵)آیت الله علامه نوری درباره درخواست عراق مبنی بر تخلیه فوری جزایر تنب کوچک، تنب بزرگ و ابوموسی گفت: این جزایر با توجه به مدارک قطعی حقوقی، متعلق به ایران است؛ اما بازیگران سیاسی، بر حسب دیکته های استعماری، هر روز می توانند بهانه تراشی کنند و طرح دعوی نمایند؛ چنانکه درباره خوزستان

ص: ۵۸۷

۱- مأخذ۵۴، ص ۳

۲- مأخذ ۱۱، ص ۱۲.

۳- مأخذ ۱، ص ۳.

۴- مأخذ ۱۱، ص ۲.

۵- مأخذ۱، ص ۳.

نیز احیاناً صحبت خوزستان عربی و درباره استان های دیگر ایران نیز گاه گاه سخنان واهی و بی اعتباری از جانب این و آن به گوش می رسد. سخنان وزیر خارجه عراق همان قدر بی اعتبار است که ادعای رژیم غاصب اسرائیل درباره سرزمین های فلسطین یا مکه و مدینه(۱)

در قم، به مناسبت دستگیری آیت الله سید محمدباقر صدر و خانواده وی و نیز اخراج ایرانیان از عراق، آیات عظام نجفی مرعشی، شریعتمداری و گلپایگانی دروس حوزه علمیه قم را تعطیل کردند. بازار و مغازه های شهر نیز به حال تعطیل در آمد. همچنین بعدازظهر امروز گروه های مختلف مردم با در دست داشتن عکس هایی از امام خمینی و آیت الله صدر، از مسجد امام حسن عسکری علیه السلام به سوی حرم حضرت معصومه علیهاالسلام به راهپیمایی پرداختند و اعمال دولت عراق را محکوم کردند. آنها خواستار عکس العمل دولت در برابر یاوه گویی های بعثی ها شدند(۲)

همچنین آیت الله العظمی نجفی مرعشی تلگرامی خطاب به حضرت آیت الله العظمی خویی در نجف اشرف مخابره کرد که در آن آمده است: «حوادث مولمه عراق و فشار شدیدی که از طرف حکومت بعثی جبار بر مسلمانان ستمدیده عراق وارد می آید، بالأخص دستگیری حضرت آیت الله آقای حاج سید محمدباقر صدر - دامت برکاته - موجب تألم و تأثر شدید مسلمانان متعهد ایران، خاصه این جانب، گردیده است. انتظار می رود که اقدامات قاطعانه جناب عالی موجب استخلاص معظم له و پیشگیری مظالم رژیم سفاک عراق گردد.»(۳)

در مشهد، حوزه علمیه این شهر مراتب انزجار و تنفر و نیز همدردی خود را طی اطلاعیه ای اعلام کرد. در این اعلامیه، «اعمال ضددینی و موضع گیری رژیم منفور بعث حاکم بر عراق» و «دستگیر نمودن بعضی از علمای بزرگ و زندانی نمودن صدها نفر از طلاب علوم دینیه نجف اشرف و بیش از هزار نفر از مردم مسلمان و مبارز آن جا، و راندن تعداد زیادی - که برحسب گزارش بعضی مقامات مسئول، بیش از هزار نفر می باشند - به خارج از عراق» شدیداً محکوم شده است. آیت الله شیرازی نیز پس از پایان برنامه درس روزانه خود، درباره اوضاع عراق و اعمال خلاف اسلام و اهداف ضداسلامی رژیم بعث، سخنانی ایراد کرد. وی از ملت مسلمان و مبارز عراق خواست که تا برکناری رژیم دست نشانده امپریالیسم در عراق و برقراری یک حکومت اسلامی صحیح به رهبری روحانیت، از پای ننشینند. او همچنین از مسلمانان جهان به ویژه ملت مسلمان و مبارز ایران خواست در حمایت برادران عراقی خود ایستادگی کنند.(۴)

در تبریز، شرکت کنندگان در سمینار سه روزه جامعه روحانیت مبارز آذربایجان شرقی، دست به راهپیمایی زدند. روزنامه جمهوری اسلامی در این باره نوشت این راهپیمایی بر ضد اقدامات دولت بعثی عراق در زمینه اخراج خواهران و برادران مسلمان ما از آن کشور و همچنین دخالت در امور داخلی ایران با تحریک برادران کردمان، و ایجاد اختلاف در نقاط

۱- مأخذ ۱، ص ۳.

۲- مأخذ۱۱، ص۲.

۳- مأخذ ۱، ص ۱۱.

۴- مأخذ۱، ص ۱۱.

کردنشین، برگزار شد. در این راهپیمایی که اقشار مختلف مردم تبریز نیز شرکت داشتند، شعارهایی مبنی بر وحدت و یکپارچگی ملی و مبارزه با دشمنان انقلاب داده شد.(۱)

۳۴۲

دو گروه سرشناس مبارز عراقی، "حزب الدعوه" و "سازمان پیکار اسلامی" در برابر اقدامات اخیر عراق به اعلام موضع پرداختند. این دو گروه از جهت تبلیغاتی و سیاسی در ایران فعال هستند. در این میان، آنچه از بهانه های اصلی دولت صدام برای برخورد با ایران و ایرانیان مقیم عراق به شمار می رود، اذعان حزب الدعوه به دست داشتن در انفجارات اخیر عراق است. بیانیه حزب الدعوه که امروز صادر شد، به ترتیب ذیل در روزنامه جمهوری اسلامی منعکس شد:

«در رابطه با دستگیری آیت الله محمدباقر صدر، حزب دعوت اسلامی عراق بیانیه ای صادر کرد که در آن آمده است: دولت فاشیسم بعثی عراق دیروز به جنایت تازه ای اقدام نمود؛ آیت الله العظمی سید محمدباقر صدر زعیم و رهبر اسلامی عراق را بازداشت کردند و به طرف بغداد بردند و فعلاً از ایشان خبری در دست نیست، و به موازات همین عمل، حمله وحشیانه مجددی به حوزه علمیه و ایرانیان مقیم عراق نمودند و بیش از ۳۰۰ خانوار را از مرزهای ایران اخراج کردند و جمع بزرگی از جوانان مسلمان و دلیر عراق را در این رابطه دستگیر کرده و به شکنجه گاه ها فرستادند. این حمله انتقام گیرانه و وحشیانه به دنبال قسمی بود که صدام حسین، جلاد خون آشام عراق، خورده بود که انتقام خون سفاکان بعث عراق را که دو روز متوالی و در دو عمل شجاعانه، به دست افراد دلیر حزب الدعوّه الاسلامیه به هلاکت رسیده بودند، بگیرد. ما در این رابطه اولاً: از امام امت و ملت رشید و شجاع ایران و دولت جمهوری اسلامی خواستاریم که به هر نحوه که امکان دارد، نهضت اسلامی اصیل عراق را تأیید و امداد کند؛ ثانیاً: از جهان اسلام می خواهیم که در این گرفتاری ها بی تفاوت نباشد. حزب فاشیسم بعث روزهای آخر زندگانی خود را طی می کند و چه زود است که پرچم لا اله الا الله بر فراز آسمان عراق به اهتزاز در آید و این دو نهضت انقلاب اسلامی ایران و عراق به همدیگر بپیوندند.»(۲)

سازمان پیکار اسلامی عراق که در مسجد دانشگاه تهران اعلام تحصن کرده است، نیز امروز پیامی برای امام خمینی ارسال کرد. به نوشته کیهان، متن پیام مزبور به شرح ذیل است:

«ما اطمینان داریم که شما از همه امور و مسائل کم و بیش اطلاع دارید. رژیم حاکم در عراق، رژیمی است دیکتاتور و خونخوار که ستم رساندن و ظلم و اشاعه فحشا و قتل و غارت علیه ملت مجاهد عراق، از جمله خصوصیات او است و آنچه که بر سر این ملت مستضعف، امروز می گذرد، سابقه ندارد که بر ملتی دیگر گذشته باشد؛ زیرا زندان ها و میدان های اعدام آشکار و پنهان، مملو از جوان های اسلام است و هر روز برای ما در خانه ای عزا است. خانواده ای یافت نمی شود که از دست دادن عزیزش را عزا نگیرد و در سوگ ننشیند؛ زیرا یا اعدام است یا زندان ابد یا فرار و یا تبعید؛ آن هم به جرم چیزی نیست جز آن که انقلاب

ص: ۵۸۹

۱- مأخذ۵۴، ص ۲.

۲- مأخذ۱۳، ص ۱۰.

اسلامی به رهبری حکیمانه آن امام را پذیرا شده است و در راه مجاهدین پیرو خط شما قدم برداشته و بالاخره خواهان برقراری حکومت عدل اسلامی در عراق هستند.

حضرت امام باور بدارید که آرزوهای ملت عراق از تمام قشرها و سازمان های اسلامی انقلابی، در رهبری حکیمانه شما متبلور است و انتظار آن دارند تا با رهنمودهای پیامبرانه حضرت عالی و یاری الله بتوانند خود را از زیر یوغ چپاولگران و عمال اجانب نجات دهند. اینک سازمان پیکار اسلامی عراق مجدداً پیمان خود را نسبت به رهبری آن امام، همچون گذشته تأکید کرده، از خدای تبارک و تعالی می خواهد تا طول عمر به شما داده و گام هایی که شما و ما در راه خدا بر می داریم، مورد تأیید پروردگار توانا واقع گردد. خداوند متعال شما را در رسیدن به اهداف عالیه امت اسلام در برقراری حکومت جهانی اسلام و حق و عدالت و آزادی موفق گرداند.

متحصنین در مسجد دانشگاه تهران از سازمان پیکار اسلامی عراق، ۱۸ فروردین ۱۳۵۹»(۱)

در قم نیز "جامعه روحانیت مبارز عراق"، عامه مردم را به شرکت در یک راهپیمایی دعوت کرد که برای محکوم کردن رژیم عراق، در قم برگزار می شود.(۲)

۳۴۳

در بررسی و توضیح اوضاع کنونی بین دو کشور ایران و عراق، یکی از مفسران بی.بی.سی. که اخیراً از کشورهای منطقه دیدن کرده است چنین می نویسد:

اختلافات سیاسی بین دو کشور ناشی از آن است که حداقل نیمی از جمعیت عراق را مسلمانان شیعه تشکیل می دهند؛ ولی این افراد از اکثر امتیازات محروم هستند؛ در حالی که قدرت در دست اقلیت سنی متمرکز است؛ بدین جهت این فکر در مغز مقامات عراقی قوت گرفت که چنانچه اظهارات تحریک آمیز ایران به برانگیختن شیعیان عراق بینجامد، مقامات عراق با خطر مواجه خواهند شد. از سوی دیگر، عراق کوشیده است که با ارسال اسلحه برای اقلیت های عرب که در حوزه های نفتی استان خوزستان مشغول کار هستند، از درهم شکستن قدرت مرکزی در ایران بهره برداری کند. البته بروز جنگ بین ایران و عراق محتمل به نظر نمی رسد؛ زیرا از سویی رژیم ایران در موقعیتی قرار ندارد که با نیروهای به مراتب سازمان یافته تر و نیرومندتر عراقی برابری کند، و از سوی دیگر، عراق قادر نخواهد بود که آشکارا در برابر دیدگان جهان عرب، بر ضد ایران دست به عملیات نظامی بزند؛ ولی آنچه به وضوح دیده می شود، آغاز مرحله جدیدی از رقابت های دیرینه بین دو کشور است؛ رقابت هایی بر سر دستیابی به آب های بیش تر در خلیج فارس.(۳)

خبرگزاری رویتر نیز در توضیح حوادث اخیر بین ایران و عراق، در گزارشی نوشت:

صدام حسین تکریتی رئیس کشور عراق، ایران را مسئول پرتاب نارنجک به سوی معاون نخست وزیر عراق خوانده بود؛ امّا آیت الله صادق خلخالی رئیس دادگاه انقلاب ایران، این ادعا را رد کرد و صدام حسین را قصاب انسان ها و قاتل خواند. در جنگ تبلیغاتی که بین دو

۱- مأخذ ۱۱، ص ۳.

۲- مأخذ ۱، ص ۱۱.

۳- مأخذ۲، ص ۱۴و۱۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

کشور جریان دارد، عراق امروز آیت الله روح الله خمینی رهبر ایران را یک عنصر نژادپرست و دیوانه خواند. یک مفسر عراقی گفت: اگر ایرانی ها بخواهند به سوی ما یا دیگر کشورهای عربی آتش بگشایند، دیوانگی خواهد بود؛ چرا که اگر به چنین عملی دست بزنند، نابودی خود را باعث می شوند و با سرنوشتی غیرقابل پیش بینی روبه رو خواهند شد(۱)

در رادیو مسکو نیز در این باره اعلام شد:

ارتش ایران به حال آماده باش در آمده است. یک سخنگوی نظامی ارتش ایران علت این امر را تیرگی در مناسبات میان این کشور و عراق توصیف کرد. این سخنگو اضافه کرد که مسئله روابط ایران و عراق امروز مورد بحث مجلس امنیت ملی ایران قرار گرفت. وی گفت اخراج ایرانیان مقیم عراق، موجب تیره شدن هرچه بیش تر مناسبات میان تهران و بغداد شده است. آقای قطب زاده نیز دستور داد تمام اعضای سفارت ایران در بغداد، بی درنگ به ایران باز گردند.(۲)

۳۴۴

تحریکات و ادعاهای اخیر عراق به ویژه درباره سه جزیره، واکنش هایی را از سوی نهادهای انقلابی، شخصیت ها و گروه های مذهبی و جریان های مرتبط با آنان، و نیز جناح های حاکم در نظام، به دنبال داشته است. به علاوه؛ سایر احزاب، سازمان ها و گروه های سیاسی ایران نیز در این باره واکنش نشان داده اند. موارد ذیل که همه، اظهارات امروز است میزان اجماع جریان های سیاسی داخلی اعم از حاکمان، منتقدان و محاربان را درباره مسئله عراق و ارتباط آن با امریکا نشان می دهد.

یک سخنگوی سازمان مجاهدین خلق، ضمن محکوم کردن شدید نحوه برخورد رژیم عراق با مسئله جزایر خلیج فارس گفت: «اسباب شگفتی و تأسف بسیار است که چگونه در حالی که امپریالیسم امریکا در اطراف خلیج فارس دست به تمرکز قوا زده است، دولت بعث، زخم های کهنه را مجدداً سر باز نموده و علیه ایران مستمسک قرار داده است و این درست در حالی است که امام خمینی به رغم پایگاه های بالفعل و بالقوه امپریالیسم امریکا چه در داخل و چه در خارج کشور، باردیگر بر نقش جنایتکارانه امپریالیسم امریکا به عنوان دشمن اصلی تأکید نموده اند؛ از این حیث مجاهدین خلق ایران نمی توانند این حقیقت را نادیده بگیرند که دعاوی ارضی نظیر مسئله جزایر، پیوسته عامل تحریکی در دست امپریالیست ها بوده است تا در سراسر جهان، خلق های تحت ستم را به جان هم انداخته و از دشمن اصلی شان منحرف سازد؛ بنابراین ما خواستار آن هستیم که دولت بعث هرچه سریع تر به این فتنه انگیزی ها خاتمه داده و بیش از این، اسباب رضایت خاطر امپریالیست ها و تفرقه خلق ها را فراهم نگرداند. ... ما اساساً به ماهیت این گونه دعاوی تفرقه انگیز به ویژه در شرایطی که شاه و ایادی نظامی و ساواکی اش، به پشت گرمی امریکا و اسرائیل و مصر، در

ص: ۵۹۱

۱- مأخذ۶۹، ص۴.

۲- مأخذ۲، ص۲۰، بخش عربی رادیو مسکو، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

منطقه مشغول توطئه چینی هستند، مشکوکیم و تأکید می کنیم که انقلابیون ایران صرف نظر از هرگونه اختلاف مسلکی و سیاسی و تشکیلاتی، یکدل و یکصدا تا پای جان بر سنن ضد امپریالیستی (امریکایی) امام خمینی استوارند. ... ذکر این مطلب نیز ضروری است که انقلاب ایران در مضمون رهایی بخش ضد امپریالیستی و اسلامی خود، هیچ صبغه تجاوزکارانه ندارد؛ و لذا چنانچه دولت عراق مدعی تحریکات و مداخلاتی از جانب ایران است، بایستی مدارک مستند خود را ارائه نماید تا از این سو نیز رسیدگی قاطعانه به عمل آمده و هیچ گونه موجب دستاویزی برای فتنه انگیزی باقی نماند.»(۱)

جنبش مسلمانان مبارز، موضع اخیر دولت عراق را در مراحل بحرانی کنونی یک تحریک امپریالیستی در دامن زدن به اختلافات داخلی منطقه به شمار آورد و آن را فشار جدیدی بر انقلاب ایران دانست که «ملت قهرمان ما را از حمایت ملت های عرب مسلمان در مقابل امپریالیسم محروم می کند.» به نظر گروه مزبور، «طرح این مسئله، دامن زدن به تضادهای فرعی در مقابل تضاد اصلی است که امپریالیسم جهانخوار فراموش شود و ملت ایران در مقابل عرب، و عرب در مقابل ملت ایران قرار بگیرد؛ همچنان که در قالب این برنامه ها جریان های ضدکمونیستی را نیز دامن می زند که نتیجه اش جلوگیری از سرایت انقلاب ایران است.» جنبش مسلمانان مبارز معتقد است: «در مراحل حساس کنونی که بحران جهانی روی مسئله ایران است، تأکید بر منافع ملّت ها در برابر دشمن مشترک و فاش کردن این توطئه، طرح و محتوی دادن به مبارزه ضدامپریالیستی است که ملت ها را متوجه کرده، اختلافات درونی را کنار خواهند گذاشت و برای مقابله مشترک با امپریالیسم و نیفتادن در دام جهانخواران، علیه هرگونه توطئه ای بسیج خواهند شد.(۲)

یکی از اعضای کادر مرکزی حزب توده، درباره ادعای عراق در مورد جزایر سه گانه گفت: «تنها مسئله جزایر تنب و ابوموسی در میان نیست، بلکه هدف اصلی عراق مخالفت با انقلاب ایران است. آنچه موجب این فریادها از طرف عراق شد چیز تازه ای نیست؛ زیرا از بدو پیروزی انقلاب اسلامی ایران، صدام حسین خطر را در مورد حکومت غاصبش احساس کرده بود و از جنبشی که در درون عراق پا می گیرد به وحشت افتاده است و این خطر را متوجه ایرانی های مقیم عراق کرده است.»(۳)

سخنگوی جبهه ملی ایران گفت: «اظهارات دولت بعثی عراق نشانه آن است که این دولت آلت دست استعمار و استثمار است و به خاطر ضربه زدن به انقلاب شکوهمند ملت ایران است که این صحبت ها و مباحث، پیش کشیده می شود.» وی گفت: «دنیا می داند این جزایر از اول متعلق به ایران بود و مسئله، اشغال نظامی نبود و فقط دولت ایران حاکمیت مجدد خود را در آن جا اعمال کرد.» او افزود: «ملت و همه گروه ها فارغ از هرگونه نظر و جهت سیاسی، پشتیبان دولت خواهند بود.»(۴)

۱- نشریه "مجاهد"، ارگان سازمان مجاهدین خلق ایران، شماره ۳۵، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱ و ۲.

۲- مأخذ۱، ص ۳.

۳- مأخذ۱، ص ۳.

۴- مأخذ۱، ص ۳.

داریوش فروهر دبیر حزب ملت ایران گفت: «تحریکات دولت بعثی عراق، دولتی که در میان مردم این کشور استعمارساخته نیز کوچک ترین پایگاهی ندارد و اکنون زیر فشار شدید رزم آوران کُرد، شیعیان عرب و حوزه های علمیه نجف و کربلا که بخش عمده آن را روحانیون جوان ایران می سازند [قرار دارد]، چیز خلاف انتظاری نیست. این دولت یکه تاز، ... قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران نیز به دشمنی با مردم میهن ما برخاسته بود. اکنون ... امپریالیسم امریکا از دسیسه های جدید خود ناامید گردیده و به تقویت ناوگان خود در خلیج فارس پرداخته و دم از محاصره اقتصادی می زند. ... فتنه انگیزی های چند روز گذشته در کردستان، خرابکاری در لوله های گاز و نفت در غرب و جنوب ایران، بیرون راندن هزاران نفر از زن و مرد و کودک و سالمند ایرانی با رفتار وحشیانه از خاک عراق، و سرانجام، سخنان بی شرمانه سعدون حمادی وزیر خارجه عراق، نشانه های بارز توطئه خطرناکی است که در شرف تکوین است؛ ولی بی شک ...، امپریالیسم امریکا و دست نشاندگان ناچیز آن، جز رسوایی بیش تر بهره ای نخواهند برد. ... در صورت لزوم، همه زنان و مردان ایران، این آفرینندگان انقلاب شکوهمند اسلامی، دست به سلاح خواهند برد. بی شک دیری نخواهد پایید که بُعد جهان گستر انقلاب اسلامی ملت ایران، همه این مزدوران را از پا درخواهد آورد.»(۱)

دکتر کاظم سامی عضو شورای مرکزی "جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران، جاما" درباره ادعای دولت عراق گفت: «انقلاب اسلامی ما ذاتاً ضد امپریالیستی است و این که هرچه به سر ما می آید از امپریالیسم به سرکردگی امریکا است، یک شعار نیست، و این روزها به یک نقطه عطف در مبارزه ضد امپریالیستی رسیده ایم. گروگان های جاسوس امریکا در ایران، هم از نظر مسائل داخلی امریکا و هم از نظر پرستیژ امریکا در صحنه بین الملل، دارای اهمیت خاصی شده و با کوشش ها و بازی های سیاسی و دیپلماتیک که آنها در این زمینه کردند، نتوانستند خط انقلابی دست اندرکاران سیاست خارجی ایران و مبارزان آگاه خط امام را تغییری بدهند و همچنان در ادامه این

ص: ۵۹۳

۱- مأخذ۱، ص ۳.

مبارزه ضد امپریالیستی پافشاری می شود.» وی افزود: «با توجه به این مسائل، طبیعی است که دشمن، بیکار نمی نشیند و با عواملی که در منطقه دارد، خرابکاری و اعمال ضدانقلابی را شروع می کند.»(۱)

گروه سیاسی "جنبش" [علی اصغر حاج سیدجوادی و همراهان وی] ضمن محکوم کردن ادعای عراق در مورد جزایر سه گانه اعلام کرد: «ما قاطعانه حاکمیت ایران را بر این جزایر تأکید می کنیم و این حاکمیت را حق ملت ایران می دانیم.(۲)

سازمان چریک های فدایی خلق ایران، با صدور اطلاعیه ای که در روزنامه کار، ارگان این سازمان نیز درج شد، مواضع خود را در این باره اعلام کرد که در آن آمده است: «خلق های مبارز ایران! رژیم عراق که مدت ها است به خدمت امپریالیسم جهانی در آمده، اکنون دیگر در مقام یکی از ارتجاعی ترین حکومت های منطقه در برابر خلق های ایران و عراق و سایر خلق های خاورمیانه قرار گرفته است. ... این رژیم، چهره جنایتکار خود را به تمامی، برای مردم ایران و عراق آشکار ساخته است و دیگر هیچ پایگاهی در میان مردم عراق ندارد و فقط به زور سرنیزه ارتش، واپسین دوران حیات ننگین خود را ادامه می دهد. ... رژیم عراق کارشناسان ساواک منحله، فرماندهان فراری ارتش و ایادی رژیم سابق را تحت حمایت خود گرفته و آنان را سازمان دهی و علیه مردم به طرفداری از شاه بسیج می کند. ... اخراج ایرانیان و شیعیان عراقی نیز جزئی از تلاش های مذبوحانه ای است که رژیم عراق برای تضعیف پیوند میان خلق ایران و عراق به عمل می آورد. سازمان چریک های فدایی خلق ایران اعلام می دارد با تمام قوا برای تحکیم پیوند انقلابی خلق های قهرمان ایران و عراق مبارزه خواهد کرد.»(۳)-(۴)

سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر نیز اعلام کرد: رژیم عراق از زمانی که احتمال روی کار آمدن یک رژیم جمهوری اسلامی در ایران را پیش بینی می کرد (پیش از سفر آیت الله خمینی به پاریس)، نسبت به این مسئله شدیداً حساسیت نشان می داد و حاضر بود با شاه همدست شود و علیه انقلاب خلق های ایران توطئه کند. علت این وحشت را در تأثیرپذیری شیعیان عراق از انقلاب ایران با رهبری مذهبی (شیعی) باید دید. علم کردن مجدد موضوع جزایر سه گانه از جانب عراق، در واقع وسیله ای است برای دامن زدن به احساسات ناسیونالیستی ملت عراق و در جهت سیاست هایی که این رژیم در پیش گرفته است؛ سیاستی که در جهت پایمال کردن منافع خلق های عراق قرار دارد. ما هرگونه اقدام تجاوزکارانه عراق علیه ایران را چه به صورت انفجارات، تحریک عناصر ناآگاه در خوزستان، چه اخراج ایرانیان

۱- مأخذ۱، ص ۳.

۲- مأخذ۱، ص ۳.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول گزارش ۳۴۴: متن کامل اطلاعیه سازمان چریک های فدایی خلق که با محکومیت نیروهای مسلح ایران و تضعیف آن، در واقع به نفی موضع گیری خود بر ضد ارتش عراق و عملاً به تقویت آن پرداخته است. ص ۶۲۰

۴- روزنامه کار، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

مقیم عراق و چه تبلیغات رادیویی و پناه دادن به ته مانده های رژیم شاه، محکوم می کنیم.(۱)-(۲)

حزب "پان ایرانیست" با انتقاد ملایمی از حاکمان کنونی، به اظهارنظر درباره قضایای اخیر در منطقه پرداخت. این حزب که قبل از تأسیس حزب واحد "رستاخیز"، در "حد یک نماینده در مجلس رژیم گذشته" موجودیت و فعالیت رسمی ذیل نظام گذشته داشت در فضای پس از انقلاب، در هیچ کدام از جریان های مدعی موجود عملاً جایگاهی ندارد و حتی در حد گروه های چند نفره چپ نیز فعالیت ندارد، گه گاه به اعلام موضع می پردازد. به نوشته روزنامه بامداد، این حزب طی بیانیه ای، درباره توطئه های استعماری در منطقه هشدار داد و از ایران دوستان دعوت کرد که برای دفاع از حقوق ملت و هویت تاریخی خلیج فارس و مبارزه با اندیشه های ضدایرانی به پاخیزند. در قسمتی از بیانیه آمده است: اکنون بار دیگر مانند مواردی بسیار از تاریخ ده ها ساله اخیر ملت ایران، به سبب عدم توجه مسئولان و دست اندرکاران، منافع حیاتی و حقوق تاریخی و سیاسی و ارضی جامعه بزرگ ایرانی مورد مخاطرات و تهدیدهای آشکار سیاست های چپ و راست استعماری و حکومت های دست نشانده این سیاست ها در منطقه قرار گرفته است.(۳)

۳۴۵

در مناطق کُردنشین، به جز برخی برخوردهای محدود، درگیری ها فروکش کرده است؛ ولی بر ضد استقرار و نقل و انتقالات ارتش و به طور کلّی حضور نیروهای نظام، فشار تبلیغاتی شدیدی اعمال می شود و نیروهای مخالف با شدیدترین مواضع و تندترین عبارات، آن را موجب وقوع جنگ در منطقه می خوانند.

یک درگیری محدود امروز در چند کیلومتری کامیاران رخ داد. به گزارش روابط عمومی سپاه کرمانشاه، ساعت ۲:۳۰ بامداد گروهی بین ۱۰ تا ۱۵ نفر مسلح، به یک مقر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی حمله کردند؛ مقری مستقر در قلعه شاهانی کرمانشاه در سه کیلومتری بخش کامیاران. آنها از جمله یک گلوله آر.پی.جی۷ به طرف ستاد سپاه پاسداران در منطقه مذکور پرتاب کردند که خوشبختانه عمل نکرد و به دست پاسداران افتاد. پاسداران متقابلاً به آتش آنها پاسخ دادند و آنها را وادار به عقب نشینی و فرار کردند.(۴)

در این حال، خبرگزاری پارس از سنندج گزارشی در این باره ارسال کرد که در آن آمده است: خبرنگار خبرگزاری پارس در سنندج، امروز در مورد چگونگی اوضاع استان کردستان به ویژه کامیاران، با مسئولان حزب دمکرات و کومه له تماس گرفت. به گزارش این خبرنگار، مسئول حزب دمکرات اظهار داشت: شب هنگام بین پاسداران و ارتشیان مستقر در کامیاران

ص: ۵۹۵

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم گزارش ۳۴۴: مرور مواضعی از سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر که با سرزنش شدید هر دو نظام حاکم در عراق و ایران و نهادهای آن، به دلیل تأثیر حضور این سازمان در ایران (البته در صورت تأثیر) نه در عراق، عملاً در خدمت ارتش عراق به تضعیف نیروهای مسلح ایران پرداخته است. ص۶۲۲

۲- نشریه "پیکار"، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ضمیمه ۴۹.

۳- روزنامه بامداد، شماره ۲۵۳، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۹.

۴- مأخذ ۵۴، ص۳، کرمانشاه - خبرگزاری پارس.

با پیشمرگان جنبش مقاومت خلق کُرد، درگیری یی به وجود آمد که از ساعت ۱:۳۰ تا ۵:۳۰ صبح ادامه داشت. در این درگیری به پیشمرگان کُرد آسیبی وارد نیامد؛ ولی به دشمن تلفاتی وارد شده است که از چند و چون آن هنوز اطلاعی در دست نیست. وی همچنین افزود: در جریان درگیری چند روز پیش کامیاران، مزدوران از ارتشیان می خواهند که روستاهای کامیاران را بمباران کنند؛ اما آنها حاضر به این کار نمی شوند و بر سر این موضوع مزدوران سه سرباز و یک درجه دار را زخمی می کنند. یکی از مسئولان حزب کومه له در اظهاراتی درباره کامیاران، ضمن تأیید این خبر گفت: این حملات موفقیت آمیز در این گوشه از کردستان، مشت دیگری است بر دهان یاوه گوی بنی صدر که گفته بود نیروهای مسلح در کردستان باید خلع سلاح شوند.(۱)

از سوی دیگر، جمعیت کردهای مقیم مرکز با انتشار اطلاعیه ای خاطرنشان کرد که ارتش به همه مناطق کردنشین گسیل شده است و هلی کوپتر های ارتش که حامل نظامیان بوده اند، مورد اعتراض مردم بانه و سنندج قرار گرفته اند.(۲)

در این حال به گزارش کیهان، یکی از مسئولان حزب کومه له اعلام کرد: ارتش در منطقه به یک سری فعل و انفعالات دست زده است که هر آن، بیم مردم بیش تر می شود؛ چون ما فکر می کنیم با این کار می خواهند جنگ دوباره ای به مردم کردستان تحمیل کنند. وی همچنین وضع منطقه را آرام توصیف کرد و گفت در منطقه کردستان در دو روز اخیر، درگیری وجود نداشت و اگر ارتش دست از تحریکات خود بکشد، جنگی شروع نخواهد شد.(۳)

همچنین طبق اعلام ستاد مشترک ارتش به سپاه، اخیراً حزب دمکرات اعلامیه ای در مهاباد پخش کرده و در آن اعلام نموده است که در آینده نزدیک، ارتش با تمام قوا به مناطق کردنشین حمله خواهد کرد.(۴) برخی تحرکات تحریک آمیز دیگر نیز از طرف حزب دمکرات وجود دارد؛ از جمله امروز چهار نفر از اعضای جهاد سازندگی،(۵) در محمدشاه که آخرین روستای عجم نشین در محور نقده - مهاباد است، دستگیر شدند و به دفتر حزب دمکرات در مهاباد برده شدند(۶)

۳۴۶

سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد اطلاعیه ای درباره حوادث چهار روز قبل کامیاران صادر کرد که در شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی درج شد. سازمان مزبور، در این اطلاعیه جزئیاتی از حادثه کامیاران را درج کرده است؛ مطالبی از مظلومیت مسلمانان کُرد و خدمتگزاران آنان به مردم، و نیز از رفتار "ددمنشانه" احزاب مسلح ضدنظام در منطقه، حکایت می کند. علاوه بر این، "همکاری صمیمانه خبرگزاری پارس و احزاب ضد انقلاب"،

ص: ۵۹۶

۱- مأخذ ۲، ص ۱، سنندج - خبرگزاری پارس، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۲۱، ص ۹.

۳- مأخذ ۲۱، ص ۹.

۴- سند شماره ۰۶۳۳۰۱مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا۳ - مرکز فرماندهی، به سپاه پاسداران، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۵- در سند مربوطه، اسامی کامل افراد ربوده شده، ذکر شده است.

۶- سند شماره ۰۶۳۳۱۴مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه، به تهران (اطلاعات)،۱۹/۱/۱۳۵۹.

در این اطلاعیه مورد انتقاد شدید قرار گرفته است و از شورای انقلاب و رئیس جمهوری درخواست تصفیه این خبرگزاری شده است.(۱)

در این اطلاعیه، از "سبعیت" گروه های مسلح مخالف نظام به نحو ذیل یاد شده است: «مهاجمین در این حمله به کشتن برادرانمان اکتفا نکرده و پس از شهادتشان، ددمنشانه بدن های پاک آنها را با سنگ له می نمایند ... و مغز یکی از برادران شهید را درکاغذی پیچیده و در جیب او قرار می دهند و در تکه کاغذی می نویسند که این است سزای مزدوران خمینی.»

در این اطلاعیه همچنین از پیروزی بر "مهاجمین کفار" که درگیر یک وظیفه تشکیلاتی بوده اند و تنها یکی از آنان اهل خود کامیاران بوده است، به این نحو خبر داده شده است: «در این درگیری برادران پیشمرگان مسلمان کرد موفق به انهدام کلیه سنگرهای ضد انقلاب در مناطق اطراف باخله شده اند که در نتیجه آن، ده ها تن از مهاجمین کفار کشته می شوند که از میان آنها دوازده نفر مریوانی، دو نفر سنندجی، یک نفر اهل کامیاران، نُه نفر از روستاهای سنندج و چهار نفر اهل سقز بوده اند.» در اطلاعیه تأکید شده است که منابع خبرگزاری پارس، امثال کومه له، فدایی و پیکار هستند که از قول آنان به جای خبر، جعلیات نقل می کند.(۲)*(۳)

۳۴۷

بعد از اظهارات بنی صدر در سخنرانی روز جمهوری اسلامی درباره کردستان و بیان ضرورت خلع سلاح گروه ها و استقرار حاکمیت نظام در این منطقه - که واکنش تندی از سوی گروه های درگیر در کردستان در پی داشت - امروز هیئت ویژه دولت برای کردستان نیز موضع قاطعی درباره شعار و خواسته اصلی حزب دمکرات و نتیجه اش اعلام کرد. این هیئت همچنین فشارهای تبلیغاتی و تحمیل های مربوط به ضرورت اعتبار قائل شدن برای جمعی به نام "هیئت نمایندگی خلق کُرد" را صراحتاً رد کرد. جمع مزبور با این عنوان، مواضع گروه های مسلح درگیر در کردستان را نمایندگی می کند. هیئت ویژه در عین حال، طرح خودمختاری را منتفی اعلام نکرد؛ بلکه آن را بعد از تحقق شرایطی، در شورای انقلاب قابل طرح دانست. گزارش کیهان امروز از این موضوع چنین است:

هاشم صباغیان عضو هیئت ویژه دولت برای کردستان اعلام کرد که طرح خودمختاری کردستان که حزب دمکرات تسلیم رئیس جمهوری کرده است، تا خلع سلاح کامل گروه های سیاسی منطقه، در شورای انقلاب مطرح نخواهد شد. وی افزود: طرح پیشنهادی حزب دمکرات هم اکنون در اختیار رئیس جمهوری است و همان گونه که خود ایشان در سخنرانی

ص: ۵۹۷

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول گزارش ۳۴۶: گزارش ذکر مواضع مشابه روزنامه جمهوری اسلامی بر ضد خبرگزاری پارس که دو روز قبل اعلام شده است.ص۶۲۲

۲- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم گزارش ۳۴۶: متن کامل اطلاعیه سازمان پیشمرگان مسلمان کرد. ص۶۲۳

۳- مأخذ ۵۴، ص۴.

روز ۱۲ فروردین گفتند، پیاده کردن هر طرحی در کردستان موقعی امکان پذیر است که آرامش در منطقه برقرار شده باشد و طبیعی است که با برگشتن آرامش به منطقه، امکان هرگونه کارهای عمرانی یا به گفته وزیر کشور، برگزاری انتخابات مجلس، به وجود خواهد آمد.

هاشم صباغیان درباره اعلام آمادگی شیخ عزالدین حسینی برای مذاکرات صلح آمیز، تحت عنوان هیئت نمایندگی خلق کُرد، گفت: اصولاً اگر ضرورتی باشد، هیئت ویژه با شخصیت های سیاسی و مذهبی و نیز مردم کردستان مذاکره خواهد کرد؛ ولی با هیئت نمایندگی خلق کُرد به طور جداگانه، نه. وی درباره احتمال بروز جنگ دیگری در کردستان که برخی گروه های سیاسی در مورد آن هشدار داده بودند، گفت: نیروهای انتظامی و نظامی مستقر در منطقه قصد هیچ گونه جنگی نداشته اند و ندارند؛ ولی طبیعی است که ارتش جمهوری اسلامی هرگونه حمله به مواضع خود را قاطعانه پاسخ خواهد داد. همچنین ارتش جمهوری اسلامی برای حفظ استقلال مملکت این حق را خواهد داشت که در تمام خاک کشور رفت وآمد کند و هیچ کس حق ندارد از این کار جلوگیری نماید.

هاشم صباغیان همچنین در پایان، گفته رئیس دفتر شیخ عزالدین حسینی را مبنی بر این که هیئت حسن نیت جدیدی به کردستان می رود، تکذیب کرد و افزود: هیئت حسن نیتی درکار نیست و تنها هیئت ویژه دولت برای کردستان که منتخب امام و شورای انقلاب، و مورد تأیید رئیس جمهوری است، در امور کردستان دخالت می کند؛ بنابراین هرگونه تغییر در این زمینه و نیز اعزام هیئت جدید، باید به وسیله امام و رئیس جمهوری باشد. البته طبیعی است که هیئت ویژه، هیئت هایی را برای بررسی به منطقه می فرستد؛ چنان که در مورد کامیاران هم این کار صورت گرفت.(۱)

یادآوری می شود که حزب توده نیز متناسب با تاکتیک های مطبوعاتی خویش، در شماره امروز روزنامه نامه مردم به این قضیه پرداخت و در برداشتی متقابل با اظهارات صباغیان نوشت:

آقای بنی صدر رئیس جمهوری، در بیانات خود به مناسبت سالروز جمهوری اسلامی ایران، به مسئله کردستان نیز اشاره کرد. خلاصه نظر رئیس جمهوری این بود که شورای انقلاب طرح پیشنهادی کُردها را با اصلاحاتی تصویب کرد و این طرحِ اصلاح شده و تصویب شده، اکنون در اختیار وی موجود است و قبل از آن که ایشان این طرح را اعلام کنند، باید کردها سلاح های خود را زمین بگذارند. این طرز برخورد آقای رئیس جمهوری به نظر ما نادرست است. به نظر ما برعکس این، باید اول آقای بنی صدر طرح اصلاح شده و تصویب شده را اعلام کند. اگر طبق نظر آقای بنی صدر عمل شود (یعنی عدم اعلام طرح موجود تا زمانی که سلاح ها زمین گذاشته نشود) جنگ برادرکشی شدت خواهد یافت؛ دولت در برابر خلق قرار خواهد گرفت؛ نیروهای ضدانقلابی کردستان و سرتاسر ایران رونق خواهند یافت و در نتیجه همه این ها، مناسباتی که میان کردستان و رژیم جمهوری اسلامی به وجود آمده است، به وخامت بیش تری خواهد گرایید.

ص: ۵۹۸

۱- مأخذ ۲۱، ص ۱۱.

ولی در صورتی که عکس آن عمل شود (یعنی ایشان قبل از این که کُردها سلاح ها را زمین بگذارند، طرح اصلاح شده و تصویب شده به وسیله شورای انقلاب را اعلام کنند) نیروهای راستین انقلابی و میهن پرست کُرد، با طیب خاطر، مسئله خلع سلاح را خواهند پذیرفت و در راه اجرای عملی آن، دولت را یاری خواهند کرد؛ احتمال جنگ برادرکشی از بین خواهد رفت؛ در مبارزه با ضدانقلاب، خلق کُرد به دولت خواهند پیوست؛ میدان برای نیروهای ضدانقلابی کردستان تنگ خواهد شد و مناسبات میان خلق کُرد و رژیم جمهوری اسلامی ایران بر پایه وحدت و همبستگی قرار خواهد گرفت. ...

چرا از این عمل خودداری می ورزید؟ دولت مرکزی ایران با اعلام این طرح، با شناختن حق مسلم خلق کُرد هیچ چیز کم نمی کند؛ هیچ چیز از دست نمی دهد؛ بلکه برعکس، پشتیبانی اکثریت مطلق خلق های غیرفارس ایران را به دست می آورد. ... حزب توده ایران با تمام نیرو و امکانات خود آماده است در حل مسالمت آمیز مسئله کردستان، با صمیمیت و صداقت کامل، دولت جمهوری اسلامی ایران را یاری کند. در پایان این مطلب، حزب توده تأکید کرده است: «حل مسئله کردستان از طریق نظامی محال است و طفره و تعلل در حل مسئله از طریق مسالمت آمیز، خطرناک. در حل مسالمت آمیز مسئله کردستان تسریع کنید!»(۱)

۳۴۸

دکتر اتابک معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، اوضاع دو روز گذشته منطقه را آرام توصیف کرد. در این حال شورای تأمین استان اعلام کرد کلیه راهپیمایی های گروه های سیاسی، بدون کسب مجوز ممنوع است. در اطلاعیه شورای تأمین استان خطاب به گروه های سیاسی گفته شد که همه شعارها و قطع نامه ها باید به اطلاع مسئولان امور برسد و گروه های برگزار کننده تظاهرات باید مسئولیت تظاهرات و اجرای دقیق مراسم را به عهده گیرند. شورای تأمین استان همچنین از رسانه های گروهی خواست هیچ گونه اطلاعیه ای برای شرکت در مراسم تظاهرات، بدون کسب اجازه از مقامات منتشر نکنند.(۲)

۳۴۹

امروز دکتر حقگو استاندار آذربایجان غربی در یک مصاحبه اختصاصی با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی شرکت کرد و به سؤالات وی در زمینه های مختلف از جمله اوضاع عمومی منطقه و حوادث اخیر این استان پاسخ گفت. این پاسخ ها در بردارنده اطلاعات گوناگونی درباره وضع کنونی و روند تحولات منطقه است.

به نوشته روزنامه مزبور، حقگو درباره مسائل عمومی منطقه گفت: فعلاً اوضاع، به ظاهر آرام است؛ ولی به نظر می رسد که بی شباهت به آرامش قبل از طوفان نباشد و زمان، آبستن حوادثی است که به نظر ما چندان دور از انتظار هم نیست. وی در مورد مذاکره نماینده امام با سران مذهبی و ملی کُرد در مهاباد، خبرهای مندرج در روزنامه ها را تکذیب کرد و اظهار

۱- مأخذ ۳۳، ص ۱ و ۲.

۲- مأخذ ۲۱، ص ۹.

داشت: حجت الاسلام کرمانی برای انجام مذاکره با سران کُرد به مهاباد نرفته بودند. به علاوه، حجت الاسلام کرمانی خود نیز صریحاً اظهار کرده اند که در این امور مسئولیتی ندارم و حل مسائل و پیشنهادها را نمی توانم قبول یا رد کنم.

حقگو درباره مذاکرات و فعالیت های انجام شده به وسیله هیئت ویژه برای حل مسائل کردستان، اظهار داشت: کار اعضای هیئت فعلاً متوقف مانده است و در آغاز، دو طرف گفت وگو پیشنهادهاشان را ارائه کردند و نظرهاشان را بازگو نمودند. کار هیئت در حال حاضر به مبادله گروگان ها در کردستان مربوط است که با استانداری آذربایجان غربی همکاری می کنند. استاندار آذربایجان غربی سپس به مسئله کنترل مرزها پرداخت و گفت: این استان چون با عراق دارای مرز طولانی نیست، رفت و آمد عمال عراقی به استان چندان محسوس نیست. با ترکیه دارای روابط حسنه و حسن همجواری هستیم و تاکنون شاهد رفت و آمد مشکوکی در مرزهای خود با این کشور نبوده ایم. با روس ها هم در مرز مشکلی نداریم.

وی سپس به مناطق آشوب زده کردنشین اشاره کرد و افزود: آنچه مسلم است برقراری حاکمیت دولت در این مناطق است. منظور از دولت، ارکان دولت کلاسیک، مجلس، رئیس جمهوری و ارتش است و با استقرار آنها در منطقه است که حاکمیت دولت واقعیت پیدا می کند. حقگو تأکید کرد: اگر بخواهیم به مسائل تأسف بار کردستان خاتمه دهیم، تنها راه آن از بین بردن کمبودهای اقتصادی است؛ آن هم به دور از هرگونه تعصب و روا داشتن تبعیض. از مسائل دیگری که باید مورد توجه فوری قرار گیرد، ترویج و گسترش فقه تسنن در منطقه است. باید برای تحقق این هدف به مدارس دینی و مساجد و آموزشگاه های اهل تسنن کمک شود و به طور کلی باید چهار فقه مالکی، شافعی، حنبلی و حنفی، به موازات فقه جعفری تقویت شوند. وی گفت: اگر به واقعیت ها نپردازیم و تنها به مسائل ذهنی بپردازیم، حوادث جبران ناپذیری به بار خواهد آمد. من به صراحت می گویم باید تعدد مراکز تصمیم گیری از بین برود و تنها یک قدرت به نام دولت تصمیم بگیرد. دولت باید واقعاً یک دولت باشد نه هزار دولت.

استاندار آذربایجان غربی در پایان اظهار داشت: من از مردم سایر نقاط کشور دعوت می کنم که به این منطقه سفر کنند و با مردم ما آشنا شوند تا از این طریق عملاً شکاف و بیگانگی که متأسفانه در این مدت به وجود آمده است، از بین برود. عوض شعار دادن بیایند این تفاهم را در کردستان ایجاد کنند که همه با هم یکی هستند. دولت نیز باید با تمام امکاناتش سعی کند که نابسامانی های فرهنگی، اقتصادی و سیاسی منطقه را از بین ببرد. با توجه به مسائل فوق است که امکان حل مسائل کردستان فراهم می شود، نه با هیئت ویژه و تمهیداتی از این قبیل. وی همچنین پیشنهاد کرد که با روحانیت کردستان باید تماس بیش تری داشت و آنها را به گفت وگو و مذاکره دعوت کرد.(۱)

۱- مأخذ ۱، ص ۷.

شب هنگام نیز تیمسار سرتیپ ظهیرنژاد رئیس ژاندارمری کل کشور در یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی ظاهر شد و به تشریح وقایع شهر نقده و دهکده قارنا پرداخت و به مطالبی که در نامه سرگشاده قاسملو به رئیس جمهور، به وی نسبت داده شده و انتصاب وی به فرماندهی ژاندارمری یک دهن کجی به مردم کردستان عنوان گردیده است، پاسخ داد.

وی در تشریح حوادث نقده و قارنا که در این نامه به وی نسبت داده شده گفت: در روز ۳۰ فروردین ماه سال ۱۳۵۸ من به اتفاق آقای عباسی استاندار آذربایجان غربی، رئیس شهربانی استان و فرمانده ژاندارمری ناحیه ارومیه برای مذاکره با دکتر قاسملو و چند تن دیگر از اعضای کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان به مهاباد رفتیم تا در مورد امنیت در این شهر و استقرار شهربانی و ژاندارمری با آنها مذاکره کنیم ... اما این فریبی بود که ما را به مهاباد بکشانند و در غیاب ما به حیاتی ترین نقاط این ناحیه دست یابند.» ظهیرنژاد ضمن بیان چگونگی حمله ای که قبل از وقوع حوادث نقده به پادگان جلدیان صورت گرفت و به کمک افراد ایل "قره باخان" دفع شد افزود: «رهبران دمکرات کردستان نقشه ای ریختند تا به بهانه گشایش دفتر حزب در نقده و تظاهرات مسلحانه تمام افراد مسلح خود را به نقده بکشانند و با یک بهانه این افراد را به جان مردم بی پناه نقده بیندازند، عده ای را بکشند و دیگران را وادار به فرار کنند تا منطقه در اختیار حزب دمکرات قرار گیرد.(۱)

آنان قبل از برگزاری مراسم تظاهرات خود را در پشت بام های مشرف به ورزشگاه مستقر کردند. هنگامی که رژه افراد مسلح حزب شروع شد ناگهان رگبار گلوله از سر رژه روندگان عبور کرد و آنان به جان تُرک های ساکن این شهر افتادند و آن کشتار را به راه انداختند.» وی گفت: در روز سوم وقتی به ارتش دستور دخالت داده شد و ارتش به این منطقه رسید کُردهای مسلح گریختند و گروهی به سرپرستی شخصی به نام رسول دهقان که تا این اواخر ساکن عراق بود گردنه قارنا را که به نام آبادی قارنا معروف است بست. چهار روز ارتباط پیرانشهر با جلدیان و نقده قطع بود و با لشکر خود ارتباط زمینی نداشتیم. روز چهارم یا پنجم بعد از اعلام خطرهای مکرر به شیخ عزالدین و دریافت پیام به واحدی، دستور دادیم گردنه را باز کنند و حضوراً از سران حزب دمکرات هم این را خواستیم اما گوش نکردند.»

رئیس ژاندارمری کل کشور اضافه کرد:« با اطمینان کامل به ملت ایران می گویم که جنگ نقده با طرح ریزی قبلی حزب دمکرات کردستان در روز ۳۱ فروردین ماه ۵۸ به اجرا درآمد. حال دکتر قاسملو خان زاده عظیم به ما می گوید ما فئودال ها را مسلح کردیم در حالی که "صفار مامدی" قاچاقچی بزرگی که سال ها در زندان های رژیم گذشته بود و به

۱- وی افزود: در حالی که حزب دمکرات دفتر خود را یک ماه پیش از واقعه در نقده دایر کرده بود علاوه بر این در شهرهایی چون پیرانشهر و جلدیان و اشنویه که دفتر حزب قبلاً در آنجا دایر شده بود هیچ مراسمی صورت نگرفته بود. (جمهوری اسلامی ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص۱۱)

یُمن پیروزی انقلاب از زندان فرار کرد، این فرد که از فئودال های بزرگ منطقه است را در کمیته مرکزی حزب خود جاداده اند.»

ظهیرنژاد در مورد چگونگی حادثه روستای قارنا نیز گفت: پادگان جلدیان متعلق به ژاندارمری است که قبلًا یک پادگان آموزشی بود بعد از انقلاب و شهریور ماه سال گذشته این پادگان تقریباً خالی از عناصر رسمی ژاندارمری بود و در حدود ۱۰۰ تا ۱۲۰ نفر از جوانان نقده به عنوان جوانمرد استخدام شده بودند. روز ۱۱ شهریور ماه ۵۸، ۱۸ نفر از این عده سوار مینی بوس شدند تا به دیدن خانواده های خود در نقده بروند. ۵ یا ۶ کیلومتر دورتر در نزدیکی پاسگاه ژاندارمری "دوآب" گروهی از افراد مسلح حزب دمکرات آنها را زیر آتش گلوله گرفتند، ۱۵ نفر درجا کشته شدند. یکی از سرنشینان مینی بوس که مجروح شده بود خود را به پادگان جلدیان رساند و به رفقای خود گفت که همه را کشتند و عناصر موجود در پادگان که از قتل ۱۵ نفر از همقطاران خود به خشم آمده بودند اسلحه برداشتند و به قصد انتقام جویی از پادگان بیرون رفتند. فرمانده پادگان سرگرد حیرت رزم خواست آنان را از این کار باز دارد، قبول نکردند. ناچار تلگرامی به ناحیه ژاندارمری ارسال داشت که اینها خود سرانه به قصد انتقام جویی به روستای "قارنا" که در نزدیکی واقع است رفته اند. اصل تلگرام موجود است. در این تلگرام درخواست کمک شده است اما چرا تاکنون این ماجرا مخفی مانده معلوم نیست. افراد خشم آلود پادگان تا آنجا که من اطلاع دارم به قارنا رفتند و ۴۱ نفر یا به ادعای حزب دمکرات ۴۶ نفر را کشتند.» وی افزود: «درد اجتماعی "قارنا" دل آنها را نسوزانده است.»

وی همچنین گفت: «از کُردها بپرسید این هزاران تفنگ کلاشینکف که در اختیار دارید از کجا آورده اید. این ها نه ساخت ما است نه ساخت عراق. ما که کلاشینکف نخریده ایم! با کدام کشور قرارداد بسته اید و این ها و دیگر اسلحه های روسی را آورده اید؟ چه کسی این اسلحه را به دست تو داده است؟ ای برادر کُرد! تو این را از انبار دولتی خارج کرده ای؟ به خدا این کلاشینکف ها یا از انبار اسرائیل است یا از انبار محافل امپریالیستی دیگر. این اسلحه ها از کدام مرز آمده است؟ ای سیاست مدار تو چرا این ملت ستمدیده ایران را تجزیه می کنی؟» ظهیرنژاد در پایان گفت: «مشکلات کردستان از طریق راه حل نظامی به نتیجه نمی رسد و برای حل مشکلات کردستان باید عملیات سیاسی، اجتماعی، عمرانی و نظامی و روانی مشترکاً به وسیله یک ستاد رسیدگی شود تا مشکلات کردستان حل گردد.»(۱)

اظهارات شیخ حسین کرمانی نماینده اعزامی امام به غرب کشور درباره ارتباط شیخ عزالدین حسینی و کومه له، واکنش هایی را در پی داشت. این واکنش ها برای جلوگیری از ایجاد این سؤال در اذهان مردم کُرد است که چه نزدیکی ای ممکن است بین یک روحانی

۱- مأخذ ۱۵، ص ۹.

امام جمعه اهل تسنن و گروه رسماً کمونیست و ملحد کومه له وجود داشته باشد. امروز فردی به نام عبدالرحمن عبداللّهی و تحت عنوان یکی از مسئولان دفتر شیخ عزّالدین، توضیحاتی در توجیه این قضیه ارائه کرد. وی گفت: شیخ عزالدین حسینی طرفدار هیئت نمایندگی خلق کُرد است و تنها این گروه را برای مذاکره با دولت پیشنهاد می کند. وی افزود: بیانات حجت الاسلام کرمانی نماینده امام در غرب کشور درباره طرفداری شیخ از سازمان کومه له واقعیت ندارد و ما فکر می کنیم که با این عمل بین گروه های سیاسی تفرقه ایجاد نشود. او گفت: عزالدین حسینی بارها گفته است که من هیئت نمایندگی خلق کُردها را به رسمیت می شناسم و از هر گروهی هم که در جهت خلق کرد گام بردارد پشتیبانی می کنیم.(۱)

در تکمیل سخنان این فرد، یکی از مسئولان کومه له نیز گفت: شیخ عزالدین به هیچ حزب و دسته ای وابسته نیست؛ بلکه در دور نهایی هر بحث و تصمیم گیری، ما را راهنمایی می کند.(۲)

۳۵۱

در پی حوادث درود و افشاگری شب گذشته سپاه پاسداران در مسجد امام خمینی بروجرد و ابراز حمایت مردمی از آن، امروز سازمان چریک های فدایی خلق ایران، شاخه لرستان، اطلاعیه ای منتشر کرد. این اطلاعیه در بروجرد و دیگر شهرهای لرستان منتشر شد و در آن، درباره این تجمع مردمی در مسجد و اظهاراتی که در آن مطرح شده است، واکنش نشان داده شد. این اطلاعیه با عنوان "با هوشیاری انقلابی خود توطئه های عوامل امپریالیزم را در هم بشکنیم" صادر شده است. در این اطلاعیه، سازمان کوشیده است با به کار بردن عبارت جناح جنگ افروز سپاه، خود را با حمایت مردمی از کلیّت سپاه کم تر مواجه کند. متن کامل اطلاعیه به این شرح است:

«خلق مبارز لُر!

جناح جنگ افروز سپاه پاسداران پس از فراغت از کشتار بی رحمانه کارگران درود و سرکوب مردم آن منطقه، اینک در تدارک توطئه های جدیدی هستند. آنها قصد دارند همان فجایعی را که در شهر درود مرتکب شده اند در بروجرد نیز تکرار نمایند. سپاه پاسداران بروجرد که می داند کشتار بی رحمانه کارگران انزجار مردم را نسبت به آنها برانگیخته است، با انتشار اطلاعیه های پی درپی، ناشیانه می کوشد مسئولیت قتل عام مردم درود را به گردن دیگران بیندازد. کوشش آنها بی شباهت به تبلیغات رژیم منفور شاه نیست. رژیم ضدخلقی پهلوی نیز بعد از هر اقدام ضدمردمی سعی می کرد گناه آن را به گردن دیگران بیندازد. مردم زحمتکش ما هنوز فاجعه سینما رکس آبادان را فراموش نکرده اند و از یاد نبرده اند که چگونه رژیم سابق برای سرپوش گذاشتن بر جنایت هولناک به تکاپو افتاده بود و پی درپی، گروه های خیالی می تراشید و مسئولیت فاجعه را به گردن آنها می انداخت.

سپاه پاسداران بروجرد با انتشار اخبار جعلی سعی دارد که جو مسموم کننده ای را بر

۱- مأخذ۲۱، ص۹.

۲- مأخذ۲۱، ص۹.

شهر حاکم گرداند و زمینه را برای ایجاد درگیری فراهم سازد. افراد سپاه پاسدار با لباس های شخصی به میان مردم می روند و با وارونه جلوه دادن حقایق، سعی در فریب زحمتکشان دارند. دیروز مقامات مسئول سپاه پاسداران، در مسجد امام، به نام افشاگری در مورد درود تا آن جا که توانستند حقایق را تحریف نمودند؛ غافل از آن که مردم مبارز ما هوشیارتر از آنند که عوام فریبان بتوانند آنها را بفریبند.

مردم در تجربه روزانه خود هم عملکرد سپاه پاسداران و ارگان های مشابه آن را می بینند و هم عملکرد هواداران طبقه کارگر و زحمتکشان را. مردم از چنان سطحی از شعور سیاسی برخوردارند که قادر به تشخیص دوست و دشمن خود می باشند. ما علیه هرگونه توطئه چینی، شدیداً هشدار می دهیم و مسئولیت آن را متوجه طراحان و عاملین توطئه، یعنی سرمایه داران و مرتجعین قشری می دانیم. ما به همه زحمتکشان و نیروهای ضد امپریالیست به ویژه هواداران خود توصیه می کنیم با هوشیاری انقلابی مواظب تحریکات دشمنان مردم باشند. ضدانقلاب برای کشتارهای تازه در صدد بهانه جویی است.

ننگ و نفرت بر توطئه چینان و نفاق افکنان و جنگ افروزان. هرچه مستحکم تر باد پیوند نیروهای انقلابی با زحمتکشان. پیروز باد مبارزات ضد امپریالیستی - دمکراتیک خلق.

سازمان چریک های فدایی خلق ایران، شاخه لرستان»(۱)

علی رغم تمام تبلیغات این سازمان و دیگر سازمان ها و احزاب، و درست برخلاف اهداف این اطلاعیه، افکار عمومی بروجرد امروز واکنش تند و وسیعی بر ضد مضمون آن نشان داد. امروز راهپیمایی بزرگی در بروجرد به نفع سپاه و بر ضد سازمان مزبور و متحدانش برپا شد. روزنامه انقلاب اسلامی در گزارش این راهپیمایی نوشت: به دنبال درگیری های اخیر شهر درود که به کشته شدن دو نفر و جراحت چهارده نفر منجر شد، گروه های ضدخلقی، سپاه پاسداران را مقصر این حادثه دانستند. برای جواب گویی به این تهمت ناجوانمردانه، راهپیمایی عظیمی با شرکت گروه های مختلف مردم بروجرد در خیابان های این شهر برگزار شد. در این راهپیمایی مردم پشتیبانی کامل خود را از سپاه پاسداران اعلام کردند و خواستار نابودی گروه های ضدخلقی شدند. آنها شعار می دادند: "پاسدار سنگر انقلاب است، خمینی رهبر انقلاب است" و "مسئولین بروجرد خلخالی را بیاورید". مردم با گذشتن از خیابان های این شهر در مسجد امام اجتماع کردند و راهپیمایی با قرائت قطع نامه ای در هفت ماده به پایان رسید.(۲)

سپاه پاسداران بروجرد نیز طی اطلاعیه ای اعلام کرد اطلاعیه منتشر شده از سوی هواداران سازمان مجاهدین خلق ایران در تاریخ شانزدهم فروردین ماه ۵۹ و نیز اطلاعیه دانش آموزان مبارز طرفدار آزادی طبقه کارگر بروجرد را که پر از دروغ است، شدیداً تکذیب می کند.(۳)-(۴)

۱- سند شماره ۲۲۲۹۱۲مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سازمان چریک های فدایی خلق ایران - شاخه لرستان، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۱، ص ۱۱.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش۳۵۱: واکنش سازمان مجاهدین خلق و حزب توده در قبال اطلاعیه سپاه بروجرد. ص۶۲۴

۴- مأخذ۱۱، ص ۲.

در خوزستان، با توجه به موقعیت این استان، مسائل و مشکلات سیاسی و غیر سیاسی خاصی وجود دارد که شایان توجه است؛ از جمله آنها مشکلات مربوط به سوء استفاده عراق از گرایش های قومی موسوم به خلق عرب است که امروزه تنها به شکل انفجارات لوله های نفت و گاز یا انفجار در اماکن عمومی باقی مانده است. همچنین مسائل مربوط به بافت قومی نواحی مرزی که ترورها و فعل و انفعالات غیر قابل کنترلی را ایجاد می کند، از جمله این مسائل است. در این میان، موضوع مهم دیگر، مسائل مربوط به کار و کارگری و حواشی آن است. استان خوزستان، استانی صنعتی است و از طرفی، نابسامانی های خاص وضعیت انقلابی نیز در این استان وجود دارد. با توجه به این امور و نیز وجود برنامه ها و دستور العمل های تجربه شده گروه های مارکسیستی، به طور طبیعی معضلات و مشکلات کار و کارگر، در خوزستان امری جدی است. صدای همدردی با بیکاران و اخراج شدگان، برخلاف دیگر مطالبات سیاسی و عقیدتی گروه های چپ غیرمذهبی، در نزد توده های آرمان خواه انقلابی گوش شنوا دارد. به علاوه، توانایی تشکیلاتی گروه ها نیز قادر به ایجاد چنین صدایی هست. این امر حساسیت مسئله را بیش تر می کند. امروز نیز برخی مشکلات غیرسیاسی مربوط به حواشی کار که البتّه مورد استفاده سیاسی قرار می گیرد، در چند شهر خوزستان به شکل نسبتاً حادی بروز کرد.

در ماهشهر یک تجمع مربوط به بیکاران، یک کشته و دو مجروح برجای گذاشت. به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در این شهر، امروز بیکاران ماهشهر در یک راهپیمایی شرکت کردند و هنگامی که قصد اشغال مخابرات این شهر را داشتند، برخوردی روی داد که به کشته شدن یک نفر و مجروح شدن دو تن دیگر انجامید. مسئولان سپاه ماهشهر تأکید کردند که پاسداران مبادرت به تیراندازی هوایی کرده اند و اظهار داشتند هنوز علت کشته و مجروح شدن این سه تن برای آنها مشخص نیست. آنان افزودند سپاه قصد داشت جسد را برای کالبد شکافی در اختیار بگیرد که مشخص شود مقتول با چه نوع اسلحه ای کشته شده است؛ اما طرفداران چریک های فدایی خلق مانع شدند و جسد و مجروحان حادثه در حال حاضر در بیمارستان مصدق ماهشهر هستند. از سوی دیگر، طرفداران سازمان چریک های فدایی خلق در ماهشهر، خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی را مبنی بر پرداخت پول به بیکاران و تشویق به راهپیمایی تکذیب کردند و اظهار داشتند: پاسداران ما را به گلوله بستند که دو نفر کشته و دو نفر مجروح شدند و یک نفر دیگر نیز دستگیر شد.(۱)-(۲)

ص: ۶۰۵

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۳۵۲: دو گزارش جداگانه از حزب توده و حزب جمهوری اسلامی، از واقعه ماهشهر. ص۶۲۶

۲- مأخذ ۱، ص ۳.

در مسجدسلیمان خواسته های صنفی عشایر، مسئله آفرین شد. به گزارش خبرگزاری پارس از اهواز، گروهی از عشایر بخش لالی اندیکا و حومه از توابع شهرستان مسجدسلیمان، بعدازظهر امروز در این شهرستان دست به حملاتی زدند و طی آن، شیشه در ورودی فرمانداری و شیشه های بانک تعاون کشاورزی را شکستند. گزارش رسیده حاکی است: «این گروه از عشایر برای گرفتن وام فوری به مسجدسلیمان آمده بودند. آنها در مرکز شهر نیز بعد از یک درگیری که بین خودشان صورت گرفت و به زخمی شدن سه تن منجر شد، دو اتومبیل سواری را خرد کردند.»(۱)

در اهواز هم راهپیمایی مربوط به کارگران به درگیری هایی منجر شد. روزنامه انقلاب اسلامی نوشت: در اعتراض به اخراج گروهی از کارگران شرکت ملی پروژه ای "فاسترویلر" (تهران – جنوب سابق)، عصر امروز حدود ۱۰۰۰ نفر از کارگران اخراجی و هواداران آنها در فلکه زیتون اهواز اجتماع کردند و به راهپیمایی پرداختند. راهپیمایی کارگران را دادستان انقلاب اسلامی اهواز غیرقانونی اعلام کرده بود؛ ولی تظاهرکنندگان بدون توجه به اطلاعیه دادستانی، راهپیمایی خود را ساعت ۱۷:۳۰ شروع کردند. این راهپیمایی به درگیری با گروهی از مردم در چند نقطه اهواز انجامید(۲)

کیهان در این باره نوشت: امروز هواداران سازمان چریک های فدایی خلق، شاخه خوزستان، از انتهای خیابان کیان اهواز دست به راهپیمایی زدند. این راهپیمایی در اعتراض به حوادث صنایع فولاد و شرکت فاسترویلر و شرکت های حفاری صورت گرفت؛ حوادثی که به اخراج و دستگیری چند کارگر منجر شده بود. راهپیمایان دستگیری و اخراج کارگران و نمایندگان آنان را محکوم نمودند و همچنین به اَعمال فاشیستی دولت بعث عراق اعتراض کردند. در جریان این راهپیمایی چندین بار گروه های مخالف به راهپیمایان حمله کردند؛ ولی مأموران شهربانی و سپاه پاسداران مانع از درگیری شدند و فاصله گروه های مخالف را با راهپیمایان حفظ کردند. به گزارش خبرنگار روزنامه از اهواز، راهپیمایان در خیابان کمپلو مورد حمله شدید گروه های مخالف قرار گرفتند. طی درگیری های شدیدی که در این ناحیه رخ داد، بیش از ۲۵ نفر به شدت مضروب شدند و افراد سپاه پاسداران با تیراندازی های هوایی گروه های درگیر را متفرق کردند. در پی این درگیری، راهپیمایی ادامه یافت و در خیابان امانیه و روبه روی فلکه ساعت، دوباره درگیری رخ داد و عده ای دیگر در جریان این درگیری مجروح شدند.(۳)

۳۵۳

در منطقه گنبد که روزهای حادی را داشته و درگیری های خونینی را پشت سر گذاشته است، هنوز مسئله "زمین" از مسائل مورد اختلاف مسئولان است؛ از این رو تقریباً بلاتکلیف مانده است و بعضاً باعث ایجاد مسائلی می شود. امروز روزنامه انقلاب اسلامی گزارش داد: نمایندگان شوراهای اسلامی سیستانی و غیرسیستانی های منطقه گنبد، در محوطه استانداری

۱– مأخذ۱۵، ص ۲، خبرگزاری پارس – اهواز.

۲– مأخذ ۱، ص ۱۰.

۳– روزنامه کیهان، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱۳.

مازنـدران در ساری اجتماع کردنـد. آنها با صدور قطع نامه ای یازده ماده ای خواسـتار تقسـیم زمین های زراعی منطقه بر اساس طرح های مصوب شورای انقلاب شدنـد و هشـدار دادنـد تعلل در این کار موجب تعویق کِشت بهاره و وارد آمـدن لطمه ای بزرگ به اقتصاد مملکت خواهـد شـد. نماینـدگان شورای اسـلامی گنبـد و حومه، در پایان قطع نامه خود تأکید کردند که اگر به خواست های آنان در اسـرع وقت ترتیب اثر داده نشود، همراه با تمام سیستانی های مازندران برای اظهار دردها و مشکلاتشان به تهران و محضر امام می روند.(۱)

در این حال حجت الاسـلام سیدمحسن موسوی تبریزی رئیس دادگاه و حاکم شرع گنبد – که برای پیگیری پاره ای از مسائل گنبد به تهران آمده است – در گفت وگـویی بـا خبرنگـار روزنـامه مزبـور گفت: تـاکنون در گنبـد، حرف، چنـد برابر عمـل بوده و خود این امر بـاعث شـده است که بیگانگان و ضدانقلاب استفاده کنند و اعتماد مردم به نهادهای انقلابی و دولت کم شود.

وی گفت: ما نباید از افراد بومی بترسیم. بومیان همه معتقد و متعهد به انقلاب اسـلامی هسـتند. آن که مسئله سازی و درگیری به وجود می آورد، ضدانقلاب و گروه های غیرمذهبی هستند که از خارج شـهر به منطقه گنبد می آیند و روزبه روز تعداد این گونه افراد بیش تر می شود. در مقابل عمل ضدانقلاب، در این شهر نیاز به یک هماهنگی کامل بین نیروها و مسئولان شهری و مردم است و تا این هماهنگی بین آنها فراهم نشود، عملاً اقدامات مثبتی صورت نمی گیرد.

وی اظهـار داشت: مردم آن منطقه در مورد جـان و مالشـان کاملاًـ احساس مسـئولیت و امنیت نمی کننـد؛ خصوصاً با توجه به این که ژانـدارمری و شهربـانی، آن طور که بایـد، به وظـایف خود عمـل نمی کننـد و ارتش در آن جـا قسـمتی از امنیت منطقه را به عهـده دارد که این یک چهره فوق العاده و شبیه حکومت نظامی به شـهر داده است. این امر صـحیح نیست؛ بلکه امنیت شـهر باید از طریق سپاه پاسداران با همکاری کامل شهربانی و ژانـدارمری تأمین شود. در پایان، وی گفت: در عمل بایـد دو مسـئله دیگر کاملاً در نظر گرفته شود: ۱. مبـارزه قاطعانه و برخورد انقلابی با عوامل ضدانقلاب و توطئه گر در منطقه؛ ۲. اقدام سریع و ضربتی درباره مسئله زمین که به صورت بهانه ای در دست ضدانقلاب قرار گرفته است و آن را عنوان می کند.(۲)

۳۵۴

امروز بیانیه ای از "انجمن حقوقـدانان مسـلمان" در شـماره امروز روزنامه بامـداد درج شـد. صـدور این بیانیه، اقدامی در ادامه اقدامات شاخه های پوششی سازمان مجاهدین خلق است که غالباً با عنوان گروه ها یا اقشار صنفی هوادار سازمان فعالیت می کنند.(۳) در این بیانیه

ص: ۶۰۷

۱– مأخذ۶۹، ص ۱۱.

۲– مأخذ۶۹، ص ۱۰.

۳– نام این شاخه ها از نوع خاصـی از نامگذاری، "انجمن ... ان مسـلمان"، تبعیت می کند؛ مثلاً: انجمن دانشـجویان مسلمان، انجمن دانش آموزان مسلمان و...، و در این جا انجمن حقوقدانان مسلمان.

"حمله و هجوم به کتاب فروشی ها، دفاتر روزنامه ها و نشریات، آتش زدن مطبوعات و ضرب و شتم و بازداشت خبرنگاران مطبوعات مترقی و مردمی در گوشه و کنار مملکت" محکوم شده است و از مقام ریاست جمهوری و مراجع صالح قضایی درخواست شده است که عوامل گردانند این جریانات را تعقیب و مجازات کنند. همچنین روزنامه بامداد در همین شماره خبر داد که بیش از ۴۰ گروه، انجمن و کانون سیاسی و صنفی دیگر از هواداران مجاهدین خلق، نامه های سرگشاده ای به امام خمینی نوشتند و با بررسی توطئه های امپریالیسم امریکا در منطقه و ایران بر ضد نیروهای ترقی خواه ضد امپریالیست، خواستار رهنمودهای رهبری انقلاب و امام امت شدند؛ رهنمودهایی در جهت جلوگیری از توطئه های داخلی، حملات گسترده برضد نیروهای انقلابی از جمله مجاهدین خلق، و ممانعت از تشنج در آستانه مرحله دوم انتخابات مجلس شورای ملی.(۱)

یادآوری می شود روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده ایران نیز در شماره امروز خود، گزارشی از حملات صورت گرفته به محل فروش نشریات و کتب این حزب در شهرهای دماوند و بندرعباس درج کرد و ازمسئولان خواستارمجازات مسببان این گونه حوادث شد.(۲)

در میان انبوه نشریاتی که در این روزها به چاپ می رسد، امروز شصت وچهارمین شماره هفته نامه "حقیقت"، ارگان "اتحادیه کمونیست های ایران"(۳) منتشر شد. برای آشنایی با موضع گیری های سیاسی این گروه، به بخشی از مطالب این شماره نشریه درباره موضوعات مختلف روز، اشاره می شود.

این گروه در زمینه پیام نوروزی امام خمینی چنین موضع گیری کرد: این پیام مطمئناً مستمسکی خواهد شد در دست مرتجعان و بورژوازی و باندهای ضدانقلابی حاکم، برای یورش مجدد به انقلاب و دستاوردهای آن و نیروهای انقلابی؛ مستمسکی خواهد گردید در دست آنان برای بازآمدن خرده بورژوازی بر ضد طبقه کارگر و دیگر زحمتکشان و تفرقه در صفوف مردم. نیروهای انقلابی باید متحدانه در مقابل این یورش احتمالی مقاومت کنند. رهنمودهای عام آیت الله خمینی نیز راه به جایی نمی تواند ببرد و در دست بورژوازی راست

۱- روزنامه بامداد، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۹.

۲- مأخذ۳۳، ص ۶.

۳- "اتحادیه کمونیست ها" بعد از فرار بنی صدر و مسعود رجوی به پاریس، جزء محاربان، در معرض سرکوب و پیگرد جدی قرار گرفت و سرانجام در بهمن ۱۳۶۰ تحت عنوان سربداران، واقعه آمل را ایجاد کرد. در واقعه مزبور، عناصری از این گروه با حضور مسلحانه در این شهر و به خیال پیوستن مردم به آنان، بر ضد سپاه و نیروهای انتظامی شهر اقدام کردند؛ اما این کار به بروز رفتاری از سوی مردم منجر شد که کاملاً عکس پیش بینی آنان بود و به نابودی عناصر مزبور انجامید. این واقعه تعجب آور و غیرعقلانی، در داخل و خارج کشور بازتاب وسیعی داشت و تفرد و انزوای گروه های محارب را حتی در مناطقی که از نظر آنان "مساعد" تلقی می شد، به خوبی نشان داد و نیز میزان توهم و درک نادرست آنان از پایگاه مردمی نظام و خط امام را کاملاً آشکار کرد.

و ضدانقلابی حاکم، مستمسکی می شود برای بازگرداندن سرمایه داران وابسته، و در نهایت، اصلاحاتی بی پایه در نظامات کهنه و پوسیده و منحط!(۱)

در مقاله دیگر این نشریه در مطلبی تحت عنوان "امریکا دام می گسترد، سازشکاران دانه می پاشند"، درباره پیام کارتر به امام و بنی صدر آمده است: درست است که شوروی امپریالیستی نیز یکی از دشمنان مردم ایران و انقلاب است؛ ولی امروز سر و کار ما با امریکای جنایتکار است. پیام نوروزی امام خمینی که ناشی از دنباله روی ایشان از خط سازشکارانه ضدانقلاب شورای انقلاب می باشد، به این گستاخی امریکای جنایتکار زمینه می دهد، و این جا است که کسانی که مخالف واقعی امپریالیسم امریکا هستند، باید مرزبندی روشنی روی جهت اصلی مبارزه مردم ایران بنمایند.(۲)

در مقاله ای دیگر با عنوان "توطئه علیه خلق کُرد را در هم بشکنیم" آمده است: امسال قهرمان یورش به کردستان بنی صدر شده است؛ امّا پشت پرده، همان هایی که سال گذشته توطئه یورش به کردستان را اجرا کردند، امسال نیز فعالانه مشغولند. چمران ها، بهشتی ها و سران امریکایی ارتش، دست اندرکار این توطئه اند؛ امّا امسال، پارسال نیست و جنگ افروزان نیز به عبث گمان می کنند که این بار پیروز خواهند شد. امسال با کسب تجارب گران بهای جنگ و مقاومت سال قبل که هر ذره اش به قیمت خون شهیدانش به دست آمده است، با تجربه و تدارک و عزم راسخ تر به مقابله برخواهد خواست و چنین خلقی را نمی توان شکست داد. پیشمرگ های قهرمان! از هر سنگر دفاع کنید. دهقانان مبارز! از هر وجب خاکی که حق مسلم شما است دفاع کنید.(۳)

۳۵۶

امروز آقای علی قدوسی دادستان کل انقلاب در یک مصاحبه مطبوعاتی شرکت کرد و به سؤالات زیادی پاسخ داد. وی از جمله درباره محاکمه "سعادتی" از اعضای مرکزیت سازمان مجاهدین خلق و "تقی شهرام" از اعضای مرکزیت سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، و چند نفر دیگر گفت: محاکمه این افراد تا حدود یک ماه دیگر آغاز می شود. البته پرونده این افراد از نظر دادسرا تکمیل است و کیفرخواست ها هم آماده شده است. از دادستان کل انقلاب سؤال شد: هنوز هم پس از اعلام فرمان عفو امام، دیده می شود که افرادی دستگیر می شوند، این دستگیری ها چگونه است؟ وی پاسخ داد: البته تعداد دستگیر شده ها خیلی کم است و این افراد در ارتباط با کارهایی مانند انفجار لوله های گاز و نفت و روابط مستقیمی که با

۱- هفته نامه حقیقت، ارگان اتحادیه کمونیست های ایران، شماره ۶۴، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- همان.

۳- مأخذ ۱۴۰، ص۴.

خارج دارند و امثال این ها، دستگیر شده اند که شامل عفو نمی شوند.

آقای قدوسی در مورد "گروه شاهین" گفت: تمام اعضای گروه دستگیر شده اند و تعداد آنها بیش از سه یا چهار نفر هم نبود و مسئله آنها ختم شد؛ خیلی ساده تر از آن که فکر می کردیم. وی در پاسخ به این سؤال که محاکمه رهبر "گروه فرقان" آغاز شده است یا خیر، تلویحاً آن را تأیید کرد؛ اما در این باره توضیحی نداد. از آیت الله قدوسی درباره فعالیت دادسرای انقلاب در خوزستان در زمینه اقدامات کسانی که لوله های نفت و گاز و آب را منفجر می کنند، سؤال شد. وی پاسخ داد: تاکنون در اهواز، ۲۷ یا ۲۸ نفر در رابطه با انفجار لوله های نفت و گاز دستگیر شده اند که به طور قطع چندین نفر از این تعداد اعدام خواهند شد. در مورد تعداد زندانیان زندان اوین، دادستان انقلاب گفت: فعلاً در زندان اوین، حدود ۵۰۰ تا ۵۵۰ نفر زندانی بیش تر نداریم.(۱)

۳۵۷

به جز اختلافات جناحی موجود، بین مسئولان رسمی دولتی و مسئولانی که به موجب وضعیت انقلابی عهده دار اموری شده اند، نیز بعضاً اختلافاتی بروز می کند؛ به ویژه در مسئولیت هایی که ارتباط مستقیم با اقشار مختلف مردم د ارد. این مسئله، از جمله در امر مسکن در شهرهای بزرگ به خصوص تهران، به صورت یک مشکل خودنمایی می کند. نمونه ای از این امر، تفاوت نظر و رفتار بنیاد مسکن و شهرداری تهران درباره چگونگی استفاده از ساختمان بزرگ حزب رستاخیز(۲) است؛ تفاوتی که در مصاحبه مطبوعاتی امروز رئیس هیئت امنای بنیاد مزبور، آشکار شد. روزنامه کیهان در گزارش این مصاحبه نوشت:

آیت الله حاج سیدهادی خسروشاهی رئیس هیئت امنای بنیاد مسکن، روز گذشته اعلام کرد که ساختمان حزب منحل شده رستاخیز، برای خوابگاه دانشجویان در نظر گرفته شده است و آنان باید پس از مستقر شدن در این ساختمان، کلیه اماکنی را که به طور غیرمجاز تصرف کرده اند تخلیه کنند. آیت الله خسروشاهی درباره این موضوع که این ساختمان را قبلاً- شهرداری تصرف کرده است گفت: دانشجویان مبارز کشورمان در وضعیت سختی زندگی می کنند و بیش تر، ساختمان های غیرمجاز و هتل ها را در اختیار گرفته اند که باید تخلیه شود. با توجه به این مسئله، این ساختمان باید در اختیار دانشجویان قرار گیرد و من اخطار می کنم که شهرداری هرچه زودتر باید این محل را تخلیه کند و به دانشجویان تحویل بدهد. آیت الله خسروشاهی سپس گفت: من نمی دانم شهرداری با اجازه کدام مرجع، یک ساختمان را که دارای صدها اتاق است، تصرف کرده است؛ در حالی که بیش از ۵۰ اتاق آن مورد نیاز شهرداری نیست.(۳)

ص: ۶۱۰

۱- مأخذ۱۱، ص ۹.

۲- در زمان چاپ کتاب حاضر، ساختمان ۲۲ طبقه مزبور که در خیابان فاطمی واقع شده، ساختمان اصلی وزارت کشور است.

۳- مأخذ۱۱، ص ۱.

با مشخص شدن نتایج مرحله اول انتخابات مجلس شورای ملی، بحث چگونگی رابطه مجلس و رئیس جمهوری جدی تر شده است. در این میان بنی صدر و اطرافیانش به شدت بر موضع خود مبنی بر لزوم هماهنگی مجلس با رئیس جمهوری پافشاری می کنند؛ از جمله سرمقاله امروز روزنامه انقلاب اسلامی با عنوان "رئیس جمهور و مجلس" به این موضوع می پردازد. در این سرمقاله به قلم سید جمال الدین موسوی، سردبیر، چنین آمده است:

رمز پیروزی انقلاب اسلامی ما وحدت کلمه بود. این سخنی است که بارها امام آن را تأکید کرده اند. این سخن بدان معنی است که کلیه نیروها و اقشار جامعه باید از مناقشات بپرهیزند و به آینده دور و تحقق کامل شعارهای اصلی انقلاب چشم بدوزند و تلاش ها را در این جهت همسو کنند. اکنون مسئله بر سر این است که اگر ارگان های رسمی کشور که باید با هماهنگی کامل، کشور را اداره کنند، خود درگیر کوشش هایی برای کسب این و آن موضع قدرت و یا تحمیل خود باشند، چه پیش می آید، و در این میان اگر مجلس با رئیس جمهوری هماهنگی نداشته باشد، وضع از چه قرار خواهد شد؟

هماهنگی مجلس با رئیس جمهوری به معنای تبعیت کامل مجلس از رئیس جمهوری نیست. چنین مجلسی درخور ایران انقلابی نمی باشد؛ بلکه مسئله این است که اگر مجلس اساس کار خود را ضدیت با رئیس جمهوری قرار دهد، کشور دچار چنان فلجی می شود که دیگر سنگ روی سنگ بند نمی شود. اینک بر همگان روشن است که رئیس جمهوری منتخب ملت، چه قبل و چه پس از انتخاب به ریاست جمهوری، در تلاش دائمی برای پایان بخشیدن به مشکلاتی است که گریبان گیر ایران عزیز است؛ چه جایی برای ضدیت با وی می ماند؟

در ادامه سرمقاله آمده است:

۱. مجلس باید با رئیس جمهوری هماهنگی داشته باشد؛ به این معنی که عملکرد خود را با رئیس جمهوری در جهت به دست آوردن استقلال کامل کشور و استقرار امنیت و آزادی و معنویت همسو گرداند؛ یعنی به دست آوردن آنچه رئیس جمهوری هنگام انتخابات ریاست جمهوری، در برنامه های خود قرار داد و مردم بدان رأی دادند. ۲. مجلس باید از کلیه بازی های قدرت دور باشد تا بتواند به مسائل اساسی کشور که در بالا بدان اشاره شد، بپردازد. ۳. مجلس نباید زیربار هیچ گروه فشاری برود و باید استقلال خود را کاملاً حفظ کند. ۴. هرچه فوری تر به کار مراکز خودکامه تصمیم گیری غیرقانونی پایان دهد و مراجع رسمی قانونی را تثبیت و تقویت کند.(۱)

"وزارت ارشاد ملّی" در بولتنی که امروز منتشر کرد، ترجمه مصاحبه بنی صدر با مجله میدل ایست چاپ لندن، مورخ آوریل ۱۹۸۰ را درج نمود. در مقدمه این مصاحبه، مجله

ص: ۶۱۱

۱- مأخذ۶۹، ص ۱۹.

مزبور یادآوری کرده است که «به یقین، منصب ریاست جمهوری جامه ای است که بر قامت بنی صـدر برازنـده است. بنی صدر در این مصاحبه از چگونگی مقابله با مراکز مختلف تصـمیم گیری، و نیروهای مسـلح، و مشـکل اقلیت ها، و روابط با سایر ممالک جهان سـخن می گوید. بنی صدر ضمناً از اقتصاد ایران و از نقش اسلام در جامعه غافل نیست.»(۱)

بخش هایی از این مصاحبه مفصل در ذیل می آید:

س: «قدرت واقعی شما با توجه به نقش امام خمینی در قانون اساسی تا چه اندازه است؟»

ج: «اصـل ولاـیت فقیه مشـکلی نیست و در واقع کمکی برای ما بوده است. ما درباره تمامی مسائل با امام تفاهم داریم و تا جایی که به آتیه مربوط است، نمی توان انتظار داشت که امام مانند گذشـته نقش فعالی داشته باشد. وی نظارت خود را بر امور خواهد داشت، ولی در عمق مسائل نخواهد بود.»

س: «آیا شما از جنبه اجرایی، واقعاً صاحب اختیار هستید؟»

ج: «انتخابات مجلس هنوز به سامان نرسـیده و من ضـمناً باید دولت جدید را تشکیل دهم. من با همان دستگاهی که در آغاز انقلاب وجود داشت کار می کنم؛ ولی نمی توانم تمام مسئولیت کار این دسـتگاه را به عهـده بگیرم. به تدریج اقداماتی انجام خواهد شد. با تشـکیل دولت جدید، آن دولت اختیارات اجرایی را به دست خواهد گرفت.»

س: «با توجه به حضور دانشـجویان پیرو خط امام که سـفارت امریکا را در اشغال دارند و با توجه به مراکز مختلف تصمیم گیری، آیا نسبت به حل مشکلات ایران احساس بدبینی می کنید؟»

ج: «بلی مشـکلاتی وجود دارند؛ ولی از نظر سیاست های خود عدول نکرده ایم. برخی از مشـکلات مانند بهبود وضع رادیو و تلویزیون باید مقدم بر سایر مسائل برطرف گردند. تصمیمات مهمی تاکنون اتخاذ گردیده اند و تصمیمات دیگری نیز به موقع گرفته خواهند شد.»

س: «شما با کسانی که تنها گوش به فرامین امام دارند چگونه کنار می آیید؟»

ج: «ایـن مطلـب تنهـا شامـل دانشـجویان مسـتقر در سـفارت امریکـا نمی گردد؛ بلکـه این امر جزئی از تاریـخ مـا است؛ فی المثـل در کارخـانه ای، کارگران ممکن است دست به اعتصاب زننـد و آن قـدر به اعتصاب ادامه دهنـد تا رئیس جمهور یا نماینده وی، برای تحقیق پیرامون علت مشـکل رأساً اقدام کند. این امری است عادی و در واقع فاقد اهمیت؛ اما من تحمل کسانی را که بخواهند دولت منتخب یا تصمیماتی را که اتخاذ می کند، بازیچه دست خود قرار دهند، نخواهم داشت؛ حال هرکه باشد تفاوتی نمی کند.»

س: «برای شما اسلام مهم تر است یا ناسیونالیسم ایرانی؟»

ج: «...ناسـیونالیسم در واقع و فی نفسه فرهنگ سـلطه جویی می باشد؛ ولی هشـیاری مردم ایران بر شالوده هشیاری اسلامی قرار دارد. بدون اسلام، استقلال فرهنگی وجود نخواهد داشت و بدون استقلال فرهنگی، ایرانی نخواهد بود.»

ص: ۶۱۲

۱- اداره کـل مطبوعـات خـارجی وزارت ارشـاد ملی، نشـریه "بررسـی روزانه مطبوعات جهان"، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۷، میـدل ایست - چاپ لنـدن، آوریل ۱۹۸۰ (فروردین ۱۳۵۹).

س: «با توجه به تجاوز شوروی به افغانستان و ادامه مناقشه فلسطینی ها با اسرائیل، شما چه نوع کمکی به چریک های افغانستان یا سازمان آزادی بخش فلسطین خواهید کرد؟»

ج: «هرقدر بخواهند، از آنها حمایت سیاسی خواهیم کرد. آنها از ما درخواست کمک نظامی یا مادی نکرده اند.»

س: «آیا امکان دارد ایران سربازان خود را برای نبرد در کنار چریک های افغانستان یا فلسطین اعزام دارد؟»

ج: «چنین کاری برای ما و برای آنان بی معنی و عبث خواهد بود. ما باید به آنها یاری دهیم که به خاطر استقلال و حق حیات خود مبارزه کنند؛ ولی شرکت در جنگ همه جانبه برای ما صحیح نخواهد بود.»

س: «درباره تقاضای خودمختاری از جانب اقلیت های قومی و سایر اقلیت ها، چه می گویید؟»

ج: «مردم ما در مناطق مختلف کشور طعم تبعیض و نابرابری را چشیده اند. رژیم گذشته به اقلیت کُرد، بلوچ، لر و پارسی، ترکمن و ترک، به نوعی اِعمال قدرت کرده بود. در جامعه ایران از وحدت و هماهنگی نشانی دیده نمی شد و چنانچه شورش هایی علیه حکومت انقلابی اسلامی می بینید، میراث گذشته است. ما نمی خواهیم چنین میراثی وجود داشته باشد و ایران تجزیه گردد. ما می خواهیم نقطه پایان بر تبعیض گذاریم. اخیراً نامه ای از حزب دمکرات کردستان داشتم که ضمن آن، طرحی برای خودمختاری ارائه داده بودند. در این طرح نکات جالبی وجود داشت و من با این که مردم آن سامان، در قلمرو اقتصادی و فرهنگی، خودمختاری داشته باشند، مخالفتی ندارم؛ ولی آنها می خواهند پلیس و ژاندارمری را نیز تحت نظارت خود داشته باشند. آیا در تمامی دنیا چنین خودمختاری سراغ دارید؟ اگر اکراد خواستار خودمختاری در داخل مملکت هستند، باید این خودمختاری در قالب ایدئولوژی جمهوری اسلامی باشد. آنها باید مسلمان باشند. ما چگونه می توانیم در چارچوب جامعه اسلامی به گروهی خودمختاری دهیم که خود را مکلف به رعایت قوانین اسلام نمی دانند؟ آنها حکومتی می خواهند که در آن، نیروهای مسلح ظاهراً در کنترل دولت مرکزی و در عمل در کنترل خود آنها باشد. آنها می خواهند افراد پلیس و ژاندارمری از مردم خود آنها باشد؛ ولی در عین حال بودجه آنها را دولت مرکزی تأمین کند. اگر آنها می خواهند خود، اداره تمام امور را در دست داشته باشند، در این صورت چه لزومی دارد بودجه آن را ما بدهیم. این خواست، چیزی سوای خودمختاری است. چرا آنها سعی دارند به زور اسلحه به خواست های خود برسند؟ اگر آنها می خواهند دست به اسلحه برند، ما هم معامله به مثل خواهیم کرد. تصور می کنید پس از انقلاب، ما از این تهدیدها باکی داریم؟ من به نام ملت اعلام می دارم حاضر نیستم یک وجب از خاک ایران را از پیکر وطن جدا ببینم.»

س: «قریب ۱۷ سال قبل گفته بودید اولین رئیس جمهوری ایران خواهم بود. آیا حال که به این مقام دست یافته اید راضی هستید؟»

ج: «آنچه گفتم، قبل از دوران حکومت مصدق بود. من طبق معتقدات مذهبی خانوادگی ام شاه را ستمگری می دانستم محکوم به زوال. شخص وقتی جوان باشد و مخالف با حکومت کشور خود، طبیعتاً در اندیشه سرنگون ساختن آن حکومت می افتد. صدها هزار جوان دیگر هم چنین می اندیشیدند. برای من این آرزو که می توانست آرزوی همه باشد، به تحقق رسیده است. من اکنون رئیس جمهوری هستم؛ خواه بخت با من یار بوده و یا رؤیای جوانی من به حقیقت پیوسته است؛ ولی باید بدانید من زمانی از این رهگذر احساس رضایت خواهم کرد که در انجام وظیفه و در خدمت به مردم وطنم موفق باشم.(۱)

۳۶۰

سخنگوی وزارت نفت اعلام کرد: در پی عدم تمکین هیئت نمایندگی شوروی در مذاکرات خود، در پرداخت حقوق بحق ملت ایران، و با توجه به تأیید شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران، و برای حفظ منافع و حیثیت ملی، ترجیح داده شد که صدور گاز به کشور شوروی قطع شود؛ به همین دلیل از طرف وزیر نفت به شرکت ملی گاز ایران ابلاغ شد که شدیداً مراقبت کنند گاز ایران به شوروی صادر نشود و برای این که گازهای اضافی در داخل کشور مصرف شود، هرچه زودتر برنامه ضربتی خاصی تهیه کنند و برای وزارت نفت ارسال دارند که فوراً اجرا شود. ضمناً تأکید شد که در برنامه مذکور، بدون درنظر گرفتن توجیه های اقتصادی متداول، به گازرسانی به شهرهای کوچك و روستاها اولویت داده شود؛ زیرا بهترین توجیه اقتصادی، استفاده هموطنان ما از گاز است تا این که گاز، ارزان به دیگران داده شود یا در بیابان ها سوزانده شود.(۲)

۳۶۱

علی اکبر معین فر وزیر نفت، درباره اظهارات زکی یمانی وزیر نفت عربستان سعودی، به اظهارنظر پرداخت. زکی یمانی گفته است: «برای یکنواخت کردن قیمت نفت خام در کوتاه مدت، به زودی وزرای نفت اوپك جلسه فوق العاده خواهند داشت.» معین فر در این باره چنین گفت: البته قرار است اجلاس فوق العاده اوپك برای بررسی برنامه های درازمدت تشکیل شود؛ ولی این جلسه ارتباطی به تعیین قیمت نفت خام در کوتاه مدت ندارد و ما هیچ گونه محدودیتی را در قیمت نمی پذیریم؛ زیرا در کنفرانس کاراکاس موضوع دیکته کردن

۱- مأخذ ۱۴۶، ص۷ تا ۱۲.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲، تهران - خبرگزاری پارس.

قیمت را برهم زدیم. اگر منظور آقای زکی یمانی از یکنواخت کردن قیمت نفت این است که قیمت نفت آن کشور را به سطح قیمت نفت خام جمهوری اسلامی برساند، البته ما استقبال می کنیم و با ایشان موافقیم؛ زیرا راضی نیستیم نفتی که ما به قیمت بشکه ای ۳۵ دلار می فروشیم، ایشان بشکه ای ۶۲/۴ دلار مالیات ورود بر آن وضع کنند. چه بهتر است که این تفاوت به جیب مردم حجاز برود تا آن کشور با بالا رفتن درآمد خود، سطح تولید را کاهش دهد و ناگزیر نباشد روزی ده میلیون بشکه از ذخایر نفتی ملت مسلمان را استخراج و تسلیم امپریالیسم کند. ولی اگر نظرشان پایین آوردن قیمت نفت خام ایران تا سطح قیمت نفت خام عربستان سعودی، یا میانگین گرفتن بین دو قیمت است، موضوع دیگری است و باید از هم اکنون اعلام کرد که از نظر مردم انقلابی ایران مردود است.(۱)

۳۶۲

دفتر اطلاعات و انتشارات وزارت امور خارجه، امروز اعلام کرد: «در رابطه با ناآرامی های اخیر دانشگاه های قاهره و اعتراض دانشجویان غیور مصری به سیاست سادات و حضور شاه مخلوع در آن کشور، روز گذشته شش تن از دانشجویان عضو انجمن اسلامی دانشجویان ایرانی مقیم مصر به اسامی اسد حکمی، عبدالله امی، مهدی مقدم نوربخش، حسن وکیلیان، بشیره شرکا، و محمدعلی مصباح، از طرف مقامات امنیتی و اداره مهاجرت به اتهام فعالیت های مخالف با رژیم مصر دستگیر و زندانی شدند و ظاهراً تصمیم مقامات امنیتی مصر بر این است که این شش دانشجوی ایرانی را از مصر اخراج کنند. در این مورد از سفارت سوئیس در قاهره که مسئولیت حفظ منافع دولت جمهوری اسلامی ایران در مصر را به عهده دارد، خواسته شده است تا نسبت به پیگیری علل دستگیری و رفع توقیف و آزاد نمودن دانشجویان دستگیر شده سریعاً اقدامات لازم را معمول دارد.»(۲)

در این حال تحولات سیاسی جدید مصر که حرکت اسلام گرایان محور آن است و در قبال حضور شاه مخلوع در مصر واکنش نشان می دهد در سطح وسیعی از رسانه های جهان انعکاس می یابد؛ از جمله هرالدتریبیون چاپ پاریس در شماره امروز خود، گزارشی را به چاپ رساند که دیروز در واشنگتن پست منتشر شده بود. این گزارش، با عنوان "مسلمانان متعصب مصر گستاخ تر می شوند" در هرالدتریبیون به چاپ رسید. این گزارش به بررسی حضور شاه در مصر و تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر مسلمانان مصری می پردازد. موضوع دیگری که به نظر می رسد این است که نویسنده به صورت یک موضوع اصلی این گزارش، در صدد نشان دادن افزایش فشار مسلمانان تأثیر پذیرفته از انقلاب اسلامی، بر مسیحیان است.(۳)-(۴)

ص: ۶۱۵

۱- همان.

۲- مأخذ۱، ص ۴، تهران - خبرگزاری پارس.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۳۶۲: مرور بخش هایی از گزارش واشنگتن پست در هرالدتریبیون که گزارش مفصلی است از مصر بعد از پذیرش شاه مخلوع ایران. ص۶۲۷

۴- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۴۲ تا ۴۵، هرالدتریبیون چاپ فرانسه، ۷ آوریل ۱۹۸۰ (۱۸/۱/۱۳۵۹).

یاسر عرفات رئیس کمیته اجرایی سازمان آزادی بخش فلسطین، در مصاحبه ای با مجله تایمز، خودمختاری پیشنهادی امریکا را بی ارزش توصیف کرد. یاسر عرفات در این مصاحبه که در مقر سازمان آزادی بخش فلسطین در بیروت انجام شد، اظهار داشت: امریکا و اسرائیل می گویند که قصد دارند به ما خودمختاری بدهند. به اعتقاد من، این نوع خودمختاری چیزی جز خودگردانی نیست و من آن را بی ارزش می دانم.(۱)

خبرگزاری یونایتدپرس که خبر فوق را گزارش کرده است، در ادامه می افزاید: اسرائیلی ها همه چیز را در کنترل خود دارند؛ از جمله منابع آب؛ حتی در روستاها هم کنترل منابع آب در اختیار اسرائیل است و این در هیچ کجای دنیا سابقه ندارد.

به گزارش این خبرگزاری، عرفات در مصاحبه مزبور همچنین گفت: اسرائیل بیش از هر کشور دیگر جهان خواستار توسعه مرزهایش است؛ مرزهای قابل دفاع، مرزهای تاریخی، مرزهای انجیلی و اکنون مرزهای آبی. عرفات که در زمینه موضع امریکا درباره فلسطین، خوش بین به نظر نمی رسد گفت: "دولت کارتر به هر قضیه ای از دید اسرائیل نگاه می کند. امیدوارم که اوضاع تغییر کند؛ لیکن در این مورد خوش بین نیستم." عرفات خطاب به خبرنگار مجله تایمز گفت: فکر می کنید امریکا تا چه مدت خواهد توانست نفوذ خود را در منطقه حفظ کند؟ با تمام تلاشی که امریکا به عمل آورد، نتوانست پایگاه مستحکم خود را در ایران حفظ کند و اکنون پس از دخالت نظامی شوروی در افغانستان، امریکا سعی دارد بر اسب اسلام سوار شود؛ امّا امریکا فراموش کرده است که مسئله فلسطین، "ام المسائل" منطقه است. وی گفت: با نادیده گرفتن حقوق ملت فلسطین، صلح و ثبات و امنیت در خاورمیانه برقرار نخواهد شد.(۲)

* * *

ضمیمه گزارش ۳۲۷: گزارش خبرگزاری فرانسه از سخنرانی کارتر

متن کامل گزارش خبرگزاری فرانسه درباره سخنرانی تلویزیونی کارتر که روز بعد (۱۹/۱/۱۳۵۹) از واشنگتن مخابره شد، به این شرح است:

«جیمی کارتر رئیس جمهوری امریکا، شب گذشته قطع روابط دیپلماتیک با ایران را اعلام داشت و افزود: از زمانی که تروریست های ایرانی پرسنل سفارت امریکا در تهران را در اوایل نوامبر زندانی کرده اند، این ۵۰ زن و مرد زندانی از لحاظ امنیت، سلامت و آینده شان در خطر قرار گرفته اند و این مسئله، نگرانی ما را فراهم کرده است. ما تمام تلاش های خود را طبق شرایط شرافتمندانه، مسالمت آمیز و انسانی، برای آزادی آنها به کار برده ایم؛ لیکن ایرانیان از آزاد ساختن و یا حتی بهبود شرایط غیرانسانی زندانی امریکاییان خودداری کرده اند. جیمی کارتر سپس اضافه کرد که حوادث روزهای اخیر مبیّن گسترش ابعاد تازه ای در این ماجرا می باشد. کسانی که سفارت امریکا را تحت کنترل درآورده اند، اعلام داشته اند آماده اند گروگان ها را تسلیم دولت ایران کنند؛ لیکن دولت ایران از تحویل گروگان های امریکایی خودداری می کند. این مسئله به طور وضوح مبیّن و نشان دهنده مسئولیت آیت الله خمینی و شورای انقلاب در ادامه بازداشت غیرقانونی و توهین آمیز گروگان های بی گناه می باشد.

ص: ۶۱۶

۱- مأخذ۱، ص۴، نیویورک - یونایتدپرس.

۲- مأخذ۱، ص۴، نیویورک - یونایتدپرس.

کارتر در ادامه صحبت های خود اضافه کرد: دولت ایران بیش از این نمی تواند از مسئولیت کامل خود با پنهان شدن در پشت مبارزان[(۱)] سفارت، اجتناب کند. بایستی دولت ایران بداند که با خودداری از آزادی گروگان ها باید بهای گزافی بپردازد. من امروز دستور انجام اقدامات زیر را صادر کرده ام:

۱. ایالات متحده امریکا مناسبات دیپلماتیک خود را با ایران قطع کند. در این زمینه وزیر امور خارجه به دولت ایران اطلاع داده است که فوراً سفارت و کنسولگری های خود در امریکا را ببندد و تمام دیپلمات های ایرانی از هم اکنون عناصر نامطلوب شناخته شده و باید قبل از نیمه شب خاک ایالات متحده را ترک کنند.

۲. وزارت خزانه داری هرچه زودتر به طور رسمی مجازات ها علیه ایران را اِعمال و از صادرات به سوی ایران، برطبق توافق ده تن از اعضای شورای امنیت سازمان ملل که در ۱۳ ژانویه صورت گرفت، جلوگیری کند. با این که صدور مواد غذایی و دارویی در این توافق نیامده است، پیش بینی می شود که صدور این محصولات نیز به سوی ایران به حداقل کاهش یابد و یا به طور کلی قطع شود.

۳. وزیر خزانه داری صورتی از دارایی های دولت ایران را که بنا به دستور پیشین من مسدود شده بود، آماده و آماری از آن تهیه کرده تا شکایت های در جریان، مربوط به شهروندان و شرکت های امریکایی و یا علیه شهروندان و دولت ایران، معلوم شوند. این آمار کمکی است به روشن شدن برنامه ها علیه ایران، برای گروگان ها، خانواده آنها و دیگر شاکیان امریکایی. ما در حال حاضر سرگرم تهیه یک لایحه هستیم که آن را تسلیم کنگره کنیم تا بتوان به وسیله آن، بهای این شکایات را بپردازیم.

۴. به وزیر خزانه داری و وزیر دادگستری دستور داده شده است که تمام روادیدهای ایرانیان را که در آینده وارد خاک ایالات متحده می شوند، لغو کند. از امروز به هیچ عنوان روادید ایرانیان تمدید نخواهد شد و هیچ گونه ویزای تازه ای به ایرانیان نخواهیم داد؛ به استثنای کسانی که از لحاظ انسانیت احتیاج به ویزا دارند و یا در صورتی که منافع ملی کشور ما اقتضا کند.

جیمی کارتر سپس اضافه کرد: برای کاهش اشتباهی که برای گروگان ها پیش آمده، ایالات متحده همیشه با شکیبایی و یک روش استثنایی عمل کرده است. ما همیشه از تلاش های کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل متحد در این زمینه حمایت کرده ایم و همچنان به مشاوره با متحدین خود و دیگر دولت های دوست ادامه خواهیم داد تا تدابیری که ما اتخاذ می کنیم و تدابیری که بعداً اتخاذ خواهد شد، کامل و بدون نقص باشد.

کارتر خاطرنشان ساخت: من تعهد کرده ام که این بحران را حل کنم. من تعهد کرده ام که گروگان های امریکایی صحیح و سالم به امریکا بازگردند و افتخار ملی خود را حفظ کنند. گروگان ها و خانواده هاشان از پنج ماه پیش در دلهره به سر می برند. دستوراتی که من انجام آن را صادر کرده ام، در حال حاضر لازم به نظر می رسد. چنانچه این دستورات نتواند آزادی سریع گروگان ها را سبب شود، تدابیر دیگری لازم به نظر خواهند رسید.»[(۲)]

ضمیمه گزارش ۳۲۸: چگونگی ابلاغ تصمیم وزارت خارجه امریکا به دیپلمات های ایران

خبرنگار خبرگزاری پارس از واشنگتن، درباره موقعیت و چگونگی ابلاغ تصمیم وزارت خارجه امریکا به دیپلمات های ایرانی، گزارشی تهیه و ارسال کرده است که توضیح دهنده جزئیاتی از فضای امروزی است. در این گزارش آمده است:

تصمیم وزارت خارجه امریکا در وضعیتی اعلام شد که کارکنان سفارت از صبح امروز در مقابل سفارت اجتماع کرده بودند. این اجتماع برای اعتراض به ورود سادات به واشنگتن و نیز اعتراض به حضور شاه مخلوع در مصر، و برای تأکید بر استرداد او به ایران صورت گرفت. همچنین از صبح امروز

۱- در برخی منابع به جای کلمه "مبارزان"، "افراطیون" ذکر شده است.
۲- مأخذ۹.

دوشنبه، پس از پخش اظهارات امام مبنی بر عدم ضرورت انتقال گروگان ها به دولت، در واشنگتن شایع شده بود که کارتر پس از نیمه تمام گذاشتن تعطیلات عید پاک خود و بازگشت به کاخ سفید، احتمالاً قطع روابط دو کشور را اعلام خواهد کرد.

اظهارات علی اصغر آگاه، کاردار سفارت، حاکی است که پیش ازظهر امروز نمایندگان سیاسی ایران به وزارت خارجه امریکا فراخوانده شدند و او و مشاور سفارت، محمدحسین لواسانی، ساعت ۲:۳۵ در وزارت خارجه مورد استقبال "هنری پرس" قرار گرفتند که رئیس قسمت ایران در وزارت خارجه امریکا بود و قرار شد با همراهی او، با وارن کریستوفر معاون وزیر خارجه امریکا ملاقات کنند. قبل از دیدار نمایندگان ایران با معاون وزیر خارجه، هنری پرس در زمینه عدم انتقال گروگان ها به دولت اسلامی، از نمایندگان ایران گلایه کرد. در این هنگام صدای تظاهرکنندگان ایرانی که همراه با مسلمانان ممالک اسلامی دیگر، برای ورود سادات به واشنگتن اجتماع کرده بودند، در داخل اتاق شنیده می شد. رئیس قسمت ایران در این هنگام خطاب به نمایندگان ایران در امریکا گفت: چرا این ها برای درس خواندن به ایران بر نمی گردند؟ به او پاسخ داده شد که اگر اموال ایران به تاراج نمی رفت، به مقدار کافی برای آنها دانشگاه ساخته می شد. در این جا به نمایندگان ایران گفته شد: می بینید چقدر خوب با دانشجویان شما رفتار می شود. پاسخ داده شد: مگر کشیش های امریکایی وضعیت خوب گروگان ها را در تهران اعلام نکردند.

بر اساس اظهارات کاردار سفارت ایران، در این حال به نمایندگان ایران اهانت شد که در مقابل به آنها گفته شد: اهانت شما توهین به انقلاب است و شما متأسفانه در دقایق آخر هم هنوز نمی دانید زمان عوض شده است و اینک دیگر زمان شاه مخلوع نیست تا هر کاری که می خواهید، انجام دهید. با این وضعیت، نمایندگان ایران وزارت خارجه امریکا را ترک می کنند و اعلام می دارند ما دیگر این جا کاری نداریم. اگر پیامی برای ما دارید آن را در سفارت به ما تسلیم کنید؛ ما مطابق درخواست شما عمل خواهیم کرد.

آگاه گفت: مقامات وزارت خارجه در راهروهای ساختمان و در داخل آسانسور سعی می کردند تا مانع خروج ما شوند؛ اما ما وزارت خارجه را ترک کردیم. علی اصغر آگاه، جریان واقعه را در دو مصاحبه کوتاه در جلسه ای در وزارت امورخارجه امریکا و در سفارت ایران، به اطلاع خبرنگاران امریکایی رساند. ساعتی بعد از بازگشت کاردار سفارت ایران، تصمیم دولت امریکا مبنی بر قطع روابط دو کشور و خروج دیپلمات های ایرانی از امریکا در مدت ۳۶ ساعت، به مقامات سفارت ایران ابلاغ شد.(۱)

ضمیمه گزارش ۳۳۲: بررسی سوابق مسئله گروگان ها در تحلیل حزب توده

یادآوری می شود که در این تحلیل، حزب توده مروری بر سوابق مسئله نیز کرده است و آن را با یک پیشنهاد رادیکال و یک نتیجه گیری خوش بینانه و بلکه تحریک کننده، همراه نموده است که در این ضمیمه ذکر می شود.

«امریکا برای رهایی "گروگان ها"، به انواع وسایل ممکن متوسل می شود و به هر تشبثی دست می زند؛ از طرح مسئله در شورای امنیت سازمان ملل متحد و در دادگاه لاهه گرفته - که مؤثر واقع نشد - تا طرح تحریم اقتصادی که با وتو از طرف اتحاد شوروی، ممکن نگردید و یا تهدید به تهاجم نظامی که برای خود امریکا بازی با آتش است. کمیسیون تحقیق که از طرف کورت والدهایم تشکیل یافت نیز به همین منظور بود. این کمیسیون را که والدهایم "کمیسیون تحقیق بین المللی" نامید، امریکایی ها آن را "کمیسیون تحقیق برای آزادی گروگان ها" نام گذاری کردند. در ایران نام آن را "کمیسیون تحقیق درباره جنایات شاه مخلوع و امریکا" نهادند. ... در عمل، ثابت شد که وظیفه و مأموریت این کمیسیون - که والدهایم با توافق، و بیش تر از توافق، به دستور دولت امریکا تشکیل داد - یافتن راهی برای رهایی گروگان ها بود.

پس از این که "کمیسیون تحقیق" به دلیل هوشمندی سیاسی و قاطعیت امام در مبارزه با "شیطان بزرگ"، در اجرای مأموریت خود توفیق نیافت، امریکا به "نیرنگ شیطانی" پیام کارتر به امام و همراه با

١– مأخذ ١.

آن، دو پیام به رئیس جمهور - که گفته می شود اولی با لحن تند و اولتیماتوم گونه بوده است - متشبث شد. این تشبثات باز به دلیل هوشمندی سیاسی و قاطعیت امام نتیجه ای نداد و حالا تمام کوشش در این راه به کار می رود که گروگان ها به دولت و یا به شورای انقلاب تحویل گردند که از نظر دولت امریکا، اقدامی خواهد بود راه گشا برای آزادی گروگان ها. اگر چنین نبود، دولت امریکا این همه تلاش برای انجام این امر به عمل نمی آورد؛ پس تحویل و تحول گروگان ها گرچه در داخل ایران انجام می گیرد و بنابراین ظاهراً تفاوتی در اصل موضوع به وجود نمی آورد، عملی است که اگر صورت گیرد، حاکی از یک تغییر کیفی است که مستقیماً به اصل موضوع، یعنی به مناسبات ایران و امریکا مربوط است.

پس "گروگان ها" باید در اختیار دانشجویان مسلمان پیرو خط امام باقی بمانند، به عنوان یگانه وسیله ایراد فشار به امریکا؛ ولی باید از این وسیله فشار در راه دستیابی به عمده ترین هدف انقلاب ایران، یعنی قطع وابستگی به امریکا بهره برداری گردد؛ نه این که آن را عاطل و باطل نگهداشت؛ یعنی مسئله گروگان ها را از مسائل مربوط به وابستگی ها جدا کرد. دولت امریکا با تبلیغات بسیار وسیعی که در مورد "گروگان ها" در امریکا به عمل آورده، خود، مسئله گروگان ها و آزادی آنها را به مسئله بزرگ و عمده ای بدل ساخته و در نتیجه، استنکاف از آزادی "گروگان ها" به وسیله فشار بزرگی بر دولت امریکا بدل شده است؛ در نتیجه، ما می توانیم با استفاده از این وسیله فشار بزرگ، دولت امریکا را مجبور کنیم که انجماد پول های ایران را لغو کند، به لغو قراردادهای نابرابر هزارگانه به سود ایران تن در دهد، پول های به سرقت برده شاه مخلوع را بازپس دهد، از اقدامات توطئه گرانه خود بر ضد انقلاب ایران دست بردارد، و بدین سان نه در حرف و با نیرنگ پیام کذایی، بلکه در عمل نشان دهد که "حقایق جدید مولد انقلاب ایران" را پذیرفته است.»(۱)

ضمیمه گزارش ۳۳۷: نمونه هایی از برخورد مأموران عراقی با رانده شدگان

در تعدادی گزارش ها از جمله گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس در قصرشیرین، نمونه هایی از قضیه آمده است؛ از جمله: «عوامل این رژیم و مأموران سازمان امنیت عراق به خانه های ایرانیان و محل تجمع و کار آنها حمله ور شده و به دلایل گوناگون، آنها را از خانه هاشان خارج کرده و با اتومبیل روانه نوار مرزی می کنند و بعضاً در ۲۰ کیلومتری، آنها را پیاده می سازند و به سوی مرزهای ایران گسیل می دارند.»(۲)

در گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی که با تنی چند از رانده شدگان گفت وگو کرده است نیز مواردی آمده است؛ از جمله: محمد اسماعیل جواهری، یکصدساله، که سر و رویش خون آلود و پانسمان شده بود گفت: مرا از اتومبیل در مرز به بیرون پرتاب کردند و سرم بر اثر اصابت به سنگ شکست. کریم گوهرفرد یکی دیگر از رانده شدگان گفت: در حرم "موسی ابن جعفرعلیه السلام" مشغول نماز جماعت بودیم که مأموران عراقی ریختند و ما را سوار اتومبیل کردند و راهی مرز ساختند. خانم نوریه حسن، ۲۲ ساله، اظهار داشت: تمام جواهرات مرا از من گرفتند و اموال و پول ما را مصادره کردند و در مندلیج ما را راهی ایران کردند. گزارش خبرنگار ما حاکی است تنی چند از زنان اظهار داشتند که به آنها فرصت این را نداده اند که کودکان شیرخواره خود را همراه بیاورند. آنها خواستار آن بودند که ترتیبی داده شود کودکانشان به آنان باز گردانده شوند(۳)

ضمیمه گزارش ۳۳۹: اظهارات اعضای شورای انقلاب درباره عراق

بعد از جلسه فوق العاده شورای انقلاب، بعضی از اعضای شورا، درباره عراق به سؤالات خبرنگاران پاسخ هایی داده اند؛ پاسخ هایی که تا حدی توضیح دهنده اوضاع کنونی و مواضع ایران است؛ از جمله آقای بهشتی که نظرهای وی علامتی از تصمیمات نظام و معرف عقاید یک جناح از نخبگان حاکم است، در این زمینه اظهارنظر کرد. وی در پاسخ به این که در مورد تجاوزات عراق، شورای انقلاب چه تصمیمی گرفته است گفت: ما همواره خواهان روابط سالم با همه همسایگان به خصوص با کشورهای مسلمان

۱- مأخذ۳۳.

۲- مأخذ ۱۱، ص ۱۲.

۳- مأخذ۱، ص ۲.

برادر هستیم و تلاش خواهیم کرد از هرگونه برخوردی که برای ملت های برادر به وجود بیاید، جلوگیری کنیم؛ ولی یک ملت انقلابی با همان نیروی عظیمی که توانسته است انقلاب را تا این جا با پیروزی به جلو ببرد، در برابر هر دسیسه ای که دولت های خائن حاکم بر ملت های مظلوم مسلمان همسایه ما، به وجود بیاورند، با قدرت، مقابله خواهد کرد. ما به خصوص اقدامات خصمانه عراق را گوشه ای از توطئه شیطان بزرگ امریکا بر ضد ملت ایران و انقلاب اسلامی خودمان می دانیم.

دکتر بهشتی در پاسخ این سؤال که آیا در برابر تجاوزات بیش تر عراق، ایران عکس العمل شدیدتری نشان خواهد داد یا خیر، گفت: عراق نه تنها باید در انتظار عکس العمل باشد، باید بداند که در انتظار عمل ابتکاری ملت ایران و ارتش ایران در برابر توطئه هایش باشد. از وی سؤال شد برای جلوگیری از توطئه های مختلف از جمله انفجار لوله های نفت، چه تدابیری اندیشیده شده است؟ او گفت: مسئولان و کارکنان عزیز صنایع نفت و خود مردم و پاسداران و ارتش و ژاندارمری، حداکثر تلاش را برای عقیم کردن این توطئه ها به کار خواهند برد.

خبرنگاران از وی پرسیدند: آیا شورای انقلاب تدابیری اندیشیده است تا افرادی که به نام ایرانی از عراق وارد کشور می شوند جاسوس نباشند؟ او گفت: ما حتماً به این مسئله توجه داشته ایم و داریم و یک یک افراد ملت انقلابی ما چشم و گوش بینا و شنوا و دقیق و نکته سنج این انقلاب هستند و هرجا کم ترین اثر و ردپایی از این عوامل جاسوس بیابند، دولت و مدیریت کشور را خبر می کنند و دولت و مدیریت کشور برای بیش ترین استفاده از این آگاهی هایی که ملت در اختیارش می گذارد، باید آماده باشد.(۱)

آقای اکبر هاشمی رفسنجانی نیز مطرح کردن تخلیه فوری سه جزیره ایرانی در خلیج فارس را حلقه ای از زنجیر توطئه های امریکا دانست و گفت: کارتر خیال می کند با این چیزها می تواند ما را به عقب نشینی وادار کند. رفسنجانی در پاسخ این سؤال که آیا این موضوع در جلسه شورای انقلاب بررسی شد، گفت: البته در این مورد نیز بحث کوتاهی شد، ولی هنوز به طور تفصیل درباره آن بحث نشده است. وی افزود: هرچند که مسئله آن قدر عمق ندارد، ما کاملاً آمادگی داریم جلوی هرگونه تجاوزی را بگیریم و به وزیر امور خارجه نیز مأموریت داده شده است با این مسئله، قاطعانه برخورد کند و ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز برای دفاع کاملاً آماده است(۲)آقای رفسنجانی درباره تجاوزات عراق به ایران نیز گفت: در این مورد ما تصمیم گرفتیم که قاطعانه مقابله به مثل کنیم و اگر تجاوزی بکند جواب محکم بدهیم، و ما حالت تدافع داریم نه حالت تجاوز(۳)

آقای علی اکبر معین فر عضو شورای انقلاب و وزیر نفت نیز ضمن اشاره به این که عراق شدیداً دست به تهدید بر ضد ایران زده است و نیروهای عراقی به تلمبه خانه های پالایشگاه نفت در نفت شهر تیراندازی کرده اند، گفت: معتقدم که این جریانات را امپریالیسم امریکا صورت می دهد و به این شکل، امریکا دارد تهدیدات خود را در خاورمیانه عمل می کند. وی افزود: اقدامات خرابکارانه دولت بعث عراق در مورد ایران، قبلاً به شورای انقلاب داده شده بود. معین فر درباره تخلیه جزایر تنب و ابوموسی گفت: اصلاً از کِی عراق قیم کشورهای عربی شده است؟ دولت عراق باید بداند ملت ایران در مقابل این تحریکات شدیداً ایستادگی خواهد کرد و به نظر من اقدامات خرابکارانه دولت بعث عراق بر ضد ایران، موهبتی است که ملت ایران یک بار دیگر اتحاد خود را به جهانیان نشان دهد. وی در همین گفت وگو اعلام کرد که در اثر خرابکاری های دولت بعث عراق، جریان نفت به سمت پالایشگاه کرمانشاه قطع شده است؛ اما در تولید نفت اثری نداشته است(۴)

ضمیمه اول گزارش ۳۴۴: اطلاعیه سازمان چریک های فدایی خلق درباره محکومیت نیروهای مسلح ایران

متن کامل اطلاعیه سازمان چریک های فدایی خلق در این ضمیمه ذکر می شود. توجه به این اطلاعیه نشان می دهد که سازمان مزبور در کنار محکوم کردن عراق، با تاختن به ارتش ایران و با وابسته خواندن آن، نقشی بر خلاف ادعاهای مبارزه با عراق را برگزیده است. متن کامل اطلاعیه مزبور به این شرح است:

۱- مأخذ۱۱، ص ۳، تهران - خبرگزاری پارس.

۲- مأخذ۱، ص ۳.

۳- مأخذ۱، ص ۳.

۴- مأخذ۲۱، ص ۲.

«خلق های مبارز ایران!

رژیم عراق که مدت ها است به خدمت امپریالیسم جهانی در آمده، اکنون دیگر در مقام یکی از ارتجاعی ترین حکومت های منطقه در برابر خلق های ایران و عراق و سایر خلق های خاورمیانه قرارگرفته است. این رژیم در داخل عراق، انقلابیون کمونیست را به جوخه اعدام می سپارد و مردم قهرمان کردستان عراق را زیر شلیک تانک ها و خمپاره و بمباران های هوایی به خون می کشد [و] فریاد اعتراض انقلابی کارگران و زحمتکشان عرب را با گلوله مسلسل ها پاسخ می دهد. این رژیم چهره جنایتکار خود را به تمامی، برای مردم ایران و عراق آشکار ساخته است و دیگر هیچ پایگاهی در میان مردم عراق ندارد و فقط به زور سرنیزه ارتش، واپسین دوران حیات ننگین خود را ادامه می دهد.

رژیم عراق سال ها بود که با رژیم شاه به سازش کاملی رسیده بود و از همه جنایات آن، حمایت و پشتیبانی می کرد. بعد از این که شاه به دست مردم قهرمان میهنمان به گور سپرده شد، اکنون این رژیم از یک سو کارشناسان ساواک منحله، فرماندهان فراری ارتش و ایادی رژیم سابق را تحت حمایت خود گرفته و آنان را سازمان دهی، و علیه مردم به طرفداری از شاه بسیج می کند؛ از سوی دیگر از رادیو بغداد موذیانه به دلسوزی برای مردم ما و مبارزات حق طلبانه آنان می پردازد، با این خیال خام که: اولاً ذهن مردم ما را نسبت به ماهیت رژیم بعث عراق منحرف نماید؛ ثانیاً از نارضایی مردم ما از سیاست های سازشکارانه و ضدانقلابی حکومت، به سود امپریالیسم جهانی و ارتجاع منطقه بهره برداری نماید.

رژیم عراق مزدوران خود را برای خرابکاری در تأسیسات نفت جنوب و دیگر مؤسسات، گسیل می دارد تا مبارزات قهرمانانه زحمتکشان میهن ما را علیه سیاست های سازشکارانه و امپریالیسم، لوث کند. رژیم عراق در اجرای سیاست های امپریالیسم جهانی تلاش دارد با تهدیدات نظامی خود، راه را برای محافل طرفدار امپریالیسم امریکا در ایران که خواستار تقویت ارتش و تجهیز آن به سلاح های مدرن امپریالیستی هستند، باز کند و توجیهی برای اقدامات ارتجاعی و ضدخلقی آنان فراهم سازد.

هم اکنون فرماندهان ارتش میدان یافته اند که زیر پوشش خطر تجاوز عراق، قراردادهای نظامی با امریکا را دوباره منعقد سازند و همان ارتش وابسته را با سلاح ها و لوازم یدکی انحصارات امپریالیستی تجهیز کنند. رژیم عراق مجری سیاست امپریالیسم است و فرماندهان ارتش ایران با اتکا به همین سیاست ها، می خواهند هرچه زودتر اطاعت کورکورانه و نظم منفور آریامهری را در ارتش برقرار سازند. اخراج ایرانیان و شیعیان عراقی نیز جزئی از تلاش های مذبوحانه ای است که رژیم عراق برای تضعیف پیوند میان خلق ایران و عراق به عمل می آورد.

سازمان چریک های فدایی خلق ایران اعلام می دارد با تمام قوا برای تحکیم پیوند انقلابی خلق های قهرمان ایران و عراق مبارزه خواهد کرد. پیوند تاریخی و انقلابی خلق های قهرمان کُرد ایران و عراق در مبارزه با امپریالیسم امریکا و رژیم دست نشانده عراق، نمونه و چشم اندازی است که نشان می دهد چگونه تحکیم پیوندهای انقلابی خلق های ایران و عراق و گسترش مبارزه مشترک آنها علیه امپریالیسم امریکا و رژیم سرسپرده عراق، توطئه ها و اقدامات امپریالیستی و ضدانقلابی رژیم عراق را خنثی کرده و جبهه امپریالیسم و رژیم های دست نشانده آن را در منطقه با شکست های هرچه بیش تر روبه رو می سازد.

اکنون هر زمان که می گذرد، خلق های قهرمان ایران و عراق دست در دست یکدیگر، با قدرت مسلح خود، ضربات سخت تری به رژیم دست نشانده امپریالیسم امریکا وارد می آورد. بدون تردید، زحمتکشان قهرمان ایران و عراق خواهند توانست دست در دست هم، رژیم دست نشانده عراق را با شکست نهایی مواجه سازند. این مهم برعهده مردم کشورهای ما است، نه ارتش ایران و عراق که با هزاران رشته، حیاتشان به همان محافل امپریالیستی و ارتجاعی وابسته است.(۱)

سازمان چریک های فدایی خلق، دوشنبه، ۱۸ فروردین ۱۳۵۹»

ص: ۶۲۱

۱– مأخذ ۱۱۲.

ضمیمه دوم گزارش ۳۴۴ : مرور مواضع سازمان پیکار درباره نظام های حاکم بر ایران و عراق

سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر نیز به اعلام محکومیت عراق پرداخت؛ ولی لبه انتقاد و سرزنش را بسیار شدیدتر از سازمان چریک های فدایی خلق، متوجه نظام جمهوری اسلامی و نهادهای آن کرد. سازمان پیکار مطابق مشی خویش، کینه توزانه کوشید هر دو طرف درگیری را مورد عتاب قرار بدهد. البته در واقع به دلیل این که مخاطبان این سازمان در داخل ایران هستند، طبعاً آثار این گونه محکوم کردن ها متوجه ایران خواهد بود، نه عراق. در واقع اعلام محکومیت عراق، بهانه ای برای کوبیدن نظام قرار گرفته است. در این ضمیمه به نقل از ضمیمه نشریه پیکار شماره ۴۹، مورخ امروز، بخش هایی دیگر از مواضع این سازمان درباره تحولات اخیر بین ایران و عراق، ذکر می شود:

مشغول کردن خلق های قهرمان ایران که در مرحله ای از اعتدال انقلابی جهت به پایان بردن انقلاب دمکراتیک خود به سر می برند، و مشغول کردن توده های ستمدیده و زحمتکش عراق که مرحله ای از آرامش قبل از توفان را می گذرانند، در چارچوب استراتژی امپریالیسم امریکا می گنجد که می کوشد با طرح مسائل بسیار فرعی و جنگ افروزی، از حکومت سرمایه داران و از سلطه خونخوارانه خویش دفاع کند و مدتی دیگر نفت و دیگر ذخایر سرشار این منطقه غنی را به غارت بَرَد و نیروی انسانی و بازارهای خاورمیانه و خلیج را همچنان در تیول خود داشته باشد.

آخرین اقدام ضدخلقی و فاشیستی رژیم عراق، یعنی اخراج هزاران ایرانی شیعه مذهب از عراق و آواره کردن آنها در مرزهای بین دو کشور، و علم کردن مسئله سه جزیره از جانب عراق، امروز زمینه مناسبی به دست رژیم ایران داده است تا وضع ارتش را سروسامان دهد. ... آقای بنی صدر و شورای انقلاب و دولت و فرماندهان مزدور ارتشی، می خواهند از این فرصت استفاده کنند و... وضع نابسامان ارتش را... (به سبک)... ارتش آریامهری... سامان دهند. ما امکان درگیری هایی را بین ایران و عراق از نظر نمی اندازیم؛ ولی آنچه مهم است این است که به نظر ما، وضعیت اخیر... به رژیم ایران کمک می کند که ارتش را در "سال امنیت"، آن چنان که می خواهد آماده نماید و به تهاجمی که در آغاز سال ۵۹ به کردستان کرد، همچنان ادامه دهد.

ما قاطعانه اعلام می کنیم که بسیج نظامی و آماده باش ارتش ایران، اساساً نه برای مقابله با یک دشمن خارجی، بلکه عمدتاً برای آزمایش نظم ارتش برای آماده کردن این ابزار سرکوب جهت قتل عام خلق های مبارز ایران و ایجاد امنیت - که امسال شب عید، نویدش را دادند - می باشد. نظیر این بسیج را چند ماه پیش نیز به هنگام یورش به کردستان شاهد بودیم که ضرورت آن برای التیام شکاف های درون ارتش، مورد تصدیق سران خائن و آریامهری ارتش بود(۱)

ضمیمه اول گزارش ۳۴۶: مواضع روزنامه جمهوری اسلامی درباره خبرگزاری پارس

یادآوری می شود که این مواضع سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد بر ضد خبرگزاری، در وضعیتی اعلام می شود که روزنامه جمهوری اسلامی، دو روز قبل به این موضوع پرداخته بود. روزنامه مزبور در شماره مورخ ۱۶/۱/۱۳۵۹، مقاله ای با عنوان "توطئه خبرگزاری پارس علیه پیشمرگان مسلمان کرد" درج کرد و این عنوان را جزء تیترهای صفحه اول خود نیز قرار داد. در این مقاله آمده است:

«خبرگزاری پارس که برای حفظ منافع رژیم صهیونیستی و امپریالیستی پهلوی، به وسیله وزارت اطلاعات رژیم پیشین و با نظارت کامل ساواک به وجود آمده، به لطف درایت و احساس مسئولیت و درک انقلابی شخص وزیر ارشاد ملی (!!) همچنان دست نخورده باقی مانده و کما فی السابق به خدمت (!!!) مشغول است. گفته می شود وزارت ارشاد ملی به جای این که ارشاد ادارات تابعه خودش باشد، در پی این است که چاپخانه ای را از دست گروه های اسلامی خارج کند و از آن، مانند بقیه امکاناتی که در اختیار دارد استفاده مشروع (!) و قانونی(!) بنماید.

خبرگزاری پارس - که تحت نظارت وزارت ارشاد ملی اداره می شود - تاکنون نه تنها قدمی در جهت

١- مأخذ ١١٣.

درست انقلاب برنداشته، بلکه برعکس، در مواقع حساس از هرگونه اقدامی در جهت تضعیف اسلام و نیروهای مسلمان، کوتاهی نکرده است. مسلمانان کردستان که تحت بی رحمانه ترین حملات گروه های کمونیستی قرار دارند، با توجه به این که تاکنون دولت مرکزی هیچ گونه کمکی به آنها نکرده است (به خصوص در دوران بازرگان) جز خلع سلاح کردن آنها و دادن صد میلیون تومان بودجه به یونسی توده ای به عنوان استاندار وقت کردستان، مصمم اند خودشان با چنگ و دندان از خودشان دفاع کنند. خبرگزاری پارس برای این که وانمود کند این مسلمانان کُردِ از جان گذشته، عوامل حکومت مرکزی هستند، از قول گروه های مسلط بر کردستان، آنها را همکاران پاسداران انقلاب نامیده است و با توجه به جوّی که در کردستان علیه پاسداران، به وسیله ضدانقلاب و با همدستی عملی همین خبرگزاری پارس به وجود آمده، می توان فهمید که چه توطئه کثیفی علیه مسلمانان کردستان با همکاری خبرگزاری پارس تدارک دیده شده است. خبرنگاران خبرگزاری پارس که همیشه آماده اند تا به سراغ توده ای ها، فدایی ها، کومه له ای ها و... بروند و یا شرح زندگی مبارزاتی کسانی را منتشر کنند که سال ها در اختیار رژیم فاشیستی پهلوی بوده اند، از قول حزب کومه له و چریک های فدایی شدیدترین حملات را به مسلمانان کردستان می کنند.

ما می دانیم که وزارت ارشاد ملی نه تنها کوچک ترین اقدامی در جهت ساخت شاهنشاهی و امریکایی این خبرگزاری نمی کند، بلکه خودش از موانع عمده این تصفیه به حساب می آید و این تذکر را نیز صرفاً بدین منظور می نویسیم که با سکوتمان در مقابل این فاجعه، به اسلام و ایران و به خصوص خواهران و برادران مسلمان کردمان خیانت نکرده باشیم.»(۱)

ضمیمه دوم گزارش ۳۴۶: اطلاعیه سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد درباره حوادث کامیاران

به دلیل وجود نکات و اطلاعات درخور توجه، متن کامل اطلاعیه سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد درباره حوادث کامیاران در این ضمیمه می آید. همچنین نوع برخورد خبرگزاری پارس با این مطلب نیز ذکر می شود.

«بسم الله الرحمن الرحیم

جزئیات حمله کفار مهاجم به پیشمرگان مسلمان کرد:

طبق گزارشات رسیده از روستای باخله در چهار کیلومتری کامیاران، در مزارع اطراف آن روستا تعدادی خمپاره و نارنجک تفنگیِ منفجرنشده، از مهاجمین ضدانقلاب باقی مانده بود که روستاییان از بیم انفجار آنها، جرأت شخم زدن به زمین و چرای دام در آن زمین ها را نداشتند؛ در نتیجه، روستاییان از سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد برای شناسایی و کشف خمپاره ها، جهت خنثی نمودن آنها، استمداد می نمایند.

روز چهارشنبه ۱۴ فروردین ماه، حدود ساعت ۱۰ صبح، یک واحد از پیشمرگان مسلمان کُرد جهت شناسایی و کشف خمپاره ها به طرف باخله حرکت می نمایند. برادران پیشمرگه از ابتدای مسیر به چهار گروه تقسیم می شوند که دو گروه برای تجسس و دو گروه برای مراقبت و محافظت، تعیین می گردند. هنگام ورود پیشمرگان مسلمان به روستاها مورد استقبال شدید روستاییان واقع می شوند که در این ضمن، روستاییان به برادران پیشمرگه چای تعارف می کنند. بعد از رسیدن به باخله، برادران بلافاصله شروع به تجسس در مزارع و زمین های اطراف روستا می نمایند و ضمن شناسایی خمپاره ها، اقدام به علامت گذاری محل سقوط خمپاره ها می نمایند تا بعداً با وسایل مجهز، به خنثی کردن آنها اقدام نمایند.

در این میان از بلندی های مشرف به روستا، افراد مسلح احزاب کومه له و فدایی، پیکار و دمکرات، با سلاح های سنگین از قبیل خمپاره، آر.پی.جی۷ و مسلسل کالیبر ۵۰، برادران مسلمان پیشمرگه را زیر آتش می گیرند که برادران با سلاح های انفرادی خود، به دفاع در مقابل مزدوران مهاجم می پردازند. برادران پیشمرگ گروه محافظ، به سازمان گروه پیشمرگان شاخه کامیاران اطلاع می دهند که برادران در محاصره

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۱/۱۳۵۹، ص ۵، خبرگزاری پارس.

مهاجمین مسلح قرار دارند. برادران پیشمرگ شاخه کامیاران پس از دریافت خبر، به اتفاق برادران ارتشی مستقر در پایگاه کامیاران بلافاصله به کمک برادران محاصره شده می شتابند و با تلاش فراوان، حلقه محاصره را شکسته و در حالی که ۲۰۰ تا ۳۰۰ متر با مهاجمین مسلح و کفار ضدانقلاب فاصله داشتند، به مقابله با آنها می پردازند. در این جا لازم است که همکاری صمیمانه برادران ارتشی را ارج بنهیم که با تمامی امکانات، پابه پای برادران پیشمرگه با عناصر ضداسلام و ضدانقلاب [به مقابله] برخاستند.

در این درگیری که از طرف عناصر مزدور و خودفروخته احزاب مسلح آغاز گشت، چهار تن از برادران پیشمرگه مسلمان به درجه شهادت نائل آمدند و دو نفر دیگر زخمی شدند و در این میان یک نفر دیگر از برادران پیشمرگه ناپدید شده که تاکنون هیچ خبری از وی در دست نیست. مهاجمین در این حمله به کشتن برادرانمان اکتفا نکرده و پس از شهادتشان، ددمنشانه بدن های پاک آنها را با سنگ له می نمایند؛ به طوری که دست ها و سر دو تن از برادران شهید را با ضربات سنگ به کلی خرد کرده و مغز یکی از برادران شهید را در کاغذی پیچیده و در جیب او قرار می دهند و در تکه کاغذی می نویسند که این است سزای مزدوران خمینی. طبق آخرین گزارش رسیده، در این درگیری، برادران پیشمرگه مسلمان کُرد موفق به انهدام کلیه سنگرهای ضدانقلاب در مناطق اطراف باخله شده اند که در نتیجه آن، ده ها تن از مهاجمین کفار کشته می شوند که از میان آنها ۱۲ نفر مریوانی، ۲ نفر سنندجی، ۱ نفر اهل کامیاران و ۹ نفر از روستاهای سنندج و ۴ نفر اهل سقز بوده اند. همچنین تعداد زخمی های مهاجمین بیش از ۳۰ نفر گزارش شده است.

در این میان، سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد اطلاع یافت که خبرگزاری پارس مغرضانه دست به تحریف حقایق زده و کلیه اخبار خود را از قول منابع کومه له، فدایی، پیکار و دمکرات نقل نموده است. در این جا به ذکر پاره ای از تحریفات و جعلیات گزارش خبرگزاری پارس از سنندج می پردازیم.

برخلاف گزارش این خبرگزاری، جریان درگیری، پیشروی پاسداران و حمله به مواضع دشمن نبوده؛ بلکه همان طور که شرح آن رفت، عملیات تجسس سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد به منظور کشف و خنثی نمودن خمپاره های منفجر نشده مهاجمین بوده است. همچنین در این جریانات به هیچ وجه قصد تصرف دکل تلویزیونی واقع در توانکش نبوده و این جعلیات سراپا دروغ احزاب، و نقل آن از طرف خبرگزاری پارس، شدیداً مورد تکذیب و اعتراض ما می باشد. در اخبار این خبرگزاری از انهدام یک تانک توسط مهاجمین سخن رفته که این خبر نیز کذب محض بوده و هیچ گونه اساسی ندارد.

در مورد مدارس کامیاران، برخلاف اخبار سراپا دروغ این خبرگزاری، کلیه مدارس کامیاران باز بوده و کلاس های درس در آنها تشکیل شده است. ضمناً در سالروز تأسیس جمهوری اسلامی ایران، تظاهرات و راهپیمایی بزرگی از طرف مردم مسلمان کامیاران برپا شد که در آن، روحانیت متعهد اهل سنت نیز شرکت داشتند و در پایان این راهپیمایی، یکی از برادران مسلمان راجع به انقلاب اسلامی و تداوم آن سخنرانی کرد که مورد تأیید و توجه حاضران قرار گرفت که البته خبر فوق، بی شرمانه از جانب کومه له تکذیب شده است که خبرگزاری پارس هم آن را بدون کم و کاست نقل نموده است.

در پایان اضافه می نماییم که همکاری صمیمانه خبرگزاری پارس و احزاب ضدانقلاب، مورد نگرانی و تأسف شدید سازمان پیشمرگان مسلمان کُرد بوده و ما مصرانه از شورای محترم انقلاب و رئیس جمهور منتخب ملت ایران خواستار تصفیه خبرگزاری پارس از عناصر مخرب – که علی رغم حرکت خروشان و انقلابی ملت مسلمان، به توطئه چینی خود ادامه می دهند – می باشیم.والسلام.

سازمان پیشمرگان مسلمان کرد»(۱)

ضمیمه گزارش ۳۵۱: واکنش سازمان مجاهدین خلق و حزب توده در قبال اطلاعیه سپاه بروجرد

نشریه مجاهد، ارگان سازمان مجاهدین خلق ایران، در شماره پنجشنبه ۲۱/۱/۱۳۵۹، اظهارات هواداران خود را درباره حادثه درود – که در اعلامیه سپاه بروجرد به آن اشاره شد – با این یادآوری که سازمان در

۱- مأخذ۱۴۸، ص ۴.

بروجرد و درود دفتر ندارد، مسکوت گذاشت؛ به این ترتیب، در عین حالی که چیزی را تکذیب نکرد، از رویارویی با سپاه نیز پرهیز نمود و در همین حال کوشید به نوعی، مسئولیت آن اظهارات را به عهده بگیرد. سازمان در نشریه مجاهد نوشت:

سخنگوی مجاهدین خلق، درباره حوادث درود و مطالبی که در روزنامه ها نوشته شده است، اظهار داشت:

۱. مجاهدین خلق در شهر درود و بروجرد دفتر نمایندگی ندارند.

۲. طبق اطلاعاتی که به دست ما رسیده است، حوادث درود نتیجه دخالت پاسداران غیربومی (خرم آبادی) و اخراج پاسداران محلی شهر درود بوده است که به دلیل اقدامات مردمی ضد فئودالی شان، محبوبیت زیادی بین توده های مستضعف شهر داشته اند. این دخالت که با برخورد خشونت آمیز پاسداران خرم آبادی با اجتماع بیکاران همراه بوده است، با توجه به مشکلات محلی از جمله وجود بیکاران، باعث تشنج و درگیری شده است که در جریان آن، عده ای مردم بی گناه مجروح و کشته شده اند.

۳. بنابراین ضمن هشدار به عناصر واپس گرای تفرقه افکن که طبق معمول تلاش می کنند به جای حل مشکلات محلی، از هر عاملی برای کوبیدن مجاهدین خلق سوء استفاده کنند، ما از مقامات مسئول می خواهیم هرچه زودتر با فرستادن هیئت رسیدگی به محل، با رسیدگی به مشکلات محلی، زمینه درگیری و سوء استفاده آتش افروزان را از بین ببرند.(۱)

همچنین حزب توده از یک سو نمی خواهد با سازمان چریک های فدایی خلق در یک ردیف قرار گیرد، اما از سوی دیگر نمی تواند درباره تصفیه نیروهای مورد تحسین خود در سپاه، بی اعتنا بماند؛ از این رو اطلاعیه ای با امضای هواداران حزب توده ایران در بروجرد، انتشار داد که در روزنامه نامه مردم، ارگان این حزب، درج شد. در این اطلاعیه آمده است:

همشهریان مبارز! در چند روز اخیر خبرهای تأسف باری از شهرستان درود رسید که با توجه به لحظات خطیر کنونی، زنگ خطری است برای تمام نیروهای مترقی و پشتیبان انقلاب. مبارزه ضدفئودالی دهقانان درود مبنی بر درخواست زمین، از بهمن ماه سال گذشته آغاز شد. سپاه پاسداران انقلاب نیز خواست بحق دهقانان را مورد تأیید قرار داد؛ بدین جهت، ملّاکان و سرمایه داران بزرگ محلی که منافع خود را در خطر می دیدند، به تلاش در جهت تصفیه پاسداران به نفع خود، برآمدند. متأسفانه این نقشه شوم تا حدودی به ثمر رسید و آنها توانستند بخشی از پاسداران را که معتقد به انقلاب بودند و در جهت خواست های مردم قدم برمی داشتند، تصفیه کنند.

حادثه تأسف بار از این جا شروع شد که بیکاران شهرستان درود تصمیم گرفتند خواست خود را که همانا به دست آوردن کار است، با مسئولان امر درمیان نهند؛ ولی متأسفانه با جواب مساعدی از جانب مسئولان روبه رو نشدند. بیکاران اعتراض کردند و در جلوی ساختمان شهرداری خواست های خود را مبنی بر ایجاد کار و بازگرداندن پاسداران بومی - که چند روز قبل پاسداران غیربومی آنها را تصفیه کرده بودند - مطرح ساختند. در این موقع از میان پاسداران غیربومی به طرف معترضان تیراندازی شد و در نتیجه، عده زیادی مجروح گردیدند و طبق آخرین خبر، سه نفر کشته شدند.

ما ضمن محکوم کردن این عمل، خواهان تصفیه هرچه سریع تر این نهاد انقلابی هستیم. ما از همه مردم مبارز و سازمان های مترقی می خواهیم که در این اوضاع حساس که ضدانقلاب تلاش مخرّبی را برای ایجاد درگیری و تشنج آغاز کرده است، هشیارانه با حفظ اتحاد هرچه مستحکم تر خود، در جهت خنثی کردن این توطئه بکوشند. ما همچنین خواستار دستگیری و مجازات مسئولان تیراندازی به سوی مردم درود هستیم.(۲)

هواداران حزب توده ایران در بروجرد ۱۹/۱/۱۳۵۹

۱- نشریه "مجاهد"، شماره ۳۷، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص۱.

۲- روزنامه نامه مردم، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۸.

ضمیمه گزارش ۳۵۲: گزارش حزب توده و گزارش حزب جمهوری اسلامی از واقعه ماهشهر

در روزهای بعد، روزنامه جمهوری اسلامی و روزنامه نامه مردم، هرکدام روایت جداگانه ای از حادثه امروز ماهشهر درج کردند.

روزنامه نامه مردم در شماره مورخ ۲۱/۱/۱۳۵۹، به نقل از خبرنگار خود نوشت: بعدازظهر دوشنبه ۱۸ فروردین، گروهی که تعداد آنها نزدیک به ۱۵۰ نفر بود، در ماهشهر دست به تظاهرات زدند. تظاهرکنندگان می گفتند: «فرماندار در حضور کمیته قول داده بود که پس از تحقیقات به کلیه بیکاران، به آنها که مجردند ماهیانه ۱۰۰۰ تومان، و به آنها که متأهل هستند ماهیانه ۱۵۰۰ تومان بپردازند؛ اما روزی که قرار بود این مبلغ به بیکاران داده شود، فرماندار از ماهشهر بیرون رفته است. روز گذشته هم از رادیو اعلام شد که به ۲۰۰۰ کارگر عیدی پرداخت شده است؛ در حالی که این خبر صحت ندارد.»

این روزنامه ادامه داد: این عده قصد داشتند برای نشان دادن اعتراض خود و تکذیب خبر رادیو، مخابرات را متصرف شوند. در این میان عوامل مشکوکی به پاسداران اطلاع دادند که تعدادی ضدانقلاب به مخابرات حمله کرده اند. پاسداران به محل آمدند و با شلیک چند تیر هوایی از تظاهرکنندگان خواستند که متفرق شوند. تظاهرکنندگان شروع به دادن شعار "مرگ بر پاسدار، حامی سرمایه دار" کردند. در این موقع یکی از پاسداران با مسلسل یوزی به طرف آنها تیراندازی کرد و چهار نفر را مجروح ساخت. به دنبال این تیراندازی، پاسداران از محل دور شدند و مجروحان را به بیمارستان آرین ماهشهر بردند. یکی از مجروحان به نام علیرضا حیدری در بیمارستان درگذشت(۱)

حزب توده در آخر این مطلب، طبق سیاق همیشگی خود، یک نتیجه گیری از قول روزنامه به گزارش خبرنگار خود اضافه کرد و نوشت:

«نامه مردم: بی توجهی به مشکل بیکاران و حل نکردن این مسئله حیاتی علی رغم هشدارهای مکرر حزب توده ایران و دیگر نیروهای انقلابی، زمینه را برای سوء استفاده ضدانقلاب مساعد کرده است. آنچه در ماهشهر روی داد و عده ای با نفوذ در داخل راهپیمایان و دادن شعارهای تحریک آمیز، کار را به کشته شدن یک بی گناه کشاندند، صدها بار تاکنون روی داده است. حل نکردن مسئله بیکاری، هر روز زمینه را برای بهره برداری ضدانقلاب (عوامل ساواک، مائوئیست ها و راست افراطی) بیش تر و بیش تر آماده می کند.(۲)

اما روزنامه جمهوری اسلامی در شماره مورخ ۲۳/۱/۱۳۵۹، به نقل از خبرنگار خود، با تأکید این که وی خود در صحنه حضور داشته است، نوشت:

«به دنبال جریان گروگان گیری فرماندار ماهشهر توسط گروهی به نام دیپلمه بیکار، که حدود ۲۵ روز پیش به مدت دو ساعت انجام گرفت، فرماندار این شهر از فرمانداری خارج شد و عملاً فرمانداری تعطیل شد. سه روز قبل از واقعه روز دوشنبه ۱۸/۱/۱۳۵۹، گروهی مجدداً در مقابل فرمانداری اجتماع کرده و خواستار دریافت "عیدی" می شوند. فرماندار نیز در پاسخ آنان اظهار می دارد که این گروه باید ابتدا مشغول کار شوند و سپس مبلغی دریافت نمایند، که این اظهار فرماندار نیز با اعتراض آنها روبه رو می شود و با آن مخالفت می کنند. این اجتماعات کمابیش تا روز ۱۸/۱/۱۳۵۹ ادامه داشت.

به گزارش خبرنگار ما که خود در صحنه حضور داشته است، در روز دوشنبه ۱۸/۱/۱۳۵۹ این عده از ماهشهر قدیم به سوی منطقه صنعتی، با دادن شعارهایی که حاکی از چپی بودن آنها بوده، راهپیمایی می کنند و در منطقه صنعتی نیز داخل بازار شده و در نتیجه، بازاریان به علت امکان به وجود آمدن آشوب و درگیری، مجبور به تعطیل مغازه های خود می شوند. گروه مذکور نیز راهپیمایی خود را به طرف اداره مخابرات ماهشهر منطقه صنعتی ادامه داده و قصد اشغال مخابرات را داشته اند. در این موقع سپاه پاسداران به راهپیمایان هشدار می دهد که وارد مخابرات نشوند؛ ولی آنها توجه نکرده و به اداره مخابرات نزدیک تر می شوند که سپاه نیز جهت جلوگیری از اشغال اداره مخابرات، شروع به تیراندازی هوایی با سلاح ژ۳ می کند.

۱- روزنامه نامه مردم، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۷.

۲- همان.

به گزارش خبرنگار ما، بنا به اظهار شاهدان عینی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ماهشهر، هم زمان با تیراندازی هوایی سپاه، اتومبیل "بلیزر آبی رنگ بدون نمره ای" مشاهده شده که به سوی عده ای که متفرق شده بودند، تیراندازی می کرده است و پس از مدتی ناپدید شده. بنا به اظهار فرماندار ماهشهر و سپاه این شهرستان، سرنشینان این اتومبیل شناسایی شدند و تحت تعقیب هستند. در نتیجه این تیراندازی، دو نفر مجروح شده و یک تن کشته می شوند. در پی بروز این حادثه، در تاریخ ۲۰/۱/۱۳۵۹ مردم ماهشهر طی برگزاری یک راهپیمایی بزرگ، این حادثه را محکوم نموده و با دادن شعارهایی دایر بر محکومیت گروه های چپ و راست، خواستار محاکمه افراد مهاجم به اداره مخابرات می شوند.

به موجب گزارش خبرنگار ما، در رابطه با این حادثه هفت نفر که نام های دو تن از آنها احمد جهادی و غفور دریاشناس است، دستگیر شده اند. بنا به گزارش خبرنگار جمهوری اسلامی به نقل از سپاه پاسداران ماهشهر، شخص کشته شده و زخمی شدگان، بر اثر گلوله اسلحه کالیبر ۹، مورد اصابت گلوله قرار گرفته اند که این اسلحه اصولاً در اختیار سپاه نیست و در تیراندازی هوایی روز حادثه، سپاه از سلاح های ژ۳ و کلاشینکف استفاده کرده است.»(۱)

ضمیمه گزارش ۳۶۲: گزارش واشنگتن پست از مصر بعد از پذیرش شاه مخلوع ایران

در گزارش شماره امروز هرالدتریبیون که قبلاً در واشنگتن پست درج شده، آمده است:

جوانان متعصب اسلامی مصر که شاه را هدف جدید خود قرار داده اند، در مخالفت با پرزیدنت انورسادات و سیاست های طرفداری از غرب وی، به طور روزافزونی گستاخ تر می شوند. جنبش های سازمان یافته مسلمانان بنیادگرا، با الگو قراردادن ایران، موجی از شور و شوق اسلامی را در سراسر مصر و خاورمیانه به وجود آورده اند. این جنبش ها تاکنون تنها، طرفداران محدودی در مصر داشته اند؛ اما با این حال، افراطیون به علت توان خود در برانگیختن قدرت توده ها در خیابان های قاهره یا در محوطه دانشگاه ها، به مقابله با دولت سادات برخاسته اند. طی تظاهراتی که شش روز قبل انجام گرفت، پلیس با سلاح های پرتاب گاز اشک آور به آنان شلیک کرد و این امر پس از آن بود که دانشجویان سعی داشتند از مسجد ناصر در مرکز شهر اسیوط، به دانشگاه خود بازگردند.

کارگری را که به گفته دانشجویان به تظاهرات آنها پیوسته بود، پلیس ضد شورش به قتل رساند. "نبوی اسماعیل" وزیر کشور، روز دوشنبه هفته قبل در مجلس ملی اظهار داشت که کارگر مذکور در اثر جراحاتی که از قبل داشت و به تظاهرات مربوط نمی شد، در بیمارستان در گذشته است؛ ولی حقیقت هرچه باشد، دانشجویان مسلمان متعصب دانشگاه اسیوط وی را شهید قلمداد کرده اند و در دانشگاه گفته می شود که یک فرمانده پلیس، سینه وی را هدف گلوله قرار داده است. دانشجویان به دلیل ابراز خشم خود از مرگ این کارگر، بار دیگر روز پنجشنبه گذشته در اسیوط گرد هم جمع شدند. سخنران های آنها را پاسدارانی که روی لباسشان عبارت "گروه اسلامی" نوشته شده بود، محافظت می کردند. آنها سادات را به خاطر استقبال از شاه، پیمان صلح با اسرائیل و مطالب عنوان شده به وسیله وزیر کشور، مورد حمله قرار دادند.

هفته گذشته به منظور تقبیح حضور شاه، تظاهراتی در دانشگاه قاهره برگزار شد. همچنین در ماه فوریه، برای اعتراض به پیمان صلح و ورود سفیر اسرائیل، مراسم مشابهی در دانشگاه الازهر برپا گردید. با این حال، رهبران تظاهرات روز پنجشنبه اسیوط برای نخستین بار برای تهییج مردم، از یک شهید اسم می برند و شاید به همین دلیل رهبر خود را که قبلاً ناشناس بود، معرفی کردند. وی خود را "حلمی قذر"، ۲۵ ساله، دانشجوی سال آخر پزشکی دانشگاه قاهره معرفی کرد و خود را "پرنس پرنس ها"ی "گروه های اسلامی" دانشگاه های عمده کشور نامید. وی سادات را متهم کرد که مصر را " از خدا دور می کند." وی گفت دادن اجازه ورود به شاه، کار اشتباهی بود؛ چون "کسی که آدم کشته است بایستی کشته شود." او گفت صلح با اسرائیل خلاف اسلام است. وی یادآور شد که "هرکه قطعه ای از

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

سرزمین های اسلامی را بگیرد، دشمن محسوب می شود." قذر همچنین اظهار داشت: اقدامات سادات برای آن که مصر را هرچه بیش تر به غرب نزدیک کند، درست نیست؛ زیرا ملت مصر مخالف آن است. قذر گفت که تمام دانشجویان مسلمان دانشگاه های مصر، اعضای "گروه های اسلامی" وی محسوب می شوند.

تحلیلگران می گویند عضویت در این گروه ها به شدت مورد استقبال قرار گرفته است؛ ولی هنوز هم در بین دانشجویان در اقلیت هستند. دیپلمات ها و ناظران دیگر که درباره مصر تجربیات زیادی دارند، اظهار داشته اند که قدرت واقعی گروه های اسلامی در این است که می توانند توده هایی را که از قبل، از مشکلاتی به تنگ آمده اند، بسیج کنند؛ مشکلاتی چون تورم و عدم وجود شغل کافی برای فارغ التحصیلان دانشگاه ها. آنان نقش روحانیون ایران را در برانگیختن و هدایت خشم ملت ایران بر ضد شاه، مثال می زنند.

روحانیون مصر را دولت حمایت می کند. آنها تمایل چندانی به شرکت در جنبش دانشجویان بنیادگرا بر ضد دولت ندارند؛ امّا یک واعظ بنیادگرا به نام "شیخ عبدالحمید کیشک"، روزهای جمعه توده عظیمی را با گرایش های عاطفی به سوی اسلام راستین می کشاند. محبوبیت روزافزون ایده او، اقلیت مسیحیان کشور را که ۲ تا ۷ میلیون از جمعیت ۴۲ میلیونی مصر را تشکیل می دهند، نگران ساخته است. این که گفته می شود دختران مسیحی برای ازدواج با پسران مسلمان مجبورند مذهب خود را تغییر دهند، موجب اعتراض ناگهانی "خلیفه شنوده سوم"، رهبر کلیسا، شده است. خلیفه به منظور نشان دادن نگرانی های مسیحیان، در صومعه ای در بیابان "وادی النترون" در ۶۵ مایلی قاهره، گوشه عزلت گزید. کلیسا اعلام کرد که او و اسقف های دیگر، مراسم عید پاک را تحریم خواهند کرد. این کار به دلیل آن است که نظرشان را اظهار کنند که مبنی است بر این که دولت در زمینه حمایت از مسیحیان در مقابل تجاوزات مسلمانان، اقدامات چندانی به عمل نیاورده است.

به طور کلی روابط مسلمانان و مسیحیان در مصر خوب است. ناصر و سادات از این اقلیت به خوبی حمایت کرده اند؛ امّا از زمان آتش سوزی و دو بار بمب گذاری در کلیساها، عداوتی بین جوامع مسلمان و مسیحی به وجود آمده است. یک زن تحصیل کرده مسیحی اخیراً اظهار داشت که مسیحیان باید همانند "مارونیت ها"ی لبنان، نیرویی چریکی از آن خود تشکیل دهند. یک مسلمان که به تازگی ازدواج کرده است اظهار داشت که عده ای از دوستان بنیادگرایش وی را تحت فشار قرار داده اند تا کنترل جمعیت را نادیده بگیرد؛ چرا که این نقشه مسیحیان است که می خواهند میزان زاد و ولد مسلمانان را کم کنند و در نتیجه، قدرت بیش تری به دست آورند.(۱)

ص: ۶۲۸

۱- مأخذ ۱۵۱.

۳۶۴

در واکنش به اعلام قطع رابطه سیاسی امریکا با ایران، که شب گذشته رئیس جمهوری امریکا آن را اعلام کرد، امام خمینی خطاب به ملت ایران پیامی فرستاد. در این پیام، امام خمینی بعد از موضوع امریکا، به موضوع عراق و رژیم بعثی آن پرداخته است و با مخاطب قرار دادن "مردم شریف عراق"، "عشایر فرات و دجله" و "ارتش عراق"، نکاتی را درباره رژیم صدام و وظایف آنان گوشزد کرده است. متن کامل این پیام بدین شرح است:

«بسم الله الرّحمن الرّحیم

ملت شریف ایران! خبر قطع رابطه بین ایران و امریکا را دریافت کردم، و اگر کارتر در عمر خود یک کار کرده باشد که بتوان گفت به خیر و صلاح مظلوم است، همین قطع رابطه است. رابطه بین یک ملت به پاخاسته برای رهایی از چنگال چپاولگران بین المللی با یک چپاولگر عالم خوار، همیشه به ضرر ملت مظلوم و به نفع چپاولگر است. ما این قطع رابطه را به فال نیک می گیریم؛ چون که این قطع رابطه دلیلی بر قطع امید امریکا از ایران است. ملت رزمنده ایران این طلیعه پیروزی نهایی را که ابرقدرت سفاکی را وادار به قطع رابطه یعنی خاتمه دادن به چپاولگری ها کرده است، اگر جشن بگیرد حق دارد.

ما امیدواریم که نابودی سرسپردگانی مثل سادات و صدام حسین به زودی انجام گیرد و ملت های شریف اسلامی بر این انگل های خائن آن کنند که ملت ما با محمدرضای خائن کرد، و به دنبال آن برای آزاد زیستن و به استقلال تمام رسیدن، قطع روابط با ابرقدرت ها خصوصاً امریکا نمایند. من کراراً گوشزد نموده ام که رابطه ما با امثال امریکا، رابطه ملت مظلوم با جهانخواران است.

ص: ۶۳۲

شما ای ملت عزیز که برای رضای خداوند متعال، با بانگ "الله اکبر" بر دشمنان خود چیره شدید و آزادی و استقلال را به دست آوردید، با اتکال به خداوند تعالی و حفظ وحدت کلمه، مهیا باشید برای رودررویی دشمنان اسلام و دشمنان مستضعفین. شما به خواست خدای تعالی پیروز هستید و بر مشکلات غلبه خواهید کرد. صدام حسین که همچون شاه مخلوع چهره قبیح غیر اسلامی و انسانی خود را نشان داده و به هدم اسلام و حوزه مقدسه نجف کمر بسته و با مسلمانان مظلوم برای رضای کارتر، آن کند که مغول کرد، و با علمای اسلام خصوصاً حضرت آیت الله آقای سید محمدباقر صدر، آن کند که رضاخان و محمدرضا پهلوی با علما و روحانیون و سایر طبقات کردند، باید بداند که با این اَعمال ضداسلامی، گور خودش و رژیم تحمیلی غیرانسانی و غیرقانونی بعث را با دست خود می کند.

ملت شریف عراق! شما اخلاف آنان هستید که انگلیس را از عراق راندند؛ به پاخیزید و قبل از آن که این رژیم فاسد، همه چیز شما را تباه کند، دست جنایتکار او را از کشور اسلامی خود قطع کنید. ای عشایر فرات و دجله! همه باهم و با همه ملّت اتحاد کنید و این ریشه فساد را قبل از آن که فرصت از دست برود، قطع و قمع نمایید و برای خدا دفاع از کشور اسلامی خود و از اسلام مقدس نمایید که خدا با شما است.

ای ارتش عراق! اطاعت از این مخالف اسلام و قرآن نکنید و به ملت بگرایید و دست امریکا را که از آستین صدام بیرون آمده است قطع کنید و بدانید اطاعت از این سفاک، مخالفت با خدای متعال است و جزای آن، عار و نار است. از خداوند متعال، عظمت اسلام و مسلمین و کشور ایران را خواستارم. والسلام علیکم و رحمهاللّه. روح الله الموسوی الخمینی، ۱۹/۱/۵۹»(۱)

۳۶۵

صبح امروز جلسه فوق العاده شورای انقلاب که در آن کلیه استانداران کشور نیز شرکت داشتند، در محل نخست وزیری تشکیل شد.(۲) این جلسه که مدت زیادی (از ۷:۳۰ تا ۱۳:۳۰) طول کشید، در واقع ادامه جلسه فوق العاده ناتمام شب گذشته بود. در این جلسه حاضران به بحث و بررسی آخرین تحولات و اقدامات امریکا و تصمیم گیری در قبال آن پرداختند. در پایان جلسه، بیانیه این شورا انتشار یافت. در این بیانیه، وضع کنونی،"شرایطی کاملاً استثنایی و فوق العاده" توصیف شده است و بر آمادگی کامل و همه جانبه در برخورد با آن، تأکید گردیده است.(۳) در پایان، یادآوری شده است که «شورای انقلاب در جلسات فوق العاده خود طی شب گذشته و امروز، تصمیماتی اتخاذ کرده است که به اطلاع عموم ملت خواهد رسید.»(۴)

دکتر حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب، درباره این جلسه مشترک گفت: با توجه به

۱- صحیفه امام، ج ۱۲، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، پاییز ۱۳۷۸، ص ۲۳۳.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۳۶۵: متن کامل بیانیه شورای انقلاب.ص ۶۸۱

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

وضع فوق العاده ای که درکشور هست، کلیه استانداران پیشنهاد کرده اند که حالت فوق العاده در کشور اعلام شود و همه آنها با توجه به اوضاع و احوال و روحیه مردم، اعلام کرده اند که امکان این کار هست.(۱)وی افزود: همچنین موافقت شد که استانداران در زمینه های اجرایی و عملیاتی استان های مربوط به خود، اختیارات کافی داشته باشند. حبیبی گفت: این حالت فوق العاده، به معنای یک جهاد در کلیه ابعاد خود است که در این راستا، همه هموطنان باید در زمینه عدم مصرف، و مبارزه با فزون طلبی، همکاری های لازم را با یکدیگر بکنند.(۲)

همچنین در پایان این جلسه فوق العاده، بنی صدر طی مصاحبه ای با خبرنگار رادیو و تلویزیون، درباره تصمیماتی که در جلسه شورا گرفته شد گفت: «ما تصمیم به مقاومت گرفته ایم. خوشبختانه امریکا هم از نظر ما لحظه مناسبی را برای این حمله انتخاب کرده است؛ چون ما دو هفته بود که در شورا راجع به مسائل و راه حل های آنها بحث می کردیم. امروز به این نتیجه رسیدیم که بنا باید بر یکدلی باشد و اختلافات گروهی کنار گذاشته شود تا آماده مبارزه برای تکمیل استقلال خودمان بشویم.»

رئیس جمهوری درباره این که این عمل کارتر بلوف سیاسی است یا نه، گفت: «ملت ما باید بدانند که بودجه ما ۶۰ درصد کسری دارد که تماماً تکیه اش بر نفت است. او بلوف بزند یا واقع بگوید، بالاخره با این اقتصاد اگر انقلاب ما امروز به خطر نیفتد فردا می افتد. شما اگر بگویید که حقوق و مزایا و غیره می خواهیم و کار هم نمی خواهیم بکنیم، برای شکست خوردن احتیاج به بلوف او ندارید و از پا در می آیید. ما باید حتماً تولید کنیم تا خیال مردم راحت شود. این به شرطی است که باز فردا نگویند ما شورا می خواهیم؛ چون جنگ است و جنگ هم شرایط خودش را دارد. اگر می خواهی زنده بمانی باید کار کنی.»(۳)

بنی صدر به انتقاد از گروه های مخالف نظام و نیز تلویحاً به انتقاد از رقبای سیاسی داخل نظام پرداخت و گفت: «کارتر تهدید می کند، این آقایان در مرزهای ما شروع می کنند به بازی درآوردن، و در داخل کشور هم بمب منفجر می کنند؛ ولی نگرانی ندارد؛ چون هر چه این ملّت و این ارتش بیش تر در میدان مبارزه قرار گیرد، از مرگ به طرف زندگی حرکت می کند؛ بلکه نگرانی در خود کشور ما است و آن هم تعدد مراکز تصمیم گیری است، که امروز در شورا تصمیم گرفته شد هر تصمیمی که در آمد، باید اجرا بشود؛ شما چه خوشت بیاید چه خوشت نیاید؛ چون در غیر این صورت، نمی شود به جنگ مشکلات رفت. کار انقلابی هم اگر می خواهید بکنید، باید با نظم و ترتیب باشد.»(۴)

۳۶۶

در ادامه تلاش ها و تکاپوهای مرتبط با وضعیت اخیر، بعد از ظهر امروز، رئیس جمهوری و دیگر اعضای شورای انقلاب، با حضور امام خمینی، در اقامتگاه امام جلسه ای تشکیل دادند. بنی صدر در گفت وگویی، در پاسخ به این سؤال که چه مسائلی در حضور امام مطرح شد،

۱- روزنامه کیهان، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص۲.

۲- مأخذ۲.

۳- مأخذ۳.

۴- مأخذ۳.

گفت: «ما در پی جلسات طولانی شورای انقلاب تصمیماتی گرفته بودیم که با امام مبادله کردیم. امام تأکید کردند که تکلیف شرعی است برای این که چه اعضای شورای انقلاب، و چه احزاب و گروه ها، چه مردم، باهم یکدل باشند و از هم جدا نشوند که این جدایی خطر دارد، و این فرصت خوبی است که برای مردم پیش آمده که ان شاءالله با گرمی و حرکتی عمل کنند و پیش بروند.» از وی سؤال شد: «طی این مدت، رهبر انقلاب چه رهنمود هایی فرمودند؟» وی گفت: «این که مردم خودشان نشان بدهند که این تهدیدات در مزاج این مردم تأثیرات معکوس دارد.» سؤال شد: «ایران برای خنثی کردن نیّات تجاوزکارانه عراق چه اقداماتی کرده؟» بنی صدر گفت: «ما یک تدابیر امنیتی را سنجیدیم و آمادگی هم داریم و در روزهای آینده، دولت عراق ملاحظه خواهد کرد که هرگونه تجاوزی با چه قاطعیتی جواب داده خواهد شد.»(۱)

شب هنگام نیز رئیس جمهوری پیامی خطاب به ملت ایران فرستاد و در آن از همه مردم ایران دعوت کرد تا در یک راهپیمایی در روز جمعه آینده، وحدت ملی خود را ثابت کنند. در پیام بنی صدر آمده است:

«رئیس جمهوری امریکا تهدیدی را که از چندی به این طرف، از آن حرف می زد، به اجرا گذاشت و وعده تهدید های تازه ای هم به ما کرد. ...

دولت عراق ظاهراً با امریکا رابطه ندارد؛ امّا واقعاً هم زمان با تهدیدهای امریکا، این دولت هم شروع می کند به خرابکاری و تهدید ما. ملت عراق به حکم اسلامیت ایستاده است و مقاومت می کند. مردم ما هم به حکم این که استقلال به دست آورده اند، می ایستند و محکم به دهان متجاوز می کوبند.

نه تنها ایران به خواست خدا هیچ گاه به زیر سلطه امریکا برنخواهد گشت، بلکه خاورمیانه نیز به خواست خدا از سلطه امریکا به درخواهد آمد.

شاید یک ساعت پیش از این که در گرد امام جمع شدیم، امام گفتند این یکدلی که شما به آن رسیده اید، یکدلی رئیس جمهوری با شورا، با دولت، و یکدلی دولت با شورا، با رئیس جمهوری، همکاری آنها با رئیس جمهوری، تکلیف شرعی است. دشمن تنها از یک ضعف ما می تواند استفاده کند، اگر آن ضعف به وجود آید؛ و آن ضعف، برخورد و اختلاف و رقابت بر سر قدرت است. ...

من دیروز یک ستاد مشترک عملیاتی نیروهای مسلح را تحت ریاست رئیس ستاد ارتش تشکیل دادم. این نیروها موظف هستند که خود را دائم در حال آمادگی نگه دارند و هر تجاوزی را با قدرت تمام پاسخ بگویند. ...

گمان نکنید که همه دنیا ایستاده اند که ببینند آقای کارتر چه می گوید. نه، این آخر عمر سلطه گری امریکا است. ملت های دنیا بیدار شده اند.»(۲)

۱- روزنامه کیهان، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص۹.

۲- مأخذ۳، ص۲، تهران - خبرگزاری پارس.

در حال حاضر، آخرین اقدامات کارتر برضد ایران محدود به جنبه های غیرنظامی است؛ امّا رئیس جمهوری امریکا روز گذشته اشاره کرد که در صورت عدم تأثیر این اقدامات، ممکن است اقدام نظامی نیز مورد نظر قرار گیرد.(۱)

بسیاری از دولتمردان امریکایی هم می کوشند به تلویح و تصریح، مرتباً حمله نظامی را نیز به صورت تهدیدی شایان توجه، یادآوری و تأکید کنند؛(۲) از جمله امروز پنتاگون (وزارت دفاع امریکا) اعلام کرد: ناو هواپیمابر کانستلیشن که پایگاه "یوکوزوکا" در خلیج توکیو را ترک کرده است، احتمالاً ـ به ناو هواپیمابر کورال سی در دریای عمان خواهد پیوست. بر اساس اظهارات سخنگوی وزارت دفاع امریکا، ناو هواپیمابر کانستلیشن (۸۰ هزارتنی) که حدود ۸۵ هواپیما حمل می کند، هنوز فرمانی مبنی بر کج کردن راه به سوی اقیانوس هند دریافت نکرده است و در حال حاضر، در سواحل فیلیپین سرگرم گشت است.(۳)

این در حالی است که شب گذشته رادیو مسکو از قطعیت اعزام رزم ناو مزبور خبر داده و اعلام کرده بود: «ناوگروه امریکایی که ناو هواپیمابر کانستلیشن جلودار آن است، از بندر ژاپنی "ایوکوستوکا" به سوی دریای عمان روانه شد. در حال حاضر بیش از ۲۰ ناو جنگی امریکا با ۲۴ هزار نظامی امریکایی در سواحل ایران متمرکزند. روزنامه نیویورک تایمز نوشته است شهرهای ایران نظیر اصفهان و شیراز، در شعاع عمل مستقیم بمب افکن های این ناو ها هستند. به عقیده این روزنامه، بمب افکن ها پس از وارد آوردن ضربت می توانند بدون سوخت گیری در هوا، به عرشه ناوها برگردند.»(۴)

خبرگزاری فرانسه نیز خبر داد: هیئتی از سناتورهای امریکایی که طی هفته عید پاک، از ناو هواپیمابر کورال سی دیدن کرده اند، اعلام داشتند که در خلبانان امریکایی نشانه هایی از بی صبری دیده می شود و آنها آمادگی خود را برای بمباران بعضی هدف ها در ایران جهت آزادی گروگان های امریکایی، اعلام داشته اند.(۵)

در این حال در داخل امریکا، شخصیت های مختلف ضمن حمایت مطلق یا حمایت انتقادآمیز از اقدام کارتر، موضوع اقدامات بعدی را که نظامی خواهد بود، تأکید می کنند؛ از جمله رهبر دمکرات های سنای امریکا گفت: ابتکارات تازه پرزیدنت کارتر درباره بحران گروگان گیری در ایران، اقداماتی درست و بجا بوده است و به ایران می فهماند که صبر و خویشتن داری واشنگتن حد و حصری دارد. یک سناتور دمکرات دیگر، سناتور مک گاورن، گفت: دولت امریکا اکنون باید خود را آماده کند که به اقدامات درازمدت از جمله محاصره

ص: ۶۳۶

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه" شماره ۱۹، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص۱۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۲- این گونه برخورد، افکار عمومی امریکا و جهان را به تدریج آماده اقدام نظامی آتی امریکا می کند که در حال حاضر با طبقه بندی سرّی، در مرحله طراحی است؛ از سوی دیگر به ایران می فهماند که مقاومت احتمالی در این مرحله، بیهوده است؛ زیرا عدم موفقیت امریکا در این گام، گام های بعدی را که نظامی خواهد بود، در پی خواهد داشت.

۳- مأخذ ۱۰، ص۷، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۸ آوریل ۱۹۸۰ (۱۹/۱/۱۳۵۹).

۴- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"،شماره ۱۸، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص۱۹، بخش فارسی رادیو مسکو، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۵- مأخذ ۱۰، ص ۷، ۲۰/۱/۱۳۵۹، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۸ آوریل ۱۹۸۰ (۱۹/۱/۱۳۵۹).

نظامی بپردازد و در صورت لزوم، به حملات هوایی به هدف های مشخص در ایران دست بزند. رونالد ریگان از حزب جمهوری خواه - که برای احراز نامزدی مقام ریاست جمهوری امریکا از جانب آن حزب، از رقیبانش جلوتر است - گفت اقدامات تازه پرزیدنت کارتر، چیزی شبیه اقدامات قبلی او است. جرج بوش، یکی دیگر از داوطلبان نامزدی ریاست جمهوری از حزب جمهوری خواه گفت اقدامات کارتر دیر صورت گرفت و می بایستی مدت ها پیش اجرا می شد. وی گفت امریکا در سیاست خود درباره ایران، بی حالی و کوتاهی نشان داده است. رقیب اصلی کارتر در حزب دمکرات، سناتور ادوارد کندی، گفت وی قصد ندارد درباره اقدامات جدید دولت امریکا برضد دولت ایران، اظهار عقیده کند و فقط آرزومند و دعاگو است؛ اما کندی افزود که صرف اعلام تحریم های اقتصادی و سیاسی، آثار محدودی خواهد داشت و برای این که تحریم ها و فشارهای امریکا مؤثر شود، باید جامع، همه جانبه و کامل باشد.(۱)

در محافل سیاسی منطقه خلیج فارس، در زمینه احتمال حمله نظامی امریکا، در مجموع نوعی سردرگمی و حالت انتظار وجود دارد. عبدالعزیز حسین وزیر مشاور دولت کویت، امروز خبر روزنامه السیاسه چاپ این کشور را تکذیب کرد. این روزنامه خبر داده بود که اکثر کشورهای منطقه خلیج فارس به حالت آماده باش کامل در آمده اند. وزیر مشاور کویت گفت اوضاع در این کشور کاملاً آرام است. السیاسه نوشته بود: از دوشنبه شب، کشورهای عربی منطقه خلیج (فارس) به حالت آماده باش کامل در آمده اند؛ زیرا معتقدند امریکا به یک اقدام نظامی برضد ایران دست خواهد زد. در این روزنامه آمده بود: در صورتی که امریکا منابع ذخیره نفت و پالایشگاه های ایران را مورد حمله قرار دهد، ایران تسلیم خواهد شد.(۲)

۳۶۸

در بررسی واکنش های مربوط به حمله نظامی امریکا به ایران، موضوع شوروی و واکنش های احتمالی آن نیز مطرح است. این موضوع در رسانه های جمعی از جمله رسانه های امریکایی مانعی در برابر اقدام امریکا قلمداد می گردد و تحت این عنوان طرح و بررسی می شود.(۳) امروز آسوشیتدپرس گزارش داد: اگرچه کاخ سفید مجدداً بر این نکته اشاره کرده است که امکان دارد برای پایان بخشیدن به بحران ایران، به زور متوسل شود، مقامات وزارت دفاع امریکا از آن بیم دارند که چنین اقدامی به مجروح یا کشته شدن گروگان ها بینجامد. مقامات پنتاگون احساس می کنند یک نتیجه احتمالی دیگر اقدام نظامی امریکا برضد ایران، عکس العمل متقابل شوروی خواهد بود. هر چند مقامات ایرانی،

۱- مأخذ ۱۰، ص ۲۱، ۲۰/۱/۱۳۵۹، بخش فارسی رادیو امریکا، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۰، ص ۲، کویت - خبرگزاری فرانسه، ۸ آوریل ۱۹۸۰.

۳- در اوضاع کنونی، موضوع شوروی و اقدامات آن امری جدی است که احتمالاً در طراحی ها مد نظر قرار می گیرد؛ امّا با این حال، نوع طرح این موضوع در رسانه ها یک نتیجه جنبی نیز همراه دارد و آن، القای نوعی اطمینان کاذب به ایران است که خود به خود در تجهیز و بسیج مقاومت در برابر حملات احتمالی، نوعی کندی و بی انگیزگی ایجاد می کند.

امریکا و شوروی را باهم محکوم کرده اند، برخی تحلیلگران امریکایی اعتقاد دارند اگر ایرانی ها احساس کنند که مورد تهدید قرار گرفته اند، ممکن است از شوروی استمداد جویند. افراد تصمیم گیرنده در دولت امریکا، باید این احتمال را نیز در نظر داشته باشند که در صورت اقدام نظامی امریکا برضد ایران از طریق بستن خلیج فارس، ممکن است شوروی بدون درخواست کمک ایران وارد عمل شود.(۱)

در این حال بنا به گزارش یونایتدپرس، هرالد براون وزیر دفاع ایالات متحده و معاون ارشد وی، امروز طی سخنانی در صدد برآمدند که توجه عموم را همچنان به سوی تهدید نفت خلیج فارس از جانب اتحاد شوروی، نگه دارند؛ ولی به اقدام نظامی در بحران طولانی رابطه با ایران هیچ اشاره ای نکردند. براون در یک سخنرانی در لوس آنجلس مجدداً گفت ایران مستقل و یکپارچه، منافع امنیتی و ملی ایالات متحده را به بهترین نحو حفظ می کند.

سخنرانی براون در شورای امور خارجی لوس آنجلس تا حدود زیادی متوجه نتایج و آثاری بود که استقرار شوروی در افغانستان، بر خطوط کشتی رانی ورودی و خروجی خلیج فارس دارد؛ خطوطی که برای اروپای غربی و ژاپن حیاتی هستند. براون گفت: البته ایران نیز در ثبات منطقه خلیج فارس، عاملی مهم و در حال حاضر عاملی دشوار است. وی افزود: تا زمانی که گروگان ها نزد خانواده هاشان بازنگشته اند، ما نمی توانیم راحت بنشینیم. در عین حال بارها روشن کرده ایم که اگر یک تهدید خارجی متوجه انقلاب اسلامی ایران باشد، از سوی اتحاد شوروی است نه از سوی ایالات متحده. وی از ایالات متحده خواست که قابلیت حمل و نقل هوایی و نیروی دریایی خود را بهبود بخشد و در منطقه اقیانوس هند به مانورهای نظامی مهم دست بزند؛ زیرا برای برعهده گرفتن نقش مناسب خود در آینده، باید قابلیت نظامی کافی داشته باشد و در صورت لزوم از آن استفاده خواهد کرد. براون گفت: این امر ساده نخواهد بود. این کار را نمی توان با یک برنامه ضربتی، یکباره انجام داد. این کار ارزان تمام نخواهد شد؛ اما اگر این کار را نکنیم، قرن بیست ویکم برای ایده آل های ما، برای جامعه، و برای فرزندان ما واقعاً قرنی خطرناک خواهد بود.(۲)

یونایتدپرس امروز همچنین از عمان گزارشی ارسال کرد که مباحث مربوط به موضوع شوروی را حساس تر نشان می دهد. در این گزارش آمده است: اتحاد شوروی از زمان آغاز بحران امریکا در تهران، یک مین جمع کن یا منهدم کننده مین در تنگه هرمز مستقر ساخته است؛ ولی نمی توان تصور کرد که شوروی در این نقطه چه می کند. یک فرمانده دریایی عمان گفت: «درست در آن جا قرار گرفته است. ما هر روز آن را بررسی می کنیم، و گاهی اوقات حتی رادار آن نیز کار نمی کند.» صنایع دفاعی غربی معتقدند که این ناو احتمالاً سرگرم تحقیق درباره آمد و شد کشتی های حامل نفت است که از تنگه هرمز می گذرند.(۳)

۱- مأخذ ۱۰، ص ۸، ۲۰/۱/۱۳۵۹، واشنگتن - آسوشتیدپرس، ۸ آوریل ۱۹۸۰.

۲- مأخذ ۱۰، ص۵، خبرگزاری یونایتدپرس.

۳- مأخذ ۱۰، ص۱۱، عمان - یونایتدپرس، ۸ آوریل ۱۹۸۰.

برخورد متحدان امریکا حاکی از این است که آنان به قطع رابطه سیاسی امریکا با ایران، آنچنان که مورد نظر امریکا است، اهمیت نداده اند و خود نیز در این راه، چندان تصمیم جدی ای ندارند؛ برای نمونه، موارد مختلف ذیل ارائه می شود:

وزارت خارجه انگلستان اعلام کرد بریتانیا اوضاع را زیر نظر دارد؛ ولی هیچ تصمیمی نگرفته است.(۱)درباره واکنش مقامات بریتانیا، رادیو لندن گزارش داد: تعدادی از روزنامه های امروز صبح بریتانیا، تأسف شدید مقامات رسمی امریکا را منعکس کردند. این تأسف از آن رو است که امیدهای به وجود آمده در زمینه انتقال گروگان های امریکایی به حیطه اختیارات مقامات دولتی، با ناکامی روبه رو شده است؛ امیدهایی که با تلاش های پرزیدنت بنی صدر و صادق قطب زاده ایجاد شده بود. با این حال، به عقیده مفسران، در این که اقدامات جدید کارتر مؤثرتر از اقدامات قبلی باشد، شک و تردید زیادی وجود دارد.(۲)

برونو کرایسکی صدراعظم اتریش، امروز تصمیم پرزیدنت کارتر را در قطع روابط دیپلماتیک ایالات متحده با ایران، تدبیری منطقی خواند. وی گفت کارتر که این مناسبات را - که مدت ها است وجود ندارد - قطع کرده، تدبیر منطقی اندیشیده است.(۳)

نخست وزیر ژاپن در پاسخ به این سؤال که پس از قطع روابط دیپلماتیک امریکا با ایران، عکس العمل ژاپن چه خواهد بود، گفت: در سیاست اساسی دولت ژاپن که خواستار آزادی فوری گروگان های امریکا است، تغییری به وجود نخواهد آمد(۴)

دولت استرالیا امروز ضمن تأیید کامل تصمیمات جیمی کارتر در مورد بحران ایران، اعلام کرد که این کشور سفارت خود را در تهران تعطیل نخواهد کرد. وزیر امور خارجه استرالیا در این زمینه تصریح کرد که در کانبرا از او خواسته شده است سفارت خود را در تهران تعطیل کند؛ ولی دولت استرالیا حضور یک هیئت دیپلماتیک غربی را در تهران، مفید می داند.(۵)اندرو پیکاک وزیر امور خارجه استرالیا گفت: بدین ترتیب می توان ارتباط را با مقامات ایرانی حفظ کرد؛ ولی اگر در هفته آینده، دولت ایران اقدامی نکند، ما ناچار خواهیم بود مسئله را مجدداً مورد بررسی قرار دهیم.(۶)

سخنگوی سازمان ملل متحد در نیویورک امروز گفت: کورت والدهایم از تصمیم امریکا در زمینه قطع روابط دیپلماتیک با ایران مأیوس شده است و از تصمیم آیت الله خمینی درباره گروگان های امریکایی نیز قطع امید کرده است؛ اما با وجود این، دبیرکل سازمان ملل متحد به تلاش خود برای حل مسالمت آمیز مسئله و آزادی گروگان ها در سلامت کامل، ادامه خواهد داد.(۷)

۳۷۰

تحریم های اقتصادی برضد ایران، جنبه مهمی از اقدامات کارتر درباره ایران است. به نظر مفسران، کارتر در اجرایی و عملیاتی کردن این طرح، با مشکلات زیادی مواجه است. برخی

ص: ۶۳۹

۱- مأخذ ۱۰، ص ۲۹، ۲۰/۱/۱۳۵۹، بخش عربی رادیو کویت، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۰، ص۱۵، ۲۰/۱/۱۳۵۹ بخش فارسی رادیو لندن، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۱۰، ص ۱۰، وین - یونایتدپرس، ۸ آوریل ۱۹۸۰ (۱۹/۱/۱۳۵۹).

۴- مأخذ۲، ص ۱، توکیو - آسوشیتدپرس .

۵- مأخذ ۱۰، ص ۲، ۲۰/۱/۱۳۵۹، کانبرا - خبرگزاری فرانسه، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۱، ملبورن - رویتر .

۷- مأخذ۳، ص ۴.

نیز بدبینانه تر، معتقدند اساساً امریکا در این زمینه قادر به کاری قابل ذکر نخواهد بود؛ از جمله خبرنگار رویتر می نویسد: کارشناسان اقتصادی در تهران معتقدند که تحریم کارتر کم ترین اثری بر ایران نخواهد داشت؛ زیرا همان طور که خود کارتر هم دریافته است، از مدت ها پیش چنین اقداماتی برضد ایران در جریان بوده و روابط تجاری به حداقل رسیده است.(۱) یک مفسر خبرگزاری فرانسه نیز این امر را به نحو ذیل تأیید می کند: هر چند قطع روابط تجاری ایران و امریکا، دوشنبه رسماً از جانب کارتر اعلام شد؛ اما در واقع، این از مدت ها پیش وجود داشته است. در ماه گذشته، صادرات امریکا به ایران فقط ۸/۱ میلیون دلار بود؛ در حالی که سال قبل به طور متوسط، هر ماه به ۳۰۰ میلیون دلار می رسید. صادرات مواد غذایی و دارویی امریکا به ایران ماه گذشته فقط ۶ هزار دلار بوده است.(۲)

در هر صورت، وارن کریستوفر معاون وزارت امورخارجه ایالات متحده، امروز گفت که کشورش برای کمک به اِعمال مجازات های تازه برضد ایران، به متحدان خود روی خواهد آورد. وی گفت: ما حداقل از متحدان خود می خواهیم تا در انجام برخی اقدامات که روز گذشته کارتر، به نمایندگی از سوی ایالات متحده، تصمیم آنها را گرفت، به ما بپیوندند. وی افزود: اقتصاد ایران طی چند ماه اخیر وضع وخیمی پیدا کرده است و نیروهای مسلح آن کشور نیز از جهت تعمیراتی حالت بدی دارند(۳)

درباره این خواست امریکا، منابع نزدیک به جامعه اقتصاد اروپا در بروکسل اعلام کردند که دولت امریکا رسماً از این جامعه خواست تا از تحریم های ایالات متحده برضد ایران پشتیبانی کند.(۴) رادیو امریکا نیز گزارش داد که امروز دیپلمات های امریکا در سراسر جهان، کوشش های شدیدی را آغاز کردند؛ کوشش هایی برای جلب پشتیبانی از اقدامات تنبیهی امریکا برضد رژیم ایران؛ زیرا بسیاری از تحریم های امریکا برضد این رژیم، مستلزم همکاری متحدان امریکا است تا مؤثر افتد. البته مفسر این رادیو اعتراف کرد: این مسئله برای متحدان امریکا ساده نیست. بسیاری از آنها به جریان ثابت نفت ایران متکی هستند. دولت ایران امروز هشدار داد که صدور نفت خود را به هر کشوری که به تحریم های امریکا برضد دولت ایران ملحق شود، قطع خواهد کرد(۵)

در مجموع، رفتار متحدان امریکا در پاسخ به خواسته های این کشور هنوز چندان مشخص نیست؛ از جمله: دولت بریتانیا ضمن واکنش نشان دادن به اقدام جدید کارتر برضد ایران، اعلام کرد: ناامید کننده است که امریکا قادر نبوده است آزادی گروگان های امریکایی را تأمین نماید و این به امریکا مربوط می شود که درباره آنچه باید انجام دهد، تصمیم بگیرد.(۶)در این حال سخنگوی وزارت خارجه انگلستان اظهار داشت تاکنون هیچ گونه تصمیمی جهت انجام اقدامی نگرفته است؛ اما دولت بریتانیا اوضاع را باید به دقت مورد بررسی قرار دهد(۷)

ماسایوشی اوهیرا نخست وزیر ژاپن نیز امروز اظهار داشت: پیش از آن که تصمیم خود را اتخاذ

۱- مأخذ۴، ص۴، رویتر.

۲- مأخذ۴، ص۴، خبرگزاری فرانسه.

۳- مأخذ ۱۰، ص۶، واشنگتن - خبرگزاری رویتر

۴- روزنامه بامداد،۲۰/۱/۱۳۵۹، ص۱، بروکسل - خبرگزاری فرانسه.

۵- مأخذ ۱۰، ص ۲۱، بخش فارسی رادیو امریکا، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۶- مأخذ ۱۰، ص۹، لندن - آسوشیتدپرس، ۸ آوریل ۱۹۸۰ (۱۹/۱/۱۳۵۹).

۷- مأخذ ۱۰، ص ۲۹، بخش عربی رادیو کویت، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

کنیم، باید دقیقاً پاسخ ایران در قبال بیانیه کارتر درباره قطع رابطه سیاسی امریکا با ایران را بررسی کنیم. وی به خبرنگاران گفت جای تأسف است که اوضاع به صورت فعلی در آمده است.(۱)

همچنین به گزارش رویتر از اتاوا، پیر ترودو نخست وزیر کانادا، پرزیدنت کارتر را به دلیل اقدامات اخیرش در مورد ایران، تحسین کرد. در بیانیه ای که دفتر نخست وزیری کانادا انتشار داد آمده است: اگر ایران با نگهداشتن گروگان های امریکایی، به نقض حقوق و رسوم بین المللی ادامه دهد، کانادا درباره احتمال انجام اقدام شدیدتری برضد ایران، با متحدان اصلی خود مشورت خواهد کرد. در این بیانیه گفته نشد که آیا کانادا در تحریم تجاری ایالات متحده برضد ایران، شرکت خواهد جست یا نه.(۲)

در این میان در زمینه اقدامات متحدان امریکا در پاسخ به خواسته این کشور، برخی پیشرفت ها نیز پدیدار شده است؛ هر چند به طور جزئی. یونایتدپرس از میلان گزارش داد: شرکت هلی کوپتر سازی اگوستا امروز گفت که این شرکت تا انجام مذاکرات بین دولت های ایالات متحده و ایتالیا فروش هلی کوپتر و قطعات یدکی به ایران را به حالت تعلیق درخواهد آورد. پیرونا چیونی سخنگوی شرکت اگوستا گفت: این تعلیق شامل همه هلی کوپتر ها و قطعات یدکی خواهد شد که تحت امتیاز شرکت های "بوئینگ" و "بل" ایالات متحده ساخته می شوند. وی گفت این تصمیم شرکت اگوستا یک تعلیق در فروش است و به معنی تحریم از جانب ایتالیا نیست. این سخنگو توضیح داد که صدور کلیه کالاهای جنگی شرکت اگوستا باید به تأیید کمیسیون پارلمانی برسد و این کمیسیون دستور داده است که تمام صادرات معوقه مورد سفارش ایران به حال تعلیق درآید. وی گفت در حال حاضر مذاکرات بین دولت های امریکا و ایتالیا درباره نحوه تحویل به ایران، در جریان است و صدور کالاهایی که قبلاً اجازه صدور گرفته اند، تا اتخاذ تصمیم دولت های امریکا و ایتالیا به حال تعلیق در خواهد آمد.(۳)

از سوی دیگر در امریکا، تلاش ها در این راه هر چه بیش تر ادامه دارد. هر چهار خبر ذیل که امروز از واشنگتن مخابره شده است، حاکی از پاسخ های نه چندان راضی کننده متحدان به کوشش امریکا برای پیشبرد اهداف خود در این زمینه است:

جودی پاول منشی مطبوعاتی کاخ سفید گفت: ما با علاقه فراوان منتظر پاسخ متحدانمان هستیم.

سایروس ونس گفت: پاسخ های معدود فوری که به امریکا داده شد، قوی و حمایت کننده است.

وزارت خارجه امریکا تأکید کرد که حمایت متحدان بسیار ضروری است.

مقامات وزارت خارجه امریکا بیش تر تلاش خود را روی این مسئله متمرکز ساخته اند که متحدان خود، به خصوص آنهایی را که شدیداً به نفت ایران وابسته اند، متقاعد سازند که

۱- مأخذ۲، ص۱، توکیو - آسوشیتدپرس.
۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره۲۰، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۴، اتاوا - خبرگزاری رویتر، ۸ آوریل ۱۹۸۰ (۱۹/۱/۱۳۵۹).
۳- مأخذ۳، ص۴، ایتالیا - میلان - یونایتدپرس.

موضع قوی تری در قبال ایران اتخاذ نمایند.(۱)

۳۷۱

مصاحبه امروز علی اکبر معین فر وزیر نفت، نوعی اعلام موضع قاطع جمهوری اسلامی در قبال تهدیدات اقتصادی و نیز نظامی امریکا محسوب می شود. وزیر نفت صراحتاً و با تأکید اعلام کرد: در برابر هر کشوری که در این تحریم اقتصادی برضد ایران شرکت کند و روش احمقانه ای در قبال ایران در پیش گیرد، مقابله به مثل خواهیم کرد و نفت را به آن کشور قطع خواهیم نمود(۲) وزیر نفت که در یک مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی با حضور خبرنگاران داخلی و خارجی سخن می گفت، در پاسخ سؤال خبرنگار رویتر درباره تحریم اقتصادی امریکا گفت: ما عمل کارتر را در مورد تحریم اقتصادی ایران موهبتی برای ملتمان می دانیم و از مدت ها قبل منتظر چنین عملی بودیم. این عمل، ملت ما را یکپارچه تر خواهد کرد و موجب می شود که مردم، کمربند هاشان را محکم تر ببندند و خلاصه مشکلاتشان را بهتر حل کنند. به گفته امام اگر کارتر در مدت عمرش کار صحیحی کرده باشد، همین کار است. ببینید که بدبختی یک کشور امپریالیستی به کجا رسیده است که از داشتن رابطه سیاسی با یک کشور وحشت دارد. البته این عمل، هم کارتر را راضی کرده است تا در انتخابات، تبلیغات بیش تری بکند، و هم ملت ایران را؛ چرا که امپریالیسم از ایران قطع امید کرده است. از طرفی دیگر، این عمل، رقبای انتخاباتی آقای کارتر را هم راضی کرده است و متوجه شده اند که این شخص برای پیروزی در انتخابات، چه عملیات احمقانه ای انجام می دهد و چطور به هر خس و خاشاکی دست می زند.

از معین فر سؤال شد: قطع رابطه امریکا با ایران چه تأثیری بر صنایع نفت از نظر لوازم یدکی خواهد گذاشت؟ وی گفت: ما از پنج ماه پیش با امریکا قطع رابطه کرده بودیم و حتی یک قطره نفت به آنها نفروخته ایم. در زمینه لوازم یدکی، ما توانسته ایم یک سری لوازم یدکی را در ایران تهیه کنیم و از واردات وسائل جزئی کلاً جلوگیری کنیم. متأسفانه در این مملکت عده ای مشغول ساختن لوازم یدکی هستند و عده ای دیگر سرگرم شایعه پراکنی.(۳)

وی درباره تولید نفت ایران در پی انفجارات اخیر لوله های نفت گفت: ما برنامه تولید سه میلیون بشکه در روز را تعقیب می کنیم و با این نوشته های خبرگزاری های خارجی خصوصاً بعد از گفتار جیمی کارتر، سیاست نفتی خود را تغییر نمی دهیم. این خبرگزاری ها برای این که وضع ایران را وحشتناک جلوه دهند، اعلام کردند که تولید ایران به یک میلیون بشکه رسیده است. همچنین ما با اخبار دروغ تشویق نمی شویم که میزان تولید خود را بالا ببریم.(۴)

معین فر میزان تولید نفت را در مناطق نفت خیز، در چهار روز اخیر (۱۵ تا ۱۸ فروردین) به ترتیب به این شرح اعلام داشت: «۲ میلیون و ۹۶۹ هزار، ۳ میلیون و ۱۲۵ هزار، ۳

۱- مأخذ ۳۴، ص ۵ و۶، واشنگتن - خبرگزاری یونایتدپرس، ۸ آوریل ۱۹۸۰ (۱۹/۱/۱۳۵۹).

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۹.

۳- مأخذ۳، ص ۹.

۴- مأخذ۳۷.

میلیون و ۳۵ هزار و ۲ میلیون و ۹۴۴ هزار بشکه در روز.»(۱)-(۲)

وی در باره حفاظت از لوله های نفت گفت: دستورات شدیدی داده شده است تا افرادی که دست به این گونه اعمال می زنند، به اشد مجازات برسند؛ ولی در حقیقت ما منتظر خرابکاری های بیش تری هستیم؛ زیرا وقتی دولت عروسکی عراق، تانک ها و لوله های نفت ما را منفجر می کند، ما در حال جنگ هستیم و در این موقعیت به افراد خرابکار به هیچ وجه رحم نخواهیم کرد.

وزیر نفت در مورد عدم خرید نفت ایران به وسیله ژاپن، به پیروی از امریکا، گفت: مسئله، نخریدن نفت نیست، بلکه نفروختن نفت مطرح است. ما به حد کافی مشتری داریم و دنیا در قبضه امریکا نیست و این ژاپن است که به نفت ما احتیاج دارد. مقامات ژاپنی از ما سؤال می کنند اگر در اثر فشار امریکا ژاپن مجبور به گرفتن ژستی در مقابل ایران بشود، وضع چگونه خواهد شد؟ جواب ما این است که ما در مقابل روش های دوستانه، متقابلاً دوستانه رفتار خواهیم کرد.(۳)

از وزیر نفت سؤال شد: اگر کشورهای دیگر که با امریکا دوستی دارند نیز ما را تحت فشار قرار دهند، چه خواهید کرد؟ وی گفت: ما از این بابت هیچ گونه نگرانی نداریم و ملت ایران آماده همه گونه فداکاری است و از راهی که پیش گرفته، به عقب بر نمی گردد و جواب ما به آنها همان جوابی است که به امریکا داده ایم.

از معین فر سؤال شد: در صورت حمله نظامی، ایران چه عکس العملی از خود نشان خواهد داد؟ وی پاسخ داد: ما هیچ وقت مدعی نیستیم که از جهت وسایل جنگی، قابل مقایسه با ابر قدرت ها هستیم؛ ولی آمادگی خفه کردن و بیرون راندن هر متجاوزی را داریم و ۳۶ میلیون ایرانی، آماده جنگ و کشته شدن هستند.(۴)معین فر گفت: ما جنگ مدرن نداریم که با وسایل جدید تری به جنگ با امریکا برویم. ما جنگ ویتنامی داریم. چیزی که ملت ما آرزویش را دارد، همین است؛ آماده کشته شدن هستند. ما به هیچ وجه مدعی نیستیم که از نظر تکنیک های فنی با ابرقدرت ها برابر هستیم؛ ولی از نظر اراده و ایمان، برای بار دوم می تواند ویتنام را برای دولت امریکا یادآور شود.(۵)

معین فر در پاسخ به این سؤال که نظر وی در مورد گروگان ها چیست، گفت: نظر شخصی من این است که باید از امریکا امتیاز گرفت و در مقابل این امتیاز گروگان ها را تحویل داد.(۶)

وی در باره محاکمه گروگان ها گفت: نمی شود حدس زد که مجلس چه تصمیمی خواهد گرفت؛ ولی نظر شخصی من این است که باید امتیازاتی از امریکا بگیریم. این امتیازات،

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۳۷۱: اظهارات وزیرنفت درباره نوع برخورد و ارتباط با شوروی، طی مصاحبه امروز وی.ص۶۸۲

۲- مأخذ۳، ص ۹.

۳- روزنامه کیهان، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۵- مأخذ۳، ص ۹.

۶- مأخذ۴۲.

تسلیم شاه به ملت ایران تا سایر امتیازات را در بر می گیرد. ما ملت جنگ زده ای هستیم و غرامت خواهیم خواست. کسی که جنگ را تحمیل می کند، باید غرامت هم بدهد.

وزیر نفت در این مصاحبه یادآور شد: سیاست کلی ما این است که اگر کشوری روش خصمانه ای در مقابل ما داشته باشد، با او مقابله به مثل خواهیم کرد. اگر امریکا جنگی به منطقه تحمیل کند، نه این که فقط ما صادرات نفتی نخواهیم داشت، بلکه عربستان، کویت، بحرین، عراق و امارات متحده عربی هم صادراتی نخواهند داشت. اگر آقای کارتر به قیمت این که دنیا نفتی نداشته باشد، می خواهد جنگی در منطقه تحمیل کند، خوش آمده است.(۱)

۳۷۲

به دنبال اِعمال تحریم اقتصادی برضد ایران به وسیله امریکا، جمهوری اسلامی ایران خود را برای مقابله با آن و از بین بردن تأثیرات احتمالی اش آماده می کند. از جمله این اقدامات، یافتن منابع جدید برای تأمین نیازهای مختلف کشور است.

در زمینه یافتن منابع جدید تأمین نیازهای استراتژیك مانند دارو، دکتر محمدرضا معتمدی، معاون امور بهداشتی جمعیت و تنظیم خانواده وزارت بهداری و بهزیستی، در گفت وگویی با خبرگزاری پارس گفت: از مدت ها پیش، هیئت هایی را به کشورهای مختلف از جمله هند فرستادیم. در نظر است هیئت دیگری به اروپای شرقی و نیز به سوئیس اعزام داریم. باید دانست که سوئیس محل فعالیت تقریباً تمام شرکت های چند ملیتی و نمایندگی های آنها است و ما می توانیم از شرکت های امریکایی و وابسته به امریکا صرف نظر کنیم و با شرکت های سایر ملت ها به ویژه آلمان شرقی، وارد مذاکره شویم. وی فاش کرد که قبلاً ـ آلمان شرقی نامه ای برای وزارت بهداری و بهزیستی فرستاده است و در آن آمادگی خود را برای تأمین نیازهای دارویی اعلام کرده است. وی افزود: از یوگسلاوی، مجارستان، بلغارستان و حتی ایتالیا نیز می توانیم خرید بکنیم. این ها کشورهایی هستند که از این نظر به خودکفایی کامل یا نسبی رسیده اند و تنها کافی است که قرارداد خرید با آنها بسته شود؛ از این رو فشار امریکا کم ترین تأثیری بر روی ایران نخواهد داشت. این امر شامل ادوات و تجهیزات آزمایشگاهی بیمارستان و تجهیزات درمانی نیز می شود. به علاوه باید گفت صنعتگران خود ما نیز عملاً در راه خودکفایی قرار گرفته اند و با آن که در حال حاضر تولید آنها کم است، آینده امیدبخشی از این نظر، در این صنعت پیش بینی می شود(۲)

در جنبه بازرگانی و توزیع داخلی، امروز جلسه مهمی با حضور بازرگانان، نمایندگان "کمیته امور صنفی" و وزارت بازرگانی، در محل آن وزارتخانه تشکیل شد. در این جلسه درباره مقابله با تحریم اقتصادی امریکا مذاکراتی صورت گرفت و قرار شد شیوه های مبارزه با این تحریم به مردم آموخته شود. در همین جلسه، نمایندگان از کمیته امور صنفی خواستند که نظارت بیش تری در مورد کنترل نرخ ها انجام دهند و نگذارند مصرف کنندگان

۱- مأخذ ۳۷.

۲- مأخذ۸ ص ۱.

مورد اجحاف عده ای سودجو و فرصت طلب قرار گیرند.(۱)

مسائل ارزی نیز مورد توجه محافل بانکی و نیز مطبوعات است. کیهان در شماره امروز خود، ضمن گزارش مفصلی، به جنبه هایی از این قضیه پرداخت و از جمله نوشت: مقامات بانک مرکزی امروز اعلام کردند فقط ۹ درصد از کل ذخایر خارجی ایران، در امریکا است و از این رو تصمیم رئیس جمهوری امریکا تأثیری بر ذخایر ارزی ایران ندارد. مقامات بانک مرکزی امروز اعلام کردند که در زمینه ارسال ارز برای دانشجویان، بازنشستگان و بیمارانی که در امریکا هستند، تصمیمات جدیدی خواهند گرفت که در آینده اعلام خواهد شد. در تصمیم جدید، ترتیبی داده خواهد شد که بدون توقف، ارز مورد نیاز این افراد تأمین شود.(۲)یک مقام آگاه دیگر بانک مرکزی امروز اعلام کرد دولت ایران بدهی بانک های خصوصی ایران را که اخیراً ملی شده اند و در زمان رژیم شاه سابق، از امریکا وام گرفته اند، پرداخت نمی کند. میزان این بدهی ها ۸۰۰ میلیون دلار است.(۳)

در گزارش مزبور همچنین به پاره ای سوابق مشکلات اقتصادی بین دو کشور، به نحو ذیل اشاره شده است: یک مقام آگاه اقتصادی درباره تصمیم اخیر کارتر گفت این تصمیم بیش از همه به زیان خود امریکا است؛ زیرا ایران سالانه معادل ۲ میلیارد و ۷۰۰ میلیون دلار کالا از امریکا وارد می کند. در رژیم گذشته، ایران بزرگ ترین وارد کننده کالا از امریکا بود و بزرگ ترین قرارداد تجاری جهان با امریکا، با کمک کیسینجر و انصاری به امضا رسید. حجم این قرارداد، ۴۰ میلیارد دلار بود. بر اساس این قرارداد، بنا بود امریکا چند طرح بزرگ نظامی، صنعتی و خانه سازی را اجرا کند. با سرنگون شدن رژیم شاه، این قراردادها متوقف شد. بعد از اشغال جاسوسخانه امریکا، مدیران ۷۵۰ شرکت امریکایی که به صورت مستقل یا از طریق سرمایه گذارهای مشترک در ایران فعالیت می کردند، از ایران گریختند. ظاهراً تصمیم کارتر[استفاده از اموال مسدود شده ایران در امریکا برای پرداخت خسارت به آنان از طریق محاکم] مشمول این گروه می شود که قراردادهایی را که با ایران داشتند به صورت یک طرفه لغو کرده و ایران را ترک گفته اند.(۴)

در بازتاب خبرهای محافل اقتصادی ایران، رادیو لندن در گفتار فارسی شب هنگام خود، طی یک جمع بندی از اوضاع اعلام کرد: خبرنگار ما از تهران گزارش می دهد که خبر برقراری تحریم های تازه برضد ایران، در این کشور با استقبال روبه رو شده است و از عکس العمل عمومی چنین برمی آید که اهمیتی برای آثار این تحریم ها قائل نیستند. آقای معین فر وزیر نفت ایران گفته است که این کشور صادرات نفت خود را به کشورهایی که به تحریم اقتصادی ایران بپیوندند، قطع خواهد کرد؛ اما به هرحال ناظران معتقدند که بیش تر وسایل نفت ایران، ساخت امریکا است و ایران نیازمند قطعات یدکی امریکایی است. درباره کمبود خواربار هم جای نگرانی نیست و سایر کشورها نیازمندی های ایران را برمی آورند و به هر حال خواربار داخلی کفاف

۱- مأخذ۸، ص۳.

۲- مأخذ ۴، ص ۱، چاپ اول.

۳- مأخذ ۴، ص ۱، چاپ اول.

۴- مأخذ ۴، ص ۱، چاپ اول.

نیازمندی ها را می دهد. مقامات بانک مرکزی می گویند که تنها ۹ درصد ذخایر مالی ایران در امریکا است. به گفته خبرنگار ما، در ایران کوشش می شود آثار تحریم های اقتصادی امریکا کم جلوه داده شود و گفته می شود که اقدام جیمی کارتر بهترین اقدام زندگی او است.(۱)

۳۷۳

از جمله پیامدهای وضعیت جدید بین ایران و امریکا، اختلال در امر سفر ایرانیان به امریکا است. یونایتدپرس از لندن گزارش داد: مقامات رسمی دو شرکت هواپیمایی بزرگ، امروز از پرواز ایرانیان به ایالات متحده جلوگیری کردند. یک مقام شرکت "پان امریکن" گفت: تنها، ایرانیانی که دارای کارت معتبر هستند اجازه دارند سفر کنند و غیر از این افراد را به کنسولگری امریکا در لندن بازگشت می دهیم. در این حال یک سخنگوی سفارت ایران در لندن گفت ده ها ایرانی را دیده است که در لندن، مستأصل مانده اند(۲)

پیامد دیگر، اخراج دیپلمات های ایرانی از خاک امریکا است. دولت کارتر در دسامبر گذشته دستور داده بود ۱۸۳ دیپلمات ایرانی اعضای سفارت و کنسولگری ها، امریکا را ترک کنند. در این حال فقط ۳۵ دیپلمات ایرانی در امریکا باقی مانده بودند.(۳)اولتیماتوم امریکا به دیپلمات های باقی مانده ایرانی برای ترک آن کشور، در حالی ابلاغ شد که سفارت ایران طی بیانیه ای اعلام کرده بود آنان در اعتراض به صهیونیسم، امپریالیسم و انور سادات که به شاه مخلوع ایران پناه داده است، دست به اعتصاب غذا زده اند.(۴)

یادآوری می شود موضوع اخراج دیپلمات های ایرانی از امریکا ارتباطی با حضور نمایندگان ایران در سازمان ملل متحد ندارد. اعضای هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل ۱۱ تن هستند، به سرپرستی منصور فرهنگ. آنان با توجه به موافقتنامه ۱۹۵۶ بین امریکا و سازمان ملل، در حراست سازمان ملل قرار دارند.(۵)

۳۷۴

اعلام قطع رابطه امریکا با ایران، آن گونه که رسانه های گروهی دو کشور گزارش می دهند، باعث رضایت مردم هر دو کشور شده است. خبرگزاری فرانسه از واشنگتن گزارش داد: عکس العمل اکثر امریکاییانی که پس از تصمیم کارتر مبنی بر قطع روابط دیپلماتیک با ایران مورد پرسش قرار گرفته اند، این است: "این کار به موقع بود." به گزارش این خبرگزاری، رادیوهای منطقه واشنگتن پس از اعلام تدابیر اخیر برضد ایران، از شنوندگان خود در این باره سؤال کرده اند و اکثر قریب به اتفاق آنها مجازات ها را مورد تأیید قرار داده اند. با وجود این، اکثریت قاطع آنها اظهار عقیده کرده اند که رئیس جمهوری امریکا می بایست این اقدامات را از آغاز ایجاد بحران یعنی از ۲۲ هفته پیش به عمل می آورد(۶)

در ایران نیز طبق گزارش رسانه های گروهی، علاوه بر گروه ها و محافل سیاسی، در مردم نیز نوعی تحرک حاکی از رضایت عمومی، به چشم می خورد؛ از جمله در قم، مردم چراغ اتومبیل های

۱- مأخذ ۱۰، ص۱۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۱۰، ص ۱۰، لندن - یونایتدپرس، ۸ آوریل ۱۹۸۰.

۳- مأخذ۴، ص۴، خبرگزاری فرانسه.

۴- مأخذ ۴۲، ص۲.

۵- روزنامه اطلاعات، ۱۹/۱/۱۳۵۹، سازمان ملل - آسوشیتدپرس.

۶- مأخذ۱۰، ص ۶، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۸ آوریل ۱۹۸۰ (۱۹/۱/۱۳۵۹).

خود را روشن کردند و به علامت شادی از پیام امام، در خیابان ها به حرکت در آمدند.(۱)

در مشهد نیز گروه ها و دسته های متعددی در خیابان های شهر به راه افتادند و «با شعارهای کوبنده، آمادگی خود را برای هر نوع مقابله با تهدیدات امریکا و عروسک خیمه شب بازی آن، صدام حسین، و هر قدرت دیگر ابراز داشتند.(۲)

۳۷۵

قطع رابطه امریکا با ایران موجب شد بار دیگر احزاب و گروه های مختلف و مخالف، در موضوعی خاص، نوعی موافقت و وحدت نظر نشان بدهند. آنها طی بیانیه های مختلف یا مصاحبه های سران خود، از قطع رابطه امریکا با ایران استقبال و بر ادامه مبارزه با امریکا پافشاری کردند. امروز احزاب و گروه های سیاسی به شکل های مختلفی مواضع خود را اعلام کردند که در ذیل می آید.

حزب جمهوری اسلامی: «ما در مبارزه با امریکا حاضریم هر نوع محدودیتی را تحمل کنیم و در مقابل امریکا قاطع می ایستیم و به نظر ما همه سلاح ها باید رو به سوی امریکا باشد و حرف های دیگر را کنار بگذاریم. ما از قطع رابطه با امریکا استقبال می کنیم. امریکا در مقابله با ملتی یکپارچه نمی تواند هیچ کاری بکند... ما می توانیم روزه بگیریم و خواهیم گرفت تا استقلال خودمان را حفظ کنیم. بار دیگر همه گروه ها باید اختلافات خود را کنار بگذارند و امریکا را نشانه روند.»(۳)

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی: «عمل امریکا در این مورد نه تنها به ضرر ملّت و انقلاب ما نیست، بلکه بسیار به نفع آن تمام می شود... این عمل، ماهیت امریکا را هرچه بیش تر آشکار می کند و در شناخت اصالت انقلاب ایران و عدم سازش با قدرت های امپریالیستی به مردم جهان کمک می کند. قطع رابطه با امریکا و مبارزه با آن همچنین باعث مشخص شدن خطوط نیروهای درون انقلاب ایران می شود. فشار امریکا سبب رفع یکی از مهم ترین نقطه ضعف های ما در مورد خودساختگی می شود که به دلیل کوتاه بودن مدت مبارزه، به طور کامل انجام نگرفت و این فرصتی است که این ضعف را جبران کنیم.»(۴)

نهضت آزادی: «نهضت آزادی ایران همان طور که قبلاً اعلام نموده است، با هرگونه وابستگی به غرب و شرق مخالف سرسخت می باشد. قطع رابطه امریکا، برای ما قابل پیش بینی بوده است و برای انقلاب ما محاسن زیادی دارد و در جهت تداوم انقلاب می تواند بسیار مؤثر باشد... مردم مسلمان و مبارز ایران وقتی که با شهادت های خود و رهبری قاطع امام ریشه پنجاه ساله عُمّال امپریالیسم را از ایران قطع کردند، بدیهی است برای آنها، در مقابل تحریم های اقتصادی مقاومت کردن، کار بسیار سهل و آسانی می باشد و در این جا موقع حساس هشیاری تمام جناح ها و احزاب است که با یکپارچگی خود، جلوی هرگونه توطئه های داخلی را بگیرند و نگذارند امپریالیسم از این تفرقه افکنی، به نفع خود سوء استفاده نماید، و در جهت آماده نمودن مردم

ص: ۶۴۷

۱- مأخذ۳، ص ۱۰.

۲- مأخذ ۳، ص ۳.

۳- مأخذ ۴.

۴- مأخذ۴، ص ۱.

به طور جدی در مقابله با این قطع رابطه و تحریم های ناشی از آن، کوشش و پیگیری نمایند که با وجودی که ممکن است در کوتاه مدت از نظر اقتصادی مشکلاتی برای ما به وجود آورد، ولی در درازمدت، صددرصد به نفع ملت ما خواهد بود.»(۱)

جنبش مسلمانان مبارز: «اعلام قطع رابطه سیاسی بین ایران و امریکا از جانب کارتر، دلیل درستی تصمیم امام و امت در نگهداری جاسوسان توسط دانشجویان مسلمان بود. این تصمیم که با مجازات های شدید اقتصادی همراه است، نشان می دهد که امریکا در توطئه دیگر خود هم شکست خورد. اراده ملت و تصمیم قاطع امام، به تردیدهای سازشکاران پایان داد و محافل امپریالیستی را یک بار دیگر از تحمیل سازش به انقلاب و ضربه زدن بر واقعیت سازش ناپذیری امام، باطل نمود و موج تازه ای در دل های خلق قهرمان ایران تاباند. ما چنانچه بارها اعلام کرده بودیم، از کارتر استقبال می کنیم. ملت بیدار و مسلمان ایران آماده است بار یک مبارزه طولانی علیه شیطان بزرگ را به دوش کشد و مطمئن هستیم در این مرحله، پیروزی با ما خواهد بود.»(۲)

جنبش مسلمانان مبارز همچنین در اطلاعیه خود، پیشنهاد های مؤکد ذیل را ارائه کرد: «با توجه به توطئه های وسیع شیطان بزرگ در منطقه و توسط دولت های مرتجع دست نشانده علیه انقلاب ایران، اقدامات زیر از جانب شورای انقلاب ضروری است: ۱. قطع صدور نفت به امریکا و ممالک متحد آن که در تحریم اقتصادی ایران شرکت می کنند و درخواست همکاری از سایر ملل ضد استعمار در پیوستن به تحریم نفتی امریکا. ۲. اقدام جدی برای تشکیل واحدهای مقاومت بسیج در کارخانجات، روستاها، ادارات و مدارس به منظور آموزش نظامی و آمادگی برای دفاع و کنترل فعالیت های ضدانقلاب و تقلیل مصرف و افزایش تولید. ۳. انجام سریع طرح تقسیم اراضی و بسیج عمومی دهقانان و خلع ید از سرمایه داری وابسته و بسیج عمومی کارگران در امر مقاومت و تولید. ۴. تأمین نیازمندی های ضروری از کشورهای دوست و ضد استعماری.»(۳)

سازمان توحیدی حدید: «هر چه مبارزات سرنوشت ساز با امپریالیسم شدت و حدّت یابد و محتوی و عمق پیدا کند، توده ها آزاد تر و پویاتر خواهند شد و تمامی عناصر و گروه های ناخالص سازشکار و واپسگرا و همه سرمایه داران و فئودال های مسلمان نما، تصفیه شده و تنها امام و امت در صحنه نبرد خونین و ضداستکباری، پابرجا خواهند ماند و بر دولت است که به آرمان های والای امت و امام ارج گذاشته و در برابر امپریالیسم جنایتکار قاطعیت علی وار به کار بندد.»(۴)

داریوش فروهر دبیر حزب ملت ایران: «اعلام قطع رابطه سیاسی با ایران از سوی رئیس جمهور امریکا، به نظر من هیچ چیز را تغییر نمی دهد؛ زیرا ملت ایران آن روز که به فرزندان دلیر خود اجازه داد جاسوسخانه امریکا را در ایران اشغال کند، این قطع رابطه را آغاز کرده بود؛ ولی

۱- مأخذ۴.

۲- مأخذ۴، ص ۱.

۳- مأخذ۳، ص ۳.

۴- سند شماره ۲۳۲۱۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اطلاعیه سازمان توحیدی حدید، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

حرکت جدید را می توان نشانه آن دانست که دولت کارتر از عمق ایستادگی مردم ایران و قاطعیت یکتا رهبر انقلاب، آگاهی بیش تر یافته است و تصورهای باطلی را که برای فریب کاری، با تکیه به عامل های سازشکار و اختلاف سلیقه ها در ایران داشت، به کلی از دست داده و چنان دچار سردرگمی شده است که به کارهای بی نتیجه دست می زند. با وجود این، نباید انکار کرد که میهن ما در وضع خطرناکی قرار دارد که باید همه زنان و مردان ایران، با همبستگی هر چه بیش تر، خود را آماده هرگونه درگیری سازند.»(۱)

دکتر پارسا سخنگوی جبهه ملی ایران: «روابط ایران و امریکا عملاً مدت ها بود که قطع شده بود؛ منتهی اثرات مترتب و قطع رابطه عملاً از جانب طرفین انجام نشده بود. با این عمل امریکا، بدون شک شدت عمل هایی از طرفین نسبت به هم به عمل خواهد آمد و به هر حال در هر انقلابی، مردم باید منتظر و متحمل شدایدی باشند. من امیدوارم که ما در سیاست جهان منزوی نشویم و دول غربی دیگر از امریکا پیروی نکنند و من همچنین امیدوارم این "وزارت خارج از امور" ما متوجه اهمیت سیاست خارجی در زمان انقلاب باشد.»(۲)

دکتر علی اصغر حاج سیدجوادی از رهبران گروه جنبش: «با وجود لاینحل ماندن مسئله گروگان ها، امکان قطع رابطه ایران و امریکا در شرایط فعلی کمی مشکل به نظر می رسد؛ چرا که وجود گروگان ها، آن هم در شرایط انتخاباتی امریکا، می تواند عاملی برای فشار امریکا بر علیه ایران باشد. هیچ کس در این مسئله تردید ندارد که انقلاب ایران یک انقلاب ضد امپریالیستی بوده و هست و مبارزات ملت ایران تا قطع همه جانبه وابستگی های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، نظامی و ... ، با امریکا، باید ادامه پیدا کند؛ اما قطع رابطه ایران با امریکا در شرایط موجود، سؤالی را مطرح می سازد و آن این است که آیا دولت ایران برای مقابله با فشارهای اقتصادی و شاید هم نظامی دولت امریکا، چه برنامه هایی را تدارک دیده است؟ ... ملت ما از زمان اخراج شاه از ایران، جنگ با امریکا را آغاز کرد و اگر برنامه مشخصی از طرف دولت و رهبری برای ادامه مبارزه داشته باشد، تمام عواقب آن را نیز تحمل خواهد کرد.»(۳)

سازمان مجاهدین خلق: «مجاهدین خلق ایران، با سپاسگزاری از موضع گیری قاطع امام خمینی مبنی بر افشای پیام کارتر، قطع رابطه دیپلماتیک امریکا با ایران را به عموم مردم قهرمان ایران تبریک می گوید؛ اگر چه به خاطر مماشات مسئولین امور، این بار نیز این خود امریکای جنایتکار است که برای چندمین بار و از جمله در این مورد نیز، پیش دستی کرده است. بدیهی است رابطه با امریکا، این طاغوت بزرگ جهان، چنانچه امام خمینی بارها اشاره کرده اند، مضمون مثبتی برای میهن ما نداشته و نخواهد داشت. از این نظر ما خواستار آن هستیم که لااقل یک بار هم که شده، دولت ایران خود با ابتکار، به قطع کامل روابط و قراردادهای استعماری (اعم از اقتصادی و نظامی) اقدام ورزیده و با اتکا به خدا و خلق، از هیچ مشکلی در این مسیر واهمه نکند. ... مرگ بر امپریالیزم امریکا، برقرار باد وحدت ضد

۱- مأخذ۴.

۲- - مأخذ۴، ص ۱.

۳- مأخذ۴.

امپریالیستی تمام خلق.»(۱)

سازمان چریک های فدایی خلق: «این رویداد، پیروزی دیگری است برای توده های محروم ایران که با مبارزات درخشان خود، راه را بر سازشکاران بستند و تلاش آنان را که می خواستند بدون استرداد شاه و ثروت هایش، جاسوسان را به دولت امریکا تحویل دهند، در هم شکستند.»(۲)

کانون زندانیان سیاسی (ضد امپریالیسم – ضد ارتجاع): «قطع رابطه با دولت امریکا عامل مهم دیگری در جهت ارتقای هرچه بیش تر مبارزات ضد امپریالیستی – دمکراتیک مردم میهن ما است.(۳)

کمیته مرکزی حزب توده ایران: «امپریالیسم غدّار امریکا، با قطع رابطه سیاسی با ایران و با اعلام محاصره اقتصادی کشور ما، نقاب ریا از چهره کریه و ضدبشری خود برداشت. این جنایتکار جهانخوار بار دیگر نشان داد که دشمن اصلی انقلاب ما، خلق ما و کشور ما است. ... انقلاب در خطر است. حزب توده ایران به پیروی از مشی اصولی و انقلابی خود، و با درک مسئولیت سنگین خویش در برابر خلق و انقلاب، همواره از اتحاد همه نیروهای راستین انقلابی و از جبهه متحد خلق پشتیبانی کرده و می کند. ... آری...، باید تمام مشاجرات و تمام وجوه اختلاف مسلکی، عقیدتی و سیاسی موجود بین گروه ها، سازمان ها و احزاب، کنار گذارده شود و همه مردم ایران، همه نیروهای انقلابی ایران، در جبهه متحد نبرد با دشمن مشترک (امریکای جنایتکار) زیر رهبری قاطع و آشتی ناپذیر امام خمینی، رهبر انقلاب ایران، بسیج شوند. این ضرورت مبرم روز است.»(۴)

حزب رنجبران ایران:(۵) «خط جمهوری اسلامی ایران به رهبری امام خمینی، همیشه علیه ابر قدرت های شرق و غرب بوده و باید همچنان تا قطع وابستگی از آنها ادامه یابد... ما مطمئنیم که خلق ایران در این مبارزه، به اصل اتکا به نیروی خود پافشاری نموده و نسبت به ابر قدرت دیگر، شوروی تجاوزگر و عمالش که به عبث می کوشند از این شرایط، بهره برداری کنند، هشیار باقی خواهد ماند.»(۶)

جلیل گادانی عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران: «قطع رابطه دو کشور، از قبل قابل پیش بینی بود و هر کشوری هم که استقلال خود را به دست آورد، با این گونه امواج روبه رو بوده است. امیدوارم که خلق های ایران مانند گذشته در صف واحد و فشرده خود، با توطئه های مختلف امپریالیسم مبارزه کنند تا دست امپریالیسم جهانی از ایران بریده شود.»(۷)

۱- نشریه "مجاهد"، شماره۳۶، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص۱.

۲- مأخذ۳۴، ص ۱، تهران – خبرگزاری پارس، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ۳۴، ص ۲، تهران – خبرگزاری پارس، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۴- روزنامه نامه مردم، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص۱.

۵- حزب رنجبران چندی پس از پیروزی انقلاب، از ائتلاف و ترکیب تعدادی از گروه های مائوئیستی، از جمله عمده ترین آنها "سازمان انقلابی" – که قبل از انقلاب از حزب توده منشعب شده بود – تشکیل شد. این گروه که دشمن حزب توده بود، در مشی خود، نظیر حزب توده مشی مسالمت آمیز را برگزید؛ امّا در جناح بندی وقت حاکمیت (بنی صدر – خط امام) به عکس حزب توده، جانب خط و جریان بنی صدر را گرفت.

۶- نشریه "رنجبر" (ارگان حزب رنجبران ایران) شماره ۳۹، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص۱.

۷- مأخذ۴، ص ۱و۲.

سخنگوی جمعیت کردهای مقیم مرکز: «اعتقاد داریم همه نیروهای مترقی و انقلابی باید در جهت مبارزه قاطع با امپریالیزم امریکا در ایران و سراسر جهان متحد شوند. در مورد روابط امریکا با ایران ما قبلاً بارها خواستار قطع و افشای کلیه قراردادهای سیاسی و اقتصادی و نظامی و فرهنگی دوران شاه خائن با امریکا بوده ایم. اکنون که مناسبات ایران و امریکا قطع شده، ما خواهان بسیج کلیه نیروهای سیاسی و ملی و ضد امپریالیستی بر علیه دشمن اصلی خلق های ایران یعنی امریکا می باشیم.(۱)

۳۷۶

حوادث اخیر بین امریکا و ایران، تقریباً در تمامی رسانه های جهان بازتاب های وسیعی به دنبال داشته است و بعضی از آنها چندین بار در ساعات مختلف، در قالب های خبر، گزارش و تفسیر به این مسئله پرداخته اند. در این جا چند نمونه مختلف از بازتاب های رسانه ها ذکر می شود که هر یک از منظری خاص به مسئله نگاه کرده اند.

یک مفسر رادیو بی.بی.سی. به نحو ذیل، اقدامات امریکا را چندان مفید ندانست؛ ولی آن را موجب تضعیف جناح میانه رو در جناح بندی کنونی حاکمیت ایران ذکر کرد. وی گفت: تحریمات اقتصادی اخیر در روابط تجاری دو کشور اثر چندانی نخواهد داشت؛ زیرا مدت ها است این روابط به حداقل رسیده است. تحریم اقتصادی ایران تنها زمانی امکان تأثیرگذاری داشت که تمام کشورهای جهان آن را اعمال می کردند. خودداری از صدور جواز ورود به امریکا نیز چیزی را تغییر نخواهد داد. قطع روابط دیپلماتیک و اخراج مقام های سیاسی ایران از امریکا نیز مجرای ارتباطی دو کشور را محدود می سازد و ایجاد آشتی دوباره را مشکل تر خواهد کرد. هرگونه عمل نظامی هم با دشواری روبه رو خواهد بود و عواقب خطیری به دنبال خواهد داشت. ... در حال حاضر چنین پیدا است که این تحریمات موقعیت این گروه های میانه رو را بیش از گذشته تضعیف خواهد کرد.(۲)

در نگاه مفسر شماره امروز گاردین نیز اقدامات اخیر امریکا، به صورت ذیل، منفی ارزیابی شده است و در آن از جمله، موقعیت ژئوپلتیکی ایران و خطر همسایگانش مورد توجه قرار گرفته است: چنین مجازات هایی، ابلهانه و بی مورد به نظر می رسد. این مجازات ها ممکن است موجب تسکین افکار عمومی در امریکا شود، ولی ضرب الاجل حل مسئله گروگان ها را که تابستان آینده تعیین شده است، جلو نخواهد انداخت. همچنین این اقدامات باعث نخواهد شد که با فرا رسیدن ضرب الاجل، تصمیمی منطقی درباره مسئله گروگان ها گرفته شود. ایران اکنون در مرز عراق با ارتشی روبه رو است که قدرت تجاوز و فتح ایران را دارد. روسیه که در شمال واقع شده است، یک کشور دوست به شمار نمی رود و همه روزه سرگرم کشتار مسلمانان افغانستان است. با این همه، ایران که از هر سو مورد تهدید واقع شده و از درون، درهم شکسته است، هنوز عزم دارد که به حامیان بالقوه خود در مغرب زمین حمله

ص: ۶۵۱

۱- مأخذ۴، ص۱ .

۲- – مأخذ۱۰.

کند و خود را بی دفاع و بی یار و یاور بگذارد. در چنین اوضاع و احوالی، مجازات ایران چه دردی را دوا می کند، جز این که مشکلاتی چند بر مشکلات موجود می افزاید؟ اکنون یک خطر واقعی در بین است؛ خطری که حتی چند ماه پیش هم وجود نداشت، و آن این که مداخله بیگانگان، خواه از جانب عراق خشمگین و خواه از سوی مسکوی حسابگر، ایران را قطعه قطعه خواهد کرد.(۱)

خبرنگار رویتر، شکست بنی صدر از اعضای حزب جمهوری اسلامی را به شکل مسئله ای عمده مطرح می کند. وی می نویسد: مذاکرات ظریف و حساس بنی صدر درباره انتقال گروگان ها از تحت مراقبت دانشجویان به محدوده کنترل دولت، با شکست مواجه شد. از قرار معلوم، بنی صدر در شورای انقلاب از نظر رأی اکثریت داشته است؛ اما در مبارزه ماهرانه پشت پرده، از پنج عضو حزب جمهوری اسلامی در شورای انقلاب شکست خورده است.(۲)

گزارشگر رادیو فرانسوی مونت کارلو در بخش عربی، به خطرهای تهدیدات امریکا مبنی بر محاصره دریایی ایران می پردازد و می گوید: ناظران سیاسی عقیده دارند که اتحاد جماهیر شوروی در برابر آتش بازی امریکا در مرزهای جنوبی آن کشور، دست روی دست نمی گذارد. آثار دخالت نظامی امریکا در روابط امریکا و شوروی - اگر به انفجار و نبرد بین آنها منجر نشود - امکان دارد در وضع ایران تأثیر بگذارد و ایران به دو قسمت شمالی و جنوبی تقسیم شود؛ به گونه ای که مسکو بر بخش شمالی مسلط شود و بخش جنوبی که دارای چاه های نفت است، تحت تسلط امریکا در آید؛ بنابراین، خطر بزرگ در ایما و اشاره مقامات امریکا درباره این گونه اقدامات، نهفته است.(۳)

مفسران خبرگزاری تاس اساساً سرزنش اصلی را متوجه امریکا می دانند و به جای پرداختن به پیامدهای اقدامات اخیر امریکا، اساس تصمیمات امریکا را نادرست، بلکه خدعه آمیز و فریبکارانه می خوانند. به گزارش رادیو مسکو، خبرگزاری تاس ضمن تفسیری درباره اظهارات کارتر، این اقدامات را یک خودسری در مورد ایران نامیده است. این خبرگزاری می نویسد: رئیس جمهوری امریکا تلاش می کند برای توجیه این خودسری، از اعتبار و حیثیت سازمان ملل متحد سوء استفاده کند. کارتر آیت الله خمینی رهبر انقلاب ایران و شورای انقلاب را مسئول ایجاد چنین وضعی می شمارد و دولت ایران را متهم می سازد که گویا از تمایلات جنگجویانه اشخاصی که سفارت امریکا را در تهران اشغال کرده اند، به نفع خود استفاده می کند؛ ولی این ادعا که گویا ایرانیان حاضر نیستند گروگان های امریکایی را آزاد کنند، صحیح نیست؛ چرا که رهبری ایران بارها، از جمله در این اواخر، تأیید کرد که اگر امریکا برخوردی سازنده در قبال تمایلات قانونی ایران نشان دهد، آماده خواهد بود بلادرنگ این مسائل را حل کند؛ ولی دولت امریکا توجهی به پرسنل سفارت خود ندارد؛ بلکه تأمین منافع علنی امپریالیستی را ملاک عملیات خود قرار داده

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۵ تا ۷، گاردین چاپ انگلستان (لندن) ۸ آوریل ۱۹۸۰.

۲- مأخذ۴، ص۴، رویتر.

۳- مأخذ ۱۰، ص۳۲، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

است. دولت امریکا ظاهراً برای یافتن بهانه جهت افزایش تشنج در منطقه خاور نزدیک و میانه، تلاش می کند.(۱)

توجه برخی تحلیلگران امریکـایی، به بررسـی و نحوه واکنش ایران در زمینه نفت معطوف است. آنـان می کوشـند ثـابت کننـد که تهدیـدات نفتی ایران چنـدان اهمیتی نـدارد. به گزارش یونایتـدپرس از نیویورک، «تحلیلگران امریکایی اظهار می دارنـد تهدیـد ایران در مورد قطع صدور نفت به کشورهایی که از تحریم های ایالات متحـده حمایت کنند، یک تهدید تو خالی است؛ زیرا مازاد نفت جهانی، بسـیاری از خریداران را قادر ساخته است که نفت خام ایران را که قیمتی بیش از قیمت بازار دارد، نادیـده بگیرند... تحلیلگران تخمین می زنند که ایران در حال حاضـر تنها در حدود ۵/۱ میلیون بشـکه نفت در روز صادر می کنـد... یک کارشـناس امور نفتی امریکا در این مورد اظهار داشت مازاد نفت موجود در بازار جهانی که بین ۱ تا ۵/۱ میلیون بشکه در روز است، دولت های مسئول را از خرید نفت ایران بی نیاز می کند. بر اساس نوشته هفته نامه "پترولیوم اینتلیجنس"، نفت ایران گران ترین نفت جهـان است. نشـریه مزبور می نویسـد قیمت واقعی نفت ایران، پس از اضـافه شـدن سورشـارژ و سایر هزینه ها به قیمت رسمی نفت این کشور یعنی ۵/۳۳ دلار در هر بشکه، به ۳۷ تا ۳۸ دلار در هر بشکه می رسد. متوسط قیمت اوپک ۳۰ دلار در هر بشکه است. علی رغم قیمت گران نفت ایران، ژاپن قرارداد خرید ۵۳۰ هزار بشکه نفت در روز، در طول سال ۱۹۸۰ را با ایران امضا کرده است. این مقدار نفت، ۱۰ درصـد نفت وارداتی ژاپن را تشـکیل می دهـد. یـک کارشـناس نفتی گفت ژاپن بیش از هر کشور مصـرف کننـده نفت در جهان، به نفت محتاج است و این احتمال وجود ندارد که این کشور ایران را رها کند... [اما] یکی از تحلیلگران نفتی گفت در حقیقت، تحریم نفتی ایران علیه ژاپن یا هر کشور دیگر، بی اهمیت است؛ زیرا صـنعت نفت بین المللی قادر است جانشـین آن را تهیه کنـد. وی گفت ایران مجبور خواهد شد نفت خود را به سایر کشورها بفروشد و همین مقدار نفت در بازار جهانی به دست خواهد آمد.»(۲)

۳۷۷

عراق همچنان بر طبل جنگ می کوبد و ایران را تهدید می کند. امروز صدام حسین طی یک تهدید دیگر اعلام کرد: عراق آماده و مجهز است تا برای دفاع از افتخار و حاکمیت خود، به هر جنگی دست بزنـد. آژانس خبری عراق که این خبر را منتشر کرد، در ادامه می افزاید که این اظهارات در پایان یک جلسه کابینه ایراد شد؛ جلسه ای که در بغداد بر پا شده بود تا اوضاع بحرانی بین دو کشور

۱- مأخذ۱۰، ص ۱۶ تا۱۸، بخش فارسی رادیو مسکو، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۳۴، ص ۶ و۷، نیویورک - خبرگزاری یونایتدپرس، ۸ آوریل ۱۹۸۰ (۱۹/۱/۱۳۵۹).

همسایه را مورد بررسی قرار دهد. به گزارش این آژانس، صدام حسین گفته است: «هر کسی که سعی کند به عراق دست درازی کند، دستش را قطع خواهیم کرد.»(۱)در این سخنرانی، صدام همچنین اخراج های اخیر را مورد تأیید قرار داد و بر آن تأکید کرد.(۲)-(۳) صدام همچنین تلویحاً نقش ناجی و آزاد کننده "سه جزیره" را برای خود تکرار کرد و اظهار داشت: «خلق ما هم اکنون برای دفاع و حراست از حق حاکمیت و امنیت عرب در سرتاسر میهن عربی، آماده نبرد است.»(۴)

یادآوری می شود آسوشیتدپرس پس از گزارش سخنرانی امروز صدام، افزود: «به عقیده ناظران، اظهارات اخیر حسین به این معنی است که عراق در نظر دارد حتّی از طریق جنگ هم که شده، سه جزیره را از چنگ ایران به در آورد.(۵)

از سوی دیگر در ایران، سرلشکر شادمهر رئیس ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران، در باره سه جزیره و ادعاهای عراق گفت: «عراقی ها خود نیز می دانند که قدرت انجام چنین تجاوزی را ندارند؛ وگرنه تا به حال اقدام کرده بودند، و این یک خیال پردازی است. ارتش جمهوری اسلامی از یک آمادگی رزمی بی نظیر برخوردار است و عراق مسئله ای نمی تواند برای ایران به وجود آورد؛ اما اگر لازم باشد، بسیج عمومی اعلام خواهد شد.»(۶)

همچنین سرتیپ فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش گفت: «قدرتمند ترین نیروی هوابرد منطقه که در اختیار نیروی زمینی ایران است، می تواند ظرف دو ساعت در جزایر سه گانه ایران مستقر شده و این را حفظ کند، به موجب اراده ملت؛ و خطری را که به صورت بالفعل احساس کرده ایم [دفع کند.] علت این احساس خطر، تعرضات منظم و نامنظم چند روز اخیر هیئت حاکمه عراق بوده است. هیچ دلیلی برعدم سوء نیت هیئت حاکم عراق وجود ندارد.»(۷)

بنی صدر نیز در مقام فرمانده کل قوا، در پاسخ به این سؤال که ایران برای خنثی کردن نیّات تجاوزکارانه عراق چه اقداماتی کرده است، گفت: تدابیر امنیتی را سنجیدیم و آمادگی هم داریم، و در روزهای آینده، دولت عراق ملاحظه خواهد کرد که هرگونه تجاوزی با چه قاطعیتی جواب داده خواهد شد(۸)

۳۷۸

ص: ۶۵۴

۱- مأخذ۲۹، ص۲، بیروت - آسوشیتدپرس.

۲- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش۳۷۷: اشاره ای کوتاه به سه سخنرانی اخیر صدام. ص۶۸۲

۳- کتاب جنگ ایران و عراق، تألیف عبدالمجید تراب زمزمی، ترجمه مژگان نژند، نشر سفیر، چاپ زمستان ۱۳۶۸، ص۷۰، به نقل از روزنامه لوموند، ۸ آوریل ۱۹۸۰ (۱۹ فروردین ۱۳۵۹).

۴- مأخذ ۱۰، ص ۲۴، بخش فارسی رادیو بغداد، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۵- مأخذ۲۹، ص۲، بیروت - آسوشیتدپرس.

۶- مأخذ۵۵.

۷- مأخذ۵۵.

۸- مأخذ۳، ص ۹.

به گزارش امروز آسوشیتدپرس از بغداد، خبرگزاری رسمی عراق و مقامات امنیتی این کشور از کشف توطئه ای خبر می دهند که از حمایت ایران و عناصر محلی برخوردار بوده است. در گزارش آسوشیتدپرس آمده است:

مسلم هادی، رئیس دادگاه انقلاب عراق، در مصاحبه ای با هفته نامه "الف - با" چاپ بغداد، با افشا کردن توطئه ذکر شده گفت: «نیروهای امنیتی عراق نقشه ها و مواد منفجره ای را که برای حزب الدعوه - که با محافل رسمی و غیررسمی ایران در ارتباط است - قاچاق شده بود، کشف کردند.» وی افزود: «تحقیقات از عناصر این حزب نشان داده که این حزب با عوامل خارجی در خلیج عرب (فارس) و لبنان و همچنین جنبش بارزانی و عناصر کمونیست در تماس است.» این مقام عراقی اضافه کرد: «وابستگان حزب الدعوه اعتراف کرده اند که در قم با آیت الله خمینی، در حضور یک عضو حزب کمونیست ملاقات کرده اند و طرحی برای همکاری در زمینه خرابکاری وسیع در عراق، تهیه شده است.»(۱)

جالب توجه است که در کنار این گونه ادعاها رسانه های دولتی بغداد انجام رفتاری را مورد اذعان و تأیید قرار می دهند که مشابه آن چیزی است که در ادعاهای مزبور به ایران نسبت می دهند. گفتار ذیل که مربوط به بمب گذاری اخیر در معابر عمومی خرمشهر است(۲) در ساعت ۸:۳۰ بامداد امروز، از بخش عربی رادیو بغداد پخش شد: «هموطنان عرب در عربستان(۳)* همچنان به عملیات خود علیه تأسیسات و مأموران خمینی ادامه می دهند. این عملیات در چارچوب مبارزات عادلانه ای صورت می گیرد که هموطنان ما در راه نیل به حقوق ناسیونالیستی بدان روی آورده اند. شب گذشته یک سخنگوی پاسداران خمینی اعلام داشت که انفجار در شهر محمره (خرمشهر) و در یک مؤسسه وابسته به دولت خمینی روی داده که زیان های مادی هنگفتی به بار آورده است. این سخنگو افزود که به دنبال واقعه انفجار، جست وجوی شدیدی از جانب پاسداران خمینی آغاز شد که در نتیجه، چهار تن از شهروندان عرب دستگیر و تحویل دادگاه خمینی در این شهر شدند.»(۴)

۳۷۹

مهندس غرضی استاندار خوزستان - که برای شرکت در گردهمایی سراسری استانداران به تهران آمده است - در مصاحبه ای با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی شرکت کرد. وی به سؤالات مختلفی از جمله درباره انفجارات و تخریب هایی که در خوزستان صورت می گیرد، پاسخ داد.

ص: ۶۵۵

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره۲۱، ۲۲/۱/۱۳۵۹، ص ۳، بغداد - آسوشیتدپرس، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۲- خبر آن در روز شمار ۱۷/۱/۱۳۵۹ درج شده است. ص۵۳۷

۳- * منظور، خوزستان است.

۴- مأخذ ۱۰، ص ۲۷و۲۸، بخش عربی رادیو بغداد، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

غرضـی با ارائه نوعی دسـته بنـدی، ریشه این اعمال را به سه دسـته مختلف تقسـیم کرد. طبق این تقسـیم بنـدی، عراق به دو شـکل، در دو دسـته از انفجارات لوله های نفت و گاز و اماکن عمومی خوزسـتان دخالت دارد؛ در یک دسـته با اقـدام مسـتقیم و در دسـته دیگر با کمک و حمایت. وی گفت: «ریشه خرابکـاری هـا برای مـا به تدریـج روشن می شود که دارای چنـدین عامل است: اولین عامل آن، کسانی هسـتند که در اسـتان دارای منافع مهمی بودند که در اثر انقلاب اسـلامی، این منافع به خطر افتاده و یا به خطر می افتد. این گروه برای توقف تولید نفت بسـیار سـعی می کنند. دومین عامل، حکومت همسایه ما عراق است که تصور می کنـد با کمک به گروه هایی که در داخل هسـتند، موفق می شود که امر تولید را دچار وقفه نماید. سومین عامل، عدم تبلیغ و تفهیم درست جمهوری اسـلامی و بنیاد مکتبی و تئوری های روشن و تعالیم عالیه اسـلام است؛ به طوری که بسـیاری از خواهران و برادران و فرزندان ما تصورشان این است که جمهوری اسلامی طرفدار فئودال و سرمایه دار است و این باعث شده که طرف مقابـل، از بین جوانـان عضوگیری کنـد و این مهم تر از دو عامل اول است که اگر ما نتوانیم درست عمل کنیم، این عامل همیشه به دنبال جریانات خواهد بود.»

از اسـتاندار خوزستان سؤال شد: «فکر نمی کنید با بستن مرزها بتوانید اعمال رژیم بعث عراق را کنترل و خنثی کنید؟» وی جواب داد: «مرزها ابزار مکـانیکی نیسـتند که بشود از کارش انـداخت و یا به کارش گرفت. مرزها خودش یک پدیـده است که فقط با سـیم خاردار و یا گشت گذاشـتن، بسـته نمی شود؛ ولی مسـلماً بستن مرزها مؤثر است و بیش تر سعی ما این بوده است که مرز اساسی را سازمان بدهیم و آن عبارت بوده از مرزهای تفهیم ایدئولوژی جمهوری اسلامی که این فکر، کار می برد و مشکل است.»

غرضـی در پایان خبر داد: از کسانی که تاکنون دسـتگیر شده اند و مستقیماً در انواع خرابکاری ها دست داشته اند، انواع مواد منفجره و پول نقد به دست آمده است.(۱)

۳۸۰

روند اخراج ایرانیان مقیم عراق همچنان ادامه دارد. گزارش رسیده از مرزبانی قصرشیرین حاکی است که صبح امروز ۵۰۰ تن دیگر، از مرز تنگاب روانه خاک ایران شدند.(۲) به این ترتیب تاکنون ۴۱۰۰ نفر، تنها از طریق نوار مرزی قصرشیرین وارد ایران شده اند.(۳) در این حال، سروان مهدی آبـادی جانشـین مرزبـان قصرشـیرین در این بـاره گفت: رژیم عراق بـا اخراج افراد از طریق غیرقـانونی، آنها را از بیراهه راهی ایران می کنـد. اکثر آنهایی که رانـده شـده انـد، فاقـد شناسـنامه یا برگه هویت هسـتند و همین امر کار ما را مشـکل می کنـد؛ زیرا ممکن است در میان رانـده شدگان افرادی از عوامل بعث عراق، در پوشش ایرانی بودن، به خاک ایران نفوذ کنند(۴)

علاوه بر احراز هویت، مشـکلات عمـده دیگری نیز در این زمینه مطرح است؛ از جمله مسـئله اسـکان، خـدمات جنـبی بهـداشتی، تغـذیه و ... یک گزارش از وضع رانده شد گانی که از مرز

۱- مأخذ۲، ص۱۰.

۲- مأخذ۲، ص۲.

۳- مأخذ۳، ص۱۱.

۴- مأخذ۵۵.

دهلران به ایران منتقل شده اند، حاکی است: عده ای از اینان هم اکنون در استادیوم ورزشی و مسجد نگهداری می شوند. کمک و همکاری مردم با معاودان نیز بسیار چشمگیر است.(۱)

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی درباره ایرانیان اخراج شده اعلام کرد: به قرار گزارش های رسیده، در بین اخراج شدگان عده زیادی که اکثر آنها ایرانی نیستند، فقط به جرم شیعه بودن از عراق اخراج شده اند.(۲)

از سوی دیگر، امروز عراق برای کمرنگ کردن اثر اقدام وسیع خویش، به یک ابتکار تبلیغاتی دست زد و به وسیله خبرگزاری عراق اعلام کرد ۱۳۰ تبعه عراقی، روز گذشته از ایران اخراج و شامگاه دیروز وارد بغداد شدند. این خبرگزاری به نقل از این اخراج شدگان تأکید کرد که اوضاع در ایران به طور شدیدی مبهم است و خود ایرانیان نمی دانند چه کسی واقعاً کشور را رهبری می کند(۳)

۳۸۱

هم زمان با اخراج وسیع ایرانیان مقیم عراق و عراقیان ایرانی الاصل از عراق، تحرکات مرزی ایذایی نیروهای عراقی نیز شدت گرفته است. سرهنگ اخیایی فرمانده ژاندارمری کرمانشاه، از اجرای آتش شدید همراه با حملات حدود ۵۰۰ مهاجم، در چهار نقطه مرزی خبر داد. این حملات شب گذشته روی داده است.(۴)تحرکات ایذایی، امروز نیز وجود داشت. رکن دوم ستاد مشترک اعلام کرد: امروز بین افراد پاسگاه گردنو واقع در بخش قصرشیرین، با افراد یگان های وابسته به تیپ۹۴ احتیاط عراق، درگیری ایجاد شده است.(۵)امروز همچنین هنگ ژاندارمری قصرشیرین گزارش داد نیروهای عراقی در مقابل گروهان سومار متمرکز شده اند و احتمال حمله به پاسگاه سومار وجود دارد.(۶)

همچنین ستوان علی مراد دلفانی، سرپرست مرزبانی درجه یک شهرستان مرزی دهلران، در گفت وگویی با خبرنگار خبرگزاری پارس خبر داد: سه فروند هواپیمای جنگی عراق چندین بار در فاصله کم، در حریم هوایی ایران پرواز کردند. وی افزود: استنباط من این است که پرواز هواپیماهای عراقی، به منظور آگاهی از اوضاع و احوال نوار مرزی ایران بوده است. وی درباره کنترل نوار مرزی گفت: به گروهان های مرزی موسیان و دهلران ابلاغ شده است که از نوار مرزی مراقبت کامل به عمل آورند و کلیه رفت وآمدها و ترددها را کنترل کنند.(۷) وی درباره وضع نیروهای عراق در مرز گفت: نیروهای انتظامی عراق در نوار مرز چلات مستقر شده اند و به سلاح های سنگین و دوربرد مجهزند و بیش تر سلاح های آنها از نوع خمپاره های ۶۰ میلیمتری و ۸۱ میلیمتری، تفنگ های ۱۰۶ و کالیبر ۵۰، و ضد هوایی است(۸)

در این حال سرتیپ ظهیرنژاد فرمانده ژاندارمری کل کشور اظهار داشت: در اوضاع فعلی، مأموریت ژاندارمری در مرزها یا پیروزی است یا شهادت، و اکنون کلیه پاسگاه های ژاندارمری به ویژه در نوار مرزی ایران و عراق، به حال آماده باش کامل هستند.(۹)

ص: ۶۵۷

۱- مأخذ۴، ص۱۲.

۲- مأخذ۴، ص۱۲.

۳- مأخذ ۱۰، ص۲، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۸ آوریل ۱۹۸۰.

۴- مأخذ۴، ص۳.

۵- سند شماره ۶۳۳۰۸ ، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا - مرکز فرماندهی، به نزاجا - معاونت عملیات و اطلاعات (مد اطلاعات)، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۶- - سند شماره۶۳۳۳۰۶ ، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به سپاه پاسداران، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۷- مأخذ۳.

۸- مأخذ۳.

۹- مأخذ۵۵.

از سوی دیگر، در جنوب نیز ماننـد غرب کشور، مرزهـا اوضـاع عـادی نـدارد؛ از همین رو مرتباً گزارش هایی از تحرک عراقی ها ارسال می شود. گزارشـی مورخ امروز حـاکی است: «گـارد مرزی بصـره به کلیه یگـان های تابعه ابلاغ نموده که تعـداد گشتی ها و کمین گاه ها را اضافه کرده و کاملاً مراقب اوضاع بوده و هرگونه اتفاق را بلادرنگ گزارش نمایـد.»(۱)در این حـال برابر اعلام گارد ساحلی ایران، در ساعت ۵:۲۰ امروز «یک فروند ناو جنگی به مشخصات ال.دش.د. و یک فروند ناوچه به نام نصر، با تجهیزات کامل از شط العرب به طرف دریا حرکت کرده اند.» همچنین «در جنب دسـته کنترل دهانه شط العرب ساحل عراق، چند دسـتگاه وسـیله جنگی سنگین که نوع آن بر اثر استتار مشخص نیست، مستقر گردیده و افراد گشتی عراقی، در اطراف مشغول گشت می باشند.»(۲)

۳۸۲

در بررسـی وضـعیت موجود بین ایران و عراق – که این روزها بازتاب اخبار آن، از نظر اهمیت، بعـد از مسائل مربوط به امریکا و ایران قرار دارد – رویتر گزارش داد: نیروهای ایران و عراق، در کنار مرز مشترک دو کشور به حال آماده باش کامل در آمده اند و این در حالی است که اوضاع دو کشور شدیداً بحرانی شده است. یک سـخنگوی ارتش ایران گفت که ارتش ایران در آمادگی کامل قرار دارد. درباره آرایش جنگی ارتش عراق هنوز هیـچ گزارش رسـمی منتشـر نشده است؛ اما دیپلمات های عرب در بیروت گفتند که حدود ۲۲۰ هزار سـرباز عراقی، در امتداد مرز با ایران به حال آماده باش کامل هستند.(۳)

روزنامه فرانسوی لوموند نیز ابتـدا به طرح این سؤال پرداخت: آیا با تیرگی روابط دو کشور ایران و عراق، این تصور پیش نمی آید که بین این دو کشور جنگی درخواهد گرفت؟ آن گاه جوانب و پیامدهای این موضوع را مورد بررسـی قرار داد. در مقاله لوموند آمده است: صدام حسین رئیس دولت عراق، نیروهای خود را با مسـلمانانی مقایسه کرد که امپراطوری پارس را در زمان ساسانیان شکست دادند. رئیس جمهوری ایران بنی صدر، از این گفته عصـبانی شـده و گفته است که ایـدئولوژی بعثی ملغمه ای است از آموزش های نازی، فاشیسم و مارکسیست، که مردم آن جا از آن نفرت دارنـد. پاسخ بنی صدر به سوگند صدام – که ایران را مجبور به پرداخت بهایی گران برای سوء قصد به طارق عزیز خواهد کرد – این اسـت که سوء قصد بغداد کار کسانی است که در عراق اسـلحه به دست آورده اند و می خواهند رژیم جبار بعث را ساقط کنند. مفسـر لوموند در تحلیل نوع برخورد ایران، دو جناح حکومتی را جدا می کند و می نویسد: [عده ای از] رهبران ایران را بحران گروگان ها سـخت به خود مشـغول داشته و همین امر، آنهـا را در مقابل امریکا قرار داده است، و از طرفی دیگر مسائل وحشـتناک داخلی یعنی ترتیب امور سیاسـی، اقتصادی و اجتماعی، آنها را از پا انداخته است.در چنین حالی آنها معتقدند که درگیری شدید با عراق، موجب تضعیف جمهوری

ص: ۶۵۸

۱- سند شماره ۶۳۳۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ – مرکز فرماندهی، به نزاجا، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره۲۸۷۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان – رکن سوم، به استاندار خوزستان، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۳- روزنامه بامداد، ۱۹/۱/۱۳۵۹، بیروت – رویتر.

اسلامی خواهد شد. عده دیگری هم هستند که کاملاً خلاف این نظر را دارند. آنها می گویند تأثیر چنین جنگی همانا وحدت ملی و تسریع سقوط رژیم بعثی بغداد خواهد بود.(۱)

نمونه ای دیگر از بازتاب ها،گفتار امروز رادیو کلن است. این رادیو مجدداً قضیه دخالت فداییان اسلام به رهبری خلخالی، در قضیه ترور طارق عزیز(۲) را طرح کرده است. در این گفتار آمده است: هفته گذشته در عراق سوء قصدی به جان معاون رئیس جمهوری این کشور انجام گرفت و جمعیت فداییان اسلام - که صادق خلخالی حاکم شرع معروف ایران، به گفته خودش، ریاست و رهبری آن را به عهده دارد - اعلام کرد که افراد این گروه، مسئولیت سوء قصد را به عهده می گیرند. بلافاصله دولت عراق نیز اقدامات تلافی جویانه ای را آغاز کرد و از همین جا اختلافات شدیدی که میان دو کشور، از شروع انقلاب ایران وجود داشت، شدید و شدیدتر شد. شک نیست که وجود صدها هزار پیروان طریق شیعه در عراق، دولت این کشور را از انقلاب ایران بیمناک کرده است.(۳)

۳۸۳

بازتاب وضعیت اخیر ایران و عراق، در مطبوعات امروز کشورهای عربی خلیج فارس درخور توجه است. در این میان، مطبوعات کویت در مقایسه با دیگر مطبوعات، بیش ترین همنوایی را با عراق داشتند و بیش ترین دشمنی را با ایران ابراز کردند. روزنامه کویتی الانباء در مقاله ای نوشت: ما از عراق حمایت می کنیم؛ زیرا این کشور حقیقت را می گوید و صلح را برگزیده است.(۴)

این روزنامه تأکید کرد که «عراقی ها ادعای حق و عدالت می کنند و تهران آنها را به جنگ تهدید می کند.» الانباء افزود: «رهبران ایران باید بدانند که عراق تنها نیست.»(۵)

روزنامه کویتی القبس نیز رهبران ایران را به دلیل گسترش جو تشنج و ناآرامی در منطقه، سرزنش کرد و نوشت: «ما به عنوان یک کشور عرب در منطقه خلیج می توانیم فقط عرب باشیم و از جبهه اعراب حمایت کنیم.»(۶) القبس نوشت: «کویت، بی قید و شرط در این بحران از عراق حمایت می کند و از خود می پرسد ایران به کجا می رود.» این روزنامه افزود: «رهبران ایران بین خود توافق ندارند و دیگر نمی دانند که چه می خواهند. مردم فقط گفته های ضدونقیض می شنوند و انقلاب ایران دول اسلامی را مورد پرخاش قرار داده است.»(۷)

در این حال، روزنامه های قطر و امارات، در مقایسه با کویت موضع متعادل تری اتخاذ کردند؛ حتّی بعضاً کوشیدند بیطرفی نشان دهند. روزنامه الرأی چاپ قطر، از کشورهای

۱- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص ۶، لوموند - چاپ فرانسه (پاریس)، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۲- قبلاً یادآوری شد که بازماندگان فداییان اسلام، چیزی با عنوان رهبری خلخالی را قبول ندارند و اساساً چنین گروهی به جز انتشار نشریه، ادعای دیگری ندارد؛ اما به دنبال تلفن مشکوک به خبرگزاری پارس در روز سوء قصد به طارق عزیز، برخی رسانه ها مسئله دخالت ایران را، در پوشش این خبر همچنان تکرار می کنند و حتی اذعان و اعلام تلویحی حزب الدعوه مبنی بر پذیرش مسئولیت این اقدام نیز مانع این تکرارها نشده است. گفتار امروز نمونه ای از این دست است.

۳- مأخذ ۱۰، ص ۲۰، بخش فارسی رادیو کلن، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۱۰، ص ۹، بحرین - رویتر، ۸ آوریل ۱۹۸۰.

۵- مأخذ۲۹، ص۳، کویت - خبرگزاری فرانسه.

۶- مأخذ ۱۰، ص ۹، بحرین - رویتر، ۸آوریل ۱۹۸۰.

۷- مأخذ**۲۹**، ص ۳، کویت - خبرگزاری فرانسه.

ایران و عراق خواست که از خود خویشتن داری نشان دهند و مشکلات اخیر بین دو کشور را با تدبیر و دور اندیشی برطرف کنند. این روزنامه در مقاله ای در شماره امروز خود، از موضع عراق در زمینه حق اعراب برای پس گرفتن جزیره های خلیج عرب سخن گفت و آن را پاسخی به اظهارات اخیر مقامات رسمی ایران در باره این مسئله و اعلام مبارزه آنها برضد کشورهای خلیج، تلقی کرد. این روزنامه نوشت: علی رغم چنین اظهاراتی، ما همچنان منتظریم ایران موضعی بر اساس اصول اسلامی، حسن نیت، احترام به حق حاکمیت، و اصول همجواری اتخاذ کند و حق غصب شده را به اعراب باز گرداند(۱)

روزنامه العرب چاپ قطر نیز از عراق و ایران خواست اختلافات خود را حل کنند؛ زیرا قدرت های خارجی که منافعی در منطقه دارند، منتظر درگیری میان این دو کشور همسایه مسلمان هستند.

روزنامه الاتحاد چاپ امارات عربی متحده نوشت: ایران و عراق مانند دو گروهی هستند که در یک قایق باهم نزاع می کنند و هر گروه می کوشد سوراخی زیر پای گروه دیگر ایجاد کند و این حقیقت را درک نمی کنند که با غرق شدن گروه متخاصم، خودشان هم غرق خواهند شد.(۲)

اقلیت های موجود در منطقه نیز بعضاً نگاه متفاوتی را در این باره طرح می کنند. امروز نامه مردم، ارگان حزب توده، بخش هایی از مقاله "انگیزه های مشکوک..." را به چاپ رساند. این مقاله در شماره چهارم سال ۱۹۷۹ نشریه "طریق الشعب" ارگان کمیته مرکزی حزب کمونیست عراق، درج شده بود. در مقاله مزبور که موضوع آن، رویارویی عراق با ایران است، چنین آمده است:

در برابر تحولات انقلاب ایران و درگیری ایران و امریکا، عربستان سعودی و عراق و رژیم های ارتجاعی عرب هم داستانی خود را به صورتی فضیحت بار نشان دادند. در این میان، عراق نقش نفرت انگیزی بر عهده دارد و تلاش می کند "ناسیونالیسم" فریبکارانه خود را به صورت پوششی بر سیاست مشکوک خویش درآورد. عراق می کوشد اذهان را از بحران سیاسی درون کشور و انزوای روزافزون خود منحرف سازد و تأثیر مثبت رهایی خلق های ایران در میان توده های گسترده مردم و خلق های سراسر منطقه خلیج فارس را کاهش دهد.

تلاش رهبری رژیم خودکامه عراق این است که انگیزه های فتنه جویی خود را پنهان سازد و مسئله تنب و ابوموسی را مطرح کند و از این راه، عواطف ملی خلق های عرب را در مورد مسائل ارضی برانگیزد و با خلق کُرد ایران همبستگی نشان دهد؛ اما هرچه می کوشد، تلاش های مذبوحانه اش در این موارد به جایی نخواهد رسید. سیاست داخلی دار و دسته خودکامه حاکم در عراق، در جهت گسترش موج حملات تروریستی برضد کمونیست ها، آزادی خواهان، نیروهای ملی و نیروهای مترقی دینی است. کمونیست های عراق از راه تجربه خود، سیاست رهبران بعث عراق را به درستی ارزیابی کرده اند؛ از این رو با آگاهی به انگیزه های تردیدآور، موضع گیری عراق را در برابر تحولات اخیر در ایران درک می کنند.(۳)

۱- مأخذ ۱۰، ص ۱۱، دوحه - خبرگزاری قطر، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۰، ص ۹، بحرین - رویتر، ۸ آوریل ۱۹۸۰.

۳- روزنامه نامه مردم، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱و۲.

درگیری های ایران و عراق در بعد سیاسی، تبلیغاتی و بعضاً نظامی، در مطبوعات داخلی ایران نیز بازتاب بسیار وسیعی دارد که نمونه زیر ذکر می شود.

روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، در شماره امروز خود در مقاله ای با عنوان "آخر خط"، وضعیت رژیم عراق را چنین ترسیم می کند: «رژیم عراق در تنگنا قرار گرفته است: از یک سو خیزش بی تابانه نسل جوان که جویای حقیقت و تشنه آزادی و مشتاق معرفت های اصیل اسلامی است؛ از سوی دیگر، پوسیدگی بنیادین نهادهای دولتی به گونه ای که دیگر رئیس به سادگی نمی تواند شاهد تنفذ بی چون و چراهای خواسته هایش در تمام ارگان های مملکتی باشد؛ از سوی دیگر آغاز خروش و خشم و تمرد در ارتش بعث و از همه بالاتر، همجواری با انقلاب ایران و به بن بست رسیدن سیاست خارجی کاملاً منافقانه حزب بعث و آشکار شدن روابط زیرجلکی [پنهانی] بعثی ها با امریکا (از نظری حتی با اسرائیل). این مشکلات فرساینده همه از عواملی هستند که رژیم بعث عراق را از اطراف، محاصره کرده و نیز حلقه محاصره را هر لحظه تنگ تر می کنند. در مقابل این مشکلات فزاینده، رژیم عراق به راه حل های سیستماتیک سیاسی می اندیشد... عراق هم اکنون به یک دشمن خارجی نیاز دارد و ناز یک تخاصم برون مرزی را به جان می خرد تا بتواند قشرهای داخل مملکت خویش را متوجه یک دشمن خارجی کرده و بدین وسیله، از شدت حملات داخلی بکاهد.»(۱)مقاله با این تحلیل و پیش بینی تمام می شود: احتمال قوی وجود دارد که این حرکت به تجزیه صفوف در داخل کشورهای عربی منتهی شود و در تحلیل نهایی، به ناثباتی اوضاع سیاسی تمام کشورهای عرب بینجامد، و در آخر کار، بیش از همه، امریکا و دست نشاندگانش ضرر خواهند کرد. به هر حال «اگر در صحت هر پیش بینی در مورد آینده عراق و سرنوشت منطقه، تردید هست، در این واقعیت عینی جای هیچ گونه تردیدی نیست که رژیم بعثی عراق به آخر خط رسیده است.»(۲)

۳۸۵

در ایران، علاوه بر تحرکات مردمی برضد اقدامات اخیر عراق،(۳) عراقی های مقیم ایران

ص: ۶۶۱

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- همان، ص۵.

۳- از جمله یک راهپیمایی عظیم در اهواز برگزار شد. گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در اهواز حاکی است: این راهپیمایی که در نوع خود بی نظیر بود، به دعوت جامعه روحانیت، سپاه پاسداران و انجمن اسلامی بازار برگزار شد. حجت الاسلام جنتی حاکم شرع نیز اطلاعیه ای صادر کرده بود و از کلیه اقشار مردم خواسته بود تا در این راهپیمایی شرکت کنند. بازار اهواز نیز به این مناسبت تعطیل بود. مردم در طول مسیر با دادن شعارهایی انزجار خود را از دولت بعث عراق و امریکا اعلام کردند؛ شعارهایی از قبیل "توطئه حزب بعث، توطئه امریکاست"؛ "خمینی بت شکن، ریشه صدام بکن"؛"برادر عراقی آزاد باید گردد، صدام یزید خائن اعدام باید گردد"؛ "اسلام پیروز است، حزب بعث نابود است"؛ "اگر امام فرمان دهد غسل شهادت می کنیم، از مرز و بوم کشورم با خون حمایت می کنیم". در طول مسیر راهپیمایی، قسمت هایی از پیام امام به مناسبت قطع رابطه با امریکا، خوانده شد. در انتهای مسیر راهپیمایی، در حسینیه اعظم سخنرانی یی ایراد شد و در آن، حزب بعث و سیاست های دولت امریکا مورد حمله قرار گرفت و صدام حسین عروسک کوکی امریکا خوانده شد. سپس قطع نامه ای صادر گردید که در آن، مردم اهواز از نهضت حق طلبانه ملت عراق پشتیبانی کردند و دستگیری آیت الله صدر و دیگر روحانیان مبارز عراق را محکوم نمودند. همچنین از تصفیه عناصر اخلالگر صنایع فولاد اهواز پشتیبانی به عمل آمد.

در اهواز و تهران، امروز هم عراقیان مقیم ایران در اعتراض به بازداشت آیت الل-ه صدر

و اخراج مسلمانان ایرانی از عراق تحصن و تظاهرات داشتند.

نیز تحرکات و اجتماعاتی برپا می کننـد؛ امّا ظواهر امر از فقدان وحدت و انسجام در آنان حکایت می کند. در مسجد دانشگاه تهران، عده ای از عراقیان مزبور اعلام تحصن کرده انـد (از ۱۸ تا ۲۲ فروردین)(۱) و همراه بـا تبلیغـات وسیع روزنـامه ارگان حزب جمهوری اسلامی، گروه ها و شخصیت های ایرانی نیز برای تجمع آنان پیام می فرستند؛(۲)-(۳) در همین حال، امروز اعلام شد در تهران یک راهپیمایی برضد حزب بعث عراق برگزار می شود. به نوشته روزنـامه جمهوری اسلامی، «راهپیمـایی به دعوت مجاهـدین عراقی ترتیب می یابـد. سخنگوی مجاهـدین عراق زمـان راهپیمایی را ۴ بعد از ظهر، از مقابل مدرسه مروی واقع در خیابان ناصرخسرو اعلام داشت.»(۴)

امّا کیهـان، آنـان را "گروه کثیری از عراقی هـای مقیم مرکز" خوانـد که «بعـد از ظهر امروز، به عنوان اعتراض به بـازداشت آیت الله صـدر مرجع شیعیـان عراق، و اخراج مسلمانان ایرانی از عراق، پس از اجتمـاع در مقابـل حسینیه مروی واقع در شمس العمـاره، به سوی کاخ نخست وزیری و میدان انقلاب راهپیمایی کردند.»(۵)

در گزارش کیهان از این راهپیمایی آمده است: «راهپیمایان در مسیر حرکت خود شعار

ص: ۶۶۲

۱- مجله پیام انقلاب، ارگان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۶، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۴۶.

۲- به طور مثـال گزارش روزنـامه جمهوری اسـلامی ۲۰/۱/۱۳۵۹ حـاکی است: «دیروز پیـامی از سوی فقیه عـالی قـدر، حضـرت آیت الله العظمی منتظری، به مناسبت تحصن برادران و خواهران عراقی در مسجد دانشگاه تهران، انتشار یافت. در این پیام آمده است...»

۳- روزنامه جمهوری اسلامی،۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- مأخذ۱۱۵، ص۳.

۵- مأخذ۸.

می دادند: در نجف و کربلا غرّش انقلاب است، خون شهیدان ما منتظر جواب است؛ رژیم بعث خونخوار نابود باید گردد، حکومت اسلامی ایجاد باید گردد؛ اسلام پیروز است، صدام یزید نابود است؛ صدام نابود است، باقر صدر پیروز است؛ خمینی بت شکن تو رهبر جهانی، حامی مستضعفان تو ناجی زمانی؛ ای آیت الله صدر خدا نگهدار تو، بمیرد دشمن خونخوار تو؛ توطئه کردستان به دستور صدام است، ضامن وحدت ما رهبری امام است.»(۱)

در ادامه این گزارش آمده است: در پایان این راهپیمایی، قطعنامه ای در شش بند قرائت شد که در آن، خط امام اصیل ترین راه برای نجات خلق های زیر ستم جهان دانسته شده است و جنبش مسلمانان عراق بخشی از جنبش رهایی بخش انقلاب بزرگ ایران معرفی گردیده است. همچنین جنایت صدام خائن در دستگیری آیت الله العظمی امام محمدباقر صدر و نیز تجاوزات رژیم بعثی در عراق درحق برادران ایرانی، محکوم شده است. در این قطعنامه، از موضع گیری های جمهوری اسلامی ایران در مقابل رژیم خونخوار عراق، اعلام پشتیبانی گردیده است.(۲)

امروز حدود ظهر اقدام دیگری نیز برضد عراق، در تهران صورت گرفت و طی آن به شرکت هواپیمایی عراق در تهران حمله شد. به نوشته کیهان «عده ای از جوانان خشمگین عراقی مقیم تهران، به شرکت هواپیمایی عراق واقع در خیابان ویلا هجوم آوردند و ضمن تظاهرات علیه صدام حسین و اعتراض به رفتار وحشیانه دولت بعث عراق نسبت به اخراج برادران ایرانی از عراق، نوشته هایی را که نشانه خشم و اعتراضشان بود بر شیشه های دفتر این شرکت نصب کردند. جوانان مزبور سپس به داخل دفتر رفته و عکس صدام حسین را پایین آوردند. در این هنگام گروهی از افراد سپاه پاسداران در محل حضور یافتند و ضمن متفرق کردن تظاهرکنندگان، برای جلوگیری از هرگونه پیشامد احتمالی، دفتر شرکت هواپیمایی عراق را مورد حفاظت قرار دادند.(۳)

امّا روزنامه جمهوری اسلامی در این باره نوشت: «به دنبال اقدام خصمانه رژیم بعثی عراق علیه ایران، در ساعت ۱۲:۳۰ دفتر هواپیمایی عراق در تهران توسط دانش آموزان انجمن اسلامی دبیرستان ابوذر غفاری محاصره شد و پس از محاصره دفتر هواپیمایی، دانش آموزان انجمن اسلامی هشت نفر از کارمندان عراقی را به گروگان گرفتند. دانش آموزان با شعار الله اکبر، تصویر مزدور امپریالیسم، صدام حسین را پایین کشیده و پاره کردند. همچنین اسناد و مدارک زیادی همراه عکس قاب شده شاه به دست آمده است. در پی اشغال دفتر توسط دانش آموزان، سپاه پاسداران بلافاصله انتظامات دفتر را به عهده گرفت. مسئول سپاه پاسداران، در رابطه با این عمل دانش آموزان دبیرستان غفاری به خبرنگار ما گفت: اتاقی در طبقه دوم وجود دارد که درب آن قفل است. امیدوارم پس از باز کردن، اسناد و مدارک آن را افشا کنیم. لازم به تذکر است که این دفتر [تا همین امروز] بلیط مسافرت به عراق را

۱- مأخذ۸.

۲- مأخذ۸.

۳- مأخذ۸ ص ۲.

می فروخت. نماینده انجمن اسلامی دانش آموزان دبیرستان ابوذر غفاری، ضمن تماس، رسماً مسئولیت اشغال دفتر هواپیمایی عراق در تهران را به عهده گرفت.»(۱)

شب هنگام نیز گروهی دیگر، اخباری از عراق را جهت درج در رسانه های گروهی ایران اعلام کرد. به نوشته روزنامه بامداد، سخنگوی حزب توحیدی اعلام کرد: حضرت آیت اللّه انصاری که در نجف اشرف، خدمت حضرت آیت اللّه العظمی خویی مرجع عالی قدر شیعه هستند، دیروز بعدازظهر به دست مأموران حکومت عراق دستگیر شده اند. این سخنگو یادآور شد: احتمالاً ایشان همراه با آیت اللّه سید محمدباقر صدر به بغداد برده شده اند. وی افزود: هم اکنون خانه حضرت آیت اللّه العظمی خویی در محاصره مأموران امنیتی عراق قرار دارد و کسی حق ورود و خروج به این خانه را ندارد. وی افزود: همچنین یکی از رهبران حزب دعوت اسلامی را در کربلا دستگیر کرده و به نقطه نامعلومی برده اند.(۲)

۳۸۶

منابع کُرد مخالف رژیم عراق خبر دادند که رژیم دیکتاتوری بعث عراق، دوهزار روستای کردنشین عراق را با خاک یکسان کرده است؛ روستاهایی که در مرز ایران، ترکیه و سوریه قراردارند. این رژیم همچنین مردم این روستاها را به اردوگاه ها منتقل کرده و منطقه را ممنوع الورود اعلام نموده است(۳)

این مطلب را "حزب سوسیالیست متحد کردستان عراق" در مقدمه گزارش یکساله خود آورده است. روزنامه کیهان در شماره امروز، طی گزارشی از ارومیه، از انتشار گزارش فعالیت یکساله این حزب خبر داد. در این گزارش علاوه بر مطلب مذکور، از نمونه هایی از عملکرد یکساله این حزب خبرداده شده است؛ از جمله: تعدادی درگیری که به کشته شدن نظامیان عراق منجر شده است و گرفتن تعدادی سلاح غنیمتی، برخی انفجارات در تأسیسات نظامی عراق، و تظاهرات در اردوگاه های زندان مانند عراقی به نفع این گروه.(۴)

۳۸۷

طی دیشب و امروز، نیروهای مهاجم عراقی با سلاح های سبک و سنگین به سوی منطقه مرزی باویسی تیر اندازی کردند.(۵) در این باره خبرنگار اعزامی خبرگزاری پارس از قصرشیرین گزارش داد: به دنبال تصرف منطقه باویسی که بعد از چهار ماه از تصرف عوامل بعث خارج شد، مهاجمان عراقی با هلی کوپتر و انواع سلاح های سنگین و سبک، منطقه را زیر آتش گرفته اند. نیروهای مسلح ارتش جمهوری اسلامی و پاسداران انقلاب اسلامی، به پشتیبانی تیپ ابوذر، به آتش آنها پاسخ می دهند. بنابراین گزارش، امروز نیروهای مهاجم عراق به منطقه باویسی تیر اندازی کردند که توپخانه افراد ارتش و پاسداران انقلاب به این حملات پاسخ داد و مواضع نیروهای مهاجم عراقی را تا چهارکلاب درهم کوبید.(۶)

همین گزارش، درباره روند حمله های امروز حاکی است: ساعت ۲:۳۰ بامداد نیز عده ای

ص: ۶۶۴

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- مأخذ۲۹، ص ۱۲.

۳- مأخذ۲۹، ص ۱۲.

۴- مأخذ۲۹، ص ۱۲.

۵- مأخذ۳، ص ۱۰.

۶- مأخذ۴۲، ص ۴.

مهاجم، با آر.پی.جی۷ و کلاشینکف به چند نقطه سرپل ذهاب تیر اندازی کردند. به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، یکی از گلوله های آر.پی.جی۷ به چند خانه اصابت کرد و مهاجمان که با مقاومت پاسداران انقلاب مواجه شده بودند، گریختند(۱)

از ساعت ۱۶ امروز، یک بار دیگر مهاجمان مسلح، از داخل خاک عراق، منطقه و پاسگاه مرزی باویسی را زیر آتش گرفتند(۲)

خبرنگار اعزامی کیهان به قصرشیرین نیز گزارش داد: ارتش جمهوری اسلامی ایران از ساعت ۱۶ تا ساعت ۲۲:۳۰، همراه پاسداران، با نیروهای عراقی درگیر بود. به گفته یکی از فرماندهان عملیات سپاه پاسداران که از باویسی بازگشته بود، در این درگیری به نیروهای ما آسیبی وارد نیامد؛ ولی یکی از پایگاه های عراقی به نام سیدان درهم کوبیده شد و از بین رفت. وی درباره آخرین تحولات منطقه گفت: منطقه، ناآرام است و درگیری های پراکنده نیز روی می دهد؛ ولی از شدت درگیری ها کاسته شده است.(۳)

شب هنگام خبرنگار خبرگزاری پارس از قصرشیرین گزارش داد نیروهای تقویتی به سوی منطقه مرزی رهسپار شدند(۴)

در پی حمله عراق به پاسگاه مرزی باویسی واقع در شمال قصرشیرین، سپاه پاسداران طی اطلاعیه ای، به کلیه افراد سپاه پاسداران مرزی و نیز افراد ذخیره، آماده باش داد.(۵)

متن اطلاعیه روابط عمومی سپاه به این شرح است: «بسم الله الرحمن الرحیم. ای کسانی که ایمان آورده اید سلاح برگیرید و گروه گروه یا دسته جمعی حرکت کنید. (نساء ۷۱) برادران و خواهران مسلمان! رژیم مزدور بعث عراق به دستور امپریالیزم جهانخوار امریکا، برای متشنج نمودن منطقه و به انحراف کشیدن قیام توده ای و اسلامی مردم عراق، دست به تحریکاتی در مرز ایران زده است و هم اکنون پاسگاه باویسی که توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پاسداری می شود، زیر حمله توپخانه رژیم بعثی عراق قرار گرفته است. بدین وسیله به کلیه افراد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و پاسداران مرزی و افراد ذخیره، آماده باش کامل داده می شود. امید است که به مبارکی و میمنت، یک بار دیگر لحظات لبیک به ندای الهی شهادت نزدیک باشد و در شعاع رحمت حق تعالی، به یاری امت اسلامی و به ویژه برادران عراقی، یکی دیگر از سدهای بزرگ ضد بشری را ویران سازیم.»(۶)

۳۸۸

در اوضاع خاص کنونی، تردد افراد در مرزها از مسائل مورد توجه است. برابر گزارش نیروی زمینی منطقه غرب، امروز در سردشت یک سرباز وظیفه عراقی به نام "س. م. ب."(۷) با عبور از مرز، به پادگان خودی پناهنده شد.

ص: ۶۶۵

۱- مأخذ ۴۲، ص ۴، خبرگزاری پارس.

۲- مأخذ ۴۲، ص ۴، خبرگزاری پارس.

۳- مأخذ۸، ص ۱۲.

۴- مأخذ۳، ص ۱.

۵- مأخذ۵۵، ص ۲.

۶- مأخذ۴، ص ۱۲.

۷- در سند، نام کامل وی ذکر شده است.

منابع محلی ژاندارمری نیز اطلاع دادند که امروز «حدود ۲۰۰ نفر مسلح به تیربار کلاشینکف و برنو، از سلیمانیه عراق، به سرپرستی عثمان فرزند علی کتوله - که جزء پیشمرگان ملامصطفی بوده و قبلاً در خوزستان فعالیت داشته و بعداً به عراق رفته است - در ۱۹/۱/۱۳۵۹ به قریه دره شیر نزدیک دزلی (محل استقرار افراد کمبا) مریوان وارد شده و خود را به طراح، فرزند شیخ عثمان نقش بندی، که (از طرف رستگاری) سرپرستی عملیات را دارد، معرفی نمودند و غیرمحسوس به آنها اظهار داشتند برای جنگ با ایران آماده اند.»(۱)

۳۸۹

آرامش نسبی در آذربایجان غربی ادامه دارد. بنابر گزارشی که اطلاعات سپاه ارومیه امروز به تهران ارسال کرد، اوضاع شهرهای مهاباد، خوی، ماکو، سلماس و میاندوآب آرام است.(۲)

در این حال، حرکت ارتش در این استان و پاکسازی بعضی از مناطق همچنان ادامه دارد. دکتر اتابک معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی، بامداد امروز اعلام کرد: «در ادامه برنامه پاکسازی ارتش در مناطقی از روستاهای تابعه ارومیه، واحدهای لشکر۶۴ با حُسن استقبال و تفاهم برادران کُرد روبه رو شدند.» وی گفت: «برنامه پاکسازی، در روستاهای ناناز، سوسن آباد، قعش لو، برده کش، نصیرآباد، زیره، ژارآباد و شیطان آباد پایان یافته و مقداری اسلحه که در اختیار برادران کُرد بود، تحویل ارتش شد.»(۳)

از سوی دیگر، آرامش منطقه را برخی تحرکات ایذایی از جمله آدم ربایی ها، دچار اختلال می کند. امروز در نقده، جهت اعتراض به ربوده شدن عده ای، بازار شهر تعطیل شد و مردم طی اجتماعی در فرمانداری نقده، خواستار آزادی آنها شدند. به گفته سرپرست فرمانداری نقده، این افراد را گروه های مسلح وابسته به کومه له دستگیر کرده اند و به مهاباد برده اند(۴)

ربوده شدگان چهار نفر از اعضای شورای جهاد سازندگی و کارگزاران چندپیشه بودند. در ادامه ماجرا، این افراد که در شهرستان نقده ربوده شده بودند، شب هنگام در مهاباد آزاد شدند؛(۵) ولی اتومبیل حامل آنها تحویل داده نشد.(۶)

به گزارش شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی، گروگان گیری دیگری نیز اخیراً در حوالی اشنویه صورت گرفته است. به نوشته این روزنامه اکیپ ده نفره ای که به منظور ردیابی از لاشه هواپیمایی که از قبل، سقوط کرده بود، در منطقه به تجسس مشغول بودند مورد حمله مسلحانه قرار گرفتند، یک تن از آنها به شدت مجروح شد و نُه نفر بقیه به گروگان گرفته شدند.(۷)

در حادثه ای دیگر، چند پاسگاه و قرارگاه ژاندارمری مورد هجوم مسلحانه قرار گرفت. به گزارش خبرگزاری پارس، شب هنگام گروه های مسلح، قرارگاه ژاندارمری واقع در نزدیکی

۱- سند شماره ۰۶۳۳۴۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳، به نزاجا، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۶۳۳۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات ارومیه، به اطلاعات تهران، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۳، ص ۱۱.

۴- مأخذ ۳۷، ص ۴، ارومیه - خبرگزاری پارس.

۵- به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی شماره ۲۱/۱/۱۳۵۹، این چهارتن در میان استقبال پرشور مردم نقده به این شهر بازگشتند.

۶- روزنامه کیهان، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

۷- مأخذ ۲، ص ۱۲.

روستای "بند" از توابع ارومیه را با خمپاره و مسلسل مورد حمله قرار دادند و افراد مستقر در قرارگاه به این تیر اندازی ها پاسخ دادند. همچنین پاسگاه ژاندارمری روستاهای میرآباد و بچنلو از توابع شهرستان نقده، مورد هجوم گروه های مسلح قرار گرفت و افراد پاسگاه به تیر اندازی پاسخ دادند. به گفته حقگو استاندار آذربایجان غربی، این تیر اندازی ها تلفاتی نداشت.(۱)

حرکت ایذایی دیگر، در ارومیه انجام شد. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، عده ای مهاجم، در ساختمان آب آشامیدنی ارومیه مواد منفجره کارگذاشتند و سه نفر از پاسداران نگهبان ساختمان را دستگیر کردند. خبرنگار این روزنامه، مهاجمان را از حزب دمکرات معرفی کرده است.(۲)

در گزارش های مربوط به این تحرکات، موارد هشدار دهنده ای نیز وجود دارد که برای اطلاع مقامات مسئول از تحرکات احتمالی در محدوده آذربایجان غربی، گزارش می شود؛ ازجمله: ستاد مشترک در گزارشی به فرماندهی ژاندارمری، نتیجه حاصل شده از گزارش برخی منابع محلی را اعلام کرد که در آن آمده است: «یک نیروی ۱۵۰ نفری در حسن آباد میاندوآب مستقر می باشد که از طرفداران کومه له می باشند.» همچنین آمده است: «اشرار تهدید نمودند اگر در جنگ شکست بخورند، سدّ نوروزلو و سدّ شاهین دژ را منفجر خواهند کرد. در بین ارتشیانی که با احزاب مسلح کردستان همکاری دارند سرهنگ قادری، سرگرد علی یار، سرهنگ مشیری، ستوان مظفر، ستوان جاویدفر، ستوان لواسانی، استوار گوهری، استوار ذوالفقاری می باشند و به قرار اطلاع، از تاریخ ۱۴/۱/۱۳۵۹ سرهنگ قادری به عراق مسافرت نموده است.»(۳)

۳۹۰

آرامش نسبی مربوط به مناطق کردنشین، در استان کردستان و کرمانشاهان نیز مانند آذربایجان غربی ادامه دارد؛ اما در همین حال امروز در سنندج و پاوه تحرکاتی پدید آمد که نشان می دهد این آرامش مورد تهدید است. گزارش منابع نیروی زمینی ارتش در غرب کشور حاکی است که امروز فعالیت حزب دمکرات در سنندج افزایش یافته است. بنابر این گزارش، گروه مزبور «یک قبضه تفنگ ۱۰۶ روی خودرو در خیابان ژاندارمری مستقر نموده و حدود ۲۰۰ الی ۲۵۰ نفر در ساختمان خود حزب، مستقر می باشند.»(۴)

گزارش دیگری از منابع ارتش حاکی است که شب گذشته تیر اندازی های پراکنده ای را گروه های مسلح، در شهر سنندج صورت داده اند.(۵) در این گزارش همچنین آمده است: گروه های مسلح به ویژه کومه له، از اذیّت و آزار پرسنل ارتش و مخصوصاً افراد مسلمان و همکاران لشکر، خودداری نکرد ند و در چند روز گذشته تعداد زیادی از آنها را دستگیر نمودند و حتی به مهاباد اعزام داشتند؛ حتی آقای حسین اردلان را که از مسلمانان بنام است کومه له دستگیر کرده است و از سوی آنان سخت تحت فشار و ناراحتی است.(۶)

امروز در پاوه نیز درگیری و تحرکات ایذایی وجود داشت. برابر اعلام شهربانی پاوه، از کوه های اطراف سرپولی تورادی (اطراف پاوه) به داخل شهر خمپاره پرتاب شد.(۷) این

ص: ۶۶۷

۱- مأخذ۳۷، ص ۴، ارومیه - خبرگزاری پارس.

۲- مأخذ۳۷، ص ۴.

۳- سند شماره ۰۶۳۳۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا - مرکز فرماندهی، به ژاجا، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۶۳۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا - مرکز فرماندهی، به ژاجا.

۵- مأخذ ۱۴۴.

۶- مأخذ ۱۴۴.

۷- سند شماره۰۶۳۳۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام،از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به نزاجا،۲۰/۱/۱۳۵۹.

گزارش همچنین از وقوع درگیری و تیر اندازی پراکنده بین نیروهای نظامی و افراد مسلح در کوه های اطراف حکایت می کند.(۱)

درباره حادثه مزبور، مرکز فرماندهی سپاه گزارش حادثه را با امضای "فرماندهی عملیات، ابوشریف"، به این نحو برای ستاد مشترک ارتش ارسال کرد: «طبق خبر واصله از سپاه عملیاتی غرب، در ساعت ۴ بعدازظهر روز سه شنبه ۱۹/۱/۱۳۵۹، افراد مسلح حزب دمکرات، همراه مزدوران بعث عراق، با خمپاره و سلاح سنگین به پاوه و ستاد عملیات سپاه حمله بردند که در جواب این حمله، ارتش و سپاه و مردم پاوه به این درگیری که سه ساعت طول کشید، قاطعانه پاسخ دادند.»(۲)

۳۹۱

موضوع "کردستان" یکی از محوری ترین موضوعات مورد توجه گروه های مارکسیستی است. عموم این گروه ها، به بحران قومی کردستان به صورت "فرصتی مغتنم" نگاه می کنند؛ فرصتی که می توانند با اتکا به آن، و به بهانه حواشی متعدد آن، در یک رویارویی تبلیغاتی و سیاسی، سازمان و مواضع خود را مطرح کنند. در این میان، حزب توده یک استثنا است که شیوه خاص خود را دارد و متفاوت با بقیه گروه ها حرکت می کند. از شماره های امروز دو نشریه ارگان گروه های مارکسیستی، دو مطلب انتخاب شده است. این مطالب نمونه ای از نوع تفاوت برخورد یاد شده را نشان می دهند.

مطلب اول که نمونه ای از مواضع عام گروه های مارکسیستی است، از شماره امروز نشریه رهایی انتخاب شده است. این نشریه ارگان گروهی است که با عنوان "سازمان وحدت کمونیستی" فعالیت می کند. در این نشریه، در مقاله ای با عنوان "کردستان، تدارک جنگی جدید" آمده است:

آیا دولت قادر است جنگ تمام عیاری را آن طور که در مخیله می پرورانند، در کردستان به راه اندازد؟ به نظر می رسد که جواب به این سؤال لااقل در حال حاضر مورد تردید است و دلیل این است که دولت، دیگر نمی تواند افکار عمومی ایران را بر علیه کردستان برانگیزد. دیگر از بسیج توده های میلیونی به سوی کردستان و جنگ با کفار خبری نیست. در یک کلام، دولت قادر نیست پشتوانه توده ای مناسبی برای جنگ کردستان پیدا کند.(۳)

مطلب دوم از شماره امروز نامه مردم، ارگان حزب توده ایران، انتخاب شده است. این مطلب، نمونه ای گویا از نوع برخورد مطبوعاتی و علنی حزب توده با مسائل کردستان است. چارچوب این مشی، افشای جریان های ضدانقلابی راست وابسته به رژیم گذشته و نیز جریان های مائوئیستی نظیر کومه له است. حزب توده می کوشد از اینان با عنوان "ضدانقلاب" یاد کند و به شدت آنان را محکوم و افشا نماید؛ امّا رفتار و مواضع جریان های قومی مانند حزب دمکرات(۴) یا شاخه های امثال سازمان چریک های فدایی خلق را عمدتاً

۱- همان.
۲- سند شماره ۰۶۳۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از مرکز فرماندهی سپاه، به سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، ۲۰/۱/۱۳۵۹.
۳- نشریه "رهایی" (ارگان سازمان وحدت کمونیستی)، شماره ۲۸، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص۱۴.
۴- بعدها مشخص شد که حزب توده در داخل حزب دمکرات کردستان نفوذ جدی داشته است که سرانجام به انشعابی تحت عنوان پیروان کنگره چهارم (به رهبری غنی بلوریان) منجر شد؛ نظیر سازمان چریک های فدایی خلق که به دو شاخه اکثریت و اقلیت تبدیل شد.

مسکوت می گذارد و گاهی به تناسب، به طور تلویحی آن را مورد سرزنش قرار می دهد یا از آن دفاع می کند. حزب توده می کوشد دست کم تا آن جا که به افکار عمومی مربوط می شود، مواضع آشکار ضد نظام در مسائل کردستان اتخاذ نکند؛ ولی آرمان های اصلی گروه های قومی کُرد را در لفافه های معقول تر و واقع بینانه تر از دیگر گروه های مارکسیستی، تأیید و پیگیری نماید. در مطلب یاد شده، تحت عنوان "ضد انقلاب را در کردستان بشناسیم"، آمده است:

«بیش از یک سال است که از پیروزی انقلاب شکوهمند مردم ایران می گذرد؛ ولی ضدانقلاب همچنان به توطئه های خود در کردستان مشغول است. به غیر از گروهک ضدانقلابی کومه له که طبق گزارش های واصله، یکی از رهبران این گروه، مهندس هوشنگ بابان، از وابستگان رژیم منفور پهلوی و یکی از فئودال های منطقه روانسر است، در حزب رزگاری به رهبری شیخ عثمان نقش بندی، شیخ هادی خانیله ای و سرهنگ نقش بندی، افراد زیر نیز با تشکیل گروه های مسلح، بر دامنه هرج و مرج و اغتشاش در منطقه می افزایند و به خرابکاری مشغولند:

الف. سروان سبزه (افسر سابق شهربانی) با ۳۰۰۰ نفر مسلح در مرز عراق نزدیک قصرشیرین مستقر شده است و اغلب حملات و خرابکاری ها در این مکان، توسط گروه او انجام می شود.

ب. محمود نظری، رئیس ایل تایشه ذهاب و قسمتی از قلخانی، با ۳۰۰۰ نفر تفنگدار در مرز ایران و عراق در حوالی قصرشیرین به خرابکاری مشغول است. لازم به تذکر است که این شخص در منطقه سرپل ذهاب و اطراف آن، دارای زمین های مزروعی فراوانی است که هنوز درآمد حاصل از کشت و زرع آن به وسیله ایادی و عمالش به عراق فرستاده می شود. متأسفانه هنوز از سوی مسئولین امر، اقدامی در جهت مصادره و تقسیم زمین های غصبی وی در بین دهقانان زحمتکش به عمل نیامده است؛ با این ترتیب، علاوه بر این که حق مسلمی از دهقانان این منطقه سلب شده است، درآمد قابل ملاحظه ای هم به دست ضدانقلاب برای تشدید خرابکاری ها می رسد.

ج. محمد، معروف به مامحه مه کچ، و فرج شیرین، از قاچاقچیان سابق و فراری در عراق، کنار مرز قصرشیرین به توطئه مشغولند.

د. حسن بیگ و رستم بیگ رستمی (معروف به وکیل) دو تن از فئودال های خون آشام جوانرود، و سهراب رستمی فرزند رستم بیگ معدوم، نیز از توطئه گران این منطقه هستند.

ه . سردار جاف، سرکرده اشرار و جانی بزرگ، در قریه کلاره عراق نزدیک مرز خسروی،

به اتفاق چندهزار مزدور از جوجه بیگ زاده های جوانرود، باباجانی، ولد بیگی و نوکران آنها مستقر شده اند؛ این مزدوران هر کدام ماهیانه ۷۰ هزار ریال حقوق دریافت می دارند.

و. بهرام اسپری معروف به بهرام سلطان، پسر قمر سلطان رئیس قسمتی از ایل قلخانی،که اکنون در ایران به سر می برد؛ این شخص با وساطت سید نصرالدین حیدری آزادانه در کشور ما رفت وآمد می کند. یک ماه قبل یکی از وابستگان ضدانقلابی او در زد و خورد با پاسداران انقلاب کشته شد. بهرام اسپری از دوستان نزدیک سرتیپ علی پاشا بهرامی و سپهبد پالیزبان، و رئیس چریک های دولتی زمان شاه مخلوع در مرز ایران و عراق بوده است. یکی از پسران او به نام فریدون اسپری در امریکا از بورس تحصیلی شرکت ملی نفت ایران استفاده می کند و در آن جا مزاحم سایر دانشجویان است.

ی. سید عبدالرحمان، سید عبدالقادر و سید احمد نعلینی که از فئودال های منطقه روانسر کرمانشاه هستند، برای فرار از مجازات اَعمال کثیف گذشته خود، به گروه پیشمرگان کُرد وابسته به دولت گرویده اند و بدین وسیله عمال و ایادی خود را مسلح کرده اند. این افراد در لباس دوست، به انقلاب ایران خیانت می کنند و با اعمال خود، دهقانان منطقه را به دولت و انقلاب بدبین می سازند.»(۱)

در ادامه، در مطلبی تحت عنوان "محاصره اقتصادی نوسود" که با همان تِم و زمینه تنظیم شده، آمده است:

«مدّت دو ماه است که نوسود توسط پاسداران محلی پاوه، محاصره اقتصادی شده است و مردم این سامان در وضع بسیار دشواری به سر می برند. ... طبق گزارش خبرنگار نامه مردم در نوسود، بهداری و درمانگاه نوسود از دو ماه پیش بدون دارو مانده است و عبور و مرور در این منطقه به طور کلی ممنوع است. این مسئله با توجه به وضع متشنج منطقه و سمپاشی عمال رژیم بعثی عراق، بسیار خطرناک است و زمینه را برای فعالیت ضدانقلاب و عوامل ساواک، آنچنان فراهم کرده است که نیروهای آنان آشکارا در این منطقه به رفت وآمد و توطئه مشغولند. عوامل حامدبیگ و محمدبیگ که از طرف رژیم عراق مسلح شده اند، چندین روستای اطراف باباجانی را وادار به ترک ایران کرده اند و تمام این روستا ها فعلاً خالی از سکنه اند و همه به عراق پناهنده شده اند. طبق اطلاع رسیده، فرزندان روستاییان از سوی حامدبیگ مسلح شده اند. از طرفی مردم نوسود در مسجد قرار گذاشته اند که اگر حتی از گرسنگی، خود و فرزندانشان هم تلف شدند، از ورود اجناس عراق به خاک ایران جلوگیری کنند.»(۲)

۳۹۲

در ادامه وقایع روز گذشته ماهشهر،(۳) امروز مغازه های شهر تعطیل شد و مردم در مسجد

ص: ۶۷۰

۱- مأخذ۱۱۴، ص ۲.

۲- مأخذ۱۱۴، ص ۲.

۳- گزارش آن حادثه در روزشمار ۱۸/۱/۱۳۵۹ آمده است. ص۶۰۵.

جامع اجتماع کردند. روزنامه انقلاب اسلامی نوشت: هزاران نفر در یک راهپیمایی شرکت کردند و با دادن شعارهایی از قبیل مرگ بر فدایی، مرگ بر کمونیست و مرگ بر منافق، پس از طی مسافتی حدود چهار کیلومتر، در جلو مسجد جامع ماهشهر جمع شدند و پس از سخنرانی امام جماعت مسجد ماهشهر، خواستار دستگیری عناصر اخلال گر و محرّکان حوادث شدند. همچنین گروهی دیگر از راهپیمایان، با دادن شعارهایی چون مرگ بر کمونیست، به چندین کتابفروشی حمله کردند و نشریات هواداران سازمان مجاهدین و چریک های فدایی خلق و حزب توده را به آتش کشیدند. در ارتباط با این واقعه، دو نفر به اسامی احمد جهادی و غفور دریاشناس دستگیر شدند.(۱)

در این حال تجمعات مربوط به موضوع بیکاری،(۲) امروز در شهرهای یزد، صومعه سرا و ممسنی موضوعی شایان توجه بود.

در یزد (به گزارش خبرگزاری پارس): حدود ۱۰۰ نفر از دیپلمه های بیکار که از سه روز قبل، آموزش و پرورش استان یزد را اشغال کرده و در آن جا متحصن شده بودند، امروز تحصن خود را شکستند و به دیپلمه های بیکار متحصن در استانداری این استان پیوستند. دیپلمه های متحصن در یک گفت و گو گفتند: موقع امتحانات آخر سال نزدیک است و اداره کل آموزش و پرورش با تراکم کارهای اداری روبه رو است؛ به همین دلیل تا آمدن استاندار، در استانداری به تحصن خود ادامه می دهیم و چنانچه خواست های ما برآورده نشود، مجدداً در آموزش و پرورش دست به تحصن خواهیم زد.(۳)

در صومعه سرا (به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی): صبح امروز بیش از ۱۰۰ نفر از دیپلمه های بیکار، جهت درخواست کار در جلوی ساختمان فرمانداری اجتماع کردند. سپس عده ای حدود ۵۰ تا ۶۰ نفر، به داخل این ساختمان ریختند و کارکنان اداره فرمانداری و شهرداری را که در یک ساختمان مشترک مستقر هستند، بیرون کردند. آنها پس از نصب پلاکاردی در سردر ساختمان، مبنی بر این که فرمانداری و شهرداری تا اطلاع ثانوی بسته است، داخل ساختمان باقی ماندند. فرماندار نیز هم زمان با این برنامه، برای مختل نشدن کارها، دفتر خود را به مسجد ولی عصر انتقال داد و شهردار نیز فردا دفتر خود را به این مسجد خواهد آورد. در این زمینه، جلسه مشترکی با حضور فرماندار، نمایندگان دیپلمه ها، روحانی شهر و گروه کثیری از اقشار مردم صومعه سرا تشکیل شده بود و دیپلمه ها مشکلات خود را مطرح کردند.(۴)

در ممسنی: به دنبال چندین بار اجتماع دیپلمه های بیکار، امروز دو نفر از نمایندگان

۱- مأخذ۳، ص ۱۰.

۲- در مطالب روزهای قبل که مربوط به موضوعاتی مشابه بود، درباره شکل و مضمون جوانب پشت پرده این گونه تجمعات توضیح داده شده است.

۳- مأخذ۳، ص ۱۰، یزد - خبرگزاری پارس.

۴- مأخذ۳، ص ۱۰.

دفتر طرح گسترش استان به این شهرستان عزیمت نمودند و در جلسه ای با دیپلمه های بیکار شرکت کردند(۱)امّا در بحث و گفت وگو با فرماندار ممسنی و کارشناسان اعزامی از شیراز، توافقی حاصل نشد.(۲)از این رو، دیپلمه های بیکار حبیب اللّه اشرف، فرماندار و علی منشی، بخشدار ممسنی را(۳)در سالن فرمانداری گروگان گرفتند و از هرگونه تماس گروگان ها با بیرون جلوگیری کردند. این عده سپس طی قطعنامه ای اعلام کردند که تا تحقق خواست های خود و ایجاد کار یا تأمین حداقل زندگی، از رها کردن گروگان ها خودداری خواهند کرد.(۴)

از جمله این خواسته ها ایجاد کار، پرداخت وام بیکاری در صورت عدم ایجاد کار، و استخدام دیپلمه ها در ادارات به صورت پیمانی است. دیپلمه های بیکار ممسنی همچنین تأکید کرده اند که طرح استخدامی دولت به هیچ وجه مورد تأیید آنها نیست(۵)

۳۹۳

استان های شمالی کشور به دلیل همجواری با اتحاد جماهیر شوروی می تواند پایگاه مناسبی برای فعالیت جریان های چپ غیرمذهبی (مارکسیست ها) باشد. این گروه ها نیز به شدت در آن جا فعال هستند. برخی ترددها و ارتباطات نیز به تناسب ویژگی شهرهای مرزی ایران، در این شهرها صورت می گیرد که بعضاً زیر نظر مسئولان امنیتی قرار دارد. دو گزارش جداگانه از ستاد مشترک ارتش و ستاد مرکزی سپاه، به ترسیم سیمای کنونی شهرهای شمالی کشور کمک می کند. این گزارش ها که امروز ارسال شده است، به شهرهای بندر انزلی و رشت مربوط است. یادآوری می شود که فعالیت گروه های چپ غیرمذهبی در این دو شهر استان گیلان، در حد عملیات نظامی نیست؛ اما در برخی شهرهای استان مازندران مانند بندر ترکمن، درگیری های نظامی خونینی هم روی داده است.

در گزارش ستاد مشترک ارتش با عنوان "وضعیت شهرستان بندر انزلی"، آمده است: «۱. چریک های فدایی خلق چنین وانمود کرده اند که ارتش برای سرکوبی کارگران کارخانه چوکا (در ۶۰ کیلومتری بندر انزلی) آمده است. ۲. گروهی به نام جوانان مسلمان تشکیل شده که اظهار می نمایند چون دولت در مورد جمع آوری سرمایه دارها اقدام نمی کند، ما شخصاً خودمان عمل خواهیم کرد؛ کما این که در دهکده ساحلی خزرویلاـ عمل نمودیم. ۳. سپاه پاسداران مستقر در بندر انزلی و شهربانی این شهر فاقد قدرت بوده و قادر به کنترل مردمی که بیش از حد از آزادی برخوردار گردیده اند، نمی باشند؛ کما این که فروش و مصرف مشروبات الکلی در هتل ها و فروشگاه ها علنی گردیده و در اغلب هتل ها بساط قمار دایر می باشد. ۴. اهالی بندر انزلی از شخصی به نام "م"(۶) که بازپرس دادگستری می باشد،

ص: ۶۷۲

۱- مأخذ۳، ص ۱۰.

۲- مأخذ۸.

۳- مأخذ ۳، ص ۱۰، شیراز.

۴- مأخذ۸.

۵- مأخذ۳، ص۱۰.

۶- و ** نام کامل افراد در سند ذکر شده است.

اظهار نارضایتی می نمایند. ۵. تعدادی از سرمایه داران از جمله برادران، "ف"، "ز.ج" و "ک.ع."** علناً به مردم خیانت می کنند که این مسئله در قطعنامه مورخه ۱۲/۱/۱۳۵۹که در میدان اصلی شهر قرائت گردید، قید شده بود و مردم با صدای بلند از دولت می خواستند که اموال آنان را توقیف نماید.»(۱)

گزارش دیگر را امروز مسئول گیلان در دفتر هماهنگی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، ارسال کرده است. در این گزارش آمده است:

«مدت یک ماه است که استانداری گیلان توسط گروه های چپ و با استفاده از کارگران ناآگاه و بیکار، بسته می باشد، و هر روز به بهانه ای آنها را جمع کرده و درگیری ایجاد می کنند؛ به طوری که استانداری به مدت یک ماه است کارهای خود را در سپاه انجام می دهد؛ به عنوان مثال در روز انتخابات مجلس شورای اسلامی، استاندار در سپاه پاسداران رشت بر انتخابات نظارت می کرد و تمام صندوق ها در دست گروه های چپ و مجاهدین بود و اِعمال نفوذ می کردند. ... پرسنل استانداری و مدیرکل های استان با ایشان همکاری نمی کنند و همچنین ژاندارمری و شهربانی به علت ضعف پرسنل خود، قادر به انجام کاری نمی باشند و در حال حاضر بیش از ۵۰ هزار کارگر کارخانه ها، خیلی ساده در اختیار گروه های چپ منطقه هستند که اگر بخواهند، در روز، آنها را به بهانه ای و به طرفی بسیج می کنند؛ حتی یک روز برای سود ویژه، بیش از ۲۰ هزار نفر از آنها را در محلی جمع کردند و دست به تظاهرات و راهپیمایی زدند. به این صورت خیلی راحت می توانند کارخانه ها را از کار بیندازند.»

در این گزارش همچنین درباره کنسول روسیه ذکر شده است که با گروه های چپ در ارتباط است و درباره ناخدا های روسی اشاره شده است که بیش از سه ساعت حق اقامت در این سوی مرز را ندارند، آن هم در شهرهای مرزی؛ اما به رشت می آیند و بیش از ۲۴ ساعت در کنسول می مانند و بعد برمی گردند. همچنین در گزارش اشاره شده است که در بنادر هم گروه های چپ، ارتباطات جاسوسی با عوامل روسی برقرار می کنند و حتی باهم به وسیله کشتی به روسیه می روند. آن گاه هشدار داده شده است که این مسئله در آینده، خطری بزرگ و جدی برای ایران و آن منطقه خواهد شد. گزارش سپس به آمدن آقای لاهوتی به رشت به عنوان نماینده امام، و نحوه برخورد او با مسائل مذکور و مطرح در این استان، پرداخته است و از جمله در آن آمده است: «ستاد نماز جمعه ایشان، به دست افراد جنبش مسلمانان مبارز اداره می شود و عجیب است که نماینده امام در این شهر (آقای لاهوتی)، در زمان معرفی

۱- سند شماره ۶۱۱۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مشترک (اداره دوم مدیریت حفاظت اطلاعات)، به وزارت کشور، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

کاندیداهای مجلس اسلامی، ایشان با کاندیداهای جنبش مبارز مسلمانان ائتلاف کرده، وقتی مجاهدین خلق هم در میتینگی که در سالگرد درگذشت مصدق برگزار شد، غیر مستقیم ایشان را کاندیدا کردند. از بدو ورود، ایشان از طرف گروه ها محصور شد و در همان چارچوب مشغول به کار کرده [شده]، و آن انتظاری که توده مردم از ایشان داشتند، در مقابل این گروه ها کارشان در رابطه با مردم کم تر بوده. حتی یک بار در برنامه نماز جمعه که از رادیو تلویزیون پخش می شد، راهپیمایی حزب جمهوری را که در سراسر کشور برای بهبودی و سلامت حال امام اعلام کرده بود، محکوم کردند و فرمودند که این یک عمل فرصت طلبانه و برای گرفتن اسلحه از دست مردم است؛ در صورتی که چند روز قبل از این راهپیمایی، مجاهدین خلق میتینگی در شهر رشت برگزار کرده بودند و هزاران نفر شرکت کرده بودند و آقای مسعود رجوی دولت و انقلاب و روحانیت و امام را کوبید و آقای لاهوتی هیچ گونه عکس العمل و موضع گیری اتخاذ نکردند.(۱)

این گزارش علاوه بر برخی مراکز مربوط در سپاه، برای دفتر امام خمینی، دفتر ریاست جمهوری و دفتر آیت اللّه منتظری نیز ارسال شده است.

۳۹۴

روزنامه انقلاب اسلامی به نقل از خبرنگار خود در اصطهبانات، گزارشی از برخوردهای مربوط به مجاهدین خلق درج کرد. در این گزارش آمده است: حجت الاسلام شیخ ابوالقاسم خزعلی بعدازظهر سه شنبه در دبیرستان متحدین و شب در مسجد جامع اصطهبانات، درباره انقلاب سخنرانی کرد. وی ضمن سخنان خود، شدیداً به مجاهدین خلق حمله کرد. پس از اتمام سخنرانی وی، عده ای از مردم به یک کتابفروشی متعلق به هواداران مجاهدین در اصطهبانات، حمله کردند. عده ای از هواداران مجاهدین به دفاع ایستادند و در این بین یکی از روحانیان مردم را به آرامش فرا خواند؛ ولی عده ای از مردم همچنان به حملات خود ادامه دادند. در ضمن به یک منزل اجاره ای نیز که گفته می شد هواداران مجاهدین در آن جا سکونت دارند، حمله شد.(۲)

۳۹۵

از جمله فشارهایی که بر نظام جدید وارد می شود، مربوط به نوع برخورد ملایم مسئولان با دست اندرکاران رژیم گذشته است؛ از جمله با مأموران امنیتی و اطلاعاتی آن رژیم. کیفیت برخورد مسئولان با عوامل رژیم گذشته، در نزد توده مردم و افکار عمومی نیز مطالبه ای جدی محسوب می شود؛ از این رو برخورد مزبور به صورت ابزاری برای کوبیدن مسئولان نظام جدید، مرتباً مورد استفاده سازمان هایی چون مجاهدین خلق و چریک های فدایی خلق است. گزارش ذیل در شماره امروز نشریه مجاهد، ارگان سازمان مجاهدین خلق، درج شده است و نمونه ای از این انتقادات را نشان می دهد و به ترسیم فضای سیاسی کنونی

۱- سند شماره، ۱۱۵۶۱۹مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تهران - سپاه پاسداران، به دفتر امام، دفتر هماهنگی، دفترسیاسی، ریاست جمهوری، بیت آیت اللّه منتظری، ۱۹/۱/۱۳۵۹.
۲- مأخذ۳، ص ۱۰.

نیز کمک می کند. در این گزارش آمده است:

«یکی از اشکالاتی که تا کنون به مسئولین بعد از انقلاب وارد می شد، این بوده است که چرا اسامی ساواکی ها و سایر جنایتکاران و خائنین به خلق را که در سالیان دراز، به عنوان مغز متفکر یا عامل اجرایی، در خدمت سیاست های ضدخلقی شاه بوده اند، منتشر نمی کنند؛ زیرا این اقدام یکی از مبرم ترین مسائل جامعه ما بعد از سقوط رژیم منفور پهلوی بود؛ همان گونه که عدم افشای عناصر و شبکه های ساواک (و نیز سیا و...) صرف نظر از ایجاد زمینه های سوء تفاهم یا شایعه سازی و ...، به منزله غفلت از دشمنان انقلاب و بی تفاوتی در قبال خطرات بالقوه آنها بود. ... اما با وجود همه این واضحات و بدیهیات، مسئولین حکومتی بعد از انقلاب نه تنها از انجام این وظیفه طفره رفتند، بلکه حتی زحمت پاسخ گویی و در حقیقت، توجیه و بهانه تراشی را هم به خود ندادند!

و اکنون با رکورد جدیدی از سلسله "لاپوشانی کردن"ها مواجه می شویم: منتشر نکردن اسامی ساواکی ها و مهره های رژیم که به تازگی از زندان آزاد شده اند! البته این کار، بی دلیل نبوده است؛ زیرا "سخنگوی روابط عمومی دادستانی کل انقلاب، علت عدم انتشار اسامی زندانیان آزاد شده را منحصراً به خاطر تأمین مسئله امنیت اجتماعی آنان عنوان کرد"؛ اما این دلیل نه تنها مسئله را توضیح نمی دهد، بلکه سؤالات و ابهامات جدیدی را دامن می زند؛ از جمله این که مسئولین از چه کسی وحشت دارند که حاضر به افشای نام این جنایتکاران آزاد شده نیستند؟ آیا از مردم ستمدیده و شکنجه شده ایران واهمه دارند، یا از سایر مزدوران شاه و امپریالیزم که هنوز گذرشان به زندان نیفتاده؟ بدون شک، ساواکی ها و... که از اول آزاد آزاد بودند، این "آزاد شده ها" را تهدید نمی کنند." آخر، چاقو که دسته خودش را نمی برد!!" پس در واقع، مردم مورد سوء ظن مسئولین هستند و لابد به همین دلیل هم نبایستی از هویت "آزادشده ها" مطلع گردند؟! کاش یک بار هم مسئولین... به فکر تأمین امنیت نیروهای انقلابی و مردمی در مقابل حمله و رگبار بالفعل چماقداران و ژ۳ به دستان، می افتادند؛ همان مهاجمینی که ساواکی ها هم در بین آنها دیده می شوند!... البته این بی توجهی مسئولین به "تأمین امنیت اجتماعی" در شرایطی است که فریاد تظلم خواهی و شکایت قانونی قربانیان مزبور، به گوش "فلک" هم رسیده است!!

در این مختصر، اشاره به یک نکته دیگر را هم لازم می دانیم:"حجت الاسلام قدوسی گفت: با توجه به سنگین بودن اتهامات، افراد آزاد شده باید از یک تا سه نفر به عنوان کفیل تنی نیز به دادسرای انقلاب اسلامی معرفی کنند". با این اظهارات معلوم می شود دادستانی انقلاب حق داشته است که اسامی افراد آزاد شده را به اطلاع مردم نرساند؛ زیرا معرفی آزاد شده هایی که یک عمر به مردم خیانت کرده و سرنوشت آنها را به بازی گرفته اند و به این جهت " اتهامات سنگینی" به آنها وارد شده است، کار ساده ای نیست. بی تردید، مردم با

شنیـدن نـام آنهـا همه پستی هـا و جنـایت های این مزدوران شاه را تـداعی خواهنـد کرد و در این رابطه سؤالاتی برای شان به وجود آمـده و نتیجتاً بسـیاری از رشـته های سازشـکاری، پنبه خواهـد شـد!! می بینیم که در مجموع، پنهان کردن این اسامی "ضـررش "خیلی کم تر است. لابـد به زعم آقایـان، تنهـا ایرادی که به این "مخفی کـاری" گرفته می شـود، این است که چرا علی رغم دعـاوی مکرر، "مسائـل پشت پرده" بـا مردم در میـان گذاشـته نشـده؟که این هم چیز مهمی نیست! زیرا اولاًـ از پیش، جواب آن را داده انـد؛ ثانیـاً مگر این اولین بـار است که مقامـات به خـاطر رعایت مسائل "امنیتی" و "اصول مخفی کاری" مورد اعتراض واقع می شوند؟»(۱)

۳۹۶

روزنامه انقلاب اسـلامی در شماره امروز خود نوشت: بنا به اطلاع خبرنگار ما از برخی دانشگاه ها و دیگر مؤسسات آموزش عالی کشور، بخشنامه ای را معاون سـرپرست وزارت کشور و سـرپرست شـهربانی جمهوری اسلامی، آقای مهندس میرسلیم، به وزارت علوم فرستاده است و از آن جا به دانشـگاه ها و مـدارس عالی کشور ارسال شـده است؛ بخشـنامه ای مبنی بر عدم فعالیت گروه های سیاسـی دانشـگاه ها و مدارس عالی کشور. متن بخشنامه بدین شرح است:

«چون محیـط دانشـگاه هـا را نمی توان در اختیـار احزاب و دسـتجات و گروه ها جهت انجام برنامه های سیاسـی قرار داد، لـذا خواهشـمند است به مسـئولین دانشـگاه ها دسـتور فرمایید از اجازه دادن به گروه های سیاسـی به هر عنوان، برای برگزاری مراسم سخنرانی و تبلیغات سیاسی خودداری کنند. البته فعالیت های فرهنگی دانشـجویان، مشـمول آیین نامه انضـباطی و مقررات خود دانشـگاه ها می باشد. از طرف سـرپرست وزارت کشور، مصطفی میرسلیم(۲)

۳۹۷

در شـماره امروز روزنامه های انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی، مطالبی درباره خبرگزاری پارس آمده است. این مطالب علی رغم اختلاف نظر در جناح های کنونی حاکمیت، این بار اتفاق نظر نسبی روزنامه های یاد شـده را نشان می دهـد؛ روزنامه هایی که تریبون دو جناح عمـده نظام در وضـع حاضـر هسـتند. این اتفـاق نظر دو جنـاح نظـام، برضـد خـبرگزاری یی بروز کرده است که به نوعی، نمـاد و نشـانه گرایش سوم داخـل نظـام محسوب می شود.(۳)

روزنامه انقلاب اسـلامی نوشت: بنی صدر درباره کردستان، ضمن اشاره به مسائل و مشکلات این سامان گفت که معتقد است مردم کردستان باید با کار و کوشش، زندگی

۱- نشریه "مجاهد"، شماره ۳۵، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۱ و۳.

۲- مأخذ۲، ص ۳.

۳- گرایش مزبور سابقاً در شـکل دولت موقت، یکی از دو جناح اصـلی حاکمیت محسوب می شـد. این گرایش به تدریج، به ویژه بعد از ماجرای لانه، رو به افول گذاشت و مرتباً ضـعیف شد و امروز در شورای انقلاب و قوه مجریه، بقایای آن، جناح سوم حاکمیت را شکل می دهد که جریان ضعیفی است. البته با توجه به نتایج مرحله اول انتخابات مجلس، و حضور آتی عناصـر مهم این جریان در قوه مقننه، امیدواری بهبود وضـعیت برای این جریان وجود دارد.

مرفهی داشته باشند. وی افزود این اواخر، خبرگزاری پارس از آن جا خبرهای نادرستی را گزارش کرده است(۱)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز نوشت:

دکتر ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری و چند تن از اعضای شورای انقلاب، ظهر دیروز (۱۸/۱/۱۳۵۹) در اقامتگاه موقت امام حضور یافتند و به مدت یک ساعت با رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران ملاقات و مذاکره کردند. در این جلسه مهم و تاریخی، علی اکبر معین فر وزیر نفت، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه، آیت الله مهدوی کنی، آیت الله شهاب الدین اشراقی و حجت الاسلام سید احمد خمینی حضور داشتند. رئیس جمهوری پس از ملاقات با امام، سخنانی ایراد کرد که خبرگزاری پارس مخابره کرده است. خبرگزاری پارس قسمتی از سخنان رئیس جمهوری را مخابره نکرد و سانسور نمود. قسمت سانسور شده، عبارت است از:

«اگر ما از اول، گروه ها را می پذیرفتیم که در زمان رژیم شاه سابق هم این ها را می پذیرفتیم، ما خود ملت را پذیرفتیم و معرف خون ملتی هستیم. من چه حرفی زده ام که آنها را ناراحت کرده باشد؟ چون این ها می خواهند خود را قیم مردم کردستان بکنند، ما زیر بار قیم ها نمی رویم؛ زیر بار گروه های مسلح نمی رویم. ما می گوییم مردم کردستان حق دارند کار داشته باشند؛ پیشرفت داشته باشند؛ آزادی داشته باشند؛ و همه این ها تأمین است و هیچ دلیلی برای مسلح شدن و در برابر دولت ایستادن نیست. چون این ها بی دلیل ایستاده اند، پس اصیل نیستند. دلیل ما هم این است. این ها خیلی زور زدند و البته این خبرگزاری پارس بسیاری خبرها را یک کلاغ چهل کلاغ (هر جا لازم باشد)می کند. هر جا لازم باشد، خبر را نمی گوید. در مورد آن جا هم برداشته خبرهای نادرستی منتشر کرده است. این ها به خیال خودشان تظاهرات در سنندج گذاشتند. از هر جا خواستند مردم را بسیج کنند. کسی هم نرفت؛ پس این خودش می گوید که مردم کُرد حرف ما را فهمیدند. می دانند که ما در کنار آنها هستیم و قصدی نداریم. می خواهیم همه بشر زندگی سعادتمند داشته باشند.»(۲)

روزنامه مزبور همچنین مطالب ذیل را نیز جزء مطالبی ذکر می کند که به وسیله خبرگزاری سانسور شده است:(۳) «دکتر بنی صدر در مورد کمک ایران به جبهه ضد رژیم سادات گفت: ما از هر حرکت اسلامی در جهت استقلال از سلطه ابر قدرت ها، در هر کشوری، حمایت می کنیم. این که یک رژیم های بیچاره و مفلوکی مثل عراق و مصر بخواهند

۱- مأخذ۲، ص ۱۲. تهران - خبرگزاری پارس.

۲- مأخذ ۱۱۵، ص۱۰.

۳- در روزشمار ۱۸/۱/۱۳۵۹ نیز مطالبی مربوط به اختلافات روزنامه جمهوری اسلامی با خبرگزاری پارس آمده است. در روزهای بعد هم می بینیم که این مشاجره ادامه خواهد یافت.

تصور کنند که مثلاً عراقی ها با اخراج عده ای ایرانی با چنین وضعیتی، و یا رژیم مصر تصور کند که با پذیرش شاه مخلوع می تواند مردم ما را در مبارزه شان تضعیف کند، این به کلی اشتباه است. این کارها مردم ما را قوی تر و مصمم تر و نیز مردم آن کشورها را در مبارزه شان مصمم تر می کند.»(۱)

۳۹۸

ابوالهول نام مستعار یکی از کادرهای فلسطینی است که به نمایندگی از سازمان آزادی بخش فلسطین، در کنفرانس "عربی" اخیر در بغداد شرکت کرده است. اظهارات وی درباره سه جزیره در این کنفرانس، و سپس مواضع ایران و بازتاب آن در برخی مطبوعات داخلی و منطقه، نوعی نگرانی ایجاد کرده است؛ نگرانی از ترسیم چشم اندازی نامناسب در روابط بین دو انقلاب فلسطین و ایران؛ به ویژه که نوع پردازش مطلب به وسیله مخالفان این دو انقلاب، در همین راستا قرار دارد؛ برای مثال:

شب گذشته در ساعت ۲۰، رادیو اسرائیل این موضوع را چنین منعکس کرد: «سازمان آزادی فلسطین ضمن انتشار اعلامیه ای، از ایران خواست سه جزیره با ارزش سوق الجیشی را در دهانه خلیج فارس، از تصرف خود خارج نموده، به تسلط اعراب درآورد، و رادیو ایران در پاسخ گفت سازمان آزادی فلسطین موظف است در این مورد موضع خود را روشن کند؛ زیرا ممکن است این موضوع، روابط این سازمان را با ایران تیره نماید.»(۲)

امّا امروز در مطبوعات ایران اخبار دیگری منتشر شد؛ اخباری حاکی از این که نماینده سازمان آزادی بخش فلسطین در تهران، کوشیده است جهت ترمیم این تخریب اقدام کند. این، بازتاب ملاقات روز گذشته هانی الحسن با دو شخصیت مهم نظام یعنی صادق قطب زاده و هاشمی رفسنجانی بود.

درباره ملاقات هانی الحسن با وزیر خارجه، روزنامه جمهوری اسلامی خبری با عنوان "هانی الحسن خبر اظهارات یک مقام فلسطینی درباره جزایر سه گانه را تکذیب کرد"، درج نمود و در آن نوشت: «صادق قطب زاده وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، پیش از ظهر دیروز با برادر هانی الحسن نماینده سازمان آزادی بخش فلسطین در ایران، ملاقات کرد. در این دیدار، هانی الحسن در مورد اظهارات یکی از اعضای سازمان آزادی بخش فلسطین در مورد سه جزیره ایرانی تنب بزرگ و کوچک و ابوموسی در خلیج فارس، توضیح داد. در این مذاکرات معلوم شد خبر مخابره شده از سوی خبرگزاری های خارجی در مورد اظهارات ابوالهول یکی از اعضای سازمان آزادی بخش فلسطین، تحریف شده است و خبری که خبرگزاری های خارجی منتشر کرده اند، با واقعیت منطبق نبوده است. هانی الحسن در این دیدار تأکید کرد برادران فلسطینی به مواضع ایران اِشعار کامل دارند.»(۳)

در همین زمینه، همین شماره روزنامه در خبری دیگر نوشت: «دفتر خبرگزاری وفا در

ص: ۶۷۸

۱- مأخذ ۱۱۵، ص ۱۰.

۲- مأخذ۱۲، ص ۱۳، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۱۸/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ۱۱۵، ص ۱۲.

تهران، متن مصاحبه اش با هانی الحسن پس از ملاقات با قطب زاده را به این شرح در اختیار خبرگزاری پارس قرار داد. هانی الحسن نماینده سازمان آزادی بخش فلسطین در پاسخ خبرنگار وفا درباره دیدار و مذاکراتش با صادق قطب زاده وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران گفت: در این دیدار که مدت یک ساعت و نیم ادامه داشت، روابط دوجانبه میان دو انقلاب ایران و فلسطین، اوضاع لبنان و منطقه خاورمیانه، مورد بررسی قرار گرفت. هانی الحسن افزود: متن کامل نطق رسمی برادر هایل عبدالحمید عضو کمیته مرکزی جنبش فلسطین، الفتح، و رئیس هیئت سازمان آزادی بخش فلسطین در کنفرانس اخیر بغداد را در اختیار برادر قطب زاده قرار دادم و از برادرم وزیر خارجه خواستم در آینده راجع به هر خبری مربوط به مسائل فلسطین، از دفتر سازمان آزادی بخش فلسطین در تهران استفسار شود؛ به ویژه که دشمنان می کوشند پیوند میان دو انقلاب ایران و فلسطین را از هم بگسلند. هانی الحسن در پایان اظهارات خود گفت: ایران و انقلاب فلسطین در آستانه ورود به مرحله مشترک جدی و مهم در کلیه زمینه ها هستند و ملت بزرگ ایران می داند که انقلاب فلسطین دوست بسیار صادق انقلاب ایران به رهبری امام خمینی است.»(۱)

همچنین روزنامه کیهان در شماره امروز خود گزارش داد: هانی الحسن نماینده سازمان آزادی بخش فلسطین در ایران، با حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی عضو شورای انقلاب دیدار و گفت وگو کرد. هانی الحسن اظهار داشت این دیدار برای ایجاد هماهنگی میان حزب جمهوری اسلامی و جنبش فتح صورت گرفته است. وی افزود که ابوعمار از وی خواسته دعوت از حزب جمهوری اسلامی را برای دیدار از سازمان آزادی بخش فلسطین و جنوب لبنان، مجدداً مطرح کند و همچنین از شخص رفسنجانی نیز دعوت به عمل آورد. هانی الحسن گفت برای دیدار با رهبران حزب جمهوری اسلامی، جهت دسترسی به بینش مشترکی در آینده میان این حزب و سازمان آزادی بخش فلسطین، برنامه ای دارد.(۲)

روزنامه انقلاب اسلامی نیز در شماره امروز خود نوشت: «آقای هاشمی رفسنجانی در گفت وگوی تلفنی با خبرگزاری پارس درباره اظهار نظر یک مقام فلسطینی در بغداد پیرامون سه جزیره ایرانی، گفت حضور فلسطینی ها در کنفرانس بغداد یک نقطه مثبت بود و اصولاً آنها اجازه ندادند مسئله جزیره ها در این کنفرانس مطرح شود. هاشمی رفسنجانی در توضیح بیش تر این موضوع اظهار داشت: در این کنفرانس، مسائل داخلی اعراب مطرح بود و بنا به اطلاعاتی که ما داریم، رژیم عراق سعی داشت در قطعنامه کنفرانس، ماده ای علیه ایران گنجانده شود که با مخالفت شدید فلسطینی ها مواجه شد و نماینده فلسطین گفت انقلاب اسلامی ایران انقلاب عظیمی است و برای دنیای اسلام و اعراب و کشورهای جهان سوم اهمیت دارد و هیچ لازم نیست مسئله ای که به کار کنفرانس مربوط نیست مطرح شود، و در نتیجه، این ماده از قطع نامه به تصویب نرسید.»(۳)

۱- مأخذ۱۱۵، ص ۱۲.

۲- مأخذ۴، ص ۱۲، خبرگزاری وفا.

۳- مأخذ۲، ص ۳.

اقدامات دیروز هانی الحسن، در برخی مطبوعات عربی همراه ابراز ناخرسندی بازتاب یافت؛ به خلاف مطبوعات ایران که در آنها، با تیترهای بسیار خوش بینانه، به شدت مورد استقبال قرار گرفت. از جمله بازتاب های این مسئله در مطبوعات عربی، گزارش امروز روزنامه کویتی الانباء است. در این گزارش آمده است: «صالح خلیفه ابوایاذ عضو کمیته مرکزی جنبش فلسطین (الفتح) در یک مصاحبه مطبوعاتی گفت: موضع گیری هانی الحسن نماینده سازمان آزادی بخش در تهران، به نفع ایران، صحیح به نظر نمی رسد و مرا سخت متعجب ساخته است. صالح خلیفه افزود موجب تعجب است که هانی الحسن تصور کرده است باید اظهارات دوست خود ابوالهول (هایل عبدالحمید) را تکذیب کند. ابوالهول در کنگره خلق در بغداد گفته بود سه جزیره دهانه هرمز، عربی است و باید ایران آنها را دوستانه به هر کس که تعلق دارد پس دهد. وی افزود در نظر دارد با نماینده سازمان آزادی بخش فلسطین در تهران تماس گیرد تا از واقعیت امر آگاه شود.»(۱)

۳۹۹

امروز در نشریه ای دانمارکی مطلبی درج شد که برخلاف روال رایج در مطبوعات غربی است؛ مطلبی که غرب را به تأملی مجدد در نوع جمع بندی و تصمیمات درباره انقلاب اسلامی ایران دعوت می کند. نشریه اینفورماسیون چاپ دانمارک در شماره امروز خود، تحت عنوان "ایران خمینی و غرب" نوشت: «نوع گزارش هایی که مطبوعات غرب به طور کلی درباره انقلاب ایران انتشار داده اند، می توانند به منزله گنجینه ای ارزشمند برای پژوهشگران مطبوعات که مایلند در مورد رئوس گزارش های مطبوعاتی پیرامون این انقلاب، تحقیق کنند، مورد استفاده قرار گیرد. بسیاری از اطلاعاتی که مطبوعات سطحی و غیرپژوهشگر ما درباره این رویداد ارائه داده و استنباط هایی که از این رهگذر برای خوانندگان به وجود آورده اند، تا حد بی سابقه ای گمراه کننده بوده است.»(۲)

در ادامه مقاله آمده است: «به طور کلی انقلاب ایران به منزله انقلابی که غرب هرگز آنها را درک نکرد، به تاریخ خواهد پیوست. این امر نه تنها به خاطر ایرانیان، بلکه بیش تر به خاطر غرب تأسف انگیز است. چه خوب است انسان تحولاتی را که برای مشتریان و فروشندگان بزرگش روی می دهد، درک کند. یک ناظر غربی در ایران می گوید: نکته بسیار قابل توجه آن است که چگونه امریکا و به طور کلی غرب، همواره از کسانی در ایران پشتیبانی کرده اند که پشتیبانی از آنان کار درستی نبوده است. امریکا نخست از شاه حمایت کرد و شاه سقوط نمود. سپس از بختیار پشتیبانی نمود و او نیز اینک در پاریس به حال تبعید به سر می برد. در ماه اوت سال گذشته، روزنامه ها آکنده از گزارش ها و مطالبی درباره بختیار بودند و بختیار در یک کنفرانس مطبوعاتی اعلام کرد که به زودی با سقوط رژیم خمینی، به وطن باز خواهد گشت و زمام حکومت را در دست خواهد گرفت. آن گاه امریکا از مهدی بازرگان اوّلین نخست وزیر شاه

ص: ۶۸۰

۱- مأخذ۱۰، ص ۱، کویت - خبرگزاری فرانسه، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۲- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۱۷/۳/۱۳۵۹، ص ۳، نشریه اینفورماسیون - چاپ دانمارک، ۸ آوریل ۱۹۸۰.

حمایت کرد. امریکایی ها استدلال می کردند که کسی که بر مسند قدرت دولت تکیه زده است، لاجرم به تدریج از نفوذی هر چه بیش تر بهره مند خواهد شد؛ لیکن بازرگان در ماه نوامبر، بالاجبار استعفا کرد. اگر دگرگونی ایران از نظر غرب یک راز پنهان است، در این صورت موضع غرب نیز مسلماً از نظر ایرانیان رازی ناگشوده بیش نیست.»(۱)

ضمیمه گزارش ۳۶۵: بیانیه شورای انقلاب

متن کامل بیانیه شورای انقلاب که در پایان جلسه امروز این شورا صادر و منتشر شد، به این شرح است.

«بسم الله الرّحمن الرّحیم

اُذِنَ لِلَّذینَ یُقاتَلُونَ بِانَّهمْ ظُلِمُوا وَ اِنَّ الله عَلی نَصْرِهِم لَقَدیرٌ (حج ۳۹)

ملت بزرگ قهرمان ایران؛ برادران و خواهران !

ما از نخستین روز می دانستیم که ابر قدرت های سلطه گر جهانخوار، بریده شدن دست متجاوز خود را در حساس ترین منطقه شرق، به آسانی تحمل نخواهند کرد. ما آن روزی را پیش بینی می کردیم که دولت امریکا آن آزمندی و تجاوز طلبی را که در بافت طبیعی نظام سیاسی و اقتصادی او است، به ظهور رساند و در برابر ملتی که پس از روزگاران دراز، اکنون می خواهد مستقل و آزاد و رستگار باشد، آشکارا صف آرایی کند، و ما منتظر حمله شیطان بزرگ، ابر قدرت امریکا و دست نشاندگانش بودیم و اکنون آن روز فرا رسیده است.

رئیس جمهور امریکا شب گذشته طی نطقی تهدیدآمیز بخشی از برنامه های حمله اقتصادی و سیاسی رژیم امریکا به ایران را اعلام کرده و بخشی دیگر را به آینده موکول نموده است. بهانه دولت ایالات متحده برای تجاوزات آشکاری که نسبت به ملت ما در پیش گرفته است، مسئله گروگان گیری است. رئیس جمهوری امریکا سعی می کند مطامع امپریالیستی دولت خود را در زیر پوشش مسئله گروگان های سفارت، پنهان کند؛ در حالی که می دانیم برای دولت امریکا مسئله اساسی، اصل انقلاب اسلامی و قطع دست متجاوز آن دولت از ایران است.

اکنون ملّت ایران در برابر یک آزمایش بزرگ قرار گرفته است؛ آزمایش رویارویی قاطع حق و باطل؛ رویارویی دولتی تجاوزطلب و آزمند با ملتی از بند رسته و ملتزم به ایدئولوژی انقلابی اسلام. بی شک همانطور که دولت وابسته عراق در این لحظه خطیر به کمک شیطان بزرگ شتافته و تجاوزات خود را به مرزهای ایران شدت بخشیده، عوامل مزدور و وابسته امریکا و عناصر ضدانقلاب در داخل نیز نقش های مخرب خود را ادامه داده و شدت خواهند بخشید.

شورای انقلاب با حسن استقبال از این حوادث که بی گمان موجب استقبال هر چه بیش تر شور انقلابی در میان ملت ما است، مصمم است که در جهت تحقق خواست عمومی ملت عزیز ایران، قاطعانه در برابر زورگویی ها و تهاجم ها مقاومت کند و هرگز در برابر استکبار جهانی امپریالیسم و عوامل مزدورش قدمی به عقب ننشیند. ما با توکل به خدا و با اعتماد به پیروزی ملتی که از حق خود دفاع می کند، و با ایمان کامل به حقانیت وظیفه ای که اسلام برای نجات مستضعفان بر دوش ما نهاده است، و با اتکا به رهنمودهای امام امّت، حضرت امام خمینی، اعلام می کنیم که بر مواضع انقلابی خود پافشاری خواهیم کرد و حقوق حقه ملت خود را باز خواهیم ستاند و اطمینان داریم که پیروزی با ما است. وَ کانَ حَقاً عَلیْنا نَصْرُالْمُؤمِنِین. (روم ۴۷)

ملّت ایران با آگاهی کامل از حساسیت وضع کنونی باید بداند که شرایط فعلی ایران شرایطی کاملاً ـ استثنایی و فوق العاده است؛ باید آماده مقاومت و فداکاری و عمل باشد؛ باید از خود سستی و ضعف نشان ندهد. ارتش و ارگان های دولتی و همه آحاد ملت باید به طور کامل بسیج شوند. جناح های سیاسی

۱– همان.

بایـد مسائـل گروهی و اختلافات کوچک و بزرگ خود را فراموش کننـد. افراد یا قشـرهایی که به دلیلی و جهتی نسبت به شورای انقلاب یا سایر دستگاه های سیاسی اعتراض و نارضایی دارند، باید بدانند که اکنون هدف اصلی حملات خارجی و امپریالیستی، دستگاه های اداره کننده کشور و دولت انقلابی است؛ بنابراین هرگونه تضعیف و ایجاد تزلزل و بـدبینی نسبت به این دسـتگاه ها، عملی در جهت خواست های شـیطان بزرگ و ضـدانقلاب است و با آن عمل ضـدانقلابی مقابله خواهـد شد. ملت، هوشـیارانه باید هرگونه حرکتی را که از سوی دست های مزدور و توطئه گر، در جهت تخریب و ایجاد بیکاری و کم کاری و تعطیلی در واحدهای تولیدی فعالیت می کند، شناسایی و قلع و قمع کند.

شورای انقلاب خود را موظف می کنـد که عوامل دشـمن را که در مرزها، در واحـدهای تولیـدی، در ارتش، در ارگان های اجرایی و در سراسـر کشور، سـعی می کنند آشوب و اختلال ایجاد کنند، شدیداً به مجازات برساند. انقلاب اسلامی ایران اکنون در حساس ترین لحظات تاریخی خود، به هوشـمندی و قـاطعیت و وحـدت ملّی نیازمنـد است. مـا بر تعهـد اساسـی خود پایبنـدیم و از عموم ملت عزیز انتظـار همکـاری و آمادگی داریم. شورای انقلاب در جلسات فوق العاده خود، طی شب گذشـته و امروز، تصـمیماتی اتخاذ کرده است که به اطلاع عموم ملت خواهد رسـید. شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران»(۱)

ضمیمه گزارش ۳۷۱: اظهارات وزیر نفت درباره صدور گاز ایران به شوروی

وزیر نفت در این مصـاحبه، علاوه بر امریکـا، در بـاره شوروی نیز مطـالبی بیان کرد. معین فر درباره صـدور گاز به شوروی گفت: "شوروی هنوز برای تمدیـد قرارداد با ما تماس نگرفته است. البته موضع ما روشن است و رقمی را که اعلام کرده ایم به هیچ وجه تغییر نخواهیم داد؛ زیرا یکی از ویژگی های انقلاب ما این است که تخفیف نمی دهـد. البته چنانچه دولت شوروی آمادگی خود را برای مذاکره اعلام کند، ما هر موقع که باشد، آماده مذاکره هستیم.»

وی افزود: «روس هـا می گفتنـد قیمت گاز بایـد با اروپا برابر باشـد؛ در حالی که قیمتی که ما از روس ها مطالبه می کردیم، براساس روابط فروش گاز مکزیک و کانادا به امریکا بود؛ زیرا آنها دو همسایه اند و ما نیز با همدیگر همسایه هستیم.»(۲)

ضمیمه گزارش ۳۷۷: اشاره ای به سه سخنرانی صدام

"تراب زمزمی" در کتاب خود، "جنگ ایران و عراق"، قبل از اشاره به نطق امروز صـدام، از آن نتیجه می گیرد که این سـخنرانیماننـد سـخنرانی های قبلی وی، زمینه ساز جنگ آتی بوده است. وی می نویسد: «صدام حسـین در دومین نطق که دوم آوریل (۱۳ فروردین ۱۳۵۹) ایراد شد، بدون پنهان کردن خشم خود، ضـمن ادای واژه قادسیه و با مقایسه ارتش خود با قوای مسلمانان که باعث فروپاشی امپراطوری ساسانی شد، نیّات خود را تأییـد کرد و معنای این عمل هنگامی به وضوح آشـکار می شود که می بینیم پنج ماه بعد، رسـماً جنگ با ایران را "قادسـیه صدام" می نامد. ساده ترین اظهار نظر در مقابل این حرف ها و این حرکات این است که بگوییم صدام حسین به خوبی می دانست چه می گوید و چه می کند.»

نویسنده سپس درباره نطق های صدام می نویسد: «در نطق سومی که در ششم آوریل (۱۷ فروردین ۱۳۵۹) ایراد شد، صدام با دادن اخطار در مورد سه جزیره متعلق به ایران، در واقع دسـتور حمله را صادر می کرد... در نطق چهارم در ۸ آوریل (۱۹ فروردین ۱۳۵۹) صدام حسین با مجاز شمردن و قانونی کردن اخراج هزاران تبعه عراقی، در حقیقت قصد داشت کشور را از وجود کلیه عناصری که امکان داشت مانعی بر سر راه این حرکت به سوی جنگ باشند، پاک سازد.»(۳)

ص: ۶۸۲

۱- مأخذ۳.

۲- مأخذ ۳، ص ۹.

۳- مأخذ ۸۲.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۰ فروردین ۱۳۵۹۲۳ جمادی الاولی ۱۴۰۰ ۹ آوریل ۱۹۸۰

چهارشنبه ۲۰ فروردین ۱۳۵۹۲۳ جمادی الاولی ۱۴۰۰ ۹ آوریل ۱۹۸۰

۴۰۰

در کنار اقدامات اخیر امریکا، موضوع حمله نظامی به ایران همچنان به صورت امری جدّی مطرح است. آسوشیتدپرس با استناد به گفته های جودی پاول منشی مطبوعاتی کاخ سفید، گزارش داد دولت امریکا رسماً تهدید کرد اگر گروگان ها بی درنگ آزاد نشوند، به اقدامات خطرناک قاطع و نامشخصی بر ضد ایران دست خواهد زد.(۱) در این حال، سخنگوی وزارت خارجه امریکا هادینگ کارتر، درباره تدابیر نظامی امریکا بر ضد ایران گفت: کارتر همچنان امیدوار است بحران ایران و امریکا از طریق راه های دیپلماتیک حل شود؛ ولی چنانچه این امر (اقدامی نظامی) برای کسب آزادی گروگان ها لازم باشد، ما آماده ایم چنین تدابیری را به کار ببندیم.(۲)

در ایران، "دانشجویان مسلمان پیرو خط امام" - که طبق آخرین تصمیم امام و شورای انقلاب، همچنان گروگان ها را در اختیار دارند - امروز یک صدونهمین اطلاعیه خود را منتشر کردند. آنان در این اطلاعیه که در رادیو و تلویزیون و مطبوعات وسیعاً بازتاب یافت، امریکا را از حمله نظامی به ایران شدیداً پرهیز دادند. متن اطلاعیه به این شرح است:

«بسم الله القاصم الجبّارین. ملت قهرمان و رزمنده ایران! فرزندان شما در لانه جاسوسی همچنان بر سر پیمان خویش ایستاده اند. اکنون بار دیگر در پیشگاه شما، به ملت محترم امریکا هشدار می دهیم و صریحاً به دولت جنایتکار امریکا اخطار می کنیم که چنانچه کوچک ترین حمله نظامی به خاک ایران، و یا حرکت نظامی مشکوکی از آن مشاهده شود، گروگان ها ی جاسوس را با ساختمان مسکونی شان یکجا تبدیل به خاکستر می کنیم و سپس همراه با سایر برادران و خواهران رزمنده، به جنگ رویاروی با شیطان بزرگ می شتابیم و یقین داریم که پیروزی از آن ما است.»(۳)

این گونه تهدیدات متقابل، در رسانه های مختلف بازتابی وسیع دارد؛ از جمله رادیو اسرائیل در گفتار فارسی ساعت ۲۰ گزارش داد: ایالات متحده امریکا دیشب به ایران هشدار داد اگر گروگان های امریکایی در اسرع وقت آزاد نشوند، به اقدامات شدید و خطرناکی دست خواهد زد؛

ص: ۶۸۶

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲، خبرگزاری آسوشیتدپرس.

۲- روزنامه کیهان، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

ولی سـخنگوی کاخ سـفید از توضـیح چگونگی این اقـدامات خودداری کرد. خبرنگاران در واشـنگتن اظهار نظر می کنند که این اقدامات ممکن است شامل محاصـره دریایی ایران یا مین گـذاری بنادر نفتی آن باشـد.(۱) رادیو اسـرائیل در ادامه این گزارش یـادآوری کرد: افراطیون مسـلط بر سفارت امریکا در تهران اعلام کرده انـد اگر ایالات متحـده سـعی کنـد به یک اقـدام نظامی بر ضـد ایران دست بزنند، آن ها گروگان ها را به قتل خواهنـد رسانـد. در اعلامیه آن ها که در رادیو و تلویزیون ایران پخش شـد، گفته شـده است در چنین موقعیتی مسـئولیت گروگان ها نیز به عهـده خود امریکایی ها خواهد بود.(۲)

رادیو بی.بی.سی. نیز خبر داد: دانشـجویان پیرو خط امـام امروز هشـدار دادنـد که اگر امریکـا در جهت اقـدام نظامی بر ضـد ایران کوچک ترین حرکتی بکند، کلیه ۵۰ گروگان را خواهنـد کشت. در بیانیه مختصـری که از رادیو تهران پخش شـد، این دانشـجویان اعلام کردند که در صورت وقوع چنین حادثه ای، رژیم جنایتکار امریکا مسئول مرگ گروگان ها خواهد بود.(۳)

اطلاعیه شماره۱۰۹ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام به مناسبت تحرکات اخیر امریکا در مورد گروگان ها:

در صورت حمله نظامی، گروگان های جاسوس را با ساختمان مسکونی شان یکجا خاکستر می کنیم

و سپس با سایر برادران و خواهران رزمنده به جنگ رویاروی با شیطان بزرگ می شتابیم.

امریکا با نسـلی اسـتثنایی از دانشـجویان مواجه است که در پدیده انقلاب شکل گرفته اند. آنها عمیقاً مذهبی و در عین حال ضد استعمار و عدالت خواه، ضـد دیکتاتوری و نیز ضـد خرافات و عقب مانـدگی هسـتند. این نسل عجیب، بعداً رزمندگان و فرماندهان جنگ تحمیلی را تشـکیل دادند. زنان و مردانی که علاوه بر جبهه ها، عرصه های متفاوت و متعـدد مورد نیاز کشور را نیز با کم ترین هزینه پر کردند. نظیر گرمکن ورزشـی با آرم پلی تکنیـک تهران که در عکس پیـدا است، و "اورکت" روی آن، تنهـا لباسـی است که سـال هـا (حتی بعضاً تا لحظه شـهادت) بر تن پرکارترین کادرهای معروف و گمنام کشور مشاهده می شده است.

در واکنش به احتمال حمله نظامی امریکا به ایران، آقاشاهی مشاور امور خارجی

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲۰، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص۱۷، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۲- همان.

۳- همان، ص ۱۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

رئیس جمهوری پاکستان، امروز در اسلام آباد گفت: پاکستان به شدت با اِعمال زور در مقابل ایران از هر جانبی، مخالف است. وی در بیانیه مطبوعاتی که در وزارت خارجه این کشور ایراد کرد، افزود اوضاع مرتبط با ایران وارد مرحله حساسی شده است. وی همبستگی پاکستان با ملت و دولت کشور برادر، ایران را بار دیگر تأکید کرد. او گفت: در موقعی که هجوم شوروی به افغانستان صورت می گیرد، این دو کشور نباید با هم اختلافی داشته باشند.(۱)

همچنین به گزارش آسوشیتدپرس از ترکیه، مقام های این کشور امکان هرگونه استفاده از پایگاه های ترکیه علیه ایران را منتفی شمرده اند.(۲)

یک مقام عالی رتبه چینی نیز اظهار امیدواری کرد که امریکا و ایران هرچه زودتر موفق شوند بحران جاری میان دو کشور را حل و فصل کنند؛ چون هر دو با خطر شوروی مواجه هستند(۳)

از سوی دیگر، دولت مصر امروز در تداوم دشمنی با ایران، در این باره نیز موضعی متفاوت با کشور های ذکر شده اتخاذ کرد. به گزارش یونایتدپرس از نیویورک، انورسادات رئیس جمهوری مصر، در مصاحبه با ای.بی.سی گفت که همچنان بر پیشنهاد خود پابرجاست؛ یعنی پیشنهاد استفاده امریکا از پایگاه های مصر برای حفاظت از منطقه نفت خیز خلیج فارس. سادات افزود: کشورهای حوزه خلیج فارس ممکن است از امریکا انتقاد کنند؛ ولی از صمیم قلب می دانند که تنها محافظ آن ها ایالات متحده است. رئیس جمهوری مصر گفت تجاوز شوروی به افغانستان نشان داد که این کشور در جهت توسعه نفوذ خود گام برمی دارد و بنابراین لازم است مقاصد شوروی مورد بررسی قرار گیرد. وی سپس اظهار داشت: کشورهای حوزه خلیج فارس اینک متزلزل هستند و من در این جا آمادگی خود را برای فراهم کردن تمام تسهیلات جهت دستیابی ایالات متحده به خلیج فارس اعلام می کنم. انور سادات آن گاه گفت شکیبایی ایالات متحده در قبال بحران ایران عالم گیر شده است. وی افزود: لیکن با اِعمال مجازات ها بر ضد ایران به دلیل ادامه گروگان گیری، شما ابتکار را به دست گرفته اید. وی تصریح کرد: حال اگر ایالات متحده برای پایان دادن به این ماجرا، به اقدام نظامی متوسل شود، هیچ کس شما را سرزنش نخواهد کرد.(۴)

۴۰۱

رادیو لندن در ساعت ۲۰:۴۵ امشب خبر داد: ۵۱ نفر دیپلمات ایرانی و اعضای خانواده آن ها که به دستور کارتر از امریکا اخراج شدند، سر راه خود به ایران، وارد فرودگاه لندن شدند و پس از نیم ساعت به ایران عزیمت کردند.(۵)

در گزارش بی.بی.سی. در این باره آمده است: علی آگاه، کاردار سابق ایران در امریکا، در مصاحبه ای با خبرنگار بی.بی.سی. گفت: همان طور که از شر شاه خلاص شدیم، اکنون از شر

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۲، اسلام آباد - خبرگزاری پاکستان.

۲- مأخذ ۳، ص ۲، ترکیه - آسوشیتدپرس.

۳- مأخذ ۷، ص ۲، توکیو - خبرگزاری آسوشیتدپرس.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲۱، ۲ ۲/۱/۱۳۵۹، ص ۱۷، نیویورک - یونایتدپرس، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۵- مأخذ ۴، ص ۱۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

امریکا هم راحت شدیم و این خیلی خوب است. از طرف دیگر، خبرنگار ما در واشنگتن گزارش می دهد که دیپلمات های ایرانی تحت مراقبت مأموران اف.بی.آی. به واشنگتن برده شدند. قبل از ترک امریکا، وابسته اقتصادی سفارت ایران مرتباً تحت مراقبت اف.بی.آی. بود. وی اتومبیلش را با ضرر زیاد فروخت و تلویزیونش را نیز پس داد. چند ساعت بعد دو اتوبوس به سفارت ایران آمدند و دیپلمات های ایرانی و خانواده های آن ها را به فرودگاه بردند. بلافاصله پلیس امریکا به تجسس در اتاق های سفارت پرداخت که مبادا بمب یا مواد منفجره کار گذاشته شده باشد.

در ادامه گزارش این رادیو آمده است: دیپلمات های اخراجی با هواپیمای خطوط هوایی انگلستان، امریکا را ترک کردند. در فرودگاه تظاهراتی صورت گرفت. گروهی از دانشجویان ایرانی شعار می دادند: زنده باد خمینی. در تگزاس و فلوریدا نیز ایرانیان دیگری امریکا را ترک کردند. حدود ۲۰۹ نفر از دانشجویان نیروی هوایی و دریایی که تحت آموزش نظامی در امریکا بودند، به ایران بر می گردند و بعضی از آن ها حدود دو سال در پایگاه های امریکایی، دوره های پرواز هواپیماهای جنگی را طی می کنند.(۱)

قبل از این، خبرگزاری فرانسه گزارش داده بود: سفارت ایران در واشنگتن را صدها پلیس که به سلاح سنگین مسلح هستند، محاصره کرده اند. رئیس پلیس دراین باره گفت برای جلوگیری از درگیری احتمالی بین ایرانی ها و امریکاییان، افراد پلیس سفارت ایران را محاصره کرده اند.(۲)

از سوی دیگر، جودی پاول سخنگوی کاخ سفید، درباره آثار دستور کارتر بر اقامت دانشجویان ایرانی مقیم امریکا گفت: بیش تر دانشجویان، ویزایی دارند که تا پایان تحصیلات آن ها معتبر است. دولت امریکا به این افراد اجازه می دهد در امریکا بمانند و اگر ویزای دانشجویی در تاریخ معین منقضی بشود، آن وقت ویزا به دلیل های بشردوستانه و با توجه به منافع ملی، تجدید خواهد شد(۳)

۴۰۲

تا آخرین ساعات امروز، گزارش منابع خبری حاکی از این بود که امریکا همچنان برای پیوستن کشورهای هم پیمان خود به تحریم ایران، کوشش می کند.(۴) گزارش صدای امریکا در این باره حاکی است که کوشش های امریکا در این باره تا کنون چندان ثمری نداشته است. این رادیو اعلام کرد: برخی از کشورهای هم پیمان امریکا، با اقداماتی که پرزیدنت کارتر بر ضد ایران انجام داده است، همگامی دارند؛ اما عکس العمل عمده این کشورها با احتیاط همراه است و تاکنون هیچ یک از این کشورها تعهد مشخصی را در زمینه دعوت امریکا ارائه نداده اند.(۵)

در این باره جودی پاول منشی مطبوعاتی کاخ سفید گفت: اکنون قضاوت درباره واکنش

ص: ۶۸۹

۱- مأخذ ۴، ص ۱۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱، ص ۳، خبرگزاری فرانسه.

۳- مأخذ ۱.

۴- مأخذ ۴.

۵- مأخذ ۴، ص ۲۶، بخش عربی رادیو صدای امریکا، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

متحـدان امریکا در برابر تدابیری که امریکا بر ضد ایران اعلام کرده است، بسیار زود است. هراندازه متحدان امریکا در این تلاش ها از ما حمایت کننـد، احتمال بیش تری هست که بحران، بـدون لزوم انجام دادن اقـدامات اضافی حل شود؛ اقداماتی که ممکن است شامل خطرهای اضافی برای همه باشد.(۱)وی افزود: اگر دوستان ما در بعضـی از مجازات هایی که قرار است کارتر هفته آینـده اعلام کنـد، سـهیم باشـند؛ بسـیار مؤثر خواهد بود.(۲)

در این حال، امروز منابع آگاه در لنـدن گفتند امریکایی ها به متحدانشان سـندی ارائه کرده اند که در آن، فهرست اقدامات مختلفی که آن ها می توانند به عمل آورند، درج شده است. ا ز جمله این اقدام ها می توان فراخواندن سـفیران این کشورها از تهران را ذکر کرد. کینگمن بروستر سـفیر ایالات متحـده در لنـدن، روز گذشـته سـند مزبور را به مقامات انگلیسـی تسـلیم کرده است. عکس العمل ابتدایی دولت بریتانیا در برابر این مسـئله کاملاً احتیاط آمیز بود؛ ولی امروز سخنگوی وزارت امور خارجه بریتانیا اعلام کرد که دولت این سند را با نظر موافق و به طور فوری مورد بررسی قرار داده است.(۳)

با وجود این، نظر اعلام شده دولت انگلیس نیز حاوی پیروزی چشـمگیر و قطعی برای اهداف امریکا نیست؛ امّا نظر دیگر دولت های بزرگ غربی، حتی به اندازه مقامات لندن نیز امیدوار کننده نیست. خبرگزاری فرانسه گزارش داد: هنوز مقامات رسمی فرانسه در زمینه تحریم اقتصادی امریکا بر ضد ایران و قطع روابط دیپلماتیک با ایران، واکنشی نشان نداده اند؛ ولی در محافل مطلع در فرانسه گفته می شود، امریکا قبلاً متفقان اروپایی خود را از وضـعی که به وجود آمده است، مطلع کرده بود. خبرگزاری فرانسه یادآور می شود در پاریس وضع چنین به نظر می رسد که فرانسه زیاد هم موافق قطع رابطه با ایران نیست؛ حتی قطع رابطه موقت.(۴)

همچنین دولت جمهوری فـدرال آلمان با توجه به بحران امریکا و ایران، درباره اقـدامات احتمالی برضـد ایران بحث و گفت وگو کرده است. پس از جلسه هیئت دولت آلمـان فـدرال، سـخنگوی این دولت گفت فعلاً ـ اقـدامی برای قطع مناسـبات دیپلماتیـک بین جمهوری فـدرال آلمان و ایران صورت نمی گیرد. وی گفت باید این موضوع بررسی شود که آیا چنین اقدامی به وسیله دیگر دولت ها، واقعاً به سود گروگان ها تمام خواهد شد یا نه. وی خاطر نشان کرد که تعداد کارکنان سفارت آلمان فدرال در ایران، از چند ماه پیش به بعد تا نصف کاهش داده شده است(۵)

نظر یـک عضو هیئت رئیسه مجلس ایتالیـا نشان می دهـد که دولت این کشور نظر دولت امریکا را هنوز تأمین نکرده است؛ امّا جریان های مخالف این مشـی نیز در این کشور قوی است. امروز لوریس فورتونا نماینـده سوسـیالیست مجلس نماینـدگان ایتالیا که معاون پارلمان است، اظهار داشت: اروپای غربی باید در بحران گروگان گیری، با واشنگتن متحد شود. فورتونا افزود: این مسئله، مهم است که نه تنها به ایالات متحده نشان دهیم که در حرف، در برابر بربریت و زیر پا نهادن حقوق بشر در مورد گروگان ها مخالفیم، بلکه دقیقاً ثابت

۱– – مأخذ ۱.

۲– – مأخذ ۱.

۳– مأخذ ۴، ص ۳، لندن – خبرگزاری رویتر، ۹ آوریل ۱۹۸۰ (۲۰/۱/۱۳۵۹).

۴– مأخذ ۱، ص ۳، خبرگزاری فرانسه.

۵– مأخذ ۴، ص ۲۳، سخن فارسی رادیو کلن، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

کنیم که اروپا منزوی نیست. وی گفت: کابینه جدید میانه رو چپ گرای ایتالیا که در آن اعضای سوسیالیست نیز حضور دارند، فوراً باید با کشورهای بازار مشترک اروپا جهت اتخاذ موضع واحد به مشورت بپردازند. فورتونا افزود: برای من قابل تصور نیست که در حالی که ایالات متحده در چنین وضعی است، سفارتخانه های کشورهای اروپایی در تهران باز باشد و کلیه مسئولانشان حاضر باشند(۱)

از برخوردهای امروز دیگر کشورها نیز نمونه های ذیل ارائه می شود:

در ترکیه، منابع آگاه گفتند در زمینه وخامت روابط ایران و امریکا و بحران بین ایران و عراق، نگرانی عمیقی وجود دارد. این منابع گفتند: با وجود بهبودی اخیر روابط ترکیه و امریکا، احتمال هر گونه اقدام قاطعی به وسیله ترکیه، در حمایت از مجازات های امریکا بر ضد ایران، منتفی است.(۲)

در نیوزیلند، رابرت مالدون نخست وزیر این کشور اظهار داشت کشورش پس از دو ماه تعطیل سفارت خود در تهران، مجدداً آن را گشوده است. یادآوری می شود که سفیر نیوزیلند و سایر اعضای سفارت آن، به دنبال ورود عده ای به درون محوطه سفارت با این ادعا که مقداری از اسناد دزدیده شده است، خاک ایران را ترک کرده بودند. نخست وزیر نیوزیلند در قسمتی دیگر از سخنانش افزود: بر اساس گزارش های اخیر، دلیلی وجود ندارد که سفارت ما دوباره کارش را از سر نگیرد(۳)

در اندونزی، پارلمان این کشور طی یک موضع گیری، قطع رابطه ایران و امریکا را برای اوضاع جنوب آسیا و خاورمیانه خطرناک خواند. امین اسکندر عضو کمیسیون روابط خارجی پارلمان اندونزی گفت: قطع رابطه کمکی به حل بحران گروگان ها نخواهد کرد.(۴)

در ویتنام، نان وان دونگ نخست وزیر این کشور گفت تحریم های کارتر بر ضد ایران، بخشی از یک اقدام برای دامن زدن به احساسات ضدایرانی در جهان اسلام است. وی تصریح کرد: جهان از مبارزه مردم ایران بر ضد امپریالیسم امریکا پشتیبانی می کند؛ بنابراین کارتر برای برانگیختن احساسات ضدایرانی، نیاز دارد که چنین تدابیری بیندیشد.(۵)

در شوروی، ارگان حزب کمونیست، حزب حاکم این کشور، در شماره امروز خود درباره تصمیمات رئیس جمهوری امریکا بر ضد ایران نوشت: این تصمیم موجب توسعه بحران ایران و عراق خواهد شد. این روزنامه، رئیس جمهوری امریکا را به ادامه تبلیغات و شانتاژ بر ضد ایران و تحت فشار قرار دادن آن متهم کرد. ارگان حزب کمونیست شوروی همچنین عکس العمل امام خمینی در برابر اقدام امریکا را به طور کامل منتشر ساخته است(۶)

۴۰۳

در زمینه تحریم اقتصادی ایران نیز همانند موضوع قطع رابطه سیاسی، واکنش کشورها در برابر اقدامات امریکا هنوز مطلوب این کشور را تأمین نکرده است. خبرگزاری فرانسه گزارش

ص: ۶۹۱

۱- مأخذ ۱۰، ص ۱۶، رم - یونایتدپرس، (۲۱/۱/۱۳۵۹).

۲- مأخذ ۳، ص ۲، آسوشیتدپرس.

۳- روزنامه کیهان، ۱۹/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- مأخذ ۷، ص ۲، جاکارتا (اندونزی) به نقل از آسوشیتدپرس.

۵- مأخذ ۳، ص ۴، دهلی نو - آسوشیتدپرس.

۶- مأخذ ۳، ص ۲.

داد: نـاظران سیاسـی، امروز در بروکسل، مقر جامعه اقتصادی اروپا، گفتنـد قطع رابطه سیاسـی و اقتصادی امریکا با ایران تصـمیم خیلی حساسـی به شمار می رود؛ ولی هنوز کشورهای عضو بازار مشترک اروپا واکنش رسـمی خود را در برابر تصـمیم کارتر اظهار نداشـته انـد. در بروکسل امروز همچنین گفته شد: کشورهای عضو بازار مشترک اروپا چند بار در زمینه آزادی گروگان ها واسـطه شدند؛ ولی هیچ وقت با تحریم اقتصادی ایران موافق نبودند.

به گزارش خبرگزاری مزبور، کمیسیون بـازار اقتصـادی اروپـا حتی چنـد بار درباره تحریم اقتصادی ایران اظهارنظر کرده بود؛ اظهار نظری مبنی بر این که این اقدام پیش از آن که اثر منفی برای ایران داشته باشـد، اثر منفی برای کشورهـای عضو بـازار مشترک اروپـا خواهـد داشت و به علاـوه معلوم نیست که این تحریم هـا موجب آزادی گروگـان هـا شود. خبرگزاری فرانسه اضـافه کرده است: اغلب کشورهـای عضو بـازار مشترک اروپا قسمتی از نفت خود را از ایران تأمین می کنند.(۱)

همچنین گزارش رادیو کلن حاکی است: سـخنگوی دولت آلمان فدرال گفت تصـمیم گیری درباره بایکوت بازرگانی ایران، باید پس از مشورت و تبـادل نظر بـا کشورهـای همکـار در جامعه اروپایی و دیگر کشورهای دوست صورت گیرد. دولت آلمان فـدرال از جانب خود، در هیـچ زمانی شک و تردیدی باقی نگذاشت که در نقش دوست و همکار امریکا عمل خواهد کرد.

رادیو کلن یـادآوری کرد: جمهوری فـدرال آلمـان مهم ترین همکـار بازرگانی ایران در غرب است. البته میزان صادرات آلمان فـدرال به ایران در سال ۱۹۷۹، در مقـایسه بـا سال ۱۹۷۸ حـدود دوسوم کـاهش یافت و به مقـدار ۲ میلیـارد و ۳۰۰ میلیون مـارک رسـید. در دومـاهه اول سال جاری میلادی، ایران ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار تُن نفت به آلمـان فـدرال تحویـل داد و بار دیگر در بین کشورهای تحویل دهنـده نفت به این کشور، در مقام سوم قرار گرفت.(۲)

از سوی دیگر، در همین بلاـتکلیفی نیز برخی آثـار اقتصادی اقـدامات امریکا بروز کرده است؛ از جمله: بهای فلزات گرانبها به ویژه طلا، در بورس هـای بین المللی به شـدت افزایش یـافت. همچنین نـاظران اقتصـادی گزارش دادنـد: تهدیـدات کـارتر مبنی بر قطع رابطه بـا ایران و تشدیـد تحریم اقتصادی این کشور، در تحکیم و تقویت موضع دلار اثر گـذاشت و ترقی قیمت دلار در مقابل ارزهای بین المللی که در هفته های اخیر آغاز شده بود، ادامه یافت.(۳)

۴۰۴

عده ای از مقامات ایرانی که مسـئولیتی مرتبط با امر اقتصاد دارند، درباره تحریم اقتصادی مواضع و مطالبی را اعلام کردند. این مطالب در روزنامه های امروز ایران درج شده است که نمونه هایی از آنها ذکر می شود.

رضا صدر وزیر بازرگانی: من این تحریم اقتصادی را به فال نیک می گیرم. ما از تحریم

۱- مأخذ ۱، ص ۳، خبرگزاری فرانسه.

۲- مأخذ ۴، ص ۲۳، بخش فارسی رادیو کلن، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۲، ص ۳.

اقتصادی امریکا هیچ واهمه ای نداریم؛ زیرا مدت پنج ماه است که با این تحریم روبه رو هستیم و طی این مدت، بسیار وضع بهتری داشتیم و حالا هم کاملاً مجهز هستیم. ما به اندازه کافی ذخایر ارزی داریم و حتی اگر به صادر کردن نفت از طریق دریای جنوب هم موفق نشویم، می توانیم کالای مورد لزوم کشور را از طریق دریای خزر و مرز بازرگان وارد کنیم. ملت شریف ایران باید در انقلاب اقتصادی استوار باشند و مصرف کم تر را پیشه خود سازند و هیچ نگران نباشد و مطمئن باشند که مبارزه با تحریم اقتصادی، بسیار آسان تر از مبارزه سیاسی با رژیم طاغوتی گذشته خواهد بود.(۱)

رضا سلیمی، وزیر اموراقتصادی و دارایی: امریکا مدت ها است که محاصره اقتصادی بر ضد ایران را کما بیش عملی کرده است؛ ولی ما عملاً روی پای خود ایستاده ایم. همچنین ما قادریم احتیاجات خود را به جز امریکا، از کشورهای دیگر نیز تأمین کنیم. این کار را اگر از راه دریا نتوانیم انجام دهیم، از راه های زمینی اقدام خواهیم کرد. خوشبختانه در مورد لوازم یدکی، صنایع ما آماده تولید است و از جهت تکنسین مقداری کمبود داریم که امیدواریم از کشورهایی که زیر بار فشار امریکا نمی روند، این احتیاجات را تهیه کنیم.(۲)

رضا اصفهانی، معاون وزیر کشاورزی: تهدید کارتر مسئله فوق العاده ای نیست. علی رغم تصور عده ای که این مسئله را خیلی مهم می پندارند، کارتر اگر می توانست، تمام این کارهایی را که می گوید انجام می دهم انجام داده بود. کارتر می گوید ممکن است آنچه مربوط به مواد خوراکی و مواد غذایی است، تحریم کند. این برای ملتی که خواه ناخواه این مصائب و مشکلات را دیده اند، هیچ مسئله ای نیست. اگر چیزی نداشته باشیم که بخوریم، ممکن است برای ما مشکلاتی ایجاد شود؛ ولی بحمدالله مملکتی هستیم که خودمان می کاریم و نان خوردن را داریم؛ پس تهدیدات کارتر برای ما هیچ گونه مسئله ای ایجاد نمی کند. این تهدیدات کارتر بیش تر عزم مردم را به جنگیدن در مقابل امریکای خونخوار جزم می کند و اصولاً مسئله، تنها به مردم ایران خلاصه نمی شود؛ انقلاب ما دارد به تمام منطقه سرایت می کند و می بینیم مردم منطقه، همه دارند بر ضد کارتر قیام می کنند. پیام مهم امام در مورد جهاد، مردم را آماده می کند تا در مقابل هر زور و تهدیدی بایستد؛ البته آماده باش به این معنی نیست که دارد جنگ می شود.(۳)

عزت الله سحابی رئیس سازمان برنامه و بودجه و عضو شورای انقلاب: در اوضاع فعلی، ما دارای یک اقتصاد جنگی هستیم که همه باید در مبارزه با امریکا همبستگی و اتحاد خود را نشان دهیم. چنانچه ضرورت ایجاب کند، در اجرای هدف های طرح مقابله با محاصره اقتصادی ایران به وسیله امریکا - که چندی پیش به تصویب شورای انقلاب رسیده است - ساعات کار کارکنان دولت افزایش می یابد و مرخصی های آنان نیز محدودتر خواهد شد.(۴)

حسن توانایان فرد (روزنامه انقلاب اسلامی نظر وی را با عنوان نظر "یکی از مشهورترین

ص: ۶۹۳

۱- مأخذ ۱، ص ۹.

۲- مأخذ ۱، ص ۹.

۳- مأخذ ۱، ص ۹.

۴- مأخذ ۲، ص ۱۲.

تئوریسین های اقتصاد اسلامی" درج کرد): بعد از انقلاب سیاسی لازم بود که انقلاب اقتصادی انجام گیرد که متأسفانه از بدو انقلاب تا کنون انجام نشده است. باید این انقلاب اقتصادی عملی شود و شرایط اقتصادی اسلامی را به کار ببرد و ساخت اقتصادی طاغوت را درهم ریزد. مردم ما سالیان دراز در راه تحقق انقلاب سیاسی مبارزه کردند و رنج بردند و شکنجه شدند. به نظر من، هم اکنون باید در انقلاب اقتصادی هم از طریق عدم مصرف کالاهای وارداتی و لوکس و عدم مصرف زیاد، به نوعی مبارزه جانانه دست بزنند و ناراحتی حاصل از این مبارزه را تحمل کنند. حالا که توفیقی اجباری برای ما به وجود آمده است، هرچه زودتر این جهاد اقتصادی را آغاز کنیم نتیجه مطلوب تر خواهد بود.(۱)

۴۰۵

امروز در امریکا درباره بحران گروگان ها، نظر صادق قطب زاده وزیر خارجه ایران، از طریق تلویزیون ای.بی.سی. اعلام شد. مضمون نظر اعلام شده این است که اِعمال مجازات به بحران گروگان ها کمکی نخواهد کرد و مذاکره تنها راه حل است. گزارش رویتر از واشنگتن حاکی است: وزیر خارجه ایران در مصاحبه با تلویزیون ای.بی.سی. گفت:

تصمیمات جدید کارتر که دوشنبه گذشته اعلام شد، ملت ایران، آیت الله روح الله خمینی رهبر انقلاب و دانشجویان مبارز را تحت تأثیر قرار نداده است. وی افزود این مسئله راه حلی غیر از مذاکره ندارد و هیچ گونه تهدید یا اِعمال مجازات نمی تواند این مشکل را حل کند. قطب زاده معتقد است مذاکرات که به صورتی مؤثر قبلاً در جریان بود، باید مجدداً از سر گرفته شود و وی شخصاً در جست وجوی راه حلی صلح آمیز خواهد بود. از وزیر خارجه ایران سؤال شد امریکا در حال حاضر باید چه کاری انجام دهد؟ وی در پاسخ گفت امریکا باید بررسی جنایاتی را که شاه سابق مرتکب شده است، آغاز کند.(۲)

در این حال در ایران، امروز وزارت امور خارجه در تالار دکتر فاطمی این وزارتخانه مصاحبه ای ترتیب داد. در این مصاحبه، خبرنگاران داخلی و خارجی شرکت داشتند و صادق قطب زاده درباره اوضاع بین ایران و امریکا، و در کنار آن درباره مسائل اخیر عراق به سؤالات خبرنگاران پاسخ داد. وی درباره اعلام قطع رابطه امریکا با ایران گفت: به هرحال اینها بیش تر، تصمیماتی است که سیاسی است و ناظر به فعل و انفعال داخلی امریکا است؛ وگرنه قطع رابطه سیاسی، آن هم در این حد، بیش تر به یک عکس العمل، و به یک

۱- مأخذ ۱، ص ۹.

۲- مأخذ ۴، ص ۳، واشنگتن - خبرگزاری رویتر، ۹ آوریل ۱۹۸۰ (۲۰/۱/۱۳۵۹).

معنا به عصبی بودن شبیه است.(۱)-(۲)

قطب زاده گفت: قطع روابط دیپلماتیک اصلاً مفهوم و اثر ندارد. موضوع این است که مداخله امریکا در ایران در دوران گذشته، یعنی آن طور که در ۲۵ سال سلطنت شاه مخلوع بوده است، باید قطع شود، و هر چه زودتر این کار انجام شود بهتر است؛ بنابراین هر کاری انجام شده است، هیچ دلیلی برای فکر کردن درباره انتقام، و یا عصبی شدن وجود ندارد.(۳) وی افزود: ما تا کنون صبر و سعه صدر خود را حفظ کردیم و این دشمن است که عصبی شده است و به این در و آن در می زند.(۴)

وزیرخارجه درباره تحریم امریکا و پیروی احتمالی متحدان غربی امریکا از این تحریم گفت: هیچ تصمیم خاصی تا به حال گرفته نشده یا اعلام نگردیده است؛ ولی آنچه مسلم است آن است که کوچک ترین تأثیری در وضع ما ندارد. وضعیت جغرافیایی و استراتژیکی ما به نحوی است که تحریم اقتصادی و محاصره اقتصادی اصلاً عملی نیست و ما قادریم با هرگونه محاصره اقتصادی مقابله کنیم.(۵) وی افزود: شرق و غرب با وجود آن که با هم دست یکی کردند، نتوانستند آفریقای جنوبی و رودزیا را - که از نظر ثروت و موقعیت، هیچ ربطی با ما ندارد - به زانو درآورند. قطب زاده در ادامه گفت: از دو ماه پیش به بعد ما مشغول تدارکات خاصی هستیم که بتوانیم با هرگونه فشاری مقابله کنیم.(۶)وی توضیح داد: در رابطه فعلی، مقداری روابط کمپانی ها است، مقداری روابط دولت ها است و مقداری روابط واسطه ها است و حتی در خود امریکا که تاکنون صدور بسیاری چیزها را به ایران ممنوع کرده است، خود کمپانی های امریکایی می گفتند که با واسطه می توانیم برای شما بفرستیم؛ بنابراین نگرانی ما به آن شکل نیست. ما سیستم درستی را از دو ماه پیش چنان تنظیم کردیم که به هیچ گونه اشکال برنخوریم. با تمام کشورهای صنعتی تماس گرفتیم و این برنامه ها را ساختیم.(۷)

از قطب زاده سؤال شد: «از دو روز پیش تا کنون هیچ دولت سومی پیامی مبنی بر ایفای نقش میانجی گری میان ایران و امریکا، به دولت ایران نفرستاده است؟» وی جواب داد: «خیر، تا کنون دولتی اقدام به این کار نکرده.» سؤال شد: «اگر دولتی پیش قدم شود، شما از آن استقبال می کنید؟» او جواب داد: «امام این مسئله را بسیار روشن فرموده اند. میانجی برای چه مسئله ای؟ اگر آنان شرایط ما را بپذیرند نیازی به میانجی نیست، و اگر نخواهند بپذیرند، باز نیازی به میانجی نیست.» سؤال شد: «میانجی به این خاطر لازم است که روابط

۱- یادآوری می شود قطب زاده در اظهار نظر دیگری در همین زمینه گفته است: این اقدام امریکا نشانه این است که مقامات این کشور سخت عصبانی شده اند. تاکنون هرگز سابقه نداشته است که امریکا رابطه سیاسی خود را با کشوری قطع کند و این نخستین بار است که امریکا به صورت یکجانبه در این زمینه پیش قدم می شود. باید شکیبایی به خرج داد و عجولانه تصمیم نگرفت. باید با خونسردی اندیشه کنیم، سپس تصمیم بگیریم. (روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۳)

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۶، تهران - خبرگزاری پارس.

۳- روزنامه کیهان، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱۵.

۴- مأخذ ۳، ص ۴.

۵- مأخذ ۳، ص ۴.

۶- مأخذ ۳۷.

۷- مأخذ ۳، ص ۴.

ایران و امریکا قطع شده و عملاً امکان تماس گرفتن مستقیم وجود ندارد و اگر راه حل هایی در این میان، امکان طرح شدن دارد، باید از طریق دولت سومی طرح شود.» وی جواب داد: «در سابق هم آنان اگر پیامی داشتند، از طریق کشور سومی می فرستادند و از طریق سفارت ما نبوده که آنان هم با ما تماس می گرفتند؛ ولی نقش میانجی نیز نداشتند.»

از وزیر امور خارجه سؤال شد: «تا کنون پیامی و یا عکس العملی از طرف دولت شوروی به ایران ارسال شده؟» وی پاسخ داد: «خیر، تا کنون هیچ گونه پیامی ارسال نشده و عکس العملی نشان داده نشده.»

از قطب زاده سؤال شد: «یکی از مقامات عالی رتبه فلسطین امروز در بیروت اظهار داشته که در صورت تجاوز عراق به ایران، با وضعیت ارتش منهدم ایران، امکان شکست آن زیاد است. نظر شما در این مورد چیست؟» او جواب داد: «آنچه که لازم است، این که دقیقاً تحقیق شود که چه کسی این را گفته. البته باید گفت این حرف ها بسیار نامربوط و نسنجیده است و اگر آن روز رسید، خواهیم دید که هیچ هم این خبرها نیست و ارتش ما هنوز هم نیرومند است.»

از وی سؤال شد: «در ۲۴ ساعت اخیر و پس از قطع روابط ما با امریکا، خبردار شدیم که دولت امریکا به طور ضمنی همان تهدیدات نظامی خود را تکرار کرده و این که امکان اشغال بعضی از نقاط کشور وجود دارد. عکس العمل دولت ایران در این زمینه چیست؟» وزیر خارجه گفت: «عکس العمل ما و حرف ما همان است که قبلاً گفتیم. ما از هیچ گونه تهدیدی نمی ترسیم و نخواهیم ترسید و همچنین قدرتی هم برای دولت امریکا (از نظر سیاسی) قائل نیستیم. گرچه قدرت نظامی دارد، ولی این عمل، نیروی سیاسی می خواهد و به قول مردم ما جگر می خواهد که آن ها ندارند.»

از قطب زاده سؤال شد: «اخیراً گزارش رسیده که قوای مصری به عمّان اعزام شده اند. عکس العمل ایران در این زمینه چیست؟» وی جواب داد: «نیروهای مصری مدت ها است که در آن جا مستقر شده اند و حتی نیروهای امریکا نیز مواضع ستادی خودشان را در آن جا فراهم آورده اند.»

از او سؤال شد: «عکس العمل اعراب در مقابل تجاوزات اخیر عراق به ایران چیست؟» وی گفت:«ان شاءالله کشورهای عربی در مقابل تجاوزات عراق به ایران موضعی نگیرند؛ ولی درعین حال، مسئله چندان مهمی از لحاظ ما نیست؛ دیر یا زود آنها باید موضع خودشان را انتخاب کنند.»(۱) او در این باره افزود: «از نظر ما حکومت عراق یک حکومت تحمیلی دیکتاتوری و عامل خارجی است و مطابق منافع و مصالح مردم عراق و ملّت عرب و امت اسلامی نیست؛ بدین جهت این وظیفه ملت عراق و ملت های مسلمان است که ملت عراق را از چنگ این حکومت فاسد نجات دهند و ما نیز ان شاءالله سهم خودرا انجام خواهیم داد.»(۲)

۱- مأخذ ۳، ص ۴.

۲- مأخذ ۳۷.

یادآوری می شود قطب زاده در پایان جلسه دیروز شورای انقلاب در حضور امام، گفت: «دولت عراق باید بداند همان طور که شاه مخلوع از ایران رفت، دولت بعثی نیز از عراق باید برود و ما تصمیم قطعی راجع به این موضوع گرفته ایم.»(۱)

۴۰۶

به نوشته مطبوعات امروز ایران، مدیر کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی اعلام کرد که به دستور این وزارتخانه، دفتر خبرگزاری عراق در تهران تعطیل شد و به کارکنان آن اطلاع داده شد که هر چه زودتر خاک ایران را ترک کنند(۲)

۴۰۷

شدت جنگ تبلیغاتی عراق بر ضد ایران، متناسب با توانایی و اطلاعات و درک مسئولان تبلیغات این کشور نیست. برنامه های فارسی رادیو عراق، از نظر ادبیات خاص هتاکانه آن و دروغ پردازی های آشکارش، تأثیر مثبتی بر شنونده ایرانی ندارد؛ بلکه برعکس، وی را بر ضد عراق و در طرفداری از نظام، تحریک یا مصمم تر می کند. از نظر قوت و تأثیر، سطح رایج گفتارها و تحلیل های برنامه های یاد شده، در پایین ترین سطوح رادیوهای فارسی ضد نظام جمهوری اسلامی است. گفتاری که امروز در ساعت ۱۲، از بخش فارسی رادیو بغداد پخش شد، از همین قبیل است. این گفتار از جهت فقدان اطلاعات، گنگی مطالب و ضعف آشکار تحلیل، نمونه ای قابل ذکر است. در این گفتار که با عنوان "گروگان ها، تریاک مبتکرانه "پخش شد، آمده است: «اخیراً بنی صدر به دستور اربابش، بیاناتی به اصطلاح توده ای در میدان آزادی ایراد کرده که طی آن، اوضاع کنونی ایران را خلاصه کرده و هیچ نقصی یا بحرانی یا مشکلی را که به امنیت و مدیریت و حاکمیت یا به اقتصاد کشور تعلق داشت، فراموش نکرده است. رئیس سیاه بخت ایران نتوانست راه حلی ارائه نماید و این امری است طبیعی؛ زیرا امکاناتی در دست ندارد؛ بلکه جانشین تدارک شد ه ای را ارائه داد تا خلق های ایران را سرگرم کند و دردهای آنان را برای مدت کوتاهی تسکین دهد. این جانشین همانا مسئله گروگان ها می باشد. رئیس جمهوری ایران درک نکرده است که پیامدهای این گونه افیون، به علت اعتیاد و ادامه عمل، دیگر بی اثر گردیده و خلق های ایران اکنون به خوبی می دانند که نواختن بر تارهای این دستگاه به درازا کشیده و وقت آن فرا رسیده است که این بازی مسخره آمیز را خاتمه داد، و بدین جهت بود که این خلق ها از شنیدن بیانات این سخنران به اصطلاح بلیغ و فصیح، روی گرداندند و بدین سان بود که بنی صدر احساس ورشکستگی کرد.»(۳)

۴۰۸

یک گزارش خبرگزاری فرانسه از پاریس، از انتشار اطلاعاتی درباره وضع تسلیحاتی و نظامی عراق حکایت می کند. بر اساس این گزارش، اطلاعات مزبور را امروز "انستیتو بین المللی بررسی های استراتژیک" اعلام کرد. در گزارش مزبور آمده است:

۱- مأخذ ۱، ص ۱۲.

۲- روزنامه بامداد، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- مأخذ ۴، ص ۱۴ و ۱۵، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

انستیتو بین المللی بررسی های استراتژیک اعلام کرد:

نیروهای ارتش عراق که رادیو ایران آن ها را متهم کرده است که در مرزهای این کشور مستقر شده اند، به ۳۰۰ هزار نفر می رسند. باید به این تعداد، ۴ هزار شبه نظامی و ۲۸ هزار چریک خلقی را نیز اضافه کرد.

نیروی زمینی عراق به این سلاح ها مجهز است: ۳۶۰۰ تانک جنگی ساخت شوروی، ۲۱۳۰ قبضه توپ، سیستم های موشک های فروگ(فراگ) و اسکاد، لشکرهای موتوریزه زره پوش، موشک های اس.اس.۱۱ ساخت فرانسه و سلاح های ضدتانک میلان ساخت فرانسه و آلمان. عراق اخیراً نیز حدود ۱۰۰ تانک و ۳۶۰ موشک ضدتانک به فرانسه، و بیش از ۲۰۰ تانک جنگی دیگر و تعداد نامعینی موشک های زمین به زمین به شوروی سفارش داده است.

نیروی هوایی عراق که ۲۸ هزار پرسنل دارد، دارای ۳۳۹ هواپیمای جنگی است. این کشور همچنین حدود ۶۰ هواپیمای اف.۱ نیز به فرانسه سفارش داده است که تا سال ۱۹۸۲، آن ها را تحویل می گیرد. عراق همچنین منتظر تحویل گرفتن ۱۰ هواپیمای میگ۲۱ ساخت شوروی و ۴۸ هواپیمای مشقی آ. اس۲۰۲ ساخت سوئیس، از سودان است.

نیروی دریایی عراق به طور کامل دارای کشتی های گشتی سریع السیر است. عراق حدود ۴۰ کشتی از این نوع دارد که همگی ساخت شوروی هستند و باید به آن ها ۵ کشتی مین جمع کن و ۳ کشتی جنگی ساخت شوروی را اضافه کرد. اخیراً گفت وگوهایی میان مقامات عراق و سازندگان فرانسوی و ایتالیایی اسلحه صورت گرفته است؛ گفت وگوهایی برای این که این دو کشور تعدادی کشتی های سبک سریع السیر به عراق تحویل دهند.(۱)

۴۰۹

در پی حمله روز گذشته مهاجمان مسلح به پاسگاه باویسی - که به تازگی از تصرف آن ها خارج شده است - امروز از ساعت ۶ بامداد، نیروهای ارتش عراق با تانک و توپخانه از خاک این کشور به سوی مواضع ایران تیراندازی کردند(۲) به گفته فرمانده عملیات سپاه پاسداران قصر شیرین، این درگیری ساعت ۱۲ ظهر قطع شد.(۳) امّا درگیری اصلی بعدازظهر شروع شد. ابوشریف فرمانده عملیات سپاه، در ساعت ۱۵:۳۰ به ستاد مشترک ارتش اطلاع داد: طبق خبر رسیده از سپاه قصر شیرین، عناصر عراقی از ساعت ۱۴، از طریق هوا (با هلی کوپتر) و زمین به نیروهای نظامی و پاسداران مستقر در باویسی و تیله کوه حمله کرده اند و درگیری هنوز ادامه دارد.(۴)

هنگ ژاندارمری قصرشیرین نیز به استناد گزارش گروهان باویسی اعلام کرد: تمام ارتفاعات منطقه هوان، تیله کوه، باویسی، ازگله و تپه موش، از ساعت ۱۳:۳۰ زیر آتش توپخانه و خمپاره و تانک دشمن قرار گرفته است. اگر کمی دیر کنید، تمام این مناطق به تصرف آن ها در خواهد آمد. هرچه زودتر از افراد موجود ارتش، سپاه پاسداران و ژاندارمر ی،

ص: ۶۹۸

۱- مأخذ ۱۰، ص ۸، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۱۰ آوریل ۱۹۸۰ (۲۱/۱/۱۳۵۹).

۲- مأخذ ۳۷، ص ۲، قصر شیرین - خبرگزاری پارس.

۳- مأخذ ۳۷، ص ۲.

۴- سند شماره ۰۶۳۳۳۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از مرکز فرماندهی سپاه، به سماجا ۳ - مرکز فرماندهی،۲۰/۱/۱۳۵۹.

و نیز هواپیما به این منطقه اعزام کنید. ضمناً ما در حال دفاع هستیم.(۱)

ناحیه ژاندارمری کرمانشاه هم به لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه اعلام کرد برای اعزام نیروی کمکی سریعاً اقدام کنند و نتیجه را اعلام نمایند.(۲) این موضوع به دفتر ریاست جمهوری و شورای انقلاب و ستاد مشترک ارتش نیز اطلاع داده شد.(۳)

تلفنگرام ستاد مشترک نیز حاکی است: عملیات درگیری با مهاجمان ادامه یافت و سروان آذربن سرپرست سپاه قصرشیرین، با همراهی افراد مربوط، همچنان با مهاجمان مقابله می کند؛ درحالی که تعداد چهار دستگاه تانک و یک واحد توپخانه سبک نیز با پاسداران همکاری می نمایند. فرماندهی ژاندارمری ضمن اعلام این مطلب به ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، افزود: دستور فرمایید دستورهای مراقبتی و هوشیاری، به مأموران مرکز داده شود.(۴)

از سوی دیگر در حالی که ستاد مشترک ارتش به نیروی زمینی اطلاع داد: «هواپیماهای شناسایی عراق مرتباً در این منطقه به شناسایی می پردازند.»(۵)از بعد از ظهر، تشدید فعالیت هوایی دشمن در منطقه محسوس گردید. به گفته رضایی مسئول سپاه پاسداران قصرشیرین هواپیماهای شکاری مهاجمان به داخل خاک ایران نفوذ می کنند و با راکت و مسلسل دست به حمله می زنند و سپس باز می گردند.(۶)

در هر حال به دنبال شروع مجدد درگیری، ساعت ۱۴ سه فروند هلی کوپتر عراقی مواضع نیروهای ایران را زیر رگبار مسلسل ها قرار دادند.(۷) به گفته رضایی، از ساعت ۱۴:۱۰ نیروهای مهاجم عراقی با راکت به پاسگاه باویسی حمله کردند.(۸) بلافاصله سپاه قصرشیرین از ستاد عملیات سپاه تقاضا کرد: جهت اعزام هلی کوپتر برای قصرشیرین اقدام لازم و سریع به عمل آورید(۹) درپی این تقاضا، دو فروند هلی کوپتر ارتش جمهوری اسلامی ایران ساعت ۱۷:۳۰ وارد عمل شدند. یک فروند فانتوم نیز از ساعت ۱۶:۳۰ بر فراز منطقه به پرواز در آمد.(۱۰) در نهایت، ساعت ۱۸:۳۰ فعالیت هوایی دشمن متوقف شد.(۱۱)

در همین زمان، در پاسگاه تنگ هوان که پاسداران در آن مستقر هستند درگیری شروع شد. در پی بروز درگیری در این منطقه، از تیپ ابوذر تقاضای اعزام واحد توپخانه شد و همچنین از تهران درخواست کمک هوایی فوری شد.(۱۲) در همین حال، پاسگاه تیله کوه نیز با سلاح های سنگین مورد حمله قرار گرفت و متقابلاًـ نیروهای ایران مواضع عراق را از پایگاه تپه رش، با توپ های دوربرد هدف قرار دادند.(۱۳) هم زمان با درگیری های مزبور، از سرپل ذهاب خبر رسید عناصر ضد انقلاب محل، تجهیز و آماده می شوند. این آمادگی جهت حمله به پادگان ابوذر و احتمالاً کمک به مأموران عراقی است. ضمناً افراد محلی مجهز به آر.پی.جی۷ و سلاح سنگین هستند.(۱۴)فرمانده سپاه قصرشیرین در تماس تلفنی ساعت ۲۲ خود به خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی گفت: ارتش و سپاه پاسداران هنوز هم درگیر

۱- سند شماره ۲۷۷۲۶۵مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین، به تهران ر۳و۲ - رونوشت ۰۵ - ر۲و ر۳ - ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۷۷۲۴۸مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژ. کرمانشاه - ر۳، به ف.ل ۸۱ زرهی - ر۳، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۳۳۸۷۷مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از ژاجا - مرکز فرماندهی، به دفتر ریاست جمهوری - رونوشت به دفترانقلاب کشور، سماجا، وزارت خارجه.

۴- سند شماره ۲۷۷۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۳ - مرکز فرماندهی، به ناحیه ژ. کرمانشاه، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۶۳۳۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به نزاجا، ۲۰/۱۲/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

۷- روزنامه بامداد، ۲۱/۱/۱۳۵۹، خبرگزاری پارس - قصر شیرین.

۸- مأخذ ۵۷.

۹- سند شماره ۰۶۳۳۳۲مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سپاه قصرشیرین، به ستاد عملیات، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۱۰- مأخذ ۳، ص ۱.

۱۱- مأخذ ۳۷، ص ۲.

۱۲- مأخذ ۵۷.

۱۳- مأخذ ۵۷.

۱۴- سند شماره ۰۶۳۳۳۱مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی(مرکزفرماندهی)، به نزاجا(مرکزفرماندهی)، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

هستند. وی درباره تلفات جانی این درگیری گفت: «خدا را شکر از نفرات ما هیچی نیست؛ امّا از طرف آن ها زیاد است. ... آن طوری که نفرات در خط جبهه می گویند حدوداً ۲۰۰ نفر از آن ها کشته یا مجروح شده اند.»(۱)

شایان ذکر است بر اساس گزارش خبرنگار اعزامی کیهان به قصرشیرین، گزارش های تأیید نشده ولی بسیار پراکنده در سطح شهر قصرشیرین، وجود دارد، حاکی از این که اویسی ژنرال رژیم گذشته، عراقی ها را در حملات مرزی راهنمایی می کند.(۲)

۴۱۰

امروز علاوه بر تجاوز هوایی در منطقه باویسی - که به منظور پشتیبانی هوایی از نیروهای زمینی درگیر انجام شده بود - در مناطقی دیگر نیز مواردی از تجاوز هوایی دیده شد؛ از جمله دو فروند هلی کوپتر عراقی پیش از ظهر امروز در منطقه "ولد کشته" به حریم فضایی ایران تجاوز کردند. پرواز این دو هلی کوپتر مدت نیم ساعت بر فراز این منطقه ادامه داشت.(۳) همچنین در ساعت ۱۴:۳۰ امروز، یک فروند هلی کوپتر عراقی بر فراز پاسگاه چیلات پرواز کرد و مجدداً به خاک عراق بازگشت.(۴) حدود ساعت ۱۵:۳۰ امروز نیز یک فروند هواپیمای عراقی به حریم هوایی ایران در حوزه موسیان تجاوز کرد و به سرعت به خاک عراق بازگشت.(۵) در این حال گزارش خبرگزاری پارس حاکی است روز گذشته نیز سه فروند هواپیمای عراقی در شهرستان دهلران به حریم هوایی ایران تجاوز کردند.(۶)

از سوی دیگر یک مقام آگاه در ستاد نیروی هوایی، پیش از ظهر امروز در گفت وگویی اختصاصی با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی شرکت کرد و درباره عکس العمل نیروی هوایی ایران در برابر تحرکات هوایی اخیر عراق اظهار داشت: «نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران هم اکنون در آماده باش کامل به سر می برد و منتظر فرمان رئیس جمهور و فرمانده کل قوا می باشند.» وی همچنین گفت: «خلبانان و پرسنل نیروی هوایی از حملات هوایی بعث عراق به حریم هوایی ایران سخت بر آشفته اند و مصرانه خواستار صدور فرمان فرمانده کل قوا هستند تا به حملات تجاوزکارانه بعثی ها پاسخ گویند.»(۷)

گزارش خبرنگار مزبور همچنین حاکی است: «تیمسار باقری فرمانده نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران، به منظور بازدید از پایگاه هوایی همدان، در رابطه با آماده باش کامل نیروی هوایی و هماهنگی عملیات، هم اکنون در آن پایگاه به سر می برد.»(۸)

یادآوری می شود که درباره اعلام آمادگی بر ضد تحرکات عراق، ستاد کل ژاندارمری جمهوری اسلامی نیز اطلاعیه ای صادر کرد و آمادگی رزمی نیروهای ژاندارمری را جهت مقابله با دشمنان اسلام و ایران اعلام نمود. در این اطلاعیه همچنین آمده است: «گوش به فرمان ملت و رئیس جمهوری عزیز و قاطع خود هستیم، باشد که از این رهگذر، دِین خود را به کشور عزیز ادا و پوزه یاوه سرایی های بعث عراق، عامل امپریالیزم شرق و غرب را به خاک بمالیم.»(۹)

ص: ۷۰۰

۱- مأخذ ۳۷، ص ۲.

۲- مأخذ ۲، ص ۱۲.

۳- مأخذ ۳۷، ص ۲.

۴- سند شماره ۰۶۳۳۴۶مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به نزاجا، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۵- مأخذ ۳۷، ص ۲، ایلام - خبرگزاری پارس.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۴، دهلران - خبرگزاری پارس.

۷- مأخذ ۱، ص ۱.

۸- مأخذ ۱، ص ۱.

٩- مأخذ ٢.

تحرکات مرزی، نقل و انتقالات، تقویت پاسگاه ها و مواضع، و دیگر اقدامات ایذایی و آمادگی نیروهای عراقی در مرزهای ایران ادامه دارد. گزارش منابع نظامی و انتظامی از نقاط مرزی، حاکی از این تداوم است که نمونه های مربوط به امروز، ذیلاً ارائه می شود.

گزارش هنگ ژاندارمری سوسنگرد درباره تقویت پاسگاه های عراقی در روز جاری: ۱. در ساعت ۱۴:۲۰ یک دستگاه شورلت وانت سفیدرنگ، دو دستگاه جیپ و یک دستگاه تویوتا وانت سفیدرنگ، حامل سربازان، جهت تقویت پاسگاه طاوسیه عراق، با جنگ افزار و سلاح سازمانی وارد [این پاسگاه] شده اند. ۲. در ساعت ۱۴، پنج دستگاه جیپ، دو دستگاه نفربر، دو دستگاه گاز پر از سرباز، در پاسگاه سوبله عراق با سلاح های سازمانی مستقر شدند. ۳. در ساعت ۱۵:۳۰، دو دستگاه نفربر جهت تقویت پاسگاه رشیده عراق وارد و مستقر شده اند. ۴. از روز جاری، نقل و انتقالاتی در پاسگاه های دویرج و طاوسیه عراق انجام می شود و در روی پاسگاه ها، تیربار ضدهوایی مستقر شده است و ترددهای نظامی زیادی در اطراف پاسگاه مشاهده می گردد. ۵. یک ستون نظامی شامل پرسنل نظامی، نفربر و توپ از سمت پاسگاه صفویه عراق به فکه عراق در حرکت است. احتمالاًـ این ستون با استعداد یک گردان می باشد. با عرض مراتب مذکور، ارتش عراق نوار مرز را به شدت تقویت کرده است و امکان دارد تجاوزاتی به خاک کشور انجام دهد.(۱)

گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان مربوط به تحرکات عراق در ساعت ۲۱ روز جاری: «تعداد هفت دستگاه خودرو با آرایش نظامی، از اطراف پاسگاه رشیده کشور عراق به طرف پاسگاه دویرج عراق، و چندین دستگاه خودرو دیگر به طرف پاسگاه سوبله عراق در حرکت بوده و بعضی از خودروها با چراغ روشن و بعضی دیگر با چراغ خاموش حرکت می نموده و در فاصله بین پاسگاه های خود مستقر شده اند.»(۲)

گزارش پاسگاه دیریفارم آبادان: «در مرز کشور مقابل، جنب پاسگاه "شورتل الهطوعه" دو دستگاه تانک با توپ خودکششی مستقر شده است.(۳)

گزارش گروهان خسروآباد، گارد ساحلی: «کشتی البکر متعلق به کشور عراق، روبه روی فاو در ساحل ایران، در منتها[الیه] ساحل لنگر انداخته است. کسی از افراد نظامی عراقی در داخل کشتی مشاهده نشده است.»(۴)

گزارش "سرپرست دسته کنترل دهانه شط العرب": «عراق که قبلاً یک پاسگاه در جنب دسته کنترل دهانه شط العرب، در ساحل مربوط مستقر نموده بود، آن را حدود دو کیلومتر ازمحل اولیه به طرف دریا، جنب نهر امل گرنس ساحل کشور خود، تغییرمکان داده است.»(۵)

گزارش امروز ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران: «یگان های مشروحه زیر در چند روز گذشته از کرکوک به کوت انتقال، و در اختیار تیپ۲۷ پیاده مکانیزه لشکر۱ عراق قرار گرفته اند: ۱. مرکز تعمیرات شماره ۸؛ ۲. گروهان ۷ مهندسی صحرایی؛ ۳. آتشبار۱۱ سبک؛

ص: ۷۰۱

۱- سند شماره ۰۳۳۸۹۵ و ۲۸۷۱۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان، به وزارت کشور (اداره کل امور انتظامی)۲۳/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۳۳۸۸۳مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، رکن ۳ - دایره امنیت - به دفتر ریاست جمهوری.

۳- سند شماره ۲۸۷۱۷۴مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان - رکن سوم - به تیپ فرماندهی ژاندارمری جمهوری اسلامی - رکن سوم - دایره امنیت، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۷۷۶۵مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلگراف، از ناحیه ژاندارمری خوزستان - رکن سوم، به فرماندهی ژاندارمری جمهوری اسلامی - رکن سوم - دایره امنیت.

۵- - سند شماره ۳۴۴۴۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان - رکن سوم - به استاندار خوزستان، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۴. واحد۱۲ بهداری صحرایی.(۱)

گزارش رکن سوم ستاد مشترک: حدود دو گروهان نیروهای عراقی همراه با ۳۰ دستگاه نفربر زرهی، در ۸۰ متری پاسگاه چیلات مستقر شده اند(۲)

علاوه بر ارگان های نظامی، مطبوعات امروز نیز به نقل از منابع مختلف، از تحرکات عراق گزارش هایی ارائه می دهند. روزنامه اطلاعات در شماره امروز خود نوشت: طبق موازین بین المللی، هیچ کشوری حق ندارد در پنج کیلومتری مرز با کشور دیگر، تجهیزات تانک و توپ مستقر کند و ایران هم این را رعایت کرده است؛ اما به گفته خبرنگار اطلاعات از ۵۰۰ متری مرز ایران، عراق تجهیزات جنگی از قبیل تانک، توپ و توپ های ضد هوایی مستقر کرده است و لوله های توپ به طرف شهرهای قصرشیرین و خسروی نشانه رفته اند.(۳)

روزنامه مزبور همچنین گزارش داد: نیروهای عراقی در پایگاه های "چهارکلا"، "میدان" و "نوماچک" تقویت شده اند. در این پایگاه ها، چریک های عراقی را کماندوها و نیروی هوایی و زمینی عراق تعلیم می دهند.(۴)

۴۱۲

درحالی که سه روز از انفجار خطوط نفت و گاز امیدیه – آغاجاری به آبادان می گذرد، روزنامه کیهان در شماره امروز خود گزارش داد که آتش ناشی از آن هنوز مهار نشده است و دود و شعله های آتش از چند کیلومتری دیده می شود. بنابه این گزارش، در حال حاضر جریان گازی که به مصرف سوخت پالایشگاه آبادان می رسید، قطع شده است و نفت خام خوراک پالایشگاه نیز کم است؛ در نتیجه، ظرفیت پالایشگاه آبادان ۳۰ درصد کم شده است.(۵)

در حالی که سه روز از انفجار خطوط لوله نفت و گاز در جنوب کشور می گذرد ولی هنوز آتش مهار نشده

و دود و شعله ای مهیب از چند کیلومتری دیده می شود. در این حال، بمب گذاری های عوامل عراق ادامه دارد.

ص: ۷۰۲

۱– سند شماره ۰۶۳۳۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا – مرکز فرماندهی، به نزاجا – معاونت عملیات و اطلاعات، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۲– سند شماره ۰۶۳۳۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ – مرکز فرماندهی، به نزاجا، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۳– روزنامه اطلاعات، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۴– همان.

۵– مأخذ ۲، ص۳.

در این حال، خرابکاری های جدیدی نیز انجام می شود؛ از جمله بنا به اظهار سخنگوی سپاه پاسداران اهواز، بمبی فتیله ای در روستای مچریه از روستاهای نوار مرزی دشت آزادگان منفجر شد و خساراتی به بار آورد. گزارش خبرگزاری پارس حاکی است که این بمب در کنار در ورودی شرکت تعاونی روستای مچریه کار گذاشته شده بود و پس از انفجار خساراتی به ساختمان این شرکت وارد کرد. مسجد مجاور شرکت تعاونی نیز بر اثر انفجار آسیب دید. عاملان این انفجار را که چهار تن بوده اند، سپاه پاسداران دشت آزادگان دستگیر کرده و به دادگاه انقلاب اسلامی خوزستان در اهواز تحویل داده است(۱)

شب هنگام نیز بر اثر انفجار یک بمب که در خیابان امام خمینی اهواز منفجر شد، ۱۶ نفر مجروح شدند. این بمب در یک دستگاه ضبط صوت کارگذاشته شده بود.(۲)این بمب ساعتی در ساعت ۲۱:۳۰، در پاساژ خرم واقع در خیابان امام خمینی اهواز منفجر شد که از شلوغ ترین محل های شهر است. این بمب را عمال عراقی کار گذاشته بودند.(۳) صدای مهیب ناشی از انفجار بمب موجب شد که اهالی خیابان های اطراف وحشت زده به خیابان بریزند. این انفجار تلفات جانی به جای نگذاشت و جراحات مجروحان نیز سطحی بود.(۴)

در این حال، امروز واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه خرمشهر گزارشی به دادستان انقلاب آبادان و خرمشهر ارسال کرد که در آن به بررسی وضعیت نوار مرزی خرمشهر پرداخته شده است. در این گزارش بر کوتاهی کردن پاسگاه ژاندارمری این نوار مرزی در حفاظت از مرز و جلوگیری از تردد ضدانقلابیون، تأکید شده است و این ضعف مورد انتقاد قرار گرفته است. این گزارش نشان می دهد که پاسگاه "حدود" در مورد تردد غیر مجاز افراد محلی مرتبط با عراق و نیز در زمینه عبور قاچاق سلاح بی اعتنا است و از آن اطلاعی ندارد. در آخر این گزارش آمده است: «برای این سپاه جای بسی سؤال است که چطور در زمان رژیم منحط پهلوی، کم ترین تردد به عراق امکان ناپذیر بوده و اگر غریبه ای وارد ده می شد، بلافاصله گزارش ورود وی به پاسگاه می رسید و بلافاصله پاسگاه اقدام به احضار و یا دستگیری او می نمود، اما اکنون نوار مرزی ایران و عراق همچون بازار مکاره می باشد.»(۵)-(۶)

۴۱۳

گزارش منابع مرتبط با حوادث داخلی عراق حاکی از صدور ابلاغیه مهمی از سوی سازمان امن العام عراق است. این ابلاغیه را امروز سازمان مزبور، خطاب به کلیه واحدهای اطلاعاتی تابع در سراسر عراق، صادر کرده است.(۷) در این ابلاغیه به مأموران سازمان امن العام دستور داده شده است که فعالیت خود را افزایش دهند و با متهمان و دستگیرشدگان به شدت رفتار

ص: ۷۰۳

۱- مأخذ ۲، ص۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۱/۱۳۵۹

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص۴.

۴- مأخذ ۳، ص ۱۱.

۵- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۴۱۲: متن کامل گزارش امروز سپاه خرمشهر به دادستانی انقلاب آبادان و خرمشهر. ص۷۲۵

۶- سند شماره ۲۸۷۴۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تحقیقات و اطلاعات سپاه خرمشهر، به دادستان انقلاب اسلامی آبادان - خرمشهر، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۹۲۴۴۲مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ۱۸/۲/۱۳۵۹.

کنند و یادآوری شده است که مقامات مسئول نیز حامی آنان خواهند بود.(۱)

تصمیم جدید دولت عراق برای افزایش سرکوب و پی گیری جدی تر مخالفان، امروز در رادیو لندن به نحو ذیل بازتاب داشت: «شورای فرماندهی عراق تصمیم گرفته است که برای اعضای حزب الدعوه یا آن هایی که عقاید حزب مزبور را انتشار می دهند، باید حکم مجازات اعدام صادر شود. این خبر در مجله الفبا به چاپ رسیده است.(۲)

حزب الدعوه عراق، در ایران اعلام کرد که «شورای رهبری حزب بعث در بغداد، حکم اعدام کلیه وابستگان به حزب الدعوه الاسلامیه و هر کس را که با این حزب همکاری دارد صادر کرده است.» این حزب همچنین اضافه کرد که این حکم، وابستگان پیشین به این حزب را که فعلاً عضو نیستند نیز شامل می شود(۳)

در این حال، گروه های متعدد، هر یک اطلاعات مورد تأکید خویش را از داخل عراق، نقل می کنند؛ از جمله دسته ای که با عنوان حزب توحید ایران اعلامیه می دهند، امروز اعلام کرد: «منزل آیت الله العظمی خویی در نجف اشرف تحت کنترل شدید مزدوران بعثی عراق قرار دارد و افرادی که به منزل ایشان مراجعه می نمایند، تحت نظر قرار گرفته و به آن ها اهانت می شود و آیت الله زاده های شاهرودی مرجع بزرگ تقلید شیعه را دستگیر و به محل نامعلومی در بغداد برده اند.(۴)

۴۱۴

در ادامه سیاست اخراج ایرانیان از عراق، طبق گزارش امروز ستاد مشترک ارتش به وزارت کشور جمهوری اسلامی ایران، «وزارت کشور عراق طی دستوری به پلیس کلیه استان ها اعلام نموده است که در صورت مشاهده جوانان ایرانی بین ۱۸ تا ۲۶ سال، در هر وضعیت که باشند آنان را دستگیر و بازداشت نمایند.»(۵)خبرهای رسیده از دیگر منابع نیز حاکی است امروز وزارت کشور عراق به همه سازمان های امنیتی و یگان های پلیس عراق ابلاغ کرده است: «کلیه ارامنه ایرانی مقیم عراق، از دستور العمل اخراج مستثنی بوده و اخراج ایرانیان فقط شامل حال مسلمانان می باشد.(۶)

در این حال، کار اخراج ایرانیان به وسیله مأموران عراقی در مرزهای ایران همچنان ادامه دارد.(۷)سرهنگ اخیانی فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، ساعت ۸:۱۵ امروز، تعداد رانده شدگان از عراق را ۶۷۰۰ نفر اعلام کرد. وی افزود: از این تعداد، ۳۰۰۰ نفر از طریق مهران و دهلران و ۳۷۰۰ نفر از طریق مرز خسروی، سومار، هدایت و سایر نقاط مرزی قصرشیرین اخراج شده اند.(۸) گفتنی است درحالی که پاسگاه های مرزی ایران در نواحی مهران و دهلران، برای پذیرفتن ایرانیان رانده شده از عراق بسیج شده اند، اخراج از این مرزها کاهش یافت. هم زمان با این امر، اخراج صدها ایرانی در مرزهای قصرشیرین و مرز باشماخ در کردستان ایران آغاز شد.(۹)

نابسامانی وضعیت رانده شدگان در هنگام اخراج نیز همچنان ادامه دارد؛ از جمله به گزارش خبرگزاری پارس از دهلران، «یکی از خواهران رانده شده از عراق که از شدت درد زایمان رنج

۱- سند شماره ۲۸۷۲۲۳۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ – ر۲، به ف. ۱۹، ف. ۲۱ – ۰۷ – ر۲، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۴، ص ۲۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۷، ص۴.

۴- مأخذ ۵۸، ص۳.

۵- سند شماره ۰۳۴۶۲۵مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از ستاد مشترک، به وزارت کشور، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۰۰۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۸۱ زرهی (رکن ۲)، به استانداری استان کرمانشاهان، ۱/۲/۱۳۵۹.

۷- مأخذ ۱، ص ۱۰، دهلران - خبرگزاری پارس.

۸- مأخذ ۵۷.

۹- مأخذ ۵۷.

می بُرد، توسط مأموران عراقی در نوار مرزی ایران و عراق رها شد و در مرز وضع حمل کرد.»(۱)گزارش دیگری حاکی است: حدود ۹۰۰ نفر از سرمایه داران، بازرگانان و تجار شهرهای نجف، کربلا، کاظمین و بغداد، بدون این که البسه ای همراه داشته باشند از عراق اخراج گشتند و از طریق پاسگاه "ولدکشته" وارد ایران شدند(۲) گروهان "سومار" نیز گزارش داد: «در محل "قلعه جوق" سابق واقع در تقریباً ۱۵ کیلومتری جنوب غربی سومار، در نوار مرزی در ساعت ۱۱ روز جاری، مأمورین بعث عراق به عده ای از اهالی محل که جهت هدایت معاودین عراقی، با مأمورین همکاری می کرده اند، حمله و چند نفر از آنان را به گروگان گرفته اند.»(۳)

از سوی دیگر، یک مقام امنیتی عراق در بین رانده شدگان شناسایی و دستگیر شد. همچنین دو نفر دیگر که مشکوک بودند، بازداشت شدند(۴) دراین حال، روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز، از قول خبرنگارش در قم، نوشت: «حضرت آیت الله محمد شیرازی هیئتی برای رسیدگی به معاودین در مرز ایران، به قصرشیرین و خسروی و ایلام فرستادند.»(۵)

۴۱۵

امام خمینی، در پیامی که امروز خطاب به "ملت ایران" صادر کرد، رانده شدگان را میهمانانی عزیز توصیف کرد و مردم را به پذیرایی گرم از آنان سفارش نمود و نیز بر نابودی رژیم بعث عراق و دولت صدام تأکید کرد. متن کامل پیام چنین است:

«بسم الله الرحمن الرحیم

ملت شریف ایران! میهمانان عزیزی که به توطئه امریکا و دست جنایتکار رژیم منحرف بعث، از خانه های خود آواره شده اند و به ایران، با وضع اسفناک فجیعی فرستاده شدند، گرامی دارید. اینان برادران مظلوم شما هستند که بدون هیچ مجوزی و فقط برای ارضای هواهای نفسانی و اطاعت کورکورانه از شیطان بزرگ، از خانه های خود به دست دژخیمان رژیم بعث آواره شدند. اینان برادران مظلوم ما هستند. ملت شریف و دولت جمهوری اسلامی لازم است وسایل زندگی آنان را به طور شایسته ای فراهم کند و نگذارند به آن ها بد بگذرد.

رژیم منحوس بعث که خود را برای معارضه با اسلام و مسلمین آماده نموده، باید بداند که در اشتباه است و ملت مسلمان ایران و عراق سردمداران آنان را به جای خودشان می نشانند و آنان را از صحنه، خارج و به دست فراموشی تاریخ می سپارند. صدام حسین که با ملت شریف عراق مواجه شده است و خود را در معرض هلاک می بیند، می خواهد با صحنه سازی ها، اذهان برادران اسلامی ما را از خود و رژیم منحط خود منصرف کند تا چند صباح دیگر به جنایات خود ادامه دهد. آن که دستش تا مرفق به خون جوانان غیور آلوده است، می خواهد خود را طرفدار ملت عرب جا بزند. آن که به خیال خود عروبت را از اسلام والاتر می داند و به اسلام پشت کرده و به زعم آن که ملت های عرب را به خود متوجه کند، غافل است که ملت عزیز عرب از اسلام چون جان شیرین حفاظت می کند و با دشمنان

ص: ۷۰۵

۱- مأخذ ۱، ص۱۰، دهلران - خبرگزاری پارس.

۲- مأخذ ۸۲.

۳- سند شماره ۲۷۷۲۶۲مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ر۳ هنگ قصر، به ناحیه ۰۵ - ر۳ و ر۲، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۸۲.

۵- مأخذ ۱، ص۱۰.

اسلام، چون اسلاف خود در صدر اسلام به جنگ و ستیز بر می خیزد.

برادران عرب ما بدانند که ملت عزیز ما با دشمنان آنان - که در رأس آن ها رژیم منحوس بعث است - دشمن و با دوستان آنان دوستند و در مصیبت هایی که آنان از آن رژیم فاسد می کشند، با آنان شریکند. به امید آن که رژیم بعث چون رژیم شاهنشاهی به زباله دان تاریخ افکنده شود و امید است نصر و فتح مسلمین نزدیک باشد. از خداوند متعال غلبه مسلمین را بر قدرت های فاسد خواستار است. والسلام علیکم و علی سائر عبادالله الصالحین.(۱)

۲۰ فروردین ۵۹، ۲۳ جمادی الاولی ۱۴۰۰، روح الله الموسوی الخمینی»

۴۱۶

روزنامه اطلاعات امروز متن مصاحبه خود با منوچهر بیگلری خمسه دبیر دوم و کنسول سفارت ایران در عراق را منتشر کرد. وی که قبل از موج اخراج ایرانیان، از عراق اخراج شده است، در این باره گفت: این یک عمل مقابله به مثل بود که دولت عراق انجام داد، در برابر اخراج یک جاسوس عراقی که با گذرنامه سیاسی در ایران خدمت می کرد و در حین جاسوسی دستگیر شد. چون این شخص به عنوان دیپلمات معرفی شده بود، آن ها نیز یک نفر دیپلمات ایرانی را می خواستند اخراج کنند که مرا انتخاب کردند.

وی درباره سیاست عراق در برابر ایرانیان گفت: حدود ۱۶ هزار ایرانی در خطر اخراج از عراق قرار گرفته اند و امکان دارد در میان آن ها عده ای از عوامل امنیتی و خرابکار نفوذ کنند. من در تهران در ملاقات با وزیر امور خارجه، مسائل پشت پرده را بازگو خواهم کرد. بیگلری درباره علت اخراج ایرانیان از عراق گفت: دولت عراق از زمان قدرت گرفتن حزب بعث، سیاستی را تعقیب می کند که بر اساس آن سعی دارد در برابر عناصر غیرعرب، سیاستی نژادپرستانه را دنبال کند؛ غیر از کُردها که اقلیتی بسیار بزرگ و نیرومند ملی و نژادی هستند و شمال عراق محل سکونت و سرزمین آن ها است و قدرت اخراج آن ها را ندارد. به ویژه پس از انقلاب ایران که موجب تهییج شیعیان آن کشور شده است، رژیم عراق از حضور ایرانی ها در خاک خود وحشت دارد.

وی تأکید کرد: مسلّم است پالیزبان و سردار جاف در عراق، به اعزام گروه های خرابکارانه به مناطق مرزی ایران مبادرت می کنند. بیگلری درباره اوضاع سیاسی داخل عراق گفت: هم اکنون گروه هایی برای برانداختن حکومت بعث، از درون، مخالف سیاست های رژیم فعلی هستند؛ از قبیل سازمان پیکار عراق، اتحادیه آزادی عراق، حزب دعوت اسلامی، ناصریست ها، کمونیست ها، گروه معروف به ۲۱ شهید،(۲) اتحادالوطنی، و اخیراً بعثی های آزادی خواه.(۳)

ص: ۷۰۶

۱- صحیفه امام، ج ۱۲، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، پاییز ۱۳۷۸، ص ۲۳۵ و ۲۳۶.
۲- در ادامه گزارش یادآوری شده است که گروه ۲۱ شهید کسانی هستند که سال گذشته در سالگرد کودتای بعثی عراق، قصد ساقط کردن حکومت صدام را داشتند و بنا به اظهار رهبران عراق، ۲۱ نفر از آن ها از جمله عدنان حسین از نزدیکان صدام، تیرباران شدند.
۳- مأخذ ۸۲.

عزّالـدین حسـینی، امـام جمعه مهابـاد است که شـأن مـذهبی وی به کلی زیر سـایه مواضع سیاسـی اش قرار گرفته است و همـان مواضع گروه های مارکسـیستی را اتخاذ و پیگیری می کنـد؛ اما بعضـی از اوقات در مقابله با انتقادات طرفداران نظام، می کوشد برخی ظواهر جنبه های مذهبی را نیز در ادبیات و گفته های خویش رعایت کند. در اطلاعیه ای که وی امروز صادر کرد، این امر رعایت شده است. در این اطلاعیه که درباره تحولات اخیر در روابط ایران با امریکا و عراق صادر شد، چنین آمده است:

«بسم الله الرّحمن الرّحیم. رانـدن و آواره کردن مردم، کـاری ضـدخلقی است. مـا رانـدن و آواره کردن ایرانیـان مقیم عراق و ایجاد اختلاف به نام شیعه و سـنی را محکوم می کنیم. همچنین ما هر حمله و تهدید نظامی را نسبت به کشور خودمان ایران محکوم می نماییم. خلق کُرد به هیچ دولت خارجی اجازه نمی دهد - خواه امریکا باشد و خواه بعث عراق - که به ایران تجاوز کند. ... قطع رابطه سیاسـی و اقتصادی امریکا با ایران مسـلماً به سود انقلاب ایران است. ... مردم ایران برای مقابله با تهدیدات امپریالیسم امریکا امکانات فراوانی دارند که یکی از اقدامات و امکانات مهم در این مورد است که به عمال امریکا اجازه داده نشود جنگ دیگری را به کردسـتان تحمیل کننـد. اگر دولت از راه مذاکره و حسن نیت واقعی، با مسائل داخلی از جمله مسـئله کردسـتان روبه رو شود، بهتر می تواند در مقابل امپریالیسم امریکا قاطعانه عمل نماید. والسلام علیکم و رحمت الله و برکاته. شیخ عزالدین حسینی،۲۰/۱/۱۳۵۹»(۱)

از سوی دیگر، همین امروز گزارش ورود عزّالدین حسـینی در روز گذشته به سقز، در روزنامه انقلاب اسلامی درج شد. این گزارش که به نقل از خبرنگار این روزنامه در سـقز است، در توضیح نکته ای که ذکر شد، مطالبی در بر دارد. متن کامل گزارش به این شرح است: «ساعت ۵ بعدازظهر روز جاری، شـیخ عزالدین حسـینی درحالی که تعدادی از پیشـمرگان کومه له و فدایی او را اسـکورت می کردند، در گورسـتان سـقز حاضـر شد. شرکت کنندگان نزدیک به ۶۰۰ نفر بودنـد. متأسـفانه پلاکارد حزب دمکرات هم وسط خیابان افتاده بود و کسـی هم نبود که آن را دست بگیرد. بعد از سـخنرانی، وی در گورسـتان با بلندگو مردم را به مسـجد جامع دعوت کرد. تعداد شـرکت کنندگان در مسجد کم تر از تعداد در گورستان بود. پس از سخنرانی مبنی بر این که ما خواستار حل مسئله کردستان از راه

ص: ۷۰۷

۱- روزنامه کیهان، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص۱۲.

مسالمت آمیز هستیم و اگر چنانچه دولت بخواهـد دخالت نظامی کنـد، مجدانه مقاومت می کنیم، عزالدین حسـینی چنین دعا کرد: کشورهایی که برای ایران توطئه می کنند سـرنگون کن؛ پیشمرگ هایی که برای آزادی کردستان و برای اسلام می جنگند سلامت نگهدار؛ خدایا! پاسدارانی که برای کشتار مردم کردستان به این منطقه آمده اند، پیشمرگ ها را بر آن ها پیروز بدار. درود به روان پاک شهیدان کشور و کردستان.»(۱)

۴۱۸

در پی اوضـاع ایجاد شـده در کشور، این روزها در مناطق کردنشـین آرامشـی نسبی حاکم است. حاد شـدن بحران بین ایران و امریکا از یک سو و ایران و عراق از سوی دیگر، از جمله علـل این امر است. اوضـاع ایجاد شـده محلی را نیز می توان علت دیگر ایجاد این آرامش نسبی دانست. این آرامش که نیروهـای نظام سـعی در حفظ و تـداوم آن دارنـد، بعضاً با هجوم هایی از طرف مخالفان، شکسـته می شود. درگیری نیمه شب گذشـته دهگلان نمونه ای از این امر است که در پیام ذیل، خلاصه آن ذکر شده است.

نیمه شب گذشته، پیامی از سپاه همدان به تهران مخابره شد که در آن آمده است: «ساعت ۱۱ شب، از طرف مهاجمین به ما حمله شد. به آتش آن ها پاسـخ داده شد و مواضع آن ها را با خمپاره و کالیبر ۵۰ کوبیدیم. افراد ما سالم [هسـتند] و احتمالاً دشمن تلفات داشته. دشمن نیروی خود را در ۱۵ کیلومتری قروه تقویت کرده است و حتمـاً به مـا بـاز هم حمله می کنـد. برای حفـظ منطقه بایـد با هماهنگی کامیاران، بیجار و قروه، به دشـمن حمله و مواضع آن ها را اشغال و افراد را در آن جا مستقر نمود. منتظر دستور حمله به دشمن می باشیم؛ چون وضع منطقه نامطلوب است.»(۲)

پاسخ تهران به پیام این بود: «دسـتور داده می شود که به هیچ عنوان پیشـروی نکنید و فقط موضع دفاعی داشـته باشـید و اگر احیاناً حمله کردند، با شدت به آن ها پاسخ دهید.»(۳)

در عمل، مشـخص شد که پیشـنهاد نیروهای خودی در محل - که به اشغال مواضع مهاجمان، قبل از حمله آن ها، معتقد بودند - صحیح بوده است و عدم اجرای آن، موجب تقویت مهاجمان و صورت گرفتن حمله های بعدی شد و در نتیجه، خساراتی وارد گردید. سخنگوی حزب دمکرات در سننـدج، مطابق روال معمول، ادامه ماجرا را در لفاف خاص حزب دمکرات، به این نحو بیان می کنـد: «ساعت ۲:۲۰ بامداد روز نوزدهم فروردین مـاه جاری، در یک کیلومتری روسـتای گنجی، حومه دهگلان، ارتش و پاسـداران با توپ و خمپاره روسـتای گنجی و اطراف را از یک کیلومتری مورد حمله قرار دادند. برای دفاع از مردم، پیشمرگان حزب دمکرات که در گنجی مستقر بودند شب هنگام به حمله آنان پاسخ دادند.»

بنا به گفته سخنگوی حزب دمکرات، سرانجام ماجرا به این قرار است که این درگیری شبانه تا ساعت ۳:۳۰ بامداد ادامه یافت و در این جریان چند ساختمان و یک دکان بر اثر

ص: ۷۰۸

۱- مأخذ ۱، ص ۱۰.

۲- سند شماره ۰۶۳۳۱۳مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از همدان، به تهران، ۱۹/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۶۳۳۳۴مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی، به سپاه پاسداران همدان، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

اصابت خمپاره ویران شد و کوچک ترین آسیبی به پیشمرگان حزب دمکرات وارد نیامد. ارتش و پاسداران به طرف قروه عقب نشینی کردند.(۱)

۴۱۹

اعلام مواضع گروه های مختلف درباره امریکا و عراق، در وضعیت کنونی و با توجه به افکار عمومی، خودبه خود نوعی تبلیغ و ترویج نیز به شمار می آید و علامتی از صداقت و مردمی بودن و انقلابی بودن آنان تلقی می شود. در میان گروه های مارکسیستی، حزب توده بیش ترین توجه را به این نکته دارد. بخشی از گروه های مائوئیستی سه جهانی(۲) نیز، چنین مصالحی را در اعلام مواضع خود در نظر می گیرند. در این میان، مواضع سازمان چریک های فدایی خلق، از فقدان حاکمیتِ حداقلِ عقلانیت و حسابگری در هسته مرکزی سازمان یا نوعی تشتت در تصمیم سازی حکایت می کند؛ تشتتی که بعضاً به صورت مواضع بسیار افراطی غیرقابل دفاع برای هواداران، بروز می کند که نوعی خودزنی محسوب می شود و بقایای مشروعیت این گروه قدیمی و معروف را به نابودی می کشد.

در شماره امروز هفته نامه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق، دو مطلب شایان توجه درج شده است. مطلب اول با عنوان "امپریالیسم امریکا و تنب بزرگ، تنب کوچک و ابوموسی" به چاپ رسیده است. مواضع اعلام شده در آن، در این موقعیت - که عراق ادعاها و تهدیداتی را مطرح می کند - دقیقاً خرد کننده روحیه و اراده مقاومت در مردم است؛ حتی نوعی صدور مجوز برای خدشه وارد کردن بر چارچوب ارضی کشور به شمار می آید و جمهوری اسلامی را در برابر فشارهای سیاسی و تبلیغاتی عراق در مسئله سه جزیره، بی دفاع قرار می دهد. در مطلب دوم و نیز در همان مطلب اول، به کوبیدن ارتش و نیروهای مسلح و فرماندهان آن، با شدیدترین تعابیر ممکن، می پردازد.

در مطلب اول، در بررسی مسئله سه جزیره ایرانی خلیج فارس آمده است:

«سال ها است که دولت های سرمایه داری و محققان تاریخ دان و جغرافی نویس طرفدار سرمایه داری، در پاسخ به این سؤال قلم فرسایی کرده اند، اسناد و مدارک تاریخی بیرون کشیده اند، قراردادهای بین المللی را حجت گرفته اند، که ثابت کنند جزایر سه گانه متعلق به کیست. هرکس چیزی در این زمینه گیرش آمد، با جار و جنجال روی آن تبلیغ می کرد که ثابت شد جزایر متعلق به ما است؛ اما ببینیم حقیقت چیست.

این سه جزیره در نزدیکی تنگه هرمز یعنی گلوگاه خلیج فارس قرار دارند و تا چند سال پیش عموماً متروکه و غیر مسکونی بودند. فقط در ابوموسی حدود ۳۰ خانوار زندگی می کردند. وقتی در

۱- مأخذ ۱۰، ص۱.

۲- منظور گروه هایی نظیر حزب رنجبران است که امریکا و شوروی را در کنار هم، در جهان اول قرار می دهند و اروپا و ژاپن را در جهان دوم و چین و ایران و دیگر کشورهای آسیایی، افریقایی و امریکای جنوبی را در جهان سوم دسته بندی می کنند. به این ترتیب شوروی نه تنها قطب انقلاب محسوب نمی گردد بلکه در کنار امریکا دشمن انقلاب ها و خلق های جهان سوم شمرده می شود.

سال ۱۹۷۰، امپریالیسم فرتوت انگلیس مشاهده کرد ضعیف تر از آن است که در خلیج فارس حضور نظامی داشته باشد، نیروهای خود را از منطقه خارج کرد و این مصادف بود با سال هایی که ارتش ایران از جانب امپریالیسم امریکا، نامزد برعهده گرفتن همان وظایف استعماری ارتش انگلیس در منطقه گردیده بود. امپریالیسم امریکا به خصوص می کوشید وظیفه دفاع از تنگه هرمز که گلوگاه تمام کارتل های بین المللی نفت است، به دست "نیروهای نامطمئن" نیفتد.

خروج انگلیس هم زمان شد با اوج گیری جنبش انقلابی خلق عمان و تشدید جنگ مسلحانه خلق در ایالت ظفار. این نبرد قهرمانانه، با توجه به مجاورت عمان با تنگه هرمز، مستقیماً تهدیدی بود علیه سلطه امپریالیست ها و در رأس همه، امریکا. امپریالیسم امریکا که هیچ نیرویی سرسپرده تر و وابسته تر از ارتش شاه نمی شناخت، آن را با دستیاری مستشاران نظامی خود به ظفار گسیل داشت تا با جنبش انقلابی خلق عمان – جنبشی که می رفت در حساس ترین نقطه خلیج فارس سلطه امپریالیسم امریکا را در هم شکند – مقابله نماید و پیشرفت آن را سد کند. از سوی دیگر می باید سه جزیره سنگلاخی و غیر مسکونی دهانه خلیج فارس، فوراً به اشغال ارتش ایران که سرسپرده ترین و در ضمن نیرومندترین ارتش منطقه بود، درآید، تا با تأسیس یک پایگاه نظامی مطمئن در آن جا، برای سرکوب جنبش انقلابی خلق های منطقه به ویژه بحرین و عمان، تدارک لازم را فراهم آورند. ...

همه دولت های مجاور خلیج فارس، گرچه در مورد سهم و نقش خود در خلیج فارس دائماً با یکدیگر درگیر بودند و اتهامات رنگارنگ به همدیگر وارد می آوردند، اما در این زمینه که خلیج فارس به حوضچه امنی برای صدور نفت و انبار کردن سلاح های امریکایی بدل شود، در این زمینه که جنبش های رهایی بخش منطقه با قاطعیت سرکوب شود، در این که همه چیز در خلیج، وابسته به امپریالیسم باشد، کاملاً اتفاق نظر داشتند و همیشه با همدیگر به تفاهم کامل می رسیدند. ...

در جریان معامله هایی که صورت گرفت، قرار شد رژیم شاه پای خود را از بحرین کنار بکشد و امور آن به شیخ مرتجع و سرسپرده محلی سپرده شود و به جای آن، جزایر سه گانه به اشغال ارتش ایران درآید. ضمناً به ارتش ایران این وظیفه محول گردید که جنبش انقلابی خلق عمان را سرکوب نماید تا بدین ترتیب " امنیت" منطقه، یعنی سلطه امپریالیسم امریکا کاملاً تأمین گردد. رژیم ایران ژاندارم خلیج شده بود و می بایست وظیفه دفاع از امنیت انحصارات امپریالیستی نفتی و میلیتاریستی را در خلیج فارس مستقیماً برعهده می گرفت و دقیقاً به همین دلیل زمینه فراهم شد که ارتش ایران جزایر سه گانه را به پایگاهی برای سرکوب مبارزات خلق ها تبدیل نماید.

در آذر ۱۳۵۰، ارتش شاه به یکباره با یک مانور ساختگی و مسخره، اعلام کرد که پس از برجاگذاشتن چند کشته، موفق به فتح جزایر شده است؛ حال آن که اصلاً کسی وجود نداشت که در برابر ارتش ایران مقاومت کند. تنها شیخ شارجه بود که اعتراضکی کرد. اعتراض، ناشی از ترسی بود که شیخ نشین ها عموماً از توسعه طلبی رژیم شاه داشتند و همیشه شکایت آن را پیش

ارباب خویش می بردند. مقالات زیادی در باب مالکیت این جزایر نوشته شد. رژیم شاه تبلیغات سرسام آور و عوام فریبانه ای را برای لوث کردن قضیه و جنبه ملی بخشیدن به آن، آغاز کرد. از آن روز به بعد هر وقت رادیو وضع آب و هوا را گزارش می کرد، از این سه جزیره هم نام می برد. گویا در آن جزایر متروکه که فقط نیروی نظامی در آن مستقر است و هیچ ایرانی دیگری را هم به آن جا راه نمی دهند، مثل سایر نقاط ایران زندگی عادی جریان دارد که به آگاهی از وضع آب و هوا نیازمندند. ... رژیم شاه از اصل با اهداف و مقاصد تجاوزکارانه و ضدخلقی و برای تأ مین و دفاع از منافع میلیاردرهای امریکایی، یعنی کارتل نفت و انحصارات اسلحه سازی، مبادرت به این کار کرد، نه به خاطر دفاع از منافع ۳۰ خانوار ساکن ابوموسی، یا به خاطر این که این جزایر در اصل متعلق به ایران بوده است و ایران باید از منابع آن بهره برداری نماید. ...

اکنون پس از تحولاتی که در منطقه ایجاد شده است، با توجه به رشد مبارزات خلق های قهرمان ایران و با توجه به بیداری و هوشیاری توده ها، دیگر امپریالیسم امریکا قادر نیست از ارتش وابسته و ضدمردمی ایران همان توقعی را داشته باشد که در زمان شاه داشت. ارتش ایران علی رغم ماهیت خود، فعلاً ـ قادر نیست همان وظایف امپریالیستی گذشته را در خلیج فارس برعهده گیرد. نقشه امپریالیست ها این است که ابتدا نظم و انضباط کورکورانه را دوباره به ارتش بازگردانند ... تا این ارتش، دوباره به راحتی بتواند همان وظایفی را که در زمان رژیم شاه در منطقه بر عهده داشت، باز هم برعهده گیرد. ... فعلاً ـ که ارتش ایران قادر نیست مبارزات مردم را سرکوب کند و وضع را به حال سابق بازگرداند، امپریالیست ها به سوی سایر یاران خود در منطقه روی می آورند. آنها مرتجعین حاکم در عراق و سپس در عربستان سعودی را از ارتش آسیب دیده شاه مطمئن تر و فعال تر یافته اند.

حکومت ایران به خصوص فرماندهان جنایتکار ارتش و در رأس همه، فلاحی، این روزها از آمادگی ارتش ایران برای مقابله با خطر تجاوز عراق و ایادی آن ها سخن می گویند. این فرماندهان مثل تیمسار مدنی، مردم ما را ناآگاه فرض کرده اند. فلاحی در صحبت های خودش از آمادگی فانتوم ها و تانک ها و کشتی های ایران برای مقابله با "خطر تجاوز" حرف می زد؛ در حالی که برای همین تسلیحات، آدم فرستاده است برود از همان "تجاوزگران" قطعات یدکی خریداری کند. فلاحی که خودش در ویتنام درس جلادی از امپریالیسم آموخته است، فلاحی که خودش یک عمر تا مغز

استخوان، امپریالیستی اندیشیده و عمل کرده است، حالا مدعی است می خواهد با امپریالیست های تجاوزگر و ایادی آن ها مبارزه کند. ...

خلق های ستمدیده ایران و سایر کشورهای مجاور خلیج فارس، نه تنها در اشغال این جزایر و سایر نقاط استراتژیک خلیج فارس توسط ارتش های وابسته دست نشانده و دست پرورده امپریالیسم، و تبدیل آن ها به پایگاه نظامی، هیچ منافعی ندارند، بلکه در تمام سال های سلطه استعمار و امپریالیسم بر منطقه، توسط همین ارتش ها و از همین پایگاه ها برای سرکوب مبارزات آن ها و غارت دسترنجشان استفاده کرده اند. خلق های زحمتکش ایران، عراق، عربستان، و امارات خلیج فارس، تا امروز از انبار کردن سلاح های امریکایی و استقرار ارتش های دست پرورده و خدمتگزار امریکا در جزایر و بنادر خلیج فارس، چه بهره ای برده اند جز آن که این پایگاه ها همواره لانه هایی بوده است برای به خون کشیدن جنبش های انقلابی؟

خلق های قهرمان کشورهای مجاور خلیج فارس باید بازو در بازوی هم اندازند و علیه همه این ارتش های وابسته و دست نشانده و برای برچیدن تمام پایگاه های این ارتش ها و در نهایت، محو همه جانبه سلطه امپریالیسم جهانی به سرکردگی امپریالیسم امریکا، به مبارزه برخیزند. نباید فرصت داد عوام فریبی امثال فلاحی ها و تکریتی ها، توده های زحمتکش کشورهای منطقه را در مقابل هم قرار دهد. آن ها همه، خدمتگزار امپریالیسم هستند؛ درحالی که مردم همه، دشمن امپریالیسم امریکا و همه استثمارگران و غارتگرانند.

همصدا با همه خلق های آگاه و مبارز منطقه، با تبدیل خلیج فارس به جولانگاه امپریالیست ها و ارتش های وابسته به آن ها، با تبدیل جزایر و بنادر خلیج فارس به پایگاه هایی برای سرکوب مبارزات خلق ها و تحکیم سلطه امپریالیسم جهانی به سرکردگی امپریالیسم امریکا، به مبارزه برخیزیم.»(۱)

مطلب دیگر، خطاب به بنی صدر درج شده است و در آن نیز به گونه ای مشابه، ارتش و فرماندهان آن مورد هجوم قرار گرفته اند. در این مطلب آمده است:

«آقای رئیس جمهور با طرح خلع سلاح کارگران و زحمتکشان و نیروهای انقلابی، در جهت تحقق برنامه لیبرال ها حرکت می کند. او در شرایطی که مزدوران امریکا در رأس ارتش لانه کرده اند و هر روز اسناد روابط آن ها با امپریالیسم افشا می شود، سعی دارد مشت کوبنده توده ها را به سویی دیگر یعنی برعلیه منافع تاریخی شان برگرداند و بدین وسیله، ارتش ضدخلقی را از زیر ضربه خارج نماید. در حالی که سرمایه داران وابسته به امپریالیسم در شورای انقلاب، در رأس ارتش و ... موقعیت خود را تحکیم می کنند و برای خلع سلاح توده ها و در نتیجه سرکوب مبارزات آن ها روزشماری می کنند، آقای رئیس جمهور سعی دارد ذهن توده ها را به انحراف بکشاند و فاجعه خلع سلاح دوران مشروطیت را یک بار دیگر به وجود آورد.»(۲)

ص: ۷۱۲

۱- نشریه "کار"، شماره ۵۳، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱و۱۵.

۲- همان، ص۵.

یکی از مسائل مورد توجه در داخل کشور، بی نظمی های اجتماعی و سوء استفاده از جوّ انقلابی موجود در جامعه است. این امر حتی در وضعیت بحرانی حاصل از تهدیدات امریکا و عراق، همچنان ادامه دارد و نوعی سازمان دهی سیاسی به وسیله گروه ها، به طور آشکار در پشت این مطالبات اجتماعی مشاهده می شود. یکی از گسترده ترین تحرکات، مربوط به مسئله ای است با عنوان "دیپلمه های بیکار" که در این روزشمار گزارش هایی از آن درج شده است. به دلیل امتزاج حرکت تشکیلاتی گروه ها با مطالبات واقعی مردم، امر مزبور توان زیادی را از نیروهای دولتی و مردمی، مصروف خود می کند.

در میان گروه های مخالف نظام، سازمان چریک های فدایی خلق در این زمینه، شاخص است. این گونه استفاده از مطالبات اجتماعی و سیاسی در حالی است که خبر از فعالیت مسلحانه این گروه، در شهرهای مختلف برای نهادهای نظام تکراری شده است؛ از جمله مرکز فرماندهی سپاه به سپاه خرم آباد در مورد تحرک مسلحانه امروز سازمان مزبور به مراکز سپاه، هشدار داد و ابلاغ کرد که «اوضاع شهر را در هر لحظه مخابره نمایید و اقدامات لازم را بنمایید»(۱) در همین حال، روزنامه انقلاب اسلامی نوع دیگری از تحرکات این سازمان را گزارش کرد. در این گزارش آمده است:

«به دعوت سازمان چریک های فدایی خلق، شاخه خوزستان، یک راهپیمایی به منظور حمایت از کارگران اخراجی صنایع فولاد برگزار شد. راهپیمایی ساعت ۵ بعدازظهر آغاز شد و هواداران سازمان چریک های فدایی خلق با شعارهایی از قبیل مرگ بر امریکا، کارگر می رزمد سرمایه دار می لرزد، کارگر اخراجی باید بیاد سرکار، به راهپیمایی پرداختند که پس از چند دقیقه، گروهی از مردم در جلو آن ها با دادن شعارهایی از قبیل مرگ بر فدایی چریک، به راهپیمایی پرداختند و در چند مورد امکان برخورد پیش آمد که با میانجی گری افراد خودی، از ادامه درگیری جلوگیری شد. راهپیمایی چریک های فدایی خلق، درست زمانی آغاز شد که مردم اهواز علیه کشور عراق دست به راهپیمایی زده بودند و به همین علت گروه هایی به طور پراکنده تا ساعت ۸ شب علیه چریک های فدایی شعار می دادند.»(۲)

سپاه اردبیل امروز از تجمع دیگری با مضمون بیکاری در اردبیل، به ستاد مرکزی سپاه گزارش داد. در این گزارش نیز گروه های چپ مارکسیستی، عامل اصلی قضیه معرفی شده اند. در گزارش مزبور آمده است:

«احتراماً به استحضار می رساند عده ای دیپلمه بیکار، از تاریخ ۱۳/۱۲/۵۸ اداره دارایی این شهرستان را به اشغال خود درآورده و متحصن شده اند و هدفشان از اشغال آن اداره، آن بوده است تا کارمندان ادارات در روز عید حقوق های خود را نتوانند دریافت کنند تا کلیه کارمندان را نسبت به دستگاه بدبین نمایند؛ لذا پس از دعوت از نماینده گان این دیپلمه ها به

ص: ۷۱۳

۱- سند شماره ۰۶۳۳۳۳مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه - مرکز فرماندهی، به سپاه خرم آباد.

۲- مأخذ ۳، ص ۱۰.

فرمانداری، با حضور اعضای شورای تأمین شهر، و رسیدگی به خواسته های آن ها، مسائل مورد بحث و بررسی قرار گرفت و به این نتیجه رسیدیم که هدف آن ها کار نبوده؛ بلکه بیکاری را بهانه قرار داده و عقاید و خواسته های کمونیستی خود را می خواهند بر دولت تحمیل نمایند و از منابعی تغذیه می شوند. اعضای شورای تأمین با حضور معاون بانک ملی و رئیس دارایی تصمیم گرفتند که حقوق و عیدی کارمندان از طریق بانک پرداخت شود که این کار عملی گردیده و نتیجه بخشیده؛ ولی تحصن هنوز هم ادامه دارد. مردم در نماز جمعه تصمیم گرفته بودند که پس از اقامه نماز به دارایی رفته و آن ها را به هر طریق بیرون بریزند؛ ولی برای جلوگیری از درگیری های احتمالی، این عمل از طرف روحانی مبارز، حاج شیخ سعید، منتفی گردید. فرماندار جدید اردبیل و شورای تأمین شهر از والدین آن ها امروز دعوتی به عمل آورده تا اتمام حجتی بشود و شاید والدین بتوانند فرزندان خود را متقاعد بسازند؛ لذا در صورت مخالفت؛ تصمیم چنین می باشد که با قاطعیت و به هر عنوان که شده، از طریق دادستانی و شورای تأمین شهر به تحصن خاتمه داده شود، و در این عملکرد، احتمال درگیری هایی خواهد بود که جهت استحضار و کسب تکلیف گزارش می گردد.»(۱)

در پاسخ، نظر فرماندهی سپاه به این قرار تأکید و اعلام شد که «سپاه به هیچ وجه دخالت نکند و از نیروی مردمی و شهربانی استفاده شود.»(۲)

۴۲۱

در فضای ضدامریکایی کنونی، سازمان مجاهدین خلق از فعال ترین گروه هایی است که از این فضا برای ترویج و تبلیغ سازمان و مواضع آن استفاده می کند و این کار را به نحوی سازمان یافته و منظم و مداوم انجام می دهد. سازمان مزبور در تبلیغات وسیعش، خود را در مبارزه واقعی و مکتبی با امریکا، امپریالیسم، یگانه می شمارد و نظام و مسئولان آن را تلویحاً و تصریحاً، در این راه ناتوان می خواند و به عوام فریبی و موج سواری و عدم اعتقاد کافی به مبارزه با امریکا، متهم می کند. البته در این میان، امام خمینی یک استثنا است و سازمان مزبور، مکرراً از خصلت ضد امریکایی امام یاد می کند و حتی در تأیید مواضع خویش، از آن استفاده می نماید. نمونه ای از این گونه فعالیت و تبلیغ، در تحلیلی که در شماره امروز "مجاهد" با عنوان "برای امریکا ویتنامی دیگر بسازیم" درج شد، مشاهده می شود.(۳) در این تحلیل آمده است:

«هنوز چند روز بیش تر از پیام و به اصطلاح توبه نامه کارتر نمی گذرد که خود جناب کارتر مفهوم واقعی آن را با موضع گیری اخیرش (قطع روابط دیپلماتیک با ایران و ...) توضیح داد. ... بی تردید خلق ایران، به ویژه انقلابیون اصیل و نیروهای ضد امپریالیستی اش،

۱- سند شماره ۰۶۳۳۱۸مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سپاه اردبیل، به ستاد مرکزی سپاه، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۲- همان، پی نوشت تلفنگرام، از سپاه اردبیل، به ستاد مرکزی سپاه، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۴۲۱: بخش هایی از مقاله مفصل مجاهد مربوط به اعلام مواضع بر ضد امریکا و انتقاد به مسئولان کشور.ص۷۲۶

از تصمیمات تلافی جویانه امریکا به شکل مناسبی استفاده خواهد کرد. ... مسئولین امر، علی رغم این که واژه "انقلاب" و "انقلابی بودن" را به دنبال خود یدک می کشند، و در ضد امپریالیست بودن و انقلابی بودن، در حرف، بالای دست همه می زنند، علی رغم سفارشات مکرر امام و بیان ایشان درباره ماهیت رابطه ما با امریکا، هیچ اقدامی در جهت قطع قراردادها با امپریالیست ها نگردیده ...»(۱)

راهپیمایی امروز سازمان مجاهدین نیز نمونه ای دیگر از فعالیت های وسیع یادشده است. این راهپیمایی خود نوعی مانور قدرت محسوب می شد و قدرت نمایی تشکیلاتی شبه نظامی را به طور دقیق و با مهارت به رخ می کشید و البته در قالب حمایت از مبارزه ضدامریکایی نظام جمهوری اسلامی تنظیم شده بود. سازمان دهی ظاهری این تظاهرات، به تناسب "دانشجویی بودن حرکت لانه" به عهده انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه تهران بود؛ انجمنی که پوشش دانشجویی سازمان مزبور است. گزارش روزنامه کیهان از این راهپیمایی چنین است:

هزاران میلیشیای جوان هوادار سازمان مجاهدین خلق، بعدازظهر به نشانه اعلام آمادگی رزمی و مقابله با هرنوع تجاوز امریکا، در صفوف منظم طی رژه ای، از دانشگاه تهران تا سفارت امریکا حرکت کردند. میلیشیاهای (چریک های نیمه وقت) دختر و پسر، در گروهان های مشخص و پشت سرهم، از برابر انبوه مردم رژه نظامی رفتند و عکس هایی از امام خمینی و آیت الله طالقانی در دست داشتند. آنها همچنین پلاکاردهایی را حمل می کردند که دربردارنده قسمت هایی از پیام اخیر امام درباره قطع رابطه ایران و امریکا، و نیز پاره ای از شعارهای سازمان مجاهدین خلق ایران بود. در پایان این رژه، انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه تهران به نمایندگی از همه شرکت کنندگان، قطعنامه ای را قرائت کردند(۲)

اما گزارش روزنامه بامداد، با ادبیات خاص مجاهدین خلق و اهداف آن بیش تر تناسب دارد. در این گزارش آمده است:

میلیشیاهای هوادار مجاهدین خلق، در یک رژه منظم و باشکوه، گوشه ای از قدرت آمادگی رزمی آحاد ملت ایران را در مقابله با امپریالیسم تجاوزگر امریکا و ایادی آن در منطقه، به نمایش گذاشتند. میلیشیاها یا چریک های نیمه وقت مردمی هوادار مجاهدین خلق، به مناسبت قطع روابط ایران و امریکا، در این مانور شرکت کرده بودند. آنها برای بزرگداشت این اقدام تاریخی و به پیروی از رهنمودهای امام خمینی، و برای پاسخ به تهدیدات و توطئه های امپریالیسم امریکا، این مانور را انجام دادند. آنان در گروه های ۶۰ نفری، با انضباط گردان های نظامی، در خیابان های تهران رژه می رفتند و گروه های بسیاری از مردم در دو طرف مسیر رژه، با شعارهای "درود بر مجاهد" از آن ها استقبال می کردند. آنان همچنین عکس هایی از امام خمینی رهبر مبارزات ضد امپریالیستی ملت ایران، پدر طالقانی، یاسر عرفات، و بنیان گذاران سازمان مجاهدین و مرکزیت سازمان، و نیز پلاکاردهایی را با خود حمل می کردند.

۱- نشریه "مجاهد"، ارگان سازمان مجاهدین خلق ایران، شماره ۳۶، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱ و ۲.

۲- مأخذ ۵۷، ص۲.

بیش تر میلیشیاهای دختر و پسر از تعلیم دیدگان فنون رزمی و دانش آموز، دانشجو، کارگر، کارمند و پیشه ور بودند. آنها در طول مسیر دانشگاه تـا مقابل لانه جاسوسـی، در حالی که پاهای خود را محکم به زمین می کوبیدنـد، با فریاد شـعار می دادنـد: "مجاهـد، میلیشـیا، پوینـده راه خـدا"؛ "حماسه ویتنام، به دست ارتش خلق، تکرار باید گردد." در پایان این رژه، میلیشیاها در مقابل لانه جاسوسی امریکا اجتماع کردند و سرود "آید از ملک ایران زمین، غرش خلق ایران به گوش" را خواندند. سـپس قطعنامه این مانور که انجمن دانشـجویان مسـلمان دانشگاه تهران آن را تهیه کرده بود، در پنـج ماده قرائت شـد. در طول مسـیر، عـده ای از گروه های مخالف مجاهدین خلق سـعی در، به هم زدن رژه و ایجاد درگیری داشـتند که خوشبختانه این تلاش به درگیری نینجامید(۱)

۴۲۲

امروز حزب توده اعلامیه ای بـا امضای دبیرخانه کمیته مرکزی این حزب، درباره راهپیمایی روز جمعه انتشار داد و در آن اعلام کرد: «حزب توده ایران به پیروی از مشـی اصولی و انقلابی خود، برای وحـدت همه نیروهای ضد امپریالیستی در برابر توطئه های امپریالیسم جنایتکار امریکا، دشـمن اصـلی انقلاب ما و خلق ما، همه اعضا، هواداران و دوسـتان حزب و همه نیروهای میهن دوست، آزادی خواه و مترقی را فرامی خواند که با شرکت فعـال و وسـیع خود در این راهپیمـایی، وحـدت خلل ناپـذیر خلق قهرمان ما را در دفاع از انقلاب ضـد امپریالیستی، دمکراتیک و خلقی ایران، و در مقابله با توطئه های امپریالیسم امریکا علیه انقلاب ایران، اعلام دارند. حزب توده ایران به ویژه از همه اعضا، هواداران و دوستان حزب می طلبد که تمام نیروی خود را برای بسیج خلق به منظور شرکت هر چه وسیع تر در این راهپیمایی به کار برند تا وحدت ضد امپریالیستی خلق قهرمان و آزاده ما، با عظمت و شکوه درخور خویش نمایان گردد.»(۲)

درباره این گونه مواضع حزب توده یادآوری می شود که علاوه بر مصـلحت اندیشی های خاص این حزب در همراهی با نظام جدید، در این زمینه خـاص مسـئله "شوروی" مطرح است. توضـیح این که از نظر سـیاست مـداران کرملین و حامیـان آن در تهران، قطع رابطه امریکـا بـا ایران و اِعمال تحریم اقتصـادی برضـد ایران، فرصتی طلایـی است؛ فرصتی برای این که ایران را به میزانی که از امریکا جـدا می کنـد، به بلوک کشورهای متحد اتحاد جماهیر شوروی منتقل نماید؛ از این رو، هم مسکو و هم طرفداران ایرانی اش به شدت از این اتفاق استقبال کردند.

حزب توده ایران نیز در این ماجرا می خواهد نقش فعالی را ایفا کند. این حزب به شدت سعی می کند که چهره ای آزادی خواه و انقلابی پسند از اتحاد جماهیر شوروی نشان دهـد و به صـراحت نیز از روی آوری ایران به آن کشور حمایت می کنـد. این حزب همواره با یکی دانسـتن امریکا و شوروی مخالفت می نماید و با ارائه تحلیل های گوناگون، در اثبات موضع خویش درباره

۱- روزنامه بامداد، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص۹.

۲- روزنامه نامه مردم، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص۱.

کرملین تلاش می کند. ارگان رسمی این حزب، "نامه مردم"، در شماره امروز خود مقاله ای تحلیلی را به چاپ رساند؛(۱) مقاله ای که به مناسبت قطع رابطه بـا امریکـا و وضـعیت فوق العاده پیش آمـده در کشور، نگاشـته شـده است. طی این مقاله، علاوه بر حمایت و تمجیـد از امام خمینی، از کسانی که مانع نزدیکی ایران و شوروی می شوند به شدت انتقاد شده است.(۲)

بـد نیست یادآوری شود در حالی که یک جریان کمونیستی مثل حزب توده در حمایت و به قول منتقـدانش در تبعیت از شوروی، سـنگ تمام می گـذارد و هرگونه سـرزنش را تحمـل می کنـد، برعکس، برخی گروه های کمونیستی فعال ضـد شوروی نیز وجود دارنـد که در هر ماجرا از جمله بحران اخیر عراق، روس ها را مانند امریکا یی ها سرزنش می کنند؛ در این زمینه می توان از سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر - که ابتدا با انشعاب از سازمان مجاهدین خلق به وجود آمد - نام برد.

۴۲۳

روزنـامه انقلاـب اسـلامی در شـماره امروز، گفت وگوی خبرنگـار خود بـا "دکتر حبیب الله پیمـان" را درباره مسائل اخیر بین ایران و امریکا درج کرد. به نوشـته این روزنـامه، دکتر پیمـان رهبر گروه "جنبش مسـلمانان مبارز" درباره نحوه مبارزه با تحریم اقتصادی امریکا گفت: مقابله با تحریم اقتصـادی امریکـا، فقـط بـا یـک بسـیج مردمی امکـان پـذیر اسـت. مایحتـاجی را که مـا به آن نیـاز داریم، می تـوانیم از کشورهـای دوست و ضـد امپریالیست، بـدون رفتن زیر بار قیـد و شـرط های آن ها، تأمین کنیم. همچنین می توانیم از نفتمان به صورت یک سـلاح اسـتفاده کنیم و از جمله امریکا را تحریم نفتی کنیم و به کشورهای دیگر، نفت را فقط براساس احتیاجات صـنعتی مان بفروشـیم. بسـیج عمومی بایـد با نظم انقلابی باشد تا حـاکم شود؛ والاـ اگر بخواهیم از نهادهای گذشـته اسـتفاده کنیم، مبارزه ممکن نیست. از وی سؤال شـد: اگر کشورهای هم پیمان امریکا از خرید نفت مـا خـودداری کننـد، بایـد چه کنیم؟ او گفت: همـان طـور که از قطع رابطه بـا امریکـا اسـتقبال کردیم [از این امر هم اسـتقبال می کنیم]. قبلاً پیشـنهاد جنبش مسلمانان مبارز درباره نامه کارتر این بود که در قطع رابطه با امریکا ما پیش قدم شویم؛ ولی برخلاف نظر ما، آن هایی که تردید و تزلزلی در سیاست هاشـان دیـده می شود، این کـار را نکردنـد. اگر کشورهـای غربی از خریـد نفت مـا خودداری کننـد، از این جریـان بیش تر به سرمایه داری غرب ضـربه وارد می شود و اگر بخواهند جبران کنند، خشم ملت های عرب را بر ضد دولت هاشان برمی انگیزد و آنچه دولت ها از آن می ترسند و بدون تردید سعی می شود که از آن پرهیز شود، همین مسئله است. اما از جانب خود ما: از طریق

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۴۲۲: بخش هایی از مقاله مفصل امروز ارگان حزب توده در اعلام مواضع بر ضد امریکا و در حمایت از شوروی و انتقاد به مخالفان شوروی در ایران. ص۷۲۸

۲- روزنامه نامه مردم، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

قطع نفت تمـام وابسـتگی های ما قطع می شود؛ زیرا صـنایع مونتاژ و ارتش و تکنوکراسـی ما به درآمـد نفت وابسـته است. البته هر مبارزه ای، یک سری مشـکلات دارد؛ ولی این مبارزه به اسـتقلال ما و تولد یک ملت آگاه منجر می شود و نهادهای اقتصادی غیرتوحیدی که تاکنون ما را در بند کشیده بودند، از بین خواهند رفت.(۱)

یادآوری می شود جنبش مسـلمانان مبارز، در مقایسه با سازمان مجاهـدین خلق و بعضـی از گروه های غیرمـذهبی مخالف نظام، با نظام جدیـد هم آوایی هـای نسـبتاً زیادی دارد؛ همچنین برخلاف سازمان مجاهـدین خلق، در نوع برخورد با جناح بنـدی کنونی نظام، بیش تر منتقـد جریان دولت موقت و بعد از آن بنی صدر است تا جریان نزدیک به امام؛ تا جایی که بعضی از مفسران غربی، دکتر پیمان را از رهبران پشت پرده جریان "لانه" محسوب می کننـد و این گروه را از متحـدان خط امام می شـمارند. تحلیل ذیل که در شـماره امروز نشـریه "امت"، ارگان جنبش مسـلمانان مبارز درج شـد، به تشـریح بخشـی از مواضع این گروه اختصاص دارد. در تحلیل مزبور که با عنوان "به راستی مرتجعین کیسـتند و انقلابیون کدامنـد؟" چاپ شد، آمده است:

«لیبرال هـا یا سازشـکاران که بیش تر آنها غیرروحانی هسـتند، صف مقـدم ارتجاع را تشـکیل می دهنـد. چون اینها با تغییرات انقلابی مخالفنـد، از سرمایه داری، مالکیت های ارضی، از قراردادهای کهنه استعماری، مناسبات استبدادی در ارتش، ادارات و خلاصه از نظام کهنه استعماری حمایت می کننـد و بـا شورا با ارتش مردمی، با برابری و حکومت واقعی مردم، مخالفنـد. در بین روحانیون، مرتجعین کم نیسـتند و همین عناصـر مرتجع از میـان روحانیون هسـتند که از ابتـدا با نهضت و انقلاب مخالف بودنـد؛ از رژیم، صـریح و غیرصـریح دفاع، و با امام و روحانیون مبارز مخالفت می کردند. ...

توده مسـلمانان ما پیونـدی مـذهبی با روحانیت دارد. البته همین توده مسـلمان، روحانیون ضـد خلق را طرد می کند. بارها گفته ایم پایگاه توده ای روحـانیون، مطلق نیست. ... مردم بزرگ ترین و معروف ترین روحـانیون را که از پایگاه وسـیع توده ای برخوردار بوده است، پس از آن که وی را در صف یـا در جهت دشـمن دیدنـد، به آسـانی خرد و محکوم نمودنـد. تاریـخ از این نمونه هـا فراوان دارد. ... راه مبـارزه بـا ارتجـاع، پاره کردن صورتـک انقلابـی نمـایی، اسـلام نمـایی و خمینی نمـایی است. بسـیاری از روحـانیون چنـانچه بسـیاری غیر روحـانیون، به صـرف این که تظاهر به وفاداری به انقلاب، اسلام و امام خمینی می کنند، مورد حمایت مردم قرار گرفتند.»(۲)

۴۲۴

امروز آخرین مواضع دو گروه مهم مـذهبی دخیـل در حـاکمیت جدیـد یعنی حزب جمهوری اسـلامی و روحـانیت مبارز تهران، درباره امریکا، در مطبوعات اعلام شد. روزنامه جمهوری اسـلامی، ارگان حزب جمهوری اسلامی، در شماره امروز، بیانیه این حزب درباره قطع رابطه امریکا با ایران را درج کرد. این روزنامه نوشت: حزب جمهوری اسلامی طی

ص: ۷۱۸

۱- مأخذ ۱، ص۹.

۲- نشریه "امت"، ارگان جنبش مسلمانان مبارز، شماره ۵۱، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱ و ۲.

بیانیه ای، پیروزی ملت ایران بر شیطان بزرگ را تبریک گفت. در این بیانیه آمده است:

«بسم الله الرّحمن الرّحیم

این قطع رابطه دلیلی بر قطع امید دولت امریکا از ایران است. ملت رزمنده ایران این طلیعه پیروزی نهایی را که ابرقدرت سفاکی را وادار به قطع رابطه، یعنی خاتمه دادن به چپاولگری ها، کرده، اگر جشن بگیرد حق دارد.

(پیام ۱۹ فروردین امام خمینی به مناسب قطع رابطه ایران با امریکا)

خواهران و برادران مسلمان! اراده منسجم شما، پیروی شما از مکتب و رهبر، بالاخره شیطان بزرگ را به زانو درآورد. این بزرگ ترین دولت جبار تمام تاریخ، با تمام قدرت و توانایی ظاهری نتوانست امیال خود و خواسته های خود را به شما مردم دلیر تحمیل گرداند. امریکا امروز زخمی و حقیر، مجبور گشته است روابط خود را به طور کامل با مملکت ما قطع کند؛ چرا که تمام تیرهای او به سنگ خورده ... و اینک او مأیوس از هر راه و هر نیرنگ، خشم فروخورده خود را با قطع رابطه با ایران و توهین به دیپلمات های ایران ابراز می دارد.

خواهران و برادران! جنگ بی امان شما با امریکا، اسوه ای است برای مبارزه تمام خلق های دربند و مستضعف جهان. شما بدون اتکا به هیچ نیرویی جز الله، توانستید نمونه بی مانندی در تاریخ به ملل تحت ستم نشان دهید که مسلماً موجب پیروزی از این الگو در مبارزه شان با تمام نیروهای طاغوتی جهان، از شرق و غرب، خواهد شد. حزب جمهوری اسلامی این طلیعه پیروزی بزرگ را به تمام مستضعفین جهان و به ملت ایران تبریک می گوید و اعلام می دارد با تمام توان خود، برای پیروزی نهایی مستضعفین بر مستکبرین خواهد جنگید، و حزب جمهوری اسلامی اعتقاد دارد پیروزی ملت ما آن گاه به تمامی حاصل خواهد شد که تمام کشورهای در بند جهان، به ویژه کشورهای مسلمان، توانسته باشند ایادی جهانخواران را از سرزمین خود بیرون زنند و پرچم حکومت عدل اسلامی را برفراز سرزمین های خود به اهتزاز درآورند. ... حزب جمهوری اسلامی به پاس بزرگداشت این پیروزی بزرگ ملت، روزهای چهارشنبه و پنجشنبه را روزهای جشن پیروزی بر شیطان اعلام کرده و از ملت درخواست می نماید ... به نشانه وحدت و نیز حمایت از ملت مستضعف عراق، روز جمعه راهپیمایی نمایند.»(۱)

روزنامه انقلاب اسلامی نیز در شماره امروز خود، مواضع جامعه روحانیت مبارز تهران را درباره قطع رابطه امریکا با ایران، انتشار داد. به نوشته این روزنامه، سخنگوی جامعه روحانیت مبارز در این باره گفت: واقعیت همان است که امام خمینی در روزهای نخست گفتند که عبارت بود از این که "ما رابطه با امریکا را می خواهیم چه کنیم؟" سخنگوی جامعه روحانیت افزود: ارتباط با امریکا به نفع ما نبوده و نیست و بنابراین از قطع آن هیچ هراسی نداریم. او تأکید کرد که نه تهدیدهای نظامی اولیه تأثیری در روحیه ملت مبارز دارد و نه تهدیدهای اقتصادی امروز کارتر. وی گفت: تحریم اقتصادی ممکن است نابسامانی های

۱- مأخذ ۷۱، ص ۱ و ۱۰.

ظاهری درپی داشته باشد؛ ولی این تهدیدات در جامعه ای انقلابی به ویژه جامعه ای که تعالیم بلند اسلام را دارد، اثر چندانی نخواهد داشت. سخنگوی جامعه روحانیت مبارز تهران یادآور شد: اگر لازم باشد، ما باید آن قدر با پای برهنه حرکت کنیم تا قدرت ساختن کفش را بیابیم؛ ولی به ملت تأکید کرده ایم و تأکید می کنیم که هرکس به حقوق حقه ما احترام بگذارد و خواستار برقراری رابطه انسانی و آزادنه با ما باشد، ما نیز حاضریم با او رابطه داشته باشیم. وی تأکید کرد: قطع رابطه برای ما نه تنها تهدید نیست، از آن استقبال نیز می کنیم و با کمال بی اعتنایی از آن می گذریم.(۱)

۴۲۵

امروز رئیس دیوان عالی کشور، بهشتی - که علاوه بر عالی ترین مسئولیت قضایی، دبیرکلی حزب جمهوری اسلامی را نیز بر عهده دارد - در مصاحبه ای مطبوعاتی شرکت کرد و به سؤالات خبرنگاران داخلی و خارجی پاسخ داد. وی که از اعضای شورای انقلاب نیز هست، از مهم ترین تصمیم سازان و تصمیم گیران نظام به شمار می رود و به نظر بیش تر کادرهای هوادار نظام، نیرومندترین شخصیت خط امام محسوب می شود. دو روزنامه رقیب جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی، هرکدام بخشی از مهم ترین موارد مطرح شده در این مصاحبه را منعکس کردند.(۲)

روزنامه انقلاب اسلامی نوشت:

آیت الله دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب اسلامی ایران، درباره لزوم یکدلی شورای انقلاب و رئیس جمهوری و ارگان های مملکتی یادآور شد: امام در همه مراحل همواره تأکید داشته اند که مردم برای تداوم این انقلاب، باید یکدل و یک زبان و یک رأی شوند و یکپارچه عمل کنند؛ بنابراین شورای انقلاب، رئیس جمهوری و وزرا، در درجه اول باید از یکدلی و یکپارچگی سازنده ای برخوردار باشند و این مورد تأکید امام هم بود.(۳)

از دکتر بهشتی سؤال شد: تصمیم کیفری دادگستری یا دادگاه های انقلاب درباره کسانی که در نظام تولید ما اختلال ایجاد کنند - که در سخنان دیروز (۱۹/۱/۱۳۵۹) رئیس جمهوری نیز مورد تأکید قرار گرفت - چیست؟ ایشان گفتند: طبق قوانین موجود از قوه قضائیه، بخش دادگاه و دادسرای انقلاب مسئول این قسمت است و کوشش خواهد شد که این دادسراها و دادگاه های

۱- مأخذ ۱، ص ۳.

۲- البته هر دو روزنامه، از این مصاحبه مطالب مشترک هم درج کردند.

۳- مأخذ ۳، ص ۱.

انقلاب حداکثر کارایی را برای ایفای نقش داشته باشند. در زمینه دادگستری و حوزه مسئولیت خاص خودش هم کوشش هایی را شروع کردیم که امیدواریم مفید واقع بشود. بدون شک، اعمال این قاطعیت بدون داشتن یک دستگاه قضایی قابل اعتماد و قاطع میسر نیست.

پس از آن، خبرنگار خبرگزاری پارس سؤال کرد: با توجه به جوّ دادگستری و دادگاه های انقلاب در کنار آن، همان طور که البته در جریان هستید، امام اختیارات قضایی جدیدی برعهده جامعه مدرسین حوزه علمیه قم گذاشتند و این امر در ملاقاتی که حضرت آیت الله منتظری با امام امت داشتند، مطرح شد. حال امکان دارد بفرمایید دراین زمینه، تکلیف دعاوی از یک سو و تنش های احتمالی این سه مرجع قضایی از نظر کیفیت قضا در قبال کمّیت، به چه سان خواهد بود؟ رئیس دیوان عالی کشور اظهار داشت: آنچه امام فرموده اند، مطلب تازه ای نیست. برطبق لایحه قانونی تشکیل دادسراها و دادگاه های انقلاب، تعیین قضات این دادگاه ها با رهبری است و امام این مسئولیت را به عهده آیت الله منتظری و آیت الله مشکینی نهادند. جامعه مدرسین حوزه علمیه قم از طرف این آقایان، برای رسیدگی به نتیجه کار قضات اعزامی از طرف قم - که برای قضاوت در دادگاه های انقلاب تعیین شده اند - گروه هایی را انتخاب کرده اند و اعزام خواهند شد؛ بنابراین صحبت از سه مرجع قضایی و تنش احتمالی میان آنها نیست و در حقیقت این کاری است در همان قلمرو فعالیت دادسراها و دادگاه های انقلاب.

از آیت الله بهشتی درباره راهپیمایی بزرگ وحدت و مبارزه با سلطه امریکا(۱) پرسش شد. ایشان گفتند: اکثر راهپیمایی هایی که پس از پیروزی برگزار شده است، با شرکت مؤثر گروه های فراوان اجتماعی و عموم مردم بوده است و همان طور که می دانید، سال گذشته اصولاً یک بار راهپیمایی تحت عنوان راهپیمایی وحدت، با شکوه فراوان برگزار شد. این هماهنگی و هم فکری میان گروه های سیاسی بر محور معیارهای اصیل اسلامی هم از آرمان های عمومی ملت ما است.(۲)

روزنامه جمهوری اسلامی هم درباره مصاحبه مزبور، از جمله نوشت:

آقای دکتر بهشتی درباره عراق گفتند: طبعاً نیروهای نظامی با وسایلی که دارند، هرگونه تجاوزی را خنثی خواهند کرد. برادران ما در ارتش مکرراً اعلام آمادگی کرده اند و عراق یا هر کشور متجاوز دیگری باید بدانند مقابل یک ارتش چند صد هزار نفری نیست، بلکه رویاروی ملتی است که همه حاضرند سلاح به دست بگیرند و دشمن خود را از بین ببرند.

خبرنگار ما سؤال کرد: کارتر تهدیدات بعدی را خطرناک توصیف کرده است؛ آیا فکر نمی کنید این به معنی تجاوز نظامی امریکا باشد؟ شورای انقلاب برای این گونه تهدیدات چه تدابیری اتخاذ کرده است؟ دکتر بهشتی در پاسخ گفت: از این ابرقدرت های جهانخوار هیچ جنایتی به دور نیست. این مسئله در شورای انقلاب مکرر مطرح شده است، در همین

۱- این راهپیمایی با دعوت بنی صدر قرار است جمعه آینده انجام شود.
۲- مأخذ ۳، ص ۱۲.

روزها مطرح است و ما هم مکرر اعلام کرده ایم که هر خارجی پا به ایران بگذارد، در حقیقت گور خودش را کنده است؛ حتی حملات رژیم بعثی عراق به مرزهای ایران هم که درست در این زمان و هماهنگ با فشارهای دولت کارتر و دولت امریکا، بر ایران وارد می شود، باید ملت ما را برای مقابله با این تجاوزات، نیرومندتر، شجاع تر، و پر حماسه تر بکند و کرد.

خبرنگار ما پرسید: اگر امریکا شاه را به ایران مسترد کند، دانشجویان گروگان ها را آزاد خواهند کرد؟ آیت الله بهشتی اظهار داشتند: تصمیم آن با امام است و امام هم معین کرده اند که با مجلس شورای اسلامی است. دکتر بهشتی گفت: این احتمال در حال حاضر و در آینده وجود دارد که گروگان ها محاکمه شوند.

خبرنگاری خارجی از دکتر بهشتی پرسید: آیا اعلام وضعیت فوق العاده، وسیله ای برای این که گروه های مترقی تحت اختناق قرار بگیرند و برای کوبیدن آنها است؟ او گفت: خیر؛ قضاوت صحیحی نیست. زمانی که این گروه ها خود را برای درك موقعیت حساس کشور خود، در جامعه خود آماده کنند و در برخورد با این موقعیت و نیاز جامعه تجدید نظر کنند، از آزادی کامل برخوردار خواهند بود؛ اما هنگامی که آنها بر این عقیده باشند که دولت و رهبری ایران مجبور است هرگونه فشار و رفتاری را تحت عنوان آزادی، تحمل کند، در این جا شورای انقلاب بلکه اکثریت مردم ما، به آنها خواهند گفت که کسی حق اعمال فشار و چنین رفتاری را در این کشور ندارد و جامعه ایران نیز نمی تواند استثنا باشد.(۱)

۴۲۶

به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، امروز دادستان کل انقلاب علی قدّوسی، درباره قطع روابط ایران و امریکا اطلاعیه ای صادر کرد و طی آن، از همه دادگاه های انقلاب خواست در این اوضاع حساس، هرگونه حرکت و جنبش ضدانقلابی را به سرعت سرکوب کنند.(۲)

۴۲۷

وزارت امور خارجه امروز اعلام کرد مقامات امنیتی مصر چهار تن دیگر از دانشجویان ایرانی مقیم مصر را بازداشت کردند. این دستگیری مرتبط با ناآرامی های اخیر دانشجویی در دانشگاه های قاهره است؛ ناآرامی هایی که در اعتراض به سیاست سادات و حضور شاه مخلوع در مصر صورت گرفته است. اسامی افراد مزبور عبارتند از: محمد حضری، حسین خاکی، کاظم شرف الدین و حسین داوری.(۳)

۴۲۸

در فضای ضدامریکایی کنونی، خبرهای ضدروسی علاوه بر نشریات مائوئیستی، در مطبوعات نیمه رسمی ایران نیز انعکاسی چشمگیر دارد، به ویژه در مسائل مربوط به افغانستان؛ روزنامه کیهان در شماره امروز، به نقل از خبرگزاری پارس از مشهد، گزارش داد:

جمعیت علمای حرکت انقلاب اسلامی افغانستان به خبرگزاری پارس در مشهد اطلاع داد: پست رادار "دل آرام" به مجاهدین حرکت انقلاب اسلامی جبهه "رگین کوه" در حوزه استانداری

۱- مأخذ ۳۷، ص ۱۰.

۲- مأخذ ۳، ص ۱۲.

۳- - مأخذ ۵۷، ص ۱.

"فراه" پیوست. همچنین مجاهدین مزبور، تعداد ۲۰ هزار فشنگ و ۱۰۴ قبضه سلاح از جمله کلاشینکف، پاپشه، داشکه و ضدهوایی و همچنین ۶ قبضه مسلسل سنگین را غنیمت گرفتند.

در گزارش دیگر حرکت انقلاب اسلامی آمده است: فرمانداری پرچمن و استانداری فراه را مجاهدین حرکت انقلاب اسلامی جمعیت علمای افغانستان خلع سلاح کردند و تعداد ۴۰ هزار فشنگ و ۳۰۰ قبضه سلاح سبک و سنگین به دست مجاهدین افتاد. در پی آن، فرماندار و شورای اسلامی تعیین شدند و همراه نماینده منتخب حرکت انقلاب اسلامی افغانستان، رهسپار فرمانداری پرچمن گردیدند. براساس همین گزارش، بخشداری واشه نیز به تصرف مجاهدین درآمد و فرمانده آن با پنج تن از اعضای حزب پرچم و خلق، پس از محاکمه در یک دادگاه انقلاب، اعدام شدند.(۱)

۴۲۹

همان طور که در داخل ایران، گروه های کمونیستی طرفدار چین، در ضدیت با حزب توده و شوروی فعال اند و نقش این دولت را بر ضد ایران و انقلاب آن ترسیم می کنند، درسطح جهان نیز رسانه های وابسته به چین، در ضدیت با شوروی چنین نقشی دارند. گزارش خبرگزاری فرانسه از هنگ کنگ حاکی است:

مفسر خبرگزاری چین طی تفسیری درباره قطع روابط ایران و امریکا، خاطرنشان می سازد: اتحاد شوروی به محض این که اوضاع را در ایران مساعد ببیند، قدرت را در این کشور به دست خواهد گرفت. این مفسر سپس مسکو را متهم می کند که از راه های سیاسی و نظامی، پاکستان را تهدید می کند و نفوذ و رخنه خود را در ترکیه افزایش داده است. وی سپس اضافه می کند: شوروی از بحران روابط ایران و امریکا برای ایجاد اغتشاش در ایران بهره برداری می کند. خبرگزاری چین نو همچنین اطلاعاتی از منابع غرب منتشر می کند و در آن متذکر می شود که ۲۵ هزار سرباز شوروی، در مرزهای ایران و افغانستان متمرکز شده اند و این کشور ۱۳ لشکر پیاده نظام موتوریزه را در مرزهای خود با ایران مستقر کرده است. خبرگزاری چین نو اضافه می کند: تعداد زیادی از افراد شوروی فارسی را به خوبی صحبت می کنند و مسکو عده زیادی از آنها را به ایران اعزام داشته است تا در این کشور عملیات خرابکاری انجام دهند.(۲)

۴۳۰

روزنامه گاردین چاپ لندن در شماره امروز خود، مقاله ای با عنوان "حربه بی اثر ایران" درج کرده است و در آن به بررسی امکانات ایران در برابر تهدیدات امریکا پرداخته است. در این مقاله، نویسنده علاوه بر مباحث اقتصادی، ائتلاف های موافق و مخالف ایران در جهان عرب را مورد بحث قرار داده است. همچنین به موضوع استفاده عراق از فرصت کنونی و اهداف آن در نابودی جمهوری اسلامی ایران پرداخته است. این مقاله حاوی ترسیم نسبتاً جامعی است از وضع کنونی بازار نفت و جوانب مربوط به تأثیر یا عدم تأثیر تهدید ایران، در این مقاله آمده است:

درست یک سال قبل، جمهوری اسلامی نوپای ایران میزان صادرات نفت خود را به نصف

۱- مأخذ ۲، ص ۱۲.

۲- مأخذ ۱۰، ص ۱۸، هنگ کنگ - خبرگزاری فرانسه، ۱۰ آوریل ۱۹۸۰ (۲۱/۱/۱۳۵۹).

کاهش داد و جهان را در بازار خرید و فروش نفت به چنان آشفتگی یی کشاند که قیمت نفت تا بیش از دو برابر افزایش یافت. دیروز (۱۹/۱/۱۳۵۹) جهان غرب و ژاپن با تهدید تازه ای مواجه شدند: "هر کشوری که در تحریم های اقتصادی امریکا علیه ایران شرکت نماید، ارسال نفت ایران به آن کشور قطع خواهد شد." رژیمی که در میان مخالفان غیرمذهبی، آشفتگی های اقتصادی، و همسایگان متخاصم گرفتار شده است، این حق را دارد که از هرگونه لفظ و سلاحی که دارد، استفاده کند؛ اما باید واقع بینانه سؤال کرد که تهدیدهای ایران تا چه اندازه می تواند کارگر افتد.

ترس "سنّت گرایان" عربستان سعودی و شیخ نشین های خلیج و حکومت بعث عراق از انقلاب ایران، امری عادی تلقی می شود. سنت گرایان و بعثی ها فرصت بهره وری از "تجدید حیات اسلام" را از دست داده اند؛ زیرا قبل از آن که آنها با این تجدید حیات و تثبیت مجدد رو به رو شوند، با دوران استعمار مواجه بودند و بعدها نیز سوسیالیسم پان عربیسم به موضوعات مادی توجه می کرد نه مذهبی؛ اما آنها که مدعی هستند دوستان حکومت جدید ایران می باشند، ادعاشان به دلیل وجود دو عامل مختلف است؛ اول آن که بعضی از این کشورها مانند لیبی و الجزایر، از نظر جغرافیایی در فاصله دوری از ایران قرار گرفته اند، و دوم آن که بعضی دیگر از این مدعیان، به سبب نقشه های سیاسی خود، به دوستی برانگیخته می شوند؛ برای مثال سوریه خود را دوست حکومت ایران می داند، زیرا بدین ترتیب به رقابت حزب بعث خود با حزب بعث عراق دامن می زند. سازمان آزادی بخش فلسطین نیز همین گونه است؛ چرا که از هرگونه مأوایی تازه که بتواند وی را از موج های سیاست اعراب در امان نگاهدارد، سپاسگزار است. در صورتی که تهدید ایران به مرحله عمل برسد، حمایت یا عدم حمایت کشورهای منطقه از آیت الله خمینی اهمیت خواهد داشت.

تهدید ایران به تحریم نفت، نه تنها سلاح نهایی این کشور در نمایشی پر احساس بر ضد واشنگتن است، تنها اسلحه این کشور نیز محسوب می شود؛ اما این اسلحه به دلیل موقعیت کنونی بازار خرید و فروش نفت، کارگر نیست. انبار ذخایر نفت سازمان همکاری های اقتصادی و عمرانی - که به طور متوسط، نفت ۹۰ روز را تأمین می کند - در بالاترین حد ذخیره نفت خود قرار دارد. از طرف دیگر، به دلیل عدم وجود فضای کافی برای ذخیره نفت و کسادی مداوم بازار، تقاضا در حال کاهش است. همچنین تولید نفت کشورهای غیرعرب نظیر مکزیک، آلاسکا و دریای شمال در حال افزایش است، تا در صورت کاهش تولید نفت کویت، لیبی و الجزایر، کمبود نفت را جبران کنند.

سال گذشته هنگامی که ایران تولید خود را کاهش داد، عربستان سعودی میزان تولید نفت خود را یک میلیون بشکه در روز افزایش داد. در صورت قطع مجدد صدور نفت از جانب ایران، کشورهای دیگر به ویژه عراق اقدام عربستان سعودی را دنبال خواهند کرد.

تا زمانی که غرب و ژاپن در هنگام رو به رو شدن با این بحران، قادر خواهند بود از بازار

آزاد سربلند بیرون آیند، پس بهتر است "سلاح نفت" فقط یک تهدید باشد تا به واقعیت بگراید. مسئله این است که تهدیدها چنان بالا گرفته است که نه امریکا - که هفت ماه دیگر انتخابات ریاست جمهوری را در پیش دارد - و نه ایران که قربانی الفاظ بسیار تند خود است، هیچ کدام نمی توانند به سادگی از ادعای خود چشم بپوشند.

در همین احوال، عراق بی شک کمک خود را به شهروندان عرب خوزستان ادامه می دهد؛ به این امید که نخستین جمهوری اسلامی به اضمحلال داخلی نزدیک تر شود.(۱)

* * *

ضمیمه گزارش ۴۱۲: نامه سپاه خرمشهر به دادستان دادگاه انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر

متن کامل نامه تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر به دادستان دادگاه انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر، با عنوان وضعیت فاجعه انگیز نوار مرزی ایران و عراق، به این شرح است:

«در تاریخ ۱۴/۱/۱۳۵۹ که گروهی از سپاهیان پاسدار خرمشهر برای دستگیری فردی به نام "ق.پ."(۲) به ده "حدود" رفته بودند، به پاسگاه مرزی "حدود" مراجعه کرده و با استفاده از تعدادی از برادران سرباز آن پاسگاه، اقدام به محاصره منزل پدر ق.پ. می نمایند. برادر ق.پ. و پدرش و همسر وی، به درب منزل می آیند و چون یکی از برادران پاسدار، برادر نامبرده را خواسته و از منزل بیرون می آورد، همسر و پدر "ق.پ" شروع به داد و فریاد زدن می نمایند. برادران پاسداران سعی می کنند آنها را آرام نمایند که در همین هنگام برادر نامبرده از تاریکی کوچه استفاده کرده و متواری می گردد و از فاصله ۱۰۰ متری پاسگاه "حدود"، از جاده نوار مرزی بالا می رود. در همین هنگام یکی از پاسداران که همراه با اکیپ دستگیری به محل رفته بود، به ایشان سه ایست می دهد و چون وی به دستور سرباز توجه نمی کند و به طرف نهر بین ایران و عراق رفته و سپس از جاده مرزی عراق بالا می رود، همان سرباز اقدام به شلیک یک تیر هوایی می نماید که نامبرده بدون اعتنا به شلیک تیر، وارد خاک عراق می گردد.

پس از بازگشت از محل و مراجعت به پاسگاه، پاسداران اعزامی شاهد توهین و توبیخ سربازی بودند که برای جلوگیری از فرار فرد مذکور، اقدام به تیراندازی هوایی کرده بود. سروان "گ"** نه تنها سرباز مذکور را به علت تیراندازی به طرف یک ضدانقلاب، توهین و توبیخ کرده، بلکه برادران پاسدار را نیز بی نصیب نگذاشته و آنان را افرادی قلمداد کرده که جز دردسر برای ایشان نتیجه ندارند، و اظهار می دارد که شلیک تیر آرامش ده را به هم می ریزد!!!

در تاریخ ۱۷/۱/۱۳۵۹ منابع اطلاعاتی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر، این سپاه را در جریان فرار کلیه افراد خانواده ق.پ. - حدوداً ۱۲ نفر می شوند - می گذارد. بلافاصله مراتب فوق به برادران پاسدار مستقر در مرز مؤمنی اطلاع داده شد تا از محل بازدید کنند و حقیقت موضوع روشن گردد. برادران پاسدار از منازل نامبرده و پدرش بازرسی به عمل آورده و اطلاع دادند که کلیه افراد خانواده ق.پ. همراه با گاو و گوسفند خود، از مرز عبور کرده و به عراق رفته اند. تحقیقات سپاه پاسداران، موضوع خانواده ق.پ. را دنبال کرده و تحقیقات بعدی نشان داد که خانواده نامبرده در ساعت ۹ تا ۱۰ صبح مورخه ۱۶/۱/۱۳۵۹، در حالی که یکی دیگر از متواریان و ضدانقلابیون که به عراق پناهنده شده، به نام "ج.ا." *** لب جاده عراق آمده بود، به آنها کمک کرده تا وارد خاک عراق شوند و ضمناً فرزندان سیدهادی مزاری پور به نام های مصطفی و مرتضی، با یک وانت سفیدرنگ لب جاده مرزی عراق آمده و آنان را توسط وانت مذکور به منزل سیدسلطان اقلیمی که در ده روبه روی روستای "حدود" در عراق سکونت دارد، می برند.

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳۹ تا ۴۲، به نقل از

گاردین - چاپ انگلستان (لندن)، ۹ آوریل ۱۹۸۰ (۲۰/۱/۱۳۵۹).

۲- و ** و *** در سند، نام کامل ذکر شده است.

لـذا بـا در نظر گرفتن این نمونه که دقیقاً گویای وضـعیت فجیع نوار مرزی ایران و عراق می باشـد و نشان دهنـده سـهل انگاری، کم کاری و حتی همکـاری پاسـگاه مرزی ایران است، به سـادگی می تـوان درک نمود که بی دلیـل نیست که در روزهـای ۱۰ و ۱۱ خرداد ۱۳۵۸، پنج هزار قبضـه اسـلحه کلاشـینکف در بین عشایر نوار مرزی توسط مزدوران عراقی توزیع می شود و پاسگاه مرزی "حدود" که از نظر استراتژیکی دقیقاً بر منطقه "حدود" مسـلط است، حتی کوچک ترین اطلاعی از توزیع یک قبضه اسـلحه و یک قالب مواد منفجره ندارد. همدستی و همنوایی پاسـگاه مرزی "حدود" را با ضد انقلابیون، آن گاه می توان مشخصاً لمس نمود که از نزدیک ببینیم منزل عامل اصلی خرابکاری ها و آدم کشی های این منطقه یعنی سیدهادی مزاری پور، تا پاسگاه "حدود"، ۴۰ متر، و منزل برادر وی (سید نعمه) ۱۰ متر تا پاسگاه نوار مرزی "حدود" بیش تر فاصله ندارد و این منازل، مرکز تسلیحاتی ضدانقلابیون در زمان درگیری های خرمشهر بوده است و اکنون کلیه ساکنان آن (حدود ۳۰ نفر) به عراق پناهنده شده اند و تحریکات ضدانقلابیون را سازمان می دهند.

برای این سـپاه جای بسـی سؤال است که چطور در زمان رژیم منحط پهلوی کم ترین تردد به عراق امکان ناپـذیر بوده و اگر غریبه ای وارد ده می شد، بلافاصلـه گزارش ورود وی به پاسـگاه می رسـید و بلافاصـله پاسـگاه اقدام به احضار و یا دستگیری او می نمود، اما اکنون نوار مرزی ایران و عراق همچـون بـازار مکـاره می باشـد که هر چیزی را می تـوان در آن یـافت غیر از امنیت و اسـتقلال و میهن دوسـتی؛ لـذا در این مرحله حسـاس تاریخی، این سپاه شایسـته می بیند تا کلیه مقامات مسـئول مملکتی را از وضـعیت خانمانسوز نوار مرزی مطلع کرده تا اقدام اکید و قاطعی در برابر این گونه سهل انگاری ها و ... گردد.

تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.»(۱)

رونوشت نامه مذکور به دفتر هماهنگی ریاست جمهوری، اسـتانداری خوزسـتان، فرمانداری خرمشـهر، تحقیقات و اطلاعات سـپاه پاسداران مرکز، تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران خوزستان و گروهان ژاندارمری خرمشهر، جهت اطلاع و اقدام مقتضی ارسال شده است.

ضمیمه گزارش ۴۲۱: مقاله روزنامه مجاهد درباره اعلام مواضع برضد امریکا و انتقاد به مسئولان کشور

عنوان مقـاله امروز روزنـامه مجاهـد در اعلاـم مواضع بر ضـد امریکا و در انتقاد به مسـئولان، "برای امریکا ویتنامی دیگر بسازیم" است. متن کامل مقاله به این شرح است:

«هنوز چنـد روز بیش تر از پیـام و به اصـطلاح توبه نـامه کـارتر نمی گـذرد که خود جناب کارتر مفهوم واقعی آن را با موضع گیری اخیرش (قطع روابط دیپلماتیک با ایران و ...) توضیـح داد. لازم به یادآوری است که بلافاصـله بعـد از افشای آن پیام کذایی، محافل سازشـکار و ارتجاعی سـعی کردنـد این طور وانمود کننـد که گویا امریکا واقعاً به عجز و لابه افتاده و از سـر ناچاری و بن بست به عـذرخواهی و دلجویی افتاده است. و به این ترتیب خوش خیالانـه آن را پیروزی تلقی کردنـد؛ امـا حقیقت امر همچنـان که سازمان در همان روز اول افشای پیام خاطرنشان کرد، این است که امپریـالیست هـا برای نخستین بـار نبود که تحت عناوین پرطمطراق، با انتقاد از خود، به اصـطلاح توبه نموده و خود را "آماده پـذیرش حقایق" می کردند؛ حال این که بنابه مضامین قرآنی "چگونه ممکن بود (و هست) که عهدی میان انقلاب ما و دشـمن اصلی متصور باشد؟" کما این که هنوز توجیه و تفسـیرها پیرامون پیام "صلح جویانه" کارتر خاتمه نیافته است که اقدامات تلافی جویانه امریکا و تهدیدات و خط و نشان هایش اعلام می شود. این است ماهیت صـلح جویی امپریالیستی و این است حقانیت دیـدگاه قرآن که "هرگونه عهـد و پیمان آشتی جویانه بین ما و دشـمن اصـلی مان را غیرممکن می دانـد."(۲) بالاـخره ایـن اسـت خـام طمعی و کـوته نظری سازشـکاران و واپس گرایـانی که نه درک واقعی و نه کینه عمیقی نسبت به امپریالیسم جنایتکار امریکا دارند.

ص: ۷۲۶

۱- مأخذ ۸۹.

۲- گیومه ها ("...") مربوط به خود مقاله است.

خوشبختانه امام با افشای پیام کارتر و سپس با انگشت گذاشتن مجدد بر امپریالیزم امریکا به عنوان دشمن اصلی، توطئه فریب کارتر را خنثی کرد و بدین ترتیب علی رغم تلاش ضدانقلابی امپریالیزم برای بهره برداری از مجموعه شرایط "مساعد" ایران - که اوج گیری تفرقه ها و جنگ و جدال های داخلی و به ویژه ضدیت محافل ارتجاعی حاکم با انقلابیون، از بارزترین دلایل این شرایط مساعد بود - حداقل در این مرحله نتوانست بهره برداری لازم را بنماید؛ زیرا که به خصوص با جواب "رد" امام روبه رو شد؛ از این رو بار دیگر چهره واقعی اش را نشان داد تا به زعم خود، خلق ما را وادار به سازش و تسلیم نماید؛ اما بی تردید خلق ایران به ویژه انقلابیون اصیل و نیروهای ضد امپریالیستش، از تصمیمات تلافی جویانه امریکا به شکل مناسبی استقبال خواهند کرد. این به اصطلاح پیش دستی امریکا، برای ما و انقلاب ما واقعاً هم جای تبریک و هم جای تأسف دارد: تبریک به این خاطر که بالاخره منجر به قطع روابط ما با امریکا گردید؛ چرا که اساساً هیچ رابطه ای بین خلق های تحت ستم و امپریالیست ها وجود ندارد و به قول امام رابطه ما با امریکا رابطه یک ظالم و مظلوم است؛ یک غارت شده با یک غارتگر است. تأسف از این نظر که مسئولین امر علی رغم این که واژه "انقلاب" و "انقلابی بودن" را به دنبال خود یدک می کشند و در ضدامپریالیست بودن و انقلابی بودن، در حرف بالای دست همه می زنند، علی رغم سفارشات مکرر امام و بیان ایشان درباره ماهیت رابطه ما و امریکا، هیچ اقدام جدی در جهت قطع قراردادها با امپریالیست ها نگردیده که هیچ، گاه و بی گاه نیز بعضی از قراردادها بسته شده و یا زمزمه بسته شدن بعضی قراردادهای جدیدی به میان می آمد و این گناهی است بس بزرگ برای مسئولینی که در امر لغو کلیه قراردادها اقدامی نکردند؛ اقدامی که بدون تردید کاملاً در جهت منافع خلق می باشد؛ زیرا در شرایطی که مسئولین حکومتی و محافل سازشکار و ارتجاعی، از تداوم انقلاب رهایی بخش ضدامپریالیستی وحشت داشته و به انحاء و طرق، از قطع پیوندها، قراردادها و روابط استعماری خودداری نموده اند و به میثاق شهدا که "بعد از شاه نوبت امریکا است" پشت کردند، بگذار خود امریکا به هر دلیل و با هر دیدگاهی که دارد پیش دستی کند.

بدیهی است که این اقدام او نیز اساساً خط جدیدی نیست؛ چرا که صرف نظر از تجاوزکاری و قلدرمنشی، امپریالیسم در این یک سال خیلی چیزها را با شمّ ضدانقلابی اش درک کرده است. مهم ترین آنها این که ما چنان سیستم و نظامی را پی ریزی نکرده ایم که خود، پیشتازانه به قطع وابستگی های امپریالیستی اقدام نماییم، و یا حکومت ما از چنان سیاست انقلابی برخوردار نیست که بتواند انقلابیون اصیل را حداقل تحمل کند و ... [سه نقطه از متن مقاله است.] بدین قرار است که امریکا به جای وحشت از هرگونه قطع رابطه، با خیال راحت و با سرفرازی، خود پیش قدم می شود. آیا این موضع گیری، ماهیتاً با پیام آشتی جویانه اخیر کارتر تناقضی دارد؟ اگر به فرضیه های اجتماعی - اقتصادی و بافت حکومتی و سیاست های رایج در ایران توجه شود، می بینیم که این دو اقدام ظاهراً متضاد، در باطن چندان هم بی ارتباط نیستند. اگر در این مدت در کنار آن همه شعار و به جای ضدیت مداوم با انقلابیون، لیست عناصر و شبکه های سیا و ساواک افشا می شد، قراردادهای امپریالیستی به خصوص در زمینه های اقتصادی و نظامی افشا و الغا می گردید، اگر از نفوذ سازشکاران مرتجعین که پایگاه و جاده صاف کن امپریالیسم هستند، جلوگیری به عمل می آمد، بافت ارتش شاهنشاهی اساساً تغییر می یافت و همه مزدوران و مهره های وابسته تصفیه می شدند و به جای جنگ افروزی در مناطق، حق خودمختاری آنها در چارچوب یکپارچگی ایران به رسمیت شناخته می شد، حداقل امریکا جرأت نمی کرد صحبت از دشمن مشترک نظام های ایران و امریکا بکند و ... . [سه نقطه از متن مقاله است.] اما به هرحال از آن جا که هرگونه قاطعیت و موضع گیری علیه امپریالیسم، گامی است در جهت شکوفایی انقلاب رهایی بخش ما، و از آن جا که ایجاد هرگونه تیرگی و خصومت در روابط موجود بین ایران و امریکا، کمکی است به تداوم و اوج گیری مبارزه ضد امپریالیستی، بنابراین بایستی با کمال خرسندی و سرور انقلابی، با این گونه فشارها و تهدیدات برخورد قاطعانه تر و اساسی تر بکنیم و این بار ابتکار عمل را در قطع تمامی وابستگی ها، ما به

دست گیریم. قدر مسلم این که تا از قاطعیت های ضدامپریالیستی امام برخورداریم و تا انقلابیون پاک باخته و اصیلی وجود دارند و مهم تر از همه تـا خلق به پاخواسـته و رزمنـده ای چون خلق ایران بـاقی است، ما از فشارها و تهدیـدات امپریالیسم به نفع اعتلای انقلابمان و آزادی مردممان سود خواهیم برد و این امپریالیست ها و مزدورانشان هستند که بایستی از ایجاد ویتنامی دیگر در هراس باشند.

در پایان، ضـمن درج یکی از اعلامیه های سازمان مجاهـدین که در رابطه با لزوم قطع وابسـتگی ها و عدم اقدام مسـئولین در این زمینه، ماه ها قبل منتشر شده بود،(۱) بـار دیگر از مقامـات مملکتی به ویژه شورای انقلاـب مصـراً می خواهیم که به افشـاء و الغـای همه قراردادهای اسـتعماری و ... قاطعانه اقدام نمایند.»(۲)

ضمیمه گزارش ۴۲۲: مقاله روزنامه مردم علیه امریکا و انتقاد به مخالفان شوروی

در مقاله امروز ارگان حزب توده که بر ضد امریکا و در انتقاد به مخالفان شوروی نوشته شده، چنین آمده است:

یکی از شـرایط حیاتی پیروزی در مبارزه اجتماعی و اداره صحیح سیاسی کشور، تشخیص دوست از دشمن است. از خدمات بزرگ امام خمینی به انقلاب ایران آن است که از روز اول دشـمن را به درستی تشـخیص داد. امام نه فقط پس از سـقوط استبداد سلطنتی، امپریالیسم امریکا را به عنوان دشـمن مردم افشـا کرد، بلکه آن را دشـمن شـماره یـک و شـیطان بزرگ خوانـد و انقلـاب علیه آن را انقلابی بزرگ تر از انقلاب اول (علیه شاه) نامیـد؛ اما مـدت ها است از طرف جمعی از سیاست مداران و برخی مطبوعات که خود را پیرو خط امام نیز می شـمرند، مطالب دیگری مطرح می شود. شـیطان بزرگ در نزد این آقایـان، "روس" و "افغانسـتان" و "حزب توده ایران" است و آن طور که بـا شور و هیجـان در این زمینه مکرر در مکرر سـخن می گویند، در زمینه افشای جنایات و توطئه های امپریالیسم امریکا سخن نمی گویند و اگر هم چیزی بگویند، مجمل و بی رنگ و از روی بی میلی و ناچاری است. البته منظور از روس در فرهنـگ سیاسـی آقایـان همـان اتحـاد شوروی است. تاریـخ روابط۶۳ سـاله ایران و شوروی روشن است و می توان با بررسی بی غرضانه این تاریخ دید که آیا همسایه شمالی ایران را می توان دشمن ایران شمرد.

نویسنده پس از ذکر وقایع تاریخی که در آن، عملکرد انگلیس و امریکا منفی و عملکرد شوروی مثبت بوده است، می پرسد:

آیـا روس (اتحـاد شوروی) و دیگر کشورهـای سوسـیالیستی از وجود ایرانی نیرومنـد و خودکفـا و مسـتقل خوشـحال نمی شونـد؟ آیـا حـال که ما مسـتشاران امریکـایی را بیرون کرده ایم و می خواهیم پیونـدهای وابسـتگی اقتصـادی را پـاره کنیم، "روس" معروف از این اعمـال خوشـحال نمی شود؟ آیـا همه این اقـدامات که مایه رضایت همسایه ما است، در جهت اسـتقلال ما نیست؟ مگر همین "روس" معروف نبود که در جریان انقلاب اخیر شکوهمند ایران، به امریکا اخطار کرد که در امور داخلی ایران دخالت نکند، زیرا انقلاب ایران امر داخلی مردم ایران است؟ مگر در اثر ترس امریکا از واکنش سیاسی و نظامی شوروی نیست که "سپاه واکنش سریع" و ناوگان جنگی امریکا تاکنون دست به تعرض به کشور ما نزده است؟

اگر انقلـاب کبیر سوسـیالیستی اکتبر و وجود کشور سوسـیالیستی شوروی در جهـان نبود، همه تحولـات مثبت و دوران سـازی که طی قرن اخیر از جهت سیاسـی و اجتماعی، با این سرعت در جهان رخ داده است، عملاً محال بود و سرانجام محال بود که کشور ما بتواند در قبال دسایس راهزنان مجرب جهـانخوار امپریالیست، به چنین انقلاب شـکوهمندی دست زنـد و از دسـتاوردهای آنها دفاع کنـد. آیا کسانی که در مقابل شـعار "شـیطان بزرگ امریکا است" در واقع می خواهند شـعار "شیطان بزرگ روسیه است" را بگذارند (ولی هنوز شاید صلاح نمی دانند با صراحت، این حرف را آشکار بزنند؛ زیرا مقابله با سخن امام را عجالتاً در سود سیاست خویش نمی شمرند) آیا با این عمل خود، جای دوست و دشمن

۱- ذیـل مقـاله، اعلـامیه قبلی سازمـان، مورخ ۲۶/۸/۱۳۵۸ بـا عنـوان "ابراز تـأسف سازمـان مجاهـدین خلق ایران دربـاره عـدم قطع رابطه و الغـای قراردادهای ننگین با امریکا" مجدداً درج شده است.

۲- نشریه "مجاهد"، شماره ۳۶، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱و۲.

ایران را بـا هم مخلوط نمی کننـد؟ مـا از اتحـاد شوروی فقط به علت همبسـتگی فکری با نظام این کشور (یعنی سوسـیالیسم) دفاع نمی کنیم، بلکه صحبت بر سر واقعیات تاریخی در زمینه استقلال، آزادی و ترقی میهن ما است که باید برای هرکس، با هر عقیده ای که داشته باشد، تنها به شرطی که موافق وجدان عملی قضاوت کند، معتبر باشد.(۱)

ضمیمه اول روزشمار ۲۰/۱/۱۳۵۹: نمونه هایی از بازتاب وسیع برخوردهای ایران و امریکا در رسانه های جهان

خبرهای مربوط به برخوردهای ایران و امریکا بازتاب وسـیعی در رسانه های جهان داشته است. از مندرجات امروز این رسانه ها نمونه هایی در این ضمیمه ذکر می شود؛ نمونه هایی که در هر کدام، از زاویه ای به مسئله نگاه شده است و در همان جنبه نکات شایان توجهی دارد.

تـایمز چـاپ انگلسـتان: برای کـارتر هیـچ راه روشـنی برای رهـایی گروگـان ها وجود نـدارد. رئیس جمهوری امریکا با یک دولت در ایران طرف نیست، بلکه بـا انقلابـی رودرو است که هنوز سازمـان کـافی پیـدا نکرده است. ایران تحت اختیار و فرمان یک فرد است و بس، و آن فرد آیت الله خمینی است که نه علاقه ای به دیپلماسـی سـنتی دارد و نه ترسـی از تحریم اقتصادی. آیت الله خمینی فقط به یک هـدف علاقه دارد و آن رهایی ایران از سـلطه تحقیرآمیز خـارجی و تأسـیس یـک کشور اسـلامی واقعی است. در این اوضاع هرگونه واکنش از طرف امریکا به نفع مقامات ایران تمام خواهـد شـد. در حال حاضـر احتمالاً بهترین امید آن است که مجلس آینده ایران راه حلی برای رهایی گروگان ها پیدا کند که در آنِ واحد، آبروی ایران نیز با آزاد کردن گروگان ها حفظ شود.(۲)

روزنـامه دیلی اکسپرس چـاپ انگلسـتان: بریتانیـا و سـایر کشورهای غربی بایـد از امریکا پشتیبانی کننـد. این موضوع به نفع همه کشورها است که امریکـا در به ثبـوت رسانیـدن و دفـاع از قـوانین بین المللی پیروز شـود؛ یعنی قوانینی که در نـتیجه گروگـان گیری در تهران زیر پـا گذاشـته شـده است.(۳)

فاینشـال تـایمز چاپ انگلسـتان: قطع روابط دیپلماتیک میان امریکا و ایران، ژاپن را ناگزیر از آن کرده است که در زمینه شـروع مجـدد پروژه سـه میلیارد دلاری پتروشـیمی در بنـدر خمینی واقع در جنوب ایران، با احتیاط اقـدام کنـد. این طرح تقریباً ۸۵ درصـدش تکمیل شده است؛ اما بیش از یک سال است که راکـد مانده است. این طرح بزرگ ترین سـرمایه گذاری ژاپن در خاورمیانه محسوب می شود. برای گروه میسـتوئی و شـرکای ایرانی آن (شرکت ملی پتروشیمی ایران)، این موضوع مهم است که کار در بندر خمینی دوباره آغاز شود و قبل از پایان سال ۱۹۸۱ خاتمه یابد؛ امّا شروع مجدد پروژه در عرض چند هفته آینده، ممکن است اهانتی برای ایالات متحده امریکا تلقی شود. دولت ژاپن پاییز سال گذشته موافقت کرد که در پروژه بندر خمینی مستقیماً دخالت کند.(۴)

ژون آفریک چاپ فرانسه: در ابتـدا بعضـی رهبران سیاسـی ایران گروگان گیری را بهانه ای جهت رهایی از رقبا قرار می دادند. می توان گفت که آیت الله بهشـتی رهـبر حزب جمهـوری اسـلامی، صـادق قطب زاده رئیس رادیو تلویزیون، و بنی صـدر وزیر امور خـارجه در آن موقع، برای کنـار گذاشـتن رئیس دولت وقت، مهـدی بازرگـان، به این بهانه که طرفـدار امریکا است، از مسـئله گروگان ها بهره برداری کردنـد. سه هفته بعـد، بنی صـدر مجبور شـد پست وزارت امور خارجه را به قطب زاده - که در آن هنگام وابسـته به دانشـجویان و آیت الله بهشتی بود - واگـذار کنـد. حتی امروز نیز روحانیت محافظه کار سـعی می کنـد آنها را مورد حمایت قرار دهد؛ برای این که بتواند قدرت بنی صدر را به تسـخر گیرد؛ ولی عامل حقیقی و محرک واقعی اشـغالگران سـفارت، کسـی جز آیت الله خمینی "رهبر بزرگ" انقلاب ایران، نمی تواند باشد. مسـئله گروگان ها و آشتی ناپذیری دانشـجویان، به امام این امکان را داده است که حوادث و هیجان انقلابی را همچنان حفظ کند. امام با دانشجویان در ارتباط دائم است؛ به این ترتیب که آیت الله خوئینی یکی از نزدیکانش، در "شورای مرکزی" دانشـجویان مستقر است و پسرش احمد خمینی نیز در جایگاه یک رابط، وارد عمل می شود(۵)

۱- مأخذ ۱۲۲.

۲- مأخذ ۴، ص ۲۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۴، ص ۲۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

۴- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان،" ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص ۳۵، فاینشال تایمز چاپ انگلستان، ۹ آوریل ۱۹۸۰ (۲۰/۱/۱۳۵۹).

۵- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان،" ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۵ و ۶ و ۷، مجله ژون آفریک چاپ فرانسه، ۹ آوریل ۱۹۸۰ (۲۰/۱/۱۳۵۹).

لوموند چاپ فرانسه: بنی صدر اخیراً گفته است اروپا خواهد توانست از سلطه امریکا خود را نجات دهد؛ زیرا او آرزو دارد در مقابل دو ابرقدرت، پشتیبانی داشته باشد؛ به همین خاطر است که هم روزنامه های جناح روحانیت مبارز و هم جناح چپ، این روزها او را متهم می کنند که با جدا کردن اروپا از امپریالیسم امریکا، افکاری خطرناک و واهی در سر می پروراند.(۱)

رادیو مسکو: قطع مناسبات سیاسی با ایران که از طرف ایالات متحده امریکا اعلام شد؛ جزء فعالیت های گسترده ضدایرانی است که امپریالیست های امریکا آغاز کردند و به آتش آن دامن می زنند. این اقدام افراطی و تهدیدآمیز که کارتر به آن دست زده است، نشان می دهد که در واشنگتن میل ندارند بحران ایران و امریکا را بر پایه انصاف و عدالت حل کنند و با این اقدام می خواهند اراده مردم ایران را درهم بشکنند و آنها را وادار سازند که تحت فرمان ایالات متحده امریکا قرار گیرند و از راه ضد امپریالیستی یی که انقلاب هموار کرد، منحرف شوند. امریکا می خواهد حضور نظامی خود را در خلیج فارس شدت دهد. علاوه بر نظامیان امریکایی که دائماً در پایگاه های نظامی امریکا خدمت می کنند، ۲۴ هزار نظامی امریکا به این منطقه وارد شدند. پنتاگون با عجله پایگاه نظامی جزیره مصیره را توسعه می دهد و به تجهیز این پایگاه پرداخته است. با توجه به این حقایق، کاملاً روشن می شود که اقدامات دولت امریکا به هیچ وجه نتیجه دلسوزی برای کارمندان سفارت امریکا نبوده است؛ بلکه برای تأمین منافع امپریالیستی انجام می شود. در این اوضاع، تمام نیروهای ترقی خواه عصر معاصر از جمله اتحاد شوروی و دیگر کشورهای اردوگاه سوسیالیستی، از خواست عادلانه ایران پشتیبانی می کنند؛ همان طور که در جریان انقلاب مردمی، ضدامپریالیستی و آزادی بخش ملی، از کشور ایران پشتیبانی کردند.(۲)

ضمیمه دوم روزشمار ۲۰/۱/۱۳۵۹: تحلیل روابط ایران و عراق در رسانه های خارجی

با طرح ادعاهای اخیر رژیم عراق و مطالبات جدید این رژیم از ایران، موضوع روابط بین دو کشور به موضوع مورد علاقه رسانه های خارجی تبدیل شده است و هر کدام، از دید خود به وضعیت حال و آینده این روابط می پردازند؛ از جمله:

روزنامه فایننشال تایمز چاپ لندن، در شماره امروز خود به نقل از دیپلمات های عرب نوشت: عراق با تصمیم اشغال سه جزیره ای که ایران در سال ۱۹۷۱ اشغال کرد، در صدد قطع شاهراه نفت است. طرح عراق این است که به محض تحویل گرفتن کشتی های جنگی تازه که به فرانسه و ایتالیا سفارش داده است، کنترل سه جزیره در دهانه تنگه هرمز را به دست بگیرد. عراق روز یکشنبه پیامی برای کورت والدهایم دبیر کل سازمان ملل متحد فرستاده و در آن خواسته است که تهران هرچه زودتر به اشغال غیرقانونی این سه جزیره پایان دهد.

فایننشال تایمز همچنین به نقل از مسافرانی که از عراق وارد لندن شده اند، نوشت عراق اردوهای آموزشی و تمرینات نظامی در نزدیکی مرزهای ایران ایجاد کرده است و ایرانیان اهل خوزستان را تعلیم می دهد. این روزنامه اضافه کرد که خوزستان خواستار خودمختاری است.(۳)

فرانکفورتر آلگماینه چاپ فرانکفورت، در شماره امروز خود نوشت: سیاست امریکا در مشرق زمین همیشه جزء بهترین ها نبوده است. بعضی از اروپاییان خواستار این امر بودند که رئیس جمهوری امریکا در بحران ایران عملی قاطع و مطمئن انجام دهد. عراق مطمئناً دوست کشورهای دمکرات غرب نیست؛ بلکه عراقی ها تقریباً از جهت سنتی با ایرانی ها دشمن هستند و بنابراین ترس از نقاط ضعف غرب، تأثیری در آنها نخواهد داشت.(۴)

السیاسه چاپ کویت در شماره امروز خود به بررسی روابط ایران و عراق پرداخت؛ روابطی که خواه ناخواه بر وضعیت کنونی رژیم کویت و نیز سایر کشورهای عرب خلیج فارس تأثیر خواهد گذاشت. این روزنامه در شماره امروز خود، مطلبی تحت عنوان "از عراق خواسته می شود تا به کسانی که با خون فرزندان منطقه سوداگری می کنند، فرصت ندهد" درج کرد. در این مطلب که به قلم سردبیر، احمد

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان،" ۲۵/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲، لوموند (فرانسه).

۲- مأخذ ۴، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو مسکو، ۲۰/۱/۱۳۵۹.
۳- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه، " شماره ۲۰، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۸، لندن - خبرگزاری فرانسه، ۹ آوریل ۱۹۸۰ (۲۰/۱/۱۳۵۹).
۴- مأخذ ۱۴۳، ص ۱۳، فرانکفورتر آلگماینه چاپ آلمان (فرانکفورت) ۹ آوریل ۱۹۸۰ (۲۰/۱/۱۳۵۹).

جارالله، می باشد، آمده است: نظر یکی از غربیان مقیم در این جا روز گذشته این بود که اگر جنگی میان ایران و عراق رخ دهد، چه کسی در جهان حاضر خواهد بود میان این دو کشور میانجی شود؛ امریکا، الجزایر، سعودی، کویت؟ خیر، هیچ کدام؛ زیرا ایران در خارج از سرزمین خود، جبهه های زیادی را در مقابل خویش باز کرده است و در داخل نیز جبهه های بسیاری بر آن تحکم می کنند. ظواهر موازنه قدرت میان این دو کشور نشان می دهد که عراق در مقایسه با ایران، در وضع بهتری قرار دارد؛ چه در سطح منطقه ای و چه در سطح بین المللی؛ زیرا دولت بغداد هیچ برخوردی با موازنه های بین المللی نداشته و هیچ خللی در آن به وجود نیاورده است؛ چون نه گروگان امریکایی - که از طریق یک اقدام غیرقانونی و شرم آور، برای روابط بین المللی نزد خود اسیر کرده باشد - دارد و نه اختلافی با شوروی. در عین حال، بغداد سیاست معتدل و فعالی را در داخل مجموعه کشورهای عربی دنبال می کند و احساسات این مجموعه کشورها، به دلیل پیوندهای برادری، به جانب عراق است. امّا پیش بینی این که چه کسی میانجی گری را می پذیرد، مهم تر است؛ رهبر ایران آیت الله خمینی یا بنی صدر یا خلخالی یا بهشتی؟ در حقیقت منطقه ما یک دوران سفاهت و حماقت سیاسی را می گذراند که طی آن، ثروتمندان جنگ ثروت اندوزی می کنند و دیگران محنت و رنج آن را می کشند و در این میان شاید مناسب باشد از عراق بخواهیم که خوددار باشد؛ چون تنها این کشور قادر است حرف آخر را بزند و به کسانی که طبل ها را در خارج از منطقه به صدا درمی آورند و با خون فرزندان منطقه تجارت می کنند، فرصت ندهد(۱)

روزنامه مصری الاخبار نیز پس از ذکر تصمیمات اخیر کارتر که اقدامات نظامی را نیز بعید نمی داند، به رفتار اخیر عراق و نیز تماس تلفنی امیر کویت با صدام اشاره کرد و آن گاه به موضوع گشوده شدن جبهه ای دیگر (علاوه بر امریکا و عراق) در مقابل ایران، پرداخت و نوشت: وقتی کویت در جریان بحران ایران و عراق جانب عراق را می گیرد، بدون تردید دیگر کشورهای خلیج (فارس) هم از سیاستی اعلام شده یا اعلام نشده پیروی خواهند کرد و به هر حال این تصویری است از وجود جبهه سومی بر ضد ایران؛ از این رو صدام حسین اخیراً اعلام کرد که ایران باید سه جزیره ای را که در خلیج (فارس) اشغال کرده است، برگرداند، و ایران در پاسخ، ناوگان خود را در خلیج به حال آماده باش درآورد و اینک نیروی هوایی ایران بر بالای این منطقه به گشت و پاسداری مشغول است. در این میان چه کسی با بنی صدر سر جنگ دارد؛ امریکا، عراق یا کشورهای خلیج (فارس)؟

الاخبار در پایان می نویسد: حوادث و وقایع در ایران و اطراف ایران، روزبه روز فزون تر و شدیدتر می شود. ضربات جنگ از این هم شدیدتر خواهد بود و ایران در آن موقع خود را در میان دو سنگ آسیاب خواهد دید که امیدواریم خداوند نگهدارنده بقایای آن باشد(۲)

ص: ۷۳۱

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲۶، السیاسه - چاپ کویت، ۹ آوریل ۱۹۸۰ (۲۰/۱/۱۳۵۹).

۲- مأخذ۴، ص ۲۷ و ۲۸، بخش عربی رادیو قاهره، ۲۰/۱/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ پنجشنبه ۲۱ فروردین ۱۳۵۹۲۴ جمادی الاولی ۱۴۰۰ ۱۰ آوریل ۱۹۸۰

۴۳۱

در پی قطع ارتباط دیپلماتیک امریکا با ایران، امروز ایالات متحده از سوئیس خواست حافظ منافع این کشور در ایران باشد. یک سخنگوی دولت سوئیس اظهار داشت درخواست رسمی امریکا صبح امروز به این دولت رسیده است. وی گفت اگر ایران با این کار موافقت کند، دولت سوئیس در جلسه بعدی کابینه تصمیم رسمی خواهد گرفت.(۱)در این حال، در ادامه اقدام مشابه ایران که دیروز اعلام کرده بود دولت الجزایر را برای حفاظت از منافع ایران در امریکا، در نظر گرفته است، امروز خبرگزاری ملی الجزایر گزارش داد: دولت الجزایر این مسئله را پذیرفته است و نمایندگی های این دولت در امریکا به زودی این کار را آغاز خواهند کرد.(۲)

از سوی دیگر، آسوشیتدپرس گزارش داد: دولت ایران به منظور خنثی کردن تحریم اقتصادی امریکا و برای خرید مواد اولیه مورد نیازش از کشورهای اروپایی، دفتر ویژه ای در وین برپا کرده است. بنابر این گزارش، یک مقام سفارت ایران در پایتخت اتریش(وین) گفت این دفتر از هفته جاری کارش را آغاز کرده است. وی افزود: احتمال دارد که دفاتر مشابهی در سفارتخانه های ایران در کشورهای دیگر نیز ایجاد شود. او گفت: طرح ایجاد این دفتر، از مدت ها قبل با پیش بینی اِعمال مجازات های اقتصادی امریکا، تهیه شده بود(۳)

۴۳۲

بیانیه رئیس جمهوری امریکا - که متضمن تعیین مجازات های تازه برضد ایران است - به درخواست واشنگتن، به عنوان سندی از اسناد شورای امنیت سازمان ملل به این سازمان سپرده شد. یک سخنگوی هیئت نمایندگی امریکا در سازمان ملل گفت امریکا با وجود این، قصد ندارد از شورای امنیت خواستار اقدامی در مورد بحران گروگان های امریکایی شود.(۴)

در این حال، جیمی کارتر امروز متحدان امریکا را متهم کرد که پای خود را از بحران ایران کنار می کشند. وی ضمن گفت وگوی سالانه با سردبیران مطبوعات این کشور، بدون این که به صراحت از کشورهای مزبور یاد کند گفت: این کشورها خواهان رهبری و نیز استقلال عملند. آنها تقاضای کمک می کنند، لکن دخالت را رد می نمایند. آنها خواستار

ص: ۷۳۴

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص۱۲، برن - یونایتدپرس.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص۲، خبرگزاری ملی الجزایر.

۳- همان، خبرگزاری آسوشیتدپرس.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲۱، ۲۲/۱/۱۳۵۹، ص ۲۱، بخش عربی رادیو کویت، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

درک مسائل هستند، ولی در مقابل، اغلب از درک ما کوتاهی می ورزند. برخی حفاظت می خواهند، لکن از تعهد خود به اتحاد طفره می روند. بعضی آرزوی ایستادگی و اطمینان دارند، ولی انعطاف لازم در صورت تغییر و تحول رویدادها را تقاضا می کنند. این مشکلات در نتیجه بحران ایران، به طور کامل تصویر شده است که چون آینه ای، بی نظمی زمان ما و اِعمال فشار بر یک ملت بزرگ و ابرقدرت را نشان می دهد.

کارتر بار دیگر گفت امریکا برای اطمینان از بازگشت سالم گروگان ها، از حق خود برای استفاده از قدرتش صرف نظر نخواهد کرد.(۱)-(۲)

تهدید کارتر در حالی ابراز می شود که رادیو امریکا با صراحت بی نظیری اذعان کرد که امریکا علاوه بر اقدامات آشکار، به طراحی اقدامات نظامی مشغول است. این رادیو در برنامه امروزش، به نقل از روزنامه واشنگتن پست، به نحو ذیل این مسئله را مطرح کرد:

«پرزیدنت کارتر به این نتیجه رسید که هر کوششی برای تفهیم و تفاهم با رژیم ایران، با شکست مواجه شده و می بایستی به عوض ملایمت، به اقدام تنبیهی و کیفری دست زد تا رژیم ایران بفهمد که اگر گروگان های امریکایی را هرچه زودتر آزاد نکند، با عقوبت بزرگ تری روبه رو خواهد بود. واشنگتن پست تأکید می کند که رژیم ایران باید مجازات شود. تصور می شود که پرزیدنت کارتر بسیار جدی است و هرچه می گوید، عمل خواهد کرد... تصور می رود که پرزیدنت کارتر با اعلام اقدامات جدید، خود را کاملاً به انجام اقدامات شدید برعلیه رژیم ایران متعهد کرده است. درباره این نکته اتفاق نظر وجود دارد که اقداماتی که پرزیدنت کارتر اعلام کرده، به خودی خود موجبات آزادی گروگان ها را فراهم نخواهد کرد. ممکن است چنین باشد، ولی این اقدامات گامی نخست در یک برنامه چند مرحله ای است. امریکا ممکن است به اقدامات دیگری نیز دست بزند و از هم اکنون مشغول بررسی و بحث درباره این اقدامات دیگر است.»(۳)

اقداماتی عملی نیز بر حساسیت گفتارهای فوق می افزاید؛ از جمله اقدامی که درباره آن، گزارش خبرگزاری فرانسه به نقل از یک سخنگوی نیروی دریایی امریکا حاکی است: ناو هواپیمابر اتمی آیزنهاور یک هفته دیگر پایگاه خود را در نورفولک ترک خواهد کرد تا جایگزین ناو هواپیمابر نیمیتز در منطقه خلیج فارس شود. آیزنهاور یکی از مدرن ترین ناوهای هواپیمابر نیروی دریایی امریکا است و ۴۹ هزار تن ظرفیت دارد و می تواند حدوداً ۹۰ هواپیمای جنگی را حمل کند.(۴)

درباره اقدامات آینده دولت کارتر در جنبه نظامی و این که به طراحی چه عملیاتی

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۴۳۲: اشاره ای به عملیات نجات گروگان ها (طبس) و یادداشت امروز برژینسکی به کارتر در این باره.ص۷۷۱

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲۲، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص۸ و۹، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۴، ص۲۶، بخش فارسی رادیو امریکا، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۴- روزنامه بامداد، ۲۱/۱/۱۳۵۹، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه.

مشغول است، نظرهای مختلفی ابراز می شود؛ از جمله امروز رادیو مسکو به نقل از منابع خبری و مقامات رسمی امریکا از واشنگتن، اعلام کرد: «دولت کارتر اکنون مسئله محاصره دریایی ایران و مین گذاری بنادر آن را بررسی می کند و اظهاراتی که جودی پاول سخنگوی رسمی کاخ سفید در یک کنفرانس مطبوعاتی کرد، نشانه صحت این گزارش است. او با لحن تند و تهدیدآمیزی درباره طرح های بسیار متنوعی که برای اِعمال مجازات های اضافه بر ایران وجود دارد، داد سخن داد و اظهار داشت اگر هم پیمانان امریکا از اقدامات اعلام شده ضدایرانی پشتیبانی نکنند، این مجازات ها اِعمال می شود.»(۱)

۴۳۳

در یک نظرخواهی که امروز در نیویورک انتشار یافته، آمده است: ۵۱ درصد امریکایی ها از اقدام نظامی امریکا برضد ایران در صورت محاکمه هریک از گروگان های امریکایی به اتهام جاسوسی، حمایت می کنند(۲) رادیو مونت کارلو (فرانسه) در برنامه ای که امشب در ساعت ۲۱:۳۰ به زبان عربی پخش شد، از این نظرخواهی خبر داد و در ادامه به پخش یک برنامه تلویزیونی در ایران اشاره کرد که باعث حساسیت زیادی در امریکا شده است. گزارش رادیوی مزبور در این باره حاکی است:

«سه تن از گروگان ها به مدت یک ساعت در تلویزیون ایران سخن گفته اند و یکی از آنها اظهار داشت که پرزیدنت کارتر برای شاه اهمیت بیش تری از گروگان های بازداشتی قائل است. آنها از سیاست ایالات متحده و فعالیت های جاسوسی دولت امریکا انتقاد کرده اند. لازم به یادآوری است که اسامی گروگان های یاد شده فاش نگردیده و عقیده بر این است که سخنان تلویزیونی آنها ماه گذشته ضبط شده است.(۳) وزارت خارجه امریکا به نوبه خود با شدت به این تبلیغات تلویزیونی پاسخ داده و جورج شرمن یکی از بلندپایگان وزارت خارجه امریکا اعلام داشته که این ادعاها که هدف از آن نگران ساختن واشنگتن می باشد، مستند نبوده؛ زیرا از طرف افرادی که به طور غیرقانونی در بازداشت هستند و در معرض نگرانی روحی قرار دارند، عنوان شده است. از سوی دیگر، مقامات امریکایی از آن بیم دارند که ظهور گروگان های امریکایی در صفحه تلویزیون ایران نخستین گام در جهت تنظیم محاکمات گروگان ها به اتهام جاسوسی باشد.»(۴)

۴۳۴

درباره نتایج تلاش های امریکا برای بسیج کشورها در برابر ایران، رویتر در گزارش امروز خود از واشنگتن نوشت: «پرزیدنت کارتر به تحت فشار قرار دادن دیگر کشورها جهت

۱- مأخذ ۴، ص۲۳، بخش فارسی رادیو مسکو، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۴، ص۲۰، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۴۳۳: متن کامل گزارش شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی از این مصاحبه تلویزیونی. ص۷۷۲

۴- مأخذ ۴، ص۲۰، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

حمایت از مجازات های وی علیه ایران ادامه می دهد؛ لیکن تاکنون هیچ گونه اقدام فوری در این زمینه دریافت نکرده است.»(۱)

در گزارش مزبور، در توضیح این مسئله چنین آمده است: «سایروس ونس وزیر خارجه امریکا، دیروز با تعدادی از سفرای کشورهای اروپایی و دیگر کشورها ملاقات کرد. ونس در این ملاقات اقداماتی را پیشنهاد کرد که کشورهای مذکور می توانند به منظور افزایش فشار بر ایران اتخاذ نمایند. یکی از واکنش های سریع نسبت به درخواست امریکا در مورد حمایت از آن، امروز از سوی کشور زلاندنو صورت گرفت. رابرت مالدون نخست وزیر این کشور در یک کنفرانس مطبوعاتی گفت دولت وی هر گونه تصمیمی را تا جواب دیگر کشورها در این مورد، به تعویق خواهد انداخت. نخست وزیر زلاندنو گفت مشکل این است که سیاست امریکا وقت به وقت تغییر می کند. وی افزود ما هیچ گونه اطلاع قبلی در این مورد دریافت نکرده بودیم. مالدون گفت هیچ گونه مشورتی نیز قبلاً در مورد تصمیم امریکا به عمل نیامده بود.(۲)

در همین زمینه، گزارش خبرگزاری فرانسه حاکی است: سفارتخانه های امریکا در کلیه کشورهای اروپای غربی، تلاش های گسترده ای را آغاز کرده اند؛ تلاش هایی به امید آن که متحدان امریکا از اقدام های جیمی کارتر در زمینه بحران ایران پشتیبانی کنند. تاکنون محتوای درخواست های امریکا از کشورهای متحد خود، فاش نشده است؛ اما منابع آگاه گفتند: واشنگتن احتمالاً از کشورهای اروپایی خواسته است که با توجه به منشور سازمان ملل متحد، اقداماتی از این قبیل را بر ضد ایران انجام دهند: قطع مناسبات دیپلماتیک، تحریم حمل و نقل و منع فروش مواد غذایی.(۳)

همچنین به گزارش آسوشیتدپرس، مقام های بلندپایه سفارتخانه های امریکا، در مراکز بازار مشترک با مقام های اقتصادی اروپا ملاقات کرده اند و از آنها خواسته اند که اِعمال مجازات های اقتصادی برضد ایران را در چارچوب قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل متحد – که با وتوی شوروی رو به رو شد – بررسی کنند.(۴)-(۵)

گزارش خبرگزاری ژاپنی کیودو نیز حاکی است: امریکا از ژاپن و هم پیمانان اروپایی خود خواسته است که برای حمایت از تصمیم کارتر مبنی بر قطع روابط سیاسی با ایران، سفرای خود در تهران را فراخوانند. واشنگتن همچنین از آنها خواسته است معاملات بازرگانی خود را با ایران به حال تعلیق درآورند یا محدود کنند.(۶)

در همین حال، به گزارش رویتر، در لندن منابع انگلیسی گفته اند که انگلیس مشغول بررسی پیشنهاد امریکا است تا در راستای عملی تلافی جویانه در مقابل ایران، سفیر خود را

۱- مأخذ ۴، ص۱۹، واشنگتن – خبرگزاری رویتر، ۱۰آوریل ۱۹۸۰(۲۱/۱/۱۳۵۹).

۲- مأخذ ۴، ص۱۰، واشنگتن – خبرگزاری رویتر، ۱۰آوریل ۱۹۸۰ (۲۱/۱/۱۳۵۹).

۳- مأخذ ۲، ص۲، خبرگزاری فرانسه.

۴- در گزارش فوق یادآوری شده است که شورای امنیت سازمان ملل متحد در تاریخ چهاردهم ژانویه، ۲۴/۱۰/۱۳۵۸، با صدور قطعنامه ای خواستار اِعمال مجازات های اقتصادی بر ضد ایران شد؛ ولی دولت شوروی به این قطعنامه رأی منفی داد و آن را وتو کرد.

۵- مأخذ ۲، ص ۲، آسوشیتدپرس.

۶- مأخذ ۲، ص۲، خبرگزاری ژاپنی کیودو.

از این کشور فراخواند. از قرار معلوم، امریکایی ها صورتی از راه های مختلف را در برابر انگلیس گذاشته اند. وزارت خارجه انگلیس نیز به سرعت و با "دلبستگی فراوان"، مشغول بررسی آنها است.(۱)

از سوی دیگر، به گزارش رادیو مسکو وزیر بازرگانی سوئد اظهار داشت که دولت متبوع وی در محاصره ای شرکت نخواهد کرد که اقدامات آن بدون تصمیم سازمان ملل متحد صورت گرفته است. سوئیس نیز با شرکت در مجازات های دسته جمعی مخالفت کرده است.(۲)

در این میان، موضع چینی ها ویژگی خاص خود را دارد و موضوع عمده در آن، رقیب اصلی فعلی آنها یعنی شوروی است. به گزارش آسوشیتدپرس هوان یانگ معاون رئیس آکادمی علوم اجتماعی کشور چین، در زمینه راه حلی فوری برای بحران ایران و امریکا اظهار امیدواری کرد. وی گفت هر دو کشور در معرض تهدیدهای شوروی قرار دارند. هوان یانگ به دعوت وزارت خارجه ژاپن، در رأس هیئتی ده نفری، اکنون در توکیو به سر می برد. خبرگزاری شین هوا گزارش داد هوان در ملاقات با همتای ژاپنی خود، با اشاره به قطع روابط دیپلماتیک بین واشنگتن و تهران گفت: بزرگ ترین تحول در آستانه دهه ۱۹۸۰، حمله شوروی به افغانستان است. وی گفت پیش بینی می شود این دهه به سال های ناآرامی و خشونت گسترده تبدیل شود. هوان افزود در این دهه، همه امیدها برای تشنج زدایی از بین خواهد رفت.(۳)

۴۳۵

امروز در مهم ترین اقدامات مربوط به همراهی جهان با امریکا، وزیران خارجه ۲۱ کشور عضو پارلمان اروپا، در لیسبون گرد هم آمدند و قرار شد در پایان گردهمایی آنان، اعلامیه ای درباره بحران ایران و امریکا انتشار یابد.(۴) خبرگزاری فرانسه با گزارش خبر فوق افزود: وزیران امور خارجه ۹ کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا، قبل از آغاز کارشان در کنفرانس وزیران امور خارجه ۲۱ کشور، یک گردهمایی ویژه در این باره داشتند. منابع نزدیک به این کنفرانس گفتند که ۹ کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا، در بحران ایران و امریکا موضع مشترکی نخواهند داشت و ظاهراً درباره پاسخی که باید به درخواست امریکا بدهند توافق ندارند.(۵)

رادیو لندن نیز شب هنگام در این باره گزارشی پخش کرد؛ گزارشی که نشان می دهد هم در مورد گردهمایی وزرای خارجه ۹ کشور و هم در مورد اجلاس وزیران خارجه ۲۱ کشور، امریکا نتیجه ای مبنی بر اقدام فوری کشورها دریافت نکرده است و همچنان باید در انتظار بماند. در گزارش مزبور آمده است:

امروز جلسه ملاقات وزیران امور خارجه ۹ کشور عضو بازار مشترک، در سفارت ایتالیا در لیسبون برگزار شد. در این ملاقات، اعضای جلسه، توقیف گروگان های امریکایی در تهران را محکوم ساختند و از رئیس جمهوری ایران تقاضا کردند که تاریخ و چگونگی آزادی گروگان ها را به روشنی تعیین کند. منابع جامعه اقتصادی اروپا خاطرنشان کردند که میان ۹ کشور عضو،

ص: ۷۳۸

۱- روزنامه کیهان، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص۴، رویتر.

۲- مأخذ ۴، ص۲۱، بخش عربی رادیو مسکو، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۴، ص۱۶، توکیو - آسوشیتدپرس، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۴- روزنامه بامداد، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص۱.

۵- همان.

درباره میزان شدت عمل بر ضد ایران در پشتیبانی از ایالات متحده، اختلاف نظر وجود دارد. به نظر می رسد که آلمان غربی در برداشتن قدم های قطعی و مؤثر اصرار دارد؛ در حالی که دولت فرانسه کوتاه آمده است و بر این موضوع تأکید می کند که این کشور به دلیل مشکلاتی که امریکا با آن روبه رو است، عجولانه به جنگ اقتصادی بر ضد ایران دست نخواهد زد. وزیر امور خارجه فرانسه گفته است فرانسه مشکل امریکا را به خوبی درک می کند و سعی دارد هرگونه کمکی که از دستش بربیاید، در حق یک متحد قدیمی انجام دهد. وزیر امور خارجه بریتانیا سعی داشت به ویژه بر این نکته تأکید کند که عکس العمل جامعه اقتصادی اروپا بازتابی مقدماتی است و نشان دهنده آن است که ۹ کشور عضو بازار مشترک هنوز هم احتمال دارد بر شدت نظرهای خود درباره مسئله ایران بیفزایند.

در گزارش رادیو لندن همچنین آمده است: با درنظر گرفتن نظر اعضای بازار مشترک درباره ایران، ۲۱ نماینده عضو شورای اروپایی - که در لیسبون گرد آمده اند - نیز ایران را به دلیل تجاوز به قراردادهای بین المللی محکوم کرده اند و خواستار آزادی گروگان های امریکایی شده اند؛ اما اعضای شورای اروپایی با در نظر گرفتن مسائل قانونی، سیاست بیطرفی و مسئله نفت، حتی از اشاره به تقاضای امریکا در مورد تحریم اقتصادی ایران، خودداری کردند. این اقدام سبب می شود تصمیم تحریم اقتصادی ایران از طرف این کشورها، فعلاً به آینده موکول شود.(۱)اما در یک تفسیر اروپایی دیگر، رادیو مونت کارلو (فرانسه) تصمیم وزیران بازار مشترک اروپا را در چارچوب نظر فرانسه دانست؛ نظری که از سویی در مسئله گروگان ها از امریکا حمایت می کند و از سوی دیگر هنوز از اقدامات بنی صدر قطع امید نکرده است. گزارش این رادیو درباره اجلاس امروز ۹ کشور جامعه اقتصادی اروپا به این نحو است: وزیران خارجه ۹ کشور اروپایی، در جلسه امروز خود در لیسبون پیشنهاد وزیر خارجه فرانسه، فرانسوا پونسه، درباره مسئله گروگان های امریکایی را تصویب کردند. در اعلامیه وزیران خارجه کشورهای اروپایی همبستگی اروپا با ایالات متحده و ملت امریکا اعلام شده است و از سوی دیگر اشاره شده است که کشورهای اروپایی سیاست خود را در پی مساعی کشورهای اروپایی نزد پرزیدنت ابوالحسن بنی صدر و پاسخی که از مقامات ایرانی دریافت خواهند کرد، تعیین می کنند(۲)

رادیو مسکو نیز در گزارش خود، از نتایج فوق چنین استقبال کرد: کشورهای بازار مشترک با تن دادن به دیکته واشنگتن و پشتیبانی از اقدامات خصمانه آن بر ضد ایران مخالفت کرده اند. وزیران خارجه ۹ کشور شرکت کننده در جلسات لیسبون، به تقاضا از ایران برای آزاد ساختن گروگان های امریکایی اکتفا کرده و ابراز امیدواری نموده اند که ژاپن نیز از تقاضای آنها پشتیبانی کند(۳)

گفتنی است قبل از اعلام نتایج ذکر شده، رویتر گزارش داده بود: ناظران سیاسی

ص: ۷۳۹

۱- مأخذ ۴، ص۲۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۴، ص۲۰، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۴، ص۲۱، بخش عربی رادیو مسکو، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

معتقدند که حتی اگر کشورهای عضو بازار مشترک هم در اجلاسیه امروز (اجلاسیه وزیران خارجه کشورهای عضو بازار مشترک اروپایی در لیسبون پایتخت پرتغال) با کارتر هم آوازی کنند، ضربه چندانی بر ایران وارد نخواهد شد؛ چرا که صادرات کشورهای بازار مشترک به ایران، از زمان وقوع انقلاب ایران، بسیار تنزل کرده است؛ به این معنی که در سال ۱۹۷۸، کمبود موازنه تجارتی بازار مشترک به ایران از مرز ۸۴۸ میلیون دلار گذشته بود.(۱)

۴۳۶

در مسئله تحریم های مورد نظر امریکا، ژاپن به دلیل روابط نسبتاً گسترده با ایران، وضع ویژه ای دارد. امروز نخست وزیر ژاپن و پنج تن از اعضای کابینه اش تشکیل جلسه دادند تا درباره تحریم اقتصادی امریکا بر ضد ایران بحث کنند.(۲)در ساعت ۲۰ امروز، رادیو لندن آخرین تصمیمات ژاپن را به این نحو گزارش داد: قرار است کابینه ژاپن دوباره تشکیل جلسه دهد و درباره این موضوع بحث کند که ژاپن چه اقداماتی برای رهایی گروگان های امریکایی می تواند در پیش گیرد. پس از جلسه کابینه ژاپن یک مقام ارشد دولتی نظرش را درباره تقاضای امریکا از دولت ژاپن مبنی بر احضار سفیرش از ایران بیان کرد؛ اظهارنظری که به نظر می رسد از اهمیت خاصی برخوردار است. وی گفت ژاپن قبل از دست زدن به هرگونه اقدامی باید منافع ملی خود را در نظر بگیرد؛ اما این مقام، معترف بود که ژاپن در حال حاضر در وضعیتی نگران کننده قرار گرفته است؛ زیرا به هرحال میل ندارد با رد درخواست های امریکا، رشته روابطش را با این کشور دچار تیرگی و سردی کند.

رادیو لندن افزود: شکی نیست که نخست وزیر ژاپن در موقعیت حساسی قرار دارد. قرار است که وی در اواخر ماه جاری با کارتر در واشنگتن ملاقات کند. اخیراً ژاپن به دلیل صادرات اتومبیلش به ایالات متحده مورد انتقاد قرار گرفته است. واضح است که نخست وزیر ژاپن میل ندارد هدف انتقاداتی درباره مسئله ایران واقع شود؛ انتقاداتی مبنی بر آن که ژاپن در این مسئله به اندازه کافی از متحد مهمش امریکا، پشتیبانی نمی کند. موضع ژاپن در زمینه تحریم های سیاسی و اقتصادی بر ضد ایران، باید تا قبل از سفر آقای اوهیرا به امریکا مشخص شود.(۳)

در انعکاس تصمیم ژاپن، رادیو اسرائیل اعلام کرد: دولت ژاپن تصمیم گرفت به اقدامات اقتصادی ایالات متحده بر ضد ایران ملحق نشود. دولت ژاپن ترجیح می دهد در حال حاضر از انجام هرگونه اقدامی بر ضد ایران خودداری کند تا بتواند نتایج اقدامات ایالات متحده در این زمینه را ارزیابی نماید و باردیگر ارتباط ژاپن را به منابع انرژی به طور عموم، و نفت ایران به طور خصوص، مورد رسیدگی قرار دهد. منابع ژاپنی اعلام داشته اند که ژاپن روزانه ۵۰۰ هزار بشکه نفت از ایران وارد می کند.(۴)

یونایتدپرس نیز در این باره گزارش داد: ژاپن تقریباً امکانات قطع روابط سیاسی خود با ایران را کنار گذاشته است. از جمله پیشنهاد های امریکا به وزارت خارجه ژاپن، فراخواندن

ص: ۷۴۰

۱- مأخذ ۱۶.

۲- مأخذ ۴، ص۱۴، رادیو لندن، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۴، ص۱۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۴، ص۲۱، بخش عربی رادیو اسرائیل، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

سفیر ژاپن از تهران، برقراری ممنوعیت صادراتی و معوّق گذاشتن موافقتنامه های مالی است. مقامات وزارت خارجه ژاپن گفتند خارج ساختن نماینده ژاپن از ایران، برای ژاپن بسیار دشوار خواهد بود. این مقامات افزودند: فراخواندن سفیر به مفهوم قطع دو فاکتور روابط سیاسی با ایران است و با اقدامات تلافی جویانه ایران از قبیل تحریم تحویل نفت به ژاپن روبه رو خواهد شد. اوکیتا وزیر خارجه ژاپن گفت کشورش قبل از هرگونه اقدامی در اعتراض به مسئله گروگان ها، با کشورهای اروپای غربی مشورت خواهد کرد. وی گفت: در کابینه ژاپن توافق شد که باردیگر به منظور مطالعه تحریم های پیشنهادی امریکا، تشکیل جلسه دهند.(۱)

۴۳۷

نیمه شب دیشب، حدود ۵۰ نفر از اعضای سفارت ایران در واشنگتن و اعضای کنسولگری ایران در شیکاگو و نیویورک، همراه خانواده هایشان، با یک پرواز هواپیمایی ملی ایران وارد فرودگاه مهرآباد تهران شدند.(۲)اینان نخستین گروه از ایرانیان اخراج شده از امریکا هستند(۳)گروه های دوم و سوم طی روزهای آینده وارد ایران خواهند شد؛ از جمله عده ای از پرسنل نیروی هوایی ایران که در امریکا دوره می بینند، باید تا جمعه به ایران بازگردند.(۴)

به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، دیپلمات های ایرانی در فرودگاه مهرآباد مورد استقبال اسقف کاپوچی،(۵) صادق قطب زاده (وزیر خارجه) و هزاران تن از مردم تهران قرار گرفتند. انبوه جمعیت درحالی که عکس هایی از امام خمینی را در دست داشتند شعار می دادند: سفیران، مجاهدان ایران؛ درود بر خمینی؛ مرگ بر کارتر.(۶)*(۷)

۴۳۸

درباره راهپیمایی ضد امریکایی وسیع و سراسری که قرار است فردا، جمعه، برپا شود، جریان ها، گروه ها و محافل مختلف اعلام حمایت کردند و بعضی بر جشن روز یکشنبه نیز تأکید نمودند؛ از جمله سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در اطلاعیه ای، قطع رابطه امریکا را به "امام و امت" تبریک گفت و اعلام کرد در راهپیمایی روز جمعه شرکت می کند. در قسمتی از این اطلاعیه آمده است: دیگر بار شکوه انقلاب اسلامی و قاطعیت رهبر کبیر آن امام خمینی، در پیشبرد جبهه مستضعفین و سرنگونی و زبونی مستکبران جهان گام بزرگ دیگری برداشت. اکنون ما با کمال افتخار اعلام می کنیم که عظمت انقلاب اسلامی برخلاف دیگر انقلاب ها آنچنان مستحکم بود که امریکا مجبور شد خود، رابطه اش را با ایران قطع کند(۸)

همچنین به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی «در ارتباط با قطع رابطه با امریکا و تحریکات دولت بعث عراق، پیامی از سوی حوزه علمیه قم انتشار یافت.» در این پیام آمده است:

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۲، توکیو - یونایتدپرس.

۲- مأخذ ۱۶، ص ۱.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- مأخذ ۲، ص ۱۲.

۵- وی یک اسقف فلسطینی است که به ایران مسافرت کرده است و در قضایای لانه و گروگان ها، و در زمینه بازدید هایی که از گروگان ها به عمل می آید، فعال است.

۶- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۴۳۷: جزئیاتی شایان توجه از اخراج دیپلمات های ایرانی از امریکا. ص ۷۷۳

۷- مأخذ ۳۰.

۸- مأخذ ۳۰، ص۶.

«امریکا برای پیاده کردن نقشه های شیطانی خویش از هیچ اقدامی کوتاهی نمی کند؛ لذا با تحریک عوامل خود در ایران و عامل پست و سفاک خود، صدام حسین، آتش جنگ را شعله ور می سازد. صدام کثیف با اخراج فجیع و غیرانسانی خواهران و برادران ما، به خیال خام خود می تواند ایران را در مضیقه قرار دهد و با انفجار تأسیسات نفتی و اخلال در امر نفت رسانی، به خدمت بی چون و چرای خود به امریکا ادامه دهد. ما با اعلام راهپیمایی سراسری در ایران در روز جمعه ۲۲ فروردین، همبستگی و وحدت و اطاعت بی چون و چرای خویش را با بنیان گذار جمهوری اسلامی اعلام داشته و روز یکشنبه را به مناسبت قطع رابطه با امریکا، به عنوان روز عید ملی اسلامی در سراسر ایران جشن می گیریم و از مردم مبارز و غیور می خواهیم تا هرچه باشکوه تر در برگزاری این جشن، کینه انقلابی خود را نسبت به امریکای جهانخوار نشان دهند. درود بر رهبر انقلاب و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران؛ سلام بر دانشجویان پیرو خط امام؛ نابود باد کارتر، سادات، صدام حسین.»(۱)

"دانشجویان مسلمان پیرو خط امام" نیز دیشب با صدور اعلامیه شماره ۱۱۰ خود، روز یکشنبه آینده را روز جشن اعلام کردند. در بخشی از این اطلاعیه که "ملت دلیر و رزمنده ایران" را مخاطب قرار داده، آمده است:

«امت قهرمان اسلام با مقاومت و ایستادگی و امام عزیزمان با خروش مداوم خود، صلابت های کاذب ابرقدرت سفاک امریکا را چنان درهم کوفت که او را مجبور به قطع رابطه کرد. ما دست و پا زدن شیطان بزرگ را که طلیعه نابودی کامل اوست به فال نیک می گیریم و به همین مناسبت، روز یکشنبه ۲۴/۱/۵۹، همگام با حوزه علمیه قم، در سراسر ایران جشن اعلام می داریم و این روز را جشن می گیریم و باشد تا فریاد و غریو شادی مستضعفین ایران زمین را از این قطع رابطه، به گوش ملل مستضعف جهان رسانده و امریکای جهانخوار و دیگر قدرت های شیطانی را رسواتر کنیم.»(۲)

سپاه قبلاً روز جمعه را رژه عمومی اعلام کرده بود و «از کلیه برادران و خواهرانی که در رابطه با تشکیل ارتش بیست میلیونی، آموزش های نظامی را فرا گرفته اند» دعوت کرده بود تا «در این رژه سراسری شرکت [کنند] و آمادگی خود را جهت مقابله با هر گونه توطئه های ابرقدرت ها اعلام دارند.»(۳)و امروز در دعوتی مجدد اعلام کرد: «ستاد هماهنگی آموزش عمومی سپاه پاسداران در پی اعلامیه قبلی بر رژه ارتش بیست میلیونی، از کلیه برادران و خواهران آموزش دیده بسیج دعوت می نماید تا در رأس ساعت ۷:۳۰ روز جمعه، در دفتر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اجتماع نموده و از آن جا در صفوفی منظم، به سوی لانه جاسوسی حرکت نمایند. ارتش بیست میلیونی پس از رژه در مقابل لانه جاسوسی، به طرف دانشگاه تهران رفته تا به جمع راهپیمایان وحدت ملحق گردند.»(۴)

علاوه بر تهران، تقریباً در تمامی شهرهای ایران نیز آمادگی برای برنامه های مشابه مرکز،

۱- مأخذ ۲، ص۳.
۲- مأخذ ۳۰، ص ۶.
۳- مأخذ ۲، ص۱۲.
۴- مأخذ ۳۰.

اعلام می شود؛ به طور مثال آیت الله سید اسدالله مدنی نماینده امام در آذربایجان، درباره راهپیمایی روز جمعه و جشن روز یکشنبه بیانیه ای انتشار داد که در آن آمده است: «بسم الله الرب المستضعفین و قاصم الجبارین. ... مردم خطه قهرمان پرور آذربایجان همچون سایر ملت شریف ایران، روز جمعه در راهپیمایی شرکت کرده و روز یکشنبه را به عنوان عید ما جشن گرفته و خیابان ها و بازار را چراغانی خواهند نمود. به امید پیروزی نهایی کلیه مستضعفین جهان به رهبری یگانه رادمرد آسمانی، امام امت، خمینی بزرگ، بنیان گذار جمهوری اسلامی.»(۱)

همچنین، عصر امروز، روزنامه انقلاب اسلامی اعلام کرد: «اطلاعیه زیر از سوی دفتر ریاست جمهوری در رابطه با راهپیمایی روز جمعه انتشار یافت: بسم الله الرحمن الرحیم. واعتصموا بحبل الله جمیعاً و لاتفرقوا. در این زمان که ملت شریف ایران رویاروی با امریکای سلطه گر، برای حفظ استقلال و دفاع از دستاوردهای انقلاب اسلامی خود می جنگند، به دعوت رئیس جمهوری کشورمان ملت کبیر ایران یکدل و یکپارچه در روز جمعه ۲۲ فروردین، برای نشان دادن وحدت خود در نظر و عمل، راهپیمایی می کند. لازم است که احزاب، گروه ها و دستجات سیاسی نیز فعالیت های خود را در ارتباط با این راهپیمایی عظیم ملت، هماهنگ سازند. به منظور ایجاد چنین هماهنگی، ستاد هماهنگی برگزاری راهپیمایی وحدت، در مرکز ستاد بسیج ملی واقع در خیابان فلسطین، نبش بلوار کشاورز، تشکیل گردیده است. از کلیه احزاب، گروه ها و دستجات سیاسی دعوت می شود که با تماس با این ستاد و هماهنگ کردن عملیات خود، در برگزاری هرچه باشکوه تر این راهپیمایی کوشش نموده و از حمل و نصب پلاکاردها و نشانه هایی که متضمن شعارهای گروهی شود، خودداری نمایند. مسیرهای راهپیمایی و ساعت شروع آن در اطلاعیه جداگانه ای به اطلاع عموم خواهد رسید.»(۲)

درباره راهپیمایی فردا، همه روزنامه های داخلی امروز، مطالب و خبرهای متعددی درج کردند که نوع درج مطالب تا حدی به مشرب و گرایش سیاسی آن روزنامه بستگی دارد؛(۳) از جمله روزنامه جمهوری اسلامی که صبح منتشر شد، با تیتر درشت در صفحه اول نوشت: فردا ملت برای دفاع از قرآن و ایران تجدید میثاق می کنند. در مطلب مربوط به این تیتر آمده است: «با اعلام راهپیمایی از سوی حزب جمهوری اسلامی و آقای رئیس جمهور، و با حمایت دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و جامعه روحانیت مبارز تهران و شمیران و

۱- مأخذ ۳۰.

۲- مأخذ ۲، ص ۱.

۳- موضوع عمده مطبوعات داخلی، امروز، تبلیغات و خبرهای مربوط به راهپیمایی ضد امریکایی فردا است؛ اما با این حال، مطبوعات از جمله سه روزنامه مورد استفاده در متن، هر یک در نوع انتشار مطالب مربوط، مشی خاصی را مورد توجه قرار داده اند؛ به طوری که خودبه خود گویای نوعی جناح بندی نیز هست؛ به این ترتیب که روزنامه انقلاب اسلامی، دعوت کننده اصلی را بنی صدر معرفی کرد؛ اما روزنامه جمهوری اسلامی دعوت را مشترک ترسیم نمود. کیهان نیز دعوت کننده را بنی صدر، و راهپیمایی را نشانه وحدت در مقابل امپریالیسم امریکا عنوان کرد.

گروه ها و انجمن های اسلامی مختلف، روز جمعه شاهد راهپیمایی عظیم میلیون ها نفر از مسلمانان مبارز و آگاه علیه شیطان بزرگ و جهانخوار غرب خواهیم بود... پیش بینی می شود این راهپیمایی باشکوه، باردیگر خاطره راهپیمایی های میلیونی تاسوعا و عاشورا و اربعین سال گذشته را تجدید خواهد کرد و امت اسلامی بار دیگر با خدای خود تجدید عهد می کنند و در خط امام، مبارزه ای را که از حضرت آدم شروع شد و در کربلا نقطه عطفی در تاریخ به جای گذاشت، همچنان ادامه دهند.»

این روزنامه همچنین تحت عنوان "اعلام حمایت از راهپیمایی جمعه" نوشت: «گروه ها و انجمن ها و سازمان های زیر، طی اطلاعیه هایی از راهپیمایی روز جمعه پشتیبانی کرده اند. ما به علت تراکم مطالب، فقط به ذکر اسامی آنها اکتفا می کنیم.»(۱)در ادامه، اسامی تعداد زیادی از گروه های سیاسی و کانون ها و انجمن های صنفی، فرهنگی و دانشجویی ذکر شده است.

روزنامه انقلاب اسلامی که بعدازظهرها منتشر می شود نیز نوشت: «به دنبال دعوت رئیس جمهور کشورمان دکتر بنی صدر، گروه های مختلف پشتیبانی خود را از این راهپیمایی اعلام کردند.»(۲) در ادامه، اسامی تعداد زیادی از گروه های سیاسی و کانون ها و انجمن های صنفی و فرهنگی دانشجویی ذکر شده است.

کیهان، روزنامه عصر، نیز نوشت: «در پی دعوت ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور مبنی بر انجام یک راهپیمایی به نشانه وحدت در مقابل امپریالیزم امریکا، احزاب و گروه های سیاسی با انتشار اطلاعیه هایی آمادگی خود را برای شرکت در آن اعلام کردند.»(۳) سپس اسامی تعداد زیادی از گروه ها و جمعیت های مختلف بیان شده است.

۴۳۹

برخی رسانه ها و شخصیت های امریکایی، به تلویح یا با در نظر گرفتن مسائل و شروطی، به ارتباط میان امریکا و تشدید تحرکات ضدایرانی عراق، اذعان می کنند. همچنین برخی دولت های متحد یا عامل امریکا در منطقه خاورمیانه نیز با وجود اختلاف ظاهری با عراق در خط مشی، صراحتاً و بی قید و شرط جانبداری از عراق را اعلام می کنند؛ اما با وجود این دو امر، رسانه های گروهی عراق هنوز به تظاهر ضدامریکایی خود ادامه می دهند؛ چرا که می خواهند در این میدان، مسابقه را به طرف ایرانی واگذار نکنند؛ میدانی که حضور در آن، در اوضاع کنونی، در افکار عمومی کشورهای اسلامی و جهان سوم با پرستیژ بالایی همراه است. در این جا نمونه هایی از موضع گیری ها و تحلیل های امروز شخصیت ها در منابع خبری و تبلیغی امریکا و عراق، ارائه می شود:

زبیگنیو برژینسکی، مشاور امنیتی جیمی کارتر، امروز اعلام کرد اگر جنگ بین ایران و عراق از یک واقعه محلّی گسترش بیش تری بیابد، احتمالاً امریکا خود را در آن درگیر خواهد کرد. برژینسکی که خطاب به جامعه سردبیران مطبوعات امریکا سخن می گفت،

ص: ۷۴۴

۱- مأخذ ۳۰.

۲- مأخذ ۲، ص ۱.

۳- مأخذ ۱۶، ص ۱۶.

افزود: هر منازعه ای بین ایران و عراق می تواند از سطح منطقه ای فراتر رود. او مشخص نکرد که در این صورت امریکا برای حفظ منافع خود چه تصمیمی خواهد گرفت. برژینسکی در پاسخ به این سؤال که برخی ایرانیان، عراق را متهم به سرسپردگی امریکا می کنند، گفت: این اتهام هیچ پایه و اساسی ندارد. وی بار دیگر تهدید کرد که اگر هر یک از گروگان های امریکایی آسیب ببینند، امریکا حتماً دخالت نظامی خواهد کرد(۱)

همچنین روزنامه واشنگتن پست، در مطلبی - که شب هنگام رادیو امریکا نیز آن را نقل کرد - به وجود نوعی ارتباط بین رفتارهای تند عراق بر ضد ایران با مواضع ضدامریکایی ایران، به تلویح اعتراف کرد و نوشت: «مقامات ایران باید تصمیم بگیرند که آیا فواید سیاسی و روانی متلک گفتن و طعنه زدن به امریکا، به این اسم به اصطلاح آنها شیطان بزرگ، به زیان های روزافزون آن می ارزد یا نه. ایرانی ها در دنیای خطرناکی زندگی می کنند: از یک طرف شوروی، از سوی دیگر حملاتی که به لوله ها و تأسیسات نفتی ایران می شود. آیا این حملات کار گروه های عامی و جدایی طلب است یا کار ارتش نیرومند و مجهز عراق که ایران به گونه ای نامعقول با آن درافتاده است، و یا این که این حملات کار افراد نامرئی دیگر است؟»(۲)

در این حال برخی رژیم های وابسته به امریکا در منطقه - که عملاً منافع و مواضع آنها، منافع و مواضع امریکا محسوب می شود - در حمایت، پوشش های امریکا را نیز لازم نمی بینند و آشکارا از عراق جانبداری می کنند. این امر به روشنی نشان دهنده نقش و جایگاه جدید عراق در معادلات سیاسی منطقه است که روزبه روز واضح تر و پررنگ تر می شود. امروز رادیو لندن در بخش عربی خود خبر داد: ملک حسین پادشاه اردن اعلام کرده است عراق را در درگیری با ایران مورد تأیید قرار می دهد. رادیو امان از قول ملک حسین گفت که عراق ستون فقرات عرب ها را تشکیل می دهد و عرب ها نباید اجازه دهند این کشور مورد تجاوز قرار گیرد. رهبر اردن همچنین گفته است که برقراری ثبات در جهان اسلام به نفع همه است و او امیدوار است که ایران با در پیش گرفتن شیوه های درست، از این ثبات حمایت کند.(۳)

مواضعی برعکس نیز جریان های ضدامریکایی منطقه اعلام می کنند؛ برای مثال به گزارش خبرگزاری فرانسه، دفتر جبهه دمکراتیک خلق برای آزادی فلسطین در آدیس آبابا (پایتخت اتیوپی)، امروز اعلامیه ای در این شهر منتشر کرد. این دفتر در این اعلامیه، دولت عراق را به داشتن ارتباط آشکار و پنهانی با "نیروهای امپریالیسم بین المللی" و توطئه بر ضد "نیروهای دمکراتیک و ترقی خواه" متهم کرد. در اعلامیه مزبور، از "به اصطلاح منشور ملی عرب" یاد شده است که نتیجه کار "کنگره تقلبی خلق عرب در بغداد" بوده است. مطابق اعلامیه، این کنگره تقلبی را عراق تشکیل داده بود و در آن، نیروهای مرتجع و ضدانقلابی شرکت کرده بودند. خبرگزاری فرانسه افزوده است که دولت عراق اخیراً دفتر این جبهه در بغداد را تعطیل و نماینده آن را اخراج کرده است(۴)

۱- مأخذ ۱۹، ص۱ و ۳.

۲- مأخذ ۴، ص۲۶، بخش فارسی رادیو امریکا، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۴، ص۱۲، رادیو لندن (عربی)، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۲۸، ص۴، آدیس آبابا به نقل از خبرگزاری فرانسه.

در این میان، عراق در تبلیغات خود می کوشد مواضع ضدامریکایی ایران را مخدوش نشان دهد و با این کار از آسیب هایی که قرار گرفتن در صف متحدان امریکا به پرستیژ عراق وارد می کند، تا حد ممکن بکاهد. روزنامه الثوره ارگان حزب بعث عراق، در شماره امروز خود سرمقاله ای درج کرد با این عنوان: «قطع روابط امریکا با رژیم خمینی، بازی جدید و مفتضحی برای اجرای نقشه های تجاوزکارانه است.» در این سرمقاله که از بخش عربی صوت الجماهیر عراق نیز پخش شد، آمده است:

«تصمیم ساختگی واشنگتن دایر بر قطع روابط سیاسی با رژیم ایران، به بهانه ادامه بازداشت گروگان های امریکایی در تهران اتخاذ گردید تا فصل تازه ای از نمایشنامه را که برای همه آشکار شده، کامل کند. چگونه و چرا ایالات متحده روابط سیاسی خود را با رژیم ایران قطع کرده است؟» در ادامه، الثوره برای پاسخ دادن به این پرسش توجه می دهد که "اقدام امریکا در قطع رابطه با رژیم خمینی" در شرایط و اوضاع جهانی بسیار دقیق و حساس صورت گرفته است. الثوره شرایط مزبور را به نحو زیر برمی شمارد: «افزایش خطرات شدید ناشی از حضور نظامی بیگانه در اقیانوس هند و خلیج عربی، کشمکش عربی و صهیونیستی در چارچوب طرح های خیانتکارانه که به وسیله طرف های کمپ دیوید به مرحله اجرا گذاشته می شود، نیاز امت عرب به نقش پیشگام عراق در رویارویی با تهدیدهای متوجه امت عرب و قراردادن قدرت و امکانات عراق انقلابی در خدمت مبارزه آزادی خواهی عربی.» الثوره در ادامه می نویسد که امریکا از طریق این قطع رابطه می خواهد ایران را به نمایندگی از طرف عناصر کمپ دیوید، به سرنیزه ای جهت مقابله و سرگرم ساختن عراق و از کار انداختن امکانات بزرگ آن مبدل سازد.

الثوره واکنش قاطعانه ایران در قبال دعاوی عراق درباره سه جزیره را در چارچوب سیاست های امریکا قرار داد و آن را به مثابه "کینه های نژادپرستانه و مطامع توسعه جویانه ای توصیف کرد که جمهوری اسلامی از شاه و رژیم گذشته به ارث برده است. الثوره افزود: «هر انسانی که اراده آزاد و مقداری تعادل داشته باشد، به آسانی می تواند میان دامن زدن عمدی ایران به مطامع توسعه جویانه و نژادپرستانه علیه عراق و کشورهای خلیج عربی (فارس) و دشمنی آشکار با قومیت عرب، و فعالیت های امریکا در عموم منطقه به ویژه در منطقه خلیج (فارس)، ارتباط قائل شود.» الثوره پس از کوشش فراوان در اثبات امریکایی بودن ایران، مقاله را به نحو زیر تمام می کند: «چگونه می توان روش خمینی را که این اقدام را تبریک گفته و از امریکا به خاطر قطع روابط با رژیم وی تشکر نموده، تفسیر کرد؟ آیا رژیم خمینی نمی توانست روابط خود را با امریکا در صورتی که این امر آن رژیم را خرسند می ساخت، قطع نماید و منتظر اقدام مطالعه شده و موقت امریکا - که در چارچوب دادن فرصت به خمینی، جهت سعی برای سرگرم ساختن عراق صورت گرفته- نمی شد؟»(۱)

ص: ۷۴۶

۱- - مأخذ ۴، ص ۱۰ تا ۱۲، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

جنگ تبلیغاتی بین ایران و عراق با شدت ادامه دارد. محور تبلیغات ایران عمدتاً تأکید بر وجود مطامع عراق و تحرکات ایذایی آن بر ضد ایران و وجود وابستگی و دیکتاتوری در دولت صدام است. تمجید و تشویق مردم عراق در مخالفت با دیکتاتوری حزب بعث عراق و شخص صدام نیز از دیگر محورهای عمده این تبلیغات است. در تبلیغات عراق نیز آنچه بیش تر مورد توجه و استفاده است، بی اعتنایی به مستندات و واقعیات و تکیه بیش از حد بر تأثیر عوام فریبی و دروغ پردازی در تحلیل ها است و به ویژه هتاکی و توهین شدید به رهبران ایران مخصوصاً امام خمینی از محورهای این تبلیغات است. به نظر عراق، در شرایطی که در ایران هنوز نظم کافی مستقر نشده و نفوذ و شخصیت فردی رهبران ایران، عامل عمده ثبات و حرکت اجتماعی است، لجن مال کردن افراد در افکار عمومی می تواند در کاهش مشروعیت و اقتدار نظام جدید مؤثر باشد. در ذیل، نمونه هایی از مطالب رسانه های امروز دو کشور ارائه می شود.

ایران:

روزنامه اطلاعات از قول صادق قطب زاده وزیر خارجه نوشت: عراق با امریکا رابطه سیاسی ندارد؛ اما از نظر اقتصادی تا خرخره زیر تسلط امریکا است. دولت بعثی عراق با یک مشکل عظیم داخلی مواجه شده است و به سوی یک انفجار می رود و این ها همان کارهای کلاسیک قدیمی را می کنند و افکار داخلی را متوجه مسائل خارجی می نمایند. ما در داخل عراق واقعاً دخالت نکردیم؛ ولی نفس انقلاب این حرکت را ایجاد کرده است. رژیم عراق خدمتگزار امپریالیسم و صهیونیسم است. ما این را نمی توانیم در مرز خود تحمل کنیم. اینها روزبه روز مسئله را تشدید کردند و ما مصمم شدیم و هستیم که این حکومت بعث عراق را برداریم و شوخی هم نخواهیم کرد. صدام حسین و دار و دسته اش باید بروند تا عراق بتواند آرام بگیرد. ما درباره عراق، مصر و اسرائیل نظر همسان داریم و آن را هسته های اصلی امپریالیسم در منطقه می دانیم.

این روزنامه همچنین از قول هاشمی رفسنجانی عضو شورای انقلاب نوشت: دولت عراق از بدو انقلاب، دارد کارشکنی می کند و به مخالفان، اسلحه می دهد و افراد را تعلیم می دهد و به آنها اردوگاه و پناهگاه داده است و این تجاوزهای محدود عراق به مناطق مرزی از قدیم بوده است(۱)

عراق:

آسوشیتدپرس در گزارش امروز خود از بغداد نوشت: «عراق امروز با نامیدن آیت الله روح الله خمینی به عنوان شاه عمامه دار، در جنگ فزاینده کلمات با همسایه اش ایران، توپ جدیدی را شلیک کرد. در یک مقاله طولانی خبرگزاری رسمی عراق آمده است: این خمینی ... نژادپرست، چیزی جز یک شاه عمامه دار نیست. این حمله، آشکارا در پاسخ به سخنان روز چهارشنبه

ص: ۷۴۷

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

(۲۰/۱/۵۹) خمینی است که از مردم عراق درخواست کرد تـا رژیم بعث عراق را سـرنگون نماینـد و رهبران آن را به زباله دان تاریـخ بسپارند. در مقاله این خبرگزاری، از کلیه کشورهای عرب خواسته شده است که در رودررویی عراق با ایران، از این کشور حمایت کنند.»(۱)

البته در ایران، به دلیـل عـدم تمرکز و اسـتقرار کـافی نظام جدیـد، نوعی نابسامانی در تبلیغات رسانه ای وجود دارد و در نشـریات مختلف مخالفان نظام، وجود خبرها و تحلیل ها و نکاتی که دقیقاً نقش تبلیغی برای رژیم عراق را ایفا می کند، امری عادی شده است. به علاوه، در نشریات هوادار نظـام نیز نوعی نابسامانی و عـدم انسـجام و فقـدان درک و تـدبیر خبری و تبلیغی وجود دارد؛ به طوری که علاوه بر کم تأثیر کردن تبلیغات، بعضـاً خسـارات زیـادی نیز وارد می کنـد؛ برای مثـال روزنامه کیهان در شـماره امروز خود، به نقل از خبرنگار اعزامی به ایلام، گزارش نسـبتاً مفصـلی از اوضـاع "ایرانیـان رانـده شـده از عراق" ارائه کرد که از طریـق مرزهـای ایلاـم وارد ایران شـده انـد. این روزنـامه ضـمن این گزارش، تحت عنـوان "جزئیات ترور معاون صدام حسین" چنین نوشت:

«خبرنگـار اعزامی کیهـان در ادامه گزارش خود، بـا خانواده سـمیر نورعلی، ضارب معاون صـدام حسـین، نیز گفت وگو کرده است که در زیر می خوانیـد. سـعدیه نورعلی خواهر سـمیر در تشـریح جزئیـات این ترور گفت: وقتی طـارق عزیز معـاون صـدام حسـین، به اتفـاق همراهان از دانشـگاه معتصـمیه بازدیـد می کرد، برادرم نـارنجکی به سـوی وی و همراهـانش پرتـاب کرد و معـاون صـدام حسـین و گروهی دیگر را مجروح سـاخت و هنگامی که قصد فرار داشت، توسط مأموران امنیتی عراق و پلیس آن کشور به قتل رسـید. وی افزود: به دنبال این حادثه، مأموران عراقی شبانه پدر و پنـج برادر و دو تن از خواهرانم و شوهرانشـان را دسـتگیر کردنـد و کلیه اجناس و اموال مغازه پـدرم را نیز به تاراج بردنـد و ما را نیمه شب سوار کمپرسی کردند و به مرز ایران آوردند.»(۲)

۴۴۱

مهم ترین فعـالیت هـایی که در ادامه تحرکـات ایـذایی مرزی عراق صورت می گیرد، همچنـان در منطقه باویسـی است. امروز یک کامیون و یک وانت بر اثر انفجـار مین هـای عراقی در جـاده باویسـی، شدیـداً آسـیب دیدنـد و سه تانک نیز به همین علت از کار افتاد. گفتنی است که روسـتای باویسـی خـالی از سـکنه است و تمـام مسـیر جاده ها را ایادی عراق مین گـذاری کرده انـد. نیروهای عراقی در ارتفاعات باویسـی مسـتقر هسـتند و مرزداران بعثی نیز در بین کوه هـای اطراف کمین کرده انـد. به گفته منـابع منطقه، نیروهـایی از ارتش جمهوری اسـلامی در کنـار رودخـانه مرزی مستقر شده اند تا در صورت تجاوز عراق به مرز ایران، پاسخ آنها را بدهند.(۳)

آخرین وضع این منطقه را امروز سپاه کرمانشاه به نحو ذیل برای واحد عملیات سپاه در تهران گزارش کرد: «سپاه قصرشیرین در جبهه مقدم است و فشار دشمن زیاد شده و دشمن

ص: ۷۴۸

۱- مأخذ ۵، ص۱، بغداد - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۰آوریل ۱۹۸۰ (۲۱/۱/۱۳۵۹).

۲- مأخذ ۱۶، ص۳.

۳- روزنامه کیهان، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص۳.

در باویسی و تیله کنج مستقر شده و سپاه احتیاج فوری به نیرو دارد. گردان گارد ارتش عراق در مرز مستقر است. تقاضای نیرو برای منطقه و استقرار ارتش در آن جا می باشد.»(۱)

مین گذاری در جاده های مرزی، علاوه بر باویسی در دیگر نقاط نیز انجام می شود؛ از جمله: مراکز مربوطه از مین گذاری عناصر عراقی در جاده های منطقه مرزی موسیان گزارش دادند.(۲) در پی آن، یک دستگاه مین یاب جهت پاکسازی منطقه فرستاده شد. از اقدامات خودی، اعزام گروه های گشتی است. در همین زمینه گزارش امروز خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی حاکی است: گروه های گشتی پاسداران انقلاب اسلامی پنج نفر را که در حال مین گذاری در جاده های مرزی بودند، دستگیر کرده اند(۳)

اقدامات ایذایی دیگری نیز گزارش می شود؛ از جمله «گزارش گروهان موسیان به استناد پاسگاه سمیده حاکی است که دو نفر عراقی در ساعت ۱۵ یوم (روز) جاری، به قصد انهدام پل سمیده و فکه به خاک ایران تجاوز، با نگهبانان برخورد، ضمن درگیری بدون هیچ گونه تلفات، مهاجمان به خاک عراق متواری گشتند.»(۴) همچنین امروز ستاد مشترک ارتش از نیروی زمینی خواست درباره چگونگی واقعه ای که قبلاً در پیرانشهر رخ داده است تحقیق و نتیجه آن را گزارش کند. در این شهر عوامل عراق از طریق مرغداری جنب زاغه های مهمات، به عکس برداری جهت ارسال به عراق اقدام کرده بودند.(۵)

از سوی دیگر، تحرکات و نقل و انتقالات مداوم که حاکی از تقویت مناطق است، نیز ادامه دارد. در یک مورد، گزارش رسیده حاکی از این بود که عوامل عراقی با سلاح های نیمه سنگین به پاسگاه هلاله حمله کردند؛(۶) اما مشخص شد که این نوعی تقویت و تهدید تلقی شده است؛ از این رو در ابلاغیه فرماندهی لشکر ۸۱ زرهی که امروز صادر شد آمده است: هنگ ژاندارمری ایلام به استناد گزارش گروهان صالح آباد اعلام کرده است که در تاریخ ۲۰/۱/۵۹، تعدادی نفربر زره پوش مجهز به سلاح های سنگین، از مقابل پاسگاه هلاله عبور کرده و در آبادی نزدیک مقابل پاسگاه مستقر شده اند. گروهان صالح آباد، تقویت پاسگاه هلاله در مقابل نیروهای مسلح عراقی را تقاضا کرده است. همچنین از طریق هنگ مذکور، مراتب ذیل همین شماره به واحد ارتشی اعزامی از تیپ اسلام آباد اعلام شده است. خواهشمند است دستور فرمایید در مورد تقویت پاسگاه مذکور اقدام کنند و نتیجه را اعلام فرمایند.(۷)

علاوه بر آنچه ذکر شد، موارد دیگری نیز بین ارگان ها و مراکز نظامی و انتظامی ذی ربط، به صورت گزارش، منعکس شده است؛ از جمله: "حفر سنگر در مسیر میله ای ۱۹و۲۴ موسیان"؛(۸) "حفر سنگر در مقابل پاسگاه میان تنگ"؛(۹) "انتقال واحدهای زرهی از بالک (مقابل پیرانشهر) به سمت پنجوین و تقویت مرز خسروی"؛(۱۰)"انتقال نیروهای کلاه قرمز[نیروهای مخصوص] با ۱۰ دستگاه خودرو روسی به پاسگاه مقابل زینل کش (زینل قوس) و تقویت این

۱- سند شماره ۰۶۳۳۴۲مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران - (عملیات)، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۶۳۳۵۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳، به ژاندارمری، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۲، ص۱.

۴- سند شماره ۲۸۲۸۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ایلام، به ناحیه - رکن سوم، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۶۳۳۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به نزاجا، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۳۷۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری ایلام، به ناحیه کرمانشاه - رکن سوم، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۷- مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، فیش نظامی ۴۸۴۰۷، ف.ل.۸۱ زرهی - رونوشت به ایلام، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۰۴۲۲۰۳ (اسناد مجموعه ای) مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه خوزستان، به ناحیه کرمانشاه - دهلران، سوسنگرد ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص ۱۸۰.

۹- سند شماره ۰۰۵۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ از ژاجا ر۲(دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲/۲/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۰۶۳۳۴۸مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا، به نزاجا،۲۱/۱/۱۳۵۹.

نقطه مرزی"؛(۱) "استقرار نیروی جدید در بین پاسگاه های رشیدیه و نوبرک"(۲) "استقرار تعدادی از واحدهای گردان۲۹ ضدهوایی و گردان هفتم توپخانه وابسته به لشکر۵ مکانیزه در بصره، در مناطق الواصلیه، السبیه، السیحان، القطعه و المطوعه و آماده باش آنان در مناطق فوق که مقابل حوزه گروهان ژاندارمری آبادان و خرمشهر واقع است"؛(۳) "پرواز شناسایی با هلی کوپتر در نوار مرزی خوزستان"(۴)و "نقل و انتقال شدید و تقویت نیرو در ام القصر".(۵)

بعضی از تحرکات مرزی که جنبه سیاسی مهمی دارد، در مطبوعات نیز منعکس می شود؛ مثلاً در روزنامه اطلاعات امروز، این گزارش درج شده است: چهار دستگاه ریوی ارتش عراق در حالی که با یک اتومبیل رنجرور و یک اتومبیل حامل تیربار سنگین اسکورت می شدند، از منطقه خانقین عراق وارد پایگاه قلعه صیفی شدند و به داخل پایگاه رفتند. پس از مدتی چند نفر که گفته شد صدام حسین و افسران ارتش عراق و اعضای شورای فرماندهی عراق بودند، با دوربین، پاسگاه های مرزی ایران را مورد بازدید و بررسی قرار دادند؛ سپس به طرف خانقین حرکت کردند.(۶)

۴۴۲

امروز شش نفر از افراد غیرنظامی که در جاده کرند - سرپل ذهاب گروگان گرفته شده و به خاک عراق برده شده بودند، آزاد شدند و به ایران بازگشتند. گزارش کیهان به نقل از خبرگزاری پارس حاکی است: این عده را همراه ۲۷ تن دیگر، ۷۰ روز پیش، مهاجمان مسلح در مسیر راه کرند - سرپل ذهاب گروگان گرفتند و سپس به چهارکلاب عراق بردند. در این مدت کوشش های زیادی برای آزادی آنها انجام شد. سرانجام، مذاکرات با تلاش های حجت الاسلام حاج شیخ عبدالنبی نمازی نماینده امام در سرپل ذهاب، به نتیجه رسید و این شش نفر آزاد شدند. اسامی آنها عبارت است از: حسین علی مسروری، سیدمیرزا عزیزی، غنی کرم سیاه کمری، محمد مرادی، عبدالحسین عزیزی و الماس اسلامی. ۹ نفر دیگر از گروگان ها که نظامی هستند، همچنان در خاک عراق باقی مانده اند و بقیه گروگان ها قبلاً آزاد شده اند. خبرگزاری پارس در این گزارش اعلام کرد که هنگام آزاد شدن گروگان ها اعضای خانواده هایشان و همچنین جمع زیادی از مردم سرپل ذهاب تظاهرات کردند و طی شعارهایی، رژیم بعث عراق را در تحریکاتش بر ضد انقلاب اسلامی ایران، محکوم کردند.(۷)

۴۴۳

منابع برخی ارگان ها، خبرهایی از داخل عراق ارسال می دارند که حاکی از وجود ناآرامی هایی در این کشور است. این ناآرامی ها به ویژه در شهرهای مذهبی جنوب و نیز شمال عراق وجود دارد؛ از جمله امروز انفجاری در هتل الخلیج واقع در منطقه عشار (توابع بصره) روی داد که در آن، ۴ نفر کشته و ۵۵ نفر مجروح شدند.(۸) همچنین امروز در بندر فاو بمبی منفجر شد که بر اثر آن، ساختمان سندیکا و سازمان کارگران بندر فاو ویران

ص: ۷۵۰

۱- مأخذ ۶۰.

۲- سند شماره ۰۶۳۳۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ر۳، به نزاجا، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۹۲۴۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بولتن خبری، ۱۸/۲/۱۳۵۹. ص: ۷۸۵

۴- - سند شماره ۲۸۷۱۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندامری خوزستان - رکن دوم، به استاندار خوزستان، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۳۳۸۸۵ مرکزمطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (ر۲)، به استانداری خوزستان، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۶- مأخذ ۴۸.

۷- مأخذ ۵۱، ص۲.

۸- سند شماره ۲۸۷۲۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲، به ف۱۹ - ۰۷ - ر۲، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

گردید.(۱) در این حال، امروز مشاهده شده است که تعداد زیادی از مأموران استخبارات و امن العام و ارتش ملی عراق، به شهرهای کربلا، نجف و کوفه اعزام شده اند.(۲)

از سوی دیگر، از امروز منع عبور و مرور در کلیه روستاهای مرزی (در استان بصره)، از ساعت ۸ شب تا ۵ بامداد به مرحله اجرا درآمد و مأموران شرطه مرزی موظف شدند در ساعات مزبور، با گشت زنی مداوم، بر این طرح نظارت کنند. گفتنی است سابقه امر نشان می دهد که در تاریخ ۱۲/۱/۵۹ نیز از ساعت ۱۰ شب تا ۵ بامداد، عبور و مرور در شهرهای استان بصره ممنوع شد و در صورت نقض مقررات، شخص خاطی به سازمان های امنیتی تحویل داده می شد(۳)

علاوه بر منابعی که خبرهای غیر رسمی برای مراکز ذی ربط ارسال می کنند، مطبوعات امروز نیز گزارش هایی از ناآرامی های شمال عراق درج کرده اند. طبق یک گزارش، نیروهای کُرد مخالف صدام به پادگان سیدصادق عراق حمله کرده اند و خسارت هایی در جنبه نیروی انسانی و تجهیزات، به رژیم عراق وارد آورده اند. در گزارش مزبور همچنین به نقل از منابع کُرد اشاره شده است که اعلام پذیرش خودمختاری به وسیله صدام در شمال این کشور، مورد استقبال قرار نگرفته و نیرنگ تلقی شده است.(۴)

۴۴۴

ساعت ۱۷:۴۰ امروز بمبی در بازار کویتی های آبادان منفجر گردید که موجب شد سقف محل انفجار خراب شود. نخستین گزارش های شهربانی آبادان از این حادثه، حاکی است که یک پسربچه فوت کرده و ۳۰ نفر زخمی شده اند. حال بعضی از مجروحان، وخیم اعلام شده است. مرتبط با این موضوع، دو متهم دستگیر شدند که به نظر می رسد یکی از آنان - که اهالی او را شناسایی کرده اند - عامل اصلی انفجار باشد.

چند دقیقه پس از انفجار مزبور، به شهربانی آبادان اطلاع رسید که روبه روی سینما متروپل واقع در خیابان امیری بسته مشکوکی وجود دارد. پس از بررسی مأموران آن شهربانی و عوامل سپاه پاسداران، مشخص شد که داخل بسته، بمب ساعتی جاسازی شده است. این بمب را بلافاصله عوامل متخصص خنثی کردند. زمان انفجار بمب را روی ساعت ۲۱ تنظیم کرده بودند.(۵)

به گزارش خبرگزاری پارس شب هنگام نیز در نواحی "چهار حوضی ابوالحسن" آبادان که محل تأسیسات آب رسانی این شهر است بمبی منفجر گشت و شخص بمب گذار مجروح شد. یکی از اعضای سپاه پاسداران آبادان در این باره گفت: شخص مجروح شده به بیمارستان منتقل شد و پس از مداوا تحقیقات از وی آغاز خواهد شد. وی گفت: همچنین در همان حوالی، بمب دیگری کشف و خنثی گردید.(۶)سپاه پاسداران طی اطلاعیه ای، ضمن محکوم کردن "این توطئه کثیف" که از سوی "مزدورانی چون صدام حسین" صورت می گیرد، از مردم خواست ضمن هوشیاری و آگاهی، با این اعمال مقابله کنند.(۷)

ص: ۷۵۱

۱- سند شماره ۲۸۷۵۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (ر۲)، به نزاجا (مد اطلاعات)، ۷/۲/۱۳۵۹، گزارش پایگاه آبادان.

۲- سند شماره ۰۳۳۹۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ر۲ - ژاجا - اطلاعات، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۷۲۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از۰۷ - ر ۲، به ف ۱۹ - ف۲۱ - ر۲ - ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۴۸.

۵- سند شماره ۳۴۴۴۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز)، به استاندار استان خوزستان، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۶- مأخذ ۱، ص۴، اهواز - خبرگزاری پارس.

۷- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

انفجار بمب عصر امروز آبادان را فرماندهی ژاندارمری به دفتر رئیس جمهوری نیز گزارش کرد(۱)گفتنی است گزارش های منابع نظامی و انتظامی مستقر در محل، همواره از فعالیت عراق و مأموران داخلی آن در ورود سلاح و توزیع آن در استان های مرزی، حکایت دارد؛ از جمله در گزارشی از رکن دوم ستاد لشکر۹۲ زرهی به استاندار خوزستان، به نقل از منابع محلی آمده است: قرار است امشب کشور عراق از طریق "خزعل آباد" و "اروندکنار" اسلحه و مهمات به ایران وارد کند و بین شیوخ محلی تقسیم نماید تا در روز ۲۳/۱/۵۹، درمنطقه دست به اغتشاش بزنند. شیوخ منطقه آمادگی خودرا برای اجرای این عمل اعلام کرده اند(۲)

گزارش دیگری در این باره حاکی است: «در تاریخ ۱۷/۱/۵۹، سازمان امن العام بصره حزب بعث، تعدادی اسلحه کمری و مواد منفجره توسط یک افسر تکریتی که از بغداد عازم شده، به منطقه الدور و فاو ارسال، و قرار بوده است در شب مورخ ۲۲/۱/۵۹، از طریق منطقه خزعل آباد و اروندکنار، توسط عوامل خود به ایران حمل شود.»(۳)

همچنین، امروز اداره اطلاعات و بررسی های سیاسی سپاه، به واحد اطلاعات سپاه کرمانشاه با قید "تحقیق فرمایید" پیام داد: «برابر اعلام شهربانی کرمانشاه به ستاد مشترک ارتش، دولت عراق جهت انفجار خودروهای انتظامی ایران و تأسیسات، تعدادی بطری آتش زا در اختیار حزب رستگاری قرار داده است.»(۴)

۴۴۵

سخنگوی هواپیمایی ملی ایران، هما، اعلام کرد: به علت مسائل ایمنی ناشی از همجواری با مرز هوایی عراق و لزوم حفظ و حراست جان و مال مسافران، هما پروازهای خود را به آبادان قطع کرده است.(۵)

۴۴۶

روزنامه کیهان امروز به درج چند گفت وگوی اختصاصی پرداخت. این گفت وگوها با فرماندهان ژاندارمری، نیروی هوایی و نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی و نیز فرمانده واحد عملیات سپاه انجام شده است. این مصاحبه ها حاوی مطالب بسیار مهمی است و در واقع با مختصر دقتی می توان وضعیت کنونی نیروهای مسلح و اوضاع نظامی و دفاعی ایران را - که در قالب مصاحبه ای عادی شکل داده شده است - بررسی و ارزیابی کرد؛ از این رو اهمیت ویژه ای دارد.

تیمسار سرلشکر امیربهمن باقری رئیس ستاد نیروی هوایی امروز در گفت وگو با کیهان، درباره تعرضات حکومت بعث عراق در مناطق مرزی کشور گفت: نیروی هوایی با آمادگی کامل به هرنوع تعرض به خاک ایران، در هر نقطه از کشور، قاطعانه پاسخ خواهد داد. وی گفت: در صورت حمله عراق، بیکار نخواهیم نشست و مسلماً حمله به آن صورت تاکنون نشده است و چنانچه آنها عاقل باشند، حتی به طور کلی این چنین فکر نخواهند کرد. او

۱- سند شماره ۰۲۱۳۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از ژاجا - رکن ۳ - سماجا - مرکز فرماندهی، به دفتر ریاست جمهوری - دفتر امور انقلاب - وزارت کشور.

۲- مأخذ ۶۶.

۳- سند شماره ۳۴۷۴۳۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر هماهنگی نیروهای انتظامی، به فرماندهی سپاه پاسداران اهواز - شهربانی استان، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۶۳۳۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بی سیم، از اطلاعات تهران، به اطلاعات کرمانشاه، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۵- مأخذ ۴۸.

گفت: تعرضات آنان با استفاده از هلی کوپتر صورت گرفته است و تاکنون از هواپیماهای شکاری شان استفاده نکرده اند. تیمسار باقری سپس افزود: در صورتی که عراق حمله کند، تعرضات هوایی صورت خواهد گرفت(۱)

تیمسار ظهیرنژاد فرمانده کل ژاندارمری جمهوری اسلامی نیز صبح امروز در گفت وگو با روزنامه مزبور، در پاسخ این سؤال که در درگیری های مرزی ایران و عراق، صف آرایی دو کشور در مقابل هم چگونه است، گفت: ژاندارمری یک پرده مقاومتی در مرز دارد؛ پرده ای جهت مراقبت و مقاومت اولیه و اطلاع دادن به گروه هایی که در زمان امروز، عمل کننده هستند. این گروه ها را نیروهای ضربتی می نامند. به محض این که – خدای نکرده – تجاوزی صورت بگیرد، مأموران ژاندارمری و کسانی که مرزدار هستند، به مقابله با دشمن می پردازند؛ یا پیروز می شوند یا شهید می گردند، و اینها تا سرحد پیروزی و شهادت، علاوه بر این که به واحدها و نیروهای پشت سر خبر می دهند، خودشان جلو می روند تا این که نیروهای مانوری برسند. وقتی نیروهای مانور رسیدند، این نیروها کمک می کنند که آنها عبور کنند. ظهیرنژاد همچنین گفت: هدف ما مقاومت در برابر هرگونه تجاوز نظامی خارجی، و سرکوبی آنها، و سپس انهدام تجاوز به وسیله نیروهای ارتش و نیروهای مردمی است.(۲)

همچنین تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش، در گفت وگوی خود با خبرنگار کیهان، درباره درگیری های اخیر در منطقه مرزی بین نیروهای ایران و عراق گفت: «در زمینه تمرکز نیروهای طرفین در مرز غربی کشور، ارتش جمهوری اسلامی ایران و ارتش عراق معمولاً به سه قسمت متمایز تقسیم می شود: قسمت یکم از "دالان پرداه" است تا خسروی، و قسمت دوم از خسروی تا دهلران، و قسمت سوم از دهلران است تا دهانه خلیج فارس. در مناطق بالا، منطقه، کوهستانی است و درگیری مرزی نوع دفاع غیرفعال خواهد بود و تمرکز در مرز و احتمالاً اجرای آتش های سنگین با توپخانه و امکان هدایت عملیات منظم در مقیاس وسیع و در جبهه وسیع، با محدودیت هایی همراه است. چون مشکلات لجستیکی دارد و هدف هایی حیاتی و حساس و مهم برای طرفین وجود ندارد، بعید به نظر می رسد که ارتش عراق اقدام به یک تعرض در جبهه وسیع کند. در مناطق شمال از طریق هواخواهان خودش، ارتش عراق گروه های سیاسی مسلح و غیرقانونی که سازمان داده و

۱- مأخذ ۱۶، ص۲.

۲- مأخذ ۱۶، ص۲.

تربیت کرده است، از آن طریق، یک سری عملیات ممانعتی و اجرایی را در خاک کشور جمهوری اسلامی ایران هدایت می کند. در منطقه مرکزی احتمال تعرض ارتش عراق در مقیاس وسیع وجود دارد؛ آن هم با توجه به طبیعت زمین در مکان های معینی که خوشبختانه نیروی زمینی در این منطقه مرکزی، توانایی این که هم تعرض ارتش عراق را سد کند (در مناطق سرپل ذهاب و پاتاق و ایلام غرب) هم توانایی هدایت عملیات ممانعتی را دارد، و در این منطقه نگرانی نداریم. کلیه راه های منطقه، محدود می شود به معابر پاتاق و قلاجه که قابل دفاع است. قسمت بعدی، مناطق جنوبی است. از دهلران به پایین، منطقه باز است و در یک درگیری احتمالی سرنوشت عملیات زمینی در آسمان تعیین می شود و بستگی دارد به نیروهای احتمالی هوایی، که ا ن شاء الله امیدواری داریم که بتوانیم بعد از چند روز، برتری هوایی را در آسمان پیدا کنیم که در آن صورت ما با به دست آوردن برتری هوایی در آسمان، نگرانی برای مناطق جنوبی نداریم؛ ولی معمولاً جنگ زمینی را نیروهای هوایی روشن می کند.»

تیمسار فلاحی درباره اقدامات ایران گفت: «ایران فقط مکلف به دفاع از مرز است. آیین نظامی ملی ما دفاع از قلمرو سرزمین مادری است. ما قصد تجاوز و تعرض به خاک هیچ کشوری را نداریم. نیروی زمینی مکلف است که خطوط مرزی شناخته شده بین المللی را که مورد تأیید طرفین در گذشته بوده است، با همه توانایی حفظ کند. این وظایف نیروی زمینی است و یک قدم از خاک کشور جمهوری اسلامی ایران فراتر نگذاشته است و به هیچ قدرتی هم اجازه نمی دهد که یک قدم وارد خاک کشور جمهوری اسلامی ایران شود.»(۱)

یکی از مسئولان واحد عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز نیز در گفت وگو با کیهان، درباره چگونگی درگیری های مرزی ایران و عراق و صف آرایی دو کشور در مقابل هم گفت: دولت عراق واحدهای زرهی، پیاده و توپخانه در سراسر نوار مرزی مستقر کرده است و پاسگاه های مرزی ایران را زیر آتش قرار می دهد. سپاه پاسداران مستقر در پاسگاه های مرزی، حملات مهاجمان را شدیداً دفع می کنند و برادران ارتشی نیز از داخل خاک ایران، پاسداران را پشتیبانی می کنند و به طور کلی ایران فعلاً حمله ای نکرده و فقط به دفاع پرداخته است.

وی همچنین گفت: عراق با نیروهای زرهی و تانک و توپخانه و سلاح های سنگین، مواضع پاسداران را گلوله باران می کند و هلی کوپترهای عراقی، نیروهای پیاده عراق را هنگام حمله، پشتیبانی می کند. این حملات در نوار مرزی تیله کوه، پاسگاه باویسی، بیشگان، ازگله و تپه رش همچنان ادامه دارد. از مسئول مزبور سؤال شد: ایران تاکنون در این نبرد چه کاری کرده است؟ وی گفت: پاسگاه های مرزی را هرچه بیش تر تقویت کرده است و نیروهای ایرانی می کوشند عوامل مزدور و گروه های مسلح را که در منطقه با رژیم بعثی همکاری دارند، شناسایی کنند و راه های ارتباطی پاسگاه ها را که مهاجمان مین گذاری کرده اند، منفجر نمایند.

۱- مأخذ ۱۶، ص۲.

سؤال شـد: گفته می شود که ارتش عراق به ۱۵ کیلومتری مرز ایران رسـیده است؛ آیـا این پیشـروی ادامه دارد؟ وی در جواب گفت: از مـدت ها قبـل، این نقـل و انتقالات نظـامی وجود داشت و حتی این نقـل و انتقالات در بعضـی از محورها به دو کیلومتری مرز ایران - که جاده مرزی عراق است - رسیده است.(۱)

در وضـعیتی که تـداوم تحرکات ایـذایی عراق در مناطق مرزی ایران، به طور روزافزون جنبه تهدیـد کننـده ای به خود می گیرد، آمادگی نیروهای مسلح خودی از مسائل مورد توجه افکار عمومی است. در این باره پیش از ظهر امروز مهندس مصـطفی میرسلیم معاون سیاسی و اجتماعی وزارت کشور و سرپرست شـهربانی کل کشور، در گفت وگویی اختصاصـی با خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی اعلام کرد: «هم زمان با ارتش جمهوری اسـلامی ایران، نیروهای شـهربانی و ژانـدارمری نیز در سراسـر کشور به حال آماده باش درآمدند تا از هرگونه اخلال در نظم کشور که احتمالاً از سوی عناصر وابسته به عمال خارجی، ممکن است صورت گیرد، جلوگیری نمایند.»(۲)

در این میـان، برخی گزارش هـا از آمـادگی نیروهـای مختلف، در مطبوعـات و به طور علنی منتشـر می شود که در آنهـا طبعاً جنبه های تبلیغاتی و امنیتی نیز لحاظ شـده است. در کنار آنها، برخی گزارش ها نیز درباره آمادگی واقعی خودی و جوانب آن، برای مسـئولان مربوط ارسال می شود؛ از جمله امروز دایره عملیـات رکن۳ ژاندارمری جمهوری اسـلامی ایران ژاجا، گزارشـی با امضای سرتیپ ظهیرنژاد فرمانده کل ژاندارمری، به دفتر ریاست جمهوری ارسال کرد. در این گزارش، وضـعیت پیشـین و کنونی نوار مرزی در منطقه خوزسـتان تشـریح شـده است. متن کامل آن، به این شرح است:

«گزارش ناحیه خوزسـتان گویا است در اختلاف ایران و کشور مقابل، در سال های ۴۹ و ۵۰، برای مقابله با هرگونه تجاوز احتمالی کشور هدف، ستاد (عمّا) در اهواز تشـکیل [شد] و تعداد ۳۵۰۰ نفر از کلیه نواحی ژانـدارمری به آبادان اعزام [شدنـد] و بین پاسـگاه های مرزی هنگ آبادان از حرطه تا ابطر، با توجه به تقویت های انجام شـده در کشور مقابل، یک پایگاه مسـتقر [شـد] و کلیه این پایگاه ها با سـلاح و ادوات سـنگین از قبیل خمپاره انداز ۴۲ میلیمتری و ۸۱ میلیمتری و توپ ۵۷ میلیمتری تجهیز و در سرتاسر نوار مرز، سنگر و پناهگاه های بتونی ایجاد و یک گردان به طور دائم در اردوگـاه بهمنشیرآباد به حـال آمـاده اسـتقرار داشت و علاوه بر عوامـل تقویتی ژانـدارمری، لشـکر۹۲ زرهی یـک واحـد توپخانه سـنگین درحوالی ارونـدکنار و یک واحـد خمپاره سـنگین در "خور اروند کنار" و یک واحد احتیاط قوی در بهمنشـیر، مسـتقر، و گردان"دژ" در دژهای ساخته شده، در امتداد مرز، پشت پاسگاه های مرزی گروهان های "هوزگان" و خرمشهر را از شلمچه تا طلائیه قدیم اشغال [کردند] و در کنار هر دژ، تانک مستقر [کردند] و در هر پاسگاه

۱- مأخذ ۱۶، ص۲.

۲- مأخذ ۲، ص۱.

ژانـدارمری، از تانک های قدیمی مسـتقر که علاوه بر ظاهر تانک که موجب فریب دشـمن می گردید، از توپ و مسـلسل تانک عوامل ژاندارمری که دوره هـای کوتـاه مـدتی را طی کرده بودنـد، اسـتفاده می نمودنـد و در بیابـان پشت مینوحی و سـعدومی منطقه خسـروآباد، [به] وسـیله عوامل لشکر۹۲ زرهی یک واحـد فریبنـده توپخانه ساخته شـده بود و سرتاسـر نوار مرز، مین گـذاری و تا حد زیادی از ترددهای غیر مجاز جلوگیری می نمود و سـتاد (عمّـا) در تمام مـدت در اهواز عملیات را هـدایت و به طور فعال پشتیبانی می نمود؛ ولی حالیه که تقویت های مرزی کشور مقابل از گذشـته چشـمگیرتر است، هیـچ یـک از تقویت هـای ذکر شـده وجود نـدارد؛ علی هـذا به ارکان و سـرویس های داخلی ژاجا دسـتور داده شـد با حداکثر امکانات، نسبت به رفع نواقص و احتیاجات ناحیه ژاندارمری خوزسـتان اقدام نماید. خواهشـمند است دسـتور فرمایند با توجه به موارد بالا نسبت به تقویت یگان های مرزی اقدامات لازم معمول دارند.»(۱)

۴۴۸

امروز در روزنـامه جمهوری اسـلامی گزارشـی چاپ شـد که حاکی از گشوده شـدن بابی جدیـد در مباحث مربوط به تیرگی روابط ایران و عراق است و آن را از حـد برخوردی سـاده – که بر اثر سوءتفـاهم یـا تفـاوت برداشت از منـافع ملی و تمـامیت ارضـی یـا بر اثر تفـاوت ها و تخاصـمات ایـدئولوژیک و جز آن، بین دو همسایه وجود دارد – فراتر می برد. این گزارش از حضور سـربازان مصـری در عراق حکایت می کنـد و به ویژه از این نظر که "مصـر کمپ دیویدی" را در کنار "عراق ضدامپریالیست" و عضوی از "جبهه امتناع" قرار می دهد، دارای حساسیتی دو چندان است. هرچنـد این گزارش، به طور قطعی تأیید یا رد نشد، نحوه بازتاب آن و نوع حساسیتی که در پی آورد، درخور توجه است؛ به ویژه در اوضاعی که منابع رسمی خبر از بازداشت دانشجویان ایرانی در مصر می دهند.

در گزارش روزنـامه مزبور آمـده است: بنا به گزارش منابع موثق در مناطق مرزی غرب کشور، به دنبال افزایش لغو دسـتور و تمرد در ارتش عراق، سربازان مصـری وارد عراق شدنـد. حجت الاسـلام بصـیری عضو دادگاه انقلاب سـرپل ذهاب، خبر پیاده شدن نیروهای مصـری در خاک عراق را تأیید کرد. رضایی مسـئول سپاه پاسداران قصرشـیرین نیز در مورد پیاده شدن نیروهای مصـری، ضـمن تأیید این خبر اظهار داشت نیروهای کمکی مصـر در مناطق منظریه و خانقین عراق مسـتقر هستند. وی افزود طی اطلاع رسیده از آن سوی مرز، نیروهای مصری برای تقویت نیروهای عراقی به جبهه اعزام شده اند.(۲)

همین روزنامه در خبری دیگر در همین شـماره، خبر را به نحو ذیل با مختصـر تردیـدی همراه می کند و می نویسد: ساعت ۲۲ دیشب، خبرنگار ما در تماسـی تلفنی با فرمانده عملیات سپاه پاسداران قصرشیرین، از وی پرسید: آیا این که گفته می شود نیروهای مصری و انگلیسی در خاک عراق پیاده شده اند، صحت دارد یا خیر؟ وی در پاسخ گفت: این خبر برای ما هم

ص: ۷۵۶

۱- سند شماره ۰۳۳۸۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا رکن ۳ – دایره عملیات، به دفتر ریاست جمهوری، ۲۱/۱/۱۳۵۹.
۲- مأخذ ۳۰، ص ۲.

رسیده است. ما که ندیده ایم، ولی این خبر در منطقه منتشر شده است و گفته اند که نیروهای مصری آمدند داخل پادگان ها و ارتش عراق، آمده اند تا با ما درگیر شوند.(۱)

در عین حال، موضوع از نظر روزنامه، به نحو ذیل قطعی تلقی شده است: حضور سربازان مصری را چند منبع دیگر مورد تأیید قرار دادند. ناظران سیاسی تهران اظهار عقیده می کنند که اعزام سربازان مصری پس از دیدار محرمانه پطروس غالی وزیر خارجه مصر از بغداد و همچنین بازدید محرمانه ژنرال دیوید الن [جونز] رئیس ستاد مشترک نیروهای ارتش امریکا از عراق، اهمیت ویژه ای دارد(۲)

یادآوری می شود درکیهان روز گذشته نیز به نقل از مسئول سپاه قصرشیرین خبر داده شده بود: طبق اطلاعات رسیده، عراق از نیروی کمکی مصر استفاده می کند(۳) اما امروز، روزنامه انقلاب اسلامی، به نحو ذیل بر تکذیب این خبر پافشاری کرد: در تماسی که با پرتوی، مسئول روابط عمومی سپاه کرمانشاه داشتیم، وی خبر بعضی از روزنامه های عصر دیروز را تکذیب کرد. آنها اعلام کرده بودند مصر در خاک عراق قوا پیاده کرده است. این خبر همچنین از طریق روابط عمومی سپاه و روابط عمومی لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه نیز تکذیب شد.(۴)

جالب این است که هم زمان، روزنامه کیهان در شماره امروز خبری درج کرد که نشان می داد برخلاف نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، روابط عمومی لشکر ۸۱ خبر را تکذیب نکرده، بلکه از تأیید آن خودداری نموده است. کیهان امروز نوشت: پیش از ظهر امروز سرگرد فروتن رئیس روابط عمومی لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه، در گفت و گویی، درباره وجود سربازان مصری گفت: برخی خبرگزاری ها و نمایندگان مطبوعات از این روابط عمومی در مورد دخالت نیروهای مصری پرسش کرده اند، ولی تاکنون نشانه ای از صحت این موضوع به دست نیامده است. باوجود این، کارشناسان لشکر در این زمینه مشغول بررسی هستند.(۵)

در اعلام نظری مشابه، سرهنگ اخیانی فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه نیز روز گذشته گفته بود: اعزام نیروهای مصری به عراق و شرکت این نیروها در عملیات مرزی بر ضد ایران، مورد تأیید یا تکذیب من نیست. وی افزود: در ادامه تشنج در نواحی مرزی، امکان هرگونه تصور یا دخالتی از سوی دشمنان ما وجود دارد؛ ولی در مورد اعزام نیروهای مصری هنوز نمی توانم اظهار نظر قاطعی بکنم.(۶)

یک گزارش که اطلاعات ژاندارمری به نخست وزیری ارسال کرد، در این زمینه نکات و اطلاعاتی دارد؛ اما قید "احتمالاً صحت دارد" که در ذیل آن درج شده است، ابهام موجود در گزارش های علنی و مطبوعاتی را همچنان باقی می گذارد. در گزارش مزبور(۷) آمده است: «گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان حاکی است برابر مشاهدات عینی مأمور اطلاعاتی، در

۱- مأخذ ۳۰، ص ۲.

۲- مأخذ ۳۰، ص ۲.

۳- روزنامه کیهان، ۲۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- مأخذ ۲، ص ۱.

۵- مأخذ ۱۶، ص ۳.

۶- مأخذ ۹۱.

۷- این گزارش هرچند مشاهدات امروز را دربر دارد، پنج روز بعد در تاریخ ۲۶/۱/۱۳۵۹ برای نخست وزیری ارسال شده است.

تاریخ ۲۱/۱/۵۹ مقدار معتنی بهی وسایل زرهی و جنگ افزار سنگین، همراه با افراد نظامی مصری، از هواپیما در فرودگاه نظامی عماره در حال تخلیه دیده شده است.»(۱)

۴۴۹

پیش از ظهر امروز، مقامات وزارت کشور اعلام کردند تاکنون نزدیک به ۲۰هزار نفر از ایرانیان از عراق اخراج شده اند(۲)در این حال، خبرگزاری پارس به نقل از فرماندار دهلران گزارش داد: اخراج برادران و خواهران مسلمانمان از عراق همچنان ادامه دارد و طی دو روز گذشته تنها از طریق دهلران، ۴۱۶ نفر به ایران وارد شدند و در حال حاضر در دهلران به سر می برند. این عده به زودی به اردوگاه ایلام انتقال می یابند و افرادی که از طریق مرزهای مهران به ایران وارد می شوند، در اردوگاه همین شهرستان اسکان داده می شوند(۳)

کیومرث قره داغی فرماندار مهران در این باره گفت: بعثی ها حتی حاضر نیستند از یک یا دو نقطه مشخص مرزی، رانده شدگان را به داخل خاک ایران بفرستند؛ در نتیجه ما نمی دانیم کجا باید منتظر ورود آنها باشیم. وضع روحی و جسمی رانده شدگان بسیار اسف انگیز و رقت بار بود. آنها حدود ۱۷ کیلومتر پیاده طی کرده بودند، بدون این که دسترسی به آب و غذا داشته باشند؛ ولی بلافاصله با همکاری اهالی و مسئولان مرزبانی و ژاندارمری، به آنها - که از شدت تشنگی قادر به حرکت نبودند - با تانک آب ژاندارمری آب رسانده شد و وسایل تغذیه مقدماتی نیز فراهم شد. رانده شدگان سپس با وسایلی که مردم به رایگان در اختیار ما گذاشته بودند، به محل اردوگاه ها اعزام شدند. از تعدادی که در اردوگاه ها به سر می برند، ۶ نفر مجروح شده اند و ۲۸ نفر به علت تشنگی، سوءتغذیه و ضرب و شتم، به حال بیماری و اغما افتاده بودند.(۴)

از سوی دیگر برابر گزارش نیروی زمینی منطقه غرب، در مریوان، از ساعت ۱۲ روز ۱۹/۱/۱۳۵۹ تا روز ۲۱/۱/۱۳۵۹، حدود ۲۰۰ نفر از ایرانیان ساکن عراق با کامیون های دولت بعثی به مرز باشگان ایران آورده شده و تخلیه گردیده اند. همچنین حدود ۷۰۰ نفر دیگر از ایرانیان اخراج شده از عراق، به وسیله گروه های مسلح از مرز باشگان به شیروخورشید مریوان انتقال یافته اند.(۵)

همچنین صبح امروز استاندار کرمانشاه اعلام کرد که تا امروز بیش از ۱۵ هزار نفر، از مرز به ایران وارد شده اند. از این افراد، در سومار و نفت شهر ۳۰۰۰ نفر، در قصرشیرین ۶۵۰۰ نفر، در سرپل ذهاب ۱۵۰۰ نفر، و در ایلام ۴۰۰۰ نفر اسکان داده شده اند.(۶) در این حال مرادی فرماندار قصرشیرین گفت: تعداد معاودین عراقی که از مرز سومار و خسروی اخراج شده اند، از مرز۷۰۰۰ نفر گذشت. وی همچنین گفت: این افراد را رژیم بعث عراق با وضعی بسیار رقت بار و با روشی غیرانسانی و خارج از موازین بین المللی، در مرزهای کشور ما رها کرده است. نامبرده افزود: سرپل ذهاب و قصرشیرین بیش از این، ظرفیت پذیرش معاودین را ندارد و هم اکنون تمام مساجد و اماکن عمومی در اختیار این افراد قرار گرفته است. مرادی

۱- سند شماره ۰۳۳۹۰۶مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی - رکن ۲(دایره اطلاعات)،به نخست وزیری (معاونت در امور انقلاب)، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۲، ص۱.

۳- مأخذ ۱۶، ص۲.

۴- مأخذ ۱۶، ص۳.

۵- سند شماره ۰۶۳۳۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا - مرکز فرماندهی، به ژاجا، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۶- مأخذ ۲، ص۱۱.

اضافه کرد: متأسفانه تا به حال کمکی از طرف شیروخورشید سرخ مرکز و وزارت کشور نرسیده است و کمک ها فقط از جانب روستا ها و شهرها و دیگر ارگان های انقلابی است(۱)

مسائل دیگری نیز وجود دارد که بر مشکلات موضوع آوارگان می افزاید؛ مسائلی که حل آن تحت قدرت و اختیار مسئولان اردوگاه و مقامات شهری و استانی نیست. به گفته برخی مسئولان، در بین رانده شدگان تا به حال تعدادی از عناصر جاسوس بعث شناسایی و دستگیر شده اند؛ عناصری که دولت عراق برای آنها شناسنامه ایرانی صادر کرده است تا بدین وسیله به داخل مرزهای ما نفوذ کنند و دست به خرابکاری بزنند.(۲) در این باره خبرنگار اعزامی کیهان از کرمانشاه به مرز، در شماره امروز این روزنامه، از دستگیری دو فرد مشکوک خبر داد: این دو، جهت بازجویی و تحقیق به دادگاه انقلاب سرپل ذهاب اعزام شده اند(۳) همچنین حجت الاسلام سلیمانی نماینده امام در اردوگاه سراب گرم سرپل ذهاب نیز در گفت وگویی با کیهان اعلام کرد: برای حفاظت و امنیت گروه های اخراجی احتیاج شدید به پاسدار و مواد غذایی داریم. وی افزود: ما اطلاع داریم که در این گروه ها افراد مشکوک وجود دارد. برای رسیدگی و کنترل آنها هرچه زودتر باید اقدامات حفاظتی انجام گیرد. ما تعدادی بمب ساعتی در این محل (سراب گرم) پیدا کرده ایم و باید بیش تر مراقب بود.(۴)

مصطفی میر سلیم معاون سیاسی - اجتماعی وزارت کشور نیز امروز ضمن برشمردن مسائل رانده شدگان، به موضوع یاد شده و تبعات آن نیز اشاره کرد و گفت: «رژیم بعث عراق با وضع اسفباری ایرانیان را از کشور خود به داخل ایران تخلیه می کند و ما به ناچار برای جلوگیری از نفوذ عناصر خرابکار بعث عراق به داخل کشورمان، رانده شدگان را به اردوگاه می بریم و پس از شناسایی کامل، آنها را سُکنی می دهیم.(۵)سرگرد حاجی علیخانی سرپرست هنگ ژاندارمری قصرشیرین نیز درباره خروج یا انتقال معاودین از اردوگاه گفت: «دولت دو طرح پیش بینی کرده است که رانده شدگان طی ضوابط خاص، به فامیل و بستگان خود در ایران، در صورت تضمین آنها که نامطلوب شناخته نشوند، تحویل داده می شوند.(۶)

از سوی دیگر امروز، مطابق نوشته روزنامه جمهوری اسلامی «این تلگرام از سوی حضرت آیت الله العظمی شیرازی، به عنوان حضرت آیت الله العظمی خویی به نجف اشرف مخابره شد: نجف اشرف، حضرت آیت الله آقای خویی - دامت برکاته - با ابلاغ سلام، حوادث ناگوار اخیر عراق مبنی بر دستگیری آیت الله آقای سید محمدباقر صدر و

۱- مأخذ ۱۶، ص ۲.

۲- - مأخذ ۲، ص ۱.

۳- مأخذ ۱۶، ص ۲.

۴- مأخذ ۱۶، ص ۲.

۵- مأخذ ۲، ص ۱.

۶- مأخذ ۱۶، ص ۲.

تضییق بر دیگر روحانیون معظم حوزه علمیه نجف اشرف و زندان نمودن آنان، و راندن هزاران تن از مسلمانان بی گناه برخلاف تمام قوانین، به جرم دفاع از اسلام، موجب تأثر عموم مسلمانان و ملت مبارز ایران و حوزه های علمیه گردیده است. هیئت حاکمه عراق همچنان که مکرر به آنها تذکر د اده ایم باید بدانند که ادامه دادن به این رویه، جز ایجاد خشم و غضب عمومی اثری ندارد و به زودی منفجر خواهد شد. ملت ایران از برادران و خواهران واردین، کمال پذیرایی را نموده و حمایت قاطع خود را از ملت مسلمان و مبارز عراق در همه جوانب اعلام می دارد. مشهد مقدس، ۲۲ جمادی الاول ۱۴۰۰، الشیرازی(۱).»(۲)

۴۵۰

به نوشته کیهان امروز، «روحانیون مبارز، سازمان پیکار اسلامی و دانشجویان عراقی که در مسجد دانشگاه تهران دست به تحصن زده اند، دومین پیام خود را برای رهبر انقلاب اسلامی، امام خمینی ارسال داشتند.»

در این پیام آمده است: «شما را در هدایت و به ثمر رساندن انقلاب اسلامی عراق تأیید می کنیم؛ خصوصاً این که شما قبل از پیروزی ملت مسلمان ایران و انقلابیون به ما وعده دادید که رهبری انقلاب را در همه جا و در رأس آن عراق، به دست بگیرید؛ در عین حال که جناب عالی به مرزهای منطقه ای ساختگی موجود بین امت واحد اسلامی اعتقاد ندارید و به اوضاع موجود در عراق و ماهیت حقیقی نظام خونخوار و دست نشانده بعث که در پلیدی و فساد، دست کمی از نظام شاه مخلوع ندارد، کاملاً مستحضر هستید. حضرت امام و رهبر بزرگ ما! در عراق مانند همه ملت های اسلامی به شما به عنوان پدر بزرگ و رهبر و امام ایمان دارند و آمادگی کامل خود را اعلام تا تمام فرمان ها و دستورات آن جناب را در راه انقلاب و ساختن جامعه واحد اسلامی اجرا نمایند.»

به نوشته کیهان «عبد الله موسوی سخنگوی متحصنین مسجد دانشگاه تهران دیروز گفت: تحصن ما تا روز جمعه ادامه خواهد داشت و روز جمعه پس از شرکت در نماز جمعه، به طرف سفارت عراق و بعد به سوی لانه جاسوسی راهپیمایی خواهیم کرد. وی افزود متحصنین که بیش تر، اعضای سازمان پیکار اسلامی عراق و روحانیون مبارز این کشور هستند، دارای سه هدف هستند؛ و این سه هدف را به این شرح اعلام کرد: ۱. ایجاد مکتب اسلامی در عراق در مقابل مکتب نژادی حزب بعث. ۲. اعتراض به کشتار، خفقان و فشار طاغوت در عراق. ۳. مطرح ساختن مسئله عراق و افغانستان.»(۳)

دراین حال انجمن اسلامی دانشگاه تهران پیامی به سازمان پیکار اسلامی عراق (از متحصنین یاد شده) ارسال داشت که در آن آمده است: «نیاز به تشریح نیست که رژیم آدم خوار صدام حسین

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۴۴۹: معرفی مختصر از رهبران روحانی مخالفان رژیم صدام.ص۷۵۵

۲- مأخذ ۱، ص۴.

۳- مأخذ ۱۶، ص۳.

امروز نقش ژاندارم منطقه را به عهده گرفته است. رژیم جلاد بعث که امروز با قیام همه جانبه خلق ستمدیده عراق روبه رو است و مجاهدات شما عزیزان و دیگر مبارزان راه حق و آزادی، آسایش از او سلب نموده است، برای فرار از زیر بار فشار توده های محروم قصد به راه انداختن جنگ به اصطلاح ملی را دارد.» در بخش دیگری از این پیام آمده است: «ما آماده هرگونه مقابله با رژیم جلاد بعث هستیم و تمامی مجاهدات و مبارزات شما را تأیید و پشتیبانی می کنیم.»(۱)

۴۵۱

کریم حسامی یکی از مسئولان حزب دمکرات کردستان، صبح امروز گفت در مقابله با تهدیدات نظامی عراق و تحریم اقتصادی امریکا، حزب دمکرات کردستان هر کمکی را که دولت و رئیس جمهوری بخواهد، بلافاصله در اختیارشان می گذارد. وی ادامه داد: «ما قویاً از مرزهای ایران به خصوص در شرایط فعلی سرسختانه دفاع خواهیم کرد و اجازه نمی دهیم یک وجب از خاک ایران مورد حمله دشمنان ایران قرار گیرد.» وی با اشاره به سخنان اخیر رئیس جمهوری گفت: «اگرچه سخنرانی اخیر رئیس جمهور در مورد انتخابات، و بعضی تصمیمات و بیانات ایشان، تا حدودی باعث دلگیری خلق کُرد شد، اما در شرایط کنونی هر خطری متوجه جمهوری اسلامی و مرزهای ما شود، شدیداً دفع خواهیم کرد.»

حسامی در پایان، هرنوع کوشش امتیاز گیری حزب دمکرات کردستان را در اوضاع متشنج فعلی تکذیب کرد و گفت: «سیاست حزب ما به هیچ وجه امتیازگیری در شرایط نامساعد نیست و ما برای به دست آوردن خواسته خودمختاری خود، از طریق مذاکره با دولت کوشش خواهیم کرد؛ زیرا قبل از هر چیز تمامیت ارضی ایران و حفظ دستاوردهای انقلاب اسلامی ایران، برای کردهای میهن پرست مطرح است.»(۲)

از سوی دیگر، عده ای از فرماندهان نیروهای مسلح نظام نیز در این باره نظرهایی به قرار ذیل ابراز کردند:

ظهیرنژاد فرمانده کل ژاندارمری جمهوری اسلامی، درباره همکاری گروه های مسلح سیاسی با ارتش و ژاندارمری گفت: «ما چنین چیزی از اینها ندیدیم و آنچه من می دانم که خود اینها برای ما یک نوع درگیری ایجاد کردند؛ به خصوص آنهایی که مسلح هستند، در تمام درگیری هایی که کشور با نیروهای خارجی پیدا کرده نه تنها همکاری نکردند، بلکه یک درگیری های تازه ای به وجود آوردند.»(۳)

فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی نیز در این باره گفت: «اینها قبلاً مدعی بودند که آماده اند در کنار ارتش با امریکا بجنگند؛ حال که دست امریکا از آستین حکومت غاصب بعثی عراق بیرون آمده است، نباید منتظر باشند که امریکا نیرو پیاده کند؛ شاید امریکا هرگز نیرو پیاده نکند؛ فعلاً تهدیدات بالقوه اش به بالفعل تبدیل شده است.»(۴)

یکی از مسئولان واحد عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مرکز نیز در گفت وگویی با

ص: ۷۶۱

۱- مأخذ ۱۶، ص ۱۶.

۲- مأخذ ۱۶، ص ۱۶.

۳- مأخذ ۱۶، ص ۲.

۴- مأخذ ۱۶، ص ۲.

کیهان، در مورد این که آیا گروه های مسلح مانند دمکرات ها، با ارتش و سپاه همکاری می کنند یا نه، گفت: «آن ها نه تنها کمکی به ارتش نمی کنند، بلکه بعضی از گروه های مسلح داخلی نیز مثل سابق، مواضع پاسداران را در مرز عراق از داخل مورد حمله قرار می دهند.»(۱)

۴۵۲

امروز سازمان کومه له – که ارتباط آن با شیخ عزالدین حسینی، مستحکم تر از سایر جریان های سیاسی کُرد و در واقع یک ارتباط منسجم تشکیلاتی است – در سنندج با تبلیغ از سفر عزالدین به سقز و تشریح آن، به زمینه سازی ورود وی به سنندج پرداخت. به گزارش خبرگزاری پارس، سخنگوی کومه له در سنندج اعلام کرد: «عصر دیروز شیخ عزالدین حسینی رئیس هیئت نمایندگی خلق کُرد، در میدان هلوی سقز در یک میتینگ عظیم شرکت کرد. در این اجتماع، نخست پیام کارگران بیکار سقز خوانده شد. آن گاه یکی از روحانیون حومه سقز شعری در مورد لزوم اتحاد و یکپارچگی خلق کُرد خواند و سپس نماینده دفتر شیخ عزالدین در سقز، درباره دستاوردهای جنبش مقاومت خلق کُرد و نقش پیشمرگان کردستان در دفاع از این دستاوردها سخن گفت. شیخ نیز در این اجتماع بر لزوم صلح طلبی و بیزاری از جنگ تأکید کرد و گفت طریق جلوگیری از جنگ نه در تفرقه گروه های سیاسی است و نه در التماس و خواهش از هیئت حاکمه، بلکه راه جلوگیری از جنگ، اتحاد و یکپارچگی خلق کُرد و تقویت و سازمان دهی هرچه بیش تر پیشمرگان کردستان و گروه های سیاسی مترقی می باشد. شیخ در ادامه سخنانش مخالفت خود را با هرگونه فردپرستی و شخصیت پرستی ابراز داشت و افزود: ما در گذشته فرد پرستی را تجربه کرده ایم و خاطره تلخی از آن داریم.»

سخنگوی کومه له افزود: «قرار است غروب امروز شیخ عزالدین وارد سنندج شده و در گورستان شهدای این شهر حاضر خواهد شد.» همین گزارش حاکی است که تدارک وسیعی برای استقبال از وی دیده شده است(۲)

درباره سفر عزالدین به سنندج، دفتر سنندج سازمان چریک های فدایی – که بعد از کومه له، نزدیک ترین جریان ها به عزالدین است – اعلام کرد: ماموستا شیخ عزالدین حسینی رئیس هیئت نمایندگی خلق کُرد که از روز ۱۸/۱/۵۹ تاکنون، در بوکان و سقز با سخنرانی ها و بحث های متعدد با مردم، مسئله تقویت هیئت نمایندگی و ستاد مشترک را مطرح نموده و بر ضد توطئه های بعث و امریکا، خلق کرد را به هماهنگی با تمام خلق های به پاخواسته ایران دعوت کرده است، امروز به سنندج آمد. از ساعت ۲، مردم دسته دسته برای استقبال از او و شرکت در میتینگی که بدین مناسبت در مزار شهدا ترتیب یافته بود، حرکت کردند. سازمان های سیاسی و بنکه ها(۳) و شوراهای محلات شهر، پلاکاردهایی حمل

ص: ۷۶۲

۱– مأخذ ۱۶، ص۲.

۲– مأخذ ۴، ص۱، سنندج – خبرگزاری پارس، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۳– نام محلّی نوعی مرکز تجمع تشکیلاتی سازمان برای هواداران است.

می کردند مبنی بر پشتیبانی از هیئت نمایندگی خلق کُرد و محکوم کردن سیاست های امریکا و وابستگان داخلی آن. سپس شیخ عزالدین حسینی سخنانی مشروح ایراد کرد(۱)

در این باره، در گزارش خبرنگار روزنامه بامداد در سنندج آمده است:

«بعدازظهر پنجشنبه شیخ عزالدین حسینی رهبر هیئت نمایندگی خلق کُرد، در میان استقبال مردم سنندج و بخش های حومه، وارد این شهر شد و مستقیماً در گورستان تایله حضور یافت و برای کلیه شهدای ایران فاتحه دسته جمعی خواند. وی طی سخنانی ملت ایران و خصوصاً مردم کردستان را به وحدت دعوت کرد و دولت امریکا و عراق را به خاطر اعمال غیرانسانی شان نسبت به ایران و ایرانیان، محکوم کرد و افزود مردم کردستان مسلمان و ایرانی هستند و حاضرند تا آخرین قطره خون خود را در دفاع از آب و خاک ایران نثار و هرنوع تجاوز به خاک میهن عزیز را سرکوب کنند.

شیخ عزالدین حسینی سپس به مسائل داخلی کردستان اشاره کرد و افزود: دولت، جنگ تحمیلی تازه اش را در کردستان آغاز کرده؛ ولی مقاومت پیشمرگان مانع توسعه آن شده است. آقای بنی صدر رئیس جمهوری در بیانات خود در سالروز جمهوری اسلامی، به جای این که از حقوق خلق کُرد سخن بگویند و مژده صلح به مردم بدهند، کُردها را تهدید به جنگ کردند و گفتند اسلام در کردستان غریب است. ما می گوییم آنها که جوانان را به جوخه اعدام می سپرند و برای یک کتاب یا جزوه ای مردم را شکنجه می دهند، این اسلام در کردستان غریب است؛ ولی اسلام محمد و قرآن در کردستان مستحکم است و مساجد، کانون عبادت کُردها است. شیخ حسینی گفت: من اعلام می کنم که یک روحانی خدمتگزار خلق کُرد هستم و به هیچ حزب و گروه و سازمانی وابستگی ندارم. من رهبری فردی را به این دلیل که منجر به دیکتاتوری می شود محکوم می کنم؛ زیرا خلق کُرد تجربه تلخی از رهبری فردی و دیکتاتوری دارد.»(۲)

یادآوری می شود که تحرک اخیر عزالدین حسینی، با سازمان دهی گروه های مسلح کُرد به ویژه کومه له، برنامه ریزی و اجرا می شود. این تحرک در جهت خروج از انفعال اخیر و برای مقابله با فروکش کردن تحرکات مسلحانه در کردستان و برای دفع آرامش نسبی موجود است. ایجاد بخشی از این وضعیت، به دلیل شدت گرفتن رفتارهای ضد امپریالیستی نظام جدید و برخوردهای امریکا با آن است. بخشی نیز ناشی از تهدیداتی است که از ناحیه عراق متوجه امنیت ملی و تمامیت ارضی ایران شده است و بخشی دیگر نیز به نوع برخورد نظام با مسئله کردستان و نوع برخورد حزب دمکرات با این مسئله برمی گردد که مذاکره و کسب امتیاز را نیز در دستور کار خود قرار داده است. کومه له از چنین وضعی آشکارا ناخشنودی نشان می دهد و در این جا "عنوان روحانی" و "نقش غیرسازمانی" عزالدین را به خدمت حرکت خویش گرفته است.

۱- نشریه خبر (سازمان چریک های فدایی خلق ایران - سنندج) شماره ۴۷، ص۶، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۹، ص۱۲.

چگونگی ورود عزالدین به سقز، که به گزارش ستاد مشترک ارتش، ۵۰ مرد مسلح وی را همراهی می کردند،(۱)آشکارا هدف اصلی این سفر را در چارچوب برنامه های کومه له، نشان می دهد.

اختلاف مشی کومه له با حزب دمکرات، بروزهای آشکاری نیز داشته است؛ از جمله اخیراً در سنندج، رابطه بین این دو گروه شدیداً تیره شده است و تبلیغات وسیعی را در محکوم کردن یکدیگر آغاز کرده اند. علت آن، ظاهراً درگیری دو نفر از افراد کومه له و دمکرات با یکدیگر است(۲)

۴۵۳

شهربانی آذربایجان غربی در اطلاعیه ای از مردم خواست سلاح ها و مهماتی را که از این اداره به دست آنها افتاده است، به آن بازگردانند. در این اطلاعیه آمده است: «در جریان به ثمر رسیدن انقلاب شکوهمند اسلامی ایران، تعدادی اسلحه و مهمات و تجهیزات و وسایل مخابراتی و موتورهای شهربانی های آذربایجان غربی که به منظور استقرار نظم و امنیت، از بیت المال خریداری شده است، به دست مردم مبارز و شرافتمند انقلابی افتاده است و حال مورد احتیاج مبرم شهربانی می باشد؛ لذا از اهالی محترم و با ایمان و شرافتمند استان آذربایجان غربی تقاضا دارد چنانچه برخی از وسایل مذکور را در اختیار دارند، هرچه زودتر در مرکز استان به شهربانی ارومیه و شعبه اسلحه و مهمات، و در شهرستان ها به شهربانی محل، تحویل داده، رسید دریافت دارند.»(۳)

۴۵۴

در مناطق کردنشین آرامش نسبی حاکم است؛ اما پاره ای از تحرکات و ناآرامی ها از سوی گروه هایی که از این وضع ناخرسندند، مشاهده می شود؛ از جمله در کامیاران از طرف گروهی به نام "هسته سرخ" که هواداران سازمان چریک های خلق ایران در کامیاران هستند، اعلامیه ای پخش شده که در آن آمده است: «پیشمرگان هسته سرخ در دفتر روابط عمومی جاش ها که خودشان نام پیشمرگان مسلمان کُرد را برای خود انتخاب کرده اند، بمبی کار گذارده اند که در ساعت ۸ شب منفجر شد. ... مردم کامیاران که از اَعمال مزدوران به تنگ آمده اند حرکات اعتراض آمیز خود را از هر راه ممکن گسترش داده اند.»(۴)

در این حال ستاد مشترک به ستاد نیروی زمینی ارتش اطلاع داد: برابر گزارش شهربانی کرمانشاه، طبق خبر رسیده عده ای از عوامل ضدانقلاب در اطراف کامیاران مستقر شده اند و احتمال حمله ای ناگهانی وجود دارد.(۵) همچنین مرکز فرماندهی عملیات سپاه به سپاه بیجار هشدار داد: طبق اطلاع رسیده، تعدادی از عناصر دشمن به آن طرف در حرکت هستند. با آماده باش کامل مراقب اوضاع باشید.(۶)

گزارش شهربانی پاوه نیز نشان می دهد شب گذشته درگیری هایی بین افراد مسلح و نیروهای دولتی روی داده است. این درگیری ها به صورت تیراندازی پراکنده بوده و تا نیمه شب طول

۱- مأخذ ۹۹.

۲- مأخذ ۹۹.

۳- مأخذ ۱۶، ص۱۳.

۴- نشریه خبر (سازمان چریک های فدایی خلق ایران - سنندج) شماره ۴۹، ص۳، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۶۳۳۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳، به نزاجا، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۶۳۳۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی - عملیات، به سپاه پاسداران بیجار، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

کشیده است.(۱)سپاه ارومیه نیز به نحو ذیل از اقدامی ایذایی در سحرگاه روز قبل خبر داد:

«حدود ساعت ۳ نصف شب، از طرف حزب دمکرات به تأسیسات آبیاری واقع در شش کیلومتری ارومیه حمله و در نتیجه، دو دستگاه ساختمان به وسیله بمب و مایع کوکتل مولوتف منفجر و خساراتی به بار آورده؛ ولی به آب رسانی ضرری نرسیده و سه نفر از نگهبانان آبیاری به نام های "گل محمد سلطانی" سرپرست و "حسین فرخی" و "شریف شریفی" به گروگان گرفته می شوند.»(۲)

در این هنگام در سنندج، کومه له به تحکیم موقعیت مشغول است. یک سخنگوی این سازمان در سنندج خبر داد که امروز پیشمرگان کومه له در یک درگیری با سپاه رستگاری (رزگاری) در نزدیکی روستای ساوجی، آنها را فراری دادند. وی افزود: در این درگیری که دو ساعت به طول انجامید، چند نفر از سپاه رستگاری ها کشته و زخمی شدند. دو نفر از پیشمرگان نیز در درگیری های مزبور جراحات سطحی برداشتند و بقیه سالم به پادگان های خود باز گشته اند(۳)

این در حالی است که سپاه کرمانشاه در پیامی به تهران، به نحو ذیل کمبود نیرو در سنندج را یادآور شده است: «هرچه سریع تر نیرویی جهت تعویض نیروی اعزامی خرم آباد در سنندج بفرستید یا این که آن جا را تخلیه می کنیم.»(۴)

۴۵۵

درگیری های پراکنده در شهرستان های مختلف از جمله مسائلی است که تقریباً هر روز در مطبوعات منعکس می شود؛ درگیری هایی که عمدتاً یک طرف آن گروه های چپ (غیرمذهبی) یا شاخه های مجاهدین خلق هستند. در این جا برای نمونه یک گزارش مندرج در روزنامه انقلاب اسلامی و دو گزارش درج شده در روزنامه نامه مردم (ارگان حزب توده) ذکر می شود.

روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود، از بوشهر گزارش داد: بازار بندر گناوه در اعتراض به برپایی نمایشگاه عکسی به وسیله گروه های چپ، تعطیل شد و عده ای از مردم ضمن راهپیمایی به طرف آموزش و پرورش، خواستار طرد دبیران چپ نما و منافق شدند. مردم پس از برچیدن این نمایشگاه، نمایندگان خود را همراه فرمانده گروهان ژاندارمری به بخشداری فرستادند. آنان در آن جا ضمن تماس با مقامات مسئول بوشهر، تقاضا کردند که به درخواستشان فوراً رسیدگی شود. این عده از مردم خواهان تعطیل مراکز فروش کتاب های کمونیستی و اخراج دبیران چپ نما بودند و اعلام داشتند که اگر به این خواست ها توجه نشود، رأساً اقدام خواهند کرد(۵)

روزنامه نامه مردم، امروز نوشت: چندی پیش، عده ای ناشناس کتابخانه هواداران حزب توده ایران را در قریه قاسم آباد سفلی واقع در شهرستان رودسر، به آتش کشیدند که با فعالیت اعضا و هواداران، آتش خاموش شد. در این باره هواداران حزب نامه هایی به سپاه

ص: ۷۶۵

۱- سند شماره ۰۲۱۳۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی، به وزارت کشور، ۲۱/۱/۱۳۵۹.
۲- سند شماره ۰۶۳۳۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه، به تهران (اطلاعات)، ۲۰/۱/۱۳۵۹.
۳- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲۵، ص۲، ۲۱/۱/۱۳۵۹.
۴- سند شماره ۰۶۳۳۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران - عملیات، ۲۰/۱/۱۳۵۹.
۵- مأخذ ۲، ص۱۱.

پاسداران و فرمانداری رودسر، به صورت پست سفارشی ارسال کرده اند. اهالی به منظور جلوگیری از تکرار این گونه حوادث، تقاضای اقدام فوری مقامات مسئول را دارند.(۱)

روزنامه مزبور همچنین نوشت: در روزهای ۱۸ و ۱۹ فروردین، عده ای با یک وانت بار به یکی از محل های فروش نشریات حزب توده ایران در شهرستان ساری حمله کردند. این محل در مقابل ساختمان حزب توده ایران در این شهرستان قرار دارد. آنها کتب و نشریات متعلق به حزب توده ایران را پاره کردند و در خیابان انقلاب به آتش کشیدند. سازمان حزب توده ایران در شهرستان ساری درباره این واقعه، نامه سرگشاده ای در تاریخ ۲۰ فروردین منتشر کرده است. این نامه خطاب به مردم مبارز ساری، احزاب، سازمان های مترقی، سپاه پاسداران، دادگاه انقلاب و نیروهای انتظامی شهرستان ساری است. در بخشی از آن آمده است: مصراً از مراجع مسئول انتظامی و غیرانتظامی خواستاریم که جلو این گونه اَعمال ضدانقلابی - خواه آگاهانه خواه غیرآگاهانه - را بگیرند و اجازه ندهند که امپریالیسم امریکا در این مرحله حساس تاریخی و سرنوشت ساز انقلاب، ما را مورد یورش وحشیانه قرار دهد. باید توجه داشت که گروهک های مائوئیستی از جمله "طوفان"، در چند روز اخیر به این تشنج در شهر ساری دامن زده و می زنند. آیا تجربه تاریخی در گذشته ثابت نکرده است که هرگاه امپریالیسم فرصت به دست آورده، از این گونه اَعمال حداکثر استفاده را به نفع خویش کرده است؟ آیا نیروهای راستین مذهبی به این فکر نیفتاده اند که رهبری انقلاب همه را صرف نظر از مرام و مسلک های مختلف، از تفرقه به وحدت دعوت کرده و آنان را بر ضد شیطان بزرگ امریکا تشویق نموده است؟ حزب توده ایران، سازمان شهرستان ساری، این گونه حملات به نیروهای مترقی و مؤمن به انقلاب را محکوم می کند و از کلیه نیروهای انقلابی دعوت می نماید که از مبارزه برای تشکیل جبهه متحد خلق که ضامن تحکیم و تثبیت و گسترش دستاوردهای انقلاب شکوهمند ما است، دریغ نکنند.(۲)

۴۵۶

سازمان مجاهدین خلق ایران که همواره خود را از "نیروهای حقیقتاً ضد امپریالیستی" و "انقلابیون راستین" و از پیشگامان مبارزه با امریکا خوانده است، در شماره امروز روزنامه مجاهد به تشریح چگونگی یک مبارزه واقعی ضد امپریالیستی پرداخت. در این مطلب که آشکارا معطوف به سرزنش دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و دیگر کادرهای نظام و خط امام است، آمده است:

«از فردای انقلاب، شعارها و حرف های ضد امپریالیستی خیلی زیاد شنیدیم. حسب المعمول، همه سازشکاران و عقب ماندگان از قافله تاریخ، یک شبه به رنگ زمانه و رنگ انقلاب درآمدند و بعد هم در ضدیت ریاکارانه با دشمن اصلی خلقمان سینه ها چاک دادند؛ آن قدر که مرزهای واقعی بین نیروهای حقیقتاً ضد امپریالیست و آنها که هزار و یک

۱- روزنامه مردم، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص۴.

۲- - همان، ص۷.

طریق راه را برای امپریالیست ها هموار می کنند، از بین رفت ... شگفت آور بود که سینه چاکان مزبور هرچیزی می توانستند علم کنند، مگر افشای قراردادها و لغو آنها و بیرون دادن لیست اسامی ایادی سیا و ساواک، و امروز همه می دانند که انبوهی از اسناد لانه جاسوسی نیز هنوز منتشرنشده مانده است.»

در ادامه، سازمان به طرح ضرورت هایی درباره مبارزه واقعی با امپریالیسم می پردازد و در آخر، بر حضور نیروهای سازمان و گروه های مشابه در هر حرکت ضد امپریالیستی به منزله شرط و علامت واقعی بودن حرکت ضد امپریالیستی تأکید می کند.(۱)-(۲)

از سوی دیگر، حزب توده ایران که مطابق مشی خاص خویش، در حمایت از قطب جهانی رقیب امریکا مبارزه با این کشور را به طور جدی دنبال می کند، امروز مقاله ای در روزنامه نامه مردم به چاپ رساند و در تقابلی آشکار با مواضع سازمان مجاهدین خلق ایران، دانشجویان مسلمان پیرو خط امام را مورد تأیید قرار داد. حزب مزبور در این مقاله مجدداً به اعلام مواضعی پرداخت که آشکارا و به شدت حمایت آمیز بود و تأکید کرد که نظام و امام و دانشجویان مزبور، در مبارزه با امریکا جدی هستند.(۳) در این مقاله آمده است:

«به دنبال موضع قاطع و سازش ناپذیر امام در مبارزه با امپریالیسم جهانخوار و جنایتکار امریکا، استقامت و پایمردی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام در باقی ماندن گروگان ها در دست های محنت کشیده مردمی که از امپریالیسم غدار تازیانه ها خورده اند، سهم اساسی داشته است. اقدام دلاورانه دانشجویان در تسخیر لانه جاسوسی امریکا و گروگان گیری مشتی جاسوس که با نقاب "دیپلمات" سرگرم توطئه و خرابکاری علیه انقلاب ضد امپریالیستی و مردمی ما بودند، چنان ابتکار درخشان و ستایش انگیزی بود که دولت سازشکار وقت را مجبور به کناره گیری کرد. زمانی که امام خمینی "انقلابی بزرگ تر از انقلاب اول" را اعلام کرد و مردم را به مبارزه فراخواند، دانشجویان مسلمان پیرو خط امام حضور فعال خود را در جبهه جدیدی که بیان قاطع امام علیه امپریالیسم امریکا گشوده بود، انتخاب کردند. ... دانشجویان با افشاگری های مهم خود به جهانیان نشان دادند که "سفارت امریکا"، "خانه جاسوسی" امریکا و "کارمندان سفارت"، "جاسوسان سیا"، و برخی از چهره های وطنی که بلافاصله پس از انقلاب مواضع حساس دولتی را اشغال کردند، جز همکاران سیا نیستند.

دانشجویان مسلمان پیرو خط امام از آغاز، خاری در چشم امپریالیسم امریکا و ایادی و هواداران آن بوده اند و به همین دلیل آماج نخستین هجوم همه جانبه آنها. کار این هجوم بدانجا

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول گزارش ۴۵۶: مشروح نظر سازمان درباره ضرورت های مبارزه واقعی ضد امپریالیستی. ص۷۷۶
۲- روزنامه مجاهد، ارگان سازمان مجاهدین خلق، شماره ۳۷، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص۱ و ۲.
۳- مأخذ ۱۲۸، ص۱و ۲.

کشید که امپریالیسم امریکا جرأت یافت و خواهان محاکمه آنان شد؛ اما حمایت توده های محروم و مستضعف و بیانات روشن و قاطع امام خمینی، همواره و در حساس ترین دقایق، گرمابخش و الهام دهنده دانشجویان بوده است. توده های مردم ... شکست آنان را شکست خود می دانستند. ... دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، این پی سپاران وفادار راه امام، در دشوارترین لحظات مبارزه علیه شیطان بزرگ با ایمان پولادین و بی ذره ای تزلزل، بر سر مواضع خویش باقی ماندند. این فرزندان برکشیده از میدان رزم انقلاب، بی هراس در سنگر خود باقی ماندند تا قاطعیت امام خمینی به کمک آنان شتافت و بر حقانیت مواضع آنان تأکید کرد.

به دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، این پسران و دختران از خود گذشته رزمنده، درودهای گرم می فرستیم و پیروزی آنان را که پیروزی مردم ما در نبرد عادلانه علیه امپریالیسم جهانخوار است آرزومندیم.»(۱)-(۲)

۴۵۷

با پیروزی انقلاب اسلامی و اخراج مستشاران امریکایی و تصرف "لانه جاسوسی امریکا"، یکی از مهم ترین بحث های سیاستمداران، تحلیلگران و خبرنگاران رسانه های خارجی، موضوع نزدیکی انقلاب اسلامی با اتحاد جماهیر شوروی است. در این حال، شعار "نه شرقی نه غربی" در ایران مصرانه دنبال می شود و این موضوع به ویژه در قضیه افغانستان خود را مکرراً نشان می دهد. در این میان نگرش هایی نیز وجود دارند که ضدیت با شوروی را مقدم بر ضدیت با امریکا می دانند و ماهیتاً "ضدروس" هستند تا "ضدامریکا". گفتنی است که تفکیک حرکت در مدار "نه شرقی نه غربی" از نگرش های مزبور، مشکل و گاهی غیرممکن است. بعضی از منتقدان به ویژه در اوضاع کنونی، برخی حرکت های ضدروس را نوعی تمایل به قطعی نشدن جدایی ایران از امریکا می شمارند.

در هر حال، پس از پایان جلسه مشترک شورای انقلاب و هیئت دولت - که امروز بعدازظهر تشکیل شد(۳) - ایران به یک اعلام مخالفت جدی در قبال عملکرد شوروی اقدام کرد. این بار هم عامل و علت این موضع گیری، مسئله افغانستان اعلام شد. به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، در پی جلسه مزبور که به ریاست دکتر ابوالحسن بنی صدر در ساختمان نخست وزیری تشکیل شد، دکتر حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب گفت: ایران در بازی های المپیک مسکو شرکت نخواهد کرد. وی گفت: این مسئله قبلاً در شورای انقلاب تصویب شده بود که در این جلسه دوباره مطرح شد و مورد تأکید قرار گرفت.

ص: ۷۶۸

۱- ضمیمه دوم گزارش ۴۵۶: دیدگاه های حزب توده در تأکید بر شرایط خاص حرکت ضد امپریالیستی، در کنار حمایت از دانشجویان پیرو خط امام و دیگر نیروهای ضد امریکایی هوادار نظام. ص۷۷۶

۲- مأخذ ۱۲۸، ص۱و ۲.

۳- مأخذ ۱۹.

دکتر صادق طباطبایی مسئول سازمان های نخست وزیری، در تماس با خبرگزاری پارس درباره این تصمیم گفت: به دلیل اشغال افغانستان به دست شوروی و عدم تعهد شوروی به حقوق بین المللی و حق حاکمیت خلق ها، برخلاف ادعاهای سردمداران کرملین که دم از حقوق مردم می زنند آنچه برای زمامداران مطرح نیست، مردم هستند؛ بنابراین عدم شرکت در بازی های المپیک در حقیقت اعتراض به این سیاست ضدمردمی و تأکید بر ضرورت به رسمیت شناختن آزادی، اختیارات و حقوق ملتی از سوی شوروی است. طباطبایی افزود: اگر امریکا هم مسئله را تحریم نمی کرد، اطمینان دارم شورای انقلاب راه مستقل خود را طی می کرد؛ بنابراین این تحریم ابداً تحت تأثیر تبلیغ ایالات متحده امریکا نیست؛ هرچند ایالات متحده امریکا که خود، حامی اشغالگران فلسطین است، دست کمی از شوروی سوسیالیستی ندارد و در جهانخواری روی مغول را سپید کرده است.(۱)

یادآوری می شود روزنامه کیهان در شماره امروز خود، به نقل از گزارش وزارت نفت اعلام کرده است: در پی عدم تمکینی که هیئت نمایندگی شوروی در مذاکرات خود، در زمینه پرداخت حقوق بحق ملت ایران نشان داد، و با توجه به تأیید شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران و برای حفظ منافع و حیثیت ملی، ترجیح داده شد که صدور گاز به کشور شوروی قطع شود.(۲)

به نوشته شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی، «مسلمانان جنوب لبنان با ارسال یک طومار با بیش از پنج هزار امضا، ضمن پذیرفتن و تأکید رهبری امام خمینی به عنوان انقلاب اسلامی جهان و انقلاب مستضعفان، [حمایت خود را] از مبارزات بحق ملت ایران برعلیه امپریالیزم امریکا در ایران و ملت افغانستان برعلیه سوسیال امپریالیزم شوروی اعلام داشتند.» بر اساس همین گزارش «این طومار به وسیله حجت الاسلام آقای سیدصادق موسوی از جنوب لبنان به اقامتگاه موقت امام خمینی در تهران رسیده است.»(۳)

این در حالی است که به گزارش خبرگزاری ها از بیروت، با ورود نیروهای اسرائیلی به خاک لبنان اوضاع جنوب لبنان متشنج شده است. در گزارش روزنامه انقلاب اسلامی در این باره آمده است:

نیروهای دولت اسرائیل به بهانه انجام یک رشته عملیات ضدچریکی چندین کیلومتر وارد خاک لبنان شدند. هم زمان با این اقدام، مقامات دولتی لبنان خواستار تشکیل فوری جلسه

۱- مأخذ ۲۸، ص۵.

۲- مأخذ ۱۶، ص۶.

۳- مأخذ ۳۰، ص۱۲.

شورای امنیت سازمان ملل گردیدند تا به این تهاجم اسرائیل رسیدگی شود. منابع دیپلماتیک غربی گفتند نیروهای اسرائیل سراسر امروز را به تقویت مواضعی مشغول بودند که روز چهارشنبه تصرف کرده بودند. ناظران عینی گفتند تعداد بی شماری تانک و بخشی از ارتش اسرائیل، در کوششی جهت دستگیری و سرکوب چریک های فلسطینی، از مرز بین دو کشور گذشتند.

فؤاد پطروس وزیر امور خارجه لبنان، اسرائیل را به زیرپا گذاشتن قطعنامه سازمان ملل متهم کرد. او گفت اسرائیل حق حاکمیت لبنان را رعایت نکرده است. گفته می شود تعداد سربازان اسرائیلی که از مرز گذشته اند به ۳۵۰ نفر رسیده است.

از سوی دیگر، مناخیم بگین نخست وزیر اسرائیل اعلام کرد که نیروهای اسرائیلی به جنوب لبنان حمله نکرده اند و حاکمیت لبنان را محترم می شمارند. مناخیم بگین سپس افزود: «تنها قصد ما از اقدامات اخیر، جلوگیری از خونریزی هایی [است] نظیر آنچه دوشنبه [۱۸/۱/۱۳۵۹] اتفاق افتاده است.» به دنبال حمله چریک های فلسطینی در آن روز، سه اسرائیلی کشته شدند.

همچنین منابع سازمان ملل در جنوب لبنان گفتند اسرائیل قصد دارد در برابر اقدامات نفوذی چریک های فلسطینی، یک خط دفاعی مستحکم ایجاد کند. عزر وایزمن وزیر دفاع اسرائیل نیز تأکید کرد که حضور نظامی اسرائیل در جنوب لبنان موقتی است و به محض پایان عملیات از این منطقه خارج خواهد شد. در همین زمینه بین ویلیام براون کاردار امریکا و عزر وایزمن ملاقاتی صورت گرفت که جزئیات مذاکرات فاش نشد. گفته می شود کاردار امریکا خواستار توضیح علت تهاجم شده و وایزمن در پاسخ اظهار داشته است که علت عبور از مرز، جلوگیری از حملات بعدی چریک های فلسطینی به شهرک های اسرائیل در این منطقه است.

در این حال امروز کورت والدهایم دبیرکل سازمان ملل با مشاوران خود تشکیل جلسه داد. این جلسه برای بحث درباره تهاجم اخیر نیروهای ارتش اسرائیل به منطقه تحت کنترل نیروهای حافظ صلح سازمان ملل در جنوب لبنان بود. در این جلسه همچنین درباره وضعیت نیروهای سعد حداد که اسرائیل آنها را پشتیبانی می کند، گفت وگوهایی صورت گرفت؛ اما جزئیات این مذاکرات و نتایج آن اعلام نشد.(۱)

۴۵۹

روزنامه انقلاب اسلامی ارگان جریان بنی صدر، در شماره امروز خود مصاحبه نسبتاً مفصل این روزنامه با خانم عذرا حسینی همسر بنی صدر رئیس جمهوری را درج کرده است. روزنامه کوشیده است در این مصاحبه، به طور غیرمستقیم به رفع برخی ابهامات بپردازد؛ ابهاماتی که ممکن است درباره نوع زندگی خصوصی بنی صدر در خارج کشور، در ذهن عامه مردم وجود داشته باشد. همسر رئیس جمهوری در بخشی از این مصاحبه ضمن پاسخ به سؤال خبرنگار اظهار داشت:

۱- مأخذ ۲۸، ص۱۲.

«شایـد [بعضـی مردم] فکر کننـد که زنـدگی ما در اروپا فقط تفریح و گردش بود؛ درحالی که اصـلاً این طور نبود. همان طور که قبلاً به خبرنگار دیگری گفتم در آن جـا تمـام مـدت در خـانه بودیم و به علت کـار زیـاد کم تر بـا هم تمـاس داشتیم. و در آن جا من به فراگیری زبان پرداختم و همچنین بـا انتشـارات مصـدق همکـاری می کردم و مـدتی از وقتم را در جمع آوری اسـناد و مـدارک برای تحقیقات علمی کمک بنی صـدر می کردم، تـا این اواخر در مـدت اقـامت امـام در پاریس، برای ترجمه مطبوعات به ایشان کمک می کردم. تا این که مبارزه در ایران اوج گرفت و در پی آن بنی صـدر همراه بـا امام به ایران بازگشت؛ ولی من به خاطر بچه ها که مـدرسه می رفتنـد، در پاریس مانـدم. تا این که در تابسـتان به ایران آمدیم و تصمیم داشتیم که در ایران زندگی کنیم؛ اما به علت گرفتاری بنی صدر موفق به پیدا کردن محلی برای زندگی نشدیم و من مجبور شدم که به فرانسه بازگردم، و زمانی که انتخابات ریاست جمهوری شـروع شـد دیـدم صـلاح نیست که در آن جا باشم و به ایران بازگشـتم، و فرزندانم بعد از پایان سال تحصیلی به ایران می آیند و ان شاءالله همگی در ایران زندگی خواهیم کرد.»(۱)

* * *

ضمیمه گزارش ۴۳۲: اشاره ای به عملیات نجات گروگان های امریکایی و توصیه های برژینسکی به کارتر

آنچنـان که بعـداً آشـکار شـد و در این کتاب نیز قبلاً اشاره شـده است، در حال حاضـر عملیات طبس در دست طراحی و پیگیری است؛ اما سـطح بررسـی و پیگیری در حـد "به کلی سـری" قرار دارد. امروز برژینسـکی در این بـاره یادداشتی برای رئیس جمهوری امریکا ارسال کرد که زمینه و مقـدمه ای برای مبـاحث جلسه فردای شـورای امنیت ملی امریکـا محسوب می شود. این یـادداشت اهمیت حمله طبس و سـطح طبقه بنـدی مطـالب مربوط به آن را نشان می دهـد؛ حمله ای که از آن با عنوان: "مأموریت نجات" یاد شـده است. در نوشـته های بعدی برژینسـکی در این باره چنین آمده است:

«اجلاس ۷ آوریل [۱۸/۱/۱۳۵۹]، به دنبـال خـود، اجلاس مهم شورای امنیت ملی را در روز جمعه ۱۱ آوریل [۲۲/۱/۱۳۵۹] به دنبـال داشت. یک روز قبل از آن [۲۱/۱/۱۳۵۹] در یادداشتی تحت عنوان "آزاد کردن گروگان ها" که آن را به رئیس جمهور تسـلیم کردم، اظهار داشـتم که مسئله مذاکرات به پایان رسـیده است و ما اساساً ناچاریم میان عملیات نجات گروگان ها یا کاربرد مستقیم زور، یکی را انتخاب کنیم. از آن جا که اقدام دوم، ایران را به دامن شوروی ها می انداخت، به رئیس جمهور توصیه کردم تا تصمیم گیری پیرامون مأموریت نجات گروگان ها را به طور جدی مورد بررسی قرار دهد. در این یادداشت نوشتم:

"کوتاه سـخن این که اگر مسـئله ای ماهیت این بازی را تغییر دهد، باید به ادامه زندانی بودن گروگان ها در سراسر تابستان و شاید هم بعد از آن، تن در دهیم. ... البته اجرای توصیه بالا آسان نیست. خطر بررسی و قبول آن برای شما مشکل تر است؛ اما باید

۱- مأخذ ۲، ص۶.

به سرنوشت ۵۰ امریکایی فکر کنیم و تأثیرات زیان آور یک بن بست طولانی، افزایش ناامیدی مردم، و سرافکندگی بین المللی ایالات متحده را در نظر داشته باشیم."

همچنین متذکر گردیدم که هر گونه عملیات نجات باید با یک طرح احتمالی برای وارد آوردن یک ضربه تلافی جویانه هم زمان همراه باشد تا بدین وسیله در صورت شکست مأموریت نجات، مفهوم وسیع تری به عملیات داده شود.

سرانجام به خاطر نگرانی زیاد پیرامون "پوشیده ماندن" طرح، به رئیس جمهور توصیه کردیم تا جلسه بسیار مهم شورای امنیت ملی را با شرکت بعضی از مشاوران عمده اش در امور داخلی تشکیل بدهد، و در پایان آن، برای فریب دادن اذهان به آنها بگوید که با طرح مأموریت نجات گروگان ها مخالفت کرده است. سپس ما باید یک جلسه مجزای کوچک تر با شرکت افرادی که "می بایست از جریان مطلع باشند"، تشکیل داده و در آن جلسه، تصمیم واقعی را برای به اجرا در آوردن طرح مأموریت نجات اتخاذ نماییم.»(۱)

ضمیمه گزارش ۴۳۳: گزارشی از مصاحبه تلویزیونی دو گروگان امریکایی

روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود گزارشی از مصاحبه تلویزیونی شب گذشته دو تن از گروگان های امریکایی درج کرد، با این عنوان: "افشاگری گروگان های امریکایی". متن کامل این گزارش به این شرح است:

«در یک مصاحبه تلویزیونی که دانشجویان مسلمان پیرو خط امام با دو نفر از جاسوسان امریکایی مستقر در لانه جاسوسی امریکا به عمل آوردند، اطلاعات وسیعی در زمینه روابط خاندان کثیف پهلوی با امریکایی ها، دخالت امریکایی ها در ارتش، نحوه خبرگیری با استفاده از وسایل داخل جاسوسخانه و تأسیسات اطلاعاتی داخلی سفارت افشا شد.

یکی از این دو جاسوس گفت: به نظر من شاه ثروت های ایران را به غارت برده است و دل من به درد می آید وقتی می بینم دولتم از چنین شخصی حمایت می کند و ما را این جا رها کرده است. وی اطلاعات وسیعی در مورد کلنل شیفر افشا کرد. (لازم به توضیح است که این شخص پس از انقلاب نیز در ایران بوده و در سطح نیروی هوایی به فعالیت مشغول بوده و این در حالی بود که پرسنل نیرو به وجود وی و انجام فعالیت هایش اعتراض داشتند و این اعتراض را بارها به رؤسای آن زمان نیروی هوایی اظهار داشتند. به قرار اطلاع، او حتی در به کاراندازی مجدد ایستگاه جاسوسی کبکان بهشهر که توسط سیا اداره می شد نیز دخالت داشته است.)

بر طبق اظهارات وی، امریکایی ها از طریق این ایستگاه جاسوسی، برد موشک های روس ها را می گرفتند. آنها حتی توسط همین مرکز تمام امواج رادیویی دولت ایران را کنترل می کردند. این شخص به اتفاق نیل رابینسون و جانسوس دو تن دیگر از جاسوسان امریکایی، این فعالیت ها را اداره می کردند. وی در مورد هواپیمای C-۱۲ - یک هواپیمای جاسوسی که حتی دولت شاه مخلوع نیز از وجود آن بی اطلاع بوده است، گفت: دوربین فیلمبرداری و عکاسی آن زیر صندلی کمک خلبان نصب شده بود و از آن طریق از کلیه تأسیسات نظامی ایران و شوروی عکسبرداری و فیلمبرداری می شده است. آخرین برنامه های جاسوسی این هواپیما که شامل عکس هایی از ایران، هندوستان و پاکستان بوده است، به خارج فرستاده شده است.

بنا به اعتراف وی، خود این شخص دوربین این هواپیما را دو ماه قبل از اشغال لانه جاسوسی یعنی در شهریور ۵۸، به امریکا فرستاده است. امریکایی ها برای پنهان نگهداشتن اصل قضیه جاسوسی توسط این هواپیما می خواستند آن را پس از انقلاب از آتن به ایران بازگردانند که با اشغال جاسوسخانه توسط دانشجویان، از این کار منصرف شده اند.

نفر دوم به نام جوزف سوئیت که در دفتر وابسته به پنتاگون در سیا، در لانه جاسوسی کار می کرده است، اطلاعاتی در زمینه امکانات اطلاعاتی دستگاه های موجود در جاسوسخانه که در سرتاسر انقلاب،

۱- زبیگنیو برژینسکی، اسرار سقوط شاه و گروگان گیری، ترجمه حمید احمدی، (تهران؛ انتشارات جامی، ۱۳۶۲) ص ۱۷۳ و ۱۷۴.

فعالیت های مردم در سرتاسر ایران و کلیه مخابرات رادیو تلویزیونی را کنترل می کرده اند، در اختیار بینندگان گذاشت. وی گفت این دستگاه ها در داخل اتاقی قرار دارد که خود آن اتاق نیز در داخل اتاق بزرگ تری قرار دارد. به گفته وی، امریکایی ها تقریباً کلیه تأسیسات این قسمت را که شامل کامپیوترهای بزرگ و بسیار قوی بوده است، پس از انقلاب به سادگی از ایران خارج کرده اند.

به گفته این فرد، واحد اطلاعاتی که مسئول مستقیم آن همان کلنل شیفر معروف است، یک واحد اطلاعاتی خودکفا است که در آن افرادی مانند گریلی، سرهنگ آلن، برت مور، جان آهرن، دارتی و جان اوکیف مشغول فعالیت و همکاری بوده اند. سرهنگ اسکاپ نیز که مأمور حمل کلیه وسایل به خارج از ایران بود، در رابطه با این افراد و با همکاری دانشیر و آنگلمن کار می کرد که اگر این عمل آنها افشا می شد، می توانست به امریکا ضرر و زیان فراوانی بزند و برای آنها خیلی گران تمام شود.

این شخص یعنی جوزف سوئیت که خود یک مأمور سیا است، از این که امریکایی ها پس از انقلاب خیلی راحت و سریع اجناس مربوط را از گمرک مهرآباد خارج کرده اند، اظهار تعجب کرد و گفت: نمی دانم آیا سیا در گمرک مهرآباد هم عواملی داشت یا خیر. او در پایان گفت: در اتاقک مربوط به این تأسیسات اطلاعاتی و کامپیوتری وجود دارد که درِ آن باز نمی شود. مثلاً برای ۱۲۰ امریکایی به مدت هفت سال مشروب داشتیم که قیمت آن بالغ بر دو میلیون دلار می شود.(۱)

ضمیمه گزارش ۴۳۷: چگونگی اخراج دیپلمات های ایرانی از امریکا

مطابق اظهارات اخراج شدگان در گفت وگو با منابع مختلف، چگونگی اخراج دیپلمات های ایرانی از امریکا و برخورد امریکاییان با آنان، به نحو ذیل قابل ترسیم است:

روز دوشنبه گذشته پس از ورود انورسادات به امریکا، عده ای از دانشجویان ایرانی و عرب به همراه گروهی از سیاهان مسلمان، تظاهرات وسیعی را در بیش تر شهرهای امریکا به راه انداختند.(۲) در ساعت ۳ بعدازظهر همان روز، کارتر ضمن یک سخنرانی تند، به اعضای سفارت ایران ۳۶ ساعت مهلت داد که امریکا را ترک کنند. طی این مهلت، انواع توهین ها را مأموران امریکایی متوجه دیپلمات های ایرانی کردند. به دنبال این مهلت غافلگیرانه، سفارت ایران به محاصره مأموران اف.بی.آی و سازمان سیا درآمد و هر یک از اعضای سفارت ایران را دو مأمور اف.بی.آی تحت مراقبت قرار دادند. مأموران اف.بی.آی با در دست داشتن عکس اعضای سفارت و کنسولگری ها، جلوی خانه آنها کشیک می دادند و چنانچه یک ایرانی می خواست قدمی بردارد، به دنبال او حرکت می کردند.

در طول مهلت ۳۶ ساعته، اعضای سفارت و کنسولگری ایران فقط توانستند به سرعت مدارک و ویزاهای دانشجویانی را که وضع اقامتشان ممکن بود نگران کننده باشد، با پست برایشان ارسال دارند و دیگر فرصتی برای تکمیل اقدامات لازم باقی نمانده بود. چند ساعت به پایان مهلت باقی مانده بود که سفارت ایران در محاصره قرار گرفت و آن عده که در داخل سفارت بودند، هریک به وسیله دو مأمور به نقطه ای برده شدند و درب سفارت ایران مهر و موم شد. اعضای سفارت، با عجله فقط توانستند خانه و زندگی شان را به دوستانی که معلوم نیست آنها نیز وضعیت اینان را پیدا نکنند، تحویل دهند و خود را به فرودگاه برسانند. در فرودگاه عده ای از امریکایی ها برضد ایران شعار می دادند و گروهی از سیاه پوستان مسلمان نیز با دردست داشتن عکس امام به محل فرودگاه آمده بودند و برضد کارتر شعار می دادند.(۳)

در فرودگاه نیز برخوردهای توهین آمیز ادامه یافت. رادیو مسکو ضمن بررسی امروز خود درباره آخرین تحولات مسائل جاری بین ایران و امریکا، گزارش داد: مقامات امریکایی هنگام خروج دیپلمات های ایرانی از امریکا یک بار دیگر به حیثیت ملی ایران توهین کردند. مقامات گمرکی بر خلاف

۱- مأخذ ۲، ص ۲.

۲- در گزارش مربوط که در روزشمار ۱۸/۱/۵۹ درج شده، آمده است که هم زمان با جلسه شورای امنیت ملی در امریکا، تظاهرات ضدشاه ایران - ضد سادات، جلوی کاخ سفید برپا بود.

۳- مأخذ ۱۶، ص ۱.

موازین بین المللی، جامه دان های دیپلمات های ایرانی را گشتند. حتی به علی آگاه، کاردار موقت، نیز دستور داده شد که ساک خود را که محتوی مدارک سفارت بود باز کند(۱)

دیپلمات های اخراج شده، سر راه خود به ایران در فرودگاه لندن پیاده شدند تا از آن جا عازم تهران شوند. در حالی که دیپلمات های ایرانی منتظر پرواز به تهران بودند، عده ای از ایرانیان مقیم انگلستان که آسوشیتدپرس آنها را ۳۰ تن ذکر کرد، در خارج از ترمینال فرودگاه به نفع آنها تظاهرات کردند. به گزارش خبرگزاری مزبور، تظاهرکنندگان شعارهایی بدین مضمون می دادند: مرگ بر کارتر، زنده باد خمینی، نه شرقی نه غربی اسلام بهترین است. تظاهرکنندگان تصاویر آیت الله خمینی را در دست داشتند و دختران باحجاب، با حمل پلاکاردهایی امریکا را محکوم می کردند.

در سالن ویژه کنفرانس این فرودگاه، با هماهنگی مقامات مربوط، علی آگاه کاردار سفارت ایران در واشنگتن، در حضور خبرنگاران و خطاب به آنان به توضیح آنچه روی داده بود پرداخت. وی از جمله گفت: ما از این که از امریکا اخراج شدیم متعجب نیستیم؛ ولی به هرحال اخراج ما هیچ تأثیری بر آزادی گروگان ها نخواهد داشت. ما حتی از تدابیر سخت تر نیز بیمناک نیستیم و تنها از خالق خود می ترسیم. ما تنها ۳۶ ساعت فرصت داشتیم تا امریکا را ترک کنیم و هم میهنان ما از رفتن به کشورشان بسیار هیجان زده اند؛ زیرا بسیاری از آنها تجربه شگفت انگیز انقلاب ایران را از دست داده اند. ما هرگز از این بابت ناراحت نیستیم. اخراج ما تأثیری بر سلامت و زندگی گروگان ها ندارد. مقامات مذهبی و سیاسی که از گروگان ها دیدن کرده اند، همگی بر این عقیده اند که با آنها خوشرفتاری می شود و مراقبان آنها رفتاری غیرانسانی انجام نمی دهند.

از وی سؤال شد که آیا تصور می کند ۵۰ گروگان امریکایی احتمالاً مورد صدمه قرار گیرند یا محاکمه شوند. وی پاسخ داد: مطمئن هستم که آسیبی به آنها وارد نخواهد شد؛ ولی هیچ اطلاعی در مورد محاکمه احتمالی گروگان ها ندارم. در این مورد مجلس شورای اسلامی تصمیم خواهد گرفت. از او سؤال شد: چرا ایران تاکنون روابط خود را با ایالات متحده حفظ کرده بود؟ علی آگاه پاسخ داد: نزدیک به ۳۰۰ هزار ایرانی در امریکا هستند و ۶۰ میلیارد دلار سرمایه و کالای ایران در آن جا قرار دارد؛ بنابراین ما مجبور هستیم از آنها مراقبت کنیم.

کاردار ایران در واشنگتن سپس گفت: قبل از اشغال سفارت ایالات متحده در تهران، ده بار به وزارت خارجه آن کشور و به ویژه به "هارولد ساندرز" و "پیتر کونستیل" متخصصان امور خاورمیانه آن وزارت، هشدار دادم که چنانچه محمدرضای مخلوع به امریکا راه یابد، ایران شدیداً عکس العمل نشان خواهد داد. گرچه هرگز دقیقاً نمی دانستم که سفارت آنها اشغال خواهد شد، ولی به طور یقینی فکر می کنم که وزارت خارجه ایالات متحده احتمالاً اشغال سفارت را مورد نظر داشته است و آنها برای انجام چنین کاری آمادگی داشته اند.

آگاه افزود: طی پنج ماه گذشته نزدیک دو میلیون نامه دریافت داشتیم که در اکثر آنها به ما اعتراض شده بود. ما به ۲۷۰ هزار نامه پاسخ دادیم و آنها در جواب، تغییر موضع خود در قبال ما را یادآور شدند. آنها از این شکایت داشتند که نمی دانستند که در زمان حکومت شاه مخلوع در ایران چه گذشته است. وی گفت: ما غالباً به مدارس امریکایی می رفتیم تا ذهن کودکان را در زمینه حکومت شاه مخلوع روشن سازیم؛ اما وزارت خارجه به ما گفت که به این کار خاتمه دهیم.

آگاه اظهار داشت: من می پذیرم که مردم امریکا درباره نگهداری گروگان ها دچار یأس شده اند؛ به خصوص هنگامی که آنها به روشنی درباره مناسبات دو کشور آگاه نیستند. وی در ادامه سخنان خود، حامیان شاه مخلوع در امریکا را یک دولت مخفی ایران توصیف کرد که با محافل حاکمه ایالات متحده ارتباط نزدیک دارد.

از آگاه درباره گزارشی مبنی بر این که یک عضو سفارت ایران، در واشنگتن باقی مانده و تقاضای پناهندگی سیاسی کرده است، سؤال شد. وی از افشای هویت این عضو خودداری کرد؛ ولی گفت: این فرد یک سرگرد نیروی هوایی ایران است که با عنوان کردن انواع داستان ها در وسایل ارتباط جمعی امریکا، سعی دارد بر ضد کشور ما دست به تحریکات بزند.(۲)

۱- مأخذ ۴، ص۲۳، بخش فارسی رادیو مسکو، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۲، ص۴، لندن - آسوشیتدپرس.

ضمیمه گزارش ۴۴۹: معرفی رهبران روحانی مخالفان رژیم عراق

آیت الله سیدمحمد شیرازی از جمله مخالفان برجسته رژیم کنونی عراق است که روزنامه های ایران وی را مطرح و تبلیغ می کنند. روزنامه انقلاب اسلامی روز دوشنبه ۲۳ فروردین ۱۳۵۹، در مقدمه مصاحبه ای با نامبرده، وی را چنین معرفی می کند:

«حضرت آیت الله شیرازی در عراق متولد شده و از زمان پادشاهی طاغوتی، در عراق مبارزات خود را بر ضد استعمار غرب و شرق و دست نشانده های آنها دنبال نمودند و پس از تحولات عراق همچنان به مبارزات بی امان و پیگیر خود ادامه دادند که در این احوال، بارها تهدید به مرگ شدند و تاکنون چند بار نقشه ترور ایشان نقش بر آب شده است. در سال ۱۹۶۸ پس از کودتای رژیم بعثی عراق، مبارزه با نامردی و بیداد را گسترش دادند تا آن جا که رژیم، ایشان را به کویت تبعید نمود. آیت الله شیرازی متجاوز از ۱۶۰ کتاب در زمینه های اسلامی، اجتماعی، سیاسی تألیف نموده اند. در سال ۱۹۷۵ توسط رژیم بعث عراق حکم اعدام ایشان صادر شد. آیت الله شیرازی پس از پیروزی انقلاب اسلامی به ایران آمدند که هم اکنون در قم به فعالیت مشغولند.»(۱)

در این مصاحبه مفصل از جمله آمده است:

«س: نظرتان در مورد قطع روابط ایران و عراق چیست؟ ج: واقعاً من از روز اول نظرم همین بود؛ چون عراق خودش نیست که دست به این اعمال می زند؛ عراق سرنیزه استعمار شده؛ همان هایی که حزب بعث را حاکم بر عراق کردند؛ یعنی، اسرائیل، انگلیس و امریکا؛ و هم اکنون نیز حاکم واقعی عراق آنها هستند. من معتقدم اگر ایران بخواهد سالم بماند، باید با این کشور قطع رابطه کند.

س: به نظر شما تا چه موقع مبارزات مردم عراق ممکن است ادامه یابد؟ ج: طبق گزارش های موثقی که به من می رسد، اوضاع عراق مثل سال آخر حکومت شاه مخلوع در ایران است و قدرت سیاسی و نظامی اش از هم پاشیده است؛ حتی همین اواخر، این ۹۰ نفری که اعدام شدند از جمله نظامیانی بودند که قصد حمله به کاخ صدام حسین را داشتند. خلاصه این که در تمام سازمان های کشوری و لشکری، مخالفت با رژیم آغاز شده است و من معتقدم به زودی رژیم عراق سرنگون خواهد شد.

س: در رابطه با ترور طارق عزیز، کدام یک از گروه های مبارز دست داشتند؟ ج: گروهی از افراد ما در عراق فعالیت دارند. عده ای می گویند شاید از افراد ما بوده اند و بعضی می گویند کُردها بوده اند. عده ای معتقدند گروه اخوان المسلمین بوده اند؛ ولی هنوز حقیقت کاملاً روشن نشده و نباید نظر قطعی در این مورد ابراز داشت. البته باید دانست طارق عزیز یک شخص معمولی نیست؛ وی رئیس سازمان امنیت عراق است و به گفته بعضی، نیرومندترین شخصیت عراقی محسوب می شود؛ زیرا نقشه اجرایی برنامه حکومتی عراق دست او است.»(۲)

یکی دیگر از رهبران روحانی عراقی مقیم ایران آیت الله سیدعبدالله شیرازی از مراجع تقلید عراق است. ایشان در حال حاضر در مشهد ساکن است و در حوزه علمیه این شهر به تدریس اشتغال دارد. وی نیز با مبارزین عراقی ارتباط قابل توجهی دارد. به عنوان مثال روزنامه جمهوری اسلامی در ۲۳/۱/۵۹ خبر داد که حزب الدعوه در تلگرامی از ایشان جهت آزادی آیت الله صدر یاری خواسته است. در تلگرام مزبور آمده است: «محضر مبارک آیت الله العظمی سیدعبدالله شیرازی دام ظله. السلام علیکم و رحمت الله و برکاته. رژیم طاغوتی بعث عراق طغیان خود را گسترش داده و تمامی احکام الهی را با کشتار ده ها نفر از مؤمنین عراق، آواره کردن هزارها تن دیگرشان با علمای اعلام و حوزه های علمیه و تعطیل مؤسسات اسلامی لگدمال نموده است. آخرین اقدام ظالمانه رژیم بعث دستگیری آیت الله العظمی سیدمحمدباقر صدر و خانواده ایشان و انتقال آنان به یکی از سیاهچال های بغداد است. ما از محضر مبارک حضرت عالی تقاضا می نماییم به منظور نجات آیت الله صدر اقدام مقتضی را اعمال فرمایید. خداوند شما را در راه خدمت به اسلام و امت اسلامی پیروزی بدهد.

۲۲ جمادی الاول – حزب الدعوه»(۳)

۱- مأخذ ۲۸، ص۴.

۲- مأخذ ۲۸، ص۴.

۳- مأخذ۱، ص۴.

ضمیمه اول گزارش ۴۵۶: شرایط یک مبارزه واقعی ضد امپریالیستی از دیدگاه سازمان مجاهدین خلق

در ادامه مقاله مزبور، سازمان مجاهـدین خلق به سرزنش نیروهای طرفدار نظام – که از آنها با عنوان "سازشکاران و عقب ماندگان از تاریخ" که "اخیراً ضـد امپریالیست! هم شـده انـد" یاد می کنـد – می پردازد. سـپس نظر خود را درباره مبارزه ضـد امپریالیستی واقعی، به شـرح ذیل ارائه می کند:

«... و امـا اگر نظر ما را بخواهیـد مبارزه ضـد امپریالیستی امریکایی چیزی فراتر از این ها [است] با الزامات و ضـرورت های خاص و اجتناب ناپـذیر خودش. برخی از این ضرورت ها اضافه بر افشا و الغای روابط و قراردادها و مصادره سرمایه ها، به شرح زیر است:

الف. پیروزمنـدی و تعمیق یک مبارزه واقعی ضدامپریالیستی، مسـتلزم وحدت همه طبقات و نیروهای خلق است و بنابراین با هرنوع تفرقه انگیزی و شکاف میان مردم تحت هر بهانه دینی و سیاسی و سازمانی و ... در تعارض است؛ به عنوان مثال شما نمی توانید با کردستان در جنگ باشید و در عین حال به یک مبارزه عمیق ضد امپریالیست نیز اهتمام ورزید.

ب. یک مبارزه واقعی ضد امپریالیستی،آن هم برضد امریکای جهانخوار و قدرتمند، مستلزم بسیج تمام خلق است و این هم میسر نمی شود مگر با اعاده حق تعیین سـرنوشت به تمام مردم از طریق تشـکیل شوراهای مردمی در سراسر امور سیاسی و اقتصادی کشور؛ همان که پدر طالقانی آن قدر برای آن جان فشانی می کرد.

ج. مبارزه انقلابی ضـد امپریالیستی مطلقاً با ضدیت با نیروهای انقلابی در تعارض بوده و هرگز کار کسانی که دشـمن اصـلی شان نظایر مجاهدین است، نمی باشـد. ... البته همه مردم گواهند که به جای افشاگری ضدانقلاب و امپریالیسم و ساواک و "سـیا"، این روزها باندهای ارتجاعی، تحت حمایت تلویحی نهادهای حاکم که تاکنون هیچ ممانعت جدی علیه آنها ایجاد نکرده اند، به اصـطلاح افشاگری انقلابیون را نصب العین کرده اند! و کسی از آقایان مسئولان رسمی نیز تاکنون علیه آنها لب باز نکرده است که هیچ، بلکه در خفا دست مریزاد هم گفته اند!

د. در مبارزه واقعاً ضد امپریالیستی، محال است که بدون حضور عناصر انقلابی در متن نهادهای هدایت کننده، کشور به پیشرفت جدی دست یابد. چگونه می توان از مبـارزه ضـد امپریـالیستی دم زد، در حـالی که نه در نیروهـای انتظامی و مسـلح و نه در سایر ارگان های اداره کننـده و هـدایت کننده کشور کم ترین تحملی برای حضور عناصر راستین انقلابی وجود ندارد؟

ه . اختنـاق، خفقـان، ضـرب و جرح، و سـانسور و چماقـداری و هر عامل بیگانه ساز دیگر اجتماعی، هرگز نمی توانـد مبارزه ضـد امپریالیستی قرن باشد. این مبارزه اساساً در یک فضای انقلابی دمکراتیک با شرکت همه نیروهای مردمی امکان پذیر است.

و. خلع سـلاح نیروهای کارآزموده انقلابی که در این مدت نیز آزمایش کفایت و امانت خود را داده اند، به هیچ وجه حاوی منافع انقلاب بر ضـد امپریـالیست هـا نیست و عنوان کردن آن در محـدوده این نیروها جز به سود امپریالیست ها نبوده و به عکس، یک ارتش واقعی بیست میلیونی خلق تنها با حضور آنها قوام خواهد گرفت.»(۱)

ضمیمه دوم گزارش ۴۵۶: دیدگاه های حزب توده در تأکید بر شرایط خاص حرکت ضدامپریالیستی

یـادآوری این نکته لازم است که حزب توده برعکس سازمان مجاهـدین، از دانشـجویان پیرو خط امام و دیگر نیروهای ضـد امریکایی هوادار نظام حمایت می کنـد؛ اما در همین حال مانند سازمان مزبور، شـرایط خاص خود را به عنوان شـرایط صـحت حرکت ضد امپریالیستی، بیان و تأکید می کند.

در همین چارچوب، حزب توده در شـماره امروز ارگان خود، سؤالی مهم را مطرح کرد: «از چه راهی می توان دشـمن اصـلی ما، شـیطان بزرگ و استیلاگر جهانخوار را شـکست داد؟» آن گاه خود پاسخ داد: رهبر انقلاب امام خمینی، به کرّات این راه را نشان داده اند. نوزدهم فروردین، حزب

توده ایران این سؤال را به صراحت مطرح کرد که چگونه می توان در برابر امپریالیسم امریکا ایستاد. حزب توده به دفعات

ص: ۷۷۶

۱- مأخذ ۱۳۰.

ضرورت اتحـاد همه نیروهـای ضـد امپریـالیستی و دموکراتیک ایران در جبهه خلق را برای پیروزی بر دشـمن مشترک، اعلام کرده و در اجرای آن پیگیرانه کوشیده است.

در ادامه مقـاله ضـمن اشـاره به ضـرورت پرهیز از جلوگیری از اظهار عقایـد مختلف، بر قطع مشاجرات تأکیـد شـده است و همه به ایجاد تفاهم در وحدت نیروهای سیاسی راستین انقلابی و یکپارچگی خلق، دعوت شده اند.(۱)

در همین شـماره روزنامه، دو موضع گیری مشابه از شاخه های این حزب درج شـده است که در هر دو، همه گروه ها به اتحاد ضد امپریالیستی زیر پرچم امـام دعوت شـده انـد. در پیـام "کـانون دانش آموزان ایران" آمـده است: انقلاب بزرگ ما در خطر است! آن را بایـد نجات داد. "وحـدت کلمه"، همان شعاری که امام از بدو انقلاب بر آن اصرار می ورزید، ضامن پیروزی ما است. شور انقلابی را باید در مردم شدت بخشید. توده های میلیونی خلق بایـد در یک جبهه گردهم آینـد و آن گاه دشـمن به قول امام "هیـچ غلطی نمی توانـد بکنـد". دانش آموزان و نوجوانان انقلابی! به پیروی از رهنمود امـام و بیانیه شورای انقلاب، برای حفظ دسـتاوردهای انقلاب و برای تعمیق هرچه بیش تر انقلاب ضـدامپریالیستی، برای مقابله با تمام نقشه های نظامی، اقتصادی و خرابکارانه امپریالیسم امریکا اختلافات را در مدارس کنار بگذاریم و در یک صف، با شعار وحدت، برای تعلیم نظامی و تقویت ارتش بیست میلیونی، در برابر امپریالیسم امریکا، در بازسازی کشور و رفع مشـکلات کنونی متحـد شویـد. اتحاد ضامن پیروزی ما است.(۲)

در پیـام "سازمان جوانان و دانشـجویان دمکرات ایران" نیز آمـده است: جوانان و دانشـجویان انقلابی ایرانماننـد گذشـته در مبارزه پرشـکوه ضـد امپریـالیستی، به منظور مقابله با توطئه ها و تحریکات و تجاوزات امپریالیسم و به منظور خنثی کردن محاصـره اقتصادی، با تمام نیروی خود شـرکت می جوینـد. در ایـن مبـارزه سـرنوشت سـاز، تنهـا جبهـه متحـد خلـق متشـکل از همـه نیروهـای مـترقی و انقلابی از جملـه همـه جوانـان مـترقی و ضدامپریالیست، قادر به شـکست قطعی امپریالیسم جهانخوار است. سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات ایران به مثابه یکی از گردان های رزمنده جنبش جوانـان و دانشـجویان ایران، دگربـاره در این لحظـات حسـاس، دست اتحـاد خویش را به سوی همه نیروهـا و سازمان های مترقی جوانان و دانشـجویان دراز می کنـد. جوانان باید در این پیکار مقدس، در تقویت ارتش بیست میلیونی، در بالا بردن سـطح تولید جهاد سازندگی، کار بیش تر، پاسـداری از مواضع استراتژیک و تولیـدی، تقسـیم عادلانه مواد غـذایی در محلاتی که شورای محل ابتکار رسانـدن این مواد را به عهده گرفته انـد، خـارج کردن مـدارس و دانشـگاه هـا از تشـنج و زد و خوردهـای گروهی و تعطیلات و اعتصابات بیهوده، و شـرکت وسـیع و همگانی دانش آموزان و دانشـجویان در پیکار با بی سوادی و رفتن به سوی روسـتاها، در تعطیلاتی که در پیش داریم مصـمم بکوشـند. درود به امام خمینی رهبر قـاطع و آشتی ناپـذیر انقلاب شـکوهمند ما! مسـتحکم تر باد اتحاد همه نیروهای راستین ضـدامپریالیست! پیروز باد مبارزه قهرمانانه مردم ایران علیه امپریالیسم به سرکردگی امپریالیسم امریکا!(۳)

ضمیمه اول روزشمار ۲۱/۱/۱۳۵۹: مروری بر بازتاب وسیع مسائل مربوط به بحران بین ایران و امریکا در رسانه های جهان

بازتـاب مسائل مربوط به بحران بین ایران و امریکا، در روز جاری نیز همچنان وسیع بوده است؛ تا حـدّی که به گزارش رادیو لنـدن، بحران روابط بین امریکـا و ایران مربوط به گروگان های امریکایی، سایر اخبار را در جرایـد بریتانیا تحت الشعاع قرار داده است.(۴) تقریباً در سایر کشورها نیز کم وبیش چنین است. درباره مضـمون مطالب می توان گفت که غالباً با جهت گیری به نفع امریکا (در جنبه های هشدار، دلسوزی، توصیه به واقع بینی و...) همراه است و در پاره ای از موارد نیز در بردارنده جهت گیری شدید تخریبی و ضد جمهوری اسـلامی ایران است. در این جا مواردی از مطالب رسانه های جهان برای نمونه ارائه می شود.

کوریره دلاسرا چاپ میلان ایتالیا در شماره امروز خود، در مطلبی با عنوان "پس از اِعمال مجازات های اقتصادی، ایرانیان با چه کمبودهایی مواجه خواهند شد"، نوشت:

«ایران، کشوری که قرار بود طبق برنامه های جاه طلبانه شاه، با یک جهش از نظر اقتصادی در

۱- مأخذ ۱۲۸، ص۱.

۲- مأخذ ۱۲۸، ص۶.

۳- مأخذ ۱۲۸، ص۸.

۴- مأخذ ۴، ص۲۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

زمره ۱۰ کشور پیشرفته جهان درآید، امروز تبدیل به یک گورستان صنعتی شده است. در فاصله چهار ماه پس از اولین مرحله مجازات های اقتصادی که کارتر به دنبال اشغال سفارت امریکا در تهران اِعمال کرده است، برخی از بخش های تولیدی که دارای اهمیت استراتژیکی می باشند، تا مرحله فلج شدن کامل یک قدم بیش تر فاصله ندارند و در تهیه و تأمین نیازمندی های اولیه زندگی دچار مشکلات فراوان شده اند. اکنون محاصره اقتصادی امریکا – که میل دارد متحدان غربی وی نیز به پیروی از او نسبت به ایران اعمال کنند – باعث خواهد شد که بقای ایران بیش از حد معمول به خطر افتد. همین دیروز ایران در مقر سفارت ایران در وین یک اداره ویژه بازرگانی دایر کرده تا به منظور خنثی کردن مجازات های اقتصادی امریکا، مواد اولیه و تولیدات صنعتی را مستقیماً از اروپا خریداری کند. حال به دقت ببینیم بخش هایی از اقتصاد ایران که اکثراً به واردات بستگی دارند کدامند.»(۱)

این روزنامه در ادامه، به بررسی آثار تحریم در بخش های مختلف اقتصاد کنونی ایران پرداخته است؛ از جمله بخش نظامی، انرژی، صنعت و زیربنا، و کشاورزی و موادغذایی. روزنامه مزبور در تمامی این موارد، با تعریف و تمجید از وضعیت آن بخش در زمان رژیم شاه، می کوشد پیدایش نظام جمهوری اسلامی را عامل نابودی رونق و رشد اقتصاد ایران معرفی کند و در تمام این زمینه ها چشم انداز سیاهی را ترسیم نماید.(۲)نویسنده در آخر مقاله می نویسد: «در شرایط فعلی با نقش برآب شدن رؤیاهای افتخارآفرین شاه، ایران برای حفظ بقای خود هر روز با مشکلی مواجه می شود.»(۳)

هرالدتریبون چاپ پاریس، در شماره امروز خود با استفاده از شماره روز گذشته نیویورک تایمز نوشت:

«به علت وجود مازاد نفت در جهان، ایران در تهدید خود مبنی بر قطع صدور نفت به ژاپن و انگلستان، درصورتی که این دو کشور در تحریم اقتصادی علیه ایران به امریکا بپیوندند با اشکالاتی مواجه خواهد شد. این نظریه دیپلمات ها و دست اندرکاران شرکت های نفتی و امریکا و انگلستان است که در مصاحبه های مختلف ابراز داشتند. آنها گفتند که در حال حاضر خریدار جدیدی برای خرید مقادیر عظیم نفت ایران وجود ندارد. آنها اشاره کردند به علت مازاد مواد نفتی در جهان، فروش نقدی و بدون واسطه نفت طبق قراردادهای بلندمدت صورت نمی گیرد. یکی از دست اندرکاران نفت در امریکا گفت: اگر آنها به امریکا یا ژاپن یا اروپا نفت نفروشند، با این مقدار نفت چه کار خواهند کرد؛ آیا آن را خواهند نوشید؟

از آن جایی که صنایع کشور با نابسامانی هایی مواجه می باشد، ایران بیش از همیشه به در آمد نفت صادراتی نیاز دارد که از میزان ۵/۵ میلیون بشکه در روز در سال ۱۹۷۸و ۲/۳ میلیون بشکه در یک سال قبل، به ۵/۱ میلیون بشکه در روز کاهش یافته است. این آمارها توسط دیپلمات ها و منابع صنعتی ارائه شده است. ... علی اکبر معین فر وزیر نفت ایران، در تهران گفت که کشور وی آماده است ارسال نفت را به کشورهایی که در تحریم اقتصادی – که روز دوشنبه [۱۸/۱/۱۳۵۹] از طرف کارتر اعلام شد – به امریکا می پیوندند، متوقف سازد. آقای معین فر همچنین اظهار داشت که برآوردهای خارجی از میزان تولید نفت ایران صحیح نمی باشد. رادیو تهران به نقل از وی گفت که روزانه ۳ میلیون بشکه نفت تولید می شود که ۷۰۰ هزار بشکه آن به مصرف داخلی می رسد.

... ژاپن بزرگ ترین خریدار نفت ایران است و براساس قراردادهای یک ساله، روزانه ۵۰۰ هزار بشکه نفت از ایران خریداری می نماید. هر بشکه نفت ۳۵ دلار برای ژاپن تمام می شود که یکی از بالاترین قیمت هایی است که توسط یکی از کشورهای اعضای اوپک دریافت می شود. براساس قراردادهای مشابه، انگلستان روزانه ۲۵۰ هزار بشکه نفت می خرد و چندین کشور اروپایی روی هم رفته روزانه ۴۰۰ هزار بشکه نفت از ایران خریداری می کنند.

بانکداران در لندن گفتند که اگر ایران ارسال نفت به ژاپن و اروپای غربی را قطع کند، احتمال دارد در مقابل این عمل،کشورهای اروپایی دارایی های ایران را مسدود نمایند. امریکا قبلاً هشت میلیارد دلار دارایی ایران را در بانک های امریکا مسدود کرده است. دارایی ایران در بانک های اروپایی و ژاپن حدود هفت میلیارد دلار می باشد. با مسدود شدن این دارایی ها احتمال دارد ایران از سیستم بانکی بین المللی

۱- - اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۸/۲/۱۳۵۹، ص۲۶، کوریره دلاسرا - چاپ میلان، ۱۰آوریل ۱۹۸۰ (۲۱/۱/۱۳۵۹).

۲- همان، ص۲۶ تا ۳۰.

۳- همان، ص۳۰.

کنار گذاشته شود و نتواند از درآمدهای نفتی خود به نحو مؤثری استفاده نماید. دست اندرکاران نفت تصویر تیره ای از آینده صنعت نفت ایران ترسیم می کنند و متذکر می شوند که با به وخامت گراییدن سریع وضع معادن نفتی ایران به جهت عدم انجام تعمیرات، احتمالاً در ژوئن ۱۹۸۱ منتج به قطع صادرات نفت خواهد شد. ...

در ماه نوامبر گذشته کارتر واردات نفت از ایران را ممنوع کرد و آن کشور را از خرید تقریباً یک میلیون بشکه نفت در روز محروم ساخت.

دیروز مصاحبه کنندگان گفتند بزرگ ترین لطمه ای که از تهدید قطع نفت ایران به کشورهایی که در تحریم اقتصادی به امریکا می پیوندند، وارد می آید این است که تثبیت نسبی قیمت نفت را برهم خواهد زد. دست اندرکاران نفت گفتند بیانیه های ایران احتمالاً سایر فروشندگان نفت را وادار خواهد کرد که قیمت نفت خود را ولو عرضه نفت جهان تا یک میلیون بشکه در روز، بیش تر از تقاضا باشد، افزایش دهند.»(۱)

در سرمقاله روزنامه تایمز لندن آمده است:

گرچه بیش تر متحدان امریکا در قبال درخواست کارتر مبنی بر اقدامات اقتصادی و سیاسی بر ضد ایران، احساس همدردی می کنند، اکثر کشورها با اِعمال تحریم اقتصادی با مشکلات شدید قانونی و سیاسی روبه رو می شوند. ... کارتر و ملت امریکا باید به این امر واقف باشند که جرّ و بحثی که بین متحدان امریکا جریان دارد، نه به دلیل عدم علاقه به کمک به امریکا است و نه کوته بینی در مورد خطری که متوجه همه است؛ بلکه صرفاً به آن علت است که باید بهترین راه کمک به امریکا را پیدا کرد(۲)

روزنامه انگلیسی گاردین می نویسد:

متحدان امریکا باید در برابر تقاضای پشتیبانی کارتر واکنش مثبتی نشان دهند. گرچه امکان دارد تحریم اقتصادی کاملاً مفید واقع نشود، ایران به علت ادامه این عمل بسیار غیرقانونی و ضدانسانی، به وسیله اِعمال تحریم اقتصادی تا اندازه ای با دردسر روبه رو خواهد شد. از سوی دیگر، شوروی به واکنش دنیای غرب در برابر اقدامات کارتر علاقه وافری دارد؛ چون در واقع این واکنش است که در ارزیابی همبستگی غرب از طرف شوروی حیاتی خواهد بود نه تحریم مسابقات المپیک مسکو. ایران درحال حاضر در اصل، مسئله اختلاف بین شرق و غرب نیست؛ ولی اگر به شکل تجربه ای کوچک، کشورهای اروپایی با معذرت عقب نشینی کنند و بگویند اصلاً این موضوع به آنها ارتباطی ندارد، ممکن است که بحران ایران به صورت مسئله ای اساسی در اختلاف بین شرق و غرب درآید.(۳)

در تفسیر و گزارش اقتصادی امروز رادیو لندن نیز گفته شد:

«در حال حاضر یک سوم نفت صادراتی ایران به جامعه اقتصادی اروپا را آلمان غربی دریافت می دارد و این میزان، ۱۳ درصد نفت مورد نیاز این کشور است. ایرلند نیز ۱۷ درصد از این نفت را سهم می برد و بنابراین آلمان غربی و ایرلند بیش از سایر کشورهای جامعه اقتصادی اروپا از قطع صدور نفت ایران متضرر خواهند شد. در خارج از اروپا کشوری که ازدست دادن نفت ایران بیش از سایرین بر آن گران خواهد آمد دولت ژاپن است که مهم ترین خریدار نفت ایران است و ۵۰۰ هزار بشکه در روز دریافت می دارد.

اینک همه این کشورها باید در خصوص درخواست کارتر به حمایت از امریکا و درباره قطع روابط سیاسی با ایران و یا پیوستن به تحریم اقتصادی این کشور، تصمیم گیرند. اکثر آنان به هیچ یک از این اقدامات رغبتی نخواهند داشت؛ چراکه اولاًـ برای روابط تجاری با این کشور اهمیت بسیاری قائلند و از سوی دیگر قطع روابط سیاسی را طریق صحیح تنفیذ سیاست های خود در یک کشور نمی دانند. علاوه بر آن، این واقعیت نیز وجود دارد که اگر هریک از کشورهای عمده تولید کننده نفت و از جمله ایران صدور نفت خود را کاهش دهند، نفتی که اینک اضافه بر مصرف، در بازارهای نفتی جهان موجود است، به زودی به انتها خواهد رسید.

... به طور کلی شاید بتوان گفت که به کار گرفتن نفت به عنوان سلاحی اقتصادی، آنچنان که شش سال پیش از سوی اعراب مورد استفاده قرار گرفت، کارساز نخواهد بود و اثر کم تری خواهد کرد. از سوی

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۳۶ تا ۳۸،هرالدتریبون - چاپ فرانسه (پاریس) ۱۰آوریل ۱۹۸۰ (۲۱/۱/۱۳۵۹).

۲- مأخذ ۴، ص۵۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۴، ص۲۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

دیگر، ایران نیز برای تأمین واردات، خاصه مواد غذایی، به فواید فروش نفت نیاز مبرمی دارد؛ اما به هرصورت، محتمل این است که تنها معدودی از کشورها در تحریم اقتصادی ایران به ایالات متحده امریکا تأسی کنند؛ هرچند که در مورد مسئله گروگان ها نیز جانب این کشور را داشته باشند.»(۱)

روزنامه واشنگتن پست به تعبیر رادیو امریکا "به مقامات ایران طعنه می زند" و می نویسد:

این مقامات می پندارند که نفت ایران در برابر همه مسائل به ایران مصونیت داده است و آن کشور را از هر اقدام دیگری بی نیاز ساخته است. صادرات نفت ایران به سبب نواقص فنی و مدیریت غلط، رو به کاهش است. ایران دیگر در صنعت نفت خود سرمایه گذاری کافی نمی کند. تولید نفت ایران اکنون به قدری کم شده که بودن و یا نبودن آن دیگر برای جهان خارج چندان تفاوت نمی کند. دنیا نیازی به نفت ایران ندارد.»(۲)

روزنامه لوس آنجلس تایمز می نویسد:

«در واقع این تحریم ها در کوتاه مدت سبب خواهد شد که افراطیون و متعصبین در ایران بیش تر علیه امریکا جبهه بگیرند. تنها چیزی که واقعاً به رژیم ایران می تواند فشار وارد کند منع صدور مواد غذایی و دارویی به ایران است که پرزیدنت کارتر تهدید کرده تحریم اقتصادی می تواند شامل این اقدام هم شود. ایران ممکن است بتواند از سایر منابع، نیازهای خارجی و دارویی خود را تأمین کند؛ ولی اگر موفق نشود، پس از مدتی ایران با کمبودهای شدید مواد غذایی و خواربار روبه رو می شود و دولت ایران در آن صورت تحت فشار شدید قرار می گیرد کارتر حق دارد که اکنون مسئولیت ادامه بحران ایران را کاملاً متوجه خمینی و شورای انقلاب ایران بداند. اشغالگران سفارت امریکا ظاهراً گفته بودند حاضرند گروگان ها را به دولت بسپارند؛ ولی دولت ایران یعنی خمینی و شورای انقلاب بودند که گفتند حاضر نیستند گروگان ها را تحویل بگیرند. اکنون مسئولیت اخلاقی و سیاسی این بحران بدون ردخور به گردن خمینی و شورای انقلاب است.»(۳)

روزنامه لوموند چاپ پاریس در سرمقاله امروز خود نوشت:

برای این که امریکا بتواند ایران را به سوی سازش پیش ببرد، قطعاً احتیاج به متحدان خود دارد. در واقع مجازات های تعیین شده برای ایران هنگامی توخالی خواهند بود که اروپا در این ماجرا شرکت نکند. ۲۰ سال پیش، آیزنهاور با اتخاذ مجازات های اقتصادی بسیار شدید، کوبا را به دامان شوروی افکند. برانگیختن اصول کاستریسم ایرانی، برای امریکا و تمام غرب دارای عواقب بسیار وخیمی خواهد بود که مسئله خودداری و عاقبت اندیشی متحدان امریکا را کاملاً توجیه می کند.(۴)

روزنامه ترکومان (ترجمان) چاپ ترکیه نوشت:

شوروی سعی در وخیم تر کردن اوضاع در منطقه خواهد کرد تا از این طریق مسئله افغانستان از اذهان ناپدید شود. موفقیت این سیاست بسته به ایران و روشی است که متحدان و دوستان امریکا اتخاذ خواهند کرد. اگر ایران راه سلامت را در پیش گیرد، مشکلی پیش نخواهد آمد و این بسته به نفوذی است که مقامات ایرانی می توانند در آیت الله خمینی داشته باشند؛ در غیر این صورت ایران درگیر ماجراجویی خواهد شد.(۵)

جراید هند با نگاهی تقریباً انتقادی به امریکا، قضیه را دنبال کردند. روزنامه نشنال هرالد، ارگان حزب کنگره تحت رهبری خانم گاندی نوشت:

انتخابات آینده امریکا و مسئله گروگان گیری موجب شده است کارتر چنین عکس العملی از خود نشان دهد. جیمی کارتر ممکن است ضعیف نباشد، ولی تا آنجایی که به منافع امریکا مربوط می شود از دوراندیشی کافی برخوردار نیست.

روزنامه تایمز آواینديا نیز می نویسد:

صرف نظر از این که اقدام نظامی بر ضد ایران جان گروگان ها را به خطر می اندازد، امریکایی ها خود به تنهایی توانایی آن را ندارند تا به تهدیدهایشان تحقق بخشند؛ زیرا احتمال آن هست که این اقدام از سوی جامعه بین المللی با محکومیت روبه رو شود.

۱- مأخذ ۴، ص۱۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۴، ص۲۶، بخش فارسی رادیو امریکا، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ۴، ص۲۶و ۲۷، بخش فارسی رادیو امریکا، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۴- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۱۹و ۲۰، لوموند چاپ فرانسه (پاریس) ۱۰آوریل ۱۹۸۰(۲۱/۱/۱۳۵۹).

۵- مأخذ ۴، ص ۱۸، آنکارا - خبرگزاری فرانسه، ۱۰آوریل ۱۹۸۰(۲۱/۱/۱۳۵۹).

اما روزنامه دیگر هندی، ایندیااکسپرس، نوشت:

بـا توجه به این که اقـدام امریکا به تحریم بازی های المپیک، نتوانسـته است از پشتیبانی چنـدانی برخوردار شود و اوضاع افغانسـتان به نفع شوروی همچنان بدون تغییر مانده است، لزوم اتخاذ روش محکم تری در برابر ایرانیان، با گذشت هر هفته در انتخابات در امریکا فوریت بیش تری پیدا می کند(۱)

ضمیمه دوم روزشمار ۲۱/۱/۱۳۵۹: مرور بازتاب اوضاع بین ایران و عراق در رسانه های خارجی

آنچه بین ایران و عراق جریان دارد و نیز ادعاهای ارضـی و درگیری های مرزی دو کشور، امروز هم بازتاب وسـیعی در رسانه های خارجی در پی داشت و رسـانه هـا در سـطحی گسترده به رونـد این درگیری هـا و بررسـی روابـط آینـده دو کشور پرداختنـد. بخش عربی رادیو لنـدن درباره این درگیری ها گزارش داد: گزارش های رسیده از تهران حاکی است که زدوخوردهای سختی با توپ در طول مرزهای ایران و عراق درگرفته است. در این هفته آیت الله خمینی از ملت عراق خواسته بود که بر ضـد رهبران خود قیام کننـد. در این بین مقامات عراقی در بغداد اعلام کردند پرده از توطئه عده ای برداشته اند که با آیت الله خمینی رابطه داشته و قصد اقدام به فعالیت های خرابکاری در عراق را داشته اند.(۲)

یونایتـدپرس از بیروت درباره اتهاماتی که سـران د و کشور به یکـدیگر وارد می کنند چنین گزارش داد: عراق امروز ایران را به توسـعه طلبی متهم کرد و گفت واشـنگتن ایرانی ها را به سوی رویارویی با عراق سوق می دهد که تنها با سرنوشت سیاه رهبران ایران خاتمه خواهد یافت. رسانه های گروهی عراق امروز گزارش هـای مربوط به جنـگ در مرز دو کشور را ندیـده گرفتنـد؛ ولی گفتنـد هر تلاشـی برای لطمه زدن به تمامیت ارضـی عراق درهم شکسـته خواهـد شـد. صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، عراق را آلت دست امریکا خوانده و تشـنج میان دو کشور را با بحران روابـط ایران و امریکـا مربوط دانسـته است. رهبران بعثی عراق نیز امروز اتهامات مشابهی به رهبران ایران وارد کردنـد. روزنامه الثوره ارگان حزب حاکم بعث عراق امروز نوشت: واشـنگتن ایران را به سوی درگیری با عراق سوق می دهد. واشنگتن کوشش می کند ایران را متقاعد سازد که می تواند از عهده چنین رویارویی برآید و سیاست ها و طرح های توسعه طلبانه خود را اجرا کند(۳)

بنابه گزارش خبرگزاری فرانسه از لندن، روزنامه فایننشال تایمز در شـماره امروز خود نوشت که عراق می خواهد سه جزیره تنب کوچک و بزرگ و ابوموسـی را بگیرد و راه خلیـج فـارس، بزرگ ترین منبع نفتی را ببنـدد. این روزنـامه به نقـل از منـابع دیپلماتیک نوشـته است که عراق در انتظار ارسال کشتی های جنگی از فرانسه و ایتالیا است. روزنامه مـذکور همچنین افزوده است که بحران جاری بین ایران و عراق قسـمتی از نقشه و توطئه عراق بـوده است و این کشـور برای اجرای توطئه خود، به تعلیم تعـدادی از ایرانیـان ضـدانقلاب در خوزسـتان و در اردوگـاه هـای مرزی مبـادرت ورزیده است.(۴)

این درحـالی است که به گزارش آسوشـیتدپرس از لنـدن، دیپلمـات هـای مقیم بیروت معتقدنـد که امـام خمینی رهبر شـیعیان به آسانی قادر اسـت شیعیان عراق را بر ضد صدام حسین بشوراند؛ لیکن ارتش عراق قویاً از رهبران این کشور که اکثراً سنی هستند، جانبداری می کند.(۵)

از سوی دیگر، حساسـیت رسانه های خاورمیانه به ویژه رسانه های حوزه خلیـج فارس در این باره، بیش از سایر نقاط است. در این باره خبرگزاری فرانسه از ابوظبی گزارش داد: مطبوعـات حوزه خلیـج فـارس به ویژه مطبوعـات ابوظبی در شـماره امروز خود، بحران ایران و عراق را بـا احتیـاط و احتراز از اتخاذ یک وضع مشخص منعکس کردند. روزنامه الفجر چاپ فجیره نوشت اگر جنگی میان ایران و عراق درگیرد، به تمام منطقه سرایت خواهـد کرد و ابرقـدرت ها از این فرصت برای اشـغال و تصـرف منابع ما اسـتفاده خواهنـد کرد. این روزنامه می افزاید: ما امیدواریم ایران با جهان عرب همکاری کند؛ زیرا ما دارای مذهب و سرنوشت تاریخی و اوضاع جغرافیایی مشترکی هستیم.(۶)

مجله المسـتقبل که به زبان عربی در پاریس منتشـر می شود، در گزارشـی جانبـدارانه با عنوان "جنگ دروازه های خود را به سوی خلیج عربی باز می کند"، به بررسی این موضوع پرداخت. در این گزارش آمده

۱- مأخذ ۲، ص۲.

۲- مأخذ ۴، ص۱۲، ۲۲/۱/۱۳۵۹، رادیو لندن(عربی) ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۴، ص۷، بیروت - یونایتدپرس،۱۰آوریل ۱۹۸۰ (۲۱/۱/۱۳۵۹).

۴- مأخذ۱۶، ص۴، لندن - خبرگزاری فرانسه.

۵- مأخذ ۴، ص۲، لندن - آسوشیتدپرس، ۱۰آوریل ۱۹۸۰(۲۱/۱/۱۳۵۹).

۶- مأخذ ۱۹، ص۱۲، ابوظبی - خبرگزاری فرانسه.

است: «آیا وضع متشنج ایران و عراق به مرحله انفجارآمیزی خواهد رسید و میان دو کشور جنگ روی خواهد داد؟ و سیاست خودداری تا چه حد پایدار خواهد ماند؟ آیا جنگ به این دو کشور منحصر خواهد ماند یا این که کشورهای دیگر را دربرخواهد گرفت؟ این سؤال ها امروزه در بین ناظران سیاسی کشورهای خلیج که مراقب تیرگی روابط تهران و بغداد هستند، مطرح است؛ زیرا گزارش های سیاسی که به دست مسئولان آن منطقه رسیده نشان می دهد که روابط میان دو کشور به حدی تیره شده است که در هرلحظه، قابل انفجار می باشد؛ زیرا زمینه انفجار و عوامل آن فراهم است.»

در این گزارش، جهت گیری "عربی" و "عراقی" به این نحو پیگیری شده است: «چنین به نظر می رسد که رهبران کشورهای عربی خاصه کشورهای منطقه خلیج، عراق را در این اختلافات که ظاهراً منشأ آن آیت الله امام خمینی است، مورد تأیید و حمایت خود قرار داده اند. طبق اطلاعات دقیقی که خبرنگار المستقبل در عراق به دست آورده، آن کشور احتمال وقوع هر اتفاقی را در نظر گرفته و قسمتی از ارتش خود را به حال آماده باش شدیدی درآورده است. ... گزارش های رسیده حاکی است عراق براساس دفاع از خویش، خود را ناگزیر خواهد دید که در سطح کشورهای عربی و بین المللی تصمیماتی جدی اتخاذ کند تا بتواند از طریق آن، نظر خود را نسبت به اختلافاتی که با ایران دارد بیان کند و مسائلی را که تاکنون مهم و نامعلوم باقی مانده است روشن سازد.»

المستقبل در ادامه، موضوع میانجی گری را نیز با یک جهت گیری ضد ایرانی همراه می کند و می نویسد: «گزارش هایی که از تهران و بغداد رسیده نشان می دهد که افراد خاصی تلاش می کنند تا برای این مسئله راه حلی یافته و از تبدیل شدن این اختلافات به یک جنگ واقعی جلوگیری نمایند؛ ولی این افراد چه کسانی خواهند بود، و آیا این افراد نفوذ مؤثری بر هر دو طرف دارند؟ منابع مطلع در خلیج، احتمال موفقیت این گونه میانجی گری را به خصوص اگر از سوی یک کشور عربی باشد، غیرممکن دانسته اند؛ زیرا روابط کشورهای عربی با ایران آنچنان خوب نیست و اگر هم متزلزل نباشد، محتاطانه است. ... یک سیاست مدار عرب به خبرنگار مجله المستقبل گفت اگر یک کشور عربی هم حاضر شود میانجی گری بین دو کشور را به عهده بگیرد، معلوم نیست با چه کسی و کدام مقامی در ایران مذاکره خواهد کرد؛ با امام خمینی یا رئیس جمهور ابوالحسن بنی صدر یا با شورای انقلاب. این سیاست مدار افزود: پیش از این که گام نخست را به سوی حل این مسئله برداریم، باید روشن شود که چه کسی در حال حاضر به ایران حکومت می کند و با کدام طرف باید معامله کرد. ... پس از مطرح شدن سیلی از این گونه پرسش ها که در حقیقت پاسخی بر آنها وجود ندارد، پرسش های مشابهی راجع به میانجی گری فلسطینی ها که یاسر عرفات مسئولیت آن را به عهده گرفته، پیش می آید. ... این مأموریت [میانجی گری] بی نهایت سخت و پیچیده است و هیچ کس نمی تواند آینده آن را پیش بینی کند. بعضی از افراد مدعی هستند که سخت گیری تهران نسبت به حل و فصل اختلافات خود با کشورهای همسایه، برطبق میل باطنی نبوده، بلکه در ایران کسانی هستند که نمی خواهند در این کشور آرامش برقرار شود.»(۱)

ضمیمه سوم روزشمار ۲۱/۱/۱۳۵۹: گزارش آسوشیتدپرس از تأثیر پیروزی انقلاب اسلامی در جهان

امروز آسوشیتدپرس از بیروت گزارشی منتشر کرد که در آن به تأثیر پیروزی انقلاب اسلامی در جهان اسلام پرداخته است. این خبرگزاری امریکایی در این گزارش، با رویکرد خاص خود، آثار موفقیت امام خمینی در سرنگون کردن رژیم شاه و تأسیس نظام جمهوری اسلامی ایران، در جهان اسلام را مورد بحث قرار داده است. در این گزارش، اندیشه و مشی امام خمینی نوعی سنت گرایی تعبیر شده است که دیگر سنت گراهای عالم را به تحرک و پویایی ترغیب کرده است. در این گزارش، علی رغم سمت و سوی مورد نظر نویسنده، تأثیر انقلاب اسلامی بر تحرک و پویایی مسلمانان جهان بر ضد رژیم های وابسته شان، آشکارا قابل مشاهده است. در واقع، نویسنده گزارش به بررسی جایگاه اسلام سیاسی در مقطع کنونی پرداخته است و از منظری که تقریباً برای غربی ها جنبه عام دارد، خود به خود نوعی برش به آن زده است. متن کامل گزارش آسوشیتدپرس به این شرح است:

۱- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۷/۲/۱۳۵۹، ص۶، مجله المستقبل چاپ پاریس، ۱۰

آوریل ۱۹۸۰(۲۱/۱/۱۳۵۹).

سنت گرایان مسلمان در حالی که موفقیت آیت الله روح الله خمینی را پیش روی خود دارند، از جنوب شرقی آسیا گرفته تا شمال افریقا، با تفنگ و آتش و بمب به دولت های مذهبی و غیرمذهبی حمله می کنند. جمعیت منحله "اخوان المسلمین" مبارزه ترور را علیه دولت سوریه رهبری می کند. مقامات اندونزی صدها مجاهد را دستگیر کرده اند و در مصر نیز طرفداران جامعه جهاد توقیف شده اند. مسلمانان متعصب، مغازه های مشروب فروشی وکلوپ های شبانه را در لبنان با دینامیت منفجر می کنند. در نوامبر گذشته، مبارزان مسلمان، سفارت امریکا در پاکستان را آتش زدند و در سفارت امریکا در ایران گروگان گرفته اند. پرچم اسلام برعلیه مداخله شوروی در افغانستان برافراشته شده است و یک گروه سنت گرای مسلمان رهبری حمله به مسجد اعظم مکه در عربستان سعودی را برعهده داشت. فرزندان احیای اسلام با جمعیت و تعصب مجاهدین سعی می کنند کشورهاشان را از نفوذ خارجی به ویژه غرب، پاک کنند تا جمهوری اسلامی مستقر نمایند و یا اطمینان حاصل کنند که قوانین کشورهاشان ملهم از قرآن باشد. آنها ادعا می کنند که نماینده محرومان زمینند و ضدابرقدرت ها، ضدکمونیست، ضدفساد، ضدالکل، ضدقمار، ضدفحشا و ضدبرهنه نمایی می باشند. آنها پراکنده و نامتحد هستند.

"رقعه العربی" دادستان مصری که افراد مظنون به عضویت جامعه جهاد را مورد بازجویی قرار داده است، می گوید این اشخاص هرگونه ارتباط با خمینی یا عقاید و فلسفه اسلامی او را انکار می کنند؛ اما آنها با عمل اصلی خمینی یعنی انقلاب اسلامی موافقند و یا آن را ستایش می کنند.

جامعه جهاد با بمب گذاری در دو کلیسای مسیحی در اسکندریه مربوط بوده اند و پلیس می گوید نارنجک های دستی و سایر اسلحه های متعلق به این گروه را کشف کرده است. مانند اکثر کشورهای مسلمان، در مصر نیز وجود جوامع اسلامی تحمل می شود؛ اما به دقت تحت نظر هستند. هزاران نفر اعضای گروه بندی اسلامی که یک گروه دانشجویی سنت گرا است، اخیراً علیه حضور شاه مخلوع ایران در مصر دست به تظاهرات زدند. پرزیدنت انورسادات علیه مخلوط کردن سیاست در مذهب و یا مذهب در سیاست، هشدار داده است؛ اما یک کمیته پارلمانی مصر سرگرم مطالعه راه هایی جهت مطابقت دادن قوانین این کشور با قانون اسلام است. "محمد احمد ابوناقه" یکی از اعضای گروه بندی های اسلامی مصر می گوید: در دوران عبدالناصر رئیس جمهور پیشین مصر، ما به خیابان ها می رفتیم؛ اما هم اکنون با این کنترل و نظارتی که اِعمال می شود، راه های دیگری برگزیده ایم.

اخوان المسلمین که در اواخر دهه ۱۹۲۰ به وسیله یک مصری اهل دلتای رود نیل، تأسیس شد، مجله مشهوری در قاهره منتشر می کند. نوار و خطابه شیخ عبدالحمید کیشک، واعظ سنت گرا و نابینای مصر، بین مردم پخش می شود. گروه های افراطی مانند اخوان المسلمین که واکنشی در مقابل فعالیت انجیلی و تبلیغ ایمان به مسیح و به وسیله نخستین میسیونرهای مسیحی است، به طور کلی در عراق، سوریه، الجزایر و افغانستان ممنوع اعلام شده اند؛ اما این کار، آنان را از فعالیت بازنداشته است.

گروه زیرزمینی اخوان المسلمین سوریه، متهم به حدود ۱۲۰ ترور در سال گذشته شده است؛ از جمله کشتار قریب ۵۰ سرباز جوان ارتش در شهر آپولو واقع در شمال سوریه. علاوه بر این، اخوان المسلمین متهم به کشتن سه مشاور نظامی روسی شده است؛ اما اکثر قربانیان این گروه را اعضای اقلیت مسلمان فقه علوی که حافظ اسد نیز جزء آن است تشکیل می دهند که مسلمانان متعصب سُنّی، آنها را نامسلمان می دانند. رهبر اخوان المسلمین سوریه، عصام التعر نام دارد، وی مهندسی است که قبلاً عضو پارلمان سوریه بود و هم اکنون در آلمان غربی در تبعید به سر می برد. وی فرزند یک خانواده قدیمی از طبقه متوسط دمشق است که به فرقه سنّی که در سوریه اکثریت دارند، تعلق دارد. اوراق تبلیغاتی اخوان المسلمین در سوریه به فرقه علوی حمله می کند و فساد رژیم و فقدان آزادی در سوریه را محکوم می نماید. این حملات در قالب "حقوق بشر" مطرح می شود و بسیاری از مردم سوری از آرمان ضددولتی اخوان المسلمین حمایت می کنند؛ اما آنها با جنبه های سنت گرایانه این گروه که برعلیه نوشیدن الکل، رقص، قمار و تئاتر سوگند خورده اند، مخالفند.

سنت گرایی امروز مجموعه پیچیده ای از قدیم و جدید است. سعدالدین ابراهیم استاد جامعه شناسی در دانشگاه امریکایی قاهره اخیراً مطالعه در مورد ۳۰ عضو زندانی جامعه توبه و جهاد در قاهره را به پایان رسانید. ابراهیم می خواهد که ثروت نفت برای همه مردم مصرف شود. احتمالاً این شخص پسر یک زمین دار کوچک و یا یک خانواده طبقه متوسط است و در زمینه مهندسی علوم، تجربه دارد. به گفته پروفسور ابراهیم، وی مخالف تکنولوژی نیست، اما معتقد است که این پیشرفت علم باید مطابق با اصول اسلامی، مورد استفاده قرار گیرد.

همه سنت گرایان خشن نیستند. مهاجمان در ترکیه را با اسلحه گرفته اند؛ اما آنها در مقایسه با افراطیون راست گرا و چپ گرای این کشور ملایم می باشند. در هند، مالزی، مصر، پاکستان، فیلیپین و ممالک واقع در منتهی الیه خاورمیانه، جوامع صلح جوی سنت گرا وجود دارد. دادستان کل جدید سودان سابقاً یکی از رهبران اخوان المسلمین بوده است. یک بازرگان سوریه گفت هنگامی که شنید دو پسرش که دانشجوی طب هستند، در تعطیلات اخیرشان نزد وی از خمینی دفاع می کنند سخت شگفت زده شد. آنها می گفتند کدام بدتر است: شاهی که اجازه نوشیدن ویسکی می دهد، با آرمان عرب مخالف است، از اسرائیل حمایت می کند، و از پولش برای خرید اسلحه استفاده می کند و یا یک خمینی که از آرمان عرب حمایت می کند، مسلمان واقعی است و ویسکی را منع می کند؟ آنها گفتند ما ترجیح می دهیم ویسکی را کنار بگذاریم و تحت رهبری خمینی زندگی کنیم. به نظر می رسد برای سنت گرایان پول مسئله ای نباشد...؟

رهبر اخوان المسلمین سوریه و سایر رهبران افراطی می گویند هزینه مورد نیاز آنها در راه آرمانشان، صرفاً از طریق کمک های محلی تأمین می شود. با این حال، منابع آگاه در بیروت گفتند که سرهنگ معمر قذافی رهبر لیبی و بعضی از ثروتمندان سعودی به گروه های سنت گرا در خاورمیانه به ویژه به صورت انفرادی کمک می کنند.

پیروی پر و پا قرص از قانون اسلام نتوانسته است عربستان سعودی را از افراط گرایی مصون دارد. صدها سنت گرا که در اواخر سال گذشته به مسجد عظیم مکه حمله کردند و آن جا را مدت دو هفته در اختیار داشتند، به وسیله یک دانشجوی جوان رشته الهیات به نام محمدبن عبدالله القهستانی رهبری می شدند که طبق گزارش ها در نظر داشت یک جمهوری به سبک نخستین روزهای اسلام ایجاد کند.

یک استاد در دانشگاه امریکایی بیروت گفت دوران وفور و فراوانی مثل حالا غالباً موجب پدید آمدن کارهای عجیب و غریب می شود؛ مانند حمله به مسجد اعظم. این که به هیچ وجه چیز جدیدی نیست. آنها معمولاً خشن می شدند و معمولاً زمان این خشونت کوتاه است. او در مورد فناتیک هایی که قدرت جاذبه خاصی دارند چندین مثال آورد. شاخص ترین آنها فردی بود که در قرن یازدهم در شهری به نام سویس در افریقای شمالی برای مدتی کوتاه مسجدی را اشغال کرد و پیش از آن که کشته شود ادعا کرد که مهدی موعود است.

استاد مذکور گفت: این گونه افراد، پیروانشان را مانند شمعی که پروانه ها را به خود جلب می کند، به دنبال خود می کشند؛ اما آنها برخلاف جنبش های موفق سنت گرا، جامعیت و قبیله ای ندارند. از این گونه جنبش های موفق می توان از سائوسی ها در لیبی که قبل از سقوط به دست قذاقی، ۱۰۰سال در این کشور حکمرانی کردند، مهدیون که ۷۵ سال در سودان حکومت کردند، وهابی ها که هنوز در عربستان سعودی زمام امور را در دست دارند، نام برد. عدم یکپارچگی فکری، مشکل مبتلا به گروه های سنتگرا در سراسر جهان است که شاهد آن گروه های مخالف در ایران است؛ حتی در افغانستان، حزب مهم اسلامی افغانستان اخیراً از پیوستن به ائتلافی با دو گروه کوچک تر خودداری کرد.

استاد دانشگاه امریکایی بیروت گفت مع هذا سلسله سعودی با اجرای قوانین و سنت های قرآنی ثابت کرده است که سنت گرایان می توانند در جهان مدرن به اهداف خود دست یابند. وی در مورد فساد در این جوامع گفت: خوب حداقل آنها فساد اسلامی دارند نه یک نوع خارجی و وارداتی فساد.»(۱)

ص: ۷۸۴

۱- مأخذ ۴، ص ۴ تا ۷، بیروت - آسوشیتدپرس، ۱۰آوریل ۱۹۸۰(۲۱/۱/۱۳۵۹).

چند ساعت پس از پایان راهپیمایی سراسری ضدامریکایی در ایران،(۱) حدود ظهر به وقت امریکا، جلسه به کلی سرّی مهمی در کاخ سفید برگزار شد؛ جلسه ای که در ارتباط با مسئله ایران بسیار اهمیت داشت. این جلسه، نشست اضطراری شورای امنیت ملی امریکا بود که از ساعت ۱۱:۳۰ تا ۱۳:۲۰ طول کشید. در این جلسه جیمی کارتر رئیس جمهوری، زبیگنیو برژینسکی مشاور امنیت ملی، وارن کریستوفر معاون(۲)*وزارت امورخارجه، والترماندیل معاون رئیس جمهوری، هارولد براون وزیر دفاع، ژنرال دیوید جونز رئیس ستاد مشترک ارتش امریکا، استنفیلد ترنر رئیس سازمان جاسوسی امریکا (سیا)، و جودی پاول منشی و سخنگوی کاخ سفید، شرکت داشتند.(۳)

کارتر در واقع با تشکیل این جلسه به اطلاع همکاران بسیار نزدیک خود رساند که به نظر وی فرصت مناسب برای پیگیری و اجرای برنامه ای که قبلاً پیشنهاد شده بود،(۴)** فرا رسیده است.(۵)

در این جلسه، ابتدا کارتر شروع به صحبت کرد و گفت به این نتیجه رسیده است که چاره ای جز دست زدن به اقدامی قاطع در این زمینه ندارند. کارتر همچنین گفت که با ونس هم پیش از مسافرتش، درباره این موضوع صحبت کرده و ونس گفته است که اگر قرار بر انتخاب بین عملیات نجات و اقدامات نظامی بر ضد ایران باشد، عملیات نجات را ترجیح می دهد. کارتر سپس گفت: آبرو و حیثیت ملی ما به خطر افتاده است. وی افزود که سادات به او گفته است اعتبار و موقعیت بین المللی آنها به علّت سستی در این کار لطمه شدیدی خورده است(۶)

به این ترتیب در غیاب ونس، موضوع عملیات نجات به طور شتابزده در این جلسه مطرح

ص: ۷۸۸

۱- در گزارش های بعدی، چگونگی این راهپیمایی و جوانب آن ذکر شده است.

۲- * به جای سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا که در این هنگام در فلوریدا تعطیلات خود را می گذراند، معاون وی در این جلسه شرکت کرده بود. [سایروس ونس و زبیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی (تهران، انتشارات هفته، ۱۳۶۲) ص۹۰و ۹۱]

۳- زبیگنیو برژینسکی، اسرار سقوط شاه و گروگان گیری، ترجمه حمید احمدی (تهران، انتشارات جامی، ۱۳۶۲) ص ۱۷۴ و ۱۷۵؛ و - کیه زا جولیتو، هدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی (تهران، انتشارات نشر نو، چاپ دوم ۱۳۶۲) ص ۲۲.

۴- ** منظور انجام عملیات برای نجات گروگان ها است که از قبل مورد بحث بوده و در این کتاب نیز قبلاً به مراحل آن اشاره شده است.

۵- کیه زا جولیتو، هدف: تهران، ترجمه هادی سهرابی، (تهران، انتشارات نشرنو، چاپ دوم، ۱۳۶۲)، ص ۲۲.

۶- سایروس ونس و زبیگنیو برژینسکی، توطئه در ایران، ترجمه محمود مشرقی (تهران، انتشارات هفته، ۱۳۶۲)، ص ۱۹۳.

شد. وی از موضع مخالفت وزارت امورخارجه با اقدام نظامی و طرفداری از تداوم دیگر راه های ممکن، می توانست در تصمیم گیری تأثیرگذار باشد. البته وارن کریستوفر که به جای وی در این جلسه شرکت کرده بود، ضمن بیان نظریات کلّی ونس تأکید کرد که هنوز راه حل مسئله از طریق دیپلماتیک بسته نشده است؛ ولی در برابر طرح عملیات نجات که قبلاً از آن اطلاع نداشت، موضع گیری نکرد.(۱)

در سوی دیگر، جناح مخالف ونس در جلسه تقویت شد و برژینسکی در غیاب وی، با فراغت بیش تری به تأکید و ترویج نظرهای تندروانه خویش پرداخت. وی در این جلسه اظهار داشت: ما باید علاوه بر آزاد کردن گروگان ها، عده ای از زندانبان های آنها را هم به اسارت بگیریم تا در صورت بازداشت عده دیگری از امریکاییان مقیم ایران، وسیله ای برای معامله در اختیار داشته باشیم. برژینسکی همچنین تأکید کرد: ما باید هم زمان با پیشرفت مأموریت نجات، برای اقدامات تلافی جویانه هم آمادگی داشته باشیم تا در صورت شکست این مأموریت، یک رشته عملیات تنبیهی بر ضد ایران انجام دهیم.(۲)

در نهایت طی جلسه ای که کم تر از دو ساعت طول کشید و ضمن آن، ناهار هم صرف شد، تصمیم گیری به عمل آمد.(۳) به این ترتیب به جز وزارت خارجه که وارن کریستوفر نماینده آن، درباره طرح، موضع گیری نکرد، طرح عملیات نجات(۴) با پشتیبانی کلیه اعضای دیگر شورای امنیت ملّی به تصویب رسید.(۵)

یادآوری می شود که در سطح رسانه های امریکا، فشار زیادی روی دولت کارتر وجود دارد که کاملاً محسوس است و مرتباً وعده های مبتنی بر تهدید و قاطعیت کارتر را یادآوری و تأکید می کنند. طبق گزارش امروز بخش عربی رادیو امریکا، مطبوعات چاپ امروز امریکا مسئله تهدید کارتر بر ضد ایران و دورنمای این تهدیدات را مورد بررسی و ارزیابی قرار داده اند؛ از جمله روزنامه واشنگتن پست نوشته است: جیمی کارتر بالاخره به نتیجه تلاش هایی که تاکنون امریکا برای تأمین رهایی گروگان ها مبذول داشته، رسیده است و تنها راه را برای رسیدن به این هدف برگزیده است. این روزنامه می افزاید: نتیجه تلاش های سیاسی به شکست و یا به طور یقین به بن بست نهایی رسیده است و امریکا باید راه ادب کردن ایران را بر می گزید که طبیعی است رئیس جمهوری حق این برگزیدن را دارد. واشنگتن پست یادآور شده است: ایران باید بهای بسیار گرانی برای سماجت خود بپردازد؛ ولی آنچه مسلم است این بها را ملت ایران خواهد پرداخت، نه سردمداران رژیم(۶)

۱- همان، ص ۹۰ و ۹۱.

۲- مأخذ ۳.

۳- پیر سالینجر، گروگان گیری در ایران، ص ۳۶۷

۴- این همان طرح حمله نظامی محدود برای آزادی گروگان ها از طریق صحرای طبس است که با طبقه بندی "به کلی سری" از مدتی قبل در دست طراحی و بررسی بود و در غافل گیری مطلق ایران، در اردیبهشت ماه انجام شد؛ ولی به طرز عجیبی شکست خورد.

۵- مأخذ۳.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲۲، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۹ و ۱۰، بخش عربی رادیو امریکا، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

امروز در ایران، یکی از بزرگ ترین راهپیمایی های وسیع و سراسری که تاکنون انجام شده است، برپا شد. این راهپیمایی با مضمونی ضدامریکایی و به مناسبت اعلام قطع رابطه امریکا با ایران برگزار شد. این مراسم در کنار اعلام محکومیت امریکا، اعلام محکومیت رژیم بعث عراق را نیز همراه داشت. تقریباً در همه شهرهای ایران، جمعیتی که انبوهی آن پس از پیروزی انقلاب کم سابقه یا بی سابقه بوده است، راهپیمایی مزبور را برپا داشتند. آنها از مراکز مختلف علمی، فرهنگی و سیاسی شهر به سمت محل برگزاری نماز جمعه راهپیمایی کردند و در آن جا قطعنامه راهپیمایان خوانده شد و سخنرانانِ قبل از خطبه های نماز سخنرانی کردند. امامان جمعه نیز محور خطبه های نماز را در همین باره قرار دادند. راهپیمایان در شعارها، و سخنرانان و امامان جمعه در مطالب خویش، دو دولت یاد شده را شدیداً سرزنش کردند و آمادگی مبارزه با تجاوزات و توطئه های آنان را با تأکید، اعلام داشتند. مسئولان نیز هر کدام در رده و سطح خویش، مطالبی در این زمینه بیان کردند و پیشنهادهایی در حوزه مسئولیت خویش اظهار داشتند؛ اظهاراتی که حاکی از تصمیم و اراده درگیری و مبارزه بر ضد مطامع آن دو دولت، و دفاع از انقلاب و نظام اسلامی و کشور ایران بود.(۱)

در تهران، طبعاً حساسیت و اهمیت مسئله بیش تر بود. سپاه با برنامه رژه افراد آموزش دیده "ارتش ۲۰ میلیونی" در مقابل سفارت امریکا، در این راهپیمایی حضور یافت و مقامات و شخصیت های سیاسی مطرح در جناح بندی کنونی حکومت نیز به صورت سخنرانی، حضور خود را نشان دادند. آقایان هاشمی رفسنجانی و بنی صدر در جایگاه سخنرانان قبل از خطبه های نماز جمعه و آقای خامنه ای در مقام امام جمعه تهران، به ایراد سخنرانی پرداختند. برخی دیگر از برنامه ها و نکات شایان ذکر در این مراسم عبارت بودند از: اجرای سرود به وسیله "بسیج ملی" با سخنرانی آصفی یکی از روحانیون عراقی در جایگاه یکی از عراقیان مخالف رژیم بعث، نمایش سقوط آزاد کلاه سبزها و فرود چتربازان در محوطه برگزاری نماز جمعه در میان ابراز احساسات شدید حاضران، مانور هوایی شکاری های نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی بر فراز زمین چمن دانشگاه تهران (محل برگزاری مراسم نماز جمعه)، قرائت قطعنامه راهپیمایی، و مهم تر از همه تکاپو و تحرک و نشاط بارز در جمعیت انبوه.(۲)

هر سه سخنران مراسم تهران، محورهای امریکا، عراق و مسائل داخلی را در مطالب خود در نظر گرفته بودند؛ اما در سخنرانی آقای هاشمی مسائل سیاسی داخلی مربوط به گروه های سیاسی، در سخنرانی آقای بنی صدر مسئله عراق، و در سخنرانی آقای خامنه ای مسئله امریکا بیش تر از دیگر مسائل جلب نظر می کرد.(۳)-(۴)

ص: ۷۹۰

۱- روزنامه های انقلاب اسلامی، جمهوری اسلامی، کیهان، اطلاعات، بامداد و... مورخ ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۲- همان.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۴۶۱: بخش هایی از سخنرانی های امروز دانشگاه تهران. ص۸۱۶

۴- همان.

راهپیمـایی ضـد امریکـایی امروز که از تهران تـا دورافتاده ترین شـهرهای ایران و نیز کلیه جریان های داخل و خارج نظام را شامل می شـد، از نظر وسعت و تنوع شرکت کنندگان یکی از بزرگ ترین راهپیمایی های سراسری بعد از انقلاب محسوب می شود.

امـام جمعه تهران در یکی از حسـاس ترین خطبه هـای نماز جمعه: «امریکا مسـتقیماً حمله نظامی نخواهـد کرد و اگر چنین کنـد باتلاقی برای خود خواهـد ساخت که مـدفن ابـدی این قـدرت افسانه ای جهانی خواهـد بود... امریکا سگ های زنجیری خود را به سوی مرزهای ایران گسـیل کرده است و خواهد کرد. امروز رژیم جبار تحمیلی عراق، مجری خواسته های امپریالیزم امریکا است.

در نماز جمعه امروز تهران، به دلیل اهمیت مراسم راهپیمایی امروز، غالب مقامات و مسئولان سیاسی مطرح

در جناح بندی کنونی حکومتی شرکت داشتند و بعضی چهره های شاخص این جناح ها سخنرانی کردند.

ص: ۷۹۱

وسعت راهپیمایی سراسری امروز ایران از محدوده طرفداران نظام اسلامی فراتر رفت و تعداد قابل توجهی از گروه های سیاسی کمونیستی و جریان های مخالف نظام را نیز در برگرفت. البتّه اعلام موضع درباره قطع رابطه با امریکا، موضوعی است که برای بسیاری گروه ها اجتناب ناپذیر است و از ضروریات تداوم حداقل مشروعیت سیاسی آنان تلقی می شود.

امروز راهپیمایی ضدامریکایی سراسری، در مهاباد نیز برگزار شد. به گزارش ستاد مشترک ارتش «حدود ۳۰۰۰ نفر از اهالی مهاباد به دعوت حزب دمکرات کردستان در چهارراه آزادی راهپیمایی کردند. راهپیمایان در حالی که شعار مرگ بر امریکا و مرگ بر صدام حسین سر می دادند، در جلوی فرمانداری شهر اجتماع کردند و سپس یکی از نمایندگان حزب دمکرات کردستان برای مردم سخنرانی کرد و پشتیبانی خود را از امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی اعلام، و امریکا را برای محاصره اقتصادی و حزب بعث عراق را به سبب تجاوز به خاک ایران شدیداً محکوم کردند. ضمناً دخالت ارتش را در امور داخلی کشور و خلع سلاح عمومی در کردستان به ضرر ملّت ایران و ارتش اعلام نمودند و افزودند: ما مردم کردستان تا آخرین قطره خون از خاک ایران عزیز دفاع می کنیم.»(۱)

در سنندج هم علی رغم این که بیش تر، محدوده نفوذ کومه له است، حزب دمکرات به برگزاری راهپیمایی اقدام کرد. روزنامه کیهان نوشت: تشکیلات سنندج حزب دمکرات کردستان ایران، از ساعت ۴ بعدازظهر، به منظور تأیید قطع رابطه ایران و امریکا و محکوم کردن اعمال تجاوزگرانه عراق، اعلام میتینگ کرد. در این اجتماع، هزاران نفر از مردم سنندج شرکت داشتند و از اعمال جنایتکارانه حکومت بعث عراق ابراز انزجار کردند.(۲)

در بانه نیز این راهپیمایی برگزار شد. روزنامه نامه مردم نوشت: از طرف حزب دمکرات کردستان ایران، سازمان مجاهدین کردستان و سازمان حزب توده ایران در بانه، به مناسبت قطع رابطه بین ایران و امریکا و به منظور محکوم کردن سیاست های تجاوزکارانه رژیم بعثی عراق و عوامل آن در منطقه، راهپیمایی بزرگی برگزار شد. در این راهپیمایی هزاران نفر از مردم بانه شرکت کردند و با شعارهای خود وحدت خلق های ایران را بر ضد امپریالیسم امریکا و صهیونیسم و رژیم بعثی عراق تحکیم بخشیدند. شعارهایی که در راهپیمایی داده شد، عبارت بودند از: کارتر سرنگون، پرچمش واژگون؛ اسرائیل امریکا، دشمنان خلق ما، فلسطین ویتنام، متحد خلق ما؛ کردستانی خودمختار، ایرانی مستقل و آزاد، خواسته خلق کرد است؛ مرگ بر سه مفسدین، کارتر و سادات و بگین؛ جنایات امریکا به اوج خود رسیده، سرتاسر جهان را به خاک و خون کشیده.(۳)

ص: ۷۹۲

۱- سند شماره ۰۶۳۳۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به ژاجا.

۲- روزنامه کیهان، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه نامه مردم، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص ۸.

یادآوری می شود روزنامه اطلاعات در خبر این راهپیمایی نوشت: هزاران نفر در بانه به دعوت مجاهـدین خلق و حزب دمکرات راهپیمایی کرده و از قطع رابطه با امریکا اعلام پشتیبانی نموده اند.(۱)-(۲)

در تهران، سازمـان چریـک هـای فـدایی خلق به صورت مسـتقل راهپیمایی برگزار کرد. نشـریه کار، ارگان این سازمان، در گزارش این راهپیمایی نوشت:

جمعه ۲۲ فروردین، میلیون ها تن از مردم میهن ما به شادی قطع رابطه دیپلماتیک امریکا با ایران، دست به راهپیمایی زدنـد. صـفوف فشـرده و انبوه توده های مبارز میهن ما چون سیلی عظیم و خروشان در شـهرها و روسـتاهای ایران جاری شـد و نشان داد که اکثریت عظیم مردم میهن ما دشـمن سوگنـد خـورده خـود و همه خلق هـای جهـان را می شناسـند. در این راهپیمـایی عظیم، مردم نشـان دادنـد که به رغم همه اقـدامات سازشـگران و مرتجعان، وحدت و شور انقلابی خود را حفظ کرده و بیش از پیش تقویت نموده اند.

در این روز به دعوت سازمـان چریـک های فـدایی خلق ایران، جمعیت عظیمی از اعضا و هواداران سازمان در میـدان بهارسـتان گرد آمدنـد. انبوه جمعیت به قدری بود که در ساعت ۹:۳۰، میدان بزرگ بهارسـتان کاملاً پر از جمعیت بود و حتی خیابان ابن سینا نیز از انبوه جمعیت موج می زد. در ساعت ۱۰، جمعیت در صـفوف منظم و فشـرده با دادن شعار بر ضد امپریالیسم امریکا و سازشکاران، به سوی مرکز جاسوسی امریکا به حرکت در آمد. برخی از شعارهای راهپیمایی عبارت بودند از: "اتحاد، اتحاد، زحمتکشان اتحاد، علیه امپریالیسم"؛ "تحریـم اقتصادی، تحریم نظامی، هرگز اثر نـدارد"؛ "خروش هر کـارگر، خروش هر برزگر، مرگ بر سازشــکار، مرگ بر سازشـکار"؛ "در صـورت تهـاجم، ایران را سراسـر، ویتنـام می کنیم"؛ "برچیدن شوراها، خلع سلاح مردم، علیه زحمتکشان، به نفع امپریالیسم"؛ "اموال امریکایی به هر نحو به هر شکل، ملی باید گردد"؛ "ایران را گورستان امریکا می کنیم".

۱- روز بعـد از درج این خبر در روزنـامه اطلاعات، روزنامه جمهوری اسـلامی ناخشـنودی خود را با به کار بردن عبارت طعنه آمیز "روزنامه ضـد امپریـالیستی اطلاعـات" نشـان داد و در ادامه نوشت: تـذکر این مطلب لازم است که چنـدی پیش دفتر مجاهـدین خلق همراه بـا دفتر چریـک های فـدایی خلق و دفتر توده ای ها در بانه افتتاح شـد و تاکنون بین آنها همگامی های گسترده ای وجود داشـته است که نمی توانـد بـدون برنامه ریزی قبلی باشد. کادر رهبری مجاهدین خلق سـعی دارد فعالیت ها و تماس های مخفیانه خود را با دمکرات ها و شـیخ عزالدین حسینی در کردستان، از اعضای مسـلمان سازمان مجاهدین خلق مخفی نگهدارد و به ویژه مصـمم است که سمپات ها از جریانات پشت پرده قضایای کردستان کاملاً بدون اطلاع باقی بمانند. در کردسـتان هم اکنون تبلیغات برضد اسلام و قرآن کاملاً اوج گرفته است و نیروهای اسلامی تحت شدیدترین حملات ممکن قرار دارنـد و کمونیست ها مصـمم انـد در کردستان، انقلابی مارکسیستی به وجود آورند تا آن را به صورت الگویی در سراسـر ایران پیاده کنند. حمایت حزب دمکرات و کومه له و فـداییان خلق و شـیخ عزالـدین حسـینی از مسـعود رجوی در انتخابات ریاست جمهوری، و اتحاد کادر رهبری مجاهـدین خلق و فـداییان خلق در انتخابات مجلس شورای اسـلامی، همه حکایت از توافق اصولی و حساب شده کادر رهبری این سازمان ها برای ایجاد یک نظام چپگرا در ایران است. (روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص۴)

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص ۴.

وقتی صف راهپیمایـان به مرکز جاسوسـی امریکا رسـید، قطعنامه(۱) راهپیمایی از بلنـدگوها خوانـده شـد و پس از آن، شـرکت کننـدگان با دادن شعارهای ضدامپریالیستی و با یک دنیا شور و شوق مبارزه، دسته دسته به سوی نقاط مختلف تهران روان شدند.(۲)*(۳)

۴۶۳

مخالفان نظام در داخل - که عمـدتاً جریان های مارکسـیستی و متحـدان آنها هسـتند - در موضوع قطع رابطه امریکا با ایران، موضع ضـدامریکایی دارند؛ اما در همین حال مخالفان نظام در خارج کشور که عمدتاً به رژیم گذشـته تعلقاتی دارند، موضع حمایت از امریکا را اتخاذ کرده اند؛ برای مثـال امروز رادیو قـاهره خبر داد که شـاپور بختیـار نخست وزیر سـابق ایران در پاریس اعلام کرد: فشارهای پیگیر سیاسـی و اقتصادی امریکا و هم پیمانان اروپایی این کشور می توانـد زمامـداران کنونی ایران را به راه راست سوق دهد و آنان را به انتخاب روش صـحیح وادار کند. بختیار اضافه کرد: مسـئله گروگان گیری دیپلمات های امریکایی تجاوز به قوانین بین المللی است که کشورهای انگلسـتان، فرانسه و آلمان فـدرال باید اقدامات لازم را جهت پایان دادن به وضع کنونی انجام دهند(۴)

۴۶۴

در زمینه قطع رابطه ایران و امریکـا پـاپ ژان پـل دوم، رهبر کاتولیـک هـای جهان، پیام های جـداگانه ای خطاب به امام خمینی و رئیس جمهوری ارسـال کرد. در پیـام به امـام، پاپ از تیرگی روابط بین ایران و ایالات متحـده ابراز نگرانی شدیـد کرده است؛ ولی متن پیام وی به بنی صـدر فاش نشد. متن نامه پاپ به امام چنین است:

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۴۶۲: قطعنامه راهپیمایی سازمان چریک های فدایی خلق به نقل از نشریه کار، ارگان سازمان. ص ۸۲۰

۲- * روز بعـد، روزنـامه جمهوری اسـلامی تحت عنوان "فـداییان خلق جـدا از خلق راهپیمایی کردنـد" در این باره نوشت: به گزارش خبرنگاران شهری مـا، فـداییان خلق برخلاـف دسـتور رئیس جمهوری و گروه هـا و سازمـان هـا و احزاب دیگر، جـداگانه دست به راهپیمایی زدنـد. همچنین فداییان خلق برخلاف اعلام مسـیرها و زمان راهپیمایی از طرف ستاد برگزاری راهپیمایی، تکروانه و جدا از خلق به نمایش سازمانی خود پرداختند. در کنار راهپیمایی جـدا از خلقِ چریک های فـدایی خلق، گروه های کثیری از مردم با شـعارهای "اسـلام پیروز است، چپ و راست نابود است" و "تا خون در رگ ماست، خمینی رهبر ماست"، تظاهرات می کردند. این نمایش سازمانی، طبق اطلاعیه قبلی با شـرکت گروه های هوادار سازمان، ساعت ۹ صبح از میدان بهارستان شروع شد. (روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۱۰)

۳- نشریه "کار"، شماره ۵۴، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص ۱ و ۲.

۴- مأخذ ۸، ص۲۵، بخش عربی رادیو قاهره ۲۲/۱/۱۳۵۹.

«حضرت آیت الله العظمی روح الله خمینی! با کمال صمیمیت اجازه می خواهم نگرانی شدیدی را که از تیرگی روابط بین ایالات متحده امریکا و کشور آن حضرت در قلب ما به وجود آمده است، ابراز داریم. همین احساسات را به رئیس جمهوری اسلامی ایران جناب آقای بنی صدر، و دبیرکل سازمان ملل متحد آقای دکتر کورت والدهایم، و رئیس جمهوری ایالات متحده امریکا آقای جیمی کارتر، بیان نمودیم. از صمیم قلب به درگاه خداوند متعال دست دعا بلند کرده، التماس داریم که لطف و مراحم باری تعالی، کشور نجیب ایران را که برای ما بسیار عزیز است حفظ نماید و این منطقه را که در آن، انگیزه های تیرگی سنگین دیگری وجود دارد، از مشکلات و خطرهای بزرگ تر محفوظ بدارد. از صمیم قلب امیدواریم که با نفوذ و قدرتی که مخصوص مقام آن حضرت است، راه حل منصفانه ای که نگهدار احترام متقابل کشورهای ذی نفع می باشد پیدا نموده و آنان و تمام بشریت را در طریق عدالت و صلح و صفا سوق فرمایید.

واتیکان، یازدهم آوریل ۱۹۸۰، پاپ ژان پل دوم»(۱)

در مورد پیام پاپ به بنی صدر، روزنامه انقلاب اسلامی نوشت: «نماینده پاپ در ایران به حضور رئیس جمهور رسید و نامه ای از سوی پاپ به وی تقدیم کرد.(۲) نماینده پاپ در مورد متن نامه اظهار داشت متن نامه بیش تر در مورد اوضاع سیاسی کنونی ایران و قطع رابطه سیاسی ایران و امریکا و مسئله گروگان ها دور می زند.»(۳)

۴۶۵

شب گذشته حدود ۱۲۰ نفر از نظامیان ایرانی که از امریکا اخراج شده اند، به ایران بازگشتند و مورد استقبال هموطنان خود قرار گرفتند. این در حالی است که تاکنون دیپلمات های ایرانی شاغل در کنسول گری های مختلف ایران در امریکا که اخراج شده اند، طی چند پرواز به ایران بازگشته اند. نظامیان اخراج شده، در امریکا دوره های آموزشی نظامی می دیدند. به دنبال اعلام قطع رابطه امریکا با ایران، دولت امریکا به این افراد نیز اخطار کرد خاک امریکا را ترک کنند.(۴)

در کنار موضوع اخراج دیپلمات ها و نظامیان ایرانی از امریکا، امروز خبری در روزنامه انقلاب اسلامی درج شد که نشان می دهد مسئله دارای اهمیت بیش تری است؛ به گونه ای که این اخراج ها می تواند تهدیدی بر ضد تحرک دیپلماتیک ایران در سازمان ملل تلقی شود

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص ۲، خبرگزاری پارس.

۲- در روزنامه، تاریخ تقدیم پیام، صبح امروز (۲۳/۱/۱۳۵۹) قید شده است.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- مأخذ ۱۳، ص ۱۲.

و بهانه جویی هایی برای تردد آینده ایران در سازمان ملل همراه بیاورد. روزنامه مزبور به نقل از یونایتدپرس خبر داد: از روز گذشته برای مسافرت دیپلمات های ایرانی سازمان ملل متحد و خانواده آنان به بیش از شعاع ۴۰ کیلومتری مرکز شهر نیویورک، محدودیت ایجاد شده است. جیل شوکر سخنگوی هیئت نمایندگی امریکا در سازمان ملل، طی مصاحبه ای مطبوعاتی، ضمن اعلام این مطلب گفت امریکا سازمان ملل را از این تصمیم خود آگاه کرده است. به موجب قرارداد سال ۱۹۵۶ کشور میزبان با سازمان ملل، دیپلمات های ایرانی سازمان ملل مشمول فرمان اخراج دیپلمات های ایرانی از امریکا نخواهند شد. این قرارداد، دولت ایالات متحده را ملزم می سازد که بدون توجه به روابط دیپلماتیک امریکا با کشورهای دیگر، برای تمام دیپلمات های مأمور به خدمت در سازمان ملل، ویزا صادر کند(۱)

۴۶۶

مجله هفتگی ایتالیایی اسپرسو امروز به درج مصاحبه ای با بنی صدر اقدام کرد. در این مصاحبه، وی درباره آخرین وضعیت گروگان ها و پیش بینی وضع آتی و به ویژه جایگاه و نقشی که برای خویش قائل است، توضیح داده است. به گزارش آسوشیتدپرس رئیس جمهوری ایران گفت: «من دیگر نه مایلم و نه می توانم بیش از این خود را در ماجرای گروگان ها درگیر سازم. تاکنون آنچه در قدرت من بوده انجام داده ام.» بنی صدر گفت: اگر جیمی کارتر رئیس جمهوری امریکا این را درک نکرده است و معتقد است با پیروی روش های سیاسی معمول از جانب یک ابرقدرت، قادر است این بحران را حل کند، اشتباه من نیست.

مجله اسپرسو که این مصاحبه را به عمل آورده، نوشته است که این نخستین مصاحبه رئیس جمهوری ایران بعد از قطع روابط دیپلماتیک امریکا و ایران است. مجله مزبور از قول بنی صدر می افزاید: تهدیدهای امریکا همچون همیشه یک بلوف است. شخصاً معتقدم که حمله ای در کار نخواهد بود و بنابراین بیهوده است فرضیاتی را بر این اساس بنا گذاریم. در حال حاضر گروگان ها زندگی امنی دارند و از این بابت من صددرصد مطمئنم.(۲)

رویتر نیز قسمت هایی دیگر از مصاحبه را به شرح ذیل مخابره کرده است:

از بنی صدر سؤال شد که آیا در مورد مسئله گروگان ها خود را [در مقابل جناح رقیب] شکست خورده می بیند. وی پاسخ داد: شکست؟ شما در غرب عقایدی دارید که بر اساس آن قضاوت می کنید. من تمام پیشنهادهای خود را ارائه داده ام؛ ولی من قدرتمند کامل نیستم؛ اما زمانی که تولید باردیگر کاهش یابد، زمانی که قادر نباشیم چیز بیش تری وارد کنیم، زمانی که کشور در یک وضع هرج و مرج واقعی قرار گیرد، آن موقع است که خواهم دید چه کسی شکست خورده است و برنده کیست.

سؤال شد: آیا تصور می کنید که در صورت حمله ایالات متحده، گروگان های امریکایی کشته خواهند شد؟ وی گفت: این چیزی است که دانشجویان می گویند.

ص: ۷۹۶

۱- مأخذ ۱۹، ص ۴.

۲- مأخذ ۸، ص ۱۸، رم - آسوشیتدپرس.

سؤال شـد: آیـا تصور می کنیـد گروگـان گیری یک باج خواهی است؟ بنی صـدر گفت: این ۵۰ امریکـایی، گروگان مردم ایران نیسـتد، بلکه ۳۵ میلیون ایرانی گروگان غرب اند؛ گروگان اقتصاد و صادرات آنها. ما قویاً می خواهیم از گروگان بودن دائمی رهایی یابیم.(۱)

۴۶۷

طرح مسئله هویت گروگان های امریکایی در روزنامه های استرالیا از قول یک دیپلمات امریکایی، موجب جنجال شـد. ابتدا اظهارات پیتر ولکات دیپلمات امریکایی و مـدیرکل مرکز امریکا در کنسولگری این کشور در استرالیا، در مطبوعات این کشور منعکس شـد که گفت: در بین گروگان های امریکایی در تهران جاسوسان امریکایی و عوامل سیا نیز حضور دارند. وی همچنین گفت: هیچ نیازی به انکار نیست. این واقعیتی است؛ همان طور که در استرالیـا عواملی وجود دارنـد و مـأموران اطلاعـاتی استرالیا نیز در سراسـر جهان حضور دارنـد. وی افزود: عملیات جاسوسـی امریکا در ایران بدون شک موجبات تحریک دانشجویان مبارز را برای گروگان گیری فراهم ساخته است. من عکس العمل دانشجویان را درک می کنم؛ اما تصور نمی کنم نگهداشتن بی گناهان کار درستی باشد.

در ادامه، روزنامه استرالیایی مورنینگ هرالد در این باره نوشت: این اظهارات ولکات بسـیار زیانبار است؛ زیرا می تواند یک وسـیله تبلیغاتی باشـد برای ایران که مدعی است تنها هدف سـفارت امریکا جاسوسـی بوده است. بدون شک سـخنان ولکات دردسر بزرگی برای سفارت امریکا در این جـا و دولت امریکـا فراهم سـاخته است؛ زیرا تاکنون هیـچ مقام رسـمی وجود عوامل سیا در میان گروگان ها را تأییـد نکرده است. ولکات حرف هایی زده که مورد تأیید مقامات امریکایی است؛ ولی آنها علناً به آن اعتراف نکرده اند.(۲)

۴۶۸

امروز سـفیر نروژ در تهران بـه اسلو فراخوانـده شـد. آسوشـیتدپرس گزارش داد احضـار سـفیر نروژ می توانـد به این معنی باشـد که این کشـور از اقدامات دولت ایران ناراضی است(۳) در این باره "کونت فرایدن لوند" وزیر خارجه نروژ گفت که سفیر آن کشور در ایران برای مشورت احضار شـده است. وی افزود که این بـدان مفهوم نیست که روابـط دیپلماتیـک میـان ایران و نروژ قطع شود. وزیر خارجه نروژ شـکیبایی کارتر را در قبال ایران سـتود و گفت: فراخوانـدن سـفیر نروژ به نشانه حمایت شدید برای آزاد ساختن گروگان ها صورت می گیرد.(۴)یادآوری می شود بر اساس فرمولی که وزرای خـارجه بـازار مشـترک در اروپـا تعیین کرده انـد، آنهـا درخواست مشترکی به بنی صـدر خواهنـد داد و سپس برای مشورت به کشورشان خواهند رفت.(۵)در تأکیـد بر همین تصـمیم گیری، امروز "انـدریس وان آگف" نخست وزیر هلند گفت: دولت هلند تا پاسخ ایران به اعتراض کشورهای اروپایی در مورد ادامه گروگان گیری، به هیـچ اقدامی بر ضد ایران دست نخواهد زد. اما وی گفت در صورتی که پاسخ ایران غیرقابل قبول باشد، دولت

۱- مأخذ ۸، ص ۱۸، رم - خبرگزاری رویتر، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۲- روزنامه بامداد، ۴/۳/۱۳۵۹، ص۱۲، روزنامه های ۱۰ و ۱۱ آوریل ۱۹۸۰ - استرالیا.

۳- مأخذ۱۹، ص ۲، اسلو - آسوشیتدپرس.

۴- مأخذ ۸، ص۹، اسلو - خبرگزاری یونایتدپرس.

۵- مأخذ ۸، ص ۱۷، بن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

هلند هیچ اقدامی از جمله قطع روابط دیپلماتیک با ایران را منتفی نمی داند. نخست وزیر هلند گفت کشور وی قطع عرضه نفت ایران را که حدود ۱۰ درصـد مصـرف هلنـد را تشـکیل می دهـد، تحمـل خواهـد کرد، زیرا نفت به انـدازه کـافی در نقـاط دیگر وجود دارد. وی افزود هلنـد قبلاًـ به درخواست ایالات متحـده، فروش وسایل تسـلیحاتی به ایران را قطع کرده است. نخست وزیر هلنـد تأکید کرد: تأثیر هرگونه اقدام یکجانبه هلند در مورد ایران، محدود خواهد بود. وی گفت پاسخ کشورهای اروپایی به ایران باید یک شکل و محکم باشد.(۱)

دولت بن نیز امروز متـذکر شـد تا زمانی که فرسـتادگان کلیه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا با بنی صـدر ملاقاتی داشـته باشـند، سـفیر آلمان فدرال در تهران باقی خواهد ماند. در این حال کلاوس بوئلینگ سـخنگوی دولت آلمان فدرال گفت: هنوز تاریخی یا تضـمینی برای ملاقات سفیر با بنی صدر در دست نیست؛ ولی دولت آلمان امیدوار است این ملاقات ظرف چند روز آینده صورت گیرد(۲)یادآوری می شود "هانس دیتریش گنشـر" وزیر امور خارجه آلمان فـدرال تأکیـد کرد: در موقعیت بسـیار سـخت کنونی اوضاع بین المللی، یک همکاری بسـیار نزدیک بین متحدان اروپایی و امریکایی بسیار مهم است.(۳)

امّا با این حال، حمایت آلمان غربی از امریکا مطلق نیست. در این باره، "هلموت اشـمیت" صـدراعظم آلمان غربی که امروز در کنگره سوسـیال - دمکرات هـا در هـامبورگ سـخنرانی می کرد، اظهار داشت: هرچنـد ما تحریم امریکا بر ضـد ایران را عمل درستی نمی دانیم، با همه این ها سـهم خودمـان را انجـام خواهیم داد. اما وی اضافه کرد که مصالـح اروپا در بحران روابط امریکا و ایران ایجاب می کنـد که صـلح و جریان نفت، تأمین شود. او گفت هرچنـد گرفتـاری کـارتر را در مورد گروگـان هـا می دانـد، به او سـفارش کرده است که در این باره به زور متوسل نشود. اشـمیت خاطرنشان کرد که دولتش به کارتر اندرز داده است که اقدامات نظامی برای آزادی گروگان ها بی حاصل است.(۴)

به نظر برخی مفسـران و سـیاست مـداران، قسـمتی از تردیـدهای متحـدان اروپـایی ایالات متحـده ناشـی از این تحلیل است که پرزیـدنت کارتر در اقـدامات اخیرش در مورد ایران و افغانسـتان، بیش تر، نیازهای سـیاست داخلی امریکا را در نظر داشـته است تا امور بین المللی. گروه زیادی تصور می کننـد که در این سـال، انتخابـات، کـارتر را واداشـته است که به چنین اقـدامات نـامعقولی دست زنـد. این نظر تا حـدی بیانگر بی میلی ژاپن و ممالک اروپای غربی در همراهی با امریکا است.(۵)

۱- مأخذ ۱۹، ص ۲، هلند - آسوشیتدپرس.

۲- مأخذ ۸، ص ۱۷، بن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۸، ص ۱۳، بخش فارسی رادیو کلن، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۱۳، ص ۴.

۵- مأخذ ۸، ص ۲۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

در تفسیر امروز رادیو کلن نیز در توجیه سیاست های دولت آلمان غربی، موارد مشابهی مورد توجه قرار گرفته است. در این تفسیر آمده است: آیا در صورت فراخواندن کلیه سفرا از تهران و تعطیلی سفارتخانه ها، در سرنوشت گروگان ها تغییری حاصل می شود و این موضوع کمکی به آنها خواهد بود؟ و آیا با اقدامات تلافی جویانه اقتصادی بر ضد ایران، آیت الله خمینی رهبر شیعیان در رویه خود، تغییری خواهد داد؟ این سؤالی است که اکنون در بُن مطرح است. در این جا فقط نگرانی درباره احتمال عدم تحویل نفت از طرف ایران به آلمان فدرال یا از دست دادن بازار صادرات آن - که در سال ۱۹۷۹ حجمی حدود دو میلیارد و سیصد میلیون مارك برای صنایع آلمان فدرال داشته است - مطرح نیست، بلکه تردید در این باره نیز وجود دارد که تخمین موقعیت کنونی تا چه حد تحت تأثیر سال انتخاباتی در ایالات متحده امریکا قرار می گیرد. گذشته از آن، رفتار جیمی کارتر که اکنون مشغول مبارزات انتخاباتی است نیز برای همتاهای اروپایی اش همیشه قابل احتساب نبوده است که آنها بتوانند با اعتماد و اطمینان کامل از الهامات او پیروی کنند.(۱)

از سوی دیگر در امریکا، در اظهارات مقامات این کشور به جنبه های دیگری اشاره می شود که در نتیجه آن، متحدان امریکا تلویحاً یا آشکارا سرزنش می شوند. شب گذشته برژینسکی مشاور امنیت ملّی جیمی کارتر، در جمع سردبیران مطبوعات امریکایی، متحدان اروپایی ایالات متحده و نیز ژاپن را مورد انتقاد قرار داد.(۲)به گزارش رادیو لندن، مقامات امریکا اظهار می دارند که استدلال متحدان غربی امریکا از علاقه آنان به حفظ منافع خود مایه می گیرد و احتمالاً برای این کشورها قطع رابطه با ایران به منزله نوعی از خودگذشتگی است. جیمی کارتر در سخنرانی شب گذشته خود در واشنگتن، با اشاره به این نکته اظهار داشت: متحدان امریکا خواستار حمایت این کشورند؛ در حالی که خود مستقلاً عمل می کنند. آنان می پندارند که امریکا در جایگاه پرقدرت ترین کشور غربی، متعهد به رهبری است؛ در حالی که قبول ندارند نقش آنان نیز پیروی از همین رهبری است. آنان مایلند امور با مشاورت آنان تعیین شود و عقیده دارند که در مورد ایران با آنان مشورتی نشده است(۳)

۴۶۹

در میان کشورهای متحد امریکا، ترکیه وضعیتی استثنایی دارد. این کشور بیش ترین منفعت اقتصادی را در محاصره اقتصادی ایران خواهد برد. در صورت جدی شدن این امر، موقعیت ترانزیت و ارتباطی ترکیه امکان بسیار عالی در اختیار این کشور قرار خواهد داد که به اوضاع وخیم اقتصادی خویش سر و سامانی بدهد؛ بنابراین طبیعی است که دولت ترکیه این فرصت طلایی را از دست ندهد و این امری است که امریکا نیز به دلیل استفاده بسیار زیاد سیاسی و نظامی از ترکیه، تاکنون با آن مخالفت نشان نداده است. گزارش خبرگزاری تانیوگ از آنکارا در چنین فضایی دارای معنی است. در گزارش مزبور آمده است:

ص: ۷۹۹

۱- مأخذ ۸، ص ۱۵، بخش فارسی رادیو کلن، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۱۹، ص ۲، خبرگزاری رویتر و آسوشیتدپرس.

۳- مأخذ ۸، ص ۲۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

محافل نزدیک به وزارت خارجه ترکیه گفتند ترکیه هیچ گونه حمایتی – به هرصورت که باشد – از اعمال مجازات های اقتصادی واشنگتن بر ضد ایران به عمل نخواهد آورد. گمان می رود مسئله روابط ایران و امریکا، در جلسه امروز کابینه ترکیه موضوع اصلی را تشکیل می داد. این جلسه به مسائل سیاست خارجی اختصاص داشت. دولت ترکیه معتقد است اِعمال مجازات های اقتصادی یا هرگونه تحریم دیگری بر ضد ایران بی فایده است. وزیر خارجه ترکیه اخیراً گفته است مجازات های اقتصادی امریکا بر ضد ایران به حل مسائل دوجانبه بین دو کشور کمکی نخواهد کرد؛ بلکه برعکس باعث تشدید وخامت اوضاع در منطقه خواهد شد. آنکارا اعلام داشته است که روابط ترکیه و ایران حسنه است و ترکیه مایل است مسئله گروگان های امریکایی هرچه زودتر حل شود.(۱)

مقاله "ریسک و فرصت" که با قلم "سامیه کوهن" در روزنامه ملیت درج شد نیز در همین زمینه قابل استفاده است. در این مقاله آمده است: ترکیه نیز از جمله کشورهایی است که امریکا برای تحریم اقتصادی ایران، از آن مدد می جوید؛ ولی در هرحال خود امریکا نیز می داند که ترکیه نه در تحریم شرکت خواهد کرد و نه روابط دیپلماتیک خود را با ایران قطع خواهد نمود. در واقع برای امریکا در درجه اول ژاپن و کشورهای اروپایی حائز اهمیت هستند، نه ترکیه.

در مقاله همچنین آمده است: ترکیه با این که متّحد غرب است در عین حال کشوری مسلمان می باشد و درحال توسعه روابط خود با کشورهای مسلمان و همسایه از جمله ایران است. در صورتی که امریکا از ترکیه بخواهد که این کشور کلیه روابط خود را با ایران قطع کند، دولت باید با کمال قاطعیت بگوید خیر. به همین ترتیب در صورتی که ایران هم خواستار جدایی کامل ما از غرب باشد، باید همان جواب را دریافت کند. همچنین نباید فراموش کرد که پس از حوادث اخیر، ایران تنهاتر شده است و به دوستی همسایه اش ترکیه نیازمند است. ما می توانیم با ایران داد و ستد گسترده ای داشته باشیم و علاقه زمامداران ایرانی به موضوع یاد شده، برای ترکیه شانس بزرگی است. ترکیه باید بین غرب و ایران سیاستی متقابل در پیش گیرد. درباره عراق نیز وضع بر همین منوال است. ایران سعی دارد از طریق پان اسلامیسم و عراق نیز از راه پان عربیسم برای خود تأمین پشتیبانی نمایند. سیاست ترکیه در آن است که بدون دخالت در بحران موجود بین آنها، روابط خود را با ایران و عراق توسعه دهد.(۲)

۴۷۰

هم زمانی بالا گرفتن اختلافات عراق با ایران و تشدید بحران در روابط بین ایران و امریکا، پیچیدگی و حساسیت خاصی را موجب شده است. از طرفی عراق تاکنون در نقش دولتی رادیکال و ضدامریکایی و از اعضای "جبهه امتناع" و بر ضد اسرائیل ظاهر شده است.

ص: ۸۰۰

۱– مأخذ۱۹، ص ۲، آنکارا – خبرگزاری تانیوگ.

۲– اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص ۴۰، روزنامه ملیت چاپ ترکیه، فروردین ۱۳۵۹.

همچنین طی یک پیمان دوستی با شوروی، به ویژه ساختار ارتش و بافت اصلی تسلیحات خود را از نوع "روسی" قرار داده است. از طرف دیگر، انقلاب اسلامی در ایران نظام جمهوری اسلامی را حاکم کرده است و با نابود کردن رژیم پهلوی (ژاندارم محلی امریکا) در نقش دولتی انقلابی ظاهر شده است؛ دولتی که منشأ صدور انقلاب با مضمون شدیداً ضد صهیونیستی و ضد امپریالیستی نیز هست. امریکا نیز به ویژه از زمان "اشغال لانه" در تهران، خط ایران را بر ضد منافع خود و مهلک می داند و ضدیت اسلام امام خمینی را با صهیونیسم و امپریالیسم، بنیادی و عمیق می بیند. در این حال طبعاً دشمنی عراق را فرعی می شمارد و در حالی که در وضعیت قطع رابطه رسمی دیپلماتیک با آن قرار دارد،(۱) از طریق متحدان منطقه ای خویش مانند عربستان سعودی، اردن، کویت و... ، آن را در برابر ایران یاری می کند و حتی از زبان آنان، به استفاده از موقعیت تشویق می نماید.

درتأیید و توضیح آنچه ذکر شد، می توان مباحث یک جلسه مهم مطبوعاتی - امنیتی را که روز گذشته در امریکا تشکیل شد، مثال زد.(۲)* تشکیل این جلسه برای آن بود که عملاً خطوط کلی نوع برخورد با دو کشور ایران و عراق، از نظر امنیت ملی امریکا، ترسیم شود. در این جلسه برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر، تلویحاً از آینده ای خبر داد که در آن جنگ و مخاصمه ای وسیع بین ایران و عراق برپا خواهد شد و در آن میان، امریکا مطابق با منافع خویش عمل خواهد کرد. برژینسکی خود در کنار مسائل ایران و عراق، به طرح مسائل ایران و امریکا نیز پرداخت؛ به این ترتیب در واقع مشخص شد که در این مقطع زمانی، منافع امریکا چگونه و بر ضد کدام طرفِ آن جنگ یاد شده، خواهد بود. خبرگزاری انگلیسی رویتر در گزارش از جلسه مزبور، از جمله به ذکر موارد زیر پرداخت:

برژینسکی مشاور امنیت ملی کاخ سفید، در انجمن سردبیران روزنامه های امریکایی گفت: اگر این برخورد ایران و عراق به صورت مخاصمه ای گسترده درآید، منافع ما تحت تأثیر این جریان قرار می گیرد و ما مجبور خواهیم بود که دست به یک اقدام مقتضی بزنیم. وی همچنین گفت ایالات متحده باید در این باره تصمیم بگیرد و قضاوت کند که مخاصمه ایران و عراق مسئله ای محلی است یا مسئله ای است که بر منافع ایالات متحده تأثیر خواهد گذاشت. برژینسکی گفت که ایالات متحده به کوشش های خود در جهت استفاده از طرق

۱- رابطه امریکا و عراق از جنگ ۱۹۶۷ اعراب و اسرائیل، به شدت تیره و قطع شد؛ اما پیروزی انقلاب در ایران و ابراز تمایل عراق به دشمنی شدید با آن، موجب نزدیکی غیر رسمی و با واسطه این دو کشور شد؛ به ویژه بعد از قطع رابطه امریکا و ایران، نزدیکی امریکا و عراق با سیر صعودی بیش تری ادامه یافت؛ تا این که در آذر ۱۳۶۳ مجدداً روابط رسمی این دو کشور تجدید شد و عراق در معادلات منطقه ای، کاملاً در جبهه امریکایی مصر، اردن و سعودی قرار گرفت.

۲- * گزارش آن در روزشمار ۲۱/۱/۱۳۵۹ آمده است.ص۸۴۴

صلح آمیزی برای آزادی گروگـان هـا ادامه خواهـد داد؛ ولی هشـدار داد در صورتی که هرکـدام از گروگان ها صـدمه ببیننـد، اقـدامات دیگری صورت خواهد گرفت(۱)

امـا خبرگزاری امریکـایی آسوشـیتدپرس در گزارش این جلسه کوشـید این تصور را که برژینسـکی در موضع دولتمردی امریکـایی از یـک جنگ محتمل حرف زده است، تا حـد ممکن تأییـد کنـد؛ اما به حساسیت این موضوع دامن نزنـد. در گزارش این خبرگزاری از جلسه مزبور آمده است: برژینسـکی مشاور امنیت ملی کارتر در جلسه ای امنیتی گفت اگر بحران ایران و عراق بالا گیرد، امریکا بایـد دست به اقـدامات متناسب بزنـد. وی همچنین گفت اگر به گروگـان هـای امریکـایی در تهران آسیبی برسـد، ما بیکار نخواهیم نشست. یادآوری می شود که وی در هر دو مورد، نظر مشخص خود را بیـان نکرده است. در این گزارش همچنین آمـده است: در بین مقام های رسـمی واشـنگتن این احساس وجود دارد که وقوع یک جنگ مهم بین ایران و عراق بعید به نظر می رسد. این مقام ها همچنین تصریح می کنند که نفت خلیج فارس برای غرب اهمیت حیاتی دارد.(۲)

در زمینه مقدمات تلطیف رابطه امریکا و عراق، همچنین امروز وزارت خارجه امریکا اعلام کرد کابینه کارتر فروش موتورهای توربین گاز را برای کشتی های جنگی عراق، مورد بررسـی قرار می دهـد. به گفته مقامات امریکایی، وزارت بازرگانی ایالات متحده پروانه صدور این موتورها را که ساخت شرکت جنرال الکتریک است، در ۲۲ ژانویه صـادر کرد؛ ولی چون وزارت بازرگانی امریکا قبلاً در این مورد با وزارت خارجه این کشور مشورت نکرده بود، تصـمیم فروش این موتورهـا به عراق معوق مانـده بود. یـک سـخنگوی وزارت خـارجه امریکـا گفت برخی از اعضـای کنگره درباره این فروش، اظهار نگرانی کرده اند که نظریات آنها مورد توجه قرار خواهد گرفت(۳)

۴۷۱

در اوضـاع فعلی، روابـط امریکـا و عراق تحت تأثیر روابط امریکا و ایران، دسـتخوش تغییراتی است. آینـده این روابط نیز خود به خود به چگونگی تحولات آینـده بحران موجود در روابط ایران و امریکا وابسـته است. در این حال، مطبوعات غربی که به تفسـیر و تحلیل روابط امریکا و عراق می پردازند، بعضـی همان روال گذشته را در تحلیل های خود لحاظ می کنند و برخی، فاکتورها و عوامل جدید را نیز با اهمیت تلقی می نمایند و این مرحله را شروع یک تغییر وضعیت می بینند. در این جا نمونه هایی از شماره های امروز اینگونه مطبوعات، ذکر می شود.

روزنـامه دیلی اکسپرس چـاپ انگلیس، به فروکش کردن دشـمنی عراق و امریکـا اذعـان کرد؛ اما از ابهام در روابط جدیـد سـخن گفت و نوشت: تهدیـد به جنـگ میان ایران و عراق، واشـنگتن را گیـج کرده است. امریکا مستقیماً در عراق نماینـده نـدارد و از این هفته در ایران نیز نماینـده ای نخواهد داشت. یک کارشناس وزارت خارجه گفت: "عراق مجهز به سلاح های

ص: ۸۰۲

۱- مأخذ۱۹، ص ۲، واشنگتن - خبرگزاری رویتر.

۲- مأخذ۱۹، ص ۲، آسوشیتدپرس.

۳- مأخذ۱۵، ص ۷، واشنگتن - آسوشیتدپرس.

پیچیده روسی به ارزش میلیون ها دلار می باشد. ایران نیز دارای سلاح های مدرن تر امریکایی است." مسئله ای که همه ما را نگران می کند این است که آیا این کشورها می توانند به طور مؤثر از سلاح هاشان استفاده کنند، و به همین علت است که کارتر حضور سریع نظامی در آن جا را تدارک می بیند. دیروز ناوهای دریایی ایران به پاسداری از خلیج پرداختند تا با هرگونه تجاوز از جانب عراق مقابله کنند.(۱)

هرالدتریبیون چاپ فرانسه در نگاهی دیگر، صراحتاً از بهبود روابط امریکا و عراق سخن گفت و در گزارشی چنین نوشت: چند تن از مقامات گفتند که دولت کارتر گسترش اختلاف میان بغداد و تهران را دقیقاً زیر نظر قرار داده است. این مقامات افزودند که با بحران گروگان ها در ایران و حمله نظامی مسکو به افغانستان، توجه شدیدی به آغاز یک رابطه دیپلماتیک با عراق، در دولت کارتر وجود دارد. به گفته مقامات، هرچند بغداد و واشنگتن سالیان متمادی رابطه ای خصمانه داشته اند و عراق همکاری بسیار نزدیکی را نیز با مسکو برقرار کرده است، زد و خورد میان عراق و ایران و جدایی رو به گسترش این کشور با اتحاد شوروی، مقامات عالی مرتبه را به جست وجوی بهبود روابط امریکا و عراق کشانده است. با وجود این، مقامات گفتند تلاش برای بهبود روابط - که تبلیغ ناچیزی در مورد آن صورت گرفته است - از مسیر اصلی خود خارج شد؛ چرا که دولت کارتر، تحت فشار کنگره مجبور شد اتخاذ تصمیم مربوط به تأمین موتورهای توربین گازی برای یک اسکادران از کشتی های نیروی دریایی عراق را به تعویق اندازد.(۲)

تاکنون در ادبیات سیاسی عراق، امریکایی ها امپریالیست و توسعه طلب خوانده می شدند؛ اما نعیم حداد عضو شورای فرماندهی انقلاب عراق، در گفت وگویی که در شماره امروز واشنگتن پست منتشر شد، طی حمله ای شدید، رهبری ایران را امپریالیست ها و فاشیست های توسعه طلب نامید که از دادن حقوق ملی اقلیت های ایرانی چون بلوچ، ترکمن و کردها خودداری می کنند. وی به کمک مالی و تسلیحاتی عراق به گروه های قومی ایرانی جهت رسیدن به خودمختاری، اعتراف کرد. در گزارش خبرگزاری فرانسه در این باره آمده است:

نعیم حداد عضو شورای فرماندهی انقلاب عراق در مصاحبه ای که امروز انتشار یافت، به خبرنگار روزنامه واشنگتن پست در بغداد گفت: «ما ایرانی هایی را که اعقابشان ایرانی اند و دارای ملیت عراقی نیستند، اخراج کردیم.» وی در حمله ای شدید به رهبری ایران، امپریالیست ها و فاشیست های توسعه طلب ایرانی را به دلیل سرپیچی از دادن حقوق ملی اقلیت های ایرانی چون بلوچ ها، ترکمن ها و کردها، متهم ساخت. وی زدوخوردهای واقع در مرز ایران را تأیید کرد؛ ولی گزارش های مطبوعاتی را در مورد آتشباری توپخانه ای یا تجاوزات هوایی با هلی کوپتر ها و جنگنده های عراقی به خاک ایران، رد کرد.

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۰، روزنامه دیلی اکسپرس چاپ انگلیس.

۲- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۸، هرالد تریبیون چاپ فرانسه.

وی در پاسخ به این سؤال که آیا با توجه به تشنجات جاری، نیروهای عراقی به حال آماده باش درآمده اند، گفت: احتیاج نیست که برای ایرانی ها در آماده باش فوق العاده به سر بُرد. وی در این مصاحبه ضمن هشدار به ارتش ایران گفت: «ما درسی به آنها خواهیم آموخت که هرگز فراموش نخواهند کرد.» نعیم حداد همچنین فهرستی از خواست های عراق از جمله مسائل ارضی را برشمرد. عضو شورای فرماندهی انقلاب عراق گفت که کشورش همه گونه کمک مالی و تسلیحاتی در اختیار اقلیت های ایرانی می گذارد و این تنها برای کمک به آنها در راه رسیدن به خودمختاری است(۱)

۴۷۳

در حالی که دولت های عربی غالباً به نفع عراق اعلام موضع می کنند، برخی از کشورهای جهان عرب برای کاهش تنش بین ایران و عراق به تلاش هایی دست زده اند؛ از جمله امروز سرهنگ معمر القذافی رهبر انقلاب لیبی تلگرامی به عنوان آقای ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران و صدام حسین رئیس جمهوری عراق مخابره کرد. به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، متن تلگرام به این شرح است:

«به نام اسلام که مؤمنان را به گونه برادر به یکدیگر پیوند داده است و به نام تاریخ مشترک دو ملت برادر عرب و ایران. از شما خواستارم همه تلاش های خود را در خاتمه دادن به برخورد بین دو دولت، مبذول فرمایید. برخورد بین انقلاب ایران و هر گروه از گروه های انقلاب فقط به نفع استعمارگران و صهیونیست ها که دشمنان واقعی دو امت هستند تمام خواهد شد. برخورد حقیقی و لازم باید به امریکاییان، اسرائیلیان و هم پیمانان کثیف و مزدور مرتجع آنان صورت گیرد؛ از این رو امیدوارم تا رسیدن نمایندگانی از طرف من، بردباری و خودداری و فرونشاندن آتش خشم را پیشه خود سازند و فرصت شماتت به دشمنان ندهند. برادرتان سرهنگ معمر القذافی.(۲)

در موضع گیری مشابهی، منابع فلسطینی در کویت گفتند که یاسر عرفات کوشش وسیعی خواهد کرد تا بحران تهران - بغداد برطرف شود. عرفات قرار است به سرپرستی هیئتی فلسطینی، به ایران و کویت سفر کند. روزنامه السیاسه چاپ بیروت نوشت: عرفات به نمایندگان خود در

ص: ۸۰۴

۱- مأخذ ۸، ص ۲ و ۳، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه ۲۲/۱/۱۳۵۹.
۲- مأخذ۱۹، ص ۲.

تهران و بغداد، هانی الحسن و عظام الاحمد دستور داده است که تا می توانند از وخامت بحران بین دو کشور جلوگیری کنند.(۱)

در این حال به گزارش روزنامه کویتی القبس، یک مقام رسمی برجسته فلسطینی امروز گفت: سازمان آزادی بخش فلسطین در مناقشه کنونی ایران و عراق یا هر درگیری دیگر در منطقه، موضعی اتخاذ نخواهد کرد؛ زیرا این کار، سازمان را از دریافت حمایت گسترده تر در مبارزه اش بر ضد اسرائیل محروم خواهد ساخت. ادیب ونون نماینده سازمان چریکی الفتح در کویت و منطقه خلیج فارس، در مصاحبه با القبس گفت: تمام رهبران روشن بین در این منطقه باید دریابند که سازمان آزادی بخش فلسطین از موضع گیری قاطع به دور نگهداشته شود و بدانند انقلاب فلسطین نباید در مناقشات درگیر شود. وی گفت: اتخاذ موضعی معین به وسیله ما در زمینه مناقشه ایران و عراق، به مفهوم از دست دادن یکی از این دو کشور است.(۲)

میزان آمادگی ارتش و نیز برداشت و تحلیل فرماندهان آن از وضعیت جدید بین ایران و عراق، از مباحث مهم خبری و تبلیغی داخلی است؛ از جمله به نوشته کیهان، امروز تیمسار شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران در گفت وگویی با خبرگزاری پارس شرکت کرد و در مورد نوع و قدرت کارآیی تجهیزات ارتش جمهوری اسلامی ایران سخن گفت. وی اظهار داشت: از نظر تجهیزات باید قبول کنیم که مدرن ترین تجهیزات خاورمیانه را ارتش جمهوری اسلامی در اختیار دارد. از نظر استعداد و کیفیت تجهیزات، ما در حد خودکفایی هستیم و چنانچه برخورد و یا جنگی روی بدهد، ما برای زمان طولانی خودکفا خواهیم بود و نیازی به خرید و درخواست تجهیزات از خارج نخواهیم داشت.

وی درباره قدرت و امکانات نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران گفت: اگر در گذشته هواپیما ها کم تر مورد استفاده قرار گرفته اند، برای این بوده است که دیرتر به تعمیر و قطعات یدکی نیاز داشته باشند. در وضع موجود، با برتری تکنیک هواپیماها و سایر تجهیزات، این برتری مان در منطقه محفوظ است و خوشبختانه سیستم پشتیبانی به ما این اطمینان را داده است که برای مدت ها نیاز به خرید قطعات یدکی نداشته باشیم.(۳)

همچنین به نوشته روزنامه اطلاعات، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش، در اوضاع کنونی آغاز جنگی از سوی عراق را امری نامحتمل خواند. وی گفت: از دیدگاه نظامی نیروی زمینی، نکته ای که باید بیان شود آن است که یک ارتش، با استعداد نمی تواند ایجاد خطر کند. توانایی های آن ارتش مهم تر از استعداد آن ارتش است. بعد از توانایی ها باید دید که این ارتش تمایل به درگیری دارد یا خیر، که به اعتقاد من ارتش عراق تمایل به درگیری و ادامه آن ندارد؛ زیرا مأموریت های دریافتی از حکومت بعث عراق نمی تواند برای ارتش عراق یک رسالت باشد؛ بلکه می تواند جبر یا تحمیل باشد؛ در حالی که نیروی زمینی ایران

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۱/۱۳۵۹، کویت - یونایتدپرس.

۲- روزنامه بامداد، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲، کویت - یونایتدپرس.

۳- مأخذ۱۳، ص ۳.

دارای رسالتی خدایی است. وی افزود: هنوز اختلافات بین ایران و عراق از نظر سیاسی، ایدئولوژیکی، اقتصادی و دعاوی اراضی، به چنان پایه ای نرسیده است که مستلزم آغاز یک جنگ منطقه ای باشد. مادامی که تعرض منظم هوایی و زمینی ارتش عراق بالفعل آغاز نشود و از مرزهای ما نگذشته است، دلیلی بر اعلان جنگ نمی بینیم.(۱)

فلاحی همچنین در سخنانی دیگر، در گزارشی که از نتایج بازدید اخیر خود از مرز ایران و عراق می داد، باز هم از نظر مذکور دفاع کرد و گفت: من دیروز از دهانه فاو در خلیج فارس، مرز کشور جمهوری اسلامی ایران و عراق، به دقت تا نوسود بازدید کردم. ارتش عراق تمرکزاتی در مرزها داده است و پاسگاه های ژاندارمری خود را عموماً با تانک و جنگ افزارهای سنگین تقویت کرده است؛ ولی این ارتش در اجرای دستورهای حکومت غاصب، فعالیت و تلاش چشمگیری ندارد که بتواند امنیت مرزهای ایران را به خطر اندازد. استنباط من با تجارب و تحقیقاتی که روی ارتش عراق دارم، این است که هیچ نوع تمایل و آرمانی در این ارتش جهت حمله به خاک ایران ندیده ام.

وی افزود: وقتی از نیروی پراکنده ای در مرز عراق سؤال شده است که به چه علت شما در کنار مرز متمرکز شده اید، جواب دادند "نمی دانیم؛ حکومت دستور داده است." فرمانده نیروی زمینی ارتش اشاره کرد: این موضوع همین امروز در مناطق مرزی مقابل فکه و موسیان ایران بیان شده است. تیمسار فلاحی درباره چگونگی نیروهای عراقی گفت: تا آن جا که من دیدم، کلیه نیروهای عراقی مستقر در مرز در زیر چادرها به استراحت پرداخته بودند؛ حتی به وظایف عادی روزانه از قبیل آموزش و گشت زنی و نگهبانی تأسیسات خود نیز تن نداده بودند. در شب گذشته یکی از پاسگاه های عراقی هنگام شب درب پاسگاه را بسته است و یک آدمک مصنوعی بر بالای پاسگاه افراشته است و همه افراد داخل پاسگاه استراحت کرده اند.

تیمسار فلاحی در پایان گفت: در مقابل، من به ملت قهرمان ایران نوید می دهم که در سرتاسر مرز ایران و عراق، پرسنل نیروی زمینی اعم از افسران، درجه داران، سربازان و برادران پاسدار انقلاب اسلامی هفته ها است که نخوابیده اند و روزها است که غذا نخورده اند و حتی فرصت پانسمان جراحات وارد شده در اثر درگیری را نداشته اند و به پاسداری مرز وطن اسلامی خود مشغولند(۲)

امروز همچنین به نوشته بامداد، تیمسار دریادار طباطبائی فرمانده نیروی دریایی، در گفت وگویی با این روزنامه گفت: از روزی که آماده باش نیروهای مسلح برای مقابله با تعرضات عراق اعلام شد، نیروی دریایی نیز به طور کامل به حال آماده باش در آمده است و کلیه پرسنل و البته اعم از افسر، درجه دار و سرباز، با جان و دل، خود را آماده دفاع از مرزهای آبی کشور خود ساخته اند. فرمانده نیروی دریایی افزود: پس از اعلام آماده باش، آن

ص: ۸۰۶

۱- مأخذ۴۵.

۲- مأخذ ۴۶، ص ۳.

تعداد از پرسنل نیروی دریایی که در مرخصی به سر می برند، قبل از این که از طرف نیرو به آنان آماده باش ابلاغ شود به سرکار خود بازگشتند و خود را به یگان های مربوط معرفی کردند. وی در مورد حضور ناوگان های نیروی دریایی ایران در آب های مرزی گفت: مسلماً طرف مقابل ما در حال آماده باش به سر می برد و ما هم با واحدهای آماده خود، در آب های ایران دست به مانور زده ایم و ناوگان های ما با قدرت کامل، هر گونه تحول را کاملاً زیر نظر دارند تا به موقع برای سرکوب کردن متعرضان اقدام کنند(۱)

۴۷۵

یکی از اقدامات رژیم عراق بر ضد ایران، فراهم کردن امکانات و ایجاد وضعیت مناسب از نظر اردوگاه و غیره، برای عناصر فراری رژیم گذشته و مخالفان رژیم جمهوری اسلامی است. گزارشی از ژاندارمری حاکی است که امروز شاپور بختیار همراه چند نفر افسر ارشد عراقی، با یک اسب به پاسگاه بالابلوط آمده است و در آن جا برای افراد ضدانقلاب سخنرانی کرده است. به نظر منابعی که این خبر را ارسال کرده اند، این افراد درنظر دارند به بخش سرپل ذهاب و بالاطاق و تیپ زرهی ابوذر حمله کنند. همچنین در این خبر اضافه شده است که پاسگاه مذکور اخیراً به وسیله عراق تأسیس شده است و هم اکنون ساختمان آن در حال تکمیل است(۲)

موارد مشابهی را رضایی از مسئولان سپاه قصرشیرین اظهار کرد. وی گفت: طبق خبرهای موثق، شاپور بختیار برای سخنرانی در سمیناری که سران رژیم سابق و ایرانیان فریب خورده در عراق، در محلی به نام "کلار" تشکیل داده بودند، به عراق آمده است. او ضمن سخنرانی در این محل، همکاران خود را برای خرابکاری در ایران تشویق کرده و سپس از عراق خارج شده است. همین گزارش حاکی است اشرف پهلوی نیز یک بار به عراق آمد و پس از ملاقات با صدام حسین و سران رژیم سابق در عراق، از آن کشور خارج شد. همچنین پالیزبان و سردار جاف، در کلار، رهبری متجاوزان عراقی را به عهده دارند و نیروهای عراقی مرتباً در نوار مرزی ایران پیاده می شوند و تدارک وسیعی را برای حمله آغاز کرده اند(۳)

آذربن مسئول عملیات سپاه قصر شیرین نیز گفت به وی گزارش هایی رسیده است که نشان می دهد اویسی، ازهاری و سردار جاف در منطقه "چهار کلار" در هفت کیلومتری مرز ایران و عراق، با یکدیگر تماس گرفته اند و این می تواند نشانه ای از یک توطئه باشد.(۴)

علاوه بر منابع داخلی، برخی منابع خارجی نیز از این گونه رفتار عراق خبر می دهند؛ از جمله هرالدتریبیون چاپ فرانسه به نقل از نیویورک تایمز، در شماره امروز خود گزارشی از حضور افراد ضدنظام جدید ایران در عراق، درج کرد. یادآوری می شود بختیار در درگیری اخیر امریکا و ایران، صراحتاً امریکا را حمایت و حتی تشویق کرد؛ اما مقامات امریکایی، در گزارش مزبور (هرالدتریبیون) منکر حمایت امریکا از آنان شده اند. در هرحال، در این گزارش آمده است:

ص: ۸۰۷

۱- مأخذ ۴۶، ص ۳.

۲- سند شماره ۰۳۳۹۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر ۳، دایره اطلاعات، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲/۲/۱۳۵۹.

۳- مأخذ۴۵.

۴- مأخذ۱۳، ص ۳.

مقامات دولتی امریکا دیروز گفتند که ایستگاه اطلاعاتی امریکا گروه های مسلح تبعیدی ایرانی را در خاک عراق ردیابی کرده است. این مقامات گفتند که دولت عراق اجازه ورود به این تبعیدیان را داده است تا گروه هایی نظامی تشکیل دهند؛ گروه هایی که متعهد به سرنگون ساختن دولت جدید انقلابی در ایران هستند. آنان اضافه کردند که واشنگتن قادر نبوده است شرکت این گروه ها را در زدوخورد اخیر میان عراق و ایران تأیید کند. مقامات گفتند اطلاعات چندانی درباره تعداد یا ترکیب این گروه ها در دست نیست، جز آن که آنان با طرفداران شاپور بختیار، آخرین نخست وزیر منتخب شاه مخلوع، وابستگی دارند. به گفته این مقامات، گروه های طرفدار بختیار در عراق از حمایت امریکا برخوردار نیستند و با واشنگتن نیز ارتباطی ندارند. یکی از افراد کاخ سفید گفت: ما نمی دانیم وعده ای که آنان از دولت عراق دریافت داشته اند تا چه حد پایه و عمق دارد(۱)

۴۷۶

به گزارش کیهان، امروز تحصن عراقیانی که به دعوت سازمان پیکار اسلامی عراق، در مسجد دانشگاه گرد آمده بودند، پایان یافت. این گزارش حاکی است: متحصنان پس از پایان تحصن به طرف سفارت عراق و آن گاه به سوی لانه جاسوسی راهپیمایی کردند. حجت الاسلام محسن مجتهد شبستری از طرف روحانیت مبارز تهران، ضمن پشتیبانی و قدردانی از این پیکار مقدس و تحصن اسلامی، اعمال وحشیانه رژیم صدام را محکوم کرد و افزود که همکاری ملل تحت ستم مقدمه ای بر پایان یافتن استعمار ابرقدرت ها به ویژه امپریالیسم امریکا است.

در گزارش مزبور همچنین یادآوری شده است که به دعوت نمایندگان سازمان پیکار اسلامی عراق، بعدازظهر پنجشنبه میتینگی در مسجد دانشگاه تهران برگزار شده بود. افراد و گروه های شرکت کننده در آن عبارت بودند از: برادران و خواهران متحصن عراقی در دانشگاه تهران، و نمایندگان آیت الله منتظری، جامعه روحانیت مبارز تهران، حزب جمهوری اسلامی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، جامعه روحانیت مبارز عراق، حزب مستضعفین و عده ای از کردهای عراق.(۲)

۴۷۷

درباره رانده شدگان از عراق، بخش عربی رادیو لندن در برنامه خبری ساعت ۹:۳۰ امروز خود خبر داد: تا بامداد امروز حدود ۲۵ هزار نفر از مرزهای عراق گذشته و وارد ایران شده اند و دولت و مؤسسات گوناگون ایران از جمله جمعیت های شیر و خورشید در استان های مجاور قصرشیرین و ایلام، و همچنین مردم، به کمک رانده شدگان شتافته اند(۳) یادآوری می شود که نعیم حداد، عضو شورای فرماندهی انقلاب عراق، قبلاً در مصاحبه با خبرنگار واشنگتن پست گفته بود: عراق طی چند روز گذشته ۵۷۰۰ ایرانی را اخراج کرده

۱- مأخذ ۴۲، ص ۱۷، هرالدتریبیون چاپ فرانسه، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۱۳.

۳- مأخذ ۸، ص ۷، بخش عربی رادیو لندن، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

است و ۲۰ هزار تن دیگر را نیز ظرف دو هفته آینده اخراج خواهد کرد.(۱)

از سوی دیگر، اطلاعات ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری خبر داد که در ساعت ۱۱ امروز، شخصی مشکوک به جاسوسی شناسایی و دستگیر شد و به تیم شناسایی اردوگاه معاودین مستقر در مهران، تحویل داده شد. این شخص همراه معاودین، وارد کشور جمهوری اسلامی ایران شده بود.

درباره دلیل این دستگیری، در گزارش مزبور آمده است: «در تاریخ ۲۴/۱۰/۱۳۵۸ اطلاع رسیده بود دولت عراق ۱۵۰ نفر از ایرانیان را در شهرستان بدره عراق جمع آوری و در نظر دارد آنها را به اتهام ایرانی بودن از عراق اخراج نماید. در خبر اضافه شده بود در بین این عده شخصی به نام ع.ک(۲) وجود دارد که از مأمورین استخبارات عراق بوده و اخبار و اطلاعات را جمع آوری و در اختیار مقامات عراقی می گذارد که مراتب در همان موقع در بولتن روزانه دایره اطلاعات رکن دوم ژاندارمری، اعلام گردیده است.»(۳)

۴۷۸

چند روز بعد از استقرار مجدد نیروهای ایرانی در باویسی، هنوز درگیری های پراکنده در این قسمت از مرز ایران و عراق ادامه دارد. برابر اعلام سپاه قصرشیرین، از ساعت ۱۴ امروز مناطق باویسی و هوان زیر آتش توپخانه ارتش عراق قرار گرفتند و بر اثر آتش توپخانه، یک استوار ارتشی به نام باباخانی به شهادت رسید و دو تن دیگر از پرسنل ارتش مجروح شدن(۴) بنابر اظهارات یک سخنگوی سپاه، درگیری های پراکنده این منطقه در ساعت ۱۴ امروز در مناطق تیله کوه، تپه رش، تنگه هوان، ازگله و باویسی شدت بیش تری یافت و عوامل رژیم بعثی عراق مواضع پاسداران را با تانک و خمپاره به آتش بستند که خساراتی به پاسداران وارد شد(۵)

امروز همچنین یک دستگاه جرثقیل متعلق به پادگان ابوذر، کنار رودخانه باویسی به مین اصابت کرد و منهدم شد و راننده آن (استوار یکم ارتش) و یک سرباز همراه، مجروح شدند. این جرثقیل وقتی برای بیرون آوردن لاشه یک تانک - که بر اثر برخورد با مین، کنار رودخانه مانده بود - اقدام کرد، خود روی مین رفت.(۶)

فرمانده عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین نیز در تشریح درگیری دو روز اخیر ارتش و سپاه پاسداران با نیروهای بعثی عراق گفت: چهار نقطه باویسی، تپه رش، تنگه هوان و تیله کوه از نظر موقعیت نظامی حساس است و عراق با استفاده از این مناطق - که آنها را گرفته بود - می خواست با حمله ای گازانبری، منطقه پاتاق و نفت شهر را بگیرد. در حال حاضر سپاه، این مناطق را که وسعت آنها ۹۸ کیلومتر مربع است، تحویل گرفته است؛ یعنی ۱۵ پاسگاه در اختیار پاسداران

ص: ۸۰۹

۱- مأخذ ۸، ص ۲ و ۳، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۲- در سند نام کامل ذکر شده است.

۳- سند شماره ۰۳۳۹۰۹مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ (دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۶۳۳۵۵مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سپاه پاسداران - مرکز فرماندهی، به سماجا۳ - مرکز فرماندهی، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۵- روزنامه کیهان، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

۶- مأخذ ۱۳، ص ۱۲.

قرار گرفته است. پاسگاه باویسی در دست عراق بود که آن را هم از دستشان گرفتیم.

وی گفت: مناطقی که قوای دشمن بیش تر در آن جا متمرکز است، عبارتند از: باباهادی، مجیدقادر، هدایت پرویز، دربندجوق و قلعه سفید، که با قصرشیرین دو کیلومتر فاصله دارند؛ ولی نمی توانند به قصرشیرین حمله کنند؛ چون ما هم از مرز خسروی، در سه کیلومتری خانقین قرار داریم؛ اگر آنها کوچک ترین حمله ای به قصرشیرین کنند، ما هم خانقین را می کوبیم.(۱)

سروان آذربن از فرماندهان سپاه پاسداران قصرشیرین و ذهاب نیز توضیح داد: عراقی ها در بلندی ها مستقر شده اند و به ما تسلط دارند. آنان از امکانات یک برج دیده بانی مجهز برخوردارند که مواضع و تحرک ما را بلافاصله به توپخانه اطلاع می دهد و آنها به هدف های تعیین شده شلیک می کنند. آذربن همچنین درباره راه حل مناسب گفت: این جا فقط هلی کوپتر می تواند قاطعانه عمل کند و در تپه روبه روی پاسگاه حسین خانی عراق که متعلق به ایران است، نیرو پیاده کند و این نیروها با تجهیزات دیده بانی و بیسیم می توانند وضع نیروهای ارتش عراق را به ما گزارش کنند تا ما هم درست به هدف بزنیم(۲)

همچنین ابوشریف فرمانده عملیات سپاه پاسداران - که برای بازدید از پاسگاه های مرزی که اینک در دست سپاه است، به قصرشیرین آمده است - درباره تقویت پاسگاه های مرزی گفت: اقدامات لازم را برای تقویت این پاسگاه ها انجام داده ایم و به زودی نیروهای تازه نفس به این پاسگاه ها اعزام خواهیم کرد. البته نیروهای موجود با روحیه بسیار عالی در مقابل حملات دشمن دفاع می کنند؛ اما با توجه به این که میزان حملات توپخانه ارتش عراق روز به روز شدت بیش تری پیدا می کند، لازم است بیش از پیش پاسگاه های مرزی به وسیله پاسداران و ارتش تقویت شود.

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۵.

۲- مأخذ۱۳، ص ۱۲.

ابوشریف در پاسخ به این سؤال که فکر می کنید به چه دلیل ارتش عراق این پاسگاه ها را زیر آتش توپخانه گرفته است، گفت: پاسگاه های مرزی عراق از محور قصرشیرین تا نوسود، محل نفوذ مزدوران عراق و همچنین راه تدارکاتی و تشکیلاتی احزاب چپ نما بوده است. این پاسگاه ها را قبلاً عناصر ضدانقلاب خلع سلاح کرده بودند و راه برای عبور و مرور مزدوران عراقی و وابستگان داخلی شان باز شده بود. پاسداران انقلاب این پاسگاه ها را تصرف کردند و عناصر ضدانقلاب را خارج ساختند و در این پاسگاه ها مستقر شدند. از آن زمان، کوشش نیروهای زرهی و توپخانه عراق بر این است که مجدداً با منهدم کردن این پاسگاه ها، راه نفوذی خود را به داخل کردستان ایران باز کنند و از طریق ایجاد جنگ داخلی در منطقه کردستان، جمهوری اسلامی ایران را تضعیف نمایند.(۱)

از سوی دیگر، عوامل عراق، در سرپل ذهاب به طور مسلحانه به اقدامات ایذایی شهری دست زدند؛ به این ترتیب که ساعت ۲ بعد از نیمه شب، عده ای مهاجم مسلح، با آر.پی.جی۷ و سایر سلاح ها به بخش سرپل ذهاب حمله کردند و از ارتفاعات، دادگاه انقلاب اسلامی و مسجد جامع صاحب الزمان(عج) و یک گاراژ را مورد هدف قرار دادند. در عمل، به مسجد خسارتی وارد نیامد؛ ولی در گاراژ، دو دستگاه مینی بوس طعمه حریق شد و به یک خانه مسکونی نیز خساراتی وارد آمد. یکی از مقامات دادگاه انقلاب اسلامی سرپل ذهاب که این خبر را تأیید کرد افزود نیروهای مسلح و پاسداران به حملات مهاجمان پاسخ دادند و آنها را وادار به فرار کردند(۲)

در نفت شهر نیز حملات مشابهی در نیمه شب گذشته صورت گرفت. به گزارش پاسگاه ژاندارمری نفت شهر، عده ای مهاجم در ساعت۴۵ دقیقه بامداد، شروع به تیراندازی به تمام نقاط این شهر کردند که پرسنل پاسگاه جهت هرگونه مقابله با متجاوزان، در سنگر به حال آماده باش درآمدند(۳) شهربانی نفت شهر نیز به وزارت کشور اعلام کرد: در ساعت ۲۴ شب گذشته، عده ای مجهز به سلاح های سبک، به تأسیسات نفتی و خانه های سازمانی اطراف شهربانی حمله کردند. با مقاومت نیروهای مستقر در شهر و با پشتیبانی یگان ارتش، مهاجمان متواری شدند. تیراندازی در ساعت ۱:۲۰ بامداد خاتمه یافت و خسارات جانی و مالی همراه نداشت.(۴)

۴۷۹

به جز باویسی، در دیگر نقاط مرزی نیز نیروهای عراقی حملات ایذایی و پراکنده ای صورت می دهند؛ از جمله در منطقه ایلام، در ساعت ۱:۳۰ نیمه شب گذشته، عوامل عراق با سلاح هایی از قبیل آر.پی.جی۷ و خمپاره انداز و موشک انداز، به پاسگاه هلاله حمله کردند. در نتیجه این درگیری، پنج نفر از جوانمردان پاسگاه مزبور زخمی و به بیمارستان ایلام منتقل شدند. متجاوزان، از طریق پاسگاه "کاسه کاف" عراق، روبه روی پاسگاه هلاله، تقویت

ص: ۸۱۱

۱- مأخذ ۱۳.

۲- مأخذ ۶۲.

۳- سند شماره ۲۷۶۸۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: کرمانشاه ناحیه رکن ۲، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۱۳۶۵۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی، به وزارت کشور، ۲۱/۱/۱۳۵۹.

می شدند، و از همان سمت حمله کردند. به گفته یکی از جوانمردان مجروح، این حمله و تیراندازی چهار ساعت ادامه یافت و سپس مهاجمان به عراق عقب نشینی کردند.(۱)

گزارش دیگر از تحرکات عراق حاکی است: در ساعت ۱۷:۴۵ امروز، یک فروند جت عراقی از مقابل پاسگاه "سمیده" وارد خاک ایران شد و در طول مرز به فاصله ۵۰ کیلومتر، تا منطقه "بیات"، روی خاک ایران پرواز کرد. این هواپیما چاه های نفت و دو دستگاه یونیت نفت ایران را که در این منطقه قرار دارد، شناسایی نمود و سپس به طرف کشور عراق برگشت.

وزارت کشور در گزارش مذکور که برای سپاه ارسال داشت، پیگیری موضوع را درخواست کرد.(۲)

برخی ترددها و تحرکات مرزی در داخل خاک عراق نیز بعضاً گزارش می شود؛ از جمله برابر گزارش گروهان ژاندارمری دهلران، در ساعت ۱۵ امروز مأموران هنگام تحویل گرفتن معاودین مشاهده کردند که در مسیر میله های ۱۹ - ۲۴، نیروهای دشمن مشغول موضع گیری در محلی هستند که با خاک ایران ۱۵۰ متر فاصله دارد. طبق گزارش، در آن جا حدود ۱۰۰ دستگاه تانک که با سلاح های سنگین مجهز می باشند، مستقر شده اند. در گزارش اضافه شده است که پاسگاه "چلات" (چیلات) تقاضای کمک کرده است.(۳)مرزبانی دهلران نیز امروز به تهران خبر داد ۱۵ دستگاه نفربر زرهی به اضافه سلاح های سنگین، در اطراف پاسگاه چلات (چیلات) کشور عراق مستقر شده اند. در گزارش این مرزبانی همچنین تقاضای اخذ سلاح های سنگین از جمله خمپاره انداز ۱۲۰ میلیمتری و تیربار کالیبر ۵۰ جهت مقابله با درگیری احتمالی آمده است(۴)

از عمق بیش تر خاک عراق نیز گزارش هایی می رسد؛ از جمله این که: دولت عراق بیش تر اهالی آبادی های اطراف "قلعه دیزه" را به شهرک های اطراف قلعه دیزه منتقل کرده است و فعالیت های خود را در منطقه مرزی، جهت تجهیز و مسلح نمودن مردم برضد دولت ایران، افزایش داده است(۵)همچنین اخبار برون مرزی فرمانداری خرمشهر حاکی است که اخیراً یک رادار هوایی در بصره، نزدیک فرستنده رادیو تلویزیون، کار گذاشته اند و امروز اطراف این منطقه را مین گذاری کرده اند.(۶) اخبار تکمیلی حاکی است یک واحد مسلح به سلاح های سنگین، در اطراف این دکل مستقر شده اند و حفاظت آن را به عهده گرفته اند.(۷)

۴۸۰

در مناطق کردنشین کرمانشاهان، کردستان و آذربایجان غربی، آرامشی نسبی وجود دارد؛ اما برخی درگیری های پراکنده و تحرکات جزئی به چشم می خورد؛ از جمله حدود یک ساعت بعد از نیمه شب گذشته یک گروه گشتی سپاه که به قصد سرکشی، با جیپ از پاوه به "شمشیر" اعزام شده بود، در بین راه مورد حمله مهاجمان مسلح قرار گرفت.(۸) سخنگوی سپاه اعلام کرد در این حمله، یکی از پاسداران به نام رضا مصطفی دخت به شهادت رسید و چهار نفر از برادران پاسدار مجروح شدند. به گزارش خبرگزاری پارس از کرمانشاه، جسد

ص: ۸۱۲

۱- سند شماره ۲۸۳۷۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژ. ایلام، به ناحیه کرمانشاه - رکن۳، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۶۳۳۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از وزارت کشور، به سپاه پاسداران، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۲۸۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژ. ایلام، به ناحیه کرمانشاه - رکن ۲ و ۳، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۲۸۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی دهلران، به تهران - مرزبانی، رونوشت کرمانشاه رکن ۳، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۶۳۳۶۲مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به ژاجا، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۷۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان، به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان.

۷- سند شماره ۲۸۷۲۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ط۰۷ - ر۲، به ف ۱۹ - ۰۷ - ر۲، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۰۶۳۳۵۶مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سپاه پاسداران - مرکز فرماندهی، به سماجا - ر۳ - فرماندهی، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

پاسدار شهید و نیز چهار مجروح حادثه، با هلی کوپتر به کرمانشاه انتقال یافتند(۱)

در حادثه ای دیگر، مهاجمان با سلاح های مختلف (خمپاره انداز، آر.پی.جی۷ و کلاشینکف) پاسگاه ژاندارمری پل هوایی قطور (در خوی) را مورد حمله قرار دادند. این تیراندازی که با پاسخ مأموران پاسگاه همراه بود، از ساعت ۲۰ شب گذشته شروع و در ساعت ۶:۳۰ امروز قطع شد و مهاجمان متواری گردیدند. در این رویداد، گروهبان سوم منصور سلیمانی، در اثر برخورد ترکش خمپاره مهاجمان، به شهادت رسید.(۲)

در حمله ای دیگر، حدود ۲۰ نفر مهاجم به طرف نگهبانان گروهان پاکسازی "سیلوانه" به شدت تیراندازی کردند که با پاسخ "جوانمردان"، این تهاجم دفع شد.(۳)

در این حال، در ماکو برخی مشکلات وجود دارد که ممکن است بروز ناآرامی هایی را موجب شود. در این باره امروز وزارت کشور طی تلفنگرامی به امضای "سرپرست وزارت کشور مرتضی میرسلیم"، به سپاه اعلام کرد: «در اثر تحریکات و تبلیغات سوء که در ماکو به وجود آمده است، اختلاف شدید بین اکراد و اهالی ترک زبان روزبه روز شدیدتر می شود و احتمال برخورد و درگیری، اجتناب ناپذیر است. فرماندار ماکو محل را ترک و رئیس شهربانی، دستگیر و فعلاً زندانی است. در این موقعیت حساس، منطقه ماکو فاقد فرماندار و رئیس شهربانی و فرمانده هنگ ژاندارمری است و لشکر نیز هنوز اقدام به اعزام نیروی سواره رزمی به ماکو ننموده است و دخالت های افراد غیرمسئول، باعث متشنج تر شدن اوضاع و احوال منطقه می شود. با توجه به مراتب فوق خواهشمند است دستور فرمایید پاسداران کمکی از ارومیه به ماکو اعزام سازند.»(۴)

وزارت کشور همچنین در تلفنگرام دیگری به استانداری آذربایجان غربی، با اشاره به وضعیت یاد شده در ماکو، اضافه کرد: «با توجه به مراتب فوق خواهشمند است فوراً: ۱. فردی را به عنوان سرپرست موقت ماکو تعیین نمایید؛ ۲. یک افسر شهربانی مناسب از ارومیه به ماکو اعزام گردد؛ ۳. سپاه ارومیه به کمک آنها بشتابد و تعدادی از برادران پاسدار را به ماکو اعزام سازد.»(۵)

۴۸۱

در سومین شماره خبرنامه پیشمرگان مسلمان کُرد، در گزارش از نماز جمعه امروز سنندج آمده است:

«هنگامی که مردم مسلمان سنندج دسته دسته برای ادای نماز جمعه به مسجد می روند، مشاهده می نمایند که عزالدین حسینی در مسجد مشغول خواندن خطبه نماز جمعه است. در این میان یکی از خواهران دلیر مسلمان از جا برخواسته و خطاب به عزالدین حسینی آیاتی از سوره منافقین را می خواند که عزالدین به خواهر ما می گوید: این آیه را خواندی که چه شود؟ خواهر مسلمان در جواب می گوید که خداوند این آیه را خطاب به شما و امثال

۱- مأخذ ۱۵.

۲- سند شماره ۰۶۳۳۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به نیروی زمینی، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۶۳۳۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به نزاجا، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۶۳۳۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از و.ک، به سپاه پاسداران، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۶۳۳۵۴مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از و.ک، به استانداری آذربایجان غربی، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

شماها فرموده است و در آن بیان می کند که هیچ گاه زورگویان و عوام فریبان پیروز نخواهند شد و باز می فرماید "جاءالحق و ذهق الباطل" که چون حق پیروز است و شما مطمئن باشید که نابود خواهید شد. در این حال عده ای از مسلمانان در حالی که می گفتند ما پشت سر یک نفر ساواکی نماز نمی خوانیم، مسجد را ترک می نمایند و هنگام بیرون آمدن از مسجد، در حالی که با تهاجم مزدوران احزاب مسلح مواجه می شوند، با شعارهای "مرگ بر عزالدین" و "اسلام پیروز است، چپ و راست نابود است" اقدام به راهپیمایی می نمایند که توسط جلادان مسلح و افراد ضدانقلاب، مورد ضرب و شتم واقع شده و پراکنده می شوند.(۱)

۴۸۲

خبرگزاری فرانسه از مسکو گزارش داد: محمد مکری سفیر ایران در مسکو، امروز به خبرنگاران گفت که ایران انتظار دارد اتحاد شوروی تحویل اسلحه به عراق را متوقف کند. مکری عراق را متهم ساخت که از تجهیزات دریافتی شوروی، بر ضد ایران استفاده می کند یا آن را در اختیار ضدانقلاب قرار می دهد. وی گفت تقاضای قطع صدور اسلحه شوروی به عراق، خواست تمامی مردم ایران است(۲)

مکری افزود که وی قصد دارد اقدام رسمی در این جهت به عمل آورد. او اظهار داشت این خواست همه ملت ایران است و شوروی ها باید این امر را درک کنند. وی توضیح داد: با امضای پیمان دوستی مسکو - عراق در سال ۱۹۷۸، این کشور معادل ۵/۱ میلیارد دلار اسلحه از شوروی دریافت کرده است و در سال های بعد به ویژه در سال جاری، به هنگام مسافرت صدام حسین به مسکو - که در آن زمان معاون شورای انقلاب عراق بود - صادرات تسلیحاتی شوروی به عراق افزایش یافته است. وی افزود: ایران موقعیت حساس اتحاد جماهیر شوروی را در این جریان درک می کند. گزارش خبرگزاری فرانسه همچنین حاکی است: مکری معتقد است که علی رغم پیمان با شوروی، عراق بازی امپریالیست های امریکایی را انجام می دهد. سفیر ایران در مسکو از موضع شوروی در برابر تهران و واشنگتن تجلیل کرد و اظهار امیدواری نمود که روابط دوستی ایران و مسکو گسترش بیش تری یابد. سفیر ایران در اتحاد جماهیر شوروی تأکید کرد: با وجود این، ما به دامان شوروی نخواهیم افتاد. محمد مکری کمک طلبی نظامی ایران از شوروی را در کوتاه زمان مردود دانست و اظهار داشت شوروی باید خود درک کند که لازم است صادرات تسلیحاتی را به عراق قطع نماید.

ص: ۸۱۴

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- مأخذ ۸، ص ۱۶، مسکو - خبرگزاری فرانسه، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

در ادامه این گزارش، خبرگزاری فرانسه می افزاید: در مسکو ناظران به سردرگمی کرملین در این ماجرا اشاره می کنند. آنها خاطرنشان می سازند که کرملین از یک سو مایل است رعایت همسایه ایرانی خود را که می خواهد در برابر امپریالیسم امریکا بایستد، بنماید، و از سوی دیگر سفیر ایران در شوروی قبول می کند عراق ممکن است قاطعانه در جبهه غرب سقوط کند. از این جهت است که ناظران به موفقیت تقاضای قطع کمک نظامی به عراق، امید اندکی دارند.

بنا به گزارش خبرگزاری مزبور، امروز مطبوعات شوروی به درگیری میان ایران و عراق اشاره کردند؛ ولی جانب احتیاط را رعایت نمودند و روزنامه پراودا فقط به ذکر مواضع تهران و بغداد اکتفا کرد.(۱)

۴۸۳

مجله الحوادث چاپ انگلیس، در شماره امروز خود، تحت عنوان "کارگران صنعت نفت ایران وزیر خود را به وابستگی متهم می کنند" نوشت:

هفته گذشته هیئتی از کارگران نفت ایران و اعضای شورای اسلامی شرکت ملی نفت ایران با ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ملاقات کردند و خواهان برکناری فوری علی اکبر معین فر وزیر نفت شدند. این هیئت گفته است که این وزیر در زمینه ادامه صنعت نفت ایران با شکست کامل مواجه شده و تصمیمات وی خلق الساعه است و تاکنون در راه تحقق هدف ها و منافع ملی عمل نکرده است، بلکه در جهت منافع بیگانگان و تأمین سود شرکت های نفتی بیگانه عمل می کند. علاوه بر این اتهامات خطیر بر ضد وزیر نفت، هیئت کارگران نفت خواسته است که به جای نیروهای انتظامی، تشکیلات خود کارگران، مسئولیت حفاظت از لوله های نفت را به عهده بگیرد، چون بهتر می تواند از این لوله ها حفاظت کند. این هیئت همچنین اصرار کرد که به جای دولت مرکزی، تصمیمات مربوط به سیاست نفتی و صنعت آن در کشور را کمیته های کارگران اتخاذ کنند. این دومین بار است که کارگران نفت در مورد وزیر خود اعتراض می کنند و بنی صدر در هر دو بار به آنها وعده داده است که شکایات آنان را مورد بررسی و رسیدگی قرار خواهد داد.(۲)

۱- مأخذ ۱۸،ص ۱۲، مسکو - خبرگزاری فرانسه.
۲- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۸/۲/۱۳۵۹ ص ۴۵.

ضمیمه گزارش ۴۶۱: بخش هایی از سخنان سخنرانان امروز دانشگاه تهران

بخش هایی از سخنرانی سخنرانان امروز دانشگاه تهران، به نقل از مطبوعات، انتخاب شده است که در این ضمیمه، به ترتیب انجام سخنرانی، ارائه می شود.

آقای هاشمی رفسنجانی در سخنانش امریکا را در پناه دادن مجرم ایران (شاه سابق) و شوروی را در حمله به افغانستان مورد سرزنش و انتقاد قرار داد. وی خاطرنشان کرد که مکتب ما و خط امام این است که از دست امریکا به شوروی پناه نمی بریم و برای حل مشکلات انقلاب به پیروی از امام خمینی، با صدام سازش نمی کنیم. هاشمی سپس خطاب به دولتمردان امریکا افزود:

امریکا مدعی بود مصالح جهان اجازه نمی دهد از نفت به شکل حربه سیاسی استفاده شود؛ ولی نخستین تهدید آن در درگیری با ما این بود که ما دیگر از ایران نفت نمی خریم. رسواتر این که اگر اجازه نمی دهید از نفت به صورت حربه سیاسی استفاده شود، به چه رویی در جلوگیری از مواد غذایی و در تنگنا گذاشتن مردم، حربه سیاسی می تراشید؟ کدام مکتب انسان دوستی اجازه می دهد که این همه فقیر و معلول و عزادار خشمگین شوند و شما خانواده پهلوی را حمایت کنید؟ شما تهدید می کنید که ما محاصره می کنیم و...؛ ما از این تهدیدها نمی ترسیم. اگر ملت ایران می خواست از این تهدیدهای شما بترسد، آن روزی که حاکم بر این کشور بودید چه توانستید بکنید؟ شما با ادعای انسان دوستی، عروسک عراقی تان را وادار کردید تا در آستانه درگیری صریح ما با شما، بسیاری از مسلمانان شیعه را از کشور عراق بیرون کند؛ مردم را در کامیون ها سوار نماید و در بیابان ها آواره سازد. شما و نوکران شما این رفتار را چگونه توجیه می کنید؟(۱)

هاشمی رفسنجانی سپس گروه های سیاسی داخلی مخالف نظام (عمدتاً مارکسیست ها) را مخاطب قرار داد و گفت:

«شما مدعیان آزادی در داخل کشور، به نقطه ای رسیده اید که باید آزمایشتان را بدهید. شما تا به حال می گفتید که دشمن اصلی امپریالیسم است. [می گفتید] بزرگ کردن تضادهای کوچک در مقابل تضاد بزرگ به انقلاب ضربه می زند؛ به همین دلیل از مردم و از اکثریت می خواستید که به شما کاری نداشته باشند. اگر در این اظهار خود صادق هستید و قبول دارید که تضادها با امپریالیسم غرب و امریکا است، امروز ملتی را پیدا نمی کنید که به اندازه ایران پنجه در پنجه امریکا انداخته باشد. خشم امریکا از ملت و رهبر و انقلاب ما به قدری است که قابل توصیف نیست. شما چپ روان و مدعیان مبارزه با امپریالیسم و سرمایه داری باید آزمایش خود را به این ملت بدهید. محک آزمایش، امروز، اولش خط و مشیی است که دولت و ملت انقلابی ما در پیش گرفته است.

آیا بازهم در ادارات جمع می شوند و به بهانه دیپلمه بیکار، ادارات را تعطیل می کنند؟ بازهم در کارخانه ها کارگران را فریب می دهید و کارخانه ها را تعطیل می کنید؟ بازهم در مقابل ارتش ما که جانانه در مرز عراق جانفشانی می کند و نیزه داران صدام حسین را به عقب می راند، شعار ارتش ضدخلقی خواهند داد؟ بازهم به سپاه پاسداران ما که جانش را در کف گذاشته و عمال سرمایه داری را سرکوب می کند، تهمت ارتجاع و چماق دار و مجری نیات ارتجاع می زنید؟ اگر این روش را باز هم ادامه دهید ملت چگونه به شما اعتماد کند؟ ما دلسوزانه از این گروه ها و افرادی که بزرگی خود را در مخالف خوانی می بینند، درخواست می کنیم که موقعیت را به دقت تحلیل کنند و تحت تأثیر فشار روحی که موضع گیری های گذشته شان بر آنها تحمیل کرده قرار نگیرند و دوستانه در این مرحله - که ما در مقابل چشمان خیره دنیا، در مقابل امریکا این چنین استوار ایستاده ایم - در این شرایط، باز چوب لای چرخ دولت و ملت و حرکت انقلاب نگذارند. البته این بدان معنا نیست که از شما التماس می کنیم. معنایش این نیست که ضعیف شده ایم و احساس نیاز به نیروی شما می کنیم.»

وی افزود: «جوانان ما! نباید فریب ادعاها و کلمات را بخورید و تمام ملت در این راه عظیم که راه انسانیت است و اساس آن مبارزه با امپریالیزم است، باید شرکت کنید.»(۲)

۱- مأخذ۶۲، ص ۱۰.

۲- مأخذ ۴۶، ص۹.

بعد از آقای هاشمی، به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، «دکتر ابوالحسن بنی صدر نیز پس از شرکت در راهپیمایی، در مراسم نماز جمعه دانشگاه تهران سخنانی ایراد نمود. وی در رابطه با آمادگی نیروهای مسلح دربرابر دشمنان وطن و اوضاع اقتصادی مملکت و مسائل بین المللی سخنانی را ایراد کرد.»(۱)

بنی صدر پس از این که طبق روال اول سخنرانی هایش، درخواست کرد "برای شهدای انقلاب فاتحه بخوانیم"، بحث خود را با بازگو کردن آمادگی نیروهای مسلح و ارتش و سپاه شروع کرد. وی گفت:

«من باید بگویم که اگر دولت عراق به خود جرأت بدهد و قدم پیش گذارد، ما در حد تنبیه نخواهیم ایستاد. آن قدرها به آمادگی نیروهای مسلح دلگرم و امیدوار و مطمئن هستم که یقین دارم که اگر همه ما بخواهیم فرزندان اسلام و ایران را در مرزها نگهداریم، آنها نخواهند ایستاد؛ تعقیب دشمن را فریضه خودشان خواهند شمرد و حتماً دشمن متجاوز را تا درون مرزهایش تعقیب خواهند کرد. ملّت عراق، ملّت برادر ما، زیر چکمه های فاشیست های سرخ آماده اند فرصت پیدا کنند علیه یک طاغوت سرسپرده ای قیام کنند.»

بنی صدر سپس وارد بحث داخلی شد و مشخصاً اقتصاد را موضوع قرار داد و در ادامه بازهم به موضوع عراق بازگشت. وی با اشاره به این که رژیم عراق رژیمی مردمی نیست، خطاب به صدام حسین گفت:

«ما انقلاب کردیم و یک آدم فاسد و خائن را بیرون راندیم؛ تو در این وسط چه می گویی؟ تو از خودت می ترسی؛ چون تو اگر واقعاً یک رژیم مردمی بودی باید از این انقلاب استقبال می کردی؛ ولی چون یک رژیم مردمی نیستی از این انقلاب می ترسی و وحشت داری که مردم عراق هم به این ترتیبی که ما انقلاب کردیم، آنها هم بکنند و سرکار اگر زنده در بروی، در دنیا سرگردان بشوی و ساداتی پیدا شود و تو را راه بدهد. ...

تو می گویی ما مردم عراق را به رژیم فاسد تو بفروشیم. غیرممکن است؛ نمی فروشیم. اتفاقاً چند نوبت هم – چه زمان هایی که در مسئولیت بودم و چه زمانی که مسئولیت نداشتم – فرستادند و گفتند که ما آماده ایم امور خودمان را با شما حل کنیم. من گفتم با شما امری نداریم که حل کنیم. شما آمده اید در داخل ما فساد می کنید؛ بهتر است که نکنید؛ ما با شما کاری نداریم. دفعه آخر، یاسر عرفات آمد و همین جواب را دادم. ... باز اخیراً هم فرستادند و ما گفتیم که ما در داخل کشور شما که کاری نمی کنیم، تو آمده ای در داخل کشور ما فساد می کنی. ...

مردم دنیا می دانند که در این جا باری توی کار تو است. اگر نیرو داری به لبنان ببر و بگذار ما هم به لبنان بیاییم. تو چرا نیروی خودت را به مرز ما آوردی؟ چرا فانتوم های ما مقابل میگ های تو پرواز کند؟ حال جالب است که در آن جا نطق کرده و گفته است که ما فرزندان قادسیه هستیم. تو چه چیزت به قادسیه می ماند؟ تو که اصلاً دین نداری و اسلامیت نداری. فرزند قادسیه ما هستیم؛ اولاً که سید هستیم، ثانیاً در قادسیه مردم ایران اسلام را استقبال می کردند. ... قادسیه فخر ما است و ننگ طاغوتیان آن دوره است. ... ما یقین داریم که به زودی ملت عراق این رژیم وابسته ای را که از زور به وجود آمده و جبهه ملت اسلام را در برابر اسرائیل تضعیف کرده و می کند، این رژیمی که از روز پیدایش، عامل مانع شونده رشد حرکت های انقلابی در منطقه بوده است را سرنگون نکرد، [نابود خواهد کرد] معلوم می شود که تو فرزند قادسیه هستی یا ما. خواهیم دید که ملت اسلام، فرزندان قادسیه، تو را سرنگون خواهند کرد.(۲)

با توجه به مسئله تحریم اقتصادی، رئیس جمهوری قسمتی از سخنانش را به وضعیت اقتصادی مملکت اختصاص داد و گفت:

«برای این که با شما صادق باشیم باید بگوییم که اگر ما بودجه جاری خودمان را به بودجه عمرانی تبدیل نکنیم، از نظر اقتصادی با مشکلات لاینحل روبه رو خواهیم شد؛ اما اگر در نظام پولی خود تجدید نظر بکنیم، ذخایر ما فوق العاده عظیم است؛ یعنی اگر ما بخواهیم ذخایرمان را خرید بکنیم و کارخانه و غیره وارد کشور کنیم و فرض هم این باشد که دشمن مانع صدور حتی یک قطره نفت ما بشود، ما قطعاً

۱- مأخذ۶۲، ص ۱۰.

۲- مأخذ ۱۹، ص ۳.

در سال جاری از لحاظ خریدهای خارجی با مشکلی روبه رو نخواهیم شد؛ اما در داخل، وضعیت ما این طور نیست. بودجه ای که ما داریم، خرج جاری یعنی هزینه های اداری و روزمره، برابر همه درآمد خارجی ما است و ما باید بتوانیم این بودجه عادی خرج را که قیمت ها را حتماً بالا خواهد برد، تبدیل کنیم به خرج های تولیدزا؛ یعنی خرج هایی که یا در کشاورزی و یا در صنعت انجام بگیرد و موجب افزایش تولید بشود.»(۱)

وی در ادامه گفت: اینک نوبت انقلاب کادرهای اداری و ارتشی و همه آنهایی است که درآمدهای آنها از طریق فعالیت های اداری و خدماتی است. آنها باید اتاق های خودشان را در وزارتخانه ها رها کنند و با بودجه عظیمی که در اختیار دولت است، راهی مزارع و کارخانه ها بشوند. آنها باید در هرجا تولید را جانشین کاری بکنند که در وزارتخانه ها و ادارات انجام می دهند.

در این سخنرانی، بنی صدر از موضوع امریکا بسیار حاشیه ای و گذرا، عبور کرد؛ ولی در زمینه سیاست خارجی، به یک بحث رایج مخالفانش به نحو ذیل پاسخ داد و با این مطالب، سخنرانی خود را به پایان برد:

«بعضی ها گفته اند که سیاست من این است که دو ابرقدرت را از ایران بیرون کنم و به جای آن ژاپن و اروپا را وارد کنم. باید بگویم که این حرف ها یا از نابخردی است یا خدای نکرده تحریک همان ابرقدرت ها است؛ چون اولاً اروپا و ژاپن توانایی ابرقدرت شدن را ندارند و زیر سلطه امریکا هستند؛ ولی مردم آنها آمادگی دارند که فرصت پیدا کنند از زیر سلطه امریکا بیرون بیایند. حکومت هایی که آنها دارند، حکومت هایی بودند که انتخاب شدند به این لحاظ که به مردم خود وعده می دادند که چون ما حکومت می کنیم، می توانیم از عربستان سعودی و ایران سابق پول و سفارشات بگیریم. اگر ما نباشیم این رژیم ها از این پول ها و سفارش ها نمی دهند. اگر آن جا جناح چپ، روی کار بیاید، این رژیم ها حاضر به پرداخت این پول ها نیستند و اقتصاد ما خراب می شود. پس ما وسیله بودیم که دست راستی ها در آن جا حکومت بکنند. حرف من این است که ما امروز تواناییم. به مردم آن جا هم بگوییم که این ها به شما دروغ می گویند. ما به آنها، دولت هایی که بخواهند خودشان را به امریکا بچسبانند، سفارش به هیچ چیز نمی دهیم.

کمی دید باز و افق بزرگ داشته باشیم، می توانیم ما اروپا را هم دگرگون کنیم. این امکانات در همه ما هست. امروز هم بدانید که ما می توانیم امپراطوری ها را سرنگون کنیم و زمان تحقق وعده الهی فرارسیده است. من نمی خواهم اروپا و ژاپن را جانشین ابرقدرت ها کنم، من می خواهم ملت های اروپایی را که آمادگی دارند، از سلطه ابرقدرت ها بیرون بکشیم و در دنیایی که نظام ابرقدرت ها در آن از بین رفته است، طرح انقلاب اسلامی را به بشر به عنوان راه نجات عرضه کنیم. خداوند به شما در این تلاش عظیم پیروزی بدهد و به این وحدتی که امروز در سراسر کشور ما تجلی کرد، دوام ابدی بخشد.(۲)

بعد از سخنرانی آقای هاشمی رفسنجانی عضو شورای انقلاب و از رهبران حزب جمهوری اسلامی، و آقای بنی صدر رئیس جمهوری و رئیس شورای انقلاب، امام جمعه تهران که او نیز عضو شورای انقلاب و از رهبران حزب جمهوری اسلامی است به ایراد خطبه های نماز جمعه پرداخت. در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی در این باره آمده است:

«نماز جمعه... به امامت حجت الاسلام سیدعلی خامنه ای و با شرکت بیش از یک میلیون تن از زنان و مردان مؤمن و متعهد به انقلابمان برگزار گردید. امت به پا خاسته پس از شرکت در یک راهپیمایی پرشکوه، رو به سوی قبله ای واحد نهادند و در صفوف منظم خود، نماز جمعه را اقامه نمودند.(۳)روزنامه مزبور و دیگر روزنامه ها، متن سخنان امام جمعه را درج کرده اند که ضمن آن آمده است:

«مردم در مقابل این حادثه بزرگ حادثه قطع رابطه سیاسی میان ما و امریکا، دچار تردید نشوند. بدون آن که کسی به آنها بگوید، رشد و شعور اجتماعی، سیاسی و انقلابی مردم آنان را به جشن و سرور و پایکوبی دعوت کرد. این یک پدیده بزرگ است. انقلاب برای قطع وابستگی ها است. استقلال گاهی به صورت استقلال سیاسی مطرح می شود. ما استقلال سیاسی را از اولین روز انقلابمان داشتیم؛ اما بالاتر

۱- مأخذ۶۲، ص ۱۰.

۲- مأخذ ۱۹، ص ۳.

۳- مأخذ ۶۲، ص ۳.

و مهم تر از آن، استقلال اقتصادی است که ملت ما اکنون برای آن انقلاب کرده تا خود را از وابستگی های اقتصادی هم برهاند و بتواند بر روی پای خودش بایستد و زندگی مستقل را به درستی بیازماید. ما در این رابطه پیش رفته بودیم اما بهترین موقعیت برای حرکت ما به سوی تحکیم استقلال اقتصادی و نیز انقلاب فرهنگی، همین قطع رابطه با امریکا است. امریکایی ها (سردمداران رژیم جبار و خونخوار ضدبشری) ما را به مجازات اقتصادی تهدید می کردند. گمان می کردند ملت ایران از این حادثه به عزا خواهد نشست؛ اما ملت ایران از این حادثه استقبال کرد. ...

خط مکتبی ما این است که با قدرت های تجاوزگر نمی توانیم رابطه داشته باشیم. رابطه ما با ملت ها است. امروز هم ما از ملت امریکا نبریده ایم؛ اما با دولت امریکا هم به هیچ وجه نمی توانیم کنار بیاییم. ... دشمن ما و دشمن انسان ها و انسانیت در سراسر عالم، با آنچه که اکنون دست اندرکار آن است، ماهیت خود را روشن می کند. خیلی کار داشت که ما بخواهیم از طریق تبلیغات، چهره واقعی حکام و زمامداران امریکا را که با شبکه های صهیونیستی ارتباط مستحکم دارند، به ملت های زیر ستم در منطقه بشناسانیم. حوادث ایران این مسائل را روشن کرد و نشان داد که غارتگران و سلطه گران در سطح جهانی یعنی همان امپریالیسم، برای رسیدن به هدف ها و مطامع خود حاضرند هر عمل غیرانسانی را هم انجام بدهند؛ حاضرند از جنایتکارترین عناصر که یک ملت را داغدار کرده است حمایت کنند؛ حاضرند اموال یک ملت را قطع کنند. ثروت های ایران و پول های نقد ایران در اختیار دولت امریکا است؛ آنها را غصب و تصرف کرده است؛ از شاه خائن مخلوع جنایتکار حمایت کردند؛ ما را تلویحاً تهدید به هجوم نظامی و محاصره سخت اقتصادی هم کرده است. ...

ملت ما با اتکا به قرآن، به وحدت و خط مکتبی خود، از این حادثه استقبال می کند و در مقابل همه عواقبش هم می ایستد و باید بایستد. امریکا مستقیماً حمله نظامی نخواهد کرد و اگر [چنین] کاری بکند، باتلاقی برای خود خواهد ساخت که مدفن ابدی این قدرت افسانه ای جهانی خواهد بود. این را در ویتنام و در لیبی و جاهای دیگر تجربه کرده اند. امریکا سگ های زنجیری خود را به سوی مرزهای ایران گسیل کرده است و خواهد کرد. امروز رژیم جبار تحمیلی عراق مجری خواسته های امپریالیزم امریکا است و به قرار اطلاع رسیده، نوکران مزدور شاه با سران عراق دارای روابط دوستانه هستند و شاید هم اطلاع درستی باشد که از نیروهای مزدور مصری هم در کنار مرز های ایران عده ای بسیج شده اند، و این برای ما جای تعجب نیست. ...

ملت باید در مقابل دشمن لج کرده، اگر هم اختلاف هست آن اختلاف را کنار بگذارند. سعی می کنند افراد ضعیف را دچار وسوسه بکنند که از لحاظ اقتصادی دچار ضعف خواهیم شد. سعی می کنند کسانی را به احتکار ارزاق وادار کنند . ... هرکس مردم را دچار وسوسه کمبود و قحطی کند و کمک به احتکار کند، امروز در خدمت امریکا و مقابل ملت، و یک ضدانقلاب کامل است. مسئولان دولتی از روی آمار و ارقام گفتند، دقیق هم گفتند [که] ما با قطع رابطه اقتصادی با امریکا، هیچ زیان و صدمه ای نخواهیم دید. ... هرکس دیدید احتکار می کند، بدانید که فرد و عامل دشمن است. البته مردم باید مواظب باشند و اسراف نکنند. الآن فرصتی است برای تأمین مقدمات استقلال فرهنگی. استقلال فرهنگی از استقلال اقتصادی هم مشکل تر است. الآن فرصتی است که ما بتوانیم استقلال فرهنگی مان را تأمین کنیم. آذوقه زیاد مصرف نکنید. غذاهای رنگین نخورید. بسیار نخورید. متنوع نخورید. خود را به پارسایی اسلامی عادت دهید.(۱)

روزنامه انقلاب اسلامی نیز در گزارش خود از نمازجمعه، ادامه خطبه های امام جمعه تهران را به قرار ذیل گزارش کرد:

«ما در راه اخلاق و معنویت گام بر می داریم. همان روزی که انقلاب ما پیروز شد، همین جاسوسان امریکایی در داخل سفارت بودند. ملت ما می توانست در آن هنگام که دیگر هیچ حساب و کتابی هم در کار نبود و دنیا هم نمی توانست به آن ایراد بگیرد، انتقام خود را از جاسوسان بگیرند؛ اما شرافت اخلاقی

۱- مأخذ ۶۲، ص ۳.

و وجـدان انسانی ملت ایران این اجازه را نـداد که به سـفارت امریکا حمله کننـد و حتی عده ای از پاسداران فوراً به حفاظت از آن محل پرداختند. در حالی که دیپلمات های ایرانی که از امریکا اخراج شدند، مورد ستم دستگاه های پلیس و مزدور امریکا قرار گرفته اند.»(۱)

روزنامه جمهوری اسلامی بخش دیگری از خطبه ها (پایان خطبه ها) را چنین گزارش کرد:

«از وقتی ما این پیام عربی را در روزهای جمعه برای برادران و خواهران عرب زبان می فرستیم، بارها و بارها به ما مراجعه می کنند، از داخل عراق، از جزایر و سواحـل خلیـج فـارس، از سراسـر منطقه عربی، از خاورمیانه و حتی از داخل اراضـی اشـغال شـده به دست اسـرائیل، خبر می آورنـد که گوشـشان به پیام امت اسـلامی پیروز است در ایران. این را باید قدر بدانیم. الآن ملت عراق هم آماده حرکت است. ... ما به برادران عراقی پیشنهاد کرده ایم و همین حالاـ در این پیـام بازهم پیشـنهاد می کنیم که با فریاد تکبیر، با الله اکبر بر روی پشت بام ها، حرکت عمومی جامعه انقلابی عراق را آغاز کنند. یقیناً هم گامی میان دو ملت با یک هدف مشترک در یک خط مشترک، معجزه های شیرین تری خواهد داد.»(۲)

ضمیمه گزارش ۴۶۲: قطعنامه راهپیمایی سازمان چریک های فدایی خلق

نشـریه کار، قطعنامه سازمان برای راهپیمایی این روز را با عنوان "قطعنامه راهپیمایی جمعه ۲۲ فروردین ۱۳۵۹، به شادی قطع رابطه امریکا با ایران" درج کرد که در آن آمده است:

مردم مبـارز ایران! سـرانجام اتحـاد و مبارزه پیگیر کارگران و زحمتکشان، همراه با تلاش و ایسـتادگی پیکارجویانه نیروهای مبارز و انقلابی، نقشـه های سازشکاران را با شکست مواجه ساخت و امپریالیزم امریکا روابط دیپلماتیک خود را با ایران قطع کرد. از روز اشغال مرکز جاسوسی امریکا تا لحظه قطع روابـط دیپلماتیـک، شورای انقلـاب، وزارت خارجه و شـخص رئیس جمهور تمام کوشـش خود را به کار بردنـد تا به هر قیمت و به هر بهانه، گروگان ها را آزاد و رابطه خود را با امریکا بهبود بخشند و نظر لطف آن را نسبت به خود جلب نمایند.

ما می پرسیم مگر نه این که دولت امریکا به این علت روابط خود را با ایران قطع کرد که متوجه شـد دیگر تلاش شورای انقلاب و وزارت خارجه برای تحویل گروگان ها، با مقاومت مردم روبه رو شـده و نمی توانـد به انجام برسـد؟ پس چگونه است که امروز شورای انقلاب و رئیس جمهور، مدعی پرچمداری این مبارزه شده اند؟

رئیس جمهوری امریکا درست به این دلیل تصمیم به قطع رابطه با ایران گرفت که رئیس جمهور ایران و شورای انقلاب از تحویل گرفتن گروگان هـا قطع امیـد کردنـد و نبایـد فراموش کرد که موضع "دانشـجویان مسـلمان پیرو خـط امـام" و حمایت آیت الله خمینی در این قطع امیـد و ارتباط، درخور توجه است. و اکنون همان کسانی که تا آخرین لحظات روز دوشـنبه ۱۸ فروردین، کوشش می کردند درخواست کارتر را که در پیام وی کاملاًـ منعکس بود، برآورده سازنـد، همـان کسانی که پیام نوروزی آیت الله خمینی خواست هاشان را برآورده می ساخت و از آن پیام بیش ترین بهره برداری را کردنـد، همان کسانی که می خواهنـد و می کوشـند شوراها را برچینند، همان کسانی که...، همان کسان امروز می خواهند خود را پرچمدار مبارزه علیه امپریالیسم وانمود کرده و مردم را به اتحاد زیر پرچم خود دعوت کنند.

آری، امروز شورای انقلـاب و شـخص رئیس جمهور می کوشـند این پیروزی مردم، یعنی قطع روابـط دیپلماتیک امریکا با ایران را به حساب خود بنویسـند. ما همه فریب کارها را با کمال قـدرت افشا خواهیم کرد و اجازه نخواهیم داد کسانی که در این مبارزات ضد امپریالیستی سـهمی نداشـته اند، خود را پرچمدار مبارزات ضد امپریالیستی توده ها معرفی کنند. قطع رابطه با امریکا و هر پیروزی دیگری که خلق به دست آورد، نتیجه مبارزه قهرمانـانه طبقه کارگر و دهقانان زحمتکش است؛ نتیجه مبارزات نیروهای انقلابی، کسـبه و پیشه وران، سـربازان و درجه داران، همافران و افسـران جزء، کارمندان و معلمین، دانشجویان و دانش آموزان، طلاب و روحانیون ضدامپریالیستی است.

١- مأخذ ١٩، ص٣.

٢- مأخذ ٦٢، ص٣.

ما شرکت کنندگان در این راهپیمایی پرشکوه که به شادی قطع رابطه امریکا با ایران برگزار شده است، با صدور این قطعنامه، اعلام می داریم:

۱. ما همه نیروهای مترقی را به وحدت و تشکل زیر شعار "مرگ بر امپریالیسم جهانی به سرکردگی امپریالیسم امریکا" دعوت می کنیم. ما تلاش کسانی را که می خواهند تحت عنوان مبارزه با ابرقدرت ها، مبارزه ضدامپریالیستی مردم ما را به انحراف کشانند و لبه تیز آن را از سوی امپریالیسم امریکا دشمن اصلی خلق، به این و آن سو منحرف کنند، قویاً محکوم می کنیم. ما تلاش هایی که دولت های امپریالیستی اروپا و امپریالیسم ژاپن را دوست مردم ما جا می زند، قویاً محکوم می کنیم.

۲. گروگان های امریکایی باید در پیشگاه خلق محاکمه و سپس با شاه و اموال به غارت رفته مردم معاوضه و در صورت امتناع امپریالیست ها از استرداد شاه و اموال به غارت رفته، حکم محکومیتشان به اجرا گذاشته شود.

۳. ما اقدامات رژیم ضدخلقی عراق را در سرکوب مبارزات حق طلبانه خلق کُرد و عرب عراق قویاً محکوم کرده و خلق های قهرمان ایران و عراق را به وحدت رزمنده علیه امپریالیسم امریکا و رژیم سرکوبگر و ضدمردمی عراق دعوت می کنیم.

۴. ما تلاش حکومت و پافشاری شخص رئیس جمهور را برای خلع سلاح مردم و نیروهای انقلابی، تلاش در جهت خلع سلاح مردم در برابر امپریالیسم می دانیم و آن را قویاً محکوم می کنیم. ما خواهان تشکیل ارتش خلق هستیم.

۵. ما اعلام می کنیم ارتش در کردستان تحت پوشش مانور نظامی، کشتار مردم غیور کردستان را تدارک می بیند. ما یک بار دیگر پشتیبانی خود را از هیئت نمایندگی خلق کُرد و برنامه ۲۶ ماده ای آن اعلام می داریم.

۶. ما کوشش شورای انقلاب و دولت و برخی از مراجع را که می خواهند به بهانه های شرعی و یا زیر پوشش مقابله با اخلالگری، زمین های دهقانان را که از مالکین مصادره کرده اند از آنان پس بگیرند و به مالکین برگردانند، محکوم کرده و زمین را حق مسلم کسانی می دانیم که روی آن کار می کنند.

۷. دولت، شورای انقلاب و مدیران و کارفرمایان مؤسسات، به بهانه های مختلف و به نام "پاکسازی"، کارگران و کارکنان آگاه و مبارز را اخراج و بیکار می کنند. ما همه نیروهای مترقی را به پشتیبانی از شوراهای کارگری و پاکسازی عناصر ضدکارگری و ضدمردمی دعوت می کنیم.

۸. ما اعلام می کنیم باندهای سیاه و دستجات جنایتکار به مثابه یک خطر جدی در برابر جنبش انقلابی خلق قرار گرفته اند. کمیته ها، سپاه پاسداران و دولت از این جنایتکاران حمایت می کنند و آنان را در پناه خود می گیرند. ما همه نیروهای انقلابی را برای افشا و نابودی این باندهای جنایتکار به اتحاد عمل دعوت می کنیم.

۹. ما مسئولیت ادامه و تشدید گرانی کمرشکن، بیکاری و بحران مسکن را متوجه سیاست های دولت و شورای انقلاب می دانیم(۱)

ضمیمه اول روزشمار ۲۲/۱/۱۳۵۹: نگاهی به بازتاب مسائل ایران و امریکا در رسانه های جهان

خبرها، تفسیرها و تحلیل های مربوط به وضعیت اخیر بین ایران و امریکا، همچنان در سطح وسیعی از رسانه های جهان مشاهده می شود. در این ضمیمه، مواردی متنوع به شکل نمونه هایی از مطالب رسانه ای امروز انتخاب شده اند. در هر یک از این موارد که ذیلاً ارائه می شود، به جنبه ای خاص اهمیت بیش تری داده شده است.

"ناندان" روزنامه رسمی ویتنام: عمل میهن پرستان ایرانی در تصرف سفارت امریکا در تهران و گروگان گیری پنج ماهه دیپلمات های امریکایی، دفاعی عادلانه و قابل قبول است. دلیل کشمکش بین واشنگتن و تهران ناشی از مسئله گروگان ها نیست؛ بلکه آن است که امریکا حاضر نیست که از طرح های

۱- مأخذ ۱۶، ص ۳.

خود درباره استفاده از ایران به صورت یک پایگاه استراتژیک و یک منبع تأمین نفت، چشم پوشی کند. از شواهد این طور بر می آید که متحدان ایالات متحده بیش تر متوجه سرنوشت خودشان هستند تا آن که بخواهند و مایل باشند که پشت سر واشنگتن قرار گیرند.

ناندان در پایان می نویسد: ضعف کاخ سفید هم در ایالات متحده و هم در جهان کاملاً آشکار و واضح شده است.(۱)

بخش عربی رادیو دبی: گزارش های رسیده از واشنگتن حاکی است که امریکا به اعزام دو فروند هواپیمای مدرن حامل رادار - که به نام رادار پرنده شهرت یافته است - به منطقه خلیج اقدام کرده است. سخنگوی وزارت خارجه امریکا ضمن اعلام این خبر گفت: این هواپیماها قادرند کلیه پروازهای هر نوع هواپیما را در تمام منطقه که با زمین ۳۰ متر فاصله بگیرند، ردیابی کنند. این اقدام امریکا قسمتی از برنامه کاخ سفید است؛ برنامه ای که به منظور وارد آوردن فشار بر ایران تحت عنوان مقابله با هر نوع دخالت شوروی در منطقه خلیج(فارس)، صورت می گیرد.(۲)

بخش عربی رادیو مسکو: میان امریکا و سلطنت نشین عمان توافقنامه همکاری نظامی به امضا رسید. به موجب این توافقنامه، نیروهای امریکا در پایگاه های عمان از جمله پایگاه های جزیره "مصیره" متمرکز خواهند شد و ناوهای جنگی امریکایی از پایگاه های دریایی موجود در "مطرح" و "رخویت" استفاده خواهند کرد؛ به این ترتیب واشنگتن به آسانی اقدام به تمرکز نیروهای رزمی و ساز و برگ نظامی مدرن در منطقه خواهد کرد؛ نظیر هواپیماهای مختلف جنگی، دستگاه های رادار، توپ های ضدتانک و توپ های سنگین؛ و بالاخره این توافقنامه به پنتاگون امکان می دهد که بر تنگه هرمز که نفت ایران از آن عبور می کند، نظارت کامل پیدا کند.(۳)

بخش فارسی رادیو امریکا: روسیه شوروی پیرو قطع روابط میان ایران و امریکا، تبلیغات خود را علیه امریکا و برله انقلاب ایران تشدید کرده است. به ندرت اتفاق می افتد که اولیای امور در کرملین فرصت این که خود را قهرمانان انقلابی معرفی کنند از دست بدهند و اکنون این طور به نظر می رسد که علی رغم روابط نه چندان دوستانه میان ایران و شوروی پس از سقوط شاه، روسیه شوروی سعی دارد خود را به انقلابیون در ایران نزدیک تر سازد. این هفته کم تر سرمقاله ای در جراید روسیه به چشم می خورد که در آن، مسئله تحریم اقتصادی و سیاسی امریکا برضد ایران و در همان حال تمجید و تعریف از ایران، مطرح نشده بود. یکی از راه هایی که مسکو برای نزدیک شدن به ایران انتخاب کرده است این است که به ایران پیشنهاد کرده است برای خنثی ساختن محاصره احتمالی بنادر ایران از جانب امریکا، روسیه شوروی شاهراه های مهم خود را برای حمل مواد مورد نیاز از اروپا به ایران، در اختیار ایران بگذارد.(۴)

ضمیمه دوم روزشمار ۲۲/۱/۱۳۵۹: نگاهی به بازتاب مسائل ایران و عراق در رسانه های جهان

امروز دو مقاله در روزنامه های گاردین چاپ انگلیس و الانوار چاپ لبنان منتشر شد که هر یک از زاویه ای خاص به مسئله تنش و درگیری های جاری بین ایران و عراق پرداخته اند. در مقاله اول تأکید بیش تر بر اوضاع داخلی رژیم حاکم بر عراق است و در روزنامه دوم، نویسنده عرب گرا، با دیدی عرب گرایانه و تعصب آلود به سرزنش ایران و نفی جایگاه انقلابی و اسلامی آن در منطقه پرداخته است.

در مقاله روزنامه گاردین با عنوان "ایران و عراق، مرز اختلافات تازه" می خوانیم:

احتمالاً ایران و عراق هیچ کدام به طور عمد دست به جنگ بر ضد یکدیگر نخواهند زد. آخرین بار که آنها تا چنین مرحله ای پیش رفتند، در اوایل سال ۱۹۷۵ در اوج شورش کردها به رهبری ملامصطفی بارزانی بود که در آن زمان از جانب ایران حمایت می شد. با این حال هدف صدام حسین مسلماً آن است که به معامله جدیدی که بیش تر به نفع خود او است، دست بزند؛ نه این که کشوری را به آن چنان تجزیه ای بکشاند که تنها موجب شود گرایش های تجزیه طلبانه در درون کشور خود او برانگیخته شود.

قدرت اصلی صدام حسین در طبیعت مطلق حکومت و لیاقت و قدرتش در هدایت کردن سازمانی

۱- مأخذ۱۹، ص ۴، هانوی - خبرگزاری فرانسه.
۲- مأخذ ۸، ص ۲۴، بخش عربی رادیو دبی، ۲۲/۱/۱۳۵۹.
۳- مأخذ ۸، ص ۲۴، بخش عربی رادیو مسکو، ۲۲/۱/۱۳۵۹.
۴- مأخذ ۸، ص ۲۲، بخش فارسی رادیو امریکا، ۲۲/۱/۱۳۵۹.

یکپارچه و متحد به ویژه ارتشی قدرتمند، نهفته است که در جهت مقاصد بلامنازع او است. به همین دلیل است که عراق توجه خاصی به حملات نظامی و عملیات تخریبی نظیر انفجار و خرابکاری دارد و طبق گفته تهران، در حال حاضر این عملیات به حملات هوایی و بمباران منطقه قصرشیرین به وسیله توپخانه های عراقی مبدل شده است.

آیت الله خمینی و پیروانش از دعوت توده ها به قیام بر ضد رهبران "کافر" بغداد که همانند شاه "باید به زباله دان تاریخ انداخته شوند"، استفاده می کنند. مسلماً این حربه، مؤثر است. طبق گفته مقامات عراقی، سازمان "الدعوه" ساخته و پرداخته دست ایرانیان است که با "گروه های خارجی که در خلیج فعالیت می کنند، با گروه های مشکوک در لبنان، با پیروان ملامصطفی بارزانی و بالاخره با گروه های کمونیستی در خارج از عراق" ارتباط دارند. در چنین وضعیتی صدام حسین هدفش تنها ترور دشمنانش نیست، بلکه به دستگاه های دولتی که قاعدتاً به او وفادار هستند نیز رحم نمی کند.

نشانه هایی در ماه های اخیر وجود دارد مبنی بر این که بعثی ها، به ویژه در رده های پایین تر، سعی می کنند فاصله خود را با حزب بعث این کشور حفظ نمایند و رفته رفته آرزوی آنها این است که در کنج انزوا فرو روند و از شهرت دور باشند؛ زیرا بیم آن دارند که مبادا روز حساب پس دادن آنها نزدیک باشد. برای مبارزه با همین مسئله است که صدام حسین اخیراً در اجتماع حزب اظهار داشت: «ما در حال حاضر در دوران استالینی خود به سر می بریم. ما با مشتی آهنین، جزئی ترین انحراف یا پشت کردن به حزب را درهم خواهیم کوبید و این کار را با خود بعثی ها آغاز می کنیم.»

در حالی که اکثر افسران ارتش عراق سنی هستند و اکثر افسران جزء، شیعه می باشند، بزرگ ترین خطری که صدام حسین در صورت صف آرایی ارتش خود با ایران، با آن مواجه می شود، از هم پاشیدن این سازمان نیرومند از داخل است. اگرچه ارتش عراق تمایل اندکی به مبارزه با کُردها داشت، در این جنگ همچون باروت توپ عمل کرد. در جنگ با ایران، ارتشیان عراقی ترجیح می دهند میدان مبارزه را ترک کنند نه این که در درگیری یی که در مقایسه با جنگ با کُردها حتی تمایل کم تری به آن دارند، کشته شوند.(۱)

در مقاله روزنامه الانوار نیز تحت عنوان «عرب و فارس» آمده است:

در روزهای نخست انقلاب ایران، میان جمهوری خمینی و اعراب، سه پل وجود داشت که ظاهراً برای عبور قابل استفاده بود: نخست شعار نه شرقی نه غربی، یعنی نه روس و نه امریکا؛ دوم مسئله فلسطین؛ و سوم بازگشت به اصالت و اسلام. ولی در خلال یک سال، در زیر این پل ها آب های زیادی به جریان افتاده است و به دلیل نحوه عملکردها و فعل و انفعال ها، علامت های سؤال بسیاری جلو آنها نمایان شده است و به جای این سه پل ارتباطی، میان ایران و اعراب سه مسئله حائل گردیده است که عبارتند از: جزایر عربی که ایران در زمان حکومت شاه اشغال کرده است، قومیت عربی، و مسئله صادر کردن انقلاب.

تضاد نخست این که ایران که شعار نه شرقی نه غربی را سر می دهد و ظاهراً در جنگ گرمی با امریکاییان و در جنگ سردی با روس ها است، خود، جبهه جنگ جدیدی را با عراق باز می کند؛ آن هم در زمانی که عراق کشورهای عربی را به پیروی از منشوری ملی دعوت کرده است تا منطقه را از زدوبندهای بین المللی و رقابت ابرقدرت ها دور نگه دارد، و هرگونه ارتباط با پیمان های نظامی خارجی و ایجاد هرگونه پایگاه نظامی بیگانه در سرزمین اعراب را تحریم کند.

تضاد دوم این که ایران اصرار دارد چهره فلسطینی خود را نشان دهد، و از نقش بزرگ خود در کمک به اعراب برای بازستادن فلسطین دم می زند؛ اما خود در ادامه اشغال جزایر عربی تنب بزرگ، تنب کوچک و ابوموسی اصرار می ورزد و بدتر از همه، تهران در بحران خود با امریکا، برای پس راندن واشنگتن سلاحی نمی یابد جز این که اوضاع کشورهای عربی خلیج نفت خیز را متشنج و به حد انفجار می رساند.

تضاد سوم این که اسلام را در رویارویی با قومیت عرب قرار می دهد؛ زیرا مقامات ایرانی از امام خمینی گرفته تا بنی صدر، این گفته ها را تکرار کرده اند که قومیت عرب یک ایده صهیونیستی است یا حداقل

۱- مأخذ ۸۴، ص ۱۸، گاردین چاپ لندن، ۱۱ آوریل ۱۹۸۰ (۲۲/۱/۱۳۵۹).

یکی از ایـده هایی است که نیروهای اروپایی که در گذشـته بر منطقه حکم فرمایی داشـته انـد، پشت سـر خود به جای نهاده اند. در نظر آنان امت اسـلام بایـد جـایگزین قومیت عرب شود؛ ولی تنها با واقعیات - و نه با تئوری ها - می توان خلاف گفته آنان را ثابت کرد؛ زیرا هر عربی مسـلمان نیست و هر مسـلمانی عرب نیست؛ چون عرب مسـیحی و مسـلمان ایرانی، پاکستانی، هندی و اندونزی داریم. به اضافه این که سخن از قومیت های مـذهبی، نوعی حق دادن به یهودیان برای ایجاد سـرزمین اسـرائیل و به فرق مذهبی لبنان و منطقه برای ایجاد کشورهای مخصوص به خود است، به ویژه که منطقه خاورمیانه مهد سه دین کلیمی، مسیحی و اسلام است.

به هرحـال ماسـک هـا هرچه باشـند بایـد گفت که سـیمای حقیقی جبهه جنگی که ایران بر ضـد عراق بـاز کرده و دامنه آن را به کشورهای خلیج فارس کشانـده است، همانا کشـمکش میان اعراب و پارسـیان است و این چیز جدیـدی نیست؛ اما مایه تأسف است که هیـچ کس در این روزهای سرنوشت ساز خواهان آن نیست.(۱)

ص: ۸۲۴

۱- اداره کـل مطبوعـات و رسـانه هـای خارجی وزارت ارشاد ملی، نشـریه "بررسـی روزانه مطبوعات جهان"، ۹/۲/۱۳۵۹، ص ۲۴، روزنامه الانوار چاپ لبنان، ۱۱ آوریل ۱۹۸۰ (۲۲/۱/۱۳۵۹).

روزشمار جنگ شنبه ۲۳ فروردین ۱۳۵۹۲۶ جمادی الاولی ۱۴۰۰ ۱۲ آوریل ۱۹۸۰

۴۸۴

امروز سفیران کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در تهران همراه سفیر ژاپن، با رئیس جمهوری ایران ملاقات و گفت وگو کردند.(۱) در روابط اروپا و ژاپن با ایران، این یک ملاقات تعیین کننده محسوب می شود.

یادآوری می شود که این موضوع در اجلاس اخیر وزرای خارجه کشورهای مزبور در لیسبون، مقرر شده بود. در این باره وزیر امور خارجه ایتالیا، امیلیو کلمبو، روز گذشته به خبرنگاران گفته بود: نُه کشور عضو بازار مشترک اروپا تصمیم گرفتند از سفیران خود در تهران بخواهند با بنی صدر ملاقات کنند و خواستار تاریخی مشخص برای آزادی گروگان ها شوند. به علاوه سفیران باید از دولت ایران بخواهند جزئیات دقیقی در مورد این که این رهایی چگونه انجام خواهد شد، در اختیار آنان بگذارد و سپس پاسخ ایران را به دولت های متبوع خود گزارش کنند. اجلاس مزبور همچنین از ژاپن درخواست حمایت و همکاری کرده بود.(۲)

این تقاضا با پاسخ مساعد ژاپن روبه رو شد و در جلسه ای با حضور یوشی اوهیرا نخست وزیر و چند تن از اعضای کابینه از جمله وزیر خارجه ژاپن این تصمیم گرفته شد که ژاپن در این مورد، به اقدام مشترک کشورهای مزبور بپیوندد. در پی این تصمیم، سخنگوی دولت ژاپن گفت: به سفیر ژاپن در ایران دستور داده خواهد شد با رهبران دولت ایران ملاقات کند و تقاضای آزادی گروگان ها را مطرح نماید و نظر دولت ایران را همراه با موضع نهایی آن، به دولت ژاپن گزارش کند.(۳)

در نهایت، پیش از ظهر امروز سفیران هشت کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا با رئیس جمهوری ایران ملاقات کردند و در این دیدار وضع گروگان ها و زمان آزادی آنها مورد بررسی قرار گرفت. موسوی گرمارودی مشاور فرهنگی و مطبوعاتی رئیس جمهوری، ضمن اعلام خبر این ملاقات که سفیر ژاپن و کاردار سفارت ایرلند نیز در آن حضور داشتند، گفت: در این دیدار سفیران از وضع گروگان ها در زمینه های مختلف و نیز از بهداشت آنان ابراز نگرانی کردند و

ص: ۸۲۶

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۴۸۴: مروری بر انعکاس ملاقات تهران در رسانه های خبری جهان. ص ۸۶۰

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص۲، لیسبون - خبرگزاری رویتر.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص۱۲.

رئیس جمهوری در این باره گفت: دولت ایران کوشش هایی را برای حل این بحران انجام داده بود؛ اما این امریکا بود که تعهدات خود را در چند مورد نقض کرده است. رئیس جمهوری در مورد وضع بهداشتی و انسانی گروگان ها و رفتار با آنها گفت: از جهت بهداشتی و وسایل انسانی، ما خودمان از قبل در فکر این مسئله بوده ایم و جایی برای نگرانی نیست و ترتیبی هم اتخاذ شده است که یک ارگان رسمی بین المللی، هر وقت که لازم بداند با گروگان ها دیدار کند.

مشاور فرهنگی و مطبوعاتی رئیس جمهوری همچنین گفت: سفیران عضو جامعه اقتصادی اروپا در دیدار با رئیس جمهوری ایران پیشنهاد کردند که ایران تاریخی را برای آزادی گروگان ها مشخص کند و رئیس جمهوری در پاسخ گفت که سرنوشت گروگان ها را مجلس تعیین خواهد کرد و افزود: هرگونه تحریکی از سوی امریکا و کشور های عضو جامعه اقتصادی اروپا برضد ایران، با عکس العمل ایران روبه رو خواهد شد.(۱)

به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، رئیس جمهوری همچنین به اعضای این هیئت اظهار داشت: در صورتی که هر کشور سومی بخواهد از خط مشی امریکا در مورد ایران پیروی کند و به طریقی ما را تحت فشار قرار دهد، دولت ایران به شدت با آن کشور مقابله می کند و از امکانات خود استفاده کامل را به عمل خواهد آورد؛ بنابراین به صلاح شما نیست که از اقدامات امریکا در زمینه محاصره اقتصادی و بقیه مسائل پیروی کنید.

در ادامه این گزارش آمده است: در آخر ملاقات، سفیران هشت کشور بازار مشترک و ژاپن و ایرلند، تصمیم گرفتند نظرهای آقای بنی صدر را جهت تصمیم گیری و اعلام نظر، به کشورهای خود مخابره کنند.(۲)

پس از این ملاقات، همانند تعدادی از کشورها که قبلاً اقدام کرده بودند، فرانسه نیز اقدام به احضار سفیر خود کرد. در اطلاعیه ای که شب هنگام وزارت امور خارجه فرانسه منتشر کرد، آمده است: سفیر فرانسه در ایران برای ادای توضیحاتی درباره گردهمایی روز شنبه دیپلمات های کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا با ابوالحسن بنی صدر، به پاریس احضار شد.(۳)

همچنین سفیر آلمان غربی،(۴) آرژانتین(۵)و اسپانیا(۶) نیز از ایران فراخوانده شدند و اعلام شد این فراخوانی به این جهت است که از نزدیک مورد مشورت دولت های متبوع قرار گیرند.

در بازتاب این جلسه، نکته دیگری که شایان ذکر است، طرح مسئله اقدام صلیب سرخ و سهولت رفت وآمد عناصر آن با گروگان ها است. شب هنگام رادیو مونت کارلو (فرانسه) اعلام کرد: پرزیدنت ابوالحسن بنی صدر به سفیران کشورهای اروپایی و ژاپن که امروز آنها را به حضور پذیرفت، اطلاع داد که ایران آماده است تا به یک سازمان محترم بین المللی مانند سازمان صلیب سرخ اجازه دهد با تمامی گروگان های سفارت امریکا ملاقات کند. سازمان بین المللی صلیب سرخ نیز فوراً از مقر خود در ژنو، آمادگی خود را برای ملاقات با گروگان ها، اگر مقامات ایرانی اجازه دهند، اعلام کرده است(۷)

۱- روزنامه بامداد، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- روزنامه بامداد، ۲۵/۱/۱۳۵۹، ص ۱۰، پاریس - خبرگزاری فرانسه.

۴- مأخذ ۴، ص ۲، بن - خبرگزاری آلمان غربی.

۵- مأخذ ۱.

۶- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲۳، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص ۷، بخش عربی رادیو دبی، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۷- مأخذ ۸، ص ۶، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

گر چه در نزد برخی نخبگـان، ملاقات امروز سـفیران اروپا و ژاپن با بنی صـدر مهم ترین مسئله مربوط به گروگان ها محسوب می شود، در افکار عمومی موضوع اصـلی و عمـده، بازتاب و تأثیر راهپیمایی روز گذشـته است. نکته در خور توجه، تأثیر درگیری های جناحی کنونی است که حتی در نحوه بازتاب این گونه وقایع نیز خود را نشان می دهد؛ به طور مثال روزنامه انقلاب اسلامی در شماره امروز خود نوشت: «میلیون ها تن از امت به پاخواسـته ایران، به دعوت رئیس جمهور منتخب خود، به منظور استقبال از قطع رابطه با امریکا و محکوم نمودن توطئه کارتر و حزب بعث عراق روز گذشـته در یک راهپیمایی پرشکوه شرکت کردند.» در ادامه از جمله به خبرهای لنگرود، دامغان، زنجان، خدابنده، اردکان، لاهیجان، سمنان، کاشان، اهواز، قم، یزد و... اشاره شده است(۱)

اما روزنامه جمهوری اسـلامی امروز نوشت: «در پی قطع کامل روابط ایران و امریکا که سرآغاز زندگی نوینی برای ملت قهرمان و مسلمان است و همچنین به دنبال دعوت جوامع روحانیت و رئیس جمهوری، مردم سراسـر کشور از اولین ساعت بامداد دیروز با نشاط و وجد خاصـی به خیابان ها ریختند و دوشادوش یکدیگر دست به یک راهپیمایی باشـکوه زدند.» در ادامه گزارش روزنامه، از جمله مراسم شهرهای بوشهر، کاشان، اصفهان، فسا، میناب، زنجان، پیشوا، قائم شهر، رفسنجان، تویسرکان، آبادان، شهرکرد، سمنان، شهربابک، اراک، بهشهر، بندرعباس، اهواز، قم، مراغه، نقده، بابل، ساوه، ارومیه، لاهیجان و گنبـدکاووس ذکر شده است.(۲)این در حالی است که کیهان نوشت: «مردم شـهرهایی که به دعوت ستاد برگزاری مراسم روز وحدت، در راهپیمایی های دیروز شرکت کردند عبارتند از: زنجان، کرمان، کرج، بروجرد، یاسوج، اهواز، کرمانشاه،...»(۳)

در همین حـال که چگونگی، جوانب و حواشـی راهپیمـایی سراسـری ضـد امریکـایی روز گذشـته، مورد بحث محافـل مختلف است، فعـالیت های دیگری نیز در این زمینه انجـام می شود؛ از جمله "دانشـجویان مسـلمان پیرو خط امام" فردا را روز جشن اعلام کرده اند(۴) نکته با اهمیت این که این امر مورد استقبال طبقات مختلف جامعه حتی بعضی از مراجع بزرگ تقلید، قرار گرفته است. خبرنگار انقلاب اسلامی از قم نوشت:

«تلگرامی از سوی مرجع عالی قدر، حضـرت آیت الله العظمی سید شهاب الدین نجفی مرعشی، در رابطه با قطع روابط ایران و امریکا به عنوان امام خمینی به تهران مخابره گردید. متن تلگرام چنین است:

باسـمه تعالی. تهران، حضور محترم رهبر عالی قدر انقلاب اسـلامی حضـرت مسـتطاب آیت الله آقای خمینی، دامت برکاته العالیه، با ابلاغ سـلام و اهدای تهیات وافره، قطع ارتباط کشور جمهوری اسلامی ایران با دولت امپریالیسم جهانخوار امریکا، موجی از شادی و شعف بی نظیر در

ص: ۸۲۸

۱- مأخذ ۱، ص ۱۱.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- روزنامه کیهان، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- روزنامه بامداد، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص ۹.

قلوب ملت مسلمان ما خاصه این جانب برانگیخت. این پیروزی تاریخی را که ملت آگاه ما به همین مناسبت جشن های بزرگی برپا می دارد، به آن حضرت و هموطنان عزیز تبریک عرض می نماید. امید است این حرکت باعث فشرده تر شدن صفوف مسلمین در مقابل ابرقدرت های شرق و غرب گشته و بدین وسیله دست خائنانه آنان هرچه زودتر از سر کلیه کشورهای تحت ستم کوتاه گردد. در خاتمه از خداوند سبحان به حق مقربان درگاهش مسئلت می نماید تا آن جناب را در راه خدمت به اسلام و مسلمین موفق و مؤید فرماید. از جناب عالی در این ایام مخصوصاً ملتمس دعای خیر می باشم. والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته.

۲۶ جمادی الاول ۱۴۰۰، قم، شهاب الدین الحسینی المرعشی النجفی.»(۱)

همچنین به نوشته شماره امروز بامداد، در پی قطع رابطه سیاسی ایران و امریکا و پیام فرمان مقاومت ملی امام خمینی، با انتشار اطلاعیه ای اعلام شد که اعضای سپاه، در هفته، دو روز روزه سیاسی می گیرند.(۲) در همین شماره بامداد گزارش دیگری از سپاه درج شده که در آن آمده است:

«سومین سمینار بزرگ ارتش ۲۰ میلیونی با شرکت صدها نفر از کسانی که دوره آموزش نظامی را طی کرده اند، در دانشگاه صنعتی شریف برگزار شد. در این سمینار که به دعوت سپاه پاسداران منطقه ۲ تشکیل شده بود، ابتدا فرمانده کل سپاه پاسداران [عباس دوزدوزانی] پیرامون برخی مسائل سپاه و نقش ارتش ۲۰ میلیونی سخنانی ایراد کرد... و در بخشی از سخنان خود مردم را به حمایت از پاسداران دعوت نمود و افزود: سپاه پاسداران مسئولیت سنگینی را به عهده دارد. من عدم رضایتم را از گذشته سپاه اعلام می کنم و در پیامی که برای مردم گنبد و ترکمن صحرا فرستادم گفته ام که سپاه امیدوار است همواره پیک رحمت این انقلاب بزرگ باشد، نه این که حرکاتی داشته باشد که نتواند امید خلق ها را برآورد؛ لذا از هرگونه تخلفی در سپاه به شدت جلوگیری خواهد شد. وی ضمن تقدیر از دانشجویان مسلمان پیرو خط امام که در مقابل امپریالیزم قد علم کرده اند، افزود: اگر لازم باشد، همگی باهم دست یکدیگر را گرفته راه می افتیم و تا هرجا که لازم باشد خواهیم رفت.»(۳)

۴۸۶

از بین سیاستمداران امریکایی، گروهی معدود سیاست خارجی کارتر در مورد ایران را مورد انتقاد قرار می دهند؛ اما در همین حال گروه کثیری از مردم امریکا از عملکرد او ناخشنودند و آن را مصالحه آمیز می خوانند. رادیو لندن ضمن گزارش این مطلب می نویسد: افکار عمومی امریکا در مورد رویه ای که کارتر تاکنون در قبال ایران داشته است، با وی همراهی نمی کند. اخیراً یک نظرخواهی نشان داده است که اکثر مردم این کشور در این باره خواستار عکس العمل شدید هستند. نظرخواهی عمومی دیگری حاکی از آن است که اکثر امریکاییان، رونالد ریگان نامزد حزب جمهوری خواه را رئیس جمهوری به مراتب قاطع تر از کارتر می دانند.(۴)

ص: ۸۲۹

۱- مأخذ ۴، ص ۱۱.

۲- مأخذ ۱۳.

۳- مأخذ ۱۳، ص ۱۲.

۴- مأخذ ۱۲، ص ۱۲، رادیو لندن.

این در حالی است که در سطح سرّی، دولت کارتر دست اندرکار طراحی و اجرای اقدامی نظامی در ایران است. در این میان بعضی از خبرهای مربوط به این دخالت نظامی، به طور زودهنگام، به نحوی به بیرون از مجموعه تصمیم گیران "درز" کرده و به صورت شایعه ای قوی، در افکار عمومی مورد توجه قرار گرفته است. البته نحوه انعکاس بعضاً به گونه ای است که به جای هشیار کردن ایران، حتی می تواند فریب دهنده باشد؛ مثلاً خبرگزاری کیودو از قول منابع نظامی ژاپن گزارش داد: امریکا برای تسریع در امر آزادی گروگان ها در نظر دارد با مین گذاری، تنگه هرمز را هم مسدود کند. منابع ژاپنی معتقدند این امر به ویژه موجب جلوگیری از تجارت ایران و ژاپن می شود.(۱)

در هر حال، جدی شدن شایعه مزبور موجب شد که در واشنگتن، کاخ سفید این خبر را تکذیب کرد که پرزیدنت کارتر با توسل به قوه قهریه برای آزاد کردن گروگان ها موافقت کرده است.(۲)

بنابر گزارش رویتر، جودی پاول سخنگوی کاخ سفید گفت: هرگونه اقدام جدید در مورد اِعمال فشار بیش تر بر ایران جهت آزادی گروگان های امریکایی در تهران، ظاهراً در چار چوب مجازات های بیش تر سیاسی و اقتصادی است. وی افزود: یک حرکت نظامی گامی نیست که ما در شرف برداشتن آن هستیم. پاول گفت: اگر قطع روابط دولت با تهران و تحریم صادرات به ایران - که روز دوشنبه (۱۸/۱/۱۳۵۹) کارتر اعلام کرد - آزادی هر چه زودتر گروگان ها را به دنبال نداشته باشد، رئیس جمهوری امریکا درباره این که قدم بعدی چه خواهد بود ایده بسیار خوبی را در نظر دارد. سخنگوی کاخ سفید این مسئله را روشن ساخت که اگر گروگان ها آزاد نشوند، رئیس جمهوری امریکا اِعمال اقدام نظامی را برای همیشه رد نکرده است.(۳)

۴۸۷

یونایتدپرس در گزارشی که امروز از دنور امریکا ارسال کرد، از مانعی خبرداد که در راه آزادی قریب الوقوع چند تن از گروگان های امریکایی ایجاد شده است. در این گزارش آمده است: «کشیشی که در ایام کریسمس با گروگان های امریکایی در تهران بوده، می گوید با تقاضای آزادی سه نفر امریکایی که در تهران جزء گروگان ها هستند در ایام کریسمس، موافقت نشد؛ زیرا وزارت خارجه امریکا معتقد است یکی از آنها شست و شوی مغزی شده است.

کشیش "ویلیام کافین" روز جمعه (۲۲/۱/۱۳۵۹) گفت: در ایام کریسمس وزارت خارجه ایران به وی اطلاع داده است که سه نفر از گروگان های امریکایی به آنها تحویل داده خواهند شد؛ لیکن پس از اعلامیه وزارت خارجه امریکا در مورد ویلیام کالیگوس یکی از این سه نفر که در تلویزیون ظاهر شده بود، و ادعای هودینگ کارتر که وی شست وشوی مغزی شده است، این برنامه لغو شد. خانواده کالیگوس گفتند از این آزادی خبر نداشته اند.»(۴)

ص: ۸۳۰

۱- مأخذ ۱، ص۱.

۲- مأخذ ۸، ص۷، بخش عربی رادیو قاهره، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۱، ص۲، واشنگتن - خبرگزاری رویتر.

۴- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲۴، ۲۵/۱/۱۳۵۹، ص۴، دنور - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۲ آوریل ۱۹۸۰(۲۳/۱/۱۳۵۹).

اقدامات امریکا و پیگیری این کشور برای تحریم اقتصادی ایران، پیامدهایی به دنبال داشته است؛ از جمله آنها واکنش امروز دو طرف تجاری ایران، زلاندنو (در زمینه گوشت قرمز) و آلمان غربی (در زمینه های مختلف) قابل ذکر است.

در زلاندنو، رابرت مولدون نخست وزیر این کشور اعلام کرد که مجازات های ایالات متحده برضد ایران، تأثیری بر فروش گوشت و پشم زلاندنو به ایران نخواهد داشت. وی تأکید کرد سفیر زلاندنو که هفته گذشته به تهران بازگشت، در پاسخ به تقاضای واشنگتن فوراً از ایران فراخوانده نخواهد شد. نخست وزیر زلاندنو افزود که دولت آن کشور قبل از آن که تصمیمی جدی بگیرد، مایل است عکس العمل کشورهای دیگر را ببیند؛ زیرا زلاندنو صلاح می داند برای حفظ ارتباط، برخی سفارتخانه ها در تهران به فعالیت خود ادامه دهند. مولدون گفت که تغییر سیاست های دولت ایالات متحده در مورد ایران، تعیین سیاستی مستمر از سوی دیگر کشورها را با اشکال رو به رو ساخته است. وی افزود: امریکا پیش از اتخاذ تصمیمات خود در مورد ایران، با دیگران مشورتی نکرد و ما در این باره اطلاع قبلی نداشتیم.(۱)

در آلمان، "رودلف رودنش تاک" رئیس فدراسیون صنایع آلمان فدرال، امروز در کلن تأکید کرد که کارخانه های این کشور، علی رغم مشکلاتی که بعداً برای آنها ایجاد می شود، باید آمادگی خود را برای تصمیم احتمالی دولت درباره مجازات های اقتصادی برضد ایران اعلام کنند. وی گفت: قطع صادرات آلمان فدرال به ایران، هیچ گونه بحرانی برای بازار کار این کشور به وجود نخواهد آورد.(۲)اما موضوع نفت، جایگاه خاصی دارد که در سخنان نامبرده نیز به آن اشاره شد؛ به این ترتیب که وی در ادامه آنچه ذکر شد تأکید کرد که از دست دادن نفت ایران عواقب و نتایج بسیار جدی برای اقتصاد آلمان فدرال خواهد داشت، لیکن معاملات پایاپای شرکت های چند ملیتی می توانند این کمبود را جبران کنند.(۳) یادآوری می شود که در بخش خبری تلویزیون آلمان نیز گفته شده است که اگر قرار باشد این کشور با ایران قطع رابطه کند، باید بنزین و نفت خود را جیره بندی نماید.(۴)

۴۸۹

روز گذشته کمپانی لویدز لندن گزارش داده بود که در تأسیسات بندری خارك، انفجارات مهمّی صورت گرفته است. در پی این گزارش، معین فر وزیر نفت اعلام کرد این خبر کذب محض است و تولید روزانه ایران مانند گذشته سه میلیون تُن است و کلیه نیروهای نظامی و مردمی برای حفاظت از تأسیسات نفتی بسیج شده اند. وزیر نفت درباره احتمال همراهی دیگر کشورها با امریکا در مورد تحریم ایران، هشدار داد: «بر فرض این که کشورهایی که زیر چتر امریکا هستند از آن کشور تبعیت کنند، نباید انتظار روش دوستانه از ما داشته باشند. همان طوری که قبلاً گفته شد، اولین اقدام ما قطع صدور نفت به آن کشور می باشد.»(۵)

ص: ۸۳۱

۱- مأخذ ۱، ص۴، زلاندنو به نقل از یونایتدپرس.

۲- مأخذ ۲۱، ص۵، کلن - خبرگزاری فرانسه، ۱۲آوریل ۱۹۸۰ (۲۳/۱/۱۳۵۹).

۳- مأخذ ۲۱، ص۵، کلن - خبرگزاری فرانسه، ۱۲ آوریل ۱۹۸۰(۲۳/۱/۱۳۵۹).

۴- مأخذ ۱، ص۲، خبرگزاری آسوشیتدپرس.

۵- مأخذ ۱۲، ص۱۲.

وزیر نفت همچنین درباره میزان تولید و قیمت نفت، با اشاره به اقدامات ایران جهت حفظ سرمایه های ملی، به سرزنش رژیم عراق پرداخت و گفت: «رژیم دست نشانده بعثی عراق و صدام حسین، دژخیم بزرگ، باید به ملت مسلمان و انقلابی عراق توضیح دهد که در حالی که ملت انقلابی ایران از تولیدات نفتی خود کاسته و سرمایه هایی را که متعلق به نسل های آتیه است، به رایگان در اختیار نفت خواران بین المللی قرار نمی دهد، آنها به چه جرأت به خود حق می دهند که صادرات نفتی خود را افزایش و قیمت آن را پایین نگاهدارند.» معین فر افزود: «این عروسک های دست نشانده امپریالیسم باید توضیح دهند که چرا در حالی که ایران نفت خود را به بهای بشکه ای ۳۵ دلار می فروشد، آنها همان نفت را بشکه ای ۲۸ دلار می فروشند. آیا این نوکری، از کیسه مردم مسلمان و غیرتمند عراق نیست.»(۱)

۴۹۰

محمد علی بیرانند یکی از خبرنگاران روزنامه ملیت که از ایران دیدن می کند، با قطب زاده وزیر امور خارجه گفت وگویی داشته است. در این گفت وگو موضوع عراق و امریکا، به صورت موضوع تقریباً واحدی ترسیم، و راه حل مسئله عراق نیز منوط به حل معضلات رابطه ایران و امریکا دانسته شده است. اهم مطالب این گفت وگو، مطابق نوشته ملیت به شرح ذیل است:

«قطب زاده در پاسخ سؤال من در مورد پیشنهاد اجویت درباره میانجی گری سازمان آزادی بخش فلسطین اظهار داشت که: اقدامات عراق و امریکا روشن است. عراق نوکر امریکا است. در موقعیتی که می توان با ارباب صحبت کرد و اختلافات ایران و امریکا را حل نمود، لزوم صحبت با نوکر را نمی بینیم. خواهید دید به محض این که اختلافات ما با امریکا حل شد، با عراق نیز حل خواهد گردید. اکنون جز سرنگونی رژیم بعثی راه دیگری وجود ندارد؛ زیرا در غیر این صورت، اختلافات حل نخواهد شد. آنها قبل از هرچیز خود را عرب و بعد مسلمان می دانند. آنها ما را متهم می سازند که می خواهیم انقلاب خود را به عراق صادر کنیم؛ درحالی که ما انقلاب ایران را برای کلیه دنیا تشریح می کنیم. این امر به صدور انقلاب هیچ ربطی ندارد. ما در امور داخلی آنها دخالت نکرده و نمی گوییم شما هم مانند ما عمل کنید. اگر مردم عراق انقلاب ایران را تأیید می کنند، این موضوع کاملاً مربوط به آنها است. از طرف دیگر، می گویند سه جزیره را پس بدهید. اسم این کار را جز طلب خواهی چه چیز دیگر می توان گذاشت؟ آنها در کشور خود یک رژیم به تمامی معنی فاشیستی برقرار کرده اند و از صهیونیست ها خطرناک ترند. روی این اصل، موضوع میانجی گری و یا مذاکره برای توافق مطرح نیست. ارتش ایران بی اندازه قوی است و عراق از نظر نظامی نمی تواند کوچک ترین موفقیتی به دست آورد.»(۲)

۴۹۱

در وضعیت جدید منطقه که نوع رابطه امریکا و عراق، در دشمنی مشترک با ایران تغییر یافته است، نوع روابط دو ابر قدرت شوروی و امریکا با دو کشور ایران و عراق، اهمیت خاصی

۱- مأخذ ۱۱، ص۳، تهران - خبرگزاری پارس.

۲- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۴۱.

پیدا کرده است. در این میان برخی منابع امریکایی می کوشند تلویحاً و تدریجاً، برای کاهش فاصله کنونی امریکا و عراق هر چه بیش تر در افکار عمومی امریکا و جهان، زمینه سازی کنند؛ از جمله امروز در رادیو صدای امریکا، به صورت ذیل به بررسی روابط عراق و شوروی پرداخته شد که در نوع خود بی سابقه است:

«روابط مسکو و بغداد از سال ۱۹۷۲ به بعد که قرار داد دوستی و همکاری میان دو کشور امضا شد، رو به زوال رفته است. عقیده عمومی در عراق بر این است که حزب کمونیست با نفوذ عراق تحت حمایت شدید مادی و معنوی شوروی است و این عقیده به عنوان بزرگ ترین عامل تیره ساختن روابط شوروی و عراق تلقی می شود. صدام حسین رئیس جمهوری عراق و اعضای دولت وی که از حزب بعث هستند، به شدت مشغول تبلیغات علیه حزب کمونیست آن کشور از طریق خاموش ساختن جراید این حزب می باشند و حتی گزارش شده است که تعدادی از اعضای برجسته این حزب نیز توسط دولت عراق اعدام شده اند. ... ولی علی رغم روابط سرد میان شوروی و عراق، دولت عراق یکی از مهم ترین مشتریان تسلیحات شوروی در آن منطقه بوده است. منابع غربی تخمین زده اند که تعداد تانک های ساخت شوروی در ارتش عراق به دو هزار می رسد و اغلب هواپیماهای نظامی آن کشور که توسط خلبان های عراقی هدایت می شوند و شامل هواپیماهای بمب افکن پیشرفته میگ نیز می باشد، ساخت شوروی هستند. دولت ایران نارضایتی خود را از این مسئله به طور غیرمستقیم به شوروی آشکار ساخته است و مایل است که مسکو از فروش اسلحه به عراق خودداری کند.»(۱)

در زمینه هماهنگی امریکا و عراق برضد ایران، امروز رادیو لندن در گزارش مطالب مطبوعات امروز انگلستان، به مطلبی از مورنینگ استار اشاره کرد. این نشریه که ارگان حزب کمونیست بریتانیا است، در سرمقاله خود آورده است: «کشورهای جهان باید تهدید امریکا مبنی بر مداخله نظامی در ایران یعنی تهدید برژینسکی مشاور امنیتی کارتر را بسیار جدی بگیرند.» روزنامه مزبور یادآور شد: «زد و خوردهای پراکنده بین ایران و عراق وضعی است که امریکا برای اجرای طرح های خود به آن احتیاج دارد.»(۲)

روزنامه کیهان نیز گزارش داد که تاس، خبرگزاری شوروی، امریکا را به دامن زدن به اختلافات ایران و عراق به منظور ایجاد ناآرامی در خلیج فارس، متهم کرد و افزود امریکا آمادگی حمایت از عراق را در مقابل ایران دارد. البته کیهان در ادامه نوشت: بنابه گزارش منابع غربی، شوروی در موقعیت اختلاف ایران و عراق، مایل به حفظ روابط عادی خود با هر دو کشور است؛ ولی مشخصاً تمایل بیش تری به حمایت از ایران دارد. این منابع به نقل از روزنامه ای انگلیسی زبان در مسکو می گویند دولت شوروی خود را آماده کمک اقتصادی به ایران نیز کرده است. این روزنامه روسی همچنین نوشت شوروی در صورت نیاز ایران، یک

۱- مأخذ ۸، ص۲۳، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۸، ص۸ و ۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

خط تجارتی بین دو کشور برقرار خواهد ساخت تا از لطمات احتمالی به وضع اقتصادی ایران پس از قطع رابطه با امریکا، جلوگیری کند(۱)

۴۹۲

هفته نـامه عربی زبـان المسـتقبل که در پاریس چاپ و منتشـر می شود، در شـماره اخیر خود خبر داد که رئیس جمهوری عراق خود را آماده کرده است تا نماینـدگانی به کشورهای عربی خلیـج فارس و خاورمیانه اعزام دارد. این نماینـدگان حامل پیام وی برای رؤسای کشورهای مزبورنـد. متن این پیام ها به اختلافات موجود میان ایران و عراق مربوط است. صدام رؤسای کشورهای دریافت کننده پیام را در این پیام ها توجیه کرده است که بغـداد درصـدد نیست تمام روابط خود را با تهران قطع کنـد، لیکن خود را بسـیج می کند تا با هرگونه حوادث احتمالی مقابله نماید. این هفته نامه در پایـان می نویسـد که صـدام حسـین بـا ارسـال این پیـام هـا انتظـار دارد از حمـایت معنوی، سیاسـی و نظـامی این کشورهـا و برادران عرب خود برخوردار شود(۲)

۴۹۳

موضع ضدصـهیونیستی انقلاب اسـلامی و نظـام جمهوری اسـلامی ایران، از مشـکلات مهم عراق در تبلیغات برضـد ایران است و بایـد برای افکار عمومی توده های عرب، در این باره فکری بکنـد. در این زمینه طبعاً رژیم صـدام نمی توانـد در سـطح یک مبارزه سیاسـی جدی و عقلایی برضـد ایران، وارد میـدان شود؛ بنابراین، روش تبلیغاتی رایـج در این موضوع، کوشـش برای لجن پراکنی برضـد این موضع ایران، و مخدوش کردن آن با روش هـای اِلقـائی است. رژیم عراق در این راه حتی از به کـار گرفتن اطلاعاتی که خودبه خود نشان دهنـده، موضع ضـد اسـرائیلی ایران است نیز خودداری نمی کند. این امر آشـکارا نشان می دهد که مطلب برای مخاطبانی که مختصر پیگیری و دقت سیاسی دارند تنظیم نشده است و صرفاً بر عوام فریبی متکی است. دو مورد از گفتارهای امروز رادیو عراق، برای نمونه در ذیل می آید.

متن کامل گفتار اول که ساعت ۱۱ از بخش فارسی رادیو بغداد پخش شد به این شرح است:

«از نخستین روز سـرنگونی رژیم شاه دست نشانـده و روی کار آمدن رژیم خمینی دیکتاتور در ایران بوق و کرناهای دروغ پردازی اش از دم زدن از فلسـطین و بیـت المقـدس دست نکشـیده و آن را پرده اسـتتار و پوشـش برای پنهـان سـاختن خصـلت عقب مانـده و تروریسـتی و سیاست هـای ضـدخلقی خویش سـاخته است. مـا از بحث و سـخن در این مورد و مواضع و سیاست هـایی که رژیم نـا مسـلمان خمینی نسبت به کشور عراق و انقلاب عظیمش در پیش گرفته است، صـرف نظر می نماییم؛ انقلابی که با تمام اشـکال و انواع توطئه گری علیه مسئله فلسطین مقابله می کند و با قاطعیت در برابر موافقتنامه های خائنانه کمپ دیویـد و قرارداد سازشـکارانه ای که انور سادات خائن با صـهیونیست های دشـمن عرب و مسـلمانان امضا نموده، قد علم کرده و به مقاومت می پردازد.

ص: ۸۳۴

۱- مأخذ ۱۲، ص۴.

۲- مأخذ ۲۱، ص۳، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۱۲آوریل ۱۹۸۰(۲۳/۱/۱۳۵۹).

فقط یک حقیقت آشکار را در فرا روی خلق های ایران که همانا موضع گیری رژیم نسبت به صهیونیست هایی است که ساکن ایران بوده اند، قرار می دهیم؛ چه این عده از صهیونیست ها پایه های محکم و اساس رژیم شاهنشاهی دست نشانده را تشکیل می دادند. روزنامه خاورمیانه در ۵ آوریل جاری، خبری از روزنامه صهیونیستی آهارونوت منتشر کرده که آژانس های جهانی به توجه خود، متن آن را انتشار داده اند. در این خبر آمده است که اکثریت قریب به اتفاق کلیمیان ایرانی که پس از روی کار آمدن رژیم خمینی در ایران، وارد فلسطین اشغالی شده اند، دوباره به ایران بازگشتند، و در این خبر اضافه شده است که خروج صهیونیست ها از ایران برای همیشه متوقف گردید و بدین ترتیب رژیم خمینی بار دیگر دروازه های ایران را در برابر صهیونیست ها و دشمن مردم عرب و مسلمانان - که از یک سو با شیوه های مختلف به غارت و چپاول و استثمار منابع ثروت خلق های ایران و به سرقت بردن نعمت هایش می پرداختند و از سوی دیگر خانواده های فعال و مورد اعتماد شاه ایران را (در کلیه موضع گیری های دشمنانه اش نسبت به خلق های ایران و نسبت به امت عرب و به خصوص نسبت به خلق فلسطین) تشکیل می دادند - می گشاید. ما این حقیقت آشکار را در فراروی خلق های ایران قرار می دهیم که در راه آزادی و نجات ایران از چنگال خون آشام رژیم شاهنشاهی و از شر متحدانش که صهیونیست ها یکی از آنها بودند، بکوشند.(۱)

گفتار دوم که در ساعت ۲۰:۳۰ از بخش عربی صوت الجماهیر پخش شد، به نقل از یک نشریه گمنام کویتی است و در آن آمده است:

«مجله مصور "المجالس" چاپ کویت، بازی ایران را در سربه سر گذاردن با عراق یک بازی جهنمی توصیف کرده و نوشته است که این امر از آخرین ابتکارات امریکا به شمار می رود. مجله کویتی در سرمقاله هفتگی خود که امروز منتشر شد، نوشته است که ایران در گرایش ها و افکار خود آزاد بوده و ...(پارازیت) ولی آزادی و حق آن، هنگامی پایان می یابد که منابع عربی ما را بازیچه خود سازد. المجالس اضافه نموده که امت عرب ما امروزه بیش از پیش نیاز به وحدت صف در نبرد سرنوشت دارد و از هرگونه تلاشی برای سرگرمی، بی نیاز بوده؛ مگر این که از حکام ایران خواسته شده باشد تا جبهه های عربی را در نبرد جانبی سرگرم سازند تا از این طریق توجهات را از توطئه های کمپ دیوید و نبرد سرنوشت در سرزمین غصب شده ما فلسطین، منحرف نمایند.»(۲)

۴۹۴

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در ساعت ۱۰:۳۰ امروز اعلام کرد: درگیری نیروهای رژیم بعث عراق با ارتش، نیروهای محلی و سپاه پاسداران، در مناطق ازگله، تیله کوه، تپه رش، باویسی و تنگه هوان ادامه دارد. نیروهای بعثی عراق در این حملات با توپخانه، خمپاره و تانک به حمله پرداخته اند.(۳) ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز طی

ص: ۸۳۵

۱- مأخذ ۸، ص۱۶، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۸، ص۱۲و ۱۳، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر،۲۳/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۱۲، ص۲.

اطلاعیه ای اعلام کرد: درگیری شدید توپخانه ارتش عراق و لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه در منطقه مرزی باویسی - که از ساعت ۱۴ دیروز آغاز شده است - هم اکنون ادامه دارد.(۱)

یادآوری می شود یکی از مسائل قابل توجه در این برخوردها این است که آتش توپخانه عراق موجب خرابی روستاهای مرزی می شود؛ از جمله در روستاهای سفیدکوه و علی آقایی، چند خانه خراب شدند.(۲) اما مسئله مین گذاری در جاده ها، از جنبه هایی، مهم ترین موضوع است. به نوشته روزنامه اطلاعات، مقارن ظهر امروز عابدین عباسی فرمانده عملیات سپاه پاسداران در مرز خسروی، بر اثر برخورد اتومبیل حامل وی با مین، به شهادت رسید. این حادثه هنگامی رخ داد که وی با یک دستگاه اتومبیل سیمرغ حامل موادغذایی و آذوقه برای پاسداران منطقه باویسی، راهی این محل بود.(۳)

همچنین به گزارش مسئولان سپاه، سه روز پیش نیز کامیونی بر اثر برخورد با مین منفجر شد و ۱۶ نفر مجروح و ۲ نفر شهید به جا گذاشت.(۴)

گزارش خبرنگار کیهان از قصرشیرین نیز حاکی است تلفات مین گذاری جاده های مرزی ایران و عراق هر لحظه افزایش می یابد. بر اساس این گزارش امروز شش تن از پاسداران و نیروهای ارتشی، بر اثر برخورد با مین کشته یا زخمی شده اند. در همین زمینه، مقام های محلی گفتند: اگر این وضع ادامه یابد، پیشروی نیروهای ارتشی در جاده های مرزی به ویژه در منطقه گرده نو، تیله کوه و باویسی متوقف خواهد شد. در پی این موضوع، نگهداری پاسگاه های مرزی ازگله، بزمیرآباد و باویسی - که اخیراً از وجود نیروهای عراقی و عوامل رژیم بعث عراق پاکسازی شده است - با اشکالات جدی مواجه خواهد شد. همچنین امروز ۴ مین دیگر را فداییان امام که زیر نظر سپاه پاسداران قصر شیرین و سرپل ذهاب، در امر کنترل و پاکسازی جاده های مرزی فعالیت دارند، کشف کردند و به محل سپاه انتقال دادند. مین ها به تازگی در کنار جاده بیشگان کاشته شده بود.(۵)

سروان آذربن که در مقام یک مسئول عملیاتی سپاه در منطقه فعالیت می کند، ضمن توضیح آخرین وضعیت اظهار داشت: منطقه باویسی از نظر سوق الجیشی دارای اهمیت فوق العاده ای است و عراقی ها از گرفتن این منطقه به وسیله ما، عصبانی شده و تا حدی وحشت کرده اند و می خواهند هر طور شده این نقطه را بار دیگر به تصرف درآورند. وی همچنین گفت: برای کنترل و نگهداری این منطقه احتیاج به نیروهای کمکی داریم و باید با نصب توپ های ۱۰۵ دور زن، مانع تجاوز عراق شویم؛ زیرا پایگاه توپخانه ای که عراقی ها در ارتفاعات باویسی و پایگاه میران مستقر کرده اند، می تواند تا ۱۲ کیلومتری خاک ایران را بکوبد.

آذربن درباره کنترل هر چه بیش تر این منطقه گفت: طبق توافق هایی که قبلاً انجام گرفته بود، قرار شد که سپاه مسئولیت عملیات نفوذی و کنترل مرز را به عهده بگیرد. به همین منظور ۱۵ پاسگاه در اختیار گرفته شد و ارتش نیز با توپخانه و سلاح سنگین ما را

۱- مأخذ ۱.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۳- روزنامه اطلاعات، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۱۲، ص۳.

۵- روزنامه کیهان، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص۱۲.

پشتیبانی می کند. مأموریت ژاندارمری نیز رساندن تدارکات و ترمیم پاسگاه ها و نصب بیسیم است که متأسفانه تاکنون ژاندارمری به قول خود عمل نکرده است. همچنین آسفالت راه خاکی تا گروهان گرده نو می تواند یکی از مؤثرترین مسائل برای حفاظت منطقه باشد.(۱)

هم زمان با درگیری های باویسی، تحرکات ایذایی شهری در سرپل ذهاب نیز ادامه یافت. گزارش فرماندهی ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری حاکی است: حدود ساعت ۱ بامداد عده ای از عناصر مسلح، با سلاح های آر.پی.جی۷ و غیر آن، به نیروگاه برق و شهرک "کیوان" حمله کرده اند. جوانمردان مستقر در محل به آتش مهاجمان پاسخ داده اند و مهاجمان با استفاده از تاریکی شب متواری شده اند.(۲)گزارش کیهان از این درگیری نشان می دهد که امروز مهاجمان مسلح مزبور به اردوگاه سر آب گرم پشت شاه عباسی، و کارخانه یخ سرپل ذهاب نیز تیراندازی کرده اند. یکی از نگهبانان در جریان این درگیری کشته شده است.(۳)

۴۹۵

در نفت شهر، آرامش ایجاد شده ادامه دارد؛ ولی حدود ساعت ۱۶ امروز به وضوح مشاهده شد که نیروهای پیاده عراق، در غرب نفت شهر حد فاصل تأسیسات نفتی ایران و عراق، به کندن سنگر اقدام می کنند. به گزارش شهربانی نفت شهر، نیروهای مزبور از پشتیبانی واحدهای زمینی و زرهی برخوردارند.(۴)شهربانی نفت شهر همچنین اعلام کرد: شب گذشته نیروهای عراقی، پاسگاه ژاندارمری "کان شیخ" در نواحی سومار را زیر آتش سلاح های سنگین قرار دادند. به احتمال زیاد عده ای از مأموران پاسگاه مذکور زخمی شده اند و خسارات زیادی به پاسگاه وارد شده است.(۵)

در این حال به گزارش شماره امروز کیهان، سرپرست گروه حفاری نفت درباره وضعیت تأسیسات نفتی در این شهر اعلام کرد: به دنبال حملات اخیر عوامل بعث عراق به تأسیسات نفتی نفت شهر، از دیروز نیروهای ارتشی که به این منطقه اعزام شده اند، حفاظت تمام دستگاه ها را به عهده گرفته اند. وی افزود: تاکنون پنج حلقه چاه حفر شده است که چهار حلقه آن به نفت رسیده است و با بهره برداری از این تعداد چاه، میزان تولید به رقم ۲۰ هزار بشکه در روز رسیده است.(۶)

۴۹۶

علاوه بر باویسی، امروز یک حمله ایذایی مرزی نیز در پاسگاه هلاله وابسته به هنگ ژاندارمری ایلام، انجام شد.(۷) گزارش هنگ ایلام حاکی است: «از ساعت ۱:۳۰، ۲۳/۱/۵۹، ارتباط پاسگاه هلاله ناگهان قطع]شد.[پس از پرس وجو و تماس با پاسگاه همجوار (تلخاب)، پاسگاه تأیید نمود که توپخانه ارتش عراق پاسگاه هلاله را زیر آتش قرار داده است. معاون گروهان صالح آباد با پرسنل کمکی در ساعت ۲:۵۰ به سمت هلاله حرکت کرد.»(۸) در این حال قضیه به فرماندهی لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه اطلاع داده شد و

ص: ۸۳۷

۱- مأخذ ۱۲، ص۳.

۲- سند شماره ۰۲۱۳۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا رکن ۳ - مرکز فرماندهی، به دفتر ریاست جمهوری، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۴۰، ص۳.

۴- سند شماره ۰۳۳۸۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۳۳۸۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۶- مأخذ ۱۲، ص۳.

۷- سند شماره ۲۸۲۷۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، ف. ۸۱ زرهی کرمانشاه.

۸- سند شماره ۰۴۲۲۰۳ (اسناد مجموعه ای) مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: کرمانشاه - ف. ناحیه ۵ - ر۳، ص۱۹۸.

در خواست کمک و پشتیبانی آتش گردید.(۱) در ادامه با تماسی که با تیپ خرم آباد گرفته شد، مقرر گردید که قوای کمکی از تیپ مذکور به ایلام اعزام شوند.(۲)

در عمل، درگیری مزبور حدود ساعت ۴ صبح به پایان رسید. به گزارش گروهان ژاندارمری صالح آباد، در این درگیری دو ساعته، شش نفر از مهاجمان مجروح و به بیمارستان ایلام اعزام شدند. بنابر این گزارش، در حمله به پاسگاه هلاله ایران، از خمپاره پاسگاه "کاسه کاف" عراق نیز استفاده شده است.(۳) گفتنی است قوای کمکی به سرپرستی معاون هنگ، ساعت ۴ بامداد به محل رسیدند(۴)

در گزارش ناحیه ژاندارمری آمده است که سرگرد رشنوادی معاون هنگ، در بازگشت گزارش داد که مأموران پاسگاه هلاله برای دفاع از پاسگاه، نهایت فداکاری را از خود نشان داده اند و حمله مهاجمان را با کمال قدرت دفع کرده اند. وی برای تعدادی از درجه داران و جوانمردان پاسگاه مذکور، ارتقای درجه و پاداش نقدی بین ۱۰ الی ۲۰ هزار ریال تقاضا کرد. وی همچنین عدم پیگیری پرونده یک درجه دار فراری در عملیات مذکور را خواستار شد. تعداد افراد درجه دار و جوانمرد که برایشان تقاضای پاداش شده است ۱۷ نفر است.(۵)

ماجرای حمله عراق به پاسگاه هلاله را فرمانده ژاندارمری سرتیپ ظهیرنژاد، به دفتر ریاست جمهوری، وزارت کشور، وزارت خارجه، داریوش فروهر وزیر مشاور، و تیمسار ریاست ستاد مشترک ارتش گزارش داد(۶)

۴۹۷

در ادامه تحرکات مرزی عراق جهت تقویت پاسگاه ها، موارد ذیل از جمله گزارش های مختلف ژاندارمری در این باره است.

گزارش ناحیه ژاندارمری خوزستان: «یک قبضه توپ و تعدادی مسلسل های سنگین با خدمه آن، به پاسگاه شرطه مرزی المخراک (مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خسرو آباد) تحویل شده است.»(۷)

گزارش گروهان بستان: از ساعت ۱۱:۵۰ امروز، عراق در نوار مرزی فکه تا سوبله تقویت های ذیل را صورت داده است: ۱. تعداد دو دستگاه تانک تی۲۶ در پاسگاه فکه عراق مستقر شده است؛ ۲. تعداد سه دستگاه جیپ حامل سرنشین و پنج دستگاه جیپ حامل سلاح های سنگین از نوع تفنگ ۱۰۶ میلیمتری، در پاسگاه های رشیده و طاووسیه عراق مستقر گردیده است؛ ۳. پنج دستگاه تانک، لودر و تریلر حامل سلاح های سنگین، از سمت پاسگاه دویرج عراق به طرف پاسگاه طاووسیه عراق در حرکت بوده است؛ ۴. واحدهای ارتش عراق در مواضع خود مشغول احداث استحکامات هستند و به طور مداوم دستگاه های مرزی را تقویت می کنند.(۸)-(۹)

ص: ۸۳۸

۱- همان، تلفنگرام آنی - ف۸۱ زرهی کرمانشاه، ص۱۹۷.

۲- همان، فرماندهی هنگ ر۳، ص۱۹۳.

۳- سند شماره ۰۳۳۸۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران،۲۴/۱/۱۳۵۹، ص۱.

۴- مأخذ ۴۸، تهران - ت - ف - ژاجا - ر۳ - عملیات، ص۱۹۱.

۵- مأخذ ۴۸، کرمانشاه - ف. ناحیه۵ - ر۳، ص۱۹۸.

۶- سند شماره ۰۲۱۳۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ر۳ - دایره عملیات، به دفتر ریاست جمهوری، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۸۷۴۵۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان رکن دوم، به ف۱۹، ۰۷ر۲، ۹/۲/۱۳۵۹.

۸- در ارائه گزارش فوق به مقامات بالاتر، حسین متقی سرپرست دفتر سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان یادآوری کرد: ß ß «فرمانده گروهان بستان در گزارش خود اضافه می نماید که واحد تقویتی اعزامی از لشکر۹۲ زرهی اهواز، در پشت ارتفاعات میشداغ و الله اکبر مستقر، و چون از

مسـیر ارتفاعات مـذکور، معابر وصولی به پاسـگاه های مرزی به علت سـست بودن زمین وجود نـدارد، لذا در صورت بروز هرگونه رویداد قادر به پشتیبـانی فـوری نیست. اسـتدعا دارد به منظـور تقویت روحی مـأمورین نوار مرز و همچنین نمـایش قـدرت در مقابـل نیروهـای عراقی، در صورت امکان، واحـد اعزامی از لشـکر، در مسـیر ارتفاعات مشـرف به پاسـگاه ژاندارمری مرزی سوبله تا فکه اسـتقرار]یابد[که در مواقع فوری و عملیاتی بتواننـد به یگـان های در خط کمک های لازم را بنماینـد.» (سـند شـماره ۲۸۷۱۸۰ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: وزارت کشـور – اداره کل انتظامی)

۹- سند شماره ۰۳۳۸۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از ژاجا رکن ۳ – مرکزی فرماندهی، به دفتر ریاست جمهوری، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

گزارش پاسگاه طاووسیه ایران (منطقه مرزی بستان): «در اطراف پاسگاه طاووسیه عراق حدود پنج نفر به سنگرکشی ضلع جنوبی پاسگاه فوق و تأمین مواضع مشغول می باشند.» همچنین: در ساعت ۲۰:۳۰، پنج دستگاه خودرو از طرف پاسگاه رشیده به طرف پاسگاه طاووسیه عراق با چراغ خاموش در حرکت بود، با چراغ قوه به طرف پاسگاه هدایت شد و نیروهای مزبور در این پاسگاه مستقر شدند.(۱)

گزارش امروز هنگ ژاندارمری ایلام: در پاسگاه شهابی، دو دستگاه توپ شنی دار که دارای چرخ آهنی بزرگ و ۹ چرخ "اسنیکی" است، وجود دارد. علاوه بر این، پاسگاه مزبور با ۳۰ نفر شرطه و ۳۰ نفر سرباز تقویت شده است. همچنین پاسگاه های ذیل به این شرح تقویت شده اند:

پاسگاه خزینه با ۲۰ نفر شرطه و ۳۰ نفر سرباز، پاسگاه جناح با ۲۰ نفر شرطه و ۳۰ نفر سرباز، و پاسگاه حسین خمیس با ۳۰ نفر شرطه و ۲۵ نفر سرباز. هنگ ژاندارمری ایلام همچنین به استناد خبر رسیده به وسیله مأمور ویژه، اعلام داشت که نیروهای عراقی در جنوب پاسگاه زرباطیه در حال احداث پاسگاهی جدید هستند.(۲)

گزارش گروهان سومار: در ساعت ۱۹ امروز دو دستگاه خودرو پر از سرباز به پاسگاه "قشغه" کشور عراق وارد شد و سربازان در آن جا پیاده شدند.(۳)

گزارش امروز گروهان صالح آباد و پاسگاه نی خضر: «کشور عراق مشغول تقویت پاسگاه های مرزی خود می باشد و در حال حاضر در هر پاسگاه سه دستگاه تانک مستقر گردیده است و چند روز قبل تعداد هشت دستگاه گاز ۶۶ حامل افراد نظامی به پاسگاه های اینزی و الشهدا وارد شد.»(۴)

گزارش گروهان دهلران مربوط به مشاهده ساعت ۱۱:۱۵ امروز: «۱۲ دستگاه کامیون نظامی شامل پرسنل و جنگ افزار از پاسگاه چیلات عراق به طرف موسیان]حرکت می کرد[و یک دستگاه شورلت سواری سفید آنها را هدایت می کرد.»(۵) در این گزارش ارسالی به تهران، یادآوری شده است:«چون چاه های نفت در حوزه پاسگاه های بیرت و چیلات می باشد، لذا دستورات کامل مراقبتی و هوشیاری به گروهان دهلران و موسیان و پاسگاه های تابعه داده شده تا از لوله ها و چاه های نفت و پل های ارتباطی حفاظت کامل نمایند.»(۶)

از سوی دیگر، امروز لشکر۹۲ زرهی در پاسخی به هنگ ژاندارمری ایلام اعلام کرد که نمی تواند به تقاضای کمک این هنگ پاسخ مثبت بدهد. یادآوری می شود هنگ ژاندارمری ایلام

۱- سند شماره ۰۳۳۹۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دفتر سیاسی و انتظامی، به وزارت کشور (اداره کل انتظامی)۳۰/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۳۸۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از استاندار ایلام به وزارت کشور، میرسلیم، ۲۳/۱/۱۳۵۹، به نقل از هنگ ژاندارمری ایلام.

۳- سند شماره ۲۸۳۳۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر، به ناحیه ر۳، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۳۳۸۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی (رکن ۲ - دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۲۸۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از دهلران، به تهران - مرزبانی، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۶- همان.

به لشکر ۹۲ زرهی اهواز اعلام کرده بود که سه گردان و هر گردان یک گروه رزمی را به مهران، موسیان، و صالح آباد در نقش واحدهای کمکی (جهت کمک به نیروهای مرزی ژاندارمری) اعزام کند.(۱) در پاسخ، امروز لشکر ۹۲ زرهی به ناحیه اعلام کرد: «منطقه لشکر ۹۲ زرهی خوزستان از رودخانه میمه در موسیان تا دهانه فاو تعیین شده است که هیچ یک از محل های ذکر شده در گزارش، در منطقه مسئولیت لشکر نیست.»(۲)در پاسخ مزبور همچنین قید شده است که این منطقه مأموریت، با هماهنگی های حضوری که در دهلران با مدیریت نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی به عمل آمده، تعیین شده است.(۳)با وجود این، امروز باز هم هنگ ایلام به فرماندهی ناحیه نوشت: «یک گروه رزمی بسیار ورزیده و خودکافی [خودکفا]در ایلام مستقر شده، مقرر فرمایید یک گروه رزمی دیگر نیز در موسیان که حوزه مسئولیت لشکر اهواز می باشد، مستقر گردد.»(۴)

۴۹۸

در امر آمادگی ها و نقل و انتقالات ارتش عراق در مرزها، امروز حساسیت بیش تری در جنوب کشور مشهود بود؛ از جمله بر اساس گزارش رسیده به دفتر ریاست جمهوری، «گردان ۳۲ ضدهوایی مستقر در منطقه دیوانیه (شمال عراق) امروز به منطقه العماره نقل مکان و یک گروهان آن نیز به بصره اعزام شده است.» همچنین «گردان هفتم توپخانه نیز که جهت مأموریت، یک ماه به منطقه ناصریه اعزام شده بود، با توجه به تیرگی روابط ایران و عراق به بصره مراجعت و به نوار مرزی ایران اعزام و مستقر شد.»(۵)

گزارشی دیگر، از اعزام گروهان سوم تیپ ۱۵ (تابع لشکر ۵ مکانیزه بصره) از منطقه الشعیبه به منطقه مرزی المطوعه (مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خرمشهر) حکایت می کند.(۶) همچنین در گزارشی دیگر که حاکی از آماده کردن زمین منطقه برای تحرک بیش تر نیروهای عراقی است، آمده است که امروز بنابه دستور مدیریت گارد مرزی استان بصره «یک دسته مهندسی صحرایی به مرز مشترک ایران و عراق در منطقه تنومه اعزام تا مین هایی را که احتمالاً از طرف نیروهای ایرانی در این منطقه کار گذاشته شده اند جمع آوری و پاکسازی نمایند.»(۷)

امروز از منطقه میانی و شمالی نیز تحرکات ارتش عراق گزارش شده است؛ هر چند میزان آن از جنوب کمتر بوده است؛ از جمله این که لشکر ۷ پیاده کوهستانی ارتش عراق در آمادگی کامل است و به پرسنل آن تفهیم شده است جمهوری اسلامی ایران – که به لقب اسرائیل خوانده شده است – قصد دارد به عراق تجاوز کند. در ادامه گزارش آمده است که هیجان و آمادگی در این نیروها مشاهده می شود.(۸)همچنین در تلفنگرامی که استاندار ایلام امروز برای وزارت کشور ارسال کرد، اعلام شد که در حال حاضر از "خورزیر" که در مغرب "طعان" عراق است تا خانقین، ارتش عراق مستقر می باشد و به تانک های تی۶۲ روسی مجهز و در حالت آماده باش است.(۹)

ص: ۸۴۰

۱- مأخذ ۴۸، از اهواز، به تهران – کرمانشاه – ایلام، ص ۱۹۰.

۲- سند شماره ۲۸۲۷۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اهواز، به تهران، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۴۸، ایلام فرمانده هنگ ژاندارمری، ص ۱۵۹.

۴- مأخذ ۴۸، از ایلام، به کرمانشاه، فرماندهی ناحیه رکن سوم، ص ۱۶۸.

۵- سند شماره ۰۳۳۹۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا ر۲ (دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۲۸۷۴۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ر۲، به ف.۱۹ – ۰۷ر۲، ۱۹/۲/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۲۸۷۱۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ر۲، به ف ۱۹، ف۲۱، ۰۷ر۲، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۰۶۳۳۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران (عملیات)، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۹- مأخذ ۵۸.

از سوی دیگر، در اردوی ایران نیز برخی اقدامات و تحرکات جهت احراز آمادگی گزارش شده است؛ از جمله امروز دوزدوزانی فرمانده سپاه پاسداران به چهار تن از کادرهای ستاد مرکزی سپاه مأموریت داد که «جهت بررسی موقعیت و آمادگی و قابلیت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در خط مرزی با عراق، و همکاری با سایر نیروها اقدام نموده و گزارش خود را در اسرع وقت ارائه نمایند.»(۱) همچنین به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، تیمسار سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش، درباره اوضاع و احوال فعلی کشور، خطاب به عموم هموطنان پیامی فرستاد. وی در این پیام از همه اقشار ملت خواست علاوه بر انجام وظایف اصلی خویش (تحصیل، آموزش،کار و تولید) تعلیمات و آموزش های رزمی و نظامی را نیز در اوقات فراغت، با همکاری برادران ارتش در پادگان ها فراگیرند.(۲)

یادآوری می شود در حال حاضر ارتش هنوز شکل بازسازی شده خود را باز نیافته است و سپاه نیز تجربه و توسعه لازم را ندارد؛ از این رو طبعاً بیش ترین توجهات به سوی نیروهای داوطلب است. در این وضعیت از عشایر مسلح مناطق مرزی نیز امیدوارانه یاد می شود؛ از جمله اصغر ابراهیمی استاندار ایلام، ضمن این که اوضاع مرزی را در این استان آرام توصیف کرد، خاطرنشان ساخت: تمام عشایر استان ایلام مسلح هستند و در حالت آماده باش کامل به سر می برند(۳) البته به طور طبیعی در این گونه اظهارات علنی، جنبه های تبلیغاتی و ایجاد آمادگی روانی در نظر گرفته می شود. هم زمان با ابراز مطالب فوق از استاندار ایلام، هنگ ایلام از کمبود تجهیزات لازم برای محدوده مأموریت خویش خبر داد؛ به این صورت که اعلام داشت: «به منظور جواب دادن به هر نوع تجاوز مرزی، احتیاج به سلاح سنگین به شرح زیر می باشد: ۱. تفنگ ۱۰۶ با خودروی مربوطه، ۲۷ قبضه؛ ۲. موشک انداز...،(۴) ۷۰ قبضه؛ ۳. مسلسل کالیبر ۵۰ برادنیک، ۷۰ قبضه؛ ۴. خمپاره انداز ۸۱ میلیمتری، ۳۰ قبضه. دستور فرمایید در این مورد اقدام و بهره به هنگ ایلام اعلام دارند.(۵)

علاوه بر کمبود تجهیزات و امکانات، اساساً ساماندهی پاسگاه های مرزی هنوز شکل مناسبی نیافته است. در نامه ای با امضای شورای فرماندهی سپاه خوی که امروز ارسال گردید، به این موضوع اشاره شده است. متن نامه چنین است: «از ستاد سپاه پاسداران خوی به دفتر ریاست جمهوری، برادر ابوالحسن بنی صدر. با عرض سلام، محترماً معروض می دارد که بعد از ریشه کن شدن حکومت پهلوی اکثر پاسگاه های مرزی از جمله غرب کشور به تدریج و بنابه دلایل نامشخص تعطیل گردید. این مسئله نه تنها باعث تقویت ضدانقلاب در منطقه شده، بلکه کنترل عبور و مرور مرزی را نیز عملاً از دست مقامات مسئول خارج کرده.

۱- سند شماره ۱۱۴۲۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه پاسداران، به برادران علی محمد فرزین، محمد حسن بخشی زاده، محمد کریمی، خلیل طباطبایی.

۲- مأخذ ۴، ص۳.

۳- مأخذ ۱، ص۱۱.

۴- متن سند ناخواناست؛ ظاهراً آر.پی.جی۷ است.

۵- سند شماره ۰۴۲۲۰۳ (اسناد مجموعه ای) مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ۵.ر۳، به ر۴ پشتیبانی ۵، ص۱۸۵.

خواهشمند است نسبت به استقرار مجدد پاسگاه های فوق از جمله حومه شهرستان خوی که اهالی شهر و حومه نیز در این مورد آمادگی همه گونه همکاری و مساعدت را داشته، دستورات اکید و فوری صادر نموده تا بلکه بیش از این موقعیت و میدان را برای ضد انقلاب و اشرار خالی ننماییم.»(۱)

نمودی دیگر از وضع یادشده، در نامه امروز اطلاعات سپاه یزد به تهران ذکر شده است. در این نامه آمده است: «پیرو اطلاع در مورد تحریک به فرار سربازان از طرف فرماندهان، چون این حرکت در پادگان نوده آزادشهر هم به وقوع پیوسته، گواهی توطئه سراسری است. فرماندهان مرکز آموزشی نوده آزادشهر به سربازان و دیپلمه های وظیفه می گویند بروید کسی دنبال شما نمی فرستد، و نیز گفته اند ۴۰۰ نفر به کردستان اعزام کرده ایم که ۳۰۰ نفرشان فرار کرده اند. ضمناً در پادگان، حشیش و هروئین بین سربازان پخش می شود، مخصوصاً حشیش بین اصفهانی ها؛ و نیز افراد هر وقت که بخواهند، بدون برگ مرخصی محل خدمت را ترک می کنند.»(۲)

۴۹۹

در ادامه انفجارها و اقدامات ایذایی عوامل عراق در ایران، امروز در دزفول یک بمب ساعتی منفجر شد(۳) این بمب ساعت ۱۰:۳۰ در یک اتومبیل وانت قرمز رنگ(۴)بدون شماره قرار داشت. این اتومبیل در بخش جنوبی خیابان امام خمینی، در کنار خیابان، نزدیک بانک ملی شعبه دزفول پارک شده بود(۵)بر اثر این انفجار، هفت نفر از عابران جراحات سطحی برداشتند که پس از مداوای سرپایی از بیمارستان مرخص شدند. شیشه های چند مغازه نیز خرد شد. لازم به ذکر است که همراه بمب ساعتی، ۱۵ نارنجک نیز قرار داده شده بود که منفجر نش(۶)

یادآوری می شود گزارش منابع انتظامی از دشت آزادگان حاکی از آن است که ۲۵ نفر از ایرانیان متواری، از عشیره بنی طرف، که دوره چریکی را در بصره طی کرده اند، روز گذشته با مواد منفجره و بمب های ساعتی به ایران اعزام شده اند.(۷)خبرهایی نیز به وزارت کشور می رسد که نشان می دهد اردوگاه هایی در خاک عراق برای آموزش چریکی و اقدامات ایذایی در داخل ایران، فعال است. همچنین جاسوس های عراق، در پوشش قاچاقچی سلاح و چای، در تردد غیرمجاز به داخل خاک ایران فعال هستند.(۸)

۵۰۰

خبرهای غیررسمی منابع مختلف از داخل عراق، از وقوع برخی انفجارات و تحرکات ایذایی به وسیله مخالفان رژیم بعث حکایت می کند؛ از جمله طبق گزارش پایگاه آبادان، امروز به علت انفجار بمب در استادیوم ورزشی فاو، سه نفر بعثی کشته شدند(۹) از شهر کوچک فاو علاوه بر این گونه حوادث، درباره فضای پلیسی و سرکوب حاکم بر این شهر نیز

ص: ۸۴۲

۱- سند شماره ۱۰۶۶۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه پاسداران خوی، به دفتر ریاست جمهوری، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۶۳۳۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از یزد، به تهران - اطلاعات، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۶۳۳۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ مرکز فرماندهی، به سپاه پاسداران، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۲، ص۵.

۵- مأخذ ۳، ص۲.

۶- مأخذ ۷۸.

۷- سند شماره ۲۹۴۱۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان رکن دوم، به ف۱۹، ف ۲۱، ر۲، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۸- مأخذ ۵۸.

۹- سند شماره ۲۸۷۵۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (ر۲)، به نزاجا (اطلاعات)، ۷/۲/۱۳۵۹.

گزارش هایی با قید "صحت دارد"، به مراکز اطلاعاتی منطقه می رسد؛ از جمله یک خبر رسیده حاکی است که امروز یک «غیرنظامی [به نام]، حسین عبدالشاه، یکی از افراد مؤمن و متدین منطقه فاو، در حالی که مبلغ ۵۰ هزار دینار عراقی از موجودی خود را از بانک برداشت نموده بود، توسط مأمورین سازمان امن العام که از قبل وی را تعقیب می کردند دستگیر شد.»(۱)-(۲)

در بصره نیز پنج نفر که لباس نظامی بر تن داشتند، شب هنگام به کاخ استانداری حمله کردند و سه نفر از نگهبانان را کشتند و بلافاصله متواری شدند.(۳)

در همین حال، برخی خبرها از افزایش کینه ورزی عراقی ها با ایرانیان، حتی در خارج از عراق، حکایت دارد؛ از جمله امروز شهربانی استان خوزستان به استانداری خبر داد که در چند روز گذشته برخوردهای شدیدی بین بعضی از ایرانیان با افراد عراقی مقیم و ساکن کویت رخ داده است. در گزارش مزبور همچنین از مشکلاتی یاد شده است که عراقی ها برای هموطنانمان - که در مسیر اروندرود و خلیج فارس تردد دارند - ایجاد می کنند. در گزارش، در این باره توضیح داده شده است که از جمله «با استفاده از قایق های تندرو و دیگر وسایط نقلیه آبی، آنان را مورد حمله قرار می دهند. همین امر موجبات نگرانی و ناراحتی ایرانیان را فراهم نموده؛ به نحوی که احساس می کنند مسیر آبی مزبور فاقد امنیت کافی است.»(۴)

در این حال خبرهای غیررسمی و رسمی همچنان از تداوم بسیج و آمادگی نیروهای عراقی حکایت می کند. بخش عربی رادیو صوت الجماهیر عراق خبر داد:

امروز اعلامیه شماره ۲۶ سال ۱۹۸۰، صادر شده از سازمان بسیج و آمار وزارت دفاع عراق، به این شرح منتشر شد:

۱. کلیه متولدین ۱۹۴۹ (ستوانیاران، درجه داران و سربازان داوطلب و خدمت اجباری و همچنین کلانترها و درجه داران، افراد پلیس، راهنمایی و رانندگی، امنیتی، تابعیت مرزداری و مخابرات عمومی) که منقضی خدمت هستند، باید از تاریخ ۱۵/۴/۱۹۸۰ تا پایان وقت اداری ۲۱/۴/۱۹۸۰، در خلال هفت روز برای آنها یی که در داخل کشور هستند، مراجعه کنند. در غیر این صورت خلافکار شناخته شده و اقدامات قانونی در حق آنها اعمال خواهد شد.

۲. مشمولین این اعلامیه از متولدین فوق که در خارج از کشور هستند، باید در خلال سی روز از ۱۵/۴/۱۹۸۰، برای روشن ساختن وضع خود در زمینه های فوق، به سفارتخانه ها یا وابستگی های نظامی مراجعه کنند و لازم است مدارک رسمی دال بر مراجعه خود داشته باشند.

۳. این اعلامیه شامل فارغ التحصیلان عالی و دانشکده ها و مؤسسات عالی نیز می شود(۵)

۱- در گزارش مزبور که در ۲۹/۲/۱۳۵۹ ارسال شد اضافه گردیده است که «خانواده وی تاکنون هیچ اطلاعی از نامبرده ندارند.»
۲- سند شماره ۲۸۷۵۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ر۲، به ف۲۱، ۰۷ر۲، ۹/۲/۱۳۵۹.
۳- سند شماره ۲۸۷۲۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲، به ف۱۹ - ۰۷ر۲، ۱۳/۲/۱۳۵۹.
۴- سند شماره ۲۸۷۱۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:از شهربانی استان خوزستان (اهواز)، به استانداری خوزستان، ۲۳/۱/۱۳۵۹.
۵- مأخذ ۸، ص۱۲، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۲۳/۱/۱۳۵۹

۵۰۱

مصطفی میرسلیم معاون سیاسی – اجتماعی وزارت کشور و سرپرست شهربانی جمهوری اسلامی، طی گفت وگویی اعلام کرد: تاکنون نزدیک به ۲۰ هزار نفر از ایرانیان، از عراق اخراج شده اند. در بین رانده شدگان تا به حال تعدادی از عناصر جاسوسی بعث شناسایی و دستگیر شده اند. دولت عراق برای آنها شناسنامه ایرانی صادر کرده است تا بدین وسیله به داخل مرزهای ما نفوذ کنند و دست به خرابکاری بزنند.(۱)

همچنین اصغر ابراهیمی استاندار ایلام گفت: در تحقیقاتی که از رانده شدگان به عمل آمده است، تاکنون بیش از ۱۰ نفر از اعضای فعال حزب بعث، مأموران امنیتی، و افرادی که برای خرابکاری تربیت شده اند، شناسایی گردیده اند.(۲)

در این حال، خبرنگار اعزامی کیهان به مناطق مرزی غرب کشور، در گزارشی از این منطقه اعلام کرد: در بین رانده شدگان، بیمار و مجروح نیز به چشم می خورد که با کامیون های روباز و تریلر، در ۱۵ کیلومتری مرز رها شده اند. تاکنون چهار تن از زنان ایرانی رانده شده، در مرز ایران وضع حمل کرده اند.(۳)

از سوی دیگر سرهنگ اخیانی فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه گفت: جمعاً از طریق مناطق مرزی سومار، خسروی، مهران و دهلران، ۱۲۲۸۱ نفر از ایرانیان مقیم عراق اخراج شده اند. رانده شدگان به اردوگاه های خرم آباد، سرآب گرم، ایلام و سایر محل هایی که برای آنها آماده شده است، منتقل شده اند.(۴) اما به گزارش کیهان، ایرانیان رانده شده از عراق که در ایلام، دهلران و مهران مستقر هستند، به علل امنیتی، به سایر نقاط کشور انتقال خواهند یافت(۵)از جمله قرار است ۴۰۰ خانوار از معاودین عراقی، در اصفهان اسکان داده شوند. به همین مناسبت امروز جلسه ای با شرکت معاون سیاسی استانداری و مدیران کل و مسئولان سازمان های اداری و انتظامی، در شیروخورشید سرخ اصفهان تشکیل شد. تشکیل این جلسه به این جهت بود که در زمینه تأمین مواد غذایی و ایجاد فضاهای آموزشی و بهداشتی – درمانی و سرویس های لازم برای معاودین، بررسی ها و مذاکرات لازم به عمل آید.(۶)

۵۰۲

امروز از طرف دو تن از روحانیان برجسته مخالف رژیم صدام که در ایران به سر می برند، پنج پیام جداگانه در مطبوعات داخلی انتشار یافت. این پیام ها خطاب به "رانده شدگان عراقی"، "ارتش عراق"، و "ملت مسلمان عراق" از آیت الله سیدمحمد شیرازی(۷) و نیز خطاب به "حزب الدعوه" و "آیت الله خوئی"** از طرف آیت الله سیدعبدالله شیرازی(۸)** صادر شده است.

ص: ۸۴۴

۱- مأخذ ۱۳، ص۲.

۲- مأخذ ۱، ص۱.

۳- مأخذ ۱۲، ص۳.

۴- مأخذ ۴۰، ص۳.

۵- مأخذ ۱۲، ص۳.

۶- مأخذ ۴۰، ص۳.

۷- و ** نامبردگان در روزشمار ۲۱/۱/۱۳۵۹ معرفی شده اند.ص۷۷۵.

۸- ** پیام به آیت الله خویی قبلاً در ص۷۵۹ درج شده است.

در پیام آیت الله سیدمحمد شیرازی به رانده شدگان عراقی آمده است: «هرچندکه بعثی ها شما را از خانه و کاشانه خویش با زور و ظلم به این شکل فجیع بیرون راندند و ما را به یاد فجایع اسرائیل در راندن مسلمانان از فلسطین می اندازد، لیکن شما باید با عزمی راسخ بر برانداختن حکومت طاغوتی صدام و اربابانش که به زور تانک بر مسند حکومت عراق تکیه زده اند، مبارزه خود را ادامه بدهید.» در قسمت دیگری از این پیام آمده است: «اکنون شما باید زندگی نو شروع کنید. جوانان برومند شما در مقاومت اسلامی ضد رژیم عراق داخل شوند و کسبه شما به تجارت و کار مشغول گردند تا بدین وسیله، آینده درخشانی را برای خود به اذن خدای بزرگ بسازید.(۱)

در پیام وی به ارتش عراق نیز آمده است: «برای ارتش نیرومند عراق شرم آور نیست که تخت صدام سفاک و خونخوار را حفظ و حراست نماید؟ آیا برای چنین ارتش بزرگی که دوبار با استعمار انگلستان جنگید، عیب نیست که تاج و تخت وابستگان به آنان را امروزه نگهداری کند تا این جلادان بتوانند بیش از ۵۰ هزار جوان را زندانی کنند و پرقساوت ترین انواع شکنجه را بر آنان مسلط نمایند؟ اگر امروز بر ستمگری های رژیم بعث ساکت شوید، آیا خواهید گفت منتظر رهبری بودیم؟ هان! این رهبر و قائد اعظم، امام خمینی محبوب قلب های شما و قلب های یک میلیارد مسلمان جهان، اکنون شما را ندا می کند. به ندای او جواب گویید؛ زیرا در اجابت شما عزت و سعادت خودتان نهفته است؛ همان گونه که ارتش دلیر ایران ندای او را جواب مثبت گفت و بدین وسیله از ذلت به عزت و از بردگی به سربلندی نجات یافت.»(۲)

در بخش دیگری از پیام به ارتش عراق آمده است: «ای ارتش، به ملت ملحق شوید؛ از پادگان ها بگریزید؛ زندان ها را بگشایید؛ زندانیان ستمدیده را از سیاه چال ها بیرون رانید؛ به انبارهای اسلحه یورش برید و هرکس که در برابرت ایستادگی کرد او را بکش که کشتن او برای تو بهشت و برای او دوزخ است؛ رادیو تلویزیون را از خونخواران، پاک نما و ندای اسلام، بانگ الله اکبر مرا از رادیو به فضای عراق برسان!» در قسمت آخر این پیام آمده است: «شما همه، مسلمان هستید و ارتش عراق باید ارتش اسلام باشد. این ارتش را از عناصر ضداسلام پاکسازی کنید و همگی به ملت مسلمان به پاخواسته عراق ملحق شوید و ننگ سکوت را از روی خود بزدایید. خداوند یار و یاور شما خواهد بود.(۳)

پیام به حزب الدعوه تلگرامی است که آیت الله سیدعبدالله شیرازی در پاسخ تلگرام این حزب ارسال کرده است. حزب الدعوه در این تلگرام از انتقال آیت الله صدر به یکی از سیاه چال های بغداد خبر داده بود و برای آزادی او از آیت الله شیرازی استمداد کرده بود. در پیام به حزب الدعوه آمده است: من از عموم برادران و فرزندان عزیزم در عراق می خواهم که تمام نیروهای خود را علیه حزب جنایتکار که با توطئه ای جدید علیه انقلاب اسلامی ایران و

۱- مأخذ ۱، ص ۱.

۲- مأخذ ۱، ص ۱.

۳- همان.

مسلمانان جهان، دست به کار شده، بسیج شوند. آیت الله شیرازی همچنین کارکنان ادارات و بازاریان را به اعتصاب دعوت کرد.(۱)

در پیام آیت الله سیدمحمد شیرازی به "ملت مسلمان عراق" آمده است:

۱. بر ملت عراق واجب است از نـدای امـام خمینی دام ظله اطـاعت کامل نماینـد و در سـرنگونی حکومت دست نشانـده بعث خائن عراق کوشـش کننـد... و من ملت شـریف عراق را برحـذر می دارم که گول کودتای نظامی را نخورند؛ چون بریتانیا از چند ماه پیش این امر را آماده ساخته تا به جای حزب بعث مهره های جدیدی قرار دهد، و هر کودتای نظامی در عراق مطلقاً مردود است و لازم است که خود ملت، حزب بعث را سـرنگون کنند، و آن هم میسر نمی شود مگر با به دست گرفتن اسلحه و برگزاری تظاهرات و اعتصابات همگانی و پیگیر و قطع رابطه با حکومت غاصب تا سرنگونی نزدیکش به خواست خداوند متعال.

۲. بر مسـلمانان جهـان است که نـدای امـام خمینی را پیرامون سـرنگونی حزب بعث، با تمام نیرو و توانایی های خود اجابت نماینـد. اطاعت از امام خمینی در وجوب سـرنگونی حکومت بعث، اطاعت از یک خلیفه شـرعی و از خلفای رسول الله و نائبی از نوائب امام علیه السـلام، و مخالفت با او در حد شـرک به خدای متعال است. مصـرف کردن پول در این راه از حقوق شرعی اسلامی مثل سهم امام علیه السلام و زکات و غیر از آن، قبول است و هرکسـی از مسـلمانان عراقی که در میـدان مبارزه برای سـرنگونی حزب بعث کافر به خـدا و روز جزا، به درجه رفیعه شـهادت برسد، حکم شهید را دارد. (غسل، کفن و حنوط نمی شود؛ بلکه به او نماز خوانده و او را با پیراهن خون آلود دفن می کنند.)

۳. بر حکـام خلیـج است که دست هـای خـود را در دست آغشـته به خـون بی گناهـان، دست صـدام، ننهنـد و واجب شـرعی است که فوراً از این عهدنامه اسـتعماری ننگین با عراق جدا شوند و بدانند که ماندن آنان زیر سایه حزب بعث (سایه امریکا و اسـرائیل) و راندن علما و مؤمنین و زندان و شکنجه آنان، جز مشکلات برای آنان ندارد؛ چون هیچ نیرویی هرچند که با عظمت هم باشد، نمی تواند مقابل اراده ملت ها ایستادگی کند...

۴. بر ملت مسـلمان ایران است که بـا تمام امکاناتش (تا زمان سـقوط حزب بعث) مبارزه کنـد و بـدین سان مشـکلات کردسـتان و خوزسـتان تمام خواهـد شـد؛ زیرا آن مشـکلات از خرابکـاری هـا و دخـالت هـای حزب بعث خـائن است که اسـرائیل و امریکا و شوروی و بریتانیا از آن با پول و تکنیک خرابکاری، پشتیبانی می کنند.»(۲)

۵۰۳

سخنگوی حزب دمکرات کردسـتان عراق (گروه بارزانی) اعلام کرد: هم زمان با اخراج و راندن ایرانیان از کشور عراق و وادارساختن آنان به فرار از این کشور، بعثی های نژادپرست حملات ناجوانمردانه خود را بر ضد ملت کُرد عراق شدت بخشیده اند. آنها به ویران ساختن

۱- مأخذ ۱۲، ص۳.

۲- مأخذ ۱، ص۱۲.

صدها ده در کردستان عراق و آتش زدن و تخریب مزارع کردستان عراق پرداخته اند و به علاوه به اخراج، تبعید، دستگیری و اعدام دانش آموزان، دانشجویان و جوانان کُرد اقدام کرده اند. وی افزود: در شانزدهم فروردین ماه جاری، ۶۰ تن از دانش آموزان و جوانان کُرد بعد از آن که ناگزیر شدند فرار کنند، خود را به پایگاه های حزب دمکرات کردستان عراق رساندند.(۱)

امروز همچنین مسعود بارزانی رئیس حزب دمکرات کردستان عراق، تلگرام هایی به امام خمینی و ابوالحسن بنی صدر فرستاد. در تلگرام بارزانی به امام آمده است: «حضور محترم حضرت امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی پیروزمند ایران و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران. به نام دفتر سیاسی حزب دمکرات کردستان عراق و رهبری انقلاب ۲۶ می ۱۹۷۶ کردستان عراق و به نام خودم، پشتیبانی همه جانبه و کامل خود را در شرایط حساس و خطیر کنونی - که انقلاب شکوهمند و پیروز ایران به رهبری حضرت عالی آن را طی می کند - از آن حضرت اعلام می داریم. ... حمله شدید امپریالیسم امریکا با قطع روابط دیپلماسی با جمهوری اسلامی ایران و محاصره اقتصادی ایران، و حملات وحشیانه رژیم بعث عراق علیه مسلمانان و برادران شیعه مان در عراق، و دستگیری حضرت آیت الله محمدباقر صدر و تبعید خود و خانواده اش به جای نامعلومی، و اخراج و راندن بیش از ۱۵هزار نفر از مسلمانان ایرانی از عراق، و حملات نظامی به مناطق نفت خیز کرمانشاه به خصوص نفت شهر، و خرابکاری در منابع نفتی و توطئه هایش در پناه دادن به عمال و نوکران شاه خائن و ساواک برای ضربه زدن به جمهوری اسلامی ایران، بهترین دلیل و گواه بر رسوایی امریکا و عمالش است.»(۲)

در تلگرام مزبور همچنین آمده است: «وظیفه ملی خود می دانیم که از همکاری با جمهوری اسلامی ایران با تمام نیرو و توانایی مان، در پاسداری از انقلاب مقدس ایران و دوستانش در مقابل توطئه های امپریالیسم و نوکرانش و در رأس همه آنها رژیم سفاک و خونریز عراق، از هیچ کوششی دریغ نورزیم. ما برای خنثی کردن توطئه های دشمنان علیه جمهوری اسلامی ایران آماده هر نوع مساعدت و همکاری با شما هستیم.»

یادآوری می شود مشابه متن این تلگراف، به عنوان آقای بنی صدر رئیس جمهوری ایران نیز مخابره شده است.(۳)

در این حال، امروز، گزارشی که حزب دمکرات از اقدامات نظامی چند روز اخیر خود تهیه کرده است، به وسیله ژاندارمری به وزارت کشور ارسال شد. بر اساس گزارش مزبور، از روز ۸ آوریل ۱۹۸۰(۱۹/۱/۱۳۵۹) پیشمرگان وابسته به شاخه ای از حزب دمکرات کردستان عراق، درگیر جنگ شدیدی با نیروهای ارتش عراق هستند که هنوز ادامه دارد. طبق این گزارش، پیشمرگان این حزب در منطقه چومان استان اربیل به مراکز و پایگاه های ارتش عراق در

۱- مأخذ ۱۲، ص۳.
۲- مأخذ ۱، ص۱۱.
۳- مأخذ ۱، ص۱۱.

منطقه مزبور از جمله ستاد هنگ چومان، با سلاح های سنگین و نارنجک حمله کردند. در نتیجه آن، عده ای از نیروهای عراقی کشته شدند و مقادیری از وسایل و مهمات و مراکز ارتش، طعمه حریق شد و نابود گردید.

در گزارش مزبور همچنین آمده است: «یکی از واحدهای تابعه این نیرو به داخل شهر چومان رفته و نشریات و تصاویر رهبر جاویدان، مصطفی بارزانی، و رئیس حزبمان رفیق مسعود بارزانی، به صورت وسیعی پخش گردیده و همچنین چند مرکز ارتش داخل شهر چومان مخصوصاً "دارالضیافه" (مهمان سرای) افسران زیر رگبار قرار گرفت.» در ادامه از حمله به «یک کاروان نظامی مرکب از شش خودرو نفربر مملو از سربازان عراقی در میان چومان و دربند» یاد شده است. طی این حمله هر شش خودرو آتش زده شد و حدود ۴۰ تن از سرنشینان آنها کشته و زخمی شدند.(۱)

۵۰۴

در عین حالی که در مناطق کردنشین آرامش نسبی تداوم یافته است، امروز در پاوه ناآرامی هایی بروز کرد. در پاوه در ساعت۱۹:۳۰، به طور ناگهانی سه گلوله خمپاره به طرف پادگان مستقر در شهرستان پاوه پرتاب شد که بلافاصله ارتش به آن پاسخ داد و نقاطی را که احتمال می رفت افراد مسلح در آن جا سنگر گرفته باشند، زیر آتش قرار دادند. درگیری تا حدود ساعت ۲۴ ادامه یافت.(۲) ساعتی قبل از این حادثه، افراد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پاوه به منظور پاکسازی، به طرف بخش باینگان عزیمت کرده بودند.(۳)

در واقع، به دلیل وضعیت کنونی پاوه، بین نیروهای نظامی و انتظامی تقسیم کار شده است. گزارش فرمانداری این شهر، از جلسه امروز ناصر کاظمی (فرماندار) با ابوشریف فرمانده عملیات سپاه و تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش و سرهنگ سهرابی فرمانده لشکر۸۱ زرهی ارتش، حکایت می کند. در این جلسه، توافقاتی در همین زمینه حاصل شده است. در این جلسه از جمله تصمیم گرفته شد که ارتش مستقر در پاوه، حفاظت زنجیری دور شهر پاوه را به عهده بگیرد تا سپاه پاسداران بتواند در جاهای دیگر به عملیات پاکسازی اقدام کند.(۴)

در این حال، گزارش ناصر کاظمی فرماندار پاوه و اورامانات به استانداری کرمانشاه، نشان می دهد نیروهای اعزامی یاد شده، بعد از چندین ساعت درگیری با مهاجمان، به روستای مزیدی از توابع بخش "باینگان" - که تحت کنترل مهاجمان بود - وارد شدند و مهاجمان عقب نشینی کردند؛ در نتیجه، روستای مزیدی و محل دکل رادیو تلویزیون که در مرتفع ترین کوه "باینگان" است، به تصرف پاسداران انقلاب درآمد. در این درگیری هیچ گونه خسارت جانی به بار نیامده است. بنابر این گزارش، افراد سپاه پاسداران پیشروی خود را به طرف مرکز بخش باینگان ادامه می دهند.(۵)

۱- سند شماره ۰۳۴۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران ر۲، به وزارت کشور، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۲۱۳۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، ستاد عملیاتی، به وزارت کشور، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۲۱۳۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اورامانات، به استانداری کرمانشاهان، ۲۳/۱/۱۳۵۹

۴- سند شماره ۲۱۳۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندار پاوه، به استاندار کرمانشاهان، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۵- مأخذ ۱۰۵.

۵۰۵

فعالیت های تبلیغی گروه های درگیر در کردستان، در وضعیت آرامش نسبی کنونی، اهمیت خاص خود را دارد. سفر چند روزه عزالدین حسینی در روزهای اخیر به بوکان، سقز، دیواندره و سنندج، در همین چارچوب صورت گرفته است. وی امروز در سنندج در مصاحبه ای با خبرگزاری پارس شرکت کرد. او در این مصاحبه کوشید مواضعی متناسب با اوضاع کنونی کشور و مطلوب افکار عمومی اتخاذ و اعلام کند و در ضمن، بقای اراده و تصمیم گیری در اهداف اعلام شده جریان های درگیر در کردستان را نیز تأکید نماید. عزالدین حسینی قطع رابطه و مبارزه با امریکا را مورد تأیید و تأکید قرارداد و اظهار داشت خلق کُرد در این مبارزه در کنار خلق های ایران خواهد بود. وی همچنین هر حمله ای بر ضد ایران از جمله حمله بعث عراق را محکوم کرد و گفت: پیشمرگان ما از تمامیت ارضی کشور، قاطعانه دفاع خواهند کرد. وی افزود «در شرایط حساس فعلی، اعمال فعلی ارتش در منطقه به نفع آرامش منطقه نیست» و گفت: «ما حق داریم در مورد حسن نیت دولت تردید داشته باشیم.»(۱)-(۲)

در گزارش دیگر از سنندج، خبرگزاری پارس تحرک تبلیغاتی دیگری را به نحو ذیل گزارش داد: «یک راهپیمایی از طرف حزب دمکرات، کومه له و فداییان خلق، در دیواندره ترتیب یافت. این تظاهرات و راهپیمایی در رابطه با جشن قطع رابطه امریکا با ایران و محکوم کردن توطئه های عمال امپریالیست و رژیم فاشیستی بعث در منطقه برگزار شد. یکی از هواداران چریک های فدایی، به نمایندگی از سوی دمکرات، کومه له و فداییان خلق سخن گفت و پرده از ماهیت توطئه های عمال امپریالیسم در رابطه با بازسازی ارتش و سیاست های رژیم بعث عراق برداشت.»(۳)

امروز همچنین در چارچوب یاد شده، کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان اطلاعیه ای درباره توطئه های امپریالیسم امریکا صادر کرد و اعلام داشت: در مقابل هر تجاوز خارجی به وسیله هر کسی که باشد، دوشادوش مردم سراسر ایران خواهیم جنگید. در این اطلاعیه آمده است: «هرچه آزادی های دمکراتیک در سراسر کشور بهتر تأمین شود و احزاب و سازمان های ضد امپریالیستی و دمکراتیک، هرچه بیش تر امکان آزادی فعالیت داشته باشند، مبارزه ضد امپریالیستی گسترش بیش تری خواهد یافت و توده های میلیونی میهن ما را صرف نظر از اختلافات عقیدتی و حزبی، در زیر پرچم واحد پیکار ضد امپریالیستی گردآوری خواهد کرد. محدود ساختن آزادی ها و تحمیل انحصارطلبی،

ص: ۸۴۹

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۵۰۵: متن کامل گزارش خبرگزاری پارس در سنندج از مصاحبه با عزالدین حسینی. ص ۸۶۰

۲- مأخذ ۸، ص ۱ و ۲.

۳- مأخذ ۸، ص ۲.

محدود ساختن نیروهای واقعی ضد امپریالیستی است و در نتیجه به گسترش مبارزات ضد امپریالیستی لطمه وارد می آورد.»

در قسمت دیگر اطلاعیه گفته شده است: «یکی از مشکلات اساسی کشور ما مشکل خلق های ستمدیده است که در میهن ما به صورت یک واقعیت انکارناپذیر درآمده و با برخورد انقلابی و تأمین حقوق خلق های ستمدیده ایران، در چارچوب جمهوری اسلامی، می توان به آسانی به حل مشکل دست یافت. برای ایجاد اتحاد و یکپارچگی در صفوف مردم ایران، تأمین حقوق ملی خلق های ستمدیده ضرورت حادی به شمار می رود. کسانی که می گویند اکنون که ما در مقابل امپریالیسم قرار داریم، بجا است که خواسته های ملی را کنار بگذاریم، سخت در اشتباهند. برعکس باید در این شرایط حساس، حق خودمختاری خلق ها، از جمله خلق کُرد را به رسمیت شناخت. این امر از سویی به استحکام جبهه داخلی مقاومت و فشرده ساختن صفوف مبارزان ضد امپریالیستی کمک خواهد کرد و از سوی دیگر امکان سوء استفاده دشمنان انقلاب از احساسات ملی خلق های ایران را از بین خواهد برد، و چون خلق های ستمدیده در مرزهای ایران ایستادگی کنند، سد بزرگی در برابر هر تجاوز خارجی به وجود خواهند آورد.»(۱)

از سوی دیگر، امروز ستاد مشترک ارتش به سپاه اطلاع داد: «حزب دمکرات طی اعلامیه ای ابلاغ نموده در صورتی که سپاه پاسداران در راه میاندوآب - بوکان و میاندوآب - مهاباد به بازرسی ماشین ها و افراد ادامه دهند، به آنها حمله خواهند نمود.»(۲)

۵۰۶

روزنامه نامه مردم، ارگان حزب توده ایران، امروز نیز طی دو مقاله به مسئله روابط ایران و امریکا پرداخت. روزنامه در مقاله اول، تحرکات ضدایرانی امریکا پس از انقلاب اسلامی و نیز کوشش این کشور برای جلب همکاری کشورهای هم پیمان خود جهت محاصره اقتصادی ایران را یادآوری می کند؛ همچنین به تلاش امریکا برای قانونی نشان دادن تحریم های اقتصادی و انطباق آن با قطعنامه های سازمان ملل، و نیز به مقابله های شوروی با آن اشاره می کند و می نویسد:

«دولت کارتر طرح قطعنامه ای را درمورد مجازات های اقتصادی علیه ایران به شورای امنیت سازمان ملل متحد تسلیم کرد که این طرح در جلسه ۱۳ ژانویه (۲۳ دی ۱۳۵۸) شورای امنیت سازمان ملل متحد مطرح گردید. اتحاد شوروی عضو دائمی شورای امنیت، با استفاده از حق وتو این طرح را رد کرد و در نتیجه، تلاش دولت امریکا برای محاصره اقتصادی ایران با شکست مواجه شد؛ اما اکنون پس از قطع رابطه سیاسی با ایران که بحران روابط ایران و امریکا وارد مرحله تازه ای شده است، دولت کارتر... سعی دارد چنین وانمود سازد که مجازات های اقتصادی علیه ایران ... با قطعنامه مورخ ۱۳ ژانویه شورای امنیت

ص: ۸۵۰

۱- مأخذ ۳، ص۹.

۲- سند شماره ۰۶۳۳۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به سپاه پاسداران، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

سازمان ملل متحد مطابقت دارد؛ در صورتی که همه کشورهای جهان می دانند که این قطعنامه از طرف شورای امنیت پذیرفته نشد و چنین قطعنامه ای اصولاً وجود ندارد.

در فعالیت مجامع بین المللی، از آن جمله سازمان ملل متحد و شورای امنیت، نمونه های زیادی وجود دارد که امپریالیسم امریکا به تصمیمات و قطعنامه های این سازمان تنها زمانی احترام می گذارد که با منافع آزمندانه آن وفق داشته باشد و در غیر این صورت حتی در مواردی که دولت امریکا خود به آنها رأی داده باشد، به نحوی آشکار آنها را نقض می کند؛ به عنوان نمونه بارز، قطعنامه های متعدد شورای امنیت در مورد بحران خاورمیانه، تجاوز اسرائیل به کشورهای عرب و اشغال سرزمین های آن را محکوم کرده و از اسرائیل خواسته است که اراضی اشغالی را تخلیه کند. دولت امریکا که عضو دائمی شورای امنیت است نه تنها کم ترین کوششی برای اجرای این قطعنامه ها به کار نبرده، بلکه با پشتیبانی همه جانبه از اسرائیل تجاوزکار و سازمان دادن توطئه کمپ دیوید، راه اجرای این قطعنامه ها و تحقق بخشیدن به خواست های برحق خلق های عرب و به ویژه خلق عرب فلسطین را مسدود ساخته است.»(۱)

در مقاله دوم، قطع رابطه با امریکا کنار گذاشتن سیاست سربریدن با پنبه و دست بردن به چماق به وسیله امریکا توصیف شده و آمده است: «واقعیت این است که بر اثر سیاست های سازشکارانه یا انحصارطلبانه ای که مسئولان حکومتی، به دور از محتوای اساسی خط امام اِعمال می کردند، وقت بسیار گرانبهایی از انقلاب صرف شده.»

سپس با اشاره به ضرورت وحدت توده های مردم و نیروهای مختلف انقلابی آمده است:

«در دوران پیش از انقلاب، مخالفان رژیم یعنی گروه های انقلابی دارای عقاید و نظرهای مختلف سیاسی بودند و تعلقات سازمانی و عقیدتی گوناگون داشتند؛ ولی همه آنها در یک صف و صادقانه در انقلاب شرکت کردند و در نبرد عظیم خلق به رهبری امام خمینی، علیه رژیم تا پیروزی، جانبازانه شرکت جستند. در دوران پس از انقلاب، نه فقط لایه بندی های ناگزیر صورت گرفت و برخی دوستان نیمه راه، صف انقلاب را بنابه خصلت طبقاتی خود ترک گفتند، بلکه در بین نیروهای اصیل انقلابی نیز اختلافات سیاسی با ابعاد وحشت زایی بروز کرد.

دشمن همان قدر که از اعتماد ما ضرر دید، از نفاق ما شاد شد و آن را دامن زد؛ پس اختلافات سیاسی را به وسیله عمال رنگارنگ خود - که به لباس های افراطی، از مسلمان نمایی تا کمونیست نمایی، درآمده بودند، ولی علیه مسلمانان راستین و کمونیست های واقعی توطئه می کردند - دامن زد. ابرهای تیره و تاریک به دنبال این اوضاع در آسمان انقلاب ما پدیدار شدند که دستاوردهای انقلاب را به طور جدی مورد تهدید قرار می داد؛ اما خوشبختانه در روزهای اخیر، امام خواستار شد که گروه های مختلف سیاسی اختلاف را کنار بگذارند و سپس اهمیت وحدت کلمه و امر یکدلی را بار دیگر خاطرنشان ساخت.

۱- روزنامه نامه مردم، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص۱ تا ۷.

امر حیاتی اتحاد نیروهای متنوع انقلابی همواره یکی از اصول مشی سیاسی حزب توده ایران بوده و باور ما همیشه این بوده است که مهم تشخیص دشمن عمده و متوجه کردن همه آتش ها به سوی آن است. برای رویارویی با امپریالیسم امریکا باید به مشاجره و درگیری های سیاسی بین احزاب و گروه های مترقی و انقلابی پایان داد و ضمن حفظ مواضع عقیدتی، از خط امام و سیاست قاطع ضد امپریالیستی و خلقی پشتیبانی کرد. باید یک بار برای همیشه از سیاست انحصارطلبانه و تفرقه جویانه دست کشید و به تحریک کنندگان و عوامل تفرقه افکن امکان برهم زدن جبهه متحد مردم انقلابی ما را نداد.»(۱) نویسنده مقاله در ادامه، برای رویارویی با امریکا راه حل هایی ارائه داده است؛ از جمله: دستیابی به استقلال اقتصادی و جامه عمل پوشاندن به ایده ارتش ۲۰ میلیونی جهت «تبدیل ارتش به ارتش واقعاً خلقی و انقلابی، و پاکسازی آن از همه عناصر طاغوت زده و آماده همکاری با ضدانقلاب.»

۵۰۷

ستاد مشترک ارتش گزارشی برای شهربانی ارسال کرد که از یک برخورد غیرمسلحانه خیابانی بین موافقان و مخالفان نظام در جلوی دانشگاه تهران حکایت می کند. یادآوری می شود که این امر تقریباً پدیده رایجی در خیابان ها است که می توان آن را ناشی از شدت و حدّت موضع گیری های آشکار و شدیداً تحریک کننده برخی گرو ه های سیاسی، و تداوم "وضعیت انقلابی" و عدم استقرار کامل حاکمیت قانون و نهادهای قانونی دانست. در گزارش مزبور آمده است: «برابر اطلاع واصله، صبح امروز بین گروه های چپ و فروشندگان نوار و کتاب در جلوی دانشگاه تهران درگیری هایی ایجاد که در نتیجه چهارنفر مجروح گردیدند و با دخالت پلیس این درگیری خاتمه یافته است.»(۲)

در ادامه گزارش مذکور، خبر دیگری داده شده است که خود به خود بخشی از زمینه های این گونه درگیری ها را توضیح می دهد. بر اساس این گزارش «در ساعت ۱۹:۱۰ امروز در مقابل دانشگاه تهران اعلامیه ای علیه نامه ۱۳ ماده ای امام خمینی [پیام نوروزی امام] پخش شد. اعلامیه مزبور از طرف اتحادیه مبارزان کمونیستی [گروه کوچکی موسوم به "اتحاد مبارزان کمونیست"] بوده است. در اعلامیه مزبور از سخنان [نوروزی] امام در مورد "سال امنیت" انتقاد و متذکر شده اند که در سال امنیت، کارگران حق اعتصاب ندارند، بیکاران حق ندارند برای کار تحصن کنند، زاغه نشینان نمی توانند اعتراض کنند، دهقانان حق ندارند برای گرفتن زمین اقدام نمایند.»(۳)

امروز همچنین شماره ۳۱ هفته نامه "اتحاد چپ" منتشر شد که در آن، تحت عنوان "امنیت برای سرمایه داران ایجاد باید گردد" مقاله ای درج شده و ضمن آن آمده است: بنی صدر از امنیت و لزوم برقراری آن می گوید و شورای انقلاب هم. آیت الله خمینی هم از

۱– مأخذ ۱۲، ص۳.

۲– سند شماره ۰۶۳۳۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا۳ – مرکز فرماندهی، به شاجا، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۳– همان.

تکرار مکرر آن خسته نمی شود و در پیام نوروزی، قاطعانه می گوید امسال سالی است که باید امنیت به ایران بازگردد.

در بخش دیگری از این مقاله آمده است: روحانی سالاران و بر سر سفره غارت دستاوردهای قیام نشستگان، در کمال امنیت به سر می برند و همین سان کمیته هاشان و پاسدارانشان – البته نه در کردستان یل پرور و نه در هر جای دیگر که مقاومت بود و پیکار – و همین طور دولت مداران و اعوان و انصارشان، حزب الله شان و حزب جمهوری اسلامی شان. اگر هم ناامنی ها دامنشان را می گرفت گذرا بود و تحمل کردنی، و اکنون امنیت باید بازگردد؛ امنیت برای سرمایه و استثمار و امنیت برای ابزارهای حافظ سرمایه و استثمار.(۱)

۵۰۸

در اوضاع حاد و اضطراری کنونی، نقش سپاه بسیار حساس و مشکل است؛ چرا که یک نیروی انقلابی و در عین حال تشکیلات رسمی و قانونی مدافع و پاسدار نظام جدید، به شمار می آید. وجود برخی مسائل و معضلات، بر حساسیت ها و مشکلات مربوط به نقش این نیرو افزوده است؛ از جمله: تنوع وظایف، انبوه درگیری ها و معضلات ناشی از عدم استقرار نظام جدید، فقدان توان و کشش لازم در نهادها و سازمان های مسئول، و بعضاً بی تجربگی و نوپایی سپاه. تضاد شدید و کینه توزانه گروه های مسلح مخالف نظام با سپاه و از سوی دیگر، بالا بودن میزان توقعات مردم از سپاه در مقابله با آنان را نیز باید به موارد یاد شده اضافه کرد. در چنین وضعیتی طبعاً سپاه بیش تر زیر ذره بین مشاهدات و ملاحظات قرار دارد. سه گزارش از سه نهاد مختلف انتظامی که به نحوی با عملکرد سپاه مرتبط است، می تواند توضیح بیش تری برای پیچیدگی و دشواری موقعیت کنونی سپاه باشد.

گزارش اول مربوط به پیامدهای حوادث درود است.(۲) در گزارش اداره کل انتظامی وزارت کشور که امروز به ستاد مرکزی سپاه ارسال شد، چنین آمده است: «محصلین شهرستان درود از حضور پاسداران انقلاب اسلامی اعزامی به آن شهرستان ناراضی و از بازرسی افراد پاسداران در نیمه های شب از منازل مردم و دستگیری بعضی از افراد آنان به وحشت افتاده اند. افراد ضدانقلاب در این رابطه با فریب مردم، آنان را به طرف چپ گرایی سوق می دهند. دانش آموزان از ترس دستگیری، متواری و تعدادی از آنان نیز که در شهر می باشند، اعلام کرده اند که تا خروج پاسداران انقلاب از این شهر، از رفتن به کلاس خودداری خواهند کرد. ضمناً اکثر دکاکین، مدارس و بانک ها و اغلب ادارات دولتی به صورت تعطیل درآمده است.»(۳)

گزارش دیگر مربوط به سوسنگرد است. شهربانی خوزستان در گزارش امروز خود به استاندار نوشت: «عده ای از اهالی ناراضی شهرستان سوسنگرد و حومه قصد دارند به سپاه

ص: ۸۵۳

۱- هفته نامه اتحاد چپ، شماره ۳۱، ۲۳/۱/۱۳۵۹، ص۵.

۲- گزارش حوادث درود در روزشمار ۱۶/۱/۱۳۵۹ آمده است. ص۵۰۳

۳- سند شماره ۱۳۶۸۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:از امور انتظامی، به ستاد مرکزی سپاه پاسداران، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

پاسداران انقلاب اسلامی مستقر در سوسنگرد حمله مسلحانه نموده و مبادرت به گروگان گیری از افراد سپاه پاسداران بنمایند.»(۱)

مطلب دیگر مربوط به قتلی مشکوک در سرپل ذهاب است که امروز رخ داده است. اطلاعات ژاندارمری در گزارشی به معاونت نخست وزیر در امور انقلاب، در این باره نوشت: «پدر الف.ق.(۲) کاندیدای حزب توده در سرپل ذهاب، روز ۲۳/۱/۵۹ توسط ۱۳ گلوله ژ۳ به قتل رسید، و انگیزه قتل، انتقاد زیاد نامبرده از سپاه پاسداران بوده است.»(۳)

۵۰۹

سازمان ایالتی حزب توده در خوزستان، امروز اطلاعیه ای انتشار داد که مروری است بر حوادث اخیر خوزستان و نیز تحلیل آن در چارچوب روش و مشی این حزب. در این اطلاعیه علاوه بر مرور حوادث اخیر، نوع مرزبندی حزب توده با دیگر جریان ها قابل مشاهده است؛ به ویژه آنچه در خور توجه است، ادامه تلاش همیشگی این حزب است که برای تأثیرگذاری در سازمان چریک های فدایی خلق و تقویت گرایش های مشابه حزب توده در آن سازمان، صورت می دهد. نوع موضع گیری درباره مشکلاتی چون بیکاری، اعتصاب و تحصن - که دیگر گروه های مارکسیستی به صورت منبعی برای کوبیدن نظام جدید از آن استفاده می کنند - نیز از جمله موارد شایان توجه در اطلاعیه است. در مجموع، این اطلاعیه ضمن این که حوادث متعددی را منعکس می کند، نمونه جالبی از نوع خاص مواضع و ترویج حزب توده است که "نرم ها" و اهداف این حزب را غیرمستقیم و با حوصله تعقیب می کند؛ حزبی که روشی تدریجی و "واقع گرایانه" را در پیش گرفته است که ناشی از پذیرش و شناخت قدرت و مشروعیت عظیم نظام جدید و شخص امام خمینی است.(۴)* متن کامل اطلاعیه مزبور به این شرح است:

«هموطنان عزیز خوزستانی! توطئه ها، تحریکات و خرابکاری های امپریالیسم امریکا، صهیونیسم و دولت جنایتکار بعثی عراق و عوامل داخلی آنها، هفته گذشته حدّت و شدت بیش تری یافته و به خصوص خوزستان مرکز توطئه ها و دسیسه ها شده است. انفجار هفت لوله نفت و گاز بین ماهشهر و آبادان که منجر به مختل شدن کار قسمتی از پالایشگاه آبادان و ارسال مواد تولیدی آن به ماهشهر شده، حمله به تظاهرات بیکاران در ماهشهر در روز

۱- سند شماره ۲۹۴۱۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز)، به استاندار استان خوزستان، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۲- در سند نام کامل ذکر شده است.

۳- سند شماره ۰۲۱۳۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی رکن دوم (دایره اطلاعات)، به نخست وزیری (معاونت در امور انقلاب)، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۴- * حزب توده با تداوم صبورانه همین روش، در دو سازمان بزرگ مخالف نظام یعنی "سازمان چریک های فدایی خلق ایران" و "حزب دمکرات کردستان ایران" انشعاب مطلوب خویش را ایجاد کرد. در فضای خاص ایجاد شده بعد از "فاز نظامی" و پس از قطعی شدن شکست اقدامات مسلحانه سازمان مجاهدین خلق و همراهان نیز حزب توده آخرین گروهی بود که بعد از مدت ها، مشمول پیگرد و دستگیری ها قرار گرفت. آن هم به دلیل لو رفتن شاخه مخفی نظامی این حزب بود؛ شاخه ای که بعدها رهبران حزب بر بی اهمیتی آن تأکید کردند و تأسیس آن را اشتباهی بی معنی و مضر دانستند.

۱۸ فروردین که منجر به کشته شدن دو نفر و مجروح شدن چند نفر دیگر شده و متعاقب آن به راه انداختن تظاهرات تحریک آمیز در روز ۱۹ فروردین با شعار "مرگ بر کمونیست، مرگ بر فدایی، مرگ بر توده ای" از جانب نیروهای افراطی راست که متأسفانه مورد پشتیبانی بخشی از پاسداران و افراد شهربانی قرار گرفت، و به دنبال آن، حمله چماق به دستان به کیوسک ها و دکه های کتاب فروشی در ماهشهر و به آتش کشیدن آنها (از جمله کیوسک فروش نشریات حزب توده ایران و سازمان چریک های فدایی خلق ایران)، حمله بیش از ۱۰۰ چماقدار به دفتر "نامه مردم" در اهواز که خوشبختانه در اثر هوشیاری مسئولین و کمک مردم، خسارات مالی و جانی به بار نیاورد، انفجار بمبی در ۱۸ فروردین در پاساژ خرمشهر اهواز که منجر به کشته شدن ۱۱ نفر گردید و انفجار بمبی در بازار کویتی های شهر آبادان در روز ۲۱ فروردین با ۲ کشته و بیش از ۲۰ نفر زخمی، از جمله این خرابکاری ها هستند.

در کنار این خرابکاری ها و انفجار ها که مستقیماً به وسیله عوامل ضدانقلابی وابسته به بعثی های عراق صورت گرفته است، تظاهرات مختلفی در خوزستان و از جمله در آبادان و اهواز صورت گرفته که متأسفانه به درگیری هایی انجامیده است. در ایجاد این درگیری ها و تحریکات، دست عوامل ضدانقلابی بعثی و مائوئیستی به وضوح دیده می شود. از جمله این توطئه ها نقشه تسخیر جنرال افیس (دفتر مرکزی پالایشگاه) به وسیله مائوئیست های شهر آبادان است که قرار بود در روز مسافرت آقای بنی صدر رئیس جمهور به آبادان، صورت گیرد، که با به عقب افتادن این سفر موقتاً این برنامه اجرا نشده است. در همان حال شایعاتی مبنی بر پخش سلاح بین عوامل بختیار در مسجدسلیمان و بین مرتجعین مناطق مرزی ایران و عراق وجود دارد که باید آن را جدی گرفت و دولت وظیفه دارد که برای خنثی کردن این توطئه، اقدامات جدی و اساسی مبذول دارد.

به نظر سازمان ایالتی حزب توده ایران در خوزستان، تشدید فعالیت خرابکارانه امپریالیسم امریکا، صهیونیسم و رژیم بعثی عراق و عوامل ایرانی آنها کاملاً طبیعی است. انقلاب بزرگ ضد امپریالیستی و خلقی ایران به رهبری امام خمینی، می رود که طومار هرگونه روابط غارتگرانه و استعماری با امپریالیسم را در هم بپیچد. از آن جا که تمام دسایس و نیرنگ های امپریالیسم امریکا و سازشکاری لیبرال ها تاکنون هیچ گونه موفقیتی برایشان به بار نیاورده، طبیعی است که امپریالیسم امریکا هارتر و وحشیانه تر به حمله مستقیم بپردازد. پیش بینی این تشدید فعالیت ضدانقلاب در خوزستان، به صورت هشدار نامه مردم، در روز ۱۲ اسفند ۵۸ درج شده است؛ اما آنچه غیرطبیعی است، سستی و تعلل ارگان های انقلابی و دولتی در خنثی کردن این توطئه ها، در امر حفاظت تأسیسات مهم و نشنیدن هشدار حزب توده ایران است. متأسفانه با وجود تأسیسات صنعتی مهمی در خوزستان مثل پالایشگاه آبادان، لوله های نفت و پالایشگاه گاز بیدبلند، تلمبه خانه ها،

واحدهای صنعتی نورد و فولاد، برق رامین و غیره، اقدامات حفاظتی، بسیار ناچیز است؛ به طوری که مثلاً دسترسی به چاه های نفت اطراف اهواز بدون اشکال میسر است.

ما باردیگر به دولت و ارگان های انقلابی هشدار می دهیم که برای خنثی کردن این خرابکاری ها به اقدامات حفاظتی گسترده تری دست بزنند و از همه مردم و تمام نیروهای انقلابی بدین منظور کمک بگیرند. سازمان ایالتی حزب توده ایران در خوزستان بر آن است که کنترل نقاط مرزی ایران و عراق باید جدی تر و با مراقبت بیش تری صورت گیرد.

در عین حال سازمان ایالتی حزب توده ایران در خوزستان به همه سازمان ها و گروه های مترقی و انقلابی خوزستان هشدار می دهد که به دام تحریکات نیروهای چپ نما و راست افراطی نیفتند؛ چون عملاً چپ نماها و نیروهای راست افراطی با اقدامات نسنجیده، امکان تحریکات متقابل را فراهم می کنند. این هوشیاری در زمانی که امپریالیسم امریکا و عوامل منطقه ای آن در نظر دارند که هرچه بیش تر و مصمم تر انقلاب ما را در خون غرقه سازند، اهمیت جدی دارد. روی سخن ما با سازمان چریک های فدایی خلق و دیگر نیروهای صادق چپ است که حساب خود را از حساب مائوئیست های ضدانقلابی جدا سازند و به دام تحریکات آنها نیفتند و در این شرایط، اولویت مبارزه با امپریالیسم امریکا را درک کنند و از دست زدن به هر اقدامی که این جهت گیری را به انحراف بکشاند، جداً پرهیز کنند.

در عین حال از مسلمانان مبارز و انقلابی و پیروان صدیق خط امام نیز می خواهیم که به دام تحریکات نیروهای راست افراطی که به نام "اسلام" عمل می کنند، و می کوشند به اصطلاح به نام حزب الله، وحدت ضدامپریالیستی مردم را درهم شکنند، نیفتند و از دست زدن به هرگونه اقدامی که به بهانه مبارزه با تحصن و تظاهرات صورت می گیرد، جداً بپرهیزند؛ زیرا این اعمال تنها به سود امپریالیسم امریکا و عوامل آن در جهت تفرقه نیروها و انحرافِ جهت اصلی مبارزه، یعنی پیکار علیه شیطان بزرگ، امریکا، است.

سازمان ایالتی حزب توده ایران در خوزستان، در عین این که خواست های به حق بیکاران را درک می کند و از دولت می خواهد که به تنظیم برنامه های کوتاه و درازمدت در جهت حل معضل بیکاری بیندیشد، چه بیکاری بلیه خطرناکی برای انقلاب است و تنها با وعده و حرف نمی توان به جنگ آن رفت، در عین حال از بیکاران می خواهد که آلت دست ضدانقلاب و مائوئیست ها قرار نگیرند؛ چون هرگونه انحراف از مبارزه علیه امریکا و اتخاذ اَشکالی از مبارزه که در خدمت این هدف نباشد، در نهایت به سود امریکا و در جهت شکست انقلاب است. باید دانست که اگر امپریالیسم امریکا چیره شود، بیکار و باکار، مسلمان و کمونیست، عرب و فارس نمی شناسد و تمام خلق را سرکوب خواهد کرد. فاجعه حکومت مصدق و کودتای شیلی هنوز جلوی چشم ها است.

به نظر سازمان ایالتی حزب توده ایران در خوزستان، تشکیل جبهه متحد خلق از همه احزاب

و سازمان ها و نیروهای ضد امپریالیستی زیر رهبری امام خمینی برای مبارزه قاطع علیه شیطان بزرگ، امریکا، به صورت ضرورتی اجتناب ناپذیر درآمده است. جبهه متحد خلق می تواند با برنامه مشترک، راه حل مشکلات عدیده اقتصادی و اجتماعی را بیابد و مردم زحمتکش را برای اجرای آن بسیج کند. حزب توده ایران، سازمان ایالتی خوزستان، ۲۳/۱/۱۳۵۹»(۱)

۵۱۰

پیامد تهدیدهای امریکا به تحریم اقتصادی گسترده ایران، به گزارش شماره امروز روزنامه کیهان، حاکم شرع دادگاه انقلاب هشدار داد که با محتکران به شدت رفتار خواهد شد. وی گفت در صورت مشاهده احتکار، محتکران تسلیم این دادگاه خواهند شد و کالاهای احتکار شده آنان در فروشگاه هایی که بدین منظور تأسیس شده است، در اختیار مصرف کنندگان قرار خواهد گرفت. همچنین در صورت تکرار این گونه اعمال، اموال آنان مصادره خواهد شد. به نوشته کیهان به بازرسان کمیته امور صنفی امام نیز دستور داده شده است که با هوشیاری هرچه بیش تر، مراقب محتکران و تولیدکنندگانی باشند که کالای خود را در انبارها نگهداشته اند و به بازار عرضه نمی کنند، و در صورت مشاهده تخلف، مراتب را به نزدیک ترین کمیته یا کمیته امور صنفی امام اطلاع دهند. بنابر این گزارش، همچنین مقامات وزارت کشاورزی و بازرگانی به مردم اطمینان دادند که مواد غذایی برای سال جاری به مقدار کافی سفارش داده شده و در انبارها و سردخانه ها ذخیره شده است. آنها گفتند: اگر کمبودی به وجود آید مصنوعی است و عده ای فرصت طلب و سودجو می خواهند از تحریم اقتصادی امریکا برضد ایران، سوء استفاده کنند و کالاهای خود را بی جهت گران کنند تا از این راه سود کلان ببرند.(۲)

۵۱۱

به دلیل اهمیت جایگاه نفت در ارتباط اقتصادی ایران با دیگر کشورها، مطبوعات و خبرگزاری ها تحلیل ها و گزارش های مختلفی درباره میزان اهمیت آن انتشار می دهند؛ گزارش هایی که غالباً در جهت القاء بی فایده بودن یا کم فایده بودن این سلاح برای ایران و نیز خنثی کردن اثر سخنان تهدیدآمیز وزیر نفت ایران است. در این جا برای نمونه، تفسیر یک نشریه تخصصی نفت و تفسیر خبرگزاری فرانسه در این باره، ذکر می شود.

هفته نامه پترولیوم آرگیو در شماره اخیر خود نوشت: جهان می تواند به طور کامل مدت شش ماه بدون این که ضربه ای تحمل کند، از نفت ایران چشم پوشی نماید. این هفته نامه افزود که این عمل و تهدید وزیر نفت ایران کاری بیهوده است. این نشریه دلیل آن را این ذکر کرد که صنایع نفتی جهانی در حال حاضر به اندازه کافی دارای ذخیره هستند و کمک نفتی ایران برای تغذیه این صنایع، بسیار ناچیز است(۳)

خبرگزاری فرانسه نیز در تحلیل و بررسی موضوع نفت ایران، طی تفسیری نوشت: نفت

۱- روزنامه نامه مردم، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص۱ و ۲.

۲- مأخذ ۱۲، ص۵.

۳- مأخذ ۸، ص۳و ۴، لندن - خبرگزاری فرانسه، ۱۲آوریل ۱۹۸۰ (۲۳/۱/۱۳۵۹).

در توسعه درگیری های ایران و امریکا نقش اساسی خواهد داشت و در این میان اروپا و ژاپن نیز باید موضع خود را در این مورد روشن کنند. رئیس جمهوری امریکا بر متحدانش فشار آورده است که هرچه زودتر برای منزوی ساختن ایران، در تحریم اقتصادی که برضد این کشور اعلام کرده است به امریکا بپیوندند؛ ولی علی اکبر معین فر وزیر نفت ایران، روز چهارشنبه (۲۰/۱/۱۳۵۹) اعلام کرد که تحویل نفت به هر کشوری که با تصمیمات ایالات متحده هماهنگی دارد، قطع خواهد شد.

این خبرگزاری سپس به بررسی اهمیت و جایگاه نفت ایران می پردازد و می نویسد: پس از به ثمر رسیدن انقلاب، نقش ایران در جایگاه یک صادرکننده مهم نفت جهان به شدت تغییر یافت؛ زیرا این کشور هم اکنون سالی ۵۰ میلیون تن نفت صادر می کند، در حالی که این رقم در سال ۱۹۷۸ به بیش از ۲۰۰ میلیون تن می رسید. دولت ایالات متحده واردات مستقیم نفت از ایران را پس از به ثمر رسیدن انقلاب متوقف ساخت و در عوض، خلأ حاصل را با افزایش خرید از کشورهایی چون عربستان، مکزیک و ونزوئلا پر کرد؛ ولی ژاپن و اروپا هنوز بخش عمده ای از نیازهای نفتی خود را از ایران تأمین می کنند و در نتیجه به این کشور وابسته اند. ژاپن روزی۶۰۰ هزار بشکه یعنی معادل ۳/۷ درصد مجموع واردات نفتی خود را از ایران تأمین می کند. ملل عضو بازار مشترک اروپا هم معادل همین رقم یعنی حدود ۶ درصد احتیاجات نفت خود را از ایران وارد می کنند.(۱)

۵۱۲

اعلام این تصمیم که ایران در اعتراض به اشغال افغانستان، در مسابقات المپیک مسکو شرکت نخواهد کرد، علاوه بر اعتراضات گرایش هایی مانند حزب توده، اعتراض هایی غیرسیاسی نیز همراه داشته است. اینان اهالی ورزش و نیز طرفداران مسابقات ورزشی هستند که از این مسئله ناراضی می باشند. هر چند در فضای سیاسی شده خاص پس از انقلاب، این گونه تمایلات و اعتراضات در سطح بسیار محدودی مطرح است، در هر حال جایگاه خاص خود را دارد. برخی از مقامات که در جناح بندی کنونی حکومت نیز گرایش های مشابهی را نمایندگی می کنند، چندان از این عدم شرکت راضی نشان نمی دهند؛ ولی توانایی ابراز مخالفت نیز ندارند. تجمع بعدازظهر امروز در مجموعه ورزشی انقلاب (باشگاه شاهنشاهی سابق) را شاید بتوان اوج بروز این اعتراض محسوب کرد. در گزارش روزنامه بامداد از این تجمع آمده است:

«نخبه های ورزش در رشته های وزنه برداری، کشتی، مشت زنی و فوتبال به همراه مقامات ورزش، در سالن پذیرایی باشگاه انقلاب (شاهنشاهی سابق) اجتماع کرده بودند تا با رئیس جمهور و مقامات مملکتی دیداری داشته باشند. از قضا این بار آقای بنی صدر به وعده خود وفا کرده و به میعادگاه ورزشکاران آمد و جالب این که مسئله تحریم المپیک درست

ص: ۸۵۸

۱- مأخذ ۱۱، ص۹، پاریس - خبرگزاری فرانسه.

مقارن شد با این دیدار که حرف و بحث اصلی معارفه بود. ... بنی صدر در صحبت هایش بدون آن که اشاره ای به تحریم المپیک از سوی شورای انقلاب داشته باشد، گفت: ورزش وقتی ابزار سیاست می شود عیب دارد؛ وقتی وسیله رژیم هایی می شود که انسان را آلتی کنند تا در دنیا خودی نشان دهند و بگویند که ما برتری داریم، آن گاه دیگر نمی توان قبول کرد که ورزش از سیاست جدا است.

در پایان سخنان رئیس جمهور، منوچهر برومند رئیس فدراسیون وزنه برداری، به نمایندگی از سوی جامعه ورزش، پشت میکروفون قرار گرفت. او گفت: خوشحالیم که کنترل نمی شویم، تهدید هم نمی شویم و در مقابل رئیس جمهور می توانیم آزادانه صحبت کنیم. انقلاب این موهبت را به ما داده. جناب رئیس جمهور! ورزش از سیاست جدا نیست. ... ورزشکاران ما در انقلاب سهم داشته اند و الآن هم ما رأی و نظر شورای انقلاب و شخص رئیس جمهور را محترم شمرده و تابع تصمیمات هستیم و به این تصمیم ارج می نهیم؛ اما ورزشکاران ما می خواهند که در مسکو، به شکلی وسیع تر خواست هموطنان و اعتراض آنها را به جهانیان نشان دهند. ورزشکاران ما سال ها رنج و مرارت کشیده و خود را آماده کرده اند. فوتبال ما با کم ترین هزینه، بیش ترین افتخار را کسب کرده. با این حال هر چه شما بگویید احترام می گذاریم.

در پی گفته های برومند، صنعتکاران گفت: ... ما می توانیم این اعتراض را به کشور شوروی شدیدتر اعمال نماییم و در مسکو با یک رژه خوب، صدای اعتراض خود را به گوش جهانیان برسانیم. ما نمی خواهیم سیاهی لشکر به المپیک برود؛ تعدادی محدود که بتوانند کسب آبرو کنند. این خواسته ورزشکاران است. شما ببینید شیطان چکار می کند. قبلاً سر هر چهارراهی یک دکه آبجوفروشی بود که بحمدالله دیگر نیست؛ اما جوانان به سرعت می روند دنبال گرد سفید.

رئیس جمهور به این خواسته ها پاسخی نداد و به اتفاق ورزشکاران به صرف شیرینی و میوه پرداخت و دقایقی بعد باشگاه انقلاب را ترک نمود. ...

در مجلس میهمانی دیروز چهره هایی چون معین فر، قطب زداه، چمران و گروهی از مقامات مملکتی نیز حضور داشتند که هر کدام از آنها با گروهی از ورزشکاران به بحث و گفت وگو مشغول شدند. صادق قطب زاده که نزد ورزشکاران از آشنایی ویژه ای برخوردار است نوعی دلخوشی به آنها داد. او گفت که من در این جلسه شورای انقلاب نبودم. حتماً باردیگر آن را مطرح خواهم کرد. این گفته قطب زداه به سان نورامیدی در دل ورزشکاران تابید؛ زیرا قطب زاده قبلاً ـ هم به ورزشکاران گفته بود که برای عزیمت آنها به المپیک تلاش هایی انجام خواهد داد.»(۱)

ص: ۸۵۹

۱- مأخذ ۳، ص ۱۱.

ضمیمه گزارش ۴۸۴: مروری بر انعکاس ملاقات امروز تهران، در رسانه های خبری جهان

از نخستین ساعت صبح امروز، گزارش رسانه های خبری از اهمیت این ملاقات حکایت می کرد و در واقع محافل خبری به استقبال آن رفتند؛ از جمله در ساعت ۷، رادیو امریکا به عنوان صریح ترین اظهار نظر رسمی مقامات آلمانی، از اظهارات یک سخنگوی دولت آلمان فدرال پس از جلسه کابینه این کشور خبر داد. بنابر اظهارات این سخنگو، آلمان غربی، در اصول، برای الحاق به امریکا به منظور برقراری تحریم های اقتصادی بر ضد ایران، آماده است؛ اما وی خاطرنشان کرد پس از ملاقاتی که قرار است کشورهای عضو بازار مشترک اروپا با رئیس جمهوری ایران داشته باشند، در این باره تصمیم گرفته خواهد شد. رادیو امریکا اضافه کرد که سخنگوی دولت آلمان در زمینه گله پرزیدنت کارتر درباره روش بعضی از متحدان امریکا، اظهار داشت: موضع دولت آلمان فدرال در این باره منوط به اخذ اقدامی هماهنگ از جانب اعضای جامعه اقتصادی اروپا خواهد بود؛ به گونه ای که بتواند به طور مؤثری به آزادی گروگان های امریکایی بینجامد. به گفته رادیو امریکا، وزیر امور خارجه آلمان فدرال معتقد است که جامعه اقتصادی اروپا هنگامی به مرحله تصمیم گیری خواهد رسید که سفرای کشورهای عضو با رئیس جمهوری ایران ملاقات کرده باشند.(۱)

همچنین در ساعت ۷:۳۰ امروز، بخش عربی رادیو دبی به نقل از آندریاك وان، نخست وزیر هلند، خبر داد: در تأیید سیاست امریکا، هلند روابط خود را با ایران قطع خواهد کرد. اما رادیوی مزبور افزود: وی تحقق این اقدام را بدون موافقت بازار مشترك بعید دانست. خبرگزاری رویتر از قول وان نوشت که سیاست کشورهای اروپایی بر اساس گزارشی تعیین خواهد شد که سفرای این کشور به مراکز خود خواهند فرستاد؛ گزارش درباره عکس العمل مقامات ایرانی در مورد آزادی گروگان ها.(۲)

در این حال برخی مطبوعات که امروز منتشر شدند، از جمله روزنامه دیلی تلگراف، خبر دادند: کشورهای عضو بازار مشترك اروپا به محض آن که رسماً تاریخ معینی را برای آزادی گروگان های امریکایی تعیین کنند، سفرای خود را در تهران فرا خواهند خواند.(۳)

در ساعت ۹:۳۰ نیز رادیو کویت گزارش داد: دانمارك اعلام کرد که تصمیم گرفته است سفیر خود در ایران را فرا خواند تا پس از ملاقات امروز سفرای کشورهای عضو بازار مشترك با رئیس جمهوری ایران و تسلیم قطعنامه این بازار به بنی صدر، گزارشی به دولت متبوع خود تقدیم کند. از سوی دیگر، وزارت خارجه انگلستان اعلام کرد که از سفیر خود در تهران خواسته است درباره تاریخ آزادی گروگان ها از پرزیدنت بنی صدر استفسار کند.(۴)

ضمیمه گزارش ۵۰۵: متن مصاحبه خبرگزاری پارس با عزالدین حسینی

گزارش خبرگزاری پارس از این مصاحبه، در ترسیمی از آخرین موقعیت نظام و مخالفانش در کردستان می تواند مفید باشد؛ از این رو متن کامل آن به شرح زیر ارائه می شود:

«خبرنگار خبرگزاری پارس در سنندج راجع به قطع روابط ایران و امریکا از شیخ عزالدین حسینی پرسید. وی اظهار داشت من این قطع رابطه را تأیید می کنم، زیرا این قطع رابطه به نفع کلیه خلق های ایران است، و افزود: مسلماً ملت ایران هنوز انقلابش پایان نیافته و در پیشبرد انقلاب گام برمی دارد و تا روزی که دست امپریالیسم امریکا و عوامل ارتجاعش در ایران قطع نشود، نمی توان به انقلاب ایران امیدوار بود، و باید مردم ایران با تمام قوا علیه عقب افتادگی و استبدادی که در دوران رژیم شاه و سلطه امپریالیسم به وجود آمده بسیج شود و مبارزه را ادامه دهد. خلق کُرد در این مبارزه در کنار خلق های ایران خواهد بود.

خبرنگار خبرگزاری پارس نظر شیخ عزالدین حسینی را درباره روابط فعلی ایران و عراق جویا شد.

۱- مأخذ ۸، ص۹، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۸.

۳- مأخذ ۸، ص۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۸، ص۷، بخش عربی رادیو کویت، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

وی بـا تأکیـد بر این که هر حمله ای را علیه ملت ایران محکوم می کنـد، گفت: این حمله خواه از سوی امریکا باشـد، خواه از سوی حکومت بعث عراق و یا هر نیروی خارجی دیگری و تحت هر شرایطی، مسلماً با مقابله نیروی مردم ایران از جمله کردستان روبه رو خواهد شد.

خبرنگار پرسـید موضع خلق کُرد در این خصوص چه خواهد بود؟ شـیخ عزالدین حسـینی پاسخ داد: پیشـمرگان ما قاطعانه از تمامیت ارضی کشور دفاع خواهند کرد و بدیهی است که پیشمرگان قهرمان کُرد از مرز و بوم کشور دفاع خواهند کرد و آقای بنی صدر سخت در اشتباه است که خیال خلع سـلاح پیشمرگان کردستان را در سر می پروراند؛ چه این به ضرر استقلال کشور و به نفع بیگانگان است و هیچ کسی مثل خلق کُرد از حدود ایران در منطقه کردسـتان نمی تواند به خوبی دفاع کند؛ زیرا ما به وجب وجب منطقه آشـنایی داریم و اساساً خلع سلاح نیروهای انقلابی در جهت خـدمت به ارتجـاع و امپریـالیسم امریکا است؛ ولی رئیس جمهوری هرچیز درستی که به نفع خلق کُرد باشـد و واقعیت منطقه کردسـتان را منعکس کند باور نمی کند و آن را دروغ می پندارد، ولی خبرهایی را که از سوی منابع غیرموثق از جمله مزدوران به اصـطلاح پیشمرگان مسلمان که ما به آنها "جاش" می گوییم و از ترس خشم خلق کُرد، فراری شده اند، باور می نماید.

خبرنگار خبرگزاری پارس نظر شیخ عزالدین حسـینی را به عنوان رئیس هیئت نمایندگی خلق کُرد درباره نتیجه مذاکرات با دولت پرسـید. وی در پاسخ گفت: ماه ها است که از آتش بس می گذرد و هیئت ویژه و سایرین برای مذاکره به کردستان رفت و آمد دارند؛ ولی متأسفانه مذاکرات به طور جدی مطرح نبوده و تنها سـعی بر این بوده که خلق کرد را از نیروهای سیاسـی جدا سازند و حتی نیروهای سیاسـی را در مقابل هم قرار دهند. تنها راه حل مسـئله کردسـتان مذاکرات به طور جدی به منظور اخذ نتیجه است و خلق کرد شدیداً از توطئه چینی و جنگ مجدد نگران است و آن را رد می کند و امیدوارم که دیگر به هیچ شـیوه ای برادرکشی میان برادران از نو شروع نشود و ما توطئه هایی را که از طرف جنگ افروزان چیده می شود و از جنگ مجدد خبر می دهد، محکوم می کنیم.

خبرنگار خبرگزاری پارس از شـیخ عزالدین حسـینی پرسید: نظر شما درباره سفر اخیرتان به بوکان، سقز، دیواندره و سنندج چیست؟ شیخ عزالدین حسـینی پاسخ داد: هدف، بسیج خلق کرد است که روحیه انقلابی در آنها هرچه بیش تر متجلی و وحدت نیروهای سیاسـی هرچه بیش تر منسـجم گردد تا از جنگ تحمیلی دیگری جلوگیری شود و بتوان در مقابل تهدیدهای امپریالیسم و عوامل آن ایستادگی کرد.

شیـخ عزالـدین در پاسخ آ خرین سؤال خبرنگار خبرگزاری پارس در مورد وضع فعلی منطقه گفت: در شـرایط حساس فعلی اعمال فعلی ارتش در منطقه به نفع آرامش منطقه نیست؛ در حالی که مـذاکرات جدی با هیئت نمایندگی خلق کرد به نتیجه نرسـیده و به خواست های عادلانه خلق کُرد جـواب مثبـت داده نشـده. مردم بـه حق نگراننـد و مـا حق داریم در مـورد حسن نیت دولت تردیـد داشـته باشـیم و نگران جنـگ تحمیلی دیگری باشیم.»(۱)

ضمیمه اول روزشمار ۲۳/۱/۱۳۵۹: بازتاب بحران بین ایران و امریکا در رسانه های جهان

بازتاب بحران بین امریکا و ایران در رسانه های جهان در سـطح وسیعی ادامه دارد. موضوعاتی چون جوانب و آثار حمله نظامی و تحریم اقتصادی، امکان مذاکره با توجه به جناح بندی داخلی ایران، و همچنین ارتباط ایران و شوروی، از جمله موضوعات جالب توجه است که مفسران به تفسیر و تحلیل آن می پردازند. در این ضمیمه نمونه هایی ذکر می شود.

دیلی تلگراف در شـماره امروز خود نوشت: نیروی دریایی ایالات متحده قابلیت آن را دارد که ایران را محاصـره دریایی کند؛ همان گونه که یک بار در مورد کوبا این کار را انجام داد. با وجود این، مقاومت و پشتیبانی از نظر فنی بسـیار مشکل خواهد بود؛ زیرا ناوگان های امریکایی در جایی مشابه خلیج مکزیک با اتمسفری صددرصد امریکایی، وارد عمل نخواهند شد، بلکه واکنش های سیاسی قابل توجهی در برابر

۱- مأخذ ۸، ص۱ و ۲.

چنین اقدامی در خلیج[فارس] پدید خواهد آمد. دو نوع محاصره دریایی مختلف، تحت بررسی است: نخست محاصره بنادر صادراتی نفت ایران و چاه های نفت که در داخل خلیج قرار دارنـد که این عمل را با پیاده کردن نیرو از طریق هوا می توان انجام داد؛ روش دوم، محاصـره تنگه هرمز و جلوگیری از خروج نفتکش هـایی است که حامل نفت ایران هسـتند. این عمل از طریق ناوهایی انجام می گیرد که ایالات متحـده از هم اکنون در خلیج مسـتقر کرده است. دو ناو هواپیمابر از مدت ها قبل در خلیج مستقر هستند: یکی "نیمیتس" که مجهز به سلاح های اتمی است و ۸۱ هزار تن وزن دارد؛ و دیگری "کـورال - ســی" بـه وزن ۵۲ هزار تـن که مجهز به ناوشـکن و کشـتی هـای دریـایی زمینی است و جمعـاً حـدود ۲۵ کشتی دارد.(۱)

روزنامه گاردین در شـماره امروز خود نوشت: نه تنها اظهارات، مثبت است، موضع کلی بنی صدر در مقایسه با موضع دانشجویان پیرو خط امام نیز مثبت است. امریکـا در ایران افراد قلیلی دارد که بتوان بـا آنهـا مـذاکره کرد و آنهـا نمی تواننـد از موضع خود مطمئن باشـند؛ امـا بنی صـدر رئیس جمهوری منتخب مردم، علناً خواهان راه حل است. قطب زاده که در مقام وزیر امور خارجه وساطت می کرد، معتقـد بود که تا پایان هفته بعـد، تا ظهر روز دوشـنبه به وقت تهران، و سـپس تا ظهر روز دوشـنبه به وقت واشـنگتن، و بعد تا سه شنبه، مسئله را حل کند. وقت تعیین شده سپری شد و کسی پیرمرد را که با اتکای دوجانبه با پاسداران (مبارزان) زنده است، در جریان امر قرار نداد. این امر تحمل ۱۵۰ روزه گروگان ها را بیش تر می کند؛ اما مبادلات بی نتیجه بین تهران و واشـنگتن طی هفته گذشـته نباید به حساب کارتر گذاشـته شود که برای روبه رویی با حوادث آماده است. این جریان نباید تکرار شکست کامل راه حل های اسرائیل باشد که در آن، ابتدا امریکا با راه حل موافقت کرد اما بعداً گفت که اشتباه وحشتناکی بـوده اسـت. اگر نـتیجه امر، تأییـد اختیـارات بنی صـدر و بـه راه انـداختن غیرمسـتقیم و آرامِ فکر سـازش در بین دانشـجویان پیرو خـط امـام است، عذرخواهی و اظهار ندامت بهتر از صف آرایی ناوهای دریایی است(۲)

سردبیر روزنـامه "اخبـار الیوم" به تصـمیمات اخیر رئیس جمهوری امریکـا برضـد ایران اشاره کرده و نوشـته است: پرواضـح است که تصـمیم اخیر اعلام شـده کارتر در قطع روابط با ایران، درست در زمانی کاملاً مناسب گرفته شـده است. هـدف از این تصـمیم، تخفیف شـدت خشم و ناراحتی مردم امریکـا بـوده است؛ آنهـا که برایشـان تعجب آور است چطـور دولت امریکـا نمی توانـد ۵۰ گروگـان امریکـایی را که از جـانب یک دولت گروگان گرفته شده اند، آزاد کند.

نویسـنده سـپس افزوده است: این تصـمیم اخیر کارتر حداقل از جهت معنوی، مردم امریکا را راضـی کرده است؛ امّا با وجود آن، بسـیاری احساس نگرانی می کننـد و این سؤال را مطرح می سازند که آثار قطع روابط با تهران، اخراج دیپلمات های ایرانی از امریکا و تحریم اقتصادی ایران، تا چه انـدازه خواهـد بود. گروهی را عقیـده بر این است که قطع روابـط در شاگردان خمینی کارگر نمی افتـد. به محاصـره کشـیدن دریایی ایران نه فقط رژیم خمینی را به خطر نمی افکنـد، بلکه در درجه اول، خود امریکـا را بـا مخـاطراتی روبه رو می سـازد. امریکا که مـداخله نظامی در ایران را در آینـده، بعیـد نمی دانـد، از آن هم بیم دارد که در آینـده ای نزدیـک خود را بـا شوروی در مواجهه ای نظامی رودررو ببینـد. البته ما نمی توانیم از پیش بگوییم که امریکا در این جنگ چه به دست خواهد آورد و چه چیزی را از دست می دهد.(۳)

در تفسیر امروز بخش فارسی رادیو کلن درباره ایران، موضوع شوروی نیز مورد توجه قرار گرفته و آمده است:

«در حالی که جراید و مفسـران بین المللی به طور مرتب پیرامون مناسبات نامطلوب ایران و امریکا - که با گرفتن گروگان های امریکایی در تهران توسط دانشجویان ایرانی تشدید یافت - گزارش می دهند، ولی نادیده گرفته می شود که مناسبات ایران و شوروی نیز با بحران مواجه و به ویژه در شش ماه اخیر رو به سـردی نهاده است. انگیزه این سـردی مناسبات میان ایران و شوروی، لغو یکطرفه ماده پنج و شش قرارداد دوستی میان ایران و شوروی در پاییز گذشته از طرف دولت ایران بود. این قرارداد که مربوط به

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشـریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۲۰، دیلی تلگراف چاپ

انگلستان(لندن)، ۱۲ آوریل ۱۹۸۰ (۲۳/۱/۱۳۵۹).

۲- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص۲۱و۲۲، گاردین - چاپ لندن، ۱۲آوریل ۱۹۸۰ (۲۳/۱/۱۳۵۹).

۳- مأخذ ۸، ص۲۵ و ۲۶، رادیو قاهره ۲۳/۱/۱۳۵۹.

سال ۱۹۲۱ می باشد و به شوروی اجازه می دهد که در صورت مورد تهدید واقع شدن مرزهای جنوبی آن کشور، قوا در ایران پیاده کند، در بیست سال قبل از طرف شاه سابق ایران ملغی شناخته شد؛ ولی دولت شوروی آن را نپذیرفت و از این عمل تهران انتقاد شدیدی به عمل آورد؛ اما حتی لغو مجدد و اخیر این دو ماده از طرف دولت ایران نیز با هیچ گونه واکنش محسوسی از طرف شوروی روبه رو نگشت؛ ولی اگر در مقام مقایسه، فنلاند نیز که قرارداد مشابهی با شوروی دارد، به لغو یکطرفه این قرارداد می پرداخت، آیا شوروی باز هم به این صورت ساکت می نشست؟ در این جا این سؤال پیش می آید که پس، انگیزه این رفتار ملایم شوروی درمورد ایران چیست؟

نظر مسکو در ادامه این رفتار محتاطانه درباره سیاست های اخیر ایران ظاهراً آن است که سیاست ایران پس از سقوط شاه، دارای ثبات کامل نبوده، روند و مشی آن می تواند در طول زمان به جهات دیگری متمایل گردد. بدیهی است که موضع سرسختانه ایران در مقابل امریکا خود روزنه امیدی است برای شوروی که شاید بالاخره روزی ایران به کمک های شوروی نیازمند شود و به این کشور روی آورد. با توجه به همین تصورات و برداشت ها است که شوروی حتی در مقابل قطع گاز ایران به آن کشور - با آن که شوروی حاضر بود مقدار زیادتری برای آن بپردازد - و یا اظهارات آیت الله خمینی مبنی بر آن که کشور او با کمونیسم بین المللی به همان میزان به هرصورت درگیر است که با استثمارگران غربی، واکنش خشمگین و قابل محسوسی نشان نداد.

این کشور در منازعات ایران و عراق به جانبداری از ایران می پردازد و پس از اعلام مجازات های اقتصادی امریکا علیه ایران، به گوش رسانده است که ایران می تواند از راه ترانزیتی شوروی هر مقدار که کالا ـ بخواهد، از اروپای غربی وارد کند؛ به این ترتیب، مفهوم است که چرا دولت شوروی و یا همان طور که جراید ایران می نویسند، امپریالیست های شرقی، با توجه به منافع و مصالح پیش گفته و با وجود شکست های سیاسی شوروی در مناسبات خود با ایران و کلمات ناخوشایندی که از ایران در مورد آن کشور به گوش می رسد، به استراتژی دوستانه خود در مقابل ایران ادامه می دهد.(۱)

ضمیمه دوم روزشمار ۲۳/۱/۱۳۵۹: نگاهی به بازتاب بحران جاری بین ایران و عراق در رسانه های جهان

"اکونومیست" چاپ انگلستان، در شماره امروز خود مطلبی با عنوان"از دست دادن دوستان عرب و برآشفته ساختن دیگران" درج کرده است. این مطلب که به نقل از خبرنگار نشریه در شرق مدیترانه است، به طور کامل و آشکاری شدیداً جانبدارانه است و دقیقاً مطابق دیدگاه ها و منافع عراق نوشته شده است. در واقع با وجود ابراز دشمنی بیش تر نشریات غربی، کم تر مقاله ای با این سنخ و به این شکل، به بررسی زمینه های اختلافات ایران و عراق پرداخته است. در این مقاله با تأکید بر جنگ های "عرب و عجم" و "شیعه و سنی"، ایران شدیداً نکوهش شده است. مقاله در تحریف حوادث تا جایی پیش رفته است که حتی تاریخ اسلام و ظهور اسلام در ایران، مطابق ادبیات حزب بعث تنظیم و نگارش شده است. به دلیل ویژگی یاد شده، متن کامل مقاله در این ضمیمه ذکر می شود:

«سرمنشأ خصومت های فعلی بین عراق و ایران را می توان در جنگ قادسیه عراق در سال ۶۳۷ میلادی، جست و جو کرد که طی آن، ارتش اعراب مسلمان بر ارتش بزرگ تری از زرتشتیان غلبه کرد و امپراطوری ساسانیان را منقرض ساخت. صدام حسین هنگامی که سوگند خورد به خاطر حمله به طارق عزیز، معاون نخست وزیرش - که روز اول آوریل در بغداد صورت گرفت - از ایران انتقام بگیرد، با اشاره به قادسیه به طور تهدیدآمیزی از تاریخ سخن می گفت. این یکی از کهن ترین کشمکش هایی است که بر سر یک اختلاف نژادی اولیه صورت گرفته است.

در دنیای اسلام این امر که فرماندهان عراق - ولی نه اکثریت مردم آن - اهل تسنن هستند، در حالی که ایرانیان عمدتاً شیعه می باشند، تنها یک عامل فرعی است؛ اگرچه این عامل کاری انجام نداده است. این ایرانیان شکست خورده هستند که هنوز در خود احساس کینه و عداوت می کنند. سال گذشته

۱- مأخذ ۸، ص۲۳و۲۴، بخش فارسی رادیو کلن، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

هنگامی که انقلاب شیعی اسلامی، قدرت را در ایران به دست گرفت، این ایران بود که با سعی در صدور انقلاب خود و ایجاد شورش در جوامع شیعی عراق، کویت، بحرین و امارات عربی متحده، جنگ دوباره را با اعراب به راه انداخت. کشورهای عرب به خاطر قدردانی از گسستن ایران انقلابی از اسرائیل، این آتش ها را زیر خاکستر نگه داشتند؛ حتی هنگامی که جامعه عرب منطقه نفت خیز خوزستان، علیه دولت مرکزی قیام کردند، عراق کمک چندانی به شورشیان نکرد.

در اکتبر گذشته، بنی صدر که در آن زمان هنوز یک ناظر سیاسی بود، چنین اظهارنظر کرد که ناسیونالیزم عرب را می توان با صهیونیزم مقایسه کرد. چنین تبلیغاتی از سوی ایران ادامه یافت و مخصوصاً پس از انتخاب بنی صدر به ریاست جمهوری در ماه ژانویه، عراق طوری پاسخ داد که نشان دهنده آن بود که می خواهد تمام خصومت های دیرینه خود با ایران را که به نظر می رسید در توافق مورد تردید آن با شاه در سال ۱۹۷۵، پایان یافته است، از سر گیرد. عراق به منظور برگرداندن حاکمیت عرب بر سه جزیره در دهانه تنگه هرمز که شاه در سال ۱۹۷۱ به تصرف درآورد، و از همه خطرناک تر به منظور کسب خودمختاری اقلیت های ایران، خواستار تجدید نظر در توافق مربوط به تعیین خط مرز در طول شط العرب شد. خودمختاری اقلیت های ایران به از هم گسیختگی امپراتوری کنونی این کشور منجر خواهد شد. عراق اعلام کرده است که "جاه طلبی های توسعه طلبانه ایران انقلابی فرق چندانی با جاه طلبی های زمان شاه ندارد."

در اواسط مارس بنی صدر اظهار داشت که: کشورهای عربی حوزه خلیج از امریکا حمایت می کنند؛ بنابراین ما آنها را مستقل نمی دانیم و نمی خواهیم با آنها رابطه برقرار کنیم. سه جزیره مورد نظر هیچ گاه به اعراب بازگردانده نخواهد شد. ایران در صدد آن است که انقلاب اسلامی خود را صادر کند و به هر جنبش اسلامی که علیه دولت های عربی به پاخیزد، کمک خواهیم کرد.

بنی صدر ایدئولوژی حزب بعث را که شاخه های آن در حال حاضر در عراق و سوریه حاکمیت دارد، مورد انتقاد قرار داد. وی چند بار این مطلب را که ناسیونالیزم عرب با صهیونیزم برابر است تکرار کرد و با گفتن این که ناسیونالیزم عرب، ضداسلامی بوده و هست، حمله خود را گسترده تر ساخت و چنین نتیجه گیری کرد که "اطمینان ندارم که ما بتوانیم جوابگوی ابتکارات اعراب برای بهبود روابط باشیم." در واقع وی خصومت ایران را نه تنها با عراق، بلکه با تمام کشورهای عرب اعلام نمود.

ایران طی ماه های اخیر با حمله به حزب بعث، سوریه را رنجاند و با درخواست از سازمان آزادی بخش فلسطین مبنی بر این که جنبش آزادی بخش ملی خود را به یک انقلاب اسلامی مبدل سازد – که مورد قبول واقع نشد – این سازمان را برآشفته کرده است. تنها لیبی باقی می ماند که ایران این کشور را نیز در مورد ناپدید شدن موسی صدر، رهبر شیعیان لبنان، آشکارا مجرم می شناسد، و در واقع لیبی چه کمکی می تواند به ایران بکند؟

این واقعیت که ایران در حال حاضر با دو همسایه دیگر خود، روسیه و افغانستان نیز مناسبات خوبی ندارد و دچار کشمکش روزافزونی با امریکا نیز هست، مانع از آن نشده است که این کشور با اقدام به قتل طارق عزیز که رسماً اعلام شد، مستقیماً به رژیم عراق حمله نکند.

درگیری های پراکنده مرزی، شدیدتر و گسترده تر شده است. طبق گزارشات رسیده، مواضع ایران تا اواسط هفته جاری موردحمله تانک، توپخانه و بمباران هوایی واقع شده است. دلیلی ندارد که در ادعای ایران مبنی بر این که یک گروه مهاجم عراقی درست در داخل ایران به پالایشگاه کرمانشاه حمله کرده اند، تردید کنیم! این واقعه، آسیب پذیری مناطق اصلی نفت خیز ایران را در مقابل خرابکاری اعراب محلی که عراق آماده است آنها را به جنبش وادارد، تأکید می کند. ایرانیان نیروهای خود را در جنوب و به خصوص در ترمینال حیاتی خارک، به حال آماده باش کامل در آورده اند. ولی پس از یک سال هرج و مرج انقلابی، نیروهای مسلح ایران از نظر روحیه، سازمان و نظم، از نیروهای عراق ضعیف تر می باشند. وسوسه صدام حسین برای دستیابی به مناطق نفتی زیاد است؛ ولی او فردی است محتاط و اگر ایران

کاری به کارش نداشته باشد، وی تسلیم این وسوسه نخواهد شد. در عین حال عراق با اخراج افراد ایرانی الاصل که دست کم ۱۵ هزار تن از آنان طی هفته گذشته از مرز گذرانده شده اند و شاید باز هم تعداد دیگری اخراج شوند، دست به انتقام جویی زده است و اکنون آیت الله خمینی و صدام حسین هر کدام خواستار سرنگونی دیگری می باشد.»(۱)

در شماره امروز هرالدتریبون چاپ فرانسه نیز مقاله ای با عنوان "آسیب پذیری ارتش ایران در مقابل حملات"، درج شده است. این مقاله به بررسی احتمال برخورد نظامی ایران و عراق پرداخته است. نویسنده در این بررسی، ایران را در برابر عراق، در مجموع آسیب پذیر معرفی می کند. در این مقاله آمده است:

«اگرچه آیت الله خمینی از ارتش ایران خواسته است که هوشیار و گوش به زنگ باشند و دولت عراق را سرنگون کنند، نیروهای مسلح ایران که زمانی قدرتمند بودند، در جنگ با ارتش مجهز عراق احتمالاً شکست خواهند خورد. ارزیابی امریکا درباره نتیجه جنگ ایران و عراق که احتمال بروز آن از نظر کارشناسان امریکایی وجود ندارد، محتاطانه است؛ زیرا هر دو کشور، تحت لوای رهبران کنونی خود، بسیار مرموز به نظر می رسند و بیش تر تصمیمات از شخصیت و ذات آیت الله خمینی و صدام حسین نشأت می گیرد تا از منطق نظامی به سبک غربی. شاید عامل مهم عدم اطمینان از نتیجه گیری، این حقیقت باشد که هیچ یک از این نیروها، ارتش های ایران و عراق، آزمایش نشده اند یا سابقه خوبی در جنگ ندارند؛ در نتیجه، آمار تجهیزات جنگی آنها می تواند گمراه کننده باشد. تحلیلگران امریکایی معتقدند که در حال حاضر ارتش ایران قادر نیست از مرزهای کشور برضد هرگونه تهاجم مشخص دفاع کند و در جنگی سخت و سنگین، بیش از چند روز و شاید یکی دو هفته دوام بیاورد. این کارشناسان معتقدند که عدم ثبات سیاسی نیز ارتش را از اقدام برضد مخالفان و شورشیان داخل کشور باز می دارد. بسیاری از ارتشیان از تیراندازی به سوی گروه ها نظیر کردها، اکراه دارند؛ زیرا بیم آن دارند که در صورت تغییر رژیم به قتل های سیاسی متهم شوند. به علاوه، نیروی زمینی ۲۰۰هزار نفری ارتش عراق با دو هزار تانک ساخت شوروی، مجهزترین و منظم ترین نیروی نظامی در منطقه به حساب می آید. از همه مهم تر این که این نیروها با آشوب هایی که ارتش ایران با آن روبه رو گردیده، مواجه نشده اند.(۲)

پیش بینی و تحلیل این که منازعات کنونی ایران و عراق چه سرانجامی خواهد یافت، موضوع مورد بررسی بسیاری از رسانه های جهان است؛ از جمله در یک گزارش تفسیری که امروز از رادیو کلن پخش شد، این موضوع مورد توجه قرار گرفت و وقوع جنگ بین ایران و عراق امری محتمل خوانده شد. این تفسیر مانند بیش تر تفاسیر غربی، از ضدیت با ایران تهی نیست و از جمله مطالبی به ایران نسبت می دهد که می تواند موجب تحریک افکار عمومی اعراب برضد ایران شود. در این تفسیر آمده است:

«صرف نظر از چند درگیری بالنسبه جزئی که در مرز بین ایران و عراق وقوع یافت، مخاصمه بین دو کشور فعلاً محدود به جنگ لفظی و تبلیغاتی است؛ ولی ممکن است که هرآن ادامه اختلاف تا جایی بالا بگیرد که جنگ واقعی بین دو کشور همسایه آغاز شود. به عبارت ساده تر، عراق که پس از انقلاب ایران خود را از لحاظ نظامی قوی ترین قدرت کرانه خلیج فارس می بیند، مصمم است از علایق خود و جهان عرب در مقابل ایران به دفاع بپردازد؛ به همین جهت دولت عراق خواهان استرداد سه جزیره تنب بزرگ، تنب کوچک و ابوموسی از طرف ایران به امارات متحده عربی است که تا سال ۱۹۷۱ به وسیله ارتش ایران مسخر شدند و عراق می خواهد بدین وسیله نقش خود را به عنوان حامی کشورهای کوچک و ضعیف عربی به ثبوت رساند. ... ولی به هر صورت، در پس ادعاهای ارضی عراق و زدوخوردهای مرزی یا سوء قصدها و اخراج ایرانیان از آن کشور، میل به گسترش قدرت نهفته است که خود ناشی از ناسیونالیسم ایرانی و عربی است. مرز ایران و عراق در حقیقت حد فاصل دو نقطه تلاقی بین انقلاب اسلامی به رهبری آیت الله خمینی و سوسیالیسم بعثی عراق است؛ لذا برخورد دیر یا زود بین این دو مکتب سیاسی متضاد امری اجتناب ناپذیر است. عامل دیگری که این امکان را محتمل تر می کند این

۱- اداره کل مطبوعات خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۱۲ تا ۱۴، اکونومیست - چاپ انگلستان، ۱۲آوریل ۱۹۸۰ (۲۳/۱/۱۳۵۹).

۲- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۲۷/۲/۱۳۵۹، ص۲۲، هرالدتریبون - چاپ فرانسه، ۱۲آوریل ۱۹۸۰ (۲۳/۱/۱۳۵۹).

است که نیمی از جمعیت عراق شیعه مذهب هستند که به طور سنتی روابط عمیق فرهنگی و عاطفی با ایران دارند و خود را از طرف سنی هایی که در آن کشور حکومت را در دست دارند، تحت فشار حس می کنند؛ به خصوص که ایدئولوژی بعثی عراق نیز به این امر کمک می کند. از طرف دیگر، رژیم مذهبی ایران، بیش از زمان حکومت شاه مخلوع ایران سعی می کند با صرف هرگونه هزینه و ایجاد تأسیسات فرهنگی، نفوذ خود را در مناطق شیعه نشین عراق عمیق تر کند و درخواست آیت الله خمینی هم از ملت عراق برای ساقط کردن رژیم آن کشور، جنبه دیگری از همین است. ...

جنگ تبلیغاتی فعلی که تا اندازه ای هم با احساسات شخصی عجین است، نمی تواند این واقعیت را پنهان کند که مطمح نظر اصلی تهران و بغداد سیادت در منطقه نفت خیز خلیج فارس است. ... وقتی عراق از ایران می خواهد که بیش از این در امور داخلی کشورهای ساحلی خلیج فارس دخالت نکند، این امر در نظر ایرانیان، مسخره آمیز جلوه می کند و بدیهی است که منظور عراق از کشورهای عربی خلیج فارس، بحرین است که ایران همچنان آن را متعلق به خود می داند.(۱)

۱- مأخذ ۸، ص۱۴ و ۱۵، بخش فارسی رادیو کلن، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ یکشنبه ۲۴ فروردین ۱۳۵۹۲۷ جمادی الاولی ۱۴۰۰ ۱۳ آوریل ۱۹۸۰

ذ

۵۱۳

امروز مصاحبه ای تلویزیونی از کارتر پخش شد که در آن، مطالب مهمی درباره ایران اظهار شده است. این مصاحبه، همان مصاحبه آخر هفته کارتر در کاخ سفید بود و خبرنگاران تلویزیونی انگلیس، آلمان غربی، فرانسه و ایتالیا در آن شرکت داشتند. به گزارش یونایتدپرس کارتر در این گفت وگو فاش ساخت که برای کشورهای انگلیس، آلمان غربی، فرانسه و ایتالیا تاریخی تعیین کرده است که تا آن زمان در تحریم اقتصادی بر

ایران به امریکا بپیوندند(۱) از وی سؤال شد: اگر این حمایت را متحدان امریکا به عمل نیاورند، آیا ایالات متحده آماده افزایش مجازات های اقتصادی بر ضد ایران هست؟ او گفت: بله ما این کار را خواهیم کرد. ما وقت زیادی نداریم. ما به حمایت کامل و پرخاش جویانه متحدانمان نیاز داریم. یادآوری می شود از جودی پاول منشی مطبوعاتی کاخ سفید خواسته شد مطالب کارتر را روشن تر بیان کند. وی در پاسخ گفت: آنچه کارتر اعلام داشت این بود که ما تاریخی را به اطلاع کشورهای اروپایی و به دوستان و متحدانمان رسانده ایم که اگر تا آن تاریخ ایران اقدامات مثبت معینی انجام نداد، اقدامات تنبیهی معینی صورت گیرد.(۲)

در این مصاحبه، کارتر اظهار کرد که صبر امریکایی ها سر آمده است. کارتر گفت حق استفاده از نیروی نظامی را برای آزاد ساختن گروگان ها برای خود محفوظ داشته است، ولی ترجیح می دهد با توسل به اقدامات مسالمت آمیز این مسئله را حل کند.(۳)

به گزارش آسوشیتدپرس، خبرنگاران از او پرسیدند: زمان اجرای عملیات وعده داده شده امریکا بر ضد ایران چه موقع است؟ وی پاسخ داد که صحبت چند هفته و چند ماه نخواهد بود؛ ولی تأکید کرد که در صورتی که حمایت کامل متحدان امریکا را در این مورد تحصیل کند، احتمال اقدامات شدیدتر کاهش خواهد یافت. او گفت: از متحدانمان خواسته ایم که دو پیشنهاد اساسی ما را اجرا کنند که یکی رعایت تحریم بر ضد ایران است؛ در صورتی که موفقیت آمیز نبود، دومین قدم این است که در اقدامات شدید دیپلماتیک بر ضد ایران با ما همدست شوند تا نشان دهند که همه ما غربیان در محکوم کردن تروریسم، در کنار هم

ص: ۸۶۹

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳۱، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۸، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۲۰ آوریل ۱۹۸۰ (۳۱/۱/۵۹).

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۹، جورجیا - خبرگزاری فرانسه، ۲۱ آوریل ۱۹۸۰ (۱/۲/۱۳۵۹)

۳- همان.

هستیم. از او پرسیدند: کاربرد نظامی در خلیج فارس تا چه حد احتمال دارد؟ کارتر جواب داد: ما آشکارا حق کاربرد هر وسیله ای را تحت قوانین بین المللی، برای خودمان محفوظ داشته ا یم و از آن جایی که ما قویاً طرف صدمه دیده در این ماجرا هستیم، اگر من ضرورت راه توسل به نیروی نظامی را تشخیص دهم، این قوانین در را بر روی ما نمی بندد. وقتی از او پرسیدند که چرا از توضیح بیش تر طفره می رود، گفت: بحث دیگری در این باره نمی کنم. از او پرسیدند: اگر گروگان ها کشته یا مجروح شوند چه خواهید کرد؟ کارتر پاسخ داد عکس العمل ها بسیار شدید و قهری خواهد بود.(۱)

به گزارش رویتر، کارتر گفت که شکیبایی خود را در برابر دولت ایران از دست داده است. وی گفت: اگر من به علت رفتارم مورد انتقاد قرار گیرم، این انتقاد به دلیل صبور بودن ما است نه به دلیل بی پروایی.(۲)

۵۱۴

در پی ملاقات روز گذشته سفرای نُه کشور عضو بازار مشترک اروپا در تهران با رئیس جمهوری ایران، امروز در محافل آگاه پاریس گفته شد: سفیران نُه کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا هیچ گونه وعده ای از جانب بنی صدر برای چگونگی آزادی گروگان های سفارت امریکا در تهران، دریافت نکرده اند. سفیران مذکور انتظار داشتند رئیس جمهوری ایران وعده آزادی قریب الوقوع گروگان ها را به آنها بدهد؛ اما او نه تنها چنین وعده ای نداده، هشدار داده است هر نوع عکس العملی بر ضد ایران، با قطع صدور نفت به این کشورها روبه رو خواهد شد.

در محافل آگاه فرانسه همچنین گفته می شود که احضار سفیر فرانسه در تهران، سرآغاز تحریم کشورهای غربی بر ضد ایران - که کارتر خواستار آن شده است - به شمار نمی آید.(۳)

در این حال گزارش یونایتدپرس از توکیو حاکی است: یک مقام عالی رتبه دولت ژاپن امروز گفت سفیر ژاپن در ایران پس از مشاوره با دولت ژاپن درباره بحران گروگان ها، به تهران باز خواهد گشت. سایورو اوکیتا وزیر امور خارجه ژاپن گفت که این کشور در جست وجوی راه سومی برای آزادی ۵۰ گروگان امریکایی است که بیش از پنج ماه است در تهران نگهداشته شده اند. اظهارات اوکیتا در برنامه ای تلویزیونی عنوان شد و حاکی از آن است که دولت ماسویوشی اوهیرا نخست وزیر ژاپن، برخلاف درخواست واشنگتن، قصد ندارد سفیر خود را از تهران احضار کند.(۴)

امروز همچنین سخنگوی سفارت کره جنوبی اعلام کرد: ارتباط مسئله خروج سفیر کره جنوبی از ایران با فراخواندن سفرای کشورهای بازار مشترک، به هیچ وجه صحت ندارد. این سخنگو افزود: سفیر این کشور در تهران به علت آن که برای احراز پست معاونت وزارت خارجه در نظر گرفته شده است، قرار است ایران را ترک کند و "آگرمان" برای سفیر جدید کره جنوبی

ص: ۸۷۰

۱- مأخذ ۱، ص ۱۳ و ۱۴، بخش فارسی رادیو کلن، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۲- همان.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- مأخذ ۱، ص ۱۳ و بخش فارسی رادیو کلن، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

در تهران، سه ماه پیش تسلیم مقامات ایرانی شده است(۱)یادآوری می شود خبرگزاری فرانسه به نقل از منابع موثق در سئول خبر داده بود: این کشور تصمیم گرفته است در حمایت از تحریم امریکا بر ضد ایران، سفیر خود در تهران را فراخواند. این تصمیم در یک اجلاس اعضای اصلی کابینه کره جنوبی به ریاست رئیس جمهوری این کشور، گرفته شده است.(۲)

از سوی دیگر، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه گفت: روز جمعه سفیران کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا به وزارت خارجه آمدند و من درباره بحران ایران و امریکا برای آنها صحبت کردم. روز شنبه نیز با سفیران کشورهای غیرعضو جامعه اقتصادی اروپا گفت وگو نمودم و برای آنها توضیح دادم که پیدایش بحران میان ایران و امریکا نتیجه سیاستی بود که امریکا در مورد کشور ما اتخاذ کرده بود. مخصوصاً به آنها تذکر دادم که نباید از سیاست امریکا دنباله روی کنند. امروز نیز با سفرای کشورهای اسلامی، هم درباره این مسئله و هم در مورد بحران ایران و عراق صحبت کردم.(۳)-(۴) قطب زاده همچنین گفت: «این موضوع را من امروز برای سفرای کشورهای اسلامی روشن کردم و اعلام داشتم که اراده ما در ادامه حفظ استقلال میهنمان در مقابل امریکا خلل ناپذیر است و به هیچ وجه زیر بار امریکا و فشار این کشور نمی رویم و امیدواریم کشورهای اسلامی هم درس عبرت بگیرند و استقلال خود را حفظ کنند و زیر بار سیاست ظالمانه نروند.»(۵)

۵۱۵

طبق گزارش مطبوعات داخلی، امروز در نقاط مختلف کشور مراسم جشن و شادمانی برپا شد. این مراسم طبق دعوت قبلی حوزه علمیه قم و "دانشجویان مسلمان پیرو خط امام"، به مناسبت قطع رابطه امریکا با ایران برگزار گردید. کیهان در این باره نوشت: در نقاط مختلف تهران، با شرکت هزاران نفر از مردم، مراسم جشن و سرور برگزار شد. مردم با چراغانی و نصب پرچم های ایران در مقابل مغازه ها و معابر، و نیز با برپایی مجالس سخنرانی و توزیع شیرینی، مراتب شادمانی خود را از قطع رابطه با امریکا اعلام داشتند.(۶)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۲- روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲، کلن - یونایتدپرس.

۳- اظهارات قطب زاده درباره عراق، به تناسب نظم و ترتیب موضوعات، در گزارش ۵۱۹ همین روزشمار آمده است. ص۸۷۴.

۴- مأخذ ۱، ص ۷، آنکارا - آسوشیتدپرس، ۲۰ آوریل ۱۹۸۰ (۳۱/۱/۱۳۵۹).

۵- روزنامه بامداد ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۶- مأخذ ۸ ص ۳.

روزنامه بامداد نیز در گزارش خود نوشت: ملت مسلمان و غیور ایران به منظور بیان خرسندی و شادی خود از قطع رابطه با امریکای جهانخوار و مبارزه با سلطه شیطانی، جشن گرفتند و یکپارچه شور و سرور شدند. آنها در نخستین عید ملی – اسلامی، با ابراز عمیق ترین احساسات ملی در هر محل و کوی و برزن، تنفر خود را خالصانه نثار امریکای جهانخوار کردند. بنا به گزارش خبرنگاران شهری ما، از صبح دیروز (۲۴/۱/۱۳۵۹) چراغ های اتوبوس های شرکت واحد روشن و با پرچم ایران تزئین شده بود. همچنین همان طور که از قبل اعلام شده بود، از ساعت ۱۲ دیروز به مدت ۱۰ دقیقه، کلیه اتومبیل ها در حالی که بوق می زدند، به نشانه ابراز علاقه در زمینه قطع رابطه نابرابر با امریکا برف پاک کن های اتومبیل خود را به رقص در آورده بودند و به یکدیگر تبریک می گفتند. در بیش تر سازمان های دولتی نیز کارکنان شیرینی می دادند.(۱)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز نوشت: در همه شهر های کشور نظیر این واکنش ملی به خوبی تجلی کرد و مردم سراسر ایران، یکپارچه در این شادی بزرگ سهیم شدند.(۲)

اما گزارش رادیو لندن، با گزارش مطبوعات داخلی تفاوت هایی داشت. خبرنگار این رادیو از تهران گزارش داد: برگزاری جشن ملی به مناسبت قطع کامل روابط دیپلماتیک میان ایران و امریکا، کاملاً با شکست مواجه نشد؛ ولی به حد سایر رویدادهایی که در ماه جاری جشن گرفته شد، مانند روز جمهوری اسلامی و روز وحدت، موفقیت آمیز نبود. قبلاً انتظار می رفت که این روز تعطیل عمومی اعلام شود؛ ولی شورای انقلاب با توجه به درخواست دکتر بنی صدر از مردم ایران مبنی بر انجام کار و فعالیت بیش تر، از اعلام تعطیل عمومی خودداری کرد. مردم تهران و سایر شهرهای بزرگ با نواختن بوق های ممتد و روشن کردن چراغ اتومبیل ها این روز را جشن گرفتند. به مردم دستور داده شده بود که به مدت ۱۰ دقیقه در ساعت ۱۲ ظهر، بوق اتومبیل های خود را به صدا درآورند و چراغ هاشان را روشن کنند. در مراسم امروز، با آن که بسیاری از رانندگان از دستور مزبور پیروی کردند و حتی عده ای برف پاک کن های اتومبیل های خود را به حرکت درآوردند، در میان عده زیادی نشانه های بی علاقگی به خوبی مشهود بود. به هرحال شکی نیست که بسیاری از ایرانیان از سخنرانی های پرآب وتاب و تظاهرات مداوم خسته شده اند و خواهان اقدامات جدی تر هستند.(۳)

۵۱۶

به گزارش رویتر از تهران، یک سخنگوی دانشجویان مستقر در سفارت امریکا امروز گفت: هیئتی به همراه یک نماینده از صلیب سرخ بین المللی، از گروگان های امریکایی در تهران دیدن خواهد کرد. وی افزود: در این هیئت حجت الاسلام خامنه ای، موسی زرگر وزیر بهداری، و یک نفر از جمعیت شیر و خورشید سرخ نیز عضویت خواهند داشت. این سخنگو در تماس با رویتر گفت که اعضای این هیئت با تمام گروگان ها ملاقات خواهند کرد.

ص: ۸۷۲

۱– مأخذ ۱، ص ۹، پاریس – خبرگزاری فرانسه، ۲۰ آوریل ۱۹۸۰ (۳۱/۱/۱۳۵۹).

۲– مأخذ ۱، ص ۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۳– روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

خبرگزاری رویتر افزوده است از هنگام اشغال سفارت تاکنون به هیچ خارجی اجازه داده نشده است که با تمام گروگان ها ملاقات کند.(۱)

۵۱۷

در روزهای قبل، سخنگوی وزارت خارجه جمهوری اسلامی اعلام کرده بود ۱۹۰ نفر از دانشجویان نظامی نیروی هوایی و دریایی که از ایرانیان مقیم امریکا می باشند، با قطع روابط ایران و امریکا عازم ایران هستند. وی در تماسی با خبرگزاری پارس، از ورود این افراد به فرودگاه مهرآباد با دو پرواز معمولی و فوق العاده ایران ایر در ساعت های ۱:۲۵ و ۲ بامداد امروز، خبر داده بود و گفته بود که صادق قطب زاده وزیر امور خارجه نیز در فرودگاه از این دانشجویان استقبال خواهد کرد(۲)اما با این حال از امریکا خبر رسید که به هفت دانشجوی نظامی ایرانی، اجازه ماندن در امریکا داده شده است. یونایتدپرس از لکزینگتون امریکا گزارش داد: به هفت دانشجوی نظامی ایران در انستیتوی نظامی ویرجینیا که در اوایل این هفته به آنها دستور خروج داده شده بود، اطلاع داده شد که می توانند تا هنگام فارغ التحصیل شدن در آن کشور بمانند. سرگرد جرج ریپلی معاون انستیتو گفت وزارت دفاع امریکا تصمیم گرفت که به آنها اجازه دهد تحصیلات خود را تکمیل کنند و این موضوع روز شنبه به دانشجویان ابلاغ شد؛ درحالی که به این افراد دستور داده شده بود که تا نیمه شب جمعه، آن کشور را ترک کنند. مقام های انستیتوی نظامی ویرجینیا گفتند که دست کم یکی از دانشجویان درخواست پناهندگی سیاسی کرده است؛ زیرا گفته است که می ترسد در صورت بازگشت به کشورش کشته شود.(۳)

یادآوری می شود وزارت امور خارجه امریکا دو روز قبل اعلام کرده بود که دولت این کشور هرگونه درخواست پناهندگی سیاسی نظامیان ایران را مورد بررسی قرار می دهد؛ نظامیانی که از آنها درخواست شده است هرچه زودتر خاک ایالات متحده را ترک کنند.(۴)

۵۱۸

درباره تحریم اقتصادی ایران، گفت وگوها و اعلام نظرهای مقامات کشورها همچنان ادامه دارد و تصمیم گیری ها هنوز شکل جدی نگرفته است؛ اما بعضاً هم آوایی هایی با امریکا وجود دارد.

در ژاپن، ماسایوشی اوهیرا نخست وزیر این کشور گفت: طبیعی است که ژاپن روابط خود را با ایالات متحده، از نفت ایران مهم تر تلقی می کند. اوهیرا این سخنان را در گردهمایی اعضای حزب لیبرال - دمکراتیک که خود عضو آن است، اظهار داشت. وی گفت: ژاپن سطح واردات نفت خود را از ایران، به میزان قبل از اشغال سفارت امریکا کاهش خواهد داد و همچنان پول نفت ایران را به دلار خواهد پرداخت. وی افزود ژاپن اعتبارات تازه ای به ایران اعطا نخواهد کرد. اوهیرا گفت: ما آنچه را باید انجام بدهیم، کرده ایم. به گفته وی دولت ژاپن هنوز تصمیم نگرفته است به جز صادرات مواد غذایی و دارو، سایر صادرات خود به ایران را تا چه حد محدود سازد(۵)

۱- مأخذ ۸، ص ۳.

۲- مأخذ ۱۵، ص ۲.

۳- مأخذ ۸، ص ۳.

۴- مأخذ ۱۵، ص ۲.

۵- روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

در سئول، به گزارش خبرگزاری فرانسه، یک مقام عالی وزارت امور خارجه کره جنوبی تأکید کرد که دولت کره جنوبی هنوز درباره انجام اقدامی بر ضد ایران در پاسخ به درخواست حمایت واشنگتن، تصمیمی نگرفته است.(۱)

در این حال، "اندره اوان اگت" نخست وزیر هلند، از کشورهای عضو ناتو خواست از تحریم اقتصادی ایران جهت کسب آزادی گروگان های امریکایی حمایت کنند. نخست وزیر هلند از سوی دیگر با اشاره به تحریم بازی های المپیک مسکو به وسیله دولت و کمیته المپیک امریکا، گفت: دخالت شوروی در افغانستان و برخوردهای امریکا و ایران، و ایران و عراق، یکی از جدی ترین خطرها برای صلح جهان محسوب می شود.(۲)

۵۱۹

صبح امروز ۲۱ تن از سفیران و نمایندگان سیاسی کشورهای اسلامی مقیم تهران، در کاخ وزارت امور خارجه حضور یافتند و با صادق قطب زاده وزیر امور خارجه، ملاقات کردند. قطب زاده در پایان این ملاقات که حدود ۳۰ دقیقه طول کشید، در گفت و گویی اظهار داشت:

«من به سفیران کشورهای اسلامی توضیح دادم دولت عراق یک دولت اسلامی نیست و هیچ ربطی به اسلام ندارد؛ بلکه این دولت ادامه سیاست امریکا است و از همان آغاز انقلاب اسلامی ایران هرچه بحران ایران و امریکا وخیم تر شد، اقدامات جنایت آمیز عراق علیه ایران نیز افزایش یافته است، و در حقیقت این دست اسرائیل و امریکا در منطقه است که باید کوتاه بشود و ما در واقع نمی توانیم هیچ گونه میانجی گری در بحران ایران و عراق را بپذیریم. البته ما مخالف میانجی گری نیستیم؛ ولی اعتقاد داریم که مذاکره با دولت عراق هیچ گونه راه حلی به دست نخواهد داد؛ بلکه این مسئله بستگی به بحران ایران و امریکا دارد. به این معنی اگر مشکلات ما با امریکا حل شود، چون دولت عراق به دست دولت امریکا می چرخد، خود این دولت بحران میان ایران و عراق را نیز حل خواهد کرد؛ بنابراین اشتباه است که به جای حل اختلاف با ارباب، با نوکر حل اختلاف کرد؛ زیرا نوکر نمی تواند و از خود اراده ای ندارد که چنین کاری کند. تا ارباب دستورندهد، او کاری نمی تواند بکند.»(۳)

۵۲۰

چهارمین کنفرانس سران کشورهای عضو "جبهه پایداری" اعراب، در طرابلس پایتخت لیبی، با شرکت سران کشورهای الجزایر، سوریه، لیبی، یمن جنوبی و سازمان آزادی بخش فلسطین گشایش یافت. شاذلی بن جدید رئیس جمهوری الجزایر، حافظ اسد رئیس جمهوری عربی سوریه و یاسر عرفات رئیس کمیته اجرایی سازمان آزادی بخش فلسطین، روز گذشته وارد طرابلس شدند و با سرهنگ معمر القذافی رئیس جمهوری لیبی، به طور خصوصی و پشت درب های بسته به مذاکره نشستند.(۴)

روزنامه جمهوری اسلامی ضمن گزارش از این کنفرانس نوشت: منابع آگاه در طرابلس

۱- همان.

۲- همان.

۳- همان.

۴- روزنامه اطلاعات، ۱/۲/۱۳۵۹، بلگراد - آسوشیتدپرس.

می گویند که از جمله دستورالعمل های کنفرانس سران کشورهای عضو جبهه، حمایت از انقلاب اسلامی ایران به ویژه در قبال تحریم اقتصادی امریکا است. در این میان گفته شده است که الجزایر و لیبی در صورتی که اقدامات اقتصادی و خصمانه امریکا برضد ایران شدت یابد، ممکن است نفت و گاز خود را به روی امریکا قطع کنند. به علاوه، جبهه پایداری اعلام کرده است که هرگونه حمله به ایران، حمله به کشورهای عضو جبهه پایداری خواهد بود. آخرین گزارش های رسیده از کنفرانس حاکی است علی عبدالله صالح رئیس جمهوری یمن شمالی، طی تلگرامی خطاب به سران کشورهای جبهه پایداری، تأکید کرد که کشورش با تمام تصمیماتی که کنفرانس بگیرد کاملاً موافق خواهد بود.(۱)

رادیو مونت کارلو نیز در بخش عربی خود اعلام کرد: سرهنگ معمر القذافی رهبر لیبی، در سخنانش از کشورهای عربی عضو این جبهه و نیز از سایر ممالک عرب خواست که پول ها و اعتبارات بانکی خود را از امریکا خارج کنند. وی این خواسته را در نخستین جلسه کنفرانس جبهه پایداری کشورهای عربی در طرابلس مطرح کرد. رئیس جمهوری لیبی، کشورهای عضو جبهه پایداری ضداسرائیل را به بسیج کردن امکانات نظامی و اقتصادی خویش برای مقابله با تجاوزات صهیونیست ها، اسرائیل و امریکا دعوت کرد و همین امر را برای مقابله با دوستان امریکا که همواره دوستان اسرائیل هستند نیز خواستار شد.(۲)

در این حال، "دبیرخانه دائمی کنگره خلق عرب" که تحت نفوذ لیبی، در این کشور مستقر است، سیاست تهدیدآمیز امریکا در برابر ایران را محکوم کرد. به گزارش خبرگزاری تاس، بیانیه این دبیرخانه در تریپولی انتشار یافت و حاکی است که تهدیدهای تجاوز مستقیم امریکا بر ضد ایران، بخشی از طرح گسترده امپریالیسم و صهیونیسم جهت از بین بردن دستاوردهای مترقی انقلاب ایران است. بنا بر این گزارش، دبیرخانه مزبور خواستار ایجاد یک جبهه متحد عربی - ایرانی برای مقابله با توطئه های امپریالیسم و صهیونیسم شد.(۳)

همچنین رادیو مسکو در بخش فارسی امروز خود گزارش داد بنا بر اطلاعیه دبیرخانه مزبور، تهدید ایران از طرف امریکا جز یک برنامه گسترده امپریالیسم و صهیونیسم نیست؛ برنامه ای در جهت از بین بردن دستاوردهای مترقی ایران و ملل عرب و همه نیروهای ترقی خواه مبارز در راه صلح و امنیت. طی این اطلاعیه آمده است: هدف اقدام های جدید ایالات متحده امریکا بر ضد ایران حفظ سلطه امریکا بر منطقه خلیج فارس و بر منافع سرشار نفت آن و بر راه های استراتژیکی حمل نفت است. در این اعلامیه بیان شده است: هرگونه خطر تجاوز در مورد ایران خطری است که تمام اعراب را تهدید می کند و باید با مقاومت قطعی روبه رو شود. دبیرخانه دائمی کنگره کل مردم اعراب(۴) طی اطلاعیه خود خاطرنشان می سازد که امریکا با تجدید

۱- روزنامه بامداد، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- مأخذ ۱، ص ۹ و ۱۰، بیروت - خبرگزاری فرانسه، ۲۰ آوریل ۱۹۸۰ (۳۱/۱/۱۳۵۹).

۳- روزنامه کیهان، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۴- در ترجمه به فارسی رادیو مسکو، عبارت "کنگره خلق عرب"، "کنگره کل مردم اعراب" ترجمه شده است.

تهدیدهای خود بر ضد ایران، همچنین تلاش می کند توجه محافل اجتماعی جهان را از معامله تسلیم گرانه ضدعربی میان مصر و اسرائیل، منحرف سازد.(۱)

۵۲۱

رادیو بغداد اعلام کرد: «دکتر سعدون حمادی وزیر امور خارجه طی پیامی به دکتر فیدل کاسترو رئیس ششمین کنفرانس کشورهای غیرمتعهد گفت که رفتارها و اظهارات مقام های مسئول ایران ثابت کرد که ایران تاکنون همان سیاست توسعه طلبی رژیم شاهنشاهی را در پیش گرفته است. پیام مزبور که عراق توزیع آن را در میان کشورهای عضو جنبش، به عنوان سند رسمی درخواست کرد، اضافه نمود که دولت عراق اشغالگری نامشروع ایران را در سه جزیره عربی و تمام نتایج مترتب از این اشغالگری را به رسمیت نمی شناسد و خواستار عقب نشینی ایران از آن سه جزیره است.»

ضمن این خبر، از موضع عراق تأکید شده است که ایران عضویت خود را در جنبش غیرمتعهدها به علت عدم پایبندی به مبادی این جنبش از دست خواهد داد.(۲)

۵۲۲

صبح امروز، روزنامه جمهوری اسلامی با تیتر درشت در صفحه اول خود هشدار داد: "جان آیت الله صدر در معرض خطر جدی قرار گرفت."(۳) در گزارش روزنامه در این باره آمده است: «از ساعاتی که شایعه در خطر بودن جان حضرت آیت الله سیدمحمدباقر صدر به دفتر روزنامه رسید، خبرنگاران ما ضمن تماس با همه منابع خبری از جمله دفتر امام خمینی و جامعه مدرسین و دفتر آیت الله منتظری، کسب خبر کردند و آنها هم در صحت شایعه تردید داشتند. از میان رادیوهای خارجی و خبرگزاری ها، تنها رادیو دبی در صبح دیروز این شایعه را منتشر کرده بود. ... از لندن هم آقای سیدمهدی حکیم (فرزند مرحوم آیت الله سیدمحسن حکیم) به علمای عراقی تلفن می زنند و شایعه در خطر بودن جان آیت الله سیدمحمدباقر صدر را تأیید کردند. همچنین یکی از روحانیون عراقی که ساکن سوریه می باشند طی نامه ای شایعه فوق را تأیید کرده است.»(۴)

در گزارش دیگر این روزنامه به نقل از گزارش های رسیده از عراق آمده است: «مقامات امنیتی مراقبت از آیت الله صدر را افزایش داده اند. آیت الله صدر که هفته گذشته توسط مأموران امنیتی عراق از منزل خود به همراه خانواده اش از نجف به بغداد منتقل شد، اکنون در یک پادگان نظامی نگهداری می شود. هنوز از محل دقیق زندان آیت الله صدر گزارشی نرسیده است. ... یک مقام آگاه در تهران اظهار داشت اکنون رژیم بعث امکان تبعید آیت الله صدر را مورد بررسی قرار داده است، ولی درباره محل تبعید نگرانی هایی در بغداد وجود دارد.»(۵)

در گزارش های مربوط به خبر مذکور، خبرهایی مربوط به اظهارات و تجمعات اعتراض آمیز قم و لبنان نیز درج شده است. همچنین روزنامه مزبور مطالبی در معرفی

۱- همان، ص ۱۲.

۲- مأخذ ۶، ص ۲.

۳- مأخذ ۱۵، ص ۲.

۴- مأخذ ۱۵، ص ۲.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

آیت الله صدر و فهرستی از آثار علمی وی، در همین شماره به چاپ رسانده است. در گزارش های مزبور، مهم ترین بازتاب ها مربوط به بازتاب این خبر در خود عراق است. گزارش هایی که در روزنامه درج شده است، حاکی از اعتراضات بسیار وسیع به شدت خشونت بار است و نشان می دهد که جنبشی عظیم بر پا شده است؛ تا حدی که رژیم بعث عراق نگران آینده خود گردیده است.(۱)-(۲)

به این ترتیب، مجموعه گزارش های مندرج در روزنامه صبح، درباره احتمال خطر هشدار می داد؛ امّا روزنامه عصر، روزنامه انقلاب اسلامی، از شهادت آیت الله صدر خبر داد. البته خبر این روزنامه هم هنوز با تردیدهایی همراه بود(۳)* و امیدواری هرچند کم رنگی را در مورد زنده بودن وی، باقی می گذاشت. تیتر درشت روزنامه مزبور، این عبارت بود: "آیت الله سیدمحمدباقر صدر به شهادت رسید." البته در کنار این عنوان درشت، عبارت "به احتمال قریب به یقین" به چشم می خورد(۴) متن کامل خبر که حاکی از اهمیت خبر و نحوه انعکاس آن در ایران است، به این شرح است:

«طبق گزارشات رسیده، آیت الله صدر به اتفاق خواهرشان، در غروب روز چهارشنبه ۲۰/۱/۱۳۵۹، توسط رژیم فاشیست بعث عراق به شهادت رسیدند و جسدشان از بغداد به نجف منتقل شد و در نجف به خاک سپرده شد. براساس گزارش خبرنگار ما در قم که مقارن ظهر امروز به دست ما رسید، شیخ حسن ابراهیمی نماینده حضرت آیت الله منتظری ضمن تأیید این خبر گفت شب گذشته حجت الاسلام سید محمدتقی طباطبایی که یکی از علمای طراز اول عراق می باشند، طی تماس تلفنی با دفتر آیت الله منتظری، این خبر را اطلاع دادند. حجت الاسلام ابراهیمی افزودند به دنبال انتشار این خبر با چند تن از علمای عراق تماس گرفته شد که تمامی آنها اظهار داشتند این خبر از یکی از خبرگزاری های خلیج فارس نیز نقل شده و نیز طی تماس هایی که با کشورهای خلیج فارس پیرامون این حادثه داشته ایم، همه آنان تأیید کردند که رادیو دبی به نقل از اخبار رسیده از لندن، این خبر را پخش کرده است. ضمناً به نقل از یکی از طلاب لبنانی گزارش رسیده است که جنازه مجاهد شهید، حضرت آیت الله سید محمدباقر صدر، در نجف اشرف دفن گردیده و بنابر وسعت انتشار خبر و اهمیت فراوان آن، همه را در بهت و حیرت فرو برده است. وی افزود: ما منتظریم تا هرچه زودتر اخبار صحیح و دقیق تری به دستمان برسد. وی اضافه کرد وقتی این خبر از قول سید محمدتقی طباطبایی به

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۵۲۲: اظهارات و اعتراضات در قم و لبنان و نیز وضعیت داخلی عراق پس از انتشار خبر دستگیری آیت الله صدر، به روایت روزنامه جمهوری اسلامی. ص۹۱۱

۲- سند شماره ۱۸۹۹۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دشت آزادگان قسمت تحقیقات و اطلاعات، به واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران اهواز، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

۳- * این تردیدها که ناشی از نوع برنامه ریزی ماهرانه رژیم عراق در اطلاع رسانی خبرهای مربوط به شهادت آیت الله صدر بود، چند روز ادامه یافت و بررسی اساسی خبر، خود به خود نوعی زمینه سازی، بدون واکنش قطعی، فراهم آورد؛ در حالی که بعدها خبر شهادت آیت الله صدر و خواهرش در روز ۲۰/۱/۱۳۵۹ قطعی شد.

۴- سند شماره ۰۶۳۱۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا، رکن۳ - مرکز فرماندهی به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

عرض آیت الله العظمی منتظری رسید، ایشان در میان بهت و ناباوری، بسیار متأثر شده اند و حالت تشنجی به ایشان دست داده است.»(۱)

۵۲۳

خبرگزاری پارس درباره رانده شدگان عراق گزارش داد: گروهی از علما و روحانیون حوزه علمیه نجف و خانواده ها شان، در بین معاودین هستند؛ از جمله: آیت الله حاج سید محمدرضا اشکوری، آیت الله حاج سید محمد شاهرودی، آیت الله سیبویه، حجت الاسلام سید علی شاهرودی، حجت الاسلام شیخ باقر غروی و آیت الله حاج شیخ علی اصغر شاهرودی که بیش از ۹۰ سال سن دارد. همچنین اعضای خانواده جواهری با نواده های مرحوم صاحب جواهر نیز جزء این عده هستند. از سوی دیگر، تاکنون نمایندگانی از جانب مراجع عظام و حوزه های علمیه مشهد و قم و روحانیون، بازاریان تهران، و کمیته امداد، برای رسیدگی به وضع رانده شدگان ایرانی راهی منطقه قصرشیرین و کرمانشاه شده اند.(۲)

در این حال اظهارات رانده شدگان که مشخص نیست تحت تأثیر فشارهای شدید وارد شده از جانب مأموران بعثی، تا چه حد با دقت همراه است، قابل توجه می باشد. بنابر آنچه در کیهان امروز درج شد، یکی از بازرگانان اخراجی از بصره گفت: عمال حکومت بعث عراق، ۱۳ نفر از اعضای خانواده "سمیر میرغلام" را - که با انفجار بمب، معاون نخست وزیر عراق را مجروح کرده بود - در مقابل منزلش بدون محاکمه اعدام کردند.(۳)

درباره موضوع رانده شدگان، گزارش خبرنگار اعزامی کیهان، مندرج در شماره امروز این روزنامه حاکی است: «تاکتیک بعثی ها در اخراج شیعیان و ایرانیان مقیم عراق، مبتنی بر یک جنگ روانی و فرسایشی است. ... این بار رانده شدگان، مختصر اثاثیه ای از قبیل وسایل خواب، چراغ خوراک پزی و ظرف آبی با خود به همراه داشتند. رانده شدگان که به مرز ایران و عراق رسیده بودند، نقل می کردند که بعثی ها دیگر ایرانیان را شبانه حرکت نمی دهند، بلکه از اولین ساعات شب تا حداکثر سه ساعت بعد از نیمه شب، خانه ایرانیان مقیم عراق و شیعیان عراقی را که شناسایی کرده اند مورد حمله قرار داده و پس از شکار شیعیان، آنها را به پاسگاه های ژاندارمری یا پلیس می برند و پس از بازجویی مفصل، بیش تر، سرپرست خانواده یا فرزند بزرگ خانواده را زندانی کرده و بقیه را که شامل زنان و کودکان است، سوار کمپرسی یا کامیون - که خودشان "صلاح الدین" می نامند - می کنند و به مرز ایران و عراق روانه می سازند.»

همچنین به نوشته کیهان، حجت الاسلام محمد علی شیرازی فرزند آیت الله سید عبدالله شیرازی که از طرف وی به منطقه اعزام شده است، در مصاحبه ای گفت: حکومت بعث عراق علاوه بر علما و مراجع تقلید، ۱۱۰۰نفر از عمده ترین بازرگانان و تجار ایرانی را به اتاق بازرگانی فراخوانده است و با نیرنگی غیرانسانی، آنها را که صاحبان سرمایه و دارندگان کارخانه های متعدد هستند تحویل عوامل امنیتی داده و راهی مرز کرده است.(۴)

ص: ۸۷۸

۱- سند شماره ۲۸۷۱۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲، به ف ۱۹، ۰۷ - ر۲، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۷۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲ به ف ۱۹، ۰۷ - ر۲، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۳۳۹۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:از ژاندارمری ج.ا.ا.(ر۲)، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران.

۴- سند شماره ۰۳۳۹۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ - دایره اطلاعات، به: دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

منطقه مرزی در هلاله و باویسی، امروز نسبتاً آرام بود. در هلاله تقویت هایی از قبیل اعزام یک "گروه رزمی گردانی" وابسته به لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه(۱) و اعزام یک گروه توپخانه(۲) صورت گرفت.

مرزبانی خودی نیز موظف شد که درباره زدوخورد پاسگاه مرزی هلاله، به مرزبان مقابل اعتراض کند و جبران خسارات وارد شده را - که بعداً تخمین زده خواهد شد - خواستار شود؛ همچنین از مرزبان مقابل بخواهد بر اساس پروتکل امنیت مرزی و موافقتنامه های امنیت مرزی، از این گونه اعمال جلوگیری کند.(۳)

منطقه جنگی نوار مرزی ایران و عراق در محور پاسگاه های ازگله، بزمیرآباد، باویسی و تنگ هوان امروز آرام بود؛ تنها به طور متناوب، گلوله های توپ و خمپاره عراقی ها به داخل خاک ایران شلیک می شد و نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران، مستقر در مرز، به آن پاسخ می دادند. هلی کوپترهای پادگان ابوذر چند پرواز شناسایی بر فراز مرز ایران و عراق انجام دادند و یک فروند هلی کوپتر نیز در امر کمک رسانی به پاسگاه های مرزی گردنو، باویسی و تیله کوه و نیز حمل زخمی ها فعالیت داشت. همچنین برای تقویت خودی، اقداماتی انجام شده است؛ ازجمله واحدهایی از توپخانه ۱۳۰ اصفهان، در پادگان ابوذر مستقر شده اند و یک واحد مهندسی مجهز به غلتک های مین یاب نیز وارد منطقه جنگی شده است. یادآوری می شود در باویسی تاکنون چند تن از پاسداران و نیروهای ارتشی به علت انفجار مین به شهادت رسیده اند(۴)

از سوی دیگر، از دشمن نیز تحرکاتی مشاهده شد؛ از جمله مرزبان قصرشیرین گزارش داد یک ستون نظامی از ارتش عراق، حامل ۸۸ دستگاه تانک و نفربر زرهی و خودرو، در "چهارکلاه" عراق، مقابل تیله کوه و باویسی و گرد نو ایران مستقر شده اند.(۵)سپاه قصرشیرین نیز گزارش داد که یک ستون نظامی از ارتش عراق مشتمل بر توپ و تانک و ریو، با چراغ های خاموش از سمت خسروی به سوی باویسی، در حال حرکت مشاهده شد.(۶)

امروز سرهنگ الماسی فرمانده پادگان ابوذر، از نحوه انعکاس اخبار درگیری های مرزی در رسانه های گروهی انتقاد کرد و گفت بیش تر خبرها یکسویه چاپ می شود. وی نحوه انعکاس خبر تصرف پاسگاه مرزی باویسی را نادرست خواند و توضیح داد: سپاه پاسداران که با عده کمی قصد تصرف پاسگاه را داشتند، در محاصره نیروهای عراقی قرار گرفته بودند؛ ولی با پشتیبانی و حمایت بی امان نیروهای ارتشی و حمله به مواضع دشمن، توانستند حلقه محاصره را بشکنند. با حملات نیروهای ارتشی بود که این پاسگاه به تصرف ما درآمد و نیروهای عراقی با دادن تلفات سنگین عقب نشینی کردند و فرماندهی این عملیات را سرگرد اتحادیه برعهده داشت.(۷)

ص: ۸۷۹

۱- سند شماره ۰۳۳۹۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری - دایره اطلاعات، به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۷۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: به فرماندهی ناحیه ژندارمری خوزستان - فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی اهواز - فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران - واحد هماهنگی نیروهای انتظامی.

۳- سند شماره ۰۳۳۹۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری ج.ا.ا. رکن ۲ (دایره اطلاعات) به نخست وزیری (معاونت در امور انقلاب)، ۷/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۴۶۷۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، کرمانشاه - خبرگزاری پارس.

۶- روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۷- سند شماره ۰۴۶۷۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا ۳، مرکز فرماندهی، به ژاجا، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

روزنامه کیهان در شماره امروز خود، اظهارات مفصل "تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران" را درج کرد. این اظهارات درباره مناطق مرزی باویسی و دیگر مناطق مرزی استان کرمانشاه (از نفت شهر تا نوسود) است و در آن، نامبرده به نکات زیادی از تلاش های جاری و اوضاع کنونی اشاره کرده است.

وی از جمله اظهار داشت: در درگیری های منطقه باویسی، عراقی ها یک پادگان در ۲۰ کیلومتری مرز ما و دقیقاً روبه روی پاسگاه باویسی دارند. آنها از داخل این پادگان که سربازخانه آنها است، با توپ های ۱۳۰ میلی متری یا به اصطلاح آنها خمسه خمسه – که بُردی معادل ۳۰ کیلومتر دارد – روستاهای ازگله، تیله کوه و گردنو را از مسافت دور، در تمام روز زیر آتش می گیرند و شب ها آتش قطع می شود. این تیراندازی ها نشان دهنده این است که آنها روزها دیده بان دارند و دیده بان هم در ارتفاعات کوهستانی مرز حضور دارد؛ چون تیرهای توپخانه هدایت شده است و به راحتی تنظیم می شود. تعدد شهدای پرسنل نیروی زمینی و پاسداران نیز ناشی از دیده بانی آتش توپخانه است.

فلاحی تأکید کرد: از دیروز پرسنل پیاده خودی مأموریت پیدا کردند که کوهستان های اطراف را کاوش کنند و عملیات پاسگاه های دیده بانی و دیده بان های عراقی را خنثی نمایند. به علاوه ظرف امروز تا فردا، نیروی زمینی توپخانه دورزن در منطقه مستقر خواهد کرد و در صورتی که بار دیگر، آتش توپخانه عراق به مرز ایران هدایت شود، از همان مسافت ۳۰ کیلومتری، کلیه مواضع توپخانه عراق در حوالی میدان، زیر آتش گرفته خواهد شد.

فرمانده نیروی زمینی افزود: نیروی زمینی با گسترش وسیع و تراکم بیش تر، نیروی قابل توجهی را تقریباً در سرتاسر مرزهای ایران و عراق، از نفت شهر تا نوسود، مستقر خواهد کرد. پس از استقرار این نیرو، شاید به کلیه درگیری های پراکنده در این منطقه خاتمه داده شود. همچنین این گسترش، مانع نفوذ عناصر و طرفداران سالار جاف و متواریان خائن ایرانی به عراق خواهد شد؛ به علاوه، امنیت نسبی را برای مناطق مرزنشین تأمین خواهد کرد تا به گله داری و داشت و برداشت محصول بپردازند و مجدداً به خانه های خود برگردند. نیروی زمینی اطمینان می دهد که ظرف دو سه روز آینده، این قسمت از مرز به کلی بسته شود و برادران پاسدار انقلاب به پاکسازی دهکده های مرزی اقدام کنند. من ساعت ۱۴ دیروز در پاوه بودم و با کلیه مسئولان، مدت شش ساعت در فرمانداری پاوه مذاکره داشتم. البته عناصری درمنطقه باینگان نفوذ کرده اند که تا فردا نیروی زمینی در آن جا مستقر خواهد شد. پاسداران پاوه نیز به پاکسازی باینگان اقدام خواهند کرد. به علاوه، راه کرمانشاه، روانسر، قله پلنگانه، شمشیر، قوری قلعه و پاوه، تا منطقه جوانرود، در کنترل نیروی زمینی و پاسداران است و این مناطق پاک شده است. با استقرار نیروی زمینی در باینگان و پاک

ص: ۸۸۰

شـدن این قسمت، تمـام منطقه اورامانـات غیر از نوسود و نودشه، به کلی پـاک شـده است و حـاکمیت دولت مرکزی در همه زمینه هـا، در منطقه مزبور برقرار شده است.

تیمسار فلاحی در پایان تأکید کرد: من حضور عراق در باینگان را تکذیب می کنم.(۱)

۵۲۶

در ادامه اقـدامات آمـادگی و تحرکات مرزی عراق، طبق اطلاعی که امروز به فرمانـدهی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسـلامی رسـید، در بصـره، کوت و موصـل مراکز بیسـیم دایر شـده است و کلیه مخابرات نظامی ایران کنترل و کشف می شود.(۲)شناسایی هوایی نیز در دسـتور کار نیروهای عراقی قرار دارد. گزارش خبرگزاری پـارس از ایلام حـاکی است: یـک فرونـد هواپیمـای عراقی به حریم هـوایی ایران در حوزه شهرسـتان مرزی دهلران تجاوز کرد که پس از پرواز در آسـمان این منطقه به سرعت به خاک عراق بازگشـت(۳)این در حالی است که واحـد هوانیروز کرمانشاه، استعداد نیروهای عراقی مستقر در مرز ایلام را یک تیپ زرهی تخمین می زند(۴)

دراین حـال علاوه بر مناطق مرزی ایران، عراق در دیگر مرزها نیز احتیاط لازم را رعایت می کنـد؛ از جمله امروز مقامات پلیس اسـتان المثنی واقع در غرب بصـره و در مرز کویت، به کلیه یگان های تابع ابلاغ کردند که کاملاً مراقب باشند و هرگونه ورود غیرمجاز به خاک عراق را بدون هیچ گونه تردیدی زیر آتش بگیرند و به شدت سرکوب کنند.(۵)

امروز همچنین به برخی پاسـگاه هـای مرزی ایران حملات پراکنـده ایـذایی صورت گرفت؛ از جمله در ساعت ۳ بامداد، با آر.پی.جی۷ به پاسگاه ژانـدارمری "کـانی شـیخ" حملـه شـد که یـک جوانمرد زخمی گردیـد.(۶) شـب هنگــام نیز در ســاعت ۲۱:۴۰ در اطراف هـورالعظیم، پاســگاه ابوجاموسی(۷) و پاسداران گشتی اطراف آن با سـلاح های سبک مورد حمله قرار گرفتند. در ساعت ۲۲:۳۰ نیز به پاسگاه های سعیدیه و چزابه با آر.پی.جی۷ حمله شد.(۸)

در این حال امروز هم تقویت، تـدارک، احـداث مواضع و بهبود دادن اوضاع، در پاسـگاه های عراق ادامه یافت. گزارش های ذیل حاکی از همین موارد است:

گزارش هـای گروهـان سومـار و هنـگ قصرشـیرین مربوط به پاسـگاه هـای عراقی مقابـل پاسـگاه های ایرانی بازرگان و کانی شـیخ، از جمله قلعه لان؛(۹)گزارش مرزبـانی مهران مربـوط بـه پاســگاه طعـان، و گزارش همـان مرزبـانی مربـوط بـه پاســگاه دوراجی و زربـاطیه؛(۱۰)گزارش هنگ سوسـنگرد مربوط به پاسگاه های سوبله و روشیده عراق و نیز پاسگاه "وحب" این کشور؛(۱۱) آنچه ذکر شـد مربوط است به مواردی از اقدامات تقویت و آمادگی پاسگاه های یاد شده عراق در جنبه های مختلف تجهیزات، نیروی انسانی و فعالیت های مهندسـی، که امروز مشاهده و گزارش شده است.

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- سند شماره ۳۴۷۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سوسنگرد، به ر۳ ژ کشور.

۳- سـند شـماره ۰۶۳۱۵۱ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: تلفنگرام از ســماجا ۳ - مرکز فرمانـدهی، به نزاجـا، معـاونت اطلاعـات و عملیـات، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۰۰۵۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور، ۱/۲/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۲۱۳۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۴.

۷- سند شماره ۳۳۹۲۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز)، به استاندار استان خوزستان، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۸- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، به گزارش خبرگزاری پارس از ایلام.

۹- سند شماره ۲۸۳۳۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر، به ناحیه - ر۳، ۲۴/۱/۱۳۵۹؛ و - سند شماره ۲۷۷۲۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر، به ناحیه - ر۳، ۲۴/۱/۱۳۵۹ و سند شماره ۲۸۳۳۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تهران - ف ژاجا - ر۳ دایره عملیات؛ ۲۵/۱/۱۳۵۹.

۱۰- سند شماره ۰۳۳۹۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ دایره اطلاعات، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲/۲/۱۳۵۹.

۱۱- سند شماره ۲۸۷۴۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری سوسنگرد، به ت - ف ژاندارمری اجا - ر۳، ۲۵/۱/۱۳۵۹، ص۳و۱.

۵۲۷

ابوشـریف فرمانده عملیات سپاه پاسداران، امروز در مصاحبه ای مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی، چگونگی استقرار نیروهای عراقی در مرزهای جنوبی ایران را تشریح کرد.

در گزارش کیهـان از این مصـاحبه، به نقـل از وی آمـده است: در تمام مـدت شـبانه روز در منطقه "فاو" نقل و انتقال نیروهای عراقی به چشم می خورد. عراقی ها در هر پاسـگاه خود، دو تانک و یک تیربار کار گذاشـته اند و در منطقه ام القصر دو ناو جنگی با موشک انداز مستقر کرده اند و نیروی دریایی خود را تقویت نموده اند. هلی کوپترهای عراقی در چند روز گذشته این مناطق را شناسایی کرده اند. عراقی ها بزرگ ترین ناو خود را که "البکر" نام دارد، به دهانه خلیج فارس آورده اند. در پاسـگاه های "معامره"، "فقدادیه"، "مخراک" و "دوره" علاوه بر دژهای مسـتحکمی که ساخته انـد، یک قایق تندرو و مجهز به تیربار اسـتقرار داده اند. عراقی ها در دهانه خلیج فارس نیز یک تیپ دریایی مسـتقر کرده اند. این تیپ، راه ورود لنج ها و قایق هایی را که مقصدشان ایران است سد می کند و باعث می شود این وسایل از راه دورتری به ایران بیایند. البته در مقابل این اعمالِ نیروهای مسلح عراقی، نیروهای مسلح ایران نیز تقویت شده اند.

ابوشـریف در ادامه سـخنان خود به تشـریح وضع منطقه شلمچه در خوزستان پرداخت و گفت: این مرز چون سراسر از نخلستان پوشیده شده است، کنترل آن از زمین و هوا مشـکل است. در برخی جاهـا، یک رودخانه که حـدفاصل خاک ایران و عراق است به دو متر پهنا تقلیل پیـدا می کنـد و کـافی است کسـی از روی این قسـمت بپرد تـا از خـاک یک کشور وارد کشور دیگر شود. ما در هر ۲۵ کیلومتر یک پاسـگاه مرزی داریم که در مواقع بحرانی، بین این پاسگاه ها چند دژ که از قبل ساخته شده است، تقویت می شود.(۱)

۵۲۸

در زمینه کسب آمـادگی خودی و افزایش آن، سـتاد مشترک ارتش جمهوری اسـلامی اطلاعیه ای صادر کرد که در مطبوعات امروز انتشار یافت. در این اطلاعیه آمده است: برای آمادگی بیش تر و بهره گیری بهتر از این نیروی ملی و انقلابی به منظور تجلی در جایگاه رفیع انقلاب اسلامی، به کلیه پادگـان هـای ارتش دسـتور داده شـد از هم اکنون بـا ایجـاد کارگـاه هـای آموزشـی، ملت انقلابـی و آماده جهاد را با آخرین فنون رزم و به کاربردن سلاح های مختلف آشنا سازند.(۲)

در اطلاعیه روابط عمومی سپاه نیز که در شماره امروز پیام انقلاب، ارگان سپاه، منتشر شد آمده است:

بسم الله الرّحمن الرّحیم. یا اَیُّهَا الَّذینَ آمَنوُا خُـذوُا حِذْرَکُم فَانْفِرُوا ثُباتٍ اَوِ انْفِروُا جَمیعاً. (نساء ۷۱) ای کسانی که ایمان آورده اید سلاح برگیرید و گروه گروه یا دسته جمعی حرکت کنید.

ص: ۸۸۲

۱- مأخذ ۱۱، ص۲.

۲- مأخذ ۱۷.

برادران و خواهران مسلمان! رژیم مزدور بعث عراق به دستور امپریالیزم جهانخوار امریکا، برای متشنج نمودن منطقه و به انحراف کشیدن قیام توده ای و اسلامی مردم عراق دست به تحریکاتی در مرز ایران زده است. ... بدین وسیله به کلیه افراد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و پاسداران مرزی و افراد ذخیره، آماده باش کامل داده می شود. امید است که به مبارکی و میمنت، یک بار دیگر لحظات لبیک ما به ندای الهی شهادت نزدیک باشد و در شعاع رحمت جهانی حق تعالی، با یاری امت اسلامی و به ویژه برادران مسلمان عراقی، یکی دیگر از سدهای بزرگ ضدبشری را ویران سازیم.(۱)

همچنین روابط عمومی شهربانی نیز طی صدور اطلاعیه ای اعلام داشت: شهربانی جمهوری اسلامی ایران در ارتباط با وقایع اخیر کشور و به منظور هماهنگی با سایر نیروهای مسلح و احراز آمادگی کامل، به کلیه یگان های تابع اعلام آماده باش کرده است.(۲)

علاوه بر اینها، در بعضی از تحرکات منطقه ای نیز جهت احراز آمادگی و تقویت سپاه اقداماتی صورت می گیرد؛ به طور مثال شریفی مسئول روابط عمومی پاسداران ایلام، در گفت و گویی با خبرنگار کیهان گفت: «از مردم ایلام تقاضا کرده ایم کسانی که اسلحه در اختیار دارند خود را به سپاه معرفی کنند تا ترتیب انتقال آنها به مرز داده شود.» وی افزود: «به دنبال این موضوع، حدود پنج هزار نفر خود را به سپاه معرفی کردند که اکثر آنها بدون اسلحه بودند و ما بعد از آموزش، آنها را به مرز خواهیم فرستاد.»(۳)

۵۲۹

تعدد و ناهماهنگی نیروها و نهادهای نظامی و انتظامی که ویژگی طبیعی اوضاع کنونی انقلاب و نظام است، مورد توجه ریاست جمهوری و فرماندهی کل قوا قرار دارد و برای رفع این مشکل تدابیری اتخاذ می کند.(۴) ابلاغیه امروز ستاد عملیاتی شهربانی کل، با امضای "معاون شهربانی جمهوری اسلامی ایران، سرهنگ وحید" نمونه ای از این تدابیر است. متن کامل این ابلاغیه که به شهربانی های رضاییه، کرمانشاه، پاوه و لرستان ارسال شد و در خوزستان نیز جهت ارسال به استانداری و ستاد لشکر ۹۲ زرهی مورد استفاده قرار گرفت، چنین است:

«برابر اعلام ستاد عملیاتی مشترک ریاست جمهوری، از نظر هماهنگی کلیه فعالیت های نظامی و روانی در منطقه غرب مقرر است:

ص: ۸۸۳

۱- مجله پیام انقلاب، شماره۵، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص۳۹.

۲- مأخذ۱۱، ص۱.

۳- مأخذ۴، ص۳.

۴- البته بسیاری از نیروهای انقلابی با بعضی از تدابیر و رفتارهای بنی صدر مخالف بودند و آن را در جهت تضعیف نیروهای انقلابی می شمردند، بدون این که قوتی در دیگر نهادهای انتظامی موجب شود. درعمل، به تدریج این شکاف عمیق تر شد تا جایی که در نهایت، تمامی تدابیر و رفتارهای فرماندهی کل قوا، صرفاً حرکتی جهت دار با ملاحظات سیاسی خاص بنی صدر شمرده می شد. تشدید اختلافات نیز مستمسکی برای بنی صدر شد که برای ایزوله کردن نیروها و نهادهای انقلاب، اقدامات آشکاری صورت دهد.

۱. هسته مرکزی عملیات نظامی، یگان های نظامی هستند؛ بنابراین مسئولیت هماهنگی عملیات با فرماندهان نظامی است و چنانچه مأموریت مستقلی به سپاه پاسداران و ژاندارمری و یگان های شبه نظامی داده می شود، فرماندهان این سازمان ها قبل از اجرای مأموریت واگذاری، فرماندهان نظامی را در جریان قرار دهند و تلاش ها را هماهنگ سازند.

۲. یگان های ژاندارمری مستقر در منطقه غرب، از نظر عملیات برون مرزی در کنترل عملیات فرماندهان یگان های مستقر در منطقه می باشند و از نظر عملیات برون مرزی، درصورت دریافت مأموریت مستقل از طریق ژاندارمری، قبل از اجرا هماهنگی کامل را با فرمانده نظامی منطقه به عمل بیاورند.

۳. عناصر سپاه پاسداران در منطقه غرب، هرگونه عملیات درون مرزی را با هماهنگی کامل با فرماندهان نظامی منطقه انجام دهند و در مأموریت حفاظت مرزی فقط در داخل خاک ایران مجاز به اقدامات نظامی هستند و هرگونه عملیات خارج از مرز، اعمال، اجرای آتش و یا رفتن به داخل خاک کشور دیگر، فقط بنابه دستور ستاد عملیاتی مشترک، مجاز می باشد.

۴. اقدامات روانی و مردم یاری به وسیله جهاد سازندگی، سپاه، بسیج و هرگونه سازمان نظامی و غیرنظامی دیگر، هماهنگ با اقدامات نظامی به نحوی طرح ریزی و اجرا گردد که مردم را در جهت همکاری با نیروهای مسلح بسیج نماید و از هرگونه اقدامات تند یکجانبه که سبب بروز اختلافاتی بین طبقات مختلف مردم باشد و منطقه را به ناامنی و تضاد بکشاند، خودداری گردد.

۵. در اجرای فرمان رهبر انقلاب، وحدت تلاش باید مقدم بر هرنوع اختلاف سلیقه و نظریه فردی باشد و همه سازمان ها باید به یک هدف اصلی بیندیشند و آن هم حفظ منافع ملی و دستاوردهای انقلاب از هرگونه تهاجم خارجی و داخلی می باشد.»(۱)

۵۳۰

در نخستین ساعات بامداد امروز، یک بار دیگر پالایشگاه کرمانشاه و نیز مناطقی از اسلام آباد غرب، مورد حمله مسلحانه "نفوذی" عوامل عراق قرار گرفت. در کرمانشاه، به گزارش شهربانی این شهر، در ساعت ۲:۱۵، عده ای مهاجم با استفاده از تاریکی قسمت رودخانه قره سو واقع در غرب پالایشگاه، به طرف آن تیراندازی کردند. با پاسخ مأموران شهربانی و گارد پالایشگاه و پاسداران مستقر در ورودی شهر، مهاجمان متواری شدند. در این جریان خساراتی وارد نیامد.(۲)

در این باره، بلوچستانی رئیس شرکت نفت کرمانشاه، به خبرنگار کیهان گفت: در این حمله، به تأسیسات پالایشگاه آسیبی وارد نشد و تنها یک ماشین گروه ضربت پاسداران آسیب دید. وی افزود: این شدیدترین حمله مهاجمان مسلح به پالایشگاه کرمانشاه طی ماه های اخیر بود و

ص: ۸۸۴

۱- سند شماره ۲۹۴۱۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد عملیاتی (معاون انتظامی شاجا)، به شهربانی های رضاییه، کرمانشاه، پاوه، لرستان، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۲۱۳۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا - ستاد عملیاتی.

قبلاً در چند نوبت، مهاجمان مسلح به سوی پالایشگاه تیراندازی کرده بودند. او گفت: چنانچه مهاجمان در انجام عمل شوم خود، به ضربه زدن به تأسیسات پالایشگاه موفق شوند، احتمالاً منطقه وسیعی از اطراف پالایشگاه از بین می رود. بلوچستانی همچنین گفت: تأسیسات نفتی نفت شهر و پاتاق چندی پیش مرمّت شد و جریان نفت بدون وقفه به پالایشگاه کرمانشاه ادامه دارد. وی در پایان درباره چگونگی دفاع از این تأسیسات نفتی گفت: به دنبال درخواست کمک ما از رئیس جمهوری و وزیر دفاع، تأسیسات نفتی کرمانشاه را افراد ارتش و پاسداران، مجهز به تانک و زره پوش، تحت حفاظت قرار داده اند.(۱)

امروز همچنین در حمله ای دیگر، اسلام آباد غرب مورد هجوم قرار گرفت. به گفته شکیبایی فرماندار این شهر، حدود ساعت ۱:۳۰ گروهی از افراد مسلح، از تپه های اطراف که مسلط به شهر هستند، با سلاح های سنگین و نارنجک و مسلسل به اسلام آباد حمله کردند. درگیری، کم تر از یک ساعت طول کشید و مهاجمان در این مدت شهر را زیر آتش گرفتند. خوشبختانه به کسی آسیبی وارد نیامد؛ ولی اهالی شهر، وحشت زده از خانه های خود بیرون آمدند و به اطراف گریختند. یکی از مسئولان سپاه پاسداران اسلام آباد با تأیید این خبر گفت: از محل حمله، تعدادی خمپاره و نارنجک تفنگی و مسلسل دستی به دست آمد.(۲)

۵۳۱

فعالیت های ایذایی عراق از طریق عوامل این کشور، از جمله فعالیت های دائمی و هر روزه این کشور بر ضد ایران است. امروز نیز این فعالیت ها هم در جنوب و هم در غرب کشور وجود داشته است. در جنوب، در ارتباط با فعالیت های مزبور ۹ تن دستگیر شدند. در این باره، صادقی دادستان انقلاب اسلامی خوزستان، امروز گفت: این ۹ تن، از اعضای یک گروهک از عوامل بعث عراق بودند و در خوزستان دست به خرابکاری می زدند که شناسایی و دستگیر شدند و به بسیاری از انفجارها و خرابکاری در تأسیسات نفت اعتراف کردند(۳) به گزارش خبرنگار کیهان از اهواز، در جریان دستگیری این عده، از خانه های تیمی آنان در خرمشهر، آبادان و اهواز، برخی سلاح های سنگین و سبک به دست آمد؛ از قبیل آر.پی.جی۷، موشک انداز، نارنجک انداز، تیربار ژ ۳، و نیز نارنجک، بمب، تیربار، کلت، فتیله انفجاری، کلاشینکف و انواع فشنگ.(۴)-(۵)

ص: ۸۸۵

۱- مأخذ۱۱، ص۱۲.

۲- مأخذ۱۱، ص۲.

۳- روزنامه اطلاعات، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۴- یادآوری می شود در گزارشی که روز بعد (۲۵/۱/۱۳۵۹) در کیهان در این باره درج شد، آمده است: طبق مدارک به دست آمده و اقرار متهمان، این عده در اکثر انفجارات خرمشهر و اهواز از جمله انفجار لوله نفت در ۲۰ کیلومتری مسجد سلیمان، شرکت داشته اند. به علاوه، ترور نافرجام یکی از سرپرستان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خرمشهر را نیز آنان انجام داده اند. همچنین رفتن به عراق در دفعات مکرر، آوردن مهمات، گرفتن پول از عوامل بعثی عراقی پس از هر انفجار، دادن گزارش های کشور به عوامل عراقی، عضوگیری و معرفی آن اعضا به پایگاه خرابکاری در عراق، و تحویل مهمات به آنها، از جمله اعمال این گروه بوده است.

۵- مأخذ۱۱، ص۲.

در این حال، گزارش منابع محلی از اعزام یک تیم ۲۰ نفری از شهر طیب عراق و استقرار آنان در پاسگاه های مرزی جهت نفوذ به ایران برای اقدامات خرابکارانه، حکایت می کند.(۱) همچنین جلسه ای که از روز گذشته در استانداری استان عماره، با احضار عده ای از سران عشایر مرزی تشکیل شده بود، امروز خاتمه یافت. در این جلسه، چگونگی حفاظت از تأسیسات مرزی و نحوه خرابکاری در ایران بررسی شد(۲) یادآوری می شود که در زمینه اعزام خرابکار به ایران در جنوب کشور، منابع نظامی از کویت نیز اقداماتی را گزارش می کنند؛ از جمله در تلفنگرامی که امروز برای نیروی زمینی ارتش مخابره شد آمده است: مقامات کویتی برخی ایرانی ها را پس از شناسایی، به عراق می فرستند تا آموزش های خرابکاری و غیره ببینند و سپس جهت انجام مأموریت های تخریبی و ترور، به ایران اعزام شوند. نظیر چنین فعالیت هایی در "مصر" نیز وجود دارد.(۳)

در غرب کشور نیز فعالیت های مشابهی وجود دارد؛ از جمله یکی از گزارش هایی که به نقل از منابع محلی ژاندارمری، امروز به دفتر ریاست جمهوری رسید، حاکی است: «اخیراً چند نفر از سران اکراد مهاجم در مرزهای ایران با مقامات عراقی تماس و تقاضای کمک بیش تری نموده اند. دولت عراق تصمیم گرفته به طور محرمانه سلاح های سنگینی من جمله توپ، به ارتفاعات "بمو" اعزام دارد.»(۴) گزارش دیگری از همین منابع گویای آن است که «دولت عراق ۱۵۰ نفر از افراد نظامی را به ارتفاعات بمو اعزام داشته است. گویا این عده قصد دارند افراد پیشمرگه محمد طاهربک و مسعودی و مراد را تقویت وپشتیبانی نمایند.»(۵) این گزارش ها به علاوه از تحرکات قبلی استخبارات خانقین و تشکیل جلسه در آن با شرکت چند تن از کردهای ایرانی حکایت دارد. از جمله این کردها که اخیراً به عراق رفته اند، سردار جاف، کدخدا محمود نظری، کریم مینوزاده و کدخدا حاتم پالانی هستند.(۶) گزارش ها همچنین از اخذ سلاح عوامل سردار جاف و محمود نظری از استخبارات خانقین، و بازگشت به "چهارکلا" در اسفند گذشته، خبر می دهند(۷)

۵۳۲

گزارش های داخلی عراق حاکی است که امروز بر اثر انفجار بمبی در دفتر مرکزی حزب بعث در بصره، پنج نفر زخمی و دو نفر کشته شده اند(۸) امروز همچنین دو فقره خرابکاری در خطوط برق فشار قوی بین الشامیه و نجف، و نیز خطوط برق فشار قوی بین دیوانیه و سماوه روی داده است.(۹) خبری دیگر حاکی از تعقیب سه تن از افسران لشکر۵ مکانیزه عراق، مستقر در بصره، به وسیله استخبارات بصره است. آنان که به عضویت در حزب الدعوه (شاخه بصره) متهم بودند، قبل از دستگیری فرار کردند. یک افسر نیز به همین اتهام اعدام شد.(۱۰)

در این حال، سخنگوی حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) نیز امروز گزارش داد: به دنبال نبردهایی که اخیراً بین پیشمرگان این حزب و نیروهای دولتی صورت گرفت، ساکنان

۱- سند شماره ۲۰۸۷۱۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ ر۲، به ف ۱۹، ف ۲۱ - ۰۷ ر۲، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۷۱۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از۰۷ر۲، به ف ۱۹، ف ۲۱ - ۰۷ر۲، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

۳- مأخذ۴۷.

۴- سند شماره ۰۳۴۶۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ر۲ ژاجا(دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۳۳۹۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ر۲ ژاجا(دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۶- همان.

۷- سند شماره ۰۳۳۹۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ر۲ ژاجا(دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۰۲۸۷۲۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ ر۲، به ف ۱۹، ف ۲۱ - ۰۷ ر۲، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۲۸۷۵۳۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ ر۲، به ف ۱۹ - ف خرمشهر.

۱۰- سند شماره ۲۸۷۵۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ ر۲، به کمیته انتظامی، ۹/۲/۱۳۵۹.

شهر چومان اعتصاب کرده انـد. مردم، ارتش عراق را تهدید به کوچ دسـته جمعی از شـهر کرده اند. علت این اعتصاب این بوده است که در اثنای درگیری پیشـمرگان حزب مزبور بـا نیروهـای دولـتی، افراد ارتش عراق به داخـل شـهر رفتنـد و چون می دانسـتند که پیشـمرگان به خـانواده هـای کُردزبـان، زیان نمی رسانند، وارد خانه و منازل آنها شدنـد و قصـد داشـتند از آن جا به سوی پیشـمرگان تیرانـدازی کننـد. اعتصاب مردم چومان همچنین به منظور مخالفت با اشغال شهر به دست نیروهای رژیم، و اظهار همبستگی با پیشمرگان بارزانی صورت گرفته است.

در پایـان، سـخنگوی مزبور افزود: گزارش هـای رسـیده حاکی است که نیروی عظیمی از ارتش دشـمن، همراه توپ و تانک و تجهیزات کامل، به سوی این منطقه حرکت کرده است.(۱)

۵۳۳

رسانه های عراق امروز هم جنگ تبلیغاتی عراق بر ضـد ایران را با شدت ادامه دادند. مطالبی که امروز از بخش فارسـی رادیو بغداد، در سه ساعت متفاوت پخش شـد، نمونه خوبی در توضـیح چگونگی این تبلیغات است و گویای محورهایی است که مورد تأکید رژیم عراق در برخورد با افکار عمومی ایران است.

در ساعت ۱۱، طی گفتاری از رادیوی مزبور، مطالب ذیل ارائه شد:

خلق های ایران در راه تحقق بخشـیدن به مجموعه هـدف هایی قیام کردند تا حاصل آنها به سود این خلق ها بینجامد؛ از جمله: ۱. سرنگون ساختن رژیم سرسپرده شاهنشاهی برای برپا کردن رژیمی ملی و دمکراتیک. ۲. استقلال سیاسی و اقتصادی ایران و خاتمه وابستگی و تبعیتش از امپریالیسم امریکا و صـهیونیسم. ۳. برخـورد اری همه خلـق هـای ایران اعم از فـارس، کُرد، ترک، عرب، بلـوچ و ترکمن از حقـوق قـانونی - ملی از راه دادن حکم خـود مختـاری به هریـک از آنهـا. ۴. مناسـبات دولـتی و حسـن همجـواری بـا دول همسـایه ایران و مخصوصـاً بـا کشورهـای عربی، به حکم همجواری تـاریخی و دین مشترک و رنـج هـای مشترکی که خلق هـای این منطقه در سـایه تسـلط امپریالیستی و حکمروایی رژیم های ارتجاعی و نژادپرست و شوونیستی تحمل نموده اند. ۵. ساخت دولت معاصـر و پیشـرفته که بتواند این کشور را در مقام لایق و مناسبی در مسیر کاروان تمدن بشری قرار دهد.

حال بایـد ببینیم چه هـدفی از این هـدف ها، به دست رژیم ارتجاعی جدیـد طایفه ای، پس از سـرنگونی رژیم دست نشانده شاهنشاهی تحقق یافته است: ۱. بر روی آوارهای رژیم ازهم پاشـیده شده شاهنشاهی، یک رژیم پوشالی و فرتوت برقرار شد که بین مراکز قدرت متعدد، تجزیه و تقسـیم شـده است که می خواهد خلق های ایران را به دوران های عقب مانده قرون وسـطایی برگرداند. ۲. بر روی آوارهـای سازمان قلع و قمعی ساواک، بانـدهای پاسداران خمینی برپا شد. ۳. ناامنی و بلوا در همه جا سایه گسترده است و مراکز تولیـد تعطیل شـده انـد. ۴. به جـای گسترش حقوق ملی خلق های ایران، آتش جنگ نابود کننده را شعله ور

ص: ۸۸۷

۱- سند شماره ۰۳۴۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران ر۲، به وزارت کشور، ۲۸/۲/۱۳۵۹.

ساختند. ۵. هم زمان با شیوه های عوام فریبی و عربده کشی های ساختگی ضد امپریالیستی و صهیونیستی این رژیم، حادثه ساختگی سفارت امریکا و قطع روابط سیاسی با امریکا را به راه انداخته است تا بدین وسیله بهانه ای برای تحرک امپریالیسم امریکا در منطقه بدهد. ۶. در پس نقاب جعلی کمک و پشتیبانی از انقلاب فلسطین، برضد عراق انقلابی به تحریک پرداخته است تا آن را سرگرم سازد. عراق انقلابی که به گواهی همگی، مرکز ثقل رویارویی عربی برضد هم پیمانان امریکایی - صهیونیستی - ساداتی به شمار می رود. ۷. اما در مورد ارزش های آسمانی و آیین مبین اسلام، رژیم خمینی با شیوه مخصوص خود به آنها جامه عمل می پوشاند و این شیوه مخصوص در منفجر ساختن بمب های دستی در صفوف دانشجویان و کودکان تجلی می یابد.(۱)

ضمن گفتار ساعت ۱۲ رادیو بغداد آمده است:

روزنامه الثوره تحت عنوان "این فاشیست های تازه به دوران رسیده چه می خواهند" می نویسد: حکمرانان تهران پیرو یک عقیده شوونیستی واحد هستند و این تفکرات و مشخصات تا حدود زیادی با تفکرات و مشخصات و روش های جریان صهیونیستی و آزمون نژادگرایانه اش که هم اکنون در فلسطین مطرح است، شباهت دارد. البته وجود شباهت بزرگی، چه از حیث شکل یا مضمون و محتوا یا از حیث وسایل و شیوه های به کار افتاده، بین جریان خمینی و جریان صهیونیستی، نه فقط بر احدی پوشیده نمانده است، بلکه حتی جریان خمینی علی رغم نقاب ها و پوشش ها و شعارهایی که از آن دم می زند، چهره دیگر صهیونیسم را تشکیل می دهد. هردو با یک طرز تفکر ارتجاعی و کینه توزانه، با امت عرب و اسلام و سوسیالیسم رفتار می کنند و نیز هر دو براساس تبعیض نژادی و دید شوونیستی برپا شده اند و هر دو آنها نزاع مرکزی خود را با امت عرب و با جنبش انقلابی و مبارزه جویانه اش می دانند؛ وگرنه بین شعار صهیونیستی "از فرات تا نیل" و شعار خمینی به صادر کردن آشوب و مشکلات به خلیج عرب و شبه جزیره عرب، چه تفاوتی وجود دارد؟(۲)

همچنین در گفتار ساعت ۲۰:۳۰ این رادیو که ضمن آن، قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر بین ایران و عراق، تلویحاً بی اعتبار اعلام شده، چنین آمده است:

اینها (دولت ایران) در سابق گفته بودند که عراق با شاه ایران قراردادهای محرمانه بسته است؛ اما موقعی که خودشان امور کشور را به دست گرفتند، تأکید کردند که قراردادهای مزبور را باید دو طرف رعایت کنند؛ زیرا آنها به خوبی دریافتند که قراردادهای مورد بحث، امنیتی نبوده، بلکه مرزی بوده است. آنها روی قراردادهای منعقد شده بین ایران و عراق تکیه می کنند و بدین سان برای خلق های ایران آشکار می شود که چگونه این دار و دسته به دروغ پردازی دست می زنند تا حقایق را سرپوش گذارند. این دار و دسته امروز به منظور دشمنی با عراق، دست به دروغ پردازی های دیگر می زنند. موقعی که عراق دریافت که

۱- مأخذ ۶، ص۱۴و۱۵، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۶، ص۱۶و۱۷، بخش فارسی رادیو بغداد.

امریکایی ها می خواهند از درگیری عراق با ارتش ایران که مدت ۱۲ سال به درازا کشید و ارتش عراق ۶۰ هزار کشته و مجروح به جای گذاشت، سوء استفاده کنند و قدرت عراق بر ضد صهیونیسم را تضعیف نمایند، مجبور شد در سال ۱۹۷۵ قراردادهای مرزی را با شاه سابق منعقد سازد؛ علی رغم این که یکی از این قراردادها زیان فراوانی به حاکمیت عراق در شط العرب رسانید؛ چه شط العرب آنچنان که از نامش پیدا است رودخانه عراقی است و به موجب قراردادهای سابق بین عراق و ایران به اثبات رسیده است، ولی قرارداد سال ۱۹۷۵، عراق را بر آن داشت تا از قسمتی از حاکمیت خود در این رودخانه صرف نظر کند. ما از خلق های ایران می خواهیم تا یک واقعیت را درک نمایند و آن این است که دشمنی با عراق به جز خدمت به امپریالیسم و صهیونیسم معنای دیگری ندارد.(۱)

۵۳۴

مسائل مربوط به عراق، امروز نیز در مذاکرات و سخنان شخصیت های مملکتی ایران، از مباحث مهم مورد بحث بود. شخصیت های مختلف ایران هرکدام مطابق نقش خود، از جهتی، درباره این موضوع به اظهار نظر و اعلام موضع پرداختند. نظر به حساسیت موضوع در افکار عمومی، این اظهارات به طور وسیعی در سطح مطبوعات داخلی انتشار یافت. نمونه هایی از این موارد، در این جا ذکر می شود.

به نوشته روزنامه های جمهوری اسلامی و کیهان، در ساعت ۱۹ امروز "آیت الله منتظری" با "بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران" دیدار و گفت وگو کرد. وی در پایان این دیدار، درباره موضوع مورد مذاکره با امام خمینی به خبرنگار خبرگزاری پارس گفت:

مسئله ای که الآن برای ما مهم است، مسئله عراق است.(۲)می دانید که اکثریت قاطع ملت عراق بلکه همه ملت عراق از شیعه و سنی - و باید بگویم اصلاً مسئله شیعه و سنی مطرح نیست - با آقای صدام حسین و حزب بعث عراق موافق نیستند. آنها منتظر این هستند که فرصتی پیدا کنند و علیه حکومت قیام کنند. گروه زیادی از برادران عراقی ما، هم اکنون در ایران آواره اند و بعضی از آنها محکوم به اعدام شده اند.(۳)

این روزها برادران عراقی ما مرتباً مراجعه می کنند و می گویند همان طور که حضرت

ص: ۸۸۹

۱- مأخذ۶، ص ۱۸و۱۹، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۲، ص۷.

۳- مأخذ۱۱.

امـام خمینی انقلاـب ایران را رهبری کردنـد تـا به ثمر رسـید، انتظـار داریم انقلاـب عراق را هم رهبری کننـد. آنهـا می گوینـد امام خمینی رهبری اسـلامی است و در اسـلام هم مسـئله جغرافیا و رنگ و زبان مطرح نیست، و از من خواسـتند این مسئله را در حضور امام مطرح کنم. امام در پاسخ فرمودند: در این باره اسم رهبری را نیاورید؛ مسئله رهبری نیست؛ ولی آنچه وظیفه ما باشد، نسبت به عراق و همه مسلمانان انجام می دهیم.(۱)

همان طور که می دانیـد اسـلام، عراق و ایران نمی شـناسد. الآن همه مسـلمان های جهان به انقلاب اسـلامی ما و رهبری ما توجه خاصـی دارند. از فیلیپین، اریتره، اوگاندا و فلسـطین به کشور ما می آیند و همه، رهبری امام خمینی را قبول دارند؛ اما متأسـفانه بعضـی از ما انقلاب اسلامی خودمان را باور نداریم؛ ولی دنیا به عظمت انقلاب ما پی برده است(۲)

نمونه دیگر، واکنش بنی صدر در برابر برخی مسائل مربوط به عراق است.

روزنامه جمهوری اسـلامی نوشت: دکتر سـید ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری، ساعت ۲:۳۰ بعدازظهر (۲۴/۱/۱۳۵۹) با هواپیما وارد کرمانشاه شد. وی در فرودگاه مورد اسـتقبال آیت الله حاج عطاء الله اشـرفی اصفهانی، بهروز ماکویی (استاندار کرمانشاهان)، و فرماندهان لشکر، ژاندارمری و شـهربانی و سپاه پاسـداران انقلاـب اسـلامی قرار گرفت. بنی صـدر بلافاصـله پس از ورود به کرمانشاه، به منظور بازدیـد از ایرانیانی که اخیراً از عراق رانـده شـده انـد، بـا هلی کوپتر عازم اردوگاه سـرآب گرم شـد. هنگام ورود رئیس جمهوری کشورمان به محل چادرهایی که در این منطقه برای اسـکان معاودین اختصاص داده شـده بود، مردم از چادرهای خود بیرون ریختند و با فریادهای الله اکبر، درود بر خمینی سـلام بر بنی صدر، و مرگ بر صدام، از رئیس جمهوری کشورمان به گرمی استقبال کردند.(۳)

به نوشـته کیهان، بنی صدر در سـخنرانی خود در این اردوگاه گفت: این که عده ای از هموطنان ما، به وسیله رژیمی به ایران رانده شده اند، مسئله تازه ای نیست؛ اما برای کشور ما که حاضـر نشـد ملت تحت سـتم عراق را با رژیم عراق معامله کنـد، مایه فخر است. برای ما آسان بود که با رژیم بعثی عراق کنـار بیـاییم و مردم عراق را از انقلاـب و کوشـش و تلاـش برای ایجـاد یـک دولت اسـلامی مـأیوس کنیم؛ اما این کار را نکرده ایم، و دولت عراق هیـچ بهانه ای برای این که شـما را بفرسـتد، نداشـته است؛ نه ثروت و نه چیزی را از عراق برده بودیم، نه تعرض کرده بودیم؛ اما رژیم آن جا رژیم جنایتکاری است. خود شـما در عراق بودید و می دانید که در آن جا وحشت و زور حکم فرما است؛ بنابراین شما سختی کشیدید؛ اما جبران می شود(۴)

گزارش خبرگزاری پارس حاکی است: پس از پایان سـخنان آقای بنی صـدر، در جلسه ای با حضور ایشان، مسائل مربوط به کمک رسانی به افراد اسکان داده شده در این منطقه، بررسی شد. در این جلسه، استاندار، معاون استانداری کرمانشاه، رئیس دادگاه انقلاب اسلامی

۱- مأخذ۲، ص۷.

۲- مأخذ۱۱.

۳- مأخذ۲، ص۱۱، کرمانشاه - خبرگزاری پارس.

۴- مأخذ۱۱، ص۹.

سرپل ذهاب، مسئول اردوگاه و چند تن از روحانیون شرکت داشتند. در جلسه، معاون استانداری اظهار داشت: به علت دخالت دستگاه های مختلف غیرمسئول، نظم برای کمک رسانی وجود ندارد و باید شیروخورشید مسئول باشد و بقیه نیروها زیر نظر او کار کنند. از طرفی یکی از روحانیون گفت: مقامات دولتی در کمک رسانی سهل انگاری کرده اند و کمک ها به موقع نمی رسد. در این جا آقای بنی صدر گفت: اگر استاندار یا معاون استاندار کار نکرد، باید آنها را عوض کرد، نه این که آمد و جای آنها کار کرد. این کارها کار دولت است و هرکس مایل بود، باید به دولت اسلامی کمک کند، نه این که در امور دخالت کند. باید مسئول این جا معین شود و حفظ امنیت بنماید و مقام روحانیت هم به دولت خودش کمک کند. رئیس جمهوری افزود: مسئول استاندار است و غیر از او کس دیگری نمی تواند باشد. حالا من استاندار را مسئول این جا می کنم و قوای نظامی از او پیروی کنند و هیچ کس حق ندارد از دستور او سرپیچی کند و استاندار هم شیروخورشید را در این جا مسئول معین می کند. وی خطاب به استاندار گفت: اگر شما دیدید که دیگری در کار شما دخالت کرد، مردم را جمع کن و به آنها بگو که به علت دخالت آنها، نظم به هم خورده است و اگر پاسداران دستور شما را اجرا نکردند، من خود شخصاً به این جا می آیم، و تغییر مکان اینها را هم ۴۸ ساعته انجام دهید.(۱)

به نوشته روزنامه اطلاعات، بنی صدر همچنین در بازدید از ستاد هنگ ژاندارمری سرپل ذهاب و نوار مرزی ایران و عراق گفت: صف آرایی عراق مسئله مهمی نیست و در مسئله برخورد نظامی، ایده و عقیده و ایمان و روحیه است که عمل می کند. من گفتم سرباز عراقی به روی سرباز مسلمان خودش نمی ایستد. ما نه توقعی از عراق داریم و نه می خواهیم ذره ای از خاک آنان را بگیریم. این یک رژیم فاسدی است که به تحریک امریکایی ها برای ما بازی در می آورد. گمان می کنم نیروهای مسلح ما بیش از حد قوی و توانا هستند و آنها از مرزها دفاع می کنند؛ البته اگر نیروهای دیگری به نیروهای عراق اضافه نشوند؛ آن وقت مردم از ارتش پشتیبانی خواهند کرد.(۲)

علی اکبر معین فر نیز از جمله شخصیت هایی است که امروز اظهارات او درباره عراق، در رسانه های گروهی ایران مطرح بود.

به نوشته روزنامه های اطلاعات و کیهان، معین فر وزیر نفت، در گفت وگویی تلفنی موضع عراق را در اوپک آشکار ساخت و یادآور شد که عراق با روش نادرست خود، به صورت بازیچه در دست امریکایی ها درآمده است.(۳)وی گفت: عراق روزی ادعا می کرد که از عقاب های اوپک است؛ اما حالا از سیاست عربستان سعودی در حفظ منافع امپریالیسم دنباله روی می کند. آقای "طه عبدالکریم" وزیر نفت عراق، اخیراً ایران و لیبی را عامل شکست اعضای اوپک در کنفرانس کاراکاس خوانده و گفته است ایران طرح یکنواخت کردن قیمت ها را برهم زده و در این راه از حمایت لیبی برخوردار بوده است.(۴)

۱- مأخذ۱۱، ص۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۴، ص۱۱.

۴- مأخذ۶۶.

معین فر افزود: وزیر نفت عراق هم نظیر همان استدلال هایی را عنوان کرد که نفت خواران بین المللی عنوان می کنند، و برای کشورهای جهان سوم، به اصطلاح دلسوزی و غمخواری کرد.

وی اضافه کرد: عراق نفت خود را با قیمت رسمی بشکه ای ۲۸ دلار می فروشد و تازه این ۲۸ دلار را هم از تصدق سر انقلاب اسلامی دارد؛ زیرا به طوری که همه می دانند، سال های ۱۹۷۷ و ۱۹۷۸ سال های درجازدن قیمت نفت در اوپک بود و قیمت های نفت خام را برای تأمین منافع نفت خواران بین المللی، تقریباً با بهره ثابت نگاهداشته بود. این انقلاب اسلامی کبیر ملت ایران بود که ضربه خود را وارد آورد و موفق شد که همان نفت عراق را به دو برابر قیمت برساند؛ درحالی که در عین حال هنوز هم قیمت نفت آنان به مراتب کم تر از قیمت فروش ایران است و این ثروت مردم مسلمان عراق است که این طور به دست بعثی های جنایتکار، تقدیم نفت خواران بین المللی می شود.

معین فر در پاسخ به این سؤال که دولت عراق درباره دخالت در انفجارهای تأسیسات نفتی ایران چه نظری دارد، گفت: دیوار حاشا همیشه بلند است. آقای وزیر نفت عراق در مصاحبه خود به انفجارهای آخر هفته ایران اشاره کرده و اظهار داشته است که یک مخزن نفت در غرب ایران نزدیک کرمانشاه منفجر شده و پالایشگاه آبادان نیز موقتاً بازده خود را تا ۷۰ درصد کاهش داده است. کار دولت بعثی عراق به کجا رسیده است که عوامل مزدور خود را به کشور ایران می فرستد و انفجارهایی در تأسیسات ما پدید می آورد. آنچه مسلم است، ملت مسلمان عراق این گونه حملات به انقلاب اسلامی ایران، انقلابی که امید ملل اسلامی و موجب دلگرمی کلیه مستضعفان جهان است، را بی پاسخ نخواهد گذاشت و رژیم طاغوتی بعث به زودی از داخل منفجر خواهد شد(۱)

۵۳۵

متناسب با وضع خاص مرتبط با تهدیدات عراق و گروه های مسلح داخلی، اطلاعیه ای با امضای آیت الله قدوسی دادستان کل انقلاب، صادر شد و در مطبوعات امروز منتشر گردید. متن کامل اطلاعیه به این شرح است:

«۱. به منظور تسهیل عمل خلع سلاح و جلوگیری از هرگونه سوءاستفاده عناصر ضدانقلاب، تا اطلاع ثانوی از سوی دادستان کل انقلاب اسلامی ایران ورود و ترخیص هرنوع سلاح و مهمات شکاری و کمری ممنوع می گردد. ۲. کلیه سلاح هایی که قبلاً اجازه ورود آنها از طریق اداره دوم ستاد مشترک صادر و در موقع ورود، برابر مقررات، نسبت به ترخیص آنها اقدام گردیده، ولی در موقع خروج از گمرک، توسط سپاه پاسداران و نماینده دادستانی اخذ شده است (به استثنای تفنگ های گلوله زنی خودکار و نیمه خودکار و کالیبر کم تر از شش میلیمتر و سلاح کمری) صاحبان آنها با مراجعه به مدیریت اسلحه و مهمات ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، معرفی نامه دریافت و با ارائه معرفی نامه مزبور به دادستانی و سپاه

۱- مأخذ۴، ص ۱۱.

پاسداران، نسبت به تحویل اسلحه خود اقدام نمایند. ۳. پروانه های حمل سلاح شکاری غیرنظامیان و سلاح کمری و شکاری پرسنل نیروهای مسلح، که قبلًا توسط اداره دوم سابق صادر گردیده بود، موقتاً تا تجدید کارت جدید و بررسی کامل روی افراد، تا تاریخ ۱/۵/۵۹ اعتبار دارد. ۴. از استرداد کلیه سلاح هایی که به عنوان خلع سلاح از مردم، قبلاً ـ جمع آوری شده، خودداری گردد. ۵. هرنوع اسلحه و مهماتی که توسط نمایندگان دادستان های انقلاب و سپاه پاسداران انقلاب و نیز کمیته های انقلاب از مردم اخذ گردیده است، در صورت بلاصاحب بودن و یا محکومیت صاحبان آنها، به دادستانی کل انقلاب مرکز در اوین تحویل نمایند.»(۱)

۵۳۶

در خلال آرامش کنونی مناطق کردنشین، امروز دو حادثه در بیجار و قطور (خوی) رخ داد، که مخل این آرامش محسوب می شود و درخور ذکر است.

درباره وضع بیجار، روز گذشته سپاه این شهر طی نامه ای به فرماندهی سپاه یادآوری کرده بود: «احتراماً "ح.ش."(۲) را که قاتل یک نفر راننده بیجاری می باشد، طبق خبر روزنامه، برای معاوضه با گروگان ها به تهران برده اند. چنانچه این فرد که در درگیری بین مهاجمین و پاسداران دستگیر شده، فردی است که جزء حزب دمکرات می باشد که تمام این منطقه او را به عنوان یک دزد و یک قاتل جانی می شناسند و در حال حاضر هم قاتل بودن او ثابت شده، چنانچه او آزاد شود مردم "بیجار" برعلیه سپاه برخواهند خاست، و لذا استدعا می شود که هرطور شده نگذارید هیئت ویژه، این قاتل را آزاد نماید.»(۳)

در ادامه ماجرا، امروز ستاد فرماندهی سپاه پاسداران طی نامه ای با امضای یوسف کلاهدوز، مسئول این ستاد، به دفتر "هیئت حسن نیت" اعلام کرد: «در جریان درگیری بین سپاه پاسداران بیجار و عوامل حزب منحله دمکرات که منجر به دستگیری هفت نفر از افراد ضدانقلاب شد، راننده مینی بوس که عازم بیجار بود توسط "ح.ش."** از حزب منحله کشته می شود. مردم بیجار طی تظاهراتی به طرف سپاه حرکت می کنند و طی قطعنامه ای خواهان مجازات قاتل می شوند. خانواده مقتول نیز طی شکایتی خواهان رسیدگی و مجازات قاتل می شوند. ... ح.ش. یکی از عوامل اصلی ضدانقلاب در دیواندره است که چنانچه بدون رضایت شاکیان خصوصی آزاد شود، افکار عمومی بیجار علیه دولت جمهوری اسلامی بدبین خواهد شد. لازم است قبل از اقدام هرگونه مبادله، با خانواده مقتول تماس حاصل شود.»(۴)

در حادثه قطور (از توابع خوی)،از ساعت ۲۲ دیشب، اشرار و افراد مسلح با سلاح های سنگین و سبک به پاسگاه پل هوایی قطور حمله کردند.(۵)محمود پیشوا، مدیر کل امور انتظامی وزارت کشور، تلفنگرامی به ستاد مشترک ارتش فرستاد و طی آن، به نقل از

۱- مأخذ۴، ص ۱۱.

۲- و ** در سند، نام کامل ذکر شده است.

۳- سند شماره ۳۹۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران بیجار، به فرمانده سپاه پاسداران، ۲۳/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۰۳۹۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکزی سپاه (دفتر هماهنگی استان ها)، به دفتر هیئت حسن نیت (خواجه نوری)، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۵- مأخذ۹، ص ۱، خبرگزاری پارس.

ژاندارمری (مستند به گزارش فرماندهان ژاندارمری خوی و اعلام پاسگاه قطور)، ادامه حادثه را چنین ترسیم کرد: «پل هوایی قطور شدیداً مورد حمله مهاجمین قرار گرفته و از تیراندازی واحد توپخانه خوی نتیجه ای عاید نگردیده و مهاجمین با استتار بسیار زیاد به نزدیک پل رسیده؛ فرمانده گروهان ... درخواست پرواز آنی دو فروند هواپیمای شکاری را جهت روشن نمودن منطقه و تیراندازی هوابه زمین نموده است.(۱)

در نهایت، این درگیری در ساعت ۶ بامداد به پایان رسید و طی آن یک جوانمرد ژاندارمری مجروح شد و یک افسر و یک درجه دار ژاندارمری و چهار پاسدار گروگان گرفته شدند.(۲)

۵۳۷

مجله پیام انقلاب ارگان سپاه پاسداران، در شماره مورخ امروز خود، به نقل از مجله "میدل ایست" مصاحبه ای از بنی صدر درج کرده است. در این مصاحبه، با دیدگاه های بنی صدر در مقام رئیس جمهوری و فرمانده کل قوا، به طرزی صریح برای تقاضاهای خودمختاری مورد نظر حزب دمکرات کردستان و عزالدین حسینی و دیگران، تعیین تکلیف شده است. در این مصاحبه، به نقل از بنی صدر آمده است:

«به تازگی نامه ای از حزب دمکرات کردستان دریافت داشتم که طرح خودمختاری را مطرح ساخته بود. این طرح دارای نقطه نظرهای مثبتی بود و من می پذیرم که مردم هر منطقه ای می بایست خود، امور اقتصادی و فرهنگی خود را اداره کنند، اما آنان همچنین خواستار اداره کردن پلیس و ژاندارمری هستند. در کجای دنیا یک چنین خودمختاری وجود دارد؟ اگر آنان خواستار خودمختاری در چارچوب ایران هستند، می بایست این خودمختاری را در قلمرو ایدئولوژیک اسلام جست وجو کنند. آنان می بایست مسلمان باشند. چگونه می توانیم در قلمرو جامعه اسلامی، به کسانی که خود را مقید به اطاعت از قوانین اسلام نمی دانند خودمختاری بدهیم؟ آنان ظاهراً حکومتی را می خواهند که در آن نیروهای مسلح اسماً تحت اداره مرکز بوده، ولی عملاً- تحت کنترل خودشان باشد. آنان همچنین خواستار آن هستند که پلیس و ژاندارمری، متشکل از مردم خودشان باشد؛ اما با این تفسیر، بودجه از حکومت مرکزی طلب می کنند. اگر آنان می خواهند همه امور را در اختیار خود گیرند، چرا از ما بودجه می خواهند؟ این چیزی جز خودمختاری است. چرا آنان کوشیده اند تا به خواسته هاشان از طریق نیروی

ص: ۸۹۴

۱- سند شماره ۰۳۳۸۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی، از امور انتظامی، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۲، ص۵، ارومیه خبرنگار جمهوری اسلامی.

اسلحه جامه عمل بپوشانند؟ اگر آنان می گویند "آنچه را که ما می خواهیم، به ما بدهید، در غیر این صورت ما خواهیم جنگید،" بگذارید آنان بجنگند. فکر می کنید پس از تحقق انقلابمان، ما از این تهدیدها می هراسیم؟ من به نام ملت اعلام می کنم که هیچ گاه به جدا شدن حتی یک سانتیمتر از خاک ایران تن نخواهیم داد.»(۱)

۵۳۸

در کردستان، در ادامه اِعمال روش های تبلیغی متناسب با وضع حاضر یعنی شدت روزافزون تهدیدات امریکا و عراق و نیز آرامش نسبی موجود در این منطقه، امروز مراسمی در سنندج برگزار شد. خبرگزاری پارس از سنندج گزارش داد:(۲)

به دعوت دفتر شیخ عزالدین حسینی، در ساعت ۶ بعداز ظهر ده ها هزار نفر از مردم سنندج در میدان آزادی گردآمدند. این مراسم با سرود "ای رقیب" شروع شد. سپس پیام "شورای هماهنگی دانش آموزان و دانشجویان" و پیام "فریاد کارگر" قرائت گردید. پس از آن، شیخ عزالدین حسینی طی سخنانی، ضمن بحث درباره مسائل اساسی خلق کُرد گفت: «ما بعث عراق را محکوم می کنیم؛ اما نه برای خوشایند دولت؛ ما بعث را یکی از دشمنان خلق کُرد می دانیم.» وی همچنین گفت: «بنی صدر می گوید اسلحه را زمین بگذارید و از خلع سلاح خلق ها حرف می زند. می گوید من مردم کُرد را دوست دارم، حق آنها را می دهم، ولی نیروهای سیاسی را قبول ندارم. باید بگویم پیشمرگه کرد هیچ وقت اسلحه را به زمین نمی گذارد. اسلحه شرف ما است. پیشمرگه شرف ما است. ما اسلحه را برای دفاع می خواهیم. ما اسلحه را می خواهیم برای این که صلح را به دولت تحمیل کنیم.» او افزود: «هرگاه به ایران حمله شود، پیشمرگه از استقلال ایران دفاع می کند.»

در این هنگام، جمعیت با شعار "ایران را سراسر گورستان امریکا می کنیم" میدان آزادی را به لرزه درآورد. شیخ عزالدین حسینی باز هم تکرار کرد: «اما این به معنای تأیید دولت نیست؛ این به معنای تأیید بنی صدر نیست؛ این به معنای پشتیبانی از خلق های ایران است.» شیخ در پیامش به ارتشیان گفت: «تو ای سرباز! تو از خانواده یک دهقان و یک کارگر برخاسته ای؛ نباید به طرف برادرانت شلیک کنی.» شیخ عزالدین حسینی در پایان افزود: «من مبارزه ملی را از مبارزه طبقاتی جدا نمی دانم و مطمئن هستم که پیروز می شویم.»

خبرنگار خبرگزاری پارس در پایان نوشته است: «مردم در پایان در یک راهپیمایی، خیابان های شهر سنندج را طی کردند.»(۳)

ص: ۸۹۵

۱- مأخذ ۵۹، ص۲۵ و۵۳، به نقل از مجله میدل ایست در شماره آوریل ۱۹۸۰.

۲- یادآوری می شود تاکنون دست اندرکاران روزنامه جمهوری اسلامی، و نیز افراد دیگری از جمله بنی صدر، انتقاداتی را متوجه دفتر سنندج این خبرگزاری دانسته اند. آنها گزارش های این دفتر را یکطرفه و جانبدارانه می دانند که ذکر آن قبلاً در این روزشمار آمده است.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲۵، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص۱و۲.

نشریه خبر، ارگان دفتر سنندج سازمان چریک های فدایی خلق، نیز از راهپیمایی امروز سنندج به این نحو خبر داد: به دعوت سازمان چریک های فدایی خلق ایران، شاخه کردستان، در سراسر کردستان به شادی قطع رابطه امریکا با ایران و محکوم کردن اعمال حکومت فاشیستی بعث عراق و اعتراض به سخنان بنی صدر، راهپیمایی برگزار شد. در شهر سنندج تظاهرات در زیر باران شدید آغاز شد و در میدان آزادی با خواندن قطعنامه و شعار مرگ بر امریکا خاتمه یافت. در این راهپیمایی، تشکیلات پیشمرگه های زحمتکشان نیز اعلام پشتیبانی کردند و فعالانه شرکت نمودند(۱)

به گزارش خبرگزاری پارس از سنندج، در قطعنامه سازمان چریک های فدایی خلق در این راهپیمایی، آمده است: ما هرگونه سازش بر سر مسئله جاسوسان امریکایی را محکوم و از بازگرفتن شاه و اموال به غارت رفته مردم حمایت می کنیم. ما خلق های قهرمان ایران و عراق را به وحدت رزمنده در مقابل امپریالیسم امریکا و رژیم سرکوبگر و ضدمردمی عراق دعوت می کنیم(۲)

در این حال گزارش خبرنگار کیهان از کرمانشاه حاکی است: غنی بلوریان(۳) نماینده انتخاب شده برای مجلس ملی و نیز عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان، اعلام کرد حزب دمکرات کردستان ایران به دولت عراق هشدار داده است که هیچ نوع تحریک و حمله به مرز ایران را تحمل نخواهد کرد. وی به خبرنگار کیهان گفت: ما در اعلامیه کمیته مرکزی حزب دمکرات رسماً به دولت عراق هشدار داده ایم که در صورت حمله به خاک ایران با برخورد مسلحانه روبه رو خواهند شد. وی افزود: ما نگهبان تمامیت ارضی ایران هستیم و هرگونه عمل ضدخلقی و تجاوز خارجی به ایران را بدون جواب نمی گذاریم(۴)

همچنین به نوشته روزنامه نامه مردم، «سازمان جوانان حزب دمکرات کردستان ایران، طی اعلامیه ای، اَعمال جنایتکارانه امپریالیسم امریکا و نیز توطئه های خائنانه رژیم بعثی عراق علیه انقلاب ایران را به شدت محکوم ساخت.» در این اعلامیه از جمله آمده است: امپریالیسم امریکا اینک نقشه های شیطانی اش همچون گذشته، در مقابل اتحاد خلق های ایران و قاطعیت رهبر انقلاب اسلامی ایران (امام خمینی) روزبه روز با شکست روبه رو می شود. ... دیگربار دست توطئه گر امپریالیسم امریکا از آستین هیئت حاکم فاشیستی بعث عراق بیرون آمده است. ... در روزهای اخیر ما شاهد بیرون راندن عده بسیاری از مردم بی گناه عرب و کُرد ساکن عراق بوده ایم و همچنین صدها تن از کُردها را تنها به جرم کُرد بودن، در مرزهای خود نگهداشته است و درصدد بیرون راندن آنها از موطن اصلی خویش می باشد.(۵)

۱- نشریه "خبر"، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق ایران - سنندج، شماره ۵، ۲۵/۱/۱۳۵۹، ص۱.

۲- مأخذ ۱۰۰، ص۱.

۳- حزب توده، نظیر فعالیت خود در سازمان چریک های فدایی خلق، در حزب دمکرات کردستان هم کار نفوذی و هدایتی می کند. بعدها در حزب دمکرات، غنی بلوریان رهبری جریان طرفدار حزب توده را برعهده گرفت و انشعاب موسوم به طرفداران کنگره چهارم را سازمان داد.

۴- مأخذ۴، ص۱۲.

۵- روزنامه نامه مردم، شماره ۲۰۹، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص۸.

در ادامه تظاهرات و تجمعات مربوط به اعلام حمایت از قطع رابطه با امریکا، امروز در میاندوآب و آمل برخوردهایی روی داد.

در میاندوآب، در ساعت ۱۶:۰۵ شهربانی میاندوآب به شهربانی ارومیه اطلاع داد که بین مذهبی ها و چپی ها درگیری شدیدی ایجاد شده است و چند نفر مجروح شده اند. به دلیل ادامه درگیری، تقاضای کمک و چاره جویی شد. شهربانی ارومیه نیز چگونگی امر را به فرماندهی لشکر۶۴ و ژاندارمری ناحیه اطلاع داد.(۱)گزارش ژاندارمری نیز از حوادث امروز میاندوآب حاکی است حدود ساعت ۱۶، هنگامی که هواخواهان سازمان چریک های فدایی خلق، در میدان آزادی شهر میاندوآب تظاهراتی برضد امریکا ترتیب داده بودند، گروهی از مخالفان این سازمان به آنان حمله کردند.(۲) منشأ درگیری ظاهراً این بود که هواداران سازمان چریک ها و مذهبی ها هر دو می خواستند در ساعت ۳ بعدازظهر شروع به راهپیمایی کنند. آنها به طرف میدان حرکت کردند که در آن جا در حین خواندن قطعنامه سازمان چریک ها، درگیری ایجاد شد. دراین درگیری چند نفر دستگیر و دو نفر مجروح شدند. مجروحان، سرپایی درمان شدند و دستگیرشدگان را نیز شهربانی به ندامتگاه برد و بعد آزاد گردیدند(۳)

در پی این درگیری، گروهی نیز به مرکز پخش نشریات پیکار در این شهرستان حمله کردند و کتب آن محل را پاره نمودند.(۴)فرماندار میاندوآب وقوع درگیری مربوط به راهپیمایی سازمان چریک های فدایی خلق را مورد تأیید قرار داد و گفت: ایده اسلامی به ما حکم می کند که با ایدئولوژی به جنگ ایدئولوژی برویم. من ضمن محکوم کردن این درگیری، مسلم می دانم که عاملان درگیری به اصول انسانی اسلام جاهل هستند.(۵)

در آمل نیز امروز حادثه مشابهی روی داد. چگونگی حادثه، مطابق گزارش روزنامه جمهوری اسلامی به این شرح است:

«هواداران چریک های فدایی خلق که از شهرهای دور و نزدیک مازندران، در آمل گردهم آمده بودند، در یک راهپیمایی به مناسبت قطع رابطه با امریکا شرکت جستند. هواداران چریک های فدایی خلق با شعارهای ضد امپریالیستی - ضد امریکایی مسیر خیابان ها را پشت سر گذاشته، در میان آنها یک اتومبیل ژیان حامل بلندگو که تمام بدنه و شیشه آن را کاغذ پوشانده بود، در هر خیابان توقف و متن هایی را قرائت می نمود. در این متن ها برعلیه رئیس جمهوری سخنانی گفته می شد؛ از آن جمله این که رئیس جمهور به خاطر این گروه های انقلابی را خلع سلاح می کند که ارتش نیروهای انقلابی را سرکوب نماید و خلع سلاح گروه ها یک توطئه است. و [در] دیگر متن ها درباره عدم پشتیبانی از خلع سلاح گروه ها [شعار] می دادند. در پی این اقدام، گروهی از مردم به خاطر اعتراض به گفته های آنها علیه سخنان رئیس جمهور، به ماشین ژیان حمله ور شدند و شیشه این ماشین را شکسته و

ص: ۸۹۷

۱- سند شماره ۰۶۳۳۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳، به ژاجا، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۶۳۴۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران رکن ۳ - دایره امنیت، به دفتر ریاست جمهوری، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۱۰۵.

۴- مأخذ۷، ص۲.

۵- مأخذ۷، ص۲.

به راهپیمایان حمله نمودند که کلیه راهپیمایان گریختند. در این درگیری ها به کسی آسیب چندانی نرسید و گروه های مردم در خیابان ها به راه افتادند و با شعارهای "فدایی فدایی، انگل اجتماعی، فدایی فدایی، نوکر امریکایی" و "حزب فقط حزب الله، رهبر فقط روح الله" در مسجد سبزه میدان تجمع و قطعنامه ای صادر و قرائت نمودند.(۱)

۵۴۰

روزنامه بامداد در شماره امروز خود خبر داد که در تهران گروه های "راه کارگر"، "رزمندگان آزادی طبقه کارگر" و "سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر"، اطلاعیه مشترکی منتشر کردند و در آن، مردم مبارز تهران را به یک راهپیمایی ضد امپریالیستی با شعار "مرگ بر امریکا مرگ بر امریکا" دعوت نمودند. این راهپیمایی قرار است فردا (۲۵/۱/۱۳۵۹) از مقابل دانشکده فنی دانشگاه تهران انجام شود(۲)

از سوی دیگر، آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور، درباره تظاهرات گروه هایی که قصد راهپیمایی و تظاهرات دارند، اطلاعیه ای به این شرح انتشار داد: «طبق اطلاع واصله، گروه هایی در نظر دارند که بعدازظهر امروز [۲۴/۱/۱۳۵۹] و فردا [۲۵/۱/۱۳۵۹] در مقابل دانشگاه تهران تجمع و دست به تظاهرات و راهپیمایی بزنند. چون این راهپیمایی ها بدون کسب اجازه از وزارت کشور می باشد، لذا از مردم مجاهد و مبارز تهران تقاضا می شود که به منظور جلوگیری از هرگونه درگیری احتمالی و بروز اغتشاش، از شرکت در این تظاهرات اجتناب نمایند، و از آن جا که انجام راهپیمایی و تظاهرات با نظم و آرامش لازم صورت گیرد که احیاناً مورد سوءاستفاده قرار نگیرد، و نیز به منظور جلوگیری از حوادث غیرمنتظره، ضرورت دارد حداقل ۴۸ ساعت قبل از انجام تظاهرات و راهپیمایی، مراتب را جهت کسب مجوز به سرپرست وزارت کشور اعلام دارند.»(۳)

۵۴۱

خبرگزاری پارس از اصفهان گزارش داد: عده ای با عنوان "رزمندگان خلق"(۴) در اصفهان تهدید کردند اگر از انتشار روزنامه بامداد که وابسته به امریکا است و روزنامه اطلاعات که قلم آن در جهت اشاعه فساد به کار می رود، جلوگیری نشود، از فروش و پخش آنها جلوگیری خواهند کرد. رزمندگان خلق این مطالب را در نامه ای به عنوان آقای بنی صدر رئیس جمهوری، نوشته اند و فتوکپی نامه را در شهر پخش کرده اند. آنها یادآور شده اند: چنانچه پاسخ قانع کننده ای به ما داده نشود، این فکر را عملی خواهیم کرد. آنها از رئیس جمهوری خواسته اند که یا بگوید بامداد امریکایی است یا آن که افشاگری دانشجویان

۱- مأخذ ۲، ص ۴.

۲- روزنامه بامداد، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- مأخذ ۷، ص ۱.

۴- این گروه دسته ای شناخته نشده است و هرچند نام خود را مشابه نام گروه های مارکسیستی انتخاب کرده است، ادبیات مورد استفاده و مضمون و سیاق نظرهایش نشان می دهد که جزء گروه های مزبور نیست.

مسلمان پیرو خط امام را در این مورد تکذیب کند. در این نامه یادآوری شده است که سانسور با نشر اکاذیب و فساد تفاوت دارد و سپس بیان شده است که بودجه مستضعفین که روزنامه اطلاعات مزدور از آن بهره مند است، در جهت اجرای خواسته های پلید مستکبرین صرف می شود.

خبرگزاری پارس یادآوری کرده است که در حمله به دفتر روزنامه بامداد و آتش زدن آن که چندی پیش رخ داد، "رزمندگان خلق" مسئولیت آن را به عهده گرفتند.(۱)

همچنین "حزب توده ایران - سازمان فسا - فارس" اطلاعیه ای انتشار داد و طی آن اعلام کرد: نیمه شب پنجشنبه ۲۱/۱/۱۳۵۹، ضدانقلاب و عوامل مفسده جوی همدست آن، با استفاده از فرصت شبانه، کیوسک نشریات و کتب حزب توده ایران در شهر فسا (فارس) را به آتش کشیدند و آن را نابود ساختند. ضدانقلاب با اقدام ناجوانمردانه و کینه توزانه خود، مبلغی معادل ۴۰ هزار ریال خسارت وارد آورد. حزب توده ایران سازمان فسا، این عمل وحشیانه ضدانقلاب و عوامل همدست او را شدیداً محکوم می کند و از مسئولان امر به ویژه فرماندار، مأموران انتظامی و سپاه پاسداران می خواهد که با قاطعیت، جلوی اقدامات تشنج آفرین و تخریبی را بگیرند تا ضدانقلاب نتواند راه را برای نفوذ امپریالیسم و عوامل همدست محلی آن هموار سازد(۲)

۵۴۲

سازمان های مختلف مارکسیستی، هرکدام در چارچوب مشی خویش به تحلیل هویت رژیم بعث عراق می پردازند. در این جا از دو حزب کمونیستی که دشمن یکدیگرند، دو مقاله خلاصه شده ارائه می شود.

حزب مائوئیستی رنجبران در شماره امروز هفته نامه رنجبر، ارگان این حزب، به تحلیل ماهیت رژیم عراق پرداخت. رنجبران که یک گروه کمونیستی ضدروسی است، در این تحلیل به پیمان دوستی شوروی و عراق اشاره کرد؛ اما با این حال، چندان به کوبیدن شوروی نپرداخت و تلویحاً مضمون حرکت عراق را بیش تر امریکایی قلمداد کرد. در این مقاله آمده است:

ناسیونالیسم خرده بورژوازی عراق، پس از سرنگونی رژیم سلطنتی سابق و در مبارزه با امپریالیسم غرب، به امپریالیسم شرقی نزدیک شد؛ قرارداد به اصطلاح دوستی با آن بست و هزاران مستشار روسی به پایگاه های نظامی عراق روانه شدند. پس از مدتی کار به جایی کشید که روس ها با استفاده از موقعیت، تا حد فعالیت برای سرنگونی دولت عراق و تکرار ماجرای یمن جنوبی در عراق پیش رفتند که با عکس العمل رژیم بعث مواجه شدند. به دنبال این جریان، رژیم عراق در سال های اخیر بیش تر به اروپا، به ویژه فرانسه متمایل شد؛ در عین این که به علت فشار شوروی و پایگاه ضعیف خود، به امریکا نیز نزدیک تر گردید.(۳)

ص: ۸۹۹

۱- مأخذ۶، ص۱.

۲- روزنامه نامه مردم، ۲۵/۱/۱۳۵۹، ص۸.

۳- نشریه "رنجبر"، ارگان حزب رنجبران ایران، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

حزب توده نیز ضمن ارائه تحلیلی مفصل درباره موضوع یاد شده، در ارگان خود نوشت:

«علل سیاست خائنانه ای را که حزب بعثی عراق در رابطه با توطئه های امپریالیسم امریکا، در قبال انقلاب ایران در پیش گرفته است، باید در تحولات اجتماعی که در بطن جامعه عراق روی داده و می دهد، جست وجو کرد. حزب بعث (شاخه عراق) بدون داشتن یک ریشه عمیق مردمی، بدون قبول یک ایدئولوژی عملی، بدون یک انقلاب خلقی، به دنبال یک کودتا به حکومت رسید. حزب بعث ملقمه ای از عناصر گوناگون وابسته به طبقات مختلف بود که برپایه ناسیونالیسم افراطی دور هم گرد آمده بودند. گرایش های انحصارطلبانه که از همان آغاز در حزب بعث وجود داشت (این حزب خود را یگانه نماینده واقعی ملت عرب می داند) پس از رسیدن به حکومت، تشدید و به سیاست دولتی تبدیل شد. ...

این، همراه با سیستم پلیسی اداره دولت که تمام اقشار ملت را در زیر منگنه خود می فشارد، عراق را به یک منبع انفجار اجتماعی تبدیل کرده است. انقلاب ایران جمیع تضادهای داخلی عراق را شدیدتر کرد. کم تر کشوری را در منطقه می توان یافت که مانند عراق و ایران در یکدیگر تأثیر متقابل داشته باشند. کافی است بگوییم که حدود هفتصد هشتصد هزار ایرانی در اماکن مذهبی عراق، طی چند نسل، آمده و سکونت گرفته اند. در دو طرف نوار مرزی ایران و عراق، قبایل خویشاوند کُرد و عرب زندگی می کنند. عراق پس از ایران، دومین کشور شیعه نشین جهان است. هر حادثه ای که در ایران روی دهد، بلافاصله در عراق بازتاب می یابد. ... تجربه انقلاب ایران، به توده های مردم عراق که از سازمان "امن" خودشان، بیش تر از "ساواک" ما می ترسیدند، نشان داد که می توان با وحدت و همبستگی، رژیم دیکتاتوری انحصارطلبانه "بعثی"ها را سرنگون کرد. عراق که بیش از هر نهاد دولتی دیگر، در زیر منگنه فشار سازمان "امن" قرار داشته و دارد، پس از انقلاب ایران تکان خورد. بعثی ها فهمیدند که رشد انقلاب ضد امپریالیستی و خلقی ایران و تأثیر آن در عراق می تواند به عنوان یک عامل خارجی، تضادهای داخلی کشور را به حد انفجار برساند؛ لذا جلوگیری از رشد انقلاب ایران به یکی از عوامل اصلی سیاست حزب بعث تبدیل شد؛ سیاستی که حزب بعث، رژیم بعثی عراق را که در دست آن حزب است به اتحاد عمل با امپریالیسم امریکا در اِعمال فشار بر ایران کشاند.»(۱)

۵۴۳

بعد از گذشت بیش از دو ماه از سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، امروز حزب توده گزارشی از برپایی جشن این سالگرد در امریکا، در روزنامه این حزب درج کرد. در واقع به نظر حزب توده، موقعیت فعلی بهترین زمان است که این حزب صراحتاً از رفاقت یک حزب کمونیست با انقلاب ایران، آن هم در خاک امریکا، سخن بگوید؛ از این رو است که قدیمی بودن خبر را مانع درج آن نمی داند. در این گزارش آمده است: «هواداران حزب توده

ص: ۹۰۰

۱- روزنامه نامه مردم، ۲۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

ایران، بـا همکـاری حزب کمونیست امریکـا، جشن سـالگرد انقلاب ایران را در نیویورک برپا کردنـد. در این جشن بسـیاری از گروه ها و سازمان های مترقی و انقلابی امریکا که تعدادی از آنها وابسـته به حزب کمونیسـتند، فعالانه شـرکت کرده بودند. در جشن، علاوه بر نمایش اسلاید و فیلم از روزهـای انقلاـب، تـام فولی گزارشـگر و کارشـناس امور خاورمیـانه حزب کمونیست امریکـا، در مورد اثرات انقلاـب ایران بر جهـان سـخنرانی کرد.(۱)

امروز همچنین حزب مزبـور، تحریم المپیـک مسـکو به وسـیله ایران را سـرزنش کرد. این حزب در این بـاره مطلبی بـا عنـوان "شـرکت در تحریم المپیـک مسـکو به سـود انقلاـب ایران و ورزش ایران نیست" درج کرد و در آن بـاز هم در جهت حمـایت از "حزب مـادر" و "برادر بزرگ تر"، اشـغال افغانسـتان را تأیید کرد و برضـرورت نزدیکی ایران به شوروی و جلب نظر آن دولت، تأکید نمود. در این مقاله مفصل که در واقع گزارشی از چگونگی تحریم المپیک مسکو در جهان نیز هست، چنین آمده است:

«شورای انقلاـب اسـلامی ایران در جلسه روز پنجشـنبه ۲۱ فروردین مـاه، اعلاـم کرد که ایران در بیست و دومین دوره بـازی هـای المپیـک مسـکو شرکت نخواهد کرد. این تصمیم که شگفتی و تأسف همگان را برانگیخته است، در شرایطی اتخاذ می شود که ملت ما درگیر یک نبرد همگانی و عظیم بـا امپریـالیسم درنـده خوی امریکـا است؛ امپریـالیستی که نه تنهـا ده هـا هزار تن از مردم ما را به خاک و خون کشـیده، بلکه همچنین تمامی نیروهای خود را برای خفه کردن انقلاب ایران، از محاصـره اقتصادی گرفته تا تهدید نظامی، به کار گرفته است. علت شگفتی و تأسف همگان آن است که این تصمیم به سود انقلاب ایران و ورزش ایران نیست؛ ... بلکه یاری رساندن به "اسلام" مورد نظر کارتر، "اسلام امریکایی"، است.

ابتکار تحریم شـرکت در بازی های المپیک مسـکو به ایران تعلق ندارد؛ از جانب نیروهای مترقی و انقلابی جهان نیز مطرح نشده است؛ بلکه کارتر که به گفته امام خمینی سـردمدار ستمکاران عالم است، برای تأمین منافع امپریالیسم امریکا، خواستار تحریم این بازی ها شده است. علت طرح این مسئله از جـانب کـارتر نیز آن بود که انقلاب افغانسـتان ضـربه شدیـدی بر سیطره امپریالیسم امریکا در این کشور وارد آورد. ... این ضـربه در پی انقلاب بزرگ ضد امپریالیستی و خلقی مردم ایران، امپریالیسم امریکا را از خشم دیوانه ساخت و به زوزه کشـیدن واداشت. طرح تحریم بازی های المپیک مسکو نیز از نمودهای این خشم دیوانه وار امپریالیسم امریکا علیه نیروهای مترقی و انقلابی جهان است.

پیشـنهاد تحریم بازی المپیک مسکو، به ابتکار کارتر، ظاهراً به پشتیبانی از "مسلمانان افغانستان" مطرح شده است؛ ولی همه انقلابیون راستین، همه مسـلمانان انقلابی می دانند که "اسـلامی" که کارتر علم حمایت از آن را برمی دارد، همان گونه که آشـکار شده است، اسلام سادات ها، قابوس ها، نمیری ها، ملک حسین ها، ضیاءالحق ها و بالاخره "اسلام" کلیه

۱- مأخذ ۱۰۴، ص۲.

کسانی است که دستشان تا مرفق به خون مسلمانان آزادی خواه و استقلال طلب آغشته است؛ "اسلام" صدام ها است که هزارها مسلمان ایرانی را شبانه از خانه و کاشانه خود آواره می کند و آنها را به باد کتک و دشنام می گیرد؛ "اسلام" دشمنان انقلاب ایران و کسانی است که چشم دیدن "اسلام خمینی" را ندارند و با تمام قوا کمر به نابودی آن بسته اند. پس چرا باید ناخواسته در این دام افتاد؟ ...

در صحنه جهانی، تاکتیک کارتر در تحریم بازی های المپیک با مقاومت های جدی روبه رو گردید. کمیته بین المللی المپیک با ۱۴۱ رأی، به اتفاق آرا پیشنهاد کارتر را رد کرد. در خود امریکا نیز مخالفت با تحریم، افزایش و شدت یافت و حتی گروهی از قهرمانان ورزش این کشور، اعلام کردند که دولت کارتر را در این مورد به محاکمه خواهند کشاند. تنها، وابسته ترین و ضدخلقی ترین حکومت ها بار دیگر در کنار کارتر قرار گرفتند و همچون کنفرانس اسلام آباد، پرچم "اسلام خواهی" برافراشتند. چین، مصر، قطر، عربستان سعودی، سودان، بحرین، مالزی، از جمله این "اسلام دوستان" هستند.

تصمیم شورای انقلاب اسلامی ایران مبنی بر عدم شرکت ایران در المپیک مسکو، در زمانی مطرح می گردد که این تاکتیک هر روز به انزوا و انفراد بیش تری فرو می رود و هر روز علائم شکست آن آشکارتر می شود. تحریم بازی های المپیک مسکو هم اکنون به شکست انجامیده است. حکومت انقلابی ایران نیز که در یکی از شدیدترین مبارزات با امپریالیسم جنایتکار امریکا درگیر است، باید با شرکت فعال خود در این بازی ها، به همیاری کلیه نیروهای مترقی و انقلابی جهان، ضربه دیگری به پیکر امپریالیسم امریکا وارد آورد، نه آن که در شکست وی شریک شود.

علاوه بر این، تحریم المپیاد مسکو به زیان ورزش ایران است. اگر قرار است ورزش ایران رشد کند و تکامل یابد، می باید زمینه این رشد و تکامل را هم در داخل و هم در صحنه بین المللی فراهم کرد. ... بازی های المپیک فرصتی است برای کمک به تکامل ورزش در هر کشور؛ امکانی است برای حفظ و تعمیق دوستی و تفاهم بین خلق ها. نمی توان و نباید این فرصت و امکان را از دست داد. خواست کلیه مردم ایران و ورزشکاران و ورزش دوستان ایرانی، تجدید نظر در تصمیم شورای انقلاب در مورد تحریم المپیاد مسکو است.»(۱)

۵۴۴

یکی از محورهای فعالیت سیاسی و تبلیغاتی سازمان مجاهدین خلق، افشاگری مستقیم و غیرمستقیم درباره مسئولان نظام است؛ به گونه ای که می کوشد مظلومیت سازمان را اثبات کند و شخصیت های خط امام و نهاد های نظامی را محکوم نماید، در عین حال سازمان می کوشد بر این امر تأکید کند که سلسله مراتب قدرت و مشروعیت نظام را رعایت می نماید. حاصل حرکت ماهرانه در چارچوب یاد شده - که در زمینه برخی نابسامانی های

۱- مأخذ ۱۰۴، ص۱و۲.

موجود، بعضاً کار مشکلی هم نیست - مسئله دار شدن روز افزون هواداران مذهبی غالباً نوجوان و جوان است؛ هوادارانی که بدون این که به شکافی جدی بین انقلاب و نظام و امام از یک سو و سازمان مزبور از سوی دیگر، قائل باشند، جذب آن شده اند. چهار خبر ذیل که نشان می دهد حداقل در چهار زمینه مختلف، امروز تبلیغات سازمان فعال بوده است، نمودی است از آنچه ذکر شد.

روزنامه بامداد نوشت: امروز مجاهدین خلق ایران طی نامه ای به دادستان کل انقلاب، به خبرهای مندرج در روزنامه جمهوری اسلامی درباره حضور فعال مجاهدین خلق در کردستان، اعتراض کردند. آنها خواهان رسیدگی دقیق قانونی به این امر و اعلام نتایج آن به مردم ایران شدند(۱)

سازمان مجاهدین خلق در شماره امروز نشریه مجاهد (ارگان سازمان) نوشت: وزارت کشور طی بخشنامه ای، فعالیت احزاب و گروه های سیاسی را در محیط دانشگاه ها ممنوع اعلام کرده است. مگر دانشگاه ها از گذشته های دور، نقش پیشتازی را در جریان حرکت های خلقی بازی نمی کردند؟ وزارت کشور با بخشنامه ای در تلاش است که از حرکت سیاسی در دانشگاه ها جلوگیری نماید. این جا است که برای هر انسانی این سؤال پیش می آید که نکند وزارت کشور فعالیت های سیاسی را به ضرر جامعه می داند. شاید این تصمیم وزارت کشور به دلیل ناکام ماندن حمله های چماق داران در جهت ممانعت از فعالیت سیاسی دیگران اتخاذ شده است!!؟ آیا عمل شما تأیید و ادامه همان عربده جویان نیست؟ از طرف دیگر، اگر قرار باشد این قبیل "به فرموده"ها را رایج کنیم، پس تکلیف دانشگاه ها و طبعاً در قدم بعدی، سایر مراکز، و استقلال داخلی آنها چه می شود؟ در آیین نامه دانشگاه ها فعالیت احزاب و گروه ها پذیرفته شده است و اگر چنین بخشنامه ای عملی شود، دیگر جایی برای شورا و استقلال و این قبیل حرف ها باقی نمی ماند. به هرصورت، ما این "به فرموده" وزارت کشور را اقدام دیگری از سوی انحصار طلبانِ بر اریکه و مسند نشسته می دانیم و از مقامات مسئول و به خصوص شورای دانشگاه ها می خواهیم آزادی های دمکراتیک را برای فعالیت کلیه نیروها و گروه ها و افراد تأمین کنند(۲)

به نوشته شماره امروز بامداد، مسعود رجوی عضو کادر مرکزی سازمان مجاهدین خلق و کاندیدای انتخاباتی تهران برای مجلس، طی بیانیه ای به اعلام نظر درباره نتیجه انتخابات مجلس شورای ملی پرداخت. وی با اشاره به اهمیت و حساسیت مضاعف مسئله انتخابات بعد از قطع رابطه دیپلماتیک امریکا با ایران، خاطرنشان کرد: ما نتیجه انتخابات را به ویژه در تهران و چندین شهرستان دیگر به هیچ وجه نمی پذیریم و منتظر نتایج بررسی های کمیسیون هفت نفره هستیم و همه شکایات مستند خود را نیز به آنها داده ایم و همچنان که می دانید از روز اول نیز تجدید انتخابات را مخصوصاً در تهران و تعدادی دیگر از شهرستان ها، تقاضا کرده ایم. در بخش دیگری از بیانیه اشاره شده است که «یکی از

۱- مأخذ ۲۲، ص۹.

۲- نشریه "مجاهد"، شماره ۳۹، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص۱و۳.

نشانه های تعمیق مبارزه ضـد امپریالیستی، همین رسـیدگی جدی به وضع انتخابات شورای مادر، یعنی شورای ملی است»؛ همچنین تذکر داده شده است که «امپریـالیست ها این بار بیش از همه چیز روی تفرقه ها و تضادهای داخلی ما عمل می کننـد تا با منفرد نمودن نیروهای انقلابی و ممانعت از مشارکت انقلابی آنان در امور کشور، راه را بر بازگشت مجدد خود هموار نمایند.» در بیانیه سـپس آمده است: «فکر می کنیم با توجه به سوابق مبارزاتی مجاهـدین خلق، کم ترین نیازی به تشـریح این نکته نباشـد که عـدم پذیرش نتیجه انتخابات از جانب ما هرگز ناشـی از یک اشـتهای جاه طلبانه پارلمانی مبنی بر تصرف کرسی های نمایندگی نیست؛ یعنی من نه به خاطر منافع و یا حرص و آز شخصی یا گروهی، بلکه به منظور اصالت بخشیدن و مشروعیت مجلسی که بتواند در چارچوب خود، به راستی یک شورای واقعاً ملی تلقی شود، این حرف را می زنم.»(۱)

به گزارش روزنامه بامـداد، امروز سازمان مجاهـدین خلق ایران نامه سـرگشاده ای را به شورای انقلاب اسـلامی منتشـر کرد. در این نامه با اشاره به افشاگری هایی که بر ضـد کاندیـداهای این سازمان، در شب نخستین مرحله انتخابات مجلس در سـطحی وسـیع منتشـر شـد، تقاضای انجام گرفتن مناظره ای تلویزیونی شده اسـت(۲) تـا حقیقت امور و بـازجویی های ساواک، برای عموم آشـکار شود؛ مناظره ای با شـرکت نماینـده این سازمان، کانون زندانیان سیاسی، نماینده ساواکی ها و زندانبانان گذشته و نماینده ای از گروه طراحان یا منتشرکنندگان افشاگری های یاد شده. در این نامه آمده است: با سوءاسـتفاده از بی اطلاعی مردم نسـبت به مراحل و کم وکیف بازجویی های ساواک و تاکتیک هایی که عموم انقلابیون مقاوم، در مقابل آن به کار می برنـد، چه توطئه هایی صورت می گیرد و متأسـفانه تا این ساعت به هیچ یک از اعلام جرم های مجاهدین خلق ایران در این رابطه که بخشـی از اسـامی و آدرس هـای دست انـدرکاران، به آن ضـمیمه بود، رسـیدگی نشـده و مسـئله همچنـان در بوته هـای اهمال فروگـذار گردیده است(۳)

۵۴۵

روزنامه بامداد امروز مصاحبه ای را درج کرد که با مهندس مهدی بازرگان، نخستین نخست وزیر ایران پس از پیروزی انقلاب اسلامی، انجام داده است. یادآوری می شود که وی در انتخابات مجلس، جزء انتخاب شـدگان مرحله اول (دارندگان اکثریت بیش از ۵۰ درصد آرا) است. عنوان این مصـاحبه مفصـل "بازرگـان: با دوسـتانم چاقوی رئیس جمهوری را تیز می کنیم"، در صـفحه اول آمـده است و متن آن یک صـفحه کامل داخلی روزنامه را به خود

۱- مأخذ ۱۱۱، ص۹.

۲- ضـمیمه دارد؛ ضـمیمه گزارش ۵۴۴: پاسـخ روزنـامه جمهوری اسـلامی به درخواست قبلی سازمـان مبنی بر منـاظره بـا آیت الله بهشـتی دربـاره کارنامه شورای انقلاب. ص۹۱۲

۳- مأخذ۲۲، ص۹.۴

اختصاص داده است. در این مصاحبه از جمله پرسش و پاسخ های ذیل درج شده است:

بامداد: «اولین سؤال راجع به انتخابات و انتخاب شما به عنوان نماینده سوم تهران در مجلس است که به عقیده اکثریت مردم، علی رغم مخالفت ها، کارشکنی ها و عدم درج در لیست ها و ائتلاف ها که صورت گرفت، شما با رأی قابل توجهی انتخاب شدید. اصولاً نظر خود شما در مورد این انتخابات و انتخاب خود شما چیست؟»

بازرگان: «در مورد انتخابات، چون هیئتی از طرف شورای انقلاب تعیین شدند تا به نحوه انتخابات رسیدگی کنند، و مادامی که این هیئت نظر نداده است، صحیح نیست که من اظهارنظری بکنم؛ زیرا آنها مشغول بررسی هستند و می دانم که دقت خواهند کرد. اما راجع به انتخاب خودم، همان طور که گفتید اکثریت مردم این طور تشخیص دادند و می دهند که طبیعی ترین و حلال ترین آرا همین آرایی است که به من داده شده است؛ برای این که تحت تأثیر هیچ عاملی نبوده و هیچ عاملی در رأی آنان دخالت نداشت؛ بلکه عواملی که هیاهوی بیش تری از دیگران دارند، در رسانه های گروهی و روزنامه ها مدت ها قبل از انتخابات، تمام قوای خود را بر این گذاشته بودند که علیه همکاران دولت موقت و نهضت آزادی و شخص بنده به کار برند و اتهام بزنند و ایراد بگیرند. شاید این سنگینی آرا که در واقع از نظر کیفیت باید گفت که هر رأی آن اقلاً برابر ۱۰ رأی دیگر است، یک مقدار ناشی از همین کارشکنی ها و مخالفت هایی بود که انجام شد و مردم علی رغم اینها خواستند ابراز علاقه و محبت کنند و در حقیقت آرایی بوده که مردم از روی معرفت و شناخت و هم از روی علاقه و محبت به من دادند. این برای من به عنوان بزرگ ترین پاداشی است که ملت ایران از طریق همشهریان تهرانی می توانستند به کسی که به قصد خدمت آمده بود و تا آن جا که از عهده اش برمی آمد کوتاهی نکرد، داده اند.»

بامداد: «به نظر شما وضع و ترکیب مجلس در آینده چگونه خواهد بود؛ آیا فکر می کنید که به طور رسمی و غیررسمی چند فراکسیون در داخل مجلس تشکیل شود؟»

بازرگان: «البته تا انتخابات تمام نشود مشکل است که درباره وضع و ترکیب آن صحبت کرد؛ ... اما آن قدر مسلم است که این مجلس با وجود انتخاباتی که خیلی ایراد به آن وارد است، طبیعی است که کسانی انتخاب شده اند که اکثریت آنها مورد قبول و مورد علاقه ملت هستند و اقلیت ها و آنها که بیش تر از همه، هیاهو راه می اندازند و خودشان را مدافع دلسوز ملت و خلق می دانند، ظاهراً کم تر میدان پیدا کردند. ترکیب این مجلس به نظر من یک قدری با ترکیب مجلس بررسی قانون اساسی فرق دارد؛ زیرا کسانی که ملی هستند و در عین این که علاقه مند و معتقد به انقلاب و مبارزه و مسلمان هستند، در مجلس بیش تر راه پیدا کرده اند و مجلس از آن وضع که اکثریت آن روحانی باشند خارج شده و وزن این طرف، کسانی که به فکر ملت، به فکر استقلال، به فکر حفظ ایران هستند؛ شاید بیش تر باشد.»

ص: ۹۰۵

بامداد: «این سؤال من در مورد اوضاع کشور است که با توجه به افزایش مراکز قدرت که نسبت به یکدیگر هیچ گونه حرف شنوی ندارند، شما تصور می کنید که با این شرایط، آینده مملکت به کجا خواهد کشید؟»

بازرگان: «قدر مسلم این است که اگر این مراکز قدرت که متعدد هستند و همان طور که گفتید زیادتر هم شده اند، بخواهند هرکدام ساز خودشان را بزنند و بخواهند هر کدام داعیه استقلال و اختیار و فرماندهی، ولو در محیط های محدود، قائل شوند، وضع مملکت بسیار وخیم خواهد بود و مسلم نه تنها انقلاب ما به نتیجه نمی رسد، بلکه وضع ما بدتر از گذشته هم خواهد شد و شاید همان مردمی که انقلاب کردند، دست به دعا بردارند که مملکت به یک وضع دیگری غیر از این برگردد. این یک امر مسلم است. در این مدت ۱۴ ماه، این مراکز مختلف که تا حدودی هم لازمه انقلاب ما بود، زیرا که انقلاب ما انقلابی گسترده و متعلق به تمام طبقات مختلف بود و تقریباً هرکس به نحوی سهمی داشته و در اوایل هم یک مرکزی و یک دولتی که مسلط باشد و بتواند از عهده ترمیم خرابی ها و انجام برنامه ها در برابر توقع فوق العاده مردم برآید، وجود نداشت، بنابراین ایجاب می کرد که هرکس داوطلبانه بیاید در میدان و عهده دار خدماتی شود، بنابراین، این تعداد مراکز طبیعی بود، اما بایستی این مراکز کم کم خود را با جو عمومی و خواسته های عمومی و برنامه عمومی مملکت وفق بدهند که تا حدودی هم شده است. با تدوین قانون اساسی و با انتخابات مجلس، قاعدتاً اگر این مراکز، راستگو باشند، مسلمان و دلسوز برای مملکت و ملت انقلابی باشند، باید خود را در کانال قانون اساسی و مجلس و دولت قرار دهند و در یک مجرا قرار گیرند که در رأس آن امام و بعد رئیس جمهوری و مجلس و دولت و مؤسسات رسمی مملکت است و اگر در این مسیر قرار نگیرند، مسلم، مملکت به نابودی خواهد رسید و همه پشیمان و همه متضرر خواهند شد و اصلاً مملکتی نخواهد ماند که این داعیان قدرت بمانند.»

بامداد: «ممکن است به طور فهرست وار، علل شکست کابینه خود و اتهاماتی را که بر آن از سوی احزاب و گروه های سیاسی وارد می شد، اعلام کنید؟»

بازرگان: «البته من خودم معتقد نیستم که کابینه شکست خورد. دولت موقت برای ادای یک وظیفه، از سوی امام معین شده بود و مورد پشتیبانی مردم هم بود و شروع کرد به انجام آن برنامه و حدود سه چهارم برنامه را هم اجرا کرد و بعد هم به موازات آن برنامه که برنامه احیای مملکت، سازندگی و تدوین قانون اساسی و رسیدن به انتخابات مجلس خبرگان بود، تا حدودی جلو رفت و مقدار زیادی هم از خواسته های انقلابی مردم یعنی اصلاحات مملکت را انجام داد، که این به نوبه خودش بارها گفته شده است؛ ولی وقتی دولت به بن بست رسید، در نتیجه اختلاف نظرها و دخالت ها و احیاناً کارشکنی ها به بن بست رسید و دید که وجودش بی خاصیت است و بلکه مضر هم هست، این دولت به میل خودش کنار

رفت و اختیار را داد به دست امام تا امام این مسئولیت را به دست کسانی که هماهنگی بیش تری باهم دارنـد و داعیه خدمت دارند، بدهند، و بعد هم دیدیـد که اعضای این دولت از همکاری با دولت بعدی دریغ نکردند؛ اما اتهاماتی که واردشده، به دلایل مختلف خیلی بیجا و غلط بود؛ یعنی خلاف حقیقت بود؛ چه آن جایی که ادعای جاسوسی برای بعضی از اعضای این دولت و همکاران دولت می کردند که این صددرصد دروغ و از روی ریا و یا جعل بود و چه آن جایی که نسبت های سازشکاری دادند و خودشان هم می دانستند که این اتهام دروغ است و اغراض و یا رقابت و حسادت و یا بی اطلاعی بوده، و یا اتهامات دیگر مثل گام به گام یا موافق با امپریالیسم، که با توجه به عمل دولت یا سوابق تشکیل دهنـدگان این دولت، معلوم می شود که تمام اینها غلط است و به موقع هم به آنها جواب داده شد.»

بامـداد: «در رابطه با این مسائل که فرمودیـد گروهی معتقد هسـتند که دولت موقت در از بین بردن مراکز قدرت کوتاهی کرده است، نظر شـما در این مورد چیست؟»

بازرگان: «شـما خودتان می گویید مراکز قدرت. آنها قدرت داشـتند و در اختیار ما نبود. آن اندازه که دولت موقت می توانست، این مراکز قدرت را بـا توجه به حسن نیتی که داشـتند سـعی کرد که اینهـا را در یـک کانـال بیـاورد. دولت موقت سه مرحله مختلف داشت: مرحله اول، یک طرف دولت و یک طرف هم شورای انقلاب؛ مرحله دوم، بعضی از پست ها را به اعضایی از شورای انقلاب که ضمناً سرپرست نهاد های انقلاب بودند، یعنی نهـاد هـایی که خـارج از کنترل دولت بود، داد، مثل سـپاه انقلاب و کمیته ها و نظیر این، و قرار بود که دادگاه انقلاب هم به نحوی در داخل دولت و شورای انقلاب قرار گیرد و به این ترتیب مقـداری در جهت همکاری پیش رفتیم؛ و مرحله سوم این بود که اصـلاً دولت و شورای انقلاب و این نهادهای انقلاب، همه یکپارچه شونـد و ما برای این مراکز قدرت، آنهایی که رسـمی بود و صـحیح بود و به دسـتور امام تشـکیل شده بود و روی داوطلبی مردم علاقه منـد، با حرارت، با علاقه، تشـکیل شـده بود، سـعی کردیم که روی یک برنامه عمل کننـد؛ اما اگر مراکزی بود که ضـد جمهوری اسلامی و افکار ما بودند، خُب در آن مورد، دیگر کاری نمی توانستیم بکنیم.»

بامداد: «مسئله دیگر، مسئله ایران و ایرانیت و حفظ سنت های فرهنگی ایران است که در

شرایط فعلی بیش تر تحت الشعاع قرار گرفته. اصولاً نظر شما در این باره چیست؟»

بازرگان: «به عقیده بنده، نظری که از سال ها قبل از پیروزی انقلاب ابراز کرده بودم و همچنین در ماه های نزدیک به انقلاب و در زمان دولت، به ویژه در محیط های ارتش گفته بودم، من مباینتی و تضادی بین اسلام و ایران با مسلمانی و ایرانی بودن با اسلامیت و ملیت نمی بینم؛ بلکه اینها دو دامنه از یک مطلب هستند و یک جایی هم من اشاره کرده بودم که جلوه خیلی قشنگ این مسئله، کتابی است که مرحوم مطهری نوشته بود؛ یعنی سخنرانی کرده بود که بعداً به صورت کتاب درآمد، به نام "خدمات متقابل ایران و اسلام". ... و در دین اسلام هم به حکم حدیث "حب الوطن من الایمان" و به حکم هرکسی موظف به دفاع از وطن خود است، دفاع از ایران حکم مسلمانی همه ما است، قبل از این که دفاع از غیر ایران بکنیم؛ و خصوصاً که تاریخ ما و سرگذشت ما و حفظ ملیت ما، خود عشق به اسلام و مسلمانی هم هست و این دو هیچ گاه از هم جدا نیستند و باید پابه پای هم پیش بروند و یکی فدای دیگری کردن اصلاً یک عمل غلطی است و هیچ کدام از این دو هم باهم منافات ندارد.»

بامداد: «در طول این ۱۴ ماه گذشته مشاهده شده است که بعضی از افراد بیش تر به جنبه جهان وطنی اسلام تکیه می کنند و ایران را به کلی فراموش کرده اند. اصولاً نظر شما در این مورد چیست؟»

بازرگان: «انسان کامل و مسلمان کامل آن است که نه تنها همه مسلمان ها را، بلکه همه مردم را باید دوست داشته باشد و اصلاً ادیان توحید، یک نوع هماهنگی و یک نوع تعلق و همبستگی بین یک فرد با جهان خلقت است، و با جهان خلقت همبستگی پیدا کردن یعنی علاقه به خدا. این مطلب به جای خود درست است؛ ولی منافات با این ندارد که وقتی من نوع بشر را دوست داشته باشم، مثلاً اگر اهل کاشان هستم از کاشانی ها بدم بیاید یا به فرزندانم و خانواده ام علاقه نداشته باشم. نه، این درست نیست؛ بلکه به دلیل این که خدمتگزار نوع بشر هستیم، باید به همشهریانم که کاشانی هستند، همان طور که شرع اسلام دستور داده خدمت کنم؛ بنابراین اگر اسلام را که از اول هم دین جهانی بوده است و باید یک فرد با هماهنگی با جهان، خدا را پرستش کند و خودش را در خدمت خدا یعنی خدمت خلق خدا بگذارد، این ایجاب می کند که اول به نزدیکانش و از جمله به مملکت و وطنش خدمت کند؛ برای این که این مملکتی است که ما مدیون آن هستیم و به همین دلیل در مرحله اول باید علاقه مند به ایران باشیم. اگر به ایران و ایرانیت علاقه نداشته باشیم، در حد معقول دروغ می گوییم که ما به بشر علاقه داریم و بنده خدا هستیم؛ منتها مسئله علاقه داشتن و دفاع کردن، غیر از تعصب است. آن موقع که نهضت آزادی تشکیل شده بود اولین شعار ما این بود که ما مسلمانیم، ایرانی هستیم و مصدقی هستیم، منتها مسلمانیم به دلیل این که تمام اعمالمان باید روی دستور اسلام صورت گیرد، ایرانی هستیم نه به آن معنا که بگوییم هنر نزد ایرانیان است و

بس، و ایرانی بودنمـان به معنـای این که دشـمن اعراب یـا دشـمن یونـان و یـا سـایرین هستیم، نیست، بلکه ایران را به عنوان اولین جایی که حق به گردن ما دارد و ما در برابر آن وظیفه داریم، و بعد هم به لحاظ سیاسی و مکتب، آن موقع می گفتیم که ما در مکتب سیاسی مصدق کار می کنیم و البته حالا هم در مرحله اول، مسـلمانیم و در مرحله دوم، ایرانی هستیم و علاقه منـد و متعهد در برابر ایران و بسـیار دوسـتدار ایران و افتخار هم به مملکتمـان می کنیم و بعـد هم در مکتب و در رهبری امـام خمینی قرار گرفتیم. این هـا بـا هم منافـات نـدارد؛ بلکه به عقیـده من این ها مکمل هم هستند.»

بامداد: «آخرین سؤال من این است که گروهی معتقد هسـتند که آن کارد معروف و بدون تیغه که روزی در دست شما بود، امروز به دست رئیس جمهوری ایران داده اند. نظر شما در این مورد چیست؟»

بازرگان: «البته این را باید از خود ایشان پرسید؛ ولی ایشان خوشبختانه امکانات و اختیاراتی که گرفته اند مثل فرماندهی کل قوا و بعد هم عضویت در شورای انقلاب، و تجربه ای هم که پیدا شده و پشتیبانی هم که امام می کنند، و این که باید اِعمالِ قدرت بکند، خوب چاقوی ایشان تیغه دارد، تـا آن جا که بگذارنـد. البته خود ایشان هم خیلی نگران هسـتند و مملکت و ملت هم تجربه پیـدا کرده. اگر من آن گله و شـکوائیه را کردم، نه به خاطر درددل خالی بود، بلکه برای توجه دادن به مقامات و افراد بود که خوشـبختانه این توجه پیـدا شده و دوسـتان ما و خود بنده هم تا آن جا که بتوانیم، در تیز کردن چـاقوی ایشـان کمک می کنیم؛ منتها اولین انتظاری که از مجلس می رود این است که این تیغه را کوتاه نکنـد و مقـداری از آن را در دست خـودش نگیرد و تمـام کمـال این تیغه را بگـذارد در اختیـار دولت، و چه خـود رئیس جمهوری و مجلس و همه تـا آن جـا که می تواننـد سـعی کننـد که دولت خوبی انتخاب شود. نظارت هم روی دولت بکنند؛ ولی کارد این دولت را تکه تکه نکنند و کُند نکنند و وادار نکنند که این کارد در جاهای غلط به کار گرفته شود.»(۱)-(۲)

۱- این برنامه در مجلس اول، در واقع شـروع نزدیکی بین دو جریان متفاوت است که تا این زمان منتقـد یکـدیگر بودند. بعداً این نزدیکی بیش تر شـد و در مراسم ۱۴ اسفند ۵۹ به اوج خود رسـید. البته نهضت آزادی و شـخص مهنـدس بازرگان، ضـرر زیادی از این نزدیکی متحمل شدند. این یک انتخاب زیان بار و یک اشـتباه استراتژیک بود که فرصت آشتی مجدد با جریان کلی موصوف به خط امام را از جریان نهضت آزادی گرفت. یـادآوری می شود اعضای نهضت آزادی - که از مجلس قهر کرده بودنـد - بعـد از انفجار هفتم تیر، در مجلسـی که در معرض از رسـمیت افتادن قرار داشت حضور یافتند؛ اما علی رغم اظهارات دوسـتانه رئیس مجلس آقای هاشمی رفسنجانی حتی این حضور هم، نتوانست حلقه وصل مجددی بین این دو جریان باشد. به عبارت دیگر نهضت آزادی درباره مشی این دوره خویش هیچ گاه به انتقاد جدی از خود نپرداخت؛ همچنان که درباره موارد مشابه در زمان جنگ، به این کار اقدام نکرد.
۲- مأخذ۱۱۱، ص۷.

در حالی که روابط خارجی ایران، از سویی با امریکا و از سویی با عراق، در وضعیت بحرانی قرار دارد، اظهارات مقامات دیگر کشورها طبعاً حساسیتی بیش از دیگر زمان ها دارد. در این جا سه نمونه مختلف از اظهارنظرهایی که امروز نشر یافته است، ذکر می شود.

طبق گزارش وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران، "ژولیوس نایریره" رئیس جمهوری تانزانیا که از کویت دیدن کرد، با دکتر علی شمس اردکانی سفیر جمهوری اسلامی ایران در کویت نیز دیدار نمود. وی در این دیدار از این که نیروی عظیم ملت ایران در کنار برادران افریقایی قرار گرفته اند، احساس شعف و امید می کند. وی افزود: همکاری ما و شما ضرورت دارد تا ملت های ما متحداً بتوانند پشتیبان همه مستضعفان جهان باشند؛ همچنان که همه مستضعفان جهان چشم به پیروزی نهایی شما دوخته اند. نایریره گفت: رهبری امام خمینی در دنیای امروز بی نظیر است و در حالی که رهبران کشورها، همچون حسابداران خرده پا به چرتکه اندازی مشغولند، امام خمینی چون سدی در مقابل زور گویان جهانی ایستاده اند. وی اظهار داشت: رهبران دنیا به ویژه غربیان از مخالفت با نژادپرستی دم می زنند؛ ولی در مقابل اعمال افریقای جنوبی و اسرائیل هیچ اقدامی نمی کنند؛ ولی امام خمینی پس از پیروزی، بلافاصله با افریقای جنوبی قطع رابطه می کند و دستور عدم صدور نفت به این کشور را می دهد.(۱)

بولنت اجویت نخست وزیر سابق ترکیه پیشنهاد کرد سازمان آزادی بخش فلسطین در درگیری میان ایران و عراق میانجی گری کند. اجویت در یک کنفرانس مطبوعاتی گفت: اگر تشنج میان ایران و عراق بالا بگیرد به یک مسئله حاد جهانی تبدیل خواهد شد.(۲) رویتر در ادامه گزارش این مطالب افزود: سازمان آزادی بخش فلسطین سال گذشته در زمان نخست وزیری اجویت، دفتری در ترکیه افتتاح کرد و به برخی از اعضای آن، هویت دیپلماتیک اعطا شد.(۳)

شیخ سعدعبدالله نخست وزیر کویت در ضیافتی گفت: توطئه های پنهانی برای برهم زدن تعادل دولت های عربی منطقه در دست تدارک است. باید در مقابل توطئه گران که در تلاش برای ایجاد بی نظمی در منطقه هستند، کاملاً هوشیار بود. نخست وزیر کویت اظهار داشت: در سطوح مختلف سعی می شود تا دولت ها و ملت های منطقه را در ماجرایی نظامی درگیر کنند که زیان آن متوجه ما خواهدشد.(۴)-(۵)

ص: ۹۱۰

۱- مأخذ۹، ص۲، تهران - خبرگزاری پارس.

۲- مأخذ۹، ص۲، آنکارا به نقل از رویتر.

۳- مأخذ۹، ص۲، آنکارا به نقل از رویتر.

۴- یادآوری می شود برخی گزار ش ها از اقدام دولت کویت به جمع آوری و اخراج قریب الوقوع ایرانیان حکایت می کند.

۵- مأخذ۷، ص۱۲، خبرگزاری فرانسه از کویت.

ضمیمه گزارش ۵۲۲: واکنش مردم قم و شیعیان لبنان و مبارزان عراقی در قبال دستگیری آیت الله صدر، معرفی آثار وی

بخشی از مطالب شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی درباره آیت الله صدر و خبر دستگیری و تهدید جان وی، در این ضمیمه می آید.

به گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از قم، «صبح دیروز شهر قم حالت فوق العاده ای به خود گرفت. در پی انتشار شایعه ای مبنی بر این که حیات آیت الله العظمی سیدمحمدباقر صدر رهبر نهضت اسلامی عراق، در خطر است، حوزه علمیه قم به حالت تعطیل درآمد و طلاب و روحانیون به منظور اطلاع از صحت و سقم شایعه و نیز کسب تکلیف، عازم منزل آیت الله العظمی گلپایگانی و آیت الله منتظری شدند. ایشان در پاسخ طلاب گفتند تاکنون ماهیت این شایعه برای ما روشن نشده است و به محض روشن شدن این مطلب، اقدامات لازم را مبذول می داریم. در همین حال بازار قم نیز، به صورت نیمه تعطیل درآمد و جامعه مدرسین حوزه علمیه قم هم با کوشش و تلاش فراوان، در پی خبرگیری و تماس با افراد مطلع بودند تا صحت و یا عدم صحت واقعه را جویا شوند.»(۱)

روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از آسوشیتدپرس از بیروت گزارش داد: «به گفته اعضای برجسته جامعه مسلمانان شیعه لبنان، آیت الله محمدباقر صدر توسط دولت عراق بازداشت شده است. شیخ محمدمهدی شمس الدین، نائب رئیس مجلس شیعیان لبنان، گفت این بازداشت تهدید یک انفجار را به همراه داشته و ضربه ای نه تنها بر اعراب و مسلمانان عراق، بلکه تجاوزی به جهان اسلام به طور کلی محسوب می شود. ... شیخ شمس الدین و رهبران جنبش "امل" که حدود دو هزار شیعه نظامی مسلح در لبنان در اختیار دارد، در تلگرام هایی به صدام حسین رئیس جمهوری عراق، ضمن اعتراض، خواستار آزادی آیت الله محمدباقر صدر رهبر روحانی مسلمانان عراق شدند.»(۲)

در گزارش دیگر، روزنامه مزبور به نقل از گزارش های رسیده از عراق نوشت: «پس از دستگیری آیت الله صدر، موجی از تشنج و شورش در شهرهای مذهبی به وجود آمده است. رژیم بعث عراق اکنون نگران آینده خود می باشد که چگونه این جنبش عظیم را مهار کند. گزارشات رسیده حاکی است به دنبال انتشار شایعه ای مبنی بر این که جان حضرت آیت الله صدر رهبر نهضت اسلامی عراق، در خطر است، سراسر عراق در خطر یک انفجار عمومی قرار گرفته است.»

این روزنامه همچنین در گزارشی دیگر نوشت: «خبرهای رسیده از عراق حاکی از گسترش نارضایتی مردم از رژیم مزدور و کافر بعث است. بر اساس خبرهای رسیده، از روز دستگیری آیت الله العظمی صدر تاکنون، ده انفجار شدید، بغداد را لرزانده است که از این میان، هفت انفجار در خیابان الرشید بغداد (مهم ترین خیابان بغداد) و در نزدیکی مقر وزارت دفاع، رخ داده، و مردم دو سینما ازجمله سینمای النجوم را آتش زدند. از سوی دیگر، شاهدان عینی از نجف و بغداد گفتند که این دو شهر تحت کنترل تانک ها و توپ های ارتش بعث قرار گرفته اند. ... پل الجمهوری نیز توسط مجاهدین منفجر شده است. مجاهدین عراق همچنین سه مقام عالی رتبه امنیتی را در بغداد به ضرب گلوله به قتل رسانده اند. گزارش های رسیده حاکی از گسترش شورش در پادگان ها و مراکز نظامی است؛ از جمله در پادگان نظامی العماره، افسران مسلمان این پادگان بر اساس نقشه قبلی، انبار اسلحه پادگان را در اختیار گرفتند و شش افسر ارشد پادگان را به قتل رساندند. در شهر کاظمین نیز مجاهدین، سرهنگ "علی یوسف عبدالله" مسئول ضد اطلاعات ارتش و یکی از بازجویان شکنجه گر سازمان امنیت (الامن العامه) را به قتل رساندند.»(۳)

همچنین روزنامه جمهوری اسلامی، در معرفی آیت الله صدر نوشت:

۱- مأخذ۱۷، ص ۲.

۲- مأخذ۱۷، ص ۲.

۳- مأخذ۱۷، ص ۲.

«آیت الله العظمی صدر دارای تألیفات بسیاری است که هر کدام در زمینه نوآوری فکری، دارای نقشی مهم اند. از آن جمله است: ۱- غایه الفکر فی علم الاصول؛ ۲- فلسفتنا - فلسفه ما - (به فارسی ترجمه شده)؛ ۳- اقتصادنا - اقتصاد ما - (به فارسی، اردو و ترکی ترجمه شده)؛ ۴- ماذا تعرف عن الاقتصاد الاسلامی؛ ۵- الانسان المعاصر و المشکله الاجتماعیه (به فارسی ترجمه شد)؛ ۶- الأسس المنطقیه لاستقراء (به انگلیسی ترجمه شده و عنوان ترجمه فارسی آن "مبانی منطقی استقرا" است؛ ۷- البنک الربوی فی الاسلام؛ ۸- لجوث فی شرح العروه الوثقی (در چهار بخش)؛ ۹- الفتاوی الواضحه (رساله عملیه ایشان)؛ ۱۰- منهاج الصالحین ... و التعلیقه علیه؛ ۱۱- دروس فی علم الاصول؛ ۱۲- مباحث الدلیل اللفظی (تقریرات درس اصول که از سوی شاگردش حجت الاسلام سید محمود هاشمی تدوین شده)؛ ۱۳- تعارض الادلّه الشرعیه؛ ۱۴- بحث حول المهدی (تحت عنوان "حماسه ای از نور" به فارسی ترجمه شده)؛ ۱۵- بحث حول الولایه (به انگلیسی و فارسی ترجمه شده)؛ ۱۶- المرسل و الرّسول و الرّساله؛ ۱۷- نظره عامه فی العبادات (به فارسی ترجمه شده)؛ ۱۸- احکام الحج؛ ۱۹- لمحه فقیهه عن دستور الجمهوریه الاسلامیه (به فارسی ترجمه شده)؛ ۲۰- الصوره الکامله اللاقتصاد فی المجتمع الاسلامی؛ ۲۱- الخطوط التفصیلیه عن الاقتصاد المجتمع الاسلامی؛ ۲۲- خلافه الانسان و شهاده الانبیاء؛ ۲۳- منابع القدره فی الدوله الاسلامیه.»(۱)

ضمیمه گزارش ۵۴۴: پاسخ روزنامه جمهوری به تقاضای مناظره سازمان مجاهدین خلق

امروز همچنین روزنامه جمهوری اسلامی، به تقاضای مناظره دیگری که قبلاً سازمان مجاهدین خلق مطرح کرده بود، پاسخ داد. روزنامه جمهوری اسلامی نوشت:

«برای مردم بیدار و تیزبین ما این سؤال مطرح شد که آیا این خبر، خود یک شیوه تبلیغاتی بود یا یک پیشنهاد جدی؛ زیرا سازمان مجاهدین خلق و رهبران و آگاهان به مسائل روز توجه داشته اند که ایشان در آن موقع از طرف سازمان مجاهدین خلق و چریک های فدایی خلق، نامزد نمایندگی بود و طبق مقررات انتخاباتی، مثل نامزدهای دیگر نمی توانست در برنامه های رادیو و تلویزیون شرکت کند.»

روزنامه مزبور در ادامه همچنین افزود: «در پی درخواست آقای رجوی مبنی بر دعوت از آیت الله دکتر محمدحسین بهشتی برای مناظره درباره کارنامه یک ساله شورای انقلاب، خبرنگار ما طی تماسی با دکتر بهشتی، نظر ایشان را در این باره جویا شد. آیت الله دکتر بهشتی در پاسخ اظهار داشت: از آن جا که تا پایان کار شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران فاصله زیادی نداریم، وظیفه شورا است که کارنامه ۱۶ ماهه خود را به ملت شریف ایران عرضه کند. این گزارش در برنامه ای رادیو تلویزیونی به اطلاع ملت عزیز خواهد رسید و افراد علاقه مند و نمایندگان گروه های سیاسی، می توانند در جلسه ای که برای این منظور تشکیل خواهد شد، شرکت و سؤالات خود را مطرح کنند.»(۲)

ضمیمه روزشمار ۲۴/۱/۱۳۵۹: گزیده ای از خبرها و تحلیل رسانه های جهان درباره بحران روابط ایران و امریکا

بحران روابط کنونی ایران و امریکا، همچنان به طور وسیعی در سطح جهانی بازتاب دارد. از میان مطالب امروز ارائه شده در رسانه های مختلف جهان در این باره، خبرها و تحلیل های ذیل برای نمونه ذکر می شود.

بخش فارسی رادیو لندن: دولت چین از ایران و امریکا خواسته است که در اختلافشان بر سر گروگان ها خویشتن داری نشان بدهند تا بحران شدیدتر نشود. روزنامه "مردم" چاپ پکن، در تفسیری نوشته است که برای حفظ امنیت و ثبات منطقه خلیج (فارس)، لازم است که بهانه ای به دست شوروی برای دخالت در ایران داده نشود(۳)

بخش عربی رادیو کویت: «چین کمونیست، شوروی را متهم کرد که این کشور می کوشد از بحران روابط ایران و امریکا بهره برداری کرده، انظار را از مداخله نظامی خود در افغانستان منحرف سازد.

۱– مأخذ۱۷، ص ۲.

۲– مأخذ۱۷، ص ۲.

۳– مأخذ۶، ص۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

خبرگزاری چین کمونیست گزارش داد که [شوروی] مسئله رضایت خاطر خود را از قطع روابط امریکا با ایران پنهان نداشته است. این خبرگزاری افزود که دستگاه های تبلیغاتی شوروی، برخلاف معمول، خبر قطع رابطه را فوراً پخش کردند."(۱)

بخش فارسی رادیو مسکو: گزارش های رسیده از امریکا حاکی است که دولت این کشور به ریاست پرزیدنت کارتر می کوشد مناسبات خود با ایران را که هم اکنون فوق العاده وخیم است، از این هم متشنج تر سازد. نطق اخیر رئیس جمهوری امریکا در حضور شرکت کنندگان در کنگره انجمن مدیران روزنامه های امریکایی در واشنگتن، گواه بر این امر است. دو تن از مفسران روزنامه واشنگتن پست ضمن تفسیری درباره این اظهارات کارتر نوشتند: رئیس جمهوری در این نطق تکرار کرد که امریکا همچنان خود را محق می شمارد که برای رفع بحران، از قدرت نظامی استفاده کند. خبرنگار روزنامه نیویورک تایمز مقیم واشنگتن نیز نوشت: کارتر حاضر نشد از امکان به کاربردن نیرو صرف نظر کند. وی به ایران هشدار داده است که امریکا آماده خواهد بود برای آزاد کردن گروگان های امریکایی، از این قدرت استفاده کند. گزارشگر شرکت تلویزیونی سی.بی.اس. در برنامه خبری تلویزیونی متذکر شد رئیس جمهوری دوباره تهدید کرد که اگر مجازات های بازرگانی و فشار دیپلماسی مؤثر واقع نشود، به نیروی نظامی متوسل خواهد شد. روزنامه نیویورک دیلی نیوز هم طی مقاله اساسی خود، هم پیمانان امریکا را به علت این که حاضر نیستند از عملیات جبارانه آن بر ضد ایران پیروی کنند، نکوهش کرد.(۲)

بخش عربی رادیو مسکو: کمال حسن علی وزیر دفاع مصر، در مصاحبه ای با روزنامه الاهرام چاپ قاهره فاش ساخت که نیروهای هوایی مصر و امریکا به زودی به مانوری مشترک با اتکا به پایگاه های هوایی مصر دست خواهند زد. این اظهارات وزیر دفاع مصر با گفته های اخیر سادات در امریکا، ارتباط دارد؛ گفته هایی که طی آن، از تجاوز پنتاگون در منطقه خلیج (فارس) جانبداری کرده و علناً دخالت نظامی امریکا را بر ضد ایران مورد تأیید قرار داده است(۳)

خبرگزاری کویت، روزنامه کویتی الوطن: به دنبال مذاکراتی که میان "مهدی تاجر" سفیر امارات متحده عربی در لندن و هامیلتون جردن مشاور پرزیدنت کارتر، در لندن انجام گرفت، قراردادی میان دولت امریکا و دبی امضا شد. طبق این قرارداد، دبی تسهیلات بندری در اختیار نیروی دریایی امریکا قرار می دهد.(۴)

خبرگزاری فرانسه، روزنامه پراودا چاپ مسکو: عقاید عمومی و محافل سیاسی اروپا از رفتار واشنگتن خوشحال نیستند. بین مردم و رجال سیاسی نیز خشم و نفرتی آشکار در مورد رفتار امریکا به وجود آمده است. اروپای غربی نیز به اندازه ژاپن نگران حفظ منافع اقتصادی خود در ایران است.(۵)

روزنامه ساندی تایمز چاپ لندن: احساس می شود نخستین نشانه های اختلافی شدید بین متحدان غربی، ظاهر شده است. آنان باید تمام سعی خود را به کار برند که از شدیدتر شدن این بحران جلوگیری کنند. متحدان غربی باید کم تر از گذشته به انتقاد علنی از یکدیگر دست بزنند و در عوض، هرچه زودتر تمام نفوذ خود را به کار برند تا گروگان های امریکایی از خطر اعدام شدن در تهران برهند.(۶)

هفته نامه آبزرور چاپ انگلستان: عاقلانه ترین راه برای متحدان امریکا آن است که حداقل تا اوایل دوره مجلس آینده ایران، امریکا را از متوسل شدن به اقدامات ناگهانی تلافی جویانه برضد ایران بازدارند. آنان در عوض باید با یکدیگر همکاری نمایند تا تحریم اقتصادی ایران را تدریجاً تشدید کنند.(۷)

۱- مأخذ۶، ص۲۰، بخش عربی رادیو کویت، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۶، ص۱۱، بخش فارسی رادیو مسکو، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ۶، ص۱۳، بخش عربی رادیو مسکو، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ۹، ص ۱، خبرگزاری فرانسه.

۵- مأخذ ۱۱۱، ص ۳، مسکو - خبرگزاری فرانسه.

۶- - مأخذ ۶، ص۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۷- - مأخذ ۶، ص۸، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۴/۱/۱۳۵۹.

۵۴۷

تحرکـات و پیگیریهـای امریکـا در زمینـه قطعی شـدن تبعیّت اروپـا از تحریـم اقتصـادی ایران، همچنـان ادامـه دارد. اجلاس آتی وزرای خـارجه کشورهـای عضو بـازار مشترک اروپـا، از این جهت که میتوانـد زمانی برای تعیین تکلیف این مسئله باشـد، مورد توجه قرار دارد. وارن کریسـتوفر معـاون وزارت خـارجه امریکـا، طی بحثی تلویزیونی، دربـاره انتظـارات کـارتر از اروپاییهـا و نحوه پشتیبـانی آنها از امریکا گفت: «ما در این مورد بهجـای حرف، انتظار عمل داریم.(۱) وی گفت: ایالات متحده امیـدوار است که کشورهـای جـامعه اروپا روش خود را در مورد مجازاتها برضـد ایران، در بیست ویکم ماه جاری اعلام دارند؛ یعنی در خلال اجلاس وزیران خارجه جامعه اروپا در لوکزامبورگ.

دراینبـاره محافـل فرانسوی گفتنـد: این اجلاس در اصـل به تـدارک مقـدمات کنفرانس سـران اروپـا اختصـاص دارد که یک هفته پس از اجلاس وزیران خارجه تشـکیل خواهـد شـد. در کنفرانس سـران اروپا، همکاری سیاسـی اروپا مورد بحث قرار خواهد گرفت و در خلال آن، مسئله ایران مطرح میشود و بر اساس گزارش های رؤسای هیئت های سیاسی اروپا در تهران به دولت های متبوع خود، مورد مطالعه قرارمی گیرد.

امّا مارگارت تاچر نخست وزیر بریتانیا گفت: جامعه اروپا بایـد پیش از دوشـنبه آینـده (۲۱ آوریـل) تصـمیم مشترکی درباره بحران گروگان های امریکـایی بگیرد. نخست وزیر بریتانیـا افزود که لنـدن با متحـدان اروپایی خود مـذاکراتی فوری به عمل خواهـد آورد تا به پیام کارتر پاسـخ مثبت دهـد. در این حال، محافل دولتی در توکیو اعلام داشـتند که ژاپن برای پاسخ به پیام پرزیدنت کارتر، تا پس از اجلاس وزیران خارجه جامعه اروپا صبر خواهد کرد. فرانسه نیز موضع مشابهی دارد.(۲)-(۳)

۵۴۸

ص: ۹۱۶

۱- روزنامه بامداد، ۲۷/۱/۱۳۵۹،ص ۳.

۲- ضـمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش۵۴۷: مرور مواضع اعلام شـده مقامـات اروپایی درباره ایران، قبل از تصـمیمگیری مشترک اجلاس اروپایی آتی (۲۱ آوریل ۱۹۸۰، اول اردیبهشت ۱۳۵۹). ص۹۵۳

۳- روزنامه بامداد، ۲۷/۱/۱۳۵۹،ص ۳.

در حـالی که در سـطح سرّی، طرح حمله نظـامی به ایران برای نجـات گروگـان هـا پیگیری می شود، در سـطح علنی، طرح بعضـی خبرها و رواج شایعـات مختلف در همینبـاره، عملاً کمک می کنـد که افکار عمومی برای وقوع چنین اقـدامی آماده شود؛ از جمله به گزارش خبرگزاری فرانسه، روزنامه آلمانی "بیلد" نوشت: طرح بسـیار محرمانهای بهوسـیله امریکا و با همکاری اسرائیل و آلمانغربی برای رهایی گروگانها کشیده شده است. طرح مزبور قبـل از آنکه به مرحله عمل برسـد بایـد کارتر آن را تصویب کنـد. نقشه مزبور مورد توافق وزارت جنگ امریکا، سازمان سـیا، سازمان اف.بی.آی، سازمان جاسوسـی اسـرائیل و گروه ضـربتی کماندویی ضدتروریستی آلمانغربی قرار گرفته است. طرحهای دیگری که منابع جاسوسی امریکا و اسـرائیل برای نجات گروگانها پیشـنهاد کرده بودند، مردود شده است زیرا بسـیار خطرناک بوده است. یکی از این نقشـهها این بود که به کمـک هلی کوپـتر تیرانـدازانی را بر پشـت بـام سـفارت در تهران فرود آورنـد و بمبافکنهـای امریکـایی برای انحراف تـوجه مقامـات ایران بر فراز چاههـای نفـت آبـادان بـه پرواز درآینـد. نقشه دیگر این بـود که کمانـدوهایی بـا پاسـپورت جعلی وارد تهران شـده و در حمله شـبانه به سـفارت، گروگانها را آزاد کنند.(۱)-(۲)

رادیو عمان نیز در بخش عربی خود اعلام کرد: روز گذشـته در پنتاگون اطلاع حاصل شـد که "رابرت کومو" کفیل وزارت دفاع امریکا، امروز از متحدان امریکا در پیمان آتلانتیک خواهد خواست نیروی نظامی خود را تقویت کنند تا ایالات متحده بتواند نیروهای خود را به منطقه خلیج منتقل سازد.(۳)

اظهارات و نوع برخورد مقامات امریکایی نیز در جهت تأییـد و رواج این گونه خبرها، شایان توجه است؛ مثلاً امروز وارن کریسـتوفر معاون وزارت خارجه امریکا، در مصاحبهای تلویزیونی اظهارداشت منافع ملی ایالات متحـده بایـد مقدم بر جان گروگان ها باشد. وی گفت: منافع عمده و امنیت ملی، مهمترین اصل است؛ ولی ما می کوشیم این وظیفه را بدون آنکه جان گروگان ها به خطر افتد، انجام دهیم.(۴)

در همین حـال، مصـاحبه رادیویی امروز " للیو لاگوریـد" وزیر دفـاع جدیـد ایتالیـا، نشان دهنـده این است که در سـطح علنی و در اذهان عمومی، احتمال وقوع این حادثه قوی است. به گزارش رویتر، وی امروز از امریکا خواست تدابیر نظامی برضد ایران اتخاذ نکند، زیرا این کار، امریکایی ها را از متحـدان اروپـای غربی خود جـدا میکنـد و موجب انزوای امریکـا می شود. وزیر دفـاع ایتالیـا گفت: مـا کاملاً احساس خواری و خشم مردم و دولت امریکا را درک می کنیم؛ ولی از آن بیم داریم که اگر بهزودی راه حلی برای مسئله گروگان ها پیدا نشود، این

۱- عملیـات طبس در واقع ترکیب همین دو نقشه ای است که بیلـد از آنهـا بـا عنوان نقشه های خطرناک یاد کرده است که امریکایی ها آن را رد کرده اند.

۲- روزنامه کیهان، ۲۵/۱/۱۳۵۹، ص۴، خبرگزاری فرانسه.

۳- مأخذ ۲، ص ۲۹، بخش عربی رادیو عمان، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۳.

احساسات به صورت سیاست انزواگرایی امریکا در آید و نخستین قدم به سوی جدایی امریکا از متحدان اروپای غربی خود باشد. لاـگورید گروگـانگیری ایران را تحت عنوان یک عمل خلاف بین المللی محکوم کرد؛ ولی گفت باید با توجّه به زمینه های انقلاب ایران به این عمل نگریست. وی گفت: عقیده ما بر این است که این انقلاب توجیهپذیر و نتیجه طبیعی تاریخ ایران است. لاگورید گفت: برخورد نظامی میان ایران و غرب، نیروهای سیاسی ایران را که می کوشند این کشور را به یک دمکراسی تبدیل کنند، تضعیف و حتی نابود خواهدکرد(۱)

۵۴۹

زبیگنیو برژینسکی مشاور ریاستجمهوری امریکا در مسائل امنیتی، در مصاحبه امروز خود با رادیو بی.بی.اس. امریکا تأکیدکرد: شوروی سربازان خود را به طرف منطقه ماورای قفقاز در شمال ایران به حرکت در آورده است. این عملیات، نقل و انتقالات نظامی شوروی در دسامبر گذشته در شمال افغانستان را به یاد می آورد که به حمله شوروی به آن کشور انجامید.

برژینسکی توضیحی درباره تعداد نیروهای شوروی نداد. مشاور امنیتی رئیس جمهوری امریکا گفت که رفتار دولت ایران در حل بحران گروگان ها شدیداً به زیان منافع ملی این کشور تمام خواهد شد. وی تأکید کرد که خطر تجزیه جدیدی در ایران وجود دارد. برژینسکی گفت: قبلاً نیز در جنگ دوم جهانی، ایران با خطر تجزیه روبهرو شده بود؛ زمانی که سربازان شوروی قسمت شمال ایران را اشغال کردند و تا یک سال پس از پایان جنگ در آن جا باقی ماندند. آن زمان، تحت فشار دیپلماتیک امریکا و سایر کشورها بود که سربازان شوروی بیرون رفتند و امروز ایران به دلیل مسئله گروگان ها، از دنیا جدا شده است(۲)

۵۵۰

در پاسخ پیام پاپ به امام خمینی درباره گروگان ها، امروز امام پیامی برای وی فرستاد که متن آن چنین است:

«بسم اللّه الرّحمن الرّحیم. عالی جناب، پاپ ژان پل دوم! مکتوب آن عالی جناب بر اساس نگرانی از تیرگی بین کشور اسلامی ایران و ایالات متحده امریکا، واصل گردید. از حسن نیت آن جناب قدردانی می کنم و خاطر محترم را متوجه می کنم که ملت شریف مجاهد ما این قطع روابط را به فال نیک گرفته و برای آن، جشن عظیم به پا کرده و چراغانی ها و پایکوبیها نمودند. از دعای شما به درگاه خداوند متعال برای ملت مبارز ما، شکرگزارم لکن متذکر می شوم که جناب شما از انگیزه های تیرگی های دیگر و مشکلات خطرناک بزرگ تر که مرقوم داشته اید نگران نباشید؛ که ملت اسلامی ایران از مشکلاتی که در این قطع روابط به وجود آید استقبال می کند و از خطرهای بزرگ تر که مرقوم شده است، هراس ندارد، و آن روز برای ملت ما خطرناک است که روابطی نظیر روابط رژیم خائن سابق تجدید شود، و با امید به خدای متعال تجدید نخواهد شد. من از جناب عالی با نفوذ معنوی که بین ملت مسیح دارید می خواهم که دولت

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص ۲، فلورانس (ایتالیا) خبرگزاری رویتر.

۲- مأخذ ۱، ص۱۲.

امریکا را از عواقب ستمگری ها و زورگویی ها و چپاولگری ها بترسانید و آقای کارتر را که با شکست نهایی مواجه است، نصیحت کنید که با موازین انسانی، با ملت هایی که می خواهند استقلال مطلق داشته باشند و وابسته به هیچ قدرتی در جهان نباشند رفتار کند و از تعلیمات حضرت مسیح، سلام اللّه علیه، پیروی نماید و خود و دولت امریکا را بیش از این در معرض رسوایی قرار ندهد. از خداوند متعال سعادت مستضعفین جهان را خواستار و قطع ایادی ستمگران را امیدوارم. ۲۵ فروردین ۵۹ روح الله الموسوی الخمینی»(۱)

پاپ در موضوع گروگان ها، پیامی برای دبیرکل سازمان ملل نیز ارسال کرده بود، امروز سخنگوی سازمان ملل متحد اعلام کرد که کورت والدهایم به آن پیام پاسخ داده است. دبیرکل سازمان ملل در این پیام به پاپ ژان پل دوم اطمینان داده است که به کوشش هایش جهت آزادی گروگان های امریکایی در تهران ادامه خواهد داد. این سخنگو یادآوری کرد که ژان پل دوم در آن پیام، درباره توقیف گروگانها و موقعیت بین المللی اظهار نگرانی کرده بود(۲)

۵۵۱

روابط عمومی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام اعلام کرد: «پیرو اطلاعیه]قبلی[دانشجویان مبنیبر دیدار مجدد با گروگان های جاسوس، بعدازظهر امروز هیئتی مرکب از امام جمعه تهران، وزیر بهداری و بهزیستی جمهوری اسلامی، دو تن از پزشکان متخصص و نماینده صلیب سرخ بین المللی، نماینده دائمی صلیب سرخ در ایران، و نیز نماینده جمعیت شیروخورشید سرخ ایران، به مدت هفت ساعت با کلیه گروگان ها دیدار کردند. این هیئت، وضعیت جسمی، روحی و مکانی جاسوس ها را مورد بررسی قرار دادند. در این دیدار، پزشک دائمی جاسوسان حضور داشت.»(۳)

روزنامه جمهوری اسلامی در گزارش این دیدار نوشت: «حجت الاسلام سیدعلی خامنه ای در گفتوگویی با خبرنگار جمهوری اسلامی اظهار داشت: من امروز به همراه هیئتی، با گروگان ها ملاقات کردم. آنها از لحاظ جا و موقعیت زندگی، وضعشان عالی است و حتی بهتر از آن که من تصور می کردم. گروگان ها خودشان از لحاظ غذا و بهداشت نظافت ابراز رضایت می کردند و چند تن از آنان از دانشجویان تشکر می کردند. وی اظهار داشت: گروگان ها طبق اظهارات خودشان، بهطور منظم ورزش می کنند و از کتابخانه بزرگی که دانشجویان در اختیارشان گذاشته اند، استفاده می نمایند. مسئولیت کتابخانه به عهده یکی از گروگان ها است. حجت الاسلام خامنه ای در رابطه با این سؤال که گروگان ها مسئولیت وضع فعلیشان را متوجه دولت ایران و امریکا می دانند، گفت: تعدادی از گروگان ها مستقیماً دولت امریکا، کارتر و شاه را مسئول وضعیت خودشان می دانند. امام جمعه تهران در این گفتوگو اظهار داشت: من بارها نظر خود را به طور قاطعانه در مورد گروگان ها اعلام

۱- صحیفه امام، ج ۱۲، ص ۲۳۷.

۲- مأخذ ۱، ص ۱۲.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص ۱۰.

داشته ام و گفته ام که تصمیم پیرامون مسئله گروگان ها منوط به تصمیم نهایی مجلس شورای اسلامی است.»(۱)

در اینباره رادیو مونتکارلو در ساعت ۲۱:۳۰ خبر داد: در تهران کمیته صلیب سرخ جهانی امروز با گروگان های سفارت امریکا ملاقات کرد؛ ولی هنوز چیزی درباره مشاهدات خود در سفارت امریکا اعلام نکرده است.(۲)-(۳)

۵۵۲

پیشازظهر امروز سفیر ژاپن در ملاقات با تقوی، رئیس دفتر ریاستجمهوری، خواستار آن شد که در صورت امکان، او و سفرای نُه کشور عضو بازار مشترك بتوانند از گروگان ها دیدن کنند و از مناسب بودن وضع آنها مطمئن شوند. در این ملاقات که یك و نیم ساعت طول کشید، بنابر اظهارات تقوی، علاوه بر مسئله گروگان ها از مسائل اقتصادی بین دو کشور نیز گفتوگو شد؛ از جمله مجتمع پتروشیمی بندر امام خمینی(۴)

۵۵۳

عصر امروز، در حالی که هیئتی شامل اعضای صلیب سرخ، از سفارت امریکا و گروگان ها بازدید می کردند، مراسمی در مقابل محوطه سفارت برپا بود. این مراسم را عده ای از دانشجویان مسلمان برپا کرده بودند که سه روز روزه داری را هم با آن به پایان بردند. در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از این مراسم آمده است:

به دعوت "انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی"، بعد از گذشت سه روز روزه به مناسبت قطع رابطه با امریکا و تحریم اقتصادی، از مسجد دانشگاه به طرف لانه جاسوسی مراسم رژهای با شکوه هرچه تمام تر برگزار شد. شعارهایی که راهپیمایان می دادند عبارت بودند از: راه امام خمینی راه رهایی خلق؛ پیروزی انقلاب ستیز با امریکا است؛ امریکا، امریکا این آخرین پیام است، ارتش بیست میلیونی آماده قیام است؛ راه امام و امت نبرد با امریکا؛ اتحاد اتحاد، علیه امپریالیزم؛ به همت کارگر، به یاری کارگر، تحریم اقتصادی، بی اثر بی اثر؛ امریکا امریکا، تو نیروی یزیدی، ما نیروی حسینیم. در پایان مراسم، حجت الاسلام موسویخوئینی ها برای راهپیمایان سخنرانی کرد.

ص: ۹۲۰

۱- مأخذ ۱۰.

۲- درباره این ملاقات، "اونیتا" در شماره ۱۵ آوریل و تایم در شماره ۵ مه خود گزارشهایی نوشتهاند. این گزارشها حاکی است که روز ۱۴ آوریل (۲۵ فروردین) دو نماینده صلیبسرخ بینالمللی یعنی "هارولد اشمیت" و دکتر "برنارد لیبکیند" اجازه ملاقات با گروگانها را کسب کردند. این ملاقات بعد از توافق سفارت ایران و صلیبسرخ جهانی درباره اجرای چهار شرط ذیل انجام گرفت: ملاقات با تمام گروگانها، جمعآوری همه مشخصات آنها، مطلع کردن خانوادههاشان از وضعیت جسمیشان، تعهد در مخفی نگهداشتن اطلاعات مربوط به این ملاقات. نویسنده کتاب "هدف تهران" که این خبر را نقل کرده است، در ادامه به یك نکته بسیار مهم و ظریف امنیتی اشاره میکند که در طرح در دست اقدام امریکا استفاده میشود. نویسنده مینویسد: «شرط چهارم رعایت میشود؛ امّا سه شرط دیگر سبب میشود که امریکاییها از نگهداری همه گروگانها در داخل سفارت اطمینان حاصل کنند.»

۳- مأخذ ۲.

۴- مأخذ ۱۰، ص ۱۲.

تجمع دانشجویان جلوی لانه جاسوسی و استماع سخنرانی موسوی خوئینی ها،

پس از سه روز روزه داری در مسجد دانشگاه تهران به مناسبت قطع رابطه و تحریم اقتصادی امریکا

موسوی خوئینی ها: شما به شکرانه نعمت قطع رابطه با امریکا روزه گرفته اید

و بدانید که انقلاب و مبارزه و جنگ در راه خدا، یک جنگ موسمی نیست بلکه نبرد همیشگی است.

ص: ۹۲۱

وی عمل قطع رابطه با امریکا را گامی به سوی تکامل ایران توصیف کرد. وی در قسمت دیگری از سخنان خود، درباره خط امام چنین گفت: امریکا به هر شیوه ای متوسل شد؛ اما خط امام همچنان ابتکار عمل را داشت و این خط امام بود که توانست در مقابل توطئه های داخلی و خارجی ابرقدرت ها دوام بیاورد. امریکا تاکنون در چنین بن بستی گرفتار نشده بود. خط امام بر این انقلاب حاکم است و ملت ایران یکپارچه از قطع رابطه با امریکا استقبال می کند و این خط امام است که امریکا را به نابودی می کشاند.

وی همچنین افزود: شما به شکرانه نعمت قطع رابطه با امریکا روزه گرفته اید و بدانید که انقلاب و مبارزه و جنگ در راه خدا یک جنگ موسمی نیست، بلکه نبرد همیشگی است. باید همیشه در حال مبارزه بود و ما روزه می گیریم تا با آمادگی بیش تر به دنبال این جنگ برویم.

در پایان، قطعنامه راهپیمایی قرائت شد و بعد از آن، نماز جماعت به امامت موسویخوئینی ها برگزار گردید. سپس دانشجویان روزهدار افطار کردند.

در قطعنامه پایانی که در ۱۲ بند قرائت شد، آمده است: تحریم اقتصادی و تهدید نظامی شیطان بزرگ و همدستانش، یا توطئه های رژیم بعث، این نوکر سر سپرده امپریالیسم جهانخوار که با ملت شریف عراق مواجه شده است و خود را در معرض هلاک می بیند، به هیچ وجه نخواهد توانست ملت از بند رسته و شهیدپرور ایران را به عقب نشینی وادارد و به فرموده امام، ما روزه می گیریم و تا آخرین قطره خون خویش می جنگیم و هرگز زیر بار ذلت و وابستگی نخواهیم رفت؛ هر چند حکومت های وابسته ای چون رژیم بعث عراق دائم در حال توطئه علیه ما باشند و متفکران و اندیشمندان گرانمایه ای همچون حضرت آیت الله محمدباقر صدر را به شهادت برسانند یا جو جنگ را علیه ما بر انگیزند.

در ادامه این قطعنامه، مواردی اعلام و تأکید شد؛ از جمله:

– رژیم منحوس بعث عراق با به شهادت رساندن مجاهد نستوه، حضرت آیت الله محمد باقر صدر، به بزرگترین جنایت تاریخ ننگین خود دست زده و با این عمل شنیع، گور خود را کنده است.

– تعلیمات ما باید استقلالی و غیراستعماری باشد و نظام آریامهری حاکم بر دانشگاه ها باید تغییری انقلابی و بنیادی بنماید تا در خدمت استقلال و آبادانی کشور درآید.

– همان گونه که امام امت فرموده اند، رابطه ما با امریکا رابطه یک غارت شده با غارتگر است؛ لذا ما خواستار قطع کلیه وابستگی های استعماری از ابرقدرت ها هستیم.

– ما عملکردهای حکومت بعث عراق را در زمان هایی که ملت ایران درگیر با شیطان بزرگ می باشد، دقیقاً در خط امریکا دانسته و دلیلی واضح بر وابستگی این رژیم به امپریالیسم امریکا می دانیم.

– ما از دولت و نهادهای انقلابی می خواهیم تا بسیجی همهجانبه را برای سازندگی و خودکفایی و تولید بیش تر آغاز کند.

ص: ۹۲۲

- از امت به پا خاسته ایران می خواهیم با توجه به تحریم اقتصادی و موقعیت حساس کشور قناعت در مصرف را مد نظر داشته باشند و با حرکتی توده ای، انقلاب فرهنگی در تمام سطوح برای تبدیل جامعه رفاه به امتی انقلابی و محرک صورت پذیرد.

- مصرانه خواستار اجرای مو به موی پیام تاریخی امام خمینی به مناسبت آغاز سال نو هستیم.(۱)

۵۵۴

به دنبال برخوردهای متفاوت و بروز تردیدهایی درباره سرنوشت آیت‌الله صدر که در مطالب برخی روزنامههای روز گذشته منعکس بود،(۲) روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود گزارش داد: «در پی انتشار شایعه به خطر افتادن جان آیت الله صدر، جامعه روحانیت مبارز عراق خارج از کشور، افراد متعددی از برخی از کشورهای عربی به عراق اعزام داشتند تا در مورد صحت این مسئله تحقیق کنند. در این رابطه دوتن از افراد مطمئن و صالح از امارات عربی متحده عازم عراق شدند. این دو تن در تماسهایی که با بستگان علامه مجاهد شهید آیت الله عظمی صدر در نجف و کاظمین داشتند، به نقل از یکی از برجسته ترین افراد حوزه علمیه نجف اشرف که از نزدیکان شهید آیت الله صدر می باشد، گزارش دادند که ساعت ۱۲ نیمه شب چهارشنبه گذشته [۲۰/۱/۱۳۵۹] افراد سازمان امنیت با سه اتومبیل، جلوی درب منزل ایشان رفتند؛ ایشان را با خود می برند و در میان راه ضمن تهدید شدید اللحن به ایشان می گویند که جنازه آیت الله صدر و همشیره اش بنت الهدی صدر، در اتومبیل است. این دوتن افزودند پس از مدتی، اتومبیل متوقف و هنگام خروج، متوجه شدیم که در وادیالسلام نجف هستیم. همان جا یک گورکن احضار کرده، مراسم دفن را انجام دادیم.»

در ادامه، با عنوان "تأیید خبر" چنین آمده است: «در تماس تلفنی که خبرنگار ما با حجت الاسلام والمسلمین سید مهدی حکیم فرزند مرحوم آیت الله العظمی حکیم، برقرار کرد، ایشان تمام گزارش فوق را تأیید کردند. همچنین در تماسی که با حجت الاسلام دکتر سید حسین صدر از بستگان نزدیک عالم مجاهد و فقیه شهید، آیت الله العظمی سیدمحمد باقر صدر، در سوریه برقرار شد، ایشان نیز خبر فوق را تأیید کردند. نمایندگان جامعه روحانیت مبارز عراق با انتشار اطلاعیه ای، ضمن عرض تسلیت به [مناسبت] "شهادت جانگداز و موج آفرین عالم مجاهد و فقیه شهید آیت الله العظمی صدر به امام و امت اسلام" تشکیل شورای انقلاب اسلامی عراق را اعلام کردند. به گزارش خبرنگار جمهوری اسلامی از پاریس، در تماسی که حجت الاسلام شیخ صادق ملکی از علمای حوزه علمیه نجف - که فعلاً در پاریس هستند - با منزل حضرت آیت الله العظمی سید ابوالقاسم خویی گرفتند، صحت

۱- - مأخذ ۱۰، ص ۱۲.

۲- یادآوری می شود روزنامه جمهوری اسلامی از دستگیری آیت الله صدر و مقاومت مردم عراق، و روزنامه انقلاب اسلامی از شهادت آیت الله صدر با قید ظن قوی خبر داده بود. دیگر روزنامه ها نیز به این مسئله نپرداخته بودند.

خبر شهادت آیت الله صدر تأیید و همچنین اعلام شد که آیت الله العظمی خویی به عنوان اعتراض به این اقدام هولناک و تاریخی، نمازجماعت حوزه علمیه نجف را تعطیل کردند.(۱)

در اینباره، حجت الاسلام محمدمهدی آصفی سخنگوی "حزب الدعوه الاسلامیه" عراق نیز در گفتوگویی با خبرگزاری پارس اظهار داشت: «طبق اطلاعات و اخبار صحیح و دقیقی که از منابع موثق به وسیله افراد حزب به دست آورده ایم، آیت الله محمدباقر صدر و همشیره ایشان توسط عمال رژیم فاشیست عراق شهید شده و جنازه ایشان چهارشنبهشب گذشته]۲۰/۱/۱۳۵۹[به بستگانش تحویل داده شده است که آثار شکنجه در بدن ایشان مشهود بوده است.»

به این ترتیب، امروز خبر شهادت آیتالله صدر قطعی دانسته شد(۲)

از بازتابهای انتشار خبر شهادت آیت الله صدر، روزنامه جمهوری اسلامی از تظاهرات امروز قم و مشهد خبر داد. نوشته این روزنامه حاکی است: امروز در قم توده های زیادی از مردم در حالی که فریاد و شیون سرداده بودند، با شعار "عزا عزاست امروز روز عزاست امروز، خمینی بت شکن صاحب عزاست امروز، آیت الله العظمی صدر با شهدا ست امروز" رو به حرم حضرت معصومه علیهاسلام به حرکت در آمدند. بازار قم و مغازه های خیابان ها تعطیل شد. مردم سپس به منزل آیت الله گلپایگانی رفتند. معظم له ضمن تأثر شدید از این واقعه، آن را به پیشگاه امام زمان علیه السلام تسلیت گفت. سپس آنها به طرف منزل آیت الله سید محمد شیرازی حرکت کردند. آیت الله شیرازی ضمن تأکید بر این که سرنوشت صالحین، انبیا و صدیقین اینچنین است،(۳) در قسمتی از بیانات خود گفت: طبق آخرین گزارش از عراق، اعلام شده است که رژیم بعث عراق ۱۶۰ نفر از روحانیان و دانشگاهیان را اعدام کرده است(۴)

در مشهد نیز از بامداد امروز، طلاب و روحانیان حوزه علمیه مشهد، اصناف، و دیگر گروه های مردم، به سوی منزل آیت الله سید عبدالله شیرازی رفتند و مراتب انزجار خود را از اعمال رژیم بعث عراق ابراز کردند.(۵)

از سوی دیگر، در جهت عکس آنچه ذکر شد، خبرهایی انتشار یافت که بار دیگر در مسئله شهادت آیتالله صدر، ابهام و تردید ایجاد کرد. امروز وزارت ارشاد، بیانیه ای در اختیار خبرگزاری پارس قرار داد که در آن آمده است: «در تحقیقات وسیعی که از راه های رسمی و غیررسمی به عمل آمد، خبر روزنامه جمهوری اسلامی در مورد شهادت امام صدر بی اساس بود و بدین وسیله تکذیب می شود. این روش نادرست مطبوعاتی، تقبیح می شود؛ چه انتشار این گونه اخبار کذب، موجب افسردگی و ناراحتی ملت مسلمان ایران میشود.»(۶)در این بیانیه همچنین آمده است: «از مطبوعات متعهد و آزاد ایران انتظار دارد از انتشار این گونه اخبار دروغ و تحریک آمیز خود داری کنند.(۷)

خبرگزاری پارس همچنین خبر داد: به دنبال درج خبر شهادت حضرت آیت الله سیدمحمدباقر صدر در یکی از جراید صبح تهران و تلفن های مکرر هموطنان عزیز به این

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص۳.

۳- مأخذ ۱۰، ص۲

۴- روزنامه بامداد، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص ۲، قم - خبرگزاری پارس.

۵- همان، ص۳.

۶- روزنامه اطلاعات، ۲۵/۱/۱۳۵۹، خبرگزاری پارس.

۷- مأخذ ۱۰، ص ۲.

سازمان درباره صحت این خبر، خبرنگار خبرگزاری در ساعت ۹:۱۵ امروز با سید مرتضی نخجوانی، یکی از نزدیکان حضرت آیت الله خویی در نجف اشرف، تماس گرفته است و نامبرده خبر شهادت حضرت آیت الله سید محمدباقر صدر را تکذیب کرده است. خبرگزاری پارس در این خبر اعلام داشت: « ایشان اظهار داشتند که حضرت آیت الله در بغداد به سر می برند.»(۱)

خبر ابهام‌آفرین دیگر اینکه دفتر امام خمینی اطلاعیه ای خطاب به شورای انقلاب اسلامی ایران بدین شرح منتشر کرد: «باسمه‌تعالی. شایعات تأثرآوری در مورد شهادت آیت‌الله حاج سید محمد باقر صدر به دست عمال سفاک بعث عراق، موجب کمال نگرانی رهبر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی گردیده است؛ لذا شورای محترم انقلاب اسلامی ایران هر چه زودتر در این مورد تحقیق نموده و گزارش تحقیقات خود را خدمت حضرت امام اعلام دارند.»(۲)

۵۵۵

روزنامه جمهوری اسلامی درشماره امروز خود خبری منتشر کرد که نشان می دهد تشکیلاتی با نام "شورای انقلاب اسلامی عراق" ایجاد شده است. این روزنامه نوشت:

«شورای انقلاب اسلامی عراق، تلگرام تسلیتی به محضر امام خمینی رهبر ملت اسلام ارسال داشت. متن این تلگرام به شرح زیر است: بسم الله الرّحمن الرّحیم. محضر شریف رهبر عالی قدر اسلام، امام خمینی دام ظله العالی. خبر غمناک شهادت عالم ربانی و رهبر مجاهد عراق، حضرت آیت‌الله العظمی صدر که توسط عُمال سرسپرده بعث عراق و مزدوران امپریالیسم امریکا و وارثان محمدرضا ی خائن انجام شده است، قلب همه مسلمانان جهان را جریحه دار نمود. ما این ضایعه اسفناک را به شما که تنها امید و پناه ملت های مستضعف جهانید و به ملت شریف ایران تسلیت عرض کرده، امیدواریم در این مرحله حساس و پرخطر که بر ملت مظلوم ما و مستضعف ما می گذرد، با رهنمودهای قاطعانه آن رهبر عزیز بتوانیم انتقام خون تازه و جوشان این شهید دیگر اسلام و همه شهدای به خون خفته عراق را از جلادان رژیم دستنشانده امریکا بگیریم.

والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته. شورای انقلاب اسلامی عراق، ۲۷ جمادی الاول ۱۴۰۰»(۳)

درباره هویت شورای مزبور و این که چه زمانی و به دست چه افرادی تشکیل شده است، تاکنون تنها خبری که انتشار یافته، خبر ذیل است که در همین شماره روزنامه و در صفحه تلگرام مذکور، ضمن خبرهای عراق درج شده است: «نمایندگان جامعه روحانیت مبارز عراق با انتشار اطلاعیه ای، ضمن عرض تسلیت به شهادت جانگداز و موج آفرین عالم مجاهد و فقیه شهید، آیت‌الله العظمی صدر، به امام و امت اسلام، تشکیل شورای انقلاب اسلامی عراق را اعلام می دارد.»(۴)

۵۵۶

در واکنش به خبر شهادت آیت الله صدر، دو مؤسسه عراقی در بیروت با بمب منفجر شد. رادیو لندن در گزارش این حادثه، آن را به تیرگی روابط ایران و عراق نسبت داد. در این گزارش آمده است: «در حالیکه حالت متشنج بین ایران و عراق ادامه دارد، در بیروت دفتر دو

۱- مأخذ ۱۰، ص ۲.

۲- روزنامه کیهان،۲۶/۱/۱۳۵۹، ص۲.

۳- مأخذ ۱۵.

۴- مأخذ ۱۵.

مؤسسه عراقی به وسیله بمب منفجر شده است. گروهی که خود را سازمان مجاهدین عراقی معرفی می کنند، مسئولیت این حمله را به گردن گرفته انـد. خبرنگار ما در بیروت می گوید بمب های مذکور، دفتر بازرگانی و هواپیمایی عراق را خراب کرد. خبرنگار ما می گوید که این انفجار ها را بایـد در چـار چوب تیرگی روابـط ایران و عراق دیـد. دو هفته پیش، طـارق عزیز معاون نخست وزیر عراق مورد سوء قصـد قرار گرفت؛ ولی جان سالم به در برد. سازمان مجاهدین عراق مسئولیت آن سوءقصد ها را به گردن گرفت؛ امّا عراق ایران را مسئول دانست.»(۱)

امّیا گفتوگوی امروز روزنـامه جمهوری اسـلامی بـا یکی از اعضـای سـفارت ایران در بیروت، مؤیـد آن است که انفجـارات امروز بیروت، واکنش شهادت آیت الله صدر می باشد. متن گفت وگوی مزبور، به نقل از روزنامه جمهوری اسلامی چنین است:

«س: دو انفجار در دفتر هواپیمایی عراق بود؟

ج: در دفتر هواپیمایی عراق و دفتر بازرگانی عراق در بیروت منفجر شده است.

س: چه ساعتی؟ ج: بعد از نیمه شب دیشب.

س: گروه خاصی مسئولیت انفجار را به عهده نگرفته است؟ ج: خیر؛ فعلًا اعلامیه ای پخش نشده است.

س: انفجـار فوق، خسارات مالی و جانی داشـته است؟ ج: خیر؛ نداشـته است. در ضـمن، نیروهای نظامی سـفارت عراق از ترس حمله جنبش امل و شیعیان لبنان، به حالت آمادهباش درآمده اند.

س: دو نفر روحـانی که خبر شـهادت آیت الله صـدر را به لبنان آورده انـد، تا چه حـد مورد تأییـد مجلس اعلای لبنان هسـتند؟ ج: این دو روحانی کاملًا مورد تأیید مجلس اعلای لبنان هستند.

س: نظر سازمان آزادیبخش فلسـطین درباره شـهادت آیت الله سـید محمدباقر صدر چیست؟ ج: سازمان آزادی بخش فلسطین، عکس العملی نشان نداده است.

س: نظر خود شـما در اینبـاره چیست؟ ج: والله از قرائن بر می آیـد که آنها چنین جنایتی را کرده انـد و مخصوصاً تمام کارهایی که داخل سـفارت انجام می دهنـد (چون نزدیک سـفارت ایران است) آمادگی عراقی ها، حالت "دژ" به خود گرفتن، نشان می دهد که آنها کاری کرده اند؛ وگرنه بی جهت، اینها آرایش جنگی به خود نمی گیرند.

س: قرائنی که به دست آورده ایـد، به جز تأییـد دو روحانی، چیز دیگری هست؟ ج: همین که الآن خدمت شـما گفتم: اینها شـروع به ایجاد حالت فوق العاده در سـفارتشان کرده اند، حالت نظامی به خود گرفته اند، مسلسل ها را بیرون گذاشته اند، افراد کمکی به سفارت اعزام شده، اینها نشان می دهد که رژیم عراق کاری کرده که چنین وحشت زده است.

س – جبههالتحریر العرب (جماعه ابوالعباس)(۲) برخوردش با این مسئله چگونه است؟

ص: ۹۲۶

۱– مأخذ ۲، ص ۹و۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

۲– روزنـامه جمهوری اسـلامی یـادآوری کرده است که جبهه آزادیبخش عرب، یکی از گروههـای فلسـطینی وابسـته به عراق است و به "جمـاعه ابوالعباس" معروف است.

ج: شنیده شده که اینها نیرو آورده اند برای دفاع از سفارت عراق.»(۱)

۵۵۷

همانند روزهای گذشته امروز نیز اخبار متعددی از تقویت پاسگاه ها و دیگر نقل و انتقالات مرزی حکایت دارد و به دفتر ریاستجمهوری و دیگر مراکز مسئول ارسال می شود.

در غرب کشور تحرکات و نقل و انتقالات مربوط به تانک ها، خودروها یا نفرات پیاده عراقی، در برخی نقاط مشاهده شد؛ از جمله در محدوده مقابل و اطراف پاسگاه های ایرانی "هلاله"،(۲) "کانی شیخ"(۳)و "برار عزیز" (به سمت چهارکلا)(۴)و نیز حوالی پاسگاه های عراقی "منذریه"(۵)و "طعان" (مربوط به مرزبانی مهران).(۶) در مرزهای غرب کشور همچنین برخی حرکتها حاکی از نوعی تقویت و تغییر آرایش نیرو در این منطقه هستند که عبارتند از: حرکت ۷ دستگاه جیپ و ۴ دستگاه "گاز ۶۶" کشور عراق، حامل افراد نظامی با تجهیزات کامل، از پرویزخان به طرف خانقین در جاده آسفالت، به طور ستون در ساعت ۱۷؛(۷) و سپس حرکت ۲۹ دستگاه تانک و زره پوش مجهز به توپ و ۲۸ دستگاه "گاز ۶۶" ارتش عراق و ۵ دستگاه جیپ فرماندهی، از طرف خانقین به طرف پرویزخان در ساعت ۲۰:۳۰.(۸)

در مرزهای جنوبی نیز استقرار تعدادی تانک و توپ در نوار مرزی سوبله تا کاویان،(۹) تقویت بندر]اسکله[البکر با یک دسته نیروی اعزامی از بصره،(۱۰) و اعزام هشت تن از افسران خلبان بعثی مورد اعتماد رژیم به پایگاه هوایی الشعیبه در حوالی بصره.(۱۱) و سپردن کلیه امور پاسگاه به آنان،(۱۲) از جمله تحرکات مشاهده شده امروز است.

در جنوب دو حرکت ایذایی کوچک نیز صورت گرفت. در نخستین ساعت بامداد امروز، مأموران گارد ساحلی خسرو آباد، یک فروند بلم موتوری را مشاهده کردند که از عراق به طرف ساحل ایران در حرکت بود. بلم مزبور با مشاهده ناوچه خودی، به طرف عراق متواری شد. در پی آن، از خاک عراق به مدت ۲۰ دقیقه به طرف ناوچه گارد ساحلی تیراندازی شد که در نتیجه، بعضی از قسمت های ناوچه سوراخ گردید.(۱۳) در ساعت ۲۱ نیز به طرف گروه گشت سپاه پاسداران "ابوجاموسی" تیراندازی شد. این در هنگامی بود که گروه مزبور از قسمت هور العظیم به طرف روستای ابوجاموسی در حال حرکت بود. تیراندازی ۱۰ دقیقه طول کشید؛ امّا خسارتی به بار نیاورد.(۱۴)سپاه دشت آزادگان در گزارش این حادثه یاد آوری کرد که مهاجمان از همان روستا بودند و شناسایی شده اند(۱۵)

۵۵۸

آخرین گزارش ها از مرز باویسی حاکی است که در نوار مرزی مربوط به این پاسگاه و دیگر پاسگاه های منطقه مرزی قصرشیرین و سر پل ذهاب، آرامش حاکم است؛ البته پاسگاه"بیشگان" را که بهتازگی از عراقی ها پس گرفته شده است، مزدوران عراقی شب ها از فواصل نزدیک مورد حمله قرار می دهند. این حملات که با مقاومت و تیر اندازی متقابل

۱- مأخذ ۱۰، ص۲.

۲- سند شماره ۲۸۲۸۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ایلام، به ناحیه رکن ۳، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۲۸۲۸۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ایلام، به ناحیه رکن ۳، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۶۳۳۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ (غرب کشور)، به نزاجا، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص۱.

۵- سند شماره ۰۳۳۹۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا ر۲ - دایره اطلاعات، به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۶- سند شماره مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا ر۲ (دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۷- مأخذ ۳۱.

۸- سند شماره ۰۳۴۰۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا ر۲ (دایره عملیات)، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۳۱/۲/۱۳۵۹.
۹- سند شماره ۲۹۰۶۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان، به استاندار خوزستان، ۲۵/۱/۱۳۵۹.
۱۰- سند شماره ۰۳۳۹۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ر۲ ژاجا - دایره اطلاعات، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
۱۱- سند شماره ۰۳۳۹۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ (دایره اطلاعات)، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.
۱۲- سند شماره ۲۸۷۱۵۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی، به ت.ف.نزاجا (مد اطلاعات)، ۱۸/۲/۱۳۵۹.
۱۳- سند شماره ۰۰۰۵۵۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از رکن سوم ژاندارمری، به ف. گاردساحلی ژ، ۲۶/۱/۱۳۵۹.
۱۴- سند شماره ۱۸۹۹۳۸، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۶/۱/۱۳۵۹.
۱۵- مأخذ ۳۹.

پاسداران و فداییان امام مواجه است، هنوز تلفات جانی و خسارات مالی به بار نیاورده است. خبر دیگر اینکه دیروز و دیشب هیچ مجروحی از مناطق جنگی قصرشیرین به بیمارستان مهدی رضایی نرسیده است. تنها سه تکاور که در منطقه جنگی باویسی دچار گرمازدگی شده بودند، با هلی کوپتر اعزامی هوانیروز برای معالجه به پاسگاه گرده نو منتقل شدند.(۱)

در جمع بندی درگیری های اخیر باویسی تا امروز، که در مطبوعات منعکس شد، آمده است: نیروهای سپاه پاسداران و افراد تیپ از لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه موفق شدند سه پایگاه بعثی های عراقی را بهاضافه هفت تانک ام۶۰ و سه تانک روسی، بهکلی منهدم کنند. در این درگیری ها همچنین ۲۸ تن از مزدوران عراق به هلاکت رسیده اند.(۲) فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصر شیرین نیز در گفتوگو با خبرنگار خبرگزاری پارس، ضمن تأیید این خبر اضافه کرد: هشت آمبولانس، کشتهشدگان و مجروحان را از صحنه درگیری به نقاط مرکزی خاک عراق بردند. همچنین یک پاسگاه عراقی بهکلی از بین رفت. یک کامیون حامل مهمات عراقی نیز طعمه انفجار و حریق شد.(۳)

از سوی دیگر بنا بر گزارشهای واصله از منابع نظامی منطقه، از شروع تهاجمات عراق به نوار مرزی ایران تا امروز، بیست پاسدار و سه ارتشی مجروح شدهاند و چهار تن از سپاهیان پاسدار و پرسنل ارتش جمهوری اسلامی به شهادت رسیدهاند.(۴)فرمانده سپاه خسروی جزء شهدا است.(۵)

شایان ذکر است که روز قبل بنی صدر که از اردوگاه سرآبگرم بازدید می کرد، درباره مشکلات منطقه با سرهنگ الماسی فرمانده پادگان ابوذر و رضایی فرمانده عملیاتی سپاه پاسداران قصرشیرین، گفتوگو نمود. وی در آنجا، با توجه به چشمگیر بودن تلفات ناشی از مین، تأکید کرد که دستور ترمیم و آسفالت جاده های مرزی را در حداقل زمان ممکن خواهد داد.(۶)

۵۵۹

برای بازدید از باویسی و نوار مرزی غرب کشور، صادق قطب زاده عضو شورای انقلاب و وزیر امور خارجه، صبح امروز همراه گروهی عازم منطقه شد. قطب زاده در پاسخ به این سؤال که علت مسافرت به نوار مرزی چیست گفت: برای سفر من به کشورهای عربی و توضیح مرزها و مواضع ایران، لازم است که اطلاعات کاملی از تهاجم عراق و جنایت اینها داشته باشیم و از نزدیک باید آنچه را گذشته است، ببینیم.(۷)

این سفر ساعت ۶ بعدازظهر امروز پایان یافت. قطب زاده طی گفتوگویی در اینباره گفت: در این سفر نارسایی هایی مشاهده شد که قابل توجه است؛ گو این که از عدم وجود یک توپخانه قوی شکایت داشتند که با فرمانده لشکر صحبت کردم و او گفت توپخانه قوی ما فردا از اصفهان وارد می شود و با استقرار این توپخانه در منطقه باویسی، دو یا سه لشکری که عراقی ها در آن طرف مرز مستقر کرده اند زیر آتش توپخانه نیرو های ما خواهند بود.

وزیر خارجه افزود: تا کنون نیز واحدهای رزمی یک لشکر ما، در برابر سه لشکر عراق، در

۱- مأخذ ۲۳، ص۱۲.

۲- مأخذ ۱۰، ص۴.

۳- مأخذ ۲۳.

۴- مأخذ ۱۰، ص۴.

۵- مأخذ ۱۵، ص۴.

۶- مأخذ ۳، ص۱۲.

۷- مأخذ ۳، ص۴.

خور ستایش بوده است و باید گفت درجهداران ما و افسران و سربازان ما توانسته اند بهخوبی عمل کنند. با تقویت این واحد ها، نیروهای ما حتی میتوانند از حالت دفاعی نیز فراتر روند.

قطب زاده در توضیح مشکلات نواحی مرزی گفت: «مقداری از این مشکلات و نارسایی ها مربوط به حضور اهالی بعضی از روستاها می باشد که به علت فقر، بعضی از آنان به استخدام عراق در می آیند و دست به مین گذاری در راه ها می زنند و قرار شد به وضع آنها رسیدگی شود و زندگی آنها را مرتب کرد. اگر مشکل حل شد چه بهتر، و اگر نشد، بلافاصله آنها را به اعتبار منطقه جنگی، کوچ دهند چندکیلومتر داخل تر تا نیروها با دست باز بتوانند عمل کنند.(۱)

۵۶۰

حدود ساعت ۱ بامداد امروز، عده ای مهاجم با سلاح آر.پی.جی و کلاشینکف به پاسگاه "کوزران" ناحیه ژاندارمری کرمانشاه حمله کردند. با مقاومت مأموران، درگیری تا ساعت ۵:۳۰ ادامه یافت و سپس مهاجمان متواری شدند.(۲)فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه ضمن توضیح این واقعه به خبرگزاری پارس، از تقویت این پاسگاه خبرداد.(۳)

در این حال، با توجه به حملات قبلی عوامل عراق و جدی شدن مسئله حفاظت از تأسیسات و لوله های نفتی، تعداد زیادی از مردم کرمانشاه داوطلب نگهداری از خطوط لوله های نفت مسیر نفتشهر به کرمانشاه شدهاند(۴) امروز بلوچستانی رئیس شرکت نفت منطقه کرمانشاه، گزارشی در این باره ارائه داد. وی گفت: بیشتر کسانی که داوطلب نگهداری و مراقبت از لوله های نفت شده اند، از کارکنان قدیمی شرکت نفت و خانواده های آنها بوده اند. این عده هر روز دستهدسته به من مراجعه میکنند و خواستار تسهیلات لازم برای اعزام به مسیر لوله های نفتِ دور از تأسیسات پالایشگاه کرمانشاه می شوند. بلوچستانی افزود: به دنبال حمله مهاجمان مسلح به پالایشگاه کرمانشاه، جلسات زیادی درباره ایجاد طرح های امنیتی و دفاعی برای تأسیسات نفتی کرمانشاه و مسیر لوله های نفت، تشکیل شده است که در هر حمله دیگر، آنها را اجرا میکنیم. وی بر بستن راه های نفوذ به محوطه پالایشگاه تأکید کرد و گفت: افراد لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه و جوانمردان ژاندارمری و پاسداران، از دیروز مراقبت از پالایشگاه کرمانشاه را جهت دفع حمله احتمالی به عهده گرفته اند.(۵)

در استان های دیگر نیز تقاضاهای مردمی برای حفاظت از لوله های نفت وجود دارد. به نوشته کیهان امروز، فرماندار شهرستان کهگیلویه تلگرامی خطاب به دکتر ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری و فرمانده کل قوا مخابره کرد که در آن آمده است: «پیرو دعوت آن جناب، کلیه طوایف عشایر و ایالات غیور کهگیلویه و بویراحمد آمادگی خود را متحداً جهت دفاع از مرزهای ایران عزیز اعلام داشته و راهپیمایی باشکوهی در دهدشت بر پا نموده و گوش به فرمان فرمانده کل قوا هستند و از ریاست جمهوری تقاضا دارند محافظت و مراقبت لوله های نفت و گاز مناطق این استان و خوزستان به آنان واگذار گردد."(۶)

ص: ۹۲۹

۱- مأخذ ۲۳، ص ۱۱.

۲- سند شماره ۰۲۱۳۸۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: استانداری کرمانشاهان.

۳- مأخذ ۶، ص ۴.

۴- مأخذ ۲۳، ص ۹.

۵- مأخذ ۲۳، ص ۹.

۶- مأخذ ۳.

۵۶۱

به نوشته کیهان امروز «سخنگوی هواپیمایی ملی ایران، هما، اعلام داشت که به منظور تأمین امنیت پروازها و همچنین حفظ جان مسافران، با توجه به تیرگی روابط ایران و عراق، هواپیمایی ملی ایران تا اطلاع بعدی کلیه پروازهای داخلی خود را به آبادان قطع کرده و به تعداد پروازهای تهران - اهواز اضافه نموده است. این سخنگو افزود کلیه مسافرانی که بلیت هواپیمای تهران - آبادان و یا بالعکس در دست دارند، می توانند جهت تعویض بلیت به دفاتر هما و یا آژانس مسافرتی خود مراجعه نمایند.»(۱)

۵۶۲

در اوضاع کنونی، از جمله مسائلی که در عرصه تبلیغات داخلی و افکار عمومی مرتباً بر آن تأکید می شود، آمادگی نیروهای مسلح است. در این جا نمونه هایی از این تأکیدات ذکر می گردد.

فرمانده پایگاه دریایی بوشهر در گفت وگویی با خبرگزاری پارس اعلام کرد: به دنبال سخنان رئیس جمهوری کشورمان واحدهای ضربتی، هلی کوپتر ها و گردان تکاوران دریایی، خود را برای مقابله با هرگونه تجاوز آماده کرده اند و درحالت آماده باش کامل به سرمی برند.(۲)

ناخدا یکم خطیبی فرمانده پایگاه های بوشهر و خارک، همچنین طی گفت وگویی اختصاصی با بامداد گفت: اهمیت منطقه حوزه استحفاظی ما در خلیج فارس زیاد است؛ به همین دلیل واحدهای موشک انداز و ضربتی، کنترل منطقه را در اختیار دارند و گردان تکاوران برای هرگونه مأموریت جنگی آماده اند. هلی کوپترهای ما با ز حمات شبانه روزی پرسنل خود، آماده مقابله با هر دشمن خارجی که منافع ملی را تهدید می کند، هستند. واحدهای موشکی و ضربتی که مدرن ترین سلاح جنگی جهان است، با کادر جوان افسران و درجه داران و کادر فنی، آماده هرگونه مقابله با دشمن است.(۳)

تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی نیز اعلام کرد: در حال حاضر موضع ما دفاع از مرزها است و تغییری که در این موضع تدافعی داده شده است، جایگزین کردن عمل به جای عکس العمل است. آنچه تاکنون انجام شده، عکس العمل بوده است که به اعتقاد نیروی زمینی و از نظر ملت ایران، قابل تحمل نیست. نیروی زمینی از این پس از مرز، اقدام به عمل می کند تا ارتش عراق مجبور به عکس العمل شود.(۴)

۵۶۳

ورود رانده شدگان ایرانی از عراق امروز نیز ادامه داشت. سرهنگ اخیانی فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه گفت: طی ۲۴ ساعت گذشته، ۱۱۰۰ نفر دیگر از طریق مرزهای خسروی، سومار و ایلام وارد خاک ایران شدند؛ بدین ترتیب جمع رانده شدگان تا بامداد امروز به ۱۶۷۳۷ نفر رسیده است.(۵)سرهنگ اخیانی اظهار داشت که این افراد از طریق مرزهای خسروی، مهران و دهلران وارد ایران شدند و در سر آب گرم قصرشیرین، مهران، ایلام و لرستان اسکان یافتند و

۱- مأخذ ۳، ص۲.

۲- مأخذ ۱۵، ص۴، بوشهر - خبرگزاری پارس.

۳- روزنامه بامداد، ۲۵/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۴- مأخذ ۳، ص۱.

۵- مأخذ ۲۳، ص۳.

قرار است یک اردوگاه در سراب نیلوفر کرمانشاه برای استقرار آنان ایجاد شود.(۱) وی افزود: کوشش می شود هر چه زودتر، قبل از ۴۸ ساعتی که رئیس جمهوری تعیین کرده است، در زمینه انتقال معاودین از سر آب گرم به سایر نقاط کشور اقدام شود.(۲)

در همین حال به رغم کوشش های مستمر مسئولان محلی، ضایعات ناشی از رفتار مأموران عراقی در قبال رانده شدگان، چشمگیر است؛ از جمله امروز اعلام شد یکی از رانده شدگان، در بیمارستان ایلام جان سپرده است.(۳)-(۴)

امروز همچنین جلسه مشترک شورای انقلاب و هیئت دولت به ریاست مهندس مهدی بازرگان، در نخست وزیری تشکیل شد. در پایان کار این جلسه، مهندس مصطفی میرسلیم معاون وزارت کشور و سرپرست شهربانی جمهوری اسلامی ایران به خبرنگاران گفت: در جلسه امشب گزارشی از وضع رانده شدگان از عراق را به اعضای شورای انقلاب ارائه دادم. وی افزود که تاکنون نزدیک به ۲۰ هزار هموطن رانده شده از عراق به ایران آمد ه اند.(۵) در این جلسه، شورای انقلاب اطلاعیه ای صادر کرد که در آن به تشریح «ماهیت ضدبشری و جنایت پیشه» رژیم «دست نشانده و نژادپرست عراق» پرداخته شده است و با اعلام یک شماره حساب، از همه مردم خواسته شده است به کمک رانده شدگان بشتابند. در آخر اطلاعیه نیز آمده است: شک نداریم این حملات و اقدامات ضدانسانی و ناجوانمردانه، به رغم آرزوی دشمنان نه تنها تزلزلی در اراده شما وارد نمی آورد، بلکه بر ایمان و همتتان به مقاومت و تداوم انقلاب خواهد افزود.(۶)

۵۶۴

منابع داخل عراق از برخی انفجارات که امروز واقع شد، خبر دادند؛ از جمله خبری به یک کمیته هماهنگی اطلاعات خودی رسید که حاکی است امروز «مینی در جوار درب اداره بندر بصره منفجر شد که در نتیجه، سه نفر از نگهبانان کشته و تعدادی مجروح شدند.(۷)در ادامه گزارش یاد آوری شده است: «مسئولین [عراقی] پس از بررسی و تحقیق، عاملین این سانحه را اعضای حزب دعوت اسلامی، شاخه بصره، اعلام نموده اند.»(۸)همچنین فرماندهی مرکز عملیات تاکتیکی اروند گزارش داد که امروز «در اثر انفجار یک بمب در دفتر مرکزی حزب بعث شعبیه بصره، پنج نفر زخمی و دو نفر کشته شده اند.»(۹) گزارش دیگر نیز حاکی است که «امروز دو انفجار در تأسیسات دولتی عراق در بغداد، یکی در راهرو ورودی ساختمان وزارت کشور و دیگری در دفتر پلیس کاظمیه، روی داد که خسارات چندانی به بار نیاورده است.»(۱۰)

در این حال، منابعی نیز خبر دادند: «اماکن حساس و فروشگاه های بزرگ، تحت کنترل

ص: ۹۳۱

۱- مأخذ ۳، ص۳.

۲- مأخذ ۲۳، ص۳.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش۵۶۳: گزارش خبرنگار "نامه مردم" از مرز خسروی درباره وضعیت رانده شدگان. ص۹۵۵

۴- مأخذ ۳، ص ۳

۵- مأخذ ۲۳.

۶- مأخذ ۲۳، ص۳.

۷- سند شماره ۲۸۷۲۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲، به کمیته هماهنگی اطلاعات، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۸- همان.

۹- سند شماره ۲۸۷۵۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستادلشکر۹۲ زرهی(ر۲)، به ف.مر کزی عملیات تاکتیکی اروند.

۱۰- سند شماره ۲۸۷۲۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ ر۲، به ف ۱۹ - ف۲۱-۰۷ - ر۲، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

شدید مأمورین امنیتی عراق قرار گرفته است.»(۱) شایان ذکر است که پیگرد و کنترل، تنها در مورد اقدامات خرابکارانه نیست، بلکه با هرگونه بروز فرهنگی و عقیدتی نیز که به نحوی، اوضاع ایران را یادآوری و ترویج کند، برخورد امنیتی و پلیسی می شود؛ به طور مثال شاهدان خبر دادند که امروز مأموران، در امن العام بصره به کتک زدن فردی به نام حسین اقدام کردند. این کار جهت عبرت دیگران و ایجاد رعب انجام شد. نامبرده از اهالی روستاهای بصره بود که به اتهام گفتن اللّه اکبر دستگیر شده بود.(۲)

امروز رادیو لندن هم به نقل از روزنامه ای کویتی، از ترور لطیف نصیف جاسم، وزیر اطلاعات و تبلیغات عراق، خبر داد. این رادیو

در اخبار ساعت ۲۰ خود اعلام کرد: امروز روزنامه ای کویتی گزارش داد که وزیر اطلاعات عراق، روز شنبه در بغداد مورد سوء قصد قرار گرفت؛ ولی جان سالم به دربرد. اکنون ضارب تحت بازجویی است(۳)

۵۶۵

رادیو کلن در یک برنامه فارسی امروز خود گزارش داد: «با انتشار متن تلکسی که چریک ها از استان خوزستان ایران واقع در همسایگی استان کرمانشاه، برای حزب حاکم بعث در عراق فرستاده بودند، در روزنامه "بغدادآبزرور" که توسط دولت عراق اداره می شود، برای نخستین بار رابطه رسمی چریک ها در استان خوزستان ایران و حزب حاکم بعث عراق نمایان شده است(۴)

شماره امروز بامداد نیز همین موضوع را چنین گزارش کرد: «به گزارش خبرگزاری ها از بیروت، یک روزنامه دولتی عراق در صفحه اول خود، تلگرافی از کسانی که در خوزستان علیه رژیم ایران به صورت مسلحانه مبارزه می کنند به صدام حسین رئیس جمهوری عراق را چاپ کرده است. دیپلمات های عرب در بیروت گفتند که این اولین باری است که دولت عراق، آشکارا از ارتباط خود با عواملی که در استان خوزستان، در ایام اخیر دست به خرابکاری و بمب گذاری در تأسیسات نفتی ایران می زنند، سخن می راند. دولت عراق با توجه به اقلیت عرب ساکن خوزستان، این منطقه را عربستان می نامد. در این تلگراف، عوامل تخریب کننده، وفاداری خود را نسبت به حزب حاکم بعث در عراق اعلام کرده اند. دولت عراق قبلاً نسبت به بروز انفجارهایی در تأسیسات و لوله های نفتی ایران سکوت اختیار کرده بود.»(۵)

۵۶۶

در تبلیغات شبانه روزی عراق برضد ایران، "الثوره" ارگان حزب بعث عراق، فعالیت ویژه ای دارد. در تبلیغات، روش رادیو بغداد مبتنی بر جوسازی و دروغ پردازی و هتاکی است و بیش تر ضدتبلیغ است تا تبلیغ؛ اما روزنامه الثوره روشی متفاوت دارد. این روزنامه غالباً می کوشد با طرح مسائل ملّی و منطقه ای که مبتنی بر مطامع و دعاوی عراق است، به مقابله با پرستیژ و اعتبار نظام حاکم در ایران بپردازد.

۱- مأخذ ۶۷.

۲- مأخذ ۳۶.

۳- مأخذ ۲، ص۹، بخش فارسی رادیو لندن. ۲۵/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۲، ص۱۸، بخش فارسی رادیو صدای کلن، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

۵- مأخذ ۵۷، ص۱و۲.

الثوره در سرمقاله امروزش، به ایران اخطار کرده است که رژیم بعثی بغداد کاملاً آمادگی دارد برای دفاع از شرافت، حاکمیت و امنیت عراق، در هر نوع پیکاری با ایران رویارو شود. این روزنامه در اشاره به حالت آماده باش کامل نیروهای نظامی ایران نوشته است: شورای به اصطلاح جنگی که در تهران به قدرت نمایی پرداخته است، درک نمی کند که ملت عربی قادر است طرح های ایران را خنثی کند و برنامه هاشان را بی اثر گذارد. الثوره افزوده است: ایران با امتناع از تخلیه سه جزیره، تنفر عمیق پارس ها برضد اعراب را آشکار می کند. رهبران ایران با اجرای طرح امپریالیستی می کوشند در جزایر سه گانه، همه چیز را به ایران و پارس مبدل کنند و هرگونه آثار مادی و انسانی را که تاریخ عربیت جزایر را به اثبات می رساند، نابود کنند. روزنامه مزبور نوشته است: ایران نه تنها بر بحرین ادعای حاکمیت دارد، قسمتی از خاک عراق را نیز از آن خود می داند. به علاوه ایران با اعزام غیرمجاز مهاجران ایران به کشورهای خلیج، دامنه خرابکاری ها را در منطقه گسترش می دهد.(۱)

الثوره ضمن مقاله ای دیگر در شماره امروز خود، از کشورهای خلیج(فارس) خواست فرمول دفاعی جمعی خود را مورد مطالعه و بررسی قرار دهند. این روزنامه نوشت: کشورهای منطقه خلیج باید برای رویارویی با تهدیدهایی که مربوط به خلیج انجام می گیرد، تلاش های خود را در یک سطح ملی، یکی سازند. الثوره درباره یک پیمان نظامی که میان ایالات متحده و سلطان نشین عمان در حال انعقاد است، هشدار داد و افزود: «چنین پیمانی در زنجیر توطئه های امپریالیسم، حلقه محکمی برای گسترش سلطه جویی بر تمامی منطقه خلیج خواهد بود.» این روزنامه در محکومیت ایران به دلیل ادامه "اشغال سه جزیره عربی" نوشت: «کسانی که سرزمین های اعراب را اشغال کرده اند، نمی توانند برای آزاد کردن سایر سرزمین های اشغال شده اعراب، با صداقت عمل کنند.» رویتر که این خبر را گزارش کرد می افزاید: «ظاهراً اشاره الثوره به حمایت ایران از سازمان آزادی بخش فلسطین و قول رهبران ایران برای کمک به بازپس گرفتن سرزمین های اشغالی اعراب توسط اسرائیل است.(۲)

۵۶۷

شخصیت های مبارز فلسطینی بعضاً مواضع متفاوتی درباره موارد اختلاف ایران و عراق اتخاذ می کنند. این امر ناشی از جایگاه مواضع ضدامریکایی و ضدصهیونیستی ایران از یک سو، و عرب بودن عراق و غیرعرب بودن ایران از سویی دیگر است. امروز یکی از اعضای کمیته مرکزی الفتح، دیدگاه هایی درباره سه جزیره ابراز کرد. شب هنگام، رادیو ایران این مواضع را منسوب به نماینده دفتر سازمان آزادی بخش فلسطین در تهران، تلقی کرد و آن را از موضعی سرزنش آمیز پخش نمود. این امر موجب آن شد که دفتر فلسطین در تهران، اطلاعیه ای صادر کند. درباره دیدگاه های یاد شده، آسوشیتدپرس از کویت گزارش داد: خالد الحسن یکی از اعضای کمیته مرکزی گروه چریکی الفتح، امروز در مصاحبه با روزنامه

۱- مأخذ ۲، ص۸، بغداد - آسوشیتدپرس، ۱۴ آوریل ۱۹۸۰(۲۵/۱/۱۳۵۹).

۲- مأخذ ۲، ص۸، بغداد، رویتر، آوریل ۱۹۸۰ (۲۵/۱/۱۳۵۹).

کویتی الانباء، از ادعاهای اعراب درباره پس گرفتن سه جزیره تحت اشغال ایران در خلیج فارس حمایت کرد. وی گفت این جزایر به اعراب تعلق دارد و اگر منازعه ای بر سر آنها وجود دارد، باید تنها درباره زمان پس دادن آنها به اعراب باشد و هویت عربی این جزایر نباید مورد معامله قرار گیرد. خالد الحسن که در مصاحبه ای تلفنی، از اسلو با الانباء گفت و گو می کرد، به ایران هشدار داد که «باید درک کند که بزرگ ترین اشتباه آن، زنده کردن خصومت های ایرانیان و اعراب است؛ همان کاری که شاه سابق می کرد.» وی گفت نفع ایران در آن است که با همسایگان خود به توافق برسد. خالد الحسن افزود: «روش صادر کردن انقلاب ایران به خارج با شکست مواجه شده است. ایران باید یک جامعه اسلامی بسازد تا راه را برای سایر جوامع روشن کند؛ ولی صادر کردن انقلاب آن بیهوده خواهد بود.»(۱)

مفسر آسوشیتدپرس، در ادامه گزارش مذکور گفت: در حالی که یاسر عرفات فعالانه از انقلاب ایران حمایت می کند و دارای روابط نزدیک با آیت الله خمینی است، اظهارات خالد الحسن نشان دهنده احتمال عدم توافقی شدید میان او و عرفات است(۲)

از سوی دیگر، شب هنگام اطلاعیه ای از طرف هانی الحسن (نماینده دفتر سازمان آزادی بخش فلسطین در تهران) در اختیار بامداد قرارگرفت. طی این اطلاعیه، نماینده دفتر فلسطین در تهران کوشیده بود بر موارد وحدت تکیه کند و متعرض مسائل مورد اختلاف اعراب نشود. وی به تأیید یا ردّ اظهارات خالد الحسن نپرداخت؛ امّا قاطعانه این امر را که خودش با الانباء مصاحبه کرده است، تکذیب کرد. در واقع برخلاف بار قبل،(۳) این بار نحوه پخش خبر از رادیو تلویزیون و اشتباه گرفتن "خالد الحسن" با "هانی الحسن"، کار هانی الحسن را آسان کرده بود که تکذیب از جهت گوینده بود و نه از جهت آنچه گفته شده بود. به نوشته بامداد، متن اطلاعیه یاد شده به این شرح است: «بسم الله الرّحمن الرّحیم. رادیو تلویزیون ایران در اخبار شب خود، مطلبی راجع به جزایر سه گانه را از قول روزنامه الانباء کویت به این جانب منسوب نموده است. بدین وسیله اعلام می دارم که هرگز در این رابطه مطلبی به روزنامه مزبور نگفته ام. موضع رسمی سازمان آزادی بخش فلسطین نیز معمولاً ـ توسط آژانس خبری "وفا" اعلام می گردد و هر چیزی که از طریق وفا منتشر نشود، از نظر این سازمان، رسمی نیست؛ بنابراین از وسایل ارتباط جمعی ایران اکیداً تقاضا دارم در توطئه های امپریالیستی که می خواهند وحدت انقلاب های ایران و فلسطین را به خطر بیندازند، وارد نشده و هیچ خبری درباره فلسطین را بدون آن که از طریق مجرای رسمی فوق الذکر وارد شده باشد، منعکس نسازند. ملت برا در ایران نیز بایستی مطمئن باشید که ما با شما علیه هر توطئه امریکایی و صهیونیستی بر ضد انقلابتان، خواهیم جنگید.

نماینده دفترسازمان آزادی بخش فلسطین در ایران، هانی الحسن، ۱۴/۴/۸۰ [۲۵/۱/۵۹]»(۴)

ص: ۹۳۴

۱- مأخذ ۲، ص ۸ و ۹، کویت - آسوشیتدپرس، ۱۴ آوریل ۱۹۸۰ (۱۵/۱/۱۳۵۹).

۲- مأخذ ۲، ص ۹، کویت - آسوشیتدپرس، ۱۴ آوریل ۱۹۸۰ (۱۵/۱/۱۳۵۹).

۳- اظهارات یک کادر فلسطینی در یک کنگره عربی در عراق که خبر آن در روزشمار ۱۶/۱/۱۳۵۹ درج شده است.ص۴۸۵

۴- مأخذ ۱۸، ص ۲.

هانی الحسن امروز همچنین در پاسخ به نظرخواهی کیهان درباره ماهیت رژیم بعثی عراق، بر حل و فصل مشکلات از طریق گفت و گوهای صمیمانه، تأکید کرد. وی گفت: «بر همگی ما است که با بذل تلاش های ممکن بکوشیم تا این منطقه به جبهه واحدی بر علیه امپریالیزم امریکا و اسرائیل تبدیل گردد. وضع انفجاری کنونی میان ایران و عراق به منافع کشورهای منطقه خدمت نکرده و جز دشمن صهیونیست، از آن بهره مند نمی گردد و باید تمامی مشکلات از طریق گفت و گوهای صمیمانه واقعی حل و فصل گردد.»(۱)

در نگاهی دیگر، امروز حزب توده نظر یک شخصیت فلسطینی انشعابی از الفتح را به این شرح درج کرد: «نایف حواتمه، رهبر جبهه دمکراتیک برای آزادی فلسطین، در نطقی در بیروت خواستار تحریم سیاسی و اقتصادی امریکا از سوی اعراب شد و گفت لازم است که از انقلاب ایران حمایت، و روشی موافق با انقلاب ایران در پیش گرفته شود. حواتمه افرادی را که برای انقلاب ایران دردسر و مشکلات ایجاد می کنند، شدیداً به باد حمله گرفت و گفت این افراد عمال امپریالیسم هستند و طرح های خائنانه امپریالیست ها را اجرا می کنند.(۲)

۵۶۸

در یک نظرخواهی که در کیهان امروز درج شد، مواضع چندین حزب و سازمان و جمعیت درباره عراق اعلام و تشریح شد؛ مواضعی درباره ماهیت رژیم بعث حاکم بر عراق و دلیل های این رژیم برای ایجاد تشنج و درگیری با جمهوری اسلامی ایران. در این جا به نقل از کیهان، به بخشی از آنها اشاره می شود.

حجت الاسلام فضل الله محلاتی دبیر جامعه روحانیت مبارز: اگر بخواهیم امریکا را بشناسیم، تنها راهش عملیات افراد در منطقه است. همان گونه که شاه سابق را به دلیل عملیاتش فهمیدیم که نوکر امریکا است، به همین کیفیت، صدام حسین را می گوییم که نوکر امریکا است و فرقی با شاه سابق ندارد. شاه سابق هم به زبان می گفت که ما دارای سیاست مستقل ملی هستیم؛ ولی هیچ کس از او باور نمی کرد. الآن هم ما صدام حسین و انور سادات را نوکر و عُمال امپریالیسم امریکا می دانیم و با صدور انقلاب اسلامی مان، ان شاءالله رشد کلیه عوامل توطئه گر در منطقه از بین خواهد رفت و رژیم بعثی عراق و انور سادات، مانند رژیم شاه به زباله دان تاریخ خواهند افتاد.(۳)

مجاهدین انقلاب اسلامی: حزب بعثی که اکنون در عراق حکومت می کند، همواره در شعار و موضع گیری های

ص: ۹۳۵

۱- مأخذ ۳، ص ۱۱.

۲- روزنامه نامه مردم، ۲۵/۱/۱۳۵۹، ص ۸.

۳- مأخذ ۳، ص ۱۱.

حزبی، چپ ترین و سازش ناپـذیرترین شـعارها را داده است؛ ولی در عمل، راست ترین و ارتجاعی ترین حرکت ها را باعث شده است. رابطه اش بـا فلسـطین و عـدم دخـالت مسـتقیم در عمـل مثبت، و همـواره در کنـار گود رجز خوانی کردن، همچنین سـازش رسوا و ضـدانقلابی و خائنـانه با محمـدرضا پهلوی، و اقـدامات تجاوزکـارانه برضـد انقلاب اسـلامی ایران، ماهیت او را آشـکارا نشان می دهـد. امّا آنچه به خوبی مشـخص است، هراس بسـیار زیـاد عراق از انقلاب اسـلامی ایران و نفوذ آن در میان ملت سـتم کشـیده عرب است. بر همین اساس می بینیم عراق که منافع اربابان خود را می طلبد، در زمان شاه برای این جزایر [تنب بزرگ، تنب کوچک، ابوموسی] ادعایی ندارد؛ خوب می داند شاه حافظ منافع آن است؛ ولی اکنون همراه قطع رابطه امریکا با ایران، ناگهان پس از چندین سال یادش می افتد که این جزایر، عربی است. آیا روشن تر از این وابستگی و دست نشاندگی را می شود به نمایش گذاشت؟(۱)

مهنـدس هـاشم صـباغیان از جـانب نهضت آزادی: شـخص صـدام حسـین تکریتی خصـلتاً بـدذات و فرصت طلب است و می دانـد پیروزی انقلاب اسـلامی ایران قطعـاً به ضـرر شـخص او و دولت بعثی عراق است؛ زیرا ملت مسـلمان و برادر مـا عراق، آمـادگی بیش تری از سایر همسایگان برای پـذیرش صدور انقلاب ما دارند؛ لذا از ابتدای پیروزی انقلاب، تحریک در خاک ایران را آغاز کرده است و شواهد آن در کردسـتان و خوزسـتان بسـیار دیـده شـده است. در این موقعیت که مـا به طور جـدی مشـغول مبارزه با دولت امپریالیسم جهانخوار امریکا شـده ایم، او به خیال خود، نقطه ضعف پیدا کرده و مشـغول تحریک و حمله های ایذایی شده است؛ ولی ارتش شـجاع و پاسداران دلیر انقلاب اسـلامی ایران شـجاعانه پاسخ داده انـد و آمادگی هر گونه پاسـخ به تجاوزات دولت عراق را دارنـد. از نظر دیگر می توان گفت که دولت بعثی عراق هما ن طور که گفته شد، چون تکیه گاه مردمی ندارد، از جهت سـیاست خارجی نفوذ صـهیونیست ها در آن دولت بسـیار ساده است. اقدامات دولت بعثی عراق در خلیج فارس، در منطقه عربی خاورمیـانه، دقیقـاً ادامه سـیاست های صـهیونیستی آن دولت است؛ مثلاً ادعای بی اساس عراق درباره سه جزیره تنب بزرگ و تنب کوچک و ابوموسـی، از آن جمله است؛ ادعایی که هیـچ گونه ارتباطی با آن دولت نـدارد و با طرح آن فقط قصد برهم زدن منطقه را دارد که در نهـایت به سود جنـاح صـهیونیستی دولت امریکـا خواهـد بود. دولت امپریـالیسم امریکا از طریق جناح صـهیونیست های خود، در دولت عراق نفوذ کرده است. این دولت هم زمان با تحریم اقتصادی امریکا، برنامه های ایذایی را به وسیله دولت عراق در خاک ایران شروع نموده است(۲)

سخنگوی جنبش مسـلمانان مبارز: اصـلی که بیش از هر چیز بر کارها و سیاست های دولت بعثی عراق حاکم است، حفظ قدرت مطلق به هر قیمت و شیوه می باشد. قدرت طلبی و انگیزه حفظ و توسعه آن سبب شده است که دستگاه رهبری حزب بعث عراق بارها منافع و مصالح

۱- مأخذ ۳، ص ۱۱.

۲- مأخذ ۳، ص ۱۱.

مردم عراق و سایر ملت های عرب را نادیده بگیرد. سیاستی که عراق در قبال نهضت فلسطین و سازمان آزادی بخش و جبهه مقاومت عربی پیش گرفت، مؤید این حقیقت است. در حوادث سپتامبر سیاه که فلسطینی ها زیر ضربات مرگبار حکومت فاشیستی اردن قرار داشتند، عراق جز شعار دادن کاری انجام نداد و عملاً ـ از حمایت فلسطینی ها سر باز زد. بعثی ها در حقیقت یک باند قدرت طلبی هستند که با اتکا به اقشار خرده بورژوازی مرفه جامعه و برخورداری از حمایت کمپانی های نفتی، رقبای خود را با شیوه های سرکوب و استبداد از میدان خارج می سازند. آنان از قومیت عربی (ناسیونالیسم عرب) برای تثبیت حاکمیت خود سود می جویند؛ چنان که شاه هم از ملیت ایرانی برای ایجاد اختلاف و خصومت بین مردم ایران و ملل عرب استفاده می کرد. دولت بعثی عراق را نمی توان دست نشانده امپریالیسم دانست؛ لیکن سیاست حاکم بر رهبری حزب، آن را عملاً در جهت مصالح امریکا و غرب به کار برده است. هیچ کس تردید ندارد که تحریکات عراق برضد ایران، مستقیماً به سود امپریالیسم امریکا و صهیونیسم است. ما معتقدیم که عراق اگر در شعارهای ضدامپریالیستی خود صداقت دارد، باید از هرگونه تحریک و دامن زدن به اختلاف و کشمکش با انقلاب ایران پرهیز کند و برای تشکیل جبهه ای متحد از ملل مسلمان و ممالک مترقی منطقه در برابر امپریالیسم، فعالانه شرکت جوید. طبیعی است که ضرورت مبارزه با توطئه های امپریالیستی ایجاب می کند که دولت های ضداستعمار و ملل مبارز منطقه، مواظب باشند که در دام توطئه های امپریالیسم نیفتند و به کشمکش و جنگ بین خود مشغول نشوند؛ زیرا این وضع جز به سود امریکا، اسرائیل و کمپانی های نفتی تمام نمی شود.(۱)

به جز کیهان، امروز در منابع دیگر نیز اعلام مواضع گروه ها درج شده است. در شماره امروز نامه مردم، حزب توده در همین زمینه، متناسب با چارچوب و مشی خویش چنین نظر می دهد: گروهی که اکنون بر رأس قدرت است، در پی کودتای سال گذشته روی کار آمد؛ کودتایی که با برکناری البکر و با اعدام ۲۵ نفر از اعضای رهبری بعث و صدها نفر از مسئولان آن انجام گرفت. این گروه از همان آغاز در راه دشمنی با مجموعه جنبش ضدامپریالیستی خلق های عرب و منطقه، از جمله ایران، گام گذاشت. رژیم بعثی عراق در داخل کشور تمام آزادی ها و حقوق دمکراتیک خلق را با شقاوت لگدمال کرد و خودمختاری منطقه کردنشین عراق را که سابقاً گرچه به طور ناقص، ولی در هر حال پذیرفته بود، نقض نمود و بر خلق کُرد عراق به تهاجم نظامی پلیسی دست زد. این رژیم بر حزب پرافتخار کمونیست عراق حمله ور شد و کمونیست ها را گروه گروه به میدان های اعدام یا به شکنجه گاه های سازمان "امن" (ساواک عراق) و به سیاه چال های مخوف کشاند. رژیم عراق دیگر میهن دوستان عراقی را نیز از هر قشر اجتماعی و قطع نظر از عقاید مسلکی و سیاسی و مذهبی آنها، فقط به "جرم" میهن دوستی و عدالت خواهی و آزادی طلبی، در معرض پیگرد و آزار و شکنجه قرار می دهد و

۱- مأخذ ۳، ص ۱۱.

بی محابا به قتل می رساند. در یک کلام، رژیم بعثی عراق سیاست حزب واحد "رستاخیزی" و دیکتاتوری خونخوار پلیسی شاه مخلوع ایران را در عراق، به نام حزب واحد " بعث" و به وسیله سازمان "امن"، با وحشی گری تمام اجرا می کند.(۱)

نشریه آذرخش نو، ارگان کانون دانش آموزان ایرانی (از شاخه های حزب توده) در شماره امروز خود طی مقاله ای با نام "عراق، پاکستانی دیگر" آورده است: رژیم ضدمردمی و ارتجاعی عراق پا جای پای ضیاءالحق، دیکتاتور پاکستان گذاشته است. همان طور که پاکستان از وسایل ممکن در راه توطئه برضد انقلاب افغانستان استفاده می کند، عراق نیز با پشتیبانی گروه های ضدانقلاب در کردستان و خوزستان، همان وظایف را در مورد انقلاب ایران انجام می دهد. این گونه توطئه ها و طرح مسئله تنب کوچک و بزرگ و ابوموسی جهت تحریک حسِ ناسیونالیستی در کشورهای عربی منطقه، و نیز بدرفتاری با ایرانیان مقیم عراق و تجاوز به دهکده ها و پاسگاه های مرزی، به همین منظور صورت می گیرد.(۲)

علاوه بر گروه های سیاسی، دیگر جمعیت ها و گروه ها، از سراسر کشور، یکی پس از دیگری به اعلام نظر می پردازند. به نوشته شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی، این تلگرام از طرف "جامعه اهل حق" غرب ایران به محضر امام خمینی در تهران مخابره شد: «با درود فراوان؛ در این موقع که حکومت ننگین بعث عراق به سرکردگی صدام حسین خائن، تحت فرمان ارباب جهانخوارش امپریالیسم امریکا، برعلیه امت به پاخاسته ایران و ایرانیان مقیم عراق به بی رحمانه ترین و ضدانسانی ترین اقدام خونین خود دست زده، ... لذا طبق وظیفه مذهبی و ملی و به نمایندگی از طرف مرزنشینان هم سنگرم که هیچگاه فریب عمال اجنبی را نخورده و همچنان در راه حق و دفاع از میهن قدم بر می دارند یعنی عشایر اهل حق گورزان / قلخانی، سنجابی الهیارخانی، مراتب جانبازی و پشتیبانی خود را از اهداف مقدس و ضد امپریالیستی آن رادمرد بزرگ اعلام، و اطمینان می دهم تا قطره خونی در رگ های مرزنشینان اهل حق وجود دارد، در برابر دشمنان ایران و اسلام، چون کوه های زاگرس سربلند و مغرور خواهیم ایستاد. از طرف جامعه اهل حق غرب ایران، سید اصغر حیدری.(۳)

۵۶۹

خبرگزاری آناتولی (ترکیه) اعلام کرد که هواپیماها و هلی کوپترهای نیروی هوایی ایران، روز گذشته به حریم فضایی ترکیه تجاوز کردند. بر اساس گزارش فرماندار شهر اوزالپ واقع در شرق ترکیه، شش هواپیمای ایرانی در ساعت ۷ به وقت گرینویچ، به فضای ترکیه وارد شدند. به دنبال این حادثه، مقامات ترکیه اقدامات لازم را در مورد مقامات ایران انجام داده اند. همچنین سه هلی کوپتر ایران در ساعت ۱۰:۳۰ دیروز به وقت گرینویچ، پس از گذشتن از مرزهای ترکیه خاک این کشور را هدف گلوله قرار دادند. خبرگزاری ترکیه ضمن این خبر افزود که تعدادی از فشنگ های این سلاح ها، در محل یافت شده است. در این حادثه به کسی صدمه ای نرسیده

ص: ۹۳۸

۱- مأخذ ۸۰، ص ۱ و ۲.

۲- نشریه "آذرخش نو" (ارگان کانون دانش آموزان ایران)، شماره ۶، ۲۵/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- مأخذ ۱۵، ص۵.

است و تحقیق درباره این که آیا عمل، عمدی بوده است یا سهوی ادامه دار(۱)

در این حال، در بخش عربی رادیو بغداد، حادثه مزبور به این صورت اعلام شد: «روز گذشته [۲۴/۱/۱۳۵۹] هواپیماهای جنگنده ایرانی ۴۰ روستای کردنشین را در مرزهای ایران و ترکیه هدف بمباران خود قرار دادند. گزارش ها حاکی است که این بمباران به دنبال از سر گرفته شدن برخوردهای بین کردها و نیروهای دولتی صورت گرفته است. بر اساس همین گزارش ها، کردهای ایرانی مقیم در آن منطقه مرزی موفق شده اند، فرمانده آن ناحیه و نُه افسر ارتش را اسیر کنند.»(۲)

از سوی دیگر در ایران، شادمهر رئیس ستاد مشترك ارتش، تجاوز هواپیماهای جنگی ایران به مرزهای ترکیه و تیراندازی هلی کوپترهای جنگی ایران به روستاهای مرزی این کشور را شدیداً تکذیب کرد. فرمانده نیروی هوایی ارتش نیز در این باره گفت: با توجه به روابط حسنه ای که ما با دولت ترکیه داریم، تا کنون چنین چیزی سابقه نداشته است و این خبر قویاً تکذیب می شود. و ثانیاً ما تا به حال هیچ گونه عملیات پروازی در حوالی مرزهای ایران و ترکیه نداشته ایم.(۳)-(۴)

۵۷۰

شب گذشته قاسملو از سران حزب دمکرات، و امروز نیز غنی بلوریان از سران همین حزب، اظهارات روز گذشته ابوشریف فرمانده عملیات سپاه را درباره وابستگی این حزب، تکذیب کردند. ابوشریف نیز دوباره بر این امر تأکید کرد.

روز گذشته ابوشریف ضمن مصاحبه ای مطبوعاتی گفته بود: طبق گزارش های رسیده، آقای قاسملو از سران حزب دمکرات کردستان، برای تهیه اسلحه و مهمات هیئتی را به مسکو فرستاده است. به زودی این مهمات از طریق چکسلواکی به بلغارستان و از آن جا به عراق و از عراق به ایران انتقال داده خواهد شد. آقای قاسملو این مهمات را برای فعالیت عملیاتی نظامی مجدد در بهار و تابستان آینده، سفارش داده است.(۵)این مصاحبه در اخبار ساعت ۱۴ صدای جمهوری اسلامی ایران نیز پخش شد.(۶)

در واکنش به این مصاحبه، شب گذشته عبدالرحمان قاسملو در تماسی با خبرگزاری پارس در تهران، گفت: «در این که این خبر کذب محض است و هموطنان گرامی آن را باور نخواهند کرد، تردیدی ندارم. منظور ابوشریف و بدخواهان دیگر، درست هنگامی که امام خمینی مردم سراسر کشور را به اتحاد و یکدلی دعوت می کنند، از این خبر تحریک آمیز، تفرقه اندازی در صفوف مبارزان ضدامپریالیستی در شرایط حساس کنونی است.»

ص: ۹۳۹

۱- مأخذ ۲، ص۷، آنکارا، خبرگزاری فرانسه، ۱۴ آوریل ۱۹۸۰(۲۵/۱/۱۳۵۹).

۲- مأخذ ۲، ص۳۶، بخش عربی رادیو بغداد، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۵۶۹: گزارش رویتر از مطالب بعدی روزنامه های ترکیه در این باره؛ مهار بحران بدون پس گرفتن ادعای بحران ساز. ص۹۵۵

۴- مأخذ ۱۸، ص۲.

۵- مأخذ ۲۰.

۶- مأخذ ۵۷، ص۱و۲.

در ادامه جریان، خبرنگار خبرگزاری پارس در تهران، درباره اظهارات قاسملو، با ابوشریف تماس گرفت. وی گفت: آقای قاسملو هیچ وقت این حرف را قبول نخواهد کرد و هیچ آدم عاقلی نمی آید اعتراف بکند که با یک ابرقدرت رابطه دارد و برای دریافت اسلحه و مهمات، با آن ابرقدرت مذاکره می کند، و چون ایشان هم آدم عاقلی هستند، باید این خبر را که منابع موثق اطلاعاتی سپاه پاسداران کسب کرده اند، تکذیب نماید. ضمناً تحریکات این آقایان در منطقه نشان می دهد که اینها در آینده چه برنامه هایی در پیش دارند. ملاقات های ایشان با صدام حسین در مرز ایران نیز حاکی از همین مسئله است. البته ایشان در هیچ کجا اعلام نمی کند که با صدام حسین رابطه نزدیک دارد.(۱)

امروز نیز غنی بلوریان عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات و کاندیدای انتخابی از مهاباد در مرحله اول انتخابات، در گفت و گویی با کیهان سخنان ابوشریف را به شدت تکذیب کرد. وی گفت: ما بارها و به دفعات مکرر گفته ایم که حزب ما به هیچ جا و هیچ گروه و کشوری وابستگی ندارد و دست تمنا و تعدی به سوی هیچ کس دراز نمی کند؛ بلکه در مبارزات برحق خود، تکیه به ملت کُرد و افکار عمومی ایران دارد. بلوریان افزود: به اعتقاد من، تنها دلیل و انگیزه این اتهامات در اوضاع حساس کنونی مملکت ما، انحراف افکار عمومی در مبارزه با امریکا و سوق دادن جهت مبارزه به سوی شوروی است. وی در پایان گفت: من بسیار متأسفم که آقای ابوشریف که خود را یک مسلمان می داند، این چنین اتهام بی اساس می زند؛ زیرا چنین عملی در شأن و شایسته یک مسلمان واقعی نیست.(۲)

در همین حال، امروز تلگرام مهمی از ستاد مشترک ارتش به سپاه مخابره شد. متن این تلگرام که امضای رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، سرلشکر شادمهر را همراه دارد، به این قرار است: «برابر اعلام نزاجا، در شناسایی هوایی که در چند روز گذشته از سنندج و حومه به عمل آمد، هیچ گونه مواضعی دال بر استقرار سلاح اجتماعی مشاهده نگردیده است؛ منتها قرائن و شواهد موجود و اخبار و اطلاعات، حاکی است که از مدت ها پیش، گروه ها و احزاب موجود اقدام به وارد کردن انواع مختلف سلاح های سبک و سنگین و مهمات مربوطه، به مناطق کردستان به خصوص سنندج، سقز، مریوان، بانه، سردشت، نموده اند. و سلاح های مورد بحث از طریق مرز ایران و عراق وارد می شود.»(۳)

۵۷۱

حزب دمکرات کردستان، در یک موضوع مورد پسند افکار عمومی، به یک مانور قدرت و یک نمایش اِعمال حاکمیت منطقه ای، دست زد. به نوشته خبرنگار کیهان از بانه، حزب دمکرات کردستان، شاخه بانه، یکی از خوانین سقز و بانه به نام علی خان بیک را دستگیر کرد و به زندان حزب تحویل داد. در اعلامیه منتشر شده از سوی حزب دمکرات کردستان شاخه بانه، اعلام شد که این شخص به این علت دستگیر شده است که در زمان طاغوت همکاری مستقیم با ساواک

۱- مأخذ ۵۷، ص۱و۲.

۲- مأخذ ۳، ص ۲.

۳- سند شماره ۰۶۳۳۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳، به سپاه پاسداران، تلفنگرام، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

منحله داشته است و حالا هم همکار و جاسوس دولت بعث و خائن به ملت کُرد می باشد.(۱)

از سوی دیگر، حضور و اِعمال حاکمیت گروه های مسلح وضعیت برخی نقاط را به کلی مختل کرده است. در این باره، از جمله، سخنگوی سپاه پاسداران ارومیه اعلام کرد: بر اثر فشار افراد مسلح در اطراف تکاب، ساکنان روستاهای کردنشین و ترک نشین ناچار شدند اموال و احشام خود را رها کنند و به بخش تکاب پناهنده شوند. این روستاها عبارت اند از: حسن آباد، احمد آباد، چوپلو و همپا(۲)

حاشیه هایی در کنار گرفتاری های اصلی مناطق بحرانی

سخنگوی سپاه ارومیه: ساکنان ترک و کرد روستاهای اطراف تکاب که بر اثر فشار گروه های مسلح زندگیشان مختل شده است به تکاب پناهنده شده اند.

وضعیت مشابهی نیز در منطقه نقده و اشنویه وجود دارد؛ به گونه ای که برای رفع تشنجات و مشکلات موجود در این منطقه، شورایی مرکب از ده نفر از روحانیان، مسئولان و معتمدان محلی و کُرد این منطقه تشکیل شده است. تشکیل این شورا در پایان جلسه ای اعلام شد که با حضور جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی و تعدادی از روحانیان، مسئولان و معتمدان شهرهای نقده و اشنویه برپا شده بود و ۶ ساعت ادامه داشت. در این جلسه، وظایف شورای مزبور به این شرح اعلام شد: ایجاد امنیت در راه های منطقه، دعوت زارعان ده های اطراف نقده و اشنویه و دشت بیل به محل سکونت خود و ایجاد امنیت کشاورزی برای آنان، ایجاد روح تفاهم و برادری بین برادران ترک و کُرد منطقه، و رفع مشکلات محلی با پیگیری برنامه های عمرانی و اقتصادی منطقه. در این جلسه همچنین مقرر شد که برای تحقق هدف های مذکور، اعضای شورا با توافق نسبی اعضا، هر هفته جلسه خود را تشکیل دهند.(۳)

۱- مأخذ ۳، ص ۲.

۲- مأخذ ۳، ص ۲.

۳- مأخذ ۳، ص ۲.

معمولاً ـ انجام راهپیمایی های ضد امریکایی گروه های مختلف در تهران، از نقطه اعلام شده ای آغاز می شود و به سفارت سابق امریکا، "لانه جاسوسی"، در خیابان طالقانی ختم می گردد و در همان جا قطعنامه راهپیمایی قرائت می شود؛ امّا عصر امروز یک راهپیمایی که از دانشگاه تهران شروع شد، در میان راه متوقف گردید. در گزارش بامداد از این واقعه آمده است:

به دعوت "راه کارگر"، "سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر" و "رزمندگان آزادی طبقه کارگر" یک راهپیمایی از مقابل دانشکده فنی دانشگاه تهران در مسیر خیابان انقلاب برپا شد. این تظاهرات که به منظور محکوم کردن توطئه های امپریالیسم امریکا برپا شده بود به علت احتمال برخورد بین راهپیمایان و گروهی از مخالفان، ادامه اش امکان پذیر نشد. بنا به گزارش های رسیده، برخوردها و درگیری های اولیه که با دخالت مأموران انتظامی از گسترش آن جلوگیری شد، خوشبختانه صدمات و خساراتی نداشت. راهپیمایان با صدور قطعنامه ای در ۱۰ ماده، به تظاهرات ضدامپریالیستی خود پایان دادند. شرکت کنندگان که مرتب شعار مرگ بر امریکا سر می دادند، طی قطعنامه خود اعلام داشتند که مبارزه ضدامپریالیستی از مبارزه بر ضد سرمایه داری وابسته جدا نیست. در این قطعنامه همچنین آمده است: مبارزه ضدامپریالیستی واقعی بدون اتحاد همه نیروهای مترقی و انقلابی میسر نیست. گروگان های جاسوس امریکایی باید بلافاصله محاکمه شوند و تنها در قبال بازگشت شاه خائن و استرداد اموال او و نیز اموال مصادره شده ایران در امریکا، پس داده شوند. تمامی قراردادهای اسارت بار اقتصادی و سیاسی و نظامی با امپریالیسم نیز باید لغو و افشا شود(۱)

یادآوری می شود گروه های نام برده شده در گزارش مذکور، از گروه های کوچک، امّا فعّال و پرسر و صدا به شمار می روند که برخورد تندی با حاکمیت ابراز می کنند. آنها قرار گرفتن تحت حاکمیت و نهادهای قانونی نظام را به طور رسمی و صریح و با پرخاش، رد می کنند و نیز در مناطقی که برخوردهای مسلحانه بین نهادهای نظام و مخالفان آن وجود دارد، شرکت خود را در آن برخوردها علناً اعلام می کنند. این وضع، به طور طبیعی در نیروهای طرفدار نظام واکنش ایجاد می کند که ناشی از احساس ناتوانی نظام در برخورد با این گونه اقلیت های پرتلاش و برانداز است؛ به گونه ای که خودبه خود، "اقدام مستقیم" و "تعیین تکلیف در خیابان ها" که از ویژگی های "وضعیت انقلابی" است، به منزله روش برخورد با ناهنجاری ها در دستور کار قرار می گیرد.

نمونه ای از مواضع گروه های یاد شده که می تواند توضیح بیش تری برای این مسئله باشد، مقاله درج شده در شماره امروز نشریه راه کارگر است. این مقاله صراحتاً حتی به سرزنش سازمان مجاهدین خلق می پردازد که با اظهار نزدیکی به یک جناح از حاکمیت می کوشد تحریکات خود را قانونی نشان دهد. در این مقاله آمده است: مجاهدین، شرّ اصلی را نه کل قدرت مسلط، بلکه

ص: ۹۴۲

۱– مأخذ ۱۸، ص۲.

بخشی از قدرت مسلط می دانند و چون می خواهند با این بخش طوری مقابله کنند که رنجیده خاطر نشود، لاجرم مبارزه ایشان با همین بخش هم، از عمق لازم نمی تواند برخوردار باشد.

نویسنده مقاله، در ادامه، در تحلیلی که به خوبی نشان دهنده خط مشی "راه کارگر" است، چنین می افزاید: مبارزه سیاسی(طبقاتی) توده ها همواره از چارچوب نظام قانونی خارج می شود و محدود کردن فعالیت به چارچوب قانونی، یعنی مقابله با این مبارزه توده ها و کشاندن توده ها به درون مرزهای مین گذاری شده حاکمیت. مبارزه قانونی کردن گناه نیست؛ ولی مبارزه را در چارچوب قانون زندانی کردن و یا تکیه عمده بر این روش از مبارزه داشتن، گره انحرافی خط مشی مجاهدین است(۱)

از گروه دیگر، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، نیز همین امروز رفتاری حساسیت برانگیز گزارش شده است. حزب توده در ارگان خود (نامه مردم) یک تحرک سازمان یافته این گروه را که امروز انجام شده است، گزارش کرد. یادآوری می شود که این حزب به دلیل مائوئیست بودن و ضدشوروی بودن سازمان پیکار، حساب آن را از دیگر گروه های کمونیستی جدا می کند و به افشای آن می پردازد. در گزارش این حزب از تحرک مزبور آمده است: نزدیک به ۱۰۰ کارگر بیکار که مائوئیست های"پیکار" آنها را سازمان داده بودند، برای درخواست کار به وزارت کار رفتند. در آن جا نماینده آنها با وزیر کار و امور اجتماعی گفت و گو کرد و گفت به ما پیشنهاد کرده اند که در قزوین یا مناطق دیگر می توانید به کار مشغول شوید. امّا به تحریک مائوئیست ها، با این پیشنهاد که می توانست کارگران بیکار واقعی را صاحب کار کند، مخالفت شد و اعلام گردید که کارگران فقط خواستار کار در تهران هستند. بعداً اعلام شد که آنها تا رسیدگی به حل مشکلشان، در محوطه سالن وزارت کار باقی خواهند ماند. عوامل تحریک کننده، آنها را تشویق کردند که وارد محوطه سالن شوند و برای این کار یکی از شیشه های در ورودی شکسته شد. بعد از ورود به سالن، به تحریک مائوئیست ها درها بسته شد و از خروج کارمندان جلوگیری شد. براساس آخرین اطلاعات رسیده، برخی مسئولان وزارت کار را هم مائوئیست ها مضروب کرده اند.

حزب توده در همین گزارش می نویسد: «در شرایطی که خلق برای مبارزه با دشمن اصلی خود، امریکای خونخوار، به اتحاد نیاز دارد، مائوئیست ها با جدیت تمام در کار تحریک و خرابکاری هستند.»(۲)

۵۷۳

امروز حزب توده درباره اهداف و برنامه های آینده عراق برضد ایران، گزارشی ارائه کرد. این گزارش با عنوان درشت "توطئه خطرناک ضدانقلاب و رژیم بعثی عراق"، در صفحه اول روزنامه این حزب درج شد. این گزارش به دلیل خبرهایی که در آن ذکر گردید، در محافل داخلی با اهمیت دانسته شد.

ص: ۹۴۳

۱- نشریه "راه کارگر"، شماره ۱۹، ۲۵/۱/۱۳۵۹، ضمیمه، ص ۱۰.

۲- روزنامه نامه مردم، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص۸.

متن قسمت اول گزارش به این شرح است: «به طوری که از محافل وابسته به رژیم بعثی عراق به ما اطلاع رسیده است، رژیم بعثی عراق در توطئه های خود علیه انقلاب ایران، ضمن ادامه خرابکاری در خوزستان، عملیات ایذایی محدود نظامی در مرزهای ایران (در خوزستان و کردستان)، و تحریکات به وسیله عمال و گروه های وابسته خود در کردستان، انتظار دارد که در آینده نزدیک، از جانب عوامل وابسته به ضدانقلاب در ایران، با تکیه به حمایت عناصری در ارتش، "قیامی" در خوزستان به راه افتد؛ نظیر توطئه ضدانقلابی "حزب جمهوری خلق مسلمان" در تبریز. به دنبال این "قیام" قرار است ضدانقلاب، "خوزستان آزاد" و یا "ایران آزاد" را اعلام کند و از رژیم بعثی عراق و سایر دولت های ارتجاعی منطقه تقاضای پشتیبانی کند و با چنین مقدمه ای ارتش عراق به عملیات گسترده تجاوزکارانه علیه ایران دست بزند.»(۱)-(۲)

در قسمت دوم گزارش که با عنوان "ما هشدار می دهیم"، به خبر فوق اضافه شده، چنین آمده است: «امپریالیست های امریکایی و انگلیسی و دربار پهلوی، در دوران حکومت دکتر مصدق هم، چنین نقشه ای را تدارک دیده بودند و تصمیم داشتند که در صورت شکست همه توطئه های کودتایی شان در تهران، در خوزستان این نقشه خائنانه را پیاده کنند. لازم به تأکید نیست که در شرایط کنونی، یکی از حساس ترین نقاطی که امپریالیست های امریکایی می توانند بدان وسیله به انقلاب ایران لطمه وارد سازند، خوزستان است. هرگونه کم توجهی به این خطر می تواند پیامدهای بسیار خطرناکی برای مبارزه تاریخی خلق ما علیه تسلط غارتگرانه و جنایتکارانه امپریالیست ها، به سرکردگی امپریالیسم امریکا، برای تثبیت، تحکیم و گسترش انقلاب بزرگ ضدامپریالیستی و خلقی ایران، داشته باشد. ما، همه خلق، همه نیروهای انقلابی و همه مقامات مسئول را به هشیاری، اتحاد و قاطعیت انقلابی در برابر توطئه های امپریالیسم امریکا، ضدانقلاب داخلی و رژیم بعثی عراق فرا می خوانیم.»(۳)

۵۷۴

موضوع وابستگی به شوروی، عامل مهم عدم توفیق حزب توده در کسب پایگاه مردمی و اجتماعی و بهره برداری مناسب از مواضع حزب است؛ مواضعی که می کوشد آن را با انطباق دادن با جریان خط امام ارائه کند. جالب این که حزب مزبور به هیچ وجه د ر پنهان کردن این وابستگی تلاش نمی کند؛ بلکه بر آن مرتباً تأکید می نماید؛ البته همچنان خود را جریانی ملّی و مستقل تعریف می کند. در روزنامه این حزب، همه روزه خبرها و تحلیل ها و گزارش های

ص: ۹۴۴

۱- یادآوری می شود گزارش حزب توده به ویژه بخش اول آن، در مطبوعات داخلی انعکاس وسیعی یافت و عملاً به منزله نوعی هشدار جدی، مورد توجه قرار گرفت؛ امّا روزنامه جمهوری اسلامی با کنایه و ریشخند، به عبارت "به طوری که از محافل وابسته به رژیم بعثی عراق به ما اطلاع رسیده است" اشاره کرد و آن را شاهد دیگری بر وابستگی این حزب دانست.

۲- مأخذ ۸۰، ص ۱.

۳- مأخذ ۸۰، ص ۱.

مختلفی درج می شود که در آنها به طور مستقیم یا غیرمستقیم، از شوروی و مواضع و رفتار آن حمایت و تبلیغ می شود. امروز نیز چنین است. نمونه ای از این امر، سه مقاله درج شده در شماره امروز نامه مردم، ارگان این حزب، است که در این جا به آنها اشاره می شود. در گزارشی با عنوان "کمیته مرکزی حزب کمونیست اتحاد شوروی، در شعارهای خود به مناسبت جشن اول ماه مه، به خلق ایران درود گرم می فرستد"(۱)متن ذیل آمده است:

کمیته مرکزی حزب کمونیست اتحاد شوروی، طبق سنت هرساله، شعارهای جشن اول ماه مه را انتشار داده است. از جمله شعارهای مربوط به پشتیبانی از خلق های جهان و جنبش های آزادی بخش ملی، به این قرار است: «درود برادرانه به خلق قهرمان ویتنام. درود برادرانه به خلق شجاع لائوس. درود برادرانه به خلق کامپوچیا که به بنای کامپوچیای مستقل، آزاد و خلقی مشغول است. درود برادرانه به خلق افغانستان که شجاعانه از دستاوردهای انقلاب آوریل دفاع می کند. درود گرم به خلق ایران که علیه مداخلات امپریالیستی، قاطعانه مبارزه می کند. درود گرم به خلق های افریقا که علیه امپریالیسم، در راه آزادی کامل قاره از استعمار و نژادپرستی، در راه آزادی، استقلال و ترقی اجتماعی مبارزه می کنند. درود گرم به خلق زیمبابوه که استقلال به دست آورده است. درود گرم به خلق های امریکای لاتین که علیه ارتجاع و امپریالیسم، در راه پیشرفت دمکراتیک کشورهای خود مبارزه می کنند. درود گرم به خلق قهرمان نیکاراگوئه. درود گرم به طبقه کارگر. به همه زحمتکشان و دمکرات های شیلی که فداکارانه علیه ارتجاع فاشیستی مبارزه می کنند.»(۲)

در همین شماره گزارشی با عنوان "حافظ اسد توطئه های امریکا را علیه افغانستان قویاً محکوم کرد" به چاپ رسیده است؛ همچنین گزارش مفصلی با عنوان "کشورهای سوسیالیستی از انقلاب ایران در برابر توطئه های امپریالیسم امریکا حمایت می کنند" درج شده است. این سه گزارش تأکیدی بر گرایش های سیاسی روس گرایانه حزب توده اند.(۳)

۵۷۵

برخوردها و درگیری های فیزیکی و غیرفیزیکی هواداران و مخالفان سازمان مجاهدین خلق همچنان ادامه دارد. امروز هم نمونه هایی از این برخوردها، در یکی از شهرهای کوچک شیراز و نیز در تهران، درخور ذکر است. درباره درگیری اطراف شیراز که صبح امروز روی داد، کیهان نوشت: سرگرد عطارد فرمانده ناحیه ژاندارمری شهرستان شیراز، در گفت و گو با خبرنگار خبرگزاری پارس گفت بین عده ای از مردم زرقان از توابع شیراز و اعضای سازمان مجاهدین خلق این شهرستان، درگیری روی داد. طی آن، عده ای از دوطرف زخمی شدند و ساختمان نیمه تمام دفتر مجاهدین خلق در زرقان مورد حمله قرارگرفت و ویران شد. بر پایه همین

ص: ۹۴۵

۱- مأخذ ۸۰.

۲- مأخذ ۸۰.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۵۷۴: دو گزارش از حزب توده با مضمون جانبداری شدید از شوروی. ص۹۵۶

گزارش گفته می شود این درگیری به دنبال مباحثات ایدئولوژیک میان جمعی از مردم و هواداران مجاهدین روی داد. آخرین گزارش رسیده از زرقان حاکی است که درگیری با دخالت و تیراندازی هوایی مأموران ژاندارمری پایان یافت. هشت تن از مجروحان این درگیری برای درمان به شیراز انتقال یافتند.(۱)روزنامه جمهوری اسلامی نیز درباره مناظره ای در تهران بین موافقان و مخالفان سازمان گزارش داد. این مناظره به دعوت انجمن اسلامی دانشجویان دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی، بنا بود امروز بین مجاهدین خلق و هادی غفاری برگزار شود؛ ولی پس از آن که مجاهدین خلق آن را رد کردند، نامبرده به تنهایی در این جلسه شرکت و سخنرانی کرد. گزارش مزبور حاکی است: جمعیت حاضر در جلسه، پس از ورود غفاری، با شعار "درود بر غفاری، مرگ بر امریکا" برای او ابراز احساسات کردند. وی اتهام چماق به دستی را که سازمان به منظور فرار از مناظره مطرح کرده بود، رد کرد و گفت: هرجا چماقی بلند کردید، طرفتان رشد خواهد کرد و من آن را محکوم می کنم.(۲)

۵۷۶

امروز خبرگزاری رویتر گزارشی مخابره کرد که به بهانه مصاحبه مطبوعاتی آیت اللّه بهشتی تهیه شده بود. در این گزارش، دکتر بهشتی عامل اصلی تداوم گروگان گیری در ایران نشان داده شده است. این گزارش نسبتاً مفصل، آشکارا نشان می دهد که رویتر گفت وگوی مزبور را با جهت گیری خاصی که شباهت زیادی به مواضع مخالفان بهشتی دارد، تنظیم کرده است. این گزارش در هرحال، در ترسیم جایگاه کنونی دکتر بهشتی، دبیرکل حزب جمهوری اسلامی و شاخص ترین چهره کنونی خط امام، مفید است؛ به علاوه نمونه ای است از نوع برخورد خبرگزاری های غربی با مسائل و جناح بندی کنونی ایران. این گزارش را رویتر با عنوان "مصاحبه خبرنگاران خارجی با دکتر بهشتی" مخابره کرده است؛ البته در آن، یکسره با جهت گیری خاصی به تشریح و تحلیل شخصیت بهشتی پرداخته است. در گزارش آمده است: «شخص مورد سؤال چنان لبخند می زند که گویی سؤالی را برای هزارمین بار پاسخ می دهد؛ آن گاه مکث می کند؛ سپس جواب خود را به آرامی می دهد. آیت الله سید محمد بهشتی دبیر شورای انقلاب ایران، ضمن نگاه کردن به ساعت خود برای این که مطمئن شود زمان برای پذیرفتن خبرنگاران خارجی در هر هفته سپری نشده است، می گوید: می دانید ... من واقعاً ...(۳) آن طور که مردم می گویند ...** مقتدر نیستم. دکتر بهشتی که ترجیح می دهد با عنوان آکادمیکش [دکتر] شناخته شود، یکی از مرموزترین مردان خدا [آیت الله ها] است که پس از انقلاب اسلامی در سال گذشته سرنوشت ایران را شکل داده است. این مرد مذهبی جدی که روی هر سیلاب با صدای بم و خفه ای تکیه می کند، به طوری که به نظر می رسد لغات وی از

ص: ۹۴۶

۱- مأخذ ۲۳، ص۱۱.

۲- مأخذ ۱۰.

۳- و ** این سه نقطه ها(...) از متن گزارش خبرگزاری رویتر است.

مفاهیمشان سنگین ترنـد، سؤالات را به طور یکسان به انگلیسـی یا آلمانی پاسـخ می دهد و به ندرت کوچک ترین نشانه ای از احساسات خود را بروز می دهد.»

رویتر سیری از نقش دکتر بهشتی در حوادث مختلف را به ترتیب ذیل ارائه می کنـد: «نخست به عنوان نیروی محرکه در شورای انقلاب، در اثنای نُه ماه وجود محرمانه این شورا تحت سایه دولت موقت مهدی بازرگان، سپس به عنوان سازنده چارچوب قانون اساسـی جنجالی و سفت و سخت ایران، دست دکتر بهشتی همه جـا در کـار بود. هنگـامی که مبارزان مسـلمان در نوامبر گذشـته به سـفارت امریکا حمله کردنـد، با این کار، دولت بازرگـان را واژگون کرده موج جدیـدی در انقلاب به وجود آوردنـد. بسـیاری از ایرانیـان معتقـد بودنـد که دکتر بهشتی در پس این ماجرا است. پاسخ وی به سؤالی راجع به این موضوع، مشخصاً طفره رفتن بود: "پیش بینی... چنین اقدامی ... کار دشواری نبود." نقش او قبل از تسخیر سفارت هرچه که بوده باشد، دکتر بهشتی نخستین مقام عالی رتبه ایرانی بود که اقدام دانشـجویان را تأیید کرد. از آن پس او به طور مداوم هرگونه اقدامی را جهت تخفیف یا رفع بحران گروگان گیری در سـفارت، سـد کرده است. یک دیپلمات غربی که در تلاش هایی جهت حصول رهایی گروگان ها دخالت داشت، گفت هنگامی گروگان ها آزاد خواهنـد شـد که بهشتی آخرین بهره برداری سیاسـی خود را از دربنـد بودن آنها بنماید. بهشتی ۵۱ سـاله، نسـبتاً دیر وارد زنـدگی سیاسـی شـد. قبل از انقلاب وی عمـدتاً به عنوان مؤلف کتاب های درسـی مـذهبی که در سـطح گسترده ای در مدارس ایران مورد اسـتفاده قرار می گرفت، شهرت داشت. سپس وی به عنوان یکی از مردان دست راست آیت الله روح الله خمینی، رهبر انقلابی، وارد صحنه شده؛ نخست زمان تبعید در دهکده فرانسوی نوفل لوشاتو و بعد هنگام بازگشت پیروزمندانه به تهران.»

در این جا رویتر بازهم به سـراغ خصـلت های دکتر بهشتی می رود و می نویسـد: «اعضای شورای انقلاب می گویند دکتر بهشتی در جلسات شورا به نـدرت صـحبت می کنـد و همیشه از برخورد بـا مخالفان سیاسـی اش خودداری می کنـد. یک عضو شورا گفت: بهشتی تمام موضوع را از قبل طرح ریزی می کند؛ بعد می گذارد دیگران به نیابت از طرف او بحث کنند.»

رویتر سیر قبلی بحث را چنین ادامه می دهد: «تنها شـکست عمده سیاسی بهشتی در ماه های پس از انقلاب، پیروزی چشمگیر ابوالحسن بنی صدر که یکی از مخالفان سیاسـی او است، در انتخابات ریاست جمهوری در ژانویه بود. کاندیدای حزب جمهوری اسـلامیِ بهشتی، جلال الدین فارسی بود. هنگامی که معلوم شـد خانواده او از ریشه افغانی هسـتند، حـذف شـد. برای این حزب وقت بسـیار کمی باقی مانـد که برای کاندیـدای جدید اقـدامی انجام دهـد؛ کاندیـدایی که فقط پنج درصد آرا را به دست آورد. اما کسانی که فکر می کردند این انتخابات نقطه عطفی در کامیابی های دکتر بهشتی و حزبش بوده است، به زودی از عکس این موضوع آگاه شدند. پس از بررسی مجدد قانون اساسی، دکتر بهشتی به خبرنگاران گفت وی دریافته

است که رئیس جمهوری واقعاً خیلی مهم نیست و نخست وزیر و پارلمان هستند که در سیستم آینده به حساب می آیند. هنگامی که بنی صدر سعی در حل بحران گروگان ها کرد، دکتر بهشتی از گوشه و کنار نجوا کرد که رئیس جمهور باید به وظایف تعیین شده برای وی در قانون اساسی، عمل کند. هنگامی که حل این بحران به طرز خطرناکی نزدیک به نظر می رسید، روحانیون حزب جمهوری اسلامی نزدیک به بهشتی اوضاع را به نحوی ترتیب دادند که شکست تلاش های مربوط به حل بحران، شکستی برای بنی صدر به دست آیت الله خمینی به نظر آمد.»

در ادامه گزارش، رویتر متوجه آینده می شود و می نویسد: «فلسفه سیاسی دکتر بهشتی شاید در یکی از پاسخ های مکررش در کنفرانس های مطبوعاتی به طور خلاصه نشان داده شود: "رهبری همواره باید با ملت در تماس باشد و از ایده عمومی پیروی کند." به عبارت دیگر، ممکن است گروگان ها زمانی آزاد شوند که اسارت آنها دیگر یک مسئله مورد توجه همگان نباشد. هنگامی که نهاد های قانون اساسی جدید شروع به عمل کند و شورای انقلاب منحل شود - که این دیدگاهی دور است - دکتر بهشتی در شغل خود به عنوان رئیس دیوان عالی ایران مستقر خواهد شد؛ اما روشن است که وی به اِعمال نفوذ در ورای راهروهای وزارت دادگستری یعنی محل کار فعلی اش ادامه خواهد داد. ... بهشتی گفت: "می دانید که اسلامی کردن سیستم قضاوت ما کار عظیمی است؛ امّا البته من به فعالیت در مبارزات ایدئولوژیک حزبمان ادامه خواهم داد." به نظر می رسد اصول و مرام های اصلی آن ایدئولوژی، رد لیبرالیسم مدل غرب و تضعیف آن، و اداره جامعه مطابق با اصل محکمه اسلامی با نقش عمده ای برای روحانیون است؛ آنچه یکی از تحلیلگران سیاسی آن را "استالینیسم اسلامی" تشریح می کند. دکتر بهشتی اخیراً در سخنرانی برای دانش آموزان دبیرستان های جنوب تهران که شکایت می کردند به چپ گرایان اجازه داده شده است در انتخابات پارلمانی شرکت کنند، روش های خود را تشریح کرد. وی گفت کافی نیست که شخص، صدیق و ساده باشد؛ شخص باید صدیق و زرنگ باشد.(۱)

۵۷۷

امروز مخالفت هایی با مفاد اطلاعیه وزارت خارجه که دیروز در اختیار خبرگزاری پارس قرار داده بود، در مطبوعات منعکس شد. پیامد این مخالفت ها اعلام یک هفته تأخیر در سفری بود که در اطلاعیه مزبور، از آن خبر داده شده بود؛ به این ترتیب روند کنونی در چشم اندازی قرار گرفت که چه بسا به لغو سفر مزبور بینجامد.

در اطلاعیه وزارت خارجه آمده بود: «بنا به تصمیم شورای انقلاب اسلامی ایران و متن موافقتنامه ای که بر اساس آن، روابط دولت جمهوری اسلامی ایران و لیبی در حد کاردار برقرار شد، در نظر گرفته شده بود که برای تحقیق در امر مفقود شدن امام موسی صدر

۱- مأخذ ۲، ص ۳ تا ۵، تهران - رویتر، ۱۴ آوریل ۱۹۸۰ (۲۵/۱/۱۳۵۹).

رهبر شیعیان لبنان، کمیسیونی از طرف دولت جمهوری اسلامی ایران به لیبی اعزام گردد که با کمک وکلایی که در این زمینه تحقیق کرده اند، بتوانند واقعیت امر و علت و محل مفقود شدن ایشان را تحقیق و اعلام دارند؛ بدین لحاظ هیئتی مرکب از حجت الاسلام لاهوتی، آقای حسن حبیبی، آقای احمد صدر حاج سیدجوادی، آقای صادق طباطبایی و آقای دکتر ابراهیم یزدی تعیین شدند که روز چهارشنبه ۲۷ فروردین ماه ۱۳۵۹، از تهران به سوی رم رهسپار شوند و پس از تحقیق، از آن جا عازم لیبی گردند. ما امیدواریم که دولت ایتالیا و لیبی تسهیلات لازم را در امر هیئت تحقیق فراهم آورده و به امید خدا این مشکل، از لحاظ روابط فی مابین ایران و لیبی حل گردد و افکار عمومی ما نیز دقیقاً در متن واقعیت مفقود شدن امام موسی صدر قرارگیرد.»(۱)

در شرایط حساس قطع رابطه امریکا و تهدیدات روزافزون عراق، بر اهمیت رابطه حسنه با لیبی و ضرورت نرنجاندن دولت این کشور، به شدت افزوده است؛ تا جایی که پرستیژ کم نظیر امام موسی صدر، جایگاه وی در نزد شیعیان و حامیان انقلاب اسلامی در لبنان و نفوذ و حضور حامیان و حتی خویشاوندان وی در مراکز قدرت جمهوری اسلامی، نتوانست موجب تیرگی روابط ایران و لیبی گردد.

درباره همین مسئله، روزنامه بامداد که صبح ها منتشر می شود در شماره امروز خود خبر داد: «آیت الله حسین علی منتظری در نامه ای به امام خمینی رهبر انقلاب، خواستار به تعویق افتادن سفر هیئت تحقیق ایرانی به لیبی شد. متن نامه چنین است: این جانب ضمن احترام عمیقی که نسبت به جناب آقای صدر قائلم و ایشان از دوستان این جانب

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۴/۱/۱۳۵۹، ص۳.

می باشند و تحقیق نسبت به امر ایشان را لازم می دانم، ولی تذکر می دهم که در شرایط حساس قطع رابطه امریکا با ایران از طرفی، و تشکیل کنفرانس سران کشورهای جبهه پایداری (سوریه، الجزایر، لیبی، یمن و سازمان آزادی بخش فلسطین) در لیبی به منظور تصمیم در مقابل اسرائیل و رژیم دست نشانده سادات از طرف دیگر، مطرح کردن موضوع فوق نتیجه ای جز تیره کردن روابط لیبی با ایران و برپا کردن جنجال سیاسی نخواهد داشت و قهراً به نفع امریکای جهانخوار تمام خواهد شد؛ لذا تأخیر اعزام هیئت مزبور را ضروری می دانم. این است تشخیص این جانب، و تصمیم با رهبر انقلاب و ملت قهرمان ایران است.»(۱)

کیهان (روزنامه عصر) نیز در شماره امروز خود نوشت: «این اطلاعیه امروز از سوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در تأیید نقطه نظر حضرت آیت الله منتظری دایر بر نرفتن هیئت ایرانی به ایتالیا و لیبی در شرایط جاری منتشر شد: باسمه تعالی. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با اعتقاد جازم به لزوم برقراری حفظ وحدت اصولی بین امت اسلام و پرهیز از هرگونه اختلاف که به مصالح مبارزاتی مسلمین در مقابل امپریالیزم و صهیونیزم بین الملل، لطمه وارد سازد، درباره اعزام هیئت به ایتالیا، از مواضع قاطع فقیه عالی قدر حضرت آیت الله منتظری حمایت کرده و تأکید معظم له را بر عدم اعزام هیئت به ایتالیا تأیید می نماید و از دولت جمهوری اسلامی ایران مجدانه می خواهد حفظ همبستگی اسلامی را در این شرایط حساس که بر امت اسلام می گذرد، بر هر ملاحظه دیگری ترجیح داده و پیام مکرر پیشوای کبیر انقلاب، حضرت امام خمینی دامت ظله را در زمینه حفظ وحدت اسلامی، نصب العین خود سازند.»(۲)

به این ترتیب، اعزام هیئت ایرانی به لیبی و ایتالیا برای تحقیق درباره سرنوشت امام موسی صدر، با اظهار نظرهای مخالف و موافق روبه رو شد. در چنین وضعیتی در نهایت مشخص شد که سفر این هیئت حداقل یک هفته تأخیر می افتد. دکتر صادق طباطبایی یکی از اعضای این هیئت خبر تأخیر سفر آن را تأیید کرد و متذکر شد که طی تلگرامی به حضور امام خمینی، یادآور شده است که هیئت با کمال میل، تأخیر افتادن سفر خود را می پذیرد. روزنامه انقلاب اسلامی با درج خبر، خود افزود: با توجه به اعلام انصراف دکتر یزدی از سفر به لیبی، پیش بینی می شود که در صورت اعزام هیئت، در ترکیب آن تغییراتی داده شود(۳)

۵۷۸

در لیبی، عصر امروز آخرین جلسه کنفرانس سران کشورهای عضو جبهه پایداری تشکیل شد. این جلسه برای مطالعه راه های استفاده از اسلحه نفت برضد ایالات متحده و متحدان اروپایی آ ن به تلافی کمک های این کشورها به اسرائیل، بود. خبرگزاری پارس در گزارش

ص: ۹۵۰

۱- مأخذ ۵۷، ص۱۲، تهران - خبرگزاری پارس.

۲- مأخذ ۳، ص۲.

۳- مأخذ ۱۶.

این جلسه می نویسد: این جبهه که از الجزایر، لیبی، سوریه، یمن جنوبی و سازمان آزادی بخش فلسطین تشکیل شده است، در اصول استفاده از سلاح نفت به توافق رسیده است. به گفته ناظران، این تصمیم تأثیر قابل توجهی بر الجزیره که قسمت اعظم تولیدات نفتی آن به بازارهای امریکا سرازیر می شود، خواهد داشت. هیئت الجزیره ای در تریپولی تاکنون از اظهار نظر خودداری کرده است؛ ولی به عقیده ناظران، این کشور برای هماهنگی با ایران سعی خواهد کرد دامنه تحریم برضد ایالات متحده را توسعه دهد و به جرگه کشورهای عرب تولید کننده نفت مانند عراق و کشورهای خلیج فارس، وارد شود.(۱)

در این حال به گزارش بخش عربی رادیو مسکو، نایف حواتمه دبیرکل جبهه دمکراتیک برای آزادی فلسطین، امروز در طرابلس پایتخت لیبی اظهار داشت: شرکت کنندگان در کنفرانس سران جبهه پایداری و رویارویی، تصمیمی گرفته اند مبنی بر قطع روابط دیپلماتیک با آن دسته از کشورهای عربی که روابط سیاسی و بازرگانی با مصر برقرار سازند. نایف حواتمه افزود که جبهه پایداری و رویارویی، این تصمیم را به تقاضای سازمان آزادی بخش فلسطین گرفته است و کشورهای این جبهه، در مرحله نخست تصمیم گرفته اند روابط سیاسی خود را با سلطان نشین عمان و سومالی قطع کنند؛ چرا که کمک هایی در اختیار نیروهای مسلح امریکا که ملل عرب و ایران را تهدید می کند، قرار می دهند.(۲)

۵۷۹

در وضعیتی که برای تهدیدهای امریکا برضد ایران، چشم انداز نقطه پایانی مسالمت آمیز وجود ندارد، امروز رادیو کلن خبر داد: دولت عربستان سعودی با توجه به بحران ایران و بسته شدن احتمالی راه دریایی هرمز در دهانه خلیج فارس، احداث یک خط لوله حمل نفت را از شبه جزیره عربستان به ساحل دریای احمر، آغاز کرده است. این موضوع را وزیر خارجه عربستان سعودی، شاهزاده سعود الفیصل، در مصاحبه ای با مجله آلمانی دیراشپیگل بیان کرد. همچنین به گفته وی، دولت سعودی قصد دارد به علت خطرهای ناشی از دخالت نظامی شوروی در افغانستان، نیروی دفاعی عربستان سعودی را تقویت کند و به همین جهت در نظر دارد از جمهوری فدرال آلمان نیز اسلحه بخرد(۳)

۵۸۰

با وجود تیرگی رسمی موجود در روابط دولت های مصر و عراق، مطبوعات مصر غالباً تیرگی روابط کنونی ایران و مصر را بازتاب می دهند و به ویژه در مناقشات کنونی، از عراق جانبداری می کنند. رادیو قاهره امروز گزارش داد که الجمهوریه ادعای وزیر خارجه ایران را درباره شرکت مصری ها در یورش های عراق، به کلی عاری از حقیقت دانسته است. این روزنامه مصری سپس افزوده است: نکته ای هست که وزیر خارجه ایران و دولت متبوع او باید به خوبی بدان آگاه شوند، و آن این که مصر کشوری عربی است و عربیت خود را بر هر

ص: ۹۵۱

۱- مأخذ ۱، ص ۱۰، تریپولی - خبرگزاری پارس.

۲- مأخذ ۲، ص ۱۵، بخش عربی رادیو مسکو، ساعت ۲۰، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۲، ص ۱۸، بخش فارسی رادیو کلن، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

مورد دیگر مقدم می دارد. از این نظر، مصر اوضاع منطقه خلیج[فارس] و اقدامات تحریک آمیز ایران در این منطقه، و نیز آزمندی های منطقه ای این کشور را به دقت تحت نظر دارد. مصر در گذشته نیز هشدار داده است که به هرگونه مداخله ای در خلیج یا تهدید کشورهای آن، به شدت پاسخ داده خواهد شد.

درباره تیرگی روابط میان عراق و ایران و کشیده شدن به مرحله درگیری های مسلحانه در طول مرزها، به گزارش رادیو قاهره روزنامه مصری الاهرام نیز نوشته است: انقلاب ایران هرچند که از نظر هدف های داخلی خود اسلامی بوده است، از جهت هدف های خارجی انقلابی ایرانی محسوب می شود؛ زیرا این انقلاب از بسیاری جهات در صدد اعاده آزمندی ها و جاه طلبی های امپراتور سابق پارس، به ویژه در مورد منطقه خلیج است.

این روزنامه افزوده است: رژیم انقلابی ایران با اعلام مالکیت بر بحرین از جانب زمامداران جدید خود، از این واقعیت پرده برداشت. واقعیت دیگر که از آن پرده برداشته شد، خودداری از استرداد سه جزیره عربی است که ایران آنها را به اشغال خود درآورده است و قصد دارد برای همیشه به ایران منضم سازد. زمامداران ایران از نیات و مقاصد دیگر خود هم پرده به کنار زده اند و آن از طریق اظهارات برخی مقامات ایرانی بوده است که اعلام کرده اند مرحله دوم انقلاب ایران پس از پایان دادن به مشکلات داخلی، در منطقه خلیج، پیاده خواهد شد.

"الاهرام" سپس نوشته است: به نظر می رسد که اقدامات مربوط به حرکت به سوی خلیج تا پایان دادن به اوضاع داخلی همچنان رو به تعویق است؛ زیرا چنین به نظر می آید که برقراری ثبات در داخل ایران چندان در دسترس رهبران ایران نیست. همچنین پیچیدگی اوضاع در داخل و تشتت عقاید و آرا درباره مسائل مطرح شده مملکتی، موجب شده است که گردانندگان امور مملکت ایران پاپیچ مسئله دیگری شوند تا شاید از طریق آن، همه نیروها را به گرد خود آورند، که البته این هم بعید به نظر می رسد.(۱)

گزارش دیگری امروز از رادیو قاهره پخش شد که مربوط به انتخابات در ایران است. در این گزارش آمده است: مرحله دوم انتخابات مجلس شورای ملی ایران، روز جمعه آینده (۲۹/۱/۱۳۵۹) انجام می شود. این در حالی است که این کشور با آغاز دومین سال انقلاب، همچنان درگیر اغتشاشات و هرج ومرج و تعدد مراکز تصمیم گیری است. مرحله اول انتخابات پارلمانی ایران، در چهاردهم مارس گذشته برگزار شد و بیش از ۹۰ نفر به اکثریت آرا دست یافتند. اعتقاد بر این است که حزب محافظه کار جمهوری اسلامی به ریاست آیت الله بهشتی، در موقعیتی برتر است؛ موقعیتی که به او اجازه حصول اکثر کرسی های نخستین پارلمان تشکیل شده پس از سقوط شاه را می دهد. ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران، برای تشکیل کابینه خود نیاز به اکثریت آراء دارد تا به

۱- مأخذ ۲، ص۱۲، رادیو قاهره، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

تدریج توفیق متمرکز کردن امور در دست خود را پیدا کند. دولت آینده نیاز به رأی موافق پارلمان دارد. این پارلمان که ۲۷۰ عضو خواهد داشت، از طرف شورای نگهبان تحت کنترل قرار خواهد گرفت. علاوه بر محدودیت هایی که خمینی و قانون اساسی برای اختیارات رئیس کشور قائل شده اند، بنی صدر باید با برخی روحانیان متعصب عضو حزب جمهوری اسلامی نیز دست و پنجه نرم کند. البته این گروه، مخالفان اصلی را تشکیل خواهند داد. اضافه بر ارتش که مورد تصفیه قرار گرفته است و بنی صدر علاقه به اصلاح آن دارد، رئیس جمهوری در تلاش است که پاسداران را هم زیر کنترل خود قرار دهد؛ چرا که این پاسداران قدرتی شبه نظامی تشکیل داده اند و بسیاری از تشنجات هم در بسیاری از مناطق، از ناحیه آنها شروع شده است.(۱)

* * *

ضمیمه گزارش ۵۴۷: آخرین مواضع متحدان امریکا درباره بحران روابط ایران و امریکا

تقریباً مشخص است که قبل از اجلاس آتی سران کشورهای اروپایی بازار مشترک، و دست کم تا برگزاری اجلاس وزیران خارجه این کشورها (دوشنبه آینده) درباره نوع برخورد اروپا با ایران در حمایت از امریکا، تصمیم قطعی گرفته نخواهد شد؛ اما با این همه، اظهارات مقامات مختلف کشورهای اروپایی درباره بحران روابط ایران و امریکا، اهمیت زیادی دارد. در این ضمیمه آخرین مواضع و اظهار نظرهای عده ای از آنان، ذکر می شود.

امروز "فرانسیسکو کاسیگا" نخست وزیر ایتالیا اعلام کرد که ایتالیا در مسئله گروگان های امریکایی به طور کامل از امریکا حمایت خواهد کرد. کاسیگا درباره سیاست خارجی دولت جدید خود گفت که ایتالیا با احتیاط عمل می کند تا موجب افزایش تشنج های جدیدی برای موقعیت دشوار ایران نشود.(۲)

"کارل یورگن آدامسن" سفیر دانمارک در تهران، مانند سایر سفرای ۹ کشور عضو بازار مشترک امروز برای ادای گزارش به کپنهاگ احضار شد. این در حالی است که شب گذشته "کیلد اولسن" وزیر امور خارجه دانمارک، در اعلامیه ای در تلویزیون این کشور اظهار داشت: عکس العمل کارتر در مسئله گروگان های امریکایی در تهران، "قابل درک" است. کارتر به شدت تحت فشار قرار گرفته و تا به حال با اعتدال بسیار رفتار کرده است.(۳)

"فرانسیسکو ساکارنیرو" نخست وزیر پرتغال، امروز در کنفرانسی مطبوعاتی اعلام کرد که اگر راه های دیپلماتیک به آزادی گروگان های امریکایی منجر نشود، دولت او از تحریم اقتصادی برضد ایران پشتیبانی می کند. وی گفت: « ایالات متحده به همبستگی و پشتیبانی نیاز دارد، نه به انتقاد، و ما خود را آماده می کنیم تا به همراه کشورهای جامعه اقتصادی اروپا، این پشتیبانی را به امریکا بدهیم.(۴)

وزیر امور خارجه استرالیا به دنبال اجلاس کابینه این کشور طی بیانیه ای اعلام کرد که استرالیا امروز تصمیم گرفت تا زمانی که مسئله گروگان ها حل نشده است، سفیر جدیدی به ایران نفرستد. وی گفت اگر اوضاع تغییر نکند، احتمال دارد استرالیا تدابیر دیگری نیز اتخاذ کند. یاد آوری می شود سفیر استرالیا در ایران چهار هفته قبل به کشورش بازگشته بود.(۵)

تولیدکنندگان فولاد ژاپن از وزیر بازرگانی بین المللی و صنایع آن کشور دستوری درباره قراردادهای خود با ایران دریافت داشته اند. بر اساس این دستور، صنایع فولاد ژاپن قراردادهای پیشین خود را با ایران که برای ژانویه تا ژوئن ۱۹۸۰ بسته شده است و شامل تحویل ۶۵۰ هزار تن فولاد به ایران می شود، محترم خواهند شمرد؛ اما قراردادهای دیگری امضا نخواهند کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، ناظران خاطرنشان می سازند که این نخستین اقدام در همبستگی ژاپن با موضع امریکا است.(۶)

۱- مأخذ ۲، ص ۳۷ و ۳۶، بخش عربی رادیو قاهره، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱، ص۳، رُم - خبرگزاری آسوشیتدپرس.

۳- مأخذ ۱۸، ص۳، کپنهاک - خبرگزاری فرانسه.

۴- - مأخذ ۱، ص۳، بن - خبرگزاری رویتر.

۵- مأخذ ۲، ص۲۲، کانبرا - رویتر، ۱۴ آوریل ۱۹۸۰ (۲۵/۱/۱۳۵۹).

۶- مأخذ ۱۸، ص۲.

همچنین به گزارش یونایتد پرس از توکیو، دولت ژاپن کوشش خواهد کرد که با درخواست از دولت مکزیک برای افزایش صادرات نفت خام به آن کشور، واردات نفت خود را از ایران کاهش دهد. این افزایش واردات از مکزیک در ازای پرداخت وام برای سرمایه گذاری در پروژه های عمرانی مکزیک، خواهد بود. مکزیک به درخواست ژاپن برای افزایش صادرات نفت به آن کشور از ۱۰۰هزار بشکه به ۳۰۰هزار بشکه در روز، پاسخی نداده است؛ اما منابع دولتی و بانکی ژاپن گفتند: «ژاپن امیدوار است با پیشنهاد اعطای ۱۶۰ میلیون دلار وام برای سه پروژه فولاد مکزیک، رضایت این کشور را جلب کند.»(۱)

"هلموت اشمیت" صدراعظم آلمان غربی، در گفت وگویی مطبوعاتی که امروز در هامبورگ انتشار یافت، اعلام کرد: کشورهای عضو بازار مشترک در تعیین یک طرح مشترک ضد ایرانی هنوز به توافق نرسیده اند. اشمیت گفت انتقادات پرزیدنت کارتر از اروپای غربی درست نیست. صدراعظم آلمان غربی افزود که کشورش در هیچ اقدام نظامی امریکا برضد ایران شرکت نخواهد کرد.(۲)

وزیر خارجه جمهوری فدرال آلمان، هانس دیتریش گنشر، در مصاحبه ای با تلویزیون آلمان اظهار داشت که به نظر جمهوری فدرال آلمان، در حال حاضر برای ماجرای گروگان ها، نیازی به قطع مناسبات دیپلماتیک با ایران نیست. این مناسبات باید در درجه اول به سود امریکایی ها که در تهران نگهداشته می شوند، مورد استفاده قرار گیرد.(۳)

همچنین "هورس اینکه" سخنگوی امور سیاست خارجی فراکسیون سوسیال دمکرات آلمان در بوندستاک، این نظریه را رد کرد که دولت آلمان فدرال تا به حال در زمینه های اقتصادی، اقدامی در مورد ایران به عمل نیاورده است. وی خاطرنشان کرد که برای معاملات جدید با ایران، دیگر هیچ گونه تضمین اعتباری دولتی داده نمی شود.(۴)

"هلموت کول" رئیس دمکرات های مسیحی که گروه اقلیت را در بوندستاک تشکیل می دهند نیز گفت: دولت جمهوری فدرال آلمان باید در صورتی که کشورهای اروپایی هم پیمان، درباره یک خط مشی مشترک در ماجرای گروگان ها به توافق نرسیدند، مستقلاً اقدامات ابتکاری به عمل آورد.(۵)

مارگارت تاچر نخست وزیر انگلیس، امروز در مجلس عوام انگستان گفت: کار ما این است که حمایت خود را از مردم امریکا و پرزیدنت کارتر نشان بدهیم و انگلستان باید به حد اعلای حمایت خود از ایالات متحده ادامه دهد. وی در عین حال افزود: این مطلب اهمیت دارد که هرگونه اقدامی که ما به آن دست بزنیم، باید مؤثر باشد و بتواند حمایت وسیع بین المللی را جلب کند.(۶)همچنین در پایان امروز در لندن گفته شد اعضای بریتانیایی محافظه کار پارلمان اروپایی، از وزرای امور خارجه جامعه اقتصادی اروپا خواسته اند در بحران گروگان ها با امریکا اعلام همبستگی کنند.(۷)

به گزارش خبرگزاری فرانسه از پاریس، "فرانسوا میتران" و "میشل روکار"، کاندیداهای احتمالی حزب سوسیالیست فرانسه در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۹۸۱، اظهار داشتند که سیاست فرانسه درباره مسئله ایران نباید تابع سیاست جیمی کارتر باشد. به این ترتیب، دو رهبر سیاست فرانسه که در مسابقه کاندیدا شدن از سوی حزب سوسیالیست، رقیب یکدیگر محسوب می شوند، امروز موضع مشترکی در قبال درخواست جیمی کارتر اتخاذ کردند. میتران دبیر اول حزب سوسیالیست فرانسه که در برنامه ای تلویزیونی صحبت می کرد چنین اظهار نظر کرد: مشکل می توان منافع مربوط به صلح جهان که رئیس جمهوری امریکا مدعی آن شده است و منافع مربوط به نامزدی کارتر برای انتخاب شدن در دومین دوره ریاست جمهوری وی را از یکدیگر تفکیک کرد. می توان تأکید کرد که اگر کارتر اصل اتحاد آتلانتیک را رعایت کند، امکان ندارد تصمیم هایی که به امنیت و نظم جهان مربوط می شود مستقیماً به موضع رئیس جمهوری امریکا وابسته باشند. "میشل روکار" رقیب میتران نیز در حضور روزنامه نگاران خارجی، سخنان مشابهی بیان کرد و گفت که معنی اتحاد، تابعیت نیست. روکار با این حال تأکید کرد که اگر "شرایط جنگ" پیش آید، شکی درباره موضع اروپا در قبال امریکا وجود نخواهد داشت.(۸)

۱- مأخذ ۱۶، ص۳، توکیو - خبرگزاری یونایتدپرس.
۲- مأخذ ۲، ص ۲۷، بخش عربی رادیو کویت، ۲۵/۱/۱۳۵۹.
۳- مأخذ ۲، ص ۲۶، بخش فارسی رادیو کلن، ۲۵/۱/۱۳۵۹.
۴- مأخذ ۲، ص ۲۶، بخش فارسی رادیو کلن، ۲۵/۱/۱۳۵۹.
۵- مأخذ ۲، ص۲۶، بخش فارسی رادیو کلن، ۲۵/۱/۱۳۵۹.
۶- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲۶، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص ۴ و ۵، لندن - آسوشیتدپرس، ۱۴ آوریل ۱۹۸۰.
۷- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص۴، لندن - خبرگزاری فرانسه.
۸- مأخذ ۱.

ضمیمه گزارش ۵۶۳: گزارش روزنامه نامه مردم درباره رانده شدگان از عراق

روزنامه نامه مردم امروز گزارشی دارد به نقل از خبرنگار اعزامی خود به مرز خسروی که در آن به تشریح اوضاع رانده شد گان پرداخته است. در این گزارش آمده است:

«اخراج ایرانیان از طرف رژیم جنایت پیشه بعثی عراق همچنان ادامه دارد. هر روز صدها زن و کودک و پیرمرد ایرانی بعد از طی کیلومترها راه، با پاهای خون آلود، گرسنه و تشنه به خاک ایران می رسند.

رانده شد گان ایرانی که به خاک ایران رسیده اند، می گویند: "مأموران عراقی شب ها به خانه ها یورش می برند؛ ایرانیان را از خواب بیدار می کنند؛آنها را مورد ضرب و شتم قرار می دهند؛ جوانان ۱۸ تا ۲۲ ساله را از خانه می برند و به زندان می اندازند؛ اموال ایرانیان را ضبط می کنند؛ زن ها، کودکان خردسال و پیرزن ها و پیرمرد ها را بدون این که فرصت پوشیدن لباس پیدا کنند، از خانه ها بیرون می کشند؛ آنها را توی کامیون ها می ریزند و به چند کیلومتری مرز ایران می آورند و در میان بیابان رها می کنند."

خبرنگار نامه مردم از مرز خسروی می نویسد: ... این گروه های انسانی که رژیم جنایتکار بعثی عراق آنها را رانده است، وقتی به مرز ایران می رسند، ساعت ها در بیابان بی آب راه رفته اند. در میان آنها از کودک چند روزه تا مردان سالخورده دیده می شود. بیش ترشان زنان و دختران هستند. بچه های شیرخواره از فرط تشنگی بیهوش شده اند. آنها در آغوش مادرانی قرار دارند که قدرت حرف زدن ندارند. در کنار شان پیرمردانی هستند که کیلومتر ها در صحرا با عصا راه رفته اند. زنانی که پسران جوانشان را در خاک عراق بازداشت کرده اند، از مأمورین ایرانی تقاضای کمک برای آزاد شدن آنها را دارند. "فاطمه حسن علی" همسر محمدجواد، یکی از زنانی است که تازه به مرز رسیده؛ چهار فرزند خردسال همراه دارد؛ می گوید: "پدر و مادر من اصفهانی هستند. همراه آنها در عراق بزرگ شده ام. شوهرم عراقی است. با چهار کودک خردسالم سیما، نادیه، احمد و شهناز در بغداد زندگی می کردیم و مغازه سلمانی داشتیم. برادر و خواهرهایم حالا در بغداد هستند. خانه ما را ضبط کردند و خودمان را با کامیون به مرز آوردند." پیرزنی از راه می رسد؛ روی زمین می افتد؛ به زحمت حرف می زند؛ چشمهایش پر از اشک است؛ می گوید: یک دختر و دو پسر جوانم را دستگیر کردند؛ تمام اموالمان را ضبط و مرا بیرون کردند.

خبرنگار نامه مردم که در نزدیکی سرپل ذهاب از اردوگاه ایرانیان رانده شده از عراق، دیدن کرده است، اضافه می کند: ... اکثریت رانده شدگان را کسانی تشکیل می دهند که خانواده آنها از ۵۰ سال پیش در شهرهای کربلا، کاظمین، سلیمانیه و کرکوک زندگی می کرده اند. به گفته خودشان ۳۰ تا ۴۰ درصد آنها عرب هایی هستند که فقط به دلیل شیعه بودن اخراج شده اند.

بزرگ ترین نگرانی همه این خانواده ها که با زور سرنیزه از خانه خود بیرون کشیده شده اند، بازداشت جوانان ۱۸ تا ۲۲ ساله شان در عراق است. ... زن دیگری می گوید: حتی نگذاشتند کودک شیرخواره ام را با خودم بیاورم؛ شدیداً نگران حال او هستم.»(۱)

ضمیمه گزارش ۵۶۹: گزارش رویتر از مطالب روزنامه های ترکیه درباره مهار بحران ایران و ترکیه

مطالب روز بعد روزنامه های ترکیه به نحوی ارائه شد که نشان می دهد تُرک ها بدون این که حرفشان را پس بگیرند، بروز وخامت و اخلال در مناسبات دو کشور را مهار کردند. به گزارش رویتر از آنکارا، روزنامه های ترکیه گزارش دادند که هواپیماها و هلی کوپترهای ایران، پریروز، اندکی، از مرز مشترک به فضای هوایی ترکیه وارد شده اند. هواپیما و سه هلی کوپتر ایران بعد از ظهر پریروز از نقطه ای در نزدیکی مرز ترکیه عبور کرده اند و آن جا را که در مجاورت ژاندارمری مرزی ترکیه بود، بمباران کرده اند. مقامات ترکیه دریافته اند که این اقدام هلی کوپترها عمدی نبوده است و ضایعاتی به بار نیاورده است. علت این مسئله فقدان ارتباط در منطقه خاک ایران در مجاورت کردستان و مرز ترکیه بوده است.(۲)

١- مأخذ ٨٠، ص٧.

٢- مأخذ ٢٣.

ضمیمه گزارش ۵۷۴: دو گزارش "نامه مردم" درباره رفتار شوروی و اقمار آن

نظر به اطلاعـات موجود در این مطلب و دیگر گزارش امروز "نـامه مردم" دربـاره رفتار شوروی و اقمار آن سوریه، لیبی، ویتنام و ...، آمـده است، متن دو گزارش در این ضـمیمه درج می شود. در گزارش اول بـا عنوان "حافظ اسـد توطئه های امریکا علیه افغانسـتان را قویاً محکوم کرد" آمـده است:

«شاه محمـد دوست، وزیر خارجه جمهوری دمکراتیک افغانسـتان، در دمشق با حافظ اسد رئیس جمهوری سوریه ملاقات کرد و پیام ببرک کارمل رهبر افغانستان را به وی تسلیم کرد. شاه محمد دوست و اسد درباره مسائل مهم منطقه و توطئه های امپریالیسم امریکا مذاکرات مهمی انجام دادند. به گزارش رسـانه هـای گروهی سوریه، حافظ اسـد در این ملاقات، توطئه های امریکا را علیه افغانسـتان قویاً محکوم کرد. از سوی دیگر، در پایان دیدار شاه محمد دوست از لیبی، اعلامیه مشترکی از سوی لیبی و افغانسـتان منتشر شد. دو کشور تلاش های امپریالیسم امریکا را برای سوء استفاده از به اصـطلاح مسـئله افغانسـتان و تلاش امریکـا را برای تسـلط به کشورهـای اسـلامی محکوم کردنـد. لیـبی و افغانسـتان تأکیـد کردنـد که توافق جنایتکارانه مصر و اسرائیل نمی تواند مانع مبارزه خلق فلسطین شود.»(۱)

گزارش دوم، گزارش مفصّلی است با عنوان "کشورهای سوسیالیستی، از انقلاب ایران در برابر توطئه های امپریالیسم امریکا حمایت می کنند". در این گزارش آمده است:

اتحـاد شوروی در آسـتانه پیروزی انقلاـب شـکوهمند مردم ایران، زمـانی که امپریـالیسم امریکایی برای مـداخله نظامی و به قصـد به خاک و خون کشـیدن جنبش انقلاـبی ایران، بـه تمرکز نیروهـای دریـایی و هـوایی خـود در آب هـای خلیـج فـارس می پرداخت، بـا اخطارهـای قـاطع و جـدی، امپریالیسم امریکا را از ارتکاب به چنین جنایتی برحذر داشت و پشتیبانی صریح خود را از انقلاب مردم ایران اعلام کرد.

دکتر محمـد مکری، سـفیر جمهوری اسـلامی ایران در اتحـاد شوروی، بارهـا طی مصاحبه های مطبوعاتی خود بر این مطلب تأکیـد کرده است که اقـدامات انقلابی مردم ایران مورد پشتیبانی کامل اتحاد شوروی است. وی خاطرنشان نموده است که اتحاد شوروی در برابر حمله نظامی امریکا به ایران، عکس العمل شدید نشان خواهد داد.

آندره گرومیکو وزیر امورخارجه اتحاد شوروی، بارها اظهار کرده است که انقلاب ایران به دلیل خصـلت انقلابی و جنبه های ضدامپریالیستی آن، مورد پشتیبانی کامل اتحاد شوروی است.

در ژانویه سال جاری که قطعنامه پیشـنهادی دولت امریکا درباره محاصره اقتصادی ایران در شورای امنیت مطرح شد، اتحاد شوروی این قطعنامه را وتو کرد و توطئه امپریـالیسم امریکـا را بـا شـکست مواجه ساخت؛ توطئهای که طی آن، قصـد داشت با اسـتفاده از این سازمان بین المللی، ایران را تحت فشـار و محاصـره اقتصـادی قرار دهـد. روزنـامه جمهوری اسـلامی دربـاره موضع اتحاد شوروی در شورای امنیت نوشت: «موضع شوروی در شورای امنیت سازمـان ملـل متحـد که بر حل مسالمت آمیز اختلاف بین ایران و امریکا اسـتوار است، امریکا را از امیـد به این که بتوانـد شوروی و دیگر کشورهـای عضو شورای امنیت را بـا اکثریتی که مورد نظر او است، به تصویب تحریم اقتصادی علیه ایران وادارد، یکی پس از دیگری نقش برآب می کند.»

در برابر فشارهای اقتصادی امپریالیسم امریکا برضد جمهوری اسلامی ایران، کشورهای سوسیالیستی اظهار آمادگی کردند که در صورتی که ایران بخواهـد، می تواننـد نیازهای ایران را تأمین کننـد. جمهوری دمکراتیک آلمان آمادگی خود را برای تأمین مواد غـذایی مورد نیاز ایران اعلام کرد. جمهوری سوسـیالیستی رومـانی در حـالی که دولت امریکـا از فروش گنـدم به ایران امتناع کرد، آمادگی خود را برای فروش گنـدم به ایران اعلام داشت. دولت و مردم جمهوری توده ای بلغارسـتان، از نخستین روز پیروزی انقلاب ایران، از این انقلاب و از مبارزات مردم ایران برضد امپریالیسم امریکا حمایت نمودهاند و اقدامات توطئه گرانه و تهدیدهای دولت امریکا برضد ایران را محکوم کرده اند. در زمینه فشارهای امریکا برضد

۱- مأخذ ۸۰.

ایران، بلغارستان اعلام آمادگی کرد که صدور گوشت و مواد غذایی دیگر را به ایران افزایش دهد. فیدل کاسترو رهبر کوبا، بارها تأکید کرده است که همه کسانی که خواستار صلح براساس حق حاکمیت، شرافت و استقلال هستند، از انقلاب های ایران و افغانستان حمایت می کنند. انقلاب ایران از پشتیبانی نیروی مردمی بیکران برخوردار است. دولت جمهوری دمکراتیک خلق کره و مطبوعات آن کشور، از انقلاب ایران و مبارزه ضدامپریالیستی مردم ایران قاطعانه پشتیبانی کردهاند و اقدامات توطئه گرانه امپریالیسم امریکا برضد ایران را محکوم نمودهاند. "فام وان دونگ" نخست وزیر جمهوری سوسیالیستی ویتنام، هنگام دیدار از دهلی نو، تهدیدات امپریالیسم امریکا برضد ایران را محکوم کرد.

این مواضع اصولی و پیگیر کشورهای سوسیالیستی، ناشی از سرشت نظام سوسیالیستی و مردمی است که در این کشورها پیروز شده است. انقلاب شکوهمند ایران و مبارزات ضدامپریالیستی مردم ایران نیز همچنان که تاکنون از این حمایت و پشتیبانی معنوی کشورهای سوسیالیستی برخوردار بوده است، در آینده نیز برخوردار خواهد بود. این واقعیات را همه مردم ایران و همه نیروهای انقلابی راستین، بیش از پیش درک می کنند و دوستان و دشمنان حقیقی خود را بیش از پیش باز می شناسند.(۱)

ضمیمه اول روزشمار ۲۵/۱/۱۳۵۹: چگونگی حمایت متحدان اروپایی امریکا از این کشور در بحران ایران و عراق

در بازتاب وضعیت موجود بین امریکا و ایران، امروز هم رسانه های مختلف به بررسی جوانبی از این قضیه پرداختند.

یکی از مفسران بی.بی.سی. تحولات تازه را در روابط امریکا و هم پیمانان قوی او مورد بررسی قرار داد و گفت:

کاملاً روشن است که پرزیدنت کارتر که مترصد است برای دوره مجددی به مقام ریاست جمهوری انتخاب شود، می خواهد به رأی دهندگان امریکایی ثابت کند که عملاً برای رهایی گروگان های امریکایی در ایران، در تلاش است. امّا کارتر قادر نبود سؤالی را که تعدادی از دول غربی متحد امریکا از او کردند، جواب دهد. سؤال آن بود که امریکا و دول اروپای غربی متحد امریکا، چه نوع تحریمات اضافی دیگری می توانند در مورد دولت انقلابی ایران اعمال کنند؛ بدون آن که خطر بیش تری متوجه جان و سلامتی گروگان ها شود. باید متذکر شد که تاکنون عده ای از سخنگویان ایرانی گفته اند که گروگان ها احتمالاً به اتهام جاسوسی محاکمه خواهند شد. مقامات ایرانی هر قدر بیش تر مورد فشار قرار گیرند، احتمال بیش تری دارد که اقدامات تلافی جویانه ای برضد گروگان ها اِعمال شود. پرزیدنت کارتر هشدار داده است که اگر گروگان ها آسیب ببینند، دولت امریکا برای پیش گرفتن رویه ای سرسختانه با طبیعتی قاطع و مصمم، تأمل نخواهد کرد. به عبارت دیگر، جهان با این مسئله به لبه جنگی علنی کشیده خواهد شد؛ مسئله ای که اگرچه با اهمیت است، امنیت ملی متحدان ایالات متحده را به خطر نینداخته است. صدراعظم آلمان غربی، هلموت اشمیت، اوضاع فعلی را با افسردگی با اوضاع سال ۱۹۱۴، یعنی آغاز جنگ جهانی اول مقایسه کرده است. در سال ۱۹۱۴ جهان تدریجاً وارد جنگی شد که در واقع هیچ یک از کشورهای مربوط، مایل به درگیر شدن با آن نبودند. ولی صدراعظم آلمان غربی همچنین تأکید کرده است که امنیت کشورش همانند سایر ملل اروپای غربی، بستگی به حسن نیت امریکا دارد و بیطرفی در این اختلاف، چاره معتبری نیست.(۲)

روزنامه دیلی میل نوشت:

امریکایی ها در اعماق وجود شان می دانند که دولت های اروپایی با پیروی از روش دیرینه خودپسندانه و خودپرستانه خود، امریکا را در بحران های سیاسی تنها می گذارند. ده ها سال است که قاطعیت و ثروت امریکا، آزادی را در اروپا استوار نگاهداشته است. با توجه به این حقیقت، بریتانیا همراه سایر کشورهای اروپای غربی، باید درخواست های رئیس جمهوری امریکا را با رغبت تمام، پاسخ مثبت گوید؛ درخواست هایی مبنی بر وارد آوردن فشارهای اقتصادی به ایران و تحریم بازی های المپیک مسکو.

۱- مأخذ ۸۰، ص ۱ و ۷.

۲- مأخذ ۲، ص۲۵، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

امّا دیلی تلگراف لحنی ملایم تر اختیار کرد و نوشت:

این اقدامی سازنده نخواهد بود. اگر واشنگتن انتظار داشته باشد که قضاوتش بی چون وچرا پذیرفته شود، موضوع مهم و اصلی آن است که امریکا با مشورت و تبادل نظر با متحدان خود استراتژیی را پی ریزی کند که به وسیله آن بتوان شخصیت های مصمم و همراه را در این سوی اقیانوس اطلس، به پیروی از آن ترغیب کرد.(۱)

رادیو کلن در گزارشی یادآور شد:

دولت جمهوری فدرال آلمان با وجود تردید بسیار، از اقدامات اقتصادی تلافی جویانه امریکا برضد ایران پیروی خواهد کرد؛ اما از قطع روابط دیپلماسی، برخلاف نظریه احزاب اقلیت یعنی احزاب سوسیال و دمکرات مسیحی، تا آن جا که ممکن است جلوگیری می کند. هلموت اشمیت صدراعظم آلمان فدرال، در جلسه حزبی روزهای آخر هفته اظهار داشت: دولت آلمان فدرال با وجود آن که در ضرورت اقدام اقتصادی تردید دارد، علاقه بسیار در زمینه اتحاد، یگانگی و هماهنگی با ایالات متحده امریکا را ضروری می سازد. همچنین وزیر خارجه آلمان فدرال، هانس دیتریش گنشر، در جلسه حزب دمکرات های آزاد در دوسلدرف اظهار داشت: آلمان فدرال رفتاری مانند دوست با امریکا در پیش خواهد گرفت و از وظایف محول شده سرپیچی نخواهد کرد؛ امّا اکنون ضرورت ندارد که ما روابط خود را با ایران قطع کنیم.(۲)

فیگارو چاپ پاریس نوشت:

کارتر در جمع نمایندگان تلویزیونی فرانسه،بریتانیا و آلمان غربی گفت: اگر متحدان ما کمک کنند تا ایران را با مجازات های دیپلماتیک و اقتصادی، مجبور به آزاد کردن گروگان ها کنیم، ما دیگر مجبور نخواهیم بود به اقدامات نظامی متوسل شویم. فیگارو افزود: نگرانی کارتر هنگامی بیش تر شد که بنی صدر به نمایندگان بازار مشترک در تهران، تاریخ مشخصی برای آزادی گروگان ها ارائه نداد و حتی تهدید کرد که اگر اعضای بازار مشترک با امریکا متحد شوند، ایران از تحویل نفت به آنها خودداری خواهد کرد. اعضای بازار مشترک اروپا دچار سرگردانی شده اند؛ چون خواه از کارتر تبعیت بکنند و خواه تبعیت نکنند، نتیجه، یکسان خواهد بود؛ یعنی نفت آنها قطع خواهد شد. درواقع احتمال زیادی هست که اقدام بعدی کارتر این باشد که تنگه هرمز را که نفت ایران از آن جا می گذرد، مسدود کند. اگر کارتر این کار را نکند، ایران تهدید خود را در این باره عملی خواهد کرد. در هر دو حالت، ۹ کشور بازار مشترک یک بار دیگر نخستین کسانی خواهند بود که عواقب آتی این اقدام را باید تحمل کنند. در این حال، گویی تهدیدات واشنگتن و تهران برای بدبخت کردن اروپا کم بود که "شمشیر داموکلس" دیگری به وسیله قذافی بالای سر اروپاییان بلند شده است. قذافی در مقابل اعضای "جبهه پایداری" در تریپولی گفته است که مردم لیبی و الجزایر باید مسئولیت های خود را به عهده گیرند و درآمدهای نفتی خود را که از اروپا و امریکا به دست می آید فدا کنند، زیرا امریکا با صهیونیست های دشمن همراهی می کند.(۳)

اما مهم ترین مطلبی که امروز در رسانه های جهانی ارائه شد، مصاحبه شرکت نفتی معتبری است که در شماره امروز اشپیگل، چاپ آلمان، درج شد. این گفت وگو با "هربرت سی لوینسکی" رئیس شرکت نفتی "موبیل اویل"، درباره امکان قطع نفت ایران و پیامدهای آن، و نیز زمینه های مقابله با آن انجام شد. این مصاحبه در بردارنده نکات و مطالب شایان توجهی است. در بخشی از این مصاحبه آمده است:

«س: امریکایی ها ایران را تهدید به تحریم اقتصادی می کنند و اروپایی ها هم باید در این کار سهیم شوند. چه اتفاقی خواهد افتاد اگر ایرانی ها در مقابل این تحریم، در آینده نفت تحویل ندهند؟ ج: ایران در حال حاضر سالانه در حدود ۷۵ تا ۱۰۰ میلیون تن نفت خام استخراج می کند که این مقدار تقریباً بیش تر از مصرف جهانی نفت است. قطع نفت ایران مشکلاتی به بار خواهد آورد؛ اما مطمئناً بحران جدی به وجود نخواهد آورد. ...

س: آیا عربستان سعودی قادر است قطع کامل نفت ایران را جبران کند؟ ج: یک قسمت عمده را بله.

۱- مأخذ ۲، ص ۲۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۲، ص ۱۷، بخش فارسی رادیو کلن، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

۳- اداره کـل مطبوعـات خـارجی وزارت ارشـاد ملی، نشـریه بررسـی روزانـه مطبوعـات جهـان، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۰ و ۱۱، فیگـارو - چـاپ پاریس،آوریل ۱۹۸۰ (۲۵/۱/۱۳۵۹).

عربستان سعودی اواخر ۱۹۷۸، عملاً روزانه ۱۱ میلیون بشکه نفت استخراج می کرد؛ یعنی ۵۵۰ میلیون تن نفت در سال. امروز تولید نفت عربستان سعودی ۵/۹ میلیون بشکه در روز و به عبارت دیگر ۴۷۰ میلیون تن در سال است. افزایش ظرفیت تولید در عربستان امکان پذیر است و می توان این کار را کرد. سعودی ها قادر هستند استخراج خود را به اندازه نفتی که ایران فعلاً تولید می کند، افزایش دهند.

س: اگر لیبی و شاید هم الجزایر از اقدام ایران پشتیبانی کنند و تحویل نفت را متوقف کنند، چه می شود؟ ج: طبیعی است که اگر واقعاً این مقدار نفت قطع شود، سریعاً بحران به وجود می آید؛ اما اگر این کشورها فقط به بعضی از کشورها نفت تحویل ندهند، باز هم از طریق لوله های ارتباطی، نفت از جاهای دیگر به این جا می رسد.

س: ایالات متحده امریکا و کانادا تا چه اندازه می توانند امروز نفت تحویل کشورهای اروپایی بدهند؟ ج: امریکا هم اکنون ۴۰ درصد از احتیاجات خود را وارد می کند. اول باید یک بحران بزرگ بین المللی پیش بیاید تا امریکا نفت به متحدین خود تحویل دهد.

س: آیا امریکا قادر است برای همیشه قسمت عمده کمبود نفت اروپا را تأمین کند؟ ج: نه.

س: نفت دریای شمال از نروژ و بریتانیا چطور؟ ج: در این مورد هم باید ابتدا یک بحران تشکیلاتی بهوجود آید تا سازمان بین المللی انرژی مشغول سازماندهی شود. این کار هم اکنون نیز تمرین می شود. طبق این تشکیلات، انگلیسی ها و نروژی ها باید نفت دریای شمال را به کشورهای اروپایی و متحدین دیگر تحویل دهند و این کار به انگلیس و نروژ فشار وارد می آورد.

س: در این صورت بازهم یک اختلاف سیاسی در جامعه اروپا پیش می آید؟ ج: بله این امکان وجود دارد. من تصور می کنم انسان می خواهد به هر قیمتی که شده، مانع بهوجود آمدن این بحران تشکیلاتی بشود. ...

س: کارتل های بزرگ نفت مانند موبیل اویل، اکون و تگزاکو از مراکز امریکایی، رهبری می شوند. اصولاً این شرکت ها تا چه اندازه قادر هستند خواست های اروپایی ها را که شاید در مقابل منافع امریکا قرار دارد، برآورده کنند؟ ج: شرکت های نفتی، در درجه اول، شرکت های بازرگانی هستند نه وسائل استراتژیکی یا سیاسی دولت ها. یک شرکت بین المللی در زمینه انرژی باید در مقابل کشورهایی که در آن فعالیت دارد احساس مسئولیت کند و احتیاجات این کشورها و بازار را تأمین نماید. اگر مشکلاتی از نظر مایحتاج در یکی از این کشورها بهوجود آید، این شرکت همیشه تلاش می کند تا آن را برطرف کند؛ حتی اگر این مشکل به علت تحریم بهوجود آمده باشد.

س: چه خواهد شد اگر امریکا خلیج فارس را مسدود کند و یا احتمالاً تنگه هرمز را مین گذاری نماید؟ ج: این دیگر بحران نخواهد بود، بلکه یک فاجعه خواهد بود. در این صورت هیچ کاری از دست انسان برنمی آید.»(۱)

ضمیمه دوم روزشمار ۲۵/۱/۱۳۵۹: پیش بینی رادیو مونت کارلو و رادیو کلن از آینده بحران ایران و عراق

در بازتاب وضعیت موجود بین ایران و عراق، امروز یک مفسر رادیو مونتکارلو گفت: علی رغم تشنج موجود میان عراق و ایران، جنگ میان دو کشور رخ نخواهد داد؛ زیرا جنگ مشکلات را حل نمی کند و عراق مایل به جنگ نیست. این مطلب را سعدون حمادی وزیر خارجه عراق که به طور رسمی از فنلاند دیدار می کند، اعلام داشته است. وی افزوده است: ما احتیاج به جنگ نداریم؛ چه علل آن داخلی باشد یا خارجی؛ زیرا رژیم سیاسی ما پایدار و کشور ما رو به رشد است و به سرعت تحول می یابد.(۲)

همچنین تفسیر ذیل از رادیو کلن پخش شد:

اختلافات ارضی میان ایران و عراق روز به روز ابعاد وسیع تری می یابد و طبق گزارشهای رسیده، ارتش های دو کشور به حال آمادهباش کامل در آمده اند. اختلافات متعدد میان دو کشور تقریباً بعد از پیروزی انقلاب در ایران آغاز شد. حکومت بعث عراق تا قبل از پیروزی انقلاب، روابطی بسیار حسنه و

۱- اداره کـل مطبوعـات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشـریه "بررسـی روزانه مطبوعات جهان"، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۳۲ تا ۳۵، به نقل از اشپیگل چاپ آلمان (هامبورگ)، ۱۴ آوریل ۱۹۸۰ (۲۵/۱/۱۳۵۹).

۲- مأخذ ۲، ص۱۳، بخش عربی رادیو مونت کارلو، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

دوستانه بـا شاه مخلوع ایران و رژیم وی برقرار کرده بود؛ ولی قبل از پیروزی انقلاب و بعـد از به نتیجه رسـیدن آن، ژست غیردوسـتانهای در برابر رهبران آن بهویژه آیت الله خمینی اتخاذ کرد.

پس از اخراج آیت الله خمینی از نجف، در وهله اول بـا تشـکیل دسـتههای پـارتیزان و چریـک، به لوله هـای نفتی ایران در خوزسـتان آسـیب های فراوان وارد آورد و اقلیـت اعراب سـاکن خوزسـتان ایران را در برابر حکـومت مرکزی قرار داد. پس از به نـتیجه نرسـیدن این اقـدامات که بـا سـفر اجباری شیخ شبیر خاقانی، یکی از رهبران اعراب خوزستان، به قم انجام شد، عراق مسئله دیگری را مطرح کرد که تقریباً کهنه به نظر می رسد. این کشور اعلام نمود که سه جزیره تنب کوچـک و تنب بزرگ و ابوموسـی که در زمـان رژیم شاه سابق ایران، ارتش این کشور آنها را اشـغال کرده بـود، متعلق به اعراب است و رژیم جدیـد ایران بایـد بلافاصـله این جزایر را تخلیه کنـد. ادعـای ارضـی عراق دربـاره این جزایر، خشم و عصـبانیت رهبران جدیـد ایران را برانگیخت، تا آن جا که صادق قطب زاده وزیر خارجه ایران اعلام کرد که اگر ادعاهای ارضـی به این شـکل عنوان شونـد، ایران نیز باید اعلام دارد که مدائن و بغداد متعلق به این کشور است.

اینـک وسایـل ارتبـاط جمعی ایران و عراق، بهشـدت رهـبران دو کشور را مورد حمله قرار می دهنـد و سـیل کمـک هـای مـالی به سوی مخالفـان حکومت های ایران و عراق سـرازیر شـده است؛ ولی از ظواهر امر چنین بر می آید که اختلافات بین دو کشور بالاخره به طریق سیاسـی باید حل و فصل شود.([۱])

ص: ۹۶۰

۱- مأخذ ۲، ص۱۰ و ۱۱، بخش فارسی رادیو کلن، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ سه شنبه ۲۶ فروردین ۱۳۵۹۲۹ جمادی الاولی ۱۴۰۰ ۱۵ آوریل ۱۹۸۰

۵۸۱

بازدید روز گذشته نمایندگان صلیب سرخ(۱) از گروگان ها و انعکاس وضعیت آنان، با اهمیت بسیاری مورد توجه محافل خبری و سیاسی جهان قرار گرفته است. دلیل این امر را می توان فضاسازی های تبلیغاتی رایج بر ضد دانشجویان پیرو خط امام و نحوه برخورد آنها با گروگان های امریکایی دانست. آسوشیتدپرس از بن گزارش داد: دیدار نمایندگان صلیب سرخ با گروگان های امریکایی در تهران، امروز در بن به منزله "اولین گام در جهت صحیح" مورد استقبال قرار گرفت. منابع دیپلماتیک گفتند "هانس دیتریش گنشر" وزیر خارجه آلمان فدرال، در سفر صادق طباطبایی به بن در سوم آوریل (۱۴/۱/۱۳۵۹)، از وی چنین دیداری را درخواست کرده بود. وی پس از مشورت با واشنگتن این کار را کرده بود.(۲)

با این حال، امروز مقامات امریکایی برخورد نسبتاً سردی با این موضوع نشان دادند. هودینگ کارتر سخنگوی وزارت خارجه امریکا گفت: دیدار نمایندگان صلیب سرخ می تواند برای گروگان ها و افراد خانواده آنها مفید باشد؛ ولی این دیدار یک مسکن است؛ مسکنی برای پوشاندن این واقعیت اصلی که آنها "گروگان" هستند، هدف ما آزادی آنها است(۳)

درباره بازدید دیروز و نتیجه آن، دکتر برنارد لیبکیند متخصص سوئیسی و نماینده صلیب سرخ بین المللی در هیئت بازدید کننده، در بازگشت از تهران در ژنو گفت: از نظر اوضاع محل بازداشت، گزارشی به مقام های ایرانی تسلیم خواهم کرد و پیام هایی با خود همراه آورده ام که طی چند روز آینده برای خانواده گروگان ها می فرستم. ما با همه گروگان ها ملاقات کرده ایم.(۴)

وی که حدود هشت ساعت به معاینه گروگان های امریکایی در تهران مشغول بوده است،(۵)در ایران نیز در گفت وگویی، درباره این دیدار، مطالب مشابهی بیان کرد. وی گفت: من و

ص: ۹۶۳

۱- یک پزشک در مقام نماینده صلیب سرخ بین المللی و نیز یک نماینده محلی صلیب سرخ، همراه چند تن از شخصیت های ایرانی، هیئت بازدید کننده از گروگان ها را در روز گذشته تشکیل می داد.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه" شماره ۲۶، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص۵، بن -. آسوشیتدپرس، ۱۵ آوریل ۱۹۸۰.

۳- همان، ص ۵ و ۶.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص۲.

۵- مأخذ ۱، ص ۱۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

دوستم تمام گروگان هایی را که در این جا هستند، دیدیم و معتقدیم که این ملاقاتی بسیار مفید بود؛ به ویژه که توانستم نام و آدرس و تلفن تمام گروگـان هـا را یادداشت کنم، و بعـد از این، با خانواده های آنها تماس خواهیم گرفت. نماینـده صـلیب سـرخ بین المللی افزود در این جا بایـد از همکاری صـمیمانه دانشـجویان مسـلمان پیرو خط امام سپاسگزاری کنم؛ به خصوص که این دیدار، طولانی بود و فرصت آن را پیدا کردیم که در زمینه هـای گونـاگون با گروگان ها صـحبت کنیم و گزارش کامل خودمان را به مقام های مسـئول ایرانی ارائه دهیم. تنها یک مسـئله است که من باید به شما بگویم و آن این است که ما خانواده های این گروگان ها را در امریکا، از فردا در جریان ملاقاتمان قرار خواهیم داد.(۱)

امروز همچنین کمیته بین المللی صـلیب سـرخ جهـانی اعلاـم کرد که گزارشـی درباره وضع سـلامتی تک تک گروگان های امریکایی تهیه کرده است و برای خـانواده هـای آنهـا ارسال خواهـد کرد. سـخنگوی صـلیب سـرخ جهانی، خانم "فرانسوا بوری" گفت: هـدف ما آن است که به طور مرتب از گروگان ها دیدن کنیم و چه بهتر که این ملاقات ها هر هفته یک بار یا هر دو هفته یک بار صورت گیرد.(۲)

از سوی دیگر، یـک مفسـر رادیو لنـدن در گزارشـی از این ملاقات یادآوری کرد: این نخستین بار از آغاز گروگان گیری است که دانشـجویان به یـک پزشـک صـلیب سـرخ اجازه ورود به سـفارت را می دهنـد. به گروگان ها اجازه داده شـده است تا از طریق این پزشک، پیام های کتبی برای خانواده های خود ارسال دارنـد. نماینـده صـلیب سـرخ جهانی گفت که امیـدوار است بتوانـد مجدداً از گروگان ها دیدن کند؛ اما یک سـخنگوی دانشجویان بعداً به خبرگزاری رویتر گفت تا مدتی دیگر به کسی اجازه دیدار داده نخواهد شد(۳)

بخشـی دیگر از آنچه کمیته بین المللی صـلیب سـرخ امروز اعلاـم کرد، مربوط به جنبه های پزشـکی این ملاقات است. خانم بوری سـخنگوی این کمیته گفت: دکتر برنارد لیبکینـد یکی از زبـده ترین متخصـصان امراض داخلی ژنو است. وی که روز دوشـنبه همراه "هرالد اشـمیت دیگرونگ" رئیس هیئت صـلیب سـرخ جهانی در تهران از گروگان ها دیدن کرده است، سرگرم تهیه گزارش پزشکی مربوط به گروگان ها است. خانم بوری همچنین گفت: گزارش دکتر لیبکینـد همراه پیـام شخصـی وی، از طریق مقر صـلیب سـرخ جهانی در ژنو برای خانواده های گروگان ها در ایالات متحده فرستاده خواهد شد(۴)

درباره وضـعیت پزشـکی گروگان ها، خود دکتر لیبکیند ضـمن گفت وگویی گفت: من در مورد وضع جسـمانی گروگان ها از خودشان سؤالاتی کردم و می توانم بگویم حال همگی آنها بسـیار خوب است. آنها گفتند اگر ناراحتی برایشان پیش آید، دکتر برای معاینه و مداوای آنها به آن جا خواهـد آمـد، و اکثر آنها هیـچ شکـایتی از جهت جسـمانی نداشـتند. از نظر روحی هم به طور کلی خیلی خوب بودنـد. تنها یک نفر از آنها کمی مضطرب بود و دو نفر هم به نظر

۱- روزنامه بامداد، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص۱۲.

۲- مأخذ ۱، ص ۶، ژنو - یونایتدپرس، ۱۵ آوریل ۱۹۸۰ (۲۶/۱/۱۳۵۹).

۳- مأخذ ۱، ص۱۳، ۲۷/۱/۱۳۵۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۱، ص ۶، ژنو - یونایتدپرس، ۱۵ آوریل ۱۹۸۰ (۲۶/۱/۱۳۵۹).

من کمی افسرده بودند.(۱)همچنین نماینده محلی صلیب سرخ، "اشمیت دیگرونگ" که همراه پزشک مزبور به سفارت رفته بود، گفت: وضع عمومی گروگان ها رضایت بخش بود؛ اما وضع روحی آنها صددرصد نه(۲)

در این حال یونایتدپرس در گزارش این خبر آورده است: رئیس هیئت نمایندگی صلیب سرخ در تهران، در بازدید طولانی روز گذشته لیستی از نام همه گروگان ها تهیه کرده است؛ ولی صلیب سرخ تعداد دقیق گروگان ها را اعلام نخواهد کرد. ظاهراً این مسئله بین هیئت صلیب سرخ و دانشجویان اشغال کننده سفارت توافق شده است. همچنین هنوز درباره ارائه گزارش های محرمانه به دولت های ایران و ایالات متحده تصمیمی گرفته نشده است(۳)

۵۸۲

از پیامدهای تهدید ایران به قطع صدور نفت به کشورهای یاری کننده امریکا در تحریم اقتصادی، اظهارات سناتور ادوارد کندی در واشنگتن است. وی امروز ضمن مصاحبه ای گفت: امریکا باید در مقابل این که متحدان اروپایی، به دلیل حمایت از امریکا نفت ایران را از دست خواهند داد، برای آنان نفت تأمین کند. وی افزود اگر ایالات متحده بخواهد نفت متحدان خود را تأمین کند، مصرف کنندگان امریکایی باید صرفه جویی کنند. کندی اظهار داشت که کارتر نتوانسته است امریکاییان را برای رویارویی با این احتمال آماده کند. وی گفت: مارگارت تاچر و هلموت اشمیت، در پاسخ به درخواست کارتر از متحدان خود، فوراً مسئله نفت ایران را پیش خواهند کشید. او افزود که رهبران اروپایی ممکن است از کارتر بپرسند آیا آماده است از جیره بندی بنزین که خود وی (کندی) پیشنهاد کرده است، پشتیبانی کند(۴)

در همین حال در لندن، امروز مارگارت تاچر نخست وزیر انگلیس، در مجلس عوام به اعلام و توضیح مواضع دولت انگلیس پرداخت. سخنان وی در پاسخ به درخواست حزب عمده اقلیت کنونی، یعنی حزب کارگر به رهبری جیمز کالاهان، بود. به گزارش آسوشیتدپرس، نمایندگان پارلمانی حزب مخالف (حزب کارگر) به مارگارت تاچر هشدار داده بودند که در مقابل موضع کارتر که در مورد مسئله ایران، از متحدان خود انتظار حمایت دارد، هوشیار باشد. آنها از دولت تاچر خواستند از یک خط مشی مستقل پیروی کند. نماینده ای گفت: هر ملتی باید در مقابل موضع پرهیاهوی کارتر محتاط باشد. موضع وی به انتخابات ریاست جمهوری بیش تر ارتباط دارد تا واقعیت دیپلماتیک. ما باید در سیاست خارجی خود نظر مستقلی داشته باشیم و بدون شک نباید تاریخی را که کارتر تعیین کرده است، فرمانی لازم الاجرا محسوب داریم(۵)

درباره ادامه ماجرا، در گزارش رادیو لندن چنین آمده است: «خبرنگار ما که در مجلس عوام حضور داشته، درباره گفت و گو بین تاچر و کالاهان چنین گزارش می دهد:

ص: ۹۶۵

۱- مأخذ ۵.

۲- مأخذ۱، ص ۱۳، ۲۷/۱/۱۳۵۹، رادیو لندن، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ۱، ص۶، ژنو - یونایتدپرس، آوریل ۱۹۸۰ (۲۶/۱/۱۳۵۹).

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص۷، واشنگتن - یونایتدپرس.

۵- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص۳، لندن - به گزارش آسوشیتدپرس.

مارگارت تاچر در بیانات خود گفت که صبر و شکیبایی ملت امریکا را در رویارویی با اقدامات تحریک آمیز دولت ایران، تحسین می کند. احتمال آزادی گروگان ها در آینده ای نزدیک و از طریق اقدامات دیپلماتیک کاهش یافته است. اکنون طبیعی است دولت امریکا خود را در موقعیتی ببیند که احساس کند ناچار است در مقابل طولانی شدن مدت توقیف گروگان های امریکایی در تهران، دست به اقدامات شدیدتری بزند. دولت امریکا از متحدانش انتظار همبستگی دارد و در این رابطه انگلستان حمایت و پشتیبانی کامل خود را نسبت به امریکا نشان داده و همچنان ادامه خواهد داد. هم اکنون دولت امریکا از متحدانش اقدامات شدید علیه ایران را تقاضا کرده که شامل تحریم های اقتصادی و سرانجام در صورت عدم پیشرفت در حل مسئله، شامل قطع روابط با این کشور می شود... نخست وزیر انگلستان گفت امیدوار است تصمیم های لازم، در زمان ملاقات هفته آینده وزرای امور خارجه جامعه اقتصادی اروپا اتخاذ گردد.

جیمز کالاهان که روز گذشته از مارگارت تاچر خواسته بود تا پیرامون مسئله ایران اعلامیه ای منتشر کند، گفت که امیدوار است اظهارات خانم تاچر به امریکایی ها نشان دهد که انگلستان بحران و مشکل ملت امریکا را در مورد ایران درک کرده و آماده است که به هر وسیله شده، مسئله مذکور را حل کند. جیمز کالاهان گفت اگر وزرای خارجه جامعه اقتصادی اروپا، طی ملاقات هفته آینده خود نتوانند به توافق همه جانبه دست یابند، در آن صورت رهبران دولت های اروپایی باید خود گردهم آمده و جوابی برای مسئله ایران بیابند.»(۱)

درباره تحریم اقتصادی ایران و ربط آن با مسئله نفت - که مورد بحث کندی قرار گرفته بود - ابورو اوکیتا وزیر خارجه ژاپن، امروز در یک کمیته پارلمان این کشور گفت ژاپن ممکن است نتواند برای جبران نفتی که از ایران وارد می کند، نفت کافی به دست آورد. وی افزود: برای مقابله با تحریم صدور نفت به وسیله ایران در برابر فشار کشورهای غربی، دولت ژاپن سه راه حل در نظر گرفته است: راه اول این است که از آژانس بین المللی انرژی بخواهد به صورت اضطراری نفت در اختیار ژاپن بگذارد؛ راه دوم، دریافت نفت بیش تر از شرکت های توزیع کننده نفت در جهان است؛ راه حل سوم نیز خرید نفت از بازار آزاد است.(۲)

۵۸۳

امروز درباره چگونگی مقابله با وضعیت اقتصادی ناشی از تحریم احتمالی آینده، دو گزارش جداگانه، هر دو منسوب به مقامات مسئول ایران، منتشر شد. روزنامه کیهان در شماره امروز خود، هر دو گزارش را در یک صفحه درج کرده است؛ بدون این که نسبت و رابطه بین آن دو را مشخص کند.

در گزارش اول تحت عنوان "برنامه اقتصادی جنگی دولت اعلام شد" آمده است:

تهیه طرح مقابله با تحریم اقتصادی امریکا بر ضد ایران به وسیله ده ها کارشناس و

ص: ۹۶۶

۱- مأخذ ۱، ص۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۲، ص۱۲.

متخصـص مسائـل اقتصـادی کشور آغـاز شـد. تهیه این طرح را وزارتخانه های مسئول و بانک های مرکزی و ملی ایران زیر نظر بنی صـدر رئیس جمهوری آغاز کرده اند. بر اساس این طرح، با واسـطه کشورهایی که با ایران روابط دوستانه دارند مواد اولیه مورد نیاز صنایع کشور تأمین خواهد شد و از سوی دیگر، کشور از جهت تأمین مواد غذایی و صـنعتی از خارج، بی نیاز خواهد گشت. مهندس عزت الله سحابی عضو شورای انقلاب و سرپرسـت سازمـان برنـامه و بـودجه، گفت: در تهیه این طرح فرض کرده ایم که در وضـعیت "اقتصـاد جنگی" قرار داریم. وی توضـیح داد که در مرحله اول، مصـرف کلیه کالاهـای کشور، کنترل دقیق می شود و توزیع همه تولیـدات کشور عادلانـه صورت خواهـد گرفت. سـحابی در تشـریح جزئیات این طرح افزود: براساس این طرح، از کارخانه های دولتی برای تأمین نیازهای سایر کارخانه ها اسـتفاده خواهد شد و برای حداکثر تولید و تـأمین مواد اولیه در داخـل کشور، برنـامه ریزی خواهیم کرد. همچنین چون بـا مخـالفت احتمـالی کشورهـای اروپـایی و بـازار مشـترک نیز مواجه هستیم، از طریق کشورهایی که روابط دوسـتانه با ما دارنـد، به صورت واسـطه، پاره ای از مواد اولیه مورد نیاز کشور را وارد و تأمین خواهیم کرد؛ کشورهایی چون لیبی، الجزایر، هند، پاکستان، و چند کشور دیگر. سحابی گفت: به طور کلی، کمیته های مربوط به این امر، در جست وجوی این راه حل خواهند بود که با توجه به آمار فعلی کشور، چگونه در وضـعیت اقتصاد جنگی مقاومت کنند و این هدف بزرگ انقلاب یعنی خودکفایی و خروج از وابستگی را تحقق بخشند(۱)

در گزارش دوم با عنوان "تشکیل کمیسیون مشترک برای مقابله با تحریم اقتصادی امریکا"، آمده است:

شورای انقلاب کمیسـیون خاصـی به منظور بسیج کلیه نیروهـا برای مقـابله بـا تحریم اقتصـادی امریکا، تشکیل داد. در این کمیسـیون، گروهی از وزیران و اعضای شورای انقلاب حضور دارند. این مطلب را معین فر وزیر نفت و عضو شورای انقلاب، بیان کرد.

وی علاوه بر اظهـار این مطلب که صـادرات نفت ایران کـاهش نیـافته است گفت: صـدام حسـین به خیال خود خواسـته است در این روزها که ما سرگرم مبـارزه بـا امپریـالیسم امریکـا هستیم، مشـکلاتی برای ایران فراهم آورد. درست در موقعی که مـا زیر فشار تهدیـدهای نظامی و اقتصادی و سیاسـی امریکا قرار گرفته ایم، ایشان به فکر پان عربیسم افتاده اند. وی افزود: صدام حسین جزایر خلیج فارس را می خواهد؛ در خوزستان تحریک می کنـد؛ به کردسـتان و غرب کشور حمله می کنـد و انواع و اقسام تحریکات و توطئه ها را به عمل می آورد؛ به این ها راضـی نمی شود و ده ها هزار از برادران و خواهران، کودکان و سالخوردگان را از خانه و کاشانه خود بیرون می کند و با وضع ناهنجار، با کامیون های کمپرسـی به خاک ایران می ریزد. این دیوانه زنجیری خیال کرده است که ملت انقلابی ایران از پذیرایی یک

۱- روزنامه کیهان، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص۲.

عده برادر و خواهر خود عاجز است و این موانع، ملت قهرمان ما را از راهی که در پیش گرفته است، منصرف می کند. این دلقک امپریالیسم نمی داند که قبل از او صدها هزار برادران مسلمان افغانی ما به دست رژیم حاکم بر افغانستان آواره شدند و به خاک ایران پناهنده گردیدند و ما افتخار پذیرایی از آنها را داریم. این ها همه، خواهران و برادران ما هستند و ما رسالت تاریخی خود را با پذیرایی همه آنها به ثبوت خواهیم رساند.

معین فر درباره تدابیر تازه ای که برای مقابله با تحریم اقتصادی ایران انجام شده است گفت: همان طوری که قبلاً اعلام شد، شورای انقلاب دستور ایستادگی داده است و به همین منظور، کمیسیون خاصی از اعضای شورای انقلاب و وزیران تشکیل شده است و کلیه جریانات را زیر نظر دارد.(۱)-(۲)

۵۸۴

بعضی از خبرها و فضاسازی های مربوط به اقدام نظامی امریکا بر ضد ایران، با خبرهای مربوط به تحرک نظامی شوروی در منطقه همراه است. در عمل، بیان کردن مسئله به این شکل، می تواند از طرفی فشار افکار عمومی امریکا را تعدیل کند که طالب شدت عمل بیش تری به وسیله کارتر هستند، و از سوی دیگر توجیهی برای طرح های درازمدت امریکا در منطقه باشد؛ طرح هایی مبنی بر تقویت و افزایش حضور نظامی اش در منطقه.

در هر حال، امروز مقام های پنتاگون گفتند یک نیروی جنگی از افراد نیروی دریایی شوروی وارد اقیانوس هند شد. بنابه این گزارش، حداقل ۴۰۰ تفنگدار نیروی دریایی به نام پیاده نظام نیروی دریایی، با بزرگ ترین ناو هواپیما بر روس به نام "ایوان روکف" وارد اقیانوس هند شدند. ناو مزبور از طریق تنگه مالاکا و پس از سفری طولانی که از بندر ولادی وستوک واقع در خاور دور آغاز شده بود، به اقیانوس هند وارد شد.

آسوشیتدپرس در ادامه خبر مذکور افزوده است: به دنبال اعزام ۱۸۰۰ تفنگدار نیروی دریایی ایالات متحده به اقیانوس هند در اواسط ماه مارس، این نخستین واحد جنگی نیروی دریایی شوروی است که به این آب ها فرستاده می شود. این ناو هواپیما بر با یک رزمناو حامل موشک هدایت شونده و یک کشتی دیگر نیروی دریایی شوروی همراهی می شود. گفته می شود که قدرت دریایی شوروی اکنون به ۲۸ کشتی جنگی رسیده است. ایالات متحده در حال حاضر ۲۶ کشتی جنگی در منطقه آب های اقیانوس هند و دریای عرب دارد.(۳)

یادآوری می شود روز گذشته برژینسکی مشاور امنیتی جیمی کارتر، درباره خطر نظامی شوروی در ایران هشدار داده بود. به گزارش خبرگزاری فرانسه، در همین حال وزارت امور خارجه امریکا نیز تأکید کرد که از چند روز پیش، نیروهای شوروی در مرزهای شمالی ایران

ص: ۹۶۸

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۵۸۳: بررسی آثار تحریم اقتصادی در دو رسانه ایرانی و امریکایی. ص۹۹۷

۲- همان.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص۴، واشنگتن به گزارش آسوشیتدپرس.

در ناحیه قفقاز، نقل و انتقالاتی انجام داده اند. هودینگ کارتر سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا، در این باره اعلام کرد: نقل و انتقال این نیروها احتمالاً امکان دخالتی نظامی در ایران را در بر خواهد داشت که تحت عنوان دفاع از این کشور در مقابل عملیات نظامی امریکا، صورت خواهد گرفت. از سوی دیگر، وزارت امور خارجه امریکا اعلام کرد که اتحاد شوروی ۱۲ لشکر موتوریزه و یک لشکر هوایی - زمینی، متمرکز ساخته است. براساس گزارش کارشناسان وزارت دفاع امریکا، بعضی از این لشکرها برای تکمیل بودن، به شدت تقویت شده اند. یک لشکر شوروی به طور معمول ۱۲ هزار سرباز دارد.(۱)

خبرگزاری رسمی چین نیز شوروی را به ایجاد پایگاه نظامی در منطقه خلیج فارس و تحکیم مواضع در اقیانوس هند متهم کرد. این خبرگزاری "لشکرکشی روسیه به افغانستان" را تمرین محاصره نظامی چاه های نفت در منطقه خلیج فارس در آینده دانست و افزود: اختلاف بین ایران و عراق و احتمالاً جنگ بین این دو کشور کاملاً به سود اتحاد جماهیر شوروی است.(۲)

در این میان، نظرهای متفاوتی نیز ابراز می شود؛ مثلاً روز گذشته در محافل نزدیک پنتاگون اعلام شد که مانورهای نظامی شوروی در قفقاز در این موقع، طبیعی است، ولی بعضی از تمرینات، غیرمعمولی به نظر می رسد.(۳)

۵۸۵

درباره اقدام نظامی امریکا بر ضد ایران، محافل و کشورهای عربی مواضع مختلفی ابراز می کنند.

در این میان، مصر صراحتاً از این اقدام امریکا حمایت می کند. خبرگزاری تاس از مسکو به نقل از ایزوستیا گزارش داد: نیروهای هوایی مصر و ایالات متحده دست به مانورهای مشترک زده اند. هواپیماهای مجهز به سیستم آواکس، به منظور عملیات نظامی و هدایت جنگنده های بمب افکن به سوی هدف ها، و نیز بستن راه های دریایی، به مصر فرستاده شده اند. همان طور که سخنگوی پنتاگون گفته است، در صورتی که پرزیدنت کارتر تصمیم به انجام دادن عملیات نظامی بر ضد ایران بگیرد، حضور این هواپیماها در مصر اعتماد بیش تری به وی می بخشد.(۴)

موضع رسمی عربستان، تاکنون همکاری با امریکا نبوده است. گزارش هایی که امروز منتشر شد نیز حاکی است: منابع دیپلماتیک در ریاض گفتند بر خلاف انتظارات غرب،

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص ۴، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه.

۲- سند شماره ۲۸۷۲۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ ر ۲، به کمیته انتظامی، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۱۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص ۱۰.

امکان ندارد عربستان سعودی با استقرار سربازان امریکایی در خاک آن کشور موافقت کند. آنها گفتند خانواده سلطنتی سعودی از هم اکنون تصمیم خود را گرفته است و هیچ اقدام امریکا باعث تغییر این تصمیم نخواهد شد. هنگام مداخله شوروی در افغانستان و پیروزی انقلاب ایران، واشنگتن پیشنهاد کرد یک چتر امنیتی برای همه منطقه خاورمیانه به وجود آورد. این منابع گفتند عمان به دریافت کمک نظامی از امریکا علاقه مند است و احتمال زیادی هست کنیا و سومالی با استقرار سربازان امریکایی در خاک آن کشورها موافقت کنند؛ اما عربستان سعودی مخالف این اقدام است(۱)

از رهبران و کادرهای فلسطینی نیز هرچند نظرهای متفاوتی درباره ایران ابراز می شود، درباره حمله نظامی امریکا تقریباً وحدت نظر به نفع ایران وجود دارد. "ماجد ابوشرر" مسئول روابط عمومی گروه ها و سازمان های فلسطینی اعلام کرد که کماندوهای فلسطینی، در هرگونه تجاوز نظامی ایالات متحده به ایران، به ایرانیان کمک خواهند کرد. ابوشرر طی یک بیانیه مطبوعاتی اعلام کرد: همگام با خلق قهرمان ایران در برابر امریکا به مبارزه خواهیم برخاست. وی گفت: کماندوهای فلسطین، انقلاب ایران را متحدی استراتژیک در مبارزه با امپریالیسم و صهیونیسم تلقی می کنند.(۲)

همچنین سران جبهه پایداری، یعنی رؤسای الجزایر، لیبی، سوریه، یمن جنوبی و سازمان آزادی بخش فلسطین، اعلام کردند که هر گونه حمله نظامی امریکا به ایران را تهدیدی برای امنیت منطقه محسوب می کنند. آنها این مسئله را در بیانیه نهایی کنفرانس این جبهه که در طرابلس پایتخت لیبی، امروز بعدازظهر به کار خود پایان داد، اعلام داشتند.(۳)

۵۸۶

تعداد ۶۴ نماینده از فراکسیون دمکرات پارلمان اروپا، در جهت فشار آوردن به ایران برای آزادی گروگان ها، طرحی تقدیم این پارلمان کرده اند. به موجب این طرح از کشورهای جامعه اروپا خواسته شده است فعالیت مشترکی را آغاز کنند که کشور ایران را برای آزادی گروگان های امریکایی تحت فشار قرار دهد. رادیو اسرائیل که در ساعت ۲۰ امروز، این خبر را پخش کرد، افزود: اعضای فراکسیون دمکرات که غالباً عضو حزب محافظه کار انگلستان هستند، همچنین درخواست کرده اند که به طور فوری مذاکراتی درباره بحران ایران، در پارلمان اروپا آغاز شود.(۴)

از سوی دیگر، آسوشیتدپرس گروه پارلمانی مزبور را یکی از سه فراکسیون پارلمان اروپا اعلام کرد که امروز از بازار مشترک اروپا خواستند تا زمان آزادی گروگان ها روابط خود را با ایران قطع کند. این سه گروه سیاسی که در پارلمان دارای اکثریت هستند، فراکسیون های دمکرات و لیبرال و حزب مردم می باشند. بنابر گزارش آسوشیتدپرس، ۲۱۱ نفر از ۴۱۰ نماینده پارلمان اروپا، عضو این سه گروه هستند. تقاضای مزبور قرار است به صورت قطعنامه ای

ص: ۹۷۰

۱- مأخذ ۱۳، ص۳.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص۲، بیروت - رویتر.

۳- مأخذ ۱۸، ص ۱.

۴- مأخذ ۱، ص۳۶، ۲۷/۱/۱۳۵۹، بخش فارسی رادیو اسرائیل، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

در جلسه پارلمـان اروپـا مورد بحث قرار گیرد. در این قطعنـامه خواسـته شـده است که روابط سیاسـی کلیه کشورهای عضو جامعه اروپا با ایران، تا زمانی که گروگان های سـفارت آزاد شونـد به حالت تعلیق درآیـد. در این قطعنامه از مقامات ایرانی خواسته شده است که تاریخ مشخصـی برای آزادی گروگان ها تعیین کننـد و از نُه کشور عضو بازار مشترک نیز تقاضا شده است با یک عمل قاطع و متحدانه، برای کمک به آزادی گروگان ها به توافق برسند.(۱)

۵۸۷

همه مطبوعـات ایران، امروز مصـاحبه مطبوعـاتی دکتر محمـد مکری سـفیر ایران در شوروی را گزارش کردنـد. این مصاحبه با شـرکت خبرنگاران شوروی و نیز نماینـدگان رسـانه هـای خـارجی مقیم مسـکو برگزار شـد. به نوشـته مطبوعـات ایران، مکری اعلام کرد: امریکا نمی خواهـد مسئله گروگـان هـا حل شود؛ زیرا بـا توسـل به این بهـانه می توانـد همچنـان به تقویت نظامی خود در خلیـج فارس ادامه دهـد. وی گفت: دولت امریکا مشـغول تـدارک یـک تـوطئه بزرگ بین المللی بر ضـد ایران است و در اجرای این مقصـود از وجود دو تن از مـأموران مطیع خود یعنی سـادات و صدام حسین استفاده می کند.(۲)

سفیر ایران در شوروی افزود: سـادات که به آرمـان مردم مصـر و نهضت فلسـطین خیـانت کرده است، ماننـد شاه مخلوع از دوسـتان اسـرائیل است. صدام حسین نیز که از مهره های اصیل امریکا در منطقه است، چون در میان ملت عراق پایگاهی ندارد، برای فریب دادن افکار عمومی ملت عرب، حاکمیت ایران بر جزایر سه گانه ایرانی را مورد تردیـد قرار می دهد. باید پرسـید آیا وی خود را وارث امپریالیسم انگلسـتان یا وکیل این دولت در منطقه می دانـد؛ در حـالی که اگر موضوع ادعـای ارضـی مطرح شود، قطعاً عراق نمی توانـد ادعایی بر این جزایر داشـته باشـد. مکری اضافه کرد: دولت امریکا علاوه بر تحریم اقتصادی و تهدیـد نظامی، جبهه دومی نیز بر ضد ایران گشوده است و آن، اقداماتی است که عراق در مرزهای غربی ما به تحریک امریکا صورت می دهد تا در نیروهای دفاعی ایران، پراکندگی ایجاد شود(۳)

سفیر ایران در شوروی در قسـمت دیگری از سـخنان خود گفت: مـا از شوروی به دلیل حسن همجواری انتظار داریم که صـدور اسـلحه به عراق را متوقف کنـد. این توقعی کاملاً دوسـتانه است. ما در این لحظات حساس تاریـخ از کشورهایی که ادعا دارند انقلاب مردم ما مورد تأیید آنها است، انتظـار داریم که گفته هـای خود را از حرف به عمـل درآورنـد و مخصوصـاً از ارسـال اسـلحه برای عراق که نیات و اهـداف زمامـداران آن کاملاً آشکار است، خودداری کنند.(۴)

مکری گفت: ما با قاطعیت می توانیم اطمینان بدهیم که برخلاف ادعاهای عراق، خطری از طرف ایران متوجه آن کشور نیست؛ ولی صدام حسـین از تأثیر انقلاب ایران در مردم عراق بیم دارد؛ لذا کوشش می کند با تبلیغات خصمانه بر ضد ایران، مردم کشور خود را فریب دهد.(۵)

وی افزود: عراق اسلحه هایی را که از شوروی دریافت می کند، به جای این که بر ضد

ص: ۹۷۱

۱- مأخذ ۱۲، ص۲، استراسبورگ - آسوشیتدپرس.

۲- روزنامه بامداد، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص۱۲.

۳- مأخذ ۲۲، ص ۱۱، تهران - خبرگزاری پارس.

۴- مأخذ ۲۸.

۵- روزنامه اطلاعات، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

اسرائیل و در راه دفاع از آرمان اعراب و مردم فلسطین به کار برد، فقط برای ایجاد فتنه در منطقه و خدمت به اربابان غربی خود استفاده کرده است.(۱)

مکری تأکید کرد: تردیدی نیست که از این اسلحه فقط و فقط برای تأمین منافع امپریالیسم امریکا در منطقه، استفاده خواهد شد. تصور نمی کنم با آشکار بودن این واقعیت باز هم مقامات شوروی برای ارسال اسلحه به عراق اصرار داشته باشند؛ زیرا کمک تسلیحاتی به عراق کمک به ضد انقلاب ایران و کمک به کسانی است که با خود اتحاد شوروی نیز دشمنی دارند(۲)

سفیر ایران در شوروی در بخشی از سخنان خود یادآوری کرد: اگر ما با امریکا مبارزه می کنیم، برای خوشایند شوروی نیست، و اگر امروز نیز از شوروی می خواهیم که به عراق اسلحه نفرستد، برای حفظ منافع ملل شرق است. دکتر مکری در پاسخ به این سؤال که آیا در صورت حمله نظامی امریکا به ایران، شوروی به شما کمک خواهد کرد یا نه، گفت: ما خود به تنهایی قادریم که از کشور خود دفاع کنیم و ارتش ۲۰ میلیونی ایران که اکنون به فرمان امام خمینی بسیج شده است، آماده شهادت و هرگونه فداکاری است؛ بنابراین ما به نیروی خارجی، هرکه باشد، اجازه ورود به خاک ایران را تحت هیچ عنوان نخواهیم داد؛ حتی اگر به قصد دلسوزی و پشتیبانی از انقلاب ما باشد. دنیا باید از این موضع قاطع ما به خوبی آگاه باشد.(۳)

۵۸۸

درگیری های مرزی غرب کشور، به صورت ایذایی و پراکنده، با تهاجم نیروهای عراقی و نیز افراد مسلح وابسته به عراق ادامه دارد. امروز در باویسی آرامش نسبی حاکم است؛ اما شلیک خمپاره و توپخانه در این نقطه و برخی مناطق دیگر مشاهده می شود که عبارتند از: تیله کوه، تپه رش، دارخور، باباهادی، مرز خسروی، برارعزیز، پرویز، دربندجوق و تنگه هوان. برخی نیروهای مهاجم نیز با رگبارهای شبانه، در میان مردم این مناطق رعب و وحشت ایجاد می کنند.(۴)

در این حال، ساعت ۱۴، گروهی از افراد مسلح وابسته به حزب بعث عراق، از ارتفاعات بخش جوانرود دست به حمله مسلحانه زدند و سپاه پاسداران جوانرود را زیر آتش سنگین قرار دادند. نیروهای سپاه پاسداران مستقر در جوانرود بلافاصله به حمله مهاجمان پاسخ دادند و تا ساعت ۱۸، دو پاسدار شهید شدند؛ ولی با ورود نیروهای کمکی از خارج شهر، ابتکار عملیات به دست پاسداران افتاد.(۵) به گزارش سرهنگ اخیانی فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، این درگیری ها در دهکده های سپیدبزرگ و گراب واقع در ۲۰ کیلومتری غرب جوانرود، بین پاسداران و مهاجمان مسلح روی داد و از طرف پاسگاه ژاندارمری منطقه، نیروهای کمکی برای پاسداران در منطقه درگیری اعزام شد. به گفته وی، در این درگیری سه تن از پاسداران انقلاب اسلامی به شهادت رسیدند.(۶) به گزارش روابط عمومی سپاه کرمانشاه، درگیری های جوانرود تا ساعت ۲۱ ادامه داشت و طی آن، در مجموع، سه تن از پیشمرگان مسلمان کُرد شهید و شش تن مجروح شدند.(۷)هم زمان،

ص: ۹۷۲

۱- مأخذ ۲۲، ص ۱۱، تهران - خبرگزاری پارس.

۲- مأخذ ۲۸.

۳- مأخذ ۱۶، ص ۱۱.

۴- مجله پیام انقلاب، ارگان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شماره ۶، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص ۳۹.

۵- روزنامه کیهان، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

۶- مأخذ ۲۴، ص ۲، کرمانشاه - خبرگزاری پارس.

۷- روزنامه کیهان، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص ۲، کرمانشاه خبرگزاری پارس.

شب هنگام عده ای از مهاجمان مسلح، بخش سرپل ذهاب را به گلوله بستند که تیراندازی متقابل نیروهای سپاه و ارتش را در پی داشت.(۱)

از سوی دیگر گزارش داده شد که حدود ۴۰۰ نفر از مهاجمان مسلح، از مناطق "بابایادگار" و "بانرزه" رهسپار سرپل ذهاب و اسلام آباد شدند. این عده از عناصر داخلی هستند که حکومت بعث عراق، بعد از انقلاب، آنها را مسلح کرده است.(۲)

شهر مرزی نفت شهر نیز بعد از چند روز، مجدداً ناآرام شد. برابر گزارش شهربانی نفت شهر، در ساعت ۱ بامداد امروز، عده ای از نیروهای عراقی، نگهبانان چاه های نفت شماره ۸ و ۹ را زیر آتش سلاح های سنگین و سبک قرار دادند. این حمله با تیراندازی متقابل نگهبانان و امداد به موقع ژاندارمری، دفع شد.(۳) در این درگیری به چاه نفت آسیبی نرسید؛(۴)اما به پاسگاه گمرک نو که پرسنل آن به مقابله پرداختند، خساراتی وارد شد و محل استراحت جوانمردان پاسگاه صدمه دید(۵)همچنین در ساعت ۲:۳۰ نیمه شب گذشته، عده ای از مهاجمان مسلح به سیلوی اسلام آباد حمله کردند و نیم ساعت به درگیری ادامه دادند. پس از رسیدن نیروهای کمکی تیپ زرهی و سپاه پاسداران، مهاجمان در تاریکی متواری شدند.(۶)

۵۸۹

سحرگاه امروز نارنجکی با قدرت صوتی زیاد، در آبادان، حوالی "ایستگاه هشت" تا "زرگان" منفجر شد. یکی از اعضای سپاه پاسداران در تماس با خبرگزاری پارس اعلام کرد که این نارنجک از نوع مشقی بود و خسارتی همراه نداشت(۷)

از سوی دیگر، کیهان امروز از دستگیری یک جاسوس عراقی خبر داد. وی به نام شیخ حسن ازجاوی، فرزند شیخ عبدالله، اهل بصره و تابع عراق است که سپاه اهواز او را دستگیر کرده است. نامبرده را یک بار قبلاً همین سپاه دستگیر کرده بود که موفق به فرار شده بود. وی متهم است بر ضد دولت جمهوری اسلامی ایران و به نفع دولت بعث فعالیت می کرده است. از موارد اتهام در پرونده این شخص، ورود غیرمجاز به ایران، بردن اخبار و اطلاعات برای خرابکاران عراقی، و ارتباط مستقیم با استاندار بصره است. وی پس از دستگیری، با پرونده اتهامی به دادگاه انقلاب اسلامی خوزستان تحویل داده شد و به زودی در دادگاه انقلاب اهواز محاکمه خواهد شد(۸)

شب هنگام نیز دادگاه انقلاب اسلامی خوزستان، مرکز اهواز، چهار تن از عاملان انفجار در لوله های نفت خوزستان و نیز طراح ترور یکی از مسئولان سپاه پاسداران خرمشهر را محاکمه کرد. این عده اهل خرمشهر و آبادان هستند. طبق کیفرخواست مربوط، اتهامات این افراد به این ترتیب است: شریف نواصری، متهم به انفجار، رفتن به عراق برای دیدن دوره چریکی، طرح نقشه ترور یکی از مسئولان سپاه پاسداران خرمشهر؛ ذهراب شریف، متهم به خروج

ص: ۹۷۳

۱- مأخذ ۱۸، ص ۱.

۲- مأخذ ۳۸، ص ۲، کرمانشاه - خبرگزاری پارس.

۳- سند شماره ۰۳۳۹۰۷مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کرمانشاهان، به استاندار استان کرمانشاهان، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۴- مأخذ ۲۴، ص ۴، به گزارش خبرگزاری پارس.

۵- سند شماره ۰۲۸۳۳۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سرگرد حاج علی خانی، به ناحیه کرمانشاه ر۳، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

۶- مأخذ ۱۶.

۷- مأخذ ۳۶، ص ۳.

۸- مأخذ ۱۶، ص ۹.

غیرمجاز از ایران به عراق، شرکت در بمب گذاری در لوله های نفت، دریافت پول جهت خرابکاری؛ محمد مزرعه، متهم به شرارت و دزدی، چاقوکشی، مشروب فروشی، انفجار لوله نفت ایستگاه آبادان، فروش اسلحه و فشنگ و چاشنی و تی.ان.تی، رفتن به عراق برای گذراندن دوره چریکی؛ جبار احمدی زاده، متهم به تحویل چهار قبضه کلاشینکف به اعضای گروه، شرکت در طرح عملیاتی قتل نافرجام یکی از پاسداران خرمشهر، شرکت در پرتاب نارنجک به تأسیسات بازرگانی خرمشهر.(۱) در سوی دیگر، از منابع داخلی عراق نیز خبرهایی مبنی بر وقوع انفجار می رسد؛ از جمله منابع نظامی و انتظامی از انفجار یک بمب ساعتی در ساختمان مرکزی شورای شهر، واقع در منطقه الجمهوریه (توابع بصره) خبر دادند. در این انفجار، خسارات زیادی به ساختمان وارد شده است. همچنین در این خبر آمده است که تاکنون هیچ سازمان یا گروهی مسئولیت این انفجار را به عهده نگرفته است.(۲)

۵۹۰

نیروهای انتظامی مستقر در مناطق مرزی، همچنان از تحرکات مرزی نیروهای عراقی و تقویت پاسگاه های این کشور گزارش می دهند. از جمله موارد درج شده در گزارش های مختلف منابع انتظامی و امنیتی مستقر در منطقه، مربوط به تحرکات امروز، عبارتند از: مشاهده وسایل مشکوك و تجهیزات رادار در مرز همجوار، به گزارش گروهان "گرمی" و پاسگاه "سرباز وطن" این گروهان؛(۳) مشاهده بازگشت دو دستگاه تانک از فاو به شعیبه، به گزارش فرمانداری خرمشهر؛(۴) مشاهده سه دستگاه بولدوزر، در حال احداث جاده در حوالی پاسگاه دراجی؛(۵) مشاهده استقرار حدود ۵۰ دستگاه خودرو نظامی، نفربر و تانک های کوچک در «منطقه بدره عراق، و در بخش زرباتیه پاسگاه صور و عرفات، و آبادی سید صفر، و در پاسگاه های کروی و کردی کهنه، و در نزدیک تأسیسات نفت سیدصفر»؛(۶) و مشاهده افزایش سربازان و درجه داران عراقی، شب هنگام، در پاسگا ه های مرزی "پرویز" و "مجیدسالار".(۷)همچنین درباره دو پاسگاه پرویز و مجیدسالار، گزارش مربوط به آن حاکی است: اخیراً دولت عراق در مورد پرسنل پاسگاه های مرزی پرویز، مجیدسالار، و قادرآقا دست به تصفیه زده است و پرسنل شیعه مذهب را به مناطق دیگر منتقل می کند. معاون پاسگاه پرویز عراق با آن که عضو حزب بعث هم بوده است، به علت شیعه بودن به جای دیگر منتقل شده است.(۸)

خبرها و هشدارهای ذیل نیز امروز از برخی مراکز برای استفاده نهادهای مربوط صادر شد.

از ستاد مشترك فرماندهی عملیات غرب کشور به نزاجا: یک نیروی ۳۰۰ نفری به سرپرستی "نادر صالح سلیمان"، با دو قبضه توپ کوهستانی و یک نفر سرگرد استخبارات عراق که طرح های عملیاتی او را تهیه می کند، قرار است به گروهان زرهی گرده نو حمله کند.(۹)

ناحیه ژاندارمری خوزستان: یک فروند هلی کوپتر عراق در ساعت ۱۰:۳۰ در مقابل پاسگاه خزئل آباد، از شمال به جنوب و بالعکس، روی اروندرود پرواز شناسایی انجام داد(۱۰)

ص: ۹۷۴

۱- مأخذ ۳۶.

۲- سند شماره ۲۷۷۲۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲، به ف ۱۹، ۰۷ - ر۲، ۱۳/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۶۳۴۲۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، به وزارت کشور، از استاندار آذربایجان شرقی.

۴- سند شماره ۰۲۸۷۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

۵- سند شماره ۰۳۳۹۱۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا ر۲ دایره اطلاعاتی، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۶۳۳۸۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ (دفتر ع غرب)، به نزاجا، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۰۶۳۳۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از سماجا ۳ (ع غرب کشور)، به نزاجا، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۸- همان

۹- همان

۱۰- سند شماره ۲۹۷۷۶ و ۲۸۷۱۷۵، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:۳۰/۱/۱۳۵۹ و ۲۱/۱/۱۳۵۹، از ناحیه ژاندارمری خوزستان - ر۲.

از هنگ ژاندارمری آبادان به فرماندهی آبادان، خرمشهر، خسروآباد: «برابر اطلاع نیروی دریایی خرمشهر، دایره عملیات اطلاعات، نیروهای عراقی در نظر دارند جزیره مینو را به اشغال نظامی درآورند. خواهشمند است دستور فرمایید ضمن هماهنگی با سایر نیروهای انتظامی در منطقه، پیش بینی های لازم برای هر نوع تجاوز در منطقه به عمل آورند.»(۱)

۵۹۱

در پی درخواست های قبلی ژاندامری از ارتش جهت کمک به بهبود وضعیت پاسگاه های مرزی، امروز استانداری خوزستان به اداره کل انتظامی وزارت کشور اعلام کرد:

«گزارش رسیده از لشکر۹۲ زرهی اهواز حاکی است اقدامات زیر در جهت رفع نارسایی های هنگ ژاندارمری سوسنگرد معمول گردیده است:

۱. پاسگاه های ژاندارمری مرزی با هشت دستگاه سربازبر زرهی تقویت شده است.

۲. در بین پاسگاه های ژاندامری و در عقب، در طول نوار مرزی از فکه تا هورالعظیم، یک گردان سوار زرهی تقویت شده با یک آتشبار توپخانه، مواضع را اشغال و علاوه بر آن از طلائیه تا هورالعظیم در طول نوار مرزی گشت زنی می شود.

۳. یک گردان مکانیزه کامل در ارتفاعات "میشیداخ" (میشداغ) و "الله اکبر" مستقر که به محض درگیری می تواند بدون فوت وقت، در محل مورد نظر وارد عمل شده و این نیرو باید در جای مناسب، و به موقع به کار رود.

۴. تقویت پاسگاه های مرزی بایستی با تبدیل پاسگاه های قضایی به رزمی انجام شود.»(۲)

۵۹۲

به دلیل حوادث اخیر و تهدیدات و تحرکات و تجاوزات مکرر عراق، وضع منطقه مرزی ایلام و شهر ایلام عادی نیست و تحرک و رفتاری که در آن مشاهده می شود، شباهت هایی با منطقه ای جنگی را نشان می دهد.(۳) معاون استانداری ایلام، درباره چگونگی اجرای طرح "بسیج ملی" که برای مقابله با هر نوع تجاوز در استان مرزی ایلام به اجرا گذاشته شده است، گفت: کلیه عشایر این استان در حال حاضر مسلح هستند و در حالت آماده باش به سر می برند. طبق تصمیماتی که در شورای تأمین استان گرفته شد، به این افراد کارت شناسایی داده می شود و در مقابل تجاوزات امپریالیسم و صهیونیسم و عروسکان آنها، به عملیات تدافعی و تهاجمی بر ضد دشمن خواهند پرداخت. علاوه بر این ها تعداد زیادی اردوگاه بر پا شده است که جهت آموزش نظامی و برنامه های تدافعی و تهاجمی و جنگ های چریکی است و عده بی شماری از مردم، هم اکنون داوطلبانه سرگرم فراگیری فنون مختلف

۱- سند شماره ۰۰۰۵۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ ژاندارمری آبادان رکن۳، به فرماندهی آبادان - خرمشهر - خسروآباد، ۱۳۵۹/۱/۲۶.

۲- سند شماره ۰۳۳۹۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استانداری خوزستان، به وزارت کشور (اداره کل امور انتظامی).

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۵۹۲: گزارش خبرنگار کیهان از وجود وضعیت فوق العاده در ایلام و نحوه انعکاس آن در رادیو عراق. ص۹۸۸

هستند. روحیه عشایر استان ایلام بسیار عالی است و برای هرگونه جانبازی در راه اسلام، قرآن و انقلاب اسلامی ایران، آمادگی کامل دارند(۱)

۵۹۳

در مجموعه مسائل مربوط به بحران مناسبات ایران و عراق، خبرهای مربوط به "آمادگی" خودی در افکار عمومی اهمیت فراوانی دارد و در محافل خاص با نگرانی دنبال می شود. به دلیل همین اهمیت، پس از تشکیل سازمانی با عنوان بسیج،(۲) خبرهای مربوط به آن نیز مورد توجه قرار دارد. امروز سرپرست این سازمان در مصاحبه ای شرکت کرد. در گزارش روزنامه بامداد از این مصاحبه آمده است:

حجت الاسلام امیر مجد سرپرست ستاد بسیج ملی، در مصاحبه ای مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی شرکت کرد. وی گفت: کادر پرسنلی ستاد بسیج ملی را در چهار بعد سیاسی، فرهنگی، نظامی و اقتصادی نمایندگان نهادهای انقلابی و سازمان ها و ادارات مختلف دولتی تشکیل می دهند. کلیه کارهای مربوط به بسیج، باید در ارتباط با دفتر مرکزی بسیج انجام شود. این نکته نیز گفتنی است که ستاد بسیج ملی نهادی مستقل و مردمی است که دقیقاً بر خود مردم متکی است و به هیچ فرد یا گروه و حزبی مربوط نیست.

وی سپس به تشریح خطرهایی پرداخت که ستاد بسیج ملی و هدف های آن را تهدید می کند، و اظهار داشت: «اولین خطر این است که باید از قطبی شدن بسیج ملی جلوگیری کرد و این تنها نهاد انقلابی است که مردم کاملاً حس کرده اند تنها بر خود آنها متکی است. ... در مورد همکاری با بسیج ملی شرط خاصی برای کسی در بین نیست و هرکس که دلش به حال مملکت و انقلاب بسوزد، می تواند با بسیج ملی همکاری کند و نیز محدودیتی در دین و یا مسلک و یا حزب و گروه وجود ندارد؛ اما نباید در این جا حزب و گروه مشخص مطرح بشود، و شخص مزبور در صدد آن نباشد که برای حزب و گروه خود در بسیج سعی به ریشه دوانی بکند ... و بسیج بایستی فراگیر همه نیروها و افکار جامعه باشد. دومین خطر، بی تفاوتی و کارشکنی و حتی در مواردی، مخالفت بعضی از سازمان ها و مسئولان با طرح های بسیج ملی است که این را نه به زبان، بلکه عملاً ثابت کرده اند؛ از جمله مخالفت با برنامه ها و طرح هایی که به وسیله بسیج ملی اجرا می شوند و این طرح ها تا به حال عملاً از سوی برخی از مسئولان و سازمان ها، با مخالفت و کارشکنی روبه رو شده است.»

ص: ۹۷۶

۱- مأخذ ۳۶، ص۳.

۲- سازمان و تشکیلات بسیج را که در این روزها با عنوان بسیج ملی و بسیج مستضعفین خوانده می شد، سپاه راه اندازی کرد. تشکیلات آن، ابتدا با بقایای امکانات "سازمان دفاع غیرنظامی" رژیم گذشته، و سپس با توسعه امکانات، راه اندازی شد. این تشکیلات از نظر سپاه، بخشی از سپاه تلقی می شد؛ اما پیوستن رسمی و قطعی این سازمان به سپاه، با تأخیر همراه بود و بعدها تحت عنوان واحد بسیج مستضعفین سپاه پاسداران، به طور رسمی و قانونی زیر مجموعه سپاه قرار گرفت.

وی درباره خطر سوم که ستاد بسیج ملی و اهداف آن را تهدید می کند، اظهار داشت: «روحانیون متعهد و فعال مسئول، همانند سایر اقشار جامعه نهایت همکاری را با ستاد بسیج ملی داشته و دارند؛ لیکن مخالفت و کارشکنی ناآگاهانه بعضی از روحانیون به خاطر گزارشات غیرواقع که از سوی برخی مسئولان ادارات و سازمان ها و وزارتخانه های دولتی به همین روحانیون می رسد، شدیداً اهداف بسیج ملی را تهدید می کند؛ به صورت مثال گزارشی به یک روحانی شده بود که در آموزش نظامی بسیج ملی، دختران و پسران به صورتی که با اسلام مغایرت دارد در کنار هم آموزش نظامی می بینند؛ در حالی که برای اعضا و مسئولان ستاد بسیج ملی، حفظ شعائر اسلامی، در درجه اول هر عمل و حرکتی قرار دارد.(۱)

خارج از چارچوب "سازمان بسیج" نیز اعلام آمادگی برای نوعی بسیج ملی و عمومی، مشهود است: شماره امروز روزنامه کیهان در این باره گزارش مفصلی با عنوان "اعلام آمادگی برای دفاع از مرزهای کشور" درج کرد. در این گزارش آمده است: به دنبال قطع رابطه با امریکا و تجاوز عمال بعث عراق به خاک ایران و درگیری مبارزان ایران و ارتش با نیروهای متجاوز عراقی، امروز نیز گروه های دیگری از سازمان ها و اهالی شهرها آمادگی خود را برای رفتن به مرز و دفاع از خاک ایران اعلام داشتند. سازمان اسلامی دانشجویان دانشگاه اصفهان، با انتشار اطلاعیه ای سلطه خارجی را محکوم کردند و اعلام داشتند که به فرمان امام، در هر لحظه آماده اند تا به جهاد بر ضد امریکا و عمال داخلی و خارجی اش بپردازند. سپاه پاسداران اصفهان با انتشار اطلاعیه ای، قطع رابطه با امریکا را تبریک گفت و آمادگی خود را برای رفتن به مرزها اعلام داشت. استاندار آذربایجان غربی و سپاه پاسداران ارومیه در دو اطلاعیه، با گفتن تبریک به مردم و امام امت به مناسبت قطع رابطه با امریکا، آمادگی خود را برای دفاع از مرزهای ایران در مقابل متجاوزان عراقی اعلام داشتند. جامعه اهل حق غرب ایران و مردم سبزوار طی تلگرام هایی به امام امت و رئیس جمهوری، ضمن اعلام آمادگی برای مبارزه با متجاوزان، این عید اسلامی را تبریک گفتند. جامعه روحانیت رشت با انتشار اطلاعیه ای، عید اسلامی را به امام امت تبریک گفتند و آمادگی خود را برای دفاع از مرزهای ایران اعلام داشتند.

در ادامه گزارش کیهان آمده است: به گزارش خبرنگاران از سراسر ایران، افراد پادگان های نظامی نیز با اعلام آمادگی برای رفتن به مرزها، از امام امت خواستند تا دستور جهاد را صادر کند. همچنین پایگاه هوایی دکتر علی شریعتی استان خراسان، با انتشار اطلاعیه ای، برای رفتن به غرب کشور اعلام آمادگی کرد و عید اسلامی را به امام امت تبریک گفت. فرمانده پایگاه دریایی بوشهر هم اعلام کرد که کلیه نیروهای نظامی ایران در پایگاه دریایی بوشهر، در حالت آماده باش کامل به سر می برند و گوش به فرمان امام امت و رئیس جمهوری ایستاده اند. همچنین فرمانده تیپ۸۴ خرم آباد ضمن اظهار آمادگی برای

۱- مأخذ ۵، ص ۱ و ۲.

اعزام به مرزها، اعلام داشت که افراد تیپ۸۴ در آمادگی کامل به سر می برند. مردم "بازار جمعه" نیز ضمن راهپیمایی در این شهر، آمادگی خود را برای دفاع از مرزهای ایران اعلام کردند و از قطع کامل روابط ایران و امریکا پشتیبانی نمودند. سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز هم با انتشار اطلاعیه ای، ضمن پشتیبانی از قطع روابط ایران و امریکا و محکوم کردن تجاوز عراق به ایران، برای اعزام به مرزها اعلام آمادگی کردند.(۱)

در زمینه اعلام آمادگی خودی، روزنامه اطلاعات در شماره امروز خود نوشت: از دیروز مانور عظیم نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، با حضور دریادار طباطبایی فرمانده نیروی دریایی آغاز شد. وی اعلام کرد: برای جلوگیری از هرگونه تجاوز، جزایر تنب بزرگ، تنب کوچک و ابوموسی زیر کنترل دقیق نیروی دریایی قرار گرفته اند(۲)

۵۹۴

در ادامه ماجرای رانده شدگان، طبق گزارش خبرگزاری پارس از کرمانشاه، ۱۹۰۱ نفر دیگر از طریق مرزهای خسروی، سومار و نفت شهر وارد خاک ایران شدند؛ به این ترتیب جمع رانده شدگان به ۱۸۶۳۱ نفر رسید. همچنین معاون استانداری ایلام در گفت وگویی اعلام کرد: تاکنون از طریق مرزهای این استان حدود شش هزار نفر وارد خاک ایران شده اند. در تحقیقاتی که به عمل آمده است، بین رانده شدگان عده ای مشکوک شناسایی شده اند و عده ای نیز کارت عضویت در حزب بعث را دارند؛ به همین سبب از تحویل رانده شدگان به بستگانشان، تا شناسایی کامل خودداری می شود.(۳)

در این حال، امروز اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، درباره ایرانیان رانده شده از عراق اطلاعیه ای منتشر کرد. متن اطلاعیه به این شرح است: «بر اساس اطلاع رسیده به اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، رژیم فاشیست جبار صدام حسین، با حیله و تزویر از حدود ۸۰۰ نفر از بازرگانان و صاحبان صنایع در بغداد که مخالف رژیم پوسیده حکومت بعثی عراق بوده اند، به عنوان دادن اجازه صادرات و واردات و مذاکره در امور بازرگانی در اتاق بازرگانی بغداد، دعوت به عمل می آورد و در همان جلسه، پس از اجتماع بازرگانان و صاحبان صنایع، آنان را بدون این که بگذارند با کسی تماس بگیرند، دستگیر و تماماً را به وحشیانه ترین وضعی در مرز ایران رها می کنند. این بازرگانان که تماماً تبعه عراق هستند و فقط اجداد عده ای از آنها ایرانی بوده اند، اکنون در مرز ایران و عراق بدون داشتن وسیله یا پول یا اطلاع از خانواده و بستگان و دفتر و تشکیلات خود، سرگردان می باشند.(۴)

در مورد نوع برخورد تبلیغاتی عراق با مسئله رانده شدگان، گزارشی از رویتر شایان توجه است. در این گزارش آمده است: «سفارت عراق در لندن امروز اخراج شیعیان ایرانی از عراق را تکذیب کرد. این سفارت طی بیانیه ای با اشاره به یک گزارش رویتر مبنی بر اخراج ۱۶۷۳۷ ایرانی از عراق طی هفته گذشته، گفت اخراج شدگان شیعه نبوده اند، بلکه

ص: ۹۷۸

۱- مأخذ ۱۶، ص ۹.

۲- مأخذ ۳۱.

۳- مأخذ ۳۶، ص۳، کرمانشاه - خبرگزاری پارس.

۴- مأخذ ۱۸، ص ۳.

ایرانی هایی بوده انـد که به طور غیرقانونی در عراق زنـدگی می کردنـد و از قانون اخیر این کشور که به خارجیانی که پنـج سال در عراق زندگی کرده اند، اجازه می داد تقاضای تابعیت کنند، اسـتفاده نکرده اند. یک سـخنگوی سفارت عراق گفت: اگر ما می خواستیم شیعیان را اخراج کنیم، باید نیمی از مردم عراق و ۵۰ درصد مقامات دولتی را نیز اخراج کنیم.»(۱)

۵۹۵

امروز ۱۵ نظامی و غیرنظامی جوان عراقی از مرز گذشـتند و از ایران تقاضای پناهنـدگی سیاسـی کردنـد. خبرنگار اعزامی کیهان به سـرپل ذهاب، گزارشی از گفت و گو با آنان تهیه کرده است که در آن آمده است:

"رعد میرحسن یعقوب"، ۲۱ ساله و ساکن بغداد، با اشاره به این که بر ضد رژیم عراق اعلامیه پخش می کرده و چند تن از دوسـتانش دسـتگیر و اعـدام شـده انـد، گفت: من چاره ای جز فرار نداشـتم؛ زیرا در صورت دسـتگیری اعـدام می شدم. من با حزب وحدت اسـلامی به رهبری آیت الله محمـدباقر صدر همکاری داشـتم و به اتفاق دوسـتانم اعلامیه آنها را پخش می کردیم و در تظاهرات بر ضد رژیم بعث نیز شـرکت می کردیم. در روز جشن عراق نیز به دنبال تظاهرات مخالفان رژیم بعث، تعدادی کشته شدند و ۷۲ نفر از طرفداران حضرت آیت الله صدر نیز دستگیر و تیرباران گشتند. سه نفر از دوستان من جزء اعدامی ها بودند و من دیگر نمی توانستم در عراق بمانم.

وی گفت: اینک در عراق وضع طوری است که اگر کسـی فاقـد شناسـنامه باشد، اعم از عرب، کرد، ایرانی، مسـیحی یا شـیعه، بدون شک به ایران رانـده خواهـد شـد. بعثی ها شـیعیان را آزار می دهند و دانش آموزان شـیعه را از مدارس اخراج می کنند و همه امتیازات را برای خود در نظر می گیرند و غیربعثی ها تحقیر می شوند. "صدقی صالح مهدی"، دیپلمه و سـرباز وظیفه ارتش عراق، اهل و ساکن بغداد و شـیعه، برگ مرخصـی سـه روزه داشت که روی آن تاریخ ۱۱ آوریل ۱۹۸۰ (۲۲/۱/۱۳۵۹) نوشته شده بود. وی علت و چگونگی فرارش را چنین شرح داد: آیت الله محمدباقر صـدر در سـخنرانی هـای خود اعلام کرده بود که ملت عراق بایـد از انقلاب اسـلامی ایران حمایت کننـد تا دست بعثی ها مثل رژیم شاه خائن از حکومت کوتاه شود. من همراه برادران شیعه خود، در اجتماعات تکبیر می گفتیم؛ اما چون سـرباز بودم زودتر شناخته شدم. اصولاً در عراق کسی که شـیعه باشـد و پیرو محمـدباقر صـدر باشـد و با حزب دعوت اسـلامی همکاری کنـد، به مجرد دسـتگیری اعدام می شود؛ به همین دلیل سه روز مرخصی گرفتم و از طریق بغداد - دیاله - بعقوبه - بادروز - مندلی - مرز سومار، خود را به ایران رساندم و تسلیم کردم.

صدقی صالح درباره پیوسـتن خود به حزب دعوت اسلامی گفت: چون این حزب امام علی بود، من هم به آن پیوستم. وی به نقل از آیت الله صدر گفت کسی که از حزب بعث پیروی

۱- مأخذ ۱، ص ۷ و ۸، لندن - رویتر، ۱۵ آوریل ۱۹۸۰ (۲۶/۱/۱۳۵۹).

کند کافر است، و افزود: من کافر نیستم. وی درباره این که چرا کارت شناسایی حزب الدعوه را همراه ندارد، در حالی که سایر اوراق هویت را با خود آورده است، گفت: این یک حزب مخفی است و هنوز تشکیلات و کارت شناسایی ندارد. ارتباط ما با سایر افراد حزب فقط هنگام نماز در مسجد است که آن هم مخفیانه حرف می زنیم. وی گفت: در عراق، اقامه نماز جمعه غدغن است و شیخ خزعل سودانی به جرم برقراری نماز جمعه دستگیر و اعدام شد.(۱)

۵۹۶

امروز نیز مانند دیروز، با مطالب متفاوتی که انتشار یافت، سرنوشت آیت الله محمدباقر صدر همچنان در پرده ابهام باقی مانده و روزنامه صبح، جمهوری اسلامی، خبر داد که حجت الاسلام محمدمهدی آصفی سخنگوی حزب دعوت اسلامی عراق به خبرگزاری پارس گفته است: «طبق اطلاعات و اخبار صحیح و دقیق که از منابع موثق به وسیله افراد حزب به دست آورده ایم، آیت الله محمدباقر صدر و همشیره ایشان توسط عمال رژیم فاشیست عراق شهید شده و جنازه ایشان چهارشنبه شب(۲۰/۱/۱۳۵۹) گذشته به بستگانشان تحویل داده شده است که آثار شکنجه در بدن ایشان مشهود بوده است.»(۲)

این قطعیّت در مطالبی که دفتر آیت الله سید محمد شیرازی در مشهد اعلام کرد، با کمی تردید همراه شد؛ مطالبی که در روزنامه عصر، کیهان، انتشار یافت. به نوشته این روزنامه، دفتر مزبور در تماسی با خبرگزاری پارس در تهران اطلاع داد: «مقام های روحانی دوبی، قطر، کویت، پاریس و لندن در تماس هایی با این دفتر، مسئله شهادت حضرت آیت الله العظمی آقای حاج سید محمدباقر صدر را به دست عمال رژیم بعثی عراق، قطعی می دانند. به همین مناسبت، حوزه علمیه مشهد تعطیل شد و این شهر در سوگ و عزا فرو رفت، با این حال، این دفتر همچنین در انتظار خبرهای دقیق تری در رابطه با شهادت حضرت آیت الله العظمی صدر می باشد تا اقدامات قاطع تر و شدیدتری به عمل آورد.»(۳)

در همین حال، نوه آیت الله العظمی خویی در خبرگزاری پارس حاضر شد و خبر دیروز را مبنی بر نفی شهادت آیت الله صدر که به نقل از بیت آیت الله خویی در نجف، اعلام شده بود، رد کرد. وی درباره تماس تلفنی که این خبرگزاری با منزل آیت الله خویی گرفته بود و اظهار شده بود که آیت الله صدر به شهادت نرسیده اند، توضیحاتی ارائه داد. وی گفت این گزارش به علت این که منزل آیت الله خویی در محاصره بوده است و تلفن ایشان به شدت تحت کنترل سازمان امنیت عراق قرار گرفته است، درست نیست. وی افزود که بنابر تماس های تلفنی که با نجف داشته است، خبر شهادت آیت الله صدر به دست دژخیمان بعثی، صحیح است.(۴)

اظهارات آقای دعائی، سفیر سابق ایران در عراق نیز در مورد شهادت آیت الله صدر، موجب افزایش تردیدها در این باره است. وی گفت: اگر این مسئله صحت داشته باشد، عظمت آن به حدی است که انسان به این زودی نمی تواند آن را باور کند. در عین حال

۱- مأخذ ۳۸، ص۳.

۲- مأخذ ۲۲، ص۲.

۳- مأخذ ۱۶، ص ۱۱.

۴- مأخذ ۱۸، ص ۲.

بعید نیست که رژیم سفاک دست به چنین کاری بزند؛(۱)به خصوص که صدام حسین و عوامل دست نشانده اش، بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و بروز تأیید این انقلاب در عراق، صریحاً گفته بودند ما هیچ گاه اجازه نخواهیم داد که در عراق خمینی دیگری ظهور کند، و لزوماً توجه صدام بیش تر به شخصیت و نفوذ حضرت آیت الله صدر بوده است.(۲)

این تردیدهای جزئی اما مهم، تا جایی ادامه یافت که در پایان جلسه شب هنگام شورای انقلاب، قطب زاده وزیر امور خارجه، در جمع خبرنگاران درباره وضع آیت الله صدر گفت: «نظر شورای انقلاب همان است که از طرف وزارت امور خارجه اعلام شده است و ما فعلاً نه تأیید می کنیم و نه تکذیب. ما به کورت والدهایم نامه ای در این زمینه نوشته ایم(۳) و فردا هم برای کنفرانس سران عرب نامه ای خواهیم فرستاد تا در این مورد به ما کمک کنند.» وی افزود: در صورت صحت خبر، عکس العمل شدیدی در دنیای اسلام و به ویژه ایران صورت خواهد گرفت و طبیعتاً حضرت امام و شورای انقلاب، موضع گیری قاطعی در این زمینه خواهند داشت.(۴)

گفتنی است با توجه به روند مسئله در روز جاری، این امری محسوس است که در برخورد با حادثه، به تدریج نوعی واکنش بروز می کند که خواه ناخواه به عادی شدن مسئله می انجامد؛ به این ترتیب، رژیم عراق در نوع اطلاع رسانی و کاهش دادن شدت و حدّت واکنش طبیعی این اقدام، مهارت خود را نشان می دهد.

۵۹۷

در ادامه پیامدهای مربوط به انتشار خبر شهادت آیت الله صدر در بیروت، و در پی انفجار دو بمب در دو مؤسسه عراقی واقع در بیروت،(۵)* صبح امروز بمبی در دفتر هواپیمایی ملی ایران در بیروت منفجر شد و به این دفتر به شدت آسیب رساند. به گزارش رویتر، این اقدام، عملی انتقام جویانه در برابر خساراتی بود که بر اثر انفجار، به دو مؤسسه عراقی در بیروت وارد شده بود. در این انفجار تلفات جانی به بار نیامد؛ اما انفجار چنان قوی بود که پنجره های بانکی را که آن سوی خیابان بود و همچنین پنجره دفتر خبرگزاری رویتر را که در طبقه بالای دفتر "ایران ایر" قرار دارد، در هم شکست.(۶)

این در حالی است که درخواست جنبش امل مبنی بر اعتصاب، همچنان در بیروت دنبال و انجام می شود و بیش تر دکان های جنوب لبنان بسته است و خیابان ها برای عبور و مرور مسدود شده اند(۷)مجلس شیعیان لبنان نیز امروز را عزای عمومی اعلام کرد و همین مجلس و نیز جنبش امل، مردم را به تظاهرات دعوت نمودند.(۸)

ص: ۹۸۱

۱- مأخذ ۳۱.

۲- مأخذ ۲۲، ص ۲.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۵۹۶: متن نامه امروز وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران به والدهایم دبیرکل سازمان ملل. ص۹۹۹

۴- مأخذ ۱۸، ص۲.

۵- * گزارش آن قبلاً درج شده است. ص۹۲۵

۶- مأخذ ۳۶، ص ۱، بیروت - رویتر.

۷- روزنامه بامداد، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص ۳، بیروت - خبرگزاری فرانسه.

۸- مأخذ ۲۲، ص ۲.

در تظاهرات مزبور، از جمله شیخ عبدالامر کابالان، از مسئولان شورای عالی شیعیان لبنان، به سخنرانی پرداخت و تأکید کرد که آیت الله امام باقر صدر رهبر شیعیان عراق را مقامات عراقی به قتل رسانده اند. وی سپس از آیت الله خویی که در نجف به سر می برد خواست که از تمام شیعیان کشور بخواهد بر ضد حزب بعث عراق قیام کنند(۱)

گزارش خبرگزای فرانسه حاکی است: شیخ کابالان رئیس جمهوری عراق را متهم کرد که عامل امپریالیسم است که بر ضد مذهب و خدا می جنگد. وی صدام حسین را جلاد قرن بیستم خواند. در این تظاهرات چند تن از نمایندگان مجاهدان عراقی نیز سخنرانی کردند. این سخنرانان تأکید کردند که رهبر آنها کشته شده است و در روز هشتم آوریل همسر و دخترش که آنها نیز به قتل رسیده اند، در نجف به خاک سپرده شده اند. آنها خاطرنشان ساختند که این جنایت وحشیانه را که بر ضد یک نماینده اسلام صورت گرفته است، ملت جبران می کنند و عاملان آن به شدت تنبیه خواهند شد. سخنرانان افزودند که انتقام خون این شهیدان را خواهند گرفت و صدام حسین را برای نمونه و سرمشق دیگر خائنان و توطئه گران، اعدام خواهند کرد.

این تظاهرات که در آن، عده ای از علمای شیعه عراق با صورت های پوشیده شرکت کردند، مورد حمله عده ای قرار گرفت که نقاب بر چهره داشتند. آنان به سوی جمعیت تیراندازی کردند. به دنبال این درگیری، عده ای از تظاهرکنندگان به دفتر روزنامه بیروت که طرفدار عراق است حمله کردند.(۲)

در بازتاب حوادث امروز بیروت، کیهان نوشت: در برخوردهای میان مجاهدان مسلمان شیعه و تفنگچی های طرفدار عراق در بیروت، دست کم یک نفر کشته شد و سه نفر زخمی شدند. این تیراندازی ها طی اعتصابی صورت گرفت که در اعتراض به ناپدید شدن آیت الله صدر در بغداد، برپا شده بود. این اعتصاب را شیعیان لبنان که طرفدار انقلاب اسلامی ایران هستند، ترتیب داده بودند.(۳)

رادیو اسرائیل نیز در ساعت ۲۰ گزارش داد: امروز در بیروت میان هواداران حزب امل شیعه مذهب و هواداران جبهه آزادی بخش عرب که مورد پشتیبانی رژیم عراق است، برخوردهایی صورت گرفت. در نتیجه این برخوردها، عده ای از دو طرف زخمی شدند. هواداران امل بنا به دعوت شورای عالی اهل تشیع لبنان، امروز در خیابان های بیروت، به تظاهرات گسترده ای دست زدند. این تظاهرات در واکنش به شایعات نگران کننده درباره سرنوشت آیت الله محمدباقر صدر، یکی از رهبران اهل تشیع در عراق، برپا شد. همراه این تظاهرات، بازار و مغازه ها در خیابان های بیروت تعطیل شدند و در اکثر مناطق دیگر لبنان، راهپیمایی هایی صورت گرفت.(۴)

رادیو لندن هم در ساعت ۲۰:۴۵ گزارش داد: در بیروت پایتخت لبنان، جماعت شیعیان این

۱- مأخذ ۷۴.

۲- مأخذ ۷۴.

۳- مأخذ ۳۶، ص ۱.

۴- مأخذ ۱، ص ۳۸، بخش عربی رادیو اسرائیل، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

کشور به منظور اعتراض به ناپدید شدن امام محمدباقر صدر، یکی از رهبران شیعیان در بغداد، اعتصابی عمومی ترتیب دادند. دولت کنونی عراق را بیش تر، سنی مذهبان تشکیل داده اند. گزارش می رسد که محمدباقر صدر و چند تن از اعضای خانواده او، دو هفته پیش در بغداد دستگیر شدند و از آن زمان تاکنون گزارش هایی مبنی بر قتل او انتشار یافته است. هفته گذشته، مقامات رسمی در عراق اعلام کردند که هرکس متعلق به گروه الدعوه باشد یا هدف های آنها را اشاعه دهد، به مرگ محکوم خواهد شد. ماجرای امام محمدباقر صدر نشان دهنده تخاصمات فزاینده دولت عراق و آیت الله خمینی، پرقدرت ترین رهبر شیعیان، است. آیت الله خمینی به شورای انقلاب ایران دستور داده است که مسئله ناپدید شدن محمدباقر صدر را پیگیری کنند.(۱)

۵۹۸

ماجرای انتشار شهادت آیت الله صدر، به صورت عاملی دیگر در اختلافات روزنامه جمهوری اسلامی و خبرگزاری پارس در آمده است. خبرگزاری پارس دیروز تکذیبیه ای صادر کرد که در آن، خبر روزنامه جمهوری اسلامی مبنی بر شهادت آیت الله صدر را غیر موثق خواند و انتشار آن را مورد نکوهش قرار داد. در پی این امر، امروز روزنامه جمهوری اسلامی در واکنشی شدید، تکذیب کنندگان خبر مزبور را در خط امریکا دانست و خبرگزاری پارس را ساخته سازمان "سیا" خواند و در مطلبی با عنوان "از آن شهادت و این وقاحت" نوشت:

«شهادت دردناک و فاجعه آمیز آیت الله صدر، اگرچه مصیبت طاقت سوزی برای عالم اسلام و همه نیروهای مؤمن به انقلاب اسلامی است، ولی می تواند نقطه آغازی برای خیزش طوفان زای انقلاب اسلامی در عراق به شمار آید. عظمت این واقعه را به خوبی می توان از دستپاچگی تمام ارگان های وابسته به امپریالیزم جهانی و نیروهایی که تحت نفوذ امریکا عمل می کنند، و خط ارتباط با امریکا، دریافت. سکوت خیانت آمیز تمام خبرگزاری های جهانی در مورد این خبر (حتی در سطح یک شایعه) صرفاً برای این است که این شهادت در هاله ای از سکون و سکوت و بی خبری برگزار شود تا ضایعات ناشی از آن برای امپریالیزم بین المللی و رژیم دست نشانده میشل عفلق و صدام حسین، حتی المقدور کم و کم تر باشد؛ این است که یکی از چهره های مشخص خط ارتباط با امریکا، در جهت تکذیب خبر شهادت آیت الله صدر حرکت می کند و یک خبرگزاری که به وسیله سازمان سیا، سازمان دهی داده شده است، آن را با آب و تاب نقل می کند و به وسیله فشار یکی دیگر از عوامل نزدیک به خط امریکا، این خبر، دامنه انتشار هول انگیزی پیدا می کند؛ که چه شود؟ معلوم است: برای این که انتشار ناگهانی فاجعه شهادت آیت الله صدر می تواند موجی از حرکت و نفرت و ایثار و درد و درک در خلق های ایران و عراق به وجود آورد و تکذیب آن می تواند این موج را در حد کاملاً قابل توجهی محدود و محصور کند. کار فضاحت حتی بدان جا می کشد که یکی از

۱- مأخذ ۱، ص ۱۲ و ۱۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

این کاسه های داغ تر از آش که متأسفانه از الطاف صاحب میز بزرگی، مأخذ خبر یکی از بزرگ ترین ارگان های مملکتی می شود، در تماسی با خبرنگار ما ادعا می کنند که آیت الله صدر نه تنها زنده است، بلکه در خیابان های نجف و بغداد لابد عصرها دست در دست خانمش! قدم می زند و آزادانه می گردد و گویی هیچ خبری در عراق نیست و پنداری عراق هم مانند ایران در دوران شاه مخلوع، جزیره ثبات و آرامش منطقه شده است. وقاحت را ببین!» در پایان مطلب روزنامه جمهوری اسلامی آمده است: «از مسئولین وزارت ارشاد ملی می پرسیم که آیا به چه وسیله ای اطمینان کامل یافتند که رژیم بعثی عراق دست به چنین جنایت هولناکی نزده که این طور با عجله در پی تکذیب آن برآمدید. آیا از آن می ترسید که خدای نکرده به یک مسلمان وارسته تهمت قتل زده شده باشد؟»(۱)

در همین شماره، روزنامه مزبور کوشید اعتراض به خبرگزاری پارس را در قالب های دیگری نیز ارائه کند؛ از جمله مطلبی با عنوان "سخنگوی شورای انقلاب اسلامی عراق: حرکت وزارت ارشاد مشکوک است" درج کرد که متن کامل آن به این شرح است:

«باسمه تعالی. این اطلاعیه در رابطه با تکذیب خبر شهادت آیت الله صدر توسط وزارت ارشاد ملی، بدین شرح صادر شد:

در رابطه با تکذیب خبر شهادت آیت الله صدر از سوی وزارت ارشاد ملی، سخنگوی شورای انقلاب اسلامی عراق اظهار داشتند:

۱. از نظر منطقی، وزارتخانه مزبور تنها حق داشته اظهار بی اطلاعی بنماید و خود را در این مسئله، بیطرف نشان بدهد؛ زیرا تکذیب به معنای ادعای حیات ایشان می باشد که بایستی متکی به دلیل قاطع باشد.

۲. اضافه بر آن که تکذیب خبری این چنین، در صلاحیت وزارت ارشاد ملی نیست، جا داشت پیش از اعلام تکذیب، با ارگان ها و سازمان های انقلابی - اسلامی عراق که در جریان مسائل عراق قرار دارند، تماس برقرار می کردند.

۳. ما ضمن محکوم کردن این تکذیب، حرکت ارشاد ملی را مشکوک اعلام کرده و در این رابطه اعتراض خود را به دفتر امام خمینی در تهران، ابلاغ نمودیم تا مورد تحقیق و بررسی قرار دهد.

۴. در تماسی که دیروز با منزل آیت الله خویی در حضور آیت الله موسوی اردبیلی گرفته شد، ایشان شهادت آیت الله صدر را تأیید کرده و شدیداً اظهاریه وزارت ارشاد ملی را تکذیب نمودند.»(۲)

از سوی دیگر، امروز روزنامه بامداد، نامه هیئت تحریریه خبرگزاری پارس به سردبیر روزنامه جمهوری اسلامی را درج کرد که در آن آمده است: آیا خواست شما که تاکنون، یک روز درمیان، مطالبی علیه خبرگزاری پارس عنوان کرده اید، این نیست که جز مطالب

۱- مأخذ ۲۲، ص ۱ و ۱۰.

۲- مأخذ ۲۲.

روزنامه شما و باب روزنامه شما، هیچ مطلبی گفته و نوشته نشود؟ این جهل شما نسبت به آنچه که ما می کنیم، موجب آن همه رشادت در خنجر زدن به خبرگزاری است.(۱)-(۲)

۵۹۹

در جنگ تبلیغاتی موجود بین ایران و عراق، عده ای از علمای ساکن عراق که به ایران آمده اند، نقش و جایگاه آشکاری دارند. روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود، دیدگاه های "حجت الاسلام محمد آصفی سخنگوی حزب دعوت اسلامی عراق در پاسخ به سؤال خبرگزاری پارس" را درج کرد که در آن آمده است: مسئله، مسئله ایران و عراق نیست، بلکه مسئله نهضت اصیل اسلامی است که در عراق با قدرت بسیار پا گرفته است؛ به گونه ای که عوامل بعث عراق را نگران کرده است که مبادا انقلاب اسلامی ایران در عراق تأثیر بگذارد و حکومت فاشیستان را سرنگون سازد. بعث عراق دست به کشتار دسته جمعی و شکنجه می زند تا به خیال خودش، جلوی این حرکت انقلابی را بگیرد.

به گزارش روزنامه مزبور، آصفی ارتباط موضوع امریکا و عراق را به این نحو تشریح کرد: در سه مرحله، امریکا سعی کرد به انقلاب اسلامی ایران لطمه بزند: مرحله اول، قبل از پیروزی انقلاب و در زمان نهضت بود که نه تنها امریکا، بلکه سلطه گران غرب و شرق با تمام امکانات کوشیدند نهضت خروشان اسلامی ایران را از بین ببرند. مرحله دوم، بعد از پیروزی انقلاب، تحریک در منطقه های مختلف ایران مثل گنبد، کردستان، آذربایجان و خوزستان بود که به این نحو می خواستند به انقلاب لطمه بزنند. بالاخره وارد مرحله سوم مبارزه با انقلاب ایران، از طریق مرزهای خارج شدند. در این مرحله از طریق مزدور خود یعنی حکومت فاشیست بعث عراق، گرفتاری هایی برای دولت جمهوری اسلامی ایران ایجاد کردند(۳)

روزنامه کیهان نیز در شماره امروز خود، مصاحبه اختصاصی اش را با سیدمحمد شیرازی درج کرده است. کیهان در شروع این مطلب که تحت عنوان "رژیم بعث عراق تا شش ماه دیگر سقوط می کند" درج شده است، نامبرده را به این شرح معرفی می کند: «آیت الله سیدمحمد شیرازی یکی از مراجع تقلید عراق می باشد. وی حدود ۱۳ سال قبل در اثر فعالیت های شدید سیاسی، توسط رژیم بعث عراق به کویت تبعید شد. پس از انقلاب اسلامی ایران، آیت الله شیرازی به علت فعالیت های شدید سیاسی از کویت اخراج و به ایران منتقل شد. وی در قم اکنون قسمتی از مسائل انقلاب عراق را رهبری می کند؛ اما همواره بر این نکته تأکید می کند که امام رهبری انقلاب عراق را در دست بگیرند.»(۴)

۱- پاسخ کامل خبرگزاری پارس به سردبیر روزنامه جمهوری اسلامی، همراه توضیحات مجدد این روزنامه، در شماره ۲۷/۱/۱۳۵۹ روزنامه درج شده است که در روزشمار آن روز خواهد آمد.

۲- مأخذ ۲۸، ص ۹.

۳- مأخذ ۲۲، ص ۲.

۴- - مأخذ ۱۶، ص ۱۰.

بخشی از گفت وگوی مزبور به این قرار است:

س: «در آغاز خواهش می کنم اختصاراً اوضاع عراق را بیان فرمایید.»

ج: «کل ایدئولوژی بعث یعنی سرکوب مردم و استثمار آنها. ترکیب سازمان امنیت عراق نیز متشکل از ساواک، سازمان امنیت سادات، موساد و مزدوران عرب می باشد و الآن شکنجه توسط مزدوران ساداتی و مزدوران ساواک ایران انجام می شود و روزی نیست که حکومت بعثی ۱۰ تا ۲۰ نفر را اعدام نکند. در مقابل، رزمندگان مسلمان عراق نیز دست به اعدام های انقلابی می زنند. هنوز مبارزه در یک مرحله پراکنده کاری می باشد و تقریباً مثل مبارزات ایران در دو یا سه سال قبل؛ ولی سرکوب خلق عراق به طور سیستماتیک ادامه دارد. اخیراً رژیم بعثی برای سرکوب مردم و جنگ با ایران، ۵۰ هزار سرباز و مزدور مصری وارد خاک عراق کرده است.»

س: «عدم رهبری در جنبش مبارزاتی عراق علیه بعث تقریباً مشهود است. آیا رهبری امام می تواند آنها را متشکل نماید؟»

ج: «کلاً مراجع دینی از نفوذ وسیعی برخوردارند؛ ولی کل مردم به عنوان رهبر، امام خمینی را قبول داشته و از وی تبعیت می کنند و فکر می کنم به خاطر روابط و مسائل جهانی، امام تا کنون این رهبری را به دست نگرفته است؛ ولی ان شاءالله بعد از پیروزی، با درخواست ملت عراق، رهبری امام را به طور رسمی اعلام خواهیم کرد.»

س: «چنان که می دانید، آیت الله خویی در نجف اشرف هستند؛ ولی تا کنون هیچ گونه عکس العملی نسبت به وحشی گری های رژیم عراق و حتی رژیم شاه سابق نداشته اند. نظرتان در این مورد چیست؟»

ج: «اصولاً این مسائل در همه جا هست؛ مثلاً در دانشگاه عده ای هستند که فقط تدریس می کنند و کاری به مسائل دیگر ندارند. در میان مراجع نیز ایشان همین نظر را دارند و ایشان از روز اول، اظهار نظرشان سکوت بوده است و ایشان به هیچ وجه حاضر به حرکت نیستند.»

س: «آیا شما این موضع را تأیید می کنید و همچنین آیا مبارزات مسلحانه در عراق را تأیید می فرمایید؟»

ج: «نه، من نظریه سکوت را نه پذیرفته ام و نه در آینده خواهم پذیرفت. در مورد قسمت دوم، بله؛ خیلی از این مبارزان شاگردان و رفقای ما بوده اند و مبارزه ما با گروه های دیگر جدا از هم نمی تواند باشد.»

س: «در بین گروه های مبارز و مسلمان عراق چنین به نظر می رسد که تضادهایی بروز کرده، به طوری که سازمان های مسلحانه، یکدیگر را متهم به سازشکاری می کنند، نظرتان در این مورد چیست؟»

ج: «حقیقت مسئله این است که شما مسائل را می شنوید، ولی ما می بینیم. به این

صورت، تضاد و اختلافاتی در بین نیست. گروه های مسلح مؤثر کردان [کُردها] و حزب الدعوه و پیکار اسلامی عراق و چند گروه غیرعمده دیگر هستند که ۹۹ درصد نظریات آنها مشترکند. مبارزان عراق همه باهم به زندان می روند، در یک اتاق شکنجه می شوند، و در کنار هم تیرباران می شوند، و دشمن نیز مشترک است. شایعات بروز اختلافات کلاً بی اساس است؛ ولی طبیعی است که هر کس و هر گروه، برداشتی از مسئله کرده و اختلاف نظر کوچکی باشد که در کل، مسئله ای نیست.»

س: «حضرت آیت الله! عراق کشوری است سوسیالیستی و زمین ها و کارخانه ها و ...(۱) ملی شده اند؛ بنابراین انگیزه دیگری وجود دارد که مردم عراق به خاطر آن به انقلابی نظیر انقلاب ایران روی نیاورده اند؟»

ج: «مثلی در فارسی و عرب معروف است که می گوید "برعکس نهند نام زنگی کافور"، یا مثلاً به کچل ها می گویند زلفعلی. در واقع حکومت عراق تحت سلطه استعمار عمیق غرب می باشد و اگر سوسیالیسم دارای هزار جزء می باشد، حتی یک جزء آن در عراق وجود ندارد و از ملی شدن، آن گونه که شما می گویید، مطلقاً در عراق خبری نیست. فقر در سطح وسیعی گسترش یافته است و تنها مزدوران امنیتی از رفاه نسبی برخوردارند. کشاورزی به خاطر اِعمال سیاست های استعماری به کلی نابود شده است و نارضایتی همه جا را فرا گرفته است و من اطمینان دارم که تا شش ماه دیگر انقلاب بنیادی در عراق به وقوع خواهد پیوست؛ البته ممکن است در این میان کودتایی صورت گیرد که ما از هم اکنون در تلاش برای خنثی کردن کودتاهای احتمالی هستیم و انقلاب آینده عراق یک انقلاب اسلامی خواهد بود.»

س: «یکی از روزنامه های صبح تهران، طی مصاحبه ای که با شما کرده بودند توضیح داده بودند که جناب عالی در مورد خلیج فارس تنها به لفظ خلیج اکتفا نموده بودید. اصل مطلب را لطفاً توضیح دهید.»

ج: «از آن جا که ایران الآن دارای مشکلات زیادی می باشد، در این مورد من می خواستم امام خمینی نظرشان را بگویند و چون امام تا حالا در این مورد نظر ندادند، من تنها به خلیج اکتفا کردم، و هیچ گونه غرض خاصی نبوده است.»

س: «الآن که شما در تبعید هستید چگونه از اوضاع عراق مطلع می شوید؟»

ج: «ما با عراق همیشه در ارتباط هستیم و به صورت... (کیهان به دلایل امنیتی این قسمت از جواب را به درخواست حضرت آیت الله سانسور!! می نماید.)»(۲)*

س: «تبلیغات در جهان امروزی بسیار مهم است. در این رابطه شما تاکنون چه اقدامی کرده اید؟»

۱- سه نقطه از متن روزنامه کیهان است.

۲- * ... و ( ) از کیهان است.

ج: «اتفاقاً انگشت روی نقطه ضعف ما گذاشته اید؛ متأسفانه ما اصلاً تبلیغات نداریم.»

س: «آیا بخش عربی رادیوی جمهوری اسلامی ایران، در این مورد مؤثر هست یا نه؟»

ج: «بخش عربی رادیوی جمهوری اسلامی به طور عجیبی مؤثر می باشد و به طور گسترده ای در سطح عراق شنونده دارد... مزدوران رژیم بعث وقتی برای تفتیش به خانه ای وارد می شوند، اول به سراغ رادیو می روند تا ببینند در کدام موج خاموش شده است؛ حتی روزنامه ها نوشتند که "شاذلی بن جدید" گفته بود که صدام حسین به وی گفته است که "صدای عربی رادیو ایران مرا کشته است". و هر کس رادیو ایران را گوش بدهد به شش ماه حبس محکوم می شود.»

س: «آیا شما به مبارزه مسلحانه معتقدید؟»

ج: «صددرصد، و چاره ای جز این نیست و روایت است که بهشت زیر سایه شمشیرها می باشد. صدام و یا کارتر منطق نمی فهمند و برای این که در سقوط صدام مؤثر باشیم، باید گروه های مبارز را مسلح کنیم و مبارزه مسلحانه را شدت بخشیم. در مرزهای ایران باید برای چریک های عراقی پایگاه درست کنیم.»(۱)

۶۰۰

منطقه پل قطور امروز برای پنجمین بار شاهد تیراندازی های افراد مسلح به سوی پایگاه محافظان پل بود. این حمله را افراد مستقر در ژاندارمری با تیراندازی متقابل دفع کردند.(۲) امروز همچنین یک آمبولانس ارتش که قصد انتقال جنازه دو سرباز و درجه دار را داشت که در درگیری های چند روز پیش منطقه قطور به شهادت رسیده بودند، مورد حمله قرار گرفت. در این حادثه، استوار یکم علی مرندی به شهادت رسید و سه نفر دیگر از سرنشینان آمبولانس، مجروح شدند.(۳)

دکتر حقگو استاندار آذربایجان غربی، ضمن اعلام این که در جریان درگیری های چند روز اخیر پل قطور، چهار نفر شهید و چند نفر مجروح شده اند، گفت: «ارتش قادر است افراد مهاجم را کاملاً سرکوب کند؛ ولی حوصله به خرج می دهد تا آنها از کار خود ندامت پیدا کنند و خسارات و تلفاتی در منطقه به بار نیاید.»(۴)

۶۰۱

در پاسخ به تحلیل ها و تهدیدهای اخیر گروه های درگیر کُرد، ستاد نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی، امروز اطلاعیه ای منتشر کرد. گروه های مزبور در تحلیل ها و تهدیدهای خود، با توجه به تحرکات ارتش در منطقه، احتمال وقوع درگیری و تشنج جدیدی را مطرح می کنند. متن اطلاعیه یاد شده به این شرح است:

«بسمه تعالی. پیرو اعلامیه های قبلی مبنی بر نقل و انتقالات واحدهای نظامی به منظور تعویض سربازانی که خدمت آنان منقضی شده است و انجام تمرین های آموزش نظامی،

۱- مأخذ ۱۶، ص ۱۰.

۲- مأخذ ۳۶.

۳- مأخذ ۱۸، ص ۱۱.

۴- مأخذ ۳۶.

مجدداً به استحضار عامه مردم و به خصوص خواهران و برادران کردستان می رساند که برخلاف شایعه پراکنی های مغرضانه پاره ای عناصر شناخته شده که همواره قصد ایجاد وحشت در مردم را داشته اند، هیچ گونه طرحی برای عملیات نظامی و درگیری با هموطنان در نظر نیست و امید است با پشتیبانی مردم رشید و وطن دوست کردستان، مزاحمتی در مسیر رفت وآمد واحدها فراهم نگردد.»(۱)

۶۰۲

از ادامه تحرکات سیاسی و تبلیغاتی "جریان های محارب" در کردستان، امروز از عزالدین حسینی و گروه های دمکرات و کومه له، مواردی شایان ذکر است.

به گزارش کیهان امروز، قاسملو دبیرکل حزب دمکرات نامه ای برای امام خمینی فرستاد که در آن آمده است: «پس از تقدیم درود فراوان، یک بار دیگر از طرف حزب دمکرات کردستان ایران و همه مردم کردستان، قاطعیت و صلاحیت رهبر انقلاب ایران را در مبارزه علیه امپریالیسم امریکا تبریک می گوییم و امیدوارم که این قاطعیت از سویی سرمشقی برای همه مسئولین کشوری و لشکری باشد و از سوی دیگر، موجب قطع کامل نفوذ سیاسی و اقتصادی و نظامی و فرهنگی امپریالیسم جهان به سرکردگی امپریالیسم امریکا گردد. حزب دمکرات کردستان ایران پشتیبانی کامل خود را از سیاست قاطع امام در مقابل امپریالیسم امریکا اعلام می دارد و اطمینان می دهد که پیشمرگان و مردم کردستان آمادگی دارند دوشادوش سایر برادران ایرانی، در مقابل هرگونه تجاوز به مرزهای میهن ما، از سوی هر کشور خارجی که باشد، تا پای جان مقاومت نمایند. حزب ما تهدیدهای زمامداران عراق را قاطعانه رد می کند و عمل غیرانسانی اخراج ایرانیان را از کشور محکوم می نماید. در ضمن به اطلاع رهبر انقلاب می رساند که مردم کردستان در انتظار اعلام موافقت امام به خواست های خلق کُرد به مشکل خودمختاری می باشند که خود سدی در برابر توطئه های دشمنان انقلاب خواهد بود. امید است با اعزام هیئتی که از طرف امام وعده داده شده، از طریق مذاکرات وضع متشنج کردستان پایان داده شود.»(۲)

در این حال، شیخ عزالدین حسینی که در سنندج به سر می برد، امروز در جمع حدود سه هزار نفر از مردم سنندج، در چهارراه شهدا سخنرانی کرد. خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در سنندج، در گزارش این سخنرانی نوشته است: «وی ضمن برشمردن مبارزات مردم کُرد و ابراز شادمانی از قطع رابطه بین امریکا و ایران، به نقش امپریالیسم امریکا اشاره کرد و گفت امریکا بزرگ ترین دشمن ملت کرُد است، زیرا با به وجود آوردن مرزهای سیاسی، ملت کُرد را از هم جدا کرد و هر قسمت از خاکش را به کشوری داد. وی با اشاره به فعالیت گروه های سیاسی اعلام کرد تمام گروه های سیاسی در کردستان، حق زندگی آزاد و آزادی فعالیت های سیاسی خواهند داشت. شیخ عزالدین حسینی سپس پیرامون دین اسلام صحبت کرد؛ اما این نکته را

۱- مأخذ ۱۸، ص ۱.

۲- مأخذ ۱۶، ص ۳.

مورد تأکید قرار داد که هر مسلمانی که با دولت همکاری کند، جاش است، جاش ها مسلمان نیستند. وی سپس به انتقاد از بنی صدر پرداخت و خلع سلاح گروه های سیاسی را خدمتی به امپریالیسم امریکا و بیگانگان دانست و گفت: مردم کُرد هیچ گاه اسلحه خود را به زمین نخواهند گذاشت؛ زیرا اکنون که اسلحه خود را به زمین گذاشته ایم، آنان حاضر به مذاکره با ما نیستند. وی آن گاه هدف از مبارزات گروه های سیاسی در کردستان را برشمرد و گفت این مبارزات به منظور حاکمیت طبقه زحمتکشان صورت می گیرد. شیخ عزالدین حسینی در پایان سخنان خود، بازاریان را مورد تشویق و تمجید قرار داد و گفت: دولت در ابتدا سعی داشت شما را به طرف خود جلب کند، اما موفق نشد.»(۱)

همچنین به نوشته روزنامه اطلاعات، شیخ عزالدین حسینی در بخشی از سخنان خود گفت: ما بعث عراق را محکوم می کنیم؛ چرا که ما بعث را یکی از دشمنان خلق کُرد می دانیم. ما حکومت بعث را که به کُردهای عراق ظلم و ستم می کند، هرگز دوست کردهای ایران نمی دانیم.(۲)

در بررسی تحرکات تبلیغاتی یاد شده، همچنین برخورد شدید کومه له با انتصاب یک شخصیت کُرد (مظفر پرتوماه) در مقام مشاور رئیس جمهوری، درخور توجه است. سازمان مزبور در خبرنامه شماره ۷۱ خود، به سرزنش و محکوم کردن این اقدام پرداخت و نوشت: «این خبر برای خلق قهرمان کرد دور از انتظار نبود؛ زیرا کارمند عالی رتبه و متخصص پایگاه کیپ کندی امریکا که در دوران دانشجویی چندین بار نامه ها و برگه های سازمان جاسوسی سیا از گنجه اش به دست آمد، و بیش تر اوقاتش با یزدی، این چهره شناخته شده وابسته به امپریالیسم امریکا، صرف شده، باید هم مشاور رئیس جمهور شود. بنی صدر با گزینش این قبیل اشخاص خائن به همدستی خود، ماهیت ضدخلقی هیئت حاکمه را بیش تر از پیش به خلق های بیدار و طبقه کارگر آگاه ایران نشان داده و عملاً در برابر آنها قرار گرفته است؛ اما باید بدانند که بالاخره مرتجعین در برابر خشم توده های زحمتکش دوام نیاورده و با دست های پینه بسته آنها، به گور سپرده خواهند شد و این درس بزرگ تاریخ است.»

خبرگزاری پارس که این خبر را امروز از سنندج ارسال کرد، در ادامه افزوده است: «مظفر پرتوماه سنندجی است و در اولین شورای شهر سنندج که به ابتکار آیت الله طالقانی فقید، نوروز سال گذشته با شرکت ۱۱ تن در این شهر و به مدت شش ماه تشکیل شد، عضویت داشت.(۳)

یادآوری می شود اساساً نوع برخورد کومه له مبتنی بر عدم هر نوع ارتباط مسالمت آمیز کردها با نظام جمهوری اسلامی است. در این باره نمونه های متنوعی را می توان ذکر کرد؛ از جمله: «مدتی پیش جهاد سازندگی در شهر سقز، حدود ۳۰۰ تا ۶۰۰ نفر کارگر را به منظور شروع فعالیت های عمرانی استخدام کرد. کارگران بیکار هم با رضایت پذیرفتند؛ اما کومه له به کارگران می گفت: شما نباید در جهاد سازندگی کار بکنید؛ چون دولت مرکزی می خواهد

۱- مأخذ ۱۸، ص ۱۱.

۲- مأخذ ۳۱.

۳- مأخذ ۱، ص ۱، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

با این اقدام برای خود تبلیغات کند و پایگاه کسب کند و ما اجازه نمی دهیم که دولت برای خود در کردستان تبلیغات کند.» حزب توده که این خبر را در شماره امروز نامه مردم درج کرده، در ادامه افزوده است: «کارگران به شدت به کومه له اعتراض کردند و ضدانقلابیون کومه له ای نتوانسته اند نظریات خود را به کارگران تحمیل کنند.»(۱)

۶۰۳

حزب توده همواره از طرح مسئله عملکرد گروه های محارب در کردستان و رد یا تأیید صریح آن پرهیز می کند و در حالی که آنان را نیروهای انقلابی و مترقی می خواند و مورد حمایت قرار می دهد، بعضاً آنان را مورد انتقاد نیز قرار می دهد؛ اما در برخوردهای این حزب، حساب گروه های سلطنت طلب و مائوئیست ها جدا است و حزب توده مرتباً به افشای آنان و محکوم کردن صریح عملکردشان می پردازد. در این میان، کومه له مائوئیست که مواضع ضد روسی نیز دارد، آشکارترین هدف سرزنش های حزب توده است. برای حزب توده، کوبیدن کومه له البته این فایده را هم دارد که در افکار عمومی ترویج می کند که واقعاً دلسوز نظام و طرفدار آن است و در مسائل کردستان بی تفاوت و بیطرف نیست.

این حزب در شماره امروز نامه مردم، ضمن گزارش تحلیلی مفصلی از کردستان با عنوان "تاکتیک انقلاب و ضدانقلاب در کردستان"، همراه با تأیید گروه های درگیر در کردستان تأکید کرد: کومه له در حرف، حکومت عراق را محکوم می کند، ولی آماده جنگ با ارتش ایران، در صورت مقابله با تحریکات عراق در کردستان است.

در این گزارش، حزب توده مفصلاً درباره عراق و امریکا و عملکرد آنان و خطرهای آنان توضیح می دهد و ضمن آن، به این نحو به تبلیغ و تحسین گروه های محارب کُرد می پردازد: آشکار شدن سیاست خائنانه رژیم بعثی عراق که با گسترش جنبش ضدامریکایی در میهن ما و تحکیم وحدت مبارزه ضدامپریالیستی در کشور ما هم زمان بود، کلیه نیروهای انقلابی و شرقی را به واکنش بر ضد این رژیم جنایتکار برانگیخت. در کردستان نیز نیروهای مترقی و انقلابی و نیز خلق کُرد، در مجموع خویش، با شور فراوان دست اتحاد ضدامپریالیستی خلق های ایران بر ضد امپریالیسم امریکا و رژیم بعثی عراق را فشردند و قاطعانه تحریکات آن را محکوم کردند و آمادگی خود را برای مقابله با هرگونه توطئه این رژیم اعلام داشتند. نیروهای مترقی و انقلابی کردستان علی رغم کاستی هایی که در مذاکرات صلح کردستان پدید آمده، علی رغم آن که این مذاکرات هنوز نتیجه و فرجام قطعی و مثبت خود را نیافته است، در این اتحاد و رزم ضدامپریالیستی شرکت جستند(۲)

اما همان طور که اشاره شد، در همین گزارش، حساب یکی از گروه های محارب کُرد "کومه له" از بقیه، به این نحو جدا می شود:

«نمونه برجسته تئوری بافی های عناصر ضدانقلاب و وابستگان آشکار و نهان به رژیم بعثی عراق و امپریالیسم امریکا، گروهک ضدانقلابی کومه له است. این گروهک که خود سراپا و در

ص: ۹۹۱

۱- روزنامه نامه مردم، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص ۵.

۲- همان، ص ۱.

تمام تار و پود خویش نشان از رژیم بعثی عراق دارد و در ابتدای پیروزی انقلاب، با اتکا به کمک های مالی و تسلیحاتی این رژیم ضدخلقی، با تمام قوا جنگ برادرکشی را در کردستان تدارک دیده و تحریک کرده و در راه هرگونه گرایش به حل مسالمت آمیز مسئله کردستان، همراه با تأمین حقوق حقه خلق کُرد، به سنگ اندازی و کارشکنی اشتغال داشته است، گروهکی که به جای مبارزه با امپریالیسم امریکا، مبارزه با حزب توده ایران و دیگر نیروهای سالم، مترقی و انقلابی را هدف خود قرار داده است و در نشریه "مخفی تئوریک" خویش، به صراحت اعلام کرده است "ادامه جنبش (منظور جنگ برادر کشی است) در شرایط کنونی، حتماً منجر به سرنگونی رژیم خمینی می شد، ...(۱) از طرفی رژیمی طرفدار امریکا بر سر کار می آمد،" در شرایط جدید نیز هدفی درست متناسب با اهداف امپریالیسم امریکا و رژیم بعثی عراق در پیش گرفته است.

کومه له، در ارتباط با حوادث اخیر و جهت توجیه "تئوریک" اهداف ضدانقلاب در کردستان، بیانیه ای [۱۱ صفحه ای] منتشر ساخته است. ... در تمامی بیانیه که تیتر آن چنین است: "توطئه های جنگ افروزانه هیئت های حاکمه ارتجاعی ایران و عراق را که در جهت سرکوب زحمتکشان و خلق های دو کشور است، خنثی کنیم"، تنها یک جا از امریکا نام برده شده است؛ آن هم در این عبارت شگفت انگیز: "در واقع امروزه هر تضاد با حکومت امریکا، هر تضاد با بعث عراق، در دست هیئت حاکمه به چماقی برای سرکوب توده های مردم ایران تبدیل می شود." (ص۷) بدین سان به عقیده این گروهک ضدانقلابی، تضاد مردم ایران با حکومت امریکا، تضاد خلق های ایران با سیاست های غارتگرانه جنایتکارانه و امپریالیستی این حکومت نیست؛ ... بلکه "تضاد ما با امریکا، تنها بهانه ای است برای فریب مردم!»

در گزارش حزب توده بر ضد کومه له همچنین آمده است:

«عراق هم اکنون به کشور ما تجاوز کرده و با توپ و راکت به روستاهای ایران حمله کرده است. موضع کومه له در قبال این مسئله آن است که باید با تمام قوا در مقابل ارتش ایران ایستاد! کومه له می گوید: "هیئت حاکمه ایران، با تمام وسایل مادی و تبلیغاتی که دارد، زمینه روانی را برای یک جنگ که بتواند از طریق آن خلق کُرد و زحمتکشان ایران را سرکوب نماید، آماده می کند. جنگ افروزی های هیئت حاکمه عوام فریب ایران، به خاطر دفاع از دستاوردهای مبارزاتی شما نیست." (خطاب به توده های مردم ایران، ص ۸) یعنی امپریالیسم امریکا و عراق و کومه له جنگ افروزی نمی کنند؛ این هیئت حاکمه عوام فریب ایران است که ...؛"(۲)* مبارزه با عراق" "بهانه" است(ص۸)؛ "جنگی که آنها راه می اندازند، جنگی است... غیرعادلانه و غیرقابل پشتیبانی"(ص۴).

۱- سه نقطه (...) از متن مقاله است.

۲- * علائم ... و " " در این پاراگراف و پاراگراف بعدی، از متن گزارش حزب توده است.

اما عراق پشت دروازه های ایران است؛ بختیار در عراق است؛ توطئه ها بالا می گیرد؛ تحریکات شـدت می یابـد؛ چه باید کرد؟ کومه له پاسخ می دهـد: بایـد "از خلق هـای این کشورها علیه هیئت حاکمه جنگ افروز ارتجاعی شان دفاع کنیم"! این سـخن کومه له خطاب به مردم ایران و عراق است و از آن جا که کومه له خود در ایران مبارزه می کند، طبیعتاً وظیفه "مبارزه علیه هیئت حاکمه ایران" را برعهده خود قرار داده است.»(۹۷)

۶۰۴

حوادثی که امروز در شـهرضا و کنگـاور رخ داد، مثـالی از وضـعیت کنونی کشور است که در آن انواع درگیری ها و تحرکات خیابانی با مقاصـد مختلف وجود دارد.

در شـهرضا پس از اقامه نماز مغرب و عشا در کلوپ ورزشـی نسل جوان، حجت الاسـلام ناصـر مکارم شیرازی سخنانی ایراد کرد؛ سخنانی درباره وحـدت و یگـانگی و اسـتقلال کشور و نقش بعضـی از گروه هـا در این برهه از زمـان. به گزارش خبرنگار انقلاب اسـلامی، در پایان، عـده ای از شرکت کننـدگان در این سـخنرانی به سوی مقر جنبش ملی مجاهـدین خلق، در حال شـعار دادن بر ضـد آنان راهپیمایی کردند. راهپیمایان پس از اجتماع در مقابل مقر جنبش ملی مجاهـدین خلق، به داخل ساختمان که ظاهراً از قبل تخلیه شـده بود، هجوم بردنـد و شـیشه های آن را شکسـتند و مقـداری کتاب، روزنامه و پتو که در ساختمان بود، آتش زدنـد. مأموران آتش نشانی این حریق را خاموش کردند و جمعیت را مأموران شـهربانی متفرق نمودند.(۱)

در کنگـاور، اتفاقی غیرمعمول رخ داد که کم تر روی می دهـد. در آن جا، شـعارهای سیاسـی زمینه و پوشـش اقـدامات ماجراجویانه دیگری شـد. حدود ساعت ۶ بعـدازظهر، عده ای حدود ۳۰۰ نفر، در میـدان مرکزی شـهر اجتماع کردنـد. آنها سـپس در حالی که شـعار مرگ بر امپریالیسم و مرگ بر سـرمایه دار می دادنـد، به سوی مغازه های شـهر حمله کردنـد و تعداد زیادی از آنها را به آتش کشـیدند. حجت الاسـلام پرتوی مسئول روابـط عمومی سپاه کرمانشـاه ضـمن بیـان حادثه فوق گفت: گروه مهاجم، در حمله همه جانبه خود، اموال تعـداد زیادی از مغازه ها را به سـرقت بردنـد. در پایان این حمله نیز مقـدار بسـیار زیادی از اموال و وسایل سوخته و نیم سوخته صاحبان مغازه ها، در سـطح خیابان ها باقی ماند و به طور کلی، حـدود هشت میلیون تومان به صاحبان مغازه ها خسارت وارد شد. پرتوی همچنین اظهار داشت: بعد از این حمله، سپاه پاسداران و شـهربانی وارد عمل شدند و ضمن برقراری مجدد آرامش در خیابان ها، ۲۲ نفر را که در ارتباط با این حمله شناسایی شده بودند، بازداشت کردن(۲)

۶۰۵

در وضـعیت کنونی حاکم بر دانشـگاه های کشور، مبارزات سیاسـی شدیـد و تند گروه ها و جریان های مختلف که بعضاً با برخوردهای فیزیکی و خشونت بار نیز همراه است، جنبه اصلی فعالیت در این محیط را شکل می دهد. تقریباً همه گروه های کوچک و بزرگ، حتی

۱- مأخذ ۱۹، ص ۱۰.

۲- روزنامه کیهان، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص ۹.

آنها که در کردستان و آذربایجان غربی رسماً به اقدام مسلحانه دست می زنند، در دانشگاه ها مقر، دفتر و نیز پایگاه و تشکل و هوادار رسمی دارند.

در وضعیت فقدان توسعه نهادهای صنفی و سیاسی و احزاب، دانشگاه ها به صورت مناسب ترین محیط برای پرکردن هرچند موقت خلأ، درآمده اند و فلسفه اصلی ایجاد دانشگاه فعلاً فراموش شده است. سابقه مبارزاتی و نقش دانشگاه در انقلاب نیز پتانسیل و حاشیه امنیت خاصی برای جریان های اقلیت ایجاد کرده است؛ جریان هایی که در افکار عمومی نظرهاشان قابل طرح نیست. عدم استقرار قطعی نهادهای قانونی و عدم امکان عمل به همه وظایف محول شده و نیز ناتوانی نظام در پاسخ گویی مناسب به مطالبات که همه از خواص دوره گذر به مرحله ثبات است، ادامه وضعیت انقلابی را در جامعه و به گونه ای وسیع تر و شدیدتر در دانشگاه ها، موجب شده است؛ وضعیتی که در آن، اقدام مستقیم و خارج از روال قانونی به وسیله افراد و نیز حل مسائل و تعیین تکلیف در خیابان ها و مجامع عمومی به جای اقدام نهادهای مربوط، امری عادی شده است. از دید فعالان هوادار نظام (توده ها و نخبگان)، اقتدار جریان های اقلیت در دانشگاه به تدریج وضعیتی شبیه خانه های تیمی و مناطق آزاد شده را تداعی می کند که آن را طبیعی و قابل قبول نمی دانند. این موضوع هر چند یک بار در تشنجات و درگیری های مختلف خود را نشان می دهد و اخیراً حساسیت بیش تری یافته است. آنچه امروز در دانشگاه تبریز اتفاق افتاد، نمودی است از وضعیتی که ترسیم شد. این واقعه به نحو وسیعی در مطبوعات مختلف انعکاس یافت. در این جا با استفاده از گزارش چهار نشریه متنوع که هر کدام مشی جداگانه ای دارند، به طور مختصر به ماجرای امروز تبریز اشاره می شود.

طبق گزارش کیهان، ماجرا به این ترتیب آغاز شد که جلسه سخنرانی هاشمی رفسنجانی در تالار اجتماعات دانشکده پزشکی دانشگاه تبریز متشنج شد و بین دو گروه از دانشجویان برخورد شدید لفظی روی داد و درگیری ایجاد شد. در این درگیری ها، درهای تالار اجتماعات شکسته شد و هاشمی رفسنجانی سالن را ترک کرد. در پی این حادثه، ساختمان مرکزی دانشگاه تبریز را اعضای سازمان دانشجویان مسلمان و انجمن اسلامی کارگران و کارمندان این دانشگاه تصرف کردند. تصرف کنندگان، طی اطلاعیه هایی، ضمن اعتراض به برهم خوردن جلسه سخنرانی، خواستار تصفیه و پاکسازی دانشگاه شدند.(۱)

به گزارش بامداد، آنان به دنبال یک راهپیمایی در محوطه دانشگاه، ساختمان مرکزی این دانشگاه را به تصرف خود درآوردند و در آن جا متحصن شدند. در نخستین اطلاعیه ای که تحصن کنندگان انتشار دادند، آمده است: به اطلاع ملت مسلمان و قهرمان ایران می رساند که با در نظر گرفتن پیام امام که باید انقلابی اساسی در دانشگاه ایجاد گردد، ما سازمان دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، اقدام به تصرف ساختمان مرکزی دانشگاه تبریز نمودیم.(۲)

۱- مأخذ ۳۸، ص ۱.

۲- مأخذ ۷۴، ص ۱.

روزنامه جمهوری اسلامی تعداد متحصنان را ۶۰۰ تن دانشجوی مسلمان ذکر کرد(۱)

در گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از پیامد واقعه آمده است: در پی ایجاد تشنج هنگام سخنرانی حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در دانشگاه تبریز به وسیله گروه های مختلف دانشجویان، گروه هایی به این رویداد اعتراض کردند؛ از جمله: جامعه روحانیت مبارز تبریز، نهادهای انقلاب، بازاریان، و اقشار مختلف مردم به ویژه دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز. بعدازظهر نیز قسمتی از بازار تبریز به صورت تعطیل درآمد. نماینده امام خمینی در تبریز، آیت الله سید اسدالله مدنی، ضمن تماس با خبرنگار خبرگزاری پارس از این جریان ابراز تأسف کرد. وی گفت آنهایی که در محیط دانشگاه تشنج آفرینی کردند، مطلقاً دانشجویان نیستند و آینده کشور و ملت از این نوع افراد هیچ انتظاری ندارند، زیرا این گروه ها تا امروز نتوانسته اند خود را با اهداف انقلاب تطبیق دهند. به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، در نخستین ساعات، گروهی از دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز برای اعتراض به این رویداد در خیابان های تبریز راهپیمایی کردند. آنها تصفیه دانشگاه تبریز را از این افراد ماجراجو خواستار شدند.(۲)

۶۰۶

موضوع تحریم المپیک مسکو، هرچند رسماً اعلام شده است، مخالفت ها و مقاومت هایی نیز به دنبال دارد که بخشی از آنها غیرسیاسی است و فقط جنبه ورزشی و ورزش دوستی دارد. بخشی از آنها را نیز گروه هایی مثل حزب توده، جهت جلوگیری از تخریب رابطه ایران و شوروی طرح می کنند. با این که هیچ کدام از دو جریان یاد شده، توان لازم را برای تأثیرگذاری در روند سیاسی و تصمیم گیری کشور ندارند، بازهم تلاش ها ادامه دارد.

به گزارش شماره امروز روزنامه نامه مردم، حسین شاه حسینی رئیس کمیته المپیک ایران، در گفت وگویی با خبرگزاری پارس گفت: موضوع حضور یا عدم حضور ایران در بازی های المپیک مسکو، با توجه به توضیحات کمیته ملی المپیک ایران و سازمان تربیت بدنی به مقامات مملکتی، قرار است دوباره در شورای انقلاب مطرح و رسیدگی شود. وی افزود: پیش از طرح مجدد مسئله تجدید نظر درباره حضور ایران در این بازی ها، تلاش می کنیم ملاقات ها و گفت وگوهای خود را با اعضای شورای انقلاب در مورد اعزام ورزشکاران ایران به بازی های مزبور، ادامه دهیم.

ص: ۹۹۵

۱- مأخذ ۱۲، ص ۵.

۲- مأخذ ۱۸، ص ۱۱، تبریز - خبرگزاری پارس.

رئیس کمیته ملی المپیک ایران گفت: اردوی ورزشکاران اعزامی ایران به بازی های المپیک مسکو تعطیل نخواهد شد. این امر از آن رو است که همه اقدامات کمیته ملی المپیک ایران برای حضور شایسته در بازی های المپیک مسکو، از مدتی پیش آغاز شده است و حتی بودجه لازم برای شرکت ایران در این بازی ها تعیین و تصویب شده است و نیز تلاش های سازمان تربیت بدنی ایران با مقامات مملکتی، برای تجدید نظر شورای انقلاب در تصمیم درباره شرکت ایران در بازی ها، بی ثمر نبوده است. ورزشکاران ایران همچنان در اردوی آمادگی خواهند بود و دیدارهای تدارکاتی نیز برای آماده سازی ورزشکاران ایرانی جهت حضور هرچه بهتر ایران در المپیک مسکو، برگزار خواهد شد.(۱)

۶۰۷

همانند مسائل داخلی، حزب توده در زمینه سیاست خارجی نیز متناسب با بلوک بندی جهانی نظام دو قطبی کنونی، مواضع مشخص خود را دارد؛ اما می کوشد آن را با دیدگاه های امام خمینی و کادرهای خط امام و مسئولانی که در جناح بندی کنونی، در صف خط امام قرار می گیرند، موجه و مستند ارائه کند. به جز شوروی، رابطه حسنه با کشورهایی چون سوریه، لیبی و کره شمالی، همواره با حساسیت آشکار، مدنظر حزب توده بوده است. امروز نیز مطابق مشی یادشده، از روزنامه ارگان این حزب مطلب ذیل مشاهده می شود:

«آیت الله منتظری در نامه ای به امام خمینی رهبر انقلاب در ارتباط با سفر یک هیئت ایرانی به لیبی برای تحقیق پیرامون موسی صدر، از جمله نوشته اند: این جانب ضمن احترام عمیقی که نسبت به جناب آقای صدر قائلم و ایشان از دوستان این جانب می باشند و تحقیق نسبت به امر ایشان را لازم می دانم، ولی تذکر می دهم که در شرایط حساس قطع رابطه امریکا با ایران از طرفی و تشکیل کنفرانس سران کشورهای جبهه پایداری سوریه، الجزایر، لیبی، یمن و سازمان آزادی بخش فلسطین در لیبی به منظور تصمیم در مقابل اسرائیل و رژیم دست نشانده سادات از طرف دیگر، مطرح کردن موضوع فوق نتیجه ای جز تیره کردن روابط لیبی با ایران و برپا کردن جنجال سیاسی نخواهد داشت و قهراً به نفع امریکای جنایتکار تمام خواهد شد، لذا تأخیر اعزام هیئت مزبور را ضروری می دانم. این است تشخیص این جانب، و تصمیم با رهبر انقلاب و ملت قهرمان ایران است.»

حزب توده در ادامه می افزاید:

«این نظر آیت الله منتظری کاملاً درست است. در شرایطی که مسئله عمده و اساسی که در برابر انقلاب ما و خلق ما قرار دارد، خطر محاصره اقتصادی و تجاوز نظامی امپریالیسم امریکا برضد میهن ما است، طرح مسائل فرعی و قابل بحث آیا جز منحرف کردن افکار عمومی از این مسئله عمده و اساسی چیز دیگری هست؟ ما صدالبته حق نداریم با پای خویش به سویی برانیم که از توان رزمنده خویش، علی رغم نیت ها بکاهیم. امام خمینی در پیام تاریخی خویش

۱- مأخذ ۹۵، ص ۲.

به مناسبت سالروز استقرار جمهوری اسلامی ایران، بر این مهم به درستی تأکید داشتند.

بدیهی است در این نبرد ما تنها نیستیم ... کشورهای ترقی خواه عرب از آغاز جنبش انقلابی میهن ما، همواره در کنار ما و همچون ما با امپریالیسم امریکا در نبردی بی امان درگیرند ... چه چیز می تواند بیش از رویارویی و تیرگی مناسبات انقلابیون ایرانی و عربی از جمله تیرگی روابط با کشور ضد امپریالیستی لیبی، دشمن مشترک را دلشاد کند و بر خیره سری هایش بیفزاید؟ هوشیاری انقلابی شخصیت های روحانی ایران بازتاب همین ضرورت روز و همین نیاز مبرم مبارزه ضد امپریالیستی است. به کمک دشمن نشتافتن بهترین جلوه عزم راسخ انقلابی و هوشیاری ما است.»(۱)

۶۰۸

کنفرانس سران جبهه پایداری که در طرابلس پایتخت لیبی تشکیل شده بود، بعدازظهر امروز با اعلام حمایت از ایران و افغانستان(۲) به کار خود پایان داد. گزارش خبرگزاری فرانسه از تصمیمات گرفته شده در این نشست حاکی است: رؤسای کشورهای الجزایر، لیبی، سوریه، یمن جنوبی و سازمان آزادی بخش فلسطین، تصمیم گرفتند که یک هیئت نمایندگی از طرف جبهه پایداری، به ریاست سرهنگ معمر قذافی رهبر انقلاب لیبی، به مسکو بفرستند. این هیئت قرار است با رهبران شوروی درباره تقویت روابط کشورهای عضو جبهه پایداری و تکمیل برنامه نظامی این جبهه تا متعادل ساختن آن در خاورمیانه به نفع سوریه، گفت وگو کند. سران جبهه پایداری در بیانیه نهایی خود در مورد انقلاب ایران، تصمیم گرفته اند از انقلاب ایران کاملاً حمایت کنند و هرگونه حمله نظامی امریکا به ایران را تهدیدی برای امنیت منطقه تلقی نمایند. در این بیانیه آمده است: جبهه پایداری از اراده ملت ایران و افغانستان که برای دفاع از سرزمین خود به ابرقدرت ها متکی نیستند، حمایت می کند(۳)

گفتنی است در این اجلاس، حافظ اسد رئیس جمهوری سوریه، عراق را به توطئه برای سرنگونی دولت سوریه متهم کرد. روزنامه لبنانی السفیر ضمن درج این خبر، از قول اسد نوشت: عمال بغداد در توطئه ای که مقامات سوری آن را خنثی کردند، دست داشته اند و مدارک به دست آمده نشان می دهد توطئه گران با عراق همکاری می کردند.(۴)

***

ضمیمه گزارش ۵۸۳: بررسی آثار تحریم اقتصادی ایران در دو رسانه ایرانی و امریکایی

درباره چگونگی تأثیر تحریم اقتصادی امریکا در ایران و اقدامات احتمالی در مقابله با آن و نیز آثار و پیامدهای آن، رسانه های جهان امروز بررسی ها و تحلیل هایی ارائه داده اند. در این جا به دو مطلب از دو رسانه امریکایی و ایرانی اشاره می شود.

۱- روزنامه نامه مردم، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص۱و۲.

۲- این به معنای حمایت از شوروی در ماجرای افغانستان است که با مواضع ایران در تضاد می باشد.

۳- مأخذ ۱۸، ص۱.

۴- مأخذ ۲، ص۱۲.

رادیو امریکا با اشاره به نظر مفسر "ساینس مانیتور"، گزارش داد: مقامات بازرگانی ایران می گویند که دولت برای کاستن از شدت اثر تحریم اقتصادی امریکا بر ضد رژیم ایران، از هم اکنون به فکر ذخیره مواد غذایی افتاده است. هم تحلیل گران ایرانی و هم دیپلمات های غربی در تهران، هنوز هم معتقدند که تحریم صادرات امریکا به ایران مشکلات بزرگ و حیاتی برای رژیم ایران ایجاد نخواهد کرد؛ مگر آن که متحدان امریکا هم جداً به این تحریم بپیوندند و احیاناً امریکا خلیج فارس را هم ببندد. دیپلمات های غربی در تهران می افزایند که حتی این اقدامات شدید هم لزوماً رژیم ایران را به آزاد ساختن گروگان های امریکایی وادار نمی کند؛ حتی احتمالاً ـ مقامات ایران سخت تر در برابر امریکا جبهه خواهند گرفت. حداقل چیزی که می توان گفت این است که آینده این اوضاع در ایران قابل پیش بینی نیست.

در گزارش رادیو امریکا اضافه شده است: اما هنوز یک هفته هم از تشدید تحریم اقتصادی امریکا بر ضد رژیم ایران نگذشته است که مقامات ایران با وجود آن که ادعا می کنند تحریم های اقتصادی، رژیم ایران را به زانو در نخواهد آورد، به دست و پا افتاده اند؛ از این رو از سفیران کشورهای اروپایی خواسته اند به تحریم اقتصادی امریکا بر ضد رژیم ایران نپیوندند و به آن کمک نکنند. مقامات ایران و بازرگانان ایرانی هم در محافل خصوصی عمیقاً احساس نگرانی کرده اند که تحریم های جاری ممکن است بیش از آنچه انتظار می رفت و بیش از آنچه رسماً اذعان شده است، رژیم ایران را دچار مخمصه کند. البته بر کسی پوشیده نیست که روس ها در صورتی که سیاست و منافعشان ایجاب کند، مردم خودشان را گرسنه نگاه می دارند تا به امریکا لطمه بزنند. ایران هر سال حدود ۲ میلیارد دلار مواد غذایی وارد می کند که قسمت اعظم آن از امریکا می رسد. حال، مقامات ایران دارند می کوشند منابع دیگری برای تأمین نیازهای خود پیدا کنند یا کالاهای اروپایی را دست دوم از جاهای دیگر بخرند.(۱)

امروز همچنین روزنامه جمهوری اسلامی، به نقل از یک عضو مؤثر و فعال شورای انقلاب، اکبر هاشمی رفسنجانی، نکاتی متفاوت با اظهارات رادیو امریکا، در این باره درج کرد؛ از جمله: محاصره اقتصادی مسئله ای نیست. در دنیا آن قدر رقابت زیاد است و همه دنبال بازار می گردند که ما اصلاً مسئله محاصره اقتصادی را یک چیز غیرعملی در دنیای امروز می بینیم؛ اولاً در خود امریکا شرکت های امریکایی، به طور غیررسمی یعنی با واسطه، حاضرند جنس بدهند؛ ثانیاً هم پیمانان امریکا یعنی همان دولت های غربی حاضرند چیزهایی را که ما نیاز داریم بدهند؛ ثالثاً بلوک شرق هم این جا هست و رقیب امریکا است. کشورهای بیطرف مثل هند و امثال آن نیز هستند و جهان سوم مقدار زیادی از نیازهای ما را تأمین می کند؛ ولی مهم تر این است که ما اصولاً باید به فکر باشیم که وابستگی هامان را قطع بکنیم و از این حالت برای رسیدن به خودکفایی استفاده کنیم.

خبرنگار جمهوری اسلامی سؤال کرد: بعضی ها می گویند ایران امکان دارد در انزوای سیاسی قرار بگیرد؛ آیا اصلاً شما مسیر را این طور قبول دارید؟ هاشمی رفسنجانی پاسخ داد: اتفاقاً ما می خواهیم در میدان سیاست دنیا فعال بشویم. اگر استقلال و خودکفایی معنایش انزوا است، با این تفسیر، وابسته می گردیم؛ ولی معنایش این نیست. خط ما این است که به صورت یک کشور مستقل در دنیا حضور داشته باشیم و رابطه مان را با ملت ها تقویت کنیم؛ بنابراین نه تنها در انزوا نخواهیم بود، بلکه باید فعال و حاضر در محافل و مجامع بین المللی، مخصوصاً آن جاهایی که ملت ها حضور دارند، حتماً حضور داشته باشیم.

وی در ادامه اظهار داشت: من معتقدم که گروگان ها حتماً باید محاکمه بشوند؛ مگر اینکه شاه تحویل داده شود و بسیاری از جنایت هایی را که امریکا در حق ایران انجام داده است، جبران شود.(۲)

ضمیمه گزارش ۵۹۲: گزارش کیهان از وضعیت فوق العاده در ایلام

در شماره امروز کیهان، گزارشی از وضعیت منطقه ایلام درج شده که وضعیت فوق العاده موجود در آن توصیف گردیده است. در این گزارش آمده است:

عشایر مسلح ایلام در اردوگاه های نظامی آموزش می بینند و در صورت حمله عراقی ها، به مرز اعزام

۱- مأخذ ۱، ص۲۸ و ۲۹، بخش فارسی رادیو امریکا، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۲۲، ص ۳.

خواهنـد شـد. مقدّم، مسـئول سپاه پاسداران ایلام گفت: حدود پنج هزار نفر از عشایر، برای مقابله با دولت عراق بسیج شده اند. این افراد را سپاه پاسـداران، ژانـدارمری و ارتش آموزش می دهند تا به مرزها اعزام شوند و در کنار سایر نیروها از تمامیت ارضـی ایران دفاع کنند و هرگونه حمله ای را در هر نقطه دفع نمایند. آنها به طور داوطلبانه به ما مراجعه کرده اند و در نزد آنها کارمندان دولت نیز وجود دارند. مقدم افزود: پاسـگاه های مرزی کاملاً در کنترل سپاه پاسداران، ژاندارمری و ارتش است و اگر دولت عراق قصد حمله داشـته باشد، با اقدام قاطعانه ما روبه رو خواهد شد. بـا سـابقه ذهنی که دولت عراق از مردم ایلام دارد، فکر نمی کنیم در منطقه تحت حفـاظت ما حمله ای صورت گیرد؛ زیرا مردم در گذشـته نیز با دست خالی وارد خاک عراق شده اند و با نیروهای عراقی مقابله کرده اند. مسـئول سـپاه ایلام، وضـعیت منطقه را بعد از حمله به پاسـگاه هلاله این گـونه توصـیف کرد: دولت عراق نیروهـای مجهز خـود را در مرز مسـتقر کرده است؛ ولی مـا نیز بـا نیروی ایمـان و پشتیبـانی مردم، از هیـچ نیروی خارجی باک نداریم.

خبرنگار کیهان در گزارش مزبور می نویسد:

به دنبال حمله نیروهای بعثی عراق به پاسگاه هلاله که به مجروح شدن پنج جوانمرد منجر شد، مردم و عشایر مرزی آمادگی خود را برای مبارزه با عراق، به سپاه پاسـداران و ارتش و ژانـدارمری اعلام کردنـد. گزارش هـای رسـیده از ایلام همچنین حاکی است که سـتون های ارتش جمهوری اسلامی، برای عزیمت به مرز جهت مقـابله بـا متجـاوزان عراقی و سـرکوبی آنـان، به اسـتان ایلام وارد شدنـد. آنهـا مورد اسـتقبال بی نظیر اهـالی مرزنشین ایلام قرار گرفتنـد. هزاران اتومبیل، بوق زنان و در حالی که چراغ هاشان را روشن کرده بودنـد، در جلو و پشت سر سـتون ها وارد ایلام شدنـد. مردم از دو سوی خیابان ها، در مسـیر راه سـتون های ارتشـی اجتماع کردند و با دادن شـعارهای مرگ بر امریکا، مرگ بر صدام حسـین، و ملت فـدای ارتش، به اسـتقبال آنها رفتنـد و به سوی سـربازان گل پرتاب کردند. شدت هیجان مردم به حدی بود که در موقع عبور سـتون ها، برای آنها از نظر حرکت مشکلاتی پدید آمد. مردم ایلام جلوی پای سـتون های ارتشی چندین گوسفند قربانی کردند و آمادگی خود را برای پشتیبانی کامل از ارتشیان و حفظ و حراست مرزها اعلام داشتند.(۱)

جالب توجه این که ایلام، مانند سایر نواحی مرزی، تحت پوشش تبلیغاتی شدید رادیو تلویزیونی عراق قرار دارد؛ اما به دلیل وضوح نادرست بودن اطلاعـاتی که محور تبلیغـات عراق را تشـکیل می دهـد، غالبـاً نتیجه معکوس حاصـل می شود؛ به طور مثـال درست برعکس فضـای خاص کنونی ایلام، روز گذشـته رادیو بغداد چنین گزارش داد: «شب گذشـته در شهر ایلام اوضاع فوق العاده اعلام شد. از سوی دیگر، برخی از کلانتر ی ها و مقرهای به اصـطلاح پاسـداران انقلاب و بعضـی تأسـیسات دولتی، در معرض هجوم گروه های مسلح قرار گرفتند. همچنین در اثر هجوم مسلحانه علیه افراد ارتش و پاسداران خمینی، چند نفر از آنها به شدت مجروح شدند.»(۲)

ضمیمه گزارش ۵۹۶: نامه وزارت خارجه ایران به دبیرکل سازمان ملل

بنا به اعلام سـخنگوی وزارت امور خارجه، امروز وزیر خارجه ایران در اعتراض به رفتار عراق، نامه ای برای کورت والـدهایم دبیرکل سازمان ملل فرستاد. متن نامه به این شرح است:

«بسمه تعالی.

آقـای کورت والـدهایم دبیرکل سازمان ملل متحـد، نیویورک. عالی جناب! رژیم بعث عراق که روی کارآمـدنش خود توهین بزرگی به آزادی و آزاداندیشـی و حق تعیین سرنوشت ملت ها به دست خودشان بود، هر روز مرتکب جنایات، توطئه ها و دسیسه های تازه ای می شود و سازمان ملل متحـد از آن بی خبر می ماند. رژیم بعث عراق در شـمال به کشـتار بیرحمانه کردها، در جنوب به قتل عام شـیعیان، و در نوار مرزی به آواره کردن مردم بی دفاع و کور کردن چشم ها و نابود کردن امکانات زنـدگی می پردازد و سازمان ملل متحـد از آن بی خبر می مانـد. رژیم بعث عراق پس از قرارداد ننگین ۱۹۷۳، بر شدت جنایات

۱- مأخذ ۱۶، ص ۱۲.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲۵، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص۳۲، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

خود علیه ملل عرب و مسلمان می افزاید و سازمان ملل متحد از آن بی خبر می ماند. رژیم بعث عراق دست به تحریک و توطئه و خرابکاری علیه جمهوری اسلامی ایران می زند و سازمان ملل متحد از آن بی خبر می ماند. رژیم بعث عراق به حریم ارضی ایران تجاوز مسلحانه می کند و سازمان ملل متحد بی خبر می ماند. رژیم بعث عراق به دستور اربابانش، توطئه قتل آیت الله سید محمدباقر صدر و خواهر ایشان را که در زندان آن رژیم به سر می برند، طراحی می کند. این بار دیگر سازمان ملل متحد بی خبر نیست و تمام ملل حق طلب جهان منتظر اقدام و عکس العمل آن سازمان هستند. توفیق شما را در کسب حیثیت بیش تر برای سازمان ملل متحد، از صمیم قلب آرزومندیم. صادق قطب زاده وزیر امورخارجه جمهوری اسلامی ایران.»(۱)

ضمیمه روزشمار **۲۶/۱/۱۳۵۹**: بررسی بحران ایران و عراق در رادیو قاهره و رادیو لندن

در بازتاب تحولات اخیر بین ایران و عراق، امروز بررسی های شایان ذکری در این باره، از رادیوهای قاهره و لندن ارائه شد. در برنامه رادیو قاهره، طرح دعاوی عراق بر ضد ایران و از جمله مطامع و مقاصد عراق در قضیه سه جزیره، نوعی فرافکنی مشکلات داخلی عراق تحلیل شد، نه ناشی از عقیده جدی این رژیم به عربی بودن و تحت اشغال بودن این جزایر؛ اما در گزارش رادیو لندن، "فرد هالیدی" مفسر مشهور مسائل خاورمیانه و ایران، در بررسی اوضاع اخیر، در مجموع تحلیلی جانبدارانه و به نفع عراق ارائه کرد؛ اگرچه نکات و اطلاعات چندی هم در زمینه موضوع، گردآوری کرده بود و ذکر کرد، که در توضیح مسئله می تواند مفید باشد.

بخش عربی رادیو قاهره امروز در برنامه "آسیا در هفته ای که گذشت"، به بررسی بحران های موجود بین ایران و امریکا و ایران و عراق پرداخت. در این برنامه، در بررسی بحران ایران و عراق که بخش عمده برنامه را به خود اختصاص داد، آمده است:

«بحران سیاسی در مناسبات میان تهران و بغداد، ناقوس آینده خطیری را در منطقه به صدا درآورده است. عراق هزاران خانواده ایرانی مقیم در آن کشور را اخراج کرد و بنا به آخرین گزارش های رسیده، عراق تنها به اخراج ایرانیان اکتفا نکرده، بلکه اقدام به اخراج شیعیان عراقی نیز کرده است و رهبران دو کشور در حمله به یکدیگر، تندترین واژه هایی را که بین دشمنان رد و بدل می شود به کار بسته اند، و اکنون برخوردهای خونین بین نیروهای دو کشور وارد دومین هفته خود شده است. در این جا باید این پرسش را مطرح ساخت که چه چیزی در پس وخیم شدن روابط ایران و عراق، آن هم با این سرعت پیشروی در تیرگی آن، قرار دارد.»

رادیو قاهره در ادامه، به دعاوی عراق بر ضد ایران از جمله ادعای رژیم صدام درباره سه جزیره، و نیز به اظهارات مقام های دو کشور بر ضد کشور دیگر اشاره می کند و سپس می افزاید:

«مقامات عراقی مسئولیت ترور نافرجام معاون نخست وزیر عراق را به گردن یک دانشجوی ایرانی انداختند و سپس مسئولیت حادثه دانشگاه مستنصریه و حوادث پس از آن را باز متوجه ایرانی ها کردند؛ لیکن یک سازمان عراقی به نام "نهضت مجاهدین عراقی ها" رسماً مسئولیت ترور نافرجام معاون نخست وزیر عراق و نیز حوادث پس از آن را که انفجار بمب هایی بود، به گردن گرفته است. در این میان، روز گذشته از بغداد گزارش های موثقی به بیروت رسیده است که حکایت از انفجار شدید اوضاع در داخل عراق، به ویژه میان مخالفان رژیم و رژیم حاکم بعث در بغداد می کنند و این انفجار، زیر پوشش، باقی مانده است؛ برای نمونه: روز پنجشنبه گذشته، مقامات بعثی بغداد با جنازه عبدالکریم الشیخلی وزیر خارجه سابق عراق، در منزلش روبه رو شدند، و هم اکنون نشریات و اعلامیه ها در بغداد علیه صدام حسین و رژیم وی پخش می شود.

با ذکر این چند نمونه، روشن می شود که رژیم عراق چرا می کوشد نا آرامی های موجود داخلی را به گردن ایرانیان بیندازد و چرا می کوشد اوضاع را با ایران بحرانی کند. بدون تردید، تمام این تلاش ها و نیز

۱- مأخذ ۱۸، ص۳.

کوشش رژیم عراق در جهت دامن زدن سریع به بحران میان بغداد و تهران، همه و همه به خاطر جلب توجه به این بحران و منصرف ساختن اذهان و افکار مردم عراق و منطقه به اوضاع در حال انفجار در داخل عراق، بوده و هست. همچنین درخواست عراق از ایران در مورد عقب کشیدن نیروهایش از جزایر سه گانه عربی در خلیج(فارس)، تلاش دیگر رژیم حاکم در عراق است که به اختلاف خود با ایران بُعد ناسیونالیستی و قومی عرب بدهد تا بدین وسیله، آرای عمومی اعراب را به سوی خود جلب کند؛ ولی آنچه مسلم است، این درخواست عراق که خیلی دیر صورت می گیرد و نُه سال از وقت آن می گذرد، آن هم در شرایط بحرانی موجود در داخل عراق، سایه های سیاهی را روی اصالت و واقعی بودن این درخواست عراق کشیده است؛ زیرا عراق تنها هدفش از این درخواست این است که آن را به صورت عنصر اساسی مانورهای سیاسی در اختلافات خود با ایران درآورد و هدفی دیگر در پی ندارد؛ زیرا عراق نه تنها در طول این نُه سال که بر اشغال جزایر سه گانه سپری می شود، چیزی بر زبان نیاورد، بلکه در سال ۱۹۷۵ قراردادی با رژیم شاه بست و طی آن، سقوط و نادیده گرفتن تمامی ادعاها را در مورد این جزایر امضا کرد و حتی به موجب این قرار داد، از قسمتی از حق عراق در شط العرب صرف نظر کرد.»(۱)

امروز بخش فارسی رادیو لندن نیز درباره علل تیرگی روابط ایران و عراق و نیز احتمال تبدیل این مسائل به علتی برای شعله ور شدن آتش جنگ بین دو کشور، دیدگاه های فرد هالیدی، محقق سرشناس مسائل ایران را پخش کرد. متن کامل این گفتار به شرح زیر است:

«فرد هالیدی نویسنده انگلیسی که کتاب هایی درباره ایران و شبه جزیره عربستان، تاکنون به چاپ رسانیده، دو هفته پیش به دانشگاه بغداد رفت تا در آنجا سخنرانی درباره سیاست خارجی چین در خاورمیانه ایراد کند. او سه روز پیش به لندن بازگشت، بنگاه سخن پراکنی بی.بی.سی از او دعوت کرد تا درباره وخامت روابط ایران و عراق و اخراج هزاران نفر شیعه مذهب از عراق به ایران مشاهدات خود را در عراق بیان کند. فرد هالیدی درباره مشاهدات خود در عراق چنین گفت:

روابط ایران و عراق حتی قبل از واژگون شدن رژیم شاه رو به تیرگی نهاده بود. تیرگی روابط، ابتدا با بیرون راندن آیت الله خمینی از عراق در ماه اکتبر ۱۹۷۸ آغاز گردید. البته اکنون مقامات عراقی اظهار می دارند که تهدیدات شاه مبنی بر آغاز پشتیبانی مجدد از شورشیان کرد شمال عراق آنان را به این اقدام واداشته است. از زمان روی کار آمدن دولت جدید در ایران اختلافات میان دو کشور مرتباً افزایش یافته است به نحوی که اکنون با اخراج دسته جمعی ایرانیان از عراق، برخوردهای مرزی و پشتیبانی هر کشور از ناراضیان کشور دیگر حالتی برقرار شده است که بی شباهت به وضع روابط دو کشور در اوائل سال های ۱۹۷۰ نمی باشد.

دولت صدام حسین در سه مورد عمده با ایران اختلاف نظر دارد. اولاً عراق از خواسته های اعراب ساکن منطقه نفت [خیز] خوزستان در زمینه نوعی خودمختاری منطقه ای پشتیبانی کرده و به گفته خود با سرکوبی مبارزان عرب در این منطقه مخالف می باشد. با این حال عراق تأکید می کند که هدف آنان به هیچ وجه این نیست که شاهد تجزیه ایران و مجزا شدن خوزستان باشند.

ثانیاً دولت عراق با آنچه که طبق نظر آن دولت، سیاست جدید ایران در منطقه خلیج فارس می باشد، مخالف است و بیم آن دارد که عواملی تندرو در ایران، در صدد مطرح کردن مجدد مسئله بحرین برآیند. عراق مایل است که ایران سه جزیره واقع در خلیج فارس را که در زمان حکومت شاه، در سال ۱۹۷۱ به اشغال ایران در آمد، تخلیه کند. نظریه مقامات رسمی عراق حاکی از آن است که در حال حاضر عراق قصد ندارد که با توسل به زور، جزایر مزبور را باز پس بگیرد؛ بلکه ابتدا خواهد کوشید تا از طریق دیپلماسی بین المللی، این مسئله را حل نماید.

سومین شکایت عراق از ایران، مسئله ای است که از نظر عراقی ها دخالت ایران در امور داخلی عراق می باشد و انفجارهای اخیر بمب در عراق را به تحریک ایران می دانند. اعلامیه های زیادی با تصویر دانشجویی که روز اول آوریل در حادثه انفجار قسطنطنیه کشته شد در سراسر بغداد بر دیوارها نصب

۱- مأخذ ۱، ص ۲۰ تا ۲۳، بخش عربی رادیو قاهره، ۱۳۵۹/۱/۲۶.

شده است. دولت عراق، ایران را مسئول این قتل [قتل شخصی که در حادثه ترور نافرجام طارق عزیز کشته شد] می داند و مدعی است که دولت ایران در راه منافع امریکا گام برمی دارد. مطبوعات عراق کاملاً در مورد بحران اخیر روابط ایران و امریکا بر سر مسئله گروگان ها، سکوت اختیار کرده اند. مقامات حزب بعث اظهار داشتند که با آن که قبلاً ـ انقلاب ایران را یک انقلاب واقعی می دانند، با جنبه مذهبی افراطی این انقلاب مخالف هستند و همچنین با اختلافات مذهبی که انقلاب ایران عامل اِحیای آن در منطقه می باشد، مخالف هستند. مقامات عراقی اظهار داشتند ما قبل از ایران دست به انقلاب زدیم و مردم عراق قبل از ایرانیان دارای مذهب شیعه بودند، بنابراین چرا ایرانیان درباره اقدامات خود تا این حد سر و صدا به راه می اندازند.

در حال حاضر مسئله مهم، موازنه نظامی میان دو کشور است. ارتش ۲۰۰ هزار نفری عراق دارای تجهیزات نظامی کم تری است؛ با این حال از نظر تشکیلاتی، آمادگی بیش تری از ارتش ایران دارد و در صورت بروز یک برخورد عمده، دولت عراق احتمالاً ـ از پشتیبانی سایر کشورهای عربی برخوردار خواهد شد؛ ولی مانند اوایل سال های ۱۹۷۰، دولت بعثی عراق احتمالاً ـ مایل نیست که با ایران وارد جنگ شود، بلکه تمایل دارد که موقعیت داخلی خود را محافظت نماید. در سال ۱۹۷۵ عراق نتوانست امتیازات زیادی از شاه دریافت دارد؛ ولی این بار احتمالاً با توجه به ضعف دولت مرکزی، قادر به این امر خواهد بود.»(۱)

ص: ۱۰۰۲

۱- مأخذ ۱، ص ۱۰ و ۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

روزشمار جنگ چهارشنبه ۷ فروردین ۱۳۵۹ ۳۰ جمادی الاولی ۱۴۰۰ ۱۶ آوریل ۱۹۸۰

چهارشنبه ۷ فروردین ۱۳۵۹ ۳۰ جمادی الاولی ۱۴۰۰ ۱۶ آوریل ۱۹۸۰

۶۰۹

درباره آخرین تصمیمات اعلام شده دولت های امریکا و ایران، منابع خبری در سطح جهان پیگیر موضوع هستند و مرتباً خبرهای آن را گزارش و اعلام می کنند.

درباره آخرین تصمیم های امریکا، رادیو لندن اعلام کرد: از اظهارات مأموران بلندپایه پرزیدنت کارتر چنین برمی آید که ممکن است امریکا به زودی تحریمات دیگری بر ضد ایران اعلام کند. قرار است کارتر فردا مصاحبه ای تلویزیونی انجام دهد که ممکن است این تحریمات در آن اعلام شود.(۱)

خبرگزاری فرانسه نیز به نقل از منابع رسمی کاخ سفید از این احتمال خبر داد.(۲)

در این حال آسوشیتدپرس خبر داد که به گفته منبعی نزدیک به دولت ایالات متحده، پیشنهاد دوشنبه گذشته (۲۵/۱/۱۳۵۹) امریکا، در جلسه کارشناسان نظامی ناتو با پاسخ مثبت روبه رو شد. وی گفت ۱۳ مقام عالی از ۱۵ کشور عضو ناتو در این جلسه شرکت داشتند(۳)ایالات متحده به اعضای اروپایی پیمان نظامی آتلانتیک شمالی، ناتو، چند طرح درازمدت پیشنهاد کرده است؛ با هدف این که خلأ ناشی از اعزام احتمالی نیروهای نظامی امریکا به خلیج فارس و اقیانوس هند را جبران کنند؛ زیرا تحولات کنونی ایران و افغانستان ممکن است واشنگتن را وادار کند که قسمتی از نیروهای خود را که برای تقویت ناتو در مواقع اضطراری پیش بینی شده اند، به خلیج فارس یا اقیانوس هند اعزام دارد. منبع یاد شده افزود: ایالات متحده درباره شکل و نوع عملیات در خلیج فارس وارد بحث نشده است؛ ولی به متحدان خود اطلاع داده است که اعضای ناتو چگونه می توانند در منطقه کمک کنند(۴)

از سوی دیگر، ایران همچنان مشی قبلی را ادامه می دهد و منتظر تعیین تکلیف درباره گروگان ها در نخستین مجلس جمهوری است. در این باره امروز رویتر از تهران گزارش داد:

رهبر یک گروه تندرو در شورای انقلاب ایران، آیت الله محمد بهشتی، طی یک کنفرانس مطبوعاتی هفتگی، به سؤالاتی درباره گروگان ها پاسخ داد. وی در پاسخ به این سؤال که شورای اسلامی آینده که هنوز انتخاب نشده است، در چه زمانی بحران گروگان ها را مورد

ص: ۱۰۰۴

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲۷، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص۱۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص۲، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص۱ و ۱۲، بروکسل - آسوشیتدپرس.

۴- همان.

بحث قرار خواهد داد، گفت: «شاید در ماه ژوئن یا ژوئیه.» او در این باره توضیح بیش تری نداد. از دکتر بهشتی سؤال شد: آیا تصمیم جیمی کارتر مبنی بر قطع روابط دیپلماتیک با تهران و اِعمال مجازات های اقتصادی بر ضد ایران، بر سرنوشت گروگان ها تأثیری خواهد داشت یا نه؟ وی پاسخ داد: «از یک نقطه نظر سیاسی من فکر نمی کنم تغییری حاصل شود. وضع شخصی آنها روزبه روز بهتر خواهد شد؛ زیرا ما می خواهیم با آنان (گروگان ها) بهتر رفتار کنیم.»

دکتر بهشتی رهبری حزب تندرو جمهوری اسلامی را برعهده دارد که تاکنون راه را بر همه تلاش ها جهت تخفیف و حل بحران گروگان گیری میان امریکا و ایران، سد کرده است. احتمال می رود حزب او با در اختیار گرفتن ۲۷۰ کرسی پارلمان، بزرگ ترین گروه واحد را در مجلس تشکیل دهد. او و سایر رهبران حزب جمهوری اسلامی متذکر شده اند که ممکن است هنگامی که پارلمان درباره سرنوشت گروگان های امریکایی بحث می کند، پیشنهاد نمایند که آنان به اتهام ادعا شده جاسوسی محاکمه شوند؛ اما دکتر بهشتی امروز گفت: زمینه سیاسی، مهم ترین نکته است. پس از آن که زمینه سیاسی حل شد، ممکن است گروگان ها بخشیده شوند. وی اظهار امیدواری کرد که کمیسیون سازمان ملل که ماه گذشته برای بررسی جنایات ادعا شده شاه مخلوع، از ایران دیدن کرد، در این زمینه مفید واقع شود(۱)

۶۱۰

طرح اصلی اقدام نظامی امریکا بر ضد ایران، در سطح سری، در محدوده خاصی از مقامات امریکایی دنبال می شود؛ اما در همین حال یک روزنامه امریکایی خبری درباره اقدام نظامی امریکا بر ضد ایران درج کرد که دو خبرگزاری امریکایی آسوشیتدپرس و یونایتدپرس آن را مخابره نمودند و به این ترتیب این خبر با اهمیت تلقی شد. بنابر این گزارش ها، روزنامه "بوستون کلاب" خبر داد: دولت ایالات متحده به متحدانش و نیز دولت ایران اطلاع داده است در صورتی که بن بست گروگان گیری، تا یکشنبه ۱۱ ماه مه (۲۱ اردیبهشت) خاتمه نیابد، آماده است ایران را محاصره دریایی کند.(۲) این روزنامه به نقل از منابع ناشناس نوشت سایروس ونس وزیر امور خارجه امریکا در نظر دارد به اروپای غربی سفر کند و درباره اقدام تلافی جویانه احتمالی بر ضد ایران، با آنها به مذاکره بپردازد. همین منابع گفتند که یک محاصره دریایی ممکن است موجب بروز هرج و مرج سیاسی در ایران شود. یک مقام دولت امریکا به خبرنگار بوستون کلاب گفت: «کار خطرناکی است؛ ولی ما راه های دیگر را هم آزمایش کرده ایم. یا خمینی متقاعد می شود که با ادامه گروگان گیری،

ص: ۱۰۰۵

۱- مأخذ ۱، ص۵، تهران - خبرگزاری رویتر، آوریل ۱۹۸۰ (۲۷/۱/۱۳۵۹).

۲- قبلاً ذکر شد که رواج این گونه خبرها، برای عملیات اصلی امریکا که بعداً در طبس انجام شد، خود نوعی غافلگیر کردن و فریب محسوب می شود؛ به ویژه در این خبر، اگر تاریخی که به عنوان مهلت، ذکر شده است، با تاریخ حمله نظامی امریکا در طبس مقایسه شود، به خوبی روشن می شود که در چگونگی طرح این گونه اخبار، هدف فریب و غافلگیری ایران در نظر بوده است.

چیزهای بیش تری را از دست می دهد، و یا خود جایگزین گروگان ها می شود.»(۱)

روزنامه بوستون کلاب می نویسد: گزارش های مبتنی بر حدس و گمان که حاکی است ایالات متحده امکان دارد بدون محاصره دریایی، فقط بنادر اصلی ایران را مین گذاری کند، نیز پذیرفتنی نیستند. یک منبع دولتی به کلاب گفت: در آن صورت روس ها می توانند با مین جمع کن وارد معرکه شوند و به صورت قهرمانان محلی درآیند؛ در صورتی که ما به صورت آدم هایی احمق و بی کفایت جلوه خواهیم کرد. روزنامه مزبور همچنین می نویسد: به نظر بیش تر تحلیلگران، روس ها برای درهم شکستن محاصره دریایی، مستقیماً اقدام نخواهند کرد؛ زیرا از خطرهای رویارویی مستقیم نظامی بیم دارند.(۲)

گفتنی است آسوشیتدپرس در گزارش مذکور که امروز ارسال کرد افزوده است که هنوز مقامات دولت امریکا هیچ گونه اظهار نظری درباره گزارش کلاب نکرده اند؛(۳)اما منابع دیگر از جمله خبرگزاری فرانسه و رادیو لندن گزارش دادند: منابع دولتی امریکا این اخبار را تکذیب کردند که امریکا قصد دارد در آینده نزدیکی ایران را تحت محاصره دریایی درآورد. تحریمات جدید، تحریماتی اقتصادی و سیاسی توصیف شده اند؛ ولی با این حال، کاخ سفید از وارد شدن در جزئیات مسئله خودداری کرده است.(۴)

۶۱۱

حالت انتظار و تأخیر انداختن تصمیم گیری درباره همراهی با امریکا بر ضد ایران، در مسئولان اروپایی ادامه دارد؛ از جمله امروز کابینه آلمان غربی تصمیم گیری درباره تحریم تجاری ایران را تا زمان مشخص شدن موضع کشورهای دیگر جامعه اقتصادی اروپا، به تأخیر انداخت.(۵)اما در همین حال، هنگام گشایش نمایشگاه هانوور، وزیر اقتصاد جمهوری فدرال آلمان، "اتوگراف لاسدولف"، مطالب متفاوتی بیان کرد. وی گفت که اگر دیگر کشورهای همکار اروپا، درباره یک خط مشی مشترک به توافق نرسند، این کشور به تنهایی از مجازات های اقتصادی وضع شده به وسیله امریکا بر ضد ایران، پیروی خواهد کرد.(۶)وی همچنین گفت مذاکرات وزیران امور خارجه بازار مشترک اروپا دوشنبه آینده در لوکزامبورگ انجام خواهد شد و بُن در این جلسات، حمایت خود را از ایالات متحده ابراز خواهد کرد.(۷)

امروز همچنین نخست وزیر ایتالیا گفت برای نیل به امنیت در جهان، باید در همبستگی با امریکا شرکت جست و ایتالیا در بحران روابط امریکا با ایران، به طور کامل از امریکا حمایت می کند. وی طی نطقی درباره برنامه دولت جدید خود، در پارلمان ایتالیا گفت که این کشور اکنون بیش از هر وقت دیگری متقاعد شده است که اروپا و امریکا همراه با سایر متحدان و دوستان، استراتژی امنیت جهانی و پیشرفت در راه صلح را درک می کنند. نخست وزیر ایتالیا افزود: ایده اروپای بیطرف یا اروپا به صورت یک قدرت سوم، با معیار اصول و ارزش ها پذیرفتنی نیست. وی همچنین دولت ایران را مورد انتقاد قرار داد.(۸)در

ص: ۱۰۰۶

۱- مأخذ ۱، ص۷ و ۸، بوستون - آسوشیتدپرس، ۱۶ آوریل ۱۹۸۰ (۲۷/۱/۱۳۵۹).

۲- مأخذ ۱، ص۸، بوستون - یونایتدپرس، ۱۶ آوریل ۱۹۸۰ (۲۷/۱/۱۳۵۹).

۳- مأخذ ۱، ص۷ و ۸، بوستون - آسوشیتدپرس، ۱۶ آوریل ۱۹۸۰ (۲۷/۱/۱۳۵۹).

۴- مأخذ ۱ و ۲.

۵- مأخذ ۲، ص۲، بن - خبرگزاری فرانسه.

۶- مأخذ ۱، ص۱۸، بخش فارسی رادیو کلن، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۷- روزنامه بامداد، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص۲.

۸- مأخذ ۲، ص۲.

این حال وزیر دفاع همین کشور نیز اعلام کرد: با وجود این که ایتالیا انقلاب ایران را یک انقلابی بحق می داند، امریکا که قربانی یک بزه کاری بین المللی شده است می تواند کاملاً روی حمایت ایتالیا حساب کند. به گزارش خبرگزاری فرانسه، با این حال وزیر دفاع ایتالیا گفت که کشورش با توسل به زور مخالف است(۱)

در ژاپن، امروز هم دولت نتوانست موضعی مشخص درباره درخواست جیمی کارتر اتخاذ کند. آسوشیتدپرس که این خبر را ارسال کرد افزود که حزب کمونیست ژاپن از دولت این کشور خواسته است در اِعمال محدودیت های اقتصادی بر ضد ایران، با امریکا همکاری نکند.(۲)

در امریکا، اظهارات اخیر هنری جکسون سناتور دمکرات نیز قابل توجه است که گفت: کارتر می بایست در همان موقع، کشورهای اروپایی و جهان سوم را نیز ترغیب می کرد که روابط خود را با ایران قطع کنند. وی گفت: اکنون وادار کردن متحدان امریکا به قطع رابطه سیاسی با ایران، بسیار دشوار شده است(۳)

۶۱۲

به دنبال اظهارات روز گذشته برژینسکی مشاور کارتر، امروز، روزنامه پراودا ارگان حزب کمونیست اتحاد شوروی، برژینسکی را به دلیل این اظهاراتش یک "شارلاتان سیاسی" خواند. یادآوری می شود که اظهارات دیروز برژینسکی، مبنی بر تجهیز نیروهای نظامی شوروی در شمال ایران و تهدید این کشور برای تمامیت ارضی ایران بود. به گزارش رویتر از مسکو، مفسر روزنامه پراودا نوشت: ماهواره های جاسوسی امریکا و ایستگاه های استراق سمع واقع در نزدیکی مرزهای ما، هیچ کدام نمی توانند "تمرکز نیروهای شوروی" را ردیابی کنند و آقای برژینسکی به سادگی، این اطلاعات را جعل کرده است. پراودا افزود: این امر درست یک مورد از شارلاتانیسم سیاسی است که برژینسکی شدیداً به آن علاقه مند است(۴)

این در حالی است که سخنان برژینسکی بازتاب وسیعی در رسانه های جهانی داشته است؛ از جمله رادیو لندن در گفتار امروز خود گزارش داد: مشاور رئیس جمهوری امریکا شب گذشته در مصاحبه ای تلویزیونی به این نکته اشاره کرده است که دولت ایران به موجب عدم توافق خود در آزاد ساختن گروگان های امریکایی، امنیتش را به خطر انداخته است. اکنون ایران علاوه بر تحریمات اقتصادی امریکا و تحریمات دیگری که امریکا و متحدانش تهدید به اِعمال آنها می کنند، با خطر حادتری روبه رو است؛ اینک ایران به دلیل امتناع از همکاری درباره گروگان های امریکایی، در برابر خطر شوروی خود را تنها ساخته است.(۵) دیلی تلگراف نیز در شماره امروز خود نوشت: همان طور که مشاور امنیت ملی کارتر گفت، ایران ممکن است یک بار دیگر در معرض خطر تجزیه ای قرار گیرد که در گذشته به دلیل برخورداری از حمایت کامل امریکا، قادر بوده است آن را از خود دفع کند(۶) به نوشته همین روزنامه، مقامات رسمی امریکا در این زمینه اظهار داشتند: تعداد قابل توجهی

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص۲، پاریس - خبرگزاری فرانسه.

۲- مأخذ ۲، ص ۲، توکیو - آسوشیتدپرس.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص۲.

۴- مأخذ ۱، ص۶، مسکو - خبرگزاری رویتر، ۱۶ آوریل ۱۹۸۰ (۲۷/۱/۱۳۵۹).

۵- مأخذ ۱، ص۱۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۶- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲۹ و ۳۰، دیلی تلگراف چاپ انگلستان (لندن) ۱۶ آوریل ۱۹۸۰.

از اعضای دولت کارتر بر این عقیده اند که روس ها و احتمالاً عراق، مترصد تصرف قسمت هایی از خاک ایران هستند. این امر ناشی از اعتقاد آنها به این موضوع است که مقامات تهران به سبب اختلافات عقیده و ضعف بی اندازه شان، قدرت ایجاد خطری جدی در مقابل آنها را نخواهند داشت.(۱)

علاوه بر برژینسکی، وزارت خارجه و وزارت دفاع امریکا (پنتاگون) نیز از نقل و انتقالات نظامی شوروی در قفقاز(۲)و نیز در اقیانوس هند(۳) خبر دادند.(۴)

از سوی دیگر امروز سفارت شوروی در تهران، در اطلاعیه ای نقل و انتقالات نیروهای شوروی در مرز ایران را تکذیب کرد. متن اطلاعیه به این شرح است: «در رابطه با خبرهای بعضی از روزنامه های تهران درباره به اصطلاح نقل و انتقالات قوای شوروی در نزدیکی مرزهای ایران، که با استناد به خبرگزاری فرانس پرس منتشر شده است، سفارت اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در جمهوری اسلامی ایران، به طور قطعی این خبر را تکذیب و آن را بی اساس و دروغ محض می داند.(۵)

در این حال، تیمسار سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش، در تماس با خبرگزاری پارس، نقل و انتقالات نظامی شوروی را در منطقه قفقاز (مرز ایران و شوروی) تأیید کرد و گفت که اخیراً نیروهای شوروی مانورهایی در داخل خاک خود اجرا کردند؛(۶)اما تأکید کرد که مرزبانان جمهوری اسلامی ایران این عملیات را دقیقاً زیر نظر داشتند و هیچ گونه آثار و شواهدی مشاهده نشد که حاکی از ترتیب دادن نیروی نظامی شوروی برای تجاوز به خاک ایران باشد.(۷)

در بازتاب نوع برخورد ایران با مسئله خطر شوروی، رادیو لندن طی تفسیری اعلام کرد: به نظر می رسد اخبار مربوط به تمرکز نیروهای شوروی در منطقه قفقاز، رهبران سیاسی و نظامی ایران را نگران نکرده است. بیانیه رئیس ستاد مشترک ارتش ایران که عصر امروز خبرگزاری رسمی ایران آن را پخش کرد، حاکی است: پاسداران مرزی ایران عملیات نیروهای شوروی را در منطقه قفقاز تحت نظر دارند؛ ولی این عملیات به معنای علائم تهاجم قریب الوقوع شوروی به ایران نیست و ایران در معرض خطر قرار نگرفته است. ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری ایران - که بعد از انتخابات ریاست جمهوری، آیت الله خمینی او را به سِمت فرماندهی کل نیروهای مسلح انتخاب کرده است - نیز که به جنوب ایران مسافرت کرده است، هیچ گونه اظهار علاقه ای به بازگشت به تهران قبل از موعد مقرر، نشان نداده است. ایران و شوروی مرز مشترکی به طول دو هزار کیلومتر دارند که از مرز

۱- همان، ص۲۹.

۲- مأخذ ۱۲، ص۳، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص۱۲، واشنگتن - آسوشیتدپرس.

۴- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۶۱۲ : گزارش خبرگزاری فرانسه و آسوشیتدپرس از اظهارات مقامات امریکایی درباره نقل و انتقالات شوروی. ص۱۰۴۶

۵- مأخذ ۱۲، ص۳.

۶- مأخذ ۲۲، ص۱۲.

۷- مأخذ ۲، ص۴، تهران - خبرگزاری پارس.

ترکیه نزدیک سلسله جبال آرارات تا غرب افغانستان امتداد دارد. در سال ۱۹۴۱، نیروهای شوروی به همراهی نیروهای انگلیس، خاک ایران را اشغال کردند و در قرن نوزدهم نیز ارتش های ایران و شوروی، در منطقه قفقاز چندین بار از مرز یکدیگر عبور کردند.(۱)

۶۱۳

امروز رسانه های ایران و عراق و خبرگزاری ها، از آخرین مواضع اعلام شده رئیس جمهوری عراق و نیز وزیر خارجه ایران خبرهایی دادند که تأکیدی بر عمق اختلافات دو کشور است.

در عراق دیدگاه های صدام حسین هنگامی ابراز شد که در جشنواره بهار در شهر موصل (نینوا) شرکت کرده بود. به گزارش بخش عربی رادیو صوت الجماهیر عراق، صدام گفت: سرنوشت عراق چنین است که رهبری جهان عرب را در خدمت شرافتمندانه به آرمان های اعراب، به عهده بگیرد. همچنین در زندگی نامه این ملت نوشته شده است که نیروهای سیاه از کشورهای بزرگ، متوسط و کوچک، نظیر دولت خمینی، بر ضد آن اقدام کنند. ملت عراق پس از انقلاب عظیم ۱۷ ژوئیه [که رژیم بعث روی کار آمد] خون های زیادی در راه دفاع از کشورهای شام، اردن، لبنان و سینا نثار کرد و اکنون برای عراق افتخار بزرگی است که باز هم در راه آرمان اعراب و متحد شدن اعراب خون بدهد و بگوید "باید میهن عرب یکی باشد و اعراب همگی به صورت یک امت متحد شوند."

طبق گزارش رادیوی مزبور، صدام همچنین تأکید کرد که «پرچم اسلام را اعراب برافراشتند و اعراب و ارتش اعراب نیز از آن دفاع کردند تا سایه آن بر دورترین منطقه از جهان گسترده شد و نیز سایه خود را بر خاک کسانی که امروزه علیه اسلام و اعراب در سینه های خویش کینه می ورزند، استوار ساخت.» رئیس جمهوری عراق در پایان برای ملل ایران آرزوی پیروزی کرد و گفت: این ملل باید غیر از بنی صدر را برای رهایی خویش برگزینند؛ زیرا خمینی و دار و دسته یاغی او بدترین و سیاه ترین نوع رژیم را بر این ملل مستولی ساخته اند.(۲)

به گزارش خبرگزاری فرانسه، صدام حسین رهبران ایران را متهم کرد که تاکنون برای ملت فلسطین کاری انجام نداده اند. وی افزود: چنانچه [اگر] دولت ایران از آرمان فلسطین حمایت می کند، لیکن [چرا] این کشور سه جزیره دهانه هرمز را از مالکان اصلی آنها غصب کرده است. صدام حسین سپس تأکید کرد: دسیسه چند کشور عربی برای دولت ایران این توهم را پیش آورده است که بتواند به عراق ضربه بزند. آنهایی که با نارنجک و به طور دسته جمعی حمله می کنند و کودکان، زنان و افراد مسن را می کشند، مسلمان نیستند و نمی توانند با این کارها عراق را از تحقق بخشیدن به اهداف خود بازدارند. صدام اعلام کرد: بسیار بجا است از درگیری با ایران تا آن جا که رویارویی هنوز به درجه ای نرسیده است که وظیفه ملی ایجاب کند، اجتناب کنیم. وی اضافه کرد: چنانچه حس شود که احتیاج به این

ص: ۱۰۰۹

۱- مأخذ ۱، ص۱۳ و ۱۴، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱، ص۱۲، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

رویارویی داریم، عراق از درگیری در یک جنگ چند جانبه دریغ نخواهد کرد و بدین سان از شرافت ملت عرب و عراق دفاع خواهد نمود.(۱) گزارش آسوشیتدپرس نیز حاکی است: صدام اظهار داشت که در صورتی که برخوردهای نظامی ایجاب کند، ارتش ۱۹۰هزار نفری عراق آماده است تا وظیفه ملی خود را با جنگ بر ضد ایران انجام دهد. صدام حسین در ضمن، با تندترین حملات خود به خمینی و ابوالحسن بنی صدر، این دو را دیکتاتورهایی خواند که با یک استبداد وحشتناک، ملت ایران را به زنجیر کشیده اند. صدام حسین افزود، وظیفه ملت ایران است که به پا خیزند و بنی صدر و خمینی را برکنار سازند.(۲)

از سوی دیگر، در ایران، کیهان در شماره امروز خود از یک واکنش تند ایران در قبال ادعاهای صدام حسین، به این نحو خبر داد:

«صادق قطب زاده عضو شورای انقلاب و وزیر امور خارجه، ساعت ۱۰:۳۰ صبح امروز در گفت وگویی اختصاصی با کیهان، شرایط ایران را برای حل مسئله ایران و عراق اعلام داشت. پیش از این، دولت بعثی عراق و رئیس جمهوری این کشور، صدام حسین، طی گفت وگویی که به وسیله خبرگزاری ها مخابره شد، سه شرط برای توقف حالت جنگی بین ایران و عراق اعلام کرده بود. شرایط ایران که از سوی وزیر امور خارجه کشورمان، صادق قطب زاده، برای حل مسئله ایران و عراق اعلام شد، به شرح زیر است:

۱. نابودی رژیم اسرائیلی صدام حسین؛ ۲.پیوستن عراق به کشورهای ضدامپریالیستی و ضدصهیونیستی؛ ۳. آزادی تمام زندانیان سیاسی عراق و مردم این کشور و در رأس آنها آزادی حضرت آیت الله العظمی صدر.

قطب زاده اعلام کرد که تا حصول به این شرایط، ایران از پای نخواهد نشست.

شرایط عراق که صبح امروز به وسیله خبرگزاری ها روی تلکس آمد، به شرح زیر است:

۱. خروج بی قید و شرط از سه جزیره؛ ۲. بازگرداندن دنباله شط العرب (اروندرود) به قبل از قرارداد ۱۹۷۵؛ ۳. به رسمیت شناختن عرب بودن مردم عربستان (خوزستان).(۳)

۶۱۴

در چارچوب تلاش های سیاسی و توجیه گرانه دیپلمات های عراقی در کشورهای خارجی، امروز سفارت عراق در مادرید با انتشار بیانیه ای اعلام کرد: مناقشات میان عراق و ایران، مناقشه میان دو کشور مسلمان نیست، بلکه نتیجه تنفر پارس ها از اعراب و ادعاهای ضمیمه سازی ایران [در مورد سه جزیره] است. در این بیانیه، به ویژه خاطرنشان شده است که ایران سه جزیره تنب بزرگ و کوچک و ابوموسی را ضمیمه خاک خود ساخته است.(۴) همچنین یک سخنگوی سفارت عراق در کویت، گزارش های رسیده از تهران درباره اخراج شدگان از عراق را بسیار مبالغه آمیز خواند؛ گزارش هایی مبنی بر این که بیش از ۲۰ هزار نفر از ایرانیان ساکن عراق بدون این که اجازه یابند دارایی خود را همراه بردارند، اخراج شده اند.

ص: ۱۰۱۰

۱- مأخذ ۱، ص۱۰و۱۱، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۱۶ آوریل ۱۹۸۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲۸، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص۳، بیروت - خبرگزاری آسوشیتدپرس، آوریل ۱۹۸۰.

۳- روزنامه کیهان، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص۲.

۴- مأخذ ۲۹، ص۵، مادرید - خبرگزاری فرانسه، ۱۶ آوریل ۱۹۸۰ (۲۷/۱/۱۳۵۹).

این سخنگو گفت به کلیه اخراج شدگان اجازه داده شده است بدون هیچ گونه محدودیتی دارایی خود را انتقال دهند. وی تعداد ایرانیان اخراجی از عراق را مشخص نساخت؛ ولی گفت گزارش های خبرگزاری رسمی پارس بسیار مبالغه آمیز است. سخنگوی سفارت عراق در کویت افزود: کلیه ایرانیانی که دارای تابعیت عراق هستند و نیز آن عده که اصالتاً از استان خوزستان هستند، از این تصمیم مستثنی بوده اند.(۱)

از سوی دیگر به گزارش آسوشیتدپرس از کپنهاک، سعدون حمادی وزیر خارجه عراق، امروز در کنفرانسی مطبوعاتی، احتمال جنگ میان ایران و عراق را رد کرد؛ ولی اظهار داشت رژیم تهران سرگرم عملیات تروریستی سازمان داده شده بر ضد بغداد است. بنابر این گزارش، سعدون حمادی شرکت عراق را در عملیات خرابکارانه بر ضد حوزه های نفتی ایران، چه به صورت نظامی و چه اقتصادی، تکذیب کرد. وی گفت تمام این اتهامات تنها گزارش هایی در مطبوعات است و باورکردنی نیست. حمادی رژیم پس از انقلاب ایران را با رژیم شاه مقایسه کرد و گفت تهران از یک سیاست توسعه طلبی، نفوذ و تسلط پیروی می کند. حمادی در پاسخ به سؤالی درباره محاصره احتمالی خلیج فارس به وسیله امریکا برای متقاعد کردن ایران به آزادی گروگان ها، موضع عراق را روشن نساخت؛ ولی گفت کشورش با یک اقدام احتمالی امریکا مخالفت نخواهد کرد. وی در این کنفرانس از پاسخ دادن به سؤالات خبرنگاران اسرائیلی خودداری کرد و تأکید نمود که شرایط عراق برای انجام معاملات بازرگانی با شرکت های خارجی آن است که این شرکت ها صهیونیست ها را استخدام نکنند و با آنان معامله نیز ننمایند(۲)

۶۱۵

در میان اخبار مربوط به آیت الله صدر، احتمال صحت خبر شهادت وی قوی تر است و در این حال هنوز تردیدهایی هم در این باره به چشم می خورد؛ از جمله روزنامه جمهوری اسلامی با این که بیش تر خبرها و تحلیل های آن بر صحت خبر شهادت آیت الله صدر مبتنی است، این خبر را نیز به نقل از رویتر درج کرد: منابع مطلع ایرانی گفتند که به دیپلمات های عرب بغداد گفته شده است رهبر شیعیان عراق که ظاهراً در حمله غافلگیرانه اخیر دولت به نیروهای شیعه مخالف آن کشور دستگیر شده است، زنده است. منابع مزبور گفتند که پس از دستگیر شدن آیت الله سید محمدباقر صدر در هفته گذشته، دیپلمات های الجزایری در عراق از مقامات عراقی درباره وی سؤال کرده بودند. به آنها گفته شده است که رهبر مذهبی عراق را مأموران امنیتی دولت بعث به بغداد منتقل کرده اند.(۳)

درباره شهادت نامبرده، در شماره امروز اطلاعات به نقل از صادق طباطبایی آمده است: هرچند گزارش های رسیده ضد و نقیض است، از مجموع آنها این نکته به دست می آید که آیت الله سید محمدباقر صدر و خواهرش، بعد از یک شکنجه به قتل رسیده اند. همچنین

۱- مأخذ ۲۹، ص۴، کویت - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۶ آوریل ۱۹۸۰ (۲۷/۱/۱۳۵۹).
۲- مأخذ ۲۹، ص۳، کپنهاک - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۶ آوریل ۱۹۸۰ (۲۷/۱/۱۳۵۹).
۳- مأخذ ۱۴، ص۲، تهران - رویتر.

گزارش ها حاکی است که جنازه این خواهر و برادر شهید، نیمه شب دفن شده است و رژیم عراق آن را پنهان کرده است(۱)

همچنین رویتر از تهران گزارش داد: دکتر بهشتی اظهار داشت که شب گذشته خبری از سرنوشت آیت الله باقر صدر دریافت کرده است، اما ترجیح می دهد تا زمانی که کاملاً از صحت آن اطمینان نیافته است، اطلاعات در مورد - به قول او - "این تراژدی" را فاش نکند(۲)

وزیر خارجه، صادق قطب زاده نیز در این باره گفت: ما برای اطلاع از وضع و چگونگی سرنوشت آیت الله صدر، از طریق کشور الجزایر و فلسطین و یکی دو کشور دیگر اقدام کرده ایم؛ اما هنوز خبری رسمی به ما نرسیده است و ما هنوز خبری قطعی در این مورد نداریم. همان گونه که در اطلاعیه وزارت امور خارجه اشاره شده بود، ما نه خبر را تکذیب و نه تأیید می کنیم.(۳) وزیر خارجه، امروز همچنین نامه ای برای دولت های اسلامی ارسال کرد(۴) که در آن پس از ذکر تجاوزها و رفتار اخیر دولت بعث عراق بر ضد ایران، آمده است: جمهوری اسلامی تجاوز نظامی رژیم بعث عراق را به شدیدترین وجه ممکن پاسخ می دهد؛ اما برای رهایی و نجات ذریه پیغمبر بزرگ اسلام، حضرت آیت الله صدر، رسماً تمام دول مسلمان را به یاری می طلبد.(۵)

۶۱۶

پیامد خبر شهادت آیت الله صدر در لبنان، حوادثی از جمله درگیری های روز گذشته بیروت بود که امروز هم بار دیگر تکرار شد. این درگیری ها بین مسلمانان طرفدار امام خمینی و شبه نظامیان طرفدار عراق در بیروت، رخ داد. آسوشیتدپرس با اعلام این خبر گزارش داد: در این درگیری ها کار به تیراندازی کشید و براساس نخستین گزارش های پلیس، چهار نفر در این ماجرا کشته شدند و بسیاری از قسمت های بیروت بر اثر انفجار خمپاره و نارنجک به لرزه درآمد. به گفته شاهدان، درگیری در محله فقیرنشین بیروت رخ داد. واحدهای پلیس نظامی سازمان آزادی بخش فلسطین می کوشیدند به تیراندازی خاتمه دهند و رفت و آمد اتومبیل ها را به حالت عادی درآورند.

همچنین به گزارش خبرگزاری فرانسه، یک سخنگوی شورای مسلمانان شیعه لبنان گفت: درگیری زمانی رخ داد که به نماینده سازمان "امل" که یک سازمان سیاسی - نظامی شیعیان لبنان است، حمله شد. وی از این حادثه جان سالم به دربرد؛ ولی در اثر درگیری یی که به دنبال آن رخ داد، گروهی کشته و زخمی شدند(۶)

در همین زمینه خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی نیز گزارش داد: «در پی اعلام عزای عمومی و اعتصاب و تظاهرات از سوی مجلس عالی شیعیان لبنان و حرکت [جنبش] "امل"،

۱- روزنامه اطلاعات، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۱، ص۵، تهران - خبرگزاری رویتر، ۱۶ آوریل ۱۹۸۰ (۲۷/۱/۱۳۵۹).

۳- مأخذ ۳۰.

۴- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۶۱۵: متن کامل نامه وزیر خارجه ایران خطاب به دولت های اسلامی. ص۱۰۴۷

۵- مأخذ ۲۲، ص۱.

۶- مأخذ ۱۲، ص۱.

در اعتراض به دستگیری آیت الله سید محمدباقر صدر و محکوم کردن اقدامات رژیم بعث علیه جمهوری اسلامی ایران و حمله مزدوران بعث – که برخی از آنان عضو جبهه آزادی بخش عرب در سازمان آزادی بخش فلسطین بودند – به تظاهرکنندگان، آنان برخی از مراکز فرهنگی و نظامی حرکت امل را مورد حمله قرار دادند. مزدوران بعث در شهرهای جنوب لبنان به تظاهرکنندگان حمله و عده ای را زخمی کرده، و در بیروت، البرج، شیاح غربی، و برج البراجنه نیز مزدوران عراقی به تظاهرکنندگان آتش گشودند و عده ای را کشته و زخمی کردند. مزدوران بعثی، ناجوانمردانه به بیمارستان الزهرا که تابع مجلس عالی شیعیان می باشد، حمله و دو بیمار را کشته و هفت نفر را زخمی کردند و آزمایشگاه این بیمارستان را منفجر و به آتش کشیدند.»

به گزارش خبرنگار مزبور، همچنین امروز «مزدوران بعثی و گروه های فلسطینی وابسته به عراق، به سفارت جمهوری اسلامی ایران در بیروت حمله کرده و دو نفر از جوانان حرکت امل که مسئولیت حفاظت از سفارت را به عهده دارند، شهید و قسمتی از سفارت را به آتش کشیدند؛ ولی با رسیدن نیروهای جدیدی از حرکت امل، مزدوران عقب نشینی کرده و پا به فرار گذاشتند. جوانان حرکت امل نیز طی حمله همه جانبه به سفارت عراق که در نزدیکی سفارت ایران واقع شده است، هفت نفر از مزدوران را به قتل رساندند و دفتر تجارتی عراق را به آتش کشیدند.»(۱)

۶۱۷

برخی خبرهای غیررسمی ارسالی از داخل عراق به مراکز امنیتی و نظامی مربوط، که بعضاً در مطبوعات نیز انعکاس می یابد، از ترویج نوعی جوّ رعب در داخل عراق حکایت دارد؛ از جمله این که «اخیراً صدام حسین در یک جلسه با شرکت اعضای حزب بعث در بغداد که بدون حضور رسانه های گروهی تشکیل شده، اظهار نموده که اگر لازم باشد، دستور سرکوبی مردم را خواهد داد، حتی اگر سه میلیون نفر باقی بمانند که آنها هم بعثی خواهند بود.»(۲)خبر دیگر این که اخیراً صدام حسین گفته است برای ما مهم نیست که چهار میلیون نفر را بکشیم. همچنین وی اخیراً مقرر کرده است که در عراق ۲۰ هزار نفر را اعدام کنند، و نیز ۱۶۰ نفر از روحانیان و دانشگاهیان را اعدام کرده است.(۳) همچنین برخی مهاجران عراقی که اخیراً وارد ایران شده اند، اظهار می دارند که رژیم بعثی عراق حضور افراد مسلح را در خیابان های عراق گسترش داده است. طبق این اظهارات، آنها عبارتند از: گروهی از مردان مسن که با اسلحه های سنگین و با لباس شخصی حرکت می کنند، گروهی دیگر که جوانانی هستند با لباس های مشکی و مسلح به اسلحه های سبک، و گارد ملی ارتش عراق.(۴)

از سوی دیگر خبرهایی از داخل عراق در سطح آشکار یا غیرآشکار می رسد که نشان دهنده غیرعادی بودن محیط عراق است؛ از جمله: دستگیری افراد ایرانی الاصل در

ص: ۱۰۱۳

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- سند شماره ۲۸۷۵۷۳۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ف ۰۷ر۲، به ف ۱۹ – ۲۱ – ۰۷ر۲.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۱/۱۳۵۹، ص ۱۰، آیت الله سید محمد شیرازی.

۴- مأخذ ۳، ص ۲.

سلیمانیه،(۱) ربودن یک پلیس و آزادی وی پس از ابراز نفرت از رژیم در عماره،(۲)حمله و درگیری متقابل طرفداران حزب دمکرات کردستان عراق و نیروهای دولتی و نیز تلفات دو طرف،(۳) حمله افراد حزب الدعوه به مقرهای حزب بعث در حوالی بصره،(۴)و تظاهرات منجر به کشتار که در اعتراض به خبر شهادت آیت الله صدر در "الهادی" واقع در حومه بغداد رخ داده است(۵)

۶۱۸

امروز در خطوط مرزی، تحرک و درگیری قابل توجهی رخ نداد؛ امّا در دو طرف آن، آرامش کامل هم حاکم نبود. از روز گذشته، واحدهایی از نیروی پیاده و توپخانه ارتش عراق در منطقه فاو مستقر شدند. از آنها تعداد سه توپ در فرودگاه فاو در نزدیکی رادار، و بقیه در نزدیکی مخازن نفتی استقرار داده شدند و عراقی ها به احداث سنگر و استتار پرداختند.(۶) در پاسگاه "خیّن" واقع در حوزه خرمشهر نیز از داخل مرز ایران به طرف مأمورانی که مشغول گشت بودند، تیراندازی شد. این تیراندازی با تیراندازی متقابل روبه رو گردید که به مأموران پاسگاه آسیبی نرسید(۷)

به طور کلی در حوزه استحفاظی ناحیه ژاندارمری خوزستان، «از تاریخ ۱۱/۱/۱۳۵۹ کلیه واحدهای ارتش عراق در نوار مرزی ایران تا دستور ثانوی به حالت آماده باش از نوع "ج" درآمده و واحدهای مستقر در عمق به صورت آماده باش از نوع "ن" قرار دارند و نیروی دریایی عراق به صورت آماده باش از نوع "م" می باشد.»(۸)

در ایلام به سپاه خبر رسید که عناصر بعثی، دستگاه رادار نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران را واقع در ارتفاعات "شه نخجیر" ایلام، منهدم کردند. در گزارش، دو احتمال درباره منشأ این امر ذکر شده است؛ عدم تقویت محافظتی رادار یا همکاری تعدادی از محافظان با عراقی ها.(۹) تقویت پاسگاه چیلات با یک دسته نیروی اعزامی(۱۰) به درخواست روز قبل مرزبانی دهلران،(۱۱) اقدام دیگری است که در این منطقه صورت گرفت.

موضوع شایان ذکر در منطقه مرزی ایلام، هشداری است که قبلاً، ستاد عملیات مشترک غرب کشور به فرماندهی ژاندارمری اعلام کرده است. این هشدار حاکی است: «تخریب سد کنجان چم در منطقه مهران استان ایلام واقع در پشت کوه، جزء هدف های اولیه عناصر خرابکار عراق است.» این موضوع دو روز قبل به فرماندهی ناحیه ۵ ژاندارمری اعلام شد.(۱۲) در ادامه، روز گذشته در ابلاغ مجددی به ناحیه مزبور اعلام شد: «همان طوری که قبلاً هم ابلاغ شده است، تخریب و یا آسیب رساندن به سد کنجان چم مورد توجه ایادی کشور عراق و ضدانقلابیون می باشد. دستور فرمایید به نحوی از آن حفاظت گردد که به هیچ وجه خطری متوجه سد نشود. وصول امر را گزارش دهید.»(۱۳)

فرماندهی ناحیه ۵ نیز این دستور را ابلاغ کرد:« ۱. به هنگ ایلام ابلاغ شود که مراقبت

ص: ۱۰۱۴

۱- سند شماره ۲۸۷۲۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ر۲، به ف ۱۹، ف ۲۱ -۰۷ ر۲، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۲۸۷۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲، به ف ۲۱ - ۰۷ - ر۲، ۱۵/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۱۰۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات کرمانشاه، به تهران.

۴- مأخذ ۳، ص۲.

۵- مأخذ ۳، ص۲.

۶- سند شماره ۰۳۳۹۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ - دفتر اطلاعات، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱۰/۲/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۰۶۳۳۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا رکن۳ - مرکز فرماندهی، به دفتر ریاست جمهوری، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۸۷۵۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان - رکن ۲، به ف ل۹۲ زرهی اهواز - رکن ۲، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۰۶۳۳۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی - عملیات، به سپاه ایلام - عملیات.

۱۰- سند شماره ۰۴۲۲۰۳ (اسناد مجموعه ای) مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دهلران، مرزبانی - رونوشت ایلام فرماندهی هنگ ر۳، ص ۱۷۰.

۱۱- همان، ص ۱۷۲.

۱۲- سند شماره ۲۸۲۸۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از تهران ر۳ ژاجا، به ناحیه ۵، ۲۵/۱/۱۳۵۹.

۱۳- مأخذ ۵۳، ص ۱۷۴، از رکن ۳، به ناحیه ۵، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

لازم به عمل آید. ۲. به مرکز گزارش شود اقدامات زیر به عمل آمده است:

۱. یک قبضه تفنگ ۵۷ میلی متری و یک قبضه خمپاره انداز در پاسگاه مستقر شده است. ۲. پرسنل سازمانی پاسگاه به سه برابر افزایش یافته. ۳. یک واحد از گردان امداد، روز ۱/۲/۵۹ به ایلام و مهران اعزام می شود و در پاسگاه مستقر می گردد.»(۱) در ادامه، رکن سوم ژاندارمری ناحیه ۵ به هنگ ایلام موضوع را توضیح داد و افزود: «با توجه به اهمیت موضوع و همان طوری که فرماندهی ناحیه، حضوراً دستورات لازم در این مورد صادر فرمودند، دستور فرمایید پیش بینی های بایسته از هر نظر معمول و بهره اقدامات را گزارش نمایید.(۲)

در نهایت، امروز اقدامات ذکر شده به فرماندهی ژاجا اعلام شد؛(۳) اما اهمیت قضیه باعث شد که ستاد مشترک نیز در موضوع حفاظت سد کنجان چم به فرماندهی ژاندارمری اعلام کند که «چنانچه ژاندارمری از نظر حفاظت سد کنجان چم نیاز به پشتیبانی دارد، با نگرش به این که سد مزبور در منطقه استحفاظی لشکر۹۲ زرهی می باشد و این که (لشکر) باید با تشخیص خود، نسبت به تقویت نیروهای ژاندارمری مستقر در سد اقدام کند، دستور فرمایید سریعاً در این مورد اقدام و نتیجه را گزارش نمایند.(۴)

۶۱۹

امروز هم اقدامات ایذایی عوامل عراق از جمله در کرمانشاه و جوانرود (غرب) و آبادان (جنوب) ادامه یافت.

در مناطق مرزی غرب کشور، اقدامات ایذایی عوامل عراق امروز یک بار دیگر متوجه تأسیسات نفتی و تلمبه خانه پاتاق شد. پاسگاه بالاطاق، دقایقی بعد از ساعت ۲ بامداد اطلاع داد: «مهاجمین دور شرکت نفت بالاطاق را گرفته اند و با سلاح های سنگین و سبک به آنها تیراندازی می نمایند. پاسگاه مذکور با خمپاره ۸۱ و ۶۰ م.م. (میلیمتری) به سوی آنها تیراندازی می نمایند.»(۵)گزارش بعدی پاسگاه بالاطاق با بیان این که حمله، ساعت ۲ بامداد شروع شده حاکی است:«عوامل ضدانقلاب به تلمبه خانه بالاطاق حمله و تعداد سه گلوله آر.پی.جی۷ به منبع گاز بالاطاق تیراندازی [می کنند] و یک گلوله به منبع گاز اصابت؛ ولی خساراتی به بار نیاورده و مأمورین پاسگاه به محض آگاهی فوراً به محل شتافته و با شدت با مهاجمین مقابله [می نمایند] که در ساعت ۲:۳۰ بامداد مهاجمین بدون این که تلفاتی به افراد پاسگاه وارد شود، متواری می شوند.»(۶)

به گزارش خبرگزاری پارس از کرمانشاه، روز گذشته نیز در ساعت ۱۳:۴۵، چهار ظرف تلمبه خانه نفت پاتاق مورد حمله مهاجمان مسلح قرار گرفت. این حملات در ساعت ۱۵ دفع شد. سرهنگ اخیانی فرمانده ناحیه ژاندارمری کرمانشاه به خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: بر اثر اصابت گلوله، یکی از مخازن مشتعل شد که مأموران تلمبه خانه به موقع آن را خاموش کردند.(۷) به گزارش خبرنگار اعزامی کیهان، مهاجمان که تعدادشان ۳۰ تا ۴۰ نفر

ص: ۱۰۱۵

۱- مأخذ ۵۳، ص۱۷۴، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۵۳، ص۱۷۷، ۲۶/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۵۳، ص۱۷۳.

۴- مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: فیش نظامی ۴۸۶۴۴ ، از ر۳ ژاجا - ناحیه ۵، (فوری) ۴۰۷رم، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۷۷۲۴۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر، به ناحیه ۵ ر۲.

۶- سند شماره ۲۷۷۲۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر، به ناحیه ر۳، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۷- مأخذ ۱، ص۲، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

ذکر شده است، مورد حمایت بعضـی از افراد محلی هستند. طبق گزارش وی، بعد از حمله به تأسیسات نفتی شهر و پالایشگاه کرمانشاه این سومین حمله مهاجمان مسلح به تأسیسات نفتی استان کرمانشاه است که در هر سه نوبت به هدف خود دست نیافته اند. تلمبه خانه نفتی پاتاق بعد از این حمله آسیبی ندید و جریان نفت به پالایشگاه کرمانشاه بدون توقف ادامه یافت.(۱)

حادثه دیگر مربوط به تحرکات ایذایی عوامل عراق در منطقه مرزی غرب کشور، در جوانرود روی داد. روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمانشاه با انتشار اطلاعیه ای اعلام کرد: «در یک حمله ناجوانمردانه که توسط مزدوران بعث به جوانرود صورت گرفت، دو تن از برادران پیشمرگ مسلمان به درجه شهادت نائل آمدند و چهارتن دیگر مجروح شدند.»(۲) در این باره، ابوشریف فرمانده عملیات سپاه به ستاد عملیات غرب کشور اطلاع داد: «نیروهای پیشمرگان کُرد مسلمان در "کنداب" در ۱۰ کیلومتری جوانرود، با عوامل سردار جاف و حامدبیگ درگیر و به محاصره آنان درآمده و سپاه به کمک آنان رفته و در نتیجه درگیری، دو نفر شهید و چهار نفر زخمی گردیده اند و تقاضای هلی کوپتر برای پشتیبانی و حمل مجروحین را نموده اند.»(۳)-(۴)

در جنوب، اقدام ایذایی عوامل عراق، در آبادان با انفجار یک بمب قوی در اماکن عمومی صورت گرفت که تلفات نسبتاً زیادی به بار آورد. این بمب در خورجین یک موتورسیکلت هوندا ۸۰ کار گذاشته شده بود(۵)که در ساعت ۴:۳۰ بعدازظهر امروز، در خیابان امیری پشت سینما سهیلا منفجر شد(۶) بر اثر این انفجار، ۶ عابر جان خود را از دست دادند و ۳۱ نفر مجروح شدند و خساراتی نیز به بار آمد.(۷)سپاه آبادان مقدار بمب منفجر شده را هشت پوند (حدود چهارکیلوگرم) تی.ان.تی. اعلام کرد.(۸) شدت انفجار این بمب به حدی بود که تا شعاع ۲۰۰ متری محل انفجار، رهگذران زخمی شدند و شیشه ها شکستند. بسیاری از کسانی که در حوالی خیابان امیری بودند، بر اثر انفجار این بمب دچار کری موقت گشتند و چند تن از قربانیان تکه تکه شدند.(۹)گزارش مرکز فرماندهی سپاه به ستاد مشترک ارتش حاکی است دو تن از کشته شدگان تکه تکه شده اند و قابل تشخیص نیستند.(۱۰) در این انفجار، یک اتومبیل و دو موتور سیکلت نیز به کلی منهدم شدند و درب ها و شیشه های چند مغازه اطراف شکست.(۱۱)

بلافاصله پس از انفجار بمب، مجروحان که حال چند تن آنان وخیم بود به بیمارستان شرکت نفت منتقل شدند. بنا به گزارش خبرنگار روزنامه انقلاب اسلامی در آبادان، به دنبال این انفجار عده ای از مردم آبادان در محل حادثه حضور یافتند و با دادن شعارهایی خواستار

۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۹.

۲- مأخذ ۴۰، ص۴.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۶۱۹ : گزارش تکمیلی خبرنگار کیهان از وضعیت پاوه. ص۱۰۴۷

۴- سند شماره ۱۰۶۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (مرکز فرماندهی)، به ستاد عملیات مشترک غرب، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۶۳۳۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - مرکز فرماندهی، به سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۶- روزنامه کیهان، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص۱۱.

۷- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۸- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص ۱ و ۱۱.

۹- روزنامه نامه مردم، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۷.

۱۰- مأخذ ۶۷.

۱۱- مأخذ ۲۲، ص۱.

دستگیری و مجازات عاملان این گونه انفجارها شدند.(۱)بنا به گفته شاهدان عینی، پیش از انفجار این بمب یک پیکان سفیدرنگ با یک تاکسی تصادف می کند و از آن جا که حاضر به مصالحه نمی شوند، تعداد زیادی از مردم دور آنها جمع می شوند و ظاهراً راننده تاکسی دقایقی قبل از انفجار، از محل دور می شود.(۲)

۶۲۰

بعد از مدتی آرامش، امروز دوباره در مناطق بحرانی غرب کشور، تهدید، تشنج و بحران خود را نشان داد. موضوع، همان موضوع حرکت ستون های ارتش در منطقه است که بر اساس وظایف و مأموریت خویش به حرکت پرداختند و با ممانعت گروه های درگیر در کردستان روبه رو شدند. این بار واقعه در سنندج روی داد. در ساعت ۱۰ صبح امروز، یک ستون از واحدهای ارتش که می خواست وارد سنندج شود، در خیابان، مقابل شهربانی، با گروهی از مردم و دانش آموزان و خردسالان روبه رو شد؛ در حالی که وسط خیابان روی زمین نشسته بودند.(۳) به نوشته خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از کرمانشاه، حرکت این ستون به منظور تعویض نیرو، انجام امور آموزشی و تعویض افراد منقضی خدمت در مناطق کردستان، صورت گرفته است.(۴)

در گزارش خبرگزاری پارس از سنندج(۵) درباره این موضوع آمده است: «امروز هنگام ورود یک ستون نظامی مجهز ارتش جمهوری اسلامی به شهر سنندج، هزاران تن از مردم این شهر در خیابان (ششم بهمن سابق) مدخل ورودی شهر، با نشستن در کف خیابان، مانع عبور این ستون نظامی شدند.» در این گزارش افزوده شده است: «هر لحظه بر تعداد جمعیتی که عازم این خیابان هستند افزوده می شود و یک فروند هلی کوپتر، قریب دو ساعت و نیم است که بر فراز آسمان سنندج در پرواز است.» در گزارش ساعت ۱۲:۴۵ این خبرگزاری آمده است: «در حال حاضر کلیه مردم سنندج اعم از دانش آموز، بازاریان، پیشمرگان مسلح، گروه های سیاسی و سایر طبقات، همچنان به سوی این ستون روانند و بلافاصله پس از پیوستن به دیگران، در سطح خیابان می نشینند.» خبرگزاری مزبور در همین گزارش خبر داده است: «اکثریت مغازه های شهر سنندج و ادارات این شهر به حالت تعطیل درآمده است و عبور و مرور اتومبیل در خیابان ششم بهمن سابق به کلی قطع می باشد. علاوه بر هلی کوپتری که قبلاً در آسمان سنندج در پرواز بود، یک هلی کوپتر دیگر نیز در فاصله کم بر روی شهر در پرواز است.(۶)

ص: ۱۰۱۷

۱- مأخذ ۲، ص ۱ و ۱۱.

۲- مأخذ ۷۱.

۳- مأخذ ۶۸، ص ۲.

۴- مأخذ ۲۲، ص ۴.

۵- یادآوری می شود نمایندگی خبرگزاری پارس در سنندج، قبلاً به دلیل جانبداری و عدم بیطرفی، مورد سرزنش بنی صدر در مقام فرمانده کل قوا، و نیز جناح مقابل وی در حکومت که نیروی عمده ای از هواداران انقلاب را تحت پوشش دارد، قرار گرفته است.

۶- مأخذ ۱، ص۲و۳، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

درباره مقدمات، زمینه ها و نحوه شروع این قضیه، ستاد مشترک ارتش به فرماندهی ژاندارمری گزارش داد که قبل از ظهر، احزاب و گروه های مسلح سنندج، به منظور جلوگیری از ورود ستون اعزامی به شهر سنندج و ورود آنان به پادگان شهر، فعالیت گسترده ای به عمل آوردند. آنها با تعطیل کردن مغازه ها و مدارس و بعضی از ادارات و با تشویق مردم و دانش آموزان به اجتماع در مدخل ورودی شهر، مانع ورود ستون اعزامی شدند. با اجرای این برنامه افراد مسلح وابسته به احزاب بلافاصله در چهارراه ها و معابر سنگربندی نموده و با استقرار سلاح های سنگین خود را برای درگیری سنگین با ارتش آماده کردند. در نتیجه شهر سنندج به حالت تعطیل درآمد و افراد مسلح، در سنگرهای تهیه شده، در روی ارتفاعات و داخل شهر، با سلاح های سنگین و سبک آماده جلوگیری از هرگونه تغییر مکان نیروهای نظامی شدند. آنها همچنین شش قبضه تفنگ و دو دستگاه بیسیم را از یک آمبولانس که در حال بردن مریض بود، به غنیمت گرفتند؛ سرهنگ قانع رئیس دژبان شهر را نیز گروگان گرفتند و پس از دو ساعت آزاد کردند(۱)

در ادامه ماجرا، با پدیدار شدن وضعیت یادشده، فرمانده ستون برای جلوگیری از خونریزی و درگیری با مردم دستور داد که ستون عقب نشینی کند و در زمین های فرودگاه مستقر شود(۲)

خبرگزاری پارس از سنندج، وضعیت را در گزارش ساعت ۱۷:۲۰ امروز خود، چنین تشریح می کند: «ستون نظامی که صبح امروز وارد سنندج شد و در مدخل شهر با اعتراض مردم روبه رو گردید و به فرودگاه سنندج بازگشت، همچنان در فرودگاه سنندج مستقر، و مردم با عبور آن از شهر، چه از داخل و چه از جاده کمربندی مخالفند. علت مخالفت مردم سنندج با عبور این ستون نظامی این است که تصور می کنند این نقل و انتقالات با آنچه که در اعلامیه های ستاد ارتش گفته شده، مغایرت دارد. کلیه مغازه های سنندج بسته شده و شهر در حالت تعطیل به سر می برد. مدخل اکثر کوچه های شهر سنگربندی شده و مردم در جلوی درب حزب دمکرات و کومه له و سایر گروه های سیاسی اجتماع کرده اند.»(۳)

برخلاف آنچه خبرنگار خبرگزاری پارس از سنندج، درباره علت مخالفت مردم ذکر کرده است، سازمان دهی و برنامه ریزی گروه های کُرد مخالف نظام، به روشنی در این حرکت مشهود است و خود آنان نیز این مسئله را چندان پنهان نمی کنند؛ به طور مثال دفتر چریک های فدایی خلق، شاخه سنندج، اعلام کرد: «ارتش با کمک فرماندهان خود، به بهانه تعویض نیرو و به بهانه جنگ با رژیم فاشیستی بعث عراق، مبادرت به اعزام یک ستون نظامی عظیم کرده اند. آنها قصد دارند امروز پس از ورود به سنندج، روز جمعه به طرف سقز و سپس بانه و سردشت حرکت کنند. این به نظر ما در جهت تکمیل محاصره نظامی و اقتصادی کردستان است.»(۴)

بغدادی، مسئول تشکیلات حزب دمکرات در سنندج، نیز در گفت وگویی با خبرگزاری پارس

۱- سند شماره ۰۶۳۴۰۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا۳ مرکز فرماندهی، به ژاجا، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص۱، رویدادهای ساعت ۱۲ روز ۲۶/۱ الی ۲۷/۱.

۲- مأخذ ۶۸، ص۲.

۳- مأخذ ۱، ص۲، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۱، ص۲و۳، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

درباره ستون اعزامی به سنندج گفت: «من امروز با میهمی مسئول استانداری تماس گرفتم و خواهش کردم که او نیز همچون ما با مقامات لشکر۲۸ مذاکره کند تا ترتیبی دهند که این ستون از جاده کمربندی سنندج وارد پادگان این شهر شود. میهمی به همین منظور به پادگان رفت و من نیز با سرهنگ صدری فرمانده لشکر تماس گرفتم و از او خواهش کردم که ستون از داخل شهر عبور نکند. وی به من گفت: خواهم گفت که این ستون فعلاً به فرودگاه برگردد؛ من از آن جا تکلیف شهر را تعیین خواهم کرد.» بغدادی افزود: «فرمانده لشکر قول داده که این واحد هم اکنون به فرودگاه برگردد و این عمل در حال حاضر در دست اجرا است. قرار است بعداً ستون مذکور از طریق جاده کمربندی قشلاق و فیض آباد وارد سنندج بشود.»(۱)

در همین حال، سرهنگ صدری فرمانده لشکر۲۸ سنندج، به خبرگزاری پارس تهران گفت: ستون نظامی در فرودگاه متوقف است و زمانی معین به افراد مسلح غیرمسئول فرصت داده شده است تا راه را برای عبور ستون باز کنند و در غیر این صورت مسئول عواقب ناشی از آن خواهند بود.(۲)

به این ترتیب، به ویژه از نظر مسئولان و هواداران نظام مشخص است که طرف مقابل ارتش در این ماجرا، گروه های کُرد مخالف نظام هستند؛ از همین رو است که خبرنگار کیهان در سنندج، درباره ورود این ستون به سنندج و ممانعت از حرکت آن، با سخنگویان حزب دمکرات، کومه له و چریک های فدایی خلق صحبت کرد و آنها گفتند که قصد دارند کمیسیونی مشترک تشکیل دهند و این مسئله را در آن کمیسیون روشن کنند.(۳)

درباره معرفی گروه های درگیر در این قضیه و نقش آنها، سرهنگ صدری فرمانده لشکر۲۸ سنندج، طی گفت وگویی تلفنی با روزنامه جمهوری اسلامی در ساعت ۲۰، توضیحات بیش تری داد. از وی سؤال شد که «انگیزه جلوگیری مردم از ستون نظامی چیست و آیا گروه های مسلح، در این عمل دخالت داشته اند یا نه؟» او گفت: «از ساعت ۱۰ صبح امروز، مدارس تعطیل شد و به تحریک چریک های فدایی، کومه له [و] حزب دمکرات، دانش آموزان و معلمان در مقابل ستون ارتش به زمین نشستند و از حرکت ستون جلوگیری می کنند. خود مردم سنندج به این عمل اعتراضی نداشتند و تنها دانش آموزان بودند، که آن هم به تحریک گروه های مسلح انجام پذیرفته است. ضمناً ما به جلوگیری کنندگان مهلت داده ایم تا دست از این عمل بردارند؛ و الا مسئول عواقب ناشی از آن خواهند بود.» وی افزود: «گروه های مسلح نیز همانند قبل، در مناطق حساس سنگربندی کرده اند و این عمل، کار همیشگی آنان است.»

سرهنگ صدری در پاسخ به این سؤال که «علت بازگشت ستون نظامی به فرودگاه چیست» اظهار داشت: «علت بازگشت، این بود که حدود دو سه هزار نفر از جوانان و کودکان و گروه های تحریک کننده، آمده بودند جلوی ماشین و از حرکت جلوگیری کردند؛

۱- مأخذ ۱، ص۳، ۲۸/۱/۱۳۵۹، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱، ص۲، ۲۸/۱/۱۳۵۹، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۶۸، ص۲.

اما برادران ارتشی نخواستند اقدام به عملی بکنند که منجر به کشته شدن عده ای بی گناه که بازیچه گروه های مسلح گشته اند، شوند، و با دستور فرمانده ستون، برادران ارتش به فرودگاه بازگشتند.»

وی سپس درباره وضع شهر گفت: «شهر سنندج آلت دست یک عده گروه های مسلح غیرقانونی است که با زور اسلحه، اراده خود را تحمیل می کنند و شاگردان مدارس و نوجوانان مردم را می فرستند جلو، و خود عقب می ایستند. ضمناً رئیس حزب دمکرات چند بار با من تماس گرفت و من جواب مقتضی به او دادم.»

فرمانده لشکر۲۸ سنندج، در پاسخ به سؤال مربوط به گرفتن آمبولانس ارتش توسط مزاحمین، گفت: «آمبولانسی که حامل سه سرباز مجروح بود، توسط آنها گرفته شد و بعد از چند ساعت سربازان مجروح را خلع سلاح کرده و سپس آنها را آزاد کردند.»(۱)

از سوی دیگر، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در این باره اعلامیه ای بدین شرح صادر کرد: «با وجود اعلامیه ها و تأکیدات مکرری که شده است، مبنی بر این که نیروهای نظامی برای انجام امور آموزشی و تعویض افراد منقضی خدمت، ناگزیر از نقل و انتقال واحدهای مربوط می باشند، مع ذالک در این موقع که ستون نظامی از کرمانشاه وارد سنندج شده است تا به پادگان برود، در مدخل شهر توسط عده ای دانش آموز فریب خورده که روی جاده نشسته اند، متوقف گردیده و آمبولانس لشکر نیز توسط ضدانقلابیون، مورد تهدید قرار می گیرد و پرسنل آن برای جلوگیری از درگیری، آمبولانس را در اختیار مزاحمین قرار می دهند. چون ارتش ناگزیر است مأموریت های خود را انجام دهد، لذا از دانش آموزان می خواهد که با واقع بینی، تحت تأثیر تبلیغات سوء افراد سرسپرده خارجی قرار نگیرند و مانع رفت و آمد واحدهای ارتشی نشوند. ضمناً بدین وسیله به اطلاع مردم شرافتمند سنندج می رساند که در رابطه با این راهبندان، چنانچه هر چه زودتر فرزندان خود را از مسیر راه ارتش که قصد ورود به پادگان را دارد، دور ننمایند، عواقب آن متوجه عاملین تحریک دانش آموزان و ضدانقلابیون مسبب این مزاحمت می شود، و توجه هموطنان را به این حقیقت جلب می نماید که در این برهه از زمان که دشمن [در] تلاش در ایجاد نابسامانی در کشور و برخورد نیروهایی که باید در راه سازندگی و امنیت کشور و مقابله با دشمن باشند، برآمده، این قبیل اقدامات جز سودجویی امپریالیسم و عوامل سرسپرده او، نتیجه دیگری عاید نخواهد ساخت.»(۲)

در نهایت، براساس جلسه مشترک فرمانده لشکر۲۸ و آقای میهمی فرماندار سنندج، تصمیم گرفته شد که ستون اعزامی، شب را در فرودگاه سنندج بماند و صبح با قبول مسئولیت فرماندار این شهر، از سنندج عبور داده شود.(۳)این مطلب را در ساعت ۲۰:۱۵، سرهنگ صدری در گفت وگو با خبرگزاری پارس که از تهران با وی تماس گرفته بود، اعلام

۱- مأخذ ۲۲، ص۴.
۲- مأخذ ۲، ص۱۲.
۳- مأخذ ۲۲، ص۱۲.

کرد و آن را آخرین تصمیمات گرفته شده خواند؛ اما شب هنگام، ستاد مشترک ارتش اطلاعیه ای دیگر صادر کرد که نشان می داد امروز علاوه بر سنندج، در نقاط دیگری(۱) نیز نقل و انتقالات ارتش با اشکالاتی روبه رو بوده است؛ به این ترتیب مشخص شد که مسئله مربوط به فراتر از سنندج است و جدی تر و پیچیده تر از آن است که با توافق فرماندار سنندج و فرمانده لشکر، رفع شدنی باشد. در اعلامیه مزبور آمده است:

«همان طوری که قبلاً به اطلاع هم میهنان عزیز رسانده بودیم، ستون های ارتشی در حالی که برای استقرار در نقاط مرزی در حرکت بودند، در مناطق زیر مورد هجوم ناجوانمردانه عناصر ضدانقلاب قرار گرفته اند:

۱. ستونی که از کرمانشاه عازم منطقه مرزی سردشت و استقرار در مرز ایران و عراق بوده، بنا به تحریک عوامل وابسته به اجنبی، تعدادی دانش آموز در خیابان ورودی سنندج نشسته و از حرکت ستون به طرف مرز، ممانعت به عمل آوردند.

۲. ستون دیگری که از ارومیه عازم منطقه مرزی از طریق دره قاسملو بوده، با گروه های مسلح ضدانقلاب درگیر، و برابر آخرین خبر رسیده، تعداد شش شهید و بیش از بیست مجروح به جای گذاشته و هم اکنون درگیری ادامه دارد.

۳. برای ستون دیگری که جهت حفاظت پل های راه آهن، عازم منطقه مرزی قطور بودند، به وسیله گروه های شناخته شده درگیری به وجود می آید.

ملت ایران آگاه است ظرف چند روز اخیر مکرراً در رسانه های گروهی، گروه های به اصطلاح سیاسی اعلام نموده اند که آماده اند در برابر تهدید حکومت بعث عراق، از تمامیت کشور جمهوری اسلامی ایران دفاع کنند. آیا معنی دفاع از تمامیت کشور حمله به یگان های ارتش جمهوری اسلامی است؟ عملیات گروه های مسلح در منطقه کردستان، مبیّن سوء نیت آنها و حمایت غیرمستقیم از حکومت بعث عراق و جهانخوار بزرگ، امریکا، است. ارتش جمهوری اسلامی ایران در چنین شرایطی ملت قهرمان ایران و هم میهنان عزیز کُرد را به داوری می خواند. ارتش جمهوری اسلامی ایران با درک مأموریت خود که حفظ استقلال کشور و استقرار امنیت در سرزمین پهناور ایران می باشد، به عناصر وابسته به اجنبی اعلام می نماید هیچ عاملی مانع از انجام این مأموریت مقدس نخواهد بود.»(۲)

۶۲۱

امروز علاوه بر سنندج در (کردستان)، در نقاطی از آذربایجان غربی نیز عبور ستون های ارتشی، تنش و درگیری به دنبال داشت. در این جا برخلاف سنندج، حادثه با درگیری و تلفات انسانی همراه بود. به گزارش کیهان، یک ستون زرهی ارتش، ظهر امروز هنگام عبور

۱- در گزارش بعدی ماوقع درج شده است.

۲- مأخذ ۲۲، ص۵.

از دره قاسملو واقع در استان آذربایجان غربی، مورد حمله غافلگیرانه قرار گرفت(۱) در این باره، ساعتی بعد از شروع درگیری، اطلاعات سپاه ارومیه به تهران گزارش داد: «طبق اطلاع رسیده، درگیری سختی بین ستون اعزامی به اشنویه و دمکرات ها رخ داد و تلفات سنگینی از نظر نفرات و تجهیزات به ارتش وارد آمده، و درگیری ساعت ۱ [بعدازظهر] امروز روی داده و اکنون در محاصره می باشند.»(۲)

اتابکی معاون استانداری اظهار داشت: در این حادثه ۶ نفر از برادران ارتشی شهید و ۲۰ نفر زخمی شدند. عده ای از مهاجمان نیز کشته شدند و تعدادی را نیروهای نظامی دستگیر کردند. به دلیل این که مهاجمان، شتابزده کشته شدگان خود را از محل درگیری منتقل می کنند، تعداد تلفات آنها را دقیقاً نمی توان مشخص کرد. عده دستگیرشدگان به وسیله نیروهای ارتشی، نامشخص است.(۳)همچنین به گفته استاندار آذربایجان غربی، ستون مزبور برای تعویض با ستونی دیگر، از دره قاسملو می گذشت و ستاد مشترک ارتش قبلاً با انتشار اطلاعیه ای، حرکت ستون های ارتشی را برای تعویض واحدهای دیگر اعلام کرده بود.(۴) در پی این درگیری، استاندار طی اطلاعیه ای که از صدای جمهوری اسلامی ایران، مرکز ارومیه، پخش شد، از کلیه کادرهای پزشکی و جراحی شهر خواست که خود را به بیمارستان لشکر۶۴ ارومیه معرفی کنند.(۵)

علاوه بر ستون یاد شده، ستون دیگری که امروز در مسیر ارومیه به مهاباد در حرکت بود، در نزدیکی روستای "دیزج دول" مورد هجوم واقع شد. در این حمله نیز سه ارتشی زخمی شدند.(۶)

همچنین در شش کیلومتری "نقده به ا شنویه" درگیری شدیدی بین ارتش و مهاجمان روی داد که طی آن، چند تن از دو طرف کشته و مجروح شدند(۷)

شب هنگام نیز در اطراف روستاهای قلعه لر، حلبی توئی و تخت ناصری از توابع اشنویه، افراد مسلح حزب دمکرات کردستان به واحدهای نظامی و انتظامی، با خمپاره و مسلسل حمله کردند. آنها با حمله متقابل نیروهای نظامی و انتظامی فرار کردند. بنا به اظهار فرمانده گروهان ژاندارمری شهرستان نقده، مهاجمان مسلح به آمبولانسی که برای جمع آوری زخمی های اشرار به منطقه می رفت، حمله کردند. در همین حال، یکی از چهار مهاجم مسلحی که زخمی شده بودند و با آمبولانس های ژاندارمری به نقده برده می شدند، در مسیر به علت شدت جراحات درگذشت و سه نفر دیگر در بیمارستان بستری شدند(۸)فرمانده مزبور به خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: حمله افراد مسلح حزب دمکرات در حالی صورت گرفت که ما برای رساندن مواد سوختی به مردم اشنویه، از کلیه امکانات خود استفاده کردیم. حزب دمکرات نیز علی رغم تعهد و قول هایی که برای ایجاد امنیت در راه ها داده بود، به ستون های ارتشی نظامی، ناجوانمردانه حمله کرد.(۹)

درگیری و تهاجم دیگر، در قطور روی داد. به گزارش خبرگزاری پارس، «برای ششمین شب متوالی، مهاجمین مسلح و گروه های اشرار در منطقه قطور، پل هوایی و پاسگاه

۱- مأخذ ۶۸، ص۱۲.

۲- سند شماره ۰۶۳۳۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات و عملیات ارومیه، به اطلاعات و عملیات تهران، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۲، ص۱.

۴- مأخذ ۶۸، ص۱۲.

۵- مأخذ ۲۲، ص۵.

۶- مأخذ ۶۸، ص۱۲.

۷- مأخذ ۹۱.

۸- مأخذ ۴۰، ص۳، ارومیه - خبرگزاری پارس.

۹- مأخذ ۶۴، ص۲.

ژاندارمری مستقر در این منطقه را زیر آتش گلوله قرار دادند» و «نیروهای انتظامی مستقر در دره قطور نیز به این تیراندازی ها پاسخ شدید دادند.(۱)

درباره حوادث دره قاسملو، جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی اعلامیه ای منتشر کرد که در آن آمده است: «به اطلاع هموطنان عزیز می رساند علی رغم کمال حسن نیت که از طرف دولت و مقامات مسئول منطقه، در رابطه با حل مسئله کردستان نشان داده شده، امروز بار دیگر گروه های مسلح خائن به اسلام و میهن، به طور غافلگیرانه جلوی ستون نظامی را در محور ارومیه - قاسملو سد کرده و باعث شهادت چند نفر و تعدادی زخمی از برادران ارتشی شده اند. ما ضمن محکوم کردن این عمل ضدانسانی اعلام می کنیم که این وحشیگری ها هرگز در اراده مردم ما در استقرار قانون و قوام بخشیدن به جمهوری اسلامی، خللی وارد نخواهد کرد و علی رغم این اعمال جنایتکارانه، ارتش جمهوری اسلامی ایران به عنوان مظهر فعالیت دولت، وظیفه خود را در ایجاد امنیت در منطقه انجام خواهد داد. ما ضمن تشکر از مردم غیور ارومیه که با اهدای خون خود برای زخمی ها، امروز اراده و همبستگی خود را با برادران ارتشی نشان دادند، ... به برادران کُرد اعلام می کنیم که بیش از این اجازه ندهند که اشرار، سرنوشت آنها را به بازی بگیرند و مانع رهایی آنها از فقر و استضعافی که سالیان متمادی دامنگیرشان بوده است، بشوند. لازم است که این ها را از خود طرد کنند و ... دولت را در خنثی کردن توطئه این عناصر که عملاً در خدمت بیگانه در آمده اند، یاری نمایند و در غیر این صورت، در لهیب آتشی که بدین وسیله روشن می شود، خشک و تر همه با هم خواهند سوخت که مسلماً آنهایی که به خود و سرنوشت خود علاقه دارند راضی به این فاجعه نخواهند بود.»(۲)

۶۲۲

در غرب کشور، امروز، به جز درگیری های مربوط به تهاجم به ستون های ارتشی، تحرکات ایذایی پراکنده ای نیز صورت گرفت؛ از جمله در پاوه در ساعت ۲۱:۲۰، یک نارنجک دستی به سمت پمپ بنزین پرتاب شد که به دلیل اشتباه پرتاب کننده براثر دستپاچگی، نارنجک در حدود ۱۵ متر دورتر از پمپ، روی آسفالت خیابان عمل کرد. پرتاب کننده با استفاده از تاریکی هوا محل را ترک کرد.(۳)

در سنندج نیز در ساعت ۱۴، عده ای از هواداران سازمان چریک های فدایی خلق همراه پیشمرگان فدایی که سه نفر مسلح به ژ۳ بودند، به جهاد سازندگی سنندج حمله کردند. آنها بعد از شکستن درب اتاق ها، چند بسته کاغذ تایپ و مقداری جوهر و ماشین چاپ را بردند.(۴)

در مریوان، به دلیل این که قرار بود شیخ عزالدین حسینی وارد این شهر شود، تحت عنوان استقبال، مدارس تعطیل شد و از صبح امروز احزاب موجود در مریوان به حالت آماده باش درآمدند و در جاده مریوان - سنندج اقدامات تأمینی انجام دادند.(۵)

۱- مأخذ ۴۰، ص۳، ارومیه - خبرگزاری پارس.

۲- مأخذ ۶۸، ص۱۲.

۳- سند شماره ۱۰۲۱۳۸۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام، از شهربانی جمهوری اسلامی ایران، به وزارت کشور، ص۱، ۲/۲/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۵.

۵- مأخذ ۷۹، ص۲.

در وضعیتی که با جلوگیری از حرکت ستون های ارتشی در چند نقطه، امروز آرامش مقطعی و نسبی کردستان به شدت تهدید شد، در شماره امروز کیهان مصاحبه ای مفصل با عبدالرحمان قاسملو دبیرکل حزب دمکرات کردستان ایران، درج گردید. کیهان مقدمه ای بر این مصاحبه نوشته است که در واقع آخرین مشاهدات خبرنگاران این روزنامه در منطقه است. مقدمه مزبور به این شرح است:

«بی نظمی، عدم امنیت، احتمال گروگان گیری، وجود خطر برای کسی که به کردستان می رود؛ این بود نظر ما قبل از آن که به منطقه برویم؛ اما ما که برای دیدن مسائل کردستان از نزدیک، و گفت وگو با مردم آن دیار و مصاحبه با رهبران آنها، همه خطرات را پذیرا شده بودیم، راهی کردستان شدیم و ماحصل مسافرتمان که سعی شده است دور از هرگونه تعصب گروهی و پیش داوری باشد، در زیر آمده است.

اولین شهری که مورد بازدید قرار گرفت مهاباد بود. در نزدیکی شهر، افراد پیشمرگ ماشین ها و سرنشینان آن را بازدید می کنند. در شهر، پیشمرگان مسلح فراوانی رفت وآمد می کنند که به شهر یک حالت نه جنگ و نه صلح را داده است. اکثریت پیشمرگان را افراد حزب دمکرات تشکیل می دهند. تپه های مشرف به شهر را ارتش با تانک های مستقر در آن در اختیار دارد. افراد ارتش به طور غیرمسلح می توانند در شهر، آزادانه رفت وآمد کنند. مأمورین راهنمایی و رانندگی که افراد بومی می باشند، نظم ترافیک را برعهده دارند. در گوشه ای از شهر بازار اسلحه فروشی است که سلاح های مختلف مانند ژ۳ و کلت ...،(۱) در آن به سهولت خریدوفروش می شود.

برای مصاحبه، آدرس منزل دکتر قاسملو را جویا می شویم. تقریباً بیش تر پیشمرگ ها از محل اقامت قاسملو اظهار بی اطلاعی می کنند؛ اما دفتر نظامی و دفتر سیاسی حزب، نهایت همکاری را با ما می کند و مصاحبه انجام می شود.

در زیر رگبار شدید تگرگ، راهپیمایی ضدامپریالیستی به دعوت حزب دمکرات با شعارهای ضدامریکایی و حمل پلاکاردهایی به طرفداری از امام خمینی، برگزار می شود.

در نمایشگاه عکسی که حزب دمکرات برپا کرده بود؛ با چند عضو حزب کمونیست عراق برخوردیم. وقتی که چگونگی این رفت وآمد را پرسیدیم، به ما گفتند که در مرز، اعضای این حزب با نشان دادن کارت حزب کمونیست عراق می توانند به ایران بیایند و ما هم می توانیم به کردستان عراق برویم.

در گفت وگویی که در مساجد با مردم داشتیم، آنها از این جمله آقای بنی صدر که گفته

ص: ۱۰۲۴

۱- سه نقطه (...) از متن روزنامه کیهان است.

بود "در کردستان اسلام غریب است" گله می کردند و می گفتند ما به جای سه نوبت شما، در شبانه روز پنج بار به مسجد می آییم، و با وجود ۳۴ مسجد که به طور آزادانه هر فرد می تواند در آنها رفت وآمد کند، باز هم اسلام غریب است؟

در شهر بوکان، کومه له طرفداران بیش تری نسبت به مهاباد دارد؛ ولی با این حال، نماینده این شهر با ۵۷ درصد آرا از دمکرات ها انتخاب شده است.

نکته جالب این که عده ای از مردم در کردستان، چریک های فدایی خلق و کومه له را مسلمان می دانند. در حالی که خود این گروه ها کمونیست بودن خود را قبول دارند، ریشه یابی این طرز تفکر برای ما میسر نگردید.

در این جا نیز مثل مهاباد مردم با پاسداران شدیداً مخالفند. علت را جویا می شویم؛ به غیراسلامی رفتار کردن برخی از افراد سپاه و تبلیغات گروه های سیاسی می رسیم.

در شهر سنندج که به تازگی جوّ دیگری بر آن جا حکم فرما شده است، مردم بیش تر تحت تأثیر حزب کومه له قرار گرفته اند. عقیده بعضی ها براین است که آقای شیخ عزالدین بیش تر، از حزب کومه له حمایت می کند و برای این منظور مدارکی نیز که نشان دهنده حمایت ایشان از کاندیدهای کومه له هست، ارائه می دهند. در ساعت ۵ بعدازظهر شنبه ۲۳ فروردین ماه، سخنرانی آقای شیخ عزالدین حسینی در میدان آزادی شهر باحضور عده کثیری از مردم برگزار می شود و آقای عزالدین حسینی ضمن بررسی تاریخچه مبارزه خلق کُرد، به محکوم کردن امپریالیسم امریکا و عراق می پردازد و نیز مخالفت خود را از خلع سلاح پیشنهادی آقای بنی صدر ابراز می دارد.

کامیاران در دست پیشمرگان مسلمان کُرد می باشد. در این شهر روابط بین شیعه و سنی بسیار حسنه است. مردم راجع به پیشمرگان کُرد می گویند هر کس نظم و امنیت را به ما بدهد، مورد تأیید ما می باشد. در مورد خودمختاری می گویند ما خواستار اتحاد کلیه کُردها زیر پرچم ایران می باشیم. با این وضع، اکثر مردم طرفدار حزب دمکرات می باشند. یکی از پیشمرگان مسلمان دلیل محکومیت خود را تحویل دادن مقداری سلاح به ارتش می داند و دیگری نامه هایی را که نشان دهنده اجازه نامه مسافرت مادرش برای مدت دو روز از سنندج به کامیاران می باشد.»

کیهان با بیان این که از شیخ عزالدین حسینی نیز مصاحبه درج خواهد کرد، بخش اول گفت وگو با قاسملو را در شماره امروز خود درج کرد.

بخش هایی از این مصاحبه به شرح ذیل است:

س: «نظرتان راجع به درگیری های اخیر در مرز ایران و عراق چیست؟»

ج: «قبل از همه، ما تهدید های زمامداران عراق را با قاطعیت رد می کنیم... ما فکر می کنیم که به طور کلی در طول تاریخ، کُردها مرزداران بسیار خوبی بوده اند و حالا هم که

ضرورت ایجاب می کند، با تمام نیرو از مرزها دفاع خواهند کرد. و مطلب دیگر این که از گفته های آقای بنی صدر بسیار ناراحت و دلگیر می باشیم؛ برای این که ایشان گفته اند که ما نمی توانیم ارتش را پیش بفرستیم و گروه های مسلح از پشت علیه آن توطئه بکنند. این را ما از طرفی توهین به خودمان می دانیم؛ اگر مقصود آقای بنی صدر ما هستیم، دفعه اول نیست که این چنین در این باره صحبت می کنند؛ و ثانیاً ما فکر می کنیم در شرایط فعلی چون ایشان فرمودند که باید اول کشور را از وجود این گروه ها پاک کرد، بگویم ما گروه نیستیم؛ شما بفرمایید درباره کردستان بگویند تا یک ملت پنج شش میلیونی هستیم و مسلح. ما یک گروه نیستیم در کردستان، صدها هزار نفر مسلح هستیم. ما در نامه سرگشاده به آقای بنی صدر نوشتیم، حالا هم تکرار می کنیم برای دفاع از استقلال ایران و تمامیت ارضی آن، با همه قوا آماده هستیم. در برابر تجاوز هر کشور خارجی که باشد، مقاومت خواهیم کرد و قدرت مقاومت هم داریم. ملت کُرد به طور کلی ملتی است وطن دوست و پشتیبان سیاست حزب ما، که سیاست آن دفاع از استقلال کشور است؛ ولی درضمن اگر قرار باشد که این مبارزه علیه امپریالیسم که احتیاج به وحدت دارد، بهانه ای قرار داده شود تا به ما یا دستاوردهای انقلاب حمله شود، همچنین که بارها گفتم و حالا هم تکرار می کنم، اجازه چنین کاری را نخواهیم داد.»

س: «شما اقداماتی برای مقابله با تجاوز عراق از لحاظ نیرو کرده اید؟»

ج:«ما نیرو داریم. در مرز فکر نمی کنیم جایی که ما نیرو داریم کسی جرئت کند به آن قسمت حمله کند؛ چون هر حمله ای با شدت هر چه بیش تر جواب داده خواهد شد، و بعد هم بارها گفتیم وقتی ارتش با حسن نیت به شهر مهاباد آمده و چندین بار اتفاق افتاد که ارتش را ما اسکورت کرده ایم و حتی با گروه های دیگر تا حد برخورد پیش رفته ایم، و وقتی که آقای کرمانی نماینده امام این جا بود، خود ایشان از طرف فرمانده پادگان رسماً از ما تشکر کردند. به ما خبر دادند که دیروز ارتش از رفقای ما خواهش کرد تا در "خانه" و "پیرانشهر" در مرز عراق برود، و رفقای ما با ارتش رفتند و گفتند که حاضرند افراد هم برای دفاع در اختیار ارتش بگذارند. رفتند با هم شناسایی کرده اند و با همکاری کامل برگشتند؛ نه برخوردی نه نزاعی شده است؛ پس این ما نیستیم که برخورد ایجاد می کنیم. اگر این، برخورد ارتش نسبت به ما باشد، به نظر من کوچک ترین برخوردی نخواهد بود؛ ولی اگر مثل این باشد که ۱۵ روز پیش اتفاق افتاد و برای دفاع از یک مشت فئودال ساواکی سابق ارتش، علیه دهقانان و علیه نیروهای سیاسی دست به اقدامات و عملیات نظامی بزنند و ژاندارمری مخصوصاً، آن وقت معلوم است که مردم از خودشان دفاع خواهند کرد؛ همچنان که دفاع کرده اند.»

س: «آقای ظهیرنژاد چندین بار از شما دعوت به مناظره تلویزیونی کردند؛ نظر شما چیست؟»

ج: «ما با آقای رئیس جمهور مناظره تلویزیونی خواهیم داشت نه با افرادی مثل ظهیرنژاد. او کسی نیست که قابل مناظره با من باشد.»

س: «نظر شما درباره طرح خلع سلاح گروه های سیاسی چیست؟»

ج: «در پیاده کردن طرح خلع سلاح بدون تحقق بخشیدن به تأمین خواسته های دمکراتیک و دمکراسی و قبول کردن حق خودمختاری و سپردن انتظامات داخلی به پیشمرگان کُرد، و غیر از این، طرح خلع سلاح برای خود آقای بنی صدر هم یعنی برادرکشی، و هیچ معنی دیگری هم نمی دهد.»

س: «طرح شش اصلی که شما پیشنهاد کرده اید در رابطه با هیئت حسن نیت و نماینده امام، تا چه اندازه ای موفق بوده و اختلاف شما با دولت برسر چه موضوعی می باشد؟»

ج:«متأسفم که این حرف را می زنم، من نمی دانم که ما با چه کسی طرف هستیم. چندین ماه از روز اعلام آتش بس تا حالا طرف ما هیئت ویژه دولت برای کردستان بوده. این هیئت آمد و رفت. هر چه گفتیم، هر چه سعی کردیم که به یک توافقی برسیم، همین که آقای صباغیان از کردستان خارج شدند، مثل این که همه را فراموش کرد و عملاً به اشکال تراشی و کارشکنی پرداخت. ... هنوز هم بر سر عقیده خودمان هستیم که مسئله کردستان راه حل نظامی ندارد. باید نشست و مذاکره کرد و بدین جهت نشستیم و آن شش اصل را دو ماه پیش به امام دادیم. در همان زمان گفتند که موافقت شد، و بعد متأسفانه مسئله بیماری امام پیش آمد و قرار بود هیئتی از طرف خود امام به کردستان بیاید. این هیئت نیامد و بعد رئیس جمهور انتخاب شد، و ما به آقای بنی صدر رأی ندادیم؛ ولی وقتی انتخاب شد، رئیس جمهور آن کسانی نیست که به آن رأی دادند، بلکه رئیس جمهور کشوری است و ما هم به عنوان یک مقام رسمی به ایشان رجوع کردیم؛ تماس گرفته ایم. آقای حسن زاده که عضو دفتر سیاسی ما هستند، جزء هیئتی بودند که رفتند با خود ایشان مذاکره کردند و آقای رئیس جمهور این شش اصل را قبول کردند. اگر تصریحاً و صراحتاً قبول کردند، و ما گفتیم که اگر این شش اصل را اعلام بکنید، آن وقت دیگر نیازی به مذاکره نیست؛ ما پشتیبانی می کنیم از ریاست شما؛ و ما عقیده داریم که اگر این شش اصل قبول بشود اکثریت قریب به اتفاق خلق کُرد از این شش اصل پشتیبانی می کنند؛ چرا که خواسته های خلق کُرد در این شش اصل گنجانده شده است؛ یعنی می خواهم نتیجه بگیرم که ما حداکثر کوشش خودمان را برای این که از طریق مسالمت آمیز مسئله را حل بکنیم، به کار بردیم.» در ادامه، قاسملو با اشاره به درگیری های اخیر، طرف مقابل را مقصر خواند و چنین ادامه داد: «این وضعی است که الآن وجود دارد؛ وضع نه جنگ نه صلح که البته با آن اقداماتی که عده ای توطئه گر در ارومیه، در نقده و در کرمانشاه جمع شده اند و امکانات زیادی هم در اختیار دارند، با این وضع، خطر جنگ برادرکشی همیشه هست.»

ص: ۱۰۲۷

س: «طرح شش ماده ای شما، آیا مورد توافق گروه های دیگر می باشد و اگر شخص یا گروهی با آنها اختلاف دارد، بر سر چه مسائلی می باشد؟»

ج: «از این شش اصل است که طرح ۲۶ ماده ای مشتق شده که به عنوان طرح قانونی پیشنهاد شده است. ... طرح ۲۶ ماده ای مفصل تر می باشد و این شش اصل همه مسائل خودمختاری را شامل است، و ما عقیده مان این است که اگر این شش اصل قبول بشود - که ما با دولت به گفت وگو پرداختیم و آنها گفتند که طرح قانونی را اکنون نمی شود تصویب کرد، باید مجلس تصویب بکند - چهارچوب خودمختاری قبول شده است، و از طرف دولت و نماینده امام این پیام را داده اند که ما اصول خودمختاری را قبول می کنیم، امام اعلام می کند یا دولت اعلام می کند، بعد طرح قانونی آن می رود مجلس. به این ترتیب این شش اصل پیشنهاد شده است. ما فکر می کنیم [بین گروه های کُرد] اختلاف اساسی نیست، و بعد من خیلی صریح می خواهم عرض کنم که اگر این شش اصل مورد قبول قرار بگیرد و اعلام بشود، هیچ گروهی در کردستان نمی تواند با این شش اصل مخالفت بکند و اگر هر گروهی با آن مخالفت بکند، البته از مردم به طور کلی دور خواهد شد و کاری هم از دستش برنخواهد آمد.»(۱)

۶۲۴

برخوردهای خیابانی و تعیین تکلیف در خیابان ها به جای استفاده از نهادهای قانونی، از ویژگی های دوران کنونی است. امروز نمونه هایی از این گونه وقایع در همایون شهر و خرم آباد رخ داد که ذکر می شود.

در همایون شهر، پیش از ظهر امروز بیش از ۳۰ هزار نفر از طبقات مختلف مردم این شهر، در تجمعی اعتراض آمیز شرکت کردند. به گزارش خبرگزاری پارس، این تظاهرات در اعتراض به هیئت اعزامی از قم به سرپرستی حجت الاسلام ناصر مکارم شیرازی برگزار شد. این اعتراض مربوط به حکم آزادی "مسیبی"، یکی از ایادی رژیم گذشته بود که تظاهرکنندگان خواستار مجازات

۱- مأخذ ۳۰، ص ۱۰.

نامبرده شدند.(۱) بنابر این گزارش، مسیبی را قبلاً دادگاه انقلاب اسلامی اصفهان به این اتهامات به ۱۵ سال زندان محکوم کرده بود: رهبری چماق به دستان اصفهان و همایون شهر و شرکت در کودتای ۲۸ مرداد، اخاذی و گرفتن ۴۰ قبضه اسلحه از ناجی معدوم، فرماندار نظامی سابق اصفهان.

تظاهرکنندگان در خیابان کهن دژ اجتماع کردند و شعارهایی سر دادند؛ از جمله: خمینی خمینی حامی مستضعفان، امریکا امریکا دشمن مستضعفان؛ خلخالی خلخالی حامی مستضعفان، مکارم مکارم دشمن مستضعفان؛ مرگ بر سه مفسدین، زابلی و واحدی و مسیبی. آنها همچنین با دادن شعارهای "آزادی مفسدین توطئه خائنین" "آزادی مفسدین توطئه امریکا،" "آزادی مفسدین توطئه مکارم" و "خلخالی مفسدش کن"، خواستار مجازات نامبرده شدند. در این حال، کلیه مدارس و مغازه های همایون شهر به حال تعطیل درآمد و دانش آموزان و کسبه در این تظاهرات شرکت کردند. همچنین اعلام شد که این تظاهرات تا رسیدگی قطعی به خواسته های مزبور و بررسی مجدد پرونده به وسیله آیت الله خلخالی، همچنان ادامه دارد.(۲)

در خرم آباد، در یک درگیری که بعدازظهر امروز در مقابل مسجد علوی روی داد، پسربچه یازده ساله ای از ناحیه صورت مورد اصابت گلوله قرار گرفت و به شدت مجروح شد. به نوشته روزنامه بامداد، حجت الاسلام سید فخرالدین رحیمی رئیس شورای شهر خر م آباد و مسئول دفتر حزب جمهوری اسلامی در این شهر، در این باره گفت: من به استانداری، شهربانی و سپاه پاسداران اطلاع دادم که مجاهدین خلق و فداییان، اطراف مسجد علوی را مرکز فروش نشریات ضدانقلابی قرار داده اند و این امر برخوردهایی را به وجود خواهد آورد. متأسفانه در این باره، مسئولان مربوط اقدامی نکردند و درگیری صورت گرفت. وی افزود عده ای می خواهند خرم آباد را به آشوب بکشند. من به مسئولان امر هشدار می دهم اگر با قاطعیت عمل نکنند، در این موقعیت حساس، به انقلاب اسلامی ایران خسارات جبران ناپذیری وارد خواهد شد.

از سوی دیگر، طرفداران مجاهدین خلق نیز اظهار داشتند که دو نفر از افراد سپاه پاسداران ضمن پاره کردن روزنامه ها و نشریات مجاهدین خلق، به تیراندازی هوایی اقدام کردند و در نتیجه، بچه یازده ساله ای مورد اصابت گلوله قرار گرفت. یکی از افراد سپاه پاسداران ضمن تکذیب تیراندازی به وسیله افراد این سپاه، گفت که تیراندازی از سوی فرد غیرمسئولی بوده که هم اکنون در مسجد علوی تحت نظر قرار گرفته است.
گزارش خبرنگار

ص: ۱۰۲۹

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۶۲۴ : اطلاعیه جامعه روحانیت اصفهان در سرزنش تظاهرکنندگان همایون شهر و در حمایت از آقای مکارم. ص۱۰۴۸

۲- مأخذ ۱، ص۴، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

خبرگزاری پارس در ساعت ۱۹ امروز حاکی است: در مقابل مسجد علوی عده ای از طرفداران مجاهدین خلق و مردم خرم آباد اجتماع کرده اند و ضمن دادن شعارهای مخالف، همدیگر را عامل زد و خورد می دانند. مسجد علوی در این حال در محاصره افراد شهربانی و سپاه پاسداران خرم آباد قرار دارد.(۱)

۶۲۵

شورای سرپرستی رادیو تلویزیون، از همه گروه ها و سازمان های سیاسی از جمله مجاهدین خلق خواست که در میزگردی با عنوان "زیربنا چیست" شرکت کنند و دیدگاه های خویش را جهت نزدیکی هرچه بیش تر این گروه ها تبیین نمایند. سازمان مجاهدین خلق در پاسخ، امروز بیانیه ای منتشر کرد و طی آن، از این دعوت استقبال کرد و مهدی ابریشم چی را برای شرکت در این مناظره معرفی نمود؛ همچنین شرایط و پیشنهادهای این سازمان را جهت شرکت در مناظره های رادیو و تلویزیون اعلام داشت. سازمان مزبور در این بیانیه همچنین مسائلی را درباره پیشنهاد مزبور، به این شرح خاطرنشان کرد:

«باید پرسید آیا واقعاً در شرایط کنونی حاکم بر جامعه ما و با مشکلات عدیده ای که توده های مردم، از ابتدایی ترین مسائل از قبیل آب و نان و کار گرفته تا مسائل مهم سیاسی از قبیل آزادی ها و انتخابات مجلس، با آن درگیر هستند، و در شرایطی که انقلاب ما از طرف امپریالیزم جهانخوار امریکا مورد جد ی ترین تهدیدات قرار گرفته، پرداختن به چنین مباحثی، آن هم بین سیستم های فکری مختلف، نیاز مبرم جامعه ما است یا موجب انحراف افکار از اساسی ترین مسائل و مشکلات جامعه می گردد. به راستی چگونه است که رادیو تلویزیون و یا مقامات بالاتر تصمیم گیرنده، در شرایطی که مسئله انتخابات وکلای مجلس شورای ملی، مهم ترین مسئله روز جامعه بوده و اهمیت سرنوشت ساز آن نیز بر کسی پوشیده نیست، و علی رغم درخواست های مکرری که از طرف شخصیت ها و نیروهای سیاسی به عمل آمده، از گذاشتن وقت برنامه برای نامزد های نمایندگی مجلس جهت بیان نقطه نظرها و اعلان برنامه هاشان، خودداری می کند، اما حاضر است ساعت ها وقت خود را به بحث های دیگر اختصاص دهد؟

اما اگر چنانچه باز هم ادعا کنید لازمه وحدت عمل سیاسی و نزدیکی نیروهای سیاسی مختلف به همدیگر، نزدیکی و وحدت نظر ایدئولوژیک است، در آن صورت باید سؤال کرد که آیا شما واقعاً گمان می کنید که می توانید با این قبیل بحث ها بین گروهایی از قبیل حزب توده، حزب جمهوری اسلامی، چریک های فدایی خلق و مجاهدین خلق، وحدت نظر ایدئولوژیک ایجاد کنید و آیا هیچ کلمه مشترک و ریسمان واحد که بتوان با تمسک بدان، حداکثر هماهنگی و وحدت عمل سیاسی را بین گروه های مختلف ایجاد کرد، وجود ندارد؛

ص: ۱۰۳۰

۱- مأخذ ۱۲، ص۲، خرم آباد - خبرگزاری پارس.

آن هم در شرایطی که امام خمینی صراحتاً اعلام می کنند "بر ملت شریف ایران است که در هر مسلکی و با هر گروهی هستند، از اختلاف و نفاق و کارشکنی برای یکدیگر دست بردارند و دشمنان را با وحدت کلمه و اعتصام به حبل، درهم کوبند." راستی اگر شما دنبال ایجاد هماهنگی ایدئولوژیک هستید، توجه ندارید که تحت عنوان دین اسلام چه اختلاف نظرهایی وجود دارد که در طی قرون و اعصار حل نشده.(۱)

از سوی دیگر، درپی دعوت مسعود رجوی از آیت الله بهشتی به مناظره درباره عملکرد شورای انقلاب، امروز روزنامه بامداد اطلاعیه روابط عمومی حزب جمهوری اسلامی را در این زمینه، درج کرد. در این اطلاعیه آمده است:

«اگر منظور از این مناظره ها، به راستی، روشن شدن مسائل ایدئولوژیک و مطالب سیاسی و اجتماعی و اقتصادی برای ملت و خودتان است نه شهرت طلبی و تبلیغات انتخابات و نه تلاشی در جهت فریب ملت به خصوص نوجوانان عزیز و تضعیف اعتماد عمومی به ارگان های اجرایی و شخصیت ها و نظایر آن است، باید مجاهدین خلق به مسائل زیر توجه کنند:

۱. پیشنهاد مناظره از یک فرد یا یک گروه، باید در رابطه منطقی بین موضوع و مطلب مشخصی با آن فرد یا گروه باشد؛ لذا اگر نقطه نظر شورای انقلاب مطرح است، باید این درخواست به شورای انقلاب داده شود و اگر منظور شرکت یک حزب است، به همین ترتیب می باید رسماً از آن حزب خواسته شود، و در هر دو صورت، به یک عضو معینی از اعضای آن نمی توان چنین پیشنهادی نمود. آیا چنین دعوتی با تأکید بر شخص برادر دکتر سید محمد حسینی بهشتی، لزوم، و عدم شرکت دیگران چه معنایی جز خودبزرگ بینی یا اندک بینی و بالاخره انحصارطلبی این آقایان می تواند داشته باشد؟ ...

۲. [مناظره] قبل از هر چیز می باید پیرامون ایدئولوژی التقاطی و مواضع غیرصادقانه سیاسی و برخوردهای دور از موازین اخلاقی آنان باشد، تا چهره این اقلیت، بیش از پیش بر مردم بیدار ما روشن گردد؛ وگرنه مسئله کارنامه شورای انقلاب مسئله ای است متعلق به عموم مردم، و تصمیمات و اقدامات شورای انقلاب در چهارده ماه گذشته قبلاً از طریق دولت موقت و بعد از طریق سخنگوی رسمی این شورا به اطلاع ملت ایران رسیده است.(۲)

۶۲۶

امروز درگیری قدیمی روزنامه جمهوری اسلامی با خبرگزاری پارس، به اوج خود رسید.(۳) روزنامه جمهوری اسلامی در سرمقاله امروز خود، خبرگزاری پارس را ضدایرانی و

ص: ۱۰۳۱

۱- مأخذ ۱۲، ص۹.

۲- روزنامه بامداد، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص۹.

۳- برای مطالعه سابقه ای از این اختلافات و درگیری های قدیمی، به روزشمارهای ۱۸ و ۱۹ فروردین ۵۹، در همین کتاب، مراجعه شود. در برخورد امروز، موضوعاتی طرح شده است که می تواند در ترسیم فضای این مقطع کمک کند و نشانه ای از نوع حساسیت ها و برخوردهای جناح های مختلف نظام را نشان دهد؛ از این رو گزارش حاضر به طور نسبتاً مفصل تنظیم شده است.

ضداسـلامی خوانـد. روزنامه در این سـرمقاله با ذکر نمونه هایی، به عملکرد خبرگزاری پارس انتقاد کرد و سـپس جوابیه خبرگزاری به روزنامه را که بخشی از آن، روز قبل در بامداد چاپ شده بود، به طور کامل درج نمود. در این سرمقاله باعنوان "از کودتای ببرک کارمل تا توقیف آیت الله صدر"، آمده است:

از زمان کودتای فرمایشی ببرک کارمل در افغانستان تا بازداشت وحشیانه آیت الله صدر در عراق، اگر چه فاصله بلندی در زمان وجود ندارد، ولی در همین فاصـله حوادثی روی داده است که از یک دیدگاه خاص، این حوادث در برانداختن نقاب دروغ و فریب از چهره خبرگزاری ضداسلامی و ضدایرانی "پارس"، کاملاً مؤثر و مفید بوده است.

ممکن است در بادی امر تعجب کنیـد که با این صـراحت، این خبرگزاری را (با آن همه ادعا و پز حق به جانب)، ضداسـلامی و ضدایرانی خوانده ایـم؛ ولی اولاًـ بـا تـوجه به این واقعیت تردیدناپـذیر که این خـبرگزاری از محصولاـت رژیم صـهیونیستی و امپریـالیستی و نـوکر صـفت، و نـاگزیر ضداسـلامی و ضدایرانی شاه مخلوع بوده است، برای شـما کاملاً قابل درک خواهد شد که یک چنین ساخت منحط و کج آیینی به هیچ وجه نمی تواند یک ساخت مطلوب و هماهنگ با مقتضـیات دوران انقلاب باشد. مسلّم است کسانی که در دوران شاه مخلوع، تحت نظارت جهنمی وزارت اطلاع(۱) سـابق و بـا مراقبت دقیق سازمـان امنیت، وارد این خـبرگزاری شـده انـد، اگر نگوییم همه، اکثر همـان مهره هـایی هسـتند که تنهـا به درد خدمتگزاری برای صـهیونیسم و امپریالیزم می خورند؛ این است که حتی از شیوه مخابره خبر توسط این خبرگزاری، می توان تا حدود قابل ملاحظه ای به خط مشـی، سیاست و تاکتیک دیپلماتیک امپریالیزم در این منطقه پی برد و شواهـد انکار ناپـذیری وجود دارد که این خبرگزاری جز به نفع قدرت های خارجی و علی الخصوص امپریالیزم امریکا، گام برنداشته است.

این خبرگزاری بـا کوتاه کردن خبرهایی که به ضـرر قـدرت های سـلطه جوی خارجی است و با بلنـد کردن خبرهایی که به ضـرر انقلاب اسـلامی است و بـا شـیوه نگـارش و لحن خبری، دقیقـاً خـط دشـمنان انقلاب را تعقیب و تأییـد می کنـد؛ مثلاً ... خبر افتتاح دفاتر سازمان مجاهـدین خلق و سازمان چریک های فـدایی خلق و حزب توده در بانه را، که در یک روز و به طور هماهنگ افتتاح گردیـد، خبرگزاری پارس تنها در جزوه اخبار ویژه می آورد تا این خبر در سـطح علنی منتشر نشده و به این وسیله در حدود انتظاراتی که گروه های مذکور از این خبرگزاری دارند، عمل کرده باشد.

خبرگزاری پارس در آسـتانه انتخابات ریاست جمهوری، بیش از دو هزار کلمه، خبر انتخاباتی به نفع سازمان مجاهـدین خلق منتشـر کرده و این در شرایطی است که حتی از

۱- منظور وزارت اطلاعات و جهانگردی رژیم گذشته است که بعد از انقلاب به وزارت ارشاد ملی تغییر نام یافت.

مخابره خبر کاندیداتوری یکی از نامزدهای مشهور مسلمان، به شدت سر باز زده است؛ در حالی که خبر کاندیداتوری تمام نامزدهای مشهور دیگر را بدون استثنا نقل کرده است. این خبرگزاری که سخنرانی انتخاباتی مسعود رجوی را - که یک فرد غیرمسئول است - با آب و تاب می آورد، از مخابره کامل خطبه های نماز جمعه آیت الله منتظری و نیز حجت الاسلام خامنه ای، با آن اهمیت ویژه ای که نمازجمعه در اسلام دارد، سر باز زده است، به جز در چند مورد استثنایی معدود؛ زیرا اصولاً خبرگزاری پارس با ماهیت اسلامی انقلاب در ستیز است.

این خبرگزاری در جریان غائله تبریز به طرز بی شرمانه ای قضیه را در حد برخورد "طرفداران امام خمینی" (تعبیر از خبرگزاری پارس است) و گروه های مخالف پایین می آورد و از سوی دیگر از گروه های سیاسی مورد علاقه خودش گزارشات مفصل تهیه می کند و این در شرایطی [است] که حاضر نمی شود از سخنان مفصل آیت الله منتظری در نماز جمعه، ۱۵ سطر مخابره کند.

چرا؟ آیا آیت الله منتظری نیز عضو حزب جمهوری اسلامی است؟ نه. آیا آیت الله منتظری نیز از خبرگزاری پارس انتقاد کرده است؟ نه؛ فقط به دو دلیل: اول دلیل عمومی و دوم دلیل خصوصی. دلیل عمومی اش این است که حضرت آیت الله منتظری یک چهره اسلامی است و روحانی است و اسلام و روحانیت، مورد غضب امپریالیسم بین المللی قرار دارد، و دلیل خصوصی اش این است که حضرت آیت الله منتظری علاوه بر همه اینها، شاگرد صادق و سخت کوش امام است و پا جای پای امام می گذارد و این البته که یک خطای نابخشودنی از جانب مخالفین اسلام و امام تلقی می گردد. ...

خبرگزاری پارس همواره سعی در تضعیف نهادهای نوجوش انقلابی دارد. اخباری را که درباره مظلومیت و فداکاری سپاه پاسداران است یا مخابره نمی کند و یا اگر اجباراً مخابره کرد، به خود سپاه نسبت می دهد؛ ولی برای تبلیغ گروه های ضدانقلاب همواره آماده است تا از قول "مردم" مناطق گوناگون، خبر پراکنی کند؛ در حالی که به هیچ وجه مشخص نمی کند که این "مردم" کی هستند؛ آیا اعضای یک حزب یا یک سازمان و یک گروه هستند، یا توده عادی یک شهرستان، و شما می دانید که از نظر روانشناسی، چه اثر بزرگی این شیوه جدید سانسور در انتشار خبر دارد.

از همه اینها که بگذریم، خبرگزاری پارس در جریانات زد و بندهای برون مرزی نیز هست و دقیقاً در خط منافع ابرقدرت ها حرکت می کند. برای روشن شدن این قضیه فقط به یک مورد، ولی یک مورد حساس و اساسی اشاره می کنیم... باید بدانیم که مطابق یک قرارداد بین المللی، به دنبال استراتژی مشترک امریکا و شوروی در مقابل انقلاب اسلامی و ورشکستگی کامل خلقی ها و حفیظ الله امین در افغانستان، قرار می شود که کودتای

فرمایشی در افغانستان صورت بگیرد و رئیس جمهور جدید (رئیس جمهور؟!!) با آیه قرآن و بسم الله و گربه عابد شدن، برای مردم نطق کند. (همان تاکتیک شریف امامی در ایران) ... خبرگزاری ... اولین خبرگزاری است که خبر روی کارآمدن کارمل را مخابره می کند و تمام خبرگزاری های جهان نیز ... خبر خود را از خبرگزاری پارس نقل می کنند تا در اذهان مسلمانان جهان(به ویژه مردم مسلمان خاورمیانه) چنین وانمود شود که به راستی یک چرخش سیاسی به نفع اسلام در افغانستان روی داده است. البته اگر چنانچه موضع گیری تیزهوشانه شورای انقلاب در محکوم کردن شوروی و کارمل نبود، این تاکتیک سیاسی پیروزی چشمگیری یافته بود.

از سوی دیگر، همان خبرگزاری - که برای اولین بار در جهان خبر کودتای کارمل را مخابره می کند - از کسب خبر بازداشت آیت الله صدر پس از چندین روز، یا عاجز می ماند و یا تعمداً سعی می کند که مانند سایر خبرگزاری های صهیونیستی، این خبر در هاله ای از سکوت و ابهام مدفون شود. چرا؟ چون انتشار این خبر به نفع امپریالیزم نیست.

آخرین خبری که خبرگزاری پارس درباره عراق مخابره کرده، خبری است درباره کمیته های مجهول الهویه انقلاب در عراق که ساخته ذهن کارگردان خبرگزاری پارس است. چرا؟ برای این که از هم اکنون شورای انقلاب اسلامی عراق تضعیف شده و به اصطلاح برای آن رقیب درست کنند.

خیانت های خبرگزاری پارس، به همین موارد، محدود نمی شود؛ ولی این مختصر، برای شناخت ماهیت این خبرگزاری کافی به نظر می رسد.حقیقتاً ساخت این خبرگزاری با ساخت وزارت اطلاعات شاهنشاهی سابق، کاملاً هماهنگ و دمساز می نماید.»

روزنامه جمهوری اسلامی در ادامه این سرمقاله مفصل، نامه خبرگزاری پارس در پاسخ به گزارش قبلی این روزنامه را درج کرد؛ گزارشی که باعنوان "توطئه خبرگزاری پارس علیه پیشمرگان مسلمان کُرد" به چاپ رسیده بود. گفتنی است که نامه خبرگزاری یا بخش هایی از آن، قبلاً در برخی نشریات چاپ شده است. روزنامه در این باره، در ادامه مطالب ذکر شده، چنین نوشت: «به هرحال خبرگزاری پارس نامه ای نیز برای ما نوشته تا پرده ای بر روی این سیه کاری ها بکشد. با تذکر این نکته که این نامه در روزنامه ضدامپریالیستی بامداد - که پیوند اساسی با خبرگزاری پارس دارد - و روزنامه حقوق بشری جنبش (حقوق بشر از نوع کارتری آن) چاپ شده، آن را عیناً برای اطلاع خوانندگان چاپ کرده و قضاوت را به عهده خوانندگان می گذاریم تا توجه کنند که چگونه این مدعیان آزادی ما را به قطع تلکس تهدید کرده اند.»

پس از این مقدمه، متن نامه خبرگزاری پارس به روزنامه جمهوری اسلامی به شرح ذیل درج شده است:

سردبیر محترم روزنامه جمهوری اسلامی

در صفحه اول آن نشریه، مورخ شانزدهم فروردین ۵۹، در یک تیتراژ درشت دو ستونی با حروف ۳۰ و ۳۶، کشف توطئه خبرگزاری پارس علیه پیشمرگان مسلمان کُرد را خبر دادید و خواننده را به صفحه پنجم آن کشاندید تا آسمان و ریسمان جالبی را درباره، چاپخانه، مهندس بازرگان و وزیر ارشاد ملی با چندین و چند علامت حیرت بخواند و سپس برسد به کلیشه یک خبر از خبر گزاری پارس که به وسیله سردبیر محترم، از مجموعه خبرهای مربوط به هم انتخاب، و به عنوان سند آن توطئه بزرگ چاپ شده است. هرچند این تیتراژ نیز مانند ماجرای غرق شدن جوانی در سیلاب است که قلم سحّار شما، سخاوتمندانه او را به درجه شهادت می رساند؛ اما آقای سردبیر گرامی، هرچند شما آن خبر را مثله کردید، ولی کاش اخبار و گزارش های مربوط به نماز جمعه در تهران و شهرستان ها و گزارش های مربوط به راهپیمایی مردم ایران را نیز کلیشه می کردید، نه این که عنوان خبرگزاری پارس را از روی آنها برداشته و همه را "چکی" گزارش "خبرنگاران جمهوری اسلامی" قلمداد فرمایید.

از این هم بگذریم، شما در همان صفحه ۵، اخطار شدید مهندس مصحف به فداییان خلق [و] تعطیل میاندوآب به خاطر شهادت یک پاسدار، [و نیز] در صفحه ۴، پایان عملیات پاکسازی منطقه شروینه به وسیله پیشمرگان کُرد از خبرگزاری پارس را همراه با ده ها مطلب و گزارش دیگر از این سازمان کوچک ولی فعال، چاپ کرده اید. و از همه جالب تر، انتشار گزارش چهارستونی "اظهارات پیشمرگان مسلمان کُرد" در شماره بعدی مورخ ۱۸/۱/۵۹ است و به خوانندگان خود نگفتید که این گزارش را نیز از خبرگزاری پارس گرفته اید و فقط نام سازمان را از روی آن برداشته اید؛ چه انتشار آن، به همان صورتی که ما مخابره کردیم و در اختیار شما نیز قرار دادیم، سند بیطرفی و برائت خبرگزاری پارس می شد که حتی انتقاد از خودش را منتشر می کند و شما ظالمانه اجازه ندادید مردم این حقیقت را بدانند. شما و همه همکاران اهل فن، نیک می دانند که اگر تلکس خبرگزاری بر روی شما بسته شود، معلوم نیست چگونه این همه خبرنگار برای خود خواهید یافت. آقای سردبیر! ما از شما انتظار چندانی نداریم؛ چرا که هنوز معنای توقیف یک روزنامه را نیز درست تعریف نمی کنید؛ مثلاً با جنجال فراوان از "توقیف" روزنامه جمهوری اسلامی سخن می گویید و بعد که کاشف به عمل می آید، معلوم می شود چند نسخه از روزنامه شما را در دوبی، آن هم به ادعای شما، ضبط کرده اند؛ از این قرار نمی توان با شما وارد بحث و گفت و گو شد. خبرگزاری پارس باید همه خبرها را بدون اظهار نظر منعکس بکند؛ چنان که در "سند" توطئه کذایی نیز چنین بوده است. جناب بنی صدر رئیس جمهوری اسلامی ایران، ما را به باد انتقاد می گیرد که همه و همه را نمی گوییم. اگر رهنمود رئیس جمهور کما هو حقّه اجرا شود، شما آقای سردبیر جمهوری اسلامی چه خواهید کرد؟ آیا خواست شما که تاکنون یک روز در میان، مطالبی علیه

خبرگزاری پارس عنوان کرده اید، این نیست که جز مطالب روزنامه شما و باب روزنامه شما هیچ مطلبی گفته و نوشته نشود؟، ...

آقای سردبیر! ما افتخار داریم که پیام ها و الهامات امام، رهبر امت را نیمه شب ها آن هنگام که شما در خواب هستید، برای انتشار در دنیا و ایران آماده کرده ایم؛ افتخار داریم که در این تلاش جانکاه ولی خستگی ناپذیر، بارها و بارها با همان امکانات محدودمان دنیا را از سردرگمی نسبت به مسائل ایران بیرون آورده ایم. این جهل شما نسبت به آنچه که ما می کنیم، موجب آن همه رشادت در خنجر زدن به خبرگزاری است. شما در آن اتاق کوچکتان نمی دانید چه شایعات زشت و ضداسلامی، ضدایرانی، و ضدانقلاب ایران را در داخل و خارج، قبل از آن که پا بگیرد میرانده ایم. به علت همان مشغله و فعالیت شبانه روزی است که فرصت نیافته ایم به مطالب شما پاسخ بگوییم. شما نمی دانید این سازمان کوچک چگونه در کم ترین فرصت، پیام های تاریخی امام و سایر رهبران جمهوری اسلامی را به فارسی و زبان های بیگانه به جهانیان رسانده است. شما نمی دانید که خبرگزاری پارس پس از انقلاب، اعتباری عظیم و جهانی یافت و به همین اعتبار، این سازمان که پیوسته مطرود بود، به عضویت جامعه خبرگزاری های جهان سوم پذیرفته شد. شما نمی دانید که مطبوعات دنیا هر روز مطالب فراوانی به نقل از خبرگزاری پارس منتشر می کنند و تاکنون جز روزنامه شما هیچ کس به خبرگزاری پارس نتاخته است. اما آقای سردبیر بیایید کلاهتان را قاضی کنید؛ خبرگزاری هرگز به درد شما نخورده است؟ می توانید خودتان را از خبرگزاری بی نیاز بدانید؟ چرا خبرگزاری را در مجموع نمی نگرید و چرا با تمام قوا می کوشید فقط زشتی پای طاووس را به رخ او بکشید؟ هیئت تحریریه خبرگزاری پارس»(۱)

۶۲۷

پیامد حوادث روز گذشته دانشگاه تبریز(۲) (اخلال در سخنرانی آقای هاشمی رفسنجانی و ترک صحنه به وسیله نامبرده و متعاقب آن، تحصن دانشجویان مسلمان این دانشگاه) امروز قبل از ظهر کلاس های درس این دانشگاه تعطیل شد. دانشجویان مسلمان هوادار نظام، پس از یک راهپیمایی، در اعتراض به "وجود عوامل ضدانقلاب در دانشگاه" در نماز وحدت که به امامت آیت الله مدنی(۳)* در دانشگاه تبریز برگزار شد، شرکت کردند(۴)

در ساعت ۵ بعد از ظهر نیز به دعوت جامعه روحانیت مبارز تبریز، یک راهپیمایی برگزار

۱- مأخذ ۱۴، ص ۱۰ و ۱۱.

۲- حوادث بعدی نشان داد که حادثه دانشگاه تبریز شروع یک روند جدید بوده است. می توان به نحوی مشابه، حوادث ۲۹ بهمن ۵۶ تبریز (چهلم شهدای قم) را به یادآورد که به الگویی موفق برای رفتار انقلابی مردم در دیگر شهرها تبدیل شد. این بار نیز دانشگاه تبریز راهی را گشود که بعدها به صورت سراسری، عنوان انقلاب فرهنگی یافت و موازنه قوای نیروهای هوادار نظام با مخالفان را در دانشگاه ها و پیرو آن در بیرون دانشگاه، برهم زد.

۳- * نماینده امام و امام جمعه تبریز

۴- مأخذ ۲۲، ص۵.

شد. به گزارش خبرگزاری پارس، «اقشار مردم متشکل از نهادهای انقلاب، دانشجویان مسلمان و اعضای انجمن های اسلامی دانش آموزان تبریز، به عنوان درخواست پاکسازی دانشگاه تبریز از عوامل ضدانقلاب و اخلالگر، از میدان شهرداری به سوی دانشگاه تبریز دست به یک راهپیمایی زدند و با دادن شعارهایی مبنی بر وحدت و یکپارچگی، خواستار تصفیه و پاکسازی محیط دانشگاه از عوامل ضدانقلاب شدند.»(۱)

خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی هم گزارش داد: «گروه های مختلف تبریز از جمله سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، جامعه روحانیت مبارز، جهاد سازندگی، نهضت سوادآموزی، انجمن اسلامی کارخانه ماشین سازی، انجمن اسلامی دانشسراهای مقدماتی و عالی دختران و پسران تبریز، انجمن های اسلامی بیش از ۲۵ دبیرستان، و نیز بازاریان تبریز، از دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز پشتیبانی نمودند. خواسته های دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز به طور کلی عبارت است از تغییر و دگرگونی نظام آموزشی و تصفیه و پاکسازی دانشگاه تبریز.»(۲)

از سوی دیگر، درباره این ماجرا و هم زمان با روند آن، امروز چندین گروه دانشجویی موجود در دانشگاه تبریز، اعلامیه هایی صادر کردند. به نوشته بامداد، از جمله دانشجویان پیشگام [شاخه دانشجویی سازمان چریک های فدایی خلق]، انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه [شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق]، دانشجویان هوادار جنبش مسلمانان مبارز، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، راه کارگر، رزمندگان راه طبقه کارگر و کومه له اعلامیه هایی صادر کردند که در آنها عمل سازمان دانشجویان مسلمان مبنی بر تصرف ساختمان مرکزی این دانشگاه، به شدت محکوم شده است.»(۳)

در اعلامیه امروز شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق در دانشگاه تبریز که با عنوان "انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه حنیف نژاد تبریز" فعالیت می کند، طبق معمول،"عناصر معلوم الحال که علیه نیروهای مترقی توطئه می کنند" و نیز وزارت کشور، سرزنش شده اند. البته در این اعلامیه، سازمان با استفاده از نظرات امام، از اعلام موضع برضد کل نظام پرهیز کرده است. در این اطلاعیه آمده است:

«روشن است که پیشبرد مبارزه ضدامپریالیستی، بدون شرکت کلیه نیروهای مردمی امکان پذیر نبوده و نخواهد بود و از این رو است که ما به پیام های متعدد امام، مبنی بر دست برداشتن از اختلافات و نفاق افکنی و کارشکنی در مسیر وحدت ضدامپریالیستی، تأکید کرده و لزوم اتحاد و تشکل تمام نیروها حول محور مبارزه با دشمن اصلی را برای چندمین بار گوشزد می نماییم. بی شک، وجود جوّی دمکراتیک یکی از مبرم ترین ضروریات در مسیر این مبارزه می باشد. حال ببینیم چه کسانی ... از ایجاد چنین تفرقه هایی اظهار خرسندی کرده و خاطرنشان می سازند که "امیدواریم چنین اعمالی در کلیه دانشگاه ها تکرار شود". آیا این به مذاق چه کسانی جز امپریالیسم و ایادی داخلی آن خوشایند است که چنین

۱- مأخذ ۱۲، ص۳، خبرگزاری پارس.

۲- مأخذ ۲، ص۱۱.

۳- مأخذ ۱۲، ص ۳.

تشنج هایی در تمام دانشگا ه ها ایجاد شود؟ مگر امام بارها و بارها خصوصاً بعد از پیام مزورانه کارتر نفرموده اند که: "بر ملت شریف ایران است که در هر مسلکی و با هر گروهی هستند، از اختلافات و نفاق و کارشکنی برای یکدیگر دست بردارند و دشمنان را با وحدت کلمه و اعتصام به حبل الله در هم کوبند؟" حال چه کسانی با تکیه بر چه خطی، افراد معلوم الحال را برای برهم زدن "بساط" نیروهای مترقی، با شعارهای انحرافی، به دانشگاه سرازیر می کنند!؟

از نظر ما این حوادث نمی تواند بدون ارتباط با بخشنا مه وزارت کشور (از سوی میرسلیم معاون این وزارتخانه) مبنی بر ممنوعیت کلیه فعالیت های سیاسی گروه ها در دانشگاه باشد. در چنین زمینه ای است که می بینیم با یک سری حرکات مشکوک، جلسه سخنرانی تبدیل به تظاهراتی برعلیه نیروهای مترقی می گردد و عناصر معلوم الحال با ابراز خشنودی از متشنج شدن جوِّ دانشگاه، اقدام به اعمالی می کنند. ... انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه حنیف نژاد تبریز، ضمن محکوم کردن شدید این گونه اعمال، از کلیه مقامات دانشگاه و توده های دانشجو می خواهد که از هیچ گونه کوششی در جهت حفظ سلامت محیط دانشگاه کوتاهی نورزند.»(۱)

همچنین در قسمت هایی از اعلامیه دانشجویان پیشگام، با اشاره به سخنرانی روز قبل آقای هاشمی رفسنجانی آمده است:

دانشجویان شرکت کننده در سخنرانی رفسنجانی، سؤالات فراوانی داشتند که مطرح سازند؛ ولی براساس تشنجات و سلسله برخوردهایی که در جلسه رخ می دهد، سخنرانی قطع می شود. به دنبال پایان سخنرانی، صفی در دانشگاه به راه می افتد و با شعارهای ضدکمونیستی و با ادعای اسلامی کردن دانشگاه، پس از چند ساعت چرخیدن و پاره کردن برخی پلاکاردها ساختمان مرکزی دانشگاه را اشغال می کنند. در تمام این مدت، شرکت کنندگان در صف، هویت گروهی خویش را آشکار نکردند؛ ولی همچنان که از شعارها و حرکت آنان مشخص بود و بعد هم در اطلاعیه شماره ۱ آنان اعلام شد، گردانندگان صف، سازمان دانشجویان مسلمان و انجمن اسلامی کارگران و کارمندان دانشگاه بودند. آنها در تمام این مدت، نیروهای مترقی و انقلابی را تهدید کردند و با تظاهر به مظلومیت، به نیروهای انقلابی فحاشی نمودند و دست آخر، پس از یک سخنرانی، به ساختمان مرکزی رفته و اعلام کردند به داخل ساختمان می رویم و مردم شهر از ما حمایت خواهند کرد.(۲)

گروه "دانشجویان دمکرات دانشگاه تبریز" که شاخه دانشجویی حزب توده در این دانشگاه است، نیز اطلاعیه ای در این باره صادر کرد. این شاخه کوشید هم تهاجم به نظام در این دانشگاه را به هواداران گروه فرقان و گرو ه های چپ نمای نامعلوم منتسب کند و هم نیروهای خط امام را از خط مشیی که در دانشگاه تبریز در پیش گرفته اند، پرهیز دهد. در اطلاعیه مزبور آمده است:

۱- نشریه "مجاهد"، شماره۴۴، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۳.

۲- مأخذ ۱۲، ص ۳.

«دوستان و رفقای مبارز! حوادث روز سه شنبه ۲۶/۱/۵۹ دانشگاه تبریز، یعنی تشنج در جلسه سخنرانی حجت الاسلام رفسنجانی و حمله به ایشان و وقایع مترتب بر آن، و بالاخره تحصن سازمان دانشجویان مسلمان و انجمن اسلامی کارکنان، نگرانی همه نیروهای انقلابی را برانگیخته است. از نظر ما این قبیل وقایع یقیناً توطئه های سازمان یافته ضدانقلابی است. آنچه که مسلم است، متشنج کردن جلسه سخنرانی آقای رفسنجانی توسط هواداران فرقان و گروهک های چپ نما و حمله به ایشان از طرف یکی از مدافعان گروه فرقان، مخالف اصول دمکراسی، و از نظر ما شدیداً محکوم است؛ ولی انتظار ما از گروه هایی که خود را طرفدار خط امام می دانند این است که در دام این توطئه نیفتند و با اعمال نسنجیده خویش، به اهداف گروهک هایی از قبیل فرقان، ناآگاهانه یاری نرسانند. مسئله کلیدی، اتحاد نیروها است و آنها درست همین هدف را نشانه رفته اند. باید هوشیار بود. باید شدیداً احساس مسئولیت کرد. انقلاب به اتحاد و تفاهم گر وه ها نیاز حیاتی دارد. نیاز انقلاب را برآورده کنیم. دانشجویان دمکرات دانشگاه تبریز، ۲۷/۱/۵۹»(۱)

به این ترتیب عملاً ـ و به نحوی مشخص، جهت گیری حرکتی جدید، تعیین و اعلام شده است. آماج اصلی این تحرک، گروه های غیرمذهبی عمدتاً محارب (مانند سازمان چریک های فدایی خلق) که در دانشگاه تبریز، فارغ از افکار عمومی برای خود حاشیه امنیتی درست کرده اند، و نیز سازمان های متحد آنان (نظیر سازمان مجاهدین خلق) هستند؛ از همین رو، به نوشته خبرنگار بامداد، در راهپیمایی امروز عصر تبریز، هنگامی که راهپیمایان به جلوی ساختمان مرکزی دانشگاه می رفتند، گروهی از آنان سر راه خود در محوطه دانشگاه، اکثر اعلامیه ها و پوسترهای موجود را پاره و شعارهای دیواری را رنگ آمیزی کردند.(۲)

۶۲۸

امروز به جز اخبار حوادث دانشگاه تبریز، خبرهای دیگری نیز وجود دارد که نشان می دهد موضوع حاد شدن تقابل هواداران نظام با گروه های مخالف در دانشگاه ها، امری فراتر از ماجرای روز گذشته دانشگاه تبریز است. در محافل و تجمعات و اظهار نظرها، "لزوم تغییرات اساسی ولو به قیمت تعطیلی دانشگاه ها" به تدریج آشکارا ابراز می شود؛ از جمله روزنامه جمهوری اسلامی، امروز مطلبی با عنوان "باید یک دگرگونی اساسی در کل دانشگاه ها به وجود آید" درج کرد. این مطلب، مصاحبه روزنامه با حجت الاسلام دکتر محمدجواد باهنر است که عضو شورای انقلاب و عضو مرکزیت حزب جمهوری اسلامی می باشد. به نوشته این روزنامه، وی درباره فرهنگ و دگرگونی های فرهنگی گفت:

۱- مأخذ ۷۱.

۲- مأخذ ۱۲، ص ۳.

«بایستی بگوییم که در زمینه فرهنگی متأسفانه کار فوق العاده ای انجام نشده. دانشگاه های ما هنوز نتوانسته اند برنامه ریزی و دگرگونی متناسب با انقلاب و فرهنگ انقلاب اسلامی را انجام دهند و ضرورت دارد که یک دگرگونی اساسی در کل دانشگاه های ما به وجود آید، ولو به قیمت این که مدتی این دانشگاه ها تعطیل باشد، تا این که برنامه ریزی و سازماندهی جدیدی در کل نظام، متناسب با حرکت انقلابی ما و نیازهای آینده ما، داشته باشیم. ... مدیریت ها و سرپرستی ها و همچنین توسعه ساختمان ها انجام شده؛ ولی با توجه به ظرفیت انقلابمان و نیاز جامعه، بیش از هر چیز مخصوصاً لازم است در محتوای فرهنگی ما و هدف ها و نوع عملکرد آموزش و پرورش یک دگرگونی اساسی به وجود آید، و مقدماتش تا حدی فراهم شد؛ ولی به هیچ وجه نمی توانیم بگوییم متناسب با نیاز و ظرفیت انقلاب است، و باید کار وسیع تر و اساسی تر را انجام داد.»(۱)

در این حال، عصر امروز آخرین روز از سمینار رسالت دانشجو و دانشگاه، در دانشکده الهیات برگزار شد و در پایان، یکی از دانشجویان قطعنامه این سمینار را قرائت کرد. در این قطعنامه آمده است:

«بدین وسیله ما دست نیاز به پیشگاه امت مستضعف دراز کرده و از آنها می خواهیم که برای تحقق این پیام امام که فرمودند "باید انقلابی اساسی در تمام دانشگاه های سراسر ایران به وجود آید" به پاخیزد. ... همچنین از محضر ایشان می خواهیم که در این عمل مهم، ما را راهنما باشند و نیز از آیت الله منتظری، الگوی علم و تقوا، می خواهیم که نظارت بر این رسالت انقلابی را در تمام دانشگاه ها بر دوش بکشند. ... آری، ما برای نجات دانشگاه ها هیچ چاره ای نداریم جز یک انقلاب؛ آن هم انقلاب اساسی نه اصلاحات جزئی؛ ولی متأسفانه تا به حال کوچک ترین گام انقلابی در این جهت برداشته نشده و حتی در اصلاحات نیز کوتاهی شده است. ما به کلیه مسئولین امر و شورای محترم انقلاب هشدار می دهیم که بیش از این تحمل آن را نداریم که بودجه های کلان از پول کارگر و کشاورز این مملکت، صرف این سیستم آموزشی غلط بشود؛ در حالی که در این سیستم همه چیز به جز توده مستضعفان مطرح است. ما از این که دانشگاه ها حتی تعطیل و یا به حال تعلیق درآیند، هیچ باکی نداریم؛ بلکه از آن رنج می بریم که این مجموعه پرخرج، همچون گذشته طفیلی جامعه باشد.»(۲)

از سوی دیگر در این اوضاع، مخالفان تحرک اخیر نیز با احساس خطر از وضعیت احتمالی پیش رو، به تلاش های پیشگیرانه می پردازند؛ از جمله شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق که با عنوان" انجمن های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی کشور" فعالیت می کند، به نوشته کیهان، امروز سندی منتشر کرد.(۳) بر اساس این سند،

ص: ۱۰۴۰

۱- مأخذ ۱۴، ص۵.

۲- مأخذ ۲۲، ص۷.

۳- مشروح این "سند" با توضیحات مفصل در نشریه مجاهد، مورخ ۳۰/۱/۵۹، درج شده که به آن پرداخته خواهد شد.ص۱۱۶۴

عده ای قصد دارند طی روز های آینده با انجام یک سلسله عملیات، دست به اشغال و سپس تعطیل دانشگاه ها و مدارس عالی بزنند. کیهان می افزاید: «در اطلاعیه ای که این دانشجویان به همراه این سند منتشر کردند، خاطرنشان شده است که سند عملیات مذکور، از یک مقر دانشجویی به دست آمده و طراحان عملیات نیز همگی از دانشجویانی هستند که فعالیت های خود را از چندی پیش آغاز کرده اند. به طور کلی اسنادی که توسط این دانشجویان منتشر شده، شامل یک فرم تشکیلاتی است که در آن، نحوه سازمان دهی عملیات اشغال دانشگاه ها تشریح شده است.»(۱)

امروز همچنین شاخه دانشجویی حزب توده که با عنوان "سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات" فعالیت می کند، اعلامیه ای منتشر کرد که در آن آمده است:

«حوادث روزهای اخیر در برخی دانشگاه های ایران، اعلامیه های متعدد گروهک های چپ نما نظیر پیکار، رزمندگان راه کارگر، و ...(۲) علیه رهبری انقلاب - امام خمینی - وقایع دانشگاه تبریز، تشنج در دانشکده های ادبیات و فنی دانشگاه تهران، و ...،** نشان دهنده تلاشی است که از طرف چپ نما ها، مائوئیست ها، آنارشیست ها و ...*** و آن نیروهای ارتجاعی که از تعمیق انقلاب ضدامپریالیستی و خلقی ایران به رهبری امام خمینی، به هراس افتاده اند، برای به آشوب کشانیدن محیط های دانشگاهی و نهایتاً خدمت به امپریالیسم و ضدانقلاب انجام می گیرد. ...

سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات ایران، ضمن محکوم کردن دشنام های بی شرمانه گروه های مائوئیستی علیه رهبر سازش ناپذیر انقلاب امام خمینی، و بنا بر مسئولیت سنگینی که در این مقطع حساس به عهده دارد، از همه جوانان و دانشجویان مترقی و ضدامپریالیست به ویژه از دانشجویان مسلمان پیروخط امام، دانشجویان هوادار سازمان مجاهدین خلق ایران و دانشجویان هوادار سازمان چریک های فدایی خلق ایران می طلبد تا با هوشیاری انقلابی، این توطئه ها را خنثی کنند، مانع ایجاد و تشدید چنین تشنجاتی شوند و عوامل محرک آن را افشا کنند. بکوشیم تا این پیام امام خمینی رهبر قاطع و آشتی ناپذیر انقلاب را هر چه کامل تر اجرا کنیم:

"بر ملت شریف ایران است که در هر مسلکی و یا هر گروهی هستند، از اختلافات و نفاق و کارشکنی برای یکدیگر دست بردارند و دشمنان را با وحدت کلمه در هم کوبند؛ نزاع های شخصی و گروهی را که جز از هوای نفس بر نمی خیزد و در صورت رشد، همه را به تباهی می کشد و کشور را به خرابی سوق می دهد، کنار گذارند، و گویندگان و روشنفکران و متفکران و دانشگاهیان و دانشمندان همه توان خود را صرف قطع امید دشمن اصلی ما

۱- مأخذ ۶۸، ص ۲.

۲- و ** و *** سه نقطه ها (...) از متن روزنامه نامه مردم است.

امریکا کنند که با تسلط دشمن قدرتمند، برای هیچ یک چیزی باقی نخواهد ماند."

سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات ایران، ۲۷/۱/۵۹»(۱)

۶۲۹

نُه دانشجوی ایرانی که سال های آخر تحصیل خود را در دانشگاه های مصر می گذرانند و از این کشور اخراج شده اند، امروز در مصاحبه ای مطبوعاتی شرکت کردند. این مصاحبه در کانون فرهنگی اسلامی قلهک ترتیب یافت.(۲) این دانشجویان ایرانی در ساعت ۹ صبح دیروز وارد تهران شده اند.(۳) هفته گذشته مأموران امنیتی مصر، آنها را در منازل مسکونی شان دستگیر و به زندان قاهره منتقل کرده بودند.(۴)

آنها(۵)* در این مصاحبه اعلام کردند که پس از ۱۰ روز زندانی بودن در زندان های مختلف رژیم سادات، بدون هیچ جرمی و تنها به دلیل ایرانی بودن از مصر اخراج شده اند و هنگام اخراج، تا پای پلکان هواپیما بر دست هاشان دستبند بوده است. این دانشجویان افزودند: ۱۵۶ دانشجوی ایرانی در مصر تحصیل می کردند که در زمان انقلاب، عده زیادی از آنها برای شرکت در انقلاب به ایران آمدند؛ ولی هنگامی که قصد بازگشت به مصر را داشتند، در فرودگاه مصر به آنها اجازه ورود را ندادند و از همان جا آنها را برگرداندند. در حال حاضر ۴۰ دانشجوی ایرانی دیگر در مصر تحصیل می کنند که قرار است دولت مصر وضع آنها را نیز بررسی کند و درباره اخراج آنها اقدام نماید.(۶)

یادآوری می شود امروز خبرنگار کیهان از وزیر امورخارجه سؤال کرد: درباره این دانشجویان اخراجی از مصر چه خواهید کرد؟ وی پاسخ داد: به احتمال زیاد وزارت علوم و آموزش عالی برای آنها چاره اندیشی لازم را خواهد نمود.(۷)

۶۳۰

در کیهان امروز، مصاحبه ای از صادق قطب زاده وزیر امور خارجه درج شده که در آن به پاره ای نکات درباره ارتباطات خارجی جمهوری اسلامی، اشاره شده است. در این مصاحبه از وی سؤال شد: «از قرائن چنین بر می آید که فلسطین در فکر میانجی گری بین ایران و عراق است و ظاهراً ملاقات "هانی الحسن" با کاردار عراق، در همین رابطه است. در این مورد چه نظری دارید؟» قطب زاده گفت: «اگر عراق پیشنهادات ما را بپذیرد که احتیاجی به میانجی نیست.»

۱- روزنامه نامه مردم، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص۷.

۲- مأخذ ۶۸، ص۲.

۳- شماره امروز روزنامه جمهوری اسلامی که خبر ورود دانشجویان اخراجی از مصر را درج کرده، تعداد آنان را هشت تن ذکر نموده است.

۴- مأخذ ۱۴، ص۱.

۵- * اسامی این ۹ دانشجوی اخراجی از مصر، به این شرح اعلام شد: سیدمحمدعلی خدری، شیر شرکاء، محمدعلی مصباح، کاظم شرف الدین شیرازی، حسین داوری، حسن خاکی، اسعد عجمی، حسن وکیلیان و مهدی نوربخش مقدم. (روزنامه کیهان ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص۲)

۶- مأخذ ۶۸، ص۲.

۷- مأخذ ۳۰.

سؤال شد: «فرانسه تا چندی پیش بدون ویزا ایرانیان را می پذیرفت؛ اما حالا شرط ویزا را برای ورود به این کشور برقرار کرده است. آیا این نوعی فشار بر ایرانیان است؟» وی پاسخ داد: «با وضعی که هست و تعداد زیادی از ایرانیان که هر ماهه به این کشور مسافرت می کنند، دولت فرانسه احساس کرده است که نمی تواند کنترلی بر مسافرین داشته باشد؛ به طوری که ماهانه حدود ۷۰ هزار ایرانی به این کشور سفر می کنند. ایران چندان راضی به لغو مقررات سابق نبود؛ اما چون برابر قرارداد، این کشور می تواند از حق خود استفاده کند، ما نیز با حق مسلم آنها مخالفتی نکردیم.»

سؤال شد: «مارگارت تاچر نخست وزیر محافظه کار انگلستان، ارسال قطعات یدکی نظامی به ایران را متوقف اعلام کرده است. نظر شما چیست؟» وزیر امور خارجه گفت: «ما احتیاجی به قطعات یدکی ارسالی خانم تاچر نداریم. برای تهیه قطعات یدکی، کشورهای زیادی هستند که می توانیم نیازهای خودمان را از آن جا تأمین کنیم. به هرحال این اقدامات کوچک ترین تأثیری در اراده آهنین ملت ایران نخواهد داشت.(۱)

۶۳۱

در ادامه مباحثی که درباره تجاوز یا عدم تجاوز هواپیماهای ایرانی به خاک ترکیه، اخیراً مطرح است، خبرگزاری پارس مصاحبه ای با رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران انجام داد. در این مصاحبه وی اظهار داشت: روز یکشنبه گذشته یک فروند هواپیمای باری ارتش جمهوری اسلامی ایران که عازم ارومیه بوده است، به علت نقص در سیستم ناوبری، از مرز ایران و ترکیه عبور کرده بود؛ اما بلافاصله با تذکر سیستم رادار، این هواپیما مسیر خود را تصحیح کرد. رئیس ستاد مشترک ارتش حمله هلی کوپترهای ایران به مرز ترکیه را تکذیب کرد و افزود: به مرزبان منطقه دستور داده شده است مراتب اعتراض کشور جمهوری اسلامی ایران به انتشار این خبر را به مرزبان مقابل ابلاغ کند. وی درباره حمله هلی کوپترهای ایران به پنج روستای مرزی ترکیه متذکر شده که هیچ گونه حمله ای به دهکده های مرزی ترکیه انجام نگرفته است و هلی کوپترهای شناسایی، درباره نقل و انتقالات تعدادی از افراد کُرد منطقه مرزی ترکیه به داخل خاک ایران، تحقیق می کردند(۲)

در همین زمینه، امروز رادیو امریکا اعلام کرد که سخنگوی رسمی دولت ترکیه خبرهای مطبوعات درباره تجاوز هواپیماهای نظامی ایران به حریم هوایی ترکیه در روز یکشنبه گذشته را تأیید کرده است؛ امّا رادیوی مزبور افزود: «یک مقام مسئول وزارت خارجه ترکیه در آنکارا گفت که دولت ترکیه به طور غیررسمی به ایران اعتراض کرده و ایران هم پاسخ داد که این اقدام اشتباهاً صورت گرفته است.»(۳)

۶۳۲

رادیو اسرائیل، امروز در بخش عربی خود اعلام کرد: گزارش های موثق رسیده از لندن

ص: ۱۰۴۳

۱- مأخذ ۳۰.

۲- مأخذ ۲۲، ص ۱۲.

۳- مأخذ ۱، ص۲۴، بخش عربی رادیو صدای امریکا، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

حاکی است که کشورهای عضو سازمان اوپک با تصمیم ایران و الجزایر درباره افزایش بهای گاز طبیعی خود، موافق هستند و از این اقدام جانبداری کرده اند. کشورهای صادرکننده نفت اضافه کرده اند که افزودن بهای گاز به وسیله ایران و الجزایر به این دلیل است که مبادا در صورت پایین بودن بهای گاز، کشورهای صنعتی از این ماده انرژی زا به جای نفت استفاده کنند.(۱)

۶۳۳

امنیت خلیج فارس به ویژه به دلیل ارتباطی که این موضوع با ایران و همسایگانش دارد، از موضوعات مورد نظر شخصیت های عربی است. در گزارش هایی که امروز از رادیو قاهره و رادیو کویت پخش شد، به دو اظهار نظر متفاوت از دو شخصیت عربی در این باره اشاره شده است.

بخش عربی رادیو قاهره در ساعت ۳۰ :۱۶ گزارش داد: انورسادات رئیس جمهوری مصر در مصاحبه ای با شبکه تلویزیونی استرالیا اعلام کرد تهدید صلح جهانی در حال حاضر مربوط به کشمکش های موجود در منطقه خلیج است و این امر ناشی از مطامع شوروی در دسترسی به آب های گرم این منطقه است. پرزیدنت سادات درباره ایران گفت آنچه اکنون در ایران می گذرد، در واقع انقلاب خمینی است و نه انقلاب اسلامی؛ زیرا اسلام دین دوستی و برادری است. وی افزود آنچه امروز در ایران جریان دارد، به هیچ وجه ارتباطی با انقلاب اسلامی ندارد؛ بلکه دخل و تصرفاتی است که خمینی از خود صورت می دهد و به نام انقلاب اسلامی آنها را جا می زند(۲)

اما به گزارش رادیو کویت، وزیر دفاع و پرواز عربستان سعودی، شیخ سلطان بن عبدالعزیز، تأکید کرد که گفته است هیچ گونه نگرانی یی برای امنیت منطقه خلیج وجود ندارد. وی طی اظهاراتی به روزنامه البلاد چاپ عربستان سعودی، که امروز از رادیوی ریاض پخش شد، گفته است که عربستان سعودی می تواند از خود حمایت کند. پرنس سلطان گفت که هیچ کس از عربستان سعودی نمی خواهد که پایگاه های نظامی در آن کشور ایجاد کند. او گفت که دولت عربستان سعودی قصد ندارد در کشور خود اسلحه انباشته کند، ولی قصد دارد انسان هایی را برای استفاده از قدرت تسلیحاتی آموزش دهد. وی حمله های تبلیغاتی دستگاه های تبلیغاتی غربی برضد عربستان سعودی و اسلام را محکوم کرد.(۳)

۶۳۴

رادیو کلن طی گزارشی که در بخش فارسی امروز خود پخش کرد، یک موضوع اقتصادی مربوط به فشارهای اخیر امریکا را مدنظر قرار داد. در این گزارش به تهدیدی پرداخته شده است که برضد منافع ایران، در سازمان صنعتی کروپ آلمان وجود دارد. این گزارش همچنین می تواند به ترسیم وسعت هجوم اقتصادی امریکا برضد منافع ایران، و نیز به تبیین میزان آسیب پذیری این منافع، کمک کند. در این گزارش، اشتیاق مفسر به تفسیر مسائل

۱- مأخذ ۱، ص۳۴ و ۳۵، بخش عربی رادیو اسرائیل، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱، ص ۳۴، بخش عربی رادیو قاهره، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ۱، ص۳۲، بخش عربی رادیو کویت، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

حقوقی موجود به زیان ایران، شایان توجه است؛ امری که خصلت مشترک بسیاری از مفسران غربی در اوضاع کنونی است.

در گزارش مزبور، خبر مهمی به این شرح آمده است: «پس از آن که ایرانیان روز اول ماه نوامبر]۱۰ آبان ۱۳۵۸، قبل از ماجرای لانه جاسوسی[تهدید کردند که فوراً کلیه موجودی های خود را از حساب هاشان در بانک های امریکا برداشت خواهند کرد، امریکا دستور ضبط دارایی ایرانیان و جلوگیری از خروج پول ایرانیان از امریکا را صادر کرد.»

گزارش، چنین ادامه می یابد:

«واشنگتن تصمیمات جدیدی در رابطه با اقدامات تلافی جویانه اقتصادی علیه ایران اتخاذ کرده است که بدان وسیله قرار است در زمینه مالی، فشار بیش تری به ایران وارد آید. ...دولت کارتر اکنون در این راه اقدام دیگری نیز نموده است؛ بدین معنا که به سازمان ها، صنایع و صاحبان سرمایه و اشخاص عادی اجازه داده می شود که طلب خود را از ایرانیان، با استفاده از حساب های بانکی ضبط شده وصول نمایند. گذشته از آن، قرار است سازمانی تحت نظارت مقامات دولتی در واشنگتن تأسیس گردد که به وکالت از طرف وابستگان گروگان های امریکایی در تهران، از ایران تقاضای غرامت کند. تاکنون طلبکاران امریکایی مجبور بوده اند در این مورد، به دادگاه های امریکا و یا دادگاه های خارجی مانند دادگاه شهر اسن که به شکایات بانک های امریکایی درباره ضبط سهام ایران در کروپ رسیدگی می کند، مراجعه کنند. اما در حقیقت تاکنون اطلاع دقیقی درباره حجم و مقدار ثروت و دارایی ایرانیان در امریکا در دست نیست. تخمین زده می شود که سپرده بانکی ایرانیان، به ۱۲ میلیارد دلار در بانک های امریکا و به ۴ میلیارد دلار در شعب این بانک ها در خارج، بالغ می گردد. البته باید درباره حق استفاده از سپرده بانکی ایرانیان در بانک های امریکا و دیگر کشورها نیز تصمیمات لازم اتخاذ گردد.

موضوع دیگر که هنوز مبهم و نامعلوم است آن است که به چه نحو باید بدین تقاضاها جامه عمل پوشانید و وام دهندگان غیرامریکایی را چگونه باید راضی کرد. در این مورد هنوز سؤالات زیادی بلاجواب مانده است. این موضوع درباره ادعای بانک های امریکایی که می خواهند با ضبط سهام ایران در کنسرن کروپ، طلب خود را از ایران وصول کنند، صدق می کند. کنسرن کروپ که در سال ۱۸۱۱ تأسیس گردیده است، بیش از ۱۳۰ شعبه و سهام دار در داخل و خارج از کشور دارد. سهام ایران را در کنسرن کروپ نمی توان ضبط کرد. تنها اقدامی که در این مورد امکان پذیر است، جلوگیری موقت از پرداخت منافع سهام ایران به آن کشور است که البته آن هم باید با موافقت کنسرن کروپ صورت گیرد.»

رادیوکلن در ادامه، مشکلات سر راه امریکا را برای تصرف هرچه بیش تر دارایی های ایران، با همین مثال سهام ایران در کروپ توضیح می دهد:

ص: ۱۰۴۵

«همکاری بین امریکا و متحدینش هنوز آن طور که باید و شاید نیست و جزئیات و چگونگی این گونه اقدامات و جزئیات حقوق و قوانین بین المللی مالی، احتیاج به تشویق و توجیه بیش تری دارد. این موضوع به خصوص با توجه به سهام ایران در سازمان عظیم صنعتی کروپ آلمان فدرال، به خوبی مشخص می گردد. قرار بود که در روزهای چهاردهم تا بیست ویکم آوریل، دادگاه شهر اسن درباره پیشنهاد بانک امریکایی "مورگان گارانتی تراست کمپانی" در مورد ضبط سهام ایران در کنسرن کروپ، شفاهاً مذاکره کند. موعد پیش گفته، عجالتاً به تعویق افتاده است. بانک امریکایی نامبرده تقاضا کرده است که در این باره موقتاً مذاکره صورت نگیرد. دادگاه اسن به این علت قرار بود روزهای چهاردهم تا بیست ویکم تشکیل جلسه دهد که وکیل آلمانی ایران، بر علیه پیشنهاد ضبط موقت سهام ایران در کنسرن کروپ تقاضای تجدید نظر کرده بود. دادگاه نامبرده روز نوزدهم ماه می نیز که قرار بود در مورد دیگری، به پیشنهاد "سیتی بانک" نیویورک درباره ضبط سهام ایران در کنسرن کروپ رسیدگی و مذاکره کند، تشکیل نخواهد شد و تصمیمی درباره تاریخ تشکیل مجدد دادگاه نیز هنوز اتخاذ نگردیده است.»

مفسر رادیو کلن که اشتیاق خود را به غلبه امریکا در ضبط سرمایه های ایران، پنهان نمی کند، در آخر می افزاید: «مشکلات تصرف و یا ضبط سهام ایران به خصوص در مورد کنسرن کروپ نشان می دهد که مسائل حقوقی این اقدام هنوز حل نشده است؛ بنابراین با توجه به این موضوع می توان نتیجه گرفت که هماهنگی بین المللی در مورد اقدامات تلافی جویانه اقتصادی علیه ایران، بر پایه ای متزلزل استوار است.»(۱)

* * *

ضمیمه گزارش ۶۱۲: اظهارات مقامات امریکایی درباره نقل و انتقالات شوروی

در این ضمیمه ضمن یادآوری درج گزارش آسوشیتدپرس در روزشمار ۲۶/۱/۱۳۵۹ از اظهارات مقامات امریکایی درباره نقل و انتقالات شوروی، به گزارش خبرگزاری فرانسه در این زمینه، اشاره می شود.

گزارش خبرگزاری فرانسه حاکی است: وزارت امور خارجه امریکا تأکید کرد که از چند روز پیش، نیروهای شوروی در مرزهای شمالی ایران در ناحیه قفقاز، به نقل و انتقالاتی دست زده اند. هادینگ کارتر سخنگوی وزارت امور خارجه امریکا، در این زمینه اظهار داشت که نقل و انتقال این نیروها، احتمال دخالت نظامی در ایران را تحت عنوان دفاع از این کشور برضد عملیات نظامی امریکا، در برخواهد داشت. وزارت امور خارجه امریکا اعلام کرد که اتحاد شوروی ۱۲ لشکر موتوریزه و ۱ لشکر هوایی - زمینی، متمرکز ساخته است. بر اساس گزارش کارشناسان وزارت دفاع امریکا، بعضی از این لشکرها، برای تکمیل بودن، به شدت تقویت شده اند. یک لشکر شوروی به طور معمول ۱۲هزار سرباز دارد. روز گذشته در محافل نزدیک پنتاگون اعلام شد که مانورهای نظامی شوروی در قفقاز، در این موقع، طبیعی است؛ لیکن بعضی از تمرینات، غیرمعمول به نظر می رسد(۲)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز گزارش داد: مقام های پنتاگون گفتند یک نیروی جنگی از افراد نیروی دریایی روس، وارد اقیانوس هند شد. بنا به این گزارش، حداقل ۴۰۰ تفنگدار نیروی دریایی به نام

۱- مأخذ ۱، ص ۱۹ و ۲۰، بخش فارسی رادیو کلن، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۲، ص ۳.

پیاده نظام نیروی دریایی، به وسیله بزرگ ترین ناو هواپیمابر روس به نام ایوان روگف وارد اقیانوس هند شدند. آنها از طریق تنگه مالاکا پس از سفری طولانی که از بندر "ولادی وستوک" واقع در خاور دور آغاز شده بود، وارد این اقیانوس شدند. در عرشه ناو هواپیمابر روگف، نفربرها، و هلی کوپترها و دیگر تجهیزاتی که برای پشتیبانی از نیروی زمینی به کار می رود، قرار دارد. به دنبال اعزام ۱۸۰۰ تفنگدار نیروی دریایی ایالات متحده به اقیانوس هند در اواسط ماه مارس، این نخستین واحد جنگی نیروی دریایی شوروی است که به این آب ها فرستاده می شود. ناو هواپیمابر روگف در حالی وارد اقیانوس هند شد که یک رزمناو حامل موشک هدایت شونده و یک کشتی دیگر نیروی دریایی شوروی، آن را همراهی می کنند. گفته می شود قدرت دریایی شوروی اکنون به ۲۸ کشتی جنگی رسیده است. ایالات متحده در حال حاضر ۲۶ کشتی جنگی در منطقه آب های اقیانوس هند و دریای عرب دارد که قدرتمندترین آنها دو ناو هواپیمابر هستند که ۱۵۰ هواپیما را حمل می کنند.(۱)

ضمیمه گزارش ۶۱۵: نامه وزیرخارجه ایران به دولت های اسلامی

در نامه قطب زاده وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران، خطاب به دولت های اسلامی چنین آمده است:

«بسم الله الرّحمن الرّحیم. کشورهای مختلف دنیا دریافته اند که برای بقا، نیاز به اتحاد و همبستگی دارند. ابرقدرت ها می کوشند قدرت خود را با امضای پیمان های سیاسی، اقتصادی و تدافعی افزایش دهند؛ و اما دولت های اسلامی پیمان آسمانی خود را فراموش کرده اند.» در ادامه به جنایت ها، خیانت ها و توطئه های رژیم بعثی عراق اشاره شده است؛ از جمله: «آواره کردن ۲۰ هزار مسلمان ایرانی الاصل ساکن عراق که اقامت بعضی از آنها در آن جا به ۱۵ سال رسیده و بعضاً فارسی هم تکلم نمی کنند، آن هم به سبعانه ترین صورت ممکن، به بند کشیدن و توطئه برای قتل یکی از بزرگ ترین رهبران جهان اسلام، حضرت آیت الله العظمی سید محمدباقر صدر، و مخالفت آشکار با اسلام و امت اسلامی است.»

وزیر خارجه افزوده است: «جمهوری اسلامی ایران دیگر سکوت و مدارا را در مقابل این همه جنایت، جایز نمی داند و مبارزه با این رژیم منفور را جزئی از مبارزه خود با امپریالیزم و صهیونیزم بین الملل تلقی کرده، تجاوز نظامی رژیم بعث عراق را به شدیدترین وجه ممکن پاسخ می دهد؛ اما برای رهایی و نجات ذریه پیغمبر بزرگ اسلام، حضرت آیت الله العظمی سید محمدباقر صدر، رسماً تمام دول مسلمان را به یاری می طلبد و امیدوار است که اقدام بموقع و جمعی دولت های مسلمان بتواند این توطئه ناجوانمردانه را سریعاً خنثی و بی ثمر کند.»(۲)

ضمیمه گزارش ۶۱۹: گزارش کیهان از وضعیت پاوه و باینگان

به نقل از خبرنگار کیهان در پاوه، در شماره امروز این روزنامه گزارشی درج شده است که می تواند به تشریح وضع منطقه کمک کند. در این گزارش آمده است: «در پی رخنه بعضی عوامل رژیم بعث عراق در بخش باینگان، این بخش در محاصره پاسداران و پیشمرگان کُرد مسلمان قرار گرفت. عابدی مسئول سپاه پاسداران پاوه، ضمن تأیید محاصره بخش باینگان، به خبرنگار اعزامی کیهان از کرمانشاه به پاوه گفت ما اطراف این بخش را محاصره کردیم و اوضاع امنیتی آن را زیر نظر داریم و به زودی برای پاکسازی این منطقه از عوامل مسلح، به این منطقه حمله خواهیم کرد. ... وی سپس اضافه کرد طبق مشورت هایی که در سفر رئیس جمهور، تیمسار فلاحی و ابوشریف به منطقه انجام شده، قرار شد منطقه پاکسازی شود و عوامل مسلح از این بخش رانده شوند.»

در گزارش همچنین آمده است: «یکی از افراد مهاجر باینگان در گفت وگویی با خبرنگار اعزامی کیهان گفت مدت چهار ماه است که محل زندگی خود را در باینگان ترک کردم، زیرا فشار نیروهای بعثی مانع زندگی آسوده ما می شود. او گفت "خامی بگ" فئودال منطقه، به اتفاق برادرش که از فئودال های مشهور

۱- مأخذ ۲۲، ص۱۲، آسوشیتدپرس.

۲- مأخذ ۶۸، ص۹.

منطقه هستند، در باینگان مستقر شده اند و به کمک سردار جاف، به اذیت و آزار مردم می پردازند. بر اساس گزارش خبرنگار اعزامی کیهان، مهاجرین رانده شده باینگان در گفت وگویی خواستار تشکیل سپاه مستقل از افراد محلی و همچنین بستن مرز و کنترل ۱۶ کیلومتر راه گردنه نیر و باینگان، که محل عبور مهاجمین است، شدند.»(۱)

ضمیمه گزارش ۶۲۴: اعلامیه جامعه روحانیت اصفهان در سرزنش راهپیمایی امروز همایون شهر

یادآوری می شود روزنامه بامداد در شماره ۳۰/۱/۱۳۵۹ خود، به نقل از خبرگزاری پارس نوشت:

«در رابطه با راهپیمایی عده ای از دانشجویان اصفهان و دانش آموزان و مردم همایون شهر علیه هیئت اعزامی برای رسیدگی به شکایات مردم و دادگاه انقلاب اسلامی اصفهان، آیت الله خادمی رئیس حوزه اصفهان، از سوی جامعه روحانیت اصفهان اعلامیه ای به این شرح انتشار داد:

باسمه تعالی. جامعه روحانیت اصفهان ضمن تجلیل از مقام محترم جناب حجت الاسلام و المسلمین دانشمند عالی قدر، مکارم شیرازی – دامت برکاته – نماینده اعزامی رهبر انقلاب اسلامی، و تقدیر و تقدیس از حمایت پیگیر ایشان در اجرای منویات مقدسه امام، حرکت کودکانه چند نفر از تحریک شدگان را که روز گذشته در اصفهان و همایون شهر علیه ایشان تظاهرات به راه انداخته اند، محکوم نموده، صریحاً اعلام می دارد که چون معظم له، حسب الامر مبارک امام و مقامات عالیه جمهوری اسلامی به اصفهان آمده اند، هرگونه تظاهرات و مخالفت با ایشان را تظاهر و مخالفت با امام می داند و بر مقامات رسمی دادگاه انقلاب لازم است از این گونه کارهای خلاف جلوگیری نمایند.»(۲)

ضمیمه روزشمار ۲۷/۱/۱۳۵۹: بررسی مواضع و رفتار چهار گروه فعال داخلی

در بررسی مواضع و رفتار گروه های سیاسی فعال کنونی، از شماره امروز نشریاتی که ارگان چهار گروه مختلف هستند، مطالبی انتخاب شده است که در این ضمیمه ارائه می شود. این چهار گروه عبارتند از: سازمان چریک های فدایی خلق ایران، حزب توده ایران، سازمان مجاهدین خلق ایران و جنبش مسلمانان مبارز.

۱. سازمان چریک های فدایی خلق

هفته نامه "کار"، ارگان سازمان مزبور، در شماره ۵۴ خود که امروز منتشر شد، گزارش راهپیمایی ضدامپریالیستی این سازمان را که به طور جداگانه در روز ۲۲ فروردین برگزار شد، درج کرده است. در کنار گزارش این راهپیمایی، طی مقالات و گزارش های مختلفی که درج شده است، سازمان توجه خود را به افشاگری و محکومیت و نیز بررسی نقاط ضعف جناح های مختلف حاکمیت و نهادها و ارگان های گوناگون معطوف داشته است.(۳) در این جا بخش هایی از پنج مقاله و گزارش این شماره نشریه ذکر می شود که تنوع مطالب و در عین حال جهت گیری واحد این نشریه و سازمان را نشان می دهد.

در صفحه اول نشریه، در کنار گزارش راهپیمایی ضدامپریالیستی سازمان چریک های فدایی خلق با عنوان «تا قطع کامل سلطه امپریالیسم به مبارزات ضدامپریالیستی خود ادامه خواهیم داد» مطلبی با عنوان "بنی صدر در فکر اتحاد با امپریالیسم اروپا و ژاپن" جلب توجه می کند. در این مطلب آمده است:

«آقای رئیس جمهور، روز جمعه ۲۲ فروردین، در پایان تظاهرات ضدامپریالیستی مردم، یک بار دیگر تمایل خود را به بسط مناسبات اقتصادی و سیاسی با امپریالیسم اروپا و امپریالیسم ژاپن نشان داد. او طبق معمول کوشید دولت های امپریالیستی اروپا و ژاپن را که دشمنان سوگند خورده خلق های ایران و جها نند، دوست مردم ما جلوه دهد! بنی صدر گفت: اروپا و ژاپن توانایی "ابرقدرت" شدن را ندارند. آنها

۱- مأخذ ۳۰، ص۳.

۲- روزنامه بامداد، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص ۲، اصفهان - خبرگزاری پارس.

۳- این برخلاف مشی سازمان مجاهدین خلق است که توجه اصلی خود را به جناح خط امام معطوف کرده است.

زیر سلطه امریکا هستند. او قبلاً نیز در سخنرانی اش که از صدا و سیمای جمهوری اسلامی پخش شد، گفته بود که ما می توانیم با این دولت ها کنار بیاییم.»(۱)

در ادامه مقاله آمده است:

«آقای رئیس جمهور می خواهد زیر پوشش اصطلاح ضدعلمی "دو ابرقدرت" که اختراع خود امپریالیست ها است، ماهیت ضدخلقی و امپریالیستی دولت های اروپا و ژاپن را پوشیده نگاهدارد و بکوشد در توده ها این توهم را ایجاد کند که امپریالیسم آلمان، ژاپن، فرانسه و غیره، متحد امپریالیسم امریکا نیستند، بلکه دشمن امریکا و دوست ما هستند! ... اگر آقای رئیس جمهور خبر ندارد - که دارد - مردم ما سال هاست که می بینند چگونه بازار میهن ما را کالاهای ژاپنی، آلمانی، انگلیسی، فرانسوی و امریکایی اشغال کرده است و چگونه همه این کشورها نفت ما را به غارت می برند. مردم آگاه ما به تجربه خویش دریافته اند که همه این دولت های امپریالیستی دشمنان ما هستند. ... امپریالیست ها به هر جنایتی دست می زنند و هیچ کدام دست کمی از دیگری ندارند. یک روز امپریالیسم آلمان، خلق های جهان را مورد تهاجم ارتش نازی قرار می دهد و برای کسب منافع بیش تر، میلیون ها تن از زحمتکشان جهان را کشتار می کند؛ یک روز امپریالیسم ژاپن خلق کره را کشتار می کند؛ روز دیگر فرانسه مردم محروم الجزایر را کشتار می کند؛ امپریالیسم امریکا بزرگ ترین جنایات تاریخ را در ویتنام مرتکب می شود؛ و یا انگلیس ها همراه با ارتش شاه، خلق عمان را به خون می کشند؛ و هم اکنون آلمان و فرانسه برای سرکوب مردم جنوب افریقا، نژادپرستان افریقای جنوبی را تا دندان مسلح می کنند و در چاد به کشتار مردم مشغولند و ...(۲)

خیر! آقای رئیس جمهور کار دشواری در پیش دارد. تطهیر دولت های امپریالیستی اروپا و ژاپن همان قدر دشوار است که تجزیه طلب جلوه دادن خلق کُرد و ضدانقلاب خواندن نیروهای انقلابی. ... منظور آقای رئیس جمهور البته روشن است؛ او دولت های امپریالیستی اروپا و ژاپن را در مبارزه خود علیه کشورهای سوسیالیستی، متحد خویش می داند و البته این درک او کاملاً بجا است؛ اما صدالبته جناب رئیس جمهور نمی تواند مقصود خود را صراحتاً با مردم در میان گذارد. سیاستی که امروز بنی صدر می خواهد به مرحله اجرا بگذارد، کم و بیش همان سیاستی است که نظریه "سه جهان" نام گرفته است. ... این سیاست در عمل به دشمنی با کشورهای سوسیالیستی برمی خیزد و در کنار امپریالیسم جهانی قرار می گیرد. ...

سیاست خارجی شورای انقلاب و شخص رئیس جمهور در تضاد مستقیم با خواست های ضدامپریالیستی توده ها است و در بسیاری موارد با خط عمومی دیپلماسی امپریالیسم امریکا همسو است. شرکت در کنفرانس ارتجاعی پاکستان و نزدیکی آقای رئیس جمهور با ضیاءالحق امریکایی، تنها جنبه ای از این همسویی را نشان می دهد. شورای انقلاب و شخص رئیس جمهور، به مناسبت قطع رابطه دیپلماتیک با امریکا در جشن و سرور توده های مردم خود را شریک می دانند. پرسیدنی است که اگر واقعاً خواستار این امر بودید، پس چرا تاکنون پیش قدم نشدید؟ پرسیدنی است که چرا هنوز هم از الغای قراردادهای امپریالیستی خودداری می نمایید؟؟» مقاله با این مطلب نیشدار تمام می شود:

«بنی صدر می گوید: "من نمی خواهم اروپا و ژاپن را جانشین ابرقدرت ها بکنم و من می خواهم ملت های اروپایی را که آمادگی دارند، از سلطه ابرقدرت ها بیرون بکشم." آقای رئیس جمهور! فعلاً بیرون کشیدن ملت های اروپایی از سلطه "ابرقدرت ها" پیش کش! لطف بفرمایید قراردادهای ایران با کشورهای امپریالیستی را لغو کنید و در معرض دید مردم بگذارید! یک سال و اندی است که مردم خواستار قطع سلطه سیاسی و اقتصادی امپریالیسم جهانی در ایران هستند. لطف بفرمایید و کارنامه خودتان را در شورای انقلاب، دولت و مقام ریاست جمهوری، به مردم ارائه دهید.»(۳)

در همین شماره، نشریه کار گزارش تحلیلی مفصلی نیز برضد بنی صدر درج کرده است، با عنوان

۱- نشریه کار، ارگان سازمان چریک های فدایی خلق ایران، شماره ۵۴، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- سه نقطه (...) از متن خود نشریه است.

۳- همان، ص۲.

"بنی صـدر، موافق قطع ارتبـاط بـا امریکـا یـا مخـالف آن؟ کـدام یـک!" این گزارش، مجموعه نقـل قول هایی از بنی صـدر است که در روزهای مختلف (از اشـغال لانـه تـاکنون) در روزنامه های اطلاعات و کیهان درج شـده است. سازمان از این اقوال نتایجی گرفته که در جای جای گزارش درج شده است. در این گزارش آمده است:

«اشـغال مرکز جاسوسـی امریکا توسط "دانشـجویان مسـلمان پیرو خط امام" انعکاسـی از مبارزات ضـدامپریالیستی - دمکراتیک توده ها است. این حرکت که انعکاس خشم و کینه بی پایان توده ها علیه امپریالیسم است، قـدم مؤثری بود برای آشـکار شدن صف بندی نیروها؛ ... عاملی بود برای این که توده ها دوسـتان واقعی خود، دوستان ناپیگیر و موقتی خود، و دشمنان خود را بشناسند. اشغال مرکز جاسوسی در تعادل سیاست بین المللی نیز مسائلی پیش آورد و سازشکاران را به تکاپوی بیش تری واداشت. آقای بنی صدر یکی از کسانی بود که از همان آغاز اشغال مرکز جاسوسی، بـا آن بـه مخـالفت برخـاست و در تمـام مـدت شـش مـاه که از این حرکت می گـذرد، چه در پست وزارت امـور خـارجه و چه در پست ریاسـت جمهوری، همواره تلاش کرد که "بحران" رابطه بین ایران و امریکا را به نحوی پایان دهد.

بنی صدر در همان روزهای اول گفت: "اشغال سفارت دست کم مبیّن عجز دولت انقلاب از حفظ امنیت، حتی در مرکز کشور است و بر این امر، نتایج نامطلوب بار است." (نقل از روزنامه اطلاعات سه شـنبه ۱۵ آبان ۵۸) ما هم معتقـدیم که دولت "انقلابی" بازرگان عاجز بود. ما عجز دولت بازرگـان را در این می بینیم که بنـا به مـاهیت طبقاتی اش نه تنها نمی توانست مسائل توده ها را پاسـخ گویـد، بلکه درست در مقابل منافع توده ها قرار داشت. بنی صدر عجز دولت بازرگان را در عدم توانایی اش برای "حفظ امنیت" مرکز جاسوسی امریکا می بیند. "حفظ امنیت" از شعارهایی است که بنی صـدر در قبـل از ریـاست جمهوری مطرح می کرد و امروز می خواهـد با بازسازی ارتش، خلع سـلاح توده ها، و انهـدام شوراها، این شعار را عملی سازد. ... آقای بنی صدر با پیش کشیدن مسئله "حفظ امنیت"، مخالفت خود را با اشغال مرکز جاسوسی اعلام می کند.

بنی صـدر درست در زمـانی که شـور مبـارزات ضـدامپریالیستی در میهن مـا اوج گرفته و دامنه این مبـارزات، گسـترده تر می شـود، می خواهـد با "مذاکره" مسئله را فیصله دهد. بنی صدر می خواهد همه چیز را درست در زمانی که مبارزات مردم رو به گسترش است، با مذاکره حل کند تا هر طوری شـده از ادامه و گسترش مبارزات ضـدامپریالیستی مردم جلوگیری کنـد. او برای عملی کردن مقصود خود با سـفرا و کاردارهای خارجی به مـذاکره می نشـیند و می گویـد از کشورهای خود بخواهید که امریکا بپذیرد که اعلام کند دیگر در امور داخلی ما دخالت نخواهد کرد، ...(۱) ما قصد قطع رابطه با امریکا نداریم، (نقل از روزنامه اطلاعات دوشـنبه ۲۱ آبان ۵۸) و در جای دیگر در مصاحبه با لومونـد می گوید: "دولت امریکا بایـد قبلاً بـا انتشـار اعلامیه ای به جنایاتی که به دست رژیم سابق مرتکب شـده، اعتراف کنـد و حق ما را در تعقیب شاه و دستیارانش به رسـمیت بشـناسد و از این پس نیز اسـتقلال و حـاکمیت ایران را محترم شـمارد. در این صورت، مسـئله گروگـان هـا به راحتی حـل خواهـد شـد." (نقـل از اطلاعات پنجشنبه ۱۱ بهمن ۵۸) اگر قرار بود امپریالیسم جهانی به همین راحتی اسـتقلال ما را به رسمیت بشناسد، دیگر چرا فقط برای ساقط کردن شاه، هفتاد هزار کشـته و صدها هزار زخمی دادیم؟ چرا ویتنام ۳۰ سال جنگیـد؟ چرا ارتش های امپریالیستی تا بن دندان به تجهیزات مدرن نظامی مسلح می شوند؟

بنی صـدر نه تنهـا از چنین دولتی می خواهـد که "اسـتقلال" مـا را به رسـمیت بشـناسد، بلکه از آن انتظـار کمک هم دارد. وی در مصاحبه اش با لومونـد می گویـد: "اگر امریکا می خواهـد ما را در برابر شوروی کمک کنـد، بهترین راه آن است که از دخالت و تحریک و توطئه در انقلابمان خودداری کند." (نقل از اطلاعات پنجشنبه ۱۱ بهمن ۵۸) به این ترتیب آقای بنی صدر امریکا را طوری جلوه می دهد که می تواند

۱- این سه نقطه از متن مقاله است.

علیه انقلاب و توده های ما دشمنی نکند و حتی می تواند ما را به اصطلاح کمک هم بکند و با چنین شیوه ای بنی صدر سعی می کند عمق دشمنی امپریالیسم جهانی به سرکردگی امریکا را با زحمتکشان ما پوشیده نگاهدارد و از تیزی و گسترش مبارزات ضدامپریالیستی توده ها بکاهد و دولت های سوسیالیستی را که دوست زحمتکشان ما هستند، دشمن مردم جلوه دهد. ...

بنی صدر در این اواخر با تکیه بر این که ۱۰ میلیون رأی آورده است و به خیال این که همه این ۱۰ میلیون از او حرف شنوی دارند و می تواند آنها را به نحوی دعوت به سازش با امریکا کند، به دولت امریکا وعده می دهد که گروگان ها را به شورای انقلاب تحویل خواهد داد؛ چون هم او و هم دولت امریکا می دانستند به محض اینکه شورای انقلاب مسئولیت نگهداری گروگان ها را به دست بگیرد، مراحل بعدی برای آزاد شدنشان به زودی و به سهولت طی خواهد شد؛ اما تمام نقشه های ظریف آقای بنی صدر نقش برآب شد. توده ها نخواستند چنین شود و آیت الله خمینی هم که در پیام نوروزی، امتیازات زیادی به بنی صدر داده بودند، در مورد گروگان ها روی موضع قبلی اش ماند و آقای بنی صدر به مقصود نرسید؛ اما بنی صدر با زیرکی خاصی اعلام کرد که از اول با قطع رابطه ایران و امریکا نه تنها موافق بوده است، بلکه تمام تلاشش را هم در این جهت به کار گرفته است. آقای بنی صدر باز هم نمی خواهد بازنده شود.»(۱)

در مطلبی دیگر با عنوان "باندهای سیاه، مزدور سرمایه داران"، سازمان چریک های فدایی خلق به تحلیل درگیری های خیابانی و واکنش های هواداران نظام جدید در برابر اقدامات این سازمان، پرداخته است. طبعاً در این بررسی، سازمان خود را نیروی انقلابی خوانده است؛ نیرویی که مجاز به رفتار انقلابی و خارج از قانون و چارچوب نهادهای نظام جدید، و نیز مجاز به حفظ سلاح و کاربرد آن در صورت لزوم، می باشد. با این حال، سازمان، هواداران نظام جدید و جناح های آن را با عناوین مطلوب خویش محکوم می کند؛ هوادارانی که آنها هم در قبال رفتار امثال این سازمان، از خود رفتار انقلابی خارج از چارچوب نهادهای قانونی نشان می دهند. ملاک و معیار سنجش نیز ایدئولوژی و مشی سازمان است. در این چارچوب خواه ناخواه، نیروهای هوادار نظام جدید، حتی به ضدانقلابیون سلطنت طلب، فئودال ها، سرمایه داران وابسته و محافل امپریالیستی وابسته نشان داده می شوند. سازمان انتقاد می کند که روزنامه جمهوری اسلامی عده خاصی را مردم می خواند؛ اما خود نیز با این که اقلیتی بیش نیست، هواداران خود را مردم می خواند. در این نوشته، نقطه ضعف سازمان مزبور، در نحوه ترسیم پایگاه طبقاتی و نوع وابستگی مخالفان خویش بارز است؛ هرچند در ترسیم "چگونگی تهاجم طرف" و "مظلومیت" خود و متحدانش نیز آن قدر افراط می کند که گزارش را برای خواننده خوش باور نیز کم اثر می سازد. در مقاله یاد شده آمده است:

«خلق مبارز ایران، در دوران پرشکوه انقلاب شاهد پیدایش و رشد گروه ها و دستجاتی بودند به نام "چماق به دستان"، و بعد از قیام دلاورانه شان نیز می بینید که چماق به دستان و قداره کشان، در گروه هایی به نام "حزب الله" گرد هم آمده اند. کار این گروه ها حمله به تظاهرات و راهپیمایی های سازمان های سیاسی مترقی، حمله به کتابخانه ها و آتش زدن کتاب ها و نشریات، آدم ربایی، تهدید و ترور، دستگیری و شکنجه نیروهای مبارز و ایجاد محیطی خفقان آلود برای نیروهای انقلابی است.

"باندهای سیاه" در هر کشوری در دوران انقلابی آن کشورها و مدتی بعد از پیروزی انقلابات به وجود می آیند و فعالیت های ضدانقلابی خود را با برنامه ای که از طرف نیروهای ضدانقلاب به آنها داده می شود، پیش می برند. نیروهای ضدانقلاب یعنی امپریالیسم، سرمایه داران، ملاکین، و ایادی و کارگزاران آنها، این باندهای سیاه را سازمان دهی کرده و در جهت سرکوب جنبش ها و عقب راندن توده های انقلابی به کار می گمارند. در عصر امپریالیسم، کانون اصلی تکوین و رشد چنین باندهایی کشورهای امپریالیستی بوده و شبکه ای وسیع از باندهای سیاه در سراسر جهان گسترده می شود. سازمان های جاسوسی و اطلاعاتی کشورهای امپریالیستی بر فعالیت این شبکه ها نظارت دارند و فعالیت این گروه ها زمانی به اوج خود می رسد که خیزش توده ها علیه امپریالیسم و وابستگانشان اوج می گیرد. باندهای سیاه، از طرف

۱- همان، ص۶ و ۷.

ضـدانقلاب علیه انقلاب به وجود می آینـد و زمانی شـکل می گیرنـد که دیگر، توده ها به هیـچ دیکتاتوری تمکین نمی کنند، بر ارتش ضدخلقی فائق می آیند و سیاست های اصلاح طلبانه سرمایه داری و امپریالیسم هم دیگر، توده ها را نمی فریبد. این گروه های ضدانقلابی در حقیقت دست و پازدن های مذبوحانه امپریالیسم و وابستگانش را به نمایش می گذارند. ...

در میهن ما نیز در دوران انقلاب، چماق به دسـتان آریامهری که توسط ایادی و وابسـتگان امپریالیسم امثال سالارجاف ها سازمان دهی می شونـد، در اوج ورشکسـتگی سیاسـی رژیم شاه، فعالیت های ضـدانقلابی خود را شـروع کردند. خلق قهرمان ما نه تنها این باندها را در هم شـکست، بلکه ارتش ضـدخلقی و امپریالیستی را نیز عقب راندنـد؛ اما بعد از سـرنگونی شاه، فعالیت این گروه ها با همان شیوه ها، منتها در قالبی دیگر و با شـعار "حزب فقط حزب الله" از سـرگرفته شـد. ... ما هر روز شاهـد رشد یافتن و متشـکل تر شدن این باندهای سیاه هستیم. این گروه ها از طرف ایادی سرمایه داران وابسـته، فئودال ها و زمین داران بزرگ، سازمان دهی می شونـد و جناحی از حاکمیت، آنها را تقویت می کند. این جناح در شورای انقلاب، سپاه پاسداران، کمیته ها، ارتش و به خصوص حزب جمهوری اسلامی ریشه دوانده اند.

شیوه برخورد ارگان حزب جمهوری اسـلامی، روزنامه جمهوری اسلامی، با این باندها، به خوبی نشان می دهد که باندهای سیاه مورد حمایت چه احزاب و محـافلی است. همیشه بعـد از یـک حمله وحشیانه به صـفوف نیروهای مترقی و درگیری های خونین و کشـته شـدن چنـد مبارز، روزنامه جمهوری اسـلامی می نویسد فلان سازمان میتینگ داشت و گروهی از مردم!! به مخالفت با آن میتینگ، شـعارهایی علیه آنها دادند و با گروهی از مردم خشـمگین!! به صـف ضـدانقلابیون!! حمله کردنـد. روزنـامه جمهوری اسـلامی وقیحـانه این اوباشـان را گروهی از مردم تلقی می کنـد و می کوشـد حرمت انقلابـی مردم مبـارز ما را پایین بیاورد. توده های رزمنـده ما، طی دوران یکساله انقلاب و در روزهای خونین و پرشـکوه قیام، نشان دادنـد که از چه متانت انقلابی برخوردارنـد. مردم ما با حملات خشـمگین خود به صف اوباشان چماق به دست و دسـتگیری آنها، نشان دادند که چه نفرت عمیقی نسبت به این باندهای سیاه و مرتجع دارند ...

اینک که مبارزات ضـدامپریالیستی توده ها هر روز گسترده تر و عمیق تر می شود، بانـدهای سـیاه دست به توطئه های جدیـدی خواهنـد زد. ما در گوشه و کنار میهنمان هم اکنون شاهد اعمال سیاه آنان هستیم. باندهای سیاه از طرف ضدانقلاب یعنی سرمایه داران وابسته، مالکین و زمین داران بزرگ، شـیوخ مرتجع محلی، سـران ارتش، وابسـتگان به دربار، و سـلطنت طلبان حمایت شـده، توسط عناصـری چون بختیار، قطب زاده، چمران و ...(۱) سازمـان دهی می شونـد. مبـارزه ای بی امان علیه بانـدهای سیاه و اعمال ننگین آنان را جهت پیشبرد مبارزات ضـدامپریالیستی - دمکراتیک توده ها به پیش بریم و از افشای اعمال جنایتکارانه آنان برای توده های سـتمدیده، غافل نباشـیم. باندهای سـیاه، ورشکسـتگی سیاسـی وابستگان به امپریالیسم را به نمایش می گذارند.»(۲)

در گزارش دیگر با عنوان "دهقانان ترکمن صحرا تا پای جان از زمین های خود دفاع خواهند کرد" آمده است:

«بعـد از یورش و سـرکوب ناجوانمردانه خلق ترکمن، به خصوص سـتاد مرکزی شوراهای ترکمن صـحرا، زمین داران بزرگ منطقه که منتظر چنین روزی بود ه انـد و جنـگ گنبـد را به یـاری سپاه پاسـداران و فرمانـدهان ارتش و حمایت رئیس جمهور بنی صـدر برپا داشـتند، با کسب اجازه از مسئولین امر، به روسـتاها بازگشـته و دوری چندین ماهه ای را که از ترس شوراهای روستایی جرأت بازدید شبانه را از زمین های غصبی نداشتند، جبران می کننـد. آنهـا اکنون روزانه و با اطمینان کامل به سـر مزرعه ها آمـده انـد و زمین هایی را که از طرف شوراها و با خرج و مخارج و اتحاد دهقانان کاشـته شده است، صاحب شده اند. ... بدون شک، دهقانان ترکمن صحرا در مقابل این اقدامات ساکت نخواهند نشست. مسئله زمین تنها با

۱- این سه نقطه از متن مقاله است.

۲- همان، ص ۴ و ۱۶.

مصادره انقلابی زمین زمین داران بزرگ و سپردن اموال آنها به شوراهای واقعی دهقانان حل است. دهقانان ترکمن صحرا از شوراهای دهقانی پیگیرانه دفاع می کنند و به مبارزات خود علیه زمین داران بزرگ و حامیان آنها ادامه خواهند داد.»(۱)

به این ترتیب سازمان به نوعی نشان می دهد که علی رغم ضرباتی که به دلیل چپ روی و کاربرد سلاح در گنبد خورده و از معادلات قدرت این منطقه حذف شده است، هنوز نوستالژی "مبارزه مسلحانه خلق ترکمن" را رها نکرده است و آن را در پوشش دعاوی ارضی و حمایت از دهقانان ادامه می دهد؛ از این رواست که مراسم چهلم "فداییان شهید" ترکمن صحرا را که حدود ۲۰ روز قبل برگزار شده بود، امروز به تفصیل، همراه مقایسه با شهادت بیژن جزنی از بنیان گذاران سازمان، درج کرده است(۲)

۲. حزب توده

حزب توده در شماره امروز ارگان خود، نامه مردم، در مطلبی تحت عنوان "حزب کمونیست عراق روش خصمانه رژیم بعثی عراق را علیه ایران محکوم و از انقلاب ایران پشتیبانی می کند" نوشت:

سهیل احمد، عضو هیئت سیاسی و سخنگوی رسمی حزب کمونیست عراق، موضع حزب را نسبت به روش خصمانه رژیم بعثی عراق علیه ایران به شرح زیر اعلام داشت:

«در این اواخر، حمله جنون آمیز باند دیکتاتور و تروریست حاکم بر عراق علیه کشور همسایه ما ایران که مردم آن روابط تاریخی استواری با مردم کشور ما دارند، اوج گرفته است. ... این اقدامات تماماً با اقدامات کارتر هماهنگی دارد که عبارت است از ادامه روش خصومت آمیز نسبت به کشور ایران. رهبران حزب بعث حاکم (حزب رستاخیز عراق) از روز سرنگونی رژیم استبدادی شاهنشاهی از این روش پیروی می کنند؛ از جمله: مرزهای خود را برای عناصر ساواک و مزدوران شاه باز گذاشته اند؛ رؤسای عشایر و فئودال ها و عمال آنها و همچنین برخی گروهک های سیاسی ضدانقلاب ایران را با پول و اسلحه تجهیز می کنند و آنان را آموزش لازم می دهند و برای تخریب به خوزستان و کردستان گسیل می دارند ...؛ باند حاکم در عراق هزاران خانواده بی گناه را از شهرهای مختلف عراق و از ملیت های عرب و کُرد به بهانه این که ایرانی الاصل هستند، در منتهای بربریت و وحشیگری از خانه و کاشانه شان محروم کرده و آنها را در صحرای سوزان نزدیک به مرز ایران ریخته است؛ علیه سفارت ایران در بغداد اعمال ناشایستی می کند و واحدهای نظامی خود را به سوی مرزهای ایران گسیل می دارد و دست به اقدامات تحریک آمیز جنگی می زند ...؛ حکام بعثی عراق همراه با این گونه اعمال، تولید نفت عراق را به منظور جبران نفت ایران که از شرکت های امپریالیستی قطع شده است، افزایش داده و به خاطر خدمت به همین شرکت ها، مانع افزایش بهای نفت توسط سازمان اوپک شده اند. این اقدامات تنها بر ضدخلق های ایران و منافع آنها و خط ضدامپریالیستی و ضدصهیونیستی امام خمینی نیست، بلکه ضد منافع مردم عراق و تمام خلق های عرب و منعکس کننده بحران شدید حاکم بر کشور و نمایانگر نارضایی های مردم و مخالفت توده ها علیه رژیم استبدادی عراق و پرده پوشی و منحرف کردن افکار خلق های عرب از مبارزه علیه توطئه کارتر - بگین - سادات نیز هست. ... حزب کمونیست عراق در کنار خلق های برادر ایران، در مبارزه علیه امپریالیسم امریکا و دسیسه ها و توطئه های حکام بغداد و برای سازندگی آینده آزاد و سعادتمند، قرار گرفته و می گیرد. این موضع گیری ها، در مقاله ها و اظهارنظرهای متعددی در روزنامه و مجله حزب و همچنین در فعالیت های عملی علیه رژیم ترور و خونخوار عراق، تجسم یافته است. اکنون نیز حزب ما نسبت به اقدامات جدید حکام بغداد بر ضد منافع هر دو خلق برادر ایران و عراق و برضد منافع خلق های عرب، تنفر خود را ابراز می دارد و با عزمی راسخ مبارزه خود را همراه با سایر احزاب و نیروهای میهن دوست، برای سرنگونی رژیم دیکتاتوری و خونخوار و استقرار یک نظام ملی و دمکراتیک به جای آن، که در کنار خلق های ایران و خلق های عرب قرار گیرد، ادامه می دهد.»(۳)

۳. سازمان مجاهدین خلق

از شماره امروز روزنامه مجاهد، سه مطلب مختلف در این ضمیمه ذکر می شود که هر کدام جنبه ای از

۱- همان، ص۱۱.

۲- همان، ص۱و۱۶.

۳- روزنامه نامه مردم، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص ۱و ۲.

حساسیت ها و روش های کاری سازمان را نشان می دهد.

در سرمقاله، به بحث انتخابات مرحله اول پرداخته شده است. سازمان مجاهدین خلق طبق روش جاری خود، ضمن حفظ موضع مظلومیت و حق به جانب، تهدید تلویحی مقاومت در هر وضعیت را نیز چاشنی مطلب کرده است. در این سرمقاله آمده است:

«انبوه شکایات، انتقادات و اعتراضات نیروهای سیاسی و انقلابی کشور به نحوه برگزاری و نتایج ناپذیرفتنی مرحله اول انتخابات مخصوصاً در تهران و چند شهر دیگر، سرانجام به تشکیل کمیسیون هفت نفره منجر شد. معترضین همچون گذشته هیچ نقشی در انتخابات افراد کمیسیون که علی القاعده بایستی به مشابه حَکَم مورد قبول هر دو طرف دعوا باشد، نداشتند. اخلاقاً نیز می بایست کسانی که خودشان در انتخابات ذی نفع هستند، چه در شورای انقلاب و چه در هر جای دیگر، کم ترین نقشی در انتخاب کمیسیون می داشتند. این برای خود آنها هم بهتر بود و شائبه هرگونه دخالتی را از ایشان می زدود؛ لکن به هر حال کمیسیون به گونه ای یکجانبه برگزیده شد. ... سپس اخبار بعدی حاکی از آن بود که به علت تراکم کار کمیسیون و ازدیاد حجم شکایات رسیده، انتخابات مرحله دوم رسماً به مدت یک ماه به تعویق می افتد؛ حتی برخی از افراد مسئول کمیسیون علناً می گفتند که هیچ الزامی برای آنان وجود ندارد که به همین یک ماه قناعت نمایند و چه بسا که یک رسیدگی جدی سراسری به کلیه موارد شکایت، مدت زمان زیادتری را ایجاب کند؛ ولی با این همه، در میان بهت و حیرت عمومی، وزارت کشور بدون این که هنوز نتایج آن همه شکایاتی که به تأسیس کمیسیون هفت نفره منجر شد، روشن شده باشد، اعلام نمود که دومین مرحله انتخابات در روز ۱۲/۲/۵۹ برگزار خواهد شد. ...

نتیجه این است که نتایج اعلام شده در مرحله اول، فارغ از هر شکوه و شکایتی به قوت خود باقی خواهد ماند. ... مهم تر از این هیچ تفاوت چشمگیر و اساسی نیز میان طرز عمل انتخاباتی مرحله دوم با مرحله اول وجود نخواهد داشت. ... با این تفاصیل آیا می توان گفت که تجربه زندگی تفاهم بار و مسالمت آمیز شورایی با شرکت تمام اقشار و نیروهای مردمی، از پیش محکوم به شکست و عدم توفیق شده است و انحصار طلبی هیچ جایی برای آن باقی نگذاشته؟ و این جا است که بار دیگر نیروهای انقلابی در معرض یک آزمایش سیاسی بزرگ دیگر قرار می گیرند. ...(۱) چه باید کرد؟ ...

صریحاً بگوییم ما در حال حاضر به رغم این که همچون گذشته هیچ گاه صفوف نخستین مبارزه مقدس انقلابی و اسلامی مان را ترک نخواهیم کرد، حتی آمادگی داریم که اگر درست باشد، در سطح پارلمانی از کلیه کرسی های نمایندگی نیز چشم پوشیده و در عمق توده ای مبارزه شناور شویم. ملاحظه می شود که موضع گیری ما در دومین مرحله انتخابات مجلس، نه فقط امری مربوط به خودمان بلکه مربوط به کل ترکیب و حیات مجلس آینده و در یک کلام، تمام انقلاب و سرنوشت سیاسی کشور است. در این باره جای سخن بسیار است؛ اما آنچه امروز می توان گفت این است که مجاهدین خلق ایران به رغم تمام فشارها و جراحت ها که تا این لحظه برای دفاع از حریم انقلاب و پاسداری از مرزهای مقدس آن متحمل شده اند، همچنان با عزمی جزم از هیچ چیز فروگذار نخواهد نمود.»(۲)

در این شماره روزنامه، همچنین به موضوع آیت الله صدر و اختلافات اخیر ایران و عراق در همان قالب های خاص توجیهی و تبلیغی سازمان پرداخته شده است. این مطلب تحت عنوان "دیدار برادر مجاهد، مسعود رجوی با برادر هانی الحسن" درج شده است. درج عنوان آن در صفحه اول روزنامه، نشانه اهمیت مطلب است. متن کامل این مطلب به شرح ذیل می باشد:

«برادر مجاهد مسعود رجوی در محل سفارت فلسطین با برادر هانی الحسن سفیر فلسطین در ایران ملاقات کرد. طی این ملاقات، برادر ما از وضعیت دقیق و همچنین سلامتی آیت الله صدر و سرنوشت ایشان در عراق جویا گردید. برادر هانی الحسن که خود به شدت نگران سلامتی آیت الله بود اظهار داشت

۱- این سه نقطه از متن نشریه مجاهد است.

۲- نشریه "مجاهد"، شماره ۴۲، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص۱و۲.

که "اخبـار مربوط به این دانشـمند و مجاهـد بزرگ را دقیقاً تعقیب می کنیم و به محض دریافت هرگونه اطلاعات موثق از منابع فلسـطینی در این مورد، آن را با مردم ایران در میان خواهیم نهاد." در این ملاقات در مورد مناسـبات عراق و ایران گفت وگو شد و برادر هانی الحسن تأسف عمیق خود را از توطئه های امپریالیستی و صـهیونیستی که می خواهـد سـرباز مسـلمان عراقی را رودرروی سـرباز مسـلمان ایرانی قرار دهـد ابراز داشت و افزود: "جنـگ افروزی میـان ملت هـای مسـلمان، توطئه ای به منظور منحرف کردن اذهـان خلق هـای ما از دشـمنان اصـلی شان، امریکا و اسـرائیل است." برادر هانی افزود که این مطلب را من جمله با سـفیر عراق در ایران در میان گذاشـته و تا آن جا که در توان داشـته باشـد، برای عقیم کردن توطئه های امپریالیستی و صهیونیستی تلاش خواهد نمود.

متقابلاً برادر مسعود رجوی ضمن ارائه نظریه اعلام شده مجاهدین در قبال عراق (مورخ ۱۸ فروردین) اظهارات سفیر انقلاب فلسطین را مورد تأیید قرار داده و آرزو و پیشـنهاد نمود که انقلاب فلسـطین و شـخص برادر یاسـر عرفـات از این پس نیز بتواننـد با مساعی جمیله خود، راه هرگونه بهره برداری هـای امپریـالیستی و صـهیونیستی را در این رابطه سـد نموده و بر اسـاس اصول احترام متقابـل و عـدم دخالت در امور داخلی که از موازین اجتناب ناپذیر سیاست بین المللی و اصول مورد اعتقاد انقلاب ایران و شخص امام خمینی است، تا آن جا که می تواند از رودررویی سرباز مسلمان عراقی و ایرانی و گسترش مخاصـمات جلوگیری نموده و همه جبهه هـای منطقه را علیه امپریـالیست هـا و صـهیونیست ها سـمت دهنـد و این امری است که بی گمان برادر عرفات با توجه به مجموعه تجارب انقلابی و شـناختی که از سیاست های عراق دارد، به آن توانایی داشـته و طبعاً درمسیر قطع مخاصـمات و حـل و فصـل مسـالمت آمیز قضایا، از اعتماد ملتین ایران و عراق و شـخص امام خمینی رهبری انقلابمان و کلیه نیروهای انقلابی منطقه نیز برخوردار است.

در خاتمه، طرفین، ایمنی و رفع هرگونه تضییقات از آیت الله صدر را خواستار شدند.»(۱)

تیتر مهم صـفحه اول، "گزارش رژه میلیشـیا در شهرسـتان ها" مربوط به راهپیمایی ضـدامریکایی روز ۲۲ فروردین است. در این گزارش، سازمـان مجاهـدین برنـامه گسترش بُعـد نظامی خویش را اذعان داشـته و تصـریح کرده است که «میلیشـیا در آینـده، ارتش خلق را خواهـد ساخت.» در این گزارش آمده است:

«میلیشـیا، چریک نیمه وقت، رزمنده راه خدا و خلق، اکنون می رود تا به نقطه امیدی واقعی در قلب تک تک مردم مملکت ما تبدیل شود. میلیشـیا پاسـخی صادقانه به شور ضدامپریالیستی خلق سـتم کشیده ایران و پاسخی جدی به ضرورت تداوم یک انقلاب واقعی، یعنی وجود ارتش خلق، می باشد و امروز طنین پرشکوه قدم های محکم و استوار میلیشیا، در سرتاسر کشور، به روی آرزوها و طمع های حریصانه امپریالیست ها خط یأس می کشد. ... امروز در پاسخ به دعوت مجاهدین خلق، بسـیاری از اقشار مختلف اعم از دانشـجویان و دانش آموزان، کارگران، کارمندان، اصناف، در صفوف میلیشیا متشکل شده اند و می روند تا با عزمی راسخ، در آینده ارتش خلق را بنا کنند. ...

رژه پرشـکوه میلیشـیا در شـهرهای ایران به مناسبت راهپیمایی وحـدت (ضدامپریالیستی)، خود جلوه ای از آمادگی و هشـیاری کامل این پیشـتازان قهرمان علیه توطئه های امپریالیست ها به حساب می آمد. هزاران میلیشـیا در شهرسـتان ها با رژه خود در کنار راهپیمایی سراسـری شـکوهمند خلق قهرمان ایران، قدرت واقعی خلق را به نمایش گذاشـتند. این رژه در روز جمعه بیست و دوم فروردین در شهرهای لاهیجان، رشت، اراک، لنگرود، قائم شـهر، ارومیه، گرگان، صومعه سـرا، تبریز، ساری، بابل، شیراز، رودبار، محمودآباد، بابلسر،آمل و شهسوار انجام گرفت. برادران و خواهران از ساعت ها قبل از مراسم رژه، با تمرین های لازم، خود را آماده می کردند. اسـتقبال مردم از رژه میلیشـیا بی نظیر بود. مردم بر سر آنها نقل و گلاب می پاشیدند؛ برای شان صلوات می فرستادند. ...

در تبریز در پایان رژه میلیشیا، یکی از برادران برای مردم به زبان ترکی سخنرانی کرد. او ضمن اشاره به مطلب فوق الذکر، از قول علی علیه السلام گفت: "اغزوهم قبل ان یغزوکم؛ بروید به جنگ آنها، قبل از

۱– همان.

آن که آنها به جنگ شما بیایند." این برادر ضمن سخنانی، از این که باز هم این امریکا است که پیش قدم قطع رابطه با ما شده، اظهار تأسف کرده و گفته است ما خودمان خیلی وقت پیش باید چنین کاری می کردیم.

در اراک رژه جالب میلیشیای جوان این شهر، عناصر واپس گرا را به وحشت انداخته بود. ... استقبال مردم اراک از میلیشیا بی نظیر بود. در خیابان بازرگان، مردم به گردن یکی از فرماندهان میلیشیا دسته گل انداختند. این استقبال خشم واپس گرایان را فزون تر کرد و برخی عناصر معلو م الحال وقتی دیدند به هیچ وجه نمی توانند صفوف میلیشیا را به هم بریزند، در میدان دکتر شریعتی راه را بر آنها بسته و مانع حرکتشان شدند. میلیشیای اراک که خود برای راهپیمایی وحدت ضدامپریالیستی بیرون آمده بود، حاضر نشد با درگیرشدن با مهاجمین به خواست های تفرقه انگیز آنها دامن زند. این بود که با هوشیاری کامل رژه را که داشت به پایان محل نزدیک می شد قطع نمود.

علی رغم برخی از این تلاش های مأیوسانه، میلیشیا با رژه خود در کشور، بذر امید در دل خلق قهرمان ما پاشید تا او در صلابت و عزم راسخ این پویندگان راه خدا و خلق، چشم انداز هایی کامل و همه جانبه از اسارت امپریالیسم را هر چه زودتر و نزدیک تر ببیند.»(۱)

در حالی که ارتش گذشته در حال بازسازی، و سپاه جدید انقلاب نیز در حال شکل گیری است، این گونه اعلام موجودیت و تبلیغ میلیشیا و نقشی که قرار است در آینده داشته باشد، آن هم بدون این که ارتباط آن با نهادهای مسلح رسمی و نیز ربط آ ن با بسیج و ارتش ۲۰ میلیونی مشخص شود، خود نمود نوع خاصی مقاومت سازمان در برابر حاکمیت نظام را تأکید می کند؛ مقاومتی که قرار است هرچه دیرتر و کم رنگ تر علنی شود تا فرصت لازم برای جذب نیروی لازم، برای برخورد حتمی آتی وجود داشته باشد. تا زمان آن برخورد، این اعلام حضور و مقاومت، با مقولاتی چون مبارزه با امریکا و حمایت از امام خمینی همراه است تا به این ترتیب، جذب نیروی مستمر و سپس مسئله دار کردن آنان را امکان پذیر کند. توجه به عکس های صفحه اول و چهارم این شماره روزنامه و عبارات ذیل آن، تا حدی گویای همین امر است.

در عکس صفحه اول، رژه میلیشیا در قائم شهر نشان داده شده و ذیل آن نوشته شده است: «قائم شهر: ارتش خلقی به پا می کنیم؛ ایران را سراسر ویتنام می کنیم.» در عکس صفحه چهارم که مربوط به شیراز است، راهپیمایی با چفیه های فلسطینی و عکس امام خمینی نشان داده شده و ذیل آن نوشته شده است: «شیراز: تحریم اقتصادی دیگر اثر ندارد، از کار و کوشش ما کارتر خبر ندارد.»

روش جذب نیرو، حرکت بـا همراهی نظام و امام است ولی در عین حال حرکت با شروطی همراه می شود که هر روز مسئله هواداران را بیش تر کند تا روز درگیری موعود که فقط در آنها کینه باشد نسبت به امام و نظام و دیگر هیچ.

۴. جنبش مسلمانان مبارز

هفته نامه امت، ارگان گروه جنبش مسلمانان مبارز به رهبری دکتر پیمان، در شماره امروز خود مقاله ای با عنوان " از اشغال لانه جاسوسی تا قطع رابطه با امریکا" درج کرد. در این مقاله، جنبش مسلمانان مبارز، طبق روال دائمی خود (انتقاد صریح و شدید از عناصر دولت موقت در حاکمیت کنونی و نیز انتقاد ملایم از جناح دیگر حکومت) ادامه می دهد و می نویسد:

کسانی که در طول ۹ ماه گذشته به فکر همه چیز بودند به جز مبارزه با امریکا و پایگاه های داخلی اش، و در برابر درخواست مصرانه مردم به قطع مناسبات با امریکا بی تفاوتی نشان می دادند و سخت سرگرم تقسیم غنایم و رقابت و ستیز بر سر قدرت بودند، اکنون شعارهای پرشور جوانان و مردم و رهنمودهای امام را تکرار می کردند؛ اگر چه در دل از این اقدام دانشجویان سخت دلخور بودند. افشای اسناد، مردم را با واقعیت زمامداران آشنا کرد؛ اما تحول بنیادی در مراکز قدرت رخ نداد. اعضای لیبرال دولت موقت به شورای انقلاب پیوستند و در حقیقت سر مردم شیره مالیدند. رقیبی ضربه خورده بود و

۱- همان، ص ۱و۴.

رقیبی بهره می برد؛ اما جناح روحانی و حزبی شورا در مجموع در مقایسه با دولتمردان، کم تر نگران و ناشاد از اقـدام دانشـجویان بود؛ اگر چه قلباً تشویق و حمایت نکردند و حتی یکی از آنان زمین سفارت را غصبی دانست و نماز در آن را باطل.(۱)

نشـریه مزبور، در مقاله ای دیگر، از نگاه جنبش مسلمانان مبارز به بررسی و تحلیل اهداف و انگیزه های حزب بعث از خرابکاری ها و تبلیغات، می پردازد و می نویسد:

صـدام حسـین بـا خواست تصـرف سه جزیره تنب بزرگ و کوچک و ابوموسـی، همچنین با حملات تبلیغاتی و خرابکاری ها علیه انقلاب اسـلامی ایران، می خواهد اهداف زیر را در خدمت به منافع امپریالیسم امریکا و صهیونیسم اسرائیل و ثبات رژیم خود به کار گیرد:

۱. برقراری جوّ جنگ در عراق و بسیج ارتش و مردم در حالت یک جنگ خارجی، تا پوششـی بر تضادها و بحران درونی و نارضایتی عمیق توده مردم عراق از رژیم بعث گردد.

۲. وانمود کردن درگیری بـا ایران و گسـیل ارتش خود به مرزهـای ایران، تـا از صـحنه درگیری نهضت فلسـطین و دیگر نیروهـای رزمنـده عرب با صهیونیسم اسرائیل به دور باشد و از این طریق عدم مقابله اش با صهیونیسم اسرائیل و همکاری با نهضت فلسطین را توجیه آبرومندانه نماید.

۳. کمـک بـه نقشه شـوم امپریـالیسم امریکـا برای شکسـتن رشـد و تأثیرپـذیری انقلاـب اسـلامی ایران در منطقه و ایجـاد زمینه منـاسب برای رشـد احساسات ناسیونالیستی بدون محتوای عرب در برابر حرکت انقلاب اسلامی و ایجاد امت واحد.

۴. اوج گیری مبارزه ضدامپریالیستی مردم ایران و حساسـیت لحظات سرنوشت ساز برای ایران و منطقه، خدشه و شکاف در جهت گیری مستقیم و بسیج توده های خلق مسلمان ایران در مبارزه با شیطان بزرگ امریکا، همراه ایجاد درگیری جانبی عراق و ایران(۲)

نشـریه امت همچنین در توضیـح بیش تر انگیزه های عراق از صف آرایی در کنار مرزهای ایران، به منافع مشترک امریکا و عراق در فشارهایی که به انقلاب اسلامی وارد می کنند، می پردازد و می نویسد:

آرایش نیروهای عراقی در مرزهای ایران و عراق و ایجاد حالت جنگ بین دو کشور، خود بهترین توجیه رژیم عراق برای دورماندن از خطر اصـلی نبرد در لبنان و سوریه و در کنار مرزهای اسـرائیل شده است. در این لحظات حساس و سرنوشت ساز برای مردم منطقه خاورمیانه و انقلاب اسلامی ایران، بسیج ارتش عراق علیه ایران خود بهترین کمک به رژیم های مرتجع منطقه (عربستان، مصر، اردن، مراکش، ...) است. امپریالیسم امریکا که با محاصـره اقتصادی و قطع روابط، هر چه بیش تر فشار سیاسی - اقتصادی خود را بر انقلاب اسلامی ایران وارد می کند، از این حرکت رژیم بعث عراق بهترین طرفه را می بندد؛ زیرا این خواست امریکا است که به جای یک انقلاب اسـلامی که می تواند سراسـر منطقه را فراگیرد، انقلاب ایران در برابر اعراب را مطرح سازد.(۳)

۱- شریه "امت"، شماره ۵۲، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- همان، ص ۳.

۳- همان، ص ۳.

همـان طور که رسـانه ها نیز مرتباً یادآوری می کردنـد، امروز (پنجشـنبه) کارتر تصـمیمات تازه ای را مربوط به ایران اعلام کرد. در ساعات پایانی امروز (۲۲:۳۰ به وقت ایران) رادیو امریکا از مصاحبه مطبوعاتی امروز کارتر خبرداد. بنا بر این گزارش، کارتر ابتدا به ذکر سوابق قضـیه پرداخت و سپس تصـمیمات تـازه دولت امریکـا را در زمینه تنـبیه ایران اعلام کرد و افزود چنـانچه ایران واکنش مطلوب نشـان ندهـد، اقـداماتی چون تحریم دارویی و مخابراتی را نیز به این تنبیهات خواهـد افزود. وی در آخر تهدیـد و تأکیـد کرد که اگر این اقـدامات مسالمت آمیز نتیجه ندهـد، جا برای اقدامات نظامی باز خواهد بود.(۱) کارتر گفت:

«از نوامبر گذشته تاکنون ۵۳ کارمنـد سـفارت امریکا در تهران در اسارت نگاهداشـته شده اند. این کار برخلاف همه اصول و قوانین بین المللی و مغـایر با شـرافت انسانی بوده است. امریکا شـروع به اجرای یک سلسـله اقـدامات تنبیهی ولی دور از خشونت، برای آزادی گروگان های امریکایی کرد. در ماه ژانویه از مقامات ایرانی اطلاعات و علائمی دریافت کردیم که حاکی از آن بود که مقامات ایران برای آزاد ساختن گروگان ها آماده انجام مـذاکرات جـدی با امریکا هسـتند و هم زمان، امریکا تصـمیم گرفت وضع تحریم های شدیدتر علیه رژیم ایران را به تعویق اندازد. مذاکرات امریکا و ایران منجر به تعهداتی از جانب بالاترین مقامات ایران شد. از جمله این تعهدات، انتقال گروگان ها از دست افراطیون اشـغالگر سفارت به عهده دولت و سپس آزادی آنها توسط دولت ایران بود. به این تعهدات وفا نشد.

در اوایل ماه آوریل، حدود ده روز پیش، یک سلسـله اقدامات سیاسی و اقتصادی برای وارد ساختن فشار بیش تر به رژیم ایران، اعلام کردیم؛ زیرا دولت ایران از آن زمان، آشکارا و مستقیماً در این اقدام تروریستی در سطح بین المللی درگیر بود. این تحریم ها ادامه دارد.

ص: ۱۰۶۰

۱- این که در اظهـارات کـارتر، در کنـار قطعی شـمردن حمله نظامی، زمان اجرای آن، به طور ماهرانه و تلویحی زمانی دور وانمود می شود، خود امری قابل توجه است. در این جا نیز مانند موارد دیگر، کارتر فریب و غافلگیری ایران را هم در نظر دارد.

در امریکا: کارتر با اعلام قبلی در تلویزیون ظاهر شد و اقدامات جدیدی علیه ایران اعلام کرد، ازجمله اینکه: امریکا از دارایی های مسدود شده ایران مخارج نظامی و غیرنظامی امریکا در ارتباط با ایران را برداشت خواهد کرد. کارتر تحریم مواد غذایی و دارویی را به آینده نزدیک و اقدام نظامی را به ناموفق ماندن اقدامات فوق، موکول کرد.

در ایران: خشم و تنفر ضد امریکایی هر روز گسترش و تعمیق می یابد، تقریباً کلیه جریان ها و گروه های سیاسی، مواضع شدیداً ضدامریکایی اعلام می کنند. هرگونه سازش در قبال امریکا خیانت به انقلاب محسوب می شود و عامل سقوط مشروعیت جریان حامل این نظر است. در مقابل "لانه جاسوسی" نیز هر روز به مناسبتی تظاهرات ضدامریکایی برپا است؛ از جمله امروز نیز چنین بود. (گزارش ۶۳۷)

ما تحریم های تازه اقتصادی علیه رژیم ایران را آغاز کرده ایم و روابط دیپلماتیک خود را با دولت ایران قطع کرده ایم. اخیراً تعدادی از کشورهای دیگر نیز سفرای خود را از تهران فراخوانده اند و اکنون مشغول بررسی تحریم هایی هستند که احتمالاً در آینده نزدیک در مورد ایران اعمال خواهند کرد. حتی در حالی که این مباحثات درباره احتمال تحریم های تازه علیه رژیم ایران ادامه دارد، مقامات ایران صحبت از حل نکردن مسئله گروگان ها تا ماه ژوئیه و یا حتی بیش تر از آن می کنند. کار از این کارها گذشته و ما می خواهیم که هموطنان ما آزاد شوند؛ از این رو امروز دستور می دهم تحریم های بیش تری علیه رژیم ایران به مورد اجرا گذاشته شود:

اول. هرگونه انتقال پول توسط اشخاص و مؤسساتی که تابع قوانین امریکا هستند به اشخاص یا سازمان های ایرانی، به استثنای آن انتقال های مالی که مستقیماً به گردآوری خبر و پرداخت مخارج خانوادگی مربوط به گروگان ها باشد، ممنوع می شود. اگر کسی به انتقال پول غیرمجاز مبادرت ورزد، مجرم شناخته خواهد شد.

دوم. هرگونه واردات امریکا از ایران ممنوع خواهد شد.

سوم. از اختیارات قانونی خود برای صیانت اتباع امریکایی در خارج استفاده می کنم و

امریکاییـان را از سـفر به ایران منع می کنم و هرگونه معامله بین امریکاییان و اتباع خارجی را که به این گونه مسافرت ها و یا به حضور امریکاییان در ایران مربوط می شود، ممنوع می سـازم. از این اختیـار در حال حاضـر برای ممانعت از حق مطبوعات در مورد کسب اخبار و اطلاعات اسـتفاده نمی شود؛ ولی بـاتوجه به اوضـاع فعلی ایران، مسـئولیت و وظیفه من است که از خبرنگـاران، و سازمـان هـای خبری امریکایی در ایران بخواهم که حضور و فعالیت های خود را در ایران به حداقل ممکن کاهش دهند.

چهارم. دسـتور می دهم که کلیه لوازم و تجهیزات نظامی که قبلاً توسط دولت ایران خریداری شده و دستور توقیف آنها را داده بودم، اکنون برای استفاده نیروهای نظامی امریکا و یا برای فروش به سایر کشورها در اختیار دولت امریکا گذاشته شود.

پنجم. از کنگره امریکـا اختیـار خواهم خواست که بیش از هشت هزار میلیون دلاـر سـرمایه مسـدود شـده دولت ایران در امریکـا، به گروگان ها و خـانواده های آنها به عنوان غرامت پرداخت شـده و از این دارایی دولت ایران، برای پرداخت ادعای خسارت پیمانی و تجاری مؤسـسات امریکایی علیه رژیم ایران اسـتفاده شود و همچنین مخارج سـنگین نظامی و غیرنظامی را که امریکا به سبب اقدامات غیرقانونی ایران مجبور به تحمل آن شده است، از دارایی دولت ایران کسر شود.

اگر رژیم ایران در آینـده نزدیـک واکنش سازنـده ای نشـان ندهـد، امریکـا بایـد به اقـدامات دیگری علیه رژیم ایران دست بزنـد و این کار را هم خواهـد کرد. مـا در آن صورت قانونـاً حمـل مواد غـذایی و دارو را به ایران منع خواهیم کرد و همـان طور که می دانیـد منشور سازمـان ملل متحد تصـریح می کنـد که قطع ارتباطات بین المللی، یکی از اقدامات تنبیهی است که حقاً می توان علیه یک حکومت خطاکار به عمل آورد؛ از این رو آماده ام که با کشورهای عضو سازمان بین المللی مخابرات ماهواره ای، وارد مذاکره شوم تا ایران را از اسـتفاده از وسایل و تجهیزات مخابرات بین المللی محروم سازند.»

به گزارش رادیو امریکا «پرزیـدنت کارتر خاطرنشان ساخت که اقدامات تازه ای که امروز اعلام می کند، هنوز غیرخصـمانه و دنباله کوشـش های مسالمت آمیز امریکا برای حل این بحران است، اما مقامات ایرانی بایـد بداننـد که وسایل و طرق مسالمت آمیز موجودماننـد صبر و شـکیبایی ملت امریکا، دارد رو به تحلیل می رود.»

کارتر هشـدار داد: «همان طور که قبلاً گفته ام مجبورم بار دیگر بگویم که اگر رژیم ایران همچنان از انجام تعهـدات جـدی بین المللی خود امتناع ورزد، امریکا راه ها و وسایل دیگری در اختیار دارد.»(۱)

به گزارش رادیو امریکا «کارتر در پایان بیانات خود، با کلامی متین و لحنی محکم تأکید کرد که گروگان های امریکایی باید آزاد شوند.»(۲)

در ادامه، کارتر به پرسش های خبرنگاران پاسخ داد؛ از جمله در پاسخ به سؤال مربوط به

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه" شماره ۲۹، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۱۴ تا ۱۶، بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۱۶ بخش فارسی رادیو صدای امریکا، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

زمان اقدام نظامی گفت: «انجام دادن یا ندادن اقدامات نظامی علیه ایران، به سه عامل بستگی دارد: ۱. به اثر اقدامات متدرج اقتصادی و سیاسی ما علیه رژیم ایران. ۲. به اثر تحریم هایی که سایر ملت ها علیه رژیم ایران به کار خواهند برد. ۳. به واکنش رژیم ایران به اقدامات جهانیان و محکومیتی که جهان برای رژیم ایران قائل می شود. این عامل سوم از همه مهم تر است.»(۱)

۶۳۶

در ایران، برخورد رسمی مقامات مسئول با تهدید به تحریم مواد غذایی و دارویی که در سخنان امروز کارتر به آن اشاره شد، با ابراز نوعی بی اعتنایی عمومی همراه بود.

در پایان جلسه شورای انقلاب که شب هنگام تشکیل شد، صادق قطب زاده وزیر امور خارجه و عضو این شورا، در گفت و گویی با خبرنگاران درباره احتمال تحریم مواد غذایی و دارویی به وسیله امریکا، با اعلام وجود این احتمال گفت: «من قبلًا هم گفته ام که این هیچ مسئله ای برای ما نمی تواند باشد و ما از سیاست قاطع و کلی خودمان پیروی می کنیم و انتظار این حرف ها را هم داشته ایم. طبیعتاً مقداری مشکلات ایجاد می شود؛ ولی مردم وطنمان کاملاً ـ حاضرند مقاومت کنند و در عین حال ما برای مقابله با تحریم آمادگی داریم.» وی تأکید کرد: «با اطلاعاتی که داریم به نظر نمی رسد کوچک ترین ناراحتی برای مردم ما حداقل برای شش ماه آینده ایجاد شود.»

وزیر خارجه ایران درباره احتمال محاصره دریایی ایران به وسیله امریکا گفت: «تاکنون اطلاعی در این مورد به ما نرسیده است؛ ولی به هرحال اگر بخواهند ما را محاصره دریایی کنند، ما با آن هم مقابله خواهیم کرد. اصولاً وزارت امور خارجه از دو ماه قبل کم وبیش در جریان قضیه بود و پیش بینی این مسائل را می کرد و به مقدار زیادی پیش بینی های لازم شده که چطور با این مسائل مقابله کنیم و تا حدود بسیار زیادی موفق شدیم که عناصری را که باید، در جاهای مختلف داشته باشیم و عمل کنیم؛ به همین دلیل بعد از اعلام قطع روابط به صراحت گفتم که در هیچ زمینه ای مشکلی نداریم و به معنای دیگر، این گونه تصمیمات دولت امریکا در تصمیم و اراده ما نسبت به مبارزه، کوچک ترین تغییری نمی دهد.» وی افزود: «تحریم مواد غذایی و دارویی را بایستی یک هفته قبل اعلام می کردند؛ ولی حالا هم اگر اعلام بکنند، به ادامه کار ما در طریق مقاومت و مبارزه تغییری وارد نخواهد کرد.»(۲)

یادآوری می شود قبل از اظهارات امروز کارتر نیز نوع برخورد مقامات ایرانی در واکنش به تهدیدات قبلی امریکا از جمله تهدید به تحریم اقتصادی، مشابه مواضع یاد شده بود؛ از جمله به نوشته کیهان امروز، عزت الله سحابی عضو شورای انقلاب و سرپرست سازمان برنامه و بودجه، در گفت و گویی اختصاصی با این روزنامه اعلام کرد: «برای تهیه طرح مقابله با محاصره اقتصادی ایران از سوی امریکا، وزارتخانه ها و سازمان های دولتی مسئول، بسیج

۱- همان، ص۱۷، بخش فارسی رادیو صدای امریکا.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص ۹.

شده اند و کارشناسان و متخصصان وزارتخانه های مربوط، فعالیت های وسیع خود را برای تهیه آمارهای دقیق، هم اکنون آغاز کرده اند.» در این زمینه وی همچنین اظهار داشت: «شرکت های کشتی رانی ایران و بنادر و راه های کشور، در اجرای طرح مقابله با محاصره اقتصادی امریکا علیه ایران بسیج می شوند و هیئت های خرید وزارتخانه ها و سازمان های دولتی با تأمین ۷۰ هزار قلم کالاهای مورد نیاز کشور بر پایه طرح مقابله با محاصره اقتصادی ایران از سوی امریکا، هماهنگ می شوند و اعتبارات مالی هیئت ها هر اندازه مورد نیازشان باشد، توسط سازمان برنامه و بودجه تأمین خواهد شد.»(۱)

۶۳۷

به دنبال محدودیت ها و مشکلاتی که اخیراً برای دانشجویان و عده ای از ایرانیان مقیم امریکا ایجاد شده است، عده ای از پزشکان ایرانی مقیم امریکا ضمن انتشار اطلاعیه ای، همکاری خود را با کمیته رسیدگی به مسائل دانشجویان و ایرانیان ساکن واشنگتن دی.سی. اعلام داشتند. آنها همچنین برای مداوا و معالجات رایگان دانشجویان اعلام آمادگی کردند(۲)گفتنی است از آغاز قطع رابطه سیاسی امریکا با ایران، عده ای از ایرانیان مبارز و مسلمان، کمیته هایی برای رفع احتیاجات مادی و معنوی دانشجویان ایرانی تشکیل دادند. از جمله آنها، کمیته فوق العاده مذکور برای حوزه واشنگتن دی.سی. است که موجودیت خود را روز گذشته اعلام کرده است.(۳)

از سوی دیگر در ایران، امروز یک تشییع جنازه وسیع دانشجویی ضد امریکایی مقابل سفارت سابق امریکا در تهران "لانه جاسوسی" برگزار شد. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی «جنازه دانشجوی شهید، بیژن عطائی آشتیانی، که به دست مأموران رژیم خونخوار کارتر در ایالت نبراسکای امریکا به شهادت رسیده بود، به طرز با شکوهی از مسجد دانشگاه تهران بر روی دست تا مقابل لانه جاسوسی امریکا تشییع شد. در این مراسم، اعضای خانواده و بستگان شهید، دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، هزاران نفر از دانشجویان و دانش آموزان و دیگر اقشار مردم شرکت داشتند. تشییع کنندگان با شعارهایی علیه دولت امریکا و کارتر فریاد می زدند: این سند جنایت امریکا است.»(۴)

گفتنی است که دو روز قبل (۲۶/۱/۱۳۵۹) انجمن اسلامی دانشجویان ایرانی در امریکا و کانادا، اطلاعیه ای انتشار داد و اعلام کرد: «برخلاف ادعای مقامات امریکایی مبنی بر خودکشی یک دانشجوی ایرانی در امریکا، دانشجوی مزبور توسط مزدوران امریکایی، پس از چند ماه شکنجه و آزار به جرم داشتن عکس امام خمینی به شهادت رسیده است.» در این اطلاعیه همچنین آمده است که اعضا و هواداران انجمن مزبور، حوزه شیکاگو، و دیگر خواهران و برادران مسلمان هموطن، در اعتراض به این عمل امریکا، امروز (۲۶/۱/۱۳۵۹) در شیکاگو و نبراسکا تظاهرات برپا کردند و فردا (۲۷/۱/۱۳۵۹) جنازه وی به ایران منتقل خواهد شد.(۵)

یادآوری می شود روز گذشته نیز اطلاعیه شماره ۱۱۰ دانشجویان پیرو خط امام درباره

ص: ۱۰۶۴

۱- روزنامه کیهان، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص ۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- همان.

۴- مأخذ ۴، ص ۲.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۱/۱۳۵۹، ص ۱۰.

شهادت این دانشجوی ایرانی انتشار یافته و در آن آمده بود: «ملت شریف ایران! طبق اطلاعات رسیده از امریکا و اطلاعیه انجمن اسلامی دانشجویان مقیم امریکا، یکی از دانشجویان مسلمان و مبارز ایرانی به نام بیژن عطائی آشتیانی در امریکا به شهادت رسید... ملت بزرگ و رشید ما پیرو اسلام است و در این زمان به پیروی از اسلام عزیز و امام بت شکن، در مقابل همه جنایتکاران می ایستد و با سلاح مقاومت و سنّت عظیم شهادت، همه قدرت های میان تهی را از بین خواهند برد و ایرانیان مسلمان و مقیم امریکا هم جزء این ملت هستند و راه و هدفمان یکی است و از این رفتارهای وحشیانه و کشتن های ناجوانمردانه قدمی به عقب نخواهد نشست.»(۱)

۶۳۸

در حالی که رئیس جمهوری امریکا (طی گفت و گو با رسانه های گروهی) مدعی است که مقامات ایرانی به تعهدات خود در زمینه تحویل گروگان ها به شورای انقلاب (به عنوان مقدمات آزادی آنها) عمل نکرده اند، امروز رادیو لندن در بخش فارسی خود اعلام کرد: «گزارشی که در یک روزنامه معتبر ژاپنی انتشار یافته، به نقل از بنی صدر رئیس جمهوری ایران می گوید که ایالات متحده یک توافق سرّی میان دو کشور را که برای حل بحران گروگان ها تهیه شده بود، زیر پا گذارده است. روزنامه ژاپنی به نقل از آقای بنی صدر می گوید براساس این توافق، قرار بود زمانی که شاه سابق ایران هنوز در پاناما بود، توسط نمایندگان ایران مورد بازجویی قرار گیرد و پرونده استرداد وی نیز در جریان گذارده شود. به گفته روزنامه ژاپنی، امریکا با این شرایط موافقت کرده بود و در عوض، ایران موافقت کرده بود که به کمیسیون تحقیق سازمان ملل که در آن زمان در تهران به سر می برد، در مورد گروگان ها میدان عمل وسیع تری بدهد.»(۲)

۶۳۹

در جهت دادن پاسخ مثبت به خواسته های دولت امریکا که تشدید اقدامات برضد ایران را پیگیری می کند، پارلمان اروپا در استراسبورگ مقرر داشت که امروز وضع سیاست اروپا در قبال ایران را مورد بحث و بررسی قرار دهد. به گزارش خبرنگار رادیو امریکا، «دمکرات های مسیحی، محافظه کاران و لیبرال های این پارلمان، طرحی پیشنهاد کرده اند که کشورهای عضو بازار مشترک اروپا را به اتخاذ همه تدابیر مملکتی علیه ایران و از جمله قطع روابط دیپلماتیک با ایران دعوت می کند. طراحان این پیشنهاد، اکثریت را در پارلمان اروپا تشکیل می دهند؛ به همین جهت انتظار می رود که طرح پیشنهادی، مورد موافقت قرار گیرد.» رادیو امریکا یادآوری کرد که «این پارلمان در امور سیاست خارجی صلاحیت ندارد؛ اما نظر به این که اعضای آن به طور مستقیم از جانب مردم ۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا انتخاب می شوند، تصمیماتش از اهمیت خاصی برخوردار است.»(۳)

ص: ۱۰۶۵

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۲۸، ۲۹/۱/۱۳۵۹، ص ۶، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۱۱، ص۲۶، بخش عربی رادیو صدای امریکا، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

در همین زمینه، دولت آلمان غربی به همسران و فرزندان تکنسین های آلمانی که در ایران کار می کنند توصیه کرد که طی چند روز آینده، ایران را ترک کنند. خبرگزاری آلمان غربی اعلام کرد: «تخلیه کارکنان سفارت آلمان از ایران فعلاً مورد نظر نیست.»(۱)

همچنین امروز سلیم احمد سلیم رئیس تانزانیایی مجمع عمومی سازمان ملل متحد، خواستار آزادی فوری گروگان های امریکایی در تهران شد. وی گروگان گیری را کاملاً غیرقابل قبول دانست و به خبرنگاران گفت این اقدام ایران مخالف با تمامی اصول قوانین بین المللی و روابط میان کشورها است. وی گفت عادی کردن این وضع بحرانی در ایران ضرورت دارد و اگر همه طرف های ذی نفع، حسن نیت نشان دهند، رهایی فوری گروگان ها و در عین حال پاسخ گویی به حداقل بعضی از شکایات مردم ایران غیرممکن نخواهد بود(۲)

در این حال، معاون نماینده ایالات متحده در سازمان ملل، از کشورهای جهان سوم شکایت کرد که هیچ گونه اقدامی برای آزادی گروگان های امریکا در ایران انجام نمی دهند. وی افزود اگر سازمان ملل و کشورهای جهان سوم، در این لحظه، قدرت عمل نشان ندهند، مسئولیت عواقب بعدی آن را باید بپذیرند. وی گفت اگر آنان در حل بحران ایران کوشش کنند، موقعیت خود را مستحکم خواهند ساخت و پشتیبانی کامل ایالات متحده را از آن خود خواهند کرد.(۳)

از سوی دیگر، در ادامه روند دائمی رواج شایعات مربوط به اقدام نظامی امریکا برضد ایران و تکذیب آنها، امروز نیز وزارت امور خارجه امریکا گزارش مطبوعات امریکا را درباره امکان محاصره دریایی سواحل ایران تکذیب کرد. جودی پاول سخنگوی کاخ سفید گفت: گزارش نشریه بوستون کلوپ با حقیقت وفق نمی دهد.(۴)-(۵)

۶۴۰

سعدون حمادی وزیر خارجه عراق، در کنفرانسی مطبوعاتی که در پایان دیدارش از دانمارک، در کپنهاک برگزار شد، به موضوع مورد اختلاف امریکا و ایران پرداخت. وی تأکید کرد که دولت متبوعش با مسئله ادامه گروگان گیری دیپلمات های امریکایی در سفارت این کشور در تهران مخالف است. وزیر خارجه عراق افزود علی رغم این که میان این کشور و ایالات متحده امریکا روابط دیپلماسی قطع شده است، عراق به قراردادهای بین المللی که حضانت دیپلماسی را به تمام دیپلمات ها داده است، احترام می گذارد و معتقد است که باید این قراردادها را تمام کشورها با دقت اجرا کنند. وی گفت: دولت کنونی ایران، مرکز و منبع تمام درگیری ها و ناامنی ها در تمام منطقه خاورمیانه است و حکام جدید ایران می کوشند بر تمام کشورهای همسایه ایران تسلط یابند یا دست کم در امور داخلی آنان دخالت کنند.

ص: ۱۰۶۶

۱- مأخذ ۱۱، ص ۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۴، ص۱۲، مانیل - رویتر.

۳- روزنامه بامداد، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۲.

۴- برای مطالعه خبرهای مربوط، به مطالب روز قبل مراجعه شود.

۵- مأخذ ۴، ص۱۲.

وزیر خارجه عراق خاطرنشان کرد: علی رغم اقدامات توهین آمیز و تحریک کننده ایران، شعله ور شدن آتش جنگ میان ایران و عراق بعید به نظر می رسد.(۱)

۶۴۱

در جنگ تبلیغاتی عراق برضد ایران، شخص صدام نیز فعال است و طبق روال رایج در تبلیغات عراق، تخریب شخصیت امام خمینی از اهداف مهم این تبلیغات می باشد. گزارش امروز رادیو بغداد یکی از انواع این گونه تبلیغات را نشان می دهد. بنا بر این گزارش «صدام حسین رئیس جمهوری عراق، در شهر موصل نطق مفصل و مهمی به مناسبت خاطره شهدای این شهر ایرادکرد.» صدام در قسمتی از سخنان خود گفت:

«مایل هستم که صدای توده های مردم استان کربلا، نجف، نیسان و بصره و نینوا و بغداد را روی نواری ضبط نمایید و برای کارتر، بگین و خمینی بفرستید تا این که آنان بشنوند و دریابند که آیا می توانند یک ملت را به خاک افکنند یا خیر. نمی توانند؛ ولی برخی از آنان می خوانند و دیدگان خود را پنهان می دارند و برخی از آنان نه می خوانند و نه می بینند. خمینی نه می خواند و نه می بیند. طبعاً خمینی چیزی را نمی بیند. او حرام می بیند که به تلویزیون نگاه کند و حرام می داند که به رادیو گوش کند و حرام می داند که روزنامه ای را بخواند. در این صورت نمی دانیم چگونه درباره ملل نظر می دهد. ما نمی دانیم خمینی چگونه درباره انقلاب ها نظر می دهد. وی نمی تواند مشکلات ملت خود را حل و فصل نماید؛ پس چگونه می تواند ملت خویش را سعادتمند نماید.

ما برای خلق های بیچاره ایران که طی تاریخ دراز خود، توسط حکمرانان خویش مورد ستم قرار گرفته اند، آرزومند بودیم و خود این خلق ها نیز آرزومند بودند که پس از شاه راه سعادت را در پیش گیرند؛ ولی از قرار معلوم هنوز راه سعادت این خلق ها طولانی است و هنوز راهی طولانی در پیش دارند تا به زندگی سعادتمندی نائل گردند. این خمینی مومیایی ... سه روز پیش پیامی به ملت عراق فرستاد و گفت که ملت عراق باید به پشت بام ها بروند و به دولت خود اعتراض نمایند، زیرا که این دولت از ملت نیست. طبعاً در نتیجه شما فهمیدید که حتی یک نفر از افراد ملت عراق روی بام خانه خود نرفته؛ ولی اکنون خمینی تصور می کند که تمام مردم عراق در استان های نجف، کربلا و بصره روی بام های خانه های خود رفته و از اوامر خمینی پیروی می نمایند.»(۲)-(۳)

ص: ۱۰۶۷

۱- مأخذ ۱۱، ص۵، بخش عربی رادیو اسرائیل، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۲- یادآوری می شود امام خمینی در روزهای ۱۹ و ۲۰ فروردین جاری، طی دو پیام به مناسبت "قطع رابطه امریکا و ایران" و "اخراج ایرانیان از عراق" نکاتی را خطاب به مردم عراق گوشزد کرده بود. (ر.ک. روزشمار ۱۹ و ۲۰ فروردین، ص۶۳۲و۷۰۵) در هیچ کدام از پیام ها توصیه ای که صدام از آن یاد کرده است مشاهده نمی شود. چنین توصیه ای در خطبه های نمازجمعه تهران آمده است (ر.ک.روزشمار ۲۲/۱/۵۹ ضمیمه گزارش ۴۶۱، ص۸۱۶) که صدام عمداً آن را با شیوه یاد شده، به امام نسبت داده است.

۳- مأخذ ۱۱، ص ۲۳، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

سحرگاه امروز، چهارتن از عوامل و مرتبطین عراق که به انفجار لوله های نفت و دیگر اقـدامات مسلحانه ایـذایی دست می زدند، به حکم دادگاه انقلاب اسلامی خوزستان اعدام شدند. گزارش روزنامه انقلاب اسلامی در این باره حاکی است:

«دادگاه انقلاب اسـلامی اهواز به منظور محاکمه چهار نفر از عوامل مزدور و خیانتکار که با تشکیل گروه، نیات پلید بیگانگان را به مرحله اجرا در آورده اند، در تاریخ ۲۶/۱/۵۹ تشـکیل جلسه داد و با توجه به کیفرخواست صادره علیه متهمان و با استماع مدافعات ایشان و اقرار و اعتراف آنها و وسایل و سلاح های مکشوفه، بالاخره در تاریخ ۲۷/۱/۵۹ حکم خود را به شرح ذیل صادر نمود:

۱. شـریف نواصـری فرزنـد عنـایت، رهبرگروه، متهم به تشـکیل گروه خرابکاری با ایـده تجزیه طلبانه و بردن افراد گروه به عراق برای دیـدن دوره چریکی و تهیه پول و مهمات برای افراد گروه و ارائه طرح های انفجار لوله نفت ایستگاه ۴ آبادان، انفجار لوله نفت اهواز – مسجد سلیمان که در تاریـخ ۱۸/۱۲/۵۸ اتفـاق افتـاد، ترور نافرجـام یکی از مسـئولین سـپاه خرمشـهر، تحویـل مقـادیر زیـادی آر.پی.جی۷، تی.ان.تی.، بمـب فـتیله ای، کلاشینکف، تیربار و کلت به افراد گروه و افراد دیگر، و شرکت در انفجار لوله نفت جاده ماهشهر؛ محکوم به اعدام.

۲. ضراب شریف فرزند حمید، متهم به عبور غیرمجاز از مرز عراق برای دیدن دوره چریکی، شرکت در انفجار لوله نفت جاده ماهشهر، شرکت در طرح ترور نافرجام یکی از مسئولین سپاه خرمشهر، تحویل بمب و مواد انفجاری به محمد ناصری (مشهور به مزرعه) متهم دیگر پرونده، شرکت در حمله به بیسیم دارخوئین و سوراخ کردن تانکر روغن آن، شـرکت در پخش نشـریه خوزستان، شرکت در پرتاب بمب به تأسیسات در خرمشهر به اتفاق جابر احمدی زاده؛ محکوم به اعدام.

۳. محمـد ناصـری(مزرعه) فرزنـد حاکم، متهم به تحویل هشت قالب تی.ان.تی از شـریف و ضـراب به منظور انفجار لوله نفت ایسـتگاه ۴ آبادان و تحویل آر.پی.جی۷ و سه گلوله آن از شـریف نواصـری، خریـد و فروش و توزیع اسـلحه و فشـنگ و تی.ان.تی، عبور غیرمجاز از مرز، دیدن دوره چریکی، و سابقه شرارت [و] دزدی و مشروب فروشی؛ محکوم به اعدام.

۴. جابر احمـدی زاده، متهم به تحویل چهار قبضه کلاشـینکف و یوزی و یک قبضه تیربار و ۲۰۰ عدد فشـنگ و اخفای آن، معاونت در پخش مواد انفجاری با موتور، شرکت در ترور نافرجام یکی از مسئولین سپاه خرمشهر، تیراندازی به سوی نگهبان گارد شرکت نفت در جزیره مینو که منجر به مجروح شدن وی گردیده است، شرکت در پرتاب بمب فتیله ای به تأسیسات خرمشهر؛ محکوم به اعدام.»(۱)

در این حال، روزنامه کیهان در شماره امروز خود نوشت: «دولت عراق برای اولین بار در روزنامه

ص: ۱۰۶۸

۱- مأخذ ۶، ص۱ و ۱۲.

دولتی خود، مسئولیت عملیات انفجاری خوزستان را برعهده گرفت. دولت عراق این اقدام خرابکارانه خود را کوششی در جهت آزاد کردن مردم خوزستان از دست قاتلان نژادپرست(!) خوانـد.» کیهان افزوده است: «پیش از این، مقامات مسئول ایرانی اعلام داشته بودند که انفجار تأسیسات مناطق نفت خیز، به وسیله عراق صورت می گیرد؛ اما این کشور هیچ گونه واکنش رسمی نشان نمی داد. این اولین بار است که روزنامه دولتی عراق، "الثوره" که ارگان رسمی حزب بعث عراق است، مسئولیت این انفجارها را (به) وسیله این کشور، بر عهده می گیرد.(۱)

از سوی دیگر، رادیو صوت الجماهیر عراق به زبان عربی، در ساعت ۱۶:۳۰ امروز، خبرهای مربوط به انفجار های اخیر خوزستان را پخش کرد. نوع تأکیدات و ادبیات به کار گرفته شده، تأییدی بر تحلیل کیهان است. در این برنامه اعلام شد: «رژیم فارس نژاد حاکم در ایران با مقاومت دلیرانه مردم عربمان در عربستان(۲) روبه رو شده است. گزارش های رسیده از منطقه عربستان حاکی است که جوانان مبارز عرب این منطقه، در خلال چند روز اخیر دست به یک رشته عملیات علیه افراد، تأسیسات و سازمان های وابسته به خمینی زده اند. در شهر دزفول جوانان عربمان هفت نفر از هواداران رژیم فرسوده خمینی را زخمی کردند و در روز سه شنبه گذشته، گروهی از میهن پرستان عربمان در خیابان امیری در شهر آبادان که بازار پارچه فروشی است، اقدام به کاشتن چندین بمب آتش زا نمودند و بر اثر انفجار آنها زیان های بسیار فراوانی به مغازه ها و محل های بازرگانی و فروشندگان پارچه وارد آمد و آتش سوزی شدیدی به بار آمد و شش تن از نژادپرستان فارس از پای درآمدند و سی تن دیگر زخمی شدند. رادیو آبادان به این حوادث اعتراف کرد و تعداد کشته و زخمی شدگان را ذکر کرد و اضافه کرد جست وجو برای یافتن اجساد در زیر آوارهای ناشی از این انفجار ادامه دارد.»(۳)

۶۴۳

به دنبال اخباری از غیرعادی بودن اوضاع داخلی عراق که در منابع مختلف رسمی و غیررسمی مخابره می شود، امروز یک سازمان غربی مربوط به "حقوق بشر" و یک حزب وابسته به شوروی، از دیکتاتوری و سرکوب حاکم بر عراق خبر دادند.

امروز رادیو لندن گزارش داد: «سازمان عفو بین المللی اعلام کرد که از عراق گزارش هایی دریافت داشته مبنی بر این که از اول ماه مارس]دهم اسفند[تاکنون بیش از ۱۰۵ نفر در آن کشور اعدام شده اند. سازمان مزبور می گوید که در این گزارش ها تعداد اعدام شدگان قریب به ۶۰ نفر مسلمان شیعه و ۴۵ نفر نظامی ذکر شده است. به عقیده این سازمان، اعدام این اشخاص عکس العمل دولت عراق نسبت به مخالفت روزافزون با دولت در آن کشور می باشد.(۴)

۱- مأخذ ۵، ص۲.

۲- رژیم عراق در ادامه دعاوی خود مربوط به خوزستان، این منطقه را عربستان می خواند و در نقشه ها و کتب درسی نیز، از این نام استفاده می کرد.

۳- مأخذ ۱۱، ص ۲۷، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر - بغداد، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۱۱، ص ۱۰، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

همچنین در بیانیه ای با امضای "حزب کمونیست عراق، کمیته منطقه کردستان" که در شماره امروز نامه مردم چاپ شد، به نحو مشابهی به برخی مسائل داخل عراق اشاره شده است؛ از جمله آمده است: «اخباری که پی درپی از مناطق مختلف عراق می رسد، حاکی از جنایات باند حاکم و پایمال کردن ساده ترین حقوقی است که در منشور حقوق بشر تصریح شده است. صدور صدها حکم اعدام و تصفیه جدی و وحشیانه در شکنجه گاه ها، علیه تنها یک جهت سیاسی معین نبوده، بلکه کلیه گروه های مخالف رژیم دیکتاتوری موجود و حتی عناصر رهبری خود حزب حاکم را فرا گرفته است. مردم عراق نیازمند ساده ترین نوع تضمین آینده و سرنوشت خود هستند؛ ولی به وسایل ناجوانمردانه از قبیل تصویب قوانین ظالمانه ای که نظیر آن در جهان دیده نشده است، راه چاره جویی برایشان مسدود می گردد. این قوانین دارای مواد فراوانی است که در بسیاری موارد موجب صدور حکم اعدام می گردد که آخرین مورد آن عبارت است از صدور حکم اعدام علیه هر کسی که منتسب به سازمان دعوت اسلامی باشد یا بدان کمک نماید و یا برای افکار آن تبلیغ کند. تبعیض نژادی و ملی که در تمام دستگاه دیکتاتوری و سازمان های تروریستی آن و در مقیاس های مختلف، گسترده است، سیمای کریه و زشت حکام بغداد و خط مشی خونین و به کلی مغایر با ادعای دروغین آنها راجع به آزادی و سوسیالیسم و دم زدن بی شرمانه آنها از حقوق بشر را افشا و برملا می کند. آواره کردن هزاران عراقی ایرانی الاصل و محروم کردن آنها از کلیه دارایی شان و اخراج آنان به چنین شیوه وحشیانه ای، از اعمال جابرانه این رژیم در محروم کردن مردم از ساده ترین حقوق بشری پرده بر می دارد. ادامه سیاست ضدمردمی علیه جمیع خلق عراق و اقدامات شووینیستی علیه خلق کُرد و حمله برای عرب کردن اجباری کُردها که ده ها هزار خانواده را فراگرفته، کینه شدید این رژیم دیکتاتوری را علیه هر چه نیروی مترقی و دمکراتیک است، افشا می کند.»

در این بیانیه علاوه بر گزارش اوضاع داخلی عراق، درباره رفتار خارجی عراق نیز مطالبی آمده است. بخشی از این مطالب مربوط به جهت گیری های دولت عراق در هماهنگی با "رژیم های ارتجاعی" و دشمنی با رژیم های مترقی و ضدیت با ایران و انقلاب آن است. در پایان بیانیه، حزب کمونیست عراق با مواضعی شبیه حزب توده ایران به تبیین وضع کنونی جنبش انقلابی در عراق می پردازد و از جمله می نویسد: «کلیه نیروهای میهن دوست، ملی و مترقی، خطرهای ناشی از ادامه سیاست و خط مشی حزب بعث حاکم در عراق را که می کوشد سرزمین عراق را به پایگاه توطئه علیه انقلاب مردم قهرمان ایران بدل کند، درک می کنند. ما توده های خلق خود را برای وحدت صف و مقاومت در برابر این دسیسه ها و توطئه ها، جهت پشتیبانی از خلق دلیر ایران فرا می خوانیم. ... حزب ما با تمام نیرو، جهت وحدت عمل و وحدت صف ها در چارچوب یک جبهه وسیع ملی و دمکراتیک که در برگیرنده جمیع گروه های ملی و مخالف رژیم کنونی و خواهان سرنگونی رژیم دیکتاتوری و

استقرار یک نظام ائتلافی ملی باشند - که به دمکراسی برای عراق و خود مختاری برای کردستان تحقق بخشد و در کنار مردم ایران در مبارزه اش علیه امپریالیسم امریکا و نقشه های جنایتکارانه آن قرار گیرد - مبارزه خواهد کرد.»(۱)

۶۴۴

امروز در خطوط مرزی ایران و عراق درگیری خاصی روی نداد و تنها، جابه جایی ها و تحرکات مرزی عراق قابل توجه بود. عمده ترین این تحرکات در محدوده مرزی استان کرمانشاهان روی داد؛ از جمله به گزارش امروز ژاندارمری قصرشیرین، اخیراً حدود ۴۰ شرطه عراقی در دسته های ۳ نفری، در حال گشت روی ارتفاعات "آقداغ" مشرف بر جاده های منطقه، دیده شده اند. همچنین با توجه به کمبود نیرو در پایگاه گرمک (خودی)، تقویت پایگاه مجاور (دشمن) مورد توجه نیروهای مستقر در منطقه قرار گرفت.(۲)

در این حال در همین منطقه مرزی (قصرشیرین)، پاسگاه تنگاب نو امروز تقویت شد(۳) روز گذشته این پاسگاه درخواست تقویت با سلاح های سنگین کرده بود؛ زیرا در ساعت ۱۰ صبح، مأموران گشتی پاسگاه، در دو کیلومتری غرب آن، پنج تا شش دستگاه خودرو گاز حامل افراد نظامی و غیرنظامی، و هفت تا هشت دستگاه تانک مشاهده کرده بودند. این تانک ها روی تریلی قرار داشته اند و در حال پیاده شدن بوده اند. همچنین تعدادی بلدوزر و گریدر که مشغول کندن پایگاه و سنگر بودند نیز دیده شده بودند.(۴) گفتنی است گشتی های پاسگاه مزبور، امروز نیز در ساعت ۱۹، سه دستگاه بلدوزر را در حالی که دو دستگاه تانکر آب همراه آنها بوده است، در سه کیلومتری غرب پاسگاه در داخل کشور عراق مشاهده کردند که همچنان مشغول کندن سنگر و ایجاد استحکامات بودند(۵)

همچنین از جنوبی ترین نقطه منطقه مرزی کرمانشاه، نفت شهر، که قبلاً مورد حمله ایذایی قرارگرفته بود، به فرماندهی ناحیه ژاندارمری کرمانشاه اطلاع داده شد: «شب گذشته ژاندارمری نفت شهر نفرات نگهبان مستقر در تأسیسات بهره برداری و تلمبه خانه نفت شهر را به جای دیگری اعزام داشته که در نتیجه، این دو تأسیسات بدون محافظ مانده است. با توجه به مکاتبات مکرر و جلسات حضوری با افراد ژاندارمری، از آن جایی که نگهداری تأسیسات خارج از حوزه شهرها، با یگان های ژاندارمری می باشد، و از طرفی با خرابکاری ها و انفجارات که اخیراً به وقوع پیوسته است، استدعا دارد در مورد نگهداری خطوط لوله نفت شهر - کرمانشاه که در ۲۴ نقطه متمایز، از خاک بیرون است، همچنین دکل های مخابراتی و تأسیسات تلمبه خانه های نفت شهر و پاطاق، اقدام عاجل معمول فرمایند.»(۶)(۷)

ص: ۱۰۷۱

۱- روزنامه نامه مردم، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص ۱ و ۲.

۲- سند شماره ۲۸۳۴۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قصرشیرین، به کرمانشاه، گزارش گروهان قصرشیرین مستند به گزارش پاسگاه هدایت.

۳- مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: فیش نظامی ۴۸۶۷۲ از: ت - ف - ژاجا ر۳ - عملیات.

۴- سند شماره ۲۸۳۳۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصر، به ناحیه ر۳ و ر۲، ۲۷/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۰۳۳۹۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ - دایره اطلاعات، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۷/۲/۱۳۵۹.

۶- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۶۴۴: توضیح حملات قبلی عوامل عراق در مناطق مرزی استان کرمانشاه، در یک گزارش به مقامات ژاندارمری منطقه. ص۱۰۹۸

۷- سند شماره ۲۸۳۴۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: به فرماندهی محترم ناحیه ژ کرمانشاه.

در منطقه مرزی واقع در استان ایلام، امروز قرار شد درباره هجوم مسلحانه قبلی مأموران عراقی به پاسگاه هلاله، به مرزبان مقابل شدیداً اعتراض شود و جبران خسارات وارد شده تقاضا گردد.(۱) در این منطقه مرزی همچنین از تحرکات امروز دشمن و خودی گزارش هایی وجود دارد؛ از جمله اطلاعات سپاه به کلیه سپاه های ایلام هشدار داد که احتمال دارد انتقال تیپ۱۹ لشکر ۱۰ زرهی عراق از بغداد به سوبره، برای تقویت "بدره" و "زرباطیه" باشد.(۲)هشدارهای دیگری نیز داده شده است؛ از جمله فرماندهی هنگ ژاندارمری ایلام به واحدهای مربوط ابلاغ کرد: «سد کنجان چم اخیراً جزء هدف های اولیه و دم دست عراق در آمده. لازم است واحد اعزامی را در سد کنجان چم مستقر نمایید و با این استقرار از وجود جوانمردان(۳) حتی المقدور استفاده نشود.» در گزارش دیگری از هنگ ایلام به مراکز مربوط اعلام شده است: «برق شهرستان علی غربی عراق از ساعت ۲۲ خاموش می گردد. در خبر اظهار نظر شده این اقدام احتمالاً به منظور پیاده کردن نیروهای نظامی در منطقه صورت می گیرد.»(۴)

برعکس غرب کشور، امروز در منطقه مرزی جنوب تحرک چندانی وجود نداشت؛ تنها یک واحد نیروی دریایی همراه چهار دستگاه خودرو زیل و دو دستگاه خودرو جیپ به منطقه فاو (مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خسروآباد) اعزام و مستقر شدند. این واحد متشکل از ۷۵ سرباز و درجه دار و ۲ افسر و ۱ افسریار بود.(۵)

۶۴۵

خبرگزاری پارس آخرین آمار رانده شدگان را تا امروز، ۲۱۰۵۴ نفر اعلام کرد.(۶) در این حال، بنابر اعلام ستاد مشترک ارتش به وزارت کشور، «بار دیگر سازمان امنیت عراق، ۵۳۵ نفر ایرانی را در استان کربلا جهت اخراج از عراق دستگیر و روانه بغداد نموده است.»(۷)

درباره رانده شدگان، عطاءالله مرادی فرماندار قصرشیرین گفت: اگر فوراً اردوگاه های جدیدی در دیگر نقاط کشور برای اسکان رانده شدگان تشکیل نشود، وضع بسیار وخیمی در نقاط مرزی ایجاد خواهد شد. ورود رانده شدگان از مرزهای خسروی و سومار همچنان به شدت ادامه دارد و نگهداری رانده شدگان در نقاط مرزی صلاح نیست. معلوم نیست با وضعی که پیش می آید، چگونه باید مقابله کرد. فرماندار قصرشیرین در مورد تعداد کل رانده شدگانی که به سایر نقاط اعزام شده اند گفت: این تعداد از مرز ۱۵ هزار نفر گذشته است. وی به نقل از چند نفر از رانده شدگان گفت: آنها می گویند تعداد رانده شدگان از دو میلیون نفر تجاوز خواهد کرد و قصد حکومت بعث عراق، به اقلیت در آوردن شیعیان در عراق است؛ بنابراین، مسئله، فوق العاده مهم است و باید فکر اساسی کرد(۸)

ص: ۱۰۷۲

۱- سند شماره ۴۲۲۰۳ (اسناد مجموعه ای) مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرزبانی ژاجا، به ناحیه ۵، ص۱۵۸، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۱۹۷۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات ایلام، به کلیه سپاه های استان ایلام، ۱۲/۲/۱۳۵۹.

۳- اهالی مناطق مرزی که تحت عنوان رزمنده، در استخدام موقت ژاندارمری در می آیند تا نیازهای مقطعی در زمینه تأمین نیرو برآورده شود، "جوانمرد" خوانده می شوند.

۴- - سند شماره ۰ ۰۳۳۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر۲ - دایره اطلاعات، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۵- سند شماره ۲۸۷۱۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲، به ف ۱۹ - ۰۷ر۲ - ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۶- مجله پیام انقلاب، شماره ۶، ۱۰/۲/۱۳۵۹، ص۴۲، خبرگزاری پارس، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۰۳۴۶۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا به وزارت کشور، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۸- روزنامه کیهان، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

گفتنی است که رانـده شـدگان خبرهای متنوعی از داخل عراق نقل می کننـد که بعضاً هم به طور آشـکاری سـهل انگارانه است؛ از جمله گزارش استاندار ایلام به میرسـلیم معاون سیاسـی وزارت کشور حاکی است: طبق اظهار معاودین که از طریق مرز سومار به ایران سوق داده شـده اند، عده ای از نیروهای مصـری و اسـرائیلی با همکاری نیروهای کشور عراق در مرز ایران مسـتقر گردیده اند و قصد حمله به خاک جمهوری اسلامی ایران را دارند.(۱)

در این حال شـماره امروز روزنامه اطلاعات، سـخنان مهندس میرسلیم معاون وزارت کشور و سرپرست شهربانی را درباره حضور جاسوسان عراقی در میان رانده شدگان، منتشر کرده است. طبق گزارش این روزنامه وی در این باره گفته است: تعدادی از دستگیرشدگان از ابتدای امر مخفی شده اند و به عنوان افراد ممنوع الملاقات بازداشت گردیده اند.(۲)

امروز همچنین روزنـامه جمهوری اسـلامی پیـامی از آیت الله سـید محمـد شـیرازی درباره اخراج ایرانیان از عراق درج کرد که در آن آمـده است: «حزب بعث می خواهـد بـا این عمـل از ایران انتقـام بگیرد؛ زیرا جمهوری اسـلامی ایران حزب بعث را سـخت رسوا ... و قیـافه سه چهره اسـرائیلی، انگلیسـی، امریکایی او را آشـکار ساخته است و لـذا می بینیم که صدام سوگند یاد می کند و می گوید: والله اَنتقِم مِن ایران (به خدا سوگند من از ایران انتقـام خـواهم گرفت) و پیش از او گفت: اِنّنی لستُ مسـلماً و لاَـ عربیاً اِنْ لَم انتقِمْ مِنْ ایران (یعنی اگر من از ایران انتقـام نگیرم، نه مسـلمان هستم نه عرب).»(۳)

۶۴۶

در سومین روز درگیری های بیروت، افراد ارتش سوریه و چریک های فلسـطینی، نظارت بر آتش بس میان دو گروه متخاصم را به عهـده گرفتند. این درگیری ها در پی انتشار خبر شـهادت آیت الله صدر، بین نیروهای مسـلمان شیعه طرفدار ایران و طرفداران عراق موسوم به طلیعه آزادی بخش عرب، روی داده اسـت.(۴)شب گذشـته نیز تیرانـدازی هـای پراکنـده ای در جنوب بیروت میـان شـیعیان جنبش امل و طرفـداران حزب بعث عراق همچنـان ادامـه داشـت. در این اوضـاع کمیسـیونی مرکب از نماینـدگان مقـاومت فلسـطین، جبهه ملی لبنـان، جنبش امـل و حزب بعث عراق، برای جلوگیری از این درگیری ها و برقراری آتش بس میان دو طرف درگیر تشکیل شد.(۵)

در این حـال به گزارش رویـتر، در جریـان برخورد بین لبنـانی هـای طرفـدار ایران و عراق در حوالی سـفارت عراق در بیروت، دست کم هشت نفر کشـته شدنـد که به دنبال آن، نیروهای حافظ صـلح سوریه برای کنترل این زد و خوردها به منطقه درگیری شـتافتند. دسـته های متخاصم در حومه جنوبی بیروت یکدیگر را به مسلسل بستند و به سوی هم نارنجک پرتاب کردند. لبنانی های طرفدار عراق از حزب حاکم بعث عراق جانبداری می کنند و طرفداران ایران، شیعیان مسلمان لبنان هستند که از رهبر انقلابی ایران امام خمینی پشتیبانی

ص: ۱۰۷۳

۱- سند شماره ۰۳۳۹۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از استاندار ایلام، به معاونت سیاسی کشور، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۲- روزنامه اطلاعات، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۱، ص ۲.

۴- مأخذ ۱۵، ص۳، آسوشیتدپرس.

۵- مأخذ ۱۵، ص۳، بیروت - خبرگزاری پارس.

می نمایند.(۱)افراد ارتش سوریه ساختمان سفارت های ایران و عراق را که در جریان درگیری ها، با موشک مورد حمله قرار گرفته بود، تحت کنترل قرار دادند. به گزارش پلیس، ۱۵ نفر در این درگیری ها کشته و ۴۰ نفر زخمی شدند؛(۲) اما گزارش رادیو لندن حاکی است که «حدود ۱۰ نفر در جریان زد و خوردهایی که میان طرفداران ایران و عراق در بیروت روی داد، کشته و ۳۰ نفر دیگر زخمی شدند.»(۳)

رادیو بغداد نیز گزارش داد: «از نیمه شب گذشته و به دنبال تجاوزات وحشیانه مزدوران رژیم شووینیستی خمینی علیه دفاتر حزب سوسیالیست بعث و جبهه آزادی بخش عربی در لبنان، آرامش توأم با نگرانی، مناطق جنوبی بیروت را فرا گرفت. ... اخبار رسیده حاکی است که از ساعت ۱۰ شب گذشته، تیراندازی در این مناطق به دنبال جلسه یاسر عرفات رئیس کمیته اجرایی سازمان آزادی بخش فلسطین و رفیق ابویونس نماینده رهبری حزب سوسیالیست بعث و برخی رهبران جنبش مقاومت فلسطین و جنبش ملی لبنان، متوقف شد.»(۴)

به گزارش رادیوی مزبور «از صبح امروز عبور و مرور در مناطق جنوبی بیروت به طور عادی از سر گرفته شد»؛(۵) اما گزارش آسوشیتدپرس حاکی است که مدارس و مغازه ها در محلات مسکونی دوطرف متخاصم، برای سومین روز متوالی همچنان تعطیل است(۶) همین خبرگزاری در گزارشی دیگر از درگیری های مزبور نوشت: «مبارزان شیعه با استفاده از اسلحه و نارنجک، قسمت اعظم مغازه ها، مدارس، رستوران ها و کافه های بخش مسلمان نشین بیروت را مجبور به تعطیل کردند. آنها با سوزاندن لاستیک اتومبیل ها، مسدود کردن راه های رفت و آمد بین بخش های مسلمان و مسیحی نشین بیروت، شاهراه فرودگاه بیروت را نیز بستند.(۷)

۶۴۷

در وضعیت فعلی کشور، تهدید عراق امری جدی است و تداوم چالش ها و برخوردهای تبلیغاتی، سیاسی و نیز نظامی (پراکنده و محدود) بین دو کشور هم از همین جدی بودن خطر حکایت می کند. در چنین حالتی نیروهای مسلح خودی و نهادها و سازمان ها و ارگان های مربوط به آن، در وضعیت "گذار" و تثبیت نشده قرار دارند. ارتش به دلیل درگیری سران آن با انقلاب، فرماندهان عالی خود را از دست داده است و نیز به دلیل اتکای تدارکاتی و لجستیکی به امریکا، در این زمینه نیز ضربه اساسی خورده است. این نیرو در وضعیتی که تحت عنوان ارتش ضدخلقی، زیر ضربات روانی گروه های چپ غیرمذهبی و مجاهدین خلق قرار دارد، روند کندی از بازسازی و بازیابی بعد از انقلاب را طی می کند. سپاه پاسداران نیز در حالی که در اوضاع کنونی، بسیار تأثیرگذار و از منابع اصلی قدرت و توانایی نظام جدید در جنبه های مختلف فرهنگی، سیاسی و نظامی است، از مشکلات طبیعی این دوره رنج می برد. سپاه تشکیلاتی محدود و توسعه نیافته دارد و نوپا و نیازمند به

ص: ۱۰۷۴

۱- مأخذ ۱۵، ص ۳، رویتر.

۲- مأخذ ۱۵، ص ۳، بیروت، خبرگزاری پارس.

۳- مأخذ ۱۱، ص ۱۲، بخش عربی رادیو لندن، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۱۱، ص۲۲، بخش فارسی رادیو بغداد، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۵- مأخذ ۱۱، ص۲۲، بخش فارس رادیو بغداد، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۶- مأخذ ۱۵، ص۳.

۷- مأخذ ۱۰، ص۲، بیروت - خبرگزاری آسوشیتدپرس.

کسب تجربه نظامی گری است؛ اما با این حال از یک سو با انبوهی از وظایف مبرم و متنوع روبه رو است و مأموریت ها و اهدافش تنها به مسائل نظامی و امنیتی محدود نمی شود و از سوی دیگر با مشکلات ناشی از جناح بندی های سیاسی و نیز رقابت صنفی مواجه است. در واقع هر کدام از این دو تشکیلات، با مشکلات خاص خود روبه رو هستند. در این میان، ارتش این شانس را دارد که بخشی از جناح بندی سیاسی کنونی داخل نظام محسوب نمی شود. علاوه بر این به دلیل واکنش جدی عمومی برضد فشار تبلیغاتی گروه های مخالف، بازتاب خبرهای ارتش با گرایش حمایت آمیز و امیدوارکننده همراه است. خبر ذیل که امروز در کیهان درج شده، نمونه ای شایان ذکر است.

«تیمسار سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، به حضور امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی ایران رسید و با ایشان ملاقات و مذاکره کرد. رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران در پایان این ملاقات، درباره آمادگی رزمی نیروی ارتش جمهوری اسلامی ایران در مرزها به ویژه در مرز عراق گفت: ما تمام امکانات ارتش جمهوری اسلامی را برای دفاع از مرزهای کشورمان در خدمت ملت گذاشته ایم و این مطلب را در همه جا می گوییم و ما قوی هستیم، به ویژه در منطقه غرب، و هیچ قدرتی توانایی تجاوز به مرزهای ما را ندارد. این را عراق هم می داند و اگر فعالیت هایی هم در آن جا می کند، به خاطر نهضتی است که در داخل کشورشان برای سرنگونی رژیم به وجود آمده و می خواهند توجه مردم عراق را به سوی مرزها جلب کنند؛ وِ الّا دولت عراق به خوبی می داند که قدرت مقابله با ما را ندارد و ما اگر در مقابل تجاوزات مرزی این دولت فقط دفاع می کنیم، برای این است که می دانیم آن سوی مرز مردم مسلمانی هستند که بالاجبار پشت سلاح نشسته اند و ما رغبتی به گشودن آتش به روی همدینان و هم مذهبان خود نداریم و فعلاً فقط به دفع حملات آنها اکتفا می کنیم.(۱)

از سوی دیگر، توجه به برخی گزارش ها که در مطبوعات امروز درج شده است، جنبه هایی از آنچه درباره وضعیت سپاه ذکر شد را نشان می دهد؛ از جمله در گزارش های مربوط به سفر رئیس جمهوری، بنی صدر به خوزستان، مندرج در روزنامه انقلاب اسلامی، به طور تلویحی انتقاداتی، متوجه سپاه شده است. در یک گزارش آمده است: «عصر دیروز روحانیون خوزستان با دکتر ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری کشورمان، در محل اقامت ایشان دیدار و گفت و گو کردند. در این ملاقات، چندتن از روحانیون ضمن تشریح مشکلات و کمبودهای استان خوزستان و انتقاد از نحوه عمل بعضی از افراد سپاه پاسداران، به کم کاری در ادارات اشاره کردند و خواستار پاکسازی در ادارات شدند.»(۲)در گزارش دیگر نیز آمده است: «مسائل و مشکلات فرمانداران شهرستان های استان خوزستان، دیروز در جلسه ای با حضور آقای ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهوری کشورمان در اهواز مورد بررسی

۱- مأخذ ۵، ص ۳.

۲- مأخذ ۶، ص ۱.

قرار گرفت. رئیس جمهور در این جلسه طی سخنانی با اشاره به این نکته که سپاه بدون نظم در اسلام نیست، بلکه ضداسلام است، گفت: یک چیزی در ذهن آنها رفته و گمان می کنند هر چیز که بعد از انقلاب تشکیل شده، نهاد انقلابی است؛ در حالی که این طور نیست؛ بلکه هر چیزی که در جهت انقلاب باشد نهاد انقلابی است. وی گفت: اهمیت سپاه در این است که درخشندگی اسلامی داشته باشد و مردم آن را کاملاً از خود بدانند و محبوب مردم باشد تا بتواند با ضدانقلاب مبارزه کند؛ پس اگر به مردم زورگویی کرد، کم کم مردم از آن روگردان می شوند.»(۱)

موضوع دیگر درج شده در مطبوعات، مربوط به پیام سپاه پاسداران به "سازمان انقلاب اسلامی جزیره العرب(۲) است که طی آن از رهبران این سازمان دعوت شده است از ایران و سپاه پاسداران بازدید کنند.(۳)روزنامه بامداد که صبح منتشر می شود، در شماره امروز خود متن این پیام را که سپاه آن را به صورت اطلاعیه نیز انتشار داده است، به این شرح درج کرد: «نظر به هدف مشترکی که همه مسلمانان به خاطر رهایی از بند اسارت قدرت های طاغوتی تلاش می کنند، شورای فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی افتخار می کند که هیئتی از سازمان انقلاب اسلامی شما را دعوت کند تا روز یکشنبه ۳۱/۱/۱۳۵۹ از جمهوری اسلامی ایران بازدید نموده و با سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پیرامون شرایط انقلاب جهان اسلام به رهبری حضرت امام خمینی، مشورت های لازم را انجام دهند. ما آرزو داریم این مشورت ها به پیروزی انقلاب اسلامی بر امپریالیسم و صهیونیسم بین المللی کمک کند و بتوانیم مسلمانان را در کسب آزادی و استقلال و رهایی از قید استعمار دولت های بزرگ شرق و غرب یاری دهیم. ما امیدواریم سازمان انقلاب اسلامی شما دعوت ما را در تاریخ یاد شده بپذیرد.(۴)

روزنامه انقلاب اسلامی که عصر منتشر می شود، نیز در شماره امروز خود، ضمن درج این خبر افزوده است: «پیش از ظهر امروز خبرنگار ما با صادق قطب زاده وزیر امور خارجه تماس گرفت و نظر ایشان را در این مورد استفسار نمود. قطب زاده در این رابطه اظهار داشت این کار بدون اطلاع وزارت امور خارجه انجام گرفته است و در چنین شرایطی ایجاد جنجال و اختلاف به عنوان یک ارگان دولتی، مورد تقبیح است. وزیر خارجه ایران خاطرنشان ساخت چنین تصمیمی باید از طریق شورای انقلاب، فرمانده کل قوا و فرمانده سپاه پاسداران انجام پذیرد. در غیر این صورت حسن نیتی در کار نیست. قطب زاده همچنین یادآور شد هنوز موضع جمهوری اسلامی ایران در مقابل سازمان انقلابی مذکور اعلام نگردیده است.»(۵)

در سطح غیر علنی نیز از مشکلات سپاه در زمینه ناهماهنگی موجود با بخش هایی از

ص: ۱۰۷۶

۱- مأخذ ۶، ص ۱۱.

۲- جزیره العرب نام دیگر عربستان سعودی است.

۳- مأخذ ۶.

۴- روزنامه بامداد، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۵- مأخذ ۶.

نیروهای مسلح جمهوری اسلامی، نشانه هایی وجود دارد. امروز با امضای فرمانده ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، سرتیپ ظهیر نژاد، نامه ای به عنوان "جناب آقای حاج علی قدوسی دادستان کل انقلاب اسلامی ایران" و با موضوع "تعقیب کیفری فرمانده سپاه پاسداران نقده" ارسال شد که در آن آمده است: «در تاریخ ۱۶/۱۱/۱۳۵۸، فرمانده سپاه پاسداران نقده طی گزارشی که به شورای انقلاب اسلامی ایران ارسال نموده، با الهام از شایعات بی اساس و غرض آلود مخالفین انقلاب اسلامی، مرا متهم به مسلح نمودن ضدانقلابیون نموده است که از این عمل قصد تشویش اذهان عمومی و مقامات رسمی مملکتی (شورای انقلاب) را داشته است. با عنایت به این که این اظهار خلاف، از مسئول یک نهاد انقلابی در یک منطقه حساس و زمان سازندگی به عمل آمده، قابل توجه و رسیدگی می باشد.»(۱)

بحران مربوط به جلوگیری از حرکت ستون ارتش در سنندج و توقف یک ستون در فرودگاه این شهر، که از روز گذشته آغاز شده است، امروز همچنان ادامه یافت. ستون مزبور همچنان با استقرار در زمین های محدوده فرودگاه، در انتظار روشن شدن وضعیت و تکلیف به سر می برد. مانند روز گذشته، امروز نیز مدارس شهر و هنرستان صنعتی سنندج تعطیل هستند و دانش آموزان و افراد دیگر گروه گروه به طرف خیابان شش بهمن حرکت می کنند. سنندج در حالت نیمه تعطیل به سر می برد.(۲) به گزارش خبرنگار بامداد، با وجود سردی کم سابقه هوا و ریزش خفیف برف، گروه هایی از طبقات مختلف مردم سنندج با روشن کردن آتش در خیابان ششم بهمن سابق، شب گذشته را به صبح رساندند.(۳) به گزارش خبرنگار اطلاعات، در این اجتماع که شکل تحصن به خود گرفته است، اهالی شهر در صفوف منظم به خواندن سرودهای کردی مشغول بودند.(۴)

از سوی دیگر، گروه های سیاسی موجود در سنندج، که به نظر مقامات دولتی، صحنه گردان اصلی ماجرا هستند، روز گذشته جلسه مشترکی تشکیل دادند و به دنبال آن، طی تدبیری ماهرانه صبح امروز اعلام کردند که حرکت ستون ارتشی از نظر آنها مانعی ندارد، ولی درمورد عکس العمل مردم در برابر این ستون هیچ مسئولیتی ندارند و اگر تیری به سمت مردم شلیک شود بدون پاسخ نمی ماند. سخنگوی حزب دمکرات که این خبر را در اختیار کیهان قرار داد، همچنین گفت: ارتش اعلام کرده است که از شهر سنندج عبور خواهد کرد.(۵) سید علی سخنگوی حزب دمکرات، تشکیلات سنندج، نیز در گفت و گویی با خبرنگار کیهان حرکت ستون ارتشی از جاده کمربندی شهر سنندج را بی مانع دانست و گفت: قبل از آمدن ارتش به سنندج با اعزام این گردان مخالف بودیم؛ زیرا نمی دانستیم مردم چطور عمل خواهند کرد؛ ولی بعد از اینکه وارد شهر شدند، دیروز به آنها گفتیم که حرکت به سوی سقز بلامانع است. وی افزود: ما به آنها پیشنهاد کردیم که شب را در

۱- سند شماره ۱۳۶۵۹۷، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا، به جناب آقای قدوسی دادستان کل انقلاب اسلامی ایران.

۲- مأخذ ۵، ص ۱.

۳- مأخذ ۵، ص ۱.

۴- روزنامه اطلاعات، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۵- مأخذ۵، ص ۲.

فرودگاه به سربرند و صبح از جاده کمربندی حرکت کنند و آنها صمیمانه این پیشنهاد ما را پذیرفتند. او در پایان گفت: آن طور که خود فرماندهان این گردان ارتشی گفتند، امروز از جاده کمربندی به طرف سقز حرکت خواهند کرد.(۱)

در این حال، خبرنگار خبرگزاری پارس در سنندج امروز با سرهنگ صدری، فرمانده لشکر۲۸ پیاده کردستان، تماس گرفت و نظرش را جویا شد. وی گفت: «با تمام کوششی که از طریق لشکر و به وسیله مسئول استانداری به عمل آمده است، گروه های مسلح در مقابل عبور ستون ارتش کماکان مقاومت می نمایند و من به وسیله مسئول استانداری از معتمدین شهر دعوت کرده ام که جلسه ای مشترک داشته باشیم و آخرین حرف هامان را در آن جلسه با معتمدین شهر بزنیم و خواسته های مشروع ارتش جمهوری اسلامی را به اطلاع نمایندگان مردم برسانیم.»

خبرنگار خبرگزاری پارس در گزارش خود می افزاید: «امروز اکثر ادارات و مدارس به حال تعطیل در آمد و بسیاری از کارمندان و دانش آموزان با سایر گروه های مردم، در نقاط مختلف شهر گرد آمده اند و چند تن از آنان به خبرگزاری پارس اعلام داشته اند که ما تا برایمان روشن نشود که این ستون مجهز نظامی به چه منظوری می خواهد وارد سنندج بشود و یا از آن جا به سردشت برود، با عبور آن از داخل شهر و یا جاده های کمربندی مخالفت خواهیم کرد.»(۲)

از سوی دیگر، بنی صدر رئیس جمهوری، در مقام فرمانده کل قوا طی پیامی از مردم سنندج خواست راه را برای حرکت نیروهای نظامی به سوی مرز باز کنند. در این پیام آمده است: «اطلاع یافتم در سنندج عده ای مانع رفت و آمد واحدهای ارتش جمهوری اسلامی ایران که به منظور جابه جا کردن گروه ها و افراد خویش و رفتن به مرز برای دفاع از کشور، به سنندج وارد شده بودند، شدند. کسانی که مدعی بودند حاضرند در کنار ارتش با مهاجمان خارجی بجنگند، این نوع رفتار از خود نشان می دهند. من از مردم سنندج می خواهم به این گونه گروه ها که آشکارا نقش ستون پنجم خارجی را بازی می کنند و در امر دفاع از کشور ما سنگ اندازی می کنند میدان ندهند و خود با آنها مقابله کنند. از مردم شرافتمند سنندج می خواهم خود، راه را برای ارتش باز کنند و برادران ارتشی بدانند که اگر موقعیت کشور موقعیتی حساس نبود و اگر این گونه مقابله با ارتش در این شرایط، به ماهیت ایران لطمه نمی زد، من به این تشبثات اعتنایی نمی کردم؛ لیکن در شرایط حساس کنونی، ارتش وظیفه دارد آمادگی خود را برای دفاع از سرزمین آبا و اجدادی در جمهوری اسلامی ایران حفظ کند و هر مانعی را از سر راه خود در طریق انجام وظیفه اش بردارد، راه خود را باز کند و مسئولیت خودش را به انجام برساند.»(۳)

در این میان، نقش گروه های مخالف نظام و نیز اهداف آنها که جلوگیری از استقرار حاکمیت نظام جدید در مناطق کردنشین است، در قالب موضع گیری و رفتار سیاسی به طور آشکاری خود را نشان می دهد؛ از جمله:

۱- مأخذ۵، ص۲.

۲- مأخذ ۱۱، ص ۱ و ۲، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۱۵، ص ۱ و۲.

دفتر چریک های فدایی خلق درباره این واقعه به خبرگزاری پارس اعلام داشت: «مردم شهر ما به عبور این ستون از آغاز حرکتش به شدت مشکوک بوده و اعتراض داشته اند. اگر واقعاً قصد تعویض نیروی مستقر در سردشت مطرح بود، چرا با توافق هیئت نمایندگی خلق کُرد، از راه ارومیه به این امر نپرداخته اند؟ چرا طولانی ترین راه را انتخاب نمودند؟»

کومه له نیز در همین زمینه اعلام کرد: «ما معتقدیم خطر هرگونه نقل و انتقالات نظامی، عمدتاً متوجه خلق کُرد و نیروهای مبارز کردستان است و بایستی جلوی آن گرفته شود. هدف طراحان اعزام این ستون از این راه این است که: ۱. روحیه انقلابی خلق کُرد را تضعیف کنند. ۲. روحیه درهم شکسته نظامیان را تقویت کنند. ۳. کارآیی ارتش را به سردمداران هیئت حاکمه نشان دهند. ۴. پیوند بین پیشمرگان و مردم را ضعیف وانمود کنند. ۵. روحیه پیشمرگان مسلمان کُرد را تقویت کنند و آنها را به همکاری فعال با رژیم بکشانند. ۶. متزلزلین را از نیروهای پیشرو جدا ساخته و آنها را یا به جانب خود بکشانند و یا لااقل بیطرف نگاهدارند. ۷. زمینه را برای حرکت ستون های دیگر و در نهایت برای سرکوب نیروهای مسلح خلق کُرد، آماده سازند. ۸. در صورت امکان، دیوان دره را به تصرف خود درآورند و مقدمات حملات همه جانبه برای تسخیر سنندج را فراهم کنند.»(۱)

اما حساس ترین موضوع، حضور نیروهای سپاه در ستون مزبور، در پوشش نیروهای ارتش، است که به صورت یک احتمال، "جمعیت کردهای مقیم مرکز" آن را به نحو ذیل اعلام کردند: «یک ستون نظامی که تعداد آنها بیش از یک هزار نفر بود و از کرمانشاه عازم سنندج بودند، به هنگام ورود به شهر سنندج با مخالفت شدید مردم شهر روبه رو شدند. گفته می شود که هشتصد نفر از افراد ستون، پاسداران مُلبس به لباس نظامی بودند.»(۲)همین "گفته می شود" و احتمال وجود پاسداران در ستون مزبور، کافی بود تا حساسیت گروه های درگیر را به اوج برساند.(۳)
به هر ترتیب، توقف ستون مزبور در فرودگاه سنندج ادامه یافت تا روز بعد تکلیف تعیین شود.(۴)*

۶۴۹

درباره حوادث دره قاسملو و ستونی که روز گذشته در آذربایجان غربی مورد حمله قرار گرفت، امروز سپاه ارومیه گزارشی به این شرح به تهران ارسال کرد: «۱. واحدی که در دره

۱- مأخذ ۱۱، ص ۱ و ۲، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۸/۱/۱۳۵۹.
۲- مأخذ ۳۷.
۳- بدیهی است که گروه های درگیر، با شناختی که از سپاه و عناصر اصلی تشکیل دهنده آن و نیز کادرهای کنونی آن دارند، سپاه را هماورد اصلی سیاسی - نظامی خویش می دانند نه ارتش را. کوبیدن ارتش در واقع مدخل و پوششی برای کوبیدن نظام است؛ اما آن جا که پای سپاه و نیروهای آن به میان می آید، چه در مناطق بحرانی و چه در مناطق دیگر ایران، گروه های مخالف نظام، ناراحتی و برآشفتگی شدید خود را نمی توانند پنهان کنند.
۴- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۶۴۸ اظهارات قاسملو در مصاحبه با کیهان که بخش دوم آن در شماره امروز این روزنامه درج شده است؛ شامل "مظلوم نمایی"،"اعترافات" و "توقعات" حزب دمکرات. ص۱۰۹۹

قاسملو با ضدانقلاب درگیر شده، از تیپ قزوین بوده است که سه روز پیش به منطقه وارد، و بدون شناسایی قبلی دستور عبور برایشان صادر شده. ۲. هلی کوپتر از اول در حمایت نبوده و بعداً از راه رسیده و دارای مهمات و سوخت کافی نبوده. ۳. ستون در ساعت ۱ ظهر حرکت کرده است. ۴. فرمانده لشکر در بهداری اظهار داشته که آنهایی که انتقاد می کنند، آنها هم می بایستی کشته شده بودند. ۵. عده ای از سربازان، دیروز با اسلحه فرار کرده و به شهر آمده اند و می خواهند فرمانده لشکر را به این خاطر ترور کنند. ۶. روحیه افسران و درجه داران بسیار پایین است.»(۱)

از سوی دیگر، امروز بازار شهر ارومیه به حالت تعطیل درآمد. خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی از ارومیه گزارش داد: چند تن از برادران سرباز و برادران غیرنظامی، در اجتماع مردم سخنرانی کردند و قطعنامه ای صادر شد که در آن، اجتماع کنندگان خواستار برکناری فرمانده لشکر۶۴ ارومیه شدند.(۲)

به گزارش خبرگزاری پارس، در اجتماع هزاران نفر از اقشار مختلف مردم ارومیه در مسجد اعظم و مسجد جامع این شهر که در اعتراض به وقایع اخیر دره قاسملو و منطقه قطور انجام شد، طوماری به امضای حجت الاسلام حسنی و مردم، تهیه و قرائت شد. در بخشی از این طومار آمده است:

«ما ملت مسلمان و غیور پیرو خط قرآن و اسلام و امام امت در آذربایجان غربی، با صراحت اعلام می داریم که اکراد ترکیه و عوامل حزب بعث عراق و اشرار و احزابی که در کردستان به نام حزب دمکرات، کومه له و چریک های فدایی خلق و دنباله رو آنها در کردستان مستقر هستند، حکومت جمهوری اسلامی ایران و مملکت عزیزمان را مورد تهدید و تجزیه قرار داده و روزبه روز تهدیدات و تبلیغات تجزیه طلبانه خود را گسترش می دهند. از مسئولین مملکتی می پرسیم: مسئولیت کشتار ناجوانمردانه دره قاسملو و پل منطقه قطور و گروگان گیری به عهده چه کسانی است و اگر این اکراد، احزاب و گروه های مترقی نما به تمامیت ارضی کشور ایران اعتقاد دارند، چرا برادران ارتشی ما را که برای برقراری امنیت در منطقه و حفظ مرزهای ایران درحال حرکت به طرف مرز بودند، به رگبار "آر.پی.جی۷" و مسلسل سبک و سنگین می بندند و برادران ارتشی ما را به خاک و خون می کشند؟ دره "شیخ الله یار" و دره "ایچ" از شعبات دره قاسملو بوده، حتی برای نمونه یک آبادی در این دره فرعی وجود ندارد و فقط پناهگاه اشرار و ضدانقلاب مسلح می باشد، با آن غار ها و زاغه های سخت و مقاوم که غیرقابل نفوذ توپ و تانک و مسلسل می باشد؛ و اشرار در تمامی جنگ ها که شکست می خورند، در این سه دره جمع شده و سربازان جمهوری اسلامی ایران را قتل عام می نمایند و اینها محارب با خدا و مفسد فی الارض بوده و باید با بمب ناپالم یا سمی سوزانده شوند. ما مردم مسلمان ارومیه بدین وسیله از مقامات مسئول کشوری و لشکری

۱- سند شماره ۰۶۳۳۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ارومیه، تهران، به فرماندهی ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۴، ص۵.

خواهان رسیدگی فوری به وضع انفجار آمیز منطقه هستیم.»(۱)

درباره آخرین وضعیت دره قاسملو گفتنی است که مقارن ظهر امروز، ۲۰ تن از افراد مسلح گروه های مهاجم در دره قاسملو با تجهیزاتشان توسط نیروهای نظامی دستگیر شدند. دکتر جمشید حقگو استاندار آذربایجان غربی ضمن اعلام این خبر به خبرگزاری پارس افزود: ستون اعزامی در روستای پالانج مستقر شده است و ستاد بسیج ملی خوی نیز آمادگی خود را برای کمک به برادران ارتشی جهت پاکسازی منطقه از اشرار اعلام کرده است(۲)

۶۵۰

علاوه بر مسائل سنندج و ارومیه، امروز تحرکات ایذایی محدودی مانند آدم ربایی و حمله مسلحانه به افراد، در مناطق کردنشین صورت گرفت. در سنندج یک درجه دار ژاندارمری کُرد را که مأمور به ناحیه فارس بود و با گرفتن مرخصی به مریوان آمده بود، افراد مسلح کومه له در بین راه مریوان به سنندج دستگیر کردند و گروگان بردند(۳)

در میاندوآب گروه های مهاجم مسلح، یک دستگاه بلدوزر و یک دستگاه تریلر را با چهار نفر از کارکنان آنها، بین شاهین دژ و تکاب از توابع شهرستان میاندوآب ربودند(۴) در میاندوآب همچنین عده ای مهاجم مسلح در خیابان سیمین این شهرستان، پاسبان سلیمان تقی پور، پاسبان دوم غلامحسین حامد و دو نفر شبگرد به نام های علی و نجف را مورد هجوم مسلحانه قراردادند و آنها را مجروح کردند. استاندار آذربایجان غربی در این باره گفت: پس از تیراندازی، مأموران شهربانی به کمک آنها شتافتند؛ ولی مهاجمان با استفاده از نارنجک فرار کردند.(۵)

۶۵۱

شاهپور بختیار در مصاحبه با روزنامه ای آلمانی، با تأکید بر ناتوانی نظامی ایران، به امریکا توصیه کرد با رعایت جوانب مسئله، برضد ایران به اقدام نظامی دست بزند. یادآوری می شود که وی عضو سابق جبهه ملی و دبیرکل سابق حزب ایران و آخرین نخست وزیر رژیم گذشته بود که اکنون در فرانسه برضد جمهوری اسلامی ایران فعال است و گروهی را به نام نهضت مقاومت ملی ایران تشکیل داده است. در گزارش خبرگزاری فرانسه در این باره آمده است: «بختیار نخست وزیر اسبق ایران، اظهار عقیده کرد که یک سلسله عملیات سیاسی و اقتصادی تازه از طرف ایالات متحده و متحدانش، می تواند تهران را ناگزیر از آزاد ساختن گروگان ها بنماید. وی اضافه می کند: چنانچه این

۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۲، ارومیه خبرگزاری پارس.

۲- همان.

۳- سند شماره ۰۶۳۴۰۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری جمهوری اسلامی، رکن ۳ - دا یره عملیات، به دفتر ر یا ست جمهوری، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۵، ص۱۱.

۵- مأخذ ۵، ص۱۲.

عملیات کافی نباشد، من به ایالات متحده پیشنهاد می کنم برای آزادی گروگان های خود دست به اقدامات نظامی بزند. وی که با یک روزنامه آلمانی مصاحبه می کرد، افزود: ارتش ایران ارتشی است که نمی تواند بیش از یک روز مقاومت کند. مسئله ای که باقی می ماند این است که عکس العمل شوروی چیست. وی می افزاید: من تصور نمی کنم که آنها به نوبه خود دخالت کنند؛ زیرا چنانچه آنها این کار را بکنند، این آغاز جنگ جهانی سوم خواهد بود.»(۱)

۶۵۲

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، در شماره امروز نشریه "پیام جبهه ملی"، ارگان جبهه ملی ایران، نامه ای خطاب به رئیس جمهور بنی صدر، درج شده که در آن آمده است: «این هیئت دولت را که مردم کارشان را دیده اند و آن شورای انقلاب را که تقریباً مؤسسین حزب جمهوری اسلامی می باشند کنار بگذارید و دولتی که از نمایندگان سازمان های مختلف ملی و مردمی باشد، به نام "دولت وحدت ملی"، یا اگر از کلمه ملی واهمه دارید "دولت وحدت مردمی"، تشکیل دهید تا تمام مردم هم وحدت با خود و شما را حفظ نمایند.»(۲)

۶۵۳

حزب توده در شماره امروز ارگان خود مقاله ای ارائه کرد و با درج عنوان آن به صورت تیتر درشت در صفحه اول، مفاد آن را مورد تأکید خاص قرار داد. عنوان مقاله این بود: "دوست یابی، ضمن حفظ و تحکیم استقلال، وظیفه مبرم سیاست خارجی ما در نبرد با امپریالیسم امریکا است". در این مقاله، حزب توده کوشیده است اتهام روسی بودن را از خود پاک کند و توضیح بدهد که طرفداری از شوروی به معنای نفی استقلال نیست. در این مقاله آمده است: «جنگ ما با امریکا، در آخرین تحلیل، جنگ استقلال است و لذا ضمن جنگ با امریکا، ما باید به هوش باشیم که زیر سلطه هیچ، مطلقاً هیچ قدرت خارجی دیگری، قرار نگیریم. ... حزب توده ایران با صداقت و قاطعیت در این موضع ایستاده است.» اما حزب توده توضیح می دهد که «استقلال به معنای دیوار کشیدن به دور کشور نیست؛ به این معنا هم نیست که دوست و دشمن را در یک سطح قرار دهیم و با هر دو به یکسان رفتار کنیم.»(۳)

در ادامه مقاله، حزب متوجه مخالفان شوروی می شود و می نویسد: «برخی ها می پندارند و یا می خواهند وانمود سازند که اگر از دو "ابرقدرت"، یعنی از امریکا و از شوروی به یکسان دوری جویند و یا به یکسان علیه آنها جبهه گیرند، آن گاه برقراری رابطه برابری حقوق با کشورهای امپریالیستی "جهان دوم" (اروپای غربی و ژاپن) ممکن خواهد بود. این پندار به کلی بی پایه و این دعوی تماماً سفسطه است. کشورهای امپریالیستی "جهان دوم" همکار امپریالیسم امریکا در غارت خلق ها هستند و سیاست آنها سیاست نواستعماری است. ... در مورد "دو ابرقدرت" باید گفت که شناخت مردم ما از این ابرقدرت امریکا روشن است. این ابرقدرتی است امپریالیستی، غارتگر، تجاوز گر، که محمدرضاها را بر سر حکومت ها می نشاند

۱- مأخذ ۱، ص۵، بن - خبرگزاری فرانسه، ۱۸ آوریل ۱۹۸۰ (۲۹/۱/۱۳۵۹).

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۲۳، ص ۱.

و خون صدها میلیون مردم زحمتکش را می مکد؛ اما شناخت اتحاد شوروی به دلیل بیش از ۶۰ سال تبلیغات امپریالیستی ضد آن در ایران، ناروشن است. اتحاد شوروی، روسیه استعمارگر تزاری نیست، بزرگ ترین کشور سوسیالیستی رشدیافته جهان و ابرقدرتی است ضدامپریالیستی، پشتیبان تمام کشورهای مستقل و ضدامپریالیست و حامی انقلاب های آزادیبخش در مبارزه علیه امپریالیسم، از جمله حامی انقلاب ضدامپریالیستی و استقلال طلبانه. و اینها اصول سیاست خارجی اتحاد شوروی است که این اصول سیاسی نیز ناشی از ماهیت نظام اجتماعی - اقتصادی سوسیالیستی آن است. امریکا ابرقدرتی است دشمن غدار انقلاب ما؛ اتحاد شوروی ابرقدرتی است دوست صدیق انقلاب ایران. این دو را یکی دانستن و بر این مبنا سیاستی در جهت ایجاد سردی در رابطه کشور ما با اتحاد شوروی در پیش گرفتن، جز به زیان تحکیم انقلاب و استقلال ایران، و در آخرین نتیجه جز به سود امپریالیسم امریکا، دشمن اصلی ما، نیست. در شرایطی که ما با امپریالیسم امریکا در جنگیم، دوست یابی در جبهه ضدامپریالیسم جهانی وظیفه مبرم سیاست خارجی ما است. در چنین شرایطی دست دوستی بزرگ ترین نیروی ضدامپریالیستی جهانی را پس زدن و بالاتر از آن، راه ایجاد کدورت در مناسبات با آن را در پیش گرفتن، در واقع به هیچ عنوان قابل توجیه نیست.»(۱)

همچنین در روزنامه کیهان امروز، یک نظرخواهی از شخصیت ها درباره شعار "نه شرقی نه غربی" درج شده است که از جمله، دیدگاه های نورالدین کیانوری دبیرکل حزب توده نیز در این باره ذکر گردیده(۲) که در آن آمده است: «ما ضمن پذیرش بدون خدشه این اصل، با نظر کسانی و گروه هایی که می کوشند شعار نه شرقی نه غربی را تحریف کنند و دوستان و دشمنان خلق ما و انقلاب ما را در یک سطح قرار دهند ... و در موارد بسیاری حتی با ایجاد دشمنی مصنوعی با دوستان انقلاب و خلق ما، به اصطلاح استقلال خود را نشان دهند، شدیداً مخالفیم و آن را تلاشی در جهت تثبیت وابستگی به امپریالیسم جهانخوار، به سرکردگی امریکا می دانیم. امروز دنیا به دو اردوی بزرگ تقسیم شده است: اردوی کشورهای امپریالیستی مرکب از ایالات متحده امریکا، کانادا، اروپای غربی و ژاپن

۱- مأخذ ۲۳.

۲- یادآوری می شود، روزنامه نامه مردم، دو روز بعد دیدگاه های مزبور را به طور کامل و با تأکید درج کرد.

و اسرائیل و کشورهای زیر سلطه این اردوگاه نظیر مصر، اندونزی، مراکش و عربستان سعودی و نظایر آنها در آسیا و افریقا و امریکای لاتین. این اردوگاه عظیم نیروهای امپریالیستی و ارتجاعی است که از طرف گروه خائن و رهبری جمهوری خلق چین پشتیبانی می شود. در برابر این اردوگاه جنایت و تجاوز و ظلم و غارت، اردوگاه عظیم نیروهای ضدامپریالیستی جهان قرار دارد که کشورهای سوسیالیستی، جنبش اصیل کارگری کشورهای سرمایه داری رشد یافته، و همه جنبش های اصیل رهایی بخش ملی در دنیای سوم را در بر می گیرد.»

کیانوری در ادامه، به محکوم کردن کسانی می پردازد که می کوشند استقلال را در چارچوب منافع طبقاتی خود محصور سازند و با تحریف شعار نه شرقی نه غربی، در جهت ایجاد دشمنی مصنوعی با کشورهای سوسیالیستی و کشورهای ضدامپریالیستی جهان سوم و جنبش های اصیل رهایی بخش ملی، امپریالیسم جهانی به سرکردگی امپریالیسم امریکا را از زیر ضربه مبارزات استقلال طلبانه مردم ایران خارج سازند. وی می افزاید: «بدون تردید، امیرانتظامی ها، نزیه ها، مقدم مراغه ای ها و دریادار علوی ها از یک سو، و گروه های وابسته به امپریالیسم جهانی و صهیونیسم که بخشی با ماسک های ماورای چپ و بخشی دیگر با ماسک های ماورای اسلامی در میدان عملند، در این آب گل آلود کردن ها بسیار فعالند.»(۱)

علاوه بر ارتباطی که به صورت پنهانی بین عراق و گروه های مخالف نظام در مناطق مرزی کشور وجود دارد، استفاده تبلیغاتی رادیو عراق از گروه های مخالف نظام نیز به شدت مطرح است. این امر موجب سقوط مشروعیت آنها در افکار عمومی است. امروز دو گروه عمده مجاهدین خلق و حزب رنجبران ایران، در این باره با ملاحظات خاص خود، موضع گیری کردند.

یک سخنگوی سازمان مجاهدین خلق امروز به نقد و ردّ مواضع سران رژیم عراق پرداخت. وی اظهار داشت: «در حالی که صدام حسین پایان گرفتن درگیری های بین دو کشور را موکول به شرایط بسیار غیرعملی و شگفت انگیز نموده است، وزیر خارجه عراق آقای سعدون حمادی، در فنلاند اظهار می دارد که کشورش بارها کوشش نموده است اختلافات خود را با ایران از طریق مذاکره حل کند، ولی به نتیجه نرسیده است؛ به این ترتیب پیدا است که یا حرف های صدام حسین صرفاً مانور تبلیغاتی و طبل میان تهی است و یا آقای سعدون حمادی می خواهد در افکار عمومی بین المللی، موجه جلوه کرده و ایران را مقصر اصلی معرفی کند.»(۲)

نشریه مجاهد نیز در شماره امروز خود، مواضع سازمان را در این باره درج کرد. مجاهد نوشت: «مدتی است که رادیو عراق در برنامه فارسی خود، از برخی نشریات مجاهدین استفاده کرده و دفاعیات شهدا و مواضع عقیدتی و سیاسی سازمان و برادران ما را مورد تجلیل قرار می دهد. از آن جا که هم زمان با افزایش اختلافات عراق با ایران، این نحوه برخورد حاصلی جز ضربه زدن به مجاهدین ندارد، لذا به مسئولان این رادیو هشدار می دهیم

ص: ۱۰۸۴

۱- مأخذ ۵، ص۵.

۲- سازمان مجاهدین خلق، مجموعه اعلامیه و موضع گیری های سیاسی مجاهدین خلق ایران(۳) از ۱۵/۱۰/۱۳۵۸ تا ۴/۳/۱۳۵۹، (بی جا، انتشارات سازمان مجاهدین خلق ایران، ۱۳۵۹) ص ۱۶۹.

که: اولاً مجاهدین را اسباب ترفندها و معامله گری های سیاسی خود قرار ندهند؛ همان معاملات و کش و واکش های سیاسی که در گذشته نیز بر حسب آنهـا، وقتی بـا شاه هم به توافق رسـیدند، انقلابیون و ترقی خواهان ایرانی را از عراق اخراج نموده و رادیوشان نیز دفعتاً چنان موضـعی اتخاذ نمود که گویی دیگر در ایران هیچ خبری نیست. وانگهی مسـئولان عراقی که خود در سال ۴۹، مجاهـدینی را که از دبی با هواپیمای مصادره شده ایرانی به بغداد رفته بودند، به خوبی در زیرشـکنجه ها آزموده اند، باید پذیرفته باشند که نه می توان به هیچ قیمتی مجاهدین خلق ایران را خرید و نه آنها را بازیچه معاملات سیاسـی قرار داد. ثانیاً اگر کسـی در عراق مدعی انقلابی گری و ترقی خواهی است، چه انقلاب فلسـطین و چه گسترش یک دمکراسـی انقلابی و مردمی در داخل کشور، خود بهترین صحنه آزمایش او است و لذا اگر رادیوی بغداد داعیه احترام گذاشتن به سازمان ها و چهره های انقلابی ایران را دارد، بهتر است راه نزدیک تر (یعنی داخل خود عراق) را بپیماید.»(۱)

روزنامه رنجبر، ارگان حزب رنجبران نیز در شماره امروز خود نوشت:

اخیراً رادیو بغداد در ادامه حملات ناجوانمردانه اش بر علیه انقلاب اسـلامی ایران، به حیله بی شـرمانه ای متوسل شده که رفیق عباس صابری عضو رهبری حزب رنجبران ایران، طی اطلاعیه ای به افشای آن پرداخته است: هموطنان مبارز! رادیو بغداد حملات بی شرمانه و ناجوانمردانه اش را علیه جمهوری اسـلامی نوپای کشورمان ادامه می دهد. آنها کار حقه بازی و دغل کاری را تا به آن جا رسانده اند که نوارهای شـعر مرا از آرشـیوهای رادیو بغداد خارج کرده و پخش می کنند. این نشانه ورشکستگی کامل دار و دسته صدام حسین و رژیم بعث عراق است(۲)

۶۵۵

بحث دربـاره نحوه برگزاری انتخابـات مجلس شورای ملی ادامه دارد. امروز گروه "جنبش انقلابی مردم مسـلمان ایران"، جامـا، (به رهـبری دکـتر کاظم سامی) در نشـریه خود، "مردم ایران"، مقاله ای با عنوان "تقلید دمکراسـی یا دمکراسـی تقلیدی" درج کرد و در آن به نحو ذیل، انتقاد خود را منعکس ساخت: توده های مردم نیاز به صداقت و شجاعت انقلابی دارند نه فرصت طلبی و بهره گیری از صداقتشان. در طی یک سال اخیر، ۵۰ درصد مردم کنار کشـیده اند و اگر یک سال دیگر بگذرد، بقیه. و این خود بیانگر عملکرد غلط دست اندرکاران نیست؟ انتخابات به این گونه که تقلیدی از دمکراسی های غربی است، جز آن که سرنوشت انقلاب را به خطر اندازد کاری نخواهد کرد(۳)

امروز همچنین روزنـامه بامـداد، اظهـارات دکتر مصطفی چمران را دربـاره انتخابـات، به نحو ذیـل درج کرد. وی گفت: در انتخابات، تخلف های فراوانی به چشم می خورد که البته شـرایط موجود، این انتظـار را در مردم به وجود آورده بود که چنین تخلفـاتی صورت بگیرد؛ اما بهتر از این هم می شد انجام بگیرد و می شد بی نظری را رعایت کرد که متأسفانه این کار عملی نشد و تخلفات بسیاری صورت گرفت.(۴)

ص: ۱۰۸۵

۱- نشریه "مجاهد"، شماره ۴۳، ۲۸/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- روزنامه رنجبر، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۳- مردم ایران، نشریه هفتگی "جاما" (جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران) شماره ۵۶، ص ۸، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۵۲.

دکتر چمران که خود از انتخاب شدگان در مرحله اول انتخابات است، درباره این که در مجلس، عضو چه جریان یا فراکسیونی خواهد بود، اظهار داشت: بعد از تشکیل مجلس اگر فراکسیون های خاصی وجود داشته باشد، با مطالعه درباره آنها شاید عضویت فراکسیونی را بپذیرم. فعلاً که عضو هیچ گروهی نیستم(۱)

۶۵۶

آقای شهاب الدین اشراقی داماد امام، که در زمینه میانجی گری بین بنی صدر و دیگران از فعالان است، امروز در گفت وگویی اختصاصی با بامداد در قم، نظرهای خود را درباره مسائل جاری مملکت اعلام کرد. این مصاحبه در شماره امروز این نشریه درج شد. در بخشی از این گفت و گو سؤال شد: «با توجه به این که مردم و دولت ایران از قطع رابطه با امریکا این چنین استقبال کردند، بنابراین چرا ایران در قطع رابطه با امریکا پیش قدم نشد؟» آیت الله اشراقی پاسخ داد: «ما با تمام دولت ها اگر رفتار انسانی با ما داشته باشند و به احترام متقابل پای بند باشند، می خواهیم حسن رابطه داشته باشیم. ما هرگز پیش قدم در قطع رابطه با هیچ دولتی نمی شویم، بگذار این قطع ها با آن که به نفع ما است از آنها شروع شود تا دنیا بداند که اسلام طرفدار همه بشر[است]؛ در عین آن که خصم زورگویان است، و در جنگ ها هم هیچ وقت اسلام پیش قدم نبوده است.»

سؤال شد: «هیئتی از طرف جمهوری اسلامی ایران برای تحقیق در مورد امام موسی صدر قرار است که عازم لیبی شود؛ ولی درست هم زمان با عزیمت این گروه، آیت الله منتظری مخالفت خود را با اعزام این گروه در شرایط فعلی اعلام کردند. به نظر شما آیا تحقیق این گروه ضروری است؟» وی گفت: «در این مورد به نظر من حق با آیت الله منتظری است و در این موقع، آن هم به طور رسمی و علنی، بعضی از پیگیری ها به صلاح مسلمین نمی باشد.(۲)

ص: ۱۰۸۶

۱- مأخذ ۵۲.

۲- مأخذ ۵۲، ص۳.

روزنـامه جمهوری اسـلامی مطلب مفصـلی بـاعنوان "کارنامه یک ساله حزب جمهوری اسـلامی از زبان دکتر بهشتی" در شـماره امروز خود درج کرد که مصاحبه با آیت الله بهشتی دبیرکل این حزب است. در این مصاحبه وی درباره اهمیت تشکیلات گفت:

«روز گذشـته در مباحثه ای که پیرامون رسالت دانشـجو و دانشـگاه در دانشـکده الهیات داشتم، سؤالی مطرح شد و آن این که: با توجه به موقعیت روحانیت در جامعه و پیوندی که میان مردم و روحانیت اصـیل و مورد اعتماد وجود دارد، آیا فکر نمی کنید که شما (دکتر بهشتی) و امثال شما از همان طریق روحانیت نقش اجتماعی تان را ایفا کنید، بدون پرداختن به حزب؟

من قبـل از آن که به این سؤال پاسـخ گویم، بایـد انگیزه تأسـیس و ایجـاد حزب را برای خواهران و برادران بیان کنم. گاهی اوقات کسانی به فکر ایجـاد حزب می افتنـد که دار و دسـته ای در جـامعه پیـدا کننـد و هواداارنی برای خود بیابنـد. احزابی که در بسـیاری از جامعه ها از جمله ایران به وجود آمده، همین خط را دنبال کرده است. نحوه سؤال نشان می دهد که مؤسسـین حزب جمهوری اسـلامی نمی توانسـتند چنین انگیزه ای داشـته باشـند؛ چون کسانی تأسـیس حزب جمهوری اسـلامی را اعلام کردنـد که آن قـدرها در جامعه، بی پایگاه نبودنـد که حالا بخواهند از طریق ایجاد حزب، پایگاه پیدا کنند. پنج چهره روحانی و مؤسـس حزب، متفقاً و باتوجه به ضرورت هایی، حزب را تأسیس کردند. انگیزه ما از تشکیل حزب، از انگیزه های معمولی نیست (ایجاد پایگاه و دار و دسـته بازی)؛ بلکه ما با توجه به یک تجربه تاریخی اقدام به چنین عملی نمودیم. در تاریخ ملت ما، هربار که ملت قیام کرد (و در این قیام اخیر به خصوص همگامی با روحانیت و نقش علمای اسـلامی متعهد و آگاه که به صورت عامل برجسته پیروزی قیـام، مورد قبول خودی و بیگـانه قرار گرفت و ملت یـا بخش عظیمی از ملت، بـا اعتبـار و اعتمـاد حضور روحانیت متعهـد و مسـئول مورد قبولشان؛ در صحنه مبارزه حاضر شدند) پس از پیروزی، یک گروه متشکل ۲۰۰ یا ۵۰۰۰ نفری، به دلیل تشکل شان صاحب همه دستاوردهای قیام و نبرد عمومی خلق شدنـد و مبارزه را پس از پیروزی، به هر سـمتی که دلشان خواست، بردنـد، گاهی به سوی شـرق و وقتی به سوی غرب، و همه فریادهای ملت که از عمق وجدانش برمی خاسته (ایده نه شرقی نه غربی) را خنثی و بی اثر کردند.

ص: ۱۰۸۷

ما از همان اوایل حضور در مبارزه ها، به ضرورت این تشکل پی بردیم. خوب یادم می آید که در سنین نوجوانی، در مبارزه ملی و نهضت ملی در سال های ۱۳۲۹ تا ۱۳۳۲، مردم ایران با ایمان و اعتقادی که به دو نوع رهبری دینی و سیاسی داشتند، وارد معرکه شدند. (اگر بخواهیم هیچ حقی را زیر پا نگذاریم، باید بگوییم در آن موقع ملت ما هم به اعتبار و اعتقادی که به رهبری روحانیت مبارز که در آن زمان چهره برجسته پیشگامش مرحوم آیت الله کاشانی بود و نیز به اعتبار و اعتقاد و اعتمادی که به یک چهره سیاسی پرسابقه یعنی مرحوم دکتر مصدق داشتند، در مبارزه شرکت کردند.) در آن زمان، رهبری میان آن دو نفر مشترک بود. در همان موقع پس از کودتای ننگین ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲، در موضوع های مختلف به جمع بندی ها و تجزیه تحلیل پرداختیم و این جمع بندی ها در چند مورد به این نتیجه رسید که حتی مرحوم مصدق از همکاری یک مجموعه متشکل سازمان یافته خط دار، محروم بود. (حتی او!) نه تنها مرحوم آیت الله کاشانی و روحانیت و مردمی که به آنها اعتماد کرده بودند، دارای تشکل کافی مؤثر نبودند، مرحوم دکتر مصدق هم فاقد چنین یاران و همکاران متشکل بود؛ به همین جهت، پیروزی های به دست آمده از مبارزات دلیرانه و فداکارانه مردم، از طرف گروه های متشکل دیگری که خط داشتند، مورد تهدید قرار گرفت و گم شد.»

در ادامه مصاحبه، دکتر بهشتی به چگونگی تشکیل حزب جمهوری اسلامی و انگیزه تشکیل آن پرداخت و گفت: «به خصوص حوادث سال ۱۳۵۴ و آن اعلام مواضع خاصی(۱) که پیش آمد، همه ما را نگران تر کرد و برای ما هشیار باش بود که حرکت متشکل، باید از یک نوع هدایت و رهبری متعهد واجد شرایط برخوردار باشد؛ تا این که مرامنامه و اساسنامه ای را که در خدمت دوستان داده شده، آماده کردیم. حدود هفت هشت ماه به پیروزی مانده بود که درصدد اعلام موجودیت این تشکیلات بودیم. مطلب را لازم بود با امام در میان بگذاریم و پس از چندی با ایشان در میان گذاشتیم. خواستیم نظر رهبر را درباره این کار بدانیم. ایشان اصل آن را تأیید کردند؛ منتها فرمودند طوری باشد که از مسئولیت های روزانه انقلاب، کسی باز نماند. و از قضا شتاب انقلاب در آن ماه ها ما را چنان مشغول کرده بود که فرصتی برای این کار به دستمان نیامد، تا پس از پیروزی ۲۲ بهمن مجدداً مسئله و مطلب با امام در میان گذاشته شد. نظر ایشان را جویا شدیم. ایشان همان موقعی که ما درتلاش بودیم برای تشکیل شورای انقلاب و دولت موقت انقلاب، به رأی العین دیدند که چطور اگر یک انقلاب و مبارزه، تشکیلات از خودش نداشته باشد، در روز کار که می رسد، باید آدم از

۱- منظور، ماجرای موسوم به تغییر مواضع ایدئولوژیک در داخل سازمان مجاهدین خلق است. درباره آن رجوع کنید به گزارش ها و ضمیمه های مربوط به سوابق سازمان مجاهدین خلق، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر و نیز شخص تقی شهرام، مندرج در کتاب های اول و دوم روزشمار جنگ: "پیدایش نظام جدید" و "بحران در خوزستان".

این جا و آن جا قرض کند؛ و لذا فرمودند بله، خوب است؛ اقدام بشود. یکی دو روز گذشته بود که ما هنوز اعلام نکرده بودیم و برادر عزیزمان آقای رفسنجانی خدمت امام بودند. پس از بازگشت گفتند امام گفتند: پس چی شد؛ یعنی این قدر به رأی العین احساس می کردند این ضرورت ها را که می خواستند این کار هر چه زودتر انجام بگیرد.

انگیزه ما براین اقدام این بود که این نیروی خلقی و مردمی مبارزه که رهبری را در جامعه اسلامی ما مربوط به فقیه واجد شرایط و جامع الشرایط، مبارز، آگاه، متعهد و مسئول و شجاع می داند؛ یعنی همانی که بعداً شما مردم موفق شدید به عنوان یک اصل در قانون اساسی جمهوری اسلامی بیاورید. تشکیلات سیاسی و اجتماعی که وقتی می گوید من تشکیلات اسلامی هستم، مشخص کند کدام اسلام؛ اسلام به تشخیص کی. این مهم است.»(۱)

۶۵۸

درباره حوادث روز گذشته دانشگاه تبریز، امروز دکتر فاروقی رئیس دانشگاه تبریز، در گفت و گویی با کیهان اعلام کرد: سخنرانی آقای هاشمی رفسنجانی بدون اطلاع مقامات دانشگاه صورت گرفته بود و سؤالات متفاوت از سوی دانشجویان گروه های مختلف از حجت الاسلام رفسنجانی، موجب تشنج این جلسه شد. در پی این تشنجات، حدود ۶۰۰ نفر از دانشجویان مسلمان و کارمندان این دانشگاه، جهت اعتراض دست به راهپیمایی زدند و ساختمان مرکزی دانشگاه را اشغال کردند که از پریروز (۲۶/۱/۱۳۵۹) عملاً کار دانشگاه فلج شده است و دانشگاه به صورت نیمه تعطیل در آمده است. رئیس دانشگاه تبریز همچنین گفت: اگرچه با اسلامی شدن دانشگاه موافق هستم، نمی توانم این گونه اعمال را تأیید کنم. اسلامی شدن دانشگاه ها باید بر اساس مطالعه و بررسی باشد. وی خاطرنشان کرد که شورای دانشگاه تبریز دیروز طی اعلامیه ای، از اعضای سازمان دانشجویان مسلمان و انجمن اسلامی کارگران و کارمندان خواست که هرچه زودتر دست از اشغال دانشگاه بردارند. او گفت امروز نیز شورای دانشگاه طی جلسه ویژه ای مسئله را مورد بررسی قرار خواهد داد.(۲)

در ادامه این جریان، هرچند شورای دانشگاه تبریز به بحث و گفت وگوی مفصل در این باره پرداخت،(۳) از اعلام نظر خودداری کرد و آن را به بعد موکول نمود.

یادآوری می شود "ذهنی" فرماندار تبریز، در تماسی با بامداد، درباره جریانات دانشگاه تبریز گفته بود: هر اتفاقی که در دانشگاه روی می دهد، باید از طریق شورای عالی دانشگاه مورد بررسی قرار گیرد؛ لذا این کار و تصرف ساختمان مرکزی باعث تأسف است و امیدوارم هر چه زودتر این موضوع برطرف بشود(۴)

آنچه ذکر شد، اهمیت تصمیم گیری شورا را نشان می دهد؛ اما ظاهراً حساسیت اوضاع و نوع موضع گیری شورای مزبور، مانع عملی شدن تصمیم این شورا بود. در عمل، خبرهای غیررسمی از مخالفت شورا با اقدام دانشجویان پیرو خط امام حکایت می کرد؛ اما استدلالی که

۱- مأخذ ۱۰، ص۶.

۲- مأخذ ۵، ص ۱.

۳- مأخذ ۶۶، ص ۳.

۴- مأخذ ۵۲، ص۳.

تلویحاً اعلام می شـد، می توانست برضـد گروه هایی که دفاتری در دانشـگاه به خود اختصاص داده بودنـد، نیز به کار گرفته شود. در هر صورت، خبرنگار کیهان در این باره نوشت:

این شورا با اخذ تصمیمات قاطع، اقدام دانشجویان متصرف ساختمان مرکزی دانشگاه تبریز را محکوم کرد. در قطعنامه شورا که به احتمال نزدیک به یقین، تـا ظهر شـنبه انتشـار خواهـد یـافت، آمـده است: دانشـگاه از بیت المـال به وجـود آمـده است و به همین جهت هر نـوع تجـاوزی به حریم دانشگاه، به هر عنوانی باشد، از طرف شورای دانشگاه تبریز محکوم و مردود است.

یـک مقـام موثق که رئوس اصـلی قطعنـامه تصویب شـده را در اختیـار کیهـان گـذاشت، گفت که در قطعنـامه شورا آمـده است: هر تصـمیمی در دانشـگاه در زدودن افراد وابسـته به رژیم سـابق، مسـلماً بایـد به وسـیله خود دانشـگاهیان صورت گیرد و افراد ناآگـاه حق دخالت در این مسئله را ندارند و همچنین ادعای دانشـجویان و کارکنان متصـرف سازمان مرکزی دانشگاه در مورد این که دانشگاه باید اسلامی شود، کار اصولی نیست؛ زیرا این کار باید به وسـیله افرادی متخصـص و با برنامه های صـحیح و مطالعه شده انجام گیرد؛ برای مثال دانشکده فنی که روی اصول علمی پایه گذاری شده است، چگونه می تواند اسلامی باشد؟

همین مقام گفت: در آینده، این عمل دانشجویان هر پیامدی داشته باشد، عواقب آن متوجه افراد متصرف ساختمان مرکزی دانشگاه است.(۱)

در ادامه مواضع و دیدگاه های گروه ها و شخصیت ها درباره دانشگاه تبریز، امروز "کمیته شهری تبریز فرقه دمکرات آذربایجان - سازمان حزب توده ایران در آذربایجـان" بیـانیه ای انتشار داد. در این بیانیه، طبق روال معمول حزب مزبور، گروه های چپ نما و مائوئیست سـرزنش شـده انـد و همه به وحدت ضدامپریالیستی و به "پیروی واقعی" از امام خمینی دعوت شده اند. در این بیانیه آمده است:

«همشهریان مبارز! روز سه شنبه ۲۶/۱/۵۹، سخنرانی حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی توسط یک فرد آنارشیست و به دنبالش هو کردن گروه های مـائوئیست، به هم خورد. به دنبـال این حـادثه، سازمان دانشـجویان مسـلمان و انجمن اسـلامی کارکنان دانشـگاه اقـدام به اشـغال ساختمان مرکزی دانشـگاه کردنـد. اشـغال ساختمـان مرکزی دانشگاه چنـدان هم بی مقـدمه نبود. در روزهـای اخیر، از یـک سو گروه های چپ نما نظیر "پیکار"، "وحـدت کمونیستی"، "راه کـارگر" و ...،(۲) از سوی دیگر نیروهـای ارتجـاعی که از تعمیق انقلاـب ضـدامپریالیستی خلقی ایران به رهبری امـام خمینی، به هراس افتاده انـد، برای به آشوب کشـیدن محیط دانشگاه و نتیجتاً خدمت به امپریالیسم و ضد انقلاب تجهیز شده اند. اکنون عملاً جوّی در شهر به وجود

۱- مأخذ ۶۶، ص۳.

۲- این سه نقطه از متن روزنامه نامه مردم است.

آمده است که دقیقاً خواست امپریالیسم امریکا است. ... همه باهم در جبهه متحد سرنوشت ساز نبرد با امپریالیسم امریکا متحد شویم.»(۱)

برخی شخصیت ها نیز در این باره اظهار نظر کردند؛ از جمله به گزارش خبرگزاری پارس، آیت الله موسوی اردبیلی در گفت و گویی اظهار داشت: ایجاد درگیری های داخلی، ابتدایی ترین راهی است که امپریالیسم امریکا از آن در کشورها استفاده می کند. در تبریز هم مسئله ای بوده است؛ ولی آن طور که ما شنیدیم الحمدالله به وسیله نیروهای مسلمان خنثی شده است. ما حتی شنیدیم که در بعضی از دانشگاه های تهران هم این مسائل، منتها به صورت دیگر، وجود دارد.

آیت الله موسوی اردبیلی آ ن گاه افزود: وقتی موجودیت در خطر است، این کارها معنی ندارد؛ زیرا باید ملتی باشد که عده ای از آنها مثلاً چپ باشند؛ و الا اگر کسی بیاید و با کیان یک ملت بازی کند، این چه وقت درگیری و چه وقت این تجمعات است.

وی گفت: آقای هاشمی رفسنجانی در حال سخنرانی بوده اند که عده ای هجوم آورده اند که شاید بتوانند درگیری ایجاد کنند و بتوانند مراکز مهم را تصرف کنند؛ ولی مردم ساکت ننشستند و توطئه را خنثی کردن(۲)

در این میان نقش مستقیم گروه ها و جریان های سیاسی فعال، نقشی اصلی است و مراکز رسمی، توانایی و کشش تأثیر در حوادث جاری را ندارند و بیش تر تماشاچی محسوب می شوند. گزارش امروز وزارت کشور به ستاد مرکزی سپاه، علامتی از این امر است. گزارش چنین است: «ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران اعلام نموده است که از صبح روز ۲۷/۱/۵۹، تعدادی در حدود ۱۰۰۰ نفر از مردم شهرستان تبریز به عنوان اعتراض به اقدامات چریک های فدایی خلق و کمونیست های این شهر در دانشگاه تبریز تحصن نموده اند. در حال حاضر به تحصن خود ادامه می دهند. خواهشمند است دستور فرمایید در جهت ایجاد آرامش در منطقه، اقدامات لازم به عمل آید.»(۳)

۶۶۰

امروز مشخص شد که وضعیت دانشگاه تبریز، به سرعت در حال تسرّی به دانشگاه های دیگر است و همه انجمن های اسلامی دانشجویان در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، برای برخورد با وابستگان سازمان ها و گروه های مخالف نظام در دانشگاه ها، درصدد استفاده از الگوی دانشگاه تبریز هستند.

۱- روزنامه نامه مردم، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص ۷.

۲- مأخذ ۶، ص۳، تهران - خبرگزاری پارس.

۳- سند شماره ۶۳۳۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از وزارت کشور به ستاد مرکزی سپاه، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

در همین چارچوب، گروهی از دانشجویان دانشگاه علم و صنعت از نخستین ساعات بامداد امروز، کلیه قسمت های این دانشگاه را تحت نظر خود گرفتند. نماینده انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه علم و صنعت در گفت وگویی با کیهان اظهار داشت: «به دنبال پیام امام که انقلابی اساسی باید در تمام نهادهای کشور انجام شود و چون دانشگاه بزرگ ترین نقش را در اوج یا ذلت جامعه دارد، دانشگاه ها باید زودتر از همه در آنها انقلاب شود. در حال حاضر نیروهایی هستند که مقابل انقلاب قرار گرفته اند و با تعطیل دانشگاه مخالفند؛ زیرا پایگاه توده ای ندارند و اعضای خود را از میان دانشجویان انتخاب می کنند. گروه هایی مانند مجاهدین، چریک های فدایی و پیکار می ترسند با تعطیل دانشگاه ها که در حقیقت سیستم امریکایی و غیراسلامی بر آنها حکم فرما است، پایگاه خود را از دست بدهند.»

وی افزود: «ما احتمال می دادیم (با توجه به وقایع پلی تکنیک(۱) و تبریز) که اینها (دانشجویان وابسته به گروه ها) ساعت ۸ صبح در دانشگاه، ضمن اشغال، به تحصن دست بزنند و ما تنها فکرمان این بود که جلوی این کار را بگیریم و از درگیری جلوگیری نماییم؛ حتی از ورود کمیته(۲)* به دانشگاه جلوگیری کردیم. ما معتقد هستیم برای تغییر نظام آموزشی دانشگاه باید دانشگاه ها تعطیل و سپس با حضور اساتید متعهد و متخصص و دانشجویان مؤمن به انقلاب، به بررسی این نظام بپردازیم. ... ما معتقدیم اولاً با تعطیل دانشگاه ها، دانشجویان که کیفیت کار آنها حتی منفی است، ... به مثبت خواهد رسید و دوماً در زمان تعطیل دانشگاه ها، دانشجویان آزاد خواهند بود که در خدمت انقلاب قرار بگیرند.»

کیهان همچنین در گزارش خود آورده است که دانشجویان پیشگام علم و صنعت)بخش دانشجویی سازمان چریک های فدایی خلق) در گفت وگویی با کیهان گفتند: «در شرایط فعلی، تعطیل دانشگاه ها را توطئه ای از طرف امپریالیزم جهانخوار امریکا می دانیم و این عمل از طرف یک جناح قشری صورت گرفته است. آنها معتقدند برای تغییر نظام دانشگاهی، قصد تعطیل دانشگاه را دارند؛ ولی در حقیقت این فرصتی خواهد بود تا نیروهای انقلابی را تصفیه کنند.»

در این حال، گروه های مختلف دانش آموزان و دانشجویان به پشتیبانی از هر دو گروه، در اطراف دانشگاه اجتماع کردند؛(۳) از جمله عده ای از اعضای انجمن اسلامی و تعدادی

۱- مقصود استقرار شبانه روزی اعضای شاخه های دانشجویی گروه های سیاسی فعال در دانشگاه ها، در پلی تکنیک است؛ گروه هایی از جمله: سازمان مجاهدین خلق (اعضای انجمن دانشجویان مسلمان)، سازمان چریک های فدایی خلق (دانشجویان پیشگام)، و سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر (دانشجویان دمکرات) این کار به منظور کسب توانایی بیش تر در برابر دانشجویان مسلمان طرفدار نظام، متشکل در انجمن اسلامی دانشجویان و سازمان دانشجویان مسلمان، و نیز برای حفظ ستادهای سازمان های مزبور در پلی تکنیک، سازماندهی شده بود.

۲- * منظور؛ پاسداران کمیته انقلاب اسلامی است که بعداً برای تشکیل نیروی انتظامی واحد، با شهربانی و ژاندارمری ادغام شدند.

۳- مأخذ ۵، ص ۲.

محصل، در مقابل دانشگاه تجمع کرده اند و شعار می دهند: "دانشجوی خط امام دانشگاه را افشاکن". اعضای کمیته نیز مقابل در دانشگاه علم و صنعت مستقر هستند.(۱) از سوی دیگر، جمعی دیگر از دانشجویان که غالباً از اعضای "انجمن دانشجویان مسلمان" و "پیشگام" و "دمکرات"(۲) بودند، به تدریج وارد دانشگاه شدند و مقابل ساختمان ۱۵ خرداد که محل دفاتر این گروه ها است، اجتماع کردند و از روی پشت بام این ساختمان شعارهایی پخش کردند. گروه های مذکور مخالفت خود را با بسته شدن دانشگاه اعلام داشتند. از بلندگوهای دانشجویان عضو انجمن اسلامی دانشجویان نیز شعارهایی مبنی بر تعطیل شدن دانشگاه تا پاکسازی و تصفیه آن، پخش می شد و از طرف این دانشجویان اعلام شد که امشب(شب جمعه) را در دانشگاه خواهند ماند.(۳) در تهران، امروز همچنین مدرسه عالی ترجمه(۴) و دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی(۵) به تصرف دانشجویان عضو انجمن اسلامی دانشجویان این مراکز در آمد. همچنین هنگام ظهر در شمیران، مردم لویزان و اطراف با دعوت انجمن اسلامی دانشجویان مجتمع عالی تکنولوژی انقلاب، ضمن برگزاری یک نماز در این محل، مجتمع را تصرف کردند(۶)

در شیراز نیز بعدازظهر، گروهی جلو درهای دانشگاه شیراز اجتماع کردند و خواستار "پاکسازی دانشگاه از سیستم های امریکایی" شدند. هنگام شعار دادن اجتماع کنندگان، درگیری پیش آمد. به دنبال این اجتماع، دانشگاه شیراز تعطیل شد و بقیه امتحانات دانشجویان کلاس های آزاد متوقف گردید. دانشجویان کلاس های آزاد، آمادگی خود را برای شرکت در امتحانات حتی پشت در دانشگاه مهندسی، اعلام کردند؛ ولی خواسته آنان مورد قبول واقع نشد.(۷)

سازمان مجاهدین خلق، امروز درباره حوادث اخیر دانشگاه ها بیانیه ای انتشار داد که از هواداران خود خواسته است در این ماجرا بی اعتنا نمانند. در این بیانیه آمده است:

«به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران. سازمان مجاهدین خلق ایران بدین وسیله، توطئه اشغال مراکز آموزشی را برابر اسناد موثقی که از جانب دانشجویان دانشگاه های مختلف ارائه شده است، اعلام و توجه تمامی مردم و مقامات مسئول کشور را نسبت به آن بر می انگیزد. بدیهی است در شرایط قطع رابطه با امپریالیسم امریکا و درگیری های مرزی عراق و ایران که طبعاً تفرقه انگیزان تلاش می کنند تا به رغم پیام وحدت امام خمینی، اقشار مختلف کشور را به جان هم انداخته و از اختلاف آنها سوء استفاده نمایند، تعطیل مراکز آموزشی را تحت هیچ بهانه ای خصوصاً در آستانه دومین مرحله انتخابات مجلس شورای ملی، به صلاح کشور نمی دانیم. ...

ص: ۱۰۹۳

۱- مأخذ ۶، ص۱و۱۲.

۲- به ترتیب شاخه های دانشجویی سازمان مجاهدین خلق، سازمان چریک های فدایی خلق و سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر.

۳- مأخذ ۶۶، ص۳.

۴- نشریه "مجاهد"، شماره ۴۹، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۵- همان.

۶- روزنامه کیهان ۳۰/۱/۵۹ ص۳.

۷- مأخذ ۱۵.

علی هذا، مجاهدین خلق ایران از رئیس جمهوری و شورای انقلاب خواستارند تا به فوریت، با مشخص نمودن مواضع و مسئولیت های قاطع خود در قبال حوادث جاری دانشگاه ها، هرگونه اخلال‌گری را محکوم کرده و به آن خاتمه دهند. ... به این ترتیب تا روشن شدن مواضع مقامات مسئول، هرگونه تعطیل مراکز آموزشی به اعتقاد مجاهدین خلق ایران محکوم و مطرود است. هرگونه تصمیم گیری درباره سرنوشت دانشگاه ها و مراکز آموزشی و اجرای امر تصفیه در آنها نیز صرفاً بایستی به گونه ای شورایی و از طریق شوراهای منتخب و مسئول این مراکز صورت گیرد و بر عهده شوراها است تا در نخستین قدم، نیت و هدف های باطنی اشغال کنندگان دانشگاه ها را بر ملا سازند. از کلیه اساتید، کارکنان و دانشجویان متعهد دانشگاه ها و مدارس عالی نیز انتظار داریم که در چنین شرایط حساسی، نسبت به سرنوشت مراکز آموزشی خود، این سنگر های آگاهی و آزادی، بی تفاوت نمانند.»(۱)

۶۶۱

بعداز ظهر امروز، اعضای ستاد بسیج شهرستان ها که به منظور شرکت در سمینار آموزشی دو روزه، به تهران آمده اند، با امام خمینی ملاقات کردند(۲) در این ملاقات، امام خمینی درباره ضرورت آمادگی در مقابل تهاجم امریکا و عراق و نیز درباره اهمیت دفاع و فرق آن با جهاد، نکات و مطالبی بیان داشتند؛ از جمله:

- «ما الآن که با قدرت های بزرگ دنیا مواجه هستیم، حال دفاعی داریم؛ یعنی ما مدافع از آن چیزهایی که نهضت ما، قیام ما، برای ما هدیه آورده است و از اهداف اسلامی و از کشور اسلامی خودمان و از تمام چیزهایی که مربوط به اسلام و مربوط به کشور است در حال دفاع هستیم، و در حال دفاع، بسیج باید عمومی باشد؛ یعنی قضیه جهاد یک قضیه است، قضیه دفاع قضیه دیگر. قضیه جهاد یک شرایطی دارد؛ برای اشخاص خاصی هست؛ برای گروه معینی هست؛ با شرایطی. لکن قضیه دفاع، عمومی است: مرد، زن، بزرگ، کوچک، پیر و جوان ...؛ دیگر این جا هیچ شرطی نیست، همه دفاع باید بکنند و اگر به کشور ما، کشور اسلامی ما هجوم بکنند و بخواهند تعّدی بکنند، تجاوز بکنند، بر همه افراد مملکت، بر همه افراد کشور، چه زن، چه مرد، کوچک، بزرگ، (این جا دیگر شرطی نیست) بر همه واجب است که دفاع کنند.»

- «من امیدوارم که شما هم آن چیزهایی که در نظام هست و یا در چریکی هست و یا در پارتیزانی هست و در این چیزها که هست، به شایستگی، به خوبی یاد بگیرید و هم تجهیزات به مقداری که امکان دارد برای یک مملکت، آن تجهیزات را هم دولت فراهم خواهد کرد برای موقعی که لازم است هم تجهیزات داشته باشید، که بحمدالله ایران دارد، تجهیزات مدرن دارد ایران، و از همه اینها بالاتر قدرت ایمان است که خودتان را تربیت کنید؛ تزکیه کنید. توجه به این نباشد که من با قدرت خودم می خواهم کی را بزنم زمین و

۱- مأخذ ۷۶، ص ۱۷۲ و ۱۷۳.

۲- مأخذ ۶۶، ص۵.

فرض کنیـد غلبه کنم؛ توجه این باشد که با قوه الهی پیش بروید؛ یعنی دسـتتان را، چشـمتان را، نفسـتان را، همه چیزهایی که در اختیار شـما است، اینهـا را تبـدیل کنیـد از قـوای شـیطانی به قوای الهی. انسـان اگر غفلت کنـد، قوایش قوای شـیطانی است؛ چشـمش هم شـیطانی است؛ دسـتش هم شیطـانی است؛ دیگر آن طـوری که هست. لکن اگر تربیت کنـد خـودش را، همه الهی می شود، همه قوای شـما قوه الهی می شود و قوه الهی غلبه خواهد کرد.»

- «یک کسـی که تمام توجهش به این هست که رئیس جمهور بشود، همه این حرف هایی را که می بینیـد الآن پیش آورده. آقای کارتر هیچ ابداً مطرح نیست پیش او که مملکت امریکا چه بشود. ... نه این که می خواهنـد یک کاری انجام بدهنـد برای کشورشان؛ می خواهند رأی پیدا بکنند؛ خوش رقصی بکننـد برای امریکا که رأی پیـدا بکننـد. یک کسـی که این طور است، این، قدرت این که بتواند یک کارهای اساسی بکند ندارد. این، همه اش، نقشه اش و عقلش دنبال این است که رأی پیدا بکند؛ و لهذا می بینید که حالایی که گفته است که من محاصره اقتصادی می کنم و می بیند که موافقش کم است و غالباً زیر این بار نمی روند، و همچو نیست که همه نوکر آقای کارتر باشـند و یا وابسـته به امریکا باشند. همه اینها خودشان اسـتقلال دارند؛ خودشان عقل دارند. عیب است برای یک اروپایی که دنبال آقای کارتر باشد. آن هم دنبال چه؟ دنبال این که رأی برای او درست کند.»

- «دولت عراق از اول دولتی نبود. اینها مجلس هم ندارند. ... یک عده نظامی آمدند و خودشان دور هم نشسـتند و هر چه می خواهند می کنند. با مردم هیچ تماسـی ندارند. اینها پوسـیده هسـتند. این صدام حسـین عقلش هم خیلی عقل درستی نیست. پوسیده اند اینها، و حال هی نقشه می کشد برای این که ما چه و فلان. ... اینها می گوینـد که ما می خواهیم مجد بنی امیه را، تصـریح به این معنا می کنند، ما می خواهیم مجد بنی امیه را چه بکنیم. خوب بنی امیه را دیدید و دیدند و تاریخ دید که مقابل اسـلام بودند. اینها می خواهند به همان زمان جاهلیت برگردند که قوای عربی باشد و اسـلام از آن خبری نباشد. تازه اینها اعتقاد به اسلام ندارند. ملت عرب می داند که حزب اینها را مرحوم آیت الله حکیم، حکم به شرکشان کرد؛ مشـرک گفت هسـتند اینها. اینها الآن یک دسـته مشـرکین هستند به امر مرحوم آیت الله حکیم که از آن وقت اینها را گفت مشرک هستند. و ملت عرب باید چنانچه برای خدا، برای اسلام می خواهند عمل بکنند، با اینها مخالفت بکنند.»

- «ارتش عراق بایـد همان طوری که در ارتش ایران وقتی فهمیدند که این دارد جنگ می کند با اسـلام، جنگ با نهضت اسـلامی می کند، همان طور که اینها قیام کردنـد و ارتش هم ملحق شـد به خود مردم و کلک شاه را کندنـد، ارتش عراق هم باید همین کار را بکند. این جنگ با اسـلام است. ارتش عراق حاضـر است با اسـلام جنگ کند؟ حاضر است سر نیزه را به قرآن بزند؟ این سرنیزه به قرآن زدن است. ... شما عذری پیش خدا ندارید. این لشکری که

الآن سر نیزه را کشیده اند و توپ و تانک ها را کشیده اند و با مردم مخالفت می کنند، یا آمده اند با ایران که یک مملکت اسلامی است دارند جنگ می خواهند بکنند، یا هجوم می خواهند بکنند، این جنگ با اسلام است؛ جنگ با قرآن است؛ جنگ با رسول الله است. ارتش عراق حاضر است که با رسول الله جنگ کند؟ با قرآن جنگ بکند؟ ایران الآن مملکت رسول الله است. ایران الآن نهضت اسلامی است؛ مملکت اسلامی است و قانون اسلامی است؛ حکومت اسلامی است. افراد حکومت هم آرای اسلامی دارند. ما می خواهیم مملکت اسلامی درست بکنیم. ما می خواهیم عرب و عجم و تُرک و سایر چیزها را همه را تحت لوای اسلام [در بیاوریم.] چرا نشسته اند؟ چرا عشایر عرب نشسته اند و نگاه می کنند و اینها به برادرانشان تعدی می کنند و فوج فوج، جوان ها را اینها می کشند در سیاهچال ها؟ چرا ارتش عراق نشسته اند و یک کسی که مخالف با اسلام، مخالف با قواعد اسلام، مخالف با قرآن است، از او تأیید می کنند؟ نمی دانند اینها که خودشان را بکشند در راه کفر و جنگ با اسلام، عاقبت کسی که کشته بشود برای کفر و برای مخالفت با اسلام چه خواهد بود؟ نمی دانند که اگر اینها بخواهند تعدی به ایران بکنند، ایران خُردشان می کند و تا بغداد می رود؟ ملت را می خواهد؛ دولت را از بین می برد. آن وقت این ارتش اسلامی که برای اسلام باید کار بکند، آنها همه سعادتمندند؛ چه کشته بشوند چه بکشند. ... خوب، صاحب منصب های خوب ما داریم در عراق. صاحب منصب های صحیح و متدین هستند. خود آنها کودتا کنند و این را از بین ببرند و حرام است بر آنها که یک قدم دنبال این شخص لعین باشند، و باید قیام کنند برضد او، و مملکت خودشان را اسلامی کنند.»(۱)

۶۶۲

کنفرانس سران کشورهای عضو جبهه پایداری (لیبی، سوریه، الجزایر، جمهوری دمکراتیک خلق یمن و سازمان آزادی بخش فلسطین) که روز یکشنبه ۲۴ فروردین در طرابلس گشایش یافته بود، روز ۲۶ فروردین به کار خود پایان داد. "نامه مردم" که شدیداً حامی نزدیکی ایران با بلوک شرق و متحدان آن است، در شماره امروز خود، در گزارش این کنفرانس نوشت:

«سران کشورهای شرکت کننده در این کنفرانس و رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، یاسر عرفات، پس از بحث و گفت و گو پیرامون تاکتیک عمومی مبارزه، هماهنگی اقدامات و تشریک مساعی علیه توطئه های مصر و اسرائیل که با مداخله مستقیم امپریالیسم امریکا انجام می گیرد، درباره گسترش همکاری های سیاسی و اقتصادی و نظامی کشورهای عضو این جبهه و سازمان آزادی بخش فلسطین در برابر دسایس روزافزون امپریالیسم امریکا و صهیونیسم در خاور نزدیک، تصمیماتی اتخاذ کردند. در کنفرانس ... تصمیم گرفته شد که به منظور هماهنگ ساختن اقدامات مشترک نظامی و اقتصادی و سیاسی، پخش گزارش ها

ص: ۱۰۹۶

۱- صحیفه امام، ج ۱۲، ص ۲۳۹ تا ۲۴۷.

و اطلاعات هرچه بیش تر علیه توطئه های امپریالیسم امریکا و پیامدهای موافقتنامه های کمپ دیوید میان مصر و اسرائیل، کمیته ای تشکیل دهند. ...

رهبری پنج کشور عضو جبهه پایداری همچنین طرح مربوط به تحریم نفتی علیه ایالات متحده امریکا و راه های تشدید تحریم اقتصادی مصر ... ، همچنین راه های استفاده از سلاح نفت علیه ایالات متحده امریکا و متحدان اروپایی آن را به تلافی در برابر کمک های این کشورها به اسرائیل، مورد بررسی قرار دادند. بنا به پیشنهاد سوریه که مورد تصویب کنفرانس قرار گرفت، یک شورای مشترک نظامی از اعضای کشورهای جبهه پایداری تشکیل خواهد شد که امر همکاری های نظامی و اقدامات هماهنگ در زمینه نظامی میان کشورهای عضو این جبهه را مشخص تر و تقویت خواهد کرد.

ابومیندر سخنگوی سازمان آزادی بخش فلسطین در مورد جریان کار کنفرانس به خبرنگاران گفت که در پایان کار کنفرانس، یک سند نهایی به عنوان منشور سازمان منتشر خواهد شد، و اظهار داشت که شرکت کنندگان در کنفرانس سران کشورهای جبهه پایداری، در آخرین جلسه خود، ضمن بررسی روابط و همکاری های خود با کشورهای سوسیالیستی و در رأس آنها اتحاد شوروی، لزوم استحکام و توسعه این روابط را تأیید کردند.»(۱)

همچنین روزنامه انقلاب اسلامی، امروز درگزارش این کنفرانس نوشت:

«پنج رهبر تندرو عرب، در پی اجلاس سه روزه خود در طرابلس، ... ایجاد یک نیروی مشترک نظامی را که در سوریه مستقر خواهد شد اعلام کردند. آنها همچنین از کشورهای عرب خاورمیانه خواستند در روابط خود با امریکا تجدید نظر کنند. این کنفرانس هم زمان با تلاش های کارتر برای شکستن بن بست مذاکرات اسرائیل و مصر درباره خودمختاری فلسطینیان سرزمین های اشغالی، تشکیل شد. رهبران جبهه از سرهنگ قذافی خواستند با مسکو تماس بگیرد و درباره گسترش روابط و افزایش حمایت سیاسی و نظامی، با رهبران شوروی مذاکره کند. مسکو در حال حاضر تأمین کننده اصلی سلاح های ارتش های سوریه، لیبی و یمن جنوبی است. رهبران جبهه، اقدامات تازه ای را علیه مصر به خاطر امضای پیمان تسلیم طلبانه "کمپ دیوید" اتخاذ نکردند؛ اما تأکید کردند که از گروه های مخالف سادات که می کوشند مصر را به دامان اعراب باز گردانند، حمایت می کنند. آنها همچنین از اردن خواستند از طریق اجازه دادن به چریک های فلسطینی برای حمله به اسرائیل از خاک خود، در رویارویی با اسرائیل به "جبهه پایداری" کمک کند.(۲)

۶۶۳

دولت جدید افغانستان، تحرکی در جهت بهبود روابط خود با ایران جست وجو می کند. خبرگزاری تاس امروز گزارش داد: «دولت افغانستان خواستار مذاکره با ایران و پاکستان در مورد کاهش نیروهای مسلح در منطقه و تضمینات بین المللی برای حفظ امنیت هر یک از

ص: ۱۰۹۷

۱- مأخذ ۲۳.

۲- مأخذ ۶، ص۴.

این کشورها شده است. افغانستان خواهان مذاکرات بدون شرایط مقدماتی شده است.»

به گزارش تاس «پیشنهاد افغانستان می تواند نخستین گام به سوی اقداماتی برای حل بحران افغانستان که به صورت درگیری میان امریکا و شوروی در آمده است، باشد. افغانستان پیشنهاد کرده است: ۱. با ایران و پاکستان در مورد عادی کردن روابط گفت وگو کند. ۲. با این دو کشور درباره کاهش سطح هزینه های نظامی، تولید سلاح و نیروهای مسلح همراه با تضمین های مقتضی بین المللی در مورد امنیت، مذاکره کند. ۳. گفت و گوهایی در مورد کاهش تشنج و سوء نیت در فعالیت های رسانه های اطلاعاتی انجام گردد. ۴. مشاوره هایی میان کشورهای حوزه اقیانوس هند و خلیج فارس در مورد از سرگرفته شدن مذاکرات برای تبدیل خلیج فارس به یک منطقه صلح، انجام گیرد.»(۱)

در این حال، امروز روزنامه حزب توده، تبلیغ کننده جدی دولت افغانستان اشغال شده، از تلاش های داخلی دولت جدید افغانستان خبری درج کرد؛ خبری که در راستای ایجاد نظر مثبت در افکار عمومی، تنظیم شده است. در این گزارش آمده است: «پلنوم کمیته مرکزی حزب دمکراتیک خلق افغانستان، به اتفاق آرا اصول قانون اساسی کشور را مورد تصویب قرار داد. این اصول عبارتند از: احترام به اسلام، احترام به سنن و آداب خلق، تأمین حقوق و آزادی های دمکراتیک و همچنین دمکراسی در کشور. تشکیل این پلنوم، رویدادی بس مهم در تاریخ افغانستان است. ببرک کارمل رهبر افغانستان گفت که خلق مصمم است با تمام قوا از دستاوردهای انقلاب حراست کند. کارمل گفت که افغانستان با همه کشورهایی که علیه امپریالیسم و ارتجاع مبارزه می کنند دوست خواهد بود.»(۲)

* * *

ضمیمه گزارش ۶۴۴: گزارشی از اقدامات ایذایی عراق

امروز گزارشی به مقامات مسئول ژاندارمری رسید که در آن، حملات قبلی عوامل عراق در مناطق مرزی استان کرمانشاه توضیح داده شده است و جزئیاتی از اقدامات ایذایی عراق بازگو شده است. متن کامل گزارش به این شرح است:

«برابر گزارش رکن دوم هنگ ژاندارمری قصرشیرین، ستوان سوم "ان شاءالله ناصری" جهت بررسی درگیری پاسگاه خسروی و درگیری اکیپ کمکی هنگ با مهاجمین عراقی، به محل عزیمت و گزارش نموده:

۱. مهاجمین از طریق "ولد کشته" به خاک ایران وارد و در دو کیلومتری خسروی در محلی به نام قلعه سبزی، در دو نقطه، جاده قصرشیرین – خسروی را مسدود [کردند] و در موقع عزیمت اکیپ اعزامی جهت کمک به پاسگاه خسروی، جاده، سنگ چین [شد] و به طرف اکیپ اعزامی تیراندازی که در نتیجه، استوار دوم رضا پردل، راننده گاز، از ناحیه دست و کمر و شکم مجروح و سرباز وظیفه علی وسیمرادی، سرباز اسدالله خشت زر، سرباز افشار درویشی، سرباز حاجی پرتو، سرباز علی صفر مؤمنی و سرباز محمد، سیدحسین حبیبی و جوانمرد کاکامراد بشاش، از قسمت های مختلف زخمی شده؛ ضمناً سرباز وظیفه پرویز ولدبیگی به شهادت رسیده است. با بررسی که به وسیله نامبردگان فوق به عمل آمد، مهاجمین با اسلحه کلاشینکف و آر.پی.جی.۷ مسلح بوده که آثار پوکه های آن در محل مشاهده شده است.

۱- مأخذ ۱۱، ص۴، مسکو - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۷آوریل ۱۹۸۰(۲۸/۱/۱۳۵۹).
۲- مأخذ ۲۳، ص۸.

۲. پاسگاه خسروی هم در همان ساعت با پاسگاه منذریه عراق درگیری داشته و با سلاح های خمپاره و آر.پی.جی۷ از طریق کشور مجاور به پاسگاه خسروی حمله نموده که پاسگاه خسروی ایران متعاقباً جواب حملات آنها را داده است و پاسگاه خسروی ایران هیچ گونه مجروحی نداشته، فقط ضلع جنوبی پاسگاه به وسیله اصابت گلوله خمپاره خساراتی دیده است.

۳. پاسگاه تنگاب نو نیز در لیله مورخه ۸/۱/۵۹ با مهاجمین و همچنین پاسگاه مقابل (قلعه یهودی) درگیری داشته که آثار گلوله های آنها بر روی ساختمان پاسگاه مشاهده گردیده و این پاسگاه به علت نداشتن پرسنل به حد کافی، در مضیقه بوده که از طریق هنگ قصرشیرین دستورات لازم در مورد تقویت پاسگاه مورد بحث به فرمانده گروهان مربوطه داده شده.

۴. طبق اظهارات مسئول و افراد پاسگاه تنگاب نو، یک نفر افسر عراقی به اسم نعمت که چندی پیش به ایران پناهنده و خود را به سپاه پاسداران قصرشیرین معرفی می نماید، نامبرده با سپاه پاسداران همکاری داشته است. اخیراً به عراق گریخته و یک نفر پاسدار را نیز به همراه خود به عراق برده و چون نامبرده، کلیه نقاط را شناسایی نموده، امکان دارد که سرپرستی مهاجمین را افسر فوق به عهده داشته است. مراتب جهت اقدام بایسته اعلام می گردد. ر – س – ۰۵ – سرهنگ ستاد، کریمی»(۱)

ضمیمه گزارش ۶۴۸: مصاحبه قاسملو درباره عزالدین حسینی، درگیری های کردستان، مجلس، سپاه، ارتش، هیئت نمایندگی خلق کُرد، تقسیم بودجه و اقتصاد کردستان

در وضعیتی که با ماجرای سنندج، بحران در کردستان مجدداً تهدیدکننده شده است و دور جدیدی از درگیری های گسترده، قابل پیش بینی است، اظهارات دکتر عبدالرحمان قاسملو دبیرکل حزب دمکرات کردستان ایران، درخور توجه است. این اظهارات، در واقع بخش دوم مصاحبه وی با کیهان است که امروز در این روزنامه درج شد. در این بخش مصاحبه، دیدگاه های نامبرده درباره عزّالدین حسینی، درگیری های مسلحانه در کردستان، مجلس، سپاه، ارتش، هیئت نمایندگی خلق کُرد، و تقسیم بودجه و اقتصاد کردستان ذکر شده است. در این مصاحبه که ترکیبی از "مظلوم نمایی" و "اعترافات" و "توقعات" به چشم می خورد، از جمله آمده است:

س: «درتاریخ ۲۵/۱۰/۵۸ آقای شیخ عزالدین حسینی شما را محکوم به خلع سلاح و غارت یک ستون از ارتش کردند (در میاندوآب و بوکان) و گفتند حزب دمکرات برتری گروهی خودشان را به خلق کُرد ترجیح می دهند. نظر شما چیست؟»

ج: «اگر کسی در این جا اصلاً به برتری گروهی فکر نکند، این حزب دمکرات می باشد. اولاًـ این حرف حرفی است ناصحیح؛ چون حزب دمکرات باخلق کُرد چنان به هم آمیخته که نمی شود از هم جدا کرد. شما نتایج انتخابات را نگاه کنید؛ ببینید در همین شهر مهاباد که حتی ما یک میتینگ هم برای انتخابات ندادیم، ۸۲ درصد مردم به حزب ما رأی دادند؛ در پیرانشهر ۹۱ درصد، و آقای مصطفی هجری که عضو کمیته مرکزی حزب ما هستند و کاندیدای نقده هم بودند که تُرک زبانند. یک چنین حزبی دیگر نمی شود گفت که گروه است. گروه، آنهایی هستند که ۵۰۰ رأی آوردند و همچنین ادعا داشتند که بوکان سنگر کومه له است و حتماً نماینده کومه له انتخاب خواهد شد. من خودم در آن جا بودم و یک روز قبل از انتخابات، یکی از افراد بسیار جدی گروه کومه له می گفت کومه له آن جا بین ۵۵ درصد تا ۶۰ درصد آرا را خواهد آورد و واقعاً کاندیدی هم که داشتند یک طبیبی هست با شخصیت که سال های سال درآن جا فعالیت می کنند. کاندید ما با وجودی که اهل بوکان بود و یک ماه بیش تر نبود که به بوکان برگشته بود، ما ۵۷ درصد آرا را آوردیم و در دور اول هم انتخاب شدیم. ما اطمینان قاطع داریم که اگر در مریوان و سنندج هم انتخابات بشود، ما پیروز خواهیم شد. و این برنامه ای است که خود آقای عزالدین حسینی با خط خودشان نوشته اند و در تأیید کاندید کومه له در منطقه تکاب شاهین دژ با همه اینها نماینده ما در آن جا ۲۰ هزار رأی آورد و نماینده ایشان و کومه له هم با هم ۵ هزار.»

۱– سند شماره ۲۷۷۲۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۵ – ر۲، به ر– ر۳ – ۰۵ – ۲۸/۱/۱۳۵۹.

س: «شما همیشه آقای شیخ عزالدین حسینی را در همه جا تأیید کرده اید و آقای شیخ عزالدین حسینی زمانی که حزب خلق مسلمان در تبریز، رادیو و تلویزیون را گرفتند، آنها را حمایت کرد. این مسئله را چگونه توجیه می کنید؟»

ج: «ما به عنوان حزب دمکرات با آقای شیخ عزالدین حسینی همکاری مان این است که ایشان رئیس هیئت نمایندگی خلق کُرد می باشد و در این چارچوب همکاری داریم؛ و گرنه ما نه مسئول گفته های ایشان هستیم نه عمل ایشان. البته در مسائل بسیاری نظر مشترک داریم، و آنچه بیش تر ما را از هم جدا می کند، در شیوه کار و فعالیت و شیوه برخورد نسبت به مسائل است. سابقاً ایشان را شخص بیطرفی می دانستیم و می خواستیم بیطرف هم بماند و در فعالیت های گروهی فعالیت نداشته باشد و همه گروه ها از ایشان پشتیبانی کنند؛ ولی عملاً این نامه نشان می دهد (البته این نامه منحصر به فرد هم نیست، در جاهای دیگر هم از این نامه ها می باشد) که ایشان از نماینده کومه له پشتیبانی می کند. البته حق مسلم خودشان است. ما ادعایی نداریم؛ اما آماده ایم درباره مسائل مشترک با ایشان همکاری بکنیم.»

س: «مسلم شده است که تعدادی از نمایندگان شما به مجلس خواهند رفت. سیاست کاندیداهای شما در مجلس چه خواهد بود؟»

ج: «سیاست ما همان چهار اصل است، مبارزه علیه امپریالیسم، مبارزه برای آزادی و دمکراسی برای ایران، و مبارزه برای خودمختاری، و مبارزه به نفع حقوق زحمتکشان. این چهار اصل را کنگره تعیین کرده است. (کنگره چهارم حزب ما که دو ماه پیش تشکیل شد) این سیاست برای حزب ما تعیین شده و کاندیداهای ما که امیدواریم بتوانند به مجلس بروند، از این چهار اصل دفاع خواهند کرد.»

س: «شما می دانید که سپاه پاسداران که از تمام مردم می باشد، یک اصلی است در قانون اساسی. برای این که بین پاسداران و پیشمرگان کُرد یک تفاهمی به وجود بیاید چه باید کرد؟»

ج: «من فکر می کنم که خیلی ساده است؛ خواست های خلق کُرد قبول بشود، بعد اگر قرار است پاسدار باشد از خود پیشمرگ ها پاسدار درست بکنند. شما می بینید که پاسداران اصفهان نه برای جنگ و با هلی کوپتر و تانک، ولی بیایند به عنوان مهمان، ببینید چه استقبالی خواهد شد.»

س: «سپاه هم مانند ارتش است و ارتش همه جا می رود و باید سپاه هم یک چنین نقشی در کشور ما داشته باشد، و حالا نظر شما درباره سپاه چیست؟»

ج: «ما نظرمان در این باره روشن است. ما در حالی که در آن شش اصل می بینید که ارتش و حفاظت مرزها فقط در صلاحیت دولت مرکزی است، حفظ انتظامات داخلی باید به دست خود مردم باشد. این اگر عملی نشود، حساسیت به وجود می آورد، برخورد به وجود می آورد، مخصوصاً با این واقعه ای که در چند روز پیش رخ داده؛ پس باید چند مدتی فاصله داد تا این اطمینان به وجود بیاید. والله ما به عنوان حزب دمکرات کردستان، برخلاف گفته های فرمانده عملیات پاسداران، علیه پاسداران کوچک ترین غرضی یا انزجاری نداریم؛ برعکس، پاسدارها باید به یک نهاد انقلابی برای حفظ دستاوردهای انقلاب باشند، نه برای سرکوب مردم. و یکی از معاونان فرمانده سپاه پاسداران منطقه غرب مصاحبه ای کرده بود در روزنامه که من حظ کردم. هر آنچه آن جا گفته بود، مورد قبول ما بود و اتفاقاً این مسئله را گفته بود که چطور باید کاری کرد که تفاهم متقابل به وجود بیاید. من اتفاقاً آن زمان خیلی کوشش کردم تلفنی با ایشان تماس بگیرم؛ ولی متأسفانه ممکن نشد. خواستم تبریک به ایشان بگویم. واقعاً حرف هایی که ایشان زدند، کاملاً همان حرف هایی است که ما می زنیم.»

س: «آیا شما پاسداران را شکنجه می دادید؟»

ج: «متأسفانه سه چهار نفر بیش تر نبودند این پاسدارها که رفتند و این حرف ها را زدند، به طور کلی نسبت به پاسدارها و اصولاً شکنجه را در هر لباسی باشد محکوم می کنیم؛ ولی ایشان یک چیزهایی می گفتند که تا حدی واقعیت داشت و آن این که فرض کنید غذاشان خوب نبود، جایی که می خوابیدند بد بود؛ ولی کاش آن وقت شما می آمدید و ما را در کوهستان می دیدید که ما هم همان وضع را داشتیم.

ولی باور بفرمایید هر چه ما می خوردیم پاسدارها هم می خوردند. من گفتم که در اوایل، یکی از کسانی که مسئول زندان بود و بدرفتاری می کرد با عده ای از پاسداران، بلافاصله عوضش کردیم.»

س: «دو نفر از جهاد سازندگی به نام ناصر ترکان(۱) و یک نفر دیگر که محاکمه شده بودند، می شود بگویید جرمشان چه بود؟»

ج: «من نمی دانم.» (در این جا یکی از همراهان دکتر قاسملو توضیح داد که «پنج شش نفر را از دهات کردنشین گرفتند و آوردند پیش ما و ما کارت او را که دیدیم یک روی کارت جهادسازندگی بود و طرف دیگر سپاه پاسداران و اگر ایشان می گفت که مال جهاد نبود ه، ایشان عملاً در جنگ بوده و در جنگ دستگیر شده بود.») دکتر قاسملو در دنباله سخنان خود افزود: «رفقای ما از بانه خبر دادند که جهاد سازندگی آن جا می خواهد در حدود هزار تا دو هزار نفر را استخدام بکند به عنوان کارگر، و آنها آن جا کار بکنند. گروه های دیگر مخالفت کردند. ما گفتیم تمام کوششمان برای این است که روزی کشورمان را آباد کنیم و گفتیم چرا نکنیم و حالا آن جا کار می کنند. جهاد سازندگی هم هست و وقتی که من رفتم بانه، آنها آمدند پیش ما گفتند ما می خواهیم در میتینگ شما شرکت بکنیم. گفتیم چه بهتر از این. بعد دیدیم هزار تا دو هزار و پانصد نفر همگی بیل هاشان روی دوششان بود آمدند در میتینگ هم شرکت کردند و ما هم خیلی خوشحال شدیم، و ما تمام گله ای که داریم این است که چرا هیچ بودجه ای نمی دهند و کار عمرانی نمی کنند. دلیل آنها این است که در مهاباد امنیت نیست. وقتی که یک نفر کار کوچکی انجام می دهد، بزرگش می کنند و رادیو هم نیز می گوید. شما می خوانید در درود برخورد شده بود و ۱۵ روز پیش در جای دیگر. من می خواهم بگویم همه جا هست؛ این فقط مربوط به کردستان نیست؛ ولی چرا مال کردستان باید بزرگ بشود؟ اگر جهاد سازندگی بیاید با ما همکاری بکند، ما همه امکاناتمان را در اختیارشان می گذاریم و امنیتشان را هم کاملاً تأمین می کنیم و هرکار سازندگی که می خواهد بکند، بکند.»

س:«آیا افرادی از جهادسازندگی به عنوان گروگان در پیش شما هستند یا نه؟»

ج: «تا به حال افرادی را آورده اند و دیدیم به عنوان جهاد می باشند، آزاد کرده ایم، و ما این اواخر کسی را نمی گیریم. ما کاری به کسی نداریم.»

س: «ترکیب هیئت خلق کُرد به چه صورت است؟ آن طور که با مردم صحبت کردیم، اکثراً طرفدار حزب دمکرات هستند و انتخابات نیز آن را نشان داد.»

ج: «رئیس هیئت نمایندگی، آقای شیخ عزالدین حسینی است، و بعد این هیئت سخنگو دارد و سخنگوی هیئت، حزب دمکرات است و دو گروه دیگر در جلسات وقتی می توانند نظر بدهند که از سخنگو اجازه بگیرند، یادداشت بدهند، یا سخنگو حرف آنها را بزند، یا سخنگو اگر صلاح دید اجازه بدهد آنها شرکت کنند. ما به این شرط حاضر شدیم در این هیئت شرکت بکنیم. در واقع مسائلی را قبلاً آماده می کنیم؛ بعد می رویم با هیئت دولت می نشینیم، و البته یک جلسه هم بیش تر نشستیم که آقای صباغیان گفت که دولت با این دو گروه حاضر نیست صحبت بکند. از آن موقع آقای فروهر تنفس دادند و تا حالا تنفس ادامه دارد. در حال حاضر عده زیادی از حزب ما هم اعتراض دارند که نمایندگی خلق کُرد به این ترکیب جوابگو یا بازتاب جامعه کُرد نیست؛ برای این که حزب دمکرات به تنهایی ۸۰ درصد مردم پشتیبان شما هستند. و این جا سه گروه آمدند و شریک شدند و برای این که ما از درگیری جلوگیری کنیم و آن زمان هیئت دولت آتش بس نداد، بلکه حزب دمکرات بود که آتش بس داد و بعد دیگران هم مجبور شدند تبعیت کنند. حالا هم همین طور هست. عده ای کم ممکن است کار مثبت نتوانند انجام دهند، ولی اگر بخواهند می توانند کار منفی انجام بدهند، این همیشه هست. این است که

۱- ناصر ترکان، حمید تواضعی و... از کادرهای فعال و از شهدای معروف جهاد سازندگی در کردستان محسوب می شدند و نوع برخورد با

شهادت آنان نشان می دهد که در این اقدام، دلیلی که حتی با ملاک های حزب دمکرات قابل اعلام باشد، وجود نداشته است.

ما گفتیم همکاری بکنیم و به طور کلی این گروه ها را می شود در چارچوب نمایندگی با آن همکاری کرد و البته چارچوب و اصولی که ما گذاشتیم، گروه های کوچکی هست که با آن نمی شود همکاری کرد؛ مثل اتحادیه کمونیست ها، مثل پیکار، مثل طوفان. این نوع گروه ها این جا هستند که ما به هیچ وجه نمی توانیم با آنها همکاری داشته باشیم.»

س: «شما پیامی دارید که برای ملت ایران بگویید؟»

ج: «من آرزو دارم که حرف های ما را منعکس بکنید؛ خیلی خوشحال خواهیم شد؛ برای این که ما فریادمان گاهی به مرکز نمی رسد. ولی پیام ما پیامی است که بارها گفتیم. ما آرزو داریم که هم مردم سراسر ایران و هم زمامداران و مسئولین بالاخره دریابند که مردم کردستان سر جنگ با برادران خود ندارند. ما می خواهیم در چارچوب ایران برادروار زندگی بکنیم. به عنوان حزب دمکرات کردستان جنگ را رد می کنیم. راه حل نظامی را راه حل نمی دانم؛ آن چیزی که آقای کرمانی نماینده امام گفت و برای ما قابل قبول بود. ایشان گفت قبل از جنگ احتمالی دیگری بنشینیم و مذاکره بکنیم و نظرشان این بود که اگر ده سال جنگ کنیم و یک میلیارد خسارت بدهیم و یک میلیون نفر کشته بشوند، بالاخره باید بیاییم دور یک میز بنشینیم. حالا که این طور هست چرا این کار را نکنیم؟ ما اسلحه را علیه جمهوری اسلامی، علیه دستاوردهای انقلاب برنداشتیم؛ اسلحه را برای برادران فارس و ترک و بلوچ و عرب و ترکمن برنداشتیم؛ ما اسلحه را برای دفاع از انقلاب برداشتیم و به عنوان یک حزب سیاسی؛ و حتی وقتی که امنیت داخلی کشور به دست خود مردم سپرده شد، خواسته های ما آن طور که گفتیم برآورده شد، اولین حزبی هستیم که مخالف این خواهیم بود که یک فرد رسمی و غیرمسئول، اسلحه حمل کند. این نظر ما است و قاطعانه گفتیم.»(۱)

ضمیمه روزشمار ۲۸/۱/۵۹: تفسیرهای رادیو لندن درباره روابط ایران با عراق و شوروی، مقاله ضد ایرانی الوطن العربی

در بازتاب اوضاع ایران، رسانه های جهانی مرتباً در کنار گزارش های خبری، به ارائه تحلیل و تفسیر می پردازند و این از نظر کمیت و کیفیت، بخش زیادی از حجم فعالیت رسانه های جهانی را شکل می دهد. برنامه ای از رادیو لندن شامل دو تفسیر درباره روابط ایران با عراق و شوروی، و نیز مقاله ای آشکارا ضدایرانی و ضدانقلابی از الوطن العربی نمونه هایی از بازتاب های امروز هستند که در این ضمیمه ارائه می شوند.

امروز در برنامه ساعت ۲۰:۴۵ بخش فارسی رادیو بی.بی.سی. دو تفسیر درباره ایران پخش شد. در تفسیر اول که موضوع آن ارتباط ایران با وضع اخیر آیت الله صدر بود، آمده است:

سرنوشت نامعلوم آیت الله محمدباقر صدر رهبر شیعیان عراق، به آتش اختلاف بین ایران و عراق دامن زده است. ... آیت الله خمینی خواستار اجرای تحقیقات فوری جهت یافتن آیت الله باقر صدر شده است و صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران نیز برای رهایی آیت الله صدر که گفته می شود در بغداد زندانی است، از کلیه مسلمانان جهان تقاضای یاری کرده است. قبل از آن، گزارش های منتشره در مطبوعات تهران و کویت مبنی بر آن که آیت الله صدر توسط مقامات حزب بعث عراق کشته شده است، منجر به برپا شدن تظاهرات و عزاداری در قم و بروز زد و خورد شدید میان شیعیان و طرفداران عراق در بیروت گردید. مقامات ایرانی گزارشات مربوط به مرگ آیت الله صدر را بی اساس خواندند؛ ولی سکوت دولت عراق موجب ادامه نگرانی شیعیان در مورد سرنوشت وی گردیده است. ...

آیت الله صدر به عنوان عمده ترین رهبر مذهبی هفت میلیون شیعه عراق که بیش از نیمی از جمعیت آن کشور را تشکیل می دهند، از مدت ها قبل موجب نگرانی رژیم عراق بوده است. ... آیت الله باقر صدر به علت احاطه به قوانین قضایی اسلام و علوم سیاسی و اقتصادی، در شمار شخصیت های مورد احترام مسلمانان است. وی یکی از نخستین روحانیون مسلمان است که در زمینه مارکسیسم و سرمایه داری مطالعات عمیقی به عمل آورده و اسلام را به عنوان راه حلی برتر در دنیای مدرن امروز معرفی کرده است.

۱- مأخذ ۵، ص ۱.

پرزیدنت بنی صدر یکی از افرادی است که از نوشته های وی الهام گرفته است. آیت الله صدر به خاطر موضع سیاسی خود نیز در میان شیعیان عراق پیروان زیادی به دست آورده است. موضع وی به طور کلی مخالفت با دولت بعثی عراق بوده است که تحت نفوذ سنی ها قرار دارد و از یک ایدئولوژی سوسیالیستی و غیرمذهبی و مبتنی بر ناسیونالیسم عرب پیروی می نماید.

دولت عراق سال ها از بیم برانگیختن مخالفت شیعیان کشور خود، از سرکوبی آیت الله صدر خودداری می کرد؛ ولی از زمان انقلاب ایران در سال گذشته، شیعیان عراق روش مبارزه جویانه تری در پیش گرفته و به همین نسبت، خطر آیت الله صدر برای رژیم عراق افزایش یافته است. ... عکس العمل شدید در لبنان و ایران نسبت به سرنوشت آیت الله صدر، نشان دهنده وجود مناسبات نزدیک میان رهبران شیعه در کشورهای مختلف است و این واقعیتی است که مخالفت آیت الله صدر را در نظر عراق خطرناک تر ساخته و موجبات نگرانی مقامات عراق را فراهم نموده است. ... از زمان انقلاب ایران، آیت الله خمینی و سایر رهبران ایران دائماً از مردم عراق خواسته اند تا علیه رژیم آن کشور قیام نموده و آن را سرنگون سازند و عراق در برابر، اقدام به اخراج هزاران شیعه از کشور خود نموده است.»(۱)

تفسیر دوم مربوط به روابط شوروی با ایران و عراق است که در آن آمده است:

«وقتی رژیم شاه سرنگون شد، اتحاد شوروی انقلاب اسلامی ایران را به عنوان این که غلبه مردم بر امپریالیسم است، مورد ستایش قرار داد، در صورتی که سال های سال شوروی با رژیم شاه روابط حسنه ای داشت؛ ولی به تدریج که پیشرفت انقلاب دچار نابسامانی شد و ایران به طرف اغتشاش و ناآرامی کشیده شد، شوروی تدریجاً به طور علنی آیت الله خمینی را مورد انتقاد قرار داده است. شوروی با عراق پیمان همبستگی و مودت هشت ساله ای منعقد کرده است و همچنین شوروی به منظور توسعه صنایع و تجهیز نیروهای مسلح عراق، مبالغ معتنی بهی سرمایه گذاری کرده است؛ ولی حتی قبل از انقلاب ایران روابط شوروی با عراق رو به وخامت بود و دلیل آن بیش تر رویه بی رحمانه صدام حسین بود که در آن زمان، نخست وزیر و مرد قدرتمند عراق بود. صدام حسین رویه بی رحمانه خود را متوجه کمونیست های عراق کرده بود که مترصد بودند به داخل ارتش عراق رخنه کنند. ... ایران و شوروی مرز مشترکی دارند و اگر روابط شوروی و عراق وخیم تر شود، احتمال دارد شوروی تمایل شدید برای جانبداری از ایران نشان دهد. ...؛ ولی در عین حال، شوروی علاقه ای به پشتیبانی علنی از دولت ایران ندارد؛ چون شوروی ایران را از نظر ایدئولوژی مخالف شوروی می داند و در ضمن عقیده دارد که اوضاع ایران اصولاً ثباتی ندارد.

شوروی در شرایط کنونی، خود را در موقعیتی می بیند که مجبور است به مناسبت هشدار پرزیدنت کارتر مبنی بر آن که کارتر برای آزادی گروگان ها از کلیه امکانات موجود حتی نیروی نظامی استفاده خواهد کرد، احساسات ضدامریکایی را که در ایران جریان دارد، منعکس کند؛ ولی شوروی در واقع ترجیح می دهد که مسئله گروگان ها از طریق دیپلماتیک حل شود؛ حتی شاید به نفع شوروی باشد که خود به حل این بحران کمک کند؛ زیرا با حل این بن بست احتمالاً از افزایش قدرت امریکا در منطقه خلیج فارس جلوگیری خواهد شد و تا اندازه ای از فشار بین المللی به مناسبت اشغال خاک افغانستان که به شوروی وارد می آید، کاسته می گردد. از طرف دیگر، شوروی هنوز ادعا می کند که قرارداد ۱۹۲۱ شوروی با ایران، به این کشور آن حق را می دهد که در صورتی که منافع شوروی از جانب خاک ایران مورد تهدید قرار گیرد، نیروهای نظامی خود را وارد ایران کند؛ گرچه رژیم کنونی ایران این قرارداد را قبول ندارد.»(۲)

در ادامه برخورد ضدایرانی بیش تر مطبوعات عربی، الوطن العربی چاپ پاریس در شماره امروز خود به تحلیل موضوع صدور انقلاب پرداخت. این نشریه با طرح موضوع مزبور در قالب مورد نظر خویش و سپس محکوم کردن آن، تحت عنوان "کالای شما برای صادر کردن خوب نیست" چنین نوشت:

«از هنگامی که انقلاب ملاهای ایران پیروز شده و رژیم دیکتاتوری شاه ساقط گردید، تبلیغات غرب

۱– مأخذ ۱۱، ص ۱۰ و ۱۱ بخش فارسی رادیو لندن، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۲– مأخذ ۱۱، ص۸ و ، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

تلاش فراوان دارد تا چنین وانمود کنـد که گویا اعراب، مخالف این انقلابنـد یا از آن ترس و واهمه دارند. تحت تأثیر چنین تلقینی، تکبر و بزرگ بینی، ملاهـا، آیت الله هـا و حجـج الاسـلام ایران را فراگرفته تـا جایی که لحن خطاب آنان به اعراب در ماورای مرزهای خود، حکایت از تحریک آشـکار دارد و این ویژگی در تمامی اظهارات و خطبه های آنان، از شوخ طبع ها گرفته تا عبوس هاشان، مشـهود است. شایـد قضاوت تاریـخ بعداً این باشـد که شـتاب و جهش توده های ایرانی پشت سـر عباپوش های سـیاه[روحانیون] در واقع ناشـی از غلیان احساسات تند و عواطف پرجوش و خروش نسل هایی از فرزندان فرقه محترمه شـیعه می شده که در گذشـته و حال در معرض ستم، اختناق و محرومیت سیاسی و اجتماعی قرار گرفته انـد، و با صـراحت بیش تر می گویم در جهان عرب، توده های عظیم و روشـنفکری از طبقات و اقشار مختلفی وجود دارنـد که معتقدنـد اگر نهاد مـذهبی و در رأس آن نهاد تشیع در ایران قادر به قالب ریزی نوین برداشت های مـذهبی و هماهنگ با مقتضـیات زمانه نباشـد، نخواهد توانست با خواست ها و آرمان توده ها و نسل های جوان همگام باشـد. همچنان که نخواهد توانست نیروی بالقوه و نشاط و پویایی اسـلام بزرگ را از جمود و تحجّر رها سازد.»(۱)

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد ملی، نشریه "بررسی روزانه مطبوعات جهان"، ۱۱/۲/۱۳۵۹، ص۳۷، مجله الوطن العربی چاپ پاریس، ۱۷ آوریل ۱۹۸۰.

روزشمار جنگ جمعه ۲۹ فروردین ۱۳۵۹ ۲ جمادی الثانی ۱۴۰۰ ۱۸ آوریل ۱۹۸۰

۶۶۴

یک روز بعد از کنفرانس پر سر و صدای جیمی کارتر و اعلام تصمیم های تازه برضد ایران، وی مجدداً به اظهار نظر درباره ایران پرداخت. او کوشید از برخوردهای آینده امریکا با ایران، چشم اندازی ترسیم کند به جز آنچه در شورای امنیت ملّی امریکا، در سطح سرّی در جریان است.(۱) کارتر با یادآوری این که اخیراً گزارش های زیادی را درباره رهبران مذهبی ایران مطالعه کرده است(۲) اعلام داشت: آیت اللّه خمینی قصد ندارد گروگان های سفارت امریکا را تا پایان انتخابات ریاست جمهوری ۱۹۸۰ امریکا آزاد کند. کارتر گفت اقدامات آینده او وابسته به میزان همبستگی متحدان خارجی اش و نیز عکس العمل ایران در مسئله گروگان ها است؛ وی افزود اقدامات باقی مانده همراه شکیبایی مردم امریکا رو به پایان است و دولت امریکا مسئله محاصره دریایی بنادر ایران را مورد بررسی قرار داده است.(۳)

رئیس جمهوری امریکا همچنین گفت: ما به ایران کلیه امکانات را دادیم که این مسئله را بدون حمام خون و اقدام نظامی به پایان رساند. ما به طرزی استثنایی صبور بودیم. کارتر در این مصاحبه گفت: ایالات متحده هرگز از ایران عذرخواهی نخواهد کرد.(۴)در عین حال به گزارش رویتر، وی اذعان کرد که در گذشته اشتباهات مشهودی در رابطه با ایران صورت گرفته است. کارتر گفت: ما در ارتباط با تمامی کشورهای روی زمین اشتباهاتی مرتکب شده ایم و آنها نیز اشتباهاتی کرده اند و این مسئله در جریانات پیچیده بین المللی اجتناب ناپذیر است(۵) به گزارش آسوشیتدپرس کارتر با مروری بر تاریخ روابط ایران و امریکا اظهار داشت: خشم از شاه با خشم از ایالات متحده امریکا در فکر ایرانیان با یکدیگر آمیخته شده اند(۶)

در بازتاب تهدیدات امروز کارتر، رادیو لندن در بخش عربی خود با اشاره به امکان محاصره دریایی ایران و احتمال این که خسارت و هزینه اقدامات نظامی امریکا، از پول ه‍ای

ص: ۱۱۰۶

۱- منظور، اقدام نظامی قریب الوقوع امریکا برضد ایران از طریق صحرای طبس است.

۲- روزنامه بامداد، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۱، خبرگزاری فرانسه.

۳- همان، ص۲.

۴- همان، ص۱، خبرگزاری فرانسه.

۵- همان، ص۳، خبرگزاری رویتر.

۶- همان، ص۳.

بلوکه شده ایران جبران شود، بیان داشت: رئیس جمهوری امریکا ایران را تهدید کرد و گفت ایران باید بداند که کاسه صبر ملت امریکا لبریز شده و دیگر فرصتی برای حرف زدن و ایما و اشاره باقی نمانده است و امریکا جداً خواستار آزادی گروگان ها است(۱)

روزنامه ایتالیایی کوریره دلاسرا نیز نوشت: در پنتاگون گفته می شود که مین گذاری، عملی مؤثر و از نظر تکنیکی ساده است. گویا مین های مورد نظر، در هواپیماهای ناوگان دریایی در منطقه انبار شده اند؛ ناوگانی که جدیداً به اقیانوس هند تغییر مکان داده است. ساخت این نوع مین ها طوری است که در صورت حل بحران، به طور فوری و با دستگاه های

کنترل از راه دور، از کار خواهند افتاد. به نظر متخصصان امریکایی، پنج مین یاب موجود در نیروهای دریایی ایران به علت خرابی و نداشتن کادری متخصص، غیرقابل استفاده است و در این مورد مشکل خواهند توانست اقدامی صورت دهند(۲) روزنامه مزبور در پایان یادآوری کرد: در تمام برنامه های طرح شده به وسیله امریکا، یک چیز "ناشناخته" می باشد و آن عکس العمل شوروی است.

از سوی دیگر، تاس خبرگزاری رسمی شوروی گزارش داد: «ایالات متحده با آمادگی هایی که برای اقدامات نظامی علیه ایران دارد، فشار خود را علیه این کشور افزون می سازد. بنا به گفته "درومیدلتون" نویسنده خبرهای نظامی در نیویورک تایمز، پنتاگون مین گذاری آب های بنادر اطراف ایران را مورد توجه قرار داده است و چنانچه تلاش های سیاسی و اقتصادی دولت برای آزاد ساختن گروگان ها به شکست بینجامد، شاید تنها چاره ای که برای دولت باقی می ماند استفاده فوری از اختیارات نظامی باشد. درومیدلتون می نویسد پنتاگون

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه" نشریه شماره ۲۹، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۹، بخش عربی رادیو لندن، ۲۹/۱/۱۳۵۹.
۲- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۶، روزنامه کوریره دلاسرا.

برای انجام این اقدامات، جزئیات طرح هایی را تحت مطالعه قرار داده است و مین گذاری های بنادر ایران را توسط ناوهای هواپیمابری که اینک در اقیانوس هستند، و یا در صورت لزوم توسط بمب افکن های ب۵۲ که از پایگاه های اروپای غربی و یا خاور دور به پرواز در خواهند آمد، انجام خواهد داد... سناتور "جوزف بیدن" که اخیراً از کشتی های جنگی امریکا در نزدیکی سواحل ایران دیدن کرد، در یک مصاحبه با ان.بی.سی می گوید ایالات متحده آماده است و می تواند و قصد دارد نیروی نظامی در دریای عرب و خلیج عمان به کاربرد تا منافع حیاتی خود در این منطقه را حفظ کند. سناتور نامبرده می افزاید ایالات متحده باید قدرت نظامی خود را در این ناحیه نشان دهد و یک قدرت هوایی ضربتی به طور دائم در آن جا نگهدارد؛ حتی اگر گروگان های امریکایی آزاد شوند او به پرزیدنت توصیه نخواهد کرد که حضور نظامی امریکا در آسیای جنوب شرقی را کاهش دهد.»(۱)

۶۶۵

در حالی که قرار است در اجلاس آینده ۹ کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا(۲) درباره ایران تصمیم قطعی گرفته و اعلام شود، چهار تن از اعضای خانواده های گروگان های امریکایی، جهت تأثیرگذاری، در حاشیه این اجلاس به فعالیت پرداختند. به گزارش خبرگزاری فرانسه «دو همسر و دو مادر گروگان ها روز سه شنبه واشنگتن را به قصد لندن ترک کردند و از آن جا به پاریس، بن و لوکزامبورگ خواهند رفت. خانم "لوییزا کندی" همسر "مورهد کندی" مشاور اقتصادی که در سفارت امریکا در تهران توقیف شده است، امروز در واشنگتن در یک مصاحبه مطبوعاتی در وزارت امور خارجه گفت که خانواده گروگان ها در گروهی گرد آمده و پیامی برای همه خانواده های اروپایی فرستاده اند. لوییزا کندی تأکید کرد که: این پیام تنها برای رؤسای دول فرستاده نشده، بلکه پیامی شخصی است برای همه خانواده ها که امیدواریم هرگز دچار دردی که ما هر روز تحمل می کنیم نشوند. لوییزا کندی گفت که نمایندگان گروه ما امیدوارند بتوانند در مدت اقامت خود در اروپا، با مقامات بالای آن کشورها ملاقات کنند.»(۳)

در این حال، اظهار نظر مقامات اروپایی تا قبل از این اجلاس، در همان قالب کلّی گذشته صورت می گیرد که مبتنی بر محکومیت ایران، بدون اقدام عملی خاص است؛ از جمله امروز "ژان فرانسوا پونسه" وزیر امور خارجه فرانسه در تلویزیون فرانسه گفت که جهت کسب آزادی گروگان های امریکایی، فرانسه در تحریم های ۹ کشور عضو بازار مشترك برضد ایران، شرکت خواهد کرد.(۴)"آنکرجورگنسن" نخست وزیر دانمارك نیز حمایت کامل خود را از دعوت جیمی کارتر مبنی بر تحریم اقتصادی ایران، اعلام کرد. در عین حال او درباره

ص: ۱۱۰۸

۱- مأخذ۶، ص۵، واشنگتن - خبرگزاری تاس، ۱۸ آوریل ۱۹۸۰ (۲۹/۱/۵۹).

۲- این اجلاس پایان آوریل (دهم اردیبهشت) در لوکزامبورگ برگزار خواهد شد.

۳- روزنامه بامداد، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۰، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه.

۴- همان، ص۱۰.

هرگونه عمل خشونت آمیز برضد ایران هشدار داد که ممکن است موجب صدمه رسیدن به گروگان ها و بحران بیش تر اوضاع شود.(۱)

در این میان، پرتغال موضع دیگری اتخاذ کرد. رادیو لندن در بخش عربی امروز خود خبر داد که کشور پرتغال تمام مناسبات خود را با ایران قطع کرد و اعلام نمود تا زمانی که گروگان های امریکایی آزاد نشوند، این مناسبات به حال عادی خود باز نخواهد گشت. گزارش این رادیو حاکی است: دولت پرتغال در بیانیه ای که به این مناسبت انتشار داد، افزود که هر نوع معاملات بازرگانی را با ایران قطع خواهد کرد و از استفاده شدن کشتی های بازرگانی و بنادر پرتغال برای نقل کالا به سوی ایران، جلوگیری می کند. این کشور به ویژه از حمل کالاهای ممنوع شده به طرف ایران از طریق بنادر یا به وسیله کشتی های پرتغال، جلوگیری خواهد کرد.(۲) برعکس، "لوئی هراکامپینز" رئیس جمهور ونزوئلا- نیز امروز طی توقف کوتاهی که در سر راهش به کاراکاس داشت، اعلام کرد کشورش برای اجتناب از داخل شدن در بحران میان ایران و امریکا، جنبه بیطرفی را حفظ خواهد کرد. وی خاطرنشان ساخت که ونزوئلا یکی از دوستان قدیمی امریکا و در عین حال یکی از دوستان و هم عضو ایران در سازمان اوپک می باشد. پس بر این کشور است که برای اجتناب از داخل شدن در اختلافات ایران و امریکا وزانت را حفظ کند و در این مورد با بیطرفی عمل نماید(۳)

از سوی دیگر، ایران نیز به کشورهای عضو بازار مشترک اروپا اخطار کرد اگر تصمیم بگیرند از تحریم اقتصادی ایران حمایت کنند، بازندگان اصلی این ماجرا خواهند بود. شاپور مهذب کاردار سفارت ایران در بروکسل، در مصاحبه ای مطبوعاتی گفت: ما همواره موضع مناسبی در قبال اروپا داشته ایم. اگر اروپاییان از تحریم اقتصادی پشتیبانی کنند، این مسئله با منافعشان مغایرت خواهد داشت. ما تصمیم گرفته ایم در مناسبات تجاری، اروپا و ژاپن را جانشین بنماییم. شاپور مهذب یادآوری کرد مقامات ایرانی تصمیم گرفته اند به هر کشوری که از تحریم ایران حمایت کند، نفت نفروشند. وی گفت که این تصمیم شامل آن دسته از کشورهای اروپایی می شود که بر ضد ایران، به تحریم اقتصادی یا محدود کردن روابط دیپلماتیک اقدام کنن(۴)

۶۶۶

در گزارشی از سفارت ایران در سوئیس، موضوع جهت گیری کلی کشورهای اروپایی در برابر خواسته های امریکا و نیز میزان موفقیت امریکا در زمینه جلب نظر آنان به اقدام قطعی و جدی، مورد توجه قرار گرفت. این موضوع در مطبوعات سوئیس به طور مداوم مورد بررسی قرار می گیرد که سفارت ایران در برن، مضامین آن مطالب را تا شماره امروز این مطبوعات، بررسی و در گزارشی ارائه کرده است. در این گزارش آمده است:

در مطبوعات سوئیس طی هفته گذشته (۲۳ تا ۲۹/۱/۵۹) مقالات جداگانه ای در مورد بازتاب

ص: ۱۱۰۹

۱- روزنامه بامداد، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۲.

۲- مأخذ ۶، ص۹ ، بخش عربی رادیو لندن، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۲.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۴، بروکسل - یونایتدپرس.

درخواست امریکا در چند کشور مهم اروپایی نظیر فرانسه، انگلیس، ایتالیا و آلمان، چاپ شده است. مفاد کلیه این مقالات را به این ترتیب می توان خلاصه کرد: «کشورهای اروپایی به هیچ عنوان مایل به نشان دادن عکس العمل شدید نسبت به ایران نیستند؛ زیرا در درجه اوّل، منافع اقتصادی خود را در خطر می بینند، و در ثانی، به علت یکنواخت نبودن سیاست کارتر، تمایل ندارند در راهی قدم گذارند که پایان آن نامعلوم است؛ به خصوص روشی که اکنون کارتر اتخاذ کرده، شاید در ماه نوامبر (آبان) گذشته اثر قاطعی داشت، در صورتی که رئیس جمهوری امریکا که فرصت مناسب را از دست داده است، در حال حاضر سعی دارد هم پیمان های اروپایی و ژاپنی خود را به معرکه بکشاند؛ در حالی که در این مدت زمان، مقامات ایران در موقعیت سیاسی خود کاملًا مستقر شده و علیه غرب به جبهه گیری پرداخته اند.»

سفارت ایران همچنین در گزارش خود آورده است: «در این مقالات ضمناً اشاره شده که علی رغم پشتیبانی خانم تاچر از امریکا و اعلام هماهنگی بین سیاست های آلمان فدرال و امریکا، هیچ یک از این دو کشور که تاکنون پیروی خود را از سیاست کارتر اعلام داشته اند، واقعاً آماده نیستند روش خصمانه ای علیه ایران اتخاذ نمایند.(۱)

۶۶۷

در اوضاع کنونی، نقش متفاوت دو ابر قدرت درباره مسائل ایران و نوع برخورد بلوک سوسیالیست، از جمله فاکتورهای با اهمیت در روند تحولات برخوردهای ایران و امریکا محسوب می شود. دو خبر از شوروی و یک خبر از چکسلواکی، مهم ترین نکات امروز در این زمینه است.

اتحاد شوروی از راه های دیپلماتیک به ایران اطلاع داد که به هیچ وجه نیرویی در شمال ایران متمرکز نکرده است. خبرگزاری فرانسه که این خبر را از مسکو گزارش کرد، در توضیح آن افزود: «محمد مکری سفیر ایران در مسکو از کرملین رسماً خواسته است در مورد تمرکز قوای شوروی در مرزهای شمالی ایران توضیح دهد. مکری سپس اضافه می کند که مسکو به طور جدی این خبر را که واشنگتن منتشر کرده، تکذیب و وفاداری خود نسبت به تهران را اعلام داشته و این پاسخ مساعدی است. از سوی دیگر، سفیر ایران در مسکو معتقد است که نه تنها امریکا، بلکه اتحاد شوروی نیز نمی تواند به خود اجازه دهد که در ایران دخالت کند. مکری خاطرنشان می سازد که دولت متبوع وی به هیچ وجه حتی در صورت حمله نظامی امریکا، نمی تواند وجود یک سرباز روسی را در خاک خود تحمل کند.(۲)

در این حال، امروز رادیو لندن، از حضور یک هیئت شوروی در ایران خبرداد. گزارش مزبور با این عبارت شروع شد: «در حالی که امریکا سخن از تحریم های بیش تری به میان آورده است، یک هیئت شوروی برای مذاکره با مقامات ایرانی به تهران آمده است. هر چند صرف وجود این هیئت در تهران، خود دارای اهمیت تلقی می شود، اما مشخص نبودن

ص: ۱۱۱۰

۱- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، ۱۴/۲/۱۳۵۹، ص۳۸.

۲- مأخذ ۶، ص۴، مسکو - خبرگزاری فرانسه، ۱۸ آوریل ۱۹۸۰ (۲۹/۱/۱۳۵۹).

موضوع مورد مذاکره، مانع از نتیجه گیری دقیق درباره تأثیر قطعی این حضور است.» رادیو لندن در گزارش یاد شده، احتمالات متفاوتی را به نحو ذیل مطرح کرد: «هنوز روشن نیست که مـذاکرات در چه زمینه ای است؛ ولی یک روزنامه چپ گرا در تهران نوشـته است که مـذاکرات در مورد مبـادله نفت و گـاز ایران بـا قطعات یـدکی ساخت شوروی می باشـد. به عبارت دیگر طبق اظهار نظر این روزنامه، مسـکو درصـدد است که جهت خنثی کردن نتایـج تحریم هـای امریکا، ایران را یاری نمایـد. ... سـفارت شوروی اظهار نظر کرده است که اعزام هیئت نماینـدگی از آن کشور، به منظور همکـاری، صورت گرفته و این که هیئت بـا هیئتی که اخیراً مـذاکراتی به منظور خریـداری گـاز با ایران به عمل آورد و با شـکست روبه رو شـد، متفـاوت است. سـخنگوی رئیس جمهور ایران اظهار داشـته است که احتمالاً مـذاکرات در زمینه خریـد قطعات یـدکی از شوروی است. ایران برای کامیون های ارتش ساخت شوروی خود نیاز به قطعات یـدکی دارد؛ ولی بعید به نظر می رسد که شوروی بتواند قطعات یدکی تجهیزات فنی و تانک های ساخت امریکا و انگلیس را که شدیـداً مورد نیاز ایران است، تأمین نماید. طبق اظهار نظر منابع آگاه، ارسال این گونه قطعات به ایران انجـام می گرفته است؛ ولی اکنون کار افرادی که به عنوان واسـطه، این قطعات را فراهم کرده انـد، با توجه به تحریمات علیه ایران با دشواری زیاد روبه رو خواهد شد.»(۱)

همچنین امروز در پراگ اعلام شـد: «شورای انقلاب ایران تصـمیم دارد از طریق افزایش مبادلات تجاری با بلوک شـرق، با تحریم اقتصادی غرب مقابله نماید.» خبرگزاری آلمان که این خبر را اعلام کرد افزوده است: «در پایان مذاکرات "شـعاع الدین فتاحی" معاون وزارت بازرگانی با معاون وزارت بازرگـانی خـارجی چکسلواکی، اعلام شـد چکسـلواکی کالاهـای سـرمایه ای اساسـی، ماشـین آلات و تجهیزات حفاری به ایران خواهد فروخت. در این بیانیه مشـخص نشـده که در عوض ایران چه چیزی خواهد فروخت؛ اما به نظر می رسد که ایران قرارداد فروش گاز را که در سال ۱۹۷۷ در رژیم شـاه مخلوع به امضا رسـیده بود، به رسـمیت خواهـد شـناخت.» خبرگزاری فرانسه از پراگ اطلاعات بیش تری در این باره گزارش کرد. این گزارش حاکی است: در بیانیه ای رسـمی که در پراگ انتشار یافت اعلام شـد که یک مقاوله نامه همکاری میان دو کشور امضا شـد. در این سند وضع مناسبات ایران و چکسلواکی و امکانات گسترش این مناسبات به ویژه در مورد صادرات صنایع چکسلواکی به ایران، تجزیه و تحلیل شده است. در این مقاوله نامه، همچنین دورنمای همکاری ها در زمینه های صنایع سنگین و سبک، شیمی، پتروشیمی، انرژی، و نیز کشاورزی، در نظر گرفته شده است. یادآوری می شود که شعاع الدین فتاحی برای دیدار از یازدهمین بازار بین المللی برنو، وارد چکسلواکی شده است.(۲)

۶۶۸

ص: ۱۱۱۱

۱- مأخذ ۶، ص۶ و ۷، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۹/۱/ ۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۳، ص۱۲، پراگ - خبرگزاری آلمان، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

در ادامه حوادث بیروت و پس از فروکش کردن درگیری های خونین عوامل عراق و طرفداران ایران پس از خبر شهادت آیت الله صدر، امروز "جلال یارجانی" کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در بیروت، مورد سوء قصد قرار گرفت. وی که همراه "احمد نظیفی نیا" (حسابدار سفارت) با اتومبیل، محل سفارت را ترک می کرد، هنگام عبور از برابر سفارت عراق که در نزدیکی سفارت ایران قرار دارد، مورد اصابت گلوله یک تک تیرانداز قرار گرفت. وی و همراهش هر دو مجروح شدند.(۱)به گفته یک سخنگوی سفارت ایران در بیروت، گلوله از بازوی چپ یارجانی عبور کرد و وارد دست چپ حسابدار سفارت شد. این سخنگو افزود: حسابدار سفارت به علت قطع شریان دست، تحت عمل جراحی قرار گرفت.(۲)

گفتنی است که اطراف سفارت ایران با ساختمان هایی که سفارت عراق خریداری کرده، محاصره شده است و تمام ساختمان های وابسته به رژیم بعث عراق پر از افراد مسلح به انواع مختلف سلاح ها است(۳) به نظر محافل ایرانی، «گلوله از طرف مراکزی که در اختیار مزدوران بعث عراق است، شلیک شده است.»(۴)

در پی این ماجرا، امنیت سفارت ایران به واحد کوچکی از نیروهای بازدارنده عرب (نیروهای سوری که افراد اصلی این نیروها در بیروت هستند) محول شد؛ امّا اعضای سفارت آن را کافی ندانستند و تقاضای کمک بیش تری کردند. به دنبال آن، دولت ایران با مقامات سوری تماس حاصل کردند و قرار شد مقامات سوری حداکثر تا نیمه شب امشب دستورهای لازم را به قوای نگاهدارنده صلح در بیروت بدهند.(۵)

۶۶۹

در گزارش هایی که امروز درباره اوضاع داخلی عراق، به مراکز مختلف نظامی و انتظامی مربوط ارسال شد، به موارد متعددی اشاره شده است. از جمله خبرهای مربوط به ماه جاری که مورد توجه منابع ارسال کننده قرار گرفته است به شرح ذیل می باشد:

– «از تاریخ ۳/۱/۵۹، حزب کمونیست عراقی فعالیت شدیدی علیه صدام حسین و حزب بعث آغاز [کرده است].»(۶)

– «در تاریخ های ۴، ۷، ۱۲، ۱۳ و ۱۷/۱/۵۹، اعلامیه هایی از طرف گروه های انقلابی در خیابان ها و کوچه های شهرهای استان بصره نصب که در آن خواستار سرنگونی صدام حسین و طرفداری از جمهوری اسلامی ایران درج شده است. در خبر رسیده آمده است در حال حاضر مأمورین ارتش ملی به صورت آماده باش بوده و مأمورین امنیتی فعالیت زیادی جهت دستگیری عاملین انتشار اعلامیه ها می نمایند.»(۷)

– «در تاریخ ۲۸/۱/۵۹، بمبی در ترانسموتور اصلی برق ناحیه الهادثه منفجر [شد]؛ در نتیجه خسارت زیادی به دستگاه، وارد و متعاقب آن، مسئولین پس از بررسی و تحقیق، گروه های انقلابی در بصره را عامل این انفجار ذکر نموده اند. منطقه الهادثه در استان بصره واقع است.(۸)

ص: ۱۱۱۲

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۳.

۲- همان، ص۳، تهران – خبرگزاری پارس.

۳- همان، ص۳ .

۴- همان، ص۳ .

۵- همان، ص۳، تهران – خبرگزاری پارس.

۶- سند شماره ۲۸۷۵۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ ر۲، به کمیته انتظامی، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۷- سند شماره، ۲۸۷۵۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژ – ک ش، رکن ۲، به کمیته انتظامی، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۲۸۷۲۲۶ ، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ر۲، به ف ۱۹ ف ۲۱ – ۰۷ر۲، ۱۱/۲/۱۳۵۹.

- اخیراً عامر سلیم عصاقه، از مخالفین حزب بعث، در منطقه "الحی" بغداد اعدام و جسد وی نیز معدوم گردیده است.

- دکتر سیدحسین شهرستانی دارای دکترای انرژی هسته ای، به وسیله مأمورین امنیت بغداد دستگیر و به حبس ابد محکوم و اموال منقول و غیرمنقول وی مصادره گردیده است.

- محمدصالح فخری، کارشناس علوم الکترونیکی وزارت حمل و نقل، به علت مخالفت با رژیم عراق به هفت سال زندان محکوم گردید.

- سیدحسین سیدمحمد، کارمند شرکت نفت عراق، به علت مخالفت با رژیم بعثی به هفت سال زندان محکوم شد.

- مأمورین امنیتی شهر کوت، هنگام بازرسی یکی از منازل مشکوک، با تیراندازی شدید ساکنین منزل مواجه[شدند] که در نتیجه چهار نفر از مأمورین امنیتی کشته[شدند] و صاحب منزل را نیز به قتل می رسانند.

- مأمورین امنیتی به دانشگاه موصل حمله برده، تعداد چهار نفر از دانشجویان مخالف رژیم بعثی را که یکی از آنها دکتر بوده بازداشت می نمایند.

- امام جمعه یکی از مساجد منطقه الظهور موصل، به علت تمجید از انقلاب اسلامی ایران و تأیید رهبری انقلاب ایران و اعتراض به وسایل ارتباط جمعی عراق در وارونه جلوه دادن انقلاب اسلامی ایران، در مسجد بازداشت می گردد.(۱)

۶۷۰

حزب دمکرات کردستان عراق، "گروه بارزانی"، طی بیانیه ای اعلام کرد که نیروهای این حزب به یک پادگان ارتش عراق در استان اربیل واقع در شمال این کشور حمله کردند. در این بیانیه که در ارومیه انتشار یافت، خاطرنشان شد که افراد این حزب، در این حمله، ۳۶ تن از نیروهای عراقی را کشته و ده ها تن دیگر را زخمی کرده اند و تأسیسات و سنگرهای پادگان را آتش زده اند(۲) امّا در گزارشی که اطلاعات ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری ارائه کرد، درباره حمله امروز منطقه اربیل چنین آمده است: «عده ای از شورشیان کُرد در منطقه اربیل به سه دستگاه خودرو ارتشی، جمعی لشکر۱۰، که حامل سلاح و مهمات بوده و در نظر داشته از طریق منطقه کرکوک عازم منطقه رانیه شود حمله، در نتیجه پرسنل آن را کشته و سلاح ها را به غنیمت برده اند.»(۳)

در بازتاب درگیری ها و جناح بندی های اخیر منطقه کردستان عراق، رادیو لندن در برنامه امروز خود، به نقل از روزنامه تایمز، از گزارش خبرنگار این روزنامه یاد کرد که به تازگی از کردستان عراق دیدن کرده است. خبرنگار مزبور چگونگی مسافرت خود را به مواضع شورشیان کُرد در عراق تشریح کرده و نوشته است: «درحال حاضر اعتبار و محوریت حزب دمکرات کردستان [گروه بارزانی] که یکی از دو حزب عمده کردستان عراق است، شدیداً رو

ص: ۱۱۱۳

۱- سند شماره ۲۸۷۵۶۳، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان - رکن ۲، به ف ۲۱ - ۰۷ر۲، خرمشهر، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۶، ص۱۱، بخش عربی رادیو لندن، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۴۳۰۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا ر۲ - دایره اطلاعات، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۱/۳/۱۳۵۹.

به کاهش است. حزب دیگر یعنی اتحاد ملی کردستان [گروه طالبانی موسوم به اتحادیه میهنی] بـدون شک رهبری شورشیان کُرد را در عراق در دست دارد. اکنون حزب اتحاد ملی کردستان مشغول همکاری با سایر گروه های انقلابی در عراق شده است و بدین ترتیب اکنون کردهای عراق در راه ارتقای خود از یک مزاحمت محلی به یک خطر واقعی برای دولت عراق، نخستین گام را بر داشته اند.»(۱)

۶۷۱

تداوم تحرکات ایذایی عراق و عوامل آن در منطقه باویسی، یک شهید و یک مجروح برجا گذاشت. برابر گزارش شهربانی قصر شیرین، حدود ساعت ۱۴ امروز جیپ حامل دو نفر از درجه داران ژاندارمری پاسگاه باویسی، در سه کیلومتری این پاسگاه به مینی که قبلاً کار گذاشته شده بود، برخورد کرد. این دو نفر جهت مأموریت به طرف سرپل ذهاب در حرکت بودند. بنابرگزارش مزبور «در اثر انفجار مین، گروهبان دوم طاهر نادری کشته می شود و درجه دار دیگر به سختی مجروح می شود.»(۲)

در اسلام آباد نیز شب هنگام، با خمپاره انداز به طرف کارخانه قند حمله شد و در پی آن از چند نقطه دیگر اطراف شهر تیراندازی هایی به وقوع پیوست.(۳)شهربانی اسلام آباد در ادامه گزارش یاد شده افزوده است: «به احتمال قوی، این حملات با استفاده از سلاح های سنگین است.»

۶۷۲

امروز در سنندج، روز در حالی به پایان رسید که ستون نظامی اعزامی به سنندج همچنان در فرودگاه این شهر به سر می برد و نقاط حساس سنندج سنگربندی شده است و شهر به کلّی حالت متشنجی دارد.(۴) افراد مسلح تمام راه های ورودی و خروجی شهر را بسته اند و عبور و مرور اتومبیل ها از خیابان ها و جاده های فرعی صورت می گیرد. اداره ها، مدارس و بازار سنندج تعطیل است. چه در سطح عموم مردم و چه در سطح مطلعان و مسئولان، معلوم نیست که این ستون چه وقت و چگونه وارد سنندج و سپس پادگان یا مناطق کردنشین خواهد شد. گروه های مسلح نیز در حالت آماده باش به سر می برند.(۵)

در ساعت ۲۰، سرهنگ صدری، فرمانده لشکر۲۸ کردستان، بـه خبرگزاری پـارس اعلام کرد: جلسه ای که قرار بـود عصر امروز بـا شرکت نمایندگان مردم و مسئولان پادگان سنندج، در مورد چگونگی انتقال این ستون، در پادگان سنندج تشکیل شود، ترتیب نیافته است.(۶) وی تأکید کرد: این ستون همچنان در فرودگاه هست؛ ولی مسلماً به راه خودش ادامه خواهد داد؛ حتی اگر پیاده کوه های این منطقه را طی کند.(۷)

خبرنگار خبرگزاری پارس در سنندج - که به اتهام ارسال گزارش غیرواقعی و جانبدارانه به نفع گروه های مخالف نظام، مورد سرزنش جناح های مختلف نظام قرار می گیرد - در دنباله گزارش خود می افزاید: «اکثر نقاط حساس و راه های ورودی سنندج توسط مردم

۱- مأخذ ۶، ص۱۱، بخش فارسی رادیو لندن، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۲۱۳۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان کرمانشاهان، به استاندار استان کرمانشاهان، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۶۳۱۳۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۶، ص۱، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۵- مأخذ ۶، ص۱، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۶- مأخذ ۶، ص۱، سنندج - خبرگزاری پارس، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۷- روزنامه کیهان، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۱۲.

سنگربندی شده و شهر حالت متشنجی دارد و مردم همچنان به حرکت این ستون نظامی از فرودگاه به داخل سنندج مشکوک هستند و می گویند اگر مسئله مقابله با عراق و یا تجهیز مرزهای غربی در بین بود، این ستون می توانست از راه های نزدیک تری به مرز برود، نه از راه سنندج؛ مخصوصاً این که مدت ها است گروه های سیاسی مستقر در سنندج مورد تهدید قرارگرفته اند. عصر جمعه نیز یک فانتوم بر فراز سنندج دقایقی پرواز کرده است.»(۱)

در این حال، به تدریج صف بندی آشکار گروه های مسلح مخالف نظام بر ضد استقرار حاکمیت دولت، همواره واضح تر می شود و نشان می دهد به رغم آرامش روزهای اخیر، مسائل مهم و متعدد و حل نشده ای وجود دارد که فضایی با قابلیت انفجار شدید، ساخته است. بخش عمده ای از حساسیت، متوجه حضور نیروهای سپاه در بین ستون ارتشی یاد شده است. در واقع، مخالفت گروه های مسلح مخالف نظام با تحرک ارتش در مناطق کردنشین، در مورد عناصر سپاه بسیار شدید تر ابراز می شود. در ادامه فشار گروه ها به هیئت حسن نیت برای بررسی این موضوع، نتیجه اقدامات اولیه هیئت مزبور این است که دعاوی گروه ها را رد نمی کند؛ به این ترتیب، صف بندی در مقابل تحرک ارتش ممکن است به درگیری آنان با سپاه تغییر مضمون بدهد.

در پیگیری این موضوع، "رحیم بغدادی" مسئول حزب دمکرات کردستان، تشکیلات سنندج، در ارتباط تلفنی با بامداد گفت که در ساعت ۱۳ امروز، تلفنی با "داریوش فروهر" عضو هیئت ویژه کردستان تماس گرفته است. او اظهار داشت که در این تماس، درباره وجود پاسداران غیربومی در فرودگاه سنندج با نامبرده صحبت کرده و یادآور شده است که این امر بر خلاف خواسته مردم و توافق قبلی است. وی افزود که داریوش فروهر قول داد با مسئولان لشکری در تهران تماس بگیرد و نتیجه را متعاقباً به حزب دمکرات اطلاع دهد. بغدادی اضافه کرد که در ساعت ۱۸، دوباره با داریوش فروهر تماس گرفته و فروهر اظهار داشته است که فرماندهان ارتشی اعزام و وجود پاسداران را به سنندج تکذیب کرده اند؛ اما برای اطمینان بیش تر، به سرهنگ هویدا رئیس شهربانی های استان کردستان مأموریت داده شده است که در مقام نماینده داریوش فروهر، از فرودگاه بازدید کند و وجود یا عدم وجود پاسداران را به ایشان اطلاع دهد. در ادامه، شب هنگام سرهنگ هویدا در گفت وگویی اختصاصی با خبرنگار بامداد در سنندج، گفت: «من حکم رسمی مأموریت بازدید از یگان های ارتشی را به طور کامل نداشتم. تنها توانستم به صورت عبوری از جلو فرودگاه تعدادی پرسنل که مشغول بازدید ماشین ها بودند و لباس نظامی به تن داشتند و تعدادی نیز صورت های خود را پوشانده بودند، ببینم.» سرهنگ هویدا در پاسخ به این سؤال که «آیا قطعاً می توانید اظهار نظر کنید که آیا در فرودگاه پاسدار هم بود یا خیر؟» گفت: «نمی توانم اظهار کنم؛ اما ظاهراً همه لباس نظامی به تن داشتند.»(۲)

از سوی دیگر، سپاه نیز با نگرانی قضیه را دنبال می کند. مرکز فرماندهی سپاه در تهران، به

۱- همان.

۲- مأخذ ۱۱، ص۳.

نقل از سپاه کرمانشاه به ستاد مشترک ارتش خبر داد: «گروه های مسلح ضدانقلاب که از نقاط مختلف در سنندج جمع شده اند، قصد دارند به فرودگاه سنندج، محل استقرار ستون نظامی، حمله کنند.» این حملات احتمالاً ـ از تاریکی شب و روشنی محوطه فرودگاه انجام خواهد شد.»(۱)همچنین سپاه کرمانشاه به تهران خبرداد: «به خاطر موقعیت شهر سنندج و سنگربندی در خیابان ها، سپاه سنندج ظرف دو سه ساعت آینده تقاضای نیرو کرده است.»(۲)

۶۷۳

در حالی که وضعیت سنندج، با نوعی ابهام در چگونگی ادامه ماجرا همراه است، از سقز خبر می رسد که در آستانه شهر، نیروهایی از ارتش مورد حمله مسلحانه شدید قرار گرفته اند. این نیروها مقدمات ورود ستون مستقر در فرودگاه سنندج را به سقز فراهم می کرده اند. گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس در سنندج، در این باره چنین است: «شهر سقز متشنج است و از ساعت چهار بامداد تاکنون در یک درگیری که بین ارتش و مردم به وقوع پیوسته، سه تا چهار نفر از مردم سقز کشته و عده ای زخمی شده اند. در این درگیری بنا به تأیید حزب دمکرات، چهار هلی کوپتر از آسمان، شهر سقز و اطراف آن را مورد حمله قرار داده اند. ظاهراً انگیزه این درگیری این بوده است که یک ستون نظامی از پادگان سقز که در حال اسکورت یک ستون نظامی دیگر که به سوی نقطه نامعلومی می رفته است، بوده است، عامل این درگیری بوده است.»(۳)

در این حال، تیمسار امین داری جانشین فرمانده ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران، در تماس با خبرگزاری پارس ضمن تأیید وقوع درگیری در سقز تأکید کرد: «درگیری با مردم را تکذیب می کنم.» وی افزود: «عوامل مهاجم مسلح در اطراف سقز به یگان ارتش حمله کرده اند و مسئله مردم اصلاً مطرح نیست و هلی کوپتر نیز وجود ندارد.(۴)

در ساعت ۱۲:۳۰ سرهنگ صدری فرمانده لشکر۲۸، ضمن تأیید درگیری در سقز گفت شش سرباز مجروح شده اند و یک سرباز کشته شده است. وی گفت درگیری ها همچنان ادامه دارد. وی همچنین در ساعت ۱۹:۴۰ گفت در سقز درگیری همچنان ادامه دارد و دو نظامی شهید و چند نظامی دیگر زخمی شده ان(۵)

از سوی دیگر، حدود نیمه شب، یکی از مسئولان کومه له در پاسخ به سؤال خبرنگار خبرگزاری پارس در سنندج گفت: «طبق آخرین اخباری که به کومه له رسیده، ساعت ۶ بامداد امروز نیروهای ارتش در سقز با استفاده از جنگل، پل ورودی سقز را تسخیر می کنند و سپس شهر را مورد حمله قرار می دهند که با مقاومت پیشمرگان روبه رو می شوند؛ ولی ساختمان "ماکرویو" سقز را نظامیان تسخیر می کنند.(۶)

علاوه بر منابع حزب دمکرات و کومه له – که از آنان در این گزارش ها نقل قول شد – سازمان چریک های فدایی خلق نیز، روایت مشابهی از وقایع امروز ارائه می کند و می کوشد

ص: ۱۱۱۶

۱– سند شماره ۰۶۳۴۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سپاه پاسداران مرکز فرماندهی، به سماجا ۳ مرکز فرماندهی، ۲۹/۱/۱۳۵۹.
۲– سند شماره ۰۶۳۴۰۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران.
۳– مأخذ ۶، ص ۱، سنندج – خبرگزاری پارس، ۲۹/۱/۱۳۵۹.
۴– مأخذ ۳۶، ص ۲.
۵– مأخذ ۱۹، ص ۴، سنندج خبرگزاری پارس.
۶– خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳۰، ۳۱/۱/۱۳۵۹ ص ۲، سنندج – خبرگزاری پارس،۳۰/۱/۱۳۵۹.

یک " شبه انقلاب" از حوادث امروز سقز ترسیم کند؛ یک شبه انقلاب که در آن، مردم از زمین با توپ و خمپاره و از هوا با هلی کوپتر و هواپیما مورد حمله قرار می گیرند و با کوکتل و سه راهی از خود دفاع می نمایند؛ همچنین عده ای از ارتشیان، تجاوزگری را رها می کنند و به مردم می پیوندند و . ...(۱)-(۲)

از سوی دیگر، در گزارش ستاد مشترک ارتش، حوادث امروز سقز چنین توضیح داده شده است: «چون ستون اعزامی از کرمانشاه به مقصد مرز غربی کشور بایستی از شهر سقز عبور نماید و به قرار اطلاع واصله، افراد غیرمجاز قصد تخریب پل ورودی شهر را داشته اند، لذا پادگان سقز سحرگاه روز ۲۹/۱/۵۹ با اعزام واحدهایی، (مأموریت حفاظت پل) را به آنها محول می نماید. ضدانقلابیون پس از آگاهی بلافاصله پرسنل مأمور حفاظت پل را از داخل ساختمان های شهر زیر آتش سلاح های مختلف قرار می دهند که در نتیجه سرباز وظیفه صابرالزمان زمانی، شهید و سه نفر دیگر مجروح می شوند و هنگام انتقال مجروحین به بیمارستان، ضدانقلابیون آمبولانس را زیر رگبار مسلسل قرار می دهند که بر اثر این تیراندازی ناجوانمردانه، ستوان سوم بهداری "ودور فروزنده"، و راننده آمبولانس، سرباز وظیفه "نادر فاضلی"، مجروح می گردند و چون آمبولانس متوقف می شود، هلی کوپتر از ارومیه برای تخلیه مجروحین اعزام می گردد که اشرار با تیراندازی، مانع فرود آن می شوند؛ در نتیجه سه نفر از سربازان وظیفه، عباس ابراهیمیان، حسن قلی زاده و علی اکبر جواد آقازیارت، که در پاسگاه مراقبت پل مجروح شده بودند، بر اثر خونریزی زیاد به شهادت می رسند و تنها افسر و سرباز مجروح سرنشین آمبولانس که خود را به محل امنی رسانده بودند، به وسیله هلی کوپتر به مراغه تخلیه می شوند. ضدانقلابیون در داخل شهر نیز به سوی واحد ژاندارمری آتش می گشایند که منجر به شهادت "گروهبان۲" ژاندارم، علی علی زاده، می شود.» در اطلاعیه مزبور یادآوری شده است که ضدانقلابیون علاوه بر سلاح انفرادی، از سلاح هایی چون توپ ۱۰۶، تفنگ ۵۷ و آر.پی.جی۷ نیز استفاده می کردند.(۳)

۶۷۴

درگیری های امروز پاوه، این منطقه را در کنار سنندج و سقز به صورت کانون دیگری از تشنج درآورد که مجدداً در مناطق کردنشین اوج می گیرد. درگیری های امروز این منطقه، در واقع ادامه برخوردهایی است که از ساعت ۲۰:۴۵ شب گذشته بین مهاجمان مسلح با پاسداران انقلاب اسلامی و پیشمرگان مسلمان کُرد در روستای نوریاب واقع در نزدیکی پاوه روی داد(۴)درگیری شدید با سلاح های سنگین در منطقه پاوه، از ساعت ۷ صبح امروز شروع شد.(۵)در ادامه، در ساعت ۱۰:۴۵ عملیات سپاه کرمانشاه به عملیات تهران پیام داد:

ص: ۱۱۱۷

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۶۷۳ : گزارش تفصیلی سازمان چریک های فدایی خلق از حوادث امروز سقز. ص ۱۱۳۰

۲- هفته نامه کار (ارگان سازمان چریک های فدایی خلق ایران)، شماره ۵۵، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۳- مأخذ ۹، ص۱۲.

۴- مأخذ ۱۹، ص۲ ، کرمانشاه - خبرگزاری پارس.

۵- سند شماره ۰۶۳۴۱۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - مرکز فرماندهی، به سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

«به اطلاع می رسد که شهرستان پاوه مورد حمله خمپاره های دشمن قرار گرفته و نیاز به هلی کوپتر کبری دارد که ارتش کرمانشاه با ما همکاری نمی کند.»(۱) در پیامی دیگر به تهران، سپاه کرمانشاه تأکید کرد: «نیروهای اعزامی را با تجهیزات کامل سلاح سنگین، مهمات، لباس کار، اورکت و پتو اعزام دارید. در غیر این صورت از اعزام آنها خودداری شود.»(۲)

در ساعت ۱۷:۳۰ روابط عمومی سپاه اعلام کرد: «درگیری در روستای نوریاب بین مهاجمین مسلح و پاسداران انقلاب اسلامی و پیشمرگان مسلمان کُرد همچنان ادامه دارد و تا این ساعت چهل وشش خمپاره به وسیله خمپاره انداز های مهاجمین به سوی شهر و اطراف پاوه شلیک شده است که پوکه ها به دست پاسداران انقلاب اسلامی افتاده است.»(۳) در ساعت ۱۷:۴۰، ابوشریف فرمانده عملیات سپاه؛ در تلگرامی به ستاد مشترک ارتش ضمن گزارشی از درگیری های امروز پاوه آورد: «سپاه کرمانشاه در ساعت ۱۴:۳۰ از لشکر ۸۱ تقاضای پشتیبانی هوایی را نموده است که ضمن موافقت، ولی تاکنون هیچ گونه اقدامی نگردیده است. در ضمن طبق خبرهای رسیده از نوسود، کلاه سبزها نیز درگیر شده اند. احتمالاً هدف از این درگیری محاصره پاوه می باشد که بتوانند راه های ارتباطی پاوه با دیگر نقاط را قطع کنند.»(۴)

درباره ادامه وضعیت، پیام بعدی سپاه به ستاد مشترک ارتش حاکی است: «طبق خبر واصله از ستاد عملیات غرب کشور، سپاه پاسداران پاوه اعلام نموده است که از ساعت ۱۸:۵۵ با خمپاره های ۱۲۰ م م و ۸۱ م.م و توپ ۱۰۶م م به داخل شهر آتش گشودند. جان همه در خطر است. از پشت، جاده را بسته اند و کاملاً محاصره کرده اند و نیاز شدیدی به پشتیبانی هوایی مشاهده می شود. در قسمتی، از طریق کرمانشاه یک فروند هلی کوپتر به منطقه اعزام گردیده؛ ولیکن متأسفانه گویا ظاهراً کاری صورت نداده است.»(۵) دقایقی بعد از نیمه شب، در پیام دیگری از سپاه به ستاد مشترک، آخرین وضعیت به این شرح ترسیم شد: «طبق خبر واصله از ستاد عملیات غرب کشور، با خلع سلاح شدن پرسنل ارتش مستقر در نوسود، پاوه نیز در حال سقوط است و از ساعت ۱۹ به بعد آتش دشمن شدت گرفته و تقاضای پشتیبانی هوایی را قبل از سقوط دارند.»(۶)

گفتنی است امروز ژاندارمری گزارشی با امضای فرماندهی ژاجا، سرتیپ ظهیرنژاد، به وزارت کشور ارسال کرد که با گزارش دیگر نهادهای درگیر که بعضاً ذکر شد، کاملاً متفاوت است. در این گزارش که رونوشت آن برای "دفتر ریاست جمهوری"، "جناب آقای فروهر" (رئیس هیئت حسن نیت)، "دفترامور انقلاب" و "تیمسار ریاست ستاد مشترک" ارسال شده، چنین آمده است: «گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه حاکی است در ساعت ۱۸:۳۰ روز جاری، تیراندازی در ارتفاعات پاوه شروع و واحدهای مستقر در پاوه با سلاح های سبک

۱- سند شماره ۰۴۰۷۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از عملیات کرمانشاه، به عملیات تهران، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۶۳۴۱۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از کرمانشاه، به تهران، عملیات.

۳- مأخذ ۱۹، ص۴، کرمانشاه - خبرگزاری پارس.

۴- مأخذ ۴۸.

۵- سند شماره ۰۶۳۴۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - مرکز فرماندهی، به سماجا ۳ - مرکز فرماندهی ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۶- سند شماره ۰۶۳۴۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - مرکز فرماندهی، به سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

و سنگین و با پشتیبانی دو فروند هلی کوپتر به آتش مهاجمین که در ارتفاعات پاوه موضع گرفته بودند، پاسخ داده اند. ضمناً بر اثر شلیک چند رگبار اشتباهی به وسیله هلی کوپتر به داخل شهر، سه نفر غیرنظامی به طور سطحی زخمی و همچنین چند گلوله خمپاره به اطراف شهر اصابت نموده است. درگیری در ساعت ۲۰ خاتمه و از تعداد مجروحین و مصدومین احتمالی نیروهای خودی و مهاجمین اطلاعی در دست نیست.»(۱)

۶۷۵

به جز سنندج، سقز و پاوه، که اخیراً کانون های اصلی بحران به شمار می روند، امروز حوادث و درگیری های پراکنده ای در نقاط دیگری از کردستان و آذربایجان غربی نیز رخ داد؛ از جمله:

در بانه، گروه های مسلح وابسته به کومه له و فداییان خلق و سیدجلال حسینی (برادر عزالدین حسینی) محل جهاد سازندگی بانه را محاصره کردند و با اعمال فشار، زور و تهدید، کلیه اتومبیل های جهاد را برای حمل افراد مسلح به سوی سقز و سنندج، در اختیار گرفتند.(۲)

در آذربایجان غربی، از حدود پانزده دقیقه بعد از نیمه شب گذشته افراد مهاجم با سلاح های سنگین از ارتفاعات مشرف به پل هوایی قطور به طرف مأموران تیراندازی کردند. مأموران هم به آتش آنها پاسخ دادند و تیراندازی مدتی ادامه یافت.(۳) همچنین افراد مسلح، از شب گذشته تا بامداد امروز پاسگاه قوشچی را مورد حمله و تیراندازی با سلاح های سبک قرار دادند و افراد پاسگاه نیز به تیراندازی متقابل پرداختند. در این درگیری ها دو تن از افراد ژاندارمری زخمی شدند. ژاندارمری اعلام کرد که تعداد زخمی های مهاجمان بیش تر از زخمی های ژاندارمری بوده است، امّا مهاجمان آنان را با خود برده اند(۴)

از سوی دیگر، یک گزارش از ستاد مشترک ارتش حاکی است که امروز «محمد امینی حاکم رئیس ایل "هرکی" توسط دمکرات ها با هشت نفر از هوادارانش در ارومیه دستگیر و به قریه "سرمردان" در نقطه مرزی ایران و عراق در منطقه پیرانشهر، منتقل شده است. وی هنگام دستگیری تقاضای بخشش نموده است و به طلاق زنش سوگند خورده در صورتی که آزادش نمایند هزار نفر پاسدار را کشته و سلاح های آنان را تحویل خواهد داد. ضمناً محل زندان های دمکرات ها در منطقه، عبارت است از: ۱. قریه الواتان، ۲. قریه سرمردان، ۳.قریه دوله تو.»(۵)

۶۷۶

آثار و پیامدهای حوادث گذشته دره قاسملو، در ارومیه امروز به صورت یک تشییع جنازه و یک تحصن و افشاگری، ادامه یافت. گزارش کیهان حاکی است: پیش از ظهر امروز جنازه گروهبان دوم نصرت آقازاده، جمعی لشکر۶۴ ارومیه که در درگیری دره قاسملو به شهادت رسید، در میان اندوه و تأثر شدید هزاران نفر از مردم ارومیه با تشریفات نظامی از مقابل ستاد لشکر۶۴ تشییع شد. در مراسم تشییع، مردم با دادن شعارهایی، عاملان حوادث دره قاسملو و حمله ناجوانمردانه به برادران ارتشی را محکوم کردند.(۶)

۱- سند شماره ۲۱۳۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا ر۳، به وزارت کشور ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۵.

۳- سند شماره ۰۶۳۴۰۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا - ر ۳ مرکز فرماندهی، به وزارت کشور.

۴- روزنامه کیهان، ۳۰/۱/۱۳۵۹ ص۲.

۵- سند شماره ۰۶۳۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به نزاجا، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۶- مأخذ ۵۸، ص۲.

همچنین به گزارش سپاه ارومیه، امروز عده ای از مردم این شهر ضمن تحصن در مسجد، خواستار برکناری و محاکمه علنی استاندار و فرماندار و فرمانده لشکر شدند. در این گزارش همچنین آمده است: «حدود ۲۰۰ نفر از سربازان ضمن پشتیبانی از مردم گفتند فرمانده لشکر بدون شناسایی و در هوای ابری، در حالی که مهاجمین در بالای کوه سنگر گرفته بودند، دستور عبور از دره قاسملو را داده است. هلی کوپتر که نداشته و در این درگیری به ۴ الی ۵ نفر بر و تانک خسارات شدید وارد]شده[و مهمات یک نفربر به محتوی آر.پی.جی۷، و جیپ فرماندهی حامل توپ ۱۰۶، همراه مهمات و ۵ ماشین ریوی حامل خواروبار و یک ماشین حامل مهمات و ۱۵ الی ۴۰ جعبه آر.پی.جی۷ به دست مهاجمین افتاده، تعداد ۲۸ نفر زخمی و ۱۰ الی ۱۵ نفر کشته[شده اند]؛ در حالی که رادیو ۶ نفر کشته اعلام کرده است، و طبق اخبار موثق ۱۰۰ الی ۱۵۰ نفر از تیپ قزوین فرار کرده اند و امروز ضمن تشییع جنازه یکی از برادران ارتشی در راهپیمایی خواسته های قبلی را تأیید کردند.»(۱)

حوادث اخیر کردستان در رسانه های خارجی نیز بازتاب نسبتاً گسترده ای یافته است؛ از جمله امروز رادیو بی.بی.سی. گزارشی در این باره پخش کرد که در آن آمده است:

ظاهراً برخوردهای جدی و جدیدی در کردستان از نو آغاز شده است. مفسر ما می نویسد کردستان بعد از جنگی که شش ماه پیش بین دولت و نیروهای ملی گرا اتفاق افتاد، نسبتاً آرام بوده است؛ ولی اکنون به نظر می رسد که عملیات خشونت بار تمام عیاری از نو آغاز شده است. چریک های کُرد یعنی پیشمرگان، بیش تر استان را در اختیار دارند. ارتش در این قسمت حضور دارد؛ ولی خودی نشان نداده است؛ به طور مثال خیابان های سنندج مملو از پیشمرگان است که کاملاً مجهزند،] ولی[سربازها با خود اسلحه حمل نمی کنند. در شهر سقز ارتش سه راه اصلی را به سقز مسدود کرده و بیمارستان محلی و اداره مرکزی حزب دمکرات کردستان را محاصره نموده است. در چند کیلومتری جنوب سنندج، در پیشروی واحد ارتشی وقفه ایجاد شده است. مردم محلی از ورود واحد ارتش به داخل شهر جلوگیری کرده اند. کُردها فکر می کنند که دولت تشنج بین ایران و عراق را بهانه قرار داده است و می خواهد از این راه کنترل خود را بر کردستان مجدداً برپا کند. در شمال کردستان نیز در دره قاسملو جنگ شدیدی در جریان است و چندین نفر نیز در این مبارزات کشته شده اند. این مبارزه هنوز ادامه دارد. سه روز پیش یکی از رهبران محلی حزب دمکرات کردستان به خبرنگار بی.بی.سی. گفت به عقیده او جنگی تمام عیار، اجتناب ناپذیر است؛ ولی امید بر آن داشت که این جنگ به تعویق بیفتد. خبرنگار بی.بی.سی. معتقد است این جنگ غیرقابل اجتناب، شاید خیلی زودتر از آن که آن رهبر کُردها انتظار داشت، فرا رسیده است(۲)

آسوشیتدپرس نیز از گزارش "حریت" در این باره خبرداد: روزنامه حریت چاپ ترکیه

۱- سند شماره ۰۶۳۴۱۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - مرکز فرماندهی، به سماجا ۳، مرکز فرماندهی، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره، ۲۹، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۷ و ۸، بخش فارسی رادیو بی.بی.سی، ۲۹/۱/۱۳۵۹

امروز در گزارشی نوشت: از روز یکشنبه (۲۴/۱/۵۹) تاکنون، جنگ شدید و بی وقفه ای میان شورشیان کُرد و نیروهای دولتی ایران در شمال غربی این کشور ادامه دارد. حریت در گزارشی از منطقه قطور در ایران نوشت: جت های نیروی هوایی ایران، دهکده های اطراف شهرهای شاهپور و خوی را بمباران کردند. در این میان پیشمرگان کُرد، افراد تازه نفس به مهاباد فرستادند تا در مبارزه برضد تهاجم تانک ها و خودروهای زره پوش ارتش به کُردها کمک کنند. حریت نوشت: بر اثر فعالیت های شورشیان کُرد، خط ارتباطی راه آهن میان ایالت مرزی "وان" در ترکیه و تبریز قطع شده است. به نوشته این روزنامه، روز چهارشنبه ۲۷/۱/۵۹، ۲۰ نفر از پیشمرگان کُرد در قطور کشته شدند. حریت افزود شورشیان کُرد شش افسر ارتش را که در دهکده ها در جست وجوی اسلحه بودند، اعدام کردند(۱)

۶۷۸

شاپور بختیار که اخیراً از اقدامات نظامی امریکا برضد ایران حمایت کرده بود، امروز در پاریس، در کنفرانسی مطبوعاتی حرف خود را پس گرفت و اظهار داشت با تحریم مواد غذایی به وسیله امریکا و نیز عملیات نظامی امریکا برضد ایران مخالف است. بختیار گفت: ایرانِ آیت الله خمینی به سوی ورشکستگی پیش می رود. وی گفت دیگر دولتی وجود ندارد و قانون اساسی مسخره است.(۲)

یادآوری می شود بختیار با علامت سؤال دیگری نیز روبه رو است و آن، ارتباط حسنه وی با عراق است که اخیراً دشمنی های خود با ایران را تشدید کرده است. وی که اخیراً در عراق به سر برده است، امروز در کنفرانس یاد شده، سفر خود را به عراق تأیید کرد؛ امّا بنابه گزارش خبرگزاری فرانسه، وی اظهار داشت که به دعوت دولت عراق به آن کشور سفر کرده است، همچنان که به همه کشورهایی که از او دعوت می کنند و به نفع او است، سفر می کند. بختیار در این مصاحبه گفت که عراق پایگاه وی محسوب نمی شود.(۳) همچنین بختیار به خبرنگاران در پاریس گفت که ایالات متحده و عراق در برانداختن آیت الله خمینی در ایران منافع مشترک دارند.(۴)

۶۷۹

در ارتباط بین ارتش و دیگر نهادهای مسلح بعد از انقلاب، همچنان برخی ناهماهنگی ها وجود دارد؛ به ویژه در مناطق بحرانی، برای استفاده از برخی تجهیزات و امکانات ارتش برضد مهاجمان مسلح، بعضی از تقاضا ها با برخوردهای تند نیروهای انقلاب همراه می شود که در فشار شدید موقعیت کنونی قرار دارند. در هر حال، امروز ستاد مشترک ارتش اطلاعیه ای به این شرح منتشر کرد: باسمه تعالی. گزارشاتی که به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران می رسد حاکی از این است که عوامل غیرمسئول و مقامات غیرارتشی، با مراجعه به فرماندهان نظامی درخواست هایی را مطرح می سازند که نه فقط فرماندهان مجاز به انجام

۱- همان، ص۳، استانبول - آسوشیتدپرس، ۱۸ آوریل ۱۹۸۰ (۲۹/۱/۱۳۵۹).

۲- - مأخذ ۴۴، ص۸، پاریس - خبرگزاری آلمان، ۱۹ آوریل ۱۹۸۰ (۳۰/۱/۱۳۵۹).

۳- روزنامه بامداد، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

۴- مأخذ۴۴، ص۸، پاریس - خبرگزاری آلمان، ۱۹ آوریل ۱۹۸۰ (۳۰/۱/۱۳۵۹).

این قبیـل درخواست هـا نیسـتند، بلکه از نظر سـتاد مشترک، مراجعه مسـتقیم به فرمانـدهان نظامی دخالت در امور نظامی محسوب می گردد. سـتاد مشترک ارتش جمهوری اسـلامی ایران ضمن احترام به درخواست هم میهنان، اِشعار می دارد که هر نوع درخواست از یگان های ارتشی بایستی با رعایت سلسله مراتب و از طریق ستاد مشترک صورت گیرد.»(۱)

در این حـال، سپاه نیز متنـاسب بـا خـط و مشـی خویش، اعلام نظرهای خاص خویش را دارد؛ از جمله امروز عباس دوزدوزانی فرمانـده کل سـپاه پاسداران انقلاب اسـلامی، در نماز جمعه تهران گفت: رسالت ما به دوش گرفتن سـلاح گرم نیست. ما نمی خواهیم برادر بکشیم. ارتش جمهوری اسـلامی ایران ارتش طاغوت نیست. ما درصـدد هستیم با موضع قدرت، با هر حرکت ضدانقلاب روبه رو شویم. فرمانده کل سپاه سپس از رئیس جمهوری خواست که همیشه خط مکتب را بر هر خط دیگری ترجیح ده(۲)

۶۸۰

درگیری هـای اخیر دانشگاه ها که از ماجرای دانشگاه تبریز شـروع شـد، امروز از جهت صف بنـدی نیروهای درگیر، به وضع مشخصـی رسـید و درگیری گروه هـای دانشـجویی مخـالف نظـام بـا گروه های دانشـجویی هوادار آن که امروز نیز تا نیمه شب ادامه یافت، به تصـمیم گیری و اعلام موضع رسـمی مسئولان نظام انجامید. گفتنی است در این ماجرا، جناح های مختلف نظام با وجود اختلاف نظر در روش ها و حتی برخی مبانی، در این موضـوع اتفـاق نظر دارنـد که دانشگاه نمی توانـد سـتاد عملیـاتی گروه هـای مخـالف نظـام باشـد؛ گروه هـایی که در صـورت یـافتن فرصـت مناسب(مانند حوادث کردستان و گنبد) حتی به اقدام مسلحانه نیز می پردازند.

پیش از ظهر امروز بنی صـدر رئیس جمهوری همراه اعضـای شورای انقلاب با امام خمینی رهبر انقلاب دیـدار و گفت وگو کردنـد. در پایان این ملاقات که تا ساعت ۱۴ ادامه داشت، اطلاعیه ای منتشـر شد که در آن سه روز برای بر چیده شدن دفاتر گروه ها در دانشـگاه ها، مهلت داده شده است. براسـاس مفاد اطلاعیه شورای انقلاب،(۳) این مهلت که از فردا صـبح شـروع می شود، تـا پایان روز دوشـنبه ادامه دارد و چنانچه تا پایان این روز، این دفـاتر تعطیل نشـده باشـند، رئیس جمهوری و اعضای شورای انقلاب همراه مردم در دانشگاه ها حاضـر خواهنـد شـد و "این کانون های اختلاف" را برخواهنـد چیـد. در این اطلاعیه همچنین آمـده است که دانشـگاه ها بایـد ترتیبی بدهند که امتحانات تا ۱۴ خرداد تمـام شود و از ۱۵ خرداد دانشـگاه هـا تعطیـل گردد تا فرصت کافی برای برنامه ریزی نظام آموزشـی با معیارهای انقلاب، پدیـد آیـد.(۴)پ–س از جلسه مزبـور، بنی صدر به خبرنگ–ار خبرگزاری پ–ارس گ–فت:

ص: ۱۱۲۲

۱– مأخذ۵۸، ص۱۲، تهران – خبرگزاری پارس.

۲– روزنامه اطلاعات، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۳– ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول گزارش ۶۸۰ : متن اطلاعیه شورای انقلاب. ص۱۱۳۱

۴– مأخذ۵۸، ص۳.

بهشتی، هاشمی، بازرگان و بنی صدر از اعضای شورای انقلاب، قبل از شروعِ یک جلسه طولانی شورا که قرار است در حضور امام خمینی برگزار شود

مفاد اطلاعیه امروز شورای انقلاب: سه روز فرصت برای تخلیه دفاتر گروه ها تعیین می گردد. اگر در پایان روز سوم (دوشنبه ۱/۲/۵۹) تعطیلی این دفاتر صورت نگرفته باشد، رئیس جمهوری و اعضای شورای انقلاب همراه مردم در دانشگاه ها حاضر خواهند شد و این کانون های اختلاف را برخواهندچید.

در این ملاقات وضع دانشکده ها مورد بررسی قرار گرفت و در این مورد اطلاعیه ای تنظیم کردیم که به نظر امام رسید و امروز منتشر می شود. خبرنگار خبرگزاری پارس در سؤال دیگری پرسید: نظر خود شما درباره وضع دانشگاه ها چیست؟ رئیس جمهوری اظهار داشت: اصل قضیه که نظام آموزشی باید تغییر کند، مسئله قابل تردیدی نیست. خود من هم سال ها در مورد آن فکر کرده ام و بررسی هایی انجام داده ام؛ اما من فکر می کنم اولاً برای این کار موقع مناسبی باید پیدا کرد و دیگر این که وحدت رهبری نباید از دست برود و دولت باید این کار را بکند.(۱)

بنی صدر همچنین عصر امروز نیز در مصاحبه ای رادیو تلویزیونی، از گروه های سیاسی خواست ستادهای خود را از دانشگاه ها برچینند، وگرنه مردم را به دانشگاه ها فرا می خوانند و آنان خود این ستادها را تعطیل می کنند. وی گفت: ما قبلاً در شورای انقلاب بحثی کردیم و بعد خدمت امام رسیدیم و پیشنهاد مصوبّمان که به اتفاق آرا هم تصویب کرده بودیم، با ایشان در میان گذاشتیم. ایشان هم آن نظر را قبلاً اظهار کرده بودند. این پیشنهاد را هم خود من دادم. ما در دانشگاه نمی خواهیم از هیچ گروهی آزادی اش را سلب کنیم؛ نفس نکشد یا تصفیه ای بکنیم. آن طور نیست؛ اما دانشگاه هم نمی شود ستاد باشد. آیا جایی در دنیا سراغ دارید که مثلاً یک گروهی ۵۰ تا اتاق بتواند در اختیار داشته باشد و هر جور دلش خواست رتق و فتق امور کند؛ به زور موضع بگیرد؟ چند گروهند که این امکانات را گرفته و به خود منحصر کرده اند و عملاً این جا را از حالت دانشگاهی خارج و تبدیل به ستاد

۱- روزنامه بامداد، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۳.

کرده اند. این ستادها باید تعطیل شود. گروه های سیاسی، ستاد خود را در بیرون دانشگاه در حدود قانون اساسی می توانند تشکیل بدهند.(۱)

به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، بنی صدر در این مصاحبه تأکید کرد: «امیدواریم که در این سه روز، دانشگاه برگردد به یک محیط سالم بحث آزاد و گفت و شنودی، و این ستادها آنجا را تخلیه کنند. اگر خدای نکرده چنین گمان کردند که حرفی است می زنیم بدون آن که دنباله داشته باشد، آن وقت من دعوت خواهم کرد از مردم برای این که در دانشگاه ها حاضر بشوند و خود ما و اعضای شورای انقلاب، آن ستادها را تعطیل خواهیم کرد.»(۲)

هم زمان با جلسه شورای انقلاب، در نماز جمعه تهران نیز موضوع دانشگاه ها از مهم ترین مباحث خطبه های نماز جمعه بود. بیانات آتشین آقای خامنه ای امام جمعه تهران که خود از اعضای شورای انقلاب است، نشان می داد که در برخورد با این مسئله تزلزلی در کار نخواهد بود و یک بسیج ملّی دیگر، برضد نحوه حضور گروه های سیاسی در دانشگاه ها - که عمدتاً مسلح هستند - در راه است.(۳) در این بیانات تأکید شد:

«دانشگاه ها در این یکی دو ماهی که باقی مانده است، باید از تمام این مراکز فساد و مراکز توطئه تخلیه شود و بعد از یکی دو ماه، دانشگاه ها با استفاده از فرصت تعطیلی تابستان، آن طرح درست نظام سازمانی دانشگاهی را که مناسب با قرآن است، بریزند.»(۴)

۶۸۱

موضوع تحرکات اخیر مربوط به دانشگاه ها، تقریباً به تمامی جریان های وفادار به نظام و نیز نهادهای آن سرایت پیدا کرده است و هر کدام به نحوی با این موضوع مرتبط شده اند؛ از جمله امروز ستاد مرکزی سپاه پاسداران، طی تلفنگرامی با امضای فرمانده سپاه، به همه سپاه های مراکز استان ها ابلاغ کرد: «چون ظرف روز جاری تحولاتی در دانشگاه های کشور انجام می گیرد و ممکن است گروه های ضداسلام اموال و اسناد دانشگاه ها را حیف و میل نموده و از دانشگاه ها و مدارس عالی خارج نمایند، نیروها را بسیج نموده و کنترل دقیق انجام گیرد. ضمناً از هرگونه درگیری مسلحانه جلوگیری به عمل آید.»(۵)

حزب جمهوری اسلامی نیز طی اطلاعیه ای از مردم خواست تا به یاری دانشجویان بشتابند. در این اطلاعیه آمده است:

«هنگامی که بعد از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی مان، توده دانشجویان مسلمان دانشگاه ها از سنگر دانشگاه به سنگر جامعه شتافتند و به جهاد در راه امت و آبادانی روستاها پرداختند، ضدانقلاب و گروهک های وابسته به شرق و غرب، میدانی فراخ در مقابل خود

۱- مأخذ۵۸، ص۳.

۲- مأخذ۵۶، ص۳.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم گزارش ۶۸۰: بخشی هایی از خطبه های نماز جمعه امروز تهران که با مسئله اخیر دانشگاه ها مرتبط است. ص۱۱۳۲

۴- مأخذ۵۶، ص ۱۰.

۵- سند شماره ۱۰۶۶۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از ستاد مرکزی سپاه پاسداران، به کلیه سپاه های مراکز استان، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

دیدنـد و آنچنان به تحمیل نظریات و اعمال پلید دست زدند که گویی مراکز دانشـگاهی این امت، پایگاه و سـتاد عملیاتی بازماندگان رژیم فاسـد گذشـته و اربابان جهانخوارشان بر علیه انقلاب گشـته است... . اکنون برما است و بر دانشجویان ما است که جهاد دگرگونی دانشگاه ها و برقراری نظام فرهنگ اسـلامی را تا انتها پاس دارند. نظام دانشـگاهی ما از یک نظام فارغ التحصـیل سازی و مدرک گرایی باید به نظام پرورش انسان های انقلابی و مکتبی، آنچنان که اسـلام می خواهد، تبدیل شود. ... نظام دانشگاهی ما باید با الهام از مکتب اسلام و فرهنگ غنی آن، و با کسب فیض از قرن ها تجربه دانشـگاهی که در مدارس و حوزه های علمیه ما ذخیره شده است، در خدمت انقلاب قرار گیرد و جامعه پویای ما را از نظر فکری و علمی رهبری نماید. نظام دانشـگاهی ما باید فرهنگ های وابسـته حاکم بر محیط فعلی دانشگاه ها و وابستگان به این فرهنگ ها را از دانشگاه ها ریشه کن کند... و برای رسیدن به چنین نظامی است که در پی رهنمود امام، بار دیگر دانشجویان مسلمان دانشگاه ها، این پیروان راستین خط امام، خود به پاخاسـتند تا با یاری توده روشن بین و بیـدار امت، برقراری این نظام اسـلامی را در دانشـگاه ها به مستضـعفان جهان بشارت دهنـد، و بر ما است که چون همیشه به یاری شان بشتابیم.(۱)

علاوه بر نمـاز جمعه تهران، امروز نمازهـای جمعه برخی شهرسـتان هـا نیز مکـان مهمی برای تـبیین، تبلیغ و توجیه حرکت اخیر هواداران نظـام در دانشـگاه ها بود؛ به طور مثال در نماز جمعه تبریز، به گزارش بامـداد، آیت الله مـدنی در خطبه های نماز به اتحاد و اتفاق مردم اشاره کرد و ضـمن آن از اشـغال ساختمـان مرکزی دانشـگاه تبریز به وسـیله دانشـجویان مسـلمان پشتیبـانی کرد و گفت هـدف دانشـجویان مسـلمان، پاکسـازی محیط دانشگاه از عوامل مضر است.(۲)

۶۸۲

در اطلاعیه های رسـمی و موضع گیری های اعلام شـده مسئولان نظام و نهادهای آن، مردم به عدم دخالت در مسئله دانشـگاه ها و صبر کردن تا فراخوان رئیس جمهوری دعوت شده اند؛ اما با وجود این، پافشاری گروه های سیاسی بر حفظ دفاتر خود به صورت استقرار شبانه روزی در آن، و نیز بعضاً استمداد اعضـای انجمن هـای اسـلامی و سازمان های دانشـجویان مسـلمان (هواداران نظام) از مردم، فضای ملتهبی ایجاد کرده است. در واقع، مسیر ماجرا به سـمتی کشیده شده است که مرزبندی افکار عمومی با گروه های سیاسـی مخالف نظام، جایی برای بروز و ظهور یافته است و آن هم دانشـگاه ها است. طبیعی است در وضعیت فعلی، مرزبندی مزبور جدی تر و تقاضای افکار عمومی در زمینه برخورد شدید و قاطع، وسیع تر است؛ چرا کـه در یـک سـو تهدیـدات امریکـا و عراق روزافزون اسـت و در سـوی دیگر، یکی دو روز اسـت کـه بحران و درگیری مسـلحانه در کردستان وضـعی حاد پیـدا کرده است. به علاوه، تجمعات نماز جمعه و حواشـی آن نیز امروز از عوامل تقویت کننده درگیری های مربوط به این امر بوده است.

ص: ۱۱۲۵

۱- مأخذ۵۶، ص۶.

۲- مأخذ ۷۰، ص۲، تبریز - خبرگزاری پارس.

امروز تعـدادی از مراکز آموزش عالی، به تصـرف اعضای انجمن های اسـلامی و سازمان های دانشـجویان مسـلمان درآمـد. اما در تعـدادی از این مراکز نیز مقاومت سازمان یافته گروه های سیاسی وجود داشت. عمده این مقاومت ها از سوی سازمان مجاهدین خلق، سازمان چریک های فدایی خلق، و در مرحله بعـد، سازمـان پیکـار در راه آزادی طبقه کـارگر و گروه هـای کوچـک تری چون راه کـارگر (مسـتقر در دانشـگاه ها) بود. این مقـاومت هـا موجب شـد که درگیری هـای جـدی ایجـاد شود و فضای دو قطبی ملتهبی که در برخی مراکز دانشـگاهی حاکم است، به سایر مراکز آموزش عالی نیز تسری یابد. در این جا حوادث دانشگاهی عمده امروز، فهرست وار مرور می شود.

در تهران طی ساعات قبل از ظهر تا نیمه شب، طی درگیری هایی نه چندان وسیع که بعضاً به ضرب و جرح عده ای از دو طرف منجر شد، تعدادی از مراکز آموزش عـالی و دانشـکده ها به تصـرف دانشـجویان مسـلمان هوادار نظام درآمـد. در این مراکز، دفاتر تشـکل های وابسـته به گروه های سیاسـی مخالف تصـرف شد و اعضای آن اخراج شدند؛ از جمله این مراکز و دانشکده ها عبارتند از: مجتمع عالی تکنولوژی انقلاب،(۱) دانشکده هنرهای تزئینی،(۲) دانشـکده علوم تغذیه،(۳)دانشـکده علوم بانکی(۴) مـدرسه عالی پارس،(۵)مـدرسه عالی دماونـد واقع در ازگل،(۶) دانشگاه متحدین،(۷)-(۸) مدرسه عالی کامپیوتر(۹) و دانشگاه صنعتی شریف واقفی.(۱۰)

در تعدادی از مراکز آموزش عالی و دانشـگاه ها در تهران، مقاومت برای تداوم اشـغال و استقرار در دفاتر و ستاد گروه ها از یک سو، و فشار برای تخلیه از سوی دیگر ادامه یافت؛ به گونه ای که هیـچ کدام از دو طرف برتری کامل کسب نکردند و تعیین تکلیف قطعی، خود به خود به روزهای آینـده و حـوادث بعـدی موکـول شـد. این مراکز و دانشگاه هـا عبارتنـد از: دانشـگاه تربیت معلم،(۱۱)دانشگاه پلی تکنیک،(۱۲) دانشگاه علم و صنعت،(۱۳)دانشگاه مهدی رضایی،(۱۴)*(۱۵) مدرسه عالی بیمه،(۱۶)و دانشکده توان بخشی.(۱۷)

در این میان، دانشگاه تربیت معلم صحنه زد و خورد وسیع و چندین ساعته بود. گزارش خبرنگاران کیهان حاکی است:

هنگام برگزاری مراسم نماز جمعه، انجمن اسـلامی دانشگاه تربیت معلم، این مراسم را از طریق رادیو و با بلندگو، برای دانشجویان و افراد بیرون از دانشـگاه به طور مسـتقیم پخش می کرد. عده ای از مردم، پشت میله های دانشـگاه تجمع کرده بودند و مشـغول گوش دادن به مطالب مراسم نماز جمعه بودند. اظهارات دانشجویان حاکی است که بعد از جریان تبریز، از چهارشنبه قبل - که آخرین روز درسی هفته در دانشگاه تربیت معلم بوده است - عده ای از

۱- روزنامه مجاهد(ارگان مجاهدین خلق ایران)، شماره ۴۹، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲- مأخذ۵۸، ص۳.

۳- مأخذ۷۷، ص۲.

۴- مأخذ۵۸، ص۳.

۵- مأخذ۷۷، ص۲.

۶- مأخذ۷۷، ص۲؛ و - مأخذ۵۸، ص۳.

۷- مدرسه عالی دختران" در رژیم گذشته که بعداً با عنوان "دانشگاه الزهرا" خوانده شد.

۸- همان.

۹- مأخذ۵۸، ص۳

۱۰- مأخذ۵۶، ص۶.

۱۱- مأخذ۵۸، ص۳.

۱۲- مأخذ۵۸، ص۳.

۱۳- مأخذ ۷۰، ص۱ و ۲.

۱۴- * مدرسه عالی بازرگانی سابق که بعدها بخشی از دانشگاه علامه طباطبایی شد.

۱۵- مأخذ۵۸، ص۳.

۱۶- مأخذ۷۷، ص۲.

۱۷- مأخذ ۵۸، ص۳.

بعد از حاد شدن وضعیت ارتباط ایران و امریکا و ایران و عراق و بعد از شروع دوره جدید

از تشنجات در سنندج، دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی نیز به کانون بحران دیگری تبدیل شد.

درگیری چندساعته امروز در دانشگاه تربیت معلم در تهران، طی ساعات قبل از ظهر تا نیمه شب، در برخوردهایی نه چندان وسیع،

در تعـدادی از مراکز آموزش عـالی، دفاتر گروه ها تخلیه گردیـد، اما در دانشـگاه های بزرگ تهران، تعیین تکلیف قطعی به روزهای آتی کشـیده شد.

ص: ۱۱۲۷

دانشجویان و گروه های مختلف این دانشگاه به طور شبانه روزی در دانشگاه به سر می بردند. این شب ماندن گروه ها در دانشگاه، به دلیل حفظ دفاتر گروه های سیاسی مربوط به خودشان بوده است.

در ساعت ۱۵، عده ای که شعار می دادند "نه شرقی نه غربی" و "دانشگاه اسلامی ایجاد باید گردد"، به مقابل در دانشگاه تربیت معلم رسیدند. این افراد قصد داشتند به زور وارد دانشگاه شوند. دانشجویان انجمن اسلامی که مراسم نماز جمعه و اخبار رادیو ایران را پخش می کردند، از آنها خواستند که از ورود به دانشگاه خودداری کنند. در این زمان تعداد زیادی از افراد دیگر، از سوی خیابان روزولت به سوی دانشگاه تربیت معلم سرازیر شدند. با آمدن آنها، کلیه افراد حاضر در جلو دانشگاه خواستند به زور وارد دانشگاه شوند؛ اما دانشجویان انجمن اسلامی این دانشگاه گفتند که امام جمعه تهران گفته است مردم تا ۴۸ ساعت دست نگهدارند و دست به اقدام شدیدی نزنند؛ اما مهاجمان توجهی به این حرف ها نکردند.

با وارد شدن افراد به داخل صحن دانشگاه، درگیری بین افراد مهاجم و دانشجویان ادامه یافت و با آجر و موزاییک و زنجیر و چوب به جان یکدیگر افتادند. عده ای از دانشجویان به ساختمان اصلی دانشگاه تربیت معلم عقب نشستند و در داخل ساختمان مرکزی مشغول سنگربندی شدند. دو طرف شروع به زد و خورد کردند و با پرتاب آجر و سنگ و چوب به یکدیگر حمله کردند که در این مدت، چندین نفر از دو طرف به شدت مجروح شدند. تا ساعت ۸ شب، خیابان مبارزان (روزولت سابق)،(۱) حد فاصل چهارراه سعدی و سمیه (ثریای سابق)، از طرف پاسداران مسدود شده بود و از رفت و آمد افراد و اتومبیل ها جلوگیری می شد. طبق تحقیق خبرنگاران کیهان، حدود ۱۰۰ الی ۱۲۰ نفر از دو طرف مجروح شده بودند و بر اساس یک گزارش تأیید نشده، تا این ساعت یک نفر از دانشجویان خفه شده است.(۲)

به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، مدت درگیری ها و زد و خوردها سه تا چهار ساعت بوده است. طبق آخرین خبر رسیده از دانشگاه تربیت معلم به این روزنامه، در ساعت ۱۲ شب مردم هنوز مقابل درب دانشگاه اجتماع کرده بودند و شعار می دادند و خواستار خروج گروه های مؤتلفه (مجاهدین، فداییان خلق، سازمان پیکار و...) از دانشگاه بودند. و سرانجام، گروه های مؤتلفه حاضر می شوند بدون درگیری، محوطه دانشگاه را ترک کنند.(۳)

در گزارش دیگری که از درگیری های امروز دانشگاه تربیت معلم در این روزنامه درج شد، آمده است: «توسط سپاه پاسداران از دفتر دانشجویان پیشگام (چریک های فدایی خلق!!) یک قبضه اسلحه کلاشینکف روسی به دست آمده است. ... همراه با اسلحه کلاشینکف روسی، اشخاصی که در ارتباط با این اسلحه بودند به سپاه پاسداران برده شدند.»(۴)

۱- خیابان شهید مفتح فعلی

۲- مأخذ۵۸، ص۱۲.

۳- مأخذ۵۶، ص۲.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۹.

در تهران، پلی تکنیک نیز صحنه درگیری دیگری بود که البته به وسعت درگیری دانشگاه تربیت معلم نبود. گزارش روزنامه بامداد در این باره حاکی است: یکی از اعضای هیئت علمی دانشگاه پلی تکنیک در گفت وگویی با این روزنامه اظهار داشت که ساعت ۳ بعدازظهر گروهی از دانشگاه تهران به طرف پلی تکنیک حرکت کردند و در مقابل این دانشگاه به شعار دادن پرداختند. او یادآور شد که از چند روز گذشته اعضای انجمن دانشجویان مسلمان، پیشگام، دمکرات و چند گروه دیگر، شبانه روز در دانشگاه هستند؛ از این رو وقتی افراد مخالف این گروه ها می خواستند به دانشگاه وارد شوند، با مقاومت این گروه از دانشجویان روبه رو شدند و زد و خوردی بین آنها درگرفت و دو تن از دانشجویان (یک زن و یک مرد) زخمی شدند؛ ولی چون مقاومت دانشجویان شدید بود، آنها نتوانستند داخل شوند و به ناچار محوطه دانشگاه را ترک کردند.(۱)

اما گزارش روزنامه پیکار، ارگان سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، در این باره چنین است: روز جمعه (۲۹/۱/۱۳۵۹) پس از اتمام نماز جمعه، گروهی متشکل از عوامل ارتجاع و عده ای از مردم ناآگاه، که رهبری آن را عناصری از سازمان دانشجویان مسلمان در دست داشتند، به دانشگاه پلی تکنیک حمله ور شدند. دانشجویان، مقابل در زنجیر بستند و با شعارهای مرگ بر امریکا از ورود مهاجمان جلوگیری کردند. در این هنگام عوامل ارتجاع با چوب و چماق و چاقو به دانشجویان حمله کردند و تعدادی از آنها را زخمی نمودند. آنان سپس به دفاتر دانشجویان حمله بردند و پوستر ها و اعلامیه ها را پاره کردند و به دعوت سازمان دانشجویان مسلمان، فالانژ معروف، هادی غفاری، سخنرانی کرد. در این میان دانشجویان نیز در بین مردم به افشاگری پرداختند.(۲)

از قبل از پیروزی انقلاب، هادی غفاری در تجمعات و برخوردهای خیابانی انقلاب، چهره ای سرشناس است. سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر

که از وی به عنوان فالانژ معروف یاد کرد، خبر داد که امروز در پلی تکنیک تهران، به دعوت سازمان دانشجویان مسلمان، سخنرانی کرده است.

۱– مأخذ ۷۰، ص۲.

۲– نشریه "پیکار"، (ارگان سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر)، شماره ۵۱، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

در تهران، در دانشگاه علم و صنعت نیز وضعیت ناآرام مشهود است. در یک گزارش که امروز شهربانی به وزارت کشور فرستاد، چنین آمده است: «برابر اعلام پلیس تهران، تعداد حدود ده هزار نفر در داخل دانشکده علم و صنعت تعدادی از آنها چپی، پیشمرگ، مجاهدین، و حزب اللهی هستند، جبهه بندی کرده و در رابطه با جریان دانشکده تبریز احتمال درگیری شدید وجود دارد که به وسیله پلیس ارشاد شدند. پلیس تهران تقاضا دارد به مسئولین این دانشکده اعلام شود با گروه های فوق قبل از هر حادثه ناگوار وارد مذاکره شوند. معاون انتظامی شاجا، سرهنگ وحید»(۱)

در شهرستان ها، امروز دانشکده های پزشکی، مهندسی، ادبیات و علوم دانشگاه شیراز(۲) و نیز خوابگاه دانشجویان عشایری(۳) این دانشگاه، با کمک نمازگزاران جمعه تصرف شد. مانند این مسئله در دانشگاه کرمان(۴) و مجتمع آموزشی حنیف نژاد کرما(۵)یا دانشسرای عالی کرمان صورت گرفت. در کرج نیز نمازگزاران چنین حمایتی را در تصرف مدرسه عالی ریاضیات و اقتصاد کرج(۶) نشان دادند. در مشهد عصر امروز دفاتر گروه ها در دانشکده پزشکی و دانشکده ادبیات(۷)مورد حمله قرار گرفت. به گزارش کیهان، به دنبال پخش اطلاعیه شورای انقلاب در زمینه تغییر نظام آموزشی و مهلت سه روزه برای برچیدن ستادها و دفاتر گروه های سیاسی در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی کشور، گروه هایی از دانشجویان در محل دانشکده های علوم، ادبیات و پزشکی اجتماع کردند. آنها ضمن دادن شعارهایی بر تصمیمات شورای انقلاب تأکید کردند. به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، دانشجویان در حالی که گروه های مختلف مردم از خارج دانشکده ها آنها را تأیید می کردند، دانشکده ها را تصرف کردند.(۸)همچنین در زنجان، دانشکده کشاورزی زنجان تعطیل شد و در اختیار دانشجویان انجمن اسلامی آن قرار گرفت؛(۹)اما در بابلسر، درگیری بر سر تصرف و تعطیلی دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی(۱۰) این شهر ادامه دارد و در نتیجه این درگیری ها حدود ۳۰ نفر زخمی شده اند.(۱۱)

* * *

ضمیمه گزارش ۶۷۳: گزارش سازمان چریک های فدایی از حوادث امروز سقز

سازمان چریک های فدایی خلق در ترسیم شبه انقلاب مورد نظر خود درباره حوادث امروز سقز، در نشریه کار (ارگان این سازمان) می نویسد: «صبح روز ۲۹ فروردین ارتش مستقر در پادگان سقز، از پادگان بیرون آمده و دروازه های شهر را در کنترل می گیرد. گویا بدین وسیله می خواهد جاده ها را به منظور ورود ستون ارتشی که در فرودگاه سنندج مستقر است، به اصطلاح "پاکسازی"! کند. محاصره شهر سقز به وسیله ارتش، با عکس العمل پیشمرگ ها روبه رو شده و درگیری آغاز می شود. ارتشی ها شهر را با توپ و خمپاره مورد حمله قرار می دهند. امام جمعه سقز با فرمانده پادگان وارد صحبت شده و از وی می خواهد که شهر را به گلوله نبندد؛ ولی فرمانده پادگان اظهار می دارد که: "ما می خواهیم شهر را تسخیر کنیم و جاده ها را بگیریم". ارتشی ها بیمارستان را نیز می گیرند و از آن جا به طرف هر کس که ببینند شلیک می کنند. پیشمرگ ها و مردم همه جا سنگر گرفته اند. هلی کوپترها نیز وارد عمل شده و از هوا مردم را زیر رگبار می گرفتند و فانتوم ها هم بر فراز شهر به پرواز درآمده بودند؛ اما مردم سقز، بی محابا در کوچه و خیابان به ساختن کوکتل مولوتف و سه راهی مشغول می شوند. ... ده ها نفر از مردم بی دفاع بر اثر شلیک توپ و خمپاره کشته و زخمی می شوند. بیش تر شهر را کودکان و زنان تشکیل می دهد. ...

۱- سند شماره ۰۴۶۷۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور (۲۹/۱/۱۳۵۹).

۲- نشریه "مجاهد" (ارگان مجاهدین خلق ایران)، شماره ۴۵، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۴.

۳- مأخذ ۷۷، ص ۲.

۴- مأخذ ۹۸، ص ۴.

۵- مأخذ ۹۸، ص ۴.

۶- مأخذ ۷۷، ص ۲.

۷- مأخذ ۹۸، ص۴.

۸- مأخذ۵۸، ص۳.

۹- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۱/۵۹، ص۵، زنجان - خبرگزاری پارس.

۱۰- مأخذ ۷۰، ص۹.

۱۱- مأخذ۵۸، ص۲.

شب هنگـام برق شـهر سـقز یکپـارچه قطع می شود و پادگان، بی هـدف، گلوله های توپ و خمپاره شـلیک می کنـد. صـدای بلنـدگوی ارتش از پادگان از مردم می خواهـد شـهر را ترک کننـد تا آنها حساب "ضدانقلاب" را برسـند؛ اما مردم وقعی نمی گذارند. از بلندگوی مسجد نیز که در دست پیشـمرگان و مردم است، مرتباً اخبار، جهت آگاهی مردم پخش می شود و از همین بلندگو صدای سـرودهای انقلابی نیز به گوش می رسد. جـاش هـا نیز از چنـد نقطه، مردم را که در بهـداری و مسـجد جمع شـده انـد زیر آتش می گیرنـد. یک جاش کشـته و چنـد جاش دیگر زخمی و دسـتگیر می شوند. مقاومت مردم و پیشمرگان چشمگیر است. تلفات ارتش بسیار زیاد است. (حدود ۵۰ کشته و زخمی) عده ای از پرسنل انقلابی]ارتش[با سلاح هاشان به مردم می پیوندند. دو تانک ارتش منهدم و یک هلی کوپتر به وسیله پیشمرگان سقوط می کند.»(۱)

ضمیمه اول گزارش ۶۸۰: متن کامل اطلاعیه امروز شورای انقلاب

«بسم الله الرحمن الرحیم. ملت مسـلمان، مبارز و با فرهنگ ایران! یکی از ویژگی های انقلاب اسـلامی ما، اهمیت و عظمتِ بُعـد فرهنگی آن است. ملتی که برای به ثمر رسانـدن انقلاب خود ده ها هزار شـهید داده، در این اندیشه بوده است که پس از پیروزی انقلاب، خود باشد و مطابق ضوابط و قواعـد خود بیندیشد و نیروی انسانی کار آمد و کارشـناسان خود را با قواعد و ضوابط انقلابی و اسـلامی تربیت کند؛ از این رو بلافاصـله پس از پیروزی انقلاب، ضـرورت است تغییر بنیادی نظام آموزشـی اعم از ابتـدایی و متوسـطه و عالی، مورد توجه مسئولان امر قرار گیرد. این دگرگونی بنیـادی در اسـاس و محتوای برنـامه هـا، جهت گیری تعلیمات عالی در حـد اسـلامی – انقلابی و گزینش معلمانی که درد مردم را دریابنـد و برای انقلاب دل بسوزاننـد، بـدون برخورد انقلابی صادقـانه و عمیق عملی نبود و نیست؛ امـا کسانی که دلشان برای انقلاب اسـلامی نمی تپـد و درک دیگری از دانشـگاه و کار دانشـگاه دارند، با ایجاد بحران در امور دانشگاهی و تبدیل مراکز آموزش عالی به ستاد عملیات سیاسی تفرقه آور، عملاً مانع دگرگونی بنیادی دانشگاه ها شـده انـد و موجب نارضایی همه علاقه منـدان به تعلیمات عالی متعهـد گردیده اند. امام امت که همواره بیانگر خواسـته های اصیل و اساسی ملت است، در پیام نوروزی خود به این مسئله پرداختند و نظام آموزش عالی را که میراث رژیم سابق است و استعمار پایه گـذار و توسـعه دهنـده آن بوده است، به شدت محکوم کردند و خواسـته است که این امر به طور جدی مورد توجه قرار گیرد. دانشـگاهیان و دانشـجویان مسـلمان که از نظام آموزشـی طاغوتی در رنج بوده و هسـتند، با این پیام جان تازه ای یافته اند و تغییر بنیادی نظام را خواستار شده اند. این خواست دانشـگاهیان و دانشـجویان مورد تأییـد ما است و کاری است که هر چه زودتر باید به بهترین وجه و با توجه به اوضاع و احوال کنونی کشور انجام یابـد؛ ولی سـرنوشت سازنـده ترین مسـئله به خصوص در شـرایط فعلی کشور آن است که حاکمیت امور با تأیید همه مردم در دسـت دولت باشـد و دولت، یکپارچه با یاری و همکاری ملت، کارهای اصـلی و اساسـی و تغییرات بنیادی را به سامان برساند. یگانگی و وحدت، شـرط ضروری جراحی های بزرگ و اقدامات بنیادی است.

در شـرایط کنونی، دولت نمی توانـد کـانون هـای توطئه و یـا مراکزی را که موجب درگیری و اختلاف نظر و عمل در دانشگاه می شود، بپـذیرد. دانشـگاه در هر زمان و خصوصاً در حال حاضـر، باید محل کار و فعالیت دانشـگاهی ملهم از انقلاب اسـلامی باشد و از حالت ستاد عملیاتی گروه های گوناگون خارج شود. شورای انقلاب در این امر اصرار

دارد که هر چه زودتر دگرگونی هـای بنیـادی در نظـام آموزش عالی به وجود آیـد و بـدین منظور، برنامه زیر را که امروز جمعه، **۲۹** فروردین، به تصویب حضرت امام رسیده است، به مرحله عمل در می آورد.

۱. سـتادهای عملیاتی گروه های گوناگون، دفترهای فعالیت، و نظایر اینها که در دانشـگاه ها و دانشـکده ها و مؤسـسات آموزش عالی مستقر شده اند، در ظرف سه روز از صـبح شـنبه تا پایان روز دوشنبه، برچیده شود. چنانچه تا پایان این مهلت، تأسیسات مذکور برچیده نشوند، شورای انقلاب مصـمم است که همه باهم یعنی رئیس جمهوری و اعضای شورا، مردم را فراخوانند و همراه با مردم در دانشـگاه ها حاضر بشوند و این کانون های اختلاف را برچینند.

۱– هفته نامه کار (ارگان سازمان چریک های فدایی خلق)، شماره ۵۵، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲. دانشگاه ها و مدارس عالی باید ترتیبی دهند که امتحانات تا چهاردهم خرداد پایان یابد و از پانزده خرداد تعطیل خواهد شد تا فرصت کافی برای تهیه برنامه و نظام آموزشی بر پایه معیارهای انقلابی داشته باشد. پذیرش دانشجویی بر اساس موازین جدید انجام خواهد یافت. هرگونه استخدام در دانشگاه ها از هم اکنون باید متوقف شود. انتظار داریم دانشگاهیان و دانشجویان و همه ملت عزیز ایران، در اجرای این طرح، صمیمانه همکاری کنند. خدای متعال یار و راهنمای ما در پیشبرد انقلاب عزیز اسلامی ما باشد. شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران، جمعه ۲۹ فروردین ۱۳۵۹.»(۱)

ضمیمه دوم گزارش ۶۸۰: سخنان امام جمعه تهران درباره حوادث اخیر دانشگاه ها

درباره حوادث اخیر دانشگاه ها، نکات و مطالب مهمی در خطبه های نماز جمعه امروز تهران وجود داشت که به دلیل شخصیت سیاسی امام جمعه (از جمله عضویت در شورای مرکزی حزب جمهوری اسلامی، عضویت در شورای انقلاب، نماینده انتخابی تهران در مرحله اول انتخابات مجلس و ...) اهمیت ویژه ای دارد. کیهان در گزارش نماز جمعه این هفته تهران نوشت: «حجت الاسلام خامنه ای امام جمعه تهران، در خطبه اول خود، ضمن اشاره به خودسازی جامعه در مقابله با امپریالیسم امریکا اعلام کرد این از خود گذشتگی، از پدر و مادر و خواسته ها و هوس های زندگی، و افتادن در جهاد فی سبیل الله بود که ما را بر دشمن پیروز کرد. خامنه ای همچنین افزود: امروز کسانی که افراد را به بیکاری سوق می دهند، تحت هر بهانه ای، خائن می باشند. امروز در دانشگاه های سراسر کشور، نمی خواهند بگذارندکه دانشگاه ها کار درست و رسالت واقعی خود را به این ملت انجام دهد.(۲)

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، امام جمعه تهران در خطبه دوم نماز جمعه اظهار داشت: «هدف از بعثت پیامبران و آفرینش انسان، تزکیه و تعلیم آموزش اخلاقی و علمی و عملی انسان ها است. همچنان که امام خمینی هم در پیام نوروزی خود فرموده اند، دانشگاه ها باید مرکز تزکیه و تعلیم باشند. دانشگاه ها تاکنون چقدر به این رسالت عمل کرده اند؟ کسانی که در دانشگاه ها درس می خوانند و یا درس می دهند، پیش این ملت گواهی داده اند که نظام دانشگاه های کنونی ما همان نظام دانشگاهی رژیم گذشته است و هنوز این فرصت پیدا نشده که این سازمان و این سیستم به کلی دگرگون گردد. ... حداقل انتظاری که یک دولت جمهوری اسلامی که متکی به ایدئولوژی اسلامی است از دانشگاه مملکتش دارد، ... این است که این دانشگاه لااقل زمینه رشد اندیشه های اسلامی را فراهم بکند، نه این که با آن مخالفت هم بکند ... و نه این که ضدانقلابی که تا دیروز در خدمت آریامهر بوده است، امروز یک نقاب چپ به صورت بزند، با شعارهای چپ روانه و چپ گرایانه در صحنه دانشگاه ظاهر بشود و جلو هر فعالیت اسلامی درست را در کلاس ببندد، و نه آن که یک گروهی که معلوم نیست از کجا جوشیده است، به کدام ابرقدرت متصل است، ... با ۱۷ نفر آدم، ۵۰ اتاق را در یک دانشگاه بگیرد. ...

جوانان دانشجو، دختران و پسران مسلمان دانشجو، دردمندانه و خون به جوش آمده اظهار می کنند که این وضعیت را دیگر نمی توانند تحمل کنند؛ نمی توانند ببینند که یک استاد مخالف و دشمن با اسلام در سرکلاس درس به اسلام توهین کند؛ نمی توانند ببینند که ستاد گروه های مسلح ضدجمهوری اسلامی، سازماندهی شان را در داخل دانشگاه ها بکنند؛ دانشگاه هایی که با پول این ملت و با خون این ملت تغذیه می شود، مرکزی شود برای این که چند نفر قداره بند علیه جمهوری اسلامی آن جا بنشینند و عده ای را به ترکمن و عده ای را به کردستان بفرستند و در زمانی که دولت جمهوری اسلامی و ملت ایران در پشت پرچم افتخار و سربلندی، به مبارزه با عظیم ترین قدرت جهانی می رود، اینها از داخل، بنای جامعه اسلامی را بپوسانند. این برای دولت قابل تحمل نیست، برای ملت قابل تحمل نیست، و بیش تر از همه برای این جوانان، این دختران و پسران مسلمان، قابل تحمل نیست. دولت این مسئله را به درستی فهمیده است. ...

این گروه هایی که در دانشگاه ها لانه کرده اند و علیه حکومت اسلامی مشغول ضربه زدن هستند، باید دانشگاه ها را تخلیه کنند. اگر تخلیه نکنند، اگر این مراکز را که مراکز فسادی شده است به صاحبان اصلی اش

۱- روزنامه های تاریخ ۳۰/۱/۱۳۵۹: جمهوری اسلامی - ص۶، کیهان - ص۳، بامداد - ص ۱و۳.
۲- روزنامه کیهان، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۵.

تحویل ندهند (این صاحبان اصلی یعنی این ملت) خود ملت خواهد رفت و این مراکز را پاکسازی خواهد کرد. ... حق با دانشجویان مسلمان است. برادران و خواهران دانشجو حق با شما است. شما راست می گویید. شما حق دارید از این که وضع دانشگاه، اسلامی نباشد و در دانشگاه عکس لنین و پرچم داس و چکش بالا برود و ناراحت باشید، حق دارید. مردم جان ندادند که این طور بشود. مردم در کجای این جامعه، هواخواه این قطب ها و قدرت ها هستند که جگر گوشه آنها در دانشگاه هواخواه آن بشود. مردم تحمل نمی کنند.

و شما هم عجله و شتاب نکنید. این نکته بسیار دقیق را توجه داشته باشید. یکی از طرح های دشمنان، ... یکی از اساسی ترین طرح هاشان این است که در همه جا میدان های عمل را از دست دولت خارج کنند؛ یعنی بفهمانند که در این مملکت، مرکز تصمیم گیری نیست ... سعی کنید برادران و خواهران مسلمان این عملی که ابتکار آن، به حق در دست دولت است، پیشی نگیرید؛ شما اقدامی نکنید. مردم اقدامی نکنند. بگذارند مسئولان دولتی خودشان اقدام خواهند کرد؛ تا چهل و هشت ساعت؛ اگر لازم باشد از نیروی عظیم بی پایان شکست ناپذیر مردم استفاده خواهند کرد. شما منتظر بمانید تا رئیس جمهور از شما استمداد کند در این مورد، و شما پاسخ مدد خودتان را در اختیار او و شورای انقلاب بگذارید و این حرکت انجام بگیرد. سعی کنید کار به درستی انجام بگیرد؛ آشوب نشود؛ قدرت چند قطبی نشود. دشمن این را می خواهد. دشمن اضطراب و آشفتگی می پسندد.»(۱)

ضمیمه روزشمار ۲۹/۱/۱۳۵۹: بازتاب مسائل ایران در دو نشریه تایمز لندن و لوموند فرانسه

در بررسی بازتاب های امروز مسائل ایران در رسانه های جهان، دو مطلب از دو نشریه معتبر غربی (تایمز لندن و لوموند فرانسه) که با جهت گیری های متفاوت ارائه شده است، در این ضمیمه می آید.

به نوشته تایمز لندن «کم تر گروهی در ایران مثل روشنفکران سوسیالیست و لیبرال های غیرمذهبی افسرده خاطرند.» به نظر "مورتیمر" نویسنده گزارش تایمز «اکثر روشنفکران معتقدند که در ایران هنوز به طور نسبی آزادی وجود دارد؛ ولی به نظر آنها وجود این آزادی را نباید حاکی از حسن نیت، بلکه [باید حاکی از] ضعف حکومت دانست.»(۲) رادیو لندن که گزارش تایمز را در یک برنامه امروز خود بازگو کرد، به نقل بخش های دیگری از گزارش نویسنده مزبور، پرداخت: «علی اصغر حاج سیدجوادی که یکی از برجسته ترین منتقدین و مخالفین رژیم شاه بود، نقل می کند که اصرار روحانیون در قبضه کردن تمامی قدرت در دست خود، آنها را به جایی می رساند که بالاجبار نوعی استبداد را بر مردم تحمیل کنند و در نتیجه، خود را به صورت یک طبقه مسلح درآورند.»

به گزارش رادیو لندن، این نویسنده می نویسد: «مجاهدین خلق به خاطر سابقه ایستادگی در برابر شاه و به خاطر موفقیت در بیان ایده های مترقی و آزادی خواهانه طبق اصطلاحات اسلامی که برای توده مردم، بیش تر قابل درک است، مورد تحسین گروه های چپ گرای غیرمذهبی قرار دارند.» مورتیمر می افزاید: «درست به همین دلیل است که روحانیون محافظه کارتر به مجاهدین خلق به دیده سوء ظن و خصومت می نگرند.» وی اضافه می کند: «افرادی که قدرت را در ایران در دست دارند، ضمن انتقاد از احزاب چپ گرا، داشتن هرگونه نیت خصمانه و یا قصد هرگونه اقدام علیه آنان را مورد تکذیب قرار می دهند.» مورتیمر به نقل از جواد منصوری یکی از رهبران حزب جمهوری اسلامی، می نویسد که وی طرفدار برقراری یک سیستم یک حزبی نیست. نویسنده تایمز در خاتمه می نویسد که با آن که چنین اظهاراتی ممکن است صادقانه باشد، روشنفکران غیرمذهبی در ایران در این باره اطمینان ندارند(۳)

از سوی دیگر، روزنامه لوموند چاپ فرانسه، در شماره امروز خود مطلبی درج کرد که جهت گیری متفاوتی با تایمز لندن داشت. این گزارش، مصاحبه اریک رولو خبرنگار سرشناس لوموند با نورالدین کیانوری دبیرکل حزب توده است. در مقدمه این گزارش، اریک رولو به نقل از کیانوری می نویسد: «انقلاب ایران مورد تهدید واقع شده است. امپریالیست های امریکایی و مرتجعین ایرانی تمام نیروهای خود را برای سرنگونی جمهوری ایران بسیج کرده اند. ما باید منتظر نت-ایج هولن-اکی باشیم.»(۴)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۰.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه گزارش های ویژه، شماره ۲۹، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص ۱۰، بخش فارس رادیو لندن، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۳- همان.

۴- اداره کـل مطبوعـات و رسـانه هـای خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسـلامی، نشـریه "بررسـی مطبوعات جهان"، ۸/۲/۱۳۵۹، ص ۳۱، روزنامه لوموند (چاپ فرانسه)، ۱۸ آوریل ۱۹۸۰ (۲۹/۱/۱۳۵۹).

رولو می افزاید: «نورالدین کیانوری دبیرکل حزب توده ایران، دلایل نگرانی های خود را بیش تر متوجه "دسایس امپریالیسم امریکا و متحدانش" می کند تا ناتوانی های رژیم تهران.»

در ادامه مقدمه مزبور، گزارشی از وضع امروزی حزب توده در ایران درج شده و ضمن آن آمده است: «روزنامه مردم، ارگان حزب توده ایران، حجب و حیای روزهای اول را از دست داده است. این روزنامه خیلی موذیانه به مشاجره قلمی با روزنامه های مذهبی می پردازد و در این کار نه به اعضای دولت اهمیتی می دهد و نه شورای انقلاب ... فقط هنگامی که از رئیس جمهور که پس از قطب زاده هدف اساسی می باشد، انتقاد می کند، جنبه تهاجمی به خود می گیرد؛ چرا که به نظر این روزنامه، این دو متهم هستند که ناخواسته به امپریالیسم کمک می کنند. ... وی [کیانوری] عقیده دارد که "امام خمینی در مورد کمک برادرانه شوروی به ملت افغانستان نظر خودش را دارد و ما هم نظر خودمان را؛ ولی باید دید امام در چه شرایطی قرار داشته که این سخنان را گفته است. به نظر ما دو عامل در این جا نقش اساسی دارند: یکی ناراحتی قلبی وی که او را از واقعیات سیاسی روز دور نگاهداشته و دیگری انتخابات ریاست جمهوری بنی صدر که عقاید ضدکمونیستی و ضدشوروی وی معروف است.(۱)

بخشی از مصاحبه مفصل اریک رولو با کیانوری چنین است:

س: «بعضی ها مدعی هستند "دانشجویان مسلمانی" که گروگان ها را در اختیار خود دارند، تحت نفوذ حزب توده هستند. نظرتان در این مورد چیست؟»

ج: «این مسئله بسیار خنده دار است. دانشجویان مسلمان از هرگونه تماسی با ما خودداری می کنند و تا بدان جا پیش رفته اند که حتی به خبرنگاران روزنامه مردم اجازه شرکت در کنفرانس های مطبوعاتی خود را نداده اند. به این بهانه که تیراژ روزنامه ما (۴۰هزار خواننده) به اندازه کافی بالا نمی باشد؛ در حالی که نمایندگان روزنامه جمهوری اسلامی که تعداد خوانندگانشان کم تر است، آزادند که در سفارت امریکا حضور یابند. بر همه آشکار است که دانشجویان با اطرافیان امام و روحانیون ضدامپریالیسم حوزه علمیه قم به طور مستقیم یا غیرمستقیم، توسط یکی از شخصیت های برجسته این حوزه، "حجت الاسلام خوئینی"، در ارتباط هستند.»

س: «آیا شما با حجت الاسلام خوئینی هیچ گونه ارتباطی دارید؟»

ج: «خیر؛ ولی با سایر رهبران روحانی روابطی داریم. این روابط شفاهاً یا کتباً می باشد. برخی از آنها دیدگاه ها و تحلیل های ما را مورد توجه قرار می دهند؛ ولی بدون شک اختلافاتی در پاره ای مسائل پدید می آید که ما را از هم جدا می سازد؛ حتی در میان روحانیونی که بیش از همه ضدامپریالیست هستند، یک جوهر ضدکمونیستی هم می توان یافت؛ ولی این مسئله نباید مانعی را برای همکاری های احتمالی پدید آورد. ... این بدان معنا است که روحانیت یک بافت یکپارچه نمی باشد؛ بلکه مجموعه ای است از عقاید گوناگون که حتی مرتجعین را نیز شامل می شود.»

س: «مع الوصف، امام خمینی آشکارا از روحانیت دفاع می کند؛ در حالی که از مردم می خواهد گوش به آنهایی که روحانیون را مرتجعین می خوانند فرا ندهند. ...»

ج: «امام جز این، کار دیگری نمی تواند بکند. نقش شومی را که بعضی از نهادهای انقلابی ایفا می کنند (کمیته های اسلامی، پاسداران، بنیاد مستضعفین،...) مردم را ناراضی کرده است و احتمال این خطر وجود دارد که مجموعه روحانیت و تشکیلات سیاسی چون حزب جمهوری اسلامی را بی اعتبار سازد؛ به همین دلیل نیز می باشد که امام با حمایت خود از جامعه روحانیت درخواست می کند که یک پاکسازی اساسی در تمام نهادها و سازمان های جمهوری اسلامی صورت گیرد.»(۲)

۱- همان.

۲- همان، ص ۳۴ و ۳۵، روزنامه لوموند، ۱۸ آوریل ۱۹۸۰ (۲۹/۱/۱۳۵۹).

۶۸۳

امروز گزارش مفصلی درباره چگونگی مین گذاری بنادر ایران که احتمال وقوع این امر به وسیله امریکا نیز در آن مطرح شده بود، از رادیو امریکا پخش شد. این نشانه تمایل امریکا به این است که توجه ایران به اقدام مزبور معطوف شود. در گزارش رادیو امریکا آمده است: از جمله اقداماتی که ممکن است پرزیدنت کارتر برای آزادی گروگان ها انجام دهد، یکی هم مین گذاری بنادر ایران است. خبرنگار صدای امریکا در این باره چنین گزارش می دهد: «مین گذاری بنادر ایران با محاصره دریایی این بنادر توسط کشتی های جنگی امریکا که هم اکنون در نزدیکی خلیج فارس مستقر هستند، امتیازات بیش تری در بردارد؛ بدین ترتیب که با مین گذاری بنادر ایران، خطر رویارویی و درگیری مستقیم امریکا با نیروی نظامی ایران و یا کشتی های متعلق به کشورهای دیگر، از میان خواهد رفت. در ایران فقط دو بندر عمده برای تخلیه و بارگیری کالا وجود دارد که یک پایگاه دریایی و یک مرکز اصلی بارگیری دیگر را در جزیره خارک نیز باید به آن افزود.»(۱)-(۲)

ص: ۱۱۳۷

۱- رادیو امریکا در ادامه این برنامه، به صورت ذیل به تشریح چگونگی اجرای مین گذاری پرداخت تا فضاسازی مورد نظر (غافلگیری و فریب ایران)کامل شود: «امریکا می تواند همان گونه که هشت سال پیش راه های نفوذی به بندر هایفونگ در شمال ویتنام را مسدود ساخت، هر یک از بنادر ایران را به وسیله کار گذاشتن مین محاصره کند. مین هایی که می توان بدین منظور ازآن ها استفاده کرد متفاوت هستند. بعضی از این مین ها را می توان در کف دریا گذاشت؛ مناطقی که آب دریا کم عمق تر است. نوع دیگر، مین شناور است که می توان با استفاده از لنگری که به اعماق دریا فرستاده می شود، مین را در کف آب نگاهداشت. نیروی امریکا توانایی آن را دارد که مین ها را به وسیله هواپیما، کشتی و یا زیردریایی به مناطق مورد نظر حمل کند. از زیر دریایی نیز به هنگام انجام عملیات سرّی، می توان به همین منظور استفاده کرد. موقعی که مین ها کار گذاشته شد، می توان آنها را برای استفاده در زمان های مورد نظر آماده ساخت و نیز می توان آنها را خنثی کرد. هواپیماهای مستقر در دو ناو هواپیمابر امریکا که در خلیج فارس مستقر هستند، می توانند کار حمل و مین گذاری بنادر ایران را انجام دهند. ضمناً هواپیماهای بمب افکن ب۵۲ می توانند این عملیات را انجام دهند. ناو هواپیمابر امریکا همچنین مجهز به هواپیماهای شکاری جنگنده است که برای حفاظت و حمایت از عملیات مین گذاری، در برابر حملات نیروی هوایی ایران، می توانند مورد استفاده قرار گیرند. ناوگان جنگی امریکا شامل ناوهای هواپیمابر، ناوشکن و کشتی های جنگی مجهز به موشک های هدایت شونده، چنین عملیاتی را بیش از پیش از نظر تاکتیکی پشتیبانی خواهند کرد.»

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳۰، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۲۶، بخش فارسی رادیو امریکا، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

در این حال خبرگزاری فرانسه از واشنگتن گزارش داد: «پنتاگون اعلام کرده است: محاصره بنادر ایران که احتمالاً به زودی از سوی امریکا اعمال خواهد شد، هیچ گونه مشکل تکنیکی در خود ندارد؛ اما اگر شوروی به ایران کمک زیادی بکند، احتمالاً از اثر این محاصره خواهد کاست. پنتاگون همچنین اعلام کرد با مین گذاری منطقه، احتیاجی به حضور مهم دریایی نخواهد داشت و مانع رفت و آمدهای دریایی به سوی سایر کشورهای نفتی خلیج نیز نخواهد شد.»(۱)

رادیو مسکو نیز، درباره این مسئله، به این صورت واکنش نشان داد: «خبرگزاری کمپانی ای. بی. سی. امریکا در مورد نقشه های مین گذاری بنادر ایران گزارش می دهد که فن و تکنیک مین گذاری، از هنگام جنگ ویتنام به حد عالی کمال رسیده است و وزارت جنگ امریکا می خواهد از این تجربه برضد ایران استفاده کند. ... سناتور "بایبن" که اخیراً از ناوهای امریکایی متمرکز در سواحل ایران دیدن کرده است، در مصاحبه با کمپانی تلویزیون ان.بی.سی گفت: امریکا آماده است و استعداد دارد و درصدد است در دریای عربستان و خلیج عمان از نیروی نظامی برای دفاع از منافع حیاتی خود استفاده کند. سناتور امریکایی مدعی شد که امریکا باید قدرت نظامی خود را در این ناحیه نمایش بدهد و در آن جا قدرت داشته باشد که ضربات هوایی را بر اساس دائمی وارد سازد. سناتور بایبن سپس اضافه کرد: من به کارتر توصیه می کنم که حتی پس از آزادی گروگان ها، نیروی نظامی را در آن ناحیه کاهش ندهد.»(۲)

۶۸۴

درباره تهدید اخیر امریکا مبنی بر تحریم مواد غذایی و دارویی ایران، امروز خبرگزاری فرانسه به نقل از مشاهدات برخی ناظران گزارش داد: تحریم ارسال مواد غذایی امریکا به ایران در حال حاضر به اجرا درآمده است؛ زیرا سندیکاهای حمل و نقل دریایی در سواحل شرقی و جنوب امریکا چنین عمل می کنند؛ ولی تحریم مواد دارویی به دلیل اهمیت کم صادرات امریکا به ایران، هنوز کاملاً مشهود نیست(۳)

در این حال، یک مفسر رادیو کلن در بررسی خود نتیجه گرفت: «اقدامات جدیدی که دولت امریکا برای مجازات ایران و وادار ساختن آن کشور به آزادساختن گروگان های امریکایی در نظر گرفته است، دارای تأثیر عملی چندانی نیستند.» وی در توضیح این ادعا بیان داشت: «این اقدامات از نوع تحریم اقتصادی هستند و روابط اقتصادی بین دو کشور، بعد از انقلاب ایران خودبه خود رو به کاهش و نقصان شدید گذاشته است و از ارتباطات اقتصادی و بازرگانی گسترده بین ایران و امریکا در رژیم قبلی ایران، امروز تقریباً اثری بر جای نمانده است. ... در ماه فوریه گذشته بود که کالاهایی به ارزش تقریباً دو میلیون دلار به ایران صادر شد؛ در صورتی که قبل از ماجرای گروگان گیری، امریکا هر ماه اجناسی به ارزش سی میلیون دلار به ایران صادر می کرد و این رقم در دوران قبل از انقلاب ده برابر

ص: ۱۱۳۸

۱- روزنامه بامداد، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- مأخذ ۱، ص ۲۱، بخش فارسی رادیو مسکو، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۲، ص ۱.

این مبلغ بود. واردات امریکا از ایران از همان ماه فوریه به ارزش ۳۶ میلیون دلار بوده است که البته این رقم، کمی نگران کننده است؛ زیرا از این مبلغ، ۲۸ میلیون دلار آن مربوط به واردات نفتی امریکا از ایران بوده است و بقیه آن صرف خرید قالی و خاویار می شده که پس از صدور دستور منع خرید کالا از ایران از طرف دولت کارتر، این دو قلم جزء کالاهای کمیاب در امریکا درآمده است.»(۱)

۶۸۵

در مسئله حمایت از امریکا در مقابل ایران، جهت گیری رفتار دولت انگلستان طبعاً در مسیر حمایت از امریکا قرار دارد. در این میان، نشانه هایی از توجه به ایران که این کشور از خود بروز می دهد، بسیار فرعی و حداکثر در جهت مشابه سازی رفتار خود با دیگر کشورهای اروپایی است؛ از جمله یک سخنگوی سفارت انگلیس در تهران گفت: "جان گراهام" سفیر انگلیس در ایران، پس از سه روز مذاکره با دولت خود درباره بحران روابط ایران و امریکا، به تهران بازگشت. رویتر که این خبر را مخابره کرد، افزود: منابع دیگر سفارتخانه های کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا که سُفرای آنها برای مذاکره به کشورهاشان رفته اند، اظهار امیدواری کردند که این سفرا در هفته آینده به تهران برگردند.(۲)

از سوی دیگر به گزارش خبرگزاری فرانسه، منابع آگاه لندن اعلام کردند که دولت انگلیس در حال حاضر از تحویل دادن یک ناو جنگی سفارش ایران به این کشور خودداری می کند. این ناو به نام خارک و با ظرفیت ۳۰ هزار تن است که در کارگاه های انگلیس ساخته شده است. ناو خارک یکی از چهار واحد پشتیبانی لجستیکی دریایی است که در زمان شاه مخلوع به انگلستان سفارش داده شده است و دولت ایران قبلاً ۷۰ درصد بهای کل این ناوها را به قیمت ۱۴ میلیون لیره استرلینگ، پرداخت کرده است. در لندن عقیده بر این است که خودداری دولت انگلیس از تحویل این ناو، قسمتی از تدبیری است که در صورت خودداری ایران از آزادی گروگان های امریکایی، باید بر ضد ایران اِعمال کند. مارگارت تاچر نخست وزیر انگلیس، روز دوشنبه گذشته (۲۵/۱/۱۳۵۹) گفته بود که با توافق با ایالات متحده، دولت متبوعش تصمیم گرفته است از تحویل هرگونه اسلحه به ایران خودداری کند. از سوی دیگر، در وزارت امور خارجه انگلیس خاطرنشان شده است که این کشور قبل از تشکیل جلسه وزیران امور خارجه ۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا (در روز دوشنبه آینده در لوکزامبورگ) مجازات اقتصادی برضد ایران اِعمال نخواهد کرد.(۳)

۶۸۶

در وضعیتی که تهدیدات امریکا در زمینه اقتصادی، روزافزون است و هر روز فشار بر اروپا برای پیوستن به تحریم ایران بیش تر می شود، موضوع نفت ایران در شکل گیری نوع برخورد دیگر کشورها جایگاه حساس تری می یابد.

ص: ۱۱۳۹

۱- مأخذ ۱، ص۱۴، بخش فارسی رادیو کلن، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۲- روزنامه بامداد، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۲.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۱۲، لندن - خبرگزاری فرانسه.

صبح امروز آقای ولیکوانچف سفیر جدید بلغارستان در ایران، در وزارت نفت حضور یافت و درباره گسترش هرچه بیش تر روابط اقتصادی بین ایران و بلغارستان، با علی اکبر معین فر وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران گفت وگو کرد. روزنامه جمهوری اسلامی در ادامه گزارش این خبر افزوده است: «سفیر بلغارستان پس از تشکر از وزارت نفت ایران که تاکنون مقداری از احتیاجات نفتی کشور بلغارستان را تأمین نموده است، اظهار داشت: درخواست داریم که دولت ایران بر میزان نفتی که به کشور بلغارستان می دهد بیفزاید و جواب مساعد به این درخواست کشور بلغارستان بدهد. وی اضافه نمود: تا زمانی که دولت خوبی چون ایران داریم نگرانی نداریم و ایران تا زمانی که دوستانی چون ما دارد، از تحریم های مسخره اقتصادی نباید بهراسد. در خاتمه، ایشان از وزیر نفت ایران برای بازدید از بلغارستان دعوت به عمل آوردند. وزیر نفت ایران ابراز امیدواری کرد در آتیه بتواند به این دعوت پاسخ دهد.»(۱)

همچنین، شب هنگام علی اکبر معین فر در گفت وگویی با بامداد اعلام کرد ایران جریان نفت خام خود را به پرتغال از سه ماه پیش قطع کرده است. وی افزود: دولت پرتغال از همان اوایل، روش خصمانه ای در قبال ایران داشت و اعلام کرده بود که حاضر است جزایر آزور و پایگاه های آن را برای حمله به ایران در اختیار امریکا قرار دهد.(۲)

در این حال، موضع کشورهایی چون ژاپن درباره تحریم ایران به ویژه در مورد نفت، همچنان ناروشن و غیرقطعی است. یک گزارش آسوشیتدپرس از توکیو نشان می دهد که اظهارات امروز مقامات وزارت تجارت و صنایع ژاپن، حاکی از نوعی وقت گذراندن و طفره رفتن از موضع گیری صریح و قطعی ژاپن است. مقامات مزبور امروز اعلام کردند شرکت ملی نفت ایران معامله گران ژاپنی را از تصمیم خود مبنی بر افزایش ۵/۲ دلار بهای نفت خام ایران و رساندن این قیمت به بشکه ای ۳۵ دلار، مطلع کرده است. به گفته این مقامات، در اوایل هفته گذشته در جریان یک سلسله مذاکرات در تهران، به بعضی از معامله گران مزبور گفته شده است که اگر قیمت جدید را نپذیرند، عرضه نفت به ژاپن از روز دوشنبه قطع خواهد شد. این مقامات افزودند معامله گران ژاپنی از جمله شرکت های ماروبنی و میتسوبیشی، از پذیرفتن بهای جدید خودداری کرده اند؛ چرا که نفت سبک ایران، حتی بدون افزایش قیمت، از نفت خام سبک عربستان که تقریباً درجه مرغوبیتش با آن یکسان است و هم اکنون بشکه ای ۲۶ دلار به فروش می رسد، گران تر است. مقامات وزارت تجارت و صنایع بین المللی ژاپن اظهار داشتند که مقامات دولتی، در مشورت با شرکت های تجاری و پالایش واردکننده نفت از ایران، تحولات را با دقت کامل دنبال می کنند. مقامات شرکت های ماروبنی و میتسوبیشی گفته اند که شرکت ملی نفت ایران تقاضای آنها را مبنی بر تجدید نظر در افزایش قیمت، رد کرده و اظهار داشته است که نرخ جدید نرخی نهایی است که به تصویب شورای انقلاب ایران رسیده است.

ص: ۱۱۴۰

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۲- مأخذ ۲، ص ۲.

در این حال، خبرگزاری پارس در تماسی با معین فر وزیر نفت، نظر وی را درباره این خبر جویا شد. وزیر نفت گفت: «در مورد قیمت نفت، مسئله توافق در بین نیست؛ بلکه برطبق قرارداد، ما روابطی داریم با کمپانی های ژاپنی و طبق قرارداد عمل می کنیم و به آنها هم گفته شده است که اگر قراردادشان را عمل نکنند، ما ناگزیریم که از بار کردن نفت به کشتی های آنها خودداری کنیم. این قراردادی است که انجام می شود؛ ولی مسئله ای که بیش تر اهمیت دارد، تهدیداتی است که از طریق امریکا به دولت ژاپن و نتیجتاً به کمپانی های ژاپنی وارد می شود و مسئله در حقیقت این است نه مسئله قرارداد فی مابین.» معین فر افزود: «من این را بارها اعلام کرده ام که اگر کوچک ترین روش خصمانه ای نسبت به ایران باشد، ما در مقابل آن، روش خصمانه نشان خواهیم داد و عکس العملمان قطع نفت است و چنانچه هر کمپانی ژاپنی بر اساس قرارداد عمل نکند، آن کمپانی به خصوص از لیست ما حذف خواهد شد.»(۱)

۶۸۷

در حالی که روزبه روز بحران بین ایران و امریکا شدیدتر می شود، از برخی از مقامات دو طرف، کوشش هایی تلویحی برخلاف این روال بروز می کند؛ از جمله امروز ویلیام سولیوان سفیر سابق امریکا در تهران، اظهار داشت: بحران گروگان گیری در تهران می تواند درس خوبی برای امریکایی ها باشد. یونایتدپرس ضمن انتشار این خبر، از سولیوان نقل قول کرده است: قبل از حادثه گروگان گیری، ما از این موضوع که ایرانیان تا چه میزان به امریکایی ها بی علاقه هستند، آگاه بودیم و با روشی که دولت امریکا در مورد اوضاع ایران اتخاذ کرده بود، این اقدام اجتناب ناپذیر بود(۲)

امروز همچنین رادیو لندن اعلام کرد: «گزارشات رسیده از پاریس حاکی است که قطب زاده وزیر خارجه ایران در آن شهر است؛ در حالی که خبر انجام این سفر، اعلام نشده بود. بنابه گفته مقامات فرانسوی، دیدار وزیر خارجه ایران خصوصی است و برای رسیدگی به امور شخصی می باشد؛ هرچند در تهران وزارت خارجه انجام این سفر را تکذیب کرد و گفت که وزیرخارجه ایران هنوز کشور را ترک نکرده است. قطب زاده در ماه فوریه نیز به طور مخفیانه از پاریس دیدن کرده بود و این دیدار باعث انتشار گزارش هایی شده بود مبنی بر این که وی با یکی از نمایندگان کارتر، رئیس جمهور امریکا ملاقات کرده است. کاخ سفید امریکا در آن زمان انجام چنین ملاقاتی را تکذیب کرده بود.»(۳)

۶۸۸

در ادامه تحرکات ایذایی عوامل عراق و انفجارات اخیر در خوزستان، ساعت ۱۲ ظهر امروز یکی از کارکنان شرکت خانه سازی اهواز، زیر "ریل قطار نفت بری" در منطقه این شرکت، یک بمب ساعتی و یک نارنجک مشاهده کرد که ماجرا به سپاه اهواز اطلاع داده شد.(۴)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۱۳.

۲- مأخذ ۲، ص۳.

۳- مأخذ ۱، ص۱۳، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۲، ص۲.

سپاه پاسداران خوزستان در این باره اعلام کرد: «این بمب که محتوی چهار قالب ۲۰۰ گرمی تی.ان.تی. و یک جعبه تی.ان.تی. ۸۰۰ گرمی بود، توسط عناصر مزدور و وابسته به حزب بعث و صدام حسین خائن، در شرکت خانه سازی زیر ریل قطار کارگذارده شده بود که توسط واحد ضربت عملیات سپاه خنثی شد.» بنابر اعلام سپاه: «در صورت انفجار، این بمب می توانست خسارات عظیم مالی و جانی دربرداشته باشد و تحقیقات درباره شناسایی عاملین این کار ادامه دارد.»(۱)

گفتنی است به گزارش کیهان امروز، از بعد از ظهر چهارشنبه گذشته که بر اثر انفجار بمب در خیابان امیری آبادان، ۶ تن کشته و ۳۱ تن مجروح شدند، بازار و اکثر مغازه های شهر آبادان به منظور اعتراض تعطیل شده است و مردم آبادان هنوز در غم از دست دادن تنی چند از مردم بی گناه این شهر عزادار هستند.(۲)

در همین حال، گزارش منابع امنیتی حاکی است که همین امروز از طریق منطقه ام الرصاص (مقابل حوزه گروهان ژاندارمری خرمشهر) مقداری سلاح و مواد منفجره به ایران ارسال شده است و به عوامل جبهه به اصطلاح تحریر خوزستان در ایران، تحویل داده شده است که به شهر اهواز حمل گردد.(۳)

۶۸۹

در کنار اقداماتی نظیر "انفجار"، تبلیغات در بین عشایر عرب زبان نیز از جمله فعالیت های عوامل عراق برضد ایران است.

شهربانی خوزستان، امروز گزارشی از فعالیت عوامل عراق در مناطق عشایری خوزستان، برای استاندار فرستاد. در این گزارش به نقل از شهربانی آبادان آمده است: «به دنبال بالاـگرفتن درگیری های دولت بعثی عراق و نیروهای مرزی ایران، در بین عشایر عرب زبان شایع شده است در صورتی که جنگ بین ایران و عراق رخ دهد و عرب زبانان ایرانی به طرفداری دولت بعثی بشتابند، با آنها کاری ندارند و چنانچه به حمایت از مأمورین مرزی ایرانی در مقابل نیروهای عراقی صف آرایی نمایند، آنان را با سلاح های سنگین نابود خواهند کرد. این شایعه باعث نگرانی عشایر عرب زبان ایرانی گردیده است.»(۴)

همچنین درباره فعالیت تشکیلاتی عوامل عراق در این منطقه، منابع سپاه گزارشی تهیه کردند. در این گزارش ضمن معرفی عوامل تشکل موسوم به "جبهه التحریر"(۵) درباره چگونگی تأثیر کار آنان در جزیره مینو آمده است: «تبلیغاتشان بر ضد امام و دولت منتخب امام به حدّی در جزیره مینو قدرت گرفته بود که اکثر مردم بیچاره و فلاکت زده آن سامان،

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۴.

۲- روزنامه کیهان، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۹.

۳- سند شماره ۳۴۵۰۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ - ر۲، به ف۱۹ - ۰۷ - ر۲، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۴- سند شماره ۲۸۷۴۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان - اهواز، به استانداری استان خوزستان ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۵- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۶۸۹ : معرفی عده ای از عوامل عراق در خوزستان و مروری بر عملکرد آنان، به گزارش امروز منابع سپاه. ص۱۱۸۳

از آوردن نام امام نیز می ترسیدند و با وجود آن که علاقه فراوانی به امام و مسئولین داشتند، اظهار می داشتند که ما بعثی هستیم. وقتی علت را جویا می شدیم می گفتند که عده ای (که شامل ص.ش.(۱) و دار و دسته اش بودند) به ما می گویند که عراق این جا جاسوس دارد و از همه چیز با خبر است و اگر کاری برخلاف رژیم عراق انجام دهید، ساواک عراق بلافاصله متوجه می شود و شما را نابود می کند. پس از آن دیدیم که سیل اسلحه توسط وی از طریق جزیره مینو سرازیر شد. البته این نکته را در پرانتز بگویم که بسیاری از افراد ساده تنها به دلیل عشق به سلاح، اسلحه دریافت داشتند و حتی خود آنها به عراق رفتند تا اسلحه دریافت نمایند؛ چون عرب حتی اگر تفنگ نداشته باشد لااقل یک چماق در خانه دارد؛ ولی حال که تفنگ وجود داشت، چرا تفنگ نداشته باشند؟(۲)

در این حال تبلیغات خارجی عراق درباره خوزستان نیز مکمل تبلیغات داخلی است؛ از جمله در شماره امروز المستقبل گزارشی از خوزستان درج شده است که بخشی از مطامع و رفتار کنونی عراق در خوزستان را نشان می دهد. در این گزارش آمده است: «اطلاعات دقیق مؤکداً حاکی است که: ایالت عربستان [خوزستان] در ایران احتمالاً شاهد انقلاب سترگی علیه رژیم ایران خواهد بود که هدف از آن جدایی این ایالت از سرزمین ایران و بازگرداندن هویت عربی آن به عنوان یک کشور مستقل می باشد. گزارش ها حاکی است که عراق از این تمایل پشتیبانی می کند و چنانچه جدایی این ایالت از ایران با پیروزی تحقق یابد، عراق نخستین کشوری خواهد بود که استقلال آن را به رسمیت خواهد شناخت و به دنبال آن، کشورهای دیگری از جمله تعداد بسیاری از کشورهای عربی نیز استقلال این ایالت را به رسمیت خواهند شناخت. باید خاطرنشان کرد که ایالت عربستان [خوزستان] بیش از پنج میلیون عرب دارد و غنی ترین منطقه در ایران به شمار می رود و بیش ترین چاه های نفت این کشور و بزرگ ترین پالایشگاه نفت خاورمیانه در آن قرار دارد.»(۳)

۶۹۰

هم زمان با فعالیت عوامل عراق در جنوب که از حساسیت خاص منطقه خوزستان برخوردار است، در غرب کشور که حساسیت خاص خود را دارد نیز عوامل این کشور فعالند؛ از جمله در گزارشی که امروز به حفاظت اطلاعات ستاد مشترک ارتش رسید، در این باره آمده است: «شخصی به نام سید نصرالدین که سرپرست ایل "قلخانی" می باشد، در منطقه اغتشاش ایجاد نموده است و با سردار جاف و شخص دیگری به نام محمود نظری در ارتباط می باشد. همچنین شخصی به نام "علی حسن خلاصه" در منطقه پل ذهاب قصد داشته است با شرایطی تسلیم شده و سلاح های خود را تحویل نماید؛ ولی سید نصرالدین مانع از این کار گردیده است.»(۴)

ص: ۱۱۴۳

۱- در سند نام کامل درج شده است.

۲- سند شماره ۰۹۱۴۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۱/۱۳۵۹.

۳- اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، ۹/۲/۱۳۵۹، ص۲۳، از المستقبل چاپ پاریس، ۱۹ آوریل ۱۹۸۰.

۴- سند شماره ۰۲۱۳۹۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از معاونت اطلاعاتی ستاد نیرو (مد اطلاعات و ارشاد)، به سماجا ۲ (حفاظت اطلاعات)، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

یک گزارش شهربانی نیز حاکی است: در ساعت ۱۴ امروز شیخ عثمان خالدی در آبادی باشماق واقع در دو کیلومتری داخل عراق، با دو نفر از سران بعث عراق به نام های ناصر خمارفر و احمد محمد دیدار کرده است و سران عراق وعده کمک به آنها را داده اند و مبلغ ۱۵۰ هزار دینار عراقی و مقادیری پول های (نامشخص) دیگر به شیخ عثمان خالدی پرداخت کرده ان(۱) یادآوری می شود که در گزارش مذکور، شهربانی ملاقات شیخ عثمان خالدی را از طرف کومه له و به نمایندگی از شیخ عزالدین حسینی ذکر کرده است.

۶۹۱

خبرهای رسیده از داخل عراق حاکی است که امروز در شمال عراق ناآرامی هایی وجود داشته است. به گزارش "حزب دمکرات کردستان عراق" (بارزانی ها)، امروز نیروهای این حزب به مدت ۴۰ دقیقه پادگان ارتش عراق را در "خیره زوک" شهرستان مرگه سور (استان اربیل) توپ باران کردند و خسارات و تلفات جانی و مالی فراوانی به نیروهای دشمن وارد ساختند.(۲)

در این حال، گروه رقیب حزب دمکرات کردستان عراق، "اتحادیه میهنی کردستان عراق"، تلگرامی به امضای جلال طالبانی برای کورت والدهایم ارسال کرد و از دبیرکل سازمان ملل خواست مانع ادامه جنایات رژیم بعث برضد ملت عراق شود. در این تلگرام گفته شده است: «اتحادیه میهنی لازم می داند از آنچه دولت عراق پیوسته با سیاست فاشیستی خود برای نابودی خلق کُرد در این کشور انجام می دهد، آن مقام را آگاه کند که رژیم فاشیستی عراق در چند روز اخیر، هم زمان با اخراج ایرانیان مقیم این کشور، هزاران کُرد عراقی را به این علت که پیرو مذهب تشیع بودند، پس از ضبط املاک و اموالشان از این کشور اخراج و آواره کرده است. این عمل وحشیانه رژیم حاکم بر عراق، زیر پا گذاشتن قانون اساسی این کشور و منشور حقوق بشر سازمان ملل متحد است. ما از دبیرکل سازمان ملل متحد می خواهیم که در این مسئله دخالت کرده و دولت عراق را از ادامه جنایاتش علیه عراق باز دارد.(۳)

در جنوب عراق نیز امروز به گزارش منابع محلی: «۸۰ نفر از افراد ارتش ملی، سلاح های خودشان را به دولت تحویل داده اند که این عده، ضدحکومت و از طرفداران آیت الله خمینی محسوب و پس از اخذ اسلحه، آنان را به زندان روانه و بازداشت می نمایند.» در گزارش مزبور، در توضیح علت این حادثه یادآوری شده است که «به علت اختلاف بین شیعه مذهب ها و سنی مذهب ها و تبعیض هایی که مسئولین قائل می شوند، بین ارتش ملی نفاق افتاده.»(۴)

از دیگر نقاط عراق از جمله شهرهای عماره، بصره، بغداد، نجف و کربلا- نیز به گزارش کیهان، خبر می رسد که اهالی با نوشتن شعارهای گوناگون بر روی در و دیوارها، مخالفت شدید خود را با صدام حسین و هیئت حاکم رژیم بعث اعلام می کنند و مأموران بعثی شبانه با استفاده از رنگ، اقدام به پاک کردن شعارها می کنند. بنا براین گزارش، عده ای از افسران

۱- سند شماره ۰۴۱۰۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به نزاجا، ۴/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۳۴۰۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ژاندارمری ج.ا.ا، به وزارت کشور، ص۵، ۲۸/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۲، ص۱۲.

۴- سند شماره ۲۸۷۰۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر۹۲ زرهی (ر۲)، به ت - ف - نزاجا - مد اطلاعات، ۱/۴/۱۳۵۹.

شیعه به جرم ایرانی بودن از ارتش اخراج و زندانی شده اند و عده ای از افسران مسلمان به جرم شیعه بودن و لغو دستور، محکوم به اعدام شدند.(۱)

۶۹۲

پس از مدتی ابراز تردید در شهادت آیت الله سید محمدباقر صدر، شیخ مهدی آصفی سخنگوی حزب دعوت اسلامی عراق، در مصاحبه ای مطبوعاتی در جمع خبرنگاران داخلی و خارجی در هتل قدس تهران، خبر شهادت او را تأیید کرد.(۲)

در شماره امروز کیهان، پس از اعلام این خبر اضافه شده است: حجت الاسلام آصفی ضمن برشمردن سوابق و تاریخچه حزب دعوت اسلامی عراق، درباره فجایع به بار آمده به دست رژیم و سابقه مبارزاتی این حزب در مبارزه با رژیم حاکم عراق، مطالبی ایراد کرد. وی پس از بیان این مطالب به مسئله شهادت آیت الله سید محمدباقر صدر اشاره کرد و گفت: شهادت حضرت آیت الله صدر بر اساس مدارک و قرائنی که در دست است، قطعی است. ایشان را شب چهارشنبه گذشته (۲۰/۱/۱۳۵۹)، رژیم بعث به شهادت رسانده است و جنازه شان در محوطه زندان بعث در بغداد به خاک سپرده شده است. از آن جا که اخبار ضد و نقیضی درباره شهادت حضرت آیت الله صدر می رسید، برای اطمینان بیش تر در این باره، نمایندگانی را از امارات متحده عربی، کویت و چند جای دیگر به عراق، بغداد و نجف فرستادیم و همگی خبر شهادت حضرت آیت الله صدر را تأیید کردند. به علاوه، یکی از اعضای حزب، پس از ملاقات با اعضای خانواده ایشان این خبر را تأیید کرد. مدارک مختلف دیگری در اختیار ما هست؛ اما به دلیل های امنیتی و مطرح بودن نام عده ای، فعلاً از افشای آنها معذوریم؛ ولی آنچه قطعیت دارد شهادت آیت الله صدر است که حتمی است.

سخنگوی حزب الدعوه همچنین اظهار داشت: دلیل تناقض گویی رژیم بعث درباره شهادت آیت الله صدر این است که ملت عراق را بی خبر نگاهدارد و از انفجاری که با انتشار این خبر در مردم ایجاد می شود، جلوگیری کند. حجت الاسلام آصفی در پاسخ به سؤالی درباره چگونگی شهادت آیت الله صدر و طول مدت زندانی بودنشان، گفت: آیت الله صدر را چهار شب قبل از شهادتشان، عمّال رژیم دستگیر و زندانی کردند. ایشان تنها چهار شب در زندان بود و از نحوه شهادت ایشان اطلاع صحیحی در دست نیست؛ ولی به طوری که اطلاع داده اند، روی بدن ایشان آثار شکنجه، جراحات و سوختگی هایی دیده شده و محاسن و بخش هایی از صورتشان سوخته بوده است.(۳)

روزنامه بامداد نیز در شماره امروز خود، در این باره نوشت:

سخنگوی حزب دعوت عراق در سخنانی، فعالیت این حزب را که مدت ۲۰ سال در محدودیت و اختناق ادامه داشت و سبب رشد فکری و آمادگی انقلابی مردم این کشور شد، مورد اشاره قرار داد. وی همچنین به اعدام ها و شکنجه های وحشیانه رژیم بعث عراق در

ص: ۱۱۴۵

۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص۲.

۲- همان، ص۱۰.

۳- همان، ص۱۰.

حق مبارزان این حزب اشاره کرد که حتی از انـداختن مبارزان در تیزاب و تجاوز به زنان رزمنـدگان در حضور شوهران آنان و شکنجه اطفال هم دریغ نمی کردند؛ سپس افزود: این جنایات، رژیم بعثی عراق را در مقابل جهاد اسلامی قرار داد و بر محبوبیت حزب دعوت اسلامی در میان مردم عراق افزود.

وی گفت: ما به خشونت اعتقاد نـداریم؛ اما رژیم بغـداد هیـچ منطقی را به جز خشونت ندارد و نمی پذیرد. ما در کشور عراق به فعالیت خود ادامه خواهیم داد تا روزی که رژیم دست نشانـده امریکایی و انگلیسـی عراق را ساقط کنیم. خط سیاسـی ما دو بُعـد دارد. یک بعـد آن، انقلابی مردمی است که از میان مردم برخیزد و در دل مردم جا بگیرد و رژیم طاغوتی را ساقط کند. ما انقلاب فرمایشـی و صادراتی و از بالا سفارش شده را قبول نداریم. بُعد دوم این است که ما خط سیاسـی مسـتقلی داریم؛ خط اسـلامی که نه به چپ می رود و نه به راست و سالم ترین خطی است که بشر را نجـات می دهـد. وی افزود: انقلاـب اسـلامی ایران و رهبری امـام خمینی برای ما الهام بخش بوده و هست و به اصول انقلاب اسـلامی ایران کاملاً معتقد هستیم.(۱)

۶۹۳

یک گروه عراقی به نام "جنبش مستضـعفین عراقی" که قبلاً اعلام موجودیتی نداشته است، اطلاعیه ای منتشر کرد که گویای نوعی رقابت در میان مبـارزان عراقی مقیم ایران، و مهم تر از آن، گویـای نوعی رقـابت بین جنـاح هـای داخلی در زمینه مسائـل عراق و گروه های سیاسـی آن است. به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی در این اطلاعیه چنین آمده است:

«ملت مسـلمان عراق؛ ای مستضـعفین زیر سـتم! دست به دست هم دهیـد و خود را از چنگـال این درنـده، رهایی بخشـید. در این هنگام که صـدام جنایتکار دست خود را به خون بهترین فرزندان و رادمردان آغشته می سازد، بر شما ملت دربندکشیده است که از فرمان امام امت، خمینی بزرگ، اطـاعت فرماییـد. در این برهه از زمـان تنها به رهبری امام خمینی و شـعار الله اکبر می توانیـد دشـمن را از پای درآوریـد و ما با صـراحت اعلام می داریم که تنهـا رهبری و رهنمودهـای امام خمینی، نجات دهنـده مستضـعفین عراق است و خط امام اصـیل ترین راه برای رسـیدن به هـدف عالی و نجـات انسـان ها است، و نیز اعلام می کنیم که هرگونه تصـرف و پیشـتازی از نظر ما محکوم است و از همه ارگان های انقلابی عراق می خواهیم که خود را در خط امام، که خط نه شرقی و نه غربی است، قرار دهند و همه تحت فرمان معظم له در مسیر برقراری جمهوری اسلامی در عراق گام بردارند.»(۲)

۶۹۴

در ادامه تحرکـات مرزی عراق، امروز در آبادان در ساعت ۱۱:۱۰، یـک هلی کوپتر عراقی با عبور از روی نوار مرز آبی، به عکس برداری از نوار مرزی ایران پرداخت(۳)در ایلام نیز یک هواپیمای عراقی به حریم هوایی ایران تجاوز کرد(۴)

۱- مأخذ ۶، ص۹.

۲- مأخذ ۱۰، ص ۱۵.

۳- سند شماره ۳۴۷۵۰۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارمری خوزستان - رکن ۲، به استاندار خوزستان، ۳/۲/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۱۴، ص۱.

در این حـال، تقویت پاسگاهی نوار مرزی در عراق ادامه دارد. امروز تعـداد ۱۵۰ سـرباز و چریک در پاسـگاه "صیحه" واقع در شرق بدره، مستقر شدند. لشکر۹۲ زرهی در گزارشـی که از این تحرکات به اسـتانداری خوزسـتان داده، افزوده است: «فرمانده این پاسـگاه، سـروان وفیق ابراهیم می باشد که به علت عدم اجرای دستور فرمانده خود سرگرد جبار، در مورد کشتن یک نفر از معاودین، به پاسگاه مذکور تبعید گردیده است. به علت عدم گنجایش پاسگاه صیحه جهت استقرار نفرات اعزامی، در اطراف این پاسگاه اقدام به تأسیس خانه ها و زاغه های گلی نموده اند.»(۱)

متقابلاً، پاسگاه های ایرانی نیز به طور مرتب تقاضای تقویت می کنند؛ از جمله در گزارشی که امروز به فرمانده ژاندارمری ناحیه کرمانشاه رسید، آمده است: «با بررسـی هایی که به عمل آمده، پاسـگاه های هلاله و ارتفاعات شینو احتیاج مبرمی به تقویت دارند. دستور فرمایید از طریق مقتضی اقدام لازم به عمل آورند.»(۲)

۶۹۵

ورود ایرانیان اخراجی از عراق به ایران ادامه دارد. در این باره ناحیه ژاندارمری کرمانشاه اعلام کرد: در ۲۴ ساعت گذشته، ۷۲۱ نفر دیگر از طریق مرزهای دهلران، مهران و خسـروی وارد خاک ایران شدنـد.(۳)کیهان در این باره نوشت: این عـده مثل گذشـته با وضع بسـیار بـد و بی رحمانه از خـاک عراق اخراج شدنـد. به گزارش این روزنـامه، جمع کـل ایرانیـان رانـده شـده از عراق تـا بعـد از ظهر امروز، از مرز ۲۳ هزار نفر گذشـت(۴) روزنامه جمهوری اسلامی یادآوری کرد که در میان این معاودین، گروهی از بستگان روحانیون حوزه های علمیه عراق نیز مشاهده شده اند.(۵)

۶۹۶

صبـح امروز یـک گردهمـایی دربـاره مسائـل دفـاعی کشور، در تهران تشـکیل شـد. در گزارش روزنـامه انقلاب اسـلامی در این باره آمـده است: «سـمینار مقدماتی امنیت ملی و دفاعی کشور، با شـرکت دکتر ابوالحسن بنی صدر رئیس جمهور، دکتر حسن حبیبی وزیر فرهنگ و آموزش عالی، مهندس بازرگان، تیمسار شادمهر، دکتر چمران، تیمسار باقری فرمانده نیروی هوایی و تنی چند از مقامات مسئول مملکتی افتتاح شد.»(۶)

بنا بر همین گزارش، در این گردهمایی بنی صـدر تأکید کرد: «امروز ارتش باید در جهت کسب اسـتقلال فرهنگی، نظامی و مالی تلاش کند؛ باید از لحاظ اجتماعی هم مستقل باشد.(۷)

وی افزود: «من از روز اول تجدید سازمان ارتش را ضـرورت تلقی کردم و حالا هم می گویم تأخیر در این کار برابر است با خطرهای فراوان برای ارتش و ایران. بر پایه این ضـرورت ها گفتم که بایـد اهداف نو و ساختمان اصـلی ارتش را پی ریزی کنیم که این کار هم تخصـص لازم دارد. از لحظه ای که شـما پذیرفتیـد که در درون ارتش، مرزهـای غیرقابـل عبور وجود نـدارد و هر کس وارد ارتش شـد، بر اسـاس ضوابطی که برای همه یکسان است می تواند تا مرحله آخر پیش

۱- سـند شماره ۲۸۷۶۰۸ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنگ: از سـتاد لشـکر۹۲ زرهـی (ر۲)، به اسـتانداری خوزسـتان معاونت سیاسـی و انتظامی، ۱۸/۳/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۴۲۲۰۳ (مجموعه اسناد) مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ایلام، به کرمانشاه، فرمانده ناحیه - رکن ۳، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۲.

۴- روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۵- مأخذ ۸، ص۴.

۶- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۷- همان، ص۱۶.

برود، شما روابط اجتماعی خود را تغییر داده اید. ترتیب کار من هم در این زمینه این است که حتی المقدور بنا را بر اعتماد به مقام مسئول بگذارم و از متزلزل کردن او پرهیز کنیم. انتظار من هم این است که این اعتماد محترم شمرده شود و سهل انگاری نشود؛ چون این مسئله، شخصی نیست و یک مسئله اجتماعی است و نمی توان آن را فراموش کرد.»(۱)

۶۹۷

در سقز، درگیری بین نیروهای دولتی و عناصر مسلح وابسته به گروه های سیاسی مخالف نظام امروز نیز ادامه یافت؛ درگیری یی که از روز گذشته، به علت استقرار ارتش در پل ورودی به سقز در جاده سنندج آغاز شده است. بنا به اظهار خبرنگار خبرگزاری پارس، سقز همچنان متشنج است و شعارهای پارچه ای زیادی که روی آنها حملاتی به چمران و فلاحی شده است، به چشم می خورد.(۲)

هم زمان با درگیری سقز، گروه های مزبور جنگ تبلیغاتی شدیدی را نیز در قالب خبر رسانی آغاز کرده اند که ادامه دارد. از جمله پوشش های خبری شایان توجه، از جانب حزب دمکرات و بعد از آن از جانب کومه له بوده است که خبرنگار و دفتر خبرگزاری پارس در سنندج، به انعکاس بخش هایی از آن پرداخت. گزارشی از خبرنگار این خبرگزاری در سنندج که در ساعت ۳۰ دقیقه بعد از نیمه شب گذشته، با سخنگویان دمکرات و کومه له صحبت کرده است، در توضیح حوادث تا ساعت یاد شده حاکی است که یک سخنگوی کومه له اعلام داشت: «در درگیری های امروز سقز، نظامیان از خمپاره، توپ و هلی کوپتر استفاده کرده اند و تعدادی از خانه های مسکونی سقز را ویران کرده اند. در این جریان، حدود ده نفر از مردم عادی و سه تن از پیشمرگان دمکرات و کومه له کشته شده اند.»(۳) به اظهار این سخنگو، تلفات نظامیان حدود ۲۰ کشته بوده است. این سخنگو افزود: «تعدادی از ارتشیان تسلیم و برخی خلع سلاح شده اند.» وی یادآور شد: «گروهی از نظامیان که کومه له آنها را امروز خلع سلاح کرده بود، بلافاصله آزاد کرده است.» او افزود: «یک هلی کوپتر براثر اصابت تیر پیشمرگان در سقز سقوط کرده و دو تانک نیز منهدم شده است و درگیری تا ساعت ۲۴:۳۰ هنوز ادامه دارد.»(۴)

در همین گزارش که مربوط به ۳۰ دقیقه بعد از نیمه شب گذشته است، همچنین آمده است: سخنگوی حزب دمکرات در سنندج، از کشته شدن ۹ غیرنظامی در سقز خبر داد که از آنان «سه پیشمرگ حزب دمکرات و یک دختر از کومه له و بقیه، اشخاص معمولی» هستند. به گفته وی، تعدادی نیز زخمی شدند. مسئولان حزب دمکرات در سنندج همچنین به خبرنگار خبرگزاری پارس گفتند که در درگیری های سقز، حدود هفت نظامی کشته و زخمی شده اند و حدود ۱۰۰ نظامی که فرمانده گردان ۱۲۷ سقز نیز در میان آنان است، خود را به دفتر حزب دمکرات در سقز تسلیم کرده اند.(۵)

در گزارش بعدی دفتر خبرگزاری پارس در سنندج، از قول سخنگوی حزب دمکرات در

ص: ۱۱۴۸

۱- مأخذ ۱۴، ص ۲.

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳۰، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۳، سنندج، خبرگزاری پارس، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۳- همان.

۴- همان.

۵- همان، ص۲و ۳.

سنندج آمده است: «خانه زنان و پارک شهر که دیروز به تصرف ارتش درآمده بود، به دست پیشمرگان کُرد افتاده است. چندین ساختمان ویران شده و تعداد تلفات تا ساعت ۱۱:۱۰ امروز، دوازده نفر بوده که پنج نفر از این کشته شدگان، کودک و سه نفر پیشمرگ بوده اند. یک هلی کوپتر، سرنگون شده و یک هلی کوپتر دیگر از کار افتاده است. ... ده ها نفر از نظامیان خود را به پیشمرگان ساکن سقز معرفی کرده اند.» این سخنگو همچنین افزود: «روز گذشته یک ستون نظامی از شهر سقز به طرف شهر بانه حرکت کرده؛ اما در بین روستاهای قشلاق و تموقه در ۱۸ کیلومتری سقز، خود به خود توقف کرده و همان جا مانده است.»(۱)

همین دفتر در گزارش بعدی خود نوشت: «بنابه اظهار سخنگوی حزب دمکرات کردستان، درگیری در سقز همچنان ادامه دارد. فانتوم های ارتش در حال گردش بر فضای سقز است. سر پل و هتل جلب سیاحان و اطراف پادگان، در دست ارتشیان و بقیه مواضع در دست پیشمرگان است. دسته دسته از افراد و پرسنل ارتش به پیشمرگان ملحق می شوند.»(۲)

سازمان چریک های فدایی خلق نیز در گزارشی از وضع امروز سقز، با یادآوری این که از صبح امروز (۳۰ فروردین)، درگیری با شدت بیش تری ادامه پیدا کرد، چنین نوشت: «در این روز، چهار نفر دیگر از مردم بر اثر شلیک خمپاره و توپ شهید می شوند. هلی کوپترها همچنان از هوا مردم را به رگبار می بندند. ... سه ارتشی و از جمله یک سروان کشته می شوند. روحیه ارتشی ها تضعیف می شود. سربازان قصد داشتند تسلیم شوند. آنها به پشت تپه ها عقب نشینی می کنند. عده ای دیگر با سلاح هاشان به مردم می پیوندند. ... روحیه مردم سقز بسیار خوب است و بیش تر زخمی ها در تنها بیمارستان شهر بوکان بستری هستند. در بوکان که نزدیک ترین شهر به سقز است، ستادی برای جمع آوری کمک های دارویی و غذایی تشکیل شده است که مردم بوکان فعالانه در کمک رسانی به مردم سقز شرکت می کنند. ... هواپیماهای فانتوم که در ارتفاع کوتاه پرواز می کنند، مرتباً سعی دارند با ایجاد رعب و وحشت روحیه مردم را تضعیف کنند.»(۳)

از سوی دیگر، ستاد مشترک و فرماندهی نیروی زمینی ارتش به توضیح واقعه پرداختند. در اعلامیه ستاد مشترک ارتش، پس از توضیح حوادث روز گذشته چنین آمده است: «تیراندازی از صبح روز ۲۹/۱/۱۳۵۹ تا ساعت ۱۷ روز ۳۰/۱/۱۳۵۹، با استفاده از سلاح های انفرادی و گروهی مانند توپ ۱۰۶ و تفنگ ۵۷ و آر.پی.جی.۷ ادامه داشته است و متأسفانه عناصر شرور و مسلح با اطلاع از این که واحدهای ارتشی بر روی مردم بی سلاح تیراندازی نمی کنند، با تهدید اسلحه، تعدادی از مردم غیرمسلح را در اطراف سلاح های گروهی و توپ جمع نموده اند که ضمن آزادی عمل در تیراندازی به پادگان و پاسگاه حفاظت پل، خود در سایه مردم بی اسلحه و اسیرشده در پناه باشند.»(۴)

۱- همان، ص۳.

۲- همان، ص۴.

۳- روزنامه کار، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۳.

۴- مأخذ ۴، ص ۳.

همچنین تیمسار ولی الله فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش، در گفت وگویی با بامداد، اظهارات سخنگویان حزب دمکرات، چریک های فدایی خلق، کومه له و نیز خبر منتشر شده از سوی خبرگزاری رویتر(۱) را درباره درگیری های سقز، تکذیب کرد و گفت: «در ساعت ۹ صبح دیروز عده ای نظامی برای تأمین پل جنوب سقز اعزام شدند و در محل مستقر بودند که آتش مهاجمان به روی مستحفظین پل، باز شده و قوای ارتشی نیز به آتش آنها پاسخ گفتند.» فرمانده نیروی زمینی اظهار داشت: «در این درگیری چهار نظامی شهید و سه نفر مجروح شدند و از طرف مقابل نیز تا آن جا که من اطلاع دارم، از مهاجمان چهار نفر کشته شدند، نه مردم سقز.» فلاحی افزود: «در درگیری دوم که امروز [۳۰/۱/۱۳۵۹] آغاز شد، از سوی شهر ۹ گلوله ۱۰۶ به پادگان شلیک شد و پادگان به آتش آنها جواب نداد؛ چون باید به سمت شهر آتش می گشود، و این درگیری نیز خسارات عمده ای به بار نیاورد.»(۲)

۶۹۸

در سنندج، دیگر کانون بحران در روزهای اخیر، ستون نظامی اعزامی همچنان در محدوده فرودگاه این شهر متوقف است. به همین مناسبت نقاط حساس شهر سنگربندی شده است و بیش تر ادارات، مدارس و مغازه ها به صورت نیمه تعطیل یا تعطیل در آمده اند(۳)

به نوشته بامداد، کارمندان دولت مقیم سنندج، صبح طی نشستی در خانه معلمان سنندج اعلام کردند که تا پایان این بحران و رفع مشکلات به طریق مسالمت آمیز، دست از کار خواهند کشید. این تصمیم شامل بانک ها، مراکز درمانی و بیمارستان ها نخواهد بود. کارمندان سنندج همچنین طی تلگراف هایی مراتب درخواست های خود را به حضور امام خمینی و ریاست جمهوری مخابره کردند(۴)

در پی اظهارات یک سخنگوی کومه له در سنندج،(۵)در شهر شایع شده است: عده ای را که شاید تعداد آنها به ۱۵ نفر برسد، نظامیان مأمور ستون در فرودگاه، گروگان گرفته اند. انگیزه این گروگان گیری ناشی از آن است که تعدادی از سربازان از ستون جدا شده و فرار کرده اند و نظامیان به این گمان که آنان گروگان گرفته شده اند، تعدادی از مردم عادی سنندج را گروگان گرفتند(۶)

در این حال، نیروهای نظامی نیز مدخل راه سنندج - کرمانشاه، سنندج - سقز، و سنندج - مریوان را به شدت تحت بازرسی و کنترل دارند. یک سخنگوی کومه له به خبرگزاری پارس گفت که حتی یک ماشین آرد را که امروز صبح از سنندج عازم مریوان بوده است، در ابتدای راه سنندج به مریوان، نیروهای نظامی به سنندج بازگردانده اند(۷) درباره بسته شدن راه های ورودی به شهرهای سنندج و سقز، فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش طی مصاحبه ای گفت:

ص: ۱۱۵۰

۱- در ادامه، در گزارش ۷۰۴ ضمن بازتاب های حوادث کردستان، این گزارش رویتر نیز آمده است. ص۱۱۵۶

۲- روزنامه بامداد ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۱ تا ۳.

۳- مأخذ ۴۱، ص۴.

۴- مأخذ ۴۸، ص۳.

۵- مأخذ ۴۱، ص ۳، خبرگزاری پارس، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۶- مأخذ ۴۱، ص۴.

۷- مأخذ ۴۱، ص۴.

«به علت ناامنی راه ها هیچ راننده ای خودش قبول نمی کند که در جاده ها رفت و آمد کند و ارتش هم نمی تواند کسی را مجبور به رفت و آمد کند. البته شهر سنندج و شهر سقز به وسیله ارتش کنترل می شود که عناصر مسلح دیگری از اطراف وارد شهرها نشوند، و ارتش مانع عبور و مرور مردم عادی نیست و فقط اسلحه و مهمات را بازدید می کند و اگر ببیند، می گیرد.»(۱)وی در مورد ستونی که در سنندج متوقف است گفت: «توقف ستون ارتشی در سنندج به خاطر نشان دادن حداکثر حسن نیت به مردم کردستان و ملت ایران است؛ و الا برای ارتش عبور از یک شهر کار ساده ای است؛ ولی از آن جا که این ارتش اسلامی و ملی است و نمی خواهد یک قطره خون از دماغ کسی بریزد، امر به توقف ارتش داده شد و این نباید حمل بر ضعف ارتش شود، بلکه باید حمل بر مردانگی ارتش و توانایی ارتش باشد. ... ارتش هم اعلام کرده است که برای تعویض یگان ها از شهرهای سنندج و سقز عبور می کند. چرا برادران اهل سقز و سنندج نمی خواهند حسن نیت ارتش را بپذیرند؟»(۲)

۶۹۹

با وجود حوادث روزهای گذشته در منطقه قطور و دره قاسملو، گزارش امروز کیهان حاکی است که اوضاع در آذربایجان غربی نسبتاً آرام است. کیهان در توضیح این موضوع، به اظهارات روز گذشته دکتر حقگو استاندار آذربایجان غربی استناد کرد که گفته بود: «تنها در منطقه قطور، طبق معمول چند شب گذشته، اشرار و مهاجمین مسلح به پاسگاه و پل هوایی قطور تیراندازی کردند که به این تیراندازی ها از سوی مأموران انتظامی پاسخ داده شد و در این تیراندازی ها هیچ گونه تلفات یا خساراتی به نیروهای انتظامی وارد نیامد.»(۳)

در این حال، شهربانی به وزارت کشور درباره وضعی که از صبح امروز در برخی جاده های آذربایجان غربی ایجاد شده است، گزارشی ارسال کرد که در آن آمده است: « در جاده میاندوآب به مهاباد و [جاده] میاندوآب به بوکان، از شروع مناطق کردنشین، به علت وجود خطر، توسط اکراد مسلح و سپاه پاسداران و ژاندارمری از عبور و مرور مسافران جلوگیری به عمل می آید.»(۴)

۷۰۰

علاوه بر سنندج و سقز، منطقه پاوه و نوسود نیز یکی از کانون های ناآرامی های اخیر است که امروز در آن، درگیری ادامه یافت. به ترتیب ساعات نشر گزارش های مربوط، روند حوادث امروز به قرار ذیل است:

به نوشته کیهان امروز که ساعتی بعد از ظهر انتشار یافت، حجت الاسلام پرتوی مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران کرمانشاه گفت: شدت درگیری در ارتفاعات شمالی پاوه واقع در "نوریاب" شدید تر است. زد و خورد در اطراف پاوه همچنان ادامه دارد و مهاجمان بیش از ۴۶ گلوله خمپاره ۱۲۰ به طرف پاسداران پرتاب کرده اند. در روانسر نیز درگیری هایی به وجود آمد و مهاجمان با خمپاره و توپ و سلاح های سنگین به مقر سپاه و نیروهای ارتشی

۱- مأخذ ۴۸، ص۳.

۲- مأخذ۴۸، ص۳.

۳- مأخذ ۲۵، ص۲.

۴- سند شماره ۰۶۳۴۲۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

حمله کردند؛ ولی از تعداد مجروحان اطلاعی نداریم و برای شرکت در عملیات این منطقه نیز هلی کوپتر اعزام می شود(۱)

در ساعت ۲۰، روابط عمومی سپاه کرمانشاه اعلام کرد: تا این ساعت، درگیری در پاوه، روانسر و جوانرود و روستاهای اطراف ادامه دارد. گزارش این مرکز حاکی است: مهاجمان مسلح، با انواع سلاح های سنگین و سبک نقاط مذکور را زیر آتش گرفتند که پاسداران انقلاب و پرسنل ارتش نیز به این حملات پاسخ دادند. به موجب گزارش رسیده، در پاوه دو نفر از پاسداران طی این درگیری ها زخمی شد ند و چندین خانه روستایی نیز بر اثر اصابت گلوله خمپاره ویران گشت.(۲)

روزنامه جمهوری اسلامی در ادامه گزارش این اخبار افزود: بنا به آخرین گزارش رسیده در ساعت ۲۰ دیشب، این درگیری ها به طور پراکنده، علاوه بر مناطق فوق، در باینگان و نوسود نیز ادامه دارد.

در ساعت ۲۳:۴۵، سپاه غرب کشور طی تلفنگرامی به سپاه تهران اطلاع داد: «گروهان کلاه سبزها و گروهان ژاندارمری "نوسود" به وسیله افراد حزب دمکرات و عوامل بعث عراق خلع سلاح شده اند و مقدار هفت تن مهمات و سلاح های مختلف به دست آنها افتاده. یگان هم اکنون در دست مزدوران است. افراد خلع سلاح شده، هم اکنون گروگان هستند. آنها را قصد دارند از جاده مریوان به مهاباد ببرند. سلاح های سنگینی که الآن به دست حزب دمکرات افتاده است، عبارتند از: ۱. خمپاره انداز ۸۱ م.م، ۲. مسلسل کالیبر ۵۰؛ ۳. تفنگ ۵۷؛ ۴. تفنگ ۱۰۶ م.م؛ ۵. تفنگ ژ۳. این اطلاعات به وسیله چند نفر از یگان که موفق به فرار شده اند، در اختیار سپاه پاوه قرار گرفته است.»(۳)

در این حال، تشکیلات منطقه اورامانات حزب دمکرات کردستان، امروز تلگرافی به امام خمینی مخابره کرد و رونوشت آن را برای ریاست جمهوری، شورای انقلاب، صدا و سیما، دفتر سیاسی حزب دمکرات مهاباد، و روزنامه های اطلاعات، کیهان، بامداد، جمهوری اسلامی، و نامه مردم ارسال داشت. در این تلگرام، حزب دمکرات به خلع سلاح سپاه(۴) و ارتش و گروگان گیری از آنها در نوسود اعتراف کرده است؛ ولی از آن به این صورت دفاع نموده است: «با توجه به اعمال مشکوک پاسگاه ژاندارمری و واحد ارتش مستقر در نوسود و هجوم ستونی دیگر به همراه پاسداران از پاوه به بخش باینگان و قصد هجوم به نوسود، ما مجبور به خلع سلاح یگان های فوق در نوسود و نگاهداری پرسنل آن شدیم. از جناب عالی تقاضا داریم که بیش از این اجازه ندهید که جنگ افروزان موجود در دولت و ارتش و سپاه

۱- مأخذ ۲۵، ص۹.

۲- مأخذ ۸ ص۴.

۳- سند شماره ۶۳۴۱۵۰مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سپاه غرب کشور، به سپاه تهران، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۴- یادآوری می شود که بعد از انتشار این خبر در مطبوعات، روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه خلع سلاح نیروهای سپاه را در منطقه پاوه به وسیله حزب دمکرات شدیداً تکذیب کرد. (روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۴، ش ۲۶۰)

پاسداران، کردستان را دوباره صحنه اجرای مقاصد شوم خود بنمایند.»(۱) در آخر تلگرام، حزب دمکرات با اشاره به این که آماده جانبازی و مقابله با تجاوز خارجی در مرزهای کشور است، تهدید کرد: «لیکن عدم عقب نشینی ارتش و سپاه پاسداران و اجیرشدگان [پیشمرگان کُرد مسلمان] در منطقه پاوه و باینگان و جوانرود و انجام هرگونه عکس العمل منفی، با سرنوشت نظامیان دستگیر شده بستگی دارد.»(۲)

یادآوری می شود که روز گذشته نیز کمیته مرکزی حزب دمکرات نامه ای به امام خمینی نوشته بود و ضمن انفجار آمیز خواندن اوضاع کردستان، همراه با تهدید و نیز با ابراز برخی وفاداری های مورد نظر افکار عمومی، از امام خمینی خواسته بود که طرح شش ماده ای پیشنهادی این حزب را بپذیرد و اعلام کند، تا اوضاع منطقه سر و سامان یابد.(۳)*(۴)

۷۰۱

امروز دفتر خبرگزاری پارس در سنندج گزارشی با عنوان "نامه سرگشاده حزب دمکرات به احزاب و سازمان های ملی و مترقی ایران" ارسال کرد. در شروع این گزارش، خبرگزاری پارس می نویسد: «امروز نامه سرگشاده ای از سوی حزب دمکرات کردستان ایران به احزاب و سازمان ها و شخصیت های ملی و مترقی در سراسر ایران انتشار یافت.» در گزارش مزبور، متن کامل این نامه سرگشاده، درج شده که در آن آمده است:

«با درودهای فراوان! در مرحله حساس فعلی که انقلاب شکوهمند مردم ایران از داخل و خارج، آماج توطئه های شوم مرتجعین و سرسپردگان امپریالیزم جهانی به سرکردگی امپریالیسم امریکا گردیده است، حزب دمکرات کردستان ایران وظیفه خود می داند توجه احزاب و سازمان ها و شخصیت های ملی و مترقی و به طور کلی همه مردم ایران را به سوی واقعیت اوضاع کردستان جلب نماید. بیش از یک ماه است که یک بار دیگر لشکرکشی عناصر مشکوک و بدخواهان خلق های ایران به سوی کردستان شروع شده و در شمال و جنوب، درگیری هایی پراکنده از سرگرفته شده است. اوضاع و احوالی که بر منطقه حکم فرما است، مردم این سامان را به یاد روزهای قبل از جنگ تحمیلی تابستان ۱۳۵۸ کردستان می اندازد. بیش از دو ماه است که مناطق اورامانات و جوانرود، در محاصره اقتصادی قرار دارد و تلاش احزاب و سازمان ها و شخصیت های مسئول برای رفع این محاصره از طرف دولت، بی نتیجه مانده است. همه شواهد نشان می دهد که بداندیشان و جنگ افروزان درصدد [تحمیل] یک جنگ خانمانسوز دیگر به مردم کردستان هستند.»(۵)

ص: ۱۱۵۳

۱- مأخذ ۴۱، ص۱و۲، سنندج - خبرگزاری پارس، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۲- ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول گزارش ۷۰۰: متن کامل تلگرام تشکیلات اورامانات حزب دمکرات به امام خمینی. ص۱۱۸۴

۳- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم گزارش ۷۰۰: متن نامه مورخ ۲۹/۱/۱۳۵۹، ارسالی از کمیته مرکزی حزب دمکرات به امام خمینی. ص۱۱۸۴

۴- مأخذ ۱۴، ص۳.

۵- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳۱، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱، سنندج - خبرگزاری پارس، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

در پایان این نامه سرگشاده آمده است:

«حزب ما بارها اعلام داشته و در این جا نیز تأکید می کند که در مقابله با تجاوز نیروی خارجی و از جانب هر دولتی که باشد، با تمام قوا به مقابله برخواهد خواست و در عین حال، ضروری می داند یک بار دیگر هشدار بدهد که حمله به دستاوردهای انقلاب ایران و جنبش کردستان را تحت هیچ پوششی تحمل نخواهد کرد. حزب ما با احساس مسئولیتی که در برابر مردم کردستان و به طور کلی مردم ایران و انقلاب ایران به عهده دارد، هیچ گاه اجازه نخواهد داد که کردستان، این تنها سنگر آزادی و دمکراتیک در ایران، به میدان تاخت و تاز نیروهای وابسته به امپریالیسم و رژیم سرنگون شده پهلوی تبدیل شود. کردستان باید همچنان به صورت دژ تسخیرناپذیر انقلاب و آزادی و دمکراسی باقی بماند. حزب دمکرات کردستان ایران و سازمان های انقلابی و شخصیت های میهن پرست انتظار دارند صدای اعتراض خود را علیه تحریکات عوامل جنگ افروز بلند نمایند و دولت و مقامات مسئول را به عوامل شوم جنگ و برادرکشی در کردستان آشنا کنند و از آن برحذر دارند. به نظر حزب دمکرات کردستان ایران، احزاب و سازمان های مترقی و ملی و شخصیت های آزادی خواه و میهن پرست وظیفه دارند افکار عمومی ایران را به واقعیت و اوضاع کردستان آشنا سازند و آن را علیه سیاست ایجاد اغتشاش و برادرکشی بسیج نمایند.

به امید همبستگی هر چه بیش تر نیروهای مترقی ایران در راه تحقق بخشیدن و هدف های دیرینه خلق های میهن ما.»(۱)

۷۰۲

هم زمان با درگیری های مسلحانه محلی گروه های مسلح مخالف نظام، جنگ روانی نیز به وسیله آنان در سطح کشور جریان دارد. در پاسخ به این تهاجمات تبلیغاتی، امروز بنی صدر در جایگاه فرمانده کل نیروهای مسلح، در سمیناری مربوط به مسائل دفاعی و امنیت ملی، ضمن سخنان مفصل خود، به نقادی، سرزنش و تهدید گروه های مزبور پرداخت. وی اظهار داشت: «اسلام بدون استقلال معنی پیدا نمی کند و شما ممکن نیست بتوانید از استقلال حرف بزنید بدون این که وحدت ملی داشته باشید. ... این گروه هایی که در این جا و آن جای کشور هستند و ... وابسته به قدرت های خارجی هستند که]این[تجربه سیاسی ۳۰ ساله ما از مبارزه است.»

بنی صدر حزب توده را مثال زد: «ما می دانیم که حزب توده، پدیده امروز نیست؛ در حالی که هر بار این ملت تکان خورد این نیرو از پشت به ما خنجر زد. ... حال اگر این حزب توده فردا بیاید و بگوید بر اساس همان حرف های خودتان اداره فلان استان را به ما بدهید تا رهبری کنیم، من به جای خودمختاری به آنها سرب خواهم داد. من این را قبول دارم، ولی به تو نمی دهم.»

ص: ۱۱۵۴

۱- همان، ص ۲، سنندج - خبرگزاری پارس، ۳۰/۱/۱۳۵۹، کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

وی در مثالی دیگر تلویحاً از عبدالرحمان قاسملو دبیرکل حزب دمکرات کردستان یاد کرد و گفت: «یکی از همین آقایان که فعلاً علمدار خودمختاری در بخشی از کشورمان شده است، وقتی ما در اروپا می خواستیم مجله ای چاپ کنیم، به همراه عده ای مارکسیست آمد و اظهار همکاری کرد؛ ولی برای همکاری خودش با ما شرط گذاشت ... که ما یک قیراط علیه روسیه نگوییم. ما هم گفتیم نه نمی پذیریم؛ چون همکاری شما را برای به راه آمدن می خواستیم، نه این که درمانده کمک شما بودیم. حالا همین آقا می آید به من می گوید ... ما حاضریم دوش به دوش ارتش از مرزهامان دفاع کنیم. حالاـ دیروز (۲۹/۱/۱۳۵۹) هم تلگراف بلند بالایی برای امام فرستاده اند که ما ارتش نمی خواهیم، ما خودمان از مرزها دفاع می کنیم، لازم نیست ارتش به این منطقه بیاید. تو اگر دفاع کننده بودی دستت را بر گلوی انقلاب نمی گذاشتی. تویی که دو هفته پیش برای کمک به بعثی های عراق در دره قاسملو آن بازی را راه انداختی، به ستون ارتش حمله کردی، کمی صبر می کردی این وابستگی را که همه کشور ما را سایه شوم افکنده از بین ببریم بعد نوبت سرکار بشود. کمی شرم کن. تو چطور می گویی من که منتخب این ملتم باید دفاع را بدهم به دست تو که جرئت نداری از سوراخت بیرون بیایی. دفاع از مرز خوب است، ولی به دست نمایندگان این ملت.»

بنی صدر در آخر سخنان خود بازهم به کردستان پرداخت و گفت: «همه این گروه ها مثل آن آقا در کردستان گمان می کنند که ما اگر در کردستان عمل نمی کنیم، از قشون اشرار ایشان می ترسیم؛ نه جانم، ما فکر می کنیم که افکار عمومی با تو مخالفند و با کشورشان موافق، و بدون خونریزی مایلند غائله را خاتمه دهند؛ ولی باید بدانی که معنی این کار این نیست که اگر ناچار شدیم انتخاب کنیم، به تو روی آوریم. این دستور دینی ما است. ... اگر لازم باشد، به خاطر اصل وحدت، با تمام وجود تمام فروع را فدای آن خواهیم کرد. خواهند دید که می کنیم.»(۱)

در همین راستا امروز رئیس ستاد مشترک ارتش، تیمسار شادمهر، نیز درباره حوادث اخیر غرب کشور صحبت کرد و درباره جریان های سیاسی مسلح این منطقه شدیداً به موضع گیری پرداخت و گفت: «آن ها در گفتارشان صادق نیستند. می خواهند تکالیف خود را به امپریالیزم عمل کنند؛ چه آنها که در عراق هستند و چه آنها که سردمدار آشوب های داخلی هستند.»

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۲ و ۱۶.

وی افزود: «متأسفانه ملت کُرد از این مسائل ناآگاه هستند؛ گرچه آنها متأسف هستند از این که سال ۵۸ گذشت و آن اعتباری که برای عمران منطقه تعیین شده بود، جذب نشده بود و این حوادث باعث شد که مردان خانواده ها، در استان های دیگر مشغول کار شوند.» شادمهر گفت: «اما چون مردم آرامش طلب کُرد، مسلح نیستند، گرفتار افرادی هستند که مسلح هستند و پایبند به اخلاق نیستند.» وی درباره هیئت ویژه و مذاکره با گروه های سیاسی در کردستان گفت: «اعمال آنان در مقابل ارتش نشان دهنده نیت و طرز فکر آنها است. ما با آنها مذاکره نداریم. آنها افراد مسلح غیرمجاز هستند که در مقابل برادران سربازشان ایستاده اند و هر جا که توانستند وسایل کشتن آنها را فراهم کرده اند.»(۱)

۷۰۳

نظر به این که بخش عمده ای از نیروهای مسلح هوادار نظام را که به کردستان اعزام می شوند، نیروهای مردمی داوطلب تشکیل می دهند، نفوذ گروه های مسلح مخالف نظام از این طریق امری قابل پیش بینی و طبیعی است. از سوی دیگر، اشخاص و نهادهای مسئول نیز با تدابیر مختلف، می کوشند مانع این امر بشوند؛ از جمله امروز "عملیات سپاه کرمانشاه" درخواست ذیل را برای "عملیات تهران" ارسال کرد: «لطفاً ترتیبی اتخاذ فرمایید که کلیه نیروهای اعزامی به غرب اعم از سپاهی، کمیته ای، ضربتی، جهاد سازندگی، خبرنگاران و سایر گروه ها و مردم با تجهیزات کامل و وسیله نقلیه و با شناسایی دقیق و برگه معرفی معتبر به عملیات غرب معرفی شوند تا ضد انقلاب نتواند از این طریق به مناطق جنگی راه پیدا کند. در ضمن، نیروهای غیرسپاهی نباید درخواست کمک مالی نمایند.»(۲)

۷۰۴

در بازتاب حوادث اخیر سقز، خبرگزاری رویتر گزارش داد:

«جنگ شدید میان نیروهای دولتی و چریک های کُرد، امروز برای دومین روز متوالی در سقز ادامه داشت و به گفته اهالی محل، تاکنون ۱۴ نفر در این جنگ ها کشته شده اند. یکی از اعضای شورای شهر سقز در تماسی تلفنی به خبرگزاری رویتر گفت نیروهای ارتش از یک پادگان مشرف به شهر، به داخل شهر شلیک می کنند و هلی کوپتر ها و هواپیماهای جنگی، بر فراز شهر در حال پرواز هستند. وی گفت: "حدود ۵۰ نفر در شهر کشته شده اند و بازار اصلی شهر زیر آتش قرار دارد و بسته است". یک منبع دیگر در سقز گفت: ۱۴ نفر از جمله ۲ چریک کُرد کشته شده و ده ها نفر زخمی شده اند. این منبع گفت یک مسجد تبدیل به بیمارستان شده است، چون بیمارستان شهر دست ارتش است. وی افزود: افسران ارتش در سقز اظهار می دارند ۴۰ سرباز در جریان نبردهای سقز کشته شده اند؛ ولی یک سخنگوی ارتش در تهران این رقم را تکذیب کرد و گفت فقط ۳ نفر از نیروهای ارتش کشته شده اند.»(۳)

۱- مأخذ ۴۸، ص ۱ و ۲.

۲- سند شماره ۰۶۳۴۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: پیام رمز عملیات سپاه کرمانشاه، به عملیات تهران، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۳- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳۰، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۵، تهران - خبرگزاری رویتر، ۱۹ آوریل ۱۹۸۰.

رادیو لندن نیز امروز در بخش فارسی خود، چندین گزارش از اوضاع سقز و سنندج پخش کرد. در یکی از این گزارش ها آمده است:

«در قلب کردستان جنگ شدیدی بین چریک های کُرد و نیروهای دولتی ایران درگرفته و شاید این آغاز برخورد دامنه داری بین کُردها و نیروهای دولتی باشد. ... خبرنگار ما می نویسد: دکتر قاسملو، رهبر حزب دمکرات کردستان گفت یادداشتی برای آیت الله خمینی فرستاده شده است که در طی آن، برای آخرین بار از او خواسته شده که طبق گفته قاسملو دست از حملات خود به مردم کُرد بردارد و همچنین در این یادداشت آمده است اگر جمعیت کُرد مورد حمله قرار گیرند، از خود دفاع خواهند کرد. [اکنون] این رویداد در شهر سقز پدید آمده است و به فاصله ۱۸۰ کیلومتر در جاده کوهستانی سنندج، طبق گزارش، ۶۰ هزار تن از مردم راه عبور یک واحد ارتشی را، که فرودگاه را در خارج شهر در اختیار دارد، مسدود کردند. در طی بیانیه مشترک از جانب سه گروه اصلی کُرد آمده است اگر نیروهای نظامی بخواهند به زور وارد شهر شوند، سه جمعیت کُرد دست به جنگ خواهند زد. منابع کُرد می گویند ارتش کلیه راه های موجود را به کردستان بسته است. کُردها می گویند در شهر سقز سربازها از قرار گاه های خود خارج شده و در ساعت ۴ بامداد، پلی را که به روی یکی از جاده ها ساخته شده، در دست گرفتند. جنگ به سرعت در گرفت و کردها می گویند ارتش از سلاح های سنگین استفاده کرده است. کُردها می گویند دو هلی کوپتر مجهز به مسلسل را سرنگون کردند. همچنین کردها می گویند دو تانک ارتشی را از کار انداخته و چهل سرباز را کشته اند؛ ولی ارتش در مقابل می گوید فقط دو سرباز کشته شدند. کُردها می گویند هشت تن غیرنظامی و سه چریک از آنها کشته شدند. در یکی از مساجد، یک بیمارستان موقتی برپا شد؛ چون ارتش بیمارستان اصلی شهر را تحت تصرف درآورده است. منابع کُرد می گویند که عده ای از سربازان دولتی از جنگ با کُردها خودداری کرده و یا این که به کردها پیوسته اند. در سنندج شایع است که پنج سرباز اعدام شده اند؛ اما خود منابع کُرد می گویند که نمی توانند این گزارش را تأیید کنند.»(۱)

در گزارشی دیگر از رادیو لندن، علاوه بر سقز، به درگیری های دره قاسملو و پاوه نیز اشاره شده است. در این گفتار، پس از اعلام این خبر که "در شهر سقز، برای دومین روز متوالی نبرد ادامه دارد" آمده است: «کُردان عقیده دارند که علت کشمکش، حمله هماهنگ نیروهای ارتش به منظور تسلط بر مناطق کوهستانی کردستان و بیرون آوردن آن مناطق از چنگ چریک های کرد هستند. ... طبق گزارشی که از سقز رسیده است، ارتش بیش از ۴۰ تن سرباز تلفات داده است. منابع ارتشی در تهران می گویند فقط ۲ یا ۳ تن کشته شده اند. حزب دمکرات کردستان می گوید که با سربازان ارتش دعوا و مرافعه ای ندارد و علت جنگ را زیر سر فرمانده محلی ارتش می داند.»

۱- همان، ص ۸ و ۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

در ادامه گزارش، گوینده بی.بی.سی. می افزاید: «می گویند که فرمانده مزبور مصمم بود که شهر را مورد حمله قرار دهد. ... همچنین منابع حزب دمکرات کردستان می گویند یک واحد ارتشی که از شمال به طرف کردستان در حرکت بود، در دره قاسملو که اخیراً صحنه زد و خوردهای زیادی بوده است مورد حمله قرار گرفت و تلفات زیادی به آن وارد شد. کردها می گویند فقط ۱۲ سرباز، جان سالم به در برده اند. همچنین کُردها می گویند که در منطقه پاوه، نزدیک مرز عراق، سربازخانه ای را در اختیار گرفتند. آنها می گویند بعد از دستیابی به کلیه سلاح های موجود، سربازها را آزاد کردند.»(۱)

همچنین امروز یک ترسیم کلی از وضع غرب کشور را یک مفسر بی.بی.سی. به شرح زیر ارائه کرد: «از جنگ های شدید شش ماه پیش تاکنون، کردستان در دست پیشمرگان یا چریک های کُرد بوده است. پیشمرگان، پاسداران انقلاب را از کردستان بیرون رانده و در واقع ارتش را نیز خنثی کردند. سربازان ارتشی از روی ترس و یا احتیاط، بدون سلاح های خود به خیابان های شهر می آیند. در حاشیه مناطق کوهستانی، اغلب، زد و خوردهایی درمی گیرد. نه صلح برقرار است و نه جنگ و کُردها انتظار داشتند که نیروهای دولتی دست به حمله بزنند و اکنون عقیده دارند که این همان حمله محتمل است.»(۲)

۷۰۵

در ترکمن صحرا آرامش حاکم است؛ اما پاره ای تلاش ها که بیش تر برای تداوم امیدواری به تحرکات احتمالی آینده انجام می شود، مورد توجه نیروهای انتظامی محلی قرار گرفته است. امروز اطلاعات ژاندارمری به معاونت امور انقلاب نخست وزیری گزارش داد:

«اطلاع واصله حاکی است:

۱. آقای " الف "(۳) و بقیه عوامل ستاد فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن صحرا، مشغول تجدید سازمان و فعالیت زیرزمینی هستند. ضمناً از طریق کردستان، چریک های فدایی خلق در ایام نوروزی در منزل چهار نفر سران خلق ترکمن که ترور شده بودند، اجتماع و سخنرانی هایی نموده اند.

۲. شخصی به نام "الف.ج."** که مأمور اداره برق شهرستان گنبد می باشد، با چریک های فدایی خلق همکار بوده و نامبرده مرتباً اعلامیه ها و نامه های چریک های فدایی و اعضای ستاد منحله خلق ترکمن را به قریه "تاتار علیا" و دیگر قرا ی اطراف گنبد برده، پخش و توزیع می نماید. ضمناً در منزل شخصی خود، دارای سه قبضه اسلحه ژ ۳ و یک قبضه اسلحه یوزی می باشد.»(۴)

۷۰۶

روزنامه نامه مردم، ارگان حزب توده، برنامه ترویجی و تبلیغی خویش را با شیوه های مختلف مستقیم و غیرمستقیم ادامه می دهد؛ از جمله در قالب ارائه اخبار و مقالات. در این جا پنج

۱- همان، ص ۱۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۲- همان، ص ۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۳- و ** در سند نام کامل آمده است.

۴- سند شماره ۰۴۲۴۹۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری ج.ا.ا. - رکن ۲(دایره اطلاعات)، به نخست وزیری (معاونت امور انقلاب)، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

گزارش خبری گوناگون ذکر می شود که جنبه های مختلف مورد نظر حزب توده، در آنها لحاظ شده است. موضوعات این گزارش ها عبارتند از: حمایت از شوروی در قالب حمایت از دولت کنونی افغانستان، تأکید بر خطرها و تهدیدات جریان های مائوئیستی و نیز جریان های وابسته به سلطنت طلبان، حمایت از مجاهدین خلق در قالب انتقاد به مخالفان این سازمان و برخوردهای غیراصولی آنان، و ترویج گرایش های ضد سرمایه داری و ضد فئودالی عناصر و نهادهای داخل نظام. موارد یاد شده در قالب خبرهای زیر ارائه شده است که به ترتیب ذکر می شود.

«عبدالحلیم خدام، وزیر خارجه سوریه، در مصاحبه ای با روزنامه الجزایری المجاهد گفت که امپریالیسم امریکا تلاش دارد نظر اعراب را به سوی افغانستان منحرف سازد و بدین ترتیب کشورهای عربی را وادار کند که دشمن اصلی را نادیده بگیرند. خدام اضافه کرد که امکان ندارد اروپا بتواند مسئله فلسطین را حل کند؛ چون سیاست کشورهای اروپای غربی دنباله روی از سیاست امریکا است؛ مگر آن که اروپای غربی سیاست مستقلی اتخاذ کند.»(۱)

«اعلامیه گروهک مائوئیستی و ضدانقلابی "کنفدراسیون دانش آموزان و دانشجویان ایرانی" به دستور مدیر عامل سازمان گوشت کشور در تابلوهای این سازمان نصب شد. کارکنان سازمان گوشت کشور روز ۳۰ فروردین هنگامی که به محل کار خود رفتند، اعلامیه های این گروهک ضدانقلابی را در تابلو آگهی اداره مشاهده کردند. مضمون اعلامیه همان طور که از این گروهک ها انتظار می رود، مربوط به افشاگری توطئه ابرقدرت روس در سرنگونی جمهوری اسلامی بود.»(۲)

«اخیراً عوامل امپریالیسم امریکا و ضدانقلاب دست به فعالیت دامنه داری در شهر کازرون زده اند. نمونه ای از این اعمال ضدانقلابی نوشتن شعارهای جاوید شاه، درود بر افسران دلیر ارتش شاهنشاهی، پاینده باد خاندان جلیل پهلوی، بر دیوارهای شهر و خصوصاً سر در آموزش و پرورش است.»(۳)

«کیوسک نشریات سازمان مجاهدین خلق واقع در فلکه فیض اصفهان، روز شنبه ۳۰ فروردین ماه ساعت ۴ صبح به وسیله عده ای عناصر مشکوک به آتش کشیده شد. ما این اعمال ضدانقلابی و مغایر قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران را با هر بهانه و زیر هر نام انجام گیرد، به سود دشمنان انقلاب ایران به ویژه امپریالیسم امریکا می دانیم و آن را به شدت محکوم می کنیم.(۴)

«تقی حسانی دادستان انقلاب اسلامی بوشهر که حکم دادستانی وی اخیراً از طرف مقامات دادستانی کل انقلاب لغو شده، روز ۱۹ فروردین طی یک سخنرانی که به عنوان خداحافظی در استادیوم تختی این شهر ایراد کرد، به افشاگری در مورد نفوذ عوامل مشکوک در دادگاه های انقلاب پرداخت. ... تقی حسانی اظهار داشت که اسامی ساواکی های استان بوشهر برای اعلام در اختیار وی قرار نگرفته و دادیار دادگاه انقلاب بوشهر لیست ساواکی های بهداری را در گاوصندوق گذاشته و کلید آن را هم نزد خود نگاهداشته است.

۱- روزنامه نامه مردم، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص ۸.

۲- روزنامه نامه مردم، ۱۲/۳/۱۳۵۹، ص ۸.

۳- مأخذ ۷۳، ص ۷.

۴- روزنامه نامه مردم، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

دادستان سابق انقلاب اسلامی بوشهر همچنین اعلام کرد که فئودال ها و سرمایه داران بزرگ وابسته که از جانب وی به دادگاه فراخوانده می شدند، توسط همان عوامل که سوء استفاده های بالا را به عمل آورده اند یا آزاد می شدند و یا از حیطه مسئولیت دادگاه انقلاب بوشهر فراری داده می شدند. در این مراسم، گروه زیادی از اهالی بوشهر با شعارهای "دادستان انقلاب ابقا باید گردد" حمایت خود را از تقی حسانی اعلام کردند. نماینده سپاه پاسداران نیز در این مراسم ضمن سخنانی، حکم تعلیق دادستان انقلاب بوشهر را محکوم کرد و حمایت پاسداران از وی را اعلام کرد.»(۱)

۷۰۷

حزب جمهوری اسلامی که در مقابله با تلاش های تبلیغاتی گروه های مارکسیستی از جمله حزب توده، فعال است، طی اعلامیه ای خطاب به مدیریت رادیو تلویزیون اعلام کرد: «پیرو دعوت آن مدیریت محترم درباره بحث ایدئولوژیک، حزب جمهوری اسلامی که آمادگی خود را برای تشکیل جلسات بحث آزاد چه در تلویزیون و یا در دانشگاه و مسجد و هر جای دیگر، از طریق بیانیه و نامه بارها اعلام کرده است، با استقبال شدید از این اقدام سازنده، برادر حجت الاسلام آقای علی اکبر هاشمی رفسنجانی را برای شرکت در بحث "زیربنا چیست" معرفی می نماید.»(۲)

۷۰۸

علاوه بر مخالفان پرقدرت غیرمذهبی که از سابقه انقلابی و تشکل نیرومند و نوعی مشروعیت در محافل خواص برخوردارند، نظام جدید در بعضی جنبه ها با منتقدان مذهبی پرقدرتی نیز روبه رو است؛ مخالفانی که مخالفتشان نه از موضع مخالفت با اساس عقیدتی نظام است، بلکه مخالفت با برخی روش ها و الزامات برخاسته از ارزش های جدید انقلاب می باشد. برخی مراجع تقلید در زمره این دسته هستند. مصاحبه امروز آیت الله سید صادق روحانی از جمله این موارد است که در حاشیه مسئله مزبور (برخورد با برنامه های اصلاحی جدید) اختلالاتی را نیز در سیاست خارجی کشور ما موجب شد. روزنامه انقلاب اسلامی در این باره نوشت:

«آیت الله سید صادق روحانی در یک مصاحبه مطبوعاتی که در منزل ایشان با حضور خبرنگاران داخلی و خارجی صورت گرفت، نقطه نظرات خود را پیرامون مسائل جاری در مملکت اظهار داشتند. آیت الله روحانی ابتدا طی سخنان کوتاهی به مسئله اصلاحات ارضی پرداخته و پس از اشاره کوتاهی به درج برخی از مقالات در مطبوعات پیرامون اصلاحات ارضی اعتراض نموده و افزودند: این اصلاحات نیست، بلکه افسادات است.»(۳)

به گزارش بامداد «آیت الله روحانی در توضیح این مطلب با اشاره به اینکه نباید زمین را از کسی که روی آن زحمت کشیده بگیرند و به دیگران بدهند و یادآوری اینکه در ایران زمین های مستعد کشاورزی بسیار است، تأکید کرد که اگر قرار است اصلاحاتی بشود باید

۱- مأخذ ۷۳، ص ۷.

۲- مأخذ ۵۵، ص ۱.

۳- مأخذ ۶۵، ص ۱۵.

دولت این اراضی را به زارعین و مردم بدهد و از درآمد نفت و معادن مقداری به عنوان وام بلاعوض در اختیار این زارعین برای کشت قرار دهند.» به نوشته بامداد «آیت الله روحانی سپس با اشاره به این طرح و طرفداران آن گفت: قانون اساسی ما می گوید احکام و قوانین و طرح هایی که اجرا می شود باید طبق موازین اسلام باشد و اینکه چه قانونی مخالف اسلام است و چه قانونی مخالف اسلام نیست ممیز مشخص هم علما هستند و سپس یادآور شد: این طرحی که دارند اجرا می کنند خلاف قانون اساسی است.»(۱)

به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی آیت الله روحانی همچنین اظهار داشت: «ما با اصلاحات ارضی موافقیم و بهترین اصلاحات ارضی آن است که با اسلام موافقت داشته باشد و چنانچه طرحی به تصویب رهبر انقلاب برسد، ما تسلیم ایشان هستیم و مورد قبول ما نیز هست؛ نه این که عده ای بدون شناخت از اسلام، اصلاحات را مطرح کنند. آن گاه به نوشته های استاد رضا اصفهانی اشاره نموده و افزود: من نمی دانم رضا اصفهانی کیست و اصلاً سواد دارد یا ندارد.»(۲)

به نوشته بامداد: «آیت الله روحانی در مورد عراق با اشاره به پیروزی مردم ایران بر رژیم گذشته و نقش اعتقاد و ایمان در این پیروزی گفت: در اوایل انقلاب و در آن موقعیت عراق اعلام کرد که جزایر سه گانه مال ما است و ما هم گفتیم اگر عراق این ادعا را بکند ما هم ادعا می کنیم بحرین مال ما است و نتیجه این شد که عموم ممالک عربی به عراق حمله کردند.»(۳)

آیت الله روحانی سپس به عکس العمل دکتر یزدی اشاره کرد و گفت: «اما دکتر ابراهیم یزدی وزیر امور خارجه، تلفنی به من گفت این گفته شما سر و صدا در ممالک عربی به وجود می آورد و خواهش می کنیم از گفته خود باز گردید. بالاخره خودشان در سخنانشان مرا یک شخص بدون مقام در دستگاه دولتی به حساب آوردند. حال به نتیجه رسیدند که حرف من در آن موقع درست بوده است؛ زیرا دولتی که طرح جدا شدن بحرین را امضا نموده بود، از نظر ما دولتی غیرقانونی بود.»(۴)

به گزارش بامداد آیت الله روحانی افزود: «این کارها سبب شد به اینکه می بینیم الآن عراق با چه قدرتی ادعا می کند و حالا شروع کرده اند به اینکه اگر عراق ادعا کند ما می گوییم بغداد و مدائن مال ما است آن وقت که یک حرف حسابی راجع به بحرین می زدیم و دنیا پسند بود اینها حالا راجع به بغداد می گویند که دنیا از ما قبول نمی کند. آیت الله روحانی سپس گفت:

۱- روزنامه بامداد، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۲- مأخذ ۶۵، ص ۱۵.

۳- مأخذ ۸۰، ص ۹.

۴- مأخذ ۶۵، ص ۱۵.

اگر واقعاً بگذارنـد مردم با روحانیون باشـند و روحانیون نظر بدهند الآن همان وحدت و اتحاد همه باقی است. الآن عراق که سـهل است بزرگ تر از آنها هم اگر بداند که طرفش روحانیت یا شخص امام خمینی است خودشان می فهمند که مغلوب خواهند شد.»(۱)

به نوشته بامداد: «در مورد مسلمانان شوروی آیت الله العظمی روحانی گفت: ما به حساب یک فرد روحانی نه به حساب یک مسئولیت در مملکت مدعی هستیم که بین ۵۰ الی ۶۰ میلیون مسـلمان که در شوروی هسـتند بایـد در انجام مراسم مـذهبی روابطشان با ما باشد یعنی نه تنها من، مراد ما یعنی روحانیت اسـلام، روحانیت شیعه هم نمی گوییم یا قم یا نجف و مصر باشد باید ممالک اسلام وظیفه مسلمانان آنجا را تعیین کنند. آیت الله العظمی روحانی سـپس یادآور شـد: اینکه می گوییم نه اینکه دخالت در امور شوروی بکنیم، کاری به کار مملکت نداریم. در مورد اینکه خطری ممکـن اسـت برای ایران از سـوی شـوروی وجـود داشـته باشـد آیت الله العظمی روحـانی گفت: خطری برای ایران خیـال نمی کنم باشـد. آیت الله روحانی سپس به سازش های سیاسی دو ابرقدرت اشاره کرد و گفت: باید دست همه آنها از ممالک اسلامی قطع شود.»(۲)

به گزارش روزنامه انقلاب اسـلامی: «آیت الله روحانی ضمن اشاره به ملاقات اخیر شان با آیت الله العظمی امام خمینی و این که چه مسائلی مطرح گردیده، گفتند: قبل از ورود من به اتاق امام، پزشـکان پیش من آمدند و گفتند امام حالشان خوب نیست و اگر هر شـخص دیگری می خواست با امام ملاقات کند، نمی گذاشتیم؛ اما شـما تشـریف آورده اید؛ ولی خواهشمان این است که مسائلی را با امام مطرح نکنید عصبانی بشود. من هم از طرح بعضی از مسائل با ایشان خودداری کردم؛ در صورتی که حال ایشان بسیار خوب، شاد و خندان بودند.»(۳)

در بازتـاب اظهـارات یـاد شـده، خبرگزاری فرانسه گزارش داد: آیت الله صـادق روحـانی یکی از رهبران مـذهبی ایران اعلام کرد چنانچه عراق به ادعـای خود برای سه جزیره ایرانی دهانه هرمز که در سال ۱۹۷۱، به وسـیله ارتش ایران به این کشور الحاق شـد، ادامه دهند، ایران باردیگر مدعی الحاق بحرین به ایران می شود.(۴)

خبرگزاری مزبور در ادامه یادآوری کرد که بحرین در سال ۱۹۷۱، به دنبال میانجی گری سازمان ملل متحد، استقلال یافت.

۷۰۹

بیانیه ای که امروز با امضای انجمن های اسـلامی و سازمان های دانشـجویان مسلمان کشور، در روزنامه جمهوری اسلامی منتشر شد، در واقع یک اعلام رسـمی در معرفی اصلی ترین عنصـر طرف بحران اخیر دانشـگاه ها محسوب می شود. روزنامه جمهوری اسـلامی نوشت که بیانیه مزبور "در رابطه با تصفیه سراسری در دانشگاه ها" صادر شده است. یادآوری می شود انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان، در واقع همان عنوان تشکیلاتی ائتلاف

۱- مأخذ ۸۰، ص ۹.

۲- مأخذ ۸۰، ص ۹.

۳- مأخذ ۶۵، ص ۱۵.

۴- مأخذ ۶۸، ص ۷.

دانشجویان مسلمان هوادار مشی سیاسی امام خمینی در دانشگاه های سراسر کشور است و نمایندگان این تشکل ها، با عنوان دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، در ماجرای "لانه جاسوسی" حضور دارند. آنان در این بیانیه، در واقع به نوعی از تداوم "وضعیت انقلابی" در عرصه دانشگاه ها، البته ذیل دفاع از "نظام جدید"، دفاع کرده اند و به تبیین آن پرداخته اند.

در شروع بیانیه، این عبارت از پیام نوروزی امام خمینی درج شده است: «باید انقلابی اساسی در تمام دانشگاه های سراسر ایران به وجود آید.» در این بیانیه آمده است:

«سیستم حاکم بر دانشگاه ها به عنوان عنصری از عناصر متشکله رژیم شاه همچنان بر مراکز عالی آموزشی ما حاکمیت دارد؛ سیستمی امریکایی آن هم از نوع وابسته اش. ما امروز حضور سنگین امریکای جنایتکار و شاه خائن را همچنان در دانشگاه ها حس می کنیم و به این لحاظ بود که امام فرمود: باید از بدآموزی های رژیم سابق در دانشگاه های سراسر ایران شدیداً جلوگیری کرد. ...

جهت تحقق آرمان اسلامی برآن شدیم سیستم عفن و ضداسلامی حاکم بر دانشگاه ها را در جهت نظامی اسلامی و انقلابی که ... تحقق بخش خواست بحق ملتمان باشد، دگرگون سازیم؛ اما سیر حوادث و تهدیدات امپریالیزم امریکا و تجاوزات رژیم دست نشانده صدام حسین خائن، و لزوم هوشیاری و آمادگی و صرف نیرو جهت مبارزه رویاروی با امریکای جنایتکار و رژیم خائن عراق، جوّی را ایجاد کرد که ما را به اتخاذ شیوه ای جدید واداشت تا خط امام را در تمامی جبهه، تداوم بخشیم. در این جا لازم می دانیم مطالبی را با ملت مسلمان در میان بگذاریم:

ما از آن لحظه که پیام امام صادر گشت و طرح انقلاب اساسی را در ذهنمان ریخت، کاملاً آگاه بودیم که با مخالفت شدید گرو هک های چپ و راست روبه رو خواهیم شد؛ چرا که تنها مأمن آنان را در دانشگاه ها می یافتیم و آنها مرگ خویش را در اسلامی شدن دانشگاه ها می دیدند؛ تا جایی که حتی بعضی از این گروهک های عفن، وقیحانه پیام امام را پیام ضد انقلاب به انقلاب خواندند؛ بدین لحاظ از قبل آماده هرگونه حمله و تهمت و سخن پراکنی علیه خود بودیم؛ اما از آن جا که تکیه مان به رهنمود امام بود و ایمانمان به حقانیت راه، و به حمایت خلق بیدار خویش پشتگرم بودیم، ذره ای شک به خود راه ندادیم و از هرگونه توطئه و تزویر و تهمت نهراسیدیم. ما معتقدیم که تنها راه اسلامی نمودن دانشگاه ها و جایگزینی نظامی انقلابی و الهی، در گرو توقف نظام موجود حاکم بر دانشگاه ها است و بنای نوین اسلامی دانشگاهی را جز به خرابه های سیستم پوسیده کهن، بنا نتوان ساخت و تلاش در این راه را وظیفه مبرم مکتبی و اسلامی هر مسلمان مسئول می دانیم و اعلام می داریم که همچنان با تمام نیرو و مصرانه در جهت تحقق پیام امام و انقلاب فرهنگی اسلامی در دانشگاه ها گام برداشته و در این راه با توکل بر خدا و دلگرمی به حمایت مردم قهرمان و مسلمانمان، از هیچ گونه تلاش مبتذل و هوچیگری مضحک ذره ای ترس و شک به دل راه نمی دهیم.

ص: ۱۱۶۳

و علی الله فلیتوکل المومنون. مرگ بر امریکا شیطان بزرگ و پایگاه های داخلی اش، نابود باد پایگاه های امریکا در درون دانشگاه ها، برقرار باد جمهوری اسلامی به رهبری امام خمینی.»(۱)

۷۱۰

در بحران اخیر دانشگاه ها دانشجویان مسلمان هوادار نظام و پیرو امام، در قالب تشکل های انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان، در یک سوی جریان قرار دارند. طرف مقابل آنان را دانشجویان وابسته به گروه های مخالف به ویژه سازمان مجاهدین خلق، سازمان چریک های فدایی خلق، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، و راه کارگر تشکیل می دهند. در این میان نقش دو سازمان مجاهدین خلق و چریک های فدایی خلق جدی تر است؛ به ویژه سازمان مجاهدین خلق در پوشش تشکیلات سراسری "انجمن دانشجویان مسلمان"(۲) عمده ترین نقش را دارا است؛ به گونه ای که با اندکی مسامحه، می توان نیروهای سازمان مجاهدین خلق را طرف مقابل انجمن های اسلامی دانشگاه ها محسوب کرد. از شماره امروز نشریه مجاهد، دو مطلب درباره حوادث دانشگاه ها انتخاب شده است و در این جا ارائه می شود که توجه به آنها می تواند نقش و جایگاه و نیز مواضع و عملکرد سازمان مزبور را در حوادث اخیر نشان دهد.

در صفحه اول این نشریه، عبارت " توطئه اغتشاش، آشوب و تعطیل دانشگاه ها،" به صورت بزرگ ترین تیتر صفحه اول جلب نظر می کند. بالای این عنوان، عبارت" انجمن های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی افشا می کنند" درج شده است. این مطلب در واقع بیانیه شاخه دانشجویی این سازمان درباره حوادث اخیر است که در آن، سازمان خود و گروه های چپ غیرمذهبی را جریان ترقی خواه، و هواداران نظام را جریانی ارتجاعی می خواند و چگونگی شکل گیری حرکت کنونی را با استفاده از اطلاعات نفوذی های خویش، به دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در "لانه" منتسب می کند.

در این بیانیه که با امضای "انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی تهران" ارائه شده(۳)*، چنین آمده است: افراد آغاز کننده این جریان بعضی از عناصر انجمن های

۱- مأخذ ۵۵، ص ۶.

۲- انتخاب این نام در واقع ترویج همان ایده سازمان بود که صفت "اسلامی" را نه برای حرکت، نه برای حکومت و نه برای نهادهای آن قبول داشت؛ بلکه صرفاً تکیه بر مسلمان بودن افراد تشکیلات را کافی می شمرد؛ افراد مسلمانی که با رها کردن قید اسلامی در خط مشی و حتی در بسیاری از مبانی، به تدریج به سمت تشکل های غیرمذهبی کشیده می شدند و پس از مدتی ادبیات و تأکیدات و مفاهیم خاص آنها را اخذ می کردند و می پذیرفتند. با این حال، این صفت مسلمان بودن، در مرحله جذب نیرو کارآیی زیادی داشت و به ویژه با توجه به سابقه نفوذ سازمان در خانواده ها و مجامع مذهبی، موجب پیشی گرفتن از گروه های غیرمذهبی رقیب می شد؛ به گونه ای که سازمان مزبور از نظر وسعت توده های هوادار، با سازمان های غیرمذهبی قابل مقایسه نبود؛ هوادارانی که با قید مسلمان بودن جذب می شدند، اما ابتدا در نام و سپس به تدریج در عمل، قید "اسلامی" بودن از حرکت آنها برداشته می شد.

۳- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۷۱۰: متن کامل بیانیه شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق. ص۱۱۸۵

اسلامی دانشگاه ها بوده اند. سردمداران این جریان ابتدا ۱۰ نفر بودند و پس از چندی حدود ۲۰ نفر دیگر به جمع آنها اضافه می شود. اهداف این افراد ظاهراً اصلاح نظام آموزشی و تصفیه و پاکسازی محیط دانشگاه ها!! بود؛ ولی در اصل توطئه ای بود بر علیه دانشگاه ها. ... در طی برنامه ریزی و کار این گروه ۳۰ نفری، حدود ۵۰ نفر از انجمن های اسلامی شهرستان های مختلف به تهران می آیند و به ۳۰ نفر مزبور در ساختمان پشت سفارت ملحق می شوند و به ادامه برنامه ریزی مشغول می گردند. مشاهده می شود در حالی که به فرموده امام خمینی، همه سلاح ها باید به سمت امپریالیسم امریکا نشانه رود، سلاح این افراد به سمت چه نهادهایی از این مملکت نشانه گیری شده است. در طول مدت طرح ریزی این برنامه، عناصر دیگری نیز به جمع این افراد اضافه گردید، تا این که تعداد این افراد به حدود ۲۰۰ نفر می رسد. این افراد حدود یک هفته است که در پی پیاده کردن این طرح سراسری می باشند.

در ادامه، بیانیه به توضیح طرح مزبور می پردازد و بیان می کند که هدف نهایی نیروهای مزبور، مهر و موم دانشگاه و اخراج نیروهای ترقی خواه دانشجویی از دانشگاه است، تا «وقتی به کلی از جامعه مطرود شدند، جولانگاهی برای انحصارطلبی هاشان در دانشگاه ها داشته باشند.(۱)

مطلب دیگری که در شماره امروز نشریه مجاهد به آن اشاره شده، گزارشی است از حوادث روز قبل دانشگاه علم و صنعت. در این گزارش که با عنوان "هجوم به دانشگاه علم و صنعت یا اولین گام های هرج و مرج در دانشگاه ها" درج شده، از جمله آمده است:

حدود ساعت ۸ صبح پنجشنبه ۲۸ فروردین، عده ای از دانشجویان منتسب به انجمن اسلامی به سمت درب ورودی دانشگاه هجوم می آورند و قصد بستن درب و مهر و موم کردن آن را می کنند. این عمل مورد اعتراض و عکس العمل خواهران و برادران انجمن دانشجویان مسلمان و عده دیگری از دانشجویان و استادان و کارکنان مبارز قرار می گیرد و قاطعانه در مقابل این کار می ایستند؛ به طوری که آنها مجبور به عقب نشینی می شوند.

به دنبال این جریان، حدود ساعت ۹ عناصر مزبور که از هجوم اولیه خود بهره ای نگرفته بودند، متوسل به شیوه های دیگری می شوند و شروع به پخش اکاذیب در مورد دانشگاه بین مردم ناآگاه محلات اطراف می کنند. آنها همچنین کارگران ساده دانشگاه را نیز تحریک می کنند. به دنبال این تحریکات و سوء استفاده از احساسات پاک مذهبی مردم، ضمن هجوم به ساختمان خالی رئیس دانشگاه و شکستن شیشه ها - که یادآور روزهای شوم حمله گارد مزدور دانشگاه ها و رژیم محمدرضاشاهی بود - از پنجره وارد اتاق های رئیس شده و در داخل اتاق رئیس در صدد تشکیل ستادی در رابطه با اشغال دانشگاه (تحت عنوان به اصطلاح حفظ اسناد) برمی آیند. افراد ذکر شده با نصب بلندگو بر بالای ساختمان مسجد دانشگاه، جهت پوشش گذاشتن به کارهای خود از نوار قرآن و اشعار مذهبی نیز استفاده می کنند.

۱- روزنامه مجاهد (نشریه مجاهدین خلق ایران) شماره ۴۴، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص و ۲.

حدود ساعت ۹:۳۰ عده ای از دانشجویان انجمن اسلامی با پلاکاردی مبنی بر این که کمونیست ها دانشگاه را تصرف کرده اند، سعی در کشاندن مردم ناآگاه به داخل دانشگاه می کننـد. اغتشاشگران چون با مقاومت قهرمانانه دانشجویان و بی نتیجه مانـدن اقـدامات مذبوحانه خود مواجه می شوند، عوام فریبی خود را گسترش می دهند و شایعات را به مدارس و حتی به مساجد می کشانند و ضـمن نشر اکاذیب از قبیل این که کمونیست ها و مجاهـدین، دانشگاه ها را اشـغال کرده انـد، از مردم می خواهنـد برای دفاع از اسـلام به دانشگاه بروند. مردم ناآگاه و تحریک شده به سوی دانشگاه می آیند و متأسفانه عده ای معمم نیز در بین آنها دیده می شود.

نماز به اصطلاح وحدت اجرا می شود که در حقیقت محتوایی جز تفرقه و توطئه نداشت. آن گاه به سمت ساختمان ۱۵ خرداد هجوم می برند. در این بین، دانشجویان انقلابی که به هـدف شوم آنها پی برده بودند، خانه خود و میراث گذشتگان خود را چون نگینی در میان گرفتند و زنجیروار دور آن حلقه زدنـد. مهاجمین وقتی با مقاومت سرسختانه دانشجویان مواجه شدنـد، عجز خود را نشان دادند و ضـمن هجوم وحشیانه، چند تن از برادران را مجروح کردند؛ ولی کاری از پیش نبردند.(۱)

۷۱۱

از جمله روش های مورد استفاده سازمان مجاهـدین خلق، اقدام غیرمستقیم از طریق اشاعه و ترویج نظرهای خویش از زبان شخصیت ها و محافل غیرتشکیلاتی است که البته به نحوی بـا سازمـان مرتبطنـد. در مسائـل اخیر نیز در کنار تحرکات مستقیم و غیرمستقیم، اقـدام دیگر سازمان تلاش جهت صدور بیانیه هایی خاص با محتوای مورد نظر سازمان از زبان دیگران، و سپس ترویج آن است. نمونه آن، بیانیه ای است که با عنوان "بیانیه اعضای هیئت علمی دانشگاه درباره حمله اوباش به دانشگاه تربیت معلم" در نشریه مجاهد درج شده است؛ اما ذکر نشده است که چه کسانی آن را امضا کرده انـد و حتی به تعداد اعضای هیئت علمی دانشگاه مزبور که این بیانیه را امضا کرده اند نیز اشاره نشده است. این بیانیه بدون امضا که کاملاً یک ادعانامه بر ضد یک طرف و تأیید قطعی طرف دیگر است، به این شرح در نشریه مجاهد درج شد:

«حملـه گروه هـای فریب خورده به دانشگاه تربیت معلم، بعـدازظهر روز جمعه ۲۹ فروردیـن مـاه که تـا پاسـی پس از نیمه شب در دانشگاه ادامه داشت، منجر به قتل یک نفر، تخریب و آتش سوزی کتابخانه مرکزی و بعضـی از آزمایشگاه ها شـد. آنها خسارات جبران ناپذیری وارد کردند و دانشجویان را که از خانه خود دفاع می کردنـد، مورد حمله قرار دادنـد و بیش از ۵۰ نفر را زخمی کردنـد. آنها بدون رعایت دستور امام و بیانیه شورای انقلاب در مورد دانشگاه ها، با این عمل خود می خواهند مبارزه ضدامپریالیستی مردم ایران را منحرف نموده و به این گونه بین مردم تفرقه ایجاد نمایند. ما اعضای هیئت علمی دانشگاه

ص: ۱۱۶۶

۱- همان، ص ۸.

تربیت معلم، با توجه به مسئولیت خود در برابر انقلاب شکوهمند مردم ایران، خواهان بازسازی اصولی دانشگاه ها هستیم؛ همان طور که از اولین روزهای پس از انقلاب، خود خواستار آن بودیم. ما این حرکت را که به وسیله عده ای ناآگاه و بی فرهنگ در جهت منافع امپریالیسم جهانی به سرکردگی امریکا است، شدیداً محکوم می کنیم. مرگ بر امپریالیسم جهانخوار امریکا و مزدورانش. ۳۰/۱/۵۹»(۱)

۷۱۲

برخورد گروه های موافق و مخالف نظام در دانشگاه ها به شکل درگیری های دانشجویان وابسته به تشکل های مختلف دانشجویی، امروز هم ادامه یافت. در تهران به جز دانشگاه های بزرگ که وضع آن جداگانه بررسی خواهد شد، تعدادی از مراکز آموزش عالی همچنان صحنه فشار برای تخلیه دفاتر سازمان های سیاسی، و از سوی دیگر مقاومت در برابر این امر بود. در تعدادی از مراکز مزبور نیز مقاومت طرفداران گروه ها بی نتیجه ماند و دانشجویان عضو انجمن های اسلامی و بعضاً عده ای از اهالی محل و افراد دیگر که به کمک آنها آمده بودند، توانستند مراکز مزبور را از طرفداران گروه ها تخلیه کنند و دفاتر آنان را تعطیل نمایند.

در این جا، آنچه امروز در تعدادی از این مراکز رخ داده است، به نقل از منابع مختلف که هر یک خواه ناخواه جهت گیری خاص خود را دارند، مورد اشاره قرار می گیرد؛ مراکزی از جمله: مدرسه عالی علوم بانکی، مدرسه عالی کامپیوتر، دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی، مدرسه عالی پارس، دانشکده هنرهای دراماتیک، و دانشگاه مهدی رضایی (مدرسه عالی بازرگانی).

مدرسه عالی علوم بانکی واقع در خیابان پاسداران (سلطنت آباد سابق) حدود ساعت ۱۹ از دانشجویان هوادار گروه ها تخلیه شد. به گزارش بامداد، این مرکز شب هنگام به دست عده ای از دانشجویان و مردم اشغال شد. در جریان این اشغال و به موجب درگیری بین گروه های مختلف، سه نفر مضروب شدند.(۲)اما به گزارش سازمان مجاهدین خلق، در این اقدام ده ها نفر مجروح شدند. بنابر این گزارش، بعد از حمله ساعت ۸:۳۰ شب گذشته، امروز حدود ساعت ۵ عصر، تهاجم جدید با پرتاب گاز اشک آور شروع شد که «دانشجویان برای پیشگیری از وقوع حوادث ناگوارتر، در ساعت ۷ بعدازظهر دانشگاه را ترک کردند.»(۳) گزارش خبرگزاری پارس نشان می دهد گاز اشک آور را پاسداران کمیته شلیک کرده اند.(۴)

انجمن اسلامی دانشجویان مدرسه عالی کامپیوتر، طی اعلامیه ای اعلام کرد: «به دنبال فرمان تاریخی امام کبیر امت مبنی بر تغییرات اساسی در سیستم دانشگاهی کشور، و نیز به دنبال حرکت انقلابی خلق مسلمان و مبارز ایران در جهت تحکیم بخشیدن بنیادهای فکری و فرهنگی اصیل اسلامی در دانشگاه ها، صبح امروز مدرسه عالی کامپیوتر بدون کوچک ترین درگیری به تصرف مردم مبارز و انقلابی محله قلهک و حسن آباد درآمد. ضمناً خبر روزنامه های عصر تهران مبنی بر وقوع درگیری در برابر این مدرسه عالی، به شدت

۱- روزنامه مجاهد (نشریه مجاهدین خلق ایران)، شماره ۴۷، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۲.

۲- مأخذ ۴۸، ص ۳.

۳- روزنامه مجاهد (نشریه مجاهدین خلق ایران)، شماره ۴۹، ۶/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۴- مأخذ ۶۸، ص ۱، تهران - خبرگزاری پارس، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

تکذیب می شود. هم اکنون اعضای انجمن اسلامی دانشجویان مسئولیت حفظ و نگهداری از اموال و دستگاه های کامپیوتر را به عهده دارند و آماده اند این حرکت عظیم و مردمی را تا آخرین مراحل پیروزی ادامه دهند.»(۱)

یادآوری می شود بخش اداری مدرسه مزبور، روز قبل به تصرف اعضا ی انجمن اسلامی این مدرسه در آمده بود.(۲)

اما نشریه مجاهد در این باره نوشت: «اولین هجوم مهاجمین در ساعت ۱۲ روز جمعه [۲۹/۱/۱۳۵۹] با جمعیتی حدود ۳۰۰ نفر آغاز می شود و تا روز شنبه [۳۰/۱/۱۳۵۹] ادامه یافته تا بالاخره ساختمان اداری به اشغال انجمن اسلامی در می آید. هجوم مجددی در ساعت ۱۱ صبح انجام می شود که سایر دانشجویان برای ممانعت از تخریب دانشکده و گستردگی توطئه، اقدام به ترک مدرسه می نمایند.»(۳)

درباره وضعیت دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی، یکی از دانشجویان عضو انجمن اسلامی این دانشکده در گفت وگویی تلفنی به خبرنگار کیهان گفت: «کلاس های درس این دانشکده امروز تشکیل نشد و تاکنون هیچ گروهی نیز دفتر خود را در این دانشکده تعطیل نکرده است و چون صبح دیروز بین گروه های مختلف در این دانشکده درگیری پیش آمد، پاسداران برای خاتمه دادن به این برخورد دخالت کردند.»(۴)

در مورد مدرسه عالی پارس واقع در سه راه ضرابخانه، سخنگوی انجمن اسلامی این مدرسه در تماس با خبرگزاری پارس گفت: ما تصمیم شورای انقلاب را تأیید می کنیم؛ اما چون در این تصمیم مشخص نشده است که ظرف این سه روز مهلت، دانشگاه باز باشد یا بسته، ما مدرسه عالی پارس را تعطیل کرده ایم و معتقد به تخلیه همه پایگاه های سیاسی هستیم و از گروه های سیاسی دیگر نیز خواسته ایم تا نمایندگان خود را معرفی کنند و در مورد تخلیه مقر خود تصمیم بگیرند.(۵)

یادآوری می شود این در حالی است که عده ای از دانشجویان در اعتراض به اتفاقات اخیر، در یکی از ساختمان های این مدرسه تحصن کرده بودند. گزارش کیهان حاکی است: این تحصن امروز به دنبال حمله گروهی به این ساختمان و نیز دخالت مأموران کمیته ۴ شکسته شد و این ساختمان به تصرف کمیته ۴ درآمد. مأموران کمیته ها برای متفرق کردن دانشجویان از گاز اشک آور استفاده کردند. مسئول کمیته منطقه ۴ در تماسی به خبرنگار کیهان گفت که مأموران کمیته هنگامی در حادثه دخالت کردند که عده ای قصد داشتند به ساختمان و دانشجویان متحصن حمله کنند. به گفته وی، پس از شکسته شدن تحصن، به دلیل آن که بیم آن می رفت تحصن کنندگان مورد حمله قرار بگیرند، آنها با مینی بوس ها و اتوبوس های شرکت واحد به نقاط امن منتقل شدند. او خاطرنشان کرد که این حوادث مجروح یا بازداشتی نداشت.(۶)

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۶.

۲- همان، ص ۲.

۳- مأخذ ۹۳، ص ۲.

۴- روزنامه کیهان، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- همان.

۶- همان، ص ۲.

اما گزارش بامداد حاکی است: «درگیری بین دانشجویان مستقر در ساختمان مدرسه عالی پارس با افرادی که از بیرون قصد وارد شدن به این محل را داشتند، از صبح دیروز شروع شد و حدود ساعت ۱۲ ظهر، افراد کمیته کاخ جوانان وارد صحنه شدند. به دنبال پرتاب گاز اشک آور و شلیک تیرهای هوایی، پس از ۴ ساعت درگیری بالاخره دانشجویان را از مدرسه بیرون کرده و هم اکنون (ساعت تنظیم خبر) افراد کمیته در مدرسه مستقر هستند. در این درگیری ها چند تن از دانشجویان مجروح شدند که به بیمارستان های اطراف منتقل شدند.»(۱)

از دانشکده هنرهای دراماتیک، خبرنگار بامداد خبر داد: عصر امروز گروهی بیش از یکصد نفر به محل این دانشکده مراجعه کردند و سعی داشتند که داخل دانشگاه شوند. آنها چون با مقاومت گروه های دانشجویی مواجه شدند، شروع به برگزاری نماز وحدت کردند. تا ساعت ۲۱:۳۰ این دانشکده در اختیار گروه های مختلف دانشجویی بود که مانع ورود این افراد به داخل دانشگاه شدند.(۲)

گزارش روزنامه جمهوری اسلامی نیز نشان می دهد که چگونه پس از سپری شدن ساعاتی از شب، دانشکده مزبور از گروه ها تخلیه شده است. این گزارش حاکی است: از نخستین ساعات شب، گروه های بی شماری از مردم در مقابل دانشکده هنرهای دراماتیک اجتماع کردند و شعار می دادند: "نه شرقی، نه غربی، دانشگاه اسلامی"؛ "حزب فقط حزب الله، رهبر فقط روح الله". براثر کثرت جمعیت، کمیته، برای برقراری نظم دخالت کرد و مانع ورود مردم به داخل دانشکده شد. در این حال، کمیته برای مصون نگاهداشتن گروه های مجاهدین خلق و گروه های چپ از حمله مردم، حلقه ای تشکیل داد و گروه های مجاهدین خلق و چپ ها را در حالی که تمامشان دست هاشان را روی صورتشان گرفته بودند، داخل یک مینی بوس قرار داد. مردم مانع حرکت مینی بوس و انتقال گروه های مجاهدین خلق و چپ شدند و به اعتراض، در مقابل مینی بوس خوابیدند. بالاخره نیروهای کمیته با شلیک تیر هوایی توانستند گروه های مجاهدین خلق و کمونیست ها را از دست مردم خارج کنند و به کمیته مرکزی منتقل کنند. به هنگام انتقال گروه های مجاهدین خلق و کمونیست ها از دانشکده هنرهای دراماتیک، مردم شعار می دادند: مرگ بر فدایی، مرگ بر کمونیست، و می کشیم می کشیم آن که برادرم کشت.(۳)

به گزارش بامداد، امروز دانشگاه مهدی رضایی (مدرسه عالی بازرگانی) همچنان در اختیار ستاد مقاومت برای جلوگیری از تعطیل دانشگاه، باقی ماند و ستاد انجمن اسلامی این دانشگاه در یکی از اتاق ها مستقر است که از بلندگوی دانشگاه مشغول پخش بیانیه و آیات قرآن است.(۴)

۷۱۳

در دانشگاه های بزرگ تهران، تقریباً بدون استثنا مقاومت در برابر تعطیلی ستادهای گروه ها ادامه دارد و درگیری ها و بحث های جاری بین طرف های درگیر، به نقطه تعیین کننده ای نرسیده است و نوعی موازنه قوا وجود دارد؛ به گونه ای که هیچ یک از دو

ص: ۱۱۶۹

۱- روزنامه بامداد، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- همان.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۴- مأخذ ۱۰۱، ص ۳.

طرف هنوز از برتری قطعی به انـدازه ای که نظر خود را به طرف دیگر تحمیـل کنـد، برخوردار نیست. یـک طرف، از سازمان دهی و تشـکیلات و کادرهای سابقه دار قوی برخوردار است و نیز در مرزی از عقب نشـینی قرار گرفته است که در حکم عقب نشـینی از سـنگر فرماندهی است. طرف دیگر، نوپا و بی تجربه است؛ گرچه از پشـتوانه مشروعیت بالای نظام و نیز از حمایت افکار عمومی برخوردار است و در صورتی که موفق به بسیج نیروهای هوادار نظام بشود، برتری بسیاری در حد نابود کننده اراده طرف مقابل، خواهد یافت.

مرور اجمالی اوضاع امروز در دانشگاه های بزرگ تهران به قرار ذیل است:

درباره دانشگاه تربیت معلم که بیش ترین خسارت ها را دیده است، دکتر جعفر شعار، رئیس دانشگاه مزبور، اظهار داشت که وضع این دانشگاه به این زودی ها سر و سامان نخواهد یافت و هنوز هم احتمال درگیری میان گروه های مختلف سیاسـی در این دانشگاه که از چند روز قبل در مقابل هم صف آرایی کرده انـد، وجود دارد. وی افزود: وقتی بیانیه شورای انقلاب پخش شـد، من اطمینان پیـدا کردم که این درگیری ها از بین خواهد رفت؛ ولی متأسفانه بعدازظهر جمعه درگیری ادامه پیدا کرد.(۱)

دکتر تقی زاده رئیس دانشـگاه ملی ایران گفت: دانشگاه ملی ایران امروز آرام بود و بسـیاری از کلاس ها تشـکیل شده است و دانشجویان کلاس هایی که امروز تشکیل نشده است، به بحث و مشورت پرداخته اند.(۲)

اما به گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسـلامی، دانشـگاه آرام است، ولی دفاتر بعضـی از گروه ها، از جمله طرفـداران مجاهدین خلق، هنوز باز می باشد. از طرف دیگر، ظهر امروز به دعوت دانشـجویان انجمن اسلامی دانشگاه، در مقابل دانشکده دندان پزشکی نماز وحدت اجرا شد. بعد از اقامه نماز، قطعنامه انجمن های اسلامی و دفاتر سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه ملی قرائت گردی(۳)

دربـاره دانشـگاه علم و صـنعت، نخسـتین دانشـگاه در تهران که عرصه درگیری هـای اخیر شـد، گزارش خبرنگـار کیهـان که در شـماره امروز این روزنـامه درج شـد، حـاکی است: از صـبح امروز، انجمن اسـلامی و گروه هایی از مردم و عـده ای از کارمنـدان و کارگران، مقابل در ورودی این دانشـگاه اجتماع کرده اند و خواهان تخلیه دفترهای نیروهای سیاسـی و پاکسازی آن هسـتند. همچنین انجمن دانشـجویان مسلمان نیز جلو ساختمان ۱۵ خرداد که محل اسـکان دفاتر گروه های سیاسـی است، اجتماع کرده اند و مخالف این حرکـت هسـتند. دو گروه برای هواداران خود، در توجیه اعمـال خود سـخنرانی می کننـد؛ در حالی که هر لحظه به نیروهای دو طرف اضافه می شود و دانش آموزان با حمل پلاکارد و دادن شـعار به آنها می پیوندنـد. انجمن اسـلامی و سایر نیروها در مقابل درب ورودی، انتظامات را به عهده گرفته اند و از ورود افراد غیردانشـجو جلوگیری می کنند. به گفته انجمن اسلامی، کارمندان و

۱- مأخذ ۹۸، ص ۳.

۲- مأخذ ۹۸، ص۳.

۳- مأخذ ۹۵.

کارگران نیز از صبح امروز وارد گود شده اند و به طرفداری از انجمن اسلامی شعار می دهند. عده ای از نیروهای انتظامی نیز جلو دانشگاه به چشم می خورند. در گفت وگو با افسر کلانتری نارمک، وی گفت که حضور آنها در جلو دانشگاه، تنها تشریفات است و به طرفداری از گروهی یا به منظور خاصی نیست.(۱)

در نهایت، در دانشگاه علم و صنعت، امروز هیچ گروهی دفتر خود را تعطیل اعلام نکرد.(۲)

دانشگاه پلی تکنیک در میان دانشگاه های تهران وضع خاصی دارد. گزارش کیهان حاکی است که این دانشگاه همچنان در اختیار دانشجویان و هواداران سازمان های سیاسی قرار دارد. طبق این گزارش، کلاس های این دانشگاه امروز نیز تشکیل نشد و اکثر دانشجویان در محوطه دانشگاه اجتماع کرده بودند(۳)گزارش بامداد نیز حاکی از تداوم حاکمیت گروه ها بر فضای پلی تکنیک است.(۴)

در گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از پلی تکنیک آمده است: گروه های مجاهدین خلق، فداییان خلق، توده ای ها و سایر چپ ها، کانون دفاع از آزادی! را تشکیل داده اند. در راهپیمایی امروز مجاهدین خلق و چپ ها علیه انجمن های اسلامی، شدیداً به تعطیل و تصفیه دانشگاه ها، ایجاد دانشگاهی اسلامی، و برچیدن ستادهای عملیاتی و توطئه از درون دانشگاه ها، اعتراض کردند.(۵)

درباره راهپیمایی یاد شده، بامداد نوشت: درساعت ۱۳:۳۰ دیروز، یک راهپیمایی با شرکت چند هزار دانشجو از دانشگاه پلی تکنیک به سوی دانشگاه تهران انجام شد. این راهپیمایی به دعوت کانون دفاع از آزادی دانشگاه و به منظور اعتراض به مسائل جاری دانشگاهی برگزار شد.(۶)

گزارش کیهان در این زمینه حاکی است: راهپیمایان خواستار اتحاد و وحدت همه دانشجویان شدند. این عده در حالی که دست هاشان را به نشانه همبستگی و وحدت به هم داده بودند، شعارهایی برضد امریکا و ارتجاع می دادند و توطئه ها را محکوم می کردند. این عده در مقابل دانشگاه تهران ایستادند و از دانشجویان خواستند به کانون مبارزه برای آزادی دانشگاه ها بپیوندند. دانشجویان شرکت کننده در راهپیمایی همچنین خواستار رسیدگی به وضع دانشجویان زندانی و آزادی آنها بودند(۷)

این راهپیمایی در ساعت ۱۵:۴۵ پایان یافت. بامداد مزاحمت گروه هایی از افراد مخالف را علت اتمام این مراسم یاد کرد. به نوشته این روزنامه، دقایقی بعد، حدود ساعت ۴ بعدازظهر، عده ای با شعار "حزب فقط حزب الله" به کتاب فروشی های جلو دانشگاه تهران حمله کردند و خساراتی وارد آوردند و پس از آن به خیابان ۱۶ آذر رفتند و دفاتر پیشگام، راه کارگر و پیکار را مورد حمله قرار دادند که بر اثر مقاومت دانشجویان، دور شدند.(۸)

درباره وضع دانشگاه تهران، یک سخنگوی این دانشگاه در تماس با خبرگزاری پارس گفت: صبح امروز کلاس های بعضی از دانشکده ها از جمله دانشکده های حقوق و فنی تشکیل نشد و در دانشکده هنرهای زیبا، دانشجویان وابسته به حزب توده حاضر به ترک

۱- روزنامه کیهان، ۳۰/۱/۱۳۵۹، ص ۲.

۲- مأخذ ۹۸، ص ۳.

۳- مأخذ ۹۸، ص ۳.

۴- مأخذ ۱۰۱، ص ۳.

۵- مأخذ ۱۰۳، ص ۹.

۶- مأخذ ۱۰۱، ص ۳.

۷- مأخذ ۹۸، ص ۳.

۸- مأخذ ۱۰۱، ص ۳.

محل فعالیت خود شدند. وی افزود: در حال حاضر برخوردهای عقیدتی بین دانشجویان ادامه دارد. خبرنگار خبرگزاری پارس در تماسی که با دکتر براتعلی، عضو مدیریت دانشگاه تهران داشت، کسب اطلاع کرد که در دانشکده ادبیات این دانشگاه نیز زد و خوردی بین گروه های مخالف درگرفت که طی آن یک نفر زخمی شد.(۱) اما در مجموع، در طول روز، در دانشکده های مختلف دانشگاه تهران درگیری محسوسی به چشم نمی خورد و فقط در چند نقطه، بحث های مختلفی بین دانشجویان درگرفته بود.(۲)

علاوه بر تهران که مرکز اصلی بحران و درگیری های اخیر دانشگاه ها است، در شهرستان ها نیز در عموم مراکز آموزش عالی این وضعیت وجود داشته است؛ اما با توجه به این که عمده نیروها و کادرهای گروه های سیاسی، در تهران متمرکزند، در شهرستان ها مقاومت در برابر حرکت اخیر بسیار ضعیف تر از تهران بوده است؛ به این ترتیب امر تخلیه ستادهای گروه ها در دانشگاه ها، با سرعت بیش تری امکان پذیر شده است. امروز نیز وضع غیرعادی و تحرک و برخورد، در برخی شهرستان ها ادامه یافت.

در زنجان که از عصر روز گذشته ساختمان امور اداری و آموزشی دانشکده کشاورزی زنجان به اشغال دانشجویان انجمن اسلامی این دانشکده در آمده است، گروه ها و شخصیت های مختلف محلی به حمایت از این اقدام، اعلام موضع کردند؛ از جمله به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی «انجمن اسلامی دبیرستان دخترانه محبوبه متحدین، دبیرستان طالقانی، سرگرد مجلسی، دکتر شریعتی، امیرکبیر و نیز کارکنان اسلامی اداره کل آموزش و پرورش، جامعه روحانیت زنجان، آیت الله سید عزالدین حسینی موسوی و حجت الاسلام شجاعی، این عمل دانشجویان را تأیید کردند.» به گزارش خبرگزاری پارس، در حال حاضر دانشکده کشاورزی زنجان تعطیل است و دانشکده در اختیار دانشجویان انجمن اسلامی این دانشکده می باشد.(۳)

همچنین امروز در ساعت ۲ بعدازظهر، انستیتو تکنولوژی زنجان نیز به تصرف انجمن اسلامی انستیتو درآمد. به گزارش نشریه مجاهد، این کار با کمک اهالی محله فقیرنشین زورآباد و با دخالت ژاندارمری صورت گرفت. به نوشته این روزنامه، «به علت جوّ شدید تحریک و درگیری، ژاندارمری و ارتش زنجان در مسئله دخالت کرده و دانشجویان [طرفدار گروه های سیاسی] را با ریو از داخل انستیتو به خارج منتقل می کنند.»(۴)

در جهرم نیز در جریان اشغال دانشکده این شهر، برخوردهایی ایجاد شد. نشریه مجاهد نوشت که بر اثر آن برخوردها چهار نفر مجروح شدند. این نشریه افزود: «واپس گرایان آن گاه به دفتر فعالیت هواداران سازمان حمله کرده و آن را به تصرف خود در می آورند.»(۵)

در قم به نوشته بامداد، در پی اشغال مجتمع آموزش عالی قم، عده ای از دانشجویان و

۱- مأخذ ۹۸، ص ۳.

۲- مأخذ ۱۰۱، ص ۳.

۳- مأخذ ۹۵، ص ۵، زنجان - خبرگزاری پارس.

۴- روزنامه مجاهد (نشریه مجاهدین خلق ایران) شماره ۴۶، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- همان، ص ۳.

طلاب حوزه علمیه و گروهی از مردم به نشانه حمایت از این عمل دست به راهپیمایی زدند و راهی حرم مطهر حضرت معصومه علیهاالسلام شدند.(۱)

در همدان، یک مقام آگاه دانشگاه بوعلی سینا در تماس با خبرگزاری پارس گفت: صبح امروز عده ای از دانشجویان که هویت آنان معلوم نبود، از ورود و خروج کارمندان به داخل دبیرخانه دانشگاه جلوگیری کردند که در نتیجه دانشگاه تقریباً به حالت تعطیل در آمد. روزنامه جمهوری اسلامی در این باره نوشت:

«تعدادی از دانشجویان انجمن اسلامی دانشگاه بوعلی سینا در گفت و گو با خبرنگار ما اظهار داشتند که ما برای عملی شدن این طرح [مصوبه شورای انقلاب] و متوقف شدن فعالیت های کلیه گروه های موجود در دانشگاه، قصد تصرف دانشگاه را داشتیم که با حمله عده ای از مخالفین روبه رو شدیم و عده ای نیز مجروح شدند. در رابطه با این موضوع عده ای از دانشجویان مخالف طرح مصوبه شورای انقلاب، به خبرگزاری پارس گفتند: تعطیلی دانشگاه ها طرح یک توطئه سراسری است برای تصفیه کلیه نیروهای انقلابی، که حتی در بعضی از دانشگاه ها پیاده شده است. ما مخالف اصلاح نظام آموزشی گذشته نیستیم؛ ولی معتقدیم که در این اوضاع و احوال، این طرح به نفع جامعه انقلابی ما نیست و در صورت انجام آن، بایستی توسط شوراهای واقعی دانشگاهی متشکل از اساتید و دانشجویان وکارمندان دانشگاه انجام گیرد، نه توسط عده ای که در اقلیت هستند و برخلاف مصالح مملکت و طرح مصوبه شورای انقلاب قصد تعطیل دانشگاه را دارند؛ لذا ما برای جلوگیری از این عمل خودسرانه و برای دفاع از خود، با دانشجویان عضو انجمن اسلامی درگیر شدیم که منجر به زخمی شدن چند نفر گردید.»(۲)

در کرج، روز گذشته در پی تظاهرات مردم، گروه های مجاهدین خلق و گروه های چپ، مجبور به تخلیه مدرسه عالی اقتصاد و مدیریت شده بودند؛ اما صبح امروز حدود ۸۰ نفر از وابستگان گروه های مزبور مجدداً با درگیری، در این مدرسه عالی مستقر شدند. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی «دانشجویان [عضو انجمن اسلامی] به وسیله بلندگو از مردم کمک می خواهند که بلافاصله هزاران نفر از مردم کرج به یاری دانشجویان مسلمان و نجات آنان از چنگ مجاهدین خلق، فداییان خلق و ... می شتابند. ... و [در نهایت] دانشکده به تصرف دانشجویان مسلمان درمی آید.»(۳)

در بابلسر که روز گذشته درگیری در قضیه دانشکده این شهر به مجروح شدن عده ای انجامیده بود، امروز نیز نوعی وضع فوق العاده وجود داشت. گزارش بامداد حاکی است: «به علت فوق العاده بودن وضع شهر، مغازه ها تعطیل و دانش آموزان از رفتن به سر کلاس سر باز زده و شایعه سه روز تعطیل مدارس، در بین دانش آموزان پراکنده شد. حجت الاسلام حاج آقا هادی روحانی در نماز وحدت که با شرکت هزاران نفر در محوطه دانشکده برگزار شد، به

۱- مأخذ ۱۰۱، ص ۳.

۲- مأخذ ۱۰۳، ص ۹.

۳- مأخذ ۱۰۳، ص ۹.

ارشاد و نصیحت گروه ها پرداخت و به عوامل مرتجع و عوامل بیگانه هشدار داد که دست از تفرقه و تهدیدات بردارند. دانشجویان به همراه دانش آموزان و عده ای از هواداران خود در شهر به راهپیمایی پرداختند. ... آخرین گزارش [مربوط به روز جاری، ۳۰/۱/۱۳۵۹] حاکی است که دانشجویان همچنان در محوطه در خروجی دانشکده به تحصن نشسته و اعضای انجمن اسلامی به اتفاق سایر مردم که از شهرهای مجاور به کمک آمده اند، دور دانشکده را محاصره کرده اند.»(۱)

در تبریز، امروز اوضاع دانشگاه تبریز کاملاً ـ آرام بود. سازمان دانشجویان مسلمان تبریز و انجمن اسلامی کارکنان و کارمندان این دانشگاه، همچنان در ساختمان مرکزی دانشگاه مستقر بودند. تاکنون سازمان دانشجویان حدود ده اطلاعیه منتشر کرده است. روابط عمومی سازمان دانشجویان مسلمان درباره تصمیمات شورای دانشگاه اعلام کرد که سازمان دانشجویان مسلمان آن تصمیمات را به رسمیت نمی شناسد. عصر امروز، دکتر فاروقی رئیس دانشگاه تبریز به بامداد گفت: «دیروز شورای دانشگاه تبریز جلسه داشته و در مورد تصمیمات شورای انقلاب بحث شد و ... پیشنهادی برای ارسال به وزارت فرهنگ و آموزش عالی تهیه شد. به نظر شورای دانشگاه، تصمیمات شورای انقلاب در مورد مسائل آموزشی، برنامه آموزشی دانشگاه تبریز را مختل خواهد کرد؛ چرا که ما قبلاً ـ از وزارت فرهنگ و آموزش عالی خواسته بودیم که ترم دوم دانشگاه تا ۱۵ تیر ادامه داشته و امتحانات نیز در شهریورماه انجام گیرد تا لااقل برای هر واحد درسی، ۱۴ جلسه درس برپا شود، ولی اگر تصمیمات شورای انقلاب اجرا شود، ترم از نظر کیفیت عقب خواهد بود.» رئیس دانشگاه گفت: «پیشنهاد کردیم لااقل درس های دانشگاه تا ۱۵ تیر ادامه پیدا کند و تا آخر این ماه نیز امتحانات انجام گیرد.» رئیس دانشگاه تبریز در پایان افزود که با توجه به استعفای خود که اخیراً تسلیم مقامات مربوط کرده است، از اول اردیبهشت در مسئولیت ریاست دانشگاه نخواهد بود.(۲)

در شیراز، درگیری شدید به مجروح شدن حدود ۳۰۰ تن انجامید.(۳) روزنامه جمهوری اسلامی نوشت: این درگیری از صبح امروز بین گروه های ائتلافی (سازمان مجاهدین خلق، فداییان خلق و جنبش مسلمانان مبارز) از یک سو، و ستاد دانشجویان مسلمان دانشگاه شیراز و مردم از سوی دیگر، پیش آمد.(۴)به نوشته بامداد «بین عده ای از دانشجویان و مردم از یک طرف و دانشجویانی که در پشت بام دانشکده ادبیات سنگر گرفته بودند، از طرف دیگر، درگیری به وجود آمد و در نتیجه، تمام شیشه ها، میزها و صندلی های دانشکده ادبیات شکسته شد. هنگامی درگیری به اوج خود رسید که گروه ها با سنگ و چوب و چماق و آهن به جان هم افتادند؛ به طوری که آمبولانس های وزارت بهداری از ساعت اولیه قادر به رساندن مجروحین به بیمارستان ها نبود. در این درگیری دو نفر به وسیله اسلحه مجروح و تعداد زیادی توسط سنگ و چوب و چماق زخمی شدند که به بیمارستان های شیراز انتقال یافتند.

۱- مأخذ ۱۰۱، ص ۳.

۲- مأخذ ۱۰۱، ص ۳.

۳- مأخذ ۹۸.

۴- مأخذ ۹۵، ص ۵.

پس از دو ساعت درگیری، دانشکده ادبیات به دست دانشجویان مسلمان و گروه های مردم افتاد و چند هزار نفری که از بیرون به دانشگاه آمده بودند، شروع به جشن و شادی کردند. تعدادی از دانشجویان که در ساختمان قدیم دانشکده ادبیات مخفی شده بودند، توسط مردم دستگیر شدند.»(۱)

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی «در یورشی که مخالفین معترض به تصمیمات شورای انقلاب، به دانشکده ادبیات شیراز آوردند، خسارات زیادی به دانشگاه شیراز وارد آمده و کلیه شیشه ها و تأسیسات را نابود کردند. پس از انتشار اطلاعیه آیت الله دستغیب مبنی بر یاری و کمک مردم به دانشجویان مسلمان، عده ای از مخالفین فرار کرده و عده ای که متهم به ضرب و شتم بودند، دستگیر شدند.»(۲)در نهایت، عصر امروز دانشگاه شیراز تحت نظر ستاد دانشجویان مسلمان (طرفدار نظام) قرار گرفت.(۳)

گفتنی است که در حوادث امروز شیراز، نوعی بسیج عمومی در شهر به برتری تعیین کننده یاد شده انجامید. به این ترتیب که به نوشته کیهان «آیت الله سید عبدالحسین دستغیب، امام جمعه شیراز، طی اطلاعیه ای که ساعت ۱ بامداد امروز انتشار داد، از ستاد دانشجویان مسلمان و عمل آنها پشتیبانی کرد. ... آیت الله ربانی شیرازی عضو شورای نگهبان و نماینده امام در شیراز نیز با انتشار اطلاعیه ای پشتیبانی خود را از دانشجویان مسلمان دانشگاه شیراز اعلام کرد. ... حجت الاسلام سیدمحمدعلی دستغیب و حجت الاسلام سیدعلی اصغر دستغیب و گروه ها و انجمن های اسلامی و روحانیت شیراز نیز با انتشار اطلاعیه هایی، پشتیبانی خود را از ستاد دانشجویان اعلام کردند. ... دبیرستان ها و مدارس راهنمایی شیراز نیز صبح امروز به پشتیبانی از ستاد دانشجویان مسلمان در رابطه با تصرف دانشگاه شیراز تعطیل شد و دانش آموزان در گروه های مختلف، در حالی که شعار می دادند، به طرف دانشگاه شیراز رفته و در جلو دانشگاه اجتماع کردند. سپاه پاسداران شیراز نیز طی انتشار اطلاعیه ای پشتیبانی خود را از عمل انقلابی دانشجویان مسلمان اعلام کرد.»(۴)همچنین بازار شیراز نیز به همین مناسبت تعطیل شد.(۵)

در مشهد هم درگیری ها شدید بوده است؛ به طوری که در وقایع مشهد، ۳۵۶ نفر مجروح و مصدوم شدند.(۶)

در واقع در مشهد حوادث از درگیری دانشگاهی فراتر رفت. به نوشته بامداد «گروه هایی از مردم برای تصرف ستاد مرکزی جنبش ملی مجاهدین خلق، شاخه خراسان، به طرف این محل حرکت کردند که بلافاصله استاندار خراسان در این محل حاضر شد و مردم را به آرامش دعوت کرد؛ ولی متأسفانه بر اثر درگیری که بین گروه ها به وجود آمد، عده ای مجروح شدند.»(۷)

در نهایت با حضور دکتر غفوری فرد استاندار خراسان و وساطت وی، مقرر شد که صبح فردا جنبش مجاهدین خلق خراسان ستاد خود را تخلیه کند.(۸)

۱- مأخذ ۱۰۱، ص ۳.

۲- مأخذ ۹۵.

۳- مأخذ ۹۵، ص ۵.

۴- مأخذ ۱۰۸، ص ۲.

۵- مأخذ ۱۰۱، ص ۳.

۶- مأخذ ۹۸.

۷- مأخذ ۱۰۸، ص ۲.

۸- مأخذ ۱۰۸، ص ۲.

درباره حوادث مشهد، نشریه مجاهد در مطلبی با عنوان "جشن کتاب سوزان در مشهد" از ارسال نامه ای از طرف طاهر احمدزاده به بنی صدر، خبر داد که متن آن به این شرح است: «برادر بنی صدر رئیس جمهور محترم، رونوشت شورای انقلاب، رونوشت روزنامه اطلاعات؛ بدون این که بخواهیم وارد بحث در اصل تصمیم شورای انقلاب مبنی بر مهلت سه روزه در مورد دانشگاه ها که دیروز اعلام گردید، بشوم، به اطلاعتان می رسانم که از دیروز عصر و امروز صبح (شنبه) گروه های تجهیز شده از ناحیه حزب جمهوری، به مراکز دانشگاهی مشهد حمله ور شده و با چاقو و چماق به جان جوانان افتاده و جشن کتاب سوزی راه انداختند که هم اکنون (ساعت ۱۴) ادامه دارد. آیا شما و دیگر اعضای شورای انقلاب اگر واقعاً می خواستید که در پایان مهلت سه روزه تصمیم مقتضی اتخاذ کنید، چرا نمی بایستی در همین اعلامیه، مؤکداً به مردم اخطار شود که احدی حق ندارد تا پایان مهلت سه روزه دست به اقدام بزند؟ جز این که نگرانی عمیق خود را نسبت به سرنوشت انقلاب ابراز نمایم، دیگر عرضی ندارم. ۳۰/۱/۵۹، طاهر احمدزاده»(۱) گفتنی است که نامه مذکور، در روزنامه انقلاب اسلامی تحت عنوان اطلاعیه ای که طاهر احمدزاده انتشار داده است، درج ش(۲)

۷۱۵

به گزارش کیهان امروز، آیت الله مهدوی کنی عضو شورای انقلاب و سرپرست وزارت کشور، امروز در گفت و گویی با خبرنگار این روزنامه اعلام کرد که به کمیته ها و شهربانی دستور داده شده است حفاظت و کنترل دانشگاه ها را به عهده داشته باشند. وی افزود: «مأموران انتظامی و پاسداران در خارج دانشگاه ها مستقر شده اند تا عبور و مرور افرادی را که از خارج وارد دانشگاه می شوند، کنترل کنند. همچنین مأموران موظف شده اند که از اجتماعات غیرمسئولانه در مقابل دانشگاه ها جلوگیری کنند.» مهدوی کنی افزود: در شورای انقلاب همچنین این مسئله تصویب شد که پاسداران و مأموران انتظامی، هنگام بروز حوادث ناگوار در داخل دانشگاه ها بدون اسلحه وارد دانشگاه شوند و از تشنج جلوگیری کنند؛ اما در موارد خیلی بحرانی که امیدوارم پیش نیاید، می توانند با خود اسلحه هم داشته باشند. سرپرست وزارت کشور در پایان بار دیگر تأکید کرد که وزارت کشور مصمم است از انجام راهپیمایی که بدون اجازه برگزار می شود، جلوگیری کند.(۳)

۱- روزنامه مجاهد (نشریه مجاهدین خلق ایران) شماره ۴۸، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۳- مأخذ ۱۰۸، ص ۳.

یادآوری می شود در جلسه شب هنگام شورای انقلاب، حفظ نظم در دانشکده ها و مدارس عالی به کمیته مرکزی سپرده شد. براساس این تصمیم، «از سوی شورا به کمیته مرکزی انقلاب اسلامی دستور داده شد که حفظ امنیت دانشگاه ها و نمایندگان گروه ها را چه در جریان تخلیه و جابه جایی وسایل و چه بعد از آن، به عهده بگیرد.(۱)

۷۱۶

با سپری شدن روزی پرحادثه در دانشگاه ها و در حالی که برخی درگیری ها در ساعات شب نیز ادامه دارد، شورای انقلاب جلسه ای فوق العاده تشکیل داد و به بررسی اوضاع یاد شده پرداخت. در پایان جلسه، پیام شورای انقلاب خطاب به ملت ایران انتشار یافت که متن کامل آن به این قرار است:

«بسم الله الرّحمن الرّحیم.

ملت مسلمان مبارز و دانشگاهیان و دانشجویان بافرهنگ! شورای انقلاب باتوجه به این که امروز در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی، سرعت مورد نظر در اجرای تصمیمات اعلامیه مورخ ۲۹ فروردین ۱۳۵۹ وجود نداشته است، و نظر به این که شورا مصمم است که با قاطعیت، این تصمیمات را که به تأیید امام نیز رسیده است اجرا کند، یادآوری نکاتی چند را لازم می بیند:

۱. دگرگونی بنیادی نظام آموزش و دست زدن به یک انقلاب وسیع و عمیق که بر مبنای اصالت ها، ارزش ها و حقایق انقلابی اسلامی استوار باشد، از ابعاد مهم انقلاب اسلامی ایران است. شورا با آگاهی انقلابی، پرداختن به این امر عظیم را وظیفه اصلی و اساسی خود و همه نیروهای انقلابی مسلمان می داند و معتقد است که این کار بدون مشارکت همه جانبه دانشگاهیان و دانشجویانی که در خدمت انقلاب اسلامی ایران و در جهت رهنمودهای امام امت گام برمی دارند، عملی نیست. امام امت بارها و بارها درباره تحول و تغییر اساس فرهنگ و آموزش و پرورش و در هم کوبیدن فرهنگ استعماری و نظام آموزشی غیراسلامی و بیگانه از مردم ما، به خصوص در پیام نوروز خود صراحتاً تکلیف همگان را در مورد دانشگاه ها روشن کرده اند. شورای انقلاب خواست دانشگاهیان و دانشجویان را که برخاسته از روح انقلاب اسلامی ملت است درک می کند و به کوشش و تلاش آنان در این راه ارج می نهد.

۲. شورای انقلاب معتقد است که تأخیر در این امر مهم، ناشی از نابسامانی و درگیری های گوناگون بوده است؛ به همین دلیل نیز با تشنج در محیط دانشگاه مخالف است و چنین وضعی را مغایر با تدارک فرصت جهت دگرگونی بنیادی نظام آموزشی می داند.

۳. تصمیم شورا در مورد برچیدن ستادها و دفاتر فعالیت گروه های مختلف، شامل کلیه مراکز، دفترها و اتاق هایی است که به نحوی از انحا به گروه ها مربوط می شود و بنابراین، کتابخانه ها، دفترهای هنری و ورزشی و نظایر اینها را در بر می گیرد.

۱- مأخذ ۱۰۱، ص ۱.

۴. اما این تصمیم هرگز به معنی عدم رعایت جو آزاد و سازنده فکری در چارچوب قانون اساسی نیست؛ ولی وجود این گونه دفترها که در هیچ جا و در هیچ انقلابی با این کیفیت سابقه ندارد، عملاً موجب درگیری و نابسامانی و آسیب دیدن جو آزاد و سازنده برخورد آرا و افکار گردیده است و در نظر مردم نیز استقرار این مراکز که در جاهای دیگر بی سابقه است، و اصرار بر حفظ آنها، قابل توجیه نیست. مردم وجود چنین مراکزی را در محیط دانشگاه به عنوان مراکز فشار و توطئه تلقی می کنند.

۵. برچیدن این مراکز در دو روز آینده با حضور دانشجویان در دانشکده ها منافات دارد؛ بنابراین دانشجویان با شورای انقلاب همکاری خواهند نمود و از این ساعت دانشگاه ها را تخلیه می کنند تا کار برچیدن مراکز به آسانی صورت گیرد.

۶. هر یک از گروه ها برای جمع آوری وسایلی که در دفاتر موجود است و کلیه این دفاتر، پنج نفر را به سرپرست دانشکده معرفی می کند. وسایل با حضور مسئولان اداری دانشکده ها در محلی مضبوط می گردد تا بعداً آنچه متعلق به دانشجویان است از دانشگاه خارج شود و آنچه به دانشگاه تعلق دارد به سرپرست دانشگاه یا نماینده او سپرده شود.

۷. به کمیته مرکزی انقلاب اسلامی دستور داده شده است که حفظ امنیت دانشگاه ها و نمایندگان گروه ها را چه در جریان تخلیه و جابه جایی وسایل و چه بعد از آن، به عهده بگیرد.

۸. از همه مردم خواسته می شود که آمادگی خود را برای اجرای این تصمیمات حفظ کنند و در عین حال برای آسان کردن کار تخلیه ستادها، از تجمع در حول و حوش دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی خودداری کنند. بدیهی است در هر لحظه که شورای انقلاب لازم دانست، با یک پیام رادیویی از آنان خواسته می شود تا به همراه رئیس جمهوری و شورای انقلاب به دانشگاه ها بروند.

۹. چه بدیهی است که اگر امور برخلاف آنچه در فوق اشاره شده است، جریان یابد، شورا و رئیس جمهور منتظر پایان روز دوشنبه اول اردیبهشت نمی شوند و به منظور آماده کردن فوری زمینه برای اجرای تصمیمات شورا، به دانشگاه خواهند آمد.

۱۰. پس از انجام این عملیات و برقراری نظم، از روز سه شنبه دوم اردیبهشت دانشگاه افتتاح خواهد شد.»(۱)

۷۱۷

در کنار اقدامات و اعلام مواضع دو طرف اصلی درگیری دانشگاه ها (انجمن های اسلامی و دفاتر گروه های مجاهدین خلق و چپ غیرمذهبی در دانشگاه ها) مواضع و رفتار شخصیت ها و جریان های وفادار به نظام و نیز جریان هایی چون حزب توده و جنبش مسلمانان مبارز - که طبق مواضع کنونی شان، در هیچ یک از دو دسته رودررو نمی گنجند - در این باره درخور توجه است و به ترسیم صحنه واقعی درگیری کنونی کمک می کند.

ص: ۱۱۷۸

۱- مأخذ ۹۵، ص ۲.

امروز روزنامه جمهوری اسلامی، ارگان حزب جمهوری اسلامی، تیتر اصلی صفحه اول خود را به مسئله دانشگاه ها اختصاص داد. این تیتر که با رنگ سبز، در بالای صفحه و با حروف درشت به چشم می خورد، عبارت است از: «انقلاب فرهنگی آغاز می شود.» روزنامه مزبور همچنین در تیتر دیگر خود، درباره همین موضوع از قول شورای انقلاب نوشت: «سه روز به گروه های فشار مهلت داده شد.»(۱)

عصر امروز نیز این اطلاعیه را جامعه روحانیت مبارز تهران انتشار داد: «باسمه تعالی. جامعه روحانیت مبارز تهران بدین وسیله پشتیبانی قاطع خود را از تصمیم ریاست محترم جمهوری و شورای انقلاب به پیروی از رهنمودهای امام امت، در زمینه لزوم برچیده شدن ستادهای عملیاتی گروه های سیاسی از دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی کشور، اعلام نموده و خواهان ایجاد تحول اساسی و بنیادی در جهت انطباق برنامه های دانشگاهی و مراکز آموزشی جمهوری اسلامی ایران با موازین اسلامی و حرکت در مسیر انقلاب اسلامی ایران می باشد و در این موقعیت حساس کشور، ضمن تأیید اقدام دانشجویان عزیز در پاکسازی دانشگاه ها از عناصر ضدانقلاب و توطئه گر و ایادی بیگانگان، و دعوت عموم اقشار و طبقات محترم ملت به حمایت از آنان، رعایت حفظ نظم و آرامش را به عموم توصیه می نماید. از خداوند تعالی پیروزی کامل و نهایی اسلام و مسلمین مورد مسئلت است.»(۲)

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم نیز در این باره بیانیه ای منتشر کرد که در آن آمده است: «درود بی پایان خدا و خلق خدا بر شما دانشجویان مسلمان که پیرو فرمان امام دایر به تصفیه دانشگاه ها، پیشقدم شدید و با یک عمل انقلابی، مراکز آموزشی را برای دگرگونی آماده نمودید تا به یاری خدا آن پایگاه های علم و عمل که در رژیم طاغوت، توجیه کننده سیاست های استعماری [بود] و اخیراً توسط گروه های فشار دمکرات مآب، ستاد ضد انقلاب های چپ نما برای بازگرداندن امپریالیسم به ایران در آمده بود، پاکسازی گردد. ... از عموم ملت مسلمان ایران می خواهد که انقلاب خویش را که خون بهای شهیدان با ایمان است و هنوز در نیمه راه هستیم، فراموش نکنند ... و تا تصفیه دانشگاه از لوث وجود آنها و دگرگونی عمیق در آن با الهام از فرامین و نظرات امام و همگام با رئیس جمهور و شورای انقلاب، از پا ننشینند. انقلاب و دانشگاه ها به دست دانشجویان مسلمان و تا بازسازی این نهاد باید ادامه یابد و هواخواهان استالین و مائو و کارتر و هر بیگانه دیگر، باید فکر جای دیگر غیر از این خانه امید امت برای خود بنمایند.»(۳)

به نوشته بامداد، آیت الله العظمی روحانی (سید صادق) نیز درباره مسئله دانشگاه ها گفت: همه متفق بر این هستند که دانشگاه ها باید اصلاح شود و اصلاح هم به این معنی نیست که رئیس دانشگاه عوض شود یا این که به بچه ها بگویند دخالت در امور سیاسی نکنید. راه اصلاح این است که اساس برنامه های فرهنگی را عوض کنند. به گزارش بامداد، او سپس گفت:

۱– – مأخذ ۵۵، ص ۱.

۲– مأخذ ۹۸، ص ۱۲.

۳– مأخذ ۱۰۳، ص ۴.

تعطیل دانشگاه ها در حال حاضر صلاح نیست و باید این کار را بگذارند برای سال آینده.(۱)

جنبش مسلمانان مبارز نیز روز گذشته درباره حوادث دانشگاه ها بیانیه ای صادر کرده بود که امروز انتشار یافت. در قسمتی از این بیانیه آمده است: «ضرورت یک تحول بنیادی در کلیه شئون کشور و نیاز به یک انقلاب تمام عیار فرهنگی برای درهم پیچیدن طومار حیات نظام اقتصادی، سیاسی و فرهنگی رژیم آلوده به شرک و طبقاتی گذشته، چیزی است که همان روز های نخستین بعد از پیروزی انقلاب بر آن پای فشردیم که متأسفانه انعکاس مثبتی در میان مسئولین و متصدیان امر نداشت. معتقد بودیم تا هنگامی که چارچوب نظام گذشته از لحاظ اقتصادی، سیاسی، نظامی و فرهنگی در هم نشکند و نظم نوین انقلابی – اسلامی حاکم نشود، هیچ یک از شعارها و هدف های انقلاب اسلامی ایران تحقق عینی پیدا نخواهد کرد.»

در بخش دیگر این بیانیه، جنبش مسلمانان مبارز اعلام می کند: «ضرورت یک انقلاب فرهنگی را صددرصد تأیید می کنیم و معتقدیم این حرکت باید از پایین و توسط نیروهای انقلابی و جوانان مسلمان و متعهد و مکتبی انجام گیرد؛ ولی متأسفانه حرکت اخیر که در پوشش تصفیه دانشگاه ها و انقلاب فرهنگی آغاز شده، با وجود آن که عده ای از دانشجویان صادق و بخشی از توده در آن شرکت دارند، هدایت آن توسط دستگاه ها و مقاماتی انجام می گیرد که قادر به انجام این تحول انقلابی اسلامی نیستند و به جای اصول اسلام راستین، تنها پوسته ای از اسلام بر روی نظام کشیده خواهد شد.»

همچنین در بیانیه مزبور آمده است: «در مورد تعطیل دفاتر گروه ها، ضمن خودداری از هر نوع اقدام خشونت آمیز که به درگیری درونی میان مردم منجر شود، اعلام می کنیم که برای پاسداری از مکتب و ارزش های اصیل اسلامی و دفاع از آرمان های انقلاب، با تمام قوا از حقوقی که قانون اساسی به مردم برای دخالت و مشارکت در سرنوشت سیاسی کشور داده است استفاده می کنیم و در برابر هر جریانی که بخواهد قانون اساسی مرحله ای مصوب ملت را عملاً نادیده بگیرد، ایستادگی خواهیم کرد.»

جنبش مسلمانان مبارز، بیانیه خود را با این عبارت به پایان می برد: «ما از رهبر انقلاب، امام خمینی، انتظار داریم مانند گذشته با رهنمودهای خردمندانه خویش، جلو بروز حوادث ناگوار و تشدید اختلافات و انحرافات را گرفته، اجازه ندهند دشمن از ضعف های درونی ما بهره برداری کند.»(۲)

جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران، جاما (گروه دکتر کاظم سامی) نیز طی بیانیه ای درباره حوادث اخیر دانشگاه ها، حمله به دانشگاه ها قبل از پایان مهلت داده شده در اطلاعیه شورای انقلاب را به شدت نکوهش کرد. این گروه با تأکید بر ضرورت تغییر بنیادی نظام دانشگاه ها، طرح آن را در شرایط فعلی که ملت با امپریالیسم در حال جنگ است، بی موقع خواند. جاما از مقامات اجرایی خواست تغییر نظام دانشگاه را با نظرخواهی دانشجویان انجام دهد. در قسمت دیگری از

۱- مأخذ ۸۰، ص ۹.

۲- هفته نامه امت (ارگان جنبش مسلمانان مبارز)، شماره ۵۳، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۱۲.

اطلاعیه این گروه آمده است که تعطیل دانشگاه ها را تنها در صورت استفاده از نیروی انسانی جوان در سازندگی جامعه انقلابی، مورد تأیید قرار می دهد و معتقد است که این نیروی عظیم می تواند در جهت ریشه کنی بی سوادی و تجدید سازمان و دوباره سازی ویرانه های بازمانده از رژیم طاغوت در شهرها و روستاهای دورافتاده، سهم اساسی داشته باش(۱)

شاخه دانشجویی حزب توده که با عنوان "سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات ایران" فعالیت می کند نیز اعلامیه ای انتشار داد که با این عبارت شروع می شود: «مردم قهرمان ایران! دانشگاهیان گرامی! انقلاب بزرگ ضدامپریالیستی دمکراتیک و خلقی ایران به رهبری امام خمینی، یکی از درنده ترین و ضد مردمی ترین رژیم های وابسته به امپریالیسم جهانی (به سرکردگی امپریالیسم امریکا) را سرنگون ساخت و ضربات جدی بر پیکر امپریالیسم جنایتکار امریکا وارد آورد.»(۲)

در بیانیه مزبور آمده است: «ما معتقدیم رودررو قرار دادن دو نظریه تعطیل دفاتر گروه های سیاسی و باز نگهداشتن دفاتر سیاسی، در چنین شرایط حساس و سرنوشت ساز انقلاب ایران می تواند نیروهای مختلف را در مقابل هم قرار دهد [و] صحنه دانشگاه ها را به عرصه درگیری های زیانمند بدل سازد که تنها و تنها به سود ضد انقلاب و امپریالیسم جهانی (به سرکردگی امپریالیسم امریکا) خواهد بود. به علاوه ما معتقدیم که حل این مسئله می تواند با کمک شوراهای هماهنگی دانشگاه ها و نیروهای راستین انقلابی در دانشگاه، به خوبی انجام گیرد. با وجود این و علی رغم این که تعطیل دفاتر گروه های سیاسی مترقی دانشجویی را صحیح نمی دانیم، به نوبه خود برای جلوگیری از هر نوع تشنج و ناآرامی در دانشگاه، دفاتر خود را در دانشگاه ها تعطیل می کنیم. سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات ایران بنابر مسئولیت بس سنگین و عظیمی که در این شرایط حساس کنونی به عهده دارد، به همه نیروها و گروه های مترقی دانشجویی به ویژه دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، دانشجویان هوادار سازمان مجاهدین خلق ایران و دانشجویان هوادار سازمان چریک های فدایی خلق ایران هشدار می دهد که از برخورد عجولانه با حوادث اخیر بپرهیزند و با هوشیاری انقلابی خود مانع آن شوند که این مسئله به انحراف جنبش دانشجویی از مسیر ضد امپریالیستی - ضد امریکایی خود منجر شود.»(۳)

کمیته مرکزی حزب توده ایران نیز طی اعلامیه ای که انتشار داد، یادآوری کرد: «با کمال تأسف باید این را گفت که برخی از گروه های سیاسی، ناآگاهانه، و برخی دیگر و به ویژه چپ نماهای حادثه آفرین و انحصارطلبان قشری، محیط تفاهم و بحث آزاد و سالم درون دانشگاهی را متشنج کرده اند.» حزب توده افزود: «بخش مهمی از نیروهای اسلامی هوادار خط امام خمینی از یک سو و نیروهای هوادار حزب توده ایران از سوی دیگر، همیشه تلاش کرده اند که از پیدایش چنین جوِّ متشنج و خصمانه ای جلوگیری کنند؛ ولی با کمال تأسف باید گفت که آنچه امروز در مقابل ما است، نشان می دهد که این تلاش ها به نتیجه ای نرسیده است. شورای

۱- مأخذ ۶۵، ص ۳، تهران - خبرگزاری پارس.

۲- روزنامه نامه مردم، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- - همان، ص ۲.

انقلاب در برخورد با این وضع بغرنج تصمیماتی اتخاذ کرده است. به نظر حزب توده ایران، این تصمیمات ممکن است به طور موقت به حل ظاهری برخی جوانب و تضادها بینجامد، ولی قادر به حل ریشه ای و بنیادی این مسئله بغرنج نیست. در لحظه کنونی که چنین وضع حادی پیدا شده است، حزب توده ایران به همه گروه های سیاسی پیشنهاد می کند که تصمیم شورای انقلاب را در زمینه تعطیل دفاتر خود در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، که وسیله و بهانه برای ایجاد تفرقه، تشنج و درگیری ها در دانشگاه ها شده اند، عملی سازند.»(۱)

۷۱۸

از آن جا که گروه های سیاسی فعال در حوادث اخیر دانشگاه ها، در بخش های دانش آموزی نیز فعال هستند، در وضعیت حاضر خود به خود مدارس آموزش و پرورش نیز مورد توجه قرار می گیرند و این سؤال طرح می شود که در مدارس چه وضعی پیش خواهد آمد. در این زمینه، امروز رجایی وزیر آموزش و پرورش، در مصاحبه ای مطبوعاتی شرکت کرد. به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، وی درباره مصوبه شورای انقلاب در مورد برچیده شدن مراکز و ستادهای گروه های سیاسی در دانشگاه ها، اظهار داشت: تصمیم شورای انقلاب، راجع به دانشگاه ها است. من مدارس را در آن سطح نمی بینم که به این جریانات کشیده شوند؛ زیرا در دانشگاه ها کیفیت درس و عملکرد گروه ها فرق می کند و در مدارس ما خیلی از این گروه ها حضور ندارند، چه برسد به این که مدارس را تعطیل کنند. وزیر آموزش و پرورش همچنین گفت: وجود دفاتر گروه های سیاسی در مدارس صحیح نیست و مدارس فقط باید فعالیت گروهی داشته باشند و تبلیغات سیاسی باید خارج از مدرسه باشد و تجربه زمان دکتر مصدق نیز این درس را به ما داده است که دانش آموز باید در مدرسه، آموزش سیاسی ببیند نه آن که تبلیغ سیاسی بکند.(۲)

به نوشته بامداد، رجایی گفت: من بعید می دانم که دبیرستان ها به این مسائل کشانده شود. بارها اعلام شده است که فعالیت گروهی در مدارس ممنوع است؛ به همین سبب اکنون هیچ یک از گروه ها در مدارس دفتری ندارند و داشتن دفتر گروه خاص فکری ممنوع است. وی همچنین اظهار داشت: در حالی که برای دایر کردن کلاس فضا کم داریم، چگونه می شود اتاقی را برای این فعالیت ها اختصاص داد؟ وانگهی اصولاً بیت المال باید در اختیار کسانی قرار گیرد که مردم حکومت را به آنان سپرده اند و اگر چنین است، پس گروه هایی می توانند از بیت المال بهره گیرند که مورد تأیید دولت هستند و در خط امام قدم برمی دارند. وزیر آموزش و

۱- – همان، ص ۲.

۲- مأخذ ۹۵، ص ۱و۲.

پرورش سپس با بیان این نکته که فعالیت گروهی در خارج از مدرسه قانونی است، یادآور شد که مدرسه جای آموزش سیاسی است به جای فعالیت سیاسی، و دانش آموزان باید در مدرسه آموزش ببینند و قدرت انتخاب خود را بالا ببرند و در انتخاب عجله نکنند. وی افزود: البته در بعضی از مدارس، ضعف قدرت باعث شده است که چنین دفاتری دایر شود و خبر داریم که این امور پیامدی چون دعوا کردن و بیمارستان رفتن ها داشته باشد.(۱)

* * *

ضمیمه گزارش ۶۸۹: معرفی عوامل عراق در منطقه خوزستان و عملکرد آنان

منابع سپاه، در گزارش یاد شده همچنین به معرفی دقیق عده ای از عوامل عراق در منطقه و عملکرد ایشان پرداخته اند؛ از جمله:

«ص.ش.(۲) رئیس "جبهه تحریر عربستان" به همراهی ف.خ. می باشد. این شخص در حدود ۱۶ سال پیش، بعد از سرکوبی تجزیه طلبان و اعدام عده ای و به زندان افکندن عده ای دیگر توسط رژیم پهلوی، پای به فرار می نهد و به کشور بعثی عراق روی می آورد. در آن جا با همکاری چند تن دیگر از فراریان، باز جبهه تحریر عربستان ` را تشکیل می دهند. البته این جبهه بنا به علل سیاسی و اخوت و دوستی که بین شاه مخلوع و رژیم عراق وجود داشت، و بنا به وابستگی جبهه به رژیم عراق، فعالیتی نمی کند[نمی کرد]. پس از انقلاب کبیر[اسلامی]، "ص.ش. و ف.ر. و غ. ك. از نخستین کسانی هستند که وارد ایران شده و دست به فعالیت شدیدی علیه انقلاب ما می زنند. اینان کلاً ابتدا با مطرح کردن این که ما حقوق اعراب ایرانی را می خواهیم و تجزیه طلب نیستیم و زیر لوای اسلام و پرچم ایرانیم، در توده ناآگاه نفوذ کردند و هر شب در خانه ای میهمان گردیدند و به دسیسه چینی و توطئه دست زدند. اینان با مطرح کردن ظلم هایی که در رژیم سابق بر اعراب رفته است و ربط این ظلم ها و محرومیت ها به مسئولین جمهوری نوبنیاد اسلامی، به منحرف کردن و مشوب ساختن افکار توده ناآگاه مردم عرب منطقه دست زدند و در این راه تا حدّ چشمگیری نیز موفق شدند و توانستند عده ای زیاد را به دور خود گرد آورند.»

در بخش دیگری از این گزارش آمده است: «عده ای از ضدانقلابیون نیز بودند که تعدادی از سلاحشان را برای این که رد گم کنند، تحویل می دادند؛ مانند خانواده شیخ ن. د. که انبار مهمات ص.ش. و ف.خ. بود و محل تجمع افراد جهت عبور به عراق، که در این میان فرزندان حاج "ن" به اسامی "ع" و "ع" نیز کمک فراوانی به ص. ش. و دار و دسته اش می کردند.»

در گزارش همچنین اضافه شده است: «ص.ش.و پسرش ع. ش. در عراق، آن طوری که من دیدم، از اعتبار یک سرلشکر و یا درجه دار بلندمرتبه ارتشی نزد ساواک عراق برخوردارند. ع. د. نیز اعتبار درخور توجهی نزد بعثی ها دارد و یکی از عوامل مهم توزیع اسلحه و مهمات می باشد. ع. ش. فرزند ص.ش، به اصطلاح مغز متفکر دار و دسته پدرش می باشد و بعثی تمام عیار است که در اشاعه حزب کثیف بعث نقش مهمی دارد و جزوات و کتب بعثی را وارد ایران می سازد؛ همیشه مسلح به اسلحه کمری است و در امر وارد کردن سلاح به خاک ایران نیز دستیار پدرش می باشد. در ضمن باید به این مسئله اشاره کنم که "ص" و "ف" و "ع" و فرزند "ص" نقشه ترور بسیاری از مقامات شهری را طرح ریزی می کردند؛ از قبیل دادستان آبادان و خرمشهر، زرگر، و شهردار آبادان، و حاکم شرع حجت الاسلام اکبری، و غیره.»(۳)

۱- مأخذ ۱۰۱، ص۱ و ۳.

۲- نام این فرد و سایر اسامی مندرج در این ضمیمه، در سند به طور کامل ذکر شده است.

۳- سند شماره ۹۱۴۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ۲۹/۱/۱۳۵۹.

ضمیمه اول گزارش ۷۰۰: تلگرام تشکیلات اورامانات حزب دمکرات به امام خمینی

متن کامل تلگرام تشکیلات اورامانات حزب دمکرات که امروز برای امام خمینی ارسال شد، به این شرح است:

«تهران، حضور رهبر عظیم الشأن اسلامی ایران حضرت امام خمینی. محترماً به استحضار می رساند در شرایط حساس کنونی که مردم ایران یکپارچه علیه امپریالیزم و نوکرانش قد علم نموده و آماده مبارزه پیگیر تا محو کامل آثار سلطه استثمارگران می باشد، خلق کُرد همگام با خلق های ایران آماده این پیکار بزرگ است و در حالی که مردم کردستان چشم به راه اقدامات برای رفع مشکل کردستان است و دبیرکل حزب دمکرات با چندین تلگرام و نامه سرگشاده برای مقامات مسئول خواستار برگشت هیئت روحانیون جهت حل مشکلات کردستان و انجام مذاکرات گردیده تا بتوانیم در اثر تفاهم و برادری، نیروهای خود را هماهنگ و در کنار هم قرار داده و با دشمن مقابله نماییم، ولی متأسفانه در جواب خواست های مکرر ما، ستون های ارتش و سپاه پاسداران را به جای استقرار در مرزهای مورد تعرض دشمن و مبارزه با نیروهای حزب بعث فاشیست عراق، به کردستان می فرستند که از جمله هجوم این نیروها، به مناطق باینگان، جوانرود، سنندج، دره قاسلمو و قطور در چند روز اخیر می باشد.

خلق کُرد ضمن مبارزه برای موجودیت و سرنوشت خود، حفاظت نوار مرزی را در مقابل هرگونه تجاوز، شجاعانه به عهده گرفته و خود را در مقابل کشور و ملت ایران مسئول می داند. با توجه به اوضاع مشهود در کردستان و جنگ افروزی عوامل امریکایی که هدفشان تحمیل سیاست امپریالیزم بر ملت ایران است، و با توجه به اعمال مشکوک پاسگاه ژاندارمری و واحد ارتش مستقر در نوسود و هجوم ستونی دیگر به همراه پاسداران از پاوه به بخش باینگان و قصد هجوم به نوسود، ما مجبور به خلع سلاح یگان های فوق در نوسود و نگاهداری پرسنل آن شدیم. از جناب عالی تقاضا داریم که بیش از این اجازه ندهید که جنگ افروزان موجود در دولت و ارتش و سپاه پاسداران، کردستان را دوباره صحنه اجرای مقاصد شوم خود بنمایند؛ و با اعزام هیئت روحانیت و انجام مذاکرات، صلح و آرامش را جایگزین جنگ و ناامنی نمایند. ضمناً پرسنل یاد شده در محل امن نگاهداری و کلیه وظایف انسانی در مورد آنان رعایت می گردد. بار دیگر اعلام می داریم در مقابل هرگونه تجاوز خارجی محدود در مرزهای کشورمان، مردم و پیشمرگان حزب دمکرات کردستان ایران آماده جانبازی و شکستن صفوف دشمن می باشد؛ لیکن عدم عقب نشینی ارتش و سپاه پاسداران و اجیرشدگان در منطقه پاوه و باینگان و جوانرود و انجام هرگونه عکس العمل منفی با سرنوشت افراد خلع سلاح شده بستگی دارد.»

به گزارش خبرگزاری پارس، رونوشت این تلگرام برای ریاست جمهوری، شورای انقلاب، صدا و سیما، دفتر سیاسی حزب دمکرات مهاباد و روزنامه های اطلاعات، کیهان، جمهوری اسلامی و بامداد و نامه مردم ارسال شده است.(۱)

ضمیمه دوم گزارش ۷۰۰: نامه حزب دمکرات به امام خمینی

متن کامل نامه روز گذشته کمیته مرکزی حزب دمکرات به امام خمینی به قرار ذیل است:

«حضرت امام خمینی، رهبر عالی قدر انقلاب. پس از تقدیم درود فراوان. شرایط حساس کنونی میهن ما یک بار دیگر ما را وادار نموده است که به حضرت امام مراجعه کنیم. در حالی که ارتش باید نیروی خود را وقف دفاع از میهن در مقابل توطئه امپریالیسم امریکا و مزدورانش در خاورمیانه بنماید، مجدداً حمله خود را برای سرکوب مردم کردستان آغاز نموده است. هم اکنون ارتش، روستاهای کردنشین را از ماکو گرفته تا اشنویه، با فانتوم و هلی کوپتر و توپ و تانک می کوبد. بسیاری از روستاییان در فصل کارهای زراعتی، خانه و آشیانه خود را ترک کرده و آواره شده اند؛ حتی عده ای چند صدنفری به کشور ترکیه پناه برده اند. در آن بخش از نوار مرزی ایران و عراق که پیشمرگان کُرد مستقر هستند، کسی جرأت نکرد به خاک ایران تجاوز کند. همان طور که بارها گفته ایم، پیشمرگان و مردم کردستان با پادگان های مهاباد، پیرانشهر، سردشت و مریوان همکاری نزدیک و سودمندی به منظور تقویت قدرت دفاعی نوار مرزی داشته اند. ما از آن حضرت

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳۰، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۱و ۲، سنندج - خبرگزاری پارس، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

می پرسیم در حالی که از سوی دولت ترکیه مرزهای ایران مورد تهدید قرار نگرفته، هدف ارتش از پیشروی به سوی روستاهای کردنشین و بمباران آنها در نوار مرزی ترکیه چیست؟ چنین به نظر می رسد کسانی ارتش را به سوی یک جنگ برادرکشی تمام عیار سوق می دهند و قصد دارند جنبش خلق کُرد را در خاک و خون خفه سازند. متأسفانه کوشش حزب ما و حسن نیت کاملی که از خود نشان داد، به جایی نرسید و برخی آن را حمل بر ضعف کردند. از طرف دیگر مردم کردستان کاسه صبرشان لبریز شده و از این همه حسن نیت حزب ما و سوء نیت زمامداران، به شدت ناراحتند.

حضرت امام! حزب ما مانند گذشته یک بار دیگر با صراحت کامل اعلام می کند که کردستان در حال انفجار است. به نظر ما در شرایط کنونی، افروختن جنگ برادرکشی در کردستان خیانت به انقلاب ایران و به خون هزاران شهید ارجمند خلق های ایران است. چنین جنگی جبهه داخلی مبارزه علیه امپریالیسم را تضعیف می کند و به توطئه های دشمنان انقلاب امکان موفقیت می دهد. ما پیشنهادات خود را در مورد خودمختاری و به منظور حل مسالمت آمیز مسئله کردستان، در شش اصل به حضور امام تقدیم کرده ایم. هم حضرت امام، هم آقای بنی صدر و هم آقای حجت الاسلام کرمانی که از طرف امام به مهاباد آمده بود، با این شش اصل موافقت نمودند. پیشنهاد می کنیم این موافقت از طرف شخص امام رسماً اعلام شود. این امر به بسیاری از حساسیت ها پایان خواهد داد و بسیاری از مشکلات را که بر سر راه حسن تفاهم بین مردم کردستان و دولت مرکزی وجود دارد، از میان برخواهد داشت و شرایط مساعدی برای همکاری حزب ما و دولت و ارتش به وجود خواهد آورد. در ضمن برای کردستان جای تعجب بسیار است در حالی که امام مردم ایران را به تشکیل ارتش ۲۰ میلیونی دعوت می کنند، برخی از مسئولین قصد دارند نیروهای انقلابی را در کردستان خلع سلاح کنند.

ما از حضرت امام می طلبیم که بی درنگ دستور دهند ارتش از نقل و انتقالات تحریک آمیز به منظور سرکوب جنبش خلق کُرد، خودداری کند. حزب دمکرات کردستان ایران به همه وسایل و طرق برای حل مسالمت آمیز مسئله کردستان متوسل شده، متأسفانه با بی اعتنایی و عدم صداقت زمامداران روبه رو گردیده است. اینک که بدخواهان مجدداً وضع کردستان را متشنج ساخته اند و هر روز به بهانه ای به سرکوب مردم کردستان می پردازند، از طرف حزب دمکرات کردستان ایران، حزبی که اکثریت قریب به اتفاق مردم کردستان پشتیبانش هستند، برای آخرین بار هشدار می دهیم که در صورتی که حملات ارتش، ژاندارمری و پاسداران به جنبش کردستان متوقف نشود و کشتار مردم بی دفاع ادامه یابد، پیشمرگان با پشتیبانی همه خلق کُرد، با تمامی قوا از موجودیت و آزادی خود دفاع خواهند نمود و مسلم است که از دیدگاه مردم کردستان و خلق های ایران، مسئولیت جنگ و برادرکشی به عهده زمامداران دولت مرکزی خواهد بود و ملت کُرد اجازه نخواهد داد که به بهانه مبارزه با امپریالیسم، جنبش انقلابی دمکراتیک و ضدامپریالیستی خلق سرکوب گردد. با تقدیم احترام(۱)

ضمیمه گزارش ۷۱۰: بیانیه شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق

متن کامل بیانیه شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق ایران درباره حوادث اخیر دانشگاه ها به این شرح است:

به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران.

اِسْتِکْباراً فِی الأَرْضِ وَ مکْرَالسَّیِّئِ و لایَحیقُ اْلمَکْرُالسَّیِّئُ اِلّابِاَهْلِهِ. [فاطر ۴۳]

اخبار پراکنده ای که طی مدت یک ماه پیش، از این طرف و آن طرف به گوش می رسید، توجه انجمن های دانشجویان مسلمان را به خود جلب کرد؛ چرا که این حرکت ها از یک توطئه در شرف تکوین برعلیه دانشگاه ها خبر می دادند که برای کشف علت واقعی این تحرک ها، برادران و خواهران ما فعالانه به پیگیری امر پرداختند. به دنبال اعلامیه ای که توسط گروهی از دانشجویان دانشگاه تهران منتشر شد، حساسیت ما نسبت به این مسئله بیش تر گردید. در این جریان به ساختمان هفت طبقه ای در پشت

۱- مأخذ ۹۸، ص ۳، کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان ایران، ۲۹/۱/۱۳۵۹.

سفارت راه پیدا کردیم که با صحبت و گفت وگو با افراد این جریان، به این اطلاعات دست یافته و متوجه شدیم که این جریان از ۲۰ روز پیش شروع به شکل گرفتن کرده است و ماجرا به شرح ذیل می باشد:

افراد آغاز کننده این جریان بعضی از عناصر انجمن های اسلامی دانشگاه ها بوده اند. سردمداران این جریان ابتدا ۱۰ نفر بوده و پس از چندی حدود ۲۰ نفر دیگر به جمع آنها اضافه می شود.

اهداف این افراد ظاهراً اصلاح نظام آموزشی و تصفیه و پاکسازی محیط دانشگاه ها!! بود؛ ولی در اصل توطئه ای بود علیه دانشگاه ها که عملاً طی سال های اختناق و بعد از انقلاب، سنگر آزادی و آزادگی بوده است؛ چرا که پاکسازی دانشگاه ها و اصلاح نظام آموزشی مسئله ای است که از اول انقلاب مورد خواسته همه دانشجویان متعهد بوده. به اضافه این که تنها مجرایی که برای حل این مسائل صلاحیت دارد، شوراها می باشند که می بایستی مجدانه این امر را پیگیری بکنند؛ در صورتی که این افراد می خواستند با تعطیل کردن و به اغتشاش کشاندن دانشگاه و با مخفی شدن پشت این شعار، هدف های خود را پیاده کنند.

در طی برنامه ریزی و کار این گروه ۳۰ نفری، حدود ۵۰ نفر از انجمن های اسلامی شهرستان های مختلف به تهران آمده و به ۳۰ نفر فوق الذکر در ساختمان پشت سفارت ملحق شده و به ادامه برنامه ریزی مشغول می گردند تا بلکه از این طریق بتوانند به وحدت نظر رسیده و برنامه خود را هماهنگ سازند. مشاهده می شود در حالی که به فرموده امام خمینی همه سلاح ها بایستی به سمت امپریالیسم امریکا نشانه رود، سلاح این افراد به سمت چه نهادهایی از این مملکت نشانه گیری شده است. افرادی که از شهرستان های مختلف به تهران آمده بودند، از سردمداران این جریان، آتشی داغ تر در جهت به وجود آوردن محیطی مملو از ناامنی و هرج و مرج داشتند. اینان تأکید بیش تری برای برهم زدن اوضاع دانشگاه های تهران می کردند. در طول مدت طرح ریزی این برنامه، عناصر دیگری نیز به جمع این افراد اضافه گردید تا این که تعداد این افراد به حدود ۲۰۰ نفر می رسد.

این برنامه ها در حالی پیش می رفت که شخص رئیس جمهور، آقای بنی صدر، با این گونه اعمال مخالف بوده و مردم را دعوت به مشارکت در چرخاندن چرخ های مملکت می کند.

بعد از اتمام این برنامه ریزی ها، تدارکات لازم را جهت پیاده کردن طرح، آماده نموده، به تهیه پلاکارد و تراکت دست می زنند و جمعاً حدود ۲۰۰ پلاکارد تهیه می نمایند که پس از اشغال دانشگاه ها آنها را در جاهای مختلف و مناسب نصب کنند. این پلاکاردها نیز در همان آپارتمان هفت طبقه تدارک دیده شده است. مضمون این پلاکاردها، تعطیلی دانشگاه ها تحت عنوان اصلاح نظام آموزشی بود. در ضمن، کروکی سازمان دهی عملیات این افراد نیز به دست ما رسید که جداگانه منتشر شد، و دراین طرح به مواردی برخورد می کنیم که شرح مختصر آن در صفحه ضمیمه آمده است.

این افراد حدود یک هفته است که در پی پیاده کردن این طرح سراسری می باشند؛ ولی همان طور که فوقاً متذکر شدیم، از یک طرف در اثر تضادهای شدیدی که در بین آنها حکم فرما است و از طرف دیگر چون عمل آنها پایه و اساسی ندارد و صرفاً در ضدیت با نیروهای ترقی خواه و انقلابی صورت می گیرد، لذا است که می بینیم تاکنون موفق به حل تضادهای درونی خود نگردیده و قادر به پیاده کردن طرح نشده اند.

امید است که خلق قهرمانمان با هوشیاری، خون شهیدان گلگون کفن خلق را پاس دارد و اجازه ندهد که این راست گرایان انحصارطلب، این چنین سرنوشت دانشجویان پیشتازی را که در مقابل رژیم شاه و گارد لعنتی او جا خالی نکردند، ملعبه خود قرار دهند.

طرح و کروکی سازماندهی که قرار بوده پس از اشغال و تعطیل کردن دانشگاه ها پیاده شود.

طبق کروکی به دست آمده، هنگام شروع عملیات در هر دانشگاه این فرم تشکیلاتی پیاده می شود و کمیته های مختلفی که در کروکی آمده است، در دانشگاه ها مستقر می شوند و هرکدام به قسمتی از کار محوله اهتمام می ورزند.

چون این عمل تحت حفاظت و پوشش اصلاح نظام آموزشی و تصفیه و پاکسازی صورت می گیرد، ابتدا مراکز مهم در دانشگاه یعنی اتاق رئیس هیئت علمی دانشگاه، محاصره و سپس به مراکز گروه های سیاسی فعال در دانشگاه حمله می شود و این مراکز وقتی به تصرف در آمد، مهر و موم شده و نیروها را از دانشگاه اخراج می کنند و با نصب پلاکارد، انحلال دانشگاه را اعلام می نمایند. (صفحه ۳، بند ۵)

همان طور که در اسناد مشاهده می شود، این بار هم این عمل عجین شده با ضرب و جرح و تهدید و چماق، تحت لوای اسلام پناهی و پشت نام امام قرار است انجام گیرد. (صفحه ۴ فرم تشکیلاتی، بند ط)

و یا جای دیگر سند آمده که از وظایف شورای هماهنگی، آماده کردن زمینه کار قبل از شروع عملیات است. (صفحه ۱، بند ۶)

اینان مگر مدعی این نیستند که از پایگاه توده ای وسیعی برخوردارند؛ پس چنین حرکاتی تحت نام امام، و آماده کردن زمینه قبل از شروع عملیات، چه مفهومی می تواند داشته باشد؟ اگر این طرح را در رابطه با جریاناتی که برعلیه نیروهای انقلابی میهنمان در سطح جامعه صورت می گیرد، در نظر بگیریم - که به هیچ وجه از هم جدا و منفک نیستند - یعنی جریانات سیستماتیکی که این روزها شاهد آن در هر کوی و برزن این میهن خونبار هستیم، به عمق فاجعه ای ضدانقلابی پی خواهیم برد که چه سان نیروهای پراکنده دانشجو در سراسر کشور، طبق برنامه مشخصی گرد هم جمع شده و چنین برنامه ای را طراحی کرده اند و این نظم و انضباطی که در طرح مشاهده می شود، جدای از حرکت سراسری برعلیه انقلابیون نیست و مشخصاً نمی تواند مضمونی جز این داشته باشد؛ چرا که درجه ترقی خواهی هر نیرو، در شرایط فعلی، در ضدیت با دشمن اصلی تمامی خلق های دربند است نه در ضدیت با انقلابیون. این نظم و انضباط و این تشکیلات در چه جهتی است و نهایتاً به سود کیست؟ آیا زمانی که همه مردم برعلیه ام الفساد قرن برخاسته اند، دامن زدن به این مسائل بیانگر چه چیزی است؟ مگر این مسئله که شما اکنون به آن رسیده اید (اصلاح نظام آموزشی)، ما و سایر نیروهای ترقی خواه دانشگاه در همان روزهای پس از پیروزی قیام مطرح نکردیم؟ مگر تصفیه دانشگاه از عناصر وابسته به رژیم سابق، خواست تمامی توده های دانشجو نبود، و چه کسانی همان اول هم با این طرح یعنی تصفیه و اصلاح نظام آموزشی مخالفت کردند؟

پس مسئله از جای دیگری آب می خورد و آن هم تصفیه کردن نیروهای ترقی خواه دانشجویی از محیط دانشگاه است تا وقتی به کلی از جامعه مطرود شدند، جولانگاهی برای انحصارطلبی هاشان در دانشگاه ها داشته باشند؛ ولی از آن جایی که همیشه اعمال ارتجاعی، دیر یا زود به ضد خودش تبدیل می شود، دیری نمی پاید که این عمل هم روال طبیعی خود را به سمت نابودی طی خواهد کرد.»(۱)

ضمیمه روزشمار ۳۰/۱/۱۳۵۹: بازتاب مسائل دانشگاه ها در رسانه های خارجی

در مرور بازتاب های مسائل ایران در رسانه های جهان، امروز حوادث دانشگاه ها، در سطح وسیعی بازتاب داشت و مورد توجه بود؛ بازتاب هایی که طبق روال و روش "مرسوم"، جانبدارانه بود؛ از جمله:

خبرگزاری رویتر درباره حوادث امروز دانشگاه شیراز گزارش داد: «به گفته مقامات بیمارستان های شیراز، در درگیری شدیدی که میان مسلمانان سنت گرا و گروه های چپ گرا در دانشگاه این شهر رخ داد، حدود ۳۰۰ نفر زخمی شدند. مقامات گفتند افرادی که به ضرب چاقو، چماق و اسلحه مجروح شده اند، حداقل در سه بیمارستان این شهر تحت درمان قرار دارند. حال بسیاری از مجروحان وخیم اعلام شده است. به گفته شاهدان عینی، درگیری هنگامی رخ داد که دانشجویان تندرو مسلمان که ادعا می کنند با دانشجویان اشغال کننده سفارت در ارتباط هستند؛ محوطه دانشگاه را اشغال کرده و مانع ورود چپ گرایان به دانشگاه شدند. پاسداران برای جدا کردن دو گروه، تیر هوایی شلیک کردند و به گفته برخی شاهدان، آنان به داخل گروه چپ گرایان نیز شلیک کردند. درگیری هنوز در چند نقطه اطراف دانشگاه ادامه دارد.»(۲)

۱- مأخذ ۸۹، ص۱ و ۲.

۲- مأخذ۱۵۳، ص ۶ و۷، تهران - خبرگزاری رویتر، ۱۹ آوریل (۳۰/۱/۱۳۵۹).

رادیوهای مختلف نیز در خبرهای ساعت به ساعت خود، این حوادث را تعقیب و گزارش می کردند که از آنها نمونه های ذیل ارائه می شود:

رادیو امریکا در برنامه ساعت ۷ صبح امروز خود گزارش داد: «گروهی از دانشجویان اسلامی، بعضی از دانشگاه های ایران را اشغال کرده اند و خواستار بسته شدن آنها تا پایان سال می باشند؛ بدین منظور که روش های اسلامی را در این دانشگاه ها پیاده کنند. گزارشی از تهران داریم که می شنوید: اولین حادثه چند روز قبل در تبریز رخ داد؛ هنگامی که عده ای از دانشجویان وابسته به افراطیون اشغالگر سفارت امریکا، دانشگاه تبریز را اشغال کردند. حادثه از آن جا آغاز شد که شورش و بلوا در خلال سخنرانی حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی رخ داد و اجتماع توسط گروه های چپی به هم خورد. هاشمی رفسنجانی از این قائله گریخت و پس از زد و خورد بین گروه های مختلف، دانشجویان اسلامی دانشگاه تبریز را اشغال کردند. همچنین در روز پنجشنبه گذشته، دانشکده علم و صنعت دانشگاه تهران توسط گروهی دیگر از دانشجویان اسلامی که خود را شورای دانشجویان مسلمان می نامیدند، اشغال شد. حادثه مشابهی در دانشگاه پلی تکنیک، روز جمعه به وقوع پیوست.»(۱)

رادیو اسرائیل نیز در بخش عربی ساعت ۲۰ خود خبر داد: «بیش از ۳۰۰ نفر در جریان زد و خوردها و اقدامات فشار، امروز در دانشگاه های تهران، اصفهان، شیراز و سایر مؤسسات آموزش عالی، زخمی شده اند. این درگیری ها میان گروه های اسلامی افراطی و چپی های تندرو صورت گرفت. لازم به یادآوری است دولت ایران و شورای انقلاب تصمیم به برچیده شدن تمام دفاتر سازمان های چپ رو و گروه های سیاسی در دانشگاه ها و مؤسسات عالی آموزش گرفتند و حوادث امروز درپی اعلام این تصمیم به وقوع پیوست.»(۲)

همچنین رادیو لندن در اخبار ۲۰:۴۵ امروز خود اعلام کرد: «به دنبال دستور شورای انقلاب ایران مبنی بر آن که گروه های سیاسی باید دفاتر خود را در دانشگاه ها جمع کنند، زد و خوردهایی در محوطه دانشگاه ها در ایران اتفاق افتاده است. طبق گزارش رسیده، در دانشگاه شیراز زد و خورد هنگامی درگرفت که گروه های متعصب مسلمان شروع به شکستن و خراب کردن دفاتر مجاهدین خلق و چریک های فدایی خلق نمودند. خبرگزاری رویتر از تهران گزارش می دهد که دانشسرای عالی تهران پس از زد و خوردهای شدیدی که دیشب بین دانشجویان این دانشکده و گروه های مسلمان افراطی درگرفت، اینک به صورت ویرانه درآمده است. دانشجویان می گویند که یکی از دانشجویان، کشته شده، و نزدیک به ۱۰۰ نفر زخمی شدند. گروه های چپ گفته اند که در مقابل ضرب الاجل شورای انقلاب مقاومت خواهند کرد. شورای انقلاب از آنها خواسته است که از نیمه شب روز دوشنبه فعالیت های خود را متوقف سازند و یا با اعمال زور، آنان را بیرون خواهند راند.»(۳)

ص: ۱۱۸۸

۱- مأخذ۱۵۳، ص ۲۸، بخش فارسی رادیو امریکا، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ۱۵۳، ص ۷، بخش عربی رادیو اسرائیل، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

۳- - مأخذ۱۵۳، ص۱۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۰/۱/۱۳۵۹.

در امریکـا، اقـدام نظـامی بر ضـد ایران بـه صـورت امری قطعی هر روز بیش تر از پیش تبلیـغ می شـود؛ امّـا در این که این اقـدام، نتایـج مـورد نظر امریکاییان برای آزادی گروگان ها را در پی خواهد داشت، تردیدهای جدّی وجود دارد. درباره آخرین وضـعیت افکار عمومی امریکاییان، امروز واشـنگتن پست نتایج یک نظرخواهی را که اخیراً انجام شده است، انتشار داد. طبق این نظرخواهی، «دو سوم مردم امریکا موافق اقدام نظامی امریکا برای آزاد ساختن گروگان ها هستند. اکثر مردمی که مورد نظرخواهی قرار گرفته اند، معتقدند اقدامات کارتر بسیار کند بوده، امّا نه سناتور کندی و نه رونالد ریگان نامزد جمهوری خواه، نمی توانسـته اند بهتر از کارتر عمل کنند.» گزارش واشـنگتن پست حاکی است: «۶۳ درصد مردم امریکا بر این عقیـده انـد که کـارتر در بحران ایران و امریکا حسن نیت به خرج داده است. این نظرخواهی از سوم تا سـیزدهم آوریل یعنی درست پس از قطع روابط سیاسی و تشدید تحریم اقتصادی و محدودیت دادن روادید به ایران، انجام شده است.»

خبرگزاری فرانسه در ادامه گزارش یاد شـده که از واشـنگتن آن را مخابره کرد، افزوده است: «در نظرخواهی دیگر همین روزنامه که در ماه ژانویه گذشـته انجام شده بود، ۵۱ درصـد مردم امریکا مخالف هر نوع اقـدام نظامی علیه ایران بودنـد. روزنامه واشـنگتن پست می نویسـد این نظرخواهی نشـان می دهـد که امیـد امریکـایی هـا برای آزادی گروگـان هـا از راه های مسالمت، بـدل به یأس شـده است و پرزیـدنت کارتر در دو هفته اخیر چنـدین بار تکرار کرده است که اقـدامات بعـدی امریکا می تواند نظامی باشد. امّا در این صورت نیز سـرنوشت گروگان ها معلوم نیست؛ همچنان که یک مقام برجسته امریکایی گفت: اقدام نظامی ممکن است منجر به آزادی گروگان ها نشود؛ امّا اقدام نکردن هم منجر به آزادی گروگان ها نخواهد شد.»(۱)

در مقابله با یأس ناشـی از احتمال عدم موفقیت امریکا حتی در صورت اقدام نظامی، برخی شخصـیت های سیاسی امریکا راه حل هایی پیشنهاد می کنند؛ از جمله امروز سناتور "ورمن تالا" از جورجیا، به دولت ایالات متحده پیشنهاد کرد که برنامه ای تهیه کند تا

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳۱، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۸، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۲۰ آوریل ۱۹۸۰ (۳۱/۱/۵۹).

آیت اللّه خمینی را برباید و به عنوان گروگان نگاهدارد و تا موقعی که ۵۰ گروگان امریکایی تهران آزاد نشده اند، وی را زندانی کند. سناتور دمکرات جورجیا این پیشنهاد را در مصاحبه ای با روزنامه ای محلی عنوان کرد و افزود: من حاضرم کسانی را به ایران اعزام کنم تا آیت الله خمینی را دستگیر کنند و به این جا بیاورند. سناتور تالا اضافه کرد که اطمینان کامل دارد اگر شوروی یا اسرائیل در چنین موقعیتی قرار داشتند و اتباع آنها گروگان گرفته شده بودند، فوراً این واکنش را نشان می دادند. وی در پایان، جیمی کارتر را در این زمینه مورد انتقاد قرار داد(۱) به گزارش خبرگزاری فرانسه از جورجیا، ناظران معتقدند که احتمال کمی وجود دارد که پیشنهاد این سناتور مورد قبول دولت امریکا قرار گیرد.(۲)

در این حال، یک مفسر رادیو کلن، جنبه های دیگری از مشکلات داخلی امریکا در این زمینه را نیز، یادآوری می کند. در تفسیری که در ساعت ۱۴:۳۰ امروز از این رادیو پخش شد، آمده است: «مسئله گروگان ها از نظر کشورهای اروپایی به معضلی لاینحل تبدیل شده که می تواند بحرانی در سطح جهانی به وجود آورد و ناظران پیش بینی می کنند که با افشاگری جدید روزنامه نیویورک تایمز امریکا، بر اشکال مسئله افزوده خواهد شد. توضیح این که روزنامه پرتیراژ نیویورک تایمز در شماره های اخیر خود، گزارشی به چاپ رسانده در مورد این که دولت امریکا پس از فرار شاه مخلوع از ایران و هم زمان با صدارت شاپور بختیار، قصد انجام یک کودتای نظامی در ایران و روی کار آوردن یک دولت نظامی طرفدار امریکا را داشته است که به ادعای روزنامه نامبرده، مدارک مستندی در این باره وجود دارد؛ ولی به نوشته این روزنامه، بر اثر سرعت جریان انقلاب ایران و در هم ریختگی کامل سازمان های اداری و نظامی ایران، این امر امکان پذیر نشده است. دولت امریکا با توجه به اوضاع موجود، از اظهار نظر درباره این گزارش خودداری کرده است.»(۳)

۷۲۰

روزنامه جمهوری اسلامی در شماره امروز خود، بار دیگر هشدار قبلی ایران به کشورهای عضو جامعه اروپایی را یادآوری کرد و این در حالی است که وزیران امور خارجه ۹ کشور عضو جامعه اروپایی از جمله جمهوری فدرال آلمان، فردا در لوکزامبورگ اجتماع خواهند کرد تا درباره روش دسته جمعی خود در قبال ایران، تصمیم بگیرند.(۴)

روزنامه مزبور بیان داشت که اگر کشورهای عضو بازار مشترک اروپا تصمیم به حمایت از تحریم اقتصادی کارتر بر ضد ایران بگیرند، بازندگان اصلی این ماجرا خواهند بود(۵) این روزنامه در ادامه به مصاحبه مطبوعاتی شاپور مهذّب، کاردار سفارت ایران در بروکسل، اشاره کرد که گفته بود: ما همواره موضع مناسبی در قبال اروپا داشته ایم. اگر اروپاییان از تحریم اقتصادی پشتیبانی کنند، این مسئله با منافعشان مغایرت خواهد داشت. ما تصمیم گرفته ایم در مناسبات تجاری، اروپا و ژاپن را جانشین امریکا کنیم.

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۹، جورجیا - خبرگزاری فرانسه، ۲۱ آوریل ۱۹۸۰ (۱/۲/۱۳۵۹)

۲- همان.

۳- مأخذ ۱، ص ۱۳ و ۱۴، بخش فارسی رادیو کلن، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۴- همان.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

گفتنی است که برخی ناظران خارجی نیز از این که کنفرانس فردا بتواند به تصمیم قاطعی منجر شود، تلویحاً ابراز ناامیدی می کنند. از جمله به این موضوع اشاره می شود که ملل اروپایی درباره مسئله گروگان گیری در تهران و اقداماتی که می تواند برای حل این امر، مورد استفاده قرار گیرد، توافق نظر ندارند. دولت های آنها نیز که منعکس کننده و حامی نظر اتباع خود هستند، ناگزیر نمی توانند به سادگی، نظریه و فرمول واحدی در این مورد ارائه نمایند و از آن پیروی کنند.(۱)

نظرهای ناامید کننده تری نیز وجود دارد؛ از جمله به گزارش خبرگزاری فرانسه از امریکا، ناظران امریکایی معتقدند که در روزهای آینده، به فرض این که هم پیمانان اروپایی امریکا و ژاپن نیز به امریکا بپیوندند، تحولی در امر گروگان ها ایجاد نخواهد شد و کارتر به ناچار آخرین حرف خود را خواهد زد.(۲) این "حرف آخر"، در واقع ممکن است یک اقدام نظامی باشد که درباره میزان مؤثر بودن آن در آزادی گروگان ها، ابراز تردید جدی وجود دارد.

ناامیدی از تصمیم گیری مشترک در اجلاس اروپایی فردا، به گونه ای دیگر نیز انعکاس یافته است. به گزارش یونایتدپرس از کلن، امروز هلموت اشمیت صدراعظم آلمان غربی طی بیانیه ای، قویاً از نحوه برخورد امریکا با ایران حمایت کرد و از مردم آلمان غربی و اتحاد شوروی خواست که موضع ایالات متحده را درک نمایند. در ادامه این گزارش اضافه شده است: آلمان غربی از اِعمال مجازات اقتصادی بر ضد ایران حمایت خواهد کرد و احتمالاً در صورتی که کشورهای متحد اروپایی در این باره به توافق نرسند، آلمان غربی به طور یکجانبه دست به این کار خواهد زد.(۳)

۷۲۱

در حال حاضر، با توجه به وضعیت ایران و اختلاف آن با امریکا، ترکیه از نظر اقتصادی موقعیت منحصر به فرد و منافع ممتازی دارد. از سوی دیگر، این کشور می تواند برای فشارهای امریکا نقش نوعی سوپاپ اطمینان را بازی کند و مانع غلتیدن ایران به سمت شوروی و بلوک شرق شود؛ به این ترتیب در میان متحدان امریکا، خودبه خود وضع ترکیه یک استثنای پذیرفته شده است. گزارش ذیل از آسوشیتدپرس که آن را امروز از آنکارا مخابره کرده است، می تواند نوعی توجیه رسمی و تبلیغاتی این قضیه تعبیر شود. در این گزارش آمده است:

«منابع دولت ترکیه گزارش دادند ایالات متحده نسبت به عدم تمایل ترکیه برای همگامی با امریکا در تحریم اقتصادی کشور مسلمان همسایه اش ایران، "تفاهم" نشان داده است. ... این منابع گفتند از دولت ترکیه نیز خواسته شد که در قطع امور بازرگانی و روابط دیگر با دولت ایران، به متحدان ایالات متحده ملحق شوند. آنها گفتند که دولت ترکیه با توجه به "روابط ویژه" ترکیه با ایران، این درخواست را مورد بررسی قرار داد؛ زیرا قسمت

ص: ۱۱۹۳

۱- مأخذ ۱، ص ۱۳ و بخش فارسی رادیو کلن، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۳- روزنامه بامداد، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۲، کلن - یونایتدپرس.

اعظم جمعیت ترکیه را مسلمانان شیعی مذهب تشکیل می دهند. این منابع گزارش می دهند که ایالات متحده هم درباره این روابط ویژه دو دولت، با مقامات تُرک اتفاق نظر دارد؛ ولی هنوز هم دولت ترکیه سرگرم بررسی درخواست دولت امریکا است. ... منابع دولت ترکیه متذکر می شوند که طراحان سیاست خارجی ترکیه بندبازی دشواری را آغاز کرده اند؛ زیرا از طرفی می کوشند با سیاست ایران مخالفت نکرده و به موازات آن، به خاطر مداخله نظامی شوروی در افغانستان، خواهان بهبودی روابط با ایالات متحده نیز هستند.»(۱)

۷۲۲

کارتر در ضمن تهدیدات اخیر خود که با نوعی ابراز نومیدی از حل زودهنگام و مسالمت آمیز ماجرای گروگان ها همراه بود، با ناراحتی شدید به خبرهایی رسیده از ایران اشاره کرد؛ خبرهایی حاکی از آن که گروگان ها تا ماه نوامبر آینده آزاد نخواهند شد. امروز، وقتی وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران آخرین مواضع دولت را تشریح می کرد، در این باره از وی سؤال شد. صادق قطب زاده در پاسخ، این مسئله را تکذیب کرد؛ امّا نوع تکذیب، خود نشانه انفعال خاصی بود که نشان می داد مسائل غیرقابل گفتنی هم، در این باره وجود دارد. قطب زاده گفت: «به طور کلی من مطمئن نیستم که آقای کارتر این ادعا را کرده اند یا خیر؛ اطلاعات من در این مورد به خبر خبرگزاری ها و مطبوعات خارجی محدود می شود. در صورتی که ایشان این ادعا را کرده باشد، باید پرسید که منبع کسب این خبر از سوی آقای کارتر چه مقامی بوده است. به طور کلی از نظر ما این مطلب تأیید نمی شود و به هیچ عنوان سندیت ندارد.»

در ادامه، از وزیر امور خارجه سؤال شد: «خانواده عده ای از گروگان ها اعلام کرده اند که برای ملاقات با بستگان خود، قصد سفر به ایران را دارند. نظر شما در این مورد چیست؟ آیا به آنان اجازه ملاقات داده خواهد شد؟» قطب زاده گفت: «تاکنون فقط خانواده یکی از گروگان ها این تقاضا را کرده است و از سفارت ایران در پاریس ویزای ورود به ایران را اخذ نموده و در حال حاضر آنها در ایران به سر می برند. من شخصاً معتقد هستم که باید به خانواده ها اجازه ملاقات با گروگان ها داده شود؛ چون این یک حق انسانی و اسلامی است که حتی به زندانیان داده می شود. امام هم در این مورد فرموده اند هر کسی که می خواهد، می تواند با گروگان ها ملاقات کند؛ لذا عدم اجازه ملاقات با خانواده گروگانی که در حال حاضر در تهران به سر می برد، تمرد از امر امام است.»

وزیر امور خارجه درباره احتمال اجرای خواسته امریکا (تحریم اقتصادی ایران) به وسیله کشور های اروپایی، و نیز عکس العمل ایران در این مورد، گفت: «این عمل هنوز اجرا نشده است و به طور کلی تحریم اقتصادی ایران از سوی امریکا و کشورهای هم پیمانش در اروپا، راه حلی منطقی برای حل بحران موجود به هیچ عنوان نخواهد بود و مسلماً ما هم هیچ

۱- مأخذ ۱، ص ۷، آنکارا - آسوشیتدپرس، ۲۰ آوریل ۱۹۸۰ (۳۱/۱/۱۳۵۹).

وحشتی از اجرای این تحریم نخواهیم داشت؛ چون اگر امریکا و کشورهای عضو بازار مشترک اروپا مسئله تحریم را به اجرا بگذارند، کشورهای دیگری هستند که خواسته های ما را برآورده سازند و به طورکلی ما عکس العمل خود را وقتی به مرحله اجرا خواهیم گذاشت که با عمل مقابل کشورهای مورد نظر در مورد تحریم مواجه شویم.»(۱) وی در پایان گفت: «کشورهای مسلمان و مستقل که همچون پاکستان و ترکیه توسط امریکا رهبری نمی شوند، در اقدامات امریکا شرکت نخواهند کرد؛ البته عراق و افغانستان از این موضوع مستثنی هستند.»(۲)

۷۲۳

در ادامه خبرهای غیررسمی روز گذشته درباره تلاش های صادق قطب زاده در پاریس برای ایجاد نوعی تفاهم در بحران موجود بین ایران و امریکا، امروز نیز خبرگزاری فرانسه گزارشی در این باره ارسال کرد. در این گزارش آمده است: «منابع کاملاً آگاه در پاریس خاطرنشان ساختند که صادق قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، به هنگام اقامتش در پاریس، با مخاطبین پاریسی خود، خط مشی های برنامه ای را که بتواند در بحران ایران و امریکا تفاهمی به وجود آورد فراهم کرده اند. صادق قطب زاده دو روز در پاریس به سر برد و طی آن با هکتور ویلالون و کریستین بور عضو هیئت حسن نیت در تسهیل گفت وگو ها میان تهران و واشنگتن، مذاکره کرد. این منابع تصریح کردند که اعضای این هیئت طی ۱۵ روز آینده در پاریس گردهم جمع می شوند و سعی خواهند کرد از کشورهای اروپا به ویژه دولت فرانسه بخواهند نقش مثبتی در تلاش های مبنی بر حل بحران میان ایران و امریکا ایفا کند. برنامه حسن نیتی که به وسیله قطب زاده و همکارانش تهیه شد، بعداً تسلیم دولت امریکا خواهد شد.»(۳)

رادیو لندن نیز اعلام کرد: «حال تأیید شده است که آقای قطب زاده وزیر امور خارجه ایران، از پاریس بدون آن که اطلاعی داده شده باشد دیدن کرده است. وی در حالی که آپارتمان یک تاجر آرژانتینی را در پاریس ترک می گفت، با خبرنگاران روبه رو شد. گزارش می رسد که این تاجر آرژانتینی نقش رابط و میانجی را میان امریکا و ایران بازی می کند؛ هر چند قطب زاده گفت که وی فقط برای گرفتن اوراق و اسناد شخصی که به هنگام اقامتش در پاریس، نزد این شخص به امانت گذاشته بود، به آن جا رفته است.»(۴)

از سوی دیگر، وزیر امور خارجه پس از بازگشت از سفر فرانسه، امروز در مصاحبه مطبوعاتی خود که با شرکت خبرنگاران داخلی و خارجی برگزار شد(۵) علل سفرش به فرانسه را اعلام کرد. وی گفت: سفر اخیر من که مدت ۲۴ ساعت به طول انجامید، کاملاً جنبه خصوصی و شخصی داشت و به منظور جمع آوری اسنادی بود که قبل از انقلاب، طی اقامتم در فرانسه داشتم.(۶) امّا در ادامه، وی مطالبی اظهار داشت که خود به خود نوعی فعالیت در جهت یاد شده را محتمل نشان می داد. وی گفت: البته صحبت هایی درباره اسنادی که به وکیل پانامایی داده بودیم انجام شد، و این که چه کارهایی در آینده می توان

۱- روزنامه بامداد ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۲- مأخذ ۸، ص ۳.

۳- مأخذ ۱، ص ۹، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۰ آوریل ۱۹۸۰ (۳۱/۱/۱۳۵۹).

۴- مأخذ ۱، ص ۹، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۶- مأخذ ۸، ص ۳.

انجام داد. مدت مسافرت من ۲۴ ساعت بیش تر نبود و این مسافرت قبلاً هم به اطلاع دوستان شورای انقلاب نیز رسیده بود(۱)

قطب زاده در جواب این سؤال که آیا با اعضای کمیسیون تحقیق که قبلاً به ایران آمده بودند نیز ملاقاتی انجام گرفته است یا نه، گفت: خیر؛ من حتی فرصت نکردم با آقای پتی تی نیز ملاقات کنم(۲) وی توضیح داد: هیچ یک از اعضای کمیسیون بین المللی تحقیق جنایات شاه سابق و امریکا در ایران، به غیر از آقای پتی تی در پاریس نبودند که موفق به ملاقات با پتی تی نیز نشدم؛ امّا پیغامی برای ایشان دادم که گزارش کار کمیسیون را هرچه زودتر آماده کند.

وزیر امور خارجه درباره ملاقاتش با ویلالون گفت: شایعات زیادی در این باره گفته شده است که هیچ حقیقت ندارد. او برای استرداد شاه مخلوع با ما همکاری می کرد و رئیس یک سازمان قوی کارگری آرژانتینی، و از پرونیست های معروف است و دست راست پرون بود، در مقابل دولت نظامی جدید و نیز از دوستان قدیم من. تنها و تنها یک دیدار دوستانه با او داشتم که با حضور بقیه دوستان ایرانی بود و حتی یک کلمه هم از سیاست صحبت نش(۳)

۷۲۴

از جمله موضوعات دائمی حملات و فشارهای تبلیغاتی که بر ضد مسئولان نظام صورت می گیرد، مربوط به مسئله قطع رابطه با امریکا است. گروه هایی مانند مجاهدین خلق، چریک های فدایی خلق و دیگران، عدم اقدام نظام در قطع رابطه با امریکا و عدم افشا و لغو قراردادهای بین ایران و امریکا، و به طور کلّی پیگیر نبودن در مبارزه ضدامریکایی را از محورهای تبلیغات مزبور قرار می دهند. بعد از قطع رابطه امریکا با ایران، سرزنش های جدیدی شکل گرفت؛ سرزنش هایی مبنی بر این که چرا ایران در این اقدام پیشقدم نشده و آن قدر انفعال به خرج داده است که قطع رابطه ایران و امریکا، به ابتکار و انتخاب امریکا صورت بگیرد. این سؤال، امروز نیز در گفت وگویی با آقای بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب که موقعیت عملی وی نیرومندتر از پست های رسمی او است، بازهم پرسیده شد. همراه این پرسش، موضوع اخراج نظامیان ایرانی در حال آموزش در امریکا نیز مطرح گردید.

دکتر بهشتی در توجیه و تبیین رفتار مسئولان نظام در برابر این مسئله اظهار داشت: «برای ما و ملّت ما قطع کامل رابطه ها با امریکا از هر جهت، همیشه به عنوان یک مسئله اصلی و مهم مطرح بوده؛ ولی شورای انقلاب در رسیدگی به این قطع رابطه ها، با توجه به آثار و زیان هایی که احیاناً برای ملت ما ممکن بوده به بار بیاورد، اولویت را به مسائل خیلی کلی تر داده بود. باید توجه داشت که قطع برخی از قراردادها و رابطه ها گاهی همراه با قبول خسارت های زیادی برای ایران است؛ مثلاً باید رسیدگی می شد که همین کسانی که در آن جا تعلیمات نظامی می دیدند - البته کیفیت این آموزش با وزارت دفاع است - آیا این

ص: ۱۱۹۶

۱- مأخذ ۱۵، ص ۲.

۲- مأخذ ۸، ص ۳.

۳- مأخذ ۱۵، ص ۲.

تعلیمات کمکی بود به این که ما بهتر بتوانیم از سلاح هایی که میلیاردها دلار پولش را به امریکا داده ایم و امروز در ایران هست، استفاده بکنیم یا نـه. مـا نمی توانسـتیم بـدون ایـن محاسـبه تصـمیم بگیریم؛ برای این که بتـوانیم بـا امریکـا قطـع رابطه کنیم، یکی از راه هـای آن این است که اگر چیزهایی در ایران داریم [که] کارشـناس می خواهـد، کارشـناس از خود ایران باشـد. این بود که بایـد رسـیدگی می شد که اگر آنها دوره شان را تمـام می کردنـد کمکی بود به قطع رابطه، یـا اگر دوره شان را تمام نمی کردنـد و بر می گشـتند زمینه ای بود برای این که عملاً بخش عظیمی از وسایلی که قبلاً خرید ه ایم بلااستفاده بماند، و این باید بررسی می شد.(۱)

در این مصـاحبه مطبوعـاتی و رادیو تلویزیونی، از آیت الله بهشـتی سؤال شـد: در مورد اسـترداد شـاه مخلوع به ایران، آیـا شورای انقلاب اقـدامات گذشته را پیگیری می کنـد یـا خیر؟ رئیس دیوان عالی کشور گفت: کم و بیش تلاش ها تعقیب می شود؛ البته با توجه به اولویت های گوناگونی که در سیاست و اداره کشورمان هست، شورای انقلاب وظیفه دارد این مسئله را به عنوان یک مسئله مهم سیاسی مورد توجه قرار بدهد(۲)

دکتر بهشتی درباره حل مسـئله گروگان گیری اظهار داشت: ما خواسـتار آن هستیم که مسـئله، اول در زمینه سیاسـی حل شود. وی در توضـیح این مطلب گفـت: «ما خواسـتار آن بودیم که گروگان ها را در ایران محاکمه کنیم و از این طریق، سـیاست ایالات متحده و ظلم هایی که این ابرقدرت به مـا و دیگر کشورها کرده است، برای تمام مردم جهان آشـکار شود و بـدین طریق، سـیاست یک ابرقـدرت برای مردم جهان روشن شود. ما می خواهیم همین کار را با محاکمه شاه مخلوع انجام دهیم. اگر این مسئله حل شود، دیگر مسائل به راحتی حل خواهد شد.»(۳)

۷۲۵

به دلیل تهدیدات امریکا و کوشش هایش برای این که کشورهای دیگر نیز چنین تحریمی را اعمال کنند، موضوع نفت اهمیت ویژه ای یافته است؛ از این رو اظهارات و مواضع وزیر نفت، به ویژه که عضو شورای انقلاب نیز هست، در تشـریح و اعلام سیاست های کنونی نظام، بااهمیت محسوب می شود. امروز هم به گزارش کیهـان، وزیر نفت در جمع خبرنگـاران داخلی و خارجی حضور یافت و خط مشـی سیاسـی و تجاری دولت ایران را در قبـال سـایر کشورهـای جهـان ابراز داشت. علی اکبر معین فر دربـاره تحریم اقتصادی به وسـیله کشور ژاپن گفت: «اگر دولت ژاپن یا هر کشور دیگری از سیاست های غلط جیمی کارتر رئیس جمهور امریکا

ص: ۱۱۹۷

۱- روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- همان.

۳- همان.

پشتیبانی کند، قطعاً ایران هم عکس العمل نشان خواهد داد و از صدور نفت به این گونه کشورها خودداری خواهد کرد و کشور ژاپن هنوز در این باره تصمیمی نگرفته است و ما منتظریم تا ببینیم دولت ژاپن کدام راه را انتخاب خواهد کرد.»

وی افزود: «قیمت پیشنهادی ایران برای صدور نفت، همان قیمت اعلام شده است و دولت ایران به هیچ وجه حاضر نیست دیناری از بهای نفت خام صادراتی خود را کم کند، و تا کنون هم کمپانی های نفتی طرف قرارداد با ایران، مخالفتی در این زمینه به عمل نیاورده اند و نفت بر مبنای همان قیمت اعلام شده از سوی دولت ایران به فروش می رسد و کشورهای الجزایر و لیبی هم هماهنگی خود را در افزایش بهای نفت صادراتی با ما اعلام کرده اند.»

وزیر نفت درباره مین گذاری در منابع نفتی ایران به وسیله دولت امریکا اظهار داشت: «مسئله مین گذاری در منابع نفتی ایران حرفی است که باید آن را شوخی تلقی کرد؛ چون مین گذاری در منابع نفتی ایران یعنی مین گذاری در منابع نفتی خاورمیانه که در این صورت با قطع صدور نفت به جهان روبه رو خواهیم شد تا جهان با کمبود سوخت مواجه شود، و من فکر نمی کنم که این عمل در هر شرایطی امکان پذیر باشد و به نظر من از حد حرف هم تجاوز نخواهد کرد.»

علی اکبر معین فر درباره صدور گاز به شوروی گفت: «اخیراً صدور گاز مایع ایران به شوروی قطع شده است و تا زمانی که دولت روسیه قیمت پیشنهادی ایران را در مورد گاز نپذیرد، از صدور گاز مایع به این کشور جلوگیری به عمل خواهد آمد، و این مطلب را باید متذکر شوم که مذاکراتی در این باره به عمل آمده؛ ولی تاکنون نتیجه ای حاصل نشده است و ما منتظریم تا کشور شوروی نظر خود را ابراز کند، و هر وقت که قیمت پیشنهادی ایران مورد قبول این کشور واقع شد، بلافاصله شیرگاز آستارا به روی آنها باز خواهد شد.»

«وزیر نفت در ادامه اظهار داشت: «اما شایعه ای که اخیراً در مورد قطع صدور نفت به ژاپن منتشر شده، باید بگویم که چنین چیزی اصلاً صحت ندارد و طی همین چند روز گذشته کشتی های ژاپنی مقدار نفت مورد نیاز را برای ژاپن از ایران خریداری کرده و به سوی آن کشور حمل کرده اند.»

معین فر در پایان به مسئله عراق پرداخت و گفت: «دولت عراق به دلیل وابسته بودنش به امریکا و به خاطر حفظ حاکمیت خود در عراق، دست به یک سری اقدامات خرابکاری علیه ایران زده که تا حد امکان جلوی آنها گرفته شده، و عجیب این جا است که صدام حسین و دیگر سردمداران حکومت بعثی عراق، ایران را نوکر امریکا خطاب می کنند و ما منتظریم تا هرچه زودتر ریشه این حکومت جبار که پایگاهی هم در میان مردم عراق ندارد، از جا کنده شود و هر لحظه احتمال این موضوع می رود که صدام حسین و دار و دسته اش، در سرازیری نابودی قرار گیرند و ما معتقدیم که به زودی این عمل صورت خواهد گرفت.»(۱)

ص: ۱۱۹۸

۱- همان.

۷۲۶

به گزارش آسوشیتدپرس، یاسر عرفات رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین، امروز در بیروت اعلام کرد که در مناقشه ای که عراق با ایران و سوریه دارد، میانجی گری خواهد کرد. وی افزود که سازمان آزادی بخش فلسطین چونان گذشته پل اعتمادی بین سوریه و عراق و بین عراق و ایران است(۱)

از سوی دیگر، به دنبال درگیری های مسلمانان طرفدار امام خمینی با هواداران حکومت بعث عراق در لبنان، نبیه بری سخنگوی جنبش امل اعلام کرده است: «جنبش امل مایل نیست در بحرانی که میان دو کشور به وجود آمده است، مداخله و جانبگیری کند.»(۲)

۷۲۷

خبرگزاری فرانسه از بیروت گزارش داد: «شیخ مهدی شمس الدین معاون شورای عالی شیعیان لبنان، اعلام کرد با صدور انقلاب ایران مخالف است و تنها موافق آن است که این انقلاب تحت اشاعه روحانیت صادر شود. وی که در گفت و گویی با خبرگزاری فرانسه شرکت کرده بود، ... خاطرنشان ساخت که این به عهده ملل مسلمان است که خود را بسیج کنند. وی تصریح کرد: چنانچه مقامات ایران بخواهند انقلاب خود را از طریق نظامی صادر کنند، از این عمل و این نوع صادرات جلوگیری می کنیم. ... وی افزود: بر عکس در کشورهایی که ملتش مسلمان است، ما موافق آنیم که آنها را آزاد بگذاریم تا خود راه انقلابشان را انتخاب کنند. سهم انقلاب اسلامی در ایران این است که در کشورهای اسلامی دیگر، محیط روشنفکری لازم برای یک انقلاب اساسی را فراهم آورد.»(۳)

۷۲۸

درباره رابطه حسنه با لیبی و چگونگی پیگیری ماجرای مفقود شدن امام موسی صدر در این کشور، بحث ها بین موافقان و مخالفان ادامه دارد. روزنامه کیهان در شماره امروز خود، بار دیگر گزارشی در این باره ارائه کرد. این گزارش حاکی است: «حجت الاسلام خلخالی حاکم شرع دادگاه های انقلاب که به دعوت کشورهای لیبی و سوریه به این کشورها سفر کرده بود، به قم بازگشت.»

به گزارش کیهان، از وی در مورد سفرش سؤال شد: «یکی از مهم ترین مسائل در موقع تجدید روابط بین ایران و لیبی، مسئله ناپدید شدن امام موسی صدر بود. آیا در ضمن دیدار خود با مقامات لیبیایی، این موضوع مورد بحث و گفت وگو قرار گرفت؟» او پاسخ داد: «ایادی استعمار در هر کجا به آتش فتنه و تفرقه دامن می زنند و نفاق افکنی را به حدی می رسانند که همه کشورهای منطقه برای خاطر یک امر موهومی، به جان هم می افتند. دلایل و مدارک کافی وجود دارد که امام موسی صدر از لیبی خارج شده و در رم به وسیله ایادی ساواک، سیا و موساد دزدیده شده و به قتل رسیده. امریکا و اسرائیل قصد داشتند که با این عمل، میان

۱- روزنامه اطلاعات، ۱/۲/۱۳۵۹، بلگراد - آسوشیتدپرس.

۲- روزنامه بامداد، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

۳- مأخذ ۱، ص ۹ و ۱۰، بیروت - خبرگزاری فرانسه، ۲۰ آوریل ۱۹۸۰ (۳۱/۱/۱۳۵۹).

شیعیان لبنان و سازمان آزادی بخش فلسطین و لیبی آتش جنگ بیفروزند. این جانب در این باره با آقای معمرالقذافی و سایر مسئولین کشور لیبی مفصلاً بحث و صحبت کردم. آقای معمر القذافی اظهار داشت که تا زمانی که انقلاب اسلامی ایران به ثمر نرسیده بود، این موضوع مطرح نشده بود. وقتی که دیدند ما با همه امکانات خود در اختیار امام خمینی و جمهوری اسلامی ایران قرار داریم، آنها این مسئله را بزرگ کردند و مستقیماً دولت لیبی را قاتل امام موسی صدر معرفی نمودند و حال آن که قبلًا این مسئله در میان نبود.»(۱)

۷۲۹

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران امروز در یک اقدام خارج از مجاری دیپلماتیک، در پیامی خطاب به مسلمانان جهان از آنان خواست در برابر رژیم عراق قیام کنند. این پیام صرف نظر از تأثیر یا عدم تأثیر خارجی اش، در داخل نیز نوعی اعلام موضع مکتبی و انقلابی از سوی وزارت خارجه، محسوب و برداشت می شود. در این پیام آمده است:

«خواهران و برادران مسلمان جهان! برادران بهوش باشید امروز روز قیام است. امروز روز نبرد است. شیطان، این خصم هزار چهره انسانیت، این بار به شکل صدام حسین و حکومت بعث عراق از قلب ملل اسلامی ظهور کرده است و در پی موافقتنامه ننگین ۱۹۷۳، روح خود را به امپریالیسم جنایتکار امریکا و صهیونیسم انسان خوار اسرائیل فروخته است. دشمن چون نتوانست مردانه و روبه رو با اسلام بجنگد، از درون و به وسیله یک عنصر فاسد، حمله ناجوانمردانه خود را آغاز کرد. جنایات صدام حسین، این فرزند خلف شیطان، فراموش شدنی نیست. جنایات رژیم بعث عراق نسبت به برادران عراقی را چه کسی می تواند فراموش کند؟ کشتار اکراد غیور عراقی را چه کسی می تواند فراموش کند؟ خیانت های رژیم بعث عراق را به ملت مظلوم و ستم کشیده فلسطین چه کسی می تواند فراموش کند؟

ولی شیطان این بار گور خود را کنده است. دسیسه بر علیه جمهوری اسلامی ایران چیزی نیست مگر نبرد با خدا و اسلام و ایمان. آواره کردن غیرانسانی ۲۰هزار مسلمان و توطئه قتل یکی از بزرگ ترین علمای اسلام و نواده پیغمبر اسلام آیت اللّه سید محمدباقر صدر که در زندان رژیم بعث عراق به سر می برد، چیزی نیست که ملت ایران در مقابل آن سکوت کند. همان طور که رژیم منفور پهلوی، بزرگ ترین قدرت نظامی خاورمیانه، مقهور اسلام و ایمان مسلمین شد، این دلال سیاهکاری های شیطان نیز نابود خواهد شد و ما با تکیه بر اسلام، از او نیز نمونه دیگری برای ثبت در تاریخ خواهیم ساخت.

اما ای برادران و خواهران مسلمان، شما چگونه از این فرصت بهره خواهید گرفت؟ شما چه نقشی در نبرد با سیاهکاری های شیطان خواهید داشت؟ شما در این موقعیت، چه توشه ای برای آینده ملت خود تأمین می کنید؟ سکوت شما خیانت به اسلام و همکاری با دشمنان اسلام است. بکوشید تا فردا در مقابل فرزندان و ملت و تاریخ خود سربلند باشید.

ص: ۱۲۰۰

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۱۱.

بکوشید تا در مقابل اسلام و پیغمبر(ص)، این بزرگ ترین ناجی بشریت، روسفید باشید، و بدانید که همان نیرویی که پیغمبر(ص) را در نبرد با کفار تأیید کرد، مؤید شما است.»(۱)

۷۳۰

به دلیل برخورد حساب شده عراق در عرصه خبر و تبلیغات، هنوز موضوع شهادت آیت الله صدر و این که این خبر تا چه حد قطعی است، همچنان مورد بحث است؛ حتی در پیام امروز وزارت خارجه جمهوری اسلامی نیز با احتیاط و با عبارت "توطئه قتل" (نه شهادت قطعی) از آن یاد شده است. در این حال، روزنامه جمهوری اسلامی که از ابتدا بر قطعیت این شهادت پافشاری می کرد، امروز یکی از درشت ترین تیترهای صفحه اول خود را به نقل از نوه آیت الله خویی، به این عبارت اختصاص داد: "شهادت آیت الله صدر قطعی است." در این خبر آمده است:

«دیروز طی تماس تلفنی با نوه آیت الله العظمی خویی در دمشق، ایشان ضمن اظهار تأسف عمیق، شهادت حضرت آیت الله العظمی سید محمدباقر صدر را تأیید و قطعی تلقی کرد. ... نوه آیت الله خویی در پاسخ به این سؤال که روحیه مردم مسلمان عراق چگونه است، گفت: در واقع جوّ خفقان و سانسوری که بر عراق حاکم است، بسیار فوق العاده است. روزنامه ها و مجلات و رادیو و تلویزیون و غیره از وسایل تبلیغاتی، دربست در اختیار رژیم قرار دارد و پر از دروغ و تهمت و تحریف و توطئه می باشد. رژیم بعث پارازیت شدیدی روی موج رادیوهای فارسی و عربی ایران ایجاد می کند و به طور کلی، زمینه، تماماً آماده انقلاب می باشد؛ به ویژه اگر توانستیم از فاجعه شهادت حضرت آیت الله العظمی صدر که در واقع بمبی شدید خواهد بود، بهره برداری درستی بکنیم؛ چرا که حضرت آیت الله العظمی صدر مقام رهبری را در عراق به عهده داشت.»(۲)

امروز همچنین سیدمحمود هاشمی] شاهرودی[که روزنامه جمهوری اسلامی از وی با عنوان "حجت الاسلام سید محمود هاشمی، نماینده تام الاختیار عالم مجاهد و فقیه شهید حضرت آیت اللّه العظمی سید محمد باقر صدر در ایران" یاد کرد، بیانیه ای در این باره صادر نمود که در آن آمده است:

به دنبال گزارش های متناقضی که در رابطه با شهادت نابغه بزرگ و مبارز نستوه، حضرت آیت الله العظمی سید محمد باقر صدر انتشار یافت، این جانب سعی تام مبذول داشت تا خبر یقینی به دست آورد؛ بدین منظور، افرادی موثق را به عراق فرستاده تا از منابع قطعی حقیقت خبر را به دست آورند. این افراد پس از مسافرت به عراق و تماس مستقیمی که با نزدیک ترین افراد خانواده حضرت آیت الله صدر - که متصدی دفن آن شهید بزرگ بودند و از نزدیک، چهره به خون نشسته آن شهید را دیدند - برقرار کردند و تفصیل حادثه را جویا شدند، به ایران بازگشته و به طور تفصیل و بدون هیچ ابهام، به طوری که جای هیچ گونه

ص: ۱۲۰۱

۱- همان، ص ۱۲.

۲- مأخذ ۶، ص ۲.

شک و تردید نمی ماند، خبر شهادت و تفصیل آن را بیان داشتند. این جانب ضمن عرض تسلیت به پیشگاه امام امت حضرت آیت الله العظمی خمینی، از همه مسلمین تقاضا دارم که در بزرگداشت این خون به ناحق ریخته، کوشش هر چه بیش تر بنمایند و با هر وسیله ممکنی این خون پاک را مایه ای برای برافروختن شعله های انقلاب اسلامی در سراسر جهان قرار دهند. ... و السلام علیکم و رحمه الله.

سیدمحمود هاشمی، یکشنبه ۴ جمادی الثانی.»(۱)

۷۳۱

روزنامه جمهوری اسلامی نوشت: جامعه روحانیت مبارز عراق در بیانیه ای که امروز منتشر کرد، پشتیبانی کامل خود را از شورای انقلاب اسلامی عراق اعلام داشت. در این بیانیه آمده است:

«فاجعه ای بزرگ به وقوع پیوست و چهره حسین نمای عصر ما، به خون نشست. بزرگ ترین حماسه عصر، چهره تحقق به خود گرفت و نفس تزکیه ای از اسلام پاک زهرا سلام الله علیها به پیکر رنجور اسلام جانی تازه بخشید. آری، شخصیت اسلامی بزرگ و نابغه کم نظیر و مبارز سخت کوش و نستوه، حضرت آیت الله العظمی سید محمدباقر صدر، به همراه خواهر اندیشمند و مبارز و باوفایش به دست پست ترین جلادان عصر و کثیف ترین مزدوران استعمار جهانخوار به ویژه امریکای ضدبشر، شهید شدند. ملت مسلمان عراق اینک به رهبری شورای انقلاب اسلامی عراق که از علمای راستین اسلام و از شخصیت های اصیل اسلامی پیرو خط امام خمینی رهبر انقلاب جهانی اسلام، تشکیل یافته است، مبارزه بی امان خود را ادامه خواهند داد.»(۲)

شایان ذکر است روزنامه جمهوری اسلامی علاوه بر ترویج تشکلی با عنوان "جامعه روحانیت مبارز عراق"، اخیراً تشکلی به نام "شورای انقلاب اسلامی عراق" را مطرح و تبلیغ می کند. در همین حال، روزنامه انقلاب اسلامی از تشکل دیگری با عنوان "جنبش مستضعفین عراق" نام می برد و اخبار عراق و مبارزان عراقی را به نقل از آن، گزارش می کند. در واقع این نوعی بازتاب رقابت جناحی و کوشش برای جریان سازی در مبارزان عراق است. در هر صورت، درباره اوضاع عراق، در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی گزارش ذیل درج شد:

«طی تماسی با سخنگوی جنبش مستضعفین عراق، آخرین اخبار از اوضاع داخلی عراق به شرح زیر در اختیار خبرنگار ما در قم قرار گرفت:

طبق این اخبار، پس از شهادت آیت الله صدر بازار نجف اشرف به حالت تعطیل در آمده که این تعطیلی همچنان ادامه دارد. انفجارات زیادی به وسیله مجاهدین در نجف صورت می گیرد و تاکنون بسیاری از اتومبیل های مأموران امنیتی عراق منفجر گردیده است. ... اخیراً سازمان امنیت عراق به وسیله مزدوران مصری تقویت شده و شهر نجف اشرف در محاصره کامل این مأموران می باشد؛ به طوری که رفت و آمد در این شهر به کلی ممنوع است.

ص: ۱۲۰۲

۱- مأخذ ۱۵، ص ۲

۲- مأخذ ۱۵، ص ۲

... در شهر بغداد در منطقه شارجه و شارع الرشید انفجاراتی رخ داده و بازار شارجه تعطیل است. همچنین یکی از پایگاه های حزب بعث عراق در نواحی بصره، به وسیله مجاهدین منفجر شد و ۵ نفر کشته و نزدیک به ۶۰ نفر از مأمورین بعثی مجروح گردیدند.»(۱)

۷۳۲

برخی منابع محلی که مورد وثوق سپاه دشت آزادگان هستند، امروز به واحد اطلاعات این سپاه، درباره نقل و انتقالات مرزی عراق چنین خبر دادند: «دولت عراق حدود ۷۰۰ سرباز با اسلحه سنگین از قبیل توپ و تانک، در پاسگاه شیب مستقر کرده و در چاه نفت، در روبه روی پاسگاه سعیدیه (نوار مرز) مقابل سوبله، تعداد زیادی سرباز و تانک مستقر نموده و نقل و انتقال ارتش در نوار مرز ادامه دارد.» همچنین در گزارش مزبور آمده است: «در پاسگاه شیب، توپ ضد هوایی مستقر کردند و در جنوب عجرده که قبلاً خالی از سرباز بوده، در حال حاضر حدود ۱۲ نفر همراه با یک تانک و یک قایق موتوری مستقر شده.» در گزارش اضافه شده است: «در پاسگاه صوئیب، در مقابل پاسگاه طلائیه قدیم ایران، ارتش عراق با توپ و تانک (تی ۶۵ و...) و اسلحه های سنگین مستقر شده.»(۲)

گزارش دیگر منابع نیز، که درباره تحرکات مرزی عراق، به مراکز مربوط ارسال کرده اند، حاکی از فعالیت های ذیل است: استقرار یک فروند ناوچه اژدرافکن جنگی عراقی به شماره ۲۱ – R، مجهز به کلیه تجهیزات و پرسنل نظامی در اسکله فاو؛(۳) استقرار ۴۵ پرسنل با تجهیزات سازمانی و ۳ توپ زمین به هوا و ۵ دستگاه خودرو از نوع ایفا، در منطقه واصلیه (مقابل حوزه گروهان ژاندارمری آبادان)؛(۴)جابه جایی فرمانده گردان ها مستقر در السیبه و الزیادیه با یکدیگر(مناطق السیبه و الزیادیه مقابل حوزه استحفاظی گروهان آبادان واقع است.)؛(۵)تجهیز پاسگاه های مرزی عراقی مستقر در مقابل حوزه مهران به سلاح ضد هوایی؛(۶) استقرار چهار واحد عراقی با سلاح های سبک و سنگین در ارتفاعات مرزی مقابل نوسود؛ استقرار یک تیپ مکانیزه عراق به سرپرستی سرهنگ رشید صالح در حلبچه؛ و تمرکز حدود ۱۵۰۰ نفر از افراد حزب بعث در منطقه طویله.(۷)

درباره تحرکات مرزی عراق، همچنین گزارش امروز اطلاعات ژاندارمری به دفتر ریاست جمهوری حاکی است: از تاریخ ۳/۱/۵۹ ارتش عراق اقدام به تغییرات و نقل و انتقالات وسیعی در سطح ارتش کرده است؛ به طوری که هر پرسنل ارتشی که مدت شش ماه در محلی خدمت کرده است، باید به محل دیگری منتقل شود و پرسنلی که در شمال خدمت می کند به جنوب انتقال یابد و به عکس. در تاریخ ۱۱/۱/۱۳۵۹ کلیه واحدهای ارتش عراق در نوار مرزی ایران، تا دستور ثانوی به حالت آماده باش از نوع "ج" در آمده اند و واحدهای مستقر در عمق به صورت آماده باش از نوع "ن" قرار دارند و نیروی دریایی عراق به صورت آماده باش از نوع "م" است.(۸)

ص: ۱۲۰۳

۱– روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۲– سند شماره ۱۸۹۹۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دشت آزادگان قسمت تحقیقات و اطلاعات، به واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه پاسداران اهواز، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳– سند شماره ۰۶۳۱۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا، رکن۳ – مرکز فرماندهی به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۴– سند شماره ۲۸۷۱۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ – ر۲، به ف ۱۹، ۰۷ – ر۲، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۵– سند شماره ۲۸۷۲۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ۰۷ – ر۲ به ف ۱۹، ۰۷ – ر۲، ۲۳/۲/۱۳۵۹.

۶– سند شماره ۰۳۳۹۲۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:از ژاندارمری ج.ا.ا.(ر۲)، به دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران.

۷– سند شماره ۰۳۳۹۱۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا – ر۲ – دایره اطلاعات، به: دفتر ریاست جمهوری اسلامی ایران، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۸– سند شماره ۰۳۳۹۲۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارمری – دایره اطلاعات، به دفتر ریاست جمهوری، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

طبق آنچه ذکر شـد، بخشـی از نقل و انتقالاتی که هر روزه در مرزها مشاهـده می شود، ممکن است مربوط به دسـتورالعمل های یاد شده باشد؛ از جمله اخبار برون مرزی رسـیده به فرمانداری خرمشهر نشان می دهد که امروز ۲۵ نفر سرباز ابواب جمعی لشکر۱۲ موصل (مناطق شمالی عراق) به پاسـگاه موخراك (روبه روی آبـادان) آورده شدنـد. منبع خبر یـادآوری کرده است: «این مسـئله در پی دسـتور وزارت دفـاع عراق در مورد انتقال سربازان شمالی به جنوب و سربازان جنوبی به شمال می باشد.»(۱)

۷۳۳

در ادامه تحرکات ایذایی عوامل عراق در داخل شـهرهای مرزی ایران، قسـمتی از کارخانه قند اسـلام آباد غرب با دو بمب منهدم شد. همچنین در این شـهر قسـمتی از یک مسجد بر اثر اصابت گلوله آر.پی.جی۷ خراب شـد. در گزارش اطلاعـات ژانـدارمری به معاونت نخست وزیری در امور انقلاب، تأکید شده است که این عمل را شب هنگام عوامل عراقی صورت داده اند.(۲)

در کرمانشاه، طبق اعلام شـهربانی کرمانشاه، ساعت ۲:۴۵ بامداد امروز در منطقه "۲۲ بهمن"، مقابل منزل شخصی به نام "ح.م".(۳) مسئول کمیته بیستون، بمبی منفجر شد که خساراتی به منزل وی و یک دسـتگاه اتومبیل ژیان وارد آورد و نیز موجب شکسـتن شیشه های همسایگان شد.(۴)در همین منطقه، حدود ساعت ۲۱، مهاجمان مسلح به سوی پاسگاه ژاندارمری پاتاق آتش گشودند. مأموران پاسگاه نیز به آتش آنها پاسخ دادند. این درگیری یک ساعت ادامه یافت.(۵)

در شـهرهای غیرمرزی نیز بعضاً اقـدامات ایذایی عوامل عراق مشاهده می شود؛ از جمله در تهران، بر اثر انفجار یک بمب پلاستیکی در خیابان ۳۰ متری جنب خیابـان راه پیما، شیـشه مغازه های اطراف شـکست.(۶) گزارش سـتاد مشترک به ژانـدارمری حـاکی است که این بمب در داخـل یک سطل آشغال کنار خیابان روبه روی یک چلوکبابی منفجر شد و بر اثر آن ۲۰ تا ۳۰ نفر مجروح شدند(۷)

امروز علاوه بر شـهرها، تحرکات خرابکاران و اقدامات ایذایی عراق در محدوده جغرافیایی اطراف نوار مرزی نیز ادامه یافت. در این زمینه از جمله می تـوان به کشف ۴۵ کیسه محتوی ۲۱۴۸۸ تیر فشـنگ اشـاره کرد که این کشف را در نوار مرزی، گروه گشتی سپاه پاسـداران دشت آزادگان انجام دادند و سه نفر در ارتباط با قاچاق اسلـحه دستگیر شدند.(۸)در همین منطقه، امروز از ساعت ۱۷:۳۰ یک درگیری یک ساعته روی داد. این درگیری بین عـده ای از عشـایر آن سوی مرز بـا عشایر داخل مرز ایران روی داد که از کمک مأموران گردان های ژانـدارمری هوزگان برخوردار بودند.(۹)

ص: ۱۲۰۴

۱- سند شماره ۲۸۷۳۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: به فرماندهی ناحیه ژندارمری خوزسـتان - فرماندهی لشکر۹۲ زرهی اهواز - فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران - واحد هماهنگی نیروهای انتظامی.

۲- سـند شماره ۰۳۳۹۴۴ مرکز مطالعـات و تحقیقـات جنـگ: از ژانـدارمری ج.ا.ا. رکـن ۲ (دایره اطلاعـات) بـه نخست وزیری (معـاونت در امـور انقلاب)، ۷/۲/۱۳۵۹.

۳- در سند نام کامل وی ذکر شده است

۴- سند شماره ۰۴۶۷۹۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۵- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، کرمانشاه - خبرگزاری پارس.

۶- روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۷- سند شماره ۰۴۶۷۸۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا ۳، مرکز فرماندهی، به ژاجا، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۸- روزنامه کیهان، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

۹- سند شماره ۳۴۷۵۰۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سوسنگرد، به ر۳ ژ کشور.

در دیگر نقـاط نوار مرزی نیز درگیری هایی جزئی رخ داد؛ از جمله در ساعت ۱۴:۲۰ بین مأموران پاسگاه "دویرج" فکه و دو نفر غیرنظامی مسلح به کلاشینکف که قصد ورود به خاک ایران را داشتند، درگیری ایجاد شد که خسارت جانی و مالی نداشت.(۱) در ساعت ۱۹، در منطقه گردهن و دشت زهاب (قصرشیرین) براثر تیراندازی های پراکنده مهاجمان، یک سرباز وظیفه مجروح شد(۲) این در حالی است که طبق اعلام شهربانی قصرشیرین، حدود چهار روز است که عده ای از مهاجمان مستقر در "سرآب یارن"، به آبادی های کلاش، بارگیر، پیران و درگوک ابلاغ نموده اند که هرچه زودتر این محل ها باید تخلیه شود و در غیر این صورت، اهالی با شدیدترین عمل روبه رو خواهند شد(۳)

۷۳۴

به گزارش ناحیه ژاندارمری کرمانشاه، «در ۲۴ ساعت گذشته ۱۸۲ نفر دیگر از خواهران و برادران رانده شده از عراق، وارد خاک ایران شدند.» روزنامه انقلاب اسلامی در ادامه ذکر این مطلب افزود: «با ورود این عده، جمع رانده شدگان به این ترتیب به ۲۲۹۷۸ نفر رسید.»(۴)

اخیراً رواج یک شایعه، ناراحتی شدید خانواده های عراقی رانده شده را که هم اکنون در ایران هستند، موجب گردیده است. شایعه مزبور این است که عراق از آمدن فرزندان جوان (دختر و پسر) رانده شدگان به ایران، جلوگیری می کند و قصد دارد در صورت جنگ با ایران آنها را در خط اول جبهه قرار دهد. هرچند میزان صحت و سقم این مطلب مشخص نیست، به سرعت در بین رانده شدگان شایع شده است.(۵)

خبرهایی از مبارزات داخل عراق نیز در بین رانده شدگان نقل می گردد؛ از جمله یکی از رانده شدگان در منطقه ایلام به خبرگزاری پارس گفت: «مأمورین مسلح بعث عراق، کربلا و نجف را در محاصره دارند و تمام اتومبیل ها و عابرین را به شدت کنترل می کنند. در صورتی که یک اتومبیل دو بار در نجف و یا در کربلا مشاهده شود، توقیف می شود.(۶)

۷۳۵

ماجرای حرکت ستون نظامی مستقر در فرودگاه سنندج، امروز وارد تحولی تعیین کننده شد و مشخص گردید که مخالفان مسلح نظام در کردستان، نه تنها از تردد نیروهای ارتش در داخل شهرها ممانعت می کنند، بلکه اساساً با هرگونه تحرک و تردد نیروهای مسلح نظام، حتی در جاده ها، مخالف هستند. این امر تأکید مجددی است بر این که برخلاف مشی هیئت ویژه، برخورد، اجتناب ناپذیر خواهد بود و راه حل مسالمت آمیز در مسئله، به بن بست رسیده است.

ساعت ۶:۳۰ بامداد امروز، ستون ارتشی مستقر در فرودگاه سنندج به طرف سقز حرکت کرد.(۷)مسیر حرکت از جاده کمربندی پل قشلاق (کنار دهکده "نای سر" و "باباریز") به "پل شیخ" بود.(۸) سرهنگ صدری فرمانده لشکر۲۸ کردستان، در گفت وگو با خبرگزاری پارس درساعت ۱۱:۳۰ در این باره گفت: «این ستون که هم اکنون به آرامی از کنار سنندج

ص: ۱۲۰۵

۱- سند شماره ۰۶۳۱۵۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به نزاجا، معاونت اطلاعات و عملیات، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۰۰۵۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور، ۱/۲/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۲۱۳۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۴- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۴.

۵- سند شماره ۳۳۹۲۲۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی استان خوزستان (اهواز)، به استاندار استان خوزستان، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۶- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، به گزارش خبرگزاری پارس از ایلام.

۷- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳۱، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۳، سنندج خبرگزاری پارس، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۸- روزنامه بامداد،۱/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

در حرکت است، ابتدا به سقز رفته و از آن جا به سردشت و بانه و سپس به مرز خواهد رفت.»(۱) از سوی دیگر، سخنگوی حزب دمکرات در سنندج گفت: «ما از همان آغاز معتقد به رفتن این ستون از کنار شهر بوده ایم.»(۲)

اما در عمل، وقتی ستون از طریق راه معروف به قشلاق به حرکت خود ادامه می داد، در بین راه، بین "نه له"و "باباریز" در حدود سه چهار کیلومتری حومه سنندج مورد حمله قرار گرفت و متوقف شد.(۳)از ساعت ۸:۳۰ صبح، درگیری به طور پراکنده و از ۹ صبح به طور کامل آغاز شد.(۴)شدت درگیری در سه نقطه "نای سر"،"پل شیخ" و "باباریز" بود.(۵)

سازمان کومه له که توان اصلی آن در سنندج متمرکز است و نیز در مقایسه با دیگر گروه ها، در این شهر از موقعیت بهتری برخوردار است، عمده ترین گروه در برخوردهای امروز با ستون مزبور محسوب می شود. نبوی یکی از سخنگویان سازمان کومه له در سنندج، به خبرنگاران اعزامی کیهان گفت: «ما صبح ساعت ۷:۳۰ اطلاع پیدا کردیم که ستون ارتشی از جاده کمربندی شهر به طرف سقز حرکت کرده است؛ لذا مردم و پیشمرگان به طرف آنها رفتند و در محل "نای سر" واقع در سه کیلومتری سنندج، از حرکت ستون جلوگیری به عمل آمد و سپس درگیری شروع شد. در این درگیری چهار تا پنج نفر از نیروهای نظامی کشته شدند و حدود بیست نفر توسط پیشمرگان ما به اسارت گرفته شدند که در بین آنها معاون فرمانده ستون وجود دارد. همچنین مقداری مهمات تفنگ ژ۳ نیز به دست ما افتاد.»(۶) وی تأکید کرد: «ما با هرگونه نقل و انتقال نظامی مخالف هستیم و روی این اصل از حرکت ستون ارتش جلوگیری کردیم.»(۷)

همچنین یک سخنگوی دفتر چریک های فدایی خلق در سنندج، اظهار داشت: «۱۱ اتومبیل از این ستون به دست پیشمرگان افتاده است.» وی همچنین گفت: «سه پیشمرگ تا کنون کشته و پنج نفر از مردم عادی و پیشمرگ زخمی شده اند.» وی گفت: «درگیری ادامه دارد و ستون هم اکنون متوقف شده است.»(۸)

از سوی دیگر، سرهنگ صدری در گفت وگوی دیگری که در ساعت ۱۳:۲۰ با خبرگزاری پارس انجام داد، گفت که این ستون هم اکنون به راه خود ادامه می دهد.(۹) اما برخلاف مصاحبه قبلی، وی تأکید کرد که «بین عناصر ستون و مسلحین غیرمسئول، درگیری وجود دارد.» سرهنگ صدری درباره سرگردی که گفته می شود عضو ستون نظامی است و دستگیر شده است و ثانی مقدم نام دارد، گفت: سرگرد یاد شده را در خانه اش گرفته اند و وی عضو ستون نبوده است.(۱۰)

به این ترتیب، خوش بینی شکننده ای هم که وجود داشت، تا حدود ظهر به کلی از بین رفت.

ص: ۱۲۰۶

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۷۳۵: خوش بینی اولیه درباره حل مسالمت آمیز حوادث، در گزارش کیهان. ص۱۲۵۲

۲- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- مأخذ۵۴، ص۳ ، سنندج - خبرگزاری پارس، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۵۵، ص ۳.

۵- روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۲.

۶- همان.

۷- همان.

۸- مأخذ ۵۴، ص ۴، سنندج خبرگزاری پارس، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۹- مأخذ ۵۹، ص ۲.

۱۰- مأخذ ۵۹، ص ۲.

درباره عبور نیروهای ارتش از شهر سنندج به طرف سقز، لشکر۲۸ کردستان اطلاعیه ای انتشار داد. در این اطلاعیه آمده است: «چهار روز بود که نیروهای مسلح در فرودگاه سنندج معطل گردید و علت تأخیر این بود که ضدانقلاب با سپر قراردادن دانش آموزان خردسال، از حرکت آن جلوگیری کرد. پس از آن که طی اطلاعیه های مکرر، هدف این یگان نظامی اعلام گردید، ستون به منظور جلوگیری از از بین رفتن اهالی بی دفاع، از مسیر جاده فرعی خارج از شهر به حرکت در آمد. با وجود این، عناصر ضدانقلاب با استفاده از مناطق درختزار اطراف جاده، از حسن نیت ارتش جمهوری اسلامی ایران سوء استفاده نموده و تعدادی از رشیدترین فرزندان اسلام را مجروح نموده و یا به شهادت رسانیده اند. ما قاطعانه از مردم غیور سنندج می خواهیم که خود جلو این افراد خود فروخته را بگیرند و در غیر این صورت، ما با قاطعیت عمل نموده و هرگونه عواقب ناشی از این عمل را به خود مردم واگذار می کنیم.»(۱)

در ساعت ۴۵:۱۶، یکی از مسئولان کومه له به خبرنگار خبرگزاری پارس گفت: «حدود ۲۰ نفر از عناصر این ستون جان باخته اند و قریب ۱۵ نفر از عناصر این ستون، خود را تسلیم کومه له کرده اند.» وی تأکید کرد که یک پیشمرگ کومه له در درگیری های امروز کشته شده است. وی افزود که ۱۳ اتومبیل حامل خواربار مربوط به این ستون، به دست پیشمرگان به داخل شهر آورده شده است؛ ولی محل اتومبیل ها را فاش نساخت. وی در آخر گفت که از شدت درگیری کاسته شده است.(۲)

در ساعت ۱۸، بغدادی مسئول حزب دمکرات شاخه سنندج، به خبرگزاری پارس در سنندج اعلام داشت: در این درگیری بین ۲۰۰ تا ۳۰۰ نظامی کشته و زخمی شده اند و بین دو روستای نای سر و قشلاق، هلی کوپترها با خمپاره و راکت به سوی گروه های مسلح تیراندازی می کنند.(۳)

در ساعت ۲۰ جانشین تیمسار شادمهر در تماس با روزنامه جمهوری اسلامی اظهار داشت که درگیری ادامه دارد.(۴)

در درگیری امروز بر ضد ستون ارتش، بنا به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس در سنندج «پیشمرگان دمکرات، فدایی، پیکار، وحدت کمونیستی، رزمندگان و کومه له(۵) شرکت داشتند.»(۶)

درباره تلفات نیروی انسانی و خسارات دو طرف، تا پایان امروز اظهارات متفاوتی ابراز شد. در یک گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، تعداد زخمی ها و کشته شدگان ستون نظامی طبق خبرهای تأیید نشده، بالغ بر صد نفر اعلام شد.(۷)

ص: ۱۲۰۷

۱- مأخذ ۵۹، ص ۲.

۲- مأخذ۵۴، ص ۴، سنندج - خبرگزاری پارس، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۵۴، ص ۲، سنندج - خبرگزاری پارس، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۴- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹.

۵- نام کامل گروه های مذکور به ترتیب عبارت است از: حزب دمکرات کردستان ایران، سازمان چریک های فدایی خلق ایران، سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، سازمان وحدت کمونیستی، سازمان رزمندگان آزادی طبقه کارگر، و سازمان انقلابی زحمتکشان کردستان ایران (کومه له).

۶- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳۲، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۵.

۷- همان، ص ۴، سنندج - خبرگزاری پارس، ۱/۲/۱۳۵۹.

جانشین تیمسار شادمهر در تماسی با روزنامه جمهوری اسلامی در ساعت ۲۰، گفت که از تلفات آمار دقیقی در دست نیست.(۱)

از سوی دیگر، تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی تلفات ستون را بسیار کم و تلفات مهاجمان را فوق العاده زیاد اعلام کرد. وی افزود: «چند خودرو حامل خواربار که در عقب ستون به علت نقص فنی خراب شده بودند و راه نیز آماده حرکت برای آنها نبود، به دست مهاجمان افتاده است؛ ولی اسلحه و مهمات نیست. مهاجمان، سرنشینان این چند خودرو را به علاوه چند سرباز دیگر که از مرخصی بر می گشتند، به گروگان گرفته و ادعا کرده اند که گروهی از سربازان به ما پیوسته اند؛ در حالی که چنین چیزی صحت ندارد.»(۲)درباره خودروهای مزبور، گزارش خبرگزاری پارس، دفتر سنندج، حاکی است: «۱۰ خودرو جیپ و ریو از ستون به جای مانده بود و در نتیجه، مقدار قابل توجهی اسلحه و مهمات به دست پیشمرگان افتاده است.»(۳)

روزنامه جمهوری اسلامی نیز تحت عنوان آخرین گزارش حوادث امروز نوشت: «درگیری ستون ارتشی با مهاجمان همچنان به صورت پراکنده ادامه دارد. ضمناً تاکنون ۱۲ کامیون خواربار و مهمات نظامی به تصرف نیروهای مهاجم درآمده که آنها را به سرقت برده اند.»(۴)

در ساعت ۲۱، سپاه کرمانشاه به مرکز فرماندهی سپاه اعلام کرد: «طبق اطلاع واصله، حدود هشت نظامی از ستون سنندج به نیروهای ضدانقلاب پیوستند و سرهنگ نصرتی نیز کشته شد.»(۵)

۷۳۶

در حالی که در چند کیلومتری سنندج، درگیری در طول امروز ادامه داشت، شهر سنندج که از قبل در وضعی غیرعادی به سر می برد، امروز به کلی و به صورتی یکپارچه در تعطیلی فرورفته بود. گاه و بیگاه هواپیماهایی بر فراز شهر پرواز می کردند و به ویژه بین ساعت ۷:۳۰ تا ۸:۳۰ صبح امروز، چند فروند فانتوم و هلی کوپتر بر فراز شهر سنندج به پرواز درآمدند.(۶) گزارش ستاد مشترک ارتش نیز حاکی از آن است که «در شهر سنندج، کلیه مدارس و ادارات دولتی و بخش خصوصی، با توصیه گروه های مسلح، به مدت نامحدود اقدام به تعطیل کرده اند.»(۷)

در ساعت ۱۰، مرکز فرماندهی عملیات سپاه به ستاد عملیات مشترک غرب کشور اطلاع داد: «طبق اخبار واصله از کرمانشاه، مستند به گزارش رسیده از سنندج، هم اکنون حدود ۱۵۰۰ نفر وارد سنندج شدند؛ شهر را به صورت مارپیچ سنگربندی کرده اند؛ تیربار و ضدهوایی و وسایل و مهمات هم به اندازه کافی دارند.»(۸) ده دقیقه بعد باز هم همان مرکز پیامی برای ستاد مزبور ارسال کرد که خبر می داد ضدانقلاب می خواهد از پشت به نیروهای مستقر در فرودگاه حمله کند.(۹)اما در ساعت ۱۴:۳۰، سرهنگ صدری فرمانده لشکر۲۸، طی تماسی تلفنی با تهران خبر داد که در حال حاضر فرودگاه سنندج تحت کنترل است و آماده فرود هواپیماهای سی ۱۳۰ می باشد.(۱۰)

ص: ۱۲۰۸

۱- مأخذ ۶۸.

۲- مأخذ ۵۹، ص ۲.

۳- مأخذ ۶۹،ص ۵.

۴- مأخذ ۶۸.

۵- سند شماره ۰۶۳۱۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سپاه کرمانشاه، به مرکز فرماندهی، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۶- مأخذ ۵۴، ص ۳.

۷- سند شماره ۰۶۳۱۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی)، به ژاجا (مرکز فرماندهی)، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۸- سند شماره ۰۶۳۱۵۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از مرکز فرماندهی سپاه - عملیات، به سماجا، ستاد عملیات مشترک غرب، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۹- سند شماره ۰۶۳۱۴۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از مرکز فرماندهی عملیات، به ستاد مشترک عملیاتی غرب، **۳۱/۱/۱۳۵۹**.

۱۰- سند شماره ۰۶۳۱۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی)، به نهاجا (سمت فرماندهی)، **۳۱/۱/۱۳۵۹**.

با توجه به این مطلب، در ساعت ۱۴:۵۰ ابلاغیه ای با امضای سرتیپ امین داری رئیس ستاد عملیاتی مشترک غرب کشور، خطاب به نیروی هوایی صادر شد، به این شرح: «دستور فرمایید در مورد ترابری ۲۰۰ نفر پرسنل مورد بحث، به شرح زیر اقدام گردد: ۱. هواپیماهای سی ۱۳۰ به سوی سنندج پرواز و پس از حصول اطمینان از وضعیت فرودگاه سنندج، مبادرت به فرود و تخلیه پرسنل نمایند. ۲. در صورت عدم برقراری تماس با برج فرودگاه سنندج و یا بروز هرگونه اشکال و یا وضعیت مشکوک در مورد امنیت فرودگاه مذکور، به سوی کرمانشاه پرواز و پاسداران مذکور را در فرودگاه کرمانشاه تخلیه نمایند.»(۱)-(۲)

این ابلاغیه، "جهت آگاهی و کسب آمادگی لازم" برای ستاد فرماندهی سپاه نیز ارسال شد.

در ساعت ۱۸:۵۰، خبرگزاری پارس گزارش داد: صدای تیراندازی سلاح های سنگین از نقطه درگیری که در شش کیلومتری سنندج است، در شهر به گوش می رسد. درگیری همچنان ادامه دارد و ستون نظامی در این نقطه متوقف شده است.(۳) در ساعت ۲۰، خبرنگار کیهان گزارش داد: وضع شهر بسیار متشنج است و آمبولانس ها در سطح شهر در رفت و آمد هستند. ماشین های امداد نیز در شهر با بلندگو از مردم تقاضای رساندن خون به بیمارستان ها می کنند. هر لحظه صدای تیراندازی شدیدتر می شود؛ به طوری که آمبولانس ها نمی توانند به راحتی در شهر رفت و آمد کنند و مجروحان را به مراکز درمانی و بیمارستان برسانند. در گزارش خبرنگار کیهان، همچنین به درگیری های داخل شهر به این نحو اشاره شده است: «درگیری ابتدا خارج شهر بود؛ اما بعد از ظهر دامنه جنگ به خیابان کشیده شد و در سراسر شهر تا این لحظه (۸ بعد از ظهر یکشنبه) صدای تیراندازی به گوش می رسد. شهر کاملاً خالی شده است و مردم به خانه های خود پناه برده اند.»(۴)

گفتنی است ضمن درگیری های امروز در سنندج، ژاندارمری به اشغال عناصر مسلح در آمد؛ اما باشگاه افسران، با مقاومت افراد مستقر(۵)* در آن، تسلیم نشد. درباره اشغال ژاندارمری، در گزارش رکن۳ این نیرو به دفتر ریاست جمهوری با عنوان "اشغال گروهان سنندج"، آمده است: «گزارش ناحیه ژاندارمری کردستان گویا است در تاریخ ۳۱/۱/۵۹

۱- لازم است اشاره شود که ورود پاسداران یاد شده در این گزارش به فرودگاه سنندج با هواپیما، با ریسک و خطر جدی همراه بود. با این حال، بر اعزام این گروه اصرار مکرر وجود داشت. در واقع قرائن نشان می داد که دور جدیدی از درگیری های مسلحانه، در مخالفت با استقرار و اعمال حاکمیت نظام جمهوری اسلامی در کردستان شروع شده است و سپاه می بایست هر چه زودتر ابتکار عمل را از دست گروه های مسلح می گرفت. در میان این گروه از پاسداران، کادرهای با تجربه ای چون رحیم صفوی حضور داشتند که نشان می داد دغدغه سپاه در مسئله سنندج جدی است و با توجه به موضع سرسختانه گروه های مسلح کُرد در این موضوع، شروع دور تازه ای از درگیری های وسیع در کردستان قابل پیش بینی بود.

۲- همان.

۳- مأخذ ۵۴، ص۲، سنندج - خبرگزاری پارس، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۵۹، ص ۲.

۵- * باشگاه افسران یکی از دو مقر نیروهای سپاه بود که در پوشش نیروهای ارتش تردد می کردند. مقر دیگر در پادگان قرار داشت. (نوار ۳۱۰۶۴ تحلیل نبردهای کردستان به وسیله فرماندهان سپاه)

ساختمان گروهان مرکزی ژاجا[ی] سنندج به وسیله عده ای عناصر مسلح اشغال و وسایل و خواربار موجود را برده و ستوان یکم علی اعتمادی، سرپرست گروهان را به گروگان گرفته اند. پرسنل مستقر در گروهان سنندج غیرمسلح بوده و فقط برای حفاظت ساختمان ها در گروهان به سر می برند. ضمناً از طرف گروه های مسلح برای تعداد ۴۸ نفر سربازان وظیفه ای که در گروهان مستقر بوده، اتوبوس کرایه گردیده تا آنان را به موطن اصلی شان اعزام نمایند.»(۱) اما درباره مقاومت در باشگاه افسران، در گزارش خبرگزاری پارس، دفتر سنندج، تنها آمده است: «بعد از ظهر افرادی که در باشگاه افسران مستقر بودند، به سوی خیابان های شهر آتش گشودند.»(۲)

در این حال، برای کاستن فشاری که در سنندج بر نیروهای مدافع نظام وجود دارد، سپاه در پی اتخاذ و اجرای تصمیماتی است؛ از جمله محمد بروجردی فرمانده عملیات سپاه در غرب کشور، امروز به مرکز فرماندهی سپاه اعلام کرد: «طبق کمیسیون عملیاتی چنین نتیجه گرفته شد که جهت انحراف نیروهای ضدانقلاب، [عملیات] "ده گلان" و "دیواندره" را همراه با سنندج انجام دهیم و نیروهای بومی مریوان را هم وارد پادگان مریوان می کنیم.»(۳)

۷۳۷

هر یک از گروه هایی که به نحوی در درگیری های مربوط به حرکت ستون نظامی در مسیر سنندج به سقز، شرکت داشته اند، با مقاصد آموزشی، تبلیغی و ... این درگیری ها را برای هواداران خود گزارش و توضیح می دهند؛ از جمله:

سازمان چریک های فدایی خلق درگیری های امروز را مفصلاً در نشریه خود گزارش کرد که در آن آمده است: «ستونی که در فرودگاه سنندج مستقر بود، قصد دارد به سقز برود و چون مردم جلو پیشروی ستون را گرفته و در جاده، بست نشسته اند، ستون از طریق جاده دیگری قصد حرکت به طرف سقز را دارد؛ آن جا نیز توسط پیشمرگه ها متوقف شده و درگیری آغاز می شود. ۵ نفر از ارتشی ها کشته و ۱۲ نفر دیگر اسیر می شوند. ۳ ریو ارتشی به وسیله پیشمرگان منهدم شده است. یک سرگرد ارتش در میان دستگیرشدگان است. ۱۲ ریو ارتش و تریلر حامل خواربار و بنزین و مهمات، توسط پیشمرگان به غنیمت گرفته می شود که در میان مردم توزیع می شود. ۳ پیشمرگه در جریان درگیری با ستون، به شهادت می رسند. هلی کوپترهای ارتش مواضع پیشمرگان را به شدت می کوبند. با این حال، جلو پیشروی ستون ارتش گرفته می شود. فانتوم ها برای ایجاد وحشت در شهر سنندج مانور می دهند. تانک های مستقر در پادگان سنندج به طرف شهر نشانه روی می کنند. فرمانده پادگان از فلاحی درخواست نیروی کمکی برای تسخیر شهر کرده است. فلاحی قول داده است که حداقل دو هواپیمای "سی۱۳۰" به زودی در فرودگاه پیاده کنند. طبق آخرین خبرها، ستون ارتشی بر اثر مقاومت شجاعانه پیشمرگان جنبش مقاومت، مجبور به توقف شده است.»(۴)

ص: ۱۲۱۰

۱- سند شماره ۰۴۰۸۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاجا، رکن ۳ - دایره عملیات، به دفتر ریاست جمهوری ۲/۲/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۶۹، ص ۴.

۳- سند شماره ۰۶۳۱۵۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کرمانشاه، به سپاه پاسداران مرکز فرماندهی، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۴- روزنامه کار، ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر که از نظر فکری و تشکیلاتی به کومه له نزدیک است، صراحتاً بر نقش گروه مزبور و نیز همراهی سازمان پیکار با آن تأکید نمود و اذعان کرد که ستون مزبور «توسط پیشمرگه های پیکار و کومه له متوقف شد.»(۱)در گزارش این سازمان همچنین آمده است: «ستون ارتشی مرکب از چندین کامیون نظامی، خود را تسلیم پیشمرگه های قهرمان نمود.»(۲)

علی بدویان عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان که نماینده انتخابی مردم مهاباد در مجلس شورا است، در گفت وگویی با خبرنگار اعزامی کیهان گفت: طبق توافق های قبلی حزب دمکرات و دولت، قرار بر این بود که دولت در منطقه کردستان، از نقل و انتقالاتی که باعث تحریک می شود، جلوگیری کند؛ ولی علی رغم این توافق، ارتش در کردستان دست به فعل و انفعالات نظامی زد. وی افزود: در حالی که تمام مرز ایران و عراق در کردستان آرام است و جنگی در منطقه وجود ندارد، اعزام نیروهای ارتشی به مناطق کردستان هر لحظه بیش تر می شود. وی همچنین گفت: دولت باید بداند که تنها حزب دمکرات در منطقه مستقر نیست، گروه های دیگری نیز در این محل وجود دارند که باعث تحریک می شوند(۳)

۷۳۸

در سقز، درگیری های شدید بین نیروهای انتظامی و افراد مسلح تا ساعت ۱ بامداد امروز ادامه داشت؛(۴)اما در ادامه، از شدت آن کاسته شد. حدود ظهر امروز سرهنگ صدری در مورد اوضاع سقز به خبرنگار خبرگزاری پارس گفت در سقز فعلاً آرامش تا حدود زیادی برقرار است.(۵)

درباره اوضاع سقز، دفتر سنندج خبرگزاری پارس به نقل از برخی شاهدان طرفدار گروه ها در سقز (دو عضو انجمن این شهر)(۶) گزارش داد: «سقز سه روز است آب و برق ندارد و راه های ورودی و خروجی شهر بسته شده است و حدود ۱۰۰ تا ۱۱۰ خانه بر اثر اصابت خمپاره و توپ خراب شده است. ... هشت جسد از مردم عادی در مسجد سقز است و خیلی از اجساد توسط بستگانشان به منازل برده شده است؛ ولی امکان دفن آنان وجود ندارد.» این دو تن همچنین گفتند: «یک هلی کوپتر سقوط کرده؛ دو تانک منهدم شده و یک هلی کوپتر دچار نقص فنی شده است و یک فانتوم عصر دیروز در نقطه ای به نام کانی جزنی، به علت اصابت تیر سقوط کرده است و ساختمان های مکروویو، بانک ملی، مسجد کوچک جامع سقز و مخابرات، مورد اصابت گلوله قرار گرفته است.»(۷)

در این حال، یک سخنگوی سازمان چریک های فدایی خلق، اوضاع سقز را مطلوب خواند

ص: ۱۲۱۱

۱- نشریه پیکار (ارگان سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر)، شماره ۵۱، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۶.

۲- همان.

۳- مأخذ ۵۹، ص ۲.

۴- روزنامه کیهان، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۳.

۵- مأخذ۵۴، ص ۳، سنندج - خبرگزاری پارس، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۶- اسامی آنان در متن گزارش آمده است.

۷- مأخذ۵۴، ص۴ و ۵، سنندج - خبرگزاری پارس، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

و گفت: «وضع پیشمرگان کاملاً رضایت بخش و تمام شهر سقز به غیر از راه بیمارستان تا پادگان، در دست پیشمرگان کُرد است و درگیری ادامه دارد.» سخنگوی این دفتر افزود: «پادگان سقز تهدید کرده است که اگر پیشمرگان دست از درگیری برندارند، شهر سقز را به توپ خواهد بست.»(۱)

۷۳۹

شهر پاوه امروز هم زیر آتش سلاح های سنگین و خمپاره اندازهای مهاجمان بود و این اوضاع تا نیمه شب همچنان ادامه داشت. سپاه پاوه گزارش داد که «مهاجمین در ساعت ۱۳ روز جاری با سلاح سنگین حمله نموده و سپاه در محاصره می باشد.»(۲)گزارش مزبور حاکی است که حملات یاد شده تلفاتی برجا گذاشته است که تعداد آن مشخص نیست. به گزارش شهربانی پاوه، براثر پرتاب دو خمپاره به داخل شهر پاوه در ساعت ۱۷:۵۰، علاوه بر ایجاد خسارات مادی، دو نفر پیرمرد زخمی شدند که به بیمارستان انتقال یافتند(۳)در ساعت ۱۹، مرکز فرماندهی سپاه به ستاد مشترک ارتش اعلام کرد: «امکان تلفات بیش تری پیش بینی می شود. خواهشمند است دستور فرمایید هرچه سریع تر به سپاه پاوه پشتیبانی شود؛ هم از طریق هوا و هم از طریق زمین.»(۴)

پیامی که مرکز فرماندهی عملیات سپاه در ساعت ۲۲:۵۰ به مرکز فرماندهی ستاد مشترک ارتش ارسال کرد، آخرین وضع امروز پاوه را نشان می دهد. متن پیام به این شرح است: «طبق اخبار رسیده، ۱. نیروهای سپاه پاوه کنترل کلیه شهر و ارتفاعات اطراف را در دست دارند. ۲. نیروهای ارتش نیز در شهر مستقر می باشند و هم اکنون شهر زیر خمپاره شدید ضدانقلاب است. ۳. نیروهای دشمن تا دو کیلومتری ده "نوری آب(۵) پیشروی کردند.»(۶)

یادآوری می شود علاوه بر شهر، در مناطق اطراف پاوه نیز وضعیت درگیری و تحرکات ایذایی مسلحانه، با شدت و ضعف وجود دارد؛ از جمله در ادامه درگیری های جوانرود، امروز سپاه کرمانشاه به تهران اعلام کرد: «به خاطر عدم پشتیبانی ارتش، پاسداران از "شروینه" عقب نشینی کردند و حدود هشت کشته و زخمی به جای گذاشتند. مسئولین ارتش تنها عذری که می آورند، می گویند دستور نداریم.»(۷)

در این حال نوسود نیز دیگر کانون بحران در این منطقه است. در ساعت ۱۷:۳۰ امروز فرماندار اورامانات در تماسی تلفنی، به خبرنگار خبرگزاری پارس در کرمانشاه اعلام کرد که «در فاصله نوسود - پاوه یک گروهان از ارتش جمهوری اسلامی ایران توسط افراد مسلح حزب دمکرات خلع سلاح شده و تاکنون [حتی] یک نفر از این گروه به پاوه برنگشته است.»(۸)در این باره سرتیپ امین داری جانشین تیمسار شادمهر، طی تماسی تلفنی گفت:

۱- مأخذ۵۴، ص ۳، سنندج - خبرگزاری پارس، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۶۳۱۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از مرکز فرماندهی سپاه، به سماجا، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۰۰۵۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شهربانی جمهوری اسلامی ایران، به وزارت کشور، ۱/۲/۱۳۵۹.

۴- مأخذ ۹۵.

۵- واقع در چند کیلومتری شمال غربی پاوه.

۶- سند شماره ۰۶۳۱۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از مرکز فرماندهی (عملیات)، به سماجا - مرکز فرماندهی، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۷- سند شماره ۰۶۳۱۴۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه کرمانشاه، به تهران - مرکز فرماندهی، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۸- مأخذ ۵۱، ص ۱و۱۶.

«بنا به اطلاع واصله، چند نفر از یگان نوسود توسط حزب دمکرات به گروگان گرفته شده اند که تعداد آنان معدود می باشد.»(۱)

این در حالی است که متن تلگرامی از حزب دمکرات که خطاب به امام خمینی و رئیس جمهوری است، امروز به صورت اعلامیه در منطقه پخش شده است(۲)به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، حزب دمکرات طی تلگرامی به امام، مسئولیت خلع سلاح ارتش و سپاه(۳) را به عهده گرفت. در قسمتی از تلگرام حزب دمکرات آمده است: «دولت متأسفانه در جواب خواسته های مکرر ما، ستون های ارتش و سپاه پاسداران را به جای استقرار در مرزهای مورد تعرض دشمن و مبارزه با نیروی بعث فاشیست عراق، به کردستان می فرستد که از جمله هجوم این نیروها به مناطق جوانرود، سنندج، دره قاسملو و قطور در چند روز اخیر می باشد.» همچنین در بخش دیگری از تلگرام آمده است: «با توجه به اوضاع مشهود در کردستان و جنگ افروزی عوامل امریکایی که هدفشان تحمیل سیاست امپریالیسم به ملت ایران است، و با توجه به اعمال مشکوک پاسگاه ژاندارمری و واحد ارتشی مستقر در نوسود و هجوم به ستون دیگر به همراه پاسداران از پاوه به بخش باینگان و قصد هجوم به نوسود، ما مجبور به خلع سلاح یگان های فوق در نوسود و نگهداری پرسنل آن شدیم.» به نوشته روزنامه مزبور، حزب دمکرات در پایان افزوده است که «پرسنل یاد شده حالشان خوب است و در جای امن نگهداری شده اند.»(۴)

از سوی دیگر، روابط عمومی لشکر ۸۱ زرهی کرمانشاه طی اطلاعیه ای که عصر امروز منتشر شد، به احزاب و گروه های مسلحی که گروهان یاد شده را خلع سلاح کرده اند، تا ساعت ۸ بامداد فردا (۱/۲/۵۹) مهلت داد که پرسنل، وسایل و تجهیزات نیروهای مزبور را رها کنند. در این اطلاعیه خاطرنشان شده است: «چنانچه در مهلت مقرر به آزادی پرسنل گروهان مذکور اقدام نکنند، ارتش در قبال وظایف و مسئولیت هایی که در برابر ملت دارد اقدام خواهد کرد و هرگونه عواقب این اقدام متوجه احزاب و گروه های مسلح که مبادرت به خلع سلاح گروهان مزبور کرده اند، خواهد بود.»(۵)

از نظر سپاه کرمانشاه، علت اصلی حادثه مذکور و نیز حملات اخیر به شهر پاوه، اعزام واحد ضعیف به نوسود است و تأثیرپذیری برخی نیروهای ارتشی مستقر در منطقه از تبلیغات گروه های مسلح، نیز افزون بر علت است. در پیامی که امروز سپاه کرمانشاه به تهران ارسال کرد، از جمله موارد ذیل یادآوری شده است:

- «به خاطر اشتباه ارتش در رابطه با فرستادن واحد ضعیف به نوسود، ضمن این که

۱- مأخذ ۶۸، ص ۴، کرمانشاه - خبرگزاری پارس.
۲- سند شماره ۰۴۰۸۴۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا ۳ - مرکز فرماندهی، به سپاه پاسداران، ۱/۲/۱۳۵۹.
۳- یادآوری می شود که روابط عمومی سپاه، بعداً، خلع سلاح نیروهای سپاه را تکذیب کرد. (روزنامه جمهوری اسلامی ۳/۲/۱۳۵۹، ص ۴).
۴- مأخذ ۶۸، ص ۴، کرمانشاه - خبرگزاری پارس.
۵- مأخذ ۵۱، ص ۱و۱۶.

روحیه افراد سپاه رکود پیدا کرده، مرتب روی پاوه خمپاره می ریزند.»

- «درجه دار ارتش به فرمانده آن می گوید تو امریکایی هستی، وگرنه علیه خلق نمی جنگیدی.»

- «مردم پاوه تصمیم به خلع سلاح ارتش گرفته بودند.»

سپاه کرمانشاه، در آخر تأکید می کند که «اگر ارتش حاضر شود به دنبال ما بیاید، ما راه را پاک می کنیم.»[(۱)]

۷۴۰

در استان آذربایجان غربی، برعکس استان کردستان و استان کرمانشاه درگیری عمده ای وجود ندارد؛ امّا اوضاع چندان عادی هم نیست. در نقده، مطابق گزارش شهربانی به وزارت کشور، از چند روز قبل عده زیادی از اهالی کردنشین این شهر در حال کوچ به شهرهای دیگر هستند و به تدریج، محلات کردنشین شهر تخلیه می شود.[(۲)]در مهاباد مشکلاتی از نوع دیگر گزارش می شود: کمبود امکانات و تجهیزات. در این باره از جمله امروز مرکز فرماندهی عملیات سپاه به ستاد مشترک ارتش اعلام کرد: «۱. وضع برادران سپاه پاسدار که سه ماه است در مهاباد می باشند خوب نیست و روحیه جنگی خود را از دست داده اند. ۲. صد نفر از برادران تازه نفس در ارومیه، منتظر وسیله جهت تعویض هستند و هر ساعت روحیه جنگی آنها متزلزل می گردد. دستور فرمایید وسیله ای مناسب برای تعویض آنها آماده کنند. ضمناً کراراً درخواست ترابری برادران پاسدار از مهاباد به ارومیه مکاتبه شده؛ متأسفانه تا این لحظه [ساعت ۲۱:۵۰ روز جاری] هیچ گونه اقدامی انجام نگرفته است.»[(۳)]

همچنین آثار درگیری های اخیر این استان (درگیری های دره قاسلمو) هنوز مشهود است. امروز شهر قزوین در تشییع جنازه عده ای از پرسنل لشکر۱۶ زرهی، عملاً تعطیل شد.[(۴)]روزنامه جمهوری اسلامی در این باره نوشت: «قزوین در سوگ هفت تن از برادران ارتشی از لشکر۱۶ زرهی قزوین که در دره قاسملو به دست مزدوران شرق و غرب به شهادت رسیدند، یکپارچه عزادار شد و مردم شهر با تعطیل مغازه ها و بازار و محل کار خود، در تشییع جنازه شهدا شرکت کردند و پس از پایان تشییع، در حالی که شعارهای "نظام امریکایی نابود باید گردد"، "دانشگاه اسلامی ایجاد باید گردد"، "دانشجوی وابسته اخراج باید گردد"، [می دادند] به سمت دانشگاه دهخدا[(۵)] حرکت کردند.»[(۶)]

ص: ۱۲۱۴

۱- سند شماره ۰۶۳۱۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سپاه کرمانشاه، به تهران - مرکز فرماندهی، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۶۳۱۳۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۳- سند شماره ۰۶۳۱۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از مرکز فرماندهی عملیات، به سماجا، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۴- - روزنامه انقلاب اسلامی، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۵- حوادث اخیر در کردستان و آذربایجان غربی و جهت گیری گروه های مختلف در قبال آن، در افکار عمومی این ادعا را تأیید و تأکید می کند که مخالفان نظام در دانشگاه ها طی درگیری های اخیر، نه فقط در یک درگیری فرهنگی و سیاسی، بلکه در یک درگیری همه جانبه از جمله در یک جنگ مسلحانه داخلی، در تقابل با نظام و هواداران آن قرار گرفته اند.

۶- مأخذ ۶۸، ص ۴.

هم زمان با درگیری های جدید سنندج و سقز، در شماره امروز کیهان اظهارنظر برخی شخصیت ها درباره مسائل کردستان درج شده است که در زمینه تحلیل و ترسیم وضعیت کنونی، دارای نکات مهمی است.

به نوشته روزنامه مزبور «مهندس هاشم صباغیان عضو هیئت ویژه برای کردستان، در یک گفت وگوی تلفنی با خبرنگار کیهان در مورد مسائل اخیر کردستان ... گفت: احزاب مسلح سیاسی در منطقه سنندج ... با زور اسلحه منزل افراد را سنگر خود قرار دادند و طبق اخباری که به ما رسیده، با سلاح های سبک و سنگین در پشت این سنگرها نشسته اند و این نیروهای مسلح با تحریک محصلین در خیابان ها مانع عبور ستون ارتش هستند. ... وی افزود: ما بارها قبلاً این هشیاری را به مردم کردستان داده ایم که این گروه های سیاسی مسلح که با مدارک زیادی، همیشه از آن طرف مرز تغذیه می شوند، قصد دفاع از حقوق مردم کردستان را ندارند، و این بار مردم کردستان توجه دقیقی به این مسئله کرده اند. اما ارتش همان طور که رئیس ستاد، اطلاعیه ای در این زمینه منتشر کرده است، بعد از این که کلیه مسائل را به آگاهی مردم ایران خصوصاً خواهران و برادران کُرد مسلمان رساند به وظیفه میهنی خود که عبور از تمام نقاط کشور برای دفاع از تمامیت ارضی مملکت است، اقدام خواهد کرد و هر مانعی را که عُمّال خارجی در سر راه آن ایجاد کنند، قاطعانه مانع را از میان برخواهد داشت.»

به نوشته کیهان صباغیان اظهار داشت: «ما همان طور که قبلاً هم گفتیم و بارها تکرار کردیم، مسئله کردستان از راه سیاسی و مذاکرات، قابل حل است؛ ولی این مذاکرات نه با افراد غیرمسئول و ناشناخته که با اسلحه های نیروهای خارجی به جنگ آمده اند، بلکه این مذاکرات همیشه با مردم کُرد برای حل مسائل و مشکلاتشان صورت می گیرد. ولی از آن ابتدا هم هیئت هرگز حاضر نشده بود با این احزاب مسلح مذاکره کند؛ چون همان طور که گفتیم، اعتقاد به این ندارد که اینها از حقوق مردم کُرد بخواهند دفاع کنند، بلکه مردم کُرد را وسیله ای برای نیات سوء خود قرار می دهند.»(۱)

مصاحبه اختصاصی کیهان با عزالدین حسینی نیز مطلب دیگری در این زمینه است که در آن از جمله آمده است:

س: «نظر شما راجع به دولت بعثی عراق چیست؟»

ج: «ما و هیئت خلق کرد که از حزب دمکرات کردستان و سازمان چریک های فدایی و کومه له و دفتر من می باشد، درباره دولت عراق یک اعلامیه ای صادر کردیم که نظر خود را درباره حکومت بعث اعلام داشته ایم. و ما هر تجاوزی را که از هر کشوری به خاک ایران باشد، آن را محکوم می کنیم و ما وحدت و استقلال کشور را با چنگ و دندان حفظ خواهیم

ص: ۱۲۱۵

۱- مأخذ ۹۱، ص ۴.

کرد. ما خودمان را ایرانی و در کنار مردم ایران احساس می کنیم. و اساساً در نظر ما نمی توان کردستان را جدا از ایران اصلاً فکر کرد. ما اول به ایران فکر می کنیم و بعد در درون آن به کردستان فکر می کنیم، و هر حمله ای از طرف هر کسی باشد، ما آن را محکوم می کنیم و صحیح نمی دانیم و همان طور که دولت ایران را برای حمله به خلق های ایران محکوم می کنیم، همچنان حمله کشورهای خارجی را به مرز ایران محکوم می کنیم.»

س: «شما در مصاحبه تان، از اقتصاد سوسیالیستی برای ایران صحبت کرده اید. آیا این را منطبق با احکام اسلام می دانید؟»

ج: «بله، من اقتصاد سوسیالیستی را مخالف با اسلام نمی دانم؛ چون من فلسفه ماتریالیستی را قبول ندارم، ولی اقتصاد سوسیالیستی را قبول دارم، و در بیش تر کشورهای اسلامی از اقتصاد سوسیالیستی صحبت می شود؛ همچنان که در لیبی، در الجزایر، در بعضی از کشورهای دیگر، مسئله اقتصاد سوسیالیستی و اشتراکی صحبت می شود. اگر شما به زمان خلفای راشدین نگاه کنید، می بینید که منطبق با شرایط و زمان و مکان، حکومت کرده اند و می بینیم که حضرت علی گفته اگر فقر و تنگدستی، یک شخص می بود، من او را می کشتم. اساساً اسلام مسئله مادیات را کاملاً حل کرده؛ چون اسلام به اساس و پایه اشتراکی اهمیت داده است؛ تا آن جا که نقل شده و گفته اند شما تا اندازه نیاز از غنیمت یا از اموال دولتی بدهید.»

س: «راجع به خلع سلاح گروه ها که آقای بنی صدر عنوان کردند، نظرتان چیست؟»

ج: «نظر ما این است که پیش کشیدن خلع سلاح گروه ها مسئله ای است که آقای بنی صدر پیش کشیده تا اذهان عمومی را گمراه کند. و اساساً کسانی که اسلحه در دست دارند به خاطر دفاع از خودشان است و خلق کُرد اگر اسلحه در دست نداشته باشد، پاسداران و ارتش و جنگ افروزان، او را سرکوب خواهند کرد و دیگر مسئله ای به نام مسئله کُرد باقی نخواهد ماند. آقای بنی صدر در پیام نوروزی و همچنین در روز یادبود جمهوری اسلامی اعلام کردند، اول گفتند بیایید ما همدیگر را در آغوش بگیریم و با صلح و صفا مسئله را حل بکنیم، از راه سیاسی و اگر به خواست خلق کُرد که خودمختاری است توجه شود دیگر مسئله ای به نام مسئله خلع سلاح باقی نخواهد ماند. آقای بنی صدر به ارتش دستور می دهد که پوتین ها را باز نکنید تا همه را خلع سلاح کنید، تا در میان گروه های سیاسی و خلق کُرد جدایی بیندازد.» وی افزود: «گروه های سیاسی اساساً با خلق کُرد تفاوتی ندارند و این که آقای بنی صدر تصور می کند که گروه های سیاسی دسته ای هستند مسلح که در کردستان با زور اسلحه حکومت می کنند، این یک اشتباهی است که موقعیت را آقای بنی صدر نمی خواهد درک بکند. خلق کُرد به هیچ وجه اسلحه را زمین نخواهد گذاشت. خلق کُرد همیشه از مردم ایران دفاع کرده است و ما این طرح را به شدت رد می کنیم و آن را یک توطئه می دانیم که آقای بنی صدر در زمان رئیس جمهوری اش آن را عنوان می کند.»(۱)

ص: ۱۲۱۶

۱- مأخذ ۹۱، ص ۱۰.

۷۴۲

رادیو صدای ملی ایران که از خاک شوروی، به زبان فارسی و با گرایش حزب توده برنامه پخش می کند، امروز تفسیری درباره حوادث اخیر کردستان پخش کرد که در آن آمده است:

«رژیم سابق که ایران را عملاً به زندانی بزرگ برای تمام مردم کشور به ویژه خلق ها و اقوام ساکن ایران تبدیل کرده بود، مسئله بزرگ ملی را نیز به مثابه یکی از مسائل گروهی و مشکلات بزرگ برای نظام جمهوری اسلامی ایران از خود به ارث گذاشته است. این یک واقعیت انکارناپذیر است که رژیم طاغوت در نتیجه مبارزات همگانی و تشریک مساعی همه خلق های ساکن ایران سرنگون گردید و طبعاً همه و از جمله اقلیت های ملی نیز می خواهند از ثمرات این انقلاب شکوهمند، بهره مند گردیده و از حقوق مسلم ملی خود برخوردار گردند. ... باید همان طور که امام توصیه فرمودند، از طریق مسالمت آمیز، دفع کلیه آثار شوم ستم ملی و شناسایی حقوق ملی برادران کُرد ما، به سود انقلاب ایران حل و فصل گردد. نمایندگان واقعی مردم کردستان بارها و مؤکداً، صمیمانه و صادقانه اعلام داشته اند که خواستار حل و فصل مسئله کردستان و شناسایی حقوق ملی خلق کُرد در چارچوب ایران واحدند و بس. ...

مخصوصاً روی سخن ما با مسئولان امر کشور است که باید بیش از دیگران در گفتار و کردار خود احساس مسئولیت نمایند و کاری نکنند که مردم را از انقلاب دور ساخته و چه بسا آنان را در برابر انقلاب قرار دهند. فرمانده ستاد عملیاتی پاسداران انقلاب اسلامی اخیراً اعلام داشته است که گویا اکراد تدارک حمله را می بینند و گویا آنان از بلغارستان و چکسلواکی اسلحه دریافت می دارند؛ در حالی که آقای قاسملو رئیس حزب دمکرات کردستان، این سخنان فرمانده ستاد عملیاتی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی را خلاف واقع خوانده و آن را تکذیب نموده و قضاوت را بر عهده ملت ایران واگذار نموده است. این بار دیگر گناه خلق کُرد و انقلابیون راستین آن منطقه نیست که عده ای می خواهند با پیش کشیدن انواع ادعاهای کاذب و دروغ، هم مسئله به رسمیت شناختن حقوق اقلیت های ملی را تخطئه کنند و هم عملاً میدان را برای انواع تحریکات در کردستان خالی سازند. باید با صداقت و صمیمیت به حل مسالمت آمیز پرداخت. خلق کُرد طالب حقوق ملی خود در چارچوب ایران واحد است و این حق باید به رسمیت شناخته شود.»(۱)

۷۴۳

حزب توده در شماره امروز ارگان خود (نامه مردم) بازهم مطابق مشی خویش، طی مقالاتی به بررسی خطرها و تهدیدات امریکا و عراق بر ضد ایران پرداخت. این حزب ضمن تحلیلی هشدار داد که ایالات متحده برای درهم شکستن انقلاب ایران به دست رژیم بعثی عراق، علاوه بر خرابکاری و تحریکات مرزی، درصدد تدارک "قیام" امریکایی و اعلام "ایران آزاد" یا "خوزستان آزاد" است(۲)

۱– مأخذ ۵۴، ص ۲۴ و ۲۵، بخش فارسی رادیو صدای ملی ایران، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۲– روزنامه نامه مردم، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۴.

از سوی دیگر، حزب مزبور در همین شماره روزنامه، بازهم با تأکید، به تبلیغ و ترویج حکومت افغانستان پرداخت و در گزارشی نوشت: «دولت جمهوری دمکراتیک افغانستان به مناسبت دومین اجلاس سازمان کنفرانس کشورهای اسلامی که در سطح وزیران امور خارجه، در آینده نزدیک تشکیل خواهد شد، اعلامیه ای صادر کرد. در این اعلامیه که از جانب خبرگزاری باختر انتشار یافته است، دولت جمهوری دمکراتیک افغانستان قرار اجلاس فوق العاده سازمان کنفرانس کشورهای اسلامی را - که چندی پیش برگزار گردید - درباره معلق کردن عضویت افغانستان در این سازمان، غیرقانونی و بی اساس می داند؛ زیرا این قرار آشکارا با اساسنامه کنفرانس اسلامی تناقض دارد. جمهوری دمکراتیک افغانستان که با حقوق کامل، همچنان عضویت این سازمان را دارد، آماده است با اعزام هیئت نمایندگی خود به ریاست وزیر امور خارجه جمهوری دمکراتیک افغانستان، در کار اجلاس آینده این سازمان فعالانه شرکت کند. هیئت نمایندگی افغانستان مأموریت خواهد داشت که از منافع جهان اسلام در مبارزه علیه اقدامات تجاوزگرانه امپریالیسم و صهیونیسم و استحکام مبانی صلح و امنیت در منطقه خاور نزدیک و میانه و دیگر مناطق جهان، دفاع کند. ... در اعلامیه دولت جمهوری دمکراتیک افغانستان خاطرنشان شده است که جمهوری دمکراتیک افغانستان به خاطر استحکام همبستگی اسلامی و دفاع از منافع حیاتی کشورهای اسلامی، از صرف هرگونه نیرویی فروگذار نخواهد کرد.»(۱)

حزب توده در گزارشی دیگر، در جنبه ای دیگر به تبلیغ دولت افغانستان پرداخت و خبر داد: «دولت جمهوری دمکراتیک افغانستان به سازمان ملل متحد علیه ارسال نارنجک های سمی از سوی امریکا برای باندهای ضدانقلابی افغانی، شکایت کرد. دولت افغانستان در پیامی برای کمیته خلع سلاح سازمان ملل اعلام کرد که امپریالیسم امریکا سلاح های شیمیایی در اختیار مزدوران قرار می دهد و مزدوران نیز این سلاح ها را علیه مردم در نواحی مرزی به کار گرفته اند. دولت افغانستان در یک کنفرانس مطبوعاتی در کابل، نارنجک های به دست آمده از باندهای مسلح را به نمایش گذاشت. در این کنفرانس، وابسته های سفارتخانه های خارجی نیز شرکت داشتند و تأیید شد که نارنجک ها ساخت امریکا است.»(۲)

این گونه مواضع حزب توده در دفاع و تبلیغ سیاست ها و روش های دولت شوروی و دولت دست نشانده آن در افغانستان، موضع گیری های ضدامریکایی و ضدعراقی این حزب را در افکار عمومی بی اثر می کند و آن را در کنار دیگر گروه های کمونیستی که بر ضد نظام اقدام مسلحانه می کنند، قرار می دهد. در تأیید این امر از جمله می توان به حادثه امروز اراک اشاره کرد که در آن، دفتر حزب توده در این شهر مورد هجوم قرار گرفت. درگزارش روزنامه نامه مردم در این باره آمده است: در پی حمله ضدانقلاب به دفتر حزب توده ایران در اراک و به آتش کشیده شدن آن، سازمان حزب توده ایران در اراک اعلامیه ای انتشار داد. به گزارش

۱- همان، ص ۲.

۲- همان، ص ۸.

روزنامه مزبور، در این اعلامیه از جمله آمده است:

«در تاریخ ۳۱/۱/۵۹، ساعت ۷ بعدازظهر، گروهی تحریک شده و معلوم الحال به دفتر حزب توده ایران در اراک هجوم آوردند. در این حمله، تمامی کتاب ها، پوسترهای تبلیغاتی، میز و صندلی ها، نشریات، و کلیه اموال حزب به آتش کشیده شد. ... چیزی که بیش تر از همه باعث تأسف و موجب تعجب ما است، بی تفاوتی مسئولین کمیته ها و مأمورین انتظامی است. همین بی تفاوتی مسئولین، سبب جری تر شدن مهاجمین شد، تا جایی که به فاصله سه ساعت، در حالی که دفتر حزب در تصرف پاسداران و مأمورین کمیته بود، بار دیگر دفتر حزب توده ایران به آتش کشیده شد و عجیب تر این که مأمورین حاضر در محل بلافاصله آن جا را ترک کردند و همه چیز را نادیده انگاشتند. ... ما نسبت به ادامه این گونه روش ها به مقامات مسئول به ویژه رئیس جمهور هشدار می دهیم و خواستار اقدامات قاطع و جدی برای محافظت احزاب، سازمان ها و گروه های مترقی و اجرای مفاد قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران هستیم(۱)

۷۴۴

امروز وزارت کشور، انتخابات حوزه انتخابیه "درگز" را باطل اعلام کرد. دلیل ابطال این بود که ابوالفضل قاسمی کاندیدای حائز اکثریت مطلق در مرحله اول انتخابات مجلس از این حوزه، با ساواک ارتباط و همکاری نزدیک داشته است.(۲)در اطلاعیه وزارت کشور در این باره که به امضای آقای مهدوی کنی سرپرست آن وزارتخانه رسیده است، همچنین به "اختیارات حاصل از ماده ۴۹ قانون انتخابات مجلس شورای ملی ایران" اشاره شده است(۳)

ابوالفضل قاسمی که دبیرکل حزب ایران (از احزاب تشکیل دهنده جبهه ملی ایران) است، به شدت این اتهام را تکذیب کرد و سوابق خود را در مبارزه با رژیم گذشته بیان نمود. وی گفت: «من در دوران رژیم سابق همواره تحت تعقیب ساواک بوده ام. نمی دانم این همکار ساواک چرا باید این همه مورد اذیت و آزار می بود که عمرش را در زندان ها و تبعیدها گذرانده، تحویل دادگاه نظامی شده، به بندرعباس تبعید گردیده است، چند ماه پیش از انقلاب به گواهی ماهنامه وحید و مجله خواندنی ها از طرف ساواک مقالاتم توقیف شد. سرلشکر فاضلی معاون امنیتی هویدا احضارم کرد سپس پنج هزار جلد کتاب الیگارشی از چاپخانه آشنا تحویل و سوزانده شد. اسناد دستور ساواک در مورد کتاب های من در اداره کل نگارش فرهنگ و هنر موجود است. پیش از انقلاب در اوج قدرت هویدا نامه سرگشاده ای مبنی بر اعلام جرم علیه امیرعباس هویدا انتشار یافت و سپس کتابی در این مورد به نام هویدا گماشته امپریالیسم و صهیونیزم در پاریس چاپ شد و در تهران پخش گردید و به همین جهت مرا از دانشگاه بیرون کردند.» دکتر قاسمی ادامه داد: «این همکار دیرین ساواک وقتی دکتر بختیار نخست وزیری را پذیرفت، او را از حزب کنار گذاشت. چرا آن موقع آقای نخست وزیر مرا معرفی نکرد و باز چرا بعد از انقلاب، دولت انقلاب مرا به کار دعوت کرد و چرا

۱- روزنامه نامه مردم، ص ۲، ۳/۲/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۵۱، ص ۱.

۳- روزنامه بامداد، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

در اعلام اسامی دانشگاهیان وابسته به ساواک، نام من مشخص نگردید و باز چرا بعد از بازنشستگی برای دومین بار در چهار ماه پیش باز مرا به کار فراخواندند و چرا در آستانه انقلاب، من و دو فرزندم را همین ساواکی ها در کاروانسرا سنگی، به قصد مرگ مضروب کردند؟» ابوالفضل قاسمی در پایان گفت: «به هر حال من خود را نماینده واقعی مردم درگز که می توان گفت طبیعی ترین انتخابات در آن روی داد، می دانم. در این جوّی که خدا و معاد فراموش شده، شکایت خود را به پروردگار می برم که احکم الحاکمین است.»(۱)

در اعتراض به این امر (ابطال انتخابات) دکتر کریم سنجابی دبیرکل جبهه ملی، تلگرافی برای بنی صدر مخابره کرد که در آن آمده است: «شما بهتر می دانید که آقای قاسمی در تمام حیات سیاسی خود مظهر آزادگی و میهن دوستی و شرافت و پاکدامنی بوده است. شما که او را در طول مبارزات خود شناخته اید، آیا شرف و وجدان و ایمان شما قبول دارد که چنین ظلم فاحش و چنین بهتان فجیعی در آغاز زمامداری شما به یک رجل شریف وارد شود؟ دیگر چه امیدی برای بقای راستی و صداقت و عدالت اسلامی در این کشور باقی می ماند؟»(۲)

تلگرافی را نیز احمدعلی بابایی به مهندس بازرگان مخابره کرد که متن آن به این شرح است: «جناب آقای مهندس بازرگان! ابوالفضل قاسمی هم در سن ۷۰ سالگی، پس از سال ها مبارزه و مقاومت و محدودیت و ده ها اثر سازنده و ذی قیمت سیاسی و دوران خفقان، اینک ساواکی از آب درآمده و انتخابش به نمایندگی مجلس شورای ملی از دره گز، امروز باطل اعلام گردید. مراتب اطلاعاً به استحضار عالی رسید.»(۳)

همچنین دکتر سعید فاطمی رهبر گروه سیاسی "ایرانِ امروز" و عضو شورای مرکزی جبهه ملی ایران در مورد اعلام ابطال انتخابات درگز گفت: «اعلام نظر در مورد انتخابات درگز و صلاحیت آقای ابوالفضل قاسمی، صرفاً به عهده کمیسیون تحقیق مجلس شورای ملی است که آن هم به استناد ادله مثبته و قرائن محکم می تواند از شخص یا اشخاصی سلب نمایندگی نماید و آقای سرپرست وزارت کشور به هیچ وجه حق صدور چنین اطلاعیه ای را نداشته است. و ای کاش مسئولین مملکت اقدام عاجلی معمول می داشتند که حیثیت خدمتگزاران واقعی این سرزمین، ملعبه امیال و اغراض واقع نشود.(۴)

۷۴۵

چند روز قبل مهندس بازرگان مصاحبه ای با روزنامه بامداد انجام داد که با عنوان "ما در مجلس چاقوی رئیس جمهور را تیز می کنیم" در این روزنامه منعکس شد. این مصاحبه نشان می داد که اختلافات جناح بنی صدر با جریان نهضت آزادی، در مقابله با "رقیب حکومتی" به تدریج جای خود را به تفاهم و ائتلاف می دهد. امروز هم روزنامه انقلاب اسلامی مصاحبه ای را درج کرد که با بازرگان انجام داده است. نوع تنظیم این مصاحبه نیز نشان می دهد که گام های بیش تری در راه نزدیکی و اتحاد این دو جریان که سابقاً منتقد هم

۱- همان، ص ۱ تا ۳.

۲- همان، ص ۱ تا ۳.

۳- همان، ص ۳.

۴- همان، ص ۳.

بوده انـد، برداشـته شـده است. در مقدمه این مصاحبه که تحت عنوان "بازرگان از انتخابش سـخن می گوید"، در صـفحه اول روزنامه درج شده، چنین آمده است:

«استعفای دولت موقت یـا به تعبیری سـقوط کابینه مهنـدس مهـدی بازرگان و سـیل اتهاماتی که متعاقب آن بر سـر بازرگان و همکارانش سـرازیر گردید، از بازرگان چهره ای ساخت که با اتخاذ سیاست گام به گام و لیبرال مآبانه اش، راه سازش و مماشات را با امریکا در پیش گرفته و انقلاب را از مسیر اصلی و سیر طبیعی اش منحرف نموده است. انتخابات مجلس شورای ملی مهندس بازرگان را به عنوان نماینده سوم مردم تهران با آرای نسبتاً سـنگینی به مجلس فرستاد و یک بار دیگر موقعیت بازرگان را در صحنه سیاسی کشور برای چهار سال دیگر تثبیت نمود. آنچه که در رابطه با انتخاب بازرگان حائز کمال اهمیت است، پاسـخ به این سؤال است که انتخاب ایشان را آیا باید تعبیر به رد تمامی اتهامات منتسـبه از طرف مردم دانست یـا آن را به قبول یک خط مشـی و گرایش خاص تعبیر کرد و ...(۱) در این رابطه بهتر دیدیم که این مسئله را به انضمام سؤالات دیگر، با خود بازرگان در میان بگذاریم.»

از هفت سؤال این مصاحبه مفصل که در یک صـفحه کامل روزنامه، ارائه شـده، متن کامل سه سؤال و جواب اول مصاحبه، انتخاب شـده است که در این جا ارائه می شود. گفتنی است که سؤالات بعدی و جواب های آنها، جزئیات بیش تر در توضـیح کلیات ذکر شده در باب انتخابات است و یک سؤال هم درباره محاکمه گروه فرقان است.

س: «جناب مهنـدس بازرگان! شـما به عنوان نماینـده مردم تهران در انتخابات مجلس شورای ملی انتخاب شـده ایـد و این در حالی است که همین چندی پیش سـیل اتهاماتی نظیر لیبرال و سازشـکار و غیرانقلابی برای از میدان به در کردن شما از طرف بعضی از گروه ها مطرح شد که حتی این امر به سقوط کابینه شما منجر گردید. ممکن است نظرتان را در مورد انتخاب خودتان (بگویید) و این که این انتخاب مردم را به چه تعبیر معنی می کنید؟ آیا این انتخاب به معنای رد این اتهامات است یا قبول یک خط مشی بینش خاص؟»

ج: «در هر حال من از شـما و روزنامه انقلاب اسـلامی ممنونم؛ پیش از این که قلم روی کاغـذ بیاوریـد و قضاوت و احیاناً اتهام یا تأیید اتهام باشد، سؤال از خود انسـان می کنیـد. در جریـان بعـد از انقلاب این یک روحیه، پیشـرفتی است و امیـدوارم در تمامی رسانه های گروهی و همه جا، این دستور قرآنی و عدالت و انسانیت رعایت بشود. همان طوری که گفتید، اتهاماتی از قبیل سازشکار، لیبرال، جاسوسی، به همکاران و کارمندانی که من آورده بودم، و خیانت و اتهام خیلی گفته شده بود؛ اما این سیل اتهامات و تبلیغات که شدت زیادی پیدا کرد، بعد از استعفای دولت بود و اینها در استعفای دولت اثر نداشت، و برخلاف تصور و

ص: ۱۲۲۱

۱- سه نقطه از متن روزنامه است.

اظهار بعضی ها و خبرگزاری های داخلی و خارجی، استعفای دولت موقت کوچک ترین ارتباطی با مسئله گروگان ها و ملاقات ما سه نفر، دکتر یزدی، دکتر چمران و من با آقای برژینسکی در الجزایر نداشت. ۱۵ روز قبل از اعلام استعفا در افکار عمومی، من این را در شورای انقلاب مطرح کرده بودم و هشدار داده بودم که پیشرفت انقلاب و نجات مملکت، مستلزم نه تنها مخالفت نداشتن، کارشکنی نکردن، بلکه همکاری شدید و همه جانبه تمام طرفداران و دست اندرکاران این انقلاب است و اگر چنین همکاری صمیمانه ای نباشد، موفقیت نخواهد بود؛ تازه اگر هم باشد، باز موفقیت حتمی نخواهد بود. این اتهامات از زمانی شروع شد که زمزمه ای در بین مردم برای ریاست جمهوری من بود و گمان می کنم بهترین جواب و پوست کنده ترین جواب و صریح ترین جواب، همین آرای یک میلیون و دویست هزار نفری بوده که مردم تهران دادند و بدین ترتیب ثابت کردند که این اتهامات پیش مردم پشیزی ارزش ندارند.»

س: «شما در پاسخ سؤال قبلی من فرمودید که انتخاب شما در حقیقت به معنای رد اتهامات وارده، از طرف مردم می باشد؛ در حالی که این انتخابات، شما را در کنار افراد و شخصیت هایی قرار می دهد که در حقیقت، اتهامات وارده به شما از جانب این گروه بوده است. با توجه به این نکته که انتخاب نمایندگان دور اول، با اکثریت مطلق آرا بوده است و کسانی که به شما رأی داده اند، به این گروه نیز باید رأی داده باشند، این تناقض را چگونه توجیه می کنید؟»

ج: «در لیست همنام که از طرف گروه ما منتشر شد، سعی کردیم بدون آن که تعصبی در کار باشد، کسانی که وجودشان برای مملکت لازم است و حقی دارند، در لیست گذاشته شوند، و از این ۱۸ نفری که اکثریت مطلق پیدا کردند، ۱۲ نفر آنها در لیست همنام بود؛ هم روحانی بود هم غیرروحانی؛ هم از جبهه ملی و هم از نهضت آزادی؛ یا کسانی که در دولت موقت بودند یا نبودند. به نظر من - که همیشه می گفتم - اختلاف نه دلیل بر دشمنی است و نه دلیل بر سوء نیت و حتی به فرموده یک نفر، می تواند منشأ رحمت هم باشد؛ چون من معتقد به همکاری بودم و در عمرم با خیلی ها همکاری کرده ام. در لیست همنام، بعضی از این اسامی که خواندند، در آن بودند؛ مثلاً آقای خوئینی ها در این لیست نبود. از معممین آقای هاشمی رفسنجانی، آقای حجتی کرمانی و آقای گلزاده غفوری بودند و آقای امام جمعه تهران. اینها کسانی بودند که ما قبل از انقلاب با آنها همکاری داشتیم؛ اما این که چطوری تعبیر می شود به این که هم بنده دارای آرای سنگین بودم هم آنها، آرای بنده فکر نمی کنم کسی منکر آن باشد (دوستان و چه غیردوستان) که صددرصد آرای طبیعی بوده است؛ نه تقلب در آن دخالت داشته است، نه تصنع، و نه تخیل، و نه تدابیر سیاسی دیگر؛ اما در مورد دیگران به هر صورت می توان گفت که تقلبی صورت گرفته است. گزارش هایی که از نقاط مختلف برای من

رسیده است، حکایت از سوء استفاده های متعددی از بی سوادی مردم می کند. در خود تهران حدود ۵۰۰ هزار نفر بی سواد وجود دارد و خب طبیعی است که کسانی که برای اینها کاندیدا می نویسند، هر طور که دلشان خواسته، نوشته اند و این مسئله شاید از نظر قانونی ایرادی نداشته باشد، ولی باطناً می توان گفت که این انتخاب صحیح نبوده و از مشروعیت قانونی برخوردار نیست. من امیدوارم که هیئت هفت نفری به این مسائل توجه کند. به هر حال ما هیچ وقت نه حسود دیگران هستیم، نه انحصار را در خودمان می بینیم. بنابراین، آرای دیگران هم مخلوطی می تواند باشد از آرای واقعی و حقیقی معتقد انه و مخلصانه و هم آرایی که با سوء استفاده و تقلب به دست آمده. مع الوصف من به همه کسانی که آرایی به دست آورده اند، تبریک می گویم و آرزومندم که اگر در گذشته با آنها اختلافی داشته ام، از این به بعد با تفاهم و دوستی بتوانیم در کنار هم به مملکت خدمت بکنیم.»

س: «گزارش های بازرسین انتخاباتی در دور اول انتخابات مجلس شورای ملی، حکایت از تقلبات و تخلفات عده ای به نفع گروه و حزب خاص می کند. در این رابطه عده ای معتقدند که مکانیزم و نحوه گزینش این انتخابات به صورتی انجام گرفته است که گریز از تقلبات را ناگزیر گردانده است؛ به عنوان مثال سپردن مسئولیت برگزاری انتخابات به اشخاصی که وابستگی گروهی دارند و یا این که خودشان کاندیدای مجلس شورای ملی هستند، یا سپردن اختیار انتخاب هیئت نظارت توسط فرمانداران و بخشدارانی که از مدتی قبل از انتخابات، جایگزین همکاران سابق خود شده اند، به هر حال این گونه اعمال، وقوع تقلب را اجتناب ناپذیر می کند. شما به عنوان یکی از اعضای شورای انقلاب که قانون انتخابات در آن شورا به تصویب رسیده است، ممکن است نظرتان را در این رابطه بفرمایید و احیاناً اگر رهنمودهایی در زمینه انجام انتخابات سالم تر در دور دوم دارید، بیان کنید؟»

ج: «در این زمینه همان طور که خودتان نیز شاهد بودید و مردم هم دیدند، مناظره ای در تلویزیون به عمل آمد. آن جا، هم گروه موافق و هم مخالف، حرف هاشان را زدند و مردم همه قضاوت هایی کردند. بنده دیگر روی آن مسائل برنمی گردم. در شورای انقلاب خیلی روی این موضوع بحث شد و حتی با هیئت هفت نفری رسیدگی به تقلبات، روی مورد به مورد تقلبات که فکر می کنم ۱۵ مورد مختلف را در بر می گرفت بحث شد و تصمیم گرفته شد که مثلاً ـ از طرف مقامات رسمی یا روحانی یا غیره، به سود یا زیان گروهی یا کاندیدایی، در ۳۶ ساعت ممنوعه اظهاری یا تبلیغی شده باشد، این عمل تخلف محسوب می شود و نباید در دور دوم تکرار شود و اگر این اختلاف زیاد باشد، آرای آن صندوق باطل شود. چیزی را که لازم می دانم که تذکر دهم این موضوع است که جلوگیری از تقلب در هیچ جای دنیا امکان پذیر نیست. دولت موقت هم گرفتار این اشکال بود. خیلی ها می گفتند شما چرا نزدیکان و دوستان خود را در مصدر امور کرده اید. خب این از یک جهت درست است و

از جهتی دیگر غلط: درست بود به دلیل این که معمولاً کسانی که می خواستند سوء استفاده کنند، کارها را به دوستشان می سپردند؛ اما غلط هم بود برای این که با توجه به حسن نیتی که ما داشتیم، نباید چنین مسائلی عنوان گردد. در همین رابطه باید عرض کنم مسئول وزارت کشور هم به یک عده فرماندار اعتماد دارد. آن فرماندار هم به این افراد هیئت اجرایی اعتماد دارد، و الی الاخر. البته سرپرست وزارت کشور آقای کنی، هیچ گونه شائبه سوءنیت و غرض ورزی ایشان نمی رود. همچنین در مورد سلف ایشان آقای رفسنجانی، ناگفته نماند که آقایان استانداران و فرمانداران اکثر همان هایی بودند که در دوره آقای صباغیان انتخاب شده بودند. ضمن این که خود ما هم همان طور که در اولین سخنرانی ام بعد از دریافت مأموریت از امام، در دانشگاه گفتم که روی هیچ کس قسم نمی خورم. به هر صورت باید عرض کنم که این انتخابات مسلماً در آن تقلباتی صورت گرفته است که بعضی از آنها را هیچ قانونی نمی تواند جلو آن را بگیرد، ولی به هر صورت به بقیه باید رسیدگی شود؛ ولی مِن حیث المجموع این انتخابات طوری نیست که بگوییم مجلس اعتبار قانونی ندارد.»(۱)

۷۴۶

در شماره امروز روزنامه کیهان، در صفحه ای با عنوان "نمایندگان از مجلس آینده می گویند" گفت وگویی درباره ترکیب مجلس آینده و برخی مسائل دیگر درج شده است. این گفت وگو با چهار تن از کسانی که در مرحله اول انتخابات حائز اکثریت مطلق آرا (بالاتر از ۵۰ درصد آرا) شده اند، انجام شده است. به نوشته کیهان این چهار تن عبارتند از: حجت الاسلام دکتر محمدجواد باهنر، حجت الاسلام موسوی خوئینی ها و دکتر ابراهیم یزدی از تهران، و احمد سلامتیان از اصفهان. دیدگاه های این افراد درباره ترکیب "نخستین مجلس انقلاب" که "به زودی تشکیل خواهد شد"، به قرار ذیل است:

محمدجواد باهنر نماینده تهران: «من فکر می کنم که ترکیب مجلس می تواند ترکیب مطلوبی باشد و به عقیده من اگر در مجلس، افرادی از جناح های مختلف سیاسی وارد شوند، ترکیب مجلس مطلوب خواهد بود؛ زیرا که در مجلس شورا نظرات مختلف می تواند مطرح شود. با تأکید به لیست کسانی که انتخاب شده اند و همچنین با توجه به لیست نمایندگانی که در دور دوم به مجلس راه خواهند یافت، ما می توانیم مجلس نیرومند و نسبتاً هماهنگی داشته باشیم.»

سیدمحمد موسوی خوئینی ها نماینده تهران: «مجلس فعلی درست منعکس کننده وضعیتی است که در جامعه وجود دارد و ترکیب مجلس نشانه ای از ترکیب کل جامعه است. جامعه ما اجتماعی نیست که سراسر یکدست باشد و طبیعی است که افکار مختلف و گرایش های متفاوت در بین مردم وجود دارد و در مجلس منعکس می شود. مسلماً مجلس نباید مجلس یکدست باشد و همه نمایندگان مثل هم فکر کنند؛ بنابراین ما مجلسی با افکار مختلف و گرایش های گوناگون خواهیم داشت.»

ص: ۱۲۲۴

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱۲.

کیهان امروز "درباره ترکیب نخستین مجلس انقلاب" با چهار نفر از منتخبان مرحله اول انتخابات مجلس(حائز اکثریت بالاتر از ۵۰ درصد آراء) مصاحبه کرده است. اتفاقاً این ترکیب چهار نفره که چهار جریان مهم سیاسی کنونی را نمایندگی می کند. نمادی از تنوع سیاسی مجلس آتی است.

محمدجواد باهنر: اگر افراد و

جناح های مختلف سیاسی وارد مجلس بشوند ترکیب مجلس مطلوب خواهدبود.

احمد سلامتیان: مجلس آینده

ایران چهره حزبی و فراکسیونی مشخصی نخواهد داشت.

ابراهیم یزدی: مجلس آینده

نمودار گرایشات مختلف سیاسی و اسلامی درون انقلاب ماست.

سیدمحمد موسوی خویینی ها: مجلس

فعلی درست منعکس کننده وضعیتی است که در جامعه وجود دارد. مجلسی با افکار مختلف

و گرایش های گوناگون خواهیم داشت.

ابراهیم یزدی نماینده تهران: «در مجلس آینده نمودار گرایشات مختلف سیاسی و اسلامی در درون انقلاب ما است. اگر مناسب بودن ترکیب یک مجلس را به این معنا تعبیر کنیم که بتواند همه و یا اکثریت گرایشات سیاسی و فعال جامعه را در چارچوب انقلاب اسلامی منعکس سازد، این مجلس، مجلس مناسبی است؛ اما اگر منظور از مناسب بودن ترکیب نمایندگان مجلس این باشد که در رابطه با هدف ها و آرمان های انقلاب بتواند به طور شایسته و بایسته عمل کند، باید در انتظار تشکیل مجلس و عملکرد نمایندگان بود.»

احمد سلامتیان(۱) نماینده اصفهان: «با نمایندگانی که تاکنون انتخاب شده اند، به نظر من مجلس آینده ایران چهره حزبی و فراکسیونی مشخص نخواهد داشت و با توجه به این، نمایندگان در حالی که باید بنابر انضباط و دیسیپلین حزبی رأی بدهند، بنابر مسائل موضعی و مرحله ای رأی خواهند داد و چنین مسئله ای در شرایطی که انسجام زیادی از جهت سیاسی بین کادرهای سیاسی وجود ندارد، می تواند مضر باشد. به نظر من اگر مجلس آینده نتواند اولاً ـ هماهنگی در درون خودش به وجود آورد، و ثانیاً خودش را با سایر قوای کشوری خصوصاً قوه مجریه و رئیس جمهور که هم رئیس جمهور است و هم هماهنگ کننده قوای سه گانه، همراه کند، به جای این که بر ثبات کشور بیفزاید، از ثبات آن خواهد کاست؛ بنابراین به نظر من در مرحله اول، چه برای نمایندگانی که انتخاب شده اند و چه برای اینهایی که کاندیدا هستند و در دور دوم انتخاب خواهند شد، باید مشخص باشد که در چهار سال آینده دقیقاً چه برنامه هایی دارند و چه کارهایی می خواهند بکنند و برای چه اموری اولویت بیش تر قائل هستند. اگر نمایندگان دارای این دید نباشند و بخواهند بنابر

۱- احمد سلامتیان از شخصیت های بسیار نزدیک به ابوالحسن بنی صدر و از فعال ترین عناصر جناح منتسب به وی محسوب می شود.

مسائل روز و متناسب با جو سیاسی موجود و تحت تأثیر بعضی از عوام فریبی ها تصمیم بگیرند، ما با مجلس متشتتی مواجه خواهیم بود.»(۱)

۷۴۷

عزت الله سحابی وزیر مشاور و سرپرست سازمان برنامه و بودجه، امروز در گفت وگویی با خبرگزاری پارس، مطالبی درباره بودجه سال جاری بیان کرد که در ترسیم وضع اقتصادی کشور در اوضاع کنونی، قابل استفاده است.

درباره منابع درآمد دولت، سحابی گفت: «به طور کلی منبع درآمد امسال ما که در بودجه، پیش بینی شده است، یکی از محل درآمد فروش نفت و دیگری از محل درآمد مالیاتی، درآمد شرکت های دولتی در داخل، و احتمالاً سرمایه گذاری دولت در خارج است.» او گفت: «با مجموع قراردادها و توافق ها و پیش بینی های دیگری که از لحاظ فروش نفت به عمل آمده است، درآمد نفت ۱۶۲۳ میلیارد ریال خواهد بود و در مورد سایر منابع داخلی...، ۶۰۰ میلیارد ریال پیش بینی شده است که جمعاً ۲۲۳۰ میلیارد ریال درآمد کل کشور را تشکیل خواهد داد.»

سحابی در مورد هزینه های جاری دولت اظهار داشت: «هزینه های دولت به دو دسته تقسیم می شوند: یکی هزینه های جاری و دیگری هزینه های عمرانی یا سرمایه گذاری ثابت. ... با مقایسه ۹۴۳ میلیارد ریال سهم بودجه عمرانی و نیز با حساب بودجه جاری که حدود ۱۶۵۰ میلیارد ریال می شود، ۳۴۳ میلیارد ریال کسر بودجه خواهیم داشت. البته ۲۰ میلیارد ریال دیگر بابت بدهی وام هایی که به خارج داریم، به این رقم کسر بودجه اضافه خواهد شد. تصدیق خواهید کرد که این بودجه یک بودجه ناسالم می باشد. چنانچه با این ترتیب در طی سالیان آینده ادامه دهیم، متأسفانه خروج از وابستگی محال و غیرممکن خواهد بود. ... به نظر من باید سه کار عمده در بودجه انجام پذیرد: یکی این که هزینه های جاری را پایین آوریم، دوم منابع درآمد را بالا ببریم، و سوم سهم هزینه های عمرانی را باید افزایش دهیم.»

وی درباره پایین آوردن هزینه های جاری گفت: « ۹۰ درصد از این بودجه، صرف حقوق و دستمزد کارکنان دولتی می شود. تنها ۱۰ درصد آن صرف هزینه های دیگر دستگاه های دولتی است.» او افزود: «کارکنان دولت بخش عمده نیروی فعال کشور را تشکیل می دهند؛ حدود ۴۰ درصد از نیروی فعال کشور هستند، که اگر این کارکنان توقعات خود را کم کنند، مصرف را کم کنند و حقوق و دستمزد کم تری را بگیرند و یا از کار دولتی کنار روند و به کار تولید بپردازند، باعث درآمد ملی یا محصول ملی خواهند شد و در این راه خدمت بزرگی به جامعه مصرفی ما خواهند کرد.»

سرپرست سازمان برنامه و بودجه سپس در مورد بودجه عمرانی کشور اظهارداشت: «یک

ص: ۱۲۲۶

۱- مأخذ ۹۱، ص ۵.

حقیقت تلخ باید گفته شود که دولت انقلاب از آغاز سال ۵۸ وارث طرح های عظیم و پرخرج و اکثراً غیرمفید در بعضی از جهات مضر به مصالح ملی بوده است که بسیاری از این طرح ها قسمت عمده ای از هزینه ها را در برگرفته بودند؛ بنابراین دولت نمی توانست آنها را به حال خود رها کند؛ ناچار مجبور شد که این طرح ها را ادامه دهد. البته با صرفه جویی ها و کوشش اولاً استاندارد و اندازه آنها را پایین بیاورد تا ارزان تر تمام شود، و در ثانی از ریخت و پاش بیش تر جلوگیری به عمل آید و ناچاریم که این راه را در سال جاری نیز ادامه دهیم؛ ولی در مجموع ما اسیر این طرح ها هستیم و تا زمانی که این طرح ها به پایان نرسیده، بخش عمده از این بودجه صرف این کارخواهد شد. پس از این بودجه بخش کمی باقی می ماند که با طرح های مفیدتر و ضروری تر در تولید مخصوصاً با توزیع عادلانه ثروت، درآمد طبقات مستضعف را بالا ببریم.»(۱)

۷۴۸

فرمانده سپاه آستارا امروز نامه ای برای ستاد مرکزی سپاه و فرماندهی آن ارسال کرد و مطالبی مطرح نمود که نشان دهنده تنوع وظایف و نقش های کنونی سپاه است؛ وظایفی که موضوعات و مسائل مختلفی را در بر می گیرد؛ از جمله برخورد با تحرکات مرزی عراق، مقابله با درگیری های مسلحانه در کردستان، انواع درگیری های شهری، و مسائل مختلف عقیدتی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی. در شروع نامه مزبور، به جای موضوع و عنوان نامه، آیه ای از قرآن به این نحو درج شده است:

«موضوع: اِنَّما الخَمْرُ وَ الْمَیْسِرُ وَ الْاَ نْصابُ وَ الْاَزْلامُ رجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّیْطانِ فَاجْتَنِبوُهُ لَعَلَّکُمْ تُفْلِحوُنَ.» [مائده ۹۰]

متن نامه به این شرح است:

«الحمد الله ربّ العالمین. با استخاره به قرآن کریم و بنا به حکم آن، روز چهارشنبه مورخه ۲۷/۱/۵۹، به سه گروه پنج نفری جهت رسیدگی پلاژهای مشروب فروشی مستقر در کنار دریا مأموریت داده شد و در این مأموریت، برادران پاسدار با احترام و رعایت نهایت ادب با پلاژداران روبه رو شده و تفتیش دقیق به عمل آورده بودند، و در تفتیش یکی از همین گروه پنج نفری، صاحب پلاژ کنتور برق را قطع و تقریباً حالت تهاجم گرفته بود و در همین موقع، این گروه پس از صبر و تحمل، بالاخره به تعداد ۱۰ تیر هوایی شلیك کردند. و تیراندازان عبارتند از: ۱"ع.ل." ۲"ب.س." ۳"ح.آ." ۴"ح.ع."(۲) و بالاخره به تعداد ۱۲ بطری پر ودکا تکل، ۲۹ بطری پر مخصوص میکده، ۴ بطری نصف مخصوص میکده، ۲ بطری مخصوص ودکا اتحادیه، بطری ویسکی haig، یك ویسکی و یك ونیم بطری مشروب walker، و خیلی بطری خالی مشروبات الکلی توسط

ص: ۱۲۲۷

۱- مأخذ ۱۱۸، ص ۱۰.

۲- در سند، نام کامل این چهار نفر ذکر شده است.

برادران مأمور گرفته و تحویل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرستان آستارا داده شد. و به علت این که این شهر حاکم شرع ندارد، و لذا دادستان انقلاب اسلامی، برادر فرض پور، هر سه نفر از پلاژداران و مشروب فروشان به نام های ص.ب.، ر.ش.، غ. الف.(۱) را روانه زندان نمودند که دو نفر از آنها به نام های ر.ش. و غ.الف. پس از یک روز آزاد [شدند]؛ ولی ص.ب. هنوز بازداشت می باشد. البته هر روز صدها مست و دائم الخمر و شارب الخمر در این شهر آزادانه می گردند؛ ولی به علت عدم حاکم شرع در این شهر، هیچ مجازات را سپاه نمی تواند برای همچون افراد و بالاخص گران فروشان بی وجدان این شهر جاری نماید.

چند شب قبل از آن، دو گالن ۲۲ لیتری یعنی به مقدار ۲۲ لیتر مشروب الکلی در گالن های پلاستیکی که توسط الف.ت.** حمل می شد، توسط برادران پاسدار دستگیر و پس از بازداشت سه روزه توسط دادستان برادر محمد فرض پور آزاد گردید و سپاه مشروبات را منهدم کرد.

چند شب قبل از آن نیز مواد تریاک به تعداد ۵۳ لوله، از شخصی به نام "ص.ش.م."*** توسط پاسداران گرفته شد و آقای ص.ش.م. هنوز در بازداشتگاه به سر می برد، تا این که از قم لطف و مرحمتی گردد و حاکم شرعی به این شهر بفرستند یا به این امور رسیدگی بکنند. و ۵۳ لوله تریاک در انبار سپاه پاسداران موجود است. والسلام علیکم و رحمت الله و برکاته.»(۲)

۷۴۹

علاوه بر ناآرامی های مربوط به مناطق مرزی نواحی کردنشین و نیز دانشگاه ها، در بعضی از شهرهای کشور نیز ناآرامی های پراکنده ای به علل مختلف وجود دارد.

در رشت صبح امروز تجمعی با عنوان بیکاران، به درگیری و تیراندازی هوایی انجامید. روزنامه انقلاب اسلامی در این باره نوشت: گروهی از دیپلمه ها و کارگران بیکار رشت در مقابل استانداری اجتماع کردند. این عده که قصد ورود به استانداری را داشتند، با مقاومت افراد سپاه پاسداران روبه رو شدند. مهندس انصاری استاندار استان گیلان، در مورد درگیری ایجاد شده در این تجمع اعلام داشت: به روال روزهای گذشته، کارگران و دیپلمه های بیکار به استانداری مراجعه کردند برخی عوامل ضدانقلاب که در همه جا هستند، از این موقعیت حساس مملکت استفاده کردند و قصد برهم زدن اوضاع را داشتند که با مقاومت شدید پاسداران روبه رو شدند. آنها می خواستند پاسداران را خلع سلاح کنند. پاسداران نیز به ناچار مجبور شدند اقدام به تیراندازی هوایی نمایند.(۳)

در خرم آباد که اخیراً ناآرام بوده است، امروز به یکی از وابستگان به حزب توده تیراندازی شد که مجروح گردید. دفتر سازمان حزب توده ایران در خرم آباد اعلام کرد: «ما ضمن

۱- و ** و *** در سند، اسامی کامل افراد درج شده است.

۲- سند شماره ۰۶۱۱۴۷ از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شهرستان آستارا، به ستاد مرکزی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - فرماندهی، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۵۱، ص ۱۴.

محکوم کردن این اعمال ضدانقلابی، ناجوانمردانه و تفرقه اندازانه، از مسئولین امر تعقیب و مجازات عاملین ترور را خواستاریم. ما به عاملان این گونه اعمال ضدانقلابی خاطرنشان می کنیم که این حرکات مذبوحانه، ما را در پشتیبانی از خط ضدامپریالیستی و خلقی امام خمینی منحرف نخواهد ساخت.»(۱)

در خمین شب هنگام به یکی از وابستگان سازمان مجاهدین خلق تیراندازی شد. سازمان مزبور در اطلاعیه ای اعلام کرد که فرد مجروح قبل از رسیدن به بیمارستان اراک به شهادت رسید. در اطلاعیه مجاهدین خلق همچنین اضافه شده است که وی را هدیه خونین دیگری به تاریخ رهایی این میهن از قید ستم های استبدادی و استعماری و استثماری می شناسد و ارمغان دیگری برای هموار نمودن راه نیل به جامعه بی طبقه توحیدی و روز فتح نهایی مستضعفان و مرگ ظالمان.(۲)

۷۵۰

در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، وضع غیرعادی همچنان ادامه دارد. در این حال، امروز در بعضی از مراکز آموزش عالی شهرستان ها، این وضع با آرامش همراه بود و در بعضی با درگیری و برخورد.

در ارومیه، دکتر فرهودی سرپرست دانشگاه ارومیه در ساعت ۱۱ امروز در تماس با خبرگزاری پارس گفت: «وضع دانشگاه ارومیه آرام است و گروه هایی که حدود ده اتاق از دانشگاه را در اختیار داشتند، امروز شروع به تخلیه آنها کردند؛ ولی هنوز به ما اعلام نکرده اند که چه وقت اتاق ها را تحویل می دهند.» وی افزود: «ما دیروز دانشگاه ارومیه را تعطیل اعلام کردیم؛ ولی تعدادی دانشجو که البته تعدادشان نسبت به دیروز (۳۰/۱/۵۹) کم تر است، در محوطه دانشگاه رفت و آمد می کنند و تاکنون هیچ گونه حادثه ای روی نداده است.»(۳)

در کرمان، پیرو اطلاعیه شماره ۴ "دانشجویان مسلمان معتقد به خط امام" دانشگاه کرمان، مبنی بر اجرای دستورهای شورای انقلاب، شورایی تشکیل شد متشکل از روحانیون، نمایندگان دانشجویی، کمیته مرکزی انتظامات، و سپاه پاسداران. این شورا اعلام کرد: «گروه های مختلف دانشجویی در دانشگاه کرمان و مجتمع حنیف نژاد ستاد مشخصی ندارند؛ از این رو انتقال ستاد گروه ها از مراکز آموزشی کرمان موضوعیت ندارد و چون تا پایان عصر روز دوشنبه [مهلت اعلام شده رسمی برای تخلیه ستادهای گروه ها] محافظت دانشگاه بسیار ضروری است، کمیته مرکزی به اتفاق دانشجویان تصرف کننده، محافظت دانشگاه را بر عهده خواهند داشت.»(۴)

در زاهدان، انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه سیستان و بلوچستان از همه مسلمانان آگاه و مسئول تقاضا کرد در جهت یک انقلاب فرهنگی در دانشگاه های سراسر ایران، با دانشجویان همکاری کنند.(۵)

ص: ۱۲۲۹

۱- روزنامه نامه مردم، ۱/۲/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۱۸، ص۹.

۳- روزنامه جمهوری اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۹، ارومیه - خبرگزاری پارس.

۴- مأخذ ۱۱۸، ص ۲، کرمان - خبرگزاری پارس.

۵- مأخذ ۲۵، ص ۳، زاهدان - خبرگزاری پارس.

در بیرجند، امروز تظاهرات و اعلام مواضع در دانشگاه این شهر، به خشونت گرایید و دو نفر مجروح شدند(۱)

در بابلسر، مدرسه عالی این شهر همچنان تعطیل است و انجمن اسلامی دانشجویان بابلسر از آن حفاظت می کنند.(۲)این در حالی است که اوضاع شهر عادی نیست و برخی از مدارس نزدیک به دانشکده بابلسر، امروز تعطیل است.(۳)

در بابل، به گزارش خبرنگار بامداد، «در پی اعلام خبر تصمیم شورای انقلاب، مسئولان دانشکده فنی صمدیه لباف بابل، این دانشکده را تا روز سه شنبه تعطیل کردند. با اعلام تعطیل دانشکده با توجه به وضع محیط آرام دانشجویی، برخلاف دو روز گذشته محیط این دانشکده با تشنج روبه رو شد و عده ای از دانشجویان به عنوان اعتراض، به اتفاق گروهی از دانش آموزان دبیرستان های بابل و هواداران خود، در خیابان های شهر دست به راهپیمایی زدند و از بعدازظهر با شعار دانشگاه خانه ما است، در محوطه خروجی دانشکده متحصن شدند. در ارتباط با این جریان، نماز وحدت به امامت حجت الاسلام محمد فاضل نماینده مردم بابل در مجلس شورای ملی، در مقابل ساختمان مرکزی دانشکده برگزار شد. وی در خطبه خود گروه ها را به اتحاد و وحدت تشویق کرد.(۴)

در کرمانشاه، در پی اطلاعیه دانشگاه رازی درباره اجرای دستور شورای انقلاب اسلامی و رئیس جمهوری، دیروز و امروز تعطیل اعلام شده است(۵) پیش از ظهر امروز دکتر اسدی رئیس دانشگاه رازی اعلام کرد: «تاکنون وضع دانشگاه رازی آرام بوده است و هیچ گونه اتفاقی نیفتاده است. برخی گروه ها ستاد خود را تعطیل کرده اند و به دیگران نیز اعلام شده است تا عصر امروز نسبت به تعطیل ستاد خود در محیط دانشکده علوم و سایر قسمت های دانشگاه رازی، اقدام کنند. در غیر این صورت، بر اساس اطلاعیه ای که از رادیو تلویزیون محلی پخش می شود، از مردم و مسئولان استان دعوت خواهد شد برای تعطیل فعالیت های گروه ها در محیط دانشگاه، در پایان مهلت مقرر در راهپیمایی شرکت کنند.»(۶)

اما بعدازظهر، گروهی از دانشجویان در محوطه این دانشکده گرد آمدند و به دنبال بحث های متعدد، بین گروه های مجتمع در دانشکده درگیری روی داد که به مجروح شدن پنج نفر انجامید. این درگیری با مداخله فوری مأموران شهربانی کرمانشاه پایان یافت. روابط عمومی سپاه کرمانشاه ساعت ۱۹:۴۵ به خبرگزاری پارس اعلام کرد که گروهی از مردم، پنج تن از دانشجویانی را که از عاملان درگیری امروز بوده اند، دستگیر کرده و تحویل این سپاه داده اند.(۷) به گزارش روزنامه جمهوری اسلامی، درگیری مزبور بین عده ای از مردم که

۱- سند شماره ۰۴۰۸۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا ۳ (مرکز فرماندهی)، به ژاجا، ۱/۲/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۱۸، ص ۲.

۳- ضمیمه دارد؛ ضمیمه اول گزارش ۷۵۰: اشاره به نقش سازمان مجاهدین خلق در اتفاقات بابلسر و گزارش نشریه مجاهد از وقایع این شهر. ص۱۲۵۳

۴- مأخذ ۱۱۸، ص ۲.

۵- مأخذ ۵۱، ص ۱۴.

۶- مأخذ ۱۳۰، ص ۱۲.

۷- مأخذ ۱۱۸، ص ۲، کرمانشاه - خبرگزاری پارس.

پوستر گروه های کمونیستی را از دیوار دانشکده می کنند از یک طرف، و طرفداران گروه های پیکار، فدایی، مجاهدین خلق، حزب توده، کومه له و دمکرات از طرف دیگر، رخ داده است، و انجمن اسلامی دانشجویان، هم زمان در جلسه ای شرکت داشته اند. به گزارش این روزنامه، چهار تن از مجروحان این درگیری از مردم بوده انـد. هواداران گروه های یاد شده ابتدا درهای دانشکده را با میز و نیمکت و کمدها بستند و سپس به مردم حمله ور شدند.(۱)

در تبریز، صبح هنگام دانشگاه آرام بود و حفظ انتظامات دانشگاه را پاسداران انقلاب برعهده داشتند. گروه های سیاسی نیز در دانشگاه اجتماع کرده بودنـد و نظرهای خود را برای طرفداران خود بیان می کردنـد؛(۲)اما از ساعت ۱۱ صبح، تحولات جدیدی در دانشگاه تبریز به وجود آمد. گروه های سیاسی در برابر دانشجویان مسلمان اشغال کننده ساختمان مرکزی دانشگاه تبریز، مخالفت خود را با تعطیل شدن دانشگاه و برچیده شـدن دفاتر و کتابخانه هـای گروه هـای سیاسی اظهـار داشتند و خاطرنشان ساختنـد که دفاتر خود را ترک نخواهنـد کرد، مگر این که تحولات اساسی مردمی در دانشگاه ها صورت گیرد.(۳)ماجرا به این ترتیب شکل گرفت که در اجتماعی که در حوالی دانشکده داروسازی تشکیل شده بود، بیانیه گروه های مختلف دانشجویی قرائت شد. این اجتماع تا اواخر روز همچنان ادامه یافت. اجتماع کنندگان شعارهای گوناگون می دادند. آنها اعلام کردند که قصد دارند از حریم دانشگاه دفاع کنند. در این اجتماع، مانند دیگر تجمعات امروز دانشگاه تبریز، افرادی از بیرون دانشگاه نیز شرکت داشتن(۴)از جمله به گزارش خبرنگـار خبرگزاری پارس، در ساعت ۱۳ گروه هایی از دانش آموزان مـدارس تبریز به پشتیبانی از گروه های سیاسی به طرف دانشگاه آمدند؛ ولی هیچ گونه برخوردی بین گروه های مختلف دانشجویان صورت نگرفت.(۵)

از سوی دیگر، سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه نیز همچنان در ساختمان مرکزی دانشگاه مستقر هستند و اعضای سازمان از بلندگوی دانشگاه بیانیه و آیات قرآن پخش می کننـد.(۶)آنان طی سخنرانی های خود، تشکیل دانشگاه اسلامی و تصفیه و پاکسازی دانشگاه و برچیده شدن دفاتر گروه های سیاسی را لازم دانستند. به گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس، دانشجویان مسلمان اشغال کننـده ساختمان مرکزی دانشگاه تبریز، با انتشار اطلاعیه هایی اعلام داشتند: عاملین توطئه، تظاهراتی علیه ما برپا داشته انـد و شایعاتی در زمینه ایجاد اختلاف بین ما به راه انداخته اند؛ ولی باید بدانند که ما از حرکت انقلابی خود منحرف نخواهیم شد. در بخش دیگری از این اطلاعیه ها، دانشجویان مسلمان بار دیگر تحولات سیستم آموزشی و ایجاد دانشگاه اسلامی را خواستار شده اند و تصمیمات شورای انقلاب را پذیرفته اند و اعلام کرده اند که آماده اند ستاد خود را خالی کنند. آنها از دیگر گروه های سیاسی نیز خواسته اند ستادهای خود را به موجب تصمیمات شورای انقلاب خالی کنند و وسایل و دفاتر خود را به مقامات صالحه تحویل دهند. این دانشجویان به باز بودن درب دانشگاه اعتراض داشتند.(۷)

۱- مأخذ ۱۳۰، ص ۴.

۲- روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱.

۳- روزنامه انقلاب اسلامی، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۴.

۴- روزنامه بامداد، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۹.

۵- همان، ص ۹، تبریز - خبرگزاری پارس.

۶- همان، ص ۹.

۷- همان، ص ۹، تبریز - خبرگزاری پارس.

در گزارش شهربانی که برای وزارت کشور ارسال شد، درباره ماجرای دانشکده داروسازی آمده است: بین دانشجویان مسلمان طرفدار دولت از یک سو و دانشجویان چپ گرای تبریز با کمک سایر گروه های ناراضی شامل تعدادی از جوانان بیکار و دانش آموزان مدارس، از سوی دیگر، برخورد کوچکی رخ داد؛ اما نهایتاً اوضاع تحت کنترل گروه های اسلامی در آمده است.(۱)

در اصفهان، امروز از ورود استادان، کارمندان و دانشجویان به محوطه دانشگاه اصفهان جلوگیری شد. دانشگاه اصفهان و مؤسسات وابسته به آن، از عصر روز گذشته به اشغال دانشجویان این دانشگاه که خود را پیرو خط امام معرفی کرده اند، در آمده است.(۲)دانشجویان اعلام کردند که تا سرنگونی نظام فرهنگ غربی و جایگزین شدن نظامی اسلامی به جای آن، دانشگاه تعطیل خواهد بود.(۳)سخنگوی این دانشجویان اعلام کرد: بر اساس طرحی که از سوی صدها دانشجو در سراسر کشور، جهت ایجاد انقلابی اساسی در دانشگاه ها ارائه شده است، دانشگاه ها باید اسلامی شوند. وی از این که به جای اجرای این طرح، تنها به مسئله برچیدن گروه ها توجه شده است، تأسف خود را ابراز کرد. همچنین اعلام شد که ساختمان هایی که در اختیار دانشجویان است، تحویل دانشگاه خواهد شد و گروه ها باید اسناد مربوط به خود را جمع آوری کنند. به علاوه اعلام شد امتحانات نیمسال دوم دانشگاه، طوری برگزار می شود که حداکثر روز ۱۴ خرداد کل نمرات دانشجویان به اداره آموزش دانشگاه ارسال شود.

امروز همچنین رئیس دانشگاه صنعتی اصفهان طی تماسی با خبرگزاری پارس، با تأکید بر اعلامیه شورای انقلاب مبنی بر ترک ساختمان های اشغال شده، اقدام دانشجویان دانشگاه صنعتی را در اشغال ساختمان های دانشگاه، غیرقابل توجیه دانست و از آنها خواست به اشغال خود پایان دهند. در این حال دانشجویان پیشگام دانشگاه ها و مدارس عالی اصفهان با انتشار اطلاعیه ای اعلام کردند که برای به انحراف کشاندن مبارزات حق طلبانه مردم، قصد انحلال دانشگاه ها را دارند(۴)

در شیراز، هنوز مقاومت هایی در برابر تخلیه مقر گروه ها در مراکز آموزش عالی، وجود دارد. مرکز این مقاومت، مقابل دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز شکل گرفته است. به گزارش کیهان، در ساعت ۱۵ گروه های مختلفی از جوانان شیراز در مقابل دانشکده پزشکی دست به تظاهرات موضعی زدند. آنها شعار می دادند: "اتحاد، مبارزه، پیروزی" و "مرگ بر گارد جدید".(۵) آنها اشغال دانشگاه ها را محکوم کردند.(۶)به گزارش خبرنگار بامداد در شیراز، «بیش از یک ساعت از اجتماع گروه های مخالف نگذشته بود که وانت بارهایی که مملو از مردم بود به این گروه ها حمله کردند و در عرض چند دقیقه، آنها را متواری ساختند.»(۷)

در این حال به نوشته روزنامه انقلاب اسلامی، سپاه پاسداران شیراز با انتشار بیانیه ای «از عمل انقلابی اشغال دانشکده های مختلف دانشگاه شیراز توسط ستاد و سازمان دانشجویان

ص: ۱۲۳۲

۱- سند شماره ۰۴۸۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از شاجا، به وزارت کشور، ۱/۲/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۱۴۰، ص ۱.

۳- مأخذ ۱۴۱، ص ۱۴.

۴- مأخذ ۱۴۰، ص ۱.

۵- مأخذ ۱۴۰، ص ۱.

۶- مأخذ ۱۴۰، ص ۱.

۷- مأخذ ۱۴۲، ص ۹.

مسلمان پشتیبانی کرده و اعلام کرده اند که سپاهیان انقلاب، همدوش و همراه تمامی ملت، تا آخرین قطره خون خود از ثمره خون شهیدان یعنی جمهوری اسلامی پشتیبانی خواهند کرد.»(۱) همچنین در ساعت ۱۶:۲۰، پیامی از طرف فرماندهی سپاه، ابوشریف، به ستاد مشترک ارسال شد و در آن از عملکرد برخی مسئولان شهربانی شیراز در زمینه رفتار با عوامل گروه های مخالف، انتقاد شد. در این پیام آمده است: «خبر رسیده از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (شیراز) حاکی است که سرهنگ "م"(۲) معاونت شهربانی منطقه، از صبح تاکنون که این درگیری شروع شده هیچ گونه همکاری با سپاه جهت نظم و آرامش شهر نکرده و هم اکنون نیروها جهت درگیری آماده شده اند و هرچه با سرهنگ "م" تماس گرفته شده، ایشان می گویند که مردم باید بروند. ایشان برای گروه های مخالف سخنرانی کرده و مورد تشویق آنان قرار گرفته و هم اکنون شهر متشنج و از طرف شهربانی هیچ گونه اقدام مثبتی انجام نگرفته.»(۳)*(۴)

از سوی دیگر، شب هنگام "مجمع پزشکان دوره های تخصصی دانشگاه شیراز"(۵)** تشکیل جلسه داد. در این جلسه حمله به دانشگاه و ضرب و جرح تعدادی زیاد، مورد اعتراض قرار گرفت؛ همچنین تصمیم گرفته شد چنانچه تا ساعت ۸ صبح روز سه شنبه، حتی یک نفر از مأموران انتظامی در داخل دانشگاه حضور داشته باشند، و نیز اگر دانشجویان و دانش آموزان زندانی آزاد نشوند و به مدارس و دانشگاه ها برنگردند، فعالیت های درمانی به طور کامل در هشت بیمارستان تابع دانشگاه متوقف شود.(۶) گفتنی است که به گزارش خبرنگار بامداد، تا شب گذشته ۱۱۶ دختر دانشجو و ۱۱۴ پسر دانشجو بازداشت شده اند.(۷)خبرنگار بامداد همچنین در گزارش دیگری اعلام کرد همه دستگیرشدگان، در ساعت ۲۰ آزاد شدند و به خانه های خود بازگشتند.(۸)

در حوادث امروز مراکز آموزشی، از بین شهرستان ها مشهد به دلیل سرایت درگیری ها به

۱- مأخذ ۱۴۱، ص ۱۴.

۲- در سند نام خانوادگی سرهنگ مزبور آمده است.

۳- * ضمیمه دارد؛ ضمیمه دوم گزارش ۷۵۰: تلگرام ستاد مشترک ارتش به فرماندهی سپاه در رد ادعای سپاه و دفاع از شهربانی شیراز. ص۱۲۵۴

۴- سند شماره ۰۶۳۱۴۵مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سپاه پاسداران - مرکز فرماندهی، به ک.ر، سماجا ۳ - م - ف ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۵- ** یادآوری می شود سازمان مجاهدین خلق، توانایی فراوانی در نفوذ و تأثیرگذاری در گروه های مختلف اجتماعی و صنفی و حتی راه اندازی چنین گروه هایی دارد؛ به گونه ای که در صورت لزوم، غیرمستقیم به نفع سازمان موضع می گیرند. اساساً یکی از شیوه های رایج تبلیغاتی سازمان، به چنین روالی طراحی شده است؛ ولی غالباً در عمل، غیرواقعی بودن و تبلیغاتی بودن این ظاهر قاطع، زود روشن می شود. گفتنی است درباره مورد یاد شده هم، برخلاف آنچه گروه مزبور اعلام کرده است کیهان روز بعد گزارش داد: ستاد و سازمان دانشجویان مسلمان دانشگاه شیراز با صدور بیانیه شماره ۵، دانشکده های مختلف دانشگاه شیراز را تحویل سپاه پاسداران دادند و آن جا را تخلیه کردند. بعد از این که دانشجویان، تمام قسمت های مختلف دانشکده ها را تحویل سپاه پاسداران دادند، آن جا را ترک کردند و مردم هم به طرفداری از آنها راهپیمایی نمودند و آیت الله ربانی از آنان تجلیل کرد. (روزنامه کیهان، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱)

۶- مأخذ ۱۴۰، ص ۱.

۷- مأخذ ۱۴۲، ص ۹.

۸- مأخذ ۱۴۲، ص ۲.

خارج دانشگاه، پرحادثه ترین بود؛ به طوری که به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، این شهر دومین روز ناآرام خود را با صدها مصدوم و مجروح پشت سرگذاشت.(۱) یادآوری می شود در آخرین تجمع مقابل ساختمان تصرفی سازمان مجاهدین خلق، که روز گذشته برپا شد، مردم معترض، خواستار تخلیه ساختمان عمومی مزبور(۲) بودند. در ادامه تجمع، استاندار اعلام کرد که صبح فردا ساختمان تخلیه خواهد شد و بدین ترتیب جمعیّت متفرق گردید؛ اما عملاً در مورد تخلیه ساختمان اقدام نشد و ماجرا امروز هم ادامه یافت. در گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از این واقعه چنین آمده است: از صبح، جمعیتی انبوه ساختمان دفتر سازمان مجاهدین خلق را محاصره کردند و تخلیه محل را خواستار شدند. حدود ساعت ۱۳، درگیری مجدداً شروع شد و دو طرف، یکدیگر را زیر باران هایی از سنگ و چوب قرار دادند. سرانجام در همین ساعات، چند پاسدار از سوی سپاه پاسداران به محل آمدند و با تیراندازی های هوایی توانستند مردم را که تعدادشان به ده ها هزار تن می رسید، از اطراف ساختمان دور سازند. آنها خود به داخل ساختمان رخنه کردند و ضمن کنترل آن، اعضای سازمان مستقر در اتاق ها را در حمایت خود گرفتند. سپس اعضای مزبور با اتوبوس های شهربانی از معرکه بیرون برده شدند. آمبولانس ها نیز آژیرکشان به حمل مجروحان و مصدومان می پرداختند. در همین حال از سوی آیت الله العظمی شیرازی اطلاعیه ای منتشر شد. در این اطلاعیه از مردم مشهد خواسته شده است آرامش خود را حفظ کنند و از هرگونه درگیری که به سود دشمنان ایران و اسلام است، خودداری نمایند.(۳)

پس از تخلیه ساختمان مزبور، فشار برای تخلیه ساختمان دیگر سازمان افزایش یافت و تجمع مقابل آن وسیع تر شد.(۴)* به گزارش کیهان، این اجتماع که ابتدا با شعارهایی همراه بود، به خشونت گرایید و گروه های مخالف و موافق با سنگ و چوب به یکدیگر حمله بردند که ناگزیر سپاه پاسداران و مأموران پلیس در محل حضور یافتند و مردم را به آرامش دعوت کردند و به منظور پراکنده کردن آنان، چند تیر هوایی شلیک شد. سرانجام، محل دیگر استقرار سازمان مجاهدین خلق در کوی دکتر ها، تخلیه شد و گروهی از اعضا آن محل را ترک کردند(۵) در گزارش کیهان اضافه شده است که بر اساس آماری که از بیمارستان های دکتر مصدق، دکتر فاطمی، امام رضا(ع) و ۱۷ شهریور به دست آمد، تا ساعت ۱۹ حدود ۴۰۰ نفر از مجروحان و مصدومان این حادثه در بیمارستان های مذکور به طور

۱- مأخذ ۱۴۱، ص ۱۴.

۲- سازمان در اعلامیه ای که به این مناسبت انتشار داد، اذعان داشت که ساختمان، عمومی بوده است؛ اما اعلام کرد که مدت ها برای اجاره آن، با بنیاد مستضعفان در حال مذاکره بوده است.

۳- مأخذ ۱۴۱، ص ۱۴

۴- * در اطلاعیه سازمان آمده است که افراد سازمان از ساختمان اول به این ساختمان که رسماً در اجاره سازمان بود، نقل مکان کردند و سپس فشارهای شدید منجر به تیراندازی و... شد. (نشریه مجاهدین خلق ایران، شماره ۴۷، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱ و ۲)

۵- مأخذ ۱۴۰، ص ۱.

سرپایی درمان و مرخص شدند و هم اکنون حدود ۶۰ نفر در این بیمارستان ها بستری هستند که حال چند نفر از آنان رضایت بخش نیست. یکی از پزشکان بیمارستان دکتر فاطمی مشهد گفت: یکی از مجروحان حادثه دیروز به نام شکور مشکین فام، در این بیمارستان درگذشته است.(۱)-(۲)

۷۵۱

در مراکز آموزش عالی تهران نیز مانند شهرستان ها، بلاتکلیفی امر تخلیه دفاتر و ستاد گروه ها در دانشگاه ها، امروز هم ادامه یافت؛ اما برخوردهای شدیدی که امروز در مراکزی چون شیراز و مشهد روی داد، در تهران پدید نیامد و بیش تر تجمعات آرام بود؛ حتی در بعضی از مراکز، دانشجویان وابسته به مجاهدین خلق دفاتر خود را تا ظهر امروز تخلیه کردند. با این حال هنوز چشم انداز روشنی از نهایت قضیه و چگونگی و زمان آن، قابل پیش بینی نیست. مرور اجمالی وقایع امروز دانشگاه های تهران، به قرار ذیل است:

در دانشگاه تهران درهای دانشگاه طبق معمول باز شد؛ ولی دانشگاه حالت غیرعادی داشت. از صبح امروز دانشجویان و دانش آموزان در گروه های مختلف در دانشگاه سرگرم بحث درباره وقایع اخیر بودند. درهای دانشکده ها بسته بود و از ورود دانشجویان به دانشکده ها جلوگیری می شد.(۳)از حدود ساعت ۱۱، گروه های دانشجویی در حالی که شعارهایی نظیر "دانشگاه سنگر آزادی حفظ باید گردد" می دادند، به خیابان ۱۶ آذر وارد شدند. در همین حال گروه های دیگری که شعارهایی مبنی بر تأیید پیام نوروزی امام خمینی می دادند و خواستار اسلامی شدن دانشگاه ها بودند نیز وارد همین خیابان شدند. گروه های زیادی از دانشجویان و مردم، در اطراف دفاتر گروه های سیاسی که در خیابان ۱۶ آذر قرار دارد، اجتماع کردند. پس از آن برای جلوگیری از هرگونه درگیری درهای دانشگاه تهران بسته شد. با افزوده شدن تعداد افراد در گروه های موافق تعطیلی دانشگاه ها، دانشجویان و دانش آموزان پیشگام و هواداران دیگر گروه های سیاسی به طور مرتب و آرام جلو دفاتر گروه ها صف کشیدند تا از هرگونه حمله به مراکز این انجمن ها جلوگیری کنند. بر اساس گزارش خبرنگار کیهان، حدود ساعت ۱۶ یک گروه دانشجویی مخالف بسته شدن دانشگاه ها که قصد راهپیمایی در خیابان انقلاب و مقابل دانشگاه را داشت، با گروه های موافق درگیری پیدا کرد. بر اثر این برخورد، کلیه تراکت ها و اعلامیه های آنان پاره پاره شد و تنی چند نیز کتک خوردند.(۴)

در مجموع، به گزارش روزنامه انقلاب اسلامی، اوضاع در داخل این دانشگاه (تهران) امروز آرام تر از روز گذشته بود؛ اما هیچ گروهی حاضر نشد مقر خود را تخلیه کند.(۵) سخنگوی دانشجویان پیشگام دانشگاه تهران، امروز در گفت و گویی با کیهان، درباره تخلیه مراکز خود

ص: ۱۲۳۵

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمهسوم گزارش۷۵۰: مروری بر مواضع و اقدامات امروز تشکیلات خراسان سازمان مجاهدین خلق. ص۱۲۵۴

۲- مأخذ ۱۴۰، ص ۱.

۳- مأخذ ۱۴۲، ص۳.

۴- مأخذ ۱۴۰، ص۳.

۵- مأخذ ۱۴۱، ص ۲.

در دانشگاه ها گفت: تأسیس این مراکز به قیمت خون صدها شهید و رزمنده به دست آمده است و ما حاضر به تخلیه این مراکز نیستیم.(۱) در ساعت ۲۲:۲۵، یک گزارش رسیده به ستاد مشترک ارتش، به برخی مراکز مربوط ارسال شد که در آن چنین آمده است: «برابر گزارش اداره دوم، شب مورخ ۳۱/۱/۵۹ قرار است از طرف دانشجویان انجمن اسلامی، به کمک مردم که حدود چهارهزار نفر می باشند، دانشگاه تهران را تصرف نمایند و از عناصر چپ گرا تخلیه نمایند. چون نظیر این عمل در شب های قبل دیده شده است، با توجه به صف آرایی منظم و سازمان یافته، احتمال تصرف دانشگاه بعید به نظر نمی رسد.»(۲)

در دانشگاه صنعتی شریف، در حالی که از ورود افراد غیردانشجو جلوگیری می شد، در داخل و خارج دانشگاه گروه هایی از مردم و دانشجویان با یکدیگر گفت وگو می کردند.(۳) در این دانشگاه، دانشجویان طرفدار انجمن های اسلامی و دانشجویان طرفدار سازمان مجاهدین خلق تا ظهر امروز حاضر به تخلیه مقر خود شدند.(۴)

در پلی تکنیک، مثل روزهای گذشته گروه های دانشجویی این دانشگاه در دفاتر خود ماندند. دیشب را نیز تعدادی از دانشجویان در دفاتر سیاسی خود به صبح رساندند. دکتر نیک روش رئیس جدید این دانشگاه به خبرنگار بامداد گفت: انجمن های اسلامی و دیگر گروه های مسلمان دانشگاه، همچنین انجمن دانشجویان مسلمان (وابسته به مجاهدین خلق) اعلام کرده اند دفاتر خود را ظرف مهلت تعیین شده تخلیه می کنند. دیگر گروه های سیاسی دانشجویی این دانشگاه هنوز در این زمینه نظر خود را اعلام نکرده اند.(۵)در این دانشگاه از ورود افراد غیردانشجو به داخل جلوگیری می شد و در بیرون دانشگاه گروه های دانشجویی و مردم با یکدیگر به گفت وگو می پرداختند.(۶)

در دانشگاه علم و صنعت کادر اداری این دانشگاه در محل کار خود حاضر نشدند و به این ترتیب دانشگاه تعطیل بود؛ ولی دانشجویان در محوطه دانشگاه به طور آرام به بحث می پرداختند.(۷)

در دانشگاه ملی که هنوز گروه های مختلف دانشجویی در دفاتر خود مستقر هستند(۸) امروز هم حضور تحصن مانند عده ای از دانشجویان در تالار ابوریحان این دانشگاه ادامه یافت. این دانشجویان خواستار آن هستند که در مورد تعطیلی دانشگاه ها و نیز تخلیه دفاتر گروه های مختلف، شورای انقلاب باید با توجه به نظریات شوراهای دانشجویی تصمیم بگیرد. به نوشته کیهان، این دانشجویان خواستار هیچ گونه درگیری نیستند؛ ولی تا جایی که امکان داشته باشد، برای آن که تخلیه نکنند مقاومت خواهند کرد.(۹)گزارش بامداد نیز حاکی است: دانشجویان گروه های پیشگام و مبارز و دیگر گروه ها، برای جلوگیری از اشغال و تعطیلی، از پنجشنبه گذشته به طور شبانه روزی در تالار ابوریحان به سر می برند. به گزارش خبرنگار این روزنامه، ظاهراً دانشجویان مسلمان این دانشگاه در انتظار سپری شدن مهلت سه روزه شورای انقلاب هستند و از این رو هیچ گونه برخوردی در این دانشگاه پیش نیامده است.(۱۰)

۱- مأخذ ۹۱، ص ۳.

۲- سند شماره ۰۶۳۱۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا، ۳ - مرکز فرماندهی، به ژاجا، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۳- مأخذ ۱۴۱، ص ۲.

۴- مأخذ ۱۴۰، ص ۳.

۵- مأخذ ۱۴۲، ص ۳.

۶- مأخذ ۱۴۰، ص ۳.

۷- مأخذ ۹۱، ص ۳.

۸- مأخذ ۱۴۲، ص ۳.

۹- مأخذ ۱۴۰، ص ۳.

۱۰- مأخذ ۱۴۲، ص ۳.

در روند انقلاب و روزهای آن دانشگاه تهران در جایگاهی فراتر از یک مرکز آموزش عالی قرار داشته و از مهم ترین و تأثیرگذارترین مراکز بوده است. پایگاهی است که تمامی جریان های سیاسی، درصدد حضور و نفوذ در آن و بهره برداری از موقعیت آن بوده و هستند در وقایع جاری دانشگاهها

و مراکز آموزش عالی نیز حرف آخر و شکل گیری نهایت کار، هرچه باشد، در دانشگاه تهران خواهد بود.

ص: ۱۲۳۷

در دانشگاه متحـدین امروز کلاس های دانشـگاه تعطیل بود؛ ولی به گفته یک عضو انجمن اسـلامی در تماس با خبرگزاری پارس، ساختمان های دانشـکده تغذیه و علوم و خوابگاه دانشجویان این دانشگاه از صبح امروز در اشغال دانشجویان پیشگام و مجاهدین خلق است.(۱) به نوشته روزنامه انقلاب اسـلامی، عده ای از دانشـجویان گروه های پیشـگام که هنوز دفتر خود را در این دانشـگاه ها تخلیه نکرده اند و نیز برخی دانشجویان عضو گروه های دیگر و دانشـجویان بیطرف، اظهار داشـتند: به عقیده ما هدف شورای انقلاب و انجمن های اسـلامی، تغییر بنیادی نظام آموزشی نیست؛ بلکه هدف فقط گروه های سیاسی و منع آزادی فعالیت آنها است(۲)

در دانشگاه فارابی و دانشـکده خدمات اجتماعی، اعضای انجمن دانشجویان مسلمان این دو مرکز، به دستور سازمان مجاهدین خلق محل را ترک گفتنـد. در ادامه گزارش کیهان در این باره آمـده است: «انجمن اسـلامی دانشـکده خدمات اجتماعی نیز مقر خود را در این دانشـکده تخلیه کرده است؛ لکن اعضـای گروه پیشـگام و دیگر گروه هـا هنوز محـل های خود را تخلیه نکرده انـد.»(۳)این در حـالی است که دانشـکده علوم ارتباطات اجتمـاعی از صـبح دیروز بـدون درگیری در اختیـار انجمـن اسـلامی دانشـجویان قرار دارد و امروز ایـن انجمـن از ورود افراد متفرقـه بـه دانشـکده جلوگیری می کرد.(۴)

در دانشگاه تربیت معلّم که در بین دانشگاه های تهران، شدیدترین درگیری ها در آن رخ داده و بیش ترین خسارت ها نیز به آن وارد شده است، امروز هم نـاآرامی هـایی ایجـاد شـد؛ امـا درگیری و زد و خورد پیش نیامـد. عـده ای از دانشـجویان انجمن اسـلامی، شب گذشـته را در دانشـگاه گذراندنـد. یکی از مسـئولان انجمن اسـلامی دانشگاه تربیت معلم گفت: از آن جـایی که دانشـگاه تربیت معلم سـرپرست نـدارد، انجمن اسـلامی حاضـر است دانشـگاه را فقط به مقامات دولتی تحویل دهـد.(۵) به گزارش بامـداد، آنها هنگام صـبح درهای دانشـگاه را بسـتند و کوشـیدند برای اجرای مصوبات شورای انقلاب، از ورود دانشـجویان وابسـته به گروه های سیاسی جلوگیری کنند؛ ولی طولی نکشید که دانشجویانی که در مقابل دانشگاه اجتماع کرده بودند، درها را گشودند.(۶)

به گزارش کیهان «گروهی از دانشجویان تربیت معلم و مخالف تعطیل دانشگاه ها که اوایل صبح جلو دانشگاه تربیت معلم اجتماع کرده بودند، درِ سمت شـرقی این دانشگاه را از جا درآوردند و خود را به محوطه داخل دانشـگاه رساندند و با شـعارهای خود، طرح تعطیل دانشگاه ها را محکوم کردند. این عده ضـمن این که فریاد می کردند "تعطیلی دانشـگاه ها، توطئه امریکا، برعلیه خلق ما"، در داخل محوطه دانشگاه تربیت معلم اجتماع کردند و همگی متفق القول بودند در مقابل حملات بعدی تا آخرین نفس مقاومت خواهند کرد. یکی از دانشـجویان که خود را عضو دانشـجویان پیشـگام این دانشگاه معرفی می کرد، در گفت وگویی با خبرنگار کیهان عنوان کرد: مردم ما هرگز بر روی یک دانشجو و خانه اش سنگ پرتاب نمی کنند و من گمان نمی کنم عده ای که روز جمعه گذشته به این دانشگاه حمله کردند، جزء مردم انقلابی ایران باشند.»(۷)

۱- مأخذ ۹۱، ص۳.

۲- مأخذ ۱۴۱، ص۲.

۳- مأخذ ۱۴۰، ص۳.

۴- روزنامه بامداد، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۳.

۵- مأخذ ۱۴۰، ص۳.

۶- مأخذ ۱۴۲، ص۳.

۷- مأخذ ۹۱، ص ۳.

به این ترتیب امروز با وارد شدن گروه های مختلف به این دانشگاه، بحث درباره مسائل جاری دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی ادامه یافت.(۱)در عین حال برخی گروه های مختلف دانشجویی این دانشگاه، با پلاکاردهایی که در دست داشتند، در مقابل دانشگاه و تقاطع انقلاب – مبارزان و دیگر تقاطع های نزدیک این دانشگاه، از مردم دعوت می کردند که از دانشگاه بازدید کنند و آنچه را بر دانشگاه گذشته است، از نزدیک ببینن(۲)

در این حال، سازمان مجاهدین خلق در شماره امروز نشریه مجاهد گزارشی از درگیری های اخیر این دانشگاه درج کرد و در آن، طرف مقابل خود را فالانژ، چماقدار، تحریک شده، پاسدار و ... توصیف کرد و هواداران خود و گروه های مارکسیستی را قهرمانان مدافع سنگر آزادی خواند. این سازمان در آخر نوشت: «در حال حاضر دانشگاه تربیت معلم در اثر هجوم آشوبگران تبدیل به خرابه ای گشته است. درها و پنجره های اکثر ساختمان ها و کلاس های درس شکسته شده. دفاتر انجمن های دانشجویی به کلی به هم ریخته است. شدت گاز اشک آور به قدری است که ورود به داخل برخی از طبقات ساختمان ها غیرممکن است. آثار به جای مانده از حمله آشوبگران به دانشگاه تربیت معلم، شباهت بسیار نزدیکی به آثاری دارد که مزدوران گارد دانشگاه در حمله خود در خرداد ۵۷ به خوابگاه دانشجویان دانشگاه تهران، به جای گذاشتند. آری، عده ای چماقدار می خواهند با سرکوب دانشجویان انقلابی، سکوت و ظلمت را بر دانشگاه تحمیل کنند و این در حالی است که در پیشاپیش آنها انجمن های اسلامی راهگشای این سرکوب در محیط دانشگاه شده اند؛ ولی مرتجعین باید بدانند که هرگز نخواهند توانست خروش انقلابی دانشجویان قهرمان را که در سیاه ترین دوران دیکتاتوری از سنگر آزادی دفاع کردند، با چماق و سرکوب خاموش کنند. توطئه های آنان بالاخره در آینده ای نه چندان دور در پیشگاه خلق رسوا خواهد شد.»(۳)

۷۵۲

صرف نظر از فعالیت دانشجویان عضو انجمن های اسلامی دانشجویان و همراهان و مخالفان آنان، در دانشگاه ها، در سطح مسئولان مربوط نیز پیگیری و برنامه ریزی حرکت کنونی تا حذف دفاتر گروه ها، ادامه دارد.

صبح امروز دکتر حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب که در سمینار مقدماتی بررسی مسائل مربوط به امنیت و دفاع کشور شرکت کرده بود، در گفت وگوی کوتاهی با خبرنگار خبرگزاری پارس، درباره وضع دانشگاه ها و آخرین تصمیمات شورای انقلاب گفت: «علی الاصول تصمیم شورای انقلاب که به تصویب و تأیید امام هم رسیده است و در اعلامیه شورای انقلاب آمده، و هر سه قسمت مسئله مربوط به قطع فعالیت گروه ها، جمع کردن دفاتر یا مراکز عملیات و گروه های هنری و کتابخانه های آنان باید جمع شود؛ ولی برای انجام این کار باید از امروز فعالیت عادی در دانشکده ها و مدارس عالی کشور شروع شود و

ص: ۱۲۳۹

۱- مأخذ ۱۴۰، ص۳.

۲- مأخذ ۱۴۲، ص۳.

۳- روزنامه "مجاهد" (نشریه "مجاهدین خلق ایران") شماره ۴۵، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۲.

دانشکده ها باز باشند؛ زیرا مقاومت در مقابل این برنامه، قابل توجیه نیست و مخالف بیانیه شورای انقلاب است. چنانچه این مقاومت ها ادامه داشته باشند، ما باید مقاومت ها را کنار بزنیم و در واقع سه روز هم نباید صبر کنیم. هر چه زودتر باید اشغال ها از میان برداشته شود تا این که مقدمات به مرحله عمل درآمدن اعلامیه شورای انقلاب فراهم شود. دانشکده ها را باید از حالت اشغال درآورد و اگر این اشغال امروز برطرف نشود، همان برنامه هایی را که سه روز دیگر قرار است انجام گیرد امروز انجام خواهیم داد.»(۱)

در ساعت ۱۰ امروز نیز سرپرستان دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی تهران، با حضور وزیر علوم جلسه ای تشکیل دادند که تا ساعت ۱۵ طول کشید. در بخشی از این جلسه، بنی صدر نیز حضور داشت. دکتر حبیبی وزیر فرهنگ و آموزش عالی و سخنگوی شورای انقلاب، در مورد مسائل مطرح شده در جسله گفت:

از نکات اساسی که در این جلسه مورد بررسی قرار گرفت این بود که کلیه سرپرستان معتقد بودند که در هر حال، دگرگونی بنیادی نظام آموزشی و نحوه اداره دانشگاه، مورد قبول همه بود و بر آن تأکید داشتند و حتی اظهار تأسف می کردند که این امر کم و بیش به تعویق افتاده است. نکته دوم که مورد توجه همه بود و اصرار داشتند که یادآوری شود، این بود که این مسئله نباید به معنی تهدید آزادی های اساسی باشد و این نکته هم در واقع توسط رئیس جمهوری تذکر داده شد که آنچه که مسئله است، منع فعالیت های سیاسی در دانشگاه نیست، بلکه این امر، اظهار مخالفت و عدم رضایت از حاکمیت گروه ها بر سیستم اداری دانشگاه یا در مجموعه محوطه دانشگاه است؛ که حاکمیت گروه ها غیر از فعالیت سیاسی است، و این در اطلاعیه دوم شورای انقلاب هم آمده است.

مسئله دیگری که طرح شد این بود که آیا تا ۱۵ خرداد کلیه امتحانات می توانند انجام شود یا نه. در این زمینه روشن است که نیم سالی که اکنون می خواهد شروع شود، طبیعی است که تا ۱۵ خرداد به نتیجه نخواهد رسید؛ اما نیم سالی که به موقع شروع شده است یا کمی از موقع گذشته بوده است، کم وبیش می تواند در این تاریخ به پایان برسد و نحوه اجرای آن هم به عهده سرپرستان است. نکته دیگر این بود که مبادا نیروهای انتظامی دخالت بی مورد و بی موقع و بدون دلیل بکنند، و اصولاً ـ روشن بود و حتی در اعلامیه شورای انقلاب هم هست که فقط حضور کمیته ها در خارج از محوطه دانشگاه و مؤسسات آموزش عالی، تنها برای تأمین و حفظ امنیت است، و خصوصاً این نکته که ما گفته ایم که فعلاً مردم از تجمع خودداری کنند، برای این که معلوم بشود چه کسانی هستند که اخلال می کنند یا مزاحمت فراهم می کنند.»(۲)

شب هنگام نیز شورای انقلاب با حضور بنی صدر تشکیل جلسه داد. دکتر حبیبی سخنگوی شورای انقلاب، در پایان جلسه، در جمع خبرنگاران درباره تصمیمات شورا گفت:

۱- مأخذ ۹۱، ص۲.

۲- مأخذ ۱۴۲، ص۲.

«در جلسه امشب مسائل مربوط به دانشگاه ها مجدداً طرح شد و چند نکته اساسی تأکید شد: اول این که آنچه که اهمیت دارد و اصل است، تغییر بنیادی نظام آموزشی، محتوای برنامه ها و اصولاً جهت گیری نظام آموزشی است؛ چون نظام گذشته ملهم از استعمار و تربیت کننده یک نیروی انسانی مصرف کننده و تشویق کننده مصرف است؛ در صورتی که نیروی انسانی که ما به عنوان کارشناس می خواهیم، نیرویی باید باشد که در ساختمان اجتماعی به صورت انقلابی شرکت کند. مسئله دیگر این است که در این شرایط بحرانی لازم است که تشنجی نباشد و محیط تفاهم ایجاد شود. بر این اساس، شورای انقلاب اصرار دارد که تصمیمی را که گرفته است به مرحله اجرا درآید و بنابراین ما امیدواریم که روز سه شنبه صبح، تمامی مطالبی که در این زمینه پیش بینی شده است به مرحله اجرا درآید.» حبیبی در پاسخ این سؤال که اگر این طور نشود شورای انقلاب چه خواهد کرد، گفت: «اگر این طور نشود، همان پیش بینی که در اعلامیه دوم شورای انقلاب شده به مرحله اجرا در خواهد آمد.»((۱)

صادق قطب زاده وزیر امور خارجه نیز در پایان جلسه شورای انقلاب به خبرنگاران گفت: «در جلسه امشب نقطه نظر تمام اعضای شورا بالاتفاق این است که نظام آموزشی ما باید تغییر بنیادی کند. در هدف، هیچ گونه تردیدی نیست و مسئله تغییر نظام آموزشی مسئله ای بوده است که ما از چند ماه قبل مرتب در نظرمان بوده و چیز تازه ای نیست و ما هم به ضرورتش آگاهیم؛ ولی مسئله فقط در وقت آن است که شورای انقلاب تصمیمش را در جلسه قبل گرفته و اعلام کرده که باید وقت آن بعد از تعطیلات دانشگاه باشد؛ ولی حالا هم همه باید سعی کنیم که از تشنج دوری بجوییم و نیروهایی که معتقدند که می خواهند علیه امپریالیزم عمل کنند، اطاعتشان از امر شورای انقلاب یک ضرورت تاریخی است.»(۲)

۷۵۳

امروز ستاد مرکزی کمیته های انقلاب اسلامی درباره تخلیه دانشگاه ها از دفاتر گروه های سیاسی اطلاعیه ای صادر کرد. در این اطلاعیه با تأکید بر بیطرفی افراد کمیته ها در این جابه جایی، به نکاتی چند اشاره شده و ضمن آن از مردم درخواست شده است که از تجمع در حوالی مؤسسات آموزشی عالی و نیز ایجاد درگیری خودداری کنند.(۳) در این اطلاعیه آمده است:

ص: ۱۲۴۱

۱- مأخذ ۱۴۲، ص۲.

۲- مأخذ ۱۴۱، ص۲.

۳- مأخذ ۱۴۲، ص۱.

«در تعقیب ارجاع مسئولیت برقراری نظم در مؤسسات آموزش عالی از طرف شورای انقلاب به کمیته مرکزی انقلاب اسلامی، و حفاظت از دانشگاه ها و نمایندگان گروه ها و حفظ اسناد و مدارک طرفین ذی ربط در جریان جابه جایی وسایل کار دفاتر مربوطه، تذکر این نکات ضروری به نظر می رسد:

۱. از کلیه دانشجویان عزیز خواسته می شود تا پایان روز دوشنبه اول اردیبهشت ماه ۵۹، از ورود به دانشگاه خودداری نمایند تا ستاد مرکزی بتواند با همکاری نمایندگان گروه ها و مسئولین دانشگاه ها، برنامه تخلیه دانشگاه از دفاتر گروه ها و انتقال به محل های دیگر را به بهترین نحو اجرا نماید.

۲. از کارمندان و استادان دانشگا ه ها تقاضا می شود جهت هماهنگی در این امر، کارت یا مجوز شناسایی خود را برای ارائه همراه داشته باشند.

۳. کمیته مرکزی انقلاب اسلامی بدون وابستگی به هیچ یک از گروه ها، کلیه رفت و آمدها را زیر نظر خواهد داشت و از خروج هر نوع وسیله ای که متعلق به هر گروهی باشد جلوگیری خواهد کرد تا مالک آن شناخته شود.

۴. مطابق فرمان شورای انقلاب، هر یک از گروه ها برای جمع آوری وسایل دفاتر خود پنج نماینده را به سرپرست دانشکده مربوطه معرفی نمایند تا وسایل موجود با حضور آنان و مسئولان دانشکده نگاهداری شود که پس از بررسی، آنچه متعلق به دانشگاه است به سرپرست مربوطه تحویل و آنچه متعلق به دانشجویان است خارج گردد.»(۱)

۷۵۴

در اوضاع کنونی، گروه های متنوع و مختلفی وجود دارند که هر کدام به عللی، با گروه های درگیر در دانشگاه ها همراه نیستند، اما در جبهه مقابل آنان نیز قرار ندارند. نمونه هایی از مواضع این گروه ها که امروز اعلام شده است، در این جا ذکر می شود:

دبیرخانه حزب ملت ایران امروز اعلام کرد دگرگونی نظام آموزشی به حرکت های ضددانشجویی نیاز ندارد. در اعلامیه این حزب که در "آرمان ملت"، ارگان حزب مزبور، نیز درج شد آمده است: دگرگونی نظام آموزش عالی نمی تواند از دگرگونی هایی که باید در نظام اداری، بر پایه نیازهای اجتماعی و اقتصادی جامعه انقلابی پدید آید، جدا باشد، و باید به وسیله دارندگان تخصص و با نظرخواهی از پژوهشگران، اساتید و دانشجویان، انجام گیرد. هنوز زمزمه هایی به گوش می رسد که از توطئه ای بزرگ تر یعنی تعطیلی مراکز آموزش عالی برای مدت دراز، حکایت می کند و اگر چنین زشتکاری انجام شود، بی شک دوران سازندگی انقلاب اسلامی ملت ایران را با خطری جدی روبه رو خواهد کرد(۲)

گروه جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران، جاما (گروه دکتر کاظم سامی) با این که در بسیاری موارد با رفتار و مواضع سازمان مجاهدین خلق، مرزبندی دارد، در مواردی نیز (از

۱- مأخذ ۱۴۲، ص۲.

۲- "آرمان ملت" (ارگان حزب ملت ایران)، ۲/۲/۱۳۵۹، ص۶.

جمله انتخابات) سابقه ائتلاف با سازمان مزبور را دارد. در وضعیت کنونی نیز جاما هرچند در کنار سازمان مجاهدین نیست، در اعلام مواضع درباره مسئله دانشگاه ها، مشابهت هایی با مواضع سازمان نشان می دهد؛ از جمله اطلاعیه ای که دیروز جاما منتشر کرد،(۱) حاکی از این امر است. امروز نیز نامه ای با امضای عده ای از بازپرسان سابق دادسراهای انقلاب اسلامی انتشار یافت که جاما آن را در "مردم ایران"، روزنامه خود، درج کرد. در این نامه آمده است: راستی دانشگاه مگر تافته جدا بافته است و مگر تصفیه آن جدا از سایر نهادها معنی می دهد و چرا امروز و درست چند روز قبل از مرحله دوم انتخابات به فکر تصفیه افتاده اید؟ مطمئن باشید اقدامات و حرکات چند روزه اخیر دانشگاه ها، هر چند ظاهراً توسط عده ای دانشجو انجام می شود، ولی سلسله گردان واقعی کلیه این برنامه، کسی جز ساواک و سیا نیست و در حالی که زبده ترین عناصر ساواک از زندان ها آزاد می شوند. تردید به خود راه ندهید که این اعمال از زنجیره شگردهای دشمن قسم خورده است.(۲)

حزب رنجبران، گروه مائوئیستی سه جهانی، اعلامیه ای درباره حوادث اخیر دانشگاه ها منتشر کرد که در شماره امروز روزنامه "رنجبر" ارگان این حزب، درج شد. گفتنی است که حزب مزبور در جناح بندی کنونی حاکمیت، برعکس حزب توده، از جریان بنی صدر حمایت می کند و با آن به نحوی مرتبط است. در اعلامیه مزبور آمده است: در ۴۸ ساعت اخیر به دنبال انتشار اعلامیه شورای انقلاب، موج خشونت و درگیری ها در برخی از دانشگاه ها به راه افتاده است و عناصر و دستجات غیرمسئول با ایجاد درگیری و تبدیل برخی دانشگاه ها به صحنه جنگ و زد و خورد، بار دیگر به رغم ادعاهای خود، خلاف دستور و رهنمود شورای انقلاب و رهبران جمهوری اسلامی، در جهت بی نظمی و هرج و مرج به میدان آمدند. تصمیم شورای انقلاب مبنی بر تعطیل کردن ستادهای عملیاتی گروه های چپ نما و مسلمان نما و عوامل حزب توده به دنبال یک سال فعالیت منفی این گروه ها در مراکز دانشگاهی اتخاذ شده است(۳)

کانون دانش آموزان ایران که یک گروه دانش آموزی وابسته به حزب توده است، امروز بیانیه ای درباره حوادث اخیر دانشگاه ها انتشار داد که در نشریه آذرخش نو، ارگان این کانون نیز درج شد. در این بیانیه آمده است: ما معتقدیم که مدارس و دانشگاه ها مکان هایی هستند که باید جوانان و نوجوانان در آن از آزادی های صنفی و سیاسی برخوردار باشند. البته این به آن معنا نیست که برای گروهک های ضدانقلابی که گاه با ماسک چپ افراطی و راست انحصار طلب ظاهر شده و با توهین به امام و دستاوردهای انقلاب، در مدارس و دانشگاه ها جنجال و آشوب می آفرینند آزادی عمل قائلیم. ما در حالی که با طرح بسته شدن

۱- گزارش آن در روزشمار ۳۰/۱/۱۳۵۹ آمده است. ص ۱۱۸۰

۲- - "مردم ایران" ارگان جنبش انقلابی مردم ایران (جاما) - شماره ۵۸، ۷/۲/۱۳۵۹، ص ۳.

۳- "رنجبر" (ارگان حزب رنجبران ایران)، شماره ۴۳، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

دفاتر سیاسی دانش آموزی و دانشجویی مخالفیم، اما برای جلوگیری از آشوب و نفاق افکنی و برادرکشی در مدارس و دانشگاه ها، دفاتر کانون در مدارس را تعطیل می کنیم.(۱)

۷۵۵

دو سازمان مجاهدین خلق و چریک های فدایی خلق که تاکنون رفتار و مواضع یکسان در قبال مسائل اخیر دانشگاه ها داشته اند، در پایان امروز، در برخورد با حوادث و سختی آن، به دو رفتار جداگانه کشیده شدند. سازمان مجاهدین خلق که در طول روز با انتشار چندین اعلامیه و نیز با انتشار گزارش های جهت دار، از گروه های سرسخت و درگیر در مسئله اخیر محسوب می شد، شب هنگام با شروطی اعلام کرد دفاتر خود را تخلیه خواهد نمود؛ اما سازمان چریک ها همچنان تسلیم ناپذیر نشان داد و قضیه را به روزهای بعد کشاند. در این جا نمونه هایی از مواضع سازمان مجاهدین طی امروز تا شب هنگام، و سپس نمونه هایی از مواضع سازمان چریک های فدایی خلق ذکر می شود.

در اعلامیه ای که امروز با امضای انجمن دانشجویان مسلمان لندن منتشر و سپس در نشریه مجاهد درج شد، آمده است: «اکنون که مبارزات ضدامپریالیستی خلق قهرمان ما علیه امپریالیسم جهانی به سرکردگی شیطان بزرگ امریکا، در مرحله بسیار حساس و بحرانی قرار گرفته، هرگونه حرکتی که باعث انحراف مبارزه گردد، در خدمت امپریالیسم امریکا می باشد. ... ارتجاع که با کوتاه نظری خاص خود، همواره از حرکت انقلابی می هراسد و مرگ خود را نزدیک تر می بیند، این بار برای درهم کوبیدن نیروهای انقلابی، انجمن های دانشجویی را هدف قرار داد. یورش به دفاتر دانشجویی و کتابخانه دانشجویان و ضرب و جرح بهترین فرزندان انقلاب، آبی است که به آسیاب خصم ریخته می شود و امریکای جنایتکار را در پیاده کردن طرح های ضدمردمی اش یاری می دهد. انجمن دانشجویان مسلمان لندن ضمن محکوم کردن این عمل ارتجاعی و انحصار طلبانه، خواستار ادامه فعالیت آزادانه دانشجویان می باشد.»(۲)

در سرمقاله شماره امروز نشریه مجاهد که با عنوان "سرنوشت آزادی" درج شد، آمده است: «دانشگاه چه در سال های قبل از انقلاب و چه در جریان انقلاب و بعد از آن، پیوسته سنگر مقدم آزادی بوده است. لزومی ندارد که مبارزات خونین دانشگاه از ۱۶ آذر تا ۱۳ آبان و تا همین دیروز را که چماقداران در آن می زدند و می سوزاندند و می بردند را یادآور شویم. کما این که احتیاجی نیست بگوییم که قدرتمندان کنونی تا چه پایه قدرت خود را مرهون خون دانشجویان قهرمان ما هستند، و لابد کسی فراموش نکرده است که همه اقشار و نیروهای ضدشاه وقتی که هیچ پناهگاهی نبود، به دانشگاه رو می کردند؛ من جمله تحصن روحانیون در مسجد دانشگاه را در آخرین روزهای دوران شاه به یاد داریم. ... اکنون چه شد که دوباره دانشگاه ها "لانه فساد" نامیده می شوند؟ آیا فی الواقع چنان که ادعا می شود، هدف،

۱- "آذرخش نو" (ارگان کانون دانش آموزی ایران)، شماره ۷، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۱۱.

۲- روزنامه "مجاهد" (نشریه "مجاهدین خلق ایران")، شماره ۴۹، ۶/۲/۱۳۵۹، ص۱۲.

یک پاکسازی انقلابی و انقلاب فرهنگی است؟ مشکل بتوان چنین چیزی را باور کرد، در حالی که صحنه سیاسی ما هنوز از ساواک و سیا پاک نشده و حتی یک فهرست هم در این باره نداده اند و نمی دهند، در حالی که قراردادها و روابط استعماری هنوز به طور رسمی در جای خود باقی است، و در حالی که ... چگونه می توان از انقلاب فرهنگی دم زد؟ مگر این که آن انقلاب فرهنگی نیز چیزی باشد نظیر همان مانورهای قدرت طلبانه به اصطلاح ضدامپریالیستی! بعضی احزاب که آن قدر توخالی است که چه در قطع نفت و چه در بلوکه کردن ذخایر ارزی و چه در قطع رابطه، خود امپریالیسم پیشقدم می شود.»(۱)

در اطلاعیه ای که سازمان مزبور منتشر کرد و در کیهان امروز درج شد، چنین آمده است: «در شرایط قطع رابطه با امپریالیسم امریکا و درگیری های مرزی عراق و ایران که طبعاً تفرقه انگیزان تلاش می کنند تا به رغم پیام وحدت امام خمینی، اقشار مختلف کشور را به جان هم انداخته و از اختلافات آنها سوء استفاده نمایند، تعطیل مراکز آموزشی را تحت هیچ بهانه ای خصوصاً در آستانه دومین مرحله انتخابات مجلس شورای ملی، به صلاح کشور نمی دانیم؛ بنابراین تردیدی نیست که به پا کردن آشوب و هرج و مرج و جنجال در محیط های آموزشی، نهایتاً آب به آسیاب دشمن (یعنی امپریالیست ها) می ریزند و با روح پیام امام خمینی مبنی بر استوار گردیدن نهادهای قانونی کشور در سال جدید نیز متناقض است.»(۲)

از مهم ترین مواردی که سازمان مجاهدین خلق در روبه رویی با آن همیشه مجبور است از پاسخ صریح طفره برود و با تعدادی شعار و ذکر سابقه انقلابی، مسیر گفت وگو را تغییر دهد، موضوع مسلح بودن سازمان است؛ سازمانی که مدعی است می خواهد در ذیل نظام، آن هم در سطوح رهبری حرکت های کلان نظام، به فعالیت سیاسی قانونی بپردازد. آخرین پاسخ سازمان به مسئله مزبور این بوده است که دفاتر سازمان (و نه خود سازمان) مسلح نیست و بازرسان رسمی رئیس جمهوری و ... می توانند از آن بازدید کنند. با توجه به اوضاع کنونی به ویژه حوادث دانشگاه تربیت معلم و کشف کلاشینکف از اتاق های گرو ه ها - که روزنامه جمهوری اسلامی نیز به خوبی در تبلیغات از آن استفاده کرد - این سازمان امروز دوبار در دو اطلاعیه به موضوع یاد شده پرداخت: یک بار در مشهد به وسیله شاخه خراسان سازمان و یک بار در تهران و برای سطح سراسر کشور. این سازمان با صدور اعلامیه ای، در تهران(۳) ضمن غیرمسلح اعلام کردن دفاتر خود، از مسئولان خواست از نزدیک، دفاتر آنان را مورد بازدید قرار دهند. در این اطلاعیه که در روزنامه بامداد نیز درج شد آمده است: «به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران. مجاهدین خلق ایران بدین وسیله احتمال وقوع برخی اقدامات هرج و مرج طلبانه مسلح را به اطلاع مقامات انتظامی مسئول می رسانند. پاره ای گزارش ها،

۱- مأخذ ۱۸۴، ص ۱و۲.

۲- مأخذ ۹۱، ص ۱۲.

۳- در ضمیمه سوم گزارش ۷۵۰ به اعلامیه مشهد سازمان اشاره شده است. ص ۱۲۵۴

چه از تهران و چه از شهرستان ها حاکی از این است که دست های توطئه گر قصد آن دارند که با این قبیل حرکات، فضای سیاسی را آلوده نموده و جوّ تشنج و خشونت را دامن بزنند. نکته مهم تر این است که می خواهند طی این گونه اعمال، من جمله مجاهدین یا هواداران ما را مقصر و مسبب معرفی نموده و آن گاه تهاجمات بعدی خود را موجه نشان بدهند.» در قسمتی دیگر از این اعلامیه آمده است: «بار دیگر بر غیرمسلح بودن تمام دفاترمان در سراسر کشور تأکید نموده و مقامات مسئول را همچنان به هرگونه تحقیق و بازدید، مُجاز می دانیم؛ بنابراین امیدواریم که مقامات مسئول به ویژه مسئولان انتظامی کشور، هشدار حاضر را به منظور خنثی نمودن هرگونه تشنج و درگیری و خونریزی جدی تلقی کنند و همین جا از رادیو و تلویزیون نیز تقاضا می کنیم تا چنانچه خواستار آرامش و عقیم ماندن توطئه ها است، به قرائت اعلامیه حاضر در اولین فرصت مبادرت ورزد. ۳۱/۱/۱۳۵۹، مجاهدین خلق ایران»(۱)

سرانجام، شب هنگام، سازمان اطلاعیه ای با امضای شاخه دانشجویی خود صادر کرد و بالاخره تصمیم گرفت خود را از معرکه ای که پیش بینی می کرد فردا از موضع شدیداً ضعیف در آن قرار بگیرد، خلاص کند. متن اطلاعیه که در روزنامه بامداد نیز درج شد، به این شرح است: «به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران. انجمن های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی با تأکید بر حقوق قانونی، صنفی و سیاسی خود، برحسب اعلامیه مورخ ۳۰/۱/۵۹ شورای انقلاب، به منظور ممانعت از هرگونه توطئه، مراکز خود را ترک می کنند. بدیهی است که ما پس از حضور در دانشگاه ها و کلاس های خود از روز سه شنبه مورخ ۲/۱/۵۹، کلیه مشکلات مربوط به فعالیت های صنفی و سیاسی حقه خود را با مقامات مسئول در میان خواهیم گذاشت. ضمناً در همین جا متذکر می گردیم برحسب شواهد و قرائنی که امروز در یکی از مدارس عالی تهران به دست آمد، معلوم شده است که عده ای عناصر توطئه گر در صدد ایجاد انفجارات و یا تیراندازی هایی به منظور صحنه سازی و سوء استفاده علیه ما هستند؛ بنابراین انجمن های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی، در سراسر کشور، بدین وسیله به اطلاع عموم مردم ایران و همچنین مقامات مسئول می رسانند که در آینده نیز همچون گذشته، ما در این گونه صحنه سازی ها مطلقاً مسئولیتی نداشته و پیشاپیش، آنها را محکوم می کنیم؛ به خصوص در رابطه با راهپیمایی فردای انجمن های اسلامی، هیچ یک از ما در مراکز خود نبوده و این مراکز مطلقاً تعطیل خواهد بود. دلیل این مطلب خنثی نمودن هرگونه صحنه سازی و توطئه ای است که بخواهد از جانب مراکز یا افراد ما وانمود شود؛ زیرا بر اساس بعضی اطلاعات، توطئه گران ممکن است قصد ایجاد اخلال هایی به نام ما را داشته باشند که باز هم پیشاپیش آن را محکوم می کنیم.»(۲)

اما اقدام نهایی سازمان مجاهدین را زوج دائمی آن تکرار نکرد. سازمان چریک های فدایی

۱- مأخذ ۱۴۲، ص۳.

۲- مأخذ ۱۴۲، ص۱ و ۳.

خلق طی اطلاعیه ای که امروز منتشر کرد، نظر نهایی خود را مبنی بر ادامه مقاومت قاطعانه و حفظ دفاتر خود در دانشگا ه ها، اعلام کرد.(۱) در این اطلاعیه که در نشریه کار، ارگان سازمان مزبور درج شده، چنین آمده است: «دانشگاه ها و دیگر مراکز آموزشی، مورد تهاجم سراسری و سازمان یافته حزب جمهوری اسلامی، شورای انقلاب و شخص رئیس جمهور قرار گرفته است. طراحان این تهاجم، اقدامات سرکوبگرانه خود را زیر پوشش انقلاب فرهنگی و دفاع از اسلام به اجرا گذاشته اند. آنها با چنین پوششی به دفاتر و مراکز فعالیت های سیاسی و صنفی دانشجویان یورش برده اند و درصددند مانع فعالیت های سیاسی و صنفی دانشجویان شوند و اختناق را دوباره در دانشگاه ها و مدارس عالی حاکم سازند. ... ما بار دیگر تأکید می کنیم که این یورش ها در برابر مقاومت یکپارچه دانشجویان و دانشگاهیان، معلمان و دانش آموزان، که از حمایت نیروهای انقلابی و مردم آگاه برخوردار است، با شکست روبه رو خواهد شد و ثمره ای جز شکست و رسوایی بیش تر برای طراحان آن به بار نخواهد آورد. ... یکشنبه ۳۱/۱/۱۳۵۹، سازمان چریک های فدایی خلق(۲)

سازمان چریک های فدایی خلق امروز همچنین بیانیه ای با عنوان "نقش تحریک آمیز حزب جمهوری اسلامی را در حوادث خرم آباد افشا می کنیم" صادر کرد. در این بیانیه که با امضای شاخه لرستان این سازمان انتشار یافت، سازمان مزبور حوادث اخیر خرم آباد، را با حوادث اخیر دانشگاه ها مرتبط دانست و در آن جا نیز لبه تیز حمله خود را تحت عنوان حزب جمهوری اسلامی، در واقع به جناح خط امام در حاکمیت حواله کرد. در این بیانیه آمده است:

«حوادثی که ظرف چند روز اخیر در شهر خرم آباد اتفاق افتاده است، بدون ارتباط با حوادث مشابه آن در سراسر کشور و از جمله تشنجات موجود در دانشگا ه ها نیست. ... در اوضاع و احوالی که توده ها برای رسیدن به خواست های خود به حرکت درآمدند و دیگر حاضر نیستند وعده های پوچ و توخالی رژیم را باور کنند، در شرایطی که مبارزه توده های ستمدیده علیه امپریالیسم و مزدوران داخلی اش و علیه سیستم سرمایه داری گسترش می یابد، سرمایه داران نیز بر دامنه کوشش های ضدانقلابی خود افزوده اند و همه محافل و ارگان های ارتجاعی را در این راه به خدمت گرفته اند. حزب جمهوری اسلامی یکی از ارگان هایی است که در این کار به خدمت سرمایه داران درآمده است. این حزب سیاست سرکوب توده ها و تجاوز به حقوق و آزادی های مردم را در سراسر ایران سازمان می دهد.

۱- البته با توجه به ایدئولوژی آشکارا غیرمذهبی و الحادی سازمان چریک های فدایی خلق، این سازمان از امکانات توده ای درون اجتماعی بسیار محدودی برخوردار است؛ از این رو طبعاً برای این سازمان، از دست دادن پایگاه دانشگاه بسیار خسارت بارتر از سازمان مجاهدین می باشد و این نیز از انگیزه های این مقاومت است.

۲- هفته نامه "کار" (ارگان سازمان چریک های فدایی خلق) شماره ۵۵، ۳/۲/۱۳۵۹ ص۵.

اعضای این حزب در گوشه و کنار میهن ما کاری جز ایجاد ترور و اختناق و ایجاد تفرقه در میان مردم ندارند و سیاست ارتجاعی حزب را به سود سرمایه داران به پیش می برند.»(۱)

۷۵۶

روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی، در شماره امروز خود مطالب متنوع و متعددی در قالب اطلاعیه ها و بیانیه ها، اخبار، تحلیل ها و مصاحبه ها ارائه کرده است. که در حمایت از "انقلاب فرهنگی" جهت داده شده است. این مطالب بخش عمده مندرجات امروز روزنامه را به خود اختصاص داده است. ضمن این مطالب، تأکیداتی چون «یکی از پایگاه های مهم امریکا را نظام آموزشی غرب حاکم بر دانشگاه ها می دانیم» یا « ادامه تحصیل در دانشگاه های امریکایی را (حتی برای یک روز) خیانت به ملت می دانیم»، فراوان به چشم می خورد. سرمقاله این شماره روزنامه با عنوان "ضرورت انقلاب فرهنگی" بسیار مفصل است و ادامه آن از صفحه اول، تقریباً سه چهارم صفحه دوم روزنامه را به خود اختصاص داده است. این سرمقاله مفصل با این نتیجه گیری تمام می شود: «آری، چنین است که انقلاب فرهنگی با ایجاد تغییرات بنیادین در داخل مراکز آموزش عالی، ضرورت اجتناب ناپذیر خود را فریاد می زند و بی شک اگر چنانچه انقلاب فرهنگی آغاز نگردد و به پیروزی نرسد، انقلاب ایران به پیروزی نخواهد رسید.»(۲)

روزنامه جمهوری اسلامی همچنین در قسمتی از مقاله نسبتاً مفصل "چه کسانی و چرا با انقلاب فرهنگی مخالفند،" ذیل عنوان "چرا دانشگاه ها ستاد شدند" نوشت:

«پس از پیروزی انقلاب یعنی زمانی که گروهک های سیاسی، یکی پس از دیگری اظهار وجود کردند و درصدد برآمدند تا آن که به خیال خود، از آشفته بازار سیاست بهره ای نیز نصیب آنها شود، ابتدا ساختمان هایی را که از رژیم سابق به جا مانده بود به ستاد عملیاتی خود تبدیل کردند و بر بالای آن، برج دیده بانی و تیربار کار گذاشتند. با توجه به جوّ موجود و پس از افتضاح آیندگان(۳) و جبهه دمکراتیک ملی به سرکردگی متین دفتری، گروه های مسلح تاکتیک جدیدی را در پیش گرفتند و ستادهای خود را به داخل دانشگاه ها منتقل کردند. این عمل چند خاصیت دارد که به تر تیب آنها را می شمریم:

۱. استفاده از وسایل و امکانات دانشگاهی (برای تنظیم اعلامیه و بیانیه و پخش آنها) ...

۲. ایجاد ستادهای عملیاتی: پس از آن که این گروهک ها دریافتند که در میان امت اسلامی جایی ندارند، به این نتیجه رسیدند که بایستی برای ادامه حیات سیاسی خود راهی

۱- سند شماره ۲۲۲۹۱ (مجموعه اسناد) مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: بیانیه سازمان چریک های فدایی خلق شاخه لرستان، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۲- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، صفحات مختلف ۱ تا ۱۲.

۳- منظور "روزنامه آیندگان" است که در حمایت از گروه های مخالف نظام بسیار کوشا بود و عملاً به عنوان یک ارگان برای جبهه ای از گروه های کمونیستی و نیز مجاهدین خلق رفتار می کرد. حرکات روزنامه که حتی در سطح تحملِ آن روزها، خارج از ظرفیت جامعه و نظام محسوب می شد، انتشار آن را با اخلال مواجه کرد و نهایتاً با پیغام امروز که مشی مشابهی را دنبال می کرد، کارش به تعطیلی کامل انجامید.

را برگزینند که متضمن خرج کم تری باشد. در این رابطه اگر دفاتر خود را به دانشگاه ها منتقل کنند می توانند از ساختمان های دانشگاهی بدون پرداخت هیچ گونه وجهی استفاده کنند. به علاوه بدین ترتیب با جذب دانشجویان جدید، عضوگیری کرده و در ضمن، کادر مورد نظر خود را تأمین خواهند کرد.

۳. شوراهای دانشجویی: ظرف روزهای گذشته بعضی گروه های مخالف جمهوری اسلامی اعلام کرده اند که ... هر تحولی بایستی از طریق شوراهای دانشجویی انجام شود. ... بد نیست بدانید در اکثریت قریب به اتفاق دانشگاه ها و مدارس عالی کشور، گروه های چپ و مخالفین جمهوری اسلامی در فرصتی که دانشجویان معتقد به خط امام در نهادهای انقلابی و به خصوص جهاد سازندگی به کار خود ادامه می دهند، با مطرح کردن شعار شوراها و رأی گیری، نتیجه دلخواه را به دست آورده اند... و در مجموع بیش از ۵۰ درصد آرای دانشجویی را به خود اختصاص می دهند. ...

۴. مرکز شبکه ارتباطی با شهرستان ها: گروه های مخالف جمهوری اسلامی از دانشگاه ها به عنوان مرکز شبکه ارتباطی با شهرستان ها استفاده می کنند. حتی در بسیاری از دانشگاه ها و مدارس آموزش عالی، دانشجویان این گونه گروه ها وظیفه دارند با مدارس زیر پوشش خود تماس بگیرند و به آنها خوراک تبلیغاتی از جمله پوستر، مقاله، روزنامه، مطلب برای بحث، و حتی نمایش فیلم و اسلاید و تشکیل گروه های کوهنوردی ارائه دهند. در یک تقسیم بندی سازمان یافته، هر دانشکده مسئولیت یک یا چند شهرستان را به عهده می گیرد.

۵. سوءاستفاده از مصونیت دانشگاهی: دانشگاه به عنوان یک مرکز مبارزه و سنگر آزادی شناخته شده است و حقاً هم بایستی چنین باشد؛ اما فعالیت های گروه های چپ و عمدتاً مجاهدین، زیر پوشش مصونیت دانشگاهی فعالیت های خود را سازمان دهی می کنند. ...

۶. شعار برای بازبودن دانشگاه ها به منظور ادامه فعالیت های سیاسی: قبلاً گفتیم که مراکز ستاد گروه های مخالف جمهوری اسلامی چه نقشی دارند؛ اما بد نیست اضافه کنیم دانشجویان طرفدار این قبیل گروه ها حتی در ساعات درس هم در مراکز ستاد خود مشغول فعالیتند. لابد می خواهند با کلاشینکف های روسی، از دانشگاه تربیت معلم قلب امپریالیست ها را نشانه گیری کنند![(۱)]

روزنامه مزبور در شماره امروز خود، مصاحبه های مختلفی را که خبرنگاران سرویس سیاسی این روزنامه به طور اختصاصی درباره انقلاب فرهنگی تهیه کرده اند، درج کرده و از جمله چنین نوشته است:

در پی آغاز انقلاب فرهنگی در دانشگاه های کشور، خبرنگار سرویس سیاسی ما با تنی چند از اعضای شورای انقلاب و نمایندگان مجلس شورای اسلامی تماس گرفت. آقای سحابی مسئول سازمان برنامه و نماینده مجلس شورای اسلامی، درباره جریانات دانشگاه ها و

۱- همان، ص۶.

انقلاب فرهنگی گفت: «هر تغییر و هر برنامه ای بایستی با نظر دولت و مقامات مسئول انجام شود. در این که نظام آموزشی باید تغییر کند حرفی نیست؛ اما این مسائلی که پیش آمده است، اختیارات را از دست دولت خارج می کند و شلوغ می شود. خیلی از حرف های دانشجویان مسلمان حق است اما این شیوه ای که پیش آمده است، باعث می شود طرف های مقابل ساکت ننشینند و زد و خورد پیش بیاید و همین زد و خورد در این اوضاع و احوال بار جدیدی برای دولت و شورا و رئیس جمهور و رهبری ایجاد می کند و در مجموع چیزی عاید نمی شود. حالا طبیعی است که اگر صحنه را دانشجویان مسلمان خالی کنند، آنها جلو می آیند؛ مگر این که دولت وارد بشود و همه این ها را بیرون کند. در حال حاضر وضع بدجوری است.» خبرنگار پرسید: «اگر جریانات شدت بگیرد، ممکن است دولت قبل از ۱۴ خرداد تصمیم به تعطیلی دانشکده ها بگیرد؟» آقای سحابی در پاسخ اظهار داشت که اگر این جریانات شدت بگیرد، دانشگاه ها تعطیل خواهند شد.

دکتر محمدجواد باهنر عضو شورای انقلاب و دست اندرکار مسائل آموزشی نیز درباره دانشگاه ها و انقلاب فرهنگی گفت: «در مورد دانشگاه ها آنچه که نباید فراموش شود، تغییر نظام به طور بنیادی است. ... آنچه که تأخیر در تغییرش حتی برای یک روز دیر است، تغییر نظام آموزشی است و مسئله فعالیت های گروهی سیاسی در دانشگاه ها یک مسئله فرعی است. آنچه که باید خیلی سریع تعقیب شود، برنامه ریزی و تغییر در سیستم و دادن محتوای انقلابی به آموزش است. البته در پیش بینی که شورای انقلاب کرده است، کار برنامه ریزی از ۱۴ خرداد شروع خواهد شد؛ اما به نظر، هرچه زودتر بایستی این کار را تعقیب کرد و روی آن اقدام جدی کرد. به نظر من انقلاب فرهنگی در رأس همه دگرگونی ها و انقلاب ها در کلیه روابط اجتماعی و نهادها و شئون اجتماعی باید قرار بگیرد.»(۱)

۷۵۷

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، اطلاعیه ای درباره انقلاب فرهنگی انتشار داد که امروز در روزنامه های مختلف از جمله جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی درج شد.

در این اطلاعیه آمده است: «انقلاب آموزشی و تغییر سیستم دانشگاه ها و زدودن فرهنگ استعماری و انگل از محیط های فراگیری، خود جزئی از انقلاب عظیم فرهنگی است که با یاری تمامی مردم و رهنمودهای امام امت، می بایست بی اندک تأخیری آغاز گردد و در پی یا همراه با آن، اداره ها، خیابان ها، وسایل ارتباط جمعی و جوّ فرهنگ عمومی به کلی پیراسته گردیده و مناسب با انقلاب شکوهمند اسلامی گردد. سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی بر اساس همین اعتقاد و بر پایه همین حرکت مکتبی بود که قبل از آغاز سال تحصیلی، در اطلاعیه شماره ۳۵ خود، پیشنهاد تعطیلی دانشگاه ها و بسیج دانشجویان برای جهاد سازندگی را نمود. ... اکنون با تأکید دوباره بر ضرورت انقلاب فرهنگی، قاطعانه در

۱- همان، ص۶.

ابعاد گسترده و همه جانبه آن ... فرصت را مناسب دانسته و فریاد آن را که از سر درد و دلسوزی است، حمایت می نماییم.»(۱)

در اطلاعیه مزبور همچنین آمده است: «اکنون نوبت آن رسیده است که اساسی ترین گام یعنی انقلاب فرهنگی را در تکمیل انقلاب سیاسی - نظامی خود همچنان قاطعانه برداریم. تنها با یک انقلاب فرهنگی پیگیر و ریشه ای است که مراحل گذشته و آینده انقلاب را می توان عمیقاً به نتیجه رساند و رسوبات و میراث پلید باقی مانده را نابود کرد. اصولاً انقلاب فرهنگی در اسلام، برخلاف دیگر مکاتب، از ارزشی والا و برتر از دیگر انقلاب ها برخوردار است و به آن پدیده، منشأ دگرگونی ها و اساس استحکام و ارزش انقلاب می نگرد. متأسفانه شورای انقلاب خواستِ خواهران و برادران دانشجوی مسلمان را در نظر نگرفته است و با طرح انحرافی بستن ستادهای گروه های سیاسی در دانشگاه ها، از کنار مسئله بنیادی انقلاب فرهنگی بر همه نهادها گذشته است. امیدواریم با تجدید نظر در این پیشنهاد، به همراهی و همگامی با دانشجویان مسلمان پیرو خط امام در دانشگاه های سراسر کشور، چهارمین جهش بزرگ انقلاب صورت پذیرد و آن آغاز انقلاب فرهنگی اسلامی است. شورای انقلاب می باید از فرصت به دست آمده بهترین استفاده را کرده و با تأیید خواست مشروع و انقلابی دانشجویان، دانشگاه ها را تعطیل و قاطعانه، بر پی ریزی سیستم نوین آموزشی متناسب با انقلاب اسلامی و خواست مردم بپردازد.»(۲)

اعلامیه مزبور با شعار "انقلاب، انقلاب تا رستگاری" پایان یافته است.

۷۵۸

روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران، اطلاعیه ای به مناسبت حوادث اخیر دانشگاه ها انتشار داد و در آن، آشوب مدارس و دبیرستان ها را نیز که به تبع از دانشگاه ها پیش آمده است، محکوم کرد. در این اطلاعیه آمده است: «دشمن که نمی تواند جامعه اسلامی ما را در تحت رهبری امام خمینی از هم بپاشد، سعی دارد محیط دانشگاه ها را به میل خویش به لبنانی جدید مبدل سازد. در زمانی که امت اسلامی ما کمر همّت برای رهایی از سلطه امپریالیسم شرق و غرب بسته است، دشمنان ما برای به آشوب کشیدن جامعه، امید خویش را به معدودی دانشگاهیان جدا از انقلاب اسلامی و مردم دوخته اند. طبق اطلاعات رسیده، دشمنان گوناگون انقلاب سعی دارند محیط آشوب دانشگاه ها را به مدارس و دبیرستان ها بکشانند؛ بنابراین تمام خواهران و برادران مسلمان ما در دانشگاه ها و دبیرستان ها موظفند با هوشیاری و دقت هرچه بیش تر، امکان هرگونه توطئه و دسیسه را در دژهای استوار انقلاب اسلامی، دانشگاه ها و مدارس، از بین ببرند و آخرین امید دشمن را برای ایجاد آشوب در این ارگان ها، مبدل به یأس نمایند(۳)

۱- روزنامه انقلاب اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۳.

۲- مأخذ ۲۰۲، ص۴.

۳- مأخذ ۲۰۵، ص۳، تهران - خبرگزاری پارس.

دانشجویان عضو و هوادار "انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی کشور،" که طرف اصلی مقابل گروه های مستقر در دانشگاه ها هستند و حوادث اخیر در سراسر کشور با ابتکار و پیگیری آنان شکل گرفته است امروز چند اطلاعیه، صادر کردند. دانشجویان مزبور که دارای نوعی مرکزیت شده اند، طی این اطلاعیه ها اهداف اصلی خود را بازگو کردند و مصرانه تأکید نمودند که تعطیلی دانشگاه ها، نباید تنها به هدف تعطیلی دفاتر و ستاد گروه ها، منحصر شود. از جمله از دانشجویان مزبور در شماره امروز روزنامه انقلاب اسلامی یک اطلاعیه به شرح زیر درج شد:

«بسم الله الرّحمن الرّحیم. امت قهرمان ایران! از آن جا که ما در این شرایط حساس، هرگونه درگیری و تشتت و ایجاد هرج و مرج را جز به نفع امریکای جنایتکار و عمال مزدورش نمی دانیم، لذا در پی تصمیم شورای انقلاب جمهوری اسلامی، با بستن دفاتر و تخلیه دانشگاه ها و مدارس عالی در جهت ایجاد فضایی آرام و مسالمت آمیز سعی خواهیم نمود.

برادران و خواهران دانشجو! با حفظ آرامش و متانت انقلابی و اسلامی، دست آنانی را که قصد درگیری دارند باز کرده و آنها را در پیشگاه ملت مسلمان افشا نماییم. ما پس از سپردن مراکز حساس و اموال خلق مستضعفمان به دست مسئولین امور، دانشگاه ها را ترک خواهیم نمود. ما با اعتقاد به این که گروه ها را جز معلولی از نظام پوسیده و طاغوتی حاکم بر دانشگاه ها نمی دانیم و آنها را از خویش تلقی نمی کنیم، همچنان بر این موضع اصولی و اسلامی پا می فشاریم که ایجاد نظامی اسلامی و انقلابی، جز با توقف و انحلال سیستم موجود امکان پذیر نیست و مُصِرّانه خواهان آنیم که تعطیلی دانشگاه های وابسته و امریکایی، تا برپایی دانشگاهی مستقل و اسلامی ادامه یابد. والسلام.

انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی کشور»(۱)-(۲)

* * *

ضمیمه گزارش ۷۳۵: گزارش کیهان درباره ماجرای ستون نظامی در سنندج

برداشت خوش بینانه از روند حوادث که البته ادامه نیافت در اظهارات سرهنگ صدری مشهود است. این موضوع در کیهان امروز نیز که فقط تا حوالی ظهر می تواند خبرها را دریافت و تنظیم کند، کاملاً انعکاس دارد. در گزارشی که در شماره امروز کیهان درج شده است نیز تلاش برای کم اهمیت نشان دادن مواضع، و القای نگاه امیدوارانه به حلّ بی دردسر قضیه ستون مزبور، مشاهده می شود. در این گزارش آمده است:

«واحدهای نظامی مستقر در فرودگاه سنندج، امروز حرکت خود را از جاده کمربندی به طرف سقز آغاز کردند. ... گروه های فعال سیاسی در سنندج با حرکت ارتش موافقت کرده اند و هم اکنون واحدهای ارتش از جاده کمربندی می گذرند و چند فانتوم نیز در آسمان شهر دیده می شود. ... گروه های سیاسی

ص: ۱۲۵۲

۱- ضمیمه دارد؛ ضمیمه گزارش ۷۵۹: "اطلاعیه انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی سراسر کشور" درباره چگونگی شروع و ادامه ماجرا های اخیر دانشگاه ها و نیز چشم انداز آینده. ص۱۲۵۷

۲- مأخذ ۲۰۵،ص۱۶.

شهر با حرکت ستون ارتش مخالف نیستند؛ ولی خواستار حرکت آن از جاده کمربندی می باشند؛ زیرا فکر می کنند که در شهر درگیری به وجود می آیـد. ستاد مشترک ارتش جمهوری اسـلامی ایران نیز در رابطه با حرکت سـتون نظامی از سـنندج اطلاع داد: ساعت ۶:۳۰ بامداد امروز ستون نظامی که در فرودگاه سـنندج در انتظار رسـیدن دستور حرکت بود، از سنندج حرکت کرد و هنوز تا این ساعت (۱۰ صبح) هیچ گونه درگیری از سنندج به ستاد مشترک گزارش نشده است.

عزیزی سخنگوی حزب دمکرات تشکیلات سنندج نیز دیروز (۳۰/۱/۵۹) به کیهان گفت: ما با حرکت ستون مخالف نیستیم؛ ولی پیشنهاد کرده ایم که آنها از جاده کمربندی و زیرنظر گروه های سیاسی به سقز بروند. ... میهمی سرپرست فرمانداری سنندج و معاون استانداری کردستان نیز روز گذشته (۳۰/۱/۵۹) در مورد حرکت ستون ارتش به خبرنگار کیهان گفت: من سعی کردم بین نظامیان و گروه های سیاسی و مردم هماهنگی ایجاد کنـم. گروه هـای سیاسـی نیز از حرکت سـتون جلوگیری نمی کننـد؛ ولی آن طـور که نماینـدگان مردم به من گفتنـد، خـود مردم بـا حرکت آنها مخالفنـد. ... وی همچنین گفت: من بـا داریوش فروهر تمـاس گرفتم و گفتم گروه هـای سیاسـی بـا حرکت سـتون مخالف نیسـتند، و ایشان از من خواستند که به گروه های سیاسی اطلاع دهم که با ارتش همراهی لازم را بکنند.»(۱)

ضمیمه اول گزارش ۷۵۰: نقش سازمان مجاهدین خلق در وقایع بابلسر و گزارش این سازمان از آن

در بابلسـر نیزماننـد دیگر نقاط، سازمان مجاهـدین خلق، طرف اصـلی درگیری است و در واقع به دلیل اسـتفاده از مصونیت "مذهبی بودن"، نقش پیشـتاز و نیز سپر دفاعی گروه های مارکسیستی را برعهـده دارد. این سازمان، هرجا لازم باشـد بر این نقش تأکید می کند؛ اما اگر مخالفان، همین نقش را در افکـار عمـومی مطرح کننـد، بـدون این که آن را به طـور قطعی و جـدی تکـذیب کنـد، طرح آن را مورد انتقـاد شدیـد قرار می دهـد. گزارشـی که در شماره امروز نشریه مجاهد، درباره وقایع بابلسر درج شده است، در کل نشان دهنده نقش یاد شده برای سازمان و نوع برخورد آن با افکار عمومی و مخالفان خویش است؛ اگر چه جزئیات ساختگی که همواره در گزارش های سازمان، به دقت و با مهارت هر چه تمام تر، به نفع سازمان و به ضرر مخالفان تنظیم می شود، در این گزارش نیز وجود دارد. در این گزارش آمده است:

«عناصر راست گرا در ساعت ۷ صبح روز ۲۹ فروردین، به مدرسه عالی "بابلسـر" حمله می کنند. آنها با بلندگو در سـطح شهر اعلام می کنند که ما دانشـکده را تصـرف انقلابی کرده ایم. ... تعداد زیادی از روسـتاییان اطراف به ویژه فریدون کنار و محمودآباد، به جلو دانشکده با مینی بوس و سایر وسایل آورده می شوند. اغلب مسـلح به چماق و داس و سایر وسایل هسـتند. تعدادی از دانشجویان که قصد ورود به دانشگاه را داشته اند، به شـدت مضـروب می شوند. به روسـتاییان گفته اند کمونیست ها دانشـگاه را گرفته اند. ... در اثر برخوردی بین دانشـجویان و عناصـر غیرمسـئول و تحریک شده، تعدادی زخمی می شوند. عناصـر راست گرا که بازوبند بسیج به دست هاشان بسته اند، در داخل ساختمان مرکزی قرار دارند. گفته می شود به تقاضای انجمن اسـلامی بابلسـر، تعـداد بی شـماری مینی بوس از افراد، برای کمک به مهاجمین مـدرسه عالی بابلسـر از بابل آورده می شود. فشار روی دانشـجویان مخالف اشـغال، هر لحظه بیش تر می شود. تعدادی به سـختی مضروب و مجروح شده اند. هنگام غروب، مهاجمین به داخل دانشکـده حمله کرده و تمامی دانشـجویان معترض به اشـغال را از دانشـکده بیرون می اندازنـد. حملات به حـدی وحشـیانه بوده که یکی از عناصـر راست گرا از مردم خـواهش می کنـد بـا خـواهران دینی این طور رفتـار نکنیـد. دانشـجویان که از دانشـگاه اخراج می شونـد، یـک برنـامه راهپیمایی به سـمت شـهر راه می اندازنـد و سـپس دوباره به اطراف دانشـکده مراجعه می کنند. در ساعت ۱۱ شب، به علت جوّ شدیـد تحریـک و امکان خونریزی توسط روسـتاییان تحریک شـده، دانشـجویان، اطراف دانشـکده را ترک می کنند. گفته می شود امام جمعه بابل در نماز جمعه، با قید این که جنبشـی ها کمونیسـت هسـتند و تمام دانشـگاه ها را اشـغال کرده اند، تصرف دانشکده بابلسر توسط عناصر راست گرا را تأیید می کند. حدود ۸۰ چماقدار تا صبح در اطراف دانشکده بوده اند.»(۲)

۱- روزنامه کیهان، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۱.

۲- مأخذ ۱۸۴، ص ۴.

ضمیمه دوم گزارش ۷۵۰: تلفنگرام ستاد مشترک ارتش در رد ادعای سپاه درباره شهربانی شیراز

یادآوری می شود ستاد مشترک، چند روز بعد مضمون ادعای سپاه را رد کرد و از عملکرد شهربانی شیراز دفاع نمود.

در تاریخ ۶/۲/۵۹، تلفنگرامی از ستاد مشترک ارتش برای فرماندهی سپاه ارسال شد که در آن آمده است: «در بررسی های معموله معلوم گردید در تاریخ ۳۱/۱/۵۹، هنگام درگیری بین گروه هایی از مردم و دانشجویان، کلیه قسمت های انتظامی و یگان های وابسته به انتظامات شهربانی شیراز به دستور سرکار سرهنگ کیاوش ریاست شهربانی، و سرهنگ "م" معاون شهربانی شیراز، به حال آماده باش بوده و هنگامی که دو نفر در اثر تیراندازی مجروح گردیده اند، بلافاصله شهربانی نظارت مستقیم کرده و با زحمت زیاد، گروه ها را از یکدیگر جدا کرده است؛ لذا در کمیسیون امنیت اجتماعی شیراز، از ابتدای جلسه آقای فیروزی نماینده سپاه در حضور اعضا به سرکار سرهنگ "م" پرخاش نموده و اظهار داشتند که پلیس فعالیت نداشته است؛ در حالی که در همان موقع، آقای انتظام معاون سیاسی استانداری فارس به نماینده سپاه تذکر لازم داده و اظهار داشته که شخصاً شاهد دخالت شهربانی بوده است. ضمناً موضوع سخنرانی سرکار سرهنگ "م" برای گروه های چپ و فعالیت نامبرده در جبهه مخالف، مورد تأیید قرار نگرفته.»(۱)

همچنین در تاریخ ۱۴/۲/۵۹ ستاد مشترک در تلفنگرام دیگری که برای سپاه ارسال کرد، اعلام داشت: «بازگشت به شماره ... مورخه ۳۱/۱/۵۹ برابر اعلام شاجا در بررسی هایی که به عمل آمده، مطالب عنوان شده در نامه بازگشتی مورد تأیید قرار نگرفت.»(۲)

ضمیمه سوم گزارش ۷۵۰: مروری بر مواضع تشکیلات خراسان سازمان مجاهدین خلق

در حال حاضر، سازمان مجاهدین خلق در مشهد با مسئله شکست در بسیج نیرو روبه رو شده است؛ در افکار عمومی نیز در نقش خط مقدم و متحد گروه های مارکسیستی مخالف نظام در دانشگاه مشهد مطرح شده است که در بیرون دانشگاه نیز مگر با درگیری جدی، حاضر به تحویل امکانات عمومی نیست. برای مقابله با این مسائل و این وضعیت، تشکیلات این سازمان در خراسان، تلاش هایی صورت داده است: در وهله اول کوشیده است تخلیه مراکز تصرفی را با مقاومت هرچه سرسختانه تر و با خسارت انسانی هرچه بیش تر همراه کند و در وهله بعد، تلاش کرده است که از طرق مستقیم (اطلاعیه، نشریه و ...) و غیرمستقیم (جلب حمایت دیگران و استفاده از شخصیت ها و تشکل های تحت پوشش و هوادار یا تحت نفوذ) به تبلیغ وسیع بپردازد و این ضربه را دستمایه انگیزه هرچه بیش تر هواداران برای مقابله های آتی با نظام قرار بدهد. موارد ذیل، بروز تلاش های امروز سازمان در چارچوب ذکر شده، می باشد:

۱. بعد از نامه روز گذشته طاهر احمدزاده به بنی صدر، امروز وی با دو تن دیگر از معاریف مشهد، محمدتقی شریعتی و شیخ علی تهرانی، اعلامیه ای را در حمایت از اهداف سازمان امضا کرد. به نوشته بامداد، در این اعلامیه آمده است: «آنچه در ایام اخیر در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی کشورمان

۱- سند شماره ۰۵۱۲۳۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا۳، به سپاه پاسداران - م.ف، ۶/۲/۱۳۵۹.

۲- سند شماره ۰۵۰۲۲۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: تلفنگرام از سماجا۳، به سپاه پاسداران، ۱۴/۲/۱۳۵۹.

رخ داد که از آن جمله در مشهد مقدس از جمعه ۲۹ فروردین آغاز شد و تاکنون ادامه دارد و به مراکز علمی و آموزش هم محدود نماند و به محل سازمان ها نیز گسترش پیدا کرد، به شدت موجب نگرانی این جانبان را فراهم نموده است. چگونه نگران نباشیم در حالی که وطن ما از ناحیه شیطان بزرگ امریکا در محاصره اقتصادی و نظامی قرار گرفته و حکومت فاشیستی بعث عراق مرزهای غرب کشورمان را مورد تجاوز قرار داده و نیروهای اهریمنی جهانی علیه انقلاب اسلامی ما همدست شده اند و مقابله و مواجهه با این همه شیاطین، جز با وحدت کلمه و اتحاد همه نیروها با هر مسلک و مرام، نژاد و قومیت، امکان ندارد، و با این همه، نیروهای ما در داخل کشور در برابر هم صف آرایی نموده و برخلاف آیه قرآن (وَلا تَنازَعوُا فَتَفْشلُوا و تَذْهَبَ ریحُکُم، سوره ۸ انفال، آیه ۴۶) عمل کند.»(۱)

شایان ذکر است که در نشریه مجاهد همین متن انتشار یافت و در پایان اعلامیه مزبور، عبارت "استاد محمدتقی شریعتی مزینانی"، "استاد علی تهرانی" و طاهر احمدزاده" به صورت امضای اعلامیه، درج شده است.(۲)

۲. سازمان مجاهدین خلق در نشریه خود، از جلسه شورای دانشگاه مشهد خبر داد که پس از قطعی شدن تخلیه ساختمان محل استقرار مجاهدین خلق در مشهد، در این دانشگاه تشکیل شده و در حمایت از این سازمان، مواردی را به تصویب رسانده است. طبق گزارش مجاهد از این جلسه، شورای دانشگاه مشهد در ساعت ۲۱ در اتاق سرپرست دانشکده پزشکی امام رضا(ع) برای رسیدگی به وقایع اخیر دانشگاه مشهد تشکیل شده و نهایت تأسف خود را از این که شورای انقلاب بدون هیچ مشورتی با مسئولان دانشگاه های کشور، تصمیماتی این چنین خطیر را اتخاذ نموده است، اعلام کرد.

شورای دانشگاه همچنین تجاوز آشکار به حریم مقدس دانشگاه را که ناآگاهان تحریک شده صورت داده اند، شدیداً تقبیح کرد.

اعضای شورای دانشگاه با دلی داغدار، شهادت فرزند مبارز خود "شکور (شکرالله) مشکین فام" عضو شورای دانشجویی را به تمام جامعه دانشگاهیان ایران تسلیت گفتند و به مناسبت بزرگداشت خاطره آن شهید، از تاریخ سه شنبه ۲ اردیبهشت ماه ۵۹ به مدت سه روز اعلام سوگواری کردند. در این سه روز، دانشگاهیان در محل کار خود حاضر خواهند بود؛ ولی از تدریس در کلاس ها خودداری خواهند ورزی(۳)

۳. امروز شاخه خراسان مجاهدین خلق، اعلامیه های چندی منتشر کرد. در یکی از این اطلاعیه ها آمده است: «به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران. هموطنان دلیر، همشهریان مبارز مشهد! اکنون بیش از ۲۴ ساعت است که ساختمان مجاهدین خلق مورد شدیدترین حمله ها و هجوم های وحشیانه قرار گرفته. در این مدت با تعداد زیادی کوکتل مولوتف ساختمان را به آتش کشیدند و ... بیش از ۱۵۰ نفر از برادران و خواهران ما را مجروح و به شدت مصدوم نمودند؛ به طوری که هم اکنون تعداد زیادی از آنها در بیمارستان بستری و حال برخی از آنها وخیم است. ... چه کسانی و با چه اهدافی در این شرایط حساس که ما درگیر مبارزه با شیطان بزرگ هستیم، علی رغم توصیه های امام خمینی مبنی بر ضرورت همه سلاح ها و قلم ها به سوی امریکا، باز هم مجاهدین خلق را به عنوان هدف درجه اول حملات وحشیانه خود برگزید ه اند؟ ... یادآور می شویم که مقامات باید صریحاً اعلام کنند که آیا فعالیت های سیاسی گروه ها و احزاب و من جمله مجاهدین خلق طبق قانون اساسی، در مشهد آزاد است یا نه. اگر آزاد است باید از چماقداری و مورد تهاجم قرارگرفتن مجاهدین ممانعت کنند و تهاجمات را صریحاً محکوم نمایند؛ وگرنه به طور رسمی منع فعالیت های سیاسی را علی رغم تصریحات قانون اساسی اعلام نمایند. و تا آن جا که به ما مربوط است، هرگز با چنین حملاتی از میدان به در نخواهیم رفت،. باشد که تاریخ، خود درباره سرنوشت چماقداران قضاوت کند. و سَیَعْلَمُ الّذین ظَلَمُوا اَیّ مُنْقَلَب یَنْقَلِبونَ. [شعراء ۲۲۷]

مجاهدین خلق ایران، شاخه خراسان»(۴)

شایان ذکر است به سازمان همواره یادآوری شده است که مبارزه سیاسی با نگهداری و آموزش سلاح و تربیت "میلیشیا" (به قول سازمان، چریک نیمه وقت) سازگار نیست و برای این که بتواند در قالب

۱- مأخذ ۱۴۲، ص۱۲.

۲- مجاهد" (نشریه "مجاهدین خلق ایران")، شماره ۴۸، ۳/۲/۱۳۵۹، ص۴.

۳- همان، ص ۴.

۴- "مجاهد" (نشریه "مجاهدین خلق ایران")، شماره ۴۶، ۱/۲/۱۳۵۹، ص۱.

تشکلی سیاسی فعالیت کند، لازم است سلاح های خود را تحویل بدهد و تشکیلات نظامی مخفی خود را منحل کند. سازمان در برابر این امر که افکار عمومی نیز آن را به خوبی تأیید و حمایت می کند، حداکثر راضی شده است که اعلام کند در مراکز و ساختمان های رسمی سازمان – که به کار تبلیغ و ترویج مشغولند – سلاح وجود ندارد. سازمان با تأکید فراوان تبلیغ می کند که مقامات رسمی، برای احراز این موضوع بازرسانی رسمی بفرستند. امروز هم سازمان پس از اعلامیه مذکور و با توجه به این که قبلاً تبلیغ آزادی های سیاسی ذکر شده در اعلامیه، به دلیل مسلح بودن سازمان بی اثر بوده است، در اعلامیه بعدی می کوشد این ذهنیت را در مردم تاحد ممکن خنثی کند؛ بنابراین باز هم به نبودن سلاح در مراکز رسمی سازمان (و نه غیرمسلح و غیرنظامی بودن سازمان) اشاره می کند؛ همچنین می کوشد به این موضوع که سازمان به چه حقی از ساختمان های دولتی و عمومی استفاده می کند، پاسخ بدهد. در اطلاعیه بعدی این سازمان، تشکیلات خراسان، چنین آمده است:

در شرایطی که کشور ما از هر طرف مورد تهاجم شیطان بزرگ امپریالیزم امریکا است و هر نوع تفرقه و تشتت، خیانت به خلق و ضدیت با انقلاب رهایی بخش ضدامپریالیستی اسلامی خلق ما به حساب می آید، مشتی اوباش اجیرشده به وسیله چهره های معلوم الحال، در این دو روز خواهران و برادران ما را که در ساختمان های مجاهدین خلق در مشهد مشغول فعالیت های سیاسی خود بودند، وحشیانه مورد حمله و هجوم قرار دادند. ...

ما از همان ساعات اول با مقامات رسمی تماس گرفته، از آنها خواستیم تا با شیوه های قانونی جلو مشتی اوباش یا عناصر ناآگاه را بگیرند. امروز صبح به دنبال مذاکره با آقای استاندار و مقام دادستان انقلاب مشهد، می رفت که با حسن نیت آقای دادستانی انقلاب و صدور حکمی قانونی مبنی بر تخلیه ساختمان و تصریح آزادی فعالیت سیاسی برای احزاب و گروه ها و من جمله مجاهدین خلق (مطابق با قانون اساسی)، غائله پایان پذیرد؛ ولی آقای استاندار متأسفانه نه تنها کمکی در جهت حل مسالمت جویانه مسائل نکردند، بلکه با مطرح کردن مسئله واهی آمبولانسی که از ستاد، سلاح خارج می کرد (آمبولانسی که موقع خروج از طرف مأمورین دقیقاً بازرسی شده بود و تنها حامل یک زخمی به بیمارستان مصدق بود) مذاکرات را به هم زده، باعث تحریک و تشدید درگیری ها شدند. ...

اعضا و هواداران ما از این ساختمان که متعلق به یکی از مهره های رژیم سابق بود و مدت ها برای اجاره آن، با بنیاد مستضعفین در حال مذاکره بودند، خارج شده و به ساختمان دوم که رسماً در اجاره ما بود رفتند. در این حال که هواداران قهرمان سازمان، ساختمان را چون نگین در بر گرفته و از آن حمایت می کردند و در نتیجه، حملات وحشیانه اوباش به جایی نمی رسید، متأسفانه گروهی از پاسداران به جای پاسداری از انقلاب به حمایت از اوباش وارد صحنه شدند و با تیراندازی هوایی و زمینی، باعث مجروح شدن عده ای از اعضا و هواداران سازمان گردیدند. این در شرایطی بود که از داخل ساختمان با بلندگو اعلام می شد که ساختمان مثل تمام ساختمان های سازمان، غیرمسلح است و ما آماده مورد بازرسی قرار گرفتن ساختمان از طرف مسئولین هستیم ... و به این ترتیب انحصار طلبان فاشیست و مزدوران واپس گرای امپریالیزم، گامی در راه سرسپردگان آریامهری گذاشته و با زنده کردن خاطره چماقداران ولیان منفور، عده ای از فرزندان دلیر خلق را مجروح کرده و حداقل یکی از اعضای سازمان را به شهادت رساندند.

مجاهدین خلق ضمن تبریک و تسلیت این شهادت به خانواده مجاهد شهید شکرالله مشکین فام و همرزمان دلیرش، یادآور می شود که مرتجعین و همپالکی های امپریالیزم باید بدانند که تاریخ پرافتخار مجاهدین خلق، سراسر پر از رنج و خون و شکنجه و زندان و شهادت است و ما می دانیم که همه این ها بهایی است که باید به خاطر دفاع از اسلام راستین و در راه رهایی خلق ایران از قید امپریالیزم و استثمار بپردازیم و بنابراین هرگز نه تنها در مقابل این فشارها دست از آرمان خویش بر نخواهیم داشت، بلکه خون هایی که در این راه از طرف مجاهدین به خلق ایران تقدیم می شود، ما را در راهمان مصمم تر و استوارتر می کند.

ص: ۱۲۵۶

مرگ بر امپریالیزم و ایادی داخلی اش. درود بر تمامی شهدای به خون خفته خلق. درود بر مجاهد شهید شکرالله مشکین فام، شهید پرافتخار.

مجاهدین خلق ایران، شاخه خراسان، ۳۱/۱/۱۳۵۹»(۱)

ضمیمه گزارش ۷۵۹: اطلاعیه انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها درباره ماجراهای اخیر دانشگاه ها

علاوه بر اطلاعیه ای که امروز انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان صادر کردند و در انقلاب اسلامی، روزنامه عصر، درج شده اطلاعیه دیگری نیز در شماره امروز جمهوری اسلامی، روزنامه صبح، درج گردیدکه در واقع گزارش فشرده ای است از چگونگی طرح ماجرا و آنچه تاکنون پیگیری شده است و نیز چشم اندازی که برای آینده وجود دارد. در این اطلاعیه، مقدمه ای درباره ضرورت تغییرات بنیادی پس از پیروزی انقلاب اسلامی در تمامی نهادهای اجرایی و سازمان های اجتماعی ذکر شده است و بیان شده است که در این میان، دانشگاه در جایگاه یکی از دو پایگاه فکری و فرهنگی جامعه، باید باری به سنگینی خون ۷۰ هزار شهید و زخمی را بر دوش کشد. اطلاعیه چنین ادامه یافته است:

«ما به عنوان دانشجویان مسلمان که معتقد و پیرو راه امام بوده و هستیم، از آغاز منتظر فرصت بوده تا بتوانیم دِین خود را به عنوان فرزندان مسلمان و متعهد این امت قهرمان پرور ادا کنیم؛ لذا در ادامه بررسی نظام دانشگاه کنونی توسط گروهی از برادران دانشجو، پیام نوروزی امام خمینی مبنی بر لزوم انجام انقلابی اساسی در تمامی دانشگاه های سراسر ایران رهگشای اندیشه ای شد که نهایتاً تلاش ما را به سوی ایجاد یک دانشگاه اسلامی راهنما گردید.

در خلال بحث ها و برنامه ریزی های مختلف، مسئله میمون قطع رابطه با امریکا مطرح گردید که ما را در تصمیممان استوارتر ساخت؛ چرا که دیدیم اینک که روابط سیاسی به همت امت مسلمان قطع گشته است، باید رابطه آموزشی و فرهنگی که مستحکم ترین قید برای سلطه امریکا است، با تلاش دانشجویان مسلمان و همیاری ملت شریف نیز بریده شود. اما در ابتدای کار، رژیم سفاک بعث عراق افکار و نیروی ما را به سوی خود جلب نمود که به ناچار پرداختن به انقلاب فرهنگی را به تعویق می انداخت و ما را وادار می نمود که در شرایط کنونی طرح اجرا نشود؛ چرا که خواهان آن نبودیم که ملت رزمنده ایران در آن واحد در دو جبهه داخلی و خارجی (وارد) گردد؛ اما این را نیز صلاح اسلام و انقلاب ندانستیم که در غرب میهن خون بارمان، برادران ارتشی و پاسدار جهت حفظ مرزها و تمامیت ارضی جان ببازند و ما از درون، مرزهای فرهنگی و آموزشی آنها را پاس نداریم؛ لذا حرکت خود را بر انجام نخستین مرحله که توقف این نظام پوسیده و طاغوتی بود بنا نهادیم.

لذا در رابطه با وقایعی که در چند روز اخیر ایجاد گشتند و بیان هدف خویش، نکات زیر را به حضور امت مسلمان و رشید ایران و همچنین برادران و خواهران دانشجوی مسلمان و متعهد که برای اسلامی شدن دانشگاه حتی از فدا کردن جان خود باکی ندارند، تقدیم می داریم:

۱. انفجار قابل پیش بینی دانشگاه ها، صرفاً در رابطه با نظام حاکم و تباه کننده دانشگاهی بود که از هر سو دانشجویان مسلمان را در شرایط روحی غیرقابل تحملی قرار داده بود و لذا این عقده بدین صورت منفجر شده و به دنبال آن، با حمایت های بی دریغ مردمی روبه رو گشت که بیانگر خواست بزرگ و بحق خلق مسلمان ایران بود.

۲. هدف حرکت ما، از آغاز برای همه روشن و عملکرد ما نیز بیانگر فکر مقدس و اسلامی بود که اساسش مکتب اسلام و الهامش پیام نوروزی امام قرار گرفته بود؛ لذا گروه هایی که این حرکت اصیل و اسلامی را در جهت منافع سازمانی خود مطرح کردند، چه زود جواب دندان شکن خود را از ملت مسلمانمان گرفتند.

۳. همان گونه که قبلاً بیان داشتیم، ایجاد دانشگاه اسلامی جز با توقف نظام کنونی امکان پذیر نیست و هنوز هم بر این اعتقاد بوده و خواستار انحلال این نظام امریکایی و ضداسلامی حاکم بر دانشگاه ها

۱- "مجاهد" (نشریه "مجاهدین خلق ایران")، شماره ۴۷، ۲/۲/۱۳۵۹، ص ۱و۲ اطلاعیه مجاهدین خلق ایران شاخه خراسان.

به فوریت هستیم.

۴. دانشگاه را جدای از جامعه نمی دانیم و مسلماً بافت و ساختمان آن باید همان بافت و ساخت جامعه باشد و بر این اساس، جامعه اسلامی نیاز به دانشگاه اسلامی دارد که هم اکنون چنین نیست. مسلماً دانشگاه اسلامی انسان می سازد و نه وسیله، و این بزرگ ترین نگرانی امریکا است.

و اینک چند تذکر به برادران و خواهران دانشجوی مسلمان و مبارزمان در دانشگاه ها را ضروری می دانیم:

۱. مطابق تأکید امام و دستورالعمل شورای انقلاب، دانشگاه هایی را که تحت کنترل دارند، به مقامات صالحه تحویل داده و با همکاری در صحنه دانشگاه به نظارت مستمر بپردازند.

۲. با هوشیاری اسلامی و مراقبت انقلابی، حفاظت اموال عمومی موجود در دانشگاه را به دقت به عهده گرفته و از هرگونه نقل و انتقالات بیت المال مسلمین به شدّت جلوگیری شود.

۳. از هرگونه درگیری و ایجاد جوّ تشنّج جلوگیری نموده و چنانچه گروهی قصد اخلال و درگیری را داشتند، آنها را به مقامات مسئول و ملّت شریف معرفی نموده تا آنها خود تصمیم بگیرند.

۴. دانشگاه اسلامی محل برخورد آزاد آرا و افکار مختلف است؛ لذا هیچ کس را به جرم عقیده مخالف نباید تحت فشار قرار داد؛ امّا توطئه و خیانت به هر صورت و ترتیبی محکوم بوده و باید از آن جلوگیری شود.

۵. با توقف نظام فعلی دانشگاهی، نیروی فعّال دانشجویان مسلمان از اسارت سیستم امریکایی رها گشته و فرصت می یابند تا در جهادی عظیم علیه شیطان بزرگ، در همه ابعاد سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و نظامی شرکت جویند.

در خاتمه از ملّت شریف ایران که در این انقلاب بزرگ فرهنگی، ما را یاری نموده، تشکر کرده و امیدواریم که به یاری خدا و همّت امت مسلمان بتوانیم در این مهم پیروز گردیم.

پیش به سوی ایجاد دانشگاه های اسلامی.

سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی کشور.»(۱)

ضمیمه اول روزشمار ۳۱/۱/۵۹: بازتاب بحران بین ایران و امریکا و ایران و عراق در نشریات عربی

در بازتاب بحران بین ایران و امریکا و در کنار آن، تیرگی روابط ایران و عراق، نشریات عربی، متناسب با مواضع دولت های مربوط، به تحلیل و اظهار نظر می پردازند. در این جا به نمونه هایی متفاوت اشاره می شود.

روزنامه تشرین چاپ دمشق، در شماره امروز خود حضور نیروهای نظامی امریکا در منطقه خاورمیانه و نیز تهدیدات و تضییقات امریکا بر ضد ایران و کشورهای عربی را شدیداً مورد انتقاد قرار داد. تشرین به امریکا هشدار داد که سیاست خطرناک و تجاوزکارانه این کشور بر ضد امنیت و صلح منطقه خاورمیانه، عواقب وخیمی را در پی خواهد داشت. به نظر نویسنده تشرین، بهانه امریکا مبنی بر حفاظت از چاه های نفت در منطقه، پنهان داشتن تهاجمی است که امریکا در تدارک آن است و هدف از این تهاجم، جبران زیان هایی است که امریکا از مخالفت کامل اعراب با قرارداد کمپ دیوید، متحمل شده است.(۲)

از سوی دیگر، روزنامه کویتی الرأی العام در شماره امروز خود نوشت: «رهبران ایران با از دست دادن فرصت برای آزاد کردن گروگان های امریکایی، هم همسایگان خود را شگفت زده کردند و هم به دولت ایالات متحده فرصت دادند که موقعیت خود را در خلیج فارس تحکیم کنند.

... آزادی گروگان ها در موعد مقرر می توانست هم ایران را از یک مواجهه غیرمنصـفانه و حساب نشده نجات دهد و هم منطقه خلیج فارس را از عملیات امریکایی ها از جمله ایجاد پایگاه های نظامی، تجهیز ناوگان دریایی در منطقه و برقراری محیط و جوّ جنگی در خلیـج، دور نگهـدارد. ... مسـئله گروگـان گیری از کلیه مقیاس های سیاسـی حال و گذشـته نیز فراتر رفته است؛ نه تنها ایالات متحـده را قادر ساخت موقعیت خود را از نظر نظامی در منطقه خلیج مستحکم سازد، بلکه برای این کشور موقعیتی ایجاد کرد که تسلط خود را بر متحدان

۱- روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص۱۰.

۲- مأخذ ۱۴۱، ص ۱۶.

اروپایی و ژاپن تحکیم کند. ایالات متحده با ایجاد محیط متشنج بین ایران و عراق، نه تنها محیطی جنگی در منطقه خلیج ایجاد کرد، بلکه موفق شد توجه عراق را از جبهه شمال شرقی (اسرائیل) به ایران معطوف سازد.»(۱)

الرأی العام در شماره روز گذشته خود نیز نوشته بود: «رهبران عراق روش الجزایر و لیبی را در قبال مناقشات عراق و ایران به دقت دنبال می کنند. دولت عراق این مناقشات را مهم می داند و معتقد است همان قدر عراق را شامل می شود که کلیه کشورهای عربی.» به گزارش روزنامه مزبور «مقامات عراقی به وسایل ارتباط جمعی الجزایر و لیبی که تبلیغات شوروی و جبهه خلق برای آزادی فلسطین را انتشار می دهند، خوش بین نیستند. این جبهه اخیراً از عراق اخراج شده است. مقامات بغداد حتی این سؤال را مطرح می کنند که آیا کمونیست ها در داخل دولت الجزایر و مطبوعات این کشور رخنه نکرده اند.» الرأی العام در ادامه از قول منابع عراقی افزود: «لیبی نیز اجازه می دهد بیانیه جبهه خلق برای آزادی فلسطین، علیه رهبران عراق، در روزنامه های این کشور درج شود.(۲)

در این حال، شیوه خاص تبلیغی نشریات عراقی، منحصر به فرد است. روزنامه الثوره در تحلیلی از رابطه ایران و امریکا که امروز از بخش فارسی رادیو بغداد نیز پخش شد، چنین نوشت: "«یاوه سرایی های دار و دسته خمینی علیه امپریالیسم، دروغ محض است؛ زیرا این دار و دسته، منافق و روباه صفتند ... به چه منظور بود که امپریالیسم امریکا در اواخر سال ۱۹۵۲ و اوایل سال ۱۹۵۳، پشتیبانی تمام عیار خود را از شاه به عمل آورد و انقلاب خلق های ایران را در آن روزها غرقه به خون ساخت و حکومت ملی دکتر مصدق را سرنگون کرد، در حالی که از دار و دسته خمینی چشم پوشی کرد و راه رسیدن او را بر نامداری هموار نمود و هیچ یک از ژنرال های خود را به حرکت در نیاورد و به تقدیم هرگونه کمکی به رژیم شاه و به نحوی که در زمان مرحوم دکتر مصدق به عمل آورد، مبادرت نورزید؟ جریانات امور در ایران می رساند که مدیریت امریکا به جانشین جدید اطمینان کلی دارد؛ نه تنها از لحاظ تضمین منافعش در داخل ایران، بلکه از لحاظ به اجرا در آوردن نقشه های امپریالیستی در منطقه خلیج و خاورمیانه. در این رابطه می بینیم تا این لحظه، رژیم خمینی به کوچک ترین جنبه ای از منافع امریکا در ایران آسیبی نرسانده است، چه نفت هنوز از آن شرکت های امریکایی می باشد و معامله های تسلیحاتی امریکا کلاً به مورد اجرا گذاشته شده است. ... برژینسکی مشاور امنیتی جیمی کارتر، در رابطه با تشنجاتی که رژیم ضدمردمی خمینی با عراق به وجود آورده، گفته است اگر دایره نزاع بین ایران و عراق وسعت پیدا کرد، ممکن است به منافع ما صدمه رسد، آن وقت به اتخاذ تصمیمات مناسبی مجبور شویم. و بدین سان نقش امپریالیستی خرابکارانه ای که به عهده رژیم ضدخلقی و مزدور ایران گذاشته شده است، آشکارتر می گردد و این امر انگیزه سکوت مدیریت امریکا را در قبال زمامداری این دار و دسته مرتجع در ایران، برملا می سازد.»"(۳)

ضمیمه دوم روزشمار ۳۱/۱/۱۳۵۹: بازتاب تحولات کردستان در رادیو لندن و خبرگزاری آسوشیتدپرس

در بازتاب جهانی تحولات اخیر کردستان و درگیری های سنندج و سقز، رادیو لندن در بخش فارسی ساعت ۲۱ خود اعلام کرد: «در تازه ترین خبرهای رسیده در سنندج از قول منابع کُرد گفته می شود چریکان کردستان، ارتش را که در بیرون شهر متوقف مانده بود، درهم شکستند ... و چند سرباز را اسیر ساخته اند؛ ولی این خبر تأیید نشده است. در این میان، فرمانده واحد زمینی ارتش ضمن تأیید نبرد در سقز گفت که نبرد چندان مهم نبوده است. از قول سرلشکر ولی الله فلاحی گفته شده است در آن نبرد، از نیروهای هر دو طرف فقط تقریباً چهار نفر کشته شده اند. کُردان مدعی شده اند که در حدود یک صد نفر از افراد ارتش کشته شده اند و می گویند بسیاری از افراد غیرنظامی نیز به قتل رسیده اند. سرلشکر فلاحی این گفته را تکذیب کرد و گفت ارتش با آن که در سربازخانه، هدف حمله قرار گرفت، دست به آتش باری متقابل نزد؛ زیرا این کار مستلزم آتش باری در شهر می بود. وی گزارش هایی را مبنی بر این که

۱- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۳۱، ۱/۲/۱۳۵۹، ص ۷ و ۸، کویت - آسوشیتدپرس، ۲۰ آوریل ۱۹۸۰ (۳۱/۱/۱۳۵۹).

۲- خبرگزاری پارس، نشریه "گزارش های ویژه" شماره ۳۰، ۳۱/۱/۱۳۵۹، ص ۸، کویت - خبرگزاری فرانسه ۱۹ آوریل (۳۰/۱/۱۳۵۹).

۳- مأخذ ۲۲۰، ص۱۹ و ۲۰، بخش فارسی رادیو بغداد، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

ارتش آب و برق شـهر را قطع کرده و بیمارستان شهر را اشغال کرده است تکذیب کرد. دو روایت مختلفی که از این ماجرا شنیده می شود تفاوت بسـیار دارند. ارتش گفته چریکان را مبنی بر حمله ارتش به سـکنه غیرنظامی، قویاً تکذیب می کند؛ ولی کردان می گویند بامداد امروز در سومین روز متوالی نبرد، ارتش به اهالی شهر هشدار داد که خانه هاشان را ترک گویند، و الّا ویران خواهد شد.»(۱)

گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز نمونه دیگری از انعکاس تحولات یاد شده در رسانه های جهانی است. در این گزارش آمده است: «نبردهای شدید میان نیروهای دولتی و شورشـیان کُرد، امروز نیز در سـقز ادامه یافت و بنا به گزار ش های واصله، بیش از ۷۰ نفر در جریان این نبردها کشته شده اند. به گفته منابع کرد، ۱۲ سـرباز ایرانی توسط شورشیان کرد دستگیر شده اند. این سربازان جزو یک ستون ارتشی بودند که از سنندج عازم سقز بودنـد. این منـابع افزودنـد، کارکنـان دولت در سـنندج تهدیـد کرده انـد اگر ارتش از این شـهر خـارج نشود، دست به اعتصـاب خواهنـد زد. کارکنـان درخواست خود را طی تلگرامی به بنی صـدر و آیت الله خمینی اطلاع داده انـد. منـابع کردهـای شورشـی گفتنـد صـبح امروز لشـکر۲۸ کوشـید به سوی سـقز حرکت کنـد؛ ولی چریک های کرد، آن را متوقف ساختنـد و سـرگرد سامی مقام معاون فرمانده و ۱۱ نفر دیگر را دسـتگیر کردند. به گفته این منابع، در سقز طی نبردهای امروز، ۱۰ غیرنظامی نیز کشته شدند. به علاوه سخنگوی کردها اظهار می دارند چندین نفر از افراد ارتش در سـقز به علت خودداری از اجرای دسـتورات اعـدام شـده انـد. به گفته کردها در جریان نبردهای سـقز خسارات شدیدی به خانه های این شهر وارد آمده است.»(۲)

ص: ۱۲۶۰

۱- مأخذ ۲۲۰، ص ۱۱ و ۱۲، بخش فارسی رادیو لندن، ۳۱/۱/۱۳۵۹.

۲- مأخذ ۲۲۰، ص ۵، سقز - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۰ آوریل ۱۹۸۰ (۳۱/۱/۱۳۵۹).

گزارش روزشمار فشرده اهم مطالب روزشمار جنگ ایران و عراق

کتاب هفتم، جلد۱: قطع رابطه امریکا با ایران

ص: ۱۲۶۵

گزارش روزشمار ۱/۱/۱۳۵۹

۱ تلاش های دولت امریکا برای حل ماجرای لانه جاسوسی امریکا در تهران با توجه به فشارهای داخلی از سوی حزب های رقیب (جمهوری خواه و دمکرات) برای استفاده از زور و از طرف دیگر حساسیت نقش و منافع شوروی در این مسئله؛ در عین حال امریکا به طور جدی طرح دعوی بر ضد ایران در دادگاه لاهه را به عنوان اهرم فشار بر ایران دنبال می کند. (دو ضمیمه دارد)

۲ اظهارات و شایعات درباره دلایل سفر رئیس دفتر کاخ سفید به پاناما محل اقامت فعلی شاه سابق ایران. رادیو امریکا: ادامه معالجات شاه در پاناما ادامه خواهد یافت نه در امریکا.

۳ واکنش رئیس جمهوری امریکا به دستور امام خمینی در قبال واگذاری تعیین تکلیف گروگان ها به مجلس شورای ملی. تصمیمات تازه اداره مهاجرت امریکا برای کنترل دانشجویان خارجی به ویژه ایرانیان برای فشار بیشتر بر ایران.

۴ تلاش امریکا برای به دست آوردن همراهی کشورهای اروپایی در دو زمینه تحریم اقتصادی و قطع روابط سیاسی با ایران و در مقابل تردید و نوعی بدبینی به سیاست های امریکا در این کشورها و در عین حال، بررسی احتمال قطع رابطه دیپلماتیک با ایران در کمیته مشترک سفیران ۹ کشور عضو بازار مشترک اروپا در تهران.

۵ نمونه ای از جنگ تبلیغاتی شوروی برضد امریکا با استفاده از جو حاکم بر روابط ایران و امریکا از جمله بازتاب مسائل مربوط به شاه سابق ایران و امریکا در بخش فارسی رادیو مسکو و گزارش همدستی شاه و امریکا برضد مردم ایران در زمینه شکنجه، سرکوب، غارت اقتصادی و ...

۶ گزارش یونایتدپرس از اظهارات دکتر چمران، وزیر دفاع، در مصاحبه با روزنامه واشنگتن پست درباره ضرورت و طبیعی بودن دخالت نظامی امریکا در صورت حمله شوروی به ایران و برعکس. ابراز امیدواری سخنگوی وزارت خارجه امریکا برای بهبودی روابط با ایران پس از آزادی گروگان ها.

۷ گزارش های نیروهای نظامی و انتظامی از ناآرامی های مرزی ایران و عراق و نیز تحرکات عوامل عراق در مناطق مرزی با توجه به حساسیت وضعیت کنونی روابط دو کشور.

۸ "مبادله گروگان ها" به عنوان نمونه ای از تبعات تصمیمات و اقدامات هیئت ویژه دولت برای حل مسئله کردستان. نگرانی های ناشی از تصمیم قبلی هیئت و مسئله خروج نیروهای مسلح نظام از شهرهای کردنشین. ادامه برخی ناآرامی های پراکنده در مناطق غرب کشور.

ص: ۱۲۶۶

۱ ترسیم چارچوب کلی سیاست های نظام تازه تأسیس در پیام مهم و مفصل امام خمینی به مناسبت فرا رسیدن سال نو و بازتاب آن در رادیو بی.بی.سی. (ضمیمه دارد)

۲ برگزاری مراسم نخستین نماز جمعه سال جدید در بهشت زهرا، مراسمی متفاوت از مراسم گذشته. این آیین از حیث جمعیت و شخصیت های شرکت کننده و مطالب مطرح شده، وضعیت سیاسی حاکم در مقطع کنونی را تا حد زیادی ترسیم می کند. گزارش مفصل روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی از برنامه های این مراسم که به ترتیب عبارت بود از: سخنرانی "یکی از برادران اهل تسنن"، قرائت "پیام آیت الله منتظری"، سخنرانی "آقای بنی صدر رئیس جمهور" و ایراد خطبه ها و اقامه "نماز جمعه کم نظیر به امامت حجت الاسلام سیدعلی خامنه ای، امام جمعه تهران". تشریح و تبیین و توجیه وضعیت کنونی انقلاب و جامعه از جنبه های مختلف سیاسی، اجتماعی و اقتصادی و با نگاه به موانع پیش رو، نقطه مشترک سخنان و پیام های مطرح شده در این مراسم بود.

۳ دو مقاله در السفیر چاپ بیروت با موضوع بررسی تبعات و بازتاب انتخابات اخیر مجلس که در آنها به تأثیر انتخابات در موازنه قوای موجود بین دو جناح اصلی کنونی حکومت (بنی صدر و حزب جمهوری اسلامی) و نیز به بررسی تأثیر انتخابات در تقویت و تثبیت انقلاب و افشای ناتوانی گروه های مدعی پرداخته شده است.

۴ معرفی دکتر پیمان و گروه وی "جنبش مسلمانان مبارز" به عنوان گروهی مذهبی و رادیکال، مسلمانانی پارسا و قویاً ضد امریکایی و وفادار به امام خمینی و هدایت کننده اصلی دانشجویان تندرو و مبارز که سفارت امریکا را اشغال کرده اند، در شماره امروز نشریه هرالدتریبون. نقل قول هرالدتریبون از دکتر پیمان: «هدف از گروگان گیری تنها جنگ با امپریالیسم نیست بلکه برداشتن ماسک از چهره لیبرال ها است، دانشجویان نه تنها خواهان استرداد شاه بلکه خواهان برکناری لیبرال ها از پست هایشان هستند.»

۵ اهمیت یافتن عربستان سعودی درمنطقه پس از فروپاشی رژیم پهلوی برای دولت امریکا، در گزارش رادیو قاهره.

ضمیمه اول گزارش ۱: اظهارات و استدلال های رابرت اوئن، مشاور حقوقی وزارت خارجه امریکا در دادگاه لاهه بر ضد ایران، اشاره وی به سخنان آتشین امام خمینی قبل از اشغال و نقش موسوی خوئینی ها.

ضمیمه دوم گزارش ۱: گزارش رادیو امریکا از جلسات اخیر دادگاه لاهه: ایالات متحده از دادگاه خواسته است حکم نهایی مبنی بر تجاوز ایران از حقوق بین الملل را صادر کند. ذکر توضیحات مشاور حقوقی امریکا به قاضی تبعه شوروی.

ضمیمه گزارش ۹: متن کامل پیام نوروزی امام خمینی که به ترسیم چارچوب کلی سیاست های نظام جدید می پردازد.

گزارش روزشمار ۲/۱/۱۳۵۹

تشکیل جلسه مهم و طولانی شورای امنیت ملی امریکا با حضور رئیس جمهور، معاون رئیس جمهور، وزیر امور خارجه، مشاور امنیت ملی، وزیر دفاع، رئیس ستاد مشترک و سخنگوی کاخ سفید. بررسی طرح نظامی نجات گروگان های امریکایی در ایران و نیز استراتژی برخورد با ایران قبل از اقدام نظامی. تصمیم به اعزام نیروهای شناسایی به عنوان نخستین گام در طراحی حمله نظامی و

۱ به موازات آن تلاش هایی چون تحریم اقتصادی و قطع روابط سیاسی کشورهای متحد امریکا گزارش رادیو امریکا از جلسه مزبور. (ضمیمه دارد)

۲ ادامه رایزنی ها درباره ادامه حضور شاه در پاناما هم زمان با حضور جردن از مقامات ارشد امریکایی و اعزام دو قاضی ایرانی به پاناما برای درخواست استرداد شاه به ایران. نظرخواهی جردن از وکیل فرانسوی ایران درباره احتمالات مختلف از جمله اعزام شاه به مصر یا امریکا؛ پاسخ بورگه: اگر شاه به امریکا برگردد تمام گروگان ها اعدام خواهند شد.

۳ تکذیب خبر توافق سفیران کشورهای اروپایی در تهران درباره توصیه به کشورهای متبوع خود برای قطع روابط سیاسی با ایران به وسیله مقامات ایتالیایی و امریکایی.

۴ بازتاب مسائل جاری بین ایران و امریکا در رادیو مسکو که به نوعی اعلام مواضع دولت شوروی محسوب می شود: مخالفت شورای مرکزی اتحادیه های شوروی با حضور نظامی امریکا در خلیج فارس و نیز پخش گفتاری در رد دعاوی امریکا در دادگاه لاهه برضد ایران. (ضمیمه دارد)

۵ بهره برداری عراق از تیرگی روابط ایران و امریکا و در عین حال همراه کردن تبلیغات ضد ایرانی با چاشنی مواضع چپ و ضد امریکایی.

۶ برنامه ریزی برای بهره برداری رژیم عراق از ساواکی های فراری به عراق جهت مأموریت های خرابکارانه و ترور مخالفان این رژیم.

۷ تحرکات مرزی عراق در منطقه قصرشیرین.

۸ روزنامه السیاسیه چاپ کویت به نقل از چمران وزیر دفاع: ایران سلاح های امریکایی را مخفیانه از اروپای غربی تهیه می کند.

۹ مصاحبه مفصل بنی صدر با هفته نامه "النهار العربی و الدولی" چاپ پاریس: بنی صدر در این مصاحبه، از جمله تخلیه سه جزیره را هدیه به امریکا دانست و آن را موکداً رد کرد و نیز هر گونه همکاری با کشورهای عربی را در شرایط کنونی به دلیل مستقل نبودن آنان رد کرد، از مسلح شدن شیعیان لبنانی حمایت کرد، پان عربیسم را محکوم و بی فایده شمرد و در مبارزه با اسرائیل به جای عرب گرایی بی فایده اتحاد اسلامی را پیشنهاد کرد. (ضمیمه دارد.)

ضمیمه گزارش ۱۴: گزارشی از سابقه و روند تصمیم گیری درباره حمله نظامی امریکا به ایران در یادداشت های برژینسکی مشاور امنیت ملی کارتر.

ضمیمه گزارش۱۷: متن گفتار بخش فارسی رادیو مسکو در تحلیل شکایت امریکا از ایران در دادگاه لاهه که حاوی جهت گیری های شوروی علیه امریکا است و در عین حال برای جلب توجه افکار عمومی به سمت حمایت های شوروی از ایران مفید است.

ضمیمه گزارش ۲۲: بخش هایی از مصاحبه طولانی بنی صدر با "النهار العربی و الدولی" که بازتاب درخور توجهی داشته است حاوی تلقی ها، مواضع و نظریات بنی صدر درباره مسائل مهم خارجی و داخلی که در شرایط کنونی، نظام جمهوی اسلامی با آن مواجه است.

گزارش روزشمار ۳/۱/۱۳۵۹

۱۰ هم زمان با ورود فرستاده ایران به پاناما برای تسلیم درخواست استرداد شاه مخلوع به ایران، بعد ازظهر امروز، شاه با برنامه ریزی قبلی شورای امنیت ملی امریکا، به اتفاق همراهانش پاناما را به مقصد مصر ترک کرد. (ضمیمه دارد)

۱ اختلاف نظر دو حزب رقیب در امریکا بر سر چگونگی فشار بر ایران برای آزادی گروگان ها: سخنگوی وزارت خارجه امریکا نظر بوش کاندیدای حزب جمهوری خواه مبنی بر قطع روابط سیاسی با ایران را رد کرد. گزارش واشنگتن پست از بررسی بمباران ایران و مین گذاری خلیج فارس.

۲ مصاحبه صادق طباطبایی با یک نشریه آلمانی درخصوص سرنوشت گروگان های امریکایی: پارلمان ایران طی سه هفته آینده تشکیل خواهد شد و در اولین اقدام در مورد گروگان ها تصمیم خواهد گرفت. اشغال سفارت کار مقامات مسئول ایران نبوده و دولت ایران چاره ای جز تأیید آن نداشته است.

۳ نمونه هایی از تبلیغات رسانه ای بلوک شرق در مخالفت شدید با امریکا و حمایت از ایران. (دو ضمیمه دارد.)

۴ اعلام مخالفت گروهی موسوم به "جبهه ملی آزادی عمان" با هرگونه استفاده امریکا از عمان به عنوان یک پایگاه نظامی برای دخالت در منطقه.

۵ تجهیز و آموزش سران گروه "خلق عرب" از جمله هادی مزاری پور، عادل فیصلی، صدام زویدات در عراق.

۶ ادامه جنگ روانی و تبلیغاتی رادیو بغداد با موضوع کردستان و اوضاع غرب کشور.

۷ ادامه درگیری و اختلاف بین گروه های مخالف و موافق نظام در کردستان که حاکی از وجود اختلافات عمیق در بین آنان است، با وجود آنکه هیئت حسن نیت همچنان در منطقه حضور دارد. (ضمیمه دارد.)

۸ گزارش سپاه تکاب از انفجار اتومبیل سرهنگ رضوانی کاندیدای مجلس از حزب دمکرات و بازتاب آن در شهر.

۹ ادامه تحرکات غیرعادی و درگیری های پراکنده در مناطق کردنشین. بازتاب اوضاع غرب کشور در خبرگزاری فرانسه: گروه های کرد اظهار کردند که سپاه پاسداران و اکراد شبه نظامی طرفدار دولت محدودیت های اقتصادی علیه سنندج را افزایش داده اند.

۱۰ اعتراضات و راهپیمایی های پراکنده در برخی نقاط کشور همراه با ردپای گروه های سیاسی مخالف نظام در سازمان دهی و جهت دادن به آنها.

۱۱ کوشش های سازمان مجاهدین خلق در نزدیکی به بنی صدر و دور کردن وی از نظام: مسعود رجوی در نامه ای به بنی صدر خواستار برقراری ارتباط مستقیم و مستمر با وی شد. (ضمیمه دارد)

۱۲ بازتاب مواضع رئیس جمهور در مصاحبه با "النهار العربی و الدولی" درباره کشورهای عربی و سه جزیره ایرانی خلیج فارس، در روزنامه های کویتی. روزنامه القبس: «سخنان وی [اظهارت بنی صدر درباره رد دعاوی مربوط به سه جزیره] چهره جدیدی را که از ایران انقلابی و اسلامی انتظار داشتیم مخدوش کرد و همان چهره قدیمی را نشان داد.»

۱۳ گزارش تحلیلی خبرگزاری فرانسه از وضعیت ارتش ایران پس از انقلاب اسلامی با تأکید بر صحبت های چمران وزیر دفاع: فروپاشی ارتش شاه، خروج مستشاران نظامی امریکا از ایران، تحریم تجهیزات امریکایی ارتش و نقش سپاه و بسیج.

۱۴ ترسیم اوضاع و جو حاکم بر مجلس آینده ایران از نگاه هرالدتریبون چاپ فرانسه با توجه به نتایج دور اول انتخابات: «وقتی مجلس به این ترتیب تشکیل می شود رئیس جمهوری یا باید با حزب جمهوری اسلامی خود را هماهنگ کند و یا با جبهه وسیع مخالف کل تشکیلات موجود متحد شود.»

ضمیمه گزارش ۲۳: یادداشت های سایروس ونس وزیر خارجه امریکا درباره حضور و خروج شاه از پاناما و آثار آن در ماجرای گروگان گیری.

ص: ۱۲۶۹

ضمیمه اول گزارش۲۶: تفسیر رادیو آلبانی با عنوان "تهدیدهای امپریالیسم امریکا خلق های ایران را به زانو در نخواهد آورد."

ضمیمه دوم گزارش ۲۶: گزارش تفسیری رادیو مسکو درباره تهدیدهای نظامی امریکا و اهداف و خطرهای آن.

ضمیمه گزارش۳۰: بررسی و مرور اجمالی عملکرد هیئت ویژه کردستان: نارضایتی نیروهای هوادار انقلاب و نظام اسلامی از این هیئت، سوء استفاده گروه های مسلح کرد از مشی هیئت. مواضع بنی صدر در همگامی با جناح خط امام در مسئله کردستان. استعفای فروهر از عضویت هیئت ویژه و نپذیرفتن آن از سوی دفتر امام.

ضمیمه گزارش ۳۴: متن کامل نامه مسعود رجوی به بنی صدر در چارچوب برنامه نزدیک کردن وی و سازمان مجاهدین خلق به یکدیگر.

گزارش روزشمار ۴/۱/۱۳۵۹

۱ در حاشیه عزیمت شاه مخلوع از پاناما بعد از دو ماه اقامت پرجنجال: وکیل ایران پاناما را به نقض قوانین بین المللی متهم کرد. وزارت خارجه پاناما در بیانیه ای اعلام کرد محمدرضا پهلوی با تصمیم خود و علی رغم هشدار به وی تصمیم به سفر به مصر گرفته است.

۲ با خروج شاه از پاناما موضوع تحویل گروگان های امریکایی به دولت ایران منتفی شد. خبرگزاری فرانسه: به گفته منابع آگاه، کیسینجر مقدمات خروج شاه از پاناما را برای ضربه زدن به کارتر تدارک دیده است.

۳ تشدید بحران موجود در روابط ایران و امریکا در پی عزیمت شاه از پاناما، تهدید دوباره ایران از سوی مقامات امریکا در صورت محاکمه گروگان ها هم زمان با تکذیب دخالت در انتقال شاه به مصر.

۴ بازتاب وسیع خروج شاه از پاناما در رسانه های جهانی. نکته مشترک در تمامی گزارش ها و تفسیرها تأکید بر نقش امریکا در ماجرا است.

۵ ایجاد فضای ضد ایرانی در محافل عربی، در پی سخنان بنی صدر در تأکید بر خودداری ایران از واگذاری سه جزیره ایرانی خلیج فارس و نقش فعال عراق در این قضیه.

۶ ادامه تبلیغات ضد ایرانی رژیم عراق که شخص امام خمینی آماج اصلی حملات مزبور است از جمله پخش دو گفتار امروز از رادیو بغداد که در آن با ادبیاتی به تقلید از ادبیات سیاسی گروه های چپ غیرمذهبی ایران، انتخابات مجلس و فرمان عفو عمومی امام شدیداً نکوهش شده است.

۷ نقل و انتقالات وسیع در سطح ارتش عراق. درگیری بین نیروهای پلیس و ارتش ملی در دیوانیه عراق به نقل از منابع ایرانی. تقویت پاسگاه های مرزی عراقی و هم زمان سازمان دهی عناصر مسلح مخالف نظام ایران. تردد برخی سران فلسطینی در مراکز "امن العام" عراق و ملاقات آنان با فراریان ایرانی. دستگیری یکی از عوامل عراق در دزفول به وسیله سپاه.

۸ سخنرانی قاسملو و تأکید بر عدم پذیرش خلع سلاح. مشکلات امنیتی و نظامی نیروهای خودی در منطقه از جمله نفوذ حزب دمکرات در برخی نهادهای امنیتی محلی.

۹ مضمون دو گزارش از واحد تحقیقات و اطلاعات سپاه در یکی از شهرهای شمالی کشور که تنوع حوزه مأموریتی سپاه را نشان می دهد.

مصاحبه بنی صدر با خبرگزاری پارس درباره انتخابات مرحله اول: من تا آنجا که می توانم زیر بار مجلس تقلبی نخواهم رفت. هر جا انتخابات نادرست باشد باطل خواهد شد و به تقلب ها رسیدگی خواهد شد تا اصل مجلس خراب نشود. تحلیل دو نشریه مشهور اروپایی درباره انتخابات و کمرنگ

۱ شـدن نقش بنی صـدر در قدرت و ربط دادن آن با جریان گروگان ها. نوول آبسـرواتور: خمینی با انتقادهای خود عمداً یا سـهواً باعث تضـعیف جناح بنی صدر شده است. اشپیگل: بنی صدر تنها جنگنده است. ملاها آن گونه که باب میلشان است به دستورهای او عمل می کنند.

۲ مقاله ای از نیوزویک با عنوان "دانشجویان کیستند؟" حاوی بررسی ماهیت عقیدتی و خاستگاه طبقاتی و نوع سازمان دهی دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در لانه جاسوسی و ذکر اسامی برخی شخصیت های اصلی آنان.

۳ مقـاله هرالـدتریبون دربـاره بیماری امام خمینی و اوضاع ایران بعـد از امام. اشاره به بیانیه جامعه مدرسـین که در آن از آیت الله منتظری به عنوان جانشین امام خمینی نام برده شده است.

گزارش روزشمار ۵/۱/۱۳۵۹

۴ واکنش افکار عمومی ایران در قبال خروج شاه از پاناما و پذیرش وی در مصـر، از جمله راهپیمایی های وسـیع مردمی در بیشتر شـهرهای ایران به خصوص تهران.

۵ واکنش انور سادات در مقابل تظاهرات امروز تهران: ممکن است آنها تا آخر دنیا فریاد بزنند؛ ما شاه را به عنوان مسلمان واقعی پذیرفته ایم. بیانیه سخنگوی رسمی دولت مصر که در آن پذیرش شاه به عنوان اقدامی اسلامی – انسانی توصیف شده است.

۶ گزارش رادیو لندن از آخرین وضعیت محمدرضا پهلوی در مصر و رابطه وی با دولت این کشور.

۷ واکنش مطبوعات منطقه و جهان درباره اقـدام مصـر در پـذیرش شاه؛ لبنان: برخی مطبوعات تصـمیم انورسادات مبنی بر پناهنـدگی دائمی به شاه مخلوع را مورد حمله قرار دادنـد. انگلسـتان: وجه غـالب فضـای مطبوعـاتی سـتایش از سـادات است. "زود دویچه سایتونـگ"چاپ آلمان غربی به تمجید از سادات پرداخت.

۸ گزارش بی.بی.سـی و لوموند از تلاش هـای وزیر امور خارجه ایران برای جلوگیری از خروج شاه از پاناما و نهایتاً استرداد قانونی وی به ایران و نیز برنامه ها، تصورات و تحلیل های قطب زاده و بنی صدر در این زمینه.

۹ دیـدار کـارتر بـا وکیل فرانسوی ایران و اعلام آخرین مواضع دولت امریکا درباره گروگان ها به وی. اظهارات سـخنگوی وزارت خارجه امریکا درباره بیماری شاه و عزیمت وی به مصر و همچنین آثار و عواقب استرداد وی به ایران و نیز برداشت و نقش امریکا در این قضایا.

۱۰ حمله "مهاجمان" وابسـته به عراق به پاسـگاه های مرزی کرمانشاه و کوچ برخی مرزنشینان ایرانی از محل سکونت خود بر اثر نا امنی حاصل از این حملات.

۱۱ گزارش هایی از سپاه کرمانشاه که حاکی از کمبود نیرو و مهمات در این استان است.

۱۲ گزارش متفاوت سپاه و لشکر۶۴ ارومیه درباره درگیری های اخیر روسـتاهای ارومیه. گزارش سازمان چریک های فدایی خلق (شاخه سـنندج) از این درگیری هـا. تعیین ضـرب الاجلِ لشـکر۶۴ به مهـاجمین برای تخلیه پاسـگاه هـا. ذکر ناهماهنگی بین سـپاه و لشـکر۶۴ برای اجرای عملیـات احتمالی بر ضد مهاجمان در تلفنگرام ستاد مشترک ارتش به سپاه و گزارش سپاه ارومیه به مرکز عملیات سپاه در تهران.

۱۳ گزارش شـهربانی به وزارت کشور از عملکرد غیرعلنی سازمان کومه له و معرفی کادرهای اصـلی و بعضی مخالفان محلی این گروه، به نقل از رکن سوم ستاد مشترک ارتش.

۱۴ گزارش نشریه "خبر" ارگان "سازمان چریک های فدایی خلق – سنندج" از یک تجمع نوروزی گروه های مسلح فعال در کردستان.

سازمان مجاهدین خلق نامه ای به امام ارسال کرد که به جای "به نام خدا و به نام خلق قهرمان ایران" با

ص: ۱۲۷۱

۱ "بسم الله الرحمن الرحیم" شروع می شود و از امام به عنوان "حضرت آیت الله العظمی امام خمینی پدر گرامیمان" یاد شده است. در نامه آمده است: قطع تمامی پیوندهای ضد استعماری که منویات ضد امپریالیستی امام است انجام نگرفته و اختلافات حزبی و گروهی من جمله علیه مجاهدین خلق شدت گرفته است. همچنین از امام درخواست شده است با رهنمودهای خود به این نگرانی ها خاتمه دهد.

۲ گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از دیدار آیت الله خلخالی با سرگرد عبدالسلام جلود از مقامات لیبی به نقل از خبرگزاری "جماهیریه" که در آن به حمایت لیبی از انقلاب ایران و تمجید آقای خلخالی از انقلاب لیبی اشاره شده است.

۳ اظهارات امیر فهدبن عبدالعزیز در مصاحبه با خبرنگار روزنامه "نوول آبسرواتور" و تأکید بر رابطه دوستانه با ایران.

۴ ابراز نارضایتی رادیو مسکو و خبرگزاری تاس از اظهارات نیمه دوستانه بنی صدر در مورد شوروی در مصاحبه با "النهار العربی و الدولی" (که "به خطر شوروی" اشاره کرده بود) و تأکید بر رابطه حسن همجواری دو کشور.

گزارش روزشمار ۶/۱/۱۳۵۹

۵ نامه جیمی کارتر برای نخست وزیران انگلیس، کانادا، ژاپن و صدراعظم آلمان و رئیس جمهور فرانسه که در آن کارتر خواستار همراهی کشورهای مزبور برای اعمال مجازات های اقتصادی بر ضد ایران شده است. گزارش برژینسکی از برگزاری جلسه ای با حضور سفیران کشورهای فوق برای تشریح نامه مزبور. اظهارات جرج بوش نامزد ریاست جمهوری از حزب جمهوری خواه در انتقاد به کارتر.

۶ کوشش مقامات امریکایی برای کاهش دادن پیامدهای منفی سفر شاه به مصر بر مسئله گروگان ها. نظر خانواده های گروگان های امریکایی درباره سفر شاه به مصر و اثر آن بر مسئله گروگان ها.

۷ اظهارات وزیر خارجه پاناما، دبیرکل سازمان ملل و ناظر سازمان اتحادیه عرب در سازمان ملل درباره سفر شاه سابق ایران به مصر.

۸ انتشار مصاحبه بنی صدر با خبرگزاری فرانسه درباره سفر شاه از پاناما به مصر و علل آن.

۹ مصاحبه تلویزیونی قطب زاده درباره تلاش هایش برای استرداد شاه. (ضمیمه دارد)

۱۰ راهپیمایی گروه کثیری از حجاج ایرانی در مقابل مسجد النبی در مدینه بر ضد سادات و شاه مخلوع. واکنش دانشجویان مصری به حضور شاه در مصر به گزارش رادیو لندن، بخش عربی رادیو مونت کارلو و بخش عربی رادیو اسرائیل. توجیه انورسادات درباره این اقدام.

۱۱ تفسیرهای مختلف رسانه های جهان و منطقه درباره پذیرش شاه مخلوع در مصر.

۱۲ ادامه تبلیغات ضد ایرانی رژیم عراق که با تقلید سطحی از ادبیات سیاسی گروه های مخالف داخلی ایران تلاش شده است حکومت ایران دنباله رو حکومت شاه و در خدمت امریکا قلمداد شود.

۱۳ سفیر ایران در کویت طی مصاحبه ای بخشی از "اظهارات منسوب به بنی صدر" را درباره ارتباط نزدیک بعضی کشورهای عربی خلیج فارس با امریکا تکذیب کرد. وی دو روز قبل به وزارت خارجه کویت احضار شده بود.

بازدید ارتشبد "عدنان خیرالله" وزیر دفاع و فرمانده سپاه دوم عراق از واحدهای لشکر۶ زرهی و ملاقات محرمانه با استاندار دیالی و مذاکره درباره اقدامات ضد ایرانی. گزارش مرزبانی خرمشهر از اقدام عراقی ها در توقیف یک قایق گشتی ایرانی و سرنشینان آن. گزارش مرزبانی قصرشیرین درباره

۱ اعزام گروه های خرابکار از عراق برای حمله به بعضی پاسگاه های ایرانی. تلفنگرام ستاد مشترک ارتش درباره درگیری و اشغال پاسگاه باویسی ایران به دست "مهاجمین" و پرسنل نظامی عراق.

۲ ادامه تنش در استان آذربایجان غربی: استاندار آذربایجان غربی طی گفت وگویی حمایت خود را از حرکت ارتش اعلام کرد و از تلاش دولت برای خلع سلاح همه حاملان غیرمجاز سلاح از جمله فئودال ها و خوانین خبرداد. سپاه مهاباد از غیرعادی بودن اوضاع شهر گزارش داد. رویتر به نقل از منابع کرد از درگیری ارتش با مخالفان گزارش داد. حزب دمکرات کردستان، تشکیلات ارومیه خطاب به پیشمرگان این حزب پیامی تبلیغاتی انتشار داد که در آن سعی شده است با بهانه مبارزه با فئودال ها مخالفت خود را با استقرار کامل حاکمیت نظام ترویج و توجیه کند.

۳ گزارش کیهان از حوادث و درگیری های پراکنده قبلی شهر میاندوآب.

۴ گزارش روزنامه اطلاعات از سخنرانی قاسملو دبیرکل حزب دمکرات در اجتماع مردم کردستان و مسافران نوروزی و مصاحبه اختصاصی کیهان با وی. تظاهرات بر ضد حزب دمکرات و قاسملو در مریوان به رهبری کادرهای حزب کومه له در این شهر.

۵ مصطفی میرسلیم سرپرست شهربانی و معاون سیاسی وزارت کشور تغییرات اساسی در شهربانی و شروع بررسی طرح ادغام کلیه نیروهای انتظامی را اعلام کرد. واکنش انتقادی سازمان چریک های فدایی خلق شاخه سنندج به اظهارات میرسلیم درباره جایگزینی ارتش به جای شهربانی سنندج و اعلام نگرانی سازمان مزبور از تصفیه شهربانی برخی شهرهای کردنشین و حذف برخی عناصر وابسته به گروه ها در این مراکز.

۶ ذکر دو نمونه از ناآرامی های سیاسی در مناطقی غیر از کردستان: درگیری در اجتماع هواداران اتحادیه کمونیست ها در اهواز؛ تیراندازی شروری به نام قنبر نارویی و افرادش به سوی مسافران در منطقه کشمیران کرمان.

۷ در ادامه تدابیر سازمان مجاهدین خلق برای کاستن فشارهای مربوط به تناقض ادعای حضور سیاسی از موضع یک گروه داخل نظام و در عین حال مسلح ماندن برای روزی مناسب و نیز در جهت تداوم روند نزدیک شدن به بنی صدر، سازمان مزبور نامه ای به بنی صدر نوشت. در این نامه با وعده پرهیز از نظامی گری تا اطلاع ثانوی و بدون اشاره به تحویل یا عدم تحویل سلاح، در پی اخذ مجوز تداوم وضع کنونی و در واقع اخذ مجوز مسلح بودن سازمان برآمده است. در این نامه سازمان ضمن تأکید بر پذیرش مرگ پرافتخار و نیز وجود نوعی حق شرعی و قانونی در دفاع از سازمان در مقابل مفسده جویان، پرهیز از خشونت متقابل تا اطلاع ثانوی مصلحت دانسته شده است. همچنین سازمان از بنی صدر خواسته است در مقام رئیس جمهور و فرمانده کل قوا نماینده خود را برای بازدید از مراکز سازمان اعزام کند تا مشخص گردد که این مراکز غیرمسلح هستند. سازمان این عمل را نوعی پیشگیری از خون ریزی هایی که مجاهدین را به دروغ عامل آن می دانند عنوان کرد.

۸ گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از اولین گردهمایی انجمن های اسلامی دانش آموزان استان خوزستان همراه با پیام آیت الله منتظری که از حساسیت هواداران نظام درباره پرهیز از جذب دانش آموزان به فعالیت های حزبی و گروهی حکایت دارد.

درج نامه سرگشاده و افشاگرانه دکتر فاضل معاون پارلمانی وزیر بهداری به مسعود رجوی با امضای محفوظ در روزنامه جمهوری اسلامی در واکنش به درج خبر و گزارش مضروب شدن شهلا حریری مطلق همسر وی. به نوشته نشریه مجاهد، این خواهر مجاهد به علت اعتراض به تقلب در انتخابات

۱ مضروب و در بیمارستان بستری شده بود. عکس صفحه اول مجاهد نشان می داد مسعود رجوی به ملاقات وی رفته است. (دو ضمیمه دارد.)

۲ ارسال تلگرام عده ای از کاندیداهای مرحله اول انتخابات مجلس به بنی صدر و درخواست برای ابطال و تجدید انتخابات. پاسخ فرماندار تبریز به انتقادات سازمان مجاهدین خلق به نحوه برگزاری انتخابات. اعلام خبر تشکیل کمیسیون بررسی شکایات مربوط به انتخابات. اطلاعیه دفتر بحث آزاد صدا و سیمای جمهوری اسلامی که در آن از گروه ها و سازمان های مختلف خواسته شده نماینده ای جهت تشکیل میزگرد برای بحث درباره نحوه برگزاری انتخابات معرفی کنند.

۳ سرمقاله امروز روزنامه جمهوری اسلامی با عنوان "نوروز اوج ابتذال در رادیو و تلویزیون" که در انتقاد به وضعیت حاکم بر رادیو و تلویزیون و شورای سرپرستی آن درج شده است.

۴ مصاحبه مطبوعاتی دکتر بهشتی در تبیین جنبه هایی از ساختار نظام جمهوری اسلامی.

۵ نشریه نامه مردم ارگان حزب توده به چاپ تحلیلی با عنوان "شما ضد انقلاب را فراموش کردید ولی ضد انقلاب شما را فراموش نکرده است" اقدام کرد که در آن به انتقاد از گروه های چپ غیر روسی و جریان های مذهبی "تندرو" پرداخته است. تحلیل رادیو "صدای ملی ایران" با مشی حزب توده، درباره جناح بندی حاکمیت نظام و در جهت نفی نظریات بنی صدر و اطرافیان وی.

۶ مصاحبه تلویزیونی قطب زاده که در آن از تماس مقامات ایرانی با سفیر کبیر شوروی برای حل مسئله افغانستان خبر داد. مخالفت نماینده "جماعت اسلامی" افغانستان با پیشنهاد قطب زاده مبنی بر تشکیل کنفرانس چند جانبه طرف های درگیر در افغانستان. اطلاعیه دفتر جمعیت اسلامی افغانستان درباره "توطئه تبلیغاتی" دولت افغانستان. گفتار امروز رادیو مسکو در انتقاد به مواضع کنونی ایرانی درباره افغانستان.

۷ گزارش بخش عربی رادیو دوبی از مواضع شوروی در قبال تهدیدات ضد ایرانی امریکا. تفسیر بخش فارسی رادیو آلبانی از نظر مسئولان ایران درباره شوروی.

۸ گزارش روزنامه السفیر چاپ بیروت از ایجاد ۱۴ پایگاه موشکی در عربستان با کمک امریکا.

ضمیمه گزارش ۶۹: مصاحبه تلویزیونی قطب زاده که در آن به چگونگی اقدامات خود برای استرداد شاه و وقایعی که منجر به خروج شاه از پاناما شد، پرداخت.

ضمیمه اول گزارش ۸۲: گزارش روزنامه مجاهد از ملاقات مسعود رجوی با شهلا حریری مطلق و چگونگی مضروب شدن وی.

ضمیمه دوم گزارش ۸۲: متن کامل نامه دکتر فاضل به مسعود رجوی که در آن نویسنده جزئیات حضور همسر خویش در فعالیت های تشکیلاتی سازمان و اوج گیری اختلافات بین خود و همسرش تا مرز طلاق را مفصلاً توضیح داده است.

گزارش روزشمار ۷/۱/۱۳۵۹

۹ گزارش رویتر از تلاش رهبران سنای امریکا برای حل بحران گروگان ها از طریق جلب رضایت ایران با انتشار "کتاب سپید" حاوی گزارشی درباره روابط ایران و امریکا در زمان سلطنت شاه مخلوع و موافقت سایروس ونس با آن. خبر رادیو لندن از به تعویق افتادن تشکیل مجلس که قرار بود تکلیف گروگان ها را مشخص کند و نیز اعلام موافقت آیت الله بهشتی با محاکمه گروگان ها در صورت عدم بازگشت شاه و ثروتش.

۱ یونایتدپرس از واشنگتن گزارش داد که یک ایرانی اخیراً با ۳۵ قطعه عکس از سفارت امریکا در تهران وارد ایالات متحده شده است.

۲ مطالب بخش عربی رادیو امریکا در برنامه "بررسی مطبوعات" خود که به موضوع عزیمت شاه از پاناما پرداخت شیکاگو تریبون: چگونه جایز است که سرنوشت و زندگی گروگان های امریکایی و امنیت تمام خاورمیانه برای طحال سرطانی شاه به مخاطره بیفتد؟ نیویورک تایمز: هر یک از شاه سابق ایران و مناخیم بگین نخست وزیر اسرائیل در جای نادرستی پیاده شدند. واشنگتن پست: صادق قطب زاده گمان می کند که مسئله انتقال گروگان ها به جایی که تحت کنترل دانشجویان تندرو نباشد با شکست مواجه شده است. لس آنجلس تایمز: کارتر حاضر نشد جنایات شاه را بپذیرد و به اشتباه امریکا در جانبداری از این جنایات اعتراف کند.

۳ احضار کاردار سفارت ایران در بغداد به وزارت خارجه عراق و تسلیم یادداشت اعتراضیه شدیداللحن در زمینه سخنان اخیر بنی صدر درباره "جزایر اشغالی خلیج عربی" (فارس) به وی. اظهارات سخنگوی وزارت خارجه عراق درباره سخنان اخیر بنی صدر. پخش قسمتی از مندرجات روزنامه الجمهوریه از بخشی عربی رادیو بغداد که در آن ایران به طور تلویحی تهدید شده است.

۴ ادامه تحرکات ارتش عراق در مرزهای جنوبی ایران به نقل از منابع ایران از جمله: مانور در منطقه ناصریه، استقرار موشک های زمین به زمین و زمین به هوا در اطراف پایگاه هوایی الشعیبه به طرف مرزهای ایران و اعزام یک افسر و سه سرباز تکریتی بعثی به هر یک از پاسگاه های مرزی عراق به دستور عدنان خیرالله وزیر دفاع عراق هم زمان با ادامه تحرکات عوامل وابسته به عراق در خوزستان از جمله: انفجار در بازار سیف خرمشهر و انفجار یک پل در بخش مرزی بستان.

۵ گزارش ژاندارمری ناحیه کرمانشاه به استانداری درباره ورود ۲۰۰ الی ۲۵۲ زن و مرد و کودک رانده شده عراقی به داخل مرزهای ایران.

۶ ادامه ناآرامی ها در استان کرمانشاهان: آزاد شدن تنگه هاوان به دست سپاه پاسداران، پاکسازی مناطق مرزی ازگله و شیخ سله، درگیری چند روز قبل نیروهای قیاده موقت با مهاجمین که به شکست مهاجمین منجر شد، رفتن یک افسر پناهنده عراقی به همراه یک پاسدار به عراق، نیاز سپاه جوانرود به نیرو برای ادامه پاکسازی، پیام سپاه به ستاد مشترک ارتش درباره تأمین نیرو و ایجاد هماهنگی با ارتش برای عملیات در منطقه پاوه و جنوب آن.

۷ ادامه ناآرامی ها در ارومیه: درگیری نیروهای ارتش با عناصر حزب دمکرات، حمله مهاجمین مسلح به روستاهای راژان و آق بولاغ، درگیری جوانمردان با مهاجمین در اطراف قریه غلات در ۱۰کیلومتری نقده. گزارش شهربانی ارومیه از ورود افراد مسلح کرد ترکیه به خاک ایران برای کمک به ضد انقلابیون. تظاهرات مردم ارومیه بر ضد تحرکات ایذایی گروه های مسلح و حمایت از ارتش.

توضیحات مقامات مسئول و نیز برخی سران حزب دمکرات درباره درگیری های اخیر منطقه اشنویه - نقده. هاشم صباغیان عضو هیئت ویژه دولت: این درگیری ها به دنبال حمله بعضی گروه های مسلح به طرف پاسگاه ژاندارمری بوده است. استاندار آذربایجان غربی: برخی از گروه ها نیز باید قبول کنند که ارتش به هر منطقه ای که لازم باشد خواهد رفت. اعلامیه استاندار آذربایجان غربی: از مردم دلسوز و متعهد می خواهیم که افراد مخل نظم و محرکین و توطئه گران را دقیقاً شناسایی کرده و به مقامات مسئول معرفی نمایند. مسئول حزب دمکرات در مهاباد: مسئولیت این ناآرامی ها مستقیماً به عهده فئودال های منطقه است. کریم حسامی یکی از سران سرشناس حزب دمکرات: تلفنی به ما اطلاع

۱ داده شد که عده ای از پاسداران و سه تانک ارتش به طرف این منطقه در حال حرکت بودند.

۲ اعلامیه شاخه کردستان سازمان چریک های فدایی خلق درباره حوادث اشنویه با عنوان "در شرایطی می خواهند مردم را خلع سلاح نمایند که در قلعه تان فاجعه قارنا تکرار می شود." سازمان مزبور در این اعلامیه از یک قتل عام حرف می زند و مسئولان نظام را جاسوسان و نهادهای آن را پایگاه های امپریالیسم امریکا می خواند. (ضمیمه دارد)

۳ افشای مذاکره بین کومه له و سپاه رستگاری (رزگاری) به وسیله شاخه سنندج سازمان چریک های فدایی خلق که حکایت از وجود اختلاف بین گروه های محلی مسلح مخالف نظام دارد. گزارش نشریه سازمان چریک های فدایی خلق از تحرکات سپاه رستگاری و مریدان شیخ عثمان در منطقه که سازمان آنها را هم عامل بعث عراق و هم عامل ارتش و نظام جمهوری اسلامی معرفی می کند.

۴ مبادله هفت روستایی که قبلاً به دست افراد مسلح اسیر شده بودند با سه نفر از بازداشت شدگان درگیری های اخیر منطقه اورامانات. فرماندار اورامانات خبر از تحویل سلاح ۱۵ نفر از افراد مسلح حزب دمکرات داد.

۵ گزارش شهربانی بروجرد از حرکت دو مینی بوس حامل افراد سازمان چریک های فدایی به سمت کوه های اطراف. گزارش رکن سوم ستاد مشترک ارتش از تحرک مشابه در سنندج.

۶ گزارش بامداد از راهپیمایی عده ای از جوانان بندر انزلی در حمایت از به آتش کشیده شدن یک رستوران در دهکده ساحلی و دادن توضیحات در این باره در خیابان های رشت. سخنران راهپیمایی: ما در بندر انزلی دست به افشاگری علیه سرمایه داران زده ایم. نکوهش فرماندار بندر انزلی از حمله به دهکده ساحلی: این کار عملی انقلابی نیست.

۷ بررسی پیام نوروزی امام خمینی در نشریه "نامه مردم" ارگان حزب توده که به بهانه این بررسی در واقع دیدگاه های این حزب درباره امریکا و عوامل داخلی آن، دولت موقت، اوضاع اقتصادی، اصلاحات ارضی و بازرگانی خارجی درج شده است.

۸ چاپ مطلبی با امضای کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کارخانجات در روزنامه جمهوری اسلامی با عنوان" اخطار به رهبری سازمان مجاهدین خلق ایران" که در آن عملکرد و رفتار سازمان مزبور بر خلاف مواضع اعلام شده آن توصیف و روش رهبران کنونی سازمان مغایر با مشی بنیانگذاران آن دانسته شده و بر انحراف آنان از خط اسلام اصیل تأکید شده است.

۹ اعتراض های وسیع و عمدتاً سازمان یافته به نحوه برگزاری دور اول انتخابات مجلس شامل اعتراض ده ها شخصیت، سازمان و گروه در شهرهای تبریز، نوشهر، رودسر، لنگرود، اراک، کرج، مشهد، کاشان، زنجان و ماکو به وجود تقلب در انتخابات.

۱۰ مصاحبه مطبوعاتی مسئول روابط عمومی کمیته مرکزی درباره مسائل انتخابات و اتهاماتی که گروه های سیاسی مختلف به کمیته انقلاب اسلامی وارد می کنند و تکذیب مطالب نشریه مجاهد در مورد خواهر حریری مطلق.

۱۱ اظهار نظر دو تن از مقام های مسئول درباره آینده انتخابات از نظر تأیید و ابطال؛ دکتر محمدجواد باهنر عضو شورای انقلاب: یک کمیسیون هفت نفری را شورای انقلاب مأمور رسیدگی به شکایات و تخلفات و احیاناً تقلبات انتخاباتی کرده است. آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور: اگر تقلب در انتخابات محسوس باشد و اعتراضات رسیده وارد باشد انتخابات در آن منطقه باطل می شود.

مصاحبه دکتر علی اکبر معین فر وزیر نفت با روزنامه رسمی المجاهد چاپ الجزایر: «با چنان رقم

۱ استخراجی، تا سی سال دیگر یک قطره نفت در خاک ایران باقی نمی ماند.» تصمیم شرکت ملی نفت ایران مبنی بر لغو سرمایه گذاری ۱۷ میلیون دلاری در ایجاد یک پالایشگاه نفت در کره جنوبی به نقل از خبرگزاری فرانسه از سئول.

۲ قطب زاده مجدداً مواضع وزارت خارجه را در رسانه های داخلی اعلام کرد و خبر داد شوروی با اصل مذاکرات مستقیم در مورد افغانستان موافقت کرده است. گزارش خبرگزاری فرانسه از مسکو درباره تکذیب اظهارات قطب زاده. پاکستان در این زمینه سیاست سکوت و انتظار را ترجیح می دهد. نمونه هایی از خبرهای مندرج در مطبوعات ایران که تضاد بین ایران و شوروی را تشدید می کند: خبر روزنامه اطلاعات به نقل از منابع مطبوعاتی هند که حاکی است اتحاد شوروی قصد دارد با آموزش نظامی افراد و قبایل بلوچ افغانستان به مناطق نفت خیز خلیج فارس مستقیماً دست پیدا کند. خبر روزنامه جمهوری اسلامی از پیوستن سربازان مسلمان ارتش شوروی به مبارزان افغانی به نقل از یک منبع موثق غربی.

۳ بازتاب روابط ایران و شوروی به خصوص جایگاه افغانستان در دو تفسیر مفصل رادیو لندن و الحوادث چاپ لندن که حاوی نکات مهمی است. رادیو لندن: آیت الله خمینی در پیام آغاز سال نو شدیدترین حمله خود را به خطری که شوروی در بردارد ابراز داشت؛ بنی صدر در انتقاد از شوروی کلامش صریح تر از رهبران دیگر ایران بوده است؛ رد پیشنهاد بنی صدر مبنی بر تشکیل کمیسیونی مرکب از نمایندگان ایران، الجزایر، فلسطینی ها و یک کشور اروپایی مانند سوئد برای حل مسئله افغانستان، از سوی شوروی؛ عدم عکس العمل رسمی به اظهارات قطب زاده؛ بیانات رسمی و تفسیرهای مختلف در جراید و رادیو شوروی که در آنها اتحاد شوروی دوست ایران در راه مبارزه با امپریالیسم عنوان می شود. الحوادث چاپ لندن: شوروی نسبت به مرزهای خود حساس است و اشغال افغانستان به این علت است؛ ایران از دید مسکو نقطه ارتباطی شوروی با اقیانوس هند است؛ ایران بی طرف مانند سدی در برابر قدرت های دیگر است؛ ایران می تواند کمبود نفت شوروی و اروپای شرقی را جبران کند.

۴ گزارش یونایتدپرس که حکایت از گسترش روابط عراق با شوروی دارد. گزارش جمهوری اسلامی از قرارداد دولت عراق جهت تهیه و نصب رآکتور اتمی با کشورهای ایتالیا، فرانسه و برزیل و نگرانی برخی کشورها از امکان تولید بمب اتمی در عراق.

۵ موافقت هند با اعطای هویت دیپلماتیک به سازمان آزادیبخش فلسطین.

ضمیمه گزارش۹۹: متن کامل اطلاعیه سپاه پاسداران ارومیه با عنوان: "در نقده و قالاتان چه گذشت" که در آن اشاره شده است روستا از سکنه خالی شده بود و به جای ساکنان افراد حزب دمکرات و کومه له در روستا سنگر گرفته بودند و از آنجا با سلاح های سبک و سنگین به ارتش تیراندازی می کردند. همچنین در اطلاعیه آمده که پیشمرگان دمکرات و کومه له به چند روستای ترک نشین با سلاح سنگین حمله کردند.

گزارش روزشمار ۸/۱/۱۳۵۹

۶ اعلام موافقت مقامات امریکایی با ابتکار سنا مبنی بر بررسی روابط ایران و امریکا در دوره شاه سابق و مخالفت با صدور بیانیه رسمی اعتراف به خلافکاری. ونس در کنگره امریکا: انقلاب ایران را به عنوان یک واقعیت می پذیریم. صلاح نمی دانم اقدامات احتمالی دولت کارتر برای آزادی گروگان ها را فاش کنم.

۷ اظهار نظرهای متفاوت مقامات امریکایی از جمله کیسینجر و هودینگ کارتر درباره راه کار نظامی برای حل بحران گروگان ها.

۱ اطلاعیه روابط عمومی دانشجویان پیرو خط امام مبنی بر اینکه مراسم عید پاک برای گروگان ها ترتیب داده شده است. خبر رادیو کلن درباره سفر شون مک براید (برنده جایزه صلح نوبل) به ایران به دعوت رئیس جمهور. نظر یک سخنگوی کاخ سفید درباره مسئولیت رهبران ایران در قبال نگهداری گروگان ها. گزارش رادیو مسکو از ادعای غرامت سه گروگان فراری به دادگاه فدرال امریکا علیه دولت ایران.

۲ انتقاد از عملکرد غرب در مورد شاه و تمجید از سادات برای پذیرفتن او و نیز انتقاد از عملکرد کارتر در مورد گروگان ها، در مقاله پاتریک وارسمن که امروز در روزنامه فیگارو چاپ شد.

۳ مصاحبه دکتر بهشتی با خبرگزاری پارس و توضیح درباره روابط ایران و مصر: سادات و دولت مصر باید از این راه خائنانه برگردند.

۴ تشکیل کنفرانس ملی و خلقی عرب در بغداد به ابتکار صدام و اظهارات ابوالهول یکی از اعضای کمیته مرکزی سازمان آزادی بخش فلسطین درباره جزایر ایرانی در کنفرانس مزبور. گزارش رادیو صوت الجماهیر از بیانیه پایانی اجلاس و گزارش خبرگزاری فرانسه از حضور ناگهانی صدام در کنگره مزبور و سخنرانی یک ساعته وی که در آن به جنگ ۱۹۷۴ ایران و عراق اشاره کرده است.

۵ گزارش رسیده از منابع ایران با قید صحت دارد: ستاد ارتش عراق به یگان های مرزی دستور مجهز شدن به انواع مهمات مخصوص خط مقدم جبهه را داده است. گزارش های مختلف از درگیری های مرزی و فعالیت های مرزی نظامیان عراق در غرب کشور.

۶ تحرکات مردمی برضد حزب بعث حاکم بر عراق از جمله: تمجید امام جمعه موصل از امام خمینی و انقلاب اسلامی ایران و درگیری نمازگزاران با پلیس، به قتل رسیدن چهار افسر و افسریار به دست یک افسریار کرد در نیسان، خبر یک روزنامه انگلیسی از سوء قصد به جان صدام حسین.

۷ ادامه تحرکات عوامل عراق در داخل ایران در غرب و جنوب کشور از جمله درگیری در گرده نو و پاسگاه تنگاب کهنه.

۸ ناآرامی های پراکنده در استان کرمانشاهان از جمله: انفجار یک بمب در مقابل قرارگاه لشکر در کرمانشاه و حمله افراد حزب دمکرات و کومه له با سلاح های سنگین در کامیاران.

۹ درگیری های محور اشنویه – نقده و تلگراف قاسملو در این باره به امام. گزارش کیهان از این واقعه: «شدیدترین درگیری ها در منطقه دره قاسملو بود.» گزارش سپاه ارومیه به سپاه تهران: مردم و مجاهدین به دنبال دعوت آقای حسنی بسیج شده اند ولی نظم و تشکل وجود ندارد. گزارش بعضی درگیری ها در غرب کشور و حمله به روستاهای ترک نشین (ضمیمه دارد).

۱۰ گزارش روزنامه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق از مراسم چهلم شیرمحمد توماج و همراهانش در منطقه ترکمن صحرا.

۱۱ انتقاد آیت الله طاهری امام جمعه اصفهان در نماز جمعه از سازمان مجاهدین خلق به دلیل حمایت سازمان از گروه های مسلح غیرمذهبی مخالف نظام. گزارش کیهان از درگیری در کازرون به علت تخلیه نکردن ساختمان دولتیِ محل استقرار سازمان مجاهدین. صدور اطلاعیه سازمانی به مناسبت سالروز رفراندوم جمهوری اسلامی و اعلام همراهی در راهپیمایی بدون نشانه سازمان و ضمن تأکید بر مواضع خود.

۱۲ بازتاب خبر افزایش قیمت نفت خام ایران در رادیو لندن و خبرگزاری رویتر.

۱۳ مطرح شدن سخنان وزیر خارجه ایران درباره توافق ایران و شوروی در به رسمیت شناختن مقاومت افغانستان در رادیو مسکو و رد این مطلب.

۱ تحلیل و تفسیر رسانه های جهان درباره روابط ایران و شوروی. فایننشال تایمز (لندن): اتحاد شوروی پیشنهاد کرده است تا وسایل یدکی مورد نیاز ایران در تأسیسات نفت و گاز را تأمین کند. رادیو کلن: رادیو ایران ضمن حملات شدید به اتحاد شوروی، این کشور را متهم کرد که به غارت ثروت های افغانستان دست زده است. رادیو آلبانی: سوسیال امپریالیسم شوروی دست به اقدامات پی درپی می زند تا حضور نظامی خود را در اقیانوس هند و منطقه خلیج (فارس) افزایش دهد.

ضمیمه گزارش ۱۲۴: متن تلگراف قاسملو به امام خمینی که ضمن ابراز مظلومیت و خویشتن داری حزب، با لحنی تهدیدآمیز از امام خواسته شده است که جلوی این "جنگ برادرکشی" را بگیرد.

گزارش روزشمار ۹/۱/۱۳۵۹

۲ بازتاب اعتراف کارتر به شکست در مذاکرات مربوط به گروگان ها در مطبوعات ایران. پیغام کارتر به بنی صدر و تعیین مهلت برای تحویل گرفتن گروگان ها از دانشجویان. اظهارات سخنگوی وزارت خارجه امریکا مبنی بر قاطعیت بیشتر امریکا در آینده. بازتاب امضای توافق نامه نظامی بین امریکا و ترکیه در خبرگزاری های رویتر و فرانسه. گزارش رادیو اسرائیل درباره احتمال دخالت نظامی امریکا. مخالفت دبیرکل سازمان ملل با اعمال زور برای حل مسئله گروگان ها. ملاقات بنی صدر با وکلای ایران در اروپا و امریکا و گزارش آنان از فعالیت های خود.

۳ گزارش یونایتدپرس از موافقت مجمع ملی مصر با اعطای پناهندگی سیاسی به شاه سابق و اظهارات پطروس غالی در این مجمع. اعتراض عرفات به اقدام مصر در اعطای پناهندگی به شاه مخلوع. اعتراضات در بعضی از کشورهای عربی به اقدام مصر.

۴ بازتاب اقامت شاه در مصر و پیامدهای آن. روزنامه مصری الاخبار: سرهنگ قذافی، مقامات ایرانی و تندروهای فلسطینی، با هم برای ربودن شاه سابق ایران از قاهره توطئه کردند. روزنامه مصری الانهار: حال شاه سابق ایران که در قاهره بستری است وخیم است. المستقبل چاپ پاریس: شواهد نشان می دهد که واشنگتن قصد دارد مصر را جایگزین ایران کند.

۵ کنفرانس مطبوعاتی دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب با حضور خبرنگاران داخلی و خارجی درباره مسائل مختلف از جمله: آخرین مواضع ایران درباره ماجرای گروگان گیری، سفر شاه به مصر و آینده روابط ایران با امریکا.

۶ تبلیغات عراق درباره وجود ارتباط دوستانه بین ایران و امریکا و تخطئه مواضع ضد امریکایی جمهوری اسلامی ایران: انقلاب ایران یک توافق بین کارتر و خمینی بوده است.

۷ گزارش المستقبل چاپ پاریس - حامی رژیم عراق - از کنفرانس قومی، ملی و عربی در بغداد از جمله بررسی دو نظر متفاوت مطرح شده درباره گرایش های ضد اسرائیلی ایران که تا چه حد جدی است.

۸ ادامه تحرکات ایذایی عراق در مناطق جنوبی کشور. ادامه فعالیت عراق برای آماده سازی نظامی مناطق مرزی و نیز حل و فصل مسائل امنیتی این مناطق مانند: تقویت پاسگاه های مناطق شمال غرب ایران، فعالیت اطلاعاتی استخبارات درباره ساکنان مناطق شمالی عراق در مرز ایران، ترکیه و سوریه.

۹ ادامه درگیری در نوار مرزی قصرشیرین و حمله عراق به دو پاسگاه تنگاب نو و خسروی. گزارش های سپاه و ژاندارمری از بازتاب ها و پیامدهای این درگیری ها.

ادامه درگیری های مسلحانه داخلی در استان کرمانشاهان از جمله: حمله به محل های استقرار پیشمرگان مسلمان کرد و پاسداران انقلاب اسلامی در بخش کامیاران. حمله با کلاشینکف و خمپاره ۶۰ در حوالی

۱ دهکـده نوریـاب در منطقه پـاوه. اظهارات جبار حسامی از مسـئولان روابط عمومی سازمان پیشـمرگان مسـلمان کرد درباره همکاری گروه های مسـلح داخلی بـا مهـاجمین مسـلح وابسـته به عراق در درگیری هـای جوانرود و تکـذیب سـیدعلی سـخنگوی تشـکیلات سـنندج حزب دمکرات و همچنین یکی از مسـئولان سازمـان کومه له دربـاره نقش احزاب خود در درگیری های جوانرود. گزارش وجود تضاد منافع بین گروه های سیاسـی مسلح داخلی و مهاجمین مسلح وابسته به عراق و تفاوت نوع ارتباط عراق با دو دسته مزبور.

۲ اظهارات عبدالرحمن قاسـملو در یک جلسه خصوصـی درباره شکستن محاصره اقتصادی منطقه اورامانات و نوسود با استفاده از اختلاف نظر بین جناح های حکومتی. گزارش خبرگزاری فرانسه از اختلاف بین اعضای شورای انقلاب درباره وضع کردسـتان و سخنان حسن حبیبی سخنگوی این شورا.

۳ ادامه نـاآرامی هـا در اسـتان آذربایجـان غربی مربوط به حرکت سـتون ارتش. اظهارات آیت الله مهـدوی کنی عضو شورای انقلاب و سرپرسـت وزارت کشـور و همچنیـن حقگـو اسـتاندار آذربایجـان غربی دربـاره حرکـت این سـتون. اظهـارات سـخنگوی سپاه پاسـداران ارومیه و سرپرسـت فرمانداری نقده درباره حمله مهاجمان به مناطقی در نقده. (ضمیمه دارد)

۴ بررسـی و تحلیل شخصـیت ها و جریان های مخالف نظام در غرب کشور از دیدگاه حزب توده که تحت عنوان "فعالیت های توطئه گرانه عمال امپریالیسم امریکا و رژیم بعثی عراق در کردستان گسترش می یابد" در روزنامه نامه مردم ارگان این حزب درج شد.

۵ اطلاعیه مفصل کمیته مرکزی حزب توده که در آن: حمایت از شوروی و دولت افغانستان، تبعیت حزب توده از امام خمینی و خط امام، حمله به حزب خلق مسلمان، نزیه، امیرانتظام، مقدم مراغه ای و کومه له و سایر گروه های وابسته به عراق و پکن به عنوان "وابستگان امپریالیسم"، یادآوری ۲۸ مرداد و ابراز حساسیت در مورد حفظ انقلاب و حمله تلویحی به بنی صدر به چشم می خورد.

۶ سرمقاله امروز روزنامه جمهوری اسلامی با عنوان "توده ای ها می آیند" که در آن موضوعاتی چون: حادثه ۲۸ مرداد و نقش حزب توده و سایر عناصـر چپی در این حادثه، تشابه وضـعیت آن زمان این گروه ها با وضـعیت فعلی، ظاهری دانسـتن همراهی حزب توده با انقلاب و امام و بررسـی هدف های حزب از این تاکتیک، آمده است.

۷ اعلامیه معترضانه راه کارگر درباره موضوع "امنیت" که در آن مفهوم امنیت از دید رئیس جمهور: آزاد کردن ساواکی ها، سرکوب خلق کرد و ترکمن، تصفیه پرسنل انقلابی ارتش و ادارات دولتی، تقلبات گسترده در انتخابات مجلس و ... عنوان شده است.

۸ به کاربردن تعبیر جنگ بهشتی - بنی صدر در توصیف جناح بندی کنونی حاکمیت که به خصوص به وسیله سازمان مجاهدین خلق صورت می گیرد. پیروی برخی رسانه های خارجی از ادبیات اپوزیسـیون داخلی و ترور شخصـیتی دکتر بهشتی و انتشار مقاله نشریه تایم با عنوان "بهشتی طبق مقتضـیات عمل می کند". انتشار قسـمت هایی از این مقاله در شـماره امروز روزنامه السیاسیه چاپ کویت با عنوان " آیت الله بهشتی تلاش کرد تا خمینی و بختیار را به یکـدیگر نزدیک نموده و ساواک را ابقاء نمایـد، مشروط بر اینکه این سازمان از رژیم جدیـد تبعیت کنـد" بدون ذکر مأخذ اصلی و تنظیم مجدد عبارات تایم به گونه ای که برضد دکتر بهشتی مخرب تر و کوبنده تر باشد.

۹ تأکیـد بنی صـدر به ضـرورت همـاهنگی مجلس بـا رئیس جمهـور: «اگر این مجلس بـا رئیس جمهور همـاهنگی نکنـد و درون آن نیز بی ثبـاتی عقیدتی اثر بگذارد، خود از اسباب بی ثباتی سیاسی و اقتصادی و توسعه دامنه ناامنی ها می گردد.»

۱ گزارش روزنامه بامداد از تهیه طوماری با امضای ۸۰۰ نفر در فریمان در اعتراض به انتخابات این شهر. نقل قول بنی صدر از امام خمینی پس از ملاقات با امام: لزوم هماهنگی مجلس با رئیس جمهور، ضرورت رسیدگی جدی به تقلبات احتمالی، پرهیز از تزلزل مجلس به بهانه تقلب. راهپیمایی در قم برضد مسعود رجوی کاندیدای سازمان مجاهدین خلق در واکنش به سازماندهی وسیع و اقدامات تشکیلاتی سراسری سازمان برای تداوم اعتراضات به صحت انتخابات.

۲ شواهدی از مقاومت افکار عمومی در قبال سیاست کاهش تعطیلات نوروزی مدارس و استفاده جریان های مخالف نظام از این مطلب: گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از بی رونقی امروز مدارس علی رغم بخشنامه وزارت آموزش و پرورش؛ گزارش کیهان از اعلام انحلال یک دبیرستان در خرمشهر در واکنش به اعتراضات کاهش تعطیلات نوروزی و سخنان یک مقام آگاه در سپاه در مورد ضرورت شناسایی منشأ تحریک در این دبیرستان؛ انفجار در یکی از مدارس اهواز و اطلاعیه سپاه در این باره.

۳ درج یادداشتی مفصل در روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی با عنوان "رادیو و تلویزیون در سراشیب سقوط" که در آن به مدیریت سازمان صدا و سیما شدیداً انتقاد شده است. درج مقاله ای نسبتاً مفصل در روزنامه انقلاب اسلامی ارگان جریان بنی صدر با عنوان "نسیم بهاری برفراز جام جم" که در آن از عملکرد مدیریت صدا و سیما حمایت شده و مخالفین آن نکوهش گردیده اند. انتقاد امام جمعه اصفهان و امام جمعه تهران از مدیریت رادیو وتلویزیون، در خطبه های نماز جمعه.

۴ اطلاعیه وزارت امورخارجه ایران و مصاحبه صادق قطب زاده درباره مذاکرات وزیر خارجه با سفیر شوروی و موضوعات مورد توافق.

۵ گزارش تفسیری خبرگزاری تاس از شکست مذاکرات ایران و شوروی درباره قیمت گاز ایران. تفسیر آسوشیتدپرس از مناسبات تجاری بین ایران و شوروی.

۶ اعلام موضع رادیو "صدای ملی ایران" (با مواضع حزب توده) در تقبیح گروه های انقلابی افغان و مخالفان دولت افغانستان. درخواست دولت افغانستان از یاسر عرفات برای میانجی گری بین ایران و افغانستان ابراز تعجب عرفات از نگرانی امریکا برای اسلام در افغانستان.

ضمیمه گزارش ۱۴۰: متن کامل مصاحبه تلفنی روزنامه جمهوری اسلامی با مسئولان حزب دمکرات و حقگو استاندار آذربایجان غربی درباره حوادث اخیر جاده نقده – اشنویه؛ در این مصاحبه ها مسئولان حزب دمکرات مسبب درگیری ها را ارتش، ژاندارمری، سپاه و تیمسار ظهیرنژاد (فرمانده کل ژاندارمری) معرفی کردند که به حمایت از فئودال ها وارد صحنه شده اند، اما استاندار آذربایجان غربی علت درگیری ها را عدم تمایل گروه های مسلح به حضور ارتش در منطقه به دلیل مخالفت آنان با تثبیت حاکمیت دولت ذکر کرد. در این حال، هر دو طرف بر حل مسالمت آمیز مسئله کردستان تأکید کردند.

گزارش روزشمار ۱۰/۱/۱۳۵۹

انتشار خبر ارسال نامه جیمی کارتر به امام خمینی در صدا و سیمای جمهوری اسلامی در شب گذشته. در این پیام که خبرگزاری های بزرگ جهان آن را با قید "فوری فوری" به سراسر دنیا مخابره کردند، کارتر به همنوایی خود با امام و رئیس جمهور ایران درباره صلح جهانی اشاره کرده و با تشکیل کمیسیون تحقیق موافقت نموده است و برای اهتمام جدی به تأمین رضایت مردم ایران و حل مسالمت آمیز اختلاف کنونی اعلام آمادگی کرده است. کارتر در نامه خود سفر شاه به مصر

۱ را یک امری شخصی و بدون ارتباط با امریکا دانسته و یادآوری نموده که وی با ورود شاه به امریکا مخالفت کرده است. تکذیب جودی پاول سخنگوی کاخ سفید: پرزیدنت کارتر هیچ پیامی به آیت الله خمینی یا دیگر مقامات ایرانی ارسال نداشته است.» تناقض در اظهارات مقامات سفارت سوئیس در مورد تحویل نامه کارتر به وزارت خارجه ایران. (دو ضمیمه دارد)

۲ بروز تناقض در اظهارات مقامات امریکایی درباره ارسال پیام کارتر به امام خمینی و دیگر مقامات ایرانی و برعکس تایید صحت ارسال پیام مزبور به وسیله بنی صدر، قطب زاده و حاج احمد خمینی. اطلاعیه دفتر ریاست جمهوری: پیام کارتر به امام و این جانب هم زمان به وسیله کاردار سوئیس در تهران تسلیم شده است. قطب زاده در مصاحبه با خبرگزاری پارس و سیمای جمهوری اسلامی علاوه بر اعلام اینکه پیام کارتر را بعد از دریافت از کاردار سوئیس شخصاً به امام تحویل داده است، از ارسال دومین پیام کارتر به بنی صدر خبر داد. حاج احمد خمینی: این پیام توسط آقای قطب زاده به دست امام رسید.

۳ کنفرانس مطبوعاتی قطب زاده با خبرنگاران ایرانی درباره ارسال پیام کارتر به امام و رئیس جمهوری و روابط ایران و امریکا همراه با جهت گیری برای کاهش تیرگی این روابط.

۴ گزارش خبرگزاری فرانسه و رادیو لندن از ماجرای ارسال پیام و تکذیب آن و سپس تکذیب از طرف ایران و تأیید بعدی ارسال پیام کارتر به بنی صدر به وسیله جودی پاول و نیز احتمال تشکیل کمیسیون تحقیق در امریکا درباره روابط خارجی امریکا و از سرگیری فعالیت کمیسیون تحقیق سازمان ملل. (ضمیمه دارد)

۵ اعتراض شدیداً ضد امریکایی سازمان مجاهدین خلق به نوع برخورد مقامات رسمی کشور درباره پیام کارتر به امام خمینی و تأکید بر اینکه: «بنا به مضامین قرآنی، چگونه ممکن است عهدی میان انقلاب ما و دشمن اصلی متصور باشد.»

۶ ادامه تحرکات و اقدامات ایذایی عراق از جمله: تقویت نیروهای عراقی در برابر پاسگاه "شورشیرین"، تصرف پایگاه خالی از سکنه "گرمک" به دست عناصر عراقی که با حمله نیروهای ایرانی به عراق متواری شدند، درگیری مسلحانه بین صیادان ایرانی و عراقی در هورالعظیم، سرقت ۲۰۰ رأس گوسفند در منطقه "ولدکشته" به وسیله مهاجمان عراقی. هشدار شهربانی کرمانشاه از احتمال جاسوسی فردی که سابقاً در کرمانشاه ساکن بوده و به عراق متواری شده و در حال حاضر در خدمت پلیس عراق می باشد، تحت پوشش ملاقات با اقوام. رانده شدن ۱۷ مرد و زن و کودک دیگر به داخل خاک ایران.

۷ گفتار امروز رادیو بغداد که در آن با حمله به بنی صدر به بهانه مصاحبه اش با "النهار الدولی و العربی"، به تلویح از شعله ور شدن آتش جنگی که ایران در آن بازنده است سخن گفته شده است.

۸ آرام شدن اوضاع در محور اشنویه - نقده. سفر حجت الاسلام حاج شیخ حسین کرمانی نماینده امام در منطقه غرب کشور به ارومیه و سفر آتی وی به مهاباد به دعوت قاسملو دبیرکل حزب دمکرات برای ملاقات با رهبران مذهبی و سیاسی کردستان. آخرین وضعیت استان آذربایجان غربی از زبان حقگو استاندار. رئیس ستاد مشترک ارتش ادعای حزب دمکرات مبنی بر سرنگون ساختن یک فانتوم و یک هلی کوپتر نظامی را تکذیب کرد. پیدا شدن لاشه هواپیمای اف - ۴ و جنازه خلبانان آن که در اسفند ۵۸ سقوط کرده بود. بیانیه استاندار آذربایجان غربی در باره موضوع تقسیم زمین. اظهارات رئیس ستاد مشترک ارتش درباره دستگیری ۱۳ ژاندارم به دست حزب دمکرات.(ضمیمه دارد)

۱ تشییع جنازه شهیدان درگیری های اخیر محور اشنویه - نقده در ارومیه و حمله به دفتر انتشاراتی سازمان مجاهدین خلق در ارومیه در پایان مراسم تشییع جنازه شهیدان و گزارش جمهوری اسلامی، بامداد و سازمان چریک های فدایی از این حادثه، درگیری خیابانی بین مخالفین و هواداران سازمان مجاهدین خلق و پیامد این حادثه، بیانیه شاخه آذربایجان سازمان مجاهدین خلق در باره حادثه مزبور و درج تصویر اعلامیه سپاه درباره این حادثه در روزنامه مجاهد.

۲ توضیحات سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش درباره درگیری های کردستان به ویژه ماجرای موسوم به "قلاتان" در مصاحبه با خبرگزاری پارس.

۳ اعلام مواضع شیخ عزالدین حسینی، جمعیت کردهای مقیم مرکز، سازمان چریک های فدایی خلق و سازمان مجاهدین خلق درباره درگیری های اخیر محور اشنویه - نقده به ویژه ماجرای "قلاتان".

۴ مصاحبه سخنگوی حزب دمکرات کردستان در سنندج با خبرگزاری پارس و اعتراف به شرکت افراد این حزب در فعالیت های مسلحانه برضد نیروهای نظام از جمله شرکت در ماجرای اخیر جاده نقده - اشنویه، هنگام سرزنش گروه رقیب یعنی کومه له.

۵ گزارش سپاه تکاب از اوضاع بغرنج شهر و احتمال حمله حزب دمکرات در پی سوء قصد به جان سرهنگ رضوانی از عناصر مؤثر این حزب و اشاره به همکاری ژاندارمری و شهرداری شهر با حزب و درخواست نیرو و مهمات. گزارش مشابه سپاه بیجار در زمینه کمبود مهمات و نیرو. دستور ستاد مرکزی سپاه به سپاه زنجان مبنی بر آماده باش نیروهایی که قرار بود به تهران اعزام شوند برای استفاده در صورت لزوم.

۶ خبر سازمان پیشمرگان مسلمان کرد درباره به زمین گذاشتن سلاح ۱۲ تا ۱۵ نفر از افراد کومه له در روستای "وله ژیر" مریوان به علت مخالفت با خط مشی کومه له و تکذیب این خبر به وسیله سخنگوی کومه له و اعلام خبر حمله قریب الوقوع پاسداران و هواداران بومی آنها به دهگلان از طریق شهر قروه. گزارش اطلاعات سپاه همدان درباره آواره شدن ۲۰ تن از اهالی دهگلان در شهر قروه به وسیله حزب دمکرات و بی توجهی فرماندار شهر به آنان.

۷ تعطیلی بازار و سازمان های دولتی شهرستان ماکو در اعتراض به وقوع درگیری منجر به شهادت سه پاسدار که به همراه گروهی برای دستگیری قاتلان دو معلم روستای "یول گلده" به منطقه عزیمت کرده بودند. در گزارش سپاه ارومیه از این حادثه به کشته شدن چهارتن از افراد کمیته "یولاگلدی" به گروگان برده شدن دو تن از اهالی قریه و نیز ترور دو معلم اشاره شده است.

۸ چهار گزارش از مراکز سپاه که از مشکلات سپاه در تأمین نیروی مردمی داوطلب برای مناطق غرب کشور از جمله: مدت زمان محدود و نسبتاً کوتاه نیروهای داوطلب مردمی و کمبود تجهیزات، حکایت دارد.

۹ نمونه هایی از تنوع وظایف و اشتغالات سپاه: ارسال ابلاغیه به مراکز سپاه در استان ها و شهرستان ها درباره تشکیل جبهه آزادی بخش انقلاب اسلامی افغانستان که در آن از مراکز سپاه خواسته شده که کمک های خود به مبارزین افغانی را با مرکز هماهنگ کنند؛ نامه فرمانده سپاه به باشگاه هواپیمایی کشوری درباره فراگیری فن خلبانی پاسداران؛ گزارش خبرگزاری پارس از درگیری لفظی پاسداران درود در حمایت از یکی از طرفین دعوا با استاندار لرستان و قاضی شرع دادگاه های انقلاب خرم آباد در جلسه حل اختلاف محلی درباره زمین؛ گزارش ستاد مشترک ارتش از درگیری روز گذشته اتومبیل گشت سپاه با افراد ناشناس بین راه زاهدان - زابل.

۱ گزارش نشریه "خبر" ارگان سازمان چریک های فدایی خلق شاخه سنندج از مراسم بزرگداشت سی و سومین سالگرد شهادت قاضی محمد، روز "شهیدان کردستان" که به دعوت "هیئت نمایندگی خلق کرد" بر پا شده بود.

۲ اعلامیه امروز کمیته مرکزی حزب توده با عنوان "از تجدید جنگ برادر کشی در کردستان جلوگیری کنید" درباره حوادث اخیر مناطق غربی کشور که در آن، مطابق سلیقه خاص حزب به این جریانات واکنش نشان داده شده است.

۳ خبر ورود قریب الوقوع ارتشبد فراری اویسی به ایران از طریق کردستان و سفر بختیار به بغداد برای مبارزه با انقلاب که کیهان آن را به عنوان شایعه و "نامه مردم" آن را به عنوان خبر قطعی درج کرده است.

۴ درج نامه سرگشاده شهلا حریری مطلق در روزنامه مجاهد در پاسخ دکتر فاضل و روزنامه جمهوری اسلامی، در این نامه خانم حریری مطلق اختلافات خانوادگی خود و همسرش را بی ارتباط با سازمان مجاهدین دانسته است. درج نامه اعضای دو حوزه اخذ رأی در روزنامه جمهوری اسلامی که در آن به تخلفات خانم حریری مطلق اشاره و ضمن انتقاد از مطالب مندرج در روزنامه مجاهد آمادگی خود را برای مناظره اعلام کرده اند.

۵ اعلامیه دبیرخانه کمیته مرکزی حزب توده به مناسبت ۱۲ فروردین نخستین سالروز رسمیت یافتن جمهوری اسلامی در ایران که در آن اعلام گردیده است که حزب توده بدون علامت و شعار خاصی در مراسم آن شرکت می کند. اعلامیه "سازمان توحیدی حدید" و تأکید بر اینکه روز جمهوری اسلامی باید تجلی وحدت مستضعفین گردد. بیانیه سازمان مجاهدین خلق به مناسبت نخستین سالگرد جمهوری اسلامی که در آن سازمان خواستار افشا و لغو کلیه قراردادهای ایران و امریکا، مصادره کردن سرمایه های مختلف امپریالیست ها در ایران، افشای کلیه مأمورین و شبکه های سازمان سیا و ساواک و قطع کامل روابط ایران و امریکا شده است.

۶ درج پیام ۱۵ ماده ای آیت الله منتظری، در روزنامه جمهوری اسلامی به مناسبت ۱۲ فروردین روز جمهوری اسلامی.

۷ سخنرانی دکتر محمد جواد باهنر، عضو شورای انقلاب، در آمل در باره مواضع نظام و بعضی از خدمات آن در طول مدت کوتاه استقرار.

۸ بیانات امام خمینی در دیدار با رئیس دیوان عالی کشور، دادستان کل کشور و قضات دادگستری که در آن ضمن تأکید بر صلاحیت آقایان بهشتی و موسوی اردبیلی برای دو سمت مزبور به سفارش مؤکد در امر وحدت کلمه و رفع اختلاف بین سران نظام پرداخته شده است.

۹ نظر امام خمینی درباره حضور شوروی در افغانستان در دیدار با آقایان بهشتی، موسوی اردبیلی و عده ای از قضات دادگستری. اظهار نظر آیت الله بهشتی در باره روابط ایران و شوروی در کنفرانس مطبوعاتی هفتگی خود.

۱۰ پخش گفتاری درباره روابط ایران و شوروی در رادیو آلبانی با عنوان" ضربه خلق های ایران به منافع امپریالیسم شوروی".

۱۱ گزارش آسوشیتدپرس از قطع کامل روابط سوریه با مصر و تصویب تغییر پرچم سوریه در پارلمان این کشور که مربوط به فدراسیون جماهیر عربی(مصر – سوریه – لیبی) بوده است.

ضمیمه اول گزارش۱۵۳: متن پیام کارتر به امام خمینی که با عنوان عالی جناب!(بدون نام) آغاز می شود و تقاضای یاری از امام برای حل بحران موجود بر اساس ضوابط منصفانه.

ضمیمه دوم گزارش۱۵۳: نوشته های سایروس ونس، وزیر امور خارجه امریکا درباره ارسال دو پیامِ خصوصی کارتر به بنی صدر.

ضمیمه گزارش۱۵۶: خبر روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از رویتر درباره سفر شون مک براید وزیر امور خارجه سابق ایرلند به تهران به دعوت دولت ایران و احتمال تشکیل یک کمیسیون مستقل برای کمک به حل بحران گروگان ها.

ضمیمه گزارش۱۶۰: متن بیانیه استاندار آذربایجان غربی درباره تقسیم زمین در منطقه که در آن نکات زیر قابل توجه است: تصمیم دولت برای تقسیم زمین بین زارعین، درخواست از برادران کرد جهت همکاری با دولت در اجرای طرح، توصیه به صاحبان زمین های زراعی که مشمول طرح هستند به شرکت داوطلبانه در طرح، اخطار به کسانی که قصد بر هم زدن آرامش را دارند، اخطار به اربابانی که زارعین را از مزارع بیرون کرده اند که هر چه سریع تر آنها را به مزارع باز گردانند.

گزارش روزشمار ۱۱/۱/۱۳۵۹

۱ ادامه کوشش های دولت امریکا برای به دست گرفتن ابتکار عمل در ماجرای گروگان ها: گزارش یونایتدپرس از ارسال پیامی از جانب امریکا به ایران و تهدید به اعمال مجازات های اقتصادی و اخراج دیپلمات های ایرانی در صورت آزاد نشدن گروگان ها؛ گزارش آسوشیتدپرس در این باره و احتمال همراهی ۹ عضو بازار مشترک اروپا با امریکا؛ خبر تلویزیون ای.بی.سی در همین زمینه؛ عدم اظهار نظر مقامات امریکایی در باره گزارش های منتشره. گزارش رویتر از ارسال پیام نخست وزیر انگلیس به بنی صدر درباره گروگان ها. گزارش یونایتدپرس از اظهارات قطب زاده درباره حل بحران گروگان ها.

۲ پخش یک گزارش در ساعت ۱۵:۱۵ و سه گزارش در ساعت ۲۰:۴۵ از بخش فارسی رادیو لندن درباره ماجرای ارسال پیام کارتر به امام خمینی که نمونه ای از حساسیت رسانه های خارجی به این موضوع است.

۳ گزارش رادیو امریکا از رد تعویق اخراج عده ای از دانشجویان ایرانی به وسیله قضات دیوان عالی امریکا.

۴ گفتار رادیو صدای ملی ایران درباره پیام کارتر به امام و بنی صدر با عنوان "خیانت های امپریالیزم" که در آن گفتار بدون توجه به منافع ایران در این ماجرا، نقس هرگونه ارتباط و حرکت مسالمت آمیز را نفی می کند و فقط طالب تشدید فضای دشمنی است.

۵ نامه آیت الله گلپایگانی به علما و "جامعه الازهر " مصر و درخواست مطالبه استرداد شاه مخلوع به وسیله آنان از دولت مصر. خبر روزنامه انقلاب اسلامی از درگیری دانشجویان مصری با پلیس مصر در شهر "اسیوط". تظاهرات زائران ایرانی در ضمن طواف کعبه علیه امریکا و سادات.

۶ ادامه تقویت پاسگاه های مرزی عراق. گزارش اعزام یک نفر معمم از بصره جهت فعالیت خرابکارانه بر ضد ایران. ادامه اقدامات ایذایی عوامل عراق از جمله انفجار بمب در خرمشهر. گسترش سرکوب و اختناق در داخل عراق از جمله اعدام ۱۴ پرسنل ارتشی به اتهام فعالیت بر ضد حزب بعث و اعلام غیرقانونی بودن حزب الدعوه عراق.

۷ پخش گفتاری از بخش کردی رادیو بغداد درباره اوضاع کردستان ایران و احتمال وقوع یک جنگ داخلی. پیام عزالدین حسینی به بنی صدر که در آن نظام را به یک جنگ خونین داخلی تهدید کرده است.

۱ تقاضای اعزام نیرو به وسیله سپاه کرمانشاه برای جلوگیری از سقوط شهر جوانرود. درخواست وزیر کشور از سپاه جهت کمک به هنگ ژاندارمری سقز.

۲ اظهارات شیخ حسین کرمانی (به عنوان نماینده اعزامی امام خمینی به منطقه) درباره نتیجه مذاکرات وی با سران حزب دمکرات و نیز اظهارات قاسملو در این باره.

۳ ارسال نامه حزب دمکرات کردستان به بنی صدر که در آن با اشاره به حل مسالمت آمیز مسئله کردستان به انتقاد از بنی صدر و هیئت ویژه پرداخته شده و ارتش و پاسداران عامل درگیری دانسته شده اند.

۴ موضع گیری سازمان "پیکار در راه آزادی طبقه کارگر" طی دو اطلاعیه جداگانه در باره واقعه "قلاتان" تحت عناوین "سال امنیت با قتل عام دهکده کردنشین قلاتان آغاز شد" و "روستای قلاتان کفرقاسم ایران" و نیز حمله شدید این سازمان به امام، بنی صدر، ارتش و سپاه پاسداران.

۵ گزارش روزنامه بامداد از تحصن ۱۰۰ نفر از نمایندگان روستاییان چند روستا از توابع نقده در مقابل استانداری آذربایجان غربی و درخواست برای تأمین امنیت منطقه و خلع سلاح خوانین. اطلاعیه سپاه ارومیه درباره عدم حضور سپاه در درگیری های اخیر محور اشنویه - نقده و دلائل آن.

۶ گزارش "نامه مردم" ارگان حزب توده از حمله به ساختمان این حزب در اصفهان و تخریب آن.

۷ گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از سخنان مبسوط حجت الاسلام خامنه ای در جمع کثیری از مردم مشهد و زائران آستان قدس رضوی در صحن امام خمینی که خبر آن با این تیتر در روزنامه مزبور درج شد: "برای انقلاب اسلامی دشمن خارجی، کمونیسم بین الملل، روسیه شوروی، چین خیانتکار و هر قدرت دیگری مانند امریکای خائن جنایتکار است." این به معنای اعلام موضع حزب جمهوری اسلامی، مؤسسان و روزنامه ارگان آن علیه دولت های یادشده و به ویژه علیه گروه های داخلی مخالف نظام که عمدتاً جریان های مارکسیستی هستند، می باشد.

۸ درج مقاله ای در روزنامه جمهوری اسلامی با عنوان "معنای مذاکره با ببرک کارمل چیست"! که در آن با مواضع و سیاست های وزارت خارجه در باره افغانستان و هرگونه انعطاف در این مسئله مخالفت شده است.

۹ مصاحبه مجله اشپیگل با "ببرک کارمل" رئیس جمهوری افغانستان که در قسمت هایی از آن کارمل درباره انقلاب ایران و نزدیکی آن با انقلاب افغانستان و روابط شوروی با افغانستان به بحث پرداخته است.

گزارش روزشمار ۱۲/۱/۱۳۵۹

ابراز امیدواری امریکایی ها در رسانه های گروهی جهان (همراه با تهدید) پیش از سخنرانی امروز بنی صدر در مراسم روز ۱۲ فروردین، درباره ماجرای گروگان ها. بخش فارسی رادیو امریکا: در وزارت خارجه امریکا خوش بینی احتیاط آمیزی درباره قضیه گروگان ها محسوس است. بخش فارسی رادیو لندن: این بار ممکن است که بحران گروگان های امریکایی به پایان خود نزدیک شده باشد. بخش عربی رادیو امریکا: اگر دولت ایران برای نظارت خود بر گروگان ها اقدام نکند، رئیس جمهور امریکا در بیانیه خود، اقدامات جدیدی را بر ضد ایران اعلام خواهد کرد. خبرگزاری رویتر: در میان نشانه های روزافزون آمادگی دولت در انتقال گروگان ها و به دست گرفتن کنترل آنها، آیت الله خمینی امروز اطلاعیه ای در مورد سرنوشت گروگان ها انتشار خواهد داد. در صورتی که دولت ایران حداقل، کنترل گروگان ها را به دست نگیرد،

۱ احتمالاً ـ مجازات های جدید امریکا علیه ایران اعمال خواهد شد. خبرگزاری فرانسه: کاخ سفید انتظار دارد نطق بنی صدر شامل پیشنهادهای جدیدی باشد. پیشنهادهایی که اگر شامل آزادی فوری گروگان ها نباشد حداقل جریان امور را به سوی یک جهت صحیح سوق دهد. هرالدتریبون چاپ پاریس: گفته می شود که دولت کارتر امروز مقدمات اقدام دیپلماتیک مهمی را با کمک متحدان غربی در دست تهیه دارد. تایمز چاپ لندن: تصمیم اولیه پرزیدنت کارتر مبنی بر اینکه امریکا خونسردی خود را حفظ کند و جان گروگان ها را به مخاطره نیفکند، تصمیم درستی بود؛ ولی به دنبال آن یک رشته ندانم کاری هایی روی داد که به مکاتبه پرزیدنت کارتر با مقامات ایرانی و احتمالاً پرزیدنت بنی صدر منتهی شد. فرانس سوار چاپ فرانسه: اگر آیت الله خمینی تحویل گروگان ها به شورای انقلاب را بپذیرد کارتر نیز آماده است برای حل مشکلات اخیر دو کشور مذاکره کند، در غیر این صورت کارتر آماده است با انجام اقداماتی، عرصه را بر آیت الله خمینی تنگ کند.

۲ قرائت پیام امام خمینی در مراسم بزرگداشت روز جمهوری اسلامی به وسیله سید احمد خمینی که بخش عمده آن درباره مسئله امریکا و گروگان ها و حضور شاه در مصر همراه با سرزنش شدید کارتر است. سخنرانی بنی صدر رئیس جمهوری در مراسم ۱۲ فروردین درباره مسئله امریکا و ارائه گزارشی به مردم از آنچه گذشته است و قرائت متن پیام دوم کارتر که در آن بر ضرورت انتقال گروگان ها تا ۳۰ مارس(۱۱/۱/۱۳۵۹) تأکید شده بود و اعلام تصمیم شورای انقلاب درباره گروگان ها. امیدواری مقامات امریکا به تصمیم شورای انقلاب که در پیام کاخ سفید به بنی صدر نمود یافته است. اظهار امیدواری دبیرکل سازمان ملل به حل مسئله گروگان ها؛ نوشته های پیرسالینجر در همین زمینه. (دوضمیمه دارد)

۳ بازتاب پیام امام و سخنرانی بنی صدر در رسانه های خارجی که نشان می دهد آن امیدواری اولیه صبح امروز کمرنگ شده است. رادیو لندن: سخنان آیت الله خمینی توأم با لحن خصومت آمیزی نسبت به امریکا و کارتر بود. اظهارات پرزیدنت بنی صدر نیز با انتظارات دستگاه حکومت کارتر وفق نمی داد. رادیو اسرائیل: در واشنگتن در مورد سخنان آیت الله خمینی اظهار عقیده می شود که هر نوع امیدواری برای حل مسئله گروگان ها از بین رفته است. رادیو مسکو: آیت الله خمینی بازهم اعلام کرد که مسئله گروگان های امریکایی را پارلمان منتخب مردم حل خواهد کرد.

۴ گزارش های برخی منابع غربی درباره "نامه ارسالی کارتر به امام خمینی" که تکذیب کاخ سفید را بی اعتبار و دعاوی ایران را تأیید کرده است. روزنامه لس آنجلس تایمز: پرزیدنت کارتر نامه ای حاکی از عذرخواهی به آیت الله خمینی نوشته است. فرانس سوار: در روزهای اخیر سه پیام از طرف دولت امریکا برای مقامات ایرانی فرستاده شده است. رویتر: (در گزارش ملاقات "اریک لانگ" سفیر سوئیس با بنی صدر): اریک لانگ وجود پیام سومی از سوی پرزیدنت کارتر برای آیت الله خمینی را تکذیب نکرد، لکن گفت یک چنین ارتباطی محرمانه است.

۵ اظهارات نبوی اسماعیل وزیر کشور مصر در انتقاد به مخالفان قرارداد کمپ دیوید و مخالفان حضور شاه در مصر.

۶ ادامه درگیری های ایذایی عراق برضد ایران در سطح پاسگاهی، از جمله تیراندازی به سمت پاسگاه ژاندارمری هدایت. ادامه تقویت پاسگاه ها و تحرکات مربوط به تقویت و جابه جایی های مرزی عراق از جمله مجهز شدن کلیه پاسگاه های شرطه مرزی عراق در استان بصره به سلاح های سبک و سنگین و دستگاه های مخابراتی. ادامه سختگیری های امنیتی و حفاظتی در داخل عراق.

۱ ایجاد وضعیت بسیج نظامی در عراق در ارتباط با ایران و احضار متولدان ۱۹۵۵ به خدمت احتیاط. ترور نافرجام "طارق عزیز" معاون نخست وزیر و مشاور رئیس جمهوری عراق. منابع خبری دولتی عراق: ضارب "سمیر نورعلی" یک ایرانی الاصل است. ملاقات صدام با طارق عزیز. گزارش خبرگزاری پارس از تماس تلفنی شخصی ناشناس و ادعای وی مبنی بر عضویت "سمیر نورعلی" در فداییان اسلام.

۲ گزارش شهربانی آبادان از اقدام عراق جهت جذب افراد ناراضی در ایران به خصوص ساکنین خوزستان برای ایجاد نا امنی در اروندرود. گزارش لوموند چاپ فرانسه از اجلاس مخالفان سلطنت طلب ایران در بغداد با همکاری دولت عراق.

۳ برگزاری مراسم روز جمهوری اسلامی در مهاباد. راه بندان مسلحانه در گردنه "قوری". گزارش سپاه تکاب از همکاری برخی پاسگاه ها با حزب دمکرات. گزارش سپاه ارومیه از اقدامات ظاهر بدری از سران حزب دمکرات قطور در منطقه خوی پس از اخطارهای قبلی.

۴ اظهارات بنی صدر در سخنرانی ۱۲ فروردین درباره گنبد و کردستان؛ درباره گنبد: «به گمان خودم مسئله آن سامان با همکاری صمیمانه مردم حل شده است.» درباره کردستان: «از همین لحظه ارتش حق ندارد پوتین از پای در آورد مگر آن که آن خطّه را از وجود این یاغی ها پاک کند.» (ضمیمه دارد)

۵ تأسیس حزب آزادی خواه اسلامی کردستان ایران توسط شیخ عثمان که "سپاه رزگاری" را تحت کنترل دارد به نقل از "نامه مردم" ارگان حزب توده.

۶ انتشار نخستین شماره دوره جدید روزنامه "آرمان ملت" ارگان" حزب ملت ایران" و چاپ مقاله ای تحت عنوان "جز ابطال انتخابات راه دیگری وجود ندارد" که در آن شدیداً به نحوه برگزاری انتخابات انتقاد و به تقلبات اشاره شده است.

۷ درخواست سپاه کرمان از مرکز برای سرکوبی خان ها و اشرار منطقه جیرفت، کهنوج و توابع و برقراری امنیت. انتقال "مرکز رفاه خانواده" دامغان (که در اختیار سازمان مجاهدین خلق بود) به سپاه این شهر به همت راهپیمایان مراسم ۱۲ فروردین و انتقاد مسئول روابط عمومی سپاه دامغان از دادستان انقلاب این شهر. عدم مراجعت فرماندار اصطهبان به شهر و محل کار خود و خودداری ریاست دادگاه و بخشدار اصطهبان از حضور در محل های کار خود در پی توهین یک عضو سپاه پاسداران به آنها و اکثر رؤسای ادارات در اجتماعی بالغ بر ۲۰۰۰نفر.(ضمیمه دارد)

۸ حضور برژنف دبیر اول حزب کمونیست و صدر شورای هیئت رئیسه اتحاد جماهیر شوروی و معاون وی و نیز تعدادی از وزیران کابینه و مقامات عالی رتبه دولتی و حزبی در مهمانی عصرانه سفارت جمهوری اسلامی ایران در مسکو که به مناسبت روز جمهوری اسلامی برپا شده بود.

۹ کنفرانس مطبوعاتی ببرک کارمل، رئیس دولت مارکسیستی افغانستان و اعلام پیشنهاد دوستی به ایران و پاکستان و نیز قبول دو پرچم[چپی و ملی] برای افغانستان.

۱۰ اظهارات و مواضع وزیر نفت عربستان سعودی درباره قیمت نفت و آینده آن در کنفرانس صاحبان صنایع کانادا در تورنتو.

ضمیمه اول گزارش۱۹۸: مهم ترین مطالب انتخابی پیام امام به مناسبت ۱۲ فروردین روز جمهوری اسلامی.

ضمیمه دوم گزارش۱۹۸: افشای متن پیام دوم رئیس جمهوری امریکا در سخنرانی مراسم ۱۲ فروردین بنی صدر که در آن کارتر با یادآوری حسن نیت امریکا نسبت به ایران و رئیس جمهور آن و اقدامات خود در راه جلب نظر ایران، از مقامات ایرانی خواسته است تا آنها نیز در قبال مسئولیت های خود توجه نشان داده و انتقال گروگان ها را به دولت هرچه سریع تر انجام دهند.

ضمیمه گزارش۲۰۶: سخنان بنی صدر درباره کردستان از موضع رئیس جمهوری و فرماندهی کل قوا در مراسم ۱۲ فروردین: متهم کردن گروه های مسلح کردستان به بی صداقتی و دورویی و ممانعت آنها از اجرای طرح های عمرانی، اعلام این نکته که در برابر وقایع و درگیری های اخیر در کردستان کوتاه نیامده و به شدت با آنان برخورد می کند، اشاره به اقدامات در خوی و عدم موافقت با مبادله گروگان ها و تقدیر کردن از آنها به عنوان شهید و دستور به ارتش که این خطه را از یاغی ها پاک کند.

ضمیمه گزارش۲۰۹: سخنان بنی صدر در مراسم روز جمهوری اسلامی درباره ضرورت برقراری نظم در سپاه و ارتش و درباره ادغام کمیته و شهربانی.

گزارش روزشمار ۱۳/۱/۱۳۵۹

۱ تفاوت و سیر امیدواری و ناامیدی دیروز و امروز در حل مسئله گروگان ها و عوامل و آثار آن.

(دو ضمیمه دارد)

۲ پیغام شفاهی دولت سوئد به بنی صدر و ابراز تمایل نسبت به تحویل گروگان ها به دولت.

۳ بحث و بررسی کنگره امریکا درباره سیاست دولت کارتر در دفاع از حوزه خلیج فارس در برابر نفوذ شوروی با حضور معاون وزارت دفاع.

۴ جنگ تبلیغاتی رادیو بغداد با تظاهر به مواضع ضد امپریالیستی و طرح مجدد ادعای همکاری ایران با امریکا .

۵ تلاش رسانه ها و مسئولان عراقی برای مرتبط کردن ایران به جریان ترور طارق عزیز و گزارش آسوشیتدپرس از اظهارات صدام در همین مورد. بر عهده گرفتن ترور طارق عزیز از سوی سازمانی به نام مجاهدین عراق.

۶ ادامه روند تقویت پاسگاه های مرزی عراق. افزایش فشار امنیتی رژیم عراق بر مردم این کشور بخصوص مناطق مرزی عراق. ادامه همکاری و پشتیبانی از ضد انقلابیون مسلح و گروه های مسلح نفوذی.

۷ تداوم درگیری های پراکنده ایذایی غرب کشور و نا آرامی ها و تحرکاتی که عراق و عوامل آن مستقیماً درگیر هستند.

۸ پایان یافتن راهبندان مسلحانه جاده نقده - ارومیه و گزارش جمهوری اسلامی از این واقعه.

۹ درگیری ۱۲ ساعته در میاندوآب که باهمکاری و هماهنگی ارتش و سپاه مهار شد. در این درگیری یک افسر فراری ارتش در صف مقابل حضور داشت.(ضمیمه دارد)

۱۰ راهپیمایی در سنندج در اعتراض به سخنان روز گذشته بنی صدر درباره کردستان. درخواست سپاه زنجان برای تعویض نیروهای مهاباد که وعده آن داده شده بود.

۱۱ گزارش سپاه کرمان به تهران از تعقیب و پیگیری مسئله یکی از اشرار منطقه به نام قنبر نارویی. گزارش سپاه کرمان به فرماندهی سپاه، دفتر ریاست جمهوری و وزارت کشور درباره درگیری بین پاسداران و خان ها در منطقه کهنوج. پیام فرماندهی سپاه تهران به کرمان درباره عدم دخالت سپاه در دستگیری سارقین که از وظایف ژاندارمری است.

انتقاد شدید نشریات گروه های مارکسیستی به پیام نوروزی امام خمینی به ویژه مطالب ضد کمونیستی آن، از جمله: نشریه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق در تحلیل مفصلی با عنوان "پیام نوروزی آیت الله خمینی چه کسانی را خشنود کرد"؛ نشریه ر هایی ارگان سازمان وحدت کمونیستی در مطلبی تحت عنوان "خمینی، اتمام حجت"؛ نشریه "۱۶ آذر" یک ارگان

۱ دانشجویی وابسته به گروه های مارکسیستی در نوشتاری با عنوان "پیام نوروزی، طلیعه سرکوب و ماجرای خرده بورژوازی ضد امپریالیست". پرداختند. انتقاد ملایم از پیام نوروزی و تأکید مجدد بر وفاداری به امام در نشریات مرتبط با حزب توده از جمله: ماهنامه دنیا، نشریه سیاسی و تئوریک کمیته مرکزی حزب توده در مطلبی تحت عنوان "طبقه کارگر و همبستگی بین الملل" به انتقاد ملایم از بخشی از پیام پرداخت و در عین حال نوشت: ما تردید نداریم که تمام کسانی که صادقانه به جهان گرایی مترقی اسلامی اعتقاد دارند متحد طبیعی کمونیست ها هستند. چاپ مقاله نورالدین کیانوری رهبر حزب توده ایران در مجله حزب کمونیست شوروی که در آن ضمن ستایش از امام خمینی, بر وفاداری حزب توده به انقلاب و امام تأکید کرده است.

۲ مقاله نشریه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق بر ضد ارتش و بازسازی آن به ویژه بر ضد فرماندهان کنونی آن. تحلیل این نشریه از ماجرای پیام کارتر به امام خمینی که در آن شورای انقلاب، رئیس جمهوری و وزیر خارجه را به تلاش برای عادی کردن روابط با امریکا و فرونشاندن احساسات ضد امپریالیستی متهم می کند. تکرار ادعاهای سازمان چریک های فدایی خلق درباره نتایج دور اول انتخابات و حمله به حزب جمهوری اسلامی و بنی صدر.

۳ اعلام نتایج انتخابات تهران شامل لیست منتخبان مرحله اول(حائزان اکثریت مطلق آراء) و منتخبان برای رقابت در مرحله دوم.

ضمیمه اول گزارش۲۱۳: نوشته های پیر سالینجر درباره شروع اقدامات امریکا برای طراحی حمله ای برای نجات گروگان ها برخلاف وعده کارتر مبنی بر عدم اقدام.

ضمیمه دوم گزارش۲۱۳: بازتاب تحولات اخیر بین ایران و امریکا در رسانه های جهان که وجه مشترک آنها به جز منابع مربوط به بلوک شرق محکوم کردن تلویحی یا تصریحی ایران و ابراز دلسوزی برای امریکا است. خبرگزاری فرانسه با عنوان "تحولات مثبت در بحران ایران و امریکا": واشنگتن ناگزیر شد هفته گذشته به گونه ای به ایران اولتیماتوم دهد. روزنامه دیلی تلگراف با عنوان "نگرانی و ناراحتی بیش از حد کارتر از ایران": کارتر و مردم امریکا شایسته همدردی بیشتری هستند. کوریره دلاسرا: کارتر ترجیح داد فقط بر عوامل مثبت تأکید کند و عمداً جنبه های منفی را ندیده گرفت. رادیو مونت کارلو: نباید فراموش کنیم که خمینی هنوز سخن رسمی خود را نگفته است و به هر اندازه سخن بنی صدر قوی باشد، به اندازه قدرت سخن خمینی، نخواهد بود. رادیو کویت: رهبر ایران گفت هیچ کس نمی تواند مشکل گروگان های امریکایی را به جز نمایندگان ملت ایران در مجلس شورای ملی حل کند. رادیو مسکو: پشتیبانی شوروی از انقلاب ایران مانع آن می شود که امپریالیسم امریکا تهدیدهای متعدد خود درباره ایران از جمله تهدید نظامی را عملی سازد.

ضمیمه گزارش۲۲۱: مروری بر پیام ها و مکاتبات بین مراکز سپاه و نیز سپاه و ارتش درباره درگیری های میاندوآب که همگی به تاریخ امروز است.

گزارش روزشمار ۱۴/۱/۱۳۵۹

ادامه مباحث مربوط به تحویل گروگان های امریکایی به دولت و شورای انقلاب: مصاحبه بنی صدر با هفته نامه امریکایی نیوزویک درباره این موضوع؛ اظهارات موسوی گرمارودی مشاور رئیس جمهور در باره شرایط بنی صدر برای تحویل گروگان ها به دولت؛ گفت وگوی عزت الله سحابی عضو شورای انقلاب با کیهان در باره مذاکرات وی و حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی با دانشجویان پیرو خط

۱ امام؛ اظهارات آیت الله مهـدوی کنی و نیز مواضع دانشـجویان درباره انتقال گروگان ها؛ دخالت امام در صورت بروز اختلاف بین دانشـجویان و شورای انقلاب بر سر تحویل گروگان ها به نقل از آیت الله مهـدوی کنی؛ خبر کیهان از موافقت شورای انقلاب با پیشنهاد مک برایـد مبنی بر محاکمه شاه در دادگاهی مانند نورنبرگ؛ تشکیل جلسه شورای انقلاب و اظهارات قطب زاده در باره مباحث مطرح شـده؛ اظهارات جودی پاول درباره انتقال گروگان ها.(ضمیمه دارد)

۲ اظهارات و اقدامات مقامات دیگر دولت ها درباره گروگان های امریکایی در ایران: پیام کشورهای دانمارک، فنلاند، ایسلند، نروژ و سوئد برای ابوالحسن بنی صـدر؛ استقبال وزارت خارجه ژاپن از اقدامات جدید دولت ایران و امریکا جهت انتقال گروگان ها؛ ملاقات وزیر خارجه آلمان با صادق طباطبایی؛ مصاحبه سفیر سوئیس در ایران با خبرگزاری پاریس در باره عملکرد سفارت خود در ارتباط با ایران و امریکا و پیام کارتر به امام خمینی.

۳ درخواست جرج هانسن عضو کنگره امریکا از کنگره در باره بررسی حقایق مربوط به روابط میان امریکا و ایران که با استقبال عده زیادی از سناتورها و اعضای مجلس نمایندگان و نیز بستگان گروگان ها مواجه شده است.

۴ امروز بازتاب وسیع مسائل ایران و امریکا در رسانه های جهان حاوی سه مطلب شاخص بود: ۱- نومیدی بیشتر ازحل قضیه گروگان ها به نحو مطلوب امریکا. ۲- اشاره به ویژگی های بنی صدر و کوشش برای تحریک وی برای اتخاذ موضعی مستقل از کل نظام. ۳- موضع آشکار مقابله با امریکا در منابع شوروی.

۵ ۵- راهپیمایی دانشجویان شهر اسیوط در ۴۰ کیلومتری جنوب قاهره در اعتراض به حضور شاه مخلوع و امضای پیمان صلح با اسرائیل. اعتراض دانشجویان ایرانی مقیم دهلی نو در مقابل سفارت مصر و افغانستان به حضور شاه مخلوع در مصر و حضور نظامی شوروی در افغانستان.

۶ گزارش رادیو لندن از بیانیه مفصل محمد رضا پهلوی در مصر و رد اتهامات رهبران کنونی ایران.

۷ مصاحبه حاکم رأس الخیمه و برداشت مطلوب وی از مصاحبه بنی صدر درباره سه جزیره خلیج فارس: ایران پس از پایان حضور امریکایی ها در خلیج، سه جزیره را پس خواهد داد.

۸ افزایش تشنج در روابط ایران و عراق: متهم شدن یک دیپلمات عراقی به جاسوسی در ایران و درخواست اخراج وی از سفارت عراق؛ گزارش ها و تحلیل های رادیو لندن و خبرگزاری فرانسه در مورد وخامت روابط ایران و عراق و آینده آن در پی ترور طارق عزیز و ادعای عراق مبنی بر ارتباط ایران با این قضیه و پاسخ ایران به این ادعا؛ اظهارات استاندار ایلام درباره تشنج آفرینی دولت عراق.

۹ اختلال در روند طبیعی اوضاع روزانه مردم مناطق مرزی (جنوب و غرب) بر اثر اقدامات و تحرکات ایذایی عراق: دستور به فرمانده گردان گارد ساحلی خسروآباد برای کنترل صیادان شط العرب و مراقبت از ناوچه ها برای جلوگیری از تحرکات خرابکارانه عوامل عراق؛ مجروح شدن فرمانده گروهان موسیان بر اثر انفجار مین عوامل عراق و حمله عوامل عراقی به آبادی کالم کبود ذهاب؛ کمبود نیروهای سپاهی مستقر در پاسگاه های مناطق مرزی؛ هشدار اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی وابسته به سپاه درباره برخی اقدامات خرابکارانه عوامل عراق به مراکز مربوط.

گزارش تحقیقاتی ژاندارمری خوزستان از مناطق مرزی جنوب برای استاندار خوزستان با عنوان "گزارش تحقیقاتی جهت بررسی طرح مدیریت پیشنهادی به ریاست جمهوری در سفر به خوزستان" و بررسی مشکلات در سه بخش مشکلات مرزی، مشکلات مبارزه با قاچاق و مشکلات

۱ حفاظت تأسیسات حساس و حیاتی صنعت نفت، گاز، پتروشیمی، خطوط لوله و مخابرات، و ارائه پیشنهادهایی برای رفع نقیصه ها.

۲ ادامه درگیری های پراکنده در غرب کشور: حمله افراد حزب دمکرات با سلاح سنگین به پاسگاه بچنلو در شمال شهرستان نقده؛ درگیری ۹ ساعته در کامیاران بین پیشمرگان مسلمان کرد و سپاه پاسداران با مهاجمین که به شهادت سه پیشمرگ مسلمان منجر شد؛ گزارش های کومه له، سپاه کرمانشاه، ستاد مشترک ارتش و یک نشریه متعلق به سپاه از درگیری های کامیاران. (ضمیمه دارد)

۳ تلفنگرام ستاد مشترک ارتش به نیروی زمینی ارتش، ژاندارمری و سپاه درباره درگیری های اخیر جاده نقده - اشنویه و دره قاسملو

۴ اطلاعیه سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر در رد اظهارات اخیر بنی صدر در میدان آزادی.

۵ ورود حجت الاسلام کرمانی به عنوان نماینده امام در منطقه غرب به مهاباد و در ادامه ملاقات و مذاکره با شیخ عزالدین حسینی و سران حزب دمکرات. مصاحبه قاسملو با خبرگزاری پارس و تصریح این امر که تا تحقق خودمختاری مورد نظر حزب دمکرات حاکمیت نظام در این منطقه مستقر نخواهد شد. (ضمیمه دارد)

۶ چهار گزارش مربوط به سپاه شهرهای یاسوج، الیگودرز، همدان و خرمشهر که نشان دهنده وضع کنونی بعد از انقلاب و نوپایی ارگان های نظام جدید و حساسیت موقعیت سپاه و تنوع وظایف و دغدغه های این نهاد در اوضاع کنونی است. یاسوج: ربوده شدن یکی از کاندیداهای شهرستان بویراحمد به دست گروهی به نام "جوانان انقلابی سرخ کهکیلویه و بویراحمد" و نجات وی به وسیله سپاه. الیگودرز: درگیری بین عده ای از اعضای سازمان چریک های فدایی خلق که برای کمک به سیل زدگان الیگودرز به این شهرستان رفته بودند با عده ای از اهالی این شهر که با دخالت سپاه خاتمه یافت. همدان: اعلام عدم همکاری سپاه همدان با قوای انتظامی استان در اعتراض به ادعای معاون شهربانی همدان مبنی بر دخالت مأموران این سپاه در کار شهربانی. خرمشهر: انتشار اعلامیه با آرم سپاه و با امضای واحد مبارزه با مواد مخدر این نهاد در خرمشهر و اعتراض به برکناری حاکم شرع این شهر.

۷ ادامه اعلام مواضع گروه های مختلف درباره نحوه ارتباط ایران با امریکا به بهانه پیام کارتر به امام: مقاله روزنامه "نامه مردم" ارگان حزب توده تحت عنوان" پیام کارتر به امام، بازی سیاسی که شکست خورد." سرمقاله نشریه مجاهد ارگان سازمان مجاهدین خلق با عنوان "کم بها دادن و نادیده گرفتن دشمن اصلی(امریکا) بزرگ ترین خیانت به انقلاب." بیانیه جنبش مسلمانان مبارز درباره تلاش های دولت امریکا برای آزادسازی گروگان ها.

۸ انتشار مجدد اعلامیه "راه کارگر" با عنوان "روزهای اتمام حجت" با امضای دانشجویان هوادار "راه کارگر" که در آن جناح بندی حزب توده و دیگران درباره حاکمیت نفی شده و پیش بینی شده است که به جای امریکا نیروهای انقلابی کمونیستی هدف نظام خواهند بود.

۹ گزارش رادیو مونت کارلو از تصمیم دولت الجزایر برای افزایش قیمت نفت خام.

ضمیمه گزارش۲۲۷: نوشته های پیر سالینجر در مورد هشدار هکتور ویلالون به بنی صدر درباره زیان های اقتصادی ناشی از گروگان گیری.

ضمیمه گزارش۲۳۷: گزارش های روزنامه انقلاب اسلامی و رادیو لندن از درگیری امروز کامیاران به نقل از گروه های مسلح کرد. اطلاعیه سپاه کرمانشاه درباره درگیری اخیر کامیاران و تکذیب ادعاهای احزاب مسلح.

ضمیمه گزارش۲۴۵: مشروح مصاحبه عبدالرحمن قاسملو با خبرنگار اعزامی خبرگزاری پارس به مهاباد درباره علل درگیری های اخیر و مخالفت حزب دمکرات با خلع سلاح.

گزارش روزشمار ۱۵/۱/۱۳۵۹

۱ تداوم بدون تحول وضع گروگان ها؛ امتیازندادن هیچ یک از طرفین؛ اظهارات جودی پاول سخنگوی کاخ سفید درباره بحران گروگان ها: ما امیدواریم دولت ایران قبل از گرفتن تصمیم نهایی موضع دولت امریکا و نتایج کامل اوضاع را به دقت بررسی کند.(ضمیمه دارد)

۲ گزارش رادیو امریکا از وضعیت اقامت دیپلمات های ایرانی در امریکا. گزارش این رادیو از تصمیم شورای انقلاب درباره گروگان ها.

۳ تأکید بر نقش مجلس آتی درباره سرنوشت گروگان ها همراه با اعلام مواضع "سرسخت و رادیکال" در نمازجمعه تهران. تظاهرات عده ای از طرفداران جنبش مسلمانان مبارز در مقابل لانه جاسوسی و اعتراض به انتقال گروگان ها. راهپیمایی نمازگزاران جمعه تا مقابل لانه جاسوسی بر ضد امریکا.

۴ پاسخ امام خمینی به پیام های سران سه کشور شوروی، چین و کره شمالی که به مناسبت سالگرد جمهوری اسلامی ارسال شده بود. متن پیام کیم ایل سونگ رهبر و رئیس جمهوری دمکراتیک خلق کره و پاسخ امام خمینی به آن.(ضمیمه دارد)

۵ برنامه رادیو فرانسه(مونت کارلو) درباره جنبه های مختلفی از موضوعات مربوط به ایران و تماس با کارشناسان و مطلعان از جمله خبرنگار روزنامه لبنانی "النهار العربی و الدولی" که اخیراً از ایران بازگشته و گفت وگو با وی درباره: گروگان ها، روابط بنی صدر با سایر نیروهای سیاسی، نظر امام درباره گروگان ها، هویت سیاسی دانشجویان خط امام و ... .

۶ گزارش رادیو لندن از تظاهرات دانشجویان مصری بر ضد حضور شاه سابق در مصر و قرارداد صلح مصر و اسرائیل و پیامدهای آن. گفت وگوی انورسادات با جوزیف کرافت مفسر مشهور امریکایی درباره حکام عرب، اتحاد شوروی، صلح با اسرائیل و اوضاع ایران به گزارش رادیو قاهره.

۷ ادامه نقش ضد امپریالیستی در رقابت با ایران در تفسیر رادیو صوت الجماهیر عراق که برخلاف همیشه به جای حمله به ایران به سلطان نشین عمان و امریکا حمله کرد.

۸ ادامه تحرکات مرزی عراق شامل تقویت پاسگاه ها، کسب اطلاعات و تقویت بنیه اطلاعاتی نیروهای مرزی، انجام تحرکات ایذایی و نفوذ عوامل خرابکار به داخل ایران.

۹ مصاحبه اختصاصی کیهان با حجت الاسلام کرمانی نماینده اعزامی امام به غرب کشور درباره مذاکرات وی با رهبران کُرد و اظهار رضایت از جریان مذاکرات. مصاحبه کیهان با حسن زاده عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات نشان دهنده رضایت آنها از خوش بینی بیش از اندازه حجت الاسلام کرمانی است.

۱۰ اطلاعیه حزب دمکرات درباره حمله قریب الوقوع ارتش به مناطق کردنشین ارومیه. اطلاعیه ستاد مشترک ارتش در تکذیب ادعای حزب دمکرات. نامه سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش به ژاندارمری درباره عادی سازی حرکت و تردد در جاده "سنندج - کامیاران" و رونوشت به نیروی زمینی و درخواست همکاری لازم با ژاندارمری و رونوشت به سپاه جهت اطلاع. گزارش رادیو لندن از درگیری روز گذشته کامیاران و جمع بندی از آخرین وضعیت کردستان.

پیام اداره مرکزی اطلاعات و بررسی های سیاسی(وابسته به واحد اطلاعات سپاه) برای واحد اطلاعات و تحقیقات ساری درباره ورود عناصر مرتبط

با سازمان چریک های فدایی خلق و

ص: ۱۲۹۳

۱ چپی هایی که در درگیری های گنبد شرکت داشتند به بندر ترکمن. سخنرانی استاندار مازندران در مسجد جامع ساری و اعلام این مطلب که در برابر جنگ افروزی سازمان چریک های فدایی خلق با آنان مقابله می کند. انتقاد آیت الله منتظری از سازمان چریک های فدایی در دیدار جمعی از خانواده شهدا و مجروحین انقلاب در قم.

۲ خبر انفجار کیوسک نشریات حزب توده در شهر قروه در روزنامه "نامه مردم" ارگان این حزب.

۳ انتقاد رادیو مسکو از کسانی که در ایران، شوروی را هم در ردیف امریکا قرار داده اند در گفتاری تحت عنوان" مبارزه علیه دو ابر قدرت یا تز قدیمی رهبران پکن"؛ در این گفتار سعی شده است که شخص امام خمینی از گزند انتقاد مصون بماند و نیز تلاش های شوروی برای حفظ ایران در برابر اقدامات امریکا یادآوری شده است.

۴ سفر آیت الله خلخالی به سوریه و دیدار با وزیر امور خارجه و رئیس جمهوری سوریه و شرکت در نماز جمعه سوریه و اعلام حمایت ایران از سوریه در برابر اسرائیل و انتقاد از سیاست های خصمانه عراق. مصاحبه خلخالی با روزنامه لبنانی السفیر و متهم کردن عراق به تلاش برای تجزیه ایران و تأکید بر ایرانی بودن سه جزیره.

۵ گزارش خبرگزاری فرانسه از تل آویو درباره بازگشت یهودیان ایرانی از اسرائیل به ایران و توقف مهاجرت یهودیان ایرانی به اسرائیل.

۶ اظهارات علی اکبر معین فر وزیر نفت درباره آخرین وضعیت تولید و فروش نفت ایران.

ضمیمه گزارش۲۴۵: بازتاب تحولات اخیر درباره گروگان ها که برخی منابع به اختلاف داخلی شورای انقلاب توجه کرده اند. برخی گزارش ها به طور آشکاری تحریک آمیز و تشویق کننده امریکا به اقدامات جدی تر بر ضد ایران است و برخی گزارش ها انتقادآمیز یا سرزنش کننده امریکا است.

ضمیمه گزارش۲۴۸: متن پیام های امام خمینی به رهبران شوروی و چین و متن پیام های تبریک لئونیدبرژنف و یه چین اینگ به امام خمینی.

گزارش روزشمار ۱۶/۱/۱۳۵۹

۷ ورود سه کشیش امریکایی به دعوت "دانشجویان مسلمان پیرو خط امام" جهت برپایی مراسم عید پاک برای گروگان ها به همراه اسقف کاپوچی(که به دعوت وزارت خارجه به ایران آمده است) و دو کشیش ایرانی. ادامه بحث ها بر سر تحویل گروگان ها: اعلام آمادگی دانشجویان برای تحویل گروگان ها به رئیس جمهور به رغم مخالفتشان با این امر؛ اظهارات هاشمی رفسنجانی و عزت الله سحابی رابطین شورای انقلاب با دانشجویان درباره سرنوشت گروگان ها؛ مشخص شدن این امر که گروگان ها در دست دانشجویان باقی می مانند؛ گزارش هایی از تشکیل کمیسیون رفع بحران شامل پنج میانجی خارجی و دیدارشان با وزیر خارجه.

۸ گزارش یونایتدپرس از اظهارات کیسینجر که دولت امریکا را ترغیب به عکس العمل تندتر کرده است. خبر رادیو اسرائیل از بررسی طرح فرود هلی کوپتر در سفارت امریکا در تهران برای نجات گروگان ها و سپس ردّ آن به نقل از یک کارمند نیروی هوایی امریکا.

۹ بیانیه حزب جمهوری اسلامی و جنبش مسلمانان مبارز درباره انتقال گروگان ها به دولت و روابط ایران و امریکا.

۱۰ مصاحبه بنی صدر با اریک رولو مفسر معروف روزنامه لوموند درباره وضعیت گروگان ها و برخی حواشی مربوط به آن.(ضمیمه دارد)

۱ بررسی اثر جناح بندی داخل حاکمیت ایران بر بحران گروگان ها و روابط ایران و امریکا در رادیو لندن، اکونومیست چاپ لندن و نشریه عربی المستقبل چاپ فرانسه.

۲ بررسی روابط ایران و عراق و اختلافات آنها در گزارش امروز رادیو امریکا.

۳ پیشنهاد یاسر عرفات برای میانجی گری بین عراق و ایران. اعتراض وزارت خارجه ایران به سازمان آزادی بخش فلسطین درباره سخنان یکی از اعضای کمیته مرکزی این سازمان درباره سه جزیره و گزارش کیهان در این باره. تأکید قطب زاده بر ایرانی بودن جزایر در مصاحبه مطبوعاتی.

۴ اوج گیری تلاش های تبلیغاتی و فضاسازی ضد ایرانی در عراق به دنبال حادثه دانشگاه مستنصریه که به ایران نسبت داده شده است. پرتاب نارنجک به سوی تشییع کنندگان جنازه دو دانشجویی که به گفته خبرگزاری عراق در حادثه مزبور کشته شده بودند، و کشته شدن یک نفر و نسبت دادن این اقدام به ایرانی ها در گزارش خبرگزاری عراق. گزارش رادیو صوت الجماهیر از این مراسم و حادثه بوقوع پیوسته در آن. نشریه الثوره ارگان حزب بعث عراق ایران را به "موجود بیمار منطقه که در جست وجوی اشاعه بیماری خود به همسایگان سالمش است" تشبیه کرد. سخنرانی صدام حسین در کنفرانس قومی قبل از واقعه دانشگاه مستنصریه که نشان می دهد حادثه مزبور ایجادکننده فضای ضد ایرانی نبوده است. تأیید دخالت عراق در ماجراهای خوزستان و احتمال توسل عراق به زور برای باز پس گیری جزایر سه گانه در روزنامه الوطن العربی.(ضمیمه دارد)

۵ گزارش وزارت آموزش و پرورش از حمله ۴ روز پیش مأموران عراق به مدرسه بسته شده ایرانیان در کربلا هنگام صورت برداری مأموران ایرانی از اثاثیه مدرسه.

۶ گفت وگوی استاندار ایلام با خبرگزاری پارس درباره مسائل مربوط به اقدامات نفتی عراق در حوضچه مشترک با ایران، قرارداد الجزایر و پناهندگان عراقی.(ضمیمه دارد)

۷ رؤیت سه هواپیمای نظامی عراق در آسمان فرودگاه آبادان. ادامه تقویت و جابه جایی های نیروهای عراقی در مرزهای زمینی و دریایی. ادامه تحرکات ایذایی عراق برضد ایران در جنوب و غرب کشور.

۸ نامه دفتر سیاسی و انتظامی استانداری خوزستان به فرمانده ژاندارمری خوزستان و فرماندهی سپاه اهواز درباره "پخش اسلحه به وسیله دولت عراق در نقاط مرزی ایران خصوصاً بستان" و لزوم همکاری این دو نیرو. دستور مرکز فرماندهی سپاه به سپاه های بندرعباس، بوشهر، آبادان و خرمشهر برای حضور دو پاسدار در ناوچه های گارد بنادر. ادامه تحرکات ایذایی عوامل عراق در داخل ایران از جمله: کشف یک بمب با قدرت تخریبی زیاد در دادگستری خرمشهر.

۹ تحرکات ایذایی کردهای عراقی و درگیری با نیروهای دولتی عراق در کردستان عراق به نقل از سخنگویان حزب دمکرات کردستان عراق و حزب سوسیالیست متحد کردستان عراق. انفجار بمب در منطقه اعظمیه بغداد.

۱۰ راهپیمایی عراقی های مقیم ایران در شهرهای تهران و یزد در اعتراض به حکومت بغداد به مناسبت سالگرد تأسیس حزب بعث. پیام آیت الله العظمی شیرازی به ملت مسلمان عراق.

۱۱ مصاحبه ابوشریف فرمانده عملیات سپاه و چند تن از پاسداران آزاد شده از زندان های گروه های مسلح کرد و بیان این مطلب که عراق با گروه های مخالف نظام در غرب کشور همکاری مشترک دارد.(ضمیمه دارد)

مصاحبه نماینده اعزامی امام در غرب کشور با روزنامه بامداد و اشاره به متمایز بودن حزب دمکرات با شیخ عزالدین حسینی و کومه له که آنها را "ضد دین و مقابل ما" خطاب کرد. درج اظهارات قاسملو درباره مخالفت وی با نقل و انتقالات ارتش در همین شماره روزنامه بامداد. درج

۱ مصاحبه قاسملو در کیهان امروز که در آن ضمن اشاره به علل وقوع درگیری ها به شدت ارتباط حزب دمکرات با کشور دیگری را تکذیب می کند.

۲ بررسی وضعیت کردستان و معرفی احزاب فعال آن، در رادیو لندن.

۳ اظهارات هاشم صباغیان عضو هیئت ویژه کردستان و اطلاعیه استاندار آذربایجان غربی در تایید این نکته که خلع سلاح گروه ها پیش شرط بررسی مطالبات آنان است.

۴ تلگرام گروهی از اهالی نقده که در آن رئیس جمهوری را از تلگرام های اعتراض مردم نقده به عز الدین حسینی و دکتر قاسملو آگاه کرده اند. تلگرام جداگانه اهالی نقده به امام و رئیس جمهوری که ضمن تشریح اقدامات حزب دمکرات اتمام حجت شده است در صورت عدم توان ارتش برای تأمین امنیت منطقه، آنها خود به این کار اقدام می کنند.

۵ دستور مرکز فرماندهی سپاه به سپاه زنجان مستقر در تکاب مبنی بر عدم پاکسازی منطقه. پاکسازی منطقه شروینه در استان کرمانشا هان با تلاش سازمان پیشمرگان مسلمان کرد. گزارش شهربانی پاوه درباره آمادگی افراد مسلح برای حمله به نیروهای دولتی.

۶ برگزاری راهپیمایی در کرمانشاه تحت عنوان دیپلمه های بیکار که به درگیری منجر شد. اظهارات حجت الاسلام پرتوی از مسئولان سپاه پاسداران درباره مراسم چهلم یک دانشجو و پیگیری قتل وی.(ضمیمه دارد)

۷ بیانیه کومه له در واکنش به سخنان رئیس جمهور در مراسم ۱۲ فروردین. خبر خبرگزاری پارس از تقویت نیرو و مهمات نیروهای دولتی در سنندج.

۸ درج دو مقاله در شماره امروز نشریه "نبرد" ارگان گروه مائوئیستی" نبرد برای رهایی طبقه کارگر". در مقاله نخست با عنوان "دیکتاتوری، جبر ضروری حاکمیت سرمایه داری وابسته" به پیام نوروزی امام پرداخته شده است و در دیگری که "سازمان مجاهدین خلق و اتوپی های خرده بورژوایی" عنوان دارد، از سازمان پیکار و حمایت از سازمان مجاهدین خلق انتقاد شده است.

۹ خبر بامداد از دو تشکل حاشیه ای که بیشتر تشکل های پوششی گروه های دیگر هستند تا تشکل واقعی. خبر اول: نامه سرگشاده "کانون توحیدی تلاش در راه مستضعفین" به رئیس جمهوری و درخواست رسیدگی به حمله به کتابفروشی ها، پخش وسیع جزوات افشاگری و تقلبات وسیع در انتخابات. خبر دوم: قطع نامه "شورای هماهنگی بیکاران" و درخواست از رئیس جمهور برای حل مشکل بیکاری و رسیدگی به وقایع اخیر اندیمشک و حمله به اجتماع گروهی از بیکاران این شهر.

۱۰ پیام ابوشریف فرمانده عملیات سپاه به رکن سوم ستاد مشترک ارتش حاوی خبر محاصره سپاه درود. گزارش وزارت کشور به سپاه با موضوع "تظاهرات درود" و به نقل از ژاندرمری لرستان که در آن از کشته شدن ۴ نفر از تظاهرات کنندگان و تقویت مأمورین انتظامی شهر خبر داده شده است. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی درباره درگیری های درود و ایجاد حریق در چند نقطه از شهر به دست مهاجمان. گزارش نشریه پیام انقلاب ارگان سپاه از چگونگی شروع درگیری ها.گزارش روزنامه کیهان از درود و شرح وقایع خونین این شهر و کشته شدن ۳ نفر و مجروح شدن ۱۳ نفر در این ماجرا.(ضمیمه دارد)

ابلاغیه ای با امضای ستاد فرماندهی سپاه پاسداران که در آن عباس دوزدوزانی به عنوان فرمانده سپاه، ابوشریف به عنوان قائم مقام فرمانده و یوسف کلاهدوز به عنوان مسئول ستاد معرفی شده اند. نامه فرمانده سپاه بابل برای سپاه تهران که در آن مشکلات سپاه انزلی و راه کارهای آن و هرچه نزدیک تر شدن به مردم را گوشزد می کند. استعلام سپاه زنجان از سپاه تهران درباره مجاز بودن

۱ تأسیس تشکیلات کماندویی از طرف دکتر چمران برای مبارزه با ضد انقلاب کردستان.

۲ کناره گیری رسمی بنی صدر از مدیر مسئولی روزنامه انقلاب اسلامی و مصاحبه وی با روزنامه بامداد درباره علل کناره گیری و خط مشی آینده این روزنامه.

۳ سرمقاله روزنامه جمهوری اسلامی(که از مدافعین صحت انتخابات مجلس است) با عنوان "چه کسانی رأی دادند" که در آن نویسنده کوشیده است ماهیت حمایت از محرومان را در گروه های چپ غیرمذهبی و متحدان آنان، مورد سؤال قرار دهد. بیان نظر امام خمینی درباره انتخابات دور اول مجلس به وسیله آقای هاشمی رفسنجانی.

۴ مصاحبه آیت الله مهدوی کنی سرپرست وزارت کشور و عضو شورای انقلاب با روزنامه بامداد درباره طرح ادغام کمیته های انقلاب با شهربانی. مصاحبه آیت الله منتظری با خبرنگار خبرگزاری پارس حاوی مطالبی درباره آینده دادگاه های انقلاب و وضعیت آن، توصیه به مردم برای تحمل مشکلات و عدم فشار به مسئولان، وضعیت دانشگاه ها و سرزنش گروه های مخالف نظام.

۵ پیام بنی صدر خطاب به ملت مصر که در آن از آنها خواسته شده است با قیام خود شاه مخلوع را به ایران بازگردانند. اظهار نظر آیت الله منتظری درباره نتایج تحرکات اعتراض آمیز در مصر نسبت به حضور شاه ایران در این کشور: «ان شاء الله این وضعی که در مصر پیش آمده، مبداء انقلاب مصر خواهد بود.»

۶ خبر روزنامه جمهوری اسلامی از کشته شدن ۱۸ دانشجوی مصری، عراقی و ایرانی در تظاهرات مقابل سفارت مصر در دهلی نو. اطلاعیه روابط عمومی سپاه درباره شهادت این دانشجویان. سفارت هند در تهران و وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران این خبر را تکذیب کردند. (ضمیمه دارد)

۷ اظهارات امیرسلمان بن عبدالعزیز, امیر منطقه ریاضِ عربستان درباره روابط با ایران.

۸ اعلام خبر درخواست رژیم کابل از یاسر عرفات برای میانجی گری بین این رژیم با ایران در دیدار یاسر عرفات با خانم گاندی در هند. پارلمان شوروی پیمان با افغانستان را برای حضور نیروهای شوروی در خاک افغانستان تصویب کرد. خبر روزنامه جمهوری اسلامی از تظاهرات ضدروسی و ضدرژیم کابل در ترکیه به دعوت "حزب سلامت ملی" ترکیه به رهبری اربکان.

۹ وضعیت قیمت روبه افزایش نفت، نقش ایران و نقش مقابل عربستان در این زمینه و ذخیره سازی نفتی در غرب در شماره امروز لوموند بررسی شده است.

ضمیمه گزارش۲۶۴: انعکاس بخشی از مصاحبه بنی صدر در رادیو امریکا که درباره دانشجویان پیرو خط امام اظهار نظر کرده بود. اعلام تحریف قسمت هایی از مصاحبه بنی صدر که درباره دانشجویان است در گزارش آسوشیتدپرس، به وسیله صدا و سیمای جمهوری اسلامی.

ضمیمه گزارش۲۶۸: گزارش آسوشیتدپرس از تلاش وسایل ارتباط جمعی دولتی عراق برای ربط دادن ترور طارق عزیز به ایران.

ضمیمه گزارش۲۷۰: مشروح گفت وگوی استاندار ایلام آقای اصغر ابراهیمی با خبرگزاری پارس و اشاره به قرارداد الجزایر، حفر چاه های نفت، حکومت عراق و اقدامات آن بر ضد ایران و لزوم تبلیغات بیشتر برای معرفی انقلاب.

ضمیمه گزارش۲۷۵: سؤالات خبرنگاران از پاسداران آزاد شده از زندان گروه های مسلح کرد درباره چگونگی دستگیری، نحوه رفتار گروگان گیران با آنها و چگونگی انتقال آنان به عراق.

ضمیمه گزارش۲۸۱: برخورد متضاد سازمان چریک های فدایی خلق با قتل سعید عقیقی که ابتدا وی را دانشجوی دانشکده علوم معرفی می کند

اما چهل روز بعد از وی با عنوان دانشجوی پیشگام یاد می کند.

ضمیمه گزارش۲۸۵: مرور منـدرجات منـابع مختلف دربـاره حـادثه درود از جمله آنچه در نشـریه پیام انقلاب ارگان سـپاه، روزنامه کیهان، نشـریه مجاهـد ارگان سازمان مجاهـدین خلق و نشـریه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق آمده است که به روشن تر شدن ابعاد این حادثه ظاهراً غیرسیاسی کمک می کند.

ضمیمه گزارش۲۹۱: صـدور بیانیه تکـذیبیه سـفارت هنـد روز بعـد از انتشار خبر تظاهرات منجر به قتل در روزنامه جمهوری اسـلامی و در صـدا و سیما.

گزارش روزشمار ۱۷/۱/۱۳۵۹

۱ برگزاری مراسم عیـد پـاک برای گروگان ها با حضور اسـقف کاپوچی, سه کشـیش امریکایی، دو کشـیش ایرانی و نماینـده پاپ در ایران.شون مـک برایـد از موافقت بنی صـدر بـا طرح وی خبرداد؛ بر اسـاس این طرح شاه مخلوع با نظارت شورای امنیت سازمان ملل در دادگاهی بین المللی محـاکمه و دارایی هـای ایران در امریکـا آزاد خواهـد شـد. مـک برایـد طرح خود را به وزیر خـارجه امریکـا نیز تسـلیم کرد. سـخنان حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب درباره جلسه امروز شورای انقلاب درباره مسئله گروگان ها. تکذیب خبر رویتر درباره تشکیل

کمیسـیون رفع بحران در تهران به وسـیله وزیر خارجه. دیدار گروهی از سـناتورهای امریکایی از ناوهای جنگی این کشور مسـتقر در اقیانوس هند. احتمال افزایش مجازات های اقتصادی امریکا بر ضد ایران در گزارش آسوشیتدپرس.

۲ گزارش رادیو امریکـا از تظـاهرات امریکاییـان در حمـایت از گروگـان هـا در نقـاط مختلف امریکـا و برگزاری مراسم دعای مخصوص شب در مقابل سفارت ایران در روزهای یکشنبه و نامه تشکرآمیز کاردار سفارت امریکا در تهران از مردم امریکا.

۳ سـرمقاله روزنـامه کیهـان که در آن به بررسـی علت فشـار امریکـا برای انتقال گروگان ها پرداخته شـده است. مصاحبه علی موسوی گرمارودی مشاور فرهنگی و مطبوعاتی رئیس جمهوری که در بخشـی از آن وی به تشـریح نظرهای بنی صدر درباره مسئله گروگان ها پرداخته است. بررسی مسـئله گروگان ها در رسانه های امریکایی و اروپایی از جمله واشنگتن پست: تجدید نظر در سیاست امریکا غیرقابل اجتناب است. آبزرور: مشکل مورد بحث در حـال حاضـر بیش از آنچه بین ایران و امریکـا مطرح باشـد بین خود ایرانیان در نوسان است. فیگارو: تا زمانی که آیت الله خمینی از حمایت دولت خودداری کند هیچ گونه سازشی با آقای بنی صدر امکان پذیر نیست. ساندی تایمز: این گروگان ها به مستمسکی در دست بهشتی تبدیل شده اند.

۴ اظهـارات وزیر خارجه مصـر درباره آمادگی این کشور برای دفاع از سایر کشورهای عربی در برابر تجاوز ایران و هر کشور غیر غربی دیگر. وی همچنین شورش های اخیر در مصر را بی اهمیت خواند.

۵ درخـواست سـعدون حمـادی وزیر خـارجه عراق از دولـت ایران مبنی بر تخلیه سه جزیره و احـترام به اسـتقلال کشورهـای "خلیـج عربی"، مطرح کردن این خواسـته هـا در نـامه ای به دبیرکـل سازمان ملل و تشویق این سازمان به وارد کردن فشار بر ایران؛ پوشـش وسـیع این خبر در رسانه های عراق. واکنش قطب زاده وزیر امور خارجه و علی موسوی گرمارودی مشاور رئیس جمهور به ادعاهای عراق.

۶ اخراج دبیردوم سـفارت ایران در عراق به تلافـی اخراج یـک دیپلمـات عراقی از ایران. تـوجیه اقـدامات دیروز مأموران امنیـتی عراق در حمله به مدرسه ایرانی ها در روزنامه عراقی الثوره. اظهارات نعیم حداد یکی از اعضای عالی رتبه شورای فرماندهی انقلاب عراق برضد ایران و بنی صدر و متهم کردن وزیر خارجه و وزیر دفاع ایران به جاسوسی برای امریکا در گفت وگو با هفته نامه"الاسبوع العربی" چاپ بیروت.

۱ کوشش رسانه های عراق و متحدان آن برای وارونه جلوه دادن نقاط قوت ایران در سطح بین المللی از جمله در مسئله نفت و قیمت آن و نیز تخطئه شأن ضدصهیونیستی جمهوری اسلامی ایران و دامن زدن به مسئله عربیت - عجمیت.

۲ ادامه تحرکات و جابه جایی های نیروهای عراقی در مرز آبی اروندرود از جمله استقرار واحدهای توپخانه در مناطق مرزی، تداوم ترددهای مشکوک در مرزهای زمینی از جمله تردد مأموران عراقی برای کسب اطلاعات از مواضع نیروهای ایران.

۳ حملات ایذایی عوامل عراق به تأسیسات نفت و گاز در غرب و جنوب کشور. اظهارات سخنگوی وزارت نفت، رئیس منطقه نفت کرمانشاه و رئیس کل کارخانه های پالایشگاه آبادان درباره حوادث مزبور و میزان خسارات وارده.(دو ضمیمه دارد)

۴ گزارش های روزنامه های ایران از انفجار دو شب قبل خرمشهر. گزارش رادیو بغداد از این واقعه همراه با عربستان خواندن خوزستان، که حاوی مطامع و دعاوی عراق است و بطور تلویحی به دخیل بودن عراق در این امر معترف است.

۵ گزارش های مختلف از قاچاق اسلحه در مرزهای ایران به دست عوامل عراق.

۶ اعلام تحصن پنج روزه سازمان پیکار اسلامی عراق در دانشگاه تهران به مناسبت سالگرد تأسیس حزب بعث. صدور و پخش اعلامیه ای با امضای "عراقی های مقیم ایران" حاوی دعوت از کلیه خواهران و برادران مسلمان برای راهپیمایی علیه رژیم عراق به مناسبت سالگرد تأسیس حزب بعث.

۷ اخراج ایرانیان مقیم عراق و عراقی های ایرانی الاصل از عراق در سطحی وسیع و به شکلی توهین آمیز و بی رحمانه. اظهارات معاون استانداری ایلام در این باره.

۸ اظهارات وزیرخارجه ایران درباره اخراج دبیر دوم سفارت ایران از عراق، اخراج وسیع ایرانیان از خاک عراق و میانجی گری یاسرعرفات.

۹ دستگیری آیت الله سیدمحمدباقر صدر رهبر شیعیان عراق در خانه اش به دست مأموران امنیتی عراق و انتقال وی به نقطه ای نامعلوم. بازتاب این حادثه در ایران.

۱۰ اظهارات شیخ الاسلامی مسئول دفتر شیخ عز الدین حسینی در مورد مذاکرات با حجت الاسلام کرمانی و نظرهای شیخ عزالدین حسینی درباره صلح کردستان. خبر رکن سوم ستاد مشترک ارتش به ژاندارمری و سپاه مبنی بر اعلام جهاد شیخ عزالدین حسینی به افراد مسلح کومه له برای مقاومت در برابر ارتش .

۱۱ گزارش ستاد مشترک ارتش درباره تکثیر و پخش نواری از مصاحبه های ۱۲ پرسنل نظامی و پاسداران اسیر شده در دره قاسملو به دست گروه های مسلح مخالف نظام. راهپیمایی گروهی از نمایندگان شوراهای اسلامی کشاورزی شهرستان نقده در خیابان های ارومیه و اجتماع در مقابل لشکر ۶۴ ارومیه و قرائت قطع نامه در حمایت از اقدامات جهادسازندگی. اطلاعیه لشکر۶۴ ارومیه درباره خلع سلاح. اسیر شدن ۱۱ کلاه سبز که برای جمع آوری لاشه فانتوم سقوط کرده رفته بودند به دلیل نامساعد شدن هوا و عدم امکان سوار شدن مجدد به هلی کوپتر.

۱۲ پیام رمز سپاه کرمانشاه به تهران مبنی بر احتیاج فوری منطقه غرب به نیروهای پاسدار. نقل و انتقالات حزب دمکرات و تقویت افراد حزب مستقر در نوسود. اعتراض سخنگوی حزب دمکرات و سخنگوی سازمان چریک های فدایی خلق شاخه سنندج به نقل و انتقالات ارتش.

مصاحبه استاندار کرمانشاهان با روزنامه انقلاب اسلامی درباره موضوعاتی چون: عدم امنیت منطقه، کم کاری و ناتوانی ژاندارمری، پیشمرگان مسلمان کرد و ارتباطشان با استانداری، انتخابات

۱ مجلس شورای ملی در منطقه، همکاری استانداری با شورای شهر و مسئله بیکاری.

۲ نمونه هـایی از برخی تجمعـات غیرسیاسـی در شـهرهای مختلف که خود به خود در فضاسـازی مطلوب جریـان های سیاسـی مختلف مؤثر است. اردبیل: تحصن ۲۰۰تن از فـارغ التحصـیلان بیکار در محل اداره دارایی. یزد: تحصن ۱۰۰ نفر از دیپلمه هـا و فوق دیپلمه های بیکار دختر و پسـر در اداره کـل آمـوزش و پرورش و اسـتانداری. اهـواز: تحصـن و راهپیمـایی گروهی از کارکنـان تصـفیه شـده شـرکت فـاسترویلر تهران – جنـوب و حامیانشان و درگیری آنان با کارکنان شـرکت. رشت: اعتراض گروهی از معتادان شـهر رشت به کمبود سـهمیه تریاک و اظهارات استاندار گیلان در این زمینه. ملایر: تحصن معتادین به تریاک در فرمانـداری این شـهر در اعتراض به قطع سـهمیه تریاک و اظهارات دکتر فاضل معاون پارلمانی و مطبوعاتی وزارت بهداری و بهزیستی در این زمینه.

۳ اطلاعیه فرماندار بروجرد در توضـیح واقعه درود. گفت و گوی تلفنی سـخنگوی سپاه درود درباره تصفیه سپاه درود و درگیری های اخیر در این شهر. تجمع مردم بروجرد در مسجد امام این شهر در پی اطلاعیه مسئولان که از آنها خواسته بودند برای روشن شدن حقیقت در مسجد اجتماع کنند.

۴ اطلاعیه سازمـان چریـک هـای فـدایی خلق شـاخه لرسـتان دربـاره حوادث درود با عنوان "فاجعه قتل عام مردم گنبـد و انـدیمشک توسط سـپاه پاسـداران در درود تکرار شـد." پخش یـک تراکت تبلیغاتی با امضای "معلمین پیشـگام بروجرد" که در آن آمـده است: در حالی که ساواکی ها برای گرفتن عیـدی و پاداش اجتماع می کننـد کارگران درود قتل عام می شونـد. تلفنگرام مدیرکل امور انتظامی وزارت کشور به رئیس شـهربانی کل کشور درباره گزارش شهربانی خرم آباد مبنی بر آماده شدن چریک های فدایی برای اقدام مسلحانه در حمایت از اخلالگران درود.

۵ ذکر چند نمونه از حاکم بودن بقایای وضعیت دوران انقلاب بر روابط اجتماعی: به آتش کشیده شدن نمایشگاه انجمن اسلامی ترکمن صحرا به دست افراد ناشـناس. ربوده شدن شـش نفر از کارکنان کتابخانه[اسلامی] گنبد کاووس و شکنجه شدن آنها. گزارش روزنامه "نامه مردم" از حمله به دفتر انتشارات و مطبوعات حزب توده در کازرون و بساط کتابفروشی حزب در میدان انقلاب شیراز.

۶ ذکر دو نمونه از فعالیت های تبلیغی و ترویجی سازمان مجاهدین خلق نامه سـرگشاده کانون معلمین مسـلمان شـیراز از شاخه های صنفی سازمان مجاهـدین خلق به امام خمینی که در آن اوضاع سیاسـی – اجتماعی کشور را نابسامان خوانده و از کسانی که میان مسـلمانان تفرقه ایجاد می کنند نزد امـام شـکایت برده انـد. ذکر ادله عـدم پـذیرش منـاظره پیشـنهادی انجمن اسـلامی دانشـکده علوم ارتباطـات اجتماعی با هادی غفاری از سوی سازمان مجاهدین خلق در نشریه مجاهد از جمله عدم صلاحیت هادی غفاری برای مناظره.

۷ درج "نامه سـرگشاده جبهه ملی ایران به رئیس جمهور" در نخستین شـماره نشـریه "پیام جبهه ملی" که در آن بنی صـدر را متهم به نقض قانون اساسـی و بی کفـایتی در اداره امور کرده و از وی خواسـته است انتخابـات مجلس در تهران و مشـهد را باطل کنـد. مقاله دکتر پرویز ورجاونـد در نشـریه "پیـام جبهه ملی" بـا عنوان" آیـا با چنین انتخاباتی می توان به مجلس شورای ملی چشم امیـد داشت" که در آن اوضاع نابسامان فعلی را به دلیل وجود انحصارطلبانی دانسته است که می خواهند به هر طریق در قدرت باقی بمانند.

ادامه اعتراض ها به نحوه برگزاری انتخابات مجلس با وجود اعلام نتایج انتخابات مرحله اول و قطعی بودن انجام مرحله دوم از جمله نامه سرگشاده گروهی تحت عنوان "ستاد نظارت ملی بر اجرای

۱ انتخابات آزاد." وارد شدن برخی شخصیت های غیرجناح خط امام به جرگه مدافعین انتخابات و مجلس پس از اعلام نتایج مرحله اول که منتخبین غیر از حزب جمهوری اسلامی نیز در بین آنان زیاد بود به این دلیل که حمله به انتخابات از حد حمله به حزب جمهوری اسلامی فراتر رفته و هدف اصلی بی اعتبار کردن مجلس شده است از جمله سخنرانی دکتر ابراهیم یزدی از منتخبان غیر حزب جمهوری اسلامی که به نوعی دفاع از مجلس و بررسی وضعیت آینده آن در تصمیم گیری های کشور است.

۲ اظهارات یک سخنگوی سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی (که از ائتلاف هفت گروه کوچک مبارز قبل از انقلاب تشکیل شده است و می کوشد ضعف تشکیلاتی نیروهای طرفدار نظام را تا حد ممکن برطرف کند) به مناسبت سالگرد اعلام مواضع سازمان و بررسی وضعیت کنونی از جمله تحلیل صف بندی سیاسی حال حاضر.

۳ اطلاعیه "کانون شوراهای اسلامی کارخانجات" به مناسبت روز جهانی کارگر(اول ماه مه که زمان زیادی به آن مانده است) برای بیشتر آشنا کردن کارگران با جنبه های حمایت از محرومان و نیز مقابله با گروه های مارکسیستی که از این روز به صورت یک ابزار مهم تبلیغ استفاده می کنند.

۴ سخنرانی رئیس جمهور در دو سمینار گاز و سمینار استانداران و ارائه تصویری از وضعیت فعلی اقتصاد ایران و وضعیت آینده آن و نیز درباره وظیفه مردم و مسئولان جهت نیل به رهایی اقتصادی از زیر سلطه غرب.

۵ پیام تبریک قذافی رئیس جمهوری لیبی به امام خمینی به مناسبت سالگرد جمهوری اسلامی و پاسخ امام خمینی به ایشان، پیام های جداگانه امام خمینی به پیام های تبریک رئیس جمهور سوریه و رئیس جمهور الجزایر که به مناسبت سالگرد جمهوری اسلامی ارسال کرده بودند.

۶ اظهارات "احمد اسکندر احمد" از مقامات سوری درباره این که هدف امریکا از طرح مسئله اسلام در افغانستان، استفاده از جهان اسلام بر ضد شوروی است در مصاحبه با روزنامه کویتی القبس. گزارش خبری "نامه مردم" ارگان حزب توده از اعترافات یک جاسوس امریکایی دستگیر شده در افغانستان که گفته است هدف امریکا فریب مسلمانان برای استفاده از آنان در مقاصد خود می باشد.

۷ انتشار دو مقاله جداگانه با موضوع واحد ضرورت مبارزه با امریکا و اعلام حمایت از مواضع قاطع امام خمینی در نشریه مجاهد ارگان سازمان مجاهدین خلق و نشریه نامه مردم ارگان حزب توده با این تفاوت که در مطلب حزب توده به انتقاد از بنی صدر و قطب زاده به دلیل عدم تبعیت از امام پرداخته شده و موضع حزب جمهوری اسلامی تایید شده است اما در مطلب نشریه مجاهد برعکس به شدت به حزب جمهوری اسلامی و سران آن حمله شده است.

ضمیمه اول گزارش۳۰۳: گزارش هایی از رئیس منطقه نفت کرمانشاه، پاسگاه بالاطاق و مسئولان سپاه پاسداران قصرشیرین درباره حادثه امروز حمله به تأسیسات نفتی پاتاق.

ضمیمه دوم گزارش ۳۰۳: گزارش مورخ ۲۰/۱/۱۳۵۹ روزنامه "نامه مردم" ارگان حزب توده، درباره حادثه انفجار خطوط لوله بین آبادان و ماهشهر و پیامدهای آن.

گزارش روزشمار ۱۸/۱/۱۳۵۹

پایان بلاتکلیفی عملی چند روز اخیر در ماجرای گروگان ها: اطلاعیه دفتر امام خمینی درباره مسئله گروگان ها پس از تشکیل جلسه رئیس جمهور و چند تن از اعضای شورای انقلاب در حضور امام؛ در این اطلاعیه تأکید شده است گروگان ها تا تعیین تکلیف آنها در مجلس، در اختیار دانشجویان باقی خواهند ماند. گزارش رادیو لندن از تلاش های مأیوسانه هیئت پنج نفره برای حل

۱ مسـالمت آمیز بحران و قصـد آنها برای ملاقات با رئیس جمهور و اینکه بنی صـدر به مقامی تشـریفاتی تبـدیل شـده است. نخستین واکنش های مقامـات امریکـا: تشـکیل جلسه شورای امنیت ملی به ریـاست کـارتر، سـخنرانی کـارتر در تلویزیون و اعلام قطع رابطه دیپلماتیک با ایران، تحریم اقتصادی حتی در زمینه مواد غـذایی و دارو، فراهم آوردن امکان شـکایت مالی برای اسـتفاده از دارایی های مسدود شده ایران، لغو صدور روادید جدید و عدم تمدید روادید قبلی ایرانیان.(ضمیمه دارد)

۲ مهلت ۳۶ ساعته وزارت خارجه امریکا به دیپلمات ها و کارمندان ایرانی سفارت ایران برای ترک امریکا به دنبال قطع روابط دیپلماتیک. استقرار مأموران اف.بی.آی در اطراف سـفارت و کنسولگری هـای ایران. اخطار پنتاگون به ۲۰۹ دانشـجوی افسـر ایران که در امریکا تعلیمات نظامی می دیدند، مبنی بر اینکه تا نیمه شب جمعه امریکا را ترک کنند.(ضمیمه دارد)

۳ تظاهرات دانشـجویان ایرانی در مقابل کاخ سـفید (قبل از اعلام تصـمیم جدید شورای امنیت ملی) بر ضد دولت مصـر و سـفر سادات به امریکا و گزارش آسوشیتدپرس از این تظاهرات. گزارش همین خبرگزاری از واکنش دانشجویان ایرانی در امریکا پس از اعلام خبر قطع روابط دیپلماتیک.

۴ ریگـان رقیب انتخابـاتی کـارتر تحریم هـای اقتصـادی علیه ایران را بی ثمر خوانـد. گزارش نیوزویـک از اظهارات وزیر خارجه امریکا در کمیته روابط خارجی سـنای امریکا درباره اقداماتی که برای اعمال بر ضد ایران انجام گرفته و امکان و شـرایط حمله نظامی به ایران. انتشار گزارش هایی پراکنـده از احتمـال اقـدام نظـامی امریکـا علیه ایران از جمله تصـریح وزیر دفاع امریکا بر منتفی نبودن حمله نظامی. بررسـی های کارتر با مشاوران عالی سیاسی خود درباره اقدام نظامی. اعلام اشتیاق خلبانان نیروی دریایی امریکا، مستقر در اقیانوس هند برای بمباران هدف هایی در تهران. اعلام حمایت جرج مک گاورن سناتور امریکایی از تصمیمات کارتر و ضروری دانستن حمله هوایی به تأسیسات ایران.

۵ بررسی مطبوعات و رسانه های خبری غرب در آستانه تصمیم گیری امروز کارتر. واشنگتن پست: با هر امتیاز ایالات متحده، تهران امتیاز دیگری خواسـته است؛ کارتر با این کار به خفت و خواری ایالات متحده افزوده است. نیویورک تایمز: خانواده های گروگان ها معتقدند گروگان ها آلت دست دولت کـارتر شـده انـد. اشپیگل چاپ آلمان: عصـبانیت درباره عملیات تحقیرآمیز ایرانیان و یادآوری یک دوره غم انگیز در کنگره امریکا؛ "امریکا به عنوان گروگان"؛ امریکا باید قبل از تحویل گروگان ها به شورای انقلاب کتباً تضمین کند از اظهارات خصمانه بر ضد ایران خودداری نمایـد؛ "یـک پوزه بنـد برای امریکـا". نوول آبسـرواتور چاپ فرانسه: برای کارتر دیگر مخاطب رسـمی در ایران وجود نـدارد. هرالـدتریبون چاپ فرانسه: میانه روی امریکا به جای کمک های ظریف و زیرکانه به سیاسـتمداران کمتر فناتیک تهران به افراطیون میـدان داده است. تایم چاپ اروپا در مصاحبه با وزیر خارجه ایران: اگر مجلس شورای ملی به دفع الوقت بپردازد، آیا شما به پرزیدنت بنی صدر توصیه خواهید کرد که برای آزادی گروگـان هـا به یک همه پرسـی متوسل شود؟ جواب: نیازی به همه پرسـی نیست، انتظار دارم طی دو ماه آینـده یا انـدکی پس از تشـکیل مجلس، مشکل گروگان ها حل شود.

۶ تشـکیل جلسه فوق العاده شورای انقلاب و گزارش بنی صدر از ملاقات خود با امام. سخنان حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب درباره جلسه امشب. نیمه تمام مانـدن جلسه و موکول شـدن آن به صـبح فردا. اظهارات دکتر بهشتی درباره تصـمیمات جلسه امروز. عکس العمل شورا در برابر تحریم اقتصادی. نظر مفسـر رادیو لنـدن درباره اثر تحریم اقتصادی امریکا بر اقتصاد ایران. تحلیل حزب توده درباره اسـتفاده ایران از گروگان ها به عنوان ابزار فشاری بر امریکا.(ضمیمه دارد)

۱ در کنار هم قرار داده شدن تهدیدات مستقیم امریکا برضد ایران و وخامت روابط ایران و عراق در رادیو امریکا.

۲ ادامه اقدامات و تحرکات و نقل و انتقالات مرزی عراق از جمله: احداث جاده در طول نوار مرزی تیراندازی متقابل در سلمان کشته، گشت زنی هلی کوپتر در شمال قصرشیرین، تردد خودروها و نقل و انتقال جنگ افزار سنگین در نزدیکی مرز قصرشیرین، ورود و استقرار ۴۰۰ پرسنل ارتش عراق در ام القصر، همکاری نیروهای مصری با ارتش عراق و جایگزینی این نیروها به جای بعضی نیروهای ارتش عراق در صورت حمله به ایران، گزارش استانداری خوزستان از اقدام عراقی ها در نصب دکل و عملیات حفاری در منطقه مرزی بستان و دشت آزادگان، عبور عده ای از عشایر مرزنشین بستان و سعدیه از مرز برای دریافت کمک هایی از قبیل برنج، روغن، آرد، چای و البسه از مقامات بعثی.

۳ نمونه ای از حملات ایذایی عراق و عوامل وابسته به آن: حمله به تأسیسات نفتی و ادارات نفت شهر با سلاح های سنگین. گزارش ژاندارمری و اظهارات مسئولان درباره این واقعه.

۴ آزادی پاسگاه باویسی پس از گذشت ۴ ماه از اشغال آن به دست مهاجمین و عوامل عراق با همکاری مشترک سپاه پاسداران و ارتش و حمله مجدد مهاجمین به پاسگاه.

۵ ادامه روند اخراج خشن و بی رحمانه ایرانیان مقیم عراق و تبعات آن در استان های مرزی.(ضمیمه دارد)

۶ آماده شدن عراق برای درگیری با ایران از جمله: آموزش نظامی به سی هزار دانش آموز دختر و پسر به مناسبت سالگرد تأسیس حزب بعث، ادامه فعالیت های شدید تبلیغاتی بر ضد ایران از جمله سوگند صدام به گرفتن انتقام انفجار چند روز قبل از ایران، طرح ادعاهای عرب گرایانه با تأکید بر استرداد سه جزیره، متهم کردن ایران و امام خمینی به همکاری با امریکا و ... .

۷ تحرک فوق العاده در ایران، در پی اوج گیری تهدیدات عراق: تشکیل کمیسیون امنیت ملی در دفتر رئیس ستاد مشترک ارتش و بحث درباره تهدیدات عراق و آمادگی ارتش برای مقابله با حملات احتمالی و حضور ابوشریف فرمانده عملیاتی سپاه در این جلسه؛ اعلام خبر آماده باش نیروهای سه گانه ارتش و نیروهای سپاه پاسداران مستقر در مرز.فراخوانی کلیه اعضای سفارت ایران در بغداد و خانواده های آنان از سوی وزارت خارجه جمهوری اسلامی. اظهارات آیت الله مهدوی کنی درباره وضع رانده شدگان. ملاقات رئیس جمهور و چند تن از اعضای شورای انقلاب در حضور آیت الله اشراقی، حجت الاسلام سید احمد خمینی، وزیر نفت و وزیر امور خارجه با امام خمینی. اظهارات قطب زاده و بنی صدر بعد از پایان جلسه با امام درباره مشکلاتی که عراق فراهم کرده است و ادعاهای آن و پاسخ به این ادعاها. تشکیل جلسه فوق العاده شورای انقلاب و سخنان حبیبی سخنگوی شورا مبنی بر اتخاذ تصمیم قاطعانه به مقابله.(ضمیمه دارد)

۸ اطلاعیه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی درباره مسائل اخیر مربوط به عراق، تأکید تیمسار شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش بر ایرانی بودن جزایر سه گانه و رد ادعای عراق.

واکنش علما و جوامع مختلف روحانیت ایران در برابر اقدامات و ادعاهای اخیر رژیم عراق: اظهارات سخنگوی جامعه روحانیت مبارز تهران و تأکید بر حفظ تمامیت ارضی ایران و تقبیح آزار شیعیان و شاگردان مدارس ایرانی. سخنان علامه نوری و بی اعتبار دانستن ادعاهای عراق. تعطیل شدن حوزه علمیه قم و بازار و مغازه های این شهر در اعتراض به دستگیری آیت الله صدر و خانواده وی و راهپیمایی بر ضد رژیم عراق. تلگرام آیت الله مرعشی نجفی از قم به آیت الله خویی در نجف اشرف و درخواست از ایشان برای انجام اقداماتی که به آزادی آیت الله صدر منجر شود. اطلاعیه حوزه

۱ علمیه مشهد و ابراز انزجار از اعمال حکومت عراق. سخنان آیت الله شیرازی و دعوت از مردم عراق به قیام علیه حکومت این کشور. راهپیمایی شرکت کنندگان در سمینار سه روزه جامعه روحانیت مبارز آذربایجان شرقی در تبریز بر ضد اقدامات دولت بعثی عراق.

۲ اطلاعیه "حزب الدعوه" عراق درباره محکومیت اقدامات رژیم عراق و دستگیری آیت الله صدر و اذعان این حزب به دست داشتن در ترورهای اخیر. اطلاعیه "سازمان پیکار اسلامی عراق" (که در مسجد دانشگاه تهران تحصن کرده اند) در محکومیت اقدامات رژیم عراق و درخواست حمایت از امام برای مبارزه با رژیم بعث عراق. دعوت جامعه روحانیت مبارز عراق "از مردم قم برای شرکت در راهپیمایی علیه عراق.

۳ بازتاب و بررسی بحران بین ایران و عراق در رادیو بی.بی.سی، خبرگزاری رویتر و رادیو مسکو.

۴ واکنش جریان های سیاسی داخلی منتقد نظام به ادعاها و اقدامات عراق که نشان دهنده اجماع آنان با جناح های حاکم در نظام درباره این مسئله است: یک سخنگوی سازمان مجاهدین خلق: ما خواستار آن هستیم که دولت بعث عراق هرچه سریع تر به این فتنه انگیزی ها خاتمه داده و بیش از این اسباب رضایت خاطر امپریالیست ها و تفرقه خلق ها را فراهم نگرداند. جنبش مسلمانان مبارز: موضع کنونی عراق به معنای دامن زدن به تضادهای فرعی در مقابل تضاد اصلی است که امپریالیسم جهانخوار فراموش شود. یکی از اعضای کادر مرکزی حزب توده: هدف اصلی عراق مخالفت با انقلاب ایران است. سخنگوی جبهه ملی ایران: اظهارات دولت بعثی عراق نشانه آن است که این دولت آلت دست استعمار و استثمار است. داریوش فروهر دبیر حزب ملت ایران: تحریکات دولت بعثی عراق چیز خلاف انتظاری نیست. کاظم سامی عضو شورای مرکزی "جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران، (جاما)": انقلاب اسلامی ما ذاتاً ضد امپریالیستی است و اینکه هرچه بر سر ما می آید از امپریالیسم به سرکردگی امریکا است، یک شعار نیست. گروه سیاسی جنبش[علی اصغر حاج سیدجوادی و همراهان وی]: ما قاطعانه حاکمیت ایران بر این جزایر را تأکید می کنیم. اطلاعیه سازمان چریک های فدایی خلق: اخراج ایرانیان و شیعیان عراقی نیز جزئی از تلاش های مذبوحانه ای است که رژیم عراق برای تضعیف پیوند میان خلق ایران و عراق به عمل آورد. سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر: عَلَم کردن مجدد موضوع جزایر سه گانه از جانب عراق در واقع وسیله ای برای دامن زدن به احساسات ناسیونالیستی ملت عراق است. بیانیه حزب "پان ایرانیست": به سبب عدم توجه دست اندرکاران، منافع حیاتی و ارضی جامعه بزرگ ایرانی مورد مخاطرات استعماری و حکومت های دست نشانده منطقه قرار گرفته است.(دو ضمیمه دارد)

۵ فشار تبلیغاتی گروه های مسلح کرد بر ضد استقرار ارتش و به طورکلی حضور نیروهای نظام در منطقه. روایت های حزب دمکرات، کومه له و جمعیت کردهای مقیم مرکز از درگیری های امروز کامیاران و اوضاع بانه و سنندج. دستگیری چهار عضو جهاد سازندگی و تحویل آنان به حزب دمکرات.

۶ انتشار اطلاعیه سازمان پیشمرگان مسلمان کرد در روزنامه جمهوری اسلامی درباره حوادث چهار روز قبل کامیاران و ذکر مظلومیت مسلمانان کرد و رفتار "ددمنشانه" احزاب مسلح مخالف نظام و انتقاد شدید از خبرگزاری پارس به خاطر "همکاری صمیمانه خبرگزاری و احزاب ضد انقلاب" و درخواست تصفیه این خبرگزاری.(دو ضمیمه دارد)

اظهارات هاشم صباغیان عضو هیئت ویژه دولت برای کردستان درباره ضرورت خلع سلاح گروه های مسلح کرد، عدم اعتبار "هیئت نمایندگی خلق کرد"، لزوم حضور ارتش در منطقه و تکذیب ادعای رئیس دفتر شیخ عزالدین حسینی مبنی بر اینکه هیئت حسن نیت جدیدی به

۱ کردستان می رود. حزب توده در شماره امروز روزنامه نامه مردم: دولت باید اول طرح اصلاح شده و تصویب شده پیشنهادی کردها را اعلام کند و بعد از آنها بخواهد که سلاح ها را زمین بگذارند.

۲ آرام توصیف کردن اوضاع منطقه از زبان معاون سیاسی استاندار آذربایجان غربی. ممنوع اعلام شدن کلیه راهپیمایی های گروه های سیاسی بدون مجوز در اطلاعیه شورای تأمین استان.

۳ مصاحبه اختصاصی استاندار آذربایجان غربی با روزنامه انقلاب اسلامی درباره اوضاع منطقه، هیئت ویژه و کنترل مرزها و مناطق آشوب زده کردستان. مصاحبه رادیو و تلویزیونی تیمسار ظهیرنژاد رئیس ژاندارمری کل کشور در پاسخ به اتهامات مطرح شده در نامه سرگشاده قاسملو به رئیس جمهور و تشریح چگونگی وقوع حوادث نقده و قارنا و طرح این پرسش که اسلحه های روسی که متعلق به ایران نیست به چه نحو در اختیار گروه های مسلح کرد قرار گرفته است.

۴ واکنش یکی از مسئولان دفتر شیخ عزالدین حسینی و یکی از مسئولان کومه له درباره اظهارات کرمانی نماینده اعزامی امام به غرب کشور در مورد ارتباط شیخ عزالدین حسینی با گروه کمونیستی کومه له.

۵ اطلاعیه سازمان چریک های فدایی خلق شاخه لرستان با عنوان "با هوشیاری انقلابی خود توطئه های عوامل امپریالیزم را در هم بشکنیم" در واکنش به افشاگری سپاه پاسداران درباره حوادث درود. راهپیمایی بزرگ مردم بروجرد در حمایت از سپاه و بر ضد سازمان چریک های فدایی و متحدانش. اطلاعیه سپاه پاسداران بروجرد و تکذیب اطلاعیه منتشر شده هواداران سازمان مجاهدین خلق و نیز اطلاعیه دانش آموزان مبارز طرفدار آزادی طبقه کارگر بروجرد.(ضمیمه دارد)

۶ گزارش هایی از حوادث غیرسیاسی در خوزستان که با توجه به موقعیت این استان مورد سوء استفاده سیاسی گروه های چپ غیرمذهبی قرار می گیرد. ماهشهر: کشته شدن یک نفر و زخمی شدن دو نفر در تجمع مربوط به بیکاران این شهر و اظهارات مسئولان سپاه پاسداران و طرفداران چریک های فدایی خلق در این باره. مسجد سلیمان: شکستن شیشه در ورودی فرمانداری و شیشه های بانک تعاون کشاورزی از سوی گروهی از عشایر که برای گرفتن وام فوری به این شهر آمده بودند، اهواز: راهپیمایی گروهی از کارگران اخراجی شرکت"فاستر ویلر" و هواداران آنها در اعتراض به اخراج کارگران به رغم اطلاعیه دادستان انقلاب اسلامی اهواز مبنی بر ممنوعیت راهپیمایی. (ضمیمه دارد)

۷ تجمع نمایندگان شوراهای اسلامی سیستانی ها و غیرسیستانی های منطقه گنبد در محوطه استانداری مازندران برای حل مشکل تقسیم زمین های زراعتی منطقه. اظهارات سیدمحسن موسوی تبریزی رئیس دادگاه و حاکم شرع گنبد درباره مسئله زمین در منطقه و بهره برداری ضد انقلاب از آن.

۸ بیانیه "انجمن حقوقدانان مسلمان" (از گروه های پوششی سازمان مجاهدین خلق) در محکوم نمودن حمله به تجمعات و آتش زدن کتاب فروشی ها و نشریات و درخواست از رئیس جمهور برای مجازات عاملان آن. درج نامه های سرگشاده ۴۰ گروه، انجمن و کانون سیاسی و صنفی هوادار مجاهدین خلق به امام و درخواست رهنمود از ایشان برای جلوگیری از توطئه های داخلی در روزنامه بامداد. گزارش "نامه مردم" ارگان حزب توده از حمله به محل فروش نشریات و کتب این حزب در شهرهای دماوند و بندرعباس.

۹ نمونه هایی از مطالب منتشر شده در شصت وچهارمین شماره هفته نامه "حقیقت" ارگان"اتحادیه کمونیست های ایران": مقاله ای در زمینه پیام نوروزی امام خمینی که آن را مستمسکی برای یورش مجدد به دستاوردهای انقلاب دانسته است؛ مقاله ای تحت عنوان "امریکا دام می گسترد، سازشکاران دانه می پاشند" درباره پیام کارتر به امام و بنی صدر؛ مقاله ای با عنوان "توطئه علیه خلق کرد را در هم بشکنیم" حاوی حمله به مسئولان نظام و ارتش.

۱ مصاحبه مطبوعاتی آقای قدوسی دادستان کل انقلاب و پاسخ به سؤالات خبرنگاران درباره موضوعات مختلف از جمله: محاکمه "سعادتی" از اعضای مرکزیت سازمان مجاهدین خلق و"تقی شهرام" از اعضای مرکزیت سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، علت دستگیری افراد با وجود فرمان عفو امام، دستگیری"گروه شاهین"، محاکمه رهبر"گروه فرقان"، و دستگیری، محاکمه و اعدام منفجرکنندگان لوله های نفت و گاز در خوزستان.

۲ اختلاف بنیاد مسکن و شهرداری تهران درباره چگونگی استفاده از ساختمان بزرگ حزب رستاخیز.

۳ سرمقاله روزنامه انقلاب اسلامی با عنوان "رئیس جمهور و مجلس" با تأکید بر موضع بنی صدر مبنی بر لزوم هماهنگی مجلس با رئیس جمهور.

۴ درج ترجمه مصاحبه بنی صدر با مجله میدل ایست چاپ لندن در بولتن "وزارت ارشاد ملی" که در آن درباره موضوعات مختلفی از جمله: میزان قدرت بنی صدر با توجه به نقش امام در قانون اساسی، مراکز مختلف تصمیم گیری و عملکرد بنی صدر در قبال آنان، ارتباط با چریک های افغانی و سازمان آزادی بخش فلسطین، مشکل کردها و ... سخن به میان آمده است.

۵ اعلام قطع صدور گاز ایران به شوروی. دستور وزیر نفت به شرکت ملی گاز برای تهیه طرحی که گازهای اضافی در داخل کشور به مصرف برسد.

۶ اظهار نظر علی اکبر معین فر وزیر نفت درباره سخنان وزیر نفت عربستان سعودی که از تشکیل جلسه فوق العاده اوپک برای یکنواخت کردن قیمت نفت خام در کوتاه مدت خبر داده بود.

۷ دستگیری شش دانشجوی ایرانی مقیم مصر به اتهام فعالیت های مخالف رژیم مصر و درخواست پیگیری این مسئله از سفارت سوئیس به عنوان حافظ منافع ایران در مصر. گزارش هرالدتریبون از اعتراضات اسلام گرایان مصر به حضور شاه با عنوان" مسلمانان متعصب مصر گستاخ تر می شوند".(ضمیمه دارد)

۸ مصاحبه یاسر عرفات با مجله تایمز و بی ارزش توصیف کردن خودمختاری پیشنهادی امریکا برای فلسطینی ها.

ضمیمه گزارش۳۲۷: متن کامل گزارش خبرگزاری فرانسه از سخنرانی تلویزیونی امروز کارتر و اعلام قطع روابط دیپلماتیک با ایران.

ضمیمه گزارش۳۲۱: گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از واشنگتن درباره موقعیت و چگونگی ابلاغ تصمیم وزارت خارجه امریکا به دیپلمات های ایرانی همراه با برخوردهای اهانت بار.

ضمیمه گزارش۳۳۲: بررسی سوابق مسئله گروگان ها در تحلیل حزب توده.

ضمیمه گزارش۳۳۷: گزارش خبرگزاری پارس و روزنامه انقلاب اسلامی از نحوه رفتار غیرانسانی مأموران عراقی با رانده شدگان.

ضمیمه گزارش۳۳۹: اظهارات آقایان بهشتی، هاشمی رفسنجانی و معین فر سه عضو شورای انقلاب درباره عراق پس از پایان جلسه فوق العاده شورای انقلاب.

ضمیمه اول گزارش۳۴۴: متن کامل اطلاعیه سازمان چریک های فدایی خلق که در کنار محکوم کردن رژیم عراق، ارتش ایران را نیز وابسته به امریکا خوانده است.

ضمیمه دوم گزارش۳۴۴: بخش هایی(علاوه بر متن) از اعلام مواضع سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر که به عنوان محکومیت رژیم عراق به سران نظام و ارتش ایران حمله کرده است.

ضمیمه اول گزارش۳۴۶: مقاله دو روز قبل روزنامه جمهوری اسـلامی بر ضد خبرگزاری پارس با عنوان "توطئه خبرگزاری پارس علیه پیشـمرگان مسلمان کرد".

ص: ۱۳۰۶

ضمیمه دوم گزارش۳۴۶: متن کامل اطلاعیه سازمان پیشمرگان مسلمان کرد درباره حوادث کامیاران و نوع برخورد خبرگزاری پارس با این موضوع.

ضمیمه گزارش ۳۵۱: اظهارات سخنگوی مجاهدین خلق در نشریه مجاهد درباره حادثه درود و مطالب منتشر شده در روزنامه ها. درج اطلاعیه ای با امضای هواداران حزب توده درباره حادثه درود در روزنامه نامه مردم.

ضمیمه گزارش۳۵۲: روایت های جداگانه روزنامه های نامه مردم و جمهوری اسلامی از حادثه امروز ماهشهر.

ضمیمه گزارش۳۶۲: بخش هایی از گزارش شماره امروز هرالد تریبون(که قبلاً در واشنگتن پست درج شده است) از اعتراض های دانشجویان مصری به حضور شاه در مصر و پیمان صلح اسرائیل که در آن به الگوبرداری مصری ها از ایران اشاره و از اختلاف مسیحیان با مسلمانان خبر داده شده است .

گزارش روزشمار ۱۹/۱/۱۳۵۹

۱ پیام امام خمینی به ملت ایران در واکنش به اعلام قطع رابطه سیاسی امریکا با ایران:«ملت رزمنده ایران این طلیعه پیروزی نهایی را که ابرقدرت سفاکی را وادار به قطع رابطه یعنی خاتمه دادن به چپاولگری ها کرده است اگر جشن بگیرد حق دارد.» در این پیام، امام خمینی، بعد از موضوع امریکا، به موضوع عراق و رژیم بعثی آن پرداخته و با مخاطب قراردادن "مردم شریف عراق"، عشایر فرات و دجله و "ارتش عراق" نکاتی را درباره ر ژیم صدام و وظایف آنان گوشزد کرده است.

۲ ادامه جلسه فوق العاده شب گذشته شورای انقلاب با حضور کلیه استانداران کشور از ساعت ۷:۳۰ تا ۱۳:۳۰ در پایان بیانیه شورا - که وضع کنونی را "شرایطی کاملاً استثنایی و فوق العاده "توصیف کرده - انتشار یافت. اظهارات دکتر حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب درباره این جلسه مشترک. مصاحبه بنی صدر درباره تصمیمات شورا و عمل کارتر در قطع رابطه و نیز در انتقاد از گروه های مخالف نظام (در کنار انتقاد تلویحی از رقبای سیاسی داخلی نظام). (ضمیمه دارد)

۳ تشکیل جلسه رئیس جمهور و دیگر اعضای شورای انقلاب در حضور امام خمینی، پاسخ بنی صدر به سؤالات خبرنگاران درباره این جلسه و اقدامات ایران در برابر تجاوزات عراق. پیام شب هنگام رئیس جمهوری خطاب به ملت ایران و دعوت از آنان برای برپایی راهپیمایی در روز جمعه.

۴ اشاره های محافل خبری و بعضی مقامات امریکایی به احتمال حمله نظامی امریکا به ایران برای آزادی گروگان ها. تأکید مقامات امریکا بر اقدام نظامی ضمن حمایت مطلق یا انتقادآمیز از اقدام جدید کارتر. سر درگمی و حالت انتظار درباره احتمال حمله نظامی امریکا در محافل سیاسی منطقه خلیج فارس. تکذیب خبر روزنامه "السیاسه" چاپ کویت که نوشته بود کشورهای منطقه خلیج(فارس) به حالت آماده باش کامل در آمده اند، به وسیله عبدالعزیز حسینی وزیر مشاور دولت کویت.

۵ طرح مسئله شوروی و واکنش های احتمالی آن در صورت حمله نظامی امریکا به ایران در رسانه های جمعی خصوصاً امریکایی که آن را مانعی در برابر اقدام نظامی امریکا می دانند.

واکنش متحدان امریکا به پیشنهاد قطع رابطه سیاسی با ایران؛ نه آنچنان که مورد نظر امریکا بوده است. وزارت خارجه انگلیس: بریتانیا اوضاع را زیر نظر دارد ولی هیچ تصمیمی نگرفته است. رادیو لندن: به عقیده مفسران، در اینکه اقدامات جدید کارتر مؤثرتر از اقدامات قبلی باشد شک و تردید زیادی وجود دارد. برونو کرایسکی صدراعظم اتریش: کارتر که این مناسبات را که مدت هاست وجود ندارد قطع کرده، تدبیر منطقی اندیشیده است. نخست وزیر ژاپن: در سیاست اساسی دولت

۱ ژاپن که خواستار آزادی فوری گروگان های امریکایی است تغییری به وجود نخواهد آمد. دولت استرالیا: این کشور سفارت خود را در تهران تعطیل نخواهد کرد. وزیر خارجه استرالیا: می توان ارتباط را با مقامات ایرانی حفظ کرد. سخنگوی سازمان ملل متحد: سازمان ملل به تلاش خود برای حل مسالمت آمیز مسئله ادامه خواهد داد.

۲ نظر مفسران درباره میزان تأثیر تحریم های جدید امریکا بر ضد ایران. رویتر: کارشناسان اقتصادی در تهران معتقدند که تحریم کارتر کم ترین اثری بر ایران نخواهد داشت . مفسر خبرگزاری فرانسه: هر چند قطع روابط تجاری ایران و امریکا دوشنبه رسماً از جانب کارتر اعلام شد اما در واقع این از مدتی پیش وجود داشته است. درخواست امریکا از متحدانش برای کمک به اعمال مجازات های جدید و عکس العمل آنان. وارن کریستوفر معاون وزیر خارجه امریکا: ما حداقل از متحدان خود می خواهیم تا در انجام برخی اقدامات به ما بپیوندند. منابع نزدیک به جامعه اقتصادی اروپا در بروکسل: دولت امریکا رسماً از این جامعه خواست از تحریم های ایالات متحده بر ضد ایران پشتیبانی کند. رادیو امریکا: بسیاری از تحریم های امریکا بر ضد رژیم ایران مستلزم همکاری متحدان امریکا است تا مؤثر افتد. سخنگوی وزارت خارجه انگلستان: هیچ گونه تصمیمی جهت انجام اقدامی گرفته نشده است. ماسایوشی اوهیرا نخست وزیر ژاپن: پیش از آنکه تصمیم خود را اتخاذ کنیم باید دقیقاً پاسخ ایران را بررسی کنیم. بیانیه دفتر نخست وزیر کانادا: اگر ایران با نگه داشتن گروگان های امریکایی به نقض حقوق بین المللی ادامه دهد کانادا درباره احتمال انجام اقدام شدیدتری بر ضد ایران با متحدان اصلی خود مشورت خواهد کرد. سخنگوی شرکت هلی کوپتر سازی اگوستا(ایتالیا): این شرکت تا انجام مذاکرات بین دولت های امریکا و ایتالیا فروش هلی کوپتر و قطعات یدکی به ایران را به حالت تعلیق در خواهد آورد و این تصمیم به معنی تحریم از جانب ایتالیا نیست. ادامه تلاش ها در امریکا برای جلب نظر متحدان.

۳ مصاحبه مطبوعاتی علی اکبر معین فر وزیر نفت با حضور خبرنگاران داخلی و خارجی که در آن درباره تحریم اقتصادی امریکا و تأثیر آن بر صنایع نفت ایران، میزان تولید نفت ایران در پی انفجار لوله های نفت، مسئله حفاظت از لوله های نفت، عکس العمل ایران در قبال خودداری ژاپن از خرید نفت ایران، حمله نظامی امریکا به ایران و عواقب آن و مسئله گروگان ها، سخن به میان آمد.(ضمیمه دارد)

۴ اقدامات ایران برای مقابله با تحریم اقتصادی امریکا و از بین بردن تأثیرات احتمالی آن از جمله تلاش وزارت بهداری برای جایگزین کردن کشورهای دیگر برای تأمین منابع دارویی و افزایش تولید تجهیزات بهداشتی در داخل کشور و تشکیل جلسه ای با حضور بازرگانان و نمایندگان "کمیته امور صنفی" و وزارت بازرگانی در محل این وزارتخانه. گزارش مفصل کیهان از مسائل ارزی کشور در پی قطع رابطه و تحریم های اقتصادی امریکا. رادیو لندن در جمع بندی اعلام تحریم های تازه: از عکس العمل عمومی چنین بر می آید که در ایران اهمیتی برای آثار این تحریم قائل نیستند.

۵ پیامدهای وضعیت جدید بین ایران و امریکا: اخلال در امر سفر ایرانیان به امریکا. اخراج دیپلمات های ایرانی از امریکا به غیر از نمایندگان ایران در سازمان ملل متحد.

۶ اعلام رضایت مردم ایران و امریکا از قطع رابطه طبق گزارش رسانه های دو کشور.

استقبال گروه ها و احزاب مختلف سیاسی از قطع رابطه بین ایران و امریکا و تأکید بر ادامه مبارزه. حزب جمهوری اسلامی:«ما می توانیم روزه بگیریم و خواهیم گرفت تا استقلال خودمان را حفظ کنیم.»

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی:«عمل امریکا در این مورد نه تنها به ضرر ملت و انقلاب ما

۱ نیست، بلکه بسیار به نفع آن تمام می شود.» نهضت آزادی:«قطع رابطه با امریکا برای ما قابل پیش بینی بوده است و برای انقلاب ما محاسن زیادی دارد و در جهت تداوم انقلاب می تواند بسیار مؤثر باشد.» جنبش مسلمانان مبارز:«ملت بیدار و مسلمان ایران آماده است بار یک مبارزه طولانی علیه شیطان بزرگ را به دوش کشد.» سازمان توحیدی حدید:«هر چه مبارزات سرنوشت ساز با امپریالیسم شدت و حدّت یابد و محتوی و عمق پیدا کند توده ها آزادتر و پویاتر خواهند شد.» داریوش فروهر دبیر حزب ملت ایران:«ملت ایران آن روز که به فرزندان دلیر خود اجازه داد جاسوسخانه امریکا را در ایران اشغال کند این قطع رابطه را آغاز کرده بود.» دکتر پارسا سخنگوی جبهه ملی ایران:«روابط ایران و امریکا عملاً مدت ها بود که قطع شده بود.» دکتر علی اصغر حاج سیدجوادی از رهبران گروه جنبش:«ملت ما از زمان اخراج شاه از ایران جنگ با امریکا را آغاز کرد.» سازمان مجاهدین خلق:«مجاهدین خلق ایران با سپاسگزاری از موضع گیری قاطعانه امام خمینی مبنی بر افشای پیام کارتر، قطع رابطه دیپلماتیک امریکا با ایران را به عموم مردم قهرمان تبریک می گوید.» سازمان چریک های فدایی خلق:«این رویداد پیروزی دیگری است برای توده های محروم ایران.» کانون زندانیان سیاسی(ضدامپریالیسم - ضد ارتجاع):«قطع رابطه با دولت امریکا عامل مهم دیگری در جهت ارتقای هرچه بیشتر مبارزات ضد امپریالیستی - دمکراتیک مردم میهن ما است.» کمیته مرکزی حزب توده ایران:«این جنایتکار جهان خوار بار دیگر نشان داد که دشمن اصلی انقلاب ما، خلق ما و کشور ما است.» حزب رنجبران ایران:«خط جمهوری اسلامی ایران به رهبری امام خمینی همیشه علیه ابرقدرت های شرق و غرب بوده و باید همچنان تا قطع وابستگی از آنها ادامه یابد.» جلیل گادانی عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان:«هر کشوری هم که استقلال خود را به دست آورد با این گونه امواج روبه رو بوده است.» سخنگوی جمعیت کردهای مقیم مرکز:«اعتقاد داریم همه نیروهای مترقی و انقلابی باید در جهت مبارزه قاطع با امپریالیزم امریکا در ایران و سراسر جهان متحد شوند.»

۲ نمونه هایی از بازتاب وسیع حوادث اخیر بین ایران و امریکا در تمامی رسانه های جهان در قالب خبر، گزارش و تفسیر، که هریک از منظری خاص به این مسئله پرداخته اند. رادیو بی.بی.سی: تحریم های اقتصادی اخیر در روابط تجاری دو کشور اثر چندانی نخواهد داشت... این تحریم ها موقعیت گروه های میانه رو را بیش از گذشته تضعیف خواهد کرد. روزنامه گاردین: این مجازات ها ممکن است موجب تسکین افکار عمومی در امریکا شود ولی ضرب الاجل مسئله گروگان ها را که تابستان آینده تعیین شده است جلو نخواهد انداخت ... در چنین اوضاع و احوالی(امکان تجزیه ایران به وسیله شوروی و عراق و عزم ایران برای حمله به حامیان با لقوه در غرب) مجازات ایران چه دردی را دوا می کند جز این که مشکلاتی چند بر مشکلات موجود می افزاید؟ رویتر: مذاکرات ظریف و حساس بنی صدر درباره انتقال گروگان ها از تحت مراقبت دانشجویان به محدوده کنترل دولت ... از پنج عضو حزب جمهوری اسلامی در شورای انقلاب شکست خورده است. بخش عربی رادیو مونت کارلو: آثار دخالت نظامی امریکا(در ایران) در روابط امریکا و شوروی امکان دارد در وضع ایران تأثیر بگذارد و ایران به دو قسمت شمالی و جنوبی تقسیم شود. مفسران خبرگزاری تاس(که اساس تصمیمات امریکا را نادرست و خدعه آمیز و فریبکارانه می خوانند): دولت امریکا توجهی به پرسنل سفارت خود ندارد بلکه تأمین منافع علنی امپریالیستی را ملاک عملیات خود قرار داده است. یونایتدپرس از نیویورک: از نظر تحلیل گران امریکایی تهدید ایران در مورد قطع صدور نفت به کشورهایی که از تحریم های ایالات متحده حمایت می کنند یک تهدید توخالی است.

۱ سـخنرانی صـدام حسـین در پایان جلسه کابینه عراق و تکرار ادعاهای خود درباره سه جزیره و تأییـد و تأکید بر اخراج های اخیر. اعلام آمادگی ارتش جمهوری اسـلامی ایران برای مقابله با هرگونه تجاوز به نقل از رئیس ستاد مشترک ارتش. اظهارات فرمانده نیروی زمینی ارتش درباره توان این نیرو برای دفاع از سه جزیره. تأکید بنی صدر بر آمادگی نیروهای مسلح ایران.(ضمیمه دارد)

۲ ادعـای مقـام های امنیتی عراق از کشف محموله مواد منفجره قاچاق ایران برای حزب الـدعوه و همکاری این حزب با ایران برای اجرای عملیات وسیع خرابکاری در عراق. گزارش رادیو بغداد از انفجار بمبی در خرمشهر و حمایت از این اقدام.

۳ مصاحبه اسـتاندار خوزسـتان درباره ریشه خرابکاری ها و انفجارات این اسـتان و نوع دخالت عراق در این جریانات و کشف انواع مواد منفجره و پول نقد از دستگیر شدگان.

۴ ادامه رونـد اخراج ایرانیـان مقیم عراق. گزارش هـایی از مشـکلات موجود دربـاره رانـده شـدگان از قبیل احراز هویت، مسئله اسکان، خـدمات بهداشتی و ... . وزارت خارجه ایران: بعضـی از رانده شدگان عراقی هستند و فقط به خاطر شیعه بودن اخراج شده اند. ادعای تبلیغاتی عراق درباره اخراج ۱۳۰ تبعه عراقی از ایران.

۵ ادامه تحرکـات مرزی ایـذایی نیروهـای عراقی در غرب کشور از جمله اجرای آتش شدیـد همراه بـا حملات حـدود ۵۰۰ مهـاجم به چهار نقطه مرزی. در شب گذشته. اعلام آماده باش فرمانده ژاندارمری به کلیه پاسگاه های ژاندارمری در نوار مرزی. تحرکات عراق در مرزهای جنوبی خود با ایران(آب و خشکی).

۶ ذکر چنـد نمونه از بررسـی وضـعیت موجود بین ایران و عراق در رسـانه هـای جهان. رویتر: نیروهای ایران و عراق در کنار مرز دو کشور به حال آماده باش در آمدند. لوموند: صدام حسین نیروهای خود را با مسلمانانی مقایسه کرد که امپراتوری پارس را شکست دادند، بنی صدر از این گفته عصـبانی شـده و گفته است ایدئولوژی بعثی ملغمه ای از آموزش های نازی، فاشیسم و مارکسیست است که مردم آنجا از آن نفرت دارند. رادیو کلن(با طرح مجدد قضیه دخالت فداییان اسلام به رهبری خلخالی در قضیه ترور طارق عزیز): شک نیست که وجود صدها هزار پیروان طریق شیعه در عراق دولت این کشور را از انقلاب بیمناک کرده است.

۷ همنوایی مطبوعـات کویتماننـد الانبا و القبس با عراق و ابراز دشـمنی با ایران همراه با جنگ طلب خوانـدن ایران و صـلح طلب خوانـدن عراق. اتخـاذ موضـعی نسبتاً متعـادل در مطبوعـات قطر و مطبوعـات امـارات که می کوشـند بی طرفی نشان دهنـد و دو کشور را به تفاهم و حل اختلاف دعوت کننـد. حمله نشـریه حزب کمونیست عراق "طریق الشـعب" با عنوان انگیزه های" مشـکوک ..."(که بخش هایی از آن در نامه مردم ارگان حزب توده آمده است) به رژیم عراق.

۸ مقاله روزنامه جمهوری اسـلامی با عنوان "آخر خط" که به ترسیم وضعیت رژیم عراق پرداخته و علت حملات تبلیغاتی و سیاسی و بعضاً نظامی عراق به ایران را نجات رژیم بعث عراق از فروپاشی عنوان می کند.

۹ تحرکات فاقـد انسـجام و اجتماعات عراقی های مقیم ایران بر ضـد حکومت عراق: اعلام تحصن عده ای از آنها در مسـجد دانشگاه تهران که با تبلیغات روزنامه جمهوری اسـلامی و ارسال پیام شخصیت های ایرانی همراه است؛ اعلام خبر راهپیمایی به دعوت "مجاهـدین عراقی" در روزنامه جمهوری اسـلامی در حـالی که کیهـان آنان را "گروه کثیری از عراقی های مقیم مرکز" نامیـد؛ گزارش کیهان از این راهپیمایی و قطع نامه پایانی آن؛ اشـغال دفتر هواپیمـایی عراق در تهران و گزارش متفـاوت دو روزنـامه جمهوری اسـلامی و کیهـان از این واقعه. انتشـار برخی اخبـار عراق در مطبوعات ایران به نقل از"سخنگوی حزب توحیدی."

۱ خبر ویران شدن دو هزار روستای کردنشین عراق به دست عوامل رژیم بعثی در مرزهای ایران، ترکیه و سوریه و انتقال مردم آن مناطق به اردوگاه ها که در مقدمه گزارش عملکرد یکساله "حزب سوسیالیست متحد کردستان عراق" در روزنامه کیهان درج شده است.

۲ گزارش های مختلف از حمله نیرو های عراقی به منطقه مرزی باویسی و تبادل آتش با نیروهای ارتش و سپاه. اطلاعیه سپاه پاسداران درباره آماده باش به کلیه افراد سپاه در مرز و نیروهای ذخیره.

۳ پناهنده شدن یک سرباز وظیفه عراقی به پادگان خودی. ملحق شدن حدود ۲۰۰ فرد مسلح به تیربار کلاشینکف و برنو به سرپرستی یکی از فراریان ایرانی از سلیمانیه عراق به افراد سپاه رستگاری برای درگیری با ایران.

۴ گزارش اطلاعات سپاه ارومیه از آرامش نسبی شهرهای مهاباد، خوی، ماکو، سلماس و میاندوآب. دیگر گزارش ها درباره تحرکات ایذایی نظیر گروگان گیری، حمله به پاسگاه ها، بمب گذاری، پیوستن برخی از افراد ارتشی به حزب دمکرات و متقابلاً ادامه پاکسازی های ارتش در منطقه آذربایجان غربی.

۵ گزارش آرامش نسبی در مناطق کردنشین استان های کردستان و کرمانشاهان همراه با گزارش نیروی زمینی ارتش از افزایش فعالیت های حزب دمکرات در سنندج، تیراندازی پراکنده گروه های مسلح در این شهر، اذیت و آزار پرسنل ارتش مخصوصاً افراد مسلمان و همکاران لشکر به وسیله گروه های مسلح به ویژه کومه له و دستگیری تعداد زیادی از آنان و انتقال آنها به مهاباد؛ گزارش شهربانی پاوه و نیز گزارش فرماندهی عملیات سپاه از درگیری های پاوه و شلیک خمپاره از کوه های اطراف به داخل این شهر.

۶ نمونه هایی برای مقایسه برخورد گروه های مارکسیستی و حزب توده با قضیه کردستان. این موضوع برای گروه های مارکسیستی وسیله ای برای رویارویی تبلیغاتی و سیاسی با نظام و مطرح کردن سازمان و مواضع خود محسوب می شود. (ولی حزب توده بقایای رژیم گذشته و کردهای مائوئیستی نظیر کومه له و پیکار و یا گروه های غیرمارکسیستی محارب مثل رزگاری را شدیداً به عنوان ضد انقلاب محکوم می کند و در عین حال در مقابل رفتار و مواضع جریان های قومی مانند حزب دمکرات یا شاخه های امثال سازمان چریک های فدایی خلق برخلاف گروه کومه له سکوت می کند و فقط گاهی به تناسب به طور تلویحی آن را مورد سرزنش قرار می دهد یا از آن دفاع می کند و در هر حال می کوشد در افکار عمومی به اتخاذ مواضع آشکارضد نظام متهم نشوند)

۷ تعطیلی مغازه های ماهشهر و راهپیمایی و سپس اجتماع مردم در مسجد جامع در پی وقایع روز گذشته این شهر و سپس حمله گروهی از راهپیمایان به کتاب فروشی و به آتش کشیدن نشریات هواداران سازمان مجاهدین خلق و چریک های فدایی خلق و حزب توده با شعارهایی چون مرگ بر کمونیست. خروج متحصنین(حدود ۱۰۰ نفر از دیپلمه های بیکار) از محل آموزش و پرورش استان یزد و ملحق شدن به بیکاران متحصن در استانداری. تحصن بیش از ۱۰۰ نفر از دیپلمه های بیکار در جلوی ساختمان فرمانداری صومعه سرا و اشغال ساختمان فرمانداری به دست متحصنین و بیرون کردن کارکنان. به گروگان گرفته شدن فرماندار و بخشدار ممسنی به دست دیپلمه های بیکار و خودداری از آزادی آنها تا بر آورده شدن خواسته هایشان.

گزارش ستاد مشترک ارتش با عنوان"وضعیت شهرستان بندر انزلی" حاوی ترسیم وضعیت موجود در این شهر و نفوذ عناصر چپ غیرمذهبی و فاقد قدرت بودن سپاه و شهربانی در کنترل شهر و نارضایتی مردم. گزارش دفتر هماهنگی ستاد مرکزی سپاه پاسداران از اوضاع شهر رشت حاوی میزان نفوذ عناصر چپ و مجاهدین خلق در شهر و تأثیر آنها روی حجت الاسلام لاهوتی امام جمعه رشت و رفت و آمد

۱ مشکوک ناخداهای روسی و ارتباط کنسول روسیه با گر وه های چپ؛ این گزارش علاوه بر برخی مراکز سپاه برای دفتر امام خمینی، دفتر ریاست جمهوری و دفتر آیت الله منتظری نیز ارسال شده است.

۲ درگیری بین هواداران و مخالفان سازمان مجاهدین خلق در اصطهبانات بعد از سخنرانی های آقای خزعلی در این شهر علیه سازمان مزبور.

۳ مقاله روزنامه مجاهد ارگان سازمان مجاهدین خلق در انتقاد از مسئولان نظام به دلیل لاپوشانی و عدم اعلام اسامی ساواکی های دستگیر شده و ساواکی های آزاد شده.

۴ بخشنامه وزارت کشور با امضای مهندس مصطفی میرسلیم به وزارت علوم برای ارسال به دانشگاه ها مبنی بر جلوگیری از انجام برنامه های سیاسی به هر عنوان در دانشگاه ها.

۵ چاپ مطالبی علیه خبرگزاری پارس در روزنامه های انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی که نشان از اتفاق نظر دو جناح نظام در این باره دارد.

۶ تلاش اسرائیل برای بحرانی نشان دادن روابط ایران با سازمان آزادی بخش فلسطین در پی اظهارات ابوالهول یکی از اعضای این سازمان در کنفرانس بغداد درباره جزایر ایرانی و موضع گیری ایران در برابر این مسئله. ملاقات هانی الحسن نماینده سازمان آزادی بخش فلسطین در تهران با صادق قطب زاده و هاشمی رفسنجانی و تکذیب سخنان منتشر شده از قول ابوالهول و تلاش در جهت ترمیم این اقدام و گزارش های روزنامه های جمهوری اسلامی، کیهان و انقلاب اسلامی از این ملاقات ها که نشان دهنده بازتاب مثبت این اقدامات در مطبوعات ایران است. ابراز نا خرسندی بعضی از مطبوعات عربی از اقدامات هانی الحسن از جمله روزنامه کویتی الانباء از قول صالح خلیفه ابوایاذ عضو کمیته مرکزی جنبش فلسطین(الفتح).

۷ مقاله نشریه دانمارکی"اینفورماسیون" تحت عنوان "ایران، خمینی و غرب" که در آن غرب و بخصوص امریکا را به نشناختن انقلاب ایران متهم می کند.

ضمیمه گزارش۳۶۵: متن کامل بیانیه شورای انقلاب پس از پایان جلسه امروز در پاسخ به اقدامات اخیر کارتر(قطع رابطه و تحریم اقتصادی و ...) و ترسیم وضعیت کنونی و تأکید بر وظایف انقلابی ملت ایران.

ضمیمه گزارش ۳۷۱: اظهارات معین فر در باره صدور گاز ایران به شوروی در ادامه اعلام مواضع علیه امریکا.

ضمیمه گزارش۳۷۷: اشاره "تراب زمزمی" نویسنده کتاب "جنگ ایران و عراق" به سه سخنرانی صدام حسین به مثابه مقدمه ای برای آغاز جنگ با ایران.

گزارش روزشمار ۲۰/۱/۱۳۵۹

۸ تهدید امریکا مبنی بر دست زدن به اقدامات خطرناک برضد ایران در صورت آزاد نشدن فوری گروگان ها. اظهارات سخنگوی وزارت خارجه امریکا درباره احتمال حمله نظامی به ایران. اطلاعیه "دانشجویان مسلمان پیرو خط امام" در واکنش به تهدید امریکا و تهدید متقابل به از بین بردن سفارت به همراه گروگان ها در صورت حمله نظامی امریکا. بازتاب تهدید امریکا و واکنش دانشجویان در رسانه ها از جمله رادیو اسرائیل و رادیو بی.بی.سی. ابراز مخالفت پاکستان با حمله نظامی به ایران. مقامات ترکیه استفاده از پایگاه های ترکیه بر ضد ایران را منتفی دانستند. اظهار امیدواری چین به حل بحران جاری. انورسادات ضمن اعلام آمادگی مصر برای کمک به حضور امریکا در خلیج فارس و پشتیبانی از حمله نظامی امریکا به ایران: اگر ایالات متحده برای پایان دادن به این ماجرا, به اقدام نظامی متوسل شود هیچ کس آن را سرزنش نخواهد کرد.

گزارش رادیو بی.بی.سی از خروج پر حاشیه دیپلمات های ایرانی و خانواده هایشان از امریکا. محاصره

۱ سفارت ایران در واشنگتن به وسیله پلیس برای جلوگیری از درگیری ایرانیان و امریکاییان. اظهارات سخنگوی کاخ سفید درباره آثار دستور کارتر بر اقامت دانشجویان ایرانی مقیم امریکا.

۲ تلاش های امریکا برای متقاعد ساختن متحدان خود جهت حمایت از مجازات های جدید بر ضد ایران و عدم واکنش مورد نظر امریکا از سوی آنان. عدم حمایت ترکیه از مجازات های امریکا. گشایش سفارت نیوزلند در تهران پس از دو ماه تعطیلی. خطرناک توصیف شدن عمل امریکا برای منطقه در پارلمان اندونزی. انتقاد ویتنام و شوروی از امریکا به دلیل اعمال مجازات های جدید.

۳ تردید و دودلی متحدان اروپایی امریکا در زمینه قطع روابط بازرگانی با ایران. بالا رفتن قیمت فلزات گرانبها به ویژه طلا در بورس های بین المللی و افزایش قیمت دلار در برابر ارزهای بین المللی.

۴ اظهار نظر مسئولان اقتصادی ایران درباره تحریم اقتصادی امریکا. رضا صدر وزیر بازرگانی: من این تحریم اقتصادی را به فال نیک می گیرم. رضا سلیمی وزیر امور اقتصادی و دارایی: ما عملاً روی پای خود ایستاده ایم. رضا اصفهانی معاون وزیر کشاورزی: کارتر اگر می توانست تمام کارهایی را که می گوید انجام می دهم، انجام داده بود. عزت الله سحابی عضو شورای انقلاب: در اوضاع فعلی ما دارای یک اقتصاد جنگی هستیم. حسن توانایان فرد (تئوریسین اقتصاد اسلامی از دید روزنامه انقلاب اسلامی): هر چه زودتر این جهاد اقتصادی را آغاز کنیم نتیجه مطلوب تر خواهد بود.

۵ نظر قطب زاده در مصاحبه با تلویزیون ای.بی.سی درباره بی اثر بودن مجازات های جدید امریکا. مصاحبه قطب زاده با خبرنگاران داخلی و خارجی درباره تحریم امریکا و قطع رابطه، احتمال پیوستن متحدان غربی امریکا به تحریم های اقتصادی و واکنش ایران در این باره، مسئله عراق و تجاوزات آن، احتمال حمله نظامی امریکا به ایران و ...

۶ تعطیلی خبرگزاری عراق در تهران به دستور وزارت ارشاد ملی و ابلاغ ترک خاک ایران به کارکنان آن.

۷ ادامه جنگ تبلیغاتی ضد ایرانی در رسانه های عراق از جمله: گفتار امروز بخش فارسی رادیو بغداد با عنوان "گروگان ها، تریاک مبتکرانه" همراه با ادبیات هتاکانه و دروغ پردازی آشکار و در نتیجه سطح نازل تأثیر تبلیغاتی آن.

۸ گزارش خبرگزاری فرانسه به نقل از "انستیتو بین المللی بررسی استراتژیک" درباره وضع تسلیحاتی و نظامی عراق.

۹ گزارش های مختلف از درگیری نیروهای عراقی در باویسی، پاسگاه های تنگ هوان و تیله کوه با سلاح سنگین که بعضاً با حمایت هلی کوپتر و هواپیما همراه است. شواهد آماده شدن ضد انقلاب در سرپل ذهاب برای حمله به پادگان ابوذر در کمک به مأموران عراقی. رواج شایعه هدایت نیروهای عراقی به وسیله ژنرال اویسی از سران رژیم گذشته در قصرشیرین.

۱۰ تجاوزات هوایی عراق به حریم هوایی ایران در "ولدکشته" ، "چیلات" و "موسیان." اظهارات یک مقام آگاه نیروی هوایی درباره آمادگی نیروی هوایی ایران. بازدید فرمانده نیروی هوایی از پایگاه هوایی همدان. اطلاعیه ستاد کل ژاندارمری مبنی بر آمادگی رزمی این نیرو برای مقابله با عراق.

۱۱ گزارش های مختلف منابع نظامی و انتظامی از تحرکات مرزی، نقل و انتقالات، تقویت پاسگاه ها و دیگر اقدامات ایذایی و آمادگی نیروهای عراقی در مرزهای ایران. گزارش روزنامه اطلاعات از استقرار تجهیزات جنگی عراق در ۵۰۰ متری مرز ایران بر خلاف قوانین بین المللی و تقویت پاسگاه های مرزی عراق.

گزارش کیهان از مهار نشدن آتش لوله های خطوط نفت و گاز امیدیه - آغاجاری به آبادان که ناشی از انفجار سه روز قبل است. انفجار بمب فتیله ای در روستای مجریه از روستاهای مرزی دشت آزادگان و

۱ دستگیری چهار عامل این حادثه به وسیله سپاه پاسداران. انفجار یک بمب ساعتی در پاساژ خرم واقع در خیابان امام خمینی اهواز و زخمی شدن ۱۶ نفر. گزارش اطلاعات سپاه خرمشهر به دادستان انقلاب آبادان و خرمشهر درباره بررسی وضعیت نوار مرزی خرمشهر و کوتاهی پاسگاه ژاندارمری مربوطه در حفاظت از مرز و جلوگیری از تردد ضد انقلاب.(ضمیمه دارد)

۲ دستور العمل سازمان امن العام عراق به کلیه واحدهای اطلاعاتی تابعه در سراسر عراق مبنی بر برخورد شدید با متهمان و دستگیرشدگان. بازتاب تصمیم شورای فرماندهی عراق مبنی بر اعدام اعضای حزب الدعوه در رادیو لندن. صدور حکم اعدام کلیه وابستگان به حزب الدعوه(چه گذشته، چه حال) از سوی شورای رهبری حزب بعث عراق(به نقل از حزب الدعوه عراق). خبر کنترل شدید منزل آیت الله خویی در نجف اشرف و دستگیری فرزندان آیت الله شاهرودی.

۳ دستور وزارت کشور عراق به پلیس عراق برای دستگیری جوانان ۱۸ تا ۲۶ ساله ایرانی در صورت مشاهده و در هر وضعیت؛ این دستور فقط شامل مسلمانان می باشد و ارامنه ایرانی از آن مستثنا هستند. ادامه اخراج ایرانیان از عراق در نواحی مهران و دهلران و آغاز اخراج صدها ایرانی در مرزهای قصرشیرین و باشماخ کردستان. گزارش های مختلف از وضعیت نابسامان رانده شدگان از جمله: رها کردن زنی در وضعیت زایمان در مرز و اخراج ۹۰۰ نفر از بازرگانان، سرمایه داران و تجار شهرهای نجف، کربلا، کاظمین و بغداد بدون همراه داشتن البسه. حمله مأموران عراقی به چند نفر از اهالی "قلعه جوق" در جنوب غربی سومار که به معاودین کمک می کردند. دستگیری یک مقام امنیتی عراق در بین رانده شدگان و نیز بازداشت دو فرد مشکوک.

۴ پیام امام خمینی خطاب به "ملت ایران" که در آن رانده شدگان میهمانانی عزیز توصیف شده و به مردم سفارش شده است که به گرمی از آنان پذیرایی کنند و نیز بر نابودی رژیم بعث عراق تأکید شده است.

۵ مصاحبه روزنامه اطلاعات با منوچهر بیگلری خمسه دبیر دوم و کنسول سفارت ایران در عراق درباره علت اخراج خود از عراق، اخراج ایرانیان، سیاست عراق در این باره و اوضاع سیاسی داخلی عراق.

۶ اطلاعیه عزالدین حسینی امام جمعه مهاباد درباره تحولات اخیر در روابط ایران با امریکا و عراق که در آن کوشش شده است شأن مذهبی وی که به خاطر حمایت وی از گروه های مارکسیستی مخدوش شده است، رعایت گردد. گزارش ورود عزالدین حسینی به سقز در معیت افراد کومه له و چریک های فدایی و سخنرانی در گورستان و مسجد شهر در روزنامه انقلاب اسلامی که نشان می دهد شأن مذهبی وی در زیر سایه گروه های مارکسیستی قرار گرفته است.

۷ آرامش نسبی در مناطق کردنشین که بعضاً با هجوم هایی از طرف مخالفان شکسته می شود از جمله درگیری نیمه شب گذشته دهگلان و گزارش سپاه همدان از این واقعه و اظهارات سخنگوی حزب دمکرات درباره این ماجرا در لفاف خاص حزب.

۸ درج دو مقاله در هفته نامه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق. مقاله اول درباره موضوع سه جزیره است و در این موقعیت که عراق ادعاها و تهدیداتی را مطرح می کند. دقیقاً خرد کننده روحیه و اراده مقاومت در مردم و حتی نوعی صدور مجوز برای خدشه وارد کردن بر چارچوب ارضی کشور به شمار می رود. مقاله دوم نیز که خطاب به بنی صدر درج شده، با شدیدترین تعابیر ممکن، به کوبیدن ارتش و نیروهای مسلح و فرماندهان آن می پردازد.

۹ گزارش هایی از سوء استفاده گروه های مختلف (به خصوص گروه های مارکسیستی) از مطالبات اجتماعی مردم به ویژه مسئله "دیپلمه های بیکار" از جمله در شهرهای خرم آباد، اهواز و اردبیل.

۱ استفاده تبلیغاتی سازمان مجاهدین خلق از فضای ضد امریکایی کنونی از جمله در مقاله "برای امریکا ویتنامی دیگر بسازیم" در روزنامه مجاهد که در آن مسئولان نظام را به غیر از امام که حتی از بیانات ایشان در تأیید نظرات خود استفاده می کند، به عدم اعتقاد کافی به مبارزه با امریکا و نوعی سازشکاری متهم می کند و سعی دارد خود را در مبارزه واقعی و یگانه جلوه دهد؛ رژه امروز میلیشیای سازمان مجاهدین خلق در حمایت از مبارزه ضد امریکایی که به نوعی قدرت نمایی تشکیلات شبه نظامی سازمان است و در رقابت با حرکت لانه، بر عهده شاخه دانشجویی سازمان قرار دارد.(ضمیمه دارد)

۲ اعلامیه حزب توده و دعوت از همه اعضاء و دوستان حزب و همه نیروهای میهن دوست، آزاده خواه و مترقی "برای شرکت در راهپیمایی ضد امریکایی" روز جمعه. مقاله تحلیلی روزنامه "نامه مردم" ارگان حزب توده به مناسبت قطع رابطه با امریکا و وضعیت فوق العاده کشور که در آن ضمن تمجید از امام از کسانی که مانع نزدیکی ایران و شوروی می شوند به شدت انتقاد شده است. (ضمیمه دارد)

۳ دکتر پیمان رهبر گروه جنبش مسلمانان مبارز در مصاحبه با روزنامه انقلاب اسلامی: پیشنهاد ما این بود که در قطع رابطه با امریکا پیشقدم شویم ولی آنها که تردید و تزلزل در سیاست هایشان دیده می شود این کار را نکردند. البته هر مبارزه یک سری مشکلات دارد. این مبارزه به استقلال ما و تولد یک ملت آگاه منجر می شود. درج مقاله "به راستی مرتجعین کیستند و انقلابیون کدامند" در شماره امروز "امت" ارگان جنبش مسلمانان مبارز؛ این گروه بر خلاف مجاهدین خلق بیشتر منتقد جریان بازرگان و سپس بنی صدر است تا جریان نزدیک به خط امام؛ در این مقاله مخالفان با تغییرات مورد نظر امام و روحانیون مبارز، مرتجع معرفی شده اند.

۴ اعلامیه حزب جمهوری اسلامی درباره قطع رابطه ایران با امریکا، اعلام جشن پیروزی در روزهای چهارشنبه و پنج شنبه و دعوت از مردم برای راهپیمایی روز جمعه که قبلاً بنی صدر آن را اعلام کرده بود. اظهارات سخنگوی جامعه روحانیت مبارز تهران درباره مواضع این گروه در مورد قطع رابطه با امریکا.

۵ مصاحبه مطبوعاتی دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب و دبیرکل حزب جمهوری اسلامی و پاسخ به سؤالات خبرنگاران داخلی و خارجی درباره لزوم یکدلی شورای انقلاب و رئیس جمهوری و وزرا، برخورد قضایی با اخلال کنندگان در امر تولید، عراق، احتمال حمله نظامی امریکا، راهپیمایی روز جمعه، سرنوشت گروگان ها در صورت استرداد شاه از سوی امریکا و ... که هر دو روزنامه رقیب جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی هر کدام بخشی از موارد مهم آن را درج کردند.

۶ اطلاعیه دادستان کل انقلاب علی قدوسی که در آن از همه دادگاه های انقلاب خواسته شده با توجه به اوضاع حساس کنونی هر حرکت ضد انقلابی را به سرعت سرکوب کنند.

۷ بازداشت ۴ تن دیگر از دانشجویان ایرانی مقیم مصر به دست مأموران امنیتی این کشور.

۸ تکرار انتشار خبرهای ضد روسی در نشریات ایرانی با موضوع افغانستان از جمله درج خبرهایی از پیروزی های مجاهدین افغانی بر نیروهای روسی و دولتی در کیهان به نقل از جمعیت علمای حرکت انقلاب اسلامی افغانستان در مشهد.

۹ نشر خبرهای ضد روسی در خبرگزاری چین از جمله متهم کردن شوروی به اخلال و خرابکاری در ایران، وارد کردن فشار به پاکستان، رخنه در ترکیه و استقرار نیروهای خود در مرزهای ایران و افغانستان و در مرزهای خود با ایران.

۱ مقاله روزنامه گاردین با عنوان "حربه بی اثر ایران" که در آن به بررسی امکانات سیاسی و اقتصادی ایران در برابر تهدیدات امریکا و میزان تأثیر این تهدیدات پرداخته است.

ضمیمه گزارش۴۱۲: متن کامل نامه تحقیقات و اطلاعات سپاه خرمشهر به دادستان دادگاه انقلاب اسلامی آبادان و خرمشهر با عنوان وضعیت فاجعه انگیز نوار مرزی ایران و عراق که در آن به کوتاهی و سهل انگاری پاسگاه مرزی "حدود" در کنترل مرز و راحتی رفت و آمد ضد انقلاب از ایران به عراق و بالعکس پرداخته است.

ضمیمه گزارش۴۲۱: متن کامل مقاله روزنامه "مجاهد" در اعلام مواضع بر ضد امریکا و در انتقاد به مسئولان نظام و متهم کردن آنان به عدم قاطعیت در مبارزه با امریکا و سازشکاری در این امر با عنوان "برای امریکا ویتنامی دیگر بسازیم".

ضمیمه گزارش۴۲۲: بخش هایی از مقاله امروز ارگان حزب توده بر ضد امریکا و در انتقاد به مخالفان شوروی که در آن سعی شده است اتحاد جماهیر شوروی دوست و متحد ایران ترسیم شود.

ضمیمه اول روزشمار ۲۰/۱/۵۹: نمونه هایی از بازتاب وسیع برخوردهای ایران و امریکا در رسانه های جهان. تایمز چاپ انگلستان: رئیس جمهور امریکا با یک دولت در ایران طرف نیست ... ایران تحت اختیار و فرمان یک فرد است و بس و آن فرد آیت الله خمینی است ... در حال حاضر احتمالاً بهترین امید آن است که مجلس آینده ایران راه حلی برای رهایی گروگان ها پیدا کند. روزنامه دیلی اکسپرس چاپ انگلستان: بریتانیا و سایر کشورهای غربی باید از امریکا پشتیبانی کنند این موضع به نفع همه کشورها است. فایننشال تایمز چاپ انگلستان: قطع روابط دیپلماتیک میان امریکا و ایران، ژاپن را ناگزیر کرده است که در زمینه شروع مجدد پروژه سه میلیارد دلاری پتروشیمی در بندر[امام] خمینی واقع در جنوب ایران با احتیاط اقدام کند. ژیون آفریک چاپ فرانسه: در ابتدا بعضی از رهبران سیاسی ایران گروگان گیری را بهانه ای جهت رهایی از رقبا قرار می دادند ... ولی عامل حقیقی و محرک واقعی اشغالگران سفارت کسی جز آیت الله خمینی "رهبر بزرگ" انقلاب ایران، نمی تواند باشد. لوموند چاپ فرانسه: بنی صدر اخیراً گفته است اروپا خواهد توانست از سلطه امریکا خود را نجات دهد ... به همین خاطر است که هم روزنامه های جناح روحانیت و هم جناح چپ او را متهم می کنند که با جدا کردن اروپا از امپریالیسم امریکا افکاری خطرناک و واهی در سر می پروراند. رادیو مسکو: امریکا می خواهد حضور نظامی خود را در خلیج فارس شدت دهد ... با توجه به این حقایق کاملاً روشن است که اقدامات دولت امریکا به هیچ وجه نتیجه دلسوزی برای کارمندان سفارت نبوده است ... در این اوضاع تمام نیروهای ترقی خواه عصر معاصر از جمله اتحاد شوروی و دیگر کشورهای اردوگاه سوسیالیستی از خواست عادلانه ایران پشتیبانی می کنند.

ضمیمه دوم روزشمار ۲۰/۱/۵۹: تحلیل روابط ایران و عراق در رسانه های خارجی. روزنامه فایننشال تایمز چاپ لندن: عراق با تصمیم اشغال سه جزیره ای که ایران در سال ۱۹۷۱ اشغال کرد در صدد قطع شاهراه نفت است ... عراق اردوهای آموزشی و تمرینات نظامی در نزدیکی مرزهای ایران ایجاد کرده است و ایرانیان اهل خوزستان را تعلیم می دهد. فرانکفورت الگماینه: عراقی ها از جهت سنتی با ایرانی ها دشمن هستند. السیاسیه چاپ کویت مطلبی با عنوان "از عراق خواسته می شود تا به کسانی که با خون فرزندان منطقه سوداگری می کنند فرصت ندهد:" ظواهر موازنه قدرت میان دو کشور نشان می دهد عراق در مقایسه با ایران در وضع بهتری قرار دارد؛ چه در سطح منطقه ای و چه در سطح بین المللی ... چون نه گروگان امریکایی دارد نه اختلافی با شوروی. در عین حال

احساسات مجموعه کشورهای عربی به دلیل پیوندهای برادری به جانب عراق است. روزنامه مصری الاخبار پس از ذکر تهدیدات اخیر امریکا و احتمال حمله نظامی آن کشور به ایران: وقتی کویت در جریان بحران عراق و ایران جانب عراق را می گیرد بدون تردید دیگر کشورهای خلیج(فارس) هم از سیاستی اعلام شده یا اعلام نشده پیروی خواهند کرد. به هر حال این تصویری است از وجود جبهه سومی بر ضد ایران.

گزارش روزشمار ۲۱/۱/۱۳۵۹

۱ امریکا سوئیس را به عنوان حافظ منافع خود در ایران انتخاب کرد و ایران الجزایر را برای حفاظت از منافع ایران در امریکا برگزید. گزارش آسوشیتدپرس از اقدام ایران در تأسیس دفتر ویژه ای در وین برای خرید مواد اولیه مورد نیاز از کشورهای اروپایی در مقابله با تحریم امریکا.

۲ تسلیم بیانیه رئیس جمهور امریکا، متضمن تعیین مجازات های تازه بر ضد ایران، به سازمان ملل به عنوان سندی از اسناد شورای امنیت. سخنگوی هیئت نمایندگی امریکا در سازمان ملل: امریکا قصد ندارد از شورای امنیت خواستار اقدامی برای بحران گروگان های امریکایی شود. کارتر متحدان امریکا را متهم کرد که پای خود را از بحران ایران کنار می کشند و گفت امریکا از حق خود برای استفاده از قدرتش صرف نظر نخواهد کرد. اشاره رادیو امریکا به تلاش ایالات متحده برای طراحی اقدامات کیفری به جای ملایمت. گزارش خبرگزاری فرانسه از حرکت قریب الوقوع ناو هواپیمابر اتمی آیزنهاور به سمت خلیج فارس برای جایگزین شدن ناو هواپیمابر نیمیتز. گزارش رادیو مسکو از احتمال اقدام امریکا برای محاصره دریایی ایران و مین گذاری بنادر آن.(ضمیمه دارد)

۳ انتشار یک نظرخواهی در نیویورک که بر طبق آن ۵۱ درصد سؤال شوندگان از اقدام نظامی بر ضد ایران در صورت محاکمه گروگان ها به عنوان جاسوس، حمایت کرده اند. گزارش رادیو مونت کارلو از حساسیت مقامات امریکا به پخش مصاحبه تلویزیونی سه نفر از گروگان ها در تلویزیون ایران که در آن از سیاست ایالات متحده و فعالیت های جاسوسی دولت امریکا انتقاد کرده اند. (ضمیمه دارد)

۴ ملاقات وزیر خارجه امریکا با تعدادی از سفیران کشورهای اروپایی در جهت تلاش برای بسیج دیگر کشور ها بر ضد ایران. تلاش های گسترده سفارتخانه های امریکا در کشورهای اروپای غربی برای جلب نظر آنان برضد ایران شامل قطع مناسبات دیپلماتیک و اعمال مجازات های اقتصادی از جمله تحریم حمل و نقل و منع فروش مواد غذایی. گزارش خبرگزاری ژاپنی کیودو از درخواست امریکا از ژاپن و هم پیمانان اروپایی. بررسی پیشنهاد امریکا در وزارت خارجه انگلیس تا در راستای عملی تلافی جویانه در مقابل تهران سفیر خود را از تهران فراخواند. وزیر بازرگانی سوئد گفت که کشورش بدون تصمیم سازمان ملل در محاصره ای شرکت نخواهد کرد. خبر رادیو مسکو از مخالفت دولت سوئیس با اعمال مجازات های دسته جمعی علیه ایران. امیدواری رئیس آکادمی علوم اجتماعی چین به حل بحران ایران و امریکا و اشاره وی به تهدید شوروی برای هر دو کشور.

گردهمایی وزیران خارجه ۲۱ کشور عضو پارلمان اروپا در لیسبون و تصمیم بر انتشار اعلامیه درباره بحران ایران و امریکا بعد از پایان گردهمایی. گزارش خبرگزاری فرانسه از اجلاس ویژه وزیران خارجه ۹ کشور عضو جامعه اقتصادی اروپا قبل از آغاز کارشان در کنفرانس وزیران خارجه ۲۱ کشور عضو پارلمان اروپا و عدم توافق در پاسخ به درخواست امریکا. گزارش رادیو لندن از اجلاس وزیران ۹کشور و همچنین ۲۱کشور مزبور و نتایج آن که نشان می دهد در هر دو مورد

۱ امریکا هنوز نتیجه ای مبنی بر اقدام فوری این کشورها دریافت نکرده است. خبر رادیو مونت کارلو از تصمیم امروز وزیران بازار مشترک که در چارچوب نظر فرانسه سیاست خود را در پی مساعی کشورهای اروپایی نزد پرزیدنت ابوالحسن بنی صدر و بعد از پاسخی که از مقامات ایرانی دریافت خواهند کرد تعیین می کنند. استقبال رادیو مسکو از نتایج مذکور. گزارش رویتر از عقیده ناظران سیاسی مبنی بر اینکه در صورت موافقت بازار مشترک با کارتر، به دلیل تنزل بسیار سطح مناسبات این بازار با ایران بعد از وقوع انقلاب، ضربه چندانی به ایران وارد نخواهد آمد.

۲ تشکیل جلسات نخست وزیر ژاپن و اعضای کابینه برای تصمیم گیری در مورد درخواست امریکا و اعلام نظر یک مقام ارشد دولتی در این باره که ژاپن قبل از هرگونه اقدامی منافع ملی خود را در نظر می گیرد. گزارش رادیو لندن، رادیو اسرائیل و یونایتدپرس ازتصمیمات دولت ژاپن. وزیر خارجه ژاپن: ژاپن قبل از هر اقدامی در اعتراض به مسئله گروگان ها با کشورهای اروپای غربی مشورت خواهد کرد ... در کابینه توافق شد که بار دیگر به منظور مطالعه تحریم های پیشنهادی امریکا تشکیل جلسه دهند.

۳ ورود ۵۰ نفر از اعضای سفارت ایران در واشنگتن و اعضای کنسولگری ایران در شیکاگو و نیویورک به همراه خانواده هایشان به فرودگاه مهرآباد تهران در میان استقبال اسقف کاپوچی، قطب زاده و هزاران تن از مردم تهران. (ضمیمه دارد)

۴ اطلاعیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و تبریک قطع رابطه امریکا به امام و امت و اعلام شرکت در راهپیمایی روز جمعه. پیام حوزه علمیه قم درباره قطع رابطه امریکا و تحریکات دولت عراق و اعلام شرکت در راهپیمایی روز جمعه و تأکید بر جشن روز یکشنبه. اعلامیه شماره ۱۱۰ دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و اعلام جشن روز یکشنبه همگام با حوزه علمیه قم. اعلام رژه عمومی در روز جمعه از سوی سپاه و دعوت از کلیه برادران و خواهران آموزش دیده بسیج برای شرکت در این رژه از مقابل دفتر سپاه پاسداران تا لانه جاسوسی و پیوستن به راهپیمایان در دانشگاه تهران. بیانیه آیت الله مدنی نماینده امام در آذربایجان درباره راهپیمایی روز جمعه و جشن روز یکشنبه. اطلاعیه دفتر ریاست جمهوری درباره راهپیمایی روز جمعه که در آن ضمن دعوت از کلیه احزاب و گروه ها از آنان خواست که از حمل و نصب پلاکاردها و نشانه هایی که متضمن شعارهای گروهی شود خودداری کنند. مطالب و عناوین متفاوت روزنامه های داخلی درباره راهپیمایی فردا متناسب با گرایش های سیاسی آنان.

اذعان برخی رسانه ها و شخصیت های امریکایی به وجود ارتباط میان تشدید فشارهای امریکا و تشدید تحرکات ضد ایرانی عراق؛ برژینسکی مشاور امنیتی کارتر: اگر جنگ بین ایران و عراق از یک واقعه محلی گسترش بیشتری بیابد احتمالاً ـ امریکا خود را در آن درگیر خواهد کرد. روزنامه واشنگتن پست: مقامات ایران باید تصمیم بگیرند که آیا فواید سیاسی و روانی متلک گفتن و طعنه زدن به امریکا به زیان های روز افزون آن می ارزد یا نه. حمایت آشکار و بی قید و شرط برخی از دولت های متحد یا عامل امریکا در خاورمیانه از عراق با وجود تفاوت خط مشی. ملک حسین پادشاه اردن: عراق ستون فقرات عرب ها را تشکیل می دهد و عرب ها نباید اجازه دهند این کشور مورد تجاوز قرار گیرد. اعلامیه دفتر جبهه دمکراتیک خلق برای آزادی فلسطین در آدیس آبابا که در آن دولت عراق را به داشتن ارتباط آشکار و پنهان با "نیروهای امپریالیسم بین المللی" و توطئه بر ضد" نیروهای دمکراتیک و ترقی خواه" متهم کرده است. کوشش عراق برای مخدوش نشان

۱ دادن مواضع ضد امریکایی ایران تا از آسیب های قرار گرفتن در صف متحدان امریکا بکاهد، از جمله سرمقاله امروز روزنامه الثوره مدعی شده است بحران موجود ساختگی بوده و برای حضور امریکا در منطقه برنامه ریزی شده است.

۲ اظهارات صادق قطب زاده وزیر خارجه ایران درباره وابستگی عراق به امپریالیسم و صهیونیسم و همسان دانستن این کشور با مصر و اسرائیل. اظهارات هاشمی رفسنجانی درباره کارشکنی عراق علیه ایران در بدو پیروزی انقلاب، تأمین اسلحه مخالفان جمهوری اسلامی و آموزش آنها و ... . گزارش آسوشیتدپرس از بغداد: عراق امروز با نامیدن آیت الله خمینی به عنوان شاه عمامه دار در جنگ فزاینده کلمات با همسایه اش ایران، توپ جدیدی را شلیک کرد. گزارش خبرنگار کیهان از اوضاع ایرانیان رانده شده که در ایلام به سر می برند و مصاحبه با خانواده سمیرنورعلی(که به گفته عراق ضارب طارق عزیز است). درج این مصاحبه با عنوان جزئیات ترور معاون صدام حسین در عمل نوعی تبلیغ برای رژیم عراق و توجیهی برای حرکت های آن است.

۳ ادامه حرکت های ایذایی عراق در منطقه باویسی از جمله مین گذاری مسیر جاده ها. درخواست سپاه کرمانشاه برای تأمین نیرو از تهران ضمن گزارش آخرین وضعیت منطقه باویسی و تیله کوه. مین گذاری عوامل عراق در منطقه مرزی موسیان و ارسال یک مین یاب به منطقه در مقابله با آن. همچنین دستگیری پنج نفر در حال مین گذاری با همت گشتی های سپاه. شواهد متعدد از ادامه نقل و انتقالات و تحرکات و تقویت نیرو های عراقی در خطوط مرزی غرب کشور و احتمال بازدید یک هیئت عالی رتبه عراقی (احتمالاً خود صدام حسین و یا اعضای شورای فرماندهی عراق) از بعضی پاسگاه های مرزی در این منطقه.

۴ آزادی شش غیرنظامی که در جاده کرند - سرپل ذهاب همراه ۲۷ تن دیگر گروگان گرفته شده و به خاک عراق برده شده بودند؛ از این عده ۹ نفر که نظامی هستند در خاک عراق باقی مانده اند و بقیه قبلاً آزاد شده اند. هنگام آزادی این افراد تظاهراتی برضد حزب بعث در سرپل ذهاب انجام شد.

۵ ناآرامی در عراق به ویژه شهر های مذهبی جنوب و مناطق شمالی عراق از جمله: انفجار در هتل الخلیج در بصره، انفجار بمب در بندر فاو، اعزام تعداد زیادی از مأموران استخبارات و امن العام و ارتش ملی عراق به شهرهای کربلا، نجف و کوفه، منع عبور و مرور در کلیه روستاهای مرزی استان بصره از ساعت ۸ شب تا ۵ بامداد، درگیری نیروهای کرد در شمال عراق با نیروهای دولتی.

۶ انفجار بمب در بازار کویتی های آبادان که به تخریب سقف محل انفجار، فوت یک پسر بچه و جراحت ۳۰ تن منجر شد؛ دستگیری دو تن که به گفته اهالی یکی از آنان عامل اصلی انفجار است. کشف و خنثی سازی بمب ساعتی روبه روی سینمای متروپل آبادان چند دقیقه بعد از انفجار مزبور. انفجار بمبی در نواحی "چهار حوضی ابوالحسن" آبادان محل تأسیسات آبرسانی این شهر که به جراحت بمب گذار انجامید و کشف و خنثی سازی بمبی دیگر در همان حوالی. اطلاعیه سپاه که ضمن محکوم کردن "این توطئه کثیف"- که از سوی "مزدورانی چون صدام حسین" صورت می گیرد - از مردم خواسته است با هوشیاری با این اعمال مقابله کنند. گزارش های منابع نظامی و انتظامی مستقر در محل از فعالیت عراق و مأموران داخلی در ورود سلاح و توزیع آن در استان های مرزی. پیام اداره اطلاعات و بررسی های سیاسی سپاه به واحد اطلاعات کرمانشاه با قید "تحقیق فرمایید" درباره ارسال تعدادی بطری آتش زا برای حزب رستگاری به وسیله دولت عراق جهت انفجار خودروهای انتظامی ایران و تأسیسات آن.

ص: ۱۳۱۹

۱ قطع پروازهای هما به آبادان به دلیل همجواری با عراق و لزوم حفظ جان و مال مسافران.

۲ گزارش و مواضع عده ای از فرماندهان نظامی ایران درباره تهدیدات عراق. رئیس ستاد نیروی هوایی: نیروی هوایی با آمادگی کامل به هر نوع تعرض به خاک ایران پاسخ خواهد داد. فرمانده کل ژاندارمری: هدف ما مقاومت در برابر هرگونه تجاوز نظامی خارجی و سرکوبی آنها و سپس انهدام تجاوز به وسیله ارتش و نیروهای مردمی است. فرمانده نیروی زمینی: نیروی زمینی مکلف است که خطوط مرزی شناخته شده بین المللی را که مورد تأیید طرفین در گذشته بوده است با همه توانایی حفظ کند. یکی از مسئولان واحد عملیات سپاه پاسداران مرکز: سپاه پاسداران مستقر در پاسگاه های مرزی حملات مهاجمان را شدیداً دفع می کند و برادران ارتشی نیز از داخل خاک ایران پاسداران را پشتیبانی می کنند و به طور کلی ایران فعلاً حمله ای نکرده و فقط به دفاع پرداخته است.

۳ گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از اعلام آماده باش نیروهای شهربانی و ژاندارمری در سراسر کشور هم زمان با ارتش به نقل از معاون سیاسی وزارت کشور. ارسال گزارش هایی از آمادگی واقعی نیروهای خودی به مسئولان مربوطه درکنار گزارش هایی که از آمادگی نیروهای مختلف در مطبوعات که علنی منتشر می شود و طبعاً جنبه تبلیغاتی و امنیتی دارد، از جمله گزارشی با امضای فرمانده کل ژاندارمری از دایره عملیات رکن ۳ ژاجا به دفتر ریاست جمهوری که وضعیت پیشین و کنونی نوار مرزی در منطقه خوزستان را تشریح کرده و خواسته شده است برای تقویت یگان های مرزی دستورات لازم صادر و اقدامات لازم را اعمال نمایند.

۴ انتشار اخبار ضد و نقیض در مطبوعات داخلی به نقل از منابع نظامی مختلف و مسئولان محلی مبنی بر تأیید یا تکذیب یا ابراز تردید درباره ورود نیروهای مصری به خاک عراق و استقرار در مناطق مرزی ایران. در سطح غیر علنی نیز ارسال گزارش اطلاعات ژاندارمری به نخست وزیری در تأیید حضور نظامیان مصری با تجهیزات در عراق قابل توجه است؛ البته قید "احتمالاً ـ صحت دارد" مندرج در ذیل گزارش، مشابه خبر های مطبوعاتی، خبر را با تردید همراه کرده است.

۵ اخراج نزدیک به ۲۰ هزار نفر از ایرانیان از عراق تا ظهر امروز و ادامه اخراج ایرانیان از عراق و تداوم مشکلات جنبی مربوط به این آوارگان از جمله انتشار خبرهایی از وجود عوامل نفوذی حزب بعث در میان رانده شدگان، دستگیری افراد مشکوک و انتقال آنان به دادگاه انقلاب، کشف تعدادی بمب ساعتی در اردوگاه. اظهارات مقامات مختلف در این باره. اعلام خبر تحویل رانده شدگان به بستگانشان در ایران پس از تضمین آنها که نامطلوب شناخته نشوند. تلگرام آیت الله شیرازی به آیت الله خویی درباره دستگیری آیت الله صدر و رانده شدگان عراقی. (ضمیمه دارد)

۶ ارسال دومین پیام "روحانیون مبارز، سازمان پیکار اسلامی و دانشجویان عراقی که در مسجد دانشگاه تهران دست به تحصن زده اند" به امام خمینی و تأیید و تأکید بر رهبری امام در مبارزات مردم عراق. اظهارات سخنگوی متحصنین درباره اهداف متحصنین و چگونگی پایان تحصن. پیام انجمن اسلامی دانشگاه تهران به سازمان پیکار اسلامی عراق و اعلام حمایت از مبارزات مردم عراق بر ضد رژیم بعث.

۷ اظهارات کریم حسامی یکی از مسئولان حزب دمکرات کردستان درباره اعلام آمادگی این حزب برای کمک به دولت و رئیس جمهوری در مقابله با تهدیدات نظامی عراق و تحریم اقتصادی امریکا؛ اظهار نظر عده ای از فرماندهان نیروهای مسلح دراین باره و تأکید آنها بر وجود خصومت حزب مزبور به جای همکاری با ارتش و سپاه.

۱ تشریح سفر شیخ عزالدین حسینی به سقز و زمینه سازی ورود وی به سنندج به وسیله سخنگوی کومه له. گزارش سازمان چریک های فدایی خلق و خبرنگار بامداد از ورود عزالدین حسینی به سنندج و سخنرانی وی در گورستان. چگونگی ورود عزالدین حسینی به سقز با همراهی ۵۰ فرد مسلح، سازماندهی گروه های مسلح کرد به ویژه کومه له در جهت خروج از انفعال اخیر و برای بر هم زدن آرامش نسبی منطقه. تضاد منافع کومه له با آرامش نسبی موجود که ناشی ازعوامل مختلف از جمله حاد شدن درگیری های ایران با امریکا، تهدیدات عراق، نوع برخورد نظام با مسئله کردستان و نوع برخورد حزب دمکرات که به دنبال کسب امتیاز در مذاکرات با دولت است. بروز نارضایتی کومه له و اختلاف آن با حزب دمکرات به صورت آشکار در سنندج.

۲ اطلاعیه شهربانی آذربایجان غربی و درخواست از مردم برای بازگرداندن سلاح ها و مهماتی که از این اداره در جریان پیروزی انقلاب به دست آنان افتاده است.

۳ پخش اعلامیه گروهی به نام "هسته سرخ" (هواداران چریک های فدایی در کامیاران) در کامیاران درباره منفجر کردن بمبی در دفتر سازمان پیشمرگان مسلمان کرد. گزارش شهربانی مبنی بر احتمال حمله عوامل ضد انقلاب مستقر در اطراف کامیاران به شهر. هشدار سپاه مرکز به سپاه بیجار درباره حرکت تعدادی از عناصر دشمن به آن سمت. گزارش شهربانی پاوه از درگیری هایی در پاوه. گزارش سپاه ارومیه از حمله و گروگان گیری عوامل حزب دمکرات به تأسیسات آبیاری در شش کیلومتری ارومیه. اظهارات سخنگوی گروه کومه له در سنندج از درگیری این گروه با سپاه رستگاری (رزگاری) در نزدیکی روستای ساوجی. پیام سپاه کرمانشاه به تهران و درباره کمبود نیرو در سنندج.

۴ گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از تعطیلی بازار بندر گناوه در اعتراض به برپایی نمایشگاه عکس گروه های چپ و راهپیمایی به سمت آموزش و پرورش و درخواست طرد "دبیران چپ نما و منافق" دو گزارش روزنامه نامه مردم از به آتش کشیده شدن کتابخانه هواداران حزب توده در قریه قاسم آباد سفلی واقع در شهرستان رودسر به دست عده ای ناشناس و حمله عده ای با یک وانت بار به محل فروش نشریات حزب توده در ساری و آتش زدن آن.

۵ تشریح چگونگی "یک مبارزه واقعی ضد امپریالیستی" در شماره امروز روزنامه مجاهد ارگان سازمان مجاهدین خلق که آشکارا معطوف به سرزنش دانشجویان مسلمان پیرو خط امام و کادرهای خط امام نظام است؛ بنابراین نوشته، از جمله شروط واقعی بودن حرکت ضد امپریالیستی حضور نیروهای سازمان و گرو های مشابه آن است. مقاله امروز روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده که بر خلاف سازمان مجاهدین خلق به اعلام مجدد مواضعی پرداخت که آشکارا و به شدت حمایت آمیز بود و تأکید می کرد که نظام و امام و دانشجویان مسلمان پیرو خط امام در مبارزه با امریکا جدی هستند. (دو ضمیمه دارد)

۶ تصمیم به تحریم المپیک مسکو در جلسه مشترک شورای انقلاب و هیئت دولت به دلیل اشغال افغانستان؛ اظهارات دکتر حبیبی سخنگوی شورای انقلاب و دکتر طباطبایی مسئول سازمان های نخست وزیری در این باره. اعلام مجدد قطع صدور گاز ایران به شوروی به دلیل شکست مذاکرات دو کشور.

خبر روزنامه جمهوری اسلامی درباره ارسال طوماری با بیش از ۵ هزار امضاء از مسلمانان جنوب لبنان که در آن "ضمن پذیرفتن و تأکید رهبری امام خمینی به عنوان انقلاب اسلامی جهان و انقلاب مستضعفان" از مبارزات مردم ایران بر ضد امریکا و ملت افغانستان بر ضد شوروی حمایت کرده اند. ورود نیروهای اسرائیلی به جنوب لبنان برای سرکوب چریک های فلسطینی و اظهارات

۱ نخست وزیر اسرائیل در این باره. اعتراض دولت لبنان به سازمان ملل و متهم کردن اسرائیل به نقض قطع نامه های سازمان ملل؛ اظهارات فؤاد پطروس وزیر خارجه لبنان دراین باره؛ مذاکرات وزیر دفاع اسرائیل با کاردار امریکا در این باره. جلسه دبیرکل سازمان ملل با مشاورانش برای بحث درباره تهاجم اخیر اسرائیل و همچنین وضعیت نیروهای عامل آنها سعد حداد.

۲ مصاحبه روزنامه انقلاب اسلامی ارگان جریان بنی صدر با خانم عذرا حسینی همسر بنی صدر رئیس جمهور و تلاش وی برای رفع ابهامات مربوط به زندگی خصوصی بنی صدر در اروپا.

ضمیمه گزارش ۴۳۲: مسائل حفاظت و فریب طرح حمله نظامی برای نجات گروگان ها در یادداشت ها و توصیه های برژینسکی به کارتر مربوط به جلسه شورای امنیت ملی و تصمیمات سری آن.

ضمیمه گزارش ۴۳۳: گزارش روزنامه انقلاب اسلامی از مصاحبه تلویزیونی شب گذشته دو تن از گروگان های امریکایی با عنوان "افشاگری گروگان های امریکایی."

ضمیمه گزارش۴۳۷: چگونگی اخراج دیپلمات های ایرانی از امریکا و برخورد توهین آمیز مأموران با آنان بر خلاف موازین بین المللی؛ حتی ساک علی آگاه کاردار سفارت نیز در فرودگاه بازرسی شد. مصاحبه علی آگاه کاردار سفارت ایران در واشنگتن با خبرنگاران در سالن فرودگاه لندن و توضیح آنچه روی داده است و تأکید بر حفظ سلامت گروگان ها با وجود اخراج آنان و عدم تأثیر اخراج آنان بر آزادی گروگان ها.

ضمیمه گزارش ۴۴۹: معرفی آیت الله سیدمحمد شیرازی از مخالفان برجسته رژیم کنونی عراق در روزنامه انقلاب اسلامی و مصاحبه ای مفصل با نامبرده درباره وضعیت عراق.

ضمیمه اول گزارش ۴۵۶: ذکر شش شرط یک مبارزه واقعی ضد امپریالیستی از دید سازمان مجاهدین خلق در مقاله ای از نشریه مجاهد که تلویحاً ملاک مبارزه واقعی را در هر حرکتی، وجود عناصر سازمان، قرار می دهد.

ضمیمه دوم گزارش ۴۵۶: بخش هایی از مقاله روزنامه حزب توده در باب چگونگی مقابله با امپریالیسم و شکست آن که مشابه مجاهدین خلق شرط آن را اتحاد همه نیروهای ضد امپریالیستی و دمکراتیک ایران در جبهه خلق قرار می دهد و برعکس آن سازمان مصادیق آن را نیروهای ضد امریکایی نظام می شمارد. در ادامه مقاله ضمن اشاره به ضرورت پرهیز از جلوگیری از اظهار عقاید مختلف، بر قطع مشاجرات تأکید می کند. درج دو موضع گیری مشابه در این روزنامه از "کانون دانش آموزان ایران" و "سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات ایران" از شاخه های این حزب که در هر دو، همه گروه ها به اتحاد ضد امپریالیستی زیر پرچم امام خمینی دعوت شده اند.

ضمیمه اول روزشمار ۲۱/۱/۱۳۵۹: مروری بر بازتاب وسیع مسائل مربوط به بحران موجود بین ایران و امریکا در رسانه های جهان از جمله کوریره دلاسرا چاپ میلان ایتالیا، هرالدتریبون چاپ پاریس با استفاده از مقاله روز گذشته نیویورک تایمز، تایمز لندن (سرمقاله)، روزنامه انگلیسی گاردین، رادیو لندن(گزارش و تفسیر اقتصادی)، روزنامه امریکایی واشنگتن پست، لس آنجلس تایمز چاپ امریکا، لوموند چاپ پاریس، ترکومان (ترجمان) چاپ ترکیه، روزنامه های هندی نشنال هرالد ارگان حزب کنگره هند به رهبری خانم گاندی، تایمز آو ایندیا و ایندیا نا اکسپرس.

ضمیمه دوم روزشمار ۲۱/۱/۱۳۵۹: مرور بازتاب اوضاع موجود بین ایران و عراق در رسانه های خارجی. بخش عربی رادیو لندن: گزارش های رسیده از تهران حاکی است که زد و خوردهای سختی با توپ در طول مرزهای ایران و عراق در گرفته است. یونایتدپرس: عراق امروز ایران را به توسعه طلبی متهم کرد و گفت واشنگتن ایرانی ها را به سوی رویارویی با عراق سوق می دهد. فایننشال تایمز: بحران جاری میان ایران و عراق قسمتی از نقشه عراق است. آسوشیتدپرس: دیپلمات های مقیم بیروت

معتقدند که امام خمینی رهبر شیعیان به آسانی قادر است شیعیان عراق را بر ضد صدام حسین بشوراند. روزنامه الفجر چاپ فجیره: اگر جنگی میان ایران و عراق درگیرد، به تمام منطقه سرایت خواهد کرد و ابرقدرت ها از این فرصت برای اشغال و تصرف منابع ما استفاده خواهند کرد. مجله المستقبل چاپ پاریس در گزارشی با عنوان "جنگ دروازه های خود را به سوی خلیج عربی باز می کند": به نظر می رسد که رهبران کشورهای عربی خاصه کشورهای منطقه خلیج، عراق را در این اختلافات که ظاهراً منشأ آن آیت الله خمینی است مورد تأیید و حمایت خود قرار داده اند.

ضمیمه سوم روزشمار ۲۱/۱/۱۳۵۹: گزارش امروز آسوشیتدپرس از بیروت که در آن به تأثیر پیروزی انقلاب اسلامی در جهان پرداخته و با رویکرد خاص خود موفقیت امام خمینی را در سرنگون کردن رژیم شاه و تأسیس نظام جمهوری اسلامی ایران در جهان اسلام مورد بحث قرار داده است. در این گزارش اندیشه و مشی امام خمینی نوعی سنت گرایی تعبیر شده که دیگر سنت گراهای عالم را به تحرک و پویایی ترغیب کرده است. در گزارش علی رغم سمت و سوی مورد نظر نویسنده تأثیر آن بر تحرک و پویایی مسلمانان جهان بر ضد رژیم های وابسته شان آشکارا قابل مشاهده است.

گزارش روز شمار ۲۲/۱/۱۳۵۹

۱ جلسه به کلی سری شورای امنیت ملی امریکا پس از پایان راهپیمایی سراسری ضد امریکایی در ایران در غیاب وزیر خارجه امریکا تشکیل و طرح عملیات نجات بررسی شد؛ طرح نجات با پشتیبانی همه اعضای شورای امنیت ملی (به جز وزارت خارجه) به تصویب رسید. واشنگتن پست: تلاش های سیاسی به بن بست رسیده است و امریکا باید راه ادب کردن ایران را برمی گزید که رئیس جمهوری حق این گزینش را دارد. ایران باید بهای بسیاری برای سماجت خود بپردازد.

۲ برگزاری راهپیمایی وسیع و سراسری به مناسبت قطع رابطه با امریکا که درکنار امریکا محکومیت رژیم بعث عراق را نیز هدف داشت. قرائت قطع نامه راهپیمایان در محل های برگزاری نماز جمعه. سرزنش امریکا و عراق در سخنرانی امامان جمعه و شعارهای راهپیمایان و تأکید بر آمادگی مبارزه با تجاوزات و توطئه های آنان. در تهران: حضور سپاه با برگزاری رژه افراد آموزش دیده "ارتش ۲۰ میلیونی" در مقابل سفارت امریکا، سخنرانی آصفی یکی از روحانیون عراقی مخالف رژیم بعث، نمایش سقوط آزاد کلاه سبز ها و چتربازان در محوطه برگزاری نماز جمعه، مانور هوایی شکاری های نیروی هوایی بر فراز زمین چمن دانشگاه تهران و قرائت قطع نامه راهپیمایی، سخنرانی آقایان هاشمی رفسنجانی و بنی صدر به عنوان سخنران قبل از خطبه ها و آقای خامنه ای در مقام امام جمعه تهران، هر سه سخنران امریکا، عراق و مسائل داخلی را در مطالب خود در نظر گرفته بودند، اما مسائل داخلی مربوط به گروه های سیاسی در سخنرانی آقای هاشمی، مسئله عراق در سخنرانی آقای بنی صدر و مسئله امریکا در سخنرانی آقای خامنه ای نمود بیشتری داشت. (ضمیمه دارد)

شمول وسعت راهپیمایی سراسری امروز ایران به تعداد قابل توجهی از گروه های سیاسی کمونیستی و حتی جریان های آشکارا مخالف نظام. مهاباد: راهپیمایی ضد امریکایی و ضد رژیم بعث به دعوت حزب دمکرات و گزارش ستاد مشترک ارتش از این راهپیمایی. سنندج: راهپیمایی به دعوت حزب دمکرات و محکوم کردن امریکا و عراق. بانه: راهپیمایی بر ضد امریکا و عراق از طرف حزب دمکرات کردستان ایران، سازمان مجاهدین کردستان و حزب توده ایران در بانه به نوشته روزنامه "نامه مردم" ارگان حزب توده. خبر روزنامه اطلاعات از این راهپیمایی که به گفته

۱ این روزنامه به دعوت مجاهـدین خلق و حزب دمکرات برگزار شده است. تهران: راهپیمایی مسـتقل سازمان چریک های فدایی خلق با تجمع در میدان بهارستان و حرکت به سمت لانه جاسوسی، گزارش نشریه کار از این راهپیمایی و قطع نامه پایانی آن. (ضمیمه دارد)

۲ شاپور بختیار نخست وزیر سابق ایران که هم اکنون در پاریس به سر می برد: فشارهای پیگیر سیاسی و اقتصادی امریکا و هم پیمانان اروپایی این کشور می تواند زمامداران کنونی ایران را به راه راست سوق دهد.

۳ ارسـال پیـام هـای جـداگانه پـاپ ژان پل دوم رهبر کاتولیک های جهان به امام خمینی و رئیس جمهوری و ابراز نگرانی شدیـد از تیرگی روابط ایران و امریکا.

۴ بازگشت ۱۲۰ نظامی ایرانی اخراج شده از امریکا، به ایران و استقبال مردم از آنان. محدودیت تردد دیپلمات های ایرانی سازمان ملل در محدوده شعاع ۴۰ کیلومتری مرکز شهر نیویورک و اعلام آن از سوی سخنگوی هیئت نمایندگی امریکا در سازمان ملل.

۵ درج مصاحبه مجله هفتگی ایتالیایی اسپورسو با بنی صـدر درباره آخرین وضـعیت گروگان ها و پیش بینی وضع آتی و به ویژه جایگاه و نقشـی که برای خود قائل است.

۶ اظهـارات پیتر ولکـات دیپلمـات امریکـایی در استرالیا و تأییـد وجود عوامل سیا و جاسوسان امریکا در بین گروگان ها. بازتاب این اظهارات در روزنـامه های استرالیا از جمله مورنینگ هرالـد: این اظهارات می توانـد یک وسـیله تبلیغاتی باشـد برای ایران که مـدعی است تنها هـدف سـفارت امریکا جاسوسی بوده است.

۷ اظهـارات وزیر خـارجه نروژ دربـاره احضار سـفیر نروژ در تهران به کشورش در ارتباط با مسـئله گروگان ها. اظهارات نخست وزیر هلنـد درباره تصـمیم گیری این کشور بعـد از دریافت پاسـخ ایران به اعتراض کشورهای اروپایی. اظهارات سـخنگوی دولت آلمان فـدرال مبنی بر باقی مانـدن سفیر این کشور در تهران تا زمانی که فرسـتادگان کلیه کشورهای عضو بازار مشترک اروپا با بنی صدر ملاقات کنند. تأکید وزیر خارجه آلمان بر همکاری بسیار نزدیک متحدان اروپایی و امریکایی در اوضاع بسیار سخت کنونی بین المللی. اظهارات صدراعظم آلمان غربی در کنگره سوسیال – دمکرات ها درباره مطلق نبودن حمایت از امریکا و توصـیه به امریکا مبنی بر عدم توسل به زور. نظر برخی مفسـران و سیاستمداران در باره اینکه این تحلیل که اقدامات پرزیدنت کارتر در باره ایران و افغانسـتان بیشتر نیازهای سـیاست داخلی را در نظر داشـته دلیل قسمتی از تردیدهای متحدان امریکا است. تفسـیر رادیو کلن در باره ارتباط اوضاع کنونی با انتخابات آتی در امریکا. سرزنش متحدان امریکا از سوی برژنیسکی. گزارش رادیو لندن از ناراحتی مقامات امریکا از متحدان خود و سخنرانی شب گذشته کارتر که در آن به انتقاد از رفتار متحدان امریکا پرداخته بود.

۸ مخـالفت ترکیه بـا تحریم هـای اقتصادی و قطع روابط دیپلماتیک با ایران و رد درخواست امریکا و گزارش خبرگزاری تانیوگ از آنکارا در این باره. روزنامه ملیت از دولت ترکیه خواست که در تحریم ها برضـد ایران شـرکت نکند و روابط دیپلماتیک خود را قطع ننماید و در بحران ایران و عراق نیز بدون دخالت، روابط خود را با دو کشور توسعه دهد.

۹ نزدیکی بیشتر امریکا با عراق با توجه به هم زمانی و هماهنگی تشدید بحران میان ایران و امریکا و ایران و عراق. گزارش رویتر و آسوشـیتدپرس از جلسه برژنیسـکی مشـاور امنیت ملی کـارتر با سـردبیران روزنامه های امریکایی و نقل قول از وی که در صورت وقوع جنگ میان ایران و عراق، امریکا به اقدامات مقتضی دست خواهد زد. بررسی فروش موتورهای توربین گاز برای کشتی های جنگی عراق در کابینه کارتر.

ص: ۱۳۲۴

۱ بررسی روابط امریکا و عراق در دو نشریه دیلی اکسپرس چاپ انگلیس و هرالدتریبون چاپ فرانسه به عنوان نمونه ای از رسانه های خبری غرب که به این موضوع پرداختند؛ دیلی اکسپرس با اشاره به فروکش کردن دشمنی میان دو کشور: تهدید به جنگ میان ایران و عراق واشنگتن را گیج کرده است. هرالدتریبون: با توجه به بحران گروگان ها در ایران و حمله نظامی مسکو به افغانستان توجه شدیدی به آغاز یک رابطه دیپلماتیک با عراق در دولت کارتر وجود دارد.

۲ گفت وگوی نعیم حداد عضو شورای فرماندهی انقلاب عراق با روزنامه واشنگتن پست که در آن رهبری ایران را امپریالیست ها و فاشیست های توسعه طلب نامید (در حالی که این عبارت در ادبیات سیاسی عراق در مورد امریکایی ها به کار می رفت) که از دادن حقوق ملی اقلیت های ایرانی چون بلوچ، ترکمن و کردها خودداری می کنند. تصریح نعیم حداد به اینکه کمک های مالی و تسلیحاتی در اختیار اقلیت های ایرانی قرار می دهد تا برای رسیدن به خود مختاری مبارزه کنند.

۳ تلگرام قذافی رهبر لیبی به بنی صدر و صدام حسین که در آن از هر دو طرف خواسته است این درگیری ها را که فقط به نفع استعمارگران و صهیونیست هاست خاتمه دهند. کوشش یاسر عرفات برای حل بحران تهران - بغداد. نماینده سازمان چریکی الفتح در کویت و منطقه خلیج فارس گفت سازمان آزادی بخش فلسطین در مناقشه کنونی ایران و عراق از موضع گیری خودداری می کند.

۴ تأکید رئیس ستاد مشترک ارتش بر اینکه چنانچه برخورد یا جنگی روی بدهد، برای زمان طولانی خودکفا خواهیم بود و نیاز به خرید و درخواست تجهیزات از خارج نخواهیم داشت. گزارش تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش از بازدید اخیر خود از مرز و غیر محتمل دانستن آغاز جنگ از سوی عراق. اعلام آمادگی فرمانده نیروی دریایی ارتش در مقابل هرگونه تجاوز به مرزهای آبی از سوی عراق.

۵ گزارش های منابع ژاندارمری و سپاه از تحرکات ضد ایرانی بختیار، اشرف پهلوی، پالیزبان، سردار جاف، اویسی و ازهاری با حمایت و کمک های رژیم عراق و حضور بعضی از آنان در مناطق غرب کشور به همراه افسران و مأموران عراقی. بیان تأثیر حضور فعال امثال افراد فوق در عراق و تشکیل گروه های مسلح با کمک عراق برای مبارزه با جمهوری اسلامی ایران در مطبوعات خارجی.

۶ پایان تحصن عراقیانی که به دعوت سازمان پیکار اسلامی در مسجد دانشگاه تهران گرد آمده بودند و راهپیمایی آنان به سمت سفارت عراق و سپس به سوی لانه جاسوسی. پشتیبانی و قدردانی روحانیت مبارز تهران از این "پیکار مقدس" و "تحصن اسلامی." گزارش کیهان از میتینگ روز گذشته دانشگاه تهران که به دعوت سازمان پیکار اسلامی عراق برگزار شد و در آن متحصنین عراقی، نمایندگان آیت الله منتظری، جامعه روحانیت مبارز تهران، حزب جمهوری اسلامی، سپاه پاسداران، جامعه روحانیت مبارز عراق، حزب مستضعفین و عده ای از کردهای عراق حضور داشتند.

۷ اعلام ورود ۲۵هزار تن از رانده شدگان به داخل خاک ایران در خبرهای بخش عربی رادیو لندن. خبر اخراج ۵۷۰۰ ایرانی در چند روز گذشته و اخراج ۲۰هزار تن دیگر ظرف دو هفته آینده از سوی نعیم حداد عضو شورای فرماندهی انقلاب عراق. شناسایی و دستگیری فردی در بین معاودین که به نظر اطلاعات ژاندارمری از افراد استخبارات عراق بوده است.

ادامه درگیری های پراکنده بین ایران و عراق چند روز پس از استقرار مجدد نیروهای ایرانی در باویسی. تشدید درگیری های پراکنده در مناطق تیله کوه، تپه رش، تنگه هوان، ازگله. روی مین رفتن یک جرثقیل در کنار رودخانه باویسی هنگام بیرون آوردن لاشه یک تانک که با مین برخورد کرده و کنار رودخانه مانده بود. اظهارات ابوشریف فرمانده عملیات سپاه پاسداران بعد از بازدید از

۱ پاسگاه های مرزی در باره تقویت این پاسگاه ها و علت حمله توپخانه ای عراق به این پاسگاه ها. حمله مسلحانه در سرپل ذهاب و نفت شهر، در ساعات اولیه بعد از نیمه شب.

۲ شلیک آرپی جی۷ و خمپاره به پاسگاه هلاله از پاسگاه "کاسه کاف" عراق. پرواز شناسایی یک جت عراق در طول مرز به فاصله ۵۰ کیلومتر تا منطقه "بیات" و شناسایی چاه های نفت و دو دستگاه یونیت نفت ایران. پیام ها و گزارش های وزارت کشور، سپاه و ژاندارمری از استقرار نیروهای عراقی با تانک ها و نفربرهای زرهی و سلاح های سنگین در مقابل برخی پاسگاه ها و افزایش ترددها و فعالیت های عراق در مناطق مرزی جهت تجهیز و مسلح نمودن مردم محلی بر ضد دولت ایران در غرب کشور. اخبار برون مرزی فرمانداری خرمشهر از نصب و راه اندازی یک رادار هوایی در بصره و مین گذاری اطراف آن و تجهیز نگهبانان آن به سلاح های سنگین.

۳ درگیری های پراکنده و تحرکات جزئی در مناطق کردنشین کرمانشاهان، کردستان و آذربایجان غربی از جمله: حمله به یک گروه گشتی سپاه در مسیر پاوه - شمشیر در ساعت یک بامداد حمله به پاسگاه ژاندارمری پل هوایی قطور از ساعت ۲۰ تا ۶:۳۰ صبح، تیراندازی به طرف نگهبانان گروهان پاکسازی "سیلوانه،" تشدید تضاد "کرد و ترک" در ماکو، در خواست اعزام نیروی کمکی سپاه برای جلوگیری از بروز ناآرامی ها در این شهر.

۴ گزارش خبرنامه پیشمرگان مسلمان کرد از برگزاری نماز جمعه در سنندج و اعتراض عده ای از نمازگزاران به امامت عزالدین حسینی که به درگیری با افراد مسلح احزاب منجر شد.

۵ گفت وگوی سفیر ایران در مسکو با خبرنگاران در باره درخواست ایران از شوروی برای متوقف کردن صدور اسلحه به عراق و تجلیل وی از موضع شوروی در مقابله تهران و واشنگتن و تأکید بر اینکه ایران به دامان شوروی نخواهد افتاد. اشاره خبرگزاری فرانسه به سردرگمی کرملین در قضیه ایران و عراق؛ رعایت جانب احتیاط در مطبوعات شوروی درباره درگیری ایران و عراق.

۶ گزارش مجله الحوادث چاپ انگلیس با عنوان "کارگران صنعت نفت ایران وزیر خود را به وابستگی متهم می کنند" از دومین ملاقات هیئتی از کارگزاران و اعضای شورای اسلامی شرکت نفت ایران با رئیس جمهور و ذکر درخواست های آنان از جمله برکناری علی اکبر معین فر وزیر نفت؛ برعهده گرفتن مسئولیت حفاظت از لوله های نفت و شرکت در تصمیمات مربوط به سیاست گزاری صنایع نفتی.

ضمیمه گزارش۴۶۱: بخش هایی از مطالب نمازجمعه و سخنان سخنرانان امروز دانشگاه تهران در محکوم کردن امریکا و عراق، انتقاد از گروه های سیاسی داخلی مخالف نظام، تشریح وضعیت اقتصادی و سیاست خارجی ایران، ترغیب مردم به ایستادگی در مقابل توطئه امریکا مخصوصاً تحریم اقتصادی و دعوت از ملت عراق برای قیام بر ضد رژیم بعث.

ضمیمه گزارش ۴۶۲: قطعنامه راهپیمایی سازمان چریک های فدایی خلق که نشریه کار آن را با عنوان "قطعنامه راهپیمایی جمعه ۲۲ فروردین ۱۳۵۹، به شادی قطع رابطه امریکا با ایران" درج کرد؛ حاوی: سرزنش شورای انقلاب و رئیس جمهور به خاطر تلاش در جهت آزادی گروگان ها و بهبود رابطه ایران و امریکا، تحسین اتحاد و مبارزه پیگیر کارگران و زحمتکشان همراه با تلاش و ایستادگی پیکارجویانه نیروهای مبارز و انقلابی از جمله دانشجویان و طلاب و روحانیون ضد امپریالیستی که قطع رابطه امریکا با ایران را نتیجه داد، هشدار به شورای انقلاب و رئیس جمهور که سعی نکنند پیروزی مردم در قطع رابطه با امریکا را به حساب خود بنویسند، جدا کردن حساب امام خمینی و دانشجویان خط امام از حرکت های سازشکارانه مسئولان یادشده همراه با تکرار انتقاد به پیام نوروزی امام خمینی.

ضمیمه اول روزشمار ۲۲/۱/۱۳۵۹: مرور بازتاب مسائل ایران و امریکا در رسانه های جهان ناندان روزنامه رسمی ویتنام: عمل میهن پرستان ایرانی در تصرف سفارت امریکا در تهران و گروگان گیری پنج ماهه دیپلمات های امریکایی، دفاعی عادلانه و قابل قبول است. بخش عربی رادیو دبی: گزارش های رسیده از واشنگتن حاکی است که امریکا دو هواپیمای مدرن حامل رادار را به منطقه خلیج (فارس) اعزام کرده است. بخش عربی رادیو مسکو: به موجب موافقت نامه همکاری نظامی امریکا و عمان، نیروهای امریکا در پایگاه های عمان از جمله پایگاه های جزیره "مصیره" متمرکز خواهند شد و پنتاگون این امکان را خواهد داشت که بر تنگه هرمز که نفت ایران از آن عبور می کند نظارت کامل داشته باشد. بخش فارسی رادیو امریکا: شوروی پیرو قطع روابط میان ایران و امریکا تبلیغات خود را علیه امریکا و بر له انقلاب ایران تشدید کرده است. مسکو به ایران پیشنهاد کرده است برای خنثی سازی محاصره احتمالی بنادر ایران از جانب امریکا، شاهراه های مهم خود را برای حمل مواد مورد نیاز از اروپا به ایران در اختیار ایران بگذارد.

ضمیمه دوم روزشمار ۲۲/۱/۱۳۵۹: دو مقاله از روزنامه های گاردین چاپ انگلستان و الانوار چاپ لبنان درباره تنش های موجود بین ایران و عراق که در مقاله اول تأکید بیشتر بر اوضاع داخلی رژیم حاکم بر عراق است و در مقاله دوم نویسنده عرب گرا با دیدی عرب گرایانه و تعصب آلود به سرزنش ایران و نفی جایگاه انقلابی و اسلامی آن در منطقه پرداخته است.

گزارش روزشمار ۲۳/۱/۱۳۵۹

۱ ملاقات سفیران کشورهای عضو بازار مشترک اروپا در تهران به همراه سفیر ژاپن و کاردار ایرلند با رئیس جمهور و گفت وگو در باره مسئله گروگان ها. اظهارات موسوی گرمارودی مشاور فرهنگی و مطبوعاتی رئیس جمهوری در باره جزئیات ملاقات یادشده. احضار سفیران فرانسه، آلمان غربی، آرژانتین و اسپانیا به کشورهای خود برای مشورت. اعلام آمادگی صلیب سرخ بین المللی برای ملاقات با گروگان ها در پی اعلام موافقت بنی صدر. (ضمیمه دارد)

۲ بازتاب راهپیمایی دیروز در روزنامه های داخلی و تأثیر درگیری های جناحی در نحوه بازتاب آن. اعلام جشن روز یکشنبه از سوی دانشجویان پیرو خط امام و استقبال آیت الله مرعشی نجفی از آن در تلگرام تبریکی که به مناسب قطع رابطه امریکا با ایران برای امام خمینی مخابره شد. اعلام روزه سیاسی از سوی اعضای سپاه. برگزاری سومین سمینار بزرگ ارتش ۲۰ میلیونی در دانشگاه صنعتی شریف با سخنرانی عباس دوزدوزانی فرمانده کل سپاه و تقدیر وی از دانشجویان خط امام که علیه امپریالیزم قد علم کردند و تأکید وی بر اینکه در مسائل داخلی نظیر گنبد سپاه امیدوار است که پیک رحمت انقلاب باشد نه بر عکس.

۳ نارضایتی عده زیادی از مردم امریکا از عملکرد مصالحه آمیز کارتر در قبال بحران گروگان ها. گزارش خبرگزاری کیودو از ژاپن به نقل از منابع نظامی ژاپن درباره تصمیم امریکا برای مین گذاری تنگه هرمز و مسدود کردن آن و سپس تکذیب این شایعه از سوی کاخ سفید. اظهارات تهدید آمیز سخنگوی کاخ سفید که اگر تحریم ها و قطع رابطه سیاسی به آزادی گروگان ها منجر نشود، اقدام نظامی هم محتمل خواهد بود.

۴ گزارش یونایتدپرس از انصراف ایران از آزادی سه نفر از گروگان ها در ایام کریسمس به دلیل صدور اعلامیه وزارت خارجه امریکا مبنی بر شست و شوی مغزی یکی از آنها که در تلویزیون ایران ظاهر شده بود.

۱ مواضع زلاندنو و آلمان غربی در قبال ایران و مجازات های اقتصادی امریکا. اعلام جیره بندی نفت و بنزین در صورت قطع رابطه آلمان غربی با ایران در تلویزیون آلمان.

۲ وزیر نفت ایران گزارش کمپانی لویدز لندن درباره انفجارات مهم در تأسیسات خارک را تکذیب کرد و بر قطع صدور نفت به کشورهایی که به امریکا بپیوندند تأکید کرد. وی رژیم عراق را به دلیل افزایش صادرات نفت و پایین نگه داشتن قیمت آن سرزنش نمود.

۳ قطب زاده در پاسخ به سؤال خبرنگار روزنامه ملیت ترکیه در باره میانجی گری عرفات در بحران ایران و عراق، عراق را نوکر امریکا دانست و تصریح کرد در صورتی که اختلافات ایران با امریکا فیصله یابد اختلاف با عراق نیز حل خواهد شد.

۴ بررسی روابط عراق و شوروی در رادیو امریکا و تأکید بر سرد شدن روابط دو کشور. اشاره روزنامه مورنینگ استار ارگان حزب کمونیست بریتانیا به ارتباط درگیری های پراکنده مرزی عراق با ایران و تهدیدهای نظامی امریکا بر ضد ایران. گزارش خبرگزاری تاس مبنی بر دامن زدن امریکا به اختلافات ایران و عراق. گزارش کیهان به نقل از منابع غربی از تمایل شوروی به حفظ روابط عادی خود با هر دو کشور ایران و عراق و این که شوروی تمایل بیشتری به حمایت از ایران دارد و خود را آماده کمک به ایران برای مقابله با تحریم اقتصادی امریکا کرده است.

۵ اعزام نمایندگان رئیس جمهور عراق حامل پیام وی به کشورهای عربی خلیج فارس و خاورمیانه و توقع صدام حسین از حمایت معنوی، سیاسی و نظامی این کشورها از عراق در برابر ایران، به نوشته المستقبل.

۶ تلاش و کوشش عراق برای مخدوش کردن مواضع ضد صهیونیستی نظام جمهوری اسلامی در تبلیغات خود بر ضد ایران با روش رایج لجن پراکنی و تکرار مکررات دعاوی سست.

۷ ادامه تحرکات ایذائی عراق و عوامل آن در ایران: ادامه گلوله باران نیروهای مسلح ایران در مناطق ازگله، تیله کوه، تپه رش، باویسی و تنگه هوان با تانک و توپخانه و خمپاره و خرابی چند خانه در روستاهای سفیدکوه و علی آقایی بر اثر برخورد آتش توپخانه عراق. شهادت عابدین عباسی فرمانده عملیات سپاه بر اثر برخورد اتومبیل حاوی وی با مین در جاده های مرزی خسروی. شهادت ۲ تن و جراحت ۱۶ تن بر اثر برخورد کامیونی با مین. افزایش تلفات مین گذاری جاده های مرزی ایران و عراق. نگرانی مقامات محلی که در صورت ادامه وضع کنونی نگهداری پاسگاه های مرزی ازگله، بزمیرآباد و باویسی که اخیراً از عراق بازپس گرفته شده مشکل خواهد بود. حمله مهاجمان مسلح در سرپل ذهاب به نیروگاه برق و شهرک "کیوان و نیز به اردوگاه سرآب گرم پشت شاه عباسی و کارخانه یخ.

۸ اقدام نیروهای عراق در غرب نفت شهر به حفر سنگر با پشتیبانی واحدهای زمینی و زرهی. حمله نیروهای عراقی با سلاح های سنگین به پاسگاه ژاندارمری "کانی شیخ" در منطقه سومار. اظهارات سرپرست گروه حفاری نفت درباره تأمین شدن حفاظت دستگاه های حفاری به وسیله ارتش و اعلام این خبر که از ۵ حلقه چاه حفر شده ۴ حلقه به نفت رسیده است.

۹ گزارش منابع مختلف از ماجرای حمله عوامل و نیروهای عراقی به پاسگاه هلاله وابسته به هنگ ژاندارمری ایلام.

۱۰ گزارش های متعدد ژاندارمری از تقویت پاسگاه های مرزی عراق. پاسخ منفی لشکر۹۲ زرهی اهواز به درخواست هنگ ژاندارمری ایلام مبنی بر اعزام واحدهای کمکی به مهران، موسیان و صالح آباد به این دلیل که هیچ یک از این نقاط، در منطقه مسئولیت لشکر۹۲ نمی باشد. درخواست مجدد هنگ مزبور از فرماندهی ناحیه برای استقرار یک گروه زرهی در موسیان.

۱ ادامه نقل و انتقالات ارتش عراق در سراسر مرزهای مشترک دو کشور. صدور حکم مأموریت چهار تن از کادرهای مرکزی سپاه به دست فرمانده سپاه جهت بررسی موقعیت، آمادگی و قابلیت سپاه مستقر در خطوط مرزی با عراق. پیام تیمسار شادمهر به عموم هموطنان جهت فراگیری تعلیمات نظامی در اوقات فراغت خود. آماده باش عشایر استان ایلام و آرام بودن اوضاع مرزی. کمبود تجهیزات در هنگ ایلام و درخواست این هنگ برای رفع کمبودها. نامه درخواست سپاه خوی به ریاست جمهوری برای استقرار مجدد پاسگاه های تعطیل شده منطقه خوی برای کنترل عبور و مرور مرزی. نامه اطلاعات سپاه یزد به تهران در باره عملکرد نادرست فرماندهان پادگان های آموزشی.

۲ انفجار بمبی ساعتی در نزدیکی بانک ملی دزفول. گزارش منابع انتظامی دشت آزادگان از بازگشت ۲۵ نفر از عشایر فراری به ایران پس از طی کردن دوره های چریکی در بصره به همراه مواد منفجره و بمب های ساعتی. فعال بودن اردوگاه های آموزش چریکی در عراق برای اقدامات ایذایی در ایران. تردد جاسوسان عراقی به داخل ایران در لباس قاچاقچی سلاح و چای.

۳ خبرهای مختلف از داخل عراق از وقوع برخی انفجارات و تحرکات ایذایی به دست مخالفان رژیم بعث از جمله: کشته شدن سه بعثی در استادیوم فاو، حمله به کاخ استانداری در بصره، وجود فضای پلیسی و سرکوب حاکم بر شهر فاو و دستگیری افراد مومن، گزارش شهربانی خوزستان از برخوردهای شدید بین عراقیان و ایرانیان مقیم کویت و ناامنی و مشکلاتی که برای ایرانیان در مسیر اروندرود ایجاد می گردد. ادامه آمادگی نیروهای عراقی از جمله فراخوان کلیه متولدین ۱۹۴۹ از نیروهای منقضی خدمت چه در داخل و چه در خارج.

۴ شناسایی و دستگیری تعدادی از جاسوسان و اعضای فعال حزب بعث و مأموران امنیتی و افرادی که برای خرابکاری تربیت شده اند در بین رانده شدگان. وضعیت نامساعد بیماران در بین رانده شدگان که آنها را با کامیون روباز و تریلی در ۱۵ کیلومتری مرز رها کرده بودند و وضع حمل چهارتن از زنان رانده شده در مرز. مسائل و مشکلات اسکان، تغذیه، بهداشت و ... رانده شدگان مستقر در اردوگاه ها و شهرهای مختلف کشور و چگونگی پیگیری حل آن.

۵ انتشار ۵ پیام جداگانه در مطبوعات داخلی از آیت الله سیدمحمد شیرازی و آیت الله سیدعبدالله شیرازی خطاب به "رانده شدگان عراقی"، "ارتش عراق"، "ملت مسلمان عراق"، "حزب الدعوه" و "آیت الله خوئی".

۶ تشدید حملات نیروهای عراق به کردهای این کشور و افزایش سختگیری بر آنان هم زمان با اخراج ایرانیان. ارسال تلگرام هایی از سوی مسعود بارزانی رئیس حزب دمکرات کردستان عراق خطاب به امام خمینی و بنی صدر که در آنها ضمن محکوم کردن اعمال رژیم عراق، حزب خود را آماده همکاری با ایران در مقابل توطئه های امپریالیسم و نوکرانش اعلام کرد. ارسال گزارشی که حزب دمکرات کردستان عراق از اقدامات نظامی خود در چند روز اخیر تهیه کرده به وزارت کشور.

۷ بروز درگیری هایی در پاوه با وجود آرامش نسبی در سایر مناطق کردنشین.

فعالیت های تبلیغی گروه های درگیر درکردستان در وضعیت آرامش نسبی کنونی و متناسب با فضای عمومی ضد امریکایی. مصاحبه شیخ عزالدین حسینی با خبرگزاری پارس در محکوم کردن عراق و اینکه خلق کرد در مبارزه با امریکا در کنار خلق های ایران خواهد بود. گزارش خبرگزاری پارس از برگزاری راهپیمایی در دیوانـدره از طرف حزب دمکرات، کومه له و فداییان خلق «در رابطه با جشن قطع رابطه امریکا با ایران و محکوم کردن توطئه های عمال امپریالیست و رژیم فاشیستی بعث» و سخنرانی یکی از هواداران چریک های فدایی به نمایندگی از گرو ه های دمکرات، کومه له و فداییان

ص: ۱۳۲۹

۱ خلق که طی آن «پرده از ماهیت توطئه های عمال امپریالیست در رابطه با بازسازی ارتش و سیاست های رژیم بعث عراق برداشت». اطلاعیه کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان درباره توطئه های امپریالیسم امریکا. تهدید حزب دمکرات

که در صورت ادامه بازرسی ماشین ها و افراد به وسیله سپاه در راه میاندوآب - بوکان و میاندوآب - مهاباد، به آنها حمله خواهد کرد. (ضمیمه دارد)

۲ درج دو مقاله در روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده که به مسئله روابط ایران و امریکا پرداخته است. مقاله اول مربوط به خارج کشور است و به تحرکات ضد ایرانی امریکا و تلاش این کشور برای جلب همکاری کشورهای هم پیمان خود و نیز به حمایت شوروی از ایران می پردازد. مقاله دوم مربوط به داخل کشور است و از جمله بر ضرورت وحدت کلیه نیروها در مقابله با امپریالیسم و ارائه راه حل هایی برای رویارویی با امریکا می پردازد.

۳ گزارش ستاد مشترک ارتش از درگیری غیرمسلحانه خیابانی در جلوی دانشگاه تهران بین گروه های چپ و فروشندگان نوار و کتاب و نیز پخش اعلامیه گروه "اتحاد مبارزان کمونیست" در مقابل دانشگاه تهران علیه پیام نوروزی امام. مقاله ای در هفته نامه "اتحاد چپ" که ضمن آن به طرح مسئله امنیت در سخنان امام و بنی صدر حمله کرده و آن را امنیت برای ابزارهای حافظ سرمایه و استثمار دانسته است.

۴ سه گزارش از سه نهاد مختلف انتظامی که به نحوی با عملکرد سپاه مرتبط است و از وجود برخی معضلات و حساسیت ها و مشکلات مربوط به نقش و جایگاه این نیرو و نیز از توقعات مردم از سپاه برای مقابله با نیروهای مسلح مخالف نظام حکایت دارد.

۵ اطلاعیه سازمان ایالتی حزب توده در خوزستان که حاوی مرور حوادث اخیر خوزستان و تحلیل آن در چارچوب مشی این حزب، نوع مرزبندی این حزب با دیگر جریان ها، ادامه تلاش این حزب برای تأثیرگذاری بر سازمان چریک های فدایی خلق است و نیز نوع موضع گیری این حزب درباره مشکلاتی چون بیکاری، اعتصاب و تحصن را نشان می دهد که دیگر گروه های مارکسیستی برای کوبیدن نظام جدید از آنها استفاده می کنند.

۶ هشدار حاکم شرع دادگاه های انقلاب به محتکران و تهدید به مصادره اموال آنان در صورت تکرار احتکار. اطمینان دادن مقامات وزارت کشاورزی و بازرگانی به مردم در باره موجودی کافی مواد غذایی برای سال جاری.

۷ تفسیر هفته نامه تخصصی نفت "پترولیوم آرگو" درباره نفت ایران که سعی شده است قطع صادرات نفت ایران را بی اهمیت جلوه دهد. بررسی موضوع نفت ایران و اهمیت و جایگاه آن، در تحلیل اقتصادی خبرگزاری فرانسه.

۸ گزارش روزنامه بامداد از اجتماع ورزشکاران برجسته رشته های کشتی، وزنه برداری، مشت زنی و فوتبال در مجموعه ورزشی انقلاب و دیدار با رئیس جمهور و مقامات مملکتی و درخواست این ورزشکاران برای لغو تحریم مسابقات المپیک مسکو.

ضمیمه گزارش۴۸۴: چگونگی استقبال خبری و تحلیلی رسانه های خبری صبح امروز جهان از ملاقات امروز سفیران اروپایی با رئیس جمهور ایران پیش از انجام دیدار که حکایت از اهمیت موضوع برای آنان دارد.

ضمیمه گزارش۵۰۵: متن کامل مصاحبه خبرنگار خبرگزاری پارس با شیخ عزالدین حسینی در باره قطع روابط با امریکا، اوضاع فعلی روابط ایران و عراق و موضع کردها در این باره، نتیجه مذاکرات با دولت، نتایج سفر اخیر وی به بوکان، سقز، دیواندره و سنندج و وضع فعلی منطقه.

ضمیمه اول روزشمار۲۳/۱/۱۳۵۹: نمونه هایی از بازتاب وسیع بحران موجود بین امریکا و ایران در رسانه های جهان که در این بین موضوعاتی چون جوانب و آثار حمله نظامی و تحریم اقتصادی، امکان مذاکره با توجه به جناح بندی داخلی ایران و ارتباط ایران و شوروی جالب توجه است که مفسران به آن می پردازند. دیلی تلگراف: نیروی دریایی ایالات متحده قابلیت آن را دارد که ایران را محاصره دریایی کند با وجود این، مقاومت و پشتیبانی از نظر فنی بسیار مشکل خواهد بود. روزنامه گاردین: امریکا در ایران افراد قلیلی دارد که بتوان با آنها مذاکره کرد ... اگر نتیجه امر، تأیید اختیارات بنی صدر و به راه انداختن غیرمستقیم و آرام فکر سازش در بین دانشجویان پیرو خط امام است، عذرخواهی و اظهار ندامت بهتر از صف آرایی ناوهای دریایی است. روزنامه اخبارالیوم با اشاره به تصمیمات اخیر کارتر بر ضد ایران: هدف از این تصمیم تخفیف شدت خشم و ناراحتی مردم امریکا بود. امریکا که مداخله نظامی در ایران را در آینده بعید نمی داند از آن هم بیم دارد که در آینده ای نزدیک خود را با شوروی در مواجهه ای نظامی رودر رو ببیند. بخش فارسی رادیو کلن: جراید و مفسران بین المللی به طور مرتب در باره مناسبات نامطلوب ایران و امریکا گزارش می دهند ولی نادیده گرفته می شود که مناسبات ایران و شوروی نیز با بحران مواجه و به ویژه در شش ماه اخیر رو به سردی نهاده است ... (پس از ذکر مصالح شوروی در موضوع ایران) به این ترتیب مفهوم است که چرا دولت شوروی با وجود شکست های سیاسی در مناسبات خود با ایران و کلمات ناخوشایندی که از ایران در باره آن کشور به گوش می رسد، به استراتژی دوستانه خود در قبال ایران ادامه می دهد.

ضمیمه دوم روزشمار ۲۳/۱/۱۳۵۹: نمونه هایی از بازتاب بحران جاری بین ایران و عراق در رسانه های گروهی جهان: بررسی زمینه های اختلاف ایران و عراق در نشریه "اکونومیست" چاپ انگلستان تحت عنوان "از دست دادن دوستان عرب و برآشفته ساختن دیگران "که به طور کامل و آشکاری شدیداً جانبدارانه و دقیقاً مطابق دیدگاه ها و منافع عراق نوشته شده و با تأکید بر جنگ های "عرب" و "عجم" و "شیعه" و "سنی" به نکوهش شدید ایران پرداخته و حتی تاریخ اسلام و ظهور آن در ایران را مطابق ادبیات حزب بعث تنظیم و سعی کرده است ایران را به گونه ای جلوه دهد که نه تنها با عراق که با کلیه کشورهای عربی در تقابل قرار دارد. بررسی احتمالی برخورد نظامی ایران و عراق در نشریه هرالدتریبون چاپ فرانسه با عنوان "آسیب پذیری ارتش ایران در مقابل حملات" که ایران را در مجموع در برابر عراق آسیب پذیر معرفی می کند. پیش بینی و تحلیل سرانجام منازعات کنونی ایران و عراق در تفسیر امروز رادیو کلن که وقوع جنگ بین دو کشور را محتمل می خواند و مانند دیگر تفاسیر غربی از ضدیت با ایران تهی نیست و مطالبی به ایران نسبت می دهد که می تواند موجب تحریک افکار عمومی اعراب بر ضد ایران شود.

گزارش روزشمار ۲۴/۱/۱۳۵۹

۱ مصاحبه تلویزیونی کارتر و تعیین زمانی برای پیوستن متحدان امریکا به تحریم ها بر ضد ایران و تأکید دوباره بر احتمال اقدام نظامی.

به گفته محافل آگاه در پاریس بنی صدر در دیدار با سفیران بازار مشترک وعده آزادی قریب الوقوع گروگان ها را نداد و حتی در باره قطع صدور نفت به آنها هشدار داد. اعلام عدم ارتباط احضار سفیر فرانسه در تهران به مسئله تحریم. گزارش یونایتدپرس از توکیو درباره بازگشت سفیر ژاپن به تهران پس از مشاوره با دولت ژاپن درباره بحران گروگان ها. کره جنوبی خبر خبرگزاری فرانسه که احضار

۱ سفیر کره جنوبی را حمایت از تحریم امریکا اعلام کرده بود، تکذیب و اعلام کرد که بازگشت سفیر این کشور به دلیل احراز پست معاونت وزارت خارجه است. اظهارات قطب زاده درباره ملاقات با سفیران کشورهای اروپایی و کشورهای اسلامی و مذاکره درباره مسئله گروگان ها و بحران عراق.

۲ گزارش مطبوعات داخلی از برپایی مراسم جشن و شادمانی در نقاط مختلف کشور به دعوت قبلی حوزه علمیه قم و دانشجویان مسلمان پیرو خط امام به مناسبت قطع رابطه امریکا با ایران در حالی که گزارش رادیو لندن از تهران به نحوی دیگر آن را فاقد شور و سرور لازمه یک جشن ملی دانست.

۳ گزارش ملاقات نماینده صلیب سرخ بین المللی برای اولین بار با گروگان های امریکایی در تهران.

۴ ورود ۱۹۰ نفر از دانشجویان نظامی نیروی هوایی و دریایی که از امریکا اخراج شده اند به فرودگاه مهرآباد در اولین ساعات بامداد امروز و استقبال وزیر خارجه از آنان - اجازه وزارت دفاع امریکا به هفت دانشجوی نظامی ایرانی انستیتوی نظامی ویرجینیا برای تکمیل تحصیلات خود و درخواست پناهندگی سیاسی یکی از این دانشجویان. اعلام قبلی وزارت خارجه امریکا حاوی ترغیب نظامیان مزبور به درخواست پناهندگی سیاسی.

۵ اظهارات نخست وزیر ژاپن درباره قطعی بودن حمایت از امریکا و تعویق تصمیم گیری در نوع برخورد با ایران. دولت کره جنوبی تاکنون در باره درخواست امریکا تصمیم نگرفته است. درخواست نخست وزیر هلند از کشورهای ناتو برای حمایت از تحریم اقتصادی ایران.

۶ توضیحات صبح امروز صادق قطب زاده به ۲۱ تن از سفیران و نمایندگان سیاسی کشورهای اسلامی مقیم تهران در کاخ وزارت خارجه درباره مواضع ایران در قبال عراق.

۷ گشایش چهارمین کنفرانس سران کشورهای عضو "جبهه پایداری" اعراب در طرابلس با شرکت سران کشورهای الجزایر، سوریه، لیبی، یمن جنوبی و سازمان آزادی بخش فلسطین. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از این کنفرانس. گزارش رادیو مونت کارلو از اظهارات قذافی در این کنفرانس. بیانیه "دبیرخانه دائمی کنگره خلق عرب" درباره محکومیت سیاست تهدیدآمیز امریکا در برابر ایران به گزارش خبرگزاری تاس. گزارش انتخابی بخش فارسی رادیو مسکو از این بیانیه.

۸ خبر رادیو بغداد از ارسال پیام وزیر خارجه عراق به فیدل کاسترو رئیس ششمین کنفرانس کشورهای غیرمتعهد و تکرار ادعاهای بغداد در باره سه جزیره.

۹ هشدار روزنامه صبح، جمهوری اسلامی، در باره به خطر افتادن جان آیت الله صدر در حالی که روزنامه عصر، انقلاب اسلامی، هرچند با اندکی تردید از شهادت وی خبر داد. (ضمیمه دارد)

۱۰ خبر خبرگزاری پارس از وجود برخی از علما و روحانیون حوزه علمیه نجف در بین رانده شدگان از جمله نواده های مرحوم صاحب جواهر و اعزام نمایندگان مراجع عظام و حوزه های علمیه مشهد و قم، روحانیون، بازاریان تهران و کمیته امداد به منطقه قصرشیرین و کرمانشاه برای رسیدگی به وضع رانده شدگان. اظهارات رانده شدگان درباره نحوه برخورد مأموران بعثی با آنان. اخراج ۱۱۰۰ نفر از عمده ترین بازرگانان و تجار ایرانی مقیم عراق به نقل از فرزند آیت الله سیدعبدالله شیرازی.

آرامش نسبی در منطقه مرزی هلاله و باویسی تقویت پاسگاه هلاله و موظف شدن مرزبان خودی جهت اعتراض به مرزبان مقابل درباره زد و خورد پاسگاه مرزی هلاله و درخواست جبران خسارات وارده. شلیک گلوله های توپ و خمپاره عراقی ها به داخل خاک ایران در محور پاسگاه های ازگله، بزمیرآباد، باویسی و تنگ هوان و پاسخ ارتش جمهوری اسلامی به آنان. پرواز شناسایی هلی کوپترهای پادگان ابوذر بر فراز مرز ایران و عراق. کمک رسانی یک هلی کوپتر به پاسگاه های

۱ مرزی گردنو، باویسی و تیله کوه و حمل زخمی ها. استقرار واحدهایی از توپخانه اصفهان در پادگان ابوذر و ورود یک واحد مجهز به غلتک های مین یاب به منطقه. گزارش مرزبانی

قصرشیرین از استقرار ستون نظامی ارتش عراق با ۸۸ دستگاه تانک و نفربر زرهی و خودرو در چهارکلاه عراق، مقابل تیله کوه و باویسی و گردنو ایران و نیز حرکت یک ستون نظامی با چراغ های خاموش از سمت خسروی به باویسی. انتقاد فرمانده پادگان ابوذر از نحوه انعکاس اخبار درگیری های مرزی در رسانه ها و نادرست خواندن نحوه انعکاس تصرف پاسگاه باویسی.

۲ درج اظهارات مفصل تیمسار فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش در روزنامه کیهان درباره مناطق مرزی باویسی و دیگر مناطق مرزی استان کرمانشاه (از نفت شهر تا نوسود).

۳ ادامه اقدامات آمادگی و تحرکات مرزی عراق: دایر کردن مراکز بی سیم در بصره، کوت و موصل برای کنترل و کشف مخابرات نظامی ایران؛ تجاوز یک هواپیمای عراقی به حریم هوایی مهران؛ تخمین استعداد نیروهای عراقی مستقر در مرز ایلام به وسیله واحد هوانیروز کرمانشاه؛ دستور پلیس عراق در غرب بصره و در مرز کویت به کلیه یگان های تابعه برای بر سرکوب شدید هرگونه ورود غیرمجاز به خاک عراق؛ حملات ایذایی به برخی پاسگاه های ایران؛ ادامه تقویت، تدارک، احداث مواضع و بهبود اوضاع پاسگاه های عراق از جمله: قلعه لان، طعان، دوراجی زرباطیه، سوبله، رشید و "وحب".

۴ مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی ابوشریف فرمانده عملیات سپاه پاسداران و تشریح چگونگی استقرار نیروهای عراقی در مرزهای جنوبی ایران و وضع منطقه شلمچه در خوزستان.

۵ اطلاعیه ستاد مشترک ارتش و دستور ایجاد کارگاه های آموزشی به کلیه پادگان های ارتش جهت آشناسازی مردم با آخرین فنون رزم. اطلاعیه روابط عمومی سپاه درباره آماده باش کلیه افراد سپاه. اطلاعیه شهربانی درباره آماده باش کلیه یگان های تابع. فراخوان سپاه ایلام از کسانی که اسلحه دراختیار دارند برای انتقال آنان به مرز و مراجعه حدود ۵ هزار نفر از مردم (که اکثر آنان بدون اسلحه بودند) به سپاه.

۶ ابلاغیه "ستاد عملیاتی شهربانی کل" با استناد به ابلاغیه "ستاد عملیاتی مشترک ریاست جمهوری" برای رفع مشکل تعدد و ناهماهنگی نیروها و نهاد های نظامی و انتظامی که در آن نیروهای ژاندارمری، عناصر سپاه پاسداران، جهادسازندگی و بسیج چه در عملیات نظامی و چه در اقدامات روانی و مردم یاری ملزم به هماهنگی با فرماندهی نظامی منطقه گردیده اند.

۷ حمله عوامل عراق به پالایشگاه کرمانشاه و مناطقی از اسلام آباد غرب در نخستین ساعات بامداد و توضیحات رئیس شرکت نفت کرمانشاه و فرماندار اسلام آبادغرب در این باره.

۸ دستگیری ۹ عضو گروهی از عوامل عراق در خوزستان که عامل بسیاری از انفجارها و خرابکاری ها در تأسیسات نفت بودند و به دست آمدن سلاح های سبک و سنگین از خانه های تیمی آنان در خرمشهر و آبادان و اهواز. گزارش منابع مختلف از شناسایی افراد ایرانی مناسب خرابکاری و آموزش آنان در عراق جهت نفوذ به ایران.

۹ گزارش هایی از انفجار و خرابکاری و نیز تعقیب چند افسر عراقی مظنون به عضویت در حزب الدعوه عراق و فرار آنان قبل از دستگیری و اعدام یک افسر دیگر به همین اتهام. گزارش حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) از اعتصاب مردم شهر چومان به دلیل اشغال شهر به دست ارتش عراق و اعلام همبستگی با پیشمرگان بارزانی و حرکت نیروی عظیمی از ارتش عراق همراه توپ و تانک و تجهیزات کامل به سوی این منطقه.

ادامه جنگ تبلیغاتی عراق بر ضد ایران در سه گفتار از بخش فارسی رادیو بغداد در سه زمان

۱ مختلف که در آنها سعی شده است نقاط قوت ایران مانند مبارزه با امریکا و شأن ضد صهیونیستی ایران خدشه دار گردد و برای بی اعتباری و لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر زمینه سازی شود.

۲ نمونه هایی از اظهارات شخصیت های مملکتی درباره مسائل مربوط به عراق که در مطبوعات داخلی امروز انعکاس یافته است: اظهارات آیت الله منتظری درباره رهبری انقلاب عراق به وسیله امام خمینی پس از ملاقات با امام، سخنرانی پی درپی بنی صدر در جمع رانده شدگان از عراق در اردوگاه سرآب گرم کرمانشاه و در استانداری کرمانشاه و در بازدید از ستاد هنگ ژاندارمری سرپل ذهاب و در نوار مرزی ایران و عراق. اظهارات معین فر وزیر نفت ایران در این باره که اقدامات عراق در زمینه نفت در جهت منافع امپریالیسم است و درباره دخالت این کشور در خرابکاری تأسیسات نفتی ایران و اینکه انقلاب اسلامی امید ملل اسلامی و موجب دلگرمی کلیه مستضعفان جهان است و رژیم طاغوتی بعث بزودی از داخل منفجر خواهد شد.

۳ درج اطلاعیه ای با امضای آیت الله قدوسی دادستان کل انقلاب در مطبوعات به تناسب وضع خاص مرتبط با تهدیدات عراق و گروه های مسلح داخلی درباره تکلیف انواع سلاح هایی که به نحوی در اختیار مردم است.

۴ دو حادثه در بیجار و قطور که باعث اخلال در آرامش کنونی مناطق کردنشین شده است. بیجار: نامه سپاه بیجار به فرماندهی سپاه درباره عضوی از حزب دمکرات و قاتل یک راننده بیجاری و درخواست جلوگیری از اقدام هیئت ویژه برای معاوضه وی با گروگان ها به دلیل واکنش مردم بیجار. قطور: حمله اشرار و افراد مسلح با سلاح های سبک و سنگین به پاسگاه پل هوایی قطور در ساعت ۲۲ شب گذشته، پایان درگیری در ساعت ۶ بامداد و نتایج آن.

۵ درج مصاحبه بنی صدر با مجله "میدل ایست" در مجله پیام انقلاب که در آن وی از موضع رئیس جمهور و فرمانده کل قوا دیدگاه های خود را صریحاً در نفی خودمختاری مورد نظر حزب دمکرات کردستان و شیخ عزالدین حسینی و دیگران بیان کرده است.

۶ اقدامات تبلیغاتی گروه های مسلح کرد در پی آرامش نسبی کردستان: گزارش خبرگزاری پارس از برگزاری تجمعی در سنندج با سخنرانی شیخ عزالدین حسینی که در آن ضمن محکوم کردن امریکا و عراق بر عدم خلع سلاح گروه های مسلح کرد تأکید و به بنی صدر اعتراض کرد. گزارش نشریه خبر ارگان دفتر سنندج سازمان چریک های فدایی خلق از راهپیمایی امروز سنندج بر ضد امریکا و عراق و اعتراض به بنی صدر. گزارش خبرگزاری پارس از قطع نامه این راهپیمایی. اظهارات غنی بلوریان عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات درباره هشدار این حزب به عراق. اعلامیه سازمان جوانان حزب دمکرات در محکومیت امریکا و رژیم بعث عراق.

۷ درگیری در میاندوآب و آمل در ادامه تظاهرات اعلام حمایت از قطع رابطه با امریکا. میاندوآب: درگیری بین هواداران سازمان چریک های فدایی خلق با مخالفان آنان که منجر به زخمی شدن ۲ تن و دستگیری چند تن شد. حمله گروهی به مرکز پخش نشریات پیکار. فرماندار میاندوآب درگیری امروز را محکوم کرد. آمل: راهپیمایی هواداران چریک های فدایی خلق که از شهرهای دور و نزدیک مازندران در آمل گردهم آمده بودند، در این راهپیمایی ضمن شعارهای ضد امریکایی متن هایی نیز بر ضد بنی صدر از ماشین حامل بلندگو خوانده می شد که به بروز واکنش و حمله به ماشین حامل بلندگو و برهم خوردن راهپیمایی انجامید ولی به کسی آسیب نرسید. راهپیمایی گروه هایی از مردم در خیابان های آمل بر ضد چریک های فدایی و تجمع در مسجد سبزه میدان و صدور قطع نامه.

خبر روزنامه بامداد از اطلاعیه مشترک گروه های "راه کارگر"، "رزمندگان آزادی طبقه کارگر" و

۱ "سازمـان پیکـار در راه آزادی طبقه کـارگر" که در آن از مردم تهران برای حضور در یـک راهپیمایی ضـد امپریالیستی در مقابل دانشـکده فنی دانشـگاه تهران در روز بعـد دعـوت شـده است. اطلاعیه آیت الله مهـدوی کنی سـرپرست وزارت کشور دربـاره تظـاهرات بـدون مجوز در مقـابل دانشگاه تهران و درخواست از مردم تهران برای اجتناب از حضور در آن برای پرهیز از وقوع درگیری.

۲ گزارش خبرگزاری پارس از اصـفهان درباره گروهی ناشناس با عنوان "رزمندگان خلق" و پخش نامه ای به عنوان آقای رئیس جمهور در سطح شهر و تهدیـد به اینکه اگر از انتشار روزنامه بامـداد که وابسـته به امریکا است و روزنامه اطلاعات که قلم آن در جهت اشاعه فساد به کار می رود جلوگیری نشود خود به آن اقدام می کنند؛ این گروه قبلاً مسئولیت به آتش کشیدن دفتر بامداد در اصفهان را بر عهده گرفته بود. اطلاعیه "حزب توده ایران – سازمان فسا – فارس"، درباره به آتش کشـیده شدن شـبانه کیوسک نشـریات و کتب این حزب در شـهر فسا و درخواست از مسئولین برای جلوگیری از اینگونه اقدامات.

۳ تحلیـل هفته نـامه رنجبر ارگـان حزب مـائوئیستی و ضدروسـی رنجبران دربـاره مـاهیت رژیم عراق که با وجود اشاره به پیمان دوستی شوروی و عراق مضـمون حرکت عراق را بیشتر امریکـایی قلمـداد کرده است. تحلیـل حزب توده درباره ماهیت رژیم عراق در روزنامه نامه مردم و امریکایی دانستن حرکت های حزب بعث.

۴ درج گزارشـی در ارگان حزب توده از اقـدام هواداران این حزب و حزب کمونیست امریکا در برپایی جشن سالگرد پیروزی انقلاب اسـلامی در امریکا بعد از گذشت دو ماه از این ماجرا. درج مطلبی با عنوان "شـرکت در تحریم المپیک مسـکو به سود انقلاب ایران و ورزش ایران نیست" در روزنـامه مزبور که در آن تصـمیم شورای انقلاب در تحریم بازی های المپیک مسـکو دنباله روی از تاکتیک شـکست خورده کارتر خوانـده شـده است.

۵ چهـار نمونه از فعـالیت های تبلیغاتی امروز سازمان مجاهـدین خلق: نامه سازمان به دادسـتان کل انقلاب و اعتراض به خبرهای روزنامه جمهوری دربـاره حضور فعـال این سازمـان در کردسـتان، مقاله امروز نشـریه مجاهـد درباره بخشـنامه اخیر وزارت کشور مبنی بر ممنوعیت فعالیت احزاب و گروه های سیاسـی در دانشگاه ها و انتقاد شدید از آن، بیانیه مسعود رجوی عضو کادر مرکزی سازمان مجاهدین خلق و کاندیدای انتخابات تهران برای مجلس و تقاضای تجدیـد انتخابات به منظور تعمیق مبارزه ضـد امپریالیستی. گزارش بامـداد از نامه سـرگشاده سازمان مجاهدین خلق ایران به شورای انقلاب اسـلامی که در آن با اشاره به افشاگری هایی که بر ضـد کاندیـداهای این سازمان در سـطح وسـیعی منتشـر شده برای روشن شدن موضوع تقاضای مناظره ای تلویزیونی کرده است. (ضمیمه دارد)

۶ درج مصاحبه مفصل روزنامه بامـداد با مهندس بازرگان از منتخبین مرحله اول انتخابات مجلس در شـماره امروز این روزنامه با عنوان "بازرگان: بـا دوسـتانم چـاقوی رئیس جمهوری را تیز می کنیم" که در آن مسائل مختلفی از جمله انتخابات، دولت موقت ، مراکز متعـدد قـدرت و ... مطرح شده اند.

۷ اظهارات "ژولیوس نایرره" رئیس جمهور تانزانیا که در کویت به سر می برد، در دیدار با سـفیر ایران در کویت و پشتیبانی از جمهوری اسلامی ایران و امام خمینی. پیشـنهاد "بلند اجویت" نخست وزیر سابق ترکیه به سازمان آزادی بخش فلسطین برای میانجی گری بین ایران و عراق. سخنان شیخ سعد عبدالله نخست وزیر کویت درباره لزوم هوشیاری در برابر کسانی که قصد توطئه و ایجاد بی نظمی در منطقه دارند.

ضمیمه گزارش ۵۲۲: گزارش های مختلف روزنامه جمهوری اسلامی از واکنش مردم قم، شیعیان لبنان و مبارزان عراقی در قبال دستگیری و به خطر افتادن جان آیت الله سیدمحمدباقر صدر و معرفی تألیفات وی.

ضمیمه گزارش ۵۴۴: پاسخ روزنامه جمهوری اسلامی و آیت الله بهشتی به درخواست مناظره مسعود رجوی از آیت الله بهشتی درباره کارنامه یکساله شورای انقلاب.

ضمیمه روزشمار ۲۴/۱/۱۳۵۹: گزیده ای از خبرها و تحلیل های ارائه شده رسانه های مختلف جهان درباره بحران کنونی روابط ایران و امریکا. بخش فارسی رادیو لندن: دولت چین از ایران و امریکا خواسته است که در اختلافاتشان بر سر گروگان ها خویشتن داری نشان دهند تا بحران شدیدتر نشود. بخش عربی رادیو کویت: چین کمونیست شوروی را متهم کرد که می کوشد از بحران روابط ایران و امریکا بهره برداری کند و انظار را از مداخله نظامی خود در افغانستان منحرف سازد. بخش فارسی رادیو مسکو: گزارش های رسیده از امریکا حاکی است که دولت این کشور می کوشد مناسبات خود با ایران را که هم اکنون فوق العاده وخیم است از این هم متشنج تر سازد. بخش عربی رادیو مسکو: وزیر دفاع مصر در مصاحبه ای با روزنامه الاهرام فاش ساخت که نیروهای هوایی مصر و امریکا به زودی به مانور مشترک با اتکا به پایگاه های هوایی مصر دست خواهند زد. روزنامه کویتی الوطن: طبق قرارداد امضا شده در لندن، دوبی تسهیلات بندری در اختیار نیروی دریایی امریکا قرار می دهد. روزنامه پراوادا چاپ مسکو: عقاید عمومی و محافل سیاسی اروپا از رفتار واشنگتن خوشحال نیستند. روزنامه ساندی تایمز چاپ لندن: متحدان غربی باید کمتر از گذشته به انتقاد علنی از یکدیگر دست بزنند. هفته نامه آبزرور چاپ انگلستان: عاقلانه ترین راه برای متحدان امریکا آن است که حداقل تا اوایل دوره مجلس آینده ایران، امریکا را از متوسل شدن به اقدامات ناگهانی تلافی جویانه بر ضد ایران باز دارند.

گزارش روزشمار ۲۵/۱/۱۳۵۹

۱ اظهارات کریستوفر معاون وزیر خارجه امریکا درباره انتظارات کارتر از اروپایی ها و نحوه پشتیبانی آنها در اجلاس آتی وزیران خارجه عضو بازار مشترک اروپا. مقدماتی بودن این اجلاس برای کنفرانس سران اروپا به گفته محافل فرانسوی. اظهارنظر تاچر نخست وزیر انگلیس گفت: جامعه اروپا پیش از ۲۱ آوریل (اجلاس وزیران خارجه) تصمیم مشترکی درباره بحران گروگان ها اتخاذ کند. موکول شدن پاسخ ژاپن و فرانسه به پایان اجلاس مزبور. (ضمیمه دارد)

۲ رواج شایعات مختلف درباره حمله نظامی امریکا به ایران برای نجات گروگان ها از جمله: گزارش خبرگزاری فرانسه به نقل از روزنامه آلمانی "بیلد" درباره طرحی محرمانه که مورد توافق وزارت جنگ امریکا، سازمان سیا، اف. بی. آی، سازمان جاسوسی اسرائیل و گروه ضربتی کماندویی ضد تروریستی آلمان غربی قرار گرفته و در انتظار تصویب کارتر برای اجرا می باشد. درخواست کفیل وزارت دفاع امریکا از متحدان این کشور در پیمان ناتو برای تقویت نیروی نظامی خود به صورتی که امریکا بتواند نیروهای خود را به منطقه خلیج فارس منتقل کند. اظهارات معاون وزیر خارجه امریکا در مصاحبه ای تلویزیونی که به نوعی در جهت تأیید و رواج این گونه خبرها محسوب می گردد. مصاحبه رادیویی وزیر دفاع جدید ایتالیا و درخواست از امریکا مبنی بر عدم اتخاذ تدابیر نظامی بر ضد ایران به این دلیل که موجب انزوای امریکا خواهد شد.

۱ اظهار نگرانی برژیتسکی مشاور رئیس جمهور امریکا در مسائل امنیتی از نقل و انتقالات نظامی شوروی در منطقه ماورای قفقاز در شمال ایران و هشدار به ایران درباره خطر تجزیه جدید از سوی شوروی.

۲ پیام امام خمینی به پاپ ژان پل دوم در پاسخ به پیام وی به امام درباره گروگان ها. پاسخ کورت والدهایم به پیام پاپ ژان پل دوم درباره گروگان ها.

۳ ملاقات هیئتی مرکب از مسئولان ایرانی و نمایندگان صلیب سرخ با گروگان ها در سفارت امریکا به مدت هفت ساعت و با حضور پزشک دائمی گروگان ها. اظهارات مسئولان ایرانی و خبر رادیو مونت کارلو و گزارش اونیتا در این زمینه.

۴ ملاقات سفیر ژاپن با رئیس دفتر ریاست جمهوری و درخواست ملاقات خود و سفیران۹ کشور بازار مشترک با گروگان ها؛ گفت وگوی وی درباره مسائل اقتصادی بین دو کشور از جمله مجتمع پتروشیمی بندر امام خمینی.

۵ مراسم پایانی۳ روز روزه داری عده زیادی از دانشجویان مسلمان در مقابل لانه جاسوسی به شکرانه قطع رابطه با امریکا به دعوت " انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی"؛ این مراسم با راهپیمایی روزه داران، از مقابل مسجد دانشگاه تهران آغاز شد و در خیابان مقابل لانه جاسوسی با سخنرانی آقای موسوی خوئینی ها، قرائت قطع نامه در ۱۲ بند، برگزاری نماز جماعت مغرب و عشاء به امامت موسوی خوئینی ها و سرانجام افطار دانشجویان به پایان رسید.

۶ قطعیت خبر شهادت آیت الله صدر و خواهر ایشان بنت الهدی صدر در دو روزنامه جمهوری اسلامی و انقلاب اسلامی به نقل از منابع موثق عراقی، واکنش مردم قم و مشهد در قبال این خبر، تکذیب خبر شهادت به وسیله وزارت ارشاد و خبرگزاری پارس. اطلاعیه دفتر امام خمینی خطاب به شورای انقلاب و ملزم کردن این شورا به تحقیق در این باره و ارائه گزارش به امام.

۷ درج دو خبر در روزنامه جمهوری اسلامی که بیشتر نشان دهنده تمایل گردانندگان این روزنامه به مطرح کردن عنوان تشکیلاتی به نام "شورای انقلاب اسلامی عراق" است.

۸ وقوع انفجار بمب در دفتر بازرگانی و دفتر هواپیمایی عراق در بیروت که در گزارش رادیو لندن به تیرگی روابط ایران و عراق نسبت داده شد و گروهی به نام سازمان مجاهدین عراقی مسئولیت آن را بر عهده گرفتند. مصاحبه روزنامه جمهوری اسلامی با یکی از اعضای سفارت ایران در بیروت، حاوی تأیید ضمنی اینکه انفجارها در واکنش به خبر شهادت آیت الله صدر و خواهرش صورت گرفته است.

۹ اخبار متعدد از تقویت پاسگاه ها و دیگر نقل و انتقالات مرزی عراق از جمله تحرکات و نقل و انتقالات مربوط به تانک ها، خودروها و نیروهای پیاده عراقی در غرب کشور، تحرکات و نقل و انتقالات در حوزه های مأموریت نیروهای زمینی، هوایی و دریایی عراق در مرزهای جنوبی کشور، تیراندازی به طرف گروه گشت سپاه پاسداران "ابوجاموسی" هنگام حرکت از هورالعظیم به طرف روستای مزبور.

۱۰ آرامش در نوار مرزی باویسی و پاسگاه آن و دیگر پاسگاه های منطقه مرزی قصرشیرین و سرپل ذهاب به جز پاسگاه "بیشگان" که به تازگی از عراق پس گرفته شده است. دستور بنی صدر مبنی بر ترمیم آسفالت جاده های مرزی در حداقل زمان ممکن به دلیل چشمگیر بودن تلفات ناشی از مین.

۱۱ بازدید قطب زاده وزیر خارجه و عضو شورای انقلاب از منطقه باویسی و نوار مرزی غرب و توضیحات وی درباره علت این سفر و مشاهدات خود از منطقه و مشکلات آن.

حمله مهاجمان با سلاح آر.پی.جی.۷ و کلاشینکف به پاسگاه "کوزران" ناحیه ژاندارمری کرمانشاه در ساعت اولیه بامداد و اعلام تقویت این پاسگاه. داوطلب شدن بسیاری از مردم کرمانشاه برای

۱ نگهداری و حفاظت از خطوط لوله های نفت مسیر نفت شهر به کرمانشاه. تلگرام فرماندار کهکیلویه به رئیس جمهور و اعلام آمادگی طوایف عشایر و ایلات استان کهکیلویه و بویر احمد برای حفاظت از لوله های نفت و گاز مناطق این استان و استان خوزستان.

۲ اظهارات سخنگوی هواپیمایی ملی ایران درباره قطع پروازها به آبادان و جایگزینی پرواز به اهواز با توجه به تیرگی روابط ایران و عراق و به منظور حفظ جان مسافران.

۳ اظهارت ناخدا یکم خطیبی فرمانده پایگاه های بوشهر و خارک درباره میزان آمادگی نیروی دریایی. اظهارات تیمسار فلاحی مبنی بر جایگزینی عمل به جای عکس العمل در دفاع از مرزها.

۴ ورود ۱۱۰۰ نفر دیگر از رانده شدگان از عراق از مرز خسروی، سومار و ایلام به خاک ایران و استقرار آنان در اردوگاه های سراب گرم، قصرشیرین، مهران، ایلام و لرستان و ایجاد یک اردوگاه دیگر در سراب نیلوفر کرمانشاه. تلاش مسئولان برای سامان دادن اوضاع معاودین. بررسی مسئله رانده شدگان در جلسه مشترک شورای انقلاب و هیئت دولت به ریاست مهندس بازرگان و صدور اطلاعیه ای که در آن ضمن تشریح «ماهیت ضد بشری و جنایت پیشه» رژیم «دست نشانده و نژادپرست عراق» شماره حسابی برای کمک به رانده شدگان اعلام گردید. (ضمیمه دارد)

۵ گزارش هایی از منابع داخل عراق از برخی انفجارات و حوادث ضد دولتی در این کشور.

۶ گزارش بخش فارسی رادیو کلن از انتشار "متن تلکسی که چریک ها از استان خوزستان ایران "برای حزب بعث عراق فرستاده بودند در روزنامه دولتی بغداد آبزرور که "برای نخستین بار رابطه رسمی چریک ها در استان خوزستان ایران و حزب حاکم بعث عراق" را نمایان می کند. گزارش روزنامه بامداد به نقل از خبرگزاری ها در این باره.

۷ درج دو مقاله در "الثوره" ارگان حزب بعث عراق علیه ایران و تکرار ادعاهای عراق درباره سه جزیره.

۸ مواضع متفاوت شخصیت های فلسطینی درباره موارد اختلاف ایران و عراق. مصاحبه خالدالحسن از اعضای کمیته مرکزی الفتح با الانبا و حمایت از ادعاهای عراق در مورد سه جزیره و گزارش آسوشیتدپرس در این زمینه. پخش این خبر از رادیو تلویزیون ایران و نام بردن از "هانی الحسن" به جای "خالدالحسن". صدور اطلاعیه هانی الحسن نماینده سازمان آزادی بخش فلسطین در تهران و تکذیب مصاحبه باالانبا بدون اشاره به مصاحبه خالدالحسن و تأیید یا تکذیب آن. تأکید هانی الحسن بر حل مسائل ایران و عراق برای تشکیل جبهه متحد علیه امپریالیسم در پاسخ به نظرخواهی کیهان درباره ماهیت رژیم عراق. گزارش "نامه مردم" ارگان حزب توده از نطق نایف حواتمه رهبر جبهه دمکراتیک برای آزادی فلسطین و حمایت وی از انقلاب ایران.

نظرخواهی کیهان از چند سازمان درباره عراق؛ حجت الاسلام فضل الله محلاتی دبیر جامعه روحانیت مبارز: رژیم بعثی عراق و انور سادات مانند رژیم شاه به زباله دان تاریخ خواهند افتاد. مجاهدین انقلاب اسلامی: عراق که منافع اربابان خود را می طلبد در زمان شاه برای این جزایر ادعایی نداشت ولی اکنون همراه قطع رابطه امریکا با ایران ناگهان پس از چندین سال یادش می افتد که این جزایر عربی است. آیا روشن تر از این وابستگی و دست نشاندگی را می شود به نمایش گذاشت. مهندس هاشم صباغیان از نهضت آزادی: شخص صدام حسین تکریتی خصلتاً بد ذات و فرصت طلب است و می داند پیروزی انقلاب اسلامی ایران قطعاً به ضرر شخص او و دولت بعثی عراق است. سخنگوی جنبش مسلمانان مبارز: قدرت طلبی و انگیزه حفظ و توسعه آن سبب شده است که دستگاه رهبری حزب بعث عراق بارها منافع و مصالح مردم عراق و سایر ملت های

۱ عرب را نادیده بگیرد. حزب توده رژیم بعثی عراق آزادی ها و حقوق دمکراتیک خلق را با شقاوت لگدمال کرد. نشریه آذرخش نو ارگان کانون دانش آموزان ایران (از شاخه های حزب توده) در مقاله ای با عنوان "عراق، پاکستانی دیگر": همان طور که پاکستان بر ضد انقلاب افغانستان توطئه می کند عراق نیز با پشتیبانی گروه های ضد انقلاب در کردستان و خوزستان همان وظایف را در مورد انقلاب ایران انجام می دهد. تلگرام "جامعه اهل حق" غرب ایران به محضر امام خمینی و اعلام آمادگی در برابر توطئه های امپریالیسم و دفاع از مرزها.

۲ خبر خبرگزاری آناتولی (ترکیه) از تجاوز ۶ هواپیمای ایران در ساعت ۷ به وقت گرینویچ به حریم هوایی ترکیه و تیراندازی ۳ هلی کوپتر ایران پس از عبور از مرزهای ترکیه به خاک این کشور در ساعت ۱۰:۳۰ به وقت گرینویچ. انتشار خبر مزبور در بخش عربی رادیو بغداد. خبر مزبور را رئیس ستاد مشترک ارتش و فرمانده نیروی هوایی ارتش تکذیب کردند.(ضمیمه دارد)

۳ تکذیب اظهارات روزگذشته ابوشریف فرمانده عملیات سپاه درباره وابستگی حزب دمکرات به قدرت های خارجی و خرید سلاح از آنان به وسیله قاسملو در شب گذشته و غنی بلوریان در امروز و تأکید دوباره ابوشریف بر این امر. تلگرام ستاد مشترک ارتش به سپاه درباره اعلام نزاجا مبنی بر وجود شواهد و اخبار و اطلاعات درباره ورود انواع سلاح های سبک و سنگین و مهمات توسط احزاب و گروه ها به مناطق کردستان به خصوص سنندج، سقز، مریوان، بانه و سردشت از طریق مرز ایران و عراق.

۴ مانور قدرت و نمایش اعمال حاکمیت منطقه ای توسط حزب دمکرات کردستان در بانه در قالب دستگیری یکی از خوانین سقز و بانه به نام علی خان بیک و تحویل آن به زندان حزب به اتهام همکاری با رژیم گذشته و جاسوسی برای دولت بعث عراق. پناهنده شدن ساکنان روستاهای کردنشین و ترک نشین اطراف تکاب به بخش تکاب بر اثر فشار افراد مسلح بنابر اعلام سخنگوی سپاه پاسداران ارومیه. تشکیل شورایی مرکب از ده نفر از روحانیون، مسئولان و معتمدان محلی و کرد منطقه نقده و اشنویه برای رفع تشنجات و مشکلات موجود پس از پایان جلسه با حقگو استاندار آذربایجان غربی.

۵ گزارش بامداد از راهپیمایی عصر امروز گروه های "راه کارگر"، "سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر" و "رزمندگان آزادی طبقه کارگر" از مقابل دانشکده فنی دانشگاه تهران که به علت احتمال برخورد با مخالفان قبل از رسیدن به لانه جاسوسی و در میانه مسیر با قرائت قطع نامه ای در ۱۰ ماده پایان یافت. نمونه هایی از رفتار و مواضع گرو های نامبرده (که از گروه های کوچک، اما فعال و پر سروصدا به شمار می روند و قرار گرفتن تحت حاکمیت نهادهای قانونی نظام را به طور رسمی و صریح و با پرخاش رد می کنند).

۶ گزارشی با عنوان درشت "توطئه خطرناک ضدانقلاب و رژیم بعثی عراق" در صفحه اول روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده که به دلیل خبرهایی که در آن ذکر گردید در محافل داخلی با اهمیت دانسته شد. در قسمت اول گزارش از "قیامی" در خوزستان با تکیه بر عوامل وابسته به ضدانقلاب و حمایت عناصری از ارتش (نظیر توطئه ضدانقلابی "حزب جمهوری خلق مسلمان "در تبریز) در آینده نزدیک خبر داده که به دنبال این "قیام" ضدانقلاب با اعلام "خوزستان آزاد" و یا "ایران آزاد" از رژیم بعثی عراق و سایر دولت های ارتجاعی منطقه تقاضای پشتیبانی کرده و با چنین مقدمه ای ارتش عراق به عملیات گسترده تجاوزکارانه علیه ایران دست می زند. در قسمت دوم که با عنوان "ما هشدار می دهیم" به گزارش فوق اضافه شده به یادآوری کودتای ۲۸ مرداد پرداخته و یادآوری می کند که در آن زمان نیز قصد داشتند در صورت شکست کودتا همین نقشه را در خوزستان پیاده کنند.

۱ درج سه گزارش با مضمون جانبداری شدید از شوروی در روزنامه نامه مردم که نشان دهنده گرایش سیاسی روس گرایانه حزب توده است. (ضمیمه دارد)

۲ درگیری هواداران سازمان مجاهدین خلق با عده ای از مردم در شهرستان زرقان از توابع شیراز. گزارش روزنامه جمهوری اسلامی از مناظره برگزار نشده بین هادی غفاری و مجاهدین خلق در تهران به دعوت انجمن اسلامی دانشجویان دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی.

۳ گزارش رویتر از مصاحبه مطبوعاتی دکتر بهشتی؛ این گزارش نسبتاً مفصل با جهت گیری خاصی که شباهت زیادی به مواضع مخالفان داخلی بهشتی دارد تنظیم شده است و در ترسیم جایگاه کنونی دکتر بهشتی دبیرکل حزب جمهوی اسلامی و شاخص ترین چهره کنونی خط امام مفید و نمونه ای است از نوع برخورد خبرگزاریهای غربی با مسائل و جناح بندی کنونی ایران.

۴ بروز مخالفت هایی با سفر یک هیئت تحقیق ایرانی به ایتالیا و لیبی برای بررسی سرنوشت امام موسی صدر؛ نامه آیت ا... منتظری" به امام خمینی و درخواست تعویق سفر این هیئت؛ اطلاعیه سپاه پاسداران و حمایت از نظر آیت ا... منتظری؛ تعویق سفر هیئت تحقیق حداقل به مدت یک هفته و اعلام انصراف دکتر ابراهیم یزدی از سفر به لیبی به همراه هیئت تحقیق.

۵ تشکیل آخرین جلسه کنفرانس سران کشورهای عضو جبهه پایداری برای بررسی راه های استفاده از سلاح نفت بر ضد امریکا و متحدان اروپایی آن به تلافی کمک های این کشورها به اسرائیل. گزارش بخش عربی رادیو مسکو از اظهارات نایف حواتمه دبیرکل جبهه دمکراتیک برای آزادی فلسطین درباره قطع رابطه پیشنهادی این جبهه با آن دسته از کشورهای عربی که با مصر رابطه برقرار سازند.

۶ گزارش رادیو کلن از مصاحبه وزیرخارجه عربستان سعودی با مجله اشپیگل.

۷ بازتاب تیرگی روابط ایران و مصر در مطبوعات و رسانه های این کشور: رد ادعای وزیر خارجه ایران مبنی بر شرکت مصری ها در یورش های عراق در روزنامه الجمهوریه و هشدار به ایران در مورد هرگونه مداخله در منطقه خلیج(فارس). متهم کردن ایران به اعاده آزمندی ها و اعاده جاه طلبی های امپراتوری سابق پارس به ویژه در منطقه خلیج(فارس) در روزنامه الاهرام. گزارش رادیو قاهره درباره مرحله دوم انتخابات مجلس شورای ملی ایران در جمعه آینده و بررسی وضعیت داخلی ایران.

ضمیمه گزارش۵۴۷: آخرین اظهار نظرها و مواضع متحدان ایالات متحده درباره بحران کنونی در روابط ایران و امریکا: ایتالیا: اعلام حمایت کامل نخست وزیر ایتالیا از امریکا در مسئله گروگان ها با ذکر این نکته که ایتالیا با احتیاط عمل می کند تا موجب افزایش تشنج های جدید برای موقعیت دشوار ایران نشود. دانمارک: احضار سفیر دانمارک در تهران به کپنهاگ برای ادای گزارش. اعلامیه شب گذشته وزیر خارجه دانمارک در تلویزیون این کشور مبنی بر اینکه عکس العمل کارتر در مسئله گروگان ها "قابل درک" است. پرتغال: نخست وزیر پرتغال: اگر راه های دیپلماتیک به آزادی گروگان های امریکایی منجر نشود دولت او از تحریم اقتصادی برضد ایران پشتیبانی می کند. استرالیا: بیانیه وزیر خارجه استرالیا: استرالیا امروز تصمیم گرفت تا زمانی که مسئله گروگان ها حل نشده است سفیر جدیدی به ایران نفرستد. ژاپن: دستور وزیر بازرگانی بین المللی و صنایع ژاپن به تولیدکنندگان فولاد این کشور مبنی بر عدم عقد قراردادهای جدید با ایران. درخواست دولت ژاپن از مکزیک برای افزایش صادرات نفت خام به این کشور در ازای پرداخت وام سرمایه گذاری در پروژه های عمرانی مکزیک. آلمان غربی: صدراعظم آلمان غربی: کشورهای عضو بازار مشترک در تعیین یک طرح مشترک ضد ایرانی هنوز به توافق نرسیده اند. وزیر خارجه آلمان غربی: به نظر

جمهوری فدرال آلمان در حال حاضر برای ماجرای گروگان ها نیازی به قطع مناسبات دیپلماتیک با ایران نیست. سخنگوی امور سیاست خارجی فراکسیون سوسیال دمکرات آلمان در بوندستاک: برای معاملات جدید با ایران دیگر هیچ گونه تضمین اعتباری دولتی داده نمی شود. رئیس دمکرات های مسیحی (گروه اقلیت در بوندستاک): دولت جمهوری فدرال آلمان در صورت عدم توافق کشورهای اروپایی هم پیمان باید مستقلاً اقدامات ابتکاری به عمل آورد. انگلیس: نخست وزیر انگلیس در مجلس عوام این کشور: کار ما این است که حمایت خود را از مردم امریکا و پرزیدنت کارتر نشان بدهیم؛ درخواست اعضای بریتانیایی محافظه کار پارلمان اروپا از وزیران خارجه جامعه اروپا برای اعلام همبستگی با امریکا. فرانسه: اظهارات کاندیداهای حزب سوسیالیست فرانسه در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۹۸۱: میتران دبیر اول حزب سوسیالیست فرانسه در برنامه ای تلویزیونی: مشکل می توان منافع مربوط به صلح جهانی که رئیس جمهوری امریکا مدعی آن شده است و منافع مربوط به نامزدی کارتر برای انتخاب شدن در دومین دوره ریاست جمهوری وی را از یکدیگر تفکیک کرد. میشل روکار رقیب میتران در حضور روزنامه نگاران خارجی: معنی اتحاد تابعیت نیست.

ضمیمه گزارش ۵۶۳: گزارش خبرنگار اعزامی نامه مردم به مرز خسروی و تشریح اوضاع رانده شدگان و برخورد مأموران عراقی با آنان.

ضمیمه گزارش۵۶۹: گزارش رویتر از مطالب روز بعد روزنامه های ترکیه که نشان می دهد ترک ها بدون آنکه حرفشان را پس بگیرند به جلوگیری از بروز وخامت و اخلال در مناسبات دو کشور پرداختند.

ضمیمه گزارش ۵۷۴: بخشی از متن دو گزارش روزنامه "نامه مردم" درباره رفتار شوروی و اقمار آن که حاوی اطلاعاتی قابل توجه است.

ضمیمه اول روزشمار ۲۵/۱/۱۳۵۹: بررسی چگونگی حمایت متحدان اروپایی ایالات متحده از امریکا در بحران ایران و امریکا و مسئله قطع نفت ایران در رسانه های اروپایی.

ضمیمه دوم روزشمار ۲۵/۱/۱۳۵۹: پیش بینی عدم وقوع جنگ میان ایران و عراق در رادیو مونت کارلو به نقل از وزیر خارجه عراق سعدون حمادی که از فنلاند دیدن می کند و نیز در تفسیر رادیو کلن، علی رغم تشنج موجود بین دو کشور.

گزارش روزشمار ۲۶/۱/۱۳۵۹

۱ انعکاس بازدید روز گذشته نمایندگان صلیب سرخ از گروگان ها در محافل خبری و سیاسی جهان؛ برخورد سرد مقامات امریکایی با این موضوع. اظهارات دکتر "برنارد لیبکیند" متخصص سوئیسی و نماینده صلیب سرخ جهانی در هیئت بازدید کننده در تهران و ژنو، اظهارات خانم فرانسوا بوری سخنگوی این سازمان، گزارش بی.بی.سی و یونایتدپرس درباره این دیدار و حواشی و نتایج آن. ارسال گزارشی درباره وضع سلامتی تک تک گروگان ها برای خانواده هایشان به وسیله صلیب سرخ جهانی.

۲ اظهارات سناتور ادوارد کندی درباره لزوم تأمین نفت متحدان اروپایی از امریکا در صورت قطع نفت ایران در مقابل حمایت آنان از امریکا. اظهارات نخست وزیر انگلیس در مجلس عوام و اعلام پاسخ دولت به هشدار حزب کارگر که گفته است مواضع کارتر در مورد ایران بیشتر مربوط به انتخابات ریاست جمهوری امریکا است تا واقعیات؛ گزارش رادیو لندن از گفت وگوی تاچر و کالاهان. اظهارات وزیر خارجه ژاپن درباره راه حل های مقابله با قطع صادرات نفت ایران به ژاپن.

۱ دو گزارش جداگانه در روزنامه کیهان با عناوین "برنامه اقتصادی جنگی دولت اعلام شد" و "تشکیل کمیسیون مشترک برای مقابله با تحریم اقتصادی امریکا "به نقل از عزت الله سحابی عضو شورای انقلاب و سرپرست سازمان برنامه و بودجه و معین فر عضو شورای انقلاب و وزیر نفت. (ضمیمه دارد)

۲ گزارش مقام های پنتاگون از ورود بزرگ ترین ناو هواپیمابر شوروی به اقیانوس هند و گزارش آسوشیتدپرس در این باره. هشدار برژینسکی درباره خطر نظامی شوروی در ایران. گزارش خبرگزاری فرانسه به نقل از وزارت خارجه امریکا درباره نقل و انتقالات شوروی در قفقاز که امکان دخالت نظامی در ایران تحت عنوان دفاع از این کشور در برابر حمله نظامی امریکا را دربر خواهد داشت. خبرگزاری چین، شوروی را به ایجاد پایگاه نظامی در خلیج فارس و تحکیم مواضع در اقیانوس هند برای محاصره نظامی چاه های نفت در منطقه خلیج فارس متهم کرد. محافل نزدیک به پنتاگون مانورهای نظامی شوروی در قفقاز را طبیعی دانستند.

۳ مواضع محافل و کشورهای عربی درباره اقدام نظامی امریکا بر ضد ایران. مصر: حمایت صریح از اقدام امریکا. عربستان: مخالفت با استقرار سربازان امریکایی در خاک این کشور. رهبران و کادرهای فلسطینی: اعلام حمایت کماندوهای فلسطینی از ایران در هرگونه تجاوز نظامی امریکا. سران جبهه پایداری: تأکید بر تهدید آمیز بودن هرگونه حمله نظامی امریکا به ایران برای امنیت کل منطقه.

۴ تقدیم طرح ۶۴ نماینده فراکسیون دمکرات پارلمان اروپا به این پارلمان جهت فشار آوردن به ایران برای آزادی گروگان ها؛ به گفته رادیو اسرائیل اعضای این فراکسیون غالباً از حزب محافظه کار انگلیس هستند. گزارش آسوشیتدپرس درباره درخواست سه فراکسیون پارلمان اروپا از بازار مشترک اروپا برای قطع روابط با ایران تا آزادی گروگان ها.

۵ مصاحبه مطبوعاتی دکتر محمد مکری سفیر ایران در شوروی با حضور خبرنگاران این کشور و نمایندگان رسانه های خارجی مقیم مسکو و مطرح شدن موضوعاتی چون: رابطه مسئله گروگان ها و تقویت حضور نظامی امریکا در منطقه، همکاری سادات و صدام با امریکا برضد ایران، توقع ایران از شوروی مبنی بر خودداری این کشور از ارسال اسلحه به عراق، رد ادعاهای عراق، تأکید این نکته که مبارزه ایران با امریکا برای خوشایند شوروی نیست و ... .

۶ ادامه حرکت های ایذایی و درگیری های پراکنده نیروهای عراقی و افراد مسلح وابسته به آن در غرب کشور.

۷ انفجار نارنجکی در آبادان بدون ایجاد خسارت. دستگیری یک جاسوس عراقی که قبلاً یک بار دستگیر شده و فرار کرده بود. محاکمه ۴ نفر از عاملان انفجار لوله های نفت خوزستان و طراح ترور یکی از مسئولان سپاه خرمشهر در دادگاه انقلاب خوزستان. خبرهای منابع داخلی عراق از وقوع انفجارهایی در این کشور از جمله انفجار یک بمب ساعتی در ساختمان مرکزی شورای شهر واقع در منطقه الجمهوریه(توابع بصره) که تاکنون هیچ سازمان یا گروهی مسئولیت آن را نپذیرفته است.

۸ گزارش های مختلف منابع انتظامی و امنیتی مستقر در منطقه از تحرکات مرزی نیروهای عراقی و تقویت پاسگاه های این کشور. ارسال خبرها و هشدارهای مختلف از تحرک عوامل و نیروهای عراقی از جمله احتمال اشغال نظامی جزیره مینو.

۹ گزارش استانداری خوزستان از چگونگی تقویت پاسگاه ها وخطوط مرزی حیطه مسئولیت هنگ ژاندارمری سوسنگرد با کمک لشکر۹۲ زرهی.

۱۰ سخنان معاون استانداری ایلام درباره چگونگی اجرای طرح "بسیج ملی" برای مقابله با هر نوع تجاوز در استان مرزی ایلام.(ضمیمه دارد)

ص: ۱۳۴۲

۱ مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی حجت الاسلام امیر مجد سرپرست ستاد بسیج ملی. گزارش مفصل کیهان با عنوان "اعلام آمادگی برای دفاع از مرزهای کشور" که در آن نیروهای مختلف نظامی و غیرنظامی آمادگی خود را برای دفاع از مرزها اعلام کرده اند. گزارش روزنامه اطلاعات از "مانور عظیم نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی" با حضور دریادار طباطبایی فرمانده این نیرو.

۲ ادامه اخراج ایرانیان از عراق و مسائل همراه آن. اطلاعیه اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران درباره چگونگی اخراج ۸۰۰ نفر از بازرگانان و صاحبان صنایع در بغداد که از مخالفان رژیم بعثی بودند. گزارش رویتر از تکذیب سفارت عراق در لندن درباره اخراج شیعیان ایرانی و تأکید این سفارت مبنی بر اینکه اخراج شدگان ایرانیانی بودند که به طور غیرقانونی به عراق رفته اند.

۳ ورود ۱۵ جوان نظامی و غیرنظامی عراقی به ایران و تقاضای پناهندگی سیاسی و گفت و گوی خبرنگار کیهان در سرپل ذهاب با سه تن از آنان.

۴ موفقیت عراق در ارائه نوع خاصی از اطلاع رسانی برای کاهش شدت واکنش های مربوط به خبر ناگهانی شهادت آیت الله صدر و ادامه ابهام موجود در سرنوشت آیت الله صدر و قطعی نشدن شهادت وی: خبر روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از حجت الاسلام آصفی سخنگوی حزب دعوت اسلامی عراق (در گفت وگو با خبرگزاری پارس) مبنی بر شهادت آیت الله صدر و خواهرش. تماس دفتر آیت الله سیدمحمد شیرازی در مشهد با خبرگزاری پارس و تأیید همراه با تردید خبر شهادت آیت الله صدر. حضور نوه آیت الله خویی در خبرگزاری پارس و رد خبر خبرگزاری مبنی بر نفی شهادت آیت الله صدر از قول بیت آیت الله خویی. اظهارات تردیدآمیز آقای دعایی سفیر سابق ایران در عراق. اظهارات صادق قطب زاده پس از پایان جلسه امشب شورای انقلاب (مبنی بر اینکه نه تأیید می کنیم و نه تکذیب) و اعلام خبر. ارسال نامه به کورت والدهایم و کنفرانس سران عرب در این باره. (ضمیمه دارد)

۵ ادامه پیامدهای خبر شهادت آیت الله صدر در بیروت: انفجار بمب در دفتر هواپیمایی ملی ایران در بیروت در پی دو انفجار در مؤسسه ای عراقی. ادامه اعتصاب درخواست شده جنبش امل. اعلام عزای عمومی به وسیله مجلس شیعیان لبنان و اعلام تظاهرات به وسیله این مجلس و جنبش امل. گزارش خبرگزاری فرانسه از این تظاهرات و حمله عده ای مسلح به جمعیت. بازتاب حوادث بیروت در روزنامه کیهان، رادیو اسرائیل و رادیو لبنان.

۶ واکنش شدید روزنامه جمهوری اسلامی به تکذیب خبرگزاری پارس درباره شهادت آیت الله صدر. مشکوک دانستن تکذیبه وزارت ارشاد ملی درباره خبر شهادت آیت الله صدر به وسیله "سخنگوی شورای انقلاب اسلامی عراق" نامه هیئت تحریریه خبرگزاری پارس به سردبیر روزنامه جمهوری اسلامی که در بامداد درج شده است و انتقاد شدید به این روزنامه که همیشه، یک روز در میان، مطلبی علیه خبرگزاری پارس در آن درج می شود.

۷ نقش و جایگاه علمای عراقی که به ایران آمده اند در جنگ تبلیغاتی موجود بین ایران و عراق: دیدگاه های حجت الاسلام آصفی سخنگوی حزب دعوت اسلامی درباره عراق و نقش آن در تقابل با انقلاب اسلامی. مصاحبه اختصاصی کیهان با سیدمحمد شیرازی تحت عنوان "رژیم بعث عراق تا شش ماه دیگر سقوط می کند" که در آن درباره اوضاع عراق و چگونگی مبارزه با حکومت بعث و ... بحث شده است.

تیراندازی افراد مسلح برای پنجمین بار به پل هوایی قطور و محافظان آن که با تیراندازی افراد ژاندارمری دفع شد. حمله به آمبولانس حامل شهدای درگیری های چند روز پیش منطقه قطور که به

۱ شهادت یک تن و جراحت سه تن از سرنشینان آمبولانس انجامید. اظهارات استاندار آذربایجان غربی در مورد درگیری های چند روز اخیر پل قطور.

۲ اطلاعیه ستاد نیروی زمینی ارتش و رد تحلیل های اخیر گروه های کرد مبنی بر احتمال وقوع درگیری و تشنج جدید با توجه به نقل و انتقالات ارتش در منطقه.

۳ ادامه تحرکات سیاسی و تبلیغاتی "جریان های محارب" در کردستان: نامه قاسملو دبیرکل حزب دمکرات برای امام خمینی و حمایت از مقابله با امپریالیسم امریکا و اعلام آمادگی این حزب برای مقابله با تجاوزات خارجی و تهدیدهای عراق؛ سخنرانی عزالدین حسینی در جمع سه هزار نفر از مردم سنندج و محکومیت امریکا به عنوان دشمن بزرگ ملت کرد، مسلمان ندانستن افرادی که با دولت همکاری می کنند و انتقاد از بنی صدر و محکوم کردن بعث عراق؛ واکنش شدید کومه له به انتصاب یک شخصیت کرد، مظفر پرتوماه، که یک کرد سنندجی است، در مقام مشاور رئیس جمهوری که نشان دهنده مشی این گروه مبنی بر عدم هر نوع ارتباط مسالمت آمیز کردها با نظام است. خبر روزنامه "نامه مردم" از اعتراض کومه له به کارگران بیکاری که پذیرفته بودند برای جهاد سازندگی شهر سقز کار کنند ولی این اعتراض مورد قبول کارگران واقع نشده بود.

۴ گزارش تحلیلی مفصلی از کردستان در نشریه حزب توده با عنوان "تاکتیک انقلاب و ضد انقلاب در کردستان" که در آن حزب توده مفصلاً درباره عراق و امریکا و عملکرد آنان و خطرهایشان توضیح می دهد و ضمن آن به تحسین دسته ای و محکومیت دسته ای دیگر در گروه های محارب کرد می پردازد. برابر نظر حزب توده دسته ای از اینان در مبارزه ضد امپریالیسم امریکا و رژیم بعثی عراق شرکت دارند و دسته ای (نظیر گروه مائوئیستی کومه له) وابسته به رژیم عراق و در مقابل گروه های مترقی و انقلابی کرد قرار دارند.

۵ حمله به ساختمان تخلیه شده دولتی که تاکنون مقر مجاهدین خلق بود پس از سخنرانی حجت الاسلام ناصر مکارم شیرازی در کلوپ ورزشی نسل جوان در شهرضا. حمله عده ای نزدیک به ۳۰۰ نفر به مغازه های شهر کنگاور و به آتش کشیدن آن پس از اجتماع در میدان مرکزی شهر و دادن شعارهای مرگ بر امپریالیسم و مرگ بر سرمایه دار و دستگیری ۲۲ نفر در این ارتباط.

۶ برهم خوردن سخنرانی حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در تالار اجتماعات دانشکده پزشکی دانشگاه تبریز به دلیل درگیری بین دانشجویان و به دنبال آن راهپیمایی اعضای سازمان دانشجویان مسلمان و انجمن اسلامی کارگران و کارمندان دانشگاه در محوطه دانشگاه و اشغال ساختمان مرکزی آن و تحصن در آن و صدور نخستین اطلاعیه که در آن خواستار تصفیه و پاکسازی دانشگاه شدند. اعتراض گروه های مختلف مردم تبریز به ایجاد تشنج در سخنرانی حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی از جمله: جامعه روحانیت مبارز، نهادهای انقلاب و بازاریان و تعطیلی قسمتی از بازار و ابراز تأسف آیت الله مدنی نماینده امام در تبریز.

۷ مصاحبه حسین شاه حسینی رئیس کمیته ملی المپیک ایران با خبرگزاری پارس درباره تلاش های این کمیته و سازمان تربیت بدنی برای تغییر نظر شورای انقلاب و رفع تحریم مسابقات المپیک مسکو.

۸ حمایت حزب توده از به تعویق افتادن سفر هیئت تحقیق به لیبی درباره سرنوشت امام موسی صدر و تأیید نظر آیت الله منتظری در این باره.

پایان کنفرانس سران جبهه پایداری در طرابلس با اعلام حمایت از ایران و افغانستان، و تصمیم به اعزام هیئت نمایندگی به مسکو برای تقویت روابط کشورهای عضو و تکمیل برنامه نظامی این

۱ جبهه. رئیس جمهوری سوریه، عراق را به تلاش برای سرنگونی دولت سوریه متهم کرد.

ضمیمه گزارش ۵۸۳: بررسی آثار تحریم اقتصادی امریکا در ایران و اقدامات احتمالی در مقابله با آن در دو رسانه امریکایی و ایرانی. رادیو امریکا: هم تحلیل گران ایرانی و هم دیپلمات های غربی در تهران هنوز معتقدند که تحریم صادرات امریکا به ایران مشکلات بزرگ و حیاتی برای رژیم ایران ایجاد نخواهد کرد مگر آنکه متحدان امریکا هم جداً به آن بپیوندند و احیاناً امریکا خلیج فارس را هم ببندند. روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از اکبر هاشمی رفسنجانی عضو شورای انقلاب: محاصره اقتصادی مسئله ای نیست و اصلاً یک چیز غیرعملی در دنیای امروز است. ما اصولاً ـ باید به فکر باشیم که وابستگی هامان را قطع کنیم و از این حالت برای رسیدن به خودکفایی استفاده کنیم و به صورت یک کشور مستقل در دنیا حضور داشته باشیم و رابطه مان را با ملت ها تقویت کنیم. گر وگان ها حتماً باید محاکمه بشوند مگر اینکه شاه تحویل داده شود.

ضمیمه گزارش۵۹۲: گزارش روزنامه کیهان از چگونگی آموزش نظامی عشایر ایلام برای مقابله با تجاوزات نیروهای بعثی و آمادگی نیروهای سپاه، ژاندارمری و ارتش در پاسگاه های مرزی این منطقه برای مقابله با حملات احتمالی. گزارش کیهان از استقبال مردم مرزنشین ایلام از ستون های اعزامی ارتش به منطقه و اعلام پشتیبانی از آنان. گزارش رادیو بغداد از ایلام که برخلاف فضای کنونی شهر از اعلام وضعیت فوق العاده و حمله گروه های مسلح به کلانتری ها و مقرهای سپاه پاسداران و بعضی تأسیسات دولتی و زخمی شدن افراد ارتش و سپاه خبر داده است.

ضمیمه گزارش۵۹۶: نامه وزیر خارجه ایران به دبیرکل سازمان ملل در اعتراض به رفتار عراق علیه ایران و درخواست واکنش سازمان ملل در برابر توطئه قتل آیت الله سیدمحمدباقر صدر و خواهر وی در زندان عراق.

ضمیمه روزشمار۲۶/۱/۵۹: بررسی بحران ایران و عراق در رادیو قاهره و رادیو لندن: مضمون مطالب رادیو قاهره در برنامه"آسیا در هفته ای که گذشت"؛طرح دعاوی عراق بر ضد ایران و از جمله مطامع و مقاصد عراق در قضیه سه جزیره، نوعی فرافکنی مشکلات داخلی عراق است تا جدی بودن این رژیم به عربی بودن این جزایر."فرد هالیدی" در گزارشی از رادیو لندن: ارتش عراق آمادگی بیشتری از ارتش ایران دارد و در صورت برخورد عمده احتمالاً از پشتیبانی کشورهای عربی نیز برخوردار خواهد بود. عراق در سال ۱۹۷۵ نتوانست امتیازات زیادی از شاه بگیرد ولی این بار احتمالاً با توجه به ضعف دولت مرکزی قادر به این امر خواهد بود.

گزارش روزشمار ۲۷/۱/۱۳۵۹

۲ احتمال اعلام تحریم های جدید امریکا بر ضد ایران به نقل از منابع رسمی کاخ سفید. موافقت ۱۳ مقام عالی از ۱۵ کشور عضو ناتو با پیشنهاد امریکا برای جایگزینی قسمتی از نیروهای نظامی امریکایی عضو ناتو در صورتی که ایالات متحده مجبور به اعزام آنها به خلیج فارس یا اقیانوس هند شود. گزارش رویتر از مصاحبه مطبوعاتی هفتگی دکتر بهشتی درباره مسئله گروگان ها و سرنوشت آنها.

۳ گزارش دو خبرگزاری امریکایی آسوشیتدپرس و یونایتدپرس از خبر روزنامه امریکایی "بوستون کلاب" درباره احتمال اقدام امریکا به محاصره دریایی ایران در صورت حل نشدن بحران گروگان ها و تکذیب این خبر از سوی منابع دولتی امریکا.

موکول شدن تصمیم آلمان غربی درباره تحریم تجاری ایران به مشخص شدن موضع کشورهای جامعه اقتصادی اروپا. اظهارات نخست وزیر و وزیر دفاع ایتالیا در حمایت از امریکا و انتقاد از ایران،

۱ و در عین حال ابراز مخالفت ایتالیا با توسل به زور در این قضیه. درخواست حزب کمونیست ژاپن از دولت این کشور برای عدم همکاری ژاپن با ایالات متحده بر ضد ایران. اظهارات هنری جکسون سناتور دمکرات امریکایی درباره دشواری قطع رابطه سیاسی کشورها با ایران.

۲ واکنش روزنامه پراودا ارگان حزب کمونیست شوروی به اظهارات روز گذشته برژینسکی درباره خطر نظامی شوروی برای تمامیت ارضی ایران و "شارلاتانیسم سیاسی" خواندن این اظهارات. بازتاب سخنان ضد شوروی برژینسکی در رسانه های جهان از جمله رادیو لندن و روزنامه دیلی تلگراف - اعلام خبر نقل و انتقالات نظامی شوروی در منطقه قفقاز و اقیانوس هند از سوی وزارت خارجه و وزارت دفاع امریکا(پنتاگون). اطلاعیه سفارت شوروی در تهران و تکذیب اخبار نقل و انتقالات قوای شوروی در نزدیکی مرزهای ایران. تأیید نقل و انتقالات نظامی شوروی در منطقه قفقاز از سوی سرلشکر شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی و تأکید وی بر این امر که مرزبانان شواهدی دال بر تجاوز نظامی شوروی به خاک ایران را مشاهده نکرده اند. بازتاب نوع برخورد ایران با مسئله خطر شوروی در رادیو لندن: به نظر می رسد اخبار مربوط به تمرکز نیروهای شوروی در منطقه قفقاز رهبران سیاسی و نظامی ایران را نگران نکرده است. (ضمیمه دارد)

۳ سخنرانی صدام حسین در جشنواره بهار در شهر موصل(نینوا) و تکرار ادعاهای گذشته علیه ایران و حمله به رهبران جمهوری اسلامی و تهدید ایران به جنگ. اظهارات وزیر امور خارجه درباره شرایط ایران برای حل مسئله ایران و عراق در برابر سه شرط اعلام شده عراق برای توقف اوضاع بحرانی بین دو کشور.

۴ تلاش های سیاسی و توجیه گرانه دیپلمات های عراق در کشورهای خارجی: بیانیه سفارت عراق در مادرید و متهم کردن ایران به زیاده خواهی و کینه داشتن از اعراب. سفارت عراق در کویت تعداد اعلام شده اخراج شدگان از عراق را مبالغه آمیز خواند و ادعا کرد به اخراج شدگان اجازه انتقال دارایی های خود را داده اند. کنفرانس مطبوعاتی سعدون حمادی وزیر خارجه عراق در کپنهاک و اعلام مواضع درباره رابطه کنونی ایران و عراق: رد احتمال جنگ با ایران، متهم کردن تهران به عملیات تروریستی بر ضد بغداد و تکذیب شرکت عراق در عملیات خرابکارانه در حوزه های نفتی ایران، مقایسه رژیم جدید با رژیم شاه و مشابه خواندن آنها در توسعه طلبی و بالاخره اعلام عدم مخالفت عراق با اقدامات احتمالی نظامی امریکا بر ضد ایران؛ وی در این مصاحبه به سؤالات خبرنگاران اسرائیلی پاسخ نداد و تأکید کرد شرط معاملات بازرگانی با شرکت های خارجی عدم استخدام صهیونیست ها و عدم معامله با آنان است.

۵ ادامه تردید ها درباره شهادت آیت الله صدر: خبر روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از رویتر حاکی از احتمال زنده بودن آیت الله صدر؛ اظهارات صادق طباطبایی در روزنامه اطلاعات که شهادت وی و خواهرش را قطعی می داند؛ اظهار نظر دکتر بهشتی همراه با اندکی تردید که تا حصول اطمینان کامل، از این تراژدی چیزی نخواهد گفت؛ اقدامات وزارت خارجه ایران از جمله تماس با مقامات الجزایر و فلسطین برای کسب خبرهای دقیق (ضمیمه دارد)؛ یاری جستن از دولت های اسلامی برای رهایی آیت الله صدر و ...

ادامه پیامدهای خبر شهادت آیت الله صدر در لبنان: گزارش آسوشیتدپرس و خبرگزاری فرانسه از درگیری مسلحانه بین مسلمانان طرفدار امام خمینی و شبه نظامیان طرفدار عراق در بیروت، گزارش خبرنگار روزنامه جمهوری اسلامی در لبنان از درگیری هایی که بین شیعیان لبنان و طرفداران دولت

۱ عراق در بیروت و جنوب لبنان پیش می آید و حمله به سفارت هر دو کشور در بیروت و جنوب لبنان.

۲ گزارش هایی از داخل عراق که حکایت از برقراری جو رعب و وحشت و اوضاع غیرعادی در این کشور دارد.

۳ استقرار واحدهایی از نیروهای پیاده و توپخانه ارتش عراق در منطقه فاو. تیراندازی از داخل مرز ایران به مأموران گشتی پاسگاه "خیّن" خرمشهر. آماده باش نیروهای ارتش عراق در عمق و نوار مرزی ایران و عراق در حوزه استحفاظی ناحیه ژاندارمری خوزستان از تاریخ ۱۱/۱/۱۳۵۹. انهدام دستگاه رادار نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی به دست عناصر بعثی واقع در ارتفاعات "شه نخجیر" ایلام. تقویت پاسگاه چیلات با یک دسته نیروی اعزامی به درخواست مرزبانی دهلران. هشدار ستاد عملیات غرب کشور به فرماندهی ژاندارمری درباره قصد عوامل عراق و ضدانقلابیون بر تخریب سد کنجان چم و اقدامات فرماندهی ناحیه۵ ژاندارمری در مراقبت های لازم درباره این سد. اعلام ستاد مشترک به فرماندهی ژاندارمری درباره حفاظت سد کنجان چم و اینکه در صورت نیاز به پشتیبانی از لشکر۹۲ زرهی کمک گرفته شود.

۴ ادامه اقدامات ایذایی عراق در غرب و جنوب کشور: حمله عوامل عراق به تأسیسات نفتی و تلمبه خانه پاتاق؛ درگیری پیشمرگان مسلمان کرد با عوامل محلی عراق (سردار جاف و حامد بیگ) در جوانرود. انفجار بمبی قوی در آبادان که به کشته شدن ۶ تن از عابران و زخمی شدن ۳۱ تن و انهدام یک اتومبیل و دو موتورسیکلت و شکسته شدن درها و شیشه های مغازه های اطراف انجامید.(ضمیمه دارد)

۵ ممانعت از حرکت ستون اعزامی ارتش در سنندج در مدخل ورودی شهر، عقب نشینی ستون اعزامی برای جلوگیری از درگیری و استقرار در زمین های حاشیه فرودگاه. نقش گروه های مسلح کرد در این ماجرا. اطلاعیه ستاد مشترک ارتش حاکی از اینکه در نقاط دیگر نیز نقل و انتقالات ارتش با اشکالاتی روبه رو بوده است. گزارش های مختلف از تبعات این ماجرا.

۶ حمله به ستون زرهی ارتش اعزامی به اشنویه در دره قاسملو و اظهارات مقامات استانداری آذربایجان غربی در این باره. حمله به ستون دیگری از ارتش در مسیر ارومیه – مهاباد. درگیری های پراکنده در اشنویه، نقده و پل قطور.

۷ پرتاب نارنجک دستی به سمت یک پمپ بنزین در پاوه. حمله عده ای از هواداران چریک های فدایی خلق به همراه سه تن از پیشمرگان مسلح فدایی به جهادسازندگی سنندج. آماده باش احزاب و تعطیلی مدارس در مریوان در استقبال از شیخ عزالدین حسینی.

۸ گزارش مفصل خبرنگار کیهان از بازدید شهرهای مهاباد، بوکان، سنندج، کامیاران و ترسیم جناح بندی و ذکر فعالیت های گروه هایی چون حزب دمکرات، کومه له و ... در این مناطق و در آخر مصاحبه مفصل وی با قاسملو درباره خلع سلاح، خود مختاری و ... .

۹ تظاهرات در همایون شهر در اعتراض به حکم آزادی یکی از ایادی رژیم گذشته صادره از سوی هیئت اعزامی از قم به سرپرستی حجت الاسلام ناصر مکارم شیرازی و درخواست بررسی مجدد پرونده به وسیله آیت الله خلخالی. وقوع یک درگیری خیابانی در مقابل مسجد علوی خرم آباد و اظهارات رئیس شواری شهر و مسئول دفتر حزب جمهوری اسلامی، طرفداران مجاهدین خلق و یکی از افراد سپاه در این باره و متهم کردن همدیگر به عنوان مقصّر در این زد و خورد.(ضمیمه دارد)

سازمان مجاهدین خلق مهدی ابریشمچی را برای شرکت در مناظره پیشنهادی شورای سرپرستی رادیو و تلویزیون در میزگردی با عنوان "زیربنا چیست" معرفی کرد. اطلاعیه روابط عمومی حزب

۱ جمهوری اسلامی در نقد دعوت مسعود رجوی از آیت الله بهشتی به مناظره.

۲ سرمقاله امروز روزنامه جمهوری اسلامی با عنوان "از کودتای ببرک کارمل تا توقیف آیت الله صدر" که در آن عملکرد خبرگزاری پارس در خط امپریالیزم و ضد انقلاب توصیف شده و در ادامه جوابیه کامل خبرگزاری پارس به روزنامه جمهوری اسلامی درج گردیده است.

۳ تعطیلی کلاس های درس دانشگاه تبریز و برپایی راهپیمایی اعتراض آمیز به "وجود عوامل ضد انقلاب در دانشگاه" به وسیله دانشجویان مسلمان هوادار نظام و برقراری نماز وحدت به امامت آیت الله مدنی در دانشگاه. راهپیمایی مردم تبریز و درخواست تصفیه و پاکسازی دانشگاه به دعوت جامعه روحانیت مبارز. اعلام حمایت گروه های مختلف تبریز از جمله سپاه پاسداران، جامعه روحانیت مبارز، جهاد سازندگی، نهضت سوادآموزی، انجمن اسلامی کارخانه ماشین سازی، انجمن اسلامی دانش سراهای مقدماتی و عالی دختران و پسران تبریز، انجمن های اسلامی بیش از ۲۵ دبیرستان و بازاریان تبریز از دانشجویان مسلمان دانشگاه تبریز. صدور اعلامیه گروه های دانشجویی دانشگاه تبریز از جمله دانشجویان پیشگام (هواداران چریک های فدایی خلق)، انجمن دانشجویان مسلمان دانشگاه(هواداران مجاهدین خلق)، دانشجویان هوادار جنبش مسلمانان مبارز، هواداران سازمان پیکار در راه آزادی طبقه کارگر، راه کارگر، رزمندگان طبقه کارگر و کومه له، مبنی بر محکوم کردن اقدام سازمان دانشجویان مسلمان در تصرف ساختمان مرکزی. صدور اطلاعیه گروه "دانشجویان دمکرات دانشگاه تبریز"(شاخه دانشجویی حزب توده در این دانشگاه) که در آن کوشیده است هم تهاجم به نظام را در این دانشگاه به هواداران گروه فرقان و گروه های چپ نمای نامعلوم منتسب کند و هم نیروهای خط امام را از خط مشیی که در دانشگاه تبریز در پیش گرفته اند پرهیز دهد.

۴ درج مصاحبه روزنامه جمهوری اسلامی با دکتر محمدجواد باهنر عضو شورای انقلاب و عضو مرکزیت حزب جمهوری اسلامی با عنوان "باید یک دگرگونی اساسی در کل دانشگاه ها به وجود آید" که در آن وی بر ضرورت دگرگونی اساسی در همه دانشگاه ها ولو به قیمت تعطیلی دانشگاه ها تأکید می کند. قطع نامه سمینار رسالت دانشجو و دانشگاه در دانشکده الهیات که در آن انقلابی اساسی در دانشگاه ها، حتی اگر منجر به تعطیلی آن منجر شود، خواسته شده است. اطلاعیه شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق مبنی بر اینکه عده ای قصد دارند با اجرای سلسله عملیاتی دانشگاه را اشغال کنند و به تعطیلی بکشانند. اعلامیه "سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات" شاخه دانشجویی حزب توده که در آن با اشاره به اقدامات گروه های مائوئیستی و قصد آنان در به آشوب کشیدن دانشگاه ها از دانشجویان مسلمان پیرو خط امام، دانشجویان هوادار سازمان مجاهدین خلق و دانشجویان هوادار سازمان چریک های فدایی خلق خواسته است مانع به ثمر رسیدن این گونه توطئه ها شوند.

۵ مصاحبه مطبوعاتی ۹ دانشجوی ایرانی در مصر که پس از دستگیری در منازلشان از این کشور اخراج شده اند در کانون فرهنگی اسلامی قلهک.

۶ درج مصاحبه ای از وزیر امورخارجه در روزنامه کیهان حاوی پاره ای نکات درباره ارتباطات خارجی جمهوری اسلامی از جمله چگونگی مقابله با تحریم ها و این که "این اقدامات کوچک ترین تأثیری در اراده آهنین ملت ایران نخواهد داشت.

مصاحبه خبرگزاری پارس با رئیس ستاد مشترک ارتش که در آن وی حمله هلی کوپترهای ایران به ترکیه را تکذیب کرد و از اشتباه یک هواپیمای باربری ارتش(که عازم ارومیه بود) که بر اثر نقص در

۱ سیستم ناوبری از مرز عبور کرده بود و با تذکر رادار بازگشته بود خبر داد. خبر رادیو امریکا از تأیید تجاوز هواپیماهای ایران به حریم هوایی ترکیه به وسیله سخنگوی دولت این کشور. اظهارات یک مقام مسئول وزارت خارجه این کشور درباره اعتراض غیررسمی به ایران و اشتباهی خواندن این اقدام ایران.

۲ خبر رادیو اسرائیل از موافقت کشورهای عضو اوپک با تصمیم ایران و الجزایر درباره افزایش بهای گاز طبیعی.

۳ اظهار نظر انورسادات رئیس جمهوری مصر درباره امنیت منطقه و ماهیت انقلاب ایران در مصاحبه با شبکه تلویزیونی استرالیا. اظهارات وزیر دفاع عربستان سعودی درباره امنیت خلیج فارس و سیاست دفاعی عربستان.

۴ گزارش رادیو کلن از تلاش های اخیر امریکا برای تصرف سهام ایران در سازمان صنعتی کروپ آلمان و اشتیاق مفسر گزارش مزبور به تفسیر مسائل جاری به زبان ایران.

ضمیمه گزارش۶۱۲: یادآوری گزارش آسوشیتدپرس در روزشمار ۲۶/۱/۱۳۵۹ درباره نقل و انتقالات شوروی و اشاره به گزارش خبرگزاری فرانسه در این زمینه.

ضمیمه گزارش ۶۱۵: متن نامه وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران خطاب به دولت های اسلامی که در آن ضمن بر شمردن اقدامات رژیم بعث عراق از آنان برای نجات جان آیت الله صدر یاری خواسته است.

ضمیمه گزارش ۶۱۹: گزارش خبرنگار اعزامی کیهان از محاصره بخش باینگان به وسیله پاسداران و پیشمرگان مسلمان کرد به دلیل رخنه بعضی از عوامل رژیم بعث عراق و اظهارات عابدی مسئول سپاه پاوه درباره آمادگی آنان برای پاکسازی منطقه و گفت وگوی خبرنگار کیهان با مهاجرین رانده شده باینگان.

ضمیمه گزارش ۶۲۴: اعلامیه آیت الله خادمی رئیس حوزه علمیه اصفهان و جامعه روحانیت اصفهان در محکومیت راهپیمایی امروز در همایون شهر.

ضمیمه روزشمار ۲۷/۱/۱۳۵۹: مرور مطالب انتخاب شده از شماره امروز ارگان های چهار گروه: سازمان چریک های فدایی خلق، حزب توده، سازمان مجاهدین خلق و جنبش مسلمانان مبارز که نشان دهنده مواضع و رفتار گروه های سیاسی فوق در مقطع کنونی است.

گزارش روزشمار ۲۸/۱/۱۳۵۹

۵ کارتر در یک مصاحبه مطبوعاتی مجازات های جدید علیه ایران اعلام و تهدید کرد که اگر واکنش ایران مطلوب نباشد اقداماتی چون تحریم دارویی و مخابراتی نیز به این اقدامات اضافه خواهد شد و در صورت نتیجه ندادن اقدامات مسالمت آمیز، امریکا به اقدام نظامی نیز متوسل خواهد شد.

۶ ابراز نوعی بی اعتنایی از جانب ایران به تهدید تحریم مواد غذایی و دارویی و محاصره اقتصادی در اظهارات امروز قطب زاده و عزت الله سحابی.

۷ اطلاعیه عده ای از پزشکان ایرانی مقیم امریکا درباره همکاری با کمیته رسیدگی به مسائل دانشجویان و دیگر ایرانیان ساکن واشنگتن. تشییع جنازه بیژن عطایی آشتیانی از دانشجویان ایرانی مقیم امریکا از مقابل دانشگاه تهران تا مقابل لانه جاسوسی که دو روز قبل بر اثر آزار و شکنجه مأموران امریکایی به شهادت رسیده بود. صدور اطلاعیه های انجمن اسلامی دانشجویان ایرانی در امریکا و کانادا و دانشجویان پیرو خط امام در این باره.

گزارش رادیو لندن از انتشار اظهارات بنی صدر در یک روزنامه معتبر ژاپنی درباره عمل نکردن

ص: ۱۳۴۹

۱ دولت امریکا به توافق فیمابین مبنی بر اینکه در قبال بازجویی از شاه در پاناما و به جریان افتادن پرونده استرداد وی، ایران به کمیسیون تحقیق سازمان ملل که به تهران آمده بود، درباره گروگان ها، میدان عمل وسیع تری بدهد.

۲ گزارش رادیو امریکا از طرح یک پیشنهاد ضدایرانی در پارلمان اروپا که بر اساس آن کشورهای عضو بازار مشترک با ایران قطع رابطه کنند. توصیه دولت آلمان غربی به همسران و فرزندان تکنسین های آلمانی در ایران به ترک ایران. درخواست سلیم احمد سلیم رئیس تانزانیایی مجمع عمومی سازمان ملل از ایران برای آزادی فوری گروگان های امریکایی در تهران. جودی پاول سخنگوی کاخ سفید محاصره دریایی ایران را تکذیب کرد.

۳ اعلام مخالفت وزیر خارجه عراق با گروگان گیری دیپلمات های امریکایی در تهران و متهم کردن ایران به اینکه مرکز و منبع تمام درگیری ها وناامنی ها در خاورمیانه است.

۴ نطق صدام حسین در شهر موصل و حمله شدید به امام خمینی.

۵ اعدام ۴ تن از عوامل و مرتبطین عراق که به انفجار لوله های نفت و دیگر اقدامات مسلحانه ایذایی دست می زدند به حکم دادگاه انقلاب اسلامی خوزستان. مندرجات روزنامه الثوره و گزارش رادیو صوت الجماهیر عراق که حاکی از نقش عراق و در انفجارهای خوزستان است.

۶ سازمان عفو بین الملل خبر اعدام بیش از ۱۰۵ تن را در عراق از اول ماه مارس(دهم اسفند۱۳۵۸) اعلام کرد. درج بیانیه ای با امضای "حزب کمونیست عراق - کمیته منطقه کردستان" در روزنامه نامه مردم که در آن با اشاره به اوضاع داخلی عراق و محکوم کردن رژیم بعث حاکم بر این کشور به نوعی از ایران حمایت کرده است.

۷ ادامه جابه جایی ها و تحرکات مرزی عراق و اقدامات متقابل خودی در این زمینه(ضمیمه دارد)

۸ ادامه ماجرای رانده شدگان با دستگیری ۵۳۵ تن ایرانی در استان کربلا- جهت اخراج از عراق. اظهارات عطاء الله مرادی فرماندار قصرشیرین درباره کمبود جا برای پذیرش رانده شدگان جدید. اظهارات رانده شدگان و مهندس میرسلیم و پیام آیت الله شیرازی درباره جوانب این قضیه.

۹ ادامه درگیری های مربوط به آیت الله صدر در بیروت بین نیروهای مسلمان شیعه طرفدار ایران و گروهی از عوامل عراق که خود را "طلیعه آزادی بخش عرب" نامیده اند. نظارت بر آتش بس میان این دو گروه متخاصم به وسیله نظامیان سوریه و چریک های فلسطینی. گزارش خبرگزاری های آسوشیتدپرس، رویتر، رادیو لندن و بغداد از این درگیری ها.

۱۰ نمونه هایی از چگونگی انتشار اخبار و مسائل ارتش و سپاه همراه با تأثیر جناح بندی کنونی نظام در بازتاب آن. ملاقات شادمهر رئیس ستاد مشترک ارتش با امام خمینی و اعلام آمادگی رزمی نیروهای ارتش جمهوری اسلامی در مرزها به ویژه مرز عراق.

۱۱ ادامه بحران مربوط به جلوگیری از حرکت ستون ارتش در سنندج و اظهارات مختلف گرو ه های مسلح و مسئولان در این باره. اظهارات بنی صدر در این باره و اینکه گروه های مسبب این توقف نقش ستون پنجم خارجی را بازی می کنند. ابراز حساسیت گروه های مسلح درباره احتمال وجود عد ه ای از نیروهای سپاه با لباس نیروهای ارتش در بین ستون.(ضمیمه دارد)

گزارش سپاه ارومیه به تهران درباره حمله به ستون نظامی ارتش در دره قاسملو در آذربایجان غربی. اجتماع مردم ارومیه در اعتراض به حوادث دره قاسملو و منطقه قطور و صدور قطع نامه علیه مهاجمان مسلح و همچنین درخواست برای برکناری فرمانده لشکر۶۴ ارومیه. دستگیری ۲۰ تن با

۱ تجهیزاتشان به دست نیروهای نظامی.

۲ تحرکات ایذایی در مناطق کردنشین از جمله: ربوده شدن یک درجه دار ژاندارمری کرد به وسیله افراد کومه له، ربوده شدن یک بولدوزر و یک تریلر با چهار تن از کارکنان آنها بین شاهین دژ و تکاب، حمله و درگیری مسلحانه جزیی در میاندوآب.

۳ پیشنهاد شاهپور بختیار به امریکا مبنی بر افزایش فشار سیاسی و اقتصادی بر ایران و در صورت لزوم اقدام نظامی(با تأکید بر ناتوانی ارتش ایران) برای آزادی گروگان ها.

۴ نامه جبهه ملی به بنی صدر و پیشنهاد تشکیل دولتی متشکل از "نمایندگان سازمان های مختلف ملی و مردمی" با نام "دولت وحدت ملی" یا "دولت وحدت مردمی" و کنار گذاشتن هیئت دولت فعلی و شورای انقلاب.

۵ درج مقاله ای در روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده (که به صورت تیتر درشت صفحه اول مفاد آن را مورد تأکید خاص قرار داده است) با عنوان"دوست یابی ضمن حفظ و تحکیم استقلال وظیفه مبرم سیاست خارجی ما در نبرد با امپریالیسم امریکا است" که در آن حزب توده کوشیده است اتهام روسی بودن را از خود پاک کند و توضیح بدهد که طرفداری این حزب از شوروی به معنای نفی استقلال نیست. نظرات نورالدین کیانوری دبیرکل حزب توده درباره شعار"نه شرقی نه غربی" در نظرخواهی کیهان از شخصیت ها.

۶ واکنش سازمان مجاهدین خلق و حزب رنجبران در قبال استفاده تبلیغاتی رادیو بغداد از آنان.

۷ درج مقاله ای با عنوان "تقلید دمکراسی یا دمکراسی تقلیدی" در نشریه "مردم ایران" ارگان گروه "جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران"، جاما(به رهبری دکتر کاظم سامی) که در آن از عملکرد مسئولان انتقاد کرده و نحوه برگزاری انتخابات را به شیوه غربی خطری برای انقلاب دانسته است. اظهارات دکتر چمران درباره تخلفات در انتخابات و امکان عضویت وی در یکی از فراکسیون های مجلس آتی.

۸ مصاحبه اختصاصی آقای شهاب الدین اشراقی داماد امام - که در زمینه میانجی گری بین بنی صدر و دیگران از فعالان است - با روزنامه بامداد در قم درباره مسائل جاری مملکت.

۹ مصاحبه روزنامه جمهوری اسلامی با دبیرکل حزب جمهوری اسلامی با عنوان"کارنامه یکساله حزب جمهوری اسلامی از زبان دکتر بهشتی" که در آن از انگیزه ها و چگونگی تشکیل حزب جمهوری اسلامی سخن می گوید.

۱۰ اظهار نارضایتی دکتر فاروقی رئیس دانشگاه تبریز و همچنین شورای این دانشگاه از اشغال ساختمان مرکزی دانشگاه. تأکید فرماندار تبریز بر حل این موضوع در درون خود دانشگاه و اظهار تأسف از پیش آمدن این موضوع.

۱۱ بیانیه"کمیته شهری تبریز فرقه دمکرات آذربایجان - سازمان حزب توده ایران در آذربایجان" درباره وقایع دانشگاه تبریز که در این بیانیه طبق روال معمول حزب توده، گروه های چپ نما و مائوئیست سرزنش شده اند و همه به وحدت ضدامپریالیستی و به"پیروی واقعی" از امام خمینی دعوت شده اند. اظهارات آیت الله موسوی اردبیلی درباره ماجرای تبریز. درخواست ستاد مشترک ارتش از سپاه برای برقراری آرامش در تبریز در پی اشغال ساختمان مرکزی دانشگاه این شهر.

تسری سریع وضعیت دانشگاه تبریز به سایر دانشگاه ها: اقدام انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه علم و صنعت در نظارت بر کلیه قسمت های دانشگاه برای جلوگیری از تحکیم استقرار هواداران گروه ها در آن، مشابه پلی تکنیک؛ اعتراض دانشجویان پیشگام علم و صنعت به این اقدام و محکوم کردن آن و

۱ قصـد تعطیلی دانشـگاه؛ اجتمـاع گروه های مختلف دانش آموزان و دانشـجویان به پشتیبانی از هر دو گروه در اطراف دانشـگاه؛ اسـتقرار اعضای کمیته در مقابـل دانشـگاه علم و صـنعت؛ اجتماع دانشـجویان هوادار مجاهـدین خلق و چریک های فـدایی و دیگر گروه ها در مقابل ساختمان ۱۵ خرداد که محل دفاتر آنهاست و پخش شـعار از روی پشت بام ساختمان در مخالفت با بسـته شدن دانشگاه و در مقابل، پخش شعار از بلندگو های انجمن اسـلامی در حمایت از بسته شدن دانشگاه؛ تصرف مدرسه عالی ترجمه و دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی به وسیله دانشجویان عضو انجام اسلامی این مراکز؛ تصرف مجتمع عالی تکنولوژی انقلاب به وسیله مردم لویزان و اطراف با دعوت انجمن اسلامی دانشجویان؛ درگیری موافقان و مخالفان تعطیلی دانشـگاه شیراز؛ اطلاعیه سازمان مجاهدین خلق درباره حوادث اخیر دانشگاه ها، محکوم کردن تعطیلی دانشگاه ها و درخواست از اساتید، کارکنان و دانشجویان که برای حفظ این سنگرهای آزادی در این ماجرا بی تفاوت نمانند.

۲ ملاقات اعضای سـتاد بسـیج شهرسـتان ها که برای شـرکت در سـمینار آموزشـی دو روزه به تهران آمـده اند با امام خمینی؛ در این ملاقات, امام درباره اهمیت دفاع و فرق آن با جهاد، توصـیه به کسب آمادگی لازم برای دفاع از کشور اسـلامی، مقاصد کارتر و بی فایده بودن اقدامات امریکا و کارتر، مخالفت حزب بعث عراق با اسـلام و وظایف اسـلامی ارتش آن کشور از جمله اینکه "حرام است بر آنها که یک قـدم به دنبال این لعین باشند." نکاتی را بیان داشت؛ تهدید امام که اگر عراق بخواهد به ایران تجاوز کند، ارتش اسلام تا بغداد پیش خواهد رفت.

۳ گزارش های روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده و روزنامه انقلاب اسلامی از نتایج کنفرانس سران کشورهای عضو جبهه پایداری در طرابلس.

۴ تلاـش هـای دولت جدیـد افغانسـتان برای بهبود روابط با ایران و پیشـنهاد مـذاکره با ایران و پاکسـتان درباره کاهش نیروهای مسـلح در منطقه و تضـمینات بین المللی برای حفظ امنیت هر یک از کشورها. درج خبر تصویب اصول قانون اساسـی افغانستان در روزنامه "نامه مردم" ارگان حزب توده.

ضمیمه گزارش۶۴۴: متن کامل گزارش سـرهنگ سـتاد کریمی به مقامات مسئول ژاندارمری که در آن حملات قبلی عوامل عراق در مناطق مرزی استان کرمانشاه توضیح داده شده و جزئیاتی از اقدامات ایذایی عراق بازگو شده است.

ضمیمه گزارش۶۴۸: درج بخش دوم مصاحبه قاسـملو دبیرکل حزب دمکرات کردسـتان ایران با خبرنگار اعزامی کیهان در شماره امروز این نشریه که در این بخش دیـدگاه های نامبرده درباره عزالدین حسینی، درگیری های مسـلحانه در کردسـتان، مجلس، سپاه، ارتش, هیئت نمایندگی خلق کرد و تقسیم بودجه و اقتصاد کردستان ذکر شده است. این مصاحبه ترکیبی است از "مظلوم نمایی"، "اعترافات" و "توقعات".

ضمیمه روزشمار ۲۸/۱/۱۳۵۹: دو تفسیر رادیو لندن درباره ارتباط ایران با وضع اخیر آیت الله صدر و نیز روابط شوروی با ایران و عراق، مقاله ضد ایرانی و ضـد انقلابـی در روزنـامه الوطن العربی چـاپ پاریس با عنوان"کالای شـما برای صادر کردن خوب نیست" که در آن به موضوع صـدور انقلاب پرداخته و با طرح موضوع مزبور در قالب نظرات خویش به محکوم کردن آن می پردازد.

گزارش روزشمار ۲۹/۱/۱۳۵۹

اظهارات کارتر در تهدید مجدد ایران به حمله نظامی و اعلام اینکه ایالات متحده از ایران عذرخواهی نخواهد کرد. بررسی چگونگی حمله نظامی احتمالی امریکا به ایران در رادیو لندن،

۱ روزنامه ایتالیایی کوریره دلاسرا و خبرگزاری تاس.

۲ سفر ۴ تن از اعضای خانواده های گروگان های امریکایی به لندن و از آنجا به پاریس، بن و لوکزامبورگ برای ملاقات با مقامات دولتی این کشورها جهت تأثیر گذاری بر نظر کشورهای اروپایی در مورد ایران و اظهارات "لوییزا کندی" همسر یکی از گروگان ها در مصاحبه مطبوعاتی که به این مناسبت در وزارت خارجه امریکا برگزار شد. اعلام وزیر خارجه فرانسه مبنی بر شرکت فرانسه در تحریم هایی که ۹ کشور عضو بازار مشترک بر ضد ایران اتخاذ خواهند کرد. اعلام حمایت نخست وزیر دانمارک از تحریم های اقتصادی امریکا بر ضد ایران. بیانیه دولت پرتغال و اعلام قطع تمامی مناسبات میان ایران و پرتغال تا زمان آزادی گروگان ها. اعلام بی طرفی ونزوئلا در بحران میان ایران و امریکا. اظهار نظر کاردار ایران در بروکسل مبنی بر اینکه اروپا در صورت پیوستن به تحریم اقتصادی ایران بازنده اصلی این ماجرا خواهد بود.

۳ گزارش سفارت ایران در سوئیس از تحلیل های مطبوعات این کشور که بنا به مضمون آن، کشورهای اروپایی مایل نیستند در مقابل ایران عکس العمل شدید نشان دهند حتی انگلیس و آلمان فدرال.

۴ مسکو اخبار واشنگتن را مبنی بر تمرکز نیروهای شوروی در شمال ایران تکذیب کرد و اطلاع آن به سفیر ایران در شوروی و تأکید سفیر ایران براینکه حتی اگر حمله نظامی امریکا به ایران روی دهد دولت وی به هیچ وجه حضور حتی یک سرباز شوروی در خاک ایران را تحمل نخواهد کرد. گزارش رادیو لندن درباره ورود یک هیئت شوروی به ایران و مذاکره با مقامات ایرانی. خبر خبرگزاری آلمان و فرانسه از امضای تفاهم نامه همکاری میان ایران و چکسلواکی در پراگ بین معاون وزیر بازرگانی ایران و معاون وزارت بازرگانی خارجی چکسلواکی.

۵ تیراندازی به کاردار و حساب دار سفارت ایران در بیروت پس از ترک سفارت هنگام عبور از مقابل سفارت عراق. سپرده شدن امنیت سفارت ایران به نیروهای بازدارنده عرب پس از این حادثه.

۶ گزارش های مختلف مراکز نظامی و انتظامی ایران درباره اوضاع داخلی عراق و ناآرامی های آن.

۷ بیانیه حزب دمکرات کردستان عراق "گروه بارزانی" (که در ارومیه انتشار یافت) و گزارش ژاندارمری درباره درگیری های شمال عراق. گزارش مشاهدات خبرنگار روزنامه تایمز از کردستان عراق.

۸ شهید و مجروح شدن دو درجه دار ژاندارمری پاسگاه باویسی بر اثر برخورد خودروی آنان به مین. حمله به کارخانه قند اسلام آباد با خمپاره و متعاقب آن تیراندازی در چند نقطه شهر.

۹ معطل ماندن ستون نظامی اعزامی به سنندج در فرودگاه این شهر، استقرار افراد مسلح در تمام راه های ورودی و خروجی شهر و تعطیلی مدارس و بازار. اظهارات فرمانده لشکر ۲۸ کردستان و خبر از تشکیل نشدن جلسه ای که قرار بود با شرکت نمایندگان مردم و مسئولان پادگان سنندج درباره انتقال ستون تصمیم گیری شود و تأکید وی بر ادامه داشتن حرکت ستون. گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس از اوضاع شهر، حساسیت گروه های مسلح مخالف نظام به حضور نیروهای سپاه در میان ستون ارتش و فشار بر هیئت حسن نیت برای بررسی موضوع که نتیجه اقدامات اولیه هیئت مزبور دعاوی این گروه ها را رد نمی کند. خبر مرکز فرماندهی سپاه به ستاد مشترک ارتش درباره قصد گروه های مسلح در حمله به فرودگاه. خبر سپاه کرمانشاه به تهران درباره نیاز سپاه سنندج به نیرو.

ص: ۱۳۵۳

۱ درگیری ارتش با مهاجمان مسلح در آستانه ورود ستون ارتش به شهر سقز و گزارش های مختلف دو طرف درگیری درباره این ماجرا. (ضمیمه دارد)

۲ درگیری بین مهاجمان مسلح با پاسداران انقلاب اسلامی و پیشمرگان مسلمان کرد در پاوه که از ساعت ۲۰:۴۵ شب گذشته در روستای نوریاب در نزدیکی پاوه شروع و از ساعت ۷ صبح با سلاح های سنگین تشدید شد. گزارش های متفاوت سپاه، ارتش و ژاندارمری در این باره.

۳ محاصره جهادسازندگی بانه به وسیله گروه مسلح وابسته به کومه له، فداییان خلق و سیدجلال حسینی(برادر شیخ عزالدین حسینی) و تصاحب کلیه اتومبیل های جهاد با اعمال زور و تهدید برای حمل افراد مسلح به سقز و سنندج. تیراندازی متقابل افراد مهاجم و مأموران پل هوایی قطور. حمله افراد مسلح به پاسگاه قوشچی. دستگیری رئیس ایل "هرکی" و هشت تن از هوادارانش در ارومیه به دست دمکرات ها و انتقال به زندان حزب دمکرات؛ وی قول داد که در صورت آزادی هزار پاسدار را کشته و سلاح های آنان را تحویل خواهد داد.

۴ هزاران تن از مردم ارومیه حین تشییع جنازه یکی از شهیدان ارتشی درگیری دره قاسملو، عاملان حوادث دره قاسملو را محکوم کردند. گزارش سپاه ارومیه از تحصن عده ای از مردم شهر در مسجد و درخواست برای برکناری و محاکمه علنی استاندار، فرماندار و فرمانده لشکر.

۵ بازتاب حوادث کردستان در رادیو بی.بی.سی و خبرگزاری آسوشیتدپرس.

۶ مخالفت بختیار با تحریم مواد غذایی به وسیله امریکا و عملیات نظامی بر ضد ایران بر خلاف نظر قبلی خود که از اقدامات امریکا علیه ایران حمایت کرده بود و تأیید سفرش به بغداد با تلاش بر توجیه آن.

۷ اطلاعیه ستاد مشترک ارتش مبنی بر اینکه هرگونه درخواست از یگان های ارتشی باید از طریق ستاد مشترک صورت گیرد. اظهارات فرمانده سپاه در نماز جمعه تهران: رسالت ما به دوش گرفتن سلاح گرم نیست ما نمی خواهیم برادر بکشیم.

۸ ملاقات رئیس جمهور و اعضای شورای انقلاب با امام خمینی و صدور اطلاعیه شورای انقلاب که در آن سه روز به گروه های مختلف سیاسی مهلت داده شده تا دفاتر خود در دانشگاه ها را تعطیل کنند. اظهارات بنی صدر در این باره. طرح مسئله دانشگاه ها در خطبه های نمازجمعه تهران به امامت آقای خامنه ای. (ضمیمه دارد)

۹ ابلاغ تلفنگرامی به امضای فرمانده سپاه به سپاه مراکز استان ها مبنی بر مراقبت و کنترل دقیق برای جلوگیری از حیف و میل اموال و اسناد دانشگاه ها در پی تحولات اخیر و جلوگیری از برخوردهای مسلحانه. اطلاعیه حزب جمهوری اسلامی که در آن از مردم خواست به یاری دانشجویان بشتابند. حمایت ائمه جمعه از حرکت اخیر دانشجویان مسلمان در دانشگاه ها از جمله در نماز جمعه تبریز به امامت آیت الله مدنی.

گزارش هایی از اوضاع دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی در تهران و شهرستان ها. تهران: وقوع درگیری بین دوطرف ماجرا در تعدادی از مراکز که به تصرف دانشجویان مسلمان هوادار نظام درآمد از جمله: مجتمع عالی تکنولوژی انقلاب، دانشکده هنرهای تزئینی، دانشکده علوم تغذیه، دانشکده علوم بانکی، مدرسه عالی پارس، مدرسه عالی دماوند، دانشگاه متحدین، مدرسه عالی کامپیوتر و دانشگاه صنعتی شریف واقفی؛ ادامه مقاومت گروه های مخالف در تعدادی دیگر از مراکز از جمله: دانشگاه تربیت معلم، پلی تکنیک، دانشگاه علم و صنعت، دانشگاه مهدی رضایی، مدرسه عالی بیمه و دانشکده توان بخشی. شیراز: تصرف دانشکده های پزشکی، مهندسی، ادبیات و علوم

۱ دانشگاه شیراز و خوابگاه دانشجویان عشایری. کرمان: تصرف دانشگاه کرمان، مجتمع آموزشی حنیف نژاد و دانش سرای عالی کرمان. کرج: تصرف مدرسه عالی ریاضیات و اقتصاد کرج. مشهد: درگیری دانشکده های پزشکی و ادبیات، و تصرف دانشکده ها با حمایت مردم. زنجان: تعطیلی دانشکده کشاورزی و در اختیار گرفتن آن به وسیله دانشجویان انجمن اسلامی. بابلسر: درگیری بر سر تصرف و تعطیلی دانشکده علوم اقتصادی و اجتماعی و زخمی شدن ۳۰ نفر.

ضمیمه گزارش۶۷۳: گزارش نشریه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق از حوادث امروز شهر سقز که در آن سعی شده ارتش را در مقابل مردم بی دفاع، مهاجم جلوه دهد.

ضمیمه اول گزارش ۶۸۰: متن کامل اطلاعیه شورای انقلاب که در آن به گروه های سیاسی درون دانشگاه سه روز مهلت داده شده تا دفاتر خود را تخلیه کنند و دانشگاه ها نیز باید امتحانات خود را تا ۱۴ خرداد به پایان برسانند و جهت تهیه برنامه جدید آموزشی از ۱۵ خرداد تعطیل شوند.

ضمیمه دوم گزارش ۶۸۰: قسمت هایی از خطبه های نماز جمعه امروز تهران که در آن به مسئله اخیر دانشگاه پرداخته شده است.

ضمیمه روزشمار۲۹/۱/۱۳۵۹: گزارش روزنامه تایمز لندن از اوضاع سیاسی داخل ایران:«کمتر گروهی در ایران مثل روشنفکران سوسیالیست و لیبرال های غیرمذهبی افسرده خاطرند» و«اکثر روشنفکران معتقدند در ایران هنوز به طور نسبی آزادی وجود دارد ولی به نظر آنها وجود آزادی را نباید حاکی از حسن نیت بلکه[باید حاکی از] ضعف حکومت دانست.» اریک رولو در مقدمه مصاحبه روزنامه لوموند فرانسه با کیانوری: نورالدین کیانوری دبیرکل حزب توده ایران دلایل نگرانی خود را بیشتر متوجه "دسائس امپریالیسم امریکا و متحدانش" می کند تا ناتوانی رژیم تهران، روزنامه این حزب، خیلی موذیانه به مشاجره قلمی با روزنامه های مذهبی می پردازد. رئیس جمهور پس از قطب زاده هدف اساسی انتقادها می باشد و به نظر این روزنامه، این دو متهم هستند که ناخواسته به امپریالیسم کمک می کنند.

گزارش روزشمار ۳۰/۱/۱۳۵۹

۲ گزارش مفصل رادیو امریکا درباره فواید و تبعات مین گذاری بنادر ایران به وسیله امریکا و احتمال وقوع آن. گزارش خبرگزاری فرانسه از اعلام پنتاگون مبنی بر احتمال قریب الوقوع محاصره دریایی بنادر ایران. گزارش رادیو مسکو و اظهارات سناتور امریکایی بایبن درباره استفاده از نیروی نظامی.

۳ گزارش خبرگزاری فرانسه و تفسیر رادیو کلن از کم اهمیتی یا بی تأثیری اقدامات اقتصادی دولت امریکا بر ضد ایران، تاکنون.

۴ بازگشت سفیر انگلستان به تهران پس از سه روز مذاکره با دولت خود درباره بحران روابط ایران و امریکا. خودداری انگلیس از تحویل ناو سفارشی ایران.

۵ ملاقات سفیر جدید بلغارستان با وزیر نفت و درخواست افزایش صادرات نفت ایران به بلغارستان وزیر نفت اعلام کرد صادرات نفت ایران به پرتغال از سه ماه پیش قطع شده است. گزارش آسوشیتدپرس درباره نارضایتی شرکت های ژاپنی از افزایش بهای نفت خام ایران و اظهارات معین فر دراین باره.

۶ اظهارات سفیر سابق امریکا در تهران درباره قابل پیش بینی بودن حادثه گروگان گیری. خبر رادیو لندن از سفر وزیر خارجه ایران به پاریس که به گفته مقامات فرانسوی این سفری شخصی است در حالی که وزارت خارجه ایران این سفر را تکذیب کرده و گفته است قطب زاده ایران را ترک نکرده است.

۱ کشف بمبی ساعتی به همراه نارنجک در نزدیکی شرکت خانه سازی اهواز زیرپل "قطار نفت بری" که سپاه آن را خنثی کرد. تعطیلی اکثر مغازه ها و بازار آبادان به نشانه اعتراض و عزاداری به خاطر انفجار بمب در خیابان امیری این شهر در چهارشنبه گذشته. گزارش منابع امنیتی از ورود سلاح و مواد منفجره از عراق، از طریق منطقه ام الرصاص عراق، به خوزستان.

۲ گزارش شهربانی خوزستان از فعالیت عوامل عراق در مناطق عشایری خوزستان و تبلیغات در بین عشایر عرب زبان. گزارش منابع سپاه درباره فعالیت های تشکیلاتی عوامل عراق در خوزستان و در معرفی عناصر جبهه التحریر و چگونگی تأثیر کار آنان در جزیره مینو.(ضمیمه دارد) گزارش المستقبل از خوزستان: «ایالات عربستان[خوزستان] در ایران احتمالاً شاهد انقلابی سترگ علیه رژیم ایران خواهد بود که هدف از آن جدایی این ایالت از سرزمین ایران و بازگرداندن هویت عربی آن به عنوان یک کشور مستقل می باشد.»

۳ گزارش منابع ارتش از فعالیت سرپرست "ایل قلخانی" در غرب کشور که با سردار جاف و محمود نظری در ارتباط بوده و در منطقه موجب اغتشاش شده است. گزارش منابع شهربانی از ملاقات شیخ عثمان خالدی از طرف کومه له و شیخ عزالدین حسینی با دو نفر از سران بعث عراق در آبادی باشماق در ۲ کیلومتری داخل عراق.

۴ عملیات کوتاه "حزب دمکرات کردستان عراق"(بارزانی ها) در شهرستان مرگه سور(استان اربیل). تلگرام جلال طالبانی به کورت والدهایم و درخواست جلوگیری از جنایات حزب بعث به خصوص اخراج کردهای شیعه مذهب. گزارش منابع محلی از جنوب عراق و حوادث آن از جمله سرکوب شیعیان در ارتش عراق.

۵ کنفرانس مطبوعاتی شیخ مهدی آصفی سخنگوی حزب دعوت اسلامی عراق با خبرنگاران داخلی و خارجی در هتل قدس تهران که در آن ضمن بر شمردن جنایات رژیم بعث و فعالیت حزب الدعوه، خبر شهادت آیت الله صدر در۲۰/۱/۱۳۵۹ را تأیید کرد.

۶ درج اطلاعیه گروهی که قبلاً اعلام موجودیت نکرده است با عنوان "جنبش مستضعفین عراقی" در روزنامه انقلاب اسلامی که گویای نوعی رقابت در میان مبارزان عراقی مقیم ایران است و در آن از مردم عراق خواسته شده تنها تحت فرامین امام خمینی بر ضد حکومت بعث قیام کنند.

۷ عکس برداری یک هلی کوپتر عراقی از نوار مرزی ایران در آبادان و تجاوز یک هواپیمای عراقی به حریم هوایی ایران در ایلام. تقویت پاسگاه "صیحه" عراق واقع در شرق بدره و گزارش لشکر۹۲ زرهی به استانداری درباره این جابه جایی. تقاضای تقویت پاسگاه های ایرانی هلاله و ارتفاعات شینو.

۸ ادامه ورود رانده شدگان عراق از طریق مرزهای دهلران، مهران و خسروی، وضع بد رانده شدگان به هنگام اخراج از عراق.

۹ افتتاح سمینار مقدماتی "امنیت ملی و دفاعی کشور" با شرکت بنی صدر رئیس جمهور, حسن حبیبی وزیر فرهنگ و آموزش عالی، مهندس بازرگان، تیمسار شادمهر، دکتر چمران، تیمسار باقری فرمانده نیروی هوایی و چندتن از مقامات مسئول مملکتی و اظهارات بنی صدر در این گردهمایی.

۱۰ ادامه درگیری ها در سقز و نصب شعارهای پارچه ای بر ضد چمران و فلاحی در این شهر. جنگ تبلیغاتی گروه های مسلح در قالب خبر رسانی از جمله اظهارات سخنگویان کومه له و حزب دمکرات به خبرنگار خبرگزاری پارس و گزارش سازمان چریک های فدایی درباره درگیری های سقز. توضیحات ستاد مشترک ارتش و فرماندهی نیروی زمینی درباره واقعه مزبور و تکذیب اظهارات سخنگویان حزب دمکرات، چریک های فدایی خلق و کومه له و نیز خبر خبرگزاری رویتر.

ادامه بحران توقف ستون نظامی در سنندج: سنگربندی نقاط حساس شهر، تعطیلی بیشتر ادارات

۱ و مغازه ها و مدارس، نشست کارمندان دولت مقیم سنندج در خانه معلمان این شهر و اعلام این مطلب که تا حل بحران و رفع مشکلات به صورت مسالمت آمیز دست از کار خواهند کشید و ارسال تلگراف برای امام و رئیس جمهور، پخش شایعه گروگان گرفتن چند نفر از مردم عادی به دست نظامیان ستون در فرودگاه به این دلیل که نظامیان فکر می کنند چند سرباز فراری به گروگان گرفته شده اند در پی اظهارات یک سخنگوی کومه له. اظهارات فلاحی فرمانده نیروی زمینی ارتش که توقف ستون ارتش ناشی از ضعف نیست برای پرهیز از خون ریزی است.

۲ آرامش نسبی در آذربایجان غربی به رغم حوادث روزهای گذشته منطقه قطور و دره قاسملو. جلوگیری سپاه و ژاندارمری از عبور مرور و مسافران در جاده میاندوآب - مهاباد و میاندوآب - بوکان به دلیل وجود خطر اکراد مسلح.

۳ گزارش های مختلف از ادامه درگیری ها درپاوه و نوسود. تلگراف تشکیلات منطقه اورامانات حزب دمکرات به امام خمینی که در آن مسئولیت خلع سلاح و گروگان گیری نیروهای سپاه و ارتش در نوسود را با عنوان دفاع بر عهده گرفت(سپاه خلع سلاح نیروهای خود را تکذیب کرد) و با اینکه مجدداً اعلام کرده است آماده دفاع از مرزهاست، تهدید کرد سلامت گروگان ها بستگی به عقب نشینی سپاه و ارتش و "اجیر شدگان"[پیشمرگان مسلمان کرد] دارد.(دو ضمیمه دارد)

۴ نامه سرگشاده حزب دمکرات به احزاب و سازمان های ملی و مترقی ایران که در آن حزب دمکرات به تکرار ادعاهای خود درباره درگیری های کردستان پرداخته است.

۵ حمله بنی صدر در مقام فرمانده کل قوا به گروه های مسلح کردستان و تهدید آنان در سمینار مسائل دفاعی و امنیت ملی. اظهارات رئیس ستاد مشترک ارتش درباره حوادث اخیر غرب کشور.

۶ درخواست "عملیات سپاه کرمانشاه" از "عملیات تهران" مبنی بر شناسایی دقیق افراد داوطلب برای اعزام به کردستان و دادن برگه معرفی معتبر به آنان.

۷ بازتاب درگیری های اخیر کردستان در سنندج، پاوه و سقز در خبرگزاری رویتر و بخش فارسی رادیو لندن که منبع بیشتر خبرها منابع گروه های مسلح کرد می باشد.

۸ گزارش اطلاعات ژاندارمری به نخست وزیری درباره تحرکات جدید ستاد خلق ترکمن صحرا و سازمان چریک های فدایی خلق در ترکمن صحرا.

۹ درج پنج گزارش خبری گوناگون در روزنامه نامه مردم ارگان حزب توده که لااقل چهار جنبه مهم مورد نظر حزب توده در گردآوری و تنظیم آن لحاظ شده است: حمایت از شوروی در قالب حمایت از دولت کنونی افغانستان، تأکید برخطرها و تهدیدات جریان های مائوئیستی و جریان های وابسته به سلطنت طلبان، حمایت از مجاهدین خلق در قالب انتقاد به روش های غیراصولی مخالفان این سازمان، تحسین گرایش های ضد سرمایه داری و ضد فئودالی موجود در عناصر و نهادهای نظام و ترویج این گرایش ها.

۱۰ حزب جمهوری اسلامی حجت الاسلام اکبر هاشمی رفسنجانی را برای شرکت در بحث "زیر بنا چیست؟" به مدیریت رادیو تلویزیون معرفی کرد.(ضمیمه دارد)

۱۱ مصاحبه مطبوعاتی آیت الله سیدصادق روحانی در منزل ایشان با حضور خبرنگاران داخلی و خارجی و نظریات وی درباره مسائل مملکتی و بین المللی از جمله افسادات خواندن اصلاحات ارضی کنونی، رد ادعاهای عراق درباره جزایر سه گانه و تأیید مجدد نظر قبلی خود که عکس العمل ایران بایستی طرح استرداد بحرین باشد، ضرورت رابطه با مسلمانان شوروی و ملاقات خود با امام. بازتاب اظهارات یاد شده به خصوص ادعاهای وی درباره بحرین در خبرگزاری فرانسه.

۱ درج بیانیه انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان کشور در روزنامه جمهوری اسلامی که در واقع یک اعلام رسمی در معرفی اصلی ترین عنصر طرف بحران اخیر دانشگاه محسوب می شود. در این بیانیه نوعی تداوم "وضعیت انقلابی" در عرصه دانشگاه ها مطرح شده و در چارچوب دفاع از "نظام جدید" و نظریات امام خمینی به تبیین آن پرداخته شده است.

۲ درج دو مطلب در نشریه مجاهد ارگان سازمان مجاهدین خلق درباره حوادث دانشگاه ها که موضع گیری سازمان را در قبال این تحولات و در مقابل انجمن های اسلامی نشان می دهد: مطلب اول بیانیه شاخه دانشجویی سازمان است که در آن سازمان در بررسی رویارویی کنونی در دانشگاه ها، خود و گروه های چپ غیرمذهبی را ترقی خواه و هواداران نظام را انحصارطلب و ارتجاعی می خواند و دانشجویان مسلمان پیرو خط امام مستقر در"لانه" را در صف دوم و عامل حرکت کنونی می خواند مطلب دوم گزارش نشریه مجاهد از حوادث روز قبل دانشگاه علم و صنعت است که با عنوان "هجوم به دانشگاه علم و صنعت یا اولین گام های هرج و مرج در دانشگاه ها" مضمون آن را نشان می دهد.

۳ درج بیانیه ای با عنوان "بیانیه اعضای هیئت علمی دانشگاه درباره حمله اوباش به دانشگاه تربیت معلم" در نشریه مجاهد بدون آنکه ذکر بشود چه کسانی آن را امضا کرده اند و حتی بدون اشاره به تعداد اعضای هیئت علمی دانشگاه مزبور که امضا کننده بیانیه اند. در واقع این بیانیه بدون امضا یک ادعا نامه بر ضد یک طرف و تأیید قطعی طرف دیگر است و مطابق شیوه های رایج، سازمان از زبان دیگران بیانیه های خود را صادر و در ترویج آن تلاش کرده است.

۴ گزارش منابع مختلف با جهت گیری های خاص خود از درگیری های تشکل های مختلف دانشجویی موافق و مخالف نظام در چند مرکز آموزش عالی برای تخلیه دفاتر سیاسی سازمان های سیاسی مستقر در دانشگاه ها از جمله مدرسه عالی کامپیوتر(که به تصرف انجمن اسلامی درآمد)؛ دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی، مدرسه عالی پارس، دانشکده هنرهای دراماتیک پس از سپری شدن ساعاتی از شب از گروه ها تخلیه شد و دانشگاه مهدی رضایی یا مدرسه عالی بازرگانی که رویارویی دو طرف در آن ادامه یافت.

۵ ادامه مقاومت در برابر تخلیه ستادهای گروه ها در دانشگاه های بزرگ تهران از جمله: تربیت معلم، دانشگاه ملی، علم و صنعت، پلی تکنیک و دانشگاه تهران.

گزارش هایی از درگیری های دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی در شهرستان ها که عموماً به تخلیه ستادهای گروه ها در دانشگاه انجامید. زنجان: اشغال ساختمان امور اداری و آموزشی دانشکده کشاورزی به دست دانشجویان انجمن اسلامی و حمایت گروه های مختلف شهری از این اقدام، تصرف انستیتو تکنولوژی زنجان به دست انجمن اسلامی. جهرم: اشغال دانشکده این شهر و مجروح شدن چهار تن در جریان درگیری ها. قم: اشغال مجتمع آموزش عالی و راهپیمایی گروهی از طلاب حوزه علمیه و مردم در حمایت از آن. همدان: تعطیلی دانشگاه بوعلی سینا و درگیری بین اعضای انجمن اسلامی و مخالفان آنان. کرج: تخلیه دفاتر گروه های سیاسی مدرسه عالی اقتصاد و مدیریت و به تصرف درآمدن دانشکده به دست دانشجویان مسلمان با کمک مردم. بابلسر: تعطیلی مغازه ها و مدارس به خاطر وضع فوق العاده شهر به دلیل درگیری روز گذشته دانشکده این شهر، برگزاری نماز وحدت با همت یک روحانی در محوطه دانشکده، تحصن دانشجویان مخالف در محوطه خروجی دانشکده و محاصره دور آن با اقدام اعضای انجمن اسلامی و مردمی که برای کمک آمده اند. تبریز: آرام بودن اوضاع دانشگاه و عدم پذیرش تصمیمات شورای دانشگاه از سوی دانشجویان مسلمان. شیراز: مجروح شدن ۳۰۰ تن در درگیری های

۱ امروز، تصرف دانشکده ادبیات دانشگاه شیراز به دست دانشجویان مسلمان و گروه های مردم بعد از ۲ ساعت درگیری با مخالفان و یورش مجدد مخالفان به دانشکده ادبیات، انتشار اطلاعیه آیت الله دستغیب مبنی بر لزوم یاری و کمک مردم به دانشجویان مسلمان، دستگیری چند تن از مخالفان به اتهام ضرب و شتم، تحت نظر قراردادن دانشگاه توسط ستاد دانشجویان مسلمان هنگام عصر، حمایت آیت الله سیدعبدالحسین دستغیب، آیت الله ربانی شیرازی، حجج اسلام سیدمحمدعلی و سیدعلی اصغر دستغیب و گروه های مختلف از اقدام دانشجویان مسلمان و تعطیلی بازار در حمایت از این اقدام. مشهد: فراتر رفتن موضوع از حد درگیری های دانشگاهی و اقدام مردم برای تصرف "ستاد مرکزی جنبش ملی مجاهدین خلق شاخه خراسان" و مجروح شدن عده ای بر اثر درگیری که با دخالت استاندار مقرر شد ستاد صبح فردا تخلیه شود، نامه طاهر احمدزاده به بنی صدر در این باره.

۲ اظهارات آیت الله مهدوی کنی عضو شورای انقلاب و سرپرست وزارت کشور در مصاحبه با روزنامه کیهان درباره کنترل امنیت دانشگاه ها. جلسه شب گذشته شورای انقلاب و محول کردن امنیت دانشگاه ها به کمیته مرکزی انقلاب اسلامی.

۳ متن کامل بیانیه شورای انقلاب در پایان جلسه فوق العاده شبانه با توجه به مسائل امروز دانشگاه ها.

۴ اعلام مواضع گروه های مختلف درباره تصمیم قبلی شورای انقلاب مبنی بر تخلیه دفاتر سیاسی در دانشگاه ها: تیتر روزنامه جمهوری اسلامی ارگان حزب جمهوری اسلامی: «انقلاب فرهنگی آغاز می شود»؛ اطلاعیه جامعه روحانیت مبارز تهران و جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در حمایت از تخلیه دفاتر سیاسی در دانشگاه؛ حمایت آیت الله سیدصادق روحانی از اصل تغییرات در دانشگاه ها و به مصلحت ندانستن این کار در حال حاضر؛ بیانیه جنبش مسلمانان مبارز درباره حوادث دانشگاه که در آن ضمن تأکید بر انقلاب فرهنگی از حرکت های اخیر انتقاد و در مورد تخلیه دفاتر اعلام کرده است که با هر چیزی که مغایر قانون اساسی باشد مقابله خواهد کرد و در پایان بیانیه از امام خواسته اند که با رهنمودهای خود مانع بروز حوادث ناگوار شوند. بیانیه جنبش انقلابی مردم مسلمان ایران، جاما(گروه دکتر کاظم سامی) که در آن حمله به دانشگاه ها قبل از پایان مهلت داده شده محکوم شده و ضمن تأکید بر ضرورت تغییر بنیادی نظام آموزشی وقوع آن را در زمان حاضر درست ندانسته و از مقامات اجرایی خواسته است، این کار با نظرخواهی دانشجویان عملی شود. اعلامیه "سازمان جوانان و دانشجویان دمکرات ایران" شاخه دانشجویی حزب توده که در آن ضمن تأکید بر مبارزه با امریکا به جای رودررویی با هم، تخلیه دفاتر خود را اعلام و از دانشجویان دو طرف درگیری(غیر از گروه های مائوئیستی) خواسته است با هوشیاری مانع آن شوند که مسیر جنبش دانشجویی از مسیر ضدامپریالیستی خود منحرف شود. اعلامیه کمیته مرکزی حزب توده که در آن با تأسف از وضع موجود به تمامی گروه های سیاسی پیشنهاد کرده است که دفاتر خود را تخلیه کنند تا مانع ایجاد تفرقه، تشنج و درگیری در دانشگاه ها شوند.

۵ اظهارات محمدعلی رجایی وزیر آموزش و پرورش درباره عدم تأثیر حوادث دانشگاه ها بر وضعیت مدارس.

ضمیمه گزارش۶۸۹: معرفی دقیق عوامل عراق در منطقه خوزستان به خصوص جبهه التحریر و عملکرد آنان در گزارش منابع سپاه.

ضمیمه اول گزارش۷۰۰: متن کامل تلگرام تشکیلات اورامانات حزب دمکرات به امام خمینی.

ضمیمه دوم گزارش۷۰۰: متن کامل نامه روز گذشته کمیته مرکزی حزب دمکرات به امام خمینی.

ضمیمه گزارش ۷۱۰: متن کامل بیانیه شاخه دانشجویی سازمان مجاهدین خلق درباره حوادث اخیر دانشگاه ها که در آن به افشای "توطئه تعطیلی دانشگاه ها" پرداخته است.

ضمیمه روزشمار ۳۰/۱/۱۳۵۹: مرور بازتاب مسائل اخیر دانشگاه های ایران در خبرگزاری رویتر و رادیوهای امریکا و اسرائیل و رادیو لندن.

گزارش روزشمار ۳۱/۱/۵۹

۱ انتشار نتایج یک نظرسنجی از مردم امریکا در روزنامه واشنگتن پست که دو سوم مردم امریکا موافق عملیات نظامی بوده اند و ۶۳ درصد عقیده دارند که کارتر در بحران موجود حسن نیت به خرج داده است. تردید در نتیجه دهی عملیات نظامی برای آزادی گروگان ها در بین مقامات امریکا. پیشنهاد سناتور دمکرات "ورمن تالا" به دولت امریکا مبنی بر ربودن "آیت الله خمینی" و زندانی کردن وی تا آزادی گروگان ها. تفسیر رادیو کلن درباره افشاگری روزنامه نیویورک تایمز؛ این روزنامه افشا کرد که امریکا بعد از فرار شاه و صدارت بختیار قصد اجرای کودتای نظامی داشته است.

۲ توصیه ایران به کشورهای اروپایی مبنی بر عدم پیروی از تحریم اقتصادی. تردید ناظران خارجی از حصول تصمیم قطعی در اجلاس وزیران خارجه ۹ کشور عضو جامعه اروپایی در قبال ایران. اعتقاد بعضی ناظران امریکایی از اینکه حتی حمایت اروپا و ژاپن از امریکا تحولی در وضع گروگان ها ایجاد نخواهد کرد و کارتر خود باید دست به کار شود. اظهارات صدر اعظم آلمان غربی درباره حمایت آلمان غربی از امریکا حتی اگر دیگر اروپاییان همراهی نکنند.

۳ گزارش آسوشیتدپرس از تفاهم امریکا با آنکارا در عدم پیوستن به تحریم امریکا.

۴ پاسخ وزیر خارجه ایران به خبرنگاران درباره گروگان ها و اقدامات امریکا.

۵ گزارش خبرگزاری فرانسه و رادیو لندن از سفر غیررسمی صادق قطب زاده به پاریس که طبق این گزارش ها وی با اعضای هیئت حسن نیت میان ایران و امریکا مذاکراتی نیز داشته است. مصاحبه مطبوعاتی قطب زاده پس از بازگشت از پاریس و رد ادعاهای موجود و خصوصی خواندن این سفر و اینکه شورای انقلاب در جریان این امر قرار داشته است.

۶ جلسه مطبوعاتی دکتر بهشتی رئیس دیوان عالی کشور و عضو شورای انقلاب و پاسخ وی به سؤالاتی درباره علت پیش قدم نشدن ایران در قطع رابطه با امریکا, اخراج نظامیان ایرانی از امریکا، استرداد شاه و عاقبت مسئله گروگان ها.

۷ اظهارات معین فر وزیر نفت و عضو شورای انقلاب درباره واکنش ایران در قبال پیوستن دیگر کشورها به تحریم امریکا، قیمت نفت خام ایران، مین گذاری منابع نفتی ایران، صدور گاز به شوروی، تکذیب شایعه قطع نفت به ژاپن و مسئله عراق.

۸ اعلام آمادگی یاسر عرفات برای میانجی گری بین عراق و سوریه و عراق و ایران. اعلام عدم تمایل به مداخله جنبش امل در بحران بین طرفداران ایران و عراق در بیروت به وسیله نبیه بری.

۹ گزارش خبرگزاری فرانسه از بیروت درباره نظریات شیخ مهدی شمس الدین معاون شورای عالی شیعیان لبنان درباره صدور انقلاب ایران.

۱۰ بازگشت آقای خلخالی حاکم شرع دادگاه های انقلاب از کشورهای لیبی و سوریه و اظهارات وی در نفی نقش لیبی در ناپدید شدن امام موسی صدر و تبرئه قذافی در این ماجرا.

۱۱ پیام وزارت خارجه ایران به مسلمانان جهان و درخواست از آنان برای قیام علیه رژیم عراق.

۱ درج دو گزارش در روزنامه جمهوری اسلامی که شهادت آیت الله صدر را قطعی نشان می دهد.

۲ درج دو گزارش در دو روزنامه رقیب که نشانه تسرّی رقابت به مسائل عراق است: درج بیانیه "جامعه روحانیت مبارز عراق" در اعلام پشتیبانی از "شورای انقلاب اسلامی عراق" در "روزنامه جمهوری اسلامی". درج اخبار اوضاع عراق بعد از شهادت آیت الله صدر به نقل از سخنگوی "جنبش مستضعفین عراق" در "روزنامه انقلاب اسلامی".

۳ گزارش منابع مختلف درباره تحرکات مرزی عراق و تقویت پاسگاه های مرزی.

۴ ادامه اقدامات ایذایی عوامل عراق در ایران: انفجار دو بمب در کارخانه قند اسلام آباد غرب و خراب شدن قسمتی از مسجدی در این شهر بر اثر اصابت گلوله آر.پی.جی شب هنگام؛ انفجار بمب در مقابل منزل مسئول کمیته بیستون در کرمانشاه؛ حمله مهاجمان مسلح به پاسگاه ژاندارمری پاتاق. انفجار بمب در تهران و زخمی شدن ۲۰ تا ۳۰ نفر؛ سپاه دشت آزادگان ۴۵ کیسه محتوی ۲۱۴۸۸ تیر فشنگ را کشف کرد.

۵ ادامه ورود رانده شدگان از عراق به خاک ایران و ادامه ر واج شایعات و خبرهای رانده شدگان از مبارزات داخل عراق و اقدامات رژیم بعث.

۶ حرکت ستون ارتشی مستقر در فرودگاه سنندج به طرف سقز از طریق جاده کمربندی قشلاق در ساعت ۶:۳۰ بامداد. اظهار رضایت تلویحی سخنگوی حزب دمکرات در سنندج در حرکت ستون از حاشیه و نه داخل شهر. حمله به ستون در حدود سه چهار کیلومتری شهر و توقف آن در ساعت ۸:۳۰. نقش پر رنگ تر کومه له در این حمله و اظهارات سخنگوی آن مبنی بر اینکه آنها با هرگونه نقل و انتقال نظامی مخالف هستند. گزارش های مختلف از تلفات درگیری. اطلاعیه لشکر۲۸ کردستان درباره عبور ستون. شرکت گروه های حزب دمکرات، چریک های فدایی خلق، پیکار، وحدت کمونیستی، رزمندگان آزادی طبقه کارگر، و کومه له در حمله به ستون ارتش بنا بر گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس. به تصرف درآمدن ۱۲ کامیون خواربار و مهمات نظامی به دست گروه های مسلح. گزارش سپاه کرمانشاه به مرکز فرماندهی در ساعت ۲۱ مبنی بر پیوستن هشت نظامی به ضد انقلاب و کشته شدن سرهنگ صدری.(ضمیمه دارد)

۷ اوضاع غیرعادی سنندج و تعطیلی یکپارچه شهر، پرواز چند فروند فانتوم و هلی کوپتر برفراز شهر بین ساعت ۷:۳۰ تا ۸:۳۰. گزارش ستاد مشترک ارتش به ژاندارمری مبنی بر تعطیلی شهر با توصیه گروه های مسلح. اطلاع مرکز فرماندهی سپاه در ساعت ۱۰ به ستاد عملیات مشترک غرب درباره سنگربندی در شهر و قصد ضد انقلاب برای حمله به نیروهای مستقر در فرودگاه. تماس تلفنی سرهنگ صدری فرمانده لشکر۲۸ با تهران مبنی بر آماده بودن فرودگاه برای نشستن هواپیمای ۱۳۰-C در ساعت ۱۴:۳۰. ابلاغیه ای با امضای سرتیپ امین داری رئیس ستاد عملیات مشترک غرب خطاب به نیروی هوایی درباره انتقال نیروهای سپاه به فرودگاه سنندج درساعت ۱۴:۵۰. گزارش خبرنگار خبرگزاری پارس در ساعت ۱۸:۵۰ از شنیده شدن صدای درگیری ستون در شهر. گزارش خبرنگار کیهان در ساعت ۲۰ از متشنج بودن اوضاع شهر و جنگ خیابانی در سراسر شهر و حرکت مداوم آمبولانس ها. اشغال ژاندارمری به وسیله عناصر مسلح. مقاومت باشگاه افسران در برابر تهاجم. تصمیم محمد بروجردی فرمانده عملیات سپاه در غرب برای کاهش فشار در سنندج به نفع نظام مبنی بر عملیات هم زمان با سنندج در دهگلان و دیواندره برای انحراف ضد انقلاب.

گزارش حمله به ستون نظامی در نشریه کار ارگان سازمان چریک های فدایی خلق و نشریه پیکار

ص: ۱۳۶۱

۱ ارگـان سازمـان پیکـار در راه آزادی طبقه کارگر و اعتراف صـریح پیکار به نقش خود و کومه له در این امر. اظهارات علی بـدویان عضو کمیته مرکزی حزب دمکرات کردستان و نماینده انتخابی مردم مهاباد در مجلس شورا که سعی کرده است تقصیرها را متوجه ارتش کند و نقش گروه خود در حمله به ارتش را کمرنگ جلوه دهد و در عین حال حمله به ارتش را توجیه کند.

۲ ادامه درگیری ها در شهر سقز تا ساعت یک بامـداد و کاسته شـدن از شدت درگیری در ظهر امروز. آرام توصیف شدن اوضاع شـهر از سوی سرهنگ صـدری. گزارش دفتر سـنندج خبرگزاری پارس از اوضاع سقز به نقل از طرفداران گروه ها(دو عضو انجمن شـهر) و سـخنگوی سازمان چریک های فدایی خلق که در گزارش اول سعی بر ترسیم چهره مظلوم و آسیب دیـده و در گزارش دوم سعی بر ترسیم چهر ه ای قدرتمند از گروه ها دارد.

۳ ادامه آتشباری مهاجمان با خمپاره روی شـهر پاوه تا نیمه های شب و گزارش های سپاه پاوه و شـهربانی در این باره و اقـدامات مرکز فرماندهی سپاه. گزارش های مختلف مربوط به نظامیان خلع سـلاح شـده و گروگان گرفته شده در نوسود از جمله پخش تبلیغاتی تلگراف حزب دمکرات به امـام و رئیس جمهوری در دفاع از این اقـدام خود. مهلت لشـکر۸۱ زرهی کرمانشـاه به گروه هـای مسلح تا ساعت ۸ صـبح فردا که کلیه نیروها و تجهیزات مزبور را رها کنند. پیام سپاه کرمانشاه به تهران که علت این حادثه را اعزام واحد ضـعیف به نوسود و تأثیرپذیری برخی نیروهای ارتشی در منطقه از تبلیغات گروه های مسلح می شمارد و در پایان خاطرنشان می کند:«اگر ارتش حاضر شود دنبال ما بیاید ما راه را پاک می کنیم.»

۴ گزارش شـهربانی نقده درباره کوچ اهالی کردنشـین نقده به شهرهای دیگر از چند روز قبل. اعلام مرکز فرماندهی عملیات سپاه به ستاد مشترک ارتش و درخواست جابه جایی نیروهای سپاه در مهاباد با نیروهای سپاه در ارومیه. تشییع جنازه هفت پرسنل لشکر۱۶ زرهی در قزوین که در دره قاسملو به شهادت رسیده اند و تعطیلی شهر و حرکت مردم پس از پایان مراسم تشییع به سمت دانشگاه دهخدا.

۵ مصاحبه کیهان با هاشم صـباغیان عضو هیئت ویژه کردسـتان که در آن وی حساب گروه های مسـلح را جـدا از مردم کردسـتان می دانـد. گفت وگوی همین روزنامه با شیخ عز الدین حسینی که وی گروه های مسلح را همان مردم کردستان می داند و اقدام بنی صدر درباره خلع سلاح را به شدت نکوهش می کند.

۶ تفسیر رادیو صدای ملی ایران که از خارج کشور به زبان فارسـی و با گرایش حزب توده برنامه پخش می کند درباره حوادث کردسـتان و دفاع تلویحی از حزب دمکرات.

۷ خطرها و تهدیدات و ارائه تحلیلی درباره اقدام رژیم عراق در تدارک "قیام" امریکایی و اعلام "ایران آزاد" یا "خوزسـتان آزاد"، تبلیغ و ترویج دولت افغانستان در قالب دو گزارش و گزارش حمله به دفتر حزب توده در اراک در شماره امروز نامه مردم ارگان حزب توده.

اطلاعیه وزارت کشور دربـاره ابطال انتخابات حوزه انتخابیه "درگز" به دلیل ارتباط ابوالفضل قاسـمی، کاندیـدای حائز اکثریت مطلق این حوزه با ساواک. اظهارات ابوالفضل قاسـمی دبیرکل حزب ایران، از احزاب تشـکیل دهنده جبهه ملی، در اعتراض به این مسئله و ذکر سوابق خود. تلگراف دکتر کریم سنجابی دبیرکل جبهه ملی برای بنی صدر در تأیید ابوالفضل قاسـمی و درخواست اقدام از جانب بنی صدر. تلگراف محمدعلی بابایی به مهندس بازرگان و اطلاع به وی درباره مسـئله ابوالفضل قاسـمی. اظهارات دکتر سـعید فاطمی رهبر گروه سیاسـی "ایران امروز" و عضو شورای مرکزی"جبهه ملی ایران"

۱ درباره ابطال انتخابات درگز و غیرقانونی خواندن این اقدام وزارت کشور.

۲ کاهش اختلاف جناح بنی صدر با جناح نهضت آزادی در حاکمیت به صورت درج مصاحبه مفصل روزنامه انقلاب اسلامی با مهندس بازرگان درباره مسائل انتخابات مجلس.

۳ مصاحبه روزنامه کیهان تحت عنوان "نمایندگان از مجلس آینده می گویند" با محمدجواد باهنر، محمد موسوی خوئینی ها و ابراهیم یزدی نمایندگان تهران و احمد سلامتیان نماینده اصفهان.

۴ گفت وگوی خبرگزاری پارس با عزت الله سحابی وزیر مشاور و سرپرست برنامه و بودجه درباره بودجه سال جاری و ترسیم وضع اقتصادی کشور در اوضاع کنونی.

۵ نامه فرمانده سپاه آستارا برای فرماندهی ستاد مرکزی سپاه که در آن از اقدامات مأموران سپاه در دستگیری مشروب فروشان خبر داده است و اینکه به علت نبودن حاکم شرع مجبور به آزاد کردن آنان شده اند و درخواست برای فرستادن حاکم شرع.

۶ درگیری و تیراندازی هوایی در تجمع گروهی از دیپلمه ها و کارگران بیکار رشت در مقابل استانداری هنگامی که آنان قصد ورود به استانداری را داشتند و اظهارات استاندار استان گیلان در این باره. تیراندازی به سوی یکی از وابستگان حزب توده در خرم آباد و مجروح شدن وی بنا بر اطلاعیه دفتر حزب توده در خرم آباد. تیراندازی به سوی یکی از وابستگان سازمان مجاهدین خلق در خمین که قبل از رسیدن به بیمارستان اراک درگذشت بنا بر اطلاعیه سازمان مزبور.

گزارش هایی از وضعیت بعضی از مراکز آموزش عالی در شهرستان ها. ارومیه: شروع تخلیه دفاتر گروه های سیاسی در دانشگاه ارومیه و آرام بودن اوضاع دانشگاه. کرمان: تشکیل شورایی متشکل از روحانیون، نمایندگان دانشجویی، کمیته مرکزی انتظامات و سپاه پاسداران و اعلام این موضوع که چون در دانشگاه کرمان و مجتمع حنیف نژاد گروه مشخصی ستاد ندارد پس تخلیه ستادها در کرمان موضوعیت ندارد و محافظت دانشگاه فعلاً بر عهده کمیته مرکزی و دانشجویان تصرف کننده است. زاهدان: درخواست انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه سیستان و بلوچستان از مسلمانان آگاه و مسئول برای همکاری در جهت یک انقلاب فرهنگی در دانشگاه های سراسر ایران. بیرجند: به خشونت کشیده شدن تظاهرات و اعلام مواضع در دانشگاه این شهر و مجروح شدن دو نفر. بابلسر: ادامه تعطیلی مدرسه عالی و حفاظت دانشجویان انجمن اسلامی از آن، غیرعادی بودن اوضاع شهر و تعطیلی مدارس نزدیک به دانشکده. بابل: تعطیلی دانشکده فنی صمدیه لباف بابل با نظر مسئولان دانشکده فنی همراه با تشنج، راهپیمایی عده ای از دانشجویان به اتفاق گروهی از دانش آموزان دبیرستان های بابل و دیگر هواداران خود و تحصن در محوطه خروجی دانشکده، برگزاری نماز وحدت به امامت حجت الاسلام محمد فاضل نماینده مردم بابل در مجلس و دعوت گروه ها به اتحاد و وحدت. کرمانشاه: تعطیلی دانشگاه رازی از دیروز و اظهارات رئیس دانشگاه درباره تخلیه تعدادی از ستادها و آرام بودن اوضاع دانشگاه تاکنون، وقوع درگیری بعدازظهر هنگام کندن پوسترهای گروه های کمونیستی بین طرفداران گروه های پیکار، فدایی، مجاهدین خلق و ... و مخالفان آنها و مجروح شدن و دستگیری عده ای و ختم ماجرا با دخالت شهربانی. تبریز: درگیری در دانشکده داروسازی دانشگاه تبریز بین دانشجویان مسلمان و دانشجویان چپ گرا و هوادارانشان. اصفهان: جلوگیری از ورود استادان، کارمندان و دانشجویان به محوطه دانشگاه و مؤسسات وابسته به آن که به اشغال دانشجویان پیرو خط امام در آمده است؛ اظهارات رئیس دانشگاه صنعتی اصفهان درباره درگیری های این دانشگاه، اطلاعیه دانشجویان پیشگام دانشگاه ها و مدارس عالی اصفهان درباره این حوادث. شیراز: تظاهرات گروه های مختلفی از جوانان شیراز در مقابل دانشکده پزشکی و محکوم کردن اشغال دانشگاه که با مداخله مردم

۱ متواری شدند؛ بیانیه سپاه پاسداران شیراز و حمایت از اشغال دانشگاه, پیام فرماندهی سپاه ابوشریف به ستاد مشترک و انتقاد از عدم همکاری شهربانی شیراز با سپاه پاسداران در آرام کردن جو شهر، اعتراض "مجمع پزشکان دوره های تخصصی دانشگاه شیراز" به اشغال دانشگاه و تهدید به قطع فعالیت های درمانی، آزاد شدن همه دستگیرشدگان تا ساعت ۲۰. مشهد: ادامه دومین روز نا آرامی در مشهد، ادامه تجمع در مقابل مقر سازمان مجاهدین خلق در اعتراض به تصرف ساختمان دولتی و درخواست تخلیه این ساختمان، شروع درگیری مجدد در ساعت ۱۳ و پرتاب سنگ و چوب از سوی دو طرف، تیراندازی هوایی پاسداران برای دور کردن جمعیت که روزنامه انقلاب اسلامی تعداد آنان را ده هزار نفر ذکر کرد و تحت حمایت قراردادن اعضای ساختمان، بیرون بردن اعضای مزبور با اتوبوس های شهربانی از معرکه و حمل مجروحان و مصدومان با آمبولانس، اطلاعیه آیت الله العظمی شیرازی و درخواست از مردم برای حفظ آرامش، فشار مردم برای تخلیه ساختمان دیگر سازمان و تجمع در مقابل آن، درگیری موافقان و مخالفان با سنگ و چوب، دخالت پاسداران و مأموران پلیس و شلیک چند تیر هوایی، تخلیه مقر سازمان مجاهدین خلق در کوی دکترها، مجروح و مصدوم شدن حدود ۴۰۰ نفر در این درگیری ها که ۶۰ تن از آنان بستری شدند؛ درگذشت یکی از مجروحان حادثه به نام شکور مشکین فام. (سه ضمیمه دارد)

۲ گزارش های مختلف از وضعیت دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی تهران از جمله دانشگاه تهران، دانشگاه صنعتی شریف، پلی تکنیک، علم و صنعت، دانشگاه ملی، دانشگاه متحدین، دانشگاه فارابی، دانشکده خدمات اجتماعی, دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی، دانشگاه تربیت معلم و ادامه بلاتکلیفی و مقاومت در امر تخلیه ستاد و دفاتر گروه ها بدون درگیری های شدید.

۳ اظهارات دکتر حسن حبیبی سخنگوی شورای انقلاب درباره مسائل مربوط به دانشگاه پس از شرکت در سمینار مقدماتی بررسی مسائل مربوط به امنیت و دفاع کشور. تشکیل جلسه سرپرستان دانشگاه و مؤسسات آموزش عالی تهران با حضور وزیر علوم و شرکت بنی صدر در بخشی از این جلسه و اظهارات دکتر حبیبی وزیر فرهنگ و آموزش عالی و سخنگوی شورای انقلاب درباره مباحث مطرح شده. تشکیل جلسه شورای انقلاب و بحث درباره مسائل دانشگاه و اظهارات دکتر حبیبی سخنگوی شورا و صادق قطب زاده وزیر خارجه درباره مباحث طرح شده در جلسه شورای انقلاب.

۴ اطلاعیه ستاد مرکزی کمیته های انقلاب اسلامی درباره چگونگی تخلیه دانشگاه ها از دفاتر گروه های سیاسی، درخواست از مردم به عدم تجمع در حوالی مؤسسات آموزش عالی و نیز پرهیز از درگیری.

۵ اعلام مواضع گرو ه های مختلف که در حوادث دانشگاه و درگیری ها به نفع طرفین درگیری، فعّال نیستند، درباره این حوادث از جمله:حزب ملت ایران، گروه مائوئیستی حزب رنجبران، کانون دانش آموزان ایرانی وابسته به حزب توده.

۶ نمونه هایی از مواضع سازمان مجاهدین خلق که سرانجام حاضر به تخلیه دفاتر خود شده است و سازمان چریک های فدایی خلق که همچنان حاضر به تخلیه نیست.

۷ مطالب متنوع روزنامه جمهوری اسلامی در حمایت از "انقلاب فرهنگی" از جمله: سرمقاله بسیار مفصل با عنوان "ضرورت انقلاب فرهنگی"، مقاله نسبتاً مفصل با عنوان "چه کسانی و چرا با انقلاب فرهنگی مخالفند" ذیل عنوان "چرا دانشگاه ها ستاد شدند"، درج مصاحبه اختصاصی درباره انقلاب فرهنگی از جمله مصاحبه با آقای سحابی مسئول سازمان برنامه و بودجه و نماینده مجلس شورای اسلامی و دکتر محمدجواد باهنر عضو شورای انقلاب و دست اندرکار مسائل آموزشی.

۸ اطلاعیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی درباره انقلاب فرهنگی و حمایت از آن.

۱ اطلاعیه روابط عمومی ستاد مرکزی سپاه پاسداران به مناسبت حوادث اخیر دانشگاه ها و هشدار درباره کشیده شدن این حوادث به مدارس و دبیرستان ها.

۲ اطلاعیه انجمن های اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان دانشگاه ها و مدارس عالی کشور درج شده در روزنامه انقلاب اسلامی که در آن ضمن اعلام تخلیه دفاتر خود از دانشجویان خواسته اند مانع درگیری شوند و بر تغییر نظام آموزشی کنونی تأکید کردند.(ضمیمه دارد)

ضمیمه گزارش ۷۳۵: گزارش کیهان درباره ماجرای ستون نظامی در سنندج که در آن تلاش برای کم اهمیت نشان دادن مواضع و القای نگاه امیدوارانه به حل بی دردسر قضیه ستون مزبور مشاهده می شود.

ضمیمه اول گزارش ۷۵۰: گزارش نشریه مجاهد ارگان سازمان مجاهدین خلق درباره حوادث بابلسر که نشان دهنده نوع برخورد سازمان با افکار عمومی و مخالفان خویش است و مانند همیشه با دقت هرچه تمام تر به نفع سازمان و به ضرر مخالفان تنظیم شده است.

ضمیمه دوم گزارش ۷۵۰: تلفنگرام ستاد مشترك ارتش برای فرماندهی سپاه که در آن ادعای سپاه شیراز درباره شهربانی این شهر را رد کرده و از عملکرد شهربانی شیراز دفاع نموده است. تلفنگرام ارسالی دیگری برای سپاه به تاریخ ۱۴/۲/۱۳۵۹ که در آن ذکر شده «مطالب عنوان شده در نامه بازگشتی مورد تأیید قرار نگرفت.»

ضمیمه سوم گزارش ۷۵۰: تلاش های سازمان مجاهدین خلق برای جبران ضربه مشهد: ۱- اعلامیه ای با امضای طاهر احمدزاده، محمدتقی شریعتی و شیخ علی تهرانی در محکوم کردن مسائل به وجود آمده در دانشگاه ها و حمله به مقر سازمان در مشهد. ۲- گزارش نشریه مجاهد از جلسه شورای دانشگاه مشهد پس از قطعی شدن تخلیه ساختمان محل استقرار مجاهدین خلق در مشهد و محکوم کردن وقایع اخیر دانشگاه و انتقاد از شورای انقلاب و اعلام سه روز سوگواری و عدم تدریس استادان در کلاس ها به خاطر "شهادت" شکور(شکرالله) مشکین فام در درگیری های مقابل محل استقرار سازمان مجاهدین خلق. ۳- اعلامیه شاخه خراسان مجاهدین خلق درباره وقایع مشهد و محکوم کردن آن. ۴- اطلاعیه بعدی شاخه خراسان سازمان که ضمن اشاره به وقایع ایجاد شده "شهادت" یکی از کادرهای خود در این ماجرا بر غیرمسلح بودن ساختمان و نبودن سلاح در آن تأکید می کند.

ضمیمه گزارش ۷۵۹: درج اطلاعیه امروز انجمن اسلامی و سازمان های دانشجویان مسلمان در روزنامه جمهوری اسلامی، علاوه بر اطلاعیه (متن گزارش روزشمار) درج شده در روزنامه عصر انقلاب اسلامی که در واقع گزارش فشرده ای است از چگونگی طرح ماجرا و آنچه تاکنون پیگیری شده و چشم اندازی که برای آینده وجود دارد.

ضمیمه اول روزشمار ۳۱/۱/۱۳۵۹: بازتاب بحران بین ایران و امریکا و تیرگی روابط ایران و عراق در نشریات عربی متناسب با مواضع دولت های خود از جمله نشریات سوریه، کویت و عراق. شیوه منحصر به فرد تبلیغات ضد ایرانی در رسانه های عراقی.

ضمیمه دوم روزشمار ۳۱/۱/۱۳۵۹: بازتاب تحولات اخیر کردستان و درگیری های سنندج و سقز در رادیو لندن(بخش فارسی) و خبرگزاری آسوشیتدپرس.

نمایه فهرست راهنمای موضوعی (اعلام)

فهرست نمایه

اشخاص

ص: ۱۳۷۲

ص: ۱۳۷۳

ص: ۱۳۷۵

ص: ۱۳۷۶

ص: ۱۳۷۸

ص: ۱۳۷۹

ایران (مکان ها و سازمان های رسمی)

ص: ۱۳۸۶

ص: ۱۳۸۷

عراق (مکان ها و سازمان های رسمی، احزاب و گروه ها)

پادگان نیسان: ۲۴۵

پاسگاه العماره: ۴۶۳,۹۱۱

پاسگاه بالابلوط: ۸۰۷

پاسگاه پرویز: ۹۷۴

پاسگاه تپه بلوط: ۳۸۰

پاسگاه تک تک مشکی: ۳۸۰

پاسگاه تک سرخ: ۳۸۰

پاسگاه جناح: ۸۳۹

پاسگاه چهارکلا: ۷۰۲

پاسگاه چیلات: ۸۳۹

پاسگاه حسین خمیس: ۸۳۹

پاسگاه حسینخانی: ۸۱۰

پاسگاه خرینه: ۸۳۹

پاسگاه دوره: ۸۸۲

پاسگاه دویرج: ۷۰۱, ۸۳۸

پاسگاه رشیده: ۷۰۱, ۸۳۹

پاسگاه رشیدیه: ۷۵۰

پاسگاه زرباطیه: ۸۳۹

پاسگاه سوبله: ۷۰۱

پاسگاه شهابی: ۸۳۹

پاسگاه شورتل المطوعه: ۷۰۱

پاسگاه شیب: ۱۲۰۳

پاسگاه صفویه: ۷۰۱

سایر کشورها (مکان ها و سازمان های رسمی)

ص: ۱۳۹۴

مناطق و سازمان های بین المللی، قراردادهای بین المللی

نیروهای نظامی و انتظامی ایران و سازمان های مربوطه

ص: ۱۴۰۳

اصطلاحات نظامی، اقدامات نظامی، تجهیزات نظامی

اصطلاحات سیاسی، اقدامات سیاسی

ص: ۱۴۰۵

احزاب، سازمان ها، گروه های سیاسی، گروه های سیاسی – نظامی(ایران)

ص: ۱۴۱۲

دانشگاه ها و گروه های دانشجویی

دانش-گاه ها

ص: ۱۴۱۴

سایر اسامی و اصطلاحات

درباره مرکز

بسمه تعالی
هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟
سوره زمر/ ۹

مقدمه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:
۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:
۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲.ارتباط با مراکز هم سو
۳.پرهیز از موازی کاری
۴.صرفا ارائه محتوای علمی
۵.ذکر منابع نشر
بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :
۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهـایی همچون دفـاتر مراجع معظم تقلیـد و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسـسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانه‌ای
قائمیه
اصفهان
www
برای داشتن کتابخانه های‌تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.ir
مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.
۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹